Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
G
161
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

605029 Vee-§ 161

COLLECTANEA ET VTILIA,

TVM PRISCARVM, TVM NEOTERICARVM

Impreſſarum, & manuſcriptarum totius vniuerſi
Orbis Deciſionum Reportata,

SEV MAVIS

DILVCIDA, ABSOLVTISSIMA, ET PRACTICABILIA

COMMENTARIA

In ſingulas etiam huius temporis nouiſſimas Regni Neapolitani
PRAGMATICAS, SANCTIONES

In quibus cuncta ad Iuris communis, per illas confirmata, declarata, & innouata diligenter, & ſolidè reminiſcuntur,

ET QVAE IN PRAXI, ET QVOTIDIANO VSV FORENSI
Regijs in Tribunalibus eiuſdem Regni, aliarumq; omnium exterarum Regionum
ſupremis Senatibus, & Curijs occurrere ſolent ampliſ-
ſimè, exactèq; declarantur.

HAC ALTERA EDITIONE LONGE', LATEQ. EMENDATA, INNVMERABILIBVS
nouis locupletationibus proprijs ſuis in locis aucta, & lucubrationibus ad Rubricas,
& quamplurimas Pragmaticas vlterius mirificè illuſtrata,
iuxtà nouiſsimam earum compilationem.

AVTHORE

IO. MARIA NOVARIO I. C. LVCANO,
Nupèr in Prouincijs Lucerinis Regio Auditore.

OPVS MAGISTRATIBVS, ADVOCATIS, PROCVRATORIBVS,
cæteriſq; in Eccleſiaſtico, & Seculari foro verſantibus nedum vtile, ſed & neceſſarium.

Cum Summarijs, & duplici Indice Rubricarum, & Pragmaticarum, necnon memorabilium Rerum.

SVPERIORVM LICENTIA.

NEAPOLI, Typis Iacobi Gaffari. M. D C XXXIX.

Expenſis Io. Dominici Boue.

Digitized by Google

FERDINANDO
BRANCIA
BELVEDERII DVCI.
Ordinis Calatrauæ Equiti,

Et in Supremo Italiæ Senatu Regis Catholici Senatori, necnon in Regno Neapolitano Regiam Cancellariam Regenti.

IO. MARIA NOVARIVS. S. P. D.

NVLLVM per ſe ſatis valere, vt emergat; ſed ab aliquo adiutricem manum porrigi,& educari oportere docet Seneca ad Lucillum (Illuſtriſsime Domine) legimus ideò, Ariſtotelem ab Alexandro, Plutarchum ab Adriano,& Auſonium à Gratiano fotos fuiſſe; Cæterùm,Principem illum quærendum,qui magnanimus omni virtutum magnitudine ſublimis ſit non ambigitur. Hoc igitur perſpiciens,cùm lucubrationes meas ſuper huius Regni ſingulas practicabiles Pragmaticas publicæ patefacere luci deſignauerim, alicuius conſecrare tutelæ, & patrocinio neceſſariò arbitratus ſum,nec vnquàm æquius, quàm te (Doctiſſime Regens)optare Patronum,& deſtinare Tu-

† 2 torem

torem,& Protectorem inſpicere valui, tuoq; ſub auſpicio, nomine, imò numine tale prodire opus contentus fui, ſecurus, quòd ſi illud benignis (vt ſoles) intueris oculis, is ex tuæ Sapientiæ, & Eruditionis exorietur fructus, vt quod tutè probas, cęteri probare teneantur: Nec mirum, celebrantur nàmq; imò admirantur tanti præclariſſimi Viri Religionis ardor, exuberans doctrina, & prudentia, pietas, humanitas, manſuetudo, probitas, integritas, infinitæq; proprij animi partes, mitto ſanguinis fulgentiſſimam nobilitatem, qua ſatis antiquitùs tua BRANCIORVM Illuſtriſſima Familia maximoperè decoratur; integer enim liber, non ſimplex pagella ad hoc requireretur. Accipe ergò hanc protectionem, meq; tuo ſub grandi clypeo tuere, & vale fęliciter, diùq; fęlix noſtro, & Reipublicæ commodo viue, iterùmq; Vale.

IO· DOMINICVS BOVE
AD LECTOREM.

IN larga legalis ſcientiæ menſa, permultas fertiles quidèm (vt noſti) iamdiù præparauit tibi dapes Author noſter, quas tuo ſatisfeciſſe guſtui haùd vereor, nec negari poterit, cùm illas omni plauſu ardentèr exceptas viderim, inter ipſas paritèr annis elapſis ſub Typographia Veneta apud Iùctas comparuit Collectanea Deciſionum ſuper huius Regni Neapolitani Pragmaticas, quam denuò mea induſtria, meiſquè ſumptibus magis limatè pretioſioribus ingredientibus præparatam, in nouam redactam formam, & è Pigmeo Gigantem, ecce iàm vides, illam maiorem, quàm per priùs apportare debere guſtum nõ vereor, ſapit, inquam, hodiè nedùm vtriuſq; iuris Communis, Canonici ſcilicèt, & Ciuilis, ſed & Municipalis tàm antiqui, quàm noui ſaporem, & nedùm continet theoricam, ſed & praxim, ita vt intrepidè firmare valeam, cunctorum ſtomacho dapem hanc confacere, haurient, inquam, grandem vtilitatem Regnicolæ, quia cunctos Pragmaticarum textus, ab alijs non commentatos, hìc gloſatos dilucidè reperient, guſtabunt magnam Exteri, quia occaſione talis gloſematis perplura conducentia ad ius commune coadunata fuere, ſaturabunt ſe Ciuiliſtæ, quia ciuiles materiæ vſq; ad nauſeam ſtant explanatæ, non deſiderabunt aliquid Criminaliſtæ, quia criminales materiæ adhùc exaratæ fuerunt, minimè eſurientes remanebũt Canoniſtæ, quoniàm tàm Canones, quàm Bullæ Summorum Pontificum, etiam recentiſſimæ, Sacri Concilij Tridentini variæ diſpoſitiones, & Eminentiſſimorum Cardinalium declarationes in aperto fuerunt poſitæ, Practici praxim, Theorici theoricam, Ingenioſi ingenioſa, & Claſſici claſſica reperient, & tandèm cuiq; nedùm peroptatus odor, ſed & ſapor enitebit, cuncta, ſiquidèm, diſperſa hìc vnita, non ampliùs perpenſa hìc exarata, in dubio poſita deciſiuè firmata Author ipſe repoſuit. Illis, igitur, vtere, & vale, & in dies (vita comite) expecta meliora.

Digitized by Google

Bernardini Aularæ V. I. D. Ciuitatis Tricarici

In Doctiſſimi Authoris laudem.

ELOGIVM

D. IO: MARIAE NOVARIO
Summi Ingenij Viro
Non minus facundo
Quàm veridico iuris Oraculo
Qui, inuita licèt ætate
Eò Doctrina peruenit, vt ſuos Doctiſſimos
Maiores ſe Minores reddiderit
Qui abſtruſos iuris nodos ſolo calami acie diſſoluit
Cuius calamus, nedùm proprios originis lares,
Sed Orbem totum perluſtrauit
E' cuius proprio Nido
Fama maiores explicat pennas
Alarum Remigio legum. Aequora tranat
Coruſca Volatus Aura fluctus ſedat
Nouum ſydus Nautis exortum
Denunciat.

Al Signor Aleſſandro Roſſi, & al Signor Vrbano Felici per la reuiſione

Imprimi poteſt. Datum Neapol. die 19. menſis Iulij 1625.

Alexander Ruſſus Canonicus Deputatus.
V. Vrbanus Feliceus Deputatus.

Imprimatur

A. Riccius Vicarius Generalis.

Illuſtriſſimo, & Eccellentiſſimo Signore.

Il Doctor Gio: Maria Nouario ſupplicando dice à V.E. come deſidera fare riſtampare le Collettanee ſopra le Pragmatiche del Regno, perciò dimanda ſi commetta la reuiſione di quelle à chi parerà all'Eccellenza Sua, acciò poſſi ottenere il Regio Imprimatur, & l'hauerà à gratia; vt Deus.

Magnif. V.I.D. Iudex M.C.V. Io: Dominicus Taſſonus videat, & in ſcriptis referat.

Tapia Regens.

Prouiſum per S.E. Neapol. die 5. Martij 1635. *Lombardus*

Illuſtriſſime, & Excellentiſſime Domine

Vidi Collectaneas Decisionum ſuper Pagmaticas per Eximium I.C. Io: Mariam Nouarium olim in Regia Audientia Capitinatæ, & Apuliæ Regium Auditorem eruditas nimium, & elaboratas; Cùmq; in eis nil contineatur, quod Reipublicæ, aut Ampliſſimæ Monarchiæ Potentiſſimi Regis noſtri aduerſetur, quinimò eis vtilia, & proficua extant, meritò typi tradi poterunt, ſi Vigilantiſſimæ Prudentiæ tuæ ita videbitur, quamdiù nobis, Regiq; noſtro Deus Omnipotens ſeruet, atq; conſeruet Neap. 15. Martij 1635.

Excellentiæ tuæ

Humillimus, ac additiſſimus ſeruus

Io: Dominicus Taſſonus

Viſa retroſcripta relatione Imprimatur

Tapia Regens.

Ianuarius Regens.

SERIES
PROPOSITIONVM
PRÆLVDIALIVM
Operis.

1 PRagmatica quidnàm ſit. Propoſitio 1 fol. 3. col. 1.

2 Pragmaticæ an poſſint à Proregibus emanari. Propoſitio 2. fol. eod. col. 2.

3 Quidnã eſt Collaterale Conſilium Propoſ. 3. fol. 4. col. 1.

4 Pragmatica nùm pro eius validitate requirat ſcripturã. Propoſitio 4. fol. 5. col. 1.

5 Pragmatica vt liget ſubditos an ſit neceſſe, quòd publicetur. Propoſitio 5. fol. eod. col. 2.

6 Pragmatica publicata Neapoli, & ſic in Ciuitae, quæ eſt Caput Regni, an ſtatim liget in Regno, vel ſit neceſſe, quòd publicetur in Prouincijs. Propoſitio 6. fol 6. col. 2.

7 Prouiſiones expeditæ in caſu, aut loco particulari nùm habeant vim legis vniuerſalis. Propoſitio 7 fol. 7. col. 2.

8 Banna Proregum qualiter, & quando functo officio expirent. Propoſitio 8. fol. 8. col. 1.

9 Pragmatica an non vſu, & vſu contrario tolli poſſit. Propoſ. 9. fol. eod. col. 2.

10 Pragmatica, nè per nõ vſum authoritate careat, an requiratur aliquod determinatum tẽpus. Propoſitio 10. fol. 9. col. 2.

11 Pragmatica ſi ſit vſu recepta, vel nè vbi dubitatur, an præſumi debeat, illam fuiſſe acceptatam. Propoſitio 11. fol. 10. col. 1.

Finis Præludialium Propoſitionum.

CATE-

CATENA RVBRICARVM, ET PRAGMATICARVM

hoc in eodem operė explicatarum.

De
Abolitionibus Rubrica fol. 11
Pragmatica 1. 15
pragm.2. 19
Accuſationibus Rubrica fol. 27
pragm.1. 29
Actuarijs, Scribis, & eorum ſalario Rubrica fol. 30
pragm.1. 31
pragm.2. 32
pragm.3. 33
pragm.4. 34
pragm.5. 35
pragm.6. 36
pragm.8. ibid.
pragm.9. 38
pragm.10. 39
pragm.11. ibid.
pragm.12. 40
pragm.15. 41
pragm.17. 42
Adminiſtratione Vniuerſitatũ Rubrica fol. 44
pragm.1. 45
pragm.2. 46
pragm.4. 49
pragm.5. 54
pragm.6. 68
pragm.8. 69
pragm.9. 70
pragm.11. ibid.
Adminiſtratoribus,& quòd ipſimet ſeruiãt,& non per ſubſtitutum Rubrica fol. 72
pragm.1. 73
pragm.2. ibid.
Aedificijs prohibitis Rubrica fol. 75
pragm.2. 76
Aleatoribus, & Luſoribus Rubrica fol. 77
pragm.1. 78
pragm.2. 79
pragm.3. ibid.
pragm.4. ibid.
pragm.5. 80
pragm.6. 81
pragm.7. 82
pragm.10. 83
Annona Ciuitatis Neapol. & Regni Rubrica fol. 84
pragm.1. ibid.
pragm.3. 85
pragm.4. ibid.
pragm.8. 86
pragm.16. ibid.
pragm.23. 87
Appellationibus Rubrica fol. 88
pragm.1. 92
pragm.2. 94
pragm.3. 95
pragm.4. 97
pragm.5. 98
pragm 6. ibid.
pragm.7. 99
pragm.9. ibid.
pragm.10. 100
pragm.12. ibid.
Appretio,ſeù bonorum ęſtimatione Rubrica fol. 100
pragm.1. 101
Aquis,& aquæductibus Rubrica fol. 103
pragm.1. ibid.
Arbitris Rubrica fol. 104
pragm.1. 106
pragm.2. 109
Arboribus, ſeù malis antemnarum,& remis non vendendis Rubrica fol. 110
Armis Rubrica fol. 111
pragm.1. 112
pragm.4. ibid.
pragm.6. 113
pragm.8. ibid.
pragm.14. ibid.
pragm. 22. 114
Aſſaſſinio Rubrica fol. 114
pragm.1. 115
pragm.2. 116
Aſſiſtentia bonorum præſtanda Rubrica fol. 117
pragm. 1. 118
Aucupibus, ſeù Venatoribus Rubrica fol. 118
pragm.1. 119
Baronibus, & eorum officio Rubrica fol. 119
pragm.1. 120
pragm.2. 121
pragm.3. 124
pragm.4. 125
pragm.5. ibid.
pragm 6. 126
pragm.8. 127
pragm.9. 128
pragm.10. 129
pragm.11. 130
pragm.12. 131
pragm.13. 132
pragm.14. 133
pragm.16. 134
pragm.17. ibid.
pragm 18. 135
pragm.19. ibid.
pragm.21. 136
pragm.22. ibid.
pragm.23. ibid.
Beſtijs vaccinis,ſeù bobus non mactandis Rubrica fol. 136
pragm.1. 137
Blaſphemantibus pragm 1. 137
Bonis proditorum Rubrica fol. 138
pragm.1. 139
Bruchis pragm.1. 140

Car-

Carcerarijs, ſeu Cõmentarienſibus, carceribus, & captiuis, Rubrica fol. 141
pragm.1. 142
pragm.3. 143
pragm.5. 144
pragm.7. 145
pragm.13. ibid.
Cauſis decidẽdis Rubrica f.145.
pragm.1. 146
Cenſibus Rubrica fol. 147.
pragm.1. 149
pragm.2. 150
pragm.5. 151
Ceſſione bonorum Rubrica fol. 152.
pragm.1. 153
pragm.2. 156
Chirurgis, & Barbitonſoribus Rubrica fol. 567
pragm.1. 157
Citationibus, edictis, alijſq; reſcriptis, tàm in Regno, quàm extra Regnũ Rubrica f. 159
pragm.1. 165
pragm.2. 166
pragm.3. 167
pragm.8. ibid.
Clericis, ſeu Diaconis ſaluaticis Rubrica 168
pragm.1. 169
pragm.2. 170
pragm.3. 172
pragm.4. ibid.
prag n.6. 173
Commercio, ſeu conſuetudine inter Turcas, & alios ſacro fonte ablutos prag.1.f. 173
Cõmiſſarijs, & Exequutoribus prag.1.fol. 174
pragm.2. 175
pragm.3. 176
pragm.7. 177
pragm.8. ibid.
Compoſitionibus, & Commutationibus pœnarum Rubrica fol. 178
pragm.1. 179
pragm.2. 180
pragm.4. 181
pragm.5. 182
pragm.6. ibid.
pragm.7. ibid.
pragm.8. 183
Condemnatis pro delictis pragm.4.fol. 184
pragm.5. ibid.
pragm.6. 185
pragm.7. 186
pragm.8. ibid.
Conſeruatorijs Rubrica f. 186
pragm.1. 188
Contractibus Rubrica f. 190
pragm.1. ibid.
pragm.2. 191
pragm.3. 192
Contumacibus, & alijs, vt non accedant ad Curiam Regiæ Maieſtatis Rubrica f. 194.
pragm.1. 195
Cultu Sacramẽto Sanctiſſimæ Euchariſtiæ exhibendo Rubrica fol. 197
pragm.1. ibid.
Cuſtodia reorũ Rubrica f. 198.
pragm.1. ibid.
pragm.3. 199
Damnis clandeſtinis Rubrica fol. 199
pragm.1. 200
Delegationibus Rubrica f.200.
pragm.1. 201
pragm.2. 201
Dilationibus Rubrica f. 202
pragm.2. 204
pragm.3. 205
pragm.4. ibid.
pragm.5. 206
Donationibus ꝓpter Nuptias, ſiuè quarta, vel antephato, & alijs donatiuis Rubrica fol. 207
pragm.1. 209
Duello Rubrica fol. 212
pragm.1. 213
Eccleſiaſticis perſonis Rubrica fol. 214
pragm.1. 215
Educatione puerorum, & puellarum, & de Matrimonijs cũ ipſis non contrahendis Rubrica fol. 216
pragm.1. 217
Elemoſyna non petenda abſq; facultate conceſſa Rubrica fol. 217
pragm.1. 218
Emptione, & venditione Rubrica fol. 219
pragm.1. ibid.
pragm.2. ibid.
pragm.4. 220
pragm.11. 221
Exceptionibus Rubrica f. 221
pragm.1. 223
Excubijs nocturnis Rubrica fol. 224
pragm.1. ibid.
Expenſis Rubrica fol. 224
pragm.1. 225
pragm.2. 226
Extractione, ſeu exportatione Animalium, auri, argenti, & aliorum prohibita Rubrica fol. 226
pragm.1. 227
pragm.2. ibid.
pragm.3. 230
pragm.5. 231
pragm.7. ibid.
pragm.9. 232
pragm.10. 233
pragm.14. ibid.
Exulibus Rubrica fol. 234
pragm.1. 235
pragm.2. ibid.
pragm.3. 236
pragm.5. 237
pragm.10. 238
pragm.15. ibid.
Falſis Rubrica fol. 239
pragm.1. 241
pragm.2. 242
pragm.3. ibid.
pragm.4. 243
pragm.5. 244
pragm.7. ibid.
pragm.8. 245
Ferijs Rubrica fol. 246
pragm.1. 247
pragm.3. 248
Feudis Rubrica fol. 249
pragm.1. ibid.
pragm.2. 250
pragm.3. 251
pragm.4. 252
pragm.5. 253
pragm.6. ibid.
pragm.7. 254
pragm.8. 255
pragm.9. ibid.
pragm.10. ibid.
pragm.14. 256
pragm.15. ibid.
pragm.16. 257
pragm.19. 259
pragm.20. 260
pragm.22. 261
pragm.23. 262
pragm.25. 264
pragm.29. 266
Fide, & authoritate inſtrumentorum, & qualiter reaſſumẽtur Rubrica fol. 267
pragm.1. 270
pragm.2. 271
Fide, & authoritate memorialium, ſeu libellorum pragm.1. fol. 272
pragm.2. ibid.
pragm.4. 273
Furtis Rubrica fol. 273.
pragm.1. 274
pragm.

pragm.2. 275
Guidaticis, ſeù Fide publica danda,& obſeruanda Rubrica fol. 276
pragm.1. 277
pragm.2. ibid.
pragm.3. 278
Ictu ſcoppictæ, ſeù ſclopeti prag.1.fol. 278
pragm.2. 279
Immunitate Neapolitanorum Rubrica fol. 279
pragm.1. 280
pragm.2. 282
pragm.3. 283
pragm.4. ibid.
pragm.5. 284
Immunitate Officialiũ prag.1. fol. 284
Impreſſione librorum prag.1. fol. 285
pragm.2. ibid.
Inciſione arborum Rubrica fol. 286
pragm.1. ibid.
Infātibus perditis,& caſu à parentibus derelictis Rubrica fol. 287
pragm 1. ibid.
Iniurijs Rubrica fol. 288
pragm.1. 289
pragm.2. ibid.
Inſtantia cauſæ non reſtituenda ſinè expenſis Rubrica f. 290.
pragm.1. 291
Inſtrumentorum liquidatione Rubrica fol. 293
pragm.1. 295
pragm.2. ibid.
pragm.4. 298
pragm.7. ibid.
pragm.8. 299
Iudæis Rubrica fol. 300
pragm.1. 301
pragm.2. 302
Iuribus, & exactionibus Fiſcalibus Rubrica fol. 303
Iuriſdictione Magiſtri Iurati tēpore Nundinarum Rubrica fol. 304
pragm.1. ibid.
Iuriſdictionibus inuicem non turbandis Rubrica fol. 305
pragm.1. 306
pragm.2. 307
pragm.3. 308
Lapidibus, fulguribus, & ignibus factitijs non proijciendis pragm.1. fol. 309
pragm.2. 310
Legatis pijs Rubrica fol. 310
pragm.1. 312
Lenonibus Rubrica 314
pragm.1. 315
Literis cambij, ſeù teſſeris collybiſticis Rubrica 316
pragm.1. 317
pragm.3. 318
pragm.7. 319
Locato,& conducto,ſeù de migrando Rubrica fol. 319
pragm.1. 320
Magiſtris artium, ſeù Artificibus Rubrica fol. 323
pragm.1. ibid.
pragm.2. 324
Manna colligenda Rubrica fol. 325
pragm.1. ibid.
Mauris pragm.1.fol. 326
Memorialia,ſeù libellos ſubtrahentibus pragm.1.fol. 326
Mercatura Officialibus prohibita Rubrica fol. 327
pragm.1. 328
Meretricibus Rubrica fol. 329
pragm.3. 330
pragm.4. 331
pragm 6. ibid.
Militibus grauis,& leuis armaturæ, & his, quæ eis competunt Rubrica fol. 332
pragm.2. 333
pragm 3. 334
pragm.6. 335
pragm.11. 336
Minoribus Rubrica fol. 338
pragm.1. 339
pragm.2. 340
Monetis Rubrica fol. 342
pragm.1. 343
pragm.2. 344
pragm.4. 345
pragm.18. 347
Monialibus Rubrica fol. 347
pragm.1. ibid.
pragm.2. 348
pragm.3. 350
Muneribus Officialium pragm. 1.3 fol. 351
pragm.6. 352
Nautis Rubrica fol. 352
pragm.1. ibid.
Negantibus mutuum Rubrica fol. 353
pragm.1. ibid.
pragm.2. 354
Nè quid in loco publico Rubr. fol. 355
pragm.1. 356
pragm.2. ibid.
pragm.5. 357
pragm.6. 358
pragm.7. ibid.
Notarijs Rubrica fol. 359
pragm 1. 360
pragm.2. 361
pragm.3. ibid.
pragm.4. 362
Nummularijs Rubrica fol. 363
pragm.1. ibid.
pragm 2. ibid.
Nundinis, ſeù Ferijs Rubrica fol. 364
pragm.2. 365
pragm.3. ibid.
Offendentibus innoxium pro noxio Rubrica fol. 366
pragm.1. ibid.
Officialibus, & quæ ijs prohibeantur Rubrica fol. 367
pragm.1. ibid.
pragm.2. 368
pragm 4. 369
pragm.8. ibid.
pragm.11. 370
pragm.15. 371
pragm.22. 372
pragm.23. ibid.
Officialibus Regiarum triremium pragm.1.fol. 373
Officijs ad Regiæ Maieſtatis, eiuſq; Viceregis collationē ſpectātibus Rubrica fol. 373
Officio Baiuli Rubrica fol. 374
pragm 1. 375
pragm.2. 376
pragm.3. 377
Officio Iudicis Generalis contra delinquentes pragmat.1. fol. 377
Officio Iudicum, & aliorum Officialium Rubrica fol.378
pragm.1. 379
pragm.3. ibid.
pragm.5. 381
pragm.7. ibid.
pragm.8. 382
pragm.9. ibid.
pragm 10. 383
pragm.12. 408
Officio Inſtitiarij, & his, quæ toto Tribunali incumbunt Rubrica fol. 409
pragm.2. 410
pragm.4. ibid.
pragm.5. 411
pragm.6. 412
pragm.7. 413
pragm.8. ibid.
Officio Magiſtri Inſtitiarij, ſeù Magna Curia Vicariæ,& his, quæ toto Tribunali incūbūt

pragm.

pragm.3. 414
pragm.5. ibid.
pragm.7. ibid.
pragm.11. 415
pragm.12. ibid.
pragm.16. 416
pragm.17. 417
pragm.30. ibid.
pragm.31. 418
pragm.34. 419
pragm.36. ibid.
pragm.37. 420
pragm.42. 421
pragm.43. 422
pragm.47. ibid.
pragm.50. 423
Officio Præfecti Curſorum armillatorum, ſeu Magiſtri Poſtarum Rubrica fol. 423
pragm.1. 424
Officio Procuratoris Cæſaris, ſeu Cameræ Summariæ, & his, quæ ipſi Tribunali incũbunt pragm.12.fol. 424
pragm.13. 425
pragm.18. ibid.
pragm.37. 427
pragm.40. 428
pragm.46. 429
pragm.51. 431
pragm.58. 435
pragm.62. 436
pragm.63. 437
pragm.71. 439
Officio Quæſtoris Aerarij Generalis, ſeu Theſaurarij, & aliorum Quæſtorum Tribunalium pragm.1.fol. 439
Officiorum prouiſione, ſeu diſtributione facienda Regnicolis, & Exteris pragmat. 1. fol. 440
Officio Sacri Regij Conſilii, & his, quæ ipſi Tribunali incũbunt pragm.2. fol. 441
pragm.3. 443
pragm.4. 445
pragm.5. ibid.
pragm.16. 448
pragm.26. 449
pragm.32. ibid.
pragm.33. 450
pragm.36. ibid.
pragm.37. ibid.
pragm.39. 451
pragm.41. ibid.
pragm.42. 452
pragm.44. ibid.
pragm.45. 453
pragm.46. 454
pragm.50. ibid.
pragm.53. ibid.
pragm.55. 455
pragm.56. ibid.
pragm.60. 456
pragm.61. ibid.
pragm.63. 457
pragm.64. ibid.
pragm.65. ibid.
pragm.66. 458
pragm.67. 459
pragm.70. ibid.
pragmat.81. in prætermiſſis. fol. 460
Officio Scribæ portionis Rubrica fol. 460
Officio Secretarii, ſeu à libellis, & his, quę incumbunt in Regia Cancellaria Rubrica fol. 460
Ordine iudiciorum pragmat.1. fol. 461
pragm.2. 462
pragm.3. ibid.
pragm.4. ibid.
pragm.5. 463
pragm.6. ibid.
pragm.7. 465
pragm.8. ibid.
pragm.9. 466
pragm.10. 467
pragm.11. ibid.
pragm.12. 469
pragm.14. 472
pragm.16. 473
Oſculantibus mulieres prag. 1. fol. 474
Pace ſub verbo Regio inita, & rupta pragm.1.fol. 475
Pacto de retrouendendo Rubrica fol. 476
Parochis Rubrica fol. 477
pragm.1. 478
Paſcuis, foreſtis, & nemoribus Rubrica fol. 479
Perſequendis malefactoribus, ſeu delinquẽtibus etiam extrà Regnum prag.1.fol. 480
Perſonatis, & eorum veſtibus, & inceſſu in diebus bachanalibus pragm.1. fol. 481
Pharmacopolis, & aromatariis pragm.4. fol. 481
Piratis non aſſecurandis, ſeu de fide publica eis non concedenda Rubrica fol. 481
pragm.1. 482
Piſtoribus pragm.3.fol. 483
Pęnis Rubrica fol. 483
pragm.1. 484
Ponderibus, & menſuris Rubrica fol. 485
Porteriis, ſeu Oſtiariis pragm.1. fol. 486
Poſſeſſoribus non turbandis pragm.1.fol. 487
pragm.4. ibid.
Poſtulando Rubrica fol. 488
pragm.1. 489
Præſcriptionibus Rubr.fol 490
pragm.2. 492
Præuentione moderanda pragmat.1. fol. 493
Priuilegiis infra annum exhibẽdis pragm.1.fol. 494
Priuilegiis Vniuerſitatibus cõceſſis Rubrica fol. 495
pragm.1.2. ibid.
Procuratoribus Rubr.fol. 497
pragm.1. 501
pragm.3. 502
Prohibita venditione ſuppellectilium vſu conſumptorum, ſeu de circitoribus Rubrica fol. 502
Quæſtionibus Rubrica fol. 503
pragm.1. 505
pragm.2. ibid.
pragm.3. ibid.
Quòd Regnicolę poſſint armare lembos piraticos, & alia nauigia cõtra inimicos pragmat.1. fol. 506
Receptatoribus delinquẽtium, ſeu malefactorum Rubrica fol. 506
pragm.1. 507
pragm.5. 508
pragm.6. ibid.
Relationibus cauſarum Rubrica fol. 508
Relegatis pragm.1. fol. 509
pragm.6. 510
Remiſſionibus cauſarum pragmat.1. fol. 510
pragm.2. ibid.
Repreſaliis Rubrica fol. 511
pragm.1. ibid.
Reuocatione, & ſuſpenſione gratiarum Rubrica fol. 512
Rhedariis, ſeu Aurigis, vulgò Cocchieriis pragm.1.fol.512
pragm.4. 513
Salario eorum, qui mittuntur pro negotio, ſeu ſeruitio Regio Rubrica fol. 513
pragm.1. 514
Sale vendendo per Vniuerſitates Rubrica fol. 515
pragm.1. ibid.
pragm.2. 516
Salubritate aeris Rubr.fol. 517
pragm.1. ibid.

pragm.

pragm.6. ibid.
pragm.9. 518
Scalarum prohibitione noctis tempore pragm.1.fol. 518
Scholaribus doctorandis, ſeù Scholaſticis in Doctores co-optãdis, & in quo loco pragmat.2. fol, 518
pragm.6. 519
pragm.7. ibid.
Senatuſconſulto Macedoniano pragm.1. fol. 519
Senatuſcõſult. Velleiano pragmat.1.fol. 523
Sententia foriudicationis, ſeù proſcriptionis Rubr.fol. 525
Seruis manumiſſis Rubrica fol. 526
Sindicatu Officialium, ſeù cauſa dicenda per eos Rubrica fol. 527
pragm.1. ibid.
pragm.6. 530
Sodomia Rubica fol. 530
pragm.1. 531
pragm.2. ibid.
pragm.3. 532
Spõſionibus Mercatorũ pragmat.1.2.3.4.fol. 532
Suſpitionibus Officialium Rubrica fol. 533
pragm.1. ibid.
pragm.5. 534
pragm.8. ibid.
pragm.10. 535
pragm.15. 536
pragm.17. 540
Teſtium refrẹnatione, & repulſa pragm.1. fol. 541
pragm.3. 544
Titulorum, ſeù inſcriptionum abuſu in ſcribendo ſublato pragm.1. fol. 546
Trigeſimis, & ſalario Officialiũ pragm.1. fol. 546
Vagabũdis, ſeù Erronibus Rubrica fol. 547
pragm.1. ibid.
pragm.3. 548
Vbi de delicto quis conueniri debet.pragm.1.fol. 549
pragm.2. 551
pragm.3. 553
pragm.5. 554
Vectigalibus Rubrica fol. 554
pragm.1. 555
pragm.4. ibid.
pragm.5. ibid.
Veſtium, & famulorum prohibitione Rubrica fol. 556
Vinculis, ſeù conditionibus in contractu, vel teſtamẽto appoſitis quomodò amouẽdis Rubrica fol. 557
pragm.1. 558
Viſitatione, ſeù recenſione captiuorum Rubrica fol. 558
pragm.3. 559
Vſurarijs Rubrica fol. 560
pragm.1. 561
pragm.3. 562
pragm.4. 563
Zingaris, ſeù Aegyptiacis Rubrica fol. 563
pragm.1. 564

IO. MARIAE NOVARII
I. C. LVCANI
IN REGNI NEAPOLITANI PRAGMATICAS.

PRAEFATIO, ET PRAELVDIALES Propoſitiones.

SVMMARIVM.

1 *Neceſſaria indicantur illa, quæ ſunt in praxi quotidiana.*

2 *Deciſiones ſunt maximæ authoritatis, & vtilitatis.*

3 *Author quare collectaneam deciſionum ſuper pragmaticas exarauit.*

4 *Leges poſſunt interpretari, & gloſari.*

5 *Leges ex vi rationis, & per alia iura recipiunt interpretationem.*

6 *Lex vna indiſtinctè loquens per aliam diſtinguitur, & limitatur, & reſtringitur ex ratione particulari, n. 7. reſpicitq; interpretationem de habilitate. n. 8.*

9 *Leges recipiunt declarationem, priores per poſteriores, pars vna legis declaratur per aliam. ibid.*

10 *Interpretatio pragmaticarum eſt neceſſaria.*

11 *Leges debent temperari taliter, nè poſſent à ſapiente reprehendi.*

12 *Vis literæ eſt inferenda, vt ſanus, & iuri conſonus capiatur intellectus.*

13 *Verba legis, & pragmaticæ quantùcumq; præciſa, legalem interpetrationem, & æquitatis temperamentum recipiunt.*

14 *Lex mandans, vt occidens occidatur, non eſt abſolutè intelligenda.*

15 *Declaratio legis, & pragmaticæ admittitur, quamuis in illis expreſſa prohibitio interpretandi eſſet iniuncta.*

16 *Interpretandi genus eſt laborioſum.*

17 *Opera laborioſa non ſunt in odio habenda.*

18 *Studij fatigatus labor, etiam iuuenile ingenium ſupplet.*

19 *Artificium ex continua exercitatione incremẽtum recipit.*

20 *Virtus vocis vbi ignoratur, barbarus loquens, & ille, cui loquitur videtur.*

21 *Pragmaticæ in Regno à Proregibus examinari ſolent cum voto Collateralis, & in ſcriptis emanantur. n. 22.*

PRAEFATIO.

1 VLpianus noſter, iàm diù (Hærcle) promulgauit, vſu frequentia, & quotidiana eſſe perquam neceſſaria, vt in *l. 1. ff. ad exhibend.* & in *l. certè in fin. ff. de precar.*

Cùmq; in hoc Neapolitano Regno nihil quotidianos practicos anfractus gignat, niſi turbida pragmaticarum ſeries, quę ex diuerſorum Senatuum, & præcisè ſupremorũ noſtrorum Tribunalium deciſionibus claritatem, lucemquè accipiunt, recipereq; poſſunt, ità quòd illis habitis, ſecurè nauigetur tale fluctuans equor, cæciquè videant, & claudi ambulent.

2 Nàm & iſtum effectum, vti maximę authoritatis, & vtilitatis in cauſarum reſolutionibus pariunt deciſiones. Sunt enim illæ magnifaciendæ, & cuicunquè legi, & Doctori in terminis loquenti anteponendæ, vt apud *Triuiſ. in Præfat. deciſ. Rot. Venet.* de quarum laudibus perplura conglomerat *Viuius deciſ.* 401. ſequitur nouiſſimè *Chriſtin. deciſ. Curia Belgic. 63. vol. 2.* vbi, quòd multæ authoritatis ſunt huiuſmodi deciſiones, tamquàm à ſupremis Curijs profectæ, & magnam Senatuum authoritatem, eorumq; deciſionum appellat *Griuel. deciſ. Senat. Dolan. 22. n. 81.*

3 Ideò huic vtilitati oculos habendo, & practicabilia (iuxta morem) diſſerere intendens, quia in maximum ſtudioſorum commodum fore cenſui, ſuper ipſis Pragmaticis per viam interpetrationis, gloſematis, & cõcordiæ vniuerſi Orbis deciſiones reportare, ſimulq; colligere, annis elapſis in mea adoleſcentia arbitratus ſum, quos ſanè labores, cùm apud omnes Nationes, ſumma quidẽ alacritate receptos viderim, hodiequè illos deſiderari aſpexerim, itetùm accipiendi calamum, diffuſiuſq; & meliori forſitan ſtylo magis luculenter, ac ſplendidè, & amplè in hac perfectiori ætate, infinitas alias commẽtando Pragmaticas, anſam mihi præbuit.

4 Non eſt enim nouum, nec iura vetant, interpretari, & gloſari poſſe leges, nam & id cer-

nitur conceſſum in *l. vnica C. de profeſſor. qui in*
*Vrbe Conſtantinop. lib.*12. ibi, *interpetrandi ſub-*
*tilitatem, l.*1. *ff. ſi cert. pet. l. ſi negotium, & ibi glo.*
5 *ff. de priuil. creditor.* leges, inquam, declarationẽ
6 ex vi rationis, vel per alia iura recipiunt, ità
quòd lex vna indiſtinctè loquens per aliam di-
ſtinguitur, & limitatur *l. ſciendum ff. qui ſatiſd.*
cogant. l. quamuis ff. de in ius vocand. l. filiusfam.
*ff. de action. & oblig. l.*1. *ff. ad Maced. l. iuriſgent.*
§. ſi paciſcatur ff. de pact. Auth. offeratur C. de
7 *lit. conteſt.* & reſtringitur ex ratione particulari
l. cùm pater §. dulciſſimis ff. de leg. 3. *l. ſi de certa*
8 *re C. de tranſact.* reſpicitq; interpetrationẽ de
habilitate *l. vt gradatim §. etſi ff. de muner. &*
9 *honor.* & leges recipiũt declarationem priores
per poſteriores, & vna per alterã *Linglois dec.*
10. *q.*2. & pars vna legis, vel ſtatuti declaratur
per aliam *l. non eſt nouum ff. de legib. l. ſerui C.*
de noxalib. action. cap. cùm dilectus de conſuetud.
*Cacher. dec.*163.
10 Ità quòd huiuſmodi Pragmaticarum inter-
petratio à *Iureconſultis* per applicationem, &
inductionem conceditur, cùm illorum ſit offi-
cium interpetrandi *Griuel. dec.*125. *n.*83. immò
nimis neceſſaria, ergo eſt conceſſa, quia aliàs
ſequeretur abſurditas, ſi illas indiſtinctè abſque
declaratione acciperemus.
11 Taliter enim debenr leges, & dicta rẽperari,
nè à ſapiente reprehendi valeant *l. Saluius ff. de*
12 *legat. præſtand.* ità vt interdum ſit inſerenda uis
literæ, vt ſanus, iuriq; conſonus intellectus ca-
13 piatur, quia verba Legis, & Pragmaticæ, quã-
tùcunq; pręciſa legalẽ interpetrationem, æqui-
tatiſq; temperamentum recipiunr, vt fusè poſt
cęteros *Iaſon in l. ſtipulatus ff. de verb. oblig.* &
dixit *Rot.* in materia ſtatoti *in vna Romana*
contractus, coram R.P.D. Brauo.
14 Si, inquam, lex mandans, vt homicida occi-
datur, eſſet abſolutè intelligẽda, certè occidẽs
ex cauſa defenſionis eſſet capitali pęna plectẽ-
dus contrà vulgatam diſpoſitionem *tex. in l. vt*
vim ff. de iuſt. & iur. ſicq; etiam, qui infantem
dormiendo, ſeu aliquem abſq; dolo occideret,
decapitandus eſſet, quod nimium Iniquũ eſſet,
& contrà *tex. in l. infans ff. ad l. Cornel. de ſicar.*
& clem. vnica de homicid. ſicq; de ſingulis.
15 Inde etiam, ſi in lege, & in Pragmatica habe-
retur expreſſa prohibitio interpetrandi, eſſet
nihilominùs declaratio admittẽda, abſurditatis
caoſa euitandæ, vt docuerunt *Bart. in l. omnes*
*populi n.*65. *ff. de iuſt. & iur. Io. Andr. in regul.*
*pro poſſeſſore n.*2. *de regul. iur. Soc. conſ.*54. *nu.*4.
quos ſequuta eſt *Rot. in* allegata *Romana con-*
tractus, vbi etiam, quòd caſus omiſſus pro ex-
preſſo eſt habendus, vt euitetur abſurdum
*Griuel. deciſ. Dolan.*135. *n.*21.
16 Et quàmuis, quantum, qualeq; ſit iſtud inter-
pretandi genus laborioſum, haud fugiat, nul-
luſq; ſit, qui neſciat, licètq; multis, qui id facere
debuiſſent iuniorem, minimè ignorem.
17 Tamen cùm regiſtratum ſit *Eccleſiaſt.*17. *non*
oderis laborioſa opera, talẽ prouinciã ſubire non
18 piguit, ſtudij enim fatigatus labor, & tempus
etiam iuuenile ingenium ſupplere ſolent ad *gl.*
in c. monachus 77. *diſt. Barbat. in c. quod clericis*
19 *n.* 28. *de for. compet.* quia omne artificium ex
continua exercitatione incrementum recipit
l. legatis §. artificium ff. de leg. 3. ad cuius cor-
roborationem conferr, quod cecinit ille *Vates.*

Gutta cauat lapidem, conſumitur anulus vſu.
Et teritur nomen aduncus humo.

Fretus igitur Dei Optimi Maximi pręſidio,
qui Moyſi vocatus reſpondit *Exodi* 4. *Perge*
igitur, & ego ero in ore tuo, docebo te quid loqua-
ris: eccè cùm libentèr ad deſtinatum opus ac-
cingor, accinctuſq; ad vniuerſale commodum
paratum me præbeo.
Cœterùm, quia ſuper explanatione Pragma-
ticarum meus dirigitur ſermo, ideò nẽ incidere
videar in illud *Pauli Apoſtoli* 1. *ad Corinth.*14.
20 *Si ergò neſciero virtutem vocis, ero ei, cui loquar*
Barbarus, & qui loquitur mihi Barbarus, iuua-
bitur Pragmaticæ vocis ſignificatum aperire.
21 At cùm Pragmaticæ in Regno ſoleant ema-
nari ab Illuſtriſs. & Excellẽtiſs. Proregibus prò
tempore exiſtentibus cũ voto, & iudicio Col-
lateralis Cõſilij, rationabiliter videndum eſt, ſi
Proreges poſſint tales Pragmaticas promul-
gare, & quid nam ſit tale Collaterale Cõſiliũ.
22 Et quoniam Pragmaticæ in ſcriptis ſolent
proferri, & publicari, & multæ in Volumine
ipſarum extent prouiſiones in particulari caſu
expeditæ, nec non per modum banni promul-
gatæ, hac de cauſa erit neceſſe diſcutere, ſi
Pragmaticæ requirant ſcripturam.
Itẽ an debeant publicari, vt ligẽt ſubditos, &
an vbi fuerũt illæ publicatæ in Ciuitate Neap.
(quæ eſt Caput Regni) ſtatim ligent in *Regno*,
vel requiratur, quòd in Prouincijs publicẽtur.
Nùm prouiſiones expeditæ in Caſtro, aut lo-
co particulari, vniuerſalis legis vim retineãt, &
an Banna Proregum functo officio expirent.
Cùmq; perplures reperiantur Pragmaticæ,
quæ ab vſu, & contrario vſu minimè ſint re-
ceptæ, vtile erit videre, quandò illę tali de cau-
ſa tolli poſſint.
Inſuper, an vt per non vſum authoritate ca-
reãt, requiratur aliquod determinatũ tẽpus, vel
ſufficiat repugnantia per actus contrarios.
Et tandem, an quandò dubium eſt, ſi Prag-
maticæ ſint vſu receptæ, vel nè, præſumendum
ſit, illas fuiſſe acceptatas.
Quę ſingula ſpecialibus reſolutiuis propoſi-
tionibus, breui methodo ſub Beatæ Marię ſẽ-
per Virginis meæ Aduocatæ clypeo dilucida-
buntur, quibus ſic dilucidatis ad particularium
Rubricarum, & Textuum enucleationẽ, & in-
terpetrationem per Deciſiones deueniam.

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica quid nam ſit, & n.*3. *&* 4.
2 *Sanctio quid ſit, remiſſiuè.*

5 *Omnis*

5 *Omnis lex edita à Principe cum Sapientum conſilio poteſt dici ſanctio, & Pragmatica.*
6 *Proreges poſſunt Leges, Cõſtitutiones, & Pragmaticas cõdere, & promulgare, nõ tamen abſq; conſilio Regentium Regiam Cancellariã, n. 7.*
8 *Regentes ſunt Collaterales Principis, & de latere, & corporis eius pars.*
9 *Prorex uti Capitaneus ad guerrã põt cõdere leges abſq; uoto Collateralis Cõſilij, & facere prouiſiones ſpectantes ad ſtatũ, & beneficiũ Regni.*
10 *Regentes in cõcernentibus iuſtitiã habent votũ deciſiuũ, in materia belli habẽt votũ cõſultiuũ.*
11 *Regentes in materia belli tantùm interueniunt, ſed non iudicant, nec habent iuriſdictionem.*

Pragmatica quid nam ſit. Propoſitio I.

COmmentaria Pragmaticarũ (& ſi methodicè per viam deciſionum aggrediens), nè de vocis *Pragmatica* ſignificatione ieiunus tranſire videar, quã breuiter
1 dicere lubeat. Nihil aliud eſſe Pragmaticã, niſi regale Reſcriptum ad *tex.* cum ſua *glo. in auth. qua in Prouincia §. excipitur C. vbi de crimin. agi oport. gloſ. in auth. de non alienan. §. Sãcimus in verb. Pragmatica, & in auth. ſed & permutare C. de ſacroſ. Eccl.* cum alijs concordantibus,
2 de quibus nouiter *Muta in procem. ad pragm. Siciliæ,* vbi pariter declarat, quid ſit Sanctio.
3 Vel ſi credimus *Parlador. lib. 3. quotidian. differẽt. c. 64.* fol. meo 259. *n. 5.* Pragmatica propriè dicitur Sanctio, quæ ad litium pendentium definitionem promulgatur ex *l. fin. C. de diuerſ. reſcript. & l. fin. C. de proxim. ſacror. ſcrin. lib.* 10.
4 Cœterùm, ſi meam (qualem qualem) auſcultare velis opinionem, firmabis, Pragmaticã in Regno nihil aliud eſſe, niſi legẽ promulgatã ab Illuſtriſs. & Excellentiſs. Prorege cum conſilio Dominorum Regentiũ Regiæ Cancellariæ, eò
5 quia omnis lex edita à Principe cũ Sapientium conſilio nũcupari poteſt Sanctio, & Pragmatica *l. lege Pragmatica* C. *de dom. & pot. lib.* 12. *gl. in l. iubemus C. de ſacroſ. Eccl.* & dixit *Rot. in vna Segonalien. iuriſdictionis corã R. P. D. Lugdun.*
6 Dixi, *à Prorege*, quia benè valent Regni Excellentiſſimi Proreges Leges, Cõſtitutiones, & Pragmaticas condere, & promulgare, vt in ſequenti *propoſitione* patebit, & in actu practico quotidiè ſeruari videmus.
7 Dixi pariter, *cum conſilio Regentium Regiam Cancellariã,* nàm Prorex ſolus abſq; illis nequit facere Pragmaticas *Muta in Prag. Sicil. tit.* 42. *n. 20. Capibl. prac. qq. de Baron. tom. 2. c. 88. n.* 10.
8 Sunt enim & ipſi Collaterales Principis, & de latere, & corporis eius Pars *l. quiſquis ff. ad l. Iuliam Maieſt. Reg. de Pont. in tract. de poteſt. Proreg. tit. de deleg. cauſ. à n. 2. cum ſeq.* fusè *Griuel. dec. Senat. Dolan.* 72.
9 Quàmuis liceat vti Capitaneo ad Guerram Viceregi cõdere leges abſq; voto Collateralis Cõſilij, & facere ꝓuiſiones ſpectãtes ad ſtatũ, & beneficiũ Regni, vt in *Capit. & Priuil. Neap. f.* 133. *ater.* & vide alia apud *Taſſon.* recenter in ſuis *obſeru. iuriſd. de anteſ. verſ. 7. obſer. 1. & 2.*
10 Quorum ratio differentiæ eſt, nàm Regẽtes in concernentibus Iuſtitiã habent votũ deciſiuum, ſed non in materia Belli, & in cęteris habẽt votum conſultiuum ex particularibus ordinibus *Caroli V.* vt apud *Reg. de Pont. in tract. de pot. Proreg. tit. de aſſenſ. Reg. §. 5. n. 7.* annuen-
11 tem, Conſiliarios Collaterales in materia belli tantùm interuenire, nec iudicare, eorumq; vota eſſe conſultiua, nullamq; habere iuriſdictionem, ſicq; indiſtinctè hodiè practicatur.

S V M M A R I V M.

1 *Principi non recognoſcenti ſuperiorem in ſuis Regnis condendi leges ius competit.*
2 *Prorex in Regno põt leges cõdere pro velle, antiqua tollere, & ſuper eis diſpẽſare, & quare, n.* 3
4 *Prorex Regis perſonam repræſentat, & vti Vicarius etiam poteſt, quæ Rex ipſe poteſt, cuius vices gerit.*
5 *Vicerex priuilegijs gaudet, ac prærogatiuis, quibus Rex gaudet, etiam ſi eſſent perſonalia, & ſpecialia, n. 6. habet mandatum cum libera n.* 7.
8 *Proregi competit titulus Excellẽtia, & omnia, quæ perpetuis Vicarijs Imperialibus tradunt DD. n. 9. veri Principis funguntur vice, n. 10. ſedent in ſolio Principis, n. 11. eidemquè idem honor debetur, ac Regi, n.* 12.
13 *Prorex eſt Regis imago, & ſuprema potitur poteſtate, & iuriſdictione, & mixto Imperio, nu. 14. & in eum ex commiſſione omnia trãſeunt, quæ non fuerunt ſpecialiter probibita, n.* 15.

Pragmaticæ an poſſint à Proregibus emanari. Propoſitio II.

1 QVàmuis regula vigeat cõmuni calculo recepta, Principibus non recognoſcentibus Superiorem in ſuis Regnis condendi, promulgandiq; leges ius competere *l. 1. ff. de Conſtit. princ. l. 1. ff. de legib. c. conſtit. 2. diſt. Andr. in procem. Conſt. Regn. Lopez in l. 12. tit. 1. par. 1.* Frãc. *Marc. dec.* 1804. *to.* 1.
2 Tamen negari ſuaptè nequit, ad Excellẽtiſs. Regni Proreges idem ius ſpectare, vt ex *Bal. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugit. Andr. & Affl. in c. Imperialem de probib. feud. alien. per Feder. ibiq; Capyc. verſ. tertiò notandum, Surgent. de Neap. illuſtrat. cap. 22. n.* 2. & pluribus alijs nouiſſimè probat *Giurb. conſ. crim. deciſiuo* 12. *n.* 1. vbi, Proregem banna, Pragmaticas, & ſtatuta pro velle facere in Regno poſſe, & antiqua tollere, & ſuper eis diſpenſare annuit.
3 Dùm enim illis Regnum cõmiſſum eſt, omnia, & ſingula cõceſſa vidẽtur, ſine quibus illud gubernari nequit ex regula vulgari *l. 2. ff. de iuriſd. omn. Iudic. l. ad rem mobilem §. qui procuratorem ff. de procurat. l. 3. §. qui babet ff. de ſeruit.*

Digitized by Google

uit. ruſtic. præd. Gamma dec. Luſit. 206. n. 9.

4 Vltrà quòd Regis perſonam repræſentant, vti Vicarij, omniaq; poſſunt, quæ & idem Rex, cuius vices gerunt, ad *tex. in l. 1. & 2. ff. de offic. eius, Præſ. de Franch. dec. 165.* fusè plura coadunans *Gabriel Berart. in ſpecul. viſit. cap. 9. tit. de Illuſtriſſimo, & Excellentiſs. Prorege,* latè *Maſtrill. deciſ. 205. par. 3.*

5 Et Viceregés priuilegijs, ac prærogatiuis fruũtur, quibus & ipſe Rex gaudet *l. vnicuiquè C. de proxim. ſacr. ſcrin. lib. 12.* etiam ſi eſſent

6 ſpecialia, & perſonalia *Milanenſ. dec. 8. lib. 1.*

7 Habentq; mandatum cum libera etiam in reſeruatis *Muta deciſ. 44.*

8 Eiſq; competit titulus Excellentiæ, vt Præfecto Prætorio competebat *l. excellentia C. de*

9 *erogat. milit. annon. lib. 12.* & omnia, ac ſingula, quæ de perpetuis Vicarijs Imperialibus à *DD.* tradita ſunt, procedunt in Proregibus noſtri temporis, accedente maximè ampliſſima poteſtate, quæ in dies per Catholicam Maieſtatem concedi conſueuit.

10 Itàut alter nos, & veri Principes, eorumquè vice ſunguntur *Caſtill. deciſ. 113. num. 6. lib. 2.* ſe-

11 dentq; in ſupremo ſolio, ac Reges ſedeīt *cap.*

12 *fin. 93. diſtinct.* Idemquè honor debetur ſicut

13 Regi, cùm ſint Principis imago ad *tex. in l. eos C. de offic. Vicar.* ibi, *indicationis noſtræ ſolitæ re-*

14 *præſentare reuerentiam,* taliter vt ſuprema potiantur poteſtate, & iuriſdictione cum mero,

15 & mixto imperio ampliſſimo, & in eos omnia ex commiſſione tranſeant, quæ non fuerũt ſpecialiter prohibita *Capyc. dec. 130.* & diximus alia *in praxi elect. for. quæſt. 3. n. 31. ſect. 1.* in recentiſſima edit. Neap. nec non *forenſ. q. 30. nu. 2. & 3. par. 1.* vbi erit videndum.

S V M M A R I V M.

1 *Collaterale quid ſit, & vndè traxit originem, & de eius præheminentia, n. 7.*

2 *Collaterale quam adminiſtrationem, & iuriſdictionem habeat, & n. 5.*

3 *Collaterale quid poſſit expedire abſquè interuentu Proregis.*

4 *Capitulum ſede vacante poteſt abſoluere à iuramento ad finem agendi.*

6 *Collateralis Conſilij officium in quo verſetur ex parte Magni Cancellarij.*

Quid nam eſt Collaterale Conſilium. Propoſitio III.

1 Congruit hic dicere, Collaterale Conſilium appellari, quod regitur à Regentibus Regiam Cãcellariam, ad latus Proregis ſedentibus originem traxiſſe à Rege Perſarum, meminit *Gubern. Chriſtian. c. 18. lib. 1. pag. 108. col. 2.* taliter, vt in caſu noſtro Collaterale Conſilium ſit illud penès Proregẽ pro expediendis negotijs iuſtitiæ in Regno reſidens, quod quidem Regi in Palatio Proregis cuncti norunt, cũ & ipſe Tribunalis huiuſmodi caput ſit *Reg. de Pont. de pot. Proreg. tit. de deleg. cauſ. n. 12. cum ſeq.*

2 Habet autem iſtud Tribunal adminiſtrationem, vt notauit *Frecc. in ſuo tract. de ſubſeud. tit. quis dicatur Dux n. 56. lib. 2.* nec non & iuriſdictionem ordinariam retinet *Caſſan. in cathalog. glor. mundi conſider. 11. in fin. par. 7.*

Immò maxima, & ſuprema authoritate frui, & pluſquã olim Romani Conſules gaudebant, probauit *Reg. Lanar. conſ. 88. n. 10.* ſcribens, abſente Prorege tale Collaterale Cõſilium poſſe nuncupari alterum Proregem, & vide *Reg. de Pont. in tract. de pot. Proreg. tit. de deleg. cauſ. à n. 11.* vbi probare nititur, Collaterale Conſilium eſſe Tribunal formatũ, & habere iuriſdictionẽ, & Dominos Regentes nõ eſſe Aſſeſſores Proregis, nec abſq; iuriſdictione, immò Collaterale Conſilium habere ſuperintendentiã ſuper omnibus Regni Tribunalibus, non eſt dubitandũ, & ſi in cognitione cauſarum priuatarum ſe intromittere non debeat, prout regulariter obſeruare videmus *l. præcipimus C. de appellat.*

3 Indè tale Collaterale Conſilium abſq; interuentu Excellentiſs. Proregis benè valet aſſenſus, prouiſiones, & remiſſiones ad iuſtitiam expedire, & circa iſta opportunè prouidere legitur inter *cap. & priuil. Neap. cap. 7. fol. 153. ater.* & notauit *idem de Pont.* nuper cit. *tract. tit. de aſſenſibus Regijs §. 5.* ad inſtar Capituli ſede vacante, quod vti Epiſcopus poteſt à iuramento abſoluere ad finem agendi *Pelin. in c. 3. n. 13. de iur. iuran. Rota in Marſicana reſciſſionis cõtractus coram R. P. D. Pirouano.*

5 Nec non poteſt prouidere regimini Ciuitatis, immò Regni, & annonis vniuerſalibus *Surgens de Neap. illuſtrat. c. 18. n. 20.* & vaſallis litigantibus cum eorum Baronibus concedit ſaluaguardiam, vt in *Conſt. Regn. Iuriſgent. Maſtrill. dec. 263. Giurb. cõſ. deciſiuo crim. 66.* & *Nos* fusiùs diximus in *tract. de grauam. vaſal. tom. 1. prælud. 7.*

6 Et idem Collateralis Cõſilij officium ex adiunctione Cãcellariæ verſatur nomine Magni Cãcellarij in excutiendo libellos, qui aliàs memorialia nuncupantur, vt in *Prag. 1. de fide memorial.* priuilegiaq; inſpiciendi, & decretandi *Frecc. de ſubſeud ſub tit. de off. Magni Cancell.*

7 *n. 29.* nouiſſimè autem eius originem, præheminentias, & poteſtates videas apud *Taſſon. in obſeruat. iuriſd. ad prag. de antef. verſ. 7. obſ. 3.* & apud *Reg. Tap. in tract. de Reg. Cancell. per tot.* qui multò poſt hæc ſcripta talia opera in lucem edidere.

S V M M A R I V M.

1 *Scriptura an ſit de eſſentia legis.*

2 *Lex quid ſit.*

3 *Ius ſcriptum aliud eſt, aliud non ſcriptum, & quale*

quale ſcriptum ſit,& quale non ſcriptum, n.4.
5 *Pragmatica,leges, ſtatuta, & adicta ſcribitur.*

Pragmatica nùm pro eius validitate requirat ſcripturam.

Propoſitio IV.

1 Certè Doctores(iuxta morem) diuerſa voce cantarunt circa diſcuſſionem illius articuli, an ſcriptura ſit de eſſentia legis.

Aliqui namq; pro negatiua,cœteri verò pro affirmatiua ſenſerunt opinione, vt apud *Vacon. à Vaccun. declarat. iur.ciuil.lib.4.declarat. 63.Medic.de legib.& ſtatut.quæſt.12.par.2.Bencaſ.in tract.de conſtitut. quæſt.* 8. pleniſſimè *Anguian.de conſtitut.princip.lib.1.controuerſ.9. Taſſon.in obſer.iuriſd.ad Prag. de anteſat.verſ. 9.obſer.2.in 8. requiſito*, vbi multos enumerat caſus,in quibus ſcriptura requiratur, vel non.

Tamen *Borrell.de magiſtr.edict.lib.2.cap.*10. poſt relatas hinc indè opiniones,argumenta,& rationes,fatetur,ſententiam affirmatiuam eſſe vſu,& cõſuetudine receptam, quam ſupremorum Principum, aliorumq; inferiorum Magiſtratuum obſeruantia canonizauit, nam & ipſi edicta,leges, & ſtatuta nunquam, niſi ſcriptura intercedente conficiunt, & hanc opinionem tutantur *gloſ.in cap.1.in verb. interpretatus in fin.de poſtul.prælat.Arcbidiac.& Dominic.in cap.lex eſt 1.diſtinct.Bald.& Salyc.in l.humanis C.de leg.Alber.in 1.par.ſtatut.quæſt.14. D.Tho. 2.2.q.57. art.1.Sot.de iuſt.& iur.lib.3.q.1.ar.1.* quam ex Deciſionarijs veram agnouit *Guid. Pap.dec.91.*

2 Quæ quidẽ opinio particulariter ſatis iuuatur ex definitione eiuſdem legis,quę nihil aliud eſt,niſi conſtitutio ſcripta,iuxtà terminos *c.lex*
3 *eſt 1.diſtinct.*cui iungo pariter *text. in l. ius ciuile ff. de iuſt.& iur.* vbi dicitur, aliud eſſe ius ſcriptum,aliud non ſcriptum, vt ſcripta ſit lex
4 ſcripta, non ſcripta verò ſit conſuetudo, aliàs ſi contrarium diceretur,vtiquè confunderẽtur lex, & conſuetudo, quod quidem redundaret in abſurdum,ſemper euitandum.

5 Sed cùm(vt dixi)hodiè ſingulæ leges, Pragmaticę,ſtatuta,& edicta in ſcriptis ferãtur,ideò ampliùs non me extendo,ſat ſit loca indicaſſe.

Licèt nõ deſinam affirmare, ſcripturam eſſe de ſubſtantia Pragmaticæ,ad finem, vt validitatem recipiat.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio eſt de eſſentia Pragmatica, Sanctionis,& Statuti ad finem ligãdi ſubditos,& n.5.*
2 *Prætorum edicta palã edita in albo, & quarè.*
3 *Pragmaticarum publicatio Neap.fit apud Plateas,& Sedilia Nobilium,& quarè.*
4 *Pragmaticam idem eſt non facere, vel non factam non publicare.*
6 *Ignorantia antè publicationem Pragmatica,& legis præſumitur,& excuſat.*
7 *Ignorantia nec eſt conſenſus, nec diſſenſus.*
8 *Pragmaticam non publicare idem eſt, ac non publicare in locis ſolitis,& conſuetis.*
9 *Ignorantiæ allegatio non prodeſt publicata Pragmatica in locis conſuetis.*
10 *Pragmatica ſi publicetur abſque firma ordinata non ligat.*
11 *Publicatio legis eſt facienda de ordine, & mandato Principis, qui illam emanari mandauit, & an conſtare debeat de mandato, & authoritate Publicatoris,vt liget, n.12.*

Pragmatica, vt liget ſubditos, an ſit neceſſe, quòd publicetur.

Propoſitio V.

1 De eſſentia Pragmaticæ,Sanctionis, & Statuti,ad finem ligandi ſubditos eſſe publicationem excipitur ex *l.ſed & milites §.penul.in verb. promulgatũ ff. de excuſ. tutor.Auth.vt facta noua Conſtit. collat.* 5. *§.ſi verò cauſas in verſ.iubemus Auth. de litig.§.fin. Auth.de defenſ.Ciuit.*ibi,*& per Sacram inſinuata ſunt legem ſuam ſublimitas in Prouincijs,quibus præeſt facere manifeſta per proggrammata propria Franc.Marc.dec.63.tom.1. Caualc.dec. 30.n.9.par.1,Gram.dec. 47. n.9.Capell.Tholoſ. dec.444.*

2 Indè Prætorum edicta,& leges, vt ab omnibus ſcirẽtur palàm edita in albo,aut edicti loco erant *l.ſi quis id, quod ff. de iuriſd. omn. Iud.* q & latiùs proſequitur *Borrell.in tract.de magiſtr.edict.li.2.c.2.* vbi copiosè probauit,leges, & edicta publicãda eſſe, vt omnibus nota ſint, dicens, in hac Ciuitate Neapolis fieri publica-
3 tionem Pragmaticarũ apud Plateas, & Sedilia Nobilium,in quibus Populi,Ciuiumq; frequẽtia adeſt,antè eum *Medic. in tract. de legib. & ſtatut.par.4.q.34.Forner.ſelect.lib.1.c.24.*ſicquè enunciauit *Rota in vna Forolouien. edicti corã R.P.D.Marcomontio.*

4 Taliter,quòd ſimile,& idẽ eſſet facere Pragmaticam,& illam nõ publicare, ſicuti ſi à principio nullatènus eſſet facta, ea palpabili ratione,quia non ligat,& ſic non habet effectũ, pro
5 quo ſpecialiter facta eſt, niſi enim publicentur banna,& edicta,non ligant *Panor.conſ.35. vol. 1.Pariſ.conſ.174.vol.4.Menoch. de arbitr.Iud. caſ.185.n.7.lib.2.Andr.de Iſer. in Conſt. Regni Homines extrà Regnum in princ.*& pleniùs cõfirmat *Anguian. in tract. de Conſt.princ.cõtrou. 10.lib.1.*quo,in loco tutatur,non dari legem, quæ antè publicationem obligãdi vim habeat, cùm illa incipiat ligare à publicatione generali *Chriſtina.deciſ.Cur.Belgie.52.n.2.vol.2.*

6 Præſumitur enim ante publicationem igno-
rantiá, quæ omninò excuſare debet *l. generali
C. de Tabular. lib. 10. l. fin. ff. de decret. ab ordin.
faciend.* cum affluenter reportatis per *Coſtam
in tract. de facti ſcient. & ignorant. diſtinct.* 98.
7 *cent.* 2. cùm ignorantis conſenſus non ſit, nec
diſſenſus, qui nequè habet velle, nequè nolle
circa ignorata, proindèq; culpa legem ignorã-
ti inculpari non debet *cap. Apoſtolicæ de cleric.
excommun.* cum latiùs recollectis per *Farinac.
in fragment. crim. in verb. conſtitutio à nu.* 685.
cum ſeq. par. 1.

8 Quæ ſanè ſunt vera, etiam quòd Pragmati-
ca ſit publicata, ſed non in ſolitis, & conſuetis
locis *Roland. conſ. 99. lib. 2. Farinac. loc. cit. ſub
9 num.* 649. prout è contra non admittitur igno-
rantiæ allegatio, quando eſt publicè promul-
gata in conſuetis locis *Bar. in l. 1. §. in pari ff.
de arbitr. Lanar. conſ. 27. n. 4. vol.* 1.

10 Idemq; eſſet vbi in publicatione Pragmati-
cæ, ſiue ſtatuti non eſſet attenta forma in ea
relata, quia tunc nec ligaret ex notatis à *Praſ.
de Franch. deciſ.* 360. quem ad id reportat *Fa-
rinac. in fragment. criminal. d. verb. Conſtitutio
num.* 649. *in fin.* annuens pariter *num.* 650.
ad finem, vt Conſtitutio, & Pragmatica liget,
nedùm eſſe neceſſariam publicationem, ſed &
11 pariter illam eſſe faciendam de ordine, & mã-
dato Principis, qui eam emanauit ex *Bal. in
cap. 2. num. 5. de Conſtitut.* vbi propterea, quòd
12 debet conſtare de mandato, vel authoritate
Publicatoris, aliàs non ligat *Roland. conſ. 8. nu.
27. lib. 3. Burſat. conſ. 200. nu.* 107. & voluit *Rot.
in dicta Forolouien.*

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica ſtatim atq; eſt publicata ligat ſub-
ditos per totum Regnum.*
2 *Pragmatica publicata in Tribunalibus an de-
beat per Regnum publicari.*
3 *Lex promulgata in loco Curiæ, ſtatim habet
vim obligandi.*
4 *Lex, vt obliget non eſt neceſſe, quòd in ſingulis
Diœceſibus promulgetur.*
5 *Publicatio legis facta in Prouincia an ſit at-
tendenda.*
6 *Iudicis arbitrium in pœnalibus ad fauorem
reorum verſari debet.*
7 *Indultus conceſſus capienti aliquem prodeſt ei,
qui commiſit homicidium poſt publicationem
banni in Ciuitate Neap. antè tamen publica-
tionem factam in Terra, in qua delictum fuit
commiſſum.*

Pragmatica publicata Neapoli, & ſic in Ci-
uitate, quæ eſt Caput Regni, an ſtatim li-
get in Regno, vel ſit neceſſe, quòd publi-
cetur in Prouincijs.

Propoſitio VI.

OMiſſis varijs argumentis, & conclu-
ſioribus, de quibus perſpicaciter, &
longa manu *Anguian. in tract. de
conſit. princip. controu. 1. lib.* 4. vbi pleniſſimè
tractat, ſi omnes leges ſtatim poſt promulga-
tionem obligent, de quo axiomate etiã *Azor.
inſtit. moral. cap. 3. q. 8. lib. 5. part.* 1. *Molin. de
iuſt. & iur. diſput.* 395. *tract.* 2. latè *Farinac. in
fragment. criminal. in verb. Conſtitutio à n.* 659.
cum innumeris ſequentibus.

1 Regulam firmo, Pragmaticam ſtatim pu-
blicatam in Ciuitate Neapolis, quæ eſt Caput
Regni, ligare homines Regni, vt ex *Affl. in
Conſt. Regni Grandis vtilitas num. 15. verſ. quid
ſi iſta dubitatio*, ſequitur *Roman. ſuper pragm.* 1.
2 *num. 59. de blaſphem.* vbi affirmat, Pragmaticã
publicatam in Magna Curia, & Regijs Tribu-
nalibus non oportere inſinuari per totum Re-
gnum, nam ex quo ibi ſunt Procuratores, &
Agentes Vniuerſitatum Baronum, Nobilium,
& Particularium quaſi totius Regni, ſufficit
publicatio in dictis Tribunalibus facta, ſed an
publicatio iſta ſufficiat, modernè ediſſerit *Taſ-
ſon. in obſeruat. iuriſdict. ad pragmat. de antefato
verſ. 13. obſ. 2. &* 3.

3 Et quòd lex promulgata in loco publico
Curiæ Principis, vbi eſt conſtituta, ſtatim ſuam
habeat vim obligandi, & ſufficiens ſit, ex anti-
quioribus notarunt *Zabarella in proœm. clemẽ-
tinarum §. vniuerſit. nu.* 5. *Panorm. in cap. non
erit in fin. de ſent. excomm. & Burſat. conſ. 45. n.*
48. vbi alijs relatis teſtatur de communi, & ex
recentioribus *Sot. de iuſt. & iur. quaſt. 1. art. 9.
lib.* 1. *Gomeſ. in proœm. regul. Cancell. quaſt. 2.
Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 131. num. 10. & ſeq.
lib. 2. Pariſ. de reſignat. benefic. quaſt. 9. lib.* 11.
vbi planè proponit contraria, illis reſpondet,
& pariter dicit de communi etiam canonizata
in Rota Romana *Azor. inſt. moral. c. 7. q. 3. lib.* 5.
vbi ad partes diſputato articulo hanc tutatur
opinionem, *Silueſtr. in ſumma in verb. lex*, quo-
rum *DD.* maior pars iſtam opinionem in pra-
ctica, & de conſuetudine ſeruari teſtantur,
prout fidem perhibet quoquè *Turret. conſ.* 99.
num. 38. & ex Deciſionarijs *Capell. Tholoſ. dec.*
445. & *Rot. diuerſ. deciſ. 63. par.* 1.

4 Taliter quòd ad hoc, vt leges obligent, non
eſſe neceſſe illarum promulgatio in ſingulis
Diœceſibus, & Prouincijs, vt docuerũt *Tanner.
in 2. par. diſp. 5. quaſt. 5. dub. 3. num.* 118. *Pont. de
matrim. lib. 5. cap. 7. num. 2. Lorca de legib. par. 2.
tom. 2. diſp.* 18. *Fernandez in exam. theolog. mo-
ral. cap. 3. §. 3. nu. 1. par. 2. Mulder. in 2. 2. quaſt.
90. art.*

90.art.4.dub.3.Granado in part.2. controuerſ. 7.tract.3.par.1.diſp.11.ſect.2.num. 17.Valent. diſput.7.quæſt.5.tom. 3.Sayr.in claui Regia cap. 5.num.7.lib.3.Rodriq quæſt.regul.tom.1.quæſt. 6.art.3.Caſtellin.in tract. de elect. canon.pral.1. §.10.Duard.in explicat.Bullæ Cœnæ lib. 3.§.1. quæſt.1.num.1. Moiſeſ. in ſumma Theolog. moral.tract.9.cap.8.num.38.tom.1.Mar.Antonin. var.reſolut.lib.1.cap.122.caſ.1.

Licèt non deſint & alij, numero, & authoritate grauiſſimi Authores, in contraria reſidentes opinione, annuentes, attendendam eſſe
5 publicationem factam in Prouincia, vt ex antiquioribus inter cœteros inſurgunt *Imol.Felin. & Abb.in cap.cognoſcentes de conſtit.Bonifac.de Vital.in procem.clem.§.hunc igitur n. 28. Prob. in ſchol.ad Io. Monac. in cap.in generali n.4.de reg.iur.in 6.* vbi de communi, *Alex.conſ.52.lib. 7.& ibi addit.lit.B.* vbi de magis communi, *Anchar.quæſt.59.par. 2.* vbi pariter de magis cõmuni, *Capra concluſ.5.nu.30.Burſat. conſ. 200. num.105.* vbi de magis communi, & veriori opinione, *Vulpel.conſ.2.num.41.* & ex recẽtioribus *Serar. in ſuis opuſc.theolog. tom.3.diſp.de leg.num.56.& ſeq.Medin.in par.2.quæſt.90.art. 4.dub.1. poſt 2. cõcluſ.Mirand. in manuali prælat.quæſt.25.art.4.concluſ.5.tom.2. Molin.de iuſt.& iur.diſp.395.nu.4.tom.2.Soler.de poteſt. Confeſſ.cap. 9. quæſt. 5.Layman in theolog.moral.lib.1.tract.4.cap.3.num.3.Carbon. de legib. diſput.9. lib. 3. Bccan. in ſumma theolog.par.2. tract.3.cap.6. num.5.& 6. Homobon. de exam. Eccleſ.tract.12.cap.3.quæſt.10.par.2.* & ex Deciſionarijs *Cacher.deciſ.141.*

Quid dicendum in hac DD.fluctuatione?

Ego, vt meum interponam iudicium æquitatem præ oculis habendo, facilè aſſentirem, id arbitrio Iudicis eſſe remittendum, cuius arbitrium attenta qualitate negotij, & maximè in pęnalibus ſemper in fauorem rei verſari debere poſt nonnullos antiquiores affirmarũt *Aupher.ad Capell.Tholoſ.deciſ.445. in fin. Addent. ad ſummam Angel.in verb.lex tit.12.lit.C.Menoch.de arbitr.Iudic.caſ.185.num. 8. & ſeq.& caſ.186.lib.2.& Farinac.in fragment. crim. lit. C.in verb.Conſt.n.658.par.1.*

7 Indè deciſum refert *Præſ.de Franch.dec.360.* (cauſis, & rationibus, de quibus ibi) indulgentiam conceſſam capientibus aliquos malefactores prodeſſe illi, qui commiſit homicidium poſt publicationẽ banni Neapoli factam, & in Prouincia, non tamen in Terra, in qua delictũ fuit commiſſum, de qua deciſione meminit pariter *Anna in addit.ad ſuum Genitorem in alleg.55.Aloyſ.de Leo in l.leges nu.7.C.de leg. Catalan.de indult. q.10.n.24.& Maſtrill. in comment. ad indult.gener.cap.29.n. 91.* ſicq; reminiſcor vna vice meo tẽpore vidiſſe practicari.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſio expedita in caſu particulari ligat in vniuerſali, & quod in expeditis in loco particulari num.6.*

2 *Declarationes Eminentiſſimorum Cardinaliũ ſunt habendæ vti authoritatiuæ, ac ſi à Papa fuiſſent emanatæ.*

3 *Declarationes factæ ab Eminentiſſimis non ſolùm procedunt in caſu ſpeciali, pro quo dãtur, ſed etiam pro ſimilibus, ſed quoniam n. 4. licèt primam opinionem ſequatur Author n. 5.*

Prouiſiones expeditæ in caſu, aut loco particulari, num habeant vim legis vniuerſalis.

Propoſitio VII.

1 SI prouiſiones expeditæ in caſu particulari ligent in vniuerſali, probabiliter affirmatiua ſententia teneri poſſet per *tex.* ſingularem in *l.fin.C.de legib.* qui de iure canonico coadiuuatur per *cap.in cauſis de re iud.* & in *cap.1.19.diſtinct.* à quibus iuribus colligitur illa concluſio, vt declaratio facta ad inſtantiam alicuius, ſeu in caſu particulari, faciat ius quòad omnes, & in vniuerſum.

2 Confert, nàm videmus, declarationes Eminentiſſimorum Cardinalium nõ ſolùm habendas eſſe vt probabiles, & doctrinales, ſed etiã vt authoritatiuas, & neceſſarias, tanquàm ſi ab ipſo Papa edictæ fuiſſent, ità vt habeant vim obligandi in vtroque foro, non ſolùm pro illis perſonis, ad quorum inſtantiam fiunt, ſeu in illo caſu ſpeciali, cui Congregatio reſpondet, ſed vt leges generales in ſimilibus omnibus, vt tutantur *Rodriq.quæſt.regul.tom.1.quæſt.11.art. 1.& 2.Homobon.de examin.Eccleſ.par.1.tract. 1.cap.6.quæſt.29.Lazar.in tract. de blaſphem.q. 10.n 39.Salas de legib.tract.14.diſp.21 ſect. 12. Mirand.in manual.prælat.quæſt.26.ar.11.tom. 2.Narbon.in tract.de appell.à Vicar.ad Epiſc.n. 189.par.1.Belloch.de caſib.reſer.quæſt. 2.nu.82. Gambarupta in eiuſdem nomin.tract.cap.3.n.6. Garſia in tract. de benefic.in præfat.oper.tom.1. Cokier de permutat.benefic.c.30.par.2.*

Quàmuis non deſint alij Doctores tenentes, illis neceſſariò ſtandum non eſſe, licèt magnam habeant authoritatem, vt *Vega in ſumma cap.62.caſ.41 Valer.in different.vtriuſque fori in verb. abſolut.different.1. nu. 20. Pontius de matrim.cap.13.§.2. num. 7.lib.5.Bonacin.de legib.diſp.1.quæſt.1.punct. 8. nu.4.Sãch. de matrim.diſp.2.num.10.lib.8.tom.3* .quos tamen ſequi mea cõſcientia non dictat, ſed ad Vrbẽ recurrendum eſſe pro deciſione, quando aliqua perſona eſt dubia circà illas, puto.

Indè ad noſtrum propoſitum poſſet cõcludi, prouiſiones expeditas in caſu particulari

iam

iam redactas in volumine Pragmaticarum habere vim legis vniuerſalis.

Vel ſaltim illis eſſe habendam maximam rationem in iudicando cenſerem.

6 Quamuis circà prouiſiones expeditas in loco particulari, vti locales non vigere per totũ Regnum, loquendo in terminis Pragmaticarũ nouiter ſundet *Thor. voto deciſiuo* 71. *à num.* 1. *cum ſeq.*

S V M M A R I V M.

1 *Banna Proregum durante officio durant, ſed vide n.* 6. *&* 7.

2 *Actus Viceregius vbi non eſt factus in vim Pragmaticæ, durat tantùm per annum.*

3 *Banni natura eſt, vt illud Emittẽs velit eſſe duraturum perpetuò, n.* 5.

4 *Nomen eſſentiam rei demonſtrat.*

8 *Conſtitutiones, & edicta promulgata per Epiſcopos non ſunt perpetua, niſi in Synodo fuerint facta.*

Banna Proregum qualiter, & quandò functo officio expirent.

Propoſitio VIII.

Voniam in volumine Pragmaticarum reperiuntur plura banna inſerta diuerſorum Proregum, qui pro tempore exiſterunt. Ideò vtile erit ſcire, ſi banna huiuſmodi finito officio expirent.

1 Pro cuius dubij reſolutione conſtituenda eſt regula affirmatiua, vt banna licèt ſint Proregum, durante officio vigorem habeant, & eo functo expirent ad *tex. in cap. plerumquè, & ibi DD. de reſcript. Aff. deciſ.* 388. *Caſtill. deciſ. Sicil.*

2 113. *lib.* 2. vbi quandò actus Viceregius non eſt factus in vim Pragmaticæ, durat tãtùm per annum ex ſuo *Capit. Regni Regis Ioannis* 59. vel ſaltim finito regimine dicitur extinctus ex theorica *Bal. in l.* 1. *C. de poſtul. Bar. in l. fin. ff. de pæn. Card. Tuſc. pract. concluſ. lit. B. concl.* 6. *num.* 4. *&* 5.

3 Ea enim eſt natura Bãni, & ita de iure Emanantis voluntas præſumitur, vt durante ſua iuriſdictione obſeruari debeat *Rot. in vna Imolen. iuriſdictionis coram R.P.D. Brauo*, vbi quòd quandò promulgatio fit ſub nomine bãni, præſumptio eſt, quòd fiat non animo perpetuò manendi, quaſi quòd ſi aliud Prorex habuiſſet in mente, mandaſſet per viam Pragmaticæ, quarum natura eſt, eſſe perpetuas, dum

4 cauſa cognita promulgentur cum voto Regentium, vt notauimus *Propoſit.* 1. *verſ. dixi in ſecondo.*

Nomen, inquam, rei eſſentiam denotat, & nominum diuerſitas diuerſis gignit effectus *l. ſi idem C. de Codicillis.*

5 Quæ ſanè opinio adeò eſt vera, vt procedere, quàmuis in Banno adſit dictio, *Perpetuò duratura*, tutetur *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 12. quem vide *à n.* 31. *vſq; ad fin.*

6 Cæterùm in hac materia *Capibl.* qui multa conglomerat circa noſtrum articulum *pract. quæſt. ſuper Prag.* 14. *de Baronibus c.* 88. *ſub nu.* 18. *cum ſequent. tom.* 2. annuit, quòd ſi Banna ſunt promulgata à Prorege ſolùm, & durante eius dominio vigent, aut ſunt facta cum Conſilio Collateralis, & tũc aut cauſa, ex qua mouetur, eſt perpetua, habens cauſam ſucceſſiuã, & ea ſemper durant, vel cauſa eſt temporanea, & momentanea, ceſſante cauſa, ceſſat Bannũ, etiam de Conſilio emanatum.

7 Ità quòd eſt in opinione, Banna in volumine Pragmaticarum inſerta habentia cauſam perpetuam, & promulgata cum voto Procerum pro lege eſſe obſeruanda, reliqua verò ſi fuerint publicata nomine Proregis, & ſint alteratiua iuris, finito officio abeunt, niſi fuerint renouata, prout & ſic videmus in Bannis ſolitis emanari per Regentem Magnæ Curię Vicariæ, quæ niſi à Succeſſore renouentur, minimè obligant.

8 Prout & Conſtitutiones, & edicta promulgata per Illuſtriſſimos locorum Ordinarios nõ ſunt perpetua, niſi ſint facta in Synodo Diœceſana, quia tunc non expirant morte Conditoris *gloſ. in cap. vt animarum in verb. ſtatuto de conſtit. in* 6. *Zerol. in prax. Epiſcopal. in verb. edicta* §. 3. *par.* 1. *Barboſ. in tract. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 93. *n.* 25. *par.* 3.

Quarè cùm caſus accidiſſet in facto in Dięceſi Catanzarij, & mea eſſet exquiſita conſultatio, iuxtà ſupradicta conſului, & ſic fuit obſeruatum.

S V M M A R I V M.

1 *Non vſus in materia legis non eſt ſufficiens ad illam abrogandam, ſed vide n.* 2. *&* 6.

3 *Lex habet tacitam conditionem in ſe, dummodò vſu ſit recepta.*

4 *Conſtitutio ex contrario vſu abrogatur, ſed declara, vt n.* 5.

Pragmatica an non vſu, & contrario vſu tolli poſſit.

Propoſitio IX.

1 IN materia *legis* putatit *Andræas in cap. ſi verò violator de pace tenend. num.* 18. minimè eſſe ſufficientem nõ vſum populorum ad illam abrogandam, ſed & pariter contrariũ

2 vſum eſſe neceſſarium, ex quo per contrarium vſum tolli legem elicitur ex *Put. deciſ.* 1. *in fin. lib.* 1. *& Benintend. deciſ.* 13. & iudicaſſe ſuum Senatũ fatetur *Chriſtinæus dec. Cur. Belgie.* 52. *n.* 19. *vol.* 2.

At

3 At quòd lex, ſiuè conſtitutio principalis per non vſum diruatur, taliter, quòd ſi vſu non fuerit recepta ſubditos minimè liget, cùm tacitã in eius promulgatione habeat conditionem, *dummodò vſu recepta fuerit*, & ideò obſeruantes leges, vtentium moribus non approbatam, non dicuntur illius tranſgreſſores *cap. in iſtis §. leges diſtinct.* 4. vbi *gloſ.* & communiter omnes, *Duen.* qui alios citat *reg.* 79. *num.* 5. *Menoch. de præſumpt. lib.* 2. *præſump.* 2. *Card. Tuſc.* latè *concluſ.* 257. *lit. L. & concluſ.* 454. *lit. S.* plenè *Suar. de legibus lib.* 3. *cap.* 19. vt alios omittam, & ex Deciſionarijs *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 98.

4 Quæ opinio adeò eſt vera, vt ſtatutum, ſiuè conſtitutio abrogetur per contrarium vſum, etiam abſquè contradictorio iudicio *Bal. conſ.* 210. *lib.* 1. *Socin. conſ.* 99. *lib.* 1. *Corn. conſ.* 293. *n.* 9. *lib.* 1. *Crauet. conſ.* 55. *num.* 6. vbi de communi, *Riminald. conſ.* 249. *num.* 18. *lib.* 3. qui etiam de communi fidem facit.

5 Sed ipſorum ſententiam veram iudico, quoties Lex, Conſtitutio, Pragmatica, ſeù Statutũ, nunquam à principio fuerit non recepta, aliàs ſecus dicendũ eſſet, vt per *Cephal. conſ.* 129. *nu.* 8. *lib.* 1. *Card. Tuſc. pract. concluſ. concluſ.* 257. *n.* 37. & in hunc ſenſum opinor, loquutos fuiſſe *Doctores*, ſcribentes, ſtatutum nõ abrogari per contrarium vſum, ſine contradictorio iudicio, vt fuerunt *Alex. conſ.* 132. *num.* 4. *lib.* 1. & alij apud *Tuſc. concluſ.* 371. *lit. V.* quos recollegit *Farinac. in fragment. criminal. in verbo lex nu.* 5. *in fin. par.* 2. *fol.* 229. *col.* 1. vbi & in alia materia cumulat, ibi videnda.

6 Contrarius enim vſus aduerſus legẽ, & conſtitutionem, vt illa diruatur requiri ſcientiam, ac patientiam Principis patet apud *Veral. dec.* 220. *par.* 1. *Viu. deciſ.* 338. *num.* 7. *Chriſtin. deciſ.* 52. *n.* 6. *vol.* 2. vbi ſic deciſum in Senatu Mechlinienſi teſtatur.

Indè cùm Pragmaticæ in Regno vim legis ſapiant, iuxtà ſupradicta, in illis venit concludendum, prout & ſic in Collegio habito cum diſertis Aduocatis noſtrorum ſupremorum Tribunalium, & ipſe in prolatione voti diſſerebam.

SVMMARIVM.

1 *Repugnantia per actus contrarios eſt ſufficiens, vt lex abrogetur, nec tempus eſt de ſubſtantia.*
2 *Lex vt cenſeatur non acceptata quid ſufficiat.*
3 *Actus geſti contra legem, ad derogandam illam an ſufficiant, ſciente Principe, nec puniente.*
4 *Scientia Officialium Principis ſufficit, quandò actus fiunt contrà legem.*
5 *Leges feruntur cum tacita conditione*, ſi recipiantur à populo.

Pragmatica, nè per non vſum authoritate careat, an requiratur aliquod determinatum tempus.

Propoſitio X.

IN illa difficultate, an ſcilicèt lex, ſiuè Pragmatica per non vſum authoritate careat requiratur certum tempus, & opus ſit aliqua præſcriptione, requiri ſpatium decem annorum poſt alios putauit *Azor. inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 4. *quæſt.* 4. *par.* 1.

At ego illam pro vera agnoſcerem opinionem, certum tempus non eſſe de ſubſtantia, ſed
1 ſolùm repugnantiam per actus contrarios numero ſufficienti arbitrio Iudicis ex *Felin. in cap.* 1. *de treug. & pac. Henric. in tract. de Synod. art.* 2. *num.* 63. *Suar. de legib. cap.* 16. *nu.* 12. *lib.* 4. vbi nullum ius eſſe, quod præſcribat illud tempus decem annorum, nequè ex natura rei ne-
2 ceſſarium, & vſus videtur eſſe in contrarium, quia vt lex cenſeatur non acceptata, non ſolet expectari illud tempus, ſed tantùm, vt pro maiori parte per ſufficientem conſuetudinem repugnatum ſit.

3 Immò ſciente Principe, & non puniente, cùm poſſit, nonnulli putarunt, ſufficere duos, vel tres actus contrà legem geſtos *Panor. in d. cap.* 1. *de treug. & pac. Bar. in l. de quibus n.* 10. *ff. de legib. Emmanuel Sà in ſua ſumma in verbo lex, Reginal. in prax. for. pœnit. cap.* 16. *nu.* 162. *lib.* 13. *tom.* 1. *Mirand. in manual. prælat. quæſt.* 24. *art.* 1. *concluſ.* 3. *tom.* 2. *Rodriq. quæſt. regul. tom.* 1. *quæſt.* 6. *art.* 12. aduertens, non eſſe ne-
4 ceſſarium, tales actus fieri in præſentia Principis Legiſlatoris, vel eo ſciente, ſed ſatis eſſe fieri, ſcientibus Regijs Officialibus, vel Epiſcopis, quod paritèr tutatur *Burgos de Paz in l.* 1. *Taur. n.* 232. *cum ſeq.*

5 Tantò fortiùs, quia leges feruntur cum tacita conditione, *ſi populus recipiat*, & ideò nihil obſtat, ſi Princeps ſciat, vel non *Azor. inſt. moral. par.* 1. *lib.* 3. *c.* 4. *quæſt.* 2. *Filliuc. tom.* 2. *tract.* 21. *cap. fin. num.* 429. *Salas de legib. ſect.* 2. *diſp.* 13. *num.* 12. & alij Neoterici communi ore paſſim.

SVMMARIVM.

1 *Lex in dubio præſumitur recepta, ſed vide nu.* 3. *& Authoris diſtinctionem habes n.* 7. 8. *&* 9.
2 *In dubio in fauorem legis eſt determinandum.*
4 *Conditio poſſidentis melior eſt.*
5 *Lex in dubio cenſetur obligare ſub veniali.*
6 *Dubitans de iuſtitia alicuius tributi, vel gabella non tenetur ſoluere.*

Prag-

Digitized by Google

Pragmatica ſi ſit vſu recepta, vel nè, vbi dubitatur, an præſumi debeat, illam fuiſſe acceptatam.

Propoſitio XI.

1 ANtiquum inſtitutum, & peccatum originale (ſi ita loqui fas ſit) non derelinquunt *DD.* in reſolutione huius articuli, nàm & in varias ſe diuiſere ſententias.

Aliqui, inquam, attentant veram illam opinionem, vt quandò dubitatur, ſi lex ſit vſu recepta, vel nè, in dubio præſupponi debere illã fuiſſe receptam ſtatim atquè conſtat latam eſſe *Decius conſ.*649.*Goʒ.ad.conſ.* 16.*Seraphin.deciſ.* 153. *Benintend. deciſ.* 13. *Rot. Diuerſ. deciſ.*97. *par.*1.

2 Quorum ſanè ſententia illa iuuatur ratione, quia in dubio in fauorem legis eſt iudicandum.

3 At pro negatiua opinione inſurgit *Salas de legib. par.*2.*queſt.*21.*tract.*6.*diſp. vnica ſect.*18. *nu.*169. taliter, vt onus probandi, fuiſſe legem in obſeruantiam, & vſu receptam alleganti incumbat *Roland.conſ.*99.*num.* 39. *lib.* 2.*Burſat. conſ.*55.*n.*20.*lib.*1.*Soc.iun.conſ.*32. *lib.*3.*Duen. regula* 38. & ita ex Deciſionarijs *Ludouic. dec. Peruſ.*98.

4 Quæ quidẽ opinio iuſtificari poteſt, eò quia in dubio melior conditio eſt poſſidentis ſuam libertatem, nempè quòd in lege nõ ſit ligatus, dùm non eſt vſu recepta.

5 Hac, inquam, ratione eſt communi calculo receptũ apud *Summiſtas, & Theologos*, vt quãdò cadat dubium; ſi Lex obliget ad mortale, vel veniale, præſumendum ſit obligare tantùm ſub veniali.

6 Indè probabilis exiſtimatur opinio *Molin. in tract.de iuſtit. & iure diſp.*674.*nu.*6. *& Aragon.in* 2.2.*quaſt.*62.*art.*3.aſſerentium, dubitãtem de iuſtitia alicuius tributi, & gabellæ non teneri ſoluere.

Ad inſtar, quandò dubitatur, ſi conſuetudo fuerit inducta ex animo deuotionis, vel obligationis, præſumendum eſt, deuotionis cauſa fuiſſe inductam, vt probat *Suar.de legib.cap.*15. *n.*13.*lib.*7.

Cœterùm, ſi meam (qualem qualem auſcultare velis ſententiam) inhærẽdo dictis ab *Azorio inſtit.moral.par.*1.*lib.*2.*c.*19. *quaſt.* 12. vtiq; ſic diuiſæ opiniones aſſociabuntur.

7 Dico igitur, quòd aut ſumus in odioſis, & pœnalibus, & tunc in dubio eſt amplectenda opinio excludens, Pragmaticam, & legem eſſe vſu receptam, vel ſumus in fauorabilibus, & tali caſu altera opinio practicari poſſet.

8 Seù contrarietas poterit ad concordiam reduci ex diſtinctionis fœdere iuxta *Menoch.* ſententiam *lib.*2.*de præſumpt.c.*2.*n.*4.

Nempè, vt prima opinio procedat, quandò Pragmatica, Lex, ſeù Conſtitutio fuerit ſemel obſeruata, & vſu recepta, tunc enim ſemper præſumitur eſſe in viridi obſeruantia, & in futurum vſum recepta.

9 Altera autem opinio habebit locum, quoties eadem Lex, Pragmatica, ſeu Conſtitutio ab initio nunquàm recepta, & obſeruata fuerit, vt patere videtur de mente *Seraphin. deciſ.* 163.*num.*1.*par.*1.*Benintend.d.deciſ.*13. *num.*4. *& Card.Tuſc.concluſ.*257.*n.*76. *in fin. lit. L.*

IO. MARIAE NOVARII I. C. LVCANI IN REGNI NEAPOLITANI PRAGMATICAS.

Collectanea, & Deciſionum reportata, ſiuè vtiles, & deciſiuæ practicæ obſeruationes.

SVMMARIVM.

1 *Rubrica declarat Nigrum, & ab illa optimum eſt argumentum, dummodo illa ſit per ſe clara, n. 2.*
3 *Rubrica ad deciſionem cauſarum, niſi orationē perfectam contineat allegari non poteſt.*
4 *Generalitas Rubricæ venit reſtringenda à cumulatis in Nigro, ſi abſurdum ſequeretur.*
5 *Abolitio quid ſit.*
6 *Abolitio quotuplex ſit, & an differat ab indulgentia, & tranſactione.*
7 *Abolitio per quem concedatur.*
8 *Indulta poſſunt publicari per Reginam.*
9 *Auguſta, Auguſti priuilegio vtitur.*
10 *Abolitio concedi non poteſt per Barones.*
11 *Barones non poſſunt concedere impunitatem reuelanti crimen, etiam accedente Partis remiſſione, & quid in Epiſcopis, n. 12.*
13 *Reuelans ſub indultu promiſſo quandò torqueri valet.*
14 *Abolitio quandò reuocari poteſt.*
15 *Cauſæ conceſſionis indultus quales, & quænam ſint.*
16 *Captus cum indultu, quandò in priſtinam libertatem ſit reponendus.*
17 *Fides Regia indiſtinctè eſt obſeruanda aſſecurato per Iudicem, etiam carentem poteſtate.*
18 *Indulgentia conceſſa delinquentibus alterum occidentibus, exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam, gaudet committens ſacrilegium in perſonam Clerici extrà Eccleſiam.*
19 *Occidens aliquem antè oſtium Eccleſiæ an gaudeat indultu.*
20 *Indultus conceſſus occidentibus alios delinquētes, prodeſt occidenti Clericum, qui citatus non comparuit, & fuit foriudicatus declaratus.*
21 *Indultu gaudet nominatus ab habente poteſtatem nominandi pro indulgentia conſequenda, & ſi poſt nominationem deliquerit.*
22 *Princeps ſæcularis poteſt concedere abolitionem de adulterio inceſtuoſo.*
23 *Abolitio delicti cōceſſa à Principe non præiudicat Eccleſiæ quoàd damnum compenſandum.*
24 *Per reſtitutionem pleniſſimè factam omnia reſtituuntur, etiam ſi ius eſſet quæſitum tertio.*
25 *Gratiæ Fiſco damnoſæ in dubio qualiter ſunt interpetrandæ.*
26 *Actus non retrotrahitur in præiudicium aliorum, ſed illorum, qui actum faciunt.*
27 *In gratijs, & priuilegijs attenditur quod fuit conceſſum, & non quod ſupplicatum.*
28 *Commendatarius dicitur verus Dominus, nec differt à Titulari, quandò eſt perpetuus, n. 29. & facit fructus ſuos, n. 30.*
31 *Gratia vbi ſit ex bono pacis comprehendit Regalia.*
32 *Bannitus cum confiſcatione bonorum, reſtitutus mediante pecunia, etiam quoàd bona, non recuperat bona emphyteutica deuoluta ad Eccleſiam.*
33 *Gratia conceſſa pro delicto commiſſo, non comprehendit reſtitutionem ad idem officium, in quo deliquit, niſi expreſsè fuerit dictum.*
34 *Emptores bonorum confiſcatorum, ſi illa reſtitui mandetur, habent actionem contrà Fiſcum.*
35 *Reſtitutus ad bona non poteſt propria authoritate capere illa.*
36 *Reſtitutus ad bona non recuperat fructus perceptos.*
37 *Officialis ſuſpenſus ſi ex gratia Principis reſtituitur non recuperat ſalarium temporis, quo fuit ſuſpenſus.*

Rubrica de Abolitionibus.

Collectan. I.

PErplures ſupremi, circumſpectiſſimiquè in canonica, & ciuili ſapientia, tum veteres, cùm & recentes iuris *Interpretes*, haùd certè defuerunt, qui antequàm ad particularium

Digitized by Google

cularium *textuum* explanationem deuenirent,
de Rubricis, earumquè materia aliqua diſſe-
ruere.

1 Nec mirum, Rubrica enim Nigrum decla-
rare ſolet, cùm lex omnis ſit interpretanda
iuxtà materiam ſuæ Rubricæ *Griuel. deciſ. Do-
lan.* 86. *num.* 8. & ideò ab illa optimum eſt ar-
gumentum *Amat. deciſ. Rot. Marcb.* 105. *num.*
65. *&* 68. *Cabed. deciſ. Luſitan.* 1. *num.* 15. *par.* 1.
2 quandò tamen Rubrica eſt per ſe clara, & ex
omni parte perfecta, nec aliqua indiget ſupple-
tione, aliàs ſecus *Monacb. deciſ. Florent.* 46. *nu.*
78. cùm Rubrica ad deciſionem cauſarum, niſi
3 orationem perfectam contineat, allegari ne-
queat, pròut quando Nigrum eſſet generalius
Rubro *Zuccar. deciſ. crimin. Lucenſ.* 19. *nu.* 3. *&*
15. Immò generalitas illius venit reſtringenda
4 à cumulatis in Nigro, vbi abſurdum, & iniqui-
tas ſubſequerentur *Triuiſ. deciſ. Rot. Venet.* 50.
num. 13. *par.* 2. *Monacb. deciſ. Florent.* 47. *n.* 40.
videndus recentèr *Niger Cyriacus controuerſ.
forenſ. tom.* 2. *cap.* 400. quia *Rubrica* ex lege, &
lex è Rubrica cognoſcitur *Linglois deciſ.* 12.
quaſt. 1.

Horum veſtigia ipſe quoque (& ſi minimus,
& inter Gigantes Pigmeus) ſectari intendens,
dum in Pragmaticarum noſtri Regni Neapolis
volumine de *Abolitionibus Rubrica* priùs oc-
currat, in qua & multæ eiuſdem materiæ par-
ticulares Pragmaticæ ſituatæ reperiuntur, an-
tèquam ad illarum explanationem deueniam,
ad huiuſmodi *Rubricæ* coronidem aliqua in
medium afferre arbitratus ſum, idemq; in cœ-
teris paritèr, & infrà peragere ex viribus co-
nabor.

5 Quarè pro terminorum cognitione (Tyro-
num gratia id ſit poſitum) obſeruandum eſt,
Abolitionem eſſe accuſationis, ſeù delicti, &
pœnæ peremptionem, verbum enim *Abolere*
idem eſt, quod abſtergere, delere, & de memo-
ria tollere, vt ex communi DD. elogio enun-
ciauit *Rota Romana in vna Rauennaten. coram
R.P.D. Brauo* in manuſcriptis, vbi quòd Abo-
litio generalis tollit omnia delicta, pœniſq; de-
rogat, & quandò non habet effectũ extinguen-
di delictum, saltem guidatici effectum produ-
cit *Peguer. deciſ.* 39.

6 Sed quotuplex ſit, & ſi differat ab indulgen-
tia, à tranſactione, & reſtitutione, de eius effe-
ctibus, requiſitis, & de tota materia habetur in
l. 1. & per tot. *C. de abolit. in l.* 1. & per tot. *C. de
general. abolit. in l. abolitio eum ſeq. C. ſi reus, vel
accuſat. mort. fuer. in l. abolitio, & ſequ. in l. aut
priuatim §. triginta, in l. ſi interuenientc, in l. ſi quis
repetere*, & per tot. *ff. ad Turpil. in l. liberorũ §.
fin. & in l. diui fratres ff. de accuſat. & in l. qui de
crimine C. qui accuſ. nõ poſſ.* vbi *Scribẽtes* cõmu-
niter, & vide *Chriſtin. dec. Cur. Belgic.* 205. *vol.* 4.

7 Conceditur autem huiuſmodi abolitio ab
omni Principe ſupremo, Regalia iura habente,
& Superiorem non recognoſcente *l.* 1. *&* 2. *C.
de ſentent. paſſ. Cacber. deciſ.* 101. *Thomat. deciſ.*
21. *Mart. deciſ. Rot. Piſan.* 155. *Franc. Marc. dec.*
158. *par.* 1. qui pariter videndus eſt *deciſ.* 18. *ca-*
8 *dem par.* 1. *& dec.* 153. *par.* 2. vbi concludit, Re-
ginæ adhùc licere talia Indulta publicare, quaſi
9 quòd Auguſta, Auguſti priuilegio vtatur *l. Au-
guſta ff. de legibus*, & conditionem mariti Regis
ſectetur *Griuel. deciſ. Senat. Dolan.* 104. *num.* 27.
eiuſdemq; radijs corruſchet, cùm reputentur
vnum corpus, & anima, eademq; caro *Amat.
dec. Rot. Marchiæ* 63. *n.* 29.

10 Qua vera exiſtente concluſione illatiuè fir-
mandum eſt, Baronibus, alijſq; Feudatarijs in-
ferioribus à Principe ſuperioritatem recogno-
ſcentibus abolitionum huiuſmodi conceſſionẽ
non eſſe permiſſam, etiam vigore præſcriptio-
nis *Cacber.* nuper adducta *deciſ.* 101. & vide no-
uiſſimè *Merlin. controuerſ. forenſ.* 33. vbi refert
11 iudicatum per M.C.V. in Collaterali Conſi-
lio, Barones Regni nec poſſe promittere im-
punitatem, & indultũ reuelanti crimen, etiam
præuia Partis offenſæ remiſſione, ſed id ſupre-
12 mo Principi eſſe reſeruatum.

Licèt, valere Epiſcopos locorum ordinarios
concedere indultum illis, qui aliorum delicta
detegunt, fateatur Illuſtriſſimus Præſul *Riccius
dec. Cur. Archiep. Neap.* 270. *par.* 2. *& dec.* 75.
par. 3. quo in caſu, quamuis reuelans debeat
13 potiri gratia, non tamen per hoc euadet, quin
ſi perfectæ probationes haberi nequeant, nè ad
faciendum indicium torqueatur ille *idem deciſ.*
38. *par.* 1. *Præſes de Francb. deciſ.* 459. quia in
tali caſu tortura ad inueſtigãdam criminis ve-
ritatem, & non in pęnam irrogatur, & gratia
in hoc non extenditur.

Verùm non nego, Barones in hoc Regno ex
forma inueſtiturarum poſſe facere gratiam de-
lictorum, & commutare pęnas ante ſententiã,
vel poſt, ſi habeant ſecundas cauſas *Præſes de
Francb. dec.* 370.

14 Et ſicuti tales ſupremi Principes huiuſmodi
abolitiones poſſunt concedere, ità pariter &
illas reuocare valent, quandò abolitio non eſ-
ſet publicata, ſed tantùm coram aliquibus de-
clarata *Capyc. deciſ.* 133. *Vrſill. ad Affl. dec.* 361.

15 Cauſæ verò conceſſionis indultus generalis
poſſunt eſſe plures, putà quãdo Principes ma-
trimonium contrahunt, in natiuitate Primo-
geniti, pro gaudio magnæ pacis, vel quando
noui Principes poſſeſſionẽ aggrediũtur *Guid.
Pap. dec.* 36. 108. 154. *&* 624.

16 Sed obſeruabis, priſtinam in libertatem eſſe
reponendum captum cum indulto, quamuis ei
non prodeſſe prętendatur *Præſ. de Francb. dec.*
258. *&* 415. *Cauale. deciſ.* 1. *nu.* 45. *par.* 1. *Cabal.
reſolut. crim. caſ.* 118. & eſſe deciſum in Sacro
Regio Conſilio, inquiſitum captum cum no-
minatione debere in priſtinam libertatem re-
poni, teſtatur *Addit. ad Tartagl. in margarita
Fiſci par.* 2. *defenſ. reorum cap.* 1.

Et licèt ſi poſt conceſſum indultum dubite-

tur

tur de viribus ipſius interim indultatum eſſe carcerandum affirmet *Laurent. deciſ. Rot. Auenion.* 42.

Tamen cõtra eum nouiſſimè inſurgit *Giurb. conſ. deciſiu. crim.* 57. vbi latè hanc tutatur ſententiam, quam pariter probat recetèr *Merlin.*
17 *controuerſ. forenſ.* 53. dum firmat, fidem Regiã indiſtinctè eſſe obſeruãdam aſſecurato per Iudicem, etiam non habentem aſſecurandi poteſtatem, & contra legis reſcriptum.

18 Num autem indultu conceſſo delinquentibus alterum occidentibus, exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam, gaudeat ſacrilegium committens in perſonam clerici, extra tamen Eccleſiam, adeas *Praeſ. de Franch. deciſ.* 499. vbi pro affirmatiua parte deciſum teſtatur, addo *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 60. *Maſtrill. dec. Sicil.* 68.

19 Et indultu illo an gaudeat occidens alium ante oſtium Eccleſiæ, *idem Praeſ. deciſ.* 402. videtur affirmatiuæ inhærere opinioni, confert *Maſtrill. deciſ.* 22. & vide *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 15.

20 Et indultus conceſſus occidentibus alios delinquentes an proſit occidenti aliquem, qui prætendebatur eſſe clericus, licèt citatus non præſentauerit Bullas, immò fuerat contumax declaratus, & foriudicatus, affirmatiuè iudicatum dicit *idem D. de Franch. deciſ.* 465. & vide *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 40. *à n.* 5. *cum ſeq.*

21 Et indultu delictorum num gaudere valeat nominatus ab habente poteſtatem, & facultatem nominandi pro indultu conſequendo, ſi poſt nominationem deliquerit, declarat *idem D. de Franch. deciſ.* 433. vbi pro affirmatiua determinatum teſtatur.

22 Nec prætermittam dicere, abolitionem criminis adulterij inceſtuoſi poſſe cõcedi à Principe ſæculari *Franc. Marc. dec.* 152. *par.* 2. probans *deciſ.* 162. *par.* 1. excludi ab indultu generali crimen parricidij, & necis proprij filij non baptizati.

23 Et ſignabis, abolitionem delicti à Principe non præiudicare Eccleſiæ quòad damnum compenſandum *Chriſtinaeus deciſ. Cur. Belgic.* 16. *tom.* 2. *nu.* 9.

Cœterum, quia in huiuſmodi abolitionibus ſolent delinquẽtes reſtitui plenè, & pleniſſimè ad famam, honorem, dignitatem, bona, & quælibet mobilia, & ſtabilia, burgenſatica, & feudalia, vt præcisè legitur in *Prag.* 2. *hac rubrica* in antiqua editione, cùm in moderna illa non adſit, prout & aliæ perplures non fuerunt im-
24 preſſæ, ideò vtile eſt ſcire, per hanc reſtitutionem pleniſſimè factam omnia in priſtinum reſtitui, etiam ſi ius eſſet quæſitum tertio *Gram. dec.* 65. etiam mediante emptione, taliter vt ſi eſſent alienata, adhuc eſſent reſtituenda *Thomat. deciſ. Macer.* 99. *Anna alleg.* 68. *Chriſtin. deciſ. Belgic.* 208. *vol.* 4. vbi plura.

Quamuis regulariter gratia, & reſtitutio facta à Principe non comprehendat bona alienata in tertium tranſlata *l. fin. vbi DD. C. de ſentent. paſſ.* ea de ratione, quia intelligitur, ſaluo iure tertij *l.* 2. *§. ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publico, l. benè à Zenone C. de quadrien. præſcript. l. & ſi ſine § ſed quod Papinianus ff. de minor. l. quod ſi minor § Scæuola ff. eod. tit. l. per reſcripta C. de precib. Imper. offerend. l. quoties C. de edend.* & abolitio intelligitur abſq; præiudicio iuris alteri quæſiti *Chriſtin. dec. Belgic.* 16. *vol.* 1.

At ipſe dubito de hac ratione, nã dato, quòd in gratia comprehenderentur etiam bona in alium alienata, nullum tamen vertitur præiudiciũ tertij poſſeſſoris, quia iſto caſu Princeps ſi vendidit tenebitur de euictione, & emptor contrà ipſum habebit regreſſum ad pretium *l.* 1. *&* 2. *C. de quadrien. præſcrip.* & ità fuiſſe deciſum refert *Cacher. deciſ.* 47.

Quod procederet, etiam ſi Princeps non teneretur de euictione, nam in omni caſu ſatis intereſſe poterit poſſeſſoris habere, dum rem potiùs, quàm pretium exoptaret.

Vndè duas alteras inueſtigo rationes, qua-
25 rum prima eſt, quia gratiæ, & priuilegia Fiſco damnoſa ſemper interpretanda ſunt, vt minùs Fiſco præiudicet, quàm ſit poſſibile *l. nec damnoſa C. de precib. Imper. offerend.* eum concordant. ideò ſi eſt facta gratia quòad bona, intelligendum eſt de bonis Fiſci, non de alienatis, quæ non ſunt ampliùs Fiſci.

26 Altera verò eſt, nam actus nunquam retrotrahitur in præiudicium aliorum, ſed eorum dùmtaxat actum facientium, & verum eſt, dicere, abolitionem impetratam intelligi abſque præiudicio iuris alteri quæſiti *Chriſtinaeus dec. Cur. Belgic.* 16. *n.* 11. *tom.* 2.

Quæ ſanè regula procedit, etiam ſi per indultum expreſsè ſupplicatũ fuerit, reſtitui aduerſus bona alienata, nam ſi in reſcripto id cõceſſum non fuerit, ſupplicatio minimè operatur conceſſionem bonorum alienatorum *Aff. deciſ.* 36.

27 Ratio eſt, quia in priuilegijs, & gratijs attẽditur quod fuit conceſſum, non autem quod fuit ſupplicatum *Rot. in antiq. dec.* 10. *de reſcrip. & deciſ.* 28. *eod. tit. in nouis.*

28 Licèt & ſi reſtitutio fiat, non extendatur ad bona alienata, tamen benè extenditur ad bona data in commendam, in conuerſione fructuum in proprios vſus, & fuiſſe deciſum in Regia Camera Summariæ refert *D. Reg. Tapia in rubric. de conſtitut. Princip. cap.* 3. *num.* 16. vbi latè tractat præfatam materiam, qui tamen in hoc alios contradicentes adducit.

Quorum ſanè opinio fortaſsè poſſet pro-
29 cedere, vbi commenda data eſſet in perpetuum, quia tunc Commendatarius dicitur verè Dominus, quandò eſt perpetuus *Guid. Pap. deciſ.* 152. *Caſſador. deciſ.* 2. *de union. & deciſ.* 5. *de priuileg. Capyc. dec.* 3. *Franc. Marc.*

dec. 1109. *lib.* 1. *& deciſ.* 399. *lib.* 2. *Boer. deciſ.*
30 2. & Commendatarius perpetuus non differt à vero titulari *Franc. Marc. dec.* 1176. *&* 1296. *vol.* 2. *Anna alleg.* 104. *Puteus deciſ.* 25. *lib.* 1. vbi
31 quòd Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos, quia eius virtute non dicitur Depoſitarius, aſſerens, quòd ſi commenda eſt ad vtilitatem Eccleſiæ non facit fructus ſuos, niſi quòad victum, ſi verò ad vtilitatem propriam, facit fructus ſuos cũ oneribus Eccleſię *Caſſador. dec.* 32. *ſuper regul. Cancellar. Biſignett. dec.* 1. *de præbend. Puteus deciſ.* 254. *lib.* 3. *Franc. Marc. deciſ.* 1109. *vol.* 1. *& deciſ.* 399. *vol.* 2. ſed non per hoc contra reſtitutos meum propalo votum.

32 Et obſerua, reſtitutionem, & gratiam factam ex bono pacis comprehendere etiam Regalia, *Gram. deciſ.* 105. immò etiam & feuda *Afflict. deciſ.* 361. *Capyc. deciſ.* 69. & ad materiam vide *Præſ. de Franch. dec.* 213.

33 Sed bannitus in pœnam capitis, & confiſcationis bonorum reſtitutus mediante pecunia, etiam ad bona per Principem ſæcularem; an recuperet bona emphyteutica deuoluta ad Eccleſiam, vide *Nigr. Cyriac. forenſ. controuerſ.* 342. *tom.* 2. vbi negatiuam probat ſententiam.

Et etiam gratia conceſſa pro delicto commiſſo nõ comprehendit reſtitutionem ad idem officium, in quo deliquit, niſi fuerit expreſsè facta mentio, vt latè fundat *D. Reg. Rou. deciſ.* 62. & ſic deciſum fuiſſe teſtatur.

Aduerte autem, quòd licèt bona alienata per Principem reſtituantur per tertios poſſeſſores ex vi huius Pragmaticæ, vbi eſt facta ple-
34 naria reſtitutio, nihilominùs emptores iſtorũ bonorum poſſunt reconuenire Fiſcum de pretio, & illud recuperare *l. ſi locus §. fin. ff. quemadmod. ſeruit. amittat l. ſi quandò C. de oper. public. Puteus deciſ.* 381. *lib.* 3. & gratia erit valida, nec vitiabitur, ſi fortè Princeps pretium non reſtituerit, vt multi *DD.* autumant.

35 Sed an taliter reſtitutus debeat poſſeſſionem rerum adipiſci propria authoritate, vel mandato, & authoritate Principis reſtituentis, ac citato poſſeſſore? dicas, non poſſe propria authoritate id agere, quia poſſeſſor non debet non citatus à ſua poſſeſſione eijci *Affl. deciſ.* 116. & meliùs *deciſ.* 361. quod procedit etiam ſi Princeps illum reſtituerit de plenitudine poteſtatis, quia non per hoc interuertitur poſſeſſio illius tertij, vt dixit *Rota in Spoletana de Mercellis coram R.P.D. Pirouano.*

36 Et an taliter reſtitutus recuperet fructus interim perceptos; negatiuè dicendum eſt ex vi *text. in auth. idem eſt de Neſtorianis C. de hæretic.* qui deſumptus eſt ex *§. generale in auth. vt cùm de appell. cognoſc.* vbi habetur, quòd ſi quidam liberi ſunt fideles, aliqui verò non, portio, & hæreditas omnium debet eſſe apud fideles, & ſi poſteà fuerint conuerſi, reſtituuntur correis eorum partes ſine fructibus *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgic.* 123. *tom.* 2.

Confert *textus in l. cum allegatis, & in l. pe-*
37 *nult. C. de re militar. lib.* 12. vbi Officialis ſuſpenſus, ſi ex gratia Principis reſtituitur, non recuperat ſalarium temporis, quo fuit ſuſpenſus *Boer. deciſ.* 98. & ità ſeruatum fuiſſe refert tẽpore Iudicum cauſarum Rebellium de Lautrech *Anna in cap.* 1. *nu.* 226. *de vaſal. decrepit. ætat.* apud quem alia poteris videre in iſta materia reſtitutionis, quam amplius non proſequor, cùm à *Deciſionarijs* noſtris (iuxtà inſtitutum) non ſit ampliè tractata.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia, & abolitio crimina futura non comprehendunt.*

2 *Homines ad delinquendum incitari non concedendum eſt.*

3 *Delictis, & fraudibus via claudenda eſt, illiſq; eſt occurrendum, & n.* 4.

5 *Crimina futura à Principe remitti nequeunt.*

6 *Legitimatio ſpurij naſcituri à Principe concedi non poteſt.*

7 *Remiſſio fit pœnitenti.*

8 *Princeps remittendo pœnam, cenſetur pro præteritis delictis, non autem pro futuris.*

9 *Reſcripta ad fauorem debitorum conceſſa per Principem, pro debitis præteritis intelliguntur.*

10 *Gratia concedi nequit, non exiſtente Partis remiſſione, ſed quandò ſub conditione, vt obtineatur Partis remiſſio, n.* 14.

11 *Gratia abſque Partis remiſſione dicitur nulla.*

12 Theſauri *opinio* deciſ. 21. *rejcitur, quatènus putauit, Partis remiſſionem non requiri, vt quis indultu gaudere valeat, ſed vide num.* 13.

15 *Iudex poteſt moderare pretium petitum à Parte pro remiſſione facienda.*

16. *Remiſſiones requiſitæ in certo termino, infra illum pariter debent præſentari.*

17 *Conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum, & è contrà, n.* 18.

19 *Condemnatus ad tempus, & ob id ſuſpenſus, deindè poteſt ad ſacros ordines aſcendere.*

20 *Parochus condemnatus ad triremes, vel ad tempus, illo tranſacto poteſt ad Parochiam regredi.*

21 *Promiſſum infrà certum tempus an, & quandò adimpleri poſſit poſt tempus.*

22 *Gratia conceſſa indulgentiæ ſumit robur à die datæ.*

23 *Modus, & conditio reſolutiua faciunt actum à principio purum.*

24 *Modus potiùs, quàm conditio præſumitur.*

25 *Re-*

25 *Remiſſio vulnerati, ſi ſequatur deindè mors, an proſit quòad effectum gaudendi indultu.*
26 *Acceſſus ad loca, in quibus morantur Partes offenſa probibitus à Pragmatica qualiter intelligatur.*
27 *Extorquere per vim remiſſiones ab offenſis eſt probibitum.*
28 *Crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ, & Humanæ includitur ſub generali indultu.*
29 *Crimen læſæ Maieſtatis quotuplex ſit, & num. 32.*
30 *Hæreſis de ſubſtantia quid nam ſit.*
31 *Hæreticus quis dicatur.*
33 *Receptans inquiſitum de crimine læſæ Maieſtatis comprebenditur ſub Pragmatica.*
34 *Fabricans monetam bonam excluditur ab indultu, vel ſi moneta eſſet falſa, nec perfecta, num. 35.*
36 *Tonſores monetarum non gaudent indultu.*
37 *Expendens monetam falſam an gaudeat indultu.*
38 *Tentans mediante aſſaſſinio occidere non fruitur indultu.*
39 *Veneratio quæ adbibenda ſit Sanctiſſimo Sacramento, cuius miracula recitantur.*
40 *Indultus an, & quos Officiales delinquentes comprebendat.*
41 *Delinquere in officio quis dicatur, nè indultu gaudeat Officialis, qui in illo deliquit.*

De Abolitionibus Pragm. I.

Collectan. II.

HAuendo la Maeſtà, &c.

Conceditur hic indultus generalis ad fauorem delinquentium, & malefactorum, exceptis criminibus Hæreſis, læſę Maieſtatis, falſæ monetæ, aſſaſſinij, violentiæ, ſeu offenſę contra Regios Miniſtros, Officialeſquè iuſtitiæ, & nonnullis alijs, de quibus in corpore.

Ad cuius obſeruationem inueſtigare liceat, quòd dum *textus Pragmaticæ* loquitur abolẽdo maleficia, delicta, crimina, & exceſſus iam commiſſos, diſpoſitio, ſiue gratia concernit tẽpus præteritum, nec præſens, aut futurum.

1 Quarè cõſtituenda eſt regula, nempè decreta concedentia libertatem, ſeu indulgentiam
delictorum, ad crimina futura non trahi, pròut
communi voce clamant *DD.* noſtri, & decisum
fuiſſe fatetur *Oldrad. in l. cùm lex ff. de legibus*,
ſequitur *Mart. decis. Rot. Piſan.* 143. vbi quòd
delinquens poſt promulgationem indultus nõ
gaudet indultu, addo *Peguer. dec. Rot.* Cathalon.
64. *Praſ. de Franch. dec.* 360. & *dec.* 433.

Quæ ſanè concluſio ratione nõ caret, ſiquidem ſi indultus ad futura delicta extẽderetur,
vtiquè viam criminibus pararet, nam faciliùs
homines ſcientes ſe per gratiam eximi poſſe,
2 vtiq; delinquerent, quod quidem concedi non
debet ad *text. in l. conuenire ff. de pact. dotalib.*
3 delictis enim, & fraudibus via non eſt aperienda *l. in fundo ff. de rei vendic. c. porrò de diuort.* &
4 dolis, ac fraudibus, modis omnibus occurrendum eſt *l. 1. ff. de dolo, cap. ſedes de reſcript.*
5 Vndè meritò, nec Principi futura delicta per
gratiam remittere licet *l. ſi vnus §. illud ff. de*
6 *pact.* & ideò in legitimando ſpurio adhùc non
nato Principis manus ſunt ligatæ, ea ratione,
nam patri daretur occaſio delinquendi, & for-
7 nicandi, illumq; ad delinquendum duceret, &
quia remiſſio fit pœnitenti, & pęnitere, & velle
8 delinquere ſunt oppoſita, propterea Princeps
remittendo pœnam, intelligitur pro præteritis
delictis, non autem pro futuris, vt quotidiè iudicatur.

Hinc oritur, in Regijs Tribunalibus iuridicè
9 ſeruari, vt Principum in fauorem debitorum
reſcripta, ſiue moratoriæ, & literę iudiciales ad
præterita tantùm debita, & non ad futura trahantur, pròut argumento *tex. in l. Aurelius §. Titius Seio ff. de liberat. legat.* deciſum refert in
Senatu Grationopolit. *Guid. Pap. dec.* 109.

Quatènus autem dicitur, *parte concordata*,
obſeruabis, non fuiſſe neceſſariam appoſitionẽ
huiuſmodi conditionis, cùm de per ſe intelligatur, vt deciſum in Sacro Regio Conſilio teſtatur *Anna in repetit. cap.* 1. *nu.* 255. *de vaſall.*
10 *de crep. ætat.* parte enim non concordata, & habita ab offenſis remiſſione, Principi non licere
aggratiare, patet ex *l. fin. C. de abolit. l.* 2. *C. de precib. Imperat. offerend. l. æquiſſimum ff. de vſufruct. Laurent. deciſ. Rot. Auenion.* 43. *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 58. *cent.* 1. & *caſ.* 157. *cent.* 2. *Caber. deciſ.* 138. *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 178. *Niger*
Cyriae. *controuerſ. forenſ.* 343. *tom.* 2. Cabed. *dec.*
11 *Luſitan.* 75. *par.* 1. vbi quòd gratia abſque Partis remiſſione dicitur nulla, confert *Rit. M.* C.
275. & *pragm.* 4. infrà de *Compoſit.* vbi latiùs
dixi, quia dum Princeps remittit, ſubintelligit
ſemper reconciliationem factam cum amicis
defuncti *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgie.* 16. *n.* 12.
tom. 2. quæ quidem remiſſio ſatis operatur etiã
ad diminuendam pœnam *Zuccar. deciſ. crim. Lucenſ.* 14.

12 Et quàmuis *Theſaur. deciſ.* 21. tuetur opinionem, Partis remiſſionem nõ requiri, vt quis
indultu gaudere valeat, tamen vti contrà communem, & receptiſſimam ſententiam loquens,
in hoc minimè venit recipiendus, niſi fortaſsè
13 illam veram eſſe dicamus, quandò Princeps
ex poteſtate abſoluta id ageret, vel publica
vtilitas poſtularet, vt remiſſio delicti fieret cũ
præiudicio Partis læſæ, tunc enim Principi licere, quamuis ipſa clamaret, nouiter probat
Niger Cyriae. controuerſ. forenſ. 341. *num.* 4.
tom. 2. qui tamen *controuer.* 20. *tom.* 1. enucleat,
quãdò liceat Principi, & quibus remedijs poſſit facere gratiam delinquenti, tuta conſcientia, inuita Parte aduerſa.

Sed dum in eodem *textu* autumatur, *vel
parte concordata infra ſex menſes*, reſultat con-
14 cluſio, Principem poſſe facere gratiam de cri-
minibus, etiã quòad Partis remiſſionẽ, & pro-
cedit, ſub cõditione, *ſi gratiam obtinuerit infra
tale tempus*, & tunc obtenta remiſſione taliter
aggratiati ſtatim petere poſſunt declaratoriam
gratiæ *Præſes de Franeb. deciſ.* 509. & ita plu-
riès vidimus obſeruatum, & executioni man-
datum.

Et nota, quòd ſi infra hos ſex menſes Pars
offenſa nolit ſe concordare per calumniam,
petendo pretium exceſſiuum pro facienda
15 remiſſione, Iudex poterit illud moderare, &
ad iuſtum pretium reducere, cogendo Partem
offenſam ad remittendum pro iuſto pretio, ar-
bitrio ipſius taxando, pròut ità probant *The-
ſaur.d.deciſ.*21. & *Gaſpar Theſaur.* eius filius
*forenſ.quæſt.*26.*lib*.4. affirmantes, ità in Senatu
Pedemontano practicatum, Noſq; latiùs ſecta-
ti fuimus *forenſ.quæſt.96.par*.2. & practicatum
fuit in Curia Epiſcopali Viciequenſi contra
quemdam Clericum renitentem facere remiſ-
ſionẽ cuidam, qui illum verberauerat, ſub præ-
textu, quòd volebat centum aureos, nam fuit
taxata certa quantitas pro expenſis, Medicis,
medicinis, & alijs, illiquè tributis, & abſolutus
fuit percuſſor.

Conſert, quòd quandò laicus percuſſor cle-
rici petit veniam, & offert ſatisfactionem, ſi re-
cuſet clericus reconciliari, eo inuito abſolutio
impartitur, vt pluriès determinaſſe Curiam
Archiepiſc. Neap. refert Illuſtriſſimus Præſul
*Ricc.deciſ.*eiuſdem Curiæ 86.*par*.1.

Nec non ſignabis, nèdum infra dictos ſex
menſes debere fieri, & obſeruari remiſſionem,
ſed pariter infra idem tempus debere legitimè
16 præſentari Officialibus loci, vel ad quos ſpe-
ctabit, ità quòd remiſſiones obtentæ dicto ter-
mino elapſo, nihil operantur ad obtinendum
17 indultum, ex regula, quòd conceſſum in tem-
pore, poſt illud videtur denegatum, & permiſ-
ſum ad tempus, poſt illud cenſetur prohibitum
*l.ſi vnus §.1.& l.epiſtola §.fin.ff. de pact. l.Im-
perator ff. de poſtuland.l.pater filium §.fundum
ff.de legat.3.l.2.C.de iur.emphyt.cap. fin. §.in
alijs vt lit.nõ conteſt.Caeber.deciſ.*83. *Rot. Rom.
deciſ.617.tom.2.par*.1. in recentior. vt è contra
18 permiſſum poſt tempus, antè illud cenſetur
prohibitum *l.promiſſas ff. de conſtitut.pecun.* ex
quo *Monald.conſ.deciſiuo 38.lib.2.* dicit, con-
19 demnatum ad tempus, & ob id à diuinis ſu-
ſpenſum, deindè poſſe ad ſacros aſcendere or-
dines, & Curia Archiepiſcopalis Neapolis iu-
20 dicauit, Parochum condemnatum ad triremes
ad tempus, & ſi ex condemnatione ſequatur
infamia, poſſe tranſacto tempore abſque noua
habilitatione ad Parochiam regredi.

21 Sed promiſſum infra certum tempus, an, &
quandò potuit adimpleri poſt tempus, decla-
rat *D.Reg.Rouit.deciſ.*53.

Tandem eſt animaduerſione dignum, obtẽ-
ta remiſſione infra dictum tempus eſſe acqui-
ſitum ius indultato à die, quo fuit gratia con-
22 ceſſa, cùm à die datæ indulgentiæ ſumat ro-
bur, & effectum ſuum operetur *Præſ.de Frãeb.
deciſ.62.& 326.*

Cuius opinionis redditur ratio, quia verba
illa, *infra ſex menſes*, conditionem minimè im-
portant, ſed modum, & reſolutionem, qui qui-
23 dem modus, & conditio reſolutiua faciũt actũ
à principio purum, vt ex eo ſtatim ius acquira-
tur, vt ex *l.quib. diebus §.Termilius, & ibi DD.
ff.de condit.& demonſtr.* dixit *Rot. in vna Cre-
monen.Legati coram R.P.D.Brauo*, vbi etiam,
24 in dubio præſumi potiùs modum, quàm con-
ditionem, de quo *eadem Rot. deciſ. 362.par.4.
diuerſor.*

25 An autem remiſſio offenſi, qui dum eſſet vul-
neratus iniuriam remiſit, ſit ſufficiens ad hunc
effectum?

Pro affirmatiua parte reperio deciſũ in cau-
ſa Regij Fiſci cum Innico Faiella in Banca de
Puteo, vbi determinationem factam per M.C.
V. confirmatã à Sacro Cõſilio habes, & proin-
dè poſſe quem cum tali remiſſione gaudere
generali indultu, refert nouiſſimè *Reg.Tap.in
ſua compilat.iur.Regn.lib.5.fol.*mihi 424.*nu*.23.

Sed quatènus mandatur, vt inquiſiti, qui ad-
hùc à Partibus remiſſiones non obtinuerunt,
valeant intra ſpatium ſex menſium illas impe-
trare, dummodò per octo milliaria minimè ac-
cedant ad loca, in quibus Partes offenſæ mo-
rantur.

26 Obſeruabis, talem prohibitionem accedendi
intelligi etiam per paruum tempus, etiã animo
non reſidendi, quia gratia hæc prohibet nèdum
acceſſum ad loca, in quibus extant Partes of-
fenſæ, ſed pariter per octo milliaria, ergo nec
etiam per tranſitum illùc accedere poterint,
vt copioſè tutatur, & iudicatũ recenſet *D.Reg.
Rouit.dec*.4.

Sed quia regulariter prohibitus accedere ad
locum, tranſeundo illùc non incidit in pęnam,
iuxta ea, quæ conglomerat *Viu.deciſ.*505. & la-
tiùs *Nos* diſſeruimus *forenſ.quæſt. 28.par*.1.

Ideò in releuamen miſerorum delinquen-
tium poſſet contrarium practicari, quotiès cõ-
ſtaret de acceſſu, non animo reſidendi facto, vti
momentaneo actu, qui in pęnalibus non debet
eſſe in conſideratione, cùm verum ſit dicere,
non dici veniſſe, qui non ſtetit, & animum reſi-
dendi non habuit *l.ex facto ff. de hæred. inſtit. l.
ſcire oportet §.ſufficit ff.de excuſat.tutor.c.1.de
Iudic.*& ità in terminis non deſunt *DD*.ex no-
ſtris, qui huic innituntur ſententiæ.

27 Et quatènus prohibetur, nè remiſſiones im-
petrentur per minas, & per vim, adde *Pragm.
1.infra de capient.hom.per vim*, vbi cautum eſt,
pęna mortis eſſe puniendos iſtos tales, qui ho-
mines capiunt pro extorquenda remiſſio-
ne, & vide *Clar. in ſua pract. crim.in §. fin.
quæſt.*59.

*quaſt.*59 *num.*2.vbi refert, quemdam, qui ſimilem remiſſionem per vim, & metum ab hæredibus occiſi extorſerat, non ſolùm non potuiſſe gaudete gratia, ſed fuiſſe laqueo ſuſpenſum.

28 Dum antem exceptuatur erimen læſæ Maieſtatis Diuinæ, & Humanæ, ſignabis, fuiſſe neceſſarium exceptuari ſpecialiter, quia aliàs ſub tali indultu comprehenſum fuiſſet, vt indicatum pluries fuiſſe per Senatũ ſuum dicit *Clar. in §.fin.quaſt.*59.*verſ.ſcientiam*, & ideò meritò inter alia crimina exceptuatum fuit primò crimen læſæ Maieſtatis Dininę, & Humanæ, adde *Praſid.de Franch.deciſ.*713.

29 Eſt igitur crimen læſæ Maieſtatis duplex, Diuinæ, & Humanæ *Auth.Gazaros C.de Epiſc. & cler.*

30 Diuinæ Maieſtatis eſt crimen hæreſis, cuius de ſubſtantia eſt, vt electio doctrinæ contrarię veritati fidei ſit pertinax *cap.hæreſis, & cap.hæreticus* 24.*quaſt.*3.

Ità vt dubitatio prouenìens ex ſubreptitia tentatione contingente ab inopinata quadam cogitatione, aut diabolica illuſione quis incœperit indeliberatè dubitare circà fidem, in ſe tamen reuerſus captiuat intellectum ſuum in obſequium Chriſti, & delibetat credere, quod credit Eccleſia, non facit hæreticum *Graff.deciſ.par.*1.*lib.*2.*tit.de hæret.cap.*8.*à n.*10.

31 Et ſecundùm *Chriſtinæum deciſ.* 34. *vol.* 2. *Rot.Belgic.*is largè dicitur hæreticus, qui quomodolibèt in hæreſim lapſus eſt, aut apertam, & vehementem de hæreſi ſuſpitionem dedit, dicens inter alia, plura requiri ad hoc, vt quis dicatur hæreticus.

Primò, quòd ſit baptizatus tali modo, vt iuxtà communiorem ſententiam Iudæi, Pagani, & Maumettani, non ſint hæretici; ſecundò, quòd ſcienter erret in fide Catholica, approbando falſa pro veris, & incerta pro certis. Tertiò, quòd ſit pertinax in ſua opinione, cùm pertinacia tequiratur ad conſtituendam hæreſim *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 446.*num.*3.*tom.*4.vbi quòd hæreſis conſiſtit circà res fidei cum pertinacia, & alia cumulat in materia, quem etiam videas *deciſ.* 439. vbi quandò hæreſis committatur latè enucleat, & *deciſ.* 440. vbi quòd hæreſis non poteſt dari ſine errore intellectus, & ex corde procedit, non ex ore, & ſola mente contrahitur, & vide *eumdem deciſ.* 441. 442. 443. 444. & 445. cum plurimis alijs *deciſionibus ſequent.cit. tom.* 4. ad quem omninò recurras, nam largè perplurimas in diuerſis articulis materiam tangentibus res iudicatas reportat, & examinat, & vide pariter *Oter. quaſt.* 13. *Boer. deciſ.* 341. *& Rot. in antiq. deciſ.* 1. *de hæretic.*

Declara autem, ſuſpectum de hæreſi non eſſe excluſum ab hoc indultu, quia ſtatutum loquens de hęreticis, non comprehendit ſuſpectum de hæreſi *Rot. diuerſ. deciſ.* 999. 1000. & 1001. *part. tertia.*

32 Crimen verò læſę Maieſtatis humanæ eſt illud, quod committunt ſubditi contrà Regem, vel Imperatorem, aut Principem non recognoſcentem Superiorem, vt eſt *textus in l.* 1.& per tot.*ff.ad l. Iul. Maieſt.* fusè videndus *Oter. quaſt.*1.*part.*3. vbi lęſæ maieſtatis crimen quibus modis committatur, & qualiter puniatur, & ideò quandò contrà Officialem Baronis conſpiratur, læſæ Maieſtatis crimen non committitur, latè *Viuius dec.*278. vide *Minſynger. obſeruat.*41. *cent.* 5. nec etiam ſi contrà Barones eſſet *Taſſon in obſeruat.iuriſdict.ad pragm. de antefat. verſ.* 3. *obſeruat.* 4. *num.* 26.*pag.* 194.

33 Quibus ſic præmiſſis amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ, (quatènus excipit crimen læſę Maieſtatis) procedere etiam in receptante reum inquiſitum de tali crimine, quia neq; gaudet indultu, vt indicatum fatetur *Reg. de Ponte in deciſ.*22.

Dum exceptuatur crimen falſę monetę.

Quæ dicatur moneta falſa, & qualiter puniantur illam fabricantes, & expendentes, recurre ad *Oter.quaſt.*16.*par.*3.

34 Amplia primò, diſpoſitionem hanc procedere etiam in fabricante monetam bonam, & perfectam, hoc eſt ęqui ponderis, & pretij *Peguer.deciſ.*46. quia licèt moneta in ſe ſit vera, & bona, & ità fiat, tamen cùm à non habente facultatem, & talem poteſtatem, fabricata ſit, moneta falſa dicitur, & lędit Principis Maieſtatem, dum eius authoritatem ſibi arrogare intendit, quam non habet.

35 Amplia ſecundò, in fabricante monetam falſam, quę ad hùc non erat perfecta, quia fortè fuerit captus *Gram.deciſ.*74. qui refert indicatum fuiſſe, talem habitum pro verò Monetario, & pęna ordinaria punitum, ſequitur *Cabal.reſolut.crim.*27.

36 Amplia tertiò, in tondente monetam, ad *tex. in l.quicunquè ff.de falſ.* etiam ſi tondetet vſq; ad iuſtum pondus *Vrſill. deciſ.fin.* vide *Peguer. in deciſ.*86.*& Cabal.d.reſolut.crim.*27.

37 Modifica tamen, prędictam concluſionem non procedere in expendente monetam falsã dolosè, & ſcienter, nam iſti gaudent pręſenti beneficio indultus, vt apud *Franch. in deciſ.* 403.

Ad cuins cotroborationem ſtringit alia *eiuſdem deciſio* 351. vbi voluit, *text. in l.* 1.C.*de falſ.monet.*diſponentem, vt condemnatus de fabricatione falſę monetę non admittatur ad appellandum, non procedere in expendente falſam monetam, etiam ſcienter, ſicq; dicit indicatum per Sacrum Conſilium, licèt pari pœna puniatur *idem Franch.deciſ.*351.*&* 401. vbi aſſerit, puniri tamquàm fabricatorem falſę monetę, & ità dicit deciſum, quod mihi valdè facit dubitate de hac limitatione, clari enim iuris eſt, falſificantem commit-

tere expendentem monetam falſam pro bona, quod crimen falſitatis certè eſt exceptum in hac Pragmatica, ideò ſuper hoc credo valdè perpendendam eſſe cauſæ qualitatem, ſi caſus euenerit, cùm ſimus in atrociſſimo, & ſic quotidiano delicto, & opera iſtorum expédentium valdè neceſſaria ſit illis peſſimis Monetarijs, alioquin, (vt vulgò circumfertur) fruſtrà operam, & oleum impenderent, eò magis, quia in dubio præſumitur eos illas fabricaſſe, cætera videas infrà in *prag. 1. de monetis.*

Dum pariter excepiatur crimen Aſſaſſinij,
38 aduertendum eſt, diſpoſitionem huius Pragmaticæ in hoc procedere etiam in illo, qui ad actum proximum deuenit, licèt hominem non interfecerit ex *prag. 1. infra de aſſaſſinio*, quo in loco cùm plurima concernentia expoſitionem præſentis capitis cumulata ſint, ibi beneuolum Lectorem relego, nec non vide *Oter. quæſt. 28. par. 3.* vbi quis dicatur propriè Aſſaſſinus, & qua pœna plectatur.

Et quatènus exceptuantur illi, qui non habendo rationē vllam Sanctiſſimo Chriſti Corpori, interfecerunt nonnullos illorum, qui dictum Sanctiſſimum Corpus aſſociabantur in Caſali Ceraſi.

39 Pro ornatu ſcias, maximum cultum, & venerationem huic Sanctiſſimo Sacramento eſſe exhibendum, de quo agit *Conc. Trid. ſeſſ. 13. de Sanctiſſ. Euchar. cap. 5.* & alia de venerabili Euchariſtiæ Sacramento, de eius inſtitutione, excellentia, tranſubſtantiatione, præparatione, & vſu vide in *eodem Sacro Concilio ſeſſ. 13. cap. 1. cum ſeq.* de quo videndus eſt nouiter Illuſtriſſimus *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſ. 23. par. 4.* vbi refert, in anno 1601. in Eccleſia Sāctę Crucis huius inclitæ Ciuitatis Neap. dum Sacerdos Miſſam celebraret, & ſumpſiſſet Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, antequam ſumeret ſanguinem, cecidiſſe de Cœlo fulmen, Capellam, & Altare diruens, comburensq; partem corporalis ſub Calice proſtrati, nec tetigiſſe ſanguinem, nec Sacerdotem offendiſſe.

Et ego etiam ſilentio præterire nō poſſum, maximum huius Sanctiſſimi Sacramenti miraculum, quod lego accidiſſe in Regionibus Hiſpaniæ in anno 1606. in Oppido de Modim, nam cùm quinta feria maioris Hebdomadæ in Eccleſia illius Oppidi manifeſtum eſſet Sacroſanctum Sacramentum pro adoratione fidelium ſuper altiori mēſa pro ſepulchro, ibiq; circum eſſent accenſa luminaria, interim dum omnes prandebant, relictis Eccleſiæ portis clauſis, in eadem menſa ex luminarijs ignis accenſus eſt, ac deindè combuſtis totius Eccleſiæ paramentis, atque ipſa menſa, vbi erat collocatum Sanctiſſimum Euchariſtię Sacramentum, illo tantùm illæſo, ac Calice, & corporalibus, ſuper quibus erat impoſitum, cæteris ſic omnibus in dicta Eccleſia admiſsis penitùs exuſtis extructa remanſit menſa, cuius maceries licèt combuſta integrè ſubſtinebat noſtræ ſalutis pondus, ac futuræ noſtrę glorię, & perpetuæ felicitatis pignus (ò magnum pietatis opus, & mirabile diuini ſui erga homines amoris ſignum, & monumētum) accedamus igitur fideles magna reuerentia, & ſanctitate ad hoc Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, eſt enim, vt inquit *D. Bernardus* ægris medicina, peregrinantibus via, debiles confortat, valētes delectat, languorem ſanat, per hoc manſuetior quis ſit ad correctionē, patientior ad laborem, ardentior ad amorē, ſagacior ad cautelam, ad obedientiam promptior, ad gratiarum actionē deuotior.

Et quatènus pariter exceptuantur Officiales, qui deliquerunt in eorum officio, & exercitio, reminiſcaris de iure pariter communi.

40 Principis indulgentiam non extendi ad delicta commiſſa per Officiales *l. mancipia C. de ſeru. fugit.* & ità deciſum refert *Puteus de ſyndicat. in verb. an ſi poteſtas condemnauit n. 9.*

Quod procedit etiam ſi quis deliquit vt arbiter, vel arbitrator, vt deciſum in Magna Curia Vicariæ teſtatur *Reg. Tapia in compilat. iur. Regn. prag. 2. n. 8. infrà de arbitr.*

Ceſſat tamen concluſio reſpectu Officialiū, abſque iuriſdictione, qui non comprehenduntur *Praeſ. de Franch. deciſ. 407.* & ità alias iudicatum oſtendit *Maſtril. de indult. cap. 40. à n. 5.* vbi plura coadunat circa hanc materiam.

41 Delinquere autem in officio quis dicitur, vbicunquè feruore, fauore, calore, vel colore, authoritatis prætextu, vel eiuſdem officij contemplatione crimen committitur, vt apud Illuſtriſſimum *Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 292. par. 2.* & anteà declarauit *Rota in Romana Notariatus* 10. *Decembris* 1583. *coram R. P. D. Cantuccio.*

SVMMARIVM.

1 *Princeps poteſt pœnam corporalem delictorum delinquentibus remittere.*

2 *Indulgentia dicitur pœnæ remiſſio.*

3 *Liberatus vigore indulti à pœna pecuniaria, an cenſeatur quoquè liberatus à pœna prouenitte ex cauſa ciuili.*

4 *Indultatus quoad delictum, non dicitur indultatus quoad bona.*

5 *Verba in genere prolata reſtringuntur ad illā ſpeciem, quam genus comprehendit in ſua rudi materia.*

6 *Reſcripta Fiſco damnoſa reſtringuntur ad minus præiudicium.*

7 *Clauſula*, dummodò pœna non ſit incorporata, & exacta, *qualiter intelligatur.*

8 *Sententia confiſcationis bonorum debet eſſe diffinitiua, vt excludat condemnatum ab indultu, & alia in materia vide n. 9. & 10.*

11 *Delicta reiterata grauiùs puniuntur, maximè quandò ſumus in eadem criminis ſpecie, num.* 12. &

12.& vide num.14.

13 Praxis faciendi perquiſitionem contra reos laudatur.

15 Homicidium factum ad defenſionem non dicitur homicidium.

16 Defenſio eſt de iure naturæ vnicuiq; permiſſa, etiam Sacerdoti celebranti, n.17.

18 Occidens Clericum cauſa defenſionis non incurrit excommunicationem, ſed intellige, vt n. 19. & 20.

21 Delictum non imputatur vbi dolus non eſt.

22 Pragmatica quatènus excludit illos, qui tria homicidia commiſerunt, non comprehendit homicidam, qui alia diuerſa delicta patrauit, vel duo homicidia, & alios vulneraſſet tantùm, nu.23.

24 Delictum proditorium eſt atrociſſimum.

25 Proditor quis dicatur.

26 Amicitia dicitur propriè qualitas proditorij.

27 Occidens inimicum inſidiosè non dicitur proditor.

28 Inimicus ſemper mala cogitat de inimico.

29 Occidens amicum reconciliatũ nũm dicatur proditor, & vide n.30.& 31.

32 Aſſaſſinium per dantem, & recipientem pecuniã committi dicitur.

33 Vſum venereum habens cum Moniali, quæ crimina committat.

34 Cognoſcens carnaliter Conuersã Monaſterij, vel Monialem non conſecratam non gaudet indultu, num.35. ſecus ſi non ſit profeſſa n. 36.

37 Latrones publici vocantur ſpoliatores viarum.

38 Viarum graſſatores dicuntur etiam, qui in ſtratis publicis Ciuitatum furantur.

39 Inſidiantes in vijs non frequentatis excludũtur ab indultu.

40 Sic etiam Piratæ, qui in mari deprædantur.

41 Spolians, & furans in vijs ſemel, aut bis, an dicatur graſſator viarum, & vide n.42.

43 Attentantes pluriès furari in vijs publicis non comprehenduntur ſub excluſione indultus.

44 Sigillans literas alieno ſigillo falſum committit.

45 Venenationis crimen dicitur atrociſſimum.

46 Deferens venenum tenetur, ac ſi porrigens illud.

47 Falſitas punitur, licèt non nocuerit.

48 Falſitas teſtium, quomodò probanda veniat.

49 Teſtis falſus in pœna capitali qualiter puniatur, & qualiter teſtis falſus in crimine publico non capitali, n.50.

51 Eximentes condemnatos à manibus Familiæ incidunt in crimen læſæ Maieſtatis, & qualiter puniantur, n.52.

53 Falſitas in inſtrumento qualiter à Notario cõmittatur, & num.54. & qualiter puniatur, num.58.

55 Falſitas qualiter præſumatur.

56 Falſitatis Author quis habendus ſit.

57 Falſitas commiſſa in inſtrumento nullo comprehenditur in Pragmatica.

59 Offendens Officialem committit atrociſſimum delictum.

60 Magiſtratibus honor eſt adhibendus.

61 Occidens Officialem tempore ſyndicatus non gaudet indultu, ſic etiam ſi Officialis eſſet Baronalis, num.62. ſed limita in electo Officiali, qui adhùc non præſentauerat patentem, num. 63. vel ſi homicidium eſſet ex odio particulari, nu.64.

65 Seditionis crimen quandò committi dicatur, illudq; dicitur grauiſſimum n.66.

67 Vaſalli Baronum includuntur in indultu, exceptis caſibus, in quibus pœna pecuniaria veniret applicanda Baroni, n.68.

69 Indultus non extenditur ad pœnam Parti applicandam.

70 Cauſæ interceptorum comprehenduntur in generali abolitione, ſed declara, vt ibid.

71 Remiſsio, quandò dicatur legitima, & n.72.

73 Offenſi qui dicantur ad finem obtinendi remiſſionem.

74 Ius remittendi regulatur à iure querelandi.

75 Remiſsio à pupillo qualitèr ſit habenda.

76 Tutor relictus ventri an poſſit facere remiſſionem, antequàm poſthumus naſcatur.

77 Remiſſio obtenta à patre de iniuria facta filio an proſit.

78 Remiſsio de offenſione facta Monaco à quo ſit obtinenda.

79 Debitor pauper admittitur ad iuratoriam cautionem.

80 Dilatio conceſſa debitori incipit à die datæ decreti.

De Abolitionibus Pragm. II.

Collectan. III.

NVper per Regiam Cathòlicam Maieſtatem, &c.

In hac Pragmatica recenſetur alter indultus generalis, cum exceptuatione tamen plurium aliorum delictorum, quàm in antecedenti, vt in *textu* patet, & *Nos* ſingulatim infra in diſcurſu recenſebimus.

At quoniam inter cœtera rei hic liberantur à quacunque pęna, non modò corporali, ſed etiam à condemnatione pecuniaria, & bonorum confiſcatione, Fiſco ſpectante, dummodò realiter exacta, ſiuè aſſignata, acceptata, aut aliter Fiſco incorporata non fuerit.

1 Obſeruabis ibi, *à quacunque pœna non modò corporali*, Principi licere, pœnam corporalem delictorum delinquentibus remittere, & indulgere, ad *tex. in l. reſcripta vbi DD.* C. *de precib. Imper. offerend. cap. reſcripta* 25. *quæſt.*2. quod eſt verum, ſi indulgentia eſſet ſimplex, & mentionem non faceret de aliqua pœna, qnia hoc non obſtante quæcunque pœna corporalis remiſſa videtur *l.* 2. C. *de ſent. paſſ. l. fin.* C. *de*
2 *general. abolition.* indulgentia enim nil aliud eſt,
niſi

niſi pœnę remiſſio *cap.fin.* 2.*quaſt.*3.

3 Et quatènus liberatur à condemnatione pecuniaria.

Amplia, hoc procedere non ſolùm in pœna pecuniaria proueniente ex delicto,ſed etiam ex cauſa ciuili,putà ex contractu, conuentione,contumacijs,ſpretis pęnis,& ſimilibus,quæ tamen ad Fiſcum pertinerent, vt fuiſſe iudicatum per Sacrum Regium Conſilium teſtis eſt *Grammat.in deciſ.* 4. vbi loquitur in pœna cõpetente ex contumacia, ratione liquidationis inſtrumenti iuxta formam *Ritus M.C.V.* & ità fuit quoque decíſum in Regia Camera Summariæ, in quodam Decreto lato pro declaratione indultus generalis die vigeſimo Septembris in anno 1572.& in alio Decreto M. C.V. facta relatione in Collaterali Conſilio eiuſdem anni 1572.idquè tàm quòad Principales,quàm etiam ad Fideiuſſores,vt ex forma præfati Decreti conſtat,& latiùs probat *Reg. Moles deciſ.* 26.in manuſcript.vbi magna facta diſcuſſione in Regio Collaterali Conſilio cum interuentu Sacri Regij Cõſilij,Camerę Summarię, & Magnæ Curiæ Vicariæ,congregatis viginti tribus votis,iuxtà hanc opinionem decíſum refert.

Ibi,*vel bonorum confiſcatione.*

4 Vt vides,Decretum hoc indulgẽtiæ expreſ-
sè delinqnentes reſtituit non ſolùm ad pœnam
corporalem,ſed etiam ad bona, quæ verba niſi
expreſſa eſſent, bona ipſa non comprehende-
rentur, vt eſt *tex.*expreſſus in *l.2. & in l.fin.C.*
5 *de ſentent paſſ.*quia verba in genere prolata re-
ſtringuũtur ad illam ſpeciem, quam genus cõ-
prehendit in ſua rudi materia,& ſic ad ſpeciem
magis rudem *l.quæſitum* §.*illud fortaſsè ff.de le-*
6 *gat.*3.*l.Sancimus ff.de verb.ſignif.* item quia re-
ſcripta Fiſco damnoſa in dubio reſtringuuntur
àd minus præiudicium *l. ſi quandò C. de oper.
public.*quia Princeps non cenſetur velle dero-
gare iuri Fiſci ſui *Griuel.deciſ.Senat. Dolan.*82.
*num.*21.

7 Sed quia apponitur clauſula, *dummodò pœ-
na,vel mulcta realiter non ſit exacta, ſiue Piſco
incorporata.*

Pro ornatu vide *Annam in cap.* 1. *de vaſall. decrep.ætat.num.*226.vbi ait, ità aliàs fuiſſe ſeruatum,& ità reperio pluries fuiſſe iudicatum in Regno Siciliæ,& ſpecialiter per M.R.C.in cauſa Vincentij Agliati.

Et quatènus enunciatur, *quòd non ſit incorporata,*id intellige , vt non ſit translata in poſſe Fiſci,nam non ſufficit ſententia,quòd incorporentur bona,vide *Rot.Rom.dec.*905.*in tom.primo* recollect.per *Farinac.*

Et dùm dicitur,*quatènus ſpectat ad bonorum confiſcationem pro ipſis non fuerit proceſſum ad ſententiæ prolationem , per quam fuerit declaratum,bona ipſa eſſe confiſcata.*

8 Aduerte,huiuſmodi ſententiam debere eſſe
diffinitiuam, & quòd fecerit tranſitum in rem
iudicatam , adeò quòd ab ea ampliùs nequeat
reclamari , vt declaranit Regia Camera Summarię die 20.Octobris 1572.referente D.Præſidente Moles in Collaterali Conſilio.

9 Et ad ornatum adde *D. Reg. Rouit. deciſ.*91.
vbi diſcutit, ſi clauſula in generali indultu appoſita, per quam excluduntur ab eius beneficio pęnæ,mulctę, vel coudemnationes realiter exactę,incorporatę, aſſignatę, acceptatę, vel compoſitæ , aut alitèr pro Fiſco pro eis cautũ fuerit , includat etiam ſimplicem exactionem factam in bonis,non ſequuta reali exactione, aut ſaltem condemnatione,& dicit fuiſſe deciſum , inquiſitos gaudere indultu generali pro pœna tantùm,deducta quantitate, per quam fuerat cautum Regiæ Curiæ per exequutionẽ bonorum factam ante indultum, ſed poſt incuſationem pęnę fideiuſſionis, vt ibi eſt videre.

10 Nec deſinas videre *Griuel. dec.Senat.Dolan.*
7.vbi tractat , ſi bona confiſcata recuperet is, qni poſt cõfiſcationem declaratam literas gratiæ, & remiſſionis à Principe obtinuit, & diſtinctionis fędere vtitur,quando vbi quis eſt reſtitutus per viam reſtitutionis gratię , & tunc cenſetur reſtitutus ad ea, quę ſpecialiter Princeps expreſſit,ſed ſi per reſtitutionem iuſtitiæ, quia illa pleniùs ſuccurrit honores bona recuperat,etiam ſi eſſent confiſcata,& in alium translata,vt latùis apud *eum* , vide *Papon. lib.* 24.*arreſtorum tit.*17.*arreſt.*12.

Dum exeeptuatur homicidium tertia vice
11 patratum,adde,rationem eſſe,quia delicta rei-
terata grauiùs puniuntur,quoniam ex reitera-
tione efficiuntur maiora, & ſoliti delinquere
grauiùs peccant *Monach.deciſ.Rot. Lucenſ.*54.
12 *num.*8.& 9. maximè quando ſumus in eadem
criminis ſpecie,delinquendi enim conſuetudo auget contemptum, & ex contemptu , quod erat veniale fit mortale *cap. vnum* §. *criminis* 25.*diſtinct.*& ideò geminans delictum, veniam ſperare non debet,& facinoroſus in multis delictis,etiam diuerſis aggrauatur apud Iudicem, vt valeat augere pœnam iuxta qualitatem criminum multiplicium, & conſuetus delinquere ſi pro leui cauſa fuerit captus,coaceruatis omnibus,capitali poterit puniri pœna, vt plura habes apud *Thor.in vot.deciſiu.* 21. dum diſcutit,ſi conſuetus delinquere grauiori pœna afficiendus ſit omnibus ſuis delictis,quamquàm pro aliquibus remiſſiones obtinuiſſet , vel certo modo punitus, non tamen ſufficienter, vel tantùm puniri debeat de poſtremis , nulla ratione habita de præteritis, & contra tales delinquentes deciſiones reportat.

Nec nõ obſerua,Pragmaticam in hoc, quòd hic diſponit concordare cum iuris communis diſpoſitione,vt patet in *l.*3.*C. de Epiſcopal. audient.*vbi *Imperator* in indultu contento in die Paſchatis excipit illos,qui erant conſueti ſimilia committere crimina,vbi *gloſ.*docet,ſufficere ſi duo patrauerit delicta *Boer. deciſ.*217.

Princeps enim dicitur difficiliùs diſpenſare

cum

Digitized by Google

cum multiplicitèr criminoſis,vt probat *Griuel. deciſ.Senat.Dolan.*82.*num.*14. dicens *deciſ.*94. augeri pęnam ex frequentatione,& delicti reiteratione.

. Conſuetudo autem in delictis regulatur ex bino actu *Seſe deciſ.Arag.*470.*num.* 21.*tom.*4.

. Vndè rationabiliter M.C.V. aliquandò determinauit,non eſſe concedendum indultum pro vndecim homicidijs,vt teſtatur *Grammat. vot.*35.vbi pariter aduertit,indultum conceſſũ per Baronem alicui ſuo vaſallo pluriès delinquendo,& reiterando homicidia, non prodeſſe. præfato inquiſito,& carcerato in M.C.V.referens,per dictam Magnam Curiam fuiſſe concluſum,& decretum,talem fore, & eſſe vltimo ſupplicio condemnandum,ex quo in nonnullis homicidijs non adérant Partium remiſſiones, nec aliqua concordia.

Et hinc euenit,quòd ſi fuerit alicui conceſſa gratia à Principe de homicidio,nulla facta mẽtione de alio homicidio, tunc gratia redditur nulla, ità quòd homicida puniri poſſet *Franc. Marc. deciſ.*303.*Anna ſingul.* 239. *Præſes de Franch.deciſ.*330. non præſumitur enim, Principem voluiſſe delictum geminatum remittere,niſi expreſsè facta reiterationis mentione, & ob id tenetur aggratiandus ſingulas, & omnes delicti qualitates exprimere, ad hoc,vt ei gratia ſuffragetur,& nulla non euadet.

13 Quarè iuridica videtur praxis M.C.V. & aliorum Tribunalium Collegiatorum, dum in illis ſeruatur,& ſit antiquus ſtylus, vt carceratus,antequàm ad expeditionem cauſæ perueniatur,fiat contra eum perquiſitio, ad effectũ, vt nota ſit Magnificis Iudicibus dictæ Magnæ Curiæ qualitas illius inquiſiti, ſi fortè ſit ſolitus delinquere,& in quo delicti genere deliquerit,ità quòd multoties quis ex parua cauſa,& forſitan digna minima compoſitione, viſa tamen illius perquiſitione cõdemnatur ad triremes,prout in dies ſepè videmus executum in hac Ciuitate.

14 Qua concluſione ſic poſita, illam amplia, procedere etiã, quòd pro alijs homicidijs fuiſſet abſolutus, quia & ſi ex abſolutione habeatur,ac ſi illa non commiſiſſet, tamen præfata reiteratio aggrauat taliter delictum, quòd non poteſt gaudere beneficio præſentis indultus, nam licèt fuerit liberatus, ſufficit quòd de eis fuerit verè adnotatus,ità *Clar.in* §.*furtum nu.* 14.vbi ait,ſic practicari in Senatu Mediolanẽſi,& generaliter in iudicijs ſeruari fatetur *Couarr.var.reſolut.cap.*10.*n.*2.

Limita tamen,quandò quis commiſiſſet duo
15 homicidia, & aliud pro eius defenſione,nam tunc benè gaudet huius indultus beneficio, & ratio eſt,nam homicidium factum ad defenſionem non dicitur homicidiũ, cùm non vltionis,ſed defenſionis cauſa fiat *Franc. Marc.dec.* 769.*tom.*1.*Aſcia determ.*144.*Magon. deciſ. Lucenſ.*56.*Viuius deciſ.* 439. nouè Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc.in deciſ.Cur. Archiepiſc. Neap.* 41.*par.*1.*Griuel.deciſ.Senat. Dolan.* 26. *Maſa conſult.deciſ.* 22.Et ſtatutum puniens faciẽtem homicidium nõ comprehendit homicidium commiſſum ad propriam defenſionem, vt pluribus exornat *Cyriac.forenſ.cõtrouerſ.*126.*tom.* 1.vim enim vi repellere licet *l.vt vim ff.de iuſt.*
16 *& iur.*& defenſio eſt de iure naturæ *Cabal.reſolut.*86.& ideò eſt permiſſa vnicuiq;*Clem.Paſtoralis de re iud. cap.inter* cum *gloſ. extra de except.l.deſertorem* §.*ſi ad diem ff. de re milit. l. vtrum ff.de iuſt.& iur.*etiamq; Sacerdoti liceat
17 ad eius defenſionem hominem occidere, cùm Miſſam celebrat,& deindè reuerti ad celebrãdum,quia non efficitur irregularis *Antonin.reſol.Macerat.*26.*lib.*2.in tantum,quòd occidens
18 hominem ad ſui defenſionem non dicitur maleficium committere,& ideò verberans, ſiue occidens Clericum pro eius defenſione,in pęnam excommunicationis non incidit *cap.* 1.*c. ex tenore, & cap.ſi verò il primo de ſentent.ex-*
19 *comm.*quod eſt verum, etiam ſi ille, qui ſe defenderit,aliquantulum exceſſerit præter propoſitum, quia per talem exceſſum non incidit in pœnam excommunicationis, licèt teneatur ad aliquam ſatisfactionem, & ad pęnitentiam, & ad irregularitatem, ſi fortè fuerit ſequuta mors,vel membri mutilatio *Graff.in deciſ. aur. par.*2.*lib.* 3.*cap.*5.& procedit etiam quòad eui-
20 tandam pęnam temporalem, nam ſi quis extra propoſitum exceſſerit in ſe defendẽdo, pro tali exceſſu nullam dicitur pęnam incurriſſe *l. ſi ex plagis* §.*tabernarius ff.ad l.Aquil. Grãmat. deciſ.*29.*Barz. deciſ.Bonon.*182.

21 Conſert,nam delictum non imputatur, vbi dolus non eſt *Seſe deciſ.Rot.Aragon.* 192.*n.*65. & lex pęnalis ſubaudit,dolum debere interuenire in eo,qui deliquit cõtra diſpoſita per eam.

22 Limita pariter,ſi talis homicida commiſerit alia delicta, ſed non homicidia, quia non erit excluſus ab indultu, expreſsè loquente in delicto homicidij, & hac de cauſa non eſt facienda extenſio aduerſus reos,cùm odia reſtringenda ſint *cap.renouantes* 22.*diſtinct.*

23 Limita etiam,quando ſunt duo homicidia patrata,& fuerunt aliàs data vulnera tantùm, ex quibus mors non eſt exorta,quia tunc iſte homicida neque ex beneficio hoc erit excluſus,vt ad alium finem dixit *Rot.in vna Beneuetana Inquiſitionis coram R. P. D. Marcomontio*,& fuit tempore meo determinatum in Regio Tribunali Comitatus Moliſij.

Et dum exceptuatur vulnus proditorium
24 ſclopo rotato,aut aliter illatum, obſerua,delictum proditorium eſſe atrociſſimum *l. propter inſidias C.qui accuſ.non poſſ.l.*4.*ff.ad l.Iuliam Maieſt.l.fin.*C. *de delat.lib.*10.vndè rationabiliter ab immunitate Eccleſię excluditur,tradit *Boer.deciſ.*109.eiuſq; pęna augetur *Otter. quæſt.* 26.*par.*3.

25 Et proditor nuncupatur ille,qui fingens ſe alicui

Digitized by Google

alicui amicum, aliud exteriùs ſimulans, aliud in corde gerens, ſub ipſo amicitiæ colore, mortẽ infert non cogitanti, nec præcauenti, nulla priùs exortâ cum eo rixa, *ad tex. in l. 1. ff. de præuaricat. Afflict. deciſ.* 265. & ibi etiam *Vrſill. num.* 70. *Peguer. deciſ.* 54. *n.* 12. *Gizzarell. deciſ.* 16. *n.* 2. 4. *& ſeq. D. de Franch. dec.* 713.

26 Ità quòd præcipua proditorij qualitas eſt amicitia inter occiſum, & occidentem *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 60. *D. Ricc. deciſ.* 68. *par.* 1. qua ceſſante, ceſſat proditorium, vnde ſi quis ſociũ occidat, vel pater filium, aut è contrà, vel vir vxorem, aut vxor virum, vel frater fratrem, niſi inimicitiæ interceſſerit cauſa, vtique proditores appellabuntur.

Indè *Campanil. in diuerſ. iur. canonic. rubric.* 11. *cap* 32. *num.* 15. *in fin.* dicit iudicatum per Sacrum Conſilium ad relationem Magnę Curiæ Vicariæ, indulgentia non gaudere inferentem vulnus proditoriè contrà amicum, ſub ſimulatione amicitiæ, in cauſa Angeli de Florio, & Sertorij de Mauro.

27 Quarè tutò inferre poſſumus, proditorem non dici, qui per inſidias, vel retrò, & incautè, ſuum occidit inimicum, à quo præcauere debebat *Præſ. de Franch. deciſ.* 713. *Mart. dec. Rot. Piſan.* 109. Illuſtriſſimus Præſul *Ricc. in deciſ.*

28 *Cur. Archiepiſc.* 80. *par.* 1. quia inimicus ſemper mala cogitat de inimico *cap. repellantur, & c. cùm oporteat de accuſat. l. inimicitia ff. de his, quibus vt indign. Antonin. deciſ. ſiue reſolut.* 37. *n.* 4. *lib.* 3. ità quòd proditoriè amicum vulneraſſe minimè cenſetur, vbicunquè interueniſſet monitio, *volta quà*, vel aliqua diffidatio, vt conſtat ex *Affl. dec.* 265.

29 Sed nùm occidens inimicum reconciliatum dicatur proditor, negatiuè deciſum in Curia Archiepiſcopalis Neapolis fatetur Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc. deciſ.* 168. *par.* 1. quia inimici reconciliati adhùc odium, & nocendi animum retinere præſumuntur, & præcedentis inimicitiæ reliquias, & ideò amicus recõciliatus æquipollet inimico, nec integer eſt teſtis in criminibus etiam exceptis *cap.* 2. *&* 3. *q.* 5. *Monald. conſ. deciſiu.* 5. *n.* 100. *vol.* 2.

30 Verùm totum contrarium in puncto principali nouiſſimè poſt hæc ſcripta tutatur *Giurb. in conſil. deciſ. crim.* 60. vbi fundat, amicum reconciliatum occidentem eſſe proditorem, ità quòd Eccleſiæ non gaudeat immunitàte.

31 Sed quia inimicus reconciliatus habetur (vt vulgò dicitur) *come meneſtra riſcaldata*, quæ nõ habet illum ſolitum ſaporem, idem dum inter iſtos reſtant reliquiæ, & radicitùs ineſt ille deprauatus rancor, proptereà Iudicis arbitrium iuxtà factorum qualitatem, maximè verſari debet.

Vel poterit diſtingui, primam opinionem eſſe veram, quandò de recenti eſſet facta recõciliatio, altera autem habebit locum, quotiès per aliquod temporis ſpatium, pax fuerit facta, & ſubſequuti eſſent actus aliqui amicitiæ.

Ibi, & dum exceptuatur homicidiũ mediante aſſaſſinio commiſſum.

32 Obſerua, quòd non ſolùm per dantem, ſed etiam per recipientem pecuniam âſſaſſinium committi dicitur, idem ſi auxilium, vel fauorẽ quomodolibet ſuper illo committendo præſtiterit, ità *Capyc. deciſ.* 155. *& Triuiſ. deciſ. Venet.* 18. *par.* 2. cœtera videas in *Pragm.* 1. *infra de aſſaſſinio*, vbi plura reportauimus.

Et dùm exceptuantur vitium nefandum Sodomiæ committentes.

Pro ornatu vide, quæ plena manu cumulauimus in *Prag.* 1. *infra de Sodomia*, vbi plura reperies, quæ hic adaptari poſſunt, quæ omittimus, tum nè bis idem repetamus, tum etiam, quia illic propriæ ſedes materiæ eſt.

Et dùm exceptuantur vſus venerei cũ Sanctimoniali.

33 Signa, quòd plura, & enormia crimina committere dicitur, qui in hoc ſcelus atrociſſimum incurrit, & primò ſacrilegium, cognoſcendo carnaliter Monialem profeſſam, & violãdo virginitatem Deo dicatam *cap. virginibus vbi gl.* 27. *quæſt.* 1. ſecundò committit inceſtum, quia eſt Dei ſponſa, qui noſter Pater eſt *cap. qui abſtulerit* 12. *quæſt.* 2. & inceſtus committitur cũ affine, ſicuti cum conſanguinea *cap. de inceſtis* 35. *quæſt.* 3. tertiò adulterium committit, ea ratione, quia cum ſponſa Chriſti, & adulterium committere dicitur is, qui cum alterius ſponſa ſe commiſcet *Viuius deciſ.* 314. quartò tandem committit ſtuprum, quarè meritò tales perſonas *Apoſtolus* filios perditionis appellat, & *Cõſtitutio Regni ſi quis rapere*, pœnam vltimi ſupplicij imponit cognoſcentibus carnaliter Monialem, & vide *Oter. quæſt.* 8. *par.* 3.

34 Amplia autem, præfatam diſpoſitionẽ Pragmaticæ procedere etiam ſi quis cognouerit Monialem conuerſam, quia tales faciunt profeſſionem, & ſunt veræ Religioſę, vt docent *DD.* noſtri, & voluit *Rota in Mantuana profeſſionis coram R. P. D. Lugdunen.*

35 Amplia ſecundò, procedere etiam ſi quis cognoſceret Monialem non conſecratam, quia ſufficit eſſe clauſtratam intrà Monaſterium, & profeſſa iam dicitur Deo dicata, licèt nondum ſit cõſecrata, dicitur verè Monialis, neque poteſt Monaſterium exire *Clem.* 1. *de reg. iur. cap. ſuper eo eod. tit. Rot. vbi ſup.*

36 Limita tamen, non procedere vbicunq; res venerea agitur cum Moniali non profeſſa, vt per *Triuiſan. in deciſ. Venet.* 57. *par.* 2. niſi expreſsè dicatur, quia tunc ceſſat difficultas.

Quatènus autem exceptuantur ſpoliatores viatorum, ſeu diſrobatores ſtratarum.

37 Pro intelligentia eſt adnimaduerſione dignũ, huiuſmodi ſpoliatores, ſeu diſrobatores nuncupari publicos latrones, & graſſatores *l. capitalium §. famoſos, & § graſſatores ff. de pœnis.*

Quo præmiſſo, amplia diſpoſitionem Pragmaticæ,

matice, ſiue ſpoliaſſent viatores extrà vrbem, ſeu intrà vrbẽ, iuxtà ea, quæ nouiter probauit Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc. dec. Cur. Archiep.*
38 *Neap.* 144. *par.* 4. vbi tutatur, & indicatum recenſet, viarum graſſatores, nedùm appellari eos, qui in publicis, & frequentatis ſtratis aggrediuntur, & furantur, verùm etiam, & illos, qui alibi hæc committunt, etiam in Ciuitatibus; vt latiùs apud *Eum* facilè cerni poterit.
39 Amplia ſecundò, etiam ſi tales diſrobatores ſtratarum vias non frequentatas inſidiauerint, ibiq; eius viatores ſpoliauerint, quia Pragmatica hic loquitur generaliter, ergò generaliter debet intelligi *l. in fraudem §. fin. ff. de teſtam. milit. Valaſc. deciſ.* 113.
40 Amplia tertiò in Pyratis, qui in mari deprędantur ad *text. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugitiu.* latè *Præſ. de Franch. dec.* 142.
41 Limita tamen primò, non procedere in illis latronibus, qui ſemel, vel bis tantùm ſpoliaſſẽt viatores in ſtrata publica, ſeu priuata, quia de iure latro publicus non dicitur, qui pluries tale crimen non commiſit *l. capitalium §. graſſatores ff. de pœn.* ibi, *vtiq; ſi ſæpius, ſiuq; in itineribus hoc admiſerunt*, plenè *Peguer. deciſ.* 40. vbi plura cumulat concernentia iuſtificationem huius ſententiæ, & allegabatur in Regia Audientia Apuleæ ad fauorem Conſtantini de Vrſaria.
42 Sed contrà hanc opinionem neruosè inſurgit modernè *Merlin. controuerſ.* 17.
43 Limita ſecundò, in illis, qui ſpoliare in talibus vijs pluries attentauerint tantùm, vt reperio fuiſſe deciſum in M. C. Regni Siciliæ in cauſa Nicolai Bonauolti de anno 1607. verba enim Pragmaticę intelliguntur cum effectu *l.* 1. *§. hæc verba ff. quod quiſq; iur. l. penult. §. docere ff. nè quis eum, l. quotiens ff. qui ſatiſdar. cogant. l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iudic.* & attentatum non debet eodẽ iure procedere, quo procedit conſummatum delictum, & conſequenter diuerſa pœna irrogari debet in vtroque *Rota in vna Terulen. coram R. P. D. Brauo.*

Et dum ſimiliter inter alia crimina exceptuata in hoc indultu ſit crimen recaptus.

Pro coronide eorum, quæ hic poſſent adduci applica, quæ ſcripſimus infrà in *Pragm.* 8. incip. *Ancorche ſub rubrica de exulibus.*

Et dum exceptuatur crimen adulterationis ſigilli.
44 Vide pro ornatu *Franc. Marc. in deciſ.* 738. *tom.* 1. & ſcias, quòd ſigillans literas alieno ſigillo, in crimen falſi incidit *Idem dec.* 994. *Boer. deciſ.* 82. *Grammat. deciſ.* 27. *Affl. dec.* 404. qui refert, in hoc noſtro Regno adeſſe *Capitulum Caroli I.* vbi imponit pœnam vltimi ſupplicij falſificantibus ſigillum Regium, & eſſe maius delictum, quàm cudere falſam monetam.

Et dum exceptuatur crimen propinationis veneni cum morte ſubſequuta.
45 Hoc delictum venenationis atrociſſimum eſt ad tradita per *Viuium in deciſ.* 487. vndè in *l.* 1. *C. de maleſic. & mathemat.* notatur, plus eſſe hominem veneno extinguere, quàm gladio occidere, hinc eſt, quòd de iure pœna eius eſt mors *l.* 1. *&* 3 *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* itâ quòd ob eius atrocitatem punitur conatus, licèt non ſequatur effectus *l. ſi quis non dicam rapere C. de Epiſc. & cler. Grammat. deciſ.* 2. latè *Muta in deciſ. Sicil.* 1. & vide *Oter. q.* 28. *par.* 3.

Quo ſic præfixo, & præhabito axiomate,
46 amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ, de qua in iſto verſiculo, procedere etiam in deferente venenum, quia tenetur, ac ſi porrexiſſet, ad *tex. in l.* 1. *ff. ad l. Cornel. de ſicar. Viuius dec.* 487.

Sed dum etiam exceptuatur falſum teſtimonium in cauſa capitali.
47 Amplia, procedere etiam, quòd falſitas non fuerit nociua, nec nocere poterat, ſufficit enim, quòd falſum depoſuerit, licèt exindè falſitas nõ nocuerit, & ſic talis, quòd de iure pœna extraordinaria vti falſarius puniri debeat *Addit. ad Magon. in deciſ.* 43. *lit. G. Affl. deciſ. fin.* vbi etiam habes, in generali abolitione eſſe exceptum falſi crimen, *Gramm. dec.* 73. *Intrigl. ſingul.* 124. *lib.* 1. *Iacob. Gall. conſ.* 71. licèt contrarium fundet *Boer. deciſ.* 317. & percipitur ex *l. ſi docuerit C. de falſ.* ſed nouiter *D. Reg. Rouit. deciſ.* 2. primæ inhæret opinioni, occaſione diſcuſſionis articuli, ſi falſam apocam ſcribens, & ſubſcribens directam Carcerario pro excarceratione non ſequuta, num gaudeat indultu.

Quomodò autem veniet falſitas teſtium
48 probanda, videnda eſt *dec. Capell. Tholoſ.* 284. *& in dec.* 285. firmauit, teſtem eò ipsò, quòd pecuniam recipit, falſum committere, adde *Frãc. Marc. deciſ.* 487.
49 Et teſtis falſus in cauſa capitali qualiter puniatur, pęna mortis aſſeuerat *Peguer. deciſ.* 19. quod procedit etiam ſi reus habuiſſet gratiam, vide *Cacher. deciſ.* 19. *Caball. reſolut.* 165. *& Ludouic. in dec. Lucenſ.* 15.
50 Sed teſtis falſum deponens in crimine publico non capitali, qua pœna veniat plectẽdus? adeas *Guid. Pap. deciſ.* 44. cuius theoricam *Nos* ſectati fuimus in anno 1623. in quadam facti contingentia vertente in Curia Terræ Summontis.

Et dùm exceptuatur crimen exemptionis reorum in cauſa capitali.
51 Nota, quòd iſti, qui eximunt condemnatos à manibus Familiæ incidũt in crimen læſæ Maieſtatis *l. cuiuſq; verſ. itemquè confeſſum ff. ad l. Iul. Maieſt. vbi DD. Guid. Pap. dec.* 579. *Viuius deciſ.* 92.

Et amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ procedere etiam in auxiliatoribus, & mandatoribus, ex dictis per *Cabal. reſolut.* 8.
52 Cœtera autem in materia videas apud *Amat. in deciſ. Marchia* 104. *Boer. deciſ.* 217. & Illuſtriſſimum Epiſcopum *Ricc. in deciſ. Cur. Archi. Neap.* 304. *par.* 2. vbi tractat, qualiter ſit puniẽdus eximens ſe, vel alium è manu familiæ.

Et

Et dùm exceptuatur crimen falſitatis à Notarijs in inſtrumentis , aut publicis ſcripturis commiſſæ.

53 Aduerte,committi falſitatem per Notarium in inſtrumentis,vt putà ſi in inſtrumento mutui apponat verbum,*numerauit*, cùm tamen tempore celebrati contractus,nulla pecunia fuerit numerata,& ratio eſt,quia Notarius nō debet conficere inſtrumentum,niſi de his, quæ ſenſu corporis tunc percipit , licèt Notarius excuſetur à falſo, ſi ſcripſerit pecuniam numeratam, quæ in ſacculo parata eſt *Cabal. reſolut.* 130.

54 Item ſi Notarius omittat apponere ſolemnitates requiſitas in inſtrumento , de quo eſt rogatus,nam incidit in pœnam falſi,vt communis *DD.*ſchola docet , hinc eſt, quòd ſi Notarius omittat aliquid in inſtrumento, quod noceat Parti,tenetur de damno , & intereſſe *Ludouic.deciſ.Lucenſ.* 13. quo damno iuramento Partis ſtatur *Rot.in vna Mediolanen. coram R.P.D.Robuſterio*, & ad materiam *Oter.quæſt.* 21.*par*.3.

55 Qualiter autem falſitas præſumatur, dicas, illam præſumi ex atramēti diuerſitate in ſcriptura *Rot.diuerſ.deciſ.*137.*par*.2.Illuſtriſs. Epiſc. *Ricc.in deciſ.Cur.Archiep.Neap.*10.*par*.2. Item ex ſcriptura contrà ſtylum falſitatis ſuſpitionē oriri,ait *Franc.Marc.deciſ.*741. *tom*.1.

56 Et falſitatis author, quis habendus ſit,ille, qui ſcripſit,vel qui regiſtrauit? *Franc.Marc.* declarat in ſua *dec.*700.*par*.1.

57 Quibus ſic præhabitis,amplia,diſpoſitionem Pragmaticæ procedere etiam ſi falſitas fuiſſet commiſſa in inſtrumento nullo,ex eodē *Franc. Marc.deciſ.*669.*tom*.1.

Et reſpectu illorum,qui licèt non eſſent Officiales Regij, tamen falſificauerunt eorum libros,nè interceptum appareret,quia committere falſum videntur , ideò nec ipſos comprehendi ſub indultu per *l.Lutius ff.ad Turpil.* declarauit Collaterale Conſilium cum interuentu Regiæ Cameræ cum alijs Adiunctis, vt fatetur *Regens Moles deciſ.*manuſcript. Collater. & Regiæ Cameræ 70.*circa finem* , idem *Moles deciſ.*25.*in fin.*

58 Qualiter verò puniatur Notarius falſa inſtrumenta conficiens,vide *Capyc. in deciſ.* 153. & quid ſi non ſit Notarius *Grammat. deciſ.*27. *Præſ.de Franch. deciſ.* 444. vbi quòd punitur, *Cabal.reſol.crim.* 88. & Notarius propter latā culpam nō cognoſcens perſonas, falſum teſtamentum conficiens ,quomodò puniatur,*Laurent.*id aperit in *deciſ.Auenion.*107.

Et dum exceptuatur crimen cædis Officialis Regalis.

59 Obſerua,offendentem Officialem atrociſſimum committere delictum,adeò quòd atrociter puniendum eſſe,ait *tex. in l.prætor* §.*fin.ff. de iniur.Franc.Marc.deciſ.*34.*tom*.2.Magiſtra-
60 tibus enim propter præcipuam, quam habent gubernandæ Reipublicæ curam,maximus ſemper honor haberi conſueuit,ad *tex. in l. ſemper ff.de iur.immunit.in cap.vt debitus de appell.l.*3. §.1.ibi,*iudicium dignitatis tuenda , & decoris cauſa*,& in *l.obſeruandū in fin.ff.de offic.Præſid.* vbi Iudex ità ius reddere debeat,vt authoritatem dignitatis ſuæ ſub ingenio ſuo augeat,& in *l.fin.* ibi,*omnem honorem ſaluum Iudicibus reſeruantes C.quando prouoc.non eſt neceſ.& in l.cui muneris ff.de muner.& honor.*

61 Amplia, diſpoſitionem huius Pragmaticæ procedere non ſolùm in Officiali, qui actu officium adminiſtrat,ſed etiam in eo, qui poſt finitum officium ſtat in ſyndicatu *Guid. Pap.dec.*557.*Viuius deciſ.*46.*Cabal.reſolut.crim.caſ.*111 nam adhùc remanent reliquiæ officij, argumēto *l.*1.*C.vt cauſ.poſt public.* & ità *Præſes de Franch.deciſ.*403.*& deciſ.*713. qui omninò videatur , nam plura cumulat concernentia ad hanc Pragmaticam.

62 Amplia ſecundò , in offendente Officiales Baronis, nam & ipſi immediatè Officiales Regales ſunt , & ideò ſtatutum loquens de Officiali Regio , procedit etiam in Officiali Baronis,& ſtatutum puniens offendentem Officialem Regium , procedit in offendentibus Officiales Baronis,vt iudicatum refert *Aſſl.in Cōſtit ſi quis aliquem num.*15. & ità aliàs reperio deciſum in Magna Curia Regni Siciliæ contrà Lazarum Spataforam, qui occiderat Officialē Comitis Monac.die 24.Octobris 1611.

Amplia tertiò,pariter in offendētibus Barones,Comites,ſeu Marchiones, qui Regij Officiales dicuntur *idem de Franch.dec.*211.

63 Modifica tamen in homicidio commiſſo in perſonam eius, qui electus fuerat Officialis,& habuerat literas prouiſionis , ſeu patentem,vt vulgò dicitur , ſed eas adhùc non præſentauerat , quia & ſi in gratioſis tempus datæ attendatur *cap.ſi eo tempore de reſcript. in* 6. *D. de Franch.dec.*61. nihilominùs in concernentibus iuriſdictionem attēditur tempus præſentationis,quia antè præſentationem non dicitur Officialis *idem de Franch.deciſ.*326.*Cabal.reſolut.crim.*148.

64 Modifica pariter in homicidio cōmiſſo contra Officialem Regalem ex aliquo odio particulari,non autem prætextu officij tantùm *Capyc.deciſ.*130. *Franch. deciſ.*403. *& deciſ.*326. vbi refert,ità bis fuiſſe indicatum per Sacrum Conſilium,*Cabal. reſolut.crim.d.caſ.*148.*num.*3.ſicq; indiſtinctè practicatum eſt.

Et dùm exceptuatur crimen ſeditionis Populorum.

65 Nota,ſeditionis crimen committi , quandò aliquis ſeditionem,aut proditionem tractat de aliqua Ciuitate,vel Caſtro,habendo, vel dãdo, faciendi cauſa bellum contrà publicam vtilitatem, vel operatur facere nouitatem in Ciuitate, vel contrà publicum ſtatum alicuius Ciuitatis,vel tractat ſe fieri Dominum Terræ , vel

loci

loci alterius ad tumultum Populi, vel ſimilia faciendo, contrà quietum ſtatum Reipublicæ, ad *tex.in l.1.& 2.C.de ſeditioſis*, vel tractat ſeditionem de Terra,& dare eam inimicis *l.proditores C.de re milit.l.penult.ff.ad l.Iul.de adult.* Item ſeditio dicitur,quandò concitatur Populus ad aliquid illicitum perpatrandum, etiam quòd non fiat directè cõtrà Patriam,ſeu Rempublicam *l.3.§.qui ſeditionem vbi gloſ.ff. de re milit.* Item, ſeditionem committere dicitur ille,qui concitat Populum ad tumultum, vociferando viuat Talis, aut moriatur Talis, *Capyc.deciſ.*130. vel clamando, *Arma,Arma*,vel exclamando *Populo, Populo*, vel aliter concitando.

66 Aduertendo, tale crimen eſſe grauiſſimum, adeò vt ſeditionem excitans, duo committat crimina,videlicèt læſæ Maieſtatis,ad *tex. in l. 1.in fin.ff.ad l.Iul.Maieſt.* & crimen de vi publica *l.3.in princip.§.in eadem ff. ad l. Iul. de vi public.* Hinc eſt, quòd eorum pœna eſt mors naturalis, vt eſt *tex. in l. 3. §. Item ſi quis author ff. ad l. Iul. de Sicar. & in l. 1. C. de ſeditioſ.*

67 Sed quatènus vigore huius Pragmaticæ vaſſalli Baronum includuntur in Regio generali indultu,præter quàm in cauſis, & caſibus,in quibus venit applicanda pęna pecuniaria Baroni.

Obſerua, neceſſarium fuiſſe expreſſam declarationem de hoc facere, quoniam totum contrarium erat de iure communi, cùm in generali abolitione non comprehendi vaſallos Baronum,firmanimus *forenſ.quæſt.* 30. *lib.* 1. vbi ſpecialiter diximus deciſum,Proregem non poſſe concedere gratiam vaſallis Baronum, videndus eſt quoquè *Theſaur.deciſ.266.*vbi pariter, quòd Princeps nequit in præiudicium Baronis facere gratiam vaſallo feudatario, niſi cauſa ad eum deuoluta, & ità pariter iudicatum aſſeuerat *Aponte in quæſt. laudem. quæſt.* 24.*col.* 3. ſequitur *Theſaur.in quæſt.forenſ.*58. *lib.*2.qui deindè parum ſibi conſtantèr contrarium firmauit nouiſſimè in *lib.* 4. *quæſt.*71. & nouiſſimè videndus eſt *Niger Cyriac. forenſ. controuerſ.*342.*tom.*2. Addo tamen pro vaſallis *Reg. Moles* deciſ. Regiæ Cameræ Summariæ,& Collateralis Conſilij manuſcript.*dec.*27. vbi recitatis opinionibus hanc tutatur, & ità dicit deciſum die prima Iulij 1573.

68 Verùm dum excipiuntur cauſæ,& caſus,in quibus pecuniaria pœna veniret applicanda Baroni.

Adde,ſic tenere *Theſaur.deciſ.266. & Frãc. Marc.deciſ.243.tom.2.* volentes, quòd quandò pœna pecuniaria applicari poteſt Baroni, indultus ad illam non extenditur, ſequitur, & ſic iudicatum in Sacro Conſilio teſtatur *Frecc. de ſubfeud.auth.29.n.2.*

69 Prout etiam non extenditur ad pęnam Parti applicandam,vt eſt *tex.in l.venia §.fin. C. de in ius vocand.*vbi communiter *DD.Boer. deciſ.* 65.quia priuilegium Principis in dubio recipitur abſq; præiudicio iuris tertij, cui Princeps non præſumitur velle derogare *l.2.§.meritò,& §.ſi quid à Principe ff.nè quid in loc.publ.c.ſuper eo,de off.deleg.* & ità tempore meo fuit interpretatum in Regia Audientia Capitinatæ.

70 Hinc licèt ſub generali abolitione comprehendantur cauſæ interceptorum propter vectigal non ſolutum,vel fraudatum, vt reperio deciſum die 20.Octobris 1571.Cõgregata Regia Camera in Collaterali Conſilio cum alijs Conſiliarijs adiunctis coram Eminentiſs. Cardinali Granuela tunc Prorege,vt latiùs probat *Regens Moles* in deciſ. manuſcript. Reg.Cam. & Collateralis Conſilij *dec.*25. tamen teſtatur, hoc fuiſſe declaratum, & receptum reſpectu ipſius pęnæ tantùm, quæ eſt commiſſa,non tamen reſpectu dirictuum,qui Fiſco debebantur, & abolitionem ipſam procedere reſpectu eius ratæ intercepti,quæ Fiſco applicatur,non tamen ratæ, quæ applicatur Arrendatori,eò quia in generali indulgentia ſemper ius tertij reſeruatum eſt *l.nè quiſquam ff.pro ſocio*,& pęna,quæ applicatur Parti, non poteſt per Principem remitti, & pari ratione ſic fuit concluſum in illis, qui vendiderunt frumentum vltrà pretium à Regijs Pragmaticis taxatum, quòd gaudeãt indultu reſpectu intercepti,nõ autem reſpectu pretij ab emptoribus ſuperexacti, quia illud Regia Camera mandauit reſtitui, remanet enim actio ciuilis, licèt criminalis ſit ſublata *l.ſi docueris §.fin.C.de falſis.*

Et ſic pariter fuit determinatum in ijs,qui in Dohana Menepecudum vendiderũt herbagia ipſis aſſignata, cùm hoc ſit prohibitum ex Regijs ordinibus, quòd gaudeant reſpectu pęnæ in ordinibus appoſitæ,non tamen reſpectu intereſſe per Curiam fortè paſſi.

Licèt ſi expreſsè in indultu caueatur,tũc benè indultus ad omnia diſpoſita traheretur, ad *tex.in c.in noſtra de iur.iurand.* non poſſumus enim dicere Principi,cur ità facis? *Affl. deciſ.* 265.cùm altera lex ſit in terris.

At cùm declaretur,illos poſſe vti hoc beneficio,qui legitimam remiſſionem, & pacem ab
71 offenſis habuerint,remiſſionem tũc dici legitimam, quandò non eſt facta vi, & per minas, quandò eſt facta in authentica forma, & non probata per teſtes, ex *Clar. in §.fin.quæſt.*58. *ſub num.*39. vbi refert, ità ſeruari in Senatu Mediolanenſi, & quòd vidit plerunquè,repulſam dari his volentibus illam probare per teſtes,vel fides ſubſcriptas, etiam à perſonis fide dignis, & ità vidiſſe ſeruari in Curia Vrbini, & in alijs Regionibus fatetur *ibidem Baiard. in addit.* 1. quandò eſt facta expreſsè in actis Curiæ, nam tunc ſufficit tacitus conſenſus.

72 Item remiſſio facta de vulnere, ex quo mors ſequuta eſt, legitima non dicitur ad obtinendum indultum, prout eſt communis *Doctor.* opinio, & ità ſeruari in Senatu Mediolanenſi fatetur *Boſſ. in tit. de pace num.* 13. niſi fuiſſet dictum, etiam, quòd mors ſequatur, vt apud *Salernitan. deciſ.* 5. *num.* 1. vel ſi in remiſſione fuiſſet dictum, & de his, quæ ex eo ſequi poſſent, vel aliquo modo deprehendi poſſit, quòd remittens etiam mortis caſum præcogitauerit.

Et quatènus talis remiſſio requiritur ab of-
73 fenſis, pro coronide videndum eſt, qui ſint iſti offenſi, qui remittere debent, ad hoc, vt remiſſio ſit legitima, & ſufficiens ad obtinendum indultum.

Et præſuppono, ab illo eſſe impetrandam remiſſionem, qui offenſus eſt, ſi verò mortuus, tunc ad proximiores, quibus defertur ſucceſſio, ex vi *Pragm.* 8. *infra de compoſitionibus.*

74 Et hac occaſione conſtituas concluſionem remittendi ius, tàm communi, quàm Regni iure regulari à poteſtate querelandi *D. Reg. Rou. deciſ.* 2. *n.* 4.

75 Sed quæro, quid ſi offenſus eſt pupillus, nunquid poterit ipſe, vel eius Tutor, aut ipſe cum authoritate Tutoris remittere?

Communis *DD.* diſtinctio eſt ſequens, videlicèt, aut offenſus eſt infans, & tunc ſiue ſolus, ſiue cum authoritate Tutoris nequit remittere.

Vel remiſſio fit per Tutorem, & tunc valida eſt, ſi infanti expediat, & non aliter, putà ſi inimicitia erat periculoſa illi infanti.

Aut tandem fit remiſſio per pupillum cum authoritate Tutoris, & tunc legitima eſt remiſſio, licèt in talibus caſibus debeat interuenire decretum Iudicis ex dictis *à Præſide de Franch.* ità deciſum referente in *deciſ.* 535. & propterea antequàm Tutor remiſſionem faciat, debet in iudicio petere, quòd cùm remiſſio expediat pupillo, capiatur informatio, qua capta, & conſtito, interponatur decretum, vt valeat illam facere, & ità magis communiter ſeruatur.

76 Sed an Tutor ventri relictus poſſit remiſſionem nomine poſthumi facere, antequàm ille naſcatur? negatiuè iudicatū retulimus *forenſ. quæſt.* 9. *par.* 1. vbi videas.

77 Quæro ſecundò, an remiſſio obtenta à patre de offenſa facta filio, ſit ſufficiens ad obtinendum indultum, & quòd ſic ait *Boer. in deciſ.* 120. qui de communi teſtatur, & ità iudicatum fuiſſe refert *Aufrer. in deciſ.* 261. *Capell. Tholoſ. Franc. Marc. deciſ.* 72. *tom.* 1. *Surd. deciſ.* 84. & vtriuſquè remiſſionem eſſe neceſſariam, ſicquè ſeruari ait *Clar. in pract. crim. quæſt.* 58. *nu.* 21. vbi ità teſtatur fuiſſe iudicatum in gratia cuiuſdam Baptiſtæ Ricchetti per Senatum Mediolanenſem, vbi hoc intelligit, filio exiſtente in poteſtate, ſecus verò ſi eſſet ſui iuris, & ſic emancipatus, quia tunc ab ipſo debet remiſſio obtineri, & ipſe ſolus poteſt eam facere abſque patris interuentu, ſicquè fuiſſe determinatum, & concluſum in dicto Senatu, in approbatione cuiuſdam gratiæ fatetur.

Et hæc opinio tutior videtur in caſu noſtro, quia ambo ſunt offenſi, nempè pater, & filius, & de iure pater poteſt facere partem in iudicio pro iniuria illata filio *Salernitan. deciſ.* 13. eò magis, quia Pragmatica loquitur in perſonam, & non in rem, & licèt de iure, patris, & filij vna, eademquè ſit perſona, tamen ſtatuta requirunt veritatem, & non fictionem, & ità approbauit *Præſes de Franch. deciſ.* 715.

Cæterùm, prima opinio procedet in iniuria leui, altera verò in iniuria graui, & atroci deſcendente ex lege Cornelia ex dictis per *Præſidem de Franch. deciſ.* 215. *& D. Regent. Rouit. deciſ.* 49.

78 Quæro tàdem, ſi offenſus fuerit Monachus, à quo debeat obtineri remiſſio?

Boer. deciſ. 121. dicit, quòd ſi Monachus antè Monachatum filios legitimè ſuſceperat, tūc ad eos ſpectat ius remittendi.

Alij tamen tenent, à Monaſterio debere impetrari remiſſionem, ac ab vtroque eſſe obtinendam remiſſionem, cùm vterquè admittatur ad accuſandum pro ſuo intereſſe, & accuſatio, & remiſſio à pari procedunt, vt fuiſſe deciſum refert *Papon. lib.* 24. *tit.* 2. *Arreſto* 4. & iſta eſt tutior opinio, ità quòd Religioſo offenſo, non ſufficere ſatisfactionem factam illi, ſed requiri, quòd fiat Superiori eius, annuit Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap.* 8. *in fin. par.* 1. nam Monachus mortuus Mundo reputatur facta profeſſione, & Superior Monaſterij repræſentat ſuam perſonam *Linglois dec.* 7. *q.* 2. *n.* 1.

Benè verum, ſi Monachus adhùc non fuiſſet profeſſus, tunc remiſsio non deberet impetrari à Monaſterio, eò quòd Monachus non dicitur antè profeſſionem, & ità declaratum fuiſſe per Senatum Mediolanenſem in approbatione cuiuſdam gratiæ refert *Clar. in cit. quæſt.* 58. *nu.* 21. *in fin.* & vidi practicatum in Regia Audientia Apuleæ tempore vltimi indultus, & nouiſſimè confirmat *Lauret. de Franch. in controu. Regul. quæſt.* 52. vbi quòd Nouitio interfecto ius accuſandi, & pacis ineundæ, & compoſitionis accipiendæ non pertinet ad Monaſterium, ſed ad cæteros, ad quos ſpectaret, ſi Nouitius ille eſſet ſæcularis.

Sed dùm ſtatuitur, carceratos debitores debere dare idoneam cautionem ad finem gaudendi hoc indultu per tempus.

79 Obſerua, quòd ſi debitor ſit adeò pauper, q fideiuſſores præſtare non valeret, vtiq; poterit admitti

admitti ad iuratoriam cautionem, ex latè traditis per *Nos in quæſt. forenſ. 163. par. 1.* Pragmatica enim noſtra debet intelligi, & diſtingui ſecundum ius commune, & ità dixit in terminis *Guid. Papa deciſ. 189.* ſicq; quotidiana praxis indiſtinctè obſeruat.

10 Et aduerte, dilationem hic conceſſam currere à die datæ decreti *Guid.Pap.deciſ. 109.*

SVMMARIVM.

1 *Accuſatio quid ſit, quotuplex ſit, & quæ ſit eius forma, & eius generalia, & n.17.*
2 *Accuſatus de aliquo delicto, ſi de illo ſemel fuit abſolutus, vel condemnatus, amplius accuſari, vel inquiri non poteſt, & num. 4. vbi ratio, etiam ad inſtantiam alterius, qui habet ius accuſandi, qui tamen de prima accuſatione notitiam habuit, n.3.*
5 *Abſolutus in foro conſcientiæ an poſſit inquietari in foro fori, quid de excommunicato iam abſoluto, n.6.*
7 *Abſolutus nouis superuenientibus indicijs, illis ſuperuenientibus denuò moleſtari poteſt.*
8 *Accuſatio, quæ nullum certum authorem habet, præſertim vbi imputatur memoria defuncti, etiam in atrociſſimis delictis nõ eſt permittenda.*
9 *Accuſatore deſiſtente, & remittente, vel mortuo, an Iudex ex officio procedere poſſit, & an hæredes citandi ſint, n.10.*
11 *Fiſcus deſiſtente accuſatore proſequi poteſt, declara, vt n.12.*
13 *Accuſator an teneatur exprimere in accuſatione diem commiſſi criminis, & quandò, & an accuſator falſi teneatur exprimere falſi qualitatem, locum, & in qua parte, n.14.*
15 *Accuſatione non exiſtente, quibus caſibus procedi poſſit ex officio, & an accuſatione præſcripta, num.16.*
18 *Hæres an poſſit accuſare de periurio, & quandò, & an de adulterio, n.22.*
19 *Accuſans puniendus eſt, non conſtito de delicto.*
20 *Nurus non poteſt agere contrà Socerum criminaliter.*
21 *Accuſatus per Procuratorem in cauſa criminali reſpondet per Procuratorem.*

De Accuſationibus Rubrica.

Colleƈtan. I.

1 AD huius materiæ cognitionem, & antequàm ad particularia deueniretur eſſent multa generalia præmittenda, quid ſcilicèt ſit accuſatio, quotuplex ſit, quæ ſit eius forma, in quo differat à denunciatione, quæ ad eius validitatem requirantur, quis, & quot in vno, & eodem libello accuſari poſſint, de quo crimine admittatur accuſatio, & his ſimilia, quæ omnia cùm ad ſaturitatem reſoluantur per Criminaliſtas, ideò ad magis vtilia me conferendo, & nè eorum dicta hic tranſcribere, & tranſplantare videar, nè ab inſtituto recedam in reportando, quæ à Deciſionarijs commemorata non fuere.

2 Obſerua, quòd accuſatus de aliquo delicto, ſi de illo ſemel fuit abſolutus, liberatus, vel condemnatus, non poterit de eodem delicto ab eodem, vel ab alio accuſari, nec ab alio Iudice inquiri, *tex.*eſt *in l. ſi cui §. ijſdem ff.de accuſat.Gamma deciſ.* 53. *Faber deciſ.4.C. de accuſat.* vbi quòd accuſatus, ſiue abſolutus ſit leuius, quàm oportuit condemnatus, non poteſt iterùm accuſari de eodem crimine, licèt benè de alio, vt tantò grauius puniatur, bis enim de delicto quæri non poſſe dicit *tex. in cap.de bis de accuſat. l. pen.§.fin.naut.caup.ſtabul.l.qui de crimine C. de accuſat. l. ſepulchri violati actio ff. de ſepulchr. violat.* & volenti iterùm accuſare, ſeu inquirere ſemel abſolutum, ſeu condemnatum obſtat exceptio rei iudicatæ *l. 2. C. de except. rei iudic. l.1.C.quand. prouoca. non eſt neceſſe; l. fin. C.de cuſtod.reor.* plenè ad materiam *Boer. deciſ. 289. Caball.reſolut.crim.caſ.93.*

3 Immò ſemel abſolutus à delicto, in quo procedebatur ad inſtantiam vnius ex officio, non poteſt à pluribus inquietari ad inſtantiam alterius habentis ius accuſandi, ſi habuerit notitiam de prima inquiſitione, & noluerit accuſare; quod euenit in facto, & iuxtà hanc opinionem iudicauit expertiſſimus in iure Ioannes Dominicus Nouarius meus Genitor obſeruandiſſimus in Ciuitate Montis Caueoſi, vndè cùm fuiſſet inquiſitus Petrus Antonius de Leo de ictu ſcopictæ in perſonam cuiuſdam Sacerdotis, qui non querelauerat, ſed querela fuit expoſita per eius matrem, & vigore eius remiſſionis ſe concordaſſet cum Curia; deindè Sacerdos querelauit, citrà pęnam ſanguinis, prætendendo, quòd ad inſtantiam ipſius Generalis procederetur, non obſtante remiſſione matris, & concordia habita cum Curia, ſed quia erat probatum, Sacerdotem illum habuiſſe notitiam de querela expoſita, & remiſſione, immò dicta remiſſio fuit tractata cum eius interuentu, decidit ipſe D.Genitor, dictum Petrum Antonium eſſe licentiandum, prout fuit abſolutus, & cùm ſimilis caſus accidiſſet in Terra Piſticij die 5. Iunij 1623. in cauſa Natalis de Mattia, & Roſella de Marruoccò, ſecundum præfatam opinionem determinauit Curia dictæ Terræ, quæ liberauit inquiſitum.

Digitized by Google

4 Redditur principalis concluſionis ratio, nam poſt dimiſſum crimen non eſt ad vltionem regrediendum *cap. ſi illis de accuſat. Franc. Marc. deciſ.* 637 *tom.* 2. dicens *deciſ.* 817. neque Deum iudicare bis in idipſum.

5 Cęterùm regulariter abſolutio in foro conſcientiæ non ſuffragatur in foro exteriori *Sayr. deciſ.* 1. *de teſtib. Creſcent. deciſ.* 14. *de probat.* Illuſtriſſimus Epiſcopus *Riccius in deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 230. *par.* 2. vbi recenſet, pluries in dicta Curia fuiſſe determinatum, & obſeruatũ,

6 quòd ſi in iudicio appareat, aliquem eſſe excõmunicatum, ſed conſtet Iudici in conſciẽntia, talem excommunicatum obtinuiſſe abſolutionem in foro conſcientiæ, antequam negotium deduceretur in iudicium, licèt talis excommunicatus abſolutus in foro conſcientiæ tantùm poſſit accuſari, declarari, & puniri in iudicio, dicens tamen, honeſtius, & benignius facere Iudicem, ſi ipſum non inquietet, nec in foro exteriori declaret excommunicatum, atteſtans, ſic in eadem Curia obſeruatũ vidiſſe, niſi Pars eſſet in iudicio, quæ inſtaret, ſed ſi Pars non adeſſet, non teneretur Iudex illum declarare excommunicatum ex officio Iudicis nobilis, quod verſatur circà publicam vtilitatem, quia illa non eſt in conſideratione, poſtquam quis eſt abſolutus, & in peccato non perſeuerat, vndè plures ſecundum eum poſt excommunicationem, & abſolutionem obtentam in conſciẽtia nòn celebrauerunt ad euitandam irregularitatem, ſuper qua in hoc caſu ſolus Papa diſpenſat.

7 Et abſolutus nouis ſuperuenientibus indicijs, illis ſuperuenientibus poteſt denuò inquiri *Mut. deciſ. Sicil.* 5. de quo latiùs vide in noſtro *Tract. de grauam. vaſall. tom.* 2. *grauam.* 40.

8 Inſuper accuſatio, quæ certum authorem nullum habet, præſertim ſi imputatur memoria defuncti etiam in atrociſſimis delictis non eſt permittenda *Faber deciſ.* 5. *C. de accuſat.*

9 Accuſator ſi deſiſtat, & remittat querelam in caſu, quo Iudex ab initio ex officio non potuiſſet procedere, quia deſiſtente accuſatore conquieſcit Iudicis officium, & Curia non poteſt proſequi, & per mortem dicitur accuſator deſiſtere, quo caſu accuſatio dicitur eſſe abolita, eiuſquè hæredes nequeunt audiri, ſi vti hæredes vellent accuſationem proſequi *l.* 1. *C. ſi reus, vel accuſat. mort. fuer.* vide *Rot. Spirenſ. deciſ.* 28. *par.* 3.

10 Sed non reticeam dicere, per Cameram Imperialem fuiſſe determinatum, debere citari hæredes, vt legitur in *obſeruat.* § 5. eiuſdem Senatus.

11 Et ex officio licere Iudici proſequi, & iudicium finire patet, nam Fiſcus Parte deſiſtente accuſationem deſtitutam proſequi poteſt *cap.* 2. *de colluſ. detegend. Minad. deciſ.* 39.

12 Benè verum aduerte, quòd licèt Parte deſiſtente, vt prædiximus, conquieſcat Iudicis officium, hoc intelligitur in leuibus, nam in atrocioribus, quamuis ageretur à relegatione infrà, nè offendatur publicum poteſt procedi, & dicitur de atrocioribus, ſi quis vapulat, vel acriter verberatur, vide *Addentes ad Franch. in dec.* 100. *num.* 11. vbi *num.* 12. dicunt audiniſſe, fuiſſe deciſum etiam in atrocioribus, videlicèt in actione iniuriarum inſtituta querela, & remiſſa Curiam proceſſiſſe, & hoc in cauſa Vniuerſitatis Solofræ, & Comite Murani in Banca de Felice.

13 Accuſator regulariter non tenetur in accuſatione exprimere diem commiſſi criminis ad *tex. in l. libellorum ff. de accuſat.* ſed ſi Pars id petat, nec tenetur accuſator id exprimere, vt voluit *Rot. Rom. in vna Neapolitana matrimonij* 10. *Martij* 1574. *coram Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto*, quæ tamen id declarauit procedere, vbicunquè conſtat, reum habere paratam defenſionem, facta dicta expoſitione, licèt Magna Curia Vicariæ voluerit, accuſatorem non teneri exprimere diem pro defenſione rei, vt per *Foller. in Pragmat. fin. infra de compoſit. num.* 15. vide *Capyc. deciſ.* 79. vbi accu-

14 ſator falſi an teneatur exprimere falſi qualitatem, locum, & in qua parte.

15 Accuſatione licèt non exiſtente, poteſt ex officio procedi in delictis, pro quibus venit imponenda pœna mortis naturalis, vel ciuilis, ac abſciſſionis membri, & etiam vbi flagitium committitur contrà Eccleſiaſticas perſonas, vel pupillos, viduas, cæteraſq; miſerabiles perſonas, vt in *Cap. Regni Pridie, & in cap. Nè ſuorum.*

16 Accuſatione præſcripta non poteſt Iudex etiam ex officio inquirere, vt iudicatum refert *Cabal. in reſolut. crimin.* 5. qui in *reſolut.* 6. tractat, ſi accuſatio delicti occulti præſcribatur, ità quòd ſtante ſtatuto præfigente certum tempus ad accuſandum, comprehendat etiam occulta maleficia, & pro affirmatiua ſcribit opinione.

17 Sed accuſatio quandò fiat contrà plures declarat *Franc. Marc. deciſ.* 565. *tom.* 2. & accuſatio quandò ſit incerta *idem deciſ.* 176. *tom.* 1. & in accuſationis libello, quæ explicanda ſint *Garzia à Tolet. in deciſ.* 68. & accuſator quandò denuò admitti poſſit *Minſynger. obſeruat.* 82. *cent.* 2. an accuſator calumnioſus condemnetur in expenſis *Barz. deciſ.* 145. & accuſatore abſente, quandò reus poſſit abſolui *Bellamer. deciſ.* 79.

18 An autem accuſare poſſint hæredes de periurio commiſſo per debitorem, qui non obſeruauit ea, quæ tenebatur defuncto, ſtante clauſula in inſtrumento adiecta, *proſe, & heredibus*, fuit deciſum, ex quo iuramentum ipſum fuerat præ-

præſtitum recipienti pro ſe, & ſuis hæredibus, quòd poſſint accuſare de periurio cum eis commiſſo *Seſe decif. Arag.*48.*Capyc.dec.*75.

19 Accuſans, ſeu querelans aliquem, figurando fuiſſe ab eo diſrobatum, num ſit puniendus, nõ conſtito de delicto, affirmatiuè deciſum refert *Put.in trac.de ſyndic.verſ.quidam vir leuis opinionis.*

20 Accuſatio criminalis periurii an ſit pro Nuru contra Socerum admittenda, vide *Minad. decif.*2. vbi concludit, non poſſe agi criminaliter ad periurium ratione reuerentiæ Socero debitæ.

21 Accuſatus à Muliere per Procuratorem ipſius an poſſit reſpondere in cauſa criminali per Procuratorem, pro affirmatiua opinione tenuit Mag.Cur.Vic.licèt aliàs pro negatiua tenuerint *Addent.ad Conſt.Regni generalia iura* in opere *Gramm.ſuper Conſtit. n.*3.

22 Accuſandi ius de adulterio an tranſeat ad hæredes etiam extraneos, *Franch. decif.*184.*&* 240. diſtinguit, quòd aut vir fuit conquæſtus in vita, & talis conquæſtus fuit probatus, & hæredes poſſunt accuſare, aut non fuit conquæſtus, & accuſatio non competit, & accuſandi ius non tranſit ad hæredes, dum agitur de priuato delicto, vide *Capye.decif.*75.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus non reaccuſat ſuum accuſatorem, eiuſquè familiam, & ſuos, intellige vt num.*2.
Quod procedit de Iure Rituum, & Capitulorum Regni *nu.*3.*& de iure communi, num.*4.
*Limita ſi accuſatio proueniat ex eodem fonte, num.*5.
*Item ſi Iudex ex officio procedat pendente accuſatione, n.*6.

7 *Accuſator non admittitur, niſi pro ſua, vel ſuorum iniuria.*
*Niſi accuſatio de publicis delictis ſit, vel de priuatis, cùm pœna Fiſco applicatur, quia tunc quilibet admittitur ad accuſandum, n.*8.

9 *Accuſatio quandò ſpectet ad omnes, remiſſiuè.*

10 *Suorum appellatione qui veniant, & n.* 11.

12 *Iniuriam ſuorum quarè quis proſequi poſſit.*
Iniuria facta vni de familia, cenſetur facta toti familiæ. ibid.

13 *Accuſandi actio competit ijs, quibus defertur ſucceſſio de iure* Pragm. Regni.

14 *Lineæ appellatione qui veniant.*

15 *Liberorum appellatione quandò veniant omnes in infinitum.*

De Accuſationibus. Pragm. I.

Collectan. II.

LEgiſlatoris eſt propriũ, &c.

1 Hic habes diſpoſitum, vt accuſatus ſuum accuſatorem, eiuſq. familiam, & ſuos, pendente accuſatione de nullo crimine poſſit

2 accuſare ad effectum procedendi, niſi accuſator præſtet cautionem de ſtando iuri, prima accuſatione finita, quòd ſi delictũ eueniat poſt primã accuſationem propoſitam, poterit accuſare etiam ad finem procedendi.

3 Circà materiam, de qua loquitur iſta noſtra Pragmatica habes duos Ritus M.C.V. ſcilicèt *Rit.*192.*&* 197.*& Capit.Regni* incip. *Intunxi.*

4 Et de iure communi habemus *tex.in l.is, qui reus ff.de public.iudic.* vbi ſancitum eſt, quòd ſi quis reus factus ſit, purgare ſe debet, nec antè poterit accuſare, quàm fuerit excuſatus.

Quæ cõcluſio probatur ſimiliter in *l. negãda C.qui accuſ. non poſſ.* reaſſumpta in *cap. neganda il ſecondo* 3.*quæſt.*11.

5 Declara autem, ceſſare hanc concluſionem, quotieſcunq. accuſatio proueniret ex eodem fonte, nam ſi ſequatur querela alterius, procedi poſſet contrà vtramq; vt apud *Gramm.decif.* 53. exempli gratia, quandò vnus accuſat alium de periurio virtute vnius inſtrumenti, & accuſatus virtute eiuſdem inſtrumenti accuſaret accuſatorem de periurio, vt fuiſſe deciſum in Sacro Conſilio in facti contingentia *idẽ Gram.* refert in *Rit.*66.

6 Ceſſabit & pariter anteſignana concluſio, quando verè Fiſcus ex mero ſuo officio procederet, cùm illi liceat procedere ex mero officio contra accuſatorem, non obſtante ſuę accuſationis pendentia, vt practicari teſtantur *Addentes ad Gramm.in decif.* 53.

7 Quatènus autem ex eodem *tex.* eliciatur, accuſationem eſſe faciendam à proſequente ſuam, vel ſuorum iniuriam, adde *tex. in l.fin. ff. de priuat.delict.& l.manifeſtiſſimi C.de furt.* vbi quòd in priuatis criminibus non admittuntur, niſi propriã, vel ſuorũ iniuriam proſequẽtes.

8 In publicis autem delictis quilibet ad accuſandum admittitur, qui expreſsè prohibitus nõ reperitur *l.qui accuſare ff.de accuſat.l. qui cœtu §.fi.ff.ad l.Iuliam de vi publ.l. licitatio §.quod illicitè ff. de public. & vectig.* quod procedit etiam in priuatis delictis, in quibus pœna Fiſco applicanda venit, cùm & in ijs admittãtur pariter qui nec propriam, nec ſuorum proſequuntur iniuriam.

9 Sed quandò accuſatio ſpectet ad omnes, declarat *Franc. Marc.decif.*72.*tom.*2.

10 Cæterùm qui veniãt appellatione ſuorum, conſtituas Regulam, venire parẽtes, & ſic Patrem, & Matrem, & cęteros aſcendẽtes in infinitũ, nec non cętcroſq. deſcendẽtes in infinitũ,

& ſic filios,& omnes alios, qui liberorum appellatione veniunt, etiam quòd ſint naturales, & illegitimi *D.Reg.Rouit.dec.* 25. vbi plura cumulat,cum vide,nam non pigebit.

11 Et vltrà ſupradictos veniunt Fratres,Sorores,Amitæ,Nepotes, (& ſi in hoc contradicit *Carocc.deciſ.69.*) Item Sobrini,Sobrinæ,vel ex Sobrinis nati,Mariti, Vxores,Soceri,Socera, Generi,Nurus,Vitrici,Nouercę,Priuigni,Serui,Domini,Compatres,Commatres,& Amici ſingulari amicitia coniuncti, & omnes pariter vſque ad ſextum gradum per *tex.in l. lex Cornelia ff.de iniurijs.*

Et ſuorum appellatione ſecundùm gradus prærogatiuam comprehendi venientes ab inteſtato, reſolutum ſcio in Regia Audientia Apulex.

12 Rationem autem,quarè ſuorum ininria poſſit proſequi,ſcias eſſe, quia iniuria facta vni de familia, dicitur facta toti familiæ, & proindè actio agendi eis eſt permiſſa *Caeber. deciſ.* 15. & probauimus *forenſ.quæſt.7.par.2.*

13 Sed non reticeam dicere,quòd vigore *Pragmatica* 8.*infra de compoſitionibus* actio accuſandi competit his,ad quos ſpectat ſucceſſio, vide ibi,nam vtilia reperies.

14 Cœterum, quid veniat appellatione lineæ, enucleat *Seſe deciſ.Rot.Aragon.* 49.*tom.*1.

15 Et appellatioue liberorum venire omnes in infinitum probatur in *l.liberorum*, *& in l.fin. C.de legit.hæred.& in Auth. de hæredibus ab inteſtat. venient.* §.1.*Maſtrill.deciſ.*256.quod tamen habuimus pro vero in Regia Audieutia Apuleæ,iu contrarium non exiſtentibus coniecturis.

SVMMARIVM.

1 *Actuarius vndè dicatur,in quo verſetur eius officium,& num.3.& quæ iurare debeat.*
2 *Magiſtri actorum officium quandò ſit burgenſaticum,& quandò feudale.*
4 *Actuarius non eſt Dominus actorum,ſed debētur Tribunali ius dicenti.*
5 *Actuarius an dicatur Officialis ad finem, vt de eius delicto ſola M. C.cognoſcat, variè deciſū, & n.6.*
7 *Actuarij ſolo iuramento recuſantur vt ſuſpecti,fallit in Actuarijs Sacri Conſilij, qui ſi allegentur ſuſpecti, cauſa ſuſpitionis in ſpecie probanda eſt,n.8.*
9 *Actuarius in propria patria eſſe non poteſt, limita,vt n.* 10.
11 *Actuarius non poteſt recipere iuramenta teſtiū etiam abſuturorum, niſi de commiſſione Iudicis,vel in eius præſentia,& ſi aliter, nulliter agit,num.*12.
13 *Actuarij, & Scribæ ſubſunt foro illius Tribunalis,cui inſeruiunt, tàm in cauſis ciuilibus, quàm in criminalibus.*
14 *Curiales conueniuntur in foro Tribunalis, ſub quo militant.*
15 *Actuarij Regiæ Cameræ,& Sacri Conſilij non recognoſcuntur à Magna Curia.*
16 *Actuarij qua ætate eſſe debeant.*
17 *Notarij Apoſtolici poſſunt eſſe Actuarij Dominorum laicorum.*

De Actuarijs, Scribis,& eorum ſalario. Rubrica.

Collectan. I.

1 Actuarius (vt à nominis ſignificatione incipiam)dicitur ab actitādo, eſt enim & ille patrator, & conſeruator actorum,& ſcripturarum, ac proceſſuum, quibus fit, & perficitur iudicium *Gizzarell. deciſ.* 24. vbi etiam,quòd Magiſter actorum eſt perſona mediata actus, iutiſdictionis, cognitionis, & exequutionis iuſtitiæ,& ad inſtar Iudicis tenetur ſeruare ſecretum, & iurat fidelitatem in cōcernentibus eius officium, & eſt pars coitatiua ad iudicium, eò quòd abſq; officio Actuarij nequit exerceri iuriſdictio, etiam ex vocabuli ethymologia, cùm appelletur Actuarius, nam per eius manus ſingula acta ſunt conficienda concernentia compilationem proceſſuum,vt ſunt libellorum, & ſcripturarum præſentationes,citationes,relatioues, commiſſiones,acta ordinatoria, & probatoria,teſtium receptiones,decreta interlocutoria, & diffinitiua,eorumq; exequutiones, & quæcunq;alia ſpectantia ad iudicia forenſia *D.Reg.Rouit.dec.*
2 72.*num.*49.quo in loco diſcutit articulū,quandò officium Magiſtri actorum ſit burgenſaticū, & quandò feudale, & quandò de regalibus,de quo *Nos* latiori calamo loquuti fuimus *forenſ. q.*20.*&* 21.*tom.*2.

3 Et Actuariorum munus conſiſtere in conſcribendo omuia acta neceſſaria, quæ ante Iudicem pendēt,& copiam eorum Partibus tradendo,eaq; omnia, & proceſſus fideliter ſeruando dixit *Seſe deciſ.Arag.*239. *tom.*3.

4 Actuarius non eſt propriè dominus actorū, ſed illa debentur Tribunali ius dicenti *Polidor. Rip.obſeruat.*161.

5 Actuarius licèt largè dicatur officialis, eò quia officium perhibet, vt in *Ritu M. C. V.* 9. nou tamen comprehenditur ſub alio *Ritu* 49. quo fuit prouiſū, vt de delictis Officialium ſola M.C.cognoſcat *Præſ.de Franch.deciſ.*407.& ità fuit deciſum per Sacrū Regium Conſilium pro Illuſtre Duce Acheruntiæ in perſonam Iulij Sarſani Actuarij Iuliani, nam cùm in officio deliquiſſet, fuit remiſſus ad Officiales Iuliani, & ità exequutum ad relationem Regij Conſiliarij Vargas de anno 1621. iu Banca Danielis, & aliàs in cauſa Io. Antonij Locolle inquiſiti de extorſionibus,nam per Sacr. Conſ. fuit remiſſus ad Officiales Principis Couchæ, vt in Banca de Amico, & iterùm ſic fuit iudicatum in cauſa

in cauſa Ioannis Angeli Falcone Actuarij, & inquiſiti de pluribus delictis,intuitu officij patratis, nam ad relationem Conſiliarij de Franchis ſub die 15.Martij 1622.reuocato decreto per M.C.interpoſito,Sacr.Conſ. illum remiſit ad Curiam Comitis Policaſtri eius vtilis Domini petentis remiſſionem,licèt in ſuo priuilegio non haberet ſpecialem cognitionem cauſarum quòad Officiales,ſicuti M.C.vt in Banca Scacciauenti.

6 Sed non reticeam dicere pro altera parte, idem Sacr.Conſ.contrarium iudicaſſe,vt apud *Annam ſingular.* 48. latiùs *Gizzarell. deciſ.*24. *Aſcia determ.* 107. hæcq; opinio reperitur recepta à *Seſſe deciſ.*memor. *Rot.Arag.*339.

7 Inſuper notabis, quòd licèt Actuarij poſſint ſolo iuramento recuſari *Afflict.deciſ.*317.*Boer. deciſ.*258.*Marta deciſ.Piſan.*131.ſecus tamen
8 eſt in Actuarijs Sacr.Conſ.qui ſi allegentur ſuſpecti, in ſpecie cauſa ſuſpitionis eſt probanda, vt pluries iudicatum extitit in Sacr. Conſ. & præcipuè in cauſa Illuſtr. Principis Scillæ in ſuſpitione allegata in perſonam Fabritij Romani penès Secretarium in eadem Banca, & ſepiùs iudicatum dicit *Muſcatel. in prax.Sacr. Conſil.par.*5.*gloſ.ſuſpectum n.*11.

9 Præterea obſeruabis, Actuarium in propria patria eſſe non poſſe, niſi in contrarium vigeret antiqua conſuetudo *Praeſ. de Franch. deciſ.* 98.*Theſaur.deciſ.*268.& diximus *dec. Reg.Aud. Apuleæ* 57. & firmauimus latiùs in *tract. de*
10 *grauam.vaſſall.tom.*1.*grauam.*203.vbi videas, nam non pigebit, & virum eminentis bonitatis,ac ſcientiæ poſſe tolerari,ait *Minſyng. obſer.* 30.*cent.*3.

11 Adhuc ſcias, Actuario eſſe prohibitum recipere iuramenta teſtium etiam abſuturorum, niſi de commiſſione Iudicis *Creſcent. deciſ.*1.*de*
12 *iur.iurand.*& acta coram Iudice,vel eo mandante facere debere dicit *Affl. deciſ.* 245. aliàs illo non mandante nulliter faceret *Boer. deciſ.* 258.

13 Et aduertas,Actuarios, & Scribas ſubeſſe foro illius Tribunalis,cui inſeruiũt, tàm ſi agatur de cauſa ciuili,quàm de criminali,ex traditis per *Mar. Antonin. reſolut.* 79.*lib.*1.& per *D.Ricc.deciſ.Archiep.*292.*par.*4.Curiales enim
14 conueniuntur in illo Tribunali, ſub quo mili-
15 tant, & ideò Actuarij Sacri Regij Conſilij, & Regiæ Cameræ Summariæ non recognoſcuntur à Magna Curia Vicariæ *Reg. de Pont. deciſ.*36.

16 Sed qua ætate Actuarij debeant eſſe,recurre ad *Franc.Marc.deciſ.*29.*tom.*1.vbi probat, debere eſſe vigintiquinque annorum, ſed in Regno ſufficit,quòd ſint decem, & octo annorũ.

17 Et Notarii Apoſtolici in Regno an poſſint pro Actuariis Dominorum laicorum deſeruire, affirmat *idem deciſ.*489.*tom.*1.

SVMMARIVM.

1 *Actuariorum,& Subactuariorum Magnæ Curiæ Vicariæ numerus, & an inſeruiant per ſubſtitutum num.* 7. *& quarè certus numerus tradatur,n.*2.
3 *Multitudo cauſat confuſionem.*
4 *Ordo ſeruandus eſt in diſpoſitionibus,& attendendus.*
5 *Ordo voluntatis ſeriem demonſtrat, & intellectus,n.*6.
8 *Actuarij cùm abſunt practica traditur pro ſubſcribendis ſcripturis ab alio.*
9 *Actuarii tenent ſubſtitutos agentes omnia nomine Actuarij in capite.*

De Actuar. &c. Pragmatica I.

Collect. II.

NVmerum Magiſtrorũ actorum,&c.

1 Præfigitur hic numerus Actuariorum, & Subactuariorum Magnæ Curiæ Vicariæ,nè illi ſint plus quàm octo,probi tamen, legales,experti, & boni ſcriptores, approbati à Sacro Conſilio, qui per ſe,& non per ſubſtitutum inſeruiant.

2 Sed quia ratio, quarè ſtatutus fuit talis numerus,redditur in *tex.* nè propter multitudinẽ eorum in officio confuſio generaretur, & vt magis ordinatè procederetur, ideò hac occa-
3 ſione vtor regula, multitudinem cauſare confuſionem, & ordinem illum peruertere; vndè pro ordinis directione iura manent,illiq; auxi-
4 lium perhibent,& propterea qualibet in re ordo ſeruandus venit,& dirigendus eſt,qui in diſpoſitionibus ſemper meritò attenditur *l. generaliter §.ſi quid ff.de fideicommiſſ.libert.l.quoties ff.de vſufruct.cap.mandato de præbend.in* 6.*cap.*
5 *penult.de reſcript.*vt & ille voluntatis ſeriem demonſtrat *Monach.deciſ.Lucenſ.*13. probans *deciſ.Florent.*1. ex ordine diſponentis mentem
6 agnoſci ad inſtàr ordo verborum intellectus ordinem deſignat *Phœbus deciſ.Rot.Luſitan.*38 *tom.*1.Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc.dec. Curiæ Archiep.Neap.*275.*par.*2.

7 Sed quatenùs *ibidem* mandetur, illos debere ſeruire perſonaliter,& non per ſubſtitutum, applica pro coronide,quæ infrà enucleauimus *in prägm.*1 *ſub rubric.de adminiſtrator. & quòd perſonaliter inſeruiant.*

8 Et in praxi ſcias, in dies obſeruari de facto Actuarios tenere aliquem loco ipſorum, qui ſe ſubſcribit *Talis de Tali pro Actuario*,& abſente Actuario ille ſe ſubſcribit ſcripturis modo, quo ſupra.

9 Cùm

Digitized by Google

9 Cum Actuarij habeant ſubſtitutos, qui omne, quod agunt, faciunt nomine Actuarij in capite *Ludouiſius deciſ.*454.*num.*4.

S V M M A R I V M.

1 *Scribæ criminales quot eſſe debeant, & à quo approbantur, & num.*4. *vbi quot debeant eſſe Scribæ ciuiles in Bancis Actuariorum, & Subactuariorum.*
2 *Diſpoſitio de Scribis criminalibus non comprehendit ciuiles.*
3 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*
5 *Scriba examinandus, & approbandus, vt exerceat, non poteſt exercere, ſi ſolùm ſit approbatus, vel examinatus tantùm, & è contra.*
6 *Dictio, &, coniunctiua eſt, & copulatiua.*
7 *Dictio, &, denotat æqualitatem terminorum in caſibus copulatis.*
8 *Copula, &, requirit copulam amborum copulatorum.*
9 *Idoneus quis iudicatur per examen.*
10 *Scriba idoneus quis cenſeatur.*

De Actuar. &c. Pragmatica II.

Collect. III.

1 VOlumus, &c. Mandatur hic, duos in criminalibus deſtinandos eſſe Scribas, approbatione præmiſſa per Sacrum Conſilium.
2 Pro cuius ornatu obſeruabis, quòd licèt ex vi præſentis *tex.* exoriatur concluſio, non includi Scribas ciuiles, dum facit mentionem ſolùm de criminalibus, quaſi quòd iſtorum in-
3 cluſio ſit illorum excluſio, iuxta vulgatam regulam canonizatam in *l. cùm prætor ff. de iudic. l. quàmuis* C. *de pignorib. cap. nonnè de præſump. Surd. deciſ.*291.*& Antonin. reſol. Maceratenſ.*1. *lib.*1. nàm dum non expreſſit, noluiſſe illos cõprehendere videtur ad *tex. in l. vnic. §. ſin autẽ C. de caduc. tollend. l. ſi ſeruus §. Prætor ait verſ. non dixit ff. de acquir. hæred. cap. ad audientiam de decim. cap.*2.*de tranſlat. Prælat. Surd. dec.* 88, *&* 322.
4 Tamen ex ordinatione Regiæ viſitationis de anno 1626. fuit prouiſum, ſeptem Scribas debere aſſiſtere in Bancis actorum Magiſtrorũ in capite, & quinque in Bãcis Subactuariorũ.

Nec non vigore *Pragmaticæ 7. infra hoc tit.* Scribæ criminales tres in qualibet Banca aſſiſtere poſſunt.
5 Et dùm in *tex.* cauetur, tales Scribas debere eſſe examinatos, & approbatos, reſultat cõcluſio, quòd ſi fuerint approbati, & non examinati, vel è contra, non licere illis tale officiũ
6 exercere, nam Legislator vtitur dictione, &, quæ eſt copulatiua, & coniunctiua *l. ſi quis ità ſtipulatus ff. de verb. oblig. l. ſi hæredi plures ff. de condict. & inſtit. l. hæredi §. Caio ff. de fund. inſtruct. l. Titia textores §. nihil ff. de legat.*1. *An-*
7 *ton. reſol. Macerat.*7.*lib.*1. ità quòd talẽ dictionem denotare æqualitatem terminorum in caſibus copulatis, teſtis eſt mihi *Monach. in deciſ.*
8 *Lucenſ.*55. & ità hæ duæ qualitates ſimul verè, & propriè debent concurrere, quia copula, & concurſum amborum copulatorum requirit, vt in *l. ſi quis ità promiſerit* cum ſimilibus *ff. de verb. oblig.* meminit nouiſſimè *Manent. in deciſ. Mantuan.*2.
9 Additur pro corroboratione, quia per examen quis idoneus iudicatur *Rot. in Imolen. iur. patronatus* 1593. *corã R.P.D. Orano*, vbi quòd extrinſeca idoneitas non præſumitur, & ideò per examen quis talis eſt iudicandus.

Vndè approbatio nullo præcedente examine claudicaret.
10 Et nota, Scribam idoneum cenſeri illum, qui omninò non eſt illiteratus ex *Mantic. dec.*115. *num.*8.

S V M M A R I V M.

1 *Magiſter actorum non interuenit in cauſis, vbi eius conſanguinei, vel affines vſque ad quartũ gradum interueniunt vti Aduocati, vel Procuratores, & quarè num.*2. *Intellige, vt nu.*3. *item ſi filij Actuariorum interueniant, nu.*6. *quàmuis emãcipati, modò ſint legitimi, & naturales, nu.*7. *item licèt ſint arrogati, num.*11. *item ſi gener, n.*12. *item ſi priuignus, vel vitricus, n.*16.
4 *Aduocatis vltrà quartum gradum interuenientibus Magiſter actorum non eſt ſuſpectus, & quarè.*
5 *Nec diſſoluta affinitate infrà quartum gradum impedimentum præſtante.*
8 *Emancipatus adhùc filius eſt.*
9 *Iura ſanguinis minimè mutantur.*
10 *Emancipationis, & patriæ poteſtatis differentia ſublata eſt.*
13 *Pragmaticam extendere licet de caſu ſimili ad ſimilem, vbi viget eadem ratio.*
14 *Gener loco filij eſt, & ſocer loco patris.*
15 *Gradus quid ſit.*
17 *Priuignus loco filij eſt, & vitricus loco patris.*
18 *Affinitas non contrahitur per coitum ſodomiticũ; vel etiã ſi quis puellam cognouerit, clauſtrum pudoris intrans, ſemen non emiſerit, nu.*19. *vel cùm vir tantùm, non mulier ſemen emiſerit, n.*20.
21 *Semen mulieris non eſt neceſſarium ad generationem.*
22 *Affinitas quomodò probetur, & n.*24. *& quomodò probetur eius ſcientia inter abſentes, & ſponſos, vel conſanguineos, n.*26. *&* 27.
23 *Conſanguinitas quomodò probetur.*
25 *Affinitatis præſumptio vndè oriatur.*
28 *Affinitatem negans per errorem, vel ignorantiã non animo fallendi, negaſſe præſumitur.*

De

De Actuar.&c. Pragm. III.

Collectan. IV.

1 ET ſtatuimus,&c. Sancitur *hic*,nullum Magiſtrum
actorum poſſe interuenire in cauſis, in
quibus pater, vel alia coniuncta perſona per
cõſanguinitatem, vel affinitatẽ vſquè ad quartum gradum de iure ciuili vti Aduocatus, vel
Procurator interuenirent.

2 Hæc prohibitio videtur fundata, quia in huiuſmodi caſu Actuarij redduntur ſuſpecti, cùm
rationis affectionis, quam præſumitur gerere
ergà ipſos poſſent forſan declinare à tramitibus iuris ad *tex.cum gloſ.in cap. requiſiuiſti de
teſtibus*, vide *Maynard.deciſ. Tholoſ.q.8.lib.1.*
3 vbi quòd affinitatis qualitas adeò ſtringit, vt
ob illam quis poſſit vſque ad quartum gradum
iurari ſuſpectus,quod fortè procedet, ſi illa dependeat à linea deſcendentium, vel aſcendentium,& non à tranſuerſali *Magon.deciſ.Lucenſ.
30.n.22.& deciſ.50.n.14.*
4 Sed quæro,an ſi Aduocatus, vel Procurator
ſit conſanguineus in remotiori gradu nõ comprehenſo in Pragmatica, an ex hoc nequeat
Magiſter actorum interuenire in cauſa? Caſus
accidit in Regia Audientia Apuleæ, & fuit determinatum pro negatiua opinione, ex quo
Pragmatica expreſſit certos gradus, & præter
eos queſtio remanet in diſpoſitione iuris communis,tanquam caſus omiſſus *l. commodiſſimè
ff.de liber.& poſth.* quo iure tunc non redditur
ſuſpectus ad *tex.cum gloſ.in cap.1.de off. Iudic.*
5 Et quid dicendum,affinitate diſſoluta, an
Magiſtri actorum poſſint ſe ingerere, affirmat
Milanenſ.deciſ.15.lib.1. cùm affinitas ad præbendum impedimentum diſſoluatur per mortem *Viuius deciſ.181.& 376.Buratt.deciſ.349.
Rota in Romana Nullitatis cẽſus Lunæ 10. Nouembris 1610.corã R.P.D.Pirouano*,licet ſuſpitionem non ceſſare, ſi affinitas per mortem
alicuius diſſolueretur, præſertim quando effectus illius ſuſpitionis eſſet conſumatus,probat
Præſ.de Franch.deciſ.719.
Amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ proce-
6 dere,ſi filij Magiſtri actorum ſint Aduocati,vel
Procuratores in cauſis, quia nõ poſſent illi in-
7 teruenire vti Actuarij, quamuis emancipati ſine filijs,dummodò naturales, & legitimi ſint,
8 nam emãcipatus adhùc filius eſt,cùm iura ſan-
9 guinis minimè mutentur *§.ſed naturalia Inſtit.*
10 *de iur.natur.gent.& ciuil.* & ſublata ſit hodiè
differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis *§.1.Auth.de hered.ab inteſt.venient.* Confirmat *DecKer.deciſ.lib.2.differtat. 9. nu. 9.* ſicquè
dicebatur in *Regia Audientia Capitinatæ*, vbi
11 fuit habitum pro vero,id procedere, quando
filius arrogatus eſſet Aduocatus, vel Procurator in cauſa,eò quia talis arrogatus tranſit in
poteſtatem patris arrogantis,eiq;quòad bona,
& perſonam ſubijcitur *l.cùm in adoptiuis §.fin.
C.de adopt.*
12 Ampliauimus ſimiliter diſpoſitionem Pragmaticæ;Genero exiſtente Aduocato, vel Procuratore in cauſa,quia Socer Actuarius non
poterit interuenire,& ſic è contra,cùm ex idẽ-
13 titate rationis liceat extendere Pragmaticam
de vno ad alterum caſum ſimilem,dum eadem
viget ratio *l.illud ff.ad l.Aquil.* quia Gener lo-
14 co filij eſt, & Socer loco patris *l. quia parentis
ff.ſolut. matrim.* taliter vt ſicuti ſuſpectus eſt
Actuarius in cauſa, in qua filius eſt Aduocatus,ità Socer reſpectu Generi *Caualc. dec. 28.
n.110.par.2.* & vide ſi conferat *Pragm.1. infra
de cauſ.decidend.*

Sed dum Pragmatica facit hanc prohibitionem vſque ad quartum gradum,vide pro ornatu *tex.in l.1.ff.de grad. & in §. primo gradu,&
§.hactenus Inſtit.eod.tit.*
15 Et reminiſcere, gradum eſſe quandam habitudinem, ſiue diſtantiam perſonarum ad inuicem conſanguinitate, & affinitate ſibi coniunctarum;facta collatione ad communem parentem,vel dicas, eſſe vnius perſonæ diſtantiam
ad aliam in linea conſanguinitatis,vt ex *l. 1.&
ſeq.ff.de grad.* probat *Rota in vna Mediolanen.
matrimon.Veneris coram R. P.D.Quiroga*, vbi,
quòd talis affinitas trahit originem ex matrimonio *cap.non debet de conſanguin. & affinit.*
& quòd in affinitate ſunt genera, & gradus, &
quantùm ad genera olim fuerunt tria, & datur
hæc regula,perſona addita perſonæ per carnis
copulã mutat genus attinentiæ,ſed non gradũ,
nam perſona adiuncta ſanguini alterius per copulam carnalem facit primum genus, perſona
verò ſecunda per copulam addita dictæ perſonæ primæ,ſeù facienti primum genus facit ſecundum, perſona verò tertia addita ſecundæ
per copulam facit tertium genus, verbi gratiâ
vxor fratris mei mutat genus, quia ſicut frater
meus attinet mihi conſanguinitate, ità illa affinitate, ſed eſt mihi affinis in primo genere,&
in eodem gradu affinitatis eſt mihi, & alijs cõſanguineis meis, quo gradu conſanguinitatis
mihi, & meis conſanguineis eſt frater meus,&
quantum ad gradum ſciendum eſt, quòd iam
patet ex prædictis,quomodò computentur,tamen quantùm ad primum genus, dic, quòd
omnes conſanguinei vxoris meæ, vel mulieris
à me cognitæ ſunt mihi affines in eo gradu, in
quo ſunt mihi conſanguinei.
16 Ità, quòd huius Pragmaticæ diſpoſitio loquens, quando pater Actuarij eſt Aduocatus,
vel Procurator,habet etiam locum, ſi ſit vitri-
17 cus,vel priuignus, quia vitricus habetur loco
patris,& priuignus loco filij *§.affinitatis Inſtit.
de nupt.* & ità probat *Caualc.d.deciſ. 28.à num.
110.par.2.*
18 Et hac occaſione obſeruabis, affinitatem nõ
contrahi per coitum ſodomiticum ad *tex.in
cap.*

up.extraordinaria 3. *quaſt. Franc. Marc.deciſ.*
891.*par.*2.*Capell.Tholoſ.deciſ.*96.dicens,neque
19 enim affinitatem contrahi, ſi quis cognouerit
puellam,& clauſtrum pudoris intrauerit, ſed
ſemen non emiſerit, vt decidit *Rot. in Medio-*
lanen.de Caſata Veneris 30. *Aprilis* 1593.*coram*
Penia apud F*arinac.in deciſ.crim.*72.
20 Quinimmò id quoque habet locum,quandò
vir tantum,& non mulier ſemen emiſerit, nam
ad finem contrahendi affinitatem, neceſse eſt,
vt vir,& mulier ſimul emittant,licèt iuxtà opi-
21 nionem Medicorum ſemen mulieris nō ſit ad
generationem neceſſarium, & ſic ad causādam
affinitatem,ſeu ad conſumandum matrimoniū,
ſemen mulieris non requiri,ſed ſufficere, quòd
illud viri ſit naturæ mulieris commixtum *Ca-*
*pell.Tholoſ.d.deciſ.*96.
22 Probatur autem affinitas per inſtrumentū,
in quo quis dat alicui dotem tanquam affini,vt
apud *Surd.deciſ.*145.aſſerentem, eodem modo
23 procedere in probanda conſanguinitate, licèt
ſecus ſit per teſtes deponentes de auditu, qui
eam non probant ad effectum ſuccedendi,licèt
benè verum ſit, quòd illa duodecim requiſita,
quę concurrere debent ad hoc,vt teſtes de au-
ditu recipiantur;quinimmò ſi vnum deficiat,il-
li nullam fidem faciunt, non ſunt prorſus,nec
neceſſaria in teſtibus de auditu, vbi agitur de
conſanguinitate,ad effectum ſuccedendi,vt ait
*Idem Surd.d.deciſ.*145.*n.*2. *&* 11.
24 Quę quidem affinitas regulariter eſt probā-
da per gradus diſtinctos, & ſpecificatos cum
redditione ſufficientis cauſæ,quia ea in ſenſum
corporis non cadit *Idem Magon. deciſ. Lucenſ.*
43.*n.*26.*& d.dec.*50.*n.*13.
25 Oritur autem affinitatis præſumptio ex acti-
bus indicantibus copulam carnalem ad prolis
ſuſceptionem,quæ difficilem recipit probatio-
nem in contrarium,niſi in foro conſcientiæ,vt
voluit *Rot.in* allegata *Mediolanen. de Caſata*
apud *Farinac.deciſ.*72. *inter criminal.*
26 Licèt ſi eſſemus inter abſentes ceſſet præ-
ſumptio ſcientiæ affinitatis *Praſ.de Frāch. dec.*
52. vbi reportat, quomodo ſcientia affinitatis
27 inter ſponſos,vel conſanguineos probetur.
Sed quoties affinitas non ignoratur,tunc af-
fines præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & ve-
ritatem *Rot.deciſ.*176.*par.*1.*in recent.*
28 Et ſi fortè reperiatur, quòd quis affinitatem
neget,tunc illa per errorem,& ignorantiam,
non autem animo fallendi negata præſumitur
*Magon.*antecit.*deciſ.*43.*&* 50.

SVMMARIVM.

1 *Actuarij omnes ſunt æquales,& æqualiter inter*
eos proceſſus ſunt diuidendi.
2 *Officium oneris, & præmij debet in vna ſede*
manere.
3 *Epiſcopus non ſubſtinens onera iuriſdictionis,*
eiuſdem emolumenta conſequi non debet.
4 *Aequalitas maximè in iudicijs ſemper eſt ſer-*
uanda.
5 *Aequalitas inter partes debet in cunctis ſeruari.*
6 *Magiſtri actorum non debent eſſe inter ſe ma-*
iores in gradu, niſi in quantum virtutibus,
ætate,ſufficientia, & moribus praecellant.
7 *Virtutis ratio habenda eſt, & extollenda il-*
la eſt.
8 *Literati ob literaturam vti Reipublicæ vtiles*
cæteris præferendi ſunt.
9 *Aetatis ratio habenda eſt,& illi deferendum.*
10 *Senes priuilegiati ſunt in priuilegio fori, carce-*
rari non poſſunt pro debito in carceribus, &
*vbi n.*20.
11 *Seniores in pari numero præferuntur, & inter*
præſentatos in iure patronatus præferuntur
*iuueni,num.*12.*domi examinari debent, n.*13.
*contra,num.*14.*in cauſis criminalibus nō poſ-*
*ſunt torqueri,num.*15. *ijs in dubio potius ſta-*
*tur,quàm iunioribus,n.*22.*in dignitatis colla-*
*tione eligendi ſunt,n.*23.
16 *Eleemoſyna ſeni magis diſtribui debet, quàm*
iuueni.
17 *Senibus lex vbique fauet, idemquè honor debe-*
*tur,qui & Magiſtratibus,nu.*18. *maior pro-*
bitas in ijs præſumitur, quàm in iuuenibus,
*num.*24.
19 *Maior quinquaginta annorū excuſatur à mu-*
neribus perſonalibus.
21 *Sexagenarij ſunt immunes à ſolutione capitis,*
non obſtante,quòd artem exerceant, vel indu-
ſtriam.
25 *Prædicatores ſeniores debent præcedere iunio-*
res.
26 *Senectus facit recedere à regulis iuris.*
27 *Archiuium proceſſuum eſt inſtituendum.*
28 *Archiuium an probet, & ſcripturæ ex illo de-*
ſumptæ plenam fidem faciunt, etiam ſi archi-
*uium ſit Monaſterij,limita,n.*29.*&* 30.

De Actuar.&c. Pragm. IV.

Collectan. V.

1 VT res humanæ,&c. Omnia of-
ficia Ma-
giſtrorum actorum æqualia hic decla-
rantur, & proindè proceſſus concluſos inter
illos eſſe feriò diuidendos à Iudice hebdoma-
dario mandatur,vt vnuſquiſque lucrum, atque
laborem æqualiter ſentiat.
Iſta Pragmatica quatènus ſupradicta diſpo-
nit videtur fundata ſatis de iure, nā cùm Ma-
giſtri actorum eandem retineant ſedem, eodē
ſub iure contineri debent, & differentia inter
illos cadere non congruit, & proindè lucrum,
atque laborem æqualem ſentire non eſt incō-
ſonum,iuxta regulam *l. ſecundum naturam ff.*
*de Regul.iur.*canonizatam per *Rotam in vna*
*Romana mercimonij coram R.P.D.Ochemberg*o,
2 vbi

qua

Digitized by Google

2 vbi quòd officium oneris, & præmij debent in
vna ſede manere,& remoto officio oneris, oſ-
ficij præmium remouendum eſſe, quia ſemper
eſt verum,lucrum ſequi periculũ,& indè Epiſ-
3 copum non ſubſtinentem onera iuriſdictionis,
eiuſdem emolumenta conſequi haud poſſe.
4 Conducit ad corroborationem, nam æqua-
litas maximè in iudicijs ſemper venit ſeruanda
*l.fin.C.de procurat.l.non debet ff.de reg. iur.Ro-
ta deciſ.462.& deciſ.529.par.2.in recent.*
5 Et æqualitas inter Partes debet in cunctis
ſeruari *Praſ.de Franch.deciſ.23.num.9.Rot.dec.*
1.*num.4.par.2.in recent.& in Romana de Capi-
zucbis* 10. *Aprilis* 1606. *coram Eminentiſſimo
Cardinali Lancellotto.*
6 Sed quatènus ab eadem Pragmatica elicia-
tur,Magiſtros actorum non debere eſſe maio-
res in gradu,& dignitate, niſi in quantum vir-
tutibus, ætate, ſufficientia, & moribus alios
præcellant.
7 Ideò opportunè obſeruari poterit virtuti eſ-
ſe habendam rationem, & illam eſſe extollen-
8 dam,& ſic virtuoſi,& literati ob literaturam
vtiles Reipublicæ ſemper veniunt præferendi,
& cæteris præponendi,& adiuuandi,vt in ma-
teria beneficiali dicebat *Rota in vna Rauen-
naten. iuris patronatus coram R. P. D. Octem-
bergo.*
9 Inſuper deſcendit, ætati eſſe habendam ra-
tionem,& illi deberi obſeruantiam, vt *Exodi*
10 *cap.19.circà finem*,& proindè ſenes reperiun-
tur in iure priuilegiati,vt in priuilegio fori tra-
dunt *Affl.deciſ.25.Maſull.ad deciſ.* Capyc. 160.
vbi refert iudicatum in Sacro Conſilio ad rela-
tionem Magnæ Curiæ Vicariæ,*Praſ.de Frãcb.
deciſ.*608.
11 Item in pari numero teſtium ſeniores pręſe-
12 runtur *Triuiſ.dec.62.par.2.* & inter præſenta-
tos in iure patronatus præfertur ſenex iuueni
13 *Rot.diuerſ.dec.*122.*par.* 1.& ſenex ſi ſit exami-
nandus,debet examinari domi *Balb.deciſ.* 300.
14 licèt contrarium *Rot.deciſ.*271.*par.* 3. & in
15 cauſis criminalibus non poſſunt torqueri,ne-
que tormentis ſubijci *l. ſi quis in graui §.igno-
ſcitur ff.ad Syllan.Gram.deciſ.*34.*Caualcan.dec.*
34.*par.*5.
16 Et eleemoſyna potius ſeni,quàm iuueni eſt
diſtribuenda *cap.conſideranda 96.diſtinct.*quo-
17 niam lex ſenibus vbiq;fauet *Raudẽſ.dec.Piſan.*
1.& idem honor debetur ſenibus, qui & Ma-
18 giſtratibus *l.ſemper ff.de iur.immun.& maior.*
19 Et maior quinquaginta annorum excuſatur
à muneribus perſonalibus *l. manifeſti, iuris C.
qui ætat.vel profeſſ.ſe excuſ.lib.*10.
20 Item carcerari non poſſunt pro delicto ciui-
li intus carceres, ſed debet aſſignari illis locus
loco carceris,vt diximus in *Pragmat.* 19.*nu.*9.
de Baronib.& ſuit deciſum per M.C.V. in cau-
ſa Petri de Tanuſcio Coſentini debitoris ex fi-
deiuſſione facta per eum Horatio Romæ eius
genero decocto die 15. Decembris 1618.pe-
nès Ventrigliam actorum Magiſtrum M.C.
21 Item ſexagenarij ſunt immunes à ſolutione
capitis,non obſtante, quòd faciant artem,vel
induſtriam,vt fuit deciſum in Regia Camera
Summariæ, referente Præſidente Ribera die
10.Martij de anno 1571. ſicquè eſt quotidiana
22 praxis,& in dubio ſenioribus potiùs,quàm iu-
nioribus ſtatur *cap.de quibus* 20.*diſtinct.* in di-
23 gnitatum collatione eligendi ſunt ſeniores,&
ætate grauiores *cap. ſtatuimus* 61. *diſtinct.D.
Ricc.deciſ.Cur.Arcb.buius Ciuit.Ncap.*18.*par.*4.
24 vbi etiam, quòd maior probitas præſumitur
25 in ſene,quàm in iuuene,& quòd Prædicatores
26 ſeniores debent præcedere iuuenes, & quòd
ſenectus facit recedere à Regulis iuris *cap.quo-
niam frequenter vt lite non conteſt.*
27 Et dum in eadem Pragmatica mandatur,eſ-
ſe inſtituendum Archiuium proceſſuum; Pro
28 ornatu quæro, an Archiuium probet, ità vt
ſcripturæ ex illo deſumptæ plenam faciant fi-
dem,& probationem, & affirmatiuè dicimus
*Autb.ad bæc C.de fid.inſtrum. Valaſc. deciſ.*10.
29 qui loquitur in Archiuio Monaſterij,licèt non
probet extrà territoriũ, & cõtra perſonas non
ſubditas *idem Valaſc.dec.* 42. *li.*1.qui in *dec.*41.
30 *cod.lib.*dicit idẽ procedere, ſi ſcriptura ex Ar-
chiuio deſũpta nõ cõtineret Notarij ſubſcrip-
tionem,& authenticationem,de quo *Balb. dec.*
17.& ad materiam *Seſe in deciſ.Arag.*2.& vide,
quæ plena manu cumulauimus *infrà in Prag.*
3.*de contractibus*,& nouiſſimè *Martin.Andr.in
deciſ.Rot.Rom.*88.vbi ſcripturis ex Archiuio,vt
fides detur,debet conſtare,illud eſſe publicum,
& vt illæ dicantur de Archiuio debere conſta-
re ex atteſtatione Officialis Archiuij.

SVMMARIVM.

1 *Taxa ſolutionis facienda à Litigantibus,tàm
Officialibus,quàm Actuarijs, & vltrà eam
exigi non poteſt,aut recipi etiam à ſpontè dan-
tibus,n.*3.
2 *Sportulæ ſi exigantur vltrà taxam incurritur
crimen concuſſionis.*

De Actuar.&c. Pragm. V.

Collectan. VI.

SVſcepti à Deo regiminis; &c

1 Conſtituitur hic quædam certa taxa ſolu-
tionis faciendæ à Litigantibus, tàm Officiali-
bus,quàm Actuarijs.
2 Cuius occaſione obſeruabis, quòd ſi vltrà
hanc taxam exigantur ſportulę, crimen cõcuſ-
ſionis incurreretur *cap.ſtatutum §. Notarium
in verb. metas de reſcript. in 6.*
3 Et amplia, vt vltrà talem taxam à Litigan-
tibus

Digitized by Google

ribus ſpontè dantibus, nec poſſet accipi, ex dictis à *Minſynger. obſeruat. Camer. Imperial. 75. cent. 2. & Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic. 54. tom. 2.*

S V M M A R I V M.

1 *Dicta teſtium prò, & contrà inquiſitos integra recipi debent, tàm pro Fiſco, quàm pro reo, & contrarium ſi agat Actuarius, eſt puniendus, num. 2. & ſi conſtaret, non poſſet ſubſequi condemnatio, & poſt ſententiam condemnatio venit reuocanda, n. 5. & quarè, n. 6.*

3 *Teſtis dictum acceptari non poteſt, reiecta qualitate minuente delictum.*

4 *Fiſcus obligatur aſſentiri interrogatorio Partis, an teſtis ſit inimicus, vel nè.*

De Actuar. &c. Pragmatica VI.

Collect. VII.

1 ITem quia Nobis, &c. Mandatur hic, vt prò, & contrà inquiſitos dicta teſtium integra recipi debeant.

2 Pro cuius concluſionis probatione vidẽdus eſt latè *Giurb. conſil. deciſ. crim. 23.* vbi quòd teſtis, tàm pro Fiſco, quàm pro reo deponens, in ſcriptis ab Actuario redigendus eſt, & quòd contrarium agens venit puniendus, prout ſic in ſyndicatu cuiuſdam Actuarij vidi prætẽſum per Partes, & aliàs fuit prouiſum per Sacrum Regium Conſilium ad inſtantiam Vniuerſitatis Terræ Lauri, vt in Banca Cioffi. Addo Illuſtriſſimum Præſulem *Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. 88.*
3 *par. 4.* vbi etiam iudicatum dicit, non poſſe dictum teſtis acceptari, reiecta qualitate minuẽte delictum, & *deciſ. 290. par. 3.* aſſerit, Fiſcum
4 obligari aſſentire interrogatorio Partis, an teſtis ſit inimicus, vel nè, & vide, quæ enucleauimus in *tract. de grauam. vaſallorũ tom. 2. grau.*
5 60. vbi adeò ſupradicta vera agnouimus, quòd ſi conſtaret, dicta teſtium integrè recepta non fuiſſe, non poſſet ſubſequi condemnatio, & ſi
6 poſt condemnationem cõſtaret Iudici ad quẽ, veniret reuocanda, quaſi quòd contra formam huius Pragmaticæ eſſet ſeruatum, & proindè actus redditur nullus ex traditis per *Viu. deciſ. 321. Valaſc. deciſ. 103. & 133. Surd. deciſ. 268. Seſe deciſ. Rot. Arag. 30. Monach. deciſ. Lucenſ. 53. Thomat. deciſ. Rot. Macerat. 94.*

S V M M A R I V M.

1 *Impubes teſtificari nequit, etiam in ciuilibus, n. 2. & quarè, n. 3.*

4 *Pubes in criminalibus non recipitur in teſtem, & quid ſi ſint duo puberes in crimine occulto, num. 5.*

6 *Teſtimonium minoris quarè faciat indicium.*

7 *Impubes pubes deindè factus teſtificatur de his, quæ vidit in pupillari ætate.*

8 *Ars vilis teſtium, illorum teſtificationes diminuit.*

9 *Birruarij in teſtes non admittuntur, & quid dicendum in Caporalibus, num. 10. & an ſufficiat eorum depoſitio ad torquendum, n. 11.*

12 *Credi non debet Birruarijs teſtificantibus, fuiſſe percuſſos ab illis, quos volebant exequi.*

13 *Aduocatus non teſtificatur pro Clientulo, & quandò ſecus, n. 14.*

15 *Procurator quandò admittatur ad teſtificandũ, & quid dicendum in Sollicitatore, n. 16.*

17 *Proxeneta an, & quandò repellatur à teſtimonio.*

18 *Depoſitio Proxenetæ quandò ſupplcatur.*

De Actuar. &c. Pragm. VIII.

Collectan. VIII.

TRa gli altri Capitoli, &c.

Hic eſt ſancitum, quòd in capite proceſſuum deſcribantur Iudicis, & Partium nomina cum cauſæ, de qua agitur expreſſione, decretum Iudicis, vbi prolatum, & de teſtium recipiendorum natiuitate, ætate, & officium diligenter perquiratur, & deſcribatur.

1 Meritò quidem de ætate teſtium eſt perquirendum, quoniam ætas legitima, & non legitima eſt cauſa recipiendi, & reprobandi illos, cũ videamus, impuberes à dicendo teſtimonio repelli *l. 3. §. lege Iulia ff. de teſtib.* ibi, *quiuè impubes erit, cap. teſtes 4. quæſt. 3. Franc. Marc. deciſ. 892. tom. 1. Viuius deciſ. 169. Gramm. dec. 40.*

2 Quæ ſanè regula procedit, tã in cauſa ciuili, quàm in criminali, vt ex dictis iuribus, & ex *l. hac conſultiſſima C. de teſtam.* & probatur,
3 quia teſtis dictum non iuratum nihil valet *l. iuriſiurandi, & l. ſolam C. de teſtib. cap. nuper, & c. tuis extra eod.* Impubes autem iurare non poteſt *l. qui iuraſſe ff. de iureiurand. l. 4. ff. de in lit. iurand. cap. 4. quæſt. 3. cap. paruuli, & cap. pueri 22. q. 4.* & ideò non eſt mirum, ſi teſtificari nequit. Propterea confert, quia pupillus iudicio caret, & quidquid videt, aut audit, ignorat *l. cũ prætor §. non autem ff. de iudic. §. præterea Inſtit. quib. non eſt permiſſ. facere teſtam. l. fin. circa fin. ff. rem pupill. ſalu. for. l. fi. ff. de iur. & fact. ignor. l. 1. in fin. C. de falſ. mon.* ideò ſicut cęcus de coloribus non iudicat, nec teſtificatur, ità pariter nec pupillus de eo, quod videt, & audit.

4 Quinimmò in criminalibus non ſolùm repelluntur impuberes, ſed etiam puberes, maiores ſcilicet quatuordecim annorum, & minores viginti *l. in teſtimonium ff. de teſtib. Frãc. Marc. deciſ. 892. tom. 1.*

5 Licèt duos impuberes in criminalibus, quãdò delicta ſunt occulta ſufficere ex nonnullis Autho-

Authoribus, quos citat voluerit *Vivius deciſ. 169.* cuius tamen opinio menti noſtræ minimè ſatisfacit, & ideò illam reſpuimus tanquàm non veram; quia vbi aliàs teſtes non admittendi, admittuntur in caſu, in quo veritas aliter haberi non poteſt, adhùc tamen non ſunt integri, & omni exceptione maiores, & ſi contrarium habeatur per *D. Ricc. deciſ. Curiæ Archiep huius Ciuit. Neap. 196 par. 1.*

6 Benè verum, & ſi minoris teſtimonium in criminalibus non recipiatur, receptum tamen fuit per aliquam præſumptionē, vt *DD.* noſtri dicunt, ſi non plenam, ſaltem qualē quale indicium faciunt, vide *Cap. Tholoſ in deciſ. 137.*

7 Et impubes pubes deinde factus non prohibetur teſtificari de ijs, quæ vidit in pupillari ætate *c. relatum vbi gloſ. 37. diſtinct. l. 3. & lege Iulia, & ibi gloſ. in verb. impuberes verſ. ſed quæri conſueuit ff. de teſtib* vide *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep huius Ciuit Neap. 151 par. 1.* & ità voluit *Rot. Roman. in vna Roman fideicommiſſi die Lunæ 15. Decembris,* vt in 2 *par. deciſ. Diuerſ. deciſ. 220.*

Quatènus autem pariter mandetur, debere annotari officium, quod exercent teſtes, nota, hoc cum grano ſalis eſſe cautum, quo-
8 niam officij exercitium facit quandòque illos repulſare, & diminuere illis fidem, vt vidimus in Agricolis, Artificibus, alijſque Laborantibus, ac Mercenarijs, qui ſic in agro, & de eorum artificio, ac ſudore vix viuere poſſunt, nam ipſi non ſunt teſtes integræ fidei, & etiam ſi ars, quam quis exercet, ſit vilis, & ignobilis mechanica, tunc is artifex non ſolùm non eſt teſtis integræ fidei, verum etiam omninò repellitur à teſtimonio dicendo, vt eſt *text in §. ſancimus in fin. Auth de teſtib.* ibi, *& non quoſdam Artifices ignobiles, neq; viliſſimos, neq; nimis obſcuros ad teſtimonium procede,* ità *Rota in Mediolanen. contractus coram R. P D. Mazanedo.* Vbi pariter quòd ſi Ars non ſit mechanica, & vilis, cùm Artifices non ſint de ſe viles, ſiti vilem artem exerceant, propterea ex ſimplici artificio non repelluntur à teſtificando.

9 Sic etiam videmus in Birruarijs, quorum officium cùm ſit vile repelluntur à teſtificando *Ludouic. deciſ. Lucenſ. 1.* etiam ſi eſſent in
10 capita, vulgò *Caporali*, vt iudicatum in Curia Archiepiſcop. Neap. fatetur *D. Ricc. in deciſ. 1. par. 4.* vbi *Nos* allegat in *quæſt. forenſ 16. lib. 1.* licèt Birruariorum, & Seruientium Curiæ depoſitiones, & ſi non ſint ſufficientes ad
11 conuincendum de delicto, benè tamen ſufficiunt ad torquendum *Franch. deciſ. 379. Cabal. reſolut. 126. cent. 1.*

12 Sed non crediſ iſtis Birruarijs teſtificantibus, ſe fuiſſe percuſſos ab eis, contrà quos exequi voluerunt, dixerunt *Papon. arreſt. 8 lib. 6. Faber deciſ 15. lib. 4. tit. 15.* vide *Grattian. deciſ. 62. & Guid. Pap. deciſ. 628.* qui tamen dicit, de conſuetudine Franciæ, & totius Delphinatus credi Birruario, ſeù Nuncio referenti, ſe fuiſſe percuſſum. At Regia Audientia Barenſis ex depoſitionibus trium Seruientium, ſeù Birruariorum condemnauit quemdam pro reſiſtentia ad exulandum per annum, vt per *Viu. deciſ. 19.*

13 Sic pariter videmus in Aduocatis, qui ratione officij nequeunt teſtificari pro Clientulo, tàm in cauſa principali, quàm in cauſa appellationis *l. fin. ff de teſtib. cap. Romana de teſtib. in 6. cap. ſi teſtes §. patroni 4 quæſt 3. Robert. rerum iudic. lib. 2. cap. 19. par. 1. Maſtrill. deciſ. 5 Cabal. reſolut. crim. caſ. 158 Surd. deciſ. 219.* vbi ampliat, procedere etiam finito of-
14 ficio Aduocati, licèt feeus ſit, vbicunq; conueniſſet de ſalario, & non cœpiſſet patrocinari, quia tunc in teſtem Aduocatus admittitur *Addent. ad Guid Pap. in deciſ 45. Franch. in deciſ. 228, Anna ſingul. 8. Puteus deciſ. 55. lib. 3.* vbi dicit, poſſe recipi, immò cogi ad teſtificandum contrà Partem, pro qua patrocinatur, prout ità fuiſſe deciſum teſtatur *Guid. Pap. deciſ 45. Franch. deciſ. 222. Robert rer iudic. lib. 2. cap 19.* qui ità fatetur iudicatum fuiſſe in Senatu Pariſienſi, vt etiam poſſit admitti Aduocatus pro eo, cui patrocinium præſtitit in ſubſidium ad Iudicis informationē, & ad faciendam quamdam tantùm præſumptionem, maximè ſuper negotio, quod facilitèr probari non poteſt *Franc. Marc. in deciſ. 382. tom. 2.*

15 Procurator ex eadem ratione non admittitur ad teſtificandum, vt in cit. iuribus *Rot. in Nouis deciſ. 52. de Appellat. Franc. Marc. deciſ. 1312.* etiam ſi fuerit reuocatus, quia adhùc repellitur *Rot diuerſ deciſ. 242 par. 1.* licèt finita procuratione admitti poſſe voluerit *Rota apud Sacrat. in deciſ. 353 in recollect. per Farinac* vt etiam contrà Clientulum, latè *Surd. deciſ. 190. Put. deciſ. 56 lib. 3.* vbi tacitè aſſentire videtur, quòd etiam durante officio poſſit cogi ad teſtificandum, quàmuis cōtrarium teneat *deciſ. 274. lib. 2.* vbi videas.

16 Sollicitator cauſæ etiam ex pari ratione repellitur, argumento *tex. in l. deferre §. idem decreuerunt ff. de iur. fiſc. §. ſi verò, & §. quoniàm in Auth. de teſtib. Granm deci. 73. Rot in nouiſſ. deciſ 154.* quæ id limitat, quandò non haberet ſalarium, licèt contrarium teneat *Monal in conſ. deciſ. 138. vol. 1.* ſic etiam negotiorum geſtor *l fin.* ibi *in exequutoribus negotiorum ff. de teſtib.*

17 Proxeneta, ſiuè mediator etiam ratione ſui officij repellitur à teſtificando, niſi conſentientibus Partibus *§. quoniàm verò legem propoſuimus Auth de teſtib. Seraphin. deciſ. 164. volum. 1. Gayl. obſeruat. 117 lib. 1. Triuiſ. in deciſ. 40. lib. 1. & deciſ. 49. lib. 2. Magon. deciſ. Lucenſ. 95. Bellon. deciſ. 197. Cöler. deciſ. 197.* licèt in ijs, qui contractum præceſſerunt be-

nè probant *Bellon. deciſ.97. Verall. deciſ.267. par.3.* vt etiam ſi ageretur de nullitate contractus, quia tunc ipſe probat *Raudenſ. deciſ. 7. Cacher.in deciſ.32.* ſicq; pariter in cauſa matrimoniali *Benintend. deciſ.61.* vbi fatetur pariter, in promiſſione dotis Proxenetam eſſe idoneum teſtem, vbi etiam Proxeneta admittitur ad probandum crimen ſimoniæ, ſi tamen ciuiliter agatur, & non criminaliter, ad *text. in cap.1.de teſtib.in 6.*

18 Et Proxenetæ depoſitio ſuppletur, vel ex præſumptionibus, vel ex habilitate alterius teſtis, vt voluit *Rota in vna Romana penſionis Domus 22. Iunij 1587. coràm Eminentiſſimo Cardinali Mantica*, per quam fuit dictum, quòd concurrentibus veriſimilibus coniecturis teſtis mediator, de cuius commodo, laude, vel dedecore non tractatur, abſq; dubio facit pluſquàm ſemiplenam probationem, cùm pleriq; etiam exiſtiment, facere plenam probationem, & ſic etiam de conſenſu Partium *Faber deciſ. 56. C. de teſtib.* etiam quòd vnicus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Obligationes capiantur per Actuarios, & non per Scribas.*

2 *Acta iudicij non poſſunt ſcribi per Iudices, etiam de conſenſu Partium.*

3 *Iudex non poteſt ſubire perſonam Iudicis, & Scribæ actorum, niſi in leuibus, & voluntariæ iuriſdictionis, & in minimis cauſis, & in Villis ruralibus.*

4 *Salarium duplex debetur exercenti duplex officium, gubernanti duas Prouincias, legenti duas lecturas, Canonico gerenti duo officia, & Iudici delegato, qui duplici negotio diſtinctim non incompatibili vacat duæ dicta debentur, nu.5 6.7.& 8.*

9 *Scribæ poſſunt facere acta omnia.*

10 *Teſtes non fuiſſe examinatos per Actuarium in capite non inducit nullitatem.*

De Actuar. &c. Pragmatica IX.

Collectan. IX.

ITem eſſa Fedeliſſima Città, &c.

1 Obligationes eſſe capiendas per Actuarios, & non per Scribas habemus hic ordinatum.

2 Sed recenter *Mele in addit. ad Gizzarell. deciſ.24. nu. 65.* ait, pragmaticã hanc non ſeruari de conſuetudine, cũ Scribæ quotidiè capiant obligationes, illaſq; proprio pugno in libris obligationum redigant, ſigna autem, acta Iudicis debere ſcribi per Actuarios, vel Scribas, nec per Officiales, & Iudices, etiam de
3 conſenſu Partium, aliàs eſſent nulla *Vrſil. deciſ. 48.* cùm firma ſit concluſio, Iudicem, & Magiſtratum non poſſe ſubire perſonam Iudicis, & Scribæ actorum, niſi in leuibus, & voluntariæ iuriſdictionis *Iaffred. Lanfranc. deciſ. 215. Guid. Pap. deciſ. 564.* vbi concedit in minimis cauſis, & breuioribus, quas arbitrio Iudicis remittit, ſequitur etiam *Cabed. deciſ. Luſitan.60 par.1.* Idq; eſſe conceſſum in Villis ruralibus patet apud *Vrſill. deciſ.250.*

4 Sed an in huiuſmodi caſibus, in quibus licet Iudici propia manu ſcribere acta, duplex ſalarium exigere valeat: certè cùm plura exerceat officia, duorumquè vices ſubſtineat, duplex conſequitur ſalarium, ad *text. in §. illud Auth. vt iudic. ſine quoquo ſuffragr.* ſalarium enim aucto labore, augetur, prout quandò minuitur, minui debet *l. Seio ff. de ann. legat. Franc. Marc. deciſ. 449. tom. 2. Magon. deciſ. Florent. 11. & 12.* Bellon. *deciſ. Rot. Genua* 115. ſicquè ſeruari in Regno fatetur *Regens de Ponte de poteſtat. Proreg. tit. de Abundantia* Ciuit. *§. 6. nu. 11. cum ſequen.* & Guberna-
5 tor duarum Prouinciarum duplex conſequi-
6 tur emolumentum, vt & Lector duas legens
7 lecturas, & Canonicus duo gerens officia
8 *Caſtill. deciſ.49.* duplex ſalarium debetur pro dictis Iudici delegato, ſeu Commiſſario, qui duobus negotijs diſtinctis, & inter ſe compatibilibus eodem tempore vacat *Merlin. controuerſ.forenſ.70.*

9 Attenta verò diſpoſitione pragmaticæ inferas, cœtera acta à Scribis poſſe fieri, ex dictis per *Mobedan. deciſ. 6. de fide inſtrumentorum.*

10 Conducit *Seſe deciſ. Rot. Arag. 359. tom.3.* probans, teſtes non fuiſſe examinatos per Actuarium in capite non inducere nullitatem.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ remiſſæ Baronibus cum clauſula, quòd eligant Iudices in Ciuitate, actitentur per eoſdem Scribas Regios, qui prius actitabant.*

2 *Actuarij Curiarum ordinarij actitare debent omnes cauſas, etiam ſi Iudices cognoſcant vti Delegati, & Commiſſarij, vel vt Magiſtri Mercatus, nu.3.*

4 *Auditores, & Præſides Prouinciarum in Commiſſionibus per Prouinciam non poſſunt aſſumere in Actuarios alios, quàm ordinarios Regiarum Audientiarum, Actuarios, & Scribas.*

De

De Actuar. &c. Pragmatica X.

Collectan. X.

LI dì pro Tiṁi paſſati, &c.

1 Cauſæ remiſſæ Baronibus cum clauſula, quòd procedant cum Iudice eligendo in hac Ciuitate, vigore huius pragmaticæ debēt actitari per eoſdem Scribas, & Actuarios Magnæ Curiæ Vicariæ, penès quos extat proceſſus cauſæ remiſſæ.

2 Ad cuius ornatum obſeruabis, Actorum Magiſtros ordinarios Curiarum debere actitare omnia, & ſingula acta coràm Officialibus, & Capitaneis, ac Iudicibus, nedùm quandò illi cognoſcunt vti ordinarij Gubernatores, & Aſſeſſores locorum, ſed etiam vt Delegati, & Commiſſarij *Anna ſingul.* 4. ſicquè reperio iudicatum in anno 1570. die 5 Iunij per Sacrum Regium Conſilium inter Vniuerſitatem Terræ Atripaldæ, & Illuſtriſſimū Principem Auellini, vt in Banca Cioffi, qua in cauſa videbis deciſum, ordinatium Actuarium
3 nedùm acta facienda ab ordinario Terræ Officiali, ſed pariter tempore Mercatus, quandò eligitur Magiſter Iuratus, ſiue Magiſter Mercatus actitare debere, immò acta facienda per Aerarium habentem cognitionem in Affidatores Baronalium introituum eſſe facienda ſimiliter ab ordinarijs locorum Actuarijs.

4 Et tempore meo vidi indiſtinctè practicari, quòd quandò Præſes, Auditor, vel Fiſci patronus vadunt per Prouinciam ex cauſa alicuius commiſſionis ſupremorum Tribunalium, vel Excellentiæ Regni, vtuntur iiſdem Actuarijs, & Scribis Regij Tribunalis, & volentes alios ducere ad hoc exercitium, prohibentur, vt habemus diſpoſitum *infrà in prag.* 10. *de offic. Iudic. & alior. o.*ffi. § 35. vbi apertè id vetitur.

Cœterùm, ſi deficiat Actuarius, vel Scriba ordinarius, licebit Iudici ad acta ſuæ iuriſdictionis ſcribenda alium deputare *Seſe dec. Reg. Aragon.* 339. *nu.* 76. *to.* 4.

SVMMARIVM.

1 *Extorſio an differat à ſubornatione.*
2 *Extorſio quid ſit, nu.* 3. *&* 5.
4 *Barattaria à quo committatur.*
6 *Extorſionis crimen non committitur à Priuato.*
7 *Pandecta ſolita debet exigi.*
8 *Pandecta qualiter ſit exigenda, ſi non reperiatur taxata, & nu* 9.
10 *Exactiones vltrà Pandectam vi extorta præſumuntur.*

De Actuar. &c. Pragmatica XI.

Collectan. XI.

ITem eſſa Fedeliſſima Città, &c.

Diſponitur hic, ſeruandas eſſe pandectas, & Regias Inſtructiones ad euitandas extorſiones, quæ fiebant per Magiſtros actorum, Scribas, & Porterios Regiorum Tribunalium.

1 Notandum eſt, extorſionem parum, aut nihil differre à ſubornatione, cùm omnia ſint ſinonyma, in tantum quòd ſub verbo *extorſio* comprehenditur etiā ſubornatio, quod verificatur, quandò Iudex, vel Officialis, per ſe, vel per ſubmiſſas perſonas accipit à ſponte ſoluente, vel aliquid promittente, de quo propriè loquitur *text. in auth. ſed nouo iure C. de pœn. Iud. qui mal. iud. l. omnes, & l. fin. C. ad l. Iul. repet. l.* 1. *ff. eod.*

2 Extorſio verò dicitur, quandò petitur, vel donatur, vel promittitur pro aliquo faciendo, vel omittendo, ſeù quandò Officialis petit aliquid, vel accipit, & donatur, aut eo petente aliquid recipitur à Litigantibus, vel ſub ſua Iuriſdictione exiſtentibus per ſe, vel per ſubmiſſas pſonas *l. lege Iulia, l. vel quò magis, l. eadem lege, & l. lex Iulia ff. ad l. Iul. rep. tun. l. fin. C eod Cabal. reſolut. crim* 195. vbi loquitur de Iudice pecuniam mutuo à Litigantibus recipiente, idq; fortius procedit per vim exigendo, quòd propriè dicitur concuſſio *l.* 1. *in verbo rapuerit C. ad l. Iul. repetund. l.* 1. *ff. de concuſſ.*

3 Datur & alia extorſio, quam DD. noſtri vocant Barattariam, vt quandò diſtrahitur iuſtitia pecunia, ſeù officium ſuum cum pecunia permutatur, vt probari videtur per *text. in l.* 2. *§ ſed ſi dedi, iuncta gloſ. in verbo hodiè circà fin.*
4 *ff. de condit. ob turp. cau.* & ſic barattariam cōmittit Iudex, etiam ſi aliquid accipiat datum, vel promiſſum, vt iuſtam proferat ſententiam, vidè ad materiam *Conſtit. Regni Si Iudex acceptat, Boer. deciſ.* 153.

5 Extorſio grauis appellatur, quandò Officialis per indebitam carcerationem, vel aliud genus grauaminis recipit à ſubdito pecuniam, quæ quidem extorſio propriè appellatur, & tranſit in ſpeciem delicti, de qua loquitur *Cōſtit. Regni Eos tantùm Officiales*, & ità firmat *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep.* huius Ciuitatis Neap. 239. *par.* 4. vbi alia congerit, firmando,
6 crimen extorſionis non dici committi à perſona priuata nullum officium habente.

7 Quod autem ſpectat ad materiam pandectæ habeas pro indubitato, pandectam iuxtà ſolitum eſſe exigendam, nec illam eſſe alterandam, prout in dies Sacrū Conſ. aliaq; ſuprema Regia Tribunalia mandare ſolent, & pandecta vbi non eſt vſu recepta, non ſeruanda eſt *Caſtill. deciſ. Sicil.* 66. *par.* 1.

8 Sed vbi illa non reperitur taxata, debet attendi pandecta illa, quæ eſt taxata in Magna Curia Vicariæ, & per illam exigitur, vt ſolet quoquè decernere idem Sacrum Regium Conſilium.

9 Vel attendenda eſt pandecta ſolita exigi in conuicinijs, nàm vbi adeſt dubium, conſuetudinem conuicinij attendendam eſſe in omnibus præſtationibus, illaquè præualere debet *Faber deciſ.63. C. de ſacroſanct. eccleſ. Aſſlict. deciſ.248.*

10 Et obſerua, exactiones vltrà pandectam præſumi per impreſſionem Officialium vi extortas, prout ità in facti contingentia iudicauit Regia Audientia Capitanatæ Apuleæ, dũ ibidem Auditor Regius reperirer.

Nonnulla autem alia ad hanc materiam concernentia reportauimus in noſtro *tract. de grauaminibus vaſallorum grauam.* 283. vbi vtilia reperies, vide quia non pigebir.

SVMMARIVM.

1 *Contumaciæ, nec ciuiles, nec criminales caſſentur, niſi contumacibus perſonaliter, vel legitimè comparentibus, ideſt per Procuratores, num.4.*

2 *Legitimè factum cenſetur geſtum. Iuris ordine ſeruato.*

3 *Citatus, vt legitimè compareat, intelligitur per ſe, vel per Procuratorem.*

5 *Contumacia in Regno purgatur per quemcunq; amicum inquiſiti, etiam eo abſente.*

6 *Coniuncti admitti poſſunt ad caſſandas contumacias, etiam abſq; mandato.*

7 *Coniunctis licet pro coniunctis, etiam abſq. mandato agere, licèt requiratur ratificatio ſiuè tacita, ſiuè expreſſa, nu 8. ea tamen præſumitur tacitè, cùm tendit ad vtilitatem ratificare debentis, nu.9.*

10 *Mandatum procurationis non præſumitur, niſi probetur.*

De Actuar. &c. Pragmatica XII.

Collectan. XII.

PEr Magnam Curiã Vicariæ, &c.

1 Cauetur hic, Magiſtros actorum non debere caſſare contumacias criminales, nec ciuiles, niſi ipſis contumacibus perſonaliter, vel legitimè comparentibus.

2 Ad cuius ornatum obſeruabis, quòd cùm
legitimè factum cenſeatur geſtum ordine iu-
3 ris ſeruato, & prout illud ſtatuit *Seraphin. deciſ.* 290. & 433. dùm ex iuris diſpoſitione citatus, vt legitimè compareat, intelligitur per ſe, vel Procuratorem, vt enunciauit *Rota in Romana iudicij coràm* R.P.D.*Oclembergo*, ideò
4 ad noſtrum propoſitum inſurget concluſio, poſſe Actuarios caſſare huiuſmodi contumacias, vbi contumaces per Procuratorem comparerent, ſicq; indiſtinctè practicatur.

5 Et hodiè contumacia purgatur per quemcunque amicum inquiſiti, etiam eo abſente, vt fuit reſolutum per Regium Collaterale Conſilium virtute prouiſionum expeditarum die 22. Octobris 1582. quæ fuerunt directæ Regiæ Audientiæ Principatus Citrà, & aliàs die 19. Octobris 1619. vigore aliarum prouiſionum directarum Regiæ Audientiæ Principatus Vltrà, quas habes ad vnguem, proue ſonant, repoſitas in noſtro *tract. de Grauamin. vaſallorum to.1 grauam.* 160.

6 Nec non coniuncti adhuc admitti poſſunt
ad caſſandas huiuſmodi contumacias, etiam
abſq; mandato, ex *regul. l. exigendi C. de procur.*
7 *& cap. nonnulli de reſcript.* vbi ſtatutum eſt,
coniunctis licere pro coniunctis ſine manda-
to agere *Balb. deciſ.92. Franc. Marc. deciſ.99.*
Viu. deciſ 349 Ludouic. deciſ. Peruſ 94. Magon.
8 *deciſ. Lucenſ.6.* vbi requirit deindè ratificatio-
nem Principalis tacitam, vel expreſſam *Lau-*
9 *rent. deciſ. Rot. Auenion.24.* quæ quidèm rati-
ficatio in caſu noſtro eſt præſumenda tacitè,
quia in commodum contumacis reſultat hu-
iuſmodi caſſatio contumaciæ.

10 Cœterùm reminiſcaris, debere conſtare de mandato procurationis ad faciendas huiuſmodi caſſaturas, quia illud non præſumitur *Aſſlict. deciſ.345. Boer. deciſ.274 Cartar. deciſ.86. Verall. deciſ.350. par.3.* fusè Illuſtriſſimus *Epiſcopus* Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap. 149. par.2.*

SVMMARIVM.

1 *Obligationes, & fideiuſſiones non capiantur, niſi adhibitis duobus teſtibus habentibus notum obligatum cum ſubſcriptione propriæ manus obligati, vel Actuarij, ſi obligatus neſciat ſcribere, limita in obligationibus infrà ſummam ducatorum quinquaginta, nu.2.*

3 *Subſcriptio tamen, & teſtes requiruntur, etiam ſi carolenus tranſcendat ſummam ducatorum quinquaginta, & quarè.*

4 *Formæ ſollemnitas in minimis quoq; ſeruanda eſt, aliàs actus corruit.*

5 *Notarius in ſubſcriptione prædictis obligationibus non valet, niſi pro vno teſte.*

6 *Teſtes quicunq; ſint ſufficiunt pro implemento pragmaticæ, etiam fœminæ, nu.9. intellige tamen, nu.11.*

7 *Teſtes quot, & quales eſſe debeant in materia* l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab. *& an in numero connumeretur ſcribens, num.8. & an ſufficiant fœminæ, nu.10.*

12 *Notarij, & Actuarij an debeant cognoſcere contrahentes, & an teſtes requiſitos pro ſubſcriptione in recipiendis fideiuſſionibus, & obligationibus ex pragmatica, nu.13.*

14 *Actua-*

14 *Actuarij tenentur de proprio, niſi ſubſcribi fa-
ciant obligationes, & fideiuſſiones ad damna,
& intereſſe, vltrà obligationis nullitates.*
15 *Notarij ex errore, ſeù culpa omittentes appone-
re in inſtrumento ſollemnitates, ob quarum
defectum illa redduntur nulla, tenerentur
Partibus ad intereſſe paſſum.*
16 *Obligationes penès acta recipiuntur, & incu-
ſantur die feriato, & quarè nu. 17.*
18 *Actus incuſationis, & exequutionis ſunt vo-
luntariæ iuriſdictionis, & expediuntur abſq;
cauſæ cognitione, & Parte inaudita, & non
citata, nu. 19. 20. & 21.*
22 *Exemplum obligationis penès acta, non appa-
rente originali obligatione ſcripta in libro
originali, non probat, nec facit fidem.*

De Actuar. &c. Pragmatica XV.

Collectan. XIII.

1 FRà l'altre gratie, &c. Ordinat præſens
pragmatica, obligationes, & fideiuſſio-
nes quaſcunq; non eſſe recipiendas, niſi ad-
hibitis duobus teſtibus, habentibus notum
obligatum, cum ſubſcriptione propriæ manus
eiuſdem obligati, vel Actuarij, ſi obligatus ne-
ſciat ſcribere.
2 Quam ſanè pragmaticam modificabis, non
habere locum, quotieſcunq; obligationes, &
fideiuſſiones non tranſcenderent ſummam
ducatorum quinquaginta, quoniàm vigore
alterius *pragmaticæ* incip. *li giorni à dietro*
16. in ordine eiuſdem *Rubricæ* in obligationi-
bus, & fideiuſſionibus capiendis per Actua-
rios infrà ducatos quinquaginta non requi-
ritur interuentus teſtium.
Indè cautela ſolita apponi ab actorum Ma-
giſtris, quòd in obligationibus, & fideiuſſio-
nibus, quas recipiunt, teſtes ſubſcribantur, &
inſimùl deponant, noſcere obligatum, minimè
adhibetur, quandò tales obligationes, vel fi-
deiuſſiones non tranſcendunt ſummam quin-
quaginta aureorum.
3 Et quia forma videtur appoſita in hac prag-
matica, dùm talis ſolemnitas non requiratur
in prædicta ſumma, ſi obligatio tranſcendat
prædictam ſummã in vno caroleno, huiuſmodi
ſolemnitas duorum teſtium erit neceſſaria,
4 cùm pariter in minimis formæ ſolemnitas ſit
adhibenda, illaq; nõ ſeruata, corruat actus, quia
de forma à conſtitutione inducta nihil mutari
poteſt, cùm debeat præcisè, & ad vnguem ſer-
uari, cùm illa inducat decretum irritans, vt hęc
omnia, & alia conducentia probat *Thomat.*
nouiſſimè *decif. Maceraten.* 94. *à nu.* 16. 17. 18.
19. 20. 21. 22. 24. & 37. *Monach.* recenter *decif.
Lucenſ.* 53.
5 Amplia, pragmaticam hanc adeò ſubſcrip-
tionem duorum teſtium requirere, vt non ſuf-
ficiat, quòd ſit vnus, qui ſit Notarius, vt in fa-
cti cõtingentia, me relatore extitit determina-
tum in Regia Audientia Apuleæ, nàm licèt
Notarius vt teſtis adhiberi poſſit *Frãc. Marc.
decif.* 144 tamen non facit maiorẽ fidem, quàm
vnus teſtis, vt ex *cap. cùm Ioannes de fide in-
ment. & l. Domitius Labeo vbi Bar. & cæteri ff.
de teſtam.* probat *Valaſc. decif.* 89. *Caccin. decif.*
24. *num* 8. vbi quòd Notarius ſolus deponens
vti teſtis non facit fidem ex *Bellamer. decif.* 51.
in fin. hancq; opinionem dicit ſectari à *Rota*.
6 Et illam declara, ſufficere quoſcũq; teſtes,
nec eſſe neceſſariam probationẽ ibidem, ſub-
ſcriptos eſſe integræ, & probatæ opinionis, ſed
ſufficere iuris præſumptionem, per quam qui-
libet præſumitur bonus, nàm pragmatica non
aperit, teſtes huiuſmodi conditionis debere
7 eſſe, vt ad intellectum *l. ſcripturas C. qui potior.
in pign.* conſiderat *Præſes de Franch. decif.* 644.
& ſi contrarium autumet *Mart. decif.* 53. vbi
etiam inter alia requiſita dictæ *legis* agnoſcit
verũ adeò ipſam ſcripturam priuatam tribus
teſtibus ad minus debere eſſe ſubſcriptam, &
talem numerum de eſſentia requiri in ſcriptu-
ra priuata ad excludendum creditorem inſtru-
mẽti poſterioris, vt nec de iure canonico duos
8 teſtes ſufficere putet, inter quos ſcribentẽ non
deberi cõnumerari fundat *Triuiſ dec.* 540. *lib.* 1
9 Cùmq; *Tex. pragmatica* nõ aperiat, ſi teſtes
hic requiſiti debeant eſſe maſculi, vel fęminæ,
poſſet ſuaptè attentari, fęminis ad hunc effe-
ctum pro teſtimonio licere vti, quia quandò
voluit lex illas excludere, in ſpecie prohibuit,
10 vt in caſu *d. l. ſcripturas C. qui pot. in pign.* enũ-
ciat *Præſes de Franch d. decif.* 644. *in fin.* & de-
monſtrat *Anna ſingul.* 190.
11 Quæ ſanè opinio licèt tutari poſſit, tamen
quia de conſuetudine non recolo vidiſſe in-
ſtrumentum, ſeù contractum, in quo fęminæ
ſint in teſtes adhibitę, facilè illam veram agno-
ſcerem in ſubſidium, quandò huiuſmodi obli-
gationes, & fideiuſſiones caperentur in locis,
in quibus hominum penuria adeſſet, putà in
Villis, & Caſalibus, maximè paruis, in quibus
homines tempore non feriato ſolent abeſſe ex
cauſà mercimonij, vel culturæ, & proindè Iu-
dicis arbitriũ in hoc verſari debere mihi ſua-
deo, qui iuxtà locorum, & factorum qualita-
tem ſe diriget.
12 Cęterùm de iure communi, Notarios, &
Actuarios non eſſe obligatos ad aliud, quàm
ex eorum aſſertionibus contrahentes cognoſ-
cere, cernitur apud *Præſidem de Franch. decif.*
262. *Rot. diuerſ. decif.* 434. *par.* 1. quæ ſanè con-
cluſio attento *pragmaticæ* tenore corrigitur.
13 At vtiliter inueſtigari poterit pro interpre-
tatione *noſtri Text.* nùm Actuarij teneantur
cognoſcere hos duos teſtes ſe ſubſcribentes,
aſſerentes, cognoſcere ipſos Principales.
Reſpondeo, quòd dùm in hac pragmatica

non exprimitur, vtiq; cenſetur relictum diſpoſitioni iuris communi, vigore cuius nõ tenentur Actuarij, & Notarij, teſtes, qui in contractibus interueniunt cognoſcere, vt fuit dictum in *Rot. Rom. in vna fideiuſſionis Burgen. coràm Brauo*, vndè venit dicendum, Actuarios non teneri cognoſcere hos teſtes duos, de quibus loquitur pragmatica.

14 Et ex eiuſdem pragmaticæ verbis colliges ſatis quidèm apertè, Actuarios capientes obligationes abſq; ſolemnitate hìc expreſſa duorum teſtium ſubſcribendorum, & obligantis, vel fideiubentis ſubſcriptione, aut eiuſdem Actuarij ſubſcribentis nomine Principalis ſubſcribere neſcientis ſubſcriptione, vltrà talium obligationum nullitatem ipſos teneri de proprio ad damnum, & intereſſe pro dictis obligationibus nullis.

Itaut Creditores habebunt iuris aſſiſtentiam contrà illos, nedùm ex vi pragmaticæ, ſed etiam de iure cõmuni, cuius vigore videmus 15 receptũ, Notarios ex errore, ſeù culpa omittentes apponere in inſtrumentis debitas ſolẽnitates, ob quarũ defectũ illa redduntur nulla, teneri Partibus ad intereſſe paſſum, ad *text. in l fin. C. de Magiſtratibus conueniendis, Ludou. deciſ. Rota Lucenſ.* 33. prout & ſic dicebam annis longè elapſis in Magna Curia Vicariæ ad fauorem hæredum Marcelli Ienzani contrà Notarium Vincentium de Mẽdora, & paſſim ad inſtantiam Partium declarat Sacrum Regium Conſilium.

Sed an ſollemnitas, de qua in hac pragmatica in conficiendis obligationibus, requiratur etiam in illis caſſandis, vel ſufficiat ſola caſſatio facta per Actuarium, affirmatiuam partem agnoui veram *forenſ. quæſt.* 154. *part.* 1. quo latiùs recurras.

16 Et hac ratione obiter aduertas, paſſim ſeruari, & in Regno eſſe de ſtylo Curiarum, obligationes penès acta ſtipulatas die feriato incuſari, prout eodem tempore recipiuntur, ſicquè probat *Vriuius deciſ.* 35.

17 Recipit incrementum huiuſmodi praxis, 18 nàm dùm actus voluntariæ iuriſdictionis ſint, qui abſq; cauſæ cognitione expediuntur, & talis actus incuſationis ſine cauſæ cognitione 19 fit, cùm non ſit citanda Pars *Præſ. de Franch.* 20 *deciſ.* 118. *num.* 9. dicitur actus voluntariæ, & nõ cõtentioſæ iuriſdictionis, fit enim ſinè cauſæ cognitione, quod Partibus inauditis geritur *l. in cauſa cognitione* §. *cauſa verò cognita ff. de minoribus*, Illuſtriſſimus Epiſcopus *Riccius* 21 *in deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 30. *par.* 1. Indè, exequutionem nõ eſſe prohibitam die feſtiuo, quia *Guid.* ſine cognitione fit, per plura robotat *Pap. deciſ.* 215.

22 Inſuper reminiſcatur, copiam, ſeù exẽplum obligationis penès acta, non apparente originali obligatione ſcripta in libro originali minimè probare, nec fidem facere *Rot. apud Puteum deciſ.* 415. *lib.* 1.

S V M M A R I V M.

1 *Actuarij, qui tenentur in ſubſidium pro obligatis, tenentur diſcuſſionem facere infrà quatuor menſes, quo elapſo tenentur de proprio, etiam ſi recipiant coniunctos Principalis, nu.* 4.

2 *Actuarij tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, fideiuſſoribus ſoluendo non exiſtentibus tenentur de proprio, excuſſo tamen priùs fideiuſſore, nu.* 3. *limita ſi de conſenſu Partium capiantur non idonei, nu.* 14.

5 *Actuarij tenentur de proprio poſt quatuor menſes, etiam quòd infrà tempus bona fideiuſſorum exequuta ſint, non tamen vendita de conſenſu creditorum, qui ſi proteſtentur contrà Actuarios, præiudicium ſibi non fieri, etiã ſi diſcuſſio ſit facta contrà Principalem, & non eius hæredes, ſed tantùm aduerſus fideiuſſores non repertos ſoluendo, nu.* 6.

7 *Actuarij capientes fideiuſſiones de parendo mandatis, Principale, & fideiuſſoribus non parentibus mandato, & non exiſtentibus idoneis tenentur ad Partium debita.*

8 *Hypotheca an oriatur contrà Actuarios recipientes fideiuſſores non ſoluendo, vel tantùm perſonalis, & quid in cauſis Fiſci, nu.* 9.

10 *Fideiuſſiones præſtita per Bancherios pro bona adminiſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum creditorum an poſſint reſtringi, vt cenſeantur præſtita pro cautela tantùm officij Magiſtri Actorum ſtipulantis illas per ſimplicem declarationem, quòd omnes fideiuſſores ſtipulati vltrà certam ſummam, intelligantur ſtipulati pro ſecuritate officij, & abundantiori cautela eorum, & non aliter, nec alio modo.*

11 *Actuarij quandò teneantur de fideiuſſionibus præſtitis per ſubſtitutos, cum quibus actum eſt, vt eorum periculo fideiuſſiones capiantur, & nu.* 13.

12 *Actuarij actione ſubſidiaria tenentur ex fideiuſſionibus, quæ ex natura officij capiuntur.*

15 *Actuarij excuſantur, ſi cum debitis diligentijs capiant fideiuſſores, vel cùm non idoneos recipiunt de ordine Iudicis, num.* 16. *quomodò tamen conſtabit de ordine Iudicis, nu.* 17.

18 *Actuarius excuſatur, ſi recipiat fideiuſſorem minus idoneum, ſi Principalis ſit idoneus, quia valeat eius patrimonium quantitatem promiſſam, nu.* 19.

De Actuar. &c. Pragmatica XVII.

Collectan. XIV.

GLi anni proſſimi paſſati, &c.

In nouiſſima recopilatione pragmati-
1 carum hìc extant regiſtratæ duæ pragmaticæ, quarum vna mandat, Actuarios, qui tenentur pro obligatis in ſubſidium facta diſcuſſione Princi-

Principalium, infrà annum eorũ diſcuſſionem
procurare debere, aliàs finito anno teneri ſta-
tim de proprio. Altera verò, dictum tempus
anni datum pro diſcuſſione facienda arctat ad
quatuor menſes, ità quòd hodiè infra quatuor
menſes Magiſtri actorum, nè de proprio te-
neantur, diſcuſſionem facere adſtringuuntur.

2 Pro cuius coronide conſtituo regulam,
Actuarios tàm in criminalibus, quàm in ciui-
libus, fideiuſſoribus idoneis nõ exiſtẽtibus ſol-
uendo, de eorum proprijs bonis teneri *l.2.§.*
fin.ff. de Magiſtratibus conueniendis,§. ſcièdum
Inſtitut. de ſatiſdat. tutorum, Cabal. reſolution.
criminal. caſu 73. *Praſ. de Francb. deciſ.* 480.
Seraphin. deciſ. 576. *par.* 1. *Rota in vna Romana*
pecuniaria 19. *Februarij* 1590. *coràm Eminen-*
tiſſimo Cardinali Platto, vbi in omnibus cauſis
3 ſeruati ità teſtatur, excuſſo tamen priùs fide-
iuſſore, vt etiam probat *Gratianus deciſ. Mar-*
chia 69.

4 Ex cuius quidem dictis, ſi fixo oculo inſpi-
ciantur reſultat ampliatio, pragmaticam illam
habere locum, etiam quandò Actuarij reci-
piunt conſanguineos, ſeù coniunctos Princi-
palis in fideiuſſores, nàm ſi in diſcuſſione illi
non reperiantur ſoluendo, adhùc tenentur.

5 Amplia, Actuarios adeò ad id teneri, quòd
ſi fuerit facta exequutio contrà fideiuſſores
intrà tempus deſtinatum à pragmatica ab ip-
ſis Actuarijs, accedente etiam conſenſu cre-
ditorum, ſed cum proteſtatione expreſſa, ci-
trà præiudicium Iurium contrà dictos Actua-
rios, nec aliter ad illius venditionem proceſ-
ſum, & elapſo pragmaticę tẽpore, & ſic qua-
trimeſtri, adhùc teneri, vt decidit Sacrum
Conſilium die 14. Iulij 1621. in cauſa hære-
dum Scipionis Veſpuli contrà Ioſephum de
Palma Actuarium Magnæ Curiæ in Banca
Izzi, referente Regio Conſiliario Freccia.

6 Extende inſuper, Actuarios teneri, quàm-
uis contrà Principalem, ſed non contrà Prin-
cipalis hæredes diſcuſſio facta fuerit, ſed tan-
tùm aduerſus fideiuſſores non repertos ſol-
uẽdo, vt reperio deciſum ſub die 9. Iulij 1620.
in cauſa Alphonſi Ruſſi cum Actuario Pulſo-
ne, contrà quem fuit determinatum, eſſe exe-
quendum pro ducatis 550. vt in Banca de
Anaſtaſio ad relationem Iudicis M.C. Muſ-
cettulæ hodiè Regij Conſiliarij.

7 Pariter babebit locũ pragmatica in Actua-
rijs, ſeruata forma decreti interpoſiti de
parendo mandatis, &c. ſtipulantibus, fideiuſſo-
res minus idoneos accipiendo, nam ſi ſucce-
dente caſu parendi mandatis, nec per Princi-
pales, nec per fideiuſſores fuerit paritum, ip-
ſi tenentur ad Partium debita, vt facta rela-
tione in Regio Collaterali Conſilio in anno
1603. cum interuentu duarum Aularum ip-
ſius Sacri Regii Conſilii, & eiuſdem Præſiden-
tis, ſic ibi fuit deciſum, vt in Banca de Ferra-
riis.

8 Amplia adhuc, quòd licèt iure communi
inſpecto nulla oriatur obligatio hypothecaria
contrà ipſos Magiſtros actorum ſuſcipientes
tales fideiuſſiones, ad *tex. in l.* 1. *§. priuilegium*
ff. de Magiſtratibus conueniendis, & prout fuit
iudicatum per Sacrum Regium Conſilium die
6. Februarii 1627. in cauſa Notarii Iulii Cæ-
ſaris Guadagni, & aliorum creditorum: Ta-
men inſpecta hac pragmatica, & ſi reſpectu
9 Priuatorum remaneat etiam cauſa perſonalis,
reſpectu autem Fiſci reſultat quoq; actio hy-
pothecaria tacita, quamuis non expreſſa, vt
latè eſt videre apud *D. Regentem Rouitum in*
10 *deciſ.* 83. qui *in deciſ.* 28. enucleat, an fideiuſ-
ſiones præſtitæ per Bancherios pro bona ad-
miniſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum
creditorum poſſint reſtringi, vt cenſeantur
præſtitæ pro cautela tantùm officii Actorum
Magiſtri, illas ſtipulantis per ſimplicem decla-
rationem poſteà ſactam ab eodem Actorum
Magiſtro ſub hac forma, videlicèt. *Cum ſolita*
declaratione, quòd omnes fideiuſſores ſtipulati
vltrà ſummam ducatorum 150. *mil. intelligan-*
tur ſtipulati pro officij ſecuritate, & abundan-
tiori cautela dicti Magiſtri actorum, & non
aliter, nec alio modo, & ſit ad libitum, & ele-
ctionem ipſius Magiſtri Actorum illos, quos vo-
luerit dare pro dicta ſumma 150. *mil. ducatorũ.*

11 Sed non reticeã dicere, ordinarios Actua-
rios noſtrorum Tribunalium deſeruientes per
ſubſtitutos, quibus officium locarunt, quàm-
uis paciſcantur, vt eorum riſico, & periculo
per dictos ſubſtitutos, ſiue conductores fide-
iuſſiones capiantur, non teneri, ſi dicti ſubſti-
tuti ſe ingerant in capiendis fideiuſſionibus,
quas capere ad eorum officium non ſpectat
vt plurimum euenit in Tribunali M.C.V. cu-
ius Actuarii capiunt fideiuſſiones, per Arren-
datores præſtandas, ſolitas tamen per Acto-
rum Magiſtros Regiæ Cameræ capi, ſi enim
Arrẽdatorum, eorumq. fideiuſſorum decoctio
ſuperueniet, Regio Fiſco minimè licet ire ad-
uerſus dictos Actuarios locatores, qui in ſe pe-
ricula fideiuſſionũ ſuſceperunt, ità *Marin. va-*
riarum reſolutionum cap. 3. vbi hanc tutatur
12 ſententiam, præcipuè quia Actuarii ſubſidia-
ria actione tenentur ex fideiuſſionibus, quæ
ex natura officii capiũtur, vt putà ratione tu-
telæ, retractationis ſentẽtiæ, liberationis depo-
ſiti cum cautione de reſtituendo cui, quibus,
& quandò, cautionis de concordando, vel de
redeundo, ſiue in fideiuſſionibus de ſeruandis
finibus, & his ſimilibus, in quibus ius expoſcit,
vt ſubſidiaria actione Actuarii teneantur, dùm
13 non idoneè caueri patiuntur, quo poſito di-
cit, neceſſarium oriri conſequens, pro his tan-
tùm cautionibus teneri ſubſtituentem, quæ
officii neceſſitatem, & regimen concernunt,
& quæ ſunt de mera natura ipſius officii, non
autem de cautionibus voluntariis, in quibus
ſubſtitutus voluit ſpontè ſubire periculum, &
rili-

Digitized by Google

riſicum, id enim ſubſtituenti non præiudicare, damnum ei non inferre, ipſum non obligare, nec officium afficere, dicendum eſt, cùm ſit negotium penitùs ſeparatum, & valdè remotum, ad *tex. in l. & ità de facto ſ. eodem modo ff. naut. caup. & ſtabul. & l. quicunq; ſ. non tamen ff. de Inſtit.*

14 Et prætereà obſeruabis, quòd quandò ex conſenſu Partium recipitur fideiuſſor, & ex ipſarum conuentione ſumitur cautio per ipſum Magiſtrum actorum, tunc excuſatur recipiendo non idoneum, quia ipſi Parti imputatur, vt argumento *text. in cap. damnum de reg. iur.* fuiſſe deciſũ in Curia Archiepiſcopali Neapolis teſtatur Illuſtriſſimus *D. Riccius in deciſ. 49. par. 2.*

15 Ex cuius dictis patet, quoq. excuſari Actuarium, quandò recipitur fideiuſſor cum debitis cautelis, & præcedentibus diligentibus informationibus.

16 Vt etiam, quandò Actuarius de mandato Iudicis acciperet fideiuſſorẽ minus idoneum, actio contrà ipſum ceſſabit, quia mandatum Iudicis excuſat Actuarium, nè teneatur, & proindè cauti debent eſſe Iudices ad ordinandum, vt talis capiatur pro fideiuſſore, quia illo non exiſtẽte ſoluendo ipſi tenerentur, quod latiùs habes inter noſtras deciſiones Regiæ Audientiæ Apuleæ huius Regni Neapolis, ſequitur *Ludouic. deciſ. Lucenſ. 33.* vbi hanc materiam vtiliter ediſſerit.

17 Ligabis autem digito, talem declarationem eſſe veram, ſi de Iudicis mandato conſtet aliundè, quàm ex ſcriptura eiuſdẽ Actuarij, aſſerentis, in fideiuſſione talem fideiuſſorem de Iudicis mandato recepiſſe, nàm ipſius aſſertioni non creditur, & mandatum de ipſo recipiendo, ab alio Actuario eſt ſcribendũ *Afflict. deciſ. 317.* quod verum puto procedere, quandò in mandato ſubſcriptio Iudicis non ineſſet, nàm ſi in decreto, quòd talis accipiatur in fideiuſſorem adſit ſubſcriptio Iudicis mandantis, nihil officeret, tale decretum fuiſſe ſcriptum ab Actuario, qui deindè recepit fideiuſſionem, quia per ſubſcriptionem Iudicis conſtat de eius mandato, maximè quia huiuſmodi decretorum formula eſt, *de ordine infraſcripti Magnifici Iudicis, &c.*

18 Et quandò Principalis eſſet ſatis idoneus,
Actuarium recipiendo fideiuſſorem minus
idoneum excuſari, enunciat *Ludouic.* mox ci-
19 tat. *deciſ. Lucenſ. 33.* & ſufficit in propoſito,
quòd eius patrimonium tantùm valeat, ad inſtar eſt quantitas promiſſa, idem verum putãs, quandò recepiſſet fideiuſſorẽ minus idoneum in præſentia Partis non reclamantis, & ipſe vna vice prætendebam, nedùm expreſſum, ſed etiam tacitum Partium cõſenſum id operari.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrationis nomen quid importet.*
Adminiſtrationem quis habere dicitur, ibid.
2 *Adminiſtratio in dubio debet deferri illis, de quibus erat electio facienda.*
3 *Adminiſtrationem habens in vita æquiparatur vſufructuario.*
4 *Adminiſtratio dari non debet, niſi adminiſtrare debens priùs iuret vtilia agere, & inutilia prætermittere, & inuentarium bonorum faciat.*
5 *Adminiſtratio facta per Tutorem antè cõfectum inuentarium quandò valeat.*
6 *Vniuerſitas quænàm dicatur.*

De Adminiſtratione Vniuerſitat. Rubrica.

Collectan. I.

1 ADminiſtrationis nomen importare præeminentiam quamdam, & facultatem intromittendi in rebus, vel perſonis, voluit *Rota in vna Vſſelen. deſtinatæ adminiſtrationis de anno 1596. coràm R. P. Orano,* vbi quòd ſi fuerit deſtinata adminiſtratio alicui generaliter, idem habet præeminentiam, & facultatem ſe intromittendi, nedùm in rebus, ſed in perſonis, & quòd adminiſtrationem habere dicitur ille, qui quàmuis dominus non ſit rei, poteſt pro illa agere, & conueniri in iudicio.

2 Adminiſtratio in dubio debet illis deferri, de quibus erat electio facienda *Rot. in Recentior. deciſ. 744 par. 2.*

3 Adminiſtrationem habens in vita æquiparatur vſufructuario, ità vt de fructibus diſponere poſſit *Ludouiſ. deciſ. 401. Rot. Rom.*

4 Adminiſtratio nunquàm debet dari, niſi ad-
miniſtrare debens priùs iuret vtilia facere, &
inutilia prætermittere, & inuentarium bono-
rum conficiat *Rot. in Romana adminiſtrationis*
5 *de anno 1605. coràm R. P. Ottembergo,* vbi quòd
valet tamen adminiſtratio facta per Tutorem, vel Adminiſtratorem antè confectum inuentarium, ità vt valeat antè illius confectionem conueniri, quandò tamen habetur pro perfecto, vt dixit *eadem Rot. deciſ. 89. par. 2. Diuerſ. & Capell Tholoſ. deciſ. 289.*

Cœtera autem, quæ ad hanc Rubricã adaptari poſſent ſtant ſingulatim in propriis pragmaticis eiuſdem repoſita, & iunge, quæ infrà in *Rubrica de Adminiſtrator, &c.* enucleauimus.

6 Sed ad alteram Rubricę partem deſcendendo, obſeruabis, Vniuerſitates nihil aliud eſſe, niſi perſonas locorũ collectiuè ſumptas, cùm ſinguli homines, & ſeparatim non faciant Vniuerſitatem, tali modo, vt propriè Vniuerſitas nuncupetur hominum collectio in vnum corpus miſticum, & abſtractè ſumptum, cuius ſignificatio eſt reperta per intellectum *Cacher.*

deciſ.

deciſ.17.mi ... *vide Minſyngen obſeruat.Camer.Imperial.78.n.78.cent.4.*

SVMMARIVM.

1 *Salariū deſtinandis Neapolim pro ſeruitio Vniuerſitatum à quibus eſt taxandum.*
Et qualiter illud taxari debeat, n.2.
3 *Qualitas perſonarum debet attendi in taxatione ſalarij.*
4 *Expenſæ acceſſus,& receſſus ſunt taxandæ eunti pro ſeruitio Vniuerſitatis.*
5 *Prohibitio taxationis ſalarij faciēda ab Vniuerſitatibus, vt hic, quandò ceſſet, & declara, vt nu.6.*
7 *Dictio,* Non aliter,nec alio modo, *inducit formam.*
8 *Solutio facta eunti pro ſeruitio Vniuerſitatis cōtrà formam huius pragmaticæ dicitur nulla.*

De Adminiſtratione Vniuerſitat. Pragm. I.

Collectan. II.

HAuendo noi inteſo, &c.

1 Sancitur hic, non poſſe ab Vniuerſitatibus conſtitui ſalaria perſonis,quas mittunt, Neapolim ad Proregem, vel Regia Tribunalia, ſed tale ſalarium eſſe taxandum ab eiſdem Tribunalibus, quibus vacarunt, & ita pariter eſt cautum *in pragm.7.hac eadem rubrica*,incipit, *Dapoiche.*

2 Tu autem obſeruabis,huiuſmodi ſalarium eſſe taxādum, habita ratione ad labores, & diligentias adhibitas, & diſtantiam loci, à quo venere, & ad qualitatem perſonæ, & voluit *Rot. in Senogalien. prætenſi mandati coràm Reuerendo Patre D Orano.*

3 Et in taxatione ſalarij eſſe attendendam qualitatem perſonarum, induſtrias, & peritiā, *eadem Rot.* determinauit apud *Cocein. deciſ.* 416.

4 Nec non ſunt eiſdem taxandæ expenſæ acceſſus, & receſſus, quæ vtriq; debentur vltrà ſalarium, cùm illud debeatur ratione laboris, quod autem ſoluitur pro acceſſu,& receſſu eſt ratione ſumptuum. Indè ſic ſolet à Regijs Tribunalibus obſeruari, & in facto obſeruatum per Regiam Cameram Summariæ refert *Caput.de regimine Reipublicæ cap.7.nu.*11.vbi alia tangit, & ſequitur *Thor.in comp.deciſ. Regni in verb. ſalarium an debeatur ſyndico tom.*1.refe-
5 rens,ceſſare ſupradictam prohibitionem taxationis ſalarij in cauſis, in quibus immineret publica neceſſitas,& proindè cùm ob nonnullarum litium urgentiam Ciuitatis Coſentiæ conuocato concilio fuiſſet Marius Caputus conſtitutus Syndicus,ut Neapolim accederet, & litibus incumberet cum conſtitutione ſalarij ducatorum quinquaginta ſingulis mēſibus, ultrà expenſas acceſſus, & receſſus, facta inſtātia in Regia Camera Summariæ pro confirmatione dicti Parlamenti, fuit illud confirmatum, & conſequutiuè confirmata conſtitutio ſalarij taxati, vltrà expēſas acceſſus,& receſſus, referente *Præſide* Mormile apud Actuarium Grimaldum.

6 Ità ut poterit ab Vniuerſitate conuocato cōcilio taxari ſalarium uenturo ad Ciuitatem, uel alibi pro negotijs publicis, & deindè confirmationem ab illo Tribunali, in quo eſt negotia tractaturus obtineri, taliter quòd dicta opinio eſt intelligēda cum grano ſalis,quatènus poſt taxationē factam ſubſequatur confirmatio Superiorum, qua deficiente taxatio facta ab Vniuerſitate nihil operatur.

Cùmq; Vniuerſitatibus mādetur, quòd ſoluant ſalarium iuxta taxationem factam à Tribunalibus Superioribus, quibus uacarunt deſtinati,non aliter,aut alio modo.

7 Inſeras,per talia verba eſſe inductam formā circa ſolutionem faciendam *Boer. in deciſ.*243. *Rot.in recent. deciſ.*57.*tom.*1. *par.*2. *eadem Rot. in Cæſaraguſtana penſionis* 26. *Ianuarij* 1566. *coràm Reuerendo D. Grato, in Romana domus* 9. *Decembris* 1588. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino, Mar.Anton.reſolut.*33.*lib.*1. *Verall. deciſ.*82. *n.*4.

8 Vndè ſolutionis actus contrà illam factus, ipſo iure erit nullus *Cacheran. deciſ.*163.*nu.*13. & vide *Seraphin. deciſ.* 1190. vbi,quòd ſi actus geſtus ſe compatitur cum forma introducta à clauſula,*nec aliter,nec alio modo*,in tali caſu nō operatur actus reſolutionem.

SVMMARIVM.

1 *Electiones Syndicorum, & Electorum Vniuerſitatis à quibus,& quomodò facienda.*
2 *Ciuium appellatione qui veniant, & in fauorabilibus,& an veniant incolæ, n.3.*
4 *Originarij præferuntur, & putantur idoneiores in electionibus, & inter eos qui maiorem habet ætatem,n.5. & nobiles,& diuites, & benemeriti,nu.6.& qui muneri ſubeūdo eſt aptior, nu.8.*
7 *Doctor præfertur non Doctori, & minus doctus magis docto, ſi illius mores ſint approbati, & doctoris vita ignoretur.*
9 *Ciues in electionibus interuenire debent in Parlamentis, niſi ex cauſa prohibeatur ingreſſus, aliàs ſubſequuta ſunt nulla.*
10 *Electio Syndicorum, & Electorum Vniuerſitatis non poteſt fieri per Barones,præuia nominatione Vniuerſitatis, quāuis illa exiſteret in poſſeſſione, nec per Syndicos repræsētātes Vniuerſitatem, ſed per Ciues congregato Conſilio, n.12.quid ſi ita ſit ſolitum,n.13.*
11 *Baro in electionibus interuenire nequit.*

14 *Ele-*

14 *Electio eſt nulla, niſi vocentur omnes Ciues, qui intereſſe debent, quid ſi Ciues renuerint venire vocati, n.15. & quæ pars ſufficiat, quòd interueniat, & an eius nomina ſpecialiter ſcribi debeant, nu 16.*

17 *Vniuerſitatis factum cenſetur factum per duas partes illius.*

18 *Rector vt expediat negotia Vniuerſitatis, duæ partes Vniuerſitatis requiruntur.*

19 *Procurator conſtitutus à minori numero, quàm duarum partium Vniuerſitatis non valet.*

20 *Vniuerſitatis duæ partes eſſe debent in negotijs ſpectantibus pluribus vt vniuerſis, tota verò Vniuerſitas requiritur in ſpectantibus ſingulis vt ſingulis.*

21 *Electio debet fieri more conſueto, & quæ in ea ſeruanda ſint.*

22 *Officialis in creatione mos antiquus ſeruandus eſt, aliàs creatio eſt nulla.*

23 *Concilium Vniuerſitatis non congregatum in loco ſolito eſt nullum, & quarè nu. 24.*

24 *Conſuetudo eſt ſeruanda in omnibus actibus, & vincit legem.*

25 *Electio facta more ſolito reuocari non poteſt.*

26 *Electus ſi moriatur, onus ſubeundi non tranſit ad hæredes.*

27 *Conſuetum vt quid dicatur, concurrere debet actuum frequentia, quæ quot actibus introducatur, n.28.*

29 *Electus à Syndico. qui remotus ſit, erit manutenendus in poſſeſſione, ſi ſit cõfirmatus ab Vniuerſitate.*

30 *Syndici, & Electi finito officio non poſſunt continuare officium, nec ad idem promoueri durante quinquennio, nec ad aliud durante trienio, & quarè, n. 31. niſi accedente conſenſu ſingulorum, n 32.*

33 *Contradictio Ciuium in confirmatione debet eſſe tempore confirmationis, & an obſtet confirmato data præſcriptione confirmandi, & eligendi Officiales Vniuerſitatis, non data vacatione ab officio.*

34 *Confirmatio ſi impugnetur ex inhabilitate, illa probanda erit per allegantem.*

35 *Electi ſi ſint confirmandi, non adminiſtrant antè confirmationem.*

36 *Baro an ius aliquod habeat in confirmando Officiales Vniuerſitatis, & an ſint manutenendi in poſſeſſione, quam in id habent, & tenentur confirmare Electos à maiori parte, n.37.*

38 *Maior pars dicitur dignior.*

39 *Electus à digniori parte erit confirmandus per Baronem in electo, paribus exiſtentibus votis.*

40 *Electio nulla ſi confirmetur per Baronem, confirmatio quoq; erit nulla, & quarè.*

41 *Confirmans nihil de nouo tribuit.*

De Adminiſtratione Vniuerſitat.
Pragm. II.

Collectan. III.

1 VOlumus, &c. Electiones Syndicorum, & Officialium Vniuerſitatum eſſe faciendas per Ciues more ſolito principaliter hic ſancitur.

2 Quorum Ciuium appellatione obſeruabis, venire propriè. & ſtrictè originarios, nedùm natos in Ciuitate, ſed in Comitatu *Gratian. deciſ. Rot. Marcb. 96.* annuens, in materia fauorabili conceſſum Ciuibus, Comitatenſibus pariter dici conceſſum *l.2. C. de nundin. l. ciuibus C. de munic. & origin lib. 10. Franc. Marcb. decis. 365 to n.1. Præſ de Francb. deciſ. 316. D. Ricc deciſ. Cur Arcbiep. Neap. 84 par. 3.*

3 Et licèt Incolæ ſub tali nomine pariter cõ-
4 prehendantur, tamẽ Originarij ſemper reportant palmam, & præferuntur, vt probauimus *forenſ quaſt. 161. part.* 1. tali modo, vt illi in electione ſint iudicandi idoneiores, ac præferendi incolis, & extraneis *Put deciſ 254 alias 247. lib. 1. Rot. deciſ. 299. part. 1. diuerſ. Maſtrill. deciſ 2. nu. 147.*

5 Inter Originarios autem, maiorem ætate in electionibus eſſe præferendum tutantur *Phæb. deciſ Rot. Luſitan 66. tom. 1. Mar. Ant. var. reſolut lib. 1. cap. 4. nu. 2* quia vt maiores nati cenſentur eſſe prudentiores *Griuell. deciſ. Dolan. 146. n. 11.*

6 Nec nõ, nobiliores, diuites, & benemeritos eligendos eſſe firmat *Cabed. deciſ Luſitan. 84. part. 2.*

7 Et Doctorem præferri non Doctori, patet ex *Rot. in recent. deciſ. 36. part 2. D Ricc. deciſ. Cur. Arcbiep Neap. 135. part. 4.* licèt minus doctum, modò ſit idoneus, cuius mores ſunt noti, & approbati pręferri doctiori, cuius vita ignoratur, voluerit *Rota apud Buratt deciſ. 22.*

8 Et inter Ciues præferendum eſſe illum, qui muneri, cui præficitur eſt aptior. & idoneior, cenſuit *eadem Rot. in deciſ. 537. nu. 14 part. 1. in recent. & apud Buratt. in d. deciſ. 22.*

9 Cęterùm, quatènus à Ciuibus eſſe faciendam electionẽ hic appareat, ſignabis, illos debere interuenire in Parlamentis, & Concilijs, nec regulariter, niſi ex cauſa licita poſſe ingreſſum vetari, aliàs electiones ſubſequutæ eſſent nullæ *Reg. Tapia deciſ S C. 30.* & latiùs probauimus *de grauamin. vaſallorum tom. 1 grauam. 129.*

10 Et ex eodem fonte, dicas, exoriri, electionẽ Syndici & Electorum Vniuerſitatis non poſſe fieri à Barone præuia nominatione Vniuerſitatis, quàmuis illa in poſſeſſione exiſteret, ſed per Ciues eſſe faciendam *Præſ. de Francb. deciſ. 20.*

11 Immò Baro in huiuſmodi electionibus inter-

teruenire nequit *idem Præſ. de Franch. deciſ.*
609 nu.6.& deciſum in S.C.ſcripſimus *de gra-*
*uam. vaſall.tom.1.grauam.*127. vbi ad ſaturi-
tatem.

12 Et per Ciues congregato concilio, nec per
Syndicos,& Electos repræſentantes Vniuerſi-
tatem fieri debere huiuſmodi Officialium ele-
ctionem *idem Præſes de Franch.deciſ.*210. & de-
terminauit Sacrum Regium Conſilium inter
Vniuerſitatem Putignani cum Particularibus
ipſius,ſub die 26.Februarij 1580.penès Secre-
tarium.

13 Ità vt quàmuis electio iſtorum de regimine
Vniuerſitatis eſſet ſolita fieri à prædeceſſori-
bus tantùm, per Sacrum Regium Conſilium
inter Vniuerſitatem Terræ Faræ, & eius vti-
lem Dominum extitit decretum, eſſe capien-
dam informationem, & interim pro illo anno
electionem non fieri per veteres tantùm de
regimine, ſed per totam Vniuerſitatem con-
gregato concilio,& hanc partem tutatur *Stai-*
*ban.cõſ.*45.vbi ſic pariter iudicatum ab eodem
Sacro Conſilio autumat.

14 Reddetur autem electio nulla, niſi vocentur
omnes Ciues, qui intereſſe debent, vt ſepiùs
iudicauit Sacrum Regium Cõſilium, & in ſpe-
cie in cauſa Particularium Terræ Solofræ, ſub
die 2. Septembris 1578. in Banca de Caro, &
aliàs apud *Annam ſingul.* 161.

15 Qui ſi vocati renuerint venire,electio pote-
rit perfici,nec nulla reddetur ob eorum abſen-
tiam, vt determinauit idem Sacrum Regium
Conſilium die 14.Februarij 1624. referẽte Re-
gio Conſiliario Meliore ſuper electione Ciui-
tatis Monopolis,vt in Banca de Scacciauẽto.

16 Sed non reticeam dicere, in Congregatio-
ne,& concilio Vniuerſitatis ſaltim duas partes
omnium habentium vocem in dicta Vniuerſi-
tate requiri, ad *tex. in l. planè ff. quod cuiuſq;*
Vniuerſit. nomin. Franc. Marc. deciſ. 225. *&*
783. *tom.* 1. quorum nomina ſpecialiter adno-
tari debent *idem deciſ.*788 .789. quamuis *Mo-*
bed. deciſ. 1. *de reb.Eccleſ.non alienand.* referat,
Rotam decidiſſe, præfatam ſolemnitatem ſolũ
in grauioribus negotijs eſſe de ſubſtantia.

17 Indè factum duarum partium Vniuerſitatis
cenſetur factum ipſius Vniuerſitatis *Afflict.*
18 *deciſ.* 373. quia vt Rector expediat negotia
Vniuerſitatis, requiruntur duæ partes ipſius
19 *Bellamer.deciſ.*275.& hinc procurator conſti-
tutus à minori numero duarum partium Vni-
uerſitatis non valet *Minſynger. obſeruat.*82.
20 *cent.*1. Et Vniuerſitas in ijs,quæ ſunt commu-
nia pluribus vt vniuerſis debent eſſe ſaltem
duæ partes Vniuerſitatis *Capyc. deciſ.* 4. ſecus
dicens in ijs, quæ ſunt communia pluribus vt
ſingulis, quia tunc omnium conſenſus neceſ-
ſarius eſſet *Præſes de Franch deciſ.*197. *Franc.*
Marc. deciſ. 489. *Linglois* recenter *deciſ.* 36.
quæſt. 1. vbi tractat cum diſtinctione, quandò
debeat ſtari maiori parti eligentium, & quan-
dò non,& cum ſupradicta pertranſit opinione
in ſpectantibus ad vti ſingulos.

21 Dùm autem *in textu* dicitur, *Electionem fie-*
ri debere more conſueto, aduertatur, hoc in iure
benè fuiſſe fundatum,cùm in talibus electioni-
bus debeant ſeruari leges, ſtatuta, & conſue-
tudines cuiuſcunq; loci *l.penult. C. de iur. fiſc.*
lib. 10. *l.6. ff. quod cuiuſque Vniuerſit. nomin.*
22 *Franc.Marc deciſ.*80. Officiales enim quandò
creantur,debet mos antiquus ſeruari, aliàs ele-
ctio eſſet nulla,& ità apud ſuprema noſtra Tri-
bunalia ſeruatur.

23 Et quòd Concilium Vniuerſitatis dicatur
nulliter conuocatũ,quãdò non congregatur in
loco ſolito, & conſueto, ſepiùs determinauit
Sacrum Conſilium, & quotidiè iudicat ex *l.2.*
*C.de decurion.lib.*10.

24 Ratio autem deſumitur, quia cõſuetudo lo-
ci eſt attendenda, & obſeruanda in omnibus
actibus, vt per *Puteũ deciſ.*176.*lib* 3. vbi quòd
conſuetudo vincit legem *Gayl obſeruat.*36. *lib.*
1. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 14. *Carocc. deciſ.*3.
*Arumæus deciſ.*14. *Rot.Germaniæ.*

25 Quòd ſi electio more ſolito facta ſit, illa re-
uocari non poterit *Cabed.deciſ.*84.*num.*14. vbi
26 etiam *num.*41. quòd ſi electus moriatur,onus
ſubeundi non tranſit ad hæredes.

27 Ibi autem *in textu,conſueto*,monitum te vo-
lo, quòd ad effectum, vt quid dicatur conſue-
tum, concurrere debet actuum frequentia
*Franc. Marc. deciſ.*255. *par.* 1. *Afflict. deciſ.*
321. *& deciſ.*388.*Viuius dec.*130.*Gratian.deciſ.*
148. *Creſcent. deciſ.*1. *de conſuetud. Bellon. de-*
ciſ 17. *Barzius deciſ.*95. *Cacheran.deciſ.*99.

28 Quæ actuum frequentia verſari debet ne-
ceſſariò circà duos actus *Gramm. deciſ.* 48.
*Franch.deciſ.*91. *Maſtrill.deciſ.*67.

Et quatènus *aliqui* tenuerũt, vnicum actum
ſufficere,aduerte, nam vltra quòd hæc opinio
non attenditur,tamen procedit quòad probã-
dum ſolitum, vide *Theſaur. quæſt.forenſ.*38.
*lib.*2.

29 Notabis autem,electionem Decurionum,
vulgo *Electi*,ab aliquo Syndico electo,& con-
firmato facto, quãuis Syndicus ex aliqua cau-
ſa remoueretur, ſubſiſtere debere, & proindè
Decuriones illos electos eſſe manutenendos
in poſſeſſione, vt iudicatum,& confirmatum
per Sacrum Conſilium enunciat *Aſcia deter-*
minat. 186.

30 Nec non aduerte,quòd quàmuis Syndici,&
Electi Vniuerſitatum finito tempore non poſ-
ſint continuare officium, ad *tex. in l.2.C. de*
muneribus, & honoribus non continuand. & ad
officium,quod exercuerunt durante quinquẽ-
nio promoueri nequeant, nec ad aliud duran-
te triennio,etiam de eorum voluntate *Præſ.de*
*Franch. deciſ.*264.

31 Cuius concluſionis ratio redditur, quia ſi
promoti Rempublicam perpetuò tenerẽt oc-
cupatam, aſperè dominarentur, indè vt aufe-

ras cauſam delinquendi, ab officio deſiſtere
debent,ità *Cabed.deciſ.Luſit* 84.*nu.*7.*part.*2.
32 Tamen accedente conſenſu ſingulorum Ci-
nium confirmari poterint *Vitius deciſ.*129.
*Præſes de Frãcb. deciſ.*609.& nos latiùs proba-
33 uimus *forenſ quæſt.*85. *part.*1. vbi plura repe-
ries, & præſertim, quòd contradictio alicuius
de Ciuibus debet eſſe tempore confirmatio-
nis in concilio generali, & quòd ſtante legiti-
ma conſuetudine præſcripta confirmandi hu-
iuſmodi Officiales Vniuerſitatis, & eligendi,
non data vacatione, tũc contradictio Ciuium
etiàm maioris partis non obſtat, & confirma-
tio legitimè fieri poterit, *vide ibi*, nàm non pi-
gebit:
34 Quòd ſi electio, vel confirmatio impugne-
tur ex aliqua inhabilitate perſonæ, impugnans
inhabilitatem probare debet *Seſe deciſ. Rot.
Aragon* 389.*n.*38. *&* 39 *tom.*4.
35 Ceterùm,quatènus *in pragmatica* ſtatuatur,
Electos debere confirmari ab eis, ad quos de
iure,vel conſuetudine pertinet,nota,huiuſmo-
di Electos non poſſe exercere antè confir-
mationem obtentam *Phæbut deciſ.* 66. *par.* 1.
quia per ſolã electionẽ nõ habent ius in re,ſed
per confirmationem obtinent ius in rem, & ad
rem, & iuriſdictionem habent à confirmante,
& non à nominante,vide *forenſ.noſtram quæſt.*
119 *par.* 2.
36 In qua quidem confirmatione vtiles Domi-
ni Terrarum poſſunt prætendere aliquod ius,
ſi attendatur *deciſio Guid.Pap.*631.qui ſi repe-
riantur in hac poſſeſſione, erint manutenendi
*Præſes de Franch.deciſ.*210. nos cõfirmauimus
in *quæſt forenſ.*103.*par.*1.ſicq; indiſtinctè vide-
mus ſeruari in Regno.
37 Et adſtringuntur confirmare electos à ma-
iori parte,& habentes maiora ſuffragia, vt de-
38 ciſum per Sacrum Conſilium fatetur *Staiban.
conſ.*52.cùm maior pars ſit dignior *Phæb.deciſ.
Luſitan.*66 *part.*1.
39 Quinimmò ſi attendantur tradita per eun-
dem *Phæb.in deciſ.Luſitan* 67.*ead.par.*1.quatè-
nus deciſum refert, Electum à digniori eſſe
præferẽdum,quando dantur pares voces, Ele-
ctus à digniori parte, paribus exiſtentibus vo-
tis, erit per Baronem confirmandus.
40 Tandemq; obſerua, vt electione facta per
Vniuerſitatem nulla exiſtente, & Barone con-
firmante, confirmationem adhùc nullam red-
dit, cùm actus nullos cõfirmatio minimè rele-
uet, & ideò cùm confirmatio ſit conualeſcen-
tia,& nequeat dari in re perempta, & mortua,
nullum producit effectum,& inualida cenſetur
*Reg.Tapia deciſ.S.C.*3.*nu.*74. & ità reminiſcor
meo tempore, determinaſſe Regiam Audien-
tiam Capitinatæ,in qua fuit ordinatum,de no-
uo eſſe faciendam electionem,& confirmatio-
nem debere ſubſequi.
41 Qua occaſione ſignabis,vt confirmans nihil
de nouo tribuat *Griuel. deciſ.Dolan.*140. *nu.*9.

SVMMARIVM.

1 *Syndici deſtinandi Neapolim pro Vniuerſitate, qui ex electis probibeantur, & num.*2.9.10.13.15.17.19.

2 *Naturales an veniant appellatione filiorum, & ſubſtitutum excludant,n.*3.*& ſuccedant in maioratu, n.*4.*in emphyteuſi,nu.* 6. *& beneficio l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto C.de teſtãm.nu.*7.*& l.ſi vnquam C.de reuoc.donat. nu* 8.

5 *Filij legitimi ſolùm ſunt verè filij.*

11 *Adoptiui, & arrogati non veniunt appellatione filiorum tàm in diſpoſitiuis, quàm in conditionalibus,vndè nec faciunt deficere conditionem,*ſi ſine liberis, *n.*12.

13 *Pater Decurionis non poteſt eligi in Syndicum pro Vniuerſitatis negotijs à filio Decurione Neapolim tractandis.*

14 *Correlatiuorum vno probibito, cenſetur probibitũ alterum, & vno expreſſo,dicitur expreſſum alterum,vno ſublato,dicitur ſublatum alterum, & diſpoſitum in vno,cenſetur in altero.*

15 *Pater venit appellatione coniunctorum.*

16 *Pater poteſt obtinere beneficium in Eccleſia, in qua filius illegitimus beneficium obtinuit, quamuis filius non poſſit attenta diſpoſitione* Concilij Tridentini.

17 *Coniunctorum appellatione venit affinis, atque compater,vigore cognationis ſpiritualis.*

18 *Agnati,& cognati an veniant appellatione conſanguineorum, & quomodò.*

19 *Amicus an poſſit deſtinari in Syndicum pro negotijs Vniuerſitatis Neapolim tractandis, attenta pragmatica probibente,eligi coniunctos, & num.* 27. *& an intrinſeci electorum num.* 29.

20 *Amicitia æquiparatur conſanguinitati, & affinitati,& perſepè anteponitur,& æquat,& ſuperat fraternitatem, n.*21.*& parentum affectionem, n.*23.

22 *Diſpoſitum inter ſanguine coniunctos habet locum inter amicos.*

24 *Amici ſuorum appellatione veniunt,& loco parentum habentur, ad quorum inſtar à teſtimonio ferendo repelluntur, num.*25.*& legata ex teſtamento minus ſollemni capiunt, num.* 26.

28 *Mens magis attendenda eſt ꝑ quàm verba legis, & quarè.*

30 *Parlamentum quid ſit,& eius ſollemnitates fieri poſſunt diebus feriatis,nec exindè inualidari poterunt,nu.*31. *& quarè, n.*32.

De

Digitized by Google

De Adminiſtrat.Vniuerſitat. Pragm.IV.

Collectan. IV.

A' Noſtra notitia è peruenuto, &c.

1 Cauetur hic, Syndicos deſtinandos Neapolim pro Vniuerſitatum negotijs non debere eſſe filios, aut coniunctos Electorum, ſiuè Decurionum.

2 Quatenus prohibitio reſpicit filios, intellige pragmaticam tàm reſpectu filiorum legitimorum, & naturalium, quàm naturalium tantum,cùm ex eodem ſanguine procedant,& intentione Legislatoris in caſu noſtro adaptari poteſt, & proindè diſpoſitio vtroſq; compre-
3 hendere debet, & ſi appellatione filiorũ,quandò ipſi non ſunt poſiti in conditione veniant ſolùm legitimi,non autem ſpurij,aut etiam naturales, qui ſubindè ſubſtitutum non excludũt *l.generaliter §.cùm autem C.de inſtit.& ſubſtit.* ſaltem in contrarium non apparente teſtatoris voluntate *Rot.deciſ.*115.*par.*2.*in recent.*nec
4 ad maioratus ſucceſſionem iſti tales veniunt *Flores Diez var.quæſt. lib.*1.*quæſt.*16.§.1.quia in conditionibus verba verè, & naturalitèr intelligi debent *l.fin.C. de his, qui veniam ætat.*
5 *impetran.* & ſolos filios legitimos verè eſſe filios, probatur *in l.fin. ff.de iur.deliberand.* ex
6 quibus emphytheuſi cõceſſa patri, & filijs adhuc excluduntur *Triuſ.deciſ.*26.*lib.*1. *Gama deciſ. Luſitan.* 347. ſic etiam beneficium *l. hac*
7 *conſultiſſima §. ex imperfecto C. de teſtament.*
8 *Theſaur. deciſ.* 94. nec illegitimis ſuffragatur *Valaſc. deciſ.* 94. vbi pariter ſic firmat diſpoſitione *l.ſi vnquam C. de reuocand. donat.* quod ſequitur *Marta deciſ.Rot.Piſan.*17.
9 Amplia etiam reſpectu filiorũ emãcipatorũ, ex dictis ſuprà *in prag.*3.*nu.*6.*de Actuarijs,&c.*
10 Et inſpecta mente pragmaticæ adhùc filios
11 adoptiuos, & arrogatos includerem,quàmuis filiorum ſub nomine tàm in diſpoſitiuis, quàm
12 in conditionalibus illi non veniant,& proindè in fideicommiſſis,& conditione,*ſi abſq; liberis,* tales minimè faciant conditionem deficere *l.fideicommiſſum ff.de condit.& demonſtrat.l.ſi itaq; §. fin. ff.de legibus, Gayl obſeruat. Camer. Imperial.*1 36.*lib.*2. *Linglois deciſ.*49.*quæſt.*3.
13 Et licèt pragmatica loquatur reſpectu filio-
14 rum Decurionum, tu amplia reſpectu patrũ, tùm ratione correlationis, quæ ineſt inter patres, & filios, & proindè prohibitum vni, cenſetur prohibitum alteri, & vno expreſſo, dicitur expreſſum alterum *Maceraten.reſol.*9 *n.*2. *lib.*3. & vno ſublato,dicitur ſublatum alterum *Surd.deciſ.*52. dicens *deciſ.*218. diſpoſitum in vno,cenſetur diſpoſitum in allo in correlatiuis *Boer.deciſ.*48. *Phab.deciſ.Luſitan.*72 *tom.*1.*Gomeſ. deciſ.*4. Idq; maximè eademmet,(prout in caſu noſtro) vigente ratione.
15 Tum etiam, quia pragmatica excludit pariter coniunctos,quorum ſub vocabulo venire patrem, voluit *Rot.deciſ.*385. *part* 2.*in recent.*
16 Sed in terminis *Concilij Tridentini ſeſſ.* 25. *cap.* 15.*de reformat.* vbi ſtat prohibitum, nè filij Clericorum illegitimi in Eccleſia, in qua patres beneficia obtinuerunt habere nequeunt, de quo latè *D.Riccius deciſ.Cur. Archiep. Neapolit.* 186. & 327. *par.*4. patrem non includi, quin obtinere beneficium in Eccleſia, in qua eius filius habuit idem, vel quodcũq;,aut aliud diſſimile,firment *Seraphin. deciſ.* 1442. & *Sell. in ſelleƈt. Canonic.cap.*92.*nu.*5.dicens,*in vna Maceraten.*18.*Nouembris* 1628.fuiſſe deciſum, patrem nõ prohiberi obtinere immediatè beneficium filij ſui legitimi.
17 Coniunctorũ pariter appellatione ad ornatũ pragmaticæ noſtræ obſeruabis venire affines, vt dixit *Rot.in Romana fideicommiſſi corã R.P. D.Octembergo,* vbi pariter, quòd vigore cognationis ſpiritualis venit compater,ad *tex. in cap.coram de off.delegat. & cap.fin. de poſtuland.* indè inter illos matrimonium contrahi prohibetur *Sayr. deciſ.* 1. & 2. *de cognat. ſpiritual.*
18 Agnatoſq; conſanguineorum ſub nomine venire,patet *in l. ſi ſpurius ff.vnde cognat. l.ſi poſt duas ff.de ſuis, & legitimis hæredibus,* immò etiam cognatos, ſi communis loquendi vſus ita ſe haberet, tradit *Gomeſ.deciſ.Rot. Rom.*102. & vide *Creſcent.deciſ.*4.*de conſtit.*vbi quòd ſtatutum requirens in contractibus minorum interuentum propinquorum, comprehendit tàm agnatos, quàm cognatos, licèt cõcurrentibus agnatis,& cognatis, agnati veniant præferendi,ex recepta *DD.* ſententia, & ratione, quia propriè agnati appellatione cõſanguineorum continentur,cognati verò impropriè,vel largo modo.
19 Nec nõ ad effectum pragmaticæ prohibitio reſpectu cõiunctorum poſſet extendi ad amicos Decurionum, maxima tamen amicitia co-
20 iunctos,quaſi quòd amicitia æquiparetur affinitati, & conſanguinitati, immò ipſis perſepè anteponitur *l.ſed ſi plures §. in arrogato*, ibi, *amicus, vel cognatus ff. de vulgar. & pupillar. ſubſtit. l.Theopompus*, ibi,*amici,& cognati ff.de dot. prælegat.* conducit *l. nemo ff.de hered.inſtituend.*ibi,*qui frater non eſt,ſed fraterna charitate diligitur,rectè cum ſuo nomine ſub appellatione fratris inſtituitur.*
21 Et quod plus eſt,amicitia æquat, & ſuperat fraternitatem, & amici inter ſe habent id totum, quod inter ſe obtineant conſanguinei ratione affectionis ſanguinis, & tantum operatur amicitia, quantum conſanguinitas, ſi tamen amicitia ſit immoderata, & magna *l. latè §.amicos ff.de verb ſignific. Seraphin.deciſ.*1191. 1147. & 1208.
22 Tali modo, vt non defuerunt,qui in hac noſtra

ſtra legali ſchola affirmauerint, diſpoſitum inter ſanguine coniunctos habere locum inter amicos, & alij aperta fronte dixerunt, pariter
23 amicitiam ſuperare parentum affectionem,
24 quaſi quòd amici ſuorū appellatione veniant,
25 locoq; parentum habentur, & ad inſtar ipſorum à teſtimonio ferendo repelluntur *l. 3. ff. de teſtibus, cap. ſi teſtes 4. quæſt. 3. cap. quoties de te-*
26 *ſtibus*, & legata ex teſtamento minus ſollemni capiunt *l. in teſtamento vbi gloſ. ff. de fideicommiſſ. libert. Rota in Romana legati coram R. P. D. Capizucco*.

27 Nec ſupradicta obiectio, quòd pragmatica de filiis, & coniunctis loquitur, & dùm illius verba ceſſant, ceſſare debeat & diſpoſitio, nec ampliari poſſit ad id, quod non dixit, & vti prohibitoria cenſetur permittere, quod in ſpecie non prohibuit, & proindè amici vti non nominati includi in hac prohibitione non debent.

Siquidèm patet reſponſio, ſupradicta ceſſare, quando aliter de mente pragmaticæ conſtat, quia licèt verba non dicāt, adhùc ex identitate rationis veniūt extendenda, ex reg. *l. Labeo in fin. de ſupel. legata, l. nominis, & rei §. vbi*
28 *bum ff. de verb. ſignific.* vbi percipitur, mentem magis eſſe attendendā, quàm verba, quia mens potior eſt verbis, & verba trahuntur ad mentem, & rationem, & non è contrà, & impropriari debent verba, vt deſeruiamus Legislatoris menti.

29 Indè hac de ratione, in prohibitione pragmaticæ includi Decurionum intrinſecos, amicos in rigiditate poſſit prætendi, ſed in id maximè verſari Iudicis officium arbitror.

30 Sed quatènus, electionem, de qua hic mandetur fieri in Parlamento publico, notabis, Parlamentum eſſe vnionem, ſiuè Congregationem Ciuium, quod vniuerſale agendum, quia quandò huiuſmodi Parlamentum fit, congregantur Ciues in loco ſolito, & ibi tractāt negotia Vniuerſitatis, præcedente tū pulſatione Campanæ, vel edicto, vel præconio, iuxtà Regionis mores, quibus eſt in hoc adhærendum *l. obſeruare C. de Decur. lib. 10. l. fin. C. de iur. Fiſci eod. lib. 10.*

31 Hæc antem Parlamenta poſſunt fieri etiam in diebus feriatis, & in eius fieri electiones, quæ redduntur validæ, nec annullari ſub hoc prætextu valent, vt determinatum fuit per S. R. C. ad fauorem Terræ Pratæ penès Cæſarium Secretarium in Banca Figliolæ, referente Regio Conſiliario Gizzarello.

32 In diebus enim feſtiuis non prohibentur Ciues ad Concilia huiuſmodi conuenire, & eligere ad officia, quia electio eſt actus animæ, licet terminetur ad negotia temporalia ſe habentia tantùm materialiter ad electionem, quæ formaliter, & in ſe eſt opus animæ, & opera animæ, ſcilicèt quæ ab anima procedunt regulariter licitè exercentur in huiuſmodi diebus feſtis *Graff. deciſ. aur. part. 1. cap. 34. lib. 2. nu. 16.*

SVMMARIVM.

1 *Forma qua vti debent Officiales in adminiſtratione bonorum vniuerſalium, recenſetur.*

2 *Nummi exacti, in eadem ſpecie debent reponi in arca, nec ab Ærarijs, vel Sindicis in proprium vſum conuerti, aut alijs mutuari, nu. 3.*

4 *Adminiſtratores alienarum pecuniarum regulariter eas debent erogare ad vſum deſtinatum, & conuertens ad vſum proprium tenetur ad intereſſe, nu. 5. & iure ciuili tenetur de furto, nu. 6 quāuis ſecus ſit iure Canonico, nu. 7.*

8 *Cauſa qualibet beſtialis excuſat à dolo.*

9 *Adminiſtrator pecuniam vniuerſalem conuertens in proprios vſus præſumitur in dolo ad inſtar tutoris conſumentis in ſuos vſus pecuniam pupillarem.*

10 *Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis non poſſunt pecuniam vniuerſalem alteri mutuare.*

11 *Sindicus quam ſummam expendere poſſit, & qua concurrere debeant ad expenſas, ſcilicèt ſubſcriptio Electorum omnium, vel maioris partis, nu. 12. cauſa expenſarum, & dies, nu. 14. & 15.*

13 *Adminiſtratio redditionis rationum debetur ab eo, ad quem vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat.*

16 *Adminiſtrator tenetur librum cōficere, & qualem, nu. 25.*

17 *Rationales qui præſunt rationibus, quas partitas admittere debent.*

18 *Rationales vndè dicti ſint.*

19 *Expenſa facta vltrà ſummam carolenorum quinq; nō præuio mandato Electorum, quāmuis ceſſerint in vtilitatem, & neceſſitatē Vniuerſitatis, an debeant admitti à Rationalibus, & nu. 21. & 24.*

20 *Forma omiſſio vitiat, licet in fauorabilibus ſimus, & cauſis pijs, declara, vt nu. 22.*

23 *Alienatio rei Eccleſiaſticæ non præcedente aſſenſu Apoſtolico an valida ſit, ſi facta ſit ex cauſa euidentis vtilitatis.*

25 *Impenſa facta à Sindico vna, eademq; die non excedentes ſingula quinq; carolenos, licet coniunctim ſummam magnam faciant, nec præcedat mandatum Electorum; an debeant admitti à Rationalibus, & numer. 28. & 30. ſed quot admittere debeat partitas eadem die, nu. 33.*

26 *Modicitatis ſumma non eſt habenda ratio, vndè non efficit ſimoniam, nu. 27.*

29 *Comedens ſepiùs modicum quid in die ieiunij, frangit ieiunium, & peccat.*

31 *Terrulæ licet nullo præcedente aſſenſu Apoſtolico alienari poſſint, tamē modica magni prædij Eccleſiaſtici pars abſq; tali ſollemnitate non poteſt alienari.*

32 *Princeps, qui non poteſt diminuere iura Regni,* quan-

quādo diminutio tendit in magnam læſionem iurium Regni. non poterit, nec modicè pluriès concedere.

34 *Sindici, & alij deputati non debent ponere in exitu, niſi quod realiter impenderunt pro ſeruitio Vniuerſitatis, & an eorum dicto credatur, quòd impenderint, vel aliter ſit probandum, nu. 35.*

36 *Depoſitis in introitu ſtatur contrà ſcribentem.*

37 *Liber rationum probat introitum ad fauorem pupilli, exitus verò debet iuſtificari.*

38 *Sindicus debet reponere in introitu omnes quantitates, etiam minimas quomodòcunq; ei obuentas, & omittens præſumitur illas ſubtraxiſſe, nu. 40.*

39 *Quantitates minimæ non comprehenduntur ſub ſtatuto, quo cauetur, reponendas eſſe omnes quantitates.*

41 *Omnis coniectura admittitur ad excludendam fraudem, vel delictum.*

42 *Introitus appellatione quid contineatur.*

43 *Pœna contrà fraudantes Vniuerſitates quæ, & qualiter teneantur, ſi plures contrauenerint, nu. 44. 45. & 47.*

45 *Furto à pluribus facto, an omnes teneantur in ſolidum de furto.*

46 *Plures animalia in fruges aliorum immittentes qualiter teneantur de damno.*

48 *Sindici, & Electi non participent in locatione vectigalium, nec per ſe, nec per interpoſitas perſonas, & præſumuntur conduxiſſe per interpoſitas perſonas, quotiès filij eorum, aut patres conducant, nu. 52. ſed quid ſi non ſimùl habitent, aut filij ſint emancipati, nu. 54.*

49 *Probibitus facere per ſe, probibetur facere per interpoſitas perſonas.*

50 *Per alium agens, per ſe facere videtur primariò.*

51 *Factum dependet à tribuente facultatem.*

53 *Filij patribus exiſtentibus Syndicis, aut Electis, & è contra, non poſſunt ſe ingerere in conductione vectigalium Vniuerſitatis.*

55 *Vniuerſitatis adminiſtratores non vendant fructus immaturos ante tēpus recollectionis, alias vēditio eſt nulla ipſo iure, & Syndici reuocare illam poſſunt, n. 65. licet non è contra poſſit reuocari per emptorem, n. 66. amplia, nu. 57. nec promittere de vendendo, n. 58. nec dare inſolutum creditoribus, num. 59. ſed an dare in pignus, num. 60. & 62.*

56 *Venditionis verbo omnis actus dominij tranſlatiuus cōtinetur, & pignus, & hypotheca, n. 61.*

62 *Statutum loquens de alienatione non habet locum in contractu pignoris, & quarè.*

63 *Emphyteuta qui probibetur abſq; conſenſu Domini alienare, non probibetur pignorare abſq; eius conſenſu.*

64 *Alienatione permiſſa, an etiam ſit permiſſa pignoratio.*

66 *Alienationes bonorū Vniuerſitatis nulliter factæ mulierum, minorum & Eccleſiæ non ſeruatis ſollemnitatibus, reuocari non poſſunt inuitis, & n. 67. & 68. declara reſpectu Eccleſiæ, vt n. 69.*

70 *Fructuum nomine venit quod naſcitur, & renaſcitur, glandis, n. 71. palea, & fœnum, n. 72. arundo, & ſylua cedua, n. 73. granum, vinum, ordeum, & oleum, n. 74. nix, & alta, vt nu. 75. lana, nu. 76. vbi lanæ appellatione quid contineatur.*

77 *Legumina cur ita dicta.*

78 *Syndici, & Electi ad quid teneantur circa locationes gabellarum Vniuerſitatis, & quam diligentiam adhibere in adminiſtratione debeāt, n. 79.*

80 *Syndicos adhibuiſſe diligentiam, nec fuiſſe negligentes circa res Vniuerſitatis adminiſtrandas præſumendum eſt.*

81 *Negligentia in habentibus officium cum adminiſtratione quando contineat latam culpam, latiſſimam, leuem, vel leuiſſimam, aut dolum ſaltem præſumptum.*

82 *Subhaſtatio facienda in locatione vectigalium Fiſcalium, & cui tradi debeant, nu. 83. ſubhaſtationes rerum Vniuerſitatis, n. 84. & requiſita ad illas, ibidem, & quoties fieri debeant, n. 85.*

86 *Locatio reuocari an debeat facta maiori oblatione, & quādo dicatur locatio perfecta, n. 88. & an ope reſtitutionis in integrum reuocari poſſit, nu. 89. limita quando fraus adeſſet, aut machinationis ſuſpitio, vel ſollemnitates ſeruatæ non eſſent, n. 90. vel quando læſio excedit nō ſolùm dimidiam, ſed vltra ſextam partem, n. 91.*

87 *Fides Fiſcalis non debet decipi.*

92 *Subhaſtatio an ſit reiteranda, ſi ob vocum confuſionem in ſubhaſtatione ignoretur vltimus licitator.*

93 *Licitator etiam perſonaliter cogi poteſt ad oblationem iam factam implendam, ſed poteſt retinere pecuniam ſibi debitam, & compenſare, n. 94.*

95 *Licitator primus an, & quando per ſecundum plus offerentem ſit liberatus.*

96 *Conductor gabellæ Vniuerſitatis ſi deficiat ſoluere in tempore promiſſo, poteſt ab eo gabella auferri, & dari alteri.*

97 *Locatio introituum, & gabellarum Vniuerſitatis præſumitur facta cum capitulis ſolitis præcedentibus, licet de illis mentio non fiat.*

98 *Cōductores veteres vectigalium, & gabellarum Vniuerſitatis an præferantur cum iiſdem pactis, pretio, & conditionibus, declara, vt nu. 99. veteres verò cogi an poſſint conducere iterum, & de nouo, n. 100. & quando, n. 101.*

102 *Facta ſubhaſtatione plus offerenti liberantur Vniuerſitatum introitus.*

103 *Cautionibus idoneis eſt cauendum.*

104 *Fideiuſſor in dubio non cenſetur idoneus.*

105 *Idoneus moribus, & non facultatibus quis præſumitur.*

106 *Fideiuſſor idoneus quis dicatur, vſq; ad n. 113.*

K 2 114 *Fi-*

114 Fideiuſſor ſi vnus nõ ſit idoneus, ſi detur adiectus, quando idoneus euadet.

115 Fideiuſſores dandi, cuius loci eſſe debeant.

116 Obligati fideiuſſorem dare quando obligando propria bona adimpleant.

117 Cautio qualis qualis quando ſufficiat.

118 Fideiuſſor quando poſſit petere, vt à fideiuſſione eximatur, & n.119.120.121.& 122.

123 Conductor volens mutare fideiuſſorem non auditur, ſed neq; ad mutandum cogi poteſt, nu. 124.

125 Fideiuſſio cõductori an à Syndico remitti poſſit, ſi æquiualens præſtet pignus, & n.127.

126 Fideiuſſio, & pignus æquiparantur, immò pignoris datio eſt magis plena, & tutior.

128 Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur de dãno ob fideiuſſores non idoneos datos à conductoribus gabellarum, & quarè, n.130.

129 Negligentia, & omiſſio punibilis eſt.

130 Adminiſtratores tenentur Vniuerſitati de culpa, & negligentia ad inſtar tutorum.

131 Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur conſignare claues arcæ, in qua eſt repoſita pecunia Vniuerſitatis abſq; requiſitione, vel dilatione, ſufficit tamen ſi incontinenti, & ſic poſt tres, vel paucos dies conſignentur, n.133.

132 Dictionis, ſtatim, effectus.

134 Temporis modicitas, & breuis mora, & paruũ interuallum non obeſt, nec conſideratur.

135 Canonicus abſens per modicum tempus non poteſt priuari Canonicatu à ſuo Epiſcopo.

136 Adminiſtratores Vniuerſitatum tenentur facere computa, & illa reddere infra decem dies immediatè ſequẽtes tempus finitæ adminiſtrationis, ſed non ante tempus finitum, & quarè, nu.139 niſi de mala adminiſtratione conſtet, quia poterint priuari, n.140.

137 Adminiſtrator omnis tenetur ſuæ adminiſtrationis rationem reddere, & enumerantur qui tenentur, n.138.

140 Adminiſtrator quibus in caſibus teneatur reddere rationem, pendente adminiſtratione.

141 Syndici, & Electi qualiter reddere debeant rationem, rationes præſentare, eaq; ante omnia, n.142.& 143 & quomodo procedatur contra edere rationes recuſantes, & an poſſit contra eos iurari in litem, vt dolosè occultãtes, n.144. licet id eſſet contra heredes, & quando, n.145.

146 Rationes vti exhiberi debeant, probandum eſt, quòd extent, nec ſufficit pro exiſtentia præsũptio, ſed plenè probari debet, nu.147.

148 Syndici, & Electi ſucceſſores eligũt Rationales, quibus anteceſſores reddant computa Vniuerſitatis, & electio vbi facienda ſit, n.149.& infra quantum tempus computa liquidãda ſint, & exigenda, n.174.

150 Rationes reddendæ ſunt in loco geſtæ adminiſtrationis, cuius ratione adminiſtrator ſortitur forum, n.151.

152 Adminiſtrator Vniuerſitatis infra quod tempus exigere debeat exigẽtias Vniuerſitatis, aliàs ipſe tenebitur, quid ſi ſint plures, an, & quãdo teneantur inſolidum, num.155. & quãdo excuſetur ſi non exegerit, n.156.& ſeq.& n.183.

153 Tutor negligens in non exigendo nomina debitorum pupillarium tenetur de proprio, idem reſpectu Aerarij, n.154.

158 Debitores non ſunt ſuffocandi in exactione, ſed benigna, & ſalua honeſtate compellendi, etiam ad inſtantiam Fiſci, & in Fiſcalium rerum adminiſtratores, n.159.

160 Reſiduũ quod dicatur, & eius nomine exactio quid operetur, n.161.

162 Ciues impotentes, & pauperes moleſtandi non ſunt, & eximuntur à tributis, taleis, & collectis nu.163. ſi tamen adſit votum Iudicis, & Capitanei loci, n.164.

165 Capitanei locorum ad inſtãtiam Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis tenentur cogere debitores Vniuerſitatis ſtatim, & incontinẽti, ſimpliciter, de plano, & ſine figura iudicij, nu. 171. aliàs tenẽtur in ſyndicatu reſarcire de ſuo omnia damna, nu.173.

166 Collectarum exactio ſit ſummariè, habet exequutionem paratam, & poteſt incipere ab exequutione, & carceratione, n.167. & quomodo in eius exactione procedendum ſit, n.165.171. & 172.

168 Dictionis, incontinenti, natura, & effectus, & quid deſideret, n.169.

170 Incontinenti quod dicatur, & qualitèr interpretetur.

175 Rationis redditio continet reliquorum reſtitutionem.

176 Rationes redditæ non dicuntur, niſi ſolutio reliquorum ſubſequatur, ea tamen ſolutio probat redditionem rationum, n.177.

178 Adminiſtrator nequit conueniri, nequè cogi ad compenſandum pro certa ſumma, niſi finita adminiſtratione, & nu.181.& quarè, nu.179. declara, vt n.180.& è contra neque ipſe petere ſuum creditum, n.182.

184 Impedimẽta quæ excuſent, & reddant illæſum obligatum facere actum, & nu.187. vbi quòd affectatum non excuſat.

185 Impeditus legitimè excuſatur, in pœnam non incidit, & contra eum tempus non currit.

186 Moroſus non eſt qui legitimè impeditus ſolutionem non recepit, aut exceptione legitima tueri ſe poteſt.

188 Difficultas non excuſat à mora, & à peremptione inſtantiæ, ſi ſit affectata.

189 Debitoribus Vniuerſitatis aliquid remitti non poteſt, ſi fuerint ſignificati, aut cõdemnati, neq; à Syndicis, neq; ab Vniuerſitate, neq; ab Exactoribus Fiſcalium, neq; ab alijs Adminiſtratoribus, n.191.& 192.& ſi remittatur, liberatio non contingit, niſi præcedente ſolutione, nu. 190.& remiſſio eſt nulla ipſo iure, ipſoq; facto, n.193. neq; ad illam annullandam requiritur aliqua ſententia, n.194.

195 Dictiones, ipſo iure, & ipſo facto, operãtur in-

con-

continenti abſq; Iudicis miniſterio, & ita dicebat Author, n. 196.

197 Adminiſtratores Vniuerſitatis ſtatim accepto officio ſe informent de oneribus Vniuerſitatis Fiſcalibus, ordinarÿs, & extra, quæ quomodo ſoluantur ab Vniuerſitatibus in Regno, n.198. & quid de ipſis iudicetur, nu.199. & quid vbi Vniuerſitas eſſet diminuta, nu.200. & quid ſi in totum defeciſſet n.201.

201 Redditibus publicis Vniuerſitatis non ſufficientibus ad ſatisfactionem debiti, quid agendum.

203 Gabellæ extraordinariæ non poſſunt exigi ceſſante neceſſitate, ob quam fuerunt impoſitæ.

204 Reſeruationis cauſa ceſſante, ceſſat reſeruatio.

205 Creditoribus Vniuerſitatis quo ordine ſit ſatisfaciendum.

206 Fiſcus habet tacitam hypothecam, & præfertur omnibus creditoribus, etiam in bonis poſtea quæſitis, n.207. niſi cum eo cõcurrat pupillus, nu. 208. etiam creditoribus Banci habentibus perſonalem actionem anteriorem, n.209.

210 Adminiſtrator Vniuerſitatis pecunias ſuperabũdantes implicare debet in extinctionem æris alieni, vel in emptionem annuorum introituũ, aliàs ad exemplum tutoris, & baly tenetur ad intereſſe, niſi neceſſe eſſet reparare pontes, aut muros Ciuitatis, in quo quanta quantitas expẽdi debeat de iure communi, n.211. & ad eam qui teneantur, & an priuilegiati, n.212.

213 Patres, filÿ, vel fratres non poſſunt inſimul eligi in regimen Vniuerſitatis, & quarè, & an vnus poſt alium, n.220.

214 Patris appellatione in odioſis non venit auus paternus, vbi infertur ad multa.

215 Filÿ appellatione qui veniant, & an nepotes, nu. 216. maximè in materia ſtricta, & odioſa, n.217.

218 Fratris appellatione in odioſis non venit frater patruelis, licet in fauorabilibus veniat etiã vterinus, n.219.

221 Lis eſt controuerſia iudicialis, quæ non dicetur exiſtere nec de facto, nec de iure, ſi fuerit mota per Procuratorem, de cuius mandato non benè conſtat, n.222.

223 Lis inducta cenſetur per citationem ad partem legitimè peruentam, niſi per Aduerſarium factum ſit, quòminus demandetur exequutioni, & ad eius notitiam iudicialiter perueniret, n.224. & qualis debeat eſſe citatio, ad finem illam inducendi, n.225. debet eſſe expedita à Iudice competenti, num.226. nec debet eſſe nulla, n.227.

228 Lis dicitur mota, cùm eſt conteſtata, & illa non conteſtata vitium litigÿ non intrat, n.229.

230 Litis conteſtatio quomodo fiat, & in Regno Portugalliæ, n 231.

232 Debitores declarati, vel declarandi non poſſunt eligi in Adminiſtratores Vniuerſitatis, cui debẽt, nec alios eligere, n.235. niſi modicæ quantitatis ſit debitum, aut creditum, n.236. vel Ciues conſentiant, n.244. vel ſoluerint ante tempus adminiſtrandi, n.246.

233 Creditor Vniuerſitatis adminiſtrator eſſe non poteſt, & poteſt ſe excuſare ad inſtar tutoris, qui non poteſt eſſe debitor pupilli, neq; creditor, n. 234.

237 Adminiſtrator eligi poteſt inhabilis ob defectũ idoneorum, & habilium.

238 Pater obligatus mittere filiũ ad ſtudia, vel armorum tractationem, excuſatur ſi in neceſſitate reperiatur, & nõ habeat vnde ſatisfaciat.

239 Neceſſitate non patiente moram res Eccleſiæ alienari poſſunt, non adito Superiore.

240 Adminiſtrator Vniuerſitatis nequit eligi, qui habet litem cum Vniuerſitate, nec poterit alios eligere, & ſic priuatur voce in Parlamentis, nu. 241. ſed non litigans cum Barone, nu. 242. vel niſi Ciues conſentiant, nu.243. vel renunciauerit liti, n.245.

246 Adminiſtrator Vniuerſitatis non poteſt donare, & ſi donet, Rationales non admittũt donationum partitas, amplia in quolibet Adminiſtratore, & cum libera, num 247 niſi donet ex cauſa remuneratoria ſeruitiorum præſtitorũ Vniuerſitati, n.248. vel Baroni, vt eligat terram in Cameram reſeruatam, n.253.

249 Donare prohibitus poteſt donare ex cauſa remunerationis.

250 Donatio Concubinæ in remunerationem fieri poteſt à Milite aliàs prohibito donare.

251 Donatio remuneratoria non reuocatur vitio ingratitudinis, neq; confertur, n.252. appellatur iuſta, nu. 253. nec dicitur ex mera liberalitate facta, ſed potiùs per viam contractus, & reuocari nequit, n.254. & ſeq.

256 Donatio remuneratoria cùm fit à Syndico, merita ſunt probanda coram Rationalibus, ad finem vt admittant partitas, & quarè facta extraneo non eſt opus meritorum probatione, nu.257. valet quando aſſertio meritorum eſſet ſpecialis, n.258.

259 Barones procurent cum effectu rationes Syndicorum, & Adminiſtratorum Vniuerſitatis, & Exactorum, vt videantur, & liquidẽtur, aliàs grauant vaſallos, num 260. idem de Epiſcopo, nu.261. an tamen poſſint petere nõ concurrentibus alÿs Ciuibus, vt reuideantur rationes, nu.263. vbi praxis Regiæ Cameræ recenſetur.

261 Epiſcopus poteſt excommunicare renitẽtes reddere rationes, etiam ſi ſint Fratres Capellani Religionis Hieroſolymitanæ adminiſtrantes reditus Parochialis ſæcularis non comparentes ad reddendas rationes.

262 Ciues particulares Vniuerſitatis poſſunt petere rationes ab Adminiſtratoribus, & interuenire ad informandos Rationales, & Calculatores.

264 Significati inuiolabiliter adſtringuntur ad ſoluendum.

265 Pœnarum reſeruatio non poteſt excedere pœnas expreſſas.

266 Reſeruatio non extenditur vltrà expreſſa.

267 Arbitrium regulatur à iure, licet arbitrium

cuniam vniuerſalem ponant in exitu,niſi quòd realiter impendiderunt, & ſoluerunt pro Vniuerſitatis ſeruitio.

35 Obſerua, ſimplicem repoſitionẽ in exitu nõ operari, quin credatur Sindicis,impenſam feciſſe de illis, niſi aliter probetur, ſiquidem de poſitis in exitu non ſtatur pro ſcribente, ſed
36 debet illa probare, licèt de poſitis in introitu ſtetur contrà ſcribentem. *Rot. in Mantuana Mercimonij corãm R.P.D. Pegna in manuſcript.diuerſor.* vbi adducit *text.in l.qui ſub condi-*
37 *tione ff.de condit. & demonſtrat.* conducit nouiſſimè *Cutel. deciſ.*17. *num.* 3. vbi quòd liber rationum probat introitum ad fauorem pupilli,exitus verò debet iuſtificari.

38 Sed cùm *ibidem* mandetur, eſſe reponendas in introitu omnes q̃ntitates, etiam minimas,
39 quomodolibet illis obuẽtas, conſidera,vt niſi expreſsè fuiſſet id ſtatutum minimæ quantitates non comprehenderentur in diſpoſitione, ex vulgari *tex. in l.ſcio ff. de m integr. reſtit.l.*4. *in fin.ff.de adilit. edict.* cum adductis per *Leon. deciſ.Rot.Valent.*113.*lib.*1.

40 Et firma, fuiſſe in Regia Audientia Apuleæ habitum pro vero, vt contrà non ponentem in introitu partitas, vigere præſumptionem, illas ſubtraxiſſe,taliter quòd habeat onus probandi contrarium,& tunc poterit allegare aliquam excuſationem, vel errorem, qui præſumitur in dubio,ad finem excludendi fraudem,
41 & delictum, omniſquè coniectura pro illius excluſione admittenda eſt *Seſe deciſ.Rot. Aragon.*114.*nu.*25.*& deciſ.*128.*nu.*4.

42 Et nota, introitus appellatione contineri reditus, prouentus, & obuentiones, quæ ſunt ſinonyma, vt dixit *Rot. in* allegata *Mantuana Mercimonij* ex *glo.*notabili in *l.Thais §. libertatem ff.de fideicommiſſ. libert. l. vſufructus §. vſufructus ff.de vſufruct.*

43 Nec non reminiſcaris, quòd circa pœnam quadrupli hic impoſitam contrà defraudantes,poſſet adaptari *textus in l.qui in contractibus C.de iur.fiſc.lib.*10.

44 Et conſtituas concluſionem, ad talis quadrupli ſolutionem, (ſi plures ſint, qui contrauenerint) non ſingulos teneri, ſed pro rata, ſi tamen omnes ſint ſolnendo, aliàs exigetur ſolidum ab exiſtentibus ſoluendo,ad *tex.in l.aufertur §.ſi multi ff.de iur fiſc.*& ex adductis per *Boer.deciſ.*310.*& Theſaur. deciſ.*254. *nu.*3.vbi
45 tractat,ſi furtum fuerit à pluribus factum,omnes inſolidum de furto teneantur, meam hanc agnoſcit veram opinionem, & ità dicit in Senatu deciſum.

46 Et licèt contrà vrgeant adducta per *Griuel. deciſ.Senat. Dolan.*148. quatenus, ibi tutatur, quòd pluribus animalia ſua in fruges alienas immitrentibus, mulctandi ſint omnes vti ſinguli, & non vti vniuerſi.

47 Tamen primæ inhæreo ſententiæ,quia multiplicatio pœnarũ dari non debet, & in initio rem partem in pœnalibus eſt declinandum *l. pen.ff.de pœn.*

48 Et dùm in §.6. ſtatuitur,Sindicis,& Electis non licere participare in locatione vectigaliũ, nec per interpoſitas perſonas,adde concordare *textum* de iure communi in *l. non licet ff. de contrahend. empt. & in l.* 2. *ff. de Adminiſtrat. rer.ad Ciuit.pertinent.*& quę latiùs reaſſumpſimus in *tract.de grauam.vaſall.tom.*1. *grauam.* 394.vbi quòd prohibitus facere per ſe,nec per
49 interpoſitam perſonã agere valeat *l. pupillus §. ſed ſi per interpoſitam ff. de authorit. tutor.*
50 quia per alium agens, per ſe ipſum facere videtur *l.* 1.*§. deceſſiſſe ff. de vi, & vi armat.cap. qui per alium de regul. iur. in* 6. *l. quod iuſſu ff. eod.tit.* & per alium faciens primariò,ipſe agere videtur, & ſecundariò effectualiter, & propriè faciens *Amat.deciſ.Rot.Ferrar* 2.*num.*43.
51 cùm factum dependat à tribuente facultatem *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſc.Neap.*8.*par.*3.

Cuius ſanè concluſionis ratio inueſtigatur, quia ſi per interpoſitam perſonam admitteretur fieri tales conductiones, eluſoria redderetur pragmaticæ diſpoſitio,& prohibitio,& ipſi pragmaticæ fraus fieret, cùm in fraudem legis faciat, qui ſaluis verbis legis ſententiam eius circumuenit *l. non dubium C. de legibus, Chriſtinæus deciſ.Cur.Belgic.*62.*nu.*6.*vol.*2.

52 Dicetur autem conductio talium vectigalium facta ab huiuſmodi Sindicis, & Electis, quotiès per eorũ filios, aut patres conductio fieret,ad *tex.in l.pupillus §.fi.ff.de authorit.tut.*

53 Vndè reſultat axioma, vt exiſtentibus Sindicis, & Electis patribus, filij non poſſunt ſe ingerere in conductione huiuſmodi Gabellarum Vniuerſitatis, & è contrà exiſtẽtibus Adniſtratoribus filijs, nec patres valebunt illas conducere, & ità vna vice reminiſcor expediſſe prouiſiones in Regia Audientia Moliſij.

54 Cęterùm,ceſſaret talis præſumptio,quotiès patres, & filij inſimùl non habitarent, vel filij eſſent emancipati, quaſi quòd tunc diuerſum habere videantur patrimonium.

Sed ad euitandas fraudes mihi ſuaderem verius, & in tali caſu nec liceret, huiuſmodi conductiones fieri,capienda eſt enim in dubio illa via, per quam promulgata lex potiùs ampliationem prohibitiuã fraudis habeat, quàm reſtrictiuam patiatur, cùm prohibitio alicuius rei extendi debeat ad omnia, ex quibus contrà prohibitionem poſſit deueniri *Seſe deciſ. Rot. Aragon.*391.*nu.*4.*to.*4.

55 Et quatènus in §.7. diſponitur, nè Adminiſtratores Vniuerſitatum vendant fructus immaturos antè recollectionis tempus.

56 Obſerua, ſub iſto venditionis verbo omnem actum dominij tranſlatiuum contineri *l.* 2.*C.de reb. alien.§. alienationis auth. de non alien.l.*1.*§.*1.*C.de fund.dotal. Afflict.deciſ.*240. *num.*4. *Seraph.deciſ.*196.*Rot.Diuerſ.deciſ.*48.*&* *par.*

par. 1. *Ludouic. deciſ Peruſin* 93. *nu.* 38. & illud
impedire *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 32. *part.* 1.
& proindè actũ facere Adminiſtratores pro-
57 hiberi, quòd legalis ſaltem venditio ſubſequa-
tur *Seſe deciſ Arag.* 30. *nu.* 16. *& deciſ* 121. *num.*
10. *Surd. deciſ.* 278 *num.* 2 *deciſ.* 254 *num.* 20. *&*
58 *deciſ.* 326. *num* 27. & conſequenter valida non
eſt promiſſio de vendendo, nec in id conueni-
re poſſunt Electi, & Sindici *Caualcan. deciſ.* 4.
59 *nu.* 1. *par.* 4. nec illa dare inſolutum, & pro ſo-
luto creditoribus *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 60.
num. 5.
60 Sed non per hoc crederem, prohiberi poſſe
61 dari in pignus, quia licèt ſub venditionis ap-
pellatione veniat pignus, & hypotheca *§. alie-
nationis auth. de alienand. Seſe deciſ. Rot. Ara-
gon.* 185. *nu.* 2. tamen in huiuſmodi caſu ceſſa-
bit regula, quia ex datione in pignore detri-
mentum conſideratum à pragmatica in vendi-
ne fructuum immaturorum non oritur.
62 Eò maximè, quia ſtatutum loquens de alie-
natione non habet locum in contractu pigno-
ris, quia ibi non transfertur dominium, cuius
translatio in alienatione ſemper requiritur *l.*
1. *C. de fund. dotal. l. fin. C. de reb. alienand.* & vi-
de *Cened quæſt. canonic. cap.* 11.
63 Hinc deſcendere poſſet, vt emphyteutæ, qui
prohibetur abſq; conſenſu Domini alienare,
liceat pignorare abſq; illius conſenſu, de quo
videndi ſunt *Surd deciſ.* 160 *&* 173. *Gama de-
ciſ* 28. *&* 188. *D. Ricc. deciſ Cur. Archiepiſc.* 202.
par. 2.
64 Conducunt pro corroboratione, quæ ſatis
docta Minerua coaceruando conſiderat *Giz-
zarel. deciſ.* 74. pro reſolutione articuli, ſi per-
miſſa alienatione, dicatur etiam conceſſa pi-
gnoratio, vt latiùs apud eum cerni poterit.
65 Cũq; in *hoc §.* ſimiles vẽditiones declaren-
tur nulla ipſo iure, inferas, Electos, & Sindicos
alienantes tales fructus immaturos, alienatio-
nem reuocare poſſe *Valaſc. deciſ* 69. *num.* 14.
Grãmat. dec. 93. *Mar. Antonin. var. reſol. lib.* 1.
reſolut. 38. *num.* 18. *Surd. deciſ.* 51. *nu.* 17. quod
patet in *eadem pragmatica*, ibi *& non ſiano
obligati all'oſſeruanza di ſimili contratti.*
66 Sed non è contrà huiuſmodi facultas erit
conceſſa emptori, qui ex cauſa talis nullitatis
non poterit recedere à contractu facto inuita
67 Vniuerſitate, prout reſpectu alienationis bo-
norum mulierum, & minorum ex defectu ſol-
lemnitatum voluit *Rota in Romana cenſus de
Romuclis* 23. *Iunij* 1600. *coràm Eminentiſſimo
Cardinali Mellino, & in alia Romana hæredi-
tatis* 14. *Maij* 1603. *coràm R P. D. Litta, & in
Maceraten. cenſus Mercurij* 14. *Maij* 1614. *co-
ràm Dunozetto*, ſicq; reſpectu contractus facti
cum Eccleſia firmarunt *Rot. Diuerſ. deciſ.* 133.
nu. 11 *par.* 2, *Gacher. dec.* 94. *nu.* 23. *& ſeq. Char-
tar. deciſ. Rot. Ienuæ* 46. *nu.* 19. latè *Theſaur. fo-*
68 *renſ. q.* 37. *lib.* 3. vbi quòd in tantum alienatio
rei Eccleſiaſticæ facta, non præcedentibus ſo-
lemnitatibus *Extrauagant. ambitioſæ de rebus
Eccleſ. non alienand.* reputabitur nulla, in quã-
tum Eccleſia ſtare noluerit, ità quòd inuita
Eccleſia, contrahenti nõ licebit ex capite nul-
litatis à contractu recedere, *Puteus deciſ.* 310.
lib. 1. *Creſcent. deciſ.* 1. *de locat. Rot. in Peruſina
reſciſſionis cõtractus* 28. *Februarij, &* 18. *Mar-
tij* 1588 *coràm Eminentiſſimo Cardinali Blan-
chetto, in Romana Domus* 4. *Februarij* 1592.
*coràm Eminentiſſimo Cardinali Mantica, in
Romana cenſus* 10. *Maij* 1596. *coràm Eminen-
tiſſimo Cardinali Mellino, & aliàs ſepiùs*, quod
69 ipſe limitabam in facti contingentia, vbi antè
conſumatum actum, & ſic antè Aſſenſus Apo-
ſtolici impetrationem obtentam, pars ſe pœ-
niteret, quia tunc pœnitentiæ locus erit *Card.
Mantic. in deciſ.* 201. etiam inuita Eccleſia.
70 At dũ hic fiat mentio de fructibus, obſerua,
ſub fructuum nomine venire quod naſcitur, &
renaſcitur, ad *tex. vbi gloſ. in cap. ſalubriter de
vſuris.*
71 Et fructuum appellatione venire glandem
l. 1. *ff. de gland. legend.*
72 Item venire palcã, & fœnum *l. vſusfructua-
rius meſſe ff. quib. mod. vſusfruct. amittat. l. fin. §
cùm apertiſſimi C. de ſeruit. & aqu. l. cum ma-
nuſata §.* 1. *ff. de contrahend. empt.*
73 Similiter venire Arundines, & ſyluæ ceduæ
l. qui fundum ff. de contrahend. empt. vbi ſi ven-
ditor exceperit omnẽ fructum, quòd arundi-
nem, & ſyluam ceduam tanquàm in fructu ex-
cepiſſe videtur.
74 Et quatenus in eodem *§.* inter fructus repo-
nuntur, granum, ordeum, vinum, & oleum, no-
75 ta, quòd fructuum appellatione, nedùm fru-
ctus naturales, in quorũ productione, & per-
ceptione, magis ipſa natura, quàm hominis in-
duſtria operatur, vt ſunt fœnum, glandes, caſta-
neæ, poma, ligna, & ſimilia, verum etiam indu-
ſtriales, qui potiùs ex hominis induſtria, quàm
ex ipſa natura perueniunt, & percipiuntur, &
iſti ſunt triticũ, ordeũ, fabæ, vinum, oleũ, & alia
huiuſmodi veniũt *l. fructus ff. de vſur. l. ex di-
uerſo, & ibi glo. ff. de rei vendicat. Gizzarell. de-
ciſ.* 34. *num.* 42. apud quem ſolidè quidem re-
peries perplura, quæ nàm ſint in fructu, occa-
ſione diſcuſſionis articuli, ſi nix ſit in fructu, &
augeat fructus feudi.
76 Et dùm inter illos pragmatica enumerat
quoq; lanam, ſcias, lanæ appellatione venire
quoq; lanam filatam, antè quam tamen ſit cõ-
texta, & lanæ appellatione, non inſpecta natu-
rali ſignificatione, id continetur, quod tinctum
non eſt *l. ſi cui, & ibi gloſ. ff. de legat.* 3. ſed quã-
dò eſt adiectum ſignum vniuerſale, venit lana
cuiuſcunq; generis, vt colligitur ex *l. pediculis
§. labeo ff. de aur. & argent. legat*, & voluit *Ro-
ta deciſ.* 697. *num.* 6. *par.* 1. *in Recentior.* & vidè
Seſe deciſ. Aragon. 391. *num.* 8. *& in fin. & deciſ.*
392. *to.* 4.
77 Cùmq; *ibidem* fiat mentio de leguminibus,

Digitized by Google

14 *Electio eſt nulla, niſi vocentur omnes Ciues, qui intereſſe debent, quid ſi Ciues renuerint venire vocati, n. 15. & qua pars ſufficiat, quòd interueniat, & an eius nomina ſpecialiter ſcribi debeant, nu 16.*

17 *Vniuerſitatis factum cenſetur factum per duas partes illius.*

18 *Rector vt expediat negotia Vniuerſitatis, duæ partes Vniuerſitatis requiruntur.*

19 *Procurator conſtitutus à minori numero, quàm duarum partium Vniuerſitatis non valet.*

20 *Vniuerſitatis duæ partes eſſe debent in negotijs ſpectantibus pluribus vt vniuerſis, tota verò Vniuerſitas requiritur in ſpectantibus ſingulis vt ſingulis.*

21 *Electio debet fieri more conſueto, & quæ in ea ſeruanda ſint.*

22 *Officialis in creatione mos antiquus ſeruandus eſt, aliàs creatio eſt nulla.*

23 *Concilium Vniuerſitatis non congregatum in loco ſolito eſt nullum, & quarè nu. 24.*

24 *Conſuetudo eſt ſeruanda in omnibus actibus, & vincit legem.*

25 *Electio facta more ſolito reuocari non poteſt.*

26 *Electus ſi moriatur, onus ſubeundi non tranſit ad hæredes.*

27 *Conſuetum vt quid dicatur, concurrere debet actuum frequentia, quæ quot actibus introducatur, n. 28.*

29 *Electus à Syndico, qui remotus ſit, erit manutenendus in poſſeſſione, ſi ſit cõfirmatus ab Vniuerſitate.*

30 *Syndici, & Electi finito officio non poſſunt continuare officium, nec ad idem promoueri durante quinquennio, nec ad aliud durante triennio, & quarè, n. 31. niſi accedente conſenſu ſingulorum, n 32.*

33 *Contradictio Ciuium in confirmatione debet eſſe tempore confirmationis, & an obſtet confirmato data præſcriptione confirmandi, & eligendi Officiales Vniuerſitatis, non data vacatione ab officio.*

34 *Confirmatio ſi impugnetur ex inhabilitate, illa probanda erit per allegantem.*

35 *Electi ſi ſint confirmandi, non adminiſtrant antè confirmationem.*

36 *Baro an ius aliquod habeat in confirmando Officiales Vniuerſitatis, & an ſint manutenendi in poſſeſſione, quam in id habent, & tenentur confirmare Electos à maiori parte, n. 37.*

38 *Maior pars dicitur dignior.*

39 *Electus à digniori parte erit confirmandus per Baronem in electo, paribus exiſtentibus votis.*

40 *Electio nulla ſi confirmetur per Baronem, confirmatio quoq; erit nulla, & quarè.*

41 *Confirmans nihil de nouo tribuit.*

De Adminiſtratione Vniuerſitat. Pragm. II.

Collectan. III.

1 VOlumus, &c. Electiones Syndicorum, & Officialium Vniuerſitatum eſſe faciendas per Ciues more ſolito principaliter hic ſancitur.

2 Quorum Ciuium appellatione obſeruabis, venire propriè, & ſtrictè originarios, nedùm natos in Ciuitate, ſed in Comitatu *Gratian. decis. Rot. March. 96.* annuens in materia fauorabili conceſſum Ciuibus, Comitatenſibus pariter dici conceſſum *l. 2. C. de nundin. l. ciuibus C. de munic. & origin lib. 10. Franc. March. decis. 365 to n. 1. Præſ de Franch. decis. 316. D. Ricc decis. Cur Archiep. Neap. 84 par. 3.*

3 Et licèt Incolæ ſub tali nomine pariter cõ-
4 prehendantur, tamẽ Originarij ſemper reportant palmam, & præferuntur, vt probauimus *forenſ quæſt. 161. part.* 1. tali modo, vt illi in electione ſint iudicandi idoneiores, ac præferendi incolis, & extraneis *Put. decis 254. alias 247. lib. 1. Rot. decis. 299. part. 1. diuerſ. Maſtrill. decis 2. nu. 147.*

5 Inter Originarios autem, maiorem ætate in electionibus eſſe præferendum tutantur *Phæb. decis Rot. Luſitan 66. tom. 1. Mar. Ant. var. reſolut lib. 1. cap. 4. nu. 2* quia vti maiores nati cenſentur eſſe prudentiores *Griuell. decis. Dolan. 146. n. 11.*

6 Nec nõ, nobiliores, diuites, & benemeritos eligendos eſſe firmat *Cabed. decis. Luſitan. 84. part. 2.*

7 Et Doctorem præferri non Doctori, patet ex *Rot. in recent. decis. 36. part 2. D. Ricc. decis. Cur. Archiep Neap. 135. part. 4.* licèt minus doctum, modò ſit idoneus, cuius mores ſunt noti, & approbati prȩferri doctiori, cuius vita ignoratur, voluerit *Rota apud Buratt decis. 22.*

8 Et inter Ciues præferendum eſſe illum, qui muneri, cui præficitur eſt aptior, & idoneior, cenſuit *eadem Rot. in decis. 537. nu. 14 part. 1. in recent. & apud Buratt. in d. decis. 22.*

9 Cȩterùm, quatènus à Ciuibus eſſe faciendam electionẽ hic appareat, ſignabis, illos debere interuenire in Parlamentis, & Concilijs, nec regulariter, niſi ex cauſa licita poſſe ingreſſum vetari, aliàs electiones ſubſequutæ eſſent nullæ *Reg. Tapia decis S C. 30.* & latiùs probauimus *de grauamin. vaſallorum tom. 1. grauam. 129.*

10 Et ex eodem fonte, dicas, exoriri, electionẽ Syndici & Electorum Vniuerſitatis non poſſe fieri à Barone præuia nominatione Vniuerſitatis, quàmuis illa in poſſeſſione exiſteret, ſed per Ciues eſſe faciendam *Præſ. de Franch. decis. 20.*

11 Immò Baro in huiuſmodi electionibus inter-

teruenire nequit *idem Praſ. de Franch. deciſ.*
609 *nu.6.* & deciſum in S.C.ſcripſimus *de gra-
uam. vaſſall.tom.1.grauam.*127. vbi ad ſaturi-
tatem.
12 Et per Ciues congregato concilio, nec per
Syndicos, & Electos repreſentantes Vniuerſi-
tatem fieri debere huiuſmodi Officialium ele-
ctionem *idem Præſes de Franch.deciſ.*210. & de-
terminauit Sacrum Regium Conſilium inter
Vniuerſitatem Putignani cum Particularibus
ipſius, ſub die 26.Februarij 1580.penès Secre-
tarium.
13 Ità vt quàmuis electio iſtorum de regimine
Vniuerſitatis eſſet ſolita fieri à prædeceſſori-
bus tantùm, per Sacrum Regium Conſilium
inter Vniuerſitatem Terræ Faræ, & eius vti-
lem Dominum extitit decretum, eſſe capien-
dam informationem, & interim pro illo anno
electionem non fieri per veteres tantùm de
regimine, ſed per totam Vniuerſitatem con-
gregato concilio, & hanc partem tutatur *Stai-
ban.cõſ.*45.vbi ſic pariter iudicatum ab eodem
Sacro Conſilio autumat.
14 Reddetur autem electio nulla, niſi vocentur
omnes Ciues, qui intereſſe debent, vt ſepiùs
iudicauit Sacrum Regium Cõſilium, & in ſpe-
cie in cauſa Particularium Terræ Solofræ, ſub
die 2. Septembris 1578. in Banca de Caro, &
aliàs apud *Annam ſingul.* 161.
15 Qui ſi vocati renuerint venire, electio pote-
rit perfici, nec nulla reddetur ob eorum abſen-
tiam, vt determinauit idem Sacrum Regium
Conſilium die 14.Februarij 1624. referẽte Re-
gio Conſiliario Meliore ſuper electione Ciui-
tatis Monopolis, vt in Banca de Scacciauẽto.
16 Sed non reticeam dicere, in Congregatio-
ne, & concilio Vniuerſitatis ſaltim duas partes
omnium habentium vocem in dicta Vniuerſi-
tate requiri, ad *tex. in l. planè ff. quod cuiuſq;
Vniuerſit. nomin. Franc. Marc. deciſ.* 225. *&*
783. *tom.*1. quorum nomina ſpecialiter adno-
tari debent *idem deciſ.*788.789. quamuis *Mo-
bed. deciſ.*1. *de reb.Eccleſ.non alienand* referat,
Rotam decidiſſe, præfatam ſolemnitatem ſolũ
in grauioribus negotijs eſſe de ſubſtantia.
17 Indè factum duarum partium Vniuerſitatis
cenſetur factum ipſius Vniuerſitatis *Afflict.*
18 *deciſ.* 373. quia vt Rector expediat negotia
Vniuerſitatis, requiruntur duæ partes ipſius
19 *Bellamer.deciſ.*275. & hinc procurator conſti-
tutus à minori numero duarum partium Vni-
uerſitatis non valet *Minſynger. obſeruat.*82.
20 *cent.*1. Et Vniuerſitas in ijs, quæ ſunt commu-
nia pluribus vt vniuerſis debent eſſe ſaltem
duæ partes Vniuerſitatis *Capyc. deciſ.* 4. ſecus
dicens in ijs, quæ ſunt communia pluribus vt
ſingulis, quia tunc omnium conſenſus neceſ-
ſarius eſſet *Praſes de Franch deciſ.*197. *Franc.
Marc. deciſ.*489. *Linglois* recenter *deciſ.*36.
quaſt. 1. vbi tractat cum diſtinctione, quandò
debeat ſtari maiori parti eligentium, & quan-
dò non, & cum ſupradicta pertranſit opinione
in ſpectantibus ad vti ſingulos.
21 Dùm autem *in textu* dicitur, *Electionem fie-
ri debere more conſueto*, aduertatur, hoc in iure
benè fuiſſe fundatum, cùm in talibus electioni-
bus debeant ſeruari leges, ſtatuta, & conſue-
tudines cuiuſcunq; loci *l.penult. C. de iur. fiſc.
lib.* 10. *l.6. ff. quod cuiuſque Vniuerſit. nomin.*
22 *Franc. Marc deciſ.*80. Officiales enim quandò
creantur, debet mos antiquus ſeruari, aliàs ele-
ctio eſſet nulla, & ità apud ſuprema noſtra Tri-
bunalia ſeruatur.
23 Et quòd Concilium Vniuerſitatis dicatur
nulliter conuocatũ, quãdò non congregatur in
loco ſolito, & conſueto, ſepiùs determinauit
Sacrum Conſilium, & quotidiè iudicat ex *l.2.
C.de decurion.lib.*10.
24 Ratio autem deſumitur, quia cõſuetudo lo-
ci eſt attendenda, & obſeruanda in omnibus
actibus, vt per *Puteli deciſ.*176.*lib* 3. vbi quòd
conſuetudo vincit legem *Gayl obſeruat.*36. *lib.*
1. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 14. *Carocc. deciſ.*3.
*Arumaus deciſ.*14. *Rot.Germania.*
25 Quòd ſi electio more ſolito facta ſit, illa re-
uocari non poterit *Cabed. deciſ.*84.*num.*14. vbi
26 etiam *num.*41. quòd ſi electus moriatur, onus
ſubeundi non tranſit ad hæredes.
27 Ibi autem *in textu, conſueto*, monitum te vo-
lo, quòd ad effectum, vt quid dicatur conſue-
tum, concurrere debet actuum frequentia
*Franc. Marc. deciſ.*255. *par.* 1. *Afflict. deciſ.*
321. *& deciſ.*388. *Viuius dec.*130. *Gratian.deciſ.*
148. *Creſcent. deciſ.*1. *de conſuetud. Bellon. de-
ciſ* 17. *Barzius deciſ.*95. *Cacheran.deciſ.*99.
28 Quæ actuum frequentia verſari debet ne-
ceſſariò circà duos actus *Gramm. deciſ.* 48.
*Franch.deciſ.*91. *Maſtrill.deciſ.*67.

Et quatènus *aliqui* tenuerũt, vnicum actum
ſufficere, aduerte, nam vltra quòd hæc opinio
non attenditur, tamen procedit quòad probã-
dum ſolitum, vide *Theſaur. quaſt.forenſ.*38.
*lib.*2.
29 Notabis autem, electionem Decurionum,
vulgo *Electi*, ab aliquo Syndico electo, & con-
firmato facto, quãuis Syndicus ex aliqua cau-
ſa remoueretur, ſubſiſtere debere, & proindè
Decuriones illos electos eſſe manutenendos
in poſſeſſione, vt iudicatum, & confirmatum
per Sacrum Conſilium enunciat *Aſcia deter-
minat.* 186.
30 Nec non aduerte, quòd quàmuis Syndici, &
Electi Vniuerſitatum finito tempore non poſ-
ſint continuare officium, ad *tex. in l.2.C. de
muneribus, & honoribus non continuand.* & ad
officium, quod exercuerunt durante quinquẽ-
nio promoueri nequeant, nec ad aliud duran-
te triennio, etiam de eorum voluntate *Praſ.de
Franch. deciſ.*264.
31 Cuius concluſionis ratio redditur, quia ſi
promoti Rempublicam perpetuò tenerẽt oc-
cupatam, aſperè dominarentur, indè vt aufe-
ras

Digitized by Google

ras cauſam delinquendi, ab officio deſiſtere
debent,ità *Cabed.decíſ.Luſit* 84.*nu*.7.*part*.2.
32 Tamen accedente conſenſu ſingulorum Ci-
nium confirmari poterint *Vtinus decíſ.* 129.
Præſes de Fräcb. decíſ 609.& nos latiùs proba-
33 uimus *forenſ quæſt*.85. *part*.1. vbi plura repe-
ries, & præſertim, quòd contradictio alicuius
de Ciuibus debet eſſe tempore confirmatio-
nis in concilio generali, & quòd ſtante legiti-
ma conſuetudine præſcripta confirmandi hu-
iuſmodi Officiales Vniuerſitatis, & eligendi,
non data vacatione, tūc contradictio Ciuium
etiam maioris partis non obſtat, & confirma-
tio legitimè fieri poterit, *vide ibi*, nàm non pi-
gebit:
34 Quòd ſi electio, vel confirmatio impugne-
tur ex aliqua inhabilitate perſonæ, impugnans
inhabilitatem probare debet *Seſe decíſ. Rot.*
Aragon 389.*n*.38. *&* 39 *tom*.4.
35 Ceterùm,quatènus *in pragmatica* ſtatuatur,
Electos debere confirmari ab eis, ad quos de
iure,vel conſuetudine pertinet,nota,huiuſmo-
di Electos non poſſe exercere antè confir-
mationem obtentam *Phœbus decíſ*. 66. *par*. 1.
quia per ſolā electionē nō habent ius in re, ſed
per confirmationem obtinent ius in rem, & ad
rem, & iuriſdictionem habent à confirmante,
& non à nominante, vide *forenſ.noſtram quæſt*.
119 *par*. 2.
36 In qua quidem confirmatione vtiles Domi-
ni Terrarum poſſunt prætendere aliquod ius,
ſi attendatur *deciſio Guid.Pap*.631.qui ſi repe-
riantur in hac poſſeſſione, erint manutenendi
Præſes de Franch.decíſ.210. nos cōfirmauimus
in *quæſt forenſ* 103.*par*.1.ſicq; indiſtinctè vide-
mus ſeruari in Regno.
37 Et adſtringuntur confirmare electos à ma-
iori parte,& habentes maiora ſuffragia, vt de-
38 ciſum per Sacrum Conſilium fatetur *Staiban.*
conſ.52. cùm maior pars ſit dignior *Phœb.decíſ.*
Luſitan.66. *part*.1.
39 Quinimmò ſi attendantur tradita per eun-
dem *Phœb.in decíſ.Luſitan* 67.*ead.par*.1.quatè-
nus deciſum refert, Electum à digniori eſſe
præferēdum,quando dantur pares voces, Ele-
ctus à digniori parte, paribus exiſtentibus vo-
tis, erit per Baronem confirmandus.
40 Tandemq; obſerua, vt electione facta per
Vniuerſitatem nulla exiſtente,& Barone con-
firmante, confirmationem adhùc nullam red-
dit, cùm actus nullos cōfirmatio minimè rele-
uet, & ideò cùm confirmatio ſit conualeſcen-
tia,& nequeat dari in re perempta,& mortua,
nullum producit effectum,& inualida cenſetur
Reg.Tapia decíſ.S.C.3.*nu*.74. & ità reminiſcor
meo tempore, determinaſſe Regiam Audien-
tiam Capitinatæ,in qua fuit ordinatum,de no-
uo eſſe faciendam electionem,& confirmatio-
nem debere ſubſequi.
41 Qua occaſione ſignabis,vt confirmans nihil
de nouo tribuat *Griuel. decíſ.Dolan*.140. *nu*.9.

SVMMARIVM.

1 *Syndici deſtinandi Neapolim pro Vniuerſitate, qui ex electis probibeantur, & num*.2.9.10.13.15.17.19.

2 *Naturales an veniant appellatione filiorum, & ſubſtitutum excludant,n*.3.*& ſuccedant in maioratu, n*.4.*in emphyteuſi,nu*. 6. *& beneficio l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto C.de teſtam.nu*.7.*& l.ſi vnquam C.de reuoc.donat. nu* 8.

5 *Filij legitimi ſolùm ſunt verè filij*.

11 *Adoptiui, & arrogati non veniunt appellatione filiorum tàm in diſpoſitiuis, quàm in conditionalibus,vndè nec faciunt deficere conditionem*,ſi ſine liberis,*n*.12.

13 *Pater Decurionis non poteſt eligi in Syndicum pro Vniuerſitatis negotijs à filio Decurione, Neapolim tractandis*.

14 *Correlatiuorum vno probibito, cenſetur probibitū alterum, & vno expreſſo,dicitur expreſſum alterum,vno ſublato,dicitur ſublatum alterum, & diſpoſitum in vno,cenſetur in altero*.

15 *Pater venit appellatione coniunctorum*.

16 *Pater poteſt obtinere beneficium in Eccleſia, in qua filius illegitimus beneficium obtinuit, quamuis filius non poſſit attenta diſpoſitione* Concilij Tridentini.

17 *Coniunctorum appellatione venit affinis, atque compater,vigore cognationis ſpiritualis*.

18 *Agnati,& cognati an veniant appellatione conſanguineorum,& quomodò*.

19 *Amicus an poſſit deſtinari in Syndicum pro negotijs Vniuerſitatis Neapolim tractandis, attenta pragmatica probibente,eligi coniunctos, & num*. 27. *& an intrinſeci electorum num*. 29.

20 *Amicitia æquiparatur conſanguinitati, & affinitati,& perſepè anteponitur,& æquat,& ſuperat fraternitatem,n*.21.*& parentum affectionem,n*.23.

22 *Diſpoſitum inter ſanguine coniunctos habet locum inter amicos*.

24 *Amici ſuorum appellatione veniunt,& loco parentum habentur, ad quorum inſtar à teſtimonio ferendo repelluntur, num*.25.*& legata ex teſtamento minus ſollemni capiunt, num*. 26.

28 *Mens magis attendenda eſt, quàm verba legis, & quarè*.

30 *Parlamentum quid ſit,& eius ſollemnitates fieri poſſunt diebus feriatis,nec exindè inualidari poterunt,nu*.31. *& quarè, n*.32.

De

Digitized by Google

De Adminiſtrat.Vniuerſitat. Pragm.IV.

Collectan. IV.

A' Noſtra notitia è peruenuto, &c.

1 Cauetur hìc, Syndicos deſtinandos Neapolim
pro Vniuerſitatum negotijs non debere eſſe
filios, aut coniunctos Electorum, ſiuè Decu-
rionum.
2 Quatènus prohibitio reſpicit filios, intelli-
ge pragmaticam tàm reſpectu filiorum legiti-
morum, & naturalium, quàm naturalium tan-
tum,cùm ex eodem ſanguine procedant,& in-
tentione Legislatoris in caſu noſtro adaptari
poteſt, & proindè diſpoſitio vtroſq; compre-
3 hendere debet, & ſi appellatione filiorũ,quan-
dò ipſi non ſunt poſiti in conditione veniant
ſolùm legitimi,non autem ſpurij,aut etiam na-
turales, qui ſubindè ſubſtitutum non excludũt
l.generaliter §.cùm autem C.de inſtit.& ſubſtit.
ſaltem in contrarium non apparente teſtato-
ris voluntate *Rot.deciſ.*115.*par.*2.*in recent.*nec
4 ad maioratus ſucceſſionem iſti tales veniunt
*Flores Diez var.quæſt. lib.*1.*quæſt.*16.§.1.quia
in conditionibus verba verè, & naturalitèr in-
telligi debent *l.fin. C. de his, qui veniam ætat.*
5 *impetrau.* & ſolos filios legitimos verè eſſe
filios, probatur *in l.fin. ff.de iur.deliberand.* ex
6 quibus emphytheuſi cõceſſa patri, & filijs ad-
huc excluduntur *Triuſ.deciſ.*26.*lib.*1. *Gama*
*deciſ. Luſitan.*347. ſic etiam beneficium *l. hæc*
7 *conſultiſſima §.ex imperfecto C. de teſtament.*
8 *Theſaur. deciſ.* 94. nec illegitimis ſuffragatur
Valaſc. deciſ. 94. vbi pariter ſic firmat diſpoſi-
tione *l.ſi vnquam C. de reuocand. donat.* quod
ſequitur *Marta deciſ.Rot.Piſan.*17.
9 Amplia etiam reſpectu filiorũ emãcipatorũ,
ex dictis ſuprà *in prag.*3. *nu.*6.*de Actuarys,&c.*
10 Et inſpecta mente pragmaticæ adhùc filios
11 adoptiuos, & arrogatos includerem,quàmuis
filiorum ſub nomine tàm in diſpoſitiuis, quàm
12 in conditionalibus illi non veniant,& proindè
in fideicommiſſis,& conditione,*ſi abſq; liberis*,
tales minimè faciant conditionem deficere
l.fideicommiſſum ff.de condit.& demonſtrat.l.ſi
itaq; §. fin. ff.de legibus, Gayl obſeruat. Camer.
*Imperial.*1 36.*lib.*2. *Lingloïs deciſ.*49.*quæſt.*3.
13 Et licèt pragmatica loquatur reſpectu filio-
14 rum Decurionum, tu amplia reſpectu patrũ,
tùm ratione correlationis, quæ ineſt inter pa-
tres, & filios, & proindè prohibitum vni, cen-
ſetur prohibitum alteri, & vno expreſſo, dici-
tur expreſſum alterum *Maceraten.reſol.*9 *n.*2.
*lib.*3. & vno ſublato,dicitur ſublatum alterum
*Surd.deciſ.*52. dicens *deciſ.*218. diſpoſitum in
vno,cenſetur diſpoſitum in alio in correlatiuis
*Boer.deciſ.*48. *Phab.deciſ.Luſitan.*72 *tom.*1.*Go-*
*miſ. deciſ.*4. Idq; maximè eademmet,(prout in
caſu noſtro) vigente ratione.
15 Tum etiam, quia pragmatica excludit pari-
ter coniunctos,quorum ſub vocabulo venire
patrem,voluit *Rot.deciſ.*385. *part* 2.*in recent.*
16 Sed in terminis *Concilij Tridentini ſeſſ.* 25.
*cap.*15.*de reformat.* vbi ſtat prohibitum, nè filij
Clericorum illegitimi in Eccleſia, in qua pa-
tres beneficia obtinuerunt habere nequeunt,
de quo latè *D.Riccius deciſ.Cur. Archiep. Nea-*
polit. 186. & 327. *par.*4. patrem non includi,
quin obtinere beneficium in Eccleſia, in qua
eius filius habuit idem, vel quodcũq;,aut aliud
diſſimile,firment *Seraphin. deciſ.* 1442. & *Sell.*
*in ſelle ct. Canonic.cap.*92.*nu.*5.dicens,*in vna*
*Maceraten.*18.*Nouembris* 1628.fuiſſe deciſum,
patrem nõ prohiberi obtinere immediatè be-
neficium filij ſui legitimi.
17 Coniunctorũ pariter appellatione ad orna-
tũ pragmaticæ noſtræ obſeruabis venire affi-
nes, vt dixit *Rot.in Romana fideicommiſſi corã*
R.P. D.Oƈtembergo,vbi pariter, quòd vigore
cognationis ſpiritualis venit compater,ad *tex.*
in cap.coram de off.delegat. & *cap.fin. de poſtu-*
land. indè inter illos matrimonium contrahi
prohibetur *Sayr. deciſ.* 1. & 2. *de cognat. ſpiri-*
tual.
18 Agnàtoſq; conſanguineorum ſub nomine
venire,patet *in l. ſi ſpurius ff.vnde cognat. l. ſi*
poſt duas ff.de ſuis,& legitimis hæredibus,immò
etiam cognatos, ſi communis loquendi vſus
ita ſe haberet,tradit *Gomeſ.deciſ.Rot.Rom.*102.
& vide *Creſcent.deciſ.*4.*de conſtit.*vbi quòd ſta-
tutum requirens in contractibus minorum in-
teruentum propinquorum,comprehendit tàm
agnatos, quàm cognatos, licèt cõcurrentibus
agnatis,& cognatis, agnati veniant præferen-
di,ex recepta *DD.* ſententia, & ratione, quia
propriè agnati appellatione cõſanguineorum
continentur,cognati verò impropriè,vel largo
modo.
19 Nec nõ ad effectum pragmaticæ prohibitio
reſpectu cõiunctorum poſſet extendi ad ami-
cos Decurionum, maxima tamen amicitia cõ-
20 iunctos,quaſi quòd amicitia æquipararetur affi-
nitati, & conſanguinitati, immò ipſis perſepè
anteponitur *l. ſed ſi plures §. in arrogato*, ibi,
amicus, vel cognatus ff. de vulgar. & pupillar.
ſubſtit. l.Theopompus, ibi,*amici,& cognati ff.de*
dot. prælegat. conducit *l. nemo ff.de hered.inſti-*
*tuend.*ibi,*qui frater non eſt,ſed fraterna chari-*
tate diligitur,rectè cum ſuo nomine ſub appella-
tione fratris inſtituitur.
21 Et quod plus eſt,amicitia æquat, & ſuperat
fraternitatem, & amici inter ſe habent id to-
tum, quod inter ſe obtineant conſanguinei
ratione affectionis ſanguinis, & tantum ope-
ratur amicitia, quantum conſanguinitas, ſi ta-
men amicitia ſit immoderata, & magna *l. latè*
*§.amicos ff.de verb ſignific. Seraphin.deciſ.*1191.
1147. & 1208.
22 Tali modo, vt non defuerunt,qui in hac no-

ſta legali ſchola affirmauerint, diſpoſitum in-
ter ſanguine coniunctos habere locum inter
amicos, & alij aperta fronte dixerunt, pariter
23 amicitiam ſuperare parentum affectionem,
24 quaſi quòd amici ſuorū appellatione veniant,
25 locoq; parentum habentur, & ad inſtar ipſo-
rum à teſtimonio ferendo repelluntur *l. 3. ff. de
teſtibus, cap. ſi teſtes 4. quæſt. 3. cap. quoties de te-*
26 *ſtibus*, & legata ex teſtamento minus ſollemni
capiunt *l. in teſtamento vbi gloſ. ff. de fideicom-
miſſ. libert. Rota in Romana legati coram R. P.
D. Capizucco.*

27 Nec ſupradicta obiectio, quòd pragmatica
de filijs, & coniunctis loquitur, & dùm illius
verba ceſſant, ceſſare debeat & diſpoſitio, nec
ampliari poſſit ad id, quod non dixit, & vti
prohibitoria cenſetur permittere, quod in ſpe-
cie non prohibuit, & proindè amici vti non
nominati includi in hac prohibitione non de-
bent.

Siquidèm patet reſponſio, ſupradicta ceſſa-
re, quando aliter de mente pragmaticæ con-
ſtat, quia licèt verba non dicāt, adhùc ex iden-
titate rationis veniūt extendenda, ex reg. *l. La-
beo in fin. de ſupel. legata, l. nominis, & rei §. ver-*
28 *bum ff. de verb. ſignific.* vbi percipitur, mentem
magis eſſe attendendā, quàm verba, quia mens
potior eſt verbis, & verba trahuntur ad men-
tem, & rationem, & non è contrà, & impro-
priari debent verba, vt deſeruiamus Legiſla-
toris menti.

29 Indè hac de ratione, in prohibitione prag-
maticæ includi Decurionum intrinſecos, ami-
cos in rigiditate poſſit prætendi, ſed in id ma-
ximè verſari Iudicis officium arbitror.

30 Sed quatènus, electionem, de qua hic man-
detur fieri in Parlamento publico, notabis,
Parlamentum eſſe vnionem, ſiuè Congrega-
tionem Ciuium, quod vniuerſale agendum,
quia quandò huiuſmodi Parlamentum fit,
congregantur Ciues in loco ſolito, & ibi tra-
ctāt negotia Vniuerſitatis, præcedente tū pul-
ſatione Campanæ, vel edicto, vel præconio,
iuxtà Regionis mores, quibus eſt in hoc ad-
hærendum *l. obſeruare C. de Decur. lib. 10. l. fin.
C. de iur. Fiſci eod. lib. 10.*

31 Hæc autem Parlamenta poſſunt fieri etiam
in diebus feriatis, & in eius fieri electiones,
quæ redduntur validæ, nec annullari ſub hoc
prætextu valent, vt determinatum fuit per
S. R. C. ad fauorem Terræ Pratæ penès Cæ-
ſarium Secretarium in Banca Figliolæ, refe-
rente Regio Conſiliario Gizzarello.

32 In diebus enim feſtiuis non prohibentur Ci-
ues ad Concilia huiuſmodi conuenire, & eli-
gere ad officia, quia electio eſt actus animæ,
licet terminetur ad negotia temporalia ſe ha-
bentia tantùm materialiter ad electionem,
quæ formaliter, & in ſe eſt opus animæ, &
opera animæ, ſcilicèt quæ ab anima proce-
dunt regulariter licitè exercentur in huiuſ-
modi diebus feſtis *Graff. deciſ. aur. part. 1. cap.
34. lib. 2. nu. 16.*

SVMMARIVM.

1 *Forma qua vti debent Officiales in adminiſtra-
tione bonorum vniuerſalium, recenſetur.*
2 *Nummi exacti, in eadem ſpecie debent reponi in
arca, nec ab Aerarijs, vel Sindicis in proprium
vſum conuerti, aut alijs mutuari, nu. 3.*
4 *Adminiſtratores alienarum pecuniarum regula-
riter eas debent erogare ad vſum deſtinatum,
& conuertens ad vſum proprium tenetur ad
intereſſe, nu. 5. & iure ciuili tenetur de furto,
nu. 6 quamuis ſecus ſit iure Canonico, nu. 7.*
8 *Cauſa qualibet beſtialis excuſat à dolo.*
9 *Adminiſtrator pecuniam vniuerſalem conuer-
tens in proprios vſus præſumitur in dolo ad
inſtar tutoris conſumentis in ſuos vſus pecu-
niam pupillarem.*
10 *Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis non
poſſunt pecuniam vniuerſalem alteri mutua-
re.*
11 *Sindicus quam ſummam expendere poſſit, &
qua concurrere debeant ad expenſas, ſcilicet
ſubſcriptio Electorum omnium, vel maioris
partis, nu. 12. cauſa expenſarum, & dies, nu.
14. & 15.*
13 *Adminiſtratio redditionis rationum debetur ab
eo, ad quem vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat.*
16 *Adminiſtrator tenetur librum cōficere, & qua-
lem, nu. 25.*
17 *Rationales qui præſunt rationibus, quas parti-
tas admittere debent.*
18 *Rationales vndè dicti ſint.*
19 *Expenſa facta vltrà ſummam carolenorum
quinq; nō præuio mandato Electorum, quam-
uis ceſſerint in vtilitatem, & neceſſitatē Vni-
uerſitatis, an debeant admitti à Rationalibus,
& nu. 21. & 24.*
20 *Formæ omiſſio vitiat, licet in fauorabilibus ſi-
mus, & cauſis pijs, declara, vt nu. 22.*
23 *Alienatio rei Eccleſiaſticæ non præcedente aſſen-
ſu Apoſtolico an valida ſit, ſi facta ſit ex cau-
ſa euidentis vtilitatis.*
25 *Impenſa facta à Sindico vna, eademq; die non
excedentes ſingula quinq; carolenos, licet con-
iunctim ſummam magnam faciant, nec præ-
cedat mandatum Electorum; an debeant ad-
mitti à Rationalibus, & numer. 28. & 30. ſed
quot admittere debeat partitas eadem die,
nu. 33.*
26 *Modicitatis ſummæ non eſt habenda ratio, vn-
dè non efficit ſimoniam, nu. 27.*
29 *Comedens ſepiùs modicum quid in die ieiunij,
frangit ieiunium, & peccat.*
31 *Terrula licet nullo præcedente aſſenſu Apoſto-
lico alienari poſſint, tamē modica magni præ-
dij Eccleſiaſtici pars abſq; tali ſollemnitate
non poteſt alienari.*
32 *Princeps, qui non poteſt diminuere iura Regni,
quan-*

Digitized by Google

quãdò diminutio tendit in magnam læſionem iurium Regni non poterit, nec modicè pluriès concedere.

34 *Sindici, & alij deputati non debent ponere in exitu, niſi quod realiter impenderunt pro ſeruitio Vniuerſitatis, & an eorum dicto credatur, quod impenderint, vel aliter ſit probandum, nu. 35.*

36 *Depoſitis in introitu ſtatur contrà ſcribentem.*

37 *Liber rationum probat introitum ad fauorem pupilli, exitus verò debet iuſtificari.*

38 *Sindicus debet reponere in introitu omnes quantitates, etiam minimas quomodòcunq; ei obuentas, & omittens præſumitur illas ſubtraxiſſe, nu. 40.*

39 *Quantitates minimæ non comprehenduntur ſub ſtatuto, quo cauetur, reponendas eſſe omnes quantitates.*

41 *Omnis coniectura admittitur ad excludendam fraudem, vel delictum.*

42 *Introitus appellatione quid contineatur.*

43 *Pœna contra fraudantes Vniuerſitates quæ, & qualiter teneantur, ſi plures contrauenerint, nu. 44. 45. & 47.*

45 *Furto à pluribus facto, an omnes teneantur in ſolidum de furto.*

46 *Plures animalia in fruges aliorum immittentes qualiter teneantur de damno.*

48 *Sindici, & Electi non participent in locatione vectigalium, nec per ſe, nec per interpoſitas perſonas, & præſumuntur conduxiſſe per interpoſitas perſonas, quotiès filij eorum, aut patres conducant, nu. 52. ſed quid ſi non ſimùl habitent, aut filij ſint emancipati, nu. 54.*

49 *Prohibitus facere per ſe, prohibetur facere per interpoſitas perſonas.*

50 *Per alium agens, per ſe facere videtur primariò.*

51 *Factum dependet à tribuente facultatem.*

53 *Filij patribus exiſtentibus Syndicis, aut Electis, & è contra, non poſſunt ſe ingerere in conductione vectigalium Vniuerſitatis.*

55 *Vniuerſitatis adminiſtratores non vendant fructus immaturos ante tẽpus recollectionis, aliàs vẽditio eſt nulla ipſo iure. & Syndici reuocare illam poſſunt, n. 65. licet non è contra poſſit reuocari per emptorem, n. 66. amplia, nu. 57. nec promittere de vendendo, n. 58. nec dare inſolutum creditoribus, num. 59. ſed an dare in pignus, num. 60. & 62.*

56 *Venditionis verbo omnis actus dominij tranſlatiuus cõtinetur, & pignus, & hypotheca, n. 61.*

62 *Statutum loquens de alienatione non habet locum in contractu pignoris, & quarè.*

63 *Emphyteuta qui prohibetur abſq; conſenſu Domini alienare, non prohibetur pignorare abſq; eius conſenſu.*

64 *Alienatione permiſſa, an etiam ſit permiſſa pignoratio.*

66 *Alienationes bonorũ Vniuerſitatis nulliter factæ mulierum, minorum & Eccleſiæ non ſeruatis ſollemnitatibus, reuocari non poſſunt illis inuitis, & n. 67. & 68. declara reſpectu Eccleſiæ, vt n. 69.*

70 *Fructuum nomine venit quod naſcitur, & renaſcitur, glandis, n. 71. palea, & fœnum, n. 72. arundo, & ſylua cedua, n. 73. granum, vinum, ordeum, & oleum, n. 74. nix, & alia, vt nu. 75. lana, nu. 76. vbi lana appellatione quid contineatur.*

77 *Legumina cur ita dicta.*

78 *Syndici, & Electi ad quid teneantur circa locationes gabellarum Vniuerſitatis, & quam diligentiam adhibere in adminiſtratione debeãt, n. 79.*

80 *Syndicos adhibuiſſe diligentiam, nec fuiſſe negligentes circa res Vniuerſitatis adminiſtrandas præſumendum eſt.*

81 *Negligentia in habentibus officium cum adminiſtratione quando contineat latam culpam, latiſſimam, leuem, vel leuiſſimam, aut dolum ſaltem præſumptum.*

82 *Subhaſtatio facienda in locatione vectigalium Fiſcalium, & cui tradi debeant, nu. 83. ſubhaſtationes rerum Vniuerſitatis, n. 84. & requiſita ad illas, ibidem, & quoties fieri debeant, n. 85.*

86 *Locatio reuocari an debeat facta maiori oblatione, & quãdo dicatur locatio perfecta, n. 88. & an ope reſtitutionis in integrum reuocari poſſit, nu. 89. limita quando fraus adeſſet, aut machinationis ſuſpitio, vel ſollemnitates ſeruatæ non eſſent, n. 90. vel quando læſio excedit nõ ſolùm dimidiam, ſed vltra ſextam partem, n. 91.*

87 *Fides Fiſcalis non debet decipi.*

92 *Subbaſtatio an ſit reiteranda, ſi ob vocum confuſionem in ſubbaſtatione ignoretur vltimus licitator.*

93 *Licitator etiam perſonaliter cogi poteſt ad oblationem iam factam implendam, ſed poteſt retinere pecuniam ſibi debitam, & compenſare, n. 94.*

95 *Licitator primus an, & quando per ſecundum plus offerentem ſit liberatus.*

96 *Conductor gabellæ Vniuerſitatis ſi deficiat ſoluere in tempore promiſſo, poteſt ab eo gabella auferri, & dari alteri.*

97 *Locatio introituum, & gabellarum Vniuerſitatis præſumitur facta cum capitulis ſolitis præcedentibus, licet de illis mentio non fiat.*

98 *Cõductores veteres vectigalium, & gabellarum Vniuerſitatis an præferantur cum iiſdem pactis, pretio, & conditionibus, declara, vt nu. 99. veteres verò cogi an poſſint conducere iterum, & de nouo, n. 100. & quando, n. 101.*

102 *Facta ſubhaſtatione plus offerenti liberantur Vniuerſitatis introitus.*

103 *Cautionibus idoneis eſt cauendum.*

104 *Fideiuſſor in dubio non cenſetur idoneus.*

105 *Idoneus moribus, & non facultatibus quis præſumitur.*

106 *Fideiuſſor idoneus quis dicatur, vſq; ad n. 113.*

114 *Fideiuſſor ſi vnus nō ſit idoneus, ſi detur adiectus, quando idoneus euadet.*

115 *Fideiuſſoris dandi, cuius loci eſſe debeant.*

116 *Obligati fideiuſſorem dare quando obligando propria bona adimpleant.*

117 *Cautio qualis qualis quando ſufficiat.*

118 *Fideiuſſor quando poſſit petere, vt à fideiuſſione eximatur, & n.*119.120.121.*&* 122.

123 *Conductor volens mutare fideiuſſorem non auditur, ſed neq; ad mutandum cogi poteſt, nu.* 124.

125 *Fideiuſſio cōductori an à Syndico remitti poſſit, ſi æquiualens præſtet pignus, & n.*127.

126 *Fideiuſſio, & pignus æquiparantur, immò pignoris datio eſt magis plena, & tutior.*

128 *Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur de dāno ob fideiuſſores non idoneos datos à conductoribus gabellarum, & quarè, n.* 130.

129 *Negligentia, & omiſſio punibilis eſt.*

130 *Adminiſtratores tenentur Vniuerſitati de culpa, & negligentia ad inſtar tutorum.*

131 *Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur conſignare claues arcæ, in qua eſt repoſita pecunia Vniuerſitatis abſq; requiſitione, vel dilatione, ſufficit tamen ſi incontinenti, & ſic poſt tres, vel paucos dies conſignentur, n.* 133.

132 *Dictionis,* ſtatim, *effectus.*

134 *Temporis modicitas, & breuis mora, & parui interuallum non obeſt, nec conſideratur.*

135 *Canonicus abſens per modicum tempus non poteſt priuari Canonicatu à ſuo Epiſcopo.*

136 *Adminiſtratores Vniuerſitatum tenentur facere computa, & illa reddere infra decem dies immediatè ſequētes tempus finitæ adminiſtrationis, ſed non ante tempus finitum, & quarè, nu.* 139. *niſi de mala adminiſtratione conſtet, quia poterint priuari, n.*140.

137 *Adminiſtrator omnis tenetur ſuæ adminiſtrationis rationem reddere, & enumerantur qui tenentur, n.*138.

140 *Adminiſtrator quibus in caſibus teneatur reddere rationem, pendente adminiſtratione.*

141 *Syndici, & Electi qualiter reddere debeant rationem, rationes præſentare, eaq; ante omnia, n* 142.*&* 143 *& quomodo procedatur contra edere rationes recuſantes, & an poſſit contra eos iurari in litem, vt doloſè occultātes, n.* 144. *licet id eeſſet contra hæredes, & quando, n.* 145.

146 *Rationes vti exhiberi debeant, probandum eſt, quòd extent, nec ſufficit pro exiſtentia præſūptio, ſed plenè probari debet, nu.* 147.

148 *Syndici, & Electi ſucceſſores eligūt Rationales, quibus anteceſſores reddant computa Vniuerſitatis, & electio vbi facienda ſit, n.*149.*& infra quantum tempus computa liquidāda ſint, & exigenda, n.*174.

150 *Rationes reddendæ ſunt in loco geſtæ adminiſtrationis, cuius ratione adminiſtrator ſortitur forum, n.*151.

152 *Adminiſtrator Vniuerſitatis infra quod tempus exigere debeat exigētias Vniuerſitatis, aliàs ipſe tenebitur, quid ſi ſint plures, an, & quādo teneantur inſolidum, num.*155. *& quādo excuſetur, ſi non exegerit, n.*156.*& ſeq. & n.*183.

153 *Tutor negligens in non exigendo nomina debitorum pupillarium tenetur de proprio, idem reſpectu Aerarij, n.* 154.

158 *Debitores non ſunt ſuffocandi in exactione, ſed benigna, & ſalua honeſtate compellendi, etiam ad inſtantiam Fiſci, & in Fiſcalium rerum adminiſtratores, n.*159.

160 *Reſiduū quod dicatur, & eius nomine exactio quid operetur, n.*161.

162 *Ciues impotentes, & pauperes moleſtandi non ſunt, & eximuntur à tributis, taleis, & collectis nu.* 163. *ſi tamen adſit votum Iudicis, & Capitanei loci, n.*164.

165 *Capitanei locorum ad inſtātiam Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis tenentur cogere debitores Vniuerſitatis ſtatim, & incontinēti, ſimpliciter, de plano, & ſine figura iudicij, nu.* 171. *aliàs tenētur in ſyndicatu reſarcire de ſuo omnia damna, nu.* 173.

166 *Collectarum exactio fit ſummariè, habet exequutionem paratam, & poteſt incipere ab exequutione, & carceratione, n.*167. *& quomodo in eius exactione procedendum ſit, n.*165.171.*&* 172.

168 *Dictionis,* incontinenti, *natura, & effectus, & quid deſideret, n.* 169.

170 *Incontinenti quod dicatur, & qualitèr interpretetur.*

175 *Rationis redditio continet reliquorum reſtitutionem.*

176 *Rationes redditæ non dicuntur, niſi ſolutio reliquorum ſubſequatur, ea tamen ſolutio probat redditionem rationum, n.*177.

178 *Adminiſtrator nequit conueniri, nequè cogi ad compenſandum pro certa ſumma, niſi finita adminiſtratione, & nu.*181.*& quarè, nu.* 179. *declara, vt n.*180.*& è contra neque ipſe petere ſuum creditum, n.*182.

184 *Impedimēta quæ excuſent, & reddant illæſum obligatum facere actum, & nu.*187. *vbi quòd affectatum non excuſat.*

185 *Impeditus legitimè excuſatur, in pœnam non incidit, & contra eum tempus non currit.*

186 *Moroſus non eſt qui legitimè impeditus ſolutionem non recepit, aut exceptione legitima tueri ſe poteſt.*

188 *Difficultas non excuſat à mora, & à peremptione inſtantiæ, ſi ſit affectata.*

189 *Debitoribus Vniuerſitatis aliquid remitti non poteſt, ſi fuerint ſignificati, aut cōdemnati, neq; à Syndicis, neq; ab Vniuerſitate, neq; ab Exactoribus Fiſcalium, neq; ab alijs Adminiſtratoribus, n.*191.*&* 192.*& ſi remittatur, liberatio non contingit, niſi præcedente ſolutione, nu.* 190.*& remiſſio eſt nulla ipſo iure, ipſoq; facto, n.*193.*neq; ad illam annullandam requiritur aliqua ſententia, n.*194.

195 *Dictiones,* ipſo iure, & ipſo facto, *operātur incon-*

continenti abſq; Iudicis miniſterio, & ita dicebat Author, n.196.

197 *Adminiſtratores Vniuerſitatis ſtatim accepto officio ſe informent de oneribus Vniuerſitatis Fiſcalibus, ordinarijs, & extra, quæ quomodo ſoluantur ab Vniuerſitatibus in Regno, n.198. & quid de ipſis iudicetur, nu.199. & quid vbi Vniuerſitas eſſet diminuta, nu.200. & quid ſi in totum defeciſſet, n.201.*

202 *Reditibus publicis Vniuerſitatis non ſufficientibus ad ſatisfactionem debiti, quid agendum.*

203 *Gabellæ extraordinariæ non poſſunt exigi ceſſante neceſſitate, ob quam fuerunt impoſitæ.*

204 *Reſeruationis cauſa ceſſante, ceſſat reſeruatio.*

205 *Creditoribus Vniuerſitatis quo ordine ſit ſatisfaciendum.*

205 *Fiſcus habet tacitam hypothecam, & præfertur omnibus creditoribus, etiam in bonis poſtea quæſitis, n.207. niſi cum eo cõcurrat pupillus, nu.208. etiam creditoribus Banci habentibus perſonalem actionem anteriorem, n.209.*

210 *Adminiſtrator Vniuerſitatis pecunias ſuperabũdantes implicare debet in extinctionem æris alieni, vel in emptionem annuorum introituũ, aliàs ad exemplum tutoris, & hæredes tenetur ad intereſſe, niſi neceſſe eſſet reparare pontes, aut muros Ciuitatis, in quo quanta quantitas expẽdi debeat de iure communi, n.211. & ad eam qui teneantur, & an priuilegiati, n.212.*

213 *Patres, filij, vel fratres non poſſunt inſimul eligi in regimen Vniuerſitatis, & quarè, & an vnus poſt alium, n.220.*

214 *Patris appellatione in odioſis non venit auus paternus, vbi infertur ad multa.*

215 *Filij appellatione qui veniant, & an nepotes, nu.216. maximè in materia ſtricta, & odioſa, n.217.*

218 *Fratris appellatione in odioſis non venit frater patruelis, licet in fauorabilibus veniat etiã vterinus, n.219.*

221 *Lis eſt controuerſia iudicialis, quæ non dicetur exiſtere nec de facto, nec de iure, ſi fuerit mota per Procuratorem, de cuius mandato non benè conſtat, n.222.*

223 *Lis inducta cenſetur per citationem ad partem legitimè peruentam, niſi per Aduerſarium factum ſit, quòminus demandetur exequutioni, & ad eius notitiam iudicialiter perueniret, n.224. & qualis debeat eſſe citatio, ad finem illam inducendi, n.225. debet eſſe expeaita à Iudice competenti, num.226. nec debet eſſe nulla, n.227.*

228 *Lis dicitur mota, cùm eſt conteſtata, & illa non conteſtata vitium litigij non intrat, n.229.*

230 *Litis conteſtatio quomodo fiat, & in Regno Portugalliæ, n.231.*

232 *Debitores declarati, vel declarandi non poſſunt eligi in Adminiſtratores Vniuerſitatis, cui debẽt, nec alios eligere, n.235. niſi modicæ quantitatis ſit debitum, aut creditum, n.236. vel Ciues conſentiant, n.244. vel ſoluerint ante tempus adminiſtrandi, n.246.*

233 *Creditor Vniuerſitatis adminiſtrator eſſe non poteſt, & poteſt ſe excuſare ad inſtar tutoris, qui non poteſt eſſe debitor pupilli, neq; creditor, n.234.*

237 *Adminiſtrator eligi poteſt inhabilis ob defectũ idoneorum, & habilium.*

238 *Pater obligatus mittere filiũ ad ſtudia, vel armorum tractationem, excuſatur ſi in neceſſitate reperiatur, & nõ habeat vnde ſatisfaciat.*

239 *Neceſſitate non patiente moram res Eccleſiæ alienari poſſunt, non adito Superiore.*

240 *Adminiſtrator Vniuerſitatis nequit eligi, qui habet litem cum Vniuerſitate, nec poterit alios eligere, & ſic priuatur voce in Parlamentis, nu.241. ſed non litigans cum Barone, nu.242. vel niſi Ciues conſentiant, nu.243. vel renunciauerit liti, n.245.*

246 *Adminiſtrator Vniuerſitatis non poteſt donare, & ſi donet, Rationales non admittũt donationum partitas, amplia in quolibet Adminiſtratore, & eum libera, num 247 niſi donet ex cauſa remuneratoria ſeruitiorum præſtitorũ Vniuerſitati, n.248. vel Baroni, vt eligat terram in Cameram reſeruatam, n.253.*

249 *Donare prohibitus poteſt donare ex cauſa remunerationis.*

250 *Donatio Concubinæ in remunerationem fieri poteſt à Milite aliàs prohibito donare.*

251 *Donatio remuneratoria non reuocatur vitio ingratitudinis, neq; confertur, n.252. appellatur iuſta, nu.253. nec dicitur ex mera liberalitate facta, ſed potiùs per viam contractus, & reuocari nequit, n.254. & ſeq.*

256 *Donatio remuneratoria cùm fit à Syndico, merita ſunt probanda coram Rationalibus, ad finem vt admittant partitas, & quarè facta extraneo non eſt opus meritorum probatione, nu.257. valet quando aſſertio meritorum eſſet ſpecialis, n.258.*

259 *Barones procurent cum effectu rationes Syndicorum, & Adminiſtratorum Vniuerſitatis, & Exactorum, vt videantur, & liquidẽtur, aliàs grauant vaſallos, num 260. idem de Epiſcopo, nu.261. an tamen poſſint petere nõ concurrentibus alijs Ciuibus, vt reuideantur rationes, nu.263. vbi praxis Regiæ Cameræ recenſetur.*

261 *Epiſcopus poteſt excommunicare renitẽtes reddere rationes, etiam ſi ſint Fratres Capellani Religionis Hieroſolymitanæ adminiſtrantes reditus Parochialis ſæcularis non comparentes ad reddendas rationes.*

262 *Ciues particulares Vniuerſitatis poſſunt petere rationes ab Adminiſtratoribus, & interuenire ad informandos Rationales, & Calculatores.*

264 *Significati inuiolabiliter adſtringuntur ad ſoluendum.*

265 *Pœnarum reſeruatio non poteſt excedere pœnas expreſſas.*

266 *Reſeruatio non extenditur vltrà expreſſa.*

267 *Arbitrium regulatur à iure, licet arbitrium*

Digitized by Google

det facultatem aliquid relaxandi de iuris rigore,nu.268. quod quid operatur, n.269.

De Adminiſtrat. Vniuerſitat. Pragm. V.

Collectan. V.

PErche habbiamo inteſo, &c.

1 Statuitur *hic* certa forma, qua vti debent Officiales in adminiſtratione vniuerſaliũ bonorum.

2 Et præcipuè dum *in §.1.* ſancitum eſt, nummos exactos, in eadem ſpecie deberi reponi in Arca.

Adde, quòd Adminiſtratores Fiſci, vel Vniuerſitatis tenentur pecuniam exactam in ſua ſpecie conſeruare *l.1.C.de canon. largit.lib.*10. *Franc.Marc.deciſ.*102. *part.*2.

3 Et dum *in §.2.* mandatur, non licere Syndicis, Aerarijs, & Exactoribus vti ad proprium commodum pecunia Vniuerſitatis, nec illam cuilibet mutuare.

4 Obſeruabis, Adminiſtratores alienarum pecuniarum regulariter debere eas erogare ad vſum deſtinatum *Ludouiſ.deciſ.*154. *Rot.in recentior.deciſ.*107. *part.*2.

5 Vnde ſi quis pecunias Domini exactas in proprios vſus conuertat, ad intereſſe tenetur *Rota in vna bonorũ* 1598. corã *R.P.D Penia.*

6 Immo ſunt qui dixerũt, de rigore iuris ciuilis, quòd ſi eſſet Adminiſtrator, qui id ageret, vt
7 teneretur de furto, licet ſecus de iure canonico *Rot.deciſ 622.n.6. part.2, in recent.* idq; maximè concurrente dolo, vltrà conuerſionem pecuniæ, qui debet eſſe apparẽs, & probatus, cùm præſumptus non ſufficiat, licet ad illum
8 excludendum omnis interpretatio ſit facienda taliter, vt ſit ſufficiens quælibet cauſa beſtialis *Surd.deciſ.*221.237.*&* 265. Rot.*apud Farinac. poſt conſilia deciſ.* 58. *& in Melitenſi reuiſionis cõputorum* 30.*Octobris* 1595. *coram Pamphil. Caſtill.deciſ.*188.*par.*2.

9 Præſumitur autem in dolo Adminiſtrator, qui pecuniam vniuerſalem in proprios vſus conſumpſit, ad inſtar Tutoris conſumentis in ſuos vſus pecuniam pupillarem *Grinell. deciſ. Senat.Dolan.*150.*nu.*18.ex *l.1. & ibi DD.C.de vſur.pupill.*

10 Et Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis non poſſe pecuniam vniuerſalem mutuare ſub pœna, patet in *l.fin.* C.*de his, qui ex public. ratiocin. lib.*10. *& l.*1.C.*de his, quæ ex public. colloq.*

11 Et quatènus *in §.* 3. ſancitum ſit, Sindicum non poſſe expendere vltrà quinq; carolenos abſq; mandato Electorum in ſcriptis.

12 Inferas, tale mandatum eſſe ſubſcribendum ab omnibus Electis, vel ſaltem à maiori parte, quandò tranſcenderet hanc ſummam, ex dictis per *Afflict. deciſ.*1. *vbi Addent. Theſaur. deciſ.*1. *Praſ. de Franch. deciſ.* 2. *&* 252. *& ibi Addent.* niſi tamen ſocij eſſent abſentes, & negotium nòn pateretur moràm, ex dictis per *Leon.deciſ.Valent.*179.*nu.*5.*lib.*2.

Quòd ſi mandatum non eſſet iuxtà tramites pragmaticæ, Electus, qui non ſubſcripſit, non teneretur, quia non debet teneri de eo, quod non geſſit, ex *Rot. deciſ.*2. *par.*2. *in Recentior.*
13 quatènus probat, adminiſtrationes redditionum rationis non deberi, niſi ab eo, ad quem vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat *Seraph. deciſ.* 450.*&* 993.*Coccin deciſ.*382.

14 Et dùm *ibidem* cauetur, eſſe ſpecificandam in mandato cauſam ſolutionis, & cui fieri debeat.

Iunge rationem, quia aliter non videtur comprehendi poſſe, ſi aliquid ſit fraudis, vel machinationis admixtum, & ſi tenderet in bonum vniuerſale, indè nominatim, & ex cauſa ſcribendum eſt, ad *tex.in l. apparitores C. de exact.trib. lib.* 10. & vide ſuprà *in rubric. huc nu.*6.

15 Immò in tali mandato dies eſt apponẽdus, iuxtà *l.comperimus C.de nauic.lib.*11. *Rot. Diuerſ.deciſ.*218.*par.*2.

Quòd ſi hæc deficiant, mandatum non dicetur legitimè conſcriptum, ex dictis per *Rot.*
16 *deciſ.*540.*&* 690.*par.*1.*in Recentior.* dùm probat, adminiſtratorem teneri librum conficere, & in eo data, & accepta notare, ex qua cauſa nominatim, & ex qua die, aliter non cenſeretur legitimè conſcriptus.

17 Ad ornatum autem *§.* 4. vbi ſtatuitur, vt Rationales, qui præſunt rationibus, partitas omnes rectè diſcutiant, expenſaſq; abſq; Electorum mandato vltrà ſummam carolenorum quinq; erogatas non admittant, & ſi quæ eſſent factæ de ordine Electorum, in ipſis mandatis inſpiciant, ſi potuerint tendere in Vniuerſitatis vtilitatem.

18 Recorderis, Rationales nuncupari à ratione, nàm ipſi debent habere rationem intelligendi, & iudicium, quo quidq; diſcernatur *Boer.deciſ.Burdegalenſ.*295.

19 Et aduerte, quòd ſi vltrà ſummam dictam, impenſæ eſſent factæ, non præuio mandato Electorum, quàmuis appareret, illas eſſe erogatas de neceſſitate, & in vtilitatem Vniuerſitatis, huiuſmodi partitas à Rationalibus, videtur non eſſe admittendas, ſi pragmaticæ rigorem attendamus.

Siquidèm, vt in huiuſmodi impenſis præcedere debeat Electorum mandatum, videtur de forma ibi ordinatum, qua non ſeruata; licèt vtilitas appareat, non per hoc Sindicus contrauenire non dicitur traditæ formæ, nàm etiã
20 ſi aliquid legitimè fiat, formæ omiſſio vitiat *Cacher. deciſ.*163. licèt ſimus in fauorabilibus, & pijs cauſis *Gram.deciſ.* 79.*nu.*11. *&* 14.

11 Sed

21 Sed æquitati inhærendo contrarium puto verius, & palpabili ratione, quia fundamentum huius formæ appoſitæ, vt præcedere debeant mandata Electorum, fuit, nè Sindici ad libitum haberent anſam faciendi expenſas in detrimentum Vniuerſitatum, ſed quando in effectu apparet, vtiliter, & neceſſariò impenſas fuiſſe geſtas, quia ceſſat Legiſlatoris conſideratum fundamentum, & habet ſuum effectum, proindè tranſgreſſio formæ nihil operari debet *Cacher. deciſ. 92. nu.* 15. ex quo per-
22 cipitur, formæ omiſſionem non vitiare, quandò lex, ſeu ſtatutum formam inducens conſiderat effectum, qui in propoſito caſu iam habetur.

23 Iuuat hanc partem *Marta deciſ.* 293. quatènus nititur probare, validam eſſe alienationem rei Eccleſiaſticæ, non præcedente Aſſenſu Apoſtolico, requiſito vigore *Extrauagant. Ambitioſa de reb Ecleſ non alienand.* quandò euidenter apparet vtilitas, & ità dicit iudicatum in *Rot. Roman.* quæ tamen pluriès circà hunc articulum cõtrarium iudicauit, vt etiam tutantur *Praſes de Franch. deciſ.* 35. *Caualcan. deciſ.* 45. *nu.* 51. *par.* 1. quia alienatio rei Eccleſiæ, vt ſit valida, duo concurrere debent, ſcilicèt ſollemnitas, & cauſa, & vnum ſinè altero non ſufficere *Magon. deciſ. Florent.* 69. *Ludouic deciſ. Peruſin* 93. & pluriès iudicatum in *Rot.* fatentur idem *Marta deciſ.* 86. *& D. Ricc. in prax fori Eccleſiaſt. deciſ* 7. *par.* 1. vbi multas manuſcriptas deciſiones reportat.

24 Accedat, quia huiuſmodi omiſſio non debet operari, vt Vniuerſitas, in cuius commodum reſultauerunt factæ expenſæ, reddatur locupletior cum aliena iactura, contrà regulam *l. nam hoc natura C. de condit indebit l. naturaliter §. fin. & l. hac conditio ff. eodem, cap. locupletari de regul. iur. in* 6. *Rot. in Recentior. deciſ.* 47. *& deciſ.* 524. *part.* 2. *Monach. deciſ. Lucenſ.* 23. *nu.* 23.

25 At ſubtiliter inueſtigari poterit, ſi appareãt vno, eodemq; die perplures impenſæ factæ à Sindico, non excedentes ſingulæ quinq; carolenos, licèt coniunctim ſummam magnam faciant, nec præcedat Electorum mandatum, num Rationales debeant admittere tales partitas.

Certè attentis verbis pragmaticæ, in quibus datur facultas Sindicis huiuſmodi expenſas faciendi, nullo præcedente Electorum mãdato, affirmatiua opinio eſt ſectanda, quaſi quòd lege permittente faciat, & ideò iuſtè, & benè, ad *text. in l quis ſit fugitiuus §. apud Labeonem ff. de ædilit. edict. cap. quid dicam* 14. *quæſt.* 4.

Cumq; palpabilis ratio, quæ aſſignari poterit in tali conceſſione facta Sindicis eſſet for-
26 taſſe, habita conſideratione ad modicitatem ſummæ, cui non eſt habenda ratio, ex dictis per *D. Ricc. in Deciſ. Curia Archiep. Neap.* 208. 27 *par.* 1. quatènus probat, modicam rem non efficere ſimoniam, idest ſimonia non committi, ſi quid modicum donetur, ex verisimili Legiſlatoris mête videtur ceſſare in caſu iſto, dùm vno, eodemq; die plures expenſæ in tali modica quantitate factæ, faciãt ſummam magnam in vnum collectæ, ad regulam *l. ſpadonem §. qui iura ff. de excuſat. tutor.* vbi ſingula, quæ non proſunt, multa collecta iuuant *l. rationes, & l. inſtrumenta C. de probat. cap. cauſam. quæ eod tit. Rot. deciſ.* 774 *nu* 7. *par.* 2. *in Recẽt. Monach. deciſ. Lucenſ.* 55. *nu.* 3. & proindè fieret fraus pragmaticæ.

28 Ideò cum contraria pertranſirem ſentẽtia, cùm ſint partes materiæ eiuſdem rationis, ergò continuantur ad conſtituendam quantitatem notabilem, & cùm ſint eadẽ die illæ paruæ expenſæ, continuantur, & coaleſcunt in vnum, efficiendo quantitatem notabilem ad inſtar, dicunt *Theologi* de eo, qui in die ieiunij
29 ſepiùs modicum quid comedit, non frangit ieiunium, & peccat mortaliter, quia cùm ſint eadem die illæ paruæ comeſtiones, continuantur, & coaleſcunt in vnum, efficiendo quantitatem notabilem.

30 Siquidèm pragmaticæ mens potiùs, quàm verba ſunt attendenda *l ſcire leges ff de legib. l. nominis, & rei §. verbum ex legibus ff. de verb. ſignific.* & ratio generalis pragmaticæ reſtringitur ex mente legis *Surd. in deciſ.* 9. *nu.* 13.

31 Corroborare patent hanc opinionem adducta per *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 224. *par.* 2. dùm fundat, quòd licèt Terrulæ nullo præcedente Aſſenſu Apoſtolico poſſint alienari *cap. Terrulas* 12. *quæſt.* 2. *Guid. Pap. deciſ.* 151. tamen modica magni prædij Eccleſiaſtici pars abſq; tali ſollemnitate paulatim alienari minimè valeat.

32 Suffragatur pariter, quia regula, nè liceat Principi iura Regni diminuere, quandò diminutio tendit in magnam læſionem, procedit, vt nec modicè pluriès cõcedere valeat, nè propter multas conceſſiones decreſcant Iura Regni, cùm non valeant plures modicæ alienationes, quibus coaceruatis reſultat grauis diminutio Coronæ, cui eſt habenda ratio, ſiuè ex vnica, ſiuè ex pluribus reſultet. licèt ſingulariter modicis conceſſionibus reſultet *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 3 10. *to.* 2.

33 Quarè cenſerem, quòd vbicunq; accideret Sindico pluriès eodem die præfatas minutas expenſas facere, poſt primam, & alteram, vt tertiò faceret præcedere mandatum Electorum.

Nàm & ſi pluralitas huiuſmodi expenſarum eodem die videatur conceſſa, non tamen per hoc poterit excedere duas vices, ad regulam *tex. in cap pluralis de regul. iur. in* 6. *l. libertas §. fin. ff. de manumiſ. teſtam. l. fin. ff. ad Trebell.*

34 Deueniendo nunc ad §. 5. in quo cautum eſt, nè Sindici, & alij Deputati ad ſeruandã pecu-

cuniam vniuerſalem ponant in exitu,niſi quòd realiter impendiderunt, & ſoluerunt pro Vniuerſitatis ſeruitio.

35 Obſerua, ſimplicem repoſitionē in exitu nō operari, quin credatur Sindicis,impenſam feciſſe de illis, niſi aliter probetur, ſiquidèm de poſitis in exitu non ſtatur pro ſcribente, ſed

36 debet illa probare, licèt de poſitis in introitu ſtetur contrà ſcribentem. *Rot. in Mantuana Mercimonij ebràm R.P.D. Pegna in manuſcript.diuerſor.* vbi adducit *text.in l.qui ſub condi-*

37 *tione ff.de condit. & demonſtrat.* conducit nouiſſimè *Cutel. deciſ.*17. *num.*3. vbi quòd liber rationum probat introitum ad fauorem pupilli,exitus verò debet iuſtificari.

38 Sed cùm *ibidem* mandetur, eſſe reponendas in introitu omnes quātitates, etiam minimas,

39 quomodolibet illis obuētas, conſidera,vt niſi expreſsè fuiſſet id ſtatutum minimæ quantitates non comprehenderentur in diſpoſitione, ex vulgari *tex.in l.ſcio ff. de m in integr. reſtit.l.4. in fin.ff.de adilit. edict.* cum adductis per *Leon. deciſ.Rot.Valent.*113.*lib.*1.

40 Et firma, fuiſſe in Regia Audientia Apuleæ habitum pro vero, vt contrà non ponentem in introitu partitas, vigere præſumptionem, illas ſubtraxiſſe,taliter quòd habeat onus probandi contrarium,& tunc poterit allegare aliquam excuſationem, vel errorem, qui præſumitur in dubio,ad finem excludendi fraudem,

41 & delictum, omniſquè coniectura pro illius excluſione admittenda eſt *Seſe deciſ.Rot. Aragon.*114.*nu.*25.*& deciſ.*128.*nu.*4.

42 Et nota, introitus appellatione contineri reditus, prouentus, & obuentiones, quæ ſunt ſinonyma, vt dixit *Rot. in* allegata *Mantuana Mercimonij ex glo.*notabili in *l.Thais §. libertatem ff.de fideicommiſſ. libert. l. vſusfructus §. vſusfructus ff.de vſufruct.*

43 Nec non reminiſcaris, quòd circà pœnam quadrupli hìc impoſitam contrà defraudantes,poſſet adaptari *textus in l.qui in contractibus C.de iur.fiſc.lib.*10.

44 Et conſtituas concluſionem, ad talis quadrupli ſolutionem, (ſi plures ſint, qui contrauenerint) non ſingulos teneri, ſed pro rata, ſi tamen omnes ſint ſoluendo, aliàs exigetur ſolidum ab exiſtentibus ſoluendo,ad *tex.in l.aufertur §.ſi multi ff.de iur fiſc.*& ex adductis per *Boer.deciſ.*310. *& Theſaur. deciſ.*254. *nu.*3.vbi

45 tractat,ſi furtum fuerit à pluribus factum,omnes inſolidum de furto teneantur, meam hanc agnoſcit veram opinionem, & ità dicit in Senatu deciſum.

46 Et licèt contrà vrgeant adducta per *Griuel. deciſ.Senat. Dolan.*148. quatènus, ibi tutatur, quòd pluribus animalia ſua in fruges alienas immittentibus, mulctandi ſint omnes vti ſinguli, & non vti vniuerſi.

47 Tamen primæ inhæreo ſententiæ,quia multiplicatio pœnarū dari non debet, & in mitiorem partem in pœnalibus eſt declinandum *l. pen.ff.de pœn.*

48 Et dùm in *§.6.* ſtatuitur,Sindicis,& Electis non licere participare in locatione vectigaliū, nec per interpoſitas perſonas,adde concordare *textum* de iure communi in *l. non licet ff. de contrahend. empt. & in l. 2. ff. de Adminiſtrat. rer.ad Ciuit.pertinent.*& quę latiùs reaſſumpſimus in *tract.de grauam.vaſall.tom.*1. *grauam.*394.vbi quòd prohibitus facere per ſe,nec per

49 interpoſitam perſonā agere valeat *l. pupillus §. ſed ſi per interpoſitam ff. de authorit. tutor.*

50 quia per alium agens, per ſe ipſum facere videtur *l. 1.§. deceſſiſſe ff. de vi, & vi armat.cap. qui per alium de regul. iur. in 6. l. quod iuſſu ff. eod.tit.* & per alium faciens primariò, ipſe agere videtur, & ſecundariò effectualiter, & propriè faciens *Amat.deciſ.Rot.Ferrar* 2.*num.*43.

51 cùm factum dependeat à tribuente facultatem *Illuſtriſſimus Epiſcopus Rice.deciſ.Cur. Archiepiſc.Neap.*8.*par.*3.

Cuius ſanè concluſionis ratio inueſtigatur, quia ſi per interpoſitam perſonam admitteretur fieri tales conductiones, eluſoria redderetur pragmaticæ diſpoſitio,& prohibitio,& ipſi pragmaticæ fraus fieret, cùm in fraudem legis faciat, qui ſaluis verbis legis ſententiam eius circumuenit *l. non dubium C. de legibus, Chriſtinæus deciſ.Cur.Belgic.*62.*nu.*6.*vol.*2.

52 Dicetur autem conductio talium vectigalium facta ab huiuſmodi Sindicis, & Electis, quotiès per eorū filios, aut patres conductio fieret,ad *tex.in l.pupillus §.fi.ff.de authorit.tut.*

53 Vndè reſultat axioma, vt exiſtentibus Sindicis, & Electis patribus, filij non poſſunt ſe ingerere in conductione huiuſmodi Gabellarum Vniuerſitatis,& è contrà exiſtētibus Adniſtratoribus filijs, nec patres valebunt illas conducere, & ità vna vice reminiſcor expediſſe prouiſiones in Regia Audientia Moliſij.

54 Cęterùm,ceſſaret talis præſumptio,quotiès patres, & filij inſimùl non habitarent, vel filij eſſent emancipati, quaſi quòd tunc diuerſum habere videantur patrimonium.

Sed ad euitandas fraudes mihi ſuaderem verius, & in tali caſu nec liceret, huiuſmodi conductiones fieri,capienda eſt enim in dubio illa via, per quam promulgata lex potiùs ampliationem prohibitiuā fraudis habeat, quàm reſtrictiuam patiatur, cùm prohibitio alicuius rei extendi debeat ad omnia, ex quibus contrà prohibitionem poſſit deueniri *Seſe deciſ. Rot.Aragon.*391.*nu.*4.*to.*4.

55 Et quatènus in *§.7.* diſponitur, nè Adminiſtratores Vniuerſitatum vendant fructus immaturos antè recollectionis tempus.

56 Obſerua, ſub iſto venditionis verbo omnem actum dominij translatiuum contineri *l. 2.C.de reb. alien.§. alienationis auth. de non alien.l.*1.*§.*1.*C.de fund.dotal. Afflict.deciſ.*240. *num.*4. *Seraph. deciſ.*196.*Rot.Diuerſ.deciſ.*480. *par.*

Digitized by Google

par.1. Ludouic. deciſ Peruſin 93.*nu*.38. & illud
impedire *D.Ricc.deciſ.Cur.Archiep*.32.*part*.1.
& proindè actâ facere Adminiſtratores pro-
57 hiberi, quòd legalis ſaltem venditio ſubſequa-
tur *Seſe deciſ Arag*.30.*nu*.16.*&* *deciſ* 121.*num*.
10.*Surd.deciſ*.278 *num*.2 *deciſ*.254 *num*.20.*&*
58 *deciſ*.326.*num* 27.& conſequenter valida non
eſt promiſſio de vendendo, nec in id conueni-
re poſſunt Electi, & Sindici *Caualcan. deciſ*.4.
59 *nu*.4.*par*.4.nec illa dare inſolutum, & pro ſo-
luto creditoribus *Ludouic. deciſ. Peruſin*. 60.
num.5.

60 Sed non per hoc crederem,prohiberi poſſe
61 dari in pignus, quia licèt ſub venditionis ap-
pellatione veniat pignus, & hypotheca *§.alie-
nationis auth. de alienand. Seſe deciſ. Rot. Ara-
gon*.185.*nu*.2. tamen in huiuſmodi caſu ceſſa-
bit regula, quia ex datione in pignore detri-
mentum conſideratum à pragmatica in vendi-
ne fructuum immaturorum non oritur.

62 Eò maximè,quia ſtatutum loquens de alie-
natione non habet locum in contractu pigno-
ris,quia ibi non transſertur dominium, cuius
translatio in alienatione ſemper requiritur *l*.
1.*C.de fund.dotal.l.fin.C.de reb.alienand*.& vi-
de *Cened quæſt.canonic.cap*.11.

63 Hinc deſcendere poſſet,vt emphyteutæ,qui
prohibetur abſq; conſenſu Domini alienare,
liceat pignorare abſq; illius conſenſu, de quo
videndi ſunt *Surd deciſ*.160. *&* 173. *Gama de-
ciſ* 28.*&* 188. *D.Ricc.deciſ Cur.Archiepiſc*.202.
par.2.

64 Conducunt pro corroboratione, quæ ſatis
docta Minerua coaceruando conſiderat *Giz-
zarel.deciſ*.74. pro reſolutione articuli, ſi per-
miſſa alienatione, dicatur etiam conceſſa pi-
gnoratio,vt latiùs apud eum cerni poterit.

65 Cùmq; in *hoc §*. ſimiles vẽditiones declaren-
tur nullæ ipſo iure,inferas,Electos,& Sindicos
alienantes tales fructus immaturos, alienatio-
nem reuocare poſſe *Valaſc. deciſ* 69. *num*.14.
Grãmat.dec.93.*Mar.Antonin.var.reſol.lib*.1.
reſolut.38.*num*.18.*Surd.deciſ*.51.*nu*.17. quod
patet in *eadem pragmatica*, ibi *& non ſiano
obligati all'oſſeruanza di ſimili contratti.*

66 Sed non è contrà huiuſmodi facultas erit
conceſſa emptori, qui ex cauſa talis nullitatis
non poterit recedere à contractu facto inuita
67 Vniuerſitate, prout reſpectu alienationis bo-
norum mulierum, & minorum ex defectu ſol-
lemnitatum voluit *Rota in Romana cenſus de
Romuelis* 23. *Iunij* 1600. *coràm Eminentiſſimo
Cardinali Mellino*, *& in alia Romana hæredi-
tatis* 14. *Maij* 1603. *coràm R P.D. Litta*,*& in
Maceraten. cenſus Mercurij* 14. *Maij* 1614.*co-
ràm Dunozetto*, ſicq; reſpectu contractus facti
cum Eccleſia firmarunt *Rot. Diuerſ. deciſ*.133.
nu.11 *par*.2,*Cacher.dec*.94.*nu*.23.*& ſeq.Char-
tar.deciſ.Rot.Ienua* 46.*nu*.19. latè *Theſaur.fo-
68 renſ. q*.37.*lib*.3. vbi quòd in tantum alienatio
rei Eccleſiaſticæ facta, non præcedentibus ſo-
lemnitatibus *Extrauagant. ambitioſa de rebus
Eccleſ.non alienand*.reputabitur nulla, in quã-
tum Eccleſia ſtare noluerit, ità quòd inuita
Eccleſia,contrahenti nõ licebit ex capite nul-
litatis à contractu recedere, *Puteus deciſ*.310.
lib.1.*Creſcent.deciſ*.4. *de locat.Rot. in Peruſina
reſciſſionis cõtractus* 28.*Februarij*, *&* 18.*Mar-
tij* 1588 *coràm Eminentiſſimo Cardinali Blan-
chetto, in Romana Domus* 4. *Februarij* 1592.
*coràm Eminentiſſimo Cardinali Mantica, in
Romana cenſus* 10.*Maij* 1596. *coràm Eminen-
tiſſimo Cardinali Mellino*, *& aliàs ſepiùs*,quod
69 ipſe limitabam in facti contingentia, vbi antè
conſumatum actum,& ſic antè Aſſenſus Apo-
ſtolici impetrationem obtentam, pars ſe pœ-
niteret,quia tunc pœnitentiæ locus erit *Card.
Mantic.in deciſ*.201. etiam inuita Eccleſia.

70 At dũ hìc fiat mentio de fructibus, obſerua,
ſub fructuum nomine venire quod naſcitur, &
renaſcitur,ad *tex.vbi gloſ.in cap.ſalubriter de
vſuris*.

71 Et fructuum appellatione venire glandem
l.1.*ff.de gland.legend*.

72 Item venire paleã, & fœnum *l.vſusfructua-
rius meſſe ff.quib.mod.vſusfruct.amittat.l fin.§
cùm apertiſſimi C.de ſeruit. & aqu.l. cum ma-
nuſata §*.1.*ff.de contrahend.empt*.

73 Similiter venire Arundines, & ſyluæ ceduæ
l.qui fundum ff.de contrahend.empt. vbi ſi ven-
ditor exceperit omnẽ fructum, quòd arundi-
nem,& ſyluam ceduam tanquàm in fructu ex-
cepiſſe videtur.

74 Et quatènus in eodem *§*.inter fructus repo-
nuntur,granum,ordeum, vinum,& oleum,no-
75 ta, quòd fructuum appellatione, nedùm fru-
ctus naturales,in quorũ productione, & per-
ceptione,magis ipſa natura,quàm hominis in-
duſtria operatur, vt ſunt fœnum,glandes,caſta-
neæ,poma,ligna,& ſimilia,verum etiam indu-
ſtriales,qui potiùs ex hominis induſtria, quàm
ex ipſa natura perueniunt, & percipiuntur, &
iſti ſunt triticũ,ordeũ,fabæ,vinum,oleũ, & alia
huiuſmodi veniũt *l. fructus ff. de vſur.l. ex di-
uerſo,& ibi glo.ff.de rei vendicat.Gizzarell.de-
ciſ* 34. *num*.42. apud quem ſolidè quidem re-
peries perplura, quæ nam ſint in fructu, occa-
ſione diſcuſſionis articuli, ſi nix ſit in fructu,&
augeat fructus feudi.

76 Et dùm inter illos pragmatica enumerat
quoq;lanam, ſcias, lanæ appellatione venire
quoq; lanam filatam, antè quam tamen ſit cõ-
texta,& lanæ appellatione,non inſpecta natu-
rali ſignificatione, id continetur, quod tintum
non eſt *l.ſi cui, & ibi gloſ.ff.de legat*.3.ſed quã-
dò eſt adiectum ſignum vniuerſale, venit lana
cuiuſcunq; generis, vt colligitur ex *l.pediculis
§.labeo ff.de aur. & argent. legat*, & voluit *Ro-
ta deciſ*.697.*num*.6.*par*.1. *in Recentior*. & vidè
Seſe deciſ.Aragon.391.*num*.8.*& in fin.& deciſ*.
392.*to*.4.

77 Cùmq; *ibidem* fiat mentio de leguminibus,

ſcias, quòd legumina ſic appellantur, quia colligendo manibus leguntur, idcſt colliguntur teſte *Varr. de re ruſtica lib. 1. cap. 22.*

78 Circà §. 8. vbi ſancitur, Sindicos, & Electos ad exactiſſimam teneri diligentiam circà locationes redituum, & gabellarum Vniuerſitatis, vt excluſis fraudibus publicè, & legitimis ſubhaſtationibus plus offerenti fiant.

79 Nota, tunc exactam diligentiam in Adminiſtratoribus conſiderari, quotiès illam adhibeant, quam in proprijs rebus adhibuiſſet bonus paterfamilias, ex adductis per *Nos forenſ. quæſt. 17. par. 2.*

Quod ſi feciſſe ità apparebit, vtiq; culpa carebunt, prout erint excuſati, ſi in adminiſtrādo ſe geſſerint ſecundùm morem, & conſuedinem aliorum *Caualcan. decis. 37 nu. 19. par. 1* dummodò tamen illa ſit iuridica, & acceptata.

80 Et præſumptio aſſiſtit pro ipſis Sindicis, & Electis, quòd ſe diligenter habuerint circà id, vel ſaltem non adhibuerint negligentiam culpabilem *Bellon. deciſ. Rot. Genuæ 78. num. 8. & ſeq.*

81 Sed negligētia in habentibus officium cum adminiſtratione quandò contineat latam, latiſſimam, vel leuem, aut leuiſſimam culpā, aut dolum ſaltem præſumptum, enucleat *Reg. Rouit. deciſ. 36.*

82 Et quatènus ſpectat ad ſubhaſtationem faciendam in locatione rerum fiſcalium, etiam ad modicum tempus, vide *Cacher. deciſ. 109. &*
83 *Franc. Marc. deciſ. 28. par. 2.* vbi bona Fiſci, minoris, vel Eccleſiæ ſubhaſtantur ad candelæ extinctionem, & plus offerenti tradi debēt, modò ſoluendo ſit.

84 Et de ſubhaſtatione rerum Vniuerſitatis *Capyc. deciſ. 93. Affiict. deciſ. 340.* vbi quòd requiruntur legitimæ ſubhaſtationes in locandis regijs gabellis, & introitibus Vniuerſitatum *Raudenſ. deciſ. 44.*

85 Qua in materia recorderis, quòd ſubhaſtationes vbi requiruntur, pluriès de iure fieri debent, & per dierum interualla *l. ſi tempora C. de fid. inſtrument. lib. 10.* licèt interualla hodiè arbitrio Iudicis relinquantur *Capyc. deciſ. 36.* ſed puto, in hoc conſuetudinem eſſe obſeruandam.

86 Sed quero, ſi fuerit extincta candela, & ſic locatio fuerit perfecta, an reuocetur, vbi maior adducitur oblatio?

Certè pro negatiua parte inſurgit *text. in l. 2. C. de vendend. reb. Ciuit. lib. 10.* & canonizarunt *Affiict in dec. 340. Franc. Marc. in dec. 566 Maur allegat. 51. Ann. ſingul. 445. Valaſc. deciſ. 109* C*laper. in dec. rer. iudic. cauſ. 3. quæſt. 1. cauſ. 4 quæſt. vnic. & cauſ. 101. q. vnic.* & nos plenius proſequuti fuimus *forēſ. q. 63. par. 1.* vbi videas.

At *Guid. Pap. deciſ. 536.* ex *l. ſi ſine dolo ff. de minor. & l. Rempublicam C. de iur. Reipublic. lib. 10.* contrariū tutatur, & ità determinauit Sacrum Conſilium in cauſa Creditorum Io. Hieronymi Scotij, & Ioan. Leonardi de Antinolpho in Aula Præſidis de Vera in Banca Orlienze *Maſul. ad Capic. deciſ. 36. nu 6.*

87 Cœterùm, antè ſignata opinio recipit incrementum, quia fides Fiſcalis non debet decipi, & ideò poſt ſubhaſtationem, licitationem, & liberationem finitam, & perfectam, & cādelæ extinctionem licitator à futuris licitationibus, etiam maioris ſummæ, & melioris conditionis ſemper ſecurus redditur, nec reiteratò licitatio admittenda venit *l. eos C. de diuiſ. præd. lib. 11. & Maſtrill. deciſ. 84.*

88 Redditur ratio, nām extincta candela perfecta ſubhaſtatione quòad vltimum licitatorem, iām dicitur perfecta locatio, nec pęnitentiæ locus eſt *Boer. deciſ. 249. Valaſc. deciſ. 37. Rot. deciſ. 55. par. 1. to. 1. in Recentior.*

89 Indè hanc ſententiam (plenè quidem exarato articulo), ſi poſt perfectam ſubhaſtationem legitimè conſtitutam, ope reſtitutionis in integrum, Fiſco, Ciuitati, Eccleſiæ, vel minori ſuccurratur, prætextu melioris conditionis à nouo licitatore oblatæ, nouiſſimè probat *Anton. de Amat. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 38.* vbi iuxtà illam deciſum refert per Tribunal Regij Patrimonij Sicilię de menſe Septembris 1621. & teſtatur, ſic ſemper in dicto Regno fuiſſe receptum.

90 Modificatur tamen ſupradicta opinio, quādò in ſubhaſtatione adfuiſſet aliqua fraus, vel machinationis ſuſpitio, vel ſordes, aut non fuerint debitæ ſolemnitates ſeruatæ, putà quia tempore, vel loco inoportuno ſubhaſtatio facta ſit, vel aliter nulliter proceſſerit, vt iudicatum refert *Auiles in cap. prætor 31. num. 11.* & deciſum in cauſa Gabellæ feudi Goſpæ oſtendit *Maſtrill. in d. deciſ 84.* & aliàs determinatum in arduiſſima cauſa noſtri Inuictiſſimi Regis, contrà Cōductorem Regalium redituum, eò quia locatio facta fuerit intempeſtiuè, & tempore non oportuno, fatetur *Lopez in l. 1. tit. 19. par. 6.*

91 Inſuper ceſſat & illa, nedùm qñ læſio excederet dimidiam, ſed vltrà ſextam partem *Præſes de Franch. deciſ. 224. Vrſill. deci. 340. Valaſc. in d. deciſ. 104. Maſtrill.* mox cit. *deciſ 84. nu. 8.* & deciſū facta relatione per Regiā Cameram Summariæ in Collaterali Conſilio in Arrendamento Vini ſcribit *Regens de Pont. de poteſtat. Proreg. tit. de Regalib. impoſit. § 5. nu. 62.*

92 Sed an ſubhaſtatio in aliquibus caſibus ſit reiteranda, patet reſponſio, vt eueniente caſu, quòd ob vocum confuſionem in ſubhaſtatione ignoretur vltimus licitator, tunc quia ratione incertitudinis vitiatur ſubhaſtatio, ideò erit licita reiteratio, ſicq; practicatur, & deciſum de facto pro Ciuitate Panormi in gabella Carnis fatetur *Anton. de Amat. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 38. nu. 11.* vbi refert, fuiſſe iterùm ſubhaſtatum, quia prę vocū confuſione ignorabatur, quis fuerit vltimus licitator.

93 Nec

Digitized by Google

93 Nec non aduerte, licitatorem etiam per-
ſonaliter poſſe cogi ad implēdam oblationem
94 iam factam *Caſtill. deciſ. 7. nu. 6.* vbi quòd non
ſemper ad integrum pretium oblatum ſoluē-
dum cogi poſſit licitator, ſed habere poteſta-
tem retinendi pecuniam ſibi debitam, & com-
penſare.

95 Et primus licitator per ſecundum plus of-
ferentem liberatur, quidquid ſit, quandò ſe-
cundus licitator antè venditionis actum de-
coxerit, vel non ſoluendo effectus ſit, vel re-
ceſſerit, aut in fiſcalibus, vel minorum ſubha-
ſtationibus *Boer. deciſ. 248. Claper. deciſ. fiſcal.
cauſ. 4. quæſt. vnic. nu. 6. & cauſ. 3. quæſt. 1. Viui.
deciſ. 359. Anna ſingular. 39.*

96 Nec non habeas in mente, quòd ſi condu-
ctor gabellæ Vniuerſitatis deficiat ſoluere in
tempore promiſſo, poteſt ab eo gabella auferri, & dari alteri *l. vectigalia §. non ſolutis ff. de
public. Guid Pap. deciſ. 3.*

97 Et quandò huiuſmodi locatio introituum, & gabellarum Vniuerſitatis fiunt, dùm ſubha-
ſtantur, ſemper conceſſæ præſumuntur cum
capitulis ſolitis præcedentibus, licèt non fiat
de illis mentio, vt excipitur ex *l. 1. C. de paſc.
public. lib. 11.*

98 An autem ad conductionem talium introi-
tuum vniuerſalium præferri debeant veteres
conductores pro eodem pretio, & eiſdem
conditionibus, & pactis, affirmatiuè *Minſyng.
obſeruat. 23. cent. 4. Præſes de Francb. deciſ. 405.*
& fusè *Gizzarell. deciſ. 5.* vbi ad ſaturitatem
omnia, *Carthar. deciſ. 97. Reg. Tap. deciſ. Sacri
Conſilij* 19.

99 Declara tamen, quādò partem illorum vel-
lent conducere antiqui, & alij noui omnes in-
troitus conducere intenderent, quia tunc no-
ui eſſent præferendi, vt determinatum patet
in *forenſ. noſtra quæſt. 86. par. 1.*

100 Et è contrà, an veteres conductores poſ-
ſint cogi ad conducendum, affirmatiuè *Caſtill.
deciſ. 114. par. 2. ex l. item ferro §. qui maximos
ff. de public.*

101 Dummodò tamen non reperiantur alij
conductores volentes tales introitus, & ga-
bellam, quod ſecundo proximo tempore con-
duxerint, & ſuperlucrati ſint, maximè & rebus
in eodem ſtatu permanentibus, & ſic non mu-
tatis temporibus de primo ad alium annum,
vt putà ex cauſa belli, peſtis, vel alia ſimili
cauſa impediente exactionem.

Sed cùm *ibid.* ſancitum ſit, vt facta ſubha-
102 ſtatione liberentur plus offerenti, adde *Giz-
zarell. d. deciſ. 5. nu. 27.* vbi teſtatur, ſic obſerua-
ri in Regia Camera, in qua auferuntur à ve-
teribus conductoribus gabellæ, niſi plus offe-
rant.

Ceterùm, quatènus hic etiam ſtatuitur, eſſe
capiendos idoneos fideiuſſores à conductori-
bus, aliàs omne damnum de proprio Admi-
niſtratores reſarcire debere, adde. *textum in l.
licitatio ff. de public. & vectigal.*

103 Conſtituas cōcluſionem, regulariter cau-
tionibus idoneis eſſe cauendum *l. reſcripto §.
planè ff. de muner. & honor. l. penult. ff. de peric.
& comod. rei vendit. l. oratio ff. de public.* ità
quòd fideiuſſorem dare obligatus, non dando
idoneum, minimè adimplet *l. 3. ff. eod.*

104 Nec non habeas pro vero, in dubio fide-
iuſſorem non præſumi idoneum, niſi probe-
tur *l. ſi verò §. qui pro vbi gloſ.* communiter
recepta *ff. qui ſatiſdar. cogant. Surd. deciſ.*
295. *num.* 10. & *deciſ.* 320. *num.* 7. vbi quòd
quis præſumitur bonus, & idoneus moribus,
105 ſed non facultatibus, quia qualitas faculta-
tum, & diuitiarum eſt accidentalis, & non na-
turalis *Afflict. deciſ. 377. nu. 5.*

106 Sed quàmuis quis dicatur fideiuſſor ido-
neus, hoc totum Iudicis arbitrio remittitur,
vt per *Surd. deciſ. 320. nu. 13.*

107 Tamen obſeruabis, communiter habitum,
& reputatum pro idoneo, fideiuſſorē idoneū
dici *Rot. deciſ. 814. par. 4. diuerſ.*

108 Nec non, talem iudicari poſſeſſorem bo-
norum ſtabilium *l. 2. ff. qui ſatiſdar. cogant. D.
Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 148. *par. 3.* quæ
tamen non ſint vinculata onere fideicom-
miſſi, & exiſtentem de facili ad conueniendum
l. ſciendum ff. eod. tit.

109 Hinc Nobiles, Potentes, & impetuoſi ho-
mines pro idoneis fideiuſſoribus nō reputan-
tur *Capell. Tholoſ. deciſ. 196. Gayll obſeruat. 27.
lib. 1. Gama deciſ. Luſit. 21.*

110 Itē Cauſidicus, cauilloſus, litigioſus, priui-
legiatus priuilegio fori, & ſimiles, vt per *Rotā
in vna Paduana cōtractus coràm R. P. D. Lug-
dunen.* vbi etiam, quòd inter non idoneos fide-
iuſſores reputantur qui habent reſiſtentiam
iuris in fideiubendo.

Vt exempli gratia in Regno filijfamilias ve-
titi vigore *pragmatica 1. ad Senat. Conſult. Ma-
ced.* contrahere abſq; conſenſu patrum, de quo
Caualcan. deciſ. 31. par. 1. vbi ad partes articu-
lum diſputat.

111 Sic etiam mulieres, quibus eſt interdictum
fideiubere *l. de die §. 1. l. 2. & 3. §. fi. ff. qui ſatiſ-
dat. cogant. l. fin. C. eod. l. ſi paternam C. ad Vellе-
ian. l. alienam C. de procurat. Martin. Andr. deciſ.
Rot. Rom. 29. nu. 3.* cùm *Senatuſconſulti Velle-
iani* beneficio eis ſuccurratur *l. tamē ff. ad Ma-
ced. tot. tit ff. ad Senat. Conſult. Velleian. & in
pragm. 1. infrà eod. tit.* vbi plura reperies.

112 Pariter & Prodigi *l. is, cui bonis ff. de verb.
obligat. l. 1. & l. Iulianus ff. de curat. furioſ.*

113 Similiter & clerici *c. te quidem 11. quæſt. 1.
Viuius deciſ. 211.* & alij Religioſi *Capell. Tho-
loſ. deciſ.* 314. ac Fiſcus *Afflict. deciſ.* 88. licèt
ipſe ſemper dicatur ſoluendo *Cutell. deciſ. 3.
num. 22.*

Sicq; de alijs ſimilis conditionis, quos cùm
à Deciſionarijs pro nunc reportatos non re-
periam, hic prætermitto.

Quòd

Quòd ſi aliquis ſolus non ſit fideiuſſor ido-
114 neus, & conductor vellet dare adiunctum, qui vniti ad negotium, pro quo fideiubēt, poſſunt eſſe idonei, habito reſpectu ad amborum facultates, idonea tunc reputabitur fideiuſſio, & Syndicus, & Electi tenerentur vtiquè recipere, dummodo vnuſquiſq; ſe obliget vt principalis principaliter, & inſolidum, vt duo rei debendi ad inſtar quotidiè fideiuſſiones ſtipulantur, & hoc ad euitandam diuiſam exactionem, quæ incommoda afferre ſolet *l. cùm ij §. cauſæ ff. de tranſact. l. plenè ff. famil. herciſcund.* quo reſpectu cogitur minimè recipere particulares ſolutiones *l. tutor. §. huius ff. de vſur.* & ità expediſſe prouiſiones vti Regium Auditorem reminiſcor.

115 Nec è mente cadat, quòd vt tales fideiuſſores idonei cenſeantur, ſunt dādi in loco, in quo tales gabellæ conducuntur, ex regula, vt fideiuſſorem præſtare obligatus, illum de loco celebrati contractus dare adſtringitur *Boer. deciſ. 99. col. fin.*

Non debent autem huiuſmodi Adminiſtratores ſic ſtrictè in tali materia fideiuſſorum procedere, vbi conductores introituum, redituum, & gabellarum Vniuerſitatis haberent in bonis, & eſſent facultoſi.

116 Siquidèm obligati fideiuſſorem dare, obligando propria bona, adimpleant, ſi illa ſint ſufficientia, & ſatis ſit cautum cum generali bonorum hypotheca *l. quicunque la ſeconda, & ibi DD. C. de fund. patrim lib.* 11. *Surd. deciſ.* 195.

Ità quòd licèr verba pragmaticæ videantur aperta, eſſe præſtandos ſufficientes fideiuſſores, & proinde appareat, eſſe de forma talem fideiuſſionem.

117 Tamen data ſufficientia principalium, mihi ſuaderem, ſufficere qualem qualem fideiuſſorem ex *Præſid. de Franch. deciſ.* 480. & coadiuuat ſatis *Afflict. deciſ.* 170.

Hinc poterit practicari, (prout & quandoq; ſeruatum eſt) licitatores diuites notoriè offerentes fideiuſſores minus idoneos, audiendos eſſe, cùm illorum inhabilitatem propriæ facultates ſuppleant, & proindè non licere Actuario refutare fideiuſſorem non idoneum, quando principalis eſt diues, tutatur *Illuſtriſſ. Epiſcop. Ricc. d. deciſ. Curia Archiep.* 148. *par.* 3.

118 At quæritur, nùm in fideiuſſorem datus à conductore gabellarum Vniuerſitatis, valeat ab eodem petere, vt à fideiuſſione eximatur.

Et certè deciſiò pendet à *tex.* rotundo *in cap. fin. de fideiuſſor.* vbi cauta eſt regula negatiua, exceptis aliquibus caſibus.

119 Primus eſt, ſi fideiuſſor diù ſtetiſſet in fideiuſſione, nec conductor ſoluere curauerit, vt pariter ſancitum eſt in *l. Lutius in fin. ff. mandat.* & tradunt præ cęteris *Guid. Pap. deciſ.* 217. *Valaſc. deciſ.* 36. exiſtimans, Iudicis ex arbitrio dependere, quando dicatur diù ſteriſſe in fideiuſſione *Peguer. deciſ.* 90. *Coccin. deciſ.* 18.

Quod quidem diù non eſſe exiſtimandum à diuturnitate obligationis, ſed ex mora principalis ſolutionem procraſtinantis, putarunt *Afflict. deciſ.* 241. *n.* 4. *Caualcan. deciſ.* 21 *ſub n.* 3. & 4. *par.* 4. & verius eſſe, id dependere à Iudicis arbitrio, nouiſſimè annuat *Linglois deciſ.* 48. *quæſt.* 4. *ſub n.* 3.

120 Sequitur alius caſus, quotiès principalis cōductor incipit ſua bona dilapidare *Greua. ad pract. Camer. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 29. *conſiderat.* 1. *Linglois* citat. *deciſ.* 48. *d. quæſt.* 4. niſi tamē poſt inchoatam diſſipationem ipſe conductor abſtinuiſſet, & ad meliorem deueniſſet conditionem, quia cùm fideiuſſor agere non cępiſſet, reſq; adhùc integra eſſet, nullatènus tali ex caſu agere valeret, cùm ceſſet ęquitas illa inſti timoris, quæ actionis fundamētum eſt *Caualc. deciſ.* 11. *n.* 4. *par* 4.

121 Adhùc datur & alius, quandò fideiuſſor iudicio conuentus ad ſoluendum, condemnatus ſit, vt elicitur ſimiliter ex allegat. *l. Lutius in final. verſic.* & ex *l. ſi mandatum verſ. ſi mandauero ff. de mandat. l. ſi fideiuſſor pro venditore ff. de fideiuſſor.*

Idq; procedere putarunt *DD.* & ſi condemnatus non fuiſſet, ſed facta concluſione in cauſa patenter conſtaret, eſſe in caſu condemnationis, quia tūc habetur pro condemnato, nec non habebit locum, ſi ex forma ſtatuti non requireretur condemnatio, veluti cùm fideiuſſor obligatus exiſtat per inſtrumentum confeſſionatum, ſeù, vt vocant guarentigium, (vt in Regno noſtro) *Præſes de Franch. deciſ.* 414. *Valaſc. deciſ.* 170.

122 Poterit adaptari alius, & eſſet, quandò inter principalem conductorem, & fideiuſſorem præſtitum ſuperueniſſet inimicitia *Gratian. deciſ. Rot. March.* 133. *num.* 18.

123 Nec principalis conductor volens dare alium fideiuſſorem æquè idoneum, auditur, ſi velit illum mutare, & à fideiuſſione eximere *Caball. reſolut. crim. caſ.* 131. *Præſes de Franch. deciſ.* 202. *Cyriac. controuerſ. forenſ.* 26. *tom.* 1. & latiùs habes apud *nos forenſ. q.* 26.

124 At è contrà ſuffragatur beneficium, vt fideiuſſore præſtito effecto deterioris conditionis, alium ſubrogare non teneatur, cùm Vniuerſitati vti creditrici periculum ſubſequutæ inopiæ competat *Afflict. deciſ.* 172.

125 Et obſerua, quòd quamuis pragmatica requirat fideiuſſorem à conductore introituum, & gabellarum Vniuerſitatis, poterint Adminiſtratores illum admittere abſq; fideiuſſore, ſi æquiualens præſtet pignus, vt cumulus DD. apud *nos* docet, & determinatur vna vice Regia Audientia Apuleæ.

126 Aſſignatur huius dicti prompta ratio, nām fideiuſſio, & pignus æquiparantur *l.* 1. *§. iubet ff. de collat. bonor.* & pignoris datio eſt magis plena, & pinguior cautio, quàm fideiuſſoria, cùm tutiùs ſit ipſi rei, quàm perſonæ incumbere

Digitized by Google

bere *l. plus cautionis ff. de regul. iur.*

127 Non reticeam tamen dicere, *Viuium deciſ.* 335. totum contrarium ſibi perſuadere, vt in caſu, quo quis præſtare cautionem obligetur, dando pignus non ſatisfacere.

Cuius ſententia poterit practicari, ſi Vniuerſitatis Adminiſtratores recalcitrent accipere pignus, ità vt illi non debeant cogi accipere pignus loco fideiuſſionis, aliàs ſi ipſorum currat voluntas, legitimus erit actus.

128 Sed quatenùs in *eodem §.* mandatur, in Adminiſtratorum redundare detrimentum, quòd damni Vniuerſitati eueniat ex negligentia nō locandi tales gabellas vniuerſales, ob capturam fideiuſſorum non idoneorum.

Recurre ad *textum in l. 1. C. de locat. prad. ciuil. lib. 11.* & in *§. illud tamen auth. de mandat. Princip.*

129 Idq; rationabiliter dicas cautum in odium negligentiæ, & omiſſionis, quæ punibilis eſt *Viuius deciſ. 303. Maceratenſ. reſolut. 36. lib. 3.*

130 Conducit, nam tunc videntur eſſe in culpa, ad quam tenētur tales Adminiſtratores *l. Magiſtratus ff. de Adminiſtrat. rer. ad Ciuit. pertinent.* nam ad ſimilitudinem tutorum obligantur *l. prior autem ff. eod. tit.* qui tenentur de negligentia *l. ſi tibi C. de teſtament. tutel. l. tutoris ff. de adminiſtrat. tutor.* cum adductis à *Maſtrill. deciſ.* 124. *& Leon. deciſ. Rot. Valent.* 18. *& deciſ.* 115. *lib.* 1.

131 In *§. autem* 9. dùm præfigitur, prædeceſſores ſtatim ſucceſſoribus debere conſignare claues Arcæ, cum pecunia ibi repoſita.

Exoritur apertè, illos, depoſita adminiſtratione teneri abſq; requiſitione, & moram talem conſignationem facere, cùm vbi ſtatim aliquid agendum ſit, dilatio nulla admittatur, & regu-

132 lariter dicto, *ſtatim*, intelligitur abſq; tēporis interuallo *l. ſi finita §. non autem ſtatim ff de damn. infect. l. cum quidam ff. de legat. 2. Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 288. *par.* 4. dicens, pariter denotare celeritatem, & ideò ſignificat ſummariè ſine proceſſu, & ſententia *Intrigliol. deciſ.* 44. *num.* 10.

133 Sed non per hoc intendo firmare, quòd ſi poſt dies paucos (putà tres) conſignatio fieret, dicatur contrauentum pragmaticæ, quia omnia debent intelligi moraliter modo, cùm modicum tempus importet, & proindè incontinenti factum eſſe dici poteſt, & conſequenter excuſari, & adimplere videri, ad *text. in l. lecta §. dicebam ff. ſi cert. petat. l. petens C. de pact. cap. officij de elect. Mar. Anton. var. reſolut. lib.* 1 *reſolut. fin. caſ.* 6.

134 Et breuis mora non nocet, nec conſideratur, vt probauimus *forenſ. quaſt.* 28. *part.* 1. vti momentanea, quæ non ſunt in conſideratione, nec de eis regulariter eſt curandum *Magon. deciſ. Florent.* 10. *Surd. deciſ.* 178. maximè ad euitandam contrauentionem, & pœnam, hinc *Illuſtriſſimus Præſul Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 208. *par.* 2. iudicatum refert, mo-

135 ram modici temporis Canonici abſentis poſt ſex menſes, vigore *tex. in cap. tuæ de Cleric. non reſident.* eum excuſare, quominus Epiſcopus valeat priuare Canonicatu, dicens, quòd temporis modicitas, & paruum interuallum non obeſt.

Iuuant hanc partem, quæ, appoſitè quidem, reportauimus infra *in §.* 11. vbi videas, nam demonſtratiuè conducunt.

136 Et dum *ibidem* cauetur, Adminiſtratores infra decem dies mediatè ſequentes teneri præſentare computa.

Reaſſumas regulam, vt qui Ciuitatum, ſeù Vniuerſitatum negotia, pecunias, bonaq; adminiſtrarunt, depoſito officio, ac munere functo, & ſic Syndicatu, & Electatu, aut Caſceratu rationum, & computorum geſtæ adminiſtrationis diſtinctas obligationes facere obligantur, vt elicitur ex *l. 2. §. quod ſi de frumentaria ratione ff. de adminiſtrat rer. ad Ciuit. pertinent. Laurent. deciſ. Rot. Auenion.* 13. *Thomat. deciſ. Maceratenſ.* 53.

137 Cùm quilibet Adminiſtrator ſuæ adminiſtrationis rationem reddere teneatur *l. 1. §. officio ff. de tutel.*

138 Inde ſic videmus in tutore, curatore, procuratore, patre, matre, fratre, patruo, filio, commiſſario, prælato, hoſpitalario, oeconomo, Capitulo ſede vacante, negotiorum geſtore, ſocio, hærede, fideicommiſſario, in eo, qui ſe pro tutore gerit, & in alio quolibet Adminiſtratore, qui aliena pertractauit negotia *Rota in Fauentina adminiſtrationis coràm R. P. Queipo.*

139 Dixi, *functo officio*, quia ante illud non debent conueniri, cùm regulariter Adminiſtrator non obligetur reddere rationem antè finitum officium ſuæ adminiſtrationis *Coccin. deciſ.* 93.

140 *num.* 3. vbi declarat, ceſſare hanc concluſionem, quando de eius mala adminiſtratione conſtaret, quia tunc vti doloſus remoueri poterit, vel quando eſſemus in pecunijs, quæ inueſtiri deberent, nam tunc dicit, Adminiſtratorem teneri reddere rationem, & in *deciſ.* 282. idem concludit reſpectu alicuius particularis actus, de quo Adminiſtrator antè finitum officium rationem reddere debet, licèt non talem, idemque erit, vbi Adminiſtratoris decoctio inſurgit, nam per illam ſtatim bonorum adminiſtratio ceſſat, vt decidit *Rot. in Romana cenſuum de Luraghis Veneris 21. Aprilis* 1600. *coràm R. P. Iuſto apud Cenc. de cenſib. deciſ.* 168. & ſtatimatque quis decoctus efficitur, habetur ſtatim pro mortuo *Rot. in recentior. deciſ.* 708. *part.* 1.

141 Erit autem hæc rationum redditio facienda

F per

per Syndicos, & Electos, cęteroſq; Vniuerſi-
tatis Adminiſtratores, ad inſtar vnuſquiſque
reddit rationem Domino, cuius bona admini-
ſtrauit *l. cùm ſeruus ff. de condit. & demonſtrat.*
l. hac venditio ff. de contrab. empt.

142 Et cùm inſuper pro reddendis huiuſmodi
rationibus mandetur, præſentandas eſſe ſcrip-
turas neceſſarias, pro computi liquidatio-
ne, adde *Seraph. in deciſ.* 1473. vbi quòd pro ſuf-
ficienti rationis redditione debet exhiberi li-
ber adminiſtrationis, & rationis.

143 Et hac occaſione obſeruabis, pro ratio-
num redditione, ſcripturarum, & librorum
editionem faciendam eſſe ante omnia, quæ
editio nihil aliud importat, quàm Codices
oſtendere, & copiam deſcribendi facere *l. 1. &*
l. Argentarius §. edi autem ff. de edend. Ludouiſ.
deciſ. 151.

144 Et contra non edentes, ac recuſantes,
cùm dicatur eſſe in dolo, poſſet in litem
iurari, & contra eum poſſet procedi, ac
ſi contra furem, quamuis diceret, eos ami-
ſiſſe, cùm vigeat præſumptio malitioſè il-
los occultare *Ludouiſ.* 521. *Farinac. deciſion.*
145 101. *poſt conſ. crimin.* licèt id ceſſet reſ-
pectu hæredum Adminiſtratorum, quibus
cum iuramento creditur, libros non habe-
re, veluti fuit deciſum aliàs *in Romana ſo-*
cietatis 1. *Iulij* 1602. *coràm Eminentiſſimo*
Cardinali Mellino, in Anconitana bonorum
2. *Maij* 1605. *coràm R. P. Octembergo, &*
apud Seraphin. deciſ. 692. *numer.* 4. vbi de-
clarat, reſpectu hæredum adhuc ceſſare, quo-
ties probaretur, libros ſemel apud ipſos fuiſ-
ſe, vel dolo eos poſſidere deſijſſe, quia tunc
ab illis exhibitio librorum prætendi poſſet,
neque iuramentum ſuper eorum non exiſten-
tia penès eos præſtare ſufficiet.

146 Sed non grauabor dicere, vt libri Ad-
miniſtratorum exhibeantur, debere proba-
ri prius de eorum exiſtentia, aliàs indebitè,
quem pro eorum exhibitione inquietari *Se-*
raphinus deciſion. 1224. *Ludouiſius deciſion.*
199.

147 Ità quòd non ſufficere præſumptiuam
probationem, ſed plenam ſuper eorum exi-
ſtentia eſſe neceſſariam, voluit *Rot. in Eli-*
ſina bonorum 11. *Maij* 1593. *coràm Eminen-*
tiſſimo Cardinali Blanchetto, in Florentina
bonorum 29. *Octobris* 1593. *coràm Eminen-*
tiſſimo Cardinali Mellino, & aliàs apud Rot.
in recentior. deciſion. 155. *part.* 1. atque
ita nouiſſimè fuit deciſum per Sacrum Con-
ſilium tribus vicibus ad relationem Magnæ
Curiæ Vicariæ patrocinante V. I. D. Io-
anne Iacobo Anichino in cauſa Anſelmi, &
Antonij de Orlando contra Sanctum de Ni-
colao de Lizzi Terræ Turi in Banca Auerſa-
næ de hoc anno 1636.

Et cùm *ibidem* enuncietur, huiuſmodi ra-
tiones eſſe reddendas Rationalibus, aut alijs
Deputatis ad videnda computa.

148 Reminiſcaris, in Regno vigere obſeruan-
tiam, Syndicos, & Electos ſucceſſores in ad-
miniſtratione creare Rationales, corã quibus
anteceſſores rationes reddunt, & ità indiſtin-
ctè practicatur.

149 Quorum tamen Rationalium electio eſt fa-
150 cienda in loco, in quo adminiſtratio fuit
geſta, cùm ibidem rationem reddere cogan-
tur *Seraphin. deciſion.* 1205. *Gratian. deciſion.*
Marchia 180. per *textum in l.* 1. *&* 2. *C.*
vbi de ratiocin. & ità reperio iudicaſſe Sa-
crum Conſilium in cauſa Vniuerſitatis Ter-
ræ Siciniani ad relationem *Præſid. de Fran-*
151 *chis*, penès Mondellum Actuarium, & ratio-
ne adminiſtrationis ibi quis forum ſortitur
Seſe deciſ. Rot. Aragon. 424. *tom.* 4.

152 Deueniendo autem ad §. 10. vbi ſanci-
tum eſt, Syndicum, vel alium Adminiſtra-
torem exactionem omnem infra tempus exi-
gentiæ, & annum adminiſtrationis, integram
non facientes, de propria pecunia ad damna,
& intereſſe teneri.

Perpendas, concordare *textum in l. chiro-*
153 *graphis ff. de adminiſtrat. tutor.* quatenùs pro-
bat, tutorem teneri de ſuo, ſi pupilli credita
exigere potuit, & non exegit, quod reſpectu
154 Aerariorum Baronalium etiam pro eo, quod
non exegerunt, ex *Lanar. conſ.* 99. enunciaui-
mus *forenſ. quæſt.* 17. *num.* 5. *par.* 2. vbi *num.* 12.
tutorem teneri de neglectis in non exigendis
nominibus debitorum ſuorum pupillorum, de
quo fusè *Gratian. forenſ. diſceptat.* 125. quia
fuerunt in culpa in non exigendo, & ideò ad
illos ſpectat reſarcire *l. periculum ff. ſi cert. pe-*
tat.

155 Ad quorum intereſſe ſolutionem Admini-
ſtratores tenentur inſolidum *l. ſi pupillus ff. de*
adminiſtrat. tutor. l. Imperator ff. ad municipal.
l. ſi plures ff. de adminiſtrat. tutor. niſi facta inter
eos diuiſione ſeparatim exerceant, quia tunc
quilibet pro rata teneretur *l.* 1. *&* 2. *C. de diuiſ.*
tutor. Boer. deciſ. 60.

156 Sed ligabis digito, illis imputari non factam
exactionem, ſi non exegerint, dolo, lata culpa,
aut manifeſta negligentia *l. quidquid C. arbitr.*
tutel. l. chirographis ff. de adminiſtrat. tu-
tor.

157 Ità vt erint excuſati, licèt non ſubitò exe-
giſſent medijs iuſtitiæ à debitoribus, ſed mo-
deratam patientiam habuiſſent, vt eis debi-
158 ta redderentur, cùm non ſint illi ſuffocandi
l. quidam Hiberus ff. de ſeruit. vrban. præd. l.
debitores C. de pignor. benigna enim, & ſalua
honeſtate congrua ſunt compellendi debito-
res ad ſoluendum, vt in Adminiſtratore rerum
159 Fiſcalium ſtatuitur in *l.* 1. *C. de commerc. &*
mercant. l. ſi ſeruos ff. de pignor. action. l. ſi benè
ff. de vſur.

Et

Et quatenùs *hic* fiat mentio de reſiduis, ibi, *non habbiano à conſignare reſidui alli ſuoi ſucceſſori*, & ibi, *ſiano fatti buoni, & ammeſſi li*
160 *reſidui*, nota, reſiduum dici, quod remanet *l. quod ſi medius ff. de hered. instituend. l. pater tuus C. eod. Rot in Paduana ſolutionis coràm R. P. D. Remboldo*, dicens, cautos debere eſſe creditores, vt ſi debitor in mille ſoluat pro reſiduo ipſis patientibus, ſibi præiudicarent in reſiduo,
161 cùm reſiduũ nomine ſolutum, operetur probationem, ſolutionem integram fuiſſe factam, per *l. ſi ex pluribus in princip. & ibi gloſ. in verb. reliquum ff. de acceptil.* denotat enim id, quod ampliùs debeatur, *vt dixit eadem Rota diuerſ. deciſ. 94 num. 2. par. 4.* & operatur reliquum includi *Seraphin deciſ. 544.* dicens *deciſ. 617. num. 13.* arguere ſolutionem partis, ad quam tenebatur, & *deciſ. 242 num. 2.* ait, præſupponere partem ſumere; omninò ſolui debere, aliàs reſiduum non eſſet.
162 Et dùm mandatur, vt caſu, quo Ciues ſoluendo non ſint, & ideò fieri non poſſit exactio, illi non ſint moleſtandi.
163 Adde, quòd impotentes, & pauperes, à tributis, taleis, & collectis eximuntur *l. 4 §. inopes ff. de muner. & honor. c. ip. licet de cenſib. Franc. Marc. deciſ. 489 & 490 par 1.*
164 Et quatenùs requirit in hoc etiam votum Iudicis, ſeu Capitanei loci, id euenit, nam Iudex dicitur bonus vir *Afflict. deciſ. 178 num. 12. & deciſ. 371. num. 9* nec præſumitur à iuris tramitibus deuiare *idem deciſ. 351. num. 7.* & proindè concedere concedenda, & negare neganda pro ſe habet præſumptionem.
165 Et dùm *in §. 11.* ſancitum eſt, Capitaneos locorum ad inſtantiam Syndicorum, & Electorum, cogi teneri debitores Vniuerſitatum ad ſoluendum ſtatim, & incontinenti.
166 Obſerua, Collectarum exactionem à debitoribus Vniuerſitatis fieri ſummariè, & habere exequutionem paratam *Cacher. deciſ. 86 Theſaur. deciſ. 164.* & ex dicta cauſa poſſe incipi ab
167 exequutione, & carceratione, de quo vide *Claper. in deciſ. 48. cauſ. fiſcal* & latiſſimè in noſtro *tractatu de grauamin. vaſſall. tom. 1. grau. 252.*

Pro coronide dictionis, *ſtatim*. de qua ibidem, vide relata ſuprà *in §. 9. hac eadem pragmatica.*
167 Et ad ornatum dictionis, *incontinenti*, aduertas, eius naturam ſignificare vllum temporis interuallum, nullo intermedio actu *l. quod ait §. final. ff. de adulter.* & denotare, vt nullo alio actu, etiam momentaneo interpoſito debeat actus celebrari, ad *text. cum gloſ. in l. ſi pater captus ff. de vulgar. & pupillar. ſubſtitut. Linglois deciſion. 15. quaſt. 11. numer. 9.*
169 Et deſiderat hæc dictio, vt aduerbium temporale, celeritatem ſcilicèt intelligat cum ciuilitate, & aliqua moderatione non excludente aliquod temporis interuallum, ſi incontinenti fieri non poſſit, nam quamuis de ſui natura importat modicum temporis ſpatium, tamen intelligitur cum moderamine, non autem ad vnguem *Rot. in Salamantina contractus 1591. coràm R. P. D. Penia*, vbi
170 quòd incontinenti dicitur aliquod breue temporis ſpatium arbitrio Iudicis taxandum, & regulatur iuxta ſubiectam materiam, & vt plurimùm denotat, & intelligitur intra tres dies *l. final. §. illicò C. de iudicijs*, nec non interpretatur, cùm commodè potuerit Iudicis arbitrio *l. 3. §. cùm igitur ff. de vi, & vi armat. Valaſc. deciſ. 89. num. 6.* & ad materiam *Seſe deciſ. Rot. Aragon. 230* vbi quando contractus dicatur fieri incontinenti.
171 Et dùm inſuper mandatur, circa hanc coactionem Capitaneos procedere debere ſummariè, ſimpliciter, de plano, & ſine ſcripto, ac figura iudicij.
172 Obſerua, in hoc caſu illis licere procedere vti Principem *Cacher. deciſ. 1. num. 2.* & ſecundum propriam conſcientiam *Guid. Pap. deciſ. 29 Grammat. deciſ. 62. num. 31.* vbi quotidiè debet potiùs attendere veritatem, quàm iuris ſubtilitatem, & nullo ordine iudiciario ſeruato, ſine termino peremptorio, & in die feriata, non tamen ad honorem Dei, & ſententiam ferre, non præcedente libello, ſufficiet q; ſimplex petitio, facti narrationem continens *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan. 72. par. 3.* nullaque prolata ſententia mandare exequi, & diſtrahi rem *Rot. deciſ. 446 part. 2. in recentior.*
173 Et quatenùs *in fine §* ſtatuitur, quòd ſi Officialis poſt requiſitionem habitam ab Adminiſtratoribus recuſat, vel retardat iuſtitiæ complementum, vt ſuprà, teneatur in ſyndicatu reſarcire: & de ſuo ſoluere omnia damna, & intereſſe, iunge *Claper. in ſuo opere deciſ. fiſcal. cauſ. 14. quaſt. 1.*
174 At in *§. 12.* quia eſt ſtatutum, à prædeceſſoribus Adminiſtratores ſucceſſores eorum adminiſtrationis rationes accipere, & illas ad plus infra menſem liquidare, & declaratos debitores incontinenti exigere.
175 Reminiſcaris, hoc originem trahere à diſpoſitis à iure communi, cuius vigore rationum redditio duo coniunctim in ſe continet, nempè, quòd Adminiſtrator rationes reddat, nec non, vt reliqua ſoluat *l. non ſolùm §. is, qui reddere ff. de liber. leg. l. bouis §. inter reddere ff. de verborum ſignification. l. quamuis non dare ff. de condit. & demonſtrat. l. ſtatuliber §. ſi quis non dare ff. de ſtatuliber. Afflict. deciſ. 157.* vbi recenſet, Sacrum Conſilium iudicaſſe, ſententiam, qua quis fuit condemnatus ad rationes reddendas continere in ſe reliquorum ſolutionem, probant etiam

F 2 Vt-

*Viuius deciſ.*273. *Bellon.deciſ.Rot.Genua* 209.
*Rot.in recentior. deciſ.*522.*par.*1. *Cocein. deciſ.*
24.*num.*11.*&* 15. *Thomat.deciſ.Rot.Macerat.*
27. *Cutell. deciſ.*10. vbi, quòd obligatio dandi
computa habet in ſe virtualiter reliquorum
reſtitutionem.

176 Ità vt non cēſeri rationes redditas, niſi ſub-
ſequuta fuerit reliquorum ſolutio, ac reſtitu-
tio, affirmet *Gratian.deciſ.Rot.Mareb.*188.

177 Hinc ſolutio reliquatus probat, rationes
fuiſſe redditas *l.* 1. *§. officio vbi Bar. ff. de tut.*
& ration. diſtrabend. Bellon.deciſ.Genua 181,
num. 7.

178 Qua occaſione monitum te volo, Admini-
ſtratorem non poſſe ad certam ſummam con-
ueniri, niſi reddita adminiſtrationis ratione, vt
voluit *Rot. in Romana pratenſi ſpolij luna* 2.
Iunij 1614. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Ve-*
roſpio, & in Ciuitatis Caſtelli, ſeù Romana ſe-
queſtri luna 15. *Iunij* 1615. *coràm R. P. D.*
Buratto, & aliàs in Aſcubana ſpolij 10. *Ianua-*
rij 1620. *& in Spoletana hæreditatis* 31. *Ianua-*
rij 1622. *& in Romana liberationis à fideiuſſio-*
ne 23. *Iunij* 1623. *coràm eodem.*

179 Cuius tamen axiomatis aſſignatur ratio,
quia debitum Adminiſtratoris numquam po-
teſt dici liquidum, niſi adminiſtratione finita,
& calculis factis, ac ſtabilitis, vt apud *Rot. de-*
*ciſ.*478. *par.*1. *in recentior.*

180 Licèt id ceſſaret, vbi eſſemus in quantitate
certa, & determinata ab eo ſoluenda, cùm in
tali caſu diceretur certus debitor, & ſi admi-
niſtrator in adminiſtratione reperiretur *Grā-*
*mat.deciſ.*58. *num.*10. *Præſes de Franeb. deciſ.*
292. *num.* 2. *& Rot. in Aquitanien. Prioratus*
19. *Aprilis* 1624. *coràm R.P.D.Pirouano.*

181 Idq; iam ſupradictum reſpectu conuentio-
nis procedit in compenſatione, quæ aduerſus
Adminiſtratorē prætendi non poteſt, niſi prius
fuerint ſolidata computa, nam de facili poteſt
eſſe, vt ſit ille creditor *Seraphin.deciſ.*214. *Rot.*
*in recentior.deciſ.*727. *par.*2.

182 Et ex ante ſcriptis deſcendit, Adminiſtrato-
res non poſſe ſuum creditum petere, niſi priùs
reddita adminiſtrationis ratione *Boer. deciſ.*
59. *Rot.in Roman.hæreditatis de Beuilaqua lu-*
na 13. *Maij* 1595. *coràm R.P.D.Orano.*

183 Sed quatenùs hic excuſentur Adminiſtra-
tores, ſi ex iuſto, vel rationabili impedimento
rationes accipere, vel debitū liquidatum exi-
gere nequiuiſſent.

184 Reaſſumas, id euenire, quia impedimenta ſi-
milia excuſant, & actum facere obligatum eli-
dunt illæſum *cap. ſignificante de pignor. cap. im-*
putati de regul.iur.in 6. *Rot.in antiquis deciſ.*2.
de prabend. impedimentumq; iuſtum, firmam
præſtat defenſionem *Linglois deciſ.* 31. *quæſt.*3.
*num.*8. dicens *deciſ.*40. *quæſt.*1. impedimentum
iuſtam præſtare excuſationem.

185 Et impeditus legitimè excuſatur, nec in pœ-
nam incidit, & tempus ei non currit *l.* 1. *§. fin.*
C.de annal.except.cap.quia diuerſitatem de con-
*ceſſ. præbend.cap. fin.de elect.Surd.deciſ.*151.*nu.*
4. *Seraphin.deciſ.*987. *& deciſ.*1066.

186 Hinc non conſtituitur in mora, qui propter
aliquod iuſtum impedimentum ſolutionem nō
recepit *l. ſi quis ſolutioni ff.de vſur.* & in mora
non eſt, qui legitima exceptione ſe tueri poteſt
*Linglois d.deciſ.*40. cit. *quæſt.*1.

187 Intellige autem ſanè, non eſſe verum firma-
tum axioma, vbi impedimentum eſſet affecta-
tum, quia tunc nihil operaretur circa excuſa-
tionem, vt probauimus *forenſ.quæſt.*40. *ſub nu.*
14. *par.* 1. vbi erit videndum.

188 Hinc dicebam in facto, regulam illam, quòd
difficultas excuſat à mora, & à peremptione
inſtantiæ, vt probat *Griuell.deciſ.Senat.Dolan.*
72. *num.*27. ceſſare, quando difficultas fuiſſet
affectata, prout paſſim in Tribunalibus in
cauſarum deciſione ſeruatur.

189 Et dùm in §.13. mandatur, nè Vniuerſitatis
Adminiſtratores, vel Vniuerſitas ipſa valeant
aliquid remittere, aut donare ſignificatis, aut
condemnatis.

Adde *Rot. in vna Aurien. contractus* 1552.
190 *coràm R.P. Veſtano*, vbi Vniuerſitatis debi-
tori non præcedente ſolutione, liberatio fieri
191 minimè poteſt, quia remittere debita nequit
ipſa Vniuerſitas, adducit *textum in l. probibere*
§. planè ff. quòd vi, aut clàm, & firmat, Exacto-
192 res tributorum, cęteroſq; Adminiſtratores,
vt Tutor, Curator, Syndicus Vniuerſitatis, aut
Eccleſiæ, Oeconomus, non valere liquidum
debitum remittere per *l. pactum curatoris C.de*
pact. & quòd ab eis, qui remiſerunt, poſſent ex-
torquere, per *textum in l.*3. *C.de annon. & tri-*
but. lib. 10.

192 Cęterùm, cùm huiuſmodi relaxatio facta ab
Vniuerſitatis Adminiſtratoribus ipſis ſignifi-
catis, hic reddatur nulla ipſo iure, ipſoq; facto.

194 Nota, huiuſmodi declarationem importare
latam ſententiam, & annullationem, nullam
requirere ſententiam, cùm per huiuſmodi ver-
ba annullatio, & pęnæ impoſitio cenſeatur fa-
cta ipſo iure *cap.*1. *de homicid.in* 6. *Rot. in Ve-*
ronen.penſionis 1. *Iulij* 1592. *coràm Eminentiſ-*
195 *ſimo Cardinali Mellino*, vbi firmauit, dictio-
nes, *ipſo iure, & ipſo facto*, nulli tamen inconti-
nenti operari abſq; alio Iudicis miniſterio, cùm
ipſo iure, quod ſit, alium actum non requirat
196 *Linglois deciſ.*40. *quæſt.*2. & ita dicebam in
Collegio habito cum diſertis viris.

197 Et dùm in §. 14. ordinatur, quòd Admini-
ſtratores Vniuerſitatis ſtatim accepto officio
ſe informent de oneribus, & functionibus Fiſ-
calibus ordinarijs, & extraordinarijs.

198 Adde quæ diximus in *rubrica de iuribus, &*
199 *exact. Fiſcalibus*, vbi quomodo ſoluantur
in Regno per Vniuerſitates, & quid de
200 ipſis iudicetur, & quando Vniuerſitas

ad

ad illas teneatur, licèt ſit diminuta, & quid ſi vnus de Vniuerſitate remanſerit.

201 Et quid ſi in totum defeciſſet.

202 Cùmq. ſtatuatur *ibid.* vt reditibus publicis non ſufficientibus ad ſatisfactionem debiti, debeat conuocari Concilium ſecundùm morem loci, Adde quæ cumulauimus ſuprà in *Pragm. 1. ſub hac ead. rubric.*

Et dùm tale Concilium, ſtatuitur, debere conuocari cum interuentu Capitanei, vide pro ornatu, quæ luculenter enucleauimus *infrà in pragm. 9. hac ead. rubric.*

Et cùm ob defectum redituum ordinetur, capiendum eſſe expediens minus damnoſum Vniuerſitati, vt ſatisfiat Regiæ Curiæ, & cœteris Creditoribus.

203 Reminiſcaris, in ſimilibus caſibus ſolere per Vniuerſitates imponi onus inter Ciues per æs, & libram pro viribus patrimonij, & ſic ex interuallo, prout neceſſitas vrget imponitur quædam gabella, quæ munus extraordinarium propriè vocari debet, & non ſingulis ànnis ad eam Ciues ſoluendam coarctantur, ſed quocunq; neceſſitas, ob quam fuit impoſita, durat, quia ceſſante cauſa impoſitionis, ceſſare de-
204 bet impoſitio, ad inſtar, ceſſante reſeruationis cauſa, ceſſat reſeruatio *Lingloìs deciſ.* 50. *quæſt. 6. nu. 2.*

205 In §. verò 15. cùm reperiatur ordinatũ, vt de fructibus introituum Vniuerſitatis, & pecunijs prouenientibus à gabellis, & collectis priùs ſoluantur, quæ ordinariè, & extraordinariè debentur Regiæ Curiæ, vel Particularibus, qui ab ipſa emerunt, & deindè cœteris Creditoribus ſatisfiat.

Pro dilucidatione, nè pigeat videre, quæ nouiſſimè in terminis hujus §, colligit *Merlin. cõ-*
206 *trouerſ. forenſ.* 2. vbi fusè enucleat, Fiſcum habere tacitam hypothecam potiorem cęteris Creditoribus, pro quibuſuis tributis, collectis, alijſq; functionibus fiſcalibus.

207 Et Fiſcum de iure, quacunq; ex cauſa præferri alijs Creditoribus anterioribus, etiam in bonis poſteà quæſitis, patet ex *l. ſi is, qui ff. de*
208 *iur. fiſc.* niſi cũ eo concurrat pupillus *Capyc. deciſ.* 129. *nu.* 12.

209 Sed Fiſcus an, & quandò præferatur cęteris Creditoribus Banci habentibus actionem perſonalem anteriorem non priuilegiatam, enucleat *Reg. Salernit. deciſ.* 60. vbi pro Fiſco iudicatum fatetur.

210 Et dùm ſtatuitur *ibidem*, vt ſuperabundans Vniuerſitati ex eius reditibus debitum extinguatur, vel impliecetur in emptionem ad beneficium eiuſdem Vniuerſitatis.

Supple, hoc euenire, nàm Adminiſtratores non debet facere ſtare otioſas huiuſmodi pecunias *l. tutor. qui repertorium §. ſi poſt depoſitionem ff. de adminiſtrat. tutor.* aliàs tenerentur ad intereſſe *l. ob fœnus ff. eod. tit.* latè *Maſtrill. deciſ.* 124. *Leon. deciſ. Rot. Valent.* 18. *lib.* 1. & *nos* multa cumulauimus *forenſ. quæſt.* 17. *part.* 2. dùm probauimus, tutorem, aut Balium, qui ex venditione rerum pretioſarum, putà Gemmarum magni valoris, capitalia creditorum pupilli, extinguere potuit, ſi ipſas res otioſas tenuerit, debere ſoluere intereſſe, & vſuras prædictis pupilli creditoribus ſolutas.

211 Cùmq; excepteutur poni in emptionem reditus exuberantes Vniuerſitati, quandò eſſet neceſse fieri reparationem pontium, fontium, murorum, ac viarum publicarum.

Iunge *textum in l.* 10. *C. de oper. public. lib.* 11. vbi ſtatuitur, de reditibus fundorum iuris Reipublicæ, tertiam partem deputandam eſſe reparationi publicorum mœnium, concordat *tex. in l.* 3. *C. de diuerſ. præd. vrban.*

212 Et elijcias cõcluſionem, huiuſmodi rerum reparationem eſſe faciendam vti in vniuerſale commodum tendentem, tali modo, vt omnes teneantur ad onera, quæ pro iſto effectu ponuntur, etiam ſi eſſent priuilegiati *Cacher. dec.* 68. & 181. *Gayl. obſeru* 32. *lib.* 2. *Franc. Marc. dec.* 460. *p.* 1. *Chriſtin. dec. Cur. Belgic.* 9. *n.* 6 *to* 2.

213 In §. autem 16. dùm ſtatuitur, patres, filios, vel fratres vno, eodemq; tempore in regimine Vniuerſitatum eligi non poſſe.

Quatènus loquitur de patribus, iſige rationem, nàm pater, & filius, penè eadem perſona reputantur *l. fin. C. de impuber. & alijs ſubſtit. §. ei verò Inſtit. de inutilib. ſtipulat. Linglois deciſ.* 39. *quæſt.* 2 & filius dicitur portio corporis paterni *Griuel. deciſ. Dolan.* 146. *nu.* 17.

214 Et obſerua, quòd licèt patris ſub nomine veniat Auus paternus *l. iuſta interpretatione vbi gloſ. in verb. Auus ff. de verb. ſignificat. Boer. deciſ.* 17. *num.* 7. tamen quia ſumus in odioſis, ceſſat huiuſmodi regula in caſu iſto, ad *tex. in l. lege §. hoc capite ff. de rit. nupt.* vbi quàmuis prohibeatur matrimonium cum illa, cuius pater exercuit artem ludibricam, ſi pater non exerceat artem illam, ſed Auus, minimè continetur *l. patri ff. de adulter.*

215 Et quatènus ſpectat ad filios, quinàm filiorum appellatione veniant, recurre ad dicta ſuprà in *prag.* 4. *hac ead. rubric.*

216 Nec talem diſpoſitionem extendas reſpectu nepotum, cùm ipſi ſub tali appellatione nõ veniant *Boer. deciſ.* 155. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 82 *Valaſc. deciſ.* 140. *Seraphin. deciſ.* 1486. *Gama deciſ. Luſitan.* 180 *Theſaur. forenſ. qu.* 91. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 507. *nu.* 7. *deciſ.* 643. *nu.* 4. & *dec.* 667. *par.* 2. *in recentior. Seſe deciſ. Rot. Arago.* 53. *nu.* 17. & latius *deciſ.* 263. *to.* 3. vbi ad ſaturitatem, vide *D. Rice. deciſ. Cur. Arch. Neap.* 300. *par.* 2. & *Martium deciſ. Senenſ.* 1.

217 Et maximè in materia ſtricta, & vbi agitur de præiudicio, & attenta verborũ proprietate, eorũq; vigore *l. quòd ſi nepotes ff. de teſtam. tut.* & vbi lex illos nominat, vt in caſu noſtrę pragmaticæ, quę dùm loquitur de filijs, cũ cõſtet ex in legibus, à proprietate verborũ recedendum

Digitized by Google

non eſſe, niſi de mente contrarium appareat
l.ſcire §. illud ff.de excuſat. tutor. igitur conſti-
tuenda eſt regula negatiua, quòd Pragmatica
loquens de filijs, minimè comprehendat ne-
potes, maximè cùm eorum odium contineat,
& proinde *Sayr. decif.9. de filijs Præsbyter.* diſ-
poſitionem *Concilij Trident. ſeſſ.25. de refor-
mat.cap.15.* loquentem de filijs, nè poſſint ha-
bere beneficia paterna, non extendit ad nepo-
tes *Seraphin. deciſ.1442. D. Ricc.deciſ.Cur.Ar-
chiep 283.par.4.*
218 Et cùm prohibitio reſpectu fratrum ten-
dat in fratres carnales, dicas, illam non pro-
cedere reſpectu fratrum patruelium, vel con-
ſobrinorum, qui ſimpliciter non ſunt fratres,
ſed ſecundùm quid *Gratian. diſceptat. forenſ.
757. nu.15.* maximè quia non ſumus in mate-
219 ria fauorabili, quo in caſu venit etiam vte-
rinus, at ſecus in odioſa, prout hic *Rot.in Fer-
rarien. prætenſa legitima coràm R. P. D. Rem-
boldo.*
220 Tandemq; reminiſcaris, prohibitionem, de
qua in *hoc §.* non procedere quidem reſpectu
continuationis officij de patre in filio, vel de
fratre ad fratrem in vno anno ad alterum im-
mediatè, ità vt pater Electi poterit eligi ad
idem officium anno ſequenti, & ſic frater Sin-
dici anteceſſoris, prout ſic iudicatum recenſet
*Thor.in compend.deciſ.Regn.in verb. electio fol.
175.tom.2.* vbi alia quoq; in hac materia coa-
ceruat.
221 Et nomine litis, de qua hic, intellige de
controuerſia iudiciali *l.cauſas, vel lites C. de
tranſact.*
222 Quæ non dicetur exiſtere, nec de facto,
nec de iure, ſi fuerit mota per Procuratores,
de quorum mandato benè non conſtat *Caſſa-
dor. deciſ.5. vt lit. pendent. & deciſ.6. de dolo, &
contumac. Rot.in antiquis deciſ.2.de rer.permut.
& Verall.deciſ.166.par.2.*
223 Illaq; inducta videtur per citationem legi-
timè ad Partem peruentam *cap. vt lite vt lit.
non conteſtat. Cabed.deciſ.Rot.Luſitan.11. à nu.
11. part.2. Minſynger. obſeruat.26. cent.4.* ità
vt illa cum effectu debeat eſſe facta *Valaſc.de-
ciſ 156 nu. 12. Cabed.deciſ.120.num.14.part.1.*
224 niſi à Parte contraria eſſet factum, vt illa non
demādaretur exequutioni, & ad eius notitiam
iudicialiter perueniret *Rot. in nouis deciſ. 11.
de dol. & contumac.*
225 Nec inducitur ex citatione, niſi ſit certa
citatio, & in ea ſint expreſſa illa, per quæ reus
poſſit inſtrui *Surd. deciſ.5. Vsutus deciſ. 320.
num. 4.*
226 Et citatio debet eſſe expedita à Iudice
competenti, vt omnium *DD.* ſchola docet ex
227 *d. cap. cum lite*, ibi, *à Iudice competenti*, nec
debet eſſe nulla, quia habetur pro non expe-
dita *Afflict. deciſ.336. à nu.14.*
228 Vel mota tunc dicetur lis, ſecundùm alio-
rum opinionem, quotiès fuerit conteſtata *cap.*
229 *ex parte de verb. ſignific. Cabed.*cit. *deciſ.11.
nu.10.par.2.* cùm ante cōteſtationem lis mota
dicatur, & illa non conteſtata vitium litigioſi
non intret *Cauaier.deciſ.339 nu.3.*
230 Quæ litis conteſtatio ſit per petitionem
appoſitam, & per reſponſionem ſecutam *cap.
olim vt lit.non conteſt.l.vnic. C de lit. conteſt.
Gayll.obſeruat.73. lib.1. Guid. Pap. deciſ. 369.
Verall.deciſ.223.par.2.Gama deciſ.Luſitan.147*
231 *nu.3.* & in Regno Portugal. poſt Partis con-
trarietatem dicitur litis cōteſtatio, vt deciſum
teſtatur *Phœbus arreſt.84. poſt lib.1.ſuarum
deciſion.* niſi tamen reſponſio conditionalis eſ-
ſet facta *Capell.Tholoſ.deciſ.287. Viu.in d.dec.
320.nu.3.* dicens *num.4.* idem eſſe, quotiès reſ-
pondens proteſtaretur ſe citrà animum con-
teſtandi litem reſpondere.
232 Et quatènus in §. 17. vetentur eligi Ad-
niſtratores Vniuerſitatum declarati, vel de-
clarandi debitores.
Supple *textum in l.1. C.de debit.lib.11. & l.
reſcripto §.debitores ff. de muner. & bonor.*
233 Et amplia, talem diſpoſitionem procedere
etiam in creditore Vniuerſitatum, qui ſub tali
prætextu poſſet pariter excludi ab electione,
& ipſe vti talis poſſet ſe pariter excuſare, vt
ſcio determinatum vna vice in Regia Audien-
tia Apuleæ per *tex in Auth. minoris debitor. C.*
234 *qui tutor.dar.poſſ.* vbi nec debitor, nec pupilli
creditor valèt eſſet tutor.
235 Quæ quidem prohibitio erit tàm reſpectu
electionis paſſiuæ, quàm actiuæ, nàm & illi nec
alios eligere valebunt, vt determinauit Sacr.
Conſilium inter Vniuerſitatem Lauri, & Illu-
ſtrem Marchionē penès Cioffum Actuarium.
236 Ceſſabit tamen antè ſignata cōcluſio, quo-
tiès debitum, vel creditum eſſet modicæ quā-
titatis *Preſes de Franch. deciſ.404. Leon. deciſ.
Valent.113.lib.1.*
137 Sicq; pariter videmus tolerari, quandò eſ-
ſemus in loco, in quo non adeſſent aliqui ido-
nei, qui negotia Vniuerſitatis adminiſtrare va-
lerent, cùm ex defectu idoneorum poſſint ſub-
rogari aliàs prohibiti exercere *Rot.in vna Ge-
rund.1516, coràm R.P. Martino Spinoſa*, vbi
dicit, in ſubſidium poſſe concedi, quòd aliàs
inhabiles admittantur, & hoc ex cauſa neceſ-
ſitatis, quæ de illicito facit licitū, & aliàs pro-
hibita tolerare, operatur, iuxtà dicta per *Vi-
uium deciſ.28. num.10.* & latiùs *deciſ. 323.* vt
238 legem non habens *Linglois deciſ.13. quæſt.1.
num.1.* vbi quòd pater aliàs obligatus mittere
filium ad ſtudia, aut armorum tractationem,
ſi petat, excuſatur, ſi in neceſſitate reperiatur,
239 nec habeat vndè ſatisfaciat, & neceſſitate
non patiente moram, prædia Eccleſiæ aliena-
ri poſſe, non adito Superiore, firmat *Chriſti-
naus deciſ.Curiæ Belgicæ 13.* & 12.
240 Et dùm in §. 18. ſtatuitur, vt habentes li-
tes cum Vniuerſitatibus nequeant ad officia
earumdem aſſumi.

241 Am-

Digitized by Google

241 Amplia, vt illis nec liceat alios eligere, &
ſic priuantur voce in parlamentis, vt deciſum
à Collaterali Conſilio teſtatus ſum in *tract. de
Grauam. vaſall. grauam.* 104. *to.* 2. vbi quia la-
tè articulum exaraui, hic ampliùs non inſiſto,
recurre ibi, nec pigebit.

242 Sed declara, non procedere in litigãte cũ
Barone, vt iudicatum in Sacro Conſilio refert
Capibl. de authorit. Baron. tom. 1. *pragmat.* 10.
nu. 80.

243 Inſuper nec habebit locum, non contradi-
centibus Ciuibus de Vniuerſitate, quia tunc
litigans poterit admitti volens ex *l.* 2. C. *de
muner. & honor. non contin.* fundat, alia ſimilia
adducendo *Caput. de Regim. Reipublic. cap.* 3.
num. 98. dicens *in fine*, ſic de facto fuiſſe obſer-
uatum in anno 1602. in perſonam Caroli Fer-
rari, qui fuit admiſſus ad officium Sindici No-
bilium Ciuitatis Coſentiæ, non obſtante, quòd
cum Vniuerſitate litigaret, dicens, idem pro-
244 cedere reſpectu debitorum, & ambos pari-
ter, ait, admittendos, caſu quo Electus renun-
245 ciaret liti, quæ adhùc non eſt finita, & debi-
tor antè tempus adminiſtrandi ſoluerit, vt la-
tiùs apud *eū*, qui plura in tali materia coadu-
nat, quæ cùm non ſint deciſa, hic prætermitto.

246 In §. verò 19. mandatur, nè Vniuerſitatis
Adminiſtratores poſſint aliquid donare, &
Rationales non debere admittere partitas ſi-
milium donationum.

Adde *Rotam in Romana adminiſtrationis
Lunæ* 29. *Ianuarÿ* 1629. *coràm R. P. Queipo*,
247 vbi patet, Adminiſtratoribus, etiam cum li-
bera interdici donare de bonis, quæ admini-
ſtrant, quod aliàs voluit in *Romana cenſus Lu-
næ* 1612. *coràm Pirouano*, & vide *Surd. deciſ.*
229. *nu.* 26.

248 Sed ceſſabit huiuſmodi prohibitio reſpectu
donationis ex cauſa remuneratoria, putà, quia
ille, cui donatur præſtitiſſet ſeruitia Vniuerſi
tati, cùm donare prohibitus, ex cauſa remu-
249 nerationis donare valeat, vt *Rota* probauit
in *Verſellen. donationis* 13. *Februarÿ* 1609. *corã
Gregorio XV.* tunc Rotæ Auditore, & *Nos* la-
tiori calamo tutati ſumus *forenſ. quæſt.* 53. *par.*
1. *Gama dec. Rot. Luſitan.* 206. & 226. probans,
250 eſſe licitam donationem Concubinæ in re-
munerationem, vt ſic in Milite aliàs tali dona-
re prohibito loquitur *Theſaur. deciſ.* 111. &
251 ideò ex capite ingratitudinis, donationem
remuneratoriam non poſſe reuocari, patet
252 apud *Gam. deciſ. Luſit.* 163. nec illa confertur
Linglois deciſ. 37. *q.* 5. ex *l. fin.* C. *de collat.*

253 Hinc Sindicus, & Electi benè valerent
donare Baroni, ad finem, vt Terra eligatur in
Cameram reſeruatam, prout validam eſſe ta-
lem donationem determinauit Sacrum Con-
ſilium iunctis Aulis in cauſa Vniuerſitatis S.
Seuerini cum D. Ferdinando Gonzaga in Bã-
ca Galterij, & licere Baroni illam recipere,
multotiès iudicaſſe Sacrum Conſilium, & Re-
giam Cameram Summariæ retulimus *forenſ.
quæſt.* 84. *par.* 1. & tradidit *Verſillan deciſ.* 101.

Conceſſio enim ob ſeruitia, & benemeri-
254 ta iuſta appellatur, nec dicitur mera libera-
litate facta, ſed potiùs per viam contractus
255 *Seſe deciſ. Aragon.* 389. *num.* 7. & 18. *tom.* 4. vbi
quòd ideò reuocari nequit.

256 Cæterùm animaduerſione eſt dignum be-
nemerita, & ſeruitia quorũ vigore dicitur fieri
donatio remuneratoria à Sindico, & Electis,
probanda eſſe coràm Rationalibus ad finem
admittendi partitam, & probationem requiri
aliundè, quàm ex eorum aſſertione, quæ nihil
operaretur, vti facta à perſonis habentibus re-
ſiſtentiam iuris in donando, ex dictis per *Af-
flict. in deciſ.* 102. *Anna ſingul.* 689. & per *Ca-*
257 *pyc. deciſ.* 102. licèt donatio remuneratoria
inter extraneos valeat abſq; meritorum pro-
batione *Guid. Pap. deciſ.* 95. *Linglois deciſ.* 50.
quæſt. 4. *in fin.* quia non habet repugnantiam
258 iuris, vt eſt iſta reſpectu Adminiſtratorum
Vniuerſitatum, & etiam valeret, quãdò aſſer-
tio meritorum eſſet ſpecialis *Seſe* cit. *deciſ.* 389
num. 27.

259 In §. 20. dùm ſancitum eſt, vt Barones, &
vtiles Terrarum Domini procurent, eſſe cum
effectu videndas, & liquidandas rationes Sin-
dicorum, & Electorum, & aliorum Exactorum
Vniuerſitatis, adde *Guid. Pap. deciſ.* 631. *nu.* 9.

260 Et obſerua, quòd cùm ad id teneantur,
ſtante hac pragmatica non agendo ex capite
omiſſionis grauare videantur proprios Ciues,
vt latiùs reaſſumpſimus in *tract. de grauam.
vaſallor. to.* 1. *grauam.* 329. vbi ibidem reſpe-
261 ctu Epiſcoporum locorum Ordinariorũ fir-
mauimus vigore *Cõc. Trid. ſeſſ.* 22. *de reformat.
cap.* 9. vt ſcilicèt illi debeant procurare, ratio-
nes reddendas eſſe ab Adminiſtratoribus lo-
corum piorũ ſingulis annis *Rot. deciſ.* 355. *par.*
1. *to.* 1. *in Recentior.* & renitentes poſſit excõ-
municare, prout valebit excommunicare Fra-
tres Capellanos Religionis Hieroſolymitanæ
adminiſtrãtes reditus Parochiales ſæcularis nõ
compatentes ad reddendas rationes, iuxtà *de-
ciſionem Sacræ Cõgregationis in vna Vulture-
rien.* 7. *Septembris* 1630. de qua apud *Sell. in ſe-
lect. canon. cap.* 23. *nu.* 10. vbi fusè in materia.

262 Immò particulares Vniuerſitatis Ciues
poſſunt petere, Adminiſtratorum rationes vi-
deri, & poſſe interuenire ad informandos Ra-
tionales, & Calculatores, & inſtruendos ipſos
in diſcutiendis rationibus pro eorum inte-
reſſe *l. ſuſpecta vbi glo. ff. de inoffic. teſtam.* ſicq;
ſeruatur in praxi.

263 Vigore cuius vidi, Superiores Regios, &
Regiam Cameram Summariæ de facili non
dare Commiſſarios ad videnda computa ſim-
pliciter ad inſtãtiam Baronum, niſi præceden-
te Ciuium inſtantia, idq; maximè, quoties vti-
les Domini cum Vniuerſitatibus haberent li-
tes, cùm tùnc id non agere videantur ex bono

zelo

zelo, ſed vt vexentur qui adminiſtrarunt pro ſumptibus erogatis contrà ipſos, ad finem, vt cęteri terreantur, & deſtituantur à proſequutione litium.

264 At poſtremò cùm in *§. fin.* iubeatur, ſignificatos inuiolabiliter adſtringendos eſſe ad ſoluendum.

Iunge quæ reaſſumpſimus *infrà in pragm. 37. de Offic. Procur. Cæſ.*

265 Sed quatènus in *fine* huius pragmaticæ irrogatur contrafacientibus, nedùm pęna in eis expreſſa, ſed alia pęna arbitrio Regis, vel Proregis reſeruata.

Obſeruabis, talem pęnæ reſeruationem non
266 poſſe excedere ſimiles pęnas expreſſas, quia
reſeruatio vltrà expreſſa non extenditur, vt
ad alium finem dixit *Rot in Mediolanen. pen-*
267 *ſionis 1614. coràm R. P. Vbaldo*, vbi etiam,
quòd arbitriū regulatur à iure, quod pariter
cenſuit *eadem Rot. deciſ. 179. 135. & 547. par. 1.*
in recentior in Barchinonen. fructuum 16. Iunij 1625. coràm R. P. Durano, in Firmana
penſionis 1627. coràm eodem Ludouiſ. deciſ. 11.
268 *nu. 3.* licèt arbitrium det facultatem aliquid
relaxandi de iuris rigore *Seraphin. deciſ. 1154.*
269 *Rot. deciſ. 85. & 179 par. 1. in recentior & de-*
ciſ. 284. 440. & 587. part. 2. & operetur, vt
relicto extremo rigoroſo, ſeruetur æquitas
eadem Rot. deciſ. 462. par. 1. & deciſ. 506. par. 2.
in recentior.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non deſtinatur pro negotijs Vniuerſitatis, vt accedat Neapolim, niſi electus, & deputatus congregato Concilio.*
2 *Dictio, niſi, importat formam, & facit orationem conditionalem, & in ſe ipſa conditionem præcedenti conditioni contrariam.*
3 *Procuratio authentica quæ dicatur, & quæ requirantur ad illius validitatem.*
4 *Signum Notarij de ſtylo Rotæ non eſt neceſſarium, ſed ſufficit ſubſcriptio.*
5 *Procuratio facta à Notario in propriam perſonam an dicatur authentica, & quid ſi fiat à filio Notario in perſonam patris, & è contrà, nu. 6.*
7 *Notarius effectus Doctor poteſt inſtrumenta facere.*
8 *Procuratio facta à Notario Apoſtolico non valet.*
9 *Procuram præſentantes non tenentur ſe tales probare.*

De Adminiſtrat. Vniuerſitat. Pragm. VI.

Collectan. VI.

PErche conuiene al ſeruizio di Sua Maeſtà, &c.

1 Hic mandatur, non poſſe ab Vniuerſitatibus Procuratorem deſtinari, vt accedat Neapolim ad negotiandum, niſi priùs ille eligatur, & deputetur congregato Concilio.

2 Ex quo notabis, formam eſſe datam pro tali deputatione faciēda, dū ibi eſt repoſita dictio, *niſi, Cacher. deciſ. 174. Maccr. reſolut. fin. caſ. 32. lib. 1.* quæ quidèm dictio nedùm facit orationem conditionalem, ſed in ſe ipſa conditionem præcedenti conditioni contrariam *Monach. deciſ Lucenſ. 67. num. 35. Rot. in recentior. deciſ. 161. nu. 7. par. 2.*

3 Et dùm pariter pragmatica requirit, vt deſtinato Procuratori detur procuratio authentica, dicas, tunc procurationem authenticam eſſe, vbi eſt confecta à Notario cum teſtium ſubſcriptione, quòd ſi deficiat ſubſcriptio, inualida erit *Seſe deciſ. Rot. Aragon. 372. & 408. tom. 4.* concurrente tamen temporis adſcriptione *Linglois deciſ. 47. quæſt. 5. nu. 5.* Nec non loci, in quo procuratio confecta eſt, aliàs eſſet defectiua *Seraphin. deciſ. 449. Seſe* cit. *deciſ. 372.* vbi probat, ad validitatem actus, & eius perfectionem inter alia requiri expreſſionem loci generalis vbi inſtrumentum fit, ex *Barzio deciſ. 39.* licèt in caſu ſuo, ſi teſtamentum confectum abſq; loco corruat tanquàm nullum, negatiuam partem proſequatur, & pro ea rei iudicatę reportet caſum, rationibus, de quibus apud ipſum.

4 De ſtylo tamen Rotæ non eſſe de ſubſtantia, Notarij apponi ſignum, ſed ſufficere ſolam ſubſcriptionem, *Ludouiſ.* pluriès deciſum teſtatur *deciſ. 454.* vbi pariter Additio alias conglomerat conſimiles res iudicatas, proſequitur *Rot. in recent. deciſ. 628. par. 2.* & antè illos *Seraphin. deciſ. 909.* licèt communiter in hoc Regno contrarium practicari videam, & proinde procuratio ſigno Notarij carens authentica hic non reputabitur ex *Seraphin. deciſ. 902. & Seſe deciſ. Aragon. 377. tom. 4.*

5 Sed an ſi Notarius deputetur Procurator in Concilio vniuerſali, & ipſe conficiat ſcripturā procurationis, talis procuratio dici poſſit authentica, & affirmatiuè eſt tenendum, ſi attendamus *Verall. in deciſ. 247. par. 2.* vbi quòd Notario atteſtanti de ſui ipſius deputatione creditur de ſtylo Rotæ, & ità etiam *Guid. Pap. deciſ. 318.*

Cęterùm, cautius erit, per Notarium alterum confici procurationem; & prima opinio poſſet procedere in paruis Terris, in quibus copia Notariorum non reperitur, & ſic in ſubſidium.

6 Di-

6 Diceturq. authẽtica procuratio facta per filium Notarium in perſonã patris, & è contrà iuxtà *deciſ. Monter. Rot. Aragon.* 33. vbi quòd filius ad vtilitatem patris inſtrumenta conficere poteſt, dummodò tamen ſit emancipatus, ait *Magon. deciſ. Floren.* 53. quem videas.

7 Item ſi conficiatur per Notarium effectum Doctorem, quia Notarius ſi poſteà aſſumat dignitatem Doctoratus, nihilominus inſtrumenta facere poteſt, & illa valent *Berlich.* dicens ſic iudicatum in ſuo Senat. *deciſ.* 27.

8 Non valebit tamen, nec deſeruiet, ſi per Notarios Apoſtolicos eſſet facta procuratio, cùm in ſæcularibus Tribunalibus, illæ non admittantur *Boer. deciſ.* 242. *Valaſc. deciſ.* 9. ſicq; ſeruatur in Regno, vt refert *Afflict. deciſ.* 245. vbi pariter *Vrſill.*

9 Exiſtentibus autem procurationibus authenticis, illiſq; præſentatis, nominati in illis non habebunt onus probandi ſe eſſe tales, qui in dictis procurationibus nominantur, ſed ſola præſentatio ſufficiet, ex dictis per *Boer. deciſ.* 154.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitas regulariter non poteſt ſe congregare abſq; Iudicis authoritate.*
2 *Barones Regni in parlamento generali nequeunt ſe congregare abſq; licentia Proregis.*
3 *Vniuerſitas poteſt ſe congregare abſq; licentia, vbi vellet concludere aliquod in ſe defendendo à moleſtia Dominorum.*
4 *Sic etiam vbi vaſalli litigarent cum Barone.*
5 *Ità ſimiliter pro capiendis malefactoribus.*
6 *Licentia Iudicis ciuilis, & criminalis requiritur in congreganda Vniuerſitate, vbi in ea ambo eſſent.*
7 *Officialis criminalis ſedere debet à dextris, ciuilis autem à ſiniſtris, vbicunq; interuenirent in Concilio Vniuerſitatis illius Terræ, in qua præſunt.*
8 *Minor debet cedere maiori in ſedendo.*
9 *Locum alterius vſurpans debet repelli, etiam manu armata.*
10 *Honor, & vita æquiparantur.*
Locum alterius vſurpans debet in inferiori loco conſtitui. Ibid.

De Adminiſtrat. Vniuerſit. Pragm. VIII.

Colleɛt. VII.

ANcorche per pragmatiche, &c.

1 Prohibentur hic Vniuerſitates, & Plateæ ſe congregare pro faciendis donationibus, niſi licentia in ſcriptis prius obtenta.

Adde, cõcordare *pragmaticam* 12. *infrà hac eadem rubric.* vbi extendit, etiam ſi donatio eſſet facienda loco pio.

Et huius pragmaticæ occaſione firma regulam, Vniuerſitatibus eſſe interdictum ſe congregare abſq; licentia, & Iudicis authoritate, ad *textum in l.* 2. *C. de Decur. lib.* 10. *& in l. fin. ff. de leg.* & ità *Boer. deciſ.* 60. ſicuti etiam Ba-

2 rones in Regno in parlamento generali nequeunt ſe congregare, niſi habita licentia ab Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Prorege, & ad materiam latè *Giurb. in conſ. ſiue deciſ. crimin.* 69. vbi tractat, an liceat Ambaſciatores pro cauſis, publicam vtilitatem concernentibus ad Regem mittere ſine Proregis licentia.

3 Licèt, quandò Vniuerſitas vellet aliquid cõcludere in ſe defendendo ab iniuſtitijs Dominorum, & ſuorum Officialium, non eſt neceſſaria illorum licentia, quia licita eſt illis congregatio, vt ſe coràm Magiſtratibus Superioribus defendant à vi, & grauaminibus illorum, ex practica relata per *Franch. deciſ.* 446.

4 Vt ſimiliter fuit pluriès deciſum in noſtro Sacro Regio Conſilio, Vniuerſitates poſſe ſe congregare abſq; licentia pro Vniuerſitatibus priuatis, idemq; procedit vbi vaſalli litigarent cum Barone, nàm tunc petita licentia, & non obtenta ſe congregare poſſunt, dummodò loquantur de cauſis contrà Barones tantùm, vt fuiſſe deciſum in eodem Sacro Conſilio, teſtis eſt mihi *Anna in ſingular.* 367. licèt regulariter ad maiorem ſecuritatem ſoleant Vniuerſitates impetrare ſaluaguardias à Collaterali Conſilio, vt valeant eius homines ſe congregare ad tractanda negotia aduerſus Barones, vel eorũ Officiales, quòd quidèm iuxtà meam ſententiam videtur eſſe ſuperfluum, & ideò contrarium ſæpè conſului.

5 Et poſſunt pariter Vniuerſitates ſe congregare abſq; licentia pro capiendis malefactoribus *Vrſill. deciſ.* 265. iuxtà cuius opinionem nos requiſiti de voto reſpondimus de anno 1621. pro Ciuitate Liciterenſi.

6 Sed iuxtà prædicta oportunum eſt quærere, ſi Terræ, vel Ciuitatis iuriſdictio diuiſa ſit, quia vnus habet ciuilem iuriſdictionem, alter criminalem, quis illorum congregandi licentiam dabit, controuerſum eſt in iure, vt per *Capyc. deciſ.* 27. in qua videtur non firmare pedes; Nos autem obtinuimus in facto, ſicq; ſeruari fecimus, amborum licentiam requiri, amboſq; interuenire debere, nàm ſi in congregatione illa aliquod malũ tractabitur, criminalis Iudex id cognoſcere debet, eò magis; quia in talibus congregationibus ſemper ſolẽt oriri rixæ, immò homicidia fieri q̃nq; audiuimus, præſertim vbi agitur de electione Adminiſtratorũ, & Officialiũ Vniuerſitatis, circà alia tñ ciuilia illùc occurrentia, Officialis ciuilis iudicabit, licèt contrarium dicat *Anna ſingular.* 368. vbi ad-

aduerſus noſtram opinionem firmat, & vide *Guia Pap deciſ.631.in 3.dubio.*

7 Si igitur ambo interuenient, Iudex, ſiuè officialis ciuilis ſedebit à ſiniſtris, criminalis verò à deſtris, tanquàm dignior, & maior, minor enim cedere debet maiori in ſedendo, præcedendo, vocem ferendo, & alijs, ex *l.1.& 2.C.vt dignit ord ſeruet l.fin.ff.de albo ſcribend.cap.1. de maiorit.& obedient Capyc.deciſ.27.* ità quòd
8 ſi quis nitatur occupare locum alteri debitũ, nõ ſolum expelli debet à Iudice, ſed reſiſti poteſt à parte, etiam manu armata, & violenter, vndè in facto conſului, quòd ſi quis prohibetur in loco ſolito ſedere, & defendendo ſe, ab illo loco eijciatur, Aduerſarium prohibentem occiderit, non poterit puniri pęna ordinaria, ſi ad
9 arma prouocatus ſit, quia cauſæ honoris, & vitæ æquiparantur.

10 Immò occupator, alieni loci ius propriæ ſedis perdit, ipſoq; debet priuari, & in loco inferiori poni ad Iudicis beneplacitum, vt ait *textus in cap.præcipimus quæſt.3.diſtinct.* & notatur in *l.ſi qua loca C.de ſpectacul.lib.11.* quod authoratur ex doctrina Chriſti *Lucæ cap.14.* (*cùm inuitatus fueris ad nuptias non diſcumbas in primo loco, nè fortè honoratior te ſit inuitatus ab illo, & veniens is, qui te, & illum vocauit, dicat tibi, da huic locum, & tunc incipias cum robore nouiſsimum locum tenere.*) pro quo etiam eſt locus notabilis in *d.l.1.C.vt dignit.ordo ſeruetur.*

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca tacita datur Vniuerſitatibus contrà Adminiſtratores, & nu.2.& quandò incipiat, nu.6.*
3 *Bona tutorum ſunt tacitè hypothecata pupillis.*
4 *Hypotheca extẽditur etiam ad bona poſteà quæſita.*
5 *Hypotheca exercetur aduerſus hæredes.*

De Adminiſtrat. Vniuerſit. Pragmat. IX.

Collectan. VIII.

SI ben per le pragmatiche fatte, &c.

1 Conceditur hic priuilegium tacitæ hypothecæ Vniuerſitatibus aduerſus illarum Adminiſtratores.

2 Quòd pro mala adminiſtratione bona Adminiſtrantis tacitè hypothecata fiant, *tex.* eſt in *l.cum oportet §.ſi.C.de bon quæ liber. Seraphin. deciſ.1290.* ſicq; reperio iudicatum à *Rota die 8.Iunij 1584.coram R.P.Orano,* & alias in *Roman. redditionis rationis adminiſtrationis tutelæ Lunæ 5.Iulij* 1621.*coram Buratto.*

3 Hinc, bona tutorum tacitè ſunt hypothecata pupillis *Faber deciſ.2.C.quib.mod.pign. vel hypothec.* amplians, idem procedere in eo, qui ſe pro tutore geſſit, vt pariter habes apud *Seraphin.*cit. *deciſ.*1290. ſicq; videmus in patre adminiſtrante bona materna filij *Gama deciſ. Luſitan.*330. vbi, quòd filius in bonis paternis habet tacitã hypothecam pro adminiſtratione rerum matris.

4 Quæ ſanè hypotheca extẽditur etiam quòad bona poſteà per Adminiſtratores acquiſita *l.fin.C.quæ res pignor.oblig.poſſ.* ità vt poſſit in illis dari ſaluianum interdictum, vt determinauit *Rota in Romana de Comitibus* 27. *Maij* 1581. *coràm Sanctiſſimo Clemente VIII.* tunc Auditore.

5 Nec non illa exerceri poteſt etiam aduerſus hæredes Adminiſtratorum, quos adminiſtrationis ratio reddenda afficit eodem modo, ac ſi ipſi adminiſtraſſent *Magon. deciſ.Florent. 42.nu 3. Rota in Ceſenaten. prædij* 30. *Aprilis* 1627. *coràm R. P. Mazanedo, & in eadem* 30. *Ianuarij, &* 5. *Iulij* 1628. *coràm Dunozetto.*

6 Et quatènus in eadem pragmatica ſtatuatur, huiuſmodi hypothecam incipere à die adminiſtrationis cęptæ.

Iunge *textum in l.pro officio C. de adminiſtrat.tutor.l. de creationib. C de Epiſcopal. Audientia, § ſin autem plurimi authen.de hæred.ab inteſtat.collat.1. Faber deciſ.1.C.quib.mod.pign. vel hypothec.contrah.Polid.Rip.obſeru.*263.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratores Vniuerſitatum non poſſunt accipere pecuniam ad cenſum abſq; Aſſenſu Regio, ſed quandò ſecus, nu 6.*
2 *Nullitas contractus reſultat, quandò Regius Aſſenſus requiſitus in pragmatica non præceßit, & vide num.5.*
3 *Aſſenſus reſeruatio quandò nihil operetur.*
4 *Aſſenſus ſuper contractu faciendo non extenditur ad factum.*
7 *Aſſenſus in contractu non probatur ex atteſtatione Notarij ſed quandò ſecus, num.8.*
9 *Aſſenſus Regius requiſitus à pragmatica cuius expenſis debeat expediri.*
10 *Particulares obligati pro mutuo facto in beneficium Vniuerſitatis quãdò moleſtari poſſint, & nu.11.*

De Adminiſtrat. Vniuerſit. Pragmat. XI.

Collectan. IX.

TRà le coſe più graui, &c.

1 Principaliter ſtatuit, nè Adminiſtratores Vniuerſitatum poſſint accipere pecunias ad cenſum, & intereſſe cum obligatione Particularium

culariu*m* abſq; Aſſenſu Regio, & contractus aliter factos declarat nullos.

2 Hæc nullitas contractus vtiq; reſultabit, ſi Regius Aſſenſus hic requiſitus non præcedat contractum huiuſmodi, & nulla facta mentione de illo, poſteà impetretur, vt in materia alienationis rei Eccleſiaſticæ voluit *Rota in vna Bononien. locationis* 10. *Aprilis* 1589. *coràm Litta*.

3 Tali modo, vt aſſenſus reſeruatio nihil operetur, niſi exprimatur Principi, fuiſſe iàm factum contractum, & obtineatur aſſenſus, quia tunc videtur ratum habuiſſe, & diſpenſaſſe, aliàs ſi eſſet in effectu accepta pecunia ad cenſum, & ad intereſſe cum reſeruatione aſſenſus Regij claudicaret contractus, ex dictis per *Sayr.deciſ.3.& 8.de reb.Eccleſ.non alien.Gram.deciſ.49.Praſ.de Franch. deciſ.*277.

Indè aduertant contrahere volentes, vt in memoriali exponatur veritas facti, prout iacet, nec de accepta pecunia exponatur, illam

4 accipiendam eſſe, quia Aſſenſus ſuper contractu faciendo non extenditur ad iàm factum *Garzia à Tolet. deciſ.* 37. *Afflict. deciſ.* 268. & 355. *Praſ.de Franch.deciſ.*105. *Ann ſing.*40.

5 Vndè in terminis noſtræ pragmaticæ ſimpliciter non ſunt recipiendi affirmãtes, Aſſenſum aliàs neceſſarium poſſe interuenire in contractu præcedere contractum, & ſubſequi poſt contractum, vt dixerunt *Gama deciſ Luſit.* 215. & 345. *Vau. deciſ.* 530. & alij apud *Illuſtriſſimum Epiſcop.Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap.*227.

6 Poſſet autem attentari, nõ claudicare contractum à pragmatica enunciatum, vbi modica eſſet quantitas pecuniæ, quę ad cenſum caperetur abſq; tali aſſenſu, ex dictis per *Guid. Pap.deciſ.*156. *Caualc.deciſ.*46. *lib.*1. *Villagut deciſ.*52. *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. Curia Archiep.Neap.*224.*par.*2.*Chriſtin. deciſ.Cur. Belgic.*13.*to.*2.

7 Sed an iſte Aſſenſus in huiuſmodi contractu probetur ex atteſtatione Notarij in inſtrumẽto, negant *Garzia d.deciſ.*37.*Benintend. dec.*2. *Guid.Pap.deciſ.*151.*Gram.* cit.*deciſ.*79.quia, vt ipſi aiunt, requirit aliam probationis ſpeciem *Caualc. deciſ.*45.*lib.*1. & *deciſ.*29.*lib.*2. *Cornazan.deciſ.Lucenſ.*87.niſi tamen cõcurreret an-

8 tiquitas contractus, cùm vigore illius Aſſenſus præſumatur *Gama deciſ.Luſit.* 144.149.& 168 ſicq; pluriès iudicauit Romana Rota, & patet apud *D.Ricc.deciſ.Cur. Archiep.Neap.*116.*par.*2. idq; maximè dùm reperitur enunciatus in inſtrumento.

9 Cuius autem expenſis talis Regius Aſſenſus ſit expediendus, patet reſponſio ex *Capell. Tholoſ.deciſ.*451. dùm fundat, vt non exiſtente conuentione, quis contrahentium ſoluat gabellas, adſtringitur emptor.

Sed quatènus ibidem ſtatuitur, tales contractus nullum ſortiri effectum, nec directè, nec indirectè contrà obligatos.

10 Quæro, an creditor, qui particularibus Ciuibus pecuniam mutuo dedit, in Vniuerſitatis beneficium conuertendam, iuxtà præcedẽtem tractatum antè contractum, poſſit Particulares illos obligatos moleſtare.

Reſpondetur, nulli dubium eſſe, quòd vbi particulares obligati probauerint tractatum, quo mediãte creditor cum Adminiſtratoribus ſe conuenit, quòd pecunia ad communitatis commodum conuerteretur, & quòd illa obligatio, quam à dictis Particularibus expoſcebat, ad alium finem nõ erat, niſi vt cautiùs cõtraheret, certè eo caſu moleſtari nõ poterunt, ſed Vniuerſitas obligata cenſebitur, ità in proprijs terminis, de quibus agimus, per Pedamontanum Senatum deciſum refert *Gaſpar Theſaur.forenſ.q.*1.*à nu.*3.*lib.*1.

11 At quotiès Vniuerſitas pecunia indigens ad aliquem pro illa mutuo recipiendo accederet, ille autem omninò tali petitioni contradiceret, declarando ſe cum communitate negotiari nolle, ab eaq; annuos emere introitus, & demùm aliquibus Ciuibus ſimilem nummorum ſummam pro eis petentibus mutuo daret; qui demùm Vniuerſitati eamdem traderent, tunc enim dicendum eſt, hos Ciues obligatos, eoſq; verè, & propriè pecuniam mutuo dantis debitores eſſe, cùm præceſſiſſet nullus tractatus inter Vniuerſitatem, & eũdem creditorem, qui obligationi à Ciuibus factę repetitus intelligeretur, & ſic eſt caſus multùm à primo differens, & proindè ad pecuniæ reſtitutionem illos teneri, ſiuè ad annuos introitus creditori correſpondere eoſdemq; communitatis remanere creditores, ſicq; iudicatum fuit in Sacro Conſilio ad fauorem Illuſtr. Ducis Salandræ contrà Particulares Caſalis Sancti Antami; nàm cũ Dux ipſe tot annuos emiſſet reditus à quibuſdam Santolo Garofalo, & alijs Particularibus dicti Caſalis, ac die ſolutionis approximante, ex quo erant in mora ſoluendi, illos citari feciſſet, debitores comparuerunt, ſolutionis onus ad dicti Caſalis Vniuerſitatem ſpectare, allegando, ex quo ad illius Vniuerſitatis vtilitatẽ pecunia per Ducem exburſata conuerſa erat, eò magis, quia ſuper tali debito tanquàm vniuerſali Regius aſſenſus impetratus erat, & cùm Dux replicauerit, nihil cum Vniuerſitate prædicta tractaſſe, per Sacrum Conſilium fuit datus terminus in cauſa, & quòd interim Particulares conuenti maturatas tertias ſoluere habeant, quãuis anteà terminus ſimpliciter fuiſſet impartitus, & cùm pro parte pupillorum vnius Particularis defuncti à dicto decreto in integrum reſtitutio petita fuiſſet, per Sacrum Regium Conſilium extitit prouiſum minimè eſſe deferendum, vt in Banca Figliolæ refert nouiſſimè *Marinus variar.reſolut.cap.*77.

SVM.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratorum alij nudi ſunt, alij non nudi, & non ſimplices, ſed legitimi, & qui ſint, nu. 2.3.*

4 *Alij generales, alij particulares, & hi inter eos quomodò differant.*

5 *Maiordomus non tenetur conficere librum rationis, caſu tamen, quo conficiat, quomodò conficere debeat, vt ſit legitimus, nu.6.*

7 *Adminiſtrator debet librum facere, & ad quæ teneatur, nu.8.*

9 *Adminiſtrator quot modis conſtitui poſſit, & quos actus facere.*

10 *Adminiſtrator quandò præſumatur factus locuples ex bonis adminiſtratis.*

11 *Adminiſtrator creditor præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, niſi per computorum redditionem contrarium probetur.*

De Adminiſtratoribus, & quòd ipſimet ſeruiant, & non per ſubſtitutum.

Rubrica. Collect. I.

1 AD ornatum huius Rubricæ liceat inueſtigare, Adminiſtratores aliquos eſſe nudos, & ſimplices, veluti ſunt illi, qui ſimpliciter ſunt cõſtituti ſine adminiſtratione à Collegijs priuatis, vel etiam ab Officialibus Vniuerſitatum, licèt ſecus eſſet, ſi à tota Vniuerſitate immediatè fuiſſent conſtituti, quia tunc haberent liberam, veluti etiam dicitur de Adminiſtratoribus à lege, qui habent eam cum libera, quod non eſt in illis ab homine, qui non habent eam liberè, niſi exprimatur.

2 Alios autem eſſe Adminiſtratores non nudos, nequè ſimplices, ſed legitimos, qui iure proprio vtuntur, ſed bonis alienis fruuntur, vt eſt pater in bonis aduentitijs filijs, in quibus vſumfructum habet, illorumq; Adminiſtrator reputatur *Boerius decif.61.nu.5. cum ſeq.*

3 Cęteros verò eſſe Adminiſtratores cum libera, prout ſunt tutores, curatores, & ſimiles, qui legitimi nuncupantur, vt ait *Rot. in Meliten. adminiſtrationis* 1595. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio.*

4 Quorum Adminiſtratorum alij ſunt generales, alij verò particulares, & in eo differunt, nàm generales tenentur conficere librum rationis, particulares verò nõ *Ludouiſ.decif.*199. licèt Adminiſtratorem generalem, ſed non publicum Officialem minimè adſtringi talem cõficere librum, determinauerit *Rota in Meliten. reuiſionis computorum* 30.*Octobris* 1595.*coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, regiſtrata poſt *ſecundum librum conſiliorum Farinacij decif.*101.& aliàs in *Romana redditionis computorum* 29.*Maij* 1596. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Mellino*, vbi fuit deciſum, Maior-

5 domũ, vulgò *il Maſtro di Caſa* non teneri cõficere huiuſmodi rationum librum, vt pariter fuit determinatum in alia *Romana redditionis computorũ* 14. *Maij* 1593.*coràm R.P.D.Litta.*

6 Sed caſu, quo hunc conficeret librum, tenetur in eo data, & accepta notare, ex qua cauſa, & nominatim, qua in die, aliter non diceretur legitimè conſcriptus *Rot. in recentior. decif.*540.& 690.*par.*1.

7 Cæterùm *Caualcan.decif.*39. *par.*1. annuit, Adminiſtratorẽ debere libros facere, & quolibet anno rationem adminiſtrationis reddere, aliàs contrà ipſum poteſt in litem iurari. Item

8 teneri fructus, & introitus exigere, eoſquè ad tempus congruum iuſto pretio vendere, aliàs teneri ad intereſſe, Item nomina debitorum exigere, & ſi ob negligentiam debitores non ſoluendo effecti fuerint, tunc Adminiſtratores in damno eſſe, veluti etiam ſi temporis lapſu debitum probari non poteſt, aut libros inordinatos, & non authenticos tenuerit, vel ſi in illis aliquæ partitæ falſæ reperiantur, quia tunc non probarent, & id eſſe ſibi imputandum. Nã cùm operas ſuas tanquàm factor, & adminiſtrator locauerit, idcircò exactam diligentiam adhibere debet, aliàs non ſolùm de leui, ſed de leuiſſima culpa argui poſſet, & præſertim, quãdò inchoata exigere non finiuit, vel alia debita neq; petijt, neq; exigit, ità *Viu.in decif.*153.& *Anna obſeruat.*19.

9 Adminiſtrator duobus modis poteſt quis conſtitui, nempè tacitè, vel expreſsè *Rot.in recentior.decif* 522 *par.*1.vbi adducit nonnullos actus, per quos Adminiſtrator talis fieri poſſit.

10 Adminiſtrator, qui intrà tẽpus adminiſtrationis ſuæ multa acquiſiuit, ſi antè ſuſceptionem adminiſtrationis eſſet pauper, cẽſetur ex bonis adminiſtratis locuples factus, niſi tamen eſſet induſtrioſus vir, & propria bona poſſideret *Surd. decif.*15.

11 Adminiſtrator creditor præſumitur de ſuo credito ſibi ſatisfeciſſe, niſi per computorum redditionem contrarium probetur *l. ſed & ſi damnum §.prætereà ff de pecul. Afflict.decif.*13. vbi id maximè, quãdò Adminiſtrator eſſet perſona diligens, & ſollicitè curans ſua iura exigere, vt pariter dixit *Rota in Romana adminiſtrationis tutelæ coràm R P.D.Penia. Maſtril.decif.* 179.*Faber decif.*15.*lib.*3.*tit.*7.*Cutel.decif.*5.*nu.* 74.*Magon.decif.Florent.*121. *Rota apud Statil. de Saluiano interdicto decif.*19.& ità fuit deciſũ in *vna Romana redditionis computorum Lunæ* 2.*Aprilis* 1590.*coràm R. P.D.Penia, & in Mediolanen.pecuniaria* 18.*Iunij* 1629.*corã R.P.D. Normanno.* vndè ob talẽ præſumptionẽ Adminiſtratori non licet ſuum petere creditum, niſi priùs rationibus geſtæ adminiſtrationis redditis, vt determinauit *Rota in vna Romana hereditatis de Beuilaqua Luna* 13.*Maij* 1595.*coràm R.P.D.Orano.*

Cętera autem concernentia habes in *pragm.* 1.*eiuſd.rubr.* vbi ſedet materia.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Magiſtratus ab Imperatore creati non poſſunt in adminiſtratione ſibi conſtituere Vicarios.*
2 *Induſtria perſonæ videtur electa in officijs, quæ adminiſtrationem annexam habent, quod limitatur, ſi aliter de conſuetudine haberetur, nu.3.*
4 *Infirmitas operatur, vt poſſit Officialis in adminiſtratione officij alium ſubſtituere, quod etiam operatur abſentia, nu.6.*
5 *Caſus in facto annotatur.*
7 *Vicerex an poſſit ſibi creare Locumtenentem, & quibus in caſibus, remiſſiuè.*

De Adminiſtratoribus, &c.

Pragm. I.

Collectanea II.

PRudentia rerum omnium,&c.

Rubrica declarat nigrum huius pragmati-
cæ, vt ſcilicèt Officiales quicunq; perſonaliter
adminiſtrent, & non per ſubſtitutos, quod
cautum eſt etiam in *Conſtit. Regni Diram, &*
Duram, & Conſtit. Officia, vbi imponitur pę-
na publicationis bonorum, vide pariter *Cap.*
Regni incip. *Quia de Vicarijs, & Cap.* incip.
Item, quòd prædicti Officiales, & Rit. Mag.Cur.
Vic.2.7.& 309. & de iure communi habemus
textum in auth. vt nulli iudic. in Rubric. & in
l.inter artifices ff. de ſolut.in l.nullus la 3. C. de
Decur.lib. 10. cum alijs iuribus adductis per
1 *Capyc in decis.* 151. vbi ait, quòd Magiſtratus
ab Imperatore creati non poſſunt regulariter
ſibi conſtituere Vicarios, eiuſq; ratio eſt, nàm
in officijs, quæ adminiſtrationem annexam
2 habent, cùm intelligatur electa induſtria per-
ſonæ, id alteri demùm dare, eſſet contrà men-
tem eligentis, ad *textum in d.l. inter artifices,*
& cap.fin. §. is autem de offic. & poteſt. iudic.
deleg.
3 Benè verum, ſi de conſuetudine contra-
rium ſuiſſet in loco receptum, tunc Officia-
les poſſent pér ſubſtitutos exercere *Afflict.*
deciſ.22. quæ quidèm conſuetudo excuſat eos
à pęna in ſindicatu, maximè ſtante facto præ-
deceſſoris.
4 Vt etiam in caſu infirmitatis hoc eis ſimi-
liter eſt conceſſum *l.2.C.de offic.eius, qui vic.*
*ger.l.*1 *ff.de offic.eius,* & ità fuit ſeruatum præ-
5 teritis annis, dùm Excellentiſſimus Lemen-
ſium Comes in hoc Regno Prorex, longeua,
& grauiſſima infirmitate ſuiſſet vexatus, con-
ſtituit Locumtenentem, & paſſim ſic vidimus
in alijs caſibus contingentibus.

Et ità paritèr aſſerimus procedere in ab-
6 ſentia neceſſaria, quo caſu Officialis poteſt
ſibi facere Locumtenentem durante abſentia
auth. de collat. §. ad hæc facimus in finalibus
verbis, ſicq; fuit ſeruatum tempore Illuſtriſſi-
mi Ducis Albæ, & Illuſtriſſimi D. Petri de
7 Toleto, & aliàs ſepè, vt apud *Regentem Ta-*
piam deciſ. Supremi Conſily Italiæ 9. vbi tra-
ctat, ſi poſſit Vicerex creare Locumtenen-
tem, & quibus in caſibus.

SVMMARIVM.

1 *Officium requirens perſonale exercitium, ſi illud præſtare non poteſt, intelligitur data poteſtas ſubſtituendi.*
2 *Subſtituens aliquem in eius officio, ſi morte fuerit præuentus, ſubſtitutus in officio continuare poteſt vſq; ad aduentum ſucceſſoris.*
3 *Subſtitutus dicitur ordinarius Officialis, ijſque fruitur priuilegijs, quibus ſubſtituens.*
4 *Officialis habens poteſtatem ſubſtituendi, habiles ſubſtituere tenetur.*
5 *Officialis ſubrogatus debet eſſe eiuſdem iuris, & conditionis illius, in cuius locum ſubrogatur.*
6 *Officiales tenentes officia in capite cum poteſtate ſubſtituendi, ſi ſubſtituti delinquant, an eos exhibendo liberentur.*
7 *Officialis ſubſtituens qualiter, & quandò de culpis ſubſtituti teneatur, latè hic diſcutitur cum deciſ. Regiæ Cameræ.*

De Adminiſtratoribus, &c.

Pragm. II.

Collectan. III.

ITem mandamus, &c.

Hæc pragmatica limitat ſuperiorem in ca-
ſu, quo eſſet ſpecialis licentia ſubſtituendi.
Quòd vbi Officialis habet poteſtatem ſub-
ſtituendi à Principe, vel Superiore in eius pri-
uilegio poſſit ſubſtituere, de iure communi ha
bemus *textum in l. nullus* C. *de Decurion. lib.*
10. & eſt *tex. in l.1.C. de præpoſ. agent.in reb.*
*lib.*12.
1 Et nota, quòd ſi officium perſonale ſerui-
tium continens alicui concedatur, qui hu-
iuſmodi ſeruitium præſtare non valeat, tunc
intelligitur data poteſtas illud exercendi per
ſubſtitutum *Capye.deciſ.*31.
2 Nec è mente tua cadat, quòd ſi facta ſub-
ſtitutione moriatur ſubſtituens, officium con-
tinuari poteſt per ſubſtitutum vſq; ad nouam
creationem, & aduentum ſucceſſoris, ad *text.*

in l. curatorem ff. de tutor. & curator. dat. ab his, Bocr. deciſion. 149. nè Ciuitas Rectore careat, ad *textum in l. renuiſſet ff. de offic. Proconſ.*

3 Qui quidèm ſubſtitutus dicitur ordinarius Officialis, & tenere debet eumdem locum in ordine, prout ipſe ſubſtituens tenebat, & gaudere debet iiſdem immunitatibus, & prærogatiuis, quibus ſubſtituens potiebatur.

4 Inſuper ſcias, quòd habentes hanc licentiam ſubſtituendi debent, & tenentur ſubſtituere perſonas habiles, idoneas, & ſufficientes, vt cauetur *infrà in prag. 2. §. penult. de offic. iudic.* & vide nouiſſimè *Caſtill. in decīſ. Sicil.* 125. *par.* 2. vbi tractat, ſi Officialis ſubroga-
5 tus debeat eſſe eiuſdem iuris, & conditionis, cuius eſt ille, in cuius locum ſubrogatur: nouiter *Giurb. conſ. deciſiu. crim.* 99.

6 Sed Officiales tenentes officia in capite à Regia Curia cum facultate ſubſtituendi, verū de culpis ſubſtituendorum ipſi teneantur principaliter, an per exhibitionem ſubſtituti liberentur in totum, vel teneantur in ſubſidium tantùm, vide *Domin. Reg. Rouit. deciſ.* 79. vbi tractat articulum, & negatiuam fouere partem videtur, cum qua deciſionem reportat, cùm in caſu ſuo dicat, cum magna diſcuſſione pronunciatum, Dohanerium, & Credenzerium in capite eſſe condemnandos ad eaſdem quantitates, ad quas fuerunt condemnati ſubſtituti ab eis, & ſic inſolidum teneri.

7 Et Officialis ſubſtituens qualiter, & quandò teneatur de culpis ſubſtituti, declarat *Regens Moles deciſ.* 10. *in* 2. *articulo*, vbi annuit, Regiam Cameram ſemper declaraſſe, quòd in ſubſtituto voluntariè ab ipſo indiſtinctè teneatur, ex *l. agentes C. de præpoſ. agent. in rebus lib.* 12. *l. nullus la vltima C. de Decur. l. quiſquis C. de Epiſcop. & Cleric.* etiam quòd in priuilegio, & poteſtate ſubſtituendi conceſſa per Regem non dicatur, vt de culpis ſubſtituti teneatur, quia sēper conceſſio Regis intelligitur, prout ius intelligit, dicens vlteriùs, Officiales nedùm pro ſuis ſubſtitutis, ſed etiam pro omnibus, & quibuſcunquè ſuis Miniſtris, Exequutoribus, & Subofficialibus teneri, ex *l.* 3. *& l. ſi quis C. de omni agr. deſert. lib.* 10. & ex *cap. Regni Regis Caroli*, incipit, *Item prædicti ſecreti*.

Cœterùm declarat, ante firmatam concluſionem procedere in ſubſtituto, non autem in nominato per Officialem, quia tunc nō tenetur, niſi in ſubſidium, ex *toto titulo ff. & C. de Magiſtr. conuen. l. Imperator ff. ad municipal. l. 2. C. de ſuſcept. & arch.*

Et aduertit inſuper, ſolere Officiales non ſubſtituere, ſed cum licentia Proregis deputare alium, qui à Domino Prorege per viam Regentis ſuſcipit commiſſionem, & officium adminiſtrat, quo in caſu dicit determinatum, Principi ſolere Regiam Cameram in iſtis Regentibus nouam fideiuſſionem recipere, quia eſt noua perſona, quam cautionem renouari debere, vbi Regens, qui fuit datus à Prorege obtinuerit deindè Officium à Sua Maieſtate in capite, ait iudicatum in Regia Camera die 9. Aprilis 1567. in cauſa Io. Hieronymi de Paſcale Perceptoris Calabriæ.

SVMMARIVM.

1 *Aedificare domum, aut aliud ædificium facere in proprio ſolo cuilibet licet extollere, & excauare, etiam cum damno vicini, etiam ſi luminaria vicini obſcurentur, num. 2. declara, num. 3. item niſi pacto, aut lege impediatur, aut ſeruitute, num. 7. aut priuilegio, num. 15. quandò cum lege, pacto, aut ſeruitute quis dicatur probiberi, nu. 8. 9. 11. & 13.*

4 *Oſtium in muro proprio, immò ſuper vicini ſolo facere quis poteſt. Item Columbarium etiam vicino contradicente, nu. 5. & furnum, num. 6.*

10 *Facta ſunt ſeruanda, & illis acquiritur quod præſcriptione acquiri poteſt, nu. 11.*

12 *Præſcriptio habet vim pacti.*

15 *Aedificare in ſuo probibetur qui ædificat animo nocendi vicino, aut ad alterius æmulationem, & iniuriam, vel non ſeruata* l. fin. ff. finium regundorum.

16 *Aemulationis cauſa, quòd quis ædificare velit, non præſumitur.*

17 *Aedificans quantum ſpatium dimittere debeat, ſi ædificet iuxtà murum vicini, & an debeat ſi in muro communi, nu. 18.*

19 *Aedificium facere priuato non licet in eius ſolo pro faciendo exercitio, per quod vicino malus odor, aut fœtor reſultet, putà artem ſulphuream.*

20 *Aedificium, aut murus factus ſuper ſolo, vel muro alterius, alteri cedit, etiam ſi eo tacente, & præſente fiat, numero 21. & an, & quandò repetat cæmenta diſſoluto muro, numer. 22.*

23 *Eccleſia ædificata in ſolo alieno non cedit ſolo, ſed ſolum Eccleſiæ.*

24 *Aedificans præſumitur dominus ſoli, & ex ædificatione probatur dominium ſoli, numer. 25.*

26 *Aedificans poſt denunciationem ſibi factam tenetur fabricam demolire, & quandò, nu. 27. & quid agendo hoc vitabit, nu. 28.*

29 *Paries medius inter domos duorum vicinorum, quandò præſumatur communis.*

De

De Aedificijs prohibitis. Rubrica.

Colleƈtanea I.

1 AD materiam huius Rubricæ conſtituatur concluſio, cuilibet licere ędificare domű, aut aliud ædificium agere proprio in ſolo, & ſi ad ſydera extollere vellet, nec non ſodere, excauare, & ſimilia ſacere, etiam cum damno vicini, vulg. *l. altius, & ibi Scribentes C. de ſeruit. & l. per Prouincias C. de ædific. priuat. l. domum ff. de Reg. Iur. l. Imperatores, & l. cuius ff. de ſeruit. vrban. præd. l. opus nouum ff. de oper. public.* & de materia *Afflict. deciſ.* 328. *Franc. Marc. deciſ.* 499. & 501. *par.* 1. *Theſaur. forenſ. quæſt.* 89. *lib.* 2. *Burat.* nouiter *dec.* 631. modernè *Thomat.* vt alios reijciam *deciſ. Macer.* 119.

2 Hinc concluſio procedit etiam, quandò lu-
minaria vicini obſcurarentur *Magon. deciſ.*
3 *Lucenſ.* 29. *num.* 8. dummodò tamen non in
totum obſcurarentur, ſiquidèm probat *Gra-
tian. forenſ. diſcept.* 896. *num.* 5. & 11. vicinum
poſſe alteri præiudicare, ſed non vltrà deſti-
natum vſum, vel dummodò quis non damni-
ficetur in totum, cùm ei tantum ſit relinquen-
dum, quantum commodè ſufficiat ad habitan-
dum, ad *textum in l. binas ædes §. Marcellus ff.
de ſeruit. vrban. præd. Theſaur. deciſ.* 216. *num.*
4. indè non poterit vicinus ventum, ſolem, &
aerem ædificando impedire *Boer. deciſ.* 322.
Magon. deciſ. Florent. 6.

4 Nec non antecitata regula eſt vera, vt quis oſtium in muro proprio, immò ſuper vicini ſolo facere poſſit, ſaltem in quantum protenditur ſtillicidium *Franc. Marc. deciſ.* 24. *par.* 1.

5 Et habet locum etiam reſpeƈtu Columba-
rij, quod quilibet ædificare poteſt, etiam vici-
6 no contradicente, vt deciſum ait *Papon. Ar-
reſto* 2. *lib.* 18. *tit.* 9. ac furnum in ſuo, quia ædi-
ficare poſſe ait *Guid. Pap. deciſ.* 288. licet con-
tradicat *Franc. Marc. deciſ.* 22. *part.* 1. & *deciſ.*
482. *par.* 2.

7 Aedificare autem in ſuo non poterit quis, quandò lege, paƈto, aut ſeruitute alijs debita impeditur *Rot, deciſ.* 199 *par.* 1. *in recent.*

8 Et lege impeditus dicetur, quandò quis in ædificando non obſeruaret formam, & ſtatum antiquorum ædificiorum à iure præſcriptum *l. qui luminibus, & d. l. binas ff. de ſeruit. vrb. præd. l.* 1. *& l. Maniana C. de ædific. priu. l. fin. ff. fin. regund.*

9 Paƈto autem impeditur, quandò contrà
paƈtionem initam, & faƈtam conuentionem
10 ædificatur, cùm paƈta ſint ſeruanda *l.* 1. *§. ſi
conueniat ff. depoſiti, l.* 1. *ff. de paƈtis*, & illis ac-
11 quiritur, quod præſcriptione acquiri poteſt
Surd. deciſ. 3. *num.* 23. *Gama deciſ.* 379. *num.* 5.
12 *Valaſc. deciſ.* 132. *num.* 32. quia præſcriptio ha-
bet vim paƈti *Gama dec.* 276. *nu.* 2. *Surd. dec.* 24.

13 Seruitute verò, quandò quis contrà ſeruitutem debitam fundo vicino ædificat *l. ſi arborem, & l. ſi ædes ff. de ſeruit. vrban. præd. l.* 1. *§. ius habet verſic. ius ei non eſſet ff. de remis, l. ſtatuas C. de Relig. & ſumpt. funer.*

14 Sic etiam eſſet, vbi priuilegium obſtaret, nè quis in ſuo ſolo ædificare, & extollere poſſet *Afflict. deciſ.* 328. *Surd. deciſ.* 168. *Gayl. obſer.* 69. *lib.* 3.

15 Inſuper & idem procederet, quandò quis
vellet ædificare animo nocendi vicino, & ad
æmulationem, aut alterius iniuriam *Magon.
deciſ. Lucenſ.* 29. *Boer. deciſ.* 320. *Medic. deciſ.* 49.
Gayl. obſeru. 69. *lib.* 3. *Vtu. deciſ.* 306. apud quos
16 reperies, æmulationem hanc non præſumi re-
gulariter, vt etiam firmarunt *Theſaur. deciſ.* 41.
Praſes de Franch. deciſ. 625. *Mut. deciſ.* 8. *Kop-
pen deciſ.* 20. *Phœb. deciſ. Luſit.* 73. *to.* 1.

17 Pariter ædificare quis non poſſet, quandò
nollet ſeruare formam traditam in *l. fin. ff. fin.
regund.* nempè, quòd ædificium diſtet per v-
num pedem, vel per duos, aut plus, vt in *d. l.
Franc. Marc deciſ.* 501. *par.* 1. vbi, quòd ſi con-
ſtruatur murus iuxtà prædium ruſticum, ſpa-
cium vnius pedis dimitti debet, ſi verò iuxtà
prædium vrbanum, tunc ſpacium duorum di-
mitti debet, & vide *Theſaur. deciſ.* 115. vbi
18 dicit iudicatum, diſpoſitionem cit. *l. fin.* ceſſa-
re, quotiès quis ædificare intendit iuxtà parie-
tem communem, & non proprium vicini,
idem dicens, quandò ædificium faciendum de
per ſe ſtare poſſet, alio pariete ſublato, & quã-
dò non deterioraret illum parietem, nec illius
refeƈtionem impediret.

19 Et ædificium facere alicui Priuato non licet in eius ſolo pro faciendo exercitio, per quod vicino malus odor, aut fetor reſultet *l.* 2. *§. idem ait ff. nè quid in loco publico, Franc. Marc. deciſ.* 23. *par.* 1. vbi loquitur de arte ſulphuria.

20 Aedificium autem faƈtum in ſolo alieno, ſo-
lo cedit *Surd. deciſ.* 78. *num.* 10. & *deciſ* 309.
num. 9. immò murus faƈtus ſuprà murum al-
terius, illi cedit, quia faƈtum ſuper pariete
alieno, eius eſt, cuius eſt paries *idem Surdus
deciſ.* 168. vbi plura in materia ædificiorum,
21 nec ſi ædificium fuerit faƈtum præſente, &
tacente domino, acquirit aliquod ius *Cauale.
deciſ.* 33. *par.* 1.

22 Licèt ſi contingerit, ædificium diſſolui, tunc poterit dominus cæmenta ſua, quibus ædificium erat conſtruƈtum repetere *l.* 2. *& l. ſi in area C. de rei vendic. l. ſi is contrà C. de ædific. priuat.* dummodò ædificans in alieno ſolo bona fide ſe geſſerit, at ſecus ſi mala, quia tunc verum eſſet, quòd ædificium, & impenſæ ſolo cederent *Surd. deciſ.* 40. *nu.* 6. & *deciſ.* 78. apud quem multa reperies.

23 Verùm, ſi Eccleſia fuerit ædificata in ſolo alieno, ſolum efficitur Eccleſiæ *Cauale. deciſ.* 23. *par.* 2.

Digitized by Google

24 Et pro ornatu aduertas, ædificantem præſumi dominum ſoli, & ex ędificatione ſatis iun-
25 datur dominium *Cutel.deciſ.*8.

26 Nec prætermittam in materia conſtituere concluſionem, vt ædificans poſt denunciationem ſibi factam teneatur fabricam demolire *l.ſtipulatio §. operis ff. de noui oper. nunciat,*
27 quod procedere ait *Magon. deciſ. Lucenſ.*29. etiam ſi nuncians nullum ius habuiſſet, ſed vide *Gayl.obſeru.*16.*lib.*1.

28 Poterit autem ædificare is, cui nouum opus nunciatum eſt, oblata cautione de demoliendo *Faber deciſ.* 1. *de noui oper. nunciat.* vbi alias in materia exarat deciſiones, *Creſcen. deciſ.*1.*cod.tit. Theſaur.deciſ.*204. *Papon. Arreſto* 8. *lib.*8. *tit.* 4. & vide *Puteum deciſ.* 129. *lib.*2.

29 Cœterùm, quandò paries medius inter domos duorum vicinorum præſumatur communis, explicat *Leo deciſ.Valent.* 178.*lib.*2.

SVMMARIVM.

1 *Aedificia priuata in Suburbijs Neapolis, & alijs locis deſcriptis fieri prohibentur ſub pœna, vide nu.*6. *& quarè prohibitio proceſſerit, nu.*8.

2 *Refectiones veterum ædificiorum non comprehenduntur ſub prohibitione ædificiorum, & quare, n.*3. *niſi ædificium funditus deſtructum ſit, nu.*4.

5 *Refectio veteris ædificij in loco publico eſt facienda iuxtà menſuram antiquam.*

7 *Aedificia in Ciuitatibus fieri, & ea ſeruari, & non demoliri intereſt Reipublicæ.*

9 *Cenſuarij, qui cœperunt ædificare antè prohibitionem an excuſentur à cenſu, vel petant remiſſionem in partem.*

De Aedificijs prohibitis. Pragmat. II.

Collect. II.

LI meſi paſſati, &c.

1 Pœnaliter ſtatuit, non eſſe conſtruenda ædificia priuata in Suburbijs Ciuitatis Neapolis, & alijs locis deſcriptis, prout cętera loca, in quibus talis prohibitio viget, enumerantur ſupra in *pragm.*1.*hac ead.rubrica.*

2 At ſub tali prohibitione minimè comprehenduntur, & continentur refectiones veterum ædificiorum *Boer. deciſ.* 44. *Magon. deciſ. Rot.Lucẽſ.*19.*n.*10. & deciſiuè probat *Gratian. forenſ.diſcept.*432. *lib.*3. ſicq; declaraſſe in terminis noſtris Collaterale Conſilium teſtatur *Regens de Ponte in tract. de poteſtate Proreg.tit.* 2.*de abundant.Ciuit.§.*2.*nu.*19. vbi alia ad materiam coaceruat.

3 Statutum enim prohibens, fieri ædificium comprehendit nouum, nec includit veteris refectionem, cùm diuerſum ſit nouum ædificium conſtruere, & vetus reficere *l.*1.*§.enim ff. de itiner.act.priuat.*

4 Sed ceſſabit concluſio, ſi ædificium ſit funditùs deſtructum, quia tunc dicetur nouum ædificium, & non vetus, vt in ſuo caſu noui operis nunciatione autumat *Aſſlict. deciſ.*392. vbi pariter *Vrſill.nu.*3.

5 Hinc, refectio veteris ædificij prohibiti in loco publico fieri, eſt facienda iuxtà menſuram, altitudinem, & làtitudinem antiquam, nec vltrà, nàm aliàs eſſet noua conſtructio, & prohiberi poſſet, vt probat mihi *tex.in l. Seia in fin.ff.de aur.& arg. legat.l.*3.*§. reficere ff.de itiner.act.priuat.*

6 Quòd ſi fuerit ædificatum in Suburbijs, & alijs locis prædictis contrà formã huius pragmaticæ, ædificium poſſet dirui, arg.*l.quincunq; C.de oper.public.* & ità, ad alium tamen finem, enunciauit *Rota in Mediolanen. noui operis nunciationis coràm R. P. Remboldo*, confert *Surd. deciſ.*168. ratio inſurgit, quia ædificium illicitè contractum venit demoliendum, cùm pro non ædificio habeatur, facit *deciſ. Franc. Marc.* 502.*par.* 1. licet id hodiè non ſeruetur, ſed condemnentur Domini ad ſoluendum decem pro centum in beneficium Regiæ Cu-
7 riæ, intereſt enim Reipublicæ, ædificia fieri in Ciuitatibus, & ea facta ſubſtineri, nec demoliri *Surd. d. deciſ.* 168. *num.*9. *&* 10. *Theſaur. deciſ.*23. *&* 41. *Buratt. deciſ.*631. *num.*5. *Gra-*
8 *tian.forenſ.diſcept.*762. *num.*55. *&* 56. licet huiuſmodi prohibitio in dicta Ciuitate extiterit facta, nè habitatio multiplicaretur, & illa magis impotens redderetur in alienatione ſuorum Ciuium, & nè daretur occaſio dishabitandi loca Regni, vt declarauit Maieſtas Philippi II. ſuper conſultatione eidem facta à Collaterali Conſilio in fauorem Ducis Seminariæ, qui volebat ædificare in quodam loco prohibito Ciuitatis.

9 Et ad ornatũ obſeruabis, ſtante tali prohibitione Cenſuarios Territoriorũ, ſi locũ fecerint in dictis locis, quę ad opus fabricãdi cęperant antè hanc prohibitionem, poſſe excuſari à ſolutione cenſuum, ſaltim in partem, ità vt Sacrum Regium Conſilium iunctis Aulis in facti contingentia ad relationem Conſiliarij Fenicij in Banca Cioffi, aliquos condemnauit ſoluere medietatem cenſuum, & cum aliquibus ſuperſedit, de quo latiùs *Laratha conſ. deciſ.* 6. vbi articulum exarat.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Alea nomen quos ludos comprehendat.*
2 *Alea vſus deteſtabilis,& qua ratione probibitus, nu.3.4.& 5.*
3 *Ludi materia odioſa eſt.*
6 *Aleatores,& luſores apud multos habentur pro infamibus, ſunt exoſi legis,non poſſunt teſtificari,poſſunt remoueri à tutela teſtamentaria, quàmuis illius conditiones eſſent nota teſtatori, nu.8.*
7 *Ludus dicitur crimen ,& venit appellatione criminis.*
9 *Collatio beneficij facta clerico luſori reputatur nulla, & irritatur ipſo iure, ſi publicus luſor ſit,nu.10.*
11 *Alearum vſus non poteſt fieri licitus , etiam per conſuetudenem immemorabilem.*
12 *Clericus luſor tribus monitionibus præcedentibus, niſi deſiſtat poteſt priuari beneficio iam obtento .*
13 *Clericus luſor incidit in peccatum mortale .*
14 *Alearum luſus probibitus eſt clericis.*
15 *Lucratum in ludo an retinere licitè poſſit qui non poteſt perdere.*
16 *Conſuetudo excuſat luſorem, nè teneatur reſtituere lucrata, & quandò.*
17 *Actum in ludo ex cauſa ludi factum cenſetur .*

De Aleatoribus, & Luſoribus. Rubrica.

Collectan. I.

1 ALeæ nomen, omnē fortunæ luſum,ſingu-
loſq; ludos in fortunæ varietate conſi-
2 ſtentes comprehendit, vt taxillorum , & ſimi-
les *Oter.quæſt.23.num.3.par.3* cuius quidèm
vſus deteſtabilis regulariter eſt , & vti in ludi
genus repoſita,erit odioſa, cùm ludi materiam
3 odioſam recenter nuncupet *Monach. deciſ. Florent.2.*

Qui ludus alearum prohibitus eſt non tàm per ſe, quàm ratione vitiorum, quæ indè conſequuntur *Grammat. deciſ.40. Chriſtin. deciſ. Curia Belgica* 200.*nu.7.vol.2.* vbi quòd gignit periuria,mendacia,blaſphemias,& cædes.

Et ego addo , alia inconuenientia oriri ex ludo , nempè deſiderium lucrandi , vndè in eo viget cupiditas, ſingulorum malorum radix, Item voluntas ſpoliandi proximum , & ſic rapina. Inſuper maxima corruptiò plurimorum, qui ad ludum videndum , & concupiſcendum conueniunt .

Vel ſaltem negari nequit,inſpecta praxi in ludo tria pretioſa amitti , tempus ſcilicet, pecuniam,& deuotionem, ac ſepè conſcientiam, teſte *Ribaden. in vita Beati Franciſci de Borja cap.5.*

4 Et *Chriſtinaeus deciſ. Curia Belgica* 198. *volum.* 2. cauſam prohibitionis tali ludi triplicem apportat , quarum prima eſt, nàm ex hac ludi ſpecie ſepè iræ,& blaſphemiæ in Dei concitantur, ſecunda, quòd inter ludentes ſemper oriuntur lites, & pugnæ. Tertia autem, quia facilè tota ſubſtantia per illam exhauritur, vndè euenit , quòd ad furta, & latrocinia ſe conferant luſores, videndus etiam *Grivel deciſ.Senat.Dolan.57.nu.12. & 14.*

5 Eſt igitur hic ludus magiſter ignauiæ , in-
ſtrumentum auaritiæ , fraudis officina , rei fa-
miliaris euerſio , rixæ materia, morum perni-
cies , dignitatis labes, angor animi , atq; cru-
ciatus , & inſignis ignominia *Chriſtin* cit. *de-
ciſ.200.ſub num.7.* dicēs, ideò aleatores,& lu-
6 ſores apud multos pro infamibus haberi , nec
teſtificari poſſe , legibuſq; exoſos eſſe, ex *Grā-
7 mat.* quem allegat *deciſ.11. & 40.* cùm crimen
dicatur ludus *Thomat. deciſ. Macerat.20.nu.2.*
vbi etiam,quòd venit appellatione criminis.

8 Hinc deſcendit, vt luſor poſſit remoueri ab officio tutelæ etiam teſtamentariæ , quàmuis illius conditiones notæ fuiſſent teſtatori, vt iudicatum patet apud *Caſtill. deciſ. Sicil. 20. par.1.*

9 Ex eodem fonte deriuat,collationem bene-
ficij factam clerico luſori reputari nullam *cap.
1.34.diſtinct.Verall dec.219.par.3.Rot.diuerſ.
deciſ.426.par.1.* vbi cenſuit,clericum aleato-
10 rem indignum eſſe , cui beneficium conferri
debeat, & ſi eſſet publicus, eſſe ipſo iure irri-
tandam collationem , ità vt ratione conſuetu-
11 dinis excuſandus non ſit , quia ludus alearum
non poteſt fieri licitus per conſuetudinem
etiam immemorialem , cùm ſit nutritiua pec-
cati *Monter.deciſ.Rot.Aragon.144.nu.24.*

12 Immò clericus luſor tribus monitionibus
præcedentibus , niſi deſiſtat poſſet priuari iàm
obtento beneficio *Graff.deciſ. aur.lib.3.cap.8.*
13 vbi pariter notat,clericum luſorem incidere
14 in peccatum mortale , eſt enim clericis veti-
tus talis ludus *cap.clerici de vit.& boneſt.cleric.
cap.inter dilectos de exceſſib.Prælat.* quod con-
firmatur iure nouiſſimo *Sacri Concilij Triden.
ſeſſ.22.de reformat.cap.1.*

15 Sed quæro,an in ludo poſſit licitè lucratum retinere is,qui non poteſt perdere, & *Chriſtin.* communem ſectando ſententiam , firmat cit: *deciſ.198.nu.3.* exiſtentem ità peritum ludi , vt moraliter certum ſit, ipſum lucraturum , licèt nihil ſimulatè,aut fraudulenter agat,non poſſe lucrari , & conſequenter licitam non eſſe retentionem, dicens inſuper,ludentem habētem animum non ſoluendi , vel ſolutum repetendi non poſſe lucrari, quia videtur decipere aduerſarium, hoc ipſo,quò exponit rem ſuam,& ſignificat ſe eſſe paratum ſoluere, & amittere,

ſi ludo vincatur, cùm tamen contrarium mente gerat, & quia debet eſſe par côditio ludentium, nempè, vt vterq; paratus ſit amittere, &
16 lucrari, annuens pariter conſuetudinem excuſare luſorem, nè teneatur reſtituere lucrata, dummodò fraus non interuenerit, & luſerit ſolatij, & virtutis cauſa cum eo, qui pecuniæ dominus erat, ex *Capell. Tholoſ.* quam adducit *deciſ.* 192. *idemq; meminit citat. deciſ.* 209. *in princip.* iungo *Monter. deciſ. Rot. Aragon.* 144. *nu.* 32. *par.* 2. vbi quòd conſuetudo, quæ impedit repetitionem rei in ludo amiſſæ, & ſolutæ, reddit vincentem ſecurum in vtroq; foro, ſi abſit dolus, & fraus.

17 Notabis autem, quicquid, & omne in ludo actum, ex cauſa ludi factum cenſeri *l.* 3. *& ibi DD ff. de iniur. Caball. reſolut. crim. caſ.* 263. *n.* 4. *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 51. *nu.* 23.

SVMMARIVM.

1 *Ludentes pecunia credita non tenentur, & fides data irritatur, etiam ſi cum iuramento pecunia promiſſa fuerit, nu.* 2.
3 *Actio pro ludo non datur, niſi aliquid depoſitum, aut conſignatum ſit pro ſecuritate ludi.*
4 *Pecunia ſub fide lucrata non debetur, & repetitur ſoluta in ludo prohibito, & infrà quantum tempus, nu* 5.
6 *Promiſſiones facta ex cauſa ludi annullantur.*
7 *Mutuum in ludo interuenire non poteſt, & factum luſori non valet, nec mutuans habet actionem, etiam ſi colluſor pecuniam nô perdat, nu.* 8. *ſed vincat, nu.* 11. *ſed declara, & amplia, vt nu.* 9. *&* 10.

De Aleatoribus, & Luſoribus. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr quanto s'è viſto, e vede, &c.

1 Mandat, credita pecunia ludentes non teneri, & fidem datam irritari, & itá etiam ſtat diſpoſitum infrà in *pragm.* 7. §. 1. *& in prag.* 13. quæ eſt finalis *hac eadem rubrica.*

2 Quòd actio non detur pro ludo etiam præcedente promiſſione, poſt cęteros latè firmauit *Theſaur. forenſ. q.* 18. *lib.* 4. vbi ampliat, procedere êt ſi cum iuramento fuiſſet à perdente promiſſa ſolutio, quandò ad creditum luditur.

3 Et pro luſu non dari actionem, niſi aliquid depoſitum, aut conſignatum fuerit pro ſecuritate luſus, firmat *Chriſtin. deciſ. Curia Belgicę* 200. *tom.* 2.

4 Et pecuniā ſub fide lucratam nô deberi, iudicatū refert *Pereyra deciſ. Luſit.* 88. vbi etiam
5 dicit deciſum, vt ad lucrata in ludo prohibito, nec detur actio, competatq; ſoluti repetitio, quod antè eum firmauerat *Colerus dec. Germ.* 173. & vide *Guid. Pap. deciſ.* 581. *Monter deciſ. Rot. Aragon.* 144. *par.* 2. & nouiſſimè *Thomatū deciſ. Rot. Maceraten.* 20. vbi fundat; pro lucratis in ludo non dari actionem etiā præcedente promiſſione, vt pariter patet apud *Ludouiſ. deciſ.* 47. dicens vlterius, victo dari repetitionem à vincente pro pecunia amiſſa, & ſoluta, iuxtà *text. in l. fin. §. cōmodi C. de religioſ. & ſumptib. funer.* intelligens tamen, verum id eſſe in ludis prohibitis, non autem permiſſis, ſicq; iudicatū refert, vt latius apud eū, idq; intrà quinquaginta annos, aliàs obſtabit præſcriptio *Aufrer. deciſ. Capell. Tholoſ.* 192. *Linglois deciſ.* 44. *q.* 3. *nu.* 59.

6 Et promiſſiones factas in ludo, vel occaſione ludi eſſe irritas, ex *tex. in l. quibus in fin. ff. de alea luſu* tutatur *Puteus in tract. de ſindic. ti. de lud. ſub n.* 15. *&* 21. vbi teſtatur, itá obtinuiſſe in cauſa cuiuſdā militis, qui luſerat ad pilam, perdideratq; ducatos octingentos, & de illis fecerat Victori inſtrumētum, nám cùm fuiſſet probatum, inſtrumentum habuiſſe dependentiam ex cauſa ludi, Sacrum Regium Conſiliū illud declarauit nullum, & mandauit, eſſe cancellandum, & *nu.* 41. iuxtà hanc eandem ſententiam fatetur iudicatū in quodā inſtrumēto magnæ quantitatis facto pro pecunia victa in ludo pallarorum, quamuis licito, & permiſſo.

7 Sed quatenus in *hac ead pragm.* ſtatuatur, in ludo mutuum interuenire non poſſe.

Elijcias concluſionē, non valere mutuū factum luſori, & mutuanti denegari actionē pro illius repetitione *l.* 1. *§. quod ait, & ibi glo. ff. de alea, & aleatorib.* & itá Scabinos Lipſienſes, & Ienēſes pronunciaſſe teſtatur *Coler. d. dec.* 173.
8 *nu.* 9. êt ſi colluſor pecuniā nō perdat *Berlich.*
9 *deciſ.* 66. vbi declarat, niſi in ludo licito, & permiſſo pecunia mutuata fuerit, ex *Aufrer. dec. Capell. Tholoſ.* 192. *nu.* 9. vel ſi eſſet tertius, qui non colludit ille, qui pecuniam ad ludendū mutuaret, ex *eod. Aufrer. vbi ſuprà, & Coler.* cit. *deciſ.* 173. *nu.* 12. *& ſeq.* ſublimitans hoc, qñ
10 eſſet caupo, vel alius, qui luſores reciperet, vel domi ludum teneret, nám tali caſu ſimiles perſonæ pecuniam, quam aliquibus ex luſoribus mutuarent, repetere nequirent, etiā quòd non
11 colluſerint, amplians, etiam ſi is, cui mutuatur pecuniam non amittat, ſed vincat, ex *Grāmat. deciſ.* 40. *nu.* 2. *ſub fin.*

SVMMARIVM.

1 *Luſores non ludant per diem continuum* 24. *horarum vltrà decem aureos ſub pœna victori, & victo, & an pluries eod. die ludi poſſit maior ſumma, num.* 3. *quid de iure communi, & qua quantitas ludi poſſit, nu.* 4.
2 *Diei appellatione venit naturalis, non nox, & continui veniunt, non vtiles.*

De

De Aleator.&c. Pragm. II.

Collectan. III.

ESſendo venuto in tanto abuſo, &c.

1 Luſores hìc prohibentur per diem continuum horarum vigintiquatuor ludere vltra decem aureos, & imponitur pęna contra victores, ac victos, & ita etiam renouatur in *pragm. 7.§.2.& in pragm. finali §.2.* incip. *Nell'anno hac eadem rubrica.*

2 Tu autem obſeruabis, diei appellatione in dubio aliter non declarato per Partes venire diem naturalem, & ſic horarum vigintiquatuor, prout hìc *l. eum, qui certarum ff. de verb. obligat. Rota in Ceſarauguſtana penſionis* 1603. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto*, vbi etiam, quòd diei appellatione non venit nox, niſi per fictionem, & dierum appellatione venire continuos, non autem recoles, niſi de iſtis expreſſum ſit, allegat *tex. in l. qua ætate ff. de teſtam. & in l.1. ff. de manumiſ.*

3 Et reminiſcaris, non licere vltra decem aureos ludere permiſſis ludis qualibet die, non autem qualibet vice, ſeù poſta, vnus ludus dicitur, donec ſtatur in ludo, non diuertendo ad cęteros actus, aliàs ſi qualibet vice permitteretur ludere decem aureos, de facili poſſent omnem ſubſtantiam perdere contra Legiſlatoris mentem, ita *Intrigliol. ſingul.* 30. *lib.* 3.

4 Nec mireris de diſpoſitione huius pragmaticæ, quia inſpecto iure cõmuni in aleæ luſu nõ eſſe licitum ludere ditioribus vltra vnum ſolidum, ideſt vnum aureum, ait *Griuell. deciſ. Senat. Dolan.* 57. *num.* 5. vbi quòd cęteris erit lõgè minori pecunia, vt ſi quem vinci contigerit, caſum grauem non ſubſtineat, ex *l. fin. C. de relig. & ſumpt. funer.*

S V M M A R I V M.

1 *Villici quibus ludis ludere prohibeantur ſub pæna, quæ non poteſt impartiri, quoties conuincantur ludiſſe, ſed cùm capti fuerint infraganti, num.* 2.

3 *Villici appellatione quòad pænas ignominioſas non venit Villicus diues, ſed is dicendus erit nobilis quòad ſtatum ciuilem, & politicum.*

De Aleator. &c. Pragm. III.

Collectan. IV.

IL giocare, &c.

1 Villici vigore huius pragmaticæ prohibentur ludere aleis, taxillis, cęteriſq; ludis prohibitis ſub pęna trium ictuum funis.

2 Ad cuius ornatum obſeruabis, talem pęnam non poſſe impartiri, quoties huiuſmodi perſonæ fuerint conuictę tantùm de viſu, quòd luſerint, nec infraganti fuerint captæ ludendo, ex adductis à *Peguer. deciſ.* 55. *Illuſtriſſim. Epiſcop. Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 257. *part.* 2. *& Mart. deciſ.* 80. & de ecpertis loquitur *prag.* 7. *§.4. in fin. hac eadem rubrica.*

3 Et quatenùs prohibitio cum pęna tendat reſpectu villicorum, declara, illam ceſſare in villico, qui eſſet diues, quia illi non eſſent ictus funis dandi, quoniam villicus diues, villicus nõ dicitur, immò nobilitatis priuilegio potitur, & nobilium appellatione quòad ciuilem, & politicum ſtatum ſpectat, diues comprehenditur, ij enim diuitijs abundantes nobiles vocantur *l.3. C. de commerc. & mercat.* idq; maximè ad finem euadendi pœnas ignominioſas, vt apud *Illuſtriſſimum Epiſcopum Riccium deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 19. *part.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna corporalis arbitranda contra ludentes ſub fide, aut dantes, vel recipientes pecunias ad ludendum, non poteſt extendi ad mortem, num.* 2.

3 *Pœna corporalis arbitraria quando extendi poſſit ad mortem naturalem.*

4 *Collaterale, abſente Prorege, vel mortuo poteſt arbitrari pœnam reſeruatam Proregi contra* Intrigl. *qui refellitur, num.* 8. *& declaratur, vt num.* 9.

5 *Collaterale, mortuo, vel abſente Prorege dicitur Prorex, eius vices ſubſtinet, & dicitur Vicarius Principis.*

6 *Subrogatum ſapit naturam ſui principalis.*

7 *Collaterale dicitur pars, & de latere Proregis, & compoſitum ex eius perſona.*

10 *Mortis caſus, & abſentia æquiparantur.*

11 *Pecuniaria pœna comminata, & reſeruata in arbitrium, tranſgreſſor non poteſt puniri pœna corporali, vel exilij.*

De Aleator. &c. Pragm. IV.

Collectan. V.

PErche nell'anni paſſati, &c.

1 Pęna corporalis arbitranda ab Excellentiſſimo Prorege contra ludentes ſub fide, aut dantes, vel recipientes pecunias ad ludendum hìc irrogatur.

2 Tu autem ſignabis, huiuſmodi pœnam vti arbitrariam non poſſe ad mortem extendi, ex dictis per *Boer. deciſ.* 327.

3 Datur ratio, quia de iure communi pro tali delicto non venit imponenda pęna mortis natu-

turalis,& qualitas facti id non expoſcit, quo in
caſu arbitrium extendi poſſet *Praſ de Franch.*
*deciſ.*504.*&* 533. *Peguer.deciſ.*84. *Caball.reſol.*
*crim.caſ.*92.

4 Nec non crederem,pęnam,de qua hic arbi-
trio Proregis reſeruatam, ipſo Prorege abſen-
te, vel mortuo poſſe arbitrari à Collaterali
Conſilio, vti eius locum repræſentante, quia
5 illo abſente,vel mortuo dicitur Prorex,vt fun-
dauimus in hoc opere *propoſ.*3.*ſub num.*2. &
vti Senatus,Principis vices ſuſtinet *Griuell.de-*
*ciſ.Dolan.*72. vbi pariter,quòd Senatus eſt.

6 Igitur,vti ſubrogatum ſapit naturã ſui prin-
cipalis *l.filia §.Titia ff.de condit. Surd.deciſ.*35.
*num.*9 *& deciſ.*306 *num.*5. maximè,quia Col-
7 laterale dicitur pars,& de latere eiuſdem Pro-
regis, & compoſitum ex ipſius Proregis per-
ſona *Griuell.*cit.*deciſ.*72.

8 Et quamuis *Intrighol. ſingul.*165. *lib.*1. ad
intellectum *cap Regni Regis Ferdinandi* 74.
ibi, *& alia pœna etiam corporali arbitrio noſtro*
reſeruata, voluerit, quòd dum Vicerex reſer-
uauerit ſuo arbitrio puniendos delinquentes
contra formam dicti ſtatuti, præfatum arbi-
trium minimè egrediatur eius perſonam, aut
nec Magna Curia, vel alius Officialis ſupre-
mus poterit arbitrari pęnam in prædicto caſu.

9 Tamen huiuſmodi opinio erit vera,quoties
adeſt Prorex; at ſecus ſi fuerit abſens,cùm ab-
ſentia eiuſdem operetur, vt Collaterale Con-
ſilium poſſit arbitrari.

10 Nec mireris, abſentiam, & mortem Prore-
gis æquiperaſſe, cùm in iure id ſit conceſſum,
ſiquidem vigore *tex.in cap.* 1. *§. fin. nè ſede*
vac. in 6. caſus mortis æquiparetur caſui ab-
ſentiæ,& multos caſus ad comprobationem
reportant *Praſ.de Franch.deciſ.*255. *Giurba*
*deciſ.*9.*Boer.deciſ.*149. *Viuius deciſ.*2.*& Seſe de-*
*ciſ.Aragon.*57 vbi fusè materiam enucleat.ad-
do *Leon.deciſ.Rot. Valentia* 179 *lib.*2.

11 Obiter autem aduertas, quòd niſi in hac
pragmatica eſſet comminata pęna corporalis,
ſed pecuniaria eſſet adiecta arbitrio ſtatuen-
tis reſeruata, non poſſet trãſgreſſor puniri ali-
qua pęna corporis, vel exilij *Caball. reſol. cri-*
*min. caſ.*258.

SVMMARIVM.

1 *Domus ludi taxillorum, & alearum teneri pro-*
hibentur, & pœna de iure communi eſt extra-
*ordinaria, nu.*3.4. *Romæ eſt pœna triremium*
per quinquennium, num. 6. *vbi quid in ſtatu*
Eccleſiaſtico.
2 *Taxillorum, & alearum ludi generaliter ſunt*
prohibiti, ſiue operetur in ijs fortuna tantùm,
ſiue fortuna cum arte.
5 *Tenentes in domo ludum peiores ſunt aleatori-*
bus, impunè iniuria, & damno afficiuntur, &
cum ijs furetur aliquid actio nec ciuilis da-
tur, nec criminalis.
7 *Ludus taxillorum qui propriè dicatur.*
8 *Tenentes domus ludorum qui, & quandò pu-*
niantur.

De Aleator.&c. Pragm. V.

Collectan. VI.

ESſendo gionti al gouerno,
&c.

1 Prohibentur hic teneri domus ludi taxillo-
rum,& alearum, quod & renouatum reperies
infra in *prag.*7. *& finali §.*3. incip.*appreſſa hac*
eadem rubrica.

2 Circa hanc prohibitionem ludi taxillorum,
& alearum adde videndum *Manter. deciſ.Rot.*
*Aragon.*144.*num.*9. vbi quòd ludi taxillorum,
& cartarum generaliter cenſentur prohibiti
tàm illi, in quibus ſolùm operatur fortuna,quã
illi, in quibus ars,& fortuna operantur.

3 Et quatenùs ſpectat ad detinentes domum
ludi, vltra domus publicationem de iure
communi, vt in *auth. alearum vſus C.de relig.*
& ſumpt.funer.

4 Similiter prodit contra eos impoſitio pęnæ
extraordinariæ, vt apud *Coler. deciſ. German.*
173.*ſub nu.*5.*in fin.cum ſeq.* & nouiſſimè *Ber-*
*lich.deciſ.*66. *num.*11. dicens *num.*8. tales ple-
5 runq; peiores ipſis aleatoribus eſſe, illiſq; im-
punè iniuriam, vel aliud damnum inſerre lice-
re *l.* 1. *ff.de aleat.* & ſi illis aliquid ſurreptum
fuerit, eis non dari actionem nec ciuilem,neq;
criminalem ad repetendum, quæ omnia anteà
probauerat *Grammat.deciſ.*40.*à num.*4.5.*&* 6.

6 Et ſcias,Romę ſpeciali bannimento cautum
eſſe in anno 1591.retinentes barattarias puni-
ri pęna triremium per quinquennium,nec non
in Statu Eccleſiaſtico in anno 1599. cautum
eſſe magis generaliter, retinentes nèdum ba-
rattariam, ſed etiam ludum pęna pecuniaria
puniri,niſi continuè id exerceant, quo caſu vl-
tra domus publicationẽ pęna infamiæ, & per-
petui exilij irrogatur, ſic,inquam, teſtatur *Fa-*
*rinac. in pract.crim.quaſt.*109. *num.*149. apud
quem materiam ludi ad nauſeam reperies.

7 At quæro,ludus taxillorum,de quo in prag-
matica,qualis propriè nuncupetur.Reſponde-
tur,vocari illum,qui vulgo dicitur,*alli dadi*, ſi-
uè, *dadi*, in quo quis ludit ad facienda plura
puncta,& vt vnius puncta potiùs veniant,quã
alterius, de quo vide *Conſtit.Regni* incip.*mores*
diſſolutè viuent. *& Conſtit.*incip. *hi,qui per in-*
quiſitiones.

8 Et circa pęnam huiuſmodi receptatorum
luſorum notabis,illam ceſſare contra illos, qui
non continuè domus, & aleas ſemper paratas
habent, ſed ſemel, vel incidenter id agere fuiſ-
ſent reperti *Oter. quaſt.*23. *num.*5.*part.*3. vbi
idem reſpectu ipſorum luſorum concludit,
quaſi

Digitized by Google

quaſi quòd receptator, aut luſor dici nequeat, qui quotidiè, vel continuè, aut ſepiùs talem artem non exercet.

SVMMARIVM.

1 *Ludi alearum qui exerceri poſſint, declaratur ex iure quoq; communi, num.2.*
3 *Conceſſis aliquibus rebus aliæ videntur vetitæ.*
4 *Incluſio aliquorum eſt reliquorum excluſio.*
5 *Ludens ludo ſimili prohibitis an pœnam incurrat.*
6 *Ludentes ludis alearum vetitis, recreationis, & veſcendi cauſa excuſantur, vel ſi parua quantitas ludatur, num.7. & tantò magis ſi abſq; pecunia ludatur, num.11.*
8 *Paruum, & nihil æquiparantur.*
9 *Feſtum ob paruitatem operæ ſeruilis non violatur.*
10 *Remiſſio mercedis non datur pro modica læſione.*
12 *Inſpicientes ludentes ludis prohibitis incidunt in pœnas ludentium, contra num.13. & 14. vbi quòd non incurritur excommunicatio, ſi aſpiciatur luſus, impoſita contra ludentes.*
15 *Lex pœnalis, & priuationem iuris inducens, ſtrictè, & in caſu ſuo eſt interpretanda.*

De Aleatoribus, &c. Pragm. VI.

Collectan. VII.

PErche hauendo, &c.

1 Hìc declaratur, ludum aleę poſſe exerceri à *picbetto, tarocchi, venti figure, gilè, sbracare, al male contento, à trapolare, alla gabella, à primera ordinaria, à primera ſcouerta*, ſeu *mammaria, & à runfo*.

Et in *pragm.13.* quæ eſt finalis, incipit, *eſſendomo gionti §. fin. hac eadem rubric.* fuerunt additi alij ludi aleæ in permiſſione, videlicèt, *il gioco dell'ombre, carrettuſo, etiam à mano à mano con 12. ò 15. carte, primera ſummaria*, ſeù *ſcommeſſa delli quindici, punto, e pareglia, primera buona, à quanto inuita, primera buona vada, vada tutti, detto alla romana, trè ſette con vndeci carte, trè ſette ſcouerto, à quattro montoni.*

2 Pro cuius coronide duo obſeruanda erunt, & primò, generalem de iure communi alearũ ludi prohibitionem, de qua in *l. alearum, & per tot. C. de alea luſ. & per Coler. deciſ.173. Chriſtin. deciſ. Cur. Belgicæ* 198. *vol.2. Manter. deciſ.*144. *par.2. Tomat. deciſ.20. in princip.* in huiuſmodi caſibus eſſe permiſſam.

3 Secundò, ſtante permiſſione ſupradictorum modorum in luſu aleæ, cęteros cenſeri prohibitos, nam facta conceſſione de aliquibus rebus particularibus, aliæ videntur vetitæ *Rot. in Bononien. fideicommiſſi coràm R.P. Pegna*, vbi etiam, quòd conceſſum dicitur, quidquid expreſsè non reperitur prohibitum, ex *l. nec non §. quod eius ff. ex quib. cauſ. maior.*

4 Et aliquorum incluſio, reliquorum excluſionem importat *l. cùm Pretor ff. de iudic. l. cùm maritus ff. de procurat. l. quamuis C. de pignor. Surd. deciſ.195. num.12. & deciſ.291. num.20. Linglois deciſ.20. quæſt.1. in fin. Griuell. deciſ.* 145. dicens *deciſ.*114. *nu.*11. incluſionem præſentium, eſſe futurorum excluſionem.

5 Quæ quidem prohibitio ſe extendit, etiam ſi luſerit quis ad aliquem ludum aleæ ſimilem prænominatis, cùm ſimile non ſit idem *l. pecuniam ff. ſi cert. petat. l. ad ſimilitudinem C. de Epiſcop. & Cleric. §. ſed inter eas Inſtit. de nupt. cap. capitulum de reſcript.*

6 Cęterùm, euitabunt pęnam contrauenientes in ludendo in alijs vetitis ludis alearum, quando recreationis cauſa, aliquid veſcendi gratia id fiat *l. fin. in princip. ff. de alea luſ.* Coler. *d. deciſ.*173. *num.*2. & pro ſingulari deciſiuè reponit *Intrigliol ſingul.* 108. *lib.*1.

7 Idemq; poſſet attentari, quando talis ludus
eſſet in pecunia modicę quantitatis, verbi gra-
tia, vbi ludus importaret duos ſemiſſes, vulgò,
due torneſi, quia paruitas materiæ poſſet excu-
8 ſare à contrauctione, ex regula, quòd paruum,
& nihil æquiparantur *l. quamuis ff. de condit. &
demonſtrat cap. coràm dilecto de offic. delegat.
Mar. Antonin. reſolut.*18. *num.*6. *lib.*1. *Sayr de-
9 ciſ.* 1. *de ferijs*, vbi feſtum ob paruitatem ope-
10 ræ ſeruilis non violatur, nec pro modica læſio-
ne fit remiſſio mercedis *l. ſi merces §. vis maior
ff. locat. Caroc. deciſ.*100. *Benintend. deciſ.*7. *Vala-
ſc deciſ.*30.

11 Et tantò fortiùs poſſet ſecuriùs inueſtigari, ſi abſq; pecunia ludus vetitus exerceretur, cũ ludus in pecunia, hoc eſt, vbi agitur de lucrando, & perdendo pecuniam ſit in iure prohibitus *l. ſolent §. Senatus ff. d. tit. Grammat. deciſ.* 40. *num.*2.

12 Sed an inſpicientes ludere in ludis prohibitis incidant in pęnam, affirmat *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic.*200. *num.*16. *tom.*2. ex *auth. interdicimus C. de Epiſcop. & cleric.* & ego addo *tex. in cap. Clerici officia de vit. & honeſt. Cleric.* ibi, *nec huiuſmodi ludis interſint*, & ità indifferenter ſatis rigidè ſeruatur in Curia Archiepiſcopali Neapol.

13 At in materia ſtatutaria, (prout hic) eſſet cogitandum, cùm *DD.* contrarium tutantes, pariter dixerint, pœnam impoſitam contra ludentes vigore ſtatuti non habere locum contra participantes in ludo.

Mirèq; igitur cum huiuſmodi adſtantibus ſe gerant iudicare debentes, nec in eadem Curia propriè, & in effectu ludentes cum aſpicientibus ludere adſtare faciant.

14 Hinc dicebatur in facto, excommunicationem latam à quodam Illuſtriſſimo Archiepiſ-

copo

copo in ſua Diœceſi contra ludentes ad aleas non comprehendere adſtantes,& videntes lu-
15. dere,cùm verum ſit dicere,legem pœnalem,& priuationem iuris inducentem eſſe ſtrictè in caſu ſuo interpretandam *Griuell. deciſ. Senat. Dolan.* 135.*num.*85.

S V M M A R I V M.

1 *Mulieres tenentes domus ludorum qua pœna puniantur.*
2 *Decretum emanatum contra Ciues offendentes cum baculo non comprehendit fœminas.*
3 *Maſculinum in odioſis non comprehendit fœmininum, licèt regulariter maſculinum contineat fœmininũ per interpretationẽ extẽſiuam.*
4 *Maſculus fœmina dignior, maximè in concernẽtibus familiæ augmentum, & conſeruationem agnationis.*
5 *Maſculorum ſimpliciter nominatorum ſub mẽtione an, & quandò præſumatur agnatio.*
6 *Leges loquentes de maſculis comprehendunt fœminas, & quandò.*

De Aleator. &c. Pragm. VII.

Collectan. VIII.

IN tempo del gouerno, &c.

Hic multa enunciantur, & diſponuntur in materia prohibitionis ludorum, quæ in alijs pragmaticis diſpoſita fuere, & *ibi* nos proſequuti fuimus.

1 Sed quatenùs in *§.* 4. *&* 9. contra mulieres retinentes domus ludorum imponatur pęna trium annorum exilij extra Ciuitatem Neapolis, eiuſq; Caſalium, ac diſtrictus, & vſtionis inſtrumentorum ludi ad ſonum tubæ, vt etiam habetur in *pragm.* 10. *&* 11. *hac eadem rubrica.* Adde videndum *Oter.* qui id cõfirmat *quaeſt.* 23. *part.* 3.

2 Et obſerua, ſpecialem mentionem hanc cõtra fœminas tenentes ludorum domos fuiſſe neceſſariam ex adductis nouiſſimè per *Zuccar. deciſ. Lucenſ.* 11. quatenùs probat, decretum emanatum contra Ciues baculo offendentes
3 non habere locum in fœminis, quaſi quòd in odioſis maſculinum non concipiat fœmininũ, licèt regulariter maſculinum fœmininum contineat *Linglois* nouiſſimè *deciſ.* 39. *quaeſt.* 1. *in fin.* non ex proprietate ſermonis, ſed per interpretationem extenſiuam *Seſe deciſ.* 236. *num.* 22. *tom.* 3. & vide *Reg. Salernitan. deciſ.* 52. vbi diſcutit, ſi maſculinum concipiat fœmininum in terminis *l. quiſquis C. ad l. Iul. Maieſt.*

4 Qua occaſione reminiſcaris, maſculum fœmina digniorem eſſe *Griuel. deciſ. Senat. Dolan.* 146. *num.* 3. idque maximè in concernentibus familiæ augmentum, & conſeruationem agnationis, quam non eſſe rationem finalem diſponentium, ſed hominum imaginatiuam, & ima-
5 ginariam, annuit recenter *Seſe deciſ. Aragon.* 374 *tom.* 4. vbi tractat, an, & quando ſub mentione maſculorum ſimpliciter nominatorum præſumitur agnatio.

6 Sed leges loquentes de maſculis comprehendere fœminas, quia nominatio maſculorum ſit gratia ex cauſa frequentioris vſus per plura conglomerans fundat *Caroc. deciſ.* 6. vbi caſus loquentes de maſculis comprehendere fœminas copioſè oſtẽdit, & in ſpecie reſpectu *Bullæ Sixti V. Nuper reſiſtentia*, licèt minimè obliuiſcatur annuere, in hoc ſatis verſari Iudicis arbitrium in conſiderando facti circumſtãtias, prout in effectu obſeruatum in puniendis mulierum delictis fatetur, & nouiſſimè vide *Thor. voto deciſ.* 71.

S V M M A R I V M.

1 *Fama quid ſit.*
Fama vt probetur quæ requirantur, ibid.
2 *Fama per teſtes qualiter probata dici non poteſt.*
3 *Fama cum vno teſte non probat in criminalibus.*
4 *Fama in ciuilibus regulariter ſemiplenam probationem facit.*
5 *Fama quid operetur.*
6 *Fama bona præualet malæ famæ.*
7 *Repertus in domo alicuius habentis famam tenendi ludum poteſt puniri abſq; confeſſione, ſtante hac pragmatica.*
8 *Conuictus per teſtes de homicidio, & confeſſus cũ qualitate, poteſt in ſecunda inſtantia qualitatem probare.*
9 *Conuictus ad ſui defenſionem fecisse allegans eſt audiendus, & ſtatutum ſuper conuicto habet locum in confeſſo, ibid.*
10 *Teſtes ſingulares qui dicantur.*
11 *Teſtis varians in loco, & tempore non dicitur ſingularis.*
12 *Teſtes ſingulares non probant, & ad faciendam probationem non coniunguntur, & amplia num.* 13.
Numerus non ſupplet exceptionem ſingularitatis, ibid.
14 *Teſtes ſingulares nec probant confeſſionem, maximè ſi agatur de probanda vna, eademq; confeſſione.*
15. *Teſtis vnicus probat in poſſeſſorio, ſed non in petitorio.*
16 *Teſtis vnicus probat in excuſando à pœna, vel vbi de nullius præiudicio agitur.*
17. *Teſtis ſingularis probat electionem ſepulturæ, & declarationem voluntatis, & quaſi poſſeſſionem decimandi.*
18 *Teſtis ſingularis probat hareſim.*
19 *Teſtes ſingulares probant furorem.*
Teſtes nobiles, & probatæ fidei probant, licèt ſint ſingulares, ibid.

20 *Te-*

Digitized by Google

20 *Teſtes ſingulares quando coniunguntur,vt probent.*
21 *Teſtes in dubio præſumuntur conteſtes.*

De Aleator. &c. Pragm. X.

Collectan. IX.

TRà l'altre pragmatiche, &c.

Hic reſpectiuè diſponitur, pro conuictis haberi, qui reperiuntur in domibus alicuius habentis famam tenendi domos ludorum, etiam ſi non ludant, dummodo veriſimiliter ibi cauſa ludendi erant, quod eſt diſpoſitum ſupra *in pragm.7. §.6. hac ead.rubric.*

Adde infra in *pragm. fin. in verſic. per lo medeſimo hac ead. rubric.*

1 Et obſerua ad ornatum, quòd fama eſt ſermo vulgatus de certis, aliqua de re in vulgus ſparſus *Minſynger. obſeruat. 46. centur. 5.* vbi etiam, quod ad famam probandam plura ſunt neceſſaria, ſcilicèt, quòd teſtis aſſerat ſe à pluribus audiuiſſe, nominetq; ſingulariter aliquas perſonas, etiam ſi interrogatus nõ fuerit, item à maiori parte populi audiuiſſe eius loci, in quo fama erat, ſed ſi tãtùm aſſerat, ità dici publicè, ſatis non eſt, quoniam in loco publico per paucos audiuiſſe potuit, cauſa etiam, propter quam fama orta eſt, debet exprimi, licèt de ſtylo Rotæ Romanæ famæ probatio fiat per teſtes deponentes, quòd publicè dicitur, etiam ſi non ſpecificent, à quibus audierint, nec alia requiſita, vt ſepiſſimè iudicatum referunt *Caſſador.deciſ.3.de probat.& Verall.deciſ.7. par.2.* qui tamen teſtes ſuper ea deponentes debent eſſe graues, fide digni, omniq; exceptione maiores,& huiuſmodi illarum qualitates probandæ ſunt *Magon. deciſ.Lucenſ.93.*

Ad famæ autem probationem ſufficiũt duo teſtes *Martin. Andr. deciſ.45.*

2 Sed fama quomodò per teſtes probata dici non poteſt, eſt videnda *deciſio Rotæ Roman. 689. par.3. diuerſ.* vbi per teſtes fama probata dici non poteſt, cùm omnes varias obiectiones patiantur,& non concludant, vt ſi primus deponat per verbum, *credat*, ſecundus de auditu,
3 tertius non dicit de tempore, &c. Et fama an cum vno teſte ſufficiat in criminalibus, negatiuam partem teſtatur *eadem Rot. apud Verall.in deciſ.2. lib.2.* ſed quid ſi in criminalibus agatur ciuiliter, *eadem Rot.deciſ.81.par.1.*
4 *in nouiſ.Robuſterij*, vbi quòd in cauſis ciuilibus regulariter fama ſemiplenam probationẽ ſupplet, & famæ effectus quid ſit, habes apud *Guid.Pap. deciſ.302.* & de virtute probationis
5 per famam, vide *Caſſador.deciſ.2.de probat.* vbi quòd quando indicia, & præſumptiones, ex quibus fama induxit originem, non multùm vrgent, arbitrabitur Iudex, famam, nè ſemiplenam quidem probationem facere, quandò autem ab inimicis ortum habuit, curandum non
6 eſt de ea, vt ex duabus famis, quæ præualere debeat, dicas bona, quoniam bonæ potiùs, quàm malæ ſtandum eſt *Put. deciſ.2.lib.2.*

Et fama eliditur per teſtes fide dignos *Martin.Andr.deciſ.55.*

7 Inſuper aduertas ad *textum pragmaticæ*, quòd taliter repertus in domo habẽtis famam tenendi ludum, etiam habeatur pro conuicto, poteſt puniri abſq; confeſſione, ex *Caball. in reſolut.* ſiuè *deciſ.39.* vbi ſi reus, qui legitimè de crimine conuictus eſt, ſi confeſſus non fuerit, & in negatione perſiſtat, condemnari poteſt.

8 Et ad materiam nota, quòd conuictus per teſtes de homicidio, & confeſſus cum qualitate, poteſt in ſecunda inſtantia qualitatem pro-
9 bare *Praſ. de Franch. deciſ. 556.* & conuictus, ad ſui defenſionem feciſſe allegans, audiendus eſt *Caball. reſolut.* ſiuè *deciſ.49.* qui in *deciſ.65.* dicit, ſtatutum ſuper conuicto locum habere in confeſſo.

Adhuc quia hic ſimiliter eſt cautum, vt tres teſtes ſingulares plenam probationem faciant
10 contra tenentes domos ludorum, & barattariæ, propterea dicas, teſtes ſingulares dicunt illos, qui in ſuis depoſitionibus iungi non poſſunt, vel ſi diuerſimodè deponunt, non reſpectu ſenſus recipiendi, ſuper quo deponunt, ſed reſpectu obiecti, vel ſubiecti, ſuper quo deponunt, aut ſi in ſua depoſitione conteſtem non habet, & ſic quando quis deponit de eo, quod ipſe vnicus, & ſolus ſcit, & alius neſcit, vel ſi
11 ſcit, non eodem modo deponit, ſed variantes in loco, & tempore an dicantur ſingulares, negatiuè, ſi locus, & tempus non ſit ſubſtantiale *Capell. Tholoſ. deciſ. 11. Bellamer. deciſ. 391. Minſynger.obſeruat.20. cent.2.*

12 Quo præmiſſo conſtituas regulam, quòd teſtes ſingulares non probant, nec ad probationem faciendam coniunguntur *cap.cauſam de probat. cap.nihilominus 3.quæſt.9. Minſynger. obſeruat.76. centur.3.* vbi ampliat, procedere
13 etiã, quòd plures numero ſint, numerus enim non ſupplet hanc exceptionem *Ludouic. deciſ. Peruſ.9.* vt neq; probent confeſſionem *Aſflict.*
14 *deciſ. 364. Puteus deciſ. 476. lib. 2.* maximè ſi agatur de probanda vna, eademq; confeſſione *Gratian. deciſ.March. 139.* benè tamen in poſ-
15 ſeſſorio modici præiudicij vnicus teſtis aliquando ſufficit, in plenario verò, aut ſummario, quod ordinatur ad finem perueniendi ad diffinitiuam ſententiam ſuper petitorio non
16 ſufficit, *idem Gratian.deciſ.192.* vt etiam vnius teſtimonium receptum eſt in excuſando aliquem à pœna, item vbicunq; de nullius præiu-
17 dicio agitur *Viuius deciſ. 172.* & teſtes ſingulares probare electionem ſepulturæ, apparet ex *Guid.Pap.deciſ.544.* & probare declarationem voluntatis, oſtendit *Franc. Marc. deciſ. 462.vol.1.*& probare ſolutionem decimarum,
& qua-

Digitized by Google

& quaſi poſſeſſionem iuris decimandi, ſcribit
18 Cacher. deciſ. 99. & probare hæreſim, reperio decisum in Curia Parlamenti Delphinalis, & Venetijs, ſicq; ſeruatur in Curia Archiepiſcop. Neapol. vbi etiam denunciatores deſeruiunt
19 pro teſtibus, & probare furorem, dicunt *Rot. diuerſ. deciſ. 107. par. 2. Boer. deciſ. 23.* & teſtes nobiles, probateq; fidei, & veriſimilia deponentes, licèt ſingulares probare, poſſeq; illis Iudicem fidem adhibere, ait *Rot. diuerſ. deciſ. 238. par. 1.* cœtera habes in *pragm. 1. de vſurar.* vbi videas.
20 Sed quando teſtes ſingulares coniungũtur, vt probent, eſt vidẽdus *Faber deciſ. 46. C. de teſtibus*, qui in *deciſ. 51. eod. tit.* dicit, in his caſibus, in quibus probant quinq; teſtes eſſe neceſſarios.
21 Benè verum pro complemento monitum te volo, teſtes in dubio præſumi conteſtes, non autem ſingulares, vt per *Laurent. deciſ. Auenion. 62.*

SVMMARIVM.

1 *Annona quid ſit, & qua dicatur, & in quo conſiſtat, num. 2. & 3.*
4 *Annona cura quæ, & cui commiſſa, num. 5.*
6 *Prorex cogit Dominos frumenti ad illud vendendum, etiam viliori pretio cum cõſilio Collateralis, vel vt dent partem Ciuitati, taxato pretio.*
7 *Fiſcus poteſt capere frumenta, & alia neceſſaria pro ſubſtentatione militum, & neceſſitate Regis, & cogere Dominos ad vendendum iuſto pretio.*

De Annonã Ciuitat. Neap. & Regni. Rubrica.

Collectan. I.

1 Annona eſt fertilitas, vel ſterilitas anni, deducto nomine ab anno, & vulgò dicitur, *annate*, & transfertur ad victum, ſcilicèt ad res victuales, vel annales, vel diurnales, quarè annona dicitur omne, quod alicui datur, vel ipſe ſibi prouidet victus cauſa, quòd ſi ad diurnalem victum erogatur, vulgò nuncupatur ratio, ſi ad annalem, dicitur munitio, & prouiſio, vt *toto tit. C. de annon. ciuil. lib. 10. vbi DD.*
2 Ad annonam autem ſpectare videtur, quod dicitur in ſacra Scriptura de frumento, vino, & oleo, & in *Pſalm. 4. à fructu frumenti, vini, & olei multiplicati ſunt*, nam cùm intẽderet *Chriſtus* inducere Sacramentum in alimoniam ſpiritualem, illud ſignificauit per panem, & vinũ, & cùm voluiſſet inducere Sacramẽtum, ad inducendam pariter ſanitatem, corporiſq; ſalutem, illud ſignificauit per oleum.
3 Vndè ad propoſitum noſtrum principaliter in hiſtribus, nempè pane, vino, & oleo annonam conſiſtere enunciauit *Rota in Compoſtellana Catapaniæ coram R. P. Orano*, vbi etiam quòd ſecũdariò comprehẽdit carnes, lardum, acetum, & ſimilia ad vſum quotidianum.
4 Et notabis, quòd inter omnia, prima, ac maxima eſt annonæ cura, vt Regnum, præſertim Ciuitas copia, & vbertate redundet, vtq; annona ipſa minimè oneretur *l. annonam ff. de extraordin. crim.* ſiquidem teſtimonium *Aureliani Imperatoris* nihil lætius eſt ſaturo populo, nihil ſeditioſius ieiuno, ac famelico, multaq; incommoda, ac diſcrimina Reipublicę contingere, ex penuria, & annona grauata, Regiſq; Aerarium plurimùm minui ob iacturam functionum Fiſcalium, & aliorum iuriũ re-
5 galium experientia demonſtrauit, iure igitur annonæ cura Præfecto Vrbis fuit demandata *l. 1. §. cura carnis ff. de offic. Præf. Vrb. l. 1. C. eod. l. 2. §. deindè Cornelius Sylla ff. de orig. iur.*
6 Hinc meritò in primis cogere poteſt Prorex cum voto Collateralis Conſilij dominos frumenti ad illud vendendum, & ſic alias ſpecies, iuſto tamẽ pretio, quod taxatur per idem Collaterale Cõſilium, & multotiès etiam pretio viliori pro neceſſaria ſubſtentatione Ciuitatis, & Regni, & hoc eſt à iure permiſſum, ac ſtatutum, de quo per *Præſid. de Franch. in deciſ. 9.*
Et ex hoc inoleuit pragmatica, quòd tempore cariſtiæ per Proreges taxantur Maſſarij Apuleæ, & aliorum locorum, aliqui frumenta habẽtes, vt dent partem ipſorum Ciuitati pro
7 certo taxato pretio, ſicut exploratum eſt in Fiſco, qui poteſt capere frumenta, aliaq; bona neceſſaria pro ſubſtentatione Militum, & neceſſitate Regis, & cogere dominos illorum ad vendendum, tamen iuſto pretio, de quo in *l. 1. C. de metal. lib. 10.* & hic eſt vnus de caſibus, quòd quis inuitus vendat.

SVMMARIVM.

1 *Deferentes comeſtibilia pro graſſia Ciuitatis Neapolis ſunt immunes à gabellis.*
2 *Graſſia appellatione quid veniat, & num. 3.*

De Annona, &c. Pragm. I.

Collectan. II.

Commiſſario, &c.

1 Eſt hic ſtabilitum, deferentes comeſtibilia pro graſſia Ciuitatis Neapolis eſſe immunes à ſolutione gabellarum, dummodò habeant fidem Electorum.
2 Appellatione graſſiæ contineri vinum, lardum, carnes, fruges, vt frumentum, legumina, & ſimilia, dixit *Rota in Eluen iuriſdictionis coram*

ràm R.P. Iuſto, ex l. 1. C. *de erog. milit. annon.* vbi pariter, graſſiæ appellatione quæ veniant annuit, attendendum eſſe, quod de conſuetudine apparet, & quæ ad quotidianum victus vſum ſunt neceſſaria.

3 Sed an appellatione graſſiæ lana ſubintelligatur, remiſſiuè *Anna ſing.* 228. reportat *Minad. deciſ.* 23. qui teſtatur, Sacrum Conſilium non decidiſſe articulum, & ordinaſſe, capiendam eſſe informationem, vt ex probationibus, & vſu res clarior fieret; quia verba debent intelligi ſecundùm communem vſum loquendi *cap. ex literis deſponſal. Linglois deciſ.* 5. *quæſt.* 1. *ſub num.* 5. etiam contra proprietatem verbi *Seſſe deciſ. Arag.* 391. *nu.* 2. *tom.* 4. licèt *Monach.* recenter *ibid. in addit.* lanam,& linum contineri ſub tali graſſiæ appellatione aſſeueret, vbi idem dicit de venalibus,& de aceto, ac lignis, & de omnibus vſualibus, quæ venduntur ad menſuram.

5 Et emere volentes adhuc aſſiſiæ ſtare debent, quamuis ſint vtiles Terrarum Domini, vt pluriès iudicaſſe Sacrum Regium Cōſilium in diuerſis cauſis ſcripſimus *tom.* 2. *de grauam. vaſall. grauam.* 33. *à num.* 10.

6 Eſt tamen verum, talem aſſiſiæ taxationem eſſe faciendam, habita conſideratione ad abũdantiam, & penuriam pecuniarum, paucitatem,& multitudinem emptorum,ac rerum,locorum, temporumq; qualitatem, ac fertilitatem, de quo latiùs vide in noſtro *tract. de grauam. vaſall. tom.* 1. *grauam.* 118. & *Afflict. deciſ.* 316. *num.* 5.

7 Sed quatenùs hic mandatur, palàm eſſe bona tenenda, & vendenda, nec occultè, & ſecretè.

8 Conſidera, id cum myſterio eſſe diſpoſitum, vt ſit in electionem emere volentium emere, & non ad electionem Apothecariorum, & nè detur anſa fraudandi emptores.

SVMMARIVM.

1 *Piſcarij, lanij, & alij eſculenta vendentes, vendant iuxta pretium taxatum, aliàs incidunt in pœnam contraſſiſiæ, num.* 4.
2 *Pretia rebus communiter ſingulis neceſſarijs expedit Reipublicæ.*
3 *Aſſiſia pro rebus comeſtibilibus ſatis neceſſaria, ſed quomodò facienda, num.* 6.
5 *Aſſiſiæ ſtare tenentur emere volentes, etiam ſi ſint vtiles Terrarum Domini.*
7 *Bona comeſtibilia vendenda palàm, & tenenda non ſecretè, & quare, num.* 8.

De Annona,&c. Pragm. III.

Collectan. III.

PEr quanto li anni paſſati,&c.

1 Statuit, vt piſcarij,lanij, ſiuè macellarij, & alij eſculenta vendentes, iuxta pretium taxatum vendant.

2 Expedit enim boni vniuerſalis conſeruationi, & Reipublicæ intereſt, taxari pretia, maximè pro rebus communiter ſingulis neceſſarijs, nec arbitrio vendentium relinqui, taliter

3 vt aſſiſia in rebus comeſtibilibus ſit ſatis neceſſaria, vt deciſiuè cernitur nouè apud *Dian. reſol. moral part.* 3. *tract.* 6. *miſcell. reſol.* 60. *Cabed. deciſ. Luſitan.* 92. *lib.* 2. & nos ſatis probauimus in *tract. de grauam. vaſſallorum tom.* 1. *grauam.* 117. vbi omninò eſt recurrendum.

4 Quod pretium taxatum ſeruare debent vēdentes, aliàs in pœnam contraſſiſiæ incidunt *tot. tit. ff. ad l. Iul. de annon. l. annonam ff. de var. & extraordin. crimin. cap. poſt natale de pace tenend.* & vide *Conſtit. Regni Ad officium Baiulorum.*

SVMMARIVM.

1 *Reliquiæ tritici exiſtentis in foueis non confundantur cum alio tritico meliore, & quarè, num.* 2.
3 *Miſcentes bonum cum non bono, vt vendant, corrumpunt materiam, & puniuntur.*

De Annona,&c. Pragm. IV.

Collectan. IV.

PEr informazione, &c.

1 Reliquias tritici exiſtentis in foueis non eſſe confundendas cum alio tritico meliore, mandatur *hic*.

2 Hæc diſpoſitio ſalutaris,& iuridica eſt, quia tales reliquiæ non ſolent, immò non ſunt tantæ bonæ conditionis, & miſcere non bonum

3 cum bono ſapit delictum, vndè id agentes ad vendendum debent puniri, prout qui in tritico miſcent auenam, vel ordeum, aut in ordeo paleam, & puluim, conſtito, quòd de induſtria fuerit facta mixtio, & ſic etiam miſcens vinum bonum cum non tantæ bonæ qualitatis, & poſteà vendens illud pro bono, & perfectæ qualitatis, in quo mercatores, & ſepiſſimè caupones ſe ingerunt, veh ipſorum conſcientijs? quia corrumpunt materiam, & ideò puniuntur *Franç. Marc. deciſ.* 540. *part.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Coriarÿ non emant coria piloſa cauſa reuenden-*
di, niſi pro vſu ſua officina, & apotecba, vel
niſi emant ad curandum, & vendendum, nu.
2. vel niſi empta ſint coria iam curata, num. 3.
aut empta bona fide, qua vltrà neceſſaria ſu-
perſint, num. 4.
5 *Vſus cauſa emiſſe quis præſumitur coria piloſa,*
& alia probibita.
6 *Præſumptio in dubio eſt pro reo.*

De Annona, &c. Pragm. VIII.

Collectan. V.

NEll'anno paſſato, &c.
1 Interdicit Coriarijs, nè poſſint eme-
re coria piloſa, cauſa reuendendi, niſi pro vſu
ſuæ officinæ, & apothecæ.
Pro perfecta cognitione diſpoſitorum in
hac pragmatica videndus eſt omninò *Seſe de-*
ciſ. Rot. Aragon. 391. tom. 4. vbi quòd Coriarius
poteſt emere, & vendere coria ad exercitium
ſui officij, & non ad reuendendum, & quòd li-
cèt ex ſtatuto, ibi, quælibet perſona prohibea-
tur emere coria adobata Regni, niſi emat ad
exercitium ſui officij, & ad vſus proprios, nec
2 ad reuendendum ea, tamen dicit, declaratum
per Locumtenentes poſſe curatores illa eme-
re ad curandum, & vendendum impunè, de
quo latiùs apud eum reperies multa cum re
iudicata.
3 Et ex litera pragmaticæ elijcias concluſio-
nem, prohibitionem verſari in emptione co-
riorum piloſorum, nec procedit in corijs iam
curatis, quæ iam mutarunt ſpeciem ex cura-
tione, & reductione ad perfectionem, & tin-
ctura, vt fusè idem *Seſe deciſ. 392. tom. 4.* vbi
4 plura coaceruat, dicens vlterius, huiuſmodi
prohibitionem non ſe extendere, quotiès re-
uenditio huiuſmodi coriorum fiat, eò quia bo-
na fide fuerunt empta, & poſtea tanta quanti-
tas emptori non fuiſſet neceſſaria, cùm diſpo-
ſitio prohibens reuenditionem non impediat,
reuendi bona fide empta, ſi ſuperſint.
Tali modò, quòd ſi Coriarius emerit quãti-
tatem coriorum piloſorum principaliter pro
vſu ſuæ apothecæ, ſi poſtmodùm mutato con-
ſilio vellet illa reuendere, quia aſpicit non ha-
bere neceſſitatem de tanta quantitate, licitè
poterit reuendere, & in pragmaticæ pœnas
minimè incidet.
5 Et hac occaſione ſignabis in dubio, quem
ſemper ſui vſus cauſa huiuſmodi coria piloſa,
& alia prohibita emiſſe præſumi, vt in termi-
nis probat idem *Seſe* cit. *deciſ. 392. num. 11.* red-
6 dens rationem, in dubio præſumptionem eſſe
pro reo.

SVMMARIVM.

1 *Frumenta, aliaq; victualia probibentur emi per*
triginta milliaria in circuitu Ciuitatis Neap.
2 *Clauſula generalis,* non obſtantibus priuilegijs
in contrarium, *non derogat priuilegÿs in cor-*
pore iuris clauſis.
3 *Priuilegia conceſſa miſerabilibus perſonis non*
reuocantur, niſi ſpecialis de eis facta ſit men-
tio.
4 *Clauſula generalis non tollit ea, de quibus ſpe-*
cialiter eſt quis prouiſus.
5 *Lex generaliter loquens non comprehendit cau-*
ſas ſpecialiter priuilegiatas.

De Annona, &c. Pragm. XVI.

Collectan. VI.

PErche trà gli altri penſieri,
&c.
Vigore huius pragmaticæ prohibetur emi
1 frumenta, millia, ordea, germana per triginta
milliaria circa fidelisſimam noſtram Ciuitatẽ,
niſi pro victu domus, & Notarios, ac Actua-
rios, & alios non poſſe ſcribere tales contra-
ctus, & ſi reperiantur talia inſtrumẽta, & obli-
gationes, quòd non poſſint liquidari, & exequi
ad inſtantiam nullius perſonæ, etiam præten-
dentis exemptionem, & priuilegium in cor-
pore iuris clauſum.
Meritò quidem Legislator fecit mẽtionem
in ſpecie de habentibus priuilegium in corpo-
re iuris clauſum, nam aliàs ipſi non compre-
2 hẽderẽtur, quoniam per clauſulam generalem,
non obſtantibus priuilegÿs in contrarium, ijs
cẽſetur derogatum, quæ in corpore iuris clau-
ſa non ſunt, ſecùs tamen in his, quæ reperiun-
tur clauſa *clement. 1. de ſepult. l. 3. vbi gloſ. C. de*
ſilent. lib. 12. Cabed. deciſ. Luſitan. 94 quarè vi-
3 demus, quòd priuilegia, & conceſſiones con-
ceſſæ miſerabilibus perſonis non reuocantur,
niſi de his fiat expreſſa mentio, latè *Caſtill. de-*
ciſ. 39. Maſtrill. deciſ. 129 clauſula .n. generalis
4 nõ tollit ea, de quibus quis ſpecialiter eſt pro-
uiſus, & ideò non tollit priuilegium, in corpo-
re iuris clauſum, vt fuit deciſum in *Rot. Rom. in*
cauſa Romana penſionis 29. Martÿ 1574. coràm
Orano.
5 Et lex generaliter loquens non comprehẽ-
dit caſus, vel perſonas antiqua lege ſpecialiter
priuilegiatas *Griuell. deciſ. Senat. Dolan. 115.*
num. 3.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Frumenta non reponantur intus Monaſteria, Eccleſias, vel alia loca pia, & ſi fiat à laicis, non debet tolerari à Superioribus Eccleſiaſticis, num.2.*

3 *Debitores fraudulenti ad Eccleſiam cum bonis confugientes non debent ibi multo tempore tolerari ab Eccleſiaſticis, ſed ab Eccleſia ſunt eijciendi, & bona conſignanda hoc caſu Iudici ſæculari, num.4.*

De Annona, Pragm. XXIII.

Collectan. VII.

ALli meſi paſſati, &c.

1 Hic ſtatuitur, nè frumenta reponantur intus Monaſteria, vel Eccleſias, aliaq; loca pia, vel perſonas Eccleſiaſticas.

2 Quòd ſi id à laicis fiat, non debet tolerari à Superioribus Eccleſiaſticis, ad quos ſpectat, vt

3 in ſimili videmus prouiſum contra debitores fraudulentos, ad Eccleſiam cum bonis confugientes, quos non debere ibi multo tempore tolerari, ſed ab Eccleſia eſſe eijciendos, determinauit *Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatio in vna Baren.* 12. *Martij* 1600. de qua *Aldan.in compend. Canon.reſol.lib.*3.*tit.*8. *num.*15.

4 Immò debitores in creditorum præiudiciũ bona ad Eccleſias tranſportare non poſſe, & tranſportatas Iudici ſæculari conſignanda eſſe, vt illa, cui de iure debentur, adiudicẽtur, *eadem S.Congregatio Epiſc. ſub die* 1.*Decembris* 1617. iudicauit, vt refert *Bonfadin.in pract.Eccleſiaſtic.cap.*20. *nu.*10.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio dicitur, emula, thyriaca, & contra venenum primi iudicij.*

2 *Appellatio quid ſit, alia iudicialis, alia extraiudicialis, num.*3. *quæ ſit iudicialis, quæ extra, num.*4. & 5. *& inter ſe quomodò differant, num.*6.

7 *Appellatio extraiudicialis in cauſis beneficialibus facta Parte præſente operatur citationem.*

8 *Mandatum ſpeciale requiritur ad faciendam appellationem extraiudicialem.*

9 *Attentata poſt appellationem extraiudicialem non reuocantur per viam attentatorum, tamquàm dependentia ex futuro euentu.*

10 *Lis pendere non dicitur per appellationẽ extraiudicialem.*

11 *Appellatio poteſt fieri per verbum,* appello, *in ſcriptis, & oretenus, quid ſi non appelletur in continenti, num.*12.

13 *Appellare qui tenetur in ſcriptis, & appellat viua voce, ſaluo iure appellandi in ſcriptis poterit poſtmodium appellare in ſcriptis.*

14 *Appellatio in interloquutorijs debet ſemper fieri in ſcriptis.*

15 *Decreta interloquutoria, & diffinitiua inter ſe multum differunt, num.*16 17.*&* 19.

16 *Appellatione pendente à diffinitiua nihil innouari poteſt, in ea non requiritur expreſſio cauſæ, num.* 17. *ſecus in appellatione ab interloquutoria, num.*18.

19 *Appellatio ſententiæ diffinitiuæ iuſtificari poteſt ex nouis probationibus, ſecus in interloquutoria, quæ eſt iuſtificanda ex antiquis actis.*

20 *Appellatio cõceditur ab omnibus Iudicibus tàm inferioribus, quàm ſuperioribus, delegatis, & ordinarijs, ſed non à ſententiis Papæ, num.*21. *vbi ratio.*

22 *Appellari an poſſit à ſententia Principis non recognoſcentis ſuperiorem, & quid ſi ſit prolata ex conſultatione aliorum.*

23 *A Delegato appellatur regulariter ad Delegantem.*

24 *Condemnatus appellat, & omnis intereſſe prætendens, licèt ipſe non ſit in iudicio.*

25 *Filiusfamilias poteſt appellare pro patre, abſq; mandato, & pro filio mater, num.*26.

27 *Pater an poſſit appellare pro filio in cauſa libertinitatis, appellationem omittente.*

28 *Appellare poterunt quamquàm ipſis non condẽnatis emptor pro venditore non appellante, & è conuerſo.*

*Cohæres paſſus condemnari per alium, num.*29.

*Fideiuſſor debitoris euicta re, in qua fideiuſſit, num.*30.*& alij remiſſiuè, num.* 31.

*Omnis quiſquis ille ſit pro damnato ad patibulum, & ſi ille reſiſtat etiam differtur ſupplicium, num.*32.

Amicus pro amico, ac alius pro alio, tantò plus ſi fuerit cognatus, num. 33.*& extraneus pro extraneo, num.*34.*ſiue in criminalibus, ſiue in ciuilibus, num.*35.*&* 36.

37 *Coniunctus, vel alius ſi appellat pro alio, ratificatio ſubſequi debet, & infrà quot dies.*

38 *Connexitas operatur, quòd cauſas deuoluat, quæ aliàs non deuoluerent.*

39 *Appellatio vnius prodeſt alijs, etiam in correis criminalibus, num.*40.

41 *Appellans non poteſt renunciare appellationi in præiudicium eius, cui appellatio prodeſt.*

42 *Appellans, & appellatus appellationem proſequi poteſt.*

43 *Appellatio ſapit defenſionem, & ſemper cenſetur permiſſa, niſi in ſpecie reperiatur prohibita, num.* 44.

45 *Appellari ab omnibus actis, & à quolibet grauamine poteſt, & potiſſimùm in cauſis requirentibus ſummariam cognitionem, num.*46.

47 *Appellari in notorijs prohibetur, & num.*48.*vbi declaratur.*

49 *Appellari an, & quandò, & quo iure poſſit à ſententia lata in poſſeſſorio momentaneo.*

50 *Ab Exequutore an, & quo iure appelletur, & quomodò, num.52. ſed à pronunciatione de exequendo appellatur, num.51.*

53 *A decreto, & præcepto de exhibendo quando appellari non poſſit.*

54 *A ſententia dationis alimentorum an appelletur, ſed à denegatione alimentorum appellatur, num.55.*

56 *Dos, & alimenta pari paſſu ambulant.*

57 *A ſententia in cauſa dotis tàm pro viro, quàm pro vxore ad effectum ſuſpenſiuum non appellatur, maximè vbi ineſſet inopia, num.58.*

59 *Conſentiens grauamini appellare non poteſt.*

60 *Appellationis à non admiſſione cauſa cognita facta non appellatur.*

61 *Appellari non poteſt à decreto, quòd quis exfrađet de domo, nec à ſententia condemnatoria penſionis domorum, num.62. nec à ſententia lata in fauorem creditoris cenſualis in cauſa exequutionis cenſualis, num.63. nec à datione tutoris, num.64.*

65 *Appellatio ſi fiat à ſententia confirmata, appellationis actio oritur ex confirmante, non ex confirmato, & exequutio ſententiæ ſpectat ad confirmantem, num.66.*

67 *Appellationis in cauſa non poteſt deduci quod fuit deductum in cauſa principali.*

68 *Appellans ab interloquutoria non poteſt renunciare appellationi, & redire ad Iudicem, à quo iniuſto appellato.*

De Appellationibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 APpellatio, vulgò nuncupata, emula, thyriaca, & contrauenenum primi iudicij *Surd. deciſ.36. num.5. Præſes de Franch. deciſ.*
2 637. *num.*5. dicitur à minore, ſiuè inferiore Iudice ad maiorem, ſeù ſuperiorem prætextu grauaminis facta prouocatio *l.1.§.ſi quis ff. de appellat. Afflict. deciſ.51. ſub num.2. Franc. Marc. deciſ.233. num.4. tom.1. Gayl obſeruat. 41. num.10. lib.1.*

3 Diuiditur autem illa inter iudicialem, & extraiudicialem.

4 Iudicialis cenſetur ex negotio, & lite in Tribunali coràm Iudice agitata, ex cuius grauamine illato, vel comminato, illa oritur.

5 Extraiudicialis verò dicitur, quæ oritur à grauamine extra iudicium, de quo in *cap. cum ſit Romana de appellat. cap. concertationi eod. tit. in 6. cap. ſicut ſimili tit.*

6 Inter iſtas autem ſunt & aliquæ differentiæ, quarum prima inſurgit à Deciſionarijs tacta, quia appellatio iudicialis interponitur à grauamine illato *cap. bonæ memoriæ de appellat.* extraiudicialis autem interponitur à grauamine inferendo, & futuro *d. clem. ſicut eod. tit.* cuius diſparitatis ratio aſſignatur, nã lex præſumit admodùm de Iudice, & non ità de facili admittit futurorum appellationem, ac fecus in extraiudicialibus *Gayl obſeruat.120. lib.1. Rot. in antiq. deciſ.376.*

7 Alia eſt, quia in cauſis beneficialibus appellatio extraiudicialis facta Parte præſente, operatur citationem, vimq; citationis ſuſtinet, ità vt appellatus abſq; alia noua citatione coràm Iudice, ad quem appellatur, cõparere debeat, & non comparendo proceditur contra eum vti contumacem *Rot. diuerſ. deciſ.24 par.3. Verall. deciſ.335. part.1.*

8 Similiter exoritur alia, quia ad faciendam extraiudicialem appellationem requiritur ſpeciale mandatum *Rot. diuerſ. deciſ.23. & 24. par.3.*

9 Datur & alia; quia attentata poſt appellationem extraiudicialem per viam attentatorum non reuocantur, tamquàm dependentia ab euentu futuro *Faſtol. cauſ.5. dub.19. inter deciſ. Rot. Rom. in antiq.* & vide *Rot. in nouis deciſ.35. 309 & 344.*

10 Inſuper aſſignatur alia, quia per extraiudicialem appellationem lis pendere non dicitur *Rot. in antiquis deciſ.764.*

11 Poteſt appellatio fieri ſolùm per verbum, *appello*, tàm in ſcriptis, quàm oretenùs *l.2. ff. de appellat.* taliter, vt ſufficiat appellanti dicere, *appello*, vel *appello ad competentem Iudicem*, idque viua voce coràm Iudice ſententiam diffinitiuam proferente, poſt illius appellationem incontinenti, etiam illo pro Tribunali ſedente, & ad alios actus non diuertente, & in ſui præſentia, vt in actis per Notarium illam ſcribi faciat, aliàs ſi ex interuallo, poſt illius prolationem erit appellandum, tunc per libellum in ſcriptis erit appellatio facienda *l.2. & l. à ſententia §. fin. ff. de appellat. d. eos §. ſi quis autem in iudicio, & l. litigatoribus C. eod.* & vide *Epiſcopum Riccium deciſ. Cur. Archiep. Neapol. par.2. & Chriſtin. deciſ. Belgic.114. vol.4.*

12 Quòd ſi non fuerit appellatum incontinenti, viua voce, ex interuallo debet produci libellus appellatorius, in ſcriptis, nec ſufficiat, quòd in illo dicatur, appellari in ſcriptis, quia debet fieri productio, & præſentatio dicti libelli, quæ ſcribatur per Notarium, vt tradit *Minſynger. obſeruat.15. cent.2. obſeruat.44. cent.4. & obſeruat.12. cent.2. Verall. deciſ.36. num.3. par.1.*

13 Et quandò quis appellare debuiſſet in ſcriptis, & appellat viua uoce, ſaluo iure appellandi in ſcriptis, poterit poſtmodùm in ſcriptis appellare *Guid. Pap. deciſ.436. num.9.*

14 In interloqnutorijs autem decretis ſemper appellatio in ſcriptis fieri debet, aliàs nihil iuuaret, nec ualeret, notatur in *cap. cordi de appellation. in 6. Guid. Pap. deciſ.10. 11. & 12. Minſyng. obſeruat.35. in fin. cent.3.*

15 Nec

15 Nec mireris, me diſcrimē poſuiſſe inter decreta interlocutoria, & diffinitiua, quoniam ipſa inter ſe in multis differunt.

16 Primò, quia appellatione pendente à diffinitiua nihil innouari pōt, & in interlocutoria pendente appellatione poteſt innouari, niſi per ſuperiorē inhibeatur *c. nō ſolùm de appell. in 6. Minſyng.obſeru.44.cent.4. Chriſtin.deciſ. Belgic.11.nu.6.vol.4.*

17 Secūdò, quia in appellatione à diffinitiua nō requiritur expreſſio cauſæ *l.ſuoff. de appellat.*

18 in appellatione verò ab interlocutoria debet in ſpecie exprimi *cap.debitus honor de appellat. cap.cordi eod.tit.in 6. Guid. Pap.in deciſ.10. & 11.Verall.in deciſ.137.num.3.par.3.* quæ debet eſſe vera *cap. interpoſita de appellat.Caberan.in deciſ.6.& deciſ.84.nu.13. Guid.Pap.deciſ.12.* & quandò ſunt plures cauſæ, omnes ſunt exprimendæ, nec ſufficit ad acta referri *Vrſill. in deciſ.294.nu.3.Treuiſan.deciſ.4.lib.1.Minſyng. obſeruat.15.35.& 36.cent.3.*

19 Tertiò, quia diffinitiuæ ſententiæ appellatio poteſt ex nouis probationibus iuſtificari *l.eos, qui la 1.§.ſi quid autem,& l.per hanc C. de appellat.* at in appellatione ab interlocutoria, & ex nouis probationibus iuſtificatio fieri non poteſt, ſed ex antiquis actis venit iuſtificanda *clement.appellanti de appellat. Guid. Pap. deciſ. 20.ſub nu.2.& deciſ.75.& 436.Afflict.in deciſ. 79.ſub nu. 3.* ad cuius concluſionis limitationem vide *Balb.deciſ.442.*

20 Conceditur autem appellatio ab omnibus Iudicibus inferioribus, vel maioribus tàm ordinarijs, quàm delegatis.

21 Quæ ſanè ceſſat aduerſus Papæ ſententiam, à qua nō appellatur, cùm Superiore careat *cap. anteriorum,2.quæſt.6.cap.cuncta,cap.per principalem 11.quæſt. 3.* quia ſingulorum Ordinarius eſt *cap. cum à nobis de elect.* & ità reſpectu firmatæ concluſionis *Valaſc.deciſ.51. num.40. Franc.Marc.deciſ.55.tom.2.*

22 Sicq; etiam dico reſpectu aliorum Principum, Superiorem non recognoſcentium *l.1.ff. à quib.appellar. non licet, Minſynger.obſeruat. 18.cent.5. Maſtrill.deciſ.31.* licèt reſpectu taliū non deſint affirmantes, appellari poſſe, quotiès ſententia ab ipſis prolata eſſet de conſultatione aliorum, vt patet apud *Capyc. deciſ. 111. Grammat.deciſ.35. Vrgel.deciſ.3.lib.2.* quorum opinio vacillat, non negari ſuaptè nequit, quin Principi ſententianti Conſiliarij aſſiſtant, vndè erit cogitandum.

23 Et reſpectu appellationis à Delegatis, ſtatuas alteram regulam, à Delegato regulariter ad Delegantem appellationem eſſe inſtituendam *l.1. ff.quis, & à quo appella.l.fin.C.de iudic.l.fin.C.qui pro ſua iuriſdict. Gratian. deciſ. Mareb.24.Franc.Marc.deciſ.345.& 419.tom. 2.* vbi declarationes reperias, addo nouiter *Berlich. deciſ.133.*

24 Condemnatus ſi quis ſit, ipſe appellat, ſi autem alius intereſſe in cauſa prætenderet, non obſtante, quòd in iudicio ipſe non fuerit, & alius condemnatus extiterit pro ſuo intereſſe appellare permittitur *l.ab exequutore §.alio ff. de appellat.l.1. ff.de appellat.recip.l.ſi procuratorio §.ſedſi alius ff quemadmod.appelland.ſit, l.Dominus C.de appellat.*

25 Filiusfamilias poterit appellare ſine mandato pro patre, & ipſius nomine *l conſenſu §. filium ff.de appellat.recipiend. l.exigendi C.de procurat. Guid.Pap.deciſ.203 num.1.*

26 Filio condemnato, mater filij amore ducta appellare poterit *l.1. in princip. ff. de appellat. recipiend.* ſed & mater pietatis cauſa appellare poteſt, filio condemnato.

27 Pater verò contra libertiniratem filio agente victo, & appellationem omittente, ipſe appellare non prohibetur, maximè eo in poteſtate exiſtente, non quaſi defenſor, ſed ſuo nomine, vt rectè probatur in *l.ſi procuratorio §.ſi is, qui vbi gloſ.in verbo appellare ff.quand. appelland.ſit.*

28 Alij multi appellare poterunt, ideò emptore, & de proprietate victo, & non appellante, appellabit venditor, & è conuerſo venditore agente, ſed victo appellabit emptor *l. ab exequutore §.alio ff.de appellat.Giurb.deciſ.8.num. 45.6.36.& 37.*

29 Cohæres paſſus condemnari per alium in ſui præiudicium, non obſtante condemnatione facta in perſonam cohæredis, qui litigauit, poterit appellationem interponere *l.à ſententia in princip ff.de appellat.*

30 Fideiuſſores debitoris, ipſo debitore victo, & ipſe fideiuſſor victo emptore in cauſa venditionis, pro qua fideiuſſerit, appellare pore-

31 runt, & alij, de quibus in *d.l.à ſententia per tot. ff. de appellat.*

32 Pro damnato ad patibulum, ſiuè ad mortē, quiſquis ille fuerit appellās auditur, & ſi damnatus appellanti reſiſtat, adhùc differtur ſupplicium *l. non tantùm ff. de appellat.* vbi dicit, humanitatis cauſa id permitti.

33 Amicus pro amico, ac alius pro alio ſine

34 mandato appellare poterit, tantò plus ſi fuerit cognatus pro cognato, etiam extraneus pro extraneo *l.1.ff.an per alium cauſ.* quo caſu

35 in criminalibus in caſu condemnationis, non ſolùm non requiritur principalis condemnati ratificatio, ſed, vt dictum ſupra proximè, nec ſi reluctet, appellatio facta refutatur *Balb.in deciſ.257.*

36 Pro ciuilibus autem fieri poſſe appellationem per alium pro alio, dicit *tex. in d. l. 1. & l. 2. ff. an per alium cauſ. appellat. reddi poſſ. Puteus deciſ. 469 lib.2. Rot. in recent, in deciſ. 191.num.1. par.2.tom.1.*

37 In quibus cauſis ciuilibus, dum coniunctus, vel alius appellat, debet intra decem dies ſubſequi ratificatio, aliàs illi, decem diebus elapſis, ratificatio non prodeſt, quia ratificatio tem-

pus hodiè requirit *l.bonorum ff.rem ratam ha-*
beri; debetq; fieri eadem ratificatio appellatio-
nis tunc temporis, quando fieri debebat actus
principalis, ſcilicèt ipſa appellatio, vide *Cacher.*
deciſ. 119 *num.*23. *Guid.Pap.deciſ.*13. *&* 436.
*Magon. deciſ.Lucenſ.*6. *à num.* 21. *cum ſeq. &*
deciſ. 19 *num.*29 *& deciſ.*41.*num.*25. *Amat. de-*
*ciſ.Marcb.*3. *Rip obſeruat.*123. *Ludouic.deciſ.*
*Peruſin.*49.*num.*4.

Qui decem dies currunt à die ſcientiæ ap-
pellationis *Magon.d.deciſ.*6. *Maſtrill.deciſ.*150.
Anna ſing. 100.

38 Connexitas, communio, ac vnio cauſæ ope-
rantur, quòd cauſas deuoluunt ob appellatio-
nis connexitatem, quæ aliàs non deuoluerent
*Maſtrill.deciſ.Sicil.*42.*nu.*7. *Præſes de Franch.*
*deciſ.*269.*num.*1.

39 Vnius appellatio alijs prodeſt *l.*1.*&* 2. *C. ſi*
vnus ex plurib.appellauer.l. ſi qui ſeparatim §.
fin. ff. de appellat. cap. vna ſententia de appellat.
*Puteus deciſ.*469. *lib.*2. *Rot. in recentior. deciſ.*
191. *num.*1.*in fin.par.*2.*tom.*1. *Gayl obſeruat.*
126.*num.*3.*lib.*1.

40 Amplia, procedere etiam in correis crimi-
nalibus, vt vnius appellatio alteri proſit, vt di-
xit *Rot. in vna Bononien. prætenſæ falſitatis co-*
ràm R.P.D.Lugdunen.

41 Et appellans non poteſt renunciare appel-
lationi in præiudicium eius, cui ſua prodeſt ap-
42 pellatio *Præſ de Franch.deciſ.*658. dicens *deciſ.*
467. appellātem, & appellatum appellationem
exercere poſſe.

43 Appellatio ſapit defenſionem *l.*1.*ff.de appel-*
lat.cap.cum ſpeciali §. porrò eod. tit. & ſemper
44 intelligitur permiſſa, niſi in ſpecie reperiatur
prohibita *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic.*113. *vol.* 4.
Præſ de Franch. deciſ. 556. vbi, quòd in dubio
appellationi eſt deferendum *idem deciſ.* 637.
*num.*7. *Ludouic.deciſ.Peruſ.*39.*num.*11. cùm ti-
tulus appellationis ſit permiſſorius *Præſ. de*
45 *Franch.deciſ.*684. quarè regulariter ab omni-
bus actis, & grauaminibus appellari eſſe lici-
tum, proponunt *Cacher.deciſ.*61.*num.*6. *Barz.*
*deciſ.Bonon.*47.*num.*20. *Macerat.reſol.*22.*lib.*
2.*var. Surd.deciſ.*36.*num.*23. *Præſ.de Franch.*
*deciſ.*120.*num.*4.*Gratian.deciſ.*9.*num.*3. & po-
46 tiſſimùm in cauſis requirentibus ſummariam
cognitionem *Cabed.deciſ.Luſitan.*66. *part.*1.

47 In notorijs autem ſubintrat appellationis
prohibitio *cap. propoſuit de appellat. Grammat.*
48 *deciſ* 36. *num.*31. dummodò tamen ſimus in
notorio per euidentiam, vel niſi inferatur ra-
tionabilis aliqua cauſa, quia tunc in notorijs
admittitur appellatio, & quandò ſumus in no-
torio, per famam defertur appellationi, ſicq;
videmus practicari.

49 A' ſententia lata in poſſeſſorio momentaneo
de iure ciuili non datur appellatio *l.vnica C. ſi*
de momein. poſſeſſ.Guid.Pap.deciſ. 37. *Balb.de-*
*ciſ.*477. *Creſcent.deciſ.*5. *de appellat. Cacher.de-*
*ciſ.*20. *Ludouic.deciſ.Peruſin.*10. *num.*15.*& de-*
*ciſ.*38. *Amat.deciſ.Marcb.*15. *Gama deciſ.Luſi-*
*tan.*300.*Gayl obſeruat.*147.*lib.*1. *Rot.deciſ.*120.
*tom.... in recentior. & deciſ.*150. *par.*2.*tom.*2.
*Barz. deciſ.*78. ſed id intelligi, quòad effectum
ſuſpenſiuum, non autem deuolutiuum, fuiſſe
declaratum in noſtro Sacro Conſilio fatetur
Afflict. deciſ. 269. quem etiam videas in *deciſ.*
77. *Capye.deciſ.*34.*Cacher.deciſ.*29. *Peregrin.de-*
*ciſ.*97. *num.*17. *& deciſ.*98. *num.*4. *Benintend.*
*deciſ.*17.*Laurent.deciſ.*73 *&* 165. *Caſtill.deciſ.*
42.*num.*20. *Chriſtin.deciſ.Belgic.*121.*vol.*4. &
de iure canonico indiſtinctè in poſſeſſorio ad-
mitti appellationem, fundauerunt *Capell.Tho-*
*loſ deciſ.*500. *Puteus deciſ.*293.*lib.*2. *Balb.deciſ.*
445. & plures alij ex nominatis Deciſionarijs
loc. cit.

50 Ab exequutore non appellatur, tàm de iure
canonico, quàm ciuili *Magon.in deciſ. Lucenſ.*
48. *&* 62. licèt contrarium teneat *Rot. diuerſ.*
51 *deciſ* 208. *part.*3. ſed à pronunciatione de exe-
quendo appellari poſſe, fatetur *Guid.Pap.deciſ.*
574. verùm in exequutiuis appellationē pro-
52 cedere quòad remedium deuolutiuum, non
autem ſuſpenſiuum, dicit *Capye. deciſ.*1. *num.*
19. & ſic obſeruare *Rotam*, patet apud *Caua-*
*ler.deciſ.*312.

53 A' decreto, ſeù præcepto de exhibendo non
appellatur, ſi conſtet, quòd rem, & commodi-
tatem exhibendi habeat, vel dolo deſijſſet poſ-
ſidere *Gratian.deciſ.Marcb.*97.*num.*9 *&* 13.

54 A' ſententia, & decreto dationis alimento-
rum non datur appellatio, ſed exequitur *l.ſi*
quis à liberis §. ſi vel parens ff.de liber.agnoſcēd.
*& l.ſi neget ff.eod tit. Afflict.deciſ.*152. *Vrſillus*
*deciſ.*73.*num.*4. *Reuſner.deciſ.German.*9.*num.*
7. *lib.*2. licèt contrarium ſequi videatur *Barz.*
*deciſ.*69.*num.*18.*& ſequent.* quorum diſcordā-
tiam concordabis, vt reſpectu alimentorum
futurorum nō habeat locum appellatio, at reſ-
pectu præteritorum, illa concedatur *Vrſill.de-*
*ciſ.*152. *Milanenſ.deciſ.*5.*num.*32.*&* 33.*lib.*1.
*Vrsill.deciſ.*24 *&* 38. *par.*1. vel dicas, quòd ſi
alimenta petantur officio Iudicis, tunc ab eius
decreto non appellatur, ſin verò iure ordina-
rio, tunc appellari poterit *Cacher. deciſ.*25. *nu.*
20. *Vrsill. deciſ.*98. *par.*1. ſed à decreto dene-
55 gationis alimentorum benè datur appellatio
*Rot.deciſ.*537. *ſub num.*8. *par.*1 *tom.*2. *in recen-*
tior.

56 Et quia dos cum alimentis in eadem ſedet
cuna, à ſententia in cauſa dotis lata, tàm pro
57 viro, quàm pro vxore ad effectum ſuſpenſi-
uum pariter appellatio denegatur *Cacher. de-*
58 *ciſ.*25.*num.*20.*Gratian.deciſ.Marcb.*72. vbi eò
maximè, ſi viri, vel vxoris inopia ineſſet, quod
repetit *deciſ.*214.*&* 220.

59 Et vbi quis grauamini conſenſit, appellare
nequibit *Magon.deciſ.Florent.*126.*num.*2.

60 Sic etiam à non admiſſione appellationis,
cauſa cognita facta, ità *Gratian.deciſ.Marcb.*8.
Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Curia Ar-

chie-

e hiepiſcopalis Neapolis ..... par.2.

61 A' decreto, quòd quis extrahet de domo prohibetur appellatio *Grammat.deciſ.58.num. 15. Barz.deciſ.Bonon.115.num.10. Caroce.deciſ.19 num.34. Caſtill.deciſ.42.*

62 Vel à ſententia condemnatoria penſionis domus, vt fuſè apud *Thor. vot deciſiu.64.* vel à ſententia lata in fauorem creditoris in cauſa

63 exequutionis cenſualis *Leo deciſ. Valent.* 197. *lib.2.*

64 A' datione tutoris nec datur appellatio *Leo deciſ.Valent.151 lib.2.*

65 Appellatio ſi fiat à ſententia confirmata, ap-

66 pellationis actio oritur ex confirmante, non ex confirmato, vndè pariter exequutio ſententiæ ſpectat ad confirmantem *Præſ. de Franch. deciſ.510. Minſynger.obſeru.94.cent.4.& obſer. 24.cent.6.Caſtill.deciſ.Sicil.84.Gayl obſeru.113. lib.1. Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic.21.vol.1.& deciſ.113.vol.4.*

67 In appellatione non poteſt deduci idem, quod in cauſa principali fuit deductum *Præſ. de Franch. deciſ.668.*

68 Appellans ab interloquutoria nō poteſt renunciare appellationi, & redire ad Iudicem, à quo inuito appellato *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic. 118.num.6.vol.4.*

SVMMARIVM.

1 *Fatalia currunt in Sacro Conſilio.*
2 *Appellatio debet fieri infrà decem dies.*
3 *Quinquaginta dies dantur ad præſentandum copiam proceſſus ad Iudicem, ad quem.*
4 *Copia proceſſus an admittatur per Sacrum Cōſilium poſt lapſum quinquaginta dierum.*
5 *Appellatio à ſententia Magna Curia Vicariæ debet fieri infrà decem dies, nec non infrà dictum tempus literas inhibitoriales obtinere.*
6 *Appellatio præſumitur in dubio interpoſita infrà decem dies.*
7 *Reſtitutus ad appellandum, debet appellare infrà decem dies à die reſtitutionis.*
8 *Renunciatio appellationis infrà quod tempus eſt facienda.*
9 *Dies ad appellandum non ſunt vtiles, ſed continui.*
10 *Dies ad appellandum currunt à die ſcientiæ.*
11 *Appellatio poſt decem dies non admittitur, etiā de conſenſu Partium.*
12 *Appellandi tempus non currit ſtante paupertate, & quarè, nu.13.*
14 *Procurator non appellans infrà decem dies à die notitiæ, Dominus appellare poteſt.*
15 *Procurator ſi fraudoloſè eſt verſatus cum Partibus, poterit Dominus appellare.*
16 *Appellans habet annum ad proſequendum appellationem, & ex cauſa habet alium, nu.17.*
18 *Appellationum genera tria ſunt, & quæ currunt de momento ad momentum, nu.19.*
20 *Fatalia legis, & hominis ſunt paris effectus, & quomodò differant, nu.21.*
22 *Appellatio in Camera poteſt interponi vſq; ad decemnium.*
23 *Tempus fatale introducendæ appellationis an poſſit prorogari, remiſſiuè.*
24 *Appellatio dicitur deſerta, ſi infrà annum non fuerit finita.*
25 *In cauſis appellationum, vel ſupplicationum vltimus menſis anni expectandus eſt.*
26 *Prorogatio lapſi fatalis à quo tempore incipiat.*
27 *Impedito proſequi appellationem infrà annum datur alius annus.*
28 *Prorogatio fatalium, ſimpliciter conceſſa vſq; ad quod tempus intelligatur.*
29 *Fatalia prorogantur, ſi quid in primo anno actum fuerit.*
30 *Fatalia currunt pendente nullitate tertiæ ſententiæ.*
31 *Fatalia non currunt ſtante compromiſſo.*
32 *Fatalia non currunt tempore peſtis.*
33 *Appellatori creditur, ad hoc vt non currant fatalia.*
34 *Fatalia non currunt; ſi facto Principis appellatio non proſequuta fuit.*
35 *Fatalia non currunt, ſi prorogantur per Partiū conſenſum, & ità habuit in facto Author, num.36.*
37 *Fatalia non currunt exiſtente iuſto impedimēto*
38 *Fatalia non currunt mortuo appellante.*
39 *Fatalia nō currunt, quandò Procurator doloſè non proſequitur appellationem.*
40 *Fatalia non currunt hæreditate iacente, niſi detur Curator.*
41 *Fatalia non currunt ſuper attentatis.*
42 *Fatalia non currunt ſtante Partis aduerſæ cauillatione.*
43 *Fatalia non currunt, ſi ſtat per Iudicem.*
44 *Appellatio non dicitur deſerta, ſi intrà bienniū fuerit pronunciatum.*
45 *Fatalia non currunt à ſententijs Præfecti Prætorio.*
46 *Fatalia non currunt pendente relatione facienda per Magnam Curiam.*
47 *Fatalia currunt in cauſis minorum.*
48 *Fatalia currunt à die interpoſitæ appellationis.*
49 *Fatalia aliquandò prorogantur per Partium cōuentionem, & quomodò probetur, remiſſiuè.*
50 *Prorogatio fatalium quomodò fiat in Curia Romana.*
51 *Prorogatio ab Auditore in vim innocentiæ requirit Partis citationem.*
52 *Fatalia impedita per mandatum de ſuperſedendo quandò currere incipiunt.*
53 *Impedimentum contrà fatalia eſt probandum, etiam ſi de illo non ſit proteſtatum.*
54 *Reſtitutio non datur aduerſus lapſum fatalium.*
55 *Appellans ad plures Iudices, vt teneat appellatio quid requiritur.*
56 *Contumax an debeat appellare infrà decem dies à die citationis.*

De

De Appellationibus. Pragm. I.

Collect. II.

APpellationum tempora,&c.

1 Mandat, ſatalia currere etiam in Sacro
Conſilio, prout & currere coràm Prin-
cipe eſt videre penès *Franc. Marc. deciſ.*420.
*tom.*1.*Præſ.de Franch. deciſ.*646.dicentē, illa
currere in cauſis reclamationum, etiam ſi ha-
beretur recurſus ad Regiam Cancellariam,li-
cèt obſeruationem talium fatalium non habe-
re locum in Conciſtorio Principis fateatur
*Chriſtin.deciſ.Belgic.*114 *vol.*4.
2 Debet autem fieri appellatio infrà decem
dies, & appellatione interpoſita infrà dictum
3 tempus,dantur alij quinquaginta dies ad præ-
ſentādam copiam proceſſus coràm Iudice, ad
quem,iuxtà *Conſtit. Regn.* incipit *Appellationū*
tēpora, mentionatā in hac Pragmatica, quam
Conſtitutionem edidit Fedcricus II. Impera-
tor, in illa ſtatuens quinquaginta dies à tem-
pore appellationis ad introducēdam actorum
copiam coràm Iudice, ad quem eſt appella-
tum, aliàs ſententia tranſit in authoritatem
rei iudicatæ.
4 Sed licèt per talem Conſtitutionem copia
proceſſus debeat præſentari, vt ſuprà, infrà
quinquaginta dies, vel infrà paucos dies poſt,
dummodò non excedant tres, vel quatuor
Gam. deciſ. Luſit 232. tamen Sacrum noſtrum
Conſilium Neapolitanum de æquitate admit-
tit præſentationem etiam longè poſt, & illius
reuiſionem ex eiſdem actis facit, niſi ſententia
fuerit declarata, feciſſe tranſitum in rem iudi-
catam, & appellatio fuerit declarata deſerta
Afflict. deciſ. 79. & 243. licèt id intelligatur,
quandò eſt porrecta ſupplicatio,cauſaq; com-
miſſa, & ſuerint adimpleta adimplenda,aliàs
ſecus,indè in cauſa Lauræ de Anna reclaman-
tis à ſententia lata contrà ſe,nec curantis por-
rigere ſupplicationē reclamationis poſt trien-
nium à die executionis ſententiæ, Sacrum
Conſilium iunctis Aulis iudicauit,reclamatio-
nem fuiſſe deſertam in anno 1574.penès An-
griſanum, deindè Cioffum Actuarium.
5 Quòd ſi ſententia eſſet lata à Magna Curia
Vicariæ, nedùm appellatio eſt ſacienda infrà
dictum tempus decem dierum, ſed eſt neceſſe
obtineri inhibitoriam in forma à Conſiliario,
cui cauſa fuit commiſſa, aliàs elapſo tali ter-
mino, indiſtinctè practicatur in dicta Magna
Curia procedi ad exequutionem ſententiæ.
6 Infrà quod quidem decem dierum tempus
appellatio in dubio præſumitur interpoſita
Rota in Nouis deciſ. 39. *de appellat.* dicens *de-*
7 *ciſ.*62.*eod.tit.*reſtitutum ad appellandum tene-
ri appellare infrà decē dies à die reſtitutionis,
non enim dubitatur, aduerſus lapſum decem
dierum ad appellandum poſſe quem reſtitui
*Faber deciſ.*47.*C. de appellat.* quo interim non
tranſit ſententia in rem iudicatam, dicens
8 *deciſ.*8.*C. de tempor. appellat.* renunciationem
appellationis eſſe intrà eundem tempus fa-
ciendam.
9 Qui dies non ſunt vtiles, ſed continui *Viu.*
*deciſ.*266.*D. Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſcop.Neap.*
76.*par.*2.& vide *Garz. à Tholeto deciſ.*124. vbi
in materia appellationis quomodò ſunt dies
10 computandi, curruntq; à die ſcientiæ *Rota in*
*Antiq.deciſ.*49.*de appellat. Guid Pap.deciſ.*436.
*Capyc.deciſ.*130. *Zuccar.deciſ.crim.*33. nec ſuf-
ficit quælibet notitia, ſed ea,quæ ſpecificè ha-
betur per actum intimationis *Barz. deciſ.*153.
*Cacher.deciſ.*142.*num.*35. *Capyc.deciſ.*139. *nu.*
4.*Gratian. deciſ.*111. *Reg. Rouit. deciſ.*16. iſtos
decem dies currere à die aſſignationis copiæ
ſententiæ, eiuſq; tenoris, fundat *Leo deciſ.Va-*
*lent.*142.*lib.*2.
11 Nec de conſenſu Partium poteſt victus ad-
mitti ad appellandum poſt lapſos decem dies
datos ad appellandum,licèt ſecus ſit in termi-
no dato ad proſequendam appellationem in
tempore interpoſitam,vide *Gama in deciſ.Lu-*
*ſitan.*389
12 Non currit tamen tale tempus, ſi ob pau-
pertatem quis appellare nequiuiſſet *Garz. à*
13 *Tholeto deciſ.*34.quia paupertas excuſat à de-
ſertione *Boer.deciſ.*247.*n.*14 *Theſaur.deciſ.*10.
*nu.*9.*Viu.deciſ* 268. *num.* 5. *Minſynger obſer-*
*uat.*97.*cent.*4.*Guid. Pap.deciſ.* 56.& 436.*Chri-*
*ſtin.deciſ.Cur. Belgic.*116.*vol.*4.
14 Et ſi infrà tale tempus Procurator cauſæ
non appellauerit ab illa,infrà,decem dies à die
notitiæ ſententiæ Dn̄s appellare poterit *Guid.*
*Pap.dec.*436. *Affli.deciſ.*344.vbi loquitur in re-
clamatione à ſententia Sacri Conſilij, quam ſi
infrà decem dies non fecerit Procurator,tunc
Dominus poteſt, & non currunt dies, niſi à
tempore ſcientiæ,quod procedit etiam in ap-
pellatione, quia prouocandi neceſſitas Pro-
curatori incumbit, licet non proſequendi *l. ſi*
Procuratores §. *ſi ignorantes ff. mandat Ca-*
pell.Tholoſ.deciſ 101.& ſeruari in Pariſienſ.Se-
nat. fatetur *Gall. deciſ.* 112. & 116. & ſi Pro-
curator fuiſſet verus contumax, poterit Do-
minus appellare *Capyc. deciſion.*139. Quandò
15 verò Procurator eſt fraudoloſè verſatus,
vel colludendo cum Partibus, tunc Do-
minus poterit appellare *Vrſill deciſ.*344.& eo
caſu locum habet pro Domino actio contrà
Procuratorem pro damnis,& intereſſe ex do-
lo *Amat.deciſ.March.*37.*nu.*14.*Boer.deciſ.*285.
*nu.*9.10.& 11.
16 Interpoſita iam appellatione infrà dictum
tempus, appellans habebit annum ad proſe-
quendum,quia annus primum fatale appella-
17 tur, & ſi iuſta cauſa impeditus fuerit appel-
lans, conceditur ei alter ſecundus annus, qui
ſecundum fatale nominatur *auth.ei, qui C.de*
tem-

tempor. appellat. cap. ex ratione extrà eod. tit. Clem. ſicut ſimili tit.

Et pro coronide huius pragmaticæ nota, primò, deciſiones Cameræ Imperialis apud *Minſynger. in obſeruat.* 12. *cent.*6. *& deciſ. Gu-*
18 *gliel. Rot. Spirenſ.* 218 *par.*3. ex quibus depromes, quòd appellationum tria sũt fatalia, ſcilicèt alia ad interponendam, quædam ad introducendam coràm Iudice appellationem, cętera ad finiendam appellationem ſpectant, prio-
19 ra duo tempora continua ſunt, & de momento ad momentum in Camera currunt, idpotè decennium, intrà quod appellari debeat, & ſemeſtre à Camera præſcriptum, vel etiam tempus, quod Iudex, à quo præſtituit, niſi enim huiuſmodi tempora exactè ſeruentur, appella-
20 tio pro deſerta habetur, ſunt vtraq; fatalia legis, & hominis eiuſdem effectus, niſi quòd
21 legis à Iudice, à quo minui, non autem prorogari poſſunt, hominis verò fatalia ab ipſo Iudice, à quo intrà terminum à ſe conceſſum rectè prorogantur, quamuis fatalia proſequendæ appellationis in Camera non attendantur, nè inſtantia triennio pereat, tamenſi huiuſmodi tempora coràm inferioribus Iudicibus ſeruata non ſint, appellatio in Camera ſimiliter velut deſerta reijcitur, nec acceptatur, ſed cauſa ad priorem Iudicem pro exequutione remittitur, & ideò pro cautela traditur, vt Procuratores coràm Iudicibus non ſemel, ſed pluriès de ſua diligentia, & fatalibus non lapſis, vel labendis proteſtentur.

Nota ſecundò, deciſionem eiuſdem Cameræ Imperialis apud *Gayl. in obſeruat.* 139. *par.* 1.
22 vbi quòd decennium ad interponendam appellationem etiam in cauſis feudalibus obtinet, & etiam in ſupplicationibus, vt hoc decennij tempus currat, duo neceſſaria ſunt, ſcilicèt, quòd victus ſciat, ſententiam prolatam eſſe, & ſciat, contra ſe, vel ad ſui præiudicium dictam eſſe.

Nota tertiò, deciſionem eiuſdem apud *eun-*
23 *dem in obſeruat.* 140. *par.* 1. vbi habes, quale ſit fatale introducendæ appellationis, à quo poſſit prorogari, & an tempus feriarum poſſit prorogari.

Nota quartò, deciſionem *eiuſdem* 141. *par.* 1
24 vbi, quòd ad finiendam appellationis cauſam annus, ſiue ex cauſa, biennium conceditur, idquè in quacunq; procedit, intra quod ſi finita non fuerit cauſa, deſerta eſt, & quòd hæc fatalia à tempore interpoſitæ appellationis currere incipiunt, ſed dies interpoſitæ non conſiderantur, neq; inter fatalia computantur.

Nota quintò deciſionem Parlamenti Delfi-
25 halis apud *Franc. Marc. in deciſ.* 143. vbi, quòd tam in cauſis appellationum, quàm ſupplicationum, ac recurſuum vltimus menſis anni, vel biennij expectandus eſt.

Nota ſextò, deciſionem *Rot. Roman.* apud *Puteum in deciſ.* 395. vbi reſolutum eſt, proro-
26 gationem à die lapſi fatalis factã à fine biennij, non autem à fine anni intelligi debere.

Nota ſeptimò *deciſionem Rotæ in antiquis* 60. *de appellat.* vbi habes, quòd ſi quis iuſtè
27 impeditus fuerit, ità vt appellationem interpoſitam proſequi, vel finire infra primum annum non potuerit, ſecundum petere, & completum habere permiſſum eſt, at ſi infra ſecundum impedimentum iuſtum natum fuerit, tantum temporis ſuperadditur, quantum impedimentum ſuperfluit.

Nota octauò, *deciſionem eiuſdem Rot. Ro-*
28 *man.* 18. *par.*2. *diuerſ.* vbi quandò fatalium prorogatio ſimpliciter conceſſa ad appellationem conceſſam reſtricta non eſt, tunc quadriennium, quod in reſtitutione conceditur, lapſum non eſſe viſum eſt, cùm enim tàm appellationis, quàm negotij principalis cauſa commiſſa fuerit, Baiardus iuſtiſſimam cauſam habuit, cur in appellatione tantum proceſſerit; ſicut dicitur de nullitate ſententiæ tempora appellationum non currunt, ſi probabili ratione motus fuerit, cùm verò fatalium prorogatio ad appellationis cauſam reſtricta eſt, aliter deciſum eſt.

Nota nonò, *deciſionem eiuſdem Rot. Rom.* 181. *par.* 1. *diuerſ.* vbi fatalia prorogantur, ſi quid
29 in primo anno actum fuerit.

30 Nota decimò, fatalia ſecundæ currere pendente iudicio nullitatis tertiæ ſententiæ *Put. deciſ.* 106. *par.* 2.

31 Deſinunt aũt currere fatalia pendente cõpromiſſo *Faber in dec.* 2. *C. de tempor. appellat. Gratian. deciſ. Marcb.* 173.

32 Nec fatalia habent locum tempore peſtis *Faber deciſ.* 3. *C. de tempor. appellat.*

33 Item creditur appellatori, nè currant fatalia *idem in deciſ.* 10. *eod. tit.*

34 Inſuper non currunt fatalia, ſi facto Principis Litigator appellationem proſequi non potuerit, vt in *auth. ſed & iis eod. tit.* & vide *Theſau. in deciſ.* 10. *& Guid. Pap. in deciſ.* 135.

35 Nec etiam currunt prædicta tẽpora, ſi fuerint Partium conſenſu prorogata *Minſynger. cent.* 3. *obſeruat.* 49. quod habui in facto in cau-
36 ſa illorum de Pinto, & Marci Aurelij Bianchegij.

37 Item non currunt fatalia, exiſtente iuſto impedimento, cum proteſtatione, & probato per teſtes, quòd cauſa erat talis, quæ non poterat expediri per Procuratorem *Ludouic. dec. Peruſin.* 36. *& Minſynger. cent.* 3. *obſeruat.* 59.

38 Intellige etiam, prædicta fatalia non currere, mortuo appellante *Creſcent. deciſ.* 4. *de appellat.*

39 Nec pariter currere prædicta tempora, propter doloſam Procuratoris negligentiam in non proſequẽdo appellationem, refert *idem Creſcent. in deciſ.* 7. *eod. tit. Caſſad. deciſ.* 5. *eod. tit.*

40 Non enim currunt, hæreditate iacente, donec ipſi detur Curator *Mohed. deciſ.* 46. vbi etiã de-

decidit, quòd mortuo vno ex Litigatoribus, tenetur alter prorogare fatalia, nè ei currant.

41 Nec etiam currunt prædicta tempora appellanti ſuper attentatis, quia proſequutio attentatorum impedit fatalium curſum *Rot. in deciſ.* 15. *&* 29. *de appellat. in antiq.*

42 Deſinūt autem currere, ſtante impedimento proueniente ex Partis aduerſæ cauillatione *Maſtrill. in deciſ.* 185. licèt loquatur in prima instantia.

43 Item nō currunt fatalia, ſi ſtet per Iudicem, vt in *auth. ſi appellationem C. eod.* & vide *Cacher. in deciſ.* 12.

44 Nec enim dicitur deſerta appellatio, ſi intra biennium fuerit pronunciatum, prout in ſchedula, quæ poſt biennium fuit reſoluta in interloquutoria *Verall. in deciſ.* 30. *par.* 1.

45 Inſuper prædicta tempora non currunt in cauſis reclamationum à ſententijs Præfecti Prætorio, vt in noſtro Sacro Conſilio, ità *Afflict. in deciſ.* 78. & dicit vnum verbum *Capyc. deciſ.* 109. nihilominùs hodiè non habet locum ex decreto interpoſito per Sacrum Cōſilium, vt apparet ex *deciſ. Gram.* 13. & ſimile huic decreto ſtatutum Grationopoli, vt per *Guid. Pap. in deciſ.* 135.

46 Neq; hæc fatalia currunt in cauſa, pendente relatione facienda per Magnam Curiam Vicariæ in Sacro Conſilio, iuxtà ipſius ordinem, vt in Sacro Conſilio verbum faceret Magna Curia de aliquo incidenti, vt pluriès deciſum dicit *Vrſill. in deciſ.* 78.

47 Sed quæro, nùm fatalia cōputentur in cauſis minorum, ſicut & in maiori deciſum affirmatiuè refert *Amat. deciſ.* 56.

Et an tempus fatalium locum habeat etiam in cauſis ſpiritualibus, affirmatiuè *idem deciſ.* 9.

48 Et à quo tempore incipiunt currere fatalia, deciſum à die interpoſitæ appellationis *Put. in deciſ.* 151. *&* 154. *lib.* 2.

49 Et fatalia quamdiù prorogentur Partium conuentione, & hoc quomodò probetur, declarat *Theſaur. deciſ.* 244.

Et loco prorogationis fatalium quid fiat de ſtylo Rotæ *Caſar de Graſſ. in deciſ.* 4. *de appellat.*

50 Et fataliū prorogatio quomodò fiat in Cu-
ria Romana vigore Innocentianæ, vide *Cre-*
51 *ſcent. in deciſ.* 3. *de offic. delegat.* & prorogatio
ab Auditore non in vim Innocentianæ facta
an requirat Partis citationē, affirmatiuè *Caſſa-*
dor. deciſ. 7. *de appellat.*

52 Et fatalia impedita per mandatum de ſuperſedendo quando incipiant currere *Rot. diuerſ. deciſ.* 287. *par.* 3.

53 Et Impedimentum ſit probandum contra fatalia, etiam ſi de illo proteſtatum non ſit, affirmatiuè *Verall. in deciſ.* 72. *&* 73. quæ proteſtatio de impedimento an, & quandò neceſſaria ſit *Gratian. in deciſ. Rot. Marchiæ* 120.

Et an fataliū recurſus impediat ſentētiā ob
iniuſtitiā impugnari, negatiuè *Seraphin. in dec.*
54 78. ſed an detur reſtitutio aduerſus lapsū fata-
lium, vide *Franch. in deciſ.* 284. vbi negatiuè, & vide *Giurbā in deciſ.* 18. *&* 33. *Caſtill. in deciſ.* 23. *Ludouic. in deciſ.* 36. *& Farinac. in deciſ.* 77. *in antiq.* vbi probat, quandò ſententia à qua fuit appellatum eſſet notoriè iniuſta ex eiſdem actis, poſſet procedi in cauſa appellationis, non obſtante lapſu fatalium.

55 Appellans autem ad plures Iudices, vt teneat appellatio, opus eſt, vt infra decem dies eligat, corām quo velit proſequi *Cacher. deciſ.* 30. licèt contra *Gratian. deciſ.* 199. *& Rot. deciſ.* 33. *de appellat.*

56 Sed an appellare debeat cōtumax infra decem dies à die citationis, hoc eſt ſcientiæ, vel à die sētentię, diſtinguēdo cōcludas, quòd vel in citatione ſit perēptoria expreſſa, vel triua monitio interuenerit, quæ operatur vicē peremptorij, vel Iudex viua voce monuerit Partes ad audiendam ſententiam, quæ monitio habet etiam effectum peremptorij, & non poteſt à tali prolata ſententia appellari, aut citatio non eſſet peremptoria, & ſententia eſſet nulla, & tunc admitteretur *Capyc. deciſ.* 139.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſiſtentiæ ſententia quandò non patiatur appellationem, & nu.* 5.

2 *Executio parata in materia aſſiſtentia an ſit reſpectu adiudicationis tantùm, vel etiam venditionis.*

3 *Adiudicatio non eſt facienda plus debito, & quæ requirantur ad illam faciendam, nu.* 4.

6 *Sentētia iniuſta notoriè nō mādatur executioni.*

7 *Sententia quandò dicatur notoriè iniuſta.*

De Appellationibus. Pragm. II.

Collectan. III.

MAgnæ Curiæ Vicariæ Ritum, &c.

1 Statuit, Aſſiſtentiæ ſententiam affirmatiuè prolatam appellationem minimè pati quòad effectum retardandi illius exequutionem, & ità *Afflict. deciſ.* 261. & recenter *Thor. in vot. deciſiu.* 12. vbi meminit de pragmatica non retardante exequutionem ſententiæ Aſſiſtentiæ, niſi tamen de illius nullitate opponatur.

2 Sed an hæc parata exequutio ſit reſpectu adiudicationis tantùm, vel etiam venditionis, quotieſcunq; Aſſiſtentia eſſet conceſſa etiam cum facultate vendendi, dicas, procedere reſpectu adiudicationis tantùm *Franch. deciſ.* 120.

3 Quæ adiudicatio non debet fieri plus debito, alids corruit in totum, etiam pro ſumma de-

Digitized by Google

4 debita *Intrigliol. deciſ. Sicil.46.* qui etiam in *deciſ.15.* declarat, quæ, & quot requirantur ad validitatem huius adiudicationis, ſeu in ſolutum dationis.

5 Sed quid, ſi poſt primam ſententiã exequutã lata fuerit ſententia ſecunda in cauſa appellationis, retractans primam, an hæc ſecunda ſententia habebit ſimiliter exequutionem paratam, non obſtante appellatione ex aduerſo interpoſita, affirmatiuè *Præſes de Franch. deciſ.* 136. & facit *deciſio eiuſdem* 288. *Viuius deciſ.* 236. *Caſtill. deciſ.42.*

6 Vltrà quæ obſeruabis, quòd in omnem caſum, ſi hæc ſententia eſſet notoriè iniuſta, non mandabitur exequutioni, vt practicari in Sacro Conſilio dicit *D. de Franch. deciſ.86.* qui pariter eſt videndus circà ca, quæ in hac pragmatica de nullitate ſtatuuntur, vide *Farinac. deciſ. Rot. Roman.77.* qui in *deciſ.56.* declarat,

7 dici ſententiam notoriè iniuſtam, quotieſcunquè ex eiſdem actis, ex quibus fuit prolata, minimè conſtat de eius iuſtitia, & ſic annuit, fuiſſe pluribus quippè vicibus tentum, & iudicatum per Rotam Romanam contra *deciſ. Aſflict.28.*

SVMMARIVM.

1 *Iudices, ad quos non poſſunt inhibere Iudicibus à quibus, antequàm appellantes deferant literas dimiſſorias.*
2 *Appellatio eſt facienda coràm Iudice, à quo.*
3 *Appellans debet facere ſuum poſſe, vt Iudicem, à quo inueniat, & quid ſi appellantes incarcerare ſolet, nu.4.*
5 *Appellatio datur in interloquutorÿs.*
6 *Litera dimiſſoria, quæ dicantur.*
7 *Litera refutatoria quæ dicantur.*
8 *Iudex, à quo non admittens appellationem, Iudex, ad quem poteſt ſummariè cognoſcere, an appellatio fuerit admittenda.*
9 *Appellans receptis literis debet ſe præſentare in termino præfixo coràm Iudice, ad quem.*
10 *Iudici, à quo mandatur per literas compulſoriales, vt tradat acta.*
11 *Inhibitio quæ dicatur.*
12 *Verbum,* inhibere, *quid ſignificet.*
13 *Iudex maior inhibit minori, nu.15.*
14 *Par in parem non habet imperium.*
16 *Prouiſiones quandò relaxentur per Iudicem ſuperiorem.*
17 *Appellatio ſi ſit ab interloquutoria, Iudex quid faciat, & quid ſi à diffinitiua, nu.18.*
19 *Appellatio quid operetur.*
20 *Iudex quid faciat tranſmiſſis actis in appellatione ab interlocutoria.*
21 *Iudex in appellationibus à diffinitiua procedit ad ſententiam, quam aut confirmat, aut reuocat.*

De Appellationibus. Pragm. III.

Colleċtan. IV.

A Deo Optimo, Maximo, &c.

1 Vigore huius pragmaticæ Iudices, ad quos non poſſunt inhibere Iudicibus, à quibus, niſi appellantes corã ipſis ſe exhibuerint cũ literis dimiſſoriis, aut refutatoriis appellationis.

2 Coràm Iudice, à quo appellationem faciendam eſſe, & coràm illo priùs interponendam fore, patet ex *cap. vt debitus honor de appellat. & cap. appellatio eod. tit. in 6. Bellamer. deciſ.* 381. *Caſſador. deciſ.8. de appellat. Guid. Pap. deciſ.436. Rot. diuerſ. dec.293. par.1.* taliter, vt alio modo factam appellationem eſſe nullam putarunt *Gayl. obſeruat.* 120. *nu.3. lib.1. Capell. Tholoſ. deciſ.428. Bellon. deciſ. Genua 23. num.9. Gramat. deciſ.36. nu.76. & ſeq.*

3 Obſeruabis tamen, quòd appellans debet facere poſſibiliuum, vt Iudicem, à quo prolata eſt ſententia habere, & reperire procurauerit, nec inuenerit, vel ſi præſens fuiſſet ob metum coràm illo non acceſſiſſet, quià minari ſolitus

4 erat appellantibus, aut appellantes carcerare, quibus caſibus probatis appellationis actus licitè fieri poterit coràm honeſtis viris *l. cum quidam ff. de appellat. cap. ſi iuſtus eod tit. cap. paſtoralis § præterea de offic ordinar. Amat. deciſ. Marchiæ 65. Gratian. deciſ. eiuſdem Rot.128.*

5 Sed cùm hic pateat, ab interlocutoriis poſſe appellari, ibi, *appellationes tàm à diffinitiuis, quàm interlocutoriis, &c.* aduerte, eſſe correctam *l.2. C. de Epiſc. aud. l ante C. quor appellat. non recip.* licèt confirmetur ius canonicum, vigore cuius ab interloquutoria datur appellatio *cap. quicunq; 11 quæſt.1. cap. cum ſit Romana de appellat. Guid. Pap. deciſ.75. Amat. deciſ. Marcb.59. num.20. Ludouic deciſ. Peruſ.20. nu.11.* quàmuis hodiè in foro Eccleſiaſtico attendatur diſpoſitio *Concilÿ Trid. ſeſſ.13. cap.1. & ſeſſ.24. c.20 de reformat.* vbi appellatio côceditur ab interlocutoria inducente grauamen irreparabile, de quo *nos* latiori calamo deſeruimus in *opuſculo noui iuris Pontificÿ concluſ.1. de appellat.* vbi videndum erit ad ſaturitatem.

Et quatenus ſpectat ad literas dimiſſorias, aut refutatorias, de quibus in pragmatica.

6 Notabis, literas dimiſſorias dici illas, quæ aſſignantur appellanti per Iudicem, à quo appellatur deferẽdæ Iudici, ad quem eſt appellatum, in quibus continetur, talem perſonam appellaſſe, & inſtruit illum de meritis ipſius cauſæ, iuxtà *l. poſt appellationem ff. de libel. dimiſſor. l. Iudicibus C. de appellat.* & dicuntur dimiſſoriæ, quòd cauſa ad eum, qui appellatus eſt dimittitur, vt in *l. dimiſſoriæ ff. de verb ſignif. Bellamer. deciſ.151.* & ad materiam *Chriſtin. deciſ. Cur. Brigic.112. vol.4.*

7 Li-

7 Literæ autem refutatoriæ dicuntur, nàm à
Iudice, qui decretum, vel ſententiam protulit
fit recuſatio, ſiuè refutatio ex aliquibus ratio-
nibus, & cauſis, quæ in literis recenſentur, &
exprimuntur, quibus prouocationem, & ap-
pellationem non admittit, tanquàm non ad-
miſsibilem de iure, & ideò Iudex, à quo appel-
latur dicit, & reſcribit ſuperiori, illam non ad-
miſiſſe, ſed refutaſſe vndè refutatoriæ literæ
nuncupantur, de quibus habetur in *l. ſciendum
ff. de appellat. recip. l. quoniam nonnulli, l. à Pro-
conſulibus, l. fin. §. in refutatorys, l. eos §. ſuper ÿs
C. de appellat. Rot. in antiq. deciſ.* 674.
8 Quòd ſi Iudex, à quo non admittat appel-
lationem, Iudex, ad quem ſummariè potuerit
cognoſcere, an fuerit admittenda *Balb. dec.* 44.
9 Et aduertas, quòd receptis huiuſmodi lite-
ris, illiſquè impetratis appellans debet in ter-
mino præfixo cum illis ſe præſentare coràm
Iudice, ad quem appellauit, cuius præſentatio-
nis fidem reportare, & inhibitionē deferre te-
netur *l. præſes* C. *de appellat. cap. perſonas eod. tit.*
10 Expeditis autem prouiſionibus per Iudi-
cem, ad quem productæ ſunt dimiſſoriæ literæ,
mandatur Iudici, à quo, vt edantur acta ipſi
appellanti per literas compulſoriales *l. 1, apud
quem vbi DD. C. de edendo*, cuius authoritate
compellitur, expenſis tamen appellantis *l. fin.
§. pen. C. de tempor. appellat. Capell. Tholoſ. deciſ.*
341. *& ibi Addit.* cùm ſumptibus illius copia
actorum veniat tranſportanda, vt paſſim vide-
mus ſeruari, & eſt inueterata praxis in Regno,
ſicq; firmarunt *Caualc. deciſ.* 11. *nu.* 13. *& deciſ.*
13. *ſub nu.* 42. *Mantic. deciſ.* 7. *Giurb. deciſ.* 29.
Quò verò ad materiā inhibitionum, de qua
pariter hic reminiſcaris, inhibitionē dici pro-
11 hibitionem, vel interdictionē à maiore pote-
ſtatem habente Iudici, vel Parti, ſeù vtriq; nè
quid faciat, vel inceptū pſequatur, vel meliùs
dicas, inhibitiones eſſe literas, quibus Iudex
appellationis interdicit Iudici, à quo, nè pen-
dente appellatione quid in cauſa attentet, vel
vlteriùs procedat.
12 Et, *inhibere*, verbum, nihil aliud eſt, niſi im-
periū alicui, qui Magiſtratus eſt interdicere,
nè ſua vtatur poteſtate, ſed deſiſtat.
13 Iudex itaq; maior, ac ſuperior minori, atq;
inferiori Iudici, & Magiſtratui inhibitionem
facit, cùm regulariter minor in maiorem ca-
reat poteſtate, nec par in parem, & æqualis in
14 æqualem habet imperium *cap. cùm inferior de
maiorit. & obedient. l. ille, à quo §. tempeſtiuum
ff. ad Trebellian. Triuiſ. deciſ.* 10. *nu.* 45. *lib.* 2.
15 Vndè fundari poteſt cōcluſio, quemlibet Iu-
dicem, aut Magiſtratum maiorem, & ſuperio-
rem poſſe inhibere minori, & inferiori, prout
in dies ſic practicatur in Regno, in quo ſtatim
16 porrecto libello ad Iudicem ſuperiorem, per
illum relaxantur prouiſiones, quibus mandat
Iudici inferiori, à quo eſt appellatum, vt tranſ-
mittat acta, iuſto ſalario mediante, ſoluendo ab
17 appellante, vt diximus ſuprà. & ſi appellatio
ſit ab interlocutoria, inhibet, vt per tot dies
minimè procedat in cauſa, nec aliquem con-
ficiat actum, ſub pœna, quam impoſuit, de qua
18 *Magon. deciſ. Florent.* 128. ſi autem appellatio
fuerit à diffinitiua, mandat, actorum tranſmiſ-
ſionem ſibi fieri vt ſuprà, & totaliter inhibet,
nè in cauſa vlterius procedat, nec aliquid in-
nouet, vel attentet, quòd ſi contrarium à Iudi-
ce inhibito fiat, proceſſus eſſet inualidus, &
acta facta corruerent, quia iuriſdictio ceſſat
per inhibitionem *cap. Rodulphus, & cap. ſignifi-
cante de reſcript. cap. dilecti de except. cap. dilecto
de appellat. Bellamer. deciſ* 623. *Intrigl. deciſ.* 47.
num. 7. *Giurb. deciſ.* 36. *nu.* 15. & Iudex inhibi-
tus durante inhibitione non dicitur Iudex
Achil de Graff. deciſ. 29. *de appellat. Accorābon.
deciſ.* 53. *lib.* 1. *Rota in recent. deciſ.* 74. *deciſ.* 124.
deciſ. 446. *par.* 1. *to.* 1. *& deciſ.* 159. *par.* 2. *to.* 1. *&
deciſ.* 670. *par.* 2. *tom.* 2. & per inhibitionis in-
obſeruantiam attentata reuocantur *Bellamer.
deciſ.* 339. *Rota in nouis deciſ.* 412.
19 Et effectus appellationis, illiuſq; proprietas
eſt cauſam appellatam deuoluere ad Iudicem
ſuperiorem, ad quem appellatum eſt, ſenten-
tiā, & illius vigorem durante tempore, & præ-
ſenti ſtatu extinguere, & futuri temporis reſ-
pectu ſuſpendere *l. 1. §. fin. ff. ad Senat. Conſult.
Turpil. cap. venientes de iur. iurand. cap. 1. de re
iudic. Afflict. deciſ.* 188. *nu.* 5. *& deciſ.* 296. *nu.* 3.
annuens, appellationem ſuſpendere pronun-
ciatum, quatènus reſpicit futurum, & extin-
guere, quatènus reſpicit præſens *Capyc. deciſ.*
202. *nu.* 8. *Cacher. dec.* 131. *Præſ. de Franch. dec.*
370. *n.* 14. *& deciſ.* 602. *nu.* 2. *Amat. deciſ. Mar-
chiæ* 75. *Maſtrill. deciſ.* 19. *&* 90. *nu.* 16. *Giurb.
deciſ.* 19. *nu.* 2. *Gratian. deciſ. March.* 9. *num.* 11.
& 12. *& deciſ.* 54. *nu.* 10. eiuſdemq; natura eſt
non ſolùm deuoluendi, ſed ſuſpendendi ſtatim
atq; dictum eſt, *appello l. 2. de appellat.* etiam ſi
contrà Fiſcum appellatum ſit *l. ſciendum ff. de
appell. recip. Faber deciſ.* 8. *lib.* 2. *tit.* 35.
20 Tranſmiſſis autem in appellatione ab in-
terlocutoria Iudex videt acta, & cauſas graua-
minum allegatas, & ſi videt, illa militare, &
grauamina eſſe vera, decernit, quòd cauſa
apud ipſum remaneat, & coràm ipſo procedi-
tur, & tunc prouidet, quòd in cauſa amplius
non procedat.
Si verò grauamina conſpicit, quòd vera
non ſint, profert decretum, forè malè perpe-
ràm appellatum, & benè prouiſum, indè cau-
ſam remittendam ad primum Iudicem, literis
inhibitorialibus non obſtantibus.
21 In appellationibus à ſententia diffinitiua
proceditur ad ſententiam, quæ aut confirmat
primam, aut reuocat, & à reuocatione pote-
rit ad alium ſuperiorem appellari, & hæc eſt
obſeruantia, & practica huius Regni, iuxtà
quam vti Regius Prouincialis Auditor practi-
caui, & vidi indiſtinctè practicari.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Appellationes à condemnatis, & conuictis in*
cauſis criminalibus non admittuntur, nu.2.
3 *Appellatio admittitur, ſi confeſſio non eſt facta*
ſpontanea, ſed timore, quod limita, nu.4.
5 *Confeſſio qualiter eſſe debeat.*
6 *Confeſſio ad confitentis fauorem venit interpre-*
tanda, quando eſt dubia.
7 *Confeſſio qualificata eſſe non debet.*
8 *Confeſſio ſponte facta nocet, ſi in illa perſiſtatur.*
9 *Confeſſio poteſt reuocari, & dici erronea, nu. 10.*
11 *Confeſſio legitimis non praecedentibus inditijs*
eſt nulla, etiam ſi eſſemus in atrocioribus cri-
minibus, nu.12.
13 *Confeſſio non nocet, vbi de corpore delicti mi-*
nime conſtat, ſed vide, nu.14. & 15.
16 *Confeſſus occidiſſe hominem, & ſi non conſtet*
de corpore delicti, quando puniri valeat pœna
mortis.
17 *Mortuus quando quis præſumatur.*

De Appellationibus. Pragm. IV.

Collectan. V.

PErche conuiene, &c.

1 Appellationes à condemnatis, & conuictis
in cauſis criminalibus non eſſe admittendas,
niſi cum clauſola, *ſi non fuerint confeſſi, &*
conuicti, hic ſtatuitur.

2 Confeſſos, & conuictos non appellare, pa-
tet in *l* 2. C. *quorum appellat. non recip.* & ità
firmarunt *Guid. Pap. deciſ.74. Gramm deciſ.36.*
nu.39. & 40 Balb deciſ.451.

3 Cœterùm confeſſio debet eſſe ſpontanea,
quia ſi eſſet metu tormentorum facta, illorum-
què timore appellatio admitteretur, vt cau-
tum eſt in cit. *l.2. & in l. 1. §. ſi quis vltrà ff. de*
4 *quaſt.* niſi tamen poſt confeſſionem in tormen-
tis factam, illam extrà tormenta voluntariè ra-
tificauerit, prout in dies ſeruatur, cùm confeſ-
ſio in tortura ratificata ſpontè dicatur ſponta-
nea, interpretatiuè *Præſ. de Franeb. deciſ.638.*
nu.6.

Nec non coniunctim confeſſio, & conui-
ctio in reo debet ineſſe, ad finem, vt ei prohi-
beatur appellatio, nàm ſi fuerit tantùm con-
feſſus, & non conuictus, vel ſolùm conuictus,
& non confeſſus, legitimè poterit appellatio-
nem interponere.

5 Nec non confeſſio debet eſſe clara, pura,
non dubia, nec obſcura, vel incerta *l. certum*
in princip. ff. de confeſſ. Rot. diuerſ. deciſ.462. par.
1. Cornazzan. deciſ. Lucenſ.92. num.6. Afflict.
deciſ.372. num.8. Amat. deciſ. Marchia 55. ſub
num.19. Triuiſan. deciſ.46. nu.4 lib.2. Gratian.
6 *deciſ.43.* vbi quòd ſi illa ſit dubia, ſemper ad
confitentis fauorem venit interpretanda, ſe-
quuntur *Mobedan. deciſ.2. de reſtit. ſpoliat. Ve-*
ral. deciſ.186. par.1. Rota in recent. deciſ.561. ſub
num.6. par.1. ſo.2.

7 Nec confeſſio debet eſſe qualificata, quia
confeſſus, & conuictus appellar, vbi confiteret
cum qualitate, quæ minueret delictum *Præſ.*
de Franeb. deciſ.556.

8 Et tunc nocebit confeſſio ei, qui ſpontè
confeſſus eſt, ſi interrogatus in ea perſeuera-
uerit d. *l. 1. §. ſi quis vltrò de quæſt. Capella*
Tholoſ. deciſ.399. Guid. Pap. deciſ.339. Barz. de-
ciſ. Bonon.140.

9 Tali modo, vt ſi illam reuocauerit, non po-
terit dici confeſſus, licitum eſt enim, confeſſio-
nem ab inquiſito factam reuocari, & doceri
de errore *Capyc. deciſ.28. num.5. Gramat deciſ.*
5. num.60. Veral. deciſ.152. par.3. Barz. deciſ.
Bonon.5. num.22. Rota diuerſ. deciſ.1166. part.
3. Faber deciſ.10. C. de quæſtion. vbi quòd per-
10 ſeuerans in confeſſione extorta vi tormento-
rum poteſt eam reuocare probando illam er-
roneam.

11 Et ſi legitima non præcedant inditia, con-
feſſio facta in tormentis, etiam millies ratifi-
cata nihil operabitur, & confitenti non præ-
iudicabit *l. maritus, & l. quæſtionis habendæ, vbi*
glo. ff. de quæſtion. Capye. dec.145. Franc. Marc.
deciſ.60. num.11. tom.2. Laurent. deciſ. Auen.15.
12 vbi ampliat, etiam ſi eſſemus in atrocioribus,
& exceptis criminibus, ſequitur *Vrſill. deciſ.*
208. nu.3.

Licèt *Gramat.* opinetur *deciſ.34. num.55. &*
56. quòd vbi tortura illata reo eſſet leuis, &
confeſſus fuiſſet non præcedentibus inditijs,
eſſet valida confeſſio, cuius opinioni ipſe non
adhæreo, quia negari non poteſt, torturam à
principio abſq; inditijs illatam eſſe nullam,
vndè quomodò valida erit confeſſio?

13 Ad inſtar de confeſſione, nec erit habenda
ratio, quandò non conſtat de corpore delicti,
ità vt ſi quis confiteatur commiſiſſe homici-
dium, niſi cõſtet, homicidium fuiſſe patratum,
ei confeſſio non præiudicabit *Gram. dec.2. ſub*
nu.38. & deciſ.48. Boer. deciſ.259 num.3. & 7.
Triuiſan. deciſ.4. num.6. lib.2. Minſynger. obſer-
uat.81. cent.3. Faber deciſ.2. C. de furt.

14 Et quãuis non deſint affirmantes, claudica-
re enarratam concluſionem, quotiès confeſſus
dixiſset, ſe patraſse crimen, puta homicidiũ, &
cadauer proieciſse in mare, vel flumine, quo in
caſu accedentibus aliquibus adminiculis, puta
proximitate loci, in quo homicidium dicitur
cõmiſsum, vel apparentia ſanguinis, qui oſten-
deretur ab eodem cõfeſso, poſse condemnari,
vt in facto fuiſse practicatum, & cõdemnatos
huiuſmodi, qui tales confeſſiones fecerant, ad
mortem, teſtantur deciſum *Caſſan. in Con-*
ſuet. Burgund. rubr.1. §.5. ſub nu.40. Angel. in
l. certum nu.2. ff. de confeſſis, Ranchin. in addit. ad
Guid. Pap. deciſ.339.

Tamen ipſe tutam iſtorum non agnoſcens

opinionem, minimè id in praxi admitterem, ſiquidèm aquarum natura eſt cadauera eijcere, & illa ſupernatare facere.

15 Sed quia replicari poſſet, quòd ſi lapis magnus, vulgò *Mazara* fuiſſet appoſitus in collo occiſi, tunc ex pondere lapidis tēdentis deorſum cadauera ab aqua eijci non poſſet, & cōſequenter conſiderationem hanc minimè ſubſiſtere, ideò ſi confeſſus patraſſe homicidium, & cadauer proieciſſe in mare cum mazara in collo affirmet, tunc ſi aliqua adſit probatio, & ſi leuis, ex qua appareat, fuiſſe viſum talem confeſſum proieciſse in mare, vel flumine, tunc mihi ſuaderem, de corpore delicti conſtare, & poſse ſubſequi condemnationem ex illa qualitate lapidis in collo occiſi appoſiti, quæ habet repugnantiam, nè aqua cadauer eijciat, alias confeſſio non eſset ſufficiens, niſi aliundè conſtet mors.

Vel ſi hanc mitiorem proſequi non intendas opinionem, poteris te cōformare cum deciſione M.C.V. confirmatæ per Sacrum Reg. Conſilium, de qua nouiſſimè apud *Reg. Salernitan. deciſ.* 29. vbi tutatur, & deciſum dicit, cō-
16 feſſum occidiſſe hominem poſſe ad pœnam mortis damnari, quàmuis de corpore mortui non conſtet, quia fuerat proiectum in flumine, nè ampliùs reperiretur, dùm mortuus erat certus, & notus, & præcedebat fama, fuiſſe occiſum.

Taliter vt recipiatur præfata opinio, confeſſionem ſolam non ſufficere non conſtito de corpore mortuo, quotiès perſona, quæ dicitur occiſa eſſet incognita, & ignoraretur, quaſi quòd tunc, quia videtur multum vaga, & incerta, ideò non ſufficit, at ſecus quandò confeſſio eſſet facta de homicidio perſonæ certæ, & particularis, quia ſi confeſſio eſſet falſa, poſſet à confitente probari, illum viuere, & vide *Caball. reſol. crim. caſ.* 255. *cent.* 3. vbi eidem diſtinctioni inhærere apparet.

17 Qua occaſione obſeruabis, mortuum quem præſumi ex eo, quia factis diligentijs non reperitur, dummodò ſit lapſum quinquennium à die, quo fuit cęptum dubitari de ipſius morte, vide *Zuccar. deciſ. Lucenſ. ciuil.* 70.

S V M M A R I V M.

1 *Adminiſtratores Vniuerſitatum condemnati appellare non poſſunt, niſi facta ſolutione integra, & vide, nu.* 3.
2 *Reſidua non ſunt relinquenda ſucceſſoribus per anteriores Adminiſtratores Vniuerſitatum.*
4 *Exequi ſummatim abſq; appellatione poſſunt debitores fiſcales.*

De Appellationibus. Pragm. V.

Collectan. VI.

SEmo ſtati informati, &c.

1 Prohibentur hìc appellationes à condemnationibus Adminiſtratorum Vniuerſitatum, niſi facta priùs integra ſolutione.

Vide *ſupra in pragmatica* 5. §. 10. & 11. *de Adminiſtr. Vniuerſit.* vbi, quòd Sindici, & Ad-
2 miniſtratores Vniuerſitatum finito officio nō debent relinquere ſucceſſoribus in officio reſidua, ſed cum effectu cogantur ad realem, & effectualem ſolutionem, & ordinat Iudicibus, & Magiſtratibus, quòd declarati liquidi debitores Vniuerſitatum ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſiuè ſcriptis, & figura iudicij ex non ſcripto omni mora poſtpoſita ad ſolutionem cogantur, & vide *Præſid. de Franch. deciſ.* 347.

3 Quòd autem debitores publici Vniuerſitatum cùm rationem reddiderint, & fuerint per Rationales, & computorum Viſores condemnati viſo, introitu, & exitu exequantur, non obſtante appellatione, ſiuè rationum reuiſione, dixit *Rota apud Accorambon. deciſ.* 117.
4 vbi pariter idem firmat reſpectu debitorum fiſcalium, contrà quos exequi ſummatim abſq; appellatione concludit ex *l. hi, qui C. de conuen fiſc. debit. lib.* 10. *l. miſſi opinatores C. de exact. tribut. lib.* 10. idq; maximè, vbi liquidum eſſet debitum *Franc. Marc. deciſ.* 200. *to.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ M. C. V. infrà quam ſummam ſunt exequendæ, & quid ſi ſit in qualitate ſpeciei dicta ſumma, nu.* 2.
3 *Pragmatica declaratur in duobus caſibus, & nu.* 4.
5 *Sententiæ Mag. C. appellatione non obſtante quando exequatur.*

De Appellat. Pragm. VI.

Collectan. VII.

A Noſtra notizia è peruenuto, &c.

1 Sententias Magnæ Curiæ Vicariæ infrà ducatos centum quinquaginta hìc omninò exequendas, & nullo modo impediendas ſancitur.

Concordat *pragmat.* 3. incipit *deficiente* §. *vt autem, &* §. *in alijs infrà de officio Sacr. Regij Conſilij.*

Et pro corroboratione ad eas *Præſ. de Franch. deciſ.* 703.

Et

Digitized by Google

Et amplia, procedere etiam ſi fuerit in qua-
2 litate ſpeciei, cuius valor eſſet infrà dictam ſummam *idem Praſ. de Franch. deciſ.*308. *Vrſill. deciſ.*28.*ſub nu.*4.

3 Inſuper intellige, ſi ſumma eſſet ducatorum centum quinquaginta tantùm, quia tunc cauſa habetur eſſe infrà ſummam, niſi cum intereſſe liquidando ſors principalis ipſa excederet, vt iudicauit Magna Curia Vicariæ in cauſa Natalis de Falcone.

4 Intelligē inſuper, non procedere in alijs ſententijs in modico excedentibus ducatos centum quinquaginta *Franch. deciſ.*141.

Sed quid in ſententia continente centum quinquaginta ducatos, nec plus, nec minus, dicas idem eſſe, ac ſi infrà ſummam eſſet *idem deciſ.*703.

5 Hacq; occaſione obſeruabis, ſentētias eiuſdem Magnæ Curiæ à duabus vnciis appellatione non obſtante exequi abſq; aliqua cautione, & dicitur non appellari, vt dictat *Ritus eiuſdem Magnæ Curiæ* 157. incipit *Itē in cauſis duarum.*

Cuius *Ritus* diſpoſitio in illa fundatur ratione, quia modicitatē quantitatis reſpicit, iuxtà *auth. niſi breuiores C. de ſententijs ex breu. recit.*

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus inhærere dicitur appellationibus factis à condemnatis. & quandò ſecus, nu.*5.
2 *Appellatus poteſt inhærere appellationi, ſed quādò, nu.*4.
3 *Adhærens appellationi Aduerſarij efficitur vnus ſpiritus cum appellante.*

De Appellat. Pragmat. VII.

Collectan. VIII.

ESſendoci ſtato eſpoſto, &c.

1 Condemnatis appellantibus intelligi Fiſcū inhærere eorum appellationibus hic eſt ſācitū.

2 Cuius occaſione firmabis regulam, appellatum poſſe adhærere appellationi interpoſitæ ab Aduerſario appallāte, iuxtà notata in *l. ampliorem C. de appellat. cap. ſi duobus eod. tit. Rot. deciſ.*6. *de appellat. in nouis*, de quibus ad hunc effectum meminit *Ludouiſ. deciſ.*223. vide *Magon. deciſ. Florent.*55. *& Rot. in recent. deciſ.*4. *par.*2.*to.*2.

3 Et adhærens appellationi Aduerſarij efficitur vnus ſpiritus cum appellante *Rot. Florent. deciſ.*11.*nu* 3. *Praſ. de Franch. deciſ.*257.*nu.*5.

4 Licèt adhærēs appellationi, illa vti nequeat, niſi adhærentia facta fuerit intrà decē dies datos ad appellaodum *Rot. diuerſ. deciſ.*771 *par.* 3. *Rot. in nouis deciſ.* 225. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 9. *nu.*29. quem pariter vide in *deciſ.*26.

5 Sed ad mentē pragmaticæ obſeruabis, illius tenorem non habere locum, quotiès adeſſet Pars quærelans, & ipſa non appellaſſet, quia tunc Fiſcus nō diceretur inhærere appellationi factæ à condemnato *Praſ. de Franch. deciſ.* 467. *in fin.* & aliâs de facto conſultus ipſe in anno 1620. hanc agnoui opinionem veram, & hiſce temporibus ſic viget praxis.

SVMMARIVM.

1 *Statutum prohibens appellationē in aliqua materia, intelligitur à diffinitiuis, licet contrarium in noſtra pragmatica.*
2 *Priuilegiata vna cauſa, cenſentur priuilegiata omnia eius incidentia, & dependentia.*
3 *Articuli incidentes, & annexi in cauſis criminalibus remittitur ad Mag Cur. vt ibi priùs decidantur cum cauſis principalibus.*
4 *Appellatio an detur ab incidentibus antè ſententiam, & an reclamatio admittatur ab in incidentibus cauſa criminalis à qua per ſententiam deciſa non datur reclamatio, nu.*5.

De Appellat. Pragmatica IX.

Collectanea IX.

ESſendo ſtato, &c.

Sancitur hic, appellationes ab incidentibus in cauſis ſuſpitionum non eſſe admittendas, prout nec admittuntur in diffinitiuis, & ità etiam reperitur cautum infrà in *prag.*11. incipit *Per il Magnifico hac eadem rubrica.*

Pro quarum coronide erit aduertendū. huiuſmodi diſpoſitionem limitare communē doctrinam, qua cauetur, non cenſeri prohibitam
1 appellationem ab incidentibus, quia ſtatutum prohibēs appellationem in aliqua materia, intelligitur à diffinitiuis tantùm, & non ab incidentibus, & reſtringitur ad deciſoria litis, non aūt ad emergentia, & incidentia *Surd. deciſ.* 27
2 Et hæc diſpoſitio illā habet rationem, quia priuilegiata vna cauſa, cenſentur priuilegiata omnia eius incidentia, & dependentia *Surd. deciſ.*36. cùm emergentia, incidentia, & dependentia ſint eiuſdē naturæ cū cauſa principali, illiuſq. aſſumūt naturā *Reg. Rouit. deciſ.*81. *n* 8. *&* 9. & hinc meritò in *prag.* 46. *de offic. S. R. C.*
3 reperitur ſancitum, quòd articuli incidentes, & annexi in cauſis criminalibus remittuntur
4 ad M.C. vt ibi priùs decidātur cū cauſis principalibus, ibi videas, nam alia ſunt coadunata.

Sed an appellatio detur ab incidentibus antè ſententiā in cauſa allegatæ ſuſpitionis, quæ concedi non ſolet poſt ſententiam, declarat *Praſ. de Franch deciſ.*408. vbi, quòd quādò grauamen, quod infertur in incidenti non poteſt in diffinitiua reparari, vt puta, quia aggrauatur in noua admiſſione teſtium, ſcripturarum, vel

Digitized by Google

aliarum probationū, hoc caſu appellari poſſit, quandò verò in diffinitiua poſſit reparari, & tunc appellatio nō admittitur, tali modo vt ſit in opinione, pragmaticam hanc prohibentem appellationem ab incidentibus procedere in illis pendentibus, in quibus per diffinitiuam, ſeu deciſionem ſuſpitionis grauamen poteſt reparari, aliàs tolleretur poteſtas Partibus allegandi ſuſpitiones.

5 Et an reclamatio admittatur in incidentibus cauſę criminalis, à qua per ſententiam deciſam non datur reclamatio, pro affirmatiua parte vide *eundem Præſidem de Franch. deciſ.* 637. vbi multa reperies.

SVMMARIVM.

1 *Appellationes à diffinitiuis decretis M.C.V. ſūt committendæ in Aula Sacri Conſilij, in qua aliàs interlocutoria relata fuerunt, ſed declarat, vt nu. 2.*
3 *Appellationis cauſa eſt trattāda uti principalis.*
4 *Appellationis cauſa dicitur ſummaria, uti cauſa principalis.*

De Appellat. Pragm. X.

Collectanea X.

N'è ſtato preſentato memoriale, &c.

1 Appellationes à diffinitiuis decretis M. C. V. c. hic ſtatuitur eſſe committēdas in ea Aula S.C. in qua aliàs interlocutoria relata fuere.

2 Pro corroboratione huius pragmaticæ adeas omninò *Præſ. de Franch. dec.* 518. vbi illam corroborat, & pariter quoq; declarat, minimè procedere, quotieſcunq; incidens ſemel relatum in vna Aula eſſet ſeorſum à crimine, de quo in cauſa principali diſceptatur, quia in huiuſmodi caſu, iuxtà narrata per eum, poſſet cauſa committi alia in Aula, & ità video indiſtinctè ſeruari, qua occaſione deſumpta obſeruabis appellationis cauſam eſſe tractādam vti principalem, cùm ſit eiuſdem naturæ idē *Præſ. de Franch deciſ* 408. & 520. vbi quòd ad inſtar
4 cauſa principalis eſt ſummaria, ità pariter & cauſa appellationis, & ità incidentia, & emergentia, & vbi cauſa tractattur iunctis Aulis, ità appellationis, & incidentia, vt videmus quotidie, & tradit *idem deciſ.* 252. *nu.* 7. dicens, emergentia cauſarum, quæ tractantur iunctis Aulis, debere pariter iunctis Aulis tractari.

SVMMARIVM.

1 *Innouari non debet aliquid appellatione pendente, & nu 2.*
3 *Appellans facit ſe indignum appellatione, ſi aliquid illa pendente innouet.*
4 *Appellatio operatur, vt cauſa deducatur ad terminos litis conteſtatæ.*

De Appellat. Pragm. XII.

Collectanea XI.

PEr vna voſtra, &c.

1 Pendente appellatione nihil eſſe innouandum, & carceratos non eſſe amouendos hic ordinatur.

2 Fundatur ex vulgata regula, appellatione pendente aliquid innouari minimè poſſe, & innouata ad priſtinum eſſe reducenda *c. cùm M. in fin. de conſtit. cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſtit. c. non ſolùm de appellat. in 6. c. ad diſſoluendum* 11. *q.* 1. *Caſſador. deciſ.* 3 *de reſtit. ſpoliat. Afflict. deciſ.* 352. & 354. *Valaſc. deciſ.* 91. & 156 *Gratian. deciſ. Marchia* 70. & 91. *Maſtril. deciſ.* 52. *nu.* 10. *Caſber. deciſ.* 5. *Veral. deciſ.* 154. *par.* 1. *Præſ. de Franch. deciſ.* 637. *Guid. Pap. deciſ.* 74. *Balb. deciſ.* 285. & 476. *Mohed. deciſ.* 11. *de prebend. Rot. in recent. deciſ.* 235. & 264. & 351. *par.* 1. *to.* 1. & alibi paſſim, nouiſſimè *Martin. Andraas dec.* 10. recenter *Berlieb. deciſ.* 131. vbi
3 quòd appellās facit ſe indignum appellatione, ſi illa pendēte aliquid innouetur, taliter vt Iudex, à quo perindè ac ſi nunquàm appellatum fuiſſet, ad executionem procedere poſſet *ex Gayl obſeruat.* 146. *lib.* 1. & *Minſynger. obſerue.* 50. *cent.* 2.

Operatur enim appellatio, vt cauſa dedu-
4 catur ad terminos litis conteſtatæ *Præſ. de Franch dec.* 370 dicens, illam ſuſpendere, & extinguere iudicatum.

SVMMARIVM.

1 *Appretium quid importet, & qualiter faciēdum.*
2 *Domini bonorum debent intesse tēpore apprety.*
3 *Accataſtatio facta non præiudicat illi, qui non fuit præſens.*
4 *Cataſtum legitimè factum quos pariat effectus, nu.* 5. 6. & 7.

De Appretio, ſeù bonorum æſtimatione, Rubrica.

Collectanea I.

1 APretiū (quod nihil aliud importat, niſi bonorum æſtimationem, eorumq; reditum) eſt faciendum, habito reſpectu ad vtilitatē domino redundantem, ſublato onere, aliàs ſi contrarium fiat, poſſet ipſe dominus prætendere exgrauationem, prout ſic vigore prouiſionum directarum locorū Gubernatoribus, & in ſubſidium Reg. Audientiæ à Reg Cam. Sum. vidi determinatū, & præcisè tempore meo in Reg. Tribunali Collegiato Capitinatæ ad fauorem Iuliani de Mango. 2 Huius

2 Huius autem apprętij tempore benè erit, vt interſint bonorum appretiandorum domini, ſi attendamus theoricam *Claper. in deciſ. fiſcalib.q. vnic. cauſ.* 36. vbi allibratio facta in catasto non præiudicat illi, qui non fuit vocatus, & deſcriptio, vel æſtimatio rerum ſingulorum eſt facienda, præſentibus, vel legitimè citatis poſſeſſoribus, niſi fraude abſentes ſint, quam æſtimationem eſſe faciendam ſubiectis 4 oculis rebus, autumat, inſuper annuens, cataſtum ritè, & legitimè perfectum ſequentes gignere effectus.

5 Primus eſt, nàm illi datur plena fides, adeò vt poſſeſſor, & ſi alienauerit res in illo deſcriptas, cogatur tamen ſoluere, donec in æſtimum ementis ſit relata, & ſi quid ſoluit, vtili negotiorum geſtorum actione ab emptore repetere poſſit.

6 Secundus eſt, quia alienatio rei in cataſto ſolemni deſcriptę in non idoneum facta, non præiudicat Ciuitati, nec liberat venditorem à ſolutione collectarum rei venditæ, ſed requiritur, vt alienatio fieret in æquè idoneum.

7 Tertius eſt, nàm poſt cataſtum inſinuatum, & approbatum, nequit abſq; ordinatione generalis Concilij Tabularius aliquid immutare in eo ex *l.* 1. *C. de apoch. & l.* 1. *C. de immunem. conced.lib.* 10.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio Pragmaticæ.*
2 *Appretium ab initio præſumitur fuiſſe iuſtum.*
3 *Appretium nouum quando ſit faciendum.*
4 *Appretium debet fieri rationabiliter.*
5 *Appellatione ſtabilium quæ veniant.*
6 *Pecunia ad emptionem deſtinata, & in Banchis repoſita an veniat appellatione ſtabilium.*
7 *Annui reditus venditi per Regiam Curiam nequeunt imponi ſub tali appretio.*
8 *Pro pecoribus, & alijs animalibus ſoluuntur collecta, ſed limita, vt nu.* 9.
10 *Bona ſunt allibranda per annuos fructus, non tamen ipſi fructus.*
11 *Forenſes pro quibus collectis teneantur.*
12 *Accataſtari debent Ciues pro bonis ſitis in territorio.*
13 *Collectæ an ſint ſoluendæ pro bonis in alio territorio poſſeſſis, & in æſtimo allibratis.*
14 *Habentes priuilegiũ eximũtur à contributione.*
15 *Ciues omnes debent deſcribi in cataſto.*
16 *Pauperes ſunt exempti à ſolutione collectarum.*
17 *Et an vidua, & num Eccleſiaſtica perſona, num.* 18.
19 *Domus propriæ habitationis non ponuntur in appretio.*
20 *Et quid reſpectu domorum locatarum.*
21 *Et quid reſpectu rerum pretioſarum nullius reditus.*
22 *Bona debent accataſtari, deducto onere.*
23 *Focularia Sclauonum, & Albanentium numerantur quolibet anno.*

De Appretio, &c. Pragmat. I.

Collectanea II.

VT iniuſta fidelium grauamina, &c.

1 Hic reſcribitur ad remouenda ſubditorum grauamina iuxtà tenorem Capituli Caroli II. quotannis de menſe Maij in ſingulis Regni locis bonorum ſtabilium, & mobilium vniuſcuiuſq; fieri, & renouari appretium, ſecundùm quod quilibet bona poſſidet, & pro modo exigentiæ eorundem, ſiuè ibi, ſiuè alibi incolatum habeat, in functionibus fiſcalibus impoſitis, & pro tempore imponendis à Curia contribuat.

Appretium bonorum ſingulorum ciuium, ad finem taxandi, & ab illis colligendi collectas eſſe faciendum, enunciauit (licèt incidenter) *Rota in vna Auxioma coràm R. P. Capizucco in manuſcriptis diuerſorum*, & Ciues eſſe deſcribendos in cataſto pro omnibus ſecularibus ab eis poſſeſſis, firmat *Claper. in deciſ. fiſcal.q. vnic. cauſ.* 2.

2 Quod quidèm appretium præſumitur fuiſſe ab initio iuſtum, ſed vbi læſio, & inæqualitas reſultaret varietate temporum, & mutatione 3 rerum in oneribus ſubſtinendis per Vniuerſitates, deueniendum eſt ad nouum appretium, cuius augmentum, & diminutio facienda ſunt iuxtà rerum augmentum, & diminutionem, illiuſq; reformatio poteſt peti etiam ab vno tantùm de populo, & non obſtante quauis tẽporis diuturnitate, vt hæc, aliaq; multa probat *Cyriac. controuerſ.foreńſ.* 156. *to.* 1.

4 Indè rationabiliter quotannis apprętiũ fieri debere in hac ſtatuitur pragmatica.

Sed quatènus, tale appretium mandetur fieri de bonis ſtabilibus, & mobilibus.

5 Pro coronide obſeruabis, ſtabilium ſub nomine quàmuis veniant annui reditus, & introitus *Clem. exiui de paradiſo* §. *cumq; annui reditus de verb.ſignific. Theſaur. deciſ.* 160. *Ambroſin.deciſ.Peruſ.* 5. *Theſaur. forenſ.q.* 2. *par.* 2. *Epiſc.Ricc.deciſ.Car. Archiep.Neap.* 134. *par.* 1. vbi quàmplures alios Deciſionarios cumulat, vt apud eum, *Greue in obſeruat. Camer. Imperial.lib.* 2. *concluſ.* 10. vbi conſiderat quòd ve-6 niunt pecuniæ ad emptionem deſtinatæ, vt pecuniam in Banchis poſitam illorum ſub nomine venire, cenſuit *Gratian. deciſ. Mareb.* 95. *nu.* 90. ſed contrarium *Theſaur.deciſ.* 160.

7 Tamen in tali apprętio imponi nequeunt annui reditus venditi per Regiam Curiam ſuper functionibus fiſcalibus, & cęteris Regijs impoſitionibus contrà Ciues poſſeſſores, vt iudicatum fuiſſe in Collaterali Conſilio teſtatur *Zappul.in pragm.* 5. §. 20. *num.* 13. *ſuprà de Adminiſtr.Vniuerſit.*

I 3 Ie

8 Et firma, vt nedùm pro bonis ſtabilibus, & mobilibus tenetur quis contribuere in muneribus,& collectis Vniuerſitatis, ſed etiam pro pecoribus, iumentis, & alijs quibuſcunq; ani-
9 malibus, niſi in æſtimatione fundi eſſet habita ratio ipſorum animalium,tanquam inſtrumentorum fundi, nàm tali caſu non venirent æſtimanda, nè contingat, poſſeſſorem duplici grauari onere,& bis accataſtari *Claper. deciſ. fiſcal. q. vnic. cauſ. 2.*

Et dùm pro modo exigentiæ bonorum cõtributionem à poſſeſſoribus faciendam eſſe mandatur.

10 Signa, quòd licèt bona allibranda ſint æſtimanda per fructus annuos, non propterea ipſi fructus ſunt allibrandi *Claper. deciſ. fiſcal. cauſ. 35. quæſt. 2.* & ità ſeruatur in praxi, ſicq; à Regia Camera,& Collaterali Conſilio ſolent expediri prouiſiones.

Ad ornatum autem illorũ pragmaticæ verborum, *ſiuè ibi, ſiuè alibi habeat incolatum.*

11 Adde videndus *Theſaur. dec.* 149. vbi habes, pro quibus collectis forenſes debent contribuere in apprezio *Minſynger. obſeruat. 22. cent. 5. & Claper. in deciſ. cauſar. fiſcal. q. vnic. cauſ.* 37. nouiſſimè *Leon. deciſ. Rot. Valent.* 159 *lib.* 2. vbi tractat,in quibus caſibus tenentes terras in alieno territorio teneantur contribuere cũ Vniuerſitate, in cuius territorio dictæ terræ ſitæ ſunt, & vide *Reg. Salernitan. deciſ.* 38. vbi
12 quòd accataſtari debent cives pro bonis ſitis in territorio, & accataſtati debent bona, in quo poſſeſſores sũt numerati, & ad materiam *idem deciſ.* 39. vbi collecta impoſita omnibus ſoluentibus pro rata ad eos ſpectante, an etiã ipſi teneantur pro rata illorum, qui non ſunt ſoluendo,& negatiuè deciſum fatetur.

13 At an collectæ ſint ſoluendæ per forenſes pro bonis poſſeſſis in alieno territorio, & in æſtimo allibratis, dũ dubitaretur, eſſe territoria communia inter ipſas Vniuerſitates, neq; inter eas vnquam fuerat diſtinctio,ſecundò ob præſumptionem iuris non ſoluendi, tertiò attentis oneribus ipſorum forenſium in proprio domicilio ſuſſerentibus pro bonis ipſis,cùm duplici onere grauari non deberent,concluditur in fauorem forenſium *Anna conſ.* 59.

14 Cæterùm,quia in *tex.* noſtro ſtatuitur,à ſupradicta contributione non eſſe eximendos, niſi qui ſpeciali priuilegio ſint muniti,vel aliàs legitimè ſint exempti.

Adde *Claper. in deciſ. fiſcalib. quæſt. vnic. cauſ. 36. quæſt. 2.* vbi quòd debent in cataſto deſcri-
15 bi omnes cives,& municipes,qui in collectis contribuere tenentur de iure, non autem perſonæ,quæ aliquo priuilegio sũt immunes,cùm ab eis contributio non debeatur, neq; debeat exigi collecta.

16 Inter quos connumerari pauperes,ex *text. in cap. 4. extrà de cenſibus* fundat *Franc. Marc. deciſ.* 490. & *Nos* latiori calamo exarauimus in *tract. de priuileg. miſerab. perſonar. priuileg.* 73.
17 & mulieres viduas habentes in bonis circà vnam vnciam annuam non taxari in apprezio vidi quandoq; ſeruatum, prout & pupillorum bona non taxari ad inſtar aliorum bona viriliter, & vtiliter illa procurantia aſſerere non erubeſco.

18 Et reſpectu Eccleſiaſticarum, & Religioſarum perſonarum non eſt quid diſputem, cùm cantent pro eis iura,modificatiuè tamen iuxtà ſacrorum canonum ſanctiones, & Supremorum Tribunalium deciſiones *cap. non minus de immunit. Eccleſ. Anna allegat.* 13. *Theſaur. deciſ.* 234. *Guid. Pap deciſ.* 78 & 383.

19 Non tamen omittam dicere, domus propriarum habitationum minimè poni in apprezio,prout ſeruatur,& in Regia Audiẽtia Apulæ determinatum fuiſſe reminiſcor ex *l. vniuerſi, & ibi gloſ. C. de vectigalib.* vbi in diſcurſu
20 aſſerebatur, domus locatas in apprezio deductis expenſis in earundem reparationem cõcurrentibus, & tantò minùs poni valorem, ſiuè reditus domorum pro illo anno.

21 Et ſic reſpectu rerum pretioſarum nullius reditus concludebatur ex *l. 2. C. de præd. & reb. nauicul. lib.* 11.

22 Accataſtari enim debêt bona deducto onere illis iniuncto *Reg Salernitan. deciſ.* 38. qui in
23 *dec.* 40. annuit, focularia Sclauonum,& Albanenſium quolibet anno numerari, & eorum numerationem non fieri per cõprobationem, qui ſoluunt carolenos vndecim pro quolibet foculari.

SVMMARIVM.

1 *Aquarum ſpecies multæ ſunt.*
2 *Aquæ temporales,vel naſcentes in fundis Priuatorum ſpectãnt ad Dominos fundi.*
3 *Commendatarius non poteſt cogi alteri concedere aquam naſcentem in loco commendæ.*
4 *Aquæ in Regno ſunt Baronum.*
5 *Barones non poſſunt ſe intromittere in aquis Priuatorum.*
6 *Aquarum curſus diuerti non debet à ſolito.*
7 *Vicinus poteſt diuertere aquam naſcentem in ſuo fundo in præiudicium vicini inferioris, limita vt nu.* 8.
9 *Quibus modis competit ius euacuandi aquas in alienum.*
10 *Curſus ſolitus aquarum nequit impediri.*
11 *Interdictum aquæ pluuiæ arcendæ an competat vicino contrà vicinum aquam auertentem.*
12 *Venditor habens aquam in eius domo, quæ per canales fluit in alias ſuas domos, ſi cogitur de neceſſitate illam vendere, an poſſit ſibi reſeruare aquam,& diſtinguitur, vt nu.* 13.
14 *Seruitus in dubio cenſetur impoſita.*

De

De Aquis,& Aquæductibus. Rubricá.

Collectan. I.

1 AQuarum ſpecies multæ ſuut, interdum
enim exiſtunt in lacu, qui dicitur locus
continens viuam aqnam ſiue alio exitu, nun-
cupanturq; viuæ ad differentiam ſtagni, qui eſt
locus contiuens aquam temporalem, ibi ſta-
gnantem,& vocatur in ſtagno aqua ibi ſtagnās
ad differentiam fluminis,in quo eſt aqua fluēs,
& perennis, nam ſi non erit perennis appella-
tur torrens, cuius aquæ in Hyeme currunt,&
in Aeſtate deſiccantur, origo fluminis dicitur
fons,locus autem,ſuper quo cubit, ſeù fluit di-
citur alueus, vt hæc omnia probauit *Rot. in*
vna Auximana aquarum coràm R.P. Penia.
2 Aquæ non exiſtentes perpetuæ, vel naſcen-
tes in ſundis Priuatorum ſunt priuatæ, & ſpe-
ctant ad fundi dominos *Vrſill.deciſ.*338 *Anna*
allegat. 28. inde tales aquæ non poſſunt duci
abſq; ipſorum conſenſu, patet ex *l. aquas C. de*
*ſeruit.& aqua,vbi Scribentes, Viuius deciſ.*411.
3 & vide *Mart. deciſ.*174. vbi aquam naſcentem
in priuato loco commendę,vti ipſius proprie-
tate Commendatarium non poſſe cogi alteri
concedere, nec Principem illa vti poſſe pro
publico,niſi ſoluto iuſto pretio.
4 Et hinc, quamuis hodiè aquæ in Regno ſint
Baronum *Afflict.deciſ.*388 *Reg.Salernit.dec.*21.
5 *num.*203.tamen in aquis naſcentibus in ſundis
Priuatorum non poſſunt ſe intromittere, vt
deciſum per Regiam Camer. Summar. inter
Magiſtros Sanctæ Mariæ à Chea Ciuitatis Vi-
ciequenſ. & Baronem *Anna ſingular.* 35. li-
cèt ipſi Barones prohibere poſſint aquas naſ-
centes in particulari proprio territorio, vt
deciſum tradit *Maſull.ad Capyc.deciſ.*168.*nu.*
7. *Ann.ſing.*36.ſecùs in communi pro vſu Ci-
uium, & eorum animalium *Viuius deciſ.* 344.
aut pro irrigatione agrorum *Præſ. de Franch.*
deciſ. 183.
6 Aquarum curſus non debet diuerti à ſoli-
to,& conſueto in præiudicium aliorum *Præſes*
*de Franch.deciſ.*183.*num.*6.*&* 15. cùm ille in
præiudicium alterius immutari non poſſit
*Franc.Marc. deciſ.*559. *tom.*1.*& deciſ.*270.*&*
557. *tom.*2.
7 Sed poſſe aquam naſcentem in ſuo diuerti à
Domino in præiudicium vicini inferioris, in
cuius prædio illa deſcendit, tutantur *Theſaur.*
*deciſ.Pedemont.*245.*Viuius in dict.deciſ.*411.&
Nos diximus *forenſ.quæſt.*87.*part.*1.quæ tamē
8 opinio procedit,niſi adeſſet ius ſeruitutis pręſ-
criptæ per longum tempus, vel pacto, cùm
9 aquas deriuandi,ſeù euacuandi in alienum tri-
bus modis ius competat, pacto,natura,loci, &
temporis vetuſtate *l.*1.*§.fin.l.*2.*in princip.ff.de*
*aqua pluu.arcend.Franc.Marc.deciſ.*111.*num.*
10.*tom.*2.*Cyriac.controuerſ. forenſ.*179.*tom.*1.
10 vbi etiam, quòd aquarum decurſus ſolitus
impediri nequit, & alia multa in materia cu-
mulat, & quòd earum impedimentum vt re-
moueatur,Iudicis officium implorari poteſt.
11 Et aquæ pluuiæ arcendæ interdictum an
competat vicinis contra vicinum auertentem
aquam, nè influat in fundum ſuum, quæ reſta-
gnata per viam publicam influat in prædia vi-
cinorum, declarat *Reg.Rouit.deciſ.*93. vbi pro
negatiua parte deciſum videtur.
12 Sed aquam habens venditor in ſonte eius
domus, quæ per ſtillicidios, ſiuè canales fluit
ad alias domos ipſiuſmet venditoris, ſi co-
gatur de neceſſitate domum ipſam vende-
re, an poterit reſeruare ſibi aquam, vt fluat
ad alias domos, adeas *Raudenſ. deciſ.Piſan.*5.
13 *num.*85. *Capyc.deciſ.*187. vbi ex diſtinctione
concluditur, aut contractus eſt completus, &
inſtrumentum celebratum, vt tunc ſi agatur
differentia de hoc actu ſeruitutis. & in inſtru-
mento non eſſet clauſula, quòd dabat domum
francam,debeat ſeruari, vt diſtinguatur, an iſte
actus ſit ſeruitutis continuæ, & permanentis,
& tunc videtur ſeruitus impoſita, ſi verò adeſ-
ſet dicta clauſula, ſubdiſtinguatur, aut emptor
ſciebat talem actum, & qualitatem, & vendi-
tor tenetur, aliàs non, aut non eſt celebratus
contractus,& tunc recurrendum eſt ad conie-
14 cturas reſultantes ex præcedēti tractatu, aliàs
in dubio videretur, quòd ſit impoſita ſeruitus,
maximè ſi coutrahentes hoc ſciebant, quaſi
quòd ſi ignoraſſent, ſeruitus videretur impoſi-
ta, tamen quia venditio ipſa fiebat ex neceſſi-
tate,& emptor ſi ſciuiſſet, vel non cōtraxiſſet,
vel minus emiſſet,concluditur in præſenti caſu
decidendò,quòd tantò minus emat emptor,&
quòd illa aqua poſſit duci per venditorem, cō-
pletis priùs commoditatibus.

SVMMARIVM.

1 *In aqua Formalis Neapolis nequeunt lauari panni linei nec linum curari, num.*4.

2 *Lauatio pannorum tendit ad neceſſitatem vſus humani.*

3 *Lauatio pannorum in parte fluminis quando prohiberi poſſit.*

5 *Arbores per quantum diſtare debeant ab aquaductibus.*

De Aquis,&c. Pragm. I.

Collectan. II.

LI anni proſſimi paſſati, &c.

Plura,& diuerſa capita pro conſeruā-
da aqua Regij aquęductus,vulgò,*Formalis* hic
reponuntur.
1 Cùmq; inter cętera in §.3. illud reſultet, vt
nemo

nemo in aqua prædicta lauet pannos lineos,
nec olera,& nè immittat res immundas.

2 Firma, quòd regulariter licèt lauatio pan-
norum, vti tendens ad neceſſitatem vſus hu-
mani prohiberi nequeat, ad *tex. in l.* 1. *C. de*
mancip. & colon.lib. 11.

3 Tamen prohiberi poterit, nè fiat in loco, in
quo naſcitur aqua,ſed in parte inferiori flumi-
nis, ſeù fontis, vt fuit iudicatum in Sacro Re-
gio Conſilio inter Vniuerſitatem Rionigri, &
eius Baronem, referente Regio Conſiliario
Vitellio,& vide in noſtro *tract.de grauam.va-*
ſallorum tom. 1. *grauam.* 319. ubi *DD.* authori-
tates, aliaq; guſtabis.

4 Et adde, quòd in dictis aquis neq; curatio
lini poteſt fieri.

Et quatènus in §.15. mandatur, ut arbores
exiſtẽtes contigui per uiginti palmos ipſi For-
mali euelli debeant.

Iungè *Viuium decif.*242. ubi firmat, arbores
5 debere diſtare per uiginti pedes ab aquædu-
ctibus,& uide *Franc.Marc.decif.*501.*tom.*1. &
Duſium decif. Bonon. 110. ubi tutatur, *tex.in l.*
fin. ff. fin. regund. non habere locum circa ar-
bores, quæ plantantur, & talem legem ſolùm
in prædijs urbanis obſeruari.

SVMMARIVM.

1 *Arbiter à Iudice differt.*
2 *Arbiter poteſt procedere de iure, & de facto.*
3 *Arbiter in iure noſtro dicitur amicabilis Com-*
poſitor.
4 *Verba non faciunt arbitrum, nec arbitratorem,*
& vide num. 5.
6 *Poteſtas arbitrorum dependet ex compromiſſo.*
7 *Hæc poteſtas quando præſumitur conceſſa arbi-*
tris.
8 *Arbitri electi non poſſunt recuſare onus, ſed li-*
*mita, vt num.*9.
10 *Arbiter non poteſt eſſe Iudex ordinarius.*
11 *Monachus an poſſit eſſe arbiter, & an arbitra-*
tor, num. 12.
13 *Monachus effectus Epiſcopus poteſt eſſe arbiter.*
14 *Mulier nequit eſſe arbitrix, ſed arbitratrix, nu.*
17.
15 *Munus iudicandi non conceditur fœminis.*
16 *Arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum.*
18 *Arbitramentum non dicitur iudicium, ſed po-*
tiùs contractus.
19 *Laicus non poteſt eſſe arbiter cauſæ ſpiritualis,*
*limita, num.*20. *& an poſſit arbitrari cauſas*
*fructuum rerum ſpiritualium, num.*21.
22 *Laicus non poteſt arbitrari in cauſa vſurarum.*
23 *Arbiter poteſt citare.*
24 *Arbitri poſſunt allegari ſuſpecti.*
25 *Arbitri non poſſunt immittere in poſſeſſionem.*
26 *Arbitri poſſunt facere taxationem expenſarum,*
& fructuum.

De Arbitris. Rubrica.

Collectan. I.

1 Arbiter & ſi à Iudice differat §.1. *Inſtit.de*
action. l.lex ff.ad l.Iul. repetund. eſt ta-
men ipſe Iudex compromiſſarius *l.Pomponius*
*ff. de arbitr.l.*4. *& penult. C.eod.Rot.in vna Pa-*
duana compromiſſi coràm R. P. Remboldo, ubi
quòd propriè arbiter ille dicitur, in quem Par-
tium uoluntate factum eſt compromiſſum, ex
*l.*3. *§.tametſi ff. de arbitr.*

2 Arbiter cognoſcendo procedere poteſt de
iure, & de facto,in pronunciando verò de iure
tantùm ſententiam profert *Barz.decif.Bonon.*
67.*nu.*13. *Gayl obſeruat.Camer.Imperial.*150.
*num.*4.*lib.*1. licèt ob quietem,& bonum pacis
extra compromiſſum valeat manus extendere
*Raudenſ.decif.Piſan.*23.*num.*33.

3 Datur pariter & arbitrator in iure noſtro,
& eſt quidam amicabilis compoſitor, qui po-
tiùs de facto, abſq; aliquo iuris ordine litem
dirimere habet *Balb. decif.*263. *Maſtrill.decif.*
91.

4 Arbitrum autem, & Arbitratorem non fa-
ciunt verba, puta quòd Partes ità illum in cõ-
5 promiſſo vocauerint, ſed poteſtas illis ab eiſ-
dem Partibus tributa oſtendit, an vt arbitri,
vel vt arbitratores procedere debeant, exem-
pli gratia, ſi dictum fuerit, quòd arbitrator li-
bellum,probationes, & reſponſiones recipiat,
ac iuris ordine ſeruato procedat, iſte non ob-
ſtante verbali nominatione, vt arbiter, nec vt
arbitrator procedere debet, ſicut è contra, ſi
arbitro dictum fuerit, vt litem de plano, & ex
bono, & æquo decidat, tunc non arbiter, ſed
arbitrator cenſebitur, & vti talis procedere
debet.

6 Arbitrorum poteſtas ex compromiſſo de-
pendet *l. non diſtinguemus §.de officio, l. ſi eum*
7 *dies §.plenum ff.de arbitr.Caber.decif.*39.*num.*
5. quæ quidam poteſtas præſumitur conceſſa,
quamuis compromiſſum non appareat, ſi ta-
men in laudo antiquo fiat mentio de poteſta-
te arbitrorum *Afflict.decif.*117. *Franc.Marc.*
*decif.*440.*tom.*1. *Viuius decif.*131.

8 Arbitri electi iuris,vel ex forma ſtatuti,(pro-
ut in noſtro Regno) vigore *pragm.*1.*huius ru-*
bric. non poſſunt recuſare onus, ſed coguntur
9 compromiſſum acceptare *Viuius decif.*57. vbi
tamen modificat, ceſſare hanc concluſionem,
quotiès damnum electo in arbitrum immine-
ret, quia tunc acceptare non cogeretur, niſi
Pars ab omni damno illum indemnem ſeruare
caueret.

10 Arbiter Iudex ordinarius eſſe non poteſt *l.*
ſed & ſi §.ſi quis Iudex ff.de arbitr.cap.infames.
3.*quaeſt.*7. *Guid.Pap.decif.*69. *&* 370. *Franc.*
*Marc. decif.*465.*tom.*1. *Balb.decif.*411. de quo
latiùs vide ſcripta infra in *pragm.*7.*de offic.Iu-*
dic.

11 Ar-

Google

11 Arbiter Monachus eſſe nequit,niſi concur-
rentibus licẽtia Superioris, & Monaſterij vti-
litate *cap. Monachi 16 q.1.Guid.Pap.decif.563.*
vbi etiam *Rantbin.in addit.Franc.Marc. deciſ.*
528.vol.1. Verall.deciſ.164.par.1. aliàs geſta‿
ab ipſo nullitatis vitio macularentur *Gratian.*
deciſ.94.

12 Licèt benè poſſit eſſe arbitrator, quia exer-
ceret opus pietatis, per arbitramentum Par-
tes ad concordiam reducendo *cap. iniuſtum‿*
11.quæſt.3. Rot in vna Viennen. compromiſſi in
anno 1578.coràm R.P.Cantuccio, Ludouiſ.de-
ciſ.204.num.9.

13 Et Monachus factus Epiſcopus arbiter be-
nè poterit eſſe, quia Epiſcopalis dignitas, non
Monachatio attenditur *Grammat.* ſepiùs cit.
deciſ.9.num.2.

14 Arbitrix mulier eſſe nequit *l. fin. C. de ar-*
15 *bitr.* iudicandi enim munus non conceditur
fęminis, quia ciuilibus officijs non funguntur
l.cùm Prætor §.non autem ff.de iudic.l.2.ff.de‿
reg iur. ità etiam arbitri officium ſumere pro-
16 hibentur, cùm arbitria ad inſtar iudiciorum‿
ſint redacta *l.1.ff.de arbitr.cap.cùm dilectus eod.*
17 *tit.* benè tamen poterit eſſe arbitratrix,quia‿
arbitramentum in nulla authoritate iudiciali
18 fundatur, nec iudicium dicitur, & habetur in-
ſtar contractus potiùs,quàm actus iudiciarius,
& hãc opinionem canonizauit *Rota apud Lu-*
*douiſ.*citat.*deciſ.204.*

19 Arbiter cauſæ ſpiritualis non poteſt eſſe lai-
20 cus *Guid.Pap.deciſ.69* vbi hoc limitat, quan-
do fieret compromiſſum rei ſpiritualis in Cle-
ricum,& laicum ſimul,cum Summi Pontificis,
vel alterius Superioris ſpiritualis authoritate,
quia tunc benè valebit, vt in quadam cauſa‿
fuit obſeruatum in Regno tempore ſęlic.mem.
Clement. VIII. qui commiſit illam cauſam‿
Reuerendiſſimo Nuncio Apoſtolico,& D.Pe-
21 tro de Vera ab Aragonia, licèt poſſit arbitra-
ri cauſas fructuũ rerum ſpiritualium ,ac expẽ-
ſarum, quoàd illos erogatarum, vt etiam de‿
cauſa poſſeſſorij beneficialis, concludit *Guid.*
Pap.d.deciſ.69. num.2.

22 Nec in cauſa vſurarum, illum arbitrari poſ-
ſe tutantur *Franc.Marc.deciſ.487.tom.2. à nu.*
21.cum ſeq. Ruiz deciſ.Lituan.5.num.2. & la-
tiùs *Caeber.deciſ.137.*

23 Arbiter poteſt citare *l.ſed interpellatur §.*
arbiter ff.de arbitr.Boer.deciſ.283.num.39. per
Nuncium, vel Epiſtolam, non autem per Edi-
ctum *Balb.deciſ.339.*

24 Arbitri allegari poſſunt ſuſpecti *l.non diſtin-*
guemus §.cùm quidam ff.de arbitr. Barz.deciſ.
*Bonon.63.num.18.& 19. Maſtrill.deciſ.91,*li-
cèt contrarium tuetur *Anna ſing. 72.* cuius
opinio poterit practicari in Regno.

25 Arbitri non poſſunt immittere in poſſeſſio-
nem,licèt valeant pronunciare de immittendo
Ludouic.deciſ.Peruſ.47.

26 Benè tamen valent expẽſarum,ac fructuum
condemnationem, & taxationem facere, licèt
de illis nulla fuerit facta expreſſio, dummodò
compromiſſi tempus nõ ſit elapſum *Chartar*
deciſ.Rot. Genuæ 5.

SVMMARIVM.

1 *Odia,rixæ, & litium expenſæ ſunt vitanda.*
2 *Minores tenentur compromittere, verùm cum‿ authoritate curatoris, num.3.*
4 *Compromiſſum debet fieri etiam ſuper alimentis, ſtante ſtatuto, quòd cauſæ compromittantur, & etiam ſuper quanto vitæ militiæ,num.6.*
5 *Compromiſſum peti poteſt inter fratres,quorum vnus vendicat fundum ab altero venditum, qui aliàs pro emptoris defenſione, in iudicio comparuit, & ita conſultum vidiſſe teſtatur Author, num.7.*
8 *Compromiſſum poteſt peti per venditorem Authorem laudatum coniunctum cum actore.*
9 *Clerici conſanguinei poſſunt cogere laicos conſanguineos,cum quibus lites agũt, & ita practicatur, num.10.*
11 *Curator hæreditatis iacentis poteſt petere compromiſſum.*
12 *Cõpromitti quoties debet, & id eueniſſe in facto, teſtatur Author,num.13.*
14 *Compromiſſum non datur, vbi agitur ex teſtamento,& nec ſuper quæſtione iuris, num.15. & nec in cauſa appellationis, & in iudicio nullitatis,num.16.ſed vide,num.17. neq; poteſt fieri poſt ſententiam,quæ tranſiuit in rem iudicatam, num.18. ſed vide,num.19. nec vbi ſunt inſtrumenta liquida,num.20. nec in criminalibus,num.21. neq; in cauſis feudalibus, num.22.ſed vide,num.23.*
24 *Compromiſſum nõ poteſt peti,quoties fuerit diſſoluta affinitas per mortem, & in ſpolio recti,vel poſt datum terminum, num.25.*
26 *Compromitti quoties debeat.*
27 *Compromiſſum eſt quædam tranſactio.*
28 *Compromiſſum in arbitros requirit ſcripturam.*
29 *Compromiſſum finitur triennio.*
30 *Renunciatum ſententiæ non dicitur per compromiſſum.*
31 *Verba compromiſſi comprehendunt acceſſoria, & connexa.*
32 *Poteſtas eligendi tertium poteſt dari arbitratoribus.*
33 *Compromiſſum extinguitur per mortem vnius ex arbitris.*
34 *Compromiſſum nouum eſt,ſi additur, vel detrabitur priori.*
35 *Arbitratores paciſci poſſunt de mittendo ad conſilium ſapientis, non autem compromittentes.*
36 *Dies compromiſſi incipit ab acceptatione.*
37 *Hæres conuentus à conſanguineo, ſi compromiſerit cauſam, & obliget ſe nomine proprio de parendo laudo, poteſt opponere diſcuſſionem‿ inuentarij.*
38 *Compromiſſum factum in duos, vt in caſu diſcor-*

cordiæ tertium aſſumerent, an valeat.
39 *Quis Iudex cogat ad eligendum tertium arbitrum, & num. 40. & 41.*
42 *Diſpoſitio iuris canonici attenditur in terris, & iuriſdictione Summi Pontificis.*
43 *An valeat compromiſſum in duos, quòd in caſu diſcordiæ eligant tertium.*
44 *Cõpromiſſo facto in tribus, data poteſtate, quòd ſimul proceſſerint, valet ſententia data per duos.*
45 *Compromiſſo pendente dormit curſus fatalium.*

De Arbitris. Pragm. I.

Collectan. II.

ODia, quæ inter coniunctos, &c.

Mandat hæc Pragmatica, quòd cauſæ inter
coniunctos vſque ad quartum gradum com-
promittantur, aliquibus exceptis, & meritò, vt
1 odia, rixæ, & licitum expenſæ euitentur, vt per
Carthar. decis. 25. Ludouic. deciſ. Peruſ. 47. Fabr.
decis 35. tit. 75. Afflict. deciſ. 46. & hinc dicitur
fauorabilis *Verall deciſ. 215. par. 3.*
2 Amplia primò, diſpoſitionem huius pragma-
ticæ procedere etiam in minoribus, qui tenẽ-
tur compromittere *Benintend deciſ. 21. Ludo-*
uic. in deciſ. Peruſ 2. Surd. deciſ. 49. & ſic pluries
iudicatum tradidit *Anna ſingular.* 115. vbi
etiam *Additio* refert aliam deciſionem,
3 *Caualcan. in deciſ. 27. par. 1.* licèt in compro-
miſſo minoris, curatoris authoritas, & Iudicis
decretum interuenire debeant *Capyc. deciſ. 93.*
Put. deciſ. 205. lib. 1. Seſe in deciſ. Aragon. 168. &
ſic fuit deciſum in Sacro Conſilio in cauſa
Antoniæ Fauo de Theano cum Troiano de
Terra Petræ Molariæ. in Banca de Felice de
anno 1614.
4 Amplia ſecũdò, habere locum etiam in cau-
ſa alimẽtorum, quia compromiſſum ſuper ali-
mentis vigore ſtatuti eſt faciendum *Magon.*
in deciſ. Lucenſ. 73. licèt in Sacr. Conſil. referen-
te Freccia fuerit deciſum, procedendum eſſe
ad vlteriora, non obſtante petito compromiſ-
ſo, & hoc in cauſa Ioannis Franciſci de Fran-
chis, & Liuiæ Ambroſinæ coniugum cum Io-
anne Baptiſta Ambroſino.
5 Amplia quartò, iſtud compromiſſum fieri
poſſe ſuper quantitate vitæ militiæ *Afflict. de-*
ciſ. 43. & ſic dicit aliàs deciſum *Minad. in Con-*
ſilt. In aliquibus num. 12. verſ. de filiorum.
6 Amplia quintò, compromiſſum inter con-
iunctos, iuxta formam huius Regiæ Pragmati-
cæ debere fieri inter fratres, quorũ vnus ven-
dicat fundum ab altero venditum, qui aliàs
pro emptoris defẽſione in iudicio comparuit,
vt deciſum in Sacr. Conſil. annuit *De Bottis in*
addit. ad Bar. in quæſt. 3. verſ. Sacrum Cõſilium,
7 & nouiter vidi conſultum in quodam Colle-
gio habito inter diſertos viros.
8 Amplia ſextò, poſſe compromiſſum peti per
venditorem Authorem laudatum coniũctum
cum actore, vt deciſum refert *Vrſill. deciſ.* 15.
9 Amplia ſeptimò, Clericos poſſe cogere lai-
cos conſanguineos, cum quibus lites agunt, &
habẽt, ad compromiſſum faciendum, quia gau-
dent ſtatutis laicorum pro ſe facientibus, non
autem contra *Grammat. deciſ.* 100. *Caualcan.*
deciſ. 22. & 68 par. 2.
10 Sicque indiſtinctè vidi ſeruari in Regijs Tri-
bunalibus.
11 Amplia nonò, compromiſſum poſſe peti
etiam per curatorem hæreditatis iacentis, vt
pluries iudicatum in Sacr. Conſil. dicit *Anna*
ſingular. 121.
12 Amplia decimò, quòd ſi primum compro-
miſſum euanuit, tamdiù debet compromitti,
donec intentio pragmaticæ impleatur, & ne-
dum bis, ſed ter, & quater, & quoties opus
fuerit compromittetur, donec coràm arbitris
terminetur *Viuius deciſ. 87. Balb. deciſ. 127. Rot.*
diuerſ. in deciſ. 867. & deciſ 1062. par. 3. licèt per
binas vices debere compromitti, teſtetur de-
ciſum *Afflict. deciſ.* 46. & vide *Annam ſingul.*
13 109. idq; habui in facto in anno 1634.
14 Limita ſecundò, compromiſſum non dari,
vbi agitur ex teſtamento, licèt ſit liquidandum
per probationem mortis teſtatoris, & aditio-
nem hæreditatis, vt deciſum annuit *Capyc. in*
deciſ. 48. vide *Magon in deciſ. Lucenſ.* 99. vbi
quòd compromiſſum ſuper legato, & teſtamẽ-
to fieri non poteſt, Parte opponente, & hunc
locum allegando poſt primam impreſſionem,
ſequitur *Caſtill. deciſ. Sicilia 246. part. 3.* vbi alia
coaceruat.
15 Limita tertiò, compromiſſum non poſſe fie-
ri ſuper quæſtione iuris, vt in terminis noſtræ
pragmaticæ annuit deciſum *Minad. deciſ.* 3. &
nouiſſimè confirmat *Thomat. deciſ. Macera-*
tenſ. 6.
16 Limita quartò, in cauſa appellationis, in qua
compromiſſum fieri nequit, & ſic etiam in iu-
dicio nullitatis *Put. deciſ. 28. par. 2.* licèt quòd
17 compromiſſum non impediat tempus appel-
lationis, ſit deciſum *Guid. Pap. deciſ.* 115.
18 Limita quintò, non poſſe fieri poſt ſenten-
tiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam *Franc.*
Marc. deciſ. 465. par. 1. Viuius deciſ. 131. Ca-
uale. deciſ 45. par. 1. Surd. deciſ. 185. & ſic dictat
iſta noſtra Pragmatica. Conferunt ſcripta per
Raudenſ. in deciſ. 23. Balb. deciſ. 406. Faber de-
19 *ciſ. 9. tit. 35.* licèt hoc ſecùs eſſet, ſi de ſententia
in compromiſſo mentio facta fuerit, illiq; re-
nunciauerint *Franc. Marc. deciſ. 466. vol. 1.* vt
etiam eſt, ſi tractetur de offuſcatione eiuſdem
ſententiæ, quia poſſet compromitti *Carthar. in*
deciſ. 70.
20 Limita ſextò, non procedere compromiſ-
ſum, vbi ſunt inſtrumenta publica liquida, vt

per

per hanc pragmaticam in Regno eſt expeditum, & de iure communi tradunt *Balb. deciſ.* 405. *Magon. in deciſ. Florentin.* 119 noviter me citato in hoc loco, *Caſtill. d. deciſ.* 246 *num.* 12. *p.* 3. licèt id ceſſet, nè peti poſſit à tertio conuento iure hypothecæ, quia pragmatica procedit reſpectu Principalis, & non tertij, vt determinatum fuit per M.C.V. in cauſa nonnullorum de Pandolfo.

21 Limita ſeptimò, in criminalibus, in quibus non habere locum compromiſſum, habes *deciſionem Afflict.* 84. vbi ità reperies per Sacr. Conſ. deciſum. In Regno iſta opinio nullam habet difficultatem ex iſta noſtra pragmatica, quæ vult, quòd ciuiles tãtum cauſæ compromittantur, quod limites, velim, vbicunq; ciuiliter cauſa criminalis ageretur, nam tunc compromitti poſſet ipſa cauſa criminalis, vt in quadam facti contingentia obtinui.

22 Limita octauò, in cauſis feudalibus, de quibus per vaſallos abſq; Domini ſui Superioris conſenſu in Arbitros compromitti nõ poteſt, vt in Regno habemus *Cõſtitutionem Diuæ memoriæ §. arbitria*, & eſt *deciſio Afflict.* 138. licèt

23 ſit obſeruantia in Regno, quòd præſtetur aſſenſus in ſupremo Collaterali Conſilio quòad compromiſſa concernentia feuda, ſed ordinat, quòd Arbitri ante prolationem laudi, ſiuè ſententiæ ipſorum, in Collaterali Conſilio referant.

24 Limita nonò, compromiſſum non poſſe peti, vbicunq; fuerit diſſoluta affinitas per mortem, vt mortua vxore ceſſet compromiſſum inter ſocerum, & generum, & ſic in ſimilibus, vt ſocero, & nuru *Viuius in deciſ.* 181.

25 Limita decimò, in ſpolio recenti, vt per *Afflict. deciſ.* 84.

26 Sed quatenùs hic ſtatuitur, compromiſſum antè dationem termini ad probãdum dari debere.

Adde, quòd pariter ex iuris communis diſpoſitione ex neceſſitate antè litis conteſtationem compromiſſum eſt petendum, cùm ſit exceptio fori declinatoria, quæ antè conteſtationem opponenda eſt, & ita *Magon. deciſ. Lucenſ.* 73. *Viuius deciſ.* 131. *num.* 8. *Capyc. deciſ.* 48. vbi declarat, etiam poſt dationem termini ad probandum, peti illud poſſe, quoties non fuit proceſſum ad citationem teſtium, & præſentationem, ac productionem articulorum, quod reperio iudicatum in S. C. in cauſa D. Beatricis Patignæ cum D. Sancio Baſtida ad relationem D. Didaci de Vera in anno 1601. in Banca Romani, quo in caſu intimato termino fuit petitum illicò compromiſſum, & conceſſum.

Non debere autem cõcedi compromiſſum poſt datum terminum in cauſa, in qua erat cõtumax, patet ex *Afflict. deciſ.* 185.

27 Quibus præmiſſis, in hac compromiſſi materia obſeruabis primò, compromiſſum eſſe quamdam tranſactionis ſpeciem *Magon. deciſ. Florent.* 85. *Cauale. deciſ.* 45. *par.* 1. *Gayl obſeruat.* 141. *lib.* 1. *Barz. deciſ. Bonon.* 63. licet ſequuto laudo, illud tranſactionem eſſe autumat nouiſſimè *Scayn. deciſ. eiuſdem Rot. Bonon.* 95. *nu.* 18.

28 Obſeruabis ſecundò, compromiſſum in Arbitros requirere ſcripturam *Faber deciſ.* 2. *tit.* 26. *lib* 7. *Magon. deciſ. Florent* 119.

29 Obſerua tertiò, compromiſſum triennio finiri *Guid. Pap. deciſ.* 240. *Rot. diuerſ. deciſ.* 1881. *par.* 3. licèt in Regno vigore huius pragmaticæ, & ſi duorum, vel trium menſium, quando in caſu diſcordiæ eligitur tertius, ſtatutus ſit terminus, tamen, vt video, inoleuit praxis, & obſeruãtia eſt, Partes tribuere Arbitris, & Arbitratoribus breuem, ac longam dilationem ad eorum arbitrium, & vide *Boer. deciſ.* 283. *num.* 29.

30 Obſerua quartò, per compromiſſum non cenſeri renunciatum ſententię *Surd. deciſ.* 185. *Raudenſ. in deciſ.* 23.

31 Obſerua quintò, verba compromiſſi comprehendere acceſſoria, & connexa *Rot. diuerſ. deciſ.* 194. *par.* 1.

32 Obſerua ſextò, quòd poteſtas eligendi tertium in caſu diſcordię dari poteſt Arbitratoribus, nõ Arbitris *Franc. Marc. deciſ.* 462. *par.* 1. *Gratian. deciſ.* 236.

33 Obſerua ſeptimò, quòd compromiſſum extinguitur per mortem vnius ex Arbitris *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 37.

34 Obſerua octauò, quòd compromiſſum nouum eſt, ſi additur, vel detrahitur priori, ſuper quo confeſſio per Procuratorem facta non extinguitur *Afflict. deciſ.* 148.

35 Obſerua nonò, quòd Arbitratores paciſci poſſunt de mittendo ad conſilium ſapientis, nõ autem Compromittentes *Viuius deciſ.* 471.

36 Obſerua decimò, diem compromiſſi incipere ab acceptatione *Boer. deciſ.* 283. vide tamen *Præſ. de Franch. deciſ.* 626.

37 Obſerua vndecimò, quòd ſi hæres alicuius conuentus à conſanguineo cõpromiſerit cauſam vigore huius edicti, & in compromiſſo obliget ſe nomine proprio de parendo laudo, poſt laudum latum contra ſe, poteſt opponere diſcuſſionem inuentarij, non obſtante, quòd proprio nomine ſe obligauerit in compromiſſo, vt deciſum per Sacrum Conſilium refert *Minad. in deciſ.* 25. licèt contrarium habeatur per *Præſ. de Franch in deciſ.* 323. pro qua opinione aliàs fuit iudicatum in cauſa Marchionis Oriæ cum Ioanne de Figueroa penès Felicem Actuarium.

38 Obſerua duodecimò, quòd in duos factum compromiſſum, & ſi diſſentirent tertium aſſumerent, non valet, in aſſumendo autem tertium poſſent diſſentire, vt annotauit *Franc. Marc. deciſ. Delphin.* 463. ſubdès, quòd ſi etiam

39 diſcordarent in eligendo tertium, Iudex ordinarius

narius illos cogere poſſit, vt tertium certum eligant,& vbi Iudice mandãte Arbitri tertium certum non eligerent; eo caſu Iudex illum eliget.

40 Quãdò autem ex duobus Arbitris vnus eſſet Clericus, alter verò laicus ad eligendum tertium arbitrum Clericum coget Iudex Eccleſiaſticus, laicum verò Iudex laicus, & caſu, quo eſſent ambo Clerici, Eccleſiaſticus Iudex illos coget *Barz. deciſ. Bonon.* 87.

Si verò non eſſent arbitri, ſed arbitratores, & eſſent diſcordes, non ipſi eligent tertium, ſed eligetur à Partibus, & ſi eſſet compromiſſum in arbitros, & arbitratores, eo caſu modus, quo proceſſerint attendi debet, de qno *Franc. Marc. deciſ.* 464.

41 Et ſi factum eſſet compromiſſum in duos, vt in caſu diſſenſionis aſsumant Petrum, compromiſsum tunc valebit, quia in aſſumendo diſsentire non poſsunt *Bellon. deciſ. Genuæ* 21. *Caualc. deciſ. Fiuizan.* 20.

Quamobrèm ſi in tres compromiſsum factum fuerit, valebit illud, cùm ſufficiat, duos in. ſimul conſentire, dummodò tertius præſens fuerit, alioquin eo abſente, licèt duo conſentiant, arbitrium non valet, quia in plures fuit compromiſsum, & potuit præſentia eius trahere eos in eius ſentẽtiam *Gratian. deciſ. Marchia* 236.

Amplia, vt etiam ſi tertius arbiter fuiſset requiſitus, alij duo procedere, aut ſententiam ferre minimè poſſint, etiam ſi tertius fuerit præſens in diſcuſſione meritorum cauſæ, & dixit opinionem ſuam, & receſſit, adhùc alij duo ſententiam proferre nequeunt *Viu. deciſ.* 380. licèt contrarium, quòd ſi fuerit requiſitus, vel citatus, ſed ſe abſentauit, dedita opera, quia & quòd alij duo poſſint procedere, & ſententiam ferre, & tenere ſententiam ratione latitationis illius arbitri, quia vocatus, & contumax habetur pro præſente, tenuit *Faber lib. 2. deciſ. 3. de arbitr.* vbi tamen ſubdit, hoc non prodeſse, quia procederet in præiudicium contumacis, non aliorum.

Verùm de iure canonico diffinitũ eſt, quòd ſi unus ex tribus arbitris requiſitus, & vocatus ſe abſentauerit, alij duo ſententiam ferre poterunt, iure ciuili non obſtante, ut optimè tradit *Biſignett. deciſ. 3. tit. de arbitr.*

42 Quæ tamen iuris canonici diſpoſitio procedit ſolùm in terris, & iuriſdictione Summi Põtificis, in terris verò iuriſdictionis Regum, & Principum ſecularium procedit diſpoſitio iuris ciuilis *Viuius deciſ.* 380.

43 Inſuper obſerua, quòd ſi compromiſsum factum in duos, quòd in caſu diſcordiæ eligant tertium, non ualeat, tamen ſi Partes dixerint, quòd arbitri eligant tertium, antequàm de cauſa cognoſcere incipiant, tunc ualebit, ut optimè tradit *Puteus deciſ.* 105.

44 Obſerua etiam, quòd ſi factum fuerit compromiſſum, in tribus data poteſtas, & inſimul proceſserint, ualebit ſententia data per duos tantùm *Rot. in antiquis deciſ.* 851. ſi autem diſcordant duo arbitri inter ipſos, uerùm tertius diſcordat ab utroq; illorum, tunc illius tertij ſententia attenditur, in cuius ſententiam alij duo concurrere oportet *Balb. deciſ.* 479. quando uerò tertius eſt electus de Partium conſenſu, tunc ille ſolus iudicare non poteſt, ſed cogitur cum altero ſe concordare *Creſcent. deciſ. 2. tit. de arbitr.* & in hoc Regno Neapolitano idem ſeruatur per hanc *pragmaticam odia, quæ*, vbi dicit, tertium intra vnum menſem, vnà cum dictis arbitris, vel altero ex eis per ſuum laudum cauſam expediat, nouiter vide *Cyriac. controuerſ.* 159.

45 Et tandem, ne reminiſcaris, vt compromiſso pendente fatalia regulariter non currant, cùm illorum curſus dormiat, licèt eo abſoluto illũ reaſsumant, & computantur vltima tempora cum prioribus, de quo latè *Gratian. deciſ.* 173. antè eum *Guid. Pap. deciſ.* 115. & 240. *Capyc. deciſ. 11. num. 12. Balb. deciſ.* 479. *Caſador. deciſ. 9. num. 7. de appellat. Minſynger. obſeruat. 68. cent. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Laudo Pars non adherens, poteſt adiri Iudex.*
2 *Quiſnam Iudex erit, ſi aliqua Partium nolit ſtare laudo, & nu. 3.*
4 *Compromiſſum factum extra locum Litigantium, quis Iudex eſt adeundus.*
5 *Quæ cautela debet operari in laudo.*
6 *Conſiliarij Regij, vel Iudices Mag. Curiæ, vel Auditores Prouinciales ſi ſint arbitri electi, & Partes eorum laudo ſtare nollent, Iudex ordinarius non eſt adeundus, & quarè, n. 7.*
8 *Appellatio Electorum, à laudo arbitrorum datur de iure communi.*
9 *Iuramentum in laudo appoſitum quid operetur.*
10 *Reductio ad arbitrium boni viri non denegatur, etiam ſi cum iuramento renunciatum ſit, ſtante enormiſſima læſione, & an requiratur abſolutio iuramenti, n. 11.*
12 *Reductio ad arbitrium boni viri eſt ſpecies appellationis.*
13 *Laudum non exequitur pendente reductione ad arbitrium boni viri.*
14 *Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reductionem ad arbitrium boni viri.*
15 *Appellatio non datur à laudo per Partes homologato.*
16 *Laudum homologatum ſi non valet in vim laudi, valebit in vim pacti.*
17 *Laudum nõ confirmatur per homologationem, ratificationem, ſiuè confirmationem præcedentem.*
18 *Dolum futurum remitti prohibetur.*
16 *Laudum poſt triginta annos præſumitur homologatum.*

20 Lau-

20 *Laudum nullum quomodò probetur homologatum in iudicialibus.*
21 *Grauans ſe à laudo non auditur, niſi facta ſolutione cum cautione de reſtituendo.*
22 *Laudum integraliter eſt exequendum.*
23 *Laudum non decidens omnes differentias, vel extra tempus latum eſt nullum.*
24 *Laudum latum in confinibus in vim compromiſſionis à vaſallis facta eſt nullum.*
25 *Laudum latum vltra compromiſſum ſapit vitium.*
26 *Laudum latum in die compromiſſi eſt nullum.*
27 *Laudum eſt nullum ſuper re, cuius actio non competebat.*
28 *Laudum inualidum eſt, ſi arbitri non concordant in ſumma.*
29 *Laudum arbitri intereſſe habentis eſt nullum, etiam interueniente ſententia confirmatoria.*
30 *Laudum quando dicatur nullum, & quomodò.*
31 *Laudum quando nihil operatur.*
32 *Laudum quando poteſt exequi.*
33 *Laudum dubium eſt iudicandum per Iudicem ordinarium.*
34 *Laudum quando recipiat interpretationem à verbis compromiſſi.*
35 *Conſenſus Vniuerſitatis ſuper laudo quomodò probetur.*
36 *In dubio præſumitur pro laudo.*
37 *Laudum vigore compromiſſi ad formam ſtatuti, eſt validum.*

De Arbitris. Pragm. II.

Colleƈtan. III.

ET ſi aliqua partium, &c.

1 Partem laudo non adherentem poſſe adire Iudicem loci, in quo illud latum fuit, hic ſtatuitur, & ita *Viuius deciſ.* 380. *num.* 5.

2 Stante diſpoſitione huius pragmaticæ ſedata eſt in Regno quæſtio apud *DD.* quis nam erit Iudex, quoties aliqua Partium laudo ſtare nequit, ſiquidem nonnulli cenſuerunt, Iudicem rei eſſe, vt apud *Theſaur.deciſ.* 14. vbi Iudicem ordinarium rei Iudicem declarat, de quo pariter *Gayl obſeruat.* 149. *lib.* 1. *Minſynger. obſer-*
3 *uat.*61.*cent.*3. Alij verò illam norunt veram opinionem, Iudicem loci, qui cauſæ eſſet futurus Iudex, debere eſſe *Afflict.deciſ.*51.
4 Quarè noſtræ pragmaticæ diſpoſitione attenta, ſi compromiſſum eſſet factū in exteros, & ſic extra locum litigantium, Iudex ipſius lo-
5 ci eſſet in tali caſu adeundus, vndè cautela erit operari, vt arbitri electi laudum proferant in patria ipſorum litigantium, ad finem, vt ſi ſe grauauerint, extra proprios lares litigare non adſtringantur, quamuis (niſi aliud ſit cautum) laudum in loco cōpromiſſi ferendum ſit *Frāc. Marc.deciſ.*521.*num.*3.*tom.*1.

6 Ceterùm, ſi ex diſpenſatione arbitri eſſent Conſiliarij Regij, immò etiam Iudices Magnæ Curiæ, vel Prouinciales Regij Auditores, in tali caſu, ſi Pars aliqua eorum laudo ſtare nollet, non eſſet attendendus locus, nec Iudex or-
7 dinarius, quia abſurdum, & turpe videretur, vt laudum à Superioribus Magiſtratibus prolatum ad inferiorem ex cauſa reuiſionis reuerteretur, indè putarem, eſſe illud reducendum ad Principis Superioris iudicium, prout ſic obſeruatum fuiſſe aliquando certificatus ſui.

Sed cùm detur hic facultas ſentienti ſe grauatum adeundi Iudicem, vt ſupra.

8 Iunge, quòd pariter de iure communi à laudo arbitrorum vigore ſtatuti, (prout hic) electorum appellatio conceditur *Afflict. deciſ.*51. *Minſynger.obſeruat.*68.*cent.*4. *Barz.deciſ.*87.*à num.*21. *Balb.deciſ.*467. *Præſ. de Franch.deciſ.* 173. vbi quòd ab omnibus capitibus, ſi plura ſint, erit appellandum *Ann.Robert. rerum iudicat.lib.*3.*cap.*8. vbi tamen, quòd à ſententia arbitrorum electorum à partibus appellatio nō datur, iuxta terminos *l. diem proferre §. ſtari ff.de arbitr.l.ſocietatem §.arbitrorum ff pro ſocio*, de qua regula plura habes apud *Gayl obſeruat.*1.*num.*49. *obſeruat,*149 *obſeru.*150. *num.* 8. *lib.*1. *Franc.Marc. deciſ.*149. *&* 151. *lib.*2. *Faber deciſ.*6.*tit.*35. *Cod. lib.*2.

9 Quòd ſi iuratum fuerit ſtari ſententiæ arbitri, & ab ea non appellari, nec reduci ad boni viri arbitriū, ſed illi quis renunciauerit, illo caſu ſtandum eſt laudo, ſiuè ſententiæ arbitrorum, maximè ſi iuſiurandum interuenerit, & modica ſit quantitas, in qua læſio interuenit, ſecus ſi læſio ſit maxima, & enormiſſima *Capell. Tholoſ.deciſ.*277. *Viuius deciſ.*58. *per totam*, *Boer. deciſ.*284.*num.*18. *Cauale. deciſ. Fiuizanen.* 9. *num.*3.*par.*1. *Guid.Pap.deciſ.*519. *per totam*, videndus *Intrigl deciſ.*23. & communi calculo in legali ſchola eſt receptum, non impediri re-
10 ductionem ad arbitrium boni viri, etiam ſi cū iuramento fuerit renunciatum enormiſſimæ læſioni, occaſione reductionis ad arbitrium boni viri *Balb.deciſ.*168. *Caſſador.deciſ.*1. *de empt. & vendit. Franc.Marc. deciſ.*151.*vol.*1. *Papon.lib.*6.*tit.*3. *arreſto* 1. *Magon.deciſ. Lucenſ* 98. *num.*30. *Maſtrill. deciſ.*90. *num.*8. *&*
11 *ſeq.Ludouic deciſ.Lucenſ.*27. vbi admitti reductionē iuramenti, nulla impetrata abſolutione tutatur, quod voluerūt *Cacher.dec.*49.*Ranchin. ad Guid.Pap.deciſ.*519. licèt contrariū *Magon. deciſ. Florent.*119. *& Cauale.d.deciſ.*9.*num.*42. *par.*1.*& in deciſ.*14.*nu.*49. affirmat, reductionem hanc ſecunda vice peti non poſſe, & ità etiam *Boer.deciſ.*284.*num.*18.

12 At quia reductio ad boni viri arbitrium eſt ſpecies appellationis *Franc. Marc. deciſ.* 151. *vol.*2. *Afflict.* cit. *deciſ.*51. *Magon.deciſ.Lucenſ.* 98.*Theſaur.forenſ.quæſt.*82.*lib.*1. ideò illa pen-
13 dente, laudum non exequitur *Balb. deciſ.*461. *Maſtrill. deciſ.*90.

14 Cæterùm, ad illam petendam ſpeciale deſi-
deratur mādatum *Magon dec. Lucēſ.* 51.*n.*6 *&*
20 & forſitā peti nō poterit, ſi laudū accepta-
tū fuerit, de quo videas *Barz. deciſ Bonon.* 112.

Quæ acceptatio non inducitur per tacitur-
nitatem infra decem dies, & ſemper poterit
peti reductio *Viuius deciſ.* 276. *&* 444.

15 A laudo tamen homologato per partes non
appellatur, ſed exequitur *Afflict deciſ.* 117.

16 Quòd ſi homologatum ſit laudum nullum,
quamuis non valeat in vim laudi, valebit tamē
in vim pacti *Afflict. d. deciſ.* 117. *num.* 6. *Boer. de-
ciſ.* 284. *ſub num.* 26. *Faber deciſ.* 1. *lib.* 2. *tit.* 39.

17 Licèt ſi homologatio, ratificatio, ſiuè confir-
matio præcedat laudum, non cenſerem eſſe ta-
lis vigoris, vt poſt illud latum ab arbitris con-
firmet, vel approbet, quia intelligitur, ſi arbi-
trium iuſtum latum fuerit, aliàs eſſet doium
18 futurum remittere, quod fieri prohibetur, &
itá ex *Cabaltino milleloquio* 881. in facti contin-
gētia fuit iudicatū in Regia Audiētia Apuleæ.

19 Reputabitur tamen homologatum laudum
poſt triginta annos, & venit exequēdum *Gra-
tian. deciſ. March.* 197 *num.* 14.

20 Sed laudum nullum quomodò probetur ac-
ceptatum in iudicialibus, recurre ad *Seraphin.
in deciſ* 512. *par* 1.

Et quatènus hic pariter ſācitum ſit, vt quod
per Iudicē fuerit iudicatum, exequutioni man-
detur, adde videndos *Guid. Pap. deciſ.* 436. *nu.*
84 *& Benintend. deciſ.* 15.

21 Et circa illud, nè audiatur ſe grauās, niſi fa-
cta reali exequutione cū fideiuſſione de reſti-
tuēdo in caſu retractationis, adde *Capy. dec.* 53.
nu. 4. *Boer d. deciſ.* 284. *ſub nu.* 26. *Benintend* al-
leg. *deciſ.* 15 *Addit. ad Magon deciſ Lucenſ.* 37.

22 At obſeruabis, laudum integraliter eſſe exe-
quēdum *Mobed. dec.* 10. *de re iud.* licèt eius exe-
quutio ceſſet, quoties arbitri aſſumerēt ſibi aſ-
ſeſſores vltrà nominatos *Laurē dec. Auen.* 142.

23 Nec nō in hac laudi materia firmauit *Præſ.
de Frācb. dec.* 354. illud eſſe nullum, niſi decidat
omnes differentias, vel ſi extra tempus latū ſit.

24 Vt pariter nullū erit ſuper cōfinibus iuriſdi-
ctionis latū in vim compromiſſi facti à vaſallis
Mart dec Rot. Piſan 163. firmās *dec.* 46. nullita-
25 tis vitiū etiā ſapere laudū vltra cōpromiſſum
latū, vel ſimiliter ſi extra cōpromiſsū *Grat. dec.
March* 6. & extra poteſtatem *Viu. dec.* 473. vbi
26 quòd neq; ratificari poteſt. Sic etiam, nec illud
valebit, ſi eadē die cōpromiſſi latū fuerit *The-
ſaur deciſ* 253.

27 Itē, nec valet ſuper re, cuius actio nō cōpe-
tebat, & illius vigore datum reperitur *Magon.*
28 *dec.* 85. ad inſtar inualidū eſt, vbi arbitri nō cō-
cordant in sūma *Rot. in antiqu dec* 1. *de arbitr.*
29 nullūq; erit laudū arbitri habētis intereſſe, nec
illius ſentētia cōfirmatoria valebit *Creſcēt. dec.*
1. *eod. tit.* adhùc laudū latū per arbitrū vigore
cōpromiſſi facti in terminis, in qbus reperitur
cauſa duratura per duos meſes à die accepta-
tionis nullū iudicatur, ſi fuerit datus terminus
ad cōuincendū apocā per arbitrū, nō omnibus
differētijs cōpromiſſis deciſis, nec præsēte ar-
bitratore publicatū *Præſ. de Frācb. dec.* 354. *In-
trigl dec.* 23. Inſup etiā nullitatē ſaperet, quādò
in illo proferēdo Partiū citatio non interuene-
rit, niſi fuerit arbitris data facultas, vt etiā ab-
ſentibus Partibus poſſint arbitrari *Bellon. dec.
Genuæ* 21. *num.* 8. & vide *Boer. deciſ.* 283. *num.*
28. *Ann. alleg.* 99.

30 Sed quādo dicatur laudū nullū, & quomodò,
nouiter enucleat *Ant. Monacb. dec. Lucenſ.* 53.
31 vbi pariter habes, laudū nullū nō eſſe laudum,
nec aliquem operari effectū, & nō cōtineri ſub
ſtatuto de laudo diſponēte, nec parere excep-
tionē rei iudicatæ, nec in iudicatū vnquā trāſi-
re, & præiudiciū nō afferre, & in materia vide
eundem deciſ. Bonon. 29. 34. *&* 35. vbi, quòd
laudum æquiparatur tranſactioni.

32 Poterit tamen laudum exequi, quando alle-
garetur nullum, ſtante pacto, quòd non poſſit
dici de nullitate *Mart. deciſ.* 163 *Ann ſing.* 299.

33 Laudum autem dubium regulariter eſt per
Iudicem ordinarium declarandum, quia arbi-
tris id non competit, vti eorum officio functis,
niſi declarandi facultatem ſibi reſeruaſſent, de
quo adeas *Theſaur deciſ.* 253.

34 Quādo uerò laudū recipiat interpretationē
à uerbis cōpromiſſi, & cōprehēdat fideicōmiſ-
ſum, declarat *Marta dec. Piſan* 223. qui in *dec.*
45. aperit, an poſſit emologari à Partibus, &
35 *deciſ* 203 tractat, quomodò probetur conſen-
ſus Vniuerſitatis ſuper laudo.

36 Vltrà hæc obſeruabis, pro laudo præſumi,
etiā ſi ab illo reclamatū ſit *Put. dec.* 113. *part.* 3.

37 Laudumq; reputatur validum uigore com-
promiſſi facti ad formam ſtatuti relatiuè, etiam
ſi à tutore *Barz. deciſ. Bonon* 87

SVMMARIVM.

1 *Arboris appellatione quid nàm veniat.*
2 *In legato arboris ratione fructuū venit etiā ſo-
lum, quod negatur, ſi ad ſcindenda ligna, nu.* 3.
4 *Appellatione arboris veniunt vites.*
5 *Arbor nata in confinio cuius dicitur.*
6 *Ficus, & olea quot pedibus debent diſtare ab alie-
no territorio.*
7 *Arborum rami quātùm debent coerceri ab agris.*

De Arboribus, ſeù malis Antemnatum, & Remis non vendendis. Rubrica.

Collectan. I.

1 QVamuis in concernētibus diſpoſitionem
pragmaticæ ſituatæ in hac rubrica nihil
habeam, quod deciſum ſit, tamen illo-
ris nè manibus pertranſire videar, libuit non-
nulla in materia arborum conglomerare.

Di-

Digitized by Google

Dico igitur, arboris appellatione venire
propriè illã, cùm radices in terram emiſit,ita-
ut terra alimento vegetetur,eiuſqne materia
dura ſit,nec tenera *Rota in Veronen. Legati co-
ràm R. P. Capizucco*, vbi etiam, quòd arbori-
2 bus legatis, ratione fructuum venit arbor, &
3 ſolum, & via ad arbores, ſecùs ſi arbores lega-
tæ ſint ad ſcindenda ligna.

4 Inſuper, arboris appellatione continentur
vites *l.1. §.arboris, & l.2.ff.de arbor furt. ceſ.*
fusè *Amat.deciſ.Marchia 96. Linglois deciſ.23.*
5 *quæſt.5. C.de furtis*, vbi pariter enunciat,arbo-
rem in confinio natam cenſeri eſſe illius,in cu-
ius fundo originem habuit, & quòd in dubio
præſumitur pro eo, in cuius terra arbor prin-
cipaliter ſuſtentata eſt, ex *l.ſi plures ff.fin.re-
gund.*ſecùs ſi non abſq; vtriuſq; vicini terra ſu-
ſtentari potuerit, quia tunc conſequens eſt, vt
ſit communis vtriuſque, & ita intelligit *tex.in
l.adeò in fin.ff.de acquirend rer.domin. l.pen.ff.
pro ſocio. & l.arbor ff.commun.diuid.*& illam
cedere ſolo, vbi radices egit,ſundat *Viuius de-
ciſ.242.*

Arbores autem intrà quod ſpatium planta-
ri debeant ab alieno fundo.

6 Idem *Linglois* cit.*deciſ.23.quæſt.5.*annuit, fi-
cus,& olea plantari debere per nouem pedes,
& cęteras arbores ad pedes quinq;, per *tex.in
l.fin.ff.fin.regundorum*, vt tantùm diſtent in-
terſtitio à pratis, aut viridarijs, & cęteris hu-
iuſmodi,ab agris verò coerceantur rami inter-
7 dicto prohibitorio, & circumcidantur vſq; ad
pedes quindecim,computandos à ſtipite *l.1.§.
deinde ff.de arbor.cedend.*& latiùs vide *Viuium*
cit.*deciſ.242.* vbi,quòd ſemper arbores debent
diſtare ab alijs per quindecim pedes, & vide
ſupra in *pragm.2. de aquis in fine*.

Cętera congruentia reperies infra in rubri-
ca de inciſione arborum.

SVMMARIVM.

1 *Armorum appellatione quæ veniant.*
2 *Edictum loquens contra deferentes arma, non
includit deferentes ſaxa.*
3 *Statutum loquens de percutiente cum armis, non
intelligitur de percutiente cum dentibus.*
4 *Dentes ſunt pars corporis hominis.*
5 *Vulnerans aliquem cum vngulis,non tenetur,ac
ſi vulneraſſet cum armis.*
6 *Vulnerans aliquem cum amphora, aut pera pa-
nis,aut libro,aut ſacculo pecuniarum non pu-
nitur,ac ſi cum armis vulneraſſet.*
7 *Quid ſi vulnerauit cum mannara,accetta, ron-
ca,& ſimilibus.*
8 *Delicta impunita remanere non debent.*
9 *Arma accommodans quando non puniatur.*
10 *Arma deferens dicitur habere malum animum,
& contra eum indicium exoritur.*
11 *Mulieres comprehenduntur ſub prohibitione
aſportationis armorum.*

De Armis. Rubrica.

Collectan. I.

ARmorum appellatione quàmuis multa ve-
nient,de quibus in *l.armorum ff.de verb.ſi-
gnific.l.3.§.arma ff.de vi,& vi armat.§.1.auth.
vt armor. vſus.*

1 Tamen in ſtricta ſignificatione veniunt ſo-
lùm ea,quæ naturaliter ſunt diſtincta ad offen-
dendum, vt apud *Illuſtriſſ.Epiſcop.Riec.in de-
ciſ.Curia Archiep.Neap.158.par.3* tali modo,
2 quòd edicta loquentia contra deferentes ar-
ma non includit deferentes ſaxa, vt reſcripſiſſe
Senatum Mediolanenſem fatetur *Clar. §.fin.
quæſt.83.* vbi plura pariter in materia, & vide
*Caball.in reſolut.crim.93.*vbi,quòd qui alium
3 dentibus percutit, aut vulnerat, pęna ſtatuti
punientis percutientem, aut vulnerãtem cum
armis non tenetur, quoniam dentes hominis
corporis pars exiſtunt, & armorum appella-
tione non veniunt, de quo nouiter *Thor. vot.
deciſ 86.*vbi tractat, qualiter puniendus veniat
percutiens aliquem morſu.

5 Idem alium vngulis percutens, aut vulne-
rans,cùm nec etiam principaliter ad nocẽdum
ordinatę ſint,ſed ad aliam operationem,& pro
humani corporis miniſterio

6 Quid ſi percuſſerit, aut vulnerauerit cum
amphora plena vino, cyato, aut alio vaſe vi-
treo,vel terreo,aut cum pera panis, ſiuè libro,
vel ſacculo pecuniarum.

Iſta quidem arma non ſunt, nec principali-
ter ad nocendum inuenta, ergo pęna ita ordi-
naria non punitur,quid ſi cum mannara,accet-
7 ta,ronca,martello, vel alio inſtrumento ferreo
ruſtico ad alias artes exercendas ordinato,ſiuè
fuſte, aut lapide, pęna ſtatuti contra percutiẽ-
tes armis tenetur, licèt contra deferentes ar-
ma non teneatur, quia armorum appellatione
quòad effectum percuſſionis factæ cum eis,
etiam arma non offenſibilia veniunt, licèt ſe-
cùs quòad effectum delationis eorum, percu-
tiens igitur,ac ſi cum armis percuſſerit,puniẽ-
dus eſt,poſtquã eiſdem tãquam armis vſus eſt.

Pęna autem contra deferentes, ità tenetur
ſi tempore,& loco incongruis deferat, quibus
ad vſum deſtinatum vti non poterat, neq; ipſa
operatio, ad quam deſtinata ſunt explicari va-
lebat,pręſertim ſi cõſtaret,quòd animo aduer-
ſariũ offendẽdi deferret,tũc enim de delatione
puniretur, vbi quis ex permiſſione, vel Supe-
rioris licẽtia arma portare poteſt,ſi ipſis aliquẽ
percutiẽdo abutitur, tunc de delatione puniẽ-
dus eſt,cũ in licẽtię impetratione de non abu-
tendo promiſerit,cùm delicta impunita rema-
8 nere nõ debeant,pro punitione percutiẽtis cũ
dentibus,aut vngulis ad pęnam alterius ſtatuti
recurrendum eſt, punientis percuſſionem cum
manu,quia dens eſt membrum ſicut manus, &

cùm non reperiatur ſtatutum particulare de percutiente cum dente, procedendum eſt de ſimilibus ad ſimilia, etiam ſi ſtatutum non fuerit, cùm de iure communi quoq; in caſibus nõ expreſſis ad ſimiles, vel ad conſuetudinem recurſus habeatur. Sed certè pęna percuſſionis cum baculo, vel lapide magis cõuenit percuſſioni cum dentibus, vbi ſtatutum non ſimpliciter de percutiente cum armis loqueretur, ſed etiam cum alia re ad nocendum apta, aut ad maleficium committendum omnes illæ res, quibus aliquando ad nocendum vtimur, continentur, licèt ad aliam operationem inuentæ, ac fabricatæ fuerint, ſed percutiens dentibus, vel vngulis non comprehenditur, ea enim arma conſiderantur, quæ manu facta ſunt, & ab homine ſeparata.

Cęterùm, quia multa, quæ hic adaptari poſſent cadunt in proprijs locis pragmaticarum huius rubricæ, ideò ibi reponenda cenſui.

Nec non adeas, quæ cumulauimus infra in *pragm. 2. ſub rubric. de extract. probibit.* & vide citatum *Caball. reſol. crim. caſ.* 45. 63. & 228.

9 Arma accommodans alicui ignoranter, qui cum illis delictum commiſit, in nihilũ tenetur *Boer. deciſ.* 167. quia accommodare arma non eſt à iure prohibitum, & conſequenter accomodans iuſta credulitate excuſatur, & ita firmat pariter *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 31. *num.* 10.

10 Armorum delatio regulariter arguit malum animum *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap.* 19. *num.* 2. *part.* 3. & cõtra tales exoritur indicium, ſed quale, videas *Viu. deciſ.* 282.

1 Et obſerua, quòd ſub ſtatuto prohibente aſportationem armorum includi mulieres, *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. d. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap.* 19. *part.* 3. fatetur.

SVMMARIVM.

1 *Arma per Ciuitatem Neapolis aſportari non poſſunt.*
2 *Detinentes arma intus, vel antè Cortile an comprehendantur ſub prohibitione aſportationis armorum.*
3 *Viſi portare arma de nocte per Ciuitatem Neapolis puniuntur, licèt de iure communi debeãt eſſe capti, num. 4.*
Et quando de iure communi, quàmuis quis captus non ſit cum armis poſſit puniri de aſportatione, num. 5.

De Armis. Pragm. I.

Collectan. II.

INteſe per la prefata Maeſtà, &c.

1 Diſponit, nullum poſſe arma portare per Ciuitatem Neapolis noctis tempore.

Sed ſub hac prohibitione vtique non comprehendentur detinentes arma intus, immò
2 antè Cortile, ſiuè Porticũ propriæ domus, vt iudicatum recenſet *Anna in addit. ad repetit. Conſtit. Regn. ſi quis aliquem nu.* 17. conferunt *Praeſ. de Franch. deciſ.* 402. & *Caball. reſol. crim. caſ.* 15. & vide *Maſtrill. deciſ.* 22.

3 Quatènus autem in §. 3. mandatur, pęnam exequi contra tales arma noctis tempore portantes per Ciuitatem, quamuis capti non fuerint, ſed ſimpliciter viſi.

Obſerua, ex hac diſpoſitione oriri limitationem ad *l. ſi barſatoram C. de fideiuſſor.* & pleniùs adducta per *Mart. deciſ. Rot. Piſan.* 80. *Peguer. deciſ.* 55. & *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 257. *part.* 2. dùm fundarunt re-
4 gulam, ſtatutum prohibens aſportationem armorum ceſſare contra non captum cum armis, & vide in *forenſ. quaeſt.* 68. *part.* 2. vbi tamẽ tutati ſumus, pęnam aſportationis armorum teneri illum, qui in fuga arma proiecit, & in fuga fuit captus, vt ſimiliter idem erit, quoties
5 euidenter pateret, delictum fuiſſe patratum cũ armis, quia licèt cum illis captus nõ fuerit, delinquens pęnam aſportationis minimè euadet, iuxta deciſionem factam annis longè elapſis in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.

SVMMARIVM.

1 *Pœna detinentis arma domi quanam ſit.*
2 *Detinens arma iure pignoris, an puniatur.*
Et quid ſi per modicum tempus detentio armorũ fiat, num. 3.

De Armis. Pragm. IV.

Collectan. III.

PErche li meſi paſſati, &c.

1 Pęna inflicta contra detinentes domi arma, de quibus intus vigore huius pragmaticæ reducitur ad ſolutionem centum ducatorum, vel exilij per annum.

2 Tu autem obſeruabis, illam ceſſare, quoties ſimilia arma hic prohibita detinerentur iure pignoris, & non iure dominij, vt probat *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 209.
3 *part.* 1. vbi idem agnoſcit verum, quoties per modicum tempus illa domi fuerint retenta.

SVMMARIVM.

1 *Habentes licentiam deferendi ſclopectas cum rotis, quando illis vti poſſunt, & quid reſpectu ſclopictarum* à miccio, *num.* 2.
3 *Sclopecta nequeunt deferri onuſta per terram, & cum miccio accenſo.*
4 *Mens legis praefertur verbis.*
5 *Ingrediẽs terrã, & poſtea rediẽs cũ ſclopecta onuſta, quã nequit exonerare, an veniat puniẽdus.*
6 *Arma licet deferri per Ciuitatem in diſceſſu.*

De

De Armis. Pragm. VI.

Collectan. IV.

ESſendono cōparſi da noi, &c.
1 Habētes licētiā deferēdi ſclopetas cū
rotis, vulgò, *à focile*, vigore huius pragmaticæ
illis vti nequeunt, niſi in eundo, & redeundo
de loco ad locum, exeuntes verò, vel intran-
tes nequeunt illas trahere, niſi vacuas.

Ego quidem attenta, & inſpecta mente Le-
gislatoris, vt euitentur inconuenientia, licèt
prohibitio ſit reſpectu ſcopictarum ad focile,
2 tamen idem cenſerem reſpectu ſcopictarum,
3 vulgò, *à miccio*, quas onuſtas impunè portari
per terram cum miccio accenſo non permit-
terem, prout ſic extitit vna vice declaratum in
4 Regia Audiētia Apuleæ ex ratione legis, eiuſq;
mentis, quæ præfertur verbis *Surd decif 19*.

5 Ibidemque reminiſcor practicatum, quòd ſi
quis dum intrat Terram redeundo non aſpor-
tet ſcopectam vacuam, eò quia illam exonera-
re, non obſtante diligentia facta nequiuit, puta
quia puntillus non ſubſiſteb.t, vel quia focile
eſſet aqua labeſactum, vel ex ſimili legitima
cauſa, vtiquè talis non erit puniendus, quia
ſufficere debet ex parte ſua induſtria vsū fuiſ-
ſe pro illius exoneratione, nec potuiſſe, vnde
ex capite impoſſibilitatis venit excuſandus,
iuxta ſcripta per *eundem Surd. deciſ. 289*.

6 Et hac occaſione notabis, arma deferri per
Ciuitatem in diſceſſu licere, vt nouiſſimè pro-
bat *Zuccar. deciſ. Lucenſ. crim. 6*.

S V M M A R I V M.

1 *Licentia aſportandi enſem pro Dominis, & ſer-
uis non poteſt dari, niſi nominibus expreſſis.*
2 *Nominis expreſſio veridica eſſe debet.*
3 *Mutare nomen non licet.*
4 *Aſſumere nomē alterius familia eſt probibitum.*

De Armis. Pragm. VIII.

Collectan. V.

A Los que ſu Excelenza, &c.
1 Licentiam aſportandi enſem non
poſſe dari pro domeſticis, & ſeruis, niſi illo-
rum nominibus expreſſis, hic ſancitur.
2 Hæc nominis expreſſio veridica quidem eſ-
ſe debet, aliàs falſitatis crimen incurreretur, ad
tex. in l. falſi ff. ad l. Cornel. de falſ. Iaffr. dec. 39.
3 Non enim licet mutare nomen *l. vnic. C. de
mutat. nomin. Faber deciſ. 1. eod. tit.* vbi quòd
mutatio nominis in familiæ nobilioris iniuriā
caſtigandà eſt, & vide *Viuium deciſ. 321.* vbi
4 quòd nō licet aſſumere arma alterius familiæ,
nec mutare nomen, & cognomen, inuitis illis
de familia.

S V M M A R I V M.

1 *Ferramenta habentia acutam aciem probibētur
deferri.*
*Et quid de ferramentis neceſſarijs pro aliqua ar-
te, ibid.*
2 *Ferramenta artis ab artiſtis tantùm deferri poſ-
ſunt.*
3 *Cultelli duorum palmorum comprehenduntur
ſub edicto probibēte aſportationem pugionum.*
4 *Enſes longiores quatuor palmis aſportari non
poſſunt.*
5 *Lorica, calcaria, & manica ferrea probibentur.*

De Armis. Pragm. XIV.

Collectan. VI.

A Tempo del gouerno, &c.
Hic renouatur prohibitio delationis
vſus, & fabricationis armorum, & alia man-
dantur, vt intus.
1 Sed quatènus in §. 2. prohibeatur aſporta-
tio ferramentorum habentium acutam aciem,
niſi eſſent neceſſaria pro alicuius artis exerci-
tio, vt pariter ſtat ſancitum infra in *pragm. 22.
§. 2 hac eadem rubric.*

Iunge, ſic fuiſſe iudicatum in cauſa Vniuer-
ſitatis Cobattæ, & eius Baronis in Banca de
Felice, & aliàs ad fauorem Ciuium Terræ Pe-
træ Molariæ contra eius vtilem Dominum in
Banca Iubeni, de quo ad ſaturitatem perqui-
ras in noſtro *tract. de grauam. vaſall. tom. 2.
grauam. 61.* ibi videas, nec pigebit.

2 At huiuſmodi ferramenta deſeruientia re-
gulariter pro exercitio alicuius artis non poſ-
ſunt aſportari, niſi ab artiſtis, nec ab alijs, etiam
de voluntate ipſorum artiſtarum, ex dictis ab
*Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.
211. part. 3.* niſi tamen portantes illa eſſent
dependentes, & diſcipuli artiſtarum, qui addi-
ſcerent artem ipſam.

3 Et reſpectu cultellorum hic prohibitorum
vide eundem *Epiſcopum Ricc. deciſ. 122. part. 1.*
vbi iudicatum refert, edictum prohibēs aſpor-
tationem pugionum, & ſtillectorum habere
locum in aſportantibus cultellos duorum pal-
morum.

Nec non pro concordia huius §. adde aliud
infrà in *pragm. 22. ſub hac eadem rubrica in or-
dine il 2.*

4 Et quatènus in §. 3. enſes lōgiores quatuor
palmis prohibeantur, iunge *pragm. 22 §. 3. in-
fra hac eadem rubrica*, & adde *Gama deciſ. Rot.
Luſitan. 172. num. 1.* vbi enſes longiores eſſe
prohibitas autumat.

5 Et dùm in §. 4. loricæ, calcariæ, ferreæ mani-
cæ, chirotecæ, pilei, ferrei, pectora, & ſimilia ar-
ma defenſiua aſportari prohibeantur, concor-
dat *pragm. 22. §. 4. infra hac eadem rubrica.*

Et adde *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 208. *part.* 1. vbi talia arma defenſiua comprehendi in edicto præfatæ Curiæ iudicatum dicit.

S V M M A R I V M.

1 *Pumblatæ aſportari non poſſunt, ſed illas aſportantes non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis, num.* 2. *licèt de iure communi ſint prohibitæ, num.* 3.
4 *Lapides apti ad offendendū nō poſſunt aſportari.*
5 *Percutiens hominem lapide qualiter puniatur.*
6 *Arma ſiuè onerata, ſiuè exonerata rotis prohibentur aſportari.*
7 *Aſportans ſclopum vacuum abſque puluere, & pallis non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis.*
8 *Aſportans ſclopum abſq; ſilice, & ſine cane arrotato non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis.*

De Armis. Pragm. XXII.

Collectan. VII.

SE bene per l'Illuſtri, &c.

Hic reuocantur omnes licentiæ aſportandi arma, & renouatur prohibitio multarum
1 ſpecierum armorum, inter quæ reponuntur plumbatæ, & ita etiam eſt ſancitum in *pragm.* 14. §. 5. *ſupra hac eadem rubrica.*

Ad cuius ornatum recurre ad *Illuſtr. Epiſc.*
2 *Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.* 172. *par.* 3. vbi tamen reperies iudicatum in illo Tribunali, aſportantes plumbatas minimè incidere in edicto eiuſdem Curiæ prohibens aſportationem armorum.

3 Sed huiuſmodi plūbatas aſportari eſſe prohibitum de iure enūciat *Gama deciſ. Luſit.* 172. *num.* 1.

Et quatènus *ibidem* aſportari prohibeantur ferra, lapides, ſeù petræ, vulgò, *breccie*, aptæ ad offendendum.

4 Adde *Caball. reſolut. crim. caſu* 93. & adeas *Giurb. in conſ. crim. deciſiu.* 73. vbi enucleat, quandò lapides ſub nomine armorum conti-
5 neantur, & lapide ſi quis hominis faciem percuſſerit, difformi etiam, & apparenti cicatrice, quòd ſit plectendus pęna exilij per quinquennium, ſolutis priùs expenſis offenſo, ſicq; aliàs ſeruatum, annuit *Maſtrill. deciſ.* 168.

6 Et dùm in §. 8. prohibeatur, ne aſportentur arma onerata, ſiue exonerata rotis.

Adde videndum *Illuſtr. Epiſc. Ricc. deciſ. Cu-*
7 *riæ Archiep. Neap.* 19. *part.* 3. vbi iudicatum recenſet, aſportantem ſclopum vacuum abſque puluere, & palla euadere pęnas edicti contra aſportātes arma, quem pariter adeas *deciſ.* 93. *part.* 1. vbi aſportantem arma non apta ad nocēdum pęnas non ſubintrare autumat, & pro-
8 indè portantem archibuſcettum abſq; focile, & cane non arròtato non comprehēdi in edicto prohibente aſportationem illorum.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſaſſinium quomodò committitur.*
2 *Aſſaſſinium vt committatur, requiritur, quod mortuus ſit Chriſtianus.*
3 *Aſſaſſinium non committitur occidendo, vel mādando occidi Hebræum, vel Infidelem.*
4 *Aſſaſſinium quomodò probetur, & num.* 5.
6 *Aſſaſſini non gaudent immunitate Eccleſiæ.*
7 *Facultas diſpenſandi generaliter ſuper irregularitate conceſſa Superiori, non extenditur ad crimen aſſaſſinij.*
8 *Aſſaſſinus non poteſt petere declinatoriam fori.*
9 *Iudex, aut Baro poſſunt petere remiſſionem aſſaſſini eius ſubditi.*
10 *Aſſaſſinus vbiq; puniri poteſt.*

De Aſſaſſinio. Rubrica.

Collectan. I.

1 ASſaſſinium dicitur committi per illum, qui pretio conuento aliquem occidit, vel occidi mandat, *cap.* 1. & ibi communiter omnes *de homicid. in* 6. & adde *Capyt. deciſ.* 165. *Triuiſ. deciſ.* 18. *part.* 2. *Illuſtr. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 112. *p.* 1.

2 Qui tamen occiſus debet eſſe Chriſtianus, aliàs aſſaſſinij termini non ſubintrant, tali modo, quòd in proceſſu debet conſtare, mortuum eſſe Chriſtianum, vt iudicatum in facti contingentia, patet apud *Corn. conſ.* 249. *lib.* 1. vbi teſtatur, euaſiſſe quemdam Pręlatum accuſatum de crimine aſſaſſinij, eò quia nō fuerat in proceſſu deductum, mortuum eſſe Chriſtianum, & *Nos* ex pluribus confirmauimus in *opuſcul. noui iuris Pontificij concluſ. vnic. hac ead rubric. de aſſaſſin.* vbi quàm multa cumulauimus ibi videnda.

3 Itaut aſſaſſinium non committatur mandādo occidi mediante pecunia, vel alio præmio Hebræum, aut alium Infidelem *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 399. *tom.* 2. vbi etiam, quòd non committitur, ſi pater mandet filio occidi aliquem, vel quando occidens pariter erat inimicus.

4 Aſſaſſiniū autē probatur per ſociū criminis cū alijs adminiculis *Mart. deciſ. Rot. Piſan.* 238.

5 Sed non probatur per teſtes Parte non citata *Creſcent. deciſ.* 2. *de teſtib.*

6 Et contra huiuſmodi aſſaſsinos ſtat ſancitū, nō gaudere Eccleſiæ immunitate *Capell. Tholoſ. deciſ.* 329. *Ruit. deciſ. Lituan.* 49. *Peguer. deciſ.* 54. *Thoming. deciſ. Lypſienſ.* 122.

7 Et

Digitized by Google

7 Et in eorum odium diſpenſandi facultas ſuper irregularitate generaliter conceſſa ſuperiori,ad tale aſſaſſinij crimen minimè extenditur *Sayr deciſ.*1.*de homicid.*

8 Et Aſſaſſinus quámuis ſubditus alterius iuriſdictionis non auditur,petendo remiſſionem
9 ad ſuum Iudicem, licèt veniat remittendus, quotiès Iudex, aut Baro remiſſionem peteret, vt iudicatum refert *Tartaglia in Margarit.*
10 *fiſci cap.* 8. *ſub num.*1. & vide *Cyriac.* cit. *controuerſ.*399.*à num.*16.affirmantem,aſſaſſinum vbiq; puniri poſſe, etiā à Iudice, cui delinquēs aliqua ratione non ſit ſubiectus, dummodò conſtet de aſſaſſinio aliter, quàm per proceſſum factum ab illo Iudice incompetente.

SVMMARIVM.

1 *Mandans, vel promittens pecuniam pro homicidio committendo, in vltimi ſupplicij pœnam incurrunt, etiam ſi mors non ſequatur, ſi ad actum proximum deuentum fuerit, & ità obſeruatur, vt nu.*2.

3 *Aſſaſſinus punitur pœna ordinaria, ſi ad actum proximum deuenerit.*

4 *Per ſtatutum Mediolanenſe Aſſaſſini ſuſpenduntur, ſi tantùm ad locum, vbi patrandum erat delictum deuenerint, quod non obſeruatur in Regno.nu.*5.

6 *Aſſaſſinium committitur etiam per promiſſionem incertam.*

7 *Aſſaſſinium quomodò inducitur, & quibus verbis.*

8 *Aſſaſſinium non eſt, vbi mandatum eſt datum ad vulnerandum.*

De Aſſaſſinio. Pragmatica I,

Collectanea II.

IN ogni tempo, &c.

1 Statuit, vt mandans, vel promittens pecuniam pro homicidio committendo vltimi ſupplicij pœnam incurrant, etiam ſi mors non ſequatur,dummodò fuerit deuētum ad actum proximum, ſicq; pariter reſpectu mandatarij concludit.

2 Pro cuius coronide obſeruabis, ſic ſemel fuiſſe practicatum contrà quemdam, vt vltimò ſupplicio damnaretur,refert *Gramat. vot.* 9. licèt in *voto* 8. *dicat*, fuiſſe deciſum in Collaterali Conſilio ad relationem M.C.V.in occurrenti caſu, dùm fuiſſet pecunia cuidam data ex cauſa homicidij, & per eum aggreſſum, non aliter ſequuto homicidio, mandantem fuiſſe punitum pœna pecuniaria; licèt in alio ſimili caſu, dùm vſq; ad vulnus incluſiuè tantùm fuerit mandans punitus ad remigandum per biennium.

3 Et quòd aſſaſſinus puniri debeat pœna ordinaria, ſi ad actum proximum deuenerit, nec aliter hominem interfecerit, dicit *Afflict. in Conſtit. Si quis aliquem nu.*16. vidiſſe determinatum, & poſteà exequutum contra quemdam aſſaſſinum, qui deuenerat ad actum promum, nàm traxerat dardum cum baliſta, & dederat in arzone equi, nec percuſſit hominē, & tamen fuit condemnatus eadem pœna, ac ſi aſſaſſinij crimen perfeciſſet, & eadem opinio fuit recepta,& approbata per Magnam Curiā Regni Siciliæ vltrà Pharum,teſte *Capyc. deciſ.* 155. vbi fuit deuentum ad vulnera tantùm, morte non ſequuta,& tamen criminoſi vltimo ſupplicio vitam propriam finierunt.

4 Et per Senatum Mediolanenſem aſſaſſini, qui non peruenerant ad alium actum proximum,quàm ſe conſerendo ad locum, in quo aſſaſſinium patrandum erat, fuerunt furcæ ſuſpenſi,vt teſtatur *Caſan.in Conſuet.Burgūd. rubric.*1.*col.*10.*verſic. Aduerte tamen.*

Licèt contra hāc opinionem iudicaſſe Curiam Archiepiſcopalē Neap. affirmet *D.Epiſc. Ricc. deciſ.*303.*par.*3.*in noua edit.*

5 Quæ opinio,vti æquior erit ſectanda, maximè quia pragmatica noſtrà actum proximum executionis habet illationem vulneris, vt clarè legitur ibid.circa finem, & in facto deducebatur ad fauorem Hieronymi Sarachi, & Frāciſci de Auxilijs inquiſitorum de hoc crimine in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis, penès Ardicinium Scribam.

Sed quatènus ſpectat ad pecuniam promiſſam ad talem effectum.

6 Amplia, id verificari etiam reſpectu promiſſionis incertæ per illa verba, *amazzate il tale, che la caſa mia vi ſarà aperta*, & ſequuto homicidio fuerit aliqua pecuniæ quantitas conſignata,ità vt per talem promiſſionem dicatur commiſſum aſſaſſinium *Preſ.de Franch. deciſ.*176.

Ad cuius confirmationem vide, quæ reaſſumpſimus *forenſ. quaſt.*45.*par.* 1. vbi iudica-
7 catum retulimus aſſaſſiniū induci ſuis verbis, *ammazzate il tale, che vi leuarò dalla forca.*

Et longè quæ latiori calamo diſſeruimus *q.* 52.*ead.par.*1. vbi tutati ſumus, & deciſum teſtamur,aſſaſſinium induci his verbis, *ammazzate il tale che ne farete gratia al Signor tale.*

Et quòad diſpoſitionem, vt mādatum cum promiſſione debeat eſſe ad finem committendi homicidium.

Monitum te volo, reſultare concluſionem aſſaſſinium non dici, & conſequenter prag-
8 maticæ pœnam ceſſare, quotiès mandatum mediante pecunia eſt ad vulnerandum, vt deciſum in Curia Archiep.Neap.fatetur Illuſtriſſimus *Epiſcop. Ricc.dec.*112.*par.* 1.in qua aliàs pariter iuxta hanc eandem opinionem iudicatum extitiſſe ſcio ſub die 21.Ianuarij de Anno 1621.& nouiter ſuſius vide *Carb. conſ deci* ...*erim.*

crim. 46. vbi in hac materia infinita conglomerat.

SVMMARIVM.

1 *Mediatores pro aſſaſſinio patrando puniuntur vti aſſaſſini, & nu.* 3. *& quid anteà decreuerat S. C. ad relationem M. C. V. num.* 2. *ſed declara, vt nu.* 7.
4 *Mediator criminis crimen commiſiſſe dicitur, & vti principalis.*
5 *Auxiliantes, & conſentientes in atrocioribus pari pœna puniuntur.*
6 *Depoſitarius pecuniæ conſentæ pro aſſaſſinio qualiter puniatur.*

De Aſſaſſinio. Pragm. II.

Collectan. III.

SE bene per la pragmatica, &c.

1 Mediatores pro aſſaſſinio committendo puniuntur eadem pœna, qua mandantes, & mandatarij H. D.

Neceſſaria fuit promulgatio huius pragmaticæ ad euitandam deciſionem factam in 2 Sacro Regio Conſilio ad relationem Magnæ Curiæ Vicariæ ſub die 24. Septembris 1615. in cauſa Minichelli Camuglij inquiſiti de lethali vulnere illato mediante pecunia in perſonam Franciſci Morales per Petrum Paulum Dauid mandatarium ex mandato ad occidendum ei dato per Iulium Rummum mediante dicto Minichello Camuglio, qui fuit mediator inter Iulium mandantem, & Petrum Paulum mandatarium, fuit enim iudicatum circà perſonam mediatoris nõ intrare terminos aſſaſſinij, vt in Banca Danielis Actuarij M. C. V. quæ per prius habuerat pro vero, pragmaticã loquentem de mandante, & mandatario non comprehendere mediatorem, & propterea decreuerat, quòd ſuperſederetur in foriudicatione præfati Minichelli mediatoris, ſed reſpectu dicti Petri Pauli mandatarij eodem decreto fuit dictum, eſſe procedendum ad foriudicationem, videndus nouiſſimè *Reg. Rouitus deciſ.* 15. vbi fusè.

3 Pro confirmatione autem pragmaticæ noſtræ adeas omninò *Giurb. conſ. crim. deciſ.* 7. vbi refert in fine iudicatum per M. R. C. ſuam proxenetam in aſſaſſinio reum eſſe mortis nõ ſecus ac mandans, & mandatarius, hancquè ſentẽtiam latiſſimè tutatur, quia criminis me- 4 diator crimen ipſum commiſiſſe videtur *cap. mediatores, & ibid DD. de teſtibus in* 6. tanquã delicto conſentiens *Rot. apud Farinac. part.* 2. *vol. conſil. deciſ.* 30. & auxilium dantes, & con- 5 ſentientes in atrocioribus pari ſupplicio cum occiſoribus afficiuntur *l. iubemus* § *ſanè C. de ſacroſanct. Eccleſ. l. vtrum ff ad l. Pompeiam de parricid. l.* 3. *ff. de ſicar.* maximè ſi fuerint cooperati *cap.* 1. *de offic. deleg. Cacher. deciſ. Pedamont.* 80.

6 Amplia, vt depoſitarius pecuniæ conuentæ in aſſaſſinio, homicidio idm ſequuto ſit puniẽdus pena ordinaria, vt fusè probat *idem Giurba conſ. crim. deciſ.* 41. vbi declarat, hanc concluſionem eſſe veram, quãdò depoſitarius haberet aliquid commodi ex tali receptione, & depoſito pecuniæ.

Ità quòd vbi mediatores, & depoſitarij non 7 reciperent pecuniam, vel præmium pro tali cauſa, vel non conſtaret de illius receptione, tunc non poſſent puniri pena ordinaria, cùm termini aſſaſſinij non intrent, quotiès nõ conſtat de interuentu pecuniæ, vel eius, aut alterius rei promiſſionis, vt in *cap.* 1. *de homicid. in* 6. *& in pragm.* 1. *hac eadem rubric. & nos diximus in concluſ. iuris canonici noui tit. de Aſſaſſinio cap.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Aſſiſtentia nomen vndè traxit originem.*
2 *Aſſiſtentiæ imploratio quid nam ſit.*
3 *Aſſiſtentiæ vocabulum ex quo eſt ſumptum.*
4 *Quæ remedia ſunt contenta in hoc iudicio aſſiſtentiæ.*
5 *Aſſiſtentia an ſit praſtanda filio vti hæredi matris pro dote, & antefato ſuper bonis per tertios poſſeſſores poſſeſſis.*
6 *Mulier lucratur ſolum vſumfructum antefati, qui eius morte conſolidatur proprietati filiorum.*
7 *Aſſiſtentia quandò peti poteſt ſuper feudo pro dotibus obligato.*
8 *Aſſiſtentia an debeat praſtari vxori, vigore inſtrumenti dotalis non ritè reaſſumpti.*
9 *Aſsiſtentia petita per creditores ſuper bonis ab vxore perceptis an ſit praſtanda.*
10 *Aſsiſtentia petita prò debito ſuper feudo an ſit praſtanda.*
11 *Aſsiſtentia an ſit concedenda creditori anteriori cum obligatione generali bonorum feudalium cum aſſenſu.*
12 *Aſsiſtentia petita per creditores anteriores hæreditatis an ſit praſtanda, hærede opponente ſolutiſſe alijs creditoribus.*
13 *Aſsiſtentia praſtita ſuper naui hypothecata cum promiſſione, quòd nauigaret periculo alicuius, an mereat exequutionem, & nu.* 14. *&* 17.
15 *Sententia aſsiſtentiæ debet mãdari exequutioni, appellatione per reum interpoſita, & an poſſit procedi ad venditionem, nu.* 16.
18 *Aſsiſtentia an ſit concedenda tàm prò capitale, quàm pro reditibus decurſis.*
19 *Aſsiſtentia, qua petitur ſuper bonis immobilibus, an contedatur ſuper iuribus luendi.*
20 *Exequutio an poſsit fieri ſuper bonis non deſignatis in ſententia, remiſsiuè.*

De

De Aſsiſtentia bonorum præſtanda.

Rubrica.

Collectanea I.

1 NOmen hoc *aſsiſtentia* probabiliter quidem affirmari poteſt originem traxiſſe à Iudicis aſſociatione, & præſentia, illudq; eſſe
2 conſonum rei, ac veriſimile, ſiquidèm imploratio huiuſmodi iudicialis officij mercenarij tali in iudicio eſt quædam iudicialis requiſitio, vt Iudex aſſiſtat, nedùm poſſeſsionis captioni, verùm etiam in exercitio cuiuslibet remedij, ex his,quę in ſimili iudicio continentur, vt elicitur ex *Capyc.deciſ.*51.
3 Et ex iure inſiſtendi rei ſumptum eſſe vocabulum *aſsiſtentia* nouiſſimè proſequitur *Thor. voto deciſ.76.nu.26.*
4 Sunt autem remedia in tali iudicio contenta ex *Affl·ƈt.deciſ.*383.*Capyc. deciſ.*51. *num.*31. quos ſecum vehit recenter *Thor.*cit.*vot.deciſ.* 76.*nu.*27.illa pręciſè, nempè hypothecarium, ſaluianum interdiƈtum, & poſſeſſorium recuperandæ, deſumptum ex *l. fin. C. de acquirend. poſſeſſ.* vigore clauſularum conſtituti, & precarij, de quibus clauſulis *Ludouic.deciſ Peruſ.*50. *par.*1.*& deciſ* 68 *par* 2. *Velaſc.deciſ.*106.*Giurba deciſ.*112 *Theſaur deciſ.*38.

Cæterùm, quia hæc materia perplures ſibi peperit articulos deciſos, per viam quæſitorum illos cumulare minimè grauabor.
5 Indè quæro, aſſiſtentia petita per filium vti hæredem matris pro dotibus, & anteſato ſuper bonis poſſeſſis per tertios poſseſsores, an ſic etiam, non tantùm pro dote, quàm pro anteſato præſtanda, cùm anteſati prædiƈti mor-
6 tuo viro, & ſuperſtite filio vſumfruƈtum ipſius tantùm mulier lucratur, qui mortua matre conſolidatur proprietati ad vtilitatem liberorum vt liberorum, non autem vt hæredum, fuit deciſum eſse præſtandam aſſiſtentiam pro dotibus ſuper quadam domo, & ab aliis abſolutus conuentus *Affliƈt in deciſ.*37.
7 Et num aſſiſtentia peti poſſit ſuper feudo obligato per feudatarium pro dotibus, ſi aſſenſus fuerit præſtitus poſt mortem debitoris, tempore, quo feudum erat debitum hæredi, quo caſu aſsenſus non valet, ſi fauore dotis procedat, fuit deciſum per Sacr Conſ. quòd pręſtetur aſſiſtentia in ſubſidium ſuper feudo pro dote *Ann.allegat.*66.
8 Et an aſsiſtentia præſtari debeat, ſi fuerit ipſa petita ab vxore vigore inſtrumenti dotalis, quod nō erat reaſsumptum iuxtà *Cōſt. Regni*, & erant mortui Iudex, Notarius, & teſtes, licèt per aliud inſtrumentum fuerat vir confeſsus feciſse inſtrumentum dotale, & præſertim anteſati, quod erat in forma probante, tum quia præſtabatur contra tertios poſseſſores, quibus confeſsiones illæ non videbantur præiudicare, nec apparebit de conſtituto, precario, per quod fieret impetratio dominij in vltimo inſtrumento, fuit tandem communi voto deciſum, quòd præſtetur aſſiſtentia, non ſufficit, quòd inſtrumentum dotale potuiſſet reaſſumi ad euitandum circuitum, maximè ſtantibus diƈtis confeſſionibus, & ſic nō oportebat, quòd fuiſſet reaſſumptum in forma probante *Minad.deciſ.*6.
9 Et vtrum aſſiſtentia petita per creditores viri ſuper bonis ab vxore perceptis, & alienatis, poſtquam inſimul cum viro alia bona alienauerat, vt confeſſa fuiſſet cum viro pretium recepiſſe, cedendo iura, an ſit præſtanda, ſi poſſeſſores exceperint, quòd habebant cauſam ab vxore debitoris, quę habebat anteriora iura, non obſtante replicatione, quòd vxor ceſserat iura alijs, ob quod ſibi præiudicauerat, fuit per Sacrum Conſilium deciſum, quòd præſtetur aſſiſtentia, non obſtante, quòd haberet cauſam ab illa vxore debitoris, poſtquàm ceſserat iura ſibi competentia alijs emptoribus *Minad. deciſ.*29.
10 Et etiam aſsiſtentia petita pro debito ſuper feudo, quamuis reƈtè procedat ex generali obligatione, tamen debet eſse regulata, vt in ſubſidium concedatur ſuper feudo, & ità multotiès per Sacrum Cōſ. fuit præſtita ſuper fruƈtibus feudi tantùm, ex quibus ſatisfieri poſsit creditoribus, & vide *Martam in deciſ.*16.
11 Et aſsiſtentia an ſit concedenda creditori anteriori cum obligatione generali bonorum feudalium cum aſsenſu ſuper feudis obligatis, quàmuis poſteà à debitore diſtraƈtis in tertiū poſseſsorem, contra quem fuit lata ſententia reſciſsionis contraƈtus, ob eius inualiditatem, & ſucceſsiuè condemnatus ad relaxandum bona ipſa, ſolutis quantitatibus priùs per debitorem, ità quòd pendente ſolutione ipſa, per retentionem rei ab ipſo tertio poſseſsore aſſiſtentia peti nequeat, fuit iudicatum eſse præſtandam, & ità in fauorem ipſorum creditorum petentium aſsiſtentiam *De Pont. conſ.*25. *vol.*2.
12 Et aſsiſtentia petita per creditores anteriores hæreditatis, an ſit præſtanda, hærede opponente ſoluiſſe alijs creditoribus, iuxtà diſpoſitionem *§.& ſi præfatā*, dùm ſoluerat eis, qui nō ſoluendo poſtmodum ſunt effeƈti, fuit in Sacro Conſilio deciſum in cauſa Ioannis Leonardi Monachi cum Theſaurario, referente Regio Conſiliario Quadra eſse præſtandam *De Pont. in conſ.*64.*vol.*2.
13 Et aſsiſtentia præſtita ſuper naui hypothecata cum promiſsione, quòd nauigaret riſico, & periculo alicuius, quid ſi fuiſset ipſe condemnatus ad exhibendum, aliàs ad pretium nauis iàm peremptæ ob naufragium, exequutioni

Digitized by Google

tioni demandari debeat, fuit per Sacrum Cõſ.
14 deciſum, talem ſententiam aſsiſtentiæ nõ mereri exequutionem, ex eo, quòd nauis re vera
15 erat perempta, & aſsiſtentiæ ſententia, quàmuis ſtante appellatione interpoſita per reum, mandari exequutioni debeat, & virtute clau-
16 ſularum bona exequuta creditoris, præuia adiudicatione, conceduntur cum poteſtate, & facultate vendendi, an ſtante appellatione
17 poſſit procedi ad venditionem, fuit deciſum per Sacrum Conſilium, quòd non *Præſ. de Franch deciſ.* 120.

18 Et aſsiſtentia petita per creditorem ſuper bonis debitoris à tertio poſſeſſore poſſeſsis, tàm pro capitale, quàm pro decurſis redditibus, an pro omnibus prædictis concedenda ſit, quàmuis (relicto iudicio reſciſsionis contractus contra hæredes debitoris intentato) commiſſa fuiſſet graduatio creditorum, ob quod contractus ipſo iure reſoluti, & reſciſsi videantur, fuit deciſum in M. C. V. aſsiſtentiam eſſe præſtandam quòad tertios tantùm, ſalua prouiſione facienda quòad capitale, auditis hæredibus debitoris, & ità compilato proceſſu ſub die 15. Martij 1619. in cauſa Ioannę Taleriæ tutricis hæredum quondam Pompei Gulielmi cum hæredibus quondam Iſabellæ de Bottunis penès Seraphinum.

19 Et aſsiſtentia, quæ regulariter ſuper bonis immobilibus petitur, an concedatur ſuper iuribus luendi, affirmatiuè iudicauit Sacrũ Conſilium die 8. Nouembris 1578. in cauſa Ioan. Thomæ Martirani cum Zenobia Scaglione ſuper iure luendi Terræ Ciarellę, vt refert moderniſsimè *Thoro in vot. deciſ.* 76. *in princ.* vbi
20 principaliter tractat articulum, ſi exequutio vigore ſententiæ prolatæ ſuper bonis immobilibus deſignatis, fieri poſsit ſuper mobilibus, ſeù animalibus, non tamen ſpecialiter obligatis in inſtrumento.

SVMMARIVM.

1 *Aſsiſtentia præſtatur etiam contra tertium poſſeſſorem, Principali non diſcuſſo.*
2 *Aſsiſtentia præſtatur, ſi conſtat, bona fuiſſe illius debitoris.*
3 *Aſsiſtentia an concedatur, quotiès petitur in libello.*
4 *Aſsiſtentia præſtatur cõtra tertium poſſeſſorem, non obſtante morte debitoris.*
5 *Aſsiſtentiæ ius quanto tempore finitur.*

De Aſsiſtentia, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

Aſsiſtentiam, &c.

1 Sancitum eſt hic, aſsiſtentiam eſſe præſtandam etiam contra tertium poſſeſſorem, Principali non diſcuſſo, probatis tamen extremis.

Ad cuius ornatum recurras ad *Afflict. deciſ.* 383. vbi tutatur, ſufficere in hac aſsiſtẽtiæ ma-
2 teria probari, bona fuiſſe in bonis, & de bonis illius debitoris, quod eſt de aſsiſtentiæ extremis, & vide *Theſaur. deciſ.* 38. quem pariter
3 adire poteris *deciſ.* 53. vbi recenſet, aſsiſtentiam dari, quotiès in libello expreſsè petita eſt, taliter, nè veniat ſub clauſula, *ius, & iuſtitiam miniſtrari*, extendendo concluſionẽ *text.* ſuum obtinere locum, & ſi liquidatum non fuerit debitum cum principali debitore, quod accidit dubitari in Sacro Conſilio annis elapſis in cauſa Magnificæ Diammatæ Iorrenæ contra Margharitam Saleſem, & tẽpore meo in Regia Audientia Capitanatæ contra nonnullos de Terra Serræ Capriolæ.

4 Et obſerua, aſsiſtentiam contra tertiũ præſtari, non obſtante morte debitoris abſq; aliqua bonorum diſcuſsione *Aſtia deciſ. Barenſ.* 194.

5 Taleq; agendi aſsiſtentiæ ius ceſſabit, ſi triginta annorum ſpatio præſcriptum fuerit, cum minori tempore illud præſcribi haùd valeat *Afflict. deciſ.* 139.

SVMMARIVM.

1 *Aucupationis, & venationis nomen ad quid referatur.*
2 *Aucupationis, & venationis ius eſt de iure naturæ.*
3 *Vtiles Terrarum Domini an hoc ius venationis prohibere poſſint.*
4 *Subditi quandò tenentur parere huic prohibitioni.*
5 *Venatio eſt prohibita Clericis.*
6 *Venatio an ſit in fructu, & ad quem pertineat.*

De Aucupibus, ſeù Venatoribus. Rubrica.

Collectan. I.

1 Avcupationis nomen refertur quidem ad volatilia, venationis autem ad cæterorum animalium ſpecies, amborumq; ius eſt de
2 iure naturę, & proindè ſingulis tributum cenſetur *l. in laqueum ff. de acquir. rer. domin. Guid. Pap. deciſ.* 514. idq; tàm cum retijs, quàm cum quouis alio inſtrumento, de iure non prohibito *Præſ. de Franch. deciſ.* 158. & vide *Gram. deciſ.*

3 *ciſ.67.* vbi quòd vtiles Terrarum Domini hâc prohibitionem facere nequeunt,niſi ex immemorabili præſcriptione tale ius acquiſiuerint *Franc. Marc.deciſ.*529.*to.*1 ſequitur *Theſaur. forenſ. quaſt.*22.*lib.*2. vbi deciſum refert,Barones non poſſe ſubditis ſuis venationes prohibere, niſi vltrà inueſtituram ipſis à Principe
4 eſſet ius prohibendi conceſſum, quo caſu ſubditi tenerentur prohibitioni parere, cùm dependeat à Principe, cui prohibendi poteſtas ineſt,de quo *Cabed.deciſ.Rot.Luſit.*89 *par.*2.

At quia perplura circa ſupradicta ſatis notabilia cumulauimus in *tract. de grauam. vaſall to.* 1.*grauam.* 71. ideò ad ibi dicta me remitto,vide ibi,nec pigebit.

5 Et vlterius progrediendo aſſeueramus,venationem Clericis eſſe prohibitam *cap.* 1.*&* 2. *de cleric.venat.cap.* 1.*cum ſeq.*34.*diſtin.cap. qui venatoribus, & cap.an putatis* 86.*diſtinct.Sacr. Concil.Trid.ſeſſ.*24.*cap.* 12.

6 Inſuper nota, quòd venatio eſt in fructu, & pertinet ad vſufructuarium *Mainard. deciſ.*39 *lib.*2.& vide *Gayl. obſeruat. Camer. Imperial.*68.*par.*2. vbi diſcutit,cuiuſnam ſint fructus Siluæ venatoriæ.

S V M M A R I V M.

1 *Venari, vel aucupari in territorijs appatronatis nemini licet,& nu.* 2. *& limita, nu.*4.
3 *Barones an poſſint prohibere venationem in eorum territorijs.*
5 *Seruitus venandi an ſit realis, vel perſonalis.*
6 *Forma pronunciandi contra turbatorem ſeruitutis venandi quæ ſit, remiſsiuè.*
7 *Dominus Siluæ ius venandi deterius facere an poſſit, remiſsiuè.*

De Aucupibus,&c. Pragmat. I.

Collectan. II.

Eſſendo peruenuto à noſtra notizia,&c.

1 Diſpoſitio huius pragmaticæ tendit ad prohibitionem, nè vllus in territorijs appatronatis aucupari,vel venari valeat.

2 Pro cuius cõfirmatione iunge *Guid Pap.dec.* 219. vbi fundat regulam, in alieno territorio venari,vel aucupari nõ licere,confirmat etiam *Gayl.obſeruat.*68. *nu.*10. *lib.*2. vbi ſub pœna id eſſe prohibitum autumat.

3 Hinc licet Baroni ſit prohibitum, vt diximus in Rubrica prohibere venationem ſubditis, tamen benè valent prohibere, nè in ſuum territorium, & fundum particularẽ pro venatione ingrediantur, prout ſic iudicatum à Senatu fatetur *Gaſpar Theſaur.forenſ. quaſt.* 22.*lib.*2.*à nu.*6.

4 Ceſſat autem diſpoſitio pragmaticæ, quoties in territorio appatronato per actus poſſeſſorios,& Domini præcedente patientia, ius venandi acquiſiuiſſet, iuxtà theoricam, de qua *Gayl. obſeruat. Camer. Imperial.* 65. *lib.* 2. vbi idem confirmat, ſi ſeruitus ſuit conſtituta pactionibus, ſtipulationibus, vel teſtamento, ſicuti communiter ſeruitutes conſtituuntur *l. ſi partem §.* 1.*ff.quemadmod.ſeruit.amitt.§. final. Inſtit. de ſeruit.prædior.* tractãs particulariter,
5 ſi ſeruitus venandi ſit realis, vel perſonalis,re-
6 ponens *nu.* 13. formam pronunciandi contra turbatorem ſeruitutis venandi, quem etiam videas *obſeruat.*67. vbi de iure venandi, & ſyl-
7 ua venatoria, & an Dominus Siluæ ſeruitutem venandi deteriorem facere poſſit.

S V M M A R I V M.

1 *Nomen Baro qualiter interpretetur.*
2 *Baro quis propriè dicatur.*
3 *Poſſeſsio ſola feudi an faciat Baronem.*
4 *Quis Baro dignitatem regalem obtineat.*
5 *Regalis quandò dicatur dignitas.*
6 *Magnalum ſub nomine qui Barones veniant, & qui Præfecti Prætorio cenſentur, & Regi aſſimilentur in proprijs Terris,nu.*7.

De Baronibus, & eorum officio. Rubrica.

Collectan. I.

1 Nomen hoc *Baro* tripliciter capitur,nempè impropriiſsimè,impropriè,& propriè, impropriiſsimè vocatur ille, qui feudum abſq; vaſallis retinet, impropriè vocatur, vbi teneret feudum cum vaſallis, quod non eſſet erectum per Regem in Baroniam, nec habẽs feudum quaternatum ſub ſe. Propriè autem Ba-
2 ro dicitur feudatarius habens iuriſdictionem in Ciuitate, Oppido, Caſtro, Villa, & Caſali,ſibi à Rege conceſſam *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan.* 104.*par.*2.& in materia vide *Gram.deciſ.*34.*&* 104.

3 Et quamuis ſola poſſeſsio feudi non faciat quem Baronem, niſi iuſto, & legitimo titulo pariter accedente, tamen ſolam poſſeſsionem feudi habẽs poterit interuenire in Parlamento, vt pleno calamo probat deciſum *Maſtrill. deciſ.*18.

4 Hic autem Baro vltimo loco nominatus dignitatem Regalem retinet,cùm iuxtà magis approbatam opinionem Baronalis dignitas Regalis ſit, quoties Baro Caſtrum à Rege ſub titulo Baroniæ obtinuit *Cabed.* cit. *deciſ.* 104.
5 *nu.*4. ſufficit enim, à Rege huiuſmodi dignitatem fuiſſe conceſsã, vt Regalis nuncupari valeat,& verè Baro dicatur.

6 Taliter,vt huius qualitatis Barones hoc in Re-

Regno Magnatum nomine continentur, quorum more matrimonia contrahere praxis iam obtinuit.

7 Et Præfecti Prætorio cenſentur,& Regi in ſuis Terris æquiparantur *Guid. Pap.deciſ.199.*

SVMMARIVM.

1 *Adiutorium non poteſt peti per Barones vltrà certum modum.*
2 *Adiutorium vnde dicatur.*
3 *Adiutorium quo iure exigitur, & quomodò debetur, nu.9.*
4 *Adiutorium debetur Baroni capto ab hoſtibus pro ſeruitio Regis.*
5 *Adiutorium debetur Baroni pro faciendo filio, vel fratre milite.*
6 *Adiutorium debetur Baroni pro maritanda filia, ſorore, vel amita, & nu. 21. & 22.*
7 *Adiutorium debetur Baroni pro emenda Terra.*
8 *Adiutorium Baroni debetur, ſi Rex hoſpitatur in eius Terra.*
10 *Adiutorium debetur Baroni, etiam ſi ſit conceſſum feudum cum qualitate burgenſatica, & allodiali, etiam ſi eſſet exemptum à ſolutione adhoa, & etiam ſi eſſet conceſſum ab Eccleſia in emphyteuſim.*
11 *Adiutorium debetur Baroni à vaſallis burgenſibus, in propria Terra habitantibus.*
12 *Adiutorium eſt præſtandum ceſſionario, non autem cedenti.*
13 *Dominus directus præfertur vtili, & quandò, nu.15.*
14 *Adiutorium non debetur vſufructuario.*
16 *Dominio translato per conceſſionem Caſtri, quæ transferantur.*
17 *Adiutorium debetur Domino, etiam ſi plus quã triginta annos non exigerit.*
18 *Adiutorium debetur Baroni, etiam ſi habet Terram cum pacto de retrouendendo.*
19 *Adiutorium non poteſt remitti vaſallis per Baronem abſq; aſſenſu.*
20 *Adiutorium non poſſunt exigere Barones propria authoritate.*
21 *Adiutorium debetur pro ſingulis filiabus, etiam ſi eodem tempore maritantur.*
22 *Adiutorium debetur, ſi deceſſerit auunculus, & ſucceſſerit nepos ex eadem ſorore in feudis antiquis, & ſororem maritauerit.*
24 *Frater non tenetur de ſuo maritare ſororem, & quandò, nu.25.*
26 *Adiutorium debetur auo maritanti nepotes, etiam patre viuente.*
27 *Adiutorium debetur à vaſallis Baroni pro maritanda ſecunda ſorore.*
28 *Adiutorium debetur Baroni, quandò ſoluit dotem à patre legatam.*
29 *Adiutorium non debetur Auiæ maternæ dominæ feudi pro maritanda nepote.*
30 *Adiutorium non debetur ſorori maritandæ pro feudo à fratre quæſito.*
31 *Adiutorium quo tempore debeatur pro monacanda filia, ſorore, vel amita.*
32 *Adiutorium an idem detur, quandò fœminæ maritantur, vel quandò monacantur.*
33 *Adiutorium eſt quinq; carolenorum pro quolibet foculari, quandò fœmina maritatur, & viginti quinq; granorum ſi monacatur, n.34.*
35 *Adiutorium debitum pro emenda Terra, intelligitur pro vna vice.*
36 *Adiutorium an debeatur filio Baronis ementi Terram.*
37 *Prælati Eccleſiaſtici an poſſint cogere per cenſuras Eccleſiaſticas, vt ſoluantur adiutoria.*
38 *Iuriſdictio petendi adiutoria an ſit conceſſa priuatiuè quòad alios Superiores Regios.*
39 *Iuriſdictio non præſumitur in dubio abdicata ab Ordinarijs.*
40 *Facultas viſitandi conceſſa inferiori intelligitur cumulatiuè quòad Epiſcopum.*

De Baronibus, &c. Pragm. I.

Collectanea I I.

OFficij noſtri, &c.

1 Sancitur hic, nè Barones vltrà certum modum Adiutorium à ſuis vaſallis exigere valeant.

2 Hoc Adiutorium dicitur ab adiudicando, ſeu ſubueniendo, & interdum, etiam auxilium nuncupari ſolet, & duobus modis conſideratur, nempè vel vti voluntarium, vel vti neceſſarium, voluntarium eſt illud, quod gratiosè conceditur, & quædam donatio eſſe cenſetur, quæ à mera liberalitate prouenit, & nullo iure cogente fit, neceſſarium verò dicitur illud, quod coactè exigitur à Populo per Dominos, quibus attributa eſt poteſtas, vt latiùs proſequitur *Guid.Pap.deciſ.371.*

3 Exigitur autem illud vigore *Conſtitutionis Regni Quamplurimum*, in ſequentibus caſibus.

4 Primò, quandò perſona Baronis caperetur ab hoſtibus, dùm eſſet in ſeruitio Regis.

5 Secundò, pro faciendo filio, vel fratre milite.

6 Tertiò, pro maritanda, vel monacanda filia, ſorore, vel amita.

7 Quartò, pro emenda Terra.

8 Quintò, quandò Rex hoſpitaretur in Terra Baronis.

9 Quod autem Adiutorium per vaſallum Domino debetur, vti Domino, & ſic ex prærogatiua dominij, non autem, ex quo illi ſubſit, quia onus conſideratur tantùm, quandò vtilis Dominus præſtat ſeruitium Regi *Praſ.de Franch. deciſ.36.& 131.*

10 Debeturq; tale adiutorium Baroni, etiam ſi ſit conceſſum feudum cum qualitate burgen-

genſatica, & allodiali,& eſſet exemptum à ſo-
lutione adhoæ,& aliorum onerum, & etiam ſi
haberet in emphyteuſim ab Eccleſia *idem de*
Franch.cit.*dec*.131.*n*.21.*&* 24.*Ann.alleg*.105.
11 Et illud debetur à vaſallis burgenſibus Ba-
roni,licèt nō teneātur in feudū, ſi tū inhabitēt
in Terra propria,ſecus ſi in aliena *Vrſill.deciſ.*
156.*nu*.8.*& ſeq . Franch*.cit. *deciſ*.131. *nu*.13.
& 24. dicens vlterius *nu*. 26. tale adiutorium
12 eſſe præſtandum ceſſionario,non autem con-
cedenti, quia in hoc vtilis Dominus directo
13 præfertur, nam vtile dominium, licèt ſit ſicut
chymera,nihilominùs quandiù durat vincit di-
rectum,à quo cauſam habet.
14 Licèt ſecus ſit in vſuſructuario, cui non de-
betur adiutorium per vaſallos, ſed benè Do-
mino, cùm illud de ſui natura debeatur *Ca-*
pyc.deciſ.185.
15 Debeturq; dicto directo Domino, quandò
dominium obtinuit, etiam ſi prædeceſſores in
ſuis caſibus non exigerent *Franch*.cit.*dec*. 131
16 *numer*.30. vbi tranſlato dominio per conceſ-
ſionem Caſtri,ea omnia transferuntur,quæ ex
ipſo dominio reſultant, inter quæ ſunt præci-
puè adiutoria, & ſubuentiones, ſubiungens
17 *nu*.34. adiutorium domino deberi, etiā ſi ille
ſteterit per triginta annos, & plus, quòd illud
nō exigerit,quia nō militauit,ea de ratione,ob
non vſum priuilegium non amittitur, quandò
caſus illud exercendi non venit *Seraphin. dec*.
410.*nu*.27.*Gizzarell.deciſ*.70.
18 Et debetur huiuſmodi adiutorium Baroni,
quāuis habeat Terrā cū pacto de retrouēden-
do *Franch.deciſ*.76.veluti etiam poteſt peti ab
emptore, cum eodem pacto *Vrſil*.cit.*dec*.156.
19 Et adeò à vaſallis debetur adiutoriū Baro-
nibus,vt fuit iudicatum per S.C.illud nō poſſe
remitti abſq; aſſenſu Regis,& tali modo,vt il-
lud poſſet prætendi, non obſtante vaſallorum
paupertate, & Baronū opulentia, quo in caſu
ſolet dari quædam dilatio ad ſoluendū, vt fuit
practicatum per S. C. in cauſa Vniuerſitatis
Sternitæ cum Barone,in Banca de Ferrarijs.
20 Illud aūt exigere nō poſſunt propria autho-
ritate, vndè in praxi vidimus ſeruari, vtiles
Terrarū Dominos in caſibus,in quibus præ-
tendunt huiuſmodi adiutoria, ſolere ſupplica-
tiones porrigere in Regijs Tribunalibus,& vi-
ſis vidēdis cōdemnari vaſallos ad ſolutionem.
Sed quatènus ſpectat ad adiutorium debi-
tum pro maritanda filia, ſorore, vel amita.
21 Amplia,illud deberi pro ſingulis filiabus ma
ritandis,etiam ſi duæ filiæ eodem tēpore nup-
tui tradantur *Boer.deciſ*.129.130.*&* 131.*Guid.*
Pap.deciſ.57. *Præſ. de Franch. deciſ*.56. *in fin.*
etiam ſi filiæ eſſent ſpuriæ *Boer.deciſ*.126.127.
& 130.*Vrſill*.cit.*deciſ*.265.*num*.58.& etiam ſi
maritarentur ob pulchritudinem *Afflict.deciſ.*
136. etiam ſi maritarentur à matre propter
inopiam viri *Boer.deciſ*.129.
22 Amplia ſecundò,illud deberi pro maritanda
ſorore *Boer.deciſ*.129. 130. *&* 131. *Præſis de*
Franch.deciſ.73.
23 Ex quo obſeruabis, quòd auunculo dece-
dente, ſuperſtitibus nepote, atq; nepotibus ex
eadem ſorore, ſi nepos in illis antiquis feudis
ſucceſſerit,& ſororem maritauerit, illud adiu-
toriū à ſubditis conſequi valebit,& eò magis ſi
de deſcendentibus primi acquirentis,& de cō-
24 prehenſis in inueſtitura ageretur, quia licèt
frater de ſuo proprio ſororem dotare non te-
25 neatur,tamen benè poteſt de bonis commu-
nis parentis,vt per *D.de Franch.deciſ*.73.*nu* 6.
& 15.nouiter *Salernitan. deciſ*. 22. nec non
etiam,quandò dictus frater eſſet diues *Coccin.*
deciſ.77 *nu*.3.licèt ſecus ſit,quandò pater om-
nes filias æqualiter inſtituit,& ſubſtituit,ità vt
neq; magis valuerit vno caſu, quàm alio, pro
dote relinquere, quia tunc ille ſororem dota-
re non tenetur *Seraphin.deciſ*.120.
26 Amplia tertiò, idem procedere in auo ne-
ptes nuptui tradente, etiam earum patre vi-
uente, quia adhùc debetur adiutorium *De*
Franch.deciſ.215.*Rot.diuerſ deciſ*.454. *nu*. 10.
par.1.& aliàs iudicatum refert *Molſeſ.in Con-*
ſuetud.Neap.par.6.*q*.4.*nu*.22.
Quæ ſanè ampliatio eſt vera, ſiue pater ſit
pauper, ſiue diues *idem De Franch. deciſ*.cit.
215.*nu*.19.
27 Amplia quartò, iſtud adiutoriū deberi à va-
ſallis Baroni pro maritāda ſecūda ſorore, vt in
pluribus caſibus fuiſſe iudicatū teſtatur *Ayel.in*
tract. de iure adhoæ nu. 30. & aliàs determina-
tum refert *Fuſcus ſingul*.25. *lit. T*. & deciſum
per Regiam Maieſtatem,habita ſui Conſilij de
liberatione,tradit *glo.in d.Conſtit.Regni Quam*
plurimum in fin. incipit *dubitatur*.
28 Amplia,adiutoriū deberi à vaſallis Baroni,
quandò ſoluit dotem à patre legatam,vt deci-
ſum in S.R.C.teſtatur *Ann.ſing*.11. & pariter
refert determinatum *Frecc. de ſubfeud. auth*.2.
n.26. licèt nō deberi in tali caſu deciſū in S.C.
fateatur *Reg.Salernit.in addit.ad rubr.Conſuet.*
Neapol. incipit *indè ſoluendum ſol*.mihi 230.
29 Non debetur autem dictum adiutoriū à va-
ſallis Auiæ maternæ dominæ feudi pro nepte
ob paupertatem parētum maritanda, vt fuiſſe
deciſum in S.C. in cauſa Baroniſſæ Martigna-
ni cum eius vaſallis,referente Præſ. Montaluo
tradit *Molſ.ad Conſuet.Neap.par*.6.*q*.4.*nu*.32.
30 Vt neq; pariter debetur ſorori maritandæ à
vaſallis feudi per ipſum fratrem quæſiti, vt in
S.C.deciſum refert *Loffred.in paraphr.feud.ad*
Andream in c.1.*§.vt autē æquitas col. fin.in fi.*
31 Quò verò ad monacationem filiarum,ſoro-
rum,vel amitarum,vt debeatur tale adiutoriū,
adde pro confirmatione *Præſ.de Franch. deciſ.*
301. & ibi *Addentes*, licèt debeatur facta pro-
feſſione,& non tempore ingreſſus Monaſterij,
prout cōſumato matrimonio maritatæ debe-
tur,vt ſupradicti affirmant,& notat *Ann ſing*.
13.quámuis in cauſa Illuſtr. Ducis Sueſſæ re-

periam,in anno 1544. fuiſſe per Reg. Cameram datam dilationem vnius anni ad ſoluendum huiuſmodi adiutorium.

32 Differt autẽ, quod fœminæ Baronum maritentur, vel monacentur, ſiquidem taxa quinq; 33 carolenorum pro quolibet foculari, quę debetur Baronibus pro Adiutorio *Gram. deciſ.* 98. *Afflict. dec.* 136. iudicauit Reg. Camera in cauſa Comitis Arenarum, & Stili, ad relationem Præſidentis Baldaxini in anno 1524. debetur qñ Barones maritant filias, & ſecus qñ mona-34 chãt, quia ſoluitur medietas, ſeu viginti quinque grana, vt teſtatur *Ann. cit. ſingul.* 13. & fuit deciſũ per Reg. C. Sum. in cauſa Vniuerſitatis Albanellæ in anno 1551. ſub die 6. Iulij, per quã aliquandò minus medietate ſolet fieri taxa, quandò Baro haberet plures Terras, à quibus omnibus ſi exigeret adiutorium in tali sũma, faceret quaſi totam dotẽ abſq; ſui incõmodo.

35 Quatènus ſpectat ad adiutorium debitum Baroni pro emenda Terra, id eſt ſtatutum pro vna vice, & ſic pro emptione vnius Terræ, & ità iudicatum in Regia Camera ſcribit *Ayell. de iure adhoa nu.* 32.

36 An autem poſſit aliud peti à filio Baronis emente alteram Terram, reperio deciſum, non poſſe exigi, ſi feudum eſſet hæreditarium, ſecus ſi ex pacto.

37 Et quatènus pertinet ad adiutoria reſpectu Prælatorũm Eccleſiaſticorum, adde *Rot. deciſ.* 3. *de cenſib. in antiquis, Afflict. deciſ.* 136. *Gram. deciſ.* 88. *Boer. deciſ.* 133. *&* 136. vbi quod poſſunt pro ſolutione adiutorij cogere ſubditos per viam cenſurarum.

Et obſerua, iuſtam eſſe cauſam illud petendi conſecrationis occaſione, vt vidi practicatum reſpectu Illuſtriſſimi Epiſcopi Larinen. in Apulea, vel acceſſum ad Concilium generale, aut ad Pontificem, ſolutionem Bullarum Annatæ, vide *Boer. deciſ.* 134. *&* *deciſ.* 136.

Sed quatènus circa aliqua capita obſeruantia iſtius pragmaticæ eſt commiſſa Portulanis, & Secretis.

38 Quæro, an iſta iuriſdictio videatur conceſſa priuatiuè ad alios Superiores Regios, dicas, quòd iuriſdictio nũquam præſumitur abdicata 39 ab Ordinarijs, & licet alijs ſit conceſſa, præſumitur cumulatiuè *l.* 1. *C. de offic. Præfect. Vrbis, Gram. deciſ.* 30. *De Franch. deciſ.* 417. *Capye. dec.* 9. *Gratian. dec.* 145. *Cartar. deciſ.* 68. q; procedit ẽt ſi iuriſdictio cõpetat inferiori ex fũdatione, vt fuit reſolutum in *Rot. Rom. in cauſa Abulen. iuris viſitandi* 10. *Nouembris* 1600. *coràm Ludouiſio, deindè SS. PP. Gregorio XV.* vbi facultas viſitandi Prælato inferiori ex fundatione competebat, & tamẽ fuit dictum, quod non intelligebatur adẽpta facultas viſitãdi tributa Epiſcopo ex diſpoſitione *S. C. Trid. ſeſſ.* 22. *c.* 8. *de reform.* cùm intelligi debeat cumulatiuè, & nõ priuatiuè ad Epiſcopum, contra quam debet eſſe expreſſa prohibitio, vt etiam cenſuit *Sacr. Congreg at. eiuſdem Concilij.*

SVMMARIVM.

1 *Facultas emendi, & vendendi à Baronibus prohiberi nequit.*
2 *Nemo inuitus vendere cogitur.*
3 *Iniquum eſt, vt quis cogatur vendere.*
4 *Quilibet ſuum vendere poteſt, non obſtantibus Baronum bannis, amplia vt nu.* 5.
6 *Baro non poteſt cogere vaſallos ad ſibi locanda vrbana, vel ruſtica prædia.*
7 *Facultas conceſſa vaſallis liberè vendendi à Baronibus reſtringi nequit.*
8 *Baro nõ põt prohibere, ni vẽdãtur piſces, & fructus antequã ipſe requiratur, & limita, nu.* 9.
10 *Baro quandò poteſt facere banna, nè fructus vendantur, niſi ipſi notitia detur, & nu.* 12.
11 *Barones præferuntur in emptione.*
13 *Barones nequeunt prohibere, nè vaſalli extrabant victualia ab eorum domicilijs, vt vendant propter neceſſitatem.*
14 *Baro non poteſt prohibere vaſallis extractionẽ lignaminum ſub figura publica vtilitatis.*
15 *Vaſalli vbiq; vendere poſſunt, neq; adſtringuntur vendere in publica platea.*
16 *Barones nequeunt adſtringere vaſallos, nè alibi vadant ad merces faciendas.*
17 *Barones nequeunt expellere Mercatores ad eorum Terras accedentes.*
18 *Barones non poſſunt prohibere vaſallis, nè faciant mercaturas.*
19 *Barones nequeunt prohibere Macellarijs, & Apothecarijs, nè exerceant Macellariam, & Apothecam.*
20 *Vaſalli nequeunt adſtringi emere comeſtibilia Baronum, ſi non ſunt talis conditionis, quæ Ciuium, etiam quod emantur minori pretio.*

De Baronibus, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

RECOLIMUS, &c.

1 Diſponit, vnicuiq; liberam eſſe facultatem emendi, & vendendi, nec à Baronibus, & vtilibus Terrarum Dominis directè, vel indirectè id prohiberi poſſe, & ità eſt cautum ſupra in *prag.* 1. *& in prag.* 20. *hac ead. rubr. & in prag.* 1. *§.* 8. *infra de ſalario eorum, qui mittuntur pro ſeruitio Regiæ Curiæ.*

Stat fundata diſpoſitio huius pragmaticæ in 2 iure communi, de quo æquiſſima sãctione ſtatutum eſt, vt nullus inuitus cogatur vendere, quod ſuum eſt *l. inuitum, & l. dudum ff. de contrahend. empt.* latè declarat nouiſſimè *Linglois deciſ.* 15. *q.* 9. neq; emere *l. nec emere C. de iur. deliber. Theſaur. forenſ. q.* 64. *lib.* 1. ẽt iuſto pretio *Boer. deciſ.* 312. *Franc. Marc. deciſ.* 511. *part.* 1. *Præſ. de Praneb. deciſ.* 6.

3 Iniquum namq; videtur, quem cogi ſuam rem vendere, vel è contra alienã emere *Giurb. dec.* 86. *D. Epiſ. Ric. dec. Cur. Archiep.* 138. *par.* 1.

Ho-

Digitized by Google

Homini,inquam,libero non eſt rerum ſuarum libera diſpoſitio adimenda *Scayn. deciſ. Rot. Bonon.8.nu.21.*

4 Quòd autem arbitrarium ſit cuiquam ſua bona vendere,non obſtãtibus Baronum bannis iudicauit S.R.C. inter Vniuerſitatē Lauri, & Marchionē,vt in Bancha Cioffi,& itá quotidiè ad inſtantiam vaſallorum decernitur.

5 Amplia, huiuſmodi diſpoſitionem, nedùm procedere reſpeƈtu emptionis, & vēditionis, ſed pariter reſpeƈtu aliorum contraƈtuū,quos peragere vaſallis ad eorum libitum licet *Rot. in vna Piſana ſtatuti Veneris 1596.coràm R.P. Pegna*,& in terminis noſtris itá iudicauit S.C. ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Lauri contrà Marchionem, penès Cioffum Aƈtuarium, vbi hæc pragmatica fuit extenſa ad omnes contraƈtus,& proindè determinatū eſt, Baronem

6 non poſſe cogere vaſallos ad ſibi locāda vrbana,vel ruſtica prędia,& itá extitit aliàs prouiſū pro Vniuerſitate Auigliani cōtrà Baronem in Bācha Figliolæ,& in cauſa Terræ Cobaƈtæ contrà Baronem in Bāca de Felice, nam contraƈtus omnes debent eſſe liberi *l.1.§ ſi conuenerit ff. depoſiti,l.ſicut C.de aƈtionib. & obligat.* & negotiationis libertas eſt voluntaria *l.libertas negotiationis ff. de iur.patronat.*

7 Amplia ſecundò,vt huiuſmodi facultas vendendi ad libitum conceſſa vaſallis nō poſſit reſtringi à Baronibus vigore bannorum, ne ſubditi vendant,niſi eis, vel ipſorum familiæ prius dederint notitiā,vt eſt deciſum per S. C. inter eūdem Marchionem Lauri, & Vniuerſitatē in eadem Banca Cioffi, in qua cauſa ſimiliter fuit declaratum, iniuſtas eſſe ordinationes, nè

8 vendantur piſces, & fruƈtus, antèquam Baro loci requiratur,vide *De Franch.dec.290.* & itá fuit prouiſum ad fauorem Vniuerſitatis Piſticij per S.Conſ.in anno 1567. & aliàs ad fauorem Vniuerſitatis Rionigri.

9 Licèt reſtringatur huiuſmodi ampliatio reſpeƈtu talis prohibitionis quòad fruƈtus à feudatarijs territorijs perceptis, quaſi quòd in illis habeat prælationem, qua vti nequirent, niſi notitiam haberent, quandò vaſalli vendere intendunt, prout itá reperio iudicatum per idem S.C.ad fauorem Illuſtr.Ducis Magdaloni contra vaſallos, quia aliàs ſi Baro non eſſet certioratus,non poſſet vti iure ſuo.

10 Sed ipſe hāc reſtriƈtionē verā agnoſcerē, vt valeāt Barones in hoc caſu promulgare ſimilia banna cū moderamine, vt notitia detur ſtatim vēditis fruƈtibus,& nō antè,quā vēdātur,quia

11 ſic illi non fraudātur iure ſuo,& ſi vellent,poſſe in emptione præferri,& vaſalli nō impediūtur ad vendendū propter notitiā dandā, & ad expeƈtādū reſpōſum, ſi Barones velint emere, vel nè, prout itá pluribus quippè vicibus obſeruaui in Regia Audientia Apuliæ.

12 Reſtringitur & pariter huiuſmodi ampliatio, qñ pro parte Baronū legitima conſuetudo, vel præſcriptio obſtaret, vigore quarū quæſierint hoc ius prohibendi,nè vaſalli vendant,niſi ipſis certioratis, & obtenta licentia, prout itá determinauit S. R. C. annis elapſis ad fauorem Illuſt.Principis Montis Militum contra Vniuerſitatem diƈtæ Terræ.

13 Amplia tertiò,vt vaſallis non poſſit per Barones prohiberi, nè extrahāt viƈtualia ab eorū domicilijs,vt illa vēdāt ob eorum neceſſitates ſupplendas,vt fuit iudicatum ad fauorē Terrę Variæ cōtra eius Baronē in Bancha de Mondellis,& aliàs pro Vniuerſitate Terræ Libaris contra Comitē eius vtilē Dominū.In Bancha Sarni,& itá per S.C.in cauſa Vniuerſitatis Lauri cum Marchione,penès Cioffum Aƈtuarium

14 fuit deciſum, prohibitionē, ſeù bannū d.Marchionis ; nè Ciues extraherent lignamina à territorio,neq; valere,licet appareret fuiſſe faƈtum ſub vtilitatis publicæ figura.

15 Amplia quartò,licere vaſallis vendere ubiq; locorum, nec adſtringi poſſe uēdere in platea publica, ut reperio,expeditas fuiſſe prouiſiones per S.R.C. ad fauorem cuiuſdam Vniuerſitatis, firmatas manu Conſiliarij Vitelli, per quas annis lōgè elapſis patet,fuiſſe iniunƈtum mandatum Baroni, ut ſe abſtineret à prohibitione faƈta Ciuibus,nè poſſint uendere,niſi aſſignato loco, nec alibi, & ſic quòd ipſis liceret uendere exteris piſces,& columbos, etiam nō in platea publica, quaſi quòd id libertati contrarium eſſet,& proindè onus induceret,iuxta regulā,de qua *Reg.Tap. in deciſ.Supremi Italiæ Senat.23. ſub nu.12.*

16 Amplia quintò,ut adſtringi nequeant uaſalli à Baronibus, nè alibi uadant ad faciendas mercantias, ſed quòd in proprijs Terris illam agant, quod id tendere quoq; uidetur ad libertatis reſtriƈtionem, & ſi contrarium fundet

17 *Franc. Marc.deciſ.357.par.1.* prout neq; licet Baronibus à ſuis Terris,Ciuitatibus, & locis, Mercatores illùc accedētes expellere,vt iudicatum recenſet *Anna ſing.54.* niſi tamen legitima adeſſet cauſa *Franc. Marc.dec.356.par.1.*

18 Amplia ſextò, ut ad uaſallorum libitum ſtet mercaturas exercere, tali modo, ut prohiberi non ualeant, nè talem artem, negotiationem, & mercantiam exerceant *Capyc.deciſ.209. nu. 10.* & itá tempore meo iudicauit Regia Audientia Capitanatæ, in qua fuit habitum pro uero, utiles Terrarum Dominos minimè poſ-

19 ſe ſtatuere in præiudicium ſubditorū, vt aliquibus Macellarijs, Apothecarijs, & ſimilibus liceret exercere Macellariam, Apothecam, & ſimilia, ut reſpeƈtu Hoſtariarum, & Tabernarum concludit *Berlich.deciſ.5.*

20 Amplia ſeptimò,ut ſi Barones eſſent uenditurì comeſtibilia, & ſimilia non tantæ bonæ conditionis, quàm cętera, quæ uenduntur à Particularibus, uaſalli non poſſunt adſtringi illa emere, licet Barones ſint contenti, ut ſoluatur pretium tantò minoris, iuxta conditio-

nem rei, vt iudicauit Sacrum Regium Conſi-
lium ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Biccari
contra eius utilem Dominum.

SVMMARIVM.

1 *Barones, & omnes alij vtiles Terrarũ Domini à moleſtia, & oppreſſione vaſallorum abſtinere debent, & de ſuo eſſe contenti, nu. 2.*
3 *Dictio,* vnuſquiſq; *quid operetur.*
4 *Deſiderium rerum alienarum mentem obcæcat.*
5 *Mens cupiditate alligata, à veritate deuiat, & nocte ambulare facit obſcura, abſq; lumine.*
6 *Barones erga vaſallos vti patres, tutores, ac defenſores ſe gerere debent.*
7 *Poſſe probibitum agere non eſt poſſe.*
8 *Moleſtia, ſiuè oppreſſio vaſallis quando dicitur fieri.*
9 *Iuſtitia adminiſtratio perſonis ſufficientibus committi debet.*
10 *Barones iniuſtitiam faciunt demandando iuriſdictionem probibitis ipſam exercere.*

De Baronibus, &c. Pragm. III.

Collectan. IV.

QVia etiam nuper, &c.

1 Mandat, Barones cuiuſq; gradus, ſta-
tus, & conditionis exiſtentes ſuo debere eſſe
contentos, nec non ab oppreſſione, & uaſallo-
rum moleſtia abſtinere.

2 Pro cuius ornatu monitum te volo, ordina-
tionem hanc extendi nedũ ad ſimplices Baro-
nes, verũ etiã ad oẽs vtiles Terrarum Domi-
nos, in dignitate, & prærogatiua, licet maxima
poſitos, & ſic ad Comites, Marchiones, Duces,
ac Principes, ex dictis per *Capyc. deciſ.* 188.

3 Vniuerſalitas uerò illius dictionis, *vnũquẽq;*
operatur, ut omnes comprehendãtur *l. à Pro-
curatore C. mandat. c. ſolitæ de maiorit. & obed.
Mar. Anton. var. reſolut. lib. 2. reſolut.* 40. &
operatur, comprehendi eos, qui aliàs nõ com-
prehenderentur, maximè concurrẽte rationis
identitate, ut hic *Seraphin. deciſ.* 980. & proin-
dè comprehendit omne genus perſonarum
Rot. Diuerſ. deciſ. 368. *Monachus deciſ. Bononiæ*
54. *nu.* 48. & operatur, ut diſpoſitio, quæ ex ſe
habet terminos, extendatur ad infinitum *Pu-
teus deciſ.* 115. *par.* 1.

Sed dùm enunciatur ibidẽ, Barones ſuo de-
bere eſſe contentos, iunge concordantiam
tex. in l. 4. C. fin. regund. ibi *quilibet ſuo ſit con-
tentus, & rem non expetat iuris alieni*, undè
infertur, quod ubi aliter agitur, plura oriun-
4 tur mala, nam deſiderium prauum alienarum
5 rerum deſiderantis mẽtem obcæcat, & mens
à cupiditatis uitio alligata, ſemper à ueritate
deuiat, & eſt aliena, tali modo, ut faciat ambu-
lare de nocte obſcura, abſq; lumine.

Et dùm ab oppreſſione uaſallorũ abſtinere
Barones hic ſtatuitur, adde, cũ ratione id eſſe
geſtũ, cũ ipſi erga uaſallos uti patres, tutores,
6 ac defẽſores ſe gerere debeãt, illorũq; adiuua-
mini, & non oppreſſioni oculos habere tenen-
tur, ex *Capyc. deciſ.* 69. *Boer. dec.* 55. & poteſta-
te, quam habent illicitè uti non poſſunt, nec
eſt detrahere eorum poteſtati, quoniam poſſe
7 prohibitum agere non eſt poſſe, ſed à potentia
deficere *Reuſner. deciſ. 21. nu. 19. part. 4. Viuius
deciſ. 339. nu. 27.*

Indè contraueniendo in grauando, & male-
tractando uaſallos priuantur feudo *Gram. dec.*
104. *Viu. deciſ. 497. Gayl. obſeru. 17. lib. 1. Franc.
Marc. deciſ. 374 par. 2. Guid. Pap. deciſ. 62. The-
ſaur. forenſ. q. 53. lib. 3.*

8 Moleſtia autem, uel oppreſſio uaſallis fieri
tunc dicitur, quoties actus pter iuſtitiã cõtra
illos fiunt, & quãdò à ſolito, & conſueto legi-
timè præſcripto deuiatur *Rot. in vna Peruſina.
dotis 1607. coràm R.P. Lugdunen* nam integra
legum obſeruatio, earumq; immutabilitas ipſis
ineſſe debet *Peguer deciſ.* 51.

Et quatènus inſuper hic ſancitum ſit, ut Ba-
rones faciãt uaſallos pace, & iuſtitia gaudere.

9 Obſerua, nullam maiorem iuſtitiã reputari,
quàm iuſtitiæ adminiſtrationem perſonis ſuffi-
cientibus committere, ut è cõtra, nulla maior
iniuſtitia reputatur, quã iuſtitiæ adminiſtratio-
nem inſufficientibus cõmittere *cap. vniuerſale
vobis* 11. *q.* 3. nam ſalus, & regimen ſubditorum
eſt integritas, & prudentia Præſidentium, &
Gubernatorum *cap. miramur 61. diſtinct.*

10 Vndè iniuſtitiam facere videntur Barones,
qui tenentur demandare iuriſdictionem, cũ ipſi
exercere ſint prohibiti *Præſ. de Frãch. deciſ.* 51.
ex *Conſtit. Regni Ea, quæ ad decus*, ità vt eiſdem
prohibitum eſt præeſſe in informationibus ca-
piendis, & torturis infligendis, vt fuit deciſum
per S.C. contra Marchionem Lauri prò Vni-
uerſitate d. Terræ, penès Cioffum Actuarium,
& in dies relaxãtur prouiſiones à Regijs Tri-
bunalibus, dùm adminiſtrationem, & regimen
Terrarum, & Ciuitatum hominibus improbis,
& inſufficientibus imponunt, quo in caſu vltrà
peccatum, ad damnorum reſtitutionem teneri
docet *D. Thom. in opuſc. ad Ducem Brabant.* &
communis Theologorum ſchola approbat.

SVMMARIVM.

1 *Officia vendi non poſſunt, & quarè, nu. 2.*
3 *Difficile eſt temperare, nè vendatur cariùs in minuto, quod emptum eſt in globo.*
4 *Vendere officia quis dicatur.*
5 *Actuaria, & Baiulationes poſſunt licitè vendi.*
6 *Actuaria cum prouentibus locari non poſſunt.*
7 *Prouentus ſunt fructus iuriſdictionis, ſed inter fructus feudales non reponuntur.*
8 *Ementes officia priuantur iuriſdictione.*
9 *Acta facta ab Officiali, qui emit officium, an ſint valida.*

De

Digitized by Google

De Baronibus, &c. Pragmatica IV.

Collectanea V.

ET inter alia, &c.

1 Statuit, Baronum officia non debere eſſe venalia, ſicq; confirmatur in *Pragmat.* 23. *hac eadem rubrica.*

2 Redditur huius diſpoſitionis ratio duplex, quarum prima inſurgit, nam Officiales eligi debent ob candorem virtutis, motu proprio, nec mediante pecunia, & ſeclusis precibus, alijſq. indebitis modis, & ſuffragijs, altera quoquè exoritur, nam emens officium videtur habere animum excoriandi ſubditos, eò quia vbi quis emit officium, paratior eſt ad vendendum tantò cariùs, nàm difficillimum eſt temperare, nè vendatur cariùs in minuto, quod emptum eſt in globo, tali modo, vt impoſſibile videatur bono peragi exitu, quæ malo ſunt inchoata principio *cap. Principalis* 1. *quæſt.* 1. *Boer. deciſ.* 149.

3 (marg.)

Cęterùm, ad *textum pragmat.* deueniendo

4 obſeruare nè prætermittas, vendere officia illum videri, nedùm ſi pecunia numerata interueniat, ſed etiam vbi in eorumdem officiorum conceſſione munera apparent, cùm illa loco pecuniæ ſubintrent, eandemq; demonſtrent faciem, ſicq; concluditur, quotiès ſolita prouiſio dari Officialibus retinetur pro officij conceſſione, vndè illam remittens emere dicitur, ſalarium ſiquidèm ſtatutum eſt Officiabus, nè furandi materia præbeatur *Viuius dec.* 113. ſub tali autem prohibitione vendendi

5 minimè comprehenduntur Actuariæ, & Baiulationes, quàmuis officia ſint *Praſ. de Franch. deciſ.* 407. quod in dies in hoc Regno ſeruatur.

Licèt non deſinam dicere, huiuſmodi

6 Actuarias vnà cum prouentibus locari haùd poſſe à Baronibus, vt extitit deciſum per Sacrum Conſilium pro Vniuerſitate Piſucij contra Baronem in Banca de Felice, & aliàs ad fauorem Vniuerſitatis Aietæ contra eius vtilem Dominum *Amědol. in ſchol. ad Franch. deciſ.* 526. *num.* 18. & ſi tales prouentus ſint iu-

7 riſdictionis fructus *Reg. Salernit. deciſ.* 51. *num.* 21. quàmuis inter fructus feudales non connumerentur, vt pluriès iudicauit Regia Camera, cùm non naſcantur, ſed ex induſtria ab ipſa iuriſdictione procedant *Moles deciſ.* 4. *ſub tit. de Releuio.*

8 At cùm pragmatica pęnā imponat ementibus, nè aliquam habeant iuriſdictionem in officio, quotiès pretio illud conſequnti fuerint, philoſophari poterit, nunquid ſi poſt multum iuriſdictionis exercitium, Officialis de hoc fuerit accuſatus, & conuictus apud Superio-

9 res, & ob id priuatus, acta iam geſta reputanda ſint nulla, vti ab inhabili, & incompetenti conſtructa, negatiuè reſpondendum eſt, & ſic pro eorum validitate *Boer. deciſ.* 150.

S V M M A R I V M.

1 *Officia Baronalia debent eſſe annalia.*
2 *Officia Baronalia non poſſunt conſtitui, nec infrà, nec vltrà annum.*
3 *Aſſeſſores debent eſſe annales.*
4 *Iudices Portulanorum debent eſſe annales.*
5 *Officiales intrà annum non poſſunt recedere, niſi accedat conſenſus Baronum, & Vniuerſitatum.*
6 *Officialis, ſiuè* Capitaneus, *qui fuit primo anno non poteſt eſſe Iudex ſecundarum cauſarum ſequenti anno.*
7 *Officiales Vniuerſitatis debent eſſe annales.*
8 *Sindicus in ſequenti anno poteſt eſſe Aerarius Baronis.*
9 *Actuarij debent eſſe annales, & quandò pro ſequenti, nu.* 10.
11 *Officialis abſolutus per Sindicatores poteſt anno ſequenti confirmari.*
12 *Officiales quinam vltrà annum exercere valeant, & nu.* 13.
14 *Annus in Officialibus à quo die incipiat.*
15 *Officialis impeditus exercere per integrum annum non ſuppletur de ſecundo.*
16 *Fideiuſſor datus ab Officiali pro primo anno, non tenetur pro ſecundo.*

De Baronibus, &c. Pragm. V.

Collectan. VI.

VOlumus, &c.

1 Statuit, Officia Baronalia debere eſſe annalia, & vide in *Conſtit. Regni* Incipit *Occupatis,* & in *Conſtit.* incipit *Vbiq; locorum,* & in *prag.* 1. *infrà de offic. Iudic.* & de iure cōmuni recurre ad *tex. in l. neminem C. de ſuſcept. lib.* 10.

2 Amplia, quòd nec infrà, nec vltrà annum talia officia conſtitui poſſunt *Boer. deciſ.* 149. *Franc. Marc. deciſ.* 19. *par.* 2. *Maſtrill. deciſ.* 188. *num.* 7. tali modo, quòd ſi Officiales creentur vltrà annum à Baronibus, Vniuerſitates non tenentur illos recipere, & quòd ad annum ſolum, nec ad eorum beneplacitum conſtituere illos valent *De Franch. deciſ.* 409. *num.* 2. vbi quòd cùm Barones conſueuiſſent facere cōmiſſiones ad beneplacitum, in dies fuerunt illæ reuocatæ à Sacr. Conſ.

3 Amplia ſecundò, idem procedere reſpectu Aſſeſſorum, & Iudicum ſecūdarum cauſarum, qui pariter annales eſſe debent, prout ſic in

4 Iudicibus Baiulorum deciſum refert *Ann. ſing.* 169. & in Iudicibus Portulanorum, & ponderum indicauit Sacr. Conſ. in cauſa Vniuerſitatis Orioli cum Marchione, quidquid aliàs

reſpectu Aſſeſſorum, & Iudicum ſecundarum
cauſarum, vt poſſint eſſe biennales reperiam
aliàs decisum in ſauorem Illuſtr. Principis
Hoſtiliani.

5 Amplia tertiò, vt Officiales electi etiam de
ipſorum, & Baronum conſenſu, non recedere
ab officio pro illo anno valeant, niſi acceden-
te pariter conſenſu Vniuerſitatum *De Franeb.
in d.decif.*409.

6 Amplia quartò, qui primo anno fuit Capi-
taneus in aliquo loco, nequeat in ſequenti eſſe
Iudex ſecundarum cauſarum *idem de Franeb.
decif.*479.

7 Amplia quintò, idē procedere reſpectu Of-
ficialium Vniuerſitatis, qui pariter annales eſ-
8 ſe debent *Ann. alleg.*15. licèt qui primo anno
fuit Sindicus poſſit in ſequēti creari Aerarius
Baronis *Præſ.de Franeb.in decif.* 210. *in fine.*

9 Amplia ſextò, idē procedere reſpectu Actua-
riorum, qui debent eſſe annales, vt iudicauit
Sacr.Conſ. de anno 1599. contra Actuarium
Terræ Oliueti ad relationem Conſiliarij Veſ-
puli, per *text. in l. officio C. de numer. actuar.*
10 *Ann.* cit. *ſing.* 369. licet ſi finito anno deſiſte-
rent, & parerent ſindicatui pro tempore,
quo exercuerunt, & liberatorias obtinuerint,
poterint anno ſequenti exercere, vt iudicauit
Sacr.Conſ. in cauſa vertente inter Vniuerſita-
tem Caſtri S. Viti, & eius Baronem, & aliàs
fuit decisum per Collaterale Conſilium inter
Comitem Ruborum, & Caſtrū Turris Octa-
uæ, vulgò *Torre del Greco*, & vide *Maſtrill.dec.*
188. quatènus fundat, Officialem abſolutum
11 per Sindicatores poſſe confirmari pro anno
ſequenti.

12 Ceſſabit tamen pragmaticæ diſpoſitio reſ-
pectu officiorum abſq; iuriſdictione, vel cum
aliquali, vti ſunt Caſtellani, Cuſtodes carce-
rum, vel Ciuitatum, qui non habent temporis
ſtabilitatem, & ad nutum poſſunt reuocari,
prout idē eſt de Officialibus Magni Admira-
tus, & Magni Cancellarij *De Franeb.decif.*165

13 Ceſſabit & pariter, quotieſcumq; ſumus in
officio, quod cum ſumptu exercetur, nàm ac-
cedente conſenſu Officialis, poterit pro anno
ſequenti exercere *idem de Franch.in decif.*264.

14 Obſerua autem, quòd annus in Officialibus
incipit à die ingreſſus ſuæ poſſeſſionis captæ
*Franch.decif.*393. etiam ſi literę commiſſiona-
les antea eſſent expeditæ, & conſtitutus fuiſ-
ſet finis officij intra annum à die datæ, nam
adhùc intelligi debet, ſi tempore datæ fuerit
Officialis ingreſſus ad officium, ad *tex.* ſingu-
lar. *ad l.tale ff.de iur.dot.* vbi promiſſa dote in-
tra annum, & dies, incipit à perfectione actus,
licèt in gratioſis attendatur tempus datæ *Af-
flict.in decif.*243. *Præſ.de Franch.decif.*626. vel
niſi expreſsè ſic fuiſſet per Partes conuentum
*idem decif.*26. & vide *Surd.decif.*203.

15 Inſuper nec prætermittas notare, quòd ſi
Officialis impeditus ſit officium exercere per
integrum annum, non ſuppletur anno ſequenti
*Cauale.decif.*25. *par.* 2. *Bellon.in decif.Rot.Ge-
nuæ* 27. *De Franeb.in decif.*419. *Valaſc.dec.*155
*Cabed.decif.*84. *par.*2.

16 Tandem hac occaſione reminiſcaris, fide-
iuſſorem datum ab Officiali pro primo anno,
non teneri pro ſecundo *Viu.decif.*129.

S V M M A R I V M.

1 *Barones, & Officiales debent punire malefacto-
res.*
2 *Criminoſi debitis pœnis veniunt puniendi.*
3 *Rei ſunt plectendi pœnis vſitatis.*
4 *Pœna æqualis non ſemper imponitur in pari-
bus delictis.*
5 *Rei puniuntur inſpecto tempore, & qualitate
perſonæ.*
6 *Barones habentes poteſtatem componendi, ea
abuti non debent.*
7 *Barones in componendo quandò excedunt, &
quandò abutuntur facultate, num.*11.12.13.
& 16.
8 *Compoſitiones nimis exceſſiuæ dicuntur extor-
ſiones.*
9 *Vaſallus compoſitus in pecunia, grauatus, poteſt
appellare.*
10 *Barones conſeruare, & non excoriare debent
vaſallos.*
14 *Barones poſſunt remittere pœnas, ſi id habent in
conceſſione, nu.*15.
17 *Barones abuterent poteſtate componendi, ſi pen-
dente appellatione aggratiarent inquiſitos.*

De Baronibus, &c. Pragm. VI.

Collectanea VII.

MAndamus etiam, &c.

1 Hìc ſtatuitur, vt Barones, & eorum Offi-
ciales debitis pœnis malefactores puniri mā-
dent, vel debeant, quòd ſi poteſtatem compo-
nendi, vel remittendi pęnas habeant, illa non
abutantur.

2 Quòd debitis pęnis criminoſi veniant affi-
ciendi, nec illæ augeri à Baronibus valeant, ſed
tale ius tantùm ſpectare ad ſupremos Princi-
pes, ex cōmuni voluit *Rota in Fauentina pœ-
narum coràm R.P.Remboldo,* vbi ſimiliter fuit
3 dictum, pęnis vſitatis reos eſſe plectendos, &
nonas pęnarum ſpecies infligi minimè poſſe,
4 licèt in eiſdem, & paribus criminibus, non
ſemper eadem pœna imponi debeat, ſed
modò augmentatiuè, modò modificatiuè, &
5 ſic pro qualitate perſonę, rei, temporis, ætatis,
& ſexus conditione, modò clementius, & mo-
dò ſeueriùs agi, *ad text. in l. ſacrilegij ff. ad l.
Iul. peculat.* prout ità in praxi videmus ſer-
uari.

6 Sed

6 Sed quatènus hic mandetur,nè Barones habentes poteſtatem componendi,ea abutātur, adde videndos *Peguer deciſ. 36.& Fabr. deciſ. fin.C quand.liceat ſine iudic.*

7 Et obſerua, tunc in componendo Barones excedere,quādò indeterminatim illas faciunt, non habendo rationem qualitatum perſonarum, ſi ſint diuites, vel pauperes, & delictorum grauitatem, ſeù tenuitatem *Graff. deciſ. caſ.conſcient.lib.1.cap.10.nu.29.par.1.*

8 Tali modo, quòd vbi à Baronibus compoſitiones fiunt nimis eccesſiuæ, dicuntur in tali cauſa extorſiones, & ideò poteſt adiri Superior, qui illas moderer,ex adductis per *Gizzarell. deciſ.55.* vbi determinatum in S. C. teſtatur, quòd vaſallus ſubijciens ſe gratiæ, & miſericordiæ Baronis,ac ob id ab eo compoſitus
9 in aliquam pecuniæ ſummā,poſſit appellare, ſi ſe grauatū recognoſcat, vndè in fine ait, quòd
10 diſcant Barones conſeruare,& non excoriare vaſallos,præſertim in leui cauſa.

11 Et abuti facultate componendi dicentur Barones, quotiès Partium remiſſionibus non interuenientibus, illas agerent ex *pragmat.8. infrà de compoſit.*vbi diximus.

12 Sic pariter tali abuterentur poteſtate, vbi compoſitiones facerent in delictis, in quibus compoſitio eſt prohibita, de quibus in *cap.Regni Vt ſine mortali,cap. Ad peruerſorum, in prag.1.infrà de compoſit.in pragm.3. infrà de ſodom.Gram.deciſ.47.*

13 Vt ſimiliter, quotiès facerent compoſitiones de delictis, in quibus illa cadere non poteſt,quia non ſubintrat condemnatio, ſed abſolutio, vt extitit iudicatum ad inſtātiam Vniuerſitatis Terræ Burgentiæ contra eius vtilem Dominum,in qua cauſa Sacrum Cōſilium mandauit Curiæ dictæ Terræ,nè faceret compoſitiones, niſi ipſo conſulto, eò quia grauati erant Ciues, indiſtinctè fieri compoſitiones clauſis oculis, non inſpiciendo,ſi cadebat, vel nè compoſitio,vel abſolutio.

14 At cùm ex eodē pragmaticę *text.*elijciatur, Baronibus licere remittere pęnas, ſi id habeāt in conceſſione.

15 Pro ornatu vide *Mut.dec.Sicil.44.* vbi quòd Barones poſſunt facere gratias, ſi in inueſtituris id ſit expreſſum, & plura in hac gratiarum materia enucleat.

16 Abuti autem viderentur hac facultate Barones, quandò Parte nō concordata illas peragerent,iuxtà tradita per *Phœb.deciſ.70.tom.1. Seſſe dec. 178.D.Epiſc.Ricc.dec.339.par.4.*& vide latiùs ſcripta ſuprà in *pragm.2. nu.10. cum ſeq.de Abolit.* niſi tamen id expreſsè in conceſſione haberent, vt valeant remittere crimina, etiam Parte non concordata, vt de Illuſtr. Principe Biſiniani refert *Praſ. de Franch.deciſ. 370.*aliàs tales gratiæ nullius eſſent roboris *Cabed.deciſ.Luſit.75.par.1.*

17 Sic pariter illa abuterentur poteſtate, quotiès poſt latam ſententiam à ſuis Iudicibus, & pendente appellatione ad Regia Tribunalia Barones aggratiarent inquiſitos, quia tunc nō licet,licèt ſecus ſi penderet appellatio à Iudice Ordinario ad ſecūdas cauſas Baronum, vel à ſecundarum cauſarum Iudice, ad tertiarum cauſarum Iudicem *Praſ. de Franch. deciſ. 370.* & fuſiùs nos probauimus *forenſ.q.137.par.1.*

SVMMARIVM.

1 *Merum, & mixtum imperium non poteſt exerceri per Barones, niſi ſeruata forma priuilegiorum.*
2 *Merum imperium quod ſit,& nu.3.*
4 *Mero imperio nulla iuriſdictionis ſpecies eſt admixta.*
5 *Mixtum imperium quod nam ſit.*
6 *Merum imperium non venit ſub conceſſione Terrarum per verba generalia.*
7 *Barones dicentes habere ex priuilegio merum,& mixtum imperium,tenentur illud edere.*
8 *Verba priuilegij qualiter interpretanda ſunt.*
9 *Præſcriptum in materia iuriſdictionis tantum dicitur, quantum poſſeſſum.*
10 *Præſcriptio abſq; bona fide non opitulatur Baronibus,vel quandò conſtat de initio inualido, nu.11.*
12 *Vſurpata iuriſdictionis crimen qualiter excuſetur.*

De Baronibus, &c. Pragm. VIII.

Collectan. VIII.

PRohibemus etiam, &c.

1 Merum,aut mixtum imperium,aliamuè iuriſdictionem non poſſe exerceri per Barones, aut eorum Officiales,niſi ſeruata forma priuilegiorum, vel legitima præſcriptione ſub pęna vſurpatæ iuriſdictionis,hic mandatur.

2 Pro cuius coronide ſubintrat dicere, merum imperium Principis ſupremi eſſe, quod ità ex corpore ſupremæ poteſtatis ſuæ in alios Magiſtratus, Iudiceſq; diffunditur,& in diuerſos gradus extenditur, quorum primus veluti prima ſpecies,maximum appellatur merum imperium poteſtas condendæ legis,quæ Principi ſupremo, ſummoquè ſpectat Senatui, & Præfecto Prætorio competit *l.1.ff.de conſtit.l. non ambigitur ff. de legibus, l.normam C.de officio Prætor.*

3 Merum imperium maius eſt poteſtas illa animaduertendi in facinoroſos homines, qua animaduerſione humana vita amittitur, vel membri mutilatio, & qua amittitur vita ciuilis, ſcilicèt libertas, item miſſio in carcerem perpetuum, quæ damnato in metallum comparatur *l.aut damnum §.ſolent ff.de pœnis,l.incer-*

credibile C.eod. tit.§. ad hac auth. de collationibus,Claper.in deciſ.1. de iuriſd. & imperio, vbi etiam,quòd merū imperium magnum eſt Ciuitatis ademptio,vt deportatio in inſulam, interdictio aquæ,& ignis *l. rei capitalis §.1. & l. capitalium ff.de pœnis*,& ibi pariter dicit, quòd merum imperium paruum eſt poteſtas relegādi, torquendi ad pęnam , aliaq; acris corporis afflictio , & quòd merum imperium minus eſt modica coerctio omnibus Magiſtratibus com petens, vt ſunt leuiores criminum pęnæ, vt ictus fuſtium *l. Magiſtrat.ff.de iuriſd. omn. iudic*.& merum imperium minimum leuem mulctæ impoſitionem continet *l. mulctarum C. de mod.mulctan. leg.1.ff.ſi quis iudic.non obtemperau.l.2.C. de ſportulis,Arumaus in deciſ.Ienenſ.9.*

4 Imperio itaq; mero nulla alia iuriſdictionis ſpecies eſt admixta, ſed eſt ſeparatum, nil cōmune cum alia habens, ipſius ſpecies gradus tot ſunt, prout facinora varia erunt, & quot ſunt pęnarum ſpecies, cùm in puniendis facinoroſorum hominum actibus totum verſetur.

Sed quia diximus de mero imperio,& illius gradibus,de mixto imperio nūc dicēdū reſtat.

5 Quarè ſciendum, quòd mixtum imperium eſt, cui etiam iuriſdictio ineſt, vt per *Claper. in deciſ. 7.ſub tit. de iuriſd. & imperio*, quod mixtum imperium minus conſiſtit in his, quæ officio Iudicis nobili expediri ſolent, & ſummariam cognitionem exigunt *idem Claper. in deciſ.12.ſub d. tit. de iuriſd. & imperio*, ſed

6 an merum imperium, & alia iura regalia veniant in conceſſione Terrarum per verba generalia,iuxtà *Conſtit. Ea, quæ ad decus* negatiuè deciſum *Mormil.in d.Conſtit. in princip.* & imperium merum, & mixtum an veniat ſub generali alienatione feudi cum Regio Aſſenſu, negatiuè *Afflict.in deciſ.122.* vbi videas *Vrſill.* qui dicit deciſum, quòd ſub generali verborū tenore in cōceſſione feudi cōtentorum *l. altā, & baſſam iuriſdictionem*, comprehēdatur imperium merum, & mixtum , & imperium merum,& mixtum an veniat cōceſſo Caſtro cum iuriſdictione,iure communi inſpecto,affirmatiuè deciſum in Sacr. Conſ. iunctis Aulis dicit *Reg.Tapia in d.Conſtit. Regni Ea, quæ ad decus*,licèt contrarium aliàs iudicatum in eodem S.C.audiam.

Sed dùm vſus meri,& mixti imperij,ſiuè alterius iuriſdictionis conceditur Baronibus,iuxtà ſuorum priuilegiorum tramites.

7 Obſeruabis, quòd pro fundamento eorum prætendentium, poſſe vti mero , & mixto imperio , ac iuriſdictione ad inſtantiam vaſallorum negantium,cogantur illa ædere,nec ſufficit allegare *Cabed.deciſ.Luſitan.93 par.2.*

8 Illiſq; exhibitis, ipſorum verba interpretanda veniunt ſecundùm propriam ſignificationem, & quatènus illorum propria ſignificatio patitur *Rot.in recent.deciſ.352.part.1.*

Cùmq; concedatur vſus ipſorum,quatènus legitima præſcriptione liceat.

Inferas,Barones iuxtà illam ſe dirigere de-
9 bere , nec aliquid innouare poſſe , cùm in hac materia iuriſdictionis tātum dicatur præſcriptum, quantum poſſeſſum *Mobed. deciſ.7. de præſcript.Put.deciſ.107.lib.1. Boer.deciſ.58.nu. 6.Monach.deciſ.Lucenſ.14.nu.56.*

10 Et aduerte, præſcriptionem nihil prodeſſe Baronibus, quandò in illa deficit bona fides *Ludouiſ.deciſ.489.nu.20.Rot.in recent.dec.197. & 221.par.1.* vel conſtaret de initio inualido,

11 & imperfecto *idem Ludouiſius deciſ. 867.Veral deciſ.28.par.1.*

Quatènus autem contra tranſgreſſores pęna vſurpatæ iuriſdictionis imponatur.

12 Iunge videndum *Giurb.conſil.deciſ.crim.24.* vbi qualiter huiuſmodi vſurpationis Regiæ iuriſdictionis crimen excuſetur,multa pariter de mero , & mixto imperio , & iuriſdictione adducit, & quòd vſurpari nō dicitur iuriſdictio,ſi ab eo iuſtitia miniſtretur, qui iuriſdictioni pręeſt,nec Regi ſit fraus, ſi ſua iuriſdictione alium vti, ipſe ſinat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia non poſſunt impediri à Baronibus, & nu.3.*
2 *Matrimonia debent eſſe libera.*
4 *Matrimonia contracta metu reputantur nulla, quàmuis copula carnalis ſubſecuta ſit , nu.5. & ſubſecuta ſit ratificatio,nu.7.*
6 *Initium metus inſtuit in ſequentes actus.*
8 *Matrimonium ſecundum poteſt contrahi ab illo, qui primum coactè contraxit.*
9 *Pœnales ſtipulationes reijciuntur in matrimonijs.*
10 *Pro matrimonio eſt in dubio iudicandum.*

De Baronibus,&c. Pragm. IX.

Collectan. IX.

ITem ex quo diuino, & humano iure, &c.

1 Matrimonia non poſſe impediri à Baronibus hic ſtatuitur,iunge *Concil. Trident.ſeſſ.24. de reformat.matrim. cap.9.*

2 Et adde rationem,quia matrimonia debent eſſe libera , & ab aliena dependere poteſtate non licet *l. libera C. de inutil. ſtipul. Caualer. deciſ.114.*per *Sacr. Concil. Trident.ſeſſ.14.cap. 1.de reformat.*

3 Hinc exoritur, illa impediri non poſſe , nè contrahātur cum certa ſpecie perſonarum, vt iudicauit Sacrum Regium Conſilium de anno 1599. in cauſa filiæ quondam Regentis Marthos,& vide *D.Epiſc. Ricc. deciſ.Cur. Archiepiſ. Neap.*

*Neap.*178.*part.*3.vbi fundauit, non valere ſtatutum prohibens mulieres contrahere matrimonia cum forenſibus.

4 Et huc ſpectat, matrimonia contracta metu reputari nulla *cap.cum nullum de ſponſal. Rota* pluries, & ſignanter in vna *Nicen. matrimonij 6. Martij* 1587. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino*, & aliàs, vt apud Card. *Mantic. deciſ.*24.*Triuiſan.deciſ.*63.*part.*1. *Monter.deciſ. Arag.*45. *Illuſtriſſ.Epiſcop.Ricc.deciſ.Cur.Ar-*

5 *chiep.Neapol.*15.*part.*2.amplians,hanc concluſionem eſſe veram, quamuis carnalis copula ſubſequuta fuiſſet ex *Seraphin.deciſ.*687.

6 Ita quòd initium metus in actu influit in omnes actus ſequentes, & actus medio tempore facti non attenduntur, quia probato ſemel metu, ea omnia, quæ poſſent tribui liberæ voluntati, etiam per metum facta cenſentur

7 idem *Seraph. in deciſ.*863. & adeò eſt nullum matrimonium metu contractum, quòd ratificatio ſubſequẽs nihil operatur, quicquid enim durante cauſa metus fuit factum,per metum fuiſſe factum cenſetur, & proindè non releuat *Verall.deciſ.*213.*par.*2.*Seraph.deciſ.*166.quarè

8 iure optimo *Mart.in deciſ.*64. dicit,per præfatum matrimonium metu contractum minimè impediri, quòminus poſſit, & valeat contrahi ſecundum matrimonium, licèt niſi adeſſet iuſtus metus, tunc contrarium eſſe dicendum, & iuſtus metus dici poſſet, ſi adeſſet timor Principis, vt fuiſſe deciſum in vna *Toletana matrimonij* 13.*Maij* 1588. tradit *Seraph.in deciſ.*818. & idem eſſe dicendum, vbi eſſet cauſa excludendi metum, qui quidem excluditur ex qualitate perſonarum,loci, & circumſtantiarũ idem *Seraph. in deciſ.*771. qui in *deciſ.*773. firmat, matrimonium conualidari per cohabitationem ſpontaneam ſubſequutam.

9 Quæ ſanè matrimonij libertas adeò fauorabilis eſt,vt nedum ſubſtantia, ſed pariter pacta libera eſſe debeant, & pœnales ſtipulationes reijciuntur *Cap.Tholoſ. deciſ.*291.

10 Et hac occaſione obſeruabis, in dubio pro matrimonio vti priuilegiato eſſe iudicandum *Triuiſ.deciſ.*28.*lib.*1.

SVMMARIVM.

1 *Onera noua non poſſunt indici vaſallis, & num.*2.

3 *Præſcriptio legitima prodeſt Baronibus.*

4 *Barones non poſſunt procurare, vt Officiales Vniuerſitatum eligantur ad eorum deuotionem.*

5 *Barones non poſſunt ſe ingerere in electionibus Vniuerſitatum.*

6 *Barones non interueniunt in Parlamentis Vniuerſitatum.*

7 *Barones non poſſunt cogere vaſallos ad fideiubendum, ſic etiam concluditur reſpectu Affidatorum, num.*8.

9 *Fideiuſſio data à vaſallis in fauorem Baronum poteſt annullari.*

10 *Vaſallus nolens fideiubere pro Domino non priuatur feudo.*

De Baronibus,&c. Pragm. X.

Collectan. X.

AVdiuimus, &c.

1 Diſponuntur tria hic, videlicèt,noua onera non poſſe indici à Baronibus,iuſuper illis eſſe prohibitum eligere facere, & procurare ad eorum libitum electionem Sindicorum, vel aliorum Vniuerſitatum Officialium, tandem nè pro ipſis vaſallos ad fideiubẽdum cogant.

2 Quòad primum, vtilibus Terrarum Dominis eſſe illicitum imponere noua onera perſonalia,vel mixta,ſiuè alia in inueſtituris non expreſſa,quamuis ſint inueſtiti cũ mero,& mixto imperio, firmauit *Rota in Anconitana Florum Veneris* 14.*Iunij* 1630. *coràm R.P. Pirouano*, cuius tenor nouiſſimè ſtat impreſſus apud *Poſtium poſt tract.de manutenendo deciſ.*311.

Indè,vbi Barones in huiuſmodi ſe ingererẽt, poſſe, immò debere vaſallos contradicere, & ſe abſtinere à præſentatione, & ſolutione, patet apud *Præſid. de Franch. deciſ.*131. aliàs ad

3 fauorem Baronum ſubintraret præſcriptionis allegatio, quæ ſi legitima erit,commodum eiſdem apportaret, iuxta ea, quæ *idem* ediſſerit *deciſ.* 56.

Cętera autem, quæ hic adaptari poſſent,videas infra in *pragm.*16. *hac eadem rubrica.*

4 Quòad ſecundum, eſſe prohibitum Baronibus procurare, vt eligantur Sindici,& Officiales Vniuerſitatum ad eorum deuotionem, & votum, adde ſic fuiſſe prouiſum pro Vniuerſitate Terræ Biccari contra eius vtilem Dominum,vt in Banca Figliolæ Actuarij S.C.

Et reaſſumas regulam, non licere Baroni-

5 bus ſe ingerere in electionibus Officialium, & Adminiſtratorum Vniuerſitatis, ſed id ad Ciues ſpectare, iuxta ordinem *pragm.*2.*ſupra de Adminiſtr.Vniuerſit.* prout ita quotidiè prouidetur à Sacro Regio Conſilio.

6 Hinc Barones non interuenire in Parlamẽtis Vniuerſitatum,fatetur *Præſ. de Franch. deciſ.*609 *ſub num.*6. & fuit iudicatum per Sacrũ Conſilium in anno 1536.pro Vniuerſitate Peſchi Pagani contra Baronem in Banca Bozzauotræ,deindè Scacciauẽti, in qua cauſa declaratum fuit,minimè poſſe Baronem interuenire in electione noui Regiminis præfatæ Vniuerſitatis.

7 Quòad tertiũ, minimè permitti Baronibus cogere vaſallos ad fideiubendum pro ipſis, addo videndum *Boer. deciſ.*128.

8 Et

8 Et amplia,talem prohibitionem extendi pariter reſpectu Affictatorum Terrarum, vt patet in *forenſ.noſtra quaſt.45.part.2.*

9 Nec non obſeruabis, quòd ſi de facto vaſalli fideiubeant pro Baronibus,valerent fideiuſſiones facere declarare nullas, quaſi metu geſtas, ex deciſiuis concluſionibus apud *Fontanell.de pact.nuptialibus part.7.clauſul.7. gloſ.2. tom. 2.* vbi perplura in hac reperies materia notabilia, quæ cùm non ſint deciſa,hic non refero,vide eum,nec pigebit.

Et quatenùs hic ſancitum ſit,teneri vaſallos fideiubere in caſibus *Conſtitutionis Regni*.

Aduerte, *Conſtitutionem Regni* hic enunciatã eſſe illam,quæ incip. *Si vaſallus*, in qua tale onus videtur impoſitum reſpectu vaſallorum feudatariorum,non autem Ciuium,licèt noui-
10 ter *Berlichius deciſ.36. nu. 3.* annuat, vaſallum pro Domino nolentem fideiubere feudo minimè priuari, dicens vlteriùs, vt ex cauſis, ex quibus vaſallus feudo priuari non poteſt, ex eiſdem filius exhæredari nec valet.

SVMMARIVM.

1 *Defenſæ noua fieri nequeunt à Baronibus in territorijs Vniuerſitatum, & ita deciſum refertur,num.2.& amplia, vt num.3.*
4 *Electi, & Sindici in materia præiudiciali nihil poſſunt agere abſq; Parlamento generali, & tunc ſingulorum requiritur conſenſus, numer.5.*
6 *Eccleſiaſtici Ciuium gaudent priuilegijs,& an poſſint facere defenſas in territorijs, in quibus habent vſum, num.7.*
8 *Habentes communionem in territorijs ſunt audiendi,caſu,quo defenſæ eſſent in illis agendæ.*
9 *Vniuerſitates in feudi præiudicium communitates facere prohibentur, niſi Baronis, & Regis concurrat aſſenſus.*
10 *Poſſeſſio longa iuuat in manutentione.*
11 *Communio quando diſſolui poſſit.*

De Baronibus,&c. Pragm. XI.

Collectanea XI.

AVdiuimus inſuper, &c.

1 Prohibet, Barones facere nouas defenſas in territorijs Vniuerſitatum, vel communibus, ſeù particularibus pro eorum gregibus,& armẽtis, ratione paſcuorum, ſpicarum, glandium, vel aliarum commoditatum, ſine expreſſo conſenſu vaſallorum, vel communitatem habentium.

Confirmatur hæc pragmatica ex altera infra in *rubric.de ſalar.eorum, qui pro ſeruit.Reg. Cur.mittunt.in §.& cùm nec Comitibus.*

2 Et iuxta iſtam normam reperio, fuiſſe prouiſum per Sacrum Conſilium ad fauorem Magnificæ Vniuerſitatis Piſticij cõtra Matthæum Comitem olim Baronem, dum intenderet introducere in Iſca S. Angeli in valle Vaſcati dictæ Terræ nouam defenſam cum prohibitione paſculi animalibus Ciuium.

3 Amplia,talem prohibitionem extendi etiam reſpectu Monaſteriorum poſſidentium bona à Rege donata cum pertinentijs,& iuribus, nam & illa claudere non valent, prout decreuit Sacrum Conſilium pro Vniuerſitate Styli contra Venerabile Monaſterium S. Stephani de Nemore,vulgò *del boſco*, in pertinenrijs Calabriæ Vltra, per quod fuit prouiſum, non licere Reuerendis Patribus dicti Monaſterij facere nouas defenſas, etiam in proprijs territorijs, apertis,& campeſtribus ſitis in dicta Terra.

Sed quatenùs ſpectat ad conſenſum uaſallorum hic requiſitum obſerua, non ſufficere conſenſum Sindici, & Electorum Vniuerſita-
4 tis, quia cùm ſimus in materia præiudiciali,nihil poſſunt agere abſq; Conſilio, ſiuè Parlamẽto generali *Caeber. deciſ.95.*

5 Nec ſufficit maioris uaſallorum partis conſenſus, ſed ſingulorum requiritur, adeò quòd uno diſſentiente corrueret actus, ex dictis per *Capyc.deciſ.152.& Franch. deciſ. 197.* cùm ius paſcendi,ſpicandi,& ſimilium pertineat ad Ciues uti ſingulos, & non uti uniuerſos *Mart. deciſ.199. Maſtrill.deciſ.355. Coccin.deciſ.140. & 160.Caualer.deciſ.143.*

Immò ad talem conſenſum præſtandum sũt adhibendæ pariter perſonæ Eccleſiaſticæ exi-
6 ſtentes in loco,quia ipſæ gaudẽt omnibus priuilegijs, & prærogatiuis, ut alij Ciues, & conſequenter dum agitur de earum præiudicio, requiritur ipſarum conſenſus *Surd. deciſ.129. Anna ſingul.136. Valaſc.deciſ.100.*

7 At dum Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ poſſint in præiudicium Baronis, uel Ciuium facere defenſas in ſuis Terris,& nemoribus, in quibus habebant uſum, uide *Theſaur. in deciſ. 234.* ubi negatiuè.

Et dum pragmatica noſtra ordinat, quòd in concedendo aliquo loco pro defenſa Baroni, non ſolùm conſenſus uaſallorum, & Regius aſſenſus requiruntur, ſed exterorum communionem habentium in ipſo territorio.

Reminiſcaris, quòd Vniuerſitates conuicinæ ſolent communicare eorum territoria uiciſſim pro paſcendis animalibus ad uberiorem
8 commoditatem ambarum partium, unde audiendi ſunt illi, qui territorij communionem paſcendi,ſpicandi,lignandi, & ſimilium habent *Cauale.deciſ.4.de contract.par.2. Seſe deciſ.Rot. Aragon.74. num.27.lib.1.*

Quæ tamen communio debet eſſe legitimè
9 facta,nam in feudi præiudicium Vniuerſitates nequeunt communionem facere, abſq; Baronis, & Regis aſſenſu *Afflict. deciſ.254.*

Ità quòd non ſufficiat poſſeſſio longa, niſi cen-

centenaria, quo caſu ſi Baro non conſenſerit communioni, non requireretur conſenſus ipſorum, quod intelligas ad obtinendum in petitorio, nam circa poſſeſſorium longa poſſeſſio
10 iuuat ad manutenendum, iuxta notata per *Capye deciſ.* 189.
11 Communio autem quando poſſit diſſolui, ſi Vniuerſitas ſit aucta, quia paſcua vix ſibi ſuppetunt, vide *Affliƈt.* & *Vrſill. deciſ.* 290. *Surd. deciſ.* 130. & *Præſ. de Franch. in deciſ.* 301. & vide, quæ diximus *forenſ. quæſt.* 28. *part.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Barones Terris, & nemoribus vti debent moderatè, vt vaſalli non arceantur à proprijs vſibus.*
2 *Habens ius vtendi, illo ciuiliter vti debet.*
3 *Barones non debent immittere tot animalia, vt abſorbeant commoditatem Ciuium.*
4 *Repartitio debet fieri iuxta capacitatem territorij, habita ratione ad numerum Ciuium.*
5 *Baro poteſt paſcere tanquam Ciuis ditior.*
6 *Certa regula dari nequit in conceſſione paſculi.*
7 *Baro an poſſit immittere tot animalia, quot duo Ciues.*
8 *Animalia Baronis debent eſſe eiuſdem ſpeciei, quæ ſunt illa Ciuium.*
9 *Loca deſtinata ad paſcua nequeũt reduci ad culturam.*
10 *Vſus immoderatus prohibitus Baronibus, cenſetur etiam reſpeƈtu aquarum domanialium.*
11 *Barones non habent vſum in paſcuis, & nemoribus domanialibus, quæ Vniuerſitates vendere volunt.*
12 *Ius conceſſum Baronibus in paſcendo, lignando, & aquando non poſſunt alteri locare.*
13 *Ius perſonale, perſonam non tranſcendit.*
14 *Barones tenentur ad refeƈtionem murorum, ſalaria medicorum, & conſtruƈtionem ſtratarum.*
15 *Barones tenentur ſoluere colleƈtas pro burgenſaticis.*
16 *Barones tenentur ſoluere colleƈtas pro negotiatione, quam faciunt, niſi ex fruƈtibus feudi.*
17 *Barones gaudent commoditatibus Terræ.*
18 *Barones vtuntur illis priuilegijs, quibus Ciues, limita, num.* 19.

De Baronibus, &c. Pragm. XII.

Colleƈtan. XII.

VOlumus etiam, &c.

1 Hic diſponitur, Barones Terris, nemoribus, & de domanio moderatè vti debere, taliter vt proprijs commoditatibus ſatisfiat, & vaſalli ab eorum vſu non arceantur.
2 Quæ ſanè diſpoſitio rationabilis eſt, nam habens ius vtendi, illo ciuiliter vti debet *Monach. deciſ. Rot. Lucenſ.* 33. *num.* 32. aliàs eſſet tranſcendere vſum *Garſias à Tolet. deciſ.* 14.
3 Indè in terminis noſtris *Guid. Pap. deciſ.* 231. autumat, minimè licere Dominis Terrarum immittere tantam quantitatem animalium, ita vt abſorbeat commoditatem Ciuium.
4 Tali modo, vt iuxta capacitatem territorij, & herbagij, & habita ratione ad numerum Ciuium habentium animalia, inter Barones, & Ciues ipſos facienda ſit repartitio, ita vt pro ſingulis commoditas inſit, & quiſq; viuere poſſit *Vrſill. deciſ.* 388. *Præſ. de Franch. deciſ.* 301. ſicq; iudicauit Sacrum Conſilium inter Baronem Vallis Vitulani, & Vniuerſitatem in Banca Figliolæ, & vide *Ann. ſingul.* 80. vbi in *addit.* recenſetur, fuiſſe iudicatum in cauſa Magnifici Io. Conſalui de Sangre cum Magnificis Capanis ſuper feudo Tottricelli coràm Conſiliario
5 Altomare, apud Aƈtuarium Capuam, quòd Baro poſſit paſcere, vti ditior Ciuis, & iterùm refert, in cauſa Vniuerſitatis Laurenzani cum D. Io. Vincentio Loffredo fuiſſe prouiſum, quòd menſuretur territorium, & numerentur animalia Ciuiũ, vt prouideri poſſet, quæ quantitas per Baronem fidari valuiſſet, apud de Caro Magiſtrum aƈtorum.
6 Quarè certa regula dari nequit in conceſſione huiuſmodi vſus paſculi, & proindè verã non agnoſco illorum opinionem aſſerentium,
7 Baronibus licere in paſcuis publicis immittere tot animalia, quot duo Ciues ex ditioribus, quia de facili duo ditiores poſſent habere tot animalia, vt paſcua abſorberent, & è contra poſſent habere pauca animalia, & Baro ab illis non debet ſe regulare, ſed ex quantitate, qualitate, & magnitudine territorij, & quantitate animalium aliorum Ciuium, benè tamen poterit frui, vti ditior Ciuis, vt annis longè elapſis reperio prouiſum per Sacrum Conſilium ad fauorem Vniuerſitatis Rionigri.
8 Debentq; animalia Baronum eſſe eiuſdem ſpeciei, quæ ſunt illa Ciuium, ità vt in territorijs Vniuerſitatum illas animalium ſpecies ad paſcendum immittere poſſunt, quas immittũt Ciues, & non diuerſas, vt deciſũ in Sacr. Conſ. ad fauorẽ Vniuerſitatis Biſacci contra Illuſtrẽ Ducem, fatetur *Borrell. de Magiſtratuum ediƈtis cap.* 6. *num.* 54. *lib.* 4.
9 Et loca deſtinata ad paſcua nequeunt reduci ad culturam, & è contra *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 74. *num.* 52.
10 Hicq; immoderatus vſus prohibitus Baronibus, procedit pariter reſpeƈtu aquarum domanialium, vt idem Sacrum Conſilium pronunciauit priſcis temporibus, nam licèt eis ſit conceſſus aquarum vſus, tamen non poſſunt abuti, ſed cum moderamine frui debent, indè cùm inter Vniuerſitatem Soloſre, & vtilem Dominum circa hanc aquarum materiam diſcordia exorta fuiſſet, de ordine eiuſdem Sacri Con-

Conſilij, acceſſit Conſiliarius cauſæ Commiſſarius ad repartiendam aquam inter ipſos, & idem Sacrum Conſilium ad inſtātiam Ciuium Terræ Lauri, qui grauabantur de Marchione eorum vtili Domino circa immoderatum vsū aquarum, determinauit, eſſe facienda in receptaculo, ſiuè Conſeruatorio foramina cum tribus fiſtulis, quorum duæ fluerent ad commodum Ciuium, & vna ad vtilitatem eiuſdem Marchionis, & quòd refluxus deberet redire ad communem vſum.

11 Nec valebunt Barones habere vſum in paſcuis, & nemoribus domanialibus, quæ Vniuerſitates pro eorum neceſſitate vendere, vel locare intendunt, ex dictis per *Præſidem de Franchis deciſ.* 197. *& Maſtrill. deciſ.* 49.

12 Et ius iſtud vtendi conceſſum Baronibus in paſcendo, lignando, aquando, & ſimilia, non poſſent alijs cedere, locare, vel vendere, fidando exteros, *Monacus ad Minad. deciſ.* 32. *ſub num.* 33. nam habentes id iure vſus, prohibentur alteri locare *Anna allegat.* 48. maximè cū

13 iſtud ius ſit perſonale, quod perſonam non tranſcendit, ſed cum illa extinguitur *Scayn. deciſ. Bonon.* 72. *num.* 10. *Chriſtin. deciſ. Curiæ Belgic.* 131. *tom.* 1.

Ceterùm, quatenùs in hac eadem pragmatica enūcietur, Barones vti primos Ciues, eorumdem priuilegijs vti.

Obſerua, ratione iſtius ciuilitatis deſcen-

14 dere, vt ipſi teneantur ad refectionem murorum, ſalaria Medicorum, conſtructionem ſtratarum, & ſimilium, de quibus ipſi ſentiunt cōmodum, prout obligātur ad collectas pro bur-

15 genſaticis, quæ poſſident, vt determinauit Sacrum Cōſilium ad fauorem Vniuerſitatis Cotroni contra eius vtilem Dominum, in Banca de Ferrarijs, & tutantur *Præſes de Franch. deciſ.* 197. *Anna allegat.* 128. *Theſaur.* omninò vi-

16 dendus *forenſ. quæſt.* 8. *par.* 1. & teneri ad collectas, & gabellas pro lucro, quod ex negotiatione percipiunt, niſi tamen negotia agerentur in fructibus feudi, decidit Sacrum Conſilium pro Vniuerſitate Terræ Lauri contra Marchionem in Banca Cioffi.

17 Et hac de cauſa Barones vti Ciues non ſolùm gaudent commoditatibus Terræ, ſed poſſunt petere, audiri in pertinentibus ad ſtatum Vniuerſitatis, & ſe interponere, vti alij Ciues, & legitimè comparere *Guid. Pap. deciſ.* 631.

18 Ligabis autem digito, quòd Barones vti primi Ciues vtuntur illis priuilegijs, quæ competunt Ciuibus, ex diſpoſitione iuris communis,

19 ſecus autem ſi competant ex conceſſione Principis, præſertim, quæ tenderent in diminutionem iurium concedentis, vt fuiſſe determinatum in Regia Camera Summariæ reperitur.

SVMMARIVM.

1 *Barones nequeunt cogere vaſallos ad emendos, vel conducendos eorum introitus.*

2 *Preces importunæ Baronum dicuntur coactiones, & pro vi habentur, num.* 3.

4 *Vaſalli, qui conduxerunt introitus Baronis, tenentur reconducere, niſi alius reperiretur, & num.* 5.

6 *Conductiones coactè factæ declarantur nulla, & quid ſi ratificantur, num.* 7. *&* 8.

9 *Compulſio quomodò probetur, & an probetur per teſtes, num.* 10.

11 *Compulſio in dubio an præſumatur.*

12 *Barones poſſunt inferre metum.*

De Baronibus, &c. Pragm. XIII.

Collectan. XIII.

GRaues inſuper querelas, &c.

1 Baronibus interdicit, nè cogant vaſallos ad ipſorum introitus emendos, vel conducendos.

Concordat *Cap. Regn. Ferrerijs, & Conſtit. Regni Magiſtri Iuſtitiarij*, & ita indiſtinctè pro releuamine vaſallorum in dies prouidetur à Sacro Conſilio.

Et obſerua, huiuſmodi coactionem dari etiā

2 per importunas preces Baronum *Rota in Nonantulana reſciſſionis contractus corām R. P. Pirouano*, vbi quòd preces, & mandatum Su-

3 perioris habentur pro vi, allegat *cap. inter R. ſeniorem de elect. cap. beatus* 7. *quæſt.* 1. *cap. rogo* 11. *quæſt.* 3. *cap. nullus* 36. *quæſt.* 2. & vide *Garocc. deciſ.* 15. *num.* 26. *& Caeberan. deciſ.* 172. *num.* 3.

4 At ſi vaſalli per prius detinuiſſent in conductione Baronales introitus, & ſuperlucrati fuiſſent, nec reperirentur alij, qui conducere vellent, in huiuſmodi caſu poſſent illi cogi, vt prouidit Regia Audientia Apuleæ ad fauorem Baronis Terræ Iſchitellæ contra quoſdam Affictatores Lacus Varani, per tradita à *Gizzarell. deciſ.* 5.

5 Et per eandem Regiam Audientiam reminiſcor determinatum, eſſe cogendos quoſdam vaſallos habiles ad exigendos introitus Baronales expenſis Baronis, eò maximè, quia conſtabat de induſtria ipſorū vaſallorum ex coniuratione inter ipſos facta nullum reperiri, qui conducere vellet ad finem deteriorandi illos introitus, cùm ſe non benè gererent cum Barone.

6 Sed quatenùs huiuſmodi venditiones, & conductiones coactè factæ declarentur nullæ, & Barones contrauenientes puniuntur, quæro, an ſi vaſallus eſſet à principio coactus à Barone conducere tales introitus, & poſtea idem de-

7 de propria voluntate ratificaſſet, & declarauerit ſe contentum de tali conductione, non obſtante compulſione præcedente, an conductio erit valida, & Baro euitet pœnam.

8 Ego affirmatiuam agnoſcerem opinionem, quia per ratificationem, & ſubſequutum contentamentum ceſſat compulſio, ad *tex. in cap. 1. in fin. de his, quæ vi, metuſue cauſ. fiunt, l. 2. C. eod. tit. Cachr. deciſ. 142. & 179.* & ad materiam *Bocr. deciſ. 100. Ludouic. deciſ. Lucenſ. 12.* vbi habes, quando, & ex quibus metus purgatus cenſetur.

9 Qualiter autem compulſio iſta ad effectum, de quo in pragmatica probetur, recurre ad *Gayl obſeruat. 93. lib. 2.* vbi quòd probatur cõiecturis, & præſumptionibus, cùm ſit difficilis probationis, quæ quidem coniecturæ debent eſſe legitimæ, exactæ, & plenæ, nec leues.

10 Et illam probari per teſtem vna cum fama per plures teſtes probata, enunciat *Bocr. deciſ. 101.*

11 Et an in dubio huiuſmodi compulſio præſumatur, negat *Afflict. deciſ. 69. & 150.* quia ſaperet delictũ, cuius excluſio datur *Chriſtinaeus*
12 *deciſ. Cur. Belgic. 98. tom. 1.* licèt illi Barones ſint potentes ad metum inſerẽdum *Guid. Pap. deciſ. 407.* & metus in vaſallis reſpectu illorum præſumatur, iuxta latiùs dicta *forenſ. quæſt. 45. part. 2.* de quo tamen latiſſimè videas in *tom. 3. de grauamin. vaſallorum prælud. 6.* vbi ad nauſeã omnia reperies, & ibi ex *Marta deciſ. 203.* fundauimus, quòd ad finem, vt metus reſpectu Baronis poſſit allegari, eſt neceſſe, Baronem eſſe perſonam potẽtem, ſolitum metum incutere, & minas exequi, & quòd appareat de cõminatione.

S V M M A R I V M.

1 *Barones nequeunt impedire vaſallis vſum furnorum, molendinorum, tapetorum, tabernarum, & calcarcarij, n. 2. & de ratione, n. 3.*

4 *Vniuerſitates nequeunt impedire Ciuibus vſum furnorum, molendinorum, & ſimilia, &c.*

5 *Vniuerſitates poſſunt cogere Ciues ad vſum furnorum, molendinorum, & ſimilia, quoties illa molẽdina eſſent aptiora, viciniora, &c. & ſolueretur minor molitura, vel æqualis.*

6 *Barones poſſunt impedire vaſallis vſum furnorum, molẽdinorum, & ſimilia, quorum hoc ius ex particulari priuilegio, vel legitima præſcriptione, & ſimilia haberent, vt fuit iudicatum in vna Tiburtina, num. 7.*

8 *Ad inducẽdam talem conſuetudinem requiri pariter tacitum conſenſum illorum, contra quos præſcribitur.*

9 *Ex prohibitione facta per Baronem vaſallis, & eorum patientia ſubſequuta inducitur ſtatim poſſeſſio, ſeù præſcriptio.*

10 *Prohibitio violenta non ſuffragatur Baronibus ad inducendam talem præſcriptionem.*

11 *Barones quamuis habeant tale ius prohibendi, non per hoc illud extenditur, ne vaſalli pro eorum proprio vſu poſſint habere molendina, tapeta, & ſimilia in eorum domibus.*

12 *Vaſalli poſſent alibi ire, nec impedire valebunt, ſi molendina, tapeta, & ſimilia Baronum habẽtium ius prohibendi, non eſſent apta, &c.*

De Baronibus, &c. Pragm. XIV.

Collectan. XIV.

AVdiuimus etiam, &c.

Mandat, quòd vaſallis libera ſit facultas circa vſum furnorum, molẽdinorum, tapetorum, tabernarum, & ſimilium, abſq; Baronum impedimento.

1 Pro cuius corroboratione, & dilucidatione videndi ſunt *Guid. Pap. deciſ. 298. Franc. Marc. deciſ. 223. Boer. deciſ. 125. Afflict. deciſ. 388. Capyc. deciſ. 209. Anna,* qui ſic iudicatum refert in Sacro Conſilio *alleg. 116.* & iuxta hanc concluſionem pluribus arreſtis in Francia pronũciatum teſtatur *Koppin. de leg. And. lib. 1. cap. 13. Koppen deciſ. German. 19. & 20.* vbi fusè, latè *Theſaur. deciſ. 116.*

2 Idemq; reſpectu vſus calcarearum fundauit *Rota in Tiburtina calcarearum Veneris 1614. coram Buratto.*

3 Reſiſtit enim ius Baronibus prohibendi, etiã ſi in inueſtitura adſit ſolita clauſula, *cum molendinis, furnis, tapetis, &c.* quia hæc non dicitur ſpecialis conceſſio, vt pluries iudicauit Sacrum Conſilium, & fatetur *Vrſill. deciſ. 388.*

4 Idem que reſpectu Vniuerſitatum probant *Mar. Antonin. lib. 1. reſol. 65. Marta deciſ. 183.* niſi tamen illæ eſſent oppreſſæ ære alieno, quia tunc poſſent ſtatuere, nè Ciues alibi, quàm in Vniuerſitatum molendinis triturẽt, vel in furnis earum panem coquant *Præſ. de Franch. deciſ. 380.* quo in caſu ligat etiam exemptorum molendina *Cacher. deciſ. 17.*

Ceterùm, quotiès molendina, furna, & tapeta Baronum eſſent aptiora, viciniora, & ſolue-
5 retur molitura minor, vel æqualis, in huiuſmodi caſu tenerentur Ciues ibi accedere, & non ad alia, vt deciſum in Sacro Conſilio latiùs habes *forenſ. quæſt. 5. part. 2.* vbi videas.

6 Sed quatenùs excipiatur, quotiès Barones tale ius ex particulari priuilegio, vel legitima præſcriptione, aut conſuetudine legitime præſcripta haberent.

7 Adde *Annam ſing. 581.* & quòd ſic iudicauit *Rota in Tiburtina iuris molendi Veneris 4. Iunij 1614. coràm R. P. Rimboldo,* vbi non fuit dubitatum, ex priuilegio, & conſuetudine legitimè præſcripta acquiri poſſe ius cogẽdi homines alicuius Vniuerſitatis ad molendum in ſuo
8 molendino, ſed ad inducendam talem conſuetudinem firmauit vltrà curſum tãti temporis, quòd ſufficiat ad cauſandam præſcriptionem requiri pariter tacitũ conſenſum illorum, co

M tra

tra quos præſcribitur, quia cùm actus accedendi hanc, vel illam molam, ſeu hoc, vel illud furnum, aut tapetum ſint meræ facultatis, non poſſit per ſimiles actus etiam longiſſimo tempore continuatos introduci aliqua conſuetudo, vel ſeruitus, niſi prohibitus accedere acquieuerit, quòd ſi à die prohibitionis decurſū ſit tempus legitimum ad complendā præſcriptionem, poterit compelli, nè alibi molat, & ita voluit eadem *Rota in vna Forolouien Mercimonia coràm R. P. Ocëmbirgo*, & vide *Capyc. decif.* 118.

9 Ex actibus enim prohibitionis factæ à Baronibus, & patiētia vaſallorum ſubſequuta ſtatim quæritur poſſeſſio, ſeu quaſi prohibendi, & deindè præſcriptio *Guid. Pap. decif.* 298. & 631. *Anna ſing.* 551. *Vrſill. cit. decif.* 388.

10 Niſi tamen prohibitio fuiſſet violenta, nam tūc non ſuffragaretur, quoniam prohibitio neceſſaria ad acquirendum tale ius nō debet eſſe violenta, cùm tūc non ſit ſufficiens ad inducendam legitimam præſcriptionem *Afflict. d. decif.* 388. *ſub num.* 8. *Rot. in poſthum. decif.* 616. *part.* 1. vbi quòd conſuetudo eundi ad molendum in aliquo loco non inducitur ex actibus coactis, & per metum per Barones extortis.

11 Quamuis autem Barones habeant tale ius prohibendi, non per hoc illud extenditur, nè vaſalli pro eorum proprio vſu poſſint habere molendina, tapeta, & furnos in eorū domibus, vt decidiſſe Sacrum Conſilium in facti contingentia ſum certioratus, & latiùs probaui *in tract. de grauamin. vaſallorū tom.* 1. *grauam.* 60.

12 Et ſi molendina, tapeta, & ſimilia Baronum habentium ius prohibendi non eſſent apta, tūc poſſent vaſalli alibi ire, nec impediri valebūt, vt fuit prouiſum per Sacrum Conſilium ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Foroli contra Baronem ſub die 27. Ianuarij 1570. & fusè tutati ſumus de *grauam. vaſall. tom.* 1. *grau.* 65. quo in loco cùm à *grauam.* 58. vſq; ad dictum *grauamin.* 65. perplures diſcuſſiſſemus articulos, & varios nodos practicos in hac materia ſoluiſſemus, & latiori calamo exarauerimus omnia, quæ ad hanc pragmaticam ſatis lepidè cōcinunt, ibi Lectorem relegando, amplius non inſiſto, vide, quia contentus eris.

SVMMARIVM.

1 *Conceſſio priuilegiorum cum angarijs, & perangarijs non inducit nouas angarias.*
2 *Vaſalli ſunt ſeruandi immunes ab alijs angarijs, & perangarijs lite pendente.*
3 *Lapſus temporis circa huiuſmodi angarias nihil operatur.*
4 *Vaſallos angarios, & perangarios habere eſt de Regalibus.*
6 *Angarij coguntur ſeruire Baroni ſūptibus ipſius.*
7 *Angaria eſt munus perſonale.*
8 *Vaſalli obligati præſtare Camerlingum, & Aerarium Baroni non dicuntur angarij.*

De Baronibus, &c. Pragm. XVI.

Collectanea XV.

AD noſtras etiam aures peruenit, &c.

1 Conceſſionem priuilegiorum cum angarijs, & perangarijs minimè inducere nouas angarias, patet hic.

Pro cuius coronide iungas *Gram. decif.* 67.

2 vbi pariter, quòd lite pendēte vaſalli ſunt ſeruandi immunes ab his angarijs, & perangarijs, prout ſic practicatū video in diuerſis proceſſibus grauaminum Baronum.

3 Et adeatur *Capyc. decif.* 188. vbi quòd temporis lapſus circa huiuſmodi angarias, & perangarias nihil operatur, quia indebitè ſeruitia præſumuntur extorta à ſubditis, confirmat recentiſſimè *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 155. *tom.* 1. cui addo *Rot. in poſthum. decif.* 616. *tom.* 1. & *Berlich. decif. Lipſienſ.* 74.

4 Ceterùm hac occaſione obſeruabis, quòd habere vaſallos angarios, & perangarios de Regalibus eſt *cap.* 1. *in verbo angarium quæ ſint Regalia, Reuerter. decif. manuſcript.* 8 *tom.* 1. vbi

5 quòd nullus poteſt poſſidere vaſallos angarios, & perangarios, abſq; titulo, & Regis priuilegio.

Importat autem multùm habere vaſallos angarios, & perangarios.

6 Siquidèm angarij coguntur ſeruire Baroni perſonaliter ſumptibus ipſius Baronis, perangarij verò proprijs ſumptibus ſeruire obligantur, tali modo, quòd quando vaſallus ſeruit cum expenſis Baronis eſt angarius, & non perangarius *Gayl obſeruat.* 52. *lib.* 2. *Reuerter.* cit. *decif.* 8.

7 Ita quòd angaria eſt munus perſonale præſtandorum operum expenſis Domini, cui præſtantur ſeruitia, perangaria verò eſt munus mixtum, nam interueniunt ſeruitium perſonale, & rerum, cùm expenſis ſeruientium præſtentur ſeruitia.

8 Ceterùm non dicētur angarij, & perangarii vaſalli obligati præſtare Camerlingum, Aerarium, ſiuè Exactorem Baroni *Grazarell. decif.* 31.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio noua quando veterem non reuocet.*
2 *Lex poſterior derogat antecedenti.*

De Baronibus, &c. Pragm. XVII.

Collectan. XVI.

VOlumus etiam, &c.

Hic declaratur, vt per pęnas in pragmaticis con-

contentas non derogatur aliis de iure communi, vel Conſtitutionibus, Capitulis, & pragmaticis inductis.

Pro cuius ornatu adde *Rot.diuerſ.deciſ.*319.
1 *part.*1. quatenùs ibidem fundatur, Conſtitutionem nouam non reuocare veterem, niſi conſtet de contraria mente nouam condentis legem.

2 Licèt adſit regula, quòd lex poſterior prioribus deroget *Triuiſan.deciſ.*20. *Maſtrill.deciſ.* 216.*part.*3.

S V M M A R I V M.

1 *Leges ſunt ſeruandæ.*
2 *Peccat qui ſollemnitates ſtatuti non ſeruat.*
3 *Recedere à lege quando liceat.*
4 *Iudex quando valeat pœnas ſtatutarias augere, vel minuere.*

De Baronibus, &c. Pragm. XVIII.

Collectan. XVII.

PRoptereà Illuſtri Viceregi, &c.

Minatur contra tranſgreſſores non obſeruantes, nec facientes obſeruare mandata per Legislatorem.

1 Rationabilis videtur diſpoſitio, quoniam
leges ſunt ſeruandæ, & inobedientes eis peccant mortaliter *Viuius deciſ.*106. *Boer.deciſ.*1.
2 vbi, peccare ſollennitates ſtatuti non ſeruantes autumat.

3 Sed non reticeam dicere, ob emergentes caſus quandoque licitum eſſe à legum diſpoſitione recedere; vt patet apud *Franc.Marc.deciſ.*1251.*par.*1.*&* *deciſ.*6.15.154.256.289.778. *part.*2.

4 Ad inſtar, valet quoque Iudex ex cauſa pœnas etiam ſtatutarias augere, minuere, & cõmutare *Ludouic.deciſ.Lucẽſ.*15. vbi hãc agnoſcit opinionem veram in pœnis impoſitis ipſo iure.

Idq; tam ſi agat per inquiſitionem, quàm ſi per accuſationem *Minſyng.obſeruat.*30.*cent.*2.

S V M M A R I V M.

1 *Barones nequeunt tenere carceres obſcuros, & ſubterraneos, quoniam debent eſſe lucidi, n.*2.
3 *Carceres ſunt inuenti ad cuſtodiam, non ad pœnam.*
4 *Carcer dicitur mala manſio.*
5 *Sacrum Conſilium ſolet relaxare prouiſiones, vt carceres ſint commodi.*
6 *Carcer aut pœna, aut cuſtodiæ commodus eſſe debet.*
7 *Criminoſi de cauſis grauibus poſſunt detineri in carceribus non luminoſis.*
8 *Officiales Baronum comprehenduntur ſub hac pragmatica.*

De Baronibus, &c. Pragm. XIX.

Collectan. XVIII.

PErche per quanto ſemo informati, &c.

1 Obſcuros, & ſubterraneos carceres non poſſe teneri per Barones hic ſancitum eſt.

2 Debent, inquam, carceres eſſe luminoſi, &
lucidi ſaltim lumine, & luce vſurpata, quoniam
etiam de iure communi damnantur carceres
abſq; lumine, & ſubterranei, cùm illi inuenti
3 ſint ad cuſtodiam regulariter, nec ad pœnam
*l.*1. *de cuſtod. reor. cap. quamuis de pœn. in* 6.
*Chriſtin.deciſ.*195. *vol.*4.

4 Eò maximè, quia de per ſe carcer dicitur mala manſio *Magon. deciſ.Lucenſ.*100. *Viuius deciſ.*201. *D.Ricc.deciſ.*45.*&* 181. *part.*2.

5 Inde Sacrum Conſilium priſcis, & his temporibus ſoluit, & ſolet relaxare prouiſiones pro releuamine vaſallorum, vt carceres tenẽdi per Barones ſint commodi, & pendente relatione, ſi carceres Baronales ſint contra hanc pragmaticam, Ciues ibidem interim carcerari nequeunt, vt extitit prouiſum per idem S. C. ad fauorem Vniuerſitatis Aietæ cõtra Scipionem Coſentinum Baronem die 12. Ianuarii 1579. vt in proceſſu *fol.*179. in Banca de Felice, & diximus in *tract.de grauam.vaſallorum tom.*1.*grauam.*168. vbi perplura conducentia ad ornatum huius pragmaticę coadunauimus cum multis *grauam.ſequent.* vide ibi, nec pigebit.

6 Qualitercunq; igitur ſit, carcer, ſiuè pœnæ, ſiuè cuſtodiæ commodus eſſe debet, nam criminoſi, licèt peſſimi ſint hominum facto, ſed per manus iuſtitiæ mori debent *l.fin. C.de maleſic. Gramm.deciſ.*41.

Cęterùm, nõ reticeam dicere, in cauſis valdè grauibus, & vrgentiſſimis poſſe Barones
7 retinere carceratos in carceribus non luminoſis, vt reperio prouiſum, nam cùm ad inſtãtiam Ciuitatis Literarum fuiſſet data ſupplicatio in S.C. ex cauſa carcerum ſubterraneorum, quæ ibidem adhibebantur, extitit prouiſum, quòd Magnificus Capitaneus non carceraret in foueis, niſi in vrgentiſſimis cauſis die 23. Menſis Ianuarii 1583. in Banca de Ferrariis.

Et aduerte, quòd non ſolùm Barones, ſed
8 pariter eorum Officiales vtentes carceribus ſubterraneis, & obſcuris comprehẽduntur ſub hac pragmatica, cùm prohibitio directa Baronibus comprehendat Officiales, & Miniſtros eius, prout ſic declarauit Sacrum Conſilium ad inſtantiam Vniuerſitatis Simbaris.

Cœtera autem in materia carcerum, & carceratorum habes infra in *rubric. de carcer.*

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio commutationis pœnæ in ſententia apponi nequit, ſed quid ſeruetur in Curia Archiepiſcopali Neapol. num. 2.*
3 *Commutatio pœnæ dicitur ſpecies gratiæ.*
4 *Baro nequit pœnã de vna in alteram cõmutare.*
5 *Baro quando remittere valeat pœnam ante ſententiam.*

De Baronibus,&c. Pragm. XXI.

Collectan. XIX.

PEr quanto ſemo informati, &c.

Non licere Officialibus domanialibus, &
1 Baronalibus pœnas ad eorum arbitrium commutandas in ſententia reſeruare, ſtatuitur hic. Et ita nos probauimus *forenſ. quæſt.* 114. *part.* 1. *num.* 12.
2 Ceterùm obſeruabis, in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis Neapolis apponi in ſententiis, quæ ibidem proferuntur, clauſulam ſalua moderatione Eminẽtiſſimi Cardinalis Archiepiſcopi, & ita in dies ſeruatur, vt apud *Genuen. in prax. cap.* 48.
3 Et hac occaſione ſigna, commutationem pœnæ eſſe ſpeciem gratiæ *Cabed. deciſ. Luſit.* 75. *part.* 1.
4 Et nota, non poſſe Baronem commutare pœnam de vna in alteram *Capyc. deciſ.* 27. *n.* 14.
5 Sed quando antè ſententiam pœnam remittere valeat, deciſiuis concluſionibus probat *Lanar. conſ.* 5. & recurre ad *Præſid. de Franch. deciſ.* 370. vbi ad ſaturitatem.

SVMMARIVM.

1 *Barones ex proceſſu informatiuo torqueri nequeunt, niſi ex diſpenſatione.*
2 *Tortura contra Baronem ex proceſſu informatiuo etiam præcedente diſpenſatione reiterari nequit.*
Et ita cõcluditur reſpectu Neapolitanorum, n. 3.
4 *Tortura ex proceſſu informatiuo in arduis cauſis datur in Magna Curia.*

De Baronibus,&c. Pragm. XXII.

Collectan. XX.

ITem perche dalla felice, &c.

1 Vigore huius pragmaticæ Barones habentes vaſallos, & iuriſdictionem in Regno non poſſunt torqueri ex proceſſu informatiuo, niſi in grauiſſimis caſibus, obtenta diſpenſatione. Tu autem obſeruabis, quòd ſi præcedente
2 diſpẽſatione torqueretur aliquis Baro ex proceſſu informatiuo, non poſſet reiterari tortura *Viu. dec.* 143. *Reg. Tap. deciſ. S.C.* 22. *n.* 23. vbi affirmat, in huiuſmodi caſu eſſe torturam conti-
3 nuandam ad euadendam reiterationem, à qua Iudices ſe abſtinere debent, & nouiſſimè iunge *Merlin. controuerſ. forenſ.* 51. vbi torturam ſemel illatam Ciui Neapolitano ex proceſſu informatiuo, præuia diſpenſatione Collateralis Conſilij non poſſe iterari, niſi præuia nona diſpenſatione.
4 Quòd autem in arduis cauſis procedatur ad torturam ex proceſſu informatiuo per Magnã Curiam Vicariæ, habes apud *Afflict. deciſ.* 391. *& Præſ. de Franch. deciſ.* 143.

SVMMARIVM.

1 *Actuaria cum officio gubernij dari non poteſt à Baronibus, & ita iudicatum refertur, nu.* 2.
3 *Redditur ratio huius prohibitionis.*

De Baronibus,&c. Pragm. XXIII.

Collectanea XXI.

SE bene per Reg. pragmatica, &c.

1 Hic inter cetera ſtatuitur, nè Barones, vtileſq; Domini debeant concedere, & dare Actuariam vnà cum officiis, & gubernijs Terrarum.
2 Adde pro corroboratione, ſic fuiſſe iudicatum, & prouiſum per Sacrum Regium Conſilium ad fauorem Terræ Vallis Vitulani contra Baronem, & indiſtinctè ſic ad inſtantiam Ciuium ſubditorum prouideri, prout ita tempore meo practicauit, decernendo Regia Audiẽtia Comitatus Moliſij cõtra vtiles Terrarum Dominos dictæ Prouinciæ.
3 Cuius prohibitionis inueſtigari poterit ratio, nam pro habendo officio, & gubernio daretur anſa, vt de facili quis Actuariam cariùs cõduceret, & per indirectum emeret officium contra mentem Regiæ *pragm.* 4. *ſupra hac eadem rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Animal manſuetum non venit ſub beſtiæ appellatione.*
2 *Statutum loquens de beſtijs comprehendit boues, vaccas, & ſimilia.*
3 *Beſtia mortua ſub nomine beſtiæ propriè non venit.*

De Beſtijs Vaccinis, ſeù Bobus non mactandis. Rubrica.

Collectan. I.

1 BEſtiæ appellatione regulariter non venit animal manſuetum, ſed inſpecta conſuetu-

tudine veniunt boues,pecudes,& ſimilia, ita ex theorica *DD. in l.1. §.beſtias ff.de poſtulando* dixit *Rota in vna Romana bonorum* 1579.
2 *coràm R.P. Cantuccio*, vbi etiam, quòd ſtatutum loquens de beſtijs, comprehendit boues, vaccas,& ſimiles,& inſuper,quòd ſub tali
3 beſtiæ appellatione de proprietate ſermonis non venit mortua ex *l ſi vicenda in princip. ff. ad l.Rhod.de iact.*licèt ſecùs ſit inſpecto vſu communi loquendi.

SVMMARIVM.

1 *Exequutio in vaccinis fieri prohibetur, nec illa macellari poſſunt, & de ratione.num.2.*
3 *Sed quid in defectum aliorum bonorum,num.3. vbi ponitur praxis.*

De Beſtijs Vaccin. &c. Pragm.I.

Collectan. II.

NEll'anni paſſati fù fatta,&c.

1 Hic exequutionem in animalibus vaccinis fieri,& macellari prohibetur.

Adde pro confirmatione *pragmat.47.incip. vedendoſi infra de offic. Sacr.Reg.Conſil. & Peguer. deciſ.* 184. vbi multa coaceruat, reddens
2 rationem,quia illa deſeruiūt ad agriculturam, ex qua humana pendet vita.

Verùm attendas,in praxi ſtetiſſe, & ſtare, vt
3 in defectum aliorum bonorum valeāt illa exequi, & vendi, ac adiudicari,præcedente tamen ordine Collateralis Cōſilii, quod in dies illum concedit,præſtita tamen cautione de non macellando *Anna ſing.66.* quod notabis ad ornatum *Cap.Regni Boues*.

Si autem in hac materia alia perquiras, ſignifico, illa eſſe repoſita in *tract. de grauam. vaſallorum tom.1. grauam.* 339. videas igitur ibi,& curioſa reperies.

SVMMARIVM.

1 *Blaſphemantium pœna in Regno qua ſit,& qua de iure communi,n.2.& de iure canonico.n.3.*
4 *Pœna blaſphemātibus quādo multiplicari poſſit.*
5 *Pœna ordinaria contra blaſphemantes quando ceſſat, & num.6. & 7.*
8 *Calor iracundiæ quando excuſet.*
9 *Conſuetudo blaſphemādi in loco quādo excuſet.*
10 *Teſtes duo ſufficiunt ad probandum crimen blaſphemiæ,& qualiter illi eſſe debeant,n.11.*

De Blaſphemantibus. Pragm.I.

Collectan. I.

HAc perpetua futura lege, &c.

1 Blaſphemantes vltra linguæ mutilationem, bonorum in parte tertia mulctantur, vigore huius pragmaticæ, vt cernitur pariter in *prag. 2.incip.Conſiderando,& in pragm. 5. incip.iniquiſta*, pœna triremium per quadriennium eis irrogatur.

Meminit nouiſſimè *Merlin. controuerſ. forenſ.97.* vbi pęnam publicationis bonorum nō eſſe in vſu, autumat, & alias pęnas ipſum practicaſſe dicit.

2 Et de iure communi tu videas *tex. in auth. vt non luxur.contra natur. Boer.deciſ.*301.*nu.* 10. & ibi pęna mortis imponitur, quam cenſuit Collaterale Cōſilium infligi, quotiès blaſphemia ſaperet hæreſim, vt apud *Merlin. controuerſ. forenſ.98.in fin.*

3 At de iure canonico recurras ad *tex. in cap. ſi quis per capillum 22. quæſt.1. cap. Apoſtolica 23.quæſt.4.cap.2. de maledic. Franc. Marc. deciſ.508.part.1.*& vide *Bull.Pij V. incip.cum primum*, ad cuius ornatum plura habes in noſtro *Iur.Pontificio nouo concluſ.vnic. hoc tit.de blaſphemant.*

Nec non in Regno pariter habemus *Conſtitut. incip. Blaſphemantes*.

4 Sed ad ornatum obſeruabis, huiuſmodi pęnas poſſe multiplicari, ſi pluries blaſphematum ſit cum temporis interuallo, at ſecùs ſi vno,eodemq; tempore, & impetu aliquis blaſphemauerit Deum, Beatam Mariam, & Sanctos, quia tali caſu vna tantùm punitur pœna, cùm vnicum reputetur delictum propter continuationem, ita *Grual. deciſ. Senat. Dol.*14.

5 Præterea reminiſcaris, ceſſare pœnas ordinarias, quando blaſphemans prorupit in talia verba, abſque blaſphemiæ intentione, vt in caſu occurſo de Ruſtico altercante cum Domino eius creditore, verba iracundiæ proferente, & inconſideratè, quòd Deus non poterat facere, quòd ipſe teneretur ad tantas operas, quia fuit à Magna Curia Vicariæ abſolutus à pęna ordinaria, dùm inconſideratè talia prorupiſſet verba, vt teſtatur *Afflict. in citat. Conſtitut.Blaſphemantes num.* 6. & ita deciſum refert *Vitius deciſion.* 275. *in fine*, & vide *Barz. deciſion.Bonon.*135.

6 Sicque ſimiliter eſſet reſpectu blaſphemantis conditionaliter, vt exemplo annis elapſis occurſo demonſtratur, in quodam Apothecario, qui cùm in ludo pilæ certum quid amiſiſſet, iracundiæ calore, hæc protulit verba, *maſ anno habbia S. Andrea, ſe l'hò fatto io*, & formata inquiſitione blaſphemiæ contra eum in Magna Curia, demùm compilato proceſſu, ad relationem tunc Iudicis criminalis Fabii Riccardi fuit abſolutus à pœna ordinaria, & ita per Sacrum Regium Conſilium confirmatum.

7 Adhùc idem eſſet reſpectu blaſphemantis inaduertenter, puta cùm ſit ebrius, vel furore æſtuans, vel ſi ex conſuetudine praua, ita vt ſi aduerteret, non diceret, ita nouiſſi-

mè *Linglois deciſion. 9. quæſtion. 7.* vbi declarat in ebrio, vt indiſtinctè procedat, ſi non ſua culpa in ebrietatem prolapſus ſit, puta quòd ſocii ſal in vinum coniecerint, ipſo inſcio, vel quid ſimile actum ſit ad eum decipiendum, alioquin ebrietas illum excuſaret ſolùm à dolo, & non à culpa, quia ebrietas excuſat à tanto, & non à toto, vndè mitius cum eo agẽdum erit *l. omne delictum §. per vinum ff. de re milit.*

Declarat inſuper prædictam concluſionem,
8 vt procedat in caſu caloris iracundiæ, ſi talis calor fuerit ex legitima cauſa concitatus *l. ſi adulterium §. Imperator ff. ad l. Iul. de adulter. l. Graccus C. eod.* & aduertit *Viuius* citat. *deciſion. 275. num. 28.* aliàs niſi ſubeſſet iuſta cauſa, Iudicis arbitrio puniendus eſſet, vt idem *Linglois* affirmat cit. *deciſ. 9. quæſt. 7. ſub num. 5.* dicens, arbitrariam pœnam in huiuſmodi blaſphemiis non dolo, nec deliberato animo prolatis intelligi de pecuniaria, & ſecũdùm ſtatuta, & conſuetudines loci.

Plus etiam proſequitur idem *Linglois* ſepiùs mentionat. *deciſion. num. 6.* prauam conſuetudinem loci excuſare à blaſphemia, quia
9 conſuetudo patriæ aliqualiter excuſat in delictis, licèt ſecùs ſi ex conſuetudine propria quis eſſet blaſphemus, quia ille grauiùs veniret puniendus, per *tex. in l. 2. ff. de priuat. delict.* cùm delicta tantò grauiora ſint, quantò longiori tempore delinquentes in iis inſordeſcunt, vel relabuntur *capit. final. de conſuetud. capit. non debet de conſanguinat. & affinitat. capit excommunicatus §. qui autem de beret.*

Vndè putat ille, nulla venia talem blaſphemum dignum eſſe in foro exteriori, nè veniæ facilitas delinquendi incentiuum tribuat *cap. vt clericorum de vit. & honeſt. cleric.* nouiſſimè autem *Merlin. d. controuerſ. forenſ. 98.* teſtatur Collaterale Cõſilium iudicaſſe, pęnas in pragmaticis his contentas non imponi, niſi contra conſuetum blaſphemare, & vide *Barz. deciſ.* 134.

10 Sed quatènus ibidem, duorum teſtimonio comprobari debere blaſphemantem ſtatuitur.

Adde rationem, nam teſtes duo plenè probant *cap. in omni negotio de teſtibus, Zuccar. deciſ. crim. Lucenſ. 2.*

11 Et aduerte, iſtos teſtes debere eſſe, prout de iure, nec patientes defectum, puta ex capite minoris ætatis, ſexus, criminis, ſingularitatis, & ſimilium, vt in facti contingentia iudicauimus in Regia Audientia Apuleæ, licet Fiſcus prætenderet, in hoc crimine non poſſe dari repulſam, niſi ex capite inimicitiæ, ex *Ann. ſing.* 67. quæ debet eſſe capitalis *Merlin. d. controuerſ. forenſ. 98.* vbi fundat, & iudicatum dicit, teſtem carceratum eſſe idoneum ad probandum hoc blaſphemiæ crimen, intus carceres commiſſum, niſi & ipſe ſit pro maiori detẽtus, vel capitalis Rei inimicus.

S V M M A R I V M.

1 *Nomen* Bona *latè in iure patet, & an veniant ſub eo bona emphyteutica, nu. 7.*
2 *Mobilia, & ſtabilia ſub nomine bonorum veniunt.*
3 *Iura, & actiones quandò ſub nomine bonorum veniant, & nu. 5.*
4 *Nomina debitorũ in generali obligatione quandò veniant.*
6 *Pecunia venit appellatione bonorum.*
8 *Proditor quis dicatur.*

De Bonis proditorum.

Rubrica.

Collectanea I.

PRo dilucidatione huius rubricæ duo inueſtigare mihi conſentaneum viſum eſt, primò, quidnam importet nomen hoc, *Bona*, ſecundò, quiſnam dicatur Proditor.

1 Et à prius nominato exordiendo obſeruabis, nomen *Bona* latè in iure patere *l. nomen C. quæ res pig. obligar poſſ. l. princeps, & l. bonorum ff. de verb. ſignificat.* ſic pariter & nomen *res l. rei appellatio ff. eod. tit. Milanenſ. deciſ. 9. & 10. lib. 2. Giurb. deciſ. 117.* ſiue in hominis, ſiue in legis diſpoſitione verſemur *Seſſ. deciſ. Rot. Aragon. 122.*

2 Vndè tali ſub nomine nedùm mobilia, &
immobilia, ſed etiam iura, & nomina debitorũ comprehenduntur *l. iam quod liquidò §. fin. cum l. ſeq. ff. ad trebell. Praſ. de Franch. deciſ. 93. 101. Surd deciſ. 11. Franc. Marc. deciſ. 122. par. 1. Barz. deciſ. Bononiæ 25. Gratian. deciſ. Marcb. 81. Griuell. deciſ. Dolan. 109. Rot. deciſ. 681. par. 1. in recent.* niſi tamen fieret mentio de omnibus bonis certi loci, putà lego omnia
3 bona, quæ habeo Neapoli, quia tunc non veniunt iura, & actiones *Griuell. deciſ. Senat. Dolan. 123.* & ad materiam vide *Bellon. deciſ. 168.*

4 Tali modo, vt ſub generali bonorum obligatione nedùm veniant nomina debitorum, ſed etiam, quandò quis bona ſua obligauit ſimiliter cum hac obligatione, debitoris nomen conditionale, & in diem comprehendi, voluit *Rot. deciſ. 760. par. 2. in recent.*

5 Sed bonorum mobilium, & immobilium appellatione non comprehendi iura, & actiones, quæ tertiam bonorum ſpeciem faciunt diſtinctam à bonis mobilibus, & immobilibus, iuxtà *l. à Diuo Pio §. in venditione ff. de rei iudicata*, ibi *peruenitur etiam ad iura*, tutantur *Seraphin. in deciſ. 584. Gam. deciſ. Luſitan. 189. & 339.*

6 Bonorum autem appellatione venit pecunia *l. cùm tabernam §. fin. & ibi DD. ff. de pignoribus,* & ità *Rot.* voluit *deciſ. 468. par. 1. in recent.*

7 Nec

7 Nec non appẽllatione bonorũ veniunt bona emphyteutica *Surd.deciſ.11.& 93.Gratian. deciſ.March.56.*vndè in generali bonorum appellatione venit emphyteuſis *Surd.deciſ.*160.

8 Deueniendo modò ad alterum obſeruabis, proditorem nuncupari illum, qui decipit contra fidem datam, nam proditores in iure noſtro appellanrur fidem non ſeruantes.

Sed tu adeas *Franc. Marc.deciſ.772.par.*1. vbi enuclear, quiſnam dicatur proditor, & habeas oculos ad fuſiùs ſcripta ſupra in *prag.* 2 *à num.*25.*cum ſeq.de Abolitionibus*,vbi varia fuerunt ex iudicatis coadunata.

S V M M A R I V M.

1 ***Bona rebellium ipſo iure Fiſco applicantur, & ſic etiam in crimine læſa Maieſtatis,nu.*4.**

2 ***Rebellis quis dicatur,& qualiter puniatur, numer.*3.**

5 *Confiſcatio qua bona comprehendat, & nu.*6.7. 8.*&* 9.

8 *Credita ſunt eximenda ex bonis confiſcatis.*

10 *Confiſcantur bona mortem ſibi inferenti.*

11 *Confiſcatio bonorum ſpectat ad illũ,cuius tempore commiſſum eſt crimen.*

12 *Bona confiſcata an recuperentur obtenta gratia à Principe.*

13 *Filia rebellis legitimam perſonam ſtandi in iudicio habet pro conſecutione ſuorum iurium.*

De Bonis proditorum. Pragm. I.

Collectan. II.

PRouiſum eſt,&c.

1 Diſponit,bona rebellium ipſo iure Fiſco applicari, & reſtituta inquiri,quo capite ad illos peruenerint.

Ad cuius ornatum vide *Gram. deciſ.* 15. *&* 105.

2 At quis dicatur rebellis,& rebellio quid ſit, & quomodò differat à contumacia, probat *Franc. Marc.deciſ.770.part.*1.& dixit *Rot.in vna Compoſtellana coràm Reuerendo P.Litta*, vbi quòd rebellare nil aliud eſt,quàm nõ obedire, & reſiſtere ſuo Principi, & quod rebellionem committens contra ſuum Principem, in crimen læſæ Maeſtatis incurrit, licet abſit differentia inter rebellionem, & læſæ Maieſtatis.

3 Indè Rebellionis tractatus vltimo ſupplicio punitur *Laurent.deciſ.Rota Auenion.*92.

Quam pęnam pariter incurrit ſciens tractatum proditionis contra Principem,& illum non reuelans *Capyc.deciſ.*130.*num.*65 *& deciſ.* 165.*nu.*18.

4 Amplia, quòd in crimine læſæ Maieſtatis in primo capite ipſo iure quoq; datur confiſcatio *Verall.deciſ.67.par.*1.prout ſic in crimine hæreſis concludit *Bellam. deciſ.*690.

5 Et obſerua,vt huiuſmodi confiſcatio bonorum comprehendit aduentitia, quorum vſuſfructus ad patrem ſpectat *Cacheran. deciſ.*84.

Et confiſcatio declarata ob contumaciam contra hæredem ſequitur,*idem in deciſ.*106.

6 Licet in illa non veniant bona futura *Magon.deciſ.Florent.*99.

7 Nec bona alienari prohibita *Rot. diuerſ deciſ.900.par.*3. & vide *Surd.dec.*254.vbi etiam, quòd bona prohibita obligari, non veniunt in confiſcatione.

8 Nec confiſcatio bonorum trahitur ad bona in alterius Principis territorio ſita, de quo vide *Puteum dec.417.par.3. Caball.reſolut.crim. caſ.*138.*& Surd.deciſ.*280.

Et à bonis confiſcatis priùs detrahenda sũt aliorum credita, quàm expenſæ litis factæ per Fiſcum *Laurent.deciſ.Rota Auenion.*121.vt ex bonis rebellium debent deduci dotes,& antefata pro vxoribus *Franch.deciſ.689.n.*3.

9 Sed quatènus ſpectat ad confiſcationem bonorum feudalium, recurre ad *Caball. reſol. crim.caſ.*182. *Theſaur. deciſ.*167. vbi quòd in confiſcatione propter homicidium non venit feudum ex pacto.

10 Et de confiſcandis bonis mortem ſibi inferentis vide *Viu.deciſ.* 244. *Laurent. deciſ.* 123. *Caball.reſolut.crim.caſ.*137.

11 Confiſcatio autem bonorũ an ſpectet ad eũ, cuius tempore delictum commiſſum eſt,vel ad eũ, qui iuriſdictionem habet tempore ſentẽtiæ latè *Maſtrill.deciſ.*12. vbi agnouit veriorẽ opinionem,pertinere ad illum,cuius tempore delictum commiſſum eſt, & in ſimili recurras ad *Griuell. deciſ.Senat.Dolan.*410. vbi agit,vtrum pęna pecuniaria ex delicto irrogata debeatur ei, cuius erant fructus iuriſdictionis tempore delicti, vel ei, cuius tempore ſententia erat.

12 At nùm bona confiſcata recuperat is, qui poſt confiſcationem declaratam literas gratiæ, & remiſſionis à Principe obtinuit, fusè declarat *idem Griuell.deciſ.eiuſd.Senat.*7.

13 Et filia rebellis an habeat perſonam legitimam ſtandi in iudicio pro ſuorum iurium conſequutione, affirmatiuè extitit iudicatum in Regia Camera Summariæ in facti contingentia,& vide ſi conferat *Reg.Salern. deciſ.*52.

S·V M M A R I V M.

1 ***Excommunicari non poſſunt animalia, ſed homines baptizati tantùm,nu.*2.**

3 ***Excommunicatio eſt gladius ſpiritualis.***

4 ***Eccleſia in neminem iudicium exercet, qui non priùs in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus.***

5 ***Quibus poſſimus vti pro extirpatione Bruchorum, & ſimilium animalium Author docet.***

De

De Bruchis. Pragm. I.

Collectanea I.

HAuēdo hauuto relazione,&c.

Dātur hîc remedia ad extirpādos Bruchos.

Et meritò cùm ſint talia animalia valdè dā-noſa ſegetibus, vt etiam alia ſimilia portenta intulerūt, & grauiſſima dāna nō ſolū vineis, & agris, & pecoribus, ſed etiā ipſis Ciuitatibus, legimus enim apud *Marſil. Cagnat. var. obſer. lib. 2. cap.* 17 murium corroſione Coſſam Ciuitatem cecidiſſe in Hetruria, & in Hiſpania Oppidū fuiſſe à Cuniculis ſuffoſſum, & à Talpis in Theſalia à Ranis fugatam Ciuitatem, in Gallia à Locuſtis, in Africa, ex Gyalo Clicladum Inſula fugatos etiam fuiſſe Ciues, ſimiliter à muribus, à ſerpentibus, itidem Amillas apud Troadem, & Caputaquenſis Ciuitas in Italia noſtra à Scorpionibus, in Aethiopia Scolapendris Otrerientes, & à formicis Villa propè Sulmonam ſub monte Maiello.

Et alias habemus, locuſtarum tantam nubem à mari vento repentè in Apuliam illatam eſſe, vt examinibus ſuis agros latè operirent, anno etiam quadrageſimo ſecundo ſupra milleſimum, & quingenteſimum, apud *Lucium lib. 1. de cochadis.*

Et tanta in aliquibus Italiæ Regionibus aduolauit locuſtarum copia, vt per ſex integras horas perduraret volatus, ac veluti denſiſſimæ nubes ſolem oſcurarent, quò ſactum eſt, vt iactæ paulò antè ſementes, ſementæ aſſumptæ fuerint.

1 Sed nùm pro extirpandis iſtis animalibus liceat ipſa excommunicare, vel anathematizare, negatiuè *Graſſius in ſuis deciſionibus Aureis caſuum conſcient. lib. 4. cap. 6.* ſicq; dùm ex facto caſus accidiſſet, & meum expeteretur votum, in hanc deſcendi ſententiam.

2 Quæ ſanè ea inter cęteras iuuatur ratione, cùm nemo poſſit excommunicari, niſi ſolus homo baptizatus mortalis, & excommunicāti ſubiectus *Sayr. decis. 5. de ſent. excommunic.* ex *cap. omnis Chriſtianus* 11. *q.* 3.

Vndè euenit Diabolum, animam ſeparatam à corpore, Iudæum, vel Ethnicum, & ſimiliter non baptizatum excommùnicari non poſſe,
3 quia excommunicatio eſt gladius ſpiritualis, quo quis bonis ſpiritualibus Eccleſiæ priuatur, ergò non baptizatus, cùm nō fruatur prædictis bonis, non poterit illis priuari, nec ex-
4 communicari, quod comprobatur etiam, quia Eccleſia, vt apparet ex *Sacro Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap* 2. in neminem iudicium excercet, qui nō priùs in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus, ſecundùm illud *Apoſtoli* 1. *Corint.* 5. *Quid enim mihi de his, qui foris ſunt iudicare,* & habetur in *cap. gaudemus de diuort.*

Et ex alijs concluſiuis deciſionibus hāc tutatur opinionem *Genedus pract. quaſt. quaſt.* 19. vbi in hæc pariter prorupit verba. *Abſit enim tanta ſacrorum irriſio, quanta fieri inter aliquos ruſticos fertur, nempequòd locuſta, & bruchum patrono illis, ac procuratore conſignatis in iudicium euocantur, & conteſtata lite, cauſa vtriuſq; agitur, ac demùm anathematis cenſura exterminantur, quæ emires maiori ludibrio digna contingere Chriſtianis poteſt, quàm cum huiuſmodi portentis, ac vermiculis, & volucribus, quæ vero naturali inſtinctu aguntur ſeriores aguntur.*

Nec non contra tales ſuperſtitioſos ſic inuehit. *Sunt* (inquit) *qui litem cum locuſtis conteſtantur, Patronoſq;, & Aduocatos, & Procuratores illis creant, qui cauſam ipſarum defendant, illaſq; coràm Iudice accuſant, à quo conuincuntur, condemnantur, anathematizantur, excommunicantur, cùm potiùs adiuratores excommunicandi eſſent, atq; in vltimas Inſulas relegandi.*

Nam ſi contra vermiculos loquitur, quid illi intelligunt, ſin verò contra Dæmones, quid opus eſt illos ordine iuris oppugnare, ſanè cum noſtri ſint publici hoſtes, qui nullo iure, ſed ſola vi ſuā nequitiam in nos exercent, atq; adeò tanquam manifeſtarios inimicos noſtros ſola virtute Dei armatis, licèt nobis illos propulſent, haud ergo Iudices, & Eccleſiaſtici, & ciuiles, nam vtriſq; res incumbit in huiuſmodi impoſtores, præſtigiatoreſq; animaduertere negligant, quippèqui Religionem Chriſtianam irriſioni exponunt.

5 Benè verùm animaduertas, Amice Lector, quòd religiosè vti poſſumus contra ea aqua benedicta, precibus, adiurationibus, & exorciſmis ſanctis, ſimiliter implorando auxilium diuinæ Clementiæ aduerſus Dęmones, qui in vltionem delictorum noſtrorum permitti diuinitùs ſolent huiuſmodi incurſionibus nos infeſtare, licèt in his exorciſmis, & orationibus non debet fieri mentio excommunicationis, & anathematizationis; quarum nec ipſa animalia, nec Dęmones capaces ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Carcerarij habent curam cuſtodiendi Carceratos.*
2 *Carcerarij qualiter puniuntur pro fuga Carceratorum.*
3 *Carceris effractio qualiter puniatur.*
4 *Conſtructio carceris ſpectat ad Barones.*
5 *Carceres debent eſſe duæ, ciuiles, & criminales.*
6 *Fœminæ debent reponi in alio carcere, quàm Mares.*
7 *Carcer Nobilium debet eſſe ſeparatus ab illa Ignobilium.*
8 *Nobiles ſunt delicatiores Ignobilibus.*
9 *Retentus domi dicitur carceratus.*
10 *Carcer dicitur omnis locus, à quo quis exire nequit.*
11 *Detentus ſub fideiuſſione per Caſtrum, aut Ciuitatem*

tatem dicitur carceratus.

12 *Impara pro ciuilibus non poteſt fieri carcerato pro criminalibus.*

13 *Carceratus nulliter poteſt imparari pro vero debito.*

14 *Carceratus, & in exilium condemnatus an poſſit imparari à creditoribus.*

15 *Carceratus pendente tempore ſecuritatis quandò liberatur.*

16 *Carceratus quandò relaxatur publicato proceſſu.*

17 *Carceratio nulla non approbatur per fideiuſſionem.*

18 *Carcerari nequit Exequutor Regis per Baronem.*

19 *Doctor nequit carcerari pro leui debito.*

20 *Sexagenarius nequit carcerari.*

21 *Frater nequit incarcerari ad inſtãtiam fratris.*

22 *Mater, Auus, Auia, Proauus, nec filius emancipatus, nec maritus nequeunt carcerari pro eis, qui non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt.*

23 *Carceratus mitius punitur.*

24 *Carcer eſt quatruplex, nu. 25. 26. 27. & 28.*

De Carcerarijs, ſeù Commentarienſibus, Carceribus, & Captiuis.

Rubrica.

Collectanea I.

1 CArcerarij dicuntur habentes curam cuſtodiendi carceratos, qui tale officiũ cũ diligentia adhibere adſtringuntur, aliàs ſi carceratos fugere faciant, ipſi tenentur, iuxta terminos *tex. in l. ad Commentarienſem C. de cuſtod. reorum*, de quo latiùs *Bocr. deciſ. 217.* vbi

2 qualiter puniatur Carcerarius ob fugam carceratorum tàm pro debito priuati, vel Fiſci, quàm pro delicto, non docto, vel ex aduerſo probata lata ipſius culpa, tractans *deciſ. 215.* quandò fuga carceratorum inducat probationem contra Carcerarium, quòd eius negligẽtia incarceratus fugerit, & qualiter pro illius fuga teneatur, & *deciſ. 216.* idem enucleat, itaut in iſtis tribus deciſionibus omnia ea repoſuerit in hac materia, & multa cum deciſiuis concluſionibus nouè cumulat *Gabriel. Berart. in ſpecul. viſitat. cap. 20. tit. de Commentarienſibus.*

3 Cuius carceris effractio qualiter puniatur *Peguer. deciſ. 1.* & quid ſi fuga non fuerit ſecuta *D. Epiſc. Ricc. deciſ. 102. par. 2.*

Deueniẽdo autem ad materiam carcerum, qualiter illi debeant eſſe, iam diximus ſupra in *prag. 19. de Baronibus.*

4 Verùm notabis, illorum cõſtructionem ſpectare ad Barones, maximè criminales, vt decidit Sacrum Conſilium ad fauorem Vniuerſitatis Melphignani contra Antonium Ayellum Baronem, & tradit *Cauagnol. deciſ. 70. nu. 25. lib. 2.* & nos latius proſequuti fuimus de *grauam. vaſſallorum to. 1. grauam. 255.*

5 Carceres debent eſſe duo, nempè vnus ciuilis, alter criminalis, primus deſeruiens pro debitoribus carceratis, ſecũdus pro inquiſitis, & reis *l. 2. C. de exact. tribut. lib. 10.* ſicq; facta relatione per olim Conſiliarium de Curte reperio deciſum per Sacr. Conſ. ad fauorem Vniuerſitatis Cayuani contra Comitem Marconi die 19. menſis Decembris 1566. in Banca Figliolæ.

6 Nec non carcer alter pro fœminis teneri debet, quia in eodem carcere Mares, & fœminæ reponi minimè debent *l. 3. C. de cuſtod. reorum*, & vide infra in *pragmat. 31. §. 12. de offic. Magiſtr. Iuſtit.*

Immò domus alicuius honeſtæ matronæ carcer fœminarum eſſe debet, ſi tamen agatur de crimine leui *Cabal. reſol. crim. caſ. 78.*

7 Et carcer Nobilium debet eſſe ſeparatus ab illo Ignobilium *Praſ. de Franch. deciſ. 530.* quibus pro carcere ſolet dari domus *Phœb. deciſ. Luſit. 3. to. 1.* quia Nobiles ſunt delicatio-

8 res, & inſoliti ad incommoda ferenda, ideò arctioribus carceribus mancipari non debent *Ann. ſing. 357.* tali modo, vt ſi contra eos fuerit inculcatum inſtrumẽtum, adhùc domus pro carcere dari valeat, vt pluries deciſum retulimus in *tract. de grauam. vaſſall. to. 1. grau. 261.* vbi ad ſaturitatem omnia reperies.

9 Et hac occaſione ſignabis, quòd ſi domi aliquis retineatur, carcer illa vocabitur *Gam. deciſ. 318. Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. dec. Cur. Archiep. 226. par. 2.*

10 Carcer enim dicitur omnis locus, à quo pro velle quis exire nequit *Bocr. deciſ. 215. nu. 15. Magon. deciſ. Lucenſ. 90. Giurba conſ. deciſ. crimin. 34.*

11 Vndè detentus per Palatium, Ciuitatem, Caſtrum, vel Territorium ſub fideiuſſione, carceratus dicitur *Cauale. deciſ. 14. par. 5.*

Et me accingendo tandem ad materiam carceratorum, vt vltimam Rubricæ partem quoq; exornem.

Obſeruabis, carceratum appellantem non eſſe relaxandum *Franc Marc. deciſ. 913. par. 1.*

12 Inſuper notabis, carceratum pro criminalibus non poſſe imparari pro ciuilibus *Ludouic. deciſ. Peruſ. 70.* etiam ſi habeatur pro ſuſpecto debitore *Cauale. deciſ. 84. par. 1.*

13 Licet carceratus nulliter poſſit imparari pro debito vero *idem deciſ. 40. Franc. Marc. dec. 1061. par. 1. Marta deciſ. 79. Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. 201. par. 2.* ſed vide *Peguer. deciſ. 133.* at carceratus, declarata nulla indulgentia non poteſt imparare pro debito, etiam confeſſato

14 *Praſ. de Franch. deciſ. 415.* ſed carceratus in exilium condemnatus quandò poſſit à creditoribus imparari *Peguer. deciſ. 60.*

15 Car-

15 Carceratus pendente ſecuritatis tempore quandò liberandus veniat *Præſ.de Franch.dec.* 258.

16 Et carceratus quandò relaxetur publicato proceſſu, habes apud *Franc. Marc. deciſ.* 587. *par.*2.

17 Carceratio nulla non approbatur per cautionem præſtitam, per quam liberatus eſt *Peguer deciſ.*74.

18 Carcerari nō poteſt Executor Regis à Barone *Bocr. deciſ.* 8. qui in *deciſ.* 275. ponit pœnam, qua fuit caſtigatus Dominus ob priuatum carcerem.

19 Carcerari nequit Doctor pro leui debito, at ſecus ſi pro magno, vel pro cauſa criminali *Franc. Marc.deciſ.*396.*part.*1. vide *Ludouic.d. deciſ.Peruſ.*60.

20 Carcerari neque debet ex cauſa debiti ſexagenarius *Cacher. deciſ.*123. iuxta quam opinionē ſcio, pluries practicatum à domino Genitore meo *Io. Dominicò Nouario*, vti Iudice, & deciſum diximus ſupra in *pragmatica* 4.*nu.* 20.*de Actuar.*

21 Vt ſimiliter carcerari non poteſt frater ad inſtantiam fratris creditoris *Theſaur.deciſ.*119 ſed *Zuccar.* modernè *deciſ.Lucenſ.ciuil.* 10. totum contrarium mordicùs tutatur.

Item carcerari non valet ſocer pro dote *Maſtrill.deciſ.*69.

22 Et tandem mater, auus, auia, proauus, & alij Superiores vtriuſque ſexus, neque filius emancipatus à patre, maritus ab vxore, quorum captura, eo quia non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt reddetur nulla, vide *Amat. deciſ. Marchiæ* 16. vbi ſingula comprobat dicens, idem reſpectu clerici pro debito ciuili, de quo latiùs *D. Epiſc. Ricc.deciſ.*59.& 160.*par.*1. vbi de obſeruantia Curiæ Archiepiſcopalis huius Ciuitatis Neapolis teſtatur.

23 Carceratus, quia dicitur quotidiè grauari, ideò mitiùs punitur, ſi diù ſteterit in carcere *D.Epiſc.Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*181.*par.*2.*Viuius deciſ.*201. hinc tempus carceris poſt ſententiam computatur in tempore exilij *Præſ. de Franch.deciſ.*317. *Caball.reſol.crim.caſ.*142. *D.Epiſc.Ricc.deciſ.*45.*par.*2. ſubdens, procedere, quandò per Iudicem ſteterit.

24 Cęterùm pro eiuſdem Rubricæ enucleatione nōn grauabor dicere, quod eſt carcer in quadruplici differentia, vt enunciauit *Rota in Auximana Iuriſdictionis coràm R. P. Cantuccio*, vbi quod datur carcer Cuſtodiæ, quouſquè rei condemnentur ad debitas pęnas, aut ab inquiſitione liberentur.

25 Eſt quoq. carcer modicę coerctionis, ad *tex. in l.*2.*C.de ſportul.* quia pro paruis delictis datur carcer in pęnam per aliquos dies, vt ſeruare Magnam Curiam Vicariæ, Sacrum Regium Conſilium, & alia Tribunalia videmus *Viu. deciſ* 504. *Præſ.de Franch. deciſ.*326. indè ſolet decerni, carcer cedat loco pęnæ.

26 Datur pariter carcer domeſticus, vt de patre carcerante filium, Domino carcerante ſeruum, conceditur enim iſtis huiuſmodi poteſtas, nec alijs ſub pęna priuati carceris, immò eiſdem licet adire Iudicem, & facere carcerare ipſos, quod facere debet Iudex *l.*3.*C. de patria poteſtat. Illuſtriſſ.Epiſc. Ricc. deciſ.*186. *par.*1. vbi quod filiusfamilias clericus carceratur per Curiam Archiepiſcopalē ob eius malos mores ad inſtantiam patris.

27 Carcer adhùc domeſticus nuncupatur, quādò furioſi tenentur ligati à cōſanguineis, quod in iure permittitur *l. Diuus ff. de offic. Præſid.*

28 Tandem datur carcer ad pęnam, qua vti ſolent Eccleſiaſtica Tribunalia, condemnando, nedùm ad tempus, ſed ad vitam, qui morti ciuili comparatur *cap. nouimus §. fin.de verb. ſignific. Franc.Marc. deciſ.*912. *par.*2. *Cabal.reſol. crim.caſ.*142.

SVMMARIVM.

1 *Carcerarij non poſſunt exigere à Carceratis tempore quo liberantur vltra carolenum.*

2 *Solutio iuris portelli regulariter non debetur à carceratis Carcerarijs, fallit quandò exiſteret conſuetudo in contrarium.*

3 *Portelli ius non ſoluitur à carcerato, qui non pernoctauit.*

4 *Carcerati nequeunt compelli ad ſolutionem iuris portelli pro debitis fiſcalibus, paritérq; erit in carceratis ad inſtantiam Fiſci, vti teſtibus pro illis examinandis, nu.* 5.

6 *Portelli ius non exigitur ex animalibus interceptis, & carceratis ex cauſa damni illati.*

7 *In nonnullis caſibus ſtatur iuramento carceratorum.*

8 *In caſu, quo ſtatur dicto alicuius non creditur abſq; iuramento.*

9 *Non ſtatur dicto carcerati deponentis cum iuramento de ſolutione facta Carcerario.*

De Carcer.&c. Pragmat. I.

Collectan. II.

CONſtitutionē moderantē, &c.

Hic mandatur, in ſolutione per carceratos facienda eſſe ſeruandam *Conſtit.Regn.*incip.*Caſtellani.*

1 Pro cuius ornatu te monitum volo, vigore huius *Conſtitutionis* eſſe prouiſum, ne valeat à Carcerarijs exigi à carceratis tempore, quo liberantur vltra carolenum, & vide *Cap.Regni Caſtellanos.*

2 Quæ exactio, ſiuè ſolutio vocatur ius portelli, quod regulariter non debetur à carceratis, niſi exiſteret conſuetudo antiqua illud ſoluendi, vt determinauit Sacrum Conſilium pro Vniuerſitete Biccari contra Marcellum Carac-

racciolum vtilem Dominum in Banca Figliolæ, & ad fauorem Vniuerſitatis Piſticij contra Baronem in Banca de Felice, licèt aliàs in cauſa inter Vniuerſitatem Beruicarij, & eius Baronem decreto eiuſdem Sacri Conſilij ad relationem bonæ memoriæ Regentis Conſtantij, tunc Conſiliarij fuerit Baro ipſe manutentus in poſſeſſorio penès Longum Aduarium.

3 Et obſerua, quòd tale ius portelli non ſoluitur à Carcerato, qui non pernoctauit, vt in *Rit. M.C.V.* 43.

4 Nec illud exigi valet à Carceratis pro debitis fiſcalibus, vt determinauit Sacrum Conſilium ad fauorem prędictæ Vniuerſitatis Biccari in Banca Figliolæ.

5 Et practicatur, non exigi à Carceratis ad inſtantiam Fiſci, vti teſtibus pro illis examinandis.

6 Prout nec exigitur ex animalibus interceptis, & carceratis ex cauſa damni illati, vel ſimili, vt iudicauit Sacrum Conſilium pro Vniuerſitate Piſticij in Banca de Felice, audito in hoc Barone contrarium prætendente.

Sed quatènus ſtatuit, vt de ſolutione facta Carcerarijs Regens mediante iuramento à Carceratis id quærat.

7 Obſerua, in hoc caſu ſtari ipſorum Carceratorum iuramento, quoniam probationis vim iuramentum habet *l. ſed poſſeſſor §. fin. ff. de iur. iuran.* vt reſpectu amiſſionis ſcripturarum fundant *Afflict. deciſ.* 274. *&* 330. *Faber deciſ.* 97. *C. de probat.* & reſpectu quantitatis accommodati *Gratian. deciſ.* 13. *Caroc. deciſ.* 11.

8 Nec non in caſu, quo ſtatur dicto alienius, non creditur abſq; iuramento *Gratian. deciſ.* 166. vndè teſtibus examinandis præſtatur iuramentū *l. iuris iurandi, & l. ſi quando C. de teſtib. cap. nuper, cap. tuus de teſtib. cap. hortamur* 3. *quæſt.* 9. *cap. item iuris iurandi* 4. *quæſt.* 3. *Coler. deciſ.* 193. *Franc. Marc. deciſ.* 674 *par.* 1. *Bellamer. deciſ.* 679. *Minſynger obſeruat.* 80. *cent.* 3. *& obſeru.* 77. *cent.* 4. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 45. niſi tamen Partium accedat conſenſus *cap. tuis de teſtibus, Afflict. deciſ.* 191. *Balb. deciſ.* 351. vbi quod Iudicis authoritas interuenire debet *Creſcent. deciſ.* 4. *de teſtib. Gayl. obſeruat.* 101. *lib.* 1. & peritis deponentibus vti expertis iuramentum pariter impartitur *l. nemini §. inter iuriſperitos C. de aduoc. diuerſ. iud. Creſcent. deciſ.* 3. *de arbitr. Balb. deciſ.* 142.

9 At vtiliter inueſtigari poterit, nūquid quoties Carceratus deponit cum iuramento de ſolutione facta Carcerario contra formam pragmaticæ ſit citandus Carcerarius, negatiuè concludas ex *deciſ. Rot. ſin. de eo, quod met. cauſ. in antiq.*

SVMMARIVM.

1 *Delinquens intus Carceres acriùs punitur, ſed fallit, vt nu.* 5.
2 *Delictorum grauitas augetur ex circunſtantijs.*
3 *Iudices M.C.V. vti delegati procedunt in delictis commiſſis intus carceres.*
4 *Qualitas delicti, vbi ad pœnam irrogandam attgetur ex loco, in quo fuit conſumatum, non initium, ſed conſumatio attenditur.*
6 *Prouocatus in Palatio Principis, & delinquens mitiùs punitur.*
7 *Crimen calore iracundia commiſſum in Palatio Principis, vel carcere non punitur ordinariè.*

De Carcerar. &c. Pragm. III.

Collectan. III.

Eſſēdoſi per eſperiēza viſto, &c.

Hic declaratur pęna contra inſultantes, & delinquentes intus Carceres M.C.

1 Pro cuius ornatū reminiſcaris, quod delinquens intus carceres acrius puniri debet, quia cenſetur Regiam Maieſtatem offendere, ſub cuius protectione, & cuſtodia carcerati ma-
2 nent, ità nouiſſimè *Merlin. controuerſ. forenſ.* 66. vbi quod augetur plerumq; delictorum grauitas ex circunſtantijs, & qualitatibus, inter quas eſt vna, & præcipua, locus, ſcilicèt quo patrantur, de quo etiam *Zuecar.* recenter *deciſ. crim. Lucenſ.* 12.

3 Indè Supremum Collaterale Conſiliū prouidit, vt in cauſis maleficiorum commiſſorum intus cvrceres Magnæ Curiæ Iudices procedant vti delegati, & nomine Regio, qua poteſtate omnis defenſio coanguſtatur, & appellatio tollitur *Merlin. controuerſ. forenſ.* 67. vbi
4 fundat principaliter, quod qualitas delicti vbi ad pęnam irrogandam augetur ex loco, in quo fuit conſumatum, & perfectum, tunc non initium, ſed ipſius conſumatio attenditur.

Ceſſabit autem pęna ordinaria, & ſubintra-
5 bit mitior, vbi quis delinqueret in carcere, vel palatio Principis ad iniuriæ propulſationem, etiam ſi modum exceſſerit inculpatæ tutelæ *Mut. deciſ.* 36. *Illuſtriſ. D. Epiſc. Ricc. dec.* 245. *par.* 3. *Caſtil. dec.* 172. vbi fatetur iudicatū, pro-
6 uocatum, ſeù inſulatum in palatio Principis mitiori pęna eſſe plectendum, etiam ſi modum exceſſerit, *Merlin. cit. controuerſ.* 66. vbi
7 tutatur, crimen calore iracundiæ ad vlciſcendam iniuriam commiſſum in palatio Principis, Prætorio, vel carcere non eſſe pęna ordinaria puniendum, & ità decìſum in Collaterali Conſilio teſtatur.

SV M-

SVMMARIVM.

1 *Captiuo pauperi vnicuiq; debent dari per Regiam Curiam duæ libræ panis. Et hoc procedit ſiuè vili, ſiuè carò valeat frumentum, nu. 2. Et quid de iure communi, nu. 3. & an talis panis debeat reſtitui, nu. 12.*

4 *Et per Collaterale Conſilium fuit prouiſum, & mandatum, id ſeruari à Regia Audientia Principatus Vltra.*

5 *Alimenta à Baronibus ſunt præſtanda Carceratis in Carceribus Baronalibus, ſed hoc intellige de cauſis criminalibus, nu. 6.*

7 *Alimenta ſunt præſtanda à Creditoribus Carceratis pro eorum credito, & id procedit, etiam quòd Carceratus reperiatur obligatus pro debito in forma Cameræ, nu. 8.*

9 *Actor tenetur litis expenſas præſtare reo pauperi, ſed qualiter ſint decernenda, nu. 11.*

10 *Alimenta de bonis ſequeſtratis debentur illi, cui bona ſequeſtrata fuerunt.*

De Carcer. &c. Pragmat. V.

Collectan. IV.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

1 Captiuo pauperi vnicuiq; debere dari per Regiam Curiam duas libras panis hic eſt ſancitum, & vide *prag. 11. cap. 8. de offic. iudic.*

2 Quæ quantitas eſt danda ſiuè vili, ſiuè carò valeat frumentum, vt infra in *pragm.* 8. Incip. *Illuſtriſſimus hac eadem rubrica.*

3 Tu de iure communi vide *text. in l. Iudices C. de Epiſc. audient.* & adde *Afflict. deciſ. 71. ſub nu. 2.* vbi allegat *Conſtit. Regni Humanitatem Caball. reſol. crim. caſ. 200.*

4 Et iuxta ſupradicta prouiſum per Collaterale Conſilium, & fuiſſe mandatum ſeruari à Regia Audientia Principatus Vltra, retulimus in *tract. de grauam. vaſall. to. 1. grau. 246.* vbi etiam inter cętera ſcripſimus, quod ſi Carcerati pauperes reperiantur in carceribus Baro-
5 nalibus, alimenta à Barone ſunt præſtanda, & ità diximus iudicatum in Sacro Conſilio inter Vniuerſitatem Theani, & Principē Hoſtiliani, & aliàs ad fauorem Vniuerſitatis Cotroni contra Baronem, & iunge *Cauagnol. deciſ. 70. nu. 17. lib. 2.*

6 Fit autem huiuſmodi prouiſio Carceratis pro cauſis criminalibus, non aūt pro ciuilibus.

Siquidèm caſu, quo illi reperiantur Carcerati ex cauſa ciuili habent recurſum contra
7 Creditores, de quibus ſunt eis alimenta præſtanda, aliàs poſſent excarcerari *Afflict. deciſ. Guid. Pap. deciſ. 211. Ann. ſingul. 71.* vbi teſtatur de praxi *Gam. deciſ. 261. D. Epiſc. Ricc. dec. 208. & 250. par. 2. Zuccar.* recēter *deciſ. ciuil. Luceſ. 22.* & nos latiùs probauimus *forenſ. quaeſt. 9. par. 1.* vt etiam illa debeātur impetrāti beneficium *cap. Odoardus, Caſſad. deciſ. 6. de appellat.*

8 Quam concluſionem in facti contingentia iudicaui veram, quamuis carceratus pro debito eſſet obligatus in forma Cameræ cum obligatione Camerali, nam talis obligatio tollit ordinem procedendi, & non iura *Surd. deciſ. 44. nu. 18.*

9 Ad inſtar, reo pauperi tenetur actor litis expenſas pręſtare *Afflict. deciſ. 10 Creſcent deciſ. 5. de Iudic.* plenè *Illuſtriſſ. Præſul Ricc. deciſ. 56. par. 1. Valaſc. deciſ. 1.* fusè *Milanenſ. deciſ. 16. Phœb. deciſ. 3. & arreſto 2. par. 1.* vſq; ad finem litis *Bellamer. deciſ. 159. Veſta. deciſ. Rot* 146 & 183, qui voluit *deciſ.* 1. illas præſtandas eſſe tam in prima inſtantia, quam in cauſa appellationis, etiam ſi lis eſſet cum Rege *Boer. deciſ.* 324.

10 Prout ſequeſtratis bonis Dominus talium bonorum ſequeſtratorū de illis ali debet *Valaſc. deciſ* 1. & de conſuetudine Regni Valentiæ ſeruari circa Nobiles, & Equites fundat *Leo deciſ. 85. to. 1.* & practicatum fuit in cauſa Marchionis Lauelli cum Duce de la Guardia, & hodiè diſceptatur in cauſa Ducis Sicimani cum creditoribus.

11 Verùm expenſæ non ſunt ſemper vniformiter decernendæ, ſed iuxta qualitatem perſonarum, & rei, de qua lis vertitur taxandæ Iudicis arbitrio *Bellamer. deciſ.* 156. & reſpectu aliarum impenſarum *Maſtrill.* editerit *deciſ.* 203.

Ideòq; non eodem tenore ſolent taxari per Sacrum Conſ. ſed prout res, & qualitas perſonæ expoſcit, ſicq. de Romana Rota patet apud *Veſt. deciſ. 31. & 144.* & apud *Scraphin. deciſ.* 55 & iūge *textum in l. ſi quis ſepulchrum §. ſumptus, & l. ſi quis impediat §. æquum ff. de Religioſ. & ſumpt funer.* & vide *Surd. deciſ* 255.

Licèt *Leo deciſ. Valent.* 85. firmet, quod alimenta vbi taxabantur ob neceſſitatem, ſit tantum habenda ratio ad id, quod homines pauperes talis conditionis ſolent conſumere in alendis ſuis familijs, & non reſpectu dignitatis.

12 At an panis iſte debeatur de præterito pauperibus carceratis, iuxta formam pragmaticæ.

Certè ſi iuris regulis inhæreamus negatiuæ parti eſt ſuffragium præſtādum, ea de ratione, nam alimenta de præterito non ſunt priuilegiata, nec regulariter debentur *Theſaur. deciſ. 42. Præſ. de Franch. deciſ. 605.* & vide *Gizzarel. deciſ.* 48.

Sed fortaſsè poſſet attentari, quod ſi pro talibus alimentis pauperæs alienum contraxiſſet, quamuis ſint præterita haberent hoc priuilegium in huiuſmodi caſu *Afflict. deciſ. 10 Franch.* cit. *deciſ.* 605.

Et quàmuis vrgeat ignauia, dūm panem nō petijt, debet ſupplere pietas Munificentiſſimi noſtri Regis.

Abundent igitur Domini potiùs miſericordia, & pietate, quàm rigiditate, & iuris apicibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Verbum* præſumere *quid importat, & an dolum ſapiat, & excludat bonam fidem, num.2. & vide nu.5.*
3 *Excommunicatio contra præſumentes alloqui Moniales non comprehēdit alloquentes ignoranter.*
4 *Alienans ignoranter, & ſecluſo dolo bona Eccleſiæ excuſatur.*
6 *Irregularis quando non dicatur promotus ante legitimam ætatem.*

De Carcer. &c. Pragm. VII.

Collectanea V.

BAnno, & comandamento, &c.

Attento huius pragmaticæ tenore carcerati, etiam in carceribus Nobilium M.C.V. non poſſunt præſumere, nec audent accedere ad primam cameram, in qua manet Carcerarius cum clauibus, niſi ex cauſis ibidem expreſſis cum venia Carcerarij.

In huius ſcenæ apparatu non poſſum comparere, niſi ſolùm ad declarationem verbi *præſumere* faciendam.

1 Vndè reminiſcēdo obſeruabis, tale verbum
præſumere importare, quando aliquid propria
authoritate fit *Rota in Mantuana attentatorum*
coràm R. P. Marcomontio ex cap.2. de
2 *iudic.* vbi etiam, quod dolum, & temeritatem
denotat, & propterea non comprehendit bona fide, ignoranter, vel imprudenter agentem ex *cap.1. de vit. & honeſt. cleric.* vbi prohibitio, ne laici ſedeant cum clericis in choro non comprehendit, ſimpliciter, & inaduertenter ingredientes, conueniunt pariter *cap. illud de maiorit. & obedient. cap. Monaſteria de vit. & honeſt. cleric. cap. fin. de exceſſ prælat.*

3 Hinc deſcendit, vt excommunicatio ſolita apponi contra præſumentes Moniales alloqui, licentia non præcedente, non comprehendit alloquentes ignoranter, & abſq; fraude, vt in Curia Archiepiſcopali iudicatum, non vna vice annis longè elapſis ſum certioratus, eadem ratione; nam ceſſante dolo, ceſſare debet excommunicatio *cap. nullus 11.q.3.*

4 Et ex hoc fonte oritur, ignoranter, & ſecluſo dolo bona Eccleſiæ alienantem euadere pœnam *extrauagantis ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienandis*, vt indicatum patet apud *Illuſtriſſ. D. Epiſcopum Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol. 19 par.2.*

5 Conferunt pro corroboratione adducta per *Caualer. deciſ. Rom. Rot.1.* vbi quod verbum
præſumere importat contemptum, & quia irregularitatē vt incurrat promotus antè ætatem legitimam requiritur, vt doloſè, & in contemptum promouere ſe fecerit, ideò conclu-
6 dit, irregularem nō dici promotum antè legitimam ætatem, ſtāte atteſtatione matris, quod eſſet ætatis ſufficientis, quia matri poteſt credi de ætate filij, cum illius veræ ætatis notitiam habere præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Carcerati infirmi, & conualeſcentes debent morari in Infirmaria.*
2 *Carcerati dum infirmantur debent reponi in meliorem locum.*
3 *Carcerarij tenētur denunciare infirmitates Carceratorum, alias eorum culpa mortui præſumuntur.*

De Carcerar. Pragm. XIII.

Collectan. VI.

COme ſapete, &c.

1 Ex hoc *textu* excipitur, carceratos infirmos, & conualeſcentes debere morari in Infirmaria, non in ſalute conſtitutos.

2 Pro cuius ornatu obſeruabis, quod Carcerati dum infirmantur debent reponi in meliorem locum, & curari, & Iudex ex tali cauſa tenetur illos habilitare *Boer. dec.216.* vbi etiā, quod Carcerarij tenentur denunciare infirmi-
3 tates Carceratorum, alias eorum culpa mortui præſumuntur, & ita reminiſcor vna vice fuiſſe prætenſum à Ioanna Vermicella vxore Marci Antonij Puluestæ carcerati in Regio Auditorio Prouinciæ Calabriæ Vltra.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa dicitur tàm antè litem, quàm poſt.*
2 *Cauſa criminalis quæ dicatur.*
3 *Cauſa pecuniaria appellatione quæ veniat.*

De Cauſis decidendis.

Rubrica.

Collectan. I.

1 CAuſæ appellatione contineri tàm antè litem, quàm poſt dixit *Rota in Hiſpalen.*
penſionis 1597. coràm R.P. Giptio, vbi pariter
2 enunciat, cauſæ criminalis appellatione contineri illam, quæ agitur de delicto puniendo corporaliter ad vindictam publicam, vel vbi agitur de pœna pecuniaria applicanda Fiſco, quæ proueniat ex delicto, inſuper dicens, cau-
3 ſæ pecuniariæ appellatione venire cauſam ciuilem, non autem criminalem, & ſi pecuniariam, allegat *textum in auth. vt Iudices ſine quoquo ſuffrag. in princ. & l. ſi quando vbi glo. in verbo cauſis C. de teſtib.*

SVMMARIVM.

1 *Officiales non tractent cauſas decidendas de iure, vel de facto inter ſe extra Tribunalia, & modus obſeruandus in votando traditur, nè verbis, aut ſignis quis ſuum propalet votum, nu.2.*
3 *Senatorum vota non reuelentur ſub pœna.*
4 *Præſes S. C. cauſas ſummarias ampliùs non tractet.*
5 *Cauſæ ſummariæ quæ ſint, & cauſa attentatorum an ſit ſummaria, nu.6.*
7 *Vota in diffinitiuis ſi ſint æqualia non promulgantur in Regno, quamuis Præſes S.C. in ſententia alicuius iuerit, ſed ſit relatio Excellentiſſimo Proregi, quid in Senatu Delphin. & Pedemont. nu.8.*

De Cauſis redecidendis,

Pragm. I.

Collectanea II.

LA più principal coſa, &c.

1 Prohibentur hìc Officiales cauſas deciden-
das tractare de iure, vel de facto inter ſe extra
2 Tribunalia, & datur modus obſeruandi in vo-
tando, ne verbis, aut ſignis quis ſuum propalet
votum.

3 Tu adeas *Theſaur. deciſ. 1. nu. 14.* vbi fundat,
Senatorum vota non eſſe reuelanda ſub pęna.

Et iunge *pragmaticam* 5. incip. *cùm verò ex propalatione infra de offic. Iudic.* & quæ ibidem reportaui.

4 Sed quatènus hìc in §. 5. incip. *Item conoſcendo* interdicatur Præſidi Sacri Conſilij, nè
cauſas ſummarias ampliùs tractet.

5 Obſerues, cauſas ſummarias eſſe illas, in
quibus abſq; libello proceditur, ſola facti veritate inſpecta *Gram. deciſ. 103. num. 141.* inter
quas eſt cauſa attentatorum *Rot. deciſ. 1. & 2. de appellat. in antiq. Gratian. deciſ. Marchiæ 70.*
6 & infinitæ aliæ paritèr ſummariæ ſunt, quas
deciſiuè in vnum collegi in *praxi elect. & variat. fori quæſt. 44. ſect. 4 in moderna edit.* vbi ad
ſaturitatem cuncta lepidè reperies.

7 Et dum in §. 6. incip. *Item attendendo* mãdetur, vt in diffinitiuis, ſi ſuffragia lata ſint æqualia, non promulgentur, quamuis Præſes S.C. in ſententia alicuius iuerit, ſed quod fiat relatio Excellentiſſimo Proregi.

8 Nota, quod contrarium ſeruatur in Senatu Delphinatus, vt apud *Franc. Marc. deciſ. 295. par. 2.* & in Senatu Pedamontano, vt per *Theſaur*, cit. *deciſ. 1. num. 5. & deciſ. 2.* quo in loco tractat, ſi ſentẽtia Senatus, quæ ex voto Præſidis præualet cœterarum exemplo, media cautione executioni mandari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus dupliciter conſiderari poteſt.*
2 *Cenſus formalis quis dicatur, & quis materialis.*
3 *Cenſus eſt quid diuerſum à re, ſuper qua imponitur, Eius impoſitione res non alienatur, nu. 4. Eiuſq; impoſitione non emitur res, ſed ius exigendi certam quantitatem fructuum ex illa, nu. 5.*
6 *Cenſus requiſita enunciantur, & nu. 8. 9. 10. 15. 16.*
7 *Cenſus conſtitui non poteſt ſuper re, quæ non habeat fructus æquiualentes.*
11 *Pacta, quæ ad caſus fortuitos obligant contra formam contractus, non obligant, nec ſeruanda ſunt, ſi ſint contra ſubſtantiam, ſecus ſi contra accidentia, nu. 22.*
12 *Cenſus alibi, quàm in loco contractus celebrati ſolui non debent.*
13 *Res cenſui ſuppoſita liberè alienari poſſe debet abſq; laudemij, aut alterius oneris ſolutione, ſed ea pertinet ad emptorem, & pacta in contrarium appoſita ſeruanda non ſunt, & quarè, nu. 14.*
17 *Cenſus ſuper re ſubiecta fideicommiſſo, ac maioratui imponi non poteſt, nec ſuper feudo cõceſſo cũ clauſula,* & quibus dederis, *& alijs ſine conſenſu Principis*, nu. 18.
19 *Cenſus conſtitui non poteſt ſuper vſufructu.*
20 *Contractus cenſus ſine pecunia numerata non eſt exequendus.*
21 *Cenſus eſt vſurarius propter pactum, quod non ſoluendo cadat in commiſſum.*
23 *Cenſus inualidus propter pacta non firmatur conſuetudine, nec emptor facit fructus ſuos, & excomputantur ſorti abſq; facto hominis, & ipſo iure, nu. 24.*
25 *Cenſus ſuper rebus fideicommiſſarijs reſcinditur, & pretium reſtituitur, item ſi ſit impoſitus ſuper rebus alienis, nu. 28.*
26 *Pretij denumeratione ad conſtitutionem cenſus quomodo conſtet.*
27 *Cenſus an dicatur conſtitutus pro parte pretij numerati.*
29 *Cenſus ſuper Caſali alijs obligationibus ſuppoſito, vt ſuper libero quando ſuſtineatur.*
30 *Cenſus non dicitur extinctus, ſi pretium reſtitutum non eſt, & Partes non obſtante mandato à Iudice dato volunt continuare.*
31 *Cenſus quomodo extinguatur, & an poſſit fieri ab habente mandatum cum plena, & libera poteſtate, nu. 32.*
33 *Pactum, quod in quolibet caſu non poſſit peti reductio cenſus, quomodo intelligatur.*
34 *Cenſus retrouenditio facienda eſt per ſecundum illius emptorem, atq; ceſſionarium.*
35 *Cenſus poteſt conſtitui etiam ſuper pluribus ſuis finibus deſignatis.*
36 *Cenſus petitur à tertio poſſeſſore, non diſcuſſo principali debitore.*
37 *Cenſus ſuper fructibus ſcripturarum cum pacto redi-*

Digitized by Google

redimendi per ſex annos cum beneplacito Sedis Apoſtolicæ eſt validus.
38 *Probationes an, & quando admittantur ad inſtrumenta cenſualia.*
39 *Solutio cenſuum præteritorum quomodo probetur.*
40 *Cenſus quota præſcribi an valeant.*
41 *Cenſus quo ſpatio præſcribatur.*
42 *Cenſus etiam ſequeſtratus currit.*
43 *Cenſus an conſtitui poſſit ab vſurario.*
44 *Cenſus computatur inter immobilia, & nu.45. vbi idem, quando ad longum tempus conſtitutus eſt.*
46 *Poſſidens annuos introitus releuatur ab onere ſatiſdandi, vt poſſidens immobilia.*
47 *Statutum admittens coniugem ad ſucceſſionem mobilium, excludit eum ab annuis redditibus.*
48 *Pecunia venit ſub legato mobilium, niſi ſit deſtinata ad cenſus emptionem, & num.49. vide nu.54.*
50 *Actio ſiue detur ad rem mobilem, ſiue immobilem ſemper cenſetur immobilis.*
51 *Bonis immobilibus publicatis, annui reditus publicati cenſentur.*
52 *Reditus annui Ciuitatis, vel Eccleſiæ vendi non poſſunt abſq; ſollemnitate, quæ in alienatione rerum immobilium requiritur.*
53 *Appellatione omnium bonorum mobilium non veniunt annui introitus, iura, & actiones.*
55 *Bonis præſentibus, & futuris legatis non veniunt annui reditus.*
56 *Interdictum vti poſſidetis, quod datur pro rebus immobilibus, datur etiam pro annuis reditibus.*
57 *Contractus potius præſumitur cenſualis, quàm emphyteuticus, quid fauore Eccleſiæ, nu.58.*
59 *Cenſus conſtitutus pro interuſurijs vitæ militiæ decurſis ſuper feudo conſtitutus ab eo, qui poſſidet cum pacto retrouendendi, redempto feudo, an reſoluatur, vt exequi poſſit.*
60 *Cenſus conſtitutus an poſſit emi, vel vendi minori pretio abſq; vſuræ labe, & quando.*
61 *Cenſus bullaris an poſſit emi per Procuratorẽ, & quando facti ratificatione.*
62 *Subiugatione facta ſuper fructibus feudi à ſolo ſeparatis, an intelligatur ſubiugatum feudum*
63 *Cenſus bullariæ poteſt imponi, etiam abſque pecunia numerata, ſed pro habito, & recepto ex venditione, tranſactione, legato, donatione, permutatione, &c.*
64 *Contractus cẽſualis an fieri poſſit in exteros, & quomodo.*
65 *Pactum in contractibus cenſuarijs, vt poſſit repeti ſors, an, & quomodo valeat, & an facta petitione currant interuſuria, nu.65.*
67 *Ribus cenſui ſuppoſitis deſtructis ceſſat obligatio ſoluendi cenſum.*

De Cenſibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 CEnſus dupliciter conſiderari poteſt, nempè formaliter, & materialiter, vt dixit
Rota in Mediolanenſ. cenſus coràm R. P. Capizuccho.
2 Formalem enunciat cenſum ius illud incorporale percipiendi annuos reditus, materialem autem ipſum annuum reditum, ſiuè quantitatem ipſam pecuniæ, quæ annuatim ſoluitur, percipitur, & leuatur, & ita modernè
Merlin. controuerſ. forenſ. 44 *nu.* 15.
3 Et cenſus eſt quid diuerſum à re, ſuper qua
eſt impoſitus *Ludouiſ. deciſ.* 281. vbi quod ideò
4 illum imponens non cenſetur rem, ſuper qua
imponit alienare, nec emitur res, ſed ius exigendi certam quantitatem fructuum ex illa
idem deciſ. 388. *Rota in Bononien. cenſus* 1600.
coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio, vbi
5 etiam, quod cenſus non extinguitur, niſi ſoluta
ſorte, quod nouiſſimè confirmat *Larrea deciſ. Granatenſ. diſp.* 42. *nu.* 11.
6 Requiſita autem huius contractus ſunt, quod cenſus ſuper re immobili conſtituatur, vel quæ pro immobili habeatur, & ſui natura fructifera ſit, atq; certis finibus deſignata, ſuper omnibus igitur bonis, nullo particulari ſpecificato illicitus redditur, & itá iudicatum eſt.
7 Et ita pariter conſtitui minimè poteſt ſuper re, quæ non reddat fructus æquiualentes, vt pulchrè tradit *Cyriac. controuerſ. forenſ.* 296. *nu.* 9. *to.* 2.
8 Itẽ, quod pecunia verè tempore contractus numeretur, nam ſi realiter antea ſoluta fuiſſet, aut aliter debita eſſet, contractus celebrari non poſſet.
9 Item in ſcriptis præſentibus teſtibus celebrari debet, quoniam ſcripturas in multis caſibus melius, quam teſtes probare certum eſt.
10 Nequè ſolutio anticipata, ſed in fine anni facienda eſt.
11 Pacta enim, quæ ad caſus fortuitos obligãt
contra formam contractus non valent, nec
etiam ſeruanda ſunt, nè indirectè quidem ven-
12 dentem cenſum obligarent, ideò alibi, quam
in loco celebrati contractus cenſum ſoluere
non tenetur.
13 Item, quod res cenſui ſuppoſita liberè alienari poſſit, abſq; laudemij, aut quinquageſimæ, ſiuè alterius rei ſolutione, ſed ad emptorem cum ſuo onere tranſeat; de ipſa igitur re ſuppoſita venditor cenſus, ſiuè inter viuos, ſiuè in vltima voluntate diſponere poteſt.
14 Pacta, quibus venditor collectas, & onera ſoluere obligatur, quæ ad cenſus emptorem pertinent ſeruãda non ſunt, quoniam ita plus, quam annua decem pro centenario ſolueret.
15 Quod ſi res cenſui ſuppoſita infructuoſa reddatur, aut pro parte pereat, venditor quã-

docunq; cenſum redimere poteſt, nimirùm pro eodem pretio, quo emptus fuit.

16 Si enim hæc omnia requiſita ſeruantur, contractus ex *conſtitut. Papæ* licitus eſt, & ſi quid deficiat, illicitus, ac vſurarius erit, vt habetur per *Viuium in deciſ.*369. licet cenſus antè *Bullam* conſtitutus valeat abſq; requiſitis, vt ex *deciſ. Rot. Roman.* 328. *par.* 4. *diuerſ.*

17 Cenſus itaq; ſuper re, fideicommiſſo, ac maioratui ſubiecta imponi nequit, vt ait *Phœbus deciſ.* 120. *to.* 2. *& Cyriac. controuerſ. iur. to.* 2. *controuerſ.* 372. *nu.* 37.

18 Generaliter autem nota ad ornatum materiæ, de qua hic, quod cenſus non poteſt imponi ſuper feudo conceſſo cum clauſula, *& quibus dederit*, & alijs ſine conſenſu Principis, vt ex *deciſione Martæ* 232.

19 Nec etiam poteſt conſtitui ſuper vſufructu iuxta *deciſionem Maſtrill.* 92.

20 Quemadmodum contractus cenſus ſine pecunia numerata non eſt exequendus, vt per *Gratian. in deciſ. March.* 224.

21 Et cenſus eſt vſurarius propter pactum, quod non ſoluendo cadat in commiſſum, ex *deciſ. Regni Luſitan. apud Valaſc. deciſ.* 35.

22 Et cenſus vitiatur ex pacto contra ſubſtantiam, pacta verò contra accidentia ipſa vitiantur, ex *deciſione Rot. Rom.* 324 *par* 4. *diuerſ.*

23 Et cenſus quando eſt inualidus propter pactum, non firmatur conſuetudine, nec emptor facit fructus ſuos, ex *deciſ. eiuſdem Rot.* 325, *par.* 4. & hoc eodem caſu extinctio ſortis prin-

24 cipalis, & computatio fructuum in ſortem à lege, ipſo iure, abſq; hominis facto fieri dicitur ex *deciſione eiuſdem Rotæ* 326. *par.* 4.

25 Cenſus ſuper rebus fideicommiſſo ſuppoſitis reſcinditur, & pretium reſtituitur, iuxta *deciſionem eiuſdem Rotæ diuerſ.* 304 *par.* 4.

26 De numeratione autem pretij quando dicatur conſtare in contractu cenſus, vide *Gra-*

27 *tian. in deciſ.* 228. & cenſus an dicatur conſtitutus pro parte pretij numerati, vide *Maſtril. in deciſ.* 94. & pretium cenſus eſt reſtituẽdum,

28 ſi eſt impoſitus ſuper re alterius, ex *deciſione Rotæ Marchiæ* 13. *apud Gratianum.*

29 Et cenſus ſuper Caſali aliis obligationibus ſuppoſito, vti ſuper libero factus aliquando ſubſtinetur, ex *deciſione Rotæ Romanæ* 345. *par.* 4. *diuerſ.* & vide *deciſionem eiuſdem Rotæ* 342, *par.* 4.

30 Et cenſus non dicitur extinctus, ſi pretium reſtitutum non eſt, & Partes non obſtante mandato à Iudice dato volunt continuare, ex *deciſione eiuſdem Rotæ* 341. *par.* 4.

31 Sed cenſus quomodo extingui debeat, eſt *deciſio eiuſdem* 355. *par* 4. vbi quod cenſus ita

32 extingui debet, ac conſtitutus eſt, & extinctio cenſus an poſſit fieri ab habente mandatum cum plena, & libera poteſtate, eſt *deciſio eiuſdem* 295 *par.* 3. vbi negatiuè.

33 Et pactum, quod ex quolibet caſu non poſſit peti reductio cenſus, quomodo intelligatur, eſt *deciſio eiuſdem Rotæ* 757. *part.* 1. *diuerſ.*

34 Et retrouenditio cenſus facienda eſt per ſecundum illius emptorem, atq; ceſſionarium, iuxta *deciſionem Maſtrill.* 243.

35 Et cenſus poteſt imponi etiam ſuper pluribus rebus, ſuis finibus deſignatis, ex *Barzij deciſ.* 56.

36 Et cenſus petitur à tertio poſſeſſore, non facta diſcuſſione principalis, *Gama in deciſ. Luſitan.* 145.

37 Et cẽſus ſuper fructibus ſcripturarum cum pacto redimendi per ſex annos cum beneplacito Sedis Apoſtolicæ eſt validus, ex *deciſione Rot. Rom.* 285. *par.* 4 *diuerſ.*

38 Sed aduerſus inſtrumentum cenſus probationes an admittantur, vide *deciſionem Rot. Roman.* 317. *par.* 4. *diuerſ.* vbi quod aduerſus inſtrumentum cenſus probationes aliquando reijciuntur.

39 Et ſolutio præteritorum cenſuum ex quibus probetur, vide *Franc. Marc. in deciſ.* 587, *par.* 1. *& deciſ. Rot. Rom.* 3. *de locat. & conduct. in nouis.*

40 Et quotæ cenſus an præſcribi valeãt, negatiuè *Maynard. in deciſ.* 47. *par.* 4. licet præſcri-

41 batur cenſus ſpatio triginta, vel quatraginta annorum, vt tradit *Merlin. controuerſ.* 44.

42 Et ſcias, quod cenſus etiam ſequeſtratus currit *Verall. in deciſ* 103 *par.* 1.

43 Sed cenſus an poſſit conſtitui ab vſurario, negatiuè deciſum per Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam refert *Illuſtriſſimus D.*

44 *Epiſcopus Ricc. in deciſ.* 220. *par.* 2. qui in *deciſ.* 134. *par.* 1. tradit, cenſus computari inter immobilia, vt etiam *Camer. Imperial. in deciſ.* 77. *Minſynger. obſeruat.* 69. *cent.* 1. *Iaffred. deciſ.* 9. *Theſaur. deciſ.* 160. *Boer. deciſ.* 209. *Faber in dec.* 46. *C. de pœnis, Coler deciſ.* 59. *Thoming. dec.* 19. *par.* 1. *Gayl. obſeruat.* 10. *lib.* 1, *Ambroſ. deciſ.* 5. *Guid. Pap. deciſ.* 499. *Vin. deciſ.* 410. *Gaſpar Theſaur. in q. forenſ. ſiuè deciſ.* 2. *Barz. in deciſ.* 109. & vide *deciſionem Rotæ Romanæ* 14. *par.* 4. *in nouiſſimis Blanchetti.*

45 Hinc infertur primò ad *deciſ. Camer. Imperial. fol.* 17. *in verb. annui*, vbi fuit dictum, quod reditus annui cenſentur res immobiles, quando ad longus tempus conſtituti fuerunt.

46 Infertur ſecundò ad pulchram *deciſionem Iaffred.* 90. vbi fuit dictum, quod quemadmodum immobilia poſſidens releuatur à ſatiſdatione, ita obtinens annuos reditus, quam nota ad *tex. in l. ſciendum ff. qui ſatiſdat. cogantur.*

47 Infertur tertiò ad *deciſ. Minſynger. cent.* 1. *obſeruat.* 69. vbi ſtatutum admittens coniugem ad ſucceſſionem mobilium, ab annuis redditibus excludit.

48 Infertur quartò ad *deciſ. Theſaur. Senat. Pedamont.* 160. vbi fuit deciſum, quod licet in legato mobilium veniat pecunia, ſecus tamen

quan-

quando talis pecunia eſſet ad emptionem, & ſic ad cenſum deſtinata, quia tunc deſinit eſſe res mobilis,& inter immobilia connumeratur, quam deciſionem nota ad limitationem *text. in l.ſi Chorus § fin.ff.de legat.*3.

Infertur quintò ad *deciſionem Boerij* 209.vbi
49 fuit deciſum, pecuniam deſtinatã ad emptionem annuorum introituum eſſe immobilem.

50 Infertur ſextò ad *deciſ.Gaſpar.Theſaur.Rot. Taurinen.2.par.*1. vbi fuit deciſum, quod ſiuè actio detur ad rem mobilem, ſiuè ad immobilem, ſemper cenſetur immobilis.

51 Infertur ſeptimò ad *deciſ. Fabri* 49. *C. de pœnis*, vbi publicatis bonis immobilibus, & annui quoq; reditus publicati cenſentur.

52 Infertur octauò ad *deciſ.Thoming.*39.*par.*2. vbi reditus annui Ciuitatis, vel Eccleſię vendi non poſſunt ſine ſolemnitate,quæ in alienatione rerum immobilium requiritur.

53 Infertur nonò ad *deciſ. Viuij* 410. vbi fuit deciſum, quod appellatione omniũ bonorum mobilium, non veniunt annui reditus, & ſic iura,& actiones.

54 Infertur decimò ad *deciſ.Guid.Pap.*499.vbi fuit deciſum, quod in legato mobilium non veniunt annui reditus, nec pariter in legato mobilium, & immobilium, dicitq; quod ratio eſt,quia nomina debitorum non ſunt mobilia, nec immobilia, ſed ſunt quodam genus de per ſe.

55 Infertur vndecimò ad *deciſionem eiuſdẽ* 191. vbi in bonorum præſentium, & futurorum legato non veniunt annui reditus.

56 Infertur duodecimò ad *deciſ. Gayl.lib.*2. *obſeruat.*10.vbi interdictum vti poſſidetis, quod pro rebus immobilibus tuendis datur,prodeſt etiam pro annuis reditibus.

57 Scias inſuper,quod contractus potius præſumitur cẽſualis,quam emphyteuticus, vt per
58 *Creſcent.in deciſ.*1.*de cenſib.Cyriac.controuerſ.* 379.*nu.*37.*tom.*2. licet fauore Eccleſiæ potius ęmphyteuticum, quam cenſualem eſſe præſumendum, tradit *Theſaur. in queſt.forenſ. deciſ.*3.*lib.*4.

59 At cenſus iuxta formam *Bulla* pro decurſis vitæ militiæ interuſurijs ſuper feudo conſtitutus ab eo, qui cũ retrouendendi pacto poſſidet,redempto feudo,an reſoluatur,vt exequi non poſſit,vide *Giurb.in deciſ.*24.

60 Et cenſus iuſto pretio ad formã *Bulla* conſtitutus, an pro minori, & viliori pretio, abſq; vſuræ,vel iniuſtitiæ labe, emi poſſit,& quãdo, vide *eumdem in deciſ.*117.

61 Et cenſus Bullares an poſſint emi per Procuratorem, & quando facta ratificatione, &
62 an valeat ſubiugatio, quando eſt facta ſuper fructibus feudi,à ſolo ſeparatis,an intelligatur ſubiugatum feudum, vide *Mutam in deciſ.* 67.

63 Et an cenſus Bullares, & ſubiugationum poſſint imponi etiam abſq; pecunia numerata, ſed pro habito,vel recepto, tàm ex venditione, tranſactione,legato, donatione, permutatione,&c,vide *eumdem Mutam in deciſ.*73. vbi affirmatiuè.

64 Et cenſualis, ſiuè ſubiugatorius contractus iuxta formam Bullæ an fieri poſſit in exteros, & quomodo, vide *eumdem Mut in deciſ.*81.

65 Et pactum in contractibus cenſuarijs, vt
66 poſſit repeti capitale quomodo valeat, & an facta petitione currãt interuſuria, & quando, vide *eumdem in deciſ.*99.

67 Deſtructis autem rebus cenſui ſuppoſitis ceſſare obligationem ſoluendi cẽſum,latè probat *Megal.deciſ.*167.*par.*2.

SVMMARIVM.

1 *Annui cenſus decimam partem pretij excedere non poſſunt.*
2 *Iuſtum pretium cenſus poteſt eſſe vſq; ad rationem decem pro centenario.*
3 *Ex imperij ordinatione quinq; annua tantùm emi poſſe pro centenario, teſtatur Author.*
4 *Contractus cenſualis contra formam pragmaticæ factus, an vitietur ex pacto vno illicito, vel tantùm in ea parte,in qua apparet defectus,vide diſtinctionem,nu.* 5.6.7.
8 *Supradictam diſtinctionem non habere locum in contractu cenſus, in quo pactum appoſitum contra illius ſubſtantiam, poteſt illum transformare in alium contractum, ſiue eiuſdem, ſiuè alterius nominis.*
9 *Contractus cenſualis conſtitutus ad decem pro centenario tertiatim non eſt nullus, ſed moderandus venit,tali modo,vt cenſus exigatur, niſi ſemel in fine anni.*
10 *Omnia pacta continentia vſuras, vitiantur,& contractus.*
11 *Regulariter cenſus conſtitui non poteſt ſuper omnibus bonis, nulla certa definitione facta, tamen contrarium cautum eſſe de generali cõſuetudine,nu.*12.
13 *Cenſuales contractus ſunt exequendi, etiam contra tertios poſſeſſores.*
14 *Appellans à condemnatione cenſus debiti vigore cenſualis inſtrumenti non auditur.*

De Cenſibus. Pragm.I.

Collectan. II.

VNiuerſis, & ſingulis,&c.

1 Firmatur hic,annuos cenſus decimam partem pretij excedere non poſſe, ita ex varijs *Bullis Pontificijs* cautum eſſe patet apud *Theſaur.deciſ.*154. vbi quam plura in materia.

2 Et iuſtum pretium cenſus eſſe poſſe vſquè ad rationem decem pro centenario, & anno quolibet, placuit *Rot.in vna Forolo uien.cenſus* 1589.*coràm R.P.Orano, & in Aſiſienſ. cenſus* 1604.*coràm E minentiſſimo Cardinali Pãphilio*

 Licet

3 Licet ex imperij ordinatione quinque annua tantùm emi poſſe pro centum, & ita in Camera Imperiali iudicatũ annuat *Guglielm. deciſ. Spirenſ.* 15. *part.* 2. & in Pedimontio ad octo, vel minus pro centenario ait *Theſaur. forenſ. q.* 32. *lib.* 1.

4 Sed quæritur, num contractus cenſualis cõtra formam pragmaticæ factus vitietur ex pacto vno illicito, vel tantum in ea parte, in qua apparet defectus.

5 Certè variant in ſolutione huius dubij *DD.* ſiquidèm aliqui negant, cæteri affirmant, *Ego* autem diſtinctionis fœdere vtendo, affirmo,

6 quod vel pactum eſt contra ſubſtantiam contractus, vel extra naturam contractus cenſualis, ſi enim eſt contra ſubſtantiam, ex illo totus contractus vitiatur, & redditur nullus à principio, quia illud reſiſtit natiuitati contractus, cum abſq; ſubſtantia conſiſtere nequeat, & illius appoſitione contractus efficiatur nullus

7 *cap. fin. de condit. appoſit.* Si autè pactũ ſit extra naturam contractus cenſualis, & tali caſu vitiatur pactum tantum, ſed non contractus, ita vt illud habeatur pro non appoſito, & in reliquis cõtractus in ſuo robore manet *Seraphin. deciſ.* 269 *par.* 1. *& deciſ.* 1431. *part.* 2. *Rota in Romana nullitatis cenſus* 1583. *coràm Cantuccio, in alia Romana nullitatis coràm Corduba, in Bononien. cenſus* 1600. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio, & altàs in vna nullius, ſiuè Meluicenſ. cenſus* 27. *Martij* 1613. *coràm Illuſtriſſimo Domino Coccino Decano.*

8 Sed non reticeam dicere, ſuprapoſita ceſſare, quando pactum appoſitum in contractu cenſus contra illius ſubſtantiam poteſt illum transformare in alium contractum, ſiuè eiuſdem, ſiuè alterius nominis, quo caſu ex adiectione dicti pacti non vitiatur totus cõtractus *Milanenſ. deciſ.* 2. *nu.* 24. *lib.* 2.

9 Et ex ſupradictis deſcendit, quod cõtractus cenſualis conſtitutus ad decem pro centenario tertiatim non eſt nullus, ſed moderandus venit, tali modo, vt cenſus exigatur, niſi ſemel in fine anni, *Rota in Bononien. cenſus corã Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto, & in cit. Bononien. cenſus* 1600. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, vbi eamdem probauit ſententiam, *Caſtill. deciſ.* 132.

10 Ita quod firmabis regulam, omnia pacta continentia vſuras vitiare contractus, quę verò continent iniuſtitiam vitiari, & haberi pro non appoſitis, & reijci, vt cõtractus reducatur ad æqualitatem, de quibus pactis in vtroquè caſu te remitto ad *Theſaur. forenſ. q.* 69. *lib.* 1.

Autumat tamen nouiſſimè *Larrea deciſ. Granatenſ. diſput.* 24. *nu.* 3. cẽſum excedentem iuſtum pretium, vſurarium, & iniuſtum cẽſeri.

11 Cœterùm ad ornatum *verſic. ſpecialiter ordinata* inſurgit dubitatio, ſi cenſus poſſit conſtitui ſuper omnibus bonis, nulla certa definitione facta, & partem negatiuam fouet *Gaſpar Theſaur. d. forenſ. q.* 32. *nu.* 14. ſed generaliter de conſuetudine contrarium eſſe cautum tradit *Gayl. obſeruat.* 7. *lib.* 2. & vide *Theſaur. deciſ.* 154. *num.* 3. & nouiter adeas *Merlin. controuerſ.* 55. *nu.* 19. vbi etiam *nu.* 20. quod ſi cen-

12 ſus conſtituatur ſuper certa parte fundi eligenda, donec electio facta ſit, cenſus non ſubſiſtinetur, licet quando corpus fundi certum ſit, contrarium voluerit *Rot. deciſ.* 353. *inter nouiſſ. collect per Farin. par.* 1.

13 Et quatenus in *hac pragmatica in §.* 3. incip. *planè* cum *§. ſequent.* diſponitur, cõtractus cenſuales eſſe exequendos etiam contra tertios poſſeſſores.

Iunge pro coronide, quæ adnotant *Gama deciſ. Luſit.* 13. *&* 145. nec non *Milanenſ. deciſ.* 1. *à nu.* 98. *cum ſeq. lib.* 2.

14 Et ad §. 5. incip. *qua quidè* quatènus ſtatuitur, ab executione, ſiuè condemnatione cenſus debiti vigore cenſualis inſtrumenti appellantè non audiri, iunge *Barz. deciſ. Bonon.* 56. *nu.* 3. *&* 4.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus vitalitius ſoluitur ad rationem annuorum quatuordecim.*
2 *Cenſus perſonalis iuridicè conſtitui poteſt.*
3 *Cenſus perſonalis eſt approbatus.*
4 *Bulla Pij V. non ſeruatur in Regno, ſed Bulla Nicolai V. nu.* 5.
6 *Cenſus vitalitius, vel dicitur à vita, vel à victu.*
7 *Cenſus vitalitius reſpicit nonnullas conditiones.*
8 *Contractus reſciſſionum datur ob non ſolutionem cenſuum factam, & vide num.* 9. 10. 11. *&* 12.

De Cenſibus. Pragm. II.

Collectan. III.

NEl parlamento generale, &c.

1 Reducit cenſus vitalitios ad rationem annuorum quatuordecim, etiam pro præterito, ſublata ſolutione annuorum decem, & octo, & viginti.

2 Ad cuius ornatum obſeruabis, iuridicè poſſe conſtitui huiuſmodi cenſum perſonalem, quia ſi Principes tributa perſonalia licitè ſubditis imponunt, & Vniuerſitates Ciuibus, vt ſunt collectæ, quæ capitanter exiguntur, eadẽ viget ratio, vt quis ſponte valeat ſuper propria, vel aliena perſona cenſum perſonalem, ſeù vitalitium conſtituere, nam ex ſua indu-

3 ſtria, quæ iudicatur fructifera poteſt cenſum ipſum ſoluere, vt in Regno iam eſt ſopitum, cùm in illo vigore pragmat. talis cenſus ſit iam approbatus, itaut non veniant audiendi, qui contrarium pro illius reprobatione aliud attentauere, praxis enim iam exitum demonſtrauit,

ſtrauit, & in dies demonſtrat, & hæc eſt vera,
4 & indubitata opinio, vbi *Bulla Pij V.* non ſeruatur, vt in hoc Regno, vt apud *Illuſtriſſ. D.* *Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap. 33. par.4.* & iuxta latiùs dicta per nos in particulari deciſione inter *deciſ. Regiæ Audientiæ Apuleæ*, vbi quod ſeruatur *Bulla Nicolai V. inſerta in pragmatica 1. hac eadem rubrica*, in qua
5 ſancitum eſt, obligari poſſe perſonas.

6 Qui cenſus vitalitius dicitur, vel à vita, vel à victu, pro quo differit *Intrigliol. deciſ. 9. nu. 16.* vbi pariter tractat, quonam pacto huiuſmodi cenſus vitalitij æſtimentur, & varias DD. refert opiniones, vt latiùs *apud eum*.

7 Expoſcit autem cenſus vitalitius aliquas conditiones, nempè vt ematur iuſto pretio taxato à Summo Pontifice, & iuxta locorum conſuetudinem, cui ſtandum eſt, & ſic iuxta formam hic taxatam ad rationem quatuordecim annuorum, inſuper nè interueniat pactum ex parte emptoris, vt capitale ſuum ſit ſaluum, quia ſic eſſet contractus vſurarius, quouiam in hoc contractu cenſus vitalitij capitale eſt deperditum ex parte emptoris, & tandem, quod venditor facultatem habeat ſe redimendi ab onere dicti cenſus *Zacchias deciſ. 28. à nu. 20. cum ſeq. & deciſ. 48. nu. 15.* & vide concluſionibus deciſiuis probantem *Molfeſ. conſ. 8. inter comment. ad Conſuet. Neap.*

Sed deueniendo ad *text.* interpretationem, quatènus moderatio fit, etiam reſpectu cenſuum præteritorum, iunge, neceſſarium fuiſſe id ſpecialiter exprimere, nam alias præteriti non ſubintelligerentur *Gayl obſeruat. 9. lib. 2.*

8 Num autem ob defectum ſolutionis talium cenſuum vitalitiorum licitum ſit reſcindere contractum cum coactione debitoris ad reſtituendam ſortem, negatiuè dicendum eſt, iuxta rem iudicatam à Sacro Conſilio ſub die 24. Decembris 1607. inter Eminentiſſimum q. Cardinalem Saulum, & Antonium Caracciolum in Bãca de Felice, refert nouiter *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo contractus vitalitius col. 1. fol. 121.*

9 Licet *Reg. Tapia in 4. part. Iur. Regni ſuper hac pragmatica ſub nu. 124.* affirmet, iudicatum in Sacro Conſilio, fuiſſe contractum vitalitium reſciſſum, & condemnatum debitorem cenſus ad ſortis principalis reſtitutionem, ex quo non ſoluerat cenſus decurſos.

Sed tu ne ex hac diſcrepantia titubãs eua-
10 des, reminiſcaris, in caſu iſto adfuiſſe pactum, vt in caſu, quo annui reditus, ſuper quibus erat conſtitutus cenſus redimerentur, & pecunia illa conuerteretur in reemptionem hypothecata, quare conuentus ſuit condemnatus ad ſoluendum cenſum creditori, vita eius durante, quod vt faciliùs in futurum fieri potuiſſet, aſſignati fuere tot annui reditus ex bonis ipſius vſq; ad ſummam cenſuum venditorum tempore contractus.

11 Indè quamuis *Molfeſ. in conſ. 8. inter comment. ad Conſuetud. Neap.* affirmet fuiſſe deciſum, inſtrumentum cenſus vitalitij poſſe reſcindi ob tertias non ſolutas, tamen *in fine* annuit, audiuiſſe, in reclamatione fuiſſe reuocatum primum decretum Sacri Cõſilij, & fuiſſe prouiſum, eſſe ſoluendas tertias decurſas.

12 Et Curia Archiepiſcopalis huius Ciuitatis Neapolis indiſtinctè ſolet practicare in non procedendo ad liquidationem inſtrumentorum cenſus vitalitij pro capitali, ob non ſolutionem tertiarum, refert *Genuen. in praxi cap. 15. nu. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Cenſus perpetui cum pacto redimendi quandocunq; empti à Regia Curia, & ab Vniuerſitatibus Regni reducuntur ad rationem ſeptem pro centenario, extinguendi autem ad vitam, ſiuè ad certum tempus ad decem pro centenario.*

De Cenſibus. Pragm. V.

Collectan. IV.

TRà le altre coſe, &c.

1 Habetur hic, cenſus perpetuos cum pacto redimendi quandocunq; emptos à Regia Curia, & ab Vniuerſitatibus Regni reducendos eſſe ad rationem ſeptem pro centenario, cenſus autem extinguendos ad vitam, ſiuè ad certum tempus ad decem ſolùm pro centenario reduci.

Adde pro confirmatione *Rot. in Eugubina cenſus 1596. coràm R. P. Litta*, vbi ſupradicta adamuſſim enunciare *in manuſcriptis* vidi.

Et vide ſi conferant tradita per *Gayl in obſeruat. Camer. Imperial. lib. 2. obſeruat. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Remedium ceſſionis bonorum dicitur ſubſidiarium.*
2 *Effectus, quos producit remedium ceſsionis bonorum, vide nu. 3. 4. 5. & 6.*
7 *Lite pendente ſuper ceſsione exequutio fieri poteſt.*
8 *Cedens bonis nõ liberatur, quin ſoluat, ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit.*
9 *Ceſsio bonorum facta creditoribus conditionalibus non præiudicat.*
10 *Qui non admittantur ad ceſsionem bonorum, vide nu. 11. 12. 13. 14. & 15.*
16 *Ceſsioni bonorum renunciari non poteſt.*
17 *Bona cedentis quomodo inter creditores ſint diuidenda.*
18 *Ceſsio bonorum poteſt fieri per debitorem, ſi ſua culpa ad paupertatem deuenerit.*

19 Ceſsio

19 *Ceſſio bonorum non debet fieri cum ignominia.*
20 *An damnatus cauſa criminis ad ſolutionem pecuniæ poſſit cedere bonis.*
21 *Qui ſemel ceſſit bonis, iterùm cedere poteſt. Fallitus non poteſt ſoluere vni creditori in præiudicium aliorum, ibidem, dilatio quinquennalis non conceditur decoctoribus, ibidem.*

De Ceſsione bonorum. Rubrica.

Collectan. I.

1 PRo coronide huius materiæ obſernabis, ceſſionis bonorum remedium ſubſidiariũ dici, quod creditori obęrato minimè creditur, niſi ante omnia conſtet de extrema, ſummaq; illius inopia *l. penult. & fin. ff. qui bon. ceder poſſunt, Afflict. deciſ.* 71. *V rsius deciſ.* 529. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 88.

2 Hoc enim remediũ tres producit effectus, quos refert *Rot. Roman. deciſ.* 31. *de ſentent. & re iudicat. in antiquis.*

3 Et primò, liberat debitorem à carcere, & diſtrictione perſonali, non à liquidatione crediti, & expenſarum.

4 Secundò, qood cedens pro poſtea acquiſitis non tenetur erga creditores, niſi in quantum facere poteſt, atq; ita impeditur exigi in ſolidum, ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit debitor cedens, quod intellige, niſi cedens ſubſtinuerit aliquam pęnam corporalem, vel ceſſionem ſecerit modo ignominioſo, & cum vituperio, *Guid. Pap. in deciſ.* 343. tunc enim liberatur in totum.

5 Tertiò, facit ciuilem obligationem perimere, ſola naturali remanente, licèt contrarium *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgie.* 228. *in princ. to.* 1.

6 Quartò, cedens bonis ante illorum diſtributionem Dominus eſſe non deſinit *Capell. Tholoſ. deciſ.* 134.

7 Inſuper ſcias, quod lite pendente ſuper ceſſione exequutio fieri poteſt *Capell. Tholoſ. deciſ.* 28.

8 Item cedens bonis non liberatur, quin ſoluat, ſi ad pinguiorem fortunam deueniat, niſi cum infamiæ nota fieret, vt quia Anum ſuper lapide percuſſerit, iuxta conſuetudinem Curiarum Ciuitatis Lugduni, & aliorum locorũ, quoniam tunc etiam ſi ad pinguiorem fortunã deueniat, liberatur, vt apparet ex deciſione *Senat. Grationopolitani apud Guid. Pap. in deciſ.* 343.

9 Ceſſio bonorum facta creditoribus conditionalibus non præiudicat ex *deciſ. Rot. Rom.* 13. *de re iudicat. apud Achil. de Graſſ.*

10 Ad ceſſionem autem bonorum non admittitur qui habuit dilationem quinquennalem à Principe *Afflict.* qui ſic deciſum ait *deciſ.* 378. *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic.* 123. *nu.* 17. *vol.* 4. vbi idem firmat reſpectu tutoris pro reliquorum reſtitutione, & reſpectu frumentarij debiti, dicens ſic indicatum.

11 Sic etiam oegans debitum non admittitur ad beneficium ceſſionis bonorum, vide *deciſionem Afflict.* 296.

12 Ita pariter ſpoliator doloſus ad ceſſionis beneficium admitti petens noo auditur, quoniam iuris remedium doloſo non competit, vt apparet ex deciſione *Rotæ Romanæ apud Verall. in deciſ.* 183. *par.* 3. fraus enim à beneficio ceſſionis bonorum repellit *Bellamer. deciſ.* 261 & vide *Giurb. deciſ.* 41.

13 Nec ad ceſſionem bonorum admittitur debitor ex cauſa delicti, vt eſt deciſio Sacri Conſilij apud *Præſidem de Franch. in deciſ.* 507. licet Fiſci debitor ex contractu admittatur ex *deciſ. Rot. Peruſ.* 32 *apud Ludouic.*

14 Sic etiam ad ceſſionem non admittitur qnis poſt ſententiam, vt iudicatum in Parlamento Tholoſano refert *Maynard. deciſ.* 17. *part.* 4.

15 Sic pariter nec ceſſio bonorum pro debito ex cauſa affictus gabellarum exiſtente inſtrumento guarentigiato ad formam Rit. M.C.V. contra hanc Ciuitatem Neapolis conceditur, vt iunctis Aulis deciſum per Sacrum Conſilium refert *Amat. conſ.* 50. *vol.* 1.

16 Nec ceſsioni autem bonorum renunciari poteſt ex *deciſione Grationopolitana* 212. *Guid. Pap. & deciſione Cameræ Imperialis Gayl. de pace publica cauſ.* 2. *n.* 23. *& Senatus Pedamontani apud Theſaur. in deciſ.* 36. licet conſuetudo ſit in loco, quod renunciatio teneat per pactũ, quòd ceſsioni bonorũ renũciari poſsit ex *dec. Capell. Tholoſ.* 61. & adde nouiſsimè *Chriſtin. d. deciſ. Cur. Belgic.* 228. *à nu.* 5 *to.* 1. quem latiùs videas *deciſ.* 123. *à nu.* 2. *& nu.* 8. *vol.* 4.

17 Bona autem cedentis quomodo inter creditores ſint diſtribuenda, vide *deciſ. Franc. Marc.* 203. *par.* 1. vbi quod bonorum reductio ad manus Delphinales ceſsione pendente facienda eſt, mox ſinguli creditores in ſuo gradu collocandi ſunt.

Nihil autem penès debitorem remanere debet, ſed nudus, exceptis panniculis exulare, bona ità ſtatuto reducuntur, vt de fructibus, etiam creditoribus ſatisfiat.

18 Inſuper nota, quod ceſsio bonorum poteſt fieri per debitorem, ſi ſua culpa ad paupertatem deuenerit, vt deciſum in M.C. refert *Scaglion. in hac pragm. nu.* 35.

Et ſcias etiam ſecundum *Vrſillum*, qui ſic
19 dicit ſe obtinuiſſe, quod ceſsio bonorum non debet fieri cum iognominia, licèt apponatur clauſula in reſcriptis Principis, *dummodò ſuper ignominia non diſpenſetis.*

20 Sed an damnatus criminis cauſa ad pecuniæ ſolutionẽ pro damno, aut damni æſtimatione poſsit cedere bonis, quod ſic dicit deciſũ *Papon. Arreſtor. lib.* 10. *tit.* 10. *de ceſsion. des biens Arreſt.* 8. *& lib.* 24. *tit. des paines Arreſt.* 10. Idẽque apud Pedamontanos receptum, atq; deciſum

Digitized by Google

ſum fuiſſe teſtatur *Theſaur. deciſ.*187. *Peguer. deciſ.*6. *Boer.deciſ.*349. licèt contrarium nouiſſimè referat iudicatum in *Senat. Dolano Griuell.deciſ.*78. & priùs *Guid. Pap. deciſ.*211. & ambas opiniones refert nouiter *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic.* 228. *num.* 13. quatènus diſcutit, ſi ceſsio bonorum fieri poſsit in præiudicium Fiſci.

21 Qui ſemel autem ceſsit bonis, poteſt iterùm cedere *Phœb. deciſ. Luſitan.* 116. *to.* 2. vbi etiã, quod decoctor, ſeu fallitus nequit vni creditorum ſoluere in præiudicium aliorũ, nec illi dilatio quinquennalis concedi poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani habent priuilegium, quod contra eos moratoria, & ceſsio bonorum non impetrentur, & amplia, nu.*2.3.4.5.*&* 6.

7 *Dilatoriæ, quæ contra creditores debitum petentes conceduntur, regulariter poſſunt à Principe concedi, & amplia, nu.*8.

9 *Quæ concluſio pluribus modis limitatur, nu.*11. 12.13.14.15.16.*&* 20.

10 *Princeps laicus nullam habet authoritatem ſuper iuramento.*

17 *Literæ moratoriæ ſemel ſunt concedendæ.*

18 *Nulla poteſt fieri exequutio pendente lite ſuper literis moratorijs.*

19 *In omnibus reſcriptis moratorijs tempus currit à die datæ, niſi Princeps expreſsè aliud voluerit.*

21 *Aduerſus inſtrumentum guarentigiatum poſſunt impetrari literæ moratoriæ.*

22 *Literæ quinquennales exigunt ſatiſdationem, & conſenſum maioris partis creditorum.*

23 *Dilata ſolutione debiti per literas dilatorias, etiam vſurarum exactio differenda eſt.*

24 *Literæ dilatoriæ non poſſunt impetrari ab emptore contra petitionem pretij.*

25 *Literæ dilatoriæ, quæ impediunt exactionem nõ impediunt compenſationem.*

26 *Literæ dilatoriæ proſunt etiam illi, qui in carceres iam detruſus ſit, & eius fideiuſſoribus, ſed non nocent ſuperuenientibus creditoribus, nu.*27.

28 *Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij poſſunt ſe tueri dilatione conceſſa defuncto.*

29 *Vltra quinquennium non poſſunt concedi dilatoriæ.*

30 *Etiam Vniuerſitatis nomine poſſunt dilatoriæ impetrari.*

31 *Qui non poteſt conueniri à ſuis creditoribus ob literas dilatorias, non eo minus debitores ſuos conuenire poteſt.*

32 *An dilatoria concedi poſsint ad inſtantiam creditorum Chirographariorum.*

33 *An dilatio conceſſa Principali, competat fideiuſſoribus.*

34 *An dilatio quinquennalis ſit concedenda debitori ad inſtantiam creditorum, & quomodo, & quibus creditoribus, num.* 35.37.*&* 38.

36 *An Epiſcopus poſſit concedere dilationem clericis debitoribus.*

39 *Differentias inter annalem, & quinquennalem dilationem, vide per diſcurſum, nu.*40.41.42. 43.44.45.46.47.*&* 48.

49 *An dilatione pendente currant vſuræ.*

50 *In quo caſu poteſt retractari dilatoria conceſſa.*

De Ceſſione bonorum. Pragm. I.

Collectan. II.

LI Magnifici Eletti, &c.

1 Priuilegiantur Neapolitani, vt contra eos moratoriæ, & ceſſio bonorum non impetrentur pro penſionibus, & cenſibus eiſdem debitis, & impetratæ, quod non teneant. Tu poteris videre etiã *Capitulum* 31. *Regis Perdinandi I. & c.*21. *&* 23. *Regis Federici*, *& Magni Capitanei c.*37. *D. Regis Catholici c.*13. *&* 64. & quid pendente dilationis quinquennalis lite, *c.* 60. *Ducis Oſſunæ.*

2 Ad materiam vide *Franch. in deciſione* 179. vbi dicit, priuilegium hoc Neapolitanis conceſſum procedere etiam in dilatione quinquennali.

3 Sed an hoc priuilegium habeant Caſalia Ciuitatis, dico, quod ſic, nam appellatione Ciuitatis veniunt Caſalia *Franch. deciſ.*129.

4 Nota etiam, quod guidaticum conceſſum alicui contra omnes creditores, exceptis ciuibus Neapolitanis, non extenditur contra creditorem, qui ex cõtinuo incolatu per decennium erat effectus ciuis Neapolitanus, vt fuit deciſum in Sacro Conſ. Neapolitan. in cauſa Heliani Spinolæ contra Baronem Pulſani.

5 Quid autem, ſi mulier Neapolitana nubat extero, an adhùc retinebit priuilegium Neapolitanis conceſſum, *De Franch. deciſ.*416. tenuit, quod mulier quantumuis ciuis originaria alicuius loci nupta extero perdat priuilegium proprij originis.

6 Amplia, *pragmat.* procedere etiam in caſu *Theſ. deciſ.* 182. & ad materiam vide *Ludouic. deciſ. Peruſ.*32. *& Guid. Pap. deciſ.*211.

Sed dum hic ſit mentio moratoriæ, nõ inutile viſum eſt in ipſa materia moratoriæ, & ſaluiconductus cumulare omnes deciſiones ſparſim factas, ad ornatum præſertim *Ritus M.C.V.* 287.

7 Notare debes igitur primò, quod induciales literæ, ſeu dilatoriæ, quæ debitoribus contra creditores debitum petentes conceduntur, poſſunt à Principe regulariter concedi ad differendam ſolutionem debiti *tex.* ſunt aperti in *l. quoties, & l. vniuerſa C. de precibus Imperat. offerend.* vide *Theſaur. in deciſ.*186. vbi am-

8 pliat, quod huiuſmodi literæ etiam ſine peccato, & de honeſtate iuſtitiæ concedi poſſint con-

concurrentibus præcipuè magna difficultate, nec non impoſſibilitate ſolutionis faciendæ, & ſic dicit, Senatum cenſuiſſe.

Limitatur tamen iſta concluſio varijs modis.

9 Et primò, vt non procedat in debito inſtrumentario, & iurato, tunc enim, Principem huiuſmodi literas induciales concedere minimè poſſe communiter tradidere Scribẽtes, diſpoſitio enim Principis generaliter loquens non trahitur ad debitum iuratum, tum etiam, quia

10 laicus Princeps nullam habet authoritatem ſuper iuramento, vide *Afflict. in deciſ.* 5. vbi per Sacrum Conſilium ex voto omnium Conſiliariorum, nemine diſcrepante, ita fuiſſe deciſum atteſtatur, vide *Mohedan. in deciſ.* 5. *de præſcript. Theſaur. in deciſ.* 186. vbi ſubdit, cum hac opinione trãſiuiſſe Senatum, licet afferat, aliter eſſe, vbi de conſuetudine aliud obſeruaretur, videlicet, vt tales induciales literæ concederentur, etiam contra debitum iuratum, tunc enim non ſolum annales, ſed etiam biennales, & quinquennales concedi à Principibus ſolent, quia conſuetudo facit licitũ, quod aliàs eſſet illicitum, ita quod legem vincere dicatur ſecundùm *Puteum in deciſ.* 176. *lib.* 3. & ſecundum iſtam declarationem obſeruatur in noſtro Regno, veteri conſuetudine, & ſic in Regno Siciliæ, ſic in Aquitania teſtatur *Boer. dec.* 296. & apud Gallos ita pariter de conſuetudine obſeruatur, & de conſuetudine Cancellariæ, & Delphinatus, & Pariſijs teſtatur *Guid. Pap. in deciſ.* 97 & in Pedemontana patria tradit *Theſaur. in d. deciſ.* 186.

Limitatur ſecundò principaliter ſupradicta

11 Regula, quod non ſint concedendæ tales literæ, ſi præceſſerit condemnatoria ſententia in foro contentioſo, ſiue ſit ſententia Senatus, vt per *Guid. Pap. in deciſ.* 97. vbi pulchrè, ſiue cuiuslibet alterius Iudicis, & vide *infra nu.* 20.

12 Limitatur tertiò, vt videlicet huiuſmodi literæ induciales, ſiue impetratæ, ſiue impetrandæ non proſint, quando expreſsè, & cum iuramento illis renunciatum eſſet, nec ſanè mirum, contra renunciationes enim, & præcipuè abſq; pœna periurij non datur regreſſus, vide *Theſaur. in deciſ.* 186. vbi ſubdit, ita ſepiùs ſuper inobedientia huiuſmodi literarum per Senatum hoc in caſu ſe vidiſſe iudicatum, vbi declarat, hoc procedere, niſi prius ipſemet debitor, qui iurauit impetraſſet abſolutionem à iuramento, tunc enim poſſet ipſis vti, etiam ſine metu periurij.

13 Limitatur quartò, vbi debitum procedat ex cauſa depoſiti, tũc enim huiuſmodi literæ minimè proſunt, *text.* eſt in *l. ſi quis vel pecunias C. depoſit.* & ſequitur *Boer. in dec.* 296. vbi ſubdit, ita de anno 1524. 3. Maij iudicatum fuiſſe, *Franch. in deciſ.* 151. vbi ita quoq; ſe referente in Sacro Regio Conſilio fuiſſe iudicatum teſtatur.

14 Limitatur quintò in caſibus Deciſions Senatus Sabaudiæ apud *Fabr. in deciſ.* 20. *C. de prec.*

15 *Imp. offer.* vbi dicit, quod multi ſunt caſus, in quibus moratoriarũ literarum vſus nullus eſt, & primò, ſi quis ex delicto debitor ſit cõſtiturus. Secundò, ſi poſt impetratas literas antè oblatas literas nouos creditores quæſierit. Tertiò, ſi iã cõdẽnatus ſit, ſiue à ſupremo Magiſtratu, ſiue ab inferiore Iudice. Quartò, ſi de iure, debitoq; feudali, aut emphyteuticario agatur. Quintò, ſi de pretio, vel mercede rei venditæ, aut locatæ, ex qua fructus emptor, conductorve percipiat. Sextò, ſi debitum iuratum ſit, nec impetrata abſolutio proponatur. Septimò, ſi contra pauperiorem beneficium hoc imploretur. Octauò, ſi contra eum, cui ob perſonalem operam aliquid debeatur. Nonò, ſi contra Principem ipſum, vel Eccleſiam, vel piam cauſam, vel pupillum. Decimò, ſi de dote tractetur, ſiue ſoluenda, ſiue repetenda. Vndecimò, ſi ageretur de depoſito reſtituẽdo. Duodecimò, ſi de pretio rerum comeſtibilium in pleno, quod aiunt foro, Mercatuq; venditarũ. Tertiodecimò, ſi impetrator huic priuilegio renunciauerit. Quartodecimò, ſi non renunciationis huius in reſcripto, & diſpenſatione mentio expreſſa ſit. Quintodecimò, ſi iam ſemel antea idem beneficium impetrauerit, tametſi eo vſus non fuerit. Sextodecimò, ſi cum extero, & mercatore tranſeunte contraxerit. Decimoſeptimò, ſi cauere nullo modo velit, ne iurato quidem. Decimo octauò, ſi deniq; in annalis reſcripti impetratione nulla damni, & calamitatis, quæ debitori ex caſu improuiſo, & fortuito acciderit mentio fiat, aut ea calamitas allegetur, quæ damnum ipſi ante decemnium influxerit, & ita Senatum ſepiùs obſeruaſſe tradit.

16 Limita ſextò in debitis fiſcalibus, in quibus dilatio quinquennalis nõ procedit, vt pluries deciſum in Regia Camera dicit *Capiblãc. de Baron. in prag.* 8. *ſub nu.* 145.

17 Animaduertendum, quod literæ moratoriæ non niſi ſemel ſunt concedendæ, vt iudicatum in eodem Senatu dicit *Faber in deciſ.* 1. *C. eod. tit. de precib. Imperator. offerend.*

18 Item nulla poteſt fieri executio pendente lite ſuper literis moratorijs, ſed tempus interim currit à die datæ *idem Faber in deciſ.* 2. *C. eod. tit.*

19 Inſuper in omnibus reſcriptis moratorijs tempus currit à die datę, niſi Princeps expreſsè aliud voluerit, vt apparet ex deciſione eiuſdem Senatus apud *eundem Fabrum* in ordine 3. *C. eod. tit.* vide *Guid. Pap. in deciſ.* 109. vbi quod à die conceſſionis, & quod ita ſeruat ſtylus Parlamenti.

20 Item contra ſententiam non poſſunt impetrari literæ dilatoriæ, niſi nouata ſit actio iudicati *Idem Faber in deciſ.* 4. *C. eod. tit.*

21 Item aduerſus inſtrumentum Guarentigiatum

tum poſſit impetrari literæ moratoriæ, *idem Faber* dicens pariter in Senatu deciſum in *deciſ.* 5. *eod. tit.*

22 Item literæ quinquennales exigunt ſatiſdationem, & conſenſum maioris partis creditorum, quæ maior pars accipienda eſt, nõ ex numero creditorum, ſed debiti *Faber in deciſ.* 6. *eod. tit.* referens, ita iudicaſſe Senatum in relationibus reſcriptorum 7. Kal. Iunij 1590.

23 Nota pariter, quod dilata ſolutione debiti per literas dilatorias, etiam vſurarum executio differenda eſt, vt iudicauit idem Senatus in cauſa Sindicorum Camberienſium, & Ioannis de Conſtante 8. Idus Iunij 1591. teſte *Fabro in deciſ.* 8. *eod. tit.* & probauit latiſſimè, pluribus deciſionibus relatis *D. Io. Iac. Anichinus in tract. de præuent. inſtrum. ac de rectis aduerſ. inſtr. præuen. rat. cap.* 2. *de effectib. præuent. inſtrum. quæſt.* 2. vbi tractat, an pendente iudicio prænentionis poſſit inſtrumentum præſentari pro tertijs.

24 Nota etiam, quod contra petitionem pretij non poteſt emptor literas dilatorias impetrare, vt deciſum in eodem Senatu ſcribit *Faber in deciſ.* 11. *eod. tit.*

25 Et ſcias quoq; quod literæ dilatoriæ, quæ impediunt exactionem, non tamen impediunt compenſationem, vt fuit tractatum in Pomeridiano Auditorio in cauſa Guglielmi de Marquis, & Salomonis Balmæ 13. Kalen. Ianuarij 1593. atteſtante ipſo quoq; *Fabro in deciſ.* 13. *eod. tit.*

26 Item literæ dilatoriæ proſunt debitori, etiã quòd in carceres iam detruſus ſit, eiuſq; fideiuſſoribus, vt iudicatum refert *idem Faber in deciſ.* 14. *eod. tit.*

27 Item nota, quod non nocent ſuperuenientibus creditoribus literæ dilatoriæ antea impetratæ *Faber deciſ.* 16. *eod. tit.*

28 Scias quoque, quod ſi moriatur debitor, cui fuit conceſſa dilatio infra tempus dilationis ſuperſtitibus hæredibus cum beneficio inuentarij, hi hæredes poſſunt ſe tueri dilatione cõceſſa defuncto ad impediẽdam bonorum illius venditionem *Franch. deciſ.* 179.

29 Vltra quinquennium dilatio moratoria cõcedi non poteſt, nè quidem à ſupremo Principe *Faber deciſ.* 17. *eod. tit. de precibus Imperat.*

30 *offerend.* Et etiam Vniuerſitatis nomine poſſunt literæ dilatoriæ impetrari, vt per eundem Senatum pro Vniuerſitate Sanctæ Helenæ de Milieres anno 1596. iudicatum recenſet *idem Faber in deciſ.* 18. *eo. tit.* vide etiam *Afflict. in deciſione* 377.

31 Qui non poteſt conueniri à ſuis creditoribus ob literas dilatoriales, nõ eo minus debitores ſuos conuenire põt *idem Faber in deciſ.* 19. *C. de precibus Imperat. offerend.* qui in *deciſ.* 22. dicit, ſepiùs iudicatũ per Senatũ, quod dilatoriæ literæ impediant ẽt prouiſionalẽ adiudicationem, vt ita iudicatum in Senatu Pariſienſi refert *Rebuff. de liter. dilat glo* 1. *art.* 1. *nu.* 15.

32 Sed an dilatio quinquẽnalis, ſeu moratoria, aut ſaluuſconductus concedi poſſit ad inſtantiam creditorum Chirographariorum contra hypothecarios, fuit deciſum, quod ſic *Scaglion. in Rit. M. C. V.* 283. & ſic audiui fuiſſe iudicatum in Sacro Conſilio de anno 1611. in cauſa Iulij Orlienza cum eius creditoribus, referente Regio Cõſiliario Vargas penès Actuarium Amatrudam.

33 Et an dilatio quinquennalis conceſſa Principali, competat eius fideiuſſoribus, communis DD. ſcola docet pro negatiua ſententia, niſi reus compareret in iudicio, & acciperet defenſionem fideiuſſoris, opponendo de priuilegio ſibi conceſſo, tunc enim ipſe Principalis comparendo, & ſumendo defenſionem pro fideiuſſore, faceret eum quinquennali dilatione gaudere, vt iudicatum in Sacro Regio Conſilio tradit *Vrſill. in deciſ.* 288. *ſub num.* 1. licet in facti contingentia audiui deciſum per Sacrum Conſilium poſt conceſſionem factã per idem Sacrum Conſilium debitori Sabati Traietto, conceſſiſſe eandem fideiuſſoribus dicti debitoris ſimpliciter, abſq; comparitione Principalis debitoris, aſſumentis iudicium defenſiuum pro eius fideiuſſoribus, referente Regio Conſiliario Areualo Sedeño in anno 1601. penès de Ferrarijs Actuarium. Vide tamen latiſſimè *Barz. in deciſ. Bonon.* 77. vbi latè defendit, fideiuſſorem non gaudere priuilegio hoc dilationis quinquennalis, nouiſſimè *Monach. in deciſ. Florent.* 49.

34 Sed quæro inſuper, an dilatio quinquennalis ſit concedenda debitori ad inſtantiam creditorum concurrentium, reſpuentibus alijs creditoribus minoribus in quantitate, inter quos extat clericus, petens remiſſionem ad Eccleſiaſticum; Fuit deciſum in Sacro Conſilio eſſe concedendam talem dilationem, nec aliter fuit facta remiſſio, vt tradit *Vrſillus in*

35 *deciſ.* 380. *nu.* 7. Et an ſit concedẽda ad inſtantiam creditorum, qui tenent emptos annuos introitus cum pacto de retrouendendo, ſeruata forma Regiæ Pragmaticæ, dicas negatiuè, vt fuit deciſum in Sacro Conſilio ad relationem Reg. Conſiliarij de Conſtãtio, ex quo ipſi non ſunt Domini, & patroni dictorum introituum, niſi pro tertijs maturatis tantum.

36 Sed an Epiſcopus poſſit concedere dilationem clericis debitoribus ad ſoluẽdum eorum creditoribus triennalem, vel quinquennalem, vide affirmatiuè deciſum per *Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam penès D. Ricc. in deciſ.* 97. *par.* 1.

37 Et an huiuſmodi dilatio quinquennalis poſſit concedi ad inſtãtiam dumtaxat debitorum, ignorantibus, & inuitis ipſiſmet creditoribus, vide *Viuium in deciſione* 38. vbi licet dilatio quinquennalis debitori concẽdatur ad inſtantiam creditorum concurrentium pro maiori

quan-

quantitate, cumuloq; crediti, in tantum, quod ea ipſa dilatio tunc elargitur, etiam reluctantibus, ſeù inuitis alijs creditoribus nnn concurrentibus pro eorundem minori ſumma crediti, qui itidem meritò condemnantur ad concurrendum, vt per *Præſid. de Franch. in deciſ.* 82. tamen in Regia Capitanatæ, Apuleæ, & Comitatus Moliſij Audientia, & in Sacra Regia Audientia Terræ Bari non tantum ſemel dilatio iſta quinquennalis extitit conceſſa quoque ad inſtantiam debitorum.

38 Sed quæres etiam, an maior pars creditorum in præiudicium minoris partis poſsit remittere creditum, vel dilationem concedere ipſimet debitori, vide *Mar. Anton. Maceratenſ. var. reſol. cap.* 18. *lib.* 2. vbi cũ in vna Dominorum de Albizis fuiſſet de his dubitatum, dicit reſoluiſſe negatiuè.

39 Quæ autem differentiæ inter annalem, &
quinquennalem dilationem ſint, vide Deciſionem Senatus Sabaudiæ apud *Fabrum in deciſ.*
21. *C. de precibus Imperat. offerend.* vbi quod
inter annalem, & quinquennalem dilationem
multæ ſunt differentiæ, ſed hæ præcipuè. In
40 annalibus literis impetrandis ſufficit præſtari
cautionem iuratoriam, tunc cùm ijs impetrãs
vtitur, non cùm eas impetrat, in quinquẽnali-
41 bus verò requiritur ſatiſdatio, aut pignoribus
caueatur de ſoluendo in fine quinquennij, &
quidem eo tempore, quo reſcriptum impetra-
42 tur. Secundò in literis annalibus non requiri-
tur conſenſus creditorum, aut maioris partis.
In quinquennalibus requiritur, & quidem, ita
vt in eam rem creditores omnes, dummodo,
qui in eodem loco, & territorio ſint, coaduna-
43 ri oporteat. Tertiò in quinquennalibus cogi-
tur debitor fateri, & agnoſcere debita omnia,
eaque ſpecialiter exprimere, in annalibus verò
44 non. Item impetratio quinquennalium exclu-
dit beneficium ceſsionis bonorum, impetratio
45 autem annalium ſecus. Item annales literas
inducit ratio miſerationis ex cauſa damni for-
tuiti præcedentis. Quinquennales verò con-
ſenſus ſolus maioris partis creditorum. Item
46 qui annales impetrauit, ſufficit, vt per iuſiu-
randum proprium purget ſe de dolo malo,
nec auditur aduerſarius, ſi dolum contra pro-
bare velit, dum ne euidenter falſa ſit cauſa, ex
qua literæ conceſſæ ſunt. In quinquennalibus
verò, quia maioris præiudicij ſunt, probatio in
contrarium admittẽda eſt, ſi fortè creditores,
qui conſenſiſſe proponuntur ficti, & ſimulati
eſſe dicantur, aut per vim, dolumque adducti,
47 vt conſenſerint. Item in annalibus non ſufficit
allegari quemlibet caſum, ſed eum, qui poſt
contractum debitum, & à decennio proximo
contigerit, citra culpam debitoris. In quenna-
libus verò, nec de damno diſputatur, nec pro-
inde, quonam ex caſu damnum emerſerit. De-
niq; contra literas quinquennales aliæ impe-
48 trari poſſunt, per quas Principis beneficium
ex iuſta cauſa reuocetur, vt puta ſi Principi obreptum proponatur, contra annales verò nunquam, & ita Senatus ſepius iudicauit, vt per *eundem Fabr. vbi ſupra.*

49 Sed an dilatione pendente à Principe conceſſa currant vſuræ, vide *Maſtrill. in deciſ.* 16. vbi dicit diſtinguendo, quod aut hoc eſt expreſſum in dilatione, & currũt vſuræ, aut verò non eſt expreſſum, & tũc, aut antea currebant vſuræ, aut non, ſi currebant, & tunc adhuc currere intra dilationem, nè Principis reſcriptum taliter interpretetur, quod diſpendium afferat creditori in iure iam quæſito, vbi autem prius cucurriſſent vſuræ, nec nunc inciperent, quia ex mora non poſſunt incipere deberi, quæ non poteſt committi ſtante dilatione prædicta, & iuxta hanc diſtinctionem refert deciſum.

50 Et vtrum conceſsionis dilationis quinquẽnalis ſententia ad inſtantiam creditorum concurrentium in beneficium debitoris contra non concurrentes poſsit retractari ad inſtantiam vnius ex creditoribus non concurrentibus ex cauſa penſionis domus, ſi tranſitum fecerit in rem iudicatam. Affirmatiuè fuit deciſum in M.C.V. & ſic fuit confirmatum in S.C. in cauſa creditorum Anelli de Rocco in Banca de Turino in anno 1612. & ſic debitor non vſus eſt ipſa dilatione. Nota autem obiter, quod tutor vnus ex duobus, qui inſolidum acceperunt, quilibet obligationem à debitore pupilli non poteſt prorogare terminum ſolutionis debitori, altero tutore inſcio, aut inuito *De Franch. deciſ.* 281.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio bonorum non admittitur pro debito contracto infra annum, ſed quid ſi notatum eſt debitum antiquum, nu.* 7.

2 *Ceſſione bonorum non gaudet negans debitum.*

3 *Regula, quod filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit conueniendus ſit tantum in id, quod facere poteſt, fallit in doloſè verſato, nu.* 4

5 *Doloſus debitor inſolidum tenetur, nec priuilegio, deducto ne egeat fruitur.*

6 *Si quis infra annum imploret ceſſionis bonorum beneficium, à quo excludatur vigore huius pragmaticæ, vlterius non poterit admitti ad tale beneficium, etiam ſi illud imploret denuò poſt annum per nouum libellum.*

De Ceſſione bonorum. Pragm. II.

Collectan. III.

PEr quãto ſiamo informati, &c.

1 Statuit, ceſsionem bonorum nõ admitti pro debito contracto infra annũ, & meritò ſecundùm

dùm *eandem Pragmaticam*, quia multi contrahunt debita animo fraudandi, fraus enim nemini debet patrocinari, vnde meritò videmus, quòd omnes debitores, qui doloſè, & animo fraudandi eorum creditores dilapidāt eorum bona, aut aliter dolo verſantur, non gaudent hoc beneficio ceſſionis bonorum, quocunque tēpore illud implorauerint. *Bellamer.in decis.*261.*&* vide *Veral. in decis.*183.
2 *par.*3. & hinc ceſſione bonorum non gaudet negans debitum *Afflict.decis.*196.& hinc licet
3 filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit in id, quod facere poteſt conueniēdus eſt, nec carceratur, *l.*2.*& toto titulo, ff.& C.quod cum eo, Afflict.decis.*308. *Franc. decis.*70. *decis.*164. 181.*&* 221.*Amat.decis.*16. *Giurba.in decis.*42.
4 tamen hoc fallit, quotieſcunque filiusfamilias eſſet in dolo verſatus, nam beneficio prædicto non gaudet, *l.ſed & ſi interdum, & l.eum, qui ff.quod cum eo, Caroc.decis.*1.*Giurb.in decis.*
5 43. vbi quod non eſt mirum, nam doloſus debitor inſolidum tenetur, nec priuilegio deducto ne egeat fruitur *Puteus deciſione* 251. *& decis.*394.*par.*1.*Macerat.in decis.ſiue reſolu.*41 *lib.*1.ex quo meritò *Giurb.in decis.*41. firmat; ceſſionis bonorum beneficium non habere tales debitores doloſos, & fraudulentos, *vt ſupra* etiam firmauimus.

Et ſcias, ex hac *pragmatica* reſultare, quod
6 ſi quis infra annum imploret hoc beneficium, à quo excludatur vigore *huius Pragmaticæ* nō poterit vlterius admitti ad hoc beneficium, etiam ſi illud imploret denuò poſt annum per nouum libellum, & principalem petitionem, quia eo ipſo, quod petijt ſemel infra annum, illa fraus iā detecta eſt, vt fuit deciſum in Sacro Cōſilio in cauſa ceſſionis bonorū Ioſephi Battimelli die 22.Septembris 1614 referente Conſiliario Salinas, & alias fuit deciſum per Sacrum Cōſilium ſub die 13. Februarij 1615. penes Actuarium de Ferrarijs.

7 Sed quæro, quid ſi antiquum creditum nouatum eſt per creditorem cum debitore, & ſic nouata eſt prima actio, & nouum eſt confectū inſtrumentum, an nouum dicatur debitum, ita quod ſi eſt infra annum, reſpectu illius cedere non poſſit, vel potius antiquum iudicari debeat, vt ceſſio operetur effectū reſpectu illius.

Ego cùm habuiſſem in facto determinaui, minimè iudicari nouum debitum, ſed antiquum, & conſequenter non obſtare diſpoſitionem *huius Pragmaticæ*, Ita quod debitor fuit admiſſus ad bonorū ceſſionem, quod nota, nam eſt nouum, & pulchrum, & deinde ſic fui certioratus decretum fuiſſe in Magna Curia Vicariæ annis elapſis.

SVMMARIVM.

1 *Chirurgi volentes curare vulnera propria tenētur quoque denunciare iuxtà formam Pragmaticæ.*
2 *Chirurgi non tenentur denunciare ante medicamenta preſtita, ſi vulnera indigent celeri curatione.*
3 *Parte vulnerata referente delictū cum ſuis qualitatibus, & querelante, Chirurgi non tenentur denunciare.*
4 *Si Iudex ſtatim commiſſo delicto cœpit diligentē informationem, Medici excuſantur a pœna Pragmaticæ, niſi denūciauerint & ſic ſi vulnus eſſet modicum num.*5.
6 *Chirurgi denunciantes tenentur denunciare veram qualitatem vulnerum.*

De Chirurgis, & Barbitonſoribus. Prag.I.

Collectan. I.

CONſiderato, che al ſpeſſo, &c.

Mandatur hic, quòd Medici, Chirurgi, Barbitonſores, & aliæ quæuis perſonæ nequeant vulnera curare, & medicare, niſi prius facta relatione Regenti M.C.V. de vulnere.

1 Amplia, diſpoſitionem *huius Pragmaticæ* procedere ſi ipſi Chirurgi eſſent offenſi, vel vulnerati, & vellent eorum vulnera curare, cùm tenentur quoque denunciare, vt in facto euenit hic Neap. de anno 1619. & fuit obſeruatum.

2 Limita tamen, diſpoſitionem *Pragmaticæ* non procedere ſi poſt pręſtita medicamenta in caſu neceſſitatis, in quo vulnus eget celeri curatione Medicus retulerit Curiæ, non obſtante quòd *pragmatica iſta* mandat referri ante præſtationem medicamentorum, vt in facto obtinui de anno 1610. in perſonam cuiuſdam Barbitonſoris, neceſſitas enim non habet legem, ex traditis latè *per Vrſillum in decis.*323.& ita indiſtinctè practicatur.

3 Limita ſecundò, nō procedere, quādo Pars vulnerata, & offenſa expoſuit querelam, & detulit delictum cum omnibus ſuis qualitatibus, vt in facto obtinui in perſonam N. Medici Chirurgi, quem excuſaui a pena præfatæ *pragmaticæ*.

4 Limita tertiò, quando Iudex ſtatim commiſſo delicto acceſſit ad offeſum, & cœpit informationem, quia ſtante præuentione non incidunt iſti in pœnam non reuelantes, vt in facto fuit obſeruatum de anno 1621. de menſe Maij, cùm in celebratione feſtiuitatis Sanctorum in Eccleſia Diuę Mariæ Sanitatis huius Ciuitatis Neap. ſuperueniſſet rumor magnus, & eſſent quidam vulnerati.

5 Limita quartò in vulneribus modicis, cùm vulneris appellatione nō veniat leuis cutis ruptura, & verba de vulnere diſponentia non comprehendūt modica, tali modo, vt obligatus denunciare percuſſiones ſanguinolentas, excuſatur non denunciando modicas ſciſſuras *Leo decis.Rota Valentiæ* 113.*num.*16.*lib.*1.

& in terminis *huius Pragmatica* ita iudicatū per M.C.V. retulimus *Forenſ. quaſt.* 24. *p* 1. vbi copioſè hanc tutati ſumus ſententiam.

6 Et hac occaſione obſeruabis ex cōmuni *DD.* ſententia, Medicorum relationi, & eorū iudicio relinqui, quid vulneris lethalis appellatione veniat, quòd dum iſti Chirurgi, & Barbitonſores reuelant vulnera, debent veram qualitatem vulnerum referre, & ſi in eorum relationibus vulnus nō lethale dixerint lethale, vel è contrà, pœna falſi tenētur *ad tex. in l. duobus §. 1. ff. de iureiur.* quòd vidi diſceptati in Magna Curia in relatione vulneris illati in perſonam Iulij Cæſaris Bianci, licet non fuerit capta reſolutio, quia Partes nòn inſtetere amplius, & Fiſcus nec curauit proſequi.

SVMMARIVM.

1 *Citatio qualiter eſſe debeat, vt valeat, et quid cōtinere debeat num. 3.*

Sed an cauſam continere debeat num. 5. Et in ciuilibus an ſit inſerendus libellus n. 7. Et an requiratur cauſa, & de iure communi n. 8.

2 *Citatio ad ſententiam debet eſſe praeiſa.*

4 *Citatio non eſt de ſubſtantia in criminalibus, & vbi Iudex procedit ex officio.*

6 *Regij Officiales delinquentes in officijs ſubditis Regijs Audientijs, per illas nec citari poſſunt ad informandum, nec vocari.*

9 *Citatio debet continere locum, qui ſi ſit inboneſtus, vel non tutus, citatus comparere non tenetur, etiam ſi promittatur ſecuritas, vel ſaluusconductus n. 10. Sed an hoc caſu ſit mittendus excuſator, & appellandum, quia locus non ſit tutus n. 11.*

12 *Citatio debet fieri cum congruo tempore dilationis, & non appoſito termino, intelligitur vt citatus congruo tempore compareat n. 13. & vide n. 17. In Regno tempus apponitur in citatione, habita ratione ad diſtantiam loci n. 14. & poſt terminum accuſantur contumacia, & quo ordine n. 15.*

16 *Citando extra Regnum aſſignantur 60. dies ad comparendum.*

18 *Citationis copia danda eſt etiam ſi citatus non petat.*

19 *Citatio in quolibet negotio, & cauſa requiritur, Sed an in notorijs nu. 20. Requiritur in ſententijs Summi Pontificis, & Imperatoris n. 21. Intellige vt n. 22. Item in cauſis ſummarijs, & in quibus proceditur omiſſo iuris ordine, & ſine figura iudicij n. 23.*

24 *Citatio an requiratur in actibus extraiudicialibus.*

Requiritur, quando tractatur de eijciendo iniuſto detentore à poſſeſſione n. 25.

In prorogatione compromiſſi n. 26. in retractatione ſententiæ n. 27. Et eo caſu quando ſit citandus Iudex, qui eam protulit n. 28.

29 *Citatio an debeat interuenire in abſolutione à iuramento.*

30 *Citatio an requiratur antequā fiat ſequeſtrū.*

Requiritur in teſtium receptione n. 31. Et quare, & an cum recipiuntur teſtes ad futuram rei memoriā n 36. vbi quando requiritur citatio de perſona hoc caſu.

32 *Citatus ad videndum iuramenta teſtium quando comparere debet.*

33 *Citatio requiritur quando producūtur inſtrumenta, & ſcripturæ ad probandum, & quare n. 34. & 72 & quando n. 35.*

37 *Citatio an, & quando requiratur in exēplatione inſtrumēts, vel priuilegij, quid ſi exēplaretur à ſubſtituto Notarij n. 38. quid ſi de conſuetudine hoc caſu citatio ſit ſublata, vt eſt in Regno noſtro n. 39.*

40 *Citatio nō requiritur quando extrahitur copia ab Archiuio.*

41 *Citatio requiritur, vt quis declaretur excōmunicatus, vel incidiſſe in pœnā ipſo iure n. 42. & in deciſione nullitatis proceſſus nu. 43. Intellige tamen, vt n 45.*

43 *Citatio Partis an &, quando requiratur cum tractatur de interpretatione reſcripti, vel priuilegij Principis.*

46 *Citatio Partis requiritur quando eſt concedenda reſtitutio in integrum.*

47 *Citatio requiritur in deſertionis cauſa declaratione, & ſententia, niſi Iudex ad quē declaret n. 48 vel cū declaratur deſerta appellatio ab interloquutoria n. 49. Et vide praxim Regni Neap. circa deſertionē appellationis n. 50.*

51 *Citatio requiritur quando eſſet diſmembranda Eccleſia.*

Item in reuocatione attentatorum n. 52.

In venditione pignoris n 53. Licet quando capiuntur non requiratur n. 54. & quare n. 55.

In delatione iuramenti ſuppletorij Parti n. 56.

57 *Citatus ad diem non iuridicam cum nō cenſeatur citatus ad diem ſequentem iuridicā, debet iterum citari, alias actus eſſet nullus.*

58 *Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, aliàs eſſet nulla, etiam ſi eſſet in fauorem illius, qui non fuit citatus, limita in decreto interloquutorio, & parui momēti n. 61. Quid ſi ſententia diffinitiua ſit facta vtraque Parte præſente n. 70.*

59 *Formula Rota Romana in citando ad ſententiam, & ad quid proſit n. 60.*

62 *Citatio ad ſententiam facta domi ſi ſemel antea fuiſſet facta perſonaliter, & citatus comparuiſſet, eſt valida.*

63 *Citatio in beneficialibus ſufficit ad audiendam ſententiā ſimpliciter eſſe Parti notificatā, in prophanis verò debet continere peremptoriū.*

64 *Citatus ad ſententiā ſi ſit infirmus debet mittere exenſatorem, & quid hoc caſu ſit probandum num 65.*

66 *Citatio ad ſententiā ſi ſit pro tali die cū clauſula, cum continuatione dierum ſequentium, & horarum quomodo intelligatur, & quanto tempore duret n. 67.*

68 *Citatio ad ſententiam non ſit in Sacro*

Conſil.

Conſ. Neapolitano, & quid fiat loco eius, & in Camera Imperiali num: 69.

71 *Citatio ſi ſit facta, quod Pars veniat ad audiendam intentionem Iudicis, & in illo termino Iudex proferat, ſententia eſt nulla.*

73 *Citatio requiritur ad dicendum contra commiſſionem, contra articulos, videndum iurare teſtes, & ad dandum interrogatoria.*

Item in oblatione, & proteſtatione facienda, eſtò quòd ſit facta in actis, n. 74.

75 *Citatio non exigitur, quando citandus eſt præſens in iudicio, quid ſi præſens ſit in iudicio pro alia cauſa num. 76.*

Neque in capiendo debitore ſuſpecto de fuga, vel receptione teſtium, vt committatur captura num. 77.

Item cùm non principaliter, ſed ſecundariò de intereſſe citandi ageretur.

79 *Citatio non requiritur cùm alicui examinatio committitur, an aliquis idoneus, & dignus ſit, & in exequutore in gratioſis num. 80.*

81 *In exequutione ſententiæ intellige vt num. 82. etiam ſi tractetur de exequutione ſententiæ, quæ fecit tranſitum in rem iudicatam n. 83.*

84 *Citatio non requiritur, quando citatus dixiſſet nolle comparere.*

85 *Exequutor Apoſtolicus non tenetur citare Partem aduerſam, & quare.*

86 *Citatio non exigitur ſi Iudex velit interdicere adminiſtrationem bonorum furioſo.*

Nec cum Iudici conſtat, defenſionem citando non competere, & ius non ſpectare num. 87.

Si tamen hoc notoriè conſtet n. 88.

89 *Citatio non requiritur vbi nulla requiritur cauſæ cognitio.*

90 *Appellans à decreto interloquutorio citari non debet, & poteſt ad vlteriora procedi abſque citatione.*

91 *Pars ſi Iudici licentiam dediſſet, vt ad omnes, & ſingulos actus etiam ſententia incluſa ſine citatione Partis procedere poſſet, citatio non exigitur in examinatione teſtium, & ferenda ſententia.*

92 *Iudex poteſt examinare articulos, an ſint impertinentes abſque citatione Partis.*

93 *Citatio non requiritur in ſpoliato, qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramentum.*

Nec in capiendo debitore ob pactum de capiendo, & conſtitutione precarij, ex quibus contra tertium poſſeſſorem non liquidato negotio, nec citata Parte captura conceditur n. 94.

In collatione beneficij n. 95.

In inſufflatione ſpiritus vitæ n. 96.

In actu, in quo terminus ad illum faciendum eſt aſſignatus n. 97.

In Clericatu demonſtrando coram Iudice laico à Clerico accuſato, vel carcerato n. 98.

In citato ſemel de perſona n. 99.

100 *Citatio non requiritur, cùm quis vigore inſtrumenti petit Familiam Curiæ, vt ab ea aſſociatur ad capiendam poſſeſſionem, quã propria authoritate capere poterat.*

Nec in permutatione, quam facit Ordinarius de Iurepatronatus ſpectante ad præſentationem Patroni laici, & quare n. 101.

Cùm teſtis declarat dictum ſuum obſcurum n. 102. quòd in vita Parte fieri poteſt n. 103.

Nec in capienda poſſeſſione vigore pacti de retrouendendo, ſi ſemel citatus, quòd retrouendat ſit renitens n. 104

105 *Teſtamentum cùm declaratur inofficioſum, legatarij non ſunt citandi.*

106 *Citatio per edictum contra quos fiat, quare ſic dicatur, & vbi affigenda nu. 107. Poteſt fieri contra vagabundum etiam Clericum, & tunc vbi affigenda num. 108. Contra latitantem n. 110.*

Non fit, quando conſtat, citandum eſſe in certo loco num. 109.

Quot teſtes in eius affixione requirantur, & quo tempore affigi debeat n. 111.

Fit etiam, quando eſt facta nominatio ad beneficium, ſiuè Iuspatronatus Eccleſiaſticum num. 112.

Eſt neceſſaria, quando aditur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij, & quare n. 113.

114 *Citatio per edictum contra intereſſe prætendentes requiritur, dùm reaſſumitur inſtrumentum, vel fit copia inſtrumenti cancellati.*

115 *Citatus per edictum, vel per contradictas dicitur fictus contumax, & refectis expenſis debet audiri, etiam contra rem iudicatam.*

116 *Abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo non debet citari per edictum, ſed citatione ordinaria.*

De Citationibus, Edictis, alijſque Reſcriptis tàm in Regno, quàm extrà Regnum. Rubrica.

Collectanea I.

AD huius Rubricæ enucleationẽ præmitto,
1 quòd ad hoc vt citatio valeat, citati nomẽ, & cognomẽ certũ eſſe debet, *Gayl. obſ. 49.*
2 *lib. 1.* & ad ſententiã debet eſſe præciſa *Rota in moderniſſimis* edita in hoc Anno 1636. *deciſ. 240.*
3 Et citatio continere debet nomen illius, ad cuius inſtantiam emanat citatio, *Puteus deciſ. 132. lib. 1. & deciſ. 212. lib. 2. idem Gayl. obſeru. 50. eod lib. 1.* vbi, quòd in criminalibus, & in
4 cauſis, in quibus ex officio Iudex procedit, nõ ſolùm non eſt de ſubſtantia, ſed debet abſque Partis inſtantia ob publicã vtilitatem citare, & in Regno inſtante, vel non inſtante Parte citationes in cauſis criminalibus expediuntur, & firmantur per Iudices, *vt in pragm. 3.* incipit *Quoniam hucuſque ſub hac eadem rubrica.*
5 Item citatio continere debet cauſam, ob quam quis citatur, *Mynſinger. obſeru. 85. cent. 5.*

Gayl. obſeruat. 51 *lib.* 1. *Vinius deciſ.* 64. *num.* 8.

6 vbi, quòd in varijs cauſis ità vidit annullatas in Regio Collaterali Conſilio, & in Magna Curia Vicariæ quam plures citationes ex defectu cauſæ, in illis nõ expreſſæ, allegat ex Deciſionarijs *Verall. deciſ.* 115 *lib.* 1. & recenſet, quòd licèt in Regijs Audiẽtijs vſurpatũ ſit vocari Regios Officiales delinquẽtes in locis ſubiectis mediãtibus Regijs literis, vt cõparere deberent pro ſeruitio Regis ipſis cõſerendo, tamen habito recurſu ad ipſum Collaterale Conſilium, ſemper vidiſſe reuocatas literas memoratas, tùm ex defectu cauſæ nõ expreſſæ, tùm etiam ex prohibitione facta eiſdem Regijs Audientijs per prædictum Regium Collaterale Conſilium de non procedendo contra ipſos Regios Officiales ad actum citationis ad informandum, vel carcerationis, inconſulto Domino Prorege, de quo latius *in noſtra deciſ. Regiæ Audientiæ Apuleæ* . . . . Et ita indiſtinctè ſeruatur.

7 Subintellige, in ciuilibus in citatione inſerendum fore libellum, quod non eſt neceſſe, ſed eſſet pro maiori cautela, cùm cauſam in genere exprimere ſufficiat, explicitè tamen, vt vtimur in hoc Regno, in quo libellus primò producitur, in quo Pars petit, quod ſibi deberi aſſerit, ſuper quo in calce, vel cum ipſius inſertione fit citatio Partis, quòd conuẽtus veniat ad dicendum, opponendum, & allegandum quid quid dicere, opponere, & allegare voluerit aduerſus petita, ex quibus Pars valeat deliberare, an velit cedere, vel contẽdere, vt in *Pragm. Regis Ferdinandi* incipit *Diſpendia litium infra de ordin. iud.*

8 Sufficit enim, vt ibi talis qualis petitio, & cauſa, & Pars valeat reſpondere, nàm de iure communi citatio etiam in ciuilibus ſine cauſa procedit, *Afflict. deciſ.* 294 *Minſinger obſeruat.* 85. *cent.* 5. referens, in Camera Imperiali ſufficere in genere cauſam exprimere, vt tradit etiam *Vrnis pract. obſeruat. tit* 59. *obſeruat.* 4. & vide *Puteum in deciſ.* 213. *lib.* 1.

9 Inſuper citatio debet continere locum, in quo citandus comparere debet, *Verall. deciſ.* 274 *lib.* 3. *Gayl. obſeruat* 52. *lib.* 1 vbi quòd ſi locus ſit inhoneſtus, vel non tutus, citatus comparere non tenetur, *cap. accedens il ſecõdo. vt lit. non conteſtat. Affl. deciſ.* 289. *Miſinger. obſer.* 43. *cent.* 2. *Rot. diuerſ deciſ.* 132. *tom.* 2.

Oportet enim, tutum eſſe locum, in quo Litigãtes, & ipſorum Aduocati, Procuratores, ſimileſque tutò conſiſtere, & ad quem tutum etiam commeare poſſint.

10 Quinimò etiam ſi concederetur ſecuritas, vel ſaluusconductus, non debet ei credere, & comparere, cùm ſit promiſſio fragilis à promittentibus *Franc. Marc deciſ* 76. *vol.* 2 im-
11 mò debet mittere excuſatorem ad allegandũ locum nõ tutum, & petere, quòd ſibi aſſignetur locus tutus, & ſi denegatur, debet appellare, *Rot. in antiquis deciſ.* 15. *&* *deciſ.* 60.

12 Item citatio debet fieri cum congruo tempore dilationis ad comparendum, & ideò in citatione Iudex, vt illa ſubſiſtat apponere debet, *Afflict. deciſ.* 124. *Caſſador. deciſ* 3. *de donat. Arumaus deciſ* 11.

13 Et etiam ſi fieret citatio abſque alio termino, intelligitur, vt citatus congruo tempore compareat, ità quòd cum quodam temperamento præſtare poſſit, *Pute dec.* 150. *lib.* 3. *Creſcent. deciſ.* 6. *de dol. & contumac. Capell. Tholoſ. dec.* 302. *Verall. deciſ.* 361. *par.* 2. *Boer. deciſ* 239.

14 Vnde meritò in hoc Regno Neapolitano ſeruatur, in citatione Iudices congruum tempus apponere, ſeruata diſtantia loci, & longinquitate itineris dicitur, quòd intra ſex,
15 vel decem dies compareat, & ipſo citãdo intimato expectetur, donec labatur vltima illius temporis hora, quo elapſo ſequenti die ſi non erit feſtiuus, incuſatur prima cõtumacia, poſtmodum labuntur tres alij dies, ſiuè feriati, vel non feriati, & quinto die accuſatur, ſi non eſt feriatus vltima contumacia.

16 Si autem citandus quis eſſet extra Regnũ, vbi degat, aſſignantur dies ſexaginta, quibus elapſis accuſantur contumaciæ ordine prædicto, vigore *Conſtitutionis Regni Edictorum.*

17 Quòd ſi citatio facta fuerit non appoſita die, qua citatus comparere debeat, intelligenda eſt, vt veniat ad primam, vel quantò citius comparere debeat, *Balb. dec* 406. *Put. dec.* 212. *lib.* 2. *Capell. Tholoſ. deciſ.* 303. *& Arumaus deciſ.* 11.

18 Item citationis copia citato dari debet, *Creſcent. deciſ.* 1. *de dolo, & cõtumac. Rot. diuerſ. deciſ.* 772. *tom.* 3. vbi diſponit, dãdam eſſe etiã ſi non petatur.

19 Citatio autem in quolibet negotio, & cauſa requiritur, *l. de vnoquoq; ff. de re iudicat.* & ità fuiſſe determinatum in Parlamento Delphinali teſtatur *Franc. Marc. dec.* 393 notant etiam *Cauale. in deciſ. Piutzanen.* 11. *Faber in deciſ. Senat Sabaudiæ* 16 *tit.* 17.

20 Ex hac tamen cõcluſione ſic firmata dubitatur, an in notorijs requiratur citatio, & affirmatiuè referunt deciſũ *Bellon. in dec. Genuenſ.* 104 *Vigel. dec.* 6. *cent.* 6. quibus non defuerunt ex Deciſionarijs cõtrarium ſentiẽtes, & quòd in notorijs non requiratur citatio voluerunt *Gram. in dec.* 36. *&* 65. *Caſſad. dec.* 5. *de pẽſion.* vbi videtur, has contrarias ſententias concordare, dùm dicit, quòd vbi conſtat competere alicui defenſionem, & cauſam, quę poſſet excuſari, quòd nototium nõ ſit, & quòd defenſio competat, & tunc citatio requiritur, aut è cõtra non competere defenſionem, & tunc citatio non exigitur, *Caſſad. dec.* 2. *tit. de iudic.*

21 Requiritur inſuper citatio in ſentẽtijs procedentibus à Summo Pontifice, vel Imperatore, aliàs ſententia illorum eſſet nulla, *Gramaticus deciſ.* 105. *Boer. deciſ.* 247. & ita obſer-

obſeruarunt *Pius V. & Sixtus V. Pontifices Maximi*, qui antequam priuarent Regno Anglico, & inueſtirent de eo Philippum Regem
22 Catholicum, Eliſabetham citarunt, & monuerunt, ſecus tamen eſt, ſi de poteſtatis plenitudine Princeps procederet, & ſententiam ferret, quia tunc abſque citatione valebit, vt voluit *Gramat. deciſ. 65.* vide etiam *Capyc. dec. 69.*
23 Itē requiritur citatio in cauſis ſummarijs, & in quibus proceditur omiſſo iuris ordine, & ſine iudicij figura, *Capyc. deciſ. 1. Cacher. dec. 79. Cartar. deciſ. Genuenſ. 21. Gratian. deciſ. Marchia 231. Milanenſ. deciſ. Sicilia 21.*
24 Item in actibus extraiudicialibus requiritur etiam citatio, vt deciſum refert *Creſcent. in deciſ. 12. tit. de priuileg.*

Contrarium tamen tenuit *Rot. in nouiſ. deciſ.* 355. & certè in actibus extraiudicialibus ſi eſſet facienda citatio, eſſet neceſſe habere poteſtatem, & Iudicem eſſe, ergo ſi fieret citatio, actus iudicialis diceretur, & in extraiudicialibus locum minimè habet citatio.
25 Eſt etenim neceſſaria citatio, quando tractatur de eijciēdo aliquo illicito, & iniuſto detentore à poſſeſſione, *Rot. in antiquis deciſ. 5. tit. de reſtit. ſpoliat. Magonius deciſ. Floren. 120. Balb. deciſ. 245.*
26 Exigitur etiam citatio in prorogatione cōpromiſſi, aliàs prorogatio eſſet nulla, *Boer. deciſ. 283.* & ita pluries fuit prouiſum in Sacro Regio Conſilio, vt per *Capyc. in deciſ. 93.*
27 Inſuper requiritur citatio Iudicis, quando tractatur de reuocatione, ſiuè retractatione ſententiæ à Iudice prolatæ, vt tenet *Boer dec. Burdegalen. 259.* vbi dicit, tunc demum citandum fore Iudicem, quando ageretur de pęna
28 Iudici infligenda pro ſententia per eum prolata, *Capell. Tholoſ. deciſ. 277.*
29 Itē citatio debet interuenire in abſolutione à iuramento, vt voluerunt *Guid. Pap. deciſ. Grationopolit. 140. & 225. Rot. in antiquis dec. 767. Gayl. obſeruat. 22. lib. 1.*

Contrariam tamē opinionem, quod in impetrāda abſolutione, ſiuè habilitatione, & relaxatione à iuramento nō requiratur citatio, tenuerunt *Afflict. in deciſ. 322. Ludouic in deciſ. Peruſin. 18. Triuiſan. in deciſ. Rot Venet. 64. lib. 1. Bellon. in deciſ. Genuenſ. 193.* & ita practicari in Curia Archiepiſcopali Neap. patet apud *Epiſcop. Rice. deciſ. 88 part. 2.*

Sed intellige, quod ſi peteretur abſolutio à iuramento quaſi præparatoria ad finem agēdi, & excipiendi tantum, ne illis obſtet iuramentum, & periurium, iſto caſu vt poſſit detegere turpitudinem contractus, & fraudem, vel quid ſimile, citatio non requiritur, & ità ſcribit *Afflict. d. deciſ. 322. & Valaſc. deciſ. 130.*
30 Requiritur etenim citatio antequam fiet aliqua ſequeſtratio, vt fuiſſe in Senatu Pariſienſi deciſum, & decretum refert *Rebuff. ad Conſtit. Galliæ tom. 3 tit. de ſequeſtr. art. 1. glo. 1* vbi dicit, hoc procedere, quādo aliquis timor ſcādali ſubeſſet, quia ſi ſcandalū nō timeretur, tūc citatio nō neceſſaria foret, *Raud in dec. 24.*
31 Neceſſaria eſt etenim citatio in teſtium receptione, quoniam examinari nequeunt, niſi parte citata ad illorum iuramenta videndum, *Gayl. obſeruat. 102. lib. 1. Cacher. deciſ. Pedemon. 79. Chartar. deciſ. Genuen. 21. Afflict. deciſ. 39. Cotta in deciſ. nouiſ. Rom. 64. lib. 1. volum. 1. Blanchet. in d. dec. nouiſ. Rom. 311. eod. lib. 1. & Fabius dec. 1. lib. 3. vol. 3. Grati. dec. Marcb. 231.*
32 Sed quod talis citatus ad videndom inductionem, & iuramenta teſtium non teneatur, niſi vltima die comparere, cum citatus debeat eſſe contumax in illo actu, voluit *Verall. deciſ. 101. lib. 1.*
33 Exigitur etiam citatio, quando producuntur inſtrumenta, & ſcripturæ ad probandum,
34 quia quoad probationem in præiudiciū Partis faciēdam Pars vocanda eſt, *Gayl. obſeruat. 107. lib 1. Rot. in nouiſ. deciſ. 10.* vbi procedit
35 præfata concluſio, ſi contra Partem in vim probationis inſtrumentorum, & ſcripturarū productio facta fuerit, ſecus ſi ad Iudicis tantum inſtructionem, vel ad alium finem, *Guid. Pap. in deciſ. 241.*
36 Inſuper requiritur citatio in recipiendis teſtibus ad perpetuam futuræ rei memoriā, qui recipi nequeunt, niſi citata parte, *Gayl. obſeruat 94.* dicens, quod quando acciderit quemlibet citari pro examinandis teſtibus ad futuram memoriam, quod Pars ſi non eſt in loco longinquo debet perſonaliter citari, ità *Miſinger obſeru. 49. cent. 4.*
37 Neceſſe eſt enim citationem adeſſe in exēplatione inſtrumenti, vel priuilegij Partis, vt voluit *Rot. in antiquis deciſ. 47. & 390.* ſi verò eſſet periculum in mora, poſſet exemplatio fieri abſque citatione, *Eadē Rot. apud Bellamer. in deciſ. 230.* quando tamen exemplatio inſtrumenti fieret ab alio Notario, vel Tabellione, qui non confeciſſet, nec rogatus fuiſſet de inſtrumento, eo enim caſu requiritur Partis citatio, *Eadem Rot. in deciſ. 10. in nouis.*
38 Quinimò abſque citatione ſufficeret fieri à ſubſtituto in locū illius *Rot. diuerſ. deciſ. 906. vol. 3.*
39 Neque requiritur Partis citatio, quando per conſuetudinē hoc eſſet ſublatum, vt optimè Parlamentum Delphinale decreuit apud *Franc. Marc. in deciſ. 70.* & in hoc Regno eſt talis conſuetudo.
40 Sic pariter non exigitur citatio, quando copia extraheretur ab Archiuio, vt tenet *de Franchis in deciſ. 207.*
41 Item citatio interuenire debet, dum petitur, quem declarari incurriſſe in excōmunicatione, ſiuè in canonē, vt fiat denūciatio, & euitetur à Xpi fidelibus, *Rot. in antiquis dec. 504. & in nouiſ. 54.*

Sic pariter dum eſt facienda declaratio, ali
42 quem incurriſſe in pœnam ipſo iure, iſta enim
declaratio non poteſt fieri ſine Partis citatio-
ne, *Capell Tholoſ deciſ.* 440

43 Exigitur enim citatio Partis, quando tra-
ctatur de interpretatione reſcripti, vel priui-
legij Principis, vt voluit *Gramat. in deciſ.* 65.

Quod limita, ſi Princeps non In iudicij for-
mam aditus, interpretatus fuerit priuilegium,
quia eo caſu non exigitur citatio, *Guid. Pap.
deciſ.* 70.

44 Requiritur etiam citatio in deciſione nul-
litatis proceſſus, aliàs declaratio non valeret,
Rot. in nouiſ. deciſ. 340.

45 Hoc tamen procedit, quando principaliter
nullitas proponitur, non autem quando inci-
denter principaliter in ea requiritur tela, &
ordo iudiciarius, & ſententia ſuper illa feren-
da habet vim diffinitiuæ, & idcirco Partis ci-
tatio neceſſaria erit, *Eadem Rot. in nouiſ. dec.*
13. *deciſ.* 37 *& deciſ* 85. *Guid. Pap in deciſ. Gra-
tionopol.* 210

46 Inſuper exigitur citatio Partis, quando cõ-
cedenda eſt in integrum reſtitutio, *Rot. in
nouiſ. deciſ* 9 dum dicit abſentem per contu-
maciam, præſupponendo citationem præceſ
ſiſſe, *Guid. Pap deciſ Grationop.* 143.

47 Item oportet interuenire citationem in
legitima probatione effectualis deſertionis
cauſæ, & in ſententia lata ſuper deſertione ip-
ſius appellationis, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 424.

48 Secus tamen eſt, ſi declaratio fieret per Iu-
dicem, ad quem fuit appellatum, quæ appella-
tio ſit deſerta, tunc enim non exigitur Partis
citatio, *Caſſad. dec.* 6 *de cauſ poſſeſſ & propriet.*

49 Nec enim Partis citatio exigitur in deſer-
tione appellationis ab interlocutoria, vt vo-
luit *Seraphin. in deciſ* 300. & in hoc Regno
50 Neapolitano habemus practicam, quod Iudex
ad quem videat, quo tempore ſit appellatio
introducta, & videns, deſertam eſſe appella-
tionem, per ſuum decretum pronunciat de-
ſertionẽ appellationis, quod decretum non
legitur, ſed expeditur per prouiſiones directas
Iudici à quo fuit appellatum cum inſertione
decreti, & ordinat, quod ſtante appellationis
deſertione, ſuam exequatur ſententiam, & ità
quotidie ſeruatur *per Ritum M. C. V.* 294. &
arbitror ideò non legi decretum, quaſi non ſit
Iudex, cùm per deſertionem Iudex ad quem
non ſit Iudex, ſed ipſo iure cauſa reuertitur ad
Iudicem à quo fuit appellatum, *Gayl. obſeruat.*
137. *lib.* 1.

51 Item quando eſſet diſmembranda Eccleſia,
debet citari, & vocari Rector, vel Beneficia-
rius ipſius Eccleſiæ, *Rot. in nouiſ. in deciſ.* 229.
52 etiam in reuocatione attentatorum, licet fiat
reuocatio in præiudicium tertij, quia ille etiã
eſſet citandus, *Rot in antiq. dec* 85. *& dec.* 400.

53 Inſuper in vẽditione pignoris, quando cre-
ditor vellet vendere rem pignoratam, debet
citari debitor, & ſic in venditione pignoris re-
quiritur citatio Partis debitricis, *Affl dec.* 358.
54 *Guid. Pap deciſ.* 329. licet quando capiuntur,
nulla Partis citatio exigatur, *Gama in deciſ.
Luſitan* 203.

55 Et ratio eſt, quia captura illorum fit per or-
dinem Iudicis oretenus in cauſis modici mo-
menti, vel per literas exequutoriales, ad inſtã-
tiam Partis per Iudicem relaxatas, & expe-
ditas, & tales literæ exequutoriales loco sũt
citationis, cum Iudicis mandato, atque autho-
ritate per actum iudicialem capiantur, quan-
do verò venduntur, vel Parti adiudicantur,
tunc citatio neceſſaria eſt, quia tractatur de
alienatione totius dominij, & ità loquitur
Balb in deciſ. 180. *Faber deciſ.* 12. *tit.* 2.

56 Citatio tamen debet interuenire, dum de-
ferendum eſt iuramentum ſuppletorium Par-
ti, *Capyc. in deciſ.* 35. & ſi quis citatus fuerit ad
57 diem minimè iuridicam, cùm non cenſeatur
citatus ad diem ſequentem iuridicam, qua die
ſequenti iuridica ſi actus fieret abſque noua
Partis citatione erit nullus, & ideò requiritur
alia citatio ad validitatem actus, *Rot. in nouiſ.
deciſ.* 172. vbi dicit, illam citationem primam
circumductam eſſe, & ideò aliam nouam re-
quiri, voluit etiam *Guid. Pap. in deciſ.* 542.

58 Eſt etiam neceſſaria citatio ad ſententiam
proferendam, aliàs eſſet nulla, *Rot. in antiq.
deciſ.* 369 *& in nouiſ. deciſ.* 48. vbi etiam ſi eſ-
ſet in fauorem illius, qui non fuit citatus, quia
adhuc ſententia eſſet nulla *Afflict. deciſ* 379.

59 Et ſigna, quòd quando in Rota Romana
ſit citatio ad ſententiam, dicere ſolent, ad cõ-
cludendum, & audiendam ſententiam, nihilo-
minus cùm hoc de iure cautum non reperia-
tur, niſi de ſtylo, ſufficiet tamen ſi citatio dice-
ret ad ſententiam, vt voluit *Creſcent. deciſ* 3.
60 *tit. de dol. & contumac.* ſed tamen factà cita-
tione ad ſententiam cum illis verbis, ad con-
cludendum, deſeruiet, quod nõ poſſet per Iu-
dicem concluſio reuocari, *vt per Bellamer. in
deciſ.* 55. *&* 57.

61 Hæc tamen citatio ad ſententiam non re-
quiritur in ſententia, & decreto interlocuto-
rio in fauorem abſentis prolato, vel ſit parui
præiudicij, quæ prolata abſque citatione vali-
da eſt, *Gayl. obſeruat.* 109. *lib.* 1. & etiam ſi cita-
62 tio facta fuiſſet domi ad ſententiam, ſi ſemel
fuiſſet antea perſonaliter citatus, & ſemel cõ-
paruiſſet, citatio eſſet valida, *Rot. in antiq. dec.*
396. *& in nouiſ. dec.* 48. quos confirmauit iterũ
Rota apud Puteum in deciſ. 279. *lib.* 2. *Verall.
deciſ.* 117. *lib.* 1.

63 In beneficialibus autem ſufficit, talem cita-
tionem ad audiendam ſententiam ſimpliciter
eſſe Parti notificatam, in profanis verò debet
cõtinere perẽptorium, *Rot. in nouiſ. dec.* 145.

64 Sed quando citatus ad ſententiam eſſet in-
firmus, debet mittere ad denunciandum infir-
65 mitatẽ, *Balb. deciſ.* 16. & non ſolùm eſt probã-

dum

dum impedimentum, ſed quòd ob dictum im-
pedimentum ſtetir, quòd verè comparuiſſet,
idem Balb. in deciſ. 346.
Si tamen citatio ad ſententiam eſt pro tali
66 die cum clauſula, *cum diebus, & horis ſequen-
tibus*, intellige, quod debet proferri illo die,
vel alio immediatè ſequenti, aliàs ſi proferre-
tur alio die, vigore dictæ clauſulæ nimium va-
gæ, & incertæ eſſet ſententia nulla, & ideò re-
quiritur noua citatio, quia illa clauſula indu-
ceret quandam ſeruitutis ſpeciem, vt obliga-
ret omni die ibidem adeſſe, *Creſcent. deciſ.* 11.
tit. de dol. & contumac. Mohedan. deciſ. 4. *tit. de
teſtibus, Puteus deciſ.* 258. *lib.* 1. *& deciſ.* 152.
lib. 2. *Viuius deciſ.* 154. *Verall. deciſ.* 108. *lib.* 1.
& deciſ. 274 *&* 293 *lib.* 3.
67 Attamen, quòd ſimilis citatio ſubſtineatur
ſaltem duobus diebus, voluit *Rot. Diuerſ. in
deciſ.* 311. *vol.* 1.
68 Hæc autem citatio ad ſententiam non fit
in Sacro Regio Conſilio Neapolitano, ſed tā-
tummodò concluſo proceſſu ad Partis inſtā-
tiam fit monitio, ſiuè mandatum per Conſil.
cauſæ Commiſſarium ad dicendum, & allegā-
69 dum, *Afflict. deciſ.* 281. & hoc ſimiliter ordine
quaſi ſimili eſt in iudicijs, & ſententijs Came-
ræ Imperialis, in qua non fit niſi vnica citatio
ad totam cauſam, & ex illa proceditur ad diffi-
nitionem, *Gayl obſeruat.* 109 *lib.* 1.
70 Licet nec obſtaret, quòd ſententia eſſet la-
ta abſque tali præuia citatione, vtraque Parte
præſēte, quia valeret ſētētia, *Balb. in dec.* 409.
71 Sed quid ſi eſſet facta citatio, quòd Pars ve-
niat ad audiendam Iudicis intentionem, & Iu-
dex det in illo termino ſententiam, an ſenten-
tia valebit, deciſū fuit negatiuè, quia eſſet abſ-
que citatione, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 342.
72 Eſt etiam neceſſaria citatio in productione
inſtrumentorum, & ſcripturarum in cauſa,
quia dicunt eſſe ex ſubſtantialibus, *Bellamer.
deciſ.* 27. *Caſſad. deciſ.* 8 *de reſcrip. Verall dec.* 99.
lib. 2. *& deciſ.* 117. *lib.* 3. *Caualcan. in deciſ. Fi-
uizanen.* 21. *par.* 1. quos ſequitur *Viuius in
deciſ.* 118.
73 Item debet interuenire citatio ad dicendū
contra cōmiſſionem, contra articulos, viden-
dum iurare teſtes, & ad dandum interrogato-
ria, *Rot. diuerſ. deciſ.* 64. *tom.* 1. *poſt Caſſad. in
deciſ.* 1. *tit. de except. Verall. deciſ.* 125. *lib.* 3.
74 Requiritur etenim citatio in oblatione, &
proteſtatione facienda, eſto quòd ſit facta in
actis, *Caſſad deciſ* 7. *tit. de appellat. Caſar de
Graſſ. in deciſ. Rot. Rom.* 328 *lib.* 1. *vol.* 1.
Non ab re, & extra materiam eſſet adduce-
re hic multos caſus, in quibus citatio minimè
neceſſaria eſt, cùm ſupra plures alios retule-
rim, in quibus exigi citationem latè patuit.
75 Principaliter ſciàs igitur, quod citatio non
exigitur, quando citandus eſt præſens in iudi-
cio, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 10. *& deciſ.* 372. *Gayl.
obſeruat.* 48. *& obſeruat.* 51. *lib.* 1. *Miſinger.
obſeruat.* 6. *cent.* 6 *Coler. in deciſ. German.* 103.
76 *& deciſ.* 142. *Balb. deciſ.* 372. ſed præſens in
iudicio pro alio cauſa debet citari, *Capye. dec.*
34. *num.* 8 & quando eſt actus, qui non citato
nullum affert præiudicium, enim inde damnum
aliquod non patiatur, non eſt neceſſaria cita-
tio, *Balb. in deciſ.* 258.
77 Neque requiritur citatio in capiendo de-
bitore ſuſpecto de fuga, in quo fiunt duo ſin-
gularia, vnum quòd proceditur ad capturam
perſonæ, & eſt realis citatio, alterum verò
quòd recipiuntur teſtes, vt poſſit captura cō-
mitti, & abſente, & non citata Parte fieri poſ-
ſunt, *Vigel. deciſ.* 7. *cent.* 6.
78 Sic etiam non requiritur citatio, vbi prin-
cipaliter de præiudicio eius, qui citandus nō
eſſet, ſed ſecūdariò, acceſſoriè, & in conſequē-
tiam ageretur, *Capye deciſ.* 107.
79 Nec exigitur citatio aliqua, cùm alicui exa-
minatio committitur, an aliquis idoneus, &
dignus ſit, puta ſi idoneum, & dignum repe-
rient, *Rot. in antiquis deciſ.* 685. vbi dicit, quòd
ea verba monitionem, non conditionem ſa-
80 piunt, & ità in ſimili exequutore in gratioſis
vocationē Partis nō requiri ſcripſit *Bellamer.
deciſ.* 4.
81 Item nec requiritur citatio in executione
ſententiæ latæ, vt voluit *Rot. in nouiſ. in deciſ.*
183. *& deciſ.* 155. *Guid. Pap. in deciſ Gratianop.*
329 *Vigel. deciſ.* 12. *cent.* 6. quod procedit, dū-
82 modo fiat exequutio ſuper illa re, ſuper qua
eſt prolata ſētētia, *Rot. in antiq. dec.* 73. *Caſſad.
deciſ.* 6. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* vbi teſtatur
83 de communi, & etiam ſi tractatur de execu-
tione ſententiæ, quæ fecit tranſitum in rem
iudicatā, ſine citatione aliqua exequi poteſt,
Rot in nouiſ. deciſ. 149.
84 Inſuper non eſt neceſſaria citatio, quando
citatus dixiſſet nolle comparere, quia tunc
vlterius citandus non erit, *Rot. in nouiſ. deciſ.*
49. *Vigel. deciſ* 21. *cent.* 6. *Boer. deciſ.* 206.
85 Executor Apoſtolicus nec etiam tenetur
citare Partem aduerſam, quia cùm ſit merus
exequutor non procedit per viam diſcepta-
tionis, & ita decreuit *Rot. Rom. in nouiſ.
deciſ.* 349.
86 Nec exigitur citatio, dū Iudex velit inter-
dicere adminiſtrationem bonorum furioſo,
vel lex ipſo iure interdicat, illum citare non
tenetur *Chartar. in deciſ. Genuenſ* 93.
87 Item nec eſt neceſſaria citatio, cùm noto-
riè conſtat Iudici citando, aliquam defenſio-
nem non ſpectare, ac nullum ei ius compete-
re, *Afflict. deciſ.* 182. *Gramat. deciſ.* 65. *Rot. in
nouiſ. deciſ.* 58. *Maſtrill. in deciſ. Sicilia* 82.
88 Et nota contrarium, ſi non eſſet notorium,
quia ad hoc vt poſſit procedi Parte non cita-
ta contra eam, cui conſtet defenſionem, vel
ius nō competere hoc debere, notorium eſſe,
89 *Balb. deciſ.* 258. & in cauſis, in quibus nulla
requiritur cauſæ cognitio, nec etiam requiri-
tur

tur aliqua citatio, *Gama deciſ. Luſitan.* 60.

90 Inſuper appellans à decreto interloquutorio amplius citari non debet, & poteſt ad vlteriora procedi abſq; citatione, *Rot. in nouiſ.*

91 *deciſ.* 93. & quando Pars licentiam Iudici dediſſet, vt ad omnes, & ſingulos actus, etiam ſententia incluſa, ſine Partis citatione procedere poſſet, quia non ſolùm teſtes, Parte non citata, ſed etiam expedire cauſam, & ſententiare ſine citatione poſſet, *Rot. diuerſ. deciſ.* 415.

92 *vol.* 1. & Iudex examinando articulos, vtrum ſint pertinentes, vel impertinentes, non debet citare, quia examinare poteſt abſque citatione, *Rot. in nouiſ deciſ.* 93.

93 Neque requiritur citatio in ſpoliato, ſecũdùm caſum *in cap. fin. de eo, quod met. cauſ.* qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramẽtũ, Partis citatione nulla exacta, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 157 *Eadẽ in antiquis deciſ.* 409. *Bellamer. deciſ.* 579.

94 Item in capiendo debitore ob pactum de capiendo, & conſtitutione præcarij, ex quibus contra poſſeſſorem tertium, negotio non liquidato, non citatum captura conceditur, *Guid. Pap. in deciſ. Gratianop.* 159.

95 Inſuper nec in collatione beneficii, in qua Partis alicuius citatio non exigitur, *Rot. diuer. deciſ.* 309. *volum* 1. & beneficium ſaltẽ debet vacare de iure, licet nõ vacet de facto, vt voluit *Bellamer in deciſ.* 85.

96 Nec etiam exigitur citatio in inſufflatione ſpiritus vitæ, quam facit Princeps, cauſæ in ſtantia perempta, *Capyc. deciſ.* 165.

97 Neque pariter eſt neceſſaria citatio in actu, in quo terminus ad illum faciendum eſt conſtitutus, & aſſignatus, quia ſi à ſtatuto, ſtatutum infra terminum fiat abſque citatione, ſtatuto ſatisfactum erit, ita *Caſſad. deciſ.* 2. *tit. de penſ.*

98 Inſuper quando Clericus reperitur carceratus à Iudice Laico accuſatus de delicto, volens enim oſtendere ſe Clericũ, & de clericatu docere, Pars citanda non erit, quia clericatus cùm ſit docendus coram Epiſcopo, corã Laico nõ dicitur fieri in vim plenæ probationis, ſed potius inſtructionis, *Guid. Pap. deciſ.* 138. *Rot in nouiſ dec.* 202 *de Franch. dec.* 329.

99 Nec etiam in illo, qui citatus fuit de perſona prima vice, quia etiam ſi poſtmodum aliæ citationes requirerentur, amplius citatio non exigitur, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 33.

100 Item cùm quis vigore inſtrumenti peteret familiam Poteſtatis, vel Officialis, vt ab ea aſſocietur ad capiendam poſſeſſionem, quam propria authoritate capere poterat, idque ſine Partis citatione, *Afflict. deciſ.* 326. *Viuius deciſ.* 44. *& deciſ.* 177.

101 Nec in permutatione, quam facit Ordinarius de iurepatronatus ſpectante ad præſentationem Patroni Laici exigitur citatio, quia ſpreto, non vocato, nec citato patrono permutatio valida eſt, *Rot. in nouiſ. dec.* 307. *Gui d. Pap. deciſ.* 374. *Capell. Tholoſ. in deciſ.* 167. *Bellamer. deciſ.* 87. *& deciſ.* 177.

102 Inſuper cùm teſtis primo loco examinatus, & poſtmodum dictum ſuum obſcurum declarare vellet, in tali declaratione citatio Partis non eſt neceſſaria, *Caſar. de Graſſ. in dec Rom.* 592. *lib* 1. *volum.* 1. vbi dicit, etiam inuita Parte

103 hoc fieri poſſe, & etiã quando cauſa eſt deuoluta per appellationem non requiruntur tres, vel quatuor citationes, quæ per Audientiam fieri ſolent de ſubſtantia cauſæ, quamuis eſſent ad benè eſſe, quia deuolutio vim habet citationis, *Rot. in antiquis deciſ.* 8. *Rot. diuerſ. deciſ.* 1008. vbi dicit, vnicam ſufficere, *Verall. deciſ.* 107. *lib.* 1.

104 Nec in illo, qui obtinuit decretum, quòd fiat retrouenditio per emptorem vigore pacti, & ipſo per citationem interpellato, vt veniret ad conficiendum inſtrumentum rerrouenditionis, ſiuè retractus, ſeruata forma decreti, vel ſententiæ, quia in caſu renitentiæ datur authoritas capiendi poſſeſſionem, & aſſociatio ſine alia citatione conceditur, *Magonius deciſ. Florent.* 120.

105 Denique non requiritur citatio, quando declaratur teſtamẽtum inofficioſum, eo enim caſu legatarij non ſunt citandi, *Balb. dec.* 245.

106 Pro coronide autem *Conſtitutionis Regni* incip. *Edictorum* ſcias, quòd citatio per edictum fit contra intereſſe prætendentes, dicuturque per edictum, quia præponitur in albo, ſiuè in muro, vt fieri ſolebant Prætorum edicta, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 367. nec illa eſt difficilis *Rota diuerſ. in moderniſſimis de hoc Anno* 1636. *deciſ.* 65 *num.* 21.

107 Nota tamen, quòd talis citatio debet affigi poſt illius publicationem in albo, ſiuè in locis vicinis citato, in quibus veriſimiliter citãdi notitiam habere poſſint, *Caſſador. deciſ.* 4. *tit. de dol. & contumac. & deciſ.* 1. *tit. de appellat.* & non ſolùm debet legi ſimilis citatio, & publicari in vno loco, ſed in pluribus, ſaltem duobus, vel tribus, & ità voluit *Rot. in nouiſ. deciſ.* 79. & in antiquis *deciſ.* 522. *Gayl. obſeruat.* 57. *lib.* 1. vbi inquit, in Camera Imperiali dari ſupplicem libellum, in quo exprimere debet Pars ſupplicans ad minus tria loca vicina domicilio citandi, vel quòd hoc ſit in Cancellaria facturus, deſiere tamen affigi, & affixam dimitti, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 223. *Rot diuerſ. deciſ.* 260. *&* 268 *tom.* 3. *Bellamer. deciſ.* 538. & non ſolùm hæc citatio requirit affixionẽ, ſed etiã, vt relinquatur copia Parti, aliter eſt nulla, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 223. *Verall. dec.* 109. *lib.* 1. *Rot. diuerſ. deciſ.* 773. *part.* 3.

108 Poteſt etiam hæc citatio fieri contra vagabundum non habentem Ciuitatem permanentem, nec certum domicilium, quia tunc publicatur, legitur, & affigitur in loco, vbi vagabũdus conuerſari ſolebat, & ſi eſt Clericus, in val-

in valuis Eccleſiæ, *Gayl. lib. 1. obſeruat. 57. Verall. deciſ. 117.*

109 Sed non fit citatio per edictum, quando conſtat, citandum eſſe in loco certo, *Gama in deciſ. Luſitan. 237.*

110 Proceditur etiam per hanc citationem contra latitantem, ne citatio ad ipſius notitiam perueniat, *Rot. in antiquis deciſ. 753.*

111 Sed aduerte, quòd dum iſta edictalis citatio affigitur, debent eſſe duo, vel tres teſtes, *Rot. diuerſ. deciſ. 1016. vol. 3.* nec ſufficit, quòd affigatur Eccleſiæ, niſi dicatur tempore celebrationis diuinorum, & vbi erat populi multitudo, *Eadem Rot. deciſ. 157.*

112 Et hæc citatio per edictum fit etiam, quando facta eſt nominatio ad beneficium ſiuè iuſpatronatus Eccleſiaſticum, antequam electus confirmetur, proponitur enim edictum, vt ſubijciatur examini, & eligetur magis idoneus, *Cotta in deciſ. 48. Seraphin. deciſ. 481. Viuius in deciſ. 309.*

113 Eſt enim neceſſaria citatio per edictum, cùm accipitur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij, iuxta *l. fin. C. de iur. delibar.* quia ſi eo caſu creditores certi ſunt citandi, tamen incerti, & incogniti citandi ſunt per edictum, *Surd. deciſ. Mant. 5. Puteus deciſ. 267. lib. 3.*

114 Intellige tamen primam concluſionem, citationem Partis ſaltem per edictum contra intereſſe prætendentes requiri, dum reaſſumitur, vel vt copia inſtrumenti cancellari, *Capel. Tholoſ. dec. 417. Rot in nouiſ. dec. 10.*

115 Et ſcias, quod citatus per edictum, vel per contradictas, dicitur fictus contumax, & ideò refectis expenſis debet audiri, etiam contra rem iudicatam, *Verall. deciſ. 118.*

116 Denique abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo, non debet citari per edictum, ſed citatione ordinaria, *Gama in deciſ. Luſitan. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Citatio extra territorium non valet, & quid ſeruetur in praxi.*
2 *Territorium habet obedientiam Domini intra illud, & non extra.*
3 *Cauſa efficiens eſt inſpicienda.*
Cauſa finita, infinitum producere effectum non poteſt ibid.
4 *Iudex extra territorium ſuum confiſcare prohibetur, vel ſaltem non apprehendere bona.*
5 *Poſſeſſio dari non poteſt a Iudice extra eius territorium.*
Iudex ordinarius extra ſuum territorium ius non dicit ibid.
6 *Epiſcopus egrediens ſuam Diœceſim habetur pro priuato, & ideò iuriſdictionem ibi exercere nequit, niſi ſit iuriſdictio voluntaria.*
7 *Vicarius poteſt concedere literas dimiſſoriales extra eius Diœceſim.*
8 *Acta facta ex citatione nulla non tenent.*
9 *Citari quando quis poſſit extra territorium, & num. 10.*

De Citationibus, &c. Prag. I.

Collectanea II.

1 CVm nulli liceat, &c. Statuit, nè in alieno territorio, iuriſdictio exerceatur in aliquẽ, ibi *Commorantem citando*, & ita *Franc. Marc. deciſ. 401. & 724. volum. 1.* & vide *Gayl. obſeruat. 48. & 56. lib. 1, & Miſinger. obſeru. 3. cent. 6.*

Hinc praxis inoleuit in Regno, vt dentur literæ rogatoriæ Iudici, in cuius iuriſdictione reperitur citandus, vt velit illum citari facere, & ſimiliter licentia quæritur, vbi eſſet faciẽda captura reorum, vel debitorum in alieno territorio, vt ſeruatum ſcimus in Curia Archiepiſcopali Barenſi, dum voluiſſet capere quendam Clericum reum in aliena Ciuitate.

Et hoc non ſine cauſa, quia territorium habet obedientiam Domini intra illud, extra
2 verò non paretur, nam extra territorium ſuũ quis non iubet, & impunè nõ paretur Iudici præcipienti extra territorium, *l. fin. ff. de iuriſdict. omn. Iudic. cap. 2. de conſtit. in 6.*

3 Ratio eſt, quia virtus potentiæ cauſæ efficientis inſpiciẽda eſt, vt poſſit operari in paſſum, & ſuſcipientem materiam, cùm nequeat cauſa finita infinitum producere effectum, & ſicut limitatur potẽtia, ita & effectus potẽtiæ *l. ſi rogator ff. de adopt.* quarè meritò in facto in quadam inferiori Curia, Me votãte, fuit deciſum, Iudicem extra territorium non poſſe
4 confiſcare, & ſaltèm non apprèhendere bona, vt pariter nequit exequutio realis extra iu-
5 riſdictionem fieri, nec miſſio in poſſeſſionem valet, & Iudex ordinarius extra territorium ius non dicit, *cap. 19. quæſt. 2.*

6 Et Epiſcopus egrediẽs Diœceſim ſuam habetur pro priuato, *l. 3. ff. de offic. Præſid. Grat. deciſ. Marcb. 98.* vbi quòd ideò prohibetur iuriſdictionẽ exercere extra ſuam Diœceſim ex *cap. Epiſcopum 9. quæſt. 2.* niſi agatur de iuriſdictione voluntaria, quam exercere non prohibetur, vnde refert concluſum, etiam Vicariũ poſſe cõcedere literas dimiſſoriales ex-
7 tra ſuam Diœceſim, cùm enim ſit voluntariæ iuriſdictionis, quemadmodum Epiſcopus valet exercere, ita & Vicarius, vbi tamẽ ſic mãdaretur ab Epiſcopo.

Ex quibus in facti contingentia dicebam, ex
8 citatione facta in alieno Territorio omnia inde ſequuta eſſe nulla, nam citatio ſi eſt nulla, omnia inde ſequuta ſunt nulla, & proceſſus, non valet *Afflict. deciſ. 124.* vide quæ diximus *Forenſ. quæſt. 35. par. 2.* vbi diſcuſſimus, ſi citatus extra territorium, nõ præcedente Ordi-

nary

Digitized by Google

priuilegij, illudque exhibere debent, nàm priuilegium non eſt qualitas proueniens à natura, & propterea debet probari ab eo, qui in illa ſe fundat, qualem enim quis ſe facit, talem ſe probare debet *cap. inter dilectos de fide instrumentorum, Cacher. deciſ.* 144. Et latiſſimè *Ill. D. Ricc.* multa huius farinæ cumulans *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap.* 108. *&* 211. *part.* 1. & vide adducta *in prag.* 3. *de commiſſarijs, & exequutoribus*, vbi plura habes hùc concernentia.

5 Ex quibus meritò in facti contingentia dicebam, impetrantem, qui dicit ſe Clericum, vel ritè ordinatum debere hoc probare, & in praxi rationabiliter videmus, quòd is, qui in libello deduxit qualitatem, debet eam probare, maximè quando eſt cauſa iuriſdictionis, intantum, quòd eſt regulare, vt omnis qualitas in facto conſiſtens debeat probari.

7 Sed pro ornatu quæro, quis dicatur exter, & reſpondeo, exterum dici propriè, qui natus nō eſt in loco, etiam ſi originem paternam haberet, quia licet quoad originem paternam dicatur oriundus ex loco paterno, tamen remanet exter, & forenſis, quando origo eſt deſerta per translationem domicilij ad alium locum diuerſæ iuriſdictionis.

8 Vel meliùs dicas, exterum de Ciuitate dici illum, qui in ipſa Ciuitate non eſt natus, nec ibi habitat, nec illic eſt allectus per priuilegium, quod probo, nam ciuis quis dicitur
9 per natiuitatem, per domicilium, & per allectionem, vt fusè diximus *in pragm.* 1. *infra de immunitatibus Neap.*

Vnde notare debes, quòd ſi quis non eſt natus in hac fideliſſima Ciuitate, verùm hic habitat, vel eſt allectus, poteſt ad eius inſtantiam facere expedire citationes extra Neapolim, non expreſſa cauſa priuilegij fori in ipſa citatione, vt hic mandat *pragmatica*.

10 Et ad mentem *pragmatica* reminiſcaris, dici exterum nobilem, vel diuitem ementem, vel fabricantem domunculam in hac Ciuitate Neapolis, vt in facto decidit Regia Camera Summariæ, referēte *Præſide Mormile*,
11 nam licet quis per emptionem, vel ædificationē domus in hac Ciuitate efficiatur ciuis,
12 vt *in Prag.* 1. *de immunit. Neap.* tamen hoc nō debet procedere in nobile emente domunculam, quæ non venit appellatione domus ex *Boer. in dec.* 230. vnde ementem domunculam non conueniri iure prothomiſæos aliquando reſpondi requiſitus, quod nota ad ornatum *Conſtitut. Regni Sancimus*, cùm de minimis nō ſit habenda ratio.

13 Vltra quòd eſt attendenda cauſa *in d. prag.* expreſſa, ſcilicet habitationis, quę quidem fieri nequit per nobilem, vel diuitem in domuncula non ſufficienti, in quo arbitror Iudicis arbitrium debere eſſe magnum in conſideranda conditione habitantium, vt ſit congrua habitatio eius conditionis, nàm ſi erit perſona mediocris, mediocri habitatione contentus erit, non ſpatioſa, vt inquit *Tex. in l.* 4. *ff. de vſu, & habitat.* ibi *Quid enim ſi tam ſpatioſæ domus vſus ſit relictus homini mediocri, vt por-*
14 *tiuncula contentus ſit*. Ita ſimiliter conſideranda erit qualitas perſonæ nobilis, vel diuitis, quibus in magnis domibus, & palatijs
15 conuenit habitare, ex quo dari nobilibus videmus Palatium Curiæ, & totam Ciuitatem pro Palatio loco carceris, teſte *Gramat. in deciſ.* 14.

SVMMARIVM.

1 *Clericorū appellationē qui veniant & n.* 3. *Qui ſint clericatus gradus num.* 2.
4 *Clerici ſaluatici vti adſcripti ſeruitio Eccleſiarū gaudent priuilegio fori, non autē Canonis.*

De Clericis, ſeù Diaconis ſaluaticis. Rubrica.

Collectanea I.

1 CLericorum appellatione in lata ſignificatione nedum venire Clericos primæ tonſuræ *ad tex. in cap. Cleros* 21. *diſtinct.* cum adductis *per Mart. deciſ. Piſan.* 24. & in minoribus, ac maioribus ordinibus cōſtitutos *cap. Clerici* 72. *diſtinct. cap. de perſona in fin* 11. *qu.*
2 ſed generaliter omnes, qui in Eccleſia Dei deſeruiūt, quorum gradus ſunt Oſtiarius, Lector Exorciſta, Acolitus, Subdiaconus, Diaconus, & Præsbyter *cap. duo ſunt* 12. *quaſt.* 1. *& cit. cap. perſona, Rot. in Mediolan. iuriſpatronatus coram R.P. Dunozetto*, vbi quòd in ſtricta ſignificatione nō comprehenduntur Clerici in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, vt Abbates, Archidiaconi, & ſimiles, nec Canonici *Franc. Marc. deciſ.* 1124. nec Regulares, licet benè in materia fauorabili *Put. deciſ.* 92. *lib.* 3. *Mar. Antonin. reſol.* 112. *caſ.* 63. *lib.* 1. dicēs *caſ.* 50. quòd in materia indifferenti, & lata ſignifi-
3 catione cōprehendūtur Clerici Sæculares, & Regulares, & tali ſub Clericorum appellatione venire Canonicos Regulares, vt in facto, me patricinante, extitit iudicatum.

4 Clerici autem ſaluatici vti aſsumpti ſeruitio Eccleſiarum, perſonæ Eccleſiaſticæ ſunt gaudentes priuilegio fori, non autem Canonis, vt de his, & pluribus alijs articulorum in tali materia deciſionibus ſatis practicis ediſſerit nouiſſimè *Illuſtriſſimus Præſul. Riccius in praxi fori Eccleſ. par.* 4. *toto tit. de Cleric. ſaluatic. reſolut.* 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. *&* 231. ibi recurras, nec pigebit, ſat ſit locum indicaſſe.

Et de Diaconis perquiras apud *Graff. deciſ. aur. lib.* 1. *par.* 2. *cap.* 9. *n.* 7. & *Mar. Anton. var. reſol. li.* 3. *reſol.* 16. vbi quòd licet in caſu neceſ-

ſitatis

ſitatis illi liceat baptizare, id ſollemniter agere nequit, & vide *Sair. deciſ.1. & 2. de Cleric. excom.miniſtr.* qui in *deciſ.7. de offic. deleg.* vbi quòd prædicandi munus illis non eſt conceſſum ratione officij, nec illud vt proprium tribuitur, addo *tex. in cap. adycimus* 16. *quæſt.* 1. licet id poterit concedi ab Epiſcopo, quo in caſu ſubintrat diſpoſitio *cap. perlectis*, ibi *prædicare* 25. *diſtinct. & cap. in ſancta*; ibi *ad prædicationis officium* 92. *diſtin.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici coniugati à functionibus Fiſcalibus non ſunt immunes, quid mortuis vxoribus num.4.*

2 *Huiuſmodi Clerici obligantur ad ſolutionẽ collectarum, Datiorum, Gabellarum, & ſubire munera Vniuerſitatum n.3.*

5 *Clerici coniugati vt gaudeant quid requiratur, & an gaudeant declinatoria fori in merè ciuilibus n.6. & 8. vbi ciuiliter ex crimine agetur n.7. an in liquidatione inſtrumentorum num.12.*

9 *Clerici coniugati gaudent fori priuilegio etiam in ciuilibus, ſi ita in loco exiſtat conſuetudo.*

10 *Clericum coniugatum habere qualitates* Conc. Trid. *ad finem gaudendi fori priuilegio ſecularis, an Eccleſiaſticus cognoſcat.*

11 *Clerici coniugati cognoſcuntur ab Eccleſiaſtico & ſi eorum vxores commiſerint adulterium, & cum eis habitent, & ſint reconciliati,*

13 *Clerici coniugati nobiliter viuentes non ſoluũt Vniuerſitati ſolutionem capitis, vulgo* lo pagamento della teſta.

De Clericis, &c. Pragm.I.

Collectanea II.

1 NVper, &c. Diſponit, Clericos coniugatos fori competentia ſemper ſalua à functionibus Fiſcalibus nõ eſſe immunes.

2 Adde pro corroboratione *Guid. Pap. deciſ.* 381. *n.*2. & ibi *Addent.* quatenus iuxtà receptã *DD.* opinionẽ aſſentitur, huiuſmodi Clericos obligari ad ſolutionem collectarum, Datiorũ, & Gabellarum, quoniam quoad duo, tantùm clericali fruũtur priuilegio, ſcilicet fori, & *Canonis ſi quis ſuadente* 17. *q.*4. vt in vulgat. *cap. vnic. de Cleric. coniug. in* 6. *Graſſ. deciſ. aur. par.* 1. *lib.*2. *cap.*49. *nu.*29. *Valaſc. deciſ.*44. *Bernar. Greu. in deciſ. Camer. Imperial. lib.*1. *cõcluſ.*37. *conſider.*1.

3 Indè illi coguntur ſubire munera Vniuerſitatum *Ill. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 169 *par.*3. iuxtà quam opinionẽ annis elapſis fuerunt expeditæ proiſiones per Collaterale Conſilium ad inſtantiã Vniuerſitatis Aliani Prouinciæ Baſilicatæ contra Leliũ de lo Iodice Clericum coniugatum, qui fuit adſtrictus ſindicatus officium gerere.

4 Modifica tamen diſpoſitionem *pragmaticæ* reſpectu Clericorum coniugatorum, quibus mortuæ ſunt vxores, nam ipſi eximuntur ab onere ſoluendi tales functiones Fiſcales, vt in terminis tutati ſumus *forenſ. quæſt.86. part.* 1. ea palpabili ratione, quia tales mortuis vxoribus recuperant omnia, & ſingula priuilegia, quæ non coniugatis Clericis competunt *Aufrer. in deciſ. Capel. Tholoſ.* 104.

5 Quatenus autẽm ſpectat ad fori priuilegiũ illis ſpectans iunge *Concil. Trid. in ſeſſ.*23. *cap.* 6. *de reformat.* vbi mandat obſeruari conſtitutionem *Bonifacij VIII. in d. cap. vnic. de Cler. coniug.* illo addito, quòd huiuſmodi Clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ inſeruiant, & miniſtrent, & Clericali habitu, ac tonſura vtantur.

Quæ quidem *Conſtitutio* tribus modis tale reſtrinxit priuilegium, primò, ſi cum vnica, & virgine contraxerit, ſecundò, ſi veſtes, & tonſuram deferat, tertiò, in cauſis criminali-

6 bus, etiam ſi ciuiliter pro illis agatur, non autẽ in merè ciuilibus *Guid. Pap. deciſ.* 83. *Capella Tholoſ. deciſ* 414. & voluit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij interpretum ſub die 13. Februarii 1610. dum cenſuit, Clericos coniugatos præditos qualitatibus requiſitis, tàm in dicta *Conſtitut. Boniſac. VIII.* quàm in decreto *Concilij Tridentin. d. cap.* 6. non gaudere priuilegio fori

7 in ciuilibus, niſi vbi de crimine etiam ciuiliter ageretur, ſed illos ob tales cauſas ciuiles à crimine non deſcendẽtes nõ poſſe à Iudicibus laicis in carcerem conijci, aut perſonaliter diſtringi, & Sacra Congregatio Eminentiſſimorum negotijs Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum ſub die 10. Februarij 1618. alias declarauit, quòd Clerici coniugati iuxtà Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini diſpoſitionem priuilegio Canonis, & fori in criminalibus duntaxat gaudeant, non autem in ciuilibus.

8 Et licèt non deſint, qui totum contrarium attentare coacti ſint, inter quos præciſè inſurgit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neap.* 170. *par.* 3. *& deciſ* 320. *par.*4. dum figit pedes, illos in criminalibus, & ciuilibus fori priuilegio gaudere.

9 Tamen huiuſmodi opinionem agnoſco verã, ita in loco exiſtente conſuetudine, prout ſic determinauit Sacra Congregatio immunitatis ſub die 27. Februarij 1630. dum voluit, Clericum coniugatum gaudere priuilegio fo-

& in terminis *huius Pragmaticæ* ita iudicatũ per M.C.V. retulimus *Forenſ. quæſt.* 24. *p.* 1. vbi copioſè hanc tutati ſumus ſententiam.

6 Et hac occaſione obſeruabis ex cõmuni *DD.* ſententia, Medicorum relationi, & eorũ iudicio relinqui, quid vulneris lethalis appellatione veniat, quòd dum iſti Chirurgi, & Barbitonſores reuelant vulnera, debent veram qualitatem vulnerum referre, & ſi in eorum relationibus vulnus nõ lethale dixerint lethale, vel è contrà, pœna falſi tenẽtur *ad tex. in l. duobus §. 1. ff. de iuretur.* quòd vidi diſceptari in Magna Curia in relatione vulneris illati in perſonam Iulij Cæſaris Bianci, licet non fuerit capta reſolutio, quia Partes nõn inſtetere amplius, & Fiſcus nec curauit proſequi.

SVMMARIVM.

1 *Citatio qualiter eſſe debeat, vt valeat, et quid cõtinere debeat num.* 3.

Sed an cauſam continere debeat num. 5. *Et in ciuilibus an ſit inſerendus libellus n.* 7. *Et an requiratur cauſa, & de iure communi n.* 8.

2 *Citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa.*

4 *Citatio non eſt de ſubſtantia in criminalibus, & vbi Iudex procedit ex officio.*

6 *Regij Officiales delinquentes in officijs ſubditis Regijs Audientijs, per illas nec citari poſſunt ad informandum, nec vocari.*

9 *Citatio debet continere locum, qui ſi ſit inboneſtus, vel non tutus, citatus comparere non tenetur, etiam ſi promittatur ſecuritas, vel ſaluusconductus n.* 10. *Sed an hoc caſu ſit mittendus excuſator, & appellandum, quia locus non ſit tutus n.* 11.

12 *Citatio debet fieri cum congruo tempore dilationis, & non appoſito termino, intelligitur vt citatus congruo tempore compareat n.* 13. *& vide n.* 17. *In Regno tempus apponitur in citatione, habita ratione ad diſtantiam loci n.* 14. *& poſt terminum accuſantur contumacia, & quo ordine n.* 15.

16 *Citando extra Regnum aſſignantur* 60. *dies ad comparendum.*

18 *Citationis copia danda eſt etiam ſi citatus non petat.*

19 *Citatio in quolibet negotio, & cauſa requiritur, Sed an in notorijs nu.* 20. *Requiritur in ſententijs Summi Pontificis, & Imperatoris n.* 21. *Intellige vt n.* 22. *Item in cauſis ſummarijs, & in quibus proceditur omiſſo iuris ordine, & ſine figura iudicij n.* 23.

24 *Citatio an requiratur in actibus extraiudicialibus.*

Requiritur, quando tractatur de eijciendo iniuſto detentore à poſſeſſione n. 25.

In prorogatione compromiſſi n. 26. *in retractatione ſententiæ n.* 27. *Et eo caſu quando ſit citandus Iudex, qui eam protulit n.* 28.

29 *Citatio an debeat interuenire in abſolutione à iuramento.*

30 *Citatio an requiratur antequã fiat ſequeſtrũ.*

Requiritur in teſtium receptione n. 31. *Et quare, & an cum recipiuntur teſtes ad futuram rei memoriã n.* 36. *vbi quando requiritur citatio de perſona hoc caſu.*

32 *Citatus ad videndum iuramenta teſtium quando comparere debet.*

33 *Citatio requiritur quando producitur inſtrumenta, & ſcripturæ ad probandum, & quare n.* 34. *&* 72 *& quando n.* 35.

37 *Citatio an, & quando requiratur in exẽplatione inſtrumẽti, vel priuilegij, quid ſi exẽplaretur à ſubſtituto Notarij n.* 38. *quid ſi de conſuetudine hoc caſu citatio ſit ſublata, vt eſt in Regno noſtro n.* 39.

40 *Citatio nõ requiritur quando extrahitur copia ab Archiuio.*

41 *Citatio requiritur, vt quis declaretur excõmunicatus, vel incidiſſe in pœnã ipſo iure n.* 42. *& in deciſione nullitatis proceſſus nu.* 44. *Intellige tamen, vt n.* 45.

43 *Citatio Partis an &, quando requiratur cum tractatur de interpretatione reſcripti, vel priuilegij Principis.*

46 *Citatio Partis requiritur quando eſt concedenda reſtitutio in integrum.*

47 *Citatio requiritur in deſertionis cauſæ declaratione, & ſententia, niſi Iudex ad quẽ declaret n.* 48 *vel cũ declaratur deſerta appellatio ab interloquutoria n.* 49. *Et vide praxim Regni Neap. circa deſertionẽ appellationis n.* 50.

51 *Citatio requiritur quando eſſet diſmembranda Eccleſia.*

Item in reuocatione attentatorum n. 52.

In venditione pignoris n 53. *Licet quando capiuntur non requiratur n.* 54. *& quare n.* 55.

In delatione iuramenti ſuppletorij Parti n. 56.

57 *Citatus ad diem non iuridicam cum nõ cenſeatur citatus ad diem ſequentem iuridicã, debet iterum citari, alias actus eſſet nullus.*

58 *Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, aliàs eſſet nulla, etiam ſi eſſet in fauorem illius, qui non fuit citatus, limita in decreto interloquutorio, & parui momẽti n.* 61. *Quid ſi ſententia diffinitiua ſit facta vtraque Parte præſente n.* 70.

59 *Formula Rotæ Romanæ in citando ad ſententiam, & ad quid proſit n.* 60.

62 *Citatio ad ſententiam facta domi ſi ſemel antea fuiſſet facta perſonaliter, & citatus comparuiſſet, eſt valida.*

63 *Citatio in beneficialibus ſufficit ad audiendam ſententiã ſimpliciter eſſe Parti notificatã, in prophanis verò debet continere peremptoriũ.*

64 *Citatus ad ſententiã ſi ſit infirmus debet mittere excuſatorem, & quid hoc caſu ſit probandum num.* 65.

66 *Citatio ad ſententiã ſi ſit pro tali die cũ clauſula, cum continuatione dierum ſequentium, & horarum quomodo intelligatur, & quanto tempore duret n.* 67.

68 *Citatio ad ſententiam non ſit in Sacro*

Conſil.

Conſ.Neapolitano, & quid ſiat loco eius, & in Camera Imperiali num.69.

71 *Citatio ſi ſit facta, quod Pars veniat ad audiendam intentionem Iudicis, & in illo termino Iudex proferat, ſententia eſt nulla.*

73 *Citatio requiritur ad dicendum contra commiſſionem, contra articulos, videndum iurare teſtes, & ad dandum interrogatoria.*

Item in oblatione, & proteſtatione facienda, eſtò quòd ſit facta in actis, n.74.

75 *Citatio non exigitur, quando citandus eſt præſens in iudicio, quid ſi præſens ſit in iudicio pro alia cauſa num.76.*

Neque in capiendo debitore ſuſpecto de fuga, vel receptione teſtium, vt committatur captura num.77.

Item cùm non principaliter, ſed ſecundariò de intereſſe citandi ageretur.

79 *Citatio non requiritur cùm alicui examinatio committitur, an aliquis idoneus, & dignus ſit, & in exequutore in gratioſis num.80.*

81 *In exequutione ſententiæ intellige vt num.82. etiam ſi tractetur de exequutione ſententiæ, quæ fecit tranſitum in rem iudicatam n.83.*

84 *Citatio non requiritur, quando citatus dixiſſet nolle comparere.*

85 *Exequutor Apoſtolicus non tenetur citare Partem aduerſam & quare.*

86 *Citatio non exigitur ſi Iudex velit interdicere adminiſtrationem bonorum furioſo.*

Nec cum Iudici conſtat, defenſionem citando non competere, & ius non ſpectare num.87.

Si tamen hoc notoriè conſtet n.88.

89 *Citatio non requiritur vbi nulla requiritur cauſa cognitio.*

90 *Appellans à decreto interloquutorio citari non debet, & poteſt ad vlteriora procedi abſque citatione.*

91 *Pars ſi Iudici licentiam dediſſet, vt ad omnes, & ſingulos actus etiam ſententia incluſa ſine citatione Partis procedere poſſet, citatio non exigitur in examinatione teſtium, & ferenda ſententia.*

92 *Iudex poteſt examinare articulos, an ſint impertinentes abſque citatione Partis.*

93 *Citatio non requiritur in ſpoliato, qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramentum.*

Nec in capiendo debitore ob pactum de capiendo, & conſtitutione precarij, ex quibus contra tertium poſſeſſorem non liquidato negotio, nec citata Parte captura conceditur n.94.

In collatione beneficij n.95.

In inſufflatione ſpiritus vitæ n.96.

In actu, in quo terminus ad illum faciendum eſt aſſignatus n.97.

In Clericatu demonſtrando coram Iudice laico à Clerico accuſato, vel carcerato n.98.

In citato ſemel de perſona n.99.

100 *Citatio non requiritur, cùm quis vigore inſtrumenti petit Familiam Curiæ, vt ab ea aſſocietur ad capiendam poſſeſſionem, quã propria authoritate capere poterat.*

Nec in permutatione, quam facit Ordinarius de Iurepatronatus ſpectante ad præſentationem Patroni laici, & quare n.101.

Cùm teſtis declarat dictum ſuum obſcurum n.102. quòd in vita Parte fieri poteſt n.103.

Nec in capienda poſſeſſione vigore pacti de retrouendendo, ſi ſemel citatus, quòd retrouendat ſit renitens n.104

105 *Teſtamentum cùm declaratur inofficioſum, legatarij non ſunt citandi.*

106 *Citatio per edictum contra quos fiat, quare ſic dicatur, & vbi affigenda nu.107. Poteſt fieri contra vagabundum etiam Clericum, & tunc vbi affigenda num.108. Contra latitantem n.110.*

Non fit, quando conſtat, citandum eſſe in certo loco num.109.

Quot teſtes in eius affixione requirantur, & quo tempore affigi debeat n.111.

Fit etiam, quando eſt facta nominatio ad beneficium, ſiuè Iuspatronatus Eccleſiaſticum num.112.

Eſt neceſſaria, quando aditur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij, & quare n.113.

114 *Citatio per edictum contra intereſſe prætendentes requiritur, dùm reaſſumitur inſtrumentum, vel fit copia inſtrumenti cancellati.*

115 *Citatus per edictum, vel per contradictas dicitur fictus contumax, & refectis expenſis debet audiri, etiam contra rem iudicatam.*

116 *Abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo non debet citari per edictum, ſed citatione ordinaria.*

De Citationibus, Edictis, alijſque Reſcriptis tàm in Regno, quàm extrà Regnum. Rubrica.

Collectanea I.

AD huius Rubricæ enucleationẽ præmitto,
1 quòd ad hoc vt citatio valeat, citati nomẽ, & cognomẽ certũ eſſe debet, *Gayl.obſ.49.*
2 *lib.1.* & ad ſententiã debet eſſe præciſa *Rota in moderniſſimis* edita in hoc Anno 1636. *deciſ.240.*

3 Et citatio continere debet nomen illius, ad cuius inſtantiam emanat citatio, *Puteus deciſ. 132.lib 1.& deciſ. 212.lib.2. idem Gayl obſeru. 50.eod lib.1.* vbi, quòd in criminalibus, & in
4 cauſis, in quibus ex officio Iudex procedit, nõ ſolùm non eſt de ſubſtantia, ſed debet abſque Partis inſtantia ob publicã vtilitatem citare, & in Regno inſtante, vel non inſtante Parte citationes in cauſis criminalibus expediuntur, & firmantur per Iudices, *vt in pragm.* 3.incipit *Quoniam hucuſque ſub hac eadem rubrica.*

5 Item citatio continere debet cauſam, ob quam quis citatur, *Mynſinger.obſeru.*85 *cent.* 5.

Gayl. obſeruat. 51 *lib.* 1. *Vinius deciſ* 64. *num.* 8.
6 vbi, quòd in varijs cauſis ità vidit annullatas
in Regio Collaterali Conſilio, & in Magna
Curia Vicariæ quam plures citationes ex de-
fectu cauſæ, in illis nõ expreſſæ, allegar ex De-
ciſionarijs *Verall. deciſ.* 115 *lib.* 1. & recenſet,
quòd licèt in Regijs Audiẽtijs vſurpatũ ſit vo-
cari Regios Officiales delinquẽtes in locis ſu-
biectis mediãtibus Regijs literis, vt cõparere
deberent pro ſeruitio Regis ipſis cõferendo,
tamen habito recurſu ad ipſum Collaterale
Conſilium, ſemper vidiſſe reuocatas literas
memoratas, tùm ex defectu cauſæ nõ expreſ-
ſæ, tùm etiam ex prohibitione facta eiſdem
Regijs Audientijs per prædictum Regium
Collaterale Conſilium de non procedendo
contra ipſos Regios Officiales ad actum cita-
tionis ad informandum, vel carcerationis, in-
conſulto Domino Prorege, de quo latius *in*
noſtra deciſ. Regia Audientia Apulea . . . Et ita
indiſtinctè ſeruatur.

7 Subintellige, in ciuilibus in citatione inſe-
rendum fore libellum, quod non eſt neceſſe,
ſed eſſet pro maiori cautela, cùm cauſam in
genere exprimere ſufficiat, explicitè tamen, vt
vtimur in hoc Regno, in quo libellus primò
producitur, in quo Pars petit, quod ſibi debe-
ri aſſerit, ſuper quo in calce, vel cum ipſius in-
ſertione fit citatio Partis, quòd conuẽtus ve-
niat ad dicendum, opponendum, & allegan-
dum quid quid dicere, opponere, & allegare
voluerit aduerſus petita, ex quibus Pars va-
leat deliberare, an velit cedere, vel contẽdere,
vt in *Pragm. Regis Ferdinandi* incipit *Diſpen-*
dia litium infra de ordin. iud.

8 Sufficit enim, vt ibi talis qualis petitio, &
cauſa, & Pars valeat reſpondere, nàm de iure
communi citatio etiam in ciuilibus ſine cauſa
procedit, *Afflict. deciſ.* 294. *Minſinger obſeruat.*
85. *cent.* 5. referens, in Camera Imperiali ſuffi-
cere in genere cauſam exprimere, vt tradit
etiam *Vrnis pract. obſeruat. tit* 59. *obſeruat.* 4.
& vide *Puteum in deciſ.* 213. *lib.* 1.

9 Inſuper citatio debet continere locum, in
quo citandus comparere debet, *Verall. deciſ.*
274 *lib.* 3. *Gayl. obſeruat.* 52. *lib.* 1 vbi quòd ſi
locus ſit inhoneſtus, vel non tutus, citatus
comparere non tenetur, *cap. accedens il ſecõdo.*
vt lit. non conteſtat. Affl. deciſ. 289. *Miſinger.*
obſer. 43. *cent.* 2. *Rot. diuerſ deciſ.* 132. *tom.* 2.

Oportet enim, tutum eſſe locum, in quo Li-
tigãtes, & ipſorum Aduocati, Procuratores,
ſimileſque tutò conſiſtere, & ad quem tutum
etiam commeate poſſint.

10 Quinimò etiam ſi concederetur ſecuritas,
vel ſaluusconductus, non debere i credere, &
comparere, cùm ſit promiſſio fragilis à pro-
mittentibus *Franc. Marc deciſ* 76. *vol.* 2. im-
11 mò debet mittere excuſatorem ad allegandũ
locum nõ tutum, & petere, quòd ſibi aſſigne-
tur locus tutus, & ſi denegatur, debet appel-
lare, *Rot. in antiquis deciſ.* 15. *& deciſ.* 60.

12 Item citatio debet fieri cum congruo tem-
pore dilationis ad comparendum, & ideò in
citatione Iudex, vt illa ſubſiſtat apponere de-
bet, *Afflict deciſ.* 124. *Caſſador. deciſ* 3. *de donat.*
Arumaus deciſ 11.

13 Et etiam ſi fieret citatio abſque alio termi-
no, intelligitur, vt citatus congruo tempore
compareat, ità quòd cum quodam tempera-
mento præſtare poſſit, *Pute dec.* 150. *lib.* 3. *Cre-*
ſcent. deciſ. 6. *de dol. & contumac. Capell. Tholoſ.*
dec. 302. *Verall. deciſ.* 361. *par.* 2. *Boer. deciſ* 239.

14 Vnde meritò in hoc Regno Neapolitano
ſeruatur, in citatione Iudices congruum
tempus apponere, ſeruata diſtantia loci, &
longinquitate itineris dicitur, quòd intra ſex,
15 vel decem dies compareat, & ipſo citãdo in-
timato expectetur, donec labatur vltima illius
temporis hora, quo elapſo ſequenti die ſi non
erit feſtiuus, incuſatur prima cõtumacia, poſt-
modum labuntur tres alij dies, ſiuè feriati, vel
non feriati, & quinto die accuſatur, ſi non eſt
feriatus vltima contumacia.

16 Si autem citandus quis eſſet extra Regnũ,
vbi degat, aſſignantur dies ſexaginta, quibus
elapſis accuſantur contumaciæ ordine præ-
dicto, vigore *Conſtitutionis Regni Edictorum.*

17 Quòd ſi citatio facta fuerit non appoſita
die, qua citatus comparere debeat, intelligen-
da eſt, vt veniat ad primam, vel quantò citius
comparere debeat, *Balb. dec* 406. *Put. dec.* 212.
lib. 2. *Capell. Tholoſ. deciſ.* 303. *& Arumaus*
deciſ. 11.

18 Item citationis copia citato dari debet,
Creſcent. deciſ. 1. *de dolo, & cõtumac. Rot. diuerſ.*
deciſ. 772. *tom.* 3. vbi diſponit, dãdam eſſe etiã
ſi non petatur.

19 Citatio autem in quolibet negotio, & cau-
ſa requiritur, *l. de vnoquoq; ff. de re iudicat.* &
ità fuiſſe determinatum in Parlamento Del-
phinali teſtatur *Franc. Marc. dec.* 393 notant
etiam *Cauale. in deciſ. Fiuizanen.* 11. *Faber in*
deciſ. Senat Sabaudiæ 16 *tit.* 17.

20 Ex hac tamen cõcluſione ſic firmata dubi-
tatur, an in notorijs requiratur citatio, & affir-
matiuè referunt deciſũ *Bellon. in dec. Genuenſ.*
104 *Vigel. dec.* 6. *cent.* 6. quibus non defuerunt
ex Deciſionarijs cõtrarium ſentiẽtes, & quòd
in notorijs non requiratur citatio voluerunt
Gram. in dec. 36. *&* 65. *Caſſad. dec.* 5. *de pẽſion.*
vbi videtur, has contrarias ſententias concor-
dare, dùm dicit, quòd vbi conſtat competere
alicui defenſionem, & cauſam, quę poſſet ex-
cuſari, quòd notorium nõ ſit, & quòd defenſio
competat, & tunc citatio requiritur, aut è cõ-
tra non competere defenſionem, & tunc ci-
tatio non exigitur, *Caſſad. dec.* 2. *tit. de iudic.*

21 Requiritur inſuper citatio in ſentẽtijs pro-
cedentibus à Summo Pontifice, vel Impera-
tore, aliàs ſententia illorum eſſet nulla, *Gra-*
maticus deciſ. 105. *Boer. deciſ.* 247. & ita
obſer-

obſeruarunt *Pius V. & Sixtus V. Pontifices*
Maximi, qui antequam priuarent Regno An-
glico, & inueſtirent de eo Philippum Regem
22 Catholicum, Eliſabetham citarunt, & monne-
runt, ſecus tamen eſt, ſi de poteſtatis plenitu-
dine Princeps procederet, & ſententiam fer-
ret, quia tunc abſque citatione valebit, vt vo-
luit *Gramat. deciſ.* 65. vide etiam *Capye. dec.* 69.

23 Itẽ requiritur citatio in cauſis ſummarijs, & in quibus proceditur omiſſo iuris ordine, & ſine iudicij figura, *Capye. deciſ.* 1. *Cacher. dec.* 79. *Cartar. deciſ. Genuenſ.* 21. *Gratian. deciſ. Marchiæ* 231. *Milanenſ. deciſ. Sicilia* 21.

24 Item in actibus extraiudicialibus requiritur etiam citatio, vt deciſum refert *Creſcent. in deciſ.* 12. *tit. de priuileg.*

Contrarium tamen tenuit *Rot. in nouiſ. deciſ.* 355. & certè in actibus extraiudicialibus ſi eſſet facienda citatio, eſſet neceſſe habere poteſtatem, & Iudicem eſſe, ergo ſi fieret citatio, actus iudicialis diceretur, & in extraiudicialibus locum minimè habet citatio.

25 Eſt etenim neceſſaria citatio, quando tractatur de eijciẽdo aliquo illicito, & iniuſto detentore à poſſeſſione, *Rot. in antiquis deciſ.* 5. *tit. de reſtit. ſpoliat. Magonius deciſ. Floren.* 120. *Balb. deciſ.* 245.

26 Exigitur etiam citatio in protogatione cõpromiſſi, aliàs prorogatio eſſet nulla, *Boer. deciſ.* 283. & ita pluries fuit prouiſum in Sacro Regio Conſilio, vt per *Capye. in deciſ.* 93.

27 Inſuper requiritur citatio Iudicis, quando
tractatur de reuocatione, ſiuè retractatione
ſententiæ à Iudice prolatæ, vt tenet *Boer. dec.*
Burdegalen. 259. vbi dicit, tunc demum citan-
28 dum fore Iudicem, quando ageretur de pęna
Iudici infligenda pro ſententia per eum pro-
lata, *Capell. Tholoſ. deciſ.* 277.

29 Itẽ citatio debet interuenire in abſolutione à iuramento, vt voluerunt *Guid. Pap. deciſ. Grationopolit.* 140. & 225. *Rot. in antiquis dec.* 767. *Gayl. obſeruat.* 22. *lib.* 1.

Contrariam tamẽ opinionem, quod in impetrãda abſolutione, ſiuè habilitatione, & relaxatione à iuramento nõ requiratur citatio, tenuerunt *Afflict. in deciſ.* 322. *Ludouic. in deciſ. Peruſin.* 18. *Triuiſan. in deciſ. Rot Venet.* 64. *lib.* 1. *Bellon. in deciſ. Genuenſ.* 193. & ita practicari in Curia Archiepiſcopali Neap. patet apud *Epiſcop. Riſc. deciſ.* 88 *part.* 2.

Sed intellige, quod ſi peteretur abſolutio à iuramento quaſi præparatoria ad finem agẽdi, & excipiendi tantum, ne illis obſtet iuramentum, & periurium, iſto caſu vt poſſit detegere turpitudinem contractus, & fraudem, vel quid ſimile, citatio non requiritur, & ità ſcribit *Afflict. d. deciſ.* 322. & *Valaſc. deciſ.* 130.

30 Requiritur etenim citatio antequam fiet aliqua ſequeſtratio, vt fuiſſe in Senatu Pariſienſi deciſum, & decretum refert *Rebuff. ad Conſtit. Galliæ tom.* 3 *tit. de ſequeſtr. art.* 1 *glo.* 1 vbi dicit, hoc procedere, quãdo aliquis timor ſcãdali ſubeſſet, quia ſi ſcandalũ nõ timeretur, tũc citatio nõ neceſſaria foret, *Raud in dec.* 24.

31 Neceſſaria eſt etenim citatio in teſtium receptione, quoniam examinari nequeunt, niſi parte citata ad illorum iuramenta videndum, *Gayl. obſeruat.* 102. *lib.* 1. *Cacher. deciſ. Pedemon.* 79. *Chartar. deciſ. Genuen.* 21. *Afflict. deciſ.* 39. *Cotta in deciſ. nouiſ. Rom.* 64. *lib.* 1. *volum.* 1. *Blanchet. in d. dec. nouiſ. Rom.* 311. *eod. lib.* 1. & *Fabius dec.* 1. *lib.* 3. *vol.* 3. *Grati. dec. Marcb.* 231.

32 Sed quod talis citatus ad videndum inductionem, & iuramenta teſtium non teneatur, niſi vltima die comparere, cum citatus debeat eſſe contumax in illo actu, voluit *Verall. deciſ.* 101. *lib.* 1.

33 Exigitur etiam citatio, quando producun-
tur inſtrumenta, & ſcripturæ ad probandum,
34 quia quoad probationem in præiudiciũ Par-
tis faciẽdam Pars vocanda eſt, *Gayl. obſeruat.*
107. *lib.* 1. *Rot. in nouiſ. deciſ.* 10. vbi procedit
35 præfata concluſio, ſi contra Partem in vim
probationis inſtrumentorum, & ſcripturarũ
productio facta fuerit, ſecus ſi ad Iudicis tan-
tum inſtructionem, vel ad alium finem, *Guid.*
Pap. in deciſ. 241.

36 Inſuper requiritur citatio in recipiendis teſtibus ad perpetuam futuræ rei memoriã, qui recipi nequeunt, niſi citata parte, *Gayl. obſeruat.* 94. dicens, quod quando acciderit quemlibet citari pro examinandis teſtibus ad futuram memoriam, quod Pars ſi non eſt in loco longinquo debet perſonaliter citari, ità *Mynſinger obſeru.* 49. *cent.* 4.

37 Neceſſe eſt enim citationem adeſſe in exẽplatione inſtrumenti, vel priuilegij Partis, vt voluit *Rot. in antiquis deciſ.* 47. & 390. ſi verò eſſet periculum in mora, poſſet exemplatio fieri abſque citatione, *Eadẽ Rot. apud Bellamer. in deciſ.* 230. quando tamen exemplatio inſtrumenti fieret ab alio Notario, vel Tabellione, qui non confeciſſet, nec rogatus fuiſſet de inſtrumento, eo enim caſu requiritur Partis citatio, *Eadem Rot. in deciſ.* 10. *in nouis.*

38 Quinimò abſque citatione ſufficeret fieri à ſubſtituto in locũ illius *Rot. diuerſ. deciſ.* 906. *vol.* 3.

39 Neque requiritur Partis citatio, quando per conſuetudinẽ hoc eſſet ſublatum, vt optimè Parlamentum Delphinale decreuit apud *Franc. Marc. in deciſ.* 70. & in hoc Regno eſt talis conſuetudo.

40 Sic pariter non exigitur citatio, quando copia extraheretur ab Archiuio, vt tenet *de Franchis in deciſ.* 207.

41 Item citatio interuenire debet, dum petitur, quem declarari incurriſſe in excõmunicationẽ, ſiuè in canonẽ, vt fiat denũciatio, & euitetur à Xp̄i fidelibus, *Rot. in antiquis dec.* 504. & *in nouiſ.* 54.

Sic pariter dum eſt facienda declaratio, ali-
42 quem incurriſſe in pœnam ipſo iure, iſta enim
declaratio non poteſt fieri ſine Partis citatio-
ne, *Capell Tholoſ deciſ.* 440
43 Exigitur enim citatio Partis, quando tra-
ctatur de interpretatione reſcripti, vel priui-
legij Principis, vt voluit *Gramat. in deciſ.* 65.
Quod limita, ſi Princeps non in iudicij for-
mam aditus, interpretatus fuerit priuilegium,
quia eo caſu non exigitur citatio, *Guid. Pap.
deciſ.* 70.
44 Requiritur etiam citatio in deciſione nul-
litatis proceſſus, aliàs declaratio non valeret,
Rot. in nouiſ. deciſ. 340.
45 Hoc tamen procedit, quando principaliter
nullitas proponitur, non autem quando inci-
denter principaliter in ea requiritur tela, &
ordo iudiciarius, & ſententia ſuper illa feren-
da habet vim diffinitiuæ, & idcirco Partis ci-
tatio neceſſaria erit, *Eadem Rot. in nouiſ. dec.*
13. *deciſ.* 37 *& deciſ* 85. *Guid. Pap in deciſ. Gra-
tionopol.* 220
46 Inſuper exigitur citatio Partis, quando cõ-
cedenda eſt in integrum reſtitutio, *Rot. in
nouiſ. deciſ* 9 dum dicit abſentem per contu-
maciam, præſupponendo citationem præceſ-
ſiſſe, *Guid. Pap deciſ Grationop.* 143.
47 Item oportet internenire citationem in
legitima probatione effectualis deſertionis
cauſæ, & in ſententia lata ſuper deſertione ip-
ſius appellationis, *Rot. in nouiſ deciſ.* 424.
48 Secus tamen eſt, ſi declaratio fieret per Iu-
dicem, ad quem fuit appellatum, quæ appella-
tio ſit deſerta, tunc enim non exigitur Partis
citatio, *Caſſad. dec. 6. de cauſ poſſeſſ & propriet.*
49 Nec enim Partis citatio exigitur in deſer-
tione appellationis ab interlocutoria, vt vo-
luit *Seraphin. in deciſ* 300. & in hoc Regno
50 Neapolitano habemus practicam, quod Iudex
ad quem videat, quo tempore ſit appellatio
introducta, & videns, deſertam eſſe appella
tionem, per ſuum decretum pronunciat de-
ſertionẽ appellationis, quod decretum non
legitur, ſed expeditur per prouiſiones directas
Iudici à quo fuit appellatum cum inſertione
decreti, & ordinat, quod ſtante appellationis
deſertione, ſuam exequatur ſententiam, &ità
quotidie ſeruatur *per Ritum M.C.V.* 294. &
arbitror ideò non legi decretum, quaſi non ſit
Iudex, cùm per deſertionem Iudex ad quem
non ſit Iudex, ſed ipſo iure cauſa reuertitur ad
Iudicem à quo fuit appellatum, *Gayl. obſeruat.*
137. *lib.* 1.
51 Item quando eſſet diſmembranda Eccleſia,
debet citari, & vocari Rector, vel Beneficia-
rius ipſius Eccleſiæ, *Rot. in nouiſ. in deciſ.* 229.
52 etiam in reuocatione attentatorum, licet fiat
reuocatio in præiudicium tertij, quia ille etiã
eſſet citandus, *Rot in antiq. dec* 85. *& dec.* 400.
53 Inſuper in vẽditione pignoris, quando cre-
ditor vellet vendere rem pignoratam, debet
citari debitor, & ſic in venditione pignoris re-
quiritur citatio Partis debitricis, *Affl dec.* 358.
54 *Guid. Pap deciſ.* 329. licet quando capiuntur,
nulla Partis citatio exigatur, *Gama in deciſ.
Luſitan* 203.
55 Et ratio eſt, quia captura illorum fit per or-
dinem Iudicis oretenus in cauſis modici mo-
menti, vel per literas exequutoriales, ad inſtã-
tiam Partis per Iudicem relaxatas, & expe-
ditas, & tales literæ exequutoriales loco sũt
citationis, cum Iudicis mandato, atque autho-
ritate per actum iudicialem capiantur, quan-
do verò venduntur, vel Parti adiudicantur,
tunc citatio neceſſaria eſt, quia tractatur de
alienatione totius dominij, & ità loquitur
Balb in deciſ. 180. *Faber deciſ.* 12. *tit.* 2.
56 Citatio tamen debet internenire, dum de-
ferendum eſt iuramentum ſuppletorium Par-
ti, *Capyc. in deciſ.* 35. & ſi quis citatus fuerit ad
57 diem minimè iuridicam, cùm non cenſeatur
citatus ad diem ſequentem iuridicam, qua die
ſequenti iuridica ſi actus fieret abſque noua
Partis citatione erit nullus, & ideò requiritur
alia citatio ad validitatem actus, *Rot. in nouiſ.
deciſ.* 172. vbi dicit, illam citationem primam
circumductam eſſe, & ideò aliam nouam re-
quiri, voluit etiam *Guid. Pap. in deciſ.* 542.
58 Eſt etiam neceſſaria citatio ad ſententiam
proferendam, aliàs eſſet nulla, *Rot. in antiq.
deciſ.* 369 *& in nouiſ. deciſ.* 48. vbi etiam ſi eſ-
ſet in fauorem illius, qui non fuit citatus, quia
adhuc ſententia eſſet nulla *Afflict. deciſ* 379.
59 Et ſigna, quòd quando in Rota Romana
fit citatio ad ſententiam, dicere ſolent, ad cõ-
cludendum, & audiendam ſententiam, nihilo-
minus cùm hoc de iure cautum non repetia-
tur, niſi de ſtylo, ſufficiet tamen ſi citatio dice-
ret ad ſententiam, vt voluit *Creſcent. deciſ* 3.
60 *tit. de dol. & contumac.* ſed tamen facta cita-
tione ad ſententiam cum illis verbis, ad con-
cludendum, deſeruiet, quod nõ poſſet per Iu-
dicem concluſio reuocari, *vt per Bellamer. in
deciſ.* 55. *&* 57.
61 Hæc tamen citatio ad ſententiam non re-
quiritur in ſententia, & decreto interlocuto-
rio in fauorem abſentis prolato, vel ſit parui
præiudicij, quæ prolata abſque citatione vali-
da eſt, *Gayl. obſeruat.* 109. *lib.* 1. & etiam ſi cita-
62 tio facta fuiſſet domi ad ſententiam, ſi ſemel
fuiſſet antea perſonaliter citatus, & ſemel cõ-
paruiſſet, citatio eſſet valida, *Rot in antiq. dec.*
396. *& in nouiſ. dec.* 48. quos confirmauit iterũ
Rota apud Puteum in deciſ. 279. *lib.* 2. *Verall.
deciſ.* 117. *lib.* 1.
63 In beneficialibus autem ſufficit, talem cita-
tionem ad audiendam ſententiam ſimpliciter
eſſe Parti notificatam, in profanis verò debet
cõtinere perẽptorium, *Rot. in nouiſ. dec.* 145.
64 Sed quando citatus ad ſententiam eſſet in-
firmus, debet mittere ad denunciandum infir-
65 mitatẽ, *Balb. deciſ.* 16. & non ſolùm eſt probã-
dum

dum impedimentum, ſed quòd ob dictum im-
pedimentum ſtetit, quòd verè comparuiſſet,
idem Balb. in deciſ. 346.
Si tamen citatio ad ſententiam eſt pro tali
66 die cum clauſula, *cum ateſbus, & horis ſequen-
tibus*, intellige, quod debet proferri illo die,
vel alio immediatè ſequenti, aliàs ſi proferre-
tur alio die, vigore dictæ clauſulæ nimium va-
gæ, & incertæ eſſet ſententia nulla, & ideò re-
quiritur noua citatio, quia illa clauſula indu-
ceret quandam ſeruitutis ſpeciem, vt obliga-
ret omni die ibidem adeſſe, *Creſcent. deciſ. 11.
tit. de dol. & contumac. Mobedan. deciſ. 4. tit. de
teſtibus, Puteus deciſ.* 258. *lib.* 1. *& deciſ.* 152.
lib. 2. Vtuius deciſ. 154. *Verall. deciſ.* 108. *lib.* 1.
& deciſ. 274 & 293 *lib.* 3.
67 Attamen, quòd ſimilis citatio ſubſtineatur
ſaltem duobus diebus, voluit *Rot. Diuerſ. in
deciſ.* 311. *vol.* 1.
68 Hæc autem citatio ad ſententiam non fit
in Sacro Regio Conſilio Neapolitano, ſed tā-
tummodò concluſo proceſſu ad Partis inſtā-
tiam fit monitio, ſiuè mandatum per Conſil.
cauſæ Commiſſarium ad dicendum, & allegā-
69 dum, *Afflict. deciſ.* 281. & hoc ſimiliter ordine
quaſi ſimili eſt in iudicijs, & ſententijs Came-
ræ Imperialis, in qua non fit niſi vnica citatio
ad totam cauſam, & ex illa proceditur ad diffi-
nitionem, *Gayl. obſeruat.* 109 *lib.* 1.
70 Licet nec obſtaret, quòd ſententia eſſet la-
ta abſque tali præuia citatione, vtraque Parte
præsēte, quia valeret sētētia, *Balb. in dec.* 409.
71 Sed quid ſi eſſet facta citatio, quòd Pars ve-
niat ad audiendam Iudicis intentionem, & Iu-
dex det in illo termino ſententiam, an ſenten-
tia valebit, deciſū fuit negatiuè, quia eſſet abſ-
que citatione, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 342.
72 Eſt etiam neceſſaria citatio in productione
inſtrumentorum, & ſcripturarum in cauſa,
quia dicunt eſſe ex ſubſtantialibus, *Bellamer.
deciſ. 27. Caſſad. deci.* 8 *de reſcrip. Verall dec.* 99.
lib. 2. & deciſ. 117. *lib.* 3. *Cauaican. in deciſ. Fi-
uizanen.* 21. *par.* 1. quos ſequitur *Vtuius in
deciſ.* 118.
73 Item debet interuenire citatio ad dicendū
contra cōmiſſionem, contra articulos, viden-
dum iurare teſtes, & ad dandum interrogato-
ria, *Rot. diuerſ. deciſ.* 64. *tom.* 1. *poſt Caſſad. in
deciſ.* 1. *tit. de except. Verall. deciſ.* 125. *lib.* 3.
74 Requiritur etenim citatio in oblatione, &
proteſtatione facienda, eſto quòd ſit facta in
actis, *Caſſad. deciſ.* 7. *tit. de appellat. Caſar de
Graſſ. in deciſ. Rot. Rom.* 328 *lib.* 1. *vol.* 1.
Non ab re, & extra materiam eſſet adduce-
re hic multos caſus, in quibus citatio minimè
neceſſaria eſt, cùm ſupra plures alios retule-
rim, in quibus exigi citationem latè patuit.
75 Principaliter ſciàs igitur, quod citatio non
exigitur, quando citandus eſt præſens in iudi-
cio, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 10. *& deciſ.* 372. *Gayl.
obſeruat.* 48. *& obſeruat.* 51. *lib.* 1. *Miſinger.
obſeruat.* 6. *cent.* 6 *Coler. in deciſ. German.* 103.
76 *& deciſ.* 142. *Balb. deciſ.* 372. ſed præſens in
iudicio pro alio cauſa debet citari, *Capyc. dec.*
34. *num.* 8 & quando eſt actus, qui non citato
nullum affert præiudicium, cum inde damnum
aliquod non patiatur, non eſt neceſſaria cita-
tio, *Balb. in deciſ.* 258.
77 Neque requiritur citatio in capiendo de-
bitore ſuſpecto de fuga, in quo fiunt duo ſin-
gularia, vnum quòd proceditur ad capturam
perſonæ, & eſt realis citatio, alterum verò
quòd recipiuntur teſtes, vt poſſit captura cō-
mitti, & abſente, & non citata Parte fieri poſ-
ſunt, *Vigel. deciſ.* 7. *cent.* 6.
78 Sic etiam non requiritur citatio, vbi prin-
cipaliter de præiudicio eius, qui citandus nō
eſſet, ſed ſecūdariò, acceſſoriè, & in conſequē-
tiam ageretur, *Capyc deciſ.* 107.
79 Nec exigitur citatio aliqua, cùm alicui exa-
minatio committitur, an aliquis idoneus, &
dignus ſit, puta ſi idoneum, & dignum repe-
rient, *Rot. in antiquis deciſ.* 685. vbi dicit, quòd
ea verba monitionem, non conditionem ſa-
80 piunt, & ità in ſimili exequutore in gratioſis
vocationē Partis nō requiri ſcripſit *Bellamer.
deciſ.* 4.
81 Item nec requiritur citatio in executione
ſententiæ latæ, vt voluit *Rot. in nouiſ. in deciſ.*
183. *& deciſ.* 155. *Guid. Pap. in deciſ Gratianop.*
329 *Vigel. deciſ.* 12. *cent.* 6. quod procedit, dū-
82 modo fiat exequutio ſuper illa re, ſuper qua
eſt prolata sētētia, *Rot. in antiq. dec.* 73. *Caſſad.
deciſ.* 6. *de cauſ. poſſeſſ & propriet.* vbi teſtatur
83 de communi, & etiam ſi tractatur de execu-
tione ſententiæ, quæ fecit tranſitum in rem
iudicatā, ſine citatione aliqua exequi poteſt,
Rot in nouiſ. deciſ. 149.
84 Inſuper non eſt neceſſaria citatio, quando
citatus dixiſſet nolle comparere, quia tunc
vlterius citandus non erit, *Rot. in nouiſ. deciſ.*
49. *Vigel. deciſ* 21. *cent.* 6. *Boer. deciſ.* 206.
85 Executor Apoſtolicus nec etiam tenetur
citare Partem aduerſam, quia cùm ſit merus
exequutor non procedit per viam diſcepta-
tionis, & ita decreuit *Rot. Rom. in nouiſ.
deciſ.* 349.
86 Nec exigitur citatio, dū Iudex velit inter-
dicere adminiſtrationem bonorum furioſo,
vel lex ipſo iure interdicat, illum citare non
tenetur *Chartar. in deciſ. Genuenſ* 93.
87 Item nec eſt neceſſaria citatio, cùm noto-
riè conſtat Iudici citando, aliquam defenſio-
nem non ſpectare, ac nullum ei ius compete-
re, *Afflict. deciſ.* 182. *Gramat. deciſ.* 65. *Rot. in
nouiſ. deciſ.* 58. *Maſtrill. in deciſ. Sicilia* 82.
88 Et nota contrarium, ſi non eſſet notorium,
quia ad hoc vt poſſit procedi Parte non cita-
ta contra eam, cui conſtet defenſionem, vel
ius nō competere hoc debere, notorium eſſe,
89 *Balb. deciſ.* 258. & in cauſis, in quibus nulla
requiritur cauſæ cognitio, nec etiam requiri-
tur

Digitized by Google

tur aliqua citatio, *Gama deciſ. Luſitan.60.*

90 Inſuper appellans à decreto interloquutorio amplius citari non debet, & poteſt ad vlteriora procedi abſq; citatione, *Rot. in nouiſ.*

91 *deciſ.93.* & quando Pars licentiam Iudici dediſſet, vt ad omnes, & ſingulos actus, etiam ſententia incluſa, ſine Partis citatione procedere poſſet, quia non ſolùm teſtes, Parte non citata, ſed etiam expedire cauſam, & ſententiare ſine citatione poſſet, *Rot. diuerſ. deciſ 415.*

92 *vol.1.* & Iudex examinando articulos, vtrum ſint pertinentes, vel impertinentes, non debet citare, quia examinare poteſt abſque citatione, *Rot. in nouiſ deciſ 93.*

93 Neque requiritur citatio in ſpoliato, ſecũdùm caſum *in cap. ſin. de eo, quod met. cauſ* qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramẽtũ, Partis citatione nulla exacta, *Rot. in nouiſ. deciſ 157 Eadẽ in antiquis deciſ.409. Bellamer. deciſ.579.*

94 Item in capiendo debitore ob pactum de capiendo, & conſtitutione præcarij, ex quibus contra poſſeſſorem tertium, negotio non liquidato, non citatum captura conceditur, *Guid. Pap. in deciſ Grationop.159.*

95 Inſuper nec in collatione beneficij, in qua Partis alicuius citatio non exigitur, *Rot. diuer. deciſ. 309. volum 1.* & beneficium ſaltẽ debet vacare de iure, licet nõ vacet de facto, vt voluit *Bellamer in deciſ.85.*

96 Nec etiam exigitur citatio in inſufflatione ſpiritus vitæ, quam facit Princeps, cauſæ in ſtantia perempta, *Capyc. deciſ.165.*

97 Neque pariter eſt neceſſaria citatio in actu, in quo terminus ad illum faciendum eſt conſtitutus, & aſſignatus, quia ſi à ſtatuto, ſtatutum infra terminum fiat abſque citatione, ſtatuto ſatisfactum erit, ita *Caſſad. deciſ.2. tit. de penſ.*

98 Inſuper quando Clericus reperitur carceratus à Iudice Laico accuſatus de delicto, volens enim oſtendere ſe Clericũ, & de clericatu docere, Pars citanda non erit, quia clericatus cùm ſit docendus coram Epiſcopo, corã Laico nõ dicitur fieri in vim plenæ probationis, ſed potius inſtructionis, *Guid. Pap. deciſ. 138. Rot in nouiſ dec.202 de Franch. dec. 329.*

99 Nec etiam in illo, qui citatus fuit de perſona prima vice, quia etiam ſi poſtmodum aliæ citationes requirerentur, amplius citatio non exigitur, *Rot. in nouiſ. deciſ.33.*

100 Item cùm quis vigore inſtrumenti peteret familiam Poteſtatis, vel Officialis, vt ab ea aſſocietur ad capiendam poſſeſſionem, quam propria authoritate capere poterat, idque ſine Partis citatione, *Afflict. deciſ. 326. Viuius deciſ.44. & deciſ.177.*

101 Nec in permutatione, quam facit Ordinarius de iurepatronatus ſpectante ad præſentationem Patroni Laici exigitur citatio, quia ſpreto, non vocato, nec citato patrono permutatio valida eſt, *Rot. in nouiſ. dec. 307. Guid. Pap. deciſ. 374. Capell. Tholoſ. in deciſ. 107. Bellamer. deciſ.87. & deciſ.177.*

102 Inſuper cùm teſtis primo loco examinatus, & poſtmodum dictum ſuum obſcurum declarare vellet, in tali declaratione citatio Partis non eſt neceſſaria, *Caſar. de Graſſ. in dec. Rom. 592. lib 1. volum.1.* vbi dicit, etiam inuita Parte

103 hoc fieri poſſe, & etiã quando cauſa eſt deuoluta per appellationem non requiruntur tres, vel quatuor citationes, quæ per Audientiam fieri ſolent de ſubſtantia cauſæ, quamuis eſſent ad benè eſſe, quia deuolutio vim habet citationis, *Rot. in antiquis deciſ.8. Rot. diuerſ. deciſ.1008.* vbi dicit, vnicam ſufficere, *Verall. deciſ.107. lib.1.*

104 Nec in illo, qui obtinuit decretum, quòd fiat retrouenditio per emptorem vigore pacti, & ipſo per citationem interpellato, vt veniret ad conficiendum inſtrumentum retrouenditionis, ſiuè retractus, ſeruata forma decreti, vel ſententiæ, quia in caſu renitentiæ datur authoritas capiendi poſſeſſionem, & aſſociatio ſine alia citatione conceditur, *Magontus deciſ. Florent.120.*

105 Denique non requiritur citatio, quando declaratur teſtamẽtum inofficioſum, eo enim caſu legatarij non ſunt citandi, *Balb. dec.245.*

106 Pro coronide autem *Conſtitutionis Regni* incip. *Edictorum* ſcias, quòd citatio per edictum fit contra intereſſe prætendentes, diciturque per edictum, quia pręponitur in albo, ſiuè in muro, vt fieri ſolebant Prætorum edicta, *Rot. in nouiſ. deciſ. 367.* nec illa eſt difficilis *Rota diuerſ. in moderniſſimis de hoc Anno 1636. deciſ.65 num.21.*

107 Nota tamen, quòd talis citatio debet affigi poſt illius publicationem in albo, ſiuè in locis vicinis citato, in quibus veriſimiliter citãdi notitiam habere poſſint, *Caſſador. deciſ. 4. tit. de dol. & contumac. & deciſ.1. tit. de appellat.* & non ſolùm debet legi ſimilis citatio, & publicari in vno loco, ſed in pluribus, ſaltem duobus, vel tribus, & ità voluit *Rot. in nouiſ. deciſ.79.* & in antiquis *deciſ.522. Gayl. obſeruat. 57. lib.1.* vbi inquit, in Camera Imperiali dari ſupplicem libellum, in quo exprimere debet Pars ſupplicans ad minus tria loca vicina domicilio citandi, vel quòd hoc fit in Cancellaria facturus, deſiere tamen affigi, & affixam dimitti, *Rot. in nouiſ. deciſ.223. Rot diuerſ. deciſ. 260. & 268 tom. 3. Bellamer. deciſ.538.* & non ſolùm hæc citatio requirit affixionẽ, ſed etiã, vt relinquatur copia Parti, aliter eſt nulla, *Rot. in nouiſ. deciſ. 223. Verall. dec.109. lib.1. Rot. diuerſ. deciſ.773. part.3.*

108 Poteſt etiam hæc citatio fieri contra vagabundum non habentem Ciuitatem permanentem, nec certum domicilium, quia tunc publicatur, legitur, & affigitur in loco, vbi vagabũdus conuerſari ſolebat, & ſi eſt Clericus, in val-

in valuis Eccleſiæ, *Gayl. lib. 1. obſeruat. 57. Verall. deciſ. 117.*

109 Sed non fit citatio per edictum, quando conſtat, citandum eſſe in loco certo, *Gama in deciſ. Luſitan. 237.*

110 Proceditur etiam per hanc citationem cõtra latitantem, ne citatio ad ipſius notitiam perueniat, *Rot. in antiquis deciſ. 753.*

111 Sed aduerte, quòd dum iſta edictalis citatio affigitur, debent eſſe duo, vel tres teſtes, *Rot. diuerſ. deciſ. 1016. vol. 3.* nec ſufficit, quòd affigatur Eccleſiæ, niſi dicatur tempore celebrationis diuinorum, & vbi erat populi multitudo, *Eadem Rot. deciſ. 157.*

112 Et hæc citatio per edictum fit etiam, quando facta eſt nominatio ad beneficium ſiuè iuſpatronatus Eccleſiaſticum, antequam electus confirmetur, proponitur enim edictum, vt ſubijciatur examini, & eligetur magis idoneus, *Cotta in deciſ. 48. Seraphin. deciſ. 481. Viuius in deciſ. 309.*

113 Eſt enim neceſſaria citatio per edictum, cũ accipitur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij, iuxta *l. fin. C. de iur. delibar.* quia ſi eo caſu creditores certi ſunt citandi, tamen incerti, & incogniti citandi ſunt per edictum, *Surd. deciſ. Mant. 5. Puteus deciſ. 267. lib. 3.*

114 Intellige tamen primam concluſionem, citationem Partis ſaltem per edictum contra intereſſe prætendentes requiri, dum reaſſumitur, vel ut copia inſtrumenti cancellari, *Capel. Tholoſ. dec. 417. Rot in nouiſ. dec. 30.*

115 Ecicias, quod citatus per edictum, vel per contradictas, dicitur fictus contumax, & ideò reiectis expenſis debet audiri, etiam cõtra rem iudicatam, *Verall. deciſ. 118.*

116 Demque abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo, non debet citari per edictum, ſed citatione ordinaria, *Gama in deciſ. Luſitan. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Citatio extra territorium non valet, & quid ſeruetur in praxi.*

2 *Territorium habet obedientiam Domini intra illud, & non extra.*

3 *Cauſa efficiens eſt inſpicienda.*
Cauſa finita, infinitum producere effectum non poteſt ibid.

4 *Iudex extra territorium ſuum confiſcare prohibetur, vel ſaltem non apprehendere bona.*

5 *Poſſeſſio dari non poteſt a Iudice extra eius territorium.*
Iudex ordinarius extra ſuum territorium ius non dicit ibid.

6 *Epiſcopus egrediens ſuam Diœceſim habetur pro priuato, & ideò iuriſdictionem ibi exercere nequit, niſi ſit iuriſdictio voluntaria.*

7 *Vicarius poteſt concedere literas dimiſſoriales extra eius Diœceſim.*

8 *Acta facta ex citatione nulla non tenent.*

9 *Citari quando quis poſſit extra territorium, & num. 10.*

De Citationibus, &c. Prag. I.

Collectanea II.

1 CVm nulli liceat, &c. Statuit, nè in alieno territorio iuriſdictio exerceatur in aliquẽ ibi *Commorantem citando*, & ita *Franc. Marc. deciſ. 401. & 724. volum. 1.* & vide *Gayl. obſeruat. 48. & 56. lib. 1. & Miſinger. obſeru. 7. cent. 6.*

Hinc praxis inoleuit in Regno, vt dentur literæ rogatoriæ Iudici, in cuius iuriſdictione reperitur citandus, vt velit illum citari facere, & ſimiliter licentia quæritur, vbi eſſet faciẽda captura reorum, vel debitorum in alieno territorio, vt ſeruatum ſcimus in Curia Archiepiſcopali Barenſi, dum voluiſſet capere quendam Clericum reum in aliena Ciuitate.

Et hoc non ſine cauſa, quia territorium habet obedientiam Domini intra illud, extra

2 verò non paretur, nam extra territorium ſuũ quia non iubet, & impunè non paretur Iudici præcipienti extra territorium, *l. fin. ff. de iuriſdictione omn. Iudic. cap. 2. de conſtit. in 6.*

3 Ratio eſt, quia virtus potentiæ cauſæ efficientis inſpiciẽda eſt, vt poſſit operari in paſſum, & ſuſcipientem materiam, cùm nequeat cauſa finita infinitum producere effectum, & ſicut limitatur potẽtia, ita & effectus potẽtiæ *l. ſi rogator ff. de adopt.* quarè meritò in facto in quadam inferiori Curia, Me votãte, fuit deciſum, Iudicem extra territorium non poſſe

4 confiſcare, & ſaltèm non apprehendere bona, vt pariter nequit exequutio realis extra iu-

5 riſdictionem fieri, nec miſſio in poſſeſſionem valet, & Iudex ordinarius extra territorium ius non dicit, *cap. 19. quæſt. 2.*

6 Et Epiſcopus egrediẽs Diœceſim ſuam habetur pro priuato, *l. 3. ff. de offic. Præſid. Grat. deciſ. Marab. 98.* vbi quòd ideò prohibetur iuriſdictionẽ exercere extra ſuam Diœceſim ex *cap. Epiſcopum 9. quæſt. 2.* niſi agatur de iuriſdictione voluntaria, quam exercere non prohibetur, vnde refert concluſum, etiam Vicariũ poſſe cõcedere literas dimiſſoriales ex-

7 tra ſuam Diœceſim, cùm enim ſit voluntariæ iuriſdictionis, quemadmodum Epiſcopus valet exercere, ita & Vicarius, vbi tamẽ ſic mãdaretur ab Epiſcopo.

Ex quibus in facti contingentia dicebam, ex

8 citatione facta in alieno Territorio omnia inde ſequuta eſſe nulla, nam citatio ſi eſt nulla, omnia inde ſequuta ſunt nulla, & proceſſus, non valet *Afflict. deciſ. 124.* vide quæ diximus *Forenſ. quæſt. 35. par. 1.* vbi diſcuſſimus, ſi citatus extra territorium, nõ præcedente Ordinarij

narij licentia reputetur contumax, ſi non compareat.

9 Benè verum aduertas, quòd non ſubditus extra Territorium citari poteſt per Nunciũ, non quidem vt Iudex iuriſdictionem in perſonam citatam exerceat, ſed vt futuræ litis ratione rei ſcientiam habeat, actus enim Nũcij quòd denunciationem valet, quia nudum tantum miniſterium exequutionis eſt, & non iuriſdictionis, *Gayl. obſeruat. 56. centur. 1.* &

10 valet citatio extra territoriũ, quando citatur non ſubditus ratione domicilij propter bona, in quibus exequutio eſt facienda, vt voluit in facto Curia Archiepiſcopalis Neap. quæ tamẽ limitauit, nõ procedere quoties citatus eſſet de Iuriſdictione Eccleſię, & hoc de anno 1610. Cætera perquiras *in Tractatu de Grauamin. Vaſallorum tom. 1. Grauam. 285.*

SVMMARIVM.

1 *In relatione Nũcij ſuper citationibus ſeruetur Ritus Mag. Cur.*

2 *In dubio an cenſeatur citatio facta perſonaliter, vel domi.*

3 *Citatio facta domi valet, & tenet, etiam quod illa non veniat ad notitiam citati, & quomodo intelligatur, vide num. 4.*

5 *Locus citationis debet eſſe talis, vt veriſimiliter ad notitiam citati deuenire poſſit, & quomodo ſeruetur in Regno, vide num. 6.*

7 *Quis poteſt banniri ex citatione facta domi.*

8 *Teſtes infra quod tempus ſunt repetendi à Fiſco.*

De Citationibus, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

QVia vbi maius periculum, &c.

1 Hic habes, quòd in relatione Nuncij ſuper citationibus ſeruetur Ritus Magnæ Curiæ. Hic *Ritus* in ordine *apud me* reperitur *num. 122.* & adeas pro ornatu *Prag. 2. infra de Ordin. Iudic.* vbi plura ſunt conſarcinata.

2 Sed quia hic agitur de citatione domi facta, quæro ſi in citatione facta per Nuncium, ſi nõ exprimatur in relatione, an ſit facta perſonaliter, vel domi, qualiter cenſeatur facta, vide *deciſ. Rot. Bonon. apud Beniutend. 57.* vbi quòd domi præſumitur citatus, & ſi dicatur in relatione, citationem eſſe factam domi, non autem adiecta ſint illa verba, ſolitæ habitationis, eſt videre penès *Franch. ſu deciſ. 411.*

3 Et ad materiam adde *Vrſuum in deciſ. 274.* vbi quòd citatio facta domi valet, & tenet, etiam quòd illa aliter non veniat in notitiam citati *Creſcent. in deciſ. 18. de ſent. & re iudicat.* & vide *Rot. diuerſ dec. 12. & 148 part. 1. Veral. deciſ. 3. lib. 1. & 119. lib. 3.*

Et citatio iſta vbicunque domi facienda

4 permittitur, vt valeat, & teneat illius intimatio, intelligitur de domo, in qua habitat, & moratur citandus de præſenti, & ſic tempore citationis, *Verall.* plenè *in deciſ. 117 p. 1.*

Et ex hoc obſeruabis, Nunciũ, ſiue Appari-

5 torẽ debere citare, citãdũ in loco ſolitæ habitationis, non autẽ in Apotecha, vel alibi, ſed ꝙ locus ille itã ſit, vt veriſimiliter citatus nõtitiã habere poſſit, puta quia Vxor, aliaue perſona domus ſciuerit, *Guid. Pap. dec. 445. Gayl. obſeruat. 54 lib. 1 Minſinger. obſeruat. 69. cẽt. 2.* & optimè *in obſeruat. 37. centur. 3.*

6 Taliter, vt in Regno ſufficit citatio domi, nec auditur nullo modo itã citatus opponẽs, quòd citatio ad eius notitiam nõ peruenerit, vt per *Vrſui. deciſ. 274.* Vbi quòd banniri po-

7 teſt quis ex citatione facta domi ſolitæ habitationis de conſuetudine ſeruari teſtatur, quamuis citandus in criminalibus de iure citari debeat perſonaliter, iuxta cõmunem doctrinam in *l. abſentem ff. de pœnis.*

8 Et dum pariter hic ſtatuitur, Procuratorẽ Fiſci debere facere repetitionem teſtium infra terminum datum reis ad ſe defendendos, nec vlterius procraſtinari debeat cauſarum expeditio ſub hoc prætextu.

Adde, quòd ita fuit prouiſum per Sacrum Regium Conſilium ad fauorem Terræ Poſtilionis contra Baronem in Banca Figliolæ.

Et ſtante *hac Pragmatica* obſeruabis tradita per *Ill. Epiſc. Riet. deciſ. Curia Archiep. 52. part. 4* quatenus fundat, Partem non poſſe agere, vt Fiſco ſtatuatur terminus, infra quem teneatur teſtes repetere non procedere.

SVMMARIVM.

1 *Citatio facta per Nuncium non valet, niſi appareat de mandato Iudicis, ſed limita vt num. in citatione ſcilicet reali.*

3 *Clericus nequit regulariter capi à Curſoribus Curiæ Archiepiſcopalis Neap. abſque licentia D. Vicarij in ſcriptis.*

4 *Verbum extra Ciuitatem intelligitur extra continentia Ciuitatis, & non extra muros.*

5 *Legatum de maritandis Ciuibus comprehendit Comitatinos.*

6 *Conceſſio facta Ciuibus dicitur facta Comitatiſibus tàm in fauorabilibus, quàm in odioſis. Interdicta Ciuitate, dicuntur interdicta Caſalia ibid.*

7 *Caſalia Ciuitatis tenentur contribuere in expenſis publicis, quas Ciuitas facit.*

8 *Species non derogat generi, quando præcedit enumeratio generis, & ſubſequitur enumeratio ſpeciei.*

De

De Citationibus, &c. Pragm. III.

Collectanea IV.

QVoniã hùcuſq; citationes, &c.

Diſponit, vt in citatione extra Ciuitatẽ mittenda interueniat Iudicis ſubſcriptio, & ſigillum, viſa per eum informatione.

1 Pro cuius ornatu conſtituas regulam, citationem factam per Nuncium non valere, niſi appareat de commiſſione Iudicis, quia requiritur decretum de citando à Iudice factum, vt de anno 1621. fuit iudicatũ in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, per quam fuit annullata quędam contumacia ex eo, quia apparebat, citationem fuiſſe factam abſque mandato Reuerendiſſimi D. Vicarij, de quo vide *Tex. in l. neminem C. de exhibendis, & tranſmittend. reis*, vbi non valet citatio, niſi præcedat commiſſio Iudicis competentis, vt *ibidem* fatentur *DD*.

2 Quamuis in citatione reali aliud ſit, nam poſsũt Nuncij, & Satellites, ſiuè Birruarij etiã propria authoritate apprehendere illos, quorum crimina sũt notoria, & in fraganti reperta *Faber deciſ. 1. C. d tit. de exhibend. & tranſmittend. reis*, licet *Illuſtr. D Ricc. deciſ. Curia Archiepiſcop Neap* 206. *par.* 1. affirmet, regulariter Clericos minimè capi poſſe à Curſoribus dictæ Curiæ abſque licentia Reuerẽdiſſimi D Vicarij.

Sed pulchrũ eſſet quærere, an ſi citatio eſſet mittenda in Caſalibus huius Ciuitatis Neapolis, requiratur ſimiliter Iudicis ſubſcriptio, in quo articulo affirmatiuam ſector ſententiã, quia verba illa *Extra Ciuitatem*, de quibus in
4 *Textũ noſtro* non intelliguntur extra muros Ciuitatis, ſed extra cõtinentia Ciuitatis, cuius appellatione veniunt Suburbia, vt ſuſiſſimè apud *Illuſtriſſ. Epiſcop. D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 84. *par.* 3. Vndè meritò *Gratian. in deciſ.*
5 *Marchia* 96. ait deciſum, legatum de maritandis ciuibus comprehendere comitatiuos, nã
6 in materia fauorabili quidquid conceditur ciuibus, dicitur pariter Comitatenſibus conceſſum *l. 2. C. de nundinis, l. ex vico ff. ad municip. l. ciuibus C. de municip. & origin. lib.* 10. *Franc. Marc. deciſ* 365. *vol.* 1. immò procedere in odioſis approbauit Curia Archiepiſcopalis Neapolitana de Anno 1619. dum decidendo voluit, interdicta Ciuitate, dici etiam
7 interdicta Caſalia, & faciunt notiter adducta per *Gizzarel. in deciſ.* 74. vbi dicit iudicatum, Caſalia Ciuitatis teneri contribuere in expenſis publicis, quas Ciuitas facit.

Non obſtat, quòd *text. Pragmatica* expreſsè, & ſpecialiter vtitur nomine Neapolis, & non loquitur generaliter de Ciuitate, vndè cùm ſpecificet nomen proprium, de ipſo in dubio eſt intelligendum, & non de alijs ab ipſo dependentibus, prout ſunt Caſalia, & Suburbia.

8 Reſpondeo, inquam, quòd quando præcedit enumeratio generis, & ſubſequitur enumeratio ſpeciei, nunquam ſpecies derogat generi *l. quæſitum* §. *fin. ff. de fundo inſtructo Anna allegat.* 32. Vndè cùm in *tex. Pragmat.* fiat mentio de Ciuitate, & ſic de genere, & deinde ſubiungatur de Neapoli, & ſic de ſpecie, ſpecialis iſta ſubiũctio non debet obeſſe dictæ generali mentioni, qua attenta venire Caſalia, & Suburbia omnino fatendum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium in dubio non præſumitur, & ideo dicens ſe priuilegiatum tenetur oſtendere ſuũ, priuilegium, & probare ſe talem n.* 3.
2 *Priuilegium requirit ſcripturam.*
4 *Priuilegium non eſt qualitas proueniens à natura.*
Qualem quis ſe facit, talem ſe probare debet ibi.
5 *Impetrans dicens ſe clericum, vel ritè ordinatũ, debet id probare.*
6 *Qualitas in libello deducta eſt probanda.*
Qualitas in facto conſiſtens debet probari ibid.
7 *Exter quis dicatur, & n* 8. *&* 10.
9 *Ciuis quis dicitur vel natiuitate, vel ex domicilio, vel ex allectione.*
11 *Ciuis Neapolitanus quis efficitur emendo, vel ædificando ibi domum.*
12 *Domus appellatione non venit domuncula.*
Emens domunculam non conuenitur iure protbomiſæos ibid.
13 *Habitatio per nobiles fieri nequit in domuncula.*
14 *Nobiles, vel diuites debent in Palatijs habitare.*
15 *Ciuitas datur loco carceris nobilibus.*

De Citationibus, &c. Pragm. VIII.

Collectanea V.

PEr queſta fedeliſſima Città di Napoli, &c.

Prohibetur hic expediri citationes extra Neapolim ad inſtantiam exterorum, niſi expræſſa cauſa priuilegij fori in ipſa citatione.

1 Hæc Pragmatica ſtat in viridi obſeruantia, & de illius diſpoſitione mirandum quippè non eſt, nam priuilegium regulariter nõ præſumitur, niſi oſtendatur, cùm priuilegiatus
2 nemo in dubio cenſeatur, vnde priuilegium requirere ſcripturam vera *DD.* opinio ſectatur, & ideò ſi non doceatur, pro eo nũquam præſumi voluit *Rota Romana in vna Burgen. pratenſionis priuilegij coram Litta die Veneris* 1595.
3 Hinc alleganti ſe priuilegiatum incumbit onus probandi, & exprimendi qualitatem

priui-

priuilegij, illudque exhibere debent, nàm pri-
uilegium non eſt qualitas proueniens à natu-
ra, & propterea debet probari ab eo, qui in
illa ſe fundat, qualem enim quis ſe facit, talem
ſe probare debet *cap. inter dilectos de fide in-
ſtrumentorum, Cacher. deciſ.* 144. Et latiſſimè
Ill. D. Ricc. multa huius farinæ cumulans *in
deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap.* 108. *&* 211.
part. 1. & vide adducta *in prag.* 3. *de commiſſa-
rijs, & exequutoribus,* vbi plura habes hùc
concernentia.

5 Ex quibus meritò in facti contingentia di-
cebam, impetrantem, qui dicit ſe Clericum,
vel ritè ordinatum debere hoc probare, & in
praxi rationabiliter videmus, quòd is, qui in
libello deduxit qualitatem, debet eam proba-
re, maximè quando eſt cauſa iuriſdictionis, in-
tantum, quòd eſt regulare, vt omnis qualitas
in facto conſiſtens debeat probari.

7 Sed pro ornatu quæro, quis dicatur ex-
ter, & reſpondeo, exterum dici propriè, qui
natus nõ eſt in loco, etiam ſi originem pater-
nam haberet, quia licet quoad originem pa-
ternam dicatur oriundus ex loco paterno, ta-
men remanet exter, & forenſis, quando ori-
go eſt deſerta per translationem domicilij ad
alium locum diuerſæ iuriſdictionis.

8 Vel meliùs dicas, exterum de Ciuitate di-
ci illum, qui in ipſa Ciuitate non eſt natus,
nec ibi habitat, nec illic eſt allectus per priui-
legium, quod probo, nam ciuis quis dicitur
9 per natiuitatem, per domicilium, & per alle-
ctionem, vt fusè diximus *in pragm.* 1. *infra de
immunitatibus Neap.*

Vnde notare debes, quòd ſi quis non eſt
natus in hac fideliſſima Ciuitate, verùm hic
habitat, vel eſt allectus, poteſt ad eius inſtan-
tiam facere expedire citationes extra Nea-
polim, non expreſſa cauſa priuilegij fori in ip-
ſa citatione, vt hic mandat *pragmatica*.

10 Et ad mentem *pragmaticæ* reminiſca-
ris, dici exterum nobilem, vel diuitem emen-
tem, vel fabricantem domunculam in hac
Ciuitate Neapolis, vt in facto decidit Regia
Camera Summariæ, referẽte *Præſide Mormile,*
11 nam licet quis per emptionem, vel ædifica-
tionẽ domus in hac Ciuitate efficiatur ciuis,
12 vt *in Prag.* 1. *de immunit. Neap.* tamen hoc nõ
debet procedere in nobile emente domuncu-
lam, quæ non venit appellatione domus ex
Boer. in dec. 230. vnde ementem domunculam
non conueniri iure prothomiſæos aliquando
reſpondi requiſitus, quod nota ad ornatum
Conſtitut. Regni Sancimus, cùm de minimis nõ
ſit habenda ratio.

13 Vltra quòd eſt attendenda cauſa *in d. prag.*
expreſſa, ſcilicet habitationis, quę quidem fie-
ri nequit per nobilem, vel diuitem in domun-
cula non ſufficienti, in quo arbitror Iudicis
arbitrium debere eſſe magnum in conſideran-
da conditione habitantium, vt ſit congrua ha-
bitatiò eius conditionis, nàm ſi erit perſona
mediocris, mediocri habitatione contentus
erit, non ſpatioſa, vt inquit *Tex. in l.* 4. *ff. de
vſu, & habitat.* ibi *Quid enim ſi tam ſpatioſæ
domus vſus ſit relictus homini mediocri, vt por-
14 tiuncula contentus ſit.* Ita ſimiliter conſide-
randa erit qualitas perſonæ nobilis, vel diui-
tis, quibus in magnis domibus, & palatijs
15 conuenit habitare, ex quo dari nobilibus vi-
demus Palatium Curiæ, & totam Ciuitatem
pro Palatio loco carceris, teſte *Gramat. in
deciſ.* 14.

SVMMARIVM.

1 *Clericorũ appellatione qui veniant & n.* 3. *Qui
ſint clericatus gradus num.* 2.
4 *Clerici ſaluatici vti adſcripti ſeruitio Eccleſia-
rũ gaudent priuilegio fori, non autẽ Canonis.*

De Clericis, ſeù Diaconis ſaluaticis. Rubrica.

Collectanea I.

1 CLericorum appellatione in lata ſignifi-
catione nedum venire Clericos primæ
tonſuræ *ad tex. in cap. Cleros* 21. *diſtinct.* cum
adductis *per Mart. deciſ. Piſan.* 24. & in mino-
ribus, ac maioribus ordinibus cõſtitutos *cap.
Clerici* 72. *diſtinct. cap. de perſona in fin* 11. *qu.*
2 ſed generaliter omnes, qui in Eccleſia Dei de-
ſeruiũt, quorum gradus ſunt Oſtiarius, Lector
Exorciſta, Acolitus, Subdiaconus, Diaconus,
& Præsbyter *cap. duo ſunt* 12. *quæſt.* 1. *& cit.
cap. perſona, Rot. in Mediolan. iuriſpatronatus
coram R. P. Dunozetto,* vbi quòd in ſtricta ſi-
gnificatione nõ comprehenduntur Clerici in
dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, vt Abbates,
Archidiaconi, & ſimiles, nec Canonici *Franc.
Marc. deciſ.* 1124. nec Regulares, licet
benè in materia fauorabili *Put. deciſ.* 92. *lib.* 3.
Mar. Antonin. reſol. 112. *caſ.* 63. *lib.* 1. dicẽs *caſ.*
50. quòd in materia indifferenti, & lata ſignifi-
3 catione cõprehendũtur Clerici Sæculares, &
Regulares, & tali ſub Clericorum appellatio-
ne venire Canonicos Regulares, vt in facto,
me patricinante, extitit iudicatum.

4 Clerici autem ſaluatici vti aſſumpti ſerui-
tio Eccleſiarum, perſonæ Eccleſiaſticæ ſunt
gaudentes priuilegio fori, non autem Cano-
nis, vt de his, & pluribus alijs articulorum in
tali materia deciſionibus ſatis practicis ediſ-
ſerit nouiſſimè *Illuſtriſſimus Præſul. Riccius
in praxi fori Eccleſ. par.* 4. *toto tit. de Cleric. ſal-
uatic. reſolut.* 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229.
230. *&* 231. ibi recurras, nec pigebit, ſat ſit lo-
cum indicaſſe.

Et de Diaconis perquiras apud *Graff. deciſ.
aur. lib.* 1. *par.* 2. *cap.* 9. *n.* 7. & *Mar. Anton. var.
reſol. li.* 3. *reſol.* 16. vbi quòd licet in caſu neceſ-

Digitized by Google

ſitatis illi liceat baptizare, id ſollemniter agere nequit, & vide *Sair. deciſ.1. & 2. de Cleric. excom. miniſtr.* qui in *deciſ.7. de offic. deleg.* vbi quòd prædicandi munus illis non eſt conceſſum ratione officij, nec illud vt proprium tribuitur, addo *tex. in cap. adijcimus* 16. *quaeſt.*1. licet id poterit concedi ab Epiſcopo, quo in caſu ſubintrat diſpoſitio *cap. perlectis*, ibi *prædicare 25. diſtinct. & cap. in ſancta*, ibi *ad prædicationis officium 92. diſtin.*

S V M M A R I V M.

1 *Clerici coniugati à functionibus Fiſcalibus non ſunt immunes, quid mortuis vxoribus num.4.*
2 *Huiuſmodi Clerici obligantur ad ſolutionẽ collectarum, Datiorum, Gabellarum, & ſubire munera Vniuerſitatum n.3.*
5 *Clerici coniugati vt gaudeant quid requiratur, & an gaudeant declinatoria fori in merè ciuilibus n.6. & 8. vbi ciuiliter ex crimine ageretur n.7. an in liquidatione inſtrumentorum num.12.*
9 *Clerici coniugati gaudent fori priuilegio etiam in ciuilibus, ſi ita in loco exiſtat conſuetudo.*
10 *Clericum coniugatum habere qualitates* Conc. Trid. *ad finem gaudendi fori priuilegio ſecularis, an Eccleſiaſticus cognoſcat.*
11 *Clerici coniugati cognoſcuntur ab Eccleſiaſtico ſi ſi eorum vxores commiſerint adulterium, & cum eis habitent, & ſint reconciliati.*
13 *Clerici coniugati nobiliter viuentes non ſoluũt Vniuerſitati ſolutionem capitis, vulgo* lo pagamento della teſta.

De Clericis, &c. Pragm.I.

Collectanea II.

1 NVper, &c. Diſponit, Clericos coniugatos fori competentia ſemper ſalua à functionibus Fiſcalibus nõ eſſe immunes.

2 Adde pro corroboratione *Guid. Pap. deciſ.* 381.*n.*2. & ibi *Addent.* quatenus iuxtà receptã *DD.* opinionẽ aſſentitur, huiuſmodi Clericos obligari ad ſolutionem collectarum, Datiorũ, & Gabellarum, quoniam quoad duo, tantùm clericali fruũtur priuilegio, ſcilicet fori, & *Canonis ſi quis ſuadente* 17. *q.*4. vt in vulgat. *cap. vnic. de Cleric. coniug. in 6. Graff. deciſ. aur. par. 1. lib.2. cap.49. nu.29. Valaſc. deciſ.44. Bernar. Greu. in deciſ. Camer. Imperial. lib.1. cõcluſ.37. conſider.*1.

3 Indè illi coguntur ſubire munera Vniuerſitatum *Ill. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 169. *par.*3. iuxtà quam opinionẽ annis elapſis fuerunt expeditæ prouiſiones per Collaterale Conſilium ad inſtantiã Vniuerſitatis Aliani Prouinciæ Baſilicatæ contra Leliũ de lo Iodice Clericum coniugatum, qui fuit adſtrictus ſindicatus officium gerere.

4 Modifica tamen diſpoſitionem *pragmaticæ* reſpectu Clericorum coniugatorum, quibus mortuæ ſunt vxores, nam ipſi eximuntur ab onere ſoluendi tales functiones Fiſcales, vt in terminis tutati ſumus *forenſ. queſt.86. part.* 1. ea palpabili ratione, quia tales mortuis vxoribus recuperant omnia, & ſingula priuilegia, quæ non coniugatis Clericis competunt *Aufrer. in deciſ. Capel. Tholoſ.* 104.

5 Quatenus autẽm ſpectat ad fori priuilegiũ illis ſpectans iunge *Concil. Trid. in ſeſſ.23. cap. 6. de reformat.* vbi mandat obſeruari conſtitutionem *Bonifacij VIII. in d. cap. vnic. de Cler. coniug.* illo addito, quòd huiuſmodi Clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ inſeruiant, & miniſtrent, & Clericali habitu, ac tonſura vtantur.

Quæ quidem *Conſtitutio* tribus modis tale
reſtrinxit priuilegium, primò, ſi cum vnica,
& virgine contraxerit, ſecundò, ſi veſtes, &
tonſuram deferat, tertiò, in cauſis criminali-
6 bus, etiam ſi ciuiliter pro illis agatur, non
autẽ in merè ciuilibus *Guid. Pap. deciſ.* 83. *Ca-
pella Tholoſ. deciſ* 414. & voluit Sacra Congre-
gatio Eminentiſſimorum Cardinalium Con-
cilij interpretum ſub die 13. Februarii 1610.
dum cenſuit, Clericos coniugatos præditos
qualitatibus requiſitis, tàm in dicta *Conſtitut.
Boniſac. VIII.* quàm in decreto *Concilij Tri-
dentin. d. cap.* 6. non gaudere priuilegio fori
7 in ciuilibus, niſi vbi de crimine etiam ciui-
liter ageretur, ſed illos ob tales cauſas ciuiles
à crimine non deſcendẽtes nõ poſſe à Iudici-
bus laicis in carcerem conijci, aut perſona-
liter diſtringi, & Sacra Congregatio Eminen-
tiſſimorum negotijs Epiſcoporum, & Regu-
larium Præpoſitorum ſub die 10. Februa-
rij 1618. alias declarauit, quòd Clerici con-
iugati iuxtà Sacrorum Canonum, & Con-
cilii Tridentini diſpoſitionem priuilegio Ca-
nonis, & fori in criminalibus duntaxat gau-
deant, non autem in ciuilibus.

8 Et licèt non deſint, qui totum contrarium attentare coacti ſint, inter quos præciſè inſurgit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neap.* 170. *par.* 3. *& deciſ* 320. *par.*4. dum figit pedes, illos in criminalibus, & ciuilibus fori priuilegio gaudere.

9 Tamen huiuſmodi opinionem agnoſco verã, ita in loco exiſtente conſuetudine, prout ſic determinauit Sacra Congregatio immunitatis ſub die 27. Februarij 1630. dum voluit, Clericum coniugatum gaudere priuilegio fo-

ri in ciuilibus, vbi adeſt conſuetudo refert nouiſſimè *Barboſ. de iur. Eccleſiaſtico vniuerſal. lib. 1. tit. de priuileg. Cleric. cap 39. n. 37.*

10 Huiuſmodi autē qualitates requiſitas corā quo docere debeat Clericus cōiugatus ad finem gaudendi fori priuilegio habes apud *Rot. in nouiſ. deciſ. 3. de ſentent. excommunicat.* vbi in ſummario patet, illas debere iuſtificari coram ſeculari Iudice, ſed in corpore eſt ſcriptū, verificandas eſſe coram Eccleſiaſtico.

11 Et nota ex *Capell. Tholoſ. deciſ. 64.* quòd ſi Clericus contraxerit cum vnica, & virgine, quæ poſtea commiſcat adulterium, & ſe recōciliet, & habitet cum eo, nihilominus adhuc Iudici Eccleſiaſtico erit ſubiectus.

12 Nec non ſigua, huiuſmodi Clericos gaudere fori priuilegio in cauſis liquidationis inſtrumentorum *Epiſcopus Ricc. deciſ. 170. par. 3.* & *nos* latius proſequuti fuimus *Forenſ. queſt. 79 lib. 1.*

13 Et tandem obſerua, tales Clericos nobiliter viuentes, nec in vilibus ſe exercentes non teneri ſoluere Vniuerſitatibus ſolutionem capitis, vulgo vt dicitur *il pagamento della Teſta*, vt apud dc *Marin. quotid. reſolut. cap. 59.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici clericaliter viuentes de bonis hæreditarijs, & Eccleſiaſticis non ſoluunt collectas, & num. 3.*

2 *Clerici de iure Ciuili, & Canonico ſunt exempti à ſolutione onerum, tàm perſonalium, quàm realium.*

4 *Ad hoc vt Clericus dicatur clericaliter viuere quæ requirantur.*

5 *Clerici non ſunt trahendi ad iudicia ſecularia, niſi pro bonis feudalibus, & amplia hanc cōcluſionem per totum n. 6. & declara per totū num. 7. & 8.*

9 *Confugientes ad Eccleſias gaudent priuilegio, vt inde non poſſint extrahi, niſi in caſibus à iure permiſſis, & amplia procedere, vt nu. 10. & 11.*

12 *An condemnatus ad exilium, vel ad torturam ſolum gaudeat priuilegio Eccleſiæ.*

13 *An aſſaſſinus gaudeat immunitate Eccleſiæ, qui accepit pecuniam pro homine occidendo, & deinde caſus non eſt ſequutus.*

14 *Caſus, in quibus confugientes ad Eccleſiam non gaudent illius immunitate recenſentur, num. 15 16. 17. 18. 19 20 & 21.*

22 *An immunitati Eccleſiæ poſſit per confugientes renunciari.*

23 *An exceptio immunitatis Eccleſiæ poſſit opponi in qualibet parte iudicij.*

24 *Cognoſcere, an delinquens gaudeat Eccleſia immunitate ſpectat ad Iudicem laicum.*

25 *Et in caſu, in quo non gaudet inde non poteſt extrahi delinquens, niſi de licentia Epiſcopi.*

26 *Comites, et Barones de rebus ad ſpiritualia pertinentibus non poſſunt ſe intromittere.*

De Clericis, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

FElicis memoriæ, &c. In hac pragmatica plura continentur capitula, & primò mandatur,

1 Clerici clericaliter viuentes de bonis hæreditarijs, & Eccleſiaſticis collectas non ſoluant.

2 Ad cuius ornatum ſcias, quòd Clerici de iure ciuili, & canonico ſunt exempti, & liberi à ſolutione onerum, tàm perſonalium, quàm realium ex *tex. in cap. Clerici de immunit. Eccleſ. in 6. cap. quamquam de cenſ. in 6. cap. ſi minus de immunit. Eccleſ. cap. generaliter, §. nouarum, & § placet 16. quæſt. 1. & placet Authen. & nulla communitas C. de Sacroſanct. Eccleſ.* quod eſt confirmatum per *Sacrum Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 20. de reformat.* vbi confirmantur omnes cōſtitutiones hactenus à Summis Pōtificibus, & Concilijs emanatæ in fauorem immunitatum, & priuilegiorum Clericorum, & Eccleſiaſticarum perſonarum, vide *Fran. Marc. in deciſ. 224.*

3 Quæ collectarum immunitas Clericis conceſſa non ſolùm procedit in bonis Eccleſiaſticis, quæ tanquam beneficiati poſſident, verū etiā pro bonis patrimonialibus *Carber. deciſ. 68. Guid. Pap. deciſ. 382. Surd. dec. 20. Antonin. reſolut. ſiue deciſ. 97. lib. 1. D. Ricc. deciſ. 299. p. 2.* vbi lit per Curiam Archiepiſcopalē Neapolitanam deciſum recenſet.

4 Verùm quia *tex.* noſter loquitur de Clericis clericaliter viuentibus, adde *Maynard. deciſ. Tholoſ. 26. lib. 1.* quem refert, & ſequitur nouiſſimè *Chriſtin. deciſ. Belgic. 23. par. 2.* quē etiam videas *deciſ. 33.* vbi an perſonæ Eccleſiaſticæ clericaliter non viuentes gaudeant priuilegio Clericorum, & vtrum, qui in fraudem creditoris ſe factis addicunt, eiuſdem Clericatus priuilegijs gaudere debeant, & obſerua, quòd ad hoc vt Clericus dicatur clericaliter viuere, eſt neceſſe, & requiritur, quòd incedat in habitu, & tonſura, & obſeruet tria diſpoſita in *Sacro Concilio Tridentino in ſeſſ. 23. de reformat. cap. 6.*

Vnde non inſeruientes Eccleſiæ, nec incedentes in habitu, & tonſura, cùm non gaudeāt priuilegio clericali tenentur ad ſolutionē gabellæ *Guid Pap. dec. 83.* & nō gaudēt alijs priuilegijs Eccleſiaſticis, vt ſic cauetur in noſtra Prag. licèt quòd nō ſufficiat Eccleſiæ inſeruire, vt Clericus dicatur clericaliter viuere *ſic dec. Tholoſ. apud Maynard. in deciſ. 26. lib. 1.* de quo tu vide *Viuium deciſ. 512.*

5 Mandatur pariter in hac pragmatica, quòd Clerici non trahantur ad ſecularia iudicia, niſi pro bonis feudalibus, vnde nota, in iure eſſe clariſ-

clariſſimũ, quòd Clerici nequeant conueniri
corã Iudicibus ſæcularibus *cap. deniq; 96. diſt.*
cap ſi Iudex laicus de ſentent. excõmunic. cap. ſi-
gnificaſti de for. compet. Auth. ſtatuimus C. de
Epiſc. & Cleric. Affl. dec. 2. Viuius dec. 49. & in
6 *dec. 25.* vbi quòd Clerici prohibentur renun-
ciare priuilegio, ne cõueniantur coram Iudice
Eccleſiaſtico, & ſe ſubmittere iuriſdictioni ſæ-
culari, & nec ad expẽſas poſſunt quidem con-
dẽnari à Iudice laico, ſi corã eo ſuccubuerint
Bellamer. deciſ. 26. itẽ ẽt in crimine læſæ Maie-
ſtatis *Faber dec. 31. C. de iuriſd. omn. iud. Frãc.*
dec. 691. de Põte dec. 9. ſic pariter in Clerico de-
ponente falsũ corã Iudice laico procedit *Affl.*
dec. 230. & nec ad inquirendũ cõtra ipſos poſ-
ſit procedi à Iudice laico *Faber dec. 42. C. eod.*
tit. ẽt in actione reali idẽ *Faber dec. 29. eod. tit.*
ẽt ſi ſit hæres laici, quia eius forũ non ſequitur
Fab. dec. 12. C. eod. licet contrariũ ſit vbi tra-
ctatur de recognitione Chirographi idẽ *Fab.*
7 *dec. 7. C. eod.* vel ſi à ſuo Iudice condẽnatus pa-
rere nolit, cenſuras Eccleſiaſticas negligens,
quod intellige, ſi requiratur ab Eccleſiaſtico
idem *deciſ. 8. eod. tit.*
8 Itẽ poteſt denũciari Clerico corã Iudice ſæ-
culari, vt declaret ſi trãſactioni ſtare velit idẽ
dec. 9. eod. ſic pariter in cauſa reconuentionis
Balb. dec. 64. Affl. dec. 163. Franc. dec. 193. Viu.
dec. 49. itẽ ſi fuerit repertus in habitu ſæculari
Fab. dec. 14. d. tit. itẽ ſi turbauerit ſequeſtrum
factũ à Iudice laico idẽ *dec. 16. eod.* itẽ in actio-
ne ad exhibendũ idẽ *dec. 37. d. tit. & 38. de iud.*
Guid. Pap. dec. 71. & 45. Boer. dec. 69. Marc. dec.
190. & 512. vol. 1. Affl. dec. 24. & 85. Minſyng.
obſ. 67. cẽt. 2. Cacher. dec. 116. Theſaur. deciſ. 62.
Valaſc. dec. 93. Maynard. dec. 28. lib. 1. Balb. dec.
274. nouiſſimè *Gruel. dec. 128. Senat. Dolani.*
Quatenus autẽ dicatur, quòd ꝓ bonis feu-
dalibus debeant Clerici conueniri apud Iudi-
cẽ ſæcularẽ, tu addas *Gayl. obſ. 37. lib. 1. Guid.*
Pap. dec. 139. Boer. dec. 169. Frãc. Marc. dec. 46.
Chriſtin. dec. 22. num. 7. par. 2.
Cauetur ẽt in hac pragmatica, quòd Eccle-
9 ſiæ in toto Regno gaudeant priuilegio, vt ad
eas confugiẽtes nõ extrahãtur, niſi in caſibus
à iure permiſſis, vnde tu nota ſic eſſe diſpoſitũ
de iure cõmuni ad *tex. in cap. inter alia de im-*
mun. Eccleſ. c. reũ, & c. frater, c. miror, c. quiſ-
quis, & c. ſi quis 17. q. 4 & vide *Boer. dec. 109.*
Vigel. dec. 72. cẽt. 1. Guid. Pap. dec. 121. Chriſtin.
dec. 55. 56. & 57. tom. 1.
10 Quod amplia procedere ẽt in cõfugiẽtibus
ad hoſpitalia, vt per *de Pont. dec. 35.* late *Mer-*
lin. cõtrou. 65. & procedit ẽt in fure ad Eccle-
ſiã cõfugiente cũ ipſa re furata, nã gaudet eius
11 immunitate *Gam. dec. 171.* Itẽ dicas procede-
re hãc immunitatẽ Eccleſię ẽt in falſificãtibus
literas cãbij mercatorũ cũ illis recipientibus
falsò pecunias ab eorũ reſpõdentibus, nam ſi
confugerint ad Eccleſiã, debent gaudere eius
immunitate, vt decisũ in *Rot. Luſit.* nouiſſimè
dicit *Phœbus in dec. 81. tom. 1.*
12 Sed an condẽnatus in perpetuũ exiliũ, vel
ſolũ ad torturã propter homicidiũ immunita-
te Eccleſiæ gaudeat, vide *Gam. in deciſ. Luſit.*
179. qui in *dec. 362.* tractat, ſi condemnatus ad
remigium triremiũ aufugiẽs ad Eccleſiã gau-
deat eius immunitate, de quo nouiter *Giurb.*
conſ. deciſ. crim. 30.
13 Et an immunitate Eccleſiaſtica gaudeat aſ-
ſaſſinus, qui mandauerat aliquẽ vulnerari, nõ
tamen ſequuta morte mediante pecunia, vide
D. Ricc. in dec. 112. par. 1. vbi affirmatiuè deci-
ſum dicit in Curia Archiepiſcopali Neapolit.
Sed dũ dicitur, niſi in caſibus à iure permiſ-
14 ſis nota, ꝙ plura ſunt delicta, pro quibus con-
fugiens ad Eccleſiã eius immunitate gaudere
nequit, ego autem referam adducta per Deci-
ſionarios, vt inſtitutum ſequar.
15 Scias igitur, ꝙ publici latrones, & viarum
graſſatores excluditur ab hac immunitate, vi-
de *Guid. Pap. dec. 121. Gam. dec. Luſ. 121. Peguer.*
dec. 40. vbi reſoluit, hoc nõ procedere in graſ-
ſatore, q. ſemel in ſtratã, ſeu via publica, vel in
ſylua furatus fuit, nã ſi iſte cõfugit ad Eccleſiã
16 gaudet eius immunitate. Sed qui dicãtur pu-
blici latrones, & graſſatores vide *Frãc. in dec.*
142. Item excluditur ab Eccleſiæ immunitate
17 ille, qui cũ ad carcerẽ manibus, & pedibus li-
gatus duceretur ſuper iumento ſe proiecit in
terrã intra atriũ Eccleſiæ, miniſtris Curiæ ad-
18 huc eũ tenentibus *Gam. dec. 141.* Itẽ cõmittẽ-
tes homicidiũ proditoriũ neq; gaudẽt Eccle-
ſiaſtica immunitate *Gall. dec. 351. & 989. p. 1.*
Peguer dec. 54. & dec. 62. & vide *Frãc. dec. 713.*
19 ſic pariter is, qui à carceribus ad Eccleſiam
cõfugit *Boer. deciſ. 310* quod tñ an ſit verũ, me
20 remitto. Itẽ ille, qui deliquit in tẽplo, & po-
ſtea ob aliud delictũ ad Eccleſiã cõfugiat *Cap.*
21 *Tholoſ. in dec. 422.* Inſuper nec Clerici gaudẽt
immunitate Eccleſiaſtica, ſed Eps poteſt eos
punire, vt deciſum in Curia Archiepiſc. Neap.
& ſic practicari refert *D. Ricc. in dec. 89. tom. 2.*
ſed id de cõſuetudine Cur. Archiep. Neap. cũ
contrariũ determinauerit Sac. Congr. vt per
Dian. reſol. moral. p. 3. tract. 1. de immun. Eccleſ.
reſol. 35. qui *p. 1. & 4.* integros de hac materia
immunitatis Eccleſiaſticæ cõpilauit titulos,
& perplures reſoluit articulos, quos apud
eum videre poteris.
22 Sed an huic immunitati Eccleſiæ poſſit per
confugientes ad ipſam renunciari, negatiuè
tradit deciſum *Maſtrill. deciſ. 167.*
23 Et an exceptio immunitatis Eccleſię poſſit
opponi in qualibet parte iudicij, affirmatiuè
recenſet deciſum in Curia Archiepiſc. Neap.
24 *D. Ricc. in deciſ. 174. t. 1.* Item cognoſcere, an
delinquẽs gaudere debeat immunitate Eccle-
ſiæ, vel nõ, nũ ſpectet ad Iudicẽ Eccleſiaſticũ,
affirmatiuè *Franc. Marc. in deciſ. 267.* Scias
25 inſuper, quòd in omnibus illis caſibus, in qui-
bus quis non gaudet immunitate Eccleſiæ, nõ

P 2 niſi

niſi conceſſa Epiſcopi licentia reus abſtrahitur *Guid. Pap. deciſ.* 121.

26 Mãdatur pariter hic, quòd Comites, & Barones neq; de rebus, neq; de alijs ad ſpiritualia pertinentibus poſſint ſe intromittere, iuxta quod refert deciſum *Theſaur. deciſ.* 131. vide *Afflict. deciſ.* 219. *Franch. in deciſ.* 36. *in deciſ.* 512. *& deciſ.* 551. vbi latè agit, qualiter ligentur manus Iudicis ſæcularis ob emergentem punctum ſpiritualem.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiaſticæ perſonæ de bonis eis obuentis à laicis ex alienatione tenentur ſoluere collectas.*
2 *Res tranſit cum onere ſuo.*
3 *Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quã ipſe habet.*

De Clericis, &c. Prag. III.

Collectan. IV.

PEr molte querele, &c. Canetur in hac pragma-
1 tica, quòd Eccleſiaſticæ perſonæ de bonis
eis obuentis à laicis ex capite alienationis,
natura illorum mutata contribuant in collectis, & ita *Gayl. in obſeru.* 52. & ratio eſt, quia
in tributis certis ab initio impoſitionis orta
fuit obligatio, & hypotheca pro toto tempore futuro, ex quo eſt certum, & perpetuũ. Itẽ
2 quia res tranſit cum onere ſuo, & vendens,
donans, legans, vel alio titulo concedens rem
obligatam, & annexam, oneri tributorum intelligitur vendidiſſe, vel conceſſiſſe ius tantũ,
quod habet in re *Gamma dec.* 19. & nemo plus
3 iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habet, licet ſint plurimi *DD.* cõtrarium defendẽtes, cùm dicta iura non dicantur inuariabilia,
qui cùm non ſint Deciſionarij (ne ab inſtituto
diſcedam) hìc non refero.

S V M M A R I V M.

1 *Diaconi ſaluatici, ſeù Clerici primæ tonſuræ nõ gaudeant priuilegijs Clericorũ, niſi quatenus Eccleſiæ interſint, & in diuinis officijs permaneant, & confirmatur hoc ex Concilio Tridentino num. 2.*
3 *Et requiritur frequentia in ſeruitio Eccleſiæ, vt gaudeant.*
4 *Clericus propter infirmitatem excuſatur à delatione tonſuræ.*
5 *Sicut Clericus ob infirmitatem non amittit diſtributiones quotidianas.*
6 *Dicens ſe habere titulum beneficij debet probare poſſeſſionem.*
7 *In fauorabilib⁹ pẽſio venit appellatione beneficij.*
8 *An habens præſtimonium in titulum beneficij gaudeat priuilegio, & amplia n. 9. & 10.*
11 *An Clericus in minoribus conſtitutus cogi debeat deferre habitum clericalem.*
12 *An qui dimiſit habitum poſſit illud reaſſumere ſine licentia Epiſcopi.*

De Clericis, &c. Pragm. IV.

Collectanea V.

QVemadmodùm Canonicis, &c.
Mandat præſens Pagmatica, quòd Diaconi
1 ſaluatici, ſeù Clerici primæ tonſuræ non gaudeant priuilegijs Clericorũ, niſi quatenus Eccleſiæ inſeruiant, & in diuinis officijs permaneant, & ita nouiſſimè *Griuel. in deciſ. Senat. Dolani* 30. vbi quòd cõfirmatur diſpoſitio hæc
à *Sac. Conc. Trid. in ſeſſ. 23. c. 6. de reformat.* vbi
2 ſimiliter præcipitur, quòd Clericus primæ tõſuræ debeat vacare ſeruitio alicuius Eccleſiæ de mãdato Epiſcopi, & debet deãbulare in habitu, & tõſura, vel debet habere aliquod beneficiũ ad effectũ gaudẽdi priuilegio Clericali, de quo vide *Maſtril. in dec.* 113. vbi dicit, ꝙ
nõ ſufficit, vt ſemel, vel bis ſeruitio vacauerit,
3 ſed requiritur frequẽtia in ſeruitio Eccleſiæ,
vt ẽt per *Grammat. in deciſ.* 87. quos in quadã
cauſa Ciuitatis Bitõti ſequutus fui, & iuxtà ip-
4 ſorũ doctrinã conſului, licet ſi Clericus ob aliquã infirmitatẽ nõ deferret tonſurã, tunc excuſaretur, ita vt ꝑpterea nõ amitteret priuilegiũ fori, vt per *Capel. Tholoſ. in dec.* 104. vt pa-
5 riter dicimus, quod ſi Clericus ob infirmitatẽ
nõ poteſt intereſſe diuinis Officijs, nõ ꝑpterea
amittit diſtributiones quotidianas *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c.* 15. ſicque in facto cõſultus
reſpõdi, & iuxtà meũ reſponſũ audiui in quadã Curia Epiſcopali huius Regni iudicatum.
Sed dũ in *Sac. Conc. Trid.* mandatur, Clericũ
debere habere aliquod beneficiũ, Nota ꝙ di-
6 cẽti ſe habere beneficiũ nõ ſufficit ꝓbare tãtũ titulũ beneficij, ſed eſſe neceſſariũ probare
ipſius poſſeſſionẽ, vt fuit deciſũ in Rom. Curia
in quadã facti cõtingentia. Sed num Clericus
habẽs penſionẽ gaudeat priuilegio fori, ꝙ ſic
7 dicas, nã in fauorabilibus pẽſio venit appellatione beneficij *Creſcẽt. dec. 14. de ſent. & re iudic.* licet cõtrariũ teneat *D. Ricc. in dec. 71. p. 2.*
vbi quòd pẽſio nõ dicitur beneficiũ, & conſequenter, quòd Regularis ſit capax penſionis,
& ita dicit deciſum, & quòd penſio propriè
beneficium Eccleſiaſticum non dicatur, dixit
Rot. Rom. in vna Brixien. Confidentiæ 5. Iunii 1591. coram D. Penia, quare dicta deciſio *D. Ricc.* poteſt procedere in odioſis.
8 Et nùm habens præſtimonium in titulum
beneficij ſatisfaciat Cõcilio, dicas affirmatiuè
Creſcent. deciſ. 8. de præbend. Gam. deciſ. 22. &
9 dicas ita procedere etiam in obtinẽtibus preceptoriam Sancti Ioannis Hieroſolymitani,
clerico ex gratia collatam *Achil. de Graff. in deciſ. 9. de præbend.* & ſic etiam in obtinente
beneficium manuale, *idem in deciſ. 8. eod. titul.*
& am-

10 & amplia procedere etiam in habente Hoſpitale, ſiquidem Hoſpitale quando datur in titulum Eccleſiaſticum, beneficium dicitur *Sayr.deciſ.1.de religioſ domibus.*

Nota, quòd ſi quis habuerit beneficium, & eo priuatus deindè eſſet, adhuc gaudet ſori priuilegio, vt determinat *Mease.conſ.* . . . .

Cætera vide in *nouo iure Pontificio tit. de ſoro competenti.*

11 Sed quæro, an Clericus in minoribus conſtitutus cogi debeat deferre habitum clericalem, deciſum ſuit, non poſſe carcerari Clericũ in minoribus conſtitutum, qui ſine licenta ipſius Curiæ dimiſerat habitum clericalem, & inceſſerat in habitu laicali, vt penès *Illuſt.D.*
12 *Ricc. in deciſ.162. par. 2.* & an Clericus, qui dimiſit habitum poſſit illum reaſſumere abſq; licentia Epiſcopi, dicas affirmatiuè, vt deciſũ per Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanã annuit *idem D.Ricc.in deciſ.167. par.2.* videas *Viuiũ deciſ.*502. Et nota, Clericalem habitum poſſe reaſſumi non obſtante irregularitate ſuperueniente, & prohibitione Ordinarij, vt deciſum per Sac.Conc. Trident. fatetur *Tell.in ſelect.Canon.cap.18.n.10.*

Et de materia huius Clericalis habitus plura cumulauimus *in Iure Pontificio tit. de veſtibus Clericalibus.*

SVMMARIVM.

1 *Clericis portantibus arma auferantur præuia trina monitione.*
2 *Clericis maximoperè eſt prohibitus vſus armorũ.*
3 *Clerici arma portantes amittunt gradum, & detruduntur in Monaſterio, peccant mortaliter, & ideò poſſunt excommunicari.*
4 *Epiſcopus non poteſt dare licentiam ſuis Clericis portandi arma.*

De Clericis, &c. Pragm. VI.

Collectanca VI.

1 ARmorum vſus, &c. Cauetur hic, quòd Clericis arma portantibus auferantur præuia trina monitione, & ꝙ Clericus arma portans poſſit per laicos ſatellites capi, & ſpoliari armis abſque metu excõmunicationis, & ita *Peguer. dec.56.à n.14 Cabal.reſol.crim.caſ.9.n.13.*vide *Graff.in deciſ.aur.par.1 lib.4.cap.18.* vbi dicit, quòd ſi aliter fieret, Clerici liberè vagarentur armati, ex quo Iudex Eccleſiaſticus non habet Miniſtros, qui nocte Clericos armatos capere poſſint, vide *Viuium in deciſ.26.&287.*

2 Hoc ſuit introductum in odium Clericorũ, quibus maximoperè eſt prohibitus armorum vſus, *vt per Graff.in deciſ.aur.par.2.li.3.cap.6.* Clericorum .n. arma debent eſſe orationes, & lachrymæ, *cap.conuenior.13.queſt.8.Sayr.in deciſ. 45. de ſententia excommunic.* vbi meritò decidit, apparitores capientes clericos arma noctè portantes non peccare, neque excommunicationem incurrere.

3 Vnde meritò variæ fuerunt impoſitæ pęnæ Clericis arma portãtibus, nam amittunt gradum, & detruduntur in Monaſtero, peccant mortaliter, & ideò poſſunt excommunicari, & ſi poſt trinam monitionem ſe non correxerine amittunt omne priuilegium Clericale, *Graff. deciſ.aur.par.2.lib.3.c.6.n.3.* & vide in materia *Peguer in dec.56.* vbi tractat, ſi ſtatutum Principis ſæcularis de armis non exportandis liget perſonas Eccleſiaſticas.

Quarè meritò non ineptè in facti contin-
4 gentia requiſitus de voto dixi, per Epiſcopum non poſſe dari licentiam ſuis Clericis portãdi arma, quod latius tutatur *D. Ricc. dec.257.p.3.* vbi reſtringit, ſtante capitali inimicitia Clerici, immò ẽt ſi haberet facultatem, nullatenus debere eis illam concedere, Clericus autem an poſſit reſiſtere eum armis Birruario volenti eũ capere, affirmat *D.Ricc. deciſ. 299. part.3.*

SVMMARIVM.

1 *Turcharum, Maurorum, & aliorum familiaritas cũ Chriſtianis prohibetur, & quare n.2.*
3 *Vxor ſi conuertatur ad Fidẽ, & maritus renuat ad Fidem conuerti, an à viro ſeparari poſſit, quid ſi vir redierit ad Fidem num.4. & vide num.5.6 & 7.*
8 *Iudæos volentes baptizari ſi quis dolis, & machinationibus amoueat à ſancto propoſito cõmittit contra Fidem.*
9 *Pagani poſt conuerſionem in errore perſiſtentes morte puniuntur.*

De Commercio, ſeù Conſuetudine inter Turcas, & alios ſacro Fonte ablutos Pragm. I.

Collectanea I.

1 RItrouandoſi, &c. Hic prohibetur familiaritas inter Turcas, Mauros, & cæteros Baptiſmi Sacramento renatos.

2 Tu addas rationem, quia vt *in text.* ex familiaritate iſtorum, & conuerſatione poſſent diſtrahi à Fide Catholica, iuxta illud.

Morbida facta pecus totum corrumpit ouile.
Corrumpunt bonos mores colloquia mala.

3 Indè iuridicè in *c.Iudæi 28.q.1.* elicitur, vxores Iudæorũ cõuerſas ab ipſis ſeparari debere, niſi ab Epiſcopo admoniti Fidẽ ſuſcipere Iudæi voluerint, quo in *tex.* licet *Gloſ.* diuerſas philoſophetur expoſitiones, nẽpe q aloquitur, quãdo mulier ſola cõuertitur, vnde diuersũ ẽ, quãdo vir ſolus conuertitur, quia cũ mulieres

faciliores ſint, ac magis ſubditæ viris, multò magis præſentaneum peruerſionis periculum ipſis imminet ex viri infidelitate, quam è contra; vel vt intelligatur, quādo Iudæus habitare nequit abſque Creatoris contumelia, aut ſi vniuerſaliter intelligatur eſſe correctum per *cap. quanto de diuort.* vel vt intelligatur, quando tempore contractus matrimonij vterque coniux fidelis erat, & mox vir à fide apoſtata effectus, tranſit ad Iudæorum ſeptam, tali modo, vt videatut ſentire hodiè liberum eſſe infidelem relinquere, aut cum illo habitare, quando infidelis abſque Dei contumelia, & attractione ad peccatum eligit habitationem.

Tamen pro veritatis indagatione tria diſtinguas ſæcula, quę diſtinctio in Collegio Doctorum virorum fuit deciſa communi voto.

5 Primum eſt ab Apoſtolorum tempore, & ſexcentis poſtea annis, quo ſpatio frequens erat conuerſio & Iudæorum, & quorumuis aliorum infidelium, atquè ideo eo tempore permittebatur, iuxta conſiliū *Diui Pauli 1. ad Corinth. 7.* habitatio coniugis ad fidem conuerſi cum infideli propter ſpem eius conuerſionis, quando habitare volebat abſque Dei contumelia, nec pertrahens fidelem ad peccatum.

6 Aliud ſæculum fuit, quo rariſſimè Hæbrei ad fidem reducebantur, erantque peruicaciores in ſua perfidia, quo tempore edita eſt *Synodus Toletanæ Conſtitutio in d. textu* relata, qua decretum eſt, nè vxores fideles habitare permitterentur cùm Iudæis, Fidem admittere renuentibus, at de cæteris infidelibus nihil ibi ſtatutum eſt, quòd non ità obſtinati in ſua perfidia eſſent, vt meritò eorum couuerſio deſperanda eſt,

7 Vltimum ſæculum ſucceſſit, quo Eccleſiæ conſuetudine receptum eſt, ac præceptum inductum, nè coniux ad Fidem cōuerſus permittatur cum infideli cuiuſcunque ſeptæ habitare, eo quòd ſnceſſu temporis experientia docuerit, non modicum peruerſionis periculū imminere coniugi alteri fideli, ex infidelis cōſortio.

Indè in Collegio plurimorum Theologorum communi voto fuit deciſum, hodie non licere alterutri coniugi profitenti permanere in conſortio coniugis infidelis, ſed tenetur ab eo nolente ad Fidem conuerti diuertere, quantumuis poſſit abſque Creatoris contumelia habitare.

Cuius diuerſitatis ratio aſſignabatur, nam ab initio naſcentis Eccleſiæ tàm efficax gratia, & affectus ad Fidem in Tyronibus Fidei erat, vt formidanda minimè eſſet eorum peruerſio, quin potius probabiliſſimè ſperanda infidelis coniugis conuerſio ex fidelis conſortio, quæ refrigeſcente poſtea charitate, ac feruore mutata ſunt,

8 Et hac occaſione obſeruabis, Iudæos amouentes volentem baptizari dolis, & machinationibus à ſancto propoſitio, committere contra Fidem Catholicam, & vti tales eſſe puniendos *Chriſtin. dec. Curia Belgica 42. n. 5.*
9 *volum. 2.* firmans *deciſ. 45.* Paganos poſt baptiſmum in errore perſiſtentes morte afficiendos eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Nō exeant extra Ciuitatem Regis Officiales niſi cum literis Regijs, aebito taxato ſalario, & in redditu reddant geſtorum rationem.*

2 *Omnis adminiſtrator tenetur reddere rationem, & omnes, qui tenentur reddere rationem recenſentur n. 3. 4. 5. 6 & 7.*

8 *Gerentes negotia aliena debent reddere rationem eorum adminiſtrationis, non obſtante præſcriptione triginta annorum.*

9 *Redditio rationum quo in loco debeat dari.*

10 *Quis poteſt conuenire in loco domicilij ad reddēdas rationes.*

11 *Pro rationibus reddendis quot modis quis conueniatur.*

12 *Et ratio ſemel reddita an iterum reddi debeat, & n. 13.*

14 *Patroni Nauium in mari tenentur reddere rationem Partibus.*

15 *Ratio de prius geſtis ē dāda ātea, et poſtea de alijs.*

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica I.

Collectanea I.

ITem volumus, quòd in cauſis, &c.

1 Non exeant extra Ciuitatem Regij Officiales, niſi cum literis Regijs, debito taxato ſalario, & in redditu reddant geſtorum rationem, hoc mandat preſens Pragmatica.

2 Iutidicè mādatur hic, deberi reddi rationē, cùm omnis adminiſtrator teneatur reddere rationem villicationis ſuæ, *l. oleo C. de vſuris, Rot. Genuæ deciſ. 24 & 53. Franc. Marc. deciſ. 10. vol. 1 Viu. deciſ. 400.*

3 Vnde videmus, hæredes teneri reddere rationem de adminiſtratis per defunctum, *Frāc. Marc. deciſ. 440. vol. 1. Rot. Genuæ deciſ. 27. & 59. Verall. deciſ. 157. par. 2.*

4 Quemadmodùm Procuratores ad negotia, ac eorum hæredes hoc facere tenentur, *Magon. in deciſ. Florent. 42.*

5 Et ſic pariter ad tale onus arctantur illi, ad quos bona aliena peruenerunt, *Rot. Rom. in*
6 *deciſ. 43.* quæ *in deciſ. 53.* dicit, idem procedere in eis, qui curam ſuſceperunt tenendi rationē de aliquibus rebus, & negotijs, nam tales adhùc debent de eis rationem reddere.

7 Sic pariter videmus procedere in Executore

re

re teſtamẽti, iuxtà *dec. Rot. Piſan. apud Mart.* 99.

8 Ità quòd gerentes negotia aliena debent reddere rationem eorum adminiſtrationis, nõ obſtante præſcriptione triginta annorum, *Rot. Genuæ deciſ.* 303. vide *Gratian. in deciſ. Marchiæ* 46.

Immò nedùm adminiſtrator tenetur reddere rationẽ, verum etiam tenetur ſoluere intereſſe, *Rot. Genuæ deciſ.* 24. & 81. & contra eũ poteſt agi ad ſoluendum reliqua, *Rot. Roman. deciſ.* 202.

9 Sed quo in loco redditio rationum debet dari, dicas, in loco adminiſtrationis geſtæ, *l. 2. C. de ratiocin. l. prætor. §. is etiam ff. de edend. Gratian. in deciſ. Rot March.* 180. vbi ſic deciſũ refert quoad reddẽdam rationem adminiſtrationis factæ per matrem tutricem, & quòd in loco adminiſtrationis ratio reddi debeat fuit ſepè deciſum per *Rot. Rom. in vna Firmana olei 29. Nouembris 1577 corã Blanchetto, & in altera Lugdunen. redditionis rationis 17. Mar-*
10 *tij* 1589. *coram Penia*, vbi ẽt quòd poteſt quis cõueniri in loco domicilij ad rationes reddẽdas, dummodo libri, & cętera actorum inſtrumenta tranſportentur impenſis, & periculo actoris petentis, rationem reddi extra locum adminiſtrationis.

11 Et pro rationibus reddendis quot modis quis cõueniatur, vide *Rot. Genuæ in deciſ.* 202. & *Rot. Rom. in antiquis in deciſ.* 116.

12 Et an ratio ſemel reddita, iterum reddi debeat, negatiuè *Eadẽ Rot. in deciſ.* 81, & 98. niſi de errore appareat, *Eadem Rot. in deciſ.* 187. *Franc. Marc. deciſ.* 441. *vol.* 1. notando, quòd
13 error calculi non poteſt opponi poſt tempus à Partibus conuentum *Theſaur. deciſ.* 260. & ad materiam videas *Viuium in deciſ.* 153. vbi computus rationum quomodo fiat, & *Laurent. in deciſ. Auenion.* 53. vbi tradit, rationes veras à falſis eſſe ſeparãdas, & *Rot. Genuæ*
14 *in deciſ.* 20. vbi, quòd Patroni Nauium in mari tenentur reddere rationem Partibus, & vide *Caualc. in deciſ.* 38 & *Carthar in deciſ.* 50.

15 Et nota, quòd ſi quis de pluribus adminiſtrationem habuerit diuerſis temporibus, debet reddere rationes de illa adminiſtratione, quam priùs fecit, nec poteſt illa omiſſa de ſecunda reddere, ſi tamen ſit inter eaſdem perſonas, prout reminiſcor iudicatum fuiſſe in Regia Audientia Apuleæ.

S V M M A R I V M.

1 *Cautio de iudicio ſiſti datur à reo tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, & præſtatur ſtatim oblato libello n. 2.*

3 *Cautio de ſtando iuri quando præſtetur.*

4 *Cautio de ſtando iuri habet tractum ſucceſſiuũ, & importat, vt quis ſiſtat in iudicio vſque ad ſententiam.*

5 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad intereſſe, niſi pœna ſit ſtipulata, quia tunc ad ſolam pœnam tenetur*

6 *Cautio de iudicio ſiſti qualiter finiatur, & n. 8.*

7 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti datus in prima inſtantia non tenetur in cauſa appellationis.*

9 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti quando ſententia non eſt ſuper negotio principali, ſed ſuper nullitatibus non liberatur.*

10 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti obligans ſe vti principalis, etiam poſt ſententiam tenetur.*

11 *Fideiuſſio ſine ſcriptura contracta elapſis duobus menſibus expirat.*

12 *Cautio de iudicio ſiſti non facit quem conſentire in Iudicem.*

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica II.

Collectanea II.

IS eſt Regum, &c. Vigore huius Pragmaticæ præter perſonas intuitu officij approbatas omnes Cõmiſſarij præſtare debent cautionem in redditu de ſtando iuri.

1 Quarè de materia cautionis de ſtando iuri erit noſter ſermo, vnde notare debes, quòd prima fideiuſſio, quæ datur à reo non tantùm in ciuilibus cauſis, verum etiam in criminalibus dicitur de Iudicio ſiſti, ſeù de ſtando iuri, & de veniendo, ſeù repræſentando, quæ ſta-
2 tim oblato libello præſtatur, per quam promittitur, quòd reus ſtabit in iudicio vſque ad finem litis, *l. 1. & per totum ff. qui ſatiſdar. cogant. Auth. offeratur*, ibi *data cautione C. de litis conteſt.*

3 Et cautio iſta de ſtando iuri ſemper præſtãda eſt vbi adeſt aliqua ſuſpitio, quòd reus poſſit auſugere, & in iudicio non ſiſtere vſque ad finem litis *Afflict. deciſ.* 176. qui *in deciſ.* 109. aſſerit ſimiliter cauendum eſſe de iudicio ſiſti donec pendet quæſtio, an quis debeat cauere, nec ne.

4 Quæ quidem cautio habet tractum ſucceſſiuum, quia reus tenetur ſiſtere in iudicio à principio vſque ad ſententiam, qua prolata dicta cautio expirat *l. Græce §. poſt litem ff. de fideiuſ.* & eſt triplex, alia de repræſentando, & exhibendo, alia de ſtando in tota lite, & cauſa, & alia de defendendo, quæ fideiuſſioni de ſtãdo iuri adæquatur, & ſic tria cõtinet hæc cautio, exhibitionem, ſiſtentiam, & defenſionem.

5 Et nota, quòd huiuſmodi fideiuſſor de iudicio ſiſti, & ſtando iuri tenetur ad intereſſe, nõ autem ad certam quantitatem non promiſſã, niſi pœna ſic appoſita, nam tunc ad ſolam pœnam tenetur *Afflict. deciſ.* 234. *vbi Vrſil. Antonin. Macer. in deciſ ſiuè reſol.* 22. *lib.* 2.

6 Sed pulchrum eſt quærere, quot modis finiatur iſta cautio, dicas, *Rot. Rom. in vna præ*

tenſa

tenſa cautIon.de ſtand.iur.de anno 1569. *coram*
Brauo voluiſſe finiri ex pluribus, ſcilicet quã-
do mutantur, & alterantur perſona, actio, vel
modus agendi *l. non à Iudice §. 1. ff. de iudic. l.*
ſi vnus §. antea ff. de pactis, in quibus iuribus
dicitur, quòd iſta cautio propter vnam perſo-
nam facta, vel propter vnam cauſam, ad aliam
non porrigitur, ita etiam ſi mutatur cauſa, vel
res petita, vel quando per aliam perſonã, aut
cum alio, & diuerſo modo, quã eſſet tempore
fideiuſſionis, vel ſi mutatur prima petitio, alia-
que inſtituatur, aut quando ex aliquo accidẽti
diuerſo à principali petitione terminatur iu-
dicium, puta ſi ob contumaciam, moram, ne-
gationem, inficiationem, iuramentum, aliudq;
ſimile, vel per mortem rei principalis, vel ſi
ſit perempta inſtantia, & ſic per deſertionem
cauſæ, etiam quòd de nouo inchoaretur lis,
latè *Teſaur. decis.* 202.

7 Fideiuſſor enim datus de iudicio ſiſti, vel de
iudicatum ſoluendo in prima inſtantià non
tenetur de eo, quod fuit iudicatum in cauſa
appellationis *Balb. decis.* 99.

8 Et lata ſententia adhuc expirat iſta cautio,
cùm ipſa non obliget reum condemnatum,
aut abſolutum in vna cauſa, & in prima inſtã-
tia ſiſtere in alia *l. 3. in princ. & l. cùm apud*
Sempronium, vbi DD. ff. de iudic. l. quis §. fin. &
l. cùm quærebatur in §. fin. & l. 2. ff. iudic. ſolu.
9 *Boer. decis.* 115. licet quando in prima ſenten-
tia dicatur de nullitate, vel reſtitutione, & ſic
quando ſententia lata non eſt ſuper meritis,
tunc talis cautio non expirat *Cauale. decis.* 1.

10 Vt ſimiliter nõ expirat, vbi quis ſe obliga-
ret vti principalis *Veral. decis. 64. lib. 2.* & ſic
etiam eſt, quoties victus appellaret, appella-
tionemque deſeruiſſet, eam nõ proſequendo,
nam tunc etiam in cauſa appellationis tene-
tur, quia tunc agitur ex prima ſententia, & nõ
ex ſecunda *Balb. d. decis.* 99.

11 Item nota, quòd quando fideiuſſor promi-
ſit occaſione litis aliquem in iudicio ſiſtere,
vel eum aliàs quomodocunque repreſentare,
& tali obligationi non eſt præfixus terminus,
ſed ſimpliciter cõcepta eſt, & huiuſmodi pro-
miſſio fuerit contracta ſine ſcriptura, tunc ſi
fideiuſſor ſiſtere in iudicio, vel repreſentare
reum negligit intra duos menſes, liberatur,
iuxta diſpoſitionem *tex. in l. ſi fideiuſſor C. de*
fideiuſſ.

12 Sed an per hanc cautionem de iudicio ſiſti
cenſeatur quis conſentire in Iudicem, negari-
uè *Vrſill. decis.* 133. & vide *Ann ſing* 413. qua-
rè meritò in facto dicebã, beneficiũ electionis
fori cõpetere perſonis priuilegiatis, etiã ſi ſa-
tiſdederint de iudicio ſiſti, iuxta ea, quę ſcripſi-
mus in *praxi elect. & variat. fori ſection. 2. q.*
36. in moderna editione.

Cœterum, huiuſmodi cautionem hodiè in
Regno nõ eſſe neceſſariam philoſophauimus
Forenſ. quæſt. 12. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſiones regulariter non præſumuntur.*
2 *Iudex delegatus tenetur oſtendere literas ſuæ de-*
legationis.
3 *Nuncijs Principum non creditur abſque literis.*
4 *Ante literarum commiſſionis exhibitionem iu-*
riſdictio non confertur.
5 *Iuriſdictio in dubio non preſumitur.*
6 *Iuriſdictio eſt Principis, & ipſius conſenſu eſt*
præſtanda.
7 *Delegatus tenetur mittere tenorẽ ſuæ delegationis.*
8 *Citatus à Iudice ante preſentationem ſuæ com-*
miſſionis ſi fuerit ob id reputatus contumax
poterit dicere de nullitate.
9 *Procurator debet oſtendere mandatum ſuæ pro-*
curationis, aliàs non admittitur.
10 *Excommunicatio lata à Delegato ante oſtenſio-*
nem commiſſionis non valet.

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica III.

Collectanea III.

IN primis eſſa fedeliſſima Città, &c.

1 Commiſſarios teneri oſtẽdere commiſſio-
nes hic ſancitur.

Rationabiliter quidem id eſt ſtatutum,
cùm commiſſiones regulariter non præſumã-
tur, cùm ſint facti, & facti quæ ſunt non præſu-
muntur, niſi probentur *l. in bello §. facta ff. de*
captiu. & poſtlimin. reuerſ. Veral. decis. 11.
par. 1. Antonin. Macerat. reſol. 98. lib. 1. & ideo
2 meritò videmus, Iudicem delegatum ſimiliter
debere oſtẽdere literas ſuæ delegationis, aliàs
nullam poterit exercere iuriſdictionem *cap.*
ſuper eo de appellat. l. qui abſenti in princip. ff.
3 *de acquir. poſſeſſ.* & Nuncijs Principum non
credi ſine literis apparet ex *tex. in l. prohibitũ*
C. de iur. Fiſc. lib. 10.

Ita vt aſſerentibus cum Principis mandato
venire non creditur, niſi huiuſmodi mandati
literas oſtenderit *Guid. Pap. decis. 286. &*
322. & faciunt notata *per Boer. decis.* 282. ante
4 enim ſimilem literarum exhibitionem, ac prę-
ſentationem iuriſdictio non confertur *Anna*
5 *alleg.* 24. quæ iuriſdictio ſi nõ apparet, eſſe non
præſumitur *l. in lege C. de contract. empt. cap.*
6 *ſollemnitates de conſecrat. diſtinct.* 1. quia cùm
ſit Principis debet ipſorum cõſenſu præſtari,
præſtatio autem ex literis tantùm exhibetur.

7 Vnde nõ mirum ſi Delegatus teneatur mit-
tere tenorem ſuæ commiſſionis *Minſynger.*
obſeruat. 1. centur. 3. Guid. Pap. decis. 287. Rota
Rom. decis. 241. par. 3. Putei.

8 Et hinc citatus à Iudice ante præſentatio-
nem ſuæ commiſſionis, ob quam fuit reputa-
tus contumax poteſt dicere de nullitate *Ann.*
alleg.

alleg. 143. & huc etiam ſpectat, quòd agẽs vti procurator debet oſtendere mandatum *cap. cauſã, quæ de procurat. Guid. Pap, deciſ.* 40. *Surd. deciſ.* 240. *Viuius deciſ.* 11. latè *D. Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 149. *p.* 2. qui ſic in caſibus occurrentibus refert reſolutum.

Ex quibus omnibus annis elapſis iudicatum eſt in caſu occurrenti, excommunicationem latam à quodam Commiſſario contra Præsbyteros Terræ Mõtis Murri ex eo, quia obedire ipſi negauerant ante oſtẽſionem cõmiſſionis, fuiſſe nullam.

10 Nam excommunicatio à Delegato lata, qui copiam ſuæ commiſſionis petenti dare negat nõ ſolum iniuſta, ſed etiam nulla dicitur *Sayr. deciſ.* 10. *de ſententia excommunicat.*

SVMMARIVM.

1 *Pecunia Fiſcalis pro vno vſu deſtinata non poteſt in alium conuerti, niſi adſit neceſſitas num.* 2.

2 *Neceſſitas facit licitum illicitum.*

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica VII.

Collectanea IV.

ESſendono nel principio del noſtro gouerno, &c.

Hic datur modus Commiſſarijs exequendi contra Vniuerſitates pro ſolutionibus Fiſcalibus, & ſpecialiter in *§. & per facilitare li pagamenti* mandatur, vt qualibet Terra ſit obligata aſſignare vnũ, aut plura corpora Gabellarum Regiæ Curiæ, eiuſque Aſſignatarijs, in quibus non debeant Syndici, vel Electi ſe intromittere, vtẽdo pecunijs, vel in alios vſus applicando ſub pœna triremium.

1 Pro coronide *huius §.* videndus eſt *Tex. in l. hac lege C. de Aquaductu lib.* 10. vbi quòd Adminiſtratores Fiſci pecuniam deſtinatam ad vnum vſum non poſſunt conuertere in alium abſque licentia Superioris.

2 Benè verum limita diſpoſitionem huius *tex. & pragm.* vbi magna neceſſitas eueniret, quia in tali caſu poſſent Adminiſtratores Vniuerſitatis vti pecunia deſtinata ad vnũ vſum, & applicare ad aliũ, vigore *tex.* notabilis in *l. vnic. C. de expenſ. ludor.* Neceſſitas enim legi non ſubiacet *l. tutor, qui repertoriũ ff. de adminiſtr. tutor. l. aliquando ff. de offic. proconſul.* cũ alijs vulgatis, *Surd. deciſ.* 86. *Gayl. obſeru.* 102. *lib.* 1.

3 Et neceſſitas facit licitum, quod de iure eſt illicitum *cap. Quod non eſt licitum de regul. iur. in* 6. quia quæ ex neceſſitate fiunt, non dicuntur fieri in fraudem, quare meritò cũm quidã Syndicus ad querelam fuiſſet inquiſitus, quòd propter neceſſitatem militum hoſpitantium in ea Terra exegiſſet pecuniam aſſignatã Creditoribus, & Baro rigidè proceſſiſſet ſeruando hanc Regiam Pragmaticam, tandem fuit abſolutus, & habito recurſu ad Collaterale Cõſilium fuerunt obtentæ prouiſiones, quòd nõ moleſtaretur, vt per *Capiblãc. in ſingul.* 3. & ita *Ego* conſului in anno 1617. ad fauorẽ Syndicorum Terræ Roccæ Monfinæ.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratores Vniuerſitatum finito anno dãt computa in fine eorum officijs aliis Adminiſtratoribus.*

2 *Collectas Vniuerſitatibus imponere quis poſſit, & n.* 3. *vbi quòd ſolus Princeps ſupremus, & alii non recognoſcentes Superiores, Inferiores verò non poſſunt, niſi de Principis licentia n.* 4. *Vniuerſitates nec poſſunt illas imponere niſi cum aſſenſu Regio n.* 5. *Nec ſuffragatur aſſenſus Baronis n.* 6.

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica VIII.

Collectanea V.

PEr quanto per la Regia, &c.

1 Hic poſt nouum ordinem datum Commiſſarijs in exequendo contra Vniuerſitates, & earum Particulares pro ſolutionibus Regijs vlterius mãdatur, vt Adminiſtratores Vniuerſitatum dent computa in fine eorum officiorum alijs nouis Adminiſtratoribus.

Vltra ſcripta in *Pragm.* 1. *hac eadem rubrica* omnino recurras pro dilucidatione huius *pragmat.* ad ea, quæ fuſo calamo exarauimus *ſupra in pragmatica* 5. *de Adminiſtration. Vniuerſitatum, à n.* 136. *cum ſequenti,* vbi adamuſſim omnia conferunt.

Et quatenus in eadem *prag.* impediatur expeditio Commiſſariorum ad imponẽdas collectas Vniuerſitatibus, pro ornatu videbimus, quis poſſit imponere has collectas.

2 Quare facias concluſionem, quòd omnes Principes, Duces, Marchiones, Comites, & alij non recognoſcentes ſuperiorem in temporalibus poſſunt has collectas imponere, cũ hoc ſit de reſeruatis ſupremis Principibus, & de maximo imperio, idcirco nemo poteſt eas

3 imponere, niſi ſupremus Princeps *l. deprecatio ff. ad leg. Rod. de iact. l. benè à Zenone C. de quatrien. præſcript. Rot. in Fauentina iuris collectandi coram Reuerendo Patre Giptio.*

4 Hinc Inferioribus eſt præcluſa via imponẽdi gabellas, & ſic etiam Vniuerſitatibus, niſi cum licentia Principis, *Guid. Pap. deciſ.* 197. & 424. *Franc. Marc deciſ.* 805. *vol.* 1. & *deciſ.* 835. *vol.* 2. *Boer. deciſ.* 60. *n.* 5. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 93. *Leon. deciſ. Rot. Valent.* 82. *tom.* 1.

Vndè

Digitized by Google

5 Vndè in Regno Vniuerſitates illas non imponunt etiam inter ciues, niſi præcedente aſſenſu Regio, & ſi de facto impoſitæ ſint, reuocantur per Regiam Cameram Summariæ, & per Collaterale Conſiliũ, inſtante quolibet ciue, & vide *Graff.deciſ.Aur.*125.*part.*1.*lib.* 2.

6 Nec Baronum licentia, & aſſenſus circa id ſuffragatur *Marta deciſ.*160.

SVMMARIVM.

1 *Compoſitio quid ſit, & quomodo facienda n.* 2. *& quando Iudex teneatur aliquem admittere ad eam n.*16. *& quando ſe abſtinere n.* 17.

3 *Cauſæ ex quibus deuenitur ad compoſitionem enumerantur nu.*4.6.7.8.9.10.11.12.13.14. 15. *& ꝑ cauſis iuſtis an in dubio ſit præſumẽdum n.*16.

5 *Morbus, & ſenectus æquiparantur, & trahitur ex ipſis argumentum.*

*Compoſitio, & tranſactio in quo conueniant, & in quo differant, & n.*19.*vbi quòd compoſitio inducit criminis infamiam, trãſactio nequaquàm, Cautela tamen vt illa euitetur n.*20.

De Compoſitionibus, & Commutationibus Pœnarum Rubrica.

Collectanea I.

COmpoſitio, quæ dicitur commutatio pœnæ corporalis in pecuniariam (vndè
1 hæc Rubrica de commutationibus pœnarum quoque eſt inſignita) ſatis hiſce temporibus practicatur, & vireſcit, licet Iudices vti cuſtodes iuſti non debeant ita facilè, vel temerè à legibus pœnas ſtatutas relaxare, aut cõmutare, ſeù cõponere, pręſertim in atrocioribus criminibus, vt enũciauit *Rota in Viterbien.fal-*
2 *ſitatis coram R.P.Lugdunen.* vbi quòd compoſitio eſt facienda cum cauſa, & iuxtà perſonarum, criminumque qualitatem, quia magnum delictum magnam requirit compoſitionem, & minus minori, ac mediocri compoſitione tollitur, iuxtà *tex.* quẽ non adducit in *cap.Deus de pœnis*, & ideò compoſitio eſt facienda pro ſumma tolerabili, iuſta, & competenti, itaut ſit accepta Deo, mundo, & iuſtitiæ *cap.*1. *de vot.* aliàs ab ea appellari poterit ex dictis per *Gizzarel.deciſ.*55.

3 Quæ quidem *Rot.* ex Authoribus ibidem relatis enumerat cauſas, ex quibus rationabiliter ad talem compoſitionem deueniri poteſt, & ego illas hic reportare minimè grauabor.

4 Prima iuſta cauſa eſt, quando delinquens in ſenectute eſt conſtitutus, adduco ad id *tex. in cap.tanta 86.diſtinct.* & huic iungo, vbi ille eſſet in mala ſanitate conſtitutus, vt ſoluimus in Regio Tribunali Collegiato practicare,
5 quia morbus, & ſenectus ęquiparantur, & datur ex ipſis argumentum, *arg.cap.*1. *§.ſin autẽ de Cleric.ægrot.in* 6.*cap.quoniam frequẽter §.*1. *vt lit.non conteſt.cap. ea noſcitur de ſent.excom.*

6 Secunda cauſa eſt, vbi delinquens eſſet minor *l.auxilium ff.de minoribus.*

7 Tertia eſt, vbi delinquẽs eſſet Nobilis *l.ſed ſi vnus §.quidem ff.de iniur.*

8 Quarta eſt, quando plures ſunt rei, & ignoratur quis fuerit delinquens *cap.non poteſt* 23.*quæſt.* 4. *cap.quotiens* 1. *quæſt* 7. & hoc ratione incertitudinis, vide ſi conferant adducta à *Giurb.conſ.deciſ.crim.* 2.

9 Quinta eſt, ſi crimen fuerit commiſſum ob ſalutem ſui proximi *cap ſi qualibet* 22. *quæſt.*2.

10 Sexta eſt, ratione futurę pietatis, vt in patre filiorum multitudine grauato pro eis alẽdis *l.qui in prouincia ff.de rit.nuptiarum.*

11 Septima eſt, ſi delictum patratum ſit per ſimplicitatem, vel ex cauſa *cap. ex tuarum de ſortileg.*

12 Octaua eſt, ob temporis neceſſitatem *cap. requiſiſtis* 1. *quæſt.*2. vel qualitatem *l.non omne §.qui in pace ff de re milit.*

13 Nona eſt, quando crimen eſſet modicum *l.*1.*C.ſi quis Imper.maledixer.*

14 Decima eſt, ratione diuturnitatis delicti *l. querelam C. de falſis*, & vide ſi conferat *Theſaur.deciſ.* 208.

15 Vndecima eſt, ſi primum fuerit delictum, quia, ſingularitas delicti facit delinquentem hoc potiri beneficio, vt luat in burſa *c.licet* 45. *diſtin.* Indè contra ſolitos delinquere auarè eſt procedendum ad illos admittẽdos ad cõpoſitionem, ſed cum eis ſeueritas in puniẽdo perſonaliter eſt exercenda *l.capitalium §.ſolent ff.de pœn.*

16 Et obſerua, quòd exiſtentibus iuſtis cauſis componendi (pro quibus in dubio præſumitur, maximè quando ſunt factæ compoſitiones) Iudex tenetur reos admittere ad illas *Villagut deciſ.*46.

17 Ad inſtar ſe debet abſtinere, quando cauſæ id non expoſcunt, puta quia non ſunt crimina digna tali venia, vt in *pragmat.*1. *hac Rubrica*, vel ſi fuerint delicta, pro quibus eſsẽt rei abſoluendi, nec condemnatio poſſet ſequi, quoniã tunc ſe debent abſtinere à compoſitione, & illos liberare, tali modo, vt Sacrum Conſilium in facti contingentia ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Burgentiæ, quia clamores eorum dictæ Terræ ibidem peruenerant contra eorum Officiales clauſis oculis compoſitiones facientes in licitis caſibus, & in nõ licitis, prouidit, nè ipſo S.C. inconſulto ad compoſitiones deueniret, de quo latius in *tract. de Grauamin. vaſall. tom.*1. *Grauam.*13. vbi pariter in hac materia pro ornatu præſentis Rubricæ plura habes coadunata in *Graua.*11.12.*&* 14.

18 Sed an compoſitio, & tranſactio fraternizent, affirmat *Rot.in d.Viterbien.falſitatis circa principium*, vbi quod iſta nomina confunduntur

tur

tur inter ſe, & vnum pro alio quàm facilliméè vſurpantur, licet autumet, tranſactionem generaliter capi pro quolibet actu, quo concordia inducitur, vel ab obligatione receditur *l.1.ff.de pact.* & propriè, & particulariter eſſe de re dubia, & lite ancipiti non dum finita gratuitam pactionem *l.1.ff.de tranſact.* compoſitionem verò eſſe quandam ſpontaneam conuentionem per reum ex cauſa cum Iudice facta, lite pẽdente de dubio criminis ſtatu, ac de ſoluendo Fiſco certam pecuniarum ſũmam, ad effectum vexationis redimendæ, Parte legitimè concordata *l.ab accuſatore, & l.deſiſtit cum ſeq. ff. ad Turpil. §. quia verò Auth. de defenſ.Ciuit.cap fin.de tranſact.*

19 Plus dicit, compoſitionem fieri in crimine liquidò probato, tranſactionem ſuper dubio criminis ſtatu, & cõpoſitionem inducere criminis infamiam, tranſactionem verò nequaquàm.

Indè per Aduocatos expertos ſolet fieri oblatio pro parte inquiſitorum per viam trã-
20 ſactionis, non autem per viam compoſitionis, quandoquidem componens videtur delictum fateri, tranſigens verò non, & vt rei inquiſiti infamiam euadant, Iudices ad tranſactionem ipſos admittunt, quod obſeruabis in praxi, cũ ſolita cautela opponenda in illis (non animo confitendi delictum, ſed ad ſe releuandum à moleſtijs carcerum, ab expenſis, & damnis, & ab omnibus alijs incommodis, quæ euenire ſolent.)

SVMMARIVM.

1 *Compoſitiones in delictis, in quibus venit imponenda pœna mortis, aut abſciſſionis membri non poſſunt fieri inconſulto Prorege.*

2 *Et qui ſint caſus, in quibus non poteſt fieri compoſitio inconſulto Prorege vide per diſcurſum ex illationibus num.2.3.4.5.6.8.9.10.11. & 12.*

7 *Expendens falſam monetam ſcienter punitur pœna mortis, niſi oſtendat authorem.*

13 *An poſſint fieri compoſitiones per M.C.V. de homicidio ſine regia diſpenſatione, concordata tamen Parte.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ET quia facilitas veniæ, &c.

1 Habes hic, quòd compoſitiones in delictis, in quibus venit imponenda pœna mortis, aut abſciſſionis membri non fiant inconſulto Prorege.

Infero primò ex hac pragmatica, quòd ſu-
2 per crimine aſſaſſinij compoſitio nõ cadit inconſulto Prorege, nã dans, vel promittens pecuniam mandatario pro aliquem occidendo, ſi fuerit deuentum ad actum proximum, etiã ſi mors non ſequatur, vltimo ſupplicio damnatur, & ſimiliter mandatarius vigore *prag.1. de aſſaſſinio*, iuxtà quam fuiſſe deciſum refert *Grammat. in voto 9.* vide pariter *Capyc. in deciſ.165.*

3 Infero ſecundò, quòd ſuper crimine duelli compoſitio non cadit inconſulto Prorege, prouocantes enim ad duellum capitali pœna plectuntur iuxta *prag.1. de duello. Ludouic. in deciſ.Lucenſ.11.* vide *Guid.Pap.in deciſ.438.*

4 Infero tertiò, quòd ſuper crimine falſi iterati neque cadit compoſitio inconſulto Prorege, nam falſi teſtes iterantes falſitatem pœnam mortis naturalis incurrunt ex diſpoſitione *pragm.3.de falſis*, vide *Franc. in deciſ.440.* vbi ampliat in Notario.

5 Infero quartò, quòd ſuper crimine falſi facto in criminalibus non cadit compoſitio inconſulto Prorege, teſtes enim falſum deponẽtes in criminalibus, ſiuè illos inſtruẽntes vltimo ſupplicio puniuntur ex diſpoſitione *prag.4. de falſis, Ludouic. in deciſ. Lucenſ.15. Guid. Pap.deciſ.44.*

6 Infero quintò, quòd ſuper crimine falſæ monetæ neque poteſt fieri compoſitio inconſulto Prorege, quia falſificantes monetam puniuntur pœna capitis ex *Conſtitutione Regni Adulterinam*, vide *Franc. in deciſ.440. Cabal. reſolut.27. Grammat deciſ.74. Viu. deciſ.487.* immò raſores monetarum adhuc vltimo ſupplicio traduntur ex *pragm.1.de monetis*, immò
7 expendens falſam monetam ſcienter punitur pœna mortis, niſi oſtẽdat authorem *Franch. deciſ.401. Faber in deciſ.5. C. de falſa monet. D.Ricc.in deciſ.294.par.2.* & ſic etiam facientes falſos cuneos monetæ *Capell. Tholoſan.in deciſ.162.*

8 Infero ſextò, quòd ſuper crimine lenocinij neque cadit compoſitio inconſulto Prorege, nam lenones vltimo ſupplicio traduntur, iuxta *pragm.1.de lenonibus, Peguer.in deciſ.15. Cabal.reſolut.171. Viu.deciſ.183.*

9 Infero ſeptimò, quòd ſuper crimine oſculi violenti in mulieres non cadit compoſitio inconſulto Prorege, oſculantes enim per vim mulieres vltimo ſupplicio traduntur ex *prag.1.de oſculantibus mulieres*, quam dicit ſeruatã *Franc.in deciſ.33. Viu.in deciſ.117. Muta in deciſ.Sicil.62.*

10 Infero octauò, quòd ſuper delicto ictus ſcoppittæ non cadit compoſitio inconſuto Prorege, emittens enim ictum ſcopittæ ad nocendum, etiam non ſequuto effectu pœnã mortis naturalis incurrit ex *pragmat.1.de ictu ſcopitta, Maſtrill.in deciſ.155. Magon. in deciſ. Lucenſ.170.*

11 Infero nonò, quòd ſuper delicto libelli famoſi non cadit compoſitio inconſulto Prorege, libellos enim famoſos componentes vltimo

timo ſupplicio traduntur *l.1.C.de famoſ.libell. Franc.deciſ.533.*

12 Infero decimò, quòd ſuper crimine ſodomiæ neque cadit compoſitio, quia ſodomitæ puniuntur vltimo ſupplicio, vt in *Auth.vt non luxuri.contra natur. co.lat.6.* vide *Mut. in deciſ.Sicil.85.Gaſpar. Theſaur. in quaſt. Forenſ. ſiue deciſ.17.lib.3.* immò neque conſulto Prorege, quia *prag.2.de ſodomia* tollit poteſtatem guidandi, aut aſſecurandi quomodolibet iſtos tales ſodomitas.

13 Cōpoſitio autē an fieri poſſit per M.C.V. ſuper homicidio ſine Regia diſpēſatione, Parte tamen concordata, fuit deciſum poſſe fieri talem compoſitionem, attētis rationibus cumulatis per *Afflict.in deciſ.287.*

SVMMARIVM.

1 *Pœna commutatio non poteſt fieri, Parte non cōcordata.*

2 *Princeps nequit de plenitudine poteſtatis ius tertij tollere, benè tamen valet facere gratiam de pœnis pecuniariis n.3.*

4 *Ius petendi expenſas, & intereſſe non tollitur Parti per gratiam factam à Principe.*

5 *Gratia fieri poteſt abſque remiſſione Partis, quādo ipſa Pars offenſa eſt mortua, vel extera, et incognita, vel ſi non adeſſet querela Partis num 6.*

7 *Compoſitio fieri nequit abſque Partis remiſſione, etiam ſi proceſſum fuiſſet ad inſtantiam Fiſci.*

8 *Remiſſio debet fieri penès acta Iudicij.*

9 *Habens remiſſionem cum pacto, quòd non accedat ad talem locum, & ſi accedat deinde an ei proſit remiſſio.*

10 *Tempus decennij dicitur longum tempus.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm. II,

Collectanea III.

ET nè ſperata, &c. Hic prohibetur fieri commutationem in delictis, niſi ad Regias triremes, & hoc Parte concordata.

Quando Iudex valeat pœnam commutare vide adducta in *pragmatica* 18. ſupra *de Baronibus*, vbi plura habes hic concernentia.

1 Quòd autem talis pœnæ commutatio fieri prohibeatur Parte non concordata adde ſic tenentes *Peguer. in deciſ. 6 & Cabed. in deciſ. Luſitan.75. par 1.* vbi quia commutatio pœnæ gratia eſt, gratia tamen non poſſet fieri, niſi prius Parte concordata, quoniam Princeps

2 non poteſt etiā de plenitudine poteſtatis tollere ius tertij ſine cauſa *l. venditor §. ſi conſtat ff. de ſeruit.vrban.præd.l.fin. C.ſi contra ius, vel vtilit. publ.* ſed Partis offenſæ intereſt delinquentem puniri, & condemnari primùm in damnis, & intereſſe, quæ ob mortem defuncti, & occiſi eius hæredibus debentur *l. liber homo, & l.qua actione ff.ad l.Aquil.* Secūdò in pœnam delicti conuenientem homicidæ, quæ eſt mortis, cùm offenſi nèdum recompenſationē, & honoris quodammodo reſtitutionem in pœnam delinquentis accipiant, ſed occiſi heredibus, & coniunctis maximum eſt ſolatium videre homicidā via iuris debitam pœnā pati *l.capitalium § famoſos ff. de pœnis*, ergo nequit Princeps iniurias, delicta, & damna priuatorū remittere Parte non concordata, immò Princeps gratiam faciendo abſque Partis remiſſione faceret contra conſcientiam, & peccaret mortaliter, vltra quòd talis gratia eſſet nulla, & non valeret, quia Pars offenſa, vel heres non recipit honoris ſui recompenſationē, vbi via iuris non punitur iniurians, vel offendens, ſed abſque pace ei Princeps gratiam facit tanto fortius, nam eſſet aduerſus ſtylum, & conſuetudinem totius Orbis *Cabed. dec. Luſit. 75. par.1.*

3 Benè verum in pœnis pecuniarijs poteſt Princeps facere gratiam etiam Parte non cōcordata, quando ad Regium Fiſcum pertinēt, & non ad Partem, vt deciſum in Conſilio Placentino dicit *Petr. de poteſt. Princip. cap. 8. num.48.* aſſerens *cap.12.nu.4.* idem procedere in mulcta, & pœna pecuniaria prouenien te ex cauſa ciuili, cùm in ea poſſit Princeps gratiam facere, non obſtante Partis remiſſione *l.1. §.is videtur ff.ſi quis ius dicent. non ob-*

4 *temper.* & ratio eſt, quia nihil intereſt ipſius Partis, cui per gratioſum reſcriptum non tollitur ius conſequendi expenſas, & intereſſe ſuum, cùm iſta per gratiam Principis ſublata non eſſe cēſentur *l. venia* vbi *DD. C. de in ius vocand.* nec vti alijs remedijs ſibi competentibus, prout fuit deciſum in Sacro Collaterali Conſilio per *Regentem de Monte Nigro, & Regentem Reuerterium die 20. Iulij* 1572.

5 Pariterque quando offenſus eſſet mortuus, vel exterus, & incognitus, tali caſu gratia abſque remiſſione Partis fieri poteſt, præſtita tamen cautione de ſtando iuri, cùm Pars quandocunque ſuperuenerit, vt ſeruatum fuit tempore decreti gratioſi de anno 1554. fatetur *Clar. in ſua pract.crim. quaſt.58.nu.35. verſic. ſed quid ſi nullus*, & ita Nos practicauimus in cauſa Dominici Caſæ de Neapoli inquiſiti in Mag. Cur. Vicar. de anno 1622. in Banca Pāſæ apud Scribam Mathæū de Dominico, cuius acta poſtea fuerunt vnita in Banca Tartagliæ apud Scribam de Roſa.

6 Sed quæro, an iſta commutatio pœnæ poſſit fieri abſque Partis remiſſione, vbi Partis accuſatio non præcedit, ſed proceditur ad inſtantiam Fiſci. Ego eſſem voti, quòd ſic, prout in indulto loquendo tradit fuiſſe ſeruatum in M R.C. cauſarum criminalium Regni Siciliæ, & ita fuiſſe determinatū in Sacro Regio

Conſi.

Conſilio teſtatur *Maſtrill.in comment. de indult. cap.24.num.23.in fin.* vbi quòd in proſequutionibus ad inſtantiam Fiſci conceditur indultus abſq; aliqua Partis offenſæ remiſſione, licèt contrarium nouiſſimè enunciet *Larrea deciſ. Granatenſ.diſput.26. num.* 10. vide quæ diximus *deciſ.63. Regiæ Audientiæ Capitin. Apuleæ.*

Verùm circa compoſitionem adeſt *Ritus M. C. V. noſtri Regni Neapolitani* 262. cuius hæc ſunt verba.

7 *Item quòd vbi proceditur ex officio Curiæ ad denunciationem alicuius cum obligatione pœnali,maximè in maleficio: Curia nũquam componit,niſi priùs Parte denunciante contenta, & concordata.*

Et an talis pęnę cômutatio poſſit fieri,vbicunq; remiſſio Partis probaretur per teſtes.

8 Dicas negatinè,quoniam remiſſio deber fieri penès acta iudicij, vel per publicum inſtrumentum, vt quotidiè fit, & ita videmus ſimiliter in pace, quam non admittere Senatum Mediolanenſem,niſi in inſtrumento probetur tradit *Clar. quæſt.58.ſub num.39.* vbi ſubdit, quòd vidit plerunque repulſam dari his, qui volebant illam probare per teſtes, vel fides ſubſcriptas, etiam à perſonis fide dignis,& vide *pragm.6. infra hac eadem rubrica.*

9 Sed vltra hæc nota, quòd ille, qui habuit remiſſionem cum pacto, quòd nequeat accedere ad locum delicti, vel quòd non diſcedat à certo loco ſub certa pęna gaudet beneficio remiſſionis, non obſtante quòd non obſeruet promiſſa, vt ſemper fuiſſe iudicatum in Tribunalibus Regni Siciliæ teſtatur *Maſtrill.* latè *in deciſ.38. & vbi ſupra num 34.cum ſeq.*& ita decreuit in facto *doctiſſimus D. genitor meus D.Io.Dominicus Nouarius* in quadam cauſa Terræ Montis Caueoſi tanquàm Iudex ſecũdarum cauſarum de anno 1616. eſt.n.pactum expreſsè à iure reprobatum, nempè ſuper re, in qua ſolùm Prætoris Imperium verſatur,vtputà exilium à propria patria, & in his, in quibus Prætoris iuriſdictio verſatur priuatorum pactiones prorſus reijciũtur per *tex.* expreſſum *in l.iuriſgentium §. ſi paciſcatur ff.de pactis*, vltra quòd eſt pactum contra libertatem ad *tex.in l.Titio centum §.Titio centum lo ſecundo ff.de condit.& demonſtrat* qui *tex.*in ſecundo exemplo *ibi* poſito expreſsè decidit caſum hunc,dùm inter cęteras cautiones,quę ſunt contra libertatem, & conſequenter ſunt à iure improbatæ, refert eam, vt ſcilicèt quis in alia Ciuitate domicilium habeat,& ita voluit Sacrum Conſilium noſtrum in cauſa Nicolai de Lippo de Terra Laconigri referente *Illuſtriſſimo D.Regente Conſtantio tunc Conſiliario* penès Actuarium de Felice. Quamuis nouiſſimè *Gizzarell.deciſ.*11. tradat,idem Sacrum Conſilium re maturè diſcuſſa, & audita non improbaſſe ſimile pactum in remiſſione appoſitum, & ita ſequitur *Gama deciſ.Lucenſ.* 63. vide *Salernitan. deciſ.* 26.

Tu tamen concorda has diuerſas ſententias aſſerẽdo, primam opinionem procedere quoties conditio, & pactum, quòd inquiſitus non accederet ad aliquem locum eſſet perpetuum. Secundam verò dicas procedere, vbi conditio eſſet temporalis ex eodem *Gama deciſ.368.* nam vbi conditio in remiſſione eſſet appoſita ad breue tempus,deberet ſeruari, vt fuit concluſum in cauſa Pauli Maſticini,& Ioannellæ Tagliauiæ die 4. Nouembris 1606. teſte *Maſtrill.loco proximè citato num* 38. vbi ideò fatetur, quòd in caſu vnius de Paterno,

10 quia pactum erat, vt per decennium non poſſet accedere ad Ciuitatem Catinæ patriã ſuam,ipſis viſum fuiſſe non dici ad breue tempus, cum decennium lõgum ſit tempus *Gayl obſeruat.29.lib.2.*

SVMMARIVM.

1 *Inquiſiti de receptatione bannitorum, & ſubminiſtratione fauoris,& ſubſidijs ipſorum non admittuntur ad compoſitionem, & quomodo in hoc obſeruent Regiæ Audientiæ, num.2.*

De Compoſitionibus,&c. Pragm.IV.

Collectanea IV.

P Erche la volontà noſtra è, &c.

1 Inquiſiti de receptatione bannitorum, & ſubminiſtratione fauoris, & ſubſidij eis non poſſunt admitti ad compoſitionem, attento *huius pragmaticæ* tenore.

2 Iuxta diſpoſita *hic* reminiſcor,non vna vice fuiſſe tempore meo practicatũ in Regio Collegiato Auditorio Prouinciarum Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij, dùm inquiſiti de receptatione bannitorum petebant ſe ad compoſitiones admitti, indè Excellentiſſimo Proregi,eiuſque Collaterali Conſilio certiorabatur de ſimilibus caſibus, & obtinebatur licentia,vt admitterentur ad compoſitionem Regij Fiſci.

Licèt quandoq; fuerit denegata, ad finem nè daretur anſa ipſis receptatoribus, & receptatis delinquendi ſub hoc prætextu, quia pecunia ſua redimebant vexationes.

In materia autem horum receptatorum vide infra in *pragm.de recept bannit.*& quæ ſatis appoſitè enucleauimus *de grauam. vaſſall. tom.1. grauam* 379. & perquiras *Præſid. de Franch. deciſ.*470.

Q SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſio morientium ſola non ſufficit ad compoſitionem delictorum, ſed omnium requiritur, quorum intereſt, Horum autē an praecedere debeat, an verò ſufficiat aliquorum, nu. 2. 3. & 4. vbi quòd ex defectu remiſſionis reuocatur compoſitio.*

5 *Remiſſio in compoſitionibus eſt ſicut antiphona.*

6 *Remiſſio quorum ſit neceſſaria in compoſitionibus remiſſiuè.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm. V.

Collectanea V.

HAuemo riceuuta voſtra carta, &c.

1 Státuit, ſolam remiſſionem morientium nō ſufficere in compoſitionibus delictorum, ſed omnium, quorum intereſt eſſe neceſſariam.

Iunge pro corroboratione *Rit. M. C. V.* 273. & 275.

2 Et obſerua, quòd claudicabit compoſitio, ſi remiſſio intereſſe habentium non præceſſerit, prout ita annis elapſis reperio iudicaſſe Sacrum Conſilium in cauſa illorum de Scarnecciano, contra quos fuit mandatum procedi per Magnam Curiam Vicariæ, non obſtan-
3 te compoſitione facta, dum remiſſio ſingulorum intereſſe habentium non interfuerat, ſed duorum tantùm.

4 Non eſt enim nouum reuocari compoſitionem ex tali defectu, vt practicatum per idē Sacrum Conſilium teſtatur *Gramat. in Conſtit. Regni De concordia Partis ſub num.* 4.

5 Siquidem remiſſio in talibus compoſitionibus eſt ſicuti antiphona, vt ſcripſimus *forenſ. quæſt. 9. part* 2.

6 Cęterùm, quorum nàm remiſſio ſit neceſſaria, perlege *infra in prag. 7. hac cadē rubrica.*

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſiones fiant coràm Iudicibus, & Officialibus locorum.*

2 *Remiſſio qualiter fieri debeat, & facta in teſtamento non reuocatur, ſi teſtator conualuerit, num. 3.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm. VI.

Collectanea VI.

1 TRà li altri capi, &c. Inter alia hic mandatur, remiſſiones eſſe faciendas coràm Iudicibus, & Officialibus locorum.

2 Pro cuius coronide nè bis idem repetamus recurras omninò ad ea, quæ practicabiliter cumulauimus *forenſ. quæſt. 68. par.* 1. vbi enu-
3 cleauimus, qualiter remiſſio delictorum fieri debeat, & facta in teſtamento quòd reuocari nequeat, ſi teſtator conualuerit.

S V M M A R I V M.

1 *Actio querelandi competit his, quibus de iure defertur ſucceſſio, & aliter facta compoſitio, quàm habita remiſſione ab ijs, quibus defertur ſucceſſio non valet, quia eorum omnium requiritur remiſſio, num. 2. quo autem ordine remiſſio facienda ſit, num. 3.*

4 *Liberi primi gradus priùs admittuntur ad remiſſionem faciendam, etiam ſi fuerint poſthumi, num. 5. non tamen tutores eorum poſſunt priùs, quàm ipſi naſcantur, num. 6. admittuntur tamen, licèt naturales legitimati, nu. 7. emancipati concurrunt cum ſuis, num. 8. etiam ſi filij abſtinuiſſent ſe ab hereditate paterna, num. 9. & quarè, num. 10.*

11 *Fœmina excluſa à ſtatuto remiſſio non requiritur, quia nec poteſt querelare, niſi cùm non adeſt magis idoneus.*

12 *Nepotes patre eorum mortuo remittere debent mortem aui.*

13 *Aſcendentes remittere debent, veluti pater, & mater, auus, & auia, num. 14. & tertij gradus vſque in infinitum deſcendentibus non exiſtentibus, num. 15. & deſcendentibus, & aſcendentibus deficientibus vocantur primò fratres vtrinq; coniuncti legitimi, & naturales, num. 16. item ſorores vtrinq; coniunctæ, num. 17. & ſic conſanguinei collaterales vſq; ad decimum gradum, num. 18. & his deficientibus frater ex vno tãtùm latere admittitur, num. 19.*

20 *Vxor an, & quando admittatur ad accuſandum, & remittendum, & num. 21.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm. VII.

Collectanea VII.

1 NElli anni paſſati, &c. Quibus de iure competit ſucceſſio competere querelandi actionem mandat, taliter vt inanis reddatur aliter facta compoſitio.

2 Vndè elicias concluſionem, requiri remiſſionem omnium, quibus ſucceſſio morientis occiſi defertur iure ſanguinis, & proximitatis, vide *Præſid. de Franch. deciſ.* 611.

3 Taliter quòd ordine ſucceſſiuo, ſcilicet vt proximior primo loco, ac deindè is, qui proximè ſequitur, & cęteri deinceps remittere debeant *l. peto §. fratre, l. cùm ita §. fideicommiſſum, vbi DD. ff. de leg.* 2. ſicq; indiſtinctè iudicauimus in Regia Audientia Apuleæ, & ad ornatum *pragmaticæ Theodor. alleg.* 9. & ibi habuimus pro vero tale ius remittendi, vt infra competere.

4 Primo loco, liberis primi gradus ex *l. ſiliur*
patri ff.de ſuis,& legitim.hæred. §.1. Inſtit.de
5 *hæred quæ ab inteſt.deferuntur*, etiam ſi fuerint
poſthumi *l.3 §.vtiq; ff.de ſuis,& legitim.hæ-*
6 *red.l.qui in vtero ff.de ſtat homin* quorum no-
mine nequibunt tutores ventribus relicti re-
mittere, antequam in lucem prodeantur *l. poſt-*
7 *humo C.de collat.* & meis probationibus *forenſ.*
quæſt.9.par.2. & etiam ſi fuerint naturales le-
gitimati *§.quibus connumerari Inſtit.de hæred.*
8 *quæ ab inteſt. deferuntur*, & etiam ſi fuerint
emancipati, nam tales concurrunt cum ſuis
hæredibus *§.emancipati Inſtit. de hæredit. quæ*
ab inteſt. defer l.4.C. vndè liberi,l.meminimus
9 *§.cum igitur C.de legit. hæred.*& etiam ſi renũ-
ciaſſent hæreditati paternæ, vel abſtinuerint,
10 cùm eis id ius ſpectabit, nam pax poteſt fieri
citrà ius,& nomen hæredis,& ex remiſſione
hæreditatis aditio minimè inducitur *l.pro hæ-*
rede §.fin. ff.de acquir.hæredit.

11 Licèt reſpectu fœminæ excluſæ à ſtatuto à
ſucceſſione, vt videatur excluſa à iure quære-
landi, & conſequenter remittẽdi deciſum an-
nuat *Amat.conſ.*18. *Theodor.d.alleg.9.* vide
*Molfeſ.conſ*10. & nouiter *Merlin.controuerſ.*
*forenſ.*58.vbi quòd mulier ad accuſandum nõ
admittitur,niſi vbi non adeſt idoneor accuſa-
tor; vel ad quem magis principaliter ſpectet
Franch. deciſ. 382.

12 A nepotibus eorum, patre mortuo etiam
requiritur remiſſio *§.ita demùm Inſtit. de hæ-*
redit. quæ ab inteſt. defer.

13 Secundò loco deficientibus deſcendẽtibus
remiſſio eſt expetenda ab aſcendentibus, &
ſic à patre,& matre *§.primo gradu Inſtit.de*
grad.cognat.l.1.§ in primo ff.eod.

14 In quorum defectum vocantur aſcenden
tes in ſecundo gradu, auus ſcilicet, & auia
§.ſecundi gradus Inſtit. de gradib. cognat.l.1.
§.gradu ff.eod.l.Iuriſconſultus §.ſecundo gra
du eod. tit.

15 Tertio loco talibus non exiſtentibus vo-
cantur aſcendentes tertij gradus,ſcilicèt pro-
auus, & proauia, quibus ceſſantibus vlterio-
ris gradus, prout enumerantur *tot. tit. Inſtit.*
& ff.de gradib. cognat. vſq; in infinitum.& ſic
ab eis ſalua gradus prærogatiua requiritur
remiſſio.

16 Quartò loco deſcendentibus, & aſcenden-
tibus deficientibus, tunc in primis vocantur
fratres vtrinq; coniuncti legitimi,& naturales
etiam emancipati *l.1. §.poſt ſuos ff.de ſuis,&*
legitim.hæred l.amitæ C.commun de ſucceſſ.l.de
emancipatis C. de legitim. hæred.

17 Item vocantur ſorores vtrinq; coniunctæ
§.cæterùm Inſtit. de legitim. agnat. ſucceſſ.l.3.
C de legitim. hæred. à quibus remiſſio requiri-
tur *Præſ.de Franch. deciſ.*271.

18 Et ſic vocantur conſanguinei collaterales
ſeruata gradus prærogatiua vſq; ad decimum
gradum, vt ad alium finem dixit *Rota in Vr-*
binatèn ſucceſſionis coràm R.P.Pironario, vbi
19 quòd his ceſſantibus vocantur fratres ex vno
latere *l.de emancipatis C de legit. hæred:* & in
eorum defectum vocantur cęteri ex gradu
collaterali vſq; ad decimum gradum.

20 Vxor quoquè deficientibus agnatis, & co-
gnatis remittere poteſt, fusè *Oter lucub.Rom.*
27 vbi deciſum refert, illius remiſſionem non
eſſe neceſſariam concurrentibus alijs conſan-
guineis ſucceſſoribus hæreditarijs, plenè
*Guerb.conſ crim deciſ*61.vbi ad ſaturitatem.

21 Et perquiras *Merlin. controuerſ.forenſ.*16.
vbi quòd vxor poſtponitur filijs ad accuſan-
dum, & quòd negligentes ad vindicandam
defuncti necem, ad hoc ut uxor admittatur
ad quærelandum, tunc dici proximiores, ad
quos ſpectat, cùm labi permiſerint tempus,
infra quod quærelam proponere potuerunt
abſq; ulla interpellatione.

SVMMARIVM.

1 *Author declarat hanc pragmaticam.*
2 *Dilatio data ab homine, vel lege non currit le-*
gitimè impedito.
3 *Impeditus legitimè excuſatur à pœna, & mora,*
& contumacia, num.5.
Impeditus non dicitur negligens, ibid.
4 *Impeditus impedimento facti remanet illæſus.*
6 *Impedimentum iuſtum excuſat à reſidentia.*
7 *Impedimentum iuſtum æquiparatur impoſſi-*
bili.
Impoſſibilium nulla eſt obligatio, ibid.
8 *Impeditus, & non ſe proteſtans adhuc excuſa-*
tur.
9 *Impeditus ex facto Iudicis non tenetur prote-*
ſtari.
10 *Appellans impeditus non tenetur ſe proteſtare,*
licèt contrarium dicatur deciſum in Senatu
Pedemontano.
11 *Terminus quindecim dierum, de quo in prag-*
matica eſt incluſiuus.
12 *Dictio,*infra,*ſolet ſua extrema includere.*

De Compoſitionibus.&c. Pragm.VIII.

Collectanea VIII.

ESſendo ſtato ordinato,&c.

Vigore *huius pragmaticæ* proceditur con-
tra compoſitum per Magnam Curiam non
ſoluentem infra quindecim dies.

1 Benè verum ego declaro, non procedere,
neq; locum habere diſpoſitionem noſtri *tex-*
tus quotieſcunque compoſitus eſſet ex aliqua
iuſta cauſa impeditus ſolutionem facere intra
2 tale tempus, nam impedito legitimè non cur-
runt tempora ab homine, vel iure ſtatuta *cap.*
1.de præſcript.cap illud,cap. quia diuerſitatem
de conceſſ. præbend. cap.ſi electio de elect. in 6.

Digitized by Google

clem. ſicut in fin. de appellat. Boer. deciſ. 64. Rot.
3 *in nouis deciſ. 2. de dilat.* & impeditus legitimè excuſatur à pęna, & mora *cap. ſicut de iureiur. Ludouic. deciſ. Peruſ. 107. Caſar de Graſſ. deciſ. 3. de conſtit* nam impeditus non dicitur negligens *d. cap. quia diuerſitatem*, vnde impeditus
4 impedimento facti remanet illęſus *cap. ſignificante de pignor. cap. imputari de reg. iur. in 6.*
5 *Rot. in antiqu. deciſ. 210 de prabend.* & excuſatur etiam à contumacia *l. 2. §. quod diximus, vbi DD ff. ſi quis caut. Boer. deciſ. 40. Afflict. deciſ. 29.* vbi quòd ſi citatus non comparuerit ex iuſto impedimento, ob quod contumax fuerit reputatus, comparente deinde, & petente audiri, ex integro eſt audiendus, & ſimi-
6 liter iuſtum impedimentum, ſeu iuſta cauſa excuſat à reſidentia *cap. inter quatuor de Cleric. non reſid. S. C. Trid. ſeſſ. 6. decr. 1. Afflict. deciſ. 289.*
7 Et facit, quòd impedimẽtum iuſtum æquiparatur impoſſibili, impoſſibilium autem nulla eſt obligatio *l. impoſſibilium ff. de reg. iur. l. ſi ſtipuler ff. de verb. obligat. l. cum hares §. 1. ff. de ſtatuliber. §. impoſſibilis Inſtit. de hared. inſtit. cap. nemo de reg. iur. in 6. Surd. deciſ. 289.* quod impoſſibile eſt idem de iure, quod de facto *Larrea deciſ. Granatenſ. diſput. 23 ſub num. 2.*
8 Et hoc etiam ſi de tali impedimento, vel iuſta cauſa non fuerit proteſtatus ipſe compoſitus, quia verius eſt non requiri proteſtationem de impedimento fieri vt excuſes, iuxta communem *Doctorum* ſententiam fundatam *in l. 2. §. quod diximus ff. ſi quis caut.* vbi *textus* non requirit proteſtationem, ſed tantùm impedimentum, quæ opinio etiam
9 comprobatur ex *deciſ. Afflict.* 50. vbi quòd impeditus ex facto Iudicis non tenetur proteſtari, & hanc opinionem ſequuta eſt *Rota Rom.* vt teſtantur, & ſequuntur *Creſcent deciſ. 5. de except. & Verall. deciſ. 73. p. 2.* dùm voluit,
10 appellanti impedito non eſſe neceſse proteſtari, & proteſtatione omiſſa tempora fatalia non currere, licèt contrarium deciſum in Senatu Pedemon. referat, & ſequatur *Theſaur. deciſ. 10.*
11 Sed quæri poteſt, an iſtorum quindecim dierũ terminus ſit incluſiuus, vel excluſiuus? Dico eſſe incluſiuum, quoniam *textus noſtra*
12 *pragmatica* vtitur dictione, *infra*, quæ regulariter ſolet ſua extrema includere, vt probat *textus in l. 1. §. 1. vbi DD ff. de offic. præfect. vrb. l. in venditione ff. de act. empt. Rot. Rom. apud Farin. deciſ. 60. in nouiſſ.* hæc .n. verba (*infra quindecim dies*) includunt vltimum diem.

S V M M A R I V M.

1 *Dictio*, interim, *quid ſignificat.*
2. *Carcerati Rei quando loco depoſiti mittantur ad Regias triremes.*

De Condemnatis pro delictis. *Pragm.* IV.

Collectanea I.

PEr noi ſono ſtate, &c. Vigore huius pragmaticæ cauſæ carceratorum tranſmiſſorum ad Regias triremes loco depoſiti expediuntur, prout cauſæ aliorum, qui remanent in carceribus, M. C. V. & ſi condemnantur, imputatur tẽpus prædictum, infra quod interim ſeruierunt, aliàs ſi abſoluãtur, eis datur ſalariũ.

Adde, quòd huiuſmodi pragmatica eſt in viridi obſeruantia in Regno.

1 Et dùm *hic* fit mentio de dictione, *interim*, nota, quòd ipſa eſt limitatiua temporis intermedij, & importat pendentiam *Magon. deciſ. Florent. 90. Monach. deciſ. Bonon. 59.* vbi quòd vltra illud tempus non protenditur.

2 Et hac occaſione obſeruàbis, ſolere per Dominos Regentes in viſitatione magna vrgente neceſſitate condemnatos ad remigandum pendente appellatione loco depoſiti ad Regias triremes mitti, immo etiam adhuc nõ condemnatos, quando ſunt accuſati de grauioribus delictis, & ex relatione proceſſus, patet illam pœnam ipſos effugere nõ poſſe, de quo latiùs nouiter teſtatur, & deciſiuè probat *Reg. Conſtant. in l. vnic. n. 47. C. de claſſic. lib. 11.*

S V M M A R I V M.

1 *Condemnatus ad triremes pro tribus nauigationibus, elapſo triennio vnica tantum nauigatione debet liberari.*
2 *Exulatus à propria patria dicitur exulatus ab eius territorio.*
3 *Bona Hebræorum, qui lege municipali ſub pœna mortis, & confiſcatione bonorum ſunt expulſi ab aliquo Regno, ſi vi ventorum perueniant ad loca, à quibus fuerunt eiecti non poſſunt confiſcari.*
4 *Voluntas, & propoſitum diſtinguunt maleficia.*

De Condemnatis pro delictis. Pragm. V.

Collectanea II.

PErche quelli, &c. Statuitur *hic*, quòd condemnati, ſeu concordati ad remigandum in aliquibus nauigationibus caueant, dum non ſeruiunt non diſcedendi à domo, & non accedendi ad loca, vbi delinquerunt.

1 Pro ornatu quæro, an condemnatus ad triremes pro tribus nauigationibus elapſo triẽnio vnica tantùm nauigatione facta debeat liberari. Quòd ſic decidit *Gizzarell in deciſ. Sacri noſtri Conſily Neap. 64.* ea ratione, quia ſi quis eſt obligatus aliquid agere in tribus terminis, iſti termini debent intelligi de tribus annis, aliàs iremus in infinitum, infinitas autem

tem eſt euitanda *l.qui bona §.fin. ff.de damno infect. l. fideicommiſſa §.ſi quis decem ff. de legat. 3.l.fin. C.de ſacroſ.Eccleſ. l.vna C.de ſentent.quæ pro eo,quod inter.Valaſt.deciſ.51.*

2 Et ad *tex. pragmatica* nota, quòd iſti tales ſic condemnati nequeunt accedere etiam ad territorium,& diſtrictũ huius Ciuitatis Neap. & Terræ, necnon ciuitatis, vbi deliquerunt ex deciſione Sacri Regij Côſilij, de qua per *Grazarel.in deciſ.23.*vbi exulatus à propria patria cenſetur exulatus ab eius territorio, & diſtrictu, quia territorium, ac diſtrictus patriæ ex generali conſuetudine veniunt appellatione patriæ, vt in ſpecie conſiderat *tex. in l. Alphenus ff. de verb. ſignific.* videndus nouiſſimè *Reg.Rouit.deciſ.11.*vbi patriæ appellatione an veniat totum territorium in pęnalibus diſcutit.

Benè verum aduertas,non incidere in pęnam tales remiges, vbi fortuitò illuc accederent,vt putà ſi vi ventorum peruenirent ad illa loca, ad quæ accedere prohibentur,quia non dicuntur tranſgreſſores,dũ contra eorum voluntatem ad illum locum ducantur ex latè diſcuſſis per *Franch.deciſ.415.*& per *Cauale.deciſ.1.part.1.* & neceſſitas aduerſæ tempeſtatis illos excuſat *l.Cæſar,& l fin.§ ſi propter neceſſitatem ff.de public. & vectig.* latè *Molſeſ.in ſuo*

3 *conſ.17.* vbi refert meritò deciſum in Regia Camera Summariæ noſtri Regni.

Et in Regno Siciliæ bona Hebręorum, qui lege municipali ſub pęna mortis, & confiſcationis bonorum fuerũt expulſi ab aliquo Re-

4 gno,ſi vi ventorum perueniant ad loca, à quibus fuerunt eiecti non poſſe confiſcari, nouiter *Maſtrill.deciſ.254.par.3.*voluntas enim,& propoſitum diſtinguunt maleficia,& omne factum *l.qui iniuria,& l.verum eſt ff.de furtis, l.Diuus ff. ad l.Cornel. de Sicar.* & neceſſitas excuſat contrafacientem,nè incidat in pęnam edicti, vel banni prohibentis,vt nouiſſimè per *Caſtil.* in eodem caſu loquentem *in deciſ.Sicil.107.par.2.*quem poſt hæc ſcripta vidi.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas qualiter probetur, & num.3.*
2 *Nobilitas probata per verba enunciatiua priuilegiorum Regalium concurrentibus matrimonijs cum nobilibus militat in iure.*
4 *Obtinentes feuda à Principibus immediatè ſunt nobiles.*
5 *Ignobilitas in dubio præſumitur,vnde allegantiſe nobilem incumbit onus probandi.*

De Condemnatis pro delictis, Pragm. VI.

Collectanea III.

Essendo condennati,&c. Hic diſponitur quomodo, & quando condemnati admittantur docere ſe nobiles.

Quarè pro intelligentia videbimus qualiter probetur nobilitas, de quo per *Guid.Pap.*

1 *in deciſ.387.* vltra cuius deciſionem dico,nobilitatem probari ex identitate familiæ,ex inſignijs, ex depoſitione teſtium de nobilitate deponentium,ex matrimonijs cum nobilibus familijs contractis, ex verbis enunciatiuis inſtrumentorum, in quibus aliqui vocantur nobiles, & tandem ex enumeratione facta in Chronicis alicuius Regni inter familias nobiles,vt fuit deciſum in Sacro Regio Conſilio in cauſa Epiſcopi Andriæ cum Illuſtriſſima Platea Sedilis Capuani, & aliàs nos practicauimus pro nobiliſſima familia Griſforum commorante Nolæ, cuius nobilitatis probatione, licèt hæc adduxerimus, tamen non opus, cùm per ſe pateat in quali,& quanta animi,corporis,& familiæ decore floruerit,& floreſcit per adducta in eodem Sacro Regio Conſilio,licèt

2 pendeat deciſio, & ad materiam *Franc.in deciſ.357* vbi quòd nobilitas probata per verba enũciatiua priuilegiorum Regalium concurrentibus matrimonijs cum nobilibus contractis militare in iure dicit iudicatum,& nobilitatem probari per teſtes deponentes de publica voce,& fama, & probari per inſtrumenta antiqua voluit *Rota Roman. in vna Comen. Habitus Lunæ 14. May 1607.* coràm Iuſto.

3 Verùm nota, nobilitatem non probari ex eo,quia quis poſſidet feudalia ab alijs,quàm à Principe, vt multoties fuit iudicatum in Regia Camera Summariæ, vndè dum quis eſſet condemnatus àd triremes ob fraudes commiſſas in numerationibus, & à tali ſententia reclamaſſet petendo puniri pęna nobilium, cùm feudalia poſſideret à Principe Biſiniani, fuit confirmata ſententia,& cum maxima cognitione cauſæ iudicatum,non eſſe ex eo no-

4 bilem, nam hodiè ſolùm ſunt nobiles qui immediatè à ſummis Principibus,vt ab Imperatore,& Rege feuda obtinent, vide *Guid. Pap. in deciſ.385.& 386.*

5 Et regulam conſtituas, quòd in dubio quilibet popularis, & ignobilis potius præſumitur, & qui nobilitatem allegat,eam probare tenetur, cùm ſit accidens non proueniens à natura,vt voluit *Rota Romana in vna prætenſa cauſa nobilitatis de anno 1586.* coràm *Seraphino*, & ad materiam latè *Anna in conſil. deciſ.88.* vbi plura cumulat, & *Puteus deciſ.297. lib.1.* vbi, quòd ad effectum regulæ præſerentis nobiles ſufficit, nobilitatem probari ex ſtirpe non multùm magna, & quando agitur de nobilitate ex antiquo,oportet probari de matre,auo,& maioribus.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Fugientes à triremibus qualiter puniantur, & vide num.* 3.
2 *Eximentes à triremibus condemnatos qualiter puniri debeant, remiſſiuè.*
4 *Condemnatis ad triremes addi poteſt, quòd quãdocunq; reperiantur triremibus ſoluti vltimo ſupplicio puniantur.*
Idem reſpectu confinatorum, & relegatorum, ibid.

De Condemnatis pro delictis, Pragm. VII.

Collectanea IV.

SImilmẽte ci è ſtato eſpoſto,&c,

1 Condemnati ad triremes aufugientes duplicato termino ſeruire tenentur vigore *huius pragmaticæ*.

Pro coronide adeas quæ appoſitè quidem cumulantur à *Peguer. deciſ. Rot. Cathaloniæ* 41. & *Cabal.reſol.crim. caſ.*8. vbi nedùm de
2 remigibus fugientibus loquitur, ſed de pęna illos eximentium, & eiſdem præſtantibus auxilium ediſſerit.

3 Et obſerua, ceſſare diſpoſitionem *pragmaticæ*, quoties in ſententia condemnatoria ad remigandum adeſſet clauſula, quòd ſi extra triremes reperti fuerint, eo quia aufugerint puniantur pęna mortis, vide *Præſid. de Fräeb. deciſ.*140.*num.*10.& *Cabal.reſol.crim.caſ.*164.
4 vbi quòd condemnatis ad triremes addi poteſt, quòd quandocunq; reperiantur triremibus ſoluti illicò vltimo ſupplicio afficiantur, & idem reſpectu confinatorum, & relegatorum autumat.

SVMMARIVM.

1 *Actus debet celebrari expenſis petentis.*
2 *Repetitio teſtium expenſis petentis fieri debet.*
3 *Carceratio fieri debet expenſis petentis.*
Teſtis abſens debet examinari expenſis petentis, ibid.
4 *Remiſſio cauſæ eſt facienda expenſis petentis.*
5 *Cuſtodia partus ſuppoſiti eſt facienda expenſis petentis.*
6 *Procurantes Commiſſarium à M.C.V. pro inueſtigando delicto, illo non conſtito condemnantur in expenſis.*

De Condemnatis pro delictis.Pragm.VIII.

Collectanea V.

PErche ad inſtanza di alcune pouere,&c.

Diſponitur, quòd condemnati per M.C.V. præuia informatione in partibus capta per Commiſſarios ſumptibus Regiæ Curię ſoluãt mercedem ſolutam per ipſam Curiam dictis Commiſſarijs, & eorum Actuarijs, nam non eſt rationabile, quòd Regia Curia mittat Cõmiſſarios ad eius expenſas, cùm regulariter
1 actus debeat celebrari expenſis petentis *l.ſed ſi hæreditas* §.1. *ff.ad exhibend. l.fin. C.de erogat. milit. annon. cap. mulieris de iudic. in* 6. *l.quoniam C.de teſtibus*, vnde repetitionem te-
2 ſtium debere fieri expenſis petentis dicit *Anna in ſing.*519. & iudicatum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur *D Ricc. in de-*
3 *ciſ.*109.*par.*2.& hinc expenſis petentis, quem carcerari carceratio debet fieri *Franc. Marc. deciſ.* 233. & expenſis petentis depoſitionem teſtium abſentium examinari quis debet *Ca-*
4 *cher.deciſ.*45. & expẽſis petentis remiſſionem delinquentium remiſſio faciẽda eſt *Thoming. deciſ.*13. *Barz.deciſ.*203.*Ludouic.deciſ.Peruſ.* 54. *Veral.deciſ.*92.*lib.*1. *Capella Tholoſ.deciſ.*
5 100.& expenſis petentis cuſtodia,& cognitio partus ſuppoſiti facienda eſt *Franc.deciſ.*332.
6 Quarè meritò videmus, noſtram Magnam Curiam Vicariæ ſolitam eſſe condemnare ad expenſas illos,ad quorum inſtantiam miſerũt Commiſſarios pro inueſtigando aliquo crimine,non conſtito deindè de delicto, ſicquè vidi obſeruatum in Regia Audientia Capitinatæ.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatoria in quibus ſtent fundata.*
2 *Remedium cõſeruatoriorum procedit per viam extraordinariæ cognitionis, ſed contrarium probat Author in* Afflictum, *contra quem duas æquiuocationes aduertit,num.*7. & 8.
4 *Iudex procedendo iudicialiter, & extraiudicialiter procedit per modum iuriſdictionis. Iuriſdictio quotuplex ſit,ibid.*
5 *Iuriſdictio voluntaria quæ ſit,& quæ nam contentioſa, num.*6.
9 *Conſeruatoria conceduntur Clerico turbato in propria rei poſſeſſione per Laicum, & ab vno Monaſterio contra aliud, vt num.*10.
11 *Conſeruatoria huiuſmodi quando denegentur, & num.*12. & 13.
14 *Remedia Capitulorum Regni ſunt extraordinaria,& fundantur in violentia.*
15 *Conſeruatoria coràm quibus Iudicibus poſſint intentari.*
16 *Regiæ Audientiæ nequeunt relaxare hortatorias cauſa Regiæ iuriſdictionis.*

De Conſeruatorijs, Rubrica.

Collectanea I.

1 REminiſcendum eſt pro rubricæ ornamẽto ſtare fundata huiuſmodi conſeruatoria

toria in vulgatis *Capitulis Regni*, videlicet, *Ad Regale faſtigium, Ad Præſidentis, Ad Charitatis affectus, Finis præcepti charitas, & Omnis prædatio.*

2 Quorum remedium non procedere per viã iudicij, & ordinariæ cognitionis, ſed per modum extraordinariæ cognitionis tuatur *Afflict. decis.* 24. & poſt eum enunciat *Reg Tapia decis. S. C.* 24. *in fin.* annuens, id agi, nè Rex tãquam Regni Dominus eius in Regnis perturbationes permittat, vide etiam ſi conſerant ad materiam adducta per *Caeber. decis.* 180. & per *Theſaur. decis.* 82.

3 At hac ductus occaſione liceat ſcrutari contra *Afflict. loco cit.* dum fundat, quòd quãdo proceditur per modum iuriſdictionis, & cum cauſæ cognitione contra Clericum non poteſt, quia diuiſum Imperium cum Ioue Cęſar habet, ſed quando proceditur ad præſtandum iudicialem defenſionem Clerico notoriè ſpoliato, & oppreſſo per alium Clericum per facti notorium, & euidentiam rei, & per modum extraordinariæ cognitionis benè poterit.

Siquidem neſcio quippè qualiter vltimum
4 hoc eius dictum verificari valeat, quia ſiuè Iudex procedat iudicialiter, ſiuè extraiudicialiter, ſemper procedit per modum iuriſdictionis, quæ vel eſt voluntaria, aut contentioſa *l. 2. ff. de offic. proconſul.* cum concordantibus apud *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. decis. Cur. Archiep.* 87. *par.* 2.

5 Iuriſdictio voluntaria eſt quæ non redditur in inuitum, ſed ex Partium voluntate expeditur abſq; eo, quòd vnus ſit actor, & alter reus, & abſq; eo, quòd Iudex ſedeat pro Tribunali, vt in adoptione, emancipatione, legitimatione, confirmatione electionis, & ſimilibus, quãdo ſcilicet Partium contradictio non interuenit *Rota in Spoletana electionis coràm R. P. Queipo, D. Epiſcopus Ricc.* ante adducta *decis.* 187. *à num.* 3. *cum ſeq.*

6 Contentioſa autem iuriſdictio nuncupatur quæ in inuitum redditur, & iudicialiter expeditur, contradicentibus Actore, & Reo, & Iudice pro Tribunali ſedente *l. inter ſtipulantem ff. de verb. obligat. Rot.* in mox citata *Spoletan.* vbi allegat *gloſ. in d. l. 2. ff. de offic. proconſul.* idem *D. Epiſcopus Ricc. cit. decis.* 187.

Quando igitur per Iudicem ſecularem inhibetur Eccleſiaſtico cum coactione ad exhibendum, non poteſt dici procedere extraiudicialiter, quia Partes non conſentiunt, ſed certè iudicialiter, cùm inhibeat Iudici, & Partis inuitæ.

7 Vndè contra bonum ſenem (virum alioquin doctiſſimum) aduerto æquiuocationem in terminis, dum præſupponit aſſumptum, Iudicem nempè extraiudicialiter procedentem minimè per modum iuriſdictionis procedere, cùm extraiudicialiter procedatur in actibus voluntariæ iuriſdictionis.

8 Inſuper ſociam, & ſic alteram noto æquiuocationem, dum affirmat, Iudicem procedere per modum extraordinariæ cognitionis, quia etiam extraordinaria cognitio minimè ſit, niſi per modum iuriſdictionis, eo nempè caſu, quoties coràm Iudice tractatur de muneribus, ſiuè honoribus gerendis, vel de pecuniaria agitur re, vel de alicuius æſtimatione, videlicet fama, aut opinione cognoſcitur, ſiuè de capitali crimine quæritur *l. pen. ff. de var. & extraordinar. crimin.*

9 Sed deueniendo ad alia, hac in materia obſeruabis, huiuſmodi conſeruatoria ſolere concedi Clerico per Laicũ turbato ſua in poſſeſſione *Afflict.* mox cit. *decis.* 24. *Præſ. de Franch. decis.* 193. ſicq; aliàs iudicatum recenſet *Laratha conſ. decis.* 31. vbi latè enucleat, quando huiuſmodi remedia pro, vel contra poſſeſſorem competant, & aduerſus quem.

10 Taliaque conſeruatoria intentari poſſe à Monaſterio exiſtente in poſſeſſione molendini à Rege donati aduerſus aliud Monaſteriũ, prętextu deuolutionis eius emphyteutę, prætendens in poſſeſſionem immitti coràm Iudice laico fuit deciſum in S. C. per quod extitit ordinatum, eſſe in poſſeſſione conſeruandum *Afflict. decis.* 2. de quo vide *Amat. decis* 69. *Carocc. decis.* 137. *Fabr. decis.* 38. *C. de iudic. & decis.* 2. *C. de priuileg.*

11 Sed illa non eſſe præſtanda mulieri turbatæ ſuper poſſeſſione fundi dotalis ob ineſficacem poſſeſſionis probationem, qua receptum in dotem poſſidebat, & vetificauerat, dum ageretur de tertia parte tertiæ ab alio poſſeſſæ, qui benè eius verificauerat intentionem conſtat ex *Afflict. decis.* 363.

12 Et ceſſare huiuſmodi conſeruatoria contra tertios poſſeſſores, qui non ſpoliauerunt, nec fuerunt in dolo deciſum per S. C. teſtatur *Puluerin. in addit. ad d. cap. Ad Regale faſtigium*, licèt procedere remedium dictorum *capitulorum* in detentore, vel poſſeſſore iniuſto data contractus inualiditatę firmet *Reg. de Ponte conſ.* 96. *num.* 3. *vol.* 1. *Raudenſ. decis. Piſan.* 13. *nu.* 108. *D. Epiſcopus Ricc. in addit ad Frãc. decis.* 163. vbi etiam dicit, illa concedi, quando poſt mortem poſſidentis nondùm capta poſſeſſione per hæredes bona per colonum poſſiderẽtur ex *Afflict. dec.* 325. ſiuè vacaret poſſeſſio, dicens ſic iudicatum inter Martiam de Athanaſio, & Monaſterium S. M. ad patietem de anno 1603.

13 Nec non ſigna, tunc illa conſeruatoria relaxari, quoties agitur de ſpolio violento, at ſecus ſi violẽtia non interueniat *Præſ. de Frãch. decis.* 701. & ita quotidiè practicatur per S. C. à quo ſi deficiat vis prouidetur eſſe agendum contra perſonam Eccleſiaſticam coràm ſuo Iudice competenti, nec manus apponit *Anna alleg.* 7. vbi deciſionem reportat, & iterum *allegat* 92. vbi, quòd talia remedia *Capitulorum*

tulorum Regni ſunt extraordinaria, & fundãtur in violentia.

At inueſtigari poterit, núm talia conſeruatoria coràm omnibus Regni Officialibus intentari valeant.

15 Et certè in Curiis inferioribus illa intentari non valere haud eſt heſitandum, vt teſtatur *Præſ. de Franch* cit. *deciſ.* 163. *in fin.* vbi *num.* 19. teſtatur, illa fuiſſe conceſſa per *M C.V.* & poſſe concedi à Regiis Prouincialibus Audientiis, vt deciſum pariter teſtatur de *Boctis in addit.* ad mentionatum *capitul Ad Regale faſtigium*, & modernè autumat *Laratha conſ.* 31. *num.* 23. vbi quòd tale remedium, & præſidium *Capitulorum Regni* ſpectant ad præſata Tribunalia, & non ad Curias inferiores, & Baronales.

Sed non reticeam dicere, per Collateralè Conſilium fuiſſe prouiſum ſub die 28. Martij 1607. in *Cur. 1. p. Hydrunt. fol.* 133. nè Regiæ Prouinciales Audientiæ ſe immiſceant in huiuſmodi conſeruatoriorum conceſſione, vt teſtatur *Gloſella* in margine ad *pragmaticam* huius *rubrica*, & aliàs fuit prouiſum ſub diè 30. Iunij 1625. *in Cur. Capitinat. fol.* 16. non
16 poſſe relaxare hortatorias cauſa Regiæ iuriſdictionis, quod antea pariter erat prohibitum ex prouiſionibus 15. Decembris 1605. *in Cur. Hydrunt fol.* 124.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatoria Parte citata ſunt concedenda, aliàs non ſuffragantur, nu.* 10. *Et an debeat citatio iſta eſſe perſonalis, num.* 4.
2 *Citatio de quo iure ſit.*
3 *Citatio ad quem finem ſit neceſſaria, & num.* 7. 8 9 & 10.
5 *Contradictor certus non poteſt citari per edictum.*
6 *Citatio contra non ſubditum nullum parit effectum.*
11 *Inhibitio ad Partis inſtantiã fieri nequit à Iudice, niſi fundata ſit in iure, & præcedat Partis citatio, num.* 12.
13 *Citatio quando dicatur legitima.*
14 *Citatio ad videndum iuramenta teſtium ſuper poſſeſſione eſt neceſſaria, quo in caſu requiritur ſpecificatio temporis, & loci, num.* 15.
16 *Summariè ſola facti veritate inſpecta proceditur ſuper poſſeſſione conſeruanda, vel non.*

De Conſeruatorijs. Pragm. I.

Collectanea II.

1 COnſeruatoria &c. Mandat, conſeruatoria eſſe concedenda Parte citata.

2 Iuridicè fundatur huiuſmodi diſpoſitio, nã citatio ſiuè ſit de iure diuino, & naturali, vt per *Mobedan. deciſ.* 7. *de reſtit. ſpoliat.* ſiuè de iure naturali *Rot. diuerſ. deciſ.* 416. *num.* 2. *par.* 1. & *deciſ.* 474. *num.* 1. *par.* 2. *in recent.* ſiuè de naturali gentium *Mantic. deciſ.* 299. *num.* 3. ſiuè de æquitate fundata in omni iure diuino, & naturali *Caualer. deciſ.* 53 *num* 2. illa fit ad quinq; effectus, nempè ad effectum ſcientiæ, comparitionis, contradictionis, & præparandæ defenſionis, cauſæ cognitionis.

3 Primò ad finem inducendæ ſcientiæ, quia nequit fieri defenſio abſq; vera, aut interpretatiua ſcientia, & ſtatimatque inchoatur modus offendendi, per quem Pars offendi poteſt, datur quoq; poſſibilitas defendendi per citationem, vt ex pluribus, quorum doctrina vtitur recenſet *Rota in vna Fauentina nullitatis coràm R.P.D. Robuſterio*, vbi quòd ideò citatio debet legitimè peruenire ad citati notitiam ex *Rot. in antiq. deciſ.* 21. *de dol. & contumac.*

4 Cùmq; ex citatione perſonaliter non facta (aliàs in Regno permiſſa) poſſet induci fraus, & malitia, ad inducendam veram, & indubitatam ſcientiam, in rigore cenſerem, tunc legitimè, quem citatum fuiſſe in hoc caſu, quoties perſonaliter eſſet facta citatio, prout ſic prætendi annis elapſis in cauſa quorũdam de Ciuitate Minorum, contra quos erat intentatum remedium *Capitulorum Regni*, & conſeruatoria conceſſa, pro quorum reuocatione inſtabam ex defectu citationis perſonaliter non factæ, licèt deciſio non fuerit ſubſequuta, cùm Partes acquieuerint ſuper controuerſia.

Et quamuis *Afflict. deciſ.* 24 *num.* 3. affirmet, ad effectum quòd poſſint concedi huiuſmodi conſeruatoria in notorio ſpolio ſufficere ſi Sacrum Conſilium facta citatione per edictum contra quoſcunq; intereſſe prætendentes ad dicendum, & allegandum quidquid voluerint, & ad videndum teſtium producendorum iuramenta, & ſi per notorium facti, & euidentiam rei, vel apparebit, quærelantem iniuriatum, ſiue ſpoliatum fuiſſe, præſidiali officio defendi recurrentem, vt recuperet ſuam poſſeſſionem.

Tamen illius aſſumptum claudicat in iure noſtro, nam exiſtente certo contradictore in
5 actis, ille eſt citandus *cap. fin.* cum ibi notat. *de elect. in* 6. *Creſcent. deciſ.* 13. *de ſentent. & re iudic.* & citatio per edictum contra quoſcunque ſua intereſſe putantes non valet, vbi contradictores, vel creditores ſunt certi, vt communi calculo receperunt ipſi, & probant *Surd. deciſ.* 5. *num.* 8. *Put deciſ.* 267. *lib.* 3. at in cauſis huiuſmodi recurſuum ſemper eſt certa perſona contradictoris, prout erat in caſu illorum Ciuitatis Minorum, igitur per generalem citationem non arctabatur.

Sed fortiter obſtat, quando conſeruatoria eſſent decernenda contra perſonam exemptam à iuriſdictione, quia tunc nominatim

etiam

Digitized by Google

etiam cum clauſula (ſi ſua putaret intereſſe)
6 non poteſt citari, cùm citatio eſſet directa cōtra non ſubditum, qui coràm Iudice citante conueniri nequit, & nullum pareret effectum, etiam ſi citatus expreſsè, vel tacitè conſentiret *Gram. deciſ. 61. num. 5. Seraphin. deciſ 957. num. 5. Lirrea deciſ. Granatenſ. 4. n. 15. 16. & 27.* obſtat ſi fieret citatio per proclama, ſeu citatio generalis contra intereſſe putantes, licèt poſſet comparere, & efficeretur actor voluntarius, tamen ſi poſſideret poſſet comparere, & allegando ſuam poſſeſſionem, tanquam reus veniret remittendus ad ſuum Iudicem, *Gramat. d. deciſ. 61. num. 3.* & ſi non compareret minimè poſſet contra illum procedi, cùm talis citatio non ſit arctatoria *Rota in nouis deciſ. 18 de dol. & contumac.* qui enim citatur, quatenus ſua intereſſe putauerit eſt potiùs actor, quàm reus *Afflict. deciſ. 2. num. 9.* & ideò contra talem non comparentem non poteſt ferri ſententia, quia non dicitur cōtumax *Seraphin. deciſ 512. num 3. & 4. Bellamer. deciſ. 11.*

Et quatenus etiam in tali citatione apponeretur clauſula comminatoria, & præceptiua, nullatenus afficeret exemptum, ſiquidem ſententia, & proceſſus laici Iudicis contra Eccleſiaſticos non valet, nec illis præiudicat *cap. duo ſunt 96. diſtinct. Rot.* poſt conſ. *Farin. deciſ. 87. num. 10 & dec. 212. num. 1. par. 2.*

Secundò ad finem, & effectum comparitionis *Mantic. deciſ. 354. num. 10.* & tunc quilibet intelligitur citatus, vt compareat per ſe, vel Procuratorem *idem deciſ. 223. num. 4. Afflict. deciſ. 2. num. 7.*

7 Tertiò ad effectum, vt citatus valeat actui ſe opponere, & contradicere ratione ſui intereſſe, & ideò in quocunque actu præiudiciali requiritur citatio, *l. de vnoquoque ff. de re iudic. Verall. deciſ. 375. par. 2. Mantic. deciſ. 5. num. 2.*

8 Quartò ad finem, vt quis parare poſſit ſuas defenſiones. & vt quis citari debeat ſatis eſt, quòd in potentia poſſit ei competere aliqua defenſio *Verall. deciſ. 114. num. 2 par. 1.*

9 Tandem quintò citatio fit ad effectum, vt haberi poſſit cauſæ cognitio, vt ſcilicèt Iudex cauſa cognita valeat interloqui, aut definire, ideòq; ſemper eſt neceſſaria citatio, vbi cauſæ cognitio requiritur *l. 4.* ibi *niſi cauſa cognita C. de dilat. l. fin.* ibi *quia negotiorum merita Partium aſſertione panduntur C. ſi per vim, vel alio modo, l. cauſæ la prima §. cauſa autem cognita ff. de minor.*

10 Indè ad noſtrum propoſitum regrediendo, ſi huiuſmodi conſeruatoria parte non citata reperiuntur conceſſa nullius erunt roboris, & tertio minimè præiudicabunt, vt annis iam diù elapſis extitit deciſum per Sacrum Conſilium in cauſa nonnullorum de Floſtaro ad relationem Conſiliarij Veſpuli, & nouiſſimè fuit practicatum in cauſa Thomæ Anelli Paraſcandoli, & Reuerendi D. Thomæ de Ianuario Ciuitatis Vici *Intrigliol. deciſ. Sicil. 6. num. 28.* vbi pariter enucleat, quæ nam requirantur in ſpolio priuilegiato, iuxta formam *Ritus, & Capitulorum Regni.*

11 Nulla enim inhibitio fieri poteſt per Iudicem ad Partis inſtantiam, quæ fundata non ſit in iure, & tamen omnium eſt cantilena ad in-
12 ſtantiam Partis inhiberi non poſſe, nec poſſe incipi ab exequutione, niſi Partis præcedat citatio *Rota in Bononien perſionis coram R. P. D. Corduba*, vbi teſtatur de ſtylo Romani Auditorij inhibitionem nihil operari, niſi Partis citatio præeat, vndè meritò conſeruatoria abſq; citatione Partis conceſſa nihil operari debent.

13 At cùm citatio, de qua hìc debeat eſſe legitima, vt in *tex.* ibi *legitimè citata non fuerit*, quod verbum concernit factum, & ius, ſcilicet fuiſſe legitimam, & legitimo modo proceſſiſſe, & factum legitimè cenſeatur factum iuris ordine ſeruato *Seraphin. deciſ. 290. num. 2. & deciſ 433. num. 6.* ideò quando citatio dicatur legitimè facta, & prout iura mandant, vide ſupra in *rubrica de citationibus.*

Et quatenus deſideretur citatio ad videndum teſtes iurare ſuper poſſeſſione Adde *tex. in l. ſi quando C de teſtibus, Afflict. deciſ. 39. num. 3.* & quæ diximus infra in *pragm. 9. de ordin. iudic.*

14 Et obſerua ſecundùm praxim, in citatione eſſe ſpecificandum tempus, & locum, vbi ſunt recipiendi teſtes *Put. deciſ. 262. lib. 2.*

16 At dum mandatur ſuper poſſeſſione conſeruanda. vel non ſine figura iudicij, ſummariè procedi viſa facti veritate Applica quæ diximus infra in *pragm. 1. de ordine iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Contractus appellatione qui veniat, & num. 3. 4. & quando donationis cenſeatur, num. 17.*
2 *Gabella ſoluenda de omni contractu, non debetur de nullo.*
5 *De contractu ad quaſi valet argumentum.*
6 *Contractus appellatione venit diſtractus, & quarè.*
7 *Argumentum valet de contractibus ad iudicia, et ad ſententias, num. 8. & ad vltimas voluntates, & è contra, num. 9.*
10 *Contractum nullum, vt poteſt impugnari à principali, ita poteſt ab eius hærede.*
11 *Contractus vnus an, & quando poſſit in alium transfundi.*
12 *Contractus nominatus an, & quando reſoluatur, vel reſcindatur ob defectum implementi non ſequuti per vnum ex contrahentibus.*
13 *Contractus interpretatur ſecundùm conſuetudinem loci, eique inſunt ea. quæ ius intelligit, num. 14. & non à nomine, ſed à pacto cognoſcitur, num. 15. & iuxta præcedentem tractatum cenſetur geſtus, num. 16.*

De

De Contractibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 Contractus appellatione uenit ualidus, quòd ſi inualidus fuerit, illius nomen
2 non habet, unde gabella ſoluenda de omni contractu non debetur de contractu nullo *Rot. in Auximana ſolutionis coràm R.P.V baldo*, reddens rationem, quia omnis diſpoſitio faciens mẽtionem de aliquo termino, & actu, intelligitur de ualido, prout ſic in ſententia diſponit *tex. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudicat.*

3 Contractus appellatione uenit quaſi contractus, eadem *Rot. loco citato*, quia diſpoſitio de contractibus ad quaſi contractus trahitur *l. apud Iullianum ff. quibus cauſ. in poſſeſſ. eat.*

4 Quod intelligitur verum, quando diſpoſitio loquitur de quolibet, vel de quocunque contractu, vel quando eadem ratio, & æqui-
5 tas eſſet in contractu, & quaſi contractu, quia de vno ad alium valet argumentum *l. ſi pupilli §. ſi quis ita ff. de nego. geſt. l. ait prætor §. non ſolum ff. de minorib. Griuell. deciſ. Dolan. 14. num. 14.*

6 Contractus appellatione venit diſtractus, quia à pari procedunt, & eiuſdem ſunt naturæ *l. Pomponius §. præterea ff. de acquirend. poſſeſſ. l. de tutela C. de in integr. reſtit. l. item veniunt ff. de petit. hæred. cap. de illis de deſponſat. impuber. cap. unico §. idem quoque eo l. tit. in 6.* indè quando contractus celebratur per ſcripturam non poteſt probari ſolutio, vel diſtractio, niſi per aliam æquiualentem, quia ſolemnitas neceſſaria in contractu requiritur etiam in diſtractu *Cacheran decis. 53. num 10.* & latiùs probauimus *forenſ. quæſt. 54. par. 1.* vbi tutati ſumus, ſolemnitates requiſitas in conficiendis obligationibus eſſe quoque neceſſarias in illarum caſſatione.

7 Et occaſione eiuſdẽ *rubricæ* reminiſcaris, à contractibus ad iudicia valere argumentum *l. ſi quis ſeruum, & l. ſi quis cum filio ff. de pecul. l. omnem ff. de iudic. Phœbus deciſ. Rot. Luſit. 62. num. 5. tom. 1.*

8 Et ſic etiam valere argumentum à contractibus ad ſententiam, & è contra, patet apud *Mut. deciſ. 70.*

9 Et à contractibus ad vltimas voluntates, & è contra validum eſt argumentum, patet in *l. pactum inter hæredes ff. de pactis, l. quæ de legatis, l. ſeruum filij § eum, qui chirographum ff. de legat. 1. l. fin. C. de legat. Viuius deciſ. 255. num. 9 & 10. Ludouic. deciſ. Lucenſ. 19 num. 3.*

10 Inſuper notabis, quòd contractus nullus, ſicuti poteſt impugnari à principali, ita pariter ab eius hærede *Afflict. deciſ. 240. num. 8. Gam. deciſ. Luſit. 67.*

11 Et contractus vnus poteſt in alium transfundi *l. certi conditio § fin. & l. in ſingularia, & ibi DD. ff. ſi cert. pet.* interueniente tamen conſenſu, & voluntate contrahentium *Rota apud Farinac. deciſ. 286. in antiq.*

12 Nec non ſignabis, contractum nominatum non reſolui, nec reſcindi ob defectum implementi non ſequuti per vnum ex contrahentibus *l. ex conditione C. de reſcind. vendit.* & vide *Gratian. deciſ. March. 159* vbi limitat, quando implementum eſſet cauſa impulſiua.

13 Et aduerte, contractum regulariter interpretari à loci conſuetudine, & iuxta illam cẽ-
ſeri celebratum, vt apud *Giurb. deciſ. 11 1.* vbi
14 etiam quòd contractui inſunt ea, quæ ius intelligit, & quòd contractus non ex nomine,
15 ſed à pactis cognoſcitur, quæ in aliam ſpeciẽ illam tranſmutant.

16 Et contractum intelligi factum iuxta præcedentem tractatum, quamuis ex interuallo, iudicatum in Magna Curia Vicariæ in cauſa Antonij de Creſcentio cum Frãcisco de Medice in Bãca Vulturalis refert *Addit. ad Surd. deciſ. 71.*

17 Sed contractus, in quo ex vna parte traditur res, ex altera verò pecunia, conceptus per verbum donationis nũm ſit contractus emptionis, & venditionis, vel permutationis, aut donationis, aperit *Reg. Rouit. deciſ. 21.* vbi *nu. 23.* annuit iudicatum, eſſe uerè contractum donationis.

S V M M A R I V M.

1 *Contractus, vt vulgo* à partito *prohibentur fieri ſub pœna, & ſunt nulli, & bona fides non excuſat ſtante hac pragmatica*, *num. 3. ex eis non oritur actio, nu. 5. & repetitur ſolutum, num. 6.*

2 *Contractus vulgò dicti*, dare le robbe à partito, *ſunt vſurarij.*

4 *Contractuum illicitorum materia frequens.*

7 *Pragmatica hæc qualiter fuit interpretata per M. C. V.*

De Contractibus. Pragm. I.

Collectanea II.

1 LI anni paſſati &c. Contractus illiciti uulgò, *dare le robbe à partito*, nullatenus fieri poſſunt, & facti pro nullis habentur uigore *huius tex.* & imponitur pena tàm contrahentibus, quàm Notarijs ſtipulantibus.

Ad ornatum *huius pragmaticæ* obſeruabis, quòd in facti contingentia in Regio Auditorio Apuleę dicebatur in cauſa cuiuſdam Mercatoris Veneti reſidentis in Terra Foggiæ, huiuſmodi contractus eſſe uſurarios iuxta nõ. nullorum Theologorum, & Summiſtarum ſentẽtiam, & ſtante *hac pragmatica* bonam fidem non excuſare.

Digitized by Google

4 Et ad materiam perquiras *Raudenſ. deciſ. Piſana 7. p.1.* vbi quòd frequentior eſt materia contractuum illicitorum, ac præcipuè eorum,qui dicũtur *baroccholi,ritrangoli, flocchi,* & multa cumulat.

5 Et obſerua, quòd ex huiuſmodi contractibus vti reprobatis nullam, nec naturalem oriri obligationem contra obligatos,tali modo, quòd imò etiam ſi fuerit aliquid ſolutum
6 per conditionem indebiti competit repetitio *Viuius deciſ.369 Magon.deciſ.Lucenſ.13.* iuxtà quorum opinionem practicaui in cauſa Vitalini de Forniello, & fuit determinatum in Regia Audientia Apuleæ in caſu dicti Mercatoris Veneti penès Mancinum Actuarium me exiſtente relatore, & cauſæ Commiſſario.

7 Declara autem,hanc pragmaticam loquentem,quando dantur mobilia cum aliqua quãtitate pecuniarũ ad faciendam emptionem non intelligi,quando ſimpliciter fuit data extincta res, & loco pretij illius non ſoluti conſtituatur cenſus, vt pluriès ſic interpretatam fuiſſe per M. C. V. diuerſis in cauſis fatetur *Thor.in Compend. deciſ.Regni in verbo inſtrumentum fol.575.col.1.in fin.par.3.*

SVMMARIVM.

1 *Contractus publici non celebrentur,niſi à Notarijs, & Iudicibus Regijs.Facti à Notarijs Apoſtolicis non valent,nec fieri poſſunt,nu.2.*
3 *Inſtrumentum factum à Notario Apoſtolico non poteſt liquidari ſecundùm Ritum.Limita in cauſis Eccleſiaſticis, in quibus poſſunt conficere ſcripturas,num 4.*
5 *Notarius poteſt conficere actus, & teſtamenta etiam Iudice non interueniente,ſi eius copia haberi non poſſit, & vide cautelam,num.6.*
7 *Neceſſitatis cauſa permittuntur quæ aliàs non permitterentur, & teſtes adhibentur cuiuſcunq;ſint qualitatis, num.8.*

De Contractibus. Pragm. II.

Collectanea III.

1 SEmo informati,&c. Publicos cõtractus non poſſe celebrari,niſi à Notarijs, & Iudicibus à Rege,vel Prorege creatis *hic* ſancitum eſt.

2 Ex quo inferas,in Regno inter perſonas ſęculares illos non poſſe fieri à Notarijs Apoſtolicis, prout ſic viget praxis, & ita *Valaſc. deciſ.9. Boer.deciſ.242.* quamuis illos habere poteſtatem in toto Orbe Terrarum rogandi inſtrumenta fundet *Rota in nouis deciſ.5. de fide inſtrumentorum.*

3 Indè practicatur,inſtrumentum confectum à Notario Apoſtolico inter laicos circa temporalia non liquidari ſecundùm formam *Ritus M.C.* quia nullam inducunt probationem *Anna ſing.245.& 246.*

4 Licèt in cauſis Eccleſiaſticis illi benè valeant ſe intromittere, & ſcripturas peragere, vt decidit Sacrum Conſilium in anno 1623.& tradit quoquè *Afflict. deciſ.245 num.2.* vbi quòd ita eſt conſuetum in Regno,& ex *Vrſil. in addit* ſic iudicatum per S.C. nouiter teſtatur *Gattus in tract. de credito c.3.tit.1.nu.483.* vbi *num.ſeq.* alia cumulat ad hanc materiam, & de *hac pragmatica* meminit.

5 Obſeruabis tamen, Notarium poſſe celebrare contractus, & conficere teſtamenta Iudice non interueniente in caſu neceſſario, in quo eiuſdem copia haberi nequit, vt cernitur apud *Viu.deciſ.313* ſicquè practicaui ad fauorem diſpoſitionis factæ in vltima voluntate per quondam D. Marcum Marellam circa quoddam iuſpatronatus, & aliàs habui in facto, & allegaui in cauſa quorundam Ciuitatis Sueſſę,in cuius Epiſcopali Curia diſceptabatur articulus, & ego diſpoſitionem quondam Reuerẽdi D. Vincentij de Maria factam in quadam Villa ex hoc capite defendebam,
6 licèt tutius ſit, in huiuſmodi caſu neceſſario facere interuenire pro Iudice Capitaneum, ſiuè Gubernatorem loci, quem Notarius dicat ſubrogari pro Iudice ad contractus ex cauſa neceſſaria, putà quia res non patitur moram, & talis Iudex non reperitur.

7 Recipit incrementum adducta opinio,quia ex neceſſitate permitti debent plura,quę aliàs eſſent prohibita, & à iuris tramitibus legitimè deuiari poteſt ex dictis per *Royt deciſ.Lituan.3. & Epiſcop.Riec. deciſ.Cur. Archiepiſc. Neap. 41.par.1. Verall. deciſ.259. par.3.* vbi
8 quòd in caſu neceſſario adhibentur,& vocantur illi teſtes,qui tunc reperiri poſſunt, nec ad illorum qualitates (aliàs fortaſsè neceſſarias) attenditur.

SVMMARIVM.

1 *Archiuium publicum, & priuatum reperitur, Sed quale dicatur publicum, & quale priuatum,num.2.*
3 *Scripturæ extractæ ab Archiuijs quãdo faciant fidem, & num. 4.*
5 *Mora ſine interpellatione non committitur, ſed limita, vt num 6.& 7.*
8 *Dies in contractu ſolutionis appoſita quando pro homine interpellet, & num 9.*
10 *Mora poſt litem conteſtatam non purgatur, & quando pariter non purgetur, num.11. vbi plures caſus recenſentur.*
12 *Mora in quibus cauſis purgetur.*
13 *Mora non præſumitur.*

De

Digitized by Google

De Contractibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

HAuendo vltimamẽte la Maeſtà ſua, &c.

Hic deſignatur forma noui Archiuij erecti, vt intus, quarè de materia Archiuij erit noſter ſermo.

1 Vndè pro ornatu præmittimus, duplex eſſe Archiuium, vnum publicum, alterũ verò priuatum.

2 Publicum verè illud eſt Archiuium aliquod Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum, Rerumpublicarum, & Principum, qui Imperij iure fruuntur, & de his loquuntur iura *in capit. ad audientiam de præſcript. l. cenſus ff. de prob. auth. ad hæc C. de fide inſtrument.* Cętera verò ſunt archiuia priuata, vt dicatur autem publicum archiuium, & ex eo capi poſſint ſcripturæ, ac fidem facere poſsint pulchra requiruntur. Primò requiruntur Magiſtratus, Officialis, ſiue Cuſtos archiuij, qui habeat curam, & cuſtodiam loci Cameræ archiuij, in quo conſeruabantur ſcripturæ. Secũdò, quòd is Magiſtratus, ſiue Archiuiſta ſit deputatus creatus, ac poſitus à Superiore. Tertiò, quòd ſcripturæ ponantur inter authenticas ſcripturas. Quartò, quòd eidem archiuo ſit data per conſuetudinem Fiſcalis, quando ex eo loco ſcripturæ extrahuntur fidem faciant, ex eo loco eſſe captas, & extractas. Ita excepto ſecundo requiſito, de quo ſtatim dicam, de cęteris ſcripſere *Afflict. deciſ. 303. Franc. Mar. h. deciſ. 298. Ludou deciſ. Peruſ.* 115. *Cacher. deciſ. 69. Verall. deciſ. 41. & 42. par. 1. Valaſc deciſ. 166. & 167.*

Quantum ad ſecundum requiſitum, quod ego addidi, quòd is Archiuiſta, Officialis, Magiſtratus, ſiue cuſtos ſit poſitus, ac deputatus à Papa, Imperatore, Rege, Principe, vel Republica poteſtatem habente non eſt nouum, cùm à primordijs Romæ Vrbis fundamentis oſtenderim à Romulo datum Populo, vt Magiſtratus eligerit à Populo poſtmodum exactis Regibus ob Lucretiæ illatam violentiam pluribus annis creati fuere, vſque dum à malè ſe habente Populo in vnum Principem proiecto libertatis dono eam poteſtatem dedit, qua in ſucceſſores Principes propagata Imperatores conſtituere, vt creandorum Magiſtratuum iuris Regalis eſſet, *vt in capit. 1. quæ ſint regalia*, quarè dicendum eſt, eundem Archiuiſtam, & archiuij Officialem à ſuperiore conſtitui oportere, ideò in archiuo Bononienſi octingenti ex illo cenſu comprobabãt Notarium archiuarium, vt dixit *Puteus in deciſ.* 131. *lib.* 3. & in archiuo Regis Portugalliæ per Regem proponitur qui archiuo præeſt, & ab eo præhabito examine, illi cuſtodia, & fides tribuitur, vt ſcribit *Valaſc. deciſ. 167. num. 8. Lugdunenſis in deciſ. Roman.* 135. *num.* 8. quod non fuit dictum de deputatione iſtius Archiuiſtæ *partis* 1. *tomo* 1. quinimò non ſolùm Officialis archiuij debet eſſe publicus, & publicè deputatus, ſed debet iuramentum præſtare *Franc. Marc. deciſ. 298. vol. 1.*

3 Quo ſtante præfatis requiſitis interuenientibus ſcripturæ extractæ ex ſimilibus Principum archiuijs regulariter fidem faciunt, & probant *Cauale. deciſ. 45. par. 1. Cacher. deciſ. 69. Franc. Marc. deciſ. 439 vol. 1.* qui *in deciſ. 435. eod. vol.* aſſerit, quòd ſcripturæ publicæ ex archiuo publico deſumptæ eo modo, quo dictum eſt exiſtente fidem faciunt inter ſubditos, & in eodem territorio vbi eſt archiuium, non autem extra territorium, vel inter non ſubditos *Veral. deciſ. 42. par. 1. Rot. diuerſ. deciſ 1707. par. 3. vol. 3. Ludouic. deciſ. Peruſ.* 115. & ſic declaratur iſta concluſio.

4 Intellige inſuper, tunc fidem facere, quoties inſtrumenta, quæ extraherentur ab archiuo eſſent publica *Puteus deciſ. 384. lib. 3. Rot. diuerſ. deciſ. 1160. lib. 3. vol. 3.* niſi adſit conſuetudo, quòd credatur ſcripturis priuatis, dum reperiuntur in archiuo, vt declarat idem *Puteus d. deciſ.* aliàs crederem nunquam fidem facere has ſcripturas priuatas ex archiuo extractas, non probata conſuetudine, vt etiam annuere videtur *Franc. Marc. in deciſ. 439. vol. 1.*

Obſeruabis autem, ex archiuio publico dici extractas ſcripturas, quæ extractæ ſunt ex archiuio Epiſcopali *Rota diuerſ. Romana in moderniſsimis deciſ. 45.* vbi plura, quam etiam perquiras *deciſ. 93. & deciſ. 353.* vbi multa in materia.

Nec non videas quæ retulimus ſupra in *pragm. 5. in fine de Actuarijs.*

Sed dum hic ſimiliter *num. 6. verſic. ſe detti contrahenti*, fit mentio de mora, hac occaſione ductus aliquas deciſiones in tali materia tibi congeram.

5 Quarè notare debes, moram ſine interpellatione non committi *l. ſi pupillus ff. de verb. obligat.* licèt hæc interpellatio non requiratur

6 vbi dies eſſet à lege ſtatuta *Caſſador. deciſ. 2. de penſionibus*, & ita etiam vbi eſſet appoſita pęna *Cacher. deciſ 49.* & ſic pariter in fauorem minoris, quo caſu mora ipſa re committitur *Pacifie. deciſ. 21.* etiam ſi non adeſſet perſona legitima, cui eſſet facienda ſolutio, nam adhuc debitor conſtituitur in mora *Franc. deciſ. 95.* qui ſecus dicit in maiore, in cuius beneficium mora non committitur, vbi non adeſt perſona legitima, cui eſſet facienda ſolutio, quod nota ad ornatum *tex. in l. pecuniæ ff. de vſur.* benè verum nec minor haberet tale priuilegium, quoties ſuccederet maiori, vide *Marilian. deciſ. 24.* & ſic limitatur *tex in l. in minorũ C. ex quibus cauſ. in integr. reſtitut. non eſt neceſſaria.*

7 Si-

Digitized by Google

5 Similiter fauore pię cãæ mora re ipſa cõſti-
tuitur,ita ꝙ interpellatio nõ ẽ neceſſaria *Mai-
nard.dec.29.lib.3.*& idẽ dicerem fauore Fiſci.

Sed an ſufficiat vnica interpellatio,affirma-
tiuè *Cacher. deciſ.* 12. quæ quidem poteſt fieri
etiam die feriato *Guid Pap. deciſ.* 215.

6 Et nota,ꝙ cũ in cõtractu dies ſolutionis ap-
poſita ẽ,illa interpellat ꝓ hõine,maximè ſtãte
iuramẽto, cuius vis ẽ,vt ſoluere teneatur,de-
indè ſi indebitũ ꝑſtẽdit,repetere *Rot.diuerſ.dec.*
*152.p.*1.Et vbicũq; debitor,& creditor diuerſi
7 fori sũt,dies ſolutionis in loco certe fiẽdæ nõ
aliter ꝓ hõine interpellat,nec debitorẽ in mo-
ra cõſtituit,niſi creditor ad locũ ſolutionis fa-
ciẽdæ ꝓ re ꝓmiſſa accedat *Vincius dec.* 442.&
8 ideò ad debitorem ſpectat interpellari in lo-
co,vt mora committatur,& ita tenet *Magon.
in dec.Rot.Lucenſ.*78. *Rot diuerſ deciſ.*806 *p*.4.

9 Scias ẽt,ꝙ in ꝓmiſſionibus dãdi,vel faciẽdi
dies,ꝓ homine nullo mõ interpellat,q̃obrẽ ad
morã inducẽdã req̃ſitione opus ẽ,& ante eã ꝑ
debitorẽ ſtare nõ dr̃, itaq; fideiuſſor de ꝓſẽtã-
do aliq̃m certa die, antea nõ tenetur *Vin.dec.*
443.& is,q promiſit ſtatim ſoluere,vt in mora
cõſtituatur interpellatione ẽt opus ẽ,& niſi il-
la interceſſerit,in mora cõſtitutus non dr̃ *Rot.
diuerſ.dec.*476.*p*.1.immo neq; cõditionis puri-
ficatio ſtatim in mora cõſtituit,ſed interpella-
tio neceſſariò requiritur,vt fuiſſe decretum in
Senatu Grationop.teſtatur *Guid,Pap.in deciſ.*
498. & ẽt vbi quãtitas debita liquidata nõ eſt
debitor nõ dr̃ in mora cõſtitutus,imò neq;cõ-
mittitur mora anteq̃ ꝑ Iudicẽ liq̃data, & de-
clarata fuerit *Affl dec.* 205. vndè q morã vult
vitare,totũ,ꝙ liq̃dũ eſt offerre debet,neq; cõ-
ditionalis oblatio ſuffragatur *Veral.deciſ.*268.
p.2.qui in *dec* 230.*ead. p.*dicit,nec etiã incurri
morã ꝑ eũ,q fecit quãtũ potuit.Sed q̃ oblatio
excuſet à mora,& q̃ nõ idem *dec.*371. *&* 299.
ead.p. & nota,ꝙ mora remiſſa dr̃ ꝑ perceptio-
nẽ ſolutionis ſine ꝓteſtatione *Magon.dec.*35.

Aduerte inſuper, quòd non ſtatim poſt in-
terpellationem factam debitor in mora con-
ſtitutus dicitur, ſed ad tãtũ temporis aſſigna-
ri opus eſt, infra ꝙ actus, ſuper quo interpel-
latur explicari poſſit *Rota diuerſ.dec.*803. *p*.4.

10 Nec à materia ẽ alienũ notare,ꝙ mora poſt
litẽ cõteſtatã nõ prurogatur *l.ſi inſulam ff.de
verb.oblig.Guid.Pap.dec.*123.vt ẽt qñ propter
11 negligẽtiã inferioris lapſo ſemeſtri beneficio-
rũ collatio ad Superiorẽ deuoluitur,tunc etiã
purgationis moræ amplius locus nõ eſt *Frãc.
Marc.in dec.*1237 *p*.1.Et in vẽditione facta cũ
pacto de retrouẽdẽdo infra certũ tẽpus faciẽ-
da,& cõuẽtione,ꝙ die illa elapſa nõ teneatur,
ampliùs retrouendere ſub pena ſi poſt lapſum
parui tpis fuerit factũ depoſitũ ꝑtij nõ ẽ locus
moræ purgationi, vt in S.C.fuiſſe ſepiùs iudi-
catũ teſtatur de *Põte in cõſ.*129.*vol.*2. & neq;
datur purgatio moræ,q̃ fieri ſolet ex cã gene-
rali poſt ſñtiã in cã domanij petiti ꝑ Vniuer-
ſitatẽ,vt fuit iudicatũ in Collat.Cõſil.referẽte
Reg.Cõſ.de quo meminit *Ann.in ſing.*350.vt
ſimiliter mora nõ põt purgari,vbi in trãſactio-
ne ẽ pactũ reſolutiuũ *Puteus dec.66.lib.3.Viu.
dec.*131.ꝙ ꝓcedit de iure ciuili,de iure aũt ca-
nonico maxima ẽ difficultas,q̃ reſoluit *Veral.
in dec.*235.*p* 2.q in *dec.*234.*ead p.*dicit,idẽ ꝓ-
cedere,qñ exequutio iure, vel ab hõine facta
ẽ,tũc.n.mora purgari nõ põt,& ſic ſtãte clau-
ſula,rato manẽte pacto *Frãc.Marc in dec.*413.
ſic ſtãte iuramẽto *Theſ.in dec.*212 itẽ qñ Pars
aduerſa paſſa fuiſſet damnũ ex mora *Veral.in
deciſ* 230. *&* 231. & ſic in mora geminata, &
quatuor alijs caſibus,de qb[9] *Rip.in obſer.*171.
ſic in magna mora *Verall.in dec.*232.*p* 2. item
poſt ſententiam *Anna ſing.*350.item poſt factã
declarationẽ per Dominum directum *Barz.
in deciſ.*50. & quid ſtante renunciatione pur-
gationi moræ *Puteus in deciſ.*465.*par.*2.

12 Benè verũ põt purgari mora,vbi ẽet modica *Veral.
dec.*232.*p*.2.& ita procedit in ꝑparatorijs iudiciorũ,in
q̃bus mora incõtinẽti purgari põt, ita tñ vt Iudex ali-
quãdo ſpatiũ cũ tẽperamento tribuat,li. ẽt vbi dies. &
pęna eſt regulariter,mora non purgetur,voluit *Theſ.
in dec.*380.& ẽt ſtãte die,& pęna,qñ dilatio ſui natura
dãnũ nõ affert,& in mora modici tpis periculũ nõ exi-
ſtit;hoc.n.caſu ſaltẽ de iure canonico mora purgari po-
teſt fuiſſe deciſũ,vt refert *Peguer.in dec* 129.& idẽ dr̃
de eo,q renunciat omni legũ auxilio, quia purgationi
moræ renũciaſſe nõ dr̃, dũ hæc miſerationis gratia in-
troducta ẽ,ideo ſpecialis renũciatio req̃ritur *Put.dec.*
465 *p*.2.dicẽs, nec ẽt iuramentũ generali renũciationi
additũ confirmat.Et morã purgari poſſe ob ceſſationẽ
à ſolutione ꝑ duas tertias nõ obſtãte diſpoſitione *Re.
M.C.V.*loquẽtis de liquidatione inſtrumẽti,ait *Ann.
ſing.*349.aliter atq; dicerẽ,ſtãte clauſula,ꝙ ſi defecerit
in ſolutione vnius tertię, ꝙ teneatur ſoluere duas ter-
tias,ſeu quãtitatẽ,ꝑ ea,q̃ dicit *Garſ.in dec.*6.Secundò
poſſe fideiuſſorẽ de repſentãdo iuxta terminos *l.ſan-
cimus C de fide.iuſſ.*purgare morã *Cacher in dec* 48.
*Gram.dec.*65.Tertiò,emphiteutam *Guid Pap in dec.*
171 *& Magon Rot Flor dec.*131. latè *D Ricc.in dec.*
142 *par* 2. Quartò,fratrem non dotantem ſororem
infra 16.annos, iuxta terminos *Conſuetud. Neapol.*
incip *Eam autem Afflict.in deciſ* 159.

13 Tandẽ nota vlterius,morã non pſumi,ſed eſſe ꝓbã-
dã,cũ mora ſit facti *l mora in princ verſ diuus quoq;
ff.de vſur.*facta aũt non pſumitur,niſi ꝓbẽtur *l in bel-
lo,l.facta ff de capt & poſtlim reuerſ l ſi emancipatio
C de collat l.*1.*C.de prob.l quocunq,l.ſi ff de publican.
l aſſeueratio C.de non numer pecu.cap Ioan* 9 *verum
de fid inſtru.cap licet de Conſt lib.6.Veral dec.*11 *p*.2.

Et moram non cõmitti ante liquidationem,vide in
noſtra *deciſ R.A.Apul* 200.vbi plura alia in materia.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia dicitur graue delictum.*
2 *Contumax non dicitur qui citatus non fuit.*
3 *Contumax verus dicitur qui citatus fuit perſonaliter.*
4 *Contumacia non dicitur,niſi citatio contineat omnia.*
5 *Contumax non efficitur quis contumacia nõ accuſata.*
6 *Citatus ad locum non tutum non dicitur contumax.*
7 *Contumax ruſticus à pęna cõtumacia excuſari poſſet.*
8 *Contumax,habita ſententia notitia,appellare poteſt.*
9 *Contumax non efficitur Vniuerſitas ex citatione Sin-
dici,& quando.*
10 *Pro ficta contumacia non poteſt mulcta imponi.*
11 *Delicti pęna imponi non poteſt pro contumacia.*
12 *Citatus, vt compareat pro delicto,aliàs habeatur pro
confeſſo,pro vna contumacia non habetur.*
13 *Contumax non perdit ſua nominandi.*

K De

De Contumacibus, & alijs, vt nõ accedant ad Curiam Regiæ Maieſtatis. Rubrica. Collectanea I.

1 Contumacia dicitur graue delictũ *Franc. Marc. dec. 74. & 605. to. 2. Viu. dec. 138. nu. 2. 25. & 31. Præſ. de Franch. deciſ. 502. nu.* 4. & habet præſumptionem doli præſumpti *Chriſtineus deciſ. Cur. Belgic. 90. tom. 2.* & contrahitur ex non obtemperatione præcepti Iudicis *Larrea deciſ. Granatenſ. diſp. 29. num. 3.*

2 Contumax autem non dicitur qui citatus non fuit *Thoming. deciſ. Lipſienſ. 24. num. 16.*

3 Quæ citatio perſonalis eſſe debet, vt cõtumax verus quis dicatur *Barz. dec. Bonon. 150. à n. 11. Roit. dec. Lituan. 4 Veu. dec. 138.* niſi data opera faceret, q citatio ad eius notitiã nõ veniat *Balb. dec. 254.* quia tunc verus contumax ille dicitur.

4 Nec intrat contumacia, niſi citatio contineat omnia, quæ neceſſariò continere debet *Barz. deciſ. Bonon. 107. num. 21. & 22.*

5 Nec dicitur quis cõtumax, niſi contumacia accuſetur, & ita *Cacher. in dec. Pedemont. 3. & dec. 71. Thoming. in dec. Lipſienſ. 24. Milanẽſ. in dec. Sicil. 21.* q̃ ſi fuerit accuſata eo die, quo feſtũ erat ob deuotionẽ Populi, & nõ ex præcepto, aut feriali Tribunaliũ nõ celebitur cõtracta in odium Rei, vt fuit deciſum in M. C. V. in cauſa Philippi, & Vincentij Spinolæ in Banca Canalis *Thor. vot. deciſ. 84. num. 293.*

6 Citatus ad locũ non tutũ nõ dicitur cõtumax *Cacher. in dec. Pedemõt. 9.* q nõ pcedit in illo, q Iudicẽ cõtẽnẽs, dixit, *nolo venire*, q a dicitur verus contumax *Boer. in dec. 206. Rot. in nouiſſ. in deciſ. 49. Vigell. in deciſ. 21. Arumeus in deciſ. Ienenſ. 11.*

7 Ruſticus aũt contumax à pena cõtumaciæ poſſet excuſari, vt refert *Grat. in dec. March.* 11.

8 Qui eſt contumax habita ſententiæ notitia poteſt appellare *Rot. diuerſ. deciſ. 45. par. 3.*

9 Scias etiã, q Vniuerſitas ex citatione Sindici contumax nõ dicitur, nec Collegium, niſi fuerunt in conſilio, vel niſi renuerent ſe congregare, vt voluit *Balb. in dec. 81. & deciſ. 156.*

10 Neque pro ficta contumacia, puta ad domum poteſt mulcta imponi *Balb. in deciſ. 371.*

11 Et pro cõtumaciæ tm̃ vera delicti pena imponi nõ poteſt, & ita in Senat. Pedemõt. fuiſſe decretũ teſtatur *Cacher. in dec. 105.* ſubdẽs, ſecus eſſe ſi conſuetum fuerit veras delicti pęnas contumacibus imponi ſolere.

12 Citatus vt compareat pro delicto aliàs habebitur pro confeſſo non poteſt pro vna contumacia pro confeſſo haberi *Balb. in dec. 370.*

13 Notatione erit quoq; neceſſariũ, contumacem non amittere ius nominandi ex aliquo priuilegio ſibi competente, vt probat modernè *Marcianus*, & iudicatũ receſſet *conſ. dec. 43.*

SVMMARIVM.

1 *Contumaces banniti, & exules huius Regni non accedãt ad Curiam Regiæ Maieſtatis, nec infra quinque leucas circum circa ſub pœna mortis naturalis.*

2 *Leuca Luſitana quid ſit, & quot milliaria contineat Mathematica, quid pes, quid ſtadium, & quomodò diuidatur circulus terreſtris.*

4 *Contumacium pœnæ recenſentur, vbi quòd eſt amiſſio fori priuilegij, annotatio bonorum, num. 5. vbi quomodò, & an fiat in Regno.*

6 *Contumax non remittitur ad locum domicilij pro præſtanda cautione de ſtando iuri.*

7 *Contumax in remedio contra diffamantem non auditur, & quot citationes requirantur.*

8 *Contumax non appellat, neque ſupplicat, num. 10 & an fictus contumax appellare poſſit à diffinitiua ſententia, & infra quot dies.*

11 *Contumax in reſpõdendo poſitionibus habetur pro confeſſo, & fit confeſſio, prout deterius, ſed quot citationes requirãtur, n. 12. Et an habeat locũ in criminalibus, n. 13. & an contumacia defuncti in nõ reſpõdẽdo noceat hæredi, n. 14.*

15 *Contumax habetur pro præſente, & vt præſens tractatur.*

16 *Contumax pro delicto bannitur, & an in banno inſeratur vera contumacia.*

17 *Contumacis domus poteſt demoliri etiam ſi ſit cum alio communis.*

18 *Contumax etiam fictus non auditur, niſi refectis expenſis, quid ſi ſit Clericus contumax corã ſæculari an condẽnetur in expẽſis, n. 19. quid ſi nõ habeat in ære luat in corpore, n. 20.*

21 *Debitor Fiſci, q nõ habet in ære luit in corpore.*

22 *Contumax poteſt excommunicari abſq; alia citatione, et denegatur audientia, num. 23. ſed ad tempus, & niſi reficiat expenſas, ibidem.*

24 *Vaſallus cõtumax priuatur feudo, niſi feudum antiquum ſit, & ex pacto.*

25 *Contumax in appellatione introducenda habetur pro deſertore appellationis, & poteſt mulctari à Delegato Papæ, vel Principis, licèt nõ ab alijs Delegatis, num. 26.*

27 *Contumax etiam pro debito ciuili poteſt per Iudicem carcerari.*

28 *Excommunicatus perſeuerans per annum in excommunicatione priuatur beneficijs Eccleſiaſticis, ſiue ſit excommunicatus ex cauſa graui, & criminali, ſiuè ciuili.*

29 *Contumax in cauſa criminali non admittitur per Procuratorem ad comparendum.*

30 *Contumax pro pœna ſi ducatur ad Iudicem an, & quando poſſit ſe defendere.*

31 *Lis habetur pro conteſtata contra defunctum ob contumaciam.*

32 *Cõtumax in acceptãdo officiũ qualiter puniatur.*

33 *Cõtumacis in odium peruenitur ad ſecundi decreti interpoſitionem.*

34 *Literæ executoriales, & pratiſæ expediuntur contra contumacem.*

35 *Contumax citatus perſonaliter ſi non compareat, contra ipſum proceditur per audientiam contradictarum.*

36 *Cõtumacia Procuratoris nocet Domino, vt cõtra ipſum ſententia executioni demandari poſſit, ſi lis fuerit conteſtata.*

De

De Contumacibus,&c. Pragm.I.
Collectanea II.

PEr quanto la Maeſtà del Rè noſtro Signore,&c.

1 Hic ſtatuitur, nè contumaces, banniti, &
exules huius Regni accedant ad Curiam Re-
gię Maieſtatis,nec infra quinq; leucas circum
circa ſub pęna mortis naturalis.

2 Leuca Luſitana,vulgò *legoa Portugueza*,
habet quatuor millia Mathematica, vnũ verò
mille Mathematicum habee quatuor ſtadia,&
vnũ ſtadiũ habet cẽtũ viginti quinq; paſſus,&
vnus paſſus quinq; pedes, & vnus pes habet
quatuor dodrãtes Mathematicos, vulgò *pal-
mos Mathematicos*, & vnus dodrãs habet no-
uẽ pollices trãſuerſos,vulgò *polegadas*,qui fa-
ciũt vndecim digitos, & quartam partẽ alte-
rius, & iuſta hanc mẽſurationẽ Mathematicã
habet vnũquodq; mille Luſitanum 7211. do-
drantes, & quinq; digitos,& rurſus vnaquęq;
leuca habet 5688. Virgas mẽſurarias,& qua-
tuor dodrantes,& quinq; digitos, & duplica-
tis his virgis in vlnis, vulgò *embracas*, habet
vnaquæque leuca Luſitana 2844. brancas, &
octo dodrantes, & decem digitos.

De iure verò alio modo deſcribitur,quia
leuca ab Hiſpanis creditur cõtinere tria mil-
lia paſſuũ,& q.libet paſſus quinq; pedes.q.libet
verò pes ſexdecim digitos pollices trãſuerſos,
quos *polegadas* Hiſpano ſermone dicimus,
refert hęc omnia *Phab.deciſ.Rot.Luſitan.*138.
*to.*2.vbi diſcutit, vtrũ menſuratio leucę in Lu-
ſitania, & in Hiſpania fiat per iter, quo ſolet
frequentiùs iri,an per aerẽ, vel anfractus via-
rũ,an verò ſecundũ menſurationẽ Geometri-
cæ,dicẽs vlteriùs circa menſurationem huius
leucę faciẽdã eſſe aduertẽdũ,quòd vnuſquiſq;
3 circulus Orbis terreſtris,ex illis ſcilicet,qui il-
la diuidũt p.dimidiã,quos Geometrę vocant,
Circulos maximos, diuiditur in 360. partes
æquales,quos etiã denominant gradus,vulgò
graos,& de uno gradu ad alterũ diſtãt decẽ,&
ſeptẽ leucæ,& ſemis Hiſpanicæ,uulgò *legoas
Eſpañolas*,& iuxta hæc qualiſcunque circulus
rotunditatis Maris,& Terrę de his,de quibus
loquimur habebit 6300.leucas,modus uerò
deſignatus ad cognoſcẽdum,quòd ex diſtãtia
de uno gradu ad alterũ ſint ſupradictę decem
leucæ,& ſemis, nõ fuit per dimẽſurationẽ ab-
ſolutam in Terra,ſed perquirunr duo loca ad
Aquilonem,& Eurum,uulgò *ao Norte,Sul*, &
quòd diſtaſſent ab uno ad alterũ per ſpatium
unius gradus, facta in uno circulo cęleſti mẽ-
ſuratione per inſtrumẽta ualdè exacta,cũ qui-
bus factæ ſũt hæ operationes, & tũc mẽſura-
rũt paſſus in Terra ad diſtãtiã dictorũ locorũ,
& inuẽtæ ſũt dictæ decẽ,& ſeptẽ leucæ,& ſe-
mis,& hoc licèt ad gradum circuli cęleſtis re-
ſpondeant multò ampliores, quia ex planicie
Terrę,uſq; ad Cęlũ Impiriũ ſecũdũ eã diſtãtiã,
in qua cogitemus de aliquo circulo, in diſtãtia
vnius gradus erũt multæ leucæ,ſẽper tamẽ in
proportione ad illas decẽ,& ſeptem leucas,&
ſemis,quæ in planitie inſimul Maris,& Terræ
adeſt de diſtantia vnius gradus, & ex his de-
cem,& ſeptẽ leucis,& ſemis vtuntur Hiſpani.

Cęterùm, quia hic vetitus acceſſus contu-
macibus videtur datus in pęnam, hac nactus
occaſione non inutile erit congerere alias pę-
nas,quibus contumaces ipſi afficiuntur.

4 Vndè ſcias,primam pęnam contumacis eſ-
ſe amiſſionem priuilegij fori *Afflict. deciſ.*133.
5 Secunda pœna eſt bonorum annotatio, quo-
rum in Regno tertia pars mobilium quæritur
Fiſco, & de annotatione bonorum habetur in
l. fin. ff.de requir.reis,& in l. 1.C.eodem tit. vbi
bona annotata ſi reus intra annum veniens ſe
purgauerit recuperat, poſt annum non audi-
tur, niſi ex indulgentia Principis, & licèt ſe
purget bona non recuperat *l quicunq; C. eod.
tit.Guid.Pap.in deciſ.*429 *Franciſc.Marc.in
deciſ.*164. quo verò ad ius Regni, quòd debe-
tur Fiſco in bonis mobilibus contumacis, eſt
*Conſtitutio Regni Grandis vtilitaẽ,& Conſtitu-
tio Pœnam nouem vnciarum*, & eſt videndus
6 *Viuius in dec.*138.*& dec.*252.Tertia cõtuma-
cis pęna eſt in eo,qui debet pręſtare cautionẽ
de ſtando iuri, in cuius præſtatione petendo
remitti ad pręſtationem cautionis in loco do-
micilij,quia ſi eſt contumax non remittitur ad
præſtandam cautionem, ſed debet illam præ-
ſtare in loco iudicij, vt tenet *Afflict.deciſ.*137.
7 Quarta pęna cõtumacis eſt,quia in diffamãte
ſe habere ius aliquod in aliqna re,& citato, vt
veniat intra terminum, ac dilationem ſibi da-
tam ad proponenda ſua iura,quia effecto con-
tumaci imponitur perpetuum ſilẽntium idem
*Afflict.deciſ.*264.*Rot.in antiq.deciſ.*305.Intelli-
ge tamen,exigi duas citationes, ſiue monitio-
nes, vt poſſit dici contumax,& perpetuum ſi-
lentium imponi *Capyc.deciſ.*205. vnam tamen
ſufficere,& bina requiri decreuit Burdegalen-
8 ſe Conſilium,vt per *Boer.deciſ.*255. Quinta
pęna contumacis eſt,quia verus contumax nõ
põt appellare,vt tenet *Capyc.deciſ.*139.*Rot. in
9 nouis dec.*364. Sed fictus contumax appellare
põt à diffinitiua intra decẽ dies, à die ſcientiæ
10 cõputãdos,vt habetur p *Iafred.dec.*33. Sexta
pęna eſt,nã verus cõtumax nõ põt ſupplicare
11 *Viuius deciſ.*138. Septima contumacis pœna
eſt,quia ſuper poſitionibus,& articulis factus
contumax in non reſpondendo habetur pro
confeſſo in eo,quod ſibi deterius erit *Reuſner.
12 deciſ.Ienenſ.*15.*lib.*3. *Arumæus deciſ.*12. Sed
non ſufficit vna,quia requiruntur plures cita-
tiones *Balbus deciſ.*370 & ſic etiam obſerua-
tur in hoc Regno,quia cogitur Principalis de-
ponere, & teſtificari ſuper articulis,ſiue poſi-
tionibus Partis, & expediũtur tres citationes,
quòd ſub pęna confeſſi veniat ad deponendũ,

& in tertia, & vltima citatione, vt notitiam
habeat inſeritur totus tenor articulorum, ſeu
poſitionum,& notificatur perſonaliter, & ac-
cuſatur contumacia,& in cōtumaciam decla-
ratur pro confeſſo,& ſic eſt vulgata practica
in Regno *Gayl practicarum obſeruat. obſeruat.*
13 84. & quòd cōtumax habeatur pro confeſſo,
non habet locum in criminalibus *Capyc. deciſ.*
14 60. vbi etiam notat, quòd contumacia defun-
cti in non reſpondēdo poſitionibus nocet hę-
redi, quando prolata eſt ſententia, qua decla-
ratus eſt pro confeſſo defunctus ante illius
15 mortem. Octaua contumacis pęna eſt,quòd
contumax habeatur pro præſente, & vti præ-
ſens tractetur *Rot. in antiquis deciſ.* 86. *Verall.*
16 *deciſ.* 48. Nona pęna,quam incurrit cōtumax
eſt, quia contumax ſuper delicto bannitur, &
contra eum ad bannum proceditur *Coler. de-
ciſ. Germ.* 107. ſubdens,quòd dum proceditur
ad bannū,in eo inſeri debet vera contumacia.
17 Decima contumacis pœna eſt , quia vigore
contumaciæ poteſt fieri deuaſtatio, & ruina
domus , ac illius demolitio etiam ſi cū alio ſit
communis *Balbus deciſ.* 250. *Capyc. deciſ.* 30.
18 Vndecima cōtumacis pęna eſt,quia nō audi-
tur, niſi actori expēſas reficiat,quod etiā pro-
cedit in ficto contumace *Cacher. deciſ. Pede-*
19 *mont.* 9. Duodecima,clericus verò contumax
corām Iudice ſæculari non condemnatur,nec
tenetur ad expēſas *Balbus deciſ.* 153. Sed quid
20 ſi contumax non habet in ære,vt poſſet ſatiſ-
facere Parti,eo caſu dicendum eſt,puniri Iudi-
cis arbitrio,quia ſi eſſet pro expenſis,& dam-
nis Partis,eā ſuo arbitrio Iudex poſſet in cor-
poralē mutare, & ſic facere,quòd luat in cor-
pore,vt per *Boer. deciſ. Burdegalenſ.* 349. infe-
21 rens idem procedere, quando debetur pœna
Fiſco, vt qui pecuniariam pęnam ſoluere non
poteſt,& ſi ad hoc damnum idoneus non po-
tuerit inueniri, corporali ſupplicio pœnā luat.
22 Decimatertia pęna contumacis eſt , quia cō-
tumax notorius poteſt abſq; alia citatione ex-
communicari,vt optimè probat *Guid. Pap. de-
ciſ. Grationopol.* 429. Decimaquarta contuma-
23 cis pęna eſt, quòd contumaci audiētia dene-
gatur , vt tenet *Reuſner. deciſ. Ienenſ.* 15. *lib.* 3.
tamen non in perpetuum,verū ad tempus au-
diētia denegatur contumaci,vt ſcribit *Verall.
deciſ.* 58. & in tantū denegatur audientia à Iu-
dice contumaci , in quantum non reficiuntur
expenſæ,quia illis non refectis audiri non de-
bet , & ſic eſt intelligendum tempus , de quo
ſupra loquuti fuimus , & hoc optimè notat
Franc. Marc. deciſ. Delphin. 15. *lib.* 1. Decima-
24 quinta contumacis pęna eſt,nam vaſallus re-
quiſitus pro aſſociatione Imperatoris , qui
Romam eſt profecturus ad ſuſcipiendam Im-
perij Coronam,ſi cōtumax,& inobediens fuit
feudo priuabitur *Afflict. deciſ.* 265. vbi dicit,
ſupradictam pęnam non trahi ad feudum an-
tiquum, quod eſſet ex pacto, & prouidentia.
25 Decimaſexta contumacis pęna eſt,quia con-
tumax in appellatione introducenda habetur
pro deſertore appellationis *Rot. in nouis deciſ.*
26 155. vbi tenet, quòd licèt contumaces non
poſſint mulctari à Delegatis,Delegatus tamē
Papæ , vel Principis poteſt eos punire *Balbus*
27 *deciſ.* 155. Decimaſeptima pęna eſt,quia con-
tumax etiam pro ciuili debito poteſt per Iudi-
cē capi perſonaliter,teſte *eod. Balbo deciſ.* 157.
28 Decimaoctaua pęna eſt,quia excommunica-
tus ſtās per annum, & perſeuerans in excom-
municatione,ob contumaciam poteſt Eccle-
ſiaſticis beneficijs priuari,ſiue excommunica-
tio fuerit ex cauſa graui,& criminali,ſiue ciui-
29 li *Capell. Tholoſ. deciſ.* 365. Decimanona pęna,
quam incurrit contumax eſt,vt pro cauſa cri-
minali nō admittatur Procurator ad compa-
rēdum pro eo,& præſertim in Regno,& ratio
eſt,quia ſi in cauſa criminali , & publici iudicij
crimine nō admittitur Procurator, eo fortiùs
ſi adcrit cōtumacia *Guid. Pap. deciſ. Grationo-*
30 *pol.* 336. *Afflict. dec.* 64. Vigeſima pęna eſt,quia
contumax legitimè bannitus ſi ducitur ad Iu-
dicem non auditur ad ſe defendendum , & in-
nocentiam probandam , quod procedit in ſe-
piùs citato,& intellige,niſi purgauerit contu-
maciam , maximè quia defenſiones ſunt iuris
naturalis, & omitti nequeunt, per iura vulga-
ria, cùm tamē ſit pęna *Reuſner. deciſ.* 16. *lib.* 3.
31 Vigeſimaprima pęna cōtumacis erit, quia ob
contumaciā,& ſubterſugia defuncti,ſi lis con-
teſtari nō potuit in delictis priuatis inducitur,
vt cōtumacia ſit tranſitoria ad defunctum, &
habeatur lis pro conteſtata *Frāc. Marc. deciſ.
Delphin.* 764. & *deciſ. ſequenti* adducit aliā pę-
nam contumacis,quæ erit Vigeſimaſecūda, &
32 talis eſt, vt ſi alicui collatum fuit , vt officium
exerceat, & contumax ſit in acceptando, du-
plicato tempore exercere debet , & interim
dum nō exercet eligitur alius,qui interim bo-
na contumacis poſſidebit, quod eſt quotidia-
num,& in dies occurrit , & ſic ſemper fuit iu-
dicatum,& alia etiam pęna oritur,quia in cō-
33 tumacis odium ad ſecundi decreti interpoſi-
tionem peruenitur *Balb. deciſ.* 338. Vigeſima-
34 tertia contumacis pęna eſt,quòd contra con-
tumacem expediuntur literæ præciſæ, ſcilicet
exequutoriales,& nō auditur, niſi refectis ex-
penſis, vt ſupra annotauimus, & refert *Guid.
Pap. deciſ.* 99. in qua *deciſ.* adducit alium pun-
35 ctum ; quòd ſi citatus perſonaliter non com-
pareat,proceditur contra ipſum per audientiā
contradictarum,vt ex annotatis per *Veral. de-*
36 *ciſ.* 102. *lib.* 3. Vigeſimaquarta contumacis pę-
na eſt , vt contumacia Procuratoris noceat
Domino , ad finem vt poſſit ſententia contra
ipſum Procuratorem citatum,& cōtumacem
prolata,qui non appellauit exequutioni man-
dari contra ipſum Dominum, ſi lis ſit cōteſta-
ta,vel fuiſſet cauſa, in qua lis non conteſtatur
Balb. deciſ. 179. *Guid. Pap. deciſ.* 436.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Venerationis ſanctiſſimo Sacramento exhibendæ materia.*
2 *Claues cuſtodiæ, vbi aſſeruatur ſanctiſſimum Sacramentum an poſſint retineri per Magiſtros laicos, & num. 5. & vbi aſſeruari ſit ſolitum, num. 3. & tabernaculum quo in Eccleſia loco poni debeat, num 4.*
6 *Euchariſtia Sacramentum in Parochialibus tãtùm Eccleſijs poteſt aſſeruari, non in alijs, etiã de licentia Epiſcopi, quæ non ſufficit, ſed requiritur licentia Papæ.*

De Cultu Sacramento ſanctiſſimæ Euchariſtiæ exhibendo. Rubrica.

Collectanea I.

1 DE cultu, & veneratione huic *ſanctiſſimo*
Sacramento exhibenda agit *Sacr. Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de ſanctiſſimo Euchariſtiæ*
Sacramento cap. 5. & comprobat *Illuſtriſſimus*
Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap. 23.
2 *par.* 4. occaſione diſcuſſionis articuli, ſi claues
loci, vbi ſeruatur tale ſanctiſſimum Sacramẽ-
tum, vulgò *Cuſtodia*, poſſunt retineri per Ma-
giſtros laicos dicens, ipſum Sacramentum ex
3 antiqua cõſuetudine Eccleſiæ in Sacrario aſ-
ſeruari, iuxta *Conſtitut. Innocent. III. in Concil. Gen. de Cuſtodia Euchariſtiæ cap.* 1. *Sacr.*
4 *Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *cap.* 6. *& can.* 7. & quòd
Tabernaculum, vbi huiuſmodi Sacramentum
conſeruatur in altari maiori, vel ſi commodè
ibi non pterit, ſaltem in aliquo Eccleſiaſtico
5 conſpicuo, & nobiliori loco collocari debet
decenter clauſum, & clauis ipſius penès Capellanum ſit relinquenda.
6 Et hac occaſione obſeruabis, tale Euchari-
ſtiæ Sacramentum non poſſe aſſeruari in om-
ni Eccleſia, ſed in Parochiali etiam de licentia
Epiſcopi, cùm Papæ authoritas in hoc requiratur, vt decidit *Sacra Eminentiſſimorum Cõgregatio in anno* 1609. ſic patet apud *Genuen. in prax. Cur. Archiep. Neapol. cap.* 92. & penès *Piaſec. in prax. Epiſcop. cap.* 3 *num.* 33. *par.* 2.
Vide alia ſupra in *pragm.* 1. *de abolit.*

S V M M A R I V M.

1 *Euchariſtia Sacramentum quando defertur ad infirmos quilibet reuerentiam præſtet, & per quas vias, & quomodò deferri debeat, num.* 2.
3 *Reuerentia maior debetur Euchariſtiæ, quàm Templis, cùm tale Sacramentum ſit omnibus maius, num.* 6.
4 *Confugiens ad ſanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ tempore, quo defertur per vias gaudet immunitate, ac ſi ad Eccleſiam confugiſſet, & num.* 5. *vbi videas.*
7 *Delinquens in via, per quam tranſit Sacerdos geſtando Sacramentum acrius punitur, niſi calore iracundiæ delictum tunc eſſet patratum, num.* 8.
9 *Vulnerans aſſociantem cum candela ſanctiſſimum Sacramentum poteſt excommunicari.*

De Cultu Sacramento, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

BEnche in queſta magnifica, &c.

1 Præcipit, vt quando defertur Sacramentum
Euchariſtiæ ad infirmos per Ciuitatem quilibet reuerentiam præſtare debeat.
2 Vltra dicta in *rubrica* occaſione *pragmaticæ* obſeruabis, quòd quando fit delatio huiuſmodi ſanctiſſimi Sacramenti pro vſu infirmorum non debet deſerri per ſtratas, in quibus
fortaſsè habitarent Iudæi, ſed per Chriſtianorum vias, præeuntibus luminarijs, ſonante cãpana, Parocho, ſeù Capellano ſuperpelliceo
induto deferente, & Pſalmos, & Orationes
recitante, ita iudicaſſe Sacram Rituum Congregationem in vna Anchonit. 22. Februarij
de anno 1593. deciſum referunt *Ill. Epiſcopus Ricc. in deciſ. Cur. Archiep.* 23. *num.* 8. *par.* 4. *&*
Barboſ. de poteſtat. Epiſcopi alleg. 22. *par.* 2. vbi
pariter, quòd quãdo Parochus vadit ad communicandum infirmum debet portare duas
hoſtias conſecratas, vt cum vna communicet
infirmum, & aliam honorificè reportet, vt Populus adoret, & alia cumulat, vt apud *eum*.
3 Amplia, vt maior reuerentia, & honor ſint
exhibenda tali Euchariſtię Sacramento, quàm
ipſis Templis, quibus ob ipſam perplura conceduntur priuilegia, qua de cauſa communi
ſenſu autumarunt *DD.* (quamuis non deſint
cõtrariũ tenentes,) vt confugientes ad ipſam
4 Euchariſtiam tempore, quo per vias defertur
non minori fruantur immunitate, & priuilegio, at ſi ad Eccleſiam confugiſſent, atq; ita
quemadmodùm ab Eccleſia extrahi nequeũt,
niſi in caſibus determinatis, idem ſimiliter obſeruandum ſit, quando confugiunt ad ſanctam
Euchariſtiam *Graff. deciſ. aur. par.* 2. *lib.* 1. *cap.*
1. *num.* 32. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.*
Cur. Archiep. 88 *par.* 3. vbi ſecus dicit in confugiente ad Sacerdotem portantem Oleum
ſanctum infirmis *Cened quæſt.* 42. *à num.* 13.
Dian. reſol. moral. 28 *part.* 1. vbi ex cumulo
5 *DD.* probat, vt ſi aliquis à ſatellitibus fugiens intraret in cubiculum ægrotantis, vbi
ad ipſum communicandum Sacerdos cum
ſanctiſſimo Sacramento aduenisset, ibique
apprehenſus fuiſſet antequàm Sacerdotem
tangeret, adhuc gauderet immunitate, ac ſi
ad Eccleſiam aditum habuiſſet, nam locus,

Digitized by Google

in quo acta eſt corpus Chriſti, (quamuis in tranſitu) gaudet immunitate, & illam alteri præbet, ſubiungens, nèdum in hoc caſu reum immunitate gaudere, ſed etiam per plateas Ciuitatis, quando fugiens à ſatellitibus ſe immiſceret inter illas perſonas aſſociantes venerabile Sacramentum Euchariſtiæ, etiam ſi non tangeret Sacerdotem, vel haſtam baldachini, valdè notandum dicens, & reddens rationem, quia omnes illæ perſonæ vnà cum Sacerdote geſtante ſanctiſſimum Sacramentum repręſentant vnam Eccleſiam.

6 Nihil enim in Eccleſia ſancta hoc Sacramẽto maius *clem. 1. de reliq. & venerat. Sanctor. cap. nihil de conſecrat. diſtinct. 2.* cui ſuffragatur fides mulieris ſanguinis fluxum patientis, & dicentis, *ſi tetigero fimbriam veſtimenti eius ſalua ero*, cui dixit Chriſtus, *Confide filia, fides tuas te ſaluam fecit Matth. cap. 9.*

Cùmque tali, tantoq; Sacramento etiam
7 per viam geſtito ſit adhibenda reuerentia ſuboritur dicendum, vt ſi tempore, quo pertranſit Sacerdos illud aſportando propè illum delinquatur, delinquens acrius puniendus veniat, cùm verum ſit augeri plerunque delictorum grauitatem ex circumſtantijs, & qualitatibus, inter quas præfulget illa, locus ſcilicèt, in quo patrantur, vtpotè in loco, in quo reſidet Princeps, vel ille pertranſit *l. prætor edixit §. atrocem, & l. ſed & quæſtionis ff. de iniur.* cũ adductis per *Mat. deciſ. 36. num. 16. & 21. Caſtill. deciſ. 171. Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 245. par. 3. Merlin. contro-*
8 *uerſ. forenſ. 66.* vbi tamen pęnam ordinariam non eſſe irrogandam cenſent, quando calore iracundiæ commiſſum eſſet delictum, vt latiùs apud *ipſos* cerni poterit.

Vndè meritò in facti contingentia tractabatur in Curia Archiepiſcopali de excommunicando reum, qui vulnerauerat quemdam tempore, quo aſſociabatur ſanctiſſimum Sacramentum, aſportando candelam, prout ſic maior pars Dominorum Iudicum inclinabat, & periti Theologi approbabant.

SVMMARIVM.

1 *Carcerum custodia ſpectat ad Baronem, licèt Vniuerſitates ſolitæ ſint aſſignare perſonam, quæ teneat claues.*
2 *Baro vrgente neceſſitate poteſt vaſallos cogere ad cuſtodiendos carceres ſoluto ſalario.*

De Cuſtodia reorum. Rubrica.

Collectanea I.

MVlta, quæ caderent *in hac rubrica* exarauimus ſupra *in rubrica de carcerar. &c.*
1 Sed ultra illa obſeruabis, cuſtodiendi carceratos onus ſpectare ad Barones, (licèt Vniuerſitates ſoleant quotannis aſſignare perſonam, quæ teneat carcerum claues, & vocatur Camerlingus,) ita vt nequeant cogere vaſallos ad huiuſmodi cuſtodiam faciendam *Cauagnol. deciſ. 70. num. 16. lib. 2.* & iudicauit Sacrum Conſilium in cauſa Ciuitatis Grauinæ cum Illuſtriſſimo Duce penès Schordam tũc Actuarium.

2 Verùm ſi vrgentiſſimæ exiſterent cauſæ, poſſent illos cogere ad cuſtodiã ſoluto ſalario *Præſ. de Franch. deciſ.* 526. ſicq; determinauit idem S. C. inter Vniuerſitatem Melphignani, & Baronem, inter Vniuerſitatem Cotroni, & Barones in anno 1568. in Banca de Ferrarijs, inter Vniuerſitatẽ Caprini, & Fabritiũ Mormilem vtilem Dominum in eadem Banca, inter Vniuerſitatem Vairani, & Vincentium Coſſam Baronem penès Actuarium Amatrudam, & tandem inter Vniuerſitatem Atripaldæ, & Illuſtriſſimum Principem Auellini apud Actuarium Angriſanum.

SVMMARIVM.

1 *Reus quando carcerari valeat, & an requirantur inditia, & diffamatio etiam in materia falſi, num. 2.*
3 *Carceratio de facto ſi fiat poteſt haberi recurſus ad Superiores, qui ex tali capite cauſam eripiunt Officiali carceranti, vide num. 4.*
Appellari poteſt à captura, ibid.
A carceratione incipi nequit, ibid.
5 *Titulus non obeſt pro excarceratione, quando legitima inditia deficiunt contra carceratum.*
6 *Inquiſitus, cui fuerunt conceſſæ defenſiones extra carceres non expectata publicatione poteſt carcerari, ſi adſint aliqua inditia.*
7 *Carceratio debitoris ſuſpecti de fuga quando fieri valeat etiam antè tempus.*

De Cuſtodia reorum. Pragm. I.

Collectanea II.

INoleuit, &c. Mãdat, nè Officiales procedant ad carcerationem contra formam *Conſtitutionis, & Capituli Regni*, & antèquam incipiat conſtare de maleficio, idoneè cauens non detineatur de perſona.

1 Quando quis carcerari debeat, & quòd de crimine antea cõſtare debet, ad finem vt quis carcerari valeat, vide *Franc. Marc. deciſ. 410. par. 1. Laurent. deciſ. Auenion. 58.* & plura conſarcinauimus *tom. 1. de grauamin. vaſallorum grauam. 279. Capyc. deciſ. 30.* vbi quòd carce-
2 rari quis non poteſt, niſi præcedentibus inditijs, & diffamatione etiam in materia falſitatis, cùm inculpatus de fabricatione falſi priuilegij non exiſtentibus alijs inditijs, ſed tantùm ſuſpitione ex tenore inſtrumenti detineri nequeat,

Digitized by Google

queat, vt apud *eum* meminit *Viu. deciſ.81. num.3.*

3 Quòd ſi de facto quis carceretur poterit haberi recurſus ad Superiores, cùm à captura poſſit appellari, vt enucleat *Magon. deciſ. Florent.126. Barzius deciſ. Bonon.47.* & à carceratione incipi non debeat *Chriſtineus deciſ. Belgic.44.tom.1. Viuius deciſ.447.*

4 Imò carceratus ſi fuerit aliquis ab Officiali de facto non aliter capta prius informatione, nec conſtito de delicto, & illicò ante informationem captam examinatus, quamuis cautionem obtuliſſet eſſet grauatus, & potuerit effugere Curiam eiuſdem Iudicis, & ſuperior determinare, vt ſtante grauamine cauſa remaneat, vt latiùs apud *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo carceratus fol.126.128. & 129. par. 3.* vbi recẽſet ſic iudicatum per Magnam Curiam Vicariæ, & in gradu appellationis cõfirmatum per Sacrum Conſilium penès Secretarium in Banca Angriſani.

5 Ee grauari ſubditos, quando idoneè cauere volunt, & ſub prætextu, quòd titulus obſter inditijs legitimis non exiſtentibus in carceribus detineantur, nec habilitantur, probauimus *tom.3. de grauaminibus vaſallorum grauam.34.* vbi de *pragmatica iſta*, & de *Conſtitutione, & Capitulo Regni* mentionem fecimus.

6 Qua occaſione obſeruabis, carcerari poſſe inquiſitum, cui fuerunt conceſſæ defenſiones faciendæ extra carceres non expectata publicatione, ſi aliqua adeſſent inditia, vt de anno 1505. deciſum per S.R.C. fatetur *Boctis in addit. ad capit. Ab illo incboandum.*

7 Sed quando carcerari valeat debitor ſuſpectus de fuga, & quę requirantur in Regno habemus *Rit. M.C.V.170.* & plenè exarãt *Theſaur. deciſ.270. Koppen deciſ. Germaniæ 16. Epiſcopus Ricc. deciſ. Curiæ Archiep.198. par.2. Ludouic. deciſ. Peruſ.40. Franc. Marc. deciſ.449. par.1. Phœb. deciſ.54.p.1. Bellon. deciſ.107.* & *Nos deciſ. Reg. Audit. Apuleæ 17.* vbi determinatum retulimus, debitorem ſuſpectum de fuga licitè poſſe carcerari antè tempus ſolutionis, etiam in die feriata, ad finem vt ſolutio fit in tuto, & præſtet cautionem de ſoluendo tẽpore debito.

SUMMARIUM.

1 *Voluntarium ab initio, deinde efficitur neceſſarium.*

2 *Variatio in iure eſt odioſa.*

3 *Electione ſemel facta in iudicijs non eſt amplius locus pœnitentiæ.*

De Cuſtodia reorum, Pragm. III.

Collectanea III.

DA parte, &c. Carcerandos pro cauſis ciuilibus concurrẽte Partium voluntate poſſe conduci ad carceres Baiuli ſtatuit.

Quid ſi Pars aſſentiatur in tales carceres detrudi ſuũ debitorem, an deindè poſſit agere, vt conſtituatur in Carceribus Magnæ Curiæ Vicariæ. Dicas.

1 Pro negatiua parte fuit in facti contingẽtia prouiſum in M.C.V. ea fortaſsè de ratione, nam ab initio voluntarium poſt factum efficitur neceſſarium *l. ſicut §. initio C. de act. & obligat. l. in cõmodato §. ſicut ff. commodati l. de contractu C. de reſcind. vendit. l. quamuis C. de tranſact. l. non idcirco in fin. ff. de contrahend. empt. l. 10. quod C. ſi cert. petatur, l. ſi mandauero §. ſicut ff. mandati, l. cuius bonis in princip. ff. de curat. furioſi, l. ſi quis argentum § fin. C. de donat. Seraphin. deciſ.427.*

2 Cõgruit, variationem in iure eſſe odioſam, & non concedi in præiudicium alterius, tanquam doli mali plenam, vndè videmus, agentem contra principalem, variare agendo contra fideiuſſore haud poſſe *Guid. Pap. deciſ.348.* & hæredẽ nõ poſſe variare, ſi defunctus elegerit *Afflict. deciſ. 397.* & facta ſemel in iudicijs

3 electione non eſſe locum pœnitentiæ *Mantic. deciſ.344.* latè *Thomat. deciſ. Maceratenſ.99. & 111.* & vide quæ diximus *in praxi dationis in ſolutum q. 6. ſect. 1.* vbi plura huius farinæ reperies.

SUMMARIUM.

1 *Damni appellatione venit diminutio patrimonij, & lucrum ceſſans, & damnum emergens, num.3. in contractibus verò an veniant expenſæ, fructus, & litis expenſæ, num.5.*

2 *Filius dicitur pati damnum, quando parentum hæreditate priuatur.*

4 *Damnum pati eſt lucrum iam radicatum perdere.*

De Damnis Clandeſtinis. Rubrica.

Collectanea I.

1 AD huius *rubricæ* coronidem incõgruum non videtur reportare, damni appellatione propriè, & ſtrictè venire diminutionem patrimonij, vt ex *l.3. & l. Proculus ff. de damno infect. Marcian. conſil. deciſ.4. num.3.* vbi quòd pęna non item, voluit *Rota in Romana Matrimonij corãm R. P. Damaſceno* ſubdens, quòd ubi infertur alicui patrimonij di-

2 minutio, dicitur dari damnum, & quòd filius dicatur pati damnum, quando parentum hæreditate priuatur.

3 Dam.

3 Damni pariter appellatione venit lucrum
4 ceſſans, & damnum emergens, nam lucrum iam radicatum perdere eſt damnum pati *Antonin. Macerat. reſol. 92. num. 25. lib. 1.*
5 In contractibus autem damni appellatione non veniunt expenſæ, vt probat *tex. in cap. in noſtra de iur. iurand.* & fatetur *Surd. deciſ. 261.* vbi tamen quòd veniunt fructus, & expenſæ litis *Boer. deciſ. 52. num. 7.*

S V M M A R I V M.

1 *Vniuerſitates contribuentes Barricello nõ moleſtentur pro damnis clandeſtinis.*
2 *Vniuerſitas tenetur ad emendam damnorum in eius diſtrictu factorum pro furtis nocturno tempore patratis.*
3 *Domini terrarum tenentur ſtratas ſecuras ſeruare, vel itinera facientibus damna robariæ reſarcire, maximè ſi ſumant vectigalia, vel pedagia, vel tranſeuntibus concedunt ſaluum conductum, & quando, num. 5. quid ſi pedagia non ſumant, num. 4.*

De Damnis Clandeſtinis. Pragm. I.

Collectanea II.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

1 Diſponit, nè Vniuerſitates contribuentes Barricello moleſtentur pro damnis clandeſtinis.
2 Ceſſat reſpectu talium Vniuerſitatum diſpoſitum de iure communi, quatènus probatur per *Magon. deciſ. Florent. 123.* Vniuerſitatem teneri ad emendam damnorum in eius diſtrictu factorum pro furtis nocturno tempore patratis.
3 Et occaſione huius *tex.* obſerua, Dominos Terrarum eſſe obligatos ſtratas ſecuras ſeruare, vel itinera facientibus damna robariæ reſarcire, prout ità iudicatum in Camera Imperiali fuiſſe, teſtis eſt *Gayl in obſeruat. 64. lib. 2.* ubi ampliat, hoc eò magis procedere, quando Domini ſumunt uectigalia, & pedagia, uel quando tranſeuntibus ſaluumconductum dederunt, eo. n. caſu dubiò omni caret, Dominos de robaria teneri recurras pariter ad *Koppen.*
4 *in deciſ. German. 37.* ubi tradit, differentiam eſſe inter Dominos eos, qui pedagia ſumunt, & eos, qui nulla uectigalia habent, nam qui pedagia ſumunt, tenentur etiam ſi ignorauerint ad dãnũ, qui verò uectigalia nulla ſumũt, de damno in territorio dato tunc ſolùm tenentur, quando damnum, uel robariam ſciuerunt, & prohibere potuerunt, aliàs non, & dicunt pariter, tunc eſſe reſarciẽdum damnum, quoties illud teſtibus, uel alijs modis legiti-
5 mis, quàm iuramento damnum paſſum probetur, & pariter refert, tũc Dominũ de robaria in ſuo territorio facta teneri, quando Itinerantes procedunt via Regia ordinaria, & ſolita, ſecus autem ſi via inſolita itinerentur, & in ea damnificantur, nam non licet aliam viam ire, niſi per quam curſus publicus ſtare dignoſcitur.

S V M M A R I V M.

1 *Delegatio quando cenſeatur facta.*
2 *Delegatio facta Magnæ Curiæ per tot Iudices poteſt exerceri per quot Tribunal repræſentatur.*
3 *Delegatio, quæ fit ſub nomine dignitatis differt ab ea, quæ conceditur expreſſo nomine, quid in dubio, quomodò cenſeatur facta delegatio, num. 5.*
4 *Delegatio facta Vicario Epiſcopi, eo mortuo non tranſit ad ſucceſſorem.*
6 *Delegationis cauſa ceſſante ceſſat delegatio.*
7 *Delegatus an ſit maior Ordinario, & an poſſit ſubdelegare, num. 9. & an extra Diœceſim ius dicere, num. 8.*
10 *Delegatus Regius cuiuſcunq; cauſæ nequit concedere Regium exequatur.*
11 *Sententia redditur nulla, quando non interueniunt vnus de delegatis Iudicibus.*
12 *Iudices, qui fuerunt in acceſſu ſuper faciem loci cenſentur delegati, & ſucceſſores in dignitate ſe intromittere nequeunt ſine ſpeciali Principis aſſenſu.*

De Delegationibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 DElegatio quando cenſeatur facta ſatis enucleauimus infra in *pragm. 9. §. 15. de offic. Iudic. & aliorum Official.* vbi etiam alia in materia reperies, & vide *Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 205 par. 1.*
2 Et quòd delegatio facta Magnæ Curiæ Vicariæ per tot Iudices poſſit exerceri per quot repreſentatur Tribunal, nouiter probat *Merlin. controuerſ. forenſ. 25.* vbi pariter, quòd de-
3 legatio, quæ fit ſub nomine dignitatis, & quæ conceditur expreſſo proprio nominè differt, vt apud *eum*, vbi enim eſt facta dignitati, ſucceſſor eo mortuo, vel remoto procedit vti delegatus, at ſecus ſi nomine proprio *Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 11. par. 2.* vbi quòd
4 delegatio facta Vicario Epiſcopi, eo mortuo non tranſit in ſucceſſorem, niſi fuerit habitus reſpectus ad Tribunal Epiſcopi, vel aliud ſeruetur, vt latius *ipſe* proſequitur, firmans *deciſ.*
5 *176. ead. par. 2.* delegationem potiùs cenſeri factam ſub nomine dignitatis, quàm ſub no-
6 mine perſonæ, & *deciſ. 146. ead. par. 2.* fundat, quòd delegationis cauſa ceſſante ceſſat delegatio.
7 Sed an Delegatus ſit maior Ordinario, affirmat

firmat idem *D.Ricc.deciſ.*149. *ead.par.*2. pro-
8 bans *deciſ.*187.Delegatum extra Diœceſim non poſſe inuitis Partibus ius dicere, & *deciſ.*
9 269.enucleat, quãdo Delegatus poſſit ſubdelegare, vt apud *eum* cerni poterit.

10 Delegatum autem Regium cuiuſcũq; cauſæ non poſſe concedere Regium exequatur probat *Galeot. controuerſ.6. num.* 55. *tom.*1. qui *controuerſ.*58.*tom.*2. diſcutit, vt commiſſa
11 cauſa pluribus Iudicibus, abſente vno ſententia ſi ſequatur nulla eſt tàm reſpectu Ordinariorum, quàm Delegatorum, ſubiuugens *num.*
12 10. Iudices, qui fuerunt in acceſſu ſuper faciẽ loci cenſeri delegatos, & ſucceſſores in dignitate ſe intromittere non poſſe in cauſa abſque Principis ſpeciali aſſenſu.

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitalia erecta authoritate Epiſcopi habent reſtitutionem in integrum.*
2 *Signa, quòd hoſpitale eſt erectum authoritate Epiſcopi quæ ſint.*
3 *Confraternitates dicuntur loca pia, & gaudent fori Eccleſiaſtici priuilegio, & ſubſunt Epiſcopo.*
4 *Eccleſia habet reſtitutionem in integrum, ſic etiam Confraternitates.*
5 *Seminaria dicuntur loca pia.*
6 *Confugiens ad Eccleſiam eſt immunis, ſic confugiens ad Seminarium, num.7.*
8 *Caſalia dicuntur de iuriſdictione Ciuitatis, cùm dicantur membra Ciuitatis, num.9.*
10 *Priuilegium conceſſum Ciuitatem habitantibus comprehendit habitantes Comitatum.*

De Delegationibus. Pragm.I.

Colleĉtanea II.

PEr pragmatica, &c. Hic cauetur, quod cauſæ delegatæ per Proregem redeant ad Tribunalia ordinaria, exceptis cauſis Hoſpitalium, & piorũ locorum, Bãcorum, ac Negotiatorum pro exactione effectuum. Item grauium facinorum delegatis M.C.V.

Dum excipiũtur cauſæ Hoſpitalium, intellige de Hoſpitalibus erectis authoritate Epiſcopi, ex dictis per *Valaſc. in deciſ.*105. *Merlin.controuerſ.*65. *Chriſtineum deciſ.*15.*par.*2.
1 & per *Martam in deciſ.* 169. vbi firmat, tunc talibus Hoſpitalibus eſſe concedendam reſtitutionem in integrum, quoties ſunt erecta authoritate Epiſcopi, quod, dicit, cognoſci ex ſi-
2 gnis, putà quia habet Eccleſiam, in qua publicè Miſſæ celebrantur. Item ſi habet Campanile cum campanis pulſari ſolitis ad celebrationem diuinorũ officiorũ, & Populi cõuocationẽ, quæ ſigna indicãt, eſſe Religioſum, & Epiſcopi authoritate erectum *Rota in nouiſſimis deciſ.*725.*par.*1. Item ſi habet altare lapideum conſecratum, vel ſi in eo ſint ſepulturæ, & cœmiteria, cuius ratio eſt, nã Hoſpitalia fundari nequeunt cum Eccleſia, & cœmiterio, vel alio iure Parochiali abſque Epiſcopi authoritate, & ideò illud Hoſpitale, in quo hęc cõcurrunt, cum Epiſcopi authoritate fundatum eſſe cenſetur, ex illa regula, quia actus cenſetur factus ex cauſa permiſſa *l.meritò ff.pro ſocio.* Item ſi habet nomen Sãcti ſibi appropriatum, tali caſu Eccleſiaſticũ, & authoritate Epiſcopi fundatum eſſe præſumitur.

3 Scias inſuper, Cõfraternitatum cauſas etiã eſſe exemptas, & excepturatas, cùm Confraternitates dicantur loca pia *Cabed. deciſ.*51. *cent.*1. vnde iſtæ Confraternitates gaudẽt priuilegio fori Eccleſiaſtici *Muta in deciſ. Sicil.* 58.& ſubſunt Epiſcopo loci *Antonin. Macer.*
4 *reſol.* 66. *lib.*1. & ideò ſicuti Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum *Benintend. deciſ.* 85.*Capell.Tholoſ.deciſ.*54. Ita pariter competit iſtis Confraternitatibus *Maſtril.deciſ.Sicil.* 110. quæ omnia intellige procedere vbicunq; fuerint erectæ authoritate Epiſcopi, iuxta cõmunem *DD.* ſententiam.

Item exceptæ dicuntur ab hac *pragmatica*
5 cauſæ Seminariorum, cùm Seminaria ſimiliter
6 ſunt loca pia, vnde videmus, quòd ſicuti confugiens ad Eccleſiam, in ea eſt immunis *cap. ſicut antiquitas, cap.reum, cap. frater, cap.miror, cap.quiſquis, c.ſi quis,* 17.*q.*4.*cap.inter alia, & cap.fin.extra de immunit.Eccleſ. Guid.Pap. deciſ.*121. *Vigel.deciſ.*72.*cent.*1. ita pariter cõ-
7 fugiens ad Seminarium, & deciſum, & in facto obſeruatum tradit *Genuenſ. in praxi Curiæ Archiep.Neap. cap.*17. *num.*10.

Sed quia in cauſis criminalibus mandatur M. C. V. poſſe procedere ex delegatione in crimine lęſæ Maieſtatis, falſæ monetæ, vitij nefandi, furti, aut recaptus commiſſi intus hãc Ciuitatem Neapolis, aduerte idem procedere, ſi furtum, vel recaptus fuerint commiſſi intus Suburbia Ciuitatis eiuſdẽ, ex traditis per
8 *Franc.in deciſ.*129. Caſalia enim, & Villæ dicuntur de iuriſdictidne Ciuitatis, & vnum corpus cum Ciuitate iudicantur *Roit. in deciſ. Lituan.*3. *Valaſc.deciſ.*179.*tom.*2.& eodem modo, quo iudicatur de Ciuitate, iudicatur de
9 illius termino, territorio, & Comitatu, cùm dicantur mẽbra Ciuitatis *Gratian.deciſ. Marchiæ* 96. vndè meritò conſuetudo introducta in Ciuitate debet obſeruari æqualiter in omnibus eius Vicis, & Suburbijs *Achil. de Graſſis deciſ.Rot. Roman.*3. *de decimis,* & hinc priuile-
10 gium cõceſſum Ciuitatem habitãtibus comprehendit Comitatum habitantes *Boer. deciſ.* 13. qui ait, quòd cùm fingantur habitare in Ciuitate, conſequi debeant omnes effectus, quos conſequerentur, ſi in Ciuitate habitarẽt *Guid.Pap.deciſ.*265.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Delegationes auferlitur exceptis aliquibus cauſis ciuilibus.*
2 *Delegationes minimè ſunt faciendæ, ſed cauſæ tractandæ ſunt ab Ordinarijs.*
3 *Delegatio facta reſpectu certarum perſonarum ad alias non extenditur, quamuis pro eodem delicto eſſent alij inquiſiti, niſi ſint in reſcripto contenti, num 4.*
5 *Delegatio eſt odioſa, & non concedenda, & conceſſa eſt reſtringenda.*

De Delegationibus. Pragm. II.

Collectanea III.

A Dì 18. di Marzo, &c.

1 Hìc pariter auferuntur delegationes cauſarum exceptis aliquibus ciuilibus; & reſpectu crimiualium confirmatur præcedēs *pragmatica*.

2 Cuius occaſione conſtituas regulam, (quā pro ratione diſpoſitionis habebis) delegationes minimè faciendas eſſe, nam cauſæ ab Ordinarijs Iudicibus ſunt tractandæ, vt probauimus *forenſ. quæſt. 46. part. 2.* vbi quòd ideò de-
3 legatio facta reſpectu certarum perſonarum in reſcripto expreſſarum ad alias non extenditur, quia delegatio prorogationem non admittit, & proindè deciſum in Collaterali Cō-
4 ſilio ibidē reportauimus, Delegatum in cauſa vnius delinquentis, quamuis pro eodem delicto adeſſent alij inquiſiti, & conſocij, niſi in delegationis reſcripto fuerint nominati, minimè poſſe aduerſus illos ex delegatione procedere.

5 Eſt enim delegatio odioſa, nec eſt concedenda, & conceſſa venit reſtringenda, cùm ſtricti iuris ſit, nec admittat interpretationē, aut ſubauditū intellectum, vt nouiſſimè apud *Merlin. controuerſ. forenſ. 67 à num. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Actori nulla dilatio conceditur, quod limita, vt num. 2. & 3.*
4 *Omnis dilatio probatoria dicitur peremptoria.*
5 *Elapſa dilatione probatoria alia non cōceditur, quod limita, vt num. 6.*
7 *In criminalibus licèt ſit facta publicatio datur dilatio.*
8 *Diſpoſitio* Conſt Federici Secundi Imperatoris *incip.* lite legitimè, *viget in hoc Regno Neapolitano.*
9 *Practica Sacri Conſilij circa dilationes tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus.*
10 *Quando dantur prima, ſecunda, tertia, quarta, vel vlterior dilatio dicuntur plures dilationes, non vna.*
11 *Prima dilatio datur cum modica cauſa cognitione, quod limita, vt num. 12.*
13 *Quinta, & ſexta dilatio per Iudicem non aſſignatur.*
14 *Antequàm labatur dilatio prorogatio illius peti poteſt.*
15 *Prorogatio dilationis non dicitur noua dilatio.*
16 *Dilationis prorogatio requirit cauſa cognitionem, & Partis citationem.*
17 *In Curia Romana quid obſeruetur circa dilationes.*
18 *Dilationes omnes cōmunes ſunt vtrique Parti.*
19 *Materia dilationum eſt Iudicis arbitraria, diſtingue, vt num. 20 & vide num. 21.*
22 *Dilatio inſtantia à iure, & ſtatuto præfixa prorogari à Partibus non poteſt.*
23 *Terminus Actoris, qui fuit datus ad articulandum non eſt Rei ad excipiendum.*
24 *Terminus currit de momento ad momentum.*
25 *Dies termini computatur in termino.*
26 *Sententia quando dicitur nulla.*
27 *Quando Pars citatur ad vidēdum admitti articulos videtur ſeruatus terminus ad articulandum.*
28 *In Sacro Palatio Apoſtolico termini ſubſtantiales nulliter obſeruati vnica citatione redintegrantur.*
29 *In cauſis attentatorum de neceſſitate dilationes ſubſtantiales non ſeruantur.*
30 *In cauſis attentatorum dilatio ad reprobationem, & repulſationem ad petitionem Partis conceditur.*
31 *Dilatio ad repulſam non datur in materia cenſuali.*
32 *Dilatio data ad probādum non currit, ſi diſputatur, an articuli admitti debeant, amplia, vt num. 33 & 34.*
35 *Elapſo termino dato ad probandum, & præcluſa via probationis non poteſt peti iuramentum Partis.*
36 *Dilationi datæ reo in criminalibus renunciari non poteſt, quod limita, vt num. 37.*
38 *Ceſſionario non datur dilatio, quando fuit data cedenti ante ceſſionem.*

De Dilationibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 IN terminis huius *rubricæ* ſcias, quòd actori dilatio aliqua dari non debet, quia inſtructus ad cauſam venire tenetur *Verall. de-*
2 *ciſ. 15.* vbi intelligit, procedere in dilatione deliberatoria *Caſſad. deciſ. 1. tit. de dilat. Creſcent.*
3 *deciſ. 2 de dilationibus*, quod limita, ſi actor cōmiſit cauſam ſuper vno iure contra reum, & reus pendente lite producit aliquod ius nouū contra actorem, quia tunc eidem actori dilatio danda eſt *Creſcent. deciſ. 5. de dilat.* aduertas
4 etiam, quòd dilatio omnis probatoria eſt peremptoria, & ideò alia non datur, ſed ſemel illa

con-

Digitized by Google

conceditur,& peremptoria intelligitur,etiam
ſi non exprimatur *Capyc.deciſ.81. Gayl obſer-
uat.91.lib.1. Triuiſ.in deciſ.Veneta* 37. & illa
5 decurſa, atque elapſa non conceditur alia di-
latio, niſi adſit magna cauſa *Bellamer.dec.*523.
6 ſecus eſt ſi iuſtum impedimentum adfuerit,
quin probationes fieri potuerint in prima di-
latione *Benintend.in deciſ.Bononienſ.*45.& pa-
7 riter in criminalibus, licèt ſit facta publicatio
datur dilatio, vt ad defẽſam teſtes recipi poſ-
ſint *Caball.reſolut.crim.*41.*Gram.deciſ.*36. In
8 hoc autem Regno Neapolitano per *Conſtitu-
tionem Federici Secūdi Imperatoris* incip.*Lite
legitimè conteſtata* prouiſum eſt, quòd tàm in
cauſis ciuilibus, quàm criminalibus in primo
termino, & dilatione data producantur om-
9 nia.Idcircò Sacrum Conſilium poſt terminum
nec nouos articulos, nec nouos teſtes admit-
tit,nec nouam dilationem,ſed ęquitate atten-
ta obſeruat, vt reus in criminalibus ſine ali-
quo termino, vel dilatione examinet ad de-
fenſam,& pinguius probet, de qua obſeruan-
tia, & practica meminit *Foller. in pract.crim.
in verb.& facta litis conteſtatione num.*9.
10 Quando tamen dantur prima,ſecunda,ter-
tia,quarta,vel vlterior dilatio dicuntur plures
dilationes, non vna, vt concludit *Franciſcus*
11 *Marcus in deciſ.*36. ſed prima dilatio dari de-
bet cum modica cauſæ cognitione, ac leui, vt
conſideretur tempus habita conſideratione
ad ſpatium locorum ob facilitatem, aut diffi-
cultatem probationis *Coler.in deciſ.German.*
121.*Triuiſ.deciſ.Veneta 37.lib.*1.
12 Quo verò ad ſecundam, tertiam, & quar-
tam dilationem maior cauſæ cognitio exigi-
tur,& in quarta non niſi iuris ſolemnitate ſer-
uata *Boer. in deciſ.* 294. *Triuiſan. deciſ.* 59.
13 quintam tamen, & ſextam non poſſe per Iu-
dicem aſſignari voluit *Capell.Tholoſ. in deciſ.*
116. ſed intelligas, ad has dilationes con-
cedendas grauiſſimam, ut dixi, cauſæ cogni-
tionem requiri, ita ut inter cętera ſpecifica
impedimenti ſpecies in indiuiduo exprimi de-
beat,& aliter quàm per iuramentum probari,
ut per *Benintend. in deciſ.Bononienſ.*46. ante-
14 quam autem labatur dilatio,prorogatio illius
peti,& fieri poteſt,in qua & ſi cauſæ cognitio
exigatur, non tamen tanta,quanta in noua
concedenda dilatione ſtatueretur *Franciſcus*
15 *Marcus in deciſ.*34. & talis prorogatio non
dicitur noua dilatio, ſed præcedentis proro-
gatio, dum tamen antequam labatur prima
concedatur, quia ſi lapſa prima dilatione fie-
ret,diceretur noua *Maſtrill. deciſ. Sicilia* 35.
16 *Balbus deciſ.* 233. & hæc prorogatio requirit
cauſę cognitionem,& Partis citationem,aliàs
prorogatio nullius momenti eſſet *Creſcent.
deciſ.3.de offic.deleg.*& pariter debet Parti no-
tificari, ut refert deciſum *Anna in conſ.*75.
17 In Curia autem Romana dilationes ad ar-
ticulandum ad dicendum contra articulos ad
dicendum contra omnia, & producta, ſunt
termini,& dilationes ſubſtãtiales,quę ſi omit-
terentur, uel ordo ipſarum interuerteretur,
proceſſus non ualeret, reliqui uerò termini ſi
obſeruantur, cautiùs erit ſi omittantur, non
ideò proceſſus inualidus erit *Rot. in antiq.de-
ciſ.806.& in nouis in deciſ.*33. *Caſſad.deciſ.*2.
18 *tit.de Iudic.Bellamer.deciſ.*27. dilationes igi-
tur, & termini omnes communes ſunt vtriq;
Parti,actori,& reo,ita vt per alteram Partem
renunciari nequeat, & ſi renunciauerit,alteri
Parti præiudicium non affert *Caualcan. in de-
ciſ.Fiuiz.an* 21.*Barz.in deciſ.Bonon.*27.
19 Notandum etiam puto, quòd dilationum
materia Iudici arbitraria eſt, vt plurimùm
20 *Viuius deciſ.* 11. Sed diſtingue hanc conclu-
ſionem, vel dilatio eſt à lege ſtabilita abſque
hominis miniſterio, vt exempli gratia in dila-
tione data ad appellandum, vt in *auth.de ap-
pellat.§.*1. & eo caſu Iudex non poteſt,ſic pa-
riter in termino ſtatuto ad conficiendum in-
uentarium, aut verò lex indulget dilationem
cum hominis miniſterio, & tunc aut ſtatuit
minorem dilationem dari, & illam Iudex ab-
breuiare poterit,aut ſtatuit maiorem non da-
ri, & tunc ſine cauſæ cognitione minorem nõ
dabit *Maſtrill.in deciſ.Sicil.*178.denique dila-
21 tio apud Iudicem tunc arbitraria erit, quan-
do lex dilationem concedit,temporis quanti-
tate minimè expreſſa, aliàs ſi tempus à lege
præfixum eſt,ſine maxima, & vrgẽtiſſima cau-
ſa per Iudicẽ anguſtari, aut prorogari nequit
*Barz.in deciſ.Bonon.*151. *Cartar.in deciſ.Ge-*
22 *nuæ* 100,ſic pariter tempus, & dilatio inſtan-
tiæ à iure, uel ſtatuto præfixum prorogari à
Partibus nequit *Balb.deciſ.*426. *Cartar.deciſ.*
121.
23 Et obſerua,quòd terminus actoris, qui fuit
datus ad articulandum non eſt rei ad exci-
piendum, qui poteſt alium petere, & hoc in
prophanis, ſecus verò in beneficialibus, in
quibus ſummariè proceditur *Rot.in antiq.de-
ciſ.*170.
Animaduertendum eſt etiam, quòd dilatio,
24 & terminus currit de momento ad momen-
tum *Afflict.deciſ.*73. *Guid.Pap. deciſ.*270. &
25 ideò computatur in termino dies termini, &
datur ad examinandos teſtes ad concomitan-
tiam ſcripturarum,iuxta *tex.in c.series de teſti
bus*, & ita bis refert deciſum per Sacr. Conſ.
*Ann.in ſingul.*503.*Afflict.deciſ.*235. Item no-
26 ta, quòd ſi terminus, & dilatio ad articulan-
dum non fuerit datus,cùm ſit communis vtri-
que Parti, ſententia poſtmodùm prolata eſt
nulla *Bellamer.deciſ.*25. *Caſſad.deciſ.8.tit.de
reſcrip.*& eo magis eſt nulla ſententia,ſi omit-
tantur illi quatuor termini ſubſtantiales, de
quibus dixi ſupra hac eadem *collectanea. Ve-
rall.deciſ.*247. quod procedit in Curia Roma-
na, vt ſi aliqui ex dictis quatuor terminis ſub-
ſtantialibus omitterentur,ſententia eſſet nul-
la.

la;ſed extra Curiam Romanam ſecus eſt,quia
extra Curiam illi termini ita exactè non ſer-
27 uantur *Verall.deciſ.*249. & quamuis Pars eſ-
ſet citata ad videndum admitti articulos,qua-
ſi per æquipollens videretur ſeruatus ille ter-
minus ad articulandum,cùm dicta citatio hoc
non operetur, quia reſpiceret tantummodò
Partem dantem articulos,& hoc non obſtan-
te eſſet nullitas notoria, cùm terminus ad ar-
ticulandum ſit vtrique Parti communis, &
actori,& reo *Rota in nouis dec,*32. ideireò ea-
dem citatio non ſufficeret,quia ſententia nul-
litati ſubiaceret *Cartar.in deciſ.Genuenſ.*22.&
28 in Sacro Palatio Apoſtolico termini, ac dila-
tiones ſubſtantiales malè, nulliter, ac perpe-
ràm obſeruati vnica audientia, & citatione
redintegrantur, ac repetuntur vigore *Bulla
Innocenty VIII.* & nullitas ſubmouetur *Ve-*
29 *rall.deciſ.*251.*lib.*3. & hi termini,& dilationes
ſubſtantiales in cauſis attentatorum, & nulli-
tatum de neceſſitate ſeruandi non ſunt, ſed
huiuſmodi cauſæ ex mero Iudicis officio ex-
pediendæ ſunt *Rot in antiq deciſ.*763. *Verall.*
30 *deciſ.*250.*lib.*3.& dari debet hæc dilatio in hu-
iuſmodi cauſis ad reprobationem, & repulſa-
tionem ad petitionem Partis *Afflict.deciſ.*351.
dicens,*Regentem de Loffredo* ad petitionem
Sacri Conſilij à Curialibus Romanis relatio-
nem aſportaſſe, & quòd in cauſis attentato-
rum conceditur dilatio ad repulſandum vide
31 *Grammat.in deciſ.*86.& dilatio ad repulſam
non datur in materia cenſuali, & exequutio-
nis,vt ſcribit *Milanenſ.in deciſ.Sicilia* 6. *lib.*2.
32 Dilatio autem, & terminus datus ad pro-
bandum non currit,ſi diſputatur, & contro-
uertitur,an articuli, & poſitiones admitti de-
33 beant *Balb. deciſ.*185. amplia idem procede-
re,ſi diſputaretur ſuper articulorum, & poſi-
tionum impertinentia, vel an debeat reſpon-
deri poſitionibus,quia illo diſcrimine durante
terminus,& dilatio non currit *Viuis deciſ.*286.
34 idem etiam procedit,ſi tempus, & dilatio per
culpam, & malitiam, vel per fruſtratorias di-
lationes quoquo modo impediretur, quia in-
terim non labitur *Cartar.deciſ.Genua* 121.
35 Elapſo autem termino dato à lege,ſtatuto,
vel Iudice ad probandum, & præcluſa proba-
tionis via non poteſt Pars petere depoſitio
nem,vel iuramentum Partis *Balb. deciſ* 74. &
ſi terminus, & dilatio probatoria data fuerit,
& neutra Pars aliquid fecit, ſi aliqua petere-
tur redintegratio,dari non debet,vt fuiſſe in
Sacro Conſilio concluſum ſcribit *Capyc. in
deciſ.*81.
36 Deniquè ſcias, quòd termino, & dilationi
datæ reus in criminalibus renunciare non po
teſt,cùm non ſit membrorum ſuorum Domi
37 nus *Viuius deciſ.*68. poteſt tamen renunciare
vbicunque reus ſpontè eſſet delictum confeſ-
ſus,tunc enim renunciatio defenſionum vale-
bit *Viu. deciſ.*69.

38 Ceſſionario non datur dilatio, quoties fuit
data cedenti antè ceſſionem, ſecus verò poſt,
quia primo caſu cedendo poſt dilationem
potuit præiudicare ceſſionario, ſecundo verò
caſu, quando cedens habuit dilationem poſt
ius ceſſum ceſſionario, dilatio debetur, ex
quo nequit præiudicare ceſſionario cedens
poſt ceſſionem *Verall.deciſ.*259.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio ad laudandum authorem non datur, quoties iudicium eſſet motum ſuper re feudali.*
2 *Dilatio non datur in perſonalibus ad laudandum authorem.*
3 *Author laudatus ſi comparendo ſuſcipiat iudicium pro conuento,non propterea actor tenetur ipſi authori laudato ſuſcipienti litem in ſe notificari facere acta,ad ſui inſtantiam fabricata,ſed vide num.*4.
5 *Author laudatus debet comparere in foro laudantis, ſed limita in Neapolitanis,num.*6.
7 *Fiſcus in authorem laudatus vtitur eius priuilegio de iure Regni.*
8 *Clericus laudatus in authorem declinat forum laudantis.*

De Dilationibus. Pragm. II.

Collectanea II.

DVbitationem, &c. Sanctum eſt hic,quòd authore præſente in iudicio, reo non datur dilatio ad laudandum authorem, ſecus ſi ſit abſens, & contra authorem ſuſcipientem onus iudicij mandatur ſententia exequutioni abſq; alio nouo proceſſu.

Ad ornatum huius *pragmatica* non deſiſtas videre *Benintend in deciſ.* 92.

1 Et dicas,non eſſe concedendam hanc dila-
tionem,quotieſcunque iudicium eſſet motum
ſuper re feudali, vt deciſum fuiſſe per Sacrum
Conſilium ſcribit, & teſtatur *Liparulus in ad-
dit.ad Iſern.in § in generali ſi de feud.fuer.con-
trouerſ.* quod accidit in facto in cauſa illorum
de Turrellis.

Aduertas tamen,rationabiliter fuiſſe in *tex-*
2 *tu* dictum de realibus, quoniam in perſonali-
bus non datur dilatio ad laudandum autho-
rem, iuxta deciſionem *Rota Luſitania apud
Gamam in deciſ.* 101.

Verùm ad materiam authoris laudati ob-
3 ſerua, quòd ſi author laudatus comparens
ſuſcipiat iudicium pro conuento,non propte-
rea actor tenetur ipſi authori laudato ſuſci-
pienti litem in ſe notificari facere acta,ad ſui
inſtantiam fabricata, ſed ſufficit ſibi proſequi
iudicium contra poſſeſſorem ab initio con-
4 uentum *Franc. in deciſ.* 462. niſi author lau-
datus

Digitized by Google

datus ſuſcipiat iudicium in ſe, tanquàm Procurator in rem propriam, nam tunc actor debet cum ipſo authore laudato litigare, & non cum poſſeſſore *l. & ſi lege §. item ſi rem circa finem ff. de petit. hæredit.* niſi actor probet, perſonam conuenti eſſe legaliorem, & ſua intereſſe probare potius cum conuento, quàm cum authore laudato *Capyc. deciſ.* 197.

5 Item author laudatus debet comparere in foro laudantis *l. venditor ff. de iudic. Afflict. de-*
6 *ciſ.* 222. *Boer. deciſ.* 69 licèt ſecus ſit in Neapolitanis, qui in authores laudati in Curijs Regni non tenentur ibi litigare, ſed remittuntur ad Tribunalia huius Ciuitatis Neapolis, vt deciſum teſtatur *Anna in ſingul.* 145. de quo vide in *pragm.* 2. *de immunit. Neap.* & ſic etiã
7 dicimus in Fiſco, qui in authorem laudatus vtitur eius priuilegio fori, vt expreſsè cauetur in *pragm. Item vt Regia Camera de offic. Pro-*
8 *cur. Cæſar.* & ſic pariter Clericus laudatus in authorem declinat forum laudantis *Grammat. deciſ.* 21. *Capyc. deciſ.* 87. *Anna*, qui ſic deciſum tradit in *d. ſingul.* 45.

SVMMARIVM.

1 *Ad hoc vt quis gaudeat dilatione vltramarina non ſufficit, quòd nominet ſimpliciter ſe habere teſtes extra Regnum, ſed requiritur quòd declaret etiam teſtes per nomina, & cognomina infra quinque dies.*
2 *Elapſo quinque dierum ſpatio non facta declaratione in ſpecie non admittitur amplius ad declarandum.*
3 *Elapſo quinq; dierum ſpatio non facto depoſito nõ poteſt quis gaudere dilatione vltramarina.*
4 *Referuntur deciſiones Sac. Reg. Conſ. in materia.*
5 *Depoſitum, de quo hic non requiritur, vbi teſtes eſſent repetendi.*

De Dilationibus. Pragm. III.

Collectanea III.

ALiam ſimiliter, &c. Diſponit, quòd dilatione vltramarina non vtentes depoſiti facti amiſſione mulctentur.

Obſerua ex hac *pragmatica*, & *Ritu M.C.V.*
1 140. vt quis poſſit gaudere dilatione vltramarina non, ſufficere nominationem ſimpliciter ſe habere teſtes in aliquo loco extra Regnum infra quinque dies, ſed eſt neceſſe, vt infra eũdem terminum dierum quinque declaret etiã teſtes per nomina, & cognomina, & faciat depoſitum hic taxatum, quòd ſi declarauerit, ſe velle vti præfata nominatione vltramarina, ac ſi eſſet facta intra Regnum, depoſitum non faciet, dummodò in nominatione ab ipſo facta infra quinque dies nominauerit habere teſtes, nedùm extra Regnum, ſed etiam infra Regnũ vide *Franc. in deciſ.* 57. & habui in facto in cauſa nonnullorum de familia Candioti, & iuxta ſupradicta obſeruatum fuit, & iterùm extitit iudicatum in cauſa Anelli de Anna.

2 At adhùc nominatio teſtium per nomina, & cognomina in ſpecie neceſſe eſt quòd ſit facta infra dictum quinque dierum terminum, aliàs nominatione vltramarina non gaudebit, etiam ſi velit deindè nomina, & cognomina teſtium declarare, vndè in cauſa Magdalenæ Bertorottæ cum Marchione Iliceti, in qua dicta actrix fecerat nominationem in Ciuitate Saonæ iuriſdictionis Genuenſis, nominando teſtes per nomina, & cognomina infra quinq;
3 dies, ſed omiſerat facere depoſitum, licèt deindè poſt lapſum quinque dierum illud feciſ-
4 ſet, fuit deciſum, quòd non deferatur nominationi penès Romanum Actuarium pro Cioffo, & ſic pariter deciſum aliàs fuit per Sacrum Conſilium in cauſa D. Caroli de Aquino cum D. Franciſco de Aquino de menſe Februarij 1612. penès Carbonum Actuarium refert nouiſſimè *Thor. in Compend deciſ. Regni in verbo nominationi par* 1. *fol.* 361.

5 Declara autem, tale depoſitum non eſſe neceſſe fieri, quoties ageretur de repetitione teſtium examinatorum degentium extra Regnum, vt extitiſſe indicatum in cauſa Leonardi Tipaldi cum Aurilia Romano, & Beatrice Tipalda in Banca Solazzi recenſet idem in *Compend. deciſ. in verbo depoſitum fol.* 298. *p.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Iudicum adiunctorum materia, & quando cenſeantur Ordinarij, vel Delegati, poſſitq; vnus abſq; alio procedere, num.* 2.
3 *Iudices adiuncti ad dirimendam aliquam paritatem in alijs incidentibus cauſæ interuenire non poſſunt.*
4 *Adiuncti qualiter ſe habeant adiuncti ad ſupplendum numerum votantium, & qualiter in paritate votorum.*
5 *Depoſitio Principalis poſt concluſum in cauſa an, & quando concedi poſſit.*
6 *Declaratio circa vſum quãdo peti poſſit, & cum ea peti debet ratificatio Principalis.*
7 *Declaratio circa vſum eſt facienda à Procuratore, quamuis ſit facta à Principali, maximè ſi à Principali mentio non fiat de ſcripturis præſentatis à Procuratore.*

De Dilationibus. Pragm. IV.

Collectanea IV.

SE bene le leggi communi, &c.

1 Hic perplexa in materia Iudicum adiunctorum per diuerſos caſus reponũtur, & præcisè in §. 4. Iudices adiuncti declarantur Ordinarij.

S Tu

Digitized by Google

Tu perquiras in proprijs terminis *pragma-*
*tica Merlin.controuerſ. forenſ.*25. vbi deciſiuè
2 diſcurrit de Iudicum adiunctorum natura, &
quando cenſeantur Delegati, vel Ordinarij,
poſſit; vnus abſque alio procedere, vt latiùs
apud *eum* cerni poterit.

Et adde *Reg de Ponte deciſ.*20. *in fin.* vbi
quòd adiũcti in tota cauſa ſunt loco Iudicum
Delegatorum.

3 Nec non ſigna, Iudices adiunctos ad diri-
mendam aliquam paritatem in alijs incidenti-
bus cauſæ non poſſe interuenire *Cabed. deciſ.*
*Luſit.*49.*Reg Rouit deciſ.* 52.vbi fusè enucleat,
4 qualiter ſe habeãt adiuncti ad ſupplendum le-
gitimum numerum votantium, & qualiter ſi
ad dirimendam votorum paritatem.

5 Et quatènus in §.7. ſtatuatur, depoſitionẽ
Principalis poſt concluſionem non poſſe peti,
nec concedi, niſi ſuper nouis.

Vide in hac materia quæ diximus infra in
*pragm.*8.*de ordin Iudic.*

6 Et circa §. 8. vbi ſtatuitur, declarationem
circa vſum teſtium nõ poſſe peti elapſis quin-
decim diebus poſt examinis publicationem,
& declarationem circa vſum ſcripturarum nõ
poſſe peti poſt quindecim dies ſcripturæ noti-
ficationis, & quòd in eodem tempore, quo
petitur declaratio, petatur pariter ratificatio
Principalis.

7 Obſerua, Procuratorem teneri facere de-
clarationem hanc circa vſum, quamuis illa fa-
cta fuerit à Principali, eò maximè ſi in ea non
fuerit facta mentio ſcripturarum, à Procura-
tore præſentatarum, vt decidit Sacrum Con-
ſilium ſub die 20. Februarij 1618. in cauſa Fa-
bij Muſchi cum Io.Baptiſta de Agliano in Bã-
ca de Scacciauentò, de quo latiùs *Thoro in*
compend. deciſ. Regni in verbo Procurator par.
2. & habui in facto in Curiá Ciuitatis Vici de
anno 1635.& ſic fuit obſeruatum ad inſtãtiam
admodum Reuerendi V.I.D. D.Franciſci de
Turre Archidiaconi Cathedralis Eccleſiæ di-
ctæ Ciuitatis, qui cauſam fouebat.

Et aliqua videas in hac materia infra in
*pragm.*1.*num.*4.*de falſis*,& in *pragm.*8.*de or-*
din. Iudic.

SVMMARIVM.

1 *Nullitates contra expreſſum caſum legis ſub-*
ſcribantur ab Aduocatis, & Procuratoribus,
non à Principalibus.

2 *Nullitas vigore huius pragmaticæ an poſſit*
proponi contra caſum legis tacitum, & an
contra expreſſam Doctorum communem opi-
nionem, num. 4. *& an contra decretum S. C.*
*num.*7.

3 *Taciti, & expreſſi quando idem ſit iudicium, &*
eadem vis.

5 *Iudex iudicans contra communem opinionem*
Doctorum facit litem ſuam.

6 *Opinio communis Doctorũ ſeruanda eſt vt lex.*

8 *Statutum ſub nomine legis municipalis compre-*
henditur.

*Sic etiam ſtylus, num.*9.*& conſuetudo, num.*10.

11 *Sententia dicitur nulla ſi fuerit lata à Iudice*
iudicante maiori in ſumma, quàm eſſet eius
poteſtas, & quando aliàs dicitur nulla, n. 13.

12 *Sententia dicitur nulla quando eſt lata contra*
mortuum.

De Dilationibus. Pragm. V.

Collectanea V.

SE bene per pragmatica, &c.

1 Nullitates contra expreſſum caſum legis
eſſe ſubſcribendas ab Aduocatis, & Procura-
toribus cauſarũ, & nõ à Principalibus mãdat.

2 Ex cuius diſpoſitione reſultat, nullitatem
contra caſum legis tacitum non poſſe allega-
3 ri, licèt taciti, & expreſſi idem ſit iudicium
l.cùm quid ff. ſi cert. petatur, l.item quia ff.de
pact.l.fin. C.qui bon.ceder. poſſ. Rot.in recent.
deciſ. 602. *par.* 2. quia agitur de annullando
actu, quo caſu plus operatur expreſſum,
quàm tacitum, nec par eſt virtus taciti,& ex-
preſſi *Rota in Viterbien fideicommiſſi coràm*
R.P.Attrebaten. vbi quòd tunc taciti, & con-
iecturati non eſt par virtus cum expreſſo, nec
tacitum debet operari, quod expreſſum.

4 Sed vtiliter indagari poterit, nunquid nulli-
tates allegari poſſint contra expreſſam *DD.*
communem opinionem.

Certè licèt attenta diſpoſitione *pragmaticæ*
loquentis de caſu legis videatur negandum,
tamen affirmatiuam agnoſco veriorem opi-
nionem, quia quando caſus non eſt determi-
natus in iure, debemus communi *DD.*opinio-
ni inhærere, ſi illa ſeruatur in foro, Iudex fa-
5 ciat litem ſuam ſi contra illam iudicauerit,
quia ſeruanda in iudicando, & conſulendo,
6 nec ab ea recedendum, ſed vti lex ſit ſeruanda,
& poſſit allegari *Rota in Romana contractus*
coràm R.P.Pirouano, vbi adducit *tex.in l.ſa-*
*nè crebrior ff.de Offic Quæſtor. l.*1. *ff.de Senat.*
c.Canonicis 19.*diſt.cap.de quibus* 20. *diſt.*

7 Cùmquè decreta Sacri Conſilij vt leges ha-
beantur vigore *pragm.*48. *§.etſi de offic. Sacr.*
Reg.Conſil. vbi diximus, *Afflict. deciſ.*99. *num.*
11. nullitates contra illa proponi poſſent vti
contra expreſſum caſum legis.

8 Et obſerua, ſub nomine legis municipalis
comprehendi ſtatutum *Cauale.deciſ.*11. *nu.* 5.

9 Item ſtylus alicuius Curiæ *Guid. Pap. deciſ.*
242.

10 Inſuper Conſuetudo *Balb. deciſ.* 166.

Ita vt nullitates aduerſus huiuſmodi impe-
dient exequutionem ſententiæ, prout vna vi-
ce vti Aduocatus obtinui in cauſa Mariani de
Salerio,& Franciſci Antonij Maleriani.

Digitized by Google

11 Et ſententia diceretur nulla, quoties eſſet lata à Iudice, qui iudicauit in aliqua maiori ſumma, quàm eſſet eius poteſtas, & iuriſdictio *l. ſi item §. fin. de iuriſd omn iud.* putà in duobus Conſiliarijs, qui non poſſunt iudicare, niſi infra ſummam ducatorum ducentum, vltra verò ſecus, vt ſtatuit Regia pragmatica, & conſequenter eſt nulla eorum ſententia, vt deciſum refert *Ann. in cap. 1. num. 247. de vaſall. decrep. ætat.* & ſic paſſim ſeruari vidimus.

12 Et ſententia dicetur nulla, quando eſt lata contra mortuum *l. in ſumma § fin ff. de re iud.* quam ad id communiter allegant *DD. Puteus deciſ. 186. Minſyng obſeru. 85. cent. 1. Maſtrill. deciſ. 137. & Caſtill deciſ. 70.* vbi tutatur, ſententiam latam ad fauorem mortui non valere *l. qui in Prouincia verſ. quòd ſi ſtipulatus ff. ſi cert. pet.* quod pariter ſcribit *Præſ. de Franch. deciſ. 245.*

13 Præterea ſi eſſet ſententia Sacri Conſilij lata ſub nomine Regiæ Maieſtatis, nam tunc nõ ſufficit, quòd ſententia ſit contra caſus legis, & iuris poſitiui, ſed naturalis, & procedunt adducta ab *Afflict. in deciſ. 283.*

SVMMARIVM.

1 *Antephatum in Regno vocatur donatio propter nuptias, dotarium, & tertiaria, & quarta.*

2 *Antephatum mulier ſecundò nubens an teneatur ſeruare filijs primi matrimonij, quid de arrhis Hiſpanorum, num. 3.*

4 *Creditores filij præmortui an habeant actionem ad antephatũ, quod matri competebat defuncto altero ſuperſtite filio, & num. 5. & 6. vbi quid de iure communi, & Regni, quid de iure Conſuetudinario huius Ciuitatis Neapolis, & num. 9.*

7. *Mater ſtantibus liberis in antephato eſt vſufructuaria, quid ijs mortuis ex Conſuetudine Neapol. & quando liberi vocentur ad proprietatem, num. 8.*

10 *Ius accreſcendi habet locum in coniunctione legali.*

11 *Pater an poſſit donare filio propter nuptias emphyteuſim abſq; Domini conſenſu, & quid ſi vnicus filius non ſit, ſed alij adſint filij.*

12 *Antephati vſusfructus, vel proprietas debeatur mulieri ſoluto matrimonio.*

13 *Mulier non lucratur fructus donationis propter nuptias conſtante matrimonio.*

14 *Antephati fructus debentur, marito vergente ad inopiam.*

15 *Antephati fructus non poſſunt peti per mulierem infra annum luctus.*

16 *Dilatio annalis datur pro ſolutione antephati.*

17 *Antephatum debetur filijs vti filijs, non obſtantibus prætenſionibus per creditores.*

18 *Antephatum quando peti poſſit ſuper fideicommiſſo.*

De Donationibus propter nuptias, ſiuè quarta, vel antephato, & alijs donatiuis. Rubrica.

Collectanea I.

1 HAec *rubrica* non ocioſè poſita eſt, dum in illa ſtat ſituata *pragmatica* loquens de antephato, ſatis enim congruit, cùm in hoc Regno Neapolitano vt plurimum vocetur donatio propter nuptias, quæ ſi differat ab antephato *Reg. Rouit. conſ. deciſ. 55. num. 4. & 9. tom. 1. Staiban. conſ. deciſ. 51. num. 13.* & ſecundùm leges Regni vocatur dotarium, & tertiaria, vt in *Conſtitut.* incip. *Licentiam, & in Conſtit.* incip. *Mulier, quæ dotarium, & in Cap. Regni Mulier dotarium, ſeù tertiariam,* & particulariter in hac Ciuitate Neap. appellatur quarta, vt in *Conſuet. eiuſdem tit. de iure quarta,* & tandem appellatur antephatum *Afflict. deciſ. 291. & deciſ. 333.* & alibi Adornum vidi nuncupatum, de quo meminit *Staiban. conſ. deciſ. 97. num. 3.*

2 Sed an mulier contrahẽs ſecundas nuptias liberis primi viri dare teneatur hanc donationem propter nuptias, antephatum, ſiuè quartam.

Quòd ſint reſeruanda filijs prioris matrimonij autumant *Surd. deciſ. 99. Verall. deciſ. 26. par. 2. Rot. in recent. deciſ. 638. par. 1. tom. 2.*
3 *Maynard. deciſ 93. lib. 3. Milanenſ. deciſ. 9. nu. 7. lib. 2.* licèt contrarium reſpectu arrharum Hiſpaniç fundet *Valaſc. deciſ. 16 à num. 6. cum ſeq.*

4 Nota autem in materia, quòd creditores filij præmortui habent actionem ad antephatum, quod in bonis filij pręmortui matri competebat defuncto altero ſuperſtite filio *Præſ. de Franch deciſ. 106.*

5 Cęterùm aduertas, talem opinionem poſſe practicari localiter in Ciuitate hac Neap. cũ fuerit emanata inter Neapolitanos vigore *Conſuetudinis* eiuſdem Ciuitatis incip. *Quartam.*

6 Vndè claudicabit extra diſtrictum, nam nõ habet locum de iure communi, nec de iure Regni, quia de iure communi mater eſt vſufructuaria, & illa mortua filij ſuperſtites ſuccedunt, & de iure Regni habemus aliter diſpoſitum in *d. Cap.* incip. *Mulier dotarium.*

Quimmò etiam attenta diſpoſitione Conſuetudinis non eſſet ponere os in cęlum, ſi diceretur, allegatam deciſionem non eſſe firmam.

7 Patet enim in dicta Conſuetudine matrem ſtantibus liberis vſufructuariã eſſe, vnde mortuo vno ex filijs proprietas diuerſo iure cenſeretur, contra regulam *cap. cùm in tua de decim. cap. cognouimus 12. quæſt. 2. l. eum, qui ædes ff. de vſucap.* cum alijs concordantibus.

S 2 8 Vltra

8 Vltra quòd ex eadem *Conſuet.* elicitur, quatuor in caſibus ad proprietatem liberos vocatos eſſe primò, ibi, *ſi liberos ex marito præmortuo*, ſecundò, ibi, *ſed vbi habet liberos*, tertiò, ibi, *ipſa mortua conſolidetur proprietati, & ad omnes liberos*, quartò, ibi, *liberis autem prædecedentibus*.

9 Quarè ſequitur, quòd tàm viuẽtibus, quàm morientibus ipſis, omnes filios vocauit, vt vſusfructus eidẽ ꝓprietati accederet, ac re, & verbis illos cõiũxit, argumẽto *tex. in l. recõſũcti ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* & proindè deſcendit, quòd moriente vno ex liberis illius portio proprietatis per ius accreſcendi deueniat ad alterum filium mortui fratrem, ſicque in quodam Collegio dum diſceptaretur articulus inueſtigare conabar, dicendo pariter eſſe coniunctos coniunctione legali in ipſa pro-
10 prietate, in qua habet locum ius accreſcendi, maximè cũ tractemus de proprietate, & vſufructu, vt proprietas proprietati accreſcere debeat, vt voluit *Rota in vna Auximana iuris accreſcendi coràm R.P. Pirouano.*

11 Et hac occaſione obſeruabis, quòd emphytheuſim abſq; Domini conſenſu poteſt pater dare filio pro donatione propter nuptias, ſi eſt vnicus, & eſſet proximè ſucceſſurus, vel ſi haberet plures filios cederet in partem ſibi tangentem in diuiſione *Valaſc. deciſ.* 113. *à nu.* 9. *cum ſeq.* & vide ſi conferat *Ann. Robert. rer. iudic. lib. 3. cap. 6.*

12 Notabis inſuper, mulierem vigore Conſuetudinis Neapolitanæ poſſe petere proprietatem, vel vſumfructum antephati, & ſic eſt in eius electionem, quamuis vnum petierit, alterum deindè eligere, & variare, vt pulchrè probant *Afflict. deciſ.* 291. *Gramat. deciſ.* 203. *num.* 96. *& ſeq. Capyc. deciſ.* 65. *num.* 2. de iure communi verò, & extrà Neapolis diſtrictum tranſeas cum diſtinctione, ſcilicèt quòd aut in hæreditate, ſupra qua debetur antephatum extat pecunia, & tunc debetur proprietas antephati, aut pecunia non extat, & hæredes vendere proprietatem non tenentur, ſed vſuras, ſeù intereſſe præſtabunt, prout deciſum refert *Griuell. in deciſ. Senatus Dolani* 42. *per totam.*

13 Præterea obſeruabis, quòd vxor minimè lucratur fructus donationis propter nuptias matrimonio conſtante, quia dilatio ſolutionis differtur poſt mortem *l. res vxoris C. de donat. inter vir. & vxor.* licèt in caſu viri vergentis
14 ad inopiam etiam conſtanre matrimonio fructus antephati debentur vxori, vt ipſam, & familiam alat *Gratian. dec.* 194 *Farinac. dec.* 259.

15 Nec vxor anno luctus de antephato poteſt prætendere vſuras, cùm pro illius ſolutione
16 detur dilatio annalis, vt declaratum per S. C. oſtendit *Molfeſ. in Conſuet. Neap. par.* 7. *de iur. quarta quaſt.* 10. & 11.

17 Item eſt notandum, antephatum deberi filijs vti filijs alicuius mulieris, non obſtantibus prætenſionibus in contrarium factis per creditores, de quibus apud *Rouit. conſ.* 17. *vol.* 2. vbi deciſum ita recenſet in S.C. in beneficium filiorum in cauſa Marchionis Mariliani.

18 Similiter aduertatur, antephatum peti poſſe ſuper bonis fideicõmiſſo ſubiectis, per auiã paternam conſtituto, vt deciſum in S.C. de anno 1617. in Banca Borrelli recenſet *Taſſon. in obſeruat. ad pragm. de antephat. verſic.* 4. *obſeru.* 4. *a num.* 28. *cum ſeq.* & aliàs reperio iudicatum ab eodem S.C. in cauſa Camillæ de Ligorio cum hæredibus Hectoris Campanilis, nam cùm per illam petita fuiſſet aſſiſtentia ſuper bonis prohibitis alienari pro antephato ad relationem Cõſiliarij Palatij obtinuit exequatur in Banca Vulturalis.

S V M M A R I V M.

1 *Antephatum, & donatiuum qualiter conſtituatur vigore huius pragmaticæ.*

2 *Antephatum nequit excedere formam hic ſtatutam, & an excedendo ſuſtineatur pro quantitate hic expreſſa.*

3 *Bona Eccleſiæ locata vltra triennium, locatio non valet etiam per triennium.*

4 *Antephatum debetur ſi dos fuerit promiſſa tantùm, & pendente ſolutionis tempore matrimonium diſſoluatur, limita ſi aduenit tempus, & dos non fuit ſoluta, num.* 5. *&* 11. *limita ſi ſteterit per maritum, num.* 12.

6 *Antephatum non debetur quando maritus non dedit dilationem pro dote ſoluenda, ſed tantùm ſimpliciter in Capitulis matrimonialibus eſſet data dilatio, & ſimpliciter antephatum conſtitutum per maritum.*

7 *Dos, & donatio propter nuptias æqualibus fruuntur priuilegijs, & num.* 9.

8 *Priuilegium* auth. res, quæ C. commun. de leg. *extenditur ad antephatum.*

10 *Vſuræ pro antephato currunt prout in dote ad rationem quinq; pro centenario.*

13 *Antephatum quando aduenit tempus ſolutionis, & dos pro parte fuit ſoluta, pro parte debetur, amplia, num.* 14. *& quando aliàs debeatur, ibidem.*

15 *Antephatum ſi fuerit promiſſum conſtitui, non tamen conſtitutum, etiam dos promiſſa non ſoluta debetur, ſecus ſi non fuerit conſtitutum, nec promiſſum conſtitui poſt num.* 17.

16 *Antephatum lucratur mulier quando pater promiſit dotem, & maritus eſt confeſſus recepiſſe, & conſtituit antephatum.*

17 *Antephatum debetur hæredibus vxoris ſi maritus eã ſub falſo adulterij titulo interemerit.*

18 *Antephatum debetur vxori ſuper bonis maternis viri ſui ſi maritus hæreditatem patris non adiuerit cum beneficio legis.*

19 *Antephati medietas debetur mulieri quando per virum fuit deoſculata, quod procedit etiã ſi fuerit deoſculata per Procuratorem. n.* 20.

21 *An.*

Digitized by Google

21 *Antephatum relictum in teſtamēto à viro vxori debetur etiam dote euicta, limita, num. 22.*

23 *Antephatum non debetur matrimonio non cōſummato, & vide num. 24. & 25.*

26 *Antephatum non debetur ex pacto, quòd ex primo oſculo debeatur, matrimonio non conſummato*

27 *Antephatum nō debetur mulieri, quando oſculum eſt datum cauſa ipſius mulieris,*

28 *Antephatum non debetur mulieri, quando matrimonium eſt declaratum nullum.*

29 *Antephatum non debetur ex matrimonio putatiuo, nec quando eſt promiſſum à filiofamilias obligante ſua bona paterna, & materna in præſentia ſui patris fideiubentis pro reſtitutione dotis, debetur ſuper bonis ſoceri, ibid.*

30 *Antephatum poſt mortem vxoris an acquiratur filijs indignis ſucceſſione patris, propter crimen per patrem patratum, vel Fiſco, n. 33.*

31 *Mulier eſt vſufructuaria antephati.*

32 *Antephati proprietas non ſeparatur à bonis cōſtituentis.*

34 *Antephatum quomodò debeatur, muliere decedente cum filijs vtriuſq; matrimonij.*

35 *Antephatum quomodo debeatur mulieri ſecundò nubenti, cui antè matrimonium conſummatum deceſſit vir, & num. 37.*

36 *Vidua dicitur, cui mortuus eſt maritus, nu. 38.*

39 *Promiſſum pro mulierum ornamento, vulgò* per lazzi, e ſpingole, *quando debeatur, niſi appareat de ſolutione.*

De Donationibus propter nuptias, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 TRà l'altre gratie, &c. Hic reformatur quātitas donatiuorum, & antephatorum, videlicèt, In dotibus ducatorum quatuor mille infrà antephatum ſit tertia pars, & donatiuum octo pro quolibet centenario; In dotibus ducatorum quatuor mille vſq; ad decem mille pro antephato conſtituantur vigintiquinq; pro quolibet centenario, & pro donatiuo ſex; In dotibus verò excedētibus decem mille, vſq; ad viginti mille pro antephato poſſunt conſtitui viginti pro vnoquoq; centenario, & pro donatiuo quinque; In dotibus ducatorum viginti mille, vſque ad triginta mille pro antephato dentur quindecim, & pro donatiuo quatuor pro centenario, & deniquè in dotibus ducatorum triginta millium, & vltra, antephatum, & donatiuum fiūt vti conueniri poſſit, dummodò antephatum non excedat quindecim, & donatiuum quatuor.

2 Obſerua, per hanc pragmaticam ceſſare cōcluſionem illam, de qua poſt alios *Staiban. cōſ. deciſ. 55. à num.* 14. vt antephatum poſſit excedere dotem, & ab ea excedi, & in minori ſumma paciſci, ſiquidem hic datur forma, quæ alterari nequit, & ad vnguem obſeruanda eſt, aliàs corruit actus *Gama deciſ. Luſit. 45. num. 3. Rota in recent. deciſ. 671. num. 2. par. 1. Gaeber. deciſ. 163. Monach. deciſ. Lucenſ. 53. num. 35. Seſſe deciſ. Rot. Aragon. 30. num. 10. tom. 1.*

Ita quòd ſi vltrà fuerit promiſſum antephatum de æquitate poterit peti vſq; ad ſummam hic taxatam, cùm in rigore nullum uideatur poſſe peti, ob rationem indiuidui, cuius ratione uidemus, alienantē pro parte rem alienari prohibitam priuari toto ex ueriori opinione *Theſaur. forenſ. quæſt. 59 num. 3. lib. 3.* & ex dictis per *Rotam in Romana deuolutionis domus*
3 *coràm Pegna*, ubi quòd cùm nè res Eccleſiæ
locentur ultrà triennium eſt res indiuidua, ſi
locentur ultrà, nec ualebit pro triennio, quia
annullatur contractus in totum *Afflict. deciſ.
107. nu. 4. Rot. in recent. deciſ. 30. tom. 1.* & pluriès
deciſum oſtendit *Ill. Epiſcopus Ricc in prax. reſol. 102. par. 1.*

4 Et ſigna, deberi antephatum iuxta formam
huius pragmaticæ, ſi dos fuerit tantùm promiſſa,
nec ſoluta; ſi pendente ſolutionis tempore
matrimonium diſſoluatur *Afflict. deciſ.
333.* ubi *Vrſill.* teſtatur, paritèr aliàs in cauſa
ità obtinuiſſe, *Valaſc. deciſ. Luſit. 3. Amat. conſ.
deciſ. 92. num. 3. Guid. Pap. deciſ. 420. & 565.
Boer. deciſ. 22.* modernè *Illuſtr. Epiſcop. Maranta
reſponſ. deciſ. 12. par. 2.* niſi tamen pro-
5 miſſores fuiſſent in mora ſoluendi, & uiro ali-
quid imputari nequiuiſſet, nam tali caſu mulier
antephatum minimè lucratur, prout ſic
antiquis, & modernis temporibus deciſum
reperio, & præcipuè apud *Afflict. deciſ. 242.*

6 At nō reticeam dicere, quòd recenter *Marin. quotid. reſol. cap. 14.* autumat, anteſignatā
concluſionem pariter ceſſare, quoties dilatio
per maritum facta non eſſet, ſed ſimpliciter in
Capitulis matrimonialibus tali tempore dotem
ſolui eſſet facta promiſſio, & maritus etiā
ſimpliciter antephatum conſtituiſſet, nullo ſuper
eo inſerto pacto, nam ſi pendente tempore
ad ſoluēdum maritus moriatur, mulier antephatum
non lucrabitur, cùm re ipſa uideatur
hoc eſſe pactum, vt iuxta dotales conuentiones
intelligatur in tali donatione fuiſſe repetita
& conuenta pacta, ita elicitur ex *auth.
permiſſa verſic. ſin autem C. de donat. ante nuptias*, cōfert *Præſ. de Franch. deciſ. 182. & 519.*
quod determinatum extitit in Ciuitate Vici
Equēſi, dùm caſus ex facto accidiſſet, vt æquis
7 paſſibus vtraq; ambulet tàm dos, quàm donatio
propter nuptias, quæ eiſdem muniuntur
priuilegijs *Reg. Rouit. conſ. deciſ. 55. tom. 1.* vbi
8 iudicatum recenſet, priuilegium *auth. res, quæ*
9 *C. commun. de leg.* extēdi ad antephatum, quia
priuilegijs dotis fruitur, vndè pro antephato
10 currunt vſuræ, prout in dote, licèt minus, ſcilicèt
ad rationem quinque pro centenario, vt
obſeruari per S.C. annuit *Vrſill. dec. 291. nu. 2.*

11 Quòd

11 Quòd ſi adueniente tempore ſoluendi do-
tem promiſſam.illa non fuerit ſoluta,tunc an-
tephatum non poteſt quæri à muliere *auth.
dos data C.de donat ante nupt. Gram.deciſ.*97,
*Afflict.d.deciſ.*242.*Gama deciſ.Luſit.*370. *Ma-
ſtrill.deciſ.*73.*Intrigliol.deciſ* 5. *Faber deciſ.*1.
C.de pact. conuent. Idque habeas pro vero ſi
12 maritus ſtatuto tempore dotem exigere ne-
quiuerit, ſecus ſi potuerit *l.ſi extraneus ff.de
iur.dot.*ad cuius ornatum *Præſ.de Franch. de-
ciſ.*424. *Faber deciſ.*1. *C de iur.dot.* quia tunc
per maritum videretur ſtetiſſe,& etiam non
ſoluta dote deberetur antephatum compro-
bat *Martius deciſ.Senenſ.*59.vbi quòd quando
13 ſunt maturata tempora ſolutionis,& in parte
ſuiſſet dos ſoluta, pro rata tantùm ſolutæ do-
tis, & non vltra debebitur antephatum, ſiuè
ipſa, ſiuè alius pro ea dotem promiſerit, vt
apertè decidit idem *Afflict.*cit *deciſ.*242.& ibi
latiùs *Addentes, Caded. deciſ. Luſit.*177. *par.*1.
*Valaſc deciſ.*3 *Griuell.deciſ.Senat.Dolan* 41.
*num.*46.*Gram.deciſ.*97. *Faber deciſ.*12.*de dot.
promiſ.Gama deciſ.*270.*Maſtril.deciſ.*73.*num.*
14 12. etiam ſi fuerit illud promiſſum cum clau-
ſula, *& per altre cauſe mouentino la ſua mente,*
vt iudicatum per Sacrum Regium Conſilium
fatetur *Reg.Rouit.conſ.deciſ.*50.*num.*18.*vol.*2.
vbi principaliter enucleat articulum, ſi ante-
phatum ſecundùm morem Procerum,& Ma-
gnatum Regni conſtitui promiſſum cenſeatur
conſtitutum per ſubſequens matrimonium,
adeò vt etiam dote non ſoluta debeatur
vxori.

Pariter debebitur antephatum mulieri, ſi
fuerit dos promiſſa in Capitulis matrimonia-
libus ſtipulatis de ſtabilibus, & annuis introi-
tibus,quamuis illa deindè non fuerint aſſigna-
ta, nec appareat de promiſſione antephati,vt
deciſum bis in S. C. recenſet modernè *Mar-
cian. conſ.*53.

Et antephatũ deberi vxori,quãuis capitula
matrimonialia non fuerint ſtipulata;quocircà
vigore Cõſuet. Neap.vt in *Cõſuet.*incip.*Dos,
& quarta,*dos peti neq;t,vt fuit deciſũ p S.C.
in cã illius de Iordano de anno 1630. in Ban-
ca Sarri, & vide *Thor in Compend deciſ.Regni
in verbo antephatum fol.*38 *in fine par* 3. nam
etſi capitula matrimonialia non ſint ſtipulata,
adhuc fauore dotis cenſentur ſtipulata *Amat.
var.reſolut.lib.*1.*reſol* 8.*num.*5.*&* 6 *Gram.de-
ciſ.*10.*num.*7.*&* 13. & vide *Marcian. conſ.de-
ciſ.*53.

15 Debebitur inſuper antephatum mulieri,ſi
fuerit promiſſum conſtitui, non tamen con-
ſtitutum, etiam ſi dos promiſſa fuiſſet,non ta-
men ſoluta ex dilatione ſibi data *Gramat. de-
ciſ.*97.vbi iudicatum ſic aliàs recenſet,& dua
bus vicibus alijs in caſibus fuiſſe ſic deciſum
idem recẽſet in *Conſuet.In quartam pag.*253.
*Afflict.*videndus *deciſ.*333.

16 Nec non antephatum lucratur mulier,quã-
do pater promiſit dotem, & vir eſt confeſſus
recepiſſe, & conſtituiſſet antephatum, vndè
pater fecerat inſtrumentum mutui, vt ex fa-
cto iudicatum teſtatur *Piſanell.in ſchol.ad Af-
flict deciſ.*242.*&* 323. & recenſet *Molfeſ.in
Conſuet.Neap.par.*7.*quæſt.*6.*num.*13. qui alia
conglomerat.

17 Adhuc antephatum deberi per maritum
vxoris hæredibus,ſi illam ſub falſo adulterij ti-
tulo interemerit deciſum à ſupremo Collate-
rali Conſilio in odium commiſſi criminis ſtat
regiſtratum penès *Reg de Ponte deciſ.*24. qui-
bus mortuis erit reſtituendum hęredibus ma-
riti,vel marito ipſi,ſi ſuperuixerit plus, idem
*Reg.de Ponte conſ.*143. *vol.*2. iudicatum pari-
18 ter recenſet antephatum conſtitutum per vi-
rum vxori in forma conſueta deberi eidem
vxori ſuper dotibus maternis viri ſui, ſi dictus
eius vir patris hæreditatem adiuerit abſque
beneficio legis, & inuentarij, ita quòd ſit ob-
noxius creditoribus patris etiam de proprio,
& eò magis ſi dictus vir poſt mortem patris
remanſerit debitor in dotibus maternis; &
mortua matre ipſemet ſucceſſerit,ita vt patri-
monia ipſa,& bona confuſa eſſe cernantur.

19 Danda eſt autem medietas antephati mu-
lieri ſi tantùm deoſculata fuerit,nec aliter cõ-
ſummatum matrimonium, vt extitit practica-
tum in Terra Piſcicij ob mortem Petri Ange-
li de Frãco matrimonio nõ conſummato cum
Portia Sion,& de re iudicata fidem perhibent
Gama deciſ. Luſit. 124. *Præſ.de Franch. deciſ.*
503 *num.*23.*Caſtill.deciſ* 93. *Maſull.ad Capyc.*
20 *deciſ* 65.*num* 4. oſtendens deciſum à S. R. C.
medietatẽ antephati deberi mulieri per Pro-
curatorem oſculatæ, at ſi pacto fuiſſet conuẽ-
tum, vt pro oſculo debeatur aliquid,tunc in-
tegrè ſoluenda eſt promiſſa quantitas,vt exti-
tit determinatum per M.C.V. in Banca Lan-
zettæ inter Apolloniam Mazzullam,& Victo-
riam Adimari, & aliàs fuit ſeruatum in qua-
dam Curia inferiori huius Regni, vbi pariter
fuit determinatum in cauſa Iſabellæ *delle No-
ci* ſoluendum eſſe antephatum integrum vxo-
ri,cui fuit illud conſtitutum contemplatione
matrimonij, non tamen dotis, & per virum
21 etiam vxori legatum in teſtamento,quamuis
dos diminuta eſſet ex cauſa euictionis paſſæ
ſuper dotali fundo, & ita aliàs reperio iudica-
tum in S. C. in cauſa D. Iuliæ Monachæ Co-
mitiſſæ Miſanæ cum Comite eius filio, licèt
22 ſecus quando antephatum non eſſet promiſ-
ſum habito reſpectu ad dotem, vt determinat
*Gallus conſ.*123.

Sed ſi dos conſiſteret in territorio æſtimato
pro certa ſumma, & illud fuerit repertum mi-
nus dicta ſumma,pro ea parte valoris territo-
rij erit aſſignandum antephatum, vt deciſum
in S.C.in cauſa Ludouici Ridolphi in Banca
Sarri probat *Thor.in Compend.deciſ.in verbo
antephatum fol.*39.*à tergo par.*3.

23 Ce-

23 Ceterùm, non eſſe ſoluendum antephatum, quando matrimonium non eſſet conſummatum probauit *Maynard.decif.Tholoſ.55.lib.4.*
24 licèt contrariam partem agnoſcant veram *Gramat.decif.103.num.89. Thoming decif Lipſienſ.36.* quia ſtatutum de lucranda certa par-
te dotis ſe extendit ad matrimonium, etiam
abſq; copula *Afflict. decif.61.num.4.*

25 Sed ſi meam auſcultare velis opinionem, diſtinɛtionis fędere prima, & altera coniungetur opinio, vt negatiua procedat, quoties impotentia conſummationis matrimonij eueniret ex cauſa mulieris, vt quia eſſet ità arta, vt adhibitis congruis remedijs naturaliter penetrari nequiuit, & quoniam per virum non videtur ſtetiſſe, quin matrimonium conſummaretur, tunc non erit ſoluendum antephatum, vel defectus euenit ex parte hominis, putà quia virga ipſius non fuiſſet apta, & potẽs ad conſummandum matrimonium, & tunc quia ipſius culpa cõſummatio ſequuta nõ fuit, debebitur tunc antephatum, prout ita in facti contingentia in cauſa mihi amicabiliter compromiſſa determinaui; cùm conſtaret matrimonium nõ fuiſſe cõſummatum, ſed vxorem fuiſſe paratã, & ita reperio iudicatũ per S.C. ad relationẽ Conſil. Gizzarelli in cauſa Franciſci Ceſarani penès Sarrum pro Amico Act. & probant alij apud *Thor.in compend. decif.in ver. Antephatum fol.38.à ter.col.2.p.3.*

26 Sed ſub ſilentio non pertranſeam, quòd quamuis initum ſit pactum, vt debeatur antephatũ ex primo oſculo, & nõ fuerit conſummatum matrimonium, nec debebitur antephatum, vt decidit in facto in Terra Piſticij *Genitor meus D. Io. Dominicus Nouarius* in cauſa filiæ An-
tonelli de Lapillo, cui fuit denegatũ antepha-
tum, quia matrimonium nõ fuerat ſequutum,
& oſcula non fuerant præſtita in faciẽ Eccle-
ſiæ, licèt lucretur medietatẽ antephati, quãdo
oſculum eſt præparatorium ad operã matri-
27 monialem, quòd ſi gratia ſponſæ infirmæ da-
retur oſculum, tunc non lucratur antephatũ
Praſ.de Franch.d.dec.503 n.22.

Inſuper antephatum non conſtitutum, nec promiſſum conſtitui non lucratur mulier, vt probat *Gramãd.dec.97. Aff.* ſepiùs cit. *dec.242 ſub nu.1.* vbi tamen quòd conſtãte matrimonio, & dote ſoluta poteſt peti, vt cõſtituatur.

28 Ceſſabit vlteriùs ſolutio antephati, quando
matrimonium nullũ declaratum fuerit *Praſ.
de Franch.dec.52. Lanar.* qui ſic deciſum pro-
bat *conſ.86. Faber dec.2. l.4. tit* 6. etiam ſi le-
gatum fuerit, nouiter *Salernit.dec.2.* Vt reſpe-
29 ɛtu matrimonij putatiui, & prohibiti autumat
Gama decif.Luſit.90.

Et antephatum non deberi mulieri viduæ ſuper bonis ſoceri, cui illud promiſſum fuerat ab eius viro filiofamilias obligante ſua bona paterna, & materna in præſẽtia proprij patris ſtipulantis, & fideiubentis, præuio iuramẽto dotali pro reſtitutione dotis receptæ ab eius filio fuit deciſum in S.R.C. de anno 1623. die 1. Iulij in cauſa Hęredum Cataldi Catalina, & Iuliæ de Alexandro in Banca de Vino pro de Felice, vt refert *Thor.in comp.decif.Regni ver. antephatum tom.2.* & cũ caſus accidiſſet conſulendum, in eãdem deueni ſententiã rogatus de voto ab Adm.Ill. & Adm.Reu. D. Alexandro Ruſſo Canonico, & Maiori Pœnitẽtiario huius Cathedralis Eccleſię Ciuit. Neap.

Et antephatum non deberi mulieri ab hæredibus patris viri, qui interuenerat in ſtipulatione capitulorũ filij, conſenſum præſtando, & ſe obligãdo ad conſeruationem, & reſtitutionem dotis, nulla de antephato mentione facta, deciſum in S.C. de anno 1636. ſub die 26. Iunij patet apud *Eumd. in comp. decif.p.3. in ver.donatio propter nuptias fol.*349 quem videas etiam *in ver.antephatum.*

Sed quatènus in hoc eodem *text* eſt ſancitum, antephatum per mulierem lucratũ, ſiuè extent, ſiuè nõ filij illius matrimonij poſt mulieris mortem ad mariti hæredes reddendum eſſe.

30 Quæro pro ornatu, quid dicendum ſi maritus crimen tale patrauerit, per quod omnia eius bona veniunt cõfiſcãda, & Fiſco applicãda, ità vt filij tanquam indigni ab illius ſucceſſione excluderentur, ſi pater in medio extaret, qui antephatũ illud pro filio Nurui conſtituit, num per mulieris mortem Fiſcus tãquam viri hęres antephatum illud vendicabit, vel ad patrem reuerti debeat.

Pro deciſione huius articuli affirmat *Ma-
rin.quotid. reſol.c.15.* in terminis huius Prag-
31 maticæ, ſiuè extent, ſiuè non filij illius matri-
monij, cũ ſemper mulier ſit antephati vſufru-
ɛtuaria, rebellis patre in medio exiſtente reſti-
tutio illi facienda eſt, à quo tãquam à fideiuſ-
ſore filij dicta mulier antephatum habuit, nam
quemadmodùm ſi antephatum de bonis viri
eſſet vxori ſolutum, illius proprietas nũquam
diſceſſiſſet à viri hæreditate, ità proprietas di-
cti antephati nũquam diſceſſit à bonis patris
conſtituentis, qui illud ſoluit quòad vſumfructũ
tantùm; nam fideiuſſit pro filio in omnem ca-
ſum, quo eius Nurus antephatum lucraretur,
ſed lucrari non poterat ſtante pragmatica, niſi
32 quòad vſumfructum, ergo proprietas nũquam
fuit ſeparata à bonis conſtituentis, ſed ſemper
ſtetit penès eum, & nunquam penès filium
rebellem, & ſic illius bonis confiſcatis non
fuit dicta proprietas confiſcata, & ſucceſſiuè
33 in ea nullum ius prætendere poteſt Fiſcus,
indè dicit iudicatum ad patris fauorem per
Regiam Cameram de anno 1570. die 5. Iunij
in cauſa Magnifici V.I.D. Franciſci Theſij pa-
tris Marci Antonij Theſij rebellis cum Regio
Fiſco, & filijs, ac hæredibus ex ſecundo matri-
monio Magnificæ Angelæ Boue, quæ fuerat
dicti Marci Antonij vxor, cum qua ſuſceperat
vnicam filiam.

Et

Et hac occaſione ſignabis, antephatum promiſſum à patre, & filio inſolidum ſi ab hæreditate paterna fuerit ſolutum, ad eandem illud reddere debere, taliter vt creditores patris illud auocare poterint à filijs, & ab hæredibus filij, vt fuit deciſum per S. C. ſub die 2. Iunij 1614. in cauſa D. Beatricis Pignatellæ, ac D. Elionoræ Brancaciæ eius filiæ cum D. Io. Bernardino de Azzia, D. Claudio, & Fabio de Milano in Banca Sarri, ſic recenſet *Taſſon in obſeruat ad hanc pragmaticam verſic 4 obſeruat. 2. num. 18.*

Nec prætereas aduertere, antephatum à patre tantùm integrè eſſe ſoluendum, quamuis ſimul cum filio dotem receperit, vt iudicauit S. C. in cauſa D. Beatricis Roſſæ cum Alphonſo Brancacio in Banca de Amico, nũc Figliolæ, probat latius *Thor in Compend. deciſ. Regni in verbo antephatum fol. 40. in fin. to 3.*

34 Qualiter autem, & quomodò antephatum conſtitutum à muliere lucretur, quando decedit cum filijs vtriuſq; matrimonij, vel vnius, & quando ſinè liberis, declarat *Praſ. de Frãch. deciſ 621.* vbi quòd antephatum lucratur quòad proprietatem per vxorem ſecundam mortuo viro relictis filijs ex prima vxore, non ex ſecunda, vt aliàs deciſum refert *Ant. de Alexandr. in addit. ad Conſuet. Si tamen contingat tit. de commun. diuid. fol. 385.* & in materia vide eundem *Franc. deciſ. 182.*

Et quatènus ſtatuitur, viduis ſecundò nubentibus antephatum non poſſe conſtitui, niſi pro medietate eius, quæ ſi primò nuberent conſtitueretur.

35 Quæro, qualiter ſit dandum antephatum mulieri, quæ prima vice contraxit matrimonium in faciem Eccleſiæ per verba de præſenti, *vis, & volo*, quod tamen non fuit conſummatum per concubitum carnalem, quia mortuus fuit vir, ſi deindè iterum nupſiſſet, & ſecundo viro adhuc ſuperuixiſſet.

Et videtur dicendum, antephatum huiuſmodi mulieri deberi tamquam viduæ, dum
36 primus vir illi mortuus eſt, cùm vidua propriè vocetur, cui mortuus eſt maritus *cap. vidua 34. diſtinct.*

37 Cęterùm, antephatum deberi præfatæ mulieri tamquam virgini, & non viduæ determinauimus fusè in *prax elect. for. quæſt. 7. à num.*
38 *11. cum ſeq ſect. 1.* vbi habuimus pro vero, non cenſeri viduam, cui mortuus eſt vir, à quo non fuit cognita, & clauſtrum ſanum habet, ut latiùs *ibidem* eſt uidere, nàm caſum in terminis benè guſtabis.

39 At cùm pariter hic diſponatur, ut promiſſum pro ornamento mulierum, uulgò dictum *per lazzi, e ſpingole*, nè poſſit peti à mulieribus, niſi pro ultima annata, quando uir moritur, non aliter hæredibus mariti oſtendentibus ſolutionem ipſius annatæ ultimæ.

Quærò, an id locum habeat in matrimonijs factis ex præterito, ſi ſupponatur in inſtrumẽtis Capitulorum matrimonialium promiſiſſe uxoribus correſpõdere de tot introitibus ſingulis annis pro dicto effectu ſoluere, nec appareant ſolutiones.

Cùm caſus ex facto accidiſſet Sacrum Cõſilium decidit, deberi pro ultimo anno tantùm reſpectu matrimoniorum contractorum antè hanc pragmaticam, idq; in cauſa D. Hyppolitæ Pappacodæ cum D. Marchione Burgentiæ de anno 1627. ad relationem Conſiliarij de Piccolellis in Banca de Ferrarijs, & per priùs ſic iudicauerat in cauſa Andrianæ Caracciolæ, & Marini de Iudice cum hæredibus Marcelli de Iudice ſub die 17. Iunij 1625. in Banca de Felice, & pro eo Strina ad relationem D. Regentis Branciæ, tunc Regij Conſiliarij, refert *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo pragmatica prima tom. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Duellum eſt probibitum de omni iure.*
2 *Concedentes locum ad duellum excommunicãtur ipſo iure.*
3 *Dantes conſiliũ duelli, & illius Spectatores ſunt excommunicati, & maledicti.*
4 *Conſuetudo promittens duella eſt inualida.*
5 *Committentes duellum ſunt excommunicati, etiam quòd duellum ſit priuatum.*
6 *Sacr. Congr. Eminẽtiſſimorum declarauit, quòd Domini locorum permittentes certamen, ſiue dantes auxilium, conſilium, arma, pecuniam, & alia ſubſidia ſunt ipſo iure excommunicati, maledicti, alijſq; ſubijciuntur pœnis.*
7 *Lætus vulneratus in duello eſt inhabilis ad beneficium.*
8 *Duellantes careant Eccleſiaſtica ſepultura ſi fortaſsè mori contingerint in duello, etiam ſi ſigna contritionis oſtenderint, & ſacramenta recepiſſent, & quid fuerit obſeruatum hic Neap. in facti contingentia. num 9. vbi commemoratur cum laude Eminẽtiſſimus Card. Boncompagnus, & Decretum eiuſdem Curiæ reportatur.*

De Duello. Rubrica.

Collectanea I.

1 DVellum de per ſe eſſe illicitum probat præ cęteris *Bernard. Graue. ad practic. Camer. Imperial. lib. 2. concluſ. 10. conſiderat. 1.* & omni iure eſſe prohibitum oſtendit *Ludouic. deciſ Lucenſ. 11. in princ.* ubi quòd fuit prohibitum de iure diuino, dum dicitur, *non occides*, prohibetur de iure gentium; & pariter de iure canonico *tot. tit. de Cleric. pugnant* & *tot. tit. de purgat. vulgar.* prohibetur itidem de iure ciuili *l. 1. C. de gladiator.* ibi, *cruenta ſpectacula in otio ciuili, & domeſtica quiete non placent,*

tent, item de iure *Sacri Concilij Trident. ſeſſ.*
2 25. *cap.* 19. *de reformat.* vbi concedentes lo-
cum ad duellum excommunicantur ipſo fa-
cto, & alijs pęnis afficiuntur, & committentes
duellum, & eorum Patrini excommunicatio-
nem, & alias pęnas incurrunt, & dantes con-
ſilium in cauſa duelli, & illius Spectatores ex-
3 communicationis, ac maledictionis vinculo
teneri ſtatuitur, nec non vigore *Bullarum* di-
uerſorum Summorum Pontificum, nempè
*Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Pij V. Gre-
gorij XIII.* quæ incipit *Ad tollendam*, & *Cle-
mentis VIII.* quæ incipit *Deteſtabilis de duel-
lorum vſu*, ad cuius ornatum deciſiuè plura
exornat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. in prax.
fori Eccleſ. reſolut.* 47. 49. 50. 51. 52. 53. 54. *&*
55. *par.* 3. & moderniſſimè Canonicus *Noua-
rius* frater in *Summa Bullar. hoc tit. de duello*.
4 Tali modo, vt conſuetudo permittens hæc
duella ſit inualida *Viuius deciſ.* 66. cùm illa ne-
dùm ſint prohibita propter ſcandalum, ſed
etiam quia mors ex eis prouenire poteſt *Put.
deciſ.* 330. *par.* 3.
Et quatènus ſpectat ad *Sacrum Concilium*
5 *Tridentinum loco cit.* in quo decernitur, ut cō-
mittentes duellum, & eorum Patrini excom-
municationem, & alias pęnas incurrant, hoc
etiam locum habet in priuatis duellis, quæ
fiunt ſine alicuius Principis authoritate, vel
conſenſu, & ſine Patrinis, ut decidit Sacra
Eminentiſſimorum Cardinaliū eiuſdem Sacri
Concilij Interpretum Cōgregatio, ut recenſet
Megal. tom. 2. *var. reſolut.* ſiue *deciſ. caſ. con-
ſcient. cap.* 141. *in princip.* ubi principaliter tra-
ctat de excommunicationibus, quas incurrūt
committentes ſingulare certamen, & incogi-
tantiam naturalem ab illis excuſare, ſubiun-
gēs *reſolut.* ſiuè *dec.* 142. prouocationē ad ſin-
gulare certamen factam cum cautela, nè ſe-
quatur duellum eſſe excuſabilem in foro con-
ſcientiæ, nè ſit prouocans excommunicatus.
Nec ſub ſilentio pertranſeam, eamdem
Eminentiſſimorum Sacri Concilij Interpretū
Cōgregationem ad mētem Concilij declaraſ-
ſe, quòd locorum Domini ſi certamen huiuſ-
6 modi permiſerint, aut quantum in ſe fuerit nō
prohibuerint, omneſq; illud fieri mandantes,
inſtigantes, auxilium, conſilium, & fauorem
dantes, equos, arma, pecuniam, commeatum,
& alia ſubſidia ſcienter ſubminiſtrantes, aut
ex propoſito Spectatores, uel ſocios, quouis
modo ſe præbentes eiſdem pęnis ſubijciant,
etiam ſi illi, qui ad locum deſtinatum pugna-
turi acceſſerunt impediti pugnam non com-
miſerunt, ſi per ipſos non ſteterit, quòminus
illa committerentur.
7 Et nota, duellum eſſe cauſam, ut laicus uul-
neratus in ipſo duello ſit inhabilis ad benefi-
cium *Rot. diuerſ. deciſ.* 113. *par.* 3. quæ *deciſ.* 98.
uoluit ad hunc effectum, in habilitatis ad be-
neficia duellum eſſe probandum in Clerico.

8 Eiuſdemq; duelli effectus eſt, vt duellantes
careant Eccleſiaſtica ſepultura ſi fortaſsè mo-
ri acciderit, vt in *Concil. Trident. loc. cit.* quam-
uis antè obitum oſtenderint ſigna pęnitentiæ,
& etiam ſi confeſſi, & communicati obierint,
vt pluriès declaraſſe Sacram Cōgregationem
recenſet *Gratian. forenſ. diſcept.* 410. & *Nos*
reportauimus in *deciſ. Regiæ Audientiæ Apu-
leæ* 179. Ibidemq; reminiſcimur de caſu euen-
9 to hic Neapoli, quòd Eminentiſſimus, & Re-
uerēdiſſimus Dominus Frāciſcus Cardinalis
Bōcompagnus huius inclytæ Ciuitatis meri-
tiſſimus Archiepiſcopus, omniq; laude digniſ-
ſimus iuxta de cauſa quoſdā Equites Sedilis
Montaneæ occaſione duelli, antè planum
S. Anelli mortuos in ſacro loco depoſiti gra-
tia ſepeliri permiſerit, non ſeruatis ſolitis cę-
remonijs, vt patet ex Decreto lato per Curiā
eiuſdem Eminentiſſimi, cuius tenor ſequitur.
*Die, &c. per Reuerendiſſimum Dominum
Vicarium generalem Neap. de ordine, & man-
dato Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini
Cardinalis Boncompagni Archiepiſcopi Neapo-
litani fuit prouiſum, & decretum, quòd cadaue-
ra qq. N. & N. loco depoſiti reponantur in Ec-
cleſia de nocte cum ſola Parochia ſine cantu
ſubmiſſa voce, & paucis luminibus, prout præ-
ſenti decreto reponi mandatur, donec aliter fue-
rit prouiſum, & de huiuſmodi repoſitione Paro-
chus, ad quem ſpectat fidem faciat, & ità hoc
ſuum, &c. Iacobus Terragnolus Vicar. Gene-
ral. Barreſius Actorum Magiſter.*

SVMMARIVM.

1 *Prouocantes ad duellum qualiter in Regno pu-
niantur,*
2 *Pragmatica non habet locum in prouocato, imò
nec ſtat in vſu in prouocante.*
3 *Prouocatio vt ſit punibilis iuxta hanc pragma-
ticam debet eſſe facta animo deliberato, & nō
calore iracundiæ, quia tunc eſſet excuſabilis.*
4 *Duellum non dicitur quando Iuuenes calore
iracundiæ ſe inuitarent ad digladiandum.*
5 *Prouocatio ad duellum eſt punibilis quando
prouocans non eſſet ſanæ mentis, vel ebrius.*
6 *Prouocantis ad duellum pœna vt incurratur
requiritur declaratoria Iudicis.*

De Duello, Pragm. I.

Collectanea II.

NOuis occurrentibus, &c.

1 Diſponit, prouocantes ad duellum capitali
pęna plecti, & prouocatos non comparentes
nulla notari infamia.
Iunge *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 11. vbi teſtatur
de ſimili ſtatuto, & plura conglomerat in ma-
teria *Guid. Pap. deciſ.* 438.

2 Nec

2 Nec non obſerua, quòd cùm loquatur in prouocante, ceſſat reſpectu prouocati, vt audio iudicatum annis longè elapſis in M.CIV. & probat poſt cęteros *Marin. quotidian. reſolut. cap.* 110. *ſub num.* 4. vbi plus ſubdit,id nimirũ procedere etiam ſi prouocatus ad duellum illud acceptans ad locum deſtinatum acceſſerit, nullo tamen ſequuto certamine, imò etiam ſi pugnauerit, dummodò prouocantis mors ſequuta nõ ſit, ita vt dijudicet, affectum in prouocato non puniri, niſi ſequuto effectu mortis, quia ſi tantùm vulnerauit,de vulneribus dùmtaxat tenetur, imò ſubiungit, hanc pragmaticam nec etiam in prouocante practicari, prout in effectu rigoroſè illam practicari meo tempore non aſpexi.

3 Inſuper eſt ſignandum,prouocationem, de qua hìc neceſſe eſſe fieri animo deliberato, & ex propoſito,ad finem vt intrẽt termini pragmaticæ, quia ſi calore iracundiæ,& in inſtanti tempore rixæ fiat prouocatio, erit excuſatus prouocans, quamuis ſubitò ad locum ſe conferret *Ludouic deciſ. Lucenſ.* memorata 11. *nu.* 4 10. vbi quòd duellum non dicitur, quando Iuuenes calore iracundiæ ſe inuitarent ad duellum, & incontinenti accederent ad aliquem locum,ibique dimicarent,nec attenditur verbum illud,*duellum*,ex quo non fuit pugna deliberata,ſicque in caſu *Bullarum*,de quibus in *rubrica* reminiſcor deciſum fuiſſe in Curia Archiepiſcopali Barenſi ad effectum excluſionis cenſurarum, argumento *l. quidquid calore ff. de reg. iur. Ill. Epiſcopus Ricc. in praxi deciſ.* 634. *par.* 1. *in antiq. edit. Marin. reſol* cit. 110. *num.* 9. licèt *Farinac. conſ. crim* 9. deciſinis cõcluſionibus hanc veram agnouerit opinionẽ, quando non fuerit ſequutus effectus.

5 Præterea notabis,prouocationem hanc tũc officere, quando prouocans eſſet ſanæ mentis,quia ſi facta reperiatur à furoris morbo laborante,vel ebriò ceſſabit pragmaticæ pęna, ex adductis à *Reuſner. deciſ. Rot. German.* 17. *lib.* 1. *& deciſ.* 14. *lib.* 2.

6 Et reminiſcaris, quòd prouocãtes ad duellum vt pęnam incurrant requiritur declaratoria Iudicis *Rota diuerſ. deciſ.* 30. *part* 3. *Rota in poſthum. deciſ.* 255. *par.* 2. *Carlinius* modernè *controuerſ.* 115. *num.* 33. quo in loco alia de duello priuato enucleat.

SVMMARIVM.

1 *Perſonarum duo ſunt genera,Clericorum ſcilicet,& Laicorum.*
2 *Eccleſiaſticarum perſonarum ſub nomine quæ nam veniant.*
3 *Clerici ſæculares,Regulares,Conuerſi vota profitentes dicuntur Eccleſiaſtici.*
4 *Oblati dicuntur Eccleſiaſtici.*

De Eccleſiaſticis perſonis. Rubrica.

Collectanea I.

1 DVo tantùm eſſe perſonarum genera optimè probatur in *cap. duo ſunt genera* 12. *quæſt.* 1. Laicorum ſcilicèt,qui ſæcularia exercent, & Eccleſiaſticorum, qui Deo, & Eccleſiæ inſeruiunt,vt dixit *Rota in Vicentina iuriſdictionis coràm R.P. Orano.*

2 Eccleſiaſticarum autẽ perſonarum ſub nomine ad intellectum huius *rubricæ* dicuntur omnes, & ſinguli fori Eccleſiaſtici priuilegio gaudentes eadem *Rota loco* mox *cit.* vbi quòd ideò omnes illi,qui aliquo in actu à laicali poteſtate eximuntur, nempè per ordinis receptionem,vel ad aliquem Religionis Ordinem conuerſionem dicuntur Eccleſiaſtici, prout ſic in caſu *Bulla Cœna cap.* 15. declarauit Sacra Eminẽtiſſimorum Cardinalium ſuper immunitates Congregatio, quæ determinando cenſuit, perſonas Eccleſiaſticas dici omnes 3 Clericos Sæculares,& Regulares,Religioſos, & Religioſas, eorum Conuerſos, & Conuerſas vota profitentes,iuxta *cap. ad Monaſteriũ de ſtat. Monach. cap. lex continentia* 27. *q.* 1. ſic 4 etiam Oblatos,qui ſua bona, & ſe obtulerũt, & perpetuò Religioni inſeruiunt *Boer. dec.* 20. *Giurb. conſil. deciſ. crim.* 21. *nu.* 10. & ex Declaratione Sacræ Congregationis Eminentiſs. Cardinalium Cõcilij Interpretum latiùs probauimus *de elect. & variat. fori q.* 64. *ſect.* 3. in moderna edit. vbi reſpectu Nouitiorũ videas *quæſt.* 63. reſpectu Conuerſorum, & Conuerſarum *quæſt.* 65. reſpectu Tertiariorũ,& Tertiariarum *quæſt.* 66. reſpectu Eremitarum *quæſt.* 67. perquiras igitur illa loca, nec pigebit,cùm multa bonæ farinæ reperies.

SVMMARIVM.

1 *Clerici nõ poſſunt à Prorege aſſumi Officiales.*
2 *Milites Hieroſolymitani ad officia ſæcularia eligi prohibentur.*
3 *Statutum loquens de profeſſis,& religioſis ſtricta ſignificatione extenditur ad huiuſmodi Milites.*
4 *Diſpoſitio* Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15. de regular. *comprehendit iſtos Milites.*
5 *Præceptoria horum Militum ſunt ad nutum Magni Magiſtri amouibiles.*
6 *Filij nati ex huiuſmodi Militibus expreſſè profeſſis dicuntur inceſtuoſi.*
7 *Hæc pragmatica comprehendit etiam Monachos.*
8 *Clericus nõ poteſt exercere iuriſdictionem temporalem,ſed contrarium practicatur, num.* 9.
10 *Prælatus habens in ſua Diœceſi iuriſdictionem temporalem tenetur cõſtituere Magiſtratum ſæcularem.*

De

.De Eccleſiaſticis perſonis. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr legge, &c. Iſta *pragmatica* mandat, quòd perſonæ Eccleſiaſticæ, & exemptæ à Regia iuriſdictione non poſſint promoueri ad adminiſtranda quælibet officia in Regno.

1 Tu ad ornatum, vltra ſcripta in *tract. de grauam.vaſall.tom.1.grauam.194.* videas *Caball.in reſolut.crimin.64. Peregram deciſ.58 à nu.25. Franc.Marc.deciſ 479.par.1.& Fräcb. in deciſ.479.* vbi refert, Clericos non poſſe à
2 Prorege aſſumi Officiales, & idem dicunt de Militibus Hieroſolymitanis, qui ad officia ſæcularia eligi pariter prohibentur, vide etiam *Maſtrill. in deciſ.149.* & meritò, quia iſti Milites Hieroſolymitani, vt etiam Milites Sancti Lazari, Sancti Iacobi, & Sancti Stephani ſunt verè Religioſi, vndè euenit, vt nequeant ſuccedere in feudis, vide *Theſaur.in quaſt. forenſ.* ſiue *deciſ.18.lib.1. Cacber.in deciſ.27.* licèt cōtrarium *Viu.in deciſ 446.* & ſi non ſit deciſio, & hinc iſtas tales percutiens incurrit pęnam excommunicationis *Vrſilagut in deciſ. 34.* & hinc non admittuntur ad fideicommiſſum familię relictum, nec quòad vſumfructum *Faber*
3 *in deciſ.34.C de fideicommiſſis*, & hinc ſtatutum loquens de Profeſſis, & Religioſis ex ſtricta ſignificatione extenditur ad huiuſmodi Milites *Faber deciſ.27. C.de Epiſc.& Cleric.Polidor.Rip.obſeruat.185.* & ideò iſtæ habent fori præſcriptionem, prout cęteræ perſonæ Reli-
4 gioſæ *Cauale.deciſ.37. par.2.* & hinc comprehenduntur ſub diſpoſitione *Sacri Concilij Tridentini ſeſſ 25. cap.15. de regularibus*, quo cauetur, nè quis in quacunque Religione tàm virorum, quàm mulierum, qui minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit ad profeſſionem admittatur *Rota in deciſ.591. par.1.* & hinc
5 Præceptoriæ huiuſmodi ſunt ad nutum Magni Magiſtri, & Conuentus amouibiles, quia iſti vti Religioſi nihil proprium habere valēt, nihilque eis concedi poteſt in perpetuum *Mobedan.in deciſ.10 de cauſ.poſſeſſ.& proprietat.* & vide *Achil.de Graſſ deciſ.9. de prabend.*
6 & hinc nati ex talibus Militibus expreſsè profeſſis dicuntur inceſtuoſi, ſicuti nati eſſent ex Religioſis *Franc. in deciſ.27.*
7 Et diſpoſitio huius *pragmatica* eò magis procedit in Monachis, quod quādo ſit verum vide *Guid.Pap.in deciſ.563.* & hinc Monachi ſuccedere non poſſunt in Caſtris, & Oppidis cum iuriſdictione, de quo *Afflict.in deciſ.320.& 324.Capyc.deciſ.31.*
8 Conſtat itaque, Clericum temporalem, ac ſæcularem iuriſdictionem adminiſtrare non poſſe, licèt videamus paſſim contrarium, nam
9 in hoc Regno ſteterunt Locumtenentes Regis Cardinales Pompeius Columna, Bartholomæus della Cuena, Franciſcus Pacecchus, Antonius Perenottus Cardinalis de Granuela, & noſtris tēporibus Eminentiſſimi Cardinalis de Borgia, & Cardinalis Zapata, & in Regno Luſitanico nuperrimè Cardinalis Albertus Auſtriacus Maximiliani II. Cæſaris filius, & Philippi II. Regis noſtri ex germana ſorore nepos, & ſic etiam D. Aſcanius de Columna Romanus Cardinalis in eodem Regno Luſitaniæ viſus eſt Gubernator.
10 Et ſcias etiam, quòd & ſi Prælatus quiſpiā ſuæ Prælaturæ annexam habeat iuriſdictionē temporalem, putà Oppidum, vel Caſtrū feudale cum hominibus, tamen is non poteſt cōſtituere Magiſtratum, vel Officialem Clericū, ſed debet eſſe laicus, vt in Gallia ſuit ſeruatū, nam ibi Duces, Comites, Barones, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Collegia, Milites, & generaliter omnes in Regno Franciæ temporalem iuriſdictionem habentes ad eam exercendam Balliuos, Præpoſitos, & Seruientes laicos, nullatènus Clericos conſtituunt, pluribuſq; arreſtis in Supremo Pariſienſium Senatu fuiſſe prouiſum in anno 1518 & anno 1524. tradit *Copm.de Sacra forenſ. polit.lib.2. tit.8. art.18.* & vide *Annam ſing.460.* qui pluriès ita iudicatum in Sacro Regio Conſilio fatetur, & nouiſſimè fuerunt ita expeditæ prouiſiones per olim Regentem Ronitum tempore, quo erat Conſiliarius, & poſtmodùm per Conſiliarium D. Flaminium Conſtantium, quibus mandabatur Epiſcopo Caluenſi vtili dominio Caſtri Rocchettæ propè Cales, quòd in Caſtro prædicto, quod eſt menſę Epiſcopalis Caluenſis conſtituat Capitaneos, Actuarios, & Baiulos laicos, & non Clericos, vt ex proceſſu grauaminum ad inſtantiam dicti Caſtri contra dictum Epiſcopum in Banca Io.Baptiſtæ Adoniſij pro Amico.

SVMMARIVM.

1 *Educare idem eſt quod alere, alimenta, & educationes quid inter ſe differant, num.2.*
3 *Educationis appellatione in legatis quid veniat.*
4 *Educatio pupillorum eſt arbitraria Iudici quomodò regulari debet, num.5. an contra paternam voluntatem, num.6. & qua conſiderare Iudex debeat, num.7. & quando poſſit illos Iudex ponere in Monaſterio, vel Seminario, num.11.*
8 *Educatio pupilli an, & quando fieri debeat penès matrem, qua ſecundò nupſit, quid ſi contendant mater, & auunculus, num.9. tutor teſtamentarius, & alij, apud quos teſtator educari mandauit, num.10.*
12 *Filius minor triennio educatur penès matrem, ſi coniuges habitare ſimul nequeant.*
13 *Puella de matrimonio agenti nè inferatur violentia quid ſeruet Curia Archiepiſc.Neapol.*

quidq;

*quidq; hoc caſu debeat facere Iudex,num.*14. *quidq; determinarit* Rot. Rom. *num.*15. *Et cuius ſumptibus ſit facienda adductio caſu, quo extra Prouinciam, vel alium in locum puella ſit adducenda,num.*16.

17 *Mulier an dicatur habitare locum honeſtum ſeparata à viro ſi Monaſterium habitet, vel patris honeſti cum matre,fratre,& ſorore,ad finem,nè adſtringatur,vt reponatur in Monaſterio,niſi mater,& fratres inſtent pro diſſolutione matrimonij,num.*18.*quid de domibus filiorum reſpectu matris,num.*19.

20 *Pater tranſiens ad ſecunda vota num ſit ſuſpectus in educatione filiorum primi matrimonij, quid ſi cum ijs ſeuerè agat.*

De Educatione puerorum, & puellarum, & de matrimonijs cum ipſis non contrahendis. Rubrica.

Collectanea I.

1 Educare idem eſt quod alere, vndè alimenta,& educationem pariſicari,& pa-
2 rum inter ſe differre enunciauit *Rota in vna Mediolanen.legati coràm R.P. Robuſterio ex l. fin.ff.de alim.& cibar.legat.l.*3.*§.item ſi quis ff. de liber.exhibend.l. ſemper §.& ſi non ff.de iur.*
3 *immunit.*vbi etiam probat,educationis appellatione in legatis venire veſtiarium,lectum,& habitationem,medicinas, ac omnia ad victum neceſſaria ex *d l. fin.*vbi *gloſ.*

4 Educatio autem pupillorum quamuis arbitraria Iudici ſit,ad *tex.in l. pen. ff. vbi pupill. educ.deb.l.*1.*& *2.*C.eod.tit.Praeſ de Franch.deciſ*350. *Maſtrill. deciſ.*230. *Theſaur.forenſ. quaſt.*26.*lib.*3. vbi quòd hac in re multam diligentiam adhibere debet, & ſeuerum ſe præbere, & attendere id, quod vtilius pupillo vi-
5 debitur,& arbitrium regulari ſecundùm iura communia,& municipalia *Martius deciſ. Senenſ. examinat.*38.

6 Tali modo, vt ex cauſa liceat Iudici contra paternam voluntatem venire *Gram. deciſ.* 55. *Viuius deciſ.*16. *Caſtillus deciſ. Rot.Sicil.*219. *par.*3.*Reg.Tapia deciſ.S.C.*51.vbi quòd Iudex tenetur patris officio fungi inſpecto tempore, quo agitur de educatione pupilli, qui ſi tunc fuiſſet interrogatus, aliter quidem reſpondiſ-
7 ſet, ſubiungens,Iudicem debere conſiderare, quæ concurrant in perſona matris, quæ in perſona tutoris, & quæ in perſona pupilli,& omnibus conſideratis decernere quod vtilius pupillo reſultat.

8 Hinc licèt pupillus regulariter non poſſit educari penès matrem,quæ ſecundò nupſit *d.l.*1.*C.vbi pupill. educ. deb. Guid.Pap.d. is.* 539 *Faber deciſ. vnic. C.eod. tit. lib.*5. *tit.*30. *Franc.Marc.deciſ.*131. tamen id ceſſat, quoties aliud, & ſic contrarium Iudici vtilius eſſe videatur *Leo deciſ. Rot. Valent.* 201. *lib.*2. vbi plura conſarcinat, & præcisè quòd educari potiùs debeat pupillus penès matrem honeſtam ſecundò nuptam, quando nõ habet ſpem ſuccedendi,quàm penès fratrem ſubſtitutum, quia de matre multùm confidere debemus *Martius deciſ Senenſ.*61.*in princip.* vbi fusè
9 tractat, ſi puella ſit potiùs educanda penès auunculum, quàm penès matrem, & an illis contendentibus vtilius ſit illam ponere in Monaſterio, donec nubat, & affirmatiuam tuetur ſententiam, enucleans *deciſ.*62. ſi puer ſit educandus penès ſororem vterinam, vel
10 penès auunculum,& quid in hoc à Iudice pro illius vtilitate ſit conſiderandum, vt latiùs apud *eum*, & perquiras pariter *Ramon. conſ. deciſ* 4. vbi fusè in materia,tractans etiam,qui ſint præferendi in educatione pupillorum, ſi tutores teſtamentarij, vel ij,apud quos teſtator educari pupillos iuſſit, & cauſas ſuſpitionis, vt quis repellatur ab educatione deciſiuè reportat.

11 Et aliquando Iudicibus eſſe licitũ pro educatione ponere pupillos in Monaſterio, vel Seminario videmus ſeruari *Ann. ſing.*395.vbi ita practicatum in facti contingentia recenſet,& aliàs obſeruatum, & determinatum fatetur *Fab.de Anna conſ.*33. & confirmat *Theſaur.*cit.*quaſt.*26.

12 Quòd autem filius minor triennio penès matrem educari debeat,cùm coniuges ex aliqua cauſa ſimul cohabitare nequeunt iudicatum habes apud *Mart. deciſ.Piſan.* 236.

13 Et hac occaſione ſignabis,Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam obſeruare, quòd vbi agitur in ea de matrimonio contrahendo, & eſt ſuſpitio,nè puellæ inferatur uiolentia,& conſenſus eius non ſit liber,ponit eam in aliquo loco tuto, nempè Conſeruatorio mulierum,uel alio honeſto loco,ad finem explorandi eius uoluntatem, & aliter non concedit licentiam contrahendi,teſtatur *Genuen. in praxi eiuſdem Curiæ cap.*14.

14 Et ſi Iudex dubitet de uoluntate puellæ maritandæ poteſt eligere domum honeſtæ matronæ,in qua puella ueniat, ut ualeat eiuſdem uoluntas explorari,ſicq; in dies ſeruatur, & antiquis temporibus fuit obſeruatum in exploratione uoluntatis D. Beatricis de Genuara, deindè Marchioniſſæ S.Agathæ, uide *Franc.Marc.deciſ.*306.*tom.*2. *Vrſill.deciſ.*113.

15 Nec non obſerua, in *Rota Romana* fuiſſe determinatum in una *Hypporegien.Matrimonij* 3.*Maij* 1589.*coràm R.P. Comitulo*,puellã, de qua erat dubium, nè vi contraheret eſſe adducendam ad Ciuitatem Mediolani extra locum ſuſpectum ob Principis loci timorem, & ibidem eſſe collocandam in Monaſterio nõ
16 ſuſpecto, ad finem faciendi explorationem voluntatis, quam adductionem eſſe faciẽdam expenſis communibus ſponſi, & ſponſæ, dum

nego-

negotium erat commune, nam ſponſus prætendebat contraxiſſe cum ea, illamq; carnaliter cognouiſſe, vndè amborum intererat iudicare ſuper matrimonij validitate, refert *Genuen.in praxi d cap.14.in addit.*

17 Et ibi ampliùs fatetur, quòd mulier ſeparata à viro authoritate Iudicis nèdum dicitur permanere in loco honeſto, ſi commoretur in aliquo Monaſterio, verùm etiam ſi habitet in domo patris honeſti, vnà cum matre, fratre, vel ſorore nubili, nec tunc poteſt adſtringi, vt reponatur in Monaſterio *Cæſar de Graſſ. deciſ. vnic. de diuort.* addo *Rotam in vna ſeparationis Thori* 18. *Iunij* 1554 *coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino*, & nouiter *Epiſcop. Ricc.deciſ. Cur. Archiep.Neap.* 21. *par.*2. limi-

18 tando, niſi mater, & frater inſtarent pro diſſolutione matrimonii ex *deciſ.Rot. in Romana matrimonij* 29. *Aprilis* 1579. *coràm Eminentiſſimo Blanchetto.*

19 Idemq; *Illuſtriſſimus Præſul Riccius deciſ.* 291. *ead.par.*2. annuit iudicatum in Curia Archiepiſcopali, domum filiorum dici locum aptum, & honeſtum ad finem, vt in caſu ſeparationis Thori à viro mater cohabitare valeat.

20 Cęterùm, ſi pater tranſierit ad ſecundas nuptias, & ſeuerè agat cum filiabus primi matrimonij nùm ſit iuſta cauſa illas ſequeſtrandi à poſſe patris, declarat *Peguer.deciſ* 95. vbi cum affirmatiua pertranſit ſententia, & nouiſſimè videas *Reg. Rouit. deciſ.*8. vbi ſi pater tranſeat ad ſecunda vota an reddatur ſuſpectus circa educationem filiorum primi matrimonij, quèadmodùm ipſa mater per ſuperinductionem vitrici.

SVMMARIVM.

1 *Educantes pueros, & pueras non tractent nec per interpoſitas perſonas matrimonia cũ ijs, quos tenent in educatione, ſed an prohibeantur contrahere ſponſalia per hãc pragmaticã, num.3. & quarè prohibeatur per intermedias perſonas, num.5.*

2 *Tutori prohibetur ducere pupillam in vxorem, vel illam collocare cum filio.*

4 *Matrimonij appellatione an veniant ſponſalia, maximè in odioſis.*

6 *Promiſſio facta à ſponſo, eius patre, vel alijs eius nomine tutori, vt pupillum, vel pupillam ducat in matrimonium non debetur.*

De Educatione puerorum, &c. Pragm.I.

Collectanea II.

TRà le maggiori obligationi, &c.

1 Habentes educationem puerorum, & puerarum non poſſe per ſe, nec per interpoſitas perſonas tractare matrimonia, vel ſponſalia etiam per verba de futuro illorum, quos tenent in educationem abſq; decreto, & licentia Superiorum hic ſtatuitur.

Pro coronide perquiras *tex.in l.*1. *C.de interdicto matrimonio, l.non ſolùm ff.de rit. nuptiarum, & l.fin. C.de tempor.in integr.reſtit.*

2 vbi tutori videtur prohibitum ducere in vxorem pupillam, vel illam collocare cum ſuo filio.

3 Sed quatènus ſpectat ad prohibitionem ſponſalium obſeruabis, neceſſariam fuiſſe facere

4 de illis mentionem, quoniam matrimonij appellatione propriè illa non veniunt, ſed matrimonium per verba de præſenti cõtractum, quàmuis copula ſequuta non ſit, ſaltem quia ſumus in materia odioſa *Rota in Bluen. ſponſaliorum coràm R. P. Lecta.*

5 Quò verò ad prohibitionem, nè id facere valeãt educatores per interpoſitas perſonas, iunge rationem, nam parificantur aliquid per ſe, vel per interpoſitam perſonam agere, iuxta reportata per *Amat. deciſ.Rot. Ferrar.*2. *num.* 43. & per *Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.*8. *par.*3.

6 Et occaſione huius *pragmaticæ* ſignabis, nõ deberi promiſſionem factam à ſponſo, vel eius patre, aut cęteris eorum nomine, & iſta de cauſa, vt pupillam in vxorem, vel pupillum in maritum daret, & ſic ad finem contrahendi matrimonium *Maſtrill. deciſ.* 63. nouiſſimè *Larrea deciſ.Granatenſ.diſput.*46. vbi ad partes diſcutit articulũ, & pro hac remanet opinione.

SVMMARIVM.

1 *Eleemoſyna peti non poteſt, niſi præcedente licẽtia, & quæſtores prohibẽtur, & caſtigari poſſunt etiam per Ordinarios locorum, num.*2. *Limita in Regularibus, qui ex inſtitutione, aut facultate Sedis Apoſtolicæ quæritãt, quia non tenentur petere licentiam ab Ordinarijs locorum, num.*3.

4 *Indulgentia omnes quæſtuaria reuocata fuerũt à Pio Quinto.*

5 *Eleemoſynæ ſunt elargiendæ pauperibus, & diuites Iudicis officio ad eas compelli poſſunt.*

6 *Eleemoſyna facta Imagini cuius ſint.*

De Eleemoſyna non petenda abſq; facultate conceſſa. Rubrica.

Collectanea I.

1 ELeemoſynam non poſſe peti, niſi præcedente licentia, & quæſtores eleemoſynarios eſſe vetitos vide in *Concil.Trident.ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.*9. *Cabed. deciſ.Rot.Luſitan.*

Digitized by Google

193 *lib.*1. vbi recenſet,in ſuo Regno eſſe pro-
hibitum eleemoſynam quærere pro innoca-
tione aliqua abſq; licentia Regis in ſcriptis, &
ſigillata , & quòd tales licentias impartiuntur
Senatores Palatij *Illuſtriſſimus Epiſcop. Rice.
deciſ.Cur. Archiep.Neap* 245.*par*.2. vbi quòd
in Synodo Diœceſana eiuſdem Ciuitatis eſt
lata excõmunicatio aduerſus quęrentes elee-
moſynas pro pauperibus,vel locis pijs abſque
licentia dictæ Curiæ Archiepiſcopalis.

2 Et Ordinarium non obſtante qualicumque
exemptione poſſe incarcerare , excommuni-
care,& caſtigare huiuſmodi eleemoſynarum
quæſtores , prout expedire fuerit arbitratus
deciſiuè probat *Kocbier de iuriſdict.in exempt.
par.*2 *quæſt*.45.*num*.96.

3 Notabis tamen, Regulares,qui ex inſti-
tutione,aut facultate Sedis Apoſtolicæ elee-
moſynas quæritare , aut aliàs mendicare poſ-
ſunt , non teneri petere licentiam ab Ordina-
rijs locorum quæſtuãdi per Diœceſim, cùm in
erectione Monaſteriorũ tacitè huiuſmodi li-
cẽtia impartita cẽſeatur,vt fuiſſe determinatũ
à Sacra Congregatione Epiſcop. & Regular.
in vna Venet. 6.Octobris 1597. refert *Aldan.
in Compend.Canonic.reſolut.lib*.3.*tit*.8.*num*.6.

4 Et indulgẽtias omnes quæſtuarias à *Pio V*.
vel prædeceſſoribus cõceſſas, vel in poſterum
concedendas quibuſcumq; perſonis, & locis,
pro quibus ſcilicèt conſequendis manus ſunt
porrigendæ adiutrices , etiam quæ quæſtuan-
di facultatem quomodolibet continent ab ip-
ſo *Pio V*. reuocatas eſſe fatetur *Sayr.deciſ*.86.
de Regularibus.

5 Quòd autem eleemoſynæ ſint elargiendæ
pauperibus,& Iudicis officio compelli valeãt
diuites ad illos ſubueniendos probat *Roit. de-
ciſ.Lituan*.4.*num*.298.& vide latiùs coaduna-
ta per *Nos de grauam.vaſall. tom*.1.*grauam*.
103.*& grauam*.151.vbi etiam quòd eleemo-
ſynarij abundant temporalibus vltrà lucrum
vitæ æternæ .

6 Sed eleemoſynæ factæ Imagini cuius ſint,
declarant *Capell Tholoſ.deciſ*.483. *Mantic.de-
ciſ*.114. & latiùs *Epiſcopus Rice.deciſ.Cur. Ar-
chiep*.170 *par*.4.

S V M M A R I V M.

1 *Velationes faciei ſunt prohibitæ*.
2 *Dictio*, cum, *eſt copulatiua*.
3 *Dictio*, cum, *eſt conditionalis*.
4 *Conditio non purificata nihil operatur*.

De Eleemoſyna non petenda,&c. Pragm.I.

Collectanea II.

PErche altre volte,&c. Hic ſtatui-
tur, non-
poſſe perquiri eleemoſynas indutos habitu
Confratrum cum facie cucullo operta.

1 Fundatur diſpoſitio hęc in ratione illa,quia
velationes faciei,& perſonarum,ac vultus lar-
nationes vitandæ ſunt , vti ad plurimùm ten-
dentes ad malum

Cęterùm ad mentem *pragmaticæ* obſerua-
bis, illam ceſſare reſpectu illorum , qui habitu
induto,abſq; tamen facie cucullo operta quę-
ſtuant , ſiquidèm illa duo requirit , nempè in-
dutionem habitus , & cooperitionem faciei,
2 vt elicitur ex dictione, *cum*, ibi appoſita, quæ
eſt copulatiua, & coniunctionem requirit , ac
induxit *Rota in Cremonen. legati* 1601. *coràm
Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto* ex *l. Ti-
tia teſtores* §.*nihil differt ff.de leg*.1.*l. ſi ita fue-
rit ff.de manumiſſ.teſtam. l ſi quis legauerit ff.
de verb. ſignific*. & vniformiter copulat *l. ſi le-
gatarius* §.*cum ita ff.de leg*.3.*Surd.deciſ*.8.*nu*.
8.vbi *num*.9.quòd hæc dictio magis coniugit,
quàm dictio,*&*, quia aliud eſt dicere Ioannes,
& Franciſcus venerunt Neapolim , & Ioan-
nes cum Franciſco venit Neapolim, primò
enim caſu non eſt neceſse pro veritate pro-
poſitionis,quòd venerint ſimul, ſecus verò in
ſecundo caſu,in quo etiam videtur demõſtra-
ta qualitas temporis .
3 Additur inſuper,quia dictio iſta, *cum*, indu-
cit conditionem,& tantum valet, quantum
dictio, *ſi*, eadem *Rota loc.alleg*.ex *l.qui promi-
ſit ff.de condit.indebiti, & l.quicunq*; §.*non ſo-
lum,& l huiuſmodi ſtipulatio ff.de verb. oblig*.
vndè illa non purificata,nempè in caſu noſtro
4 per operitionẽ faciei cum capucio nihil ope-
ratur *l. ſi quis ſub conditione ff. ſi quis omiſſa
cauſ.teſtam l.cedere diem ff.de verb. ſignific. Af-
flict. deciſ*. 355. *num*.4. nec aliquem producit
effectum *l.qui haredi,& l. Meuius ff.de condit*.
& demonſtrat *Rot.in recent.deciſ*.515. *num*.3.
par.1.

S V M M A R I V M.

1 *Emptionis,& venditionis appellatione quid ve-
niat*.
2 *Emptionis , & venditionis contractus liber eſſe
poteſt ,ſed quando quis poſſit cogi emere , vel
vendere, nu*.3.*& quæ requirantur ad cogen-
dum emere,vel vendere, num*.4.
5 *Emptio in dubio à quo cenſeatur facta , & de
cuius pecunia*.
*Emptio ſub nomine alterius an fieri poſſit,ibi-
dem*.
6 *Emptio,& venditio iiſdem regulis conſtant*.
7 *Emptio ob celatam ſeruitutem non retractatur,
non perficitur ſine conſenſu, pretio,& re cer-
ta, nu*.8. *abſq; pecunia eſſe non poteſt emptio,
& venditio,num*.9.
10 *Emptio ſpei,ſeù dubij euentus eſſe poteſt*.

De

De Emptione,& venditione. Rubrica. Collectanea I.

1 EMptionis,& venditionis appellatione re-
latiuè omnis alienationis ſpecies conti-
netur *l. ſtatuliberi in fin. ff. de ſtatuliber. l. ſicut
§. venditionis ff quib. mod pign. vel hypothec.
Rota in Colonien.. cõtractus coram R. P. Penia*,
vbi etiam, quòd emptionis appellatione in
ſtatutis,& contractibus venit tantùm contra-
ctus proprius emptionis, adducit præter *DD.
tex. in l. 1. ff. de contrahend. empt. & in l. 1. ff. de
rer. permutat.*

2 Emptionis, & venditionis contractus liber
eſſe debet, ita vt vendere, vel emere nullus
3 adſtringi poſſit, vt regulam cum declarationi-
bus perquirere poteris apud *Giurb. deciſ. 46.
Ill. Episc. Riec. deciſ Cur. Archiep.* 138. *par.* 1.
*Theſaur forenſ. quæſt. 64. lib. 1. Cabed. deciſ. Lu-
ſitan.* 105. & 151 *lib. 1. Nos forenſ. queſt.* 31. &
32 *par. 1. Linglois* recenter *deciſ. 15. queſt* 9.

4 At in caſibus, in quibus quis cogi poteſt
vendere quæ nam concurrere debeant, ſatis
fuſo calamo exarauimus *forenſ queſt. 51. par.*
2. vbi ad ſaturitatem omnia guſtabis.

5 Sed emptio in dubio à quo cenſeatur facta,
declarat *Gratian. deciſ. Marchiæ* 190. vbi quòd
ex pecunia ſoluentis facta præſumitur.

Et quando ſub nomine alterius abſentis, &
ignorantis emptio fieri poſſit *Griuell. deciſ.
Senatus Dolan.* 142. vbi quòd de conſuetudine
id admittitur.

6 Vltra quæ obſeruabis, emptionem,& loca-
tionem iiſdem iuris regulis conſtare *Linglois
deciſ. 5. queſt. 4. ſub num. 2.*

7 Et emptionem ob celatam ſeruitutem mi-
nimè retractari, nec perfici ſine conſenſu, pre-
8 tio,& re certa firmat idem *deciſ. 15 queſt. 4. &*
9 *queſt. 7.* annuit, emptionem,& venditionem
abſq; pecunia eſſe non poſſe,& *queſt. 8. num.*
10 3. probat, emptionem ſpei, ſeù dubij euentus
eſſe poſſe.

SVMMARIVM.

1 *Hac pragmatica concordat cum diſpoſitione iu-
ris communis.*
2 *Emens rẽ furtiuam nõ poteſt recuperare pretiũ.*
3 *Dominium rei furtiuæ conſumpta, vel tranſ-
formatæ ſi ad priſtinam formam reduci poteſt
non dicitur quæſitum.*
4 *Emens res deprædatas ab hoſtibus publicis non
tenetur ad reſtitutionem.*
5 *Emens res furtiuas ignorãter licèt actione furti
non teneatur, tenetur tamen reſtituere.*

De Emptione,& venditione. Pragm. I. Collectanea II.

PErche noi ſemo informati,&c.

Emptio quarumuis rerum mobilium non
fiat, niſi à vero Domino, ſublata cautela emẽ-
di nomine Domini, hoc dicit.

1 Hic nota, quòd noſtra *pragmatica* in eo,
quòd reprobat cautelam illam emendi nomi-
ne Domini videtur aſſentire diſpoſitioni iu-
ris communis, de quo tamen vide *Benintend.
in deciſ. Bonon. 34. Ludouic. in deciſ. Peruſ. 42.*
& vide pariter ad ornatum materiæ *deciſionẽ
Capellæ Tholoſanæ* 151. & *deciſ Frãc. Marc.* 8.
2 *par.* 2. vbi etiam, quòd emens rem furtiuam
non poteſt recuperere pretium.

3 Quid ſi res furtiua ſit conſumpta, vel in aliã
ſpeciem transformata, vide *Franc. Marc. in
deciſ. 7. par.* 2. vbi ſi ad priſtinam formam redu-
ci poteſt, dominium quæſitum non dicitur, &
idem ſi malam fidem habuit.

Scias tamen, noſtram *pragmaticam* non ha-
bere locum, nec procedere in emente res de-
prędatas ab hoſtibus publicis, nam illas non
tenetur reſtituere vero Domino, niſi priùs re-
ſtituatur ſibi pretium, ad *textum in l. mulier ff.
de capt. & poſtlimin. reuerſ.* ad cuius ornatum
vide *Rot Auenion. apud Laurent. in deciſ. 30. &
deciſ. 127.*

5 Item emptor rei furtiuæ ignoranter licèt
actione furti teneri non videtur, tenetur tamẽ
rem ipſam tantummodò Domino reſtituere
abſque eo, quòd poſſit pretium repetere, ve-
rumtamẽ ſi rem ipſam nomine Domini eme-
rit, eo comparente, & petente reſtitutionem
rei, emptor ipſe pretium recuperabit, ſi vtile
negotium geſſerit pro Domino,& id declara-
tur, quando emptor pro modico pretio emiſ-
ſet, quia tunc vtile Domini negotium geſſiſſe
videtur, ſecùs ſi magno pretio, vel quanti res
valeret emiſſet, tunc enim non videtur vtile
negotium Domini geſſiſſe, & conſequenter
tenetur eam reſtituere, & non repetit pretiũ,
vt in facti contingentia fuiſſe deciſum in Ma-
gna Curia Vicariæ tradit *Afflict. in cap. 1. §.
Raptoribus colum. 2. num. 6. de pac. iuram. firm.*
vide *Caball. in reſolut.* 292.

SVMMARIVM.

1 *Ex obligationibus factis abſque interuentu pe-
cuniæ non oritur naturalis obligatio.*
2 *Ex huiuſmodi obligationibus nulla actio da-
tur.*
3 *Competit repetitio per condictionem indebiti ſi
aliquid fuerit ſolutum ex huiuſmodi obliga-
tionibus.*

De Emprione,& venditione. Pragm. II.

Collectanea III.

INtendendoſi,&c. Mandatur hic, vt
emptiones factæ
abſque interuentu pecuniæ, vulgò dictæ *parti-
ti* ſint vſurarij,& non valeant.

Digitized by Google

Aduertas, quòd dum per hanc *pragmaticam* declarantur nullæ tales emptiones, ſequi-
1 tur, vt ex eis nec naturalis oriatur obligatio,
2 & ideò nedùm ex illis nulla actio datur, ſed
3 etiam ſi fuerit aliquid ſolutum competit repetitio per cõdictionem indebiti, iuxta tradita per *Viuium in decıſ.* 369. & per *Magon. in decıſ. Lucenſ.* 13.

Et ita dicebatur ex facto in cauſa Raphaelis de Magiſtris in anno 1633.

SVMMARIVM.

1 *Dotis cauſa habetur pro pia.*
2 *De cauſa dotis incidenter intentata poteſt cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus.*
3 *Fauore dotis verba enunciatiua probationem faciunt.*
4 *Moratoria conceſſa per Principem debitori non comprehendit cauſam dotis.*
5 *Exceptio hoſtica non obſtat agenti pro dote.*
6 *Fideiuſſio non promiſſa præſtatur fauore dotis.*
7 *Multa, & alia infinita priuilegia enumerantur fauore dotis à num. 8. vſque ad num. 26.*
27 *Quæ dicantur loca pia, remiſſiuè.*

De Emptione, & venditione. Pragm. IV.

Collectanea IV.

QVoniàm, &c. Diſponitur hic, quòd liberantiæ non vendantur, nec cedantur, niſi pro dote, Eccleſijs, & locis pijs.

1 Nota ex hac *pragmatica*, dotis cauſam haberi pro pia, vt etiam tradit *Boer. in decıſ* 44. & eſt expreſsè videre penès *D Rıcc. in decıſ. Curiæ Archiep. Neap.* 217. *par.* 2. vbi ex hoc di-
2 cit deciſum, de cauſa dotis incidenter intentata poſſe cognoſcere Iudicem Eccleſiaſticũ,
3 & propterea dos habet multa priuilegia, nam eius fauore verba enunciatiua probationem
4 faciunt *Verall decıſ.* 288 *par.* 1. Item moratoria conceſſa per Principem debitori nõ comprehendit cauſam dotis *Franc. decıſ.* 219. qui
5 in *decıſ* 286. deciſum refert, exceptionem hoſticam non obſtare agenti pro dote, & in *decıſ.*
6 218 tradit, fideiuſſionem non promiſſam præſtari debere fauore dotis, & in *decıſ.* 182 ſcri-
7 bit, mulierem intercedere poſſe pro dote, non obſtante Velleiano, licèt ſecùs pro antephato, & fauore dotis videmus, ipſam dotem detrahi de fideicommiſſo, etiam ſtante in contrarium expreſſa teſtatoris prohibitione *Sur-*
8 *dus decıſ.* 62. & proxeneta prohibitus teſtificari, fauore dotis admittitur ad teſtificandum
9 *Benintend. decıſ. Bonon.* 61. & fauore dotis quis conſtituitur in mora abſque interpella-
10 tione *Viuius decıſ.* 425. eiuſdemque quoque fructus pariter ſine interpellatione debentur
11 *Magon. in decıſ. Flor.* 83. & ipſius fauore præſtatur aſſenſus, non obſtante delicto viri non-
12 dum accuſato *Afflict. decıſ* 385. & bona mariti eius fauore ſunt tacitè hypothecata *Tho-*
13 *ming. decıſ.* 36 & eius fauore mulier præfertur cũctis anterioribus creditoribus, non expreſſam habentibus hypothecam *Capella Tholoſ. decıſ.* 217. *Camera Imperialis in ſuis decıſ. lite-*
14 *ra H. verſic. hypotheca*, imò præfertur etiam expreſſam habentibus hypothecam, vt per
15 *Minſynger. in obſeruat.* 13. *cent.* 4. & filia pro dote de paragio agere poteſt contra tertios
16 poſſeſſores *Grammat. decıſ.* 91. & ipſius dotis fauore non debetur laudemium *Guid. Pap. decıſ.* 48. *Valaſc. decıſ.* 113. *Papon. arreſt.* 24. *lib.* 13. *Maynard decıſ* 29. *lib.* 3. *Theſaur. decıſ.* 139. *in fin.* *Faber in decıſ.* 55. *C de iure emphytiut.*
17 qui in *decıſ.* 13. *C. de iur. dot.* ſcribit, mulierem habere priuilegium dotis etiam pro expenſis, quas fecit in lite iniuſta, ſi dolo careat, & hinc
18 dos nec propter mariti, nec ob patris maleficium perditur *Minſynger. obſeruat.* 3 *cent.* 3.
19 vbi etiam, quòd dotis fauore poteſt Eccleſia ſe interponere non tantùm in fauorem viduarum, ſed etiam mariti petentis dotem promiſſam ex *cap. nuper*, & *cap. per veſtras de donat.*
20 *inter vir. & vxor.* & fundus dotalis non poteſt alienari, etiam ſi conſentiat mulier ex *l. Iulianus ff de fundo dotal.* niſi iuramentum interueniat, quo caſu alienationem valere dicit *tex. in cap. cùm contingat de iure iur. & cap.*
21 *quamuis de pactis in 6.* aſſerens, etiam dotis
22 cauſam dici ſummariam, in eaque Iudicem poſſe dilationes ex officio abbreuiare ex *l.* 1. *ff ſolut. matr. & clem. diſpendioſa de iudic.* Item,
23 quòd ſub obtentu rerum amotarum dicit, nõ poſſe impediri dotis reſtitutionem *l.* 1. *§. ta-*
24 *ceat ff de rei vxoriæ act.* & quòd filia etiam in patria poteſtate conſtituta in dote aduentitia abſq; patris conſenſu in iudicio ſtare poteſt, licèt in profectitia ſit ſecus, allegat *auth. quòd locum C. de collat.* ſcribendo pariter in dubio non præſumi dotem in ſociorum bonis communicatam ex *l. actione §. fin. cum l. ſeq. ff pro ſocio*, & quòd quamuis in luitione pignoris fructus computentur in ſortem, aliter dicit eſ-
25 ſe in pignore dato propter dotem, & quòd fauore dotis mandatum morte mandantis nõ expirat, nec hæres poteſt reuocare, niſi defunctus reuocauerit ex *tex. in l. ſi ego ff. de iur. dot.*
26 *l. ſi pater ff. de man. vind.* & ꝙ pro dote poſſunt bona minorum obligari, allegat *tex. in l. lex; quæ C. de adminiſtr. tut.* & alia in fauorem dotis adducit, quæ penès ipſum videre poteris.

27 Verùm quia noſtra *pragmatica* loquitur etiam de locis pijs, ſi vis ſcire, quæ dicantur loca pia, adde quæ ſcripſi in *pragm.* 1. *de legatis pijs*, & alibi.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Concubina receptatrix ſui Amaſij furis non punitur.*

2 *Condemnati pro crimine furti ſignantur in ſpatulis ferro equino igneo.*

De Emptione,& venditione. Pragm.XI.

Collectanea V.

LI anni paſſati,&c. In hac *pragmatica* dantur plura capita pro extirpatione furum ab hac Ciuitate Neapolis.

Sed quia in §. *& perche*, prohibentur receptari tàm fures, quàm bona per ipſos furto ſubtracta, vide *Peguer.in deciſ.*25. vbi aliqua habes ad materiam,& faciunt infra adducta in *prag.* 1. *ſub rubrica de receptatoribus malefact.*

1 Verùm limita, Concubinam receptatricem ſui Amaſij furis non eſſe puniendam, vt per *Afctam in deciſ.*128. vbi refert, quòd dum in anno 1590. eſſet captus Matthæus de Mola inſignis latro,& bona reperta penès eius Concubinam, quę manebat in Terra Rutiliani fuit carcerata,& ipſa in R.P. Audien. Baren. faſſa ẽet omnia bona furata ſibi tradita à Matthæo concubino, fuit deciſum, Matthæum eſſe ſuſpendendum, & in fruſtra diuidendum, & dictam Concubinam abſoluendam, prout abſoluta fuit,& ſic aliàs ipſum iudicaſſe recenſet.

2 Et quatènus in § *fin.*mandatur, condemnatos pro hoc crimine debere in vna ex ſpatulis ſignari igneo ferro equino adde *Reg.de Pôt.in dec.* 14. *Lnglois deciſ.*22 *quæſt.*6.& ità vidi ſeruatum in Terra Piſticij in perſonam cuiuſdam vulgò *chiamato Tanubio*, qui fuit verberibus cęſus,& deindè taliter ſignatus, quod vulgari ſermone dicitur,*bollato*,licèt hodie id minimè frequentetur tàm in M. C. V. quàm in Regijs Prouincialibus Audientijs.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio quid ſit,& quomodò diuidatur, num.* 2.*an ſit perpetua,num.* 7. *quæ ſit realis,num.* 3. *quæ perſonalis, num.*4. *& quibus competant,quæ temporalis,num.*5 *quæ perpetua, num.*6. *quæ dilatoria , num* 8. *quæ peremptoria,num.*9 *& quouſq, opponi poſſit.num.* 10. *quæ anomala,num.*11. *& quæ media, vel mixta,num.*12.

13 *Exceptio quæ opponi poteſt contra accuſatorem poteſt opponi contra Iudicem inquirentem.*

14 *Exceptio niſi allegetur non prodeſt.*

15 *Exceptio generalis non releuat ſi contra eam opponatur.*

16 *Exceptio impediens litis ingreſſum priùs cognoſci debet,& ſuper illa pronunciari.*

17 *Exceptio, quæ à principio admitti non debebat, admiſſa, & probata de illa eſt habenda ratio etiam ſi aduerſus eam opponatur, & quando ſecus, num.*18.

19 *Exceptio ad vnum finem propoſita,& reiecta poteſt reiterari in cauſa principali.*

20 *Exceptio generalis, & obſcura an debeat per reum excipientem declarari.*

21 *Exceptio non adimpleti contractus ſi opponatur impedit proceſſum ad vlteriora, maximè in contractu vltrò, citròq; obligatorio, etiam ſi accidentalia contractus adimpleta non ſint, num.*22.*impedit inſtrumenti,& obligationis Cameralis rigorem,num.*23. *etiam ſi defectus adimplementi eſſet in vno nummo , num.*24. *& quando ſecus,num* 25. *&* 26.

27 *Exceptio rei non traditæ an, & quando impediat etiam in exequutiuis.*

28 *Exceptio altiorem indaginem requirens non impedit,ſed reſeruatur ad merita cauſæ.*

29 *Exceptiones plures licèt contrariæ, & diuerſis temporibus opponi poſſunt, & quando ſecus, num.* 30.

31 *Exceptio reſeruata in deciſione cauſæ principalis,qualiter expediatur.*

Exceptio cedendarum qualiter à tertio opponi poſſit, ibid.

32 *Exceptio rei iudicatæ,quando obſtet.*

33 *Exceptio obſtans cedenti quando ceſſionario obſtet.*

34 *Exceptio non numeratæ pecuniæ quando non habeat locum.*

De Exceptionibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 EXceptio, (vt Iuniorum gratia hac in *rubrica* aliqua effundam,) eſt quædam excluſio *l* 2. *ff.de except.* vel contradictio eximens reum à damnatione, & modò damnationem minuens *l.exceptio ff.eod.tit.*videndus *Faber deciſ.*1.*tit.*10 *lib.*3.*vol.*1.

2 Diuiditur quidèm in realem, perſonalem, temporalem, perpetuam, dilatoriam, peremptoriam,anomalam,mediam,& mixtam.

3 Realis competit principalibus debitoribus, rei mandatoribus,rei iudicatæ,doli mali, iuris iurandi,metus cauſa,& pactionibus in rem, vt in *l.exceptiones §.rei ff.de except* quæ actiuè,& paſſiuè tranſit ad ſucceſſores abſq; ceſſione, *l ſed Iulianus § fin.ff.ad Maced.l.apud Celſum §.fin.ff.de dol.mal.*

4 Perſonalis cohęret perſonæ,nec illam egreditur,maximè quando perſona eſt certa, putà pater,& ſimiles,& ſic etiam hi,quibus conceſſum eſt, nè teneantur,niſi in quantum facere poſſunt,de quibus in *l.exceptiones ff.de except.*

5 Temporalis dicitur,quæ non ſemper durat, ſed euitari poteſt, qualis eſt pacti conuenti temporalis, vt exempli gratia , nè intra quinquennium agatur,vt in *l.exceptiones, ant tertia*

ff.de except. §. appellantur autem Inſtit. de ex-
cept.
6 Perpetua nominatur, quæ ſemper locum
habet, nec euitari poteſt d.l.exceptiones ff.de
except.l.purè ff.de dol.mal.except. taliſq; ſui na-
7 tura dicitur exceptio l.purè §.fin. ff.de dol.ex-
cept. Surd.deciſ.277.num.27.
8 Dilatoria nuncupatur, quæ differt actiones,
proceſſum, & iudicium, & ad tempus ſolùm
nocet, de qua latiùs vide infra in pragm.33. de
de offic.S.C.
9 Peremptoria vocatur, quæ perimit iudiciũ,
illudq; tollit, & euitari nequit, nam ſemper lo-
cum habet d.§.appellantur Inſtit.de except.l.2.
§.ſanè, & d.l.exceptiones, aut ff.eod.tit.loquun-
tur de ea Franc.Marc.deciſ.112.& 718.vol.1.
10 Balb.deciſ. 13. illaq; vſq; ad cauſæ concluſio-
nem opponitur l.peremptorias, quæ ſentent.re-
ſcind. non poſſ.Minſyng.obſeru.24.cent.1. Gayl
obſeru.74.lib.1. Triuiſan.deciſ.2.lib.1.
11 Anomala dicitur, quæ non obſeruat eãdem
normam, & ęqualitatem, vndè inæqualis nun-
cupatur, quia partim ad peremptoriam, par-
tim ad dilatoriã referri poteſt Rota in Senen.
afficlus 1587. coràm R.P.Bubalo.
12 Media, & mixta, quaſi ſimiles cum anoma-
lis vocat eadem Rota loco nupèr cit.
13 Cęterùm ad particularia deueniendo ob-
ſeruabis, quòd exceptio, quæ poteſt opponi
contra accuſatorem valet opponi aduerſus
Iudicem inquirentem Boer. deciſ.29.
14 Item, quòd niſi allegetur exceptio, illa vtiq;
non prodeſt Surd.deciſ.24.
15 Et generalis exceptio minimè releuat, ſi
contra eam opponatur Rot. diuerſ. deciſ. 627.
par.1.Balb.deciſ.63.
16 Inſuper exceptio impediens litis ingreſſum
cognoſci priùs debet, & ſuper illa pronuncia-
ri Gram.deciſ.65.num.84. Maynard. deciſ.66.
lib.3.
17 Adhùc exceptio, quæ à principio opponi
non debebat, ſi admiſſa, & probata fuerit, eſt
habenda ratio de illa, etiam ſi aduerſus eam
opponatur Cartar.deciſ.115. vbi declarat, niſi
18 Pars tacitè, vel expreſsè non contradixiſſet.
19 Exceptio ad vnum finem oppoſita, & re-
pulſa poteſt in negotio principali reiterari
Balb.deciſ.324.
20 Exceptio generalis, & obſcura debet per
excipientem reum declarari Præſ. de Franch.
deciſ.263. licèt ibi fateatur, Sacrum Conſilium
contrarium quandoq; iudicaſſe, ſed ego agno-
ſco veram ſuprapoſitam concluſionem.
21 Exceptio non adimpleti contractus oppo-
ſita impedit proceſſum ad vlteriora, maximè
quãdo ſumus in contractu vltrò, citròq; obli-
gatorio, in quo ſemper quis tenetur adimple-
re, & ademplentiuiſſe ex parte ſua l.Iulianus §.
offerri ff.de act.empt.Barz.deciſ.36.à num.24.
Magon.deciſ.Lucenſ.21.num.16.deciſ.25.num.
77. & deciſ.61. fuſiùs Milanenſ.deciſ.4.lib.2.
22 Quæ quidem opponi valet etiam ſi acci-
dentalia contractus adimpleta non ſint, nè-
dum ſubſtantialia Cacher. deciſ. 50. num. 15.
Magon.deciſ.Lucenſ.11.num.8. cuius Additio
23 probat deciſ.21. illam impedire iuſtrumenti,
& obligationis Cameralis rigorem, vbi etiam
24 quòd defectus adimplementi in vno nummo
25 operatur, licèt illa non militet, vbi ex diuerſo
contractu opponeretur Rota diuerſ. deciſ. 97.
nu.7.par.2. Cornazzan.deciſ.Lucenſ.70.nu. 6.
26 vel vbi antequàm opponatur exceptio fieret
implementum Milanenſ. d. deciſ.4.
27 Exceptio rei non traditæ impedit, & etiam
exequutiuis reſiſtit Bellon. deciſ. Genua 190.
num. 5.& ſeq. Cartar.deciſ.3.num.2.& deciſ.
82.eod.num. niſi ſciret emptor, rem venditam
eſſe locatam Surd.deciſ.265.num.36.
28 Exceptio altiorem indaginem requirens
non admittitur, ſed ad merita cauſæ reſerua-
tur, vndè exequutionem minimè impedit l.
fin.C.de ordin.cognit. Triuiſan.deciſ.2.num.1.
lib.1. Afflict.deciſ.52.num.2.Ludouic.deciſ.Lu-
cenſ.24. & ad materiam vide Capyc. deciſ. 10.
Afflict.deciſ.14. Caualc.deciſ.28.par.2.Viuium
deciſ.107. Merlin.controuerſ.forenſ.96.
29 Sed an plures exceptiones, etiam contra-
riæ, & diuerſis temporibus opponi valeant,
affirmatiuè dicendum eſt ex l. nemo ff.de ex-
cept.Afflict.deciſ.134. Frãc.Marc.deciſ.495.&
718. vol.1.
30 Licèt claudicet regula, vbi reus priùs con-
feſſus eſſet actoris intentionem cum ex illa
eidem actori ius eſſet quæſitum Boer.deciſ.43.
vbi idem probat, quotiès exceptiones eſſent
in facto contrariæ, & ſibi inuicem contradi-
centes, & ſimul incompatibiles eſſent, idemq;
annuit, ſi reus ex facto proprio eſſet conuen-
tus, nec ex alieno, vt latiùs apud eum de his
omnibus videri poterit.
31 Exceptio peremptoria reſeruata in deciſio-
ne cauſæ principalis debet expediri vnico cõ-
textu cum cauſa principali, nec per decretum
ſeparatum à ſententia cauſæ principalis, ita
iudicatum fatetur Reg.Rouit.deciſ.21. qui de-
ciſ.47. enucleat, quando exceptio cedẽdarum
poſſit opponi per vnum ex tertijs poſſeſſori-
bus, vt latiùs apud eum.
32 Exceptionem rei iudicatæ competere, ſi
rurſus de eadem re agatur firmat Dechera de-
ciſ. 4. lib.1. vbi quòd illa obſtat, quotiès inter
eaſdem perſonas eadem quæſtio renocatur,
vel alio genere iudicij, probans deciſ.1. num.
15.lib.2. exceptionem obſtantem cedenti ob-
33 ſtare ceſſionario, ſi agat nomine proprio, &
exceptio ſit in rem, vel rei cohæreat, vtputà
rei iudicatæ, pacti, tranſactionis, iuriſiurandi,
& ſimiles l.exceptiones, quæ perſonæ ff. de excep.
quæ verò exceptiones in perſonam compe-
tunt, qualis eſt exceptio doli, (ex parte nimi-
rum eius, cui obijcitur, licèt in rem ſit quoq;
ex parte obijcientis,) ita demum repellet ceſ-
ſio-

ſionarium, ſi cauſam habeat lucratiuam, non autem onerosam *l. apud Celſum §. ſi quis autem, l. purè §. penult. ff. de except.* niſi onerosa illa in fraudem debitoris ceſſionario dolum participante captata ſit *d. l. apud Celſum §. auɛtoris, l. ſi quis in rem ff. de Procurator.*

34 Exceptionem nō numeratæ pecuniæ inter Mercatores opponi non poſſe, nec referre, ſit nè debitor Mercator, nec nè, vtroque .n. caſu exceptionem non obtinere, & exceptionem hanc ceſſare aduerſus inſtrumentum publicū, & illi poſſe renunciari moderniſſimè probat idem *Decbera deciſ. 6. lib. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones probari debent ab illo, qui eas opponit, etiam ſi negatiua ſit impoſſibilis, nu. 2.*
3 *Exceptio non allegata non prodeſt.*
4 *Exceptio ſolutionis poteſt quandocunque opponi.*
5 *Exceptionem ſolutionis opponens non fatetur debitum.*
6 *Exceptio tranſaɛtionis etiam poſt litem conteſtatam opponitur.*
7 *Exceptio tranſaɛtionis impedit exequutionem, ſi viɛtor ſciuit latam ſententiam pro ſe, aliàs exequutio non retardatur.*
8 *Exceptio iuris iurandi impedit litis ingreſſum, ita quòd nec ad merita reſeruatur, num. 9.*
9 *Exceptio iuris iurandi oppoſita ad impediendum litis ingreſſum per emptorem rerum feudalium contra alienantem petentem reuocari alienationem non militat.*
10 *Exceptio periurij impedit proceſſum ad vlteriora.*
11 *Exceptio periurij non impedit ſucceſſorem.*
12 *Exceptio iuris iurandi tranſit ad hæredes aɛtiuè tantùm.*

De Exceptionibus. Pragm. I.

Colleɛtanea II.

QVicunque exceptionem ſolutionis, &c.

Mandatur hìc, quòd exceptiones ſolutionis, tranſaɛtionis, iuriſiurandi, & paɛti de non petendo opponentes, & non probantes puniantur.

Depromitur ex hac *pragmatica*, quòd pro-
1 bari debent exceptiones ab eo, qui illas pro-
ponit, cùm reus in exceptionibus ſit aɛtor *l. in*
exceptionibus ff. de probat. leg. 1. & 2. ff. de ex-
cept. Cornazzan. in deciſ. Lucenſ. 79. Bellon. in
deciſ. Genua 102. *Cartar. in deciſ. 20.* ita quòd
2 debet probari exceptio ab excipiente, etiam
ſi ſit negatiua impoſſibilis *Surd. in deciſ. 104.*
3 qui in *deciſ. 24.* tradit, quòd ſi non allegetur
exceptio, non prodeſt, ea ratione, quòd Iudex
non debet impartiri officium ſuum non perē-
ti *l. 3. §. hoc autem iudicium ff. de damn. infeɛt.*
Verùm dum ſit mentio hic de exceptione
4 ſolutionis, pro ornatu aduerte, quòd ſolutio-
nis exceptio quandocunque opponi poteſt,
ita quòd temerarij ſunt Iudices, qui aduerſus
imminentem exequutionem exceptionem ſo-
lutionis non admittunt *Magon. in deciſ. Flo-*
rent. 44. Milanenſ. in deciſ. Sicil. 14. lib. 2. vbi di-
cit, quòd ſolutionis exceptio non dicitur ex-
ceptio, ſed factum perimens obligationem,
quàmuis *Afflict. in deciſ. 52.* dixerit, in Sacro
Conſilio fuiſſe reſeruatam ad merita cauſæ.
5 Sed an opponens exceptionem ſolutionis
videatur fateri debitum petitum, vide *Magon.*
in deciſ. Florent. 44. & 81. vbi negatiuè, confi-
teri enim non cenſetur aduerſarij agentis in-
tentionem, qui ad excludendum ius aɛtoris
exceptionem opponit, *l. non vtiquè ff. de excep.*
cap. exceptionem de regul. iur. in 6. cap. cùm ve-
nerabilis extra eod tit. Milan. in dec. Sicil. 3. lib.
2. Caeber. dec. 178. Bellon. in dec. Gen. 38. & 91.
Et dum hìc ſit mentio etiam de exceptio-
ne tranſaɛtionis, nota quòd exceptio tranſa-
6 ɛtionis, etiam poſt litem conteſtatam aliquan-
do opponitur, vt eſt videre apud *Puteum in*
7 *deciſ. Rot. Rom. 367. par. 3.* & exceptio tranſa-
ɛtionis impedit exequutionem, ſi viɛtor ſciuit
latam ſententiam pro ſe, aliàs exequutio non
retardatur *Minſynger. in obſeru. 91. cent. 3.* vbi
ſic iudicatum fatetur.
Similiter dùm ſit mentio de exceptione iu-
8 ris iurandi, aduerte quòd iſta exceptio iuris
iurandi impedit litis ingreſſum, & proceſſum
ad vlteriora *Afflict. deciſ. 285.* ita quòd diɛta
9 iuris iurandi exceptio impedit taliter proceſ-
ſum ad vlteriora, quòd nec ad merita reſer-
uatur idem *Afflict. in deciſ. 63.* quem ſequitur
Triuiſan. in deciſ. 2. lib. 1. licèt exceptio iuris
iurandi oppoſita ad impediendum litis ingreſ-
ſum per emptorem rerum feudalium contra
alienantem reuocari alienationem petentem
non militat *Franc. in deciſ. 391.*
10 Et nota, quòd exceptio periurij oppoſita
impedit proceſſum ad vlteriora, & oppoſita
operatur, quòd periurus non audiatur, quia
eſt litis finitæ, & ad vlteriora procedi nequi-
nam eſt proceſſus annullatiua, repelliturque
ab agendo *Franc. Marc. in deciſ. 708. vol. 1.*
Caeber. dec. 142. Gram. dec. 66. Minad. in dec. 2.
11 quamuis hæc periurij exceptio non impe-
diat, nec liget ſucceſſorem *Caſſador. in deciſ. 2.*
de iur. iur. Cantuc. in deciſ. nouiſſ. Rom. 97. p. 2.
12 Sed an exceptio iuris iurandi tranſeat ad
hæredes aɛtiuè tantùm, quòd ipſi valeant hāc
exceptionem opponere, vide *Vrſill. in deciſ.*
285. qui concludit affirmatiuè, & ſic deciſum
ait in S.C. & exceptio rei iudicatæ an obſtet
agenti, quando in ſententia diɛtum eſt, citrà
præiudicium iurium opponentis, negatiuè de-
ciſum refert *Franch. in deciſ. 289.*

SVM-

SVMMARIVM.

2 *Excubiæ, & vigiliæ quomodò differant.*
2 *Baro cogit vaſſallos ad excubias, & vigilias in Terris maritimis.*

De Excubijs nocturnis. Rubrica.

Collectanea I.

1 OBſeruabis pro dilucidatione huius *rubricæ*, excubias adaptari in diurnas, & nocturnas, vigilias autem eſſe nocturnas, deciſum per Sacrum Regium Conſilium in facti contingentia probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom.1.grauam.328 num.8.*vbi *num 5.* quòd differentia eſt inter excubias, & vigilias.

2 Et nota, licere Baronibus cogere vaſallos ad faciendas huiuſmodi excubias, & vigilias in Terris maritimis, vt iudicatũ in Sacro Cõſilio demonſtrat *Anna ſing.63.* & aliàs iudicauit Collaterale Conſilium inter Illuſtr. Marchionem Fuſcaldi, & Vniuerſitatem Paulæ, teſte *Taſſon.in comment.ad prag.de antephat. verſic.3.obſeru.4.num.67.*

SVMMARIVM.

1 *Habentes licentiam aſportandi arma defenſiua, vel offenſiua, vſq; ad tinnitus Campanæ Diui Laurentij aſportare poſſunt, & quomodò talis prohibitio valeat num.2. & quomodo quis excuſatur à tali pœna, vide num.3 & 4.*

De Excubijs nocturnis. Pragm.I.

Collectanea II.

COnuenendo prouedere, &c.

1 Habentes licentiam aſportandi arma defenſiua, vel offenſiua, illa deferre valere vſque ad tinnitus Campanæ Diui Laurẽtij mandat, & ita confirmatur in *pragm.2. hac eadem rubrica.*

2 Valere talem prohibitionem, dummodò pro ſigno pulſetur Campana probat *Praſes de Franch. deciſ.521.* & ita fatetur iudicaſſe Sacrum Conſilium.

Pro declaratione autem *pragmatica* recurras omninò ad ea, quæ ſatis appoſitè reportauimus in *tract.de grauamin.vaſallorum tom.1.*
3 *grauam.236.* vbi inter cętera practicatũ retulimus, excuſari à pœna eũ, qui poſt deſtinatæ Campanæ ſonitum capitur in loco, in quo ve-
4 riſimiliter exaudiri non potuit, vel ſi captus eſſet ſurdus, qui quando dicatur à natura, vel ex accidenti aperit *Gizzarell. deciſ.44.*

SVMMARIVM.

1 *Expenſarum appellatione in diuiſione non veniunt voluptuaria, & illa quomodò petãtur, num.2.*
3 *Expenſarum appellatione non veniunt damna, vt abſolutus ab expenſis ſit abſolutus à damnis.*
4 *Damnorum appellatione in ſententia quæ veniant.*
5 *Expenſæ aliæ neceſſariæ, aliæ vtiles, aliæ voluntariæ, ſeù voluptuariæ.*

De Expenſis. Rubrica.

Collectanea I.

1 EXpenſarum ſub nomine in diuiſione minimè veniunt voluptuariæ, ſeù voluntariæ *l.ſi ſeruos ff.de pignorat.act.Rota in Mediolanen. expenſarum coràm R.P.Dunozetto,* vbi
2 quòd ideò non petuntur per modum æſtimationis, ſed per abraſionem, quia ſi Dominus nolit eas ſoluere, permittitur illi, qui ipſas fecit tollere, vel abradere *Ludouic. deciſ. Peruſ. 24 num.21.*

3 Nec ſub tali nomine veniunt damna regulariter, tali modo vt abſolutus ab expenſis, non ſit à damnis abſolutus *Surd.deciſ.261.* & vide *Theſaur. deciſ.67.*

4 Quorum damnorum appellatione in ſententia non venire, niſi damna intrinſeca, veluti illa, quæ circa litem ſunt neceſſaria, vt expenſæ Procuratorum, Aduocatorum, Notariorum, Sollicitatorum, Scribarum, & ſimilium *Gayl obſeru.151.lib.2. Theſaur. d.deciſ.67.*

5 Et pro ornatu huius *rubricæ* obſeruabis, expenſas alias eſſe neceſſarias, alias vtiles, & alias voluntarias, ſeù uoluptuarias, de quibus omnibus cum rebus iudicatis uidere poteris *Mareſcott.variar.reſolut.lib.2.cap.*109.110.& 111. ubi ad nauſeam cuncta reperies.

SVMMARIVM.

1 *Sententia continere debet expreſſam condemnationem expenſarum, nullo iure circa id reſeruato, niſi illarum taxationem, num.2.*
3 *Expenſarum condemnatio ſi omittatur cenſetur quis abſolutus, quòd ſi facta non fuit, nec ab eius omiſſione appellatum eſt, non poterit condemnatio fieri in ſecunda inſtantia, num.17.*
4 *Victus victori condemnandus eſt in expenſis etiã ex officio, num.5. etiam in cauſis criminalibus, num.6 niſi iuſta cauſa litigandi adſit, & illæ promiſſa non ſint, num.8. quæ autem ſit iuſta cauſa litigandi, à num.9. vſq; ad 16.*
7 *Cedens liti, & ab accuſatione deſiſtens an, & quando debeat condemnari in expenſis vti calumnioſus.*
15 *Sententia quando ſunt diuerſæ an debeantur en-*

expenſa de omnibus inſtantijs.
18 *Victor, & victus ſi in aliquo promiſcuè ſuccũ-
bant ſit inter illos expenſarum compenſatio,
idem ſi ſententia reformetur, num. 19.*
20 *Expenſas quilibet pro rata ſoluunt plures litis
conſortes cõdemnati, niſi cauſa ſit indiuidua,
num 21.*
22 *Expenſas Aduocato victori in cauſa propria
victus non ſoluat.*
23 *Expenſarum taxatio quo ordine fiat, & an fiat
à Iudice à quo pendente appellatione, nu 24.
quid veniat in taxatione expenſarum, num.
25.*
26 *Iudex, qui ſe declarat incompetentem potiſt cõ-
demnare in expenſis.*

De Expenſis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 TEmeritatem,&c. Statuit, ſententiam debere
continere expreſſam condemnationem expẽ-
ſarum, nullo iure circa id reſeruato.
Iunge *tex. in l terminato C de fruct. & lit.
expenſ. & Balb. deciſ.* 335. vbi quòd Iudex in
ſententia non poteſt ſibi reſeruare condem-
2 nationem, vel abſolutionem expenſarum, li-
cèt benè illarum taxationem, de qua taxatio-
ne inferiùs dicemus.
3 Vndè ſi omiſſa fuerit expenſarum condem-
natio, cenſetur abſolutus ab illa *Afflict. deciſ.
42. Cartar. deciſ* 1.
4 Quòd autem victus victori ſit condemnan-
dus ad expenſas pro regula traditur in *cap. fi-
nem litibus de dol. & contumac. cap. calumniam
de pœnit, l. properandum §. ſin autem C. de iudic.
Coler. deciſ* 214. *Guid. Pap. deciſ* 137. *& 221.
Caualc. deciſ. 16. nu. 14. par. 1. Viuius deciſ. 47.
Franc. Marc. deciſ. 191. vol. 2. Gayl obſeru. 151.
lib. 1. Triuiſan deciſ. 62. par. 1. Gram. deciſ. 87.*
5 *Minſynger. obſeru 67. cent.* 4. etiam ex officio
Creſcent. deciſ. 1. vt lit. pendent.
6 Idq; eſſe verum etiam in cauſis criminali-
bus annuunt *Franc. Marc. deciſ. 774. vol. 1. &
191. vol. 2. Boer. deciſ. 324. Guid. Pap. deciſ. 269.
Gram. deciſ. 39. Faber deciſ. 8. & 50. lib. 7. tit. 17.
Viu. deciſ. 479.*
7 Et eum, qui liti cedit, & ab accuſatione de-
ſiſtit debere tanquam calumnioſum ad expen-
ſas condemnari probat *Guglielm. deciſ. Spiręſ.
145. lib. 1.* ſi tamen per Partem ceſſio litis ac-
ceptata fuerit *Bellamer. deciſ.* 14. quod non
habebit locum, quotiès noua ſuperueniſſet
cauſa, ob quam liti renunciare quis eſſet ad-
ſtrictus, quia tunc videtur ceſſare calumnia,
& proindè condemnatio non habebit locum
*Capella Tholoſ. & ibi Addit. deciſ. 6. Guid. Pap.
deciſ. 137. Creſcent. deciſ. 5. de cauſ. poſſeſſ. &
propriet.*
8 Ceterùm iuſta litigandi cauſa ſi adfuerit, il-
la faciet ceſſare condemnationem expẽſarum
*l. qui ſolidum §. etiam in fin. ff. de leg. 2. Guid.
Pap. d. deciſ. 137. Ludouic. deciſ. Peruſ. 52. Cor-
nazzan. deciſ. 107. num. 14. Arumeus,* qui mul-
ta cumulat *deciſ. 9. à num 15. cum ſeq lib. 1.* niſi
tamẽ fuerint promiſſæ *Balb. deciſ. 312. Caualc.
deciſ. 15. num. 29. par. 1. Anna ſing. 183. Faber
deciſ. 3 tit. 18. lib 7.*
9 Quæ quidem iuſtæ cauſæ litigandi perplu-
res recitantur à *DD.* ſed *ego* hic reponam ta-
ctas à Deciſionarijs.
10 Prima litigandi iuſta cauſa dicitur, quando
pro litigante adeſt aliqua opinio Doctoris
grauis *Guid. Pap. deciſ.* 277. *Gam. deciſ. 38.
num* 3.
11 Secunda eſt, quotiès cauſa eſt dubia *Barz.
deciſ. Bonon.* 134. *num* 9.
12 Tertia eſt, vbi reus debitor conuentus fue-
rit vltra ſummam debitam, quia ipſe ſi fuerit
condemnatus ad ſoluendam partem, non po-
terit condemnari ad expenſas *Boer. deciſ.* 74.
13 Quarta eſt, quando Pars in defectum ſemi-
plenæ probationis habuit iuramentum ſup-
pletorium, & ideò vicit cauſam, quia tunc
condemnatus erit excluſus ab expenſis *Balb.
deciſ* 171. & vide *Theſaur. deciſ.* 236.
14 Quinta eſt, vbi quis habuiſſet pro ſe primã
ſententiam, quia ſi in cauſa appellationis ſuc-
cubuerit euitabit condemnationem expenſa-
rum *Barz deciſ. 113. num. 11. & deciſ. 114. in
fin. Viu. deciſ.* 47. vide *Franc. Marc. deciſ.* 244.
Gayl obſeru. 151. lib. 1. licèt ſi ex primis actis
ſuccumberet non excuſari ex prima ſententia
voluerint *Guid. Pap. deciſ. 137. & 436. Capella
Tholoſ deciſ. 222. Balb. deciſ.* 8 confert *Veral.
deciſ. 179. par. 1. & deciſ. 120. par. 3.* & vide
*Caualc. deciſ. 15. num. 7. par. 1. & Gratian. de-
ciſ. Marcb. 138. in fine.*
15 Sed quando ſententiæ ſunt diuerſæ non
debeantur expenſæ de omnibus inſtantijs *Ve-
rall. deciſ. 179. par. 1. Amat. deciſ. 73.*
16 Sexta eſt, reſpectu rei conuenti hæredis, qui
ex cauſa iuſtæ ignorantię excuſatur ab expen-
ſis ad publicationem vſque teſtium, & proceſ-
ſus, vel inſtrumenti productionem, & tu vide
latiùs *Viu. deciſ.* 360
17 Quando autem in prima inſtantia expen-
ſarum condemnatio facta non fuit, nec ab il-
lius omiſſione appellatum eſt, Iudex ſecundæ
inſtantiæ nequibit condemnare ad expenſas
in primo iudicio factas, quia caput illud ſen-
tentiæ fecit tranſitum in rem iudicatam *Put.
deciſ. 246. lib. 2. Gratian. deciſ. 50. ſub num. 1.
Caualc. d. deciſ. 15. ſub num.* 17. & vide *Min-
ſynger. obſeruat. 89. cent. 2. & Guid. Pap. deciſ.
138.*
18 Quòd ſi victor, & victus in aliquo promi-
ſcuè ſuccumbant ſit inter illos expenſarum
compenſatio, cùm vterq; dicatur victor, & vi-
ctus *Vigel. deciſ. 36. cent. 2. Gayl obſeruat.* 110.
19 *lib. 1.* vbi idem firmant, quando ſententia re-
for-

Digitized by Google

formatur, quod ipſe practicaui ad fauorem Marci de Auitabulo in anno 1633.

20 Et ſi plures fuerint litis conſortes condemnati ad expenſas, quilibet tenebitur pro rata *Afflict. deciſ.215. Gram. deciſ.68. ſub num 9. Boer. deciſ.59. num.8. & deciſ.310. nu 4. Balb. deciſ 327 Verall deciſ.343 par.1 Cartar. deciſ. 28. Bellon. deciſ.28. num 11 Intrigliol deciſ.13. num.28. Praſ de Franch. deciſ.680.* taliter vt
21 inſolidum non teneantur, niſi in cauſis indiuiduis *Giurb. deciſ.46. Afflict deciſ.218. Peguer. deciſ.181.*

22 Expenſas tamen Aduocato victori à victo non dari in cauſa propria tradunt *Rot. deciſ.533. in antiq. Bolognet. deciſ.5. de Procur. Boer deciſ.210. num.3. Monter deciſ.14.* vide *Ludouic. deciſ. Peruſ.111. Gayl obſeru.2. cent.1.*

23 Fit autem taxatio expenſarum hoc ſeruato iuris ordine, ſiquidem primò expenſæ in iudicio factæ à Iudice taxantur, ſecundò pręſtatur iuramentum victori, qui expenſas erogauit, tertiò interponitur decretum à Iudice earundem expenſarum declaratorium, vt elicitur ex *auth. poſt iuſiurandum C. de iudic.* & tradũt *Cauale. d. deciſ 15 num.26. par.1. Coler. d. deciſ.* 214. & vide *Afflict. deciſ 70.*

24 Quam taxationẽ fieri poſſe à Iudice à quo pendente appellatione iudicatum habes apud *Capellam Tholoſ. deciſ.465. Ann. ſing.31. Magon. deciſ. Lucenſ.18. & deciſ. Florent.78.* licèt contradicat *Bellamer. deciſ* 382. ſed anteſignana opinio practicatur.

25 Quid tamen veniat in taxatione expenſarum declarat *Gayl obſeru.151 lib.1.* qui in *deciſ.34. eod lib.* enucleat Iudicem declarantem
26 ſe incompetentem poſſe condemnare in expenſis, & illas taxare.

S V M M A R I V M.

1 *Condemnatus ad expenſas appellationem proſequi non poſſit, niſi illis ſolutis victori, qui caueat de reſtituendo in caſu ſuccumbentiæ. Limita in reuiſione ſententiæ Sacri Conſilij, & perſonarum miſerabiliũ, & Eccleſiæ, viduarum, & pupillorum, num.4 & quid ſi cum his eſſent alij non priuilegiati, num.5.*
3 *Reclamatio non ſuſpendit iudicatum.*

De Expenſis. Pragm. II.

Collectanea III.

QVi in cauſa principali, &c.

1 Cautum eſt hic, condemnatum ad expẽſas appellationem non poſſe proſequi, niſi illis ſolutis victori, qui dare debet cautionem de reſtituendo in caſu ſuccumbentiæ.

2 Declara, non procedere in Sacro Regio Conſilio in reuiſione ſententiæ ab eodem Cõ-
3 ſilio prolatæ, quia reclamatio non ſuſpendit iudicatum, ita in puncto huius *pragmaticæ Afflict deciſ.231. Benintend. deciſ.78. Capyc. deciſ 28 Laurent. deciſ. Auenion.120. ſub num.7. Maſtrill deciſ 120. ſub num 7 Guid. Pap. deciſ.* 420 *Magon. deciſ. Florent 120. nu 15. Cauale. deciſ.14 num 42. par.1. Franc. Marc. deciſ.83. vol.1. & deciſ.315. vol.2. Gayl obſeruat.154. num.3. lib 1 Theſaur. deciſ.2. num.1. & ſeq. Giurb. deciſ 7 num.4.*

4 Et quatenus excipiantur cauſæ Eccleſiarũ, viduarum, pupillorum, & aliarum miſerabilium, iunge quæ diximus in ſpeciali *tract. de priuileg miſerabil. priuil.14 in noua editione*, vbi in facti contingentia ſic practicatum reperies.

5 Et obſerua, ampliatiuè talem diſpoſitionem procedere etiam quando cauſa eſſet huiuſmodi perſonarum priuilegiatarum, & aliorũ particularium nõ priuilegiatorum, vt deciſum retulimus *forenſ. quaſt.11. par.1.* vbi copioſè hanc tutati ſumus ſententiam.

S V M M A R I V M.

1 *Bona nè extrahantur à Regno prohibitio valet, quia fauorabilis eſt, & quare, num.2.*
3 *Bona extrahi non prohibita ſi reperiantur cum prohibitis confiſcantur, & quando confiſcantur animalia accommodata ad aſportandum bona prohibita extrahi, num.4.*
5 *Vinum ſi prohibeatur extrahi, an cẽſeatur prohibitum extrahi muſtum, & an vua, num.8. & an acetum, num.9.*
6 *Muſtum venit appellatione vini.*
7 *Gabella exoluenda ab ementibus, & vendentibus vinum ſoluitur ab ementibus, & vendẽtibus muſtum.*
10 *Aquaticum an veniat vini appellatione, ita vt ſit ſoluenda gabella pro aquatico, quæ imponitur pro vino, & quæ pars gabellæ vini ſit ſoluenda pro aquatico, num.11.*

De Extractione, ſeù Exportatione animalium, auri, argenti, & aliorum prohibita. Rubrica.

Collectanea I.

1 NE extrahantur à Regno bona prohibitionem fieri poſſe de iure probat *Guid. Pap. deciſ.373. in princip.* illamq; eſſe fauorabi-
2 lem vti ad abundantiam, & communem vtilitatem Regni reſpicientem ſatis patet, nè deficiant in ipſo Regno *Afflict. deciſ* 290. in quo meritò pro tali prohibitione vltrà *pragmaticas* ſituatas hac in *rubrica* extant plura iura, vt *cap. Carol.1.* incip *Super extractione, capit.* incip. *Vt illorum fraudibus, capit.* incip. *Item quia Cuſtodes, capit.* incip. *Item contra extrahentes,*

*bentes, cap.*incip. *Item,quòd Magiſtri paſſuum, capit.*incip. *Vniuerſis præſentis edicti.*

3 Sed an ſi cum bonis extrahi prohibitis reperiantur alia non prohibita, poſſint illa confiſcari,affirmant *Guid.Pap.deciſ.*572. *& Boer. deciſ.*178.probantes etiam,perdi animalia ac-
4 commodata ad aſportanda bona prohibita extrahi,quod intelligerem verum, vbi Dominus animalis haberet ſcientiam talis extractionis, & fraudis, per ea, quæ adducit *Theſaur. forenſ.quæſt.*51.*num.*2.*par.*1.

5 Et an ſub prohibitione extractionis vini comprehendatur extractio muſti,vtiq; ſic erit dicendum,iuxtà tradita per *Mar.Anton. var.*
6 *reſol.lib.*2.*reſol.*33. vbi muſtum venit appellatione vini in ſtatuto cauente,ſoluendam eſſe
7 gabellam de ementibus, & reuendentibus vi-
8 num, dicens vlteriùs, quòd licèt vuæ vini ſub nomine non ueniant *l.fin.§.cui dulcia ff.de tritic.vino,oleoq; legat.*ſi tamen exportatio uini reperiatur prohibita, cenſeretur quoque prohibita uuarum exportatio, ſi tamen eſſet in tanta quantitate, quæ appareret deſeruire pro conficiendo uino.

9 Acetum autem ſub tali prohibitione non ueniret, quia non eſt uinum, ſed alia ſpecies *l.*1.*ff.d.tit.de tritic.l.ſi quis vinum §.*1.*& § itē ſi quis ff.eod. Gratian.deciſ. Marchia* 184. ubi
10 tamen annuit,aquaticum uenire appellatione uini,quod ego impropriè,& largè verum iudicarem, non autem ſtrictè, & propriè, &
11 proindè ſi eſſet de uino ſoluenda gabella,prout in hac Ciuitate,ad medietatem teneri cenſerem.

SVMMARIVM.

1 *Animalia à Regno extrahi prohibētur ſub pœna,ſed an prohibitio habeat locum, vbi animalia empta ſint aliundè,quæ per tranſitum eſſent introducta in Regno,num.*2.

3 *Animalia extrahi prohibentur ſiue in parua ſint, ſiue in magna quantitate.*

4 *Prohibitio nō comprehendit pauca,nec paruam quantitatem.*

5 *Extrahentes animalia à Regno an includantur in generali indultu.*

De Extractione, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 SI comanda, &c. Extractio animalium à Regno hic pœnaliter prohibetur.

2 Tu autem modificabis hanc prohibitionē, ubi animalia empta eſſent aliundè, quæ per tranſitum in Regno eſſent introducta, namtunc abſq; licentia, & ſine metu pœnæ extrahi poſſent, ut annis longè elapſis audio iudicatum per Regiam Cameram Summariæ,ad cuius deciſionis corroborationem induco in argumentum *tex.in l.ſi quis poſt hanc § ſi quis autem C.de ædific.priuat.*

3 Nec non ſigna,myſterioſè fuiſſe diſpoſitum circa quantitatem paruam, ut nec illa poſſit extrahi, quia aliàs ſub prohibitione minimè
4 comprehenderetur,nam quantitas non reſpicit pauca, ut dixit *Rota in vna Anebonitana mercium* 1574. *coràm Aldobrandino.*

5 Et hac occaſione obſeruabis, huiuſmodi extrahentes animalia contra formam huius *pragmaticæ* non eſſe excluſos à generali indultu,ut de anno 1573. die 24.Ianuarij determinauit Sacrum Regium Conſilium facta relatione in Collaterali.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtianis eſt prohibitum arma deferre Infidelibus,& de eorum pœnis,num.*2.3.*&* 4.

5 *Deferre Infidelibus arma,lignamina,metallum, & ſimilia eſt de caſibus exceptuatis in Bulla cœnæ.*

6 *Deferre Infidelibus arma eſt de omni iure prohibitum.*

7 *Opitulans iniuſtè bellanti facit contra præceptū de non occidendo.*

8 *Pœna impoſita aſportantibus arma Infidelibus an comprehēdat aſportantes arma Fidelibus habitantibus in Terris inimicorum.*

9 *Identitas rationis in pœnalibus debet eſſe expreſſa.*

10 *Deferentes arma Infidelibus an ſint puniendi ſi illa ab alijs Infidelibus emerunt.*

11 *Deferentes arma Infidelibus, ſed poſteà pœnitentia ducti ipſis non conſignant, ſed reportant an ſint puniendi.*

12 *Affectus non punitur, niſi ſequuto effectu.*

13 *Excommunicatio lata contra eligentem indignum non comprehendit illum,qui ſuffragiū tulit,ſed electione non ſequuta.*

14 *Verba ſemper cum effectu ſunt intelligenda.*

15 *Deferentes arma Infidelibus pro redemptione captiuorum Chriſtianorum an ſint puniendi, Dominus Auctor examinat quæſtionem, & optimè, num.*16.*&* 17.

18 *Armorum appellatione quæ veniant latè diſcutitur,num.*19.20. *&* 21.

De Extractione,&c. Pragm.II.

Collectanea III.

HAuendo inteſo la prefata Maeſtà, &c.

Prohibentur Mercatores,& alij arma Infidelibus deferre, & aurum,& argentum extrahere, & ita habemus *tex.* de iure canonico in
1 *cap. Ita quorumdam, cap.ad liberandam, cap. quod olim de Iudæis, & in extrauagant. multa*

mentis

Digitized by Google

mentis eod.tit.in cap. ita quorundam excom-
municantur ipſo facto deferentes arma, fer-
rum, & lignamina galearum, ſubminiſtrantes
neceſſaria ad impugnandum Chriſtianos, &
Regimen, & curam gubernationis in galeis,
& piraticis nauibus Saracenorum exercẽtes,
in *cap.ad deliberandam* excommunicãtur om-
2 nes illi, qui in *d.cap.ita quorundam*, & inſuper
excommunicantur hi, qui vendunt eis galeas,
aut naues, & qui machinis, aut quibuslibet
alijs aliquod eiſdem impendunt auxilium, vel
conſilium in diſpendium Terræ Sanctæ, imò
negatur huiuſmodi delinquentibus abſolutio,
donec totum, quod ex commercio damnato
perceperint, & tantumdem de ſuo in ſubſidiũ
Terræ Sanctæ tranſmiſerint, in *cap.quod olim*
3 excommunicantur etiam ipſo iure omnes, qui
tempore belli cũ Saracenis commercium ha-
bent, aut per ſe, aut per alios ſubſidia, vel con-
ſilia illis impendunt tempore belli inter ipſos,
& Infideles. *In extrauaganti* tandèm *multa-
mentis* renouat *Clemens V. extrauagant. Ni-
colai IV. quæ incipit Olim tam in generali*, &
ſtatuit, vt nullus arma, equos, ferrum, lignami-
na, victualia, & alia quæcunque mercimonia
in Alexandria, vel ad alia loca Saracenorum
Terræ Aegypti deferre, mittere, vel portare,
4 ſeù de portibus eorum, vt eiſdem deferantur
extrahere, vel extrahi permittere, aut illis
aliàs auxilium, vel fauorem præſtare quoquo
modo præſumant, & contrafacientes excom-
municationem Papæ reſeruatam incurrunt,
præter alias pęnas *ibidem* reſeruatas.

De iure ciuili hæc eadem, quæ fuerũt pro-
hibita per dicta *capitula* per ipſum reperiũtur
prohibita, vt in *l.1.& 2 C.quæ res aſportari nõ
debent, l cæteri ff.de public & vectigal. l. fin. C.
de pœnis*, vbi ſub pęna vltimi ſupplicij, & con-
fiſcationis bonorum prohibentur vinum,
oleum, lignamina, & omnia, ad apparatum
bellicum pertinẽtia ad Barbaras nationes de-
ferri, ferrum eis acuendum, & naues fabrican-
di artem eoſdem docere omninò damnatur.

5 Vigore autem *Bullæ Cœnæ Domini canon.*
7. excommunicantur omnes illi, qui ad Sara-
cenos, & Turcas, & alios Chriſtiani nominis
Hoſtes, & Inimicos, vel Hæreticos deferunt,
ſeù tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum
fieri, ſtamnum, calibem, omniumq; alia metal-
lorum genera, atq; bellica inſtrumenta, ligna-
mina, canabem, funes, tum ex ipſo canabe,
quàm alia quacũq; materia, & ipſam materiã,
aliaque huiuſmodi, quibus Chriſtianos, & Ca-
tholicos impugnant.

6 Deniquè hæc omnia prohibita videntur nõ
modò iure canonico, ciuili, & ab ipſa Bulla,
ſed etiam iure diuino, ſaltim naturali quòad
aliquod tempus, & locum, in quibus tenemur
pro Patria, & Religione etiam contra paren-
tes pugnare *l.minimè ff.de relig.& ſumpt. fu-
ner.* eò magis, quia contra præceptum de non
occidendo, & non furando facit qui Iniuſtè
bellanti opitulatur, argumento *tex.in cap.noli,
cap.quid culpatur, cap.militare 23.q.1.cap. pœ-
nale 14.q.5.* quæ, conſtat, eſſe præcepta natu-
7 ralia, modò qui Infideles contra Chriſtianos
adiuuat iniuſtè bellantibus opitulatur, imò
crimen hoc loco vetitum eſt ſacrilegium cõ-
tra Principatum Chriſtianum, & contra pri-
mum præceptum, quo præcipitur Religio er-
ga Deum *l.veluti ff de iuſtit.& iur.*

Meritò igitur noſtra *pragmatica* aſſentita
eſt iſtis ſacroſanctis Cõſtitutionibus, quæ qui-
dèm eò magis debent obſeruari tempore bel-
li, in quo omninò prohibitum eſt ad Infideles
deferre quaſcunq; res etiam non prohibitas,
expreſsè *Boer. deciſ.178.Cabed.deciſ.115.p.2.*

8 Sed quæro, an deferentes arma, & alia in
hac *pragmatica* prohibita ad Chriſtianos, in
Infidelium Terris commorantes, vel nego-
tiantes incidant in pęnam, videtur quòd non,
quia *pragmatica* prohibet, exportari arma ad
Infideles, ergo non debet extendi in deferen-
tes ea ad Chriſtianos Catholicos commoran-
tes in Infideliũ Terris, vndè cùm in hoc euen-
tu verba *pragmaticæ* non cõueniant, nec eiuſ-
dẽ conuenit diſpoſitio *l.4.§ toties ff.de damno
infecto, l.regula §.pœn. ff de iur.& facti igno-
rantia*, eò maximè quia ſumus in odioſis, in
quibus ſtricta eſt facienda interpretatio, ut in
cap. odia de regulis iur. in 6.

Cęterùm, contrarium in Collegio habito
fuit determinatum, quia quamuis delatio fiat
ad Chriſtianos Catholicos, tamen eiuſmodi
Chriſtiani ſunt in Infidelium Imperio ſubie-
cti, è quorum manibus Infideles ipſi ad eorũ
libitum auferre poſſunt ad Catholicos impu-
gnandum, & ideò meritò dici poſſunt ad Infi-
deles delata, ultra quòd ſatis dicitur quis de-
ferre ſupradicta ad Infideles, cùm defert ad
Chriſtianos negotiatores, mox illis uenditu-
ros, & tradituros, argumento *tex.in l.qui ſol-
uit ff.de ſolut.* & certè ſic deferentes uidentur
facere contra mentem huius *pragmaticæ*, er-
go in eiuſdem pęnis incidunt *l.non dubium C.
de legibus*, & facit, nam ratio cur ui dictæ *prag-
maticæ* arma, & alia prohibita ad Infideles
prædictos deferri prohibentur hæc eſt, nè ſcili-
cèt Chriſtiani impugnentur, ut patet in illis
uerbis. *Ma ancora à detti Infedeli ſi dona mo-
do, & cauſa d'armarnoſi del modo, che armano
Chriſtiani, & così con dette arme poſſere venire
in oppoſito in deprimere, & debellare Chriſtiani*,
modò licèt delatio ſupradictorum armorum
fiat ad Chriſtianos Catholicos, tamen quia
dicti Chriſtiani commorantur in Terris Infi-
delium tendit in Catholicorum perniciem, &
impugnationem, ergo ui noſtræ *pragmaticæ*
huiuſmodi armorum delatio cenſetur prohi-
bita, nam ratio legis plus debet attendi, quàm
lex ipſa, ſeu legis uerba *l.1.C quæ ſit longa con-
ſuetudo*, hinc lex dicitur, quod quid ratione
con-

conſiſtit, vt in *cap. conſuetudo 1. diſtinƈt.* imò in pęnalibus licèt identitas rationis, ſeù ratio legis debeat eſſe expreſſa, ad hoc vt lex ipſa amplietur, & reſtringatur ad eiuſmodi rationis limites, tamen ſatis etiam eſt, ſi ſit indubitatè præſumpta, vndè dato, quòd ratio, cur delatio armorum ad Infideles ſit vi *Noſtra pragmatica* prohibita, non appareat in eà tàm euidenter expreſſa, tamen proculdubio illa, quā ſupra diximus, nè ſcilicèt Catholici impugnentur eſt indubitatè pręſumpta, ergo ratio prædiƈta comprehendit non modò deferentes arma ad Infideles prædiƈtos, ſed etiam ad deferentes ad Chriſtianos commorantes, & negotiantes in eorum Terris.

10 Item quæro, an Regnicolæ ementes ab Infidelibus, & Hæreticis arma, & deferentes deindè eadem ad Infideles incidant in pœnam *pragmatica*. Ego eſſem voti, quòd aut arma empta à Chriſtianis in Terris Infidelium ab ipſis Infidelibus donantur, venduntur, aut quouis alio titulo transferuntur in Infideles, eadem in ſubſtantia, quantitate, & qualitate permanentia, & tunc non incurritur pœna, quia per delationem harum rerum Infideles non efficiuntur potentiores ad impugnandum Chriſtianos, aut prædiƈta arma meliora effeƈta transferuntur, vt ſi Regnicolæ arma ad bellandum parum vtilia emant, & deindè meliorata, & aptiora ſimiliter ad Infideles deferant, & tunc in pœnam *pragmatica* incidunt, quoniam per delationem prædiƈtorum Infideles potentiores redduntur, & auxilium eiſdem præſtatur à Chriſtianis contra Chriſtianos.

11 Inſuper quæro, an deferentes arma ad
Infideles, & deindè pęnitentia duƈti eiſdem
non tradentes, ſed reportantes incidant in
pragmaticam. Dico negatiuè, quia quando
imponitur pęna pro aliquo aƈtu, in pęnam
illam non incurritur; niſi aƈtus ille perficia-
tur, maximè ex generali conſuetudine Ita-
12 liæ, qua non punitur affeƈtus, niſi ſequuto
effeƈtu, vt per *Maſtrill. in decif. 293. par. 3.*
hinc videmus, quòd excommunicatione la-
13 ta contra eligentem indignum, ſi quis ſuf-
fragium ferat, & eleƈtio non ſequatur, in ex-
communicationem non incidit; argumento
tex. in cap. perpetuò de eleƈt. in 6. modò tranſ-
miſſio, ſeù delatio nunquàm intelligitur
perfeƈta, niſi res tranſmiſſa, ſeù delata per-
ueniat ad eum, ad quem deſtinatur tranſ-
mitti, & deferri, nam literæ nunquàm di-
cuntur mihi delatæ, niſi cum effeƈtu tradan-
tur, verba enim ſunt intelligenda cum effe-
ƈtu *l. 1. §. hac verba ff quòd quiſque iur. l. pen.*
§. docere ff. nè quis eum, l. quoties ff. qui ſatiſ-
14 *dar. cogantur, l. 4. §. condemnatum ff. de re iu-*
dic. cap. relatum de Cleric. non reſident, cap.
qualiter de paƈtis, D. Ricc. decif. Curia Archiep. Neap. 41. par. 2. & voluntas intelligitur cum effeƈtu *l. ſi conſtiterit ff. fin. regund.* & dùm arma ipſa tradita non ſunt Infidelibus ceſſat prohibitionis ratio, non enim oppugnare Catholicos non traditis armis hoſtes valent, ergo in caſu, de quo agitur ceſſat huius *pragmatica* diſpoſitio.

15 Item vtile eſt ſcire, ſi licitum ſit deferre arma, quæ in hac *pragmatica* prohibentur ad Infideles ad redimendos captiuos Catholicos.

Certè videtur pro negatiua reſpondendum, quia ſi hoc concederetur, daretur materia delinquendi, & occaſio fraudandi, eò quòd ſic deferentes ſemper poſſent ſe excuſare, quòd redemptionis cauſa id agant, contra *tex. in l. conuenire ff. de paƈt. dotal.* & probatur, quia non ſunt facienda mala, vt indè eueniant bona, vt in *cap. ſuper eo de vſur.* ergo propter bonum redemptionis captiuorum non ſunt deferenda hæc prohibita ad prædiƈtos Infideles, cùm ex tali delatione ſequatur impugnatio Chriſtianorum, quod malum eſt, vltra quòd cùm iſta prohibitio delationis harum rerum ad hoſtes reſpiciat vtilitatem publicam, nè ſcilicèt Catholici impugnentur, & redemptio iſta reſpiciat priuatum fauorem, nempè captiuorum, debet præferri priuatæ, quia vtilitas publica præfertur priuatæ *§. ſed & maior aſperitas Inſtit. de ys, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. munerum §. item ff. de muner. & honoribus, l. ſancimus C. de ſacroſanƈt. Eccleſ. l. vnic. §. fin. C. de cadue. tollend. auth. res, qua C. cōmun. de legat. cap. mutationes 7. q. 1. cap. bona de poſtulat. pralat. Surd. decif. 255. Cabed. decif. Luſit. 74. par. 1.* maximè quando vtilitas publica venit primariò, & non ſecundariò *Surd. decif. 62.*

16 Tamen poſſet cōtrarium ſubſtineri vigore *tex. in cap. ſignificauit de Iudæis*, vbi habetur, quòd licitè deferri poteſt aliquid ad Saracenos vndè aliquod commodum, & ſubſidium ipſis veniat in articulo redemptionis, ergo arma prohibita à *Noſtra pragmatica* deferri poſſunt, quia indè commodum habere valent, & in *d. cap. ſignificauit*, permittitur pro recuperandis captiuis in Alexandriam iri, modò in mercibus, quas deſcrunt nihil habeant vndè poſſint Saracenis commodum, ac ſubſidium aliquod peruenire, excepto redemptionis articulo, ergo pro redemptione captiuorum arma hic prohibita deferri poſſunt ad Infideles, nam exceptio debet eſſe de regula *l. nam quod liquidè §. fin. ff. de pen. leg. l. ſicut §. denique ff de fundo inſtruƈt. Rota in decif. 144. tom. 1. par. 1. in recent. Seraphin. decif. 980.*

V 17 Quid

17 Quid dicendum ? *Rota in vna Viter-*
bien coràm R.P.Remboldo approbauit,hanc
ſecundam conclusionem eſſe veram, vbi ca-
ptiui aliter redimi non poſſent, ſed ſi ex alio
remedio , & via redimi poſſent captiui ab
Infidelibus , tunc attenderet primam opi-
nionem aſſerendo,quòd ceſſante huiuſmodi
neceſſitate , debeat ceſſare armorum dela-
tionis permiſſio , cùm ad remedium extra-
ordinarium , & ſubſidiarium confugien-
dum non ſit , vbi haberi poteſt ordina-
rium *l. in cauſa la ſeconda ff. de minor. l.*
quædam in principio , ibi , *quia id conſe-*
qui, &c. ff. de edendo,l. cùm ſine ff. de car-
bon.
18 Sed armorum appellatione quæ veniant,
licèt multa cumulauerimus ſupra in *rubri-*
ca de armis.
Tamen ſub præſenti *pragmatica* illa
dùmtaxat continentur , quæ ad vſum bel-
licum aſſumuntur, & hæc ſiuè talia dican-
tur per ſe, & offenſiua, vt ſunt lanceæ,tor-
menta ænea, ſcoppictæ, claues ſerreæ , ar-
cus,enſes,pilæ ferreæ,pilæ lapideæ, ad bom-
bardas accommodatæ,pugiones, & alia ſi-
milia, de quibus in *l.2. C.quæ res aſportar.*
non debeant .
19 Siuè arma bellica per ſe ſint deſenſiua ,
vt galeæ , ſcuta , loricæ , ocreæ , chirotecæ
ferreæ , ſiuè arma huiuſmodi ſint mixta ,
nempè offenſiua , ac deſenſiua, vt Turres
quædam ligneæ, hæc omnia ſub armorum
appellatione noſtræ *pragmatica*,vt ad alium
finem enunciauit *Rota in allegata Viter-*
20 *bien.* vbi pariter voluit, ſub armorum
nomine includi etiam hoc loco arma ,
quæ ex ſui natura bellica non ſunt , ſed tan-
tùm ex intentione aſſumentis, ſeù arma
bellica per accidens , vt ſunt ligones , *ra-*
ſtra , ſecures , & alia inſtrumenta huiuſmo-
di , quæ per ſe non ad bellandum, ſed ad
terram excolendam ſunt inſtituta , dicun-
tur tamen arma bellica, quia homines his
quoquè inſtrumentis vtuntur ad bellum
perficiendum , ob id etiam lapides, & fu-
21 ſtes armorum appellatione continentur ,
quia ijs pro armis vti poſſumus, ad quod
facit *text. in l. armorum appellatio ff. de*
*verbor. ſignification.*vbi ſic legitur. *Armo-*
rum appellatio non vtiquè ſcuta,& gladios,
& galeas ſignificat , ſed & fuſtes , & lapi-
des, qui *text.* poteſt intelligi de lapidibus
communibus ad ædificia , & non de illis
ad machinas bellicas artificiosè ſabricatis,
vt ſunt pilæ, ſeù globi lapidei, qui vi tor-
mentorum bellicorum cum impetu emit-
tuntur,& excluduntur, nam tempore dictæ
legis non erant adhùc inuenta ipſa arma
bellica .
22 Vel meliùs dicamus , præfatam *legem*
loqui de lapidibus artificiosè fabricatis, de-
ſeruientibus in bello fundibularijs , quos
funda circumducentes eiectos percutie-
bant hoſtes, nam tunc temporis ibant ad
Caſtra milites fundibularij , ſic appellati,
quia vtebantur fundis cum lapidibus ad-
uerſus hoſtes.
23 Et eodem modo fortè intelligenda eſt
quòad fuſtes , nempè vt loquatur de ha-
ſtis ligneis artificiosè factis , quibus ap-
poſita cuſpide præferrata Milites in bel-
lo vtuntur, quoniam iſtæ dicuntur propriè
arma, & ſub armorum nomine verè, ac pro-
priè comprehenduntur, non autem lapides
ad ædificia, vt ſupra deſeruientes, & fuſtes
ad comburendum.
24 Vndè lapides , & fuſtes primi generis
tantùm puto prohiberi in ſpecie vi *No-*
ſtra pragmatica , ita vt ex tali delatione
incurratur pœna in ea contenta, licèt de-
ſit praua intentio , non autem lapides , &
fuſtes ſecundi generis,quoniam hi impro-
priè armorum appellatione intelliguntur ,
& ita in facti contingentia audio iudica-
tum .

S V M M A R I V M.

1 *Aurum, & argentum factum, & infectum*
extrahi à Regno prohibetur ſub pœna ,
niſi proprij vſus gratia, & commoditate
itineris aſportetur, num.2. etiam ſi dein-
dè mutato conſilio vendatur , num. 4. &
quomodò probetur, quòd aſportauerit vſus
gratia, num.5.
3 *Gabella ſolita ſolui non debetur pro bonis, quæ*
portantur vſus cauſa .
6 *Initium, & non quod ſequutum eſt attendi*
debet .

De Extractione,&c. Pragm. III.

Collectanea IV.

1 SI ordina , &c. Prohibet, extrahi à
Regno aurum , &
argentum factum, & infectum ſub pœna ,
prout ſic in *pragm.4.16.& 22.hac eadem*
rubrica .
2 Tu autem obſeruabis , ceſſare prohibi-
tionem reſpectu illius , qui portat ſimilia
proprij vſus gratia pro commoditate itine-
ris *Franciſc. Marc. deciſ.290. volum.2.* ſic-
que ex facto iudicatum per Regiam Came-
ram Summariæ recenſet *Thor. in Com-*
pend. deciſion. Regni in verbo extractio auri
tom.1.

3 Con-

3 Confert pro corroboratione *Guid.Pap.deciſ.*4. quatenus fundat, gabellam ſolitam ſolui, non deberi pro bonis, quæ ſui vſus cauſa portantur.

4 Quòd ſi ratione talis vſus huiuſmodi extrahantur, licèt deindè mutato conſilio illa alienentur, euitabitur etiam pœna impoſita contra extrahentes *Addit.ad Guid. Pap.deciſ.*373. *Rota in Vrbinaten edicti coram R.P.Comitulo*, vbi adducit *tex.in l.Caſar ff.de public & vectigal.l.Senatus ff.de contrahend empt. l.cætera §.fin ff de leg.*1. vbi tamen quòd debet proba-

5 ri iuramento ipſius extrahentis, quòd habuerit animum à principio illa aſportandi ſui vſus

6 cauſa ex *l. fin. C.de iur.deliber.* quia debet attendi initium, & non quod ſequutum eſt *l.ſi filius ff.de verbor.ſignificat.l.*3. *§.ſcio ff.mandati.*

S V M M A R I V M.

1 *Licentiam extrahēdi animalia, & pecunias quis, & quomodò expediat dare.*

2 *Conceſſio tractarum non debet fieri, niſi priùs Regno ſit facta prouiſio.*

3 *Tractas conceſſas denegare quando ſit licitum.*

4 *Priuilegium ducendi aquas de aquaductu intelligitur de ſuperflua.*

De Extractione, &c. Pragm. V.

Collectanea V.

ET quoniam in Regno, &c.

1 Vigore huius *pragmaticæ* in licentia extrahendi pecuniam, & animalia præcedente informatione apponetur manus S.E. & vnius Regentis ſaltem.

Quid dicendum, ſi quis habeat licentiam extractionis an poſſit facere plures extractiones in vno anno, & an competat refectio aliorum annorum, latiſſimè eſt videndus *Maſtril. in deciſ Sicil.*257 *par.* 3. vbi etiam habes, quòd

2 Rex in conceſſione tractarum primò tenetur prouidere Regno, & deindè concedere alicui perſonæ, vndè deſcendere videtur, quòd ſi facta venditione tractarum, ſeu earum conceſſione recollectio frumentorum ſterilis appa-

3 reret, nè Regnum exhauſtum remaneat, licitū eſſe tractas iam conceſſas denegare, ad *tex. in l.qui ſaxum ff de donat.l.quarumdam ff.de acquir. poſſeſſ. Afflict.deciſ.*190 & ita fuit deciſum in Regno Siciliæ contra Ducem Terræ Nouæ, qui habebat priuilegium extrahendi quolibet anno certam frumenti quantitatem, qui nèdum eueniēte ſterilitate impeditus fuit, nè extraheret, verùm etiam in ſequenti anno fuit denegata refectio extrahendi ſummas nō extractas in annis præteritis, & ita iudicatum pariter fatetur *Camill.de Curt. in diuerſ. feud. verſ.redeundo igitur num.*51. cùm huiuſmodi conceſſiones, ſeu aſſignationes & ſi præſtationem in annos ſingulos habeant, in annos tamen ſingulos per ſe conſiderandæ ſunt, ac ſi conceſſio, ſeu aſſignatio certæ ſummę in vnū, & deinceps in alium annum ſpecialiter facta eſſet, ita vt pro illo anno, in quo fructus non naſcantur, vel minus naſcantur videatur reſtricta conceſſio, & aſſignatio, argumento *l. ſi debitor §.veriſimile,* ibi, *qua collecta eſſent ff. de act.empt. l.cùm certus ff de vin. & oleo legat.* & conſequenter, quòd pro illo anno ſterili ceſſat facultas extrahendi, atque extinguatur, non autem ſuſpendatur, neque prorogetur illius exequutio in annos ſequentes vberiores, maximè ſtāte clauſula apponi ſolita, *prouiſo priùs Regno, vel in caſu inopiæ*, quæ non ſolùm excipit, ſed etiam facit conceſſionem conditionalem, quaſi dixiſſet, in anno ſterili non deberi extractionem, ea quidem ratione, quòd Rex concedens priùs cenſeatur voluiſſe prouidere Regno, quàm conceſſionario, ad *tex. in l.ſi*

4 *quis C de aquaductu lib.*11. vbi beneficium ducendi aquam ex publico aquæductu, ex ſuperflua aqua intelligendum eſſe ait, ea ratione, vt dixit idem *tex.* nè abundantia aquæ Ciui deſit.

S V M M A R I V M.

1 *Diſtrictus appellatione venit totum territorium.*

2 *Diſtrictus Vrbis protenditur vſq; ad quadraginta milliaria.*

3 *Stante ſtatuto, quòd nullus emat aliquid in Ciuitate, ſi quis emat, quando perdat pretium exburſatum.*

De Extractione, &c. Pragm. VII.

Collectanea VI.

HAuendoci fatto intendere, &c.

Mandatur hic, vt Mercatores, & aliæ perſonæ non poſſint linum natum in diſtrictu, & Caſalibus Neapol. aliò extrahere, nec non linum natum in alijs locis Regni ab ipſo Regno extrahere prohibentur ſub pœna pecuniaria vnciarum quinquaginta, & amiſſionis lini.

1 Pro coronide hìc nota, quòd appellatione diſtrictus venit totum territorium *l. pupillus §.territorium, vbi omnes ff. de verb. & rerum ſignificat.clement.nè Romani §. ſanè de elect.*

2 Et iuxta deciſionẽ *Putei* 24.*lib*.3. diſtrictus
Vrbis protenditur vſque ad quadraginta mil-
liaria,ſicque fuit reſolutum in *cauſa Anaguina*
Caſtri Suruile 23.*Martij* 1547. & vide ſi con-
ferant adducta per *Reg. Rouit.decif* 11.

Sed obiter aduertere hic me nõ piget,quòd
3 ſtante ſtatuto, vt nullus forenſis emat aliquas
res in Ciuitate,ſi emat ipſas,non perdit pretiũ
exburſatũ *l.*1.*C.non licere habitatori Metrocomiæ loca ſua ad extraneum transferre lib.* 11,
in tantùm quòd poteſt retinere rem emptam
donec reſtituatur ei pretium,per *tex.in l.ſi nõ*
ſortem §.*ſi centum ff.de condit.indebiti*,niſi for-
tè aliud mandaret ſtatutum, quia tunc illud
deberemus ſeruare.

SVMMARIVM.

1 *Frumẽtum à Regno non extrahatur ſub pœna,*
& an poſſit extrahi panis,vel farina,num. 4.
an ſpelta,num 8. *ordeum,num.*10.*vel legu-*
*mina, num.*11,

2 *Forenſes an comprehendãtur ſub banno non ex-*
trahendi frumentũ à Regno,ſi illud percipiat
à proprijs territorijs, quæ habent in Regno,
& num. 3.

5 *Materiæ appellatione venit materiatum.*

6 *Lignaminum extractione probibita cẽſetur pro-*
hibitum extrahi naues.

7 *Speltæ veniunt appellatione victualium,*

9 *Bannum, & pœna contra non reuelantes fru-*
mentum non exequitur contra non reuelan-
tes ſpeltam,ordeum,vel legumina.

12 *Repertus in itinere portans frumentum probi-*
bitum extrahi an,& quando incidat in pœ-
nam contra extrahentes impoſitam.

13 *Extractio frumenti contra extrahentes proba-*
tur per teſtes ſingulares.

14 *Extrahentes blada vetita vt puniantur non*
requiritur, quòd ſint capti cum bladis, ſed
quòd extractio probetur per teſtes, niſi ſtatu-
*tum loquatur de inuento, num.*15.

De Extractione,&c. Pragm. IX.

Collectanea VII.

1 **B**Enche per banni,&c. Mandat, nè ex-
trahatur frumentum à Regno, & contra ex-
trahentes, & extrahere facientes pęna impo-
nitur, & vide *pragm.*11. *&* 12. *hac eadem ru-*
*brica, & Ludouic.decif.Peruſ.*80.

2 Hæc prohibitio non comprehendit foren-
ſes, qui poſſunt extrahere frumenta, quæ ex
proprijs territorijs poſſeſſis in Regno perci-
piunt, vt iudicatum recenſet *Theſaur. decif.*
152. licèt ipſe in contrariam inclinet opinio-
nem, & vide *Guid.Pap.decif.*373.

3 At *Franc.Marc.decif.*238. *par.*2.diſtinguit,
quòd vel proclama, nè blada extrahantur di-
rigitur in rem,hoc modo,fit prohibitio,nè ex-
trahantur blada, & tunc comprehenduntur
etiam forenſes, ſi verò dirigatur prohibitio in
perſonam, vtputà ſi dicatur, quòd nullus au-
deat extrahere frumenta,& tunc ſolùm habi-
tatores comprehenduntur, & non forenſes.

4 Et ſub hac prohibitione includi farinam,
& panem fundant *Guid.Pap.decif.*373. *Franc.*
5 *Marc.decif.*240.*Maſtrill decif.*139.cùm appel-
latione materiæ veniat materiatum *Laurent.*
*decif. Auenion.*62. vndè prohibita extractione
6 lignaminum, cenſetur prohibita extractio na-
uium *Boer. decif.*177.

7 Spelta tamen licèt victualium appellatione
veniat,vt deciſiuè probat *Anna alleg.*94.tamẽ
8 ſub hac prohibitione non venit,vt in ſimili in-
dicauit Regia Camera ad fauorem nonnullo-
9 rum, qui non reuelauerant quantitatem ſpel-
tæ, ob quod prætẽdebatur,contra eos exequi
pęnam emanatam in Banno contra non reue-
lantes quantitatem frumẽti Regiæ Curiæ per
totum menſem Septembris,decreuit enim,nõ
eſſe moleſtandos, quia banna Regia loquebã-
tur de frumentis, non autem de ſpeltis, & ita
in terminis voluit *Rota in vna Vrbinaten.edi-*
10 *cti coràm R.P. Comitulo*, vbi etiam quòd nec
venit ordeum ex *l.modios C. de ſuſceptor. &*
11 *arcar.lib.*10. nec legumina, vti ſub nomine
frumenti non comprehenſa.

12 Sed quatènus pęna contra tranſgreſſores
hic irrogetur,etiam ſi in itinere, & in tranſitu
reperiantur portare frumenta.

Iunge pro corroboratione *Franc.Marc.de-*
*cif.*162.239 *&* 617. *vol.*2. vbi plura fundans,
repertum in via, ſeù itinere portare frumentũ
incidere in pęnam ſtatuti,maximè quãdo fuiſ-
ſet repertus propè limites territorij, vel in
portu, vbi ſtarent naues diſceſſuræ, niſi eſſet
talis bonæ famæ *Griuell. decif.Dolan.*81. vbi
quòd deprehenſi in itinere extrahentes fru-
mentum perindè puniuntur,ac ſi re vera ex-
traxiſſent, & quòd quando res eſt in tranſitu
perindè eſt,ac ſi diſtraxiſſet, dicẽs,animum di-
ſtrahendi cognoſci ex facti circumſtantijs ve-
riſimilibus.

13 Et quatènus,tales tranſgreſſores poſſe cõ-
uinci per teſtes ſingulares ſtatuit.

14 Adde *Rot.in* cit.*Vrbinaten.edicti*, vbi id cõ-
firmat dicens, quòd aſportantes blada vetita
extrahi, quamuis non ſint reperti in fraganti,
ſed tantummodò teſtibus conuicti veniũt pu-
niendi,allegat *tex.& ibi gloſ.in l.*1. *C.de petit,*
*bonorum, & l.*1. *C. vbi Senat. vel Clariſſim.*
quia talia ſtatuta prohibentia extrahi aliquid
nèdum comprehendunt apprehenſos,ſed etiã
teſtibus, & alijs legitimis indicijs conuictos,
niſi tamen ſtatutum loqueretur de inuento,
15 nam tunc ſecus eſſet ratione *tex.in l.ſi barſatorã C.de fideiuſſoribus*, & ex dictis per *Mart.*
*decif.*80. & per *Ill.Epiſcopum Ricc. decif.Cur.*
*Archiep.*257. *par.*2.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pecunia à Regno non extrahatur, quàmuis in illo ſit introducta per exteros, quid ſi extractio ſit facta citra fraudem, num.* 2.
3 *Alienans bona Eccleſiæ citrà fraudem, & bona fide abſq; ſollemnitatibus non incidit in cenſuras. Limita in homine ſagaci, negotiorum experto, vel Canonum Doctore, num* 4.
5 *Exteri, qua ratione ſit factum, vt comprehendātur ſub* pragm. 10. de extract.
6 *Statutum de non diſtrahendo ligat forenſes.*
7 *Prohibitio non extrahendi pecuniam à Regno non habet locum contra Eccleſiaſticos.*

De Extractione, &c. Pragm. X. Collectanea VIII.

1 PErche ritrouamo, &c. Inter alia prohibet extractionem pecuniæ à Regno, quàmuis ſit in illo introducta per exteros.
2 Tu videas *Annam in alleg.* 58. & 131. vbi tutatur, excludi pœnam inflictam contra extrahentes pecuniam, quando citrà fraudem extractio fuerit facta, quia tunc non incurritur in bannum, & ita dicit deciſum in Sacro Conſilio.
3 Recipit incrementum talis opinio ab illo ſimili, quòd alienans bona Eccleſiæ citrà fraudem, & bona fide abſq; ſollemnitatibus requiſitis in *extrau. ag. ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alien.* non incidit in cenſuras *Sayr. deciſ.* 12. *d.*
4 *tit. de reb. Eccleſ. non alien. D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 122. *par.* 1. vbi id limitat in homine ſagaci, negotiorum experto, vel Canonum Doctore.
5 Et quatènus in ſpecie mandet, comprehendi exteros, iunge, id rationabiliter eſſe factum, quia aliàs fuit iudicatum in Sacro Conſilio, extractionem pecuniarum factam per forenſem contra formam banni publicati in Ciuitate, quæ fuerat intercepta eſſe illi reſtituendam, vt teſtatur *Gram. conſ. crim.* 25.
6 Licèt ex communi *DD.* ſententia ſtatutum de non diſtrahendo ligare forenſes referat *Griuell. deciſ. Dolan.* 81. *in princip.*
7 Sub hac tamen prohibitione non comprehendi Eccleſiaſticos, quibus & ſi repertis in fraganti non poſſe ſequeſtrari pecuniam habemus iudicatum per Regiam Cameram, quę in facti contingentia pecuniam interceptam Clerico reſtitui mandauit, vt apud *Molfeſ. in Conſuet. Neap. par* 2. *quaſt* 7. *num.* 47. conferunt adducta per *Gram. deciſ.* 101.

SVMMARIVM.

1 *Extractio monetæ quomodò probetur.*
2 *Probatio qualis eſſe debeat, vt dicatur legitima, & an ſi fiat per iuramentum, non per inſtrumenta, vel teſtes, nu.* 3. *& teſtes an poſſint eſſe de refutatis à iure, num.* 4.
5 *Famuli Curiæ, qui in fraganti extractores intercipiunt an ſint teſtes idonei, vt extractor pœna pragm. puniri valeat, & num.* 6. *quid de poſitis ad cuſtodiam alicuius paſſus, nu.* 7. *quanta fides illis præſtanda ſit, num.* 8. *in atrocioribus an admittantur abſq; tortura ad teſtificandum, num* 9. *illorum fidei plurimùm detrahitur ob vilem eorum cōditionem, num.* 10.

De Extractione, &c. Pragm. XIV. Collectanea IX.

ANcorche per pragmatiche, &c.
1 Extractionem monetæ hic prohibitā cuiuſcunq; ſpeciei fuerit poſſe probari ex probatione legitima, licèt non fuerint extractores reperti in fraganti hic ſtatuitur.
2 Probatio huiuſmodi vt legitima dici valeat debet eſſe plena per teſtes, cùm appellatione
3 legitimæ probationis nō veniat probatio per iuramentum, ſed per teſtes, vel inſtrumenta, vt per *gloſ. in cap. cùm de indebito de probat.* voluit *Rota in Lauden. probationis* 1591. *coràm R. P. Penia*, vbi etiam quòd teſtes non debent
4 eſſe de refutatis à iure, putà inimici, infames, & ſimiles, ſed omni exceptione maiores, qui in dubio tales non præſumuntur *Benintend. deciſ.* 62. *à num.* 16. *cum ſeq.*
5 Sed an famuli Curiæ, qui in fraganti delinquentes intercipiunt ſint idonei teſtes, ita vt extractor pęna *pragmatica* puniri valeat.
6 Affirmatiuè dicendum eſt ex *Fabr. deciſ.* 38. *C. de teſtibus, Monach. deciſ. Lucenſ.* 38. *num.* 3. ſicq; praxis viget, nam poſitis ad cuſtodiam
7 alicuius paſſus, vt capiant, & denuncient res vetitas aſportantes creditur, nam ad hoc eorum dictis ſtādum eſt, dum id ad ipſorum pertinet officium *l. apparitores C. de exactor. tribut. lib.* 10. *cap. cùm parati, & cap. prudentiam, vbi gloſ. de appellat.*
8 Ceterùm, non tanta fides eorum dictis pręſtanda eſt, vt illorum depoſitio ad condemnādum in fraganti crimine repertos ſufficiat, iuxta magis acceptatam *DD.* ſententiam, quia
9 in atrocioribus non admittuntur ad teſtificādum, niſi cum tortura *Præſ. de Frāch. dec.* 379.
10 Et proindè integræ fidei, & omni exceptione maiores illos non haberem, quia ob eorum vilem conditionem ipſorum fidei plurimùm detrahitur *§. ſancimus in princ. auth. de teſtibus*, vndè his caſibus non videmus ex tali depoſitione extractores puniri pęna ordinaria, ſed admitti ad tolerabilem compoſitionē in beneficium Fiſci, attenta qualitate loci, & perſonarum, prout ſic pluriès fuiſſe determinatum à Regia Camera à Scribis veteranis illius Tribunalis percepi.

V 3 *SVM-*

SVMMARIVM.

1 *Exulis nomen fraternizat cum nomine banniti, & foriudicati, ita vt hos comprehendat ſtatutum contra exules latum, num. 2.*
3 *Materia banni, quid ſit bannum, quotuplex, vndè dicatur, quo ordine, & pro quo delicto imponi debeat, & an ſententia banni requirat aliam citationem, num. 4.*
5 *Bannum dari nō poteſt ex cauſis animum mouentibus, quoties reus abſoluitur.*
6 *Banni aduerſus ſententiam non poteſt dici de nullitate poſt annos treſdecim.*
7 *Bannum quando dicatur ſententia interloquutoria, & quandò diffinitiua, & quando irroget infamiam.*
8 *Infamia quando incurratur ſi ex forma ſtatuti ob contumaciam quis habeatur pro confeſſo.*
9 *Contumax ex cauſa ciuili non poteſt banniri, niſi ad effectus ciuiles.*
10 *Bannitus in contumaciam non facta purgationis admittitur ad probādam innocentiam, ſi tranſigat cum Parte, & Fiſco eſt abſoluendus, licet non ſine conſenſu offenſi, num. 23.*
11 *Bannitus actionem, vel accuſationem inſtitutam antè bannum proſequi non poteſt, & nu. 18. poteſt appellare, num. 12. amittit iura, & priuilegia ſibi competentia, num. 14. non poteſt teſtari, num. 15. in confiſcatione bonorum habetur pro mortuo, num. 16 ei in iudicio denegatur audientia, num. 17. perdit ius prothomiſeos, num. 19. non poteſt ſepeliri in territorio, à quo fuit bannitus, num 20.*
13 *Immiſſio bonorum contra bannitum fit abſque citatione.*
21 *Bannito præſtans auxilium, & opem ad ſepeliendum non punitur vti fautor.*
22 *Bannitus poteſt mitti legatus ad locum, à quo eſt bannitus, & interim non moleſtatur.*

De Exulibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 EXulis hoc nomen fraternizare cum nomine banniti, & foriudicati, ita vt ſtatu-
2 tum contra exules latum comprehendat bannitos, & foriudicatos, ac ſi expreſsè de illis mētionem feciſſet autumauit *Rota in Anebonitana ſtatuti* 1570. *coràm R P. Oradino.*
3 Et quia hac in *rubrica* extant plures *pragmatica* contra bannitos in materia banni recurras ad *Caball. reſol. crim. caſ.* 181. vbi copioſè exanclat, quid ſit bannum, quotuplex ſit, & vndè dicatur, Item quo ordine, & pro quo de-
4 licto imponi debeat, & tandem tractat, ſi ſententia banni requirat aliam citationē, vt apud *eundem* videre poteris.
5 Et in materia iungas, bannum dari nō poſſe ex cauſis animum mouētibus, quotiès reus abſoluitur *Triuiſan. deciſ.* 23. *par.* 2.
6 Inſuper aduerſus banni ſentētiam nō poſſe dici de nullitate poſt annos treſdecim *Gram. deciſ.* 24.
7 Adhùc, quando bannum fertur contra contumacem, ſententia interloquutoria dicenda eſt, quando verò contra præſentem iuris ordine ſeruato, diffinitiua nuncupatur, & infamiam irrogat, ſicuti quando ex forma ſtatuti ob contumaciam quis pro confeſſo habetur
8 infamiam non incurrit, ſecùs ſi verè confeſſus fuerit, ac ſententia ſequuta ſit.
Et circa bānitorum materiam vtiliter alias conglomerabo res iudicatas.
9 Vndè ſignabis, contumacem pro cauſa ciuili non poſſe banniri, niſi ad effectus ciuiles *Capye. deciſ.* 141.
10 Item bannitum in contumaciam non factæ purgationis admitti ad probandam innocentiam *Minſynger. obſeru.* 88. *cent.* 2.
11 Inſuper, bannitum actionem antè bannum inſtitutam proſequi non poſſe *idem obſeruat.* 30. *cent.* 5. *Guglielm. deciſ. Rot. Spirenſ.* 114. *par.* 3.
12 Adhùc, bannitum poſſe appellare *idem Guglielm. deciſ.* 60. *par.* 1.
13 Similiter, contra bannitum fieri bonorum immiſſionem abſq; citatione *idem deciſ.* 159. *ead. par.* 1.
14 Præterea, bannitum ſingula iura, & priuilegia ſibi competentia amittere *Magon. deciſ.*
15 *Florent.* 26. vndè non poſſe teſtari voluit *Ro-*
16 *ta* penès *Farinac. deciſ.* 55. & in confiſcatione bonorum haberi pro mortuo autumat *deciſ.*
17 154. eiq; in iudicio denegari audientiam, nec
18 poſſe accuſationem inſtitutam antè bannum proſequi affirmat *Minſynger. obſeruat.* 30.
19 *cent* 3. & perdere ius prothomiſeos aſſerit
20 *Magon. deciſ. Florent.* 99. nec poſſe ſepeliri in territorio, à quo fuit bannitus *Caball. reſol.*
21 *crim. caſ.* 83. vbi tamen, quòd præſtans auxilium, & opem ad ſepeliendum non punitur vti fautor.
22 Vlteriùs, bannitus poteſt mitti legatus ad locum, à quo bannitus eſt, & tutus erit pro illo tempore idem *Caball. reſol. crim. caſ.* 150.
23 Tandem, bannitus tranſigens ſe cum Parte, & Fiſco abſoluendus eſt *Guglielm. deciſ. Spirenſ.* 33. *par.* 2. licèt non poſſit abſolui ſine cōſenſu offenſi *Minſynger. obſeru.* 11. *centur.* 5.

SVMMARIVM.

1 *Banniti ſunt hoſtes Ciuitatis, & poſſunt occidi, & qua ratione.*
2 *Bannum non extenditur vltrà territorium bannientis.*
3 *Statutum Epiſcopi non ligat non ſubditos.*
4 *Occidere bannitum quando non liceat, & num. 5. & 6.*
7 *Pœna falsò aſſerentis ſe occidiſſe bannitum qualis ſit.*

De

Digitized by Google

De Exulibus. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo peruenuto à noſtra no-
titia,qcalmente,&c.

Prouiſum eſt hic inter alia,bannitos poſſe
impunè occidi, & meritò quidèm ob publicã
vtilitatem, vt homines delinquendo terrean-
tur,ſciẽtes ſe poſteà poſſe impunè occidi,tum
1 etiam vt maleficia non remaneant impunita
l.ita vulneratus ff.ad l. Aquil. vltra quòd ban-
niti ſunt trãsfugæ, & hoſtes Ciuitatis *Guglıel.
deciſ.9.par.2.*& ſic rectè ſtatuitur ad bonum
commune Ciuitatis,vt valeant impunè occi-
di,quia ad fauorem,ſeù vtilitatem Reipublicæ
pertinet, vt maleſactores à Prouincia abſint,
ad hoc vt ipſa Prouincia in quiete maneat *l.
congruit ff.de officio præſid.l.longius § filiusfa-
milias ff.de iudic.* vndè ſequitur,quòd tale ſta-
tutum ſit fauorabile, quòd poſſint occidi
banniti etiam extra territorium, ex traditis
per *Franc.in dec.*276.licèt contrarium videa-
2 tur,cùm effectus banni, & pragmaticæ non ſe
extendat vltra territorium bannientium,cùm
ſtatuta extra territorium nullam vim habeant
*cap.vt animarum in fin. de conſtit.in 6 l.extra
territorium ff.de iuriſdict. omn.iudic.* & Prin-
ceps,& Imperator extra ſuæ iuriſdictionis, ac
poteſtatis locum eſt tanquam priuatus *cap.
per venerabilem extra qui filij ſint legitimi,cap.
cùm ad verum,cap.duo ſunt,cap.ſi Imperator
96.diſtinct.*ſic & Magiſtratus quiſquis ille fue-
rit in ſuos ſubditos, ac ſuo tantùm territorio
edicta,ac ſtatuta facere poterit, extra.n.ſuam
iuriſdictionem nihil faciat,& ei, ſuiſque edictis
impunè non paretur, vndè meritò videmus,
quòd edictum de vita, & honeſtate Clerico-
rum emanatum ab Epiſcopo non habet locũ
in aliena Diœceſi contra ſuos Clericos ibi
morantes, vt in facto conſului cuidam Reue-
rendiſſimo Prælato, continet hoc iuriſdictio-
nem contentioſam in aliena Diœceſi exerceri
prohibitam *Gratian. deciſ. Marchia* 98.qui in
*deciſ.*113. firmat,ſtatutum Epiſcopi non ligare
3 ſubditos ſuos delinquentes extra Diœceſim,
quarè occidens bannitum extra territorium
non erit impunis,vt ſeruauit S.C. quod con-
demnauit D.Ioãnem Gamboã in Inſulam per
decẽnium, eo quia in Ciuitate Beneuenti in-
terfecit quendam bannitum, referente Conſi-
liario Olzignano, de quo nouiſſimè poſt hæc
ſcripta habitus *Danza de pugna DD.tit.de ar-
mat. per Campaneam à num.3. cum ſeq.tom.2.*
vbi plura.

4 Inſuper,bannitus non poteſt impunè offen-
di vigore ſtatuti infra tempus decem dierum
conceſſum ad appellandum,nec poſt interpo-
ſitam appellationem infra ipſamet legitima
tempora *Viu.deciſ.*355. vbi concedit,appella-
tionem tunc operari effectum hunc, quòd in-
terim condemnatus non dicatur aliter banni-
tus.

5 Similiter, qui non ob publicam vtilitatem,
ſed proprium,priuatumq; intereſſe bannitum
interimit puniendus eſt, multòque magis ſi ad
alterius inſtantiam ex odio, & inimicitia par-
ticulari, proditoriéq; necaſſet, & propterea
aliquando tales homicidas ad furcas,quando-
que verò per ſexdecim annos ad remigãdùm
condẽnatos ſatetur *Maſtrill.in deciſ.Sicil.*104.

6 Nequè vxor, nequè filius gaudent impuni-
tate ſtatuti,bannitum occidi permittentis, fi-
lio quidem permiſſum eſt, ſi pater contra Ci-
uitatem veniret, vt illam perderet, nec alia
via Patriæ defenſioni occurri poſſet, niſi per
proprium filium occideretur, vxor autem fi-
dem viro ſeruare debet *Franc.deciſ.*276.

Sed pulchrum eſt quærere, an ſi ſtatutum
ſimpliciter de offenſione loquatur contra bã-
nitos,an etiã ipſi impunè poſſint occidi, quòd
7 ſic deciſum tradit *Caball.* multa in materia cu-
mulans in *reſolut.crim.*61.qui *reſolut.*151.tra-
ctat de pęna falsò aſſerentis ſe bannitum occi-
diſſe,vt gratiam, vel præmia conſequatur, &
teſtatur,quòd cùm pluries accidiſſet aliquan-
do ad triremes in perpetuum, aliquando ad
tempus iuxta facti, qualitatemq; perſonarum
condemnatos fuiſſe, eorumq; gratiam nullam
declaratam,& Fiſco pecuniam,quam accepe-
rant, fuiſſe reſtitutam. Et proceſſus contra of-
fendentem bannitum vigore ſtatuti an, &
quando impediri poſſit *Magon. deciſ. Lucenſ.*
41.

SVMMARIVM.

1 *Capientes homines per vim,vt extorquerent re-
miſſiones puniuntur.*
2 *Remiſſiones volũtariè,non coactè faciendæ ſunt,
& quando remiſſio dicatur extorta, num.4.*
3 *Nullum quod eſt, nullum ius tribuere poteſt.*
5 *Materia ſtratariorum,diſrobãtium,latronum,
& captiuantium in ſtratis publicis.*

De Exulibus. Pragm. II.

Collectanea III.

ESſendo à noſtra notitia, &c.

1 Capientes homines per vim ad extorquen-
dam remiſſionem pœna capitali hic puniun-
tur.

Pro coronide huius *pragmaticæ* recurras ad
ea,quæ ſcripſimus deciſiuè in *tract.de graua-
minibus vaſallorum tom.1.grauam.*353.vbi in
ſpecie fecimus mentionem de illa, quæ in alia
impreſſione erat ſituata in *rubrica de capien-
2 tibus homines per vim,* firmauimus enim *ibidẽ,*
remiſſiones voluntariè, nec coactè faciendas
eſſe,

Digitized by Google

eſſe, & de factis inuoluntariè non eſſe habendam rationem, vti contra iuris tramites habitas,& ſic vti nullas,cùm verum ſit dicere,nul-
3 lum quod eſt, nullum tribuere ius poſſe *Rota deciſ. 572. num. 9. par. 2. in recent.* & nullum quod eſt haberi, ac ſi nullo modo factum fuiſſet,dum nullum producit effectum *l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. Surd. deciſ. 40. num. 8. Rota deciſ. 770. num. 1. par. 2. in recent.*

4 Et hac occaſione ſignabis, extortam dici remiſſionem,vbi timore, vel minis,imò etiam inconcuſſiuis precibus Superiorum illa habita ſit,prout ex iſtis actis meticuloſum, & extortum dici actum pronunciauit *Rota in Cremonen. reſciſſionis contractus* 1590. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Plato, tunc temporis Rota Auditore.*

Ad materiam tamen ſtratariorum,latronũ, derobantium, & captiuantium in ſtratis publicis plura coadunat *Muta deciſ.* 60 quem etiam perquiras *deciſ* 80. vbi quòd diſcurſores Campaneę poſſunt ex multis indicijs torqueri.

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum morte extinguitur, ſed limita vt num. 2.*
3 *Relegatio facta ad beneplacitum nõ extinguitur Iudicis morte.*
4 *Beneplacitum ad dignitatem potiùs cenſitur relatum.*
5 *Differentia inter clauſulam* placet Regiæ Maieſtati, *&* placet ad beneplacitum Regiæ Maieſtatis.
6 *Clauſula*, ad beneplacitum, *aliquando importat conditionem.*
7 *Res conceſſa ad beneplacitum abſq; cauſa reuocari nequeunt.*

De Exulibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

ALli meſi paſſati per noi,&c.

Hic prorogatur bannum ad Regium beneplacitum, & ſinguli monentur ad exules perdendos ſub gratijs.

Materia beneplaciti hic benè cadit,dum ſit mentio de beneplacito, quarè pro ornatu firmo regulam, beneplacitum morte extingui
1 *l. 4. ff. locati*, nam actus à lege, vel ab homine habens conditionem, vt duret ad libitum, & voluntatem agentis, eiuſdem agentis morte ampliùs non durat,eò quia voluntas hominis morte expirat *l. ex hoc ſtatus §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor.*
2 Verùm vbicunque verſaretur fauor publicus, tunc beneplacitum morte non extingui firmat *Caroce. deciſ.* 18. vt ſimiliter quando beneplacitum eſſet relatum ad dignitatem, & officium, quia tali caſu non expirat morte *Mohedan deciſ.* 13. *de conſtit.* latè *Caball.* multa referens in materia *reſolut.* 143. & nouiter *D. Rice. in deciſ. Curia Archiep. Neap.* 51. *par.* 2.
3 vbi meritò in eadem Curia dicit iudicatum, relegationem factam per Iudicem ad ipſius beneplacitum non extingui eius morte, ita quòd condemnatus non poſſit recedere abſq; licentia ſucceſſoris, vel Curiæ,quod ego prædicaui in cauſa Petrucij de Sannio.
4 Et nota, quòd in dubio beneplacitum potiùs cenſetur relatum ad dignitatem, quàm ad perſonam, & propterea verba, quæ poſſunt referri ad dignitatem,& officium, & etiam ad perſonam ſunt potiùs intelligenda, vt fuerint relata ad dignitatem, quàm ad perſonam *Capyc. dec.* 136. vndè ſi in beneplacito fuerint propoſita verba importantia, & nomen dignitatis, & nomen proprium ipſius perſonæ,attendenda ſunt illa verba,quæ primo loco poſita ſunt, niſi contrarium ſuadeatur ex coniecturis, nam in hac materia plurimùm pollent cõiecturæ ad reſoluendum, nunquid beneplacitum fuerit adiectum dignitati, an verò perſonæ, & ſic, an morte expirer,vel non,quæ quidem coniecturæ vel ex ſubiecta materia, vel ex re ipſa,aut ex verbis beneplaciti deſumentur.
5 Inſuper aduertere debemus,eſſe magnam differentiam dicere *placet Regiæ Maieſtati*, & dicere *placet ad beneplacitum Regiæ Maieſtatis*, quoniam hoc caſu apparet, beneplacitum ad dignitatem cõferri, quia vnica eſt oratio, & tota diſpoſitio confertur ad beneplacitum dignitatis,ſed in priori caſu,cùm reſcriptũ duas habeat partes,vna quę reſpiciat gratiam,altera tempus gratiæ, neque ex illis verbis expreſſis in prima parte requiritur neceſſariò,quòd Rex fuerit dignitatem contemplatus,cùm illa verba *placet Regiæ Maieſtati*,ita cõueniant perſonæ Regis,ſicut dignitati eius, cùm poſtea ſequatur, *ad ipſius Regiæ Maieſtatis beneplacitum*, id refertur ad Maieſtatem, & ita beneplacitum potuit contemplari vtrumque, videlicet dignitatem, & perſonam Regis,& ideò probatio remanet dubia, & regulariter probanda eſſet aduerſus eum, qui tali probatione innititur *cap. in præſentia de probat.*
Nec eſt prætermittendum,quòd ſi dictum fuerit,*ad beneplacitum,& voluntatẽ*, hæc clauſula importat liberam volũtatem,ſecùs ſi fuerit dictum,*ad beneplacitum*, tantùm,quia tunc important arbitrium boni viri,vt in facti contingentia conſului requiſitus de voto, & ſi dictum fuerit, *ad libitum ſuæ voluntatis*, tunc importabit liberum arbitrium,non regulis iuris limitatum, & denotabit conditionem ſub beneplacito, & talis voluntas ex facto veniet declaranda *Seraphin. deciſ.* 281.

6 Vl-

6 Vlterius obſeruate, aliquando clauſulam, *ad beneplacitum*, importare conditionem, vide *Magon. in deciſ. Florent.* 49. vbi quòd ſi Iudex ponat aliquem in banno ad ſuam voluntatem, ille non dicitur bannitus, niſi facta declaratione voluntatis, an velit eum haberi pro bannito ex *Cacher. in deciſ.* 111. dictio. n. *ad*, appoſita certo euentui conditionem facit *l. ſi vir ff. de condit. & demonſtrat.*

7 Tandem eſt obſeruandum, quòd res conceſſæ ad beneplacitum abſque cauſa reuocari nequeunt *Capyc. deciſ.* 116. *Anna allegat.* 118. maximè quando ſunt conceſſæ ob ſeruitia, *idem Capyc. deciſ.* 121. qui in *deciſ.* 123. dicit, cõceſſionem, ſeu gratiam factam ad beneplacitum eſſe perpetuam, undè uidemus, quòd Officialis à Principe creatus ad eius beneplacitum dicitur perpetuò creatus *l. iuriſperitis* 1, *& ibi DD. ff. de excuſat. tutor.* imò fuerunt nonnulli tenentes, conceſſionem ad beneplacitum factam, nec quidèm morte concedentis expirare, maximè in Magiſtratibus à Principe non recognoſcente Superiorem creatis, vide *Boer. deciſ.* 149. *& Thoming. in deciſ.* 29. in tantùm, quòd ſi concedens velit reuocare conceſſionem ad beneplacitum factam debet ſpecialiter hoc facere, nam non venit ſub generali reuocatione, quibus omnibus veris exiſtentibus conſultus à quodam Reuerendiſſimo Præſule meritò dicebã, aſſenſum Apoſtolicum requiri in conceſſione rei Eccleſiæ ad beneplacitum facienda.

S V M M A R I V M.

1 *Ordo ſeruari debet.*
2 *Pr*æ*mium capientium bannitos non debetur Officialibus Curiæ illos capientibus.*
3 *Pr*æ*mium Officiali mandãti capere bannitos debetur, & non familiæ, ſeu ſatellitibus capientibus.*

De Exulibus. Pragm. V.

Collectanea V.

ESſendo peruenuto à noſtra notitia, &c.

In hac *pragmatica* in fauorem occidentium bannitos datur indultus.

Dùm in *verſic.* 2. incip. *ſe uno foraſcito*, mandatur, quòd ſi bannitus, qui non ſit de capitibus delinquẽtium occiderit alium bannitum, qui ſit de capitibus, nedùm habet indulgẽtiam pro ſe, ſed etiam poterit impetrare indulgentiam pro alijs duobus exulibus à ſe nominandis. Pro ornatu quæro, quid dicendum, vbi bãnitus ſimplex occidat alterum bannitum ſimplicem, quẽ credit eſſe vnum de capitibus, & ſtante tali credulitate nominauit duos alios exules pro indulgentia *ipſis* concedenda, verùm reperto deindè, quòd occiſus non erat de capitibus, nominatio nequit habere effectũ in perſonas nominatorum, ſed vnius tantùm, ſeruata forma alterius §. incip. *item declaramo, & volemo*, quis ex nominatis gaudebit illa nominatione.

Reſpõdeo, quòd ſi ex ordine appareat, quis fuerit primò nominatus, is debet gaudere no-
1 minatione *Franc. deciſ.* 433. cùm ordo ſcripturæ ſit ſeruandus §. *ſi quis autem non implens, vbi gloſ. in verbo ordinem denominationis auth. de hered. & falcid. cap. mandato de prabend. & dignit in* 6. *l. generaliter* §. *ſi quid ff. de fideicõmiſſ. libert. Monach. deciſ. Lucenſ.* 13. *Marta deciſ.* 75. *Franc. deciſ.* 260. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 32. vbi de duobus teſtamentis eodem die cõfectis.

Vbi tamen non apparet de prioritate, vtputà ſi nominatio fuerit facta per nomina appellatiua, tali caſu nominatio euaneſcet, & nullus gaudebit, ex *tex. in l. qui ſoluendo ff. de hered. inſtit.*

Et dùm hic ſimiliter ſtatuatur, vt gaudeant
2 præmio homines Curiæ occidentes pariter bannitos, aduerte hoc fuiſſe neceſſarium mandari, cùm præmium capientium bannitos non debeatur Officialibus Curiæ, cũ ex debito, & neceſſitate officij facere teneantur, vt per *Peguer. deciſ.* 67. uide *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 11. ubi latè.

3 Et nota, quòd ſi familia, & ſatellites alicuius Officialis de eius ordine, & mandato ceperint bannitum, præmium hic conſtitutum non debetur familiæ capienti, ſed Officiali mandanti, ut tradit *Caſale. deciſ.* 23. *par.* 5.

Verùm quia in *capit finali* declaratur, quòd ut huiuſmodi indultus ſortiatur effectum ſuũ, neceſſe eſt, ut delicta indultanda ſint cõmiſſa ante publicationem, adde pro ornatu *Franc. in deciſ.* 468. *& Peguer. in deciſ.* 64. ſed ſi delictum ſit commiſſum in Prouincijs, quæ publicatio eſt attendenda, ſi ea, quæ fuit facta Neapoli, tanquàm caput totius Regni, uel facta in Prouincia *Praſ. de Franch. deciſ.* 360.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna contra ſequeſtrantes perſonas ad finem illas recaptandi.*
2 *Recaptus ſi ſoluatur à ſequeſtrato ad hunc finẽ, pœna non irrogatur ſoluenti recaptum, & quarè.*
3 *Voluntas vbi ceſſat, & dolus, ceſſat delictum.*
4 *Citatio cum abbreuiatione termini contra inquiſitos de recaptu quando faciẽda ſit, & quid ſeruetur.*
5 *Lex per non vſum abrogatur.*
6 *Diſpoſitio ceſſat ex defectu cauſa motiua, maximè vbi illa in lege, vel pragmatica adiecta fuerit.*

7 Ci-

Digitized by Google

7 *Citati pro criminis recaptus, & non comparentes foriudicati, ſi fuerint capti viui, facta recognitione abſq; alio proceſſu poſſunt morti tradi.*

De Exulibus. Pragm. X.

Collectanea VI.

HAuendo dal principio,&c.

1 Loquitur penaliter contra ſequeſtrantes
perſonas ad finem illas recaptandi.
2 Tu obſeruabis, quòd quamuis recaptare ſit
prohibitum, licet tamen perſonis ſequeſtratis
pro tali effectu ſe recaptare, nec poſſunt à Fi-
ſco moleſtari pro tali recaptu præſtito banni-
tis, vt fuiſſe prouiſum per Collaterale Conſi-
lium latiùs retulimus in *tract. de grauamin.
vaſallorum tom.1. grauam.379. à num.8. cum
ſeq.* vbi erit videndum omninò, nam multa pra-
cticabilia reperies, debent enim excuſari dan-
tes recapta bannitis, cùm non ex voluntate,
ſed ex neceſſitate faciant, & vbi ceſſant volũ-
3 tas, & dolus, ceſſat delictum *Seſe deciſ.192. nu.
65.* & quæ ex neceſſitate fiunt non cenſentur
in fraudem, nec in illa quis liberalis exiſtit
*Valaſc. deciſ.153. num.24. Gama deciſ.71.
num.3.*
4 Et quatènus *ibidem* contra tales facinoro-
ſos mandetur, poſſe expediri citationes ad in-
formandum cum abbreuiatione quatuor die-
rum, & non comparentes intelligantur foriu-
dicati.

Aduerte, hodiè non eſſe ſic de facili expe-
diendas tales citationes cum abbreuiatione,
niſi delictum eſſet plenè, vel indubitatè pro-
batum, vt in *Noſtra deciſ. Regia Audientia Apu-
lea* 80. nam licèt ad effectum procedendi ad
foriudicationem indicia ad torturam ſufficere
videantur *Viu. deciſ.* 439. talis opinio poteſt
ſuſtineri, quando ordinariè proceditur, quia
poſt citationem reus habet annum, intra quẽ
poterit deliberare, & comparere, & concur-
runt alia, vt latiùs proſequitur *Capiblanc.
pract. quæſt. cap.52. à num.15. cum ſeq. tom.2.*
ſuper *prag.8. de Baron.* annuens *num.* 18. quòd
licet hæc pragmatica dicat, ſufficere adeſſe ſo-
lita indicia ad citandum, prout in cęteris cri-
minibus, tamen nunquàm ſic formaliter vidit
obſeruatam, cùm dura in hoc viſa fuerit, & lex
5 per non vſum abrogatur *l. de quibus ff. de leg.
Decbira deciſ.17 num.4 & 5. lib.2.* vt alios an-
tiquiores omittam, vltra quòd tale bannum
fuit publicatum tempore, quo magna ban-
nitorum quãtitas vrgebat, & ſic ad terrorem,
vndè ceſſante illa motiua cauſa debet ceſſare
6 diſpoſitio *cap. cùm ceſſante de appellat.* maximè
vbi cauſa expreſſa eſt in lege, vel pragmati-
ca *Rot. in recent. deciſ.437 par.11. Monach. deciſ.
Lucenſ 21. num.22.*

7 Et in hoc aduertatur, quòd ſi tales fuerint
capti uiui poſt foriudicationem poſſunt ſtatim
facta recognitione morti tradi, nec ſunt ci-
tandi ad dicendum cauſam, quarè non debeãt
reputari ueri foriudicati, ut latiùs in *Noſtra
deciſ. Regia Audientia Apulea* 39.

SVMMARIVM.

1 *Nemo alterius delictum purgare debet, ſed anima, quæ peccauerit, ipſa morietur, num.2.*
3 *Exfractum fuiſſe neceſſarium ratione ſtatus Author probat.*
4 *Exfractus qualiter ſit dandus, vbi conſanguinei bannitorum ſunt extra Prouinciam, & iuriſdictionem bannientis.*
5 *Exfractus non eſt dandus coniunctis bannitorum, qui cum illis nullam intelligentiam habent, vel ſunt bonæ opinionis, & famæ.*
6 *Exfractus non ſolet dari in paruis locis, quando oriretur depopulatio.*
7 *Exfractus non habet locum, ſi banniti quietè viuant, vel à Prouincia diſcedant.*

De Exulibus. Pragm. XV.

Collectanea VII.

SE bene per li noſtri predeceſſori,&c.

Plura mandat, & præcisè in *§. item ordina-
mo*, ſtatuit, exfractum contra conſanguineos
bannitorum eſſe dandum uſq; ad ſecundum
gradum iuris ciuilis.
Pro cuius ornatu reminiſcaris, quòd quã-
uis durum uideatur puniri conſanguineos re-
ſpectu ſuorum conſanguineorum bãnitorum
1 ex regula, quòd nemo alterius delictum pur-
gare debet, & pęna non debet excedere per-
ſonam delinquentis, ſed anima, quæ peccaue-
2 rit, ipſa morietur, quia nullus de facto alieno
teneri debet *cap. 1. de iniur. & damno dat.* latè
probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur.
Archiepiſc. Neap. 47. par. 1.*
3 Tamen ob rationem ſtatus ſatis vtile, &
proficuum, imò neceſſarium pro extirpatione
per Campaneam armantium, & publicam
quietem perturbantium fuit tale remedium
exfractus, quod in dies bonos exitus gignere,
vt plurimùm ſolet, quia conſanguinei ipſi ad
redimendas proprias uexationes procurant
dare in manus Curiæ huiuſmodi delinquen-
tes, ſiuè uiuos, ſiuè mortuos, licèt tale reme-
dium adhibitum tempore meo, & antea, &
poſtea in Regia Audientia Apuleæ non ope-
ratum ſit contra Petrum Mancinum banni-
torum capitem, qui pluribus annis uiguit, &
uiget cum maximo Apuleæ, & aliorum loco-
rum detrimento, & non obſtantibus exfracti-
bus, & hoſpitationibus, ac malè tractamentis

factis ipſius conſanguineis, etiam valdè remotis, non potuit in poſſe Curiæ haberi.

4 Sed ad practicam deueniēdo obſerua, quòd quando bannitorum conſanguinei ſunt extra Prouinciam, vel extra iuriſdictionem banniēris, ad finem dandi exſractum coniunctis certioratur Excellētiſſimus Prorex, eiuſq; Collaterale Conſilium, à quibus impetratur bānum exſractus reſpectu exiſtentium extra iuriſdictionem bannientis, & reſpectu in alijs Regni partibus degentium, aut tribuitur facultas illi Tribunali, vel Iudici bannienti, vt in facti contingentia patet ex Ordinibus à Collaterali Conſilio expeditis ſub die 15. Septembris de anno 1633. in *Cur. 1. fol. 3.* aduerſus coniunctos Nicolai Catarozzæ Ciuitatis Cauæ Capitis bannitorum, refert nouiſſimè *Danza de pugna DD. tit. de armatione per Campaneam cap. 6. num. 44. tom. 2.* ſubiungens *nu. 45.* exſra-

5 ctum non debere dari coniūctis bannitorum, qui cum illis nullam intelligentiam habent, pręter conſanguinitatis gradum, vel ſi ſint bonæ opinionis, & ſamæ, & ita prouiſum extitiſſe per Collarerale Conſilium in facti contingentia, & ita anteà deciſum pluriès teſtatur *Carauit. in pragm. 1. num. 262. hac eadem rubrica.*

6 Et exſractum non eſſe dandum in paruis locis, quando ex illo exoriretur depopulatio fuit ſeruatum ad fauorem coniūctorum Marci Antonij de Philippo Terræ Fragneti vigore prouiſionum Collateralis Conſilij expeditarum ſub die 30. Iunij 1633. quarum copia ſtat apud *eundem* impreſſa *d. tit. de armat. per Campaneam* cit. *cap. 6. num 36.*

Et exſractum, ac hoſpitia in coniunctos debere ceſſare, quotiès banniti ceſſant à delinquendo, vel quolibet alio modo à perturbando deſiſtunt, & recedunt à Prouincia idem Collaterale Cōſilium prouidit de anno 1633. die 31. Maij ad inſtantiam coniunctorum Frāciſci de Gennaro banniti, qui à delinquendo deſtiterat, vt latiùs patet apud eundem *Danz. loco cit. num. 41.* vbi per extenſum Prouiſiones Collateralis ſtant repoſitæ, & perplura in vſu forenſi hac in materia vtiliter cumulat, quæ apud ipſum latiùs perquirere poteris, nè exēplare videar, & nouiſſimè perquiras *Noſtram deciſ. Regiæ Audientiæ Apulea 98.* vbi tractatur, ſi eiectio illorum, qui ſunt conſanguinei bannitorum ab eorum Patria ceſſet, ſi banniti fuerint occiſi, vel indultati, ita quòd abſq; vlla licentia impunè poſſint ad Patriam regredi, & pro affirmatiua parte iudicatum reperies.

SVMMARIVM.

1 *Crimen falſi eſt genus, quod prædicatur de multis falſitatibus ſpecie differentibus.*
2 *Crimen falſi pœnam reportat.*
3 *Crimen falſi eſt graue delictum, & grauius homicidio, & veneficio.*
4 *Crimen falſi in iure noſtro denotat ſpecialitatem.*
5 *Obiectio falſitatis inducit grauiſſimam iniuriam.*
6 *Falſum in dubio non præſumitur, niſi probetur.*
7 *Falſitas ſemper venit excludenda.*
8 *Suſpitio falſi in criminalibus pro veritate non habetur.*
9 *Falſitas in ciuilibus præſumptionibus probatur.*
10 *Iudex in dubio debet ſtare pro excluſione falſitatis in inſtrumento.*
11 *Suſpitio falſitatis tollitur per contrarias coniecturas, & præſumptiones, ex bona fama, nobilitate, ex vita integritate, & ſimilibus.*
12 *Suſpitio falſitatis omnino ceſſat in ſcriptura confecta manu Sacerdotis bonæ vitæ, & probitate fama.*
13 *Falſum committitur, vbi interuenit dolus, & mutatio veritatis.*
14 *Falſitas in crimine falſi licèt non fuerit cum effectu nociua, ſed apta tantùm ad nocēdum, ex ea oritur actio criminaliter agēdi, & querelandi.*
15 *Falſum de iure committitur fabricando, & vtendo.*
16 *Falſitas vt ſit punibilis requirit vſum, & ſcientiam, aliàs non.*
17 *Falſum præſumitur ex apoſtillis, ſeù additionibus præſertim appoſitis in imarginibus ſcripturarum, & inſtrumentorum.*
18 *Diuerſitas atramenti in apoſtilla arguit falſitatem.*
19 *Suſpitio falſitatis oritur ex diuerſitate cartæ, ex inſolito modo ſcribendi in Regiſtro per Notarium, & quando teſtes reperiuntur cancellati, & loco eorum alij appoſiti, & ſimilibus, num. 20.*
21 *Crimen falſi ceſſat vbi eſt aliquid veritati admixtum.*

De Falſis. Rubrica.

Collectanea I.

1 FAlſi crimen genus eſt, quod de multis prædicatur falſitatibus ſpecie differentibus *Peguer. deciſ. 80.* vbi talis criminis pęnam
2 reportat, vt etiam nouiſſimè *Linglois deciſ. 22. quæſt. 1. num. 7.* & de pęna falſificantis Prouiſiones Regiæ Camerę Summariæ, hoc eſt ſubſcriptiones manuum Locumtenentis, Præſidentis, Rationalis, & Notarij Curiæ *Salernitan. deciſ. 27.*

3 Illud quidem graue delictum eſt, & grauius homicidio, & veneficio *Illuſtriſſimus Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 307.* aliàs ex errore 311. *par. 3. fol. 228.* & atrociſſimum, & odioſiſſimum illud appellat *Addit. ad Magon. deciſ. Lucenſ. 48.*

4 Tali

4 Tali modo, vt habeat in noſtro iure multa ſpecialia *D. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 106. *num.* 6. & latius *deciſ.* 132. *par.* 4. vbi illa enumerat, vndè falſitatis obiectionem iniuriã
5 grauiſſimam inducere nouiter autumat *Thomat. deciſ. Maceratenſ.* 50. *num.* 331.
6 Falſum tamen non præſumitur, niſi probetur *Verall deciſ.* 3 *par* 2. *Valaſc. deciſ.* 181. *Thomat.* cit. *deciſ.* 50. *num.* 417 quia falſitas ſemper venit excludenda *Gram. deciſ.* 26. *Laurent. deciſ. Auenion.* 64 *Decbera deciſ.* 3. *num.* 14. *lib.* 2. vbi principaliter tractat, an, & quando quaſi falſum committatur, latè *D. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 17 *par.* 2. vbi quòd in crimi-
8 nalibus ſuſpitio falſi pro veritate non habetur, & quòd in falſo ſunt omninò neceſſariæ probationes *Seſe deciſ. Arag.* 109. & perquiras *Cacher. deciſ.* 107. *Theſaur forenſ. quæſt.* 47. *par.* 1. *Viu. deciſ.* 81. & de illius probationibus *Verall. deciſ.* 4 *par.* 2. & de eius indicijs *Caroc. deciſ.* 66.
9 Quamuis in ciuilibus falſitas præſumptionibus probetur, cùm ſola ſuſpitio falſitatis tali in caſu habeatur pro falſitate, nè inſtrumento fides detur, vt iudicauimus in Regia Audientia Apuleæ in cauſa Iſaac Nauarræ Iudæi degentis in Ciuitate Luceriæ *Capyc. deciſ.* 30. *Viu. deciſ.* 81. *D. Epiſcopus Ricc.* cit. *deciſ.* 17. *par.* 2. *Thomat.* alleg. *deciſ.* 50. vbi tamen, quòd in dubio Iudex debet ſtare pro excluſione fal-
10 ſitatis in inſtrumento, & quòd ceſſat ſuperiùs adducta regula, quando inſtrumentum fuit à Partibus approbatum, & quòd falſi ſuſpitio habetur pro probatione, quando coniecturæ, ſiuè ſuſpitiones oriuntur ex vitio viſibili ſcripturæ, vt etiam fatetur *Caſtill. deciſ.* 135. & quòd illa tollitur per contrarias coniecturas, & præſumptiones, & quòd euaneſcunt ſuſpi-
11 tiones falſitatis per præſumptiones hinc indè militantes, & ex bona fama, & nobilitate, & ex vitæ integritate, quod nouiſſimè probat etiam *Reg. Rouit. deciſ.* 95. *num.* 16. dùm voluit, falſitatis ſuſpitionem omninò ceſſare in Sa
12 cerdote, qui ſcripturam confecit, ſi conſtet de illius bona fama, & vitæ probitate.
13 Committitur verò falſum, illiuſq; pęna ſubintrat, vbi dolus, mutatio veritatis, & alterius nocumentum interueniunt *Verall. deciſ.* 5. *par.* 2. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 43. vide *Peguer. 1. deciſ.* 80. *& Afflict. deciſ. final.* vbi quòd ſi fit ad nocendum ei, contra quem falſitas tēdebat, iuxta *tex. in l. damus C de falſis*, & recurras ad *Viu deciſ.* 273 *&* 540. & ad *Reg. Rouit. deciſ.* 2.
14 vbi quòd falſi in crimine, licèt falſitas non fuerit cum effectu nociua, ſed apta tantùm ad nocendum ei, contra quem ſtruebatur cōpetit actio criminaliter agendi, & querelandi.
15 Et committi falſum de iure fabricando, & vtendo voluit *Rota deciſ.* 159. *par* 2. *diuerſ.* & modernè probat *Giurb. conſil. deciſ. crim.* 5.
16 vbi quòd falſitas vt ſit punibilis requirit vsũ, & ſcientiam, cùm falſum non committatur ab vtente ignoranter *Caball. reſolut. crimin. caſu* 144.
17 Præſumitur falſum ex apoſtillis, ſeù additionibus, præſertim in ſcripturarum, & inſtrumentorũ imarginibus appoſitis *Franc. Marc. deciſ.* 243. *&* 702. *tom.* 1.
18 Item ex atramenti diuerſitate in apoſtilla illud argui enunciauit *Rota in vna Catanen.* 2. *Februarij* 1598. & diximus ſupra in *pragm.* 2. *num.* 55. *de abolit.* vbi plura alia in materia.
19 *Caſtill.* cit. *deciſ.* 135. *num.* 9. 23. *&* 24. vbi etiã quòd oritur ſuſpitio falſitatis ex diuerſitate cartæ, ex inſolito modo ſcribendi in Regiſtro per Notarium, & quando teſtes reperiuntur cancellati in actu, & loco eorum alij appoſiti, & quando in Regiſtro Notarij reperiuntur plura folia vacua, & in alijs caſibus, vt apud *eum*, quem videas, nam practicabilia reportat, & perquiras *eundem deciſ.* 181. *à num.* 16.
20 *cum ſeq.* vbi quòd falſitatis ſuſpitio oritur, quando verba in informationibus ſunt deleta, & emendata, quando vitium eſt viſibile, & extrinſecum, & quando cancellatio eſt in ſubſtãtialibus.
21 Ceterùm, falſi crimen ceſſat, vbi eſt aliquod primordium veritatis, vel aliquid veritati admixtum *Coccin. deciſ.* 123. *num.* 15.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius pragmatica nõ procedit in cauſis criminalibus.*
2 *Producens teſtes falſos non tenetur declarare, ſi intendit vti teſtibus antè terminum datum reo ad ſe defendendum aduerſus querelam factam.*
3 *Quomodò practicetur, vt quis poſſit dici vſus teſtibus falſis.*
4 *Petens declarationem circa vſum teſtium debet ſubiungere cauſam, quia vult illos redarguere de falſo.*
5 *Subornans teſtes an puniatur pœna falſi, remiſſiuè.*
6 *Diſpoſitio noſtra pragmatica procedit contra Principalem, ſi teſtes falſi per Procuratorem inducti fuerint.*
7 *Ruſticus committens falſum à pœna ordinaria excuſatur.*
8 *Pauper dicitur miſerabilis perſona.*
9 *Virgines dicuntur miſerabiles perſonæ.*
10 *Vniuerſitates inter miſerabiles perſonas connumerantur.*
11 *Senes dicuntur miſerabiles perſonæ.*
12 *Mulier habens virum inutilem inter miſerabiles perſonas connumeratur.*
13 *Clericus pro rebus Eccleſiæ habet electionem fori.*

De

De Falſis. Pragm. I.

Collectanca II.

TEſtem falſum,&c. Mandatur hic,
quòd produ-
centes teſtes falſos, iiſque vtentes vltra amiſ-
ſionem cauſæ puniantur pœna falſi cum teſti-
bus.

Pro coronide hic diſpoſitorum videas om-
ninò *Giurb.conſ.deciſ.crim.*5. Vbi ad ſaturitatẽ
plura reperies.

1 Et nota,huius pragmaticæ diſpoſitionem
non procedere in cauſis criminalibus, ſed in
ciuilibus tantùm,vide *Annam in allegat.*2.vbi
2 refert deciſum in S.C. quòd non tenetur pro-
ducens teſtes declarare, ſi intendit vti teſti-
bus antè terminum datum reo ad ſe defendẽ-
dum aduerſus querelam factam,nec per ſolam
productionem teſtium antequàm fuerit reo
præfixus terminus ad præ ſé reſpondendum
*Laurent.in deciſ Rot. Auenion.*50. & ideò non
3 ſufficit ſola productio teſtiũ falſorum, vel ſcri-
pturarum vt quis dicatur vſus teſtibus, vel
ſcripturis falſis, ſed requiritur expreſſa decla-
ratio,quòd vult vti ipſis teſtibus, & ſcripturis
productis,præcedente interrogatione, ſeu in-
ſtantia Partis aduerſæ pro huiuſmodi declara-
tione facienda, & ita ſeruatur in practica *Af-
flict. in deciſ.* 189. vide ad ornatum *Viuium in
deciſ* 71.vbi in terminis huius pragmaticę tra-
dit de declaratoria vſus, vel modus vſus teſtium
quomodò ſit facienda ad euitationem falſita-
tis, & ſi debet, & poteſt fieri in criminalibus,
ſed quando quis teneatur facere ſimplicem
declarationem vide *Franch in deciſ.*173.

4 Et aduerte, quòd petens declarationem
circa vſum teſtium debet ſubiungere cauſam,
quia vult illos redarguere de falſo, aliàs non
eſt facienda declaratio *Cauale in deciſ* 39 *par.*
5. & ad materiam vide deciſionẽ *Gaſpar.Theſ-
ſaur. in quaſt forenſ.* 15. *lib.*1.vbi benè habes,
5 ſi ſubornans teſtes puniatur eadem pęna falſi,
qua punitur falſum teſtificans, & quæ ſit pęna
huius delicti, & qualiter probetur, & pro eui-
tanda hac pęna vide *Surd.in deciſ* 282.vbi agit
propriè de intellectu ſtatuti,quòd vtens falſis
teſtibus cadat à cauſa, & quando teſtes verè
falſi dici poſſint.

6 Et ſcias,diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ
procedere cõtra Principalem,ſi teſtes falſi per
Procuratorem inducti fuerint *Veratt. in deciſ.*
196.*par.*3 *&* *in deciſ.*197.*ead.par* ſed vide *Ill.
Epiſcopum Ricc.deciſ* 176.*par.*4.

Inſuper ſigna,quòd producens nẽdũ teſtes,
ſed ſcripturas falſas unica pęna puniri debet,
ut latiùs dixi in *dec.Apuleæ* 93.& apud *D.Ricc.
deciſ.Cur.Archiep.*176.*ſub num* 6.*par* 4.

7 Nota pariter,quòd Ruſticus committens
falſum à pęna ordinaria excuſari debet *Aſtia
deciſ.*155.

Sed dùm in fine noſtri *tex.* excipiuntur Ec-
cleſiæ,pupilli,minores,mulieres,aliæque miſe-
rabiles perſonæ, amplia primò,excipi etiam
8 pauperes,quia pauper dicitur miſerabilis per-
ſona,& ideo gaudet ſori electione,vt per *Viu.
in deciſ.*222.*&* *Creſcent.in deciſ.*16.*de priuileg.
Afflict.deciſ.*25 *&* *Franc.deciſ.*608.

9 Amplia ſecundò,excipi etiam uirgines.cùm
tales ſimiliter perſonæ miſerabiles reputẽtur,
undè habent ſori electionem, ut fuit deciſum
in facto in Prętorio Granatenſi, & pluribus
uicibus fuit iudicatum in facti contingentia in
Regia Audientia Apuleæ, & in Magna Curia
Vicariæ, & in noſtro Sacro Regio Conſilio,
teſte *Viuio in deciſ.*65. *Franc.in deciſ.*100.ubi
refert, tale noſtrum Sacrum Conſilium con-
ſueuiſſe indiſtinctè iudicare,virgines inter mi-
ſerabiles perſonas quòad ſori priuilegiũ,nulla
habita diſtinctione, an habeant animum per-
petuò permanendi in uirginitate,ut ſunt mo-
niales aut nubendi *Maſtrill deciſ* 127 *Caſtill.
deciſ.*48.*Giurba deciſ* 82.*Peregr dec.*129 quod
procedit etiam ſi uirgo agat pro ſtupro in eã
commiſſo aduerſus ſtuprantem,ut indicatum
in Sacro Conſilio dicit *Franc.in deciſ. prædi-
cta,&* *in deciſ.*599. & etiam ſi habeat patrem,
ſub cuius poteſtate ſit, ut pluriès deciſum in
Magna Curia Vicariæ, & in Sacro Conſilio
affirmat idem *Franc.in d.deciſ* 100 licèt aliter
fuerit deciſum per idem Sacrum Cõſilium ad
fauorem Notarij Curialis,quam ultimam de-
ciſionem ſequebar in facti contingẽtia de an-
no 1620 dùm eſſem de uoto requiſitus à dile-
ctiſſimo Genitore meo D. Ioanne Dominico
Nouario I.C. celeberrimo, ueridico, & ſum-
mo practico.

10 Amplia tertiò, Vniuerſitates excludi,cùm
Vniuerſitates inter miſerabiles perſonas re-
ponantur, ex quo pariter fruuntur beneficio
electionis ſori, ut fuit deciſum per Regiam
Audientiam Principatus Citra, & Baſilicatæ,
& per Magnam Curiam Vicariæ confirmatũ,
ſicque habetur in *Rot.diuerſ.deciſ* 862. *par.*4.
& ego Nouarius habui in facto,& obtinui ſe-
mel, & in cauſa Vniuerſitatis Aquæuiuæ fuit
deciſum per M.C. & in Sacro Regio Cõſilio.

11 Amplia quartò, excludi etiam ſenes, cùm
ipſi ſimiliter inter miſerabiles perſonas con-
numerentur, quarè gaudent ſori electione
*Affl.d dec.*25.*Franc.dec* 608. *Amat.deciſ* 105.

Sed quòd pupillus dicatur miſerabilis per-
ſona,tu uideas *Theſaur.in deciſ.*177. ubi quòd
propterea gaudet ſori electione,etiam ſi lite
incępta ſit factus adultus, ut in *Apoſtilla* dicit
deciſum pariter *Gaſpar filius* in Senatu Sa-
baudiæ,licèt aliter ſit,ubi conueniretur ex cõ-
tractu paterno, nam eo caſu non poſſet elige-
re forum *Franch.deciſ* 234.*&* 364. *Viu.deciſ.*
250. ut etiam non habet electionem ſori,quã-
do haberet auum, ſub cuius poteſtate rema-
neret *Franc. deciſ.*671.

De Eccleſia autem loquuntur *Capyc. in deciſ.*160. *Francb.in deciſ.*234.*& Theſaur deciſ.*177.& de muliere vidua ſcribit *Guid. Pap. deciſ.*566. *Maſtrill.deciſ.*127.*Cabed deciſ.*173. *par.*1.*Raudenſ.in deciſ.Piſan.*46. *Franc.deciſ.* 257.ſicque iudicatum fuiſſe in facto in Senatu
12 Pariſienſi reperio, imò etiam mulier habens maritum inutilem,putà bannitũ,vel ad Regias triremes damnatum adhùc miſerabilis perſona reputatur *Gayl obſeruat.*44. *Viu.deciſ.*197. vbi teſtatur,ſic pluribus vicibus in anno 1585. fuiſſe iudicatum in Regia Audientia Apuleæ, qui in *deciſ.*27. idem aſſerit de Clericis, reponendo eos pariter inter miſerabiles perſonas ad effectùm habendi electionem fori,vt etiam habetur per *Franc.in deciſ.*597.vbi quòd Cle-
13 ricus pro re Eccleſiæ habet fori electionem, non autem pro bonis proprijs,& ſi in perſona ſit offenſus habet pariter electionem fori in agendo contra eos, vt caſtigentur *Afflict. deciſ.*257.& ſic nos reportauimus, dum in facto inſtabamur à quodam Reuerend.Abbate Ciuitatis Auerſæ de anno 1621.

Cęterùm,quamuis ſupradictæ perſonæ ſint exceptæ, tamen earum tutores, curatores,& adminiſtratores non excipiuntur, vt diximus in *tract.de priuileg.miſerabilium perſonarum priuil.*15.

SVMMARIVM.

1 *Quomodò falſitas dicatur conſtare ex eiſdem actis, remiſſiuè.*
2 *Cauſa criminalis non impedit ciuilem.*
3 *Pendente cauſa criminali poteſt intentari ciuilis, & è contra.*
4 *Quando actio ciuilis cum criminali cumulari poſſit,remiſſiuè.*
5 *Iudicium criminale vſurarum non impeditur per iudicium ciuile.*
6 *Cauſa falſitatis orta ſuper ciuili non ſuperſedetur de iure Regni.*

De Falſis. Pragm. II. Collectanea III.

CVm frequentiùs,&c. In hac pragmatica habemus, quòd falſitatis quæſtio non impediat cauſæ principalis expeditionem, niſi conſtet ex eiſdem actis. Tu videas de iure communi *tex.in l.2.& l.pen.C.de falſis,& in l.fin.C.de ordin.iudic.* vbi communiter omnes.

1 Quomodò autem falſitas dicatur conſtare ex eiſdem actis,vide *Afflict. in deciſ.*229. *& Capyc.in deciſ.*25. *Marcian.conſ.deciſ.*13. vbi hodiè ait receptum, tunc demùm ſuperſederi in cauſa principali ſi tria concurrant, primò ſi mora aliqua Parti inculcari nequeat, secùs ſi nimium ſe arctauit ad tempus ſententiæ proferendæ, ſecundò ſi falſitas conſtet in promptu, tertiò, quòd ius totius cauſæ conſiſtat in illis teſtibus, qui de falſo arguuntur, &
2 quòd cauſa criminalis nõ impediat expeditionem cauſæ ciuilis,vide *Afflict.in deciſ.*103. referentem deciſionem Sacr. Conſil. poſſe in vtraque cauſa procedi, verùm debet expectari exitus cauſæ criminalis, idem *Afflict.in* cit. *deciſ.* 229. *Capyc. in deciſ.* 25. & aliquid per *Francb.in dec.*147. & per *Grammat.in dec.*60.

3 Et pendente cauſa criminali poteſt intentari ciuilis,& è conuerſo *Viuius in deciſ.* 136. dummodò nõ coràm diuerſis Iudicibus, quia tunc diceretur continentia cauſæ diuidi *Puteus in deciſ.*228.*lib.*1.*& Capella Tboloſ.in deciſ.*22.*& Viu.* cit.*deciſ.* referens deciſionem Regiæ Audientiæ Barenſis, & quando Iudex, qui de cauſa criminali cognoſcit poteſt etiam
4 de ciuili cognoſcere, & quando actio ciuilis cum criminali, & è contra cumulari poſſunt, vide *Put. in deciſ.*275.*lib.*1. *& Theſaur.in deciſ.*18.vide etiam *Fabrum in deciſ.*1. *& deciſ. fin.C.quando ciuil.actio.*& vide etiam pulchrã *deciſ. Bellam.*400.

Ad materiam nouiter vide etiam *Martam in deciſ.Piſan.*52. vbi firmat, iudicium crimi-
5 nale vſurarum non impediri per iudicium ci-
6 uile, & vide *Afflictum in deciſ*61. vbi quòd orta cauſa falſitatis in ciuili non ſuperſedetur hodiè in Regno[illegible]& quando, & nouiſſimè *Maſtrill.in deciſ*[illegible]*icil.*220. *par.*3.vbi cauſa criminali penden[illegible]ar ſuperſedendum ſit in ciuili.

Sed cauſ[illegible]riminalis partus ſuppoſiti an ſit terminand[illegible]priuſquàm terminetur cauſa ciuilis intent[illegible]a ab Aduerſario ſuper confirmatione ſucceſſionis, per S.C. fuit deciſum,eſſe expectandum exitum cauſæ ciuilis *Thoro in Compend.deciſ. in verbo cauſa tom.*3.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius pragm. extẽditur ad Notarios.*
2 *Quid in eo,qui fabricauit falſitatem per raſuram literarum in priuilegio Regio.*
3 *Falſitatis præſumptio licèt oriatur contra ſolitum illam facere,tamen requiritur,quòd fuerit condemnatus.*

De Falſis. Pragm. III. Collectanea IV.

TEſtes inſuper falſos, &c.

1 Ordinat, quòd teſtes falſi, qui iterant falſitatem pęnam mortis naturalis incurrant, & ità de Notario loquendo tradit deciſũ *Frãcb. in deciſ.*440. licèt ſi inſtrumentum ſit completum à Notario, ſed in eo teſtes nondùm ſunt ſubſcripti, an ſit idem,eſt videndus *Caualc. in*
2 *deciſ.*34.*par.*5.De eo autem,qui fabricauit falſitatem per raſuram literarũ in priuilegio Regio vide deciſionem Sacri Conſilij penès *Afflict.in deciſ.*404.

3 Qua

3 Qua occaſione ſignabis, quòd falſitatis præſumptio, quæ oritur contra ſolitum, illam agere procedit, vbi pro falſitate ille fuerit condẽnatus, at ſecùs ſi liberatus *Caſtill. deciſ.135. à num.32. cum ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtis falſus in cauſa capitali punitur morte, quod amplia, vt num.2.*
3 *Referuntur caſus, in quibus teſtis falſus excuſatur à pœna huius pragmaticæ.*
4 *Teſtis vbi prætenditur falſus an poſſit ex eodem proceſſu condemnari, remiſſiuè.*
5 *Teſtis eò ipsò, quòd pecuniam recipit falſum committit.*
6 *Falſitas teſtium probatur coniecturis.*
7 *De falſo hodiè agi non poteſt, niſi criminaliter.*
8 *Falſum cõmittit Notarius ſtipulans inter ignotos, accedente dolo malo.*

De Falſis. Pragm. IV. Collectanea V.

QVoniam falſorum teſtium, &c.

Loquitur de teſtibus falſum deponentibus in criminalibus, ſiue illos inſtruẽtibus vltimo ſupplicio eos eſſe puniendos, in ciuilibus verò manus obtrũcatione, & perpetuo exilio.

1 Quòd teſtis falſus in cauſa capitali puniatur morte eſt Deciſio Senatus Cathaloniæ apud *Peguer. in deciſ.*19. etiam fiſcus habuit gratiam *Caball. in reſolut.*165. *Guber. in deciſ.* 19. *Ludouic. in deciſ. Lucenſ.*15. de quibus ſupra in *pragm.2. de abolit num.*49. ſic pariter
2 teſtis, & accuſator falſus in crimine proditionis Patriæ morte punitur, vt ex *deciſ. Rotæ Auenion.*98. apud *Laurent.* quòd ſi cauſa capitalis non fuerit, ſed minoris pœnæ, teſtis falſus ad pœnam capitalem non tenetur, ſed ordinaria falſi pœna puniendus eſt *Caball. in d. reſolut. crimin.*165.

3 Aduertas autem, in pluribus caſibus excuſari teſtẽ falſum à pœna ordinaria huius pragmaticæ, & primò quando falſarius nullum emolumentum conſequutus eſſet *Roit. in deciſ. Lituaniæ* 5. vbi ſic deciſionem illius Senatus recenſet, ſic pariter quando eius falſitas non eſſet nociua, vel apta nocere, vt ex deciſione Rotæ Romanæ apud *Verall. in deciſ* 5. *par.* 2. ſic etiam quando Pars nullo fuerit incommodo affecta *Cornazzan. in deciſ.*111. Ità ſimiliter vbi appareret obliuio ex *deciſ. Viuij* 64. & ſic quoque quando falſitas eſſet in tempore, vel in circumſtantijs nõ ſubſtantialibus, iuxta deciſionem Rotæ Romanæ, de qua per *Farinac. in deciſ.*47. qui in *deciſ.*116. idem iudicatum refert, quando falſitas non eſſet ſufficienter, ac concludenter probata, ac ita, & taliter, quòd nullo modo veritas haberi poſſit, & ita etiam poteſt dici, ſi falſum depoſuerit, antequàm iurauerit *Minſynger. in obſeruat.* 80. *centur.* 3. licèt contrarium, & meliùs, meo quidem iudicio, reſoluat *Caball. in reſolut.*69. ſic pariter limitatur in Ruſtico *Magon. in deciſ. Lucenſ.*43. & ſic etiam procedit in deponente falſum in circumſtantia negotij, & non ſuper facto principali, in quo conſiſtit ſubſtantia negotij, vide *Grammat. in deciſ.*47.

4 Sed quæro, teſtis vbi prætenditur falſus an poſſit ex eodem proceſſu condemnari, eſt deciſio Sacri Conſilij Neapolitani apud *Capyc. in deciſ.* 60. & an teſtes vtriuſque Partis inter ſe contrarij ſint puniendi de falſitate, negatiuè *Grammat. in deciſ.* 60. & falſitas teſtium quomodò probanda *Capella Tholoſ. in deciſ.*284.

5 & teſtis eò ipsò, quòd pecuniam recipit an falſum committat, affirmatiuè eadem *Capella in deciſ.*285. *Franc. Marc. in deciſ.*487. *par.* 1. & ob falſitatem teſtis actor ſi non probauit an lucretur, negatiuè *Surd. in deciſ.*282. & teſtis falsò negãs eum attinere Parti quomodò puniendus, vide *Caball. in reſolut.*34. qui in *reſolut.*39. tradit, quomodò puniatur teſtis verum falsò deponens, & ille ad hoc ſubornans, & in *reſolut.* 165. tradit, qualiter puniatur teſtis falſus contra Fiſcum, & quòd teſtis falſus, & corrumpens tenentur ciuiliter ad damnum, &
6 nũm falſitas probetur coniecturis, deciſum affirmatiuè in ciuilibus, & in his, quæ ſunt difficilis probationis *Verall. in deciſ.*4. *par.* 2. de gradibus, & pœnis falſi vide *Fabrum in deciſ.* 13. *C. de falſis*, in quo titulo habes plures alias deciſiones ad materiam falſitatis, quarum pri-
7 ma eſt, quòd de falſo non poteſt hodiè agi, niſi criminaliter, & præcedẽte ſolemni inſcriptione, nec rurſus cõtra eum, qui producit inſtrumentum, quin priùs actum ſit contra Nota-
8 rium viuentem. Secũda eſt, quòd falſum committit Notarius, qui ſtipulatur inter ignotos, aut ignotos teſtes adhibet, accedẽte dolo malo. Tertia eſt, vt plus credatur Notario, quàm teſtibus inſtrumentarijs, niſi cùm agitur criminaliter de falſo. Quarta eſt, vt Notario dicenti falſum eſſe inſtrumentum nũquam credatur in præiudicium Partis. Quinta, quòd inter coniunctas perſonas ſilet falſi accuſatio, ſed Procurator Fiſci litem, & accuſationem exequi hoc caſu poteſt, & debet. Sexta dicit, quia pœna falſi ordinaria mors eſt. Septima dicit, iuſtam inquirẽdi cauſam eſſe contra eum, qui id facit, quamuis mandante altero, quod non niſi in malos vſus, & falſi commiſcendi gratia deſtinatum eſſe poſſit. Octaua dicit, quòd qui agit criminaliter de falſo etiam cum ſolemni inſcriptione non cogitur pati carceres, quia pœnam pecuniariam ſubire ſolet. Nona recenſet, eum, qui dixit ſe nolle vti inſtrumẽto, quod produxerat, non eſt ſuper falſitate pronunciandum, ſed tantùm ſuper nullitate. Decima tradit, quòd etiam contra priuatam ſcripturam neceſſaria eſt ſolemnis falſi

X 2 in-

Digitized by Google

inſcriptio, qui autem falso inſtrumento vti
voluit, ad alias probationes poſteà admittendus non eſt. Vndecima dicit, quòd quiſquis
falſum inſtrumentum producat, debeat clarè
reſpondere, an eo vti velit, nec nè, nec tamen
punitur, etiam ſi eo vſus ſit, ſi non falſum probetur, quàmuis ſuſpectum.

Et conſulens falſitatem an, & quomodò
puniendus *Garzia in deciſ.* 91. & ſuper qua
falſitate tranſactio fieri poſſit, vide *Grammat.
in deciſ.* 43.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna mortis puniuntur exhibentes ſchedulas,
ſiuè apodixas falſas, quàmuis nummos non
receperint.*

2 *Clericus præſentans apocas Banci qua pœna
venit puniendus, ſi pecuniam non exegerit.*

3 *Affectus punitur, licèt non ſequatur effectus in
caſibus atrociſſimis.*

Crimen falſificàtis apocas Banci eſt atrox, ibid.

4 *Bancum ſoluens vigore apocæ falſæ ſuo periculo ſoluit.*

5 *Mandatum primum in apoca directa Banco,
vt alicui ſoluatur certa quantitas vera, ſi
girata ſit falſa periculum eſt Domini, & non
Banci.*

De Falſis. Pragm. V.
Collectanea VI.

PErche è tanto frequentato, &c.

1 Exhibentes ſchedulas, ſiuè apodixas falſas
in bancis puniri pęna mortis, quamuis cum
effectu nummos non receperint hìc ſtatuitur.

Obſerua, neceſſarium fuiſſe fieri hanc declarationem expreſſam in caſu, quo pecunia
non fuerit recepta, ſiquidem de iure communi totum contrarium erat cautum, vt apud
Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Ar-
2 *chiep.* 70. *par.* 1. vbi tractat, ſi Clericus præſentans apocas falſas banco, & non exigens pecuniam, veniat nè puniendus pęna ordinaria,
& negatiuè iudicatum atteſtatur.

Vndè notabis, iſtum eſſe vnum de caſibus,
in quibus punitur affectus, licèt non ſequutus
ſit effectus, quaſi quòd ſit atrox tale crimen,
3 cùm in atrocibus puniatur affectus non ſequuto effectu *Ann. Robert. lib.* 1. *rerum iudicat.
cap.* 6. vbi de atroci veneficij delicto, *Theſaur.
deciſ.* 25. vbi de crimine læſæ Maieſtatis.

4 Et hac occaſione obſeruabis, quòd bancum
ſoluens vigore apocæ falſæ, ſuo periculo ſoluit *Præſ. de Franch. deciſ.* 304. *Reg. Rouit. deciſ.*
13. *num.* 23.

5 Licèt quotiès mandatum primum in apoca banco directa, vt alicui ſoluatur certa quãtitas ſit vera, ſed girata ſit falſa, & ex ea ſolutio ſequatur cedere debeat in damnum Domini, & non banci ex qualitatibus in facto
occurſis iudicatum in Collaterali Conſilio fateatur *Salernitan. deciſ.* 46. vbi addit, ita aliàs
reſolutum, & indiſtinctè practicari teſtatur.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna bis debitum exigentium quæ ſit ſecundùm
hanc pragmaticam, & quomodò obſeruetur
in Rota, num.* 2. *&* 4.

3 *Hæc pœna an practicetur, ſi debitum ſit petitum
tantum, & non ſolutum.*

5 *Soluentis debitum bis quod remedium competit.*

6 *Hæres exigens bis debitum non incurrit in hanc
pœnam.*

7 *Dolus ceſſat ſtante ignorantia.*

8 *Dolus requiritur, vt puniatur exigẽs bis debitũ.*

9 *Petens plus debito cõdemnatur in expenſis, quod
ceſſat ſtante clauſula,* ſaluo iure ſuperflui, *n.*
10. *vel clauſula,* omni meliori modo, *n.* 11.

12 *Clauſula,* omni meliori modo, *quid operetur.*

13 *Libellans cenſetur deduxiſſe omnia narrata.*

14 *Clauſula,* offerens compenſare, *præſeruat à
pœna plus debito petentis.*

Sequeſtrans non dicitur petere, ibidem.

Procurator petens plus debito quando non præiudicat Domino, ibid.

De Falſis. Pragm. VII.
Collectanea VII.

ITem eſſa fedeliſſima Città, &c.

1 Mandat, vt bis debitum repetentes, ſi nobiles fuerint pęna relegationis, ſi ignobiles pęna
triremium per triennium puniantur.

2 Hæc pęna arbitraria fuit determinata apud
Rotam in vna Interanen. pecuniaria 23. *Iunij*
1603. *coràm Illuſtriſſimo Coccino.*

3 Tu autem obſeruabis, huiuſmodi pęnam
non poſſe practicari, quando ſimpliciter eſſet
petitum debitum iam ſolutum, & exactio illius facta minimè fuiſſet cum effectu, cùm requiratur vera, & effectualis ſolutio *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 327. *num.* 96. *tom.* 2. &
ita iudicatum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana fatetur, & probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.* 40. *part.* 1. & aliàs deciſum in
Sacro Regio Conſilio fatetur *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo petens debitum tom.*
1. ſicque probarunt *Barz. deciſ. Bonon.* 76. *&
Caball. reſol. crim. caſu* 169. *num.* 3. vbi enu-
4 cleat, quæ ſit pęna exigentis, vel recipientis
iterùm debitum iam ſolutum, & quomodò
5 ſuccurratur ſoluenti pro repetitione, quando
vigore rei iudicatæ denuò ſoluit.

6 Et declara, illam ceſſare, ſi exactio fuerit facta ab hærede de debito ſoluto principali
creditori, cuius eſt hæres, quia iuſta cauſa
ignorantiæ, quam habere iura præſumunt illum excuſant, prout ſic iudicauit duabus vicibus Magna Curia Vicariæ.

7 Stan-

7 Stante enim ignorantia ceſſat dolus, igitur
8 non ſubintrat pęna, cùm dolus requiratur, vt
debitum iam ſolutum exigens puniatur, ad
inſtar in plus debito petente, & probāt *Barz.*
*d.deciſ.76. & Viu.deciſ.*340. vbi etiam, quòd
9 plus debito petentes condemnantur in expē-
ſis, de qua materia plura coaceruant *Caball.*
reſol.crim.caſu 260.*Ludouic.deciſ.Peruſ.*51.*&*
10 117. vbi declarat,ceſſare illā,ſi eſſet apposita
clauſula, *ſaluo iure ſuperflui*,quod etiam iudi-
cauit M.C.V. in cauſa Marij Altoni,vel ſi ap-
11 poſita eſſet clauſula,*omni meliori modo*,quæ
operatur,vt actus valeat omni meliori modo,
quo valere poteſt *Rota in Maceraten. tutelæ*
25.*Octobris* 1577. *coràm Eminentiſſimo Car-*
dinali Lanc llotto, & in Romana reſciſſionis
tranſactionis 20. *&* 27.*Nouembris* 1585. *co-*
ràm Eminentiſſimo Cardinali Blanchetto,Lu-
*douiſius deciſ.*204.*num.*19.nec non vt cenſea-
12 tur deducta actio neceſſaria,& proficua, non
autem nociua actori *Rota Bonon. diuerſ.deciſ.*
129.*num.*25.*& deciſ.*116 *num.*54. & quòd li-
13 bellans cenſeatur deduxiſſe omnia narrata,
nec ſe reſtrinxiſſe ad concluſionem, ſi non cō-
petit, vt vna vice iudicaſſe Regiam Audien-
tiam Apuleæ reminiſcor,videndus etiam *Cy-*
14 *riac. d.controuerſ. forenſ.*327. vbi quòd clau-
ſula,*offerens compenſare*,præſeruat à pęna plus
debito petentis, & quando, & quòd ſeque-
ſtrans non dicatur petere, & quòd Procura-
tor petens plus debito non præiudicat Do-
mino,niſi habeat ſpeciale mandatum,& quòd
pœnam plus debito petentium non incurrit
qui conuincitur per propriam confeſſionem,
ſed tantùm per veras probationes aduerſa-
rij, aliaq; hac in materia coadunat.

S V M M A R I V M.

1 *Comparatio literarum facit indicium in libello famoſo.*
2 *Comparatio ſola in literis miſſiuis ſufficit.*
3 *Principalis obligatus ad recognitionem apocæ non tenetur recognoſcere ſi oſtendatur ſola ſubſcriptio, ſed eſt exhibenda integra apoca.*

De Falſis. Pragm. VIII.

Collectanea VIII.

LI anni paſſati, &c. Hic ſtatuitur, quòd ad infligendam pęnam mortis naturalis his,qui præſentant in Banchis publicis apocas falſas ſufficit depoſitio Principalis cum comparatione literarum,etiam ſi non ſit ſequuta numeratio. Idem quòad ſcribentes, dictantes,conſignantes,& participantes, etiam ſi dirigantur locis pijs, & arcæ generalis theſaurariæ.

Ibi,*cum comparatione literarum.* Ad ipſius
1 verſiculi ornatum nota, quòd comparatio li-
terarum facit inditiū in libello famoſo *Franc.*
2 *Marc in deciſ* 730.*par.*2.Item comparatio ſo-
la in literis miſſiuis ſufficit, vt deciſum teſta-
tur *Vrſill.in deciſ.*181.licèt contrariū teneatur
*Theſaur forenſ.q.*24. *poſt n.*20.*lib.*1.*& Galeot.*
*controuerſ.*29.*à num.*9.*tom.*2.vbi alia de com-
paratione, quòd ſcilicèt illa non probat, niſi
adſit teſtis,qui ſcribere viderit *Afflict. deciſ.*
181.

Et cōparatio literarum ſola ſufficit ad condemnandum, exiſtentibus multis partitis debitoris exiguam ſummam continentibus, vt deciſum refert *Anna in ſing.*374.

Et dùm dicitur,*etiam ſi non ſit ſequuta numeratio*, vide ſupra in *pragm.*5.*hac eadem rubrica.*

3 Aduertas autē in hac materia, quòd Prin-
cipalis in recognitione apocæ per ipſum fa-
cienda, an ſit ſcripta eius propria manu non
tenetur recognoſcere,ſi oſtendatur ſibi ſola
ſubſcriptio,ſed eſt exhibenda integra apoca,
vt valeat inſpicere, & legere totum tenorem
ipſius apocæ,vt per *Franch.in deciſ* 304 quod
practicaui in M.C.V. in cauſa Michaelis de lo
Fauce,& aliàs vti Regius Auditor Prouincia-
lis in cauſa Marci de S. Seuerino.

S V M M A R I V M.

1 *Feriarum ſpecies,aliæ ſunt ſollemnes,aliæ temporaneæ,& aliæ repentinæ.*
2 *Feriæ ſollemnes ſunt illæ,quæ ſunt inductæ à iure diuino,canonico,& humano.*
3 *Statutum latum contra ferias eſt nullum.*
4 *Feriæ temporaneæ ſunt meſſium,& vindemiarum.*
5 *Feriæ repentinæ ſunt quæ à Principibus ordinantur.*
6 *Acta iudiciaria nequeunt fieri in diebus feſtis, & ferialibus.*
7 *Sententia lata in die feriarum eſt nulla,nec exequutioni demandatur.*
8 *Sententia lata in die feriarum non confirmatur in cauſa appellationis, etiā ſi Partes nō oppoſuerint,num.*9.
10 *Nullitates nequeunt diſcuti die feriarum, niſi præcedente diſpenſatione.*
11 *Partes poſſunt renunciare ferijs inductis ad honorem hominis, tamen Iudices nequeunt cogere teſtes ad teſtificandum,num.*12. *& eorum audientia an poſſit committi, num.*22.
13 *Inſtrumentum guarentigiatum exequi nequit in ferijs in honorem hominis.*
14 *Patrocinium non præſtatur tempore feriarum.*
15 *Decretum in alienatione bonorum pupilli interponi nequit tempore feriarum,& quid in cauſis pijs, num.*16.
17 *In cauſis dotium vti pijs, ferijs non obſtantibus procedi poteſt, & quid obſeruetur, num.* 18.

19 *Cauſa alimentorum poteſt agi die feriato.*
20 *Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſorij, prout nec in attentatis, Fiſcalibus, publicis, & Eccleſiaſticis, num.21.*
23 *Exequutio ſententiæ poteſt fieri die feriato in honorem hominis.*
24 *Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri die feriarum ad cautelam.*
25 *Tutores, & Curatores poſſunt dari, & amoueri, & excuſationes allegari die feriato.*
26 *Nuncius Apoſtolicus tenetur obſeruare ferias Curiæ Romanæ, non autem Curiæ illius loci, vbi degit.*

De Ferijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 FEriarum ſpecies aliæ ſunt ſollemnes, aliæ temporaneæ, & aliæ repentinæ.
2 Sollemnes feriæ ſunt illæ, quæ iure diuino,
canonico, & humano indictæ ſunt in hono-
rem Dei Omnipotentis, Glorioſiſſimæ Virgi-
nis Mariæ, & Sanctorum, ac Sanctarum om-
nium, aliæq; à Summis Pontificibus, & ſupre-
mis Concilijs introductæ *cap.1. & 2. cap. licet,*
& cap. conqueſtus de ferijs, l. omnes. & l. dies C.
eod. tit. Faber deciſ 2. num. 6. lib. 3. tit. 11. con-
3 tra quas ſtatutum latum non valet *Franciſc.*
Marc. deciſ. 410. par. 1.
4 Temporaneæ, ſiuè (iuxta aliorum ſenten-
tiam) tempeſtiuæ vocantur illæ meſſium, &
vindemiarum *l. 1. l. ſolent, l. et in die Dominico,*
l. publicas, & l. omnes dies C. de ferijs.
5 Repentinæ tandem ferię nuncupantur quę
à Principibus ordinantur, licet enim Principi
Supremo in ſuo dominio nouas indicere fe-
rias *l. an illo C. cit. tit.*
6 Qua diuiſione præmiſſa firma regulam, acta
iudiciaria diebus feſtis, & ferialibus fieri non
poſſe, aliàs eſſe nulla *cap. fin. de ferijs, l. fin. C.*
eod. tit. Rota in antiq. deciſ. 95. Balb. deciſ. 253.
7 dicens, ſententiam tali tempore latam eſſe
nullam, & exequi non poſſe, & etiam de con-
ſenſu Partium ratificari non valere, nec tacitè,
nec expreſsè.
8 Ita vt ſententia nulla, quia tali tempore eſt
lata, nequeat in cauſa appellationis confirma-
ri *Gratian. deciſ 144.*
9 Licèt ſi huiuſmodi nullitas actorum à Par-
te non opponatur, nihil obſit, vide latiſſimè
Gizzarell. deciſ. 59.
10 Nec nullitates feriarum tempore diſcuti
poſſunt, niſi præcedente diſpenſatione, ut de-
cidit Sacrum Conſilium pro Illuſtriſſima Pla-
tea Capuana aduerſus Epiſcopum Adrien-
ſem ſuper reintegratione ad Sedile in Banca
de Amico refert *Marin. quotid. reſol. cap. 118.*
11 Et licèt Partes ferijs inductis fauore homi-
num renunciare ualeant *d. cap. conqueſtus de*
ferijs, Balb. deciſ. 313.
12 Quæ ſi cum effectu renunciauerint, adhùc
Iudices ad ius dicendum, & teſtes ad teſtifi-
candum cogi nequeunt *Theſaur. deciſ. 39. Giz-*
zarell. d. deciſ. 59 num. 8.
13 Nec inſtrumentum guarentigiatum in fe-
rijs ad honorem Dei exequi ualet *Gratian.*
deciſ. March. 144. num. 16. licèt ſecus in alijs
ſerijs *Balb. deciſ. 2.*
14 Amplia, quòd nec patrocinium eſt pręſtan-
dum tempore feriato *Amat. deciſion. Mar-*
chia 22.
15 Nec decretum in alienatione bonorũ pu-
pilli iſto tempore interponi ualet *Balb. deciſ.*
253.
16 Cęterùm, in cauſis pupillorum, & aliarum
miſerabilium perſonarum, nec non in cauſis
pijs *Amat. deciſ. Marchia* 83. uidendus *Feguer.*
17 *deciſ.* 53. undè in cauſis dotium uti pijs poſſe
procedi, ferijs non obſtantibus autumant plu-
res apud *Barz. deciſ. Bonon. 15. num. 33.* quod
18 in praxi non uideo ſeruari, & rationabiliter,
cùm dotium cauſis ſint plena omnia Tribu-
nalia, & eſſet ordinariè, & indiſtinctè omni die
ius reddere.
19 Et pro alimentis futuris cauſam diebus fe-
riatis agitari poſſe tradunt *Barz. d. deciſ.*
15. ſub num. 32. Milanenſ. deciſ. 25. à num. 30.
lib. 2.
20 Inſuper feriæ non obſtant, quin impediant
poſſeſſorium reſtitutorium, quominùs inten-
tari, & proſequi ualeat *Capella Tholoſ. deciſ.*
159. Achill. de Graſſ. deciſ. vnic. de ferijs.
21 Similiter nec obſtant in cauſis attentato-
rum, cauſis Fiſcalibus, publicis, & Eccleſiaſti-
cis *Amat. deciſ. Marchia 26.* ſic pariter in cau-
ſis criminalibus, de quo adeas *Feguer. d. deciſ.*
53.
22 Item audientia teſtium iſtis diebus poteſt
committi *Creſcent. deciſ. vnic. de ferijs.*
23 Et exequutio ſententiæ fieri poteſt die fe-
riato in utilitatem hominum *Capella Tholoſ.*
deciſ. 158. uide *Guid. Pap. deciſ. 215.*
24 Adhùc abſolutio ab excommunicatione
ad cautelam fieri ualet diebus feriatis *Viuius*
deciſ. 93. num. 9. quia illa fit abſq; ſollemnitate
Caualc. deciſ.. 77. num. 41. & ſeq. par. 2.
25 Pariter poſſunt dari tutores, & curatores,
& illi amoueri, & excuſationes allegari die-
bus feriatis *l. eadem ff. de ferijs*, dummodò non
agatur de tutela ex inquiſitione, vel requiren-
te cauſæ cognitionem *Balb. deciſ. 352.*
26 Sed quæro, Nuncius Apoſtolicus ad Prin-
cipem aliquem deſtinatus quas ferias obſer-
uare teneatur, nempè Ciuitatis illius, in qua
reſidet, vel Romanæ Curiæ, vide *Triuiſan. de-*
ciſ. 31. lib. 1. vbi quòd tenetur obſeruare ferias
Romanæ Curiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Conſuetuda ſemper debet attendi,& ſeruari.*

2 *Conſuetudo, quòd finita locatione rei Ecclesiæ fiat relocatio proximioribus primi conductoris obſeruari debet.*

3 *Conſuetudo mala excuſat etiam ſi ſit irrationabilis.*

4 *Conſuetudo in loco vincit legem.*

5 *Conſuetuda tribuit iuriſdictionem homini priuato.*

6 *Conſuetudo exiſtens in Eccleſia, quòd ad Canonicatum aſcendatur per gradus, ex tribus ordinibus maiore,medio,& inferiore, qui impetrauit à Papa debet acceptare inferiorem,& ſeruare conſuetudinem.*

7 *Conſuetudo, quòd in cauſis arduis Epiſcopus procedat cum adiuncto aliquo in iuriſdictionalibus ex parte Capituli obſeruari debet etiã ſi eſſet decemnalis.*

8 *Conſuetudo faciendi inuentarium ſine citatione creditorum debet obſeruari, quamuis fuerit decemnalis.*

9 *Conſuetudo immemorabilis vim habet priuilegij,& conceſſionis.*

10 *Carceratus ſi nequit fideiuſſores reperire debet admitti ad iuratoriam cautionem*

11 *Impotentia dandi fideiuſſorem probatur iuramento.*

12 *Carceratus debet iurare de obſeruando omnia, ad quæ tenetur, aliàs perdet priuilegium iuratoriæ cautionis.*

13 *In cauſis reuiſionum talis cautio elargitur, & ita etiam procedit in extraneo,aduena,& forenſi, num.14.*

15 *In criminalibus talis cautio non admittitur.*

16 *Debitor ſuſpectus de fuga non admittitur ad hanc cautionem, & quando quis vult ab aliquo conſequi nec admittitur prædicta cautio.*

17 *Vſufructuarius petendo vſumfructum non admittitur præſtita hac cautione iuratoria.*

18 *Cautio iuratoria non admittitur quando cautio fideiuſſoria non poteſt præſtari propter malos, & corruptos mores eius, qui ad eam præſtãdam tenetur,etiam quòd obligationem iuratoriam fecerit, num.19.*

20 *Iuramentum ſuppletorium non eſt dandum aliàs periuro.*

De Ferijs. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr parte dell'infraſcritti, &c.

Mandat,ſeruari conſuetudinem,quòd carcerati de menſe Iulij excarcerentur præſtita cautione de ſoluendo debitum, vel de redeũ-
1 do ad carceres, & regulariter conſuetudo ſemper debet attendi, & ſeruari, vndè quòad
ſucceſſiones conſuetudo loci ſeruanda eſt,in
quo quis defunctus eſt *Frãc. Marc. deciſ.316. vol.1.Coler.deciſ.204.*& loci, vbi res,de qua
agitur ſita eſt,conſuetudo inſpicitur *Bellamer.*
deciſ.2. ſic etiam in prælationibus conſuetudo
attenditur *Rota diuerſ.in deciſ.615.par.1.*nàm
optima legum interpres eſt conſuetudo *Afflict.deciſ.166.& 173.*& eſt interpretatiua cõ-
tractuum,*l. quod ſi nolit §.qui aſſidua ff.de ædilit.edict. Magon.deciſ.Florent.56.& in deciſ.*
Lucenſ.7.Rot.diuerſ in deciſ.615. par.1.& hinc
2 conſuetudo,quòd finita locatione rei eccle-
ſiaſticæ fiat relocatio proximioribus primi
conductoris obſeruari debet *Veral. deciſ.230.*
3 *lib. 1.* vndè conſuetudo etiam mala excuſat
cap.cùm vel erabilis de conſuet. Franc.Marc.
deciſ.61.vol.1. Magon.deciſ.Lucenſ.27.Caroce.
*deciſ.13.*etiam ſi ſit irrationabilis *Grammat.*
*deciſ.50.*magna enim conſuetudinis vis eſt, ita
vt pro lege eam ſeruandam cauetur in *l. de*
quibus,& in l.diuturna,l.cùm de conſuetudine,
l.ſed ea,quæ,l.imò magnæ ff.de legibus, adeò
4 quòd *Puteus in deciſ.176. lib.3.* dixit, conſue-
tudines in loco legẽ vincere, quarè videmus,
conſuetudinem facere poſſe quod poteſt pa-
5 ctum *Afflict deciſ.91.& 258.*& iuriſdictionem
tribuit conſuetudo homini priuato *Balb. deciſ.120.Franc. Marc.deciſ.426.vol.1.*qua de
6 cauſa ,conſuetudo exiſtens in Eccleſia, quòd
ad Canonicatum aſcendatur per gradus ex
tribus ordinibus maiore,medio, & inferiore,
qui impetrauit à Papa debet acceptare infe-
riorem, & ſeruare conſuetudinem *Biſignett.*
deciſ.4. de conſuetud. Rota in antiquis in deciſ.
7 838.& cõſuetudo, quòd in cauſis arduis Epi-
ſcopus procedat cum adiuncto aliquo in iu-
riſdictionalibus ex parte Capituli obſeruari
debet, etiam ſi eſſet decemnalis *Puteus deciſ.*
8 *12.lib.3. Rota diuerſ.deciſ.615. par. 1.*& con-
ſuetudo faciendi inuentarium ſine citatione
creditorum debet obſeruari, etiam ſi fuerit
decemnalis *Rota diuerſ. in deciſ. 629. par.1.*
Guid.Pap. deciſ.330. vndè meritò Curia Ar-
chiepiſcopalis Neapolis iudicauit, inuẽtarium
confectum iuxta mores ipſius Ciuitatis Nea-
polis,abſque tamen iuris ſolemnitatibus ſuf-
fragari,vt teſtatur *D.Ricc.in deciſ.67.par.1.*qui
multa cumulat circa vim conſuetudinis, &
9 immemorabilis conſuetudo vim habet priui-
legij,& conceſſionis *l.hoc iure §.ductus ff.de*
aqua quotid.& æſtiu Guid Pap. deciſ.549 Verall.deciſ.227.lib.1.& deciſ.56.lib.3.Puteus deciſ.466.lib.2. Claper.in deciſ.cauſ.Fiſcal. cau.
*27.q.3.*ex quibus omnibus meritò paſſim in
Regia Camera Summariæ expediuntur pro-
uiſiones, mandantes, obſeruandum eſſe ſoli-
tum, & conſuetum.

Sed dùm mandatur hic,eſſe faciendam excarcerationem præſtita cautione de ſoluendo, vel de redeundo ad carceres.

10 Obſerua, quòd ſi carceratus nequit fideiuſſo-

iuſſores reperire, debet admitti ad iuratoriam
cautionem, qui enim aliter non poteſt ſatiſda-
re, eo quia non reperit fideiuſſorem, iurata
priùs per eum impotentia admittitur ad iura-
toriam cautionem *cap. per veſtras de donat. in-
ter vir. & vxor. cap. fin. de ſentent. excomm. in
6. authent. cui relictum C. de indict. vidut. tol-*
11 *lend.* latè *Surd. deciſ.* 141. qui dicit, fideiuſſoris
dandi potentiam in propoſito probari iura-
mento, nam ſecũdùm eum ſatis eſt, quòd quis
iuret, ſe credere non poſſe de facili fideiuſſo-
rem inuenire, ſubdens, quòd poſtquam erit
declaratum, locum eſſe iuratoriæ cautioni,
12 tunc etiam iurandum per iſtum eſt de obſer-
uando omnia, ad quæ tenetur, aliàs perdit pri-
uilegium iuratoriæ cautionis, vide in materia
Capell. Tholoſ. in deciſ. 138. *& Cacher. in deciſ.*
70. *Ludou in deciſ Peruſ.* 63 *& Guid Pap. in
deciſ.* 189. vbi inquit, quòd etiam in materia
*auth. quæ ſupplicatio C. de precibus Imper. offe-
rend.* conceditur huiuſmodi cautionis iurato-
13 riæ auxilium, vt etiam in cauſis reuiſionum
talis cautio elargitur, nè aliàs iuſtitiæ via pau-
peribus recludatur *Gayl obſeruat.* 155. *Guid.
Pap. deciſ.* 50. *Franc. Marc. deciſ* 496. ſic pari-
14 ter procedit in extraneo, aduena, & forenſi,
nam & ipſe offerens pignoratitiam, hypothe-
cariam, vel paratoriam cautionem admitti
debet, cùm & ipſe ad impoſſibile adſtringi nõ
15 poſſit *Gayl obſeru. 26. lib.* 1. licèt talis cautio
non admittatur, nec concedi debet in crimi-
nalibus, in quibus quis offerens iuratoriam
cautionem non auditur, & maximè de con-
ſuetudine, ſecundùm quam in criminalibus iu-
ratoria cautio non recipitur *Boer. deciſ.* 340. vt
16 nec etiam ad talem cautionem iuratoriam
admittitur debitor ſuſpectus de fuga *Cornaz-
zan. deciſ. Lucenſ.* 59. & ſic quando quis vult
aliquid ab aliquo conſequi, tunc non ſufficit
iuratoria cautio *Puteus deciſ.* 117. *lib.* 1. & vide
17 *Guid Pap. in deciſ.* 250. vbi loquitur de vſu-
fructuario non admittendo, petendo vſumfru-
ctum præſtita hac cautione iuratoria. Item
18 tali cautioni iuratoriæ locus non eſt, quando
cautio fideiuſſoria nõ poteſt præſtari propter
malos, & corruptos mores eius, qui ad eam
præſtandam tenetur *Franch. deciſ.* 317. & ideò
quando is, à quo petitur cautio eſt perſona
multùm ſuſpecta, eò quia ſcandaloſus, rixoſus,
& malæ conditionis, & famæ, & talis, quòd
valdè timendum ſit de eo, nè offenderet, nam
19 tunc petens admitti ad hoc beneficium non
auditur, etiam quòd obligationem iuratoriam
fecerit *Minſynger. obſeruat.* 11. Similiter à tali
cautione excluditur ſemel periurus ex tradi-
tis per *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſcopal.
Neap.* 164. *par.* 1. *& deciſ* 4. *par.* 2. vbi refert in
20 eadem Curia deciſum, iuramentum ſuppleto-
rium non eſſe dandum aliàs periuro.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor idoneus quis dicatur, & num.* 2.
3 *Fideiuſſor in dubio idoneus non præſumitur.*
4 *Nobilis, potens, & impetuoſus homo non repu-
tantur idonei fideiuſſores.*
5 *Fideiuſſorem qui tenetur dare non poteſt dare
pignus.*

De Ferijs. Pragm. III.

Collectanea III.

A Noſtra notitia è peruenuto, &c.

Mandatur hic, quòd feriæ carceratorum
pro debito ciuili non prorogentur abſque li-
centia Excellentiſſimi Proregis, & fideiuſſo-
res in ferijs recipiendis ſint idonei.

1 Pro cuius ornatu aduertere debes, quòd fi-
deiuſſor ille idoneus eſt, licèt ſit pauper, &
immobilia non poſſideat, qui habet Principa-
lem diuitem, vide *Franch. in deciſ.* 480. imò
quandò Principalis eſt multùm diues fideiuſ-
ſor non eſt dandus, vt per *Afflict. in deciſion.*
171.

2 Item idoneus fideiuſſor dicitur qui com-
muniter habetur, tenetur & pro idoneo repu-
tatur *Farinac. in deciſ. Rot Rom.* 814. *in nouiſ-
ſimis par.* 4. & quis dicatur fideiuſſor, hoc to-
tum Iudicis arbitrio remitti teſtatur *Surdus*
3 *in deciſ* 320. vbi etiam, quòd in dubio fideiuſ-
ſor non præſumitur idoneus, niſi probetur, vt
dixit etiam in *deciſ.* 295. ex *l. ſi verò §. qui pro
rei, vbi gloſ ff qui ſatiſdar. cog.* & aduerte, quòd
4 nobiles, potentes, & impetuoſi homines, &
qui Arces inexpugnabiles habitãt pro idoneis
fideiuſſoribus non reputantur *Capella Tho-
loſ. deciſ.* 196. *Gama in deciſ. Luſit.* 21. *Gayl ob-
ſeruat.* 27. *lib.* 2.

5 Sed quæro, an carceratus, qui tenetur dare
fideiuſſorem, dando pignora æquipollentia
liberetur, negatiuè *Viuius in deciſ.* 335. & ſi
ſint multi, qui contrarium teneant, tanquàm
magis æquum.

Cętera autem concernentia habes ſupra in
pragm. 1. *hac eadem rubrica à verſic. ſed dum
mandatur.*

SVMMARIVM.

1 *Feudi nomen Longobardum eſt, non autem
Latinum.*
2 *Feudum in dubio non præſumitur.*
3 *Res reddititia feudo non dicitur feudalis, nec
quidquid eſt intra fines feudi, num.* 4.
5 *Allegants feudum incumbit onus probandi.*
6 *Feudum quomodò probetur.*
7 *Feudum quando probetur per teſtes.*
8 *Cauſa quomodocunque tangat feudum dicitur
feudalis.*

9 *In*

9 *In feudis ſemper attenditur tenor inueſtituræ.*
10 *Inueſtitura potius attendenda eſt, quàm natura feudi.*
11 *Prima, & antiqua inueſtitura præfertur ſubſequentibus, & quando ſubſequentes inueſtituræ diuerſæ ſucceſſoribus noceant, num.12.*
13 *Feudum conſiſtit in rebus ſoli, vel cohærentibus ſolo.*
14 *Feudum eſt legitima primogeniti.*
15 *Fidelitas eſt de eſſentia feudi.*

De Feudis. Rubrica.

Collectanea I.

1 FEudi nomen Longobardum eſſe, non autem Latinum aſſeuerat *Faber deciſ.* 51. *lib.4.tit.43.* dicens, *deciſ.17 lib.3.tit.12.* à Principe flui omnia feuda vti à fonte.
2 Illudq; non præſumi probarunt *Afflict.deciſ.277.Gayl obſeruat.69.lib.2.Valaſc.deciſ.52. Maſtrill.deciſ.*105. vbi etiam, quòd res reddi-
3 titia feudo non dicitur feudalis, vbi etiam ſigna, ex quibus feudalis præſumatur res, adde pariter *Capyc.deciſ.*103.
4 Nec feudale cenſeri quidquid eſt intra fines feudi probarunt *Magon.deciſ. Florent.* 2. *in fin. Afflict.deciſ.*267.
5 Vndè alleganti incumbit onus probandi, nec ſufficier, ſi probent ex teſtibus deponentibus de auditu, & de fama, idem *Afflict. deciſ.*
6 277.*nu.*4. vbi *Vrſill.* dicit, probari per famam ex teſtibus, ſi deponant de antiquis ſpatio cētum annorum.
7 Licèt benè probetur res feudalis per teſtes deponentes, quòd inueſtituræ factæ interfuerint, vel quòd viderint pro ea re præſtari ſeruitium, tanquam de feudali, vel quòd viderint deſcriptam in Regiſtro rerum feudalium, ita *Gram. deciſ.77.num.*12.
8 Cauſa autem quomodocunque tangat feudum dicitur feudalis *Milanenſ. deciſ 6. lib.*1. *Maſtrill. deciſ.*83.*num.*5.
9 Et in feudis inueſtituræ tenor ſemper attenditur, quia vim contractus illa oſtendit *cap.1.de duob.fratribus à Cap.inueſtit. Afflict. deciſ.*265. *num.* 102. *& deciſ* 335.*num.*15. *Cacheran.deciſ.*23.*num.*2. *Coler.deciſ.*88.*num.*3.
10 *Viu.deciſ.*336. illaq; potiùs attendenda, quàm feudi natura *Reg.Tapia deciſ ſuprem Ital.Senat.2.num.*133. *Merlin.controuerſ.forenſ* 32. *num.* 27.
11 Tametſi inueſtituræ primę, & antiquæ prę- ferātur *Afflict.deciſ.*195. *Magon.deciſ.Florent.* 54.*num.*4. *Maſtrill. deciſ.*56. *num.*7. adeò vt ſubſequentes inueſtituræ diuerſæ ſucceſſoribus non noceant, ſed per errorem expeditæ cenſeantur *Milanenſ deciſ.*1.*à num.* 133. *lib.*1. vide *Theſaur. deciſ.* 227. niſi tamen ex communi conſenſu Domini, & feudatarii eſſet ab
12 antiqua inueſtitura diſceſſum *Milanenſ.deciſ.*8.*à num.*4.*lib.*1. vbi quòd expreſſus debet eſſe talis conſenſus.
13 Feudum non conſiſtit, niſi in rebus ſoli, vel ſolo cohærentibus *Praſ.de Franch. deciſ.* 75. *num.*6. & illud appellatione bonorum non venit *Viuius deciſ.*233.
14 Feudum totum eſſe legitimam primogeniti, patet apud *Praſ.de Franch. deciſ* 287. *& Ann.ſing.*197. annuentem, ſic fuiſſe tractatum in cauſa Marchionis Lauelli.
15 Feudi autem de eſſentia fidelitas eſt, licèt de ipſa in conceſſione mentio facta non fuerit *Afflict. deciſ.*129.*num.*2. *& deciſ.*320. *num.*4. *Guid.Pap.deciſ.*518.*& deciſ.*551. *Milanenſ.d. deciſ.*1. *num.*58.

SVMMARIVM.

1 *Maritata de bonis fraternis, vbi viuitur iure Francorum excluditur ab eius ſucceſſione.*
2 *Dotata à communi patre, vbi viuitur iure Longobardorum excluditur ab eius ſucceſſione. Filia à patre dotata non poteſt conqueri de dotis incongruitate, aut legitima ſupplementum petere, ibid.*
3 *Soror dotata, & maritata à fratre primogenito præfertur filiæ ſecundogenitæ in capillo exiſtenti in feudis paternis deuolutis ob mortem fratris, & quid obſeruari, num.4.*
5 *Soror admittitur ad ſucceſſionem feudi, quando mater ſua non fuit maritata de bonis fraternis.*
6 *In Regno in dubio an viuatur iure Francorum in ſucceſſione feudi.*
7 *Succeſſio feudi currit à primogenito in primogenitum, vbi viuitur iure Francorum.*
8 *Fœmina quando excluditur à ſucceſſione feudi, vbi viuitur iure Francorum.*

De Feudis. Pragm.I.

Collectanea II.

VNiuerſis, & ſingulis, &c.

1 Statuit, vt in viuentibus iure Francorum maritata de bonis fraternis ab eius ſucceſſione excludatur, ſecùs ſi de bonis paternis, at in
2 viuentibus iure Longobardorum ſufficit eſſe dotatam à communi patre, vt excludatur.

De hac pragmatica meminit *Merlin. controuerſ.*3. vbi tamen principaliter tutatur, filiā à patre dotatam non poſſe de incongruitate dotis conqueri, non legitimē ſupplementum petere, non dicere teſtamentum nullum, nec quamlibet læſionem allegare.

Pro perfecta cuius declaratione recurras ad *Afflict.deciſ* 248. & perquiras *Praſid. de*
3 *Franch. deciſ* 328. vbi quòd ſoror maritata, & dotata à fratre primogenito exiſtens præfertur filiæ ſecundogenitæ in capillo exiſtenti in feudis

feudis paternis ob mortem fratris deuolutis, & ſic iudicatum iunctis Tribunalibus Sacri Conſilij,& Regiæ Cameræ Summariæ fatetur *Mormil. in Conſtit. Regni Vt de ſucceſſionibus nu* 22.& aliàs deciſum 18. Iunij 1583. in cauſa Venetani iunctis Aulis penès Borrellū Actuarium ſcribit *Amendol. in* cit. *deciſ. Franch.* 328.

4 vbi pariter refert *Capyc. deciſ.* 115. annuentem, hodiè ſororem in capillo excludere maritatā ſororem in feudalibus.

5 Sed dum prætenderetur in facti contingentia per Ducem Andregauiæ, feudum deuolutum ob mortem Comitis Mileti ad ſe ſpectare nullo hærede exiſtente, fuit pronunciatum contra ipſum, & ſoror admiſſa, ex quo mater ſua non fuerat maritata de bonis fratris,& ſic ex perſona matris poterat matri ſuccedere,vt refert *Gramat. in Rit. M.C.V.* incip. *Sanè pro parte mulieris num.6.fol* mihi 152.

6 An autem in dubio viuatur in Regno iure Francorum, vel iure Longobardorum in feudorum ſucceſſione, latiſſimè enucleat *Galeot. controuerſ.1.tom.2.* vbi recenſet tàm antiquorum,quàm modernorum ſententias,atq; deciſiones ad intellectum *Conſtitutionis Regni Cōſtitutionem diuæ memoriæ, In aliquibus,Vt de ſucceſſionibus, & cap. Regni Conſiderantes*, de quo plura *controuerſ.3 eod.tom.& controuerſ.* 2.multa notat de regulanda ſucceſſione ſecūdùm ius Francorum in feudis ex clauſula, *pro te,& hæredibus ex corpore,& vſu familiarum.*

7 Et hac occaſione obſeruabis,quòd conceſſio feudi cum clauſula, *iure Francorum*, operatur,vt in eo feudo ſucceſſio currat à primogenito in primogenitum *Milanenſ.* ſiuè alius *deciſ.8. à num.69.cum ſeq.lib* 1.vbi etiam *nu.* 46.*&* 50.quòd per talem clauſulam,*iure Frā-*

8 *corum*,non excluditur fęmina,niſi quando in pari gradu adeſſet maſculus *Maſtrill.deciſ.*56. vbi concordantes latiùs reportat.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus ad filiam ſpuriam Neapolitanam non ortam in hac Ciuitate Neapolis, cuius mater non erat Neapolitana non porrigitur.*

2 *Aſſenſus cenſetur præſtitus,& extenditur etiam ad antephatum.*

3 *Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis pro eorum dotibus ſuper bonis feudalibus exigendis in caſu ſoluti matrimonij an extendatur ad maritatas.*

4 *Capitula,quæ ſe reſtringūt in vnum caſum nō extenduntur ad alia.*

5 *Aſſenſus vigore Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis, vt cenſeatur præſtitus in bonis feudalibus locum habet in dote confeſſata, ſi præceſſerit promiſſio,ampliа num.6.*

7 *Aſſenſus Capituli Neapolitanis cōceſſus pro dotium reſtitutione mulieribus Neapolitanis nō iuuat ipſis,ſi deficeret obligatio bonorum feudalium.*

8 *Aſſenſus Regius vigore Capituli cenſetur ineſſe in quacunque obligatione feudali pro dotis reſtitutione, & conſeruatione vltra caſum obligationis viri, vel ſoceri.*

9 *Aſſenſus Capituli cōceſſus iſtis mulieribus Neapolitanis pro obligatione bonorum feudalium procedit ſi maritus, ſeu dotans ſucceſſore careat.*

10 *Aſſēſus præſtitus vigore Capituli Neapol. obligationibus bonorum feudalium pro reſtitutione dotium, & antephati mulierum Neapolitanarum nubentiū intrà, vel extrà Neapolim, ſi adueniente caſu mortis fieret adiudicatio vxori pro concurrētiſumma dotium, & antephati, & ipſa immitteretur in poſſeſſionem feudi adiudicati,& deceſſerit abſque filijs de corpore, tali fundo ſuccedat Fiſcus, vel ille,qui dotem dederat, vel frater, vel ſoror.*

11 *Aſſenſus Capituli conceſſus iſtis mulieribus extenditur etiam ad bona feudalia ſoceri, ſi ipſe ſimul cum filio obligauerint bona ipſa.*

12 *An aſſenſus prædictus habeat locum in ſubfeudis, in quibus requiritur Baronis aſſenſus pro obligatione.*

De Feudis. Pragm. II.

Collectanea III.

Item ſupplicano, che attento nella Città di Napoli,&c.

Diſpoſitum eſt hic,quòd pro dotibus Neapolitanorum intelligatur præſtitus aſſenſus.

1 Sed nūm porrigatur hic aſſenſus ad filiam ſpuriam Neapolitanam non ortam in hac Ciuitate Neapolis, cuius mater non erat Neapolitana, negatiuè deciſum per Sacrum Conſilium dicit *Franch. in deciſ.*452.

2 An cenſeatur præſtitus, & extēdatur etiam ad antephatum, affirmatiuè deciſum refert in Sacro Conſilio *Vrſill. in deciſ.*385. licèt contrarium deciſum in Regia Camera pluriès dicat *Camerar. in l. Imperialem fol.*86. *lit.D.de prohibit. feud. alien. per Federic.*

3 An aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis pro eorum dotibus ſuper bonis feudalibus exigendis in caſu ſoluti matrimonij extendatur ad maritatam, quòd ſi præceſſerit matrimonium,non autem inſtrumentum dotale,quia poſt Capitulum fuerat confectum inſtrumentum dotale,vt ea de re caſus iſte ſub Capitulo comprehendatur.

Scias, quòd mens reſpexit futuram obligationem dotis, & non matrimonium futurum, vel præteritum,& ita fuit per Regiam Cameram Summariæ iudicatum in facti contingentia *Camerar. in d.l. Imperialem fol.*52.*à tergo lit.V.& lit.H. fol.*58.annuit, fuiſſe deciſum in Sacro Conſilio,quòd ſi Capit. Neapol. extendatur

Digitized by Google

datur ad præterita intelligatur propter verba Capit.& alia in eiſdem Capitulis appoſita in matrimonijs præteritis, quæ tempore confe-
4 cti Capituli non erant ſoluta,quia ſi in vnum caſum ſe reſtringuunt Capitula,nõ extenduntur ad alia.

5 Et aſſenſus vigore Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis vt cenſeatur præſtitus in bonis feudalibus, an locum habeat in dote confeſſata, ſi præceſſerit promiſſio, fuit iudicatum in Regia Camera iunctim cum S.C. af-
6 firmatiuè etiam in præiudicium tertij,& Fiſci, idem *Camer.in d.l.Imperialem fol.57 lit.V.* &
7 nùm aſſenſus Capit. Neapol. conceſſus pro dotium reſtitutione mulieribus Neapolitanis iuuet ipſis, ſi deficeret obligatio bonorum feudalium,fuit deciſum negatiuè, quòd aſſenſus ille non opitularetur, quia non habebat obligatio cõſenſum, vt figeret pedes *Franc.de Amic.in tit.de his,qui feud.dar. poſſ. §. ſequitur modò ſub n.8. verſ.& aliàs in ardua cauſa fol.* mihi 244. & ita etiam fuit deciſum in Sacro Conſilio in cauſa Angellellæ de Capite cum Michaele Villanoua in anno 1573. vt refert *Addit. ad cap.21. Regis Catholici fol.43.* regiſtrata in *pragmat.3.hoc eodem titulo de feudis.*

8 Et aſſenſus Regius vigore Capituli an cenſeatur ineſſe in quacunque obligatione feudali pro dotis reſtitutione, & conſeruatione vltra caſum obligationis viri,vel ſoceri,affirmatiuè deciſum refert *Amad. in conſ.3.*

9 Et an aſſenſus Capituli conceſſus iſtis mulieribus Neapolitanis pro obligatione bonorum feudalium procedat, ſi maritus, ſeù dotans ſucceſſore careat,affirmatiuè deciſum refert in cauſa Paridis Pappacodæ *de Ponte de poteſt. Proreg. in titulo de aſſenſu Regio ſuper dot. in princip.num.34.*

10 Et an aſſenſus pręſtitus vigore Capit.Neapol. obligationibus bonorum feudalium pro reſtitutione dotium,& antephati mulierum Neapolitanarum nubentium intrà, vel extrà Neapolim, ſi adueniete caſu mortis fieret adiudicatio vxori pro concurrenti ſumma dotium,& antephati,& ipſa immitteretur in poſſeſſionem feudi adiudicati, & deceſſerit abſq; filijs ex corpore, tali feudo ſuccedat Fiſcus, vel ille, qui dotem dederit, vel frater, aut ſoror, cùm non reperiatur feudum adiudicatum mulieri,& hæredibus ex ſuo corpore legitimè deſcendentibus, vel ſi fortè vxor decederet antè adiudicationem, ſi in iure recuperandi dotes ſuper feudo habeat patrem,fratrem,vel ſororem in ſucceſſorem,vt ſimiliter cenſeatur præſtitus,fuit deciſum per S.C. pro fratre, vt ſuccederet ſorori, dùm frater dotes dederat ſuę ſorori nuptę cuidam Nobili vigore Capituli prædicti ſuper feudo, vide *Frecc.de ſubfeu. lib.2. quaeſt.12.*

11 Et nùm aſſenſus Capituli cõceſſus iſtis mulieribus extendatur etiam ad bona feudalia ſoceri, ſi ipſe ſimul cum filio obligauerit bona ipſa, affirmatiuè deciſum in Camera dicit idẽ *Frecc.vbi ſupra quaeſt.13.* & ſic aliàs iudicatum in cauſa Galeatij Farneſij cum Duce Andriæ meminit *de Ponte de poteſt.Proregis in titulo de aſſenſu Regio in princip.num.14.* vide *Garziam deciſ.95.*

12 Sed an aſſenſus prædictus habeat locum in ſubfeudis,in quibus requiritur Baronis aſſenſus pro obligatione,fuit deciſum in S.C.non eſſe præſtandam aſſiſtẽtiam cum adiudicatione ſuper quodam Caſali ex defectu aſſenſus *Garſia deciſ.56.*

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus pro bonis feudalibus, in quorum beneficium intelligatur præſtitus.*
2 *Diſpoſitio huius pragmaticæ vti fauorabilis extenditur etiam reſpectu mulierum Neapolitanarum naturalium, & quid obſeruatur, num.3.*
4 *Aſſenſus conceſſus mulieribus Neapolitanis ſuper obligatione bonorum feudalium extenditur ad Capitula matrimonialia per Partes tantùm ſubſcripta cum nuda promiſſione obligandi feuda.*

De Feudis. Pragm. III.

Collectanea IV.

ITem ſupplicano, che, &c.

1 Statuit, aſſenſum pro bonis feudalibus intelligi præſtitum in beneficiũ mulierum Neàpolitanarum,vel nuptarum Neapolitanis etiã ſuper contractu mutui,ex cauſa dotis dependente.

2 Obſerua, diſpoſitionem huius pragmaticæ vti fauorabilem ſe extendere etiam reſpectu mulierum Neapolitanarum naturalium,vt iudicatum in Sacro Regio Conſilio modernè poſt cęteros recenſet *Thor. in Compend.deciſ. Regni in verbo Aſſenſus Capituli fol.50.tom.1.*
3 & ità indiſtinctè abſq; hęſitatione practicatur, ſicq; pluribus vicibus in Collegijs habitis fuiſſe vnanimi conſenſu per Collegas concluſum reminiſcor.

4 Amplia, ſimiliter talem aſſenſum extendi etiam ad Capitula matrimonialia per Partes tãtùm ſubſcripta cum nuda promiſſione obligandi feuda,recepta integra dote,vt fuit deciſum in Collaterali Cõſilio in cauſa Hæredum quondam Illuſtris Marchioniſſæ Orioli cum illis de Pagano, ac alijs creditoribus Illuſtris Marchionis Orioli ad relationem quondam Conſiliarij D.Franciſci de Ocampo in Bãnca de Ferrarijs, vt latiùs cernitur apud *Thor. in Compend.deciſ.Regni in verbo Aſſenſus fol.69. par.3.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Prorex, & Collaterale Conſilium in aliquibus caſibus nequit præſtare aſſenſum ſuper feudalibus bonis & declara, vt ſub nu.* 8.*verſic.* & ad mentem.

2 *Prorex nequit præſtare aſſenſum bonis feudalibus deuenientibus ad Eccleſiã, Monaſteria, &c.*

3 *Feudum deuentum ad manus mortuas importat graue damnum & intereſſe Fiſco.*

4 *Feuda alienari non poſſunt in Eccleſias abſque ſpeciali conſenſu Domini.*

5 *Alienans feudum abſque aſſenſu Domini caret legitimo ſucceſſore.*

6 *Aſſenſus non eſt neceſſarius, vbi diſponitur de feudo in agnatum proximè ſucceſſurum.*

7 *Alienatio feudi fieri poteſt in proximè ſucceſſurum ex ſanguine, ſecùs ex priuilegio.*

8 *Rex poteſt inueſtire aliquem feudo, quod ab alio poſſidetur*

9 *Subſtitutio in feudo non valet abſq; Regio, vel Domini aſſenſu.*

10 *Feudum, quod ab vno tenetur, poteſt in plures inſolidum transferri.*

11 *Feuda regulariter ſunt diuiſibilia, & quid obſeruetur in Regno Franciæ, num.* 12.

13 *Primogenitus ſuccedit in feudis in Regno in locis, vbi viuitur iure Francorum.*

14 *Feuda, quamuis ſint indiuiſibilia, poſſunt tamẽ diuidi.*

15 *Prorex poteſt præſtare aſſenſum in venditione feudorum Titulatorum.*

De Feudis. Pragm. IV.

Collectanea V.

RECognoſcimus, & notum facimus, &c.

1 Enumerat caſus exceptos, in quibus Prorex, & Collaterale Conſilium aſſenſum ſuper feudalibus bonis præſtare non valeant.

2 Quatènus ſpectat ad primum, vbi bona feudalia ad Eccleſiam, Monaſteria, & Vniuerſitates deuenire poſſent.

3 Iunge, rationem diſpoſitionis fuiſſe, quia tunc venirent ad manus mortuas, & graue Fiſci intereſſe verſaretur *Boer deciſ.* 267.*num.* 10. *Anna alleg.* 121.*num.* 2. indè in Eccleſias
4 feuda alienari nequeunt abſq; ſpeciali Domini conſenſu *Coler, deciſ. German.* 15 *num.* 17.

5 Quò verò ad ſecundum, vbi is, qui de bonis feudalibus diſponit certo, ac legitimo ſucceſſore caret.

6 . Obſerua, quòd talis aſſenſus non eſt neceſſarius, vbi diſponeret quis de feudo in agnatũ proximè ſucceſſurum *Reuſner. deciſ. German.* 22. *Maynard. deciſ.* 62.*lib.* 2. *Valaſc. deciſ.* 13. *Anna alleg.* 6. *Milanenſ. deciſ.* 6. & 8.*lib.* 1. quod
7 vidi declaratum procedere in proximè ſucceſſurum ex ſanguine, non autem ex priuilegio.

8 Qua occaſione reminiſcaris, poſſe Regem concedere, & inueſtire aliquem feudo, quod ab alio poſſidetur, poſt cuius mortem ad ipſum Regem eſt recaſurum, putà quia non ſperatur ab eo proles, vt deciſum patet apud *Afflict. deciſ.* 292. *Gayl obſeru.* 155.*lib.* 2.

Et ad mentem pragmaticæ ſignabis, quòd licet *Reg de Ponte de poteſt. Proregis tit.* 7.*de aſſenſibus Regijs* §.3.*à num.* 11.*cum ſeq* enunciet, per Regiam Cameram facta relatione in Collaterali Conſilio deciſum fuiſſe, nullatènus licere Proregibus feudorum alienationibus aſſentiri, vbi feudatarius alienare volens verè legitimum haberet ſucceſſorem, ſed ille in ea ætate eſſet, vel mala conſtitutus valetudine, vt nèdum alium poſt ſe non habeat ſucceſſorem, ſed nec pariter probabilem ſpem, vt illũ habere valeat.

Tamen aliter fuit quoquè aliàs deciſum varijs in caſibus, vt moderniſſimè probat *Marin. quotid. reſol. cap.* 21. vbi teſtatur, eundem *Reg. de Ponte*, deindè mutaſſe ſententiam ex *Molfeſ.* qui id deponit *in addit ad Conſuet. Neap par* 3.*tit. de ſucceſſ ex teſtam. quæſt.* 1 *nu.* 19. alia pariter inueſtigans pro ornatu huius *pragmaticæ*, & præcisè quòd legitimus ſucceſſor requiſitus in hac *pragmatica*, iuxta *Conſtitutionem Vt de ſucceſſionibus*, hodiè intelligitur, qui vigore nouarum gratiarum ualet in feudo ſuccedere.

9 Et quatènus excipiatur, ubi ſcilicèt in teſtamento, uel contractu adeſt ſubſtitutio obſerua, ſubſtitutionem nõ ualere in feudo abſq; Regio, uel Domini aſſenſu *Magon. deciſ. Florent.* 54.*num.* 20 ubi quòd ſi feudum ſit ex pacto, & prouidentia, nec debetur æſtimatio, licèt ſecùs in alijs feudis dicat *Capyc. deciſ.* 64.

10 Et quatènus excipitur, ubi feudum, quod ab uno tenetur in plures inſolidum, uel pro parte reſeruato uſufructu, uel dominio transfertur.

11 Signa hìc, quòd licèt regulariter feuda omnia diuiſibilia ſint *cap.* 1. § *omnes filij ſi de feud. defunct. content. cap.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud. Anna ſing.* 199. & in Regno Franciæ diuidan-
12 tur ſecũdùm diuerſas Ciuitatum, Regionum, & Prouinciarum conſuetudines *Guid. Pap. deciſ.* 59. *deciſ.* 133. & 297. *Franc. Marc. deciſ.* 368.*part.* 1. & id ſeruari apud Allobrogos teſtantur *Boer. dec.* 204 *Faber dec.* 1.*lib.* 4.*tit.* 42.

13 Tamen in hoc Neapolitano Regno quòad feuda, & loca, in quibus uiuitur iure Francorum, quia in his ſuccedit primogenitus, à cõſortibus, & fratribus non permittitur ad diuiſionem prouocatio *Præſ de Franch. deciſ.* 73. *num* 22. *Afflict. deciſ.* 249. firmans idem *deciſ.* 265. in feudis Dignitatũ, Regnorum, & Ducatuum, & ſimilium, quæ diuidi nequeunt *Viu. deciſ.* 130.

14 Sed

Digitized by Google

14 Sed quàmuis feuda talia ſui natura ſint indiuiſibilia, poſſunt tamen fieri diuiſibilia vſu, & exercitio alternis vicibus, & annis, Officiales deputando *Franc. Marc. deciſ.* 232. *par.* 1. & ita reportat deciſionem Regiç Cameræ Summariæ quòad Portulaniam Ciuitatis Auerſæ *Lanar. conſ.* 59. *num.* 27. *&* 28.

At dùm in *cap.* 9. fiat mentio de Comitatu, Marchionatu, &c. de huiuſmodi Dignitatibus videas nonnulla apud *Cabed. deciſ. Luſit.* 105. *par.* 2.

15 Et ad ipſius *cap.* ornatum videas diſcuſſa per *Reg. de Pont. conſ.* 1. *vol.* 1. vbi quærit, ſi aſſenſus præſtari poſſit per Proregem in venditionibus feudorum Titulatorum, ſi feuda ipſa abſq; titulo vendantur, & pro affirmatiua parte concludit, & res iudicatas reportat, nouiter addo *Thor. in Compend. deciſ Regni in verbo aſſenſus fol.* 53. *tom.* 1. apud quem pariter deciſiones habes.

SVMMARIVM.

1 *Fiſco nõ currit tempus redimendi, nec vlla præſcriptione impediri poteſt.*

2 *Pactum de redimendo temporale fauore Fiſci, & Eccleſiæ eſt perpetuum.*

3 *Præſcriptio triginta annorum non procedit in hypothecaria contra Eccleſiam, ſed requiritur concurſus quadraginta annorum.*

De Feudis. Pragm. V.

Collectanea VI.

1 PAteat vniuerſis, &c. Fiſco tempus redimendi non currere, & nulla præſcriptione impediri mandat.

2 Tu igitur elicias concluſionem, pactum de
redimendo temporale fauore Fiſci eſſe perpetuum, vt fauore Eccleſiæ pronunciauit *Rota in Eluen. coràm R.P. Remboldo*, vbi etiam
3 quòd præſcriptio triginta annorum non procedit in hypothecaria contra Eccleſiam, ſed eſt neceſſarius concurſus annorum quadraginta *Leo deciſ. Valent.* 61. *lib.* 1.

Sed quia de hac redimendi materia perplura rerum iudicatarum exempla reportauimus infra in *rubrica de pacto de retrouendendo*, hic me abſtineo.

SVMMARIVM.

1 *Proponitur quæſtio, an patruus, vel nepos ſuccedat in feudo.*

2 *Referuntur ſententiæ, quæ tranſierunt in rem iudicatam pro deciſione propoſitæ quæſtionis, quas vide num.* 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. *&* 11.

De Feudis. Pragm. VI.

Collectanea VII.

ITem ſi ſupplica, &c. Ordinat, patruũ in feudalibus ſuccedere nepoti.

Hic quæro, & propono illam magnam inter
Doctores noſtros altercationem, nùm in ſuc-
1 ceſſione Regni, vel feudi præferatur nepos
patruo, an è contra patruus nepoti, & patruũ
præferri nepoti voluerunt multi, quos hic
non refero, quia non ſunt Deciſionarij, & ita
2 determinauit quòad Regna vtriuſque Siciliæ
in contradictorio iudicio Clemens Quintus
Summus Pontifex ad fauorem D. Roberti
Regis in Ciuitare Auenion. Authore, & Patrono pro ipſo Rege Bartholomęo de Capua, tunc temporis I. C. percelebri. & excluſus fuit Carolus Humbertus appellatus Caroli Martelli primogeniti Caroli Secundi Regis filius, vt in *clem paſtoralis de re iudic.*

3 In Senatu, ſeù Conſilio Portugalliæ, ſiue Luſitaniæ fuit prolata ſententia pro Domino Roderico Patruo contra Nepotem D. Didacum Cibo, vt ex memoria facti retulit *Anton. Gama in deciſ.* 307. *& ita Bellamer. in dec.* 724 *Mynſing. obſeru.* 23. *cent.* 3. *Gaſp. Theſ. in quæſt. foreñ.* ſiuè *dec.* 35. *lib.* 1. *Vigel. in dec.* 33. *cēt* 1. & ſecundùm hanc opinionem fuit ad fauorem nepotis pro Terra Rocchæ Gughelmæ iudicatum cõtra Patruum per Pium Pontificem, vt retulit *Afflict. cap.* 1. *nu.* 20. *de natur. ſucceſſ. feud.*

4 Scias tamen, per Regem Robertum in Ciuitate Auenion. fuiſſe iudicatum pro nepote contra Patruum, ſcilicet contra Iacobum de Seuerino ſuper Comitatu Martici. & Comitatu Ciuitatis S. Seuerinæ in eadem cauſa apud Calabriam Citra contra Comitem Tricarici ſecũdogenitum, duobus Cardinalib. præſentibus, vt apparet in *conſ. Oldr* 224. *in fi.*

5 Idem Robertus Rex anno 1324. die 11. Febr. ſimiliter pro Nepote contra Patruum iudicauit in cauſa Leonardi de Sanframundo, refert *Capyc. in Conſuetud. Neap. Si moriatur, tit. de ſucc. ab inteſt.*

In anno 1349. die 5. Decembris per Reges Ludouicum, & Ioãnam coniuges fuit iudicatum pro Ioannella filia Ioannis Cannellæ primogeniti, excluſo Marino Cannella Patruo ſecundogenito, vt retulit idem *Capyc. in loco ſupra alleg.*

6 In anno 1418. die 11. Iannar. Regina Ioãna II. decreuit pro Catharina Filingera filia Iacobi Nicolai Filingeri Comitis Auellini Cõſiliarij, necnon Marino Boſſa Regni Cancellario, Ioanne de Ponte Magno, & Petro de Piſtorio Iudicibus Magnæ Curiæ, necnon Ioanne Arcamono, Baloſio Liſto, Cardo de Caieta, Aurillo Caracciolo, Loco de Griffis,

& Abbate Rainaldo vaſallo, cuius deciſio hodiè attenditur in hoc Regno, vigore ſpecialis pragmaticæ.

7 In anno 1538. menſe Februarij Sacrum Conſilium decreuit pro Domino Scipione Caietano filio Ducis Traiecti contra D. Ferdinandum Caietanum patruum, vt refert *Piſanellus* in dicto caſu in eadem ſucceſſione, vti refert in ea parte, & fuit poſtea in anno 1563. in dicta Regia Camera Summariæ confirmata, in anno præfato fuit prolata ſententia in perſonam Domini Aloyſij Caietani iunioris Ducis Traiecti contra Dominum Nicolaum Caietanum patruum.

8 In anno 1565. die 25. Martij in Sacro Conſilio fuit deciſum ad fauorem Domini Martij Carafæ Ducis Magdaloni, excluſis Dominis Cæſare, & Ioanna Carafa patruis.

In anno 1480. die 16. Maij, licèt hoc antea dicere debuiſſem Rex Ferdinandus aſſiſtente Sacro Cōſilio decreuit pro Domina Matthia de Senercia vxore Domini Rugerij de Geſualdo pro Oppidis Coliani, & Qualiettæ cōtra quoſdam Caietanos, & de Bracamonte inueſtitos per Principem Orangiæ, excluſo Domino Amelis de Senerchia patruo, cui ex gratia fuit relictum Oppidum Seuerchiæ, cuiùs meminit *Afflict. in dict. cap. 1. num. 19. de natura ſucceſſionis feudi.*

9 In anno 1567. die 24. Maij in cauſa Status Magdaloni pro nepote contra patruum fuit decretum per Regiam Cameram Summariæ, & Supremum Collaterale Conſilium *Anna in ſingul.* 356.

10 In Luſitania fuit lata ſententia pro Domino Petro de Meneſes cōtra Dominum Teliū de Meneſes patruum per Regem Alphonſum *Gam. in deciſ. Luſitan.* 307. *ſub num.* 14.

11 In eodem Regno in anno 1530. fuit prolata alia ſententia contra Petrum Nunium de India, Ferdinandum Martins, Sebaſtianum de Matos, Philippum Alphonſum, Gaſparem de Carualho, Rodericum Gomez de Pinheiro, Antonium de Liam, Antonium Sāchez Brandam, & Antonium de Mota, retulit idem *Gama* cit. *deciſ. Luſitan.* 307.

Nouiſſimè autem ad nauſeam vſque pro vtraq; opinione videndus eſt *Thoro in Compend. deciſ. Regni in verbo amita il primo, & ſecondo, p. 3.* vbi producit allegationes Partium ſatis longas cum rebus iudicatis, quas nè exēplare videar hic non repilogo, ſat ſit locum indicaſſe.

SVMMARIVM.

1 *Prorex poteſt præſtare aſſenſum donationibus feudorum faciendis per parentes filijs in contractu matrimonij, etiam reſeruato dominio, vel vſufructu.*

2 *Refutatio,* ex nūc, prout ex tunc, ſequuta morte *dicitur ſimplex.*

3 *Differentia inter refutationem* reſeruato vſufructu, & ex nunc, prout ex tunc, *remiſſiuè demonſtratur.*

4 *Clauſula* reſeruaro dominio *operatur, vt conceſſum à Principe non referatur ad contenta in gratia.*

5 *Reſeruatio vniuerſalis dominij, & ſuperioritatis cenſetur ineſſe in conceſſione.*

6 *Reſeruatio vſusfructus intelligitur per illa verba,* voglio eſſere padrone, ſin ch'io viua.

De Feudis. Pragm. VII.

Collectanea VIII.

INſuper cùm per præfatos, &c.

1 Diſponit, Proregem præſtare aſſenſum donationibus feudorum faciendis per parentes filijs in contractu matrimonij, etiam reſeruato dominio, vel vſufructu.

Pro coronide perquiras *Galeotam* moderniſſimè *controuerſ.* 7. *tom.* 2. vbi de hac *pragmatica* meminit annuendo, refutationem, *ex*
2 *nunc, prout ex tunc, ſequuta morte* dici ſimplicem, & puram, nec indigere Regis aſſenſu, iuxta deciſiuam concluſionem *Ann. conſ.* 41. *tom.*
3 1. quam ipſe defendit, fundando differentiam inter refutationem *reſeruato vſufructu, & ex nunc, pro tunc, ſequuta morte,* vt latiùs apud *eum* cerni poterit.

4 Et quatènus ſpectat ad clauſulam, *reſeruato dominio,* nota quòd clauſula iſta vbi reperitur appoſita in conceſſione facta à Principe non refertur ad contenta, ſiuè expreſſa in gratia, ſed ad extrinſecum præiudicium *Rot. diuerſ. deciſ.* 184 *num.* 4. *par.* 1.

5 Et quòd ſemper reſeruatio vniuerſalis dominij, & ſuperioritatis cenſeatur ineſſe in quacunq; conceſſione probant *Guid. Pap. deciſ.* 307. *Afflict. deciſ.* 384. *num.* 12.

Circa verò clauſulam, *reſeruato vſufructu,* vide *Gratian. deciſ. Marchia* 39.

6 Et obſerua, reſeruationē vſusfructus intelligi etiam per illa verba, *voglio eſſere padrone, ſin ch'io viua,* cùm hæc clauſula magis ad donationem inter viuos referenda ſit, quàm ad donationem cauſa mortis *Rota in Auximana donationis coràm R. P. Robuſterio,* quod habui in facto in cauſa Annæ de Viſco.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica ampliatur.*
2 *Pragmatica excludit filiam ſpurij Neapolitani nati ex matre extera.*

De Feudis. Pragm. VIII.

Collectanea IX.

ITem ſi ſupplica Voſtra Maeſtà, &c.

Hic habetur, aſſenſum intelligi præſtitum mulieribus Neapolitanis, ſine nuptis viris Neapolitanis, etiam reſpectu antephati, & illius vſusfructus.

1 Declara ampliando, habere locũ hãc pragmaticam etiam quòd penès eundem debitorem adeſſent bona burgenſatica, vt ſemel deciſum tradit *Anna in Conſtitut. Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ, num.*240. licèt aliàs fuerit iudicatum contrarium in Sacro Regio Conſilio in cauſa D. Victoriæ de Marra cõtra D. Franciſcum de Aquino in Banca Inbeni.

2 Limita tamen, non procedere in filia ſpurij Neapolitani nati ex matre extera, vt eſt videre apud *Franch in deciſ.*452. & habui in facto in cauſa Marcelli Sanctorelli, in qua fuit habitum Collegium cum diſertis viris.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus cẽſetur conceſſus per verbum* fiat *emanatum in ſupplicatione.*
2 *Aſſenſus eſt mera gratia, præſertim in hoc Regno Neapolitano.*
3 *Per ſigillum in aliqua ſcriptura factum arguitur aſſenſus.*
4 *Sigillum regulariter habet vim ſubſcriptionis.*

De Feudis. Pragm. IX.

Collectanea X.

COnſiderato il gran danno, &c.

Mandat, aſſenſuum priuilegijs iam expeditis apponi ſigilla, & memorialibus obtentis per verbum *fiat* expediri priuilegia iuxta formam Regiarum pragmaticarum, & ita *Vrſill. in deciſ.*253. & vide *Viuium in deciſ.*240. ad-
1 uertendo, quòd aſſenſus cenſetur conceſſus per verbum *fiat* emanatum in ſupplicatione, vt per *Afflict. in deciſ.*253. qui ſic iudicatum refert per Regem Ferdinandum Primum, & vide *Franch. in deciſ.*663. *Gizzarell. deciſ.*3. *in princ.*
2 Et obſerua, quòd aſſenſus eſt mera gratia, præſertim in noſtro Regno Neapolitano *Afflict. deciſ.*398. *Surd. deciſ.*220. *Franc. deciſ.*665. eò magis ſi in conceſſione adeſſet facultas alienandi, aſſenſu Regio reſeruato, vt fuit deciſum in cauſa Marchionis Meſurachæ cum Octauiano Piſcicello.

Ratio autẽ huius pragmaticæ eſt fundata, tùm nè fraudentur iura, & emolumenta Regij ſigilli, tùm etiam, quia ſigillum eſt quod pro-
3 bat *Verall. deciſ.*161. *par.*3. per ſigillum in aliqua ſcriptura appoſitum factum arguitur, ac conſenſus, quorum eſt, quamobrem ſi Vniuerſitatis eſt, actum legitimum præſumi facit *Vi-*
4 *uius deciſ.*54. & ideò ſigillum regulariter habet vim ſubſcriptionis *Monter in deciſ. Arag.* 12. & in materia ſigilli vide latiùs dicta infra in *pragm.*2. *de fide memorialium, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Deciſum præfertur contrarium diſpoſitioni huius pragmaticæ.*
2 *Hæc pragmatica extenditur ad aſſenſus expediendos.*
3 *Aſſenſus non operatur effectum ſuum à die expeditionis in Cancellaria Regis, ſed ſolùm à die, quo in Regno exequutoriantur.*
4 *Aſſenſus præſtitus quòd infra annum regiſtretur, niſi regiſtretur, erit nullus.*
5 *Aſſenſus impetratus ſuper alienatione facienda non operatur ſuper alienatione iam facta.*
6 *Aſſenſus præſtitus ſuper venditione feudi non extenditur ad pactum de retrouendendo.*

De Feudis. Pragm. X.

Collectanea XI.

QVia nouis, &c. Diſponit, quòd aſſenſus præſtiti ſuper contractibus faciendis non valeant, niſi contractus ipſi celebrentur infra menſes tres.

1 Totum contrarium habemus deciſum penès *Annam in allegat.*55.

Verùm ſi ſequi volumus tenorẽ talis prag-
2 maticæ dicas, pragmaticam iſtam extendi ad aſſenſus expediendos ab ipſo Rege, licèt ad-
3 uertere debeas, non operari effectum ſuum à die expeditionis in illa Suprema Regis Cancellaria, apud ipſum exiſtente, ſed ſolùm à die, quo in hoc noſtro Regno exequutoriatur, vt fuit in facto deciſum in Sacro Regio Conſilio iunctis duabus Aulis pro Marchione Burgẽtiæ cõtra Ducem Martinæ penès Actuarium Amatrudam.

4 Et ſcias, quòd aſſenſus præſtitus cum verbis, *quòd infra annum regiſtretur, aliàs habeatur pro non præſtito*, ipſo non regiſtrato erit nullus, vt deciſum in Sacro Conſilio dicit *Afflict. in deciſ.* 235. & ita ſimiliter in alio caſu fuiſſe de nouo practicatum in eodem Sacro Regio Conſilio teſtatur *Georg. in alleg.* 3.

5 Sed an aſſenſus impetratus ſuper alienatione facienda operabitur ſuper alienatione iam facta, negatiuè *Afflict. deciſ.* 335. *Franch. deciſ.* 105. & vide *Garz. in deciſ.* 37. licèt in facto in eodem Sacro Conſilio fuerit iudicatum, aſſenſum præſtitum ſuper venditione facienda, ſi venditio reperiatur iam facta conualidare venditionem.

6 Et aſſenſus præſtitus ſuper venditione feudi an extendatur ad pactum de retrouendendo in eo appoſitum, negatiuè deciſum in Sacro Conſilio tradit *Grammat. in deciſ.* 76. vide *Surd. deciſ.* 220.

Et aſſenſus impetratus ſuper donatione feudi, in qua erat appoſitum pactum de reuocando an proſit, negatiuè, ita quòd talem venditionem corruere eſſe deciſum in Regia Camera Summariæ tradit *Lanar. conſ.* 73.

Et nota, quòd aſſenſus habetur pro præſtito, renuente Domino, qui debet conſentire *Franch. deciſ.* 310.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta intuitu matrimonij eſt irreuocabilis, ſic etiam ſi ſit facta intuitu Clericatus, num. 2. nec reuocatur ob ſuperuenientiam liberorum, num. 3. nec in partem reuocari poteſt per filios in præiudicium contrahentium, num. 4.*

5 *Donatio cauſa matrimonij facta non confertur.*

De Feudis. Pragm. XIV.

Collectanea XII.

Item eſponeno à Voſtra Maeſtà, &c.

Vigore huius *pragmatica* donationibus factis à patribus filijs contemplatione matrimonij bonorum feudalium, morientibus ipſis filijs abſque hæredibus ſuccedunt alij fratres ſuperſtites.

Ego autem pro ornatu aliquas deciſiones colligam in hac materia donationis contemplatione matrimonij, quæ quidem deciſiones reſpicient illius priuilegia.

1 Quarè ſcire debemus, quòd hæ donationes reuocari nequeunt propter ingratitudinem *Faber deciſ.* 1. *C. de reuocand. donat.* vt ſimiliter dicimus de donatione facta filio ob Clerica-

2 tum, quæ neque reuocari poteſt ex vlla cauſa, vt deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapol. dicit *Ill. Epiſcopus Riccius in deciſ.* 19. *lib.* 1. & hæc erint notanda ad ornatum *tex. in cap. fin. de donat.*

3 Item huiuſmodi donationes non reuocantur ob ſuperuenientiam liberorum, idem *Faber deciſ.* 2. *eod. tit.* quod ſimiliter eſt neceſſarium pro ornatu *tex. in l. ſi vnquam C. de reuocand. donat.*

Inſuper tales donationes ſunt irreuocabiles quòad filios eiuſdem matrimonij *Viuius*

4 *deciſ.* 257. & ſũt irreuocabiles in præiudicium omnium, qui in talibus contractibus interuenerunt *Guid. Pap. deciſ.* 145. in tantùm quòd non poſſunt in partem reuocari per filios in beneficium patrum, & in præiudicium contrahentium *Præſ. de Franch. deciſ.* 205. *Caſtill. deciſ.* 51. *par.* 1.

5 Neque tales donationes veniunt conferendæ, vt iudicatum tradunt *Faber deciſ.* 2. *C. de col'lat. Maynard. lib.* 8. *quæſt. notab. cap.* 55. & nouiſſimè *Griuell. in deciſ. Senatus Dolant* 139. vbi latè, *Monter. deciſ. Aragon.* 10. qui materiam tractat, & latiùs ſcio ſcripſiſſe in facti cõtingẽtia D. Genitorem meum Io. Dominicum Nouarium in cauſa illorum de Cantorio, & de Piſanello, vide plura apud *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo donatio facta cõtemplatione matrimonij par.* 2. & 3.

SVMMARIVM.

1 *Feudum antiquum quod dicatur.*

2 *Feudum in dubio an iudicetur antiquum.*

3 *Feudum antiquum, in quo viuitur iure Francorum non poteſt alienari per patrem.*

De Feudis. Pragm. XV.

Collectanea XIII.

Item ſi ſupplica la Maeſtà voſtra, &c.

Hic mandatur, quòd feuda donata à patribus filijs contemplatione matrimonij intelligantur poſſideri ab ipſis filijs tanquàm feuda antiqua.

1 Vndè reminiſcaris, feudum antiquum eſſe, & propriè dici illud, quod eſt acquiſitum ſupra quartum gradum aſcendentium, vt communis *DD.* ſchola docet, aſſerens, tale feudum quidem acquiri mediante ſucceſſione, & quòd in hoc feudo non requiritur noua traditio, & ſic noua inueſtitura in perſonis deſcendentium, ſed ſufficit traditio facta primo acquirenti, niſi quòad effectum obtinendi in interdicto recuperandę poſſeſſionis, in quo non ſufficiet antiqua traditio, ſed erit neceſſaria corporalis, & actualis apprehenſio per ſucceſſorem, licèt peti debeat renouatio inueſtituræ infra annum, & diem *cap.* 1. *in princ. qua fuit prima cauſa benefic. amittendi*, quæ renouatio inueſtituræ non alterat feudi naturam.

Ad probandum autem inueſtituram feudi antiqui admittuntur teſtes etiam extranei, .i. qui non fuerint conuaſalli, ſeu Pares Curiæ *cap.* 1. *circa fin. in tex.* ibi, *de veteri autem beneficio, qui teſtes neceſſarij ſint ad nou. inueſtit. proband.*

2 Sed

2 Sed an in dubio feudum iudicetur antiquũ; *DD*.non ſunt concordes,nam ſunt qui tenent pro affirmatiua, & pro negatiua, quam quidem negatiuam defendunt ex eo, quia quando quæritur de aliqua qualitate, in qua præſens ſtatus rei non concordat cum primo ſtatu,ex præſenti nõ præſumitur in præteritum, at primus ſtatus rei repugnat cum præſenti, quia ab initio omnia bona erant libera, vndè non debet valere conſequentia, hodiè res eſt feudalis,ergo in præteritum talis fuit.

Alij verò ita demùm primam ſententiam admittunt,ſi inditia fuerint ſuper antiquitate feudi, vtputà ſi fuerit antiquitas poſſeſſionis feudi penès defunctos vaſallos.

Ego tamen dico,& ſum voti,quòd alleganti,feudum eſſe antiquum,vel nouum contra poſſidentem incumbit onus probandi, & hæc eſt vera reſolutio, nam qui deducit qualitatẽ, conſtituens in ea fundamentum tenetur illam probare, iuxta affluenter tradita per *Ill. Epiſcopum Riccium in deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 211. *par*.1.

3 Ad materiam inſuper nota,quòd feudum antiquum, in quo viuitur iure Frãcorum alienari per patrem non poteſt in præiudicium filij primogeniti *Afflict. deciſ*. 112.

Item feudum tale concesſum alicui pro eo, eiuſque hæredibus,& ſucceſſoribus,ſi per ſucceſſorem fuerit de nouo concesſio facta eodem modo, & demùm moriente abſq; ſucceſſoribus ſuperſtite ſorore an excludatur vigore dictæ nouæ concesſionis,vel admittatur vigore antiquæ, adeas *Præſ de Franch. deciſ*.7. vbi deciſum in fauorem ſororis dicit.

SVMMARIVM.

1 *Forenſis habitans per decennium cum familia in Regno prætendens alienare feudum debet expetere aſſenſum à Rege,nec ſufficit aſſenſus Proregis, quod limita,vt num.*2.

Aſſenſus an poſſit denegari à Rege Exteris feuda poſſidentis in Regno, ibid.

3 *Aſſẽſus Domini requiritur in alienatione feudi.*

4 *Aſſenſus in alienatione feudi debet eſſe expreſſus,& non tacitus.*

5 *Feudi locatio ad longum tempus non eſt licita abſq; aſſenſu Domini,etiam ſi adfuerit iuſta cauſa, vt num.6. & amplia, vt num.*7.

8 *Feudum donatum pro certo ſeruitio renunciari non poteſt inuito Domino.*

9 *Feudi cõmunicatio abſq; aſſenſu nec ipſa valet.*

10 *De feudo non poteſt fieri compromiſſum.*

11 *Feudum permutari non poteſt abſque aſſenſu Domini,nec etiam pignorari,vt num.*12.

13 *Aſſenſus ſubſequutus nõ validat alienationem factam,cum clauſula,*ſaluo iure Regio.

14 *Referuntur caſus,in quibus in alienatione feudi aſſenſus Regis non exigitur, num.*15.16.17. 18.19.20.21.22.23.24.26.27.29.31.32.& 33.*& vide num.*36.

25 *In Regno Neapolitano alienans feudum poteſt facere illius reuocationem,& num.*28. *non tamen poteſt poſſeſſionem propria authoritate capere, vt num.*30.

34 *Feudum hæreditarium poteſt alienari abſquè agnatorum aſſenſu, quod limita, num.*35.

De Feudis. Pragm. XVI. Collectanea XIV.

HAllandoſe,como ſaueys,&c.

Diſpoſitio tẽdit,aſſenſum in alienationibus feudorũ per Exteros in Regno à Regia Maieſtate tantùm eſſe expetendum.

1 Sed nùm procedat in forenſe,qui habitauerit per decennium cum familia in Regno,ita quòd ille etiam teneatur,& comprehendatur ſub hac pragmatica, dicas,de hoc eſſe deciſionem factam iunctis Conſiliarijs duarum Aularum ad relationem Conſiliarij Riccardi in cauſa Creditorum Marchionis Marliani Ianuenſis, in quorum graduatione ſuccubuerũt Creditores, qui habebant aſſenſum Proregis tantùm, licèt eſſent anteriores illis, qui obtinuerunt aſſenſum ab ipſo Rege,& ſic eſt quotidiana praxis,& obſeruantia,& aliàs fuit etiã deciſum in Collaterali Conſilio, referente Regia Camera Summariæ, quòd in ceſſione iurium; quæ forenſis habet ſuper feudum ſufficiat Proregis aſſenſus.

2 Declara tamen diſpoſitionem huius pragmaticæ in alienatione corporum feudalium, pro quibus debetur ſeruitium Regiæ Curiæ, non autem in ceſſione actionum, quas forenſis habet ſuper feudo, nam in huiuſmodi ceſſionibus ſufficit aſſenſus Proregis Regni,prout cum magna cauſæ cognitione fuit iudicatum inter Regiũ Fiſcum,& Creditores Marchionis Padulæ ſuper pretio Roccæ Imperialis,facta relatione per Regiam Cameram in Regio Collaterali Conſilio ſub die 13 Aprilis 1602.probat *Martin. quotid reſolut. cap*.22.vbi pariter quòd pragmatica non procedit in muliere extera,feuda in Regno poſſidente nupta Ciui Neapolitano ex dictis per *Theſaur. deciſ*. 123.*& cap*.23.demonſtrat, pragmaticam nec procedere in venditione feudi, quæ fit legitimè ſucceſſuro, vt latiùs apud *eum*, ſed an Rex noſter poſſit denegare aſſẽſum Exteris poſſidentibus feuda in Regno,quem præſtare Proreges ſunt prohibiti vigore huius *pragmaticæ*, tractat *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 11. vbi recenſet iudicatum,non poſſe denegare abſq; cauſa, at illa exiſtente poſſe.

3 Deducitur autem ex hac pragmatica,aſſenſum Domini requiri in alienatione feudorum, & ita *Guid. Pap. deciſ*.162. *Afflict. deciſ*.60.*& deciſion*.265. *Franch. deciſion*.663. *Grammat. deciſ*.49. *Reuſner. in deciſ*.1. *lib*.2. *& deciſ*.22.
4 *lib*.4.qui aſſenſus debet eſſe expreſſus, & non tacitus,iuxta *Cõſt. Regni Cõſtitutionẽ diuæ memoriæ* meminit *Capyc. in dec*.156.Sed Domini

Digitized by Google

conſenſus tacitus quando ſufficiat vide *deciſ.*
Cameræ Imperialis apud *Minſynger. in obſer-*
5 *uat.87. par.4.* Nec etiam eſt licita feudi loca-
tio in perpetuum, vel ad lõgum tempus abſq;
Domini conſenſu *de Franch. d. deciſ.663.* adeò
6 quòd nec æris alieni, nec famis, aut ſimilis
cauſæ intuitu alienatio, aut venditio permit-
tatur, vt tenet *Reuſner. deciſ.30. lib.2.* & hoc
7 etiam vendicat ſibi locum in parte feudi, quæ
non poteſt alienari, vt tenet *d. Reuſner. deciſ.*
1. lib.2. contrarium tamen ſentit *Grammat. d.*
deciſ.49.

8 Sic etiam feudum donatum ad certum, &
determinatum ſeruitium renunciari non po-
teſt inuito Domino, etiam ſi Dominus illius
ſeruitia non remuneratus fuiſſet *Afflict. deciſ.*
307. Aufrer. ad Capell. Tboloſ. deciſ.404. Gra-
tianus deciſ.65. & deciſ. 87. Surd. deciſ. Mant.
11.

9 Ampliatur pariter, vt nec feudi communi-
catio, putà vnius Vniuerſitatis, ſiue Commu-
nitatis cum alia ſine aſſenſu Domini fieri poſ-
ſit, vt concludit *Afflict. in deciſ.254.*

10 Item amplia; quòd nec liceat de feudo cõ-
promiſſum facere in Arbitrum, vel Arbitrato-
rem, vt tenet *Milanenſ. in deciſ. Siciliæ 1. lib.1.*

Et prima concluſio vendicat ſibi locum,
etiam ſi feudatarius poſt alienationẽ feudum
recuperaret, quia iam per alienationem feu-
dum cecidit in commiſſum *Gãm. in deciſ. Lu-*
ſit.274. quem refert, & ſequitur *Theſau. quæſt.*
53. lib.1.

Extenditur etiam ad permutationem, vt
11 feudum permutari non poſſit abſque ipſius
Domini conſenſu, licèt Domini conditio ex
ea permutatione melior fieret *Reuſner. d. de-*
ciſ. 1.

12 Ampliatur tamen, vt nec pignorari, nec
obligari feudum ſine Domini aſſenſu poſſit, ac
pignoris loco hypothecari, vt tenet *Afflict.*
deciſ.286. Gram. deciſ.103. Reuſner. d. deciſ. Ger-
13 *man. 1. lib.2.* Itẽ, vt ſi facta ſit alienatio ſaluo
Regio, vel Domini aſſenſu, & ſit reuocatio
feudi, etiam ſi facta reuocatione aſſenſus ſub-
ſequatur non operabitur *Afflict. deciſ.335. Ca-*
pyc. deciſ. 106. Vrſill. d. deciſ.335. & etiam ſi ſu-
per alienatione facienda, quæ iam facta erat
nihil proderit, vt dicit idem *Afflict. d. deciſ.*
335. & tamen res feudalis non poteſt aliena-
ri, vt tenet *Creſcent. deciſ. 1. tit. de confirm. vtil.*
vel inutil.

14 Primò limita, & intellige, concluſionem ſu-
pradictam prohibentem feudi alienationem
ſine Domini conſenſu minimè procedere, vbi
quis alienaret feudum in agnatum proximè
ſucceſſurum, quia in ſimili alienatione Domi-
ni aſſenſus non requiritur, vt diximus ſupra in
pragm. 4. hac eadem rubrica, & etiam hoc mili-
15 tat, vt poſſit fieri irrequiſito Domino aliena-
tio feudi, quando ſit in conuaſallum, ſeu con-
feudatarium *Rubeus deciſ. 100.*

16 Intellige ſecundò, quòd feudum conceſſum
pro ſe, & cui dederit etiam inuito Domino
alienari poteſt *Creſcent deciſ.6. tit. de teſtam.*

17 Tertiò limita, & intellige, ſi feudum eſt in-
ter plures hæredes commune, poſſe illud inter
ipſos diuidi, quo caſu aſſenſus Domini non
exigitur *Coler. deciſ. German.54. Valaſc. deciſ.*
113. Reuſner. deciſ. 22.

18 Quartò item procedit in feudo franco, ſi-
ue libero, quod poteſt inuito, & irrequiſito
Domino alienari, vt per *Grammat. deciſ. 103.*
Contrariam opinionem tenet *Cacher. in deciſ.*
Pedemont. 163. qui concludit, nec feudum frã-
cum abſque Domini conſenſu alienari poſſe,
nè cogatur Dominus alium habere vaſallum
inuitus, & fortè quem nollet. Per ſimplicem
tamen alienationẽ ſine Domini conſenſu non
incidere in commiſſum, ſi nõ interuenerit feu-
di traditio, habetur per *Guid. Pap. in deciſ.*
Delph. 162.

19 Quintò limita, concluſionem non proce-
dere in venditione uoluntaria, ſecùs uerò in
uenditione neceſſaria, putà per ſententiam
prolatam à Iudice, ut tenet *Afflict. deciſ. 191.*

20 Sextò limita, non procedere ſi alienans re-
cuperauerit feudum, quia euitabit commiſſũ
Theſaur. d. q.53. lib.1. ubi intelligit, ſi re inte-
21 gra in continẽti recuperauerit. Quid ſi in feu-
do eſſet pars ſterilis, & inutilis, poteſt alienari,
& concedi, vt plantetur, ac melioretur, ac de-
tur feudatario quædam non modica pars fru-
ctuum annua, vt ſcribit *Afflict. deciſ. 129.*

22 Septimò limita, & intellige, quòd ſi alienãs
ignoraret, rem eſſe feudalem, tunc ob aliena-
tionem non amitteretur, vt tradit *Guid. Pap.*
deciſ.454.

23 Octauò intellige, & limita, quòd procedit
ſi Dominus voluerit, vt feudum ſine aſſenſu
alienatum amittatur, aliàs non cadit in com-
miſſum, vt tenet *Afflict. deciſ. 191.* Sed ſi faciẽ-
da erit exequutio in cauſam iudicati, tunc fiat
in fructibus, & commoditatibus feudi, cùm
feudatarius nil aliud habeat, vt ſcribit idem
Afflict. in deciſ.26.

24 Limitatur etiam & nonò, ſi in venditione
diceretur, *ſaluo iure Domini, & non aliter, nec*
alio modo, vt teſtatur *Guid. Pap. in deciſ. 163.*
Viuius deciſ.234. vbi dicit, hanc opinionem eſ-
ſe communem, & ab ea non recedendum, &
hanc opinionem eſſe ſeruatam in Senatu Sa-
baudię nouiſſimè pleuè ſcribit *Theſau. d. quæſt.*
53. lib.1. Contrariam tamen ſententiam, quòd
ſimili clauſula non obſtante appoſita in alie-
natione, cùm ſit proteſtatio contraria facto,
quòd nihilominus feudum cadat in commiſ-
ſum, & hæc eſt verior opinio, & ab ipſa nec
conſulendo, nec iudicando eſſe recedendum,
vt tenet *Gramm. in deciſ.49. Viuius deciſ.251.*
25 Sed in hoc Regno Neapolitano ceſſat ſupra-
dicta diſputatio, poſtquàm alienans feudum
ſine aſſenſu Domini poteſt facere illius reuo-

ea·ionem per *Conſtitutionem Conſtitutionem*
26 *diuæ memoriæ*, vt dicit *Anna alleg.66.* & etiam
limitatur, ſi in alienatione diceretur, quòd di-
ctum feudum alienatur, ſi Domino placuerit,
quia eo caſu feudum non amittitur *Guid.Pap.
in decis.163.& decis.164.*
27 Et ſimiliter ſi aſſeritur in alienatione, feu-
datarium dictum feudum alienare, ſi alienatio-
nem facere poteſt abſque amiſſione, & perdi-
tione rei, aut pretij, vt voluit *Guid. Pap. in d.
decis.163.*
28 Quæ omnia in hoc noſtro Regno Neapoli-
tano non habent locum, in quo, vt dictum eſt,
ob alienationem factam abſq; aſſenſu Domi-
ni feudum non amittitur, cùm habeat pote-
ſtatem idem qui alienauit reuocandi feudum,
próprijs noſtris iuribus, vigore *Conſtitutionis*
huius Regni, vt tradit *Afflict. decis.265. Mila-
nenſ.decis.Sicil.8.lib.1.* Intellige tamen, quòd
29 & ſi vaſallus, ſiue feudatarius renocaret feudi
alienationem, non tamẽ poterit poſſeſſionem
feudi propria authoritate penès ſe auocare,
ſed debet præcedere Iudicis ſententia.
30 Vndecimò limita, poſſe fieri feudi aliena-
tionem Regi, vel Domino feudi directo abſq;
aſſenſu, vt ex *Capyc.in decis.156.*
Duodecimò limita, & intellige, poſſe patrẽ
alienare feudum nouum, etiam non acceden-
te filij conſenſu *Afflict.decis.112.* Secùs verò
in feudo antiquo, vt tradit *Theſau. lib.1.quaſt.*
31 100 poteſt etiam feudum Ruſticum alienare
etiam irrequiſito Domino, vt poſt alios vo-
luit *Capyc.decis.103. Grammat.decis.77.*
32 Decimotertiò limita, & intellige, poſſe feu-
dum alienari irrequiſito Domino in augmen-
tum feudi, vt voluit *Afflict.decis.111. & decis.
232.* & hoc non procedit in hoc Regno Nea-
politano, in quo irrequiſito Domino nec pro
feudi augumento alienatio permittitur, quia
diminuitur ſua authoritas, dùm fit alienatio,
etiam in melius contra ſuam voluntatem, vt
33 tradit *Capyc.decis.100.* Sed fructus feudi poſ-
ſunt alienari irrequiſito Domino, vt teſtatur
34 *Afflict.decis.26.* Item poteſt alienari feudum
hæreditarium abſque agnatorum conſenſu,
ſed cum aſſenſu Regio, & agnati non reuoca-
35 bunt *Grammat.decis.103.* Intellige, ſecùs eſſe
in feudo ex pacto, & prouidentia, quia illud
per agnatos reuocari poteſt, *idem* in citata
decis.num.221. limita, non procedere ubicunq;
in cõceſſione diceretur, quòd feudatarius fa-
ciat quicquid ſibi placuerit *Creſcent decis.6.de*
36 *teſtament.* limita in Gallia, in qua feudalia, li-
cèt habeant diuerſas conſuetudines, ſunt alie-
nabilia ad libitum, tanquàm redacta ad inſtar
patrimoniorum *Gall.decis.102. Reuſner.decis.
Germ.1.lib.2.* eodem modo in Sicilia ultrà Fa-
rum, per iura illius Regni *e.volentes Maſtrill.
decis.86.*

SVMMARIVM.

1 *Qui homagij ligij iuramẽtum præſtant nulli al-
teri fidelitatem ſeruare tenẽtur, niſi illi Prin-
cipi, cui hoc iuramentum præſtiterunt.*
2 *Duorum Principum inſolidum vaſallus ligius
eſſe nequit, declara prout num.3.*
4 *Homagij iuramentum præſtari poteſt per Pro-
curatorem.*
5 *Effectus huius iuramenti.*
6 *Refutatio quando, & quibus fieri poſſit.*
7 *In feudo ligio, attenta tamen conſuetudine fœ-
mina ſuccedit, & non aliàs.*
8 *Vaſallus abnegans homagium facere Domino
ſuo, ſed illud præſtans alteri, non ideircò Do-
minus priuatus intelligetur ſuo dominio.*
9 *Vaſallus, ſeu feudatarius, qui non eſt ligius, nec
ſubditus ratione originis, vel domicilij, ſi com-
mittit crimen læſæ Maieſtatis non tenetur.*
10 *Balius, & Tutor pupilli nomine homagij iura-
mentum præſtare poterit.*

De Feudis. Pragm. XIX.

Collectanea XV.

PEr parte del Magnifico, &c.

Hic habes, iuramentum ligij homagij cum
aſſecuratione uaſallorum eſſe præſtandum,
infra annum à nouis Dominis, qui noua feuda
acquirũt titulo particulari, adiecta taxa ſpor-
tularum, exceptis feudis acquiſitis cum pacto
de retrouendendo.
1 Obſerua pro ornatu, ut hoc homagij ligij
iuramẽtum præſtantes nulli alteri fidelitatem
ſeruare tenentur, niſi illi Principi, cui hoc iu-
2 ramentum præſtiterunt, duorum enim Prin-
cipum inſolidum uaſallus ligius eſſe nequit
*Guid.Pap.decis.309. Capyc.decis.162. Afflict.
decis.307. Franc. Marc.decis.455.volum.1. Ca-
cher. decis.163.*
3 Declara tamen, poſſe quem eſſe uaſallum
duorum Dominorum ex diuerſis feudis, ſed
ſemper intelligitur excepta fidelitas Principis
ſuperioris, & ſi eſſet uaſallus non ligius, duos
Dominos habere poſſet, ſi eſſet ligius, eſſe in-
telligitur ligius unius, & uaſallus alterius
Guid.Pap.decis.310. & decis.311.
4 Et nota, hoc homagij iuramentum præſta-
ri poſſe per Procuratorẽ, ut latè decidit *Gal-
5 lus in decis.301.* aduertendo, talis feudi homa-
gij, ſiuè ligij effectum eſſe, quòd omnia illius
qui iuramentum præſtitit bona & feudalia, &
allodialia, ſiue burgenſatica ſub illius Domini
iuriſdictione ſunt, cui dictum homagij ligij iu-
ramentum præſtitum fuit *Franc. Marc. decis.
454 volum.1.* & in eo penitentiæ locus non
eſt, & ideò ab illius, cui iurauit obedientia, &
ſubiectione eximere ſe non poteſt, & etiam ſi
refutaret, non poſſet ſe eximere, de qua refu-
tatio-

6 ratione quando, & quibus fieri poſſit, vide *Franc. in deciſ.* 3.

7 Scias inſuper, in feudo ligio fœminam ſuccedere, attenta tamen conſuetudine, non aliàs *Polidor. Ripa obſeruation.* 18. *Caceran. deciſ* 26.

Item vaſallus abnegans homagium facere
8 Domino ſuo, ſed illud præſtans alteri, non idcircò Dominus priuatus intelligetur ſuo dominio *Guid. Pap. deciſ.* 305. *Franc. Marc. deciſ.* 454. *volum.* 1.

9 Et vaſallus, ſeu feudatarius, qui non eſt ligius, nec ſubditus ratione originis, vel domicilij, ſi committit crimen læſæ Maieſtatis non tenetur, vt poſt alios eſt videre penès *Capyc. in deciſ.* 162.

10 Deniquè Balius, & Tutor pupilli nomine homagij iuramentum præſtare poterit, vt per tria Supremæ Curiæ Arreſta prouiſum in anno 1426. 1451. & 1538. teſtis eſt mihi *Copin. in Conſuetud. Andegauenſ. lib.* 2. *cap.* 1. *tit.* 2. *art.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius pragmaticæ non extenditur ſi ſuper contractu refutationis fuerit impetratus aſſenſus, qui fuerit regiſtratus.*
2 *Feudum refutare poteſt vaſallus inuito Domino.*
3 *Refutatio feudi cui ſit facienda.*
4 *Refutatio feudi quando præſumatur facta in fraudem.*
5 *Refutans mortuo refutatario regulariter ſuccedit in feudo, excluſis collateralibus.*
6 *Refutatio feudi conditionata quid operetur.*
7 *Refutatio feudi conditionata eſt nulla.*
8 *Refutatio feudi facta per patrem filio tertiogenito cum aſſenſu primigeniti valet, etiam ſi poſt patris mortem filius primogenitus recuſauerit.*
9 *Feudi refutatio licita fieri in agnatum ſine aſſenſu Domini debet intelligi, dummodo poſſeſſio ſit capta per ipſum agnatum.*
10 *Donatio facta à patre filio inter viuos eſt nulla, niſi tranſtulerit poſſeſſionem.*
11 *Refutatio feudi facta filio per patrem cum reſeruatione aliquorum iurium eſt nulla.*
12 *Refutatio feudi facta cum clauſula,* pro nunc, ex tunc. *eſt valida.*
13 *Refutatio feudi facta per verbum* refuto, *ſeu* cedo, *cuius vigore eſt capta poſſeſſio, valet, & tenet.*
14 *Refutatio dicitur realis per verbum,* omninò, *adiectum in ea, licèt contrarium referat deciſum* Author, *num.* 15.

De Feudis. Pragm. XX.

Collectanea XVI.

MOlte volte occorre, &c.

Diſponit, vt feudorum refutationes deſcribantur, & regiſtretur in quinternionibus Regiæ Cameræ infrà dies quindecim, aliàs ſint nullius roboris, & momenti, ac ſi factæ non fuiſſent.

1 Declara, non habere locum, nec procedere, ſi ſuper contractu refutationis fuit impetratus aſſenſus, & hic aſſenſus fuerit regiſtratus in quinternionibus etiam poſt hos quindecim dies *Franch. deciſ.* 663. iuxta quam dùm de anno 1620. eſsē interrogatus, & requiſitus, quid ſentirem reſpondi.

Indè, refutationem factam in teſtamento non includi hac in pragmatica ſequuta morte refutantis infra paucos dies modernè tutatur *Galeot. controuerſ.* 6. *ſub num.* 27. *tom.* 2. vbi etiam quòd valida eſt refutatio ceſſante cauſa finali pragmaticæ, vel ea adimpleta per æquipollens ex eodem *Franch. deciſ.* cit. 663.

Pro coronide autem materiæ refutationis
2 feudorum notandum eſt, quòd feudum refutare poteſt vaſallus etiam inuito Domino, vt per *Minſynger. obſeruat* 65. *cent.* 5 autumans
3 *obſeruat.* 23. *centur.* 6. quòd refutatio feudi primùm facienda eſt Domino ſuo, & ſi feudum fuerit nouum deſcendentibus præiudicatur, ſin verò antiquum, vel paternū, filijs, & agnatis refutatio nocet, quamdiù refutans viuit, nam poſtquàm deceſſerit, feudum ad liberos, vel agnatos iterùm deuoluitur, deindè vaſallus feudum rectè refutat deſcendentibus, ac filijs ſuis, & tunc Dominus inueſtire obnoxius eſt, ſiue feudum nouum ſit, ſiue antiquum, quoniam deſcendentes in vtroque feudo ſuccedunt, deniquè rectè vaſallus feudum antiquum refutat agnato proximiori deſcendenti ab eo, qui primus feudum acquiſiuit, qua in ſpecie Dominus pariter inueſtire obligatur, ſi tamen ſit proximior, & ab eo deſcendat, cui feudum primò conceſſum eſt, nam feudi refutatio non permittitur, niſi in eos, qui ad illius ſucceſſionem vocantur, ergo feudum nouum agnato inuito Domino refutari non poteſt, quod ſi fieret, ad Dominum reuerteretur, quia refutatio, quæ ei fit, qui ius ſuccedendi non habet pro alienatione habetur, licèt refutatio in fraudem facta non valeat *Garz. deciſ.* 69.

4 Et refutatio in fraudem præſumitur facta, quando eſſet omnium bonorum, niſi fuerit facta iuſta cauſa, & ſignanter contemplatione matrimonij, ob quod nec releuium debetur, ut fuiſſe deciſum in Collat. Conſil. in cauſa Principis Melfiæ cum Comite Sinopolis refert *Reg. de Fonte in tract. de poteſt. Prorcg. tit.* 8. *in princ. num.* 7.

5 Nota

5 Nota etiam, quòd refutãs regulariter mortuo refutatario ſuccedit in feudo excluſis collateralibus *Franch. deciſ.* 4. & ita pluriès ſuiſſe deciſum audiui, & præſertim in cauſa Comitis Policaſtri.

6 Et feudi refutatio quando non eſſet ſimplex, ſed conditionata quid operetur, eſt deci-

7 ſio *Franch.* 591. concludentis, non valere refutationem conditionatam.

8 Refutatio autem facta per patrem de feudo filio tertiogenito cum conſenſu primogeniti valet, & tenet, etiam ſi mortuo patre refutante primogenitus vellet ſuccedere, & ſe inueſtiri, nulla habita ratione de eius conſenſu, abſq; Regio aſſenſu, contradicente tertiogenito, & petente ſe inueſtiri ſtante refutatione, & aſſenſu primogeniti, vt ſuiſſe deciſum refert *Ann. in rubric. de vaſ. decrepit. ætat. à nu.* 261. *vſque ad* 291.

9 Et feudi refutatio quãuis fieri poſſit agnato abſque alio Domini conſenſu, erit tamen intelligendum, ſi poſſeſſio fuerit tradita ei, cui

10 fuit facta refutatio, & ideò ſi fuiſſet facta donatio à patre filio inter viuos, & irreuocabiliter, niſi transtulerit in eum poſſeſſionem, nec precario ſe poſſidere conſtituerit, licèt appoſuerit precarium in promiſſione capitulorũ, in quibus nõ fiebat donatio, ſed fieri promittebatur, fuit iudicatum, talem refutationem, ſeu donationem non valere, vt teſtatur *Reg. de Ponte conſ.* 69 *vol.* 1. & *in conſ.* 12. *vol.* 2. refert

11 fuiſſe deciſum, refutationem feudi factam per patrem filio cum reſeruatione nonnullorum iurium, hoc eſt diſponẽdi de certis rebus cum pacto, quòd refutatarius filius non poſſit debita contrahere ſuper dicto Caſtro, aliàs contractus eſſet nullus cum clauſula, quòd *cum hac conditione donauit, nec aliter, nec alio modo*, nullam, & inualidam eſſe, eò magis ſi careret aſſenſu, de hac *deciſ.* meminit *Georg. allegat.* 17. vbi aliàs ſic deciſum refert.

12 Et refutatio feudi cum clauſula, *ex nunc, pro tunc, & è contra ſequuta morte*, an valeat cùm ſtatim tranſeat dominium, & poſſeſſio in refutatarium, licèt effectus ſit delatus poſt mortem, fuit deciſum quòd ſit valida, vt refert deciſum *Ann. conſ.* 131.

13 Et refutatio feudi facta per verbum, *refuto*, & *cedo*, ſi eius vigore poſſeſſio fuerit capta an valeat, fuit deciſum in Regia Camera cum duabus Aulis Sacri Conſilij, refutationem ipſam valere, & tenere, quamuis in dicta refutatione fuerit reſeruata certa quantitas pecuniæ deindè ceſſa, quæ ſi non importet confirmationem primæ refutationis, importaret nouam refutationem, vt teſtatur *Ann. alleg.* 97.

14 Et refutatio an dicatur realis ex verbo, *omninò*, adiecto in ea, fuit deciſum quòd ſic,

15 quàmuis deciſio ipſa impugnetur ab *Ann. in c.* 1. *de vaſ. decrepit ætat. nu.* 77. & contrarium fuit tentum, vt ibi per *eum*. Accidit mihi caſus conſulendus ad fauorem cuiuſdam Magnatis huius Inclitæ Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Feudum nouum quod dicatur.*

2 *Feudum nouum vbi conceditur cum clauſula*, in feudum antiquum auitum, & paternum, *an reguletur ſecundùm naturam feudi noui, vel antiqui.*

3 *Feudum nouum cenſetur in qualitate addita, & faciliùs deuoluitur, quàm antiquum.*

De Feudis. Pragm. XXII.

Collectanea XVII.

PRimieramente ſupplican, &c.

Hic diſponitur, vt in feudis nouis emptis à particularibus prorogetur gratia ſuccedendi in beneficium fratrum.

1 Qua occaſione obſeruandum eſt, feudum nouum illud nuncupari, quod de nouo conceditur, habetq; initium in perſonam primi inueſtiti *cap.* 1. *circa fin.* ibi, *nouam inueſtituram, dico, quando feudum primo quæritur, qui teſt. neceſſarij ſint ad nou. inueſtit. proband.* & ex noua qualitate adiecta in renouatione antiqui feudi nouum feudum conſtituitur *Caeber. deciſ.* 23. *Franc. deciſ.* 7. *in fin.* vbi cùm fuiſſet dubitatum, an feudum iudicetur nouum, quamuis antiquum ſi ex qualitate addita de nouo in inueſtitura, ſeu licentia data alienandi poſſeſſori, in quem vellet hoc feudum, dum eſſet antiquum penès poſſeſſorem fuiſſet effectum nouum, ob quod excluderetur neptis ex fratre, & dicit deciſum, non eſſe feudum nouum, quia noua qualitas facit feudum nouum in qualitate addita, & non in cęteris, & ſic fuit admiſſa ad ſucceſſionem neptis, & ad materiam videndus eſt *Afflict. deciſ.* 248. vbi feudum nouum an iudicetur, ſi vigore legati, & codicilli peruenerit ad ſororem feudatarij, & eius nepotis ex facultate tradita per Regẽ diſponendi in vita, & in morte, ita quòd legataria diſponens de eius medietate valeat diſpoſitio etiam in præiudicium primogeniti, & tradit deciſum, feudum ipſum eſſe nouum ex noua qualitate, & cauſa, quæ conſtituunt feudum nouum, 3

2 Sed quia aliquando feudum nouum conceditur cum clauſula, *in feudum antiquum, auitum, vel paternum*, vt per *Afflict. deciſ.* 232. oritur dubitatio, utrum tale feudum regulabitur ſecundùm naturam feudi noui, uel antiqui, in quo articulo dico, ueritatem cõcluſionis eſſe, quòd debeat iudicari ſecundùm naturam feudi antiqui, ut eſt communis *DD.* concluſio ampliantes, cedere hoc, etiam ſi non adeſſet illa clauſula generalis, *iure antiqui aui* tt, &

ti, & paterni feudi in omnibus, & per omnia, & procedere etiam ſi non adeſſet clauſula, *prout pater, & auus tuus, & alij anteceſſores tui illud tenuerunt, & poſſederunt*, licèt ſit aduertēdum, tale feudum eſſe antiquum in præiudicium concedentis, ita vt in caſu delicti tranſeat ad agnatos, non autem ad Dominum, ſed in præiudicium inueſtiti ſecùs erit, quia ipſe tanquā primus acquirens poterit feudum alienare, etiam in præiudicium vocatorum, ſiue comprehenſorum in inueſtitura *Afflict. deciſ.* 112. *& deciſ.* 148.

3 Notabis autem, feudum nouum cenſeri in qualitate addita, ſed non in reliquis *Galeot. controuerſ.* 24. *num.* 36. vbi *num.* 34. feudum nouum faciliùs deuolui, quàm antiquum autumat.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum præſtandum eſt à vaſallo habente feudum Domino.*

2 *Habitator loci tenetur hoc iuramentum fidelitatis Domino præſtare.*

3 *Fœmina in caſibus, in quibus eſt feudi capax tenetur hoc iuramentum fidelitatis præſtare, & ſi habet maritum, ipſe iurabit fidelitatem, & præſtabit Domino obſequia, ac ſeruitia, num 4.*

5 *Ciuitas, vel Vniuerſitas poſſidens feudum tenetur fidelitatem Domino iurare.*

6 *Moriente vaſallo, ſiue Barone, & feudatario, ſi vni tantùm peruenit feudum, vt eſt in omnibus iure Francorum viuentibus, quo primogenitus admittitur, alij filij iurare non coguntur, ſed ſolus feudi Dominus, ſed ſi pro indiuiſo eſſet apud omnes feudum, omnes iurare deberent, amplia num.* 7.

8 *Iuramentum fidelitatis præſtari debet perſonaliter, nec admittitur Procurator, fallit ſi Dominus, vel vaſallus eſſet abſens, tamen requiritur, quòd Procurator habeat ſpeciale mandatum, num* 9.

9 *Inueſtitura debet præcedere feudalis, & poſtmodùm ſubſequi fidelitatis iuramentum.*

10 *Inueſtitura facta, & fidelitate ſubſequuta omninò cogatur Dominus inueſtitum in vacuā poſſeſſionem mittere.*

11 *Vaſallus, ſiue feudatarius à duobus Dominis feuda poſſidens, antiquiori, & priori Domino, cui iurauit priùs fidelitatem ſeruiens non offendit alterum, cui poſtmodùm iuramentum præſtitiſſet.*

12 *Domini à vaſallis iuramentum fidelitatis recipere nequeunt, niſi à Rege licentiam obtinuerint, aliàs perdunt feudum, Baroniam, & omnia bona mobilia, & ſtabilia, prout practicatur in hoc Regno.*

13 *Si pro feudo ſit ſolutio alicuius annui cenſus in pecunia, frumento, vel alio ſimili, non præſtatur hoc fidelitatis iuramentum.*

14 *Fidelitatis iuramentum remitti poteſt à Domino, cùm concedit inueſtituram, limita, hoc non procedere in Rege, & licèt dictum iuramentum remitti poſſit à Domino fidelitatis, non tamen habet locum in fidelitate, num.* 15.

16 *Si non conſtat, tale iuramentum in præteritum præſtitum fuiſſe, præſumitur fuiſſe præſtitum.*

17 *Aſſecurationis iuramentum eſt idem, quòad effectum cum iuramento fidelitatis, & præſtatur à Dominis, & familiaribus, num.* 18. *& ſequela huius iuramenti dicitur, nu.* 19.

20 *Quando quis in terra Baronis poſſidet bona burgenſatica, vel feudalia à Rege in territorio ipſius Baronis, pro illis non tenetur iurare.*

21 *An tempus vnius anni, quod ſtatuitur in hac pragmatica emptoribus feudorum expediendi literas aſſecurationis vaſallorum, & præſtandi iuramentum fidelitatis currat non priuſquam elapſum ſit biennium, vel ſtatim expedito priuilegio currat, licèt biennium integrum non ſit lapſum.*

De Feudis. Pragm. XXIII.

Collectanea XVIII.

VNiuerſis, & ſingulis, &c.

Iubet, aſſenſum Regium requiri etiam in adiudicationibus feudorum vltra primum aſſenſum præſtitum in obligatione, & ſit etiam mentio de iuramento fidelitatis.

Quatènus agitur hic de iuramento fidelitatis, non inutile viſum eſt ad ornatum ipſius materiæ, & pragmaticæ multa, quæ à Deciſionarijs tacta ſunt de ipſo iuramento fidelitatis congerere, & poſteà ad *tex.* enucleationem deuenire.

1 Quarè primò obſeruandum eſt, fidelitatis iuramentum præſtandum eſſe à vaſallo habēte feudum à Domino pluribus iuribus cauetur, vt eſt videre in *cap.* 1. *qualit. vaſall. iurar. debet domin. cap.* 1. *de for. fidelit.* vide *Maſtrill. in deciſ.* 50. *Guid Pap. in deciſ.* 307. *Coler. in deciſ. Germania* 76. in cuius iuramenti fidelitatis ſpecie promittit Domino vaſallus illa ſex vulgata in *c.* 1. *de nou. form. fidelit* ſcilicèt incolume, tutum, honeſtum, vtile, facile, & poſſibile, de quibus eſt videre penès *Afflict. in deciſion.* 265.

2 Tenetur etiam ſecundò habitator loci hoc iuramentum fidelitatis Domino præſtare, vt voluit *Guid. Pap in deciſ. Delphinal.* 307.

3 Tertiò, & fęmina in caſibus, in quibus eſt feudi capax, & ipſa tenetur Domino fidelitatis iuramentum præſtare, & ſi habet maritum,
4 ipſe iurabit fidelitatem, pręſtabitque Domino obſequia, ac ſeruitia pro vxore *Maſtrill. in deciſ. Sicil.* 50.

5 Quartò, etiam ſi Ciuitas, vel Vniuerſitas,

quæ

quæ poſſideret feudum tenetur fidelitatem
Domino iurare, quamuis hoc rarò accidat,
nè veniamus ad diſcuſſionem ammortizatio-
nis hoc caſu primæ concluſionis iuramentum
fidelitatis per Syndicum præſtabitur *Gram-
mat. in deciſ.*105, ſecus tamen ſi Princeps oc-
cuparet aliquam Ciuitatem,& cogeret Ciues
ad præſtandum iuramentum fidelitatis, quia
nullum eſſet *Gayl practic.obſer.lib.2.obſer.*54.

6 Notandum tamen eſt, quòd moriente va-
ſallo, ſiue Barone, & feudatario,ſi vni tantùm
peruenit feudum, vt eſt in omnibus iure Frã-
corum viuentibus, quo primogenitus admit-
titur, eo caſu alij filij iurare non cogentur,ſed
ſolus feudi Dominus, ſi verò ꝓ indiuiſo apud
omnes feudum eſſet, omnes iurare deberent
*Balb.in deciſ.*26. incip *vaſallus.*

7 Ampliatur, ſi Dominus moriatur, & vnus
ex filijs ſit feudatarius Princeps,quia hoc caſu
illi ſolùm fidelitatis iuramentum præſtandum
erit *Coler.in deciſ.German.*76.*num.*1.

8 Secundò nota,perſonaliter præſtandum eſ-
ſe iuramentum fidelitatis,nec ad illius præſta-
tionem Procuratotem admitti, vt voluit *Cla-
per.in deciſ.Fiſcal.cauſa* 9.*quæſt.*1. licèt quòd
per Procuratorẽ iuramentum fidelitatis præ-
ſtari poſſit,ſi tamen Dominus,vel vaſallus ſint
abſentes,eſt videre penès *Franc. Marc. deciſ.*
1215 *volum.*1. *Surd.in deciſ.*159. *Gayl obſer-
uat* 83.*lib.*1. benè verũ requiritur, quòd Pro-
curator habeat ſpeciale mandatum *Cacber.in
deciſ.*113.*Marc deciſ.*592.*&* 693.*vol.*2.

9 Tertiò nota,inueſtituram præcedere debe-
re feudalem, & poſtmodùm inſequi fidelita-
tis iuramentum determinatum in *cap.*1. *quid
præcedere debeat, an inueſtitura, vel fidelitas*,
eſſet enim quoddam abſurdum, & iuramen-
tum vanum eſſet,& ludibrium,iuraret enim
fidelitatem tali Domino pro tali feudo con-
cedendo,& inueſtiendo, inueſtitura enim fru-
ſtrari poſſet, & Domini voluntas mutari, aut
aliquo impedimento non fieri,quo caſu vaſal-
lus deriſui eſſet expoſitus, cùm iuraſſet pro
feudo habendo, & in uentum reſoluto,undè
concluſio hæc probatur in *cap.*1.*de nou. form.*
10 *fidelit.* in quo dicitur,inueſtitura uerò facta,&
fidelitate ſubſequuta omni modo cogatur
Dominus inueſtitum in uacuam poſſeſſionẽ
mittere, ita tenuit *Boer. in deciſ.*103.

11 Quartò nota, quòd uaſallus,ſiue feudata-
rius à duobus Dominis feuda poſſidens,anti-
quiori,& priori Domino, cui iurauit prius fi-
delitatem ſeruiens non offendit alterum, cui
poſtmodùm iuramentum præſtitiſſet,quia in
ultima iurata fidelitate intelligitur excepta fi-
delitas priori Domino præſtita *Capyc. deciſ.*
162.

Quintò,animaduerſione dignum eſt in hoc
12 Regno Neapolitano,quòd Domini à uaſallis
iuramentum fidelitatis recipere nequeunt,ni-
ſi à Rege licentiam obtinuerint, aliàs feudum
perdunt, Baroniam,& omnia bona mobilia,&
ſtabilia. ut in *Conſtit.Regni Comites, vel Baro-
nes, Afflict.deciſ.*265.

13 Sextò pariter debes reminiſci, quòd ſi pro
feudo ſit ſolutio alicuius annui cenſus in pe-
cunia, frumento, uel alio ſimili non præſtatur
hoc fidelitatis iuramentum, quia accedit po-
tiùs ad naturam emphyteuſis, quàm feudi,ui-
de *Afflict. in deciſ.*129. licèt ſi fidelitatem non
iurat, nec inueſtituram ſuſcipiat, non euitabit
feudi caducitatem *Surd. in deciſ.*221.

14 Septimò ſigna pariter,remitti poſſe hoc iu-
ramentum fidelitatis à Domino, cùm conce-
dit inueſtituram *Grammat in deciſ.*77. *&* *Ca-
pyc. in deciſ.*103. licèt in Rege hoc limitetur,
15 non procedere, cùm non poſſit hoc fideli-
tatis iuramentum remittere abſque maioris
partis Principum,& Regni Procerum uolun-
tate,& licèt remitti poſſit à Domino fidelita-
tis iuramentum,non tamen id locum habet in
fidelitate, quia illa fidelitas remitti nequit, cũ
ſit de ſubſtãtia ipſius feudi *Guid.Pap. dec.*518.

16 Octauò aduertas, quòd ſi non conſtat,tale
iuramentum fidelitatis in præteritum præſti-
tum fuiſſe præſumitur præſtitũ fuiſſe,ita quòd
nunc etiam præſtandum eſt *Creſcent.in deciſ.
2.de iur.iur.*

17 Quia autem aſſecurationis iuramentum
eſt idem quoad effectum eum iuramento fide-
litatis, de quo uerba fecimus, non inutile igi-
tur erit de tali iuramento aliquid peragere,
de quo iuramento loquitur in ſpecie *tex. in
Conſtitut.Regni Domini à vaſallis*,& meminit
Capyc.in deciſ 9. & uide *Franc.in deciſ.*131.*&*
*Grammat.deciſ.*105.

18 Præſtant iuramentum iſtud familiares, &
Domini,ut in *cap.*1.*qualiter iurar.deb.vaſall.
fid.* ergo cùm ſit poſita forma iuramenti huius
ſub eodem titulo,in quo appellatur fidelitatis,
nec ullum uerbum de aſſecuratione in *d. tex.*
ſequitur perperàm,aſſecurationis iuramẽtum
19 appellari, & fidelitatis dici debere, & ſeque-
lam huius iuramenti eſſe aſſecurationem, ſed
tantùm formam pro effectu eſſe ipſius iura-
menti.

Præſtant Domino iſtud habitatores,& non
habentes ab eo feudum, & ſi habeant bona
tantùm burgenſatica, ſiue allodialia,non ſeu-
dalia, & ita intelligo *tex.in d cap.*1. *qualit.iur.
deb.vaſall.Guid.Pap.deciſ.*307.

20 Reminiſcendum eſt inſuper, quòd quando
quis in terra Baronis poſſidet bona burgen-
ſatica, uel feudalia à Rege in territorio ipſius
Baronis, pro illis non tenetur iurare Baroni,
ut fuiſſe deciſum inter Ducem Sueſſæ, & Co-
mitem Venafri teſtatur *Puteus de reintegra-
tione feudor.c.*248.

21 Sed ad ornatum pragmaticæ quæritur,an
ſcilicèt tempus vnius anni ſtatutum hic em-
ptoribus feudorum expediendi literas aſſecu-
rationis vaſallorum,& præſtandi iuramentum
fide-

fidelitatis currat non prius, quàm lapſum ſit biennium, vel ſtatim expedito priuilegio currat, licèt biennium integrum non ſit lapſum. Hic articulus fuit deciſus in cauſa Marchionis Turris Francoliſij cum Hæredibus Innocētij Paulutij bis per Sacrum Conſilium,& in cauſa interpoſitum perpetuum ſilentium, etiā relata cauſa in Collaterali Conſilio, videlicèt ex defectu huius præſtationis iuramenti aſſecurationis, & homagij, ſeu fidelitatis infra legitima tempora locum fuiſſe iuri reuocandi, & aliàs facta relatione in Collaterali Conſilio ſub die 3 Iunij 1602. abſolutus Princeps Caſertæ, attenta clauſula adiecta in aſſenſu, *quòd* ſcilicèt *regiſtratio fieret infra annum poſt biennium præfixum ad expeditionem priuilegij aſſenſus* penès Balſamum Actuarium, de quo latiùs perquiras nouiter *Marcian conſ deciſ.* 46 *&* 47 qui in iſta facti ſpecie ſcripſit,& rem iudicatam reportat.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmaticæ.*

2 *Filius ſecundogenitus ab ipſo primo acquirente debetur vita, & militia à primogenito ſuper ipſis feudis nouis, quemadmodùm ſuper feudis antiquis.*

3 *Vitā, & militiā nōnulli voluerūt loco legitimæ haberi, alij loco alimentorum, & cœteri eſſe portionem feudi.*

4 *Pro vita,& militia datur tertia pars, quam habiturus eſſet ab inteſtato.*

5 *Ampliatur illa concluſio, ſcilicèt vitam,& militiam deberi à primogenito ſucceſſore feudorum ſecundogenito,& alijs fratribus, prout num.6.7.8.9 10.11.12.13. & 14.& limitatur, num.15 & 16.*

17 *Vita,& militia ſi ſemel fuerit ſoluta, item debetur ex ſucceſſione fraterna.*

18 *In liquidatione legitimæ fœminæ non faciunt partem.*

19 *Vita, & militia an debeatur actione reali, remiſſiuè,& an poſſit confiſcari.*

20 *Liquidatio autem vitæ, & militiæ fieri debet tempore mortis.*

21 *Liquidatio vitæ,& militiæ iuxta legitimæ taxam, exiſtentibus ſex liberis, hoc eſt quatuor maſculis,& duabus fœminis, quando ſit facienda in ſucceſſione tranſuerſalium.*

De Feudis. Pragm. XXV.

Collectanea XIX.

ITem detta fedeliſſima Città,&c.

Vult, quòd feudalis ſucceſſio in feudis no-
1 uis extendatur vſque ad fratres, & ſorores, eorumque filios vtriuſque ſexus, qui ſunt nepotes acquirentis.

Sed quia in hac pragmatica fit prouiſio circa feuda noua, quę conſiderantur in primo
2 acquirente, eſt ſciendum, quòd filijs ſecundogenitis ab ipſo primo acquirente debetur vita, & militia à primogenito ſuper ipſis feudis nouis, quemadmodùm ſuper feudis antiquis ex diſpoſitione *Conſt. Regni Comitibus, & cap. Regni Alienationis actus*, cuius occaſione hic intendo tractare materiam vitæ, & militiæ,
3 quam, nonnulli voluerunt, loco legitimæ haberi,& inter alios eſt *Guid Pap. deciſ. Senatus Grationopol.* 476. *&* 487. *Boer. deciſ.* 204. *Capyc. deciſ.* 2. Alij verò alimentorum loco illam ſuccedere dixerunt, & ideò cum vita illam finiri, vt alimenta *Afflict. deciſ.* 257. *Balbus deciſ.* 141. Cœteri dixerunt, quòd ſit vita, & militia portio feudi, & quòd onus illius ſit, meminit *Franch. deciſ.* 61. & tradit *Minad. deciſ.* 10. Quantitas autem vitæ,& militiæ non
4 eſt certa,& vniformis, nam pro vita,& militia datur tertia pars, quam habiturus eſſet ab inteſtato, ideſt tertia pars illius partis, quam habiturus eſſet ab inteſtato, vt iudicatum fuiſſe dicit *Afflict. in d. Conſt Regni Comitibus quaſt.* 2. *num.* 5 vide *Franch deciſ.* 61.

His ſuppoſitis conſtituas regulam generalem, vitam, & militiam deberi à primogenito ſucceſſore feudorum ſecundogenito, & alijs fratribus *Maſtrill. deciſ.* 85. meminit *Afflict. deciſ.* 43. 138. *&* 252. *Franch. deciſ.* 20. 542. *&* 714. *Capyc. deciſ.* 211.

Amplia primò, hanc firmatam regulam
5 procedere, & habere locum in filio nato ex ſecundogenito, cui debetur vita,& militia, quando pater priùs mortuus eſſet in vita aui *Franch. deciſ.* 542.

6 Amplia ſecundò, vitam, & militiam deberi etiam primogenito, qui ſeipſum inhabilitauit ad ſucceſſionem feudi per aſſecutionem habitus Clericalis *D de Franch. dec.* 20. & ideò in liquidatione vitæ militiæ debitæ ſecundogenitis habēdam eſſe rationem perſonæ primogeniti dixit *Maſtrill. deciſ. Siciliæ* 85. & ſic aliàs refert deciſum, imò per reſcriptum Imperiale declaratum *Minad. in Conſtit. In aliquib. verſ. filiorum nu.* 12.

7 Amplia tertiò, prædictam regulam procedere, vt debeatur vita, & militia fratri ſecundogenito, etiam ſi ei pater feudum reliquerit à fratre primogenito ſuccedente in feudis paternis *Afflict. deciſ.* 138. & ſecūdùm iſtam opinionem nouiſſimè fuit deciſum in cauſa Eminentiſſimi Cardinalis Columnæ cum Magno Regni Comeſtabili referente Reg. Conſ. Scipione de Curte in Collaterali Conſilio die 11. Iulij 1600. penès Viuum.

8 Amplia quartò, vitam, & militiam deberi fratri ſecūdogenito ex ſucceſſione tranſuerſalium, ſeu in linea tranſuerſali, & propterea *Capyc. deciſ.* 211. *in princ.* refert, fuiſſe condemnatum primogenitum ad ſoluendum vitam,& militiam fratri.

Digitized by Google

9 Amplia quintò, adeò procedere ſupra firmatam concluſionem, vt habeat locum etiam in refutatario, qui tenetur ſoluere vitam, & militiam ſecundogenito *Ann.alleg.23.*
10 Amplia ſextò, procedere etiam in filio ſecũdogenito Clerico, Præsbytero, vel Prælato, nam adhùc ei, licèt ſit Prælatus debetur vita, & militia *Paris de Puteo de finibus feud.in cap.* incip.*Nunc videndum dubium nu.31.fol.*177. *à tergo*, *Minad.* refert aliam deciſionem *in Conſt.In aliquib.verſ.filiorum nu.*7.
-*v* Amplia ſeptimò, vitam, & militiam deberi filio ſecundogenito, etiam ob feudum primogenito ex filijs ſororis relictum ab auunculo, quorum primogenitus ſucceſſerat in eo, quod tenebatur per auunculum, vt fuit deciſum per Sacr.Conſ.teſtatur *Loffred.in paraphraſ.feud. in cap.1.ſuper verb.vel dãda militia fratri minori de inueſt. de re aliena facta verſ.dubitatur ſi moritur auunculus.*
11 Amplia octauò, vitam, & militiam deberi nepoti in bonis aui, quam habiturus eſſet pater eius præmortuus, ſi ſuperuixiſſet, vt fuiſſe deciſum in Sac.Conſ.refert *Georg.alleg.9.*
12 Amplia nonò, vitam, & militiam præſtandam per primogenitum ſecũdogenito de fructibus feudi perceptis, deberi etiam ſi tempore perceptionis, & cõſeruationis ex Hoſtium inuaſione aliquid deperdiderit *Minad. deciſ.* 10. vbi voluit, vitam, & militiam deberi, etiam ſi primogenitus fructus non exigat, & adde *Reg.Tap. deciſ.S.C.44.num.4. Gizzarel. deciſ. 36. num.37.*
13 Amplia decimò, vitam, & militiam deberi filio ſecundogenito per filium primogenitum ſuccedentem in feudo aui, ex quo per *Conſt. Regni Comitibus* diſponitur, ut debeatur uita, & militia ex feudo à patre peruento fratribus, ut fuiſſe deciſum teſtatur *Minad.conſ. 1.& in fin.* ponit deciſionem.
14 Amplia undecimò, uitam, & militiam debitam frati minori ſuper feudo deberi, etiam ſi feudum ob rebellionem fratris maioris ad Fiſcũ peruenit, nam uita, & militia adhùc debetur fratri minori, etiam rebelli, dummodò ſit ex gratia reſtitutus *Franch.deciſ.*714.
15 Limita primò, uitam, & militiam non deberi fratri naturali, ut apparet deciſum ex *Maſtrillo deciſione Sicil.*85.
16 Limita ſecundò, non procedere in ſecundogenito ſuccedente in feudo primogenito, nam ille non tenetur ad aliam vitam, & militiam alijs fratribus minoribus, nè duplici onere feudum grauetur, vt apparet determinatum in Sac.Conſ.ſub die 24.Nouembris 1592.

Ad materiam notandum eſt etiam, vitam, & militiam deberi fratri, & ſic in linea tranſuerſali, dato quòd ipſa non ſit loco portionis,
17 ſed loco legitimæ, vt ſi ſemel ex ſucceſſione paterna fuerit illa ſoluta, iterũ deberi ex ſucceſſione fraterna concludit *Ann.conſ.6.* quòd ſit loco legitimæ, & quòd debeatur in linea tranſuerſali, at ſi ſemel fuerit ſoluta ex ſucceſſione patris, ampliùs non debetur ex ſucceſſione fraterna, ut fuiſſe deciſum teſtatur idem *loc.cit* & uide latiſſimè *Molfeſ.conſ.9.in princ. poſt Comm.ad Conſuetud.Neap.num.6.* ubi tradit, in cauſa Principis Hoſtiliani cum Cler.Ioann.Franc. fratre fuiſſe deciſum, deberi uitam, & militiam in linea tranſuerſali in ſucceſſione auunculi, uide *Gizzarell.* cit.*deciſ.*36.
18 Et quòd in ipſius liquidatione fœminæ non faciant partem probat obſeruari *Reg.Tapia d.deciſ.44.num.6.* dicens vlteriùs, vitam, & militiam magis fauorabilem eſſe, quàm legitimã.

Nec uita, & militia minuitur ex adhoæ ſolutione à primogenito facienda, nec ex legato à patre ſecundogenito facto *Afflict. deciſ.*252.
19 Sed an uita, & militia debeatur actione reali, uel hypothecaria, declarat *Præſ.de Franch. deciſ.*714.

Et an illa confiſcari ualeat, negatiuè *Maſtrill.deciſ.*165.
20 Vtrùm autem liquidatio uitæ, & militię fieri debeat tempore mortis, nel liquidari ſinguli annis, ità ut ſi fructus augeantur, augeri debeat, & ſi diminuantur, diminui, fuit deciſum, eſſe faciendam tempore mortis *Franch. deciſ.* 61. uide de *Pont.cõſ.89.vol.1.* nbi refert, Sacrũ Conſilium ſolere ſemper uitam, & militiam liquidare ſecundùm tempus mortis, etiam quòd fuerit petita longè poſt mortem patris, uel matris *Cauale.deciſ.Fiuizanen.8.num.16. in 3.par.*
21 Et liquidatio uitæ, & militiæ iuxta legitimæ taxam exiſtẽtibus ſex liberis, hoc eſt quatuor maſculis, & duabus fœminis quomodò ſit facienda in ſucceſſione tranſuerſalium, ſi dubitatur, ſi legitima ſit aucta ad inſtar deſcẽdentium, per Sacrum Conſilium facto compromiſſo per Partem in poſſe eiuſdem Sacri Conſilij fuit decretum, uitam, & militiam aſcendere ad annuos ducatos 260. quamuis maior eſſet ſumma, quæ ſibi deberetnr, quando teneretur opinio, quòd in linea tranſuerſali ſit aucta legitima *Capyc.deciſ.*211.

SVMMARIVM.

1 *Hæredis nomen latiſſimum eſt.*
2 *Conceſſio feudi facta,* pro legitimis hæredibus, *vocat tantùm hæredes venientes ab inteſtato.*
3 *Clauſula,* pro te, & filijs, *quid operetur.*
4 *Emphyteuſis conceſſa,* pro ſe, & filijs, *comprehendit filios naſcituros.*
5 *Clauſula,* pro ſe, & ſuis, *quid ſignificet.*
6 *Clauſula,* pro te, & cui dederis, *quid operetur.*
7 *Clauſula,* pro legitimis ſucceſſoribus, *quid ſignificet.*
8 *Spury, naturales, & illegitimi in feudo non ſuccedunt, ſed limita, vt num.9.*
10 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit in feudo vti legitimus.*

Z De

De Feudis. Pragm. XXIX.

Collectanea XX.

ITẽ perche nelle precedenti, &c.

Quia hìc fit mẽtio de clauſula, *pro ſe, & hæredibus ex corpore*, non inutile videtur aliqua tangere in materia aliarum clauſularum feudalium his ſimilium, vt de clauſula, *pro hæredibus, pro legitimis hæredibus, pro te, & filijs, pro ſe, & ſuis, pro te, & cui dederis, & pro legitimis ſucceſſoribus, & ex legitimo matrimonio natis*.

1 Quarè incipiendo à clauſula, *pro hæredibus*, ſcire debemus, de iure communi Romanorũ nomẽ hæredis latiſſimum eſſe, & reſpectu bonorum extrinſecorum, quæ nõ ſunt de corpore hæreditatis verificantur etiam in hęrede ex re certa, ita vt ſufficiat ſolius nominis demonſtratio *l. 1. §. illud verſic. in locum ff. quorum legat. Guid. Pap. dec.* 458. ſed ſi de hæredibus fiat mentio in materia non tranſmiſſibili ad extraneos, tunc appellatione hęredis intelligitur de filio maſculo *cap. 1. §. & ſi clientulus de alien. feud. cap. 1. § ſimiliter de lege Corrad. c. 1. §. item ſi fuerint quibus modis feud. amitt. cap. 1. de natur ſucceſſ feud. cap. 1. de duobus fratribus à Capitan. inueſtit. cap. 1 de eo, qui ſib. ſec agnat. c. 1. §. his verò de grad. ſucceſſ. in feud cap. 1. de eo, qui ſibi, & hæredibus ſuis, c. 1 §. ad hoc, & §. ſeq. hic finitur lex, cap. Titius ſi de feud. fuer. cõtrouerſ. cap. 1. ſi de feud. vaſal. priuetur, c. 1 de feud. fœminæ, §. profecto de lege Corradi*, vbi expreſsè dicitur, quòd ſi quis habet feudũ pro ſe, & hęredibus ſuis, intelligitur de maſculis, & vide *Theſ dec* 99 in tãtum quòd verbũ *ſine hæredibus* in feudis intelligitur abſq; maſculis *Guid. Pap. dec.* 59. & hæc quòad ſupradictã clauſulã.

2 Deueniendo ad explicationem clauſulæ, *pro legitimis hæredibus*, notandũ eſt, quòd iſta adiectio, *legitimis*, vocat tantùm hæredes veniẽtes ab inteſtato, non autem ex teſtamento, & ſic vocat hæredes ſanguinis, nõ autem extraneos ad ſucceſſionem feudi, quod quidem feudum fuiſſe iudicatum hæreditarium tradit *Franc. deciſ. 1. Milanenſ. deciſ. 8. lib. 1. Afflict. dec.* 140. 195 & 240. *Capye. deciſ.* 199. quamuis contrarium, quòd in tali caſu dicatur feudum ex pacto, & prouidentia teſtantur multi alij *DD.* vt per *Magon in deciſ. Florent.* 54. ſed non defuerunt alij, qui cupientes euitare tot contradictiones dixerunt, feudum eo modo conceſſum appellari mixtum. ſ. partim hæreditarium, partim ex pacto, & prouidentia, quos ſequuti ſunt *Cacher. deciſ* 161. *Milanenſ. deciſ. 7. lib. 1. & deciſ. 7. lib. 2. Surd. deciſ.* 322. *Maſtrill. deciſ.* 56.

3 Quò verò ad clauſulam, *pro te, & filijs*, aduertere debemus, vt ſi in inueſtitura hęc clauſula poſita fuerit, *tibi, & filijs*, tunc videntur eſſe vocati limitatè quilibet de per ſe, & vnus non poteſt præiudicare alteri ſucceſſuro, ex quo habuit dñium limitatũ tp̃e vitæ ſuæ, & eo mortuo ſucceſſiuè erit deſcẽdẽtiũ ex perſona propria virtute dictæ primæ inueſtituræ, quia omne ius mortui fuit extinctum, & reſolutum, & alij deſcendentes ex primo veniunt ordine ſanguinis, & iure proprio poſt diẽ mortis illius, & prout quiſq; eſt in gradu ꝓximior *Rota in Tullen fideicommiſſi coram Capizucco.*

4 Ad cuius ornatum inſuper ſciendum eſt, quòd emphiteuſis conceſſa pro ſe, & filijs comprehendit filios naſcituros, nondùm natos *Gama deciſ. Luſitan.* 233. vbi quòd poteſt vni filiorum aſſignari, cęteris excluſis *Surd. deciſ.* 209. & quãdo cum hac clauſula emphyteuſis conceditur, non poteſt pater præiudicare filijs *Gama dec. 8. Gratian. dec. 65. Cabed. in dec.* 154. Nec etiã tranſigendo illis pręiudicium inferre poterit *idem Gama deciſ Luſitan.* 151. vndè ſi pater vendat, in dubio videtur vendere ius ſuũ, & non filiorum *Surd. dec.* 172. *Cabed. dec. 134 p. 1.* licèt vbi pater fuiſſet primus emphyteuſis acquiſitor, tũc poſſet alienare in præiudicium comprehenſorum, præſertim accedente domini cõſenſu *Surd. dec. xj.*

5 Circa autem clauſulam *pro ſe, & ſuis*, non eſt inutile aduertere, quòd verbũ *ſuis* admodùm dubium eſt, ideò variam interpretationẽ ſortitum eſt, ſed quia in dubio verba ſecundũ ſubiectam materiam interpretanda ſunt *l. 4. ff. de vſur. l. damni infecti ff. de dam. infe. l. 1. § ſi quis ſub conditione ff. vt legati nomine caueatur*, & in dubio feudum ſẽper præſumitur ex pacto, & prouidentia *Minſyng obſer. 2. cent. 4. Vigel. dec. 25. cent. 5.* licèt in noſtro Regno vt plurimùm præſumatur hæreditarium *Franc. dec. 6. Affli. dec. 40. 193. & 295.* apud oẽs obtinuit, vt hæc clauſula, *pro ſe, & ſuis*, faciat feudũ ex pacto, & prouidentia, & tunc is, qui eſt de ſuis, dicitur rem habere non à patre, ſiue alio acquiſitore, ſed à donante.

Si additum fuerit, *& hæredibus ſuis*, cõprehenduntur oẽs deſcendẽtes in infinitũ ordine ſucceſſiuo, & vocãtur ex propria perſona, nõ autem iure trãſmiſſionis, & ſi additum fuerit, *& ſucceſſoribus ſuis*, ſumuſq; in re non tranſitoria, ad hæredes extraneos non tranſibit, ſed ad deſcendentes reſtringenda eſt, iuxta magis communem *DD.* opinionem, de qua per *Caualc. dec. 31. p. 2.*

6 Et pro explicatione clauſulæ, *pro te, & cui dederis*, notãdum eſt, talem clauſulam operari, vt tranſeat ad hęredes extraneos, & de eo vaſallus abſq; conſenſu domini teſtari poſſit, & quòd ideò poterit uẽdere, alienare, & donare, vt p *Maring. dec.* 51. vbi ꝙ conſenſus Domini fuit datus à principio in ipſa cõceſſione feudi per huiuſmodi clauſulam, & quòd idẽ procedit vbi fuiſſet dictũ, *pro te, & ſucceſſoribus quibuſcũq;* quoniam huiuſmodi clauſula ęquipollet clauſulę, *& quibus dederis*, & idem ſi fuerit dictum, *pro te, & habentibus cauſam à te*, vel ſi fuerit dictum, *transferentes omnem actionem vtilem, & directam*, quia huiuſmodi verba denotãt, feudum fuiſſe datum in burgenſaticum.

7 Tan

7 Tandem ad ornatum clauſulæ, *pro legitimis ſucceſſoribus, & ex legitimo matrimonio natis*, ſcire debemus, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium ita verè legitimus eſt, vt etiam ad feuda ſuccedere poſſit, vt deciſum in Camera Imperiali teſtis eſt *Minſynger.obſer.42.cent.2. Boer.deciſ.12.Rota diuerſ. deciſ.1193 par.3.*

8 Et quàmuis ſpurij, naturales, & illegitimi in feudo non ſuccedant *cap.1.§.naturales ſi de feud. fuer. controuerſ. inter Dom.* vbi dicitur, etiam ſi ſint legitimati *Guid. Pap. deciſ 59. & 280. Aldobrand.deciſ.Rot.Rom.219.vol.2.Milanenſ. deciſ.1. lib.1.* tamen hoc non procedit,

9 vbi eſſent legitimati expreſsè à Principe, vt ſuccedant in feudo, quia tali caſu admittuntur naturales per Principem legitimati *Bor. deciſ. 323. Guid.P ap deciſion.482. Seraphin.deciſion. Rom.151.vol.1. Afflict.deciſ.195.* niſi tamen

10 ſupereſſent filij legitimi, & naturales, quia excluderent legitimatum.

11 Et legitimatum per ſubſequens matrimonium ſuccedere in feudo vti legitimum *Vigel.* probat *deciſ.5.cent.1.& Boer.d.deciſ.223.* enũciat.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta fuerunt inuenta, vt prompta ſit memoria rei, & probatio geſtorum.*

2 *Inuocatio Diuini nominis requirtur in inſtrumento, & ità obſeruatur, num.3.*

4 *Annus Domini requirtur in inſtrumento, indictio, & menſis, num.5.*

6 *Annus, & dies ſunt neceſſarij in inſtrumento, aliàs nõ valebit, ſed ſi Notarius eſt mortuus, & dies non eſt appoſita, facit ſemiplenam probationem, num.7.*

8 *Nomen Principis requiritur in inſtrumento.*

9 *Nomen loci vbi celebratur contractus debet apponi in inſtrumento, ſed non vitiatur vbi eſt conſuetudo, num 10.*

11 *Teſtes debent apponi in inſtrumento qui audiant, & intelligant quod agitur, & ſe ſubſcribant cum nominibus, & cognominibus, & num. 12.*

13 *Nomen Notarij debet apponi in inſtrumento, & eiuſdem ſignum, num.14.*

15 *Iudex ad contractus requiritur in inſtrumento.*

16 *Inſtrumenta quando dicantur publica, & quãdo faciant probationem probatam.*

17 *Pro inſtrumento oriuntur tres præſumptiones, & quæ, ibid.*

18 *Conſtans per inſtrumentum dicitur euidentiſſimè conſtare.*

19 *Probatio certa, realis, manifeſtiſſima, & liquida ſit per inſtrumentum.*

20 *Inſtrumentum publicum præſentatum habet vim libelli.*

21 *Inſtrumentum debet præſentari, Parte citata ad opponendum, aliàs non probat.*

22 *Inſtrumento producto omnia dicuntur approbata.*

23 *Inſtrumentum productum, ſi Pars citata nihil oppoſuerit dicitur approbatum.*

24 *Inſtrumentum, de quo ſit mentio in alio inſtrumento non facit fidem, niſi exhibeatur relatum, limita ſi eſſet inſertus tenor alterius inſtrumenti, num.25. quod etiam procedit, quãdo facit mentionem de alio, & eſſet inter eaſdẽ perſonas, num.26.*

27 *Inſtrumentum confectum in vno Regno iuxta illius ſolemnitates non facit fidem in alio, limita ſi approbaretur per Iudicem illius loci.*

28 *Teſtes ſi contradicant inſtrumento, cui ſtetur.*

29 *Teſtes volentes reprobare inſtrumentum debent eſſe omni exceptione maiores.*

30 *Probationes manifeſta requiruntur contra inſtrumentum.*

31 *Teſtes referentes ſe inſtrumento, illud approbãt.*

32 *Inſtrumentum valet, ſi duo teſtes inſtrumentarij contradicant, & alij duo non inſtrumentarij cum Notario probent.*

De Fide, & authoritate inſtrumentorum, & qualiter reaſſumantur. Rubrica.

Collectanea I.

1 INſtrumenta adinuenta fuerunt, vt ex illis memoria rei, & negotij geſti probatio prompta ſit, & facilior *l.4. ff de fid.inſtrument. l.pactum C.de pact. Thoming.deciſ.Lipſienſ.22. num.7.*

2 Inſtrumentum ad ſui eſſentiam plura quidem deſiderat, inter quæ emicat Diuini nominis inuocatio *Ranebin. ad Guid. Pap. deciſ.19.* licèt hanc omiſſionem vti leuem nullitatem non operari probent *Gratian.deciſ.Marchia 1.& Reuſner.deciſ.Ienenſ.1. lib.1.* ſed cùm cõſuetudo vbiq; Gentium per omnem Chriſtianum Orbem hoc induxerit, vt in cuiuſlibet

3 inſtrumenti initio Dei nomen apponere ſoleant, illa obſeruantia tàm longeua fidem faciat, & nota, illius omiſſionem permittendam non eſſe, & vitiari, iuxta dicta per Apoſtolum *Omnia, quæ facitis aut opera, aut verba, In Domine Domini noſtri Chriſti facite cap. nõ obſeruetis 26.q.7. cap non liceat 26.q.5.*

4 Secundò requiruntur anni Domini noſtri Chriſti *Ranebin.d.deciſ.19.* vbi etiam pro tertio requiſito reponit appoſitionem indictio-

5 nis, & pro quarto appoſitionem diei, & menſis, quando de illo Notarius fuit rogatus, licèt contrarium in hoc *Guid.Pap deciſ.582.* vbi diſtinguit, aut eſt negotium, quod neceſse eſt fieri in ſcriptis, aut non. Primo caſu, tunc ſi dies non ſit appoſita inſtrumentum non valebit, nec fidem faciat *l. contractus C. de fide inſtrument.* Secũdo verò caſu, illius omiſſio diei inſtrumentum non inualidat, ſed valebit *l. pen. ff. de fide inſtrum. l.contrahitur C.de pignor.*

6 Cęterùm ſi meam audire velis ſententiam,
cenſerem, diem, & menſem eſſe neceſſarium
apponi, maximè ad ſciendam anterioritatem,
dies neceſſarius erit tali modo, nè valeat con-
ſuetudo in contrarium *Biſignett. deciſ. 7. de con-
ſuetud. Rot. in antiq. deciſ.* 440. licèt contrarium
dicat eadem *Rot. par. 3. diuerſor.* quæ non vi-
detur recepta, ſtante *prag. 2. infra de Notarijs.*
7 Non nego tamen, quòd ſi in inſtrumento
dies non reperiatur poſitus, & mortuus eſſet
Notarius, ſaltem illud ſemiplenam probatio-
nem faceret *Balb. deciſ.* 501.

Quintò, requiritur in inſtrumento nomen
Principis dominantis, in cuius iuriſdictione
inſtrumentum conficitur, qui vſus in Regno
eſt antiquiſſimus, & in dies ſeruatur à Nota-
rijs *Rota deciſion. 703. part. 1. tom. 2. in recen-
tior.*

9 Sextò, in inſtrumento apponendus eſt lo-
cus, in quo conficitur, & ſtipulatur *cap. Abbate
de re iudicat. in 6. Boer. deciſ. 33. num. 17. Faſtol.
deciſ 47. & 48. Capell. Tholoſ. deciſ. 491. Rot. di-
uerſor. deciſ* 1156. *par. 3. Cæſar de Graſſ. deciſ. 1.
num. 45. de dol. & contumac. Gratian. deciſ.* 28.
vbi etiam locum loci Inſtrumentum habere
deberi, putà actum in Ciuitate Neapolis in
Platea Sedilis Cappani *Franciſc. Marc. deciſ.*
1182. *num* 18. *tom. 1. Rot. in antiq. deciſ.* 739.
10 *Verall. deciſ. 98. par. 2.* vbi limitat, locum omiſ-
ſum non vitiare inſtrumentum, vbi eſt conſue-
tudo, nè apponatur, ſequitur *Rot. diuerſ.* 1746.
par. 3. licèt non valere conſuetudinem, nè in
inſtrumēto apponatur locus probauerit *Rot.
in antiq. deciſ.* 440.

11 Septimò, in inſtrumento teſtes adhibendi
ſunt, ipſiſq; præſentibus, & intelligentibus ſti-
pulari *Ranchin. d. deciſ.* 19. qui ad veram cer-
titudinem debent ſcribi cum nominibus, &
cognominibus, vel cum nominatione patris,
vel aui, putà Thomas Anellus filius Viti Pa-
leſcandoli de Ciuitate Vici, vel Andręas ne-
pos ex filio Fęlicis Paleſcandoli, & hoc ob du-
bium incertitudinis, nominumq; ſimilium,
iuxta *tex. in l. ſi fuerit ff. de reb. dub. & l. duo ſūt
Titij ff. de teſtament. tutel. Afflict. deciſ.* 245.
num. 6.

12 Octauò, teſtes debent ſe ſubſcribere *Capyc.
deciſ. 29. Verall. deciſ. 225. lib. 1.*

13 Nonò, in inſtrumento nomen ipſius Nota-
rij debet contineri *Rot. in recent. deciſ. 603. nu.
2. p. 2. tom. 2.*

14 Decimò, requiritur ſignum eiuſdem Nota-
rij, quod eſt de neceſſitate præciſa *Franciſc.
Marc. deciſ. 163. par. 2. Gayl obſeruat. 43. lib. 2.
Gramat. deciſ 106. num. 27. Verall. deciſ. 104.
par. 2. Rot. diuerſ. deciſ. 382. p. 3. Rot. in recent.
deciſ. 418. & 419.*

In hoc autem Regno (vt praxim illius re-
ponamus) requiritur, quòd dum inſtrumen-
15 tum ſtipulatur inter Partes debet interueni-
re Iudex, qui creatur à Rege, & dicitur Iudex
ad contractus, debent interuenire teſtes, &
poſt ſtipulationem reaſſumitur per eundem
Notarium in carta membrana, ſiuè de perga-
meno, in qua ex ſcheda, ſiue prothocollo, vbi
fuit ſcripta ſtipulatio, & facta deſcriptio Iudi-
cis, & teſtium reducitur in forma probante,
cum inuocatione nominis Domini Ieſu Chri-
ſti, & anno eius natiuitatis, quo Rege regnan-
te, cum anno eius Regni, indictione, die, &
menſe, qua in Ciuitate, vel loco, nomina con-
trahentium, nomina teſtium, nomen ipſius
Notarij, illius ſubſcriptio, & illius ſignum ſoli-
tum, poſtmodùm illud ſubſcribatur à Iudice,
& teſtibus, & ſi fuerint aliqui teſtes ſcribere
neſcientes ſignant Crucis ſigno, vt notatur in
Conſtitution. Regni incip. *Inſtrumentorum ro-
bur*.

16 His ſollemnitatibus interuenientibus in-
ſtrumēta redduntur publica, quæ faciunt pro-
bationem probatam, & veritatem claram, &
apparentem *Gram. deciſ. 45. num. 9. Milanenſ.
deciſ. 8. num. 22. Barz. deciſ. 91. num. 21. & de-
ciſ. 94. num. 9. Rota in recent. deciſ. 60. deciſ. 277.*
431. & 449. *par. 1. tom. 1. & deciſ. 619. par. 2.
tom. 1. Viu. deciſ. 5. num. 10. Bellon. deciſ. 59. Ve-
rall. deciſ. 421. par. 2. Gama deciſ. 297. Luuouic.
deciſ. Lucenſ. 14. & deciſ. Peruſ. 50. num. 5. Rota
in moderniſſimis,* de qua infra *deciſ.* 238 *num. 9.*
niſi tamen illius verba eſſent enūciatiua, quia
tunc non operarentur rem claram *idem deciſ.
Peruſ. 82. num. 4.* vel niſi opponatur contra in-
ſtrumentum aliqua exceptio rationabilis, &
impugnatiua, ex qua negotium redderetur
obſcurum, quia præſumptio ex inſtrumēto re-
ſultans rem claram minimè faceret *Cacheran.
deciſ. 129. num. 7. Barz. deciſ. Bonon. 94. num.*
10. vel ubi inſtrumentum eſſet nullum, cùm ex
nullo inſtrumento nequeat dici probatio va-
lida, quia inſtrumentum nullum non dicitur
inſtrumentum *idem deciſ. 43. num. 3.* nec non
facit rem notoriam, quemadmodùm facit ſen-
tentia *Bellon. deciſ. 209. Franc. deciſ.* 279. &
adde *Rotam* in moderniſſimis de hoc anno
1636. impreſſam Venetijs ſub nomine *diuerſ.
deciſ.* 341. vbi quòd inſtrumentum dicitur au-
thenticum, quando continet diem, memſem,
annum, teſtes, clauſulam, actum, & alia neceſ-
ſaria, & vide eandem *deciſ.* 23.

17 Inſuper pro inſtrumēto tres oriuntur præ-
ſumptiones, nempè quòd ſit verum, vt in *l. cū
precibus C. de probat.* quòd ſit ſollemne, vt in
l. ſciendum ff. de verb. oblig. & quòd ſit de Par-
tium conſenſu, & mandato factum *§. nos au-
tem auth. de Tabellionibus,* & de his vide *Ca-
cher. deciſ. 117. Bellon. deciſ. 213. Cartar. deciſ.
125. num. 3. Franc. Marc. deciſ. 51. tom. 1. & de-
ciſ. 163. & 511. tom. 2.* autumans, has præſum-
ptiones eſſe tantæ potētiæ, vt transferāt onus
probandi in aduerſarium.

18 Iun-

18 Iunge pariter obſeruandum, vt quod conſtat per inſtrumentum dicatur conſtare euidentiſſimè, quando eſt productum *cap. licèt cauſam de probat. cap. cùm dilectis de probat. Gram.deciſ.66.num.24. Bellon deciſ.213.nu* 8.

19 & per inſtrumentum dicitur fieri realis probatio,certa,manifeſtiſſima,liquida,potens,taliter quòd vbi inſtrumentum adeſt dubium, non cadat,illudq; habens dicitur retinere fundatam intentionem *Milanenſ.deciſ.8.num.22. lib.2. Bellon.deciſ.122.*

20 Libelli autem vim habere publicum inſtrumentum præſentatum,ac vim petitionis probant *Afflict.deciſ.191.ſub num.5.& Cauale.deciſ.3.ſub num.10.par.1.*

21 Illud tamen Parte citata producendum eſt cum termino ad opponendum,& ad dicẽdum contra illud, aliàs fidem non faceret,nec probaret *Cacber.deciſ.1.num.47. Viu deciſ.118. num.9 Verall.deciſ.99.par.1 & deciſ.117.nu. 5.par. 3.Cauale.deciſ.21.nu.79 Rota in recent. deciſ 192.par.1.tom.2.*

22 Quo producto videntur per producentem ſingula in illo contenta approbata *l. cùm precum C.de liber cauſ. Franc.Marc.deciſ.866 to. 1.Rota in recent.deciſ 555.num.9. par.1.tom.2. & deciſ.193.nu.3 par.2.tom.1. Viu.deciſ.370.* dummodò tamen inſtrumentum probet *Afflict.deciſion.25.num.6. Rota diuerſ.deciſ.159. par.2.*

23 Sed ſi inſtrumentum fuerit productum citata Parte, & nihil contra illud fuerit oppoſitum, approbatum cenſetur *Cauale. deciſ. 33. num.30. par.1.*

24 Sed an inſtrumentum,de quo fit mentio de alio faciat fidem, negatiuè dicendum eſt, niſi exhibeatur relatum *Afflict.deciſ.273.ſub num. 3.* vbi quòd non datur fides inſtrumento referenti aliud, quia poſſet eſſe, quòd relatum eſſet falſum *Boer.deciſ.247. & deciſ.281. Franc. Marc. deciſ.654 tom.2. Put. deciſ. 289. lib.1. Verall. deciſ.157.num.5.par. 3. Magon.deciſ. Lucenſ.96.num 7. Rota in recent.deciſ.1.num. 6.par.1.tom.1.* vbi quòd confeſſio in eo reuocari poteſt ex *Bellamer. deciſ.395.*

25 Modifica tamen,hanc concluſionem ceſſare quotiès in inſtrumento eſſet inſertus tenor alterius inſtrumenti,vel procurationis, quia tũc fidem faceret, & probaret *Boer.deciſ.281. num.8.& 9.*

26 Idemq; erit, quando inſtrumentum faciens mentionem de alio, vel de procuratione eſſet inter eaſdem perſonas, quia tunc inſtrumento fides adhiberetur *Afflict.in deciſ.273. num. 3. Cacber.deciſ.166.num.1. Gratian.deciſ.212. num.8.*

27 Et an inſtrumentum confectum in vno Regno,iuxta illius ſollemnitates fidem faciat in altero, negatiuè decidas, niſi adfuerit approbatio,ac fides Iudicis,vel Superioris illius loci, in quo factum fuit inſtrumentum, quòd is, qui illud ſcripſit, ac rogatus de eo fuit, publicus ſit loci illius Notarius,& Superioris illius authoritate Notarius creatus, quæ literæ teſtimoniales, ſiuè legalitatis appellantur, & ſic fidem facient,& inſtrumentum illud probabit, de quo in hoc Regno habemus *Rit. M. C. V.* 188. *Afflict.in deciſ.251.num.1.Boer.in deciſ. 154.num.4.*

28 At ſi inſtrumento teſtes contradicant,nùm ei ſtetur,vel potiùs teſtibus credatur.

Pro deciſione articuli ſubſequentes facias declarationes, quarum prima erit,quòd ſi teſtis annuat,ſe non recordari, an inſtrumento interfuerit, vel quid tractatum fuerit,tunc inſtrumentum remanet firmum, quia Notarij fides attenditur, quòd interfuerit,quamquàm ipſe dicat,non recordari *Capyc.in deciſ.29.nu. 6. Valaſc deciſ 183.num.27 Franc. Marc.deciſ. 298. tom.2. Cornazan. deciſ 187. num 2.* licèt contrarium videatur tenere *Capyc. deciſ. 29.ſub num 6.* quia ea teſtificatio teſtamento, vel inſtrumento non contradicit, nec illius ſollemnitati, nec dicit contra teſtamenti, aut inſtrumenti ſubſtantiam,dicere enim, non recordari non eſt negare.

Secunda declaratio eſt, quòd ſi vnus ex teſtibus numerarijs,vel neceſſarijs in teſtamento, vel inſtrumento, putà unus ex ſeptem teſtibus in teſtamento,uel unus ex quinque in codicillis,& ſic in alijs inſtrumentis,in quibus eſt ſtatutus teſtium numerus, & unus illorum contradicat, inſtrumentum, uel teſtamentum eo caſu redditur ſuſpectum, & eius fides uacillat, ità ut fidem non faciat, non tamen ex tali cauſa dicetur falſum *l 1.§. ſi quis neget,vbi gloſ ff quemadmod teſtam aper Afflict.in deciſ. 166 ſub num.5. Boer in deciſ.118.ſub num.6. 7.15.27. Ludouic.in deciſ.Lucenſ.13.num.16. Verall.dec.279 par.3.Rot in recentior.dec.251. num.2.par 1.tom.1.* licèt contrarium probet *Boer.d.deciſ.118.num.16.* undè hanc teſtium diuerſitatem Iudicis arbitrio committendam putauit *Valaſc.cit.deciſ.183.num.9.*

Tertia declaratio eſt, quando Notarius,& unus teſtis deponunt pro inſtrumento, tunc ad reprobandum tale inſtrumentum requirũtur quatuor teſtes,ut ex alijs *DD. Boer in deciſ.116.verſ.cùm quia quando inſtrumentum.*

Quinimò ſi Notarius, & teſtes inſtrumentatij dicerent contra inſtrumentum, quòd nõ ſufficiet ad auferendam inſtrumenti fidem *Rot.in recentior.deciſ.701 num.3.par.2.tom.2.*

29 Debent tamen eſſe teſtes, qui inſtrumẽtum reprobare intendunt, omni exceptione maiores *Verall.deciſ.100.par.2.& deciſ.279.par.3.* vbi dicit,debere illos ſufficiẽtem ſui dicti cauſam reddere *Ludouiſ in deciſ.459.num.9.*

30 Ideò contra inſtrumẽtum eſſe debere probationes manifeſtiſſimas *Gratian.deciſ.43.n.8.*

Z 3 31 Quar-

31 Quarta declaratio eſt, quòd ſi teſtes ſe referant inſtrumento, ſiue teſtamento, videntur illud approbare *Ludou. deciſ.* 13. *num.* 8.

Quinta declaratio eſt, quòd ſi duo teſtes inſtrumentarij contradicant inſtrumento, ſed Notarij, & alij duo teſtes non inſtrumentarij ſint pro inſtrumento, quòd valebit *Creſcent. in deciſ.* 1. *de teſtib.* cuius opinio vera mihi non videtur, & proindè cum ea non pertranſeo.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum quā do reaſſumitur requirit Iudicem, & alios teſtes in loco demortuorum.*
2 *In reaſſumptione inſtrumenti quæ requirātur, num.* 3 4. 5. 6. 7. & 8.
9 *Inſtrumentum poteſt reaſſumi ab alio Notario, ſi ille, qui illud fecit ſit longè abſens, quod etiā procedit ſi Notarius ſit mentecaptus, num.* 10.
11 *Notarius rogatus nō poteſt alteri Notario demandare, vt inſtrumentum reaſſumat.*
12 *Inſtrumentum reaſſumptum, & ſcheda Notarij mortui cū ſubſcriptione Iudicis, & vnius teſtis, qui interfuerunt ſtipulationi cum alijs teſtibus in reaſſumptione an faciat fidem.*

De Fide, & author. inſtrumentorum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 NE teſtificantium, &c. Statuit, in reaſſumptione inſtrumentorum adhibendos eſſe Iudicem, & teſtes alios loco præmortuorum, ſi Notarius viuat, conſtito de fide, & legalitate Notarij, & Iudicis.

2 Quæ requirantur in reaſſumptione inſtrumentorum reportant *Guid. Pap. deciſ.* 2. & *Afflict. deciſ.* 6. vbi quòd plura ſunt neceſſaria.

3 Primum eſt, vt reaſſumptio fiat ad inſtantiā illorum, quorum intereſt.

4 Secundum, vt fiat authoritate Iudicis.

5 Tertium, vt ille, qui vult reaſſumere ſit Notarius.

6 Quartum, quòd fideliter reaſſumat, nihil de originali addendo, vel minuendo.

7 Quintum, vt illud redigat in publicam formam.

8 Sextum, quòd vocentur illi, quorum intereſt.

Sed quatènus *Afflict.* cit. *dec.* 6 addit alium requiſitum, vt Notarius, qui rogatus fuerat ſit mortuus.

9 Adde, idem procedere ſi fuerit abſens longa dilatione, nam tunc etiam ſi viuat Notarius rogatus ob impedimentum poteſt ab alio Notario reaſſumi in formam probantem, vt in ſpecie ſi Notarius eſſet in hoſtium poſſe detentus ait *idem deciſ.* 48. & probat *Faber deciſ.* 28. *C. de fide inſtrument.*

10 Idemq; firmabis, quando Notarius rogatus eſſet mentecaptus, quia poteſt ab alio Notario reaſſumptio fieri, & hoc viuentibus aliquibus teſtibus, vt indicatum per Sacrum Conſilium teſtatur *Praſ. de Franch. deciſ.* 300.

11 Stat enim regula, Rogitum vnius Notarij non poſſe alterum Notarium reaſſumere ab illius, qui rogatus fuit originali, ſiuè prothocollo *auth. de Tabellion. Afflict.* cit. *deciſ.* 6. & 48. nec poteſt Notarius rogatus alteri Notario demandare, vt inſtrumentum reaſſumat, niſi Iudicis præcedente authoritate *Rota in recent. deciſ.* 603 *par.* 2. *tom.* 2.

12 Ad materiam autem nonnulla habes apud *Minad. deciſ.* 6. & 12. & *Viu. deciſ.* 5. vbi de inſtrumentis reaſſumptis, & ſcheda Notarij mortui cum ſubſcriptione Iudicis, & vnius teſtis, qui interfuerunt ſtipulationi inſtrumenti cum alijs teſtibus in reaſſumptione, vtrum faciant fidem, & quid in cauſa pia, cōtra quam iura Regni in hac materia non obſtare in fine autumat.

SVMMARIVM.

1 *Notario, Iudice, & teſtibus mortuis, & conſtito de ipſorum integritate, alij ſubrogentur in reaſſumptione inſtrumenti.*
2 *Reaſſumptio nequit impediri ſub prætextu raſuræ inſtrumenti.*
3 *Inſtrumentum ſi arguitur de falſo, Iudex poteſt prohibere, nè à Notario reaſſumatur.*
4 *Inſtrumentum dotale poteſt in publicam formā reaſſumi à protbocollo Notarij, etiam mortuo ipſo, Iudice, & teſtibus.*
5 *Inſtrumētum ſemel reaſſumptum poteſt iterum reaſſumi, abſq; Iudicis decreto.*
6 *Beneficia conceduntur in reaſſumptione inſtrumentorum.*
7 *Clauſula*, conſtito, *eſt conditionalis, & formam inducit.*
8 *Conceſſio non habet locum, conditione non probata.*
9 *Iuriſdictio non acquiritur, niſi conditione purificata.*
10 *Probationes veras requirit clauſula*, conſtito, *& quòd Pars citetur, num.* 11.
12 *Reſcriptum cum clauſula*, conſtito, *non tribuit iuriſdictionem, niſi liquidè conſtet.*
13 *Præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio.*
14 *Iuſtificatio clauſulæ*, conſtito, *ſufficit, & ſi aliæ non iuſtificentur.*
15 *Legalitas, bona fama, & ſufficientia quàmuis in dubio præſumātur, requiritur tamen probatio talis qualitatis de Notario, cuius ſcriptura ſunt reaſſumenda.*

De

De Fide,& author.inſtrumentorum,&c. Pragm. II.

Collectanea III.

1 ITem atteſo, &c. Cauetur hic, vt mortuis Notario, Iudice, ac teſtibus, & conſtito de ipſorum integritate alij ſubrogentur in reaſſumptione inſtrumentorum.

2 Hæc pragmatica eſt in viridi obſeruantia, & reaſſumptio impediri nequit ſub prætextu raſuræ inſtrumenti, de cuius reaſſumptione tractatur, cùm de veritate ipſius raſuræ poſt reaſſumptionem cognoſcatur in iudicio ordinario *Puteus decif.408. Praſ.de Francb.decif.* 485.vbi *Amendol.in addit.num.3.* ſic aliàs iudicatum refert die 22. menſis Iunij 1607. in cauſa ſororis Liuiæ Piſanæ ad relationẽ Conſiliarij Sciaraues.

3 Licèt ſi dicatur, inſtrumentum falſum poſſe Iudicẽ prohibere Notario, nè reaſſumat, donec aliter fuerit prouiſum annuat *Afflict.decif.* 113.

4 Et facias regulam, inſtrumẽtum dotale poſſe in publicam formam reaſſumi à prothocollo Notarij, ipſo, teſtibus, & Iudice mortuis *Capyc. decif.* 171. niſi fortè non conſtaret de ueritate prothocolli *Afflict. decif.*48.

5 Nec non obſeruabis, inſtrumentum ſemel reaſſumptum poſſe iterùm reaſſumi abſq; Iudicis decreto, & ad id Notarium teneri *Seſe decif.Rot. Aragon* 83.*tom.*1.

6 Sed an in hac inſtrumẽtorum reaſſumptione beneficia cõcedantur, pro affirmatiua parte iudicauit Sacrum Conſilium in cauſa Octauij Sanctomango cum Vniuerſitate Marſici, & aliàs in cauſa delli Sanſeuerini, ut apud *Annam ſing.*255. quem pariter adeas *allegat.*84. *num.*12.

Et quatènus *tex.* noſter deſiderat, ut conſtet de legalitate Notarij,

7 Obſerua, hanc clauſulam eſſe conditionalem, & formam inducere *Rot.in Interanen.pecuniaria de anno* 1603. *impreſſa per Marcheſ. de Commiſſ par.2.num.3 & in recent.decif.*40.

8 *par.*1. ubi etiam fuit concluſum, quòd conditione non probata conceſſio locum non habet *Rot.* apud *Cenc.de cenſib. decif.*137. *num.*2.

9 nec iuriſdictionem dare, niſi priùs conditione uerificata *Rot.in recent. par.*1.*decif.*701. *nu.*4. cùm generale ſit, quòd quidquid ſit antè purificatam cõditionem ſit nullum, ex *gloſ in cap. cùm plures de offic. deleg. in* 6. *Verall. decif.* 150. *num.*3.*par.*1.

10 Inſuper aduertas, quòd ubi adeſt prædicta clauſula, requiruntur veræ, & concludentes probationes, cùm præſumptiuæ non admittantur *Rot.in recent. par.*2.*decif.*532. *Ludouiſ. decif.*53.*num.*1. & ita fuit deciſum in *Meluitana bonorum coràm Durano in anno* 1627.

11 ubi etiam fuit dictum, tales probationes fieri debere Parte citata.

12 Liquidè enim conſtare debet, ubi hæc clauſula iniuncta fuerit, aliàs reſcriptum nullam tribuit iuriſdictionem, ad *tex.in l.Lucius ff.de condit.& demonſtrat.* & fuit deciſum in *Pamplonen.beneficij in anno* 1577 *coram Blanchetto*, niſi ex præſumptione iuris iuſtificetur *Rot. decif.*756.*num.*4. *par.*2 *in recent.* quæ liquidiſ-

13 ſima probatio dicitur *Ludouiſ.*cit.*decif.*53. *& ibi Addit.*

14 Et quòd ſufficiat iuſtificatio talis clauſulæ, abſque iuſtificatione aliorum narratorum, nè dicatur Iudex de facto procedere decidit *Rot. in decif.* 484. *par.* 2. *in recent. & in Coloſen. Fraceptoria in anno* 1605. *coràm Coccino*, *& eadem Rot.in anno* 1611. *de menſe Maij coràm Attrebaten.impreſſa apud Marcheſ. par.*2. *pag.* 530.cenſuit, breue eſſe exequendum, cùm pro illius verificatione ſufficiat verificare hanc clauſulam, vbi etiam dictum fuit, quòd verificata dicta clauſula, non ſit opus alia iuſtificatione narratiuæ.

Cœterùm, pro germano intellectu huius *pragmaticæ* non prætermittam annuere, quòd quatènus ibidem requiritur, vt conſtet de bona fama, legalitate, & ſufficiẽtia Notariorum, qui interuenerunt contractibus reaſſumẽdis, tu iungas, quòd licèt pro legalitate, & bona

15 fama, ac ſufficiencia vigeat præſumptio iuris, ex vulgata regula *tex.l. meritò ff.pro ſoc.l.quoties §.qui dolo ff.de probat.cap.vnic.de ſcrutin. in ordin.facien.* cum latiùs adductis per *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. in decif.Cur.Archiep. Neap.*62. *num.*6.*par.*1.

Tamen in hoc caſu iſta qualitas eſt probãda, quia cum miniſterio illa fuit appoſita à Legiſlatore, vt in ſimili iudicauit Sacrum Regium Conſilium apud *Praſid.de Franch. decif.* 644.ubi quòd ſi requiritur teſtis probatæ opinionis, eſt neceſſaria qualitatis probatio, ſequitur *Mart. decif.*53. & cùm caſus in facto accidiſſet in Sacro Regio Conſilio, requiſitus ipſe de uoto hanc probabilem exiſtimaui opinionem, iuxta quam deciſum in Rota Domini Conſiliarij Saliuas, audio.

SVMMARIVM.

1 *Memorialia expedita ſine priuilegio in forma Cancellariæ, & priuilegia abſque ſigillo, & manu Taxatoris nihil operantur, & quando dicuntur eſſe in forma Cancellariæ, num.*2.

3 *Sigillum vt probet debet eſſe authenticum, & publicum alicuius perſonæ iuriſdictionem habentis.*

De

De Fide, & authoritate memorialium, ſeù libellorum. Pragm. I.

Collectanea I.

LA Cattolica Maeſtà, &c.

1 Sancitum eſt hic, memorialia expedita ſine priuilegio in forma Cancellariæ, & priuilegia abſq; ſigillo, & manu Taxatoris nihil operari.

2 Pro cuius ornatu obſeruabis, ſupradicta tunc eſſe in forma Cancellariæ, quando ſubſcripta reperiuntur, & ſolitum ſigillum impoſitum eſt, aliàs ſola ſigillatio nihil operaretur, cùm nuda ſigilli appoſitio non ſufficiat, ſed pariter ſubſcriptio eſt de eſſentia, ut nouiſſimè tutatur *Berlicb. deciſ.* 54 ubi pariter, quòd ut
3 ſigillum probet debet eſſe authenticum, & publicum alicuius perſonæ iuriſdictionem habentis.

Cœtera autem, quæ hic adaptari poſſent perquiras infra in *pragm. 2. & 3. hac eadem rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia, obtentis memorialibus, cum ſigillo debent expediri infra quatuor menſes, limita niſi ex negligentia Officialium Cancellariæ non fuiſſent expedita, num. 2.*

3 *Parti non imputatur, quòd ſtat per Officiales.*

4 *Priuilegium non perditur per non vſum, quando non ſtetit per priuilegiatum, quin illo vtatur.*

5 *Sigillum confirmat, dat robur, comprobat, & ſupplet, & alios effectus facit, num. 6.*

7 *Sigillum vt operetur debet continere quandam impreſſionem, ſcilicèt imaginem Principis, arma, & ſimilia, num. 8.*

9 *Sigillum ſi frangatur, nec appareant literæ, nec cuius ſit, non probat, & quid in ſigillo deſtructo, num. 10.*

De Fide, & author. memorialium, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

1 EManauerunt, &c. Mandat, expediri priuilegia cum ſigillo infra quatuor menſes, memorialibus obtentis, aliàs non ſuffragari.

2 Obſerua, ceſſare diſpoſitionem pragmaticæ, ſi infra tempus aſſignatum priuilegia non fuiſſent expedita ex negligentia Officialium Cancellariæ, in poſſe quorum ſtabat expedire citò, & ſerò *Georg. de Cabedo deciſ. Rot. Luſitan.* 39 *num. 5. par. 2.* vbi reddit rationem, vt quod
3 ſtat per Officiales non imputetur Parti ex *l. 2. §. fin. ff. ſi quis caut. l. ſed & ſi prætorem ff. ex quib cauſ. maior.* cùm feciſſe dicatur qui per ſe facere non ſtetit, ita quòd deſtinatio animi in tali caſu habeatur pro reali, & actuali actu *Rota in Paduana oblationis coràm R.P. Ottembergo.*

4 Confert illud ſimile, nè perdatur priuilegium per nõ vſum, quando non ſtetit per priuilegiatum, quin illo vteretur, vt ex recentioribus probat *Niger Cyriac. forenſ. controuerſ. tom. 1. cap. 15.* vbi quòd nec perditur, quotiès non adeſt mora priuilegiati, eiuſdemq; negligentia, ſed alterius impedimentum.

Cęterùm, quatènus in priuilegijs expediẽdis hic deſideretur ſigillum.

5 Adde, rationem eſſe, quia ſigillum datur in ſignum cõfirmationis, & comprobat, ſupplet, & robur adijcit, multoſq; bonos effectus ope-
6 ratur *Rota Rom. diuerſ. deciſ.* 535. *par.* 1. & illud facit ſcripturam authenticam, maximamq; ipſi authoritatem præſtat *Rota in nouis deciſ.* 1. *de probat.* & perquiras *Franc. Marc. deciſ.* 989. & 990. *tom.* 1. *Mohedan. deciſ* 21. *de renunciat. Rot. in antiq. deciſ.* 7 *de offic. deleg. Guglielm. deciſ. Spirenſ.* 229 *par.* 3.

7 Debet tamen ſigillum, vt operetur, continere quandam impreſſionem *l. 1. § ſin autem ſocius*, ibi, *ſigillo impreſſo C. de commun. ſeru. manumiſſo, Rota in Illerden. probationis coràm R.P.D. Comitulo*, vbi quòd in tali impreſſione
8 debet eſſe imago Principis, vel loco imaginis arma illius, cuius eſt ſigillum, ſicut in moneta *l. fin. C. de veter. numiſmat. poteſt. lib.* 10. & quòd cõtinere debet caracteres circum, proprium nomen declarantes, vel alias literas aptas, & conuenientes ſigillo, vt facilè cognoſcatur, cuius ſit ſigillum ex *cap. inter dilectos de fide inſtrumentorum, cap ſignificauit de appellat. l. decernimus C. de aquæduct lib.* 10. licèt ipſe ſim in opinione, ſufficere alterũ prædictorum, vbi veriſimiliter cõſtat, cuius ſit ſigillum, prout ſic docent multi ex noſtris *DD.*

9 Tali modo, quòd ſigillum ſi frangatur pro ea parte, nè dignoſcatur imago, vel tantùm alteratur, aut caſſetur, ita vt minimè cognoſcantur literæ, nec cuius ſit ſigillum, non faciet fidem, quia verè non eſt ſigillum ob formæ
10 omiſſionem *Rota vbi ſupra*, & in ſigillo deſtructo ſic concludit *Maynard. deciſ. 22. lib. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Aggratiati non fruuntur gratijs, niſi illæ præſententur in Magna Curia ſolemnitatibus roboratæ.*

2 *Gratiæ non debent ad ſaccam teneri.*

3 *Gratia ſimpliciter à Papa conceſſa quàmuis nõ ſit exequutori præſentata, morte ipſius non extinguitur, quando exequutor non debet adhibere cauſæ cognitionem.*

4 *Gratia literis non expeditis dicitur informis, imperfecta, & inualida.*

5 *Gra-*

5 *Gratia nulli ſuffragatur,niſi literis confectis.*
6 *Gratia facta per Breue Romani Pontificis non ſuffragatur,niſi Breue expediatur.*
7 *Expeditio literarum non eſt neceſſaria, quando non agitur de canonizatione gratiæ.*
8 *Gratia dicitur facta, eò ipſo,quòd Princeps dicit fiat.*
9 *Tempus datæ in gratijs attenditur.*

De Fide, & authoritate memorialium, &c. Pragm.IV.

Collectanea III.

Come ſapete à relazione,&c.

1 Facinoroſos aggratiatos minimè valere frui gratijs obtentis, niſi illę præſententur in Magna Curia roboratæ ſollemnitatibus Cancellariæ,& ſigillo hic cauetur.

2 Gratias obtentas præſentari deberi, nec ad ſaccam teneri enũciauit *Rota in vna Aſtoricen. de anno* 1566. *coràm Aldobrandino*, vbi

3 etiam quòd gratia ſimpliciter à Papa conceſſa, quãmuis non ſit exequutori præſentata, morte ipſius nõ extinguitur,quando exequutor non debet adhibere cauſæ cognitionem, alioquin expirat *Mantic.deciſ.*41.*num.*4.

4 Et gratiam literis non expeditis dici informem, imperfectam, & inualidam eadem *Rota* cenſuit *deciſ.*458 *in nouiſſim.diuerſ.*

5 Et gratiam nulli ſuffragari, niſi literis confectis autumat *Caſſador.deciſ.*35.*&* 36.*ſuper regul. Cancellar.*

6 Et gratiam factam per Breue Romani Põtificis non ſuffragari, niſi Breue expediatur turatur *Cardin. Mantic.d.deciſ.*41.*num.*3.

7 Non eſſe tamen neceſſariam expeditionem literarum, quando non agitur de canonizatione gratiæ, & ſolam ſupplicationem ſufficere fundat *Mohedan.deciſ.*9.*in fin.de reſcript.& deciſ.*2. *de priuileg.* quem commemorando ſequitur *Illuſtriſſimus Rota Decanus D.Coccin. deciſ.*263. *num.*6.

8 Cęterùm,minimè trãsfugio aſſeuerare,gratiam dici factam eò ipsò, quòd Princeps concedens dicit, *fiat*, *Caſſador.deciſ.*4.*de cauſ.poſſeſſ. & propriet.* cùm in Principis lingua ſtet gratia,in ſcriptura teſtimonium,& in exequutione commodum, uide *Afflict. deciſ.* 253. & deciſiuis concluſionibus multa practicabilia referentem perquiras nouiſſimè *Reg.Valenz.*

9 *conſ.*104. *tom.*2. ubi etiam quòd in gratijs tẽpus datæ attenditur,ad *tex. in cap.eam te, cap. conſtitutis de reſcript. cap.ſi eo tempore eod. tit. in* 6.*clem.literas eod tit. Verall.deciſ.*86. *par.*1. *& deciſ.*40.58. *&* 188. *par.*2.'& fusè *Caualer. deciſ.* 196.ubi plura coadunat pro corroboratione huius concluſionis.

SVMMARIVM.

1 *Fures nocturni dicuntur obſidentes publicas ſtratas, tranſeuntes diſrobando, & vide numer.* 2.
3 *Fures nocturni poſſunt occidi,quando Dominus parcere nequit ſine propria perſona, vel bonorum periculo, nec cogi poſſunt ſine occiſione.*
4 *Fures nocturni vt poſſint occidi quæ requirantur.*
5 *Fures nocturni diſcaſſantes domos, parietes, & oſtia locorum appellantur effractores, & expilatores,& ſunt improbiores alijs.*
6 *Pœna furti vt quis valeat puniri, debet conſtare de re ſubtracta.*
7 *Furans non habens animum furandi, nec lucrandi,ſed vtendi non punitur pœna furti.*
8 *Vtentes rebus alienis quando furtum committant,remiſſiuè.*
9 *Pro furto commiſſo in Caupona quæ actione agatur,& quæ de furto commiſſo in Naui, num.*10.
11 *Facultas inquirendi domum alterius de furto quando detur.*
12 *Furtum factum in bonis debitorum quando ſit excuſabile.*
13 *Furans ob neceſſitatem quando debeat ſoluere pretium.*
14 *In crimine furti proceditur ex officio.*

De Furtis. Rubrica.

Collectanea I.

1 Minimè deſunt *DD.*qui in illam deuenere ſententiam, fures nocturnos appellari obſidentes publicas ſtratas, & tranſeuntes diſrobando furantes, cùm clandeſtinè in loco morentur, & clandeſtinè furentur, vndè fures nocturni vocari poſſunt, at in terminis noſtris

2 ſtrictiùs procedendo fures nocturnos illos appellabis, qui noctis tempore furtum committunt, de quibus quæritur,ſi poſſint occidi, vt

3 nouiſſimè enucleat *Linglois deciſ.* 22. *quæſt.* 8. vbi affirmatiuam tuetur partem, quando eis parcere Dominus nequit ſine propriæ perſonæ, vel bonorum periculo,& is, qui furtum fecit capi nequeat ſine occiſione *cap.* 2. *de homicid.* & modò is,cui furtum fit,id ipſum cum clamore teſtificetur *l.itaq; & l.furem nocturnum ff.ad l.Aquil. l.capite ff.ad l.Iul.de adulter.*

4 Ita vt ſecundùm ipſum plura requiruntur, nempè,vt fiat pro defenſione ſui, vel rei furatæ.

Secundò, quòd volens occidere furem nocturnum acclamet.

Tertiò,quòd illum aliter capere nequeat.

Et ego addo quartum, quòd eum non cognoſcat,neque teſtes habeat,ut ipſum cognoſcant.

Digitized by Google

ſcant, nequè contra eum deponant, prout ſic dicebatur in Regia Audientia Apuleæ dùm caſus ex facto accidiſſet, vbi habuimus pro vero, huiuſmodi fures nocturnos diſcaſſantes domos, parietes, & locorum oſtia nuncupari effractores, & expilatores, alijſq; improbiores eſſe ex *l.1.§.expilatores ff.de expilator.* & vide *Boer. deciſ.*173. vbi loquitur de furibus noctis tempore cum ſcaſſatione furantibus, vt latiùs apud *eum*.

6 Debet autem conſtare de corpore ſubtractæ rei, vt de furto quis puniri valeat, ita vt confeſſio nihil obſit *Faber deciſ.2. C.de furtis*, & illam fuiſſe in loco, in quo furtum factum allegatur *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur Archi piſc.*170.*par.*2. qui *deciſ.*61.*par.*1. probat, furtum non præſumi vbi bona in cuſtodiam tradita ab eodem alibi contrectata reperiantur.

7 Sed quando quis non habet animum furādi, nec lucrum faciendi; ſed ſic vtendi veluti ſua an debeat in pęnam furti condemnari, negat *Cornazzan.deciſ Lucenſ.*14.

8 Et vtentes rebus alienis quando furtum committant, perquire *Caball. reſol. crim.caſu* 136.

9 Et pro furto commiſſo in Caupona quã actione agatur *Peguer. deciſ.*45.

10 Et de furto commiſſo in Naui vide *Mart. deciſ.*58.

11 Et de furto quando detur facultas inquirendi in domo alterius *Boer.deciſ.*174.

12 Et quando furtum in bonis debitorum factum ſit excuſabile *Ludouic. deciſ. Lucenſ.*1. *Viu.deciſ.*146.

13 Et furans ob neceſſitatem quando debeat ſoluere pretium *Put.deciſ.*81.*par.*1.

14 Et in furti crimine vltra auguſtalem poſſe procedi ex officio deciſum in Regia Camera patet apud *Reg. Rouit. deciſ.*68.

SVMMARIVM.

1 *Furtum committentes de nocte in perſonas itinerantes intus Ciuitatem Neapolis, & Suburbia pœna mortis puniuntur.*

2 *Pœna furti de iure communi non eſt pœna mortis, ſecus in Regno, num.*3.

4 *Pœna mortis pro furto regulariter non datur, ſed arbitrio Iudicis.*

5 *Furtum cum homicidio committēs punitur pœna mortis.*

6 *Furtum cum ſcalis committens punitur pœna mortis.*

7 *Pœna eſt augenda pro furto commiſſo in loco ſacro.*

8 *Furantes crumenas in Palatio Principis cum ſex denarijs ſuſpenduntur.*

9 *Furtum aggrauatur ex circumſtantijs.*

10 *Præſtantes auxilium, vt fiant furta nocturna in pœnam huius pragmaticæ incurrunt.*

11 *Auxilium furanti præſtans tenetur de furto; dummodò adſit dolus, vel ſcientia, num.*12. *& quòd conſtet de crimine principalis furis, nu.*13.

14 *Receptatores furum, & rerum furatarum eadem pœna, qua fures puniuntur.*

De Furtis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 HAuendo inteſo, &c. Mandat, committẽtes furta nocturna in perſonas itinerantium intus Ciuitatē Neapolis, & Suburbia vltimo eſſe plectendos ſupplicio.

2 Quàmuis regulariter furti pęna de iure communi non ſit mortis, vt poſt cęteros autumant *Griuell. deciſ. Senatus Dolan.* 94. *& Theſaur. forenſ. quæſt.*80.*num.*7 *lib.*1.

3 Tamen cum ratione in pragmatica diſponitur contrarium reſpectu furti nocturni, cùm nox aggrauet delictum in huiuſmodi materia, vt ex *l.1. & 2. ff.de furibus balnearijs* oſtẽdit *Linglois deciſ.*22.*quæſt.*7.*ſub num.*2.

Licèt hìc concurrant pariter reſpectus Ciuitatis, & vt libera detur anſa ibidem itinerandi, quæ ſunt qualitates tales, vt illæ ſi deficiant ceſſabit pragmaticæ diſpoſitio, vt in dies ſeruatur in Magna Curia.

4 Cùm regulariter pro furto de nocte commiſſo nõn imponatur mortis pęna, ſed extraordinaria Iudicis arbitrio, attenta qualitate perſonę, facti, ac temporis, de quo *Reg.de Ponte deciſ.*14: *nu* 8. vbi loquitur de furto in hebdomada ſancta, & *Boer. deciſ.*173. *num.*2. vbi

5 auget pęnam etiàm ad mortem, vbi cum furto eſſet commiſſum homicidium.

6 Idemque videmus, quotiès furtum eſſet factum cum ſcalis, quo caſu ratione ſcaliationis pęna mortis punitur repertus cum ſcalis de nocte *Gram deciſ.*36. *Caball.deciſ.*97. *Praſ.de Franch.deciſ.*333. licèt impugnet *Peguer.deciſ.*26. qui loquitur de pęna furti commiſſi de nocte cum ſcalis.

7 Vel ſi furtum eſſet factum in loco ſacro, quo in caſu ratione loci augenda eſſet pęna, quàmuis res furata eſſet modica, quia negari nequit, delictum eſſe graue *Caſtill. deciſ.*245. *num.*3. *&* 4.

8 Hinc furantes crumenas in Palatio Principis cum ſex denarijs ſuſpenſos eſſe ex facto demonſtrat practicatum *Gregor. in ſyntagm. iur.lib.*37.*cap.*2.*rubr.de pœn.extraordinar.fur. num.*11. *Caball.reſol.crim.caſu* 18. vide *Fabr. deciſ.*3.*C.de furt.& Theſaur.d.forenſ.quæſt.*80.

9 *num.*28. *& ſeq lib.*1. vbi quòd furtum ex circumſtantijs aggrauatur.

10 Amplia autem, diſpoſitionem pragmaticæ habere locum in præſtantibus auxilium ad facienda talia nocturna furta, quia præſtans auxilium

xilium furanti tenetur de furto *l. is, qui opem ff. de furt. Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 30. par. 2.* ſed vide ſi conſerant contra adducta nuper à *Merlin. controuerſ. forenſ. cap. 47. Theſaur. forenſ. quæſt. 46. lib. 1.*

12 Dummodò tamen adſit dolus, & ſcientia, ſine quibus auxiliũ præſtari non dicitur *Barz. deciſ. Bonon. 138. Boer. deciſ. 176.*

13 Et dummodò conſtet de furto principalis furis, quia auxiliator non condemnatur, niſi conſtet de crimine principalis *Viu. deciſ. 90.*

14 Ampliari ſimiliter poterit ex rigore in receptatoribus talium furum, & rerum furatarum, quia receptantes fures, & res furatas ſcienter pari puniuntur pęna *§. ſed hæ actiones in fine Inſtit. de obligat. quæ ex delicto naſcuntur, Peguer. deciſ. Casbalon. 25.*

SVMMARIVM.

1 *Fures imperfectæ ætatis pro prima vice fuſtigãtur, pro ſecunda illis obtruncantur aures, & pro tertia pœna arbitraria puniuntur.*

2 *Fures pro primo furto fuſtigantur, & ad tempus in exilium mittuntur, pro ſecundo acrius puniuntur cum exilio, & aduſtione dorſi cum ferro, & pro tertio laqueo ſuſpenduntur.*

3 *Pœna ex frequentatione, & ex iteratione delicti augetur.*

4 *Frequentatio verificatur tertia vice.*

5 *Furtum magnum æquipollet, ac ſi tribus vicibus factum fuiſſet.*

6 *Furta non capitalia licèt geminata non merentur pœnam mortis.*

7 *Fur confitens furta minima, ſi non conſtat de minori ætate, nec de indicijs aliorum qualiter puniatur.*

8 *Furtum vnicum dicitur, quàmuis furentur tres res vnico actu.*

9 *Pœna furti non euitatur ex reſtitutione rei furatæ.*

10 *Abſolutus à pœna furti non cenſetur abſolutus à reſtitutione.*

De Furtis. Pragm. II.

Collectanea III.

PEr quanto ſi è viſto, &c.

1 Statuit, imperfectæ ætatis fures pro prima vice fuſtigandos eſſe, pro ſecunda obtruncari illis aures, & tertia vice tandèm ad arbitrium puniri ordinaria pęna.

2 Fures pro primo furto fuſtigari, & mitti in exilium ad tempus iuxta criminis qualitatem, pro ſecundo puniri acrius pariter cum exilio, & aduſtione dorſi cum ferro, & nota, de quo *Reg. de Ponte deciſ. 14. num. 7.* & tertio laqueo ſuſpendi, tanquàm famoſos ex *l. cap. talium §. famoſos ff. de pœnis* probat *Linglois deciſ. 22. quæſt. 6. num. 3.* vide *Peguer. deciſ. 16.*

Indè non ſine ratione hic diſponitur, tertia
vice ad arbitrium pęna ordinaria puniri poſſe
furem etiã minorem, cùm furtum reiteratum
3 mortis pęna puniatur, quia pęna ex frequentatione, & iteratione delicti augetur, quæ
4 frequentatio verificatur tertia vice, vt in proprijs noſtris terminis furti probat recenter
Griuell. deciſ. Senatus Dolan. 94. vbi dilucidat
articulum, ſi fur tertiò furtum committens
vltimo debeat damnari ſupplicio, ſed vide
Boer. deciſ. 219.

5 Quòd ſi furtum magnũ eſſet, fortaſsè æquipollebit tribus, ut autumat idem *Boer. deciſ. 173. num. 5.* de quo etiam *Caball. reſol. crim. caſu 19. Peguer. deciſ. 27. Franc. Marc. deciſ. 6. tom. 2.* & uide *Gizzarell. deciſ. 13. & Præſid. de Franch. deciſ. 315.*

6 At ubi furta non ſunt capitalia, licèt ſint geminata, pęnam mortis non ſubintrare, ſed arbitrium Iudicis uerſari debere ſaltim ex cõſuetudine non ceſſant qui id exclamant, & uide *Mutam deciſ. 48. & Ciazz. diſcept. crim. 26.*

7 Sed ubi fur confitetur alia furta minima, nec conſtat de minori ætate, nec de indicijs aliorum qualiter puniatur, aperit *Grammat. deciſ. 48.*

8 Et hac occaſione obſeruabis, quòd ſi furentur tres res unico actu dicitur unicum furtũ, & pro uno ſolùm fit condemnatio *Viuius deciſ. 352. num. 9.*

9 Nec furti pęna euitabitur ob reſtitutionem furatæ rei idem *Viuius deciſ. 146.*

10 Nec abſolutus à pęna furti cenſetur abſolutus à reſtitutione ablatorum *Rota Lucenſ. diuerſ. deciſ. 62.*

SVMMARIVM.

1 *Guidatica non extinguunt delicta, ſed differunt pœnæ impoſitionem.*

2 *Guidatica vt valeant, debent concedi à Principe, vel eius Locumtenente.*

3 *Guidatica ſunt nulla propter ſubreptum, & obreptum.*

4 *Subreptio quando annullat gratiam.*

5 *Reſcriptum gratiæ Principis per ſubreptionem vitiatur.*

6 *Subreptio non doloſa non vitiat gratiam.*

7 *Guidaticum dolo, & fraude impetratum non prodeſt.*

8 *Guidatus delinquens pendente guidatico, illo nõ vti poteſt, cùm debeat quietè viuere, & punitur de delictis tàm antè, quàm poſt factis, num. 9.*

10 *Guidatus volens ſe defendere ſub exceptione guidatici, debet ei dari copia repertorum, & totius informationis.*

11 *Quæ conditiones apponantur in guidaticis, nu. 13. & 15. & an in dubio cenſeantur appoſita, num. 20. & 24.*

12 *Pro-*

Digitized by Google

12 *Prorex principaliter offenditur propter crimina, in Ciuitate Neapolis commiſſa.*
14 *Inconueniens eſt, vt guidatus videat faciem Principis.*
16 *Guidaticum conceſſum alicui, nè in Ciuitate Neapolis accedat, ſuffragatur ſi accedit extra mœnia.*
17 *Guidatus prohibitus accedere ad aliquem locũ, accedens non animo morandi, ſed ſtatim recedendi, non gaudet guidatico.*
18 *Guidatus non debet accedere ad propriam patriam, & vbi Partes fuerunt offenſæ, & quarè, num. 19.*
20 *Guidaticum non conceditur, niſi poſt ſemeſtre commiſſi delicti.*
21 *Guidaticum ſecundum non conceditur, niſi de primo fiat mentio.*
22 *Guidaticum non conceditur extra iuriſdictionem concedentis.*
23 *Guidaticum non conceditur delinquentibus extra Regnum.*
25 *Guidatico pendente nihil eſt innouandum.*
26 *Guidatus cenſetur vocatus à Principe, aut Locumtenente, & num. 27.*
28 *Guidaticum conceſſum à Rege, nè guidatus valeat conueniri ex quacunq; cauſa criminali, & ciuili, non intelligitur de debito iurato.*

De Guidaticis, ſeù Fide publica danda, & obſeruanda. Rubrica.

Collectanea I.

1 Guidatica (quæ appellantur ſecuritates, vel ſalui conductus ad tempus ob ſeruitia promiſſa Regiæ Curiæ) non extinguunt delicta, ſed tantùm pęnarum impoſitionem differunt, & ſuſpendunt *Praſ. de Franch. deciſ.* 433. indè guidaticum nihil aliud eſt, niſi gratia ſuſpenſiua delicti ad tempus *Surd. deciſ.* 307. *num.* 18.

Ea autem concedẽdi practica videtur ſumpta ex *tex. in l.* 1. *C. de nauic. lib.* 10. vt elicitur illis in verbis, *ſed venientes, ac remantes omni ſecuritate potiri decem librarum auri mulcta, proponenda ijs, qui eos inquietare tentauerint*, & confert *tex. in l.* 2. *eodem tit.* ibi, *vt intra annum quas ſuſceperint inferant ſpecies, & ſecuritatis reportent.*

Ad cuius guidatici validitatem plura ſunt de eſſentia, vt proſit.

2 Primò, vt concedatur à Principe, eiuſque Locumtenente, vt nouiter apud *Giurbam conſil. deciſ.* 80. *num.* 10. vel de ipſius licentia, vt in *pragm.* 2 *infra hac ead. rubrica*, vbi videas.

3 Secundò, vt in eius conceſſione minimè ſit
4 ſubreptum, neque obreptum, quia ſubreptio gratiam annullat, quando tamen eſſet talis, quòd Superior vel non conceſſiſſet, vel duriùs, vt communiter clamant *DD.* de quo la-
5 tiùs videndus eſt modernè *Merlin. controuerſ. forenſ. cap.* 54. vbi reſcriptum gratiæ Principis per ſubreptionem vitiari non eſſe generaliter verum, nec in ſecuritate obtẽta à Iudice idem ſtatuendum tutatur, firmans, ſubreptionis qualitates non ita vitiare reſcriptum gratiæ iam conceſſæ, ſicut concedendę, & ſubreptio-
6 nem doloſam vitiare ſolùm gratiam *Seraphin. deciſ.* 926. & 1009. vbi quòd non doloſæ ſubreptionis nulla debet haberi ratio *Giurba con-*
7 *ſil. dec.* 20. indè guidaticum dolo, & fraude impetratum nequaquàm prodeſt *Surd. deciſ.* 307.
8 Tertiò, nè guidatus abutatur gratia guidatici delinquendo ſub illo, cùm ex gratia guidatici guidato conceſſi teneatur guidatus quietè viuere, & eo pendente non delinquere, nec eo abuti, aliàs ei non ſeruatur fides publica, &
9 puniri debet pro criminibus tàm antè, quàm poſt ſecuritatem commiſſis *Praſ. de Franch. deciſ.* 258. *Caball. reſol. crimin caſu* 118. *Merlin. controuerſ. forenſ. cap* 40 *nu.* 16. vbi etiam
10 per Sac. Cõſ. refert deciſum ſub die 24. Octobris 1633. quòd quando guidatus voluerit ſe defendere ſub exceptione guidatici debeat ei dari copia repertorũ, & totius informationis.
11 In huiuſmodi guidatici pariter conceſſione ſolent apponi conditiones multæ, inter quas eſt illa, quòd delictũ non ſit commiſſum in hac Ciuitate Neap. eiuſq; Suburbijs, vt in *pragm.* 10. §. 71. *infra de offic. Iudic.* ea de ratione, quia
12 talia crimina videntur excepta ex præſentia Proregis, qui principaliter videtur offendi *Praſ. de Franch. deciſ.* 129. *num.* 2.
13 Inſuper apponitur conditio, nè guidatus eandem Ciuitatem Neap. ingrediatur, & ra-
14 tionabiliter quidẽ, quia inconueniens eſt guidatum videre faciem Principis, vndè ex conſuetudine eſt introductum, exulatum, vel relegatum ab aliquo loco cenſeri exulatum, & relegatum à Ciuitate Neapolis, & alio de loco, in quo Prorex reſidet.
15 Circa quam cõditionem quando videatur impleta, vide latiùs ſcripta per *Nos forenſ.*
16 *quaſt.* 130. *par.* 1. vbi diſcuſſimus articulum, ſi guidaticum conceſſum alicui ſub conditione, vel prohibitione, nè accedat ad Ciuitatem Neap. an ei ſuffragetur, ſi fuerit captus extra mœnia dictæ Ciuitatis, & pro affirmatiua parte iudicatum retulimus.
17 Et quid ſi ibi non animo morandi, & permanendi, ſed ſtatim recedendi repertus fuerit, nùm guidatico gaudeat, *Reg. Rouit. deciſ.* 4. pro negatiua iudicatum teſtatur, rationibus, de quibus apud *ipſum.*
18 Præterea eſt alia conditio, vt guidatus ad propriam patriam, & loca, in quibus Partes offenſæ degunt non accedat, de qua *Nos fo-*
19 *renſ. quaſt.* 54. *par.* 2. & hoc ad euitanda ſcandala, & mala, quæ poſſent euenire *Giurb. conſ. crim. deciſiu.* 81. cùm offenſus, vel eius conſanguinei videntes offenſorem deambulantem per proprios lares ex eius aſpectu contriſten-

tur,

tur, & indignati ferro iniurias ſibi eripiunt, quod ſecus eſt, quando inquiſitum non videāt deambulantem, cùm ex eius abſentia nèdum triſtitia deficiat, verùm etiam quid conſolationis inducitur, & quodammodò de offenſa facta honoris compenſationem recipiunt *Reg. Rouit. deciſ.* 16. *num.* 6. qui in *deciſ.* 11. affirmat, vt ex cauſa ſeruitij Regij adimplendi ſoleat concedi licentia intrandi tàm propriam patriam, quàm locum Partium offenſarum.

Et circa illam vide ſcripta per *Nos forenſ. quæſt.* 28. *par.* 1.

Vigore autem *pragm.* 10. *infra de offic. Iudic. & aliorum Official.* ſtat ſancitum, nè gui-
20 daticum concedatur, niſi elapſo ſemeſtre, à
quo die eſt commiſſum delictum.

Adhùc, quòd ſi fuerit conceſſum primum non concedatur ſecundum, niſi de primo fiat mentio.

Similiter, nè concedatur guidaticum extra
iuriſdictionem concedentis, & tandèm nè cō-
23 cedatur guidaticum delinquentibus extra
Regnum.

24 Quas conditiones in dubio cenſeri appoſitas, quàmuis expreſsè de illis mentio facta nō fuerit, determinatū eſt apud *Nos forenſ. quæſt.* 54. *par* 2. vbi erit videndum.

25 Et notabis in hac materia, pendente guidatico nihil eſſe innouandum, vt modernè probat *Leo deciſ. Valentiæ* 106. *lib.* 2.

26 Item quòd vocatus à Principe, aut Locumtenente Generali cenſetur guidatus, ita vt in
carcerem detrudi nequeat, nō obſtante quòd
nō adſit ſcriptura, ita latiſſimè tutatur *Ramo-*
nius conſil. deciſiu. 53. quem pariter in eadem
27 materia perquiras *conſil. deciſ.* 54. vbi quòd
vocatus à Principe non minori gaudet ſecuritate, quàm expreſsè guidatus.

28 Inſuper guidaticum à Rege conceſſum ſub particulari conditione, vt nequeat conueniri ex quacunq; cauſa ciuili, & criminali nō porrigi ad debita iurata teſtantur *Afflict. deciſ.* 5. *Anna ſing.* 433. *Theſaur. deciſ.* 86.

S V M M A R I V M.

1 *Guidaticis offendentes Regios vaſallos non gaudent, & quomodò procedat, num.* 4.
2 *Dictio,* quouis modo, *quid importet.*
3 *Dictio,* quoquo modo, *quid operetur.*

De Guidaticis, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

AD tollendam omnem dubitationem, &c.

1 Hìc habes ſancitum, non debere gaudere guidaticis offendentes Regios vaſallos, vel
iiſdē aliqua de cauſa obligatos quouis modo.
2 Ex dictione, *quouis modo*, hìc appoſita, elicias
conclusionem, diſpoſitionem eſſe generalem, & omnia comprehendere, etiam illa, quę aliàs non venirent, cùm extendat diſpoſitionem ad quemcumq; caſum, vt deciſiuè probat *Cened. poſt libr. practic. quæſt. ſingul.* 96. vbi quòd cō-
prehēdit ea, quæ ſimpliciter minimè compre-
henderentur, ad inſtar operatur pariter dictio,
3 *quoquo modo*, quæ eſt vniuerſalis comprehendens omnem modum, qui excogitari poteſt *Gratian deciſ. Rot. Marchiæ* 51. *num.* 25. *Rot. diuerſ deciſ.* 505. *num.* 19. *par.* 1. *Rota in recent. deciſ.* 68. *num.* 3. *par.* 1.

4 Et pro modificatione pragmaticæ obſeruabis, illius diſpoſitionem procedere, quādo offenſio reſpectu Regiorum vaſallorū foret talis, vt verè punibilis eſſet, at ſecùs ſi leuitatem ſaperet, ex congeſtis à *Præſid. de Franch. deciſ.* 258. & ſuſiùs *deciſ.* 717. meminit nouiter *Merlin. controuerſ forenſ. cap.* 40. *num.* 17.

S V M M A R I V M.

1 *Guidatica non conceduntur à Regente, & Iudicibus Magnæ Curiæ, niſi de licentia Proregis.*
2 *Guidaticum ſi ſit datum abſq; licentia Proregis, guidatus ſi fuerit captus nō condemnatur, ſed licentiatur.*
3 *Guidatus à Iudice, qui poteſtatem guidandi non habet eſt reponendus in ſecuritatem.*
4 *Fides Regia eſt omninò obſeruanda bannito aſſecurato.*
5 *Guidaticum debet ſeruari, nè quis ſub fide publica decipiatur.*

De Guidaticis, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

ESſendo peruenuto à noſtra notizia, &c.

1 Mandat, nè guidatica concedantur à Regente, & Iudicibus Magnæ Curiæ Vicariæ abſque expreſſa licentia Proregis, & ita pariter diſpoſitū eſt intra in *prag.* 10. §. 9. *de Official.*

Soli enim Principi guidare licet, & nulli Magiſtratui permittitur *Caball. reſol. crim. caſ.* 50. *Afflict. deciſ.* 4. vbi quòd nec Aduocatus Fiſcalis poteſt guidare, conſert *Larrea deciſ. Granatenſ.* 27. *num.* 15.

Quid ſi à ſupradictis abſq; licentia Proregis reperiatur conceſſum guidaticum, & ſub illo captus fuiſſet miſer inquiſitus, nùm in priſtinam reponendus ſit libertatem, pro affirmatiua parte vidi ordinatū à Collaterali Conſilio.

2 Tali modo, quòd licèt guidaticum reperia-
tur datum à ſupradictis abſq; licentia Prore-
gis, guidatus ſi captus fuerit non poterit con-
demnari, ſed licentiari *Præſ. de Franch. deciſ.*
258. *& deciſ.* 415. latè *Giurba conſ. deciſ. crim.*
3 57. *& conſ.* 80. *num.* 11. vbi quòd guidatus à
Iudice, qui poteſtatem guidandi non habet eſt

reponendus in talem ſecuritatem, vt difficilis ſit eius perſequutio *Caualcan. deciſ. 1. num. 45. par. 1.* & vide *Peguer. deciſ. 39.*

4 Fides enim Regia indiſtinctè eſt obſeruanda bannito aſſecurato per Iudicem, etiam non habentem aſſecurandi poteſtatem, & contra legis præſcriptum, vt fusè tuetur recenter *Merlin.* loquens propriè in guidatico *controuerſ. forenſ. 53.*

Et hanc eandem opinionem probat nouiſſimè *Leo deciſ. Rotæ Valentiæ 206. lib. 2.* vbi

5 quòd debet ſeruari guidaticum, nè quis ſub fide publica deceptus remaneat, etiam vbi Iudex non poſſet ipſum guidaticum concedere.

SVMMARIVM.

1 *Proceditur in cauſa non obſtante pendētia guidatici.*

2 *Guidaticum expirat, ſi ſententia fuerit lecta, & num. 3.*

De Guidaticis, &c. Pragm. III.

Collectanea IV.

1 STando ſtabilito, &c. Mandat, poſſe procedi in cauſa non obſtante guidatici pendentia, adde *pragm. 10. §. 68. infra de offic. Iudic. & aliorum Officialium,* vbi ſtatuitur, id etiam reſpectu foriudicationis, cuius ſententia ſi le-

2 cta fuerit expirabit guidaticum, & ita practicauit Regia Audientia Apuleæ annis elapſis in perſonā Marci de N. ſocij Rocchetti Apru-

3 tenſis capitis bannitorum, contra quem non obſtante guidatico conceſſo fuit proceſſum ad ſententiam foriudicationis, & ea lecta ſguidatus.

SVMMARIVM.

1 *Pœna mortis punitur emittens ictum ſcoppictæ, vel baliſtæ etiam effectu non ſequuto.*

2 *Conatus punitur, licet effectus non ſequatur, & quomodò obſeruetur in Italia, num. 3.*

4 *Excommunicandus non eſt qui attentauit impedire literarum Apoſtolicarum exequutionem, ſed non impediuit.*

5 *Emittens ictum ſcoppictæ, quæ leuauit de focone, non de canna qua pœna puniatur.*

6 *Pœna huius pragmaticæ vt quis condemnetur quæ requirantur.*

7 *Pœna mortis naturalis non eſt puniendus emittens ictum ſcoppictæ abſq; offenſione, niſi conſtet, adfuiſſe pallam plumbeam.*

8 *Pœna extraordinaria punitur emittens ictum ſcoppictæ alium caſualiter offendendo.*

9 *Emittens ictum ſcoppictæ non ad nocendum, ſed ad ſe defendendum an incurrat in pœnam huius pragmaticæ.*

10 *Homicidium factum ad ſui defenſionem non eſt punibile.*

11 *Defenſio permittitur etiam præueniendo, & occidendo aggreſſorem.*

12 *Frater pro fratris defenſione poteſt alium occidere, & pœna extraordinaria punitur.*

13 *Ictus ſcoppictæ infert ſecum vulnus lethale, & animum occidendi indicat.*

De Ictu ſcoppictæ, ſeù ſclopeti. Pragm. I. Collectanea I.

AD reſtringendum malefactorum, & facinoroſorum audaciam, &c.

1 Cauetur hic, emittentem ictum ſcoppictæ, vel baliſtæ ad nocendum, etiam non ſequuto effectu pęnā mortis naturalis incurrere, & ita etiam ſeruari in . . ſitania teſtatur *Gama in deciſ. 170.* & ſic quoq; eſt prouiſum in Regno

2 Siciliæ per binas *pragmaticas* in ordine *3. & 4. ſub tit. de armis, Maſtrill. deciſ. 155.* & ſic conatus expreſsè punitur, licèt non ſequatur ef-

3 fectus, quāmuis ex generali conſuetudine Italiæ etiam ſtante ſtatuto nō puniatur affectus, niſi ſequuto effectu *Grāmat. deciſ. 2. Theſaur. dec. 243. Ludouiſ. deciſ. 8. Gaſpar Theſaur quæſt. 24. par. 2. Ludouic deciſ. Lucenſ. 11. Maſtrill. deciſ. 293. par. 3. Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. 70. par. 1.*

4 Qui meritò me patrocinante annis iamdiù elapſis in cauſa ſibi à Sanctiſſimo delegata iudicauit, nō eſſe excōmunicādū illū, qui tētauit impedire exequutionem literarum Apoſtolicarum, cùm effectualiter indè exequutio non fuerit impedita.

Conatus autem proximus ſecundùm *Maſtrill. d. deciſ. 155.* erit in caſu *nouæ pragmaticæ,*

5 ſi quis proiecerit ictum ſcoppictæ, & leuauerit de focone, & nō de canna, nam, vt ipſe air, inſtrumentum ignis fecit effectum ſuum, & ſimiliter puluis cū fune, & percutere volens fecit conatum ſuum, nec pro eo defecit, nā pro parte proijcientis nil vltra agendum remanebat, vt deueniret ad effectum intentione, opere, & facto, & ſi nō occidit, fuit ex iudicio Dei, & pragmatica conſiderat animū nocendi, nō factum, quia animus fuit ordinatus, præparatus, & exequutus ad caſum, ille. n. qui alium ſagittat cum arcu, vel baliſta, aut lāceam mictit in ipſum, præſumitur habere animum occidendi *Gram. deciſ. 36.* & maximè quia vtens dictis armis ad nocendum videtur habere determinatum animum ad occidendum, & propter determinationem alteratur pęna in plus, idque magis procederet, quando ictus recto tramite emiſſus eſſet, vbi erat ille, cui emiſſus dicitur, & parum errauit, putā quia dedit in capite, vel propè eius perſonam, tunc enim animus nocendi probatus dicitur *Caball. reſol. crimin. 152.* nām poſtquàm ictus emittitur non eſt in poteſtate emittentis nocere, vel nō nocere.

Sed

Digitized by Google

Sed non reticeam dicere, quòd nouiſſimè
Gizzarellus deciſ.25. deciſum refert, & teſta-
tur Sac. Conſ. cenſuiſſe, talem pragmaticam
6 non vendicare ſibi locum, niſi duobus cõcur-
rentibus, videlicèt primò, quòd delinquentes
ſint aliàs facinoroſi, ſecundò, quòd appenſatè
quis huiuſmodi armorum genere inſidietur,
imò in fine teſtatur, rigorem eiuſdem pragma-
ticæ practicatum fuiſſe in conatu *Thoro in*
7 *voto deciſ.26.* vbi quòd pęna mortis naturalis
nõ ſit afficiendus reus ob ictum ſcoppicti illa-
tum in aliquem, nulla offenſione ſubſequuta,
maximè ſi nõ conſtaret de palla plumbea im-
poſita intus ſcoppictum, cùm pœna pro ictu
ſcoppicti vt locum habeat neceſsè ſit, vt palla
plumbea interueniat, quod idem in baliſta
procedit, vt iaculum interueniat, aliàs pęna
ceſſaret, quia deficeret delictum in genere, quę
diligentia incumbit, quòd fiat à Fiſco, & vt ab
illo, vel accuſatore probetur, vt latiùs de his
omnibus apud *eum*, vbi pariter enucleat, &
8 deciſinè obſeruat, emittentem ictum ſcoppicti
caſualiter alium offendendo pęna extraordi-
naria plecti.

9 Et aduerte, hanc pragmaticam non com-
prehendere emittentem ictum ſcoppictæ non
ad nocendum, ſed ad ſe defendendum *Caball.
reſolut. crimin. caſu* 88. vim enim vi repellere
10 licet *Franc. Marc. deciſ.7*69. *par.* 1. vndè non
11 eſſe punibile homicidium factum ad ſui de-
fenſionem patet ex *Vtu. deciſ.*439. adeò quòd
defenſionem permitti etiam præueniẽdo con-
tra aggreſſorem, & vulnerato ad ſui defenſio-
nem aggreſſorem occidere licere ex *deciſ. Ro-
ta Lucenſ.* perquiras apud *Magon. deciſ.*56. &
12 hinc fratrem pro fratris defenſione alterum
occidere poſſe *Vtu.* probat *deciſ.*63. & pęna
ordinaria non puniri committentem homici-
dium contra prouocantem verbis ex *deciſ. Se-
nat. Burdegal.* habes apud *Boer. deciſ.*169.

13 Cęterùm ſcoppictæ ictum ſecum ferre lę-
thale vulnus, & proindè deliberatum arguere
occidendi animum ex *Gama deciſ.*170. & alijs
nouiter enunciat *Giurba conſ. crim. deciſ.* 10.
num, 18. quem tamen videas à *num.* 21. & il-
lum ad materiam perquiras *conſ. deciſ.*63. vbi
tractat, ſi plures alium ictu ſcoppictæ occidẽ-
tes appenſatè torquendi veniant, & quid ſi in
rixa, enucleat deciſiuè *Gallus conſ.* 80.

S V M M A R I V M.

1 *Foriudicantur infra quindecim dies emittentes ictum ſcoppicta, vel piſtolarum, quod etiam procedit in aſſiſtentibus in delictis, num.2. & vide num.3.*

De Ictu ſcoppictæ, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

A Talche s'euitino li delitti, &c.

1 Sancitum eſt vigore huius pragmaticæ edi-
tæ per Excellẽtiſſimum Comitem de Lemos
ſub die 31. Martij 1612. emittẽtes ictum ſcop-
pictæ, vel piſtolarum poſſe foriudicari infra
dies quindecim, & adde *pragm.3. hac eadem
rubrica.*

2 Ampliata fuit diſpoſitio huius pragmaticæ
etiam reſpectu aſſiſtentium in delictis com-
miſſis cum ſcoppictis, non tamen ſclopo ex-
plorato, ſed per alios ſocios patratis, vt iudi-
catum in Collaterali Conſilio cum adiunctis
in cauſa Regij Fiſci cum Saluatore Milone
vno ex inquiſitis de homicidio in perſonam
Marci Antonij Palmerij, Cæſaris Palmerij, &
Alexandri de Martijs recenſet *Thoro in Com-
pend. deciſ. Regni in verbo pragm. de ictu ſcop-
picti tom.* 2.

3 Sed rigorem temperando non prætermit-
tam dicere, *Eundem tom.1. in verbo ſententia
foriudicationis fol.* 503. referre deciſionem
contrariam facta relatione in Collaterali Cõ-
ſilio cum interuentu Regiorum Conſiliario-
rum duarum Aularum, pro qua parte aliàs
pronunciatum recenſet moderniſſimè *Mer-
lin. controuerſ. forenſ. cap.*47. vbi varijs medijs
hanc conatur tutari ſententiam, & contra-
rijs reſpondet, vt latiùs apud *eum* cerni pote-
rit.

S V M M A R I V M.

1 *Ciuitas Neapolis eſt munita multis prærogatiuis, & immunitatibus.*

2 *Neapolitani ſunt immunes à dirictibus, & gabellis, etiam pro mercaturis per totum Regnum.*

3 *Neapolitani habitantes in locis Regni non ſunt immunes ab onere Ciuibus impoſito pro ſalario Medicorum.*

4 *Immunitas conceſſa Neapolitanis, Ciuitati conceſſa pariter dicitur.*

De Immunitate Neapolitanorum.
Rubrica.

Collectanea I.

1 ILluſtriſſima noſtra Ciuitas Neapolis per-
pluribus ad eius Ciuium fauorem eſt mu-
nita immunitatibus, & prærogatiuis, vt ſingu-
læ leguntur in volumine Priuilegiorum, &

Capituſorum eiuſdem Ciuitatis.

2 Et vltrà repoſita in *pragm.2.& 3.hac eadem rubrica* ipſi Neapolitani reperiuntur immunes ab omnibus dirićtibus,& gabellis,etiam pro mercaturis per totum Regnum iuxta formam literarũ Regiæ Cameræ Summariæ expeditarum ſub die 16.Iunij de anno 1494. *fol. 20. à tergo inter Capitula eiuſdem Ciuitatis*, idemq; ex particularibus priuilegijs cõfirmatum,vt cernitur ex *cap 6.Regis Ferdinandi II. fol 21. Regis Federici fol.23.& eiuſdem literis fol.28.30.& 31.* vbi extenditur etiam in Terris Baronum, quod fuit confirmatum à Magno Capitaneo *cap.7.fol.34.* ſicq; indiſtinctè iudicatur per Regiam Cameram Summariæ, & Sacrum Regium Conſilium, & priſcis, inquam,temporibus quoq; ſeruatum fuit, uide in *Noſtra forenſ quæſt 65.par.2.*ubi tamen iu-
3 dicatum reperies, Ciues Neapolitanos habitantes in locis Regni non eſſe exemptos ab onere Ciuibus impoſito pro ſalario Medici, & alijs oneribus pro cõmuni utilitate impoſitis.

4 Qua occaſione obſeruabis, immunitatem conceſſam Ciuibus Neapolitanis, pariter Ciuitati conceſſam uideri, ut deciſum teſtatur *Salernitan.deciſ.*4.ubi *Additio* conſimilem reportat rem iudicatam.

SVMMARIVM.

1 *Emens domumculam in Ciuitate Neap. non gaudet immunitate Neapolitanorũ, fallit in eo,qui habet domum dotalem, num.2. fallit & ſecũdò quòad domum receptam in emphyteuſim, num.3.*

4 *Is dicitur Ciuis alicuius Ciuitatis, vbi in ea eſt ortus,& hæc ciuilitas,ſeu priuilegium tranſit ad filios,etiam quòd non ſint nati in eo loco.*

5 *Ciuilitas originis non amittitur,etiam quòd recedat à Patria,& aliò incolatum transferat.*

6 *Allectione etiam quis efficitur Ciuis.*

7 *Ciues allecti virtute infraſcripti Capituli gaudent prout cæteri originarij in honoribus, & muneribus ciuilitatis,tamen reſpectu iurium Regalium,& Dohanarum non gaudent.*

8 *Ad hoc vt prædicti gaudeant, requiritur, quòd habeant vxorem Neapolitanam, & domum propriam,limitatur in eo,qui effectus fuit Ciuis per priuilegium Regis,quia tunc etiam reſpectu dirictuum Regiorum debet eſſe immunis, num.9.*

10 *Ciuilitati dicto modo adeptæ non poteſt renunciari,quod tamẽ indiſtinctè non procedit,quia iſti tales ſi non habitauerint in Ciuitate non gaudent, num.11.*

11 *Ciues allecti non gaudent priuilegijs Ciuitatis, niſi habitauerint in Ciuitate.*

12 *Forma decretorum Regiæ Cameræ, quando aliqui declarantur Ciues.*

13 *Ortus Neapoli matre parturiente in fraudem intus Ciuitatem non dicitur Ciuis.*

14 *Infidelis baptizatus Neapoli efficitur Ciuis Neapolitanus.*

15 *Expoſiti D.M.Annunciatæ gaudent priuilegijs huius Ciuitatis,ſecùs tamen,num.16.*

17 *Filius non orti in Ciuitate, nec Ciuis allecti ſi natus in Ciuitate dicitur Ciuis.*

18 *Habens vxorem ortam in Ciuitate Neapolis, & domum propriam dicitur Ciuis Neapolitanus, licèt contrarium, num.19.*

20 *Ciuilitas Neapolitana probatur per fidem Electorum.*

21 *Quando,& quibus ciuilitas concedi poſſit, remiſſiue.*

22 *Vxor dicitur Ciuis loci mariti.*

23 *Filius non dicitur Ciuis originarius loci deſerti à patre.*

24 *Mutatio domicilij an eximat Ciuem à iuriſdictioni Ciuitatis originariæ,remiſſiuè.*

25 *Comitatenſes an dicantur Ciues.*

26 *Ciuis alicuius loci oriundus vbi etiam ſubit onera habitans alibi non debet ſoluere gabellam emptionis.*

27 *Incolatus quomodò contrahatur de iure, & per ſtatutum Vrbis.*

28 *Incola dicitur qui aliquando diſcedit, & habet animum reuertendi.*

De Immunitate Neapolitanorum.
Pragm. I.

Collectanea II.

PAteat vniuerſis,&c. Mandat,quòd uxorem Neapolitanam ducentes, domumq; ementes, aut ædificãtes uti Ciues Neapolitani oriundi reputentur, & ita *Grammat. deciſ.87.*

1 Licèt fuerit deciſum per S.R.C. non debere gaudere immunitatibus Neapolitanorum illum,qui emerat domumculam in ipſa Ciuitate, & iuxta diſpoſitionem hujus pragmaticæ ſic fuit nouiſſimè practicatum in Regia Camera in cauſa Hieronymi de Simone 12. Septembris 1618.penès Datum Actuarium.

2 Quid autem de eo,qui non habet domum propriam, ſed dotalẽ,dic affirmatiuè deciſum in Regia Camera, vt refert *Moles in deciſ. manuſcript.*& *Ego* memini in *praxi electionis fori quæſt.39.sect.2. num.31.* vbi refero idem plu-
3 riès iudicatum quòad domum receptam in emphyteuſim.

Scias autem in materia ciuilitatis,quòd Ci-
4 uis dicitur quis alicuius Ciuitatis, vbi in ea eſt ortus, & hæc ciuilitas, & eius priuilegium tranſit ad filiũ,etiam quòd non ſit natus in eo loco *Boer.deciſ.13.* ita quòd hæc ciuilitas originis non amittitur,etiam quòd recedat à Patria,

tria,& aliò incolatum trāſferat, vt in Camera deciſum fuiſſe, & eſſe abſolutum teſtatur *idem Moles in ſuis deciſ. manuſcript.* licèt quandoq; de hoc in S.C. fuerit dubitatum, & vota fuerint paria,vt refert *Affliſt.in deciſ.*384.& quòad iſtos ortos ſic nouiſſimè fuit deciſum in Regia Camera in cauſa Felicis Antonij, & Petri Antonij del Polo fratrum die 13. Iulij anno 1610. referente Præſidente Brandolino penès Actuarium Datum.

6 Allectione etiam quis efficitur Ciuis, quod huic Ciuitati Neap. eſt permiſſum per particulare priuilegium, vt in *cap.Regis Federici de anno* 1496.*in cap.*15.*fol.*32. virtute cuius *ca-*
7 *pituli* non eſt dubium,quòd Ciues allecti gaudent, prout cęteri originarij in honoribus, & muneribus Ciuitatis, licèt reſpectu iurium Regalium, & Dohanarum non gaudeant, vt iudicatum fuit in Regia Camera Summariæ, imò cùm eſſet petitum, fuit denegatum, vt in *cap. Magni Capitanei de anno* 1503. *in cap.*23. *fol* 49. quod etiam patet ex proęm.huius noſtræ pragmaticæ.

Aduerte tamen ad ornatum noſtræ prag-
8 maticæ quòd requiritur vtrumque, ſcilicèt quòd habeat vxorem Neapolitanam, & domum propriam,vt fuiſſe prouiſum referente *Moles* in perſonam Nicaſij Valleſe mercatoris Veneti apparet in libro Notamentorum Regiæ Cameræ die 14.Iulij 1570. qui habuerat domum propriam, & habitauerat per 20. annos, quo caſu de iure non habebat vxorem Neapolitanam virtute Regiæ pragmaticæ, & è contra in multis, qui habent vxorem Neapolitanam, tamen quia non habent domum propriam, licèt habitent in Ciuitate, ſemper fuit iudicatum in ipſa Regia Camera,ipſos nō eſſe admittendos,& de his extat etiam prouiſio eiuſdem Regiæ Cameræ Summariæ expedita die 22.Martij 1508 *fol.*49.per quam prouiſionem fuerunt etiam prædicta practicata in Camera.

9 Quæ non procedunt in eo,qui effectus fuit Ciuis per priuilegium Regis, quia tunc etiam reſpectu directuum Regiorum fuit in Regia Camera iudicatum,illum eſſe immunem referente *Moles* in perſonam Gaſparis de Cordes patris Raimundi de Cordes.

10 Benè verum ſcias,quòd ciuilitati dicto modo adeptæ per pragmaticam minimè poteſt renūciari,vt fuit iudicatum in Camera in perſonam Ioannis de Izijs,teſte *Moles in ſuis deciſ.manuſcript.* vbi tamen refert,hoc non indiſtinctè procedere, quia in eodem anno 1508. die 8. Februarij per Comitem Ripæ Curtiæ
11 fuit prouiſum,quòd iſti tales Ciues ſi non habitauerint in Ciuitate,non gaudeant,vt in *Regiſtro Curiæ 6.anni* 1508.*in fol.*21.& dicit etiā extare prouiſionem D Petri à Toleto anno 1539. & dictæ prouiſiones ita indiſtinctè praticātur, vt in Inſtructionibus Numeratorum expreſsè cauetur, quòd Neapolitani licèt ſint Ciues per pragmaticam, vel per allectionem, ſi reperiantur habitare in aliquibus Ciuitatibus Regni tempore habitationis ibi numerētur tanquàm Ciues,& incolæ illorum locorū,
12 vbi habitant,& ſic in omnibus Decretis,quæ fiunt per Regiam Cameram, in quibus aliqui declarantur Ciues virtute huius Regiæ pragmaticæ ſemper adduntur clauſulæ, *donec incolatum fecerit in Ciuitate cum eius vxore, & familia*,& inſuper,*quòd præſentare habeat in Regia Dohana fidem Capitanei Plateæ de ipſius habitatione*.

13 An autem ortus Neapoli matre in fraudem parturiente intus Ciuitatem dicatur Ciuis,& conſequēter gaudeat priuilegijs Ciuitatis,dicas negatiuè fuiſſe deciſum per Regiam Cameram ad inſtantiam Galeatij Pinelli Baronis Iuliani de menſe Septembris 1561.referente D. Moles.

14 Et an Infidelis baptizatus Neapoli dicatur Ciuis Neapolitanus,dicas fuiſſe iudicatum in Regia Camera pro affirmatiua ſententia, vt ſcilicèt quòd gauderet vti Ciuis ortus, quia tunc dicitur renaſci, etiam reſpectu Patriæ,& ita deciſum pluries in eadem Camera apparet ex libro Notamentorum ſub die 11. Martij 1589. & ſub die 15. Aprilis 1570. referente Præſidente Maiorica.

15 Et quid de expoſitis in Hoſpitali D.Mariæ Annunciatæ eiuſdem Ciuitatis, an ipſi reputentur Ciues, & gaudeant priuilegijs Ciuitatis,Camera decidit, quòd ſic, quia nullam aliā originem habent,& ita deciſum fuit in cauſa Simonelli de Nigro in Banca Cæſaris Surrentini, & aliàs pluriès, & ſic decidit *Senat. Sabaud.*vt apud *Fabr.in deciſ.*20. *C.de verborum ſignific.*

16 Quò verò ad filios expoſitorum fuit prouiſum, quòd non gaudeant vti oriundi, vt videri poteſt in libro Notamentorum die 20. Octobris 1568.nè fortè duo ſpecialia concurrant.

17 An autem is,qui non eſt natus in Ciuitate, nec eſt filius orti,ſed eſt filius Ciuis allecti,vel eius, qui eſt Ciuis per pragmaticam debeat gaudere, Camera decidit, quòd ſic in perſonā Sigiſmundi de Palagano, vt eſt decretum in libro Notamentorum ſub die 8.Iulij 1553.

18 Et an is,qui habet vxorem ortam,& domū propriam dicatur Ciuis ipſo iure antè petitionem,dicas deciſum affirmatiuè in Regia Camera die 19.Septembris 1573.vt notat,& tradit *Moles in dd.deciſ.* quod nota ad ampliatio-
19 nem noſtræ pragmaticæ, licèt aliàs fuerit deciſum contrarium. referente D.Dauid in perſonam Illuſtriſſimi Marchionis Saueli.

20 Ciuilitas autem Neapolitana probatur per fidē Electorum, vt eſt priuilegium Regis Federici expeditum in anno 1498.in *libro Capitulorum Ciuitatis Neapolis fol.*42.

In materia ciuilitatis acquirendæ vide *Ludouic.in deciſ.Peruſ.*76. *Ricc.in deciſ.*152.*par.* 2. vide etiam *Barzium in deciſ.Bonon.* 117.
21 vbi habes declaratum,quando, & quibus ciuilitas concedi poſſit, vide *Reuerter. in deciſ.* 105.vbi habes,ciuilitatem ex quibus contrahi poſſit, & an exterus à Rege aſſumptus in Ciuem Neapolitanum gaudeat eiſdem priuilegijs,& immunitatibus, quibus gaudent Neapolitani,ſi alibi habitet, & alia in materia, & quibus modis quis efficiatur Ciuis,habes etiā apud *Antonin.in reſol.deciſ.*42. *lib.*2.

22 Obſerua inſuper, quòd vxor dicitur Ciuis loci mariti *Boer.deciſ.*160. *Franch. deciſ.*416. *Theſaur. deciſ.*123. mulier enim eò ipsò,quòd nubit mutat domicilium,etiam originis,& efficitur de domicilio, & foro viri, quia vir, & vxor pro vnica perſona reputantur, & ideò vxor perſonæ priuilegiatæ habet fori electionem,ſicuti maritus,vt deciſum in S.C.memini *Ego ipſe de electione fori quæſt.*47.*ſect.*2.& hinc vxor Clerici coniugati gaudet priuilegio fori Clericalis in omnibus cauſis,in quibus Clericus eius vir gaudet, & gaudere poteſt *Milanenſ.in deciſ.*10 *lib.* 1. vide *Franch.in dec.*363.

23 Scias tamen,quòd filius non dicitur, nequè eſt Ciuis originarius loci à patre deſerti, vt apparet ex *deciſione Rotæ Romanæ* 15. *de probat.*apud *Caſar.de Graſſ.*qui in *deciſ.*17.*eod.tit.* dicit deciſum,nepotem natum in loco deſerto à patre dici Ciuem originarium illius loci, ſi naſcitur viuente auo inibi incola, ſed ſi nepos in aui poteſtate non ſit,cùm naſcitur extra locum ſui incolatus, illius originem ſequi non dicitur,vt apparet ex *deciſione eiuſdem Caſ.de Graſſ.*5.*qui filij ſint legitim.*

24 Sed an mutatio domicilij eximat Ciuem à iuriſdictione Ciuitatis originariæ, vide *deciſ. Camer.Imperialis* apud *Gayl in obſeruat.*36. *par.*2.*& deciſ. Sacri Conſily Neapol.* apud *Afflict.in deciſ.*384.

25 Et an Comitatēſes ſint Ciues verè,& propriè, vide *Gratian. deciſ. Rot.Marchia* 90. vbi quòd in materia fauorabili quidquid Ciuibus eſt conceſſum,Comitatenſibus pariter dicitur conceſſum,in materia autem odioſa ſecus.

In materia poteris videre etiam *Martam in deciſ. Rot.Piſan.* 27. vbi firmat,quòd Ciuis Petraſanctæ oriundus, vbi ſubit onera Piſis
26 habitans non debet ſoluere gabellam emptionis,vide etiam *Laurent.in deciſ.Rot. Auenion.* 140. vbi habes, quòd incola eſt qui per ſuos miniſtros continuè habitat, & vtilitatem parat,atq; onera ſubire debet.

27 Sed incolatus quomodò contrahatur de iure,& per ſtatutū Vrbis,lege *deciſ. Rot. Rom.* apud *Verall. deciſ.*80.*p.*2. vbi quòd incolatus per decem annorum habitationem in Vrbe contrahitur, & quòd incolatus cōtrahitur ex domicilio accidentali, ex deciſ. eiuſdem *Rot. Roman.* apud *Cantuc. in deciſion. nouiſſ.* 150. *par.* 2.

28 Et nota,incolam dici qui aliquando diſcedit,& habet animū reuertendi *Vtu. deciſ.* 447. quem incolam obligari legibus, & conſuetudinibus loci vbi eſt probat ex *deciſ.Camer. Imperial. Gayl obſeruat.*35. *par.*2.

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani cogunt alios ad ſtandum iuri in Ciuitate Neapolis, & non coguntur.*
2 *Neapolitani, & ibi habitantes nec ciuiliter, nec criminaliter extra eam vocari poſſunt.*
3 *Neapolitani dicuntur habere priuilegium electionis fori.*
4 *Neapolitani poſſunt trahere ab hac Ciuitate,ſed nō trahi,etiam à miſerabilibus perſonis,quod procedit tām ex cauſa lucratiua, quàm onerosa, num.*5. *& ampliatur etiam in negotiorum geſtoribus,num.*6.
7 *Neapolitani laudati in authores trahunt ad Tribunalia huius Ciuitatis.*
8 *Neapolitani habent hoc priuilegium etiam contra alios ſimile habentes.*
9 *Priuilegium conceſſum Neapolitanis eſt conceſſum Caſalibus.*
10 *Neapolitani nō gaudent hoc priuilegio in cauſa Dohanæ Menepecudum Fogiæ.*

De Immunitate Neapolitanorum. Prag.II.

Collectanea III.

1 Item ſupplicano,&c. Statuit,vt Neapolitani pro quauis cauſa cogant alios ad ſtādum iuri in Ciuitate hac Neapolis, & ab alijs nè cogantur.

2 Pro cuius ornatu reminiſcaris,eſſe in viridi obſeruantia, ut Ciues Neapolitani,& habitātes in ea Ciuitate priuilegio eiſdem conceſſo nec ciuiliter, nec criminaliter uocari poſſunt extra Ciuitatem Neap. etiam ex delegatione Regia ſiuè ratione rei,ſiuè contractus,ſiuè ratione delicti, ut eſt *Ritus M. C. V.* 301. & nèdum conuenti habent priuilegium declinandi forum quodcunque, & petendi ſe remitti ad Magnam Curiam,uerùm etiam conueniendo alios non tenentur ſequi forum eorum, ſed poſſunt eligere Tribunalia Ciuitatis Neapol.
3 adeò quòd dicuntur habere priuilegium electionis fori *Gram.deciſ.*87.*in princip.Capyc.deciſ.*59.& poſſunt in hac Ciuitate Neap.trahe-
4 re,& ipſi extra eam non trahuntur *Franch.deciſ.*382.*num.*3.*& dec.*411. etiam ſi à miſerabilibus perſonis eonueniantur, ut pluriès reperio deciſum à Sacro Regio Conſilio, præcisè de anno 1607. ad relationem quondam Regij Conſiliarij Felicis de Ianuario.

5 Amplia, concluſionem procedere tàm ſi Neapolitani agant ex cauſa lucratiua, quàm ſi ex cauſa onerosa,vt deciſum in eod.S.C.ſatetur *Vrſill.dec.*74.*n.*6.

6 Am-

Digitized by Google

6 Amplia inſuper,id eſſe verum etiam in ne-
gotiorum geſtoribus Neapolitanorum, quia
adhùc trahunt,nec trahuntur, *Anna ſing*.401.
Ill. D. Epiſc.Riccius deciſ.Cur.Archiep.Neap.
69.n.8 p.1.
7 Amplia pariter, vt Neapolitani landati in
anthores adhùc trahũt ad Tribunalia propriæ
Ciuitatis,vt deciſum affirmat *Ann ſing*.45.li-
cèt in alia cauſa S.R.C. in contingentia facti
determinauerit, quòd teneatur defendere in
loco iudicij emptorem,verùm ſententia qua-
tenùs veniret proferenda contra Neſpolita-
num, præferatur in Ciuitate Neap. proùt fuit
deciſum in cauſa vertẽte inter Io.Antonium,
& Io. Michaelem Triaſcum Cauenſes, & Io.
Carolum de Sarno, in M.C.V. facto verbo in
S.C.die 28.Auguſti 1560.penès Tramontanũ.
8 Amplia ſimiliter, Neapolitanũ habere tale
priuilegium etiam contra Ciues aliarum Ci-
uitatum habentes ſimile priuilegium,quia ad-
hùc ipſi à Neapolitanis trahuntur, vt pluries
deciſũ per S.C.oſtendit *Vrſil.dec*.133.*ſub n*.8.
9 Amplia tandem, nedùm reſpectu Ciuium
proprię Ciuitatis Neap.ſed etiam Caſalium
illius,ex adductis per *Præſ.de Franch.dec*.316.
Galeot.controu.20.*tom*.2.&in terminis noſtris
Merlin.forenſ.controuer.99.n.12.& ſeq.
10 Modificatur tamen diſpoſitio *Pragmaticæ*
quotiès ageretur de cauſa in Regia Dohana
Menepecudum Foggię,nam licèt Neapolita-
ni ſint exempti ab omnibus Regijs Tribunali-
bus, & vigore eorum priuilegiorum trahant,
& non trahantur, tamen tale ius non militat
in dicto Tribunali,cuius Dohanerius merum,
mixtumq. imperium habet à Rege, vt in pro-
prijs terminis deciſum recenſet *Reg. de Ponte*
de poteſt.Pror.tit.4.de Regal.impoſit. §.8.n.49.
Cęterùm,quia de ſupradictis,& alijs in ma-
teria ſatis fuſo ſermone ſcripſimus in *praxi*
elect. fori q.63.ſect.4. ideò illùc relegando Le-
ctorem calamum requieſcere facimus.

SVMMARIVM.

1 *Pœna publicationis bonorum non infligitur*
Neapolitanis,niſi pro crimine laſæ Maieſta-
tis,in primo capite,& in crimine Hæreſis.
2 *Fiſcus non ſuccedit in bonis Neapolitanorum*
ex gratia, niſi pro crimine laſæ Maieſtatis
Diuinæ,& humana,& nu.4.
3 *Neapolitanus foriudicatus amittit bona,ſed nõ*
acquiruntur Fiſco,ſed eius filijs, vel agnatis.

De Immunitate Neapolitanorum. Pragm.III.

Collectanea IV.

ITẽ ſe ſupplica detta Maeſtà,&c.
1 Mandat, nè pœna publicationis bonorum
infligatur Neapolitanis, niſi in crimine læſæ
Maieſtatis in primo capite,& Hæreſis.
2 Tu pro confirmatione iungas *Reg. Tapia*
deciſ.S.C.50.nu.6. vbi quòd in bonis Neapo-
litanorum ex gratia non ſuccedit Fiſcus, niſi
in crimine lęſæ Maieſtatis Diuinæ, vel huma-
næ,& *Præſid.de Franch.dec*.213.*à num*.10.vbi
3 quòd ſoriudicatus Ciuis Neapolitanus amit-
tit bona,vt filijs,vel agnatis ipſius ſoriudica-
ti,non autem vt Fiſco acquirantur, quia hoc
eſt quod tollit Gratia Neapolitanis conceſſa,
dùm dicit: vt ex quouis crimine,præterquam
4 in crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & huma-
næ bona Neapolitanorum minimè publicen-
tur,ideſt nè Fiſco quærantur,ad *text. in l*.3. §.
ſi quis autem,& §.fin.ff.de bon.eor.qui ſibi ipſis
mortem conſciuer.

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani etiam in Terris, in quibus degunt,*
vti illarum Ciues cenſeantur, nullis gaudent
priuilegijs,quod non procedit in oriundis, ſed
reſpectu aliorum,qui sũt effecti Ciues per in-
colatum,num.2.
3 *Ciues numerantur in locis,in quibus habitãt.*

De Immunitate Neapolitanorum. Pragm.IV.

Collectanea V.

PErche ſono molti, &c.
1 Sancitum eſt hìc, Neapolitanos etiam in
terris,in quibus degunt,vti illarum Ciues cẽ-
ſeri,nullisq; gaudere priuilegijs.
Pro cuius ornatu addo ſcripta per *Regent.*
Moles in ſuis deciſ. Regiæ Cameræ manuſcript.
vbi refert,fuiſſe declaratum,hanc *Pragm*.non
procedere in Neapolitanis oriundis; ſed re-
ſpectu aliorum,qui effecti ſunt ciues per inco-
latũ,vel per Pragmaticã,& ita teſtatur extare
prouiſionem factam de anno 1541.vt in libro
Capitulorum Ciuitatis Neap.fol.199. & in
Mandatis,ſeù Inſtructionibus, quæ dãtur Re-
gijs Numeratoribus, quæ ſunt regiſtrata in
Camera in libro, vbi expreſsè cauetur, quòd
orti, vel oriundi, qui habitant in Ciuitatibus
Regni connumerãtur, alij verò Ciues ex quo
3 non habitant in Ciuitate numerantur in loco
vbi habitant,& ita deciſum,ac practicatum,
& ſeruati nouiſſimè probat *Danz.de pugna*
Doctorum tit.de immunit.Neapolit. c.2.nu.23.
tom.2.quo in loco,prout & in alijs mea vten-
do doctrina honorare me voluit, & eleganter
quidẽ, & copioſè perplura Neapolitanis cõ-
ceſſa priuilegia coadunat, & practicabilia re-
portat, quæ ſatis concinnunt, nedùm huic
Pragm.ſed 3.& 2. vide ibi,nec pigebit.

SV M-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani non torquentur ex inquiſitione non datis defenſionibus.*

2 *Neapolitani nequeunt torqueri ex proceſſu informatiuo, niſi de licentia Collateralis Conſilij.*

3 *Mandatum Regium non expeditur pro inferenda tortura Neapolitanis, niſi communicata re cum Regentibus Regiæ Cancellariæ.*

4 *Neapolitani ſi ex proceſſu informatiuo cum diſpenſatione fuerint torti nequeũt iterum torqueri, quod non procedit quando in diſpenſatione adeſt dictio,*totiès,quotiès, *num.5. quæ ſi non adeſt, tortura nequit reiterari vltrà duas vices, num. 7.*

6 *Dictio,* totiès,quotiès, *quid operetur.*

De Immunitate Neapolitanorum. Pragm. V.

Collectanea VI.

LA gran Corte della Vicaria, &c.

1 Statuit, torturam Neapolitanis ex inquiſitione non datis defenſionibus minimè inferri poſſe, niſi conſcio Collaterali Conſilio.

2 Quòd Neapolitani nequeant torqueri ex proceſſu informatiuo,niſi præcedente diſpenſatione Supremi Collateralis Conſilij, ſublatò
3 quouis abuſu probat *Præſes de Franch deciſ.* 143. vbi quòd mandatum Regium pro inferenda tortura Neapolitanis hodiè non poteſt expediri,niſi re communicata cum Regentibus Regiæ Cãcellariæ, & quòd Sacrum Conſilium non cognoſcit,an ſit caſus, in quo debeat, vel non debeat concedi diſpenſatio pro inferenda tortura in Neapolitanum, ſed benè an adſint,vel non inditia ſufficientia ad torturam.

4 Et pro intellectu pragmaticæ obſeruabis, quòd ſi fuerit obtenta diſpenſatio à Collaterali Conſilio torquẽdi Neapolitanum ex proceſſu informatiuo,& realiter vigore illius fuerit illata tortura,non poterit de nouo tortura reiterari,niſi iterùm diſpenſatio obtineatur,vt nouiſſimè probat *Merlin. controuerſ. forenſ.* 51. & profert vnum verbum,licèt nõ loquatur de Neapolitanis *Reg. Tapia deciſ. Sacr. Conſ.* 22. *num.* 23.

5 Quam ſanè opinionem modificarem non procedere vbicunq; in diſpenſatione conceſſa in Collaterali Conſilio adeſſet dictio, *totiès,*
6 *quotiès,* quia tũc poſſet reiterari tortura abſq; noua diſpenſatione, cùm clauſula hæc operetur, vt cẽſeatur diſpenſatum,donec opus fuerit, quia infinitatem denotat, vt apud *Rotam in recentioribus deciſ.266.num.13.p.1.*

7 Licèt animaduerſione dignum reputem, quòd non obſtante tali clauſula vltra duas vices reiterari non poſſet tortura, vt infinitas vitetur,iuxta regulam *tex. in l.qui bona §. fin. ff.de damn. infect* cum concordãtibus, *Valaſc. deciſ.* 51.*num.*49. maximè quia ſumus in diſpẽſatione, quæ de ſe vti odioſa ſtrictam recipit interpretationem *cap.1.in fin.de filijs Præsbyter. cap. quod dilectio de conſanguin. & affinit. Mar. Antonin. reſol.2. num.18. & 21. lib.3.* ita vt argumentum de maiori ad minus in tali materia non ſit acceptatum *Surd. deciſ.* 268. *num.20. & ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Præſidens S.C. & Conſiliarij gaudent immunitatibus,quibus fruuntur Præſidentes,& Rationales Regiæ Cameræ.*

2 *Officiales qui gaudeant immunitate ſigilli, & quando eorum filij.*

3 *Officiales ſupernumerarij non gaudent immunitatibus numerariorum.*

4 *Legatum factum Canonicis,non debetur ſupernumerarijs.*

5 *Officiales dicuntur membra Principis, & ideò prærogantur.*

6 *Serui Officialium quæ arma deferre valeant.*

De Immunitate Officialium. Pragm. I.

Collectanea I.

HAuendo noi conſiderato, &c.

1 Statuit,Præſidentem S.R.C.& Regios Cõſiliarios debere frui omnibus immunitatibus, quibus Locumtenens, & *Præ*ſidentes R.C.S. decorantur.

2 Tu inferas,vt ſtante hac diſpoſitione ſupradicti gaudeant immunitate iuris ſigilli, cùm à tali iure ſint exempti Præſidentes, & Rationales Regiæ Cameræ, vt teſtatur *Moles in deciſ.manuſcript.* & *Nos* retulimus *forenſ.quæſt. 98.par.*1. vbi ampliamus concluſionem etiam reſpectu filiorũ huiuſmodi Officialium, dummodò tamen ſint legitimi, & naturales, & inſimul cum patribus viuant, recenſendo ſic iudicatum in ipſa Regia Camera, ut latiùs ibidem erit uidendum.

Et obſerua,has immunitates conceſſas Officialibus minimè extendi ad Officiales ſuper-
3 numerarios, cùm ſupernumerarij non gaudeant priuilegijs Ordinariorum *l. decurionibus C.de ſilentiar.lib.*12. ibi enim triginta numero inſtituuntur Conſiliarij, & illi immunes dicuntur, indè ſi cęteri eligantur ſilentiarij,nõ gaudebunt priuilegio illorum,qui ſunt numerarij, ſicq; reſpectu Doctorum Collegii pro-

bat

bat iudicatum *Praſes de Franch. deciſ.* 234. & reſpectu Canonicorum ſupernumerariorum concludunt *Franc.Marc.deciſ.*473. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*94.*par.*
4 4.*Maſtrill.deciſ.*156. vbi quòd ſi factum fuerit legatum Canonicis, & ſint aliqui vltra numerum, tales nihil habebunt de legato.

5 Nec mireris, huiuſmodi Officiales immunitatibus eſſe imbutos, cùm ſint ipſi membra Principis, qua de cauſa perpluribus prærogatiuis, & dignitatibus ornantur, vt deciſiuè reperies apud *Maſtrill. de Magiſtratibus lib.* 5.*cap.*3.

6 Et inter cęteras illam addo, vt ſerui talium Officialium poſſint deferre arma aliàs prohibita, quæ ſolent tamen multis concedi *Cyriac. controuerſ. forenſ.*150.*tom* 1 & *Nos* probauimus *deciſ.Reg Audientiæ Apuleæ* 170 loquendo de ſeruis Regiorum Auditorum, & Fiſcalium Prouincialium.

Et quatènus ſubſidium hic datur Officialibus ad beneplacitum.

Quid importet tale beneplacitum, recurras ad ſcripta ſupra in *pragm.*3.*de exulibus*.

SVMMARIVM.

1 *Libri Sacræ Theologiæ nequeunt imprimi inconſulto Capellano maiore.*
2 *Libri de rebus ſacris non imprimuntur abſque Authoris nomine, nec illos vendere licet, niſi ab Ordinario, & Sancta Inquiſitione fuerint approbati.*
3 *Libri non habentes nomen Authoris, ſi tamen habent nomen certi Collegij, Conuentus, vel Vniuerſitatis, detineri poſſunt.*
4 *Libri validè imprimũtur abſq; nomine Authoris, ſed cum nomine certi Collegij.*
5 *Imprimentes libros Hæreticorum ſunt excommunicati.*
6 *Libros prohibitos habentes non ſatisfaciunt illos comburendo, ſed ad Superiores portando.*
7 *Libri prohibiti vt legi poſſint, à Sacra Congregatione Eminentiſſimorum Cardinalium licentia eſt obtinenda.*

De Impreſſione librorum. Pragm. I.

Collectanea I.

PErche conuiene al ſeruizio di noſtro Signore, &c.

1 Statuit, nè libri ſacræ Theologiæ inconſulto Capellano maiore imprimi poſſint, & quod cęteri impreſſi abſq; Authoris nomine non detineantur.

Tu pro ornatu iungas *Concil. Later.* *nenſe* ſub *Leone X. ſeſſ.*10.*de impreſſione librorum*, vbi ſancitum eſt, quòd nulli liceat imprimere,
2 nec imprimi facere quoſuis libros de rebus ſacris ſine nomine Authoris, nequè illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi priùs examinati, approbatiquè fuerint ab Ordinario, & Sancta Inquiſitione ſub pęna anathematis, amiſſionis librorum, & pecuniæ, latè *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ. Curiæ Archiep.Neap.*260.*par.*4.

3 Sed quatènus ſpectat ad libros impreſſos abſq; nomine Authoris, obſerua, illos retineri poſſe, quotiès haberent nomen certi Collegij,
4 Conuentus, vel Vniuerſitatis, cùm declarauerit Sacra Congregatio, libros imprimi aliàs prohibitos abſq; nomine Authoris, ſub nomine certi Collegij validè imprimi, prout ita ſeruatur.

5 Et hac occaſione ſignabis, Imprimentes Hæreticorum libros eſſe excommunicatos in *Bulla Cœnæ Domini cap.* 1.

6 Nec non, quòd libros prohibitos habentes minimè ſatisfaciunt illos comburendo, ſed neceſſariò ad Superiores deferendos eſſe *Ill. Epiſcopus Ricc.*cit.*deciſ.*260.*num.*7. vbi ſimiliter
7 *num.*9. quòd licentia legendi libros prohibitos ab Eminentiſſimorũ Cardinalium Congregatione Inquiſitionis eſt obtinenda, nec valent illam concedere locorum Ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Libri nequeunt imprimi abſq; Proregis licentia, & impreſſi non vendantur.*
2 *Pœna Imprimentis libros abſq; licentia Curiæ Archiepiſcopalis huius Ciuitatis Neapolis quæ ſit.*
3 *Pœna impreſſionis librorum abſque licentia ex* Conc.Trid. *quæ ſit.*
4 *Excommunicatio contra vendentes, aut ementes libros abſq; licẽtia Epiſcopi, illi eſt reſeruata.*

De Impreſſione librorum. Pragm. II.

Collectanea II.

PErche l'eſperienza, &c.

1 Vetat, nè libri quicunq; abſque Proregis licentia imprimi valeant, & impreſsi nè vendãtur.

Pro coronide perquiras *Illuſtriſſimũ Epiſcopum Ricc.in deciſ.Curiæ Archiep.Neap.*78.*par.* 3. vbi enucleat, quanam pęna affligatur
2 Imprimens libros abſq; licentia eiuſdem Curiæ Archiepiſcopalis, & in facti contingentia fatetur, quemdam Impreſſorem fuiſſe cõdemnatum, vt abſtineret per biennium à ſuo officio.

3 Et reminiſcaris de *Concilio Trident. ſeſſ.* 4. *in decret. de editione librorum*, vbi patet, eſſe pęnaliter prohibitam impreſsionem librorũ niſi præuia licentia Superiorum, quæ pęna habet locum etiam reſpectu Regularium volentium

tium imprimere libros, imò lectiones, annotationes, diſputationes, conciones, & alia ſimilia, vt declarauit Sacra Cõgregatio Eminẽtiſſimorũ eiuſdẽ Concilij Interpretum, vide in *Noſtra Lucerna Regulari in verbo Impreſſio*, & ſic fatetur poſt alios *Barboſ. de poteſt. Epiſco-*
4 *pi alleg.* 90. *nu.* 14. *par.* 3. vbi etiam *nu.* 13. quòd excommunicatio impoſita à Concilio contra vendentes, aut retinentes libros abſq; licentia Epiſcopi, illi eſt reſeruata, niſi tales libri eſſent Hereticorum, quia tunc Summo Pontifici reſeruaretur ex *Graff. deciſ. aur. par.* 1. *lib.* 4. *cap.* 24. *num.* 9. addo *Ill. Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 260. *num.* 5. *par.* 4.

S V M M A R I V M.

1 *Arboris inciſio in alieno fundo eſt prohibita.*
2 *Arbores incidens per ſe, vel per alios qua pœna puniatur.*
3 *Colonus, emphyteuta, vel cenſuarius incidens arbores non vtiliter, aut neceſſariò tenetur Domino quanti eius intereſt.*
4 *Emphyteuta nequit incidere arbores fructiferas inuito Domino.*
5 *Vſufructuarius nequit incidere arbores.*
6 *Arborum inciſio facta in re communi, videtur facta pro parte ſua, & non pro parte ſocij.*
7 *Arbores debent diſtare ab alijs per quindecim pedes, & cedunt ſolo vbi radices egerunt.*

De Inciſione arborum. Rubrica.

Collectanea I.

1 INciſionem arborum eſſe prohibitam alieno in fundo, tali modo vt incidens arbo-
2 rem per ſe, vel per alium, nèdum teneatur arborũ furtim cæſarum, ſed etiam furti per *tex. in l. facienda ff. arbor. furtim cæſarum* probat nouiſsimè *Langlois deciſ.* 23. *quæſt.* 5. vbi quòd actione arborum furtim cæſarum tenetur, quando non abduxit, aut contrectauit lucriſaciendi cauſa *d. l. facienda, & l. furtim ff. eod. tit.*
3 vbi pariter, quòd ſi quis colonus, emphyteuta, vel cenſuarius exciderit arborem non vtiliter, vel neceſſariò, aut alia de iuſta cauſa, Domino fundi tenetur, quanti eius intereſt, niſi eũdem arborum numerum, qui fuerit tempore cenſus repoſuerit cum pari vtilitate, & commodo *l.* 4. *§. ſi vites ff. de cenſibus*, & vide *Surd. deciſ.* 101. *Gam. deciſ. Luſitan* 305. *Gruell. deciſ.*
4 *Senat. Dolan.* 15. *num.* 8. vbi quòd emphyteuta nequit incidere arbores fructiferas inuito Domino.
5 Et inciſionem arborum regulariter vſufructuario prohibitam eſſe patet ex *l. æquiſsimũ §. fructuarius ff. de vſufruct.* & probant *Lauouie. deciſ. Peruſ.* 94. & *Cornazzan. deciſ. Lucenſ.* 65.

6 Inciſionem autem arborum factam in fundo communi præſumi factam pro iure, & parte propria, non autem ſocij demõſtrat *Cyriac. controuerſ. forenſ.* 38.
7 Et arbores debere diſtare ab alijs per quindecim pedes, & cedere ſolo, vbi radices egerunt tutatur *Viuius deciſ.* 242.

S V M M A R I V M.

1 *Arbores aptæ pro confectione triremium non ſunt radicitùs euellendæ.*
2 *Arbores vbi radicitùs inciduntur, ampliùs non creſcunt.*
3 *Prouiſiones fieri debent, nè ad incommodum deueniatur.*

De Inciſione arborum. Pragm. I.

Collectanea II.

1 POrrò, quia, &c. Mandat, nè arbores aptæ pro erectione, & confectione triremium radicitùs incidantur.

Ad cuius diſpoſitionis corroborationem iunge *Boer. deciſ. Senat. Burdegalenſ.* 177.
2 Et illius rationem, ſcias, eſſe, quia ſi radicitùs inciderentur, ſequeretur, vt daretur anſa, nè ampliùs vigeſcerent tales arbores, & in detrimentum publici redundaret, & proindè ad id euitandum fuit promulgata prohibitio hæc.

Incommodi enim euitandi gratia ſalutares prouiſiones, nè ad illud deueniatur, nèdum faciendæ, ſed procurandæ ſunt, ad quod maximoperè gubernij temonem tenentes reſpicere, nèdum ſolent, ſed & obligantur.

S V M M A R I V M.

1 *Infans dicitur vſq; ad ſeptimum annum inkluſiuè, & num.* 2.
3 *Infantia eſt ætas, in qua fari ignoratur.*
4 *Pupillaritas in maribus extenditur ad decimũ quartum annum, in fœminis ad duodecimũ.*
5 *Electio fori quando conceditur pupillis, & numer.* 6.
7 *Pupilli dicuntur qui ſunt ſine patre, & minores quatuordecim annis, & fœminæ minus duodecim.*
8 *Diſputatio ceſſat vbi eſt regula iuris.*
9 *Infantiæ proximum poteſt dici ſeptemnium vſq; ad decemnium.*
10 *Pubertas in viro eſt in decimooctauo anno, in fœmina in quartodecimo.*

De

De Infantibus perditis, & caſu à parentibus derelictis. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo exornatione huius rubricæ attingam, infantem dici vſq; ad ſeptimum annum incluſiuè, vt ex multorum *DD.* authoritate enunciat *Rota in Tiraſonen. pratenſi legati*
2 *1589.coràm R.P. D.Bubalo*, vbi etiam quòd propriè infans eſt qui exiſtimatur à iure fari haud poſſe, non quidem tanquam voce priuatus, ſed tali præditus, quæ pro nulla de iure habetur, & vide ſcripta infra in *pragm. 2. de minoribus.*
3 Infantia igitur eſt ætas, in qua fari ignora-
4 tur, & illic terminatur, vndè oritur pueritia, ſeu pupillaritas, quæ in maribus ad decimum quartum annum extenditur, in fęminis verò ad duodecimum *l.fin. C.quando tut.eſſe deſin. §.preterea Inſtit. quib.non eſt permiſſum facere teſtam.*
5 Tali modo, quòd ſi huiuſmodi ætas tranſcendatur, ceſſat electionis fori beneficium, aliàs pupillis conceſſum, vt deciſum tradidimus in *prax.elect fori quæſt.4.num.5.ſect.2.*& modernè ex Deciſionarijs probant *Thomat. deciſ Rota Maceratenſ.85.num.39.Thoro vot. deciſ.66.nu.26.*& aliàs nouiſſimè iunctis duabus Aulis iudicauit Sacrum Regium Conſilium, & ſi contrarium attentare voluerit *Reg. Rouit.deciſ.27.* dùm nititur probare, minorem
6 decem, & octo annis, ſeu maiorē quatuordecim electionis fori priuilegio gaudere, atteſtans, nunquam ſibi innotuiſſe, dùm in forenſi puluere verſatus eſt, quin eadem priuilegia, quæ competunt de iure pupillis, & ſic minoribus quatuordecim annis, competerēt etiam minoribus ſupra quatuordecim, ſeu infra decem, & octo.

Sed miror, cur non conſiderauerit, talem concluſionem ſimpliciter non eſſe veram, ſed cum grano ſalis intelligendam, quotiès ſcilicèt lex repugnans in ſpecie non reperiretur, debebat enim recordari, *tex.in l.vnic.C.quando Imperat.inter pupill.& vid.& Rit.M.C.V. 230.* loqui expresſè de pupillis, qui verè dicū-
7 tur ſine patre, & minores quatuordecim annis ſi ſint maſculi, & duodecim ſi ſint fęminæ.

Ita vt cùm habeamus caſus particulares de iure deciſos, ad quid cum regulis, & ſimilibus
8 diſcurrere? ceſſat enim tunc omnis diſputatio *Magon.deciſ.Lucenſ.12.nu.12. Seſe deciſ. Aragon.153.num.25.* aliàs quòd ſi agatur eſſet infirmitas intellectus, ad inſtar quando quæritur lex, vbi ratio naturalis ineſt *Ariſtot. lib.8. Phyſic cap.3.*

Pauperiſq; Doctoris eſt de iure per regulas generales reſpondere, vt celeberrimi eſt Doctoris in proprijs terminis controuerſiam articuli decidere, vt per *Garziam à Tolet.in præfat.ſuarum deciſ.*

Plura eſſem dicturus, ſed quia articulum habeo pro claro, & indubitato deſtitutum reincipio ſermonem aſſerendo, inter ſeptemniū, & quartum decimum annū maſculos, & duodecimum fęminas impuberes nominari, vt ex *princip. Inſtit. quib. mod. tutel finit.* reportat *Rota vbi ſupra*, vlteriùs autumās, proximū in-
9 fantiæ dici poſt ſeptemnium vſq; ad decimum annum cum dimidio, ſi maſculus ſit, ſi verò fęmina, vſq; ad nouem annos cum dimidio, allegat *gloſ.in §.pupillus in verbo infantiæ proximus Inſtit.de inutilibus ſtipulationibus.*
10 Et plenam pubertatem in viro eſſe in decimo octauo anno, & in fęmina in quarto decimo per *§. minorem Inſtit. de adopt. l.arrogato §1 ff.eod.l.Mela §.1.ff.de alim.legat.* nouiſſimè probat *Larrea deciſ. Senat.Granatenſ.3. num. 3.* & vide quæ reaſſumpſimus infra in *pragm. 2. de minoribus.*

SVMMARIVM.

1 *Infantes perditi conſignātur Hoſpitali Incurabilium, & quarè, num.2.*
3 *Expoſiti in Hoſpitali retineri debent.*
4 *Infantes expoſiti vbi ali debent.*

De Infantibus perditis, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

A Noſtra notizia è peruenuto, &c.

1 Diſponit, infantes perditos eſſe conſignandos Hoſpitali Incurabilium ſub pęnis, de quibus in eadem pragmatica.
2 Pia, & ſatis æqua euidenter apparet huiuſmodi ſanctio, ad finem vt conſeruentur, nec diſſipentur humanæ carnes, argumento *l.necare ff.de liber.agnoſcend.*

Et cum ratione mandatur eſſe conſignandos Hoſpitali Incurabilium, quia ad Hoſpita-
3 lis curam ſpectat expoſitos retinere, vt perquirere poteris apud *Theſaur. deciſ.118.* vbi
4 latè enucleat, quibuſnam competat infantes expoſitos alere, de quo deciſiuis concluſionibus diſcurrentem, adeas pariter *Gratian. diſcept. forenſ.267.* apud quem perplura exarata reperies.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria eſt duplex.*
2 *Iniuria eſt vocare quem, tu ſei huomo buono.*
3 *Iniuria eſt vocare aliquem, cornutum.*
4 *Iniuria eſt vocare aliquē, ſpurium, quàmuis ſit, vel cæcum, num.5.*
6 *Iniuria infertur per eleuationē manus, vel per retentionem equi.* 7 *In-*

7 *Iniuris quibus modis ſit.*
8 *Iniuria an ſit vocare aliquem, tu es de ſtirpe Iudaica.*
9 *Actio iniuriarum an detur pro verbis iniurioſis coràm Principe.*
10 *Iniuria aliquando non eſt, ſed eſt reſpectu perſonæ, coram qua.*
11 *Iudex punit iniuriam ſibi factam.*
12 *Maritus vindicat iniuriam vxoris.*
13 *Dominus agit pro iniuria facta Procuratori, vel Officiali, & ſubdito, num. 14.*
15 *Libellus in actione iniuriarum qualis eſſe debet.*
16 *Actio iniuriarum quanto tempore præſcribatur, & num. 17. & 18.*
19 *Actio iniuriarum antè litem conteſtatam non tranſit ad hæredes.*
20 *Iuſta cauſa excuſat ab iniurijs.*
21 *Iniuria facta ad repellendum non eſt punibilis.*
22 *Prouocatus an iniuriam retorquere poſſit.*
23 *Iniuriam dicens, quam ab alio audiuit, non excuſatur.*
24 *Iniuria per reconciliationem remiſſa cenſetur.*
25 *Iniurias plures alicui faciens non punitur ſeparatim.*

De Iniurijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 INiuria non ſolùm appellatur verbalis, quæ dicitur verbotènus, ſed & ea, quæ ſcribèdo fit, quia ſcriptura loquitur *l. non figura verſ quatenus ff de act & obligat. Bernard. Græue. ad prax. Camer Imper. lib 2. decif. 104. conſider. 1. & Magon decif. Lucenſ. 26 num. 21.* & de ca vide *l vnic. C. de libell. famoſ. Franch. decif. 553. Gayl obſeru. 104 lib. 2. Caball. reſol.* 271.

2 Iniuria eſt vocare aliquem, tu es bonus vir,
3 & iniuria etiá dicitur vocare alium cornutum
Thoro vot. decif 50.

4 Vt etiam iniuria dicitur appellare, ſpurium,
5 qui eſt *Grammat. dec* 37. vel facere ficus *Theſaur. dec.* 229. vel vocare cęcum *Gram dec* 14.

6 Et iniuria infertur per eleuationé manus, & per retentionem equi *Viu. decif.* 161. vbi quòd nèdum infertur iniuria per actum verberationis, ſed etiam per actum propinquum, putà eleuando manum antè faciem.

7 Vide ad materiam *Triuiſan. decif. 61. par. 3.*
vbi habes, quibus modis fiat iniuria .ſ. verbis,
8 & facto, & vide *Peguer. decif.* 13. vbi quærit, ſi
dicere aliquem eſſe de ſtirpe Iudaica ſit iniu-
9 ria, & quomodò veniat puniendus, & actio
iniuriarum an detur pro verbis iniurioſis co-
ràm Principe, vide *Franc. Marc. decif* 674 *par.*
1. qui in *decif. 729. par.* 2. diſcutit, ſi Seruientes
publici aliquem percuſſerint teneantur iniu-
riarum actione.

10 Item atrox iniuria eſt, & dicitur reſpectu perſonæ, coràm qua *Puteus decif. 303. par. 1.* pro qua iniuria atroci eſt locus carcerationi *Franc. Marc. decif. 34. par. 2.*

11 Item hic aduerte, quòd Iudex punit iniu-
12 riam ſibi factam *Gayl obſeruat* 39. *p. 1.* & ma-
ritus vindicat iniuriam vxoris *Franc. Marc.*
13 *decif. 490. par. 2.* & propter iniuriam factam
Procuratori, vel Officiali Dominus agit *Gui-
do Papa decif.* 557. qui in *decif.* 465. agit ſi Col-
legium agat pro iniuria unius ex Collegiatis,
14 ut etiam poteſt dubitari, ſi Dominus agit pro
iniurijs factis ſuis ſubditis, de quo per *Rot.
Rom. in nouis decif. 13. de iudicijs.*

15 Qualiter tamẽ libellus eſſe debeat in actione iniuriarum, uide *Rot. Rom. in antiquis decif. 1. de iniurijs*, & ęſtimatio iniuriæ quot modis fiat, uide eandem *Rot. decif. 1. eod. tit. in nouis Bellamer. decif.* 722.

16 Nota etiam, quòd de iniurijs per annum
agi poteſt *Viuius decif.* 55. *Rota in nouis decif.
2. de iniurijs, Linglois decif 44. quæſt 3. à num. 5.
cum ſeq.* qui annus eſt utilis *Minſynger. obſer-
uat. 7. centur. 5. Gayl obſeru* 105. *par. 2.* dicens,
in *obſeruat.* 104. iniuriam in ſcriptis factā uer-
bali æquiparari, ſed anno non tolli *Guglielm.*
17 *decif. Rota Spirenſ. 43. & 48. par. 1.* licèt actio
iniuriarum deſcendens ex *l. Cornelia* ſit per-
petua *Capell. Tholoſ decif.* 140. *Minſynger. ob-
ſeru. 54. cent. 1.* uide latiùs ſcripta per *Nos fo-
renſ. quæſt. 152. par. 1.* ubi latè enucleamus, ſi
præſcriptio annalis in cauſa iniuriarum nũm
18 ſicuti obſtat iniuriato, quia agere nequeat ad-
uerſus iniuriantem, ita pariter obſtet Fiſco ex
officio poſt annum agere uolenti.

19 Inſuper obſerua, quòd actio iniuriarum nõ tranſit ad hæredes antè litis conteſtationem, nec antè illam cedi poteſt *Linglois decif. 18. quæſt. 7. in princ.*

20 Et nota, quòd ab iniurijs quælibet iuſta
cauſa excuſat *Puteus decif. 52. par. 3.* undè iniu-
21 ria facta ad repellendum non eſt punibilis
22 *Capyc decif. 58. Caball. reſol. crimin. 154. Gayl
obſeruat* 100. *par. 2* ubi prouocatus an iniuriã
23 retorquere poſſit, & fuit reſolutũ affirmatiuè
uerùm dicens iniuriam, quam ab alio audiuit
non excuſatur *Franc. Marc. decif. 726. par. 2.*

24 Eſt etiam animaduertendum, quòd iniuria per reconciliationem remiſſa cenſetur *Viu. decif. 330. Franc. Marc. decif. 73* [illegible] t actio iniuriarum non extinguatur per reuocationẽ, ut per *Gratian. decif Rot. Marchiæ* 58 & etiam iniuria aliquando per diſſimulationem remiſſa cenſetur *Capell. Tholoſ. decif.* 234.

25 Nec non obſeruabis, quòd ubicunq; plures iniuriæ factæ alicui fuerint non poterit ſeparatim agi, (ut cùm ſimul conuitium quis patiatur, & uerberetur,) ſed cogendus eſt iniurias ſimul paſſas coniungere, ut ex *l. prætor §. quod autem verſic mihi ff. de iniur.* probat recenter *Larrea decif. Senat. Granatenſ. 50. nu. 4.*

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

3 *Facientes ciambellarias de iure communi ad infamiam alterius puniūtur pœna capitis,quod limita, vt num.2.& 3.*

4 *Facientes ciambellarias iocosè non incurrunt pœnam pragmatica.*

De Iniurijs. Pragm. I.

Colleƈtanea II.

AD euitanda ſcandala,&c.

Habemus hic, quòd ciambellarias facientes, vltra pęnas ordinarias,in vncijs centum puniantur.

1 Pro ornatu ſcias, quòd de iure communi facientes has ciambellarias,cantileuas,& cantiones ad infamiam alterius puniuntur pęna famoſi libelli, & ſic pęna capitis,(tali pęna .n. puniuntur Scribentes famoſos libellos, vt per *Franch.deciſ.*533.) vide *Maring.deciſ.*225.vbi habes aliam opinionem alterius Doctoris tenentis,quòd detur pęna iniuriarium,ad *tex. in l.item apud Labeonem,§.hac autem*,ibi,*vel cantet ff.de iniurijs*.

2 Ego autem crederem,quòd ſi fiant cantiones in ſcriptis, quæ poſſunt ad manus alienas peruenire, tunc puniri facientes pęna famoſi

3 libelli,& ſic capitali.Si verò ſolùm cantent has cantiones ad infamiam, ſum voti,in tali caſu debere puniri pęna iniuriarum, verùm acriùs Iudicis arbitrio,ad *tex.in §. in ſumma Inſt.de iniurijs*.

4 Limita tamen, diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ non procedere vbicunquè iſtę ciambellariæ,cantiones, & alia iniuriam inſerentia fierent per aliquem iocosè,& animo iocandi, non autem cauſa iniuriandi ex *tex.vbi Doctores in l.ſi non conuicij C.de iniurijs,l.item apud Labeonem §.meminiſſe,vbi gloſ.ff.de iniurijs*, ſicquè in facti contingentia obſeruatum vidi, nam requiritur animus iniuriandi in facientibus has cantiones,ciambellarias,& libellos famoſos *Surd.deciſ.*89. *Thoro vot.deciſiu.*50.*nu.* 5. & 7. Voluntas enim,& propoſitum diſtinguunt maleficia, & in delictis animus delinquentis debet conſiderari,vt latè per *Vrsium in deciſ.*75.

SVMMARIVM.

1 *Faciens macriatas prouocatus ab alio,qui prius macriatas ei fecerat nō punitur pœna famoſi libelli,ſed remittitur arbitrio Iudicis,vt n.3.*

2 *Paria delicta mutua compenſatione tolluntur.*

4 *Mulier faciens petriatam qualiter puniatur.*

5 *Reuelās factorem macriatarum habet præmiū, Iudicis arbitrio percipiendum de bonis accuſati.*

De Iniurijs. Pragm. II.

Colleƈtanea III.

ESſendo venuto in tanto abuſo, &c.

Diſponit, vt facientes petriatam, aut macriatam pęna vltimi ſupplicij puniantur de iure communi,vide *tex. in l.ſi ſtatua ff.de iniurijs*.

1 Limita tamen, quòd in pęnam huius pragmaticæ non incidit qui macriatas facit prouocatus ab alio, qui priùs macriatas ei fecerat, ſicuti non punitur pęna libelli famoſi qui prouocatus alium libellum famoſum fecerat, verùm puniri pęna extraordinaria, pro qua opinione facit, quòd prouocatus voluit vlciſci, iuxta latè tradita per *D.Ricc.in deciſ.*16.*p.*

2 2.& quia paria delicta mutua compenſatione tolluntur *c.intelleximus de adulterijs, cap.nihil* 32 *q.*6.*l.viro ff.ſolut.matrim.*vndè eſſem voti,

3 eſſe remittendum arbitrio Iudicis, qui iuxta facti ſeriem, & qualitatem perſonarum poterit arbitrari in imponendo pęnam, & ita de anno 1620 dùm eueniſſet in facto conſului cuidam Officiali,qui petijt circa hunc articulū meū votū,& deindè ita ſe obſeruaſſe dixit.

4 Limita etiam reſpectu fęminarum,quæ pęna ordinaria hic ſtatuta non puniuntur faciēdo petriatas, vt deciſum habes apud *Thor. vot. deciſ.* 71. vbi etiam,quòd leue crimen eſt contra aliquem lapides proijcere ex *Vrs. deciſ.*368.*num.*5.

5 Et obſerua, quòd reuelans auctorem, vel factorem macriatarum,vel famoſorum libellorum habet præmium,Iudicis arbitrio percipiendum de bonis accuſati, & inquiſiti,vt cauetur in *l.lex Cornelia §.ſi quis librum de iniurijs*,licèt non ſufficiat indicanti,ſi ſolùm accuſauerit delinquentem,niſi ſimul de delicto eūdem conuincat, vt in facto obtinui de menſe Septembris de anno 1620. ex *tex.in l.indicaſſe*, ibi, *conuiciſſe ff.de verb.& rerum ſignificat.* quod nota,nàm multi in hoc facto fuerunt decepti.

SVMMARIVM.

1 *Inſtantia currit à die litis conteſtatæ.*

2 *Inſtantia non currit antè litem conteſtatam, ſi litigatur ſuper incidentijs.*

3 *Inſtantia an currat ſuper cauſa exequutiua,& ſummaria.*

4 *Inſtantia poteſt prorogari à Principe.*

5 *Inſtantia in cauſis Fiſcalibus nunquàm perit.*

6 *In Regia Camera inſtantia cœpta cum defuncto continuatur in hæredem.*

7 *Clericus hæres defuncti tenetur proſequi forum teſtatoris,ſi lis eſt cōteſtata cum ipſo defuncto.*

8 *Inſtantia dignitatis,& adminiſtrationis cum defuncto cœpta continuatur in ſucceſſorem.*

9 *Inſtantia in iudicio reali tranſit in ſucceſſorem ſingularem, ſecus in iudicio perſonali.*
10 *Inſtantia cœpta cum defuncto continuatur in hæredem, non in legatarium.*
11 *Inſtantia vſufructuarij trãſit in proprietariũ.*
12 *Peremptio inſtãtiæ poteſt opponi poſt ſentẽtiam.*
13 *Inſtantia quando dicatur reſtaurata.*
14 *Acta omnia corruunt perempta inſtantia, quod intelligitur quòad ordinatoria.*
15 *Prorogatio inſtantiæ impetrata per vnum ex correis, iuuat alium.*
16 *Inſtantia prorogatur per compromiſſum.*
17 *Inſtantia poteſt abbreuiari per ſtatutum, & per reſcriptum.*
18 *Tempus inſtantiæ eſt de ordinatorijs.*
19 *Prorogatio inſtantiæ fit per cõſenſum Partium, & num. 20.*
21 *Inſtantia in cauſa fractæ pacis quando pereat.*
22 *Inſtantia quando poteſt prorogari per Iudicem vigore ſtatuti.*
23 *Inſtantia in criminalibus quando tranſeat in hæredem.*
24 *Inſtantia perempta quid nam pereat.*
25 *Inſtantia tranſit in ſingularem ſucceſſorem.*
26 *Reus petens abſolui ab inſtantia defuncti non eſt audiendus.*
27 *Inſtantia appellationis quando currat, & quãdo impediatur.*
28 *Inſtantia quando detur in exequutionibus ſententiæ, & inſtrumenti.*
29 *Inſtantia Sindicatus qualis ſit.*
30 *Peremptio inſtãtiæ nõ excludit vitium litigioſi.*
31 *Inſtãtia perempta in iudicio moto ab aliquo poteſt reſtaurari ad inſtantiam creditoris eiuſdẽ.*

De Inſtantia cauſæ non reſtituenda ſinè expenſis. Rubrica.

Collectanea I.

QVę ſparſim in materia inſtantiæ Deciſionarij tractarũt, occaſione huius rubricæ tibi conglomerabo, & alia in pragm. eiuſdẽ ornatum applicare auaram nõ habebo manũ.
1 Vndè, vt incipiam, facias concluſionem, inſtantiam currere à die litis conteſtatæ, vt pro-
2 bat *Affl. dec.* 346. à principio, ità vt non currat quãdiù litigatur ſuper incidentibus, & emergentibus ante litẽ conteſtatam, etiam ſi triennium eſſet elapſum *Balb. deciſ.* 183. *Papon. lib.* 12. *tit.* 3. *arreſt.* 17.
3 Quã in cauſa exequutiua, & ſummaria pariter ineſſe, & attendi, patet apud *Afflict. deciſ.* 346. *Magon dec. Florent* 89. *Puteum dec.* 220. *lib.* 1. *Barz. deciſ. Bonon.* 30. *Carocc. deciſ.* 44. licèt contrarium per *Balb. deciſ.* 392. & vide *Milanenſ. in deciſ.* 21. *lib.* 1. *Caualc. dec.* 17. *p.* 1.
4 Sed illam non currere, quotiès antè finem triennij eſt facta à Principe prorogatio *Frãcb. deciſ.* 250. vide *Minſynger. obſeruat.* 46. *cent.* 3.
5 Vt etiam in cauſis Fiſcalibus nũquam perit inſtantia, ſed ſemper poteſt procedi *Afflict. in deciſ.* 210. *Anna ſingul.* 243. *Benintend. deciſ.* 76. vbi rectè loquitur procedere ſiuè Fiſcus conueniatur, ſiuè cõueniat, ſiuè ſit actor, ſiuè reus.
6 Vndè in Regia Camera Summariæ, in qua agitantur cauſę Fiſcales inſtantia nũquam perimit, & ſi litigator moreretur lite pendente, adhùc per totum triennium durat inſtantia, & continuatur in hęredem inſtantia cum defuncto cępta *l. hæres abſens, l. ſi petitor, & l. ſi is, qui Romæ ff. de iudic. Barz. deciſ.* 36. *& in deciſ.* 49. *Franc. Marc. in deciſ.* 321. *vol.* 2. *Gayl obſeru.* 2.
7 *lib.* 2. etiam ſi ſit Clericus, qui tenetur profe- qui in foro teſtatoris, vbicunq; cum ipſo defuncto ibi ſit lis conteſtata, vide *Surd. dec.* 110. *Gayl obſeru.* 37. *lib.* 1. *Boer. deciſ.* 69. *& Vigel. in deciſ.* 87. *cent.* 1. & ita deciſum extitit per S.C. in cauſa Marci Antonij, & Fratrum de Ferratio cum Ioanne Stantione ad relationem Cõſiliarij Marciani in Banca Scacciaucuti, licèt cõtrariũ deciſũ dicat *Vrſil. ad Affl. in dec.* 213.
8 Et inſtantia cum defuncto dignitatis cępta, vel adminiſtrationis continuatur in ſucceſſorem dignitatis, & adminiſtrationis *Puteus de-*
9 *ciſ.* 181. *lib.* 2. vbi etiam quòd inſtantia in iudicio reali tranſit in ſucceſſorẽ ſingularem, ſecùs in iudicio pſonali, de quo ẽt p *Mobed. dec.* 41.
10 Et ſi inſtantia per defunctum cępta continuetur in hæredem, vt ſupra fuit dictum, non tamẽ locum habet in legatario, qui nouo proceſſu indiget, & inſtãtiam à defuncto inchoatam proſequi nequit, vt per *Rot. in antiquis*
11 *deciſ.* 1. *de teſtam.* ab vſufructuario tamen in proprietarium trãſit inſtantia, vt deciſum per Sacrum Conſilium recenſet *Anna in alleg.* 14.
12 Et aduerte, quòd inſtantiæ peremptio poteſt opponi etiam poſt ſententiam, vt per *Ludouic. in deciſ. Lucenſ.* 24. *&* 43. licèt inſtantia litis finita, ſententia deſuper lata non ſit nulla *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 38.
13 Et ſi in ſupplicatione porrecta pro reſtauratione inſtantiæ ſit factum decretum, quòd Commiſſarius Partes audiat, & iuſtitiã faciat, nõ propterea inſtantia erit reſtaurata *Laurẽt. in dec. Rot. Auenion.* 61. *Præſ. de Frãcb. dec.* 700.
14 Neq; deſinas notare, quòd acta omnia inſtantia perempta corruunt *Maſtrill. deciſ.* 66. quod intellige procedere quòad litis ordinatoria, vt cautiones, citationes, & ſimilia, ſecùs tamen quòad acta probatoria, vt ſunt confeſſiones, probationes, & ſimilia *Afflict. dec.* 148. *Guid. Pap. deciſ.* 136. *Puteus deciſ.* 196. *lib.* 2. *Balb. deciſ.* 331. *&* 441. *Bellon. deciſ.* 13. *Gayl obſeruat.* 103. *lib.* 1. *Rot. diuerſ. deciſ.* 908. *lib.* 3.
15 Item nota, quòd prorogatio inſtantiæ impetrata p vnũ ex correis, & conſortibus eiuſdẽ litis, cõſortem iuuat, quãuis de eo mẽtionẽ nõ fecerit *Rot. diuerſ. in dec.* 22. *Cartar. dec.* 25.
16 Et per compromiſſum prorogatur inſtantia *Balb. in deciſ.* 479. *Gratian deciſ.* 173. *Caſſador. dec.* 9. *de appellat. Guid. Pap. dec.* 115. *&* 240

17 Et

27 Et inſtãtia poteſt abbreuiari per ſtatutum, & per reſcriptum *Minſyng.obſeru.46.cent.3.*

28 Et tempus inſtantiæ eſt de ordinatorijs *Carlar.deciſ.79.*

29 Et inſtantiæ prorogatio Partium conſenſu fieri poteſt *Minſyng. obſeru.47.cent.3.* qui in *obſer* 48.eadẽ *cent.* dicit,inſtantiæ prorogatio-
20 nẽ cõſtare de Partiũ cõsẽſu, & in *obſer.*49. ꝙ in appellatione ꝓferẽda inſtãtia ꝓrogari põt.

21 Sed inſtantia in cauſa fractæ pacis quando pereat vide *Minſyng. in obſeruat.35.cent.4.& Guglielm.in deciſ.Rot.Spirenſ.3.par.1.*

22 Et inſtantia quando prorogari poſſit per Iudicem vigore ſtatuti Parte non citata *Ludouic.deciſ.Peruſ.96.*

23 Et inſtantia in criminalibus quando trãſeat in hæredem *Franc.Marc.in deciſ.761.*

24 Et inſtãtia perempta quid pereat *Minſynger. in obſeru.50. cent.2.*

25 Et inſtantia an tranſeat in ſingularem ſucceſſorem,affirmatiuè *Mohed in deciſ.2. de iud e. Puteus dec 181 p.2 Rot diuerſ dec 908 p.3.*

26 Et reus petens abſolui ab inſtantia defuncti non eſt audiendus *Faſtolus in deciſ.* 21.

27 Et inſtantia appellationis quando currat, & quando impediatur *Theſaur. in deciſ* 10.

28 Et inſtantia quando detur in exequutionibus ſententiæ,& inſtrumenti *Afflict.in dec.34.*

29 Et inſtantia Syndicatus qualis ſit, vide *Franc Marc.in deciſ 710.par.2.*

30 Et inſtantiæ peremptionem non excludere litigioſi vitium probant *Guid. Pap. deciſ.* 337. *& Viuius deciſ.*385.& alij,iuxta quorum opinionem fuit iudicatum in quadam cauſa delegata contra Hæredes Franciſci de Adiorno.

31 Et inſtantiam peremptam in iudicio moto ab aliquo poſſe reſtaurari ad inſtantiam creditoris eiuſdem,probat *Reg. Rouit. deciſ.* 29. vbi ſic iudicatum teſtatur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtantia cauſæ præfixa à iure, & ex negligentia Partis decurſa quando reſtituatur.*

2 *Inſtantia de iure Canonico non perit.*

3 *Inſtantia de iure ciuili in criminalibus durat biennio,in ciuilibus triennio.*

4 *In criminalibus perẽpta inſtãtia perit omne ius.*

5 *Proceſſus eſt nullus ſi proceditur aduerſus inſtantiam peremptam,non ſolutis expenſis,etiã ſi in minimo deficiat, ibid.*

6 *Inſufflatio ſpiritus inſtantiæ peremptæ in Regno quomodò ſit.*

7 *Inſufflatio ſpiritus per Principem ſuper cauſa perempta,intelligitur ſine præiudicio tertij.*

8 *Refectio expenſarum eſt facienda,quando inſufflatur ſpiritus vitæ.*

9 *Reus an teneatur reficere expenſas, quando reſtituitur ad inſtantiam peremptam.*

10 *Expenſæ non ſoluuntur,quando inſtantia non fuit perempta ex cauſa actoris.*

11 *Actor ſi obtinuit ſententiam pro cauſa principali vnà cum expenſis non veniunt expenſæ ſolutæ vigore huius pragmaticæ.*

12 *Cauſæ cõcedendi reſtitutionẽ inſtantiæ quæ ſint.*

13 *Inſufflatio prima, ſecunda, & tertia vice conceditur.*

14 *Impedimentum Iudicis non obeſt Parti.*

15 *Moroſus nõ dicitur q impeditur facto Iudicis.*

16 *Sententia,perempta inſtantia,valet.*

17 *Mulier,& minor,perempta inſtantia ſi volunt reſtitui,an teneãtur ad ſolutionẽ expenſarũ.*

18 *Inſtantia in Regno prorogatur ad aliud triennium, ſi fuit facta citatio infra triennium.*

19 *Inſufflatio ſpiritus ſuffragatur,quàmuis fuerit cõceſſa poſt oppoſitionẽ peremptionis inſtãtiæ.*

De Inſtantia cauſæ non reſtituenda,&c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 INſtantia cauſæ,&c. Diſponit,inſtãtiam cauſæ à iure præfixam decurſam ex Partis negligentia minimè reſtitui, niſi priùs expenſis refectis,at ſecùs ſi culpa Iudicis decurſa fuerit, quia tunc ipſo iure reſtituta intelligitur.

Ad cuius ornatũ plura obſeruãda eſſe mihi ſuadeo, q̃ vti maximè practicabilia, & in dies contingentia hic reportare nõ prætermittam.

2 Quarè quatènus *tex. pragmatica* loquitur de inſtantia à iure præfixa reminiſcaris, quòd licèt inſtantia ſemper vigeat,eiuſq; peremptio nec detur de iure canonico *Caſſador. deciſ.* 5. *vt lit. pendent. Verall. deciſ.262. Rot.in nouis deciſ.*411. tamen de iure ciuili, (cuius diſpoſitio apud Nos attenditur)inſtantię peremptio
3 in criminalibus fit biennio, in ciuilibus verò triennio *l.properandum C.de iudic.* & in *l. fin. C.vt intra cert.tempus,Guid.Pap deciſ.320.Capyc.deciſ.206. Creſcent.deciſ.12 de cauſ poſſeſſ. & propriet.Minſynger.obſeruat 44.cent.3.Capyc.deciſ.206.Benintend.deciſ.76.Franeb.deciſ.*250.*Balb.deciſ.*330.

4 Qua inſtãtia perempta in criminalibus perire omne ius pluriès deciſum in Regia Camera Summariæ probat *Salernit.deciſ.*28.

Et quatènus ſpectat ad ſolutionem expenſarum faciendam à petente reſtitutionem aduerſus inſtantiam peremptam, iunge,quòd ſi
5 procederetur non facta ſolutione expẽſarum proceſſus eſſet nullus *l.ſancimus C.de iudic. Affl.dec.70.Caualc.deciſ.22.n.56.p.3.*& ita deciſum refert *Maſtril.dec.70.nu.*12. etiam ſi in minimo deficiat,quia exceptio refectionis expenſarum impedit litis ingreſſum *Viu. dec.*11.

6 Nec non obſerua, quòd inſufflatio in hoc noſtro Regno Neapolitano fit in peremptione inſtantiæ per Præſidem Sacri Regij Conſilij ſupplicatione porrecta,& ſolitum eſt dici, habita expenſarum ratione,ſeruata forma huius *noſtræ pragmaticæ*, & ſi non faceret mentionem de expenſis, & appareret ex proceſſu de Partis negligentia,opponere poterit Pars,

quòd ſibi reficiãtur expenſæ,vt in terminis in-
ter cęteros *Cartar. decis. Genua* 24. quia reſti-
7 tutio Principis,cui licet ſpiritum vitę inſuffla-
re inſtantia perempta *Capyc. decis.*165. *Boer.*
*decis.*247. *Grammat. decis.*69. *Caualcan.decis.*
25. *Maſtrill.decis.*70. intelligitur abſq; præiu-
dicio tertij , vt apud omnes ſtat receptum , &
patet ex *decis. M inad.*5.
8 Quæ quidèm expenſarum refectio tunc eſt
faciẽda, quando ſpiritus vitæ inſufflatur ad in-
ſtantiam actoris ab ipſo actore,qui ſuit in mo-
ra proſequendi iudicium, faciendo labeſacere
inſtantiam,vt decidit S.C. de anno 1617.inter
Curatorem Illuſt. Principis Sulmonis cum Il-
luſtr. Principe Hoſtiliani,ſecùs autem ſi ſpiri-
tus vitæ inſufflaretur ad inſtantiam rei conuẽ-
9 ti,quia tunc ipſe reus non teneretur reficere
expenſas, cùm in eo nulla poſſit mora cõſide-
rari, vt deciſum per Sacrum Conſilium autu-
mat *Grammat. decis.*91.
10 Euitari tamẽ poterint expenſæ,ſi ex aliqua
iuſta cauſa appareat,inſtantiam lapſam eſſe nõ
ex actoris petentis negligentia *Creſcent. decis.*
5.*de except.* & vide *Gratian.dec.*120. vbi quòd
ſufficiat de impedimento conſtare, & ſi de eo
non fuerit proteſtatum.
11 Quòd ſi actor poſt reſectas expenſas obti-
nuerit ſentẽtiam pro ſe in cauſa principali vnà
cum expenſis in liquidatione expenſarum nõ
veniũt expenſæ ſolutæ vigore huius *pragma-
ticæ Præſes de Franch.decis.*331.
12 Cauſæ autem iuſtæ concedendi inſufflatio-
nem,ſiuè reſtitutionem inſtantiæ ſunt infirmi-
tatum,& peſtis ſęuiẽtis,graſſatio,vaſtus,& in-
ſolitus terræmotus,carcer,feriæ repentinæ,&
alia ſimilia impedimenta *Ludou.in decis. Peru-
ſina* 36. aliquid per *Boer. in decis.*247. & per
13 *Grãm.in dec.*69. vbi etiã ꝙ prima,ſecunda,&
tertia vice inſufflatio cõceditur *Capyc.dec.*165
Et qñs in prag fiat differẽtia,ſi inſtãtia ſue-
rit decurſa ex negligentia Partis,ſiue Iudicis .
14 Adde,cum grano ſalis id ſuiſſe diſpoſitum,
cùm impedimentum Iudicis nõ debeat obeſſe
15 Parti,vbi quòd moroſus nõ dicitur qui impe-
ditur facto alterius *Gratian. d.decis.*120. vndè
meritò ſi culpa Iudicis ſteterit expeditio cau-
ſæ,inſtãtia reſtitura ipſo iure intelligitur,& vi-
de *Griuell.*id confirmantem *dec. Senat Dolani*
72.vbi ampliat etiã in Senatu Principis,quan-
do non facto Senatus,ſed culpa Partis inſtãtia
fuerit perẽpta ex *Afflict.decis.*283. licèt cõtra-
riũ in Conſiſtorio Principis tutentur *Minſyn.
ger.obſeru.*48.*cent.*2.*Papon. Arreſt.Franch.lib.*
12.*tit.*3.*Arreſt.*18.pro quibus iunge *Præſid.de
Franch.decis.*643.firmãtem pluriès iudicatum
ſententiam in Sacro Conſilio perempta inſtã-
tia eſſe validam , & exequutioni demandari ,
quod alijs exemplis iudicatis oſtendit *Mare-
ſcott.var.reſol.lib.*2.*cap.*134.
16 Et quatènus ſupradicta mandetur nõ habe-
re locũ in pſonis, qbus per beneficiũ reſtitu-
tionis in integrũ à reſtitutionibus ſubuenitur.

Adde videndum *Maſtrill.dec.*70.vbi de iu-
re communi loquendo,cõcluſionem illam , vt
actor perempta inſtantia nõ audiatur , niſi ſo-
17 lutis expẽſis, ampliat etiam in minore,& mu-
liere,quos omnes teneri, nec audiri poſſe,niſi
expenſis ſolutis deciſum refert *nu.* 14. *&* 15.
18 Et pro coronide aduertas,practicari in Re-
gno , vt ſi ſuerit facta citatio infra triennium ,
perpetuetur inſtãtia per aliud triennium, & ſi
demùm fiat alia citatio ad dicendum,&c.infra
aliud trienniũ ſimiliter per aliud perpetuatur,
& ſic interpretatam ſuiſſe hãc pragm.in cauſa
D.Silueſtri Tomacelli cũ eius Cognatis teſta-
tur *Mareſcott.var.reſol.lib.*2.*d.c.*134.*num.*2.
19 Nec excidat è memoria,inſufflationem ſpi-
ritus liti mortuæ obtentæ ſuffragari impetrã-
ti,etiam ſi ſuerit conceſſa poſt exceptionem
peremptionis inſtantiæ oppoſitam,vt ex *decis.
Præſid.de Frãch.*643.probat *Reg de Ponte cõſ.*
142.*vol.*2.& iudicatum per M.C.V. & cõfir-
matũ per S.C.de anno 1634 in cauſa Io.Pauli
Cirilli cum Luca Antonio Riuera Ciuitatis
Aquilæ in Banca Anaſtaſij teſtatur *Thoro in
Compẽd.dec.Regni in verbo inſufflatio fol.*579.
*par.*3.vbi ex pluribus deciſionem corroborat.

SVMMARIVM.

1 *Effectus,& finis inſtrumentorum eſt illorum
liquidatio,& exequutio .*
2 *Inſtrumentum vt exequi poſſit,debet eſſe liqui-
dum, & num.*3.
4 *Liquidatio inſtrumenti debet præcedere illius
exequutionem .*
5 *Inſtrumenta regulariter non habẽt exequutio-
nem paratam .*
6 *Inſtrumenta guarentigiata habent exequutionẽ
paratam .*
7 *Inſtrumenta in Regno exequuntur ad formam
Ritus M.C V.*
8 *Inſtrumentum reaſſumptum in forma probanti
ſi liquidatur in M.C.V .habet exequutionem
paratam.ſi contineat clauſulam guarentigiæ.*
9 *Exceptio quando poſſit opponi aduerſus liqui-
dationem inſtrumenti.*
10 *Inſtrumenta hodiè omnia ſunt iurata .*
11 *Debitor eſt periurus elapſo tempore promiſſio-
nis iurata .*
12 *Pars debet citari quando inſtrumentum liqui-
datur,& quid qñ liquidatur in nũdinis,n.*13
14 *Liquidum quod dicatur , & num.*15.
16 *Liquidatio inſtrumenti an impediatur, ſi oppo-
natur exceptio pluralitatis perſonarum.*
17 *Inſtrumentum an impediatur liquidari vbi in
prõptu probatur de promiſſione facta à cre-
ditore,de illo caſſando.*
18 *Liquidatio inſtrumenti an impediatur ex op-
poſitione liquidationis,exceptionis,ſimulatio-
nis,& vſura .*
19 *Inſtrumẽtũ dotale an poſſit impediri,nè liqui-
detur per exceptiones lapſus viginti annorũ .*
20 *Inſtrumẽtũ dotale ſoluto matrimonio an poſſit
liquidari ſeruata forma Ritus ab hæredibus
mulieris.* 21 *In-*

21 *Inſtrumentum continens aliquam ſummam,* ſaluo meliori calculo, *an via Ritus liquidari poſſit.*

22 *Inſtrumentum Capitulorum contra ſocerum an liquidari poſſit vigore Ritus.*

23 *Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus contra emptorem, cui venditor habuerit fidem de pretio.*

24 *Inſtrumentum locationis an ſit liquidum.*

25 *Inſtrumentum an poſſit via Ritus præſentari, in quo aliquis promiſit ratificare facere aliquod inſtrumentum in aliquo loco.*

26 *Inſtrumentum locationis an poſſit præſentari via Ritus per locantem contra conductorem.*

27 *Inſtrumentum an contra matrem via Ritus liquidari poſſit.*

28 *Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus contra filiumfam obligatum cum patre.*

29 *Inſtrumentum quãdo non poſſit liquidari via Ritus.*

30 *Inſtrumentũ per hæredes creditores in M.C.V. an poſſit liquidari via Ritus.*

31 *Creditor an poſſit liquidare inſtrumentum cõtra Procuratorem, qui Procuratorio nomine ſe obligauit principaliter.*

32 *Inſtrumentum an poſſit liquidari, quando eſt facta ſolutio creditori per viam venditionis bonorum ſequeſtratorum.*

33 *Inſtrumentum dotis an poſſit liquidari iuxta formam Ritus*

34 *Fideiuſſor, qui ſoluit an poſſit cogere creditorem ad liquidandum inſtrumentum contra ſuum Principalem.*

35 *Habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis an impediat liquidationẽ inſtrumenti via Ritus.*

36 Ritus Magnæ Curiæ 166. *ſeruatur in liquidatione inſtrumenti contra Clericum in Curia Archiepiſcopali Ciuitatis Neapolis.*

37 *Actus interrogationis faciendus ſuper præſentatione inſtrumẽti præſentati per defunctum an poſſit fieri per hæredem.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Rubrica.

Collectanea I.

1 INſtrumentorum effectus, & finis eſt illorum liquidatio, illorumq; exequutio, tali-
2 ter quòd liquidum oportet eſſe inſtrumentum, ad finem vt exequi valeat *l. hac autem §. 1. ff ex quib. cauſ. in poſſ. eat.* *Caebaran. deciſ.*
3 129. *num.* 5. ita vt ſi lecto inſtrumento appareat illiquidum, minimè exequitur *Gratian. deciſ.*212.*nu.*20. *Magon. deciſ. Lucenſ.*62.*num.*
4 19.aſſerens *deciſ.*3. liquidationem inſtrumenti antè illius exequutionem præcedere debere.
5 Inſtrumenta quãmuis regulariter paratam exequutionem non habeant *l. minor viginti quinque annis ff. de minor. Franc. Marc deciſ.* 293.*tom.*1.*Caebaran.*cit.*deciſ.*129.*Theſaur. de-*
7 *ciſ.*26.tamen ſecùs eſt in inſtrumentis, quæ vocantur guarentigiata, habentibus exequutionem paratam *Valaſc dec.*170 *num.*2. *Boer. deciſ.*295.*num* 6 & ità eſt practica communis
7 in Regno exequendi inſtrumenta ad formam
8 *Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ*, vt in *forenſ. quæſt.* 153. *par.*1. vbi quòd inſtrumentum reaſſumptum in forma probanti, ſi liquidetur in Magna Curia Vicariæ habebit exequutionem paratam, ſi contineat clauſulam guarentigiæ, quam ponit Notarius, ſi habeat poteſtatem à Statuto, imò aſſeuerauimus, abſq; dicta clauſula inſtrumenta habere exequutionem paratam, vt diſpoſitum eſt per *Ritum Magnæ Cu-*
9 *riæ Vicariæ* 166. vbi ſtatuitur, quòd aduerſus liquidationem inſtrumenti nulla poſſit opponi exceptio, niſi in vinculis, vel facto depoſito,
10 cuius ratio eſt, nàm hodiè inſtrumenta indiſ-
11 ferenter ſunt iurata, & quando elapſum eſt tempus promiſsionis iuratæ debitor eſt periurus.
12 Qua in liquidatione facienda Pars, contra quam producitur inſtrumentum citanda eſt, aliàs nulliter procederetur *Gratian. deciſ.*212. *num.*13. *Ann. ſingul.* 256.& ſi illa fiat in nundinis citari poteſt per horas non expectato peremptorio, vt diximus *forenſ. quæſt.* 32. *par.* 2. & alia requiſita ſunt neceſſaria, vt in *Rit. M.C.V.* 166. 178. & 181. quæ præſumuntur interueniſſe, etiam ſi non appareant ex longi temporis curſu *Merlin. controuerſ. forenſ.* 88.
14 Dicitur autem liquidum quod poteſt liquidari in eodem inſtanti per facti euidentiam, vel ocularem inſpectionem loci, quia quæ poſſunt incontinẽti liquidari, habentur pro liquidatis *Capyc. in deciſ.*48.*num* 2. *Caualcan. in deciſ. Fiuizan* 44 *num.*67. & 68. *par.*1. ſed li-
15 quidum verè dicitur inſtrumentum continẽs debitum purum, quamquàm ageretur de ſolutione debiti, vel de falſitate inſtrumenti, vt dicit *Magon in deciſ. Florentia* 3. *num.* 31.
16 Sed an liquidatio inſtrumenti impediatur, ſi opponatur exceptio pluralitatis perſonarum, affirmatiuè deciſum in Sacro Regio Conſilio cit. *forenſ. quæſt.* 153. *par.* 1. autumauimus.
17 Et inſtrumentum an impediatur liquidari, vbi in promptu probatur de promiſſione facta à creditore de illo caſſando, affirmatiuè probauimus *quæſt. forenſ.* 14.*par.* 2.
18 Et liquidatio inſtrumenti an impediatur ex oppoſitione liquidationis exceptionis ſimulationis, & vſuræ, ſi illi fuerit renunciatum, diſcuſſimus *forenſ. quæſt.* 29. *eod. part.*2. vbi
19 pariter *quæſt.* 27. tractauimus, ſi liquidatio inſtrumenti dotalis poſſit impediri per exceptionis lapſus viginti annorum oppoſitio-
20 nem, & *quæſt.*45. diſſeruimus, ſi inſtrumentum dotale ſoluto matrimonio poſſit liquidari ſeruata forma Ritus ab hæredibus mulieris pro reſtitutione dotium, & *quæſt.*78. tractaui-
21 mus, inſtrumentum continens aliquam ſummam,

mam, *ſaluo meliori calculo*, ſi via Ritus liquidari poſsit.

22 An autem inſtrumentum Capitulorum cōtra ſocerum poſsit liquidari vigore *Ritus*, affirmatiuè deciſum refert *Præſ. de Franch. in deciſ.* 366. latè *Battaglin. in Addit. ad Cyn. in l. qui in poteſtate C. de in ius vocād.* vbi tradit vidiſſe dubitare de iſta deciſione, at cū M C.V. decreuiſſet, vt ſocer faceret depoſitum, fuiſſe ipſo referente confirmatum per Sacrum Regium Conſilium.

23 Et an inſtrumētum poſſit liquidari via Ritus contra emptorem, cui venditor habuerit fidem de pretio, in quo aderat pactum, quòd nec etiam venditor teneretur ad pretij reſtitutionem, quāmuis res vendita euicta fuerit, per M.C.V. fuit proceſſum ad liquidationem, & quid ſi pretium nō fuerit ſolutum, ſed promiſſum ſolui intrà certum tempus, & tempore euictionis non erat adhùc ſolutum, quia venditor fidem habuerat de pretio, & emptor exceperat de retētione, vide *Præſid. de Frāch. in deciſ.* 239.

24 An autem inſtrumentum locationis, in quo facta eſt promiſſio certæ ſummæ, & reſeruata menſura maiori, vel minori ſit liquidum, vt via Ritus liquidari poſſit, negatiuè deciſum refert *Præſ. de Franch. in deciſ.* 292. vbi in *Addit.* refert in conſimili caſu fuiſſe deciſum pro creditore, inſuper inſtrumentum an poſſit præſentari, & liquidari iuxta formam Ritus, ſi cantet promiſſio ad centum, ſaluo meliori calculo quòad dictam quātitatem tantùm, vt contingere ſolet in inſtrumentis ſocietatis, in quibus datur certa ſumma pro capitali, ſaluo lucro, vel damno, affirmatiuè deciſum refert *Vrſill. in Addit. ad Afflict. in deciſ.* 205. *num.* 7.

25 Et an poſſit via Ritus præſentari inſtrumentum, in quo aliquis promiſit ratificare facere aliquod inſtrumentum in aliquo loco, vide *Vrſill. in Addit. ad Afflict. in deciſ.* 316. ſub *num.* 4. vbi annuit, fuiſſe deciſum negatiuè, ſed via ordinaria agi poſſe, niſi actor doceret per publica inſtrumenta, ſe illa die fuiſſe preſtò in loco ad recipiendum ratificationem.

26 Et an inſtrumentum locationis poſſit præſentari via Ritus per locantem contra conductorem, negatiuè deciſum refert *Freccia de*

27 *præſent. inſtrument par.* 7 *quæſt.* 9. & an inſtrumentum poſſit via Ritus liquidari contra matrem, vide *Præſid. de Franch. in deciſ.* 366. vbi refert, vnum ex Conſiliarijs dixiſſe ſe vidiſſe liquidari, licèt contrarium afferat in hoc deciſum *Battaglin. in Addit. ad Cynum in l. qui in poteſtate C. de in ius vocando*.

28 Et nùm inſtrumentum poſſit liquidari via Ritus contra filiumfamilias obligatum ſimul cum patre, & renunciantem beneficio *l. quod cum eo*, mortuo patre abſtinentem ab ipſius hæreditate, diſſentit *Molfeſ. in conſ.* 4. *poſt comment. ad Conſuetud. Neapolis num.* 47. vbi refert in M.C.V. fuiſſe decretum, via ordinaria eſſe procedendum, & interpoſita appellatione ad S.C. licèt fuiſſet contra decretum dictæ M.C. deciſum, eſſe procedendum via exequutiua, in reclamatione tandem, inquit, fuiſſe cōfirmatum decretum M.C.V.

29 Et an inſtrumentum poſſit liquidari via Ritus, nam iuxta *Conſtit. Regni* requiritur inſcriptio duorum teſtium in inſtrumento continēti libram auri, tamen reſpectu tertiarum decurſarum maiorem ſummam continebat, vide *Reg. Tap. in Conſtit. Regni Inſtrumentorum num.* 3 vbi refert in S.C. deciſum ad relationem M.C.V. in cauſa Petri Romani poſſe liquidari, quia fuit habitum pro vero, *Conſtitut. Inſtrumentorum robur* reſpicere tempus contractus.

30 Et inſtrumentum per hæredes creditores in Magna Curia Vicariæ an poſſit liquidari via Ritus, ſi in Curia pro Tribunali ſedente fuerit in promptu oppoſita exceptio litis pēdentiæ in S.C. ex quo per priùs per eoſdem hæredes lis fuerat intentata in S.C. petentes condemnari debitores ipſos, ac aſsiſtentiam præſtari, enucleat *Marant. conſ.* 39. vbi refert deciſum, non poſſe procedi ad liquidationem.

31 Sed nùm creditor contra Procuratorem, qui Procuratorio nomine ſe obligauit principaliter poſsit liquidare inſtrumentum, eſt videndus *Afflict. in deciſ.* 64. vbi ait, ſententiam poſſe ferri contra eum, non tamen fieri exequutionem.

32 Et an inſtrumentum poſsit liquidari, quando eſt facta ſolutio creditori per viam venditionis bonorum ſequeſtratorum, ſub haſta vēditorum, quoniam datur cautio à venditore de reſtituendo cui, quibus, & quando, & ſic tanquàm ei non plenè ſatisfactum dùm receperit pecuniam reuocabiliter, adeas *Præſid. de Franch. in deciſ.* 200. vbi refert pluriès negatiuè deciſum, fideiuſsione tamen eidem à debitore præſtanda.

33 Et an inſtrumentum dotis poſsit iuxta formam Ritus liquidari, negatiuè *Viuius in deciſ.* 39. vbi aſsignat rationem, quarè non cenſetur liquidum, ſed pactionatum.

34 Et nùm fideiuſſor, qui ſoluit poſsit cogere creditorem ad liquidandum inſtrumentum contra ſuum Principalem, recurre ad *Præſid. de Franch. in deciſ.* 353. vbi refert deciſum negatiuè in cauſa Magnifici Ferdinandi Montaquila cum Magnifico Vincentio Bagnara de anno 1583. 11. Iulij penès Secretarium, ſat enim eſt, ſi ei cedantur actiones, ſicquè dicebam in cauſa Iulij Sanctorelli, & Pacifici Sauiani.

35 Et an habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis impediat, quominùs inſtrumentum via Ritus liquidari valeat, adeas *Præſid. de Frāch. in deciſ.* 670. vbi refert iudicatum die 26 menſis

ſis

ſis Nouembris 1598. in cauſa Iulij Cæſaris de Anna cum Eminentiſsimo Cardinali Comeſi penès Secretarium, quòd minimè impediat, ſed operatur ad effectum agendi tantùm.

36 Et an in liquidatione inſtrumenti contra Clericum in huius Ciuitatis Curia Archiepiſcopali ſeruetur iſte Ritus M.C.V. 166. affirmatiuè refert *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riat. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 155. *par.* 1.

37 An autem actus interrogationis faciendus ſuper præſentatione inſtrumẽti præſentati per defunctum poſsit conſequntiuè fieri ab eius hærede ſine inſtrumenti noua præſentatione, & citatione, affirmatiuè *Reg. Rouit. deciſ.* 26.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ſuper liquidatione inſtrumentorum non remittuntur ad Barones, limita ſi ſuper hoc haberent priuilegium, num.* 2.

3 *Electio fori an poſſit opponi à priuilegiato aduerſus citationem inſtrumenti contra ipſum factam.*

4 *Liquidatio inſtrumenti in aliena Curia contra vaſallum Baronis eſt nulla.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm.I.

Collectanea II.

Per la lettera voſtra, &c.

1 Sancitum eſt hic, nè cauſæ ſuper liquidatione inſtrumentorum remittantur ad Barones. Vndè obſeruabis, iſtum eſſe unum de caſibus, in quibus in Regno denegatur utilibus Terrarum Dominis remiſsio, prout ſic ſeruari de generali conſuetudine hoc in Regno ſaeetur *Carauit. Rit.* 166. *num.* 7. *&* 75.

2 Cęterùm modificabis *tex. pragmatica*, quotiès in ſpecie circa id Barones eſſent priuilegiati, ut iudicatum per Sacrum Regium Conſilium demóſtrauimus in *praxi elect. fori quaſt.*

3 39. *ſect.* 4. ubi diſcuſsimus articulum, ſi electionis fori priuilegium poſsit opponi à priuilegiato aduerſus citationem inſtrumenti contra eum factam, & negatiuam partem agnouimus ueram, & ita pronunciatum in una ex Regijs Audientijs aſſeuerauimus ad *tex. Rit. M. C. V.* 54. quod habuimus in facto nouiter in cauſa Marci Antonij Paulini cum Heredibus Ioannis Nicolai de Paſerto.

4 Et hac occaſione obſeruabis, liquidationem inſtrumenti in aliena Curia contra uaſallum Baronis eſſe nullam, nõ obſtante pacto, quòd poſsit ubique liquidari, ut decidie M. C. V. in cauſa Io. Nicolai Mandauillani, & Marcelli Ceſtrone Terræ Roecæ Monfinæ in Banca Lanzettæ, refere nouiſsimè *Thoro vot. dec.* 84. *num.* 155. ubi perplura in hac liquidationis inſtrumentorum materia conglomerat.

SVMMARIVM.

1 *Citatio quando inducat litis pendentiam, & num.* 2. *&* 3.

4 *Lis inducitur per oblatione precum Principi factam, ſed vide, num.* 5.

6 *Lis quando dicatur finita, & num.* 7. 8. *&* 10. *& quando non dicatur finita, num.* 9.

11 *Saluaguardia quando poſſint expediri.*

12 *Saluaguardia Principis non tollit iuriſdictionem inferioris.*

13 *Pœna fracta ſaluaguardia ad quem ſpectet.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm. II.

Collectanea III.

Item eſſa fedeliſſima Città, Baronaggio, & Regno ſupplicano, &c.

Mandatur hic, nè pendente lite inter creditores, & debitores interponatur decretum, vel ſaluaguardia debitoribus.

Occaſione huius pragmaticæ pro ornatu erit videndum, quando lis dicatur pendere, & quando finita cenſeatur.

1 Quarè obſerua, quòd lis inducta dicitur per citationem, vide *tex. in clem.* 2. *vt lit. pendent.* vbi etiam habetur, quòd vt citatio inducat litis pendentiam requiritur illius exequutio, & ſic quòd ad Partis notitiam perueniat *Caſſador. deciſ.* 6. *ſuper Regul. Cancell.* & ita fuit reſolutum in *Rota in vna Meſſanen. illegitimitatis* 25. *Maij* 1562. *coràm Groppeio, & in alia Fermana S. Sebaſtiani* 1561. 5. *Decembris coràm eodem*, aduerrendo, quòd reſpectu actoris ſolùm citationis decretum ſine exequutione inducit litis pendentiam, etiam ſi ſit obtentum ab aſſerto Procuratore, præſertim admiſſo cũ cautione de rato, licèt .n. poſſet opponi ſemper, quòd ille non ſit verus Procurator, interim tamen litem pendere reſoluit *Rota in vna Taruiſina penſionis coràm Veſtano*, & eſt *deciſio Achil de Graſſis* 25. *de attent.* quamuis litis pendentia reſpectu ipſius actoris per citationis decretum non cenſeatur inducta, quando antè illius exequutionem idem actor prætenſæ citationi renunciaſſet, tunc .n. effectus illius decreti citationis euaneſcit, cùm certum ſit, hanc citationem validam eſſe *Rota in noue deciſ.* 17 *de dolo, & contumacia, Achil. de Graſſ. deciſ.* 66. *de commiſſ.* vt neque litis pendentia reſpectu actoris induitur per decretum citationis, quando commiſſio originalis, cuius vigore fuiſſet decreta citatio, eſſet deperdita, decretum .n. citationis non facit rem litigioſam, ſi non reperitur commiſsio, etiam ſi Notarius in manuali de tali decreto mentionem fece-

fecerit, imò nec etiam ſi talis commiſſio alibi ſcripta reperitur, prout tenuit *Rota in vna Salamãtina portionis* 8. *Februarij* 1547. *coràm Accorambono*.

5 Reſpectu verò rei litis pendentia per exequutionem citationis quòad rem inducta cẽſetur, etiam quòd citatio fuerit per edictum exequuta vigore clauſulæ, *conſtito de non tuto acceſſu*, licèt tutus acceſſus non fuerit plenè probatus, & ſic Iudicis decretum nullum videatur, ita *Rota* voluit *in vna Taurinen. præpoſitura* 12. *Aprilis* 1554 vt per *Verall. deciſ.* 39. *par.* 2. ita ſimiliter litis pendentia reſpectu rei inducitur per citationem etiam exequutam contra generalem Procuratorem, vt declarauit eadem *Rota in vna Mathelic. iuriſdictionis* 6. *Nouembris* 1564. *coràm Paleotto*, & ita pariter litis pendentia inducitur per citationem exequutam etiam non perſonaliter, ſed domi dimiſſa copia, quando veriſimiliter ad notitiam citati peruenire potuit, prout eſt, quando fuit exequuta domi, & in Eccleſia, iuxta formam decreti, prout tenuit eadem *Rota in vna Mathelicana iuriſdictionis* 24 *Ianuarij* 1565 *coràm eodem Paleotto*, & quoquè litis pendentia cenſetur inducta per citationẽ etiam non exequutam, & ad Partis notitiam non deuentam, quando ab eadem Parte factũ fuit, quominùs exequeretur, & ad eius notitiam perueniret, *tex* eſt in *d. elem.* 2. *vt lit. pendent.* in illis verbis, *vel per eam factum fuit, quo minus ad eius notitiam perueniret Rota in nouis deciſ* 11. *de dolo, & contumac.* & ita fuit reſolutum per eãdem *Rotam in vna Cremonen. Præpoſitura* 13. *Martij* 1556. *coràm Oradino*.

3 Auerte tamen, quòd litis pendentia non inducitur per citationem exequutam, quando eadem citatio fuit per Iudicem circumducta *Afflict. deciſ.* 366. & ita reſoluit *Rota in vna Romana beneficij S. Ioannis Lateranen.* 15. *Decembris* 1557. *coràm Auguſtino*, licèt benè inducta cẽſeatur litis pendentia per citationem nullam, ſeu nulliter exequutam, quando citatus comparuit, vel etiam Procuratorem ſpecialem ad illam cauſam conſtituit, cùm per cõparitionem omnis citationis defectus purgetur *Minſyng. obſeru.* 54. *cent.* 4. *& obſeru* 90. *cent.* 3.

4 Inſuper lis inducitur per oblationem precum Principi factam, & per reſcripti impetrationem *Guid. Pap. deciſ.* 337. *&* 488. licèt contrarium, quòd res non efficiatur litigioſa per ſolã oblationem, & impetrationem reſcripti,

5 niſi fuerit præſentatum in actis Iudici Parte citata, apertè probare videtur *tex. in auth. litigioſa C. de litigioſ.* in illis verbis, *vel precibus Principi oblatis, & Iudici inſinuatis, & per eũ futuro reo cognitis, tex.* .n. copulatiuè per dictionem, &, requirit Principi oblatas, & Iudici inſinuatas, & etiã reo cognitas, & ſic oblationem, impetrationem, præſentationem, & citationem, ad idem eſt *tex. in auth. de litigioſis in principio* in eiſdem verbis, *aut preces Principi oblatas, & inſinuatas Iudici, & per eum aduerſario interpellatoris cognitas*, & iuxta hãc opinionem voluit *Rota in vna Romana ſpolij domus ſub die* 17. *Aprilis* 1559. *coràm Oradino*, licèt litis pendentia non cẽſeatur inducta per impetrationem commiſſionis factam ab aſſerto Procuratore, vt decidit eadem *Rota in vna Gerunden. Prioratus* 2. *Decembris* 1570. *coràm D. de Rubeis*, vt neque inducitur litis pendentia per impetrationem reſcripti, quando impetrans eodem reſcripto vſus non eſt, prout fuit reſolutum in eadem *Rota in vna Gneſnen. Cancellaria* 18. *Ianuarij* 1556. *coràm Accorambono*, & ita pariter litigioſa res non efficitur per impetrationem commiſſionis in cauſa nullitatis, cùm tunc lis pendere dicatur à tempore commiſſionis, non autem à tempore citationis *Cæſar de Graff. deciſ.* 289. *de reſtitut. in integr.* vbi ea redditur ratio, quia ſcilicèt commiſſio licèt non incipiat cauſam, eſt tamen præparatorium ad cauſam, & principium impedimenti.

6 Dicitur autem lis finita per ſententiam, & rem iudicatam, à qua non eſt appellatum, vel aliter tranſitum fecit in iudicatum *Rota in nouis deciſ.* 10. *vt lit. pendent. Afflict. deciſ.* 342. & etiam quòd ab ea fuerit petitus recurſus in caſu, in quo non poterat appellari, nam per talem recurſum non inducitur litis pendentia *Franc. Marc. deciſ.* 624.

Benè verum lis non dicitur finita per ſententiam, à qua appellatum non fuerit, quando ad appellandum petita fuerit in integrum reſtitutio, tunc .n. lis adhùc durare cenſetur, ſaltem ſuper reſtitutione *Rota in nouis deciſ.* 51. *de appellat.* vt etiam lis non dicitur finita per ſententiam, à qua non fuerit appellatum, ſi eadem ſententia fuerit interloquutoria, & non diffinitiua *Mohed deciſ.* 105. *vt lite pendente*, niſi tamen eſſet interloquutoria, per quam Iudex ſe incompetentem pronunciaret, tunc .n. lis non dicitur ampliùs pendere.

7 Item lis dicitur finita per deſertionem, & peremptionem inſtantiæ *Caſtor. deciſ.* 144. & ita etiam per renunciationem, & illius ceſſionem, *tex.* eſt in *cap.* 1. *de lit. conteſt. in* 6. *l. poſtquam liti, vbi DD. C. de pactis, Rota in antiquis deciſ.* 32. *de ſent. & re iudic. Caſſad. deciſ.* 1. *cod. tit.* in tantùm quòd perempta inſtantia per renũciationem vitium litigioſi ceſſat, vt fuit reſolutũ p Rotã *in vna Burgen. Canonicatus* 18. *Decembris* 1562. *coràm Oradino*, & lis dicitur finita per renunciationem exceptionum, non ſolùm in prophanis, ſed etiam in beneficialibus *Rota deciſ.* 32. *de ſentent. & re iudic.* ceſſio .n. facta liti licèt in beneficialibus non inducat ceſſionem iuris, habet tamen vim pacti de non petendo *Creſcent. deciſ.* 158. *de reſtit. ſpoliat.* quod procedit non ſolùm ſi hæc renũciatio

tio fuerit facta à Principali, ſed etiam à Procuratore haben e ſpeciale mandatum *Caſſador.dec.*60. & etiam ſi fuerit facta coràm Notario in abſentia Iudicis *Chiſanen.deciſ.*23. *Puteus deciſ.*22.& tenuit *Rota in vna Palentina beneficij de Cardellino 20.Nouembris* 1546. *coràm de Thanis*,& in altera *Auximana Parochialis* 11. *Maij* 1571. *coràm Lancellotto*, vbi fuit dictum, eſſe verum etiam quòd ceſſio, & renũciatio facta fuerit coràm Notarin extraneo, & non Actuario cauſæ.

Declara tñ primò, litem dici finitã per ceſſionem,& renunciationem, dummodò poſt eã fuerit capta poſſeſſio rei litigioſæ ab illo, ad cuius fauorem facta fuit renunciatio, aliàs ſecùs, ſicut.n.per ſententiam lis non finitur, niſi ſequuta poſſeſſione, ita nec per ceſſionem, ita reſoluit *Rota in vna Calaguritana prætẽſæ medietatis fructuum* 14. *Aprilis* 1565. *coràm Aldobrandino, Achill.de Graſſ.deciſ.*1.81.*de lite*.

Declara ſecundò, litem dici finitam per renunciationem, quando in ea fit mentio de lite,& ſic quando expreſsè renunciatum ſit liti, & cauſæ, etiam quòd lis eſſet introducta quòad actorem tantùm per commiſſionem cauſę, & citationem ad eius inſtantiam decretam, nõdùm tamen contra reum exequutam *Guidobon.deciſ.*154.vbi pariter dicit, litem non extingui per renunciationem factam inſtantiæ, niſi expreſsè liti,& cauſæ renuncietur.

Declara tertiò, litem non dici finitam per renunciationem conditionalem, conditione non adimpleta, vtputà ſi quis renunciet iuri, liti, & cauſæ, aliqua penſione ſibi reſeruata, quoniam ſi penſio ſit nulla, lis nõ cenſetur extincta, nec ius à cedente abdicatum, etiam ſi cedens, illam penſionem eſſe bonam crederet, vt fuit reſolutum in *Rota in vna Barchinonen. Canonicatus, & prebendæ 7.Iunij 1567.coràm Guicciardino*.

8 Inſuper lis finita dicitur in beneficialibus per mortem actoris,& multò magis per mortem actoris,& rei, nam perſona actoris extincta, cenſetur etiam ſua perſonalis actio extingui *§.deinceps auth.de nuptijs, Bellamer. deciſ.* 136. *Caſſador.deciſ.*1.*de re iudic. Mohedan.dec.* 142. *vt lite pendente*, non tantùm per mortem naturalem, ſed etiã per mortem ciuilem, actoris.ſ. tantùm, vel actoris,& rei *Caſſador.deciſ.* 3.*vt lit.pendent*.

9 Nõ tamen dicitur finita per mortem actoris, quando reus ſuperſtes vult litem proſequi, poteſt.n.eidem reo litem proſequenti dari abſolutoria *Bellamer.deciſ.*156. *Caſſador.deciſ.*1. *de re iudic. Achill.de Graſſ.deciſ.*188.*vt lite pendente*, vt neque finita dicitur per mortem ſolius rei *Mohed.deciſ.*190.*de appellat. Veral.deciſ.*229.*par.*1.nec per mortem actoris, quando actore defuncto Papa aliquem ſubrogauit in illius ius, & litem, tunc.n. perſona ſubrogati adhùc viuere cenſetur, nouamq; perſonam aſſumere, illius.ſ. in eius locum ſubrogatur, vt reſoluit *Rota in vna Tiraſonen. Capellaniæ 6.Nouembris* 1556. *coràm Quiroga*.

10 Tandem, vt finem imponamus, lis finita dicitur per curſum temporis, quando iamdiù cępta eſt,& deindè longo temporis interuallo ceſſatum, ita vt liti per Partem renunciari videatur *Caſſad. deciſ.*5.*vt lit. pendent.* aſſerens, requiri taciturnitatẽ per tempus decẽ,& octo annorum, ad hoc vt lis dicatur finita, licèt *Rota* aliquando dixerit, ſufficere tempus decem annorum *Achill.de Graſſ. deciſ.*183.*vt lit.pendent.& deciſ.*33.*de attentat.* vbi loquitur in ceſſatione per viginti annos, *Puteus deciſ.*20. vbi loquitur, quando non dùm erat lapſum decẽnium, ſed reſtabant nonnulli dies, *Simonet.deciſ.*35.*rubric.vt lit. pendent.* vbi loquitur, quãdo fuit ceſſatum à proſequutione litis per annos viginti nouem, & aliàs in vna *Barchinonen. Canonicatus 7. Iunij* 1567. *coràm Guicciardino* fuit reſolutum; decem, & octo annorum curſum in propoſito dici lõgum tempus.

Declara autem, litem non dici derelictam, nec ceſſare litis pẽdentiam per ſolum lapſum longi temporis, niſi etiam nihil penitùs conſtet de aliquo iure mouentis litẽ, ſecùs ſi conſtet de aliquo iure, aut dubio probabili, vt fuit dictum per *Rotam in vna Hiſpalen.Canonicatus*, & dicitur conſtare de iure mouẽtis litem, ſi illud colligitur ex coniecturis, quarum aliquæ enumerantur ab *Achill de Graſſ. dec.*183. *&* 187. *ſub rubrica de lite conteſtata*.

Limita tamen conclusionem principalem in cauſis Fiſcalibus, nàm in illis lis non dicitur derelicta, nec litis pendentia ceſſat, ſi ab illius proſequutione ceſſatum fuit per lõgum tempus, etiam per curſum triginta annorum *Benintend. deciſ.* 75.

11 His ſuppoſitis, dùm eadem pragmatica loquitur de ſaluaguardia, in materia videre poteris *Maſtrill. in deciſ.*263.*par.*3. vbi latè tractat, an, & quando ſaluaguardia poſſit concedi vaſallis Baronum *Giurb.conſil.crim. deciſiu.* 66.

Et obſerua, quòd ſaluaguardiæ quãuis ordinariæ expediri debeant ad inſtantiam vxorum, vel filiorum pro debitis virorum, vel patrum, nè turbẽtur in eorum bonis, tamen non ſic faciliter ſunt expediendæ ob malitiam debitorum, qui, vt creditores fraudent, vxores, filios, aut alios ſupponunt *Franch. deciſ.*256.

12 Sed an ſaluaguardia Principis tollat iuriſdictionem Domini inferioris, deciſum negatiuè *Faber deciſ.*5. *de iuriſdict. omn. Iudic.*

13 Et nùm pęna fractæ ſaluæguardiæ ſpectet ad Supremum Dominum, vel ad Baronem, à cuius ſubdito rupta fuit, vide *Theſaur.dec.*132 vbi pro Barone iudicatum teſtatur, & ad materiam *Guid.Pap.deciſ.*56.*&* 418. vbi de pęna frangentis ſaluaguardiam.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Depoſita, aut ſcripturæ ad inſtrumentorum liquidationem impediendam in S.C. non recipiuntur, quod procedit tàm quoàd debitorem, quàm quoàd creditorem, num. 2.*

3 *Depoſitum quantitatis, pro qua liquidatur inſtrumentum poteſt fieri ab extraneo, dummodò non fiat ad impediendam liquidationem, ſed ad ſoluendam quantitatem.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm. IV.

Collectanea IV.

1 CVm nuper, &c. Statuit, ad impediendam liquidationem inſtrumentorum non recipi depoſita, aut ſcripturas in Aula Sacri Conſilij, ſed tantùm in M.C. tempore vltimæ contumaciæ, ſeu inſiſtentiæ Curia pro Tribunali ſedente.

2 Aduerte, quòd quemadmodùm hęc pragmatica non admittit debitorem ad præſentādas ſcripturas in Aula Sacri Conſilij, ſimiliter nec ipſe creditor admittitur ad præſentandas ſcripturas, vel præſentanda alia inſtrumenta neceſſaria pro faciendo inſtrumento pręſentato liquido, quod aliàs de per ſe eſſet liquidum, vel pro excludendo ſcripturas, forſitan per debitorem pręſētatas Curia pro tribunali ſedēte, vt apud *Præſ. de Franc. in dec. 420.* & ita extitit practicatum in cauſa Paſchalis de Sinno cum Frāciſco Angelo de Sarubijs ex regula *tex. in l. fin. C. de fruct. & lit expenſ.*

Sed quatènus vigore huius Pragmaticæ prohibeantur recipi ſcripturæ, & depoſita in Sacro Conſilio, ad ornatum, & intellectum, atque declarationem non deſinas videre rem iudicatam apud *Seſſe in deciſ. 92. tom. 1. Rot. Aragon.* vbi nonnulla habes vtilia, & hic conducibilia.

3 Et ſigna, depoſitum quantitatis, pro qua inſtrumentum liquidatur, poſſe etiam per extraneam perſonam fieri, dummodò ille non compareat ad impediēdam liquidationem, ſed tantùm ad ſoluendam quantitatem debitam, vt nouiſſimè apud *Merlin. controuerſ. forenſ. 82.* vbi etiam, quòd licet id agere poſt rectā Curiam, ſed ante tamen Galli cantum, & ita dicit iudicatum per Magnam Curiam Vicariæ, & cōfirmatum à Sacro Regio Conſilio ad fauorem Illuſtr. Ducis Belriguardi, & habui in facto in cauſa Magnificæ Conſtantiæ de Rinaldo annis proximè elapſis.

De inſiſtentia autem plura diſſeruimus in *deciſ. Apulæ 89.*

SVMMARIVM.

1 *Infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti extra Ciuitatem Neapolis debet mittere fidem ſuæ infirmitatis, & Procuratorem conſtituere.*

2 *Inſtrumentum antè promulgationē huius pragmaticæ, exiſtente infirmo creditore, vel debitore an poſſit liquidari ſecūdùm formam Ritus.*

3 *Iudex propter infirmitatem creditoris non debet accedere ad eius domum pro liquidatione facienda, & quid pro infirmitate debitoris, nu 4 & 7.*

5 *Liquidatio inſtrumenti debet fieri in loco iudicij aſſignato.*

6 *Debitor citatus non debet ire ad domum creditoris ad opponendas exceptiones.*

8 *Iudex an poſſit ire in aliqua Regni Prouincia, ſi debitor citatus ſit exterus, & infirmus.*

9 *Excuſator admittitur ad allegandam infirmitatem, vel abſentiam.*

10 *Allegare infirmitatem, & abſentiam æquiparantur.*

11 *Abſentia citati ſuper tenore inſtrumenti quando admittatur.*

De Inſtrumentorùm liquidatione. Pragm. VII.

Collectanea V.

EſSendoſi per eſperienza, &c.

1 Diſponit, Citatum infirmum ſuper tenore inſtrumenti extra Ciuitatem Neap. debere mittere fidem authenticam ſuæ infirmitatis, & teneri per mandatum ſpeciale conſtituere Procuratorem, cum quo poſſit procedi ad interrogationem, ac ſi ipſe Principalis adeſſet.

2 Ante promulgationem huius pragmaticæ, infirmo exiſtente creditore, vel debitore ſi poſſit liquidari inſtrumentum ſecundùm formam Ritus exequutiui, in Sacro Cōſilio fuiſſe hanc quæſtionem agitatam ſcribit *Præſes de Franch. in dec. 676.* & extitiſſe cōcluſum, quòd

3 ob infirmitatem creditoris non debet accedere Iudex ad domum eius pro facienda liqui-

4 datione. Pro infirmitate autem debitoris dicit, Iudicem accedere ad domum illius debitoris ad liquidandum.

Quòad creditorem benè faciebat Magna

5 Curia, quia cùm citatio ſuper tenore inſtrumenti, & illius liquidatio fieri debeat in loco

6 iudicij aſſignato, debitor citatus non tenetur ire ad domum creditoris ad opponendas ſuas exceptiones, cùm non eſſet locus iudicij, in quo fuit citatus, vt compareret, & comparere deberet, vt ſcribit *Verall. in dec. 274. lib. 3.*

7 Quò verò ad debitorem nec arbitror, ire debere Iudicem ad liquidandum, quia ſimiliter non eſſet locus iudicij, nec poſſet ibi fieri decretum liquidationis, ſed benè ad examinan-

8 nādam, Quid enim ſi eſſet citatus debitor exterus in Magna Curia, quo pacto poſſet ire Iudex Magnæ Curiæ in aliqua Regni Prouincia, in qua debitor eſſet infirmus.

Sed in terminis huius pragmaticæ qualiter debeat eſſe mādatum ad conſtituendum Procuratorem, videas infra in *pragm.8.hac eadem rubrica*, & quæ ibidem dixi.

Et quando infirmus teneatur conſtituere Procuratorem, & quando comparere *Maſul. ad deciſ. Capyc.* 223.

9 Hacq; occaſione obſeruabis, admitti excuſatorem ad allegandam abſentiam, vel infirmitatem, de qua in promptu conſtare debet *Gizzarell.deciſ.9.num.6.* vbi *Mele in addit.* an-
10 nuit, tantum eſſe allegare infirmitatem, quātum abſentiam neceſſariam, cùm impedimentum infirmitatis iuſtum reputetur, quia infirmitas à Deo eſt, & comprehenditur ſub impedimento abſentiæ, ideò æquiparatur neceſſariæ abſentiæ *cap. cùm in tua qui matrimon. accuſ. poſſunt*, ad inſtar caſus mortis abſentiæ remotæ æquiparatur *Seſt dec. Aragon.57.tom.1. Giurba deciſ 9.*

11 Sed abſentia citati ſuper tenore inſtrumenti per quoſnam allegari poſſit, & admitti debeat, exarauimus *deciſ. Apulea* 35. vbi quòd regulariter admittitur, niſi abſentia fuiſſet affectata, & malitioſa, vel eſſet aſſignata Curia pro loco citationis, vt ibidem latiùs erit videre.

SVMMARIVM.

1 *Debitor citatus debet comparere, & praſtare cautionem de parendo mandatis S.C. aliàs conficiuntur litera exequutoriales.*

2 *Debitor non auditur, liquidato inſtrumento, nec etiam facto depoſito, & num.3. & 4. nec ex exceptione falſitatis, vt ſub num.6.*

5 *Debitor auditur liquidato inſtrumento, ſed non retardatur venditio bonorum, & vide nu.6.*

7 *Debitor infirmus citatus ſuper tenore inſtrumēti tenetur facere* Procuratorem.

8 *Mandatum ſpeciale in terminis huius pragmatica quod dicatur.*

9 *Fides infirmitatis non admittitur, niſi facta à Medico per actum publicum, & cum iuramento.*

10 *Valetudinarius appellatur infirmus.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm. VIII.

Collectanea VI.

TRà l'altri Capitoli di grazie conceſſe, &c.

Hac pragmatica nouiſſimè edita de anno 1632. plura quidem ſunt diſpoſita concernentia liquidationis inſtrumentorum caſum, & proindè multa egeret dote, ſed quia Deciſiones præ manibus ſuper illa non habeo, nè ab ordine diſcedere videar pauca attingam.

1 Indè quatènus in §.7. loquitur de ſupplicatione, quæ aduerſus citationes ſuper inſtrumentorum tenore obtinetur, vt comparente perſonaliter, & præſtante cautionem de parēdo mandatis S. C. in vltima Curia debeat debitor per totam Curiam ſequentem cautionem præſtare, aliàs literæ exequutoriales cōficiantur. Adde pro coronide videndos *Gizzarell.deciſ.72. & Thor.vot.deciſ.84 à nu.383. cum ſeq.*

2 Et quatènus ibidem circa finem diſpoſitum patet, vt liquidato inſtrumento debitor audiri nequeat, nec facto depoſito conditionato, niſi priùs ſoluerit integrè omne debitum, pęnāq; cum expēſis factis à creditore in reaſſumptione inſtrumenti;

3 Adde *Gizzarell.deciſ.72.* vbi elicitur, creditorem poſt inſtrumēti incuſationem ſe in vinculis conſtituendo audiri minimè poſſe.

4 Et iunge deciſionem factam à Sacro Regio Conſilio in cauſa Particularium Terrę Colliſtorti cum Illuſtr. Principe Caſalis Maioris, per quam patet, debitorem liquidatione inſtrumēti peracta integrali ſolutione facta poſtea eſſe audiendum, aliàs ſecus.

Nec non adeas *Molfeſ. conſ.43. inter comment. ad Conſuet. Neap.* vbi in anno 1616. videtur deciſum per S. C. iunctis Aulis, & datis adiunctis in cauſa cuiuſdam debitoris in vin-
5 culis conſtituti, quòd audiatur ipſe ſuper propoſitis exceptionibus, ſed non impediatur vēditio bonorum ad beneficium creditoris.

6 Quod aliàs fuit deciſum ab eodem S. C. in cauſa Iſabellæ Fagiolę cum Dominico Spinola in Banca Lucinæ, in qua liquidato inſtrumento à dicta Iſabella aduerſus eundem Dominicum præſentauit debitor fidem carcerationis, Inſtando audiri, & cùm per M. C. V. extitiſſet prouiſum, audiri debere, interpoſita deindè appellatione ad S.C. fuit determinatum, non eſſe audiendum, niſi facta integrali ſolutione, vel depoſito, & interim non eſſe impediendam venditionem bonorum, adde *Ann.ſing.69. & Præſid.de Franch.deciſ.*200.

Et obſerua, vt ſtante hac pragmatica recedant ab Aula Deciſiones in contrarium aliàs factæ, de quibus nouiter apud *Marin. reſolut. quotid. cap.* 188. *Thor in conſ. ciuic. inter vot. deciſ.num.*160.*& ſeq.fol.*405. quem circa hūc articulum latiùs videas in *vot.deciſ.* 84. vbi allegationes aliorum pariter habes à *num.*419. viq; ad 442. & vide *deciſ. meam Reg. Audient. Apulea* 27.

Inſuperq; amplia, vt exequutio vigore inſtrumenti liquidati impediri nequeat prætextu aſſertæ falſitatis cauſæ, in citatione commiſſæ,

miſſæ, vt fuiſſe iudicatũ facta relatione in S.C. ſub die 22. Septembris 1634. in cauſa Aloyſij della Valle, & Thomæ Valletti cum Dominico Maccarano, patet apud *Thoro in Compend. deciſ. Regni in verbo exequutio fol.* 403, *par.* 3.

7 Sed dùm in § 8. ſtatuitur, vt debitor infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti teneatur conſtituere Procuratorem ad allegandam eam exceptionem, & reſpondendum ſuper tenore inſtrumẽti cum ſpecialiſſima expreſſione cauſæ, & perſonæ.

Adde, fuiſſe neceſſarium id caueri expreſsè, cùm aliàs in terminis *pragm.* 7. *hac eadem ru-*

8 *brica* contrarium extiterit indicatum, vide *Merlin. controuerſ. forenſ.* 73: vbi quod mandatur ſpeciale mandatum in terminis præfatæ pragmaticæ, obſeruans vlteriùs, conſtitutionem Procuratoris ad allegãdam, & proponendam exceptionem infirmitatis eſſe faciendam ſimul, & eodem tempore, quo transmittitur fides infirmitatis.

9 Et dùm ibidem mandetur, non eſſe admittendas fides infirmitatum, niſi fuerint factæ à Medico per actum publicum cum ſpeciali iuramento præſtando in manibus Officialium locorum, non aliter, nec alio modo.

Elijcias concluſionem, quòd ſi tali modo facta non fuerit, minimè iuuabit, vti contra formam datam, & ac ſi præſentata non fuiſſet ex dictis per *Rot. deciſ.* 286. *&* 579. *par.* 2. *tom.* 1. *Monach. deciſ. Florent.* 23 *num.* 23. vbi quòd ex adiectione clauſulæ, *non aliter, nec alio modo*, inducitur conditio, qua deficiente perindè eſt, ac ſi actum non fuiſſet *Verall. deciſ.* 82. *nu.* 3. *&* 4 *par* 3.

Quòd autem pro forma in caſu iſto fuerit adiectum, patet, quia pragmatica hic inducit quid de nouo cũ certis deſignationibus, quo in caſu formam cẽſeri inductam tradit *Cacher, deciſ.* 126. *num.* 11.

Et iuramento Medici deponendum eſſe de infirmitate, illiq; ſtari patet apud *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 13. *& Phœb. deciſ. Luſit* 78. *tom.* 1. & latiùs perquiras ſcripta per *Nos in praxi elect. fori quæſt.* 9. *ſect.* 1. vbi ad ſaturitatem.

Amplia diſpoſitionem huius §. loquentis in caſu, quo debitor citatus eſſet infirmus, vt procedat pariter ſi eſſet tunc temporis vale-

10 tudinarius, quia talis adhùc infirmus appellari valet, maximè in ijs, quæ ſuum concernunt fauorem *Rota in Neapolitan. iuris reſignandi* 1578. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto, Giurba conſil. crim. deciſ.* 8. *ſub num.* 6. dicens *num.* 5. valetudinarijs eſſe conceſſa plura priuilegia, & illud potiſſimum, nè torqueri poſſint, vt per *Ludouic. dict. deciſ. Lucenſ.* 13. *num.* 52.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi, & Saraceni non dicuntur Hæretici, nec etiam Maumethani.*
2 *Iudæi malè interpretant ſacram Scripturam.*
3 *Iudæi habent publicas Synagogas, & Oratoria particularia.*
4 *Iudæi nequeunt turbari in eorum cæremonijs.*
5 *Iudæi conueniunt cũ Chriſtianis in ijs, quæ ſunt permiſſa.*
6 *Iudæi quando ſunt obedientes non debent moleſtari.*
7 *Iudæi non ſunt compellendi ad fidem, nec eorum filij antè vſum rationis, ipſis inuitis licitè baptizantur.*
8 *Iudæi non ſunt exhumandi ex eorum cœmeterys.*
9 *Iudæi non ſunt vulnerandi abſque medio Iuſtitiæ.*
10 *Iudæi ligantur Statutis, & Legibus Chriſtianorum, & Conſuetudinibus, num.* 11.
12 *Conſuetudo Bulgari habet locum in teſtamento Iudæi, ſicut in teſtamento Chriſtiani.*
13 *Iudæus non poteſt adipiſci gradum Doctoratus.*
14 *Delicta Iudæorum ſunt mixti fori.*
15 *Iudæus factus Chriſtianus an moleſtari valeat de delictis antè baptiſmum patratis.*
16 *Iudæi nequeunt habere Chriſtianos in mancipia.*
17 *Leges Romanorum ſeruantur à Iudæis.*
18 *Iudæi debent iurare ſecundùm legem Moſaicam.*
19 *Iudæus non teſtificatur contra Chriſtianum.*
20 *Iudæi non ſunt habiles ad publica officia.*
21 *Bona Iudæorum quando deprædari, & confiſcari valeant.*
22 *Iudæis non poteſt concedi facultas exercendi vſuras.*

De Iudæis. Rubrica.

Collectanea I.

DEcreueram hac in materia calamum non defatigare, eo quia in moderniſſima compilatione pragmaticarum deeſt hæc rubrica, ſed dùm Dom. Cõpilator taliũ pragmaticarũ in nouiſſimis commentarijs ad ipſas pragmaticas hanc materiam exarare non deſierit, & ego nè ieiunus apparerem, pariter aliqua in medium apponere cenſui.

1 Quarè obſeruabis, quòd Iudæi, & Saraceni non propriè Hæretici dicuntur, cùm Hæreſis propriè ſumpta in illis non cadat, prout nec Saracenis, Maumethanis, & cæteris extranei iuris hominibus *Chriſtineus deciſ. Belgic.* 42.

2 *vol.* 2. vbi quòd Iudæi malè interpretantur ſacram Scripturam, & illam corrumpunt.

Annuit autem ipſe *num.* 6. nonnulla eſſe illis permiſſa, & cętera prohibita.

3. Pri-

3 Primum eſt, quòd habeant Synagogas publicas ſolitas, & Oratoria particularia, & ego addo, Synagogam eſſe debere vnicam pro loco, iuxta *Bulla Pauli IV.* vbi pariter ſtatuitur, illam in ſolito loco habendam eſſe, nec aliam de nouo poſſe conſtrui.
4 Secundum, quòd eorum cęremonias, & ritus ſeruent, nec in iis poſſunt turbari.
5 Tertium, conuerſiūr cum Chriſtianis in iis, quæ ſunt permiſſa, & licita.
6 Quartum, non debent moleſtari, quando ſunt obedientes.
7 Quintum, quòd non ſint compellendi ad fidem, îmò eorū filij, ipſis inuitis antè vſum rationis baptizari licitè nec poſſunt, iuxta communiorem ſententiam. etiam conſuetudine Eccleſiæ munitā, vt in *Bulla Iulij III.* incipit *Vniuerſis, & ſingulis §. & inſuper.* & tradunt *Caualcan. deciſ. 21. nu. 14. p. 2. Afflict. deciſ. 151.*
8 Sextum, quòd non ſint exhumādi ex eorum cęmeterijs.
9 Septimum, quòd non ſint vulnerandi abſq; medio Iuſtitiæ.
Et deniq; quòd ità admittātur ad prædicta, quatènus non excedant.
10 Vltra quæ notabis, Iudęos legibus, & ſtatutis Chriſtianorum ligari *Theſaur. deciſ. 57 Caball reſolut crimin. caſu 4* idq; nedùm proce-
11 dit in lege ſcripta, ſed etiam in conſuetudine, cùm Iudæi ligentur conſuetudinibus, in quibus degūt, vt modernè poſt plures, quos citat iudicatum à *Rota in Romana alimentorum 2. Ianuarij 1611. coràm R P D Manzanedo,*
12 & proindè cōſuetudinem Bulgari locum habere in teſtamento Iudæi, ſicut in teſtamento Chriſtiani tradit *Ricciull. de iur perſonar. lib. 2. cap. 14.* qui à *cap. 1. vſque ad cap. 53.* perplures excitat, & reſoluit articulos in materia Iudęorum, vt ad nauſeam apud eum poteris videre,
13 & præciſè *cap. 25.* annuit, Iudæum non poſſe adipiſci gradum Doctoratus, & ex Deciſionarijs vltrà alios *DD.* allegat *Guid. Pap. dec. 388.*
14 Iudæorū autē delicta eſſe mixti fori probat idē *Guid Pap. dec 63.* & vide *Theſ. deciſ. 241. & Triuiſ. dec. 67. Chriſtin deciſ 43 vol. 2.* vbi qualiter Iudæi ſubſint foro Eccleſiaſtico, vel ſæculari, & qualiter puniēdi, & tractādi veniant.
15 Et ſi Iudæus factus Chriſtianus moleſtari valeat pro delictis antè baptiſmum enucleat *Caball. reſolut. criminal caſ. 115.*
16 Iudæis non licere habere Chriſtianos in mancipia refert *Chriſtinem deciſ. 44. vol. 2.*
Iudęi compromittere cenſentur iuxta eorū
17 leges *Marta dec. Piſan. 154* & in eorum cauſis eſſe ſeruandas leges Romanorum, & Moſis *Surd. deciſ. 133.* licèt contrarium tuetur *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ 241. tom. 2.* vbi plura de Iudæis, & caſu, quo defertur iuramentum ſuppletorium, vt affirmat *Minſyng. obſeruat. 6. cent. 5.* non per Chriſtum, nec per
18 Sacra Euangelia, ſed per legem Moſaicam iurare debent, idem firmat *obſeruat. 20. cent. 6.*
19 Nū autem Iudæus teſtificans contra Chriſtianum probet, negatiuè *Afflict. in deciſ 211.* & accidit in facto in Regia Audiētia Apulææ.
20 Et Iudæi ad publica officia nūm ſint habiles, negatiuè *Camera Imperialis in ſuis Deciſionibus verbo Iudex,* quod nota ad *cap. cum ſit de Iudæis.*
21 Et Iudæorum bona an, & quando deprædari, & confiſcari valeant, *Maſtrill. deciſ. 254. Caſtill. deciſ. 107.*
22 Et Iudæis an à Principe in eius Dominio poſſit concedi facultas exercendi vſuras, negatiuè *Theſaur. deciſ. 57.*

SVMMARIVM.

1 *Iudæi debent incedere ſignati, vt ab alijs dignoſcantur, & num. 2.*
3 *Iudæi maſculi debēt deferre biretum, & fæminæ aliud ſignum, vt nullo modo poſſint ſe cœlari.*
3 *Hebræi exiſtentes Ferrariæ debent quoq; deferre ſignum, non obſtante priuilegio, quod per prius habebant.*
4 *Iudæi incedentes abſq; ſigno dùm mercādi cauſa percurrunt Statum Eccleſiaſticum impediri non poſſunt.*

De Iudæis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 Conſiderato, &c. Statuit Iudęos ſignatos incedere debere, vt ab alijs dignoſcantur.
Non eſt nouū id, quod diſponitur hic, quoniam in *Concilio Lateranenſi* ſtatutum eſt, vt
2 in omni loco, & omni tēpore omnes vtriuſq; ſexus Iudæi qualitate habitus ab alijs diſcernantur *cap. nonnullis de Iudæis*, prout ſeruatur in alma Vrbe Romæ.
Et ita eſt ſancitum per *Bullam Pauli IV.* incipit, *Cùm nimis abſurdum*, & per *Bullam Pij V.* incipit, *Romanus Pontifex*, quarum *Bul-*
3 *larum* authoritate eſt etiam decisum, vt maſculi biretum, fęminæ verò aliud ſignum patens, ità vt nullo modo cęlari, aut abſcōdi poſſit, palàm deferre teneantur, nec ſuper non delatione bireti, aut alterius ſigni huiuſmodi cuiuſuis eorum gradus, vel præheminentiæ, ſeu tolerantiæ excuſari, aut per Camerarium, aut Sedis Apoſtolicæ Legatos abſolui poſſint, cū ampliſſima derogatione priuilegiorum, in cōtrarium quomodocunq; facientium.
3 Vndè in facti contingētia extitit iudicatum poſt allegatas *Bullas*, ceſſare priuilegium conceſſum à *Martino V.* Hebræis Ferrariæ commorantibus, nè cogi poſſint ad deferendum aliquod ſignum, per quod à Chriſtianis dignoſcantur, cùm ex præfatis *Bullis* ſint abrogata omnia, & quæcunq; priuilegia.

Cc Tali-

Taliter, vt multa de prouidētia ſit cautum, Iudęos debere à Chriſtianis qualitate habitus diſcerni.

Sed non reticeam dicere, vigore *Breuis* relaxati à *Clement. VIII.* de quo meminimus infra in *pragm. 2. hac eadem rubrica*, Iudęos in-
4 cedentes abſq; ſigno per Statum Eccleſiaſticū ex cauſa mercimoniorum non poſſe impediri in tranſitu, ſed permittendos eſſe vndiq; liberè tranſire, quàmuis ſignum in itinere minimè deferant.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi ſunt expellēdi à Ciuitate, & Regno Neap. & quid à Statu Eccleſiaſtico, num. 2. ſed an ſi longo tempore ſteterint cum cœtu Chriſtianorum, vide num. 10.*
3 *Communio, & familiaritas cum Iudæis Chriſtianis eſt interdicta.*
4 *Habitatio ſimultanea ſupponit intrinſecam familiaritatem, & ideo prohibita illa eſt Chriſtianis cum Iudæis.*
5 *Seruilis conditio excludit ſubuerſionem.*
6 *Affectio inter Medicum, & Aegrotum oritur.*
7 *Iudæi non poſſunt adhiberi in Medicos à Chriſtianis.*
8 *Cōmixtio carnalis inter Iudæos, & Chriſtianos eſt prohibita, & qualiter puniatur.*
9 *Balneū ingredi cum Iudæo non licet Chriſtiano.*
11 *Penſio domus non debetur à Iudæis, ſi habuerint mandatum de exfractando.*

De Iudæis. Pragm. II.

Collectanea III.

ET quia perfidorum Iudæorum, &c.

1 Mandat, Iudæos eſſe expellendos ab hac Ciuitate, & Regnō, & ſegregādos eſſe à Chriſtianis.

Iunge *Bullas Pij V. & Clem. VIII.* quibus ſpecialiter cautum eſt, vt omnes vtriuſq; ſexus
2 Hebræi diſcedant ab omnibus locis Dominij Sācte Romanæ Eccleſiæ, præterquàm ab Vrbe Romæ, & Ciuitate Anconę, ita vt quandocunque in eis inuenti fuerint, rebus omnibus ſpolientur, & Fiſci iuribus applicentur, mancipiaque Romanæ Eccleſiæ fiant, & in perpetuam ſeruitutem redigantur.

Licet idem *Clemens VIII.* deindè volens cum Iudæis ipſis mitiùs agere, & ſubditorum commodo proſpicere, tanquàm compertum ſit, ex Iudæorum commercio plurimùm vtilitatis Negotiantibus afferri, authoritate Apoſtolica conceſſerit, vt ad quæcunq; loca accedere valeant tàm Nundinarum, & Emporiorum temporibus, quàm quandocunque cum mercibus cuiuſcūq; generis, & cum illis mercari, & negotiari, dummodò nullatènus in illis locis domicilium habere, vel contrahere poſſint, vt latiùs continetur in *Breui* dicti Sanctiſſimi, impreſſo ſub die 2. Iulij 1593.

Sed quatènus hic indicitur ſegregatio Iudęorum à Chriſtianis, vide ſi conferant ſcripta ſupra in *pragm. 1. ſub rubr. de commerc.* & adde *tex. in cap. ad hæc in fin. extra de Iudæis*, vbi quòd communio, & familiaritas ſimilium eſt
3 nobis interdicta, quia ſubeſſe poteſt ſubuerſionis periculum, licèt ex eodem *tex.* percipiatur, in ſpectātibus ad vſum politicum ſimplicē conuerſationem cum Iudæis nobis interdictā non eſſe, cùm in ſpectantibus ad talem vſum ea communio ſit nobis cum Iudęis prohibita, quæ continet aſſiduam conuerſationem, & familiaritatem, ex qua (vt dixi) ſubuerſionis periculum oriri poteſt.

4 Cùmque ſimultanea habitatio ſupponat intrinſecam familiaritatem, ideò prohibitum eſt Chriſtianis ſimul cum Iudæis habitare *cap. Iudæi il ſecondo de Iudæis, cap. nullus 28. quæſt. 1.* nèdum eadem in domo, ſed etiam eodem in quarterio, & loco ex *Bullis Pauli IV.* incipit *Cum nimis abſurdum*, & *Pij V.* incipit *Romanus Pontifex*, niſi tamen Iudæi detinerentur tamquàm ſerui, hos enim licet habere domi,
5 quia ſeruilis cōditio excludit præſumptionem ſubuerſionis, argumento *tex. in d. cap. Iudæi, & in cap. & ſi Iudæos de Iudæis.*

6 Et hinc infertur, quòd cùm aliqua affectio oriatur inter Medicum, & Aegrotum, ad *tex. in d. cap. nullus, & ibi gloſ.* ideò ex *Bulla Gre-*
7 *gorij XIII.* determinatū eſt, Iudæos Medicos, ſiuè alios Infideles ad curandos Chriſtianos infirmos nō admitti, impoſita nobis Chriſtianis pęna ſubtractionis Sacramentorum, & ſepulturę Eccleſiaſticæ, etiam cum derogatione ampliſſimorū priuilegiorum, ità vt fuerit vna vice deciſū, non licere Chriſtiano vocare Barbitonſorem Iudæum ad venam ſecandam, vel ad applicandas cucurbitulas, vulgò *ventoſe*, licèt ſecùs eſſet ſi in ſanitate vocaretur ad capillos tondendos.

8 Et cùm carnalis commixtio aptiſſima ſit ad cor Fidelium deprauādum, ideò illa prohibita eſt inter Chriſtianum, & Iudæam *cap. in nonnullis §. vndè cōtingit de Iudæis, l. nè quis Chriſtianam C. eod. tit. Mut. deciſ. 89.* vbi quòd arbitraria pęna punitur Iudæus, vel alius Infidelis habens rem cum Chriſtianis, ad quam euitandam felic. record. *Pius V.* mediante eius Vicario ſub die 20. Maij 1566. pręcepit, nè quis Iudæorum de cętero auderet quouis prætextu, vel quæſito colore, etiam emptionis, & venditionis bonorum ingredi domos Meretricum, & ſi quid ab eis habere pętenderent, & ob id eas alloqui vellent, id in portis, & ianuis domorum earumdem mulierum apertis facerēt, & non intra eaſdē domos facere liceret, neuè dictas mulieres ad eos pro ſimilibus negotijs

emptio-

emptionis,& venditionis accedentes permitterent domos, & apothecas ſuos ingredi, ſed tantùm in illorum portis, ianuis, & foribus apertis, cum eis colloqui, & tractate poſſent ſub pęna priuationis Synagoga,pecuniaria,& alijs pęnis arbitrarijs.

9 Inſertur etiam, prohibitum eſſe inſimul cũ Iudæo in balneũ ingredi *d.cap.nullus* 28.*quaſt.* 1. ſecùs ſi ſeparatim, vel ex cauſa neceſſitatis, quia aliud balneum nõ eſſet, vt in anno 1584. de menſe Iulij voluit Sacra Epiſcoporũ Congregatio, conſulto Summo Pontifice, concedendo licentiam Epiſcopo Sauonenſi, vt balneum ingredi valeat, non obſtante quòd ibi ingrederétur Iudæi,refert *Ricciull. de iure perſonarum cap.*41.*num.*24.*& ſeq.lib.*2.vbi etiam alia coadunat,quæ cũ non ſint deciſa hic prætereo.

10 Sed Iudæi an poſſint expelli è domibus,in quibus per multum temporis ſpatium habitare conſueti ſunt,non ſeorſum à cętu Chriſtianorum, vide in *Noſtra deciſ. R A. Apulea* 95. vbi pro negatiua iudicatum retulimus, & fecimus mẽtionem de hac pragmatica,vt etiam illam commemoramus *dec.*94.vbi tractamus,

11 ſi penſio domus locatæ Iudæis poſſit peti per Dominum per integrum tempus locationis factæ, ſi fuerit præfatis factum mandatum de extractando,& contra locatores pronunciatũ affirmamus,vt ibidem latiùs eſt videre.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitates Regni ſoluunt Regi ordinarias, & extraordinarias functiones pro numero foculariorum, quàmuis Vniuerſitas ſit diminuta, num.*3.

2 *Functiones Fiſcales debentur Fiſco de iure cõmuni.*

4 *Vniuerſitates ſi in totũ deficiunt non debentur functiones Fiſcales.*

5 *Functiones Fiſcales non debentur ab hominibus ſuæ Ciuitatis,ſi alibi degunt.*

6 *Rex quando concedit immunitatem à functionibus Fiſcalibus ſit excomputatio Vniuerſitati in damnum Regiæ Curiæ.*

7 *Immunitas conceſſa circa functiones Fiſcales non comprehendit perſonas non numeratas.*

8 *Functiones Fiſcales ſi fuerint venditæ, & exigi non poſſunt,Regia Curia eas reficere debet.*

9 *Functiones Fiſcales non veniunt in donatione feudi.*

10 *Functiones Fiſcales iudicantur vti res ſtabiles.*

11 *Functiones Fiſcales non ſubijciuntur Conſuetudini Neapolitanæ.*

12 *Functiones Fiſcales continentes pactum redimendi, ſi fuerint reempta in Regia Curia an debeatur pretium legatario.*

13 *Tempus mortis, an reemptionis eſt attẽdendum, vt excludatur agnatus à reemptione.*

14 *Functiones Fiſcales exiſtentes extra Ciuitatem Neapolis exiguntur per Neapolitanos.*

15 *Functiones Fiſcales poſſeſſa à Clerico iure hæreditario non poſſunt exigi pro rata ſpectante ſororibus eiuſdem Clerici.*

De Iuribus, & exactionibus Fiſcalibus. Rubrica.

Collectanea I.

PRo illuſtratione eorum,quæ cadunt ad hanc materiam videndus eſt omninò latè *Reg. Moles in deciſ.Reg.Camer. manuſcript. tit de*

1 *functíon.Fiſcal.* vbi quòd Vniuerſitates Regni ſoluunt Regi ordinarias, & extraordinarias functiones Fiſcales pro numero foculariorũ, aſcendentes ad ſummam carolenorum triginta ſex, granorum ſex, & vnius duodecimi pro quolibet foculari, tractans *deciſ.*5. quid de ipſis iudicetur.

2 Quas functiones, & Fiſcales ſolutiones deberi Fiſco etiam de iure communi patet in *l.ſi functiones C. de donat. l.ſi pendentes §. ſi quid ff.de vſufruct.l. ſi minor C.de act.empt.*

Illorum autem ſolutio facienda eſt ab Vni-

3 uerſitatibus, iuxta foculariorum numerationem, quàmuis Vniuerſitas diminuta ſit *Moles deciſ.*3. etiam ſi vnus de Vniuerſitate eſſet in loco, vt iudicatum contra Vniuerſitatem S. Ioannis Prouinciæ Terræ Hydrunti teſta-

4 tut *Idem deciſ.*32.*in fin* affirmans, in totum

5 Vniuerſitate deficiente huiuſmodi functiones Fiſcales non deberi, nec poſſe ab hominibus eiuſdem Vniuerſitatis alibi degentibus exigi, ſicq; fatetur Regiam Cameram iudicaſſe ſub die 19.Octobris 1568.

6 Et in alia *deciſione* annuit, quòd quando Rex concedit immunitatem à talibus functionibus Fiſcalibus, tunc fit excomputatio Vniuerſitati in damnum Regię Curiæ,de quo etiã *Salernitan. deciſ.*31.

7 Pariter & fatetur,quòd immunitas conceſſa à functionibus iſtis Fiſcalibus non comprehendit perſonas non numeratas, iuxta determinationem Regiæ Cameræ factam ſub die 18.Februarij 1570.in cauſa illorum de familia de Alexandro Ciuitatis Montisleonis.

8 Vltrà quæ obſeruabis,quòd ſi tales functiones Fiſcales fuerint venditæ,vel conceſſæ de aliquo loco percipiendæ, vbi illæ non percipiuntur,ex alijs à Regia Curia reſici debent, vt deciſum fatetur *Liparul.in Addit. ad Andr. in cap.Imperialẽ §.aliud quoq; præcipimus verſ. item quærit gloſ de probib.feud.alien.per Feder.*

9 Inſuper notabis, huiuſmodi functiones Fiſcales non venire in feudi donatione, ita iudicatum recenſet *Anna alleg* 36.

10 Præterea, quamuis functiones Fiſcales vti res ſtabiles iudicentur, & in loco deſtinatæ ſolutionis eſſe cenſeantur,non tamen diſpoſi-

11 tioni Conſuetudinis huius Ciuitatis Neap.

ſubijciuntur, vt decisum patet apud *Amat. cōſ. 77. vol. 1.*

12 Et ad materiam *Idem conſ. 79.* vbi quærit,
functiones Fiſcales vti ſtabiles res, quæ in ſe
pactum redimendi continent, ſi fuerint reem-
ptæ à Regia Curia, debeatur nè pretium lega-
13 tario ex tali reemptione, ita vt tempus mor-
tis, non tamen reemptionis ſit attendendum,
vt excludatur agnatus illorum, iuxta Conſue-
tudinem Neap. & dicit iudicatum, eſſe atten-
dendum tempus mortis, quo tempore fuerūt
functiones in dominio creditoris purè, & ſim-
pliciter, & dùm decisum fuit per Sacrum Cō-
ſilium, illas eſſe extra diſtrictum Neapolis, in
caſu tamen reemptionis faciendę pretium le-
gatario debetur eodem modo, vt excludatur
agnatus à ſucceſſione vigore Conſuetudinis
Neap.

Nec non ſignabis, aliàs in eodem Sacro
14 Conſilio fuiſſe decisū, functiones Fiſcales exi-
ſtentes extra Ciuitatem Neap. exigendas per
Neapolitanum, eſſe bona extra diſtrictum, nec
ſubijci Conſuetudini, & id in cauſa quondam
D Bernardini, & D. Pōpei de Cardenas die 16.
Martij 1604. ad relationem tunc Conſiliarij
Valdeuieſi.

15 Tandem reminiſcaris, quòd functiones Fi-
ſcales pro bonis hæreditarijs, in quibus ſuc-
ceſſit filius Clericus habens duas ſorores, non
poſſunt exigi pro rata ſpectante fęminis, vt
iudicatum habes in *Noſtra decif. Regia Audiē-
tia Apuleæ* 241.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtri Iurati exercent iuriſdictionem ſum-
mariè, & tempore Nundinarum poſſunt fa-
cere acta de nocte, num. 2.*
3 *Magiſtri Iurati eliguntur ab Vniuerſitati-
bus.*
4 *Appellatio à grauaminibus Magiſtrorū Iura-
torū non fit ad Iudicem ſecundarum cauſarū
Baronis, ſed ad Tribunalia Regia, ſi à Prin-
cipe hoc priuilegium conceſſum reperiatur, ſe-
cus ſi à Barone.*

De Iuriſdictione Magiſtri Iurati tempore Nundinarum. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo ornatu huius rubricæ recurras ad ea,
quæ ſcripſimus *forenſ. quæſt. 31. par. 2.* vbi
inter cętera, quòd iuriſdictio per tales ſum-
2 mariè exercetur, & tempore Nundinarum
conceditur, acta fieri de nocte, licèt reiuendi-
catio tali tempore non poſſit intentari, vt la-
tiùs ibidem erit videndum, qui Magiſtri Iura-
ti ſolent eligi ab Vniuerſitatibus, vt diximus
tom. 1. de grauaminibus vaſallorum grauamin. 253.

4 Ab eorum autem grauaminibus nō appel-
latur ad Iudicem ſecundarum cauſarum ordi-
narium Baronis, ſed ad Tribunalia Regia, ſi à
Principe reperiatur conceſſum Vniuerſitati
priuilegium Nundinarum, at ſecùs ſi à Baro-
ne præcedente Regio aſſenſu, vt iudicauit Sa-
crum Regium Conſilium in cauſa Vniuerſita-
tis Ciuitatis Muri, & *Nos* latiùs probauimus
tom. 2. de grauaminibus vaſallorum grauam. 58.

SVMMARIVM.

1 *Forma data à ſtatuto dicitur ſubſtantialis, &
ideò neque in minimo eſt tranſgredienda,
num. 4.*
2 *Actus dicitur nullus forma non ſeruata.*
3 *Renunciari non poteſt formæ per contrahentes.*
5 *Magiſter Iuratus debet procedere cū voto Con-
ſultoris.*

De Iuriſdictione Magiſtri Iurati tempore Nundinarum. Pragm. I.

Collectanea II.

SEmo ſtati informati, &c. Vigore huius
pragmaticæ Magiſtri Iurati tempore feriarū,
& Nundinarum non poſſunt proferre ſenten-
tiam diffinitiuam abſq; voto Iudicis ordinarij,
& ſi contrarium fuerit factum, & non iuxta
formam prædictam declarantur ſententiæ ip-
ſo iure nullæ, & inualidæ.

Hæc verba, *& le ſentenze, che contra la for-
ma predetta ſi daranno, volemo, che ſiano ipſo
iure nulle, & inualide,* quidèm videntur ſuper-
flua, quia cùm pragmatica inducat modum,
qualiter iſti Magiſtri Nūdinarum iudicare de-
beant, dat formam, *Laurent. decif. Auenion.* 22.
1 *Surd. decif.* 168. & forma data à ſtatuto in du-
bio videtur ſubſtantialis, qua nō ſeruata actus
eſt nullus *l. cùm hi §. ſi præter ff. de trāſact.* quia
2 forma dat eſſe rei, qua forma nō ſeruata actus
ille dicitur non eſſe *l. Iulianus §. ſi quis ff. ad
exhibend.* quapropter ſi ſtatuti forma non ſer-
uetur, actus eſt nullus ipſo iure *cap. cùm dile-
cta de reſcript. cap. venerabili extra de offic. de-
leg. Caeher. decif.* 165. *Surd. decif.* 144. *Rota di-
uerſ. decif. 72. par. 2.* vbi dicitur, certiſſimi iuris
eſſe ex amiſſione formæ actum reddi nullum,
vt approbauit ſimiliter in vna *Romana Ali-
mentorum 4. Iunij* 1593. *coràm Orano,* vbi etiā
traditum eſt, quòd cùm forma ſit requiſita ab
initio actus, ſi non ſeruatur, actus eſt nullus ip-
ſo iure, & vide quæ ſcripſimus in *pragm. 6. de
Actuarijs, & Scribis in fin.*

Digitized by Google

Sed redeundo ad principium dicamus, verba iſta non eſſe omninò ſuperflua, ſed poſita eſſe ad clariorem declarationem, & ad inducendam magis præciſam formam, cùm.n.lex, vel ſtatutum dat formam, & vltrà procedendo annullat actum, dicitur dare, & inducere formam præciſam, & non probationem, vel demonſtrationem, & ita habuit pro vero Regia Audientia Comitatus Moliſij in facti contingentia.

Quibus ſic poſitis amplia primò, ſententiam eſſe nullam non ſeruata forma huius pragmaticæ, etiam ſi Partium cõſenſu fuerit talis for-
3 ma omiſſa, nam Partes contrahentes non poſſunt huic formæ renunciare *l. non dubium C. de legibus, l. nemo poteſt ff. de legat.* 1. omnis .n. ſollemnitas, & forma ſubſtãtialis cenſetur inducta ad publicam vtilitatem, cui per priuatũ renunciari non poteſt, & ita dicebatur ad fauorem Marci Zalani.

4 Amplia ſecũdò, etiam ſi forma huius pragmaticæ non fuerit in minimo obſeruata, quia de forma à ſtatuto inducta nihil immutari poteſt *l. & ſi nihil ff. de regul. iur. Boer. deciſ. 1. Surd. deciſ.* 268.

Amplia tertiò, etiam ſi forma ſit omiſſa abſq; dolo, putà per negligentiam, & imperitiam Magiſtri Iurati, quia adhuc ſententia eſt nulla, vt in facti contingentia conſultus reſpõdi, & iuxta reſponſum fuit obtentum de anno 1622. dùm in quibuſdam Nũdinis fuiſſet liberatus de certo crimine vnus de S. Seuerino à Magiſtro Iurato abſque voto Conſultoris, dixi, inquam, conſultus, ſententiam eſſe inualidam, & conſequenter poſſe iterùm carcerari, & condemnari, prout fuit condemnatus in exilium per biennium, cùmq; appellaſſet, fuit confirmatum decretum, quarè ſiluit, & pęnæ obtemperauit.

6 Amplia quartò, Magiſtrum Iuratum debere procedere cum voto Conſultoris, etiam ſi ipſe eſſet Doctor, vt in facti contingentia fuit prouiſum per Collaterale Conſilium in Terra Summæ in perſonam Franciſci Antonij Salinas illùc Iudicis officium gerẽtis, & idem obtẽtum in perſona Horatij Salinas Iudicis Ciuitatis Nolæ de anno 1618. de quo quidem mirandum non eſt, quia dignitas Doctoratus non attenditur in illo actu, dùm Doctor non ſuum officium, ſed alienum gerit, perſonamq; alterius repręſentat, & ſic videmus à fortiori practicari in Ciuitatibus Regijs, in quibus quandòque pręſunt duo Doctores Officiales, vnus Locumtenens, & alter Iudex ipſius.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio vna debet potiùs coadiuuare alterã, quàm turbare.*
2 *Vſurpatio iuriſdictionis eſt graue delictum.*
3 *Turbatores iuriſdictionis poſſunt à Iudice Eccleſiaſtico excommunicari, & pœna pecuniaria mulctari.*
4 *Impedientes iuriſdictionem poſſunt puniri.*
5 *Iuriſdictio turbatur ex cauſa priuata, licèt offendatur extrà officium.*
6 *Iuriſdictio data à lege, ſiue à Principe, Populo, Conſuetudine, vel Vniuerſitate non extenditur de loco ad locum.*
7 *Iuriſdictio eſt poteſtas de publico introducta cũ neceſſitate iuriſdicendi, & æquitatis ſtatuendæ.*
8 *Iuriſdictio à Deo procedit.*
9 *Iuriſdictio à Populo Romano in vnum Principem tranſlata eſt.*
10 *Iuriſdictiones ſunt apud Principem, tanquàm apud fontem, à quo fluunt, & refluunt.*
11 *Iuriſdictio ſpectare non poteſt ad aliquem, ſine Principis conceſſione.*
12 *Iuriſdictio eſt de Regalibus primi capitis.*
13 *Iuriſdictio deuoluitur ad Regem, tanquã ſuum fontem, quando per abuſum amittitur.*
14 *Iuriſdictio conuentionibus, & pactis priuatorũ hominum tribui nequit.*
15 *Iuriſdictio in dubio non præſumitur, niſi appareat.*
16 *Iuriſdictio prout qualitas accidentalis eſt, quæ naturaliter homini minime ineſt.*
17 *Iuriſdictio quomodò probetur.*

De Iuriſdictionibus inuicem nõ turbandis. Rubrica.

Collectanea I.

1 IVriſdictionem vnam alteram potiùs coadiuuare debere, quàm turbare dixit *Rot. in Papien. Tenutæ corã R.P. Capizucho*, vbi quòd alias iuriſdictionis vſurpatæ crimen incurreretur, quod eſſe delictum graue, & punitione
2 dignum patet ex *l. 3. § fin. ff. ad l. Iul. Maieſtatis*, & probant *Capyc. deciſ* 130. *Guid Pap. deciſ.* 423. *Franc. Marc. deciſ.* 427. & 428 *tom* 1.
3 Indè *Rota loc. citat.* enunciat, iuriſdictionis turbatores poſſe à Iudice Eccleſiaſtico excõmunicari, & pęna pecuniaria mulctari, argumento *tex. in cap. quia quæſitum de offic. & poteſtat. Iudicis delegat* vbi probatur, impedien-
4 tes iuriſdictionem puniri poſſe, nouiſſimè vidẽdus *Seſe deciſ. Rot. Arag.* 425. *tom.* 4. vbi enucleat, quando dicatur turbata iuriſdictio alicuius, ad finem conſequẽdi iuriſdictionem, di-
5 cens, iuriſdictionem turbari, licèt ex cauſa priuata offendatur extrà officium.
6 Et iuriſdictionem datam à lege, ſiue à Principe, Populo, Conſuetudine, vel Vniuerſitate non extendi de loco ad locum, nec de Banco ad Bancum, nè aliorum tùrbatio detur, ex *tex. in l. conſulta diualia C. de teſtam.* probat eadem *Rot.* nuper adducta deciſione, & poſt eam *Caualc. deciſ.* 10. *par.* 1.

7 Eſt autem iuriſdictio poteſtas de publico
introducta cum neceſſitate iuris dicendi, &
æquitatis ſtatuendæ, vt communi calculo de-
finiunt *DD.* & vide *Franc. Marc. deciſ.* 368.
tom. 1.

8 Quę mediatè, vel immediatè à Deo proce-
dit, vt per *Aſſlict. in deciſ.* 391. *num.* 8.

9 Namq; à Populo Romano in vnum Prin-
cipem tranſlatam eſſe probant *Franc. Marc.*
deciſ. 187. *tom.* 1. ſcribens *deciſ.* 178. *&* 616. à
10 Principe vti perenni fonte ſingulas fluere iu-
riſdictiones, *Gram. deciſ* 46. *Capyc. in deciſ* 9.
ſub num. 4. *Peguer in deciſ.* 36. *num.* 1. *Merlin.*
controuerſ. forenſ. 13 *num* 9. ſubdens, iuriſdi-
ctionem ad aliquem ſpectare non poſſe abſq;
11 Principis conceſſione *Reg. Tap. in deciſ. Su-*
prem. Senat 1. *num.* 1. & illam oſſibus Princi-
12 pis inhærere, taliter vt dicatur eſſe de Regali-
bus primi capitis *Cutel. deciſ.* 1. *num.* 3. *&* 7.

13 Indè iuriſdictio, quæ per abuſum amitti-
tur, ad Regem tanquam ſuum fontem deuolui
annuit *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 417. *num.* 5. *tom.*
4. vbi *nu.* 18. quòd iuriſdictione inferioris per
abuſum amiſſa Superior nomine proprio ad-
miniſtrat.

14 Nequit autem iuriſdictio conuentionibus,
& pactis priuatorum hominū tribui *l. priuat.*
C. de iuriſd. omn. Iudic. Verall. deciſ. 97 *num.* 4.
par. 1. *&* 162. *num.* 5. *par.* 2. *Franc. Marc. deciſ.*
610. *tom.* 1. *&* 426. *tom.* 2. *Præſ. de Franch. deciſ.*
551. *num.* 10.

15 Nec præſumitur, & collata cēſetur, niſi ap-
pareat *Magon. deciſ Florentin.* 87 *num.* 2. quia
16 iuriſdictio eſt qualitas accidentalis, quæ natu-
raliter homini minimè ineſt, ſed ità competit
vni, ſed non alteri, & ideò probanda eſt *Car-*
17 *tar. deciſ. Genua* 67. *nu.* 10. ad inſtar venit pro-
bāda qualitas tribuens iuriſdictionem *Aſſlict.*
cum *Vrſil. deciſ.* 197. *Merlin. controuerſ. forenſ.*
80. *num.* 26.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio cuiq; ſua ſeruanda eſt, & illam iu-*
riſdictionem in alieno territorio exercere eſt
prohibitum, ibidē, Declara procedere in iuriſ-
dictione contentioſa, & nō voluntaria, num.
2. & debere etiam iuriſdictionis territorium
eſſe limitatum, num. 3.

4 *Habens iuriſdictionem ab inferiore, quàm à*
Principe, nec etiam voluntariam iuriſdictio-
nem quis poterit exercere.

5 *Baro poteſt prohibere vaſallis, nè adeant Regia*
Tribunalia, quando eſſet in præiudicium iu-
riſdictionis.

6 *Vaſallus non poteſt prorogare iuriſdictionem in*
alium, quàm in ſuum Dominū, in ipſius præ-
iudicium.

7 *Clericus prohibetur prorogare iuriſdictionem*
ſui Superioris, quod ampliatur.

8 *Litigans coràm non ſuo Iudice præſumitur er-*
rare, & Iudex cauſarum criminalium ad eas
deputatus non poteſt procedere in cauſis ciui-
libus, & è contra.

9 *Iuriſdictio ſiue ſit data à lege, ſiue à Principe,*
Populo, Conſuetudine, vel Vniuerſitate non
extenditur de loco ad locum, nec de Banco ad
Bancum.

10 *Acta facta per Iudicem incompetentem nulla*
ſunt, nec Partium conſenſu conualidari poſ-
ſunt.

11 *Error in exercitio iuriſdictionis vitiat proceſ-*
ſum.

12 *Iudex pro defenſione ſuæ iuriſdictionis, & ſuæ*
ſententiæ exequutione poteſt arma mouere.

13 *Quilibet Iudex poteſt punire eum, qui eius iu-*
riſdictionem impedit.

De Iuriſdictionibus inuicem nō turbandis. Pragm. I.

Collectanea II.

DIſcordias inter Officiales, &c.

Hic cauetur, quòd Officiales demandatam
iuriſdictionem exerceant, & ad aliam non ſe
intromittant.

Pro ornatu obſeruabis, iuriſdictionē cuiq;
ſuam ſeruandam eſſe, & vnam alteram impe-
dire non debere *Amat. deciſ. Marchiæ* 9. *num.*
25. 32. *&* 33. *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 92. *num.* 5.
vbi *num.* 6. quòd quiſque debet eſſe conten-
tus ſuis terminis ex *cap. ſi quis Epiſcopus* 7.
quæſt. 1. nec vna alteram lædere *Larrea deciſ.*
Granatenſ. 1. *num.* 21.

1 Et firma regulam, eſſe prohibitum exerce-
re iuriſdictionem in alieno territorio, argumē-
to *l fin. ff. de iuriſdict. omn. Iudic. Franc. Marc.*
deciſ. 80. 389. *&* 428 *vol.* 1. vbi dicit, eſſe pęnā
criminis læſæ Maieſtatis, argumento *l. 3. § fin.*
ff. ad leg Iul. Maieſt. qui in *deciſ.* 341. *&* 361.
2 *vol.* 2 tradit, hoc procedere in iuriſdictione
contentioſa, & non in voluntaria, affirmans
3 etiam in *deciſ.* 541. *eod. volum.* debere tamen
iuriſdictionis territorium eſſe limitatum, vt
etiam annuit *Caball. in reſolut.* 120. & decla-
rando in *deciſ.* 361. citat. *vol.* 2 ſupradicta pro-
cedere ait, dùm habet quis iuriſdictionem à
Principe, quia ſi habet ab inferiore, quàm à
4 Principe, nec etiam voluntariam iuriſdictionē
quis poterit exercere, de qua iuriſdictione
Boer. deciſ. 227. *Iallong racemat.* 28.

5 Ex hac firmata regula meritò euenit, poſſe
Baronem prohibere vaſallos, nè adeant Regia
Tribunalia, quando eſſet in præiudicium ſuæ
iuriſdictionis, putà quia haberet Baro primas
cauſas, vel ſecundas *Boer. deciſ.* 114. *Cacher. de-*
ciſ. 78. quod nota pro limitatione deciſionis,
de qua per *Annam in ſingul.* 61. dùm refert,
Baronem non poſſe prohibere vaſallos, nè
6 adeant Regia Tribunalia, Vaſallus enim non
poteſt

Digitized by Google

poteſt prorogare iuriſdictionem in alium,quã
in ſuum Dominum, in illius præiudiciũ *Guid.*
Pap.deciſ.77.& 175.Capyc deciſ.9 Gratian.de-
7 *ciſ.Rot. Mar:b 78.*vt etiam Clericus prohibe-
tur prorogare iuriſdictionem ſui Superioris
*Surd deciſ 26.Viuius deciſ.*125.vbi inquit,pro-
cedere etiam ſi ſui Superioris ordinatio inter-
ueniret *Verall.deciſ* 146 *par.2. Carocc.deciſ.*
52. *Grammat.deciſ.29.& 61.*
8 Et hinc litigans coràm non ſuo Iudice prę-
ſumitur errare *Balb. deciſ.*162. & hinc Iudex
cauſarum criminalium , & ad eas deputatus
non poteſt procedere in cauſis ciuilibus,& è
contra *Carocc. deciſ* 54. *Gratian.deciſ.78.Cre-*
ſcent deciſ.5.de iudicijs.
9 Et hùc etiam ſpectat , quòd iuriſdictio ſiue
ſit data à lege,ſiue à Principe,Populo, Cõſue-
tudine , vel Vniuerſitate non extenditur de
loco ad locum, nec de Bãco ad Bancum,quia
eſſet turbare aliorum iuriſdictiones,quod fie-
ri non debet,argumento *l.conſulta diualia C.*
*de teſtam.Cauale.deciſ.*10.
10 Nota autem, quòd acta facta per Iudicem
incompetentis iuriſdictionis nulla ſunt , nec
Partium conſenſu conualidari poſſunt *Triui-*
ſan.deciſ.68.lib.1. & vide *Balb.in deciſ* 113.vbi
quòd Partes litigantes coràm vno ex pluri-
bus delegatis,quando non adeſt clauſula,*inſo-*
11 *lidum*,faciũt acta nulla,quia eſt error in exer-
citio iuriſdictionis,qui vitiat proceſſum.
12 Item ſcias,quòd pro defenſione ſuæ iuriſdi-
ctionis , & ſuæ ſententiæ exequutione poteſt
Iudex arma mouere *Franc. Marc. deciſ.* 534.
vol. 2.
13 Et quilibet Iudex poteſt punire eum , qui
ſuam iuriſdictionem impedit *Larrea dec. Gra-*
natenſ.1. num.13.

SVMMARIVM.

1 *Cognitio homicidij commiſſi ex veneno ſpectat ad iuriſdictionem criminalem.*
2 *Falſitatis cauſa eſt criminalis.*
3 *Duelli cauſa dicitur criminalis, cùm duelli pœna ſit capitalis.*
4 *Inceſtus cauſa inter aſcendentes,& deſcendentes eſt criminalis.*
5 *Cauſa ſodomiæ eſt criminalis,cùm pœna ſodomiæ ſit mortis naturalis.*
6 *Cauſa oſculi per vim illati in ſtratis eſt criminalis.*
7 *Cauſa ſtratariorum dicitur criminalis.*
8 *Cauſa lenonum dicitur criminalis.*
9 *Cauſa ictus ſcopictæ ad nocendum,etiam non ſequuto effectu dicitur criminalis.*
10 *Cauſa teſtis falſi iterãtis falſitatem dicitur criminalis.*
11 *Cauſa criminis aſſaſſinij dicitur criminalis.*
12 *Cauſa libelli famoſi dicitur criminalis.*
13 *Cauſa criminis falſæ monetæ dicitur pariter criminalis.*
14 *Cauſa criminis falſi in criminalibus dicitur etiam criminalis.*

De Iuriſdictionibus inuicem nõ turbandis. Pragm. II.

Collectanea III.

GRauiter coràm, &c. Cauſæ, in quibus ve-
nit imponenda pęna mortis naturalis, aut ci-
uilis,aut membri mutilationis ſunt iuriſdictio-
nis criminalis , cœteræ verò ciuilis hic decla-
rantur.
Infero ex diſpoſitione huius pragmaticæ ,
1 quòd cognitio homicidij commiſſi ex veneno
ſpectat ad iuriſdictionem criminalem,cùm ta-
lis homicidij commiſſi pęna ſit condemnatio
ad furcam , vt decíſum teſtatur *Muta in deciſ.*
Sicilia 1.
2 Infero ſecũdò, quòd cauſa falſitatis eſt cri-
minalis,falſariorum enim pęna eſt ad mortem
naturalem condemnatio , vt deciſum per Se-
natum Dolanum refert nouiſſimè *Griuell. de-*
ciſ. 101.
3 Infero tertiò, quòd duelli cauſa dicitur etiã
criminalis, cùm duelli pęna ſit capitalis, iuxta
deciſionem Rotæ Lucenſ. quæ eſt apud *Ludo-*
uic. 11.& vide *pragmat.1. ſupra ſub rubr.de*
duello.
4 Infero quartò, quòd cauſa inceſtus inter
aſcendentes , & deſcendentes eſt criminalis,
cũ pęna mortis puniatur inceſtus inter aſcen-
dentes,& deſcendentes ex *deciſ.Senatus Bur-*
degal. apud *Boer.in deciſ.* 318.
5 Infero quintò, quòd cauſa ſodomiæ dicitur
pariter criminalis , cũ pęna ſodomiæ ſit mor-
tis naturalis cum combuſtione,vt in *pragm.1.*
ſub rubr.de ſodomia,& latè eſt videndus *Theſ.*
*iun.in lib.3.quaſt.forenſ quaſt.*17.& vide *Mu-*
tam in deciſ.Siciliæ 86. & in materia *Peguer.*
deciſ 73.& 75.
6 Infero ſextò , quòd cauſa oſculi per vim il-
lati in ſtratis eſt etiam cauſa criminalis,cùm
oſculans per vim in ſtratis puellam puniatur
morte naturali,vt per *pragm.1.ſub rubr.inf de*
oſculantibus mulieres, & vide *Franch.in deciſ.*
33. *Mutam in deciſ.62.& Viuium in dec.*117.
7 Infero ſeptimò,quòd cauſa ſtratariorum,&
latronum derobantium , & captiuantium in
ſtratis publicis eſt pariter criminalis, nam pę-
nam mortis naturalis imponitur talibus per-
ſonis, vt deciſum,& exequutum in Regno Si-
ciliæ tradit *Muta in deciſ.* 60.
8 Infero octauò , quòd cauſa lenonum dici-
tur etiam criminalis , cũ lenones vltimo ſup-
plicio tradantur,iuxta *pragm.1.ſub rubr.de le-*
nonibus,& vide *Peguer.in deciſ.15.Caball.reſo-*
*lut.criminal.171.& Viuium in deciſ.*183.
9 Infero nonò, quòd cauſa ictus ſcopictæ.vel
baliſtæ ad nocendum, etiam non ſequuto ef-
fectu,

fectu dicitur pariter criminalis, cùm ob talem emiſſionem quis incurrat pęnam mortis naturalis, iuxta diſpoſitionem *pragmatica prima ſub rubr. de ictu ſcopicta*, vide *Gram. in deciſ. Luſitania* 170. & *Maſtrill. in deciſ.* 155.

11 Inſero decimò, quòd cauſa teſtis falſi iterãtis falſitatem ſit pariter criminalis, cùm talis puniatur pęna mortis naturalis, iuxta *pragm. 3. ſub rubr. de falſis*, & vide *Franch.* dę Notario loquentem *in deciſ.* 440.

1 Inſero vndecimò, quòd cauſa criminis aſſaſſinij dicitur pariter criminalis, nam dans, vel promittens pecuniam mandatario pro aliquo occidendo, ſi fuerit deuentum ad actum proximum, etiam ſi mors non ſequatur, vltimo ſupplicio damnatur, iuxta *pragmat. 1. ſub rubr de aſſaſſinio*, quam fuiſſe obſeruatam refert *Gram. vot. 9* vide pariter *Capyc. in deciſ.* 166.

12 Inſero duodecimò, quòd cauſa libelli famoſi dicitur criminalis, famoſos enim libellos cõponens vltimo ſupplicio traditur *l. 1. C. de famoſis libellis*, & vide *Franc. in deciſ* 533.

13 Inſero decimotertiò, quòd cauſa criminis falſæ monetæ dicitur pariter criminalis, nam falſificantes monetam puniuntur pęna capitis ex *Conſtitutione Regni Adulterinam*, vide *Franch. in deciſ* 440. *Caball. reſolut. 27. Gram. deciſ. 74 Viuium deciſ.* 487. imò raſores monetarum adhùc vltimo ſupplicio traduntur ex *pragm. 1. de monetis*, imò expendens falſam monetam ſcienter punitur pęna mortis, niſi oſtendat authorem *Franch. deciſ* 401. *Faber deciſ 5. C. de falſis monetis, D. Ricc. in deciſ. 294. par. 2.* & ſiç etiam facientes falſos cugnos monetæ *Capell. Tholoſ deciſ.* 162.

15 Inſero decimoquartò, quòd cauſa criminis falſi facti in criminalibus dicitur pariter criminalis, cùm teſtes falſum deponentes in criminalibus, ſiue illos inſtruentes vltimo ſupplicio puniantur, ex diſpoſitione *pragm. 4. de falſis. Ludou. in deciſ. Lucenſ. 19. Guid. Pap. in deciſ.* 44.

SVMMARIVM.

1 *Officiales Eccleſiaſtici non exercent iuriſdictionem contra laicos.*

2 *Iudex ſpiritualis de cauſis ſpiritualibus, & ſecularis de ſecularibus ſe intromittit.*

3 *Cauſa poſſeſſorij retinendi beneficij Eccleſiaſtici inter duos Eccleſiaſticos an coràm Iudicibus Regijs tractari poſſit, remiſſiuè.*

4 *Poteſtates ſunt dua, Eccleſiaſtica ſ. & ſecularis.*

5 *Gladij duo ſunt in Eccleſia, ſpiritualis, & temporalis.*

6 *Negotia omnia in Eccleſiaſtica, & Temporalia partiuntur.*

7 *Cauſa ſunt meri Eccleſiaſtica, qua reſpiciunt ſpiritualia, & ſupernaturalia.*

8 *Cauſa Eccleſiarum, & Clericorum ſpectant ad Iudices Eccleſiaſticos.*

9 *Cauſa mere temporales à Iudicibus ſecularibus tractantur.*

10 *Cauſa mixta qua ſint.*

11 *Iuriſdictio procedens ex iure publico non poteſt ex voluntate Partium elidi.*

12 *Iudex Eccleſiaſticus non habet iuriſdictionem temporalem in laicos, nec è contra.*

13 *Clericus nec in actione reali, nec perſonali trahitur ad Iudicem laicum.*

14 *Clericus immiſſus in poſſeſſionem rei per Iudicem laicum, ſi tertius pratendit ius ſuper illa re, coràm Iudice Eccleſiaſtico debet comparere.*

15 *Excommunicati ſunt impedientes iuriſdictionem Eccleſiaſticam.*

16 *Brachium ſeculare praſtatur Iudici Eccleſiaſtico per Iudicem laicum in captura laicorum.*

De Iuriſdictionibus inuicem nõ turbandis. Pragm. III.

Collectanea IV.

PEr lettere, & informazione, &c.

1 Statuit, nè Officiales Eccleſiaſtici exerceãt
iuriſdictionem contra laicos, ſed ſuos adeant
Iudices competentes.
Pro cuius ornatu obſeruabis, iuriſdictionẽ
temporalem, & ſpiritualem diſtinctam eſſe, &
2 ſpiritualem Iudicem de ſpiritualibus, & ſecularem de ſecularibus debere ſe intromittere,
nec de Eccleſiaſticis tractare poſſe, vt ex *cap.*
2. de iudicijs modernè probat *Leo deciſ. Valent.*
208. *lib.* 2. vbi principaliter tractat, ſi cauſa poſ-
3 ſeſſorij retinendi beneficij Eccleſiaſtici, vel rei
Eccleſiaſticę inter duos Eccleſiaſticos tractari poſſit coràm Iudicibus Regijs.
4 Nota, quòd ad inſtar duæ ſunt Poteſtates,
nempè Eccleſiaſtica, & ſecularis, & in Eccle-
5 ſia duo ſunt gladij, ſpiritualis, & temporalis,
vnus in actu, alter in habitu, vt in *extrauag.*
vnam ſanctam de maiorit. & obedientia, ita
6 etiam omnia negotia in Eccleſiaſtica, & Temporalia partiuntur, ita modernè *Larrea deciſ.*
7 *Granatenſ.* 1. vbi appellat cauſas merè Eccleſiaſticas quæ reſpiciunt ſpiritualia, & ſupernaturalia, ſcilicèt, quæ ex ſua eſſentia, & natura, non niſi per ſpiritualium, & ſupernaturalium cognitionem decidi poſſunt, vt quæ ſpectant ad ſacramenta Eccleſiæ matrimonium *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de matrim. can. 12. Maynard. deciſ. 27. lib. 1.* & alia de articulis Fidei, de Cenſuris, & Clauibus Eccleſiæ, decimis, & beneficijs, cauſas verò, quæ ad Eccleſiam ſpectant,

Digitized by Google

ſtant,ſed non merè ſunt Eccleſiaſticæ nuncupat illas, quæ licèt natura ſua temporales, & prophanæ,& abſq; ſupernaturalium cognitione decidi poſſint, & à quibuslibet Iudicibus ſæcularibus tractari,tamen iuſtis rationibus Eccleſiaſtico iudicio ſunt tributæ, vt omnes
8 cauſæ Eccleſiarum, & Clericorum, tàm ciuiles,quàm criminales, quæ quia non ſua natura,ſed reſeruatione quadam ad Iudices Eccleſiaſticos ſpectant, ideò non merè Eccleſiaſticas appellat, de quibus communiter in *cap. decernimus de iudic.Seſe deciſ.Rot.Aragon.*113 *tom.2.*

9 Cauſas autem merè temporales vocat ſingulas ciuiles, & criminales, omniaque negotia,quæ corã Iudicibus ſæcularibus tractãtur,
10 mixtas verò illas nuncupat, quæ licèt ex ſua natura merè temporales appareant,iure tamẽ aliquo ad Eccleſiaſticam poteſtatem mixtim pertinent, ita vt quiſq; Iudex ſe intromittere poſſit,ſi ab actore ad iudicium prouocante,& volente electus fuerit, vt præuentione alteri via præcludatur, cuius generis vocat adulteria,inceſtus, periuria, concubinatus, de quo *Rot.diuerſ deciſ.*199.*p* 3 vſuras,de quo *Franc. Marc.deciſ* 535 *tom* 1.*Peguer deciſ.*32.ſic etiã ſacrilegia,vt in *cap.cùm ſit generale de for.competenti, Boer. deciſ.* 254. *Cacheran. deciſ.*103. *Franc.Marc. deciſ.*123.595 597 *&* 208. *tom.* 2 *Theſaur deciſ.*224.*Caſtill.deciſ.*160 ſic pariter ſortilegia *Faber deciſ.*1.*C.de ſacroſanct.Eccleſ.*niſi illa ſaperent hæreſim manifeſtam,quia tunc tantùm Eccleſiaſticus procederet *cap. accuſatus §.ſanè de hæretic.in* 6. *Sayr deciſ.*1.*de ſortileg.* & ad materiam *Seſe deciſ. Rot.Arag.* 455.461. *&* 463.*tom.*4.

11 Harum iuriſdictionum diſtinctio cùm procedat ex iure publico,nec Partium voluntate elidi poteſt,idem *Larrea deciſ.Granatenſ* 4.*nu.* 27.

12 Et conſtituas cõcluſionem,regulariter Iudicem Eccleſiaſticum in perſonas laicas non habere iuriſdictionem temporalem, vt è contra Iudex ſæcularis caret iuriſdictione in Eccleſiaſticas perſonas *auth.ſtatuimus* C.*de Epiſ. & Cleric. cap ſi diligenti,& cap. ſignificaſti, & cap.is, qui contra de for.competenti,* quibus iu-
13 ribus probatur, Clericũ nec in actione reali, nec perſonali trahi ad Iudicem laicũ,modernè præ cęteris *Reg Rouit.in deciſ* 44. vbi probat,
14 & iudicatum teſtatur,Clericum immiſſum in poſſeſſionem rei per Iudicem laicum,ſi ſuperueniat tertius oppoſitor,& contradictor prætendens ius ſuper eadem re,minimè conueniri poſſe coràm eodem Iudice laico,à cuius manu habuit poſſeſſionem,ſed remittendum eſſe ad ſuum Iudicem Eccleſiaſticum competentem,& magis recenter videndus eſt *Larrea in deciſ. Senat. Granatenſ.* 6. vbi tractat,ſi Clericus coràm ſæculari obtineat poſſeſſionem ex *l.fin.C.de edict.D.Adrian.tollend.*in eodem foro de illa conueniẽdus ſit, & ad Partes diſputat articulum, licèt deciſionem *num.*18. contra Clericum reportet.

Et tandèm, nè exradicando ab hac materia geloſa, & ex propoſito infinita ſciens omittẽ-
15 do reminiſcaris,ex vi *Bulla Cœnæ cap.*16. excommunicatos eſſe impedientes Eccleſiaſticam iuriſdictionem, de quo etiam videas *Sacrum Concil.Trident.ſeſſ.*25. *de reformat. cap.* 20.& ad eorum ornatum *Larrea* cit. *deciſ.*1.*à num.*41.*cum ſeq* qui principaliter enucleat ar-
16 ticulum de auxilio brachij ſæcularis à Iudice Eccleſiaſtico in laicorum captura à ſæculari poteſtate exigendo.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna eijcientium lapides cum fiundis intus, vel extra Ciuitatem quæ ſit.*
2 *Lapidatio inducit iniuriam.*
3 *Mulieres facientes petriatas puniuntur pœna exilij.*
4 *Percutiens quem lapide, niſi occidat non punitur pœna ordinaria, ſed extraordinaria.*
5 *Lapides an veniant appellatione armorum.*

De Lapidibus, fulguribus, & ignibus factitijs non proijciendis. Pragm.I.

Collectanea I.

E Peruenuto à notizia, &c.

1 Eijcere lapides cum fiundis intus,vel extra Ciuitatem pęnaliter vetat.
2 Ad ornatum huius pragmaticæ obſeruabis, lapidationem iniuriam afficere *Thor. vot. deciſ.*71. vbi quòd iniuriarum actione teneri videtur lapidator ex *tex.in l.ſi ſtatua ff.de iniur.* dicens tamen *num.*19.crimen leue eſſe proijcere lapides contra aliquem,& proindè teſta-
3 tur, per M. C. V. ſolere imponi pęnam exilij contra mulieres facientes petriatas.
4 Et lapide percutientem, niſi occidat ordinaria pęna minimè puniri, ſed pro arbitrio,inſpecta iniurię,vel criminis qualitate ex *Gram. deciſ.*17.*num.*2.*&* *Mut.deciſ.*30.*num.*8.*&* 11. probat nouiter *Giurba conſ.deciſ.*73.*à num.*7. *cum ſeq.*

Sed in ſucceſſorum memoriam non grauabor dicere,priſcis temporibus fuiſſe conſuetũ extra hanc Neapolis Ciuitatem diebus feſtiuis propè Pontem Magdalenæ,vulgò, *all'arenaccia*, congregari iuuenes, & ad inuicem lapidibus ſecum bellare, ita vt pugna vere apparebat, & multa homicidia ſubſequebantur, vt in mea tenera ætate oculariter aſpexi, & quàmuis concurrerent Satellitum cohortes, nihil operabantur, quia magna erat copia lapidantium, & ſe rendebant aduerſus illos, tali modo,

modo, vt illos arcerêt, & tali de cauſa ad euitanda iſta abſurda fuerunt emanatæ prohibitiones, quæ iam ſuum ſortitæ ſunt effectum, cùm hodiè nec ſomniêtur Iuuenes id peragere.

5 Lapides autem an veniãt armorum appellatione enucleauimus ſupra in *pragm. 7. num. 4. de armis*.

SVMMARIVM.

1 *Fulgures non debent proyci per Ciuitatem.*
2 *Ignem in loco aperto coalens, vel fulgurem per aerem emittens, ſi ex indè damnum euenerit, vti reus culpa tenetur.*
3 *Culpa leuiſſima venit in actione incendij.*
4 *Ignis fortuitò immiſſus an faciat quem teneri ad damnum ex eo illatum, remiſſiuè.*

De Lapidibus, fulguribus, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

PEr altri Banni emanati, &c.

1 Prohibet pęnaliter, nè fulgures, alijq; ignes factitij proijciantur per Ciuitatem Neapolis. Adde *Thor.* qui meminit de hac *pragmatica*
2 *vot. deciſ. 27. num. 7.* vbi probat, quòd ignem coalens in loco aperto, vel emittẽs fulgurem per aerem, ſi flante vento damnum fecerit in domum alicuius, vel aliter lęſerit, vti reus culpæ tenetur ex *Magon. deciſ. Florent.* 111. qua
3 incendij actione etiam leuiſſima culpa venit ex adductis per *Gram. deciſ* 3. præcisè *nu.* 17. *& ſeq* *Reg. Rouit deciſ.* 59. *num.* 3. vbi tractat,
4 quãdo ex igne fortuitò immiſſo teneatur quis ad damnum ex igne illatum.

SVMMARIVM.

1 *Pia cauſa dupliciter conſideratur.*
2 *Arbitrium morientium ampliùs non redit.*
3 *Teſtatoris veſtigia ſemper ſunt ſectanda.*
4 *Voluntas teſtatoris tamquàm pia ſequi debet.*
5 *Cauſa pia dicitur ſi reſpicit fauorem animæ.*
6 *Legatum pium dicitur quod continet pietatem.*
7 *Legatum relictum pro alimentis pauperum eſt pium.*
8 *Legatum relictũ certis pauperibus nequit præſtari alijs.*
9 *Legatum dotis dicitur pium.*
Dos, & alimenta æquiparantur, ibid.
10 *Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit incidenter de legato dotis tamquàm pio.*
11 *Legatum factum Monaſterijs, & Eccleſijs dicitur pium.*
12 *Legatum factum à Barone in Eccleſijs feudi deducitur à releuio.*
13 *Legatum factum pro pingenda imagine dicitur pium.*
14 *Legatum pro conficiendo Organo eſt pium.*
15 *Legatum factum alicui Sancto, ſub cuius nomine eſt erecta Eccleſia, & in alta ſunt eius Reliquiæ, cui debeatur.*
16 *Legatum relictum pro vtilitate publica dicitur pium.*
17 *Legatum ſepulturæ eſt pium.*
18 *Legatum pro incertis, & malè ablatis eſt pium.*
19 *Priuilegia legatorum piorum quæ ſint.*
20 *Legatum pium debetur per donatarium omnium bonorum.*
21 *Exequutio relictorum ad pias cauſas non differtur.*
22 *Legatum pium poteſt capi propria authoritate.*
23 *Legata pia debentur etiam ſi teſtamentum reuocatur.*
24 *Legata pia debentur ex teſtamento imperfecto.*
25 *Legata pia debentur ſi teſtamentum rumpitur ex cauſa poſthumi.*
26 *Legatum pium debetur etiam hæreditate non adita.*
27 *Inſinuatio non requiritur in donatione facta ad pias cauſas.*
28 *Statutum de admittendo conſilium ſapientis nõ procedit in pia cauſa.*
29 *Trebellianica non detrahitur de relictis ad pias cauſas.*
30 *Falcidia regulariter detrahitur à legatis, & à donationibus cauſa mortis.*
31 *Compenſatio non admittitur contra legata ad pias cauſas, nec in decimis.*
32 *Filiusfamilias teſtari poteſt ad pias cauſas.*
33 *Carta ſcripta, & ſubſcripta à defuncto abſq; teſtibus valet ad pias cauſas.*
34 *Clauſula taxatiua reſoluitur in demonſtratiuam fauore legati pij, & vide num.* 35.
36 *Legata pia non veniunt in generali reuocatione, ſed contra, num.* 37.
38 *Legatum quòd ſit pium quomodò cognoſcatur.*
39 *Epiſcopi ſunt exequutores legatorum piorum, & quomodò hodiè obſeruatur, num.* 40.
41 *Fabrica S. Petri curat exigere legata pia, ſi infra annum non adimpleantur.*

De Legatis pijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo ornatu ſcire debemus loco præmiſſorum, piam cauſam dupliciter conſiderari poſſe, ſcilicèt largè, & ſtrictè, vt dixit *Rota in Nepeſina Teſtamenti* 1573. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Blanchetto*, largè, vbi humanitatis intuitu fauor aliquis à iure adhibetur, vt circa deficientium voluntates, teſtamentaque contingit *l. ſi pars ff. de inoffic. teſtam. cap. fin. de*
2 *re iudic.* cùm enim ipſorum morientium ampliùs nõ redeat arbitrium *l. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* meritò leges humanitatis, ac pietatis intuitu Teſtãtium iudicium fauoribus proſequuntur *l. in conditionibus ff. de condit. & demon-*

Digitized by Google

monſtrat. l.fideicommiſſa. §.item ſi quis ff.de
3 *leg.3.* vndè euenit illud vulgatum axioma,ſemper veſtigia teſtatorum eſſe ſectanda, vt in *l. cùm quidam C. de neceſſ. ſeru. hered. inſtit.* &
4 ideò iura ſtatuunt,teſtatoris voluntatem tanquàm piam debere ſequi,ad *tex in l. contra voluntatem C de teſtam.manumiſſ.*
5 Strictè verò cauſa pia appellatur, ſi animæ fauorē concernat, & ſic cùm pauperibus erogātur *§. ſi vnum auth.vt cùm de appellat. cognoſc.* ibi, *& ipſorum quoq; anima ex hac pijſſima cauſa ſubleuentur, & §.ſi quis autem pro redemptione auth.de Eccleſ.tit.* ibi, *& huiuſmodi pium opus implere*, & ita piam cauſam paſſim declarant *Doctores noſtri*, de quibus *Rota vbi ſupra*, videndus *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 194. *tom.1.* vbi quando legatum dicatur pium pro anima,& cenſeatur factum pro anima,& quando dicatur pium, ſed non pro anima.
6 Quibus ſic præmiſſis notādum eſt,legatum pium dici id,quod pietatem continet,non nomine tantùm, ſed ſubſtantia veritatis *l.cùm hi §. ſed perſonarum, & §. ſi in annos ff.de tranſact.l.1.C.de mendic.valid.lib.*11.& ſucceſſiuè eſt omne illud, quod fit pro ſalute animæ, pro aliquibus operibus charitatis *Rota loco citato*, quod magis cognitum fiet recenſendo infraſcriptos caſus.
7 Igitur quotiès teſtator reliquit aliquid pro alimentis pauperum, tunc clarum eſt dici legatum pium *l.ſancimus C.de ſacroſanct.Eccleſ.* vbi cauſa alimentorum æquiparatur cauſæ redemptionis captiuorum *l. Mela ff.de aliment.*
8 *& cibar. legat. Afflict. deciſ.*257. quòd ſi relictum ſit pro certis pauperibus non poterit alijs præſtari *Seraphin.deciſ.Rot Roman.*1149. vbi ſic deciſum refert,etiam ſi ſolitum ſit præſtari certo generi pauperum, quia obſeruatio ſubſequēs declarat præcedentem voluntatem legantis *l. ſi hi,qui C.de adult. §. pauonum Inſtit.de rerum diuiſ.Surd.deciſ.*326.& actus ſemper præſumitur factus in exequutione tractatus præcedentis *l.4.§.vndè quari poteſt ff. de manumiſſ. l.qui in aliena §. ſi is,qui putabat ff. de acquir.hered. Surd.deciſ.*225.
9 Dotis etiam legatum dicitur pium *Boer.deciſ.*94. quia dos, & alimenta æquiparantur *l. cùm is § ſi mulier ff.de condit.indebit. Caualer. deciſ.*245. *num.*2. dotiſq; cauſa dicitur pia *Ill. Epiſcopus Ricc.deciſ. Cur.Archiep. Neap.*206.
10 *par.*2.vbi quòd ideò Iudex Eccleſiaſticus poterit incidenter cognoſcere de cauſa ipſius, quæ ſanè principalis concluſio intelligitur,niſi legatum factum ſit ab illis, qui tenētur dotem ſoluere, vt ſunt parentes, quia tunc non dicitur pium, cùm ſit proprij debiti ſolutio, vt ex terminis patet.
11 Si legatum fieret Monaſterio, vel Eccleſijs clarum eſt,eſſe legatum pium,cùm intelligatur pro ſalute animæ *Lingloti deciſ.*50. *quæſt.* 16. quod procedit etiam ſi Religioſis Monaſteriorum legatum fieret, dummodò fiat intuitu pietatis, non autem fauore,& contemplatione conſanguinitatis,vel amicitię,ad *tex.in cap. requiſiſti de teſtam.* per quem,ita fatentur omnes iuris Interpretes, & dùm Baro legatum
12 facit Eccleſijs feudi,legatum deducitur in releuio, quia redundat in vtilitatem feudi habere Cęnobium, vel Eccleſiam, vt pretioſiora feuda iudicentur, vt deciſum refert *Anna in Conſtit. Diuæ memoriæ num.*129. & licèt fieret legatum pro Monaſterijs conſtruendis adhùc pium diceretur.
13 Idem procedit, ſi fieret legatum pro facienda, vel pingenda imagine alicuius Sancti, vel Beati; hoc enim eſt etiam pium opus, ad *tex. in l.lineam margaritarū ff.ad l. falcid.cap.fin. de teſtam.* ſicq; etiam ſi fieret legatum pro cō-
14 ficiendo Organo *Iaffred.deciſ.*24.ſicquè dicimus de alijs ornamētis Eccleſiarum, eſt enim eadem ratio vt patet,& dixit *Rota in d. Nepeſina Teſtamenti*.
15 Benè verùm ſi factum fuiſſet legatum Sanctis,videlicet,Sancto Ioanni,Sancto Antonio, S.Ioſepho, aut alijs, & in illo adeſſet Eccleſia dedicata ſuę Diuinę Maieſtati ſub nomine talis Sancti, & in alia Eccleſia alterius nominis adeſſent Reliquiæ eiuſdem Sancti, tunc legatum deberetur Eccleſijs ſub eorū nomine ædificatis, & in defectum deberetur alijs Eccleſijs, ſiue Monaſterijs, in quibus corpora taliū Sanctorum ſepulta ſunt,iuxta deciſionem Sacri Regij Conſilij apud noſtrum *Afflict. in deciſ.* 244.
16 Legatum pium etiam diceretur, vt autumat *Rota in ſæpiùs citat.deciſ.* quotieſcunq; quouis modo relinqueretur pro vtilitate publica, vt pro conſtructione, & reparatione pontium, fontium,viarum,& ſimilium cauſarum,ſcilicèt pro refectione murorum, & cuſtodia Ciuitatis,argumento *tex.in cap.*2.*de immunit.Eccleſ. l.*2.*§.pen.de donat.l.*2.*C.de Epiſc.& Cleric.l.ad inſtructionem C.de ſacroſanct.Eccleſ.* vbi etiam
17 legatum ſepulturæ continere piam cauſam aſſerit ex *l. ſi quis §.interdum ff.de Religioſ. & ſumpt.funer.l.pro hærede ff.de acquir.hæred.* & ita extitit deciſum in Tribunali Reuerendæ Fabricæ.
18 Tandem alia nō tacta à Deciſionarijs omittendo, legatum pium dicitur id, quod pro incertis,& malè ablatis relinquitur,ad tradita per *Carocc. in deciſ.* 7. vbi varia priuilegia reportat, quæ latiùs habes in particulari tractatu nouiſſimè à nobis in lucem prodito.

Quorum legatorum piorum plurima ſunt priuilegia, quorum aliqua tacta à Deciſionarijs nos faciemus mentionem nunc.
19 Primum igitur priuilegium legatorum piorum eſt, vt illa ſint fauorabilia legatis dotium *Faber deciſ.*12.*C.qui potior.*
20 Secundum, quia legata pia debentur per dona-

donatarium omnium bonorum poſt teſtamē-
tum *Caroc. deciſ.86.*

21 Tertium, quia exequutio relictorũ ad pias cauſas non differtur durante tempore inuentarij per hæredem conficiendi *Maynard.deciſ. 51.lib.3.*

22 Quartum, quia poteſt capi propria authoritate *Rip.obſeruat.*132.quàmuis priuatus priuetur iure legati *l.non eſt dubium C.de legat. Cornazzan. deciſ.4.*

23 Quintum, quia reuocato teſtamento debētur legata pia *Caroc. deciſ.85.*

24 Sextum, quia ex teſtamento imperfecto debentur legata pia *Boer.deciſ.93.*

25 Septimum, quia rupto teſtamento ex cauſa poſthumi, ſimiliter debentur legata pia *Capell. Tholoſ.deciſ.344. Maynard.deciſ 13.lib.5.*

26 Octauum, quia debentur etiam hæreditate non adita *Capell.Tholoſ deciſ.89. Boer.d.deciſ. 93.*

27 Nonum, quia in donatione facta ad pias cauſas non requiritur inſinuatio *Faber deciſ. 7 C.de ſacroſanct. Eccleſ.*maximè ſi adeſſet iuramentum *Seraphin.deciſ.*471. & 746.

28 Decimum, quia ſtatutum de admittendo conſilium Sapientis non habet locum in relictis ad pias cauſas *Ripa obſeruat.* 147.

29 Vndecimum, quia de relictis ad pias cauſas non detrahitur Trebellianica *Capell.Tholoſ. deciſ.*83. neq; Falcidia *Seraphin.dec.*1202. quã-
30 uis regulariter Falcidia detrahatur à legatis
l.1. ff.ad l.falcid.& etiã de donationibus cauſa mortis *l.ſi mortis cauſa,& l.in donationibus C ad l.falcid.l.cùm hic ſtatus in princip. ff de donat inter vir.& uxor.l.1.§.ſi quis ff.quor. legat Caualc.deciſ 30 Theſaur. in lib 3. quaſt. forenſ* 33. vt nec de eis ſoluitur gabella, ſiuè datium, vt latè apud *Nigr. Cyriac. controuerſ. forenſ.94. tom.1.*

31 Duodecimum, quia contra iſta legata ad pias, cauſas non admittitur compenſatio *Medic. deciſ.* 22. prout nec in decimis eſſe admittendam conſultus reſpōdebam in anno 1623.

32 Tertiumdecimum, quia filiusfamilias teſtari poteſt ad pias cauſas *Faber deciſ.* 40. *C.de ſacroſanct. Eccleſ.*

33 Quartumdecimum, quia valet carta ſcripta, & ſubſcripta à defuncto ad pias cauſas, nullis adhibitis teſtibus *Valaſc. deciſ.67.*

34 Quintumdecimum, quia legatũ pium operatur, vt clauſula taxatiua reſoluatur in demonſtratiuam *Guid. Pap.* & ibi *Addit. deciſ.*8.
35 ſed tu perquiras latiùs *Reg Rouit.deciſ.*57.vbi
contrarium reperies iudicatum.

36 Sextumdecimum, quia legata pia non veniunt in generali reuocatione *Afflict.dec.*111. ſed tu videas *Reg.Rouit. deciſ* 56. vbi tuetur, & deciſum refert, teſtamentum ad pias cauſas
37 reuocari per ſecundum ad prophanas, licèt
expreſſe in ſpecie non derogetur primo.

38 Et in hac materia legatorum piorum remiſcaris, quòd vt legatum pium dicatur, non eſſe inſpiciendum, quid legatum ſit, ſed cui *Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ.*214. *Linglois* cit *deciſ.*50. *quaſt.*10. *ſub num.*3.

39 Horum legatorum piorum Epiſcopi non ſolùm de iure cōmuni ſunt exequutores, iuxta *tex.in cap.3 & cap.tam nobis de teſtam.clem.1. eod.tit. Seraphin deciſ.*611. ſed etiam tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegati in caſibus à iure conceſſis ſunt exequutores, vt per *Sacr.Concil.Trident. ſeſſ.22. de reformat.*

40 Hodiè Reuerenda Fabrica S.Petri de Vrbe
tales vltimas voluntates ad pias cauſas exe-
qui curat ex *Bull.* felicis recordationis *Pij V.*
quæ incip *Exigit.Dat Rom.vndecimo Kalend.*
41 *Ianuarij* 1565. ita quòd in Regno pro adim-
plemento legatorum piorum, quando pia loca, in quorum beneficium ſunt facta non curant illa exigere infra annum ex conuentione inter Sãctam Sedem Apoſtolicam, & Sacram Regiam Maieſtatem eſt introductum Tribunal Reuerendæ Fabricæ Baſilicæ Sanctorum Apoſtolorũ Petri, & Pauli de Vrbe, per quod ex officio etiam pijs locis legatarijs non inſtantibus procedit cum Conſultorum Regiorum decretis ad exactionem, & recuperationem huiuſmodi legatorum, ſicq; quotidiè practicatur, vt retulimus *forenſ.quaſt.91.par.1.*

S V M M A R I V M.

1 *Hoſpitale quando dicatur locus pius, & num.*8.
& quando gaudeat immunitate Eccleſia, nu.
2 *& de legatis ipſo factis non detrahitur falcidia, num* 3.
4 *Reſtitutio in integrum competit Hoſpitali.*
5 *Obtinens Eccleſiam, vel Hoſpitale in titulum, ſeù beneficium tenetur horas Canonicas recitare.*
6 *Hoſpitale habet fori electionem.*
7 *Alienatio bonorum Hoſpitalis, ſicuti Eccleſia non valet abſq; ſollemnitatibus.*
9 *Confraternitates quando dicantur loca pia, & viſitari poſſint ab Epiſcopo, & gaudeant fori priuilegio, num.*10.
11 *Seminarium dicitur locus pius.*
12 *Mons pietatis dicitur locus pius.*

De Legatis pijs. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr parte delli Gouernatori,&c.

Mãdat, vt legata pijs locis facta ijſdem denuncientur infra dies quindecim à die ſtipulationis.

Pro cuius coronide vtile erit diſcutere, quænam dicantur loca pia.

Vndè obſeruabis, quòd inter cętera certè
1 Hoſpitale dicitur locus pius, ſi habeat formã
Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiæ, vel altare pro Miſſarum celebratione, ſeù ſit fundatum authoritate Epiſcopi *Ludouic. deciſ. Peruſ. 30. 93. Magon. deciſ. Florent. 61. Valaſc. deciſ. 105.* vbi aſſerẽdo firmat, quòd authoritate Epiſcopi præſumitur Hoſpitale fundatum, ſi locus ab antiquo ſit in forma Eccleſiæ, vbi Sacerdotes celebrant *Rot. Bonon. deciſ. 13. Franc. Marc. deciſ. 1017.* vel ſi haberet nomen Sancti ſibi appropriatũ, vel ſi eſſent ſepulturæ, & cœmiterium, vel ſi in eo baptizaretur, & ſimilia agerentur *Valaſc. deciſ. 105.* aliàs his deficientibus in dubio Hoſpitale prophanum præſumitur, quàmuis in eo pium opus exerceatur *Rot. Rom. diuerſ. deciſ. 106. & 122. par. 2.*

2 Qua concluſione vera exiſtente meritò dicimus, Hoſpitale gaudere immunitate Eccleſiæ, ita vt ad eam confugientes ſint tuti, ac ſi ad Eccleſiã confugiſſent *D. de Ponte deciſ. 35.* &
3 ideò de legatis ipſis factis falcidia non detrahitur *Maynard. deciſ. 29. lib. 2.* & hinc reſtitu-
4 tio in integrum competit Hoſpitali *Marta deciſ. 169.* licèt hoc non procedat; vbi vellet adire hæreditatem repudiatam poſt aditionẽ
5 *Franch deciſ. 282.* & ideò quemadmodùm obtinens Eccleſiam in titulum, ſeù beneficium tenetur horas canonicas recitare, ita obtinẽs Hoſpitale *Sayr. deciſ. 1. de relig. dom.* & ideò
6 Hoſpitale habet fori electionem *Rota diuerſ. deciſ. 868. par. 4.* & propterea ſicuti alienatio
7 rerum Eccleſiæ abſq; ſollemnitatibus non valet *Extrauag. ambitioſæ de reb. Eccleſ. nõ alien. Papon. arreſt. 3. lib. 1. tit. 13. Ludouic. deciſ. Peruſ 93. Seraph. deciſ. 178 vol. 1. Magon. deciſ. Floren 69 Guid. Pap. deciſ. 149.* ita pariter alienatio rerum Hoſpitalis facta abſq; ſollemnitatibus neq; valet *Anton. deciſ Macer. 14. lib. 1. Puteus deciſ. 519. par. 2. Magon. deciſ. Florẽt. 19*

8 Declara tamen, non procedere, quando eſſent viui Fundatores talium Hoſpitalium, quia ipſa non dicuntur domus Dei, ſed domus hominum, quæ ipſi, qui conſtruxerunt poſſunt deſtruere, & alienare, vt probant multi apud *Nos in praxi electìon. fori quaſtion. 54. in fin. ſect 2.*

9 Confraternitates laicorum Religionis cauſa inſtitutæ quoquè pia loca ſunt, præcipuè ſi proprium habẽt Templum, vel in eis pia opera exerceantur *Cabed. deciſ. 51. cent. 1.* quarè huiuſmodi Cõfraternitates, niſi immediatè iuriſdictioni Regiæ ſint ſubiectæ viſitari poſſe ab Epiſcopis vti pia loca expreſsè probat *Sacrũ Cõcilium Trident. ſeſſ. 22. cap. 8. & 9 de reform.* ex ea ſcilicèt ratione, quia huiuſmodi Confraternitates authoritate Epiſcopi, ſeù Romani Pontificis ſolent inſtitui, ac ſubindè Rel gioſa loca debent cenſeri, vt probat *tex.* agens de Hoſpitalibus *in cap. de Xenodochijs,* & melius *in cap. ad hæc,* ibi, *ſicut moris eſt authoritate Põtificis deſtinatus, cùm ſit Religioſus, & c. de Religioſ. domibus,* qua ratione ad iuriſdictionem Epiſcopi pertinere probant eadem iura, & notãt omnes per *tex.* ibi *in clem quia contingit eod. tit.* quibus addimus *Antonin. in reſolut.* ſiuè *deciſ. 66. lib. 1.*

10 Hinc tales Confraternitates gaudent priuilegio fori Eccleſiaſtici, vt apud *Mut. in deciſ. Steil. 58.*

11 Seminarium pariter locus pius dicitur, vt diximus in *quaſt. forenſ. 31. lib. 1. Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricciùs deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol. 138. part. 1. Reuſner. deciſion. German. 4. lib. 3.*

Item locus pius dicitur Collegium erectũ authoritate Epiſcopi, vel Papæ, ſicq; etiam Xenodochium, Orphanotrophium, & ſimilia, ad tradita per *Maceratenſ. in reſolution. 6. lib. 1.*

Inſuper Mons Pietatis, ſeù Miſericordiæ pariter locus pius cenſetur, vt latiùs etiam in ſpecie huius *pragmaticæ* probauimus *de elect. fori quaſt. 57 ſect. 2.* vbi ſimiliter *quaſt. 55.* deciſiuè tutati ſumus idem reſpectu Conſeruatorij puellarum ſæcularium.

SVMMARIVM.

1 *Lenocinium vndè dicitur.*
2 *Lenocinium facere, ſiuè committere quando quis dicatur.*
3 *Lucrum, & crimen, quod prouenit ex lenocinio eſt nefandum.*
4 *Lenocinium à Ciuitatibus expellendum eſt, tanquàm communem caſtitatem vaſtans, & quid ſit crimen lenocinij, & qui dicantur lenones, num. 5.*
6 *Lenocinium committitur à marito, qui adulterio vxoris conſentit.*
7 *Maritus quando dicatur conſentire, ad effectum committendi lenocinium.*
8 *Maritus commercium habens cum vxore adulterata, quæ adhùc non pœnituit turpè facit.*
9 *Committentes lenocinium in Italia, vulgò nuncupantur* Ruffiani, *& in Hiſpania* Alcaguotes.
10 *Lenocinium committitur ab eis, qui lucri cauſa poſtribula inducunt.*
11 *Ducentes, & reducentes meretrices in publica lupanaria de quo crimine tenentur.*
12 *Lenocinium adeò eſt odioſius adulterio, & eo grauius, quòd maritus leno non lucretur dotem, nec ab ea alimenta conſequatur.*

De Lenonibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 LEnocinium ab alliciẽdo dictum, quia perſonas ad carnalia allicit, vt apud *Oter.*
*quæſt.6.par.*3. non minùs facere eſt, quàm corpore quæſtum exercere, vt in *l. palam §.lenocinium ff.de rit.nuptiarum*, vbi explicat, Lenas eas dici, quæ quæſtuarias mulieres proſtituũt, & eam quoq; lenam accipi, quæ alterius nomine hoc vitæ genus exercet, concordat *tex. in l. Athletas §.ait Prætor ff.de his, qui not.infam.* vbi lenociniũ facere eum, qui quæſtuaria
2 mancipia habuerit, eumq; qui huius quæſtũ in liberis exercet in eadem cauſa eſſe *Præſes de Franeb. deciſ.68. num.* 1. vbi pariter lenones appellat, qui mulieres quęſtuarias proſtituunt *Peguer. deciſ.*15.*num.*1. vbi *num.*2. quòd hoc crimen, & lucrum ex eo proueniens ſit nefan-
3 dum *Auth.de lenonibus*, ibi, *nefandorum inuenire lucrorum*, & quòd hoc genus adeò ſit peſtiferum, crudele, odioſum, peſſimum, ac ſceleratum, vt à Ciuitatibus ſit expellendum, tam-
4 quàm communem caſtitatem vaſtans, & adde *Caball. reſolut. criminal. caſu* 171. vbi de cri-
5 mine lenocinij quid ſit, & qui dicantur lenones.

Committi autem pluribus modis lenociniũ autumat *Oter.*cit.*quæſt.6.par.*3.

6 Primò committitur lenociniũ à marito, qui adulterio vxoris conſentit *l.2. & l.fine metu C.de adulter. l.2.§.lenocinij, l maritus ff.eod.*

7 Et maritus tunc conſentire dicitur, quando accipit aliquid ab adultero *d.l.2. §.lenocinij, l. mercalem C.de condit. ob turp.cauſ.* vel ſi vxorem in adulterio deprehenſam retinuerit *d. §. lenocinij, l.auxilium §.fin. ff.de minorib.*

8 Turpe autem, & obſcenum eſt maritum cũ vxore adultera, quæ adhùc non pęnituir, commercium habere *cap.*1.*cap ſi quis* 32.*quæſt.*1. *cap.ſi vir de adulter. Carocc. deciſ.*121.*num.* 13.

9 Secundò committitur lenocinium à viro, vel ſęmina cum muliere intercedentibus, vt cum alio fornicetur, qui vulgò in Italia nuncupantur, *Roffiani*, & in Hyſpania, *Alcaguotes*, *l.mariti §.plectitur ff.de adulter.l.palàm §.lenocinium ff.de rit. nupt.*

10 Tertiò committitur lenocinium ab eis, qui lucri cauſa ſęminas poſtribulas cõſtirutas habent, qui Italico ſermone, *Smargiaſſi*, Hyſpanico verò, *Ruffianes*, dicũtur *d.l.palàm §.lenocinium ff.de rit.nupt.* quod crimen, vt committatur eſt neceſse, vt eos alias proſtitui patiantur, & quòd aliquid ab eiſdem mulieribus accipiant ex eo lucro, quod turpiter ipſæ faciunt *Auth.de lenonib. in princip.*

11 Ita vt nèdum ducentes, & reducentes meretrices in publica lupanaria hoc crimine tenentur, verùm etiam ij, qui alicuius artis, vel officij occaſione, domi ſe proſtituentes huiuſmodi ſęminas habẽt, vt Caupo, & Stabularius *d.l. palàm §. ſi qua ff.de rit.nupt.l. Athletas §. ſiuè autem ff. de his, qui notant. infam.* quod adeò eſt verũ, vt prædicti Tabernarij, & Caupones etiam ex eo ſolo teneantur, quòd lenones apud ſe receptent, vt probatur ex *d, Auth.de lenonibus.*

12 Quòd autem lenocinium ſit odioſius adulterio, & eò grauius, & quòd maritus leno non lucretur dotem, nec ab ea alimenta conſequatur, & leno ſit infamis, & lenocinio conſtante mariti erga propriam vxorem, vt lucro dotali priuetur in hoc ſingulares teſtes ſufficiãt, probat *Carocc. d.deciſ.*121.

SVMMARIVM.

1 *Lenones vltimo ſupplicio traduntur, & num.*3. *& 7.& quomodò obſeruetur, num.*8.

2 *Parentes lenocinium committentes in filias qualiter puniantur.*

4 *Leno filiæ, & vxoris fuit combuſtus.*

5 *Maritus leno vxoris qua pœna puniatur, & num.*6.

9 *Minor ætas in crimine lenocinij non excuſat.*

10 *Lenocinium eſt crimen graue, horrendum, deteſtabile, peſtiferum, & legibus odioſum.*

11 *Minor pro cauſa parricidij incurrit pœnam ordinariam, ſi eſt doli capax, num.*12.

13 *Arbitrium Iudicis extenditur vſq; ad mortem incluſiuè.*

14 *Lenocinij fautores, & complices hac eadem pœna puniuntur.*

15 *Adulterio opem præſtans punitur ſicut principalis.*

16 *Lenocinium commiſſum à matre filiæ propter paupertatem excuſatur.*

17 *Pœna huius pragmaticæ non incurritur, quando non eſt ſequutus effectus.*

18 *Affectus an puniatur, ſi non ſequatur effectus.*

19 *Pœna ordinaria non eſt puniendus qui ſemel lenocinium commiſit, quod non procedit in marito, num.*20.

21 *Iuriſdictio lenocinij an ſit cumulatiuè, vel priuatiuè quoàd M.C.*

22 *Iuriſdictio in dubio potiùs dicitur cumulatiuè, quàm priuatiuè conceſſa.*

23 *Iudex meretricum de crimine lenocinij cognoſcit cumulatiuè quoàd M.C.*

24 *Lena de lenocinio inquiſita, nulla accepta mercede, à quo puniatur.*

De

De Lenonibus. Pragm. I.

Collectanea II.

1 DEſiderantes, &c. Hic cauetur; quòd lenones vltimo ſupplicio tradantur plectendi per ſolam Magnam Curiam, non obſtantibus priuilegijs Baronibus conceſſis.

2 Pro cuius ornatu reminiſcaris, quòd de iure communi parentes, qui tale ſcelus committunt non ſolùm patriam poteſtatem, & vſumfructũ amittũt, vt in *l.lenones C.de ſpectacul.lib.* 11.& in *l.ſi lenones C.de Epiſcopali audien.*ſed etiam condemnantur ad publica metalla, vt in citata *l.ſi lenones in fin.*

3 De iure verò *Authent.*multò acriùs puniũtur, nam cõtra omnes lenones ſtatuta eſt pęna vltimi ſupplicij, vt in *auth.de lenon.§.præ-*
4 *coniƷamus col.*3. quarè in facto legitur, combuſtum fuiſſe ſuæ filiæ, & vxoris lenonem.

De iure verò huius noſtri Regni mater, quę turpi quæſtu filiam ſtuprandam tradidit pęna truncationis naſi punitur, ex *Conſtit.Lenas de lenon.& Conſtit.Matres de pœna matris filiam publicè proſtituentis.*

5 Et contra maritos tale facinus committẽtes viget pęna, nam repelluntur de iure ciuili ab accuſando vxoris adulterium *l.cùm mulier ff.ſolut.matrim.* vt etiam cauetur de iure municipali Hiſpan. ex *l.7 tit.17.par.7.& l.2.tit.*
6 *19.lib.8.recompil.*& ex *l.4.tit.6.par.4.* incurrunt infamiam tales lenones, & deniq; pęna mortis impoſita eſt in *l.2.tit.22.par.7.*

In ſtatu verò Eccleſiaſtico viget *Conſtitutio Pauli IV.* & alia *Sixti V.* ſuper temeraria Thori ſeparatione, ac publicis adulterijs, ſtupris, & lenocinijs, qua cauetur, quòd pater, vel mater, vel maritus, qui ſuæ filiæ virginis pudorem, aut propriam vxorem alterius libidini tradiderit, aut induxerit, aut ſtupra, aut adulteria, quæſtus, aut alia quauis cauſa pa-
7 làm exerceat pœna vltimi ſupplicij puniatur.
8 Sed ſupradictam pœnam mortis non eſſe hodiè in vſu fatentur *Caball.reſol.crimin.caſu* 171. & *Peguer.deciſ.*15.

Amplia, procedere diſpoſitionẽ talis pragmaticæ etiam in minoribus, cùm in hoc cri-
9 mine lenocinij minor ætas nõ excuſet, vt expreſsè cautum eſt in *l.auxilium § fin.ff.de minor.*cuius authoritate ſic in facto requiſitus
10 de voto determinaui, eſt enim crimen graue, horrendum, deteſtabile, peſtiferum, & magnoperè legibus odioſum, quarè ob criminis im-
11 manitatem potiùs eſt dicendum, minorem incurrere pœnam ordinariam, prout in caſu parricidij teſtatur deciſum *de Franch.in deciſ.* 230. quod volo, vt intelligas ſi minor ſit doli
12 capax, & ideò in hoc maximè debet verſari
13 Iudicis arbitrium, quod extendi poſſe vſq; ad mortem incluſiuè in minore doli capace teſtatur *Ludouic. in deciſ.Lucenſ.*17.

14 Amplia ſecũdò, etiam ad fautores, & complices lenocinij, nam tenentur hac pęna pragmaticæ, ex eo, quòd complices, & fautores le-
15 nocinij eadem pęna plectuntur *Caball. reſol.* 171. vndè qui opem præſtat adulterio, ex quo arte, & fallacijs maritum extra domum producit, & retinet, ad hoc, vt ſocius commodè poſſit adulterium committere, eadem pęna puniendus eſt, ſicuti principalis.

Amplia tertiò, etiam ſi committẽs tale crimen gratis id ageret, vt probat *Oter. quæſt.6. par.*3. quem videas.

16 Ceſſabit tamẽ diſpoſitio in matre, quę propter paupertatem fecit lenocinium ipſi filiæ, & ſic dico in alijs, qui ex vi paupertatis moti hoc crimen committunt, nam non debẽt puniri de lenocinio, vt iud[illegible]tum refert in *Regia Audient.Viuius in deciſ.*354. licèt contrarium pateat ex *Peguer in deciſ.*15.*in addit.ex l. palàm § non eſt ignoſcendum ff.de ritu nupt.*

17 Ceſſat ſecundò hæc pęna, quando effectus non fuit ſequutus, vtputà quia tentauit mulierem, quæ noluit conſentire, nam in tali caſu mitiùs Iudicis arbitrio punitur, vt practicatũ audio in facti contingentia ex generali Con-
18 ſuetudine Italiæ, qua non punitur affectus, niſi ſequatur effectus, iuxta latè adducta per *Illuſtriſſim.Epiſc Ricc.in deciſ.*70 *par.*1.

19 Ceſſat tertiò hęc pęna in illo, qui ſemel hoc crimen lenocinij commiſit, nam non eſt puniendus hac ordinaria pęna pragmaticæ, cùm per vnicum actũ non incurratur pęna lenocinij, requiritur enim, q; ad minus per duas vices in hoc crimen deliquerit, vt per M. C. V. & noſtrum S. C. deciſum fuiſſe teſtis eſt mihi *Franch. in deciſ.*68. qui hoc dicit, non proce-
20 dere in marito, qui committendo vxoris lenocinium ex vnico actu punitur ex *l. mariti §.qui quæſtum ff.ad leg.Iul.de adulter.*ſequitur *Caball. in reſolut.*123.

Sed ad alteram pragmaticæ partem deueniendo, quatenùs diſponit, ſolam Magnam Curiam procedere in hoc crimine.

Obſeruabis, Regias Prouinciales Audiẽtias ſolere de tali crimine adhùc cognoſcere, vt percipitur ex *Viuio deciſ.*183.

Nec non aduertas, quòd recenter *Capibl. pract.quæſt.ſuper pragm.6.de Baronib.tom.*2.
21 eſt in opinione, iuriſdictionem lenocinij cumulatiuè, non autem priuatiuè ad M.C. conferri, datam ſub prætextu, quia non irritatiuè, & priuatiuè in hac pragmatica loquitur, auferendo cognitionem, & iuriſdictionem Baro-
22 nibus tributam, vndè annuit, ſuccedere regulam, quòd in dubio iuriſdictio cumulatiuè potiùs, quàm priuatiuè dicatur Superiori conceſſa ad Ordinariũ *l.*1.*C.de offic.Præfect.Prætor.Gram.deciſ*3.*Cabed.deciſ.Luſit.*13. quia nõ præſumitur Principem in damnum ordinariæ iuriſdictionis alteri conceſſæ, voluiſſe auferre ius conceſſum, & proindè non eſſe priuatos Barones iuriſdictione puniendi tale crimen, putat ille.

 Licèt

Licèt contrariam opinionem ego agnouerim veriorem in *tractat. de grauam. intb. vaſſall. tom. 1. grauam.* 392. vbi pariter teſtor, Iudicem
23 meretricum habere cognitionem talis criminis lenocinij cumulatiuè cum M. C. V. quæ tamen ſi præuenerit non ſolet cauſam remittere ad dictum Iudicem *Praſes de Franch. deciſ.* 68. *Caball. reſol. criminal. caſu* 123. & 171.
24 apud quos pariter habes, ſi lena de lenocinio inquiſita nulla mercede pro eo recepta exiſtente cognitione cauſarum penès Iudicem meretricum, & lenarum ſit eidem Iudici remittenda, ſi fuerit capta à M. C. V. & pro negatiua parte deciſum habes.

SVMMARIVM.

1 *Litera cambij cuius ſunt vigoris.*
2 *Litera cambij habent vim inſtrumenti.*
3 *Iuſtitia literarum cambij ex quibus iuſtificetur.*
4 *Litera cambij pro iuſtificatione debitoris debent emanari.*
5 *Litera cambij quando ſunt ad vſum quem terminum habent.*
6 *Litera cambij quando cenſentur acceptata.*
7 *Litera cambij præſumuntur facta in tempore ad euitandam caducitatem.*
8 *Litera cambij ſi ſint antè ſolutionem amiſſa eſt locus repetitioni à priori nummulario.*
9 *Litera cambij per debitores facta, & à mandatario acceptata, cùm res non ſit integra reuocari nequit.*
10 *Litera cambij inducunt liberationem, & delegationem.*
11 *Literas cambij, & mandatum de ſoluendo recipiens, non obſtante ordine poteſt ſoluere ſummam bonore literarum.*
12 *Literas cambij non ſolutas, ſed proteſtatas ſcribens tenetur ſoluere creditori pecunias in eis conſtitutas.*
13 *Litera cambij alicui ſcripta probāt in fauorem tertij.*
14 *Literas cambij ſoluens quem habeat obligatum.*
15 *Literarum cambij tenor attenditur.*
16 *Cambia à quo debentur.*
17 *Cambia vt debeātur Mercatori ob retardatam ſolutionem qua requirantur.*
18 *Probatio valoris cābiorum quomodò probetur.*

De Literis cambij, ſeù teſſeris collybiſticis. Rubrica.

Collectanea I.

1 CVius vigoris ſint literę cambij, aperit *Rota in nouiſſimis deciſ.* 334. vbi quòd illæ
2 habent vim publici inſtrumenti, quod aliàs dixerat *Rota in Romana literarum cambij* 10. *Martij* 1595. *coràm R. P. Gyptio*, & vide *Rot. Genua deciſ.* 124. vbi quòd habent vim publicorum documentorum.
3 Et literatum cambij iuſtitia ex quibus iuſtificetur, eadem *Rota in nouiſſimis deciſ.* 274.
4 *num.* 5. & *ſeq.* vbi etiam quòd tales literæ cābij debent emanari in cauſam debitoris ad eius iuſtificationem, iuxta alias eiuſdem *Rota* deciſiones, & præciſè *deciſ.* 52. *par.* 1. *in recent.*
5 Literæ cambij quando ſunt ad vſum habēt terminum decem dierum, iuxta generalem Mercatorum conſuetudinem *Ludouiſ. deciſ.* 217. *num.* 7. ſed Neapoli vidi practicari, dari terminum quindecim dierum.
6 Illæq; cenſentur tranſmiſſæ, & acceptatæ in tempore *Rota in nouiſſimis deciſ.* 26. *num.* 23.
7 ex *Puteo deciſ.* 122 *par.* 3. vbi quòd literę cambij præſumuntur factæ in tempore ad euitandam caducitatem, & delictum.
8 Et in hac materia ſignabis, quòd ſi literæ cambij antè pecuniarum exactionem amittātur eſt locus repetitioni à priori nummulario *Benintend. deciſ.* 58. qui teſtatur de praxi, vide *Praſ. de Franch. deciſ.* 498.
9 Inſuper nota, quòd literæ cambij per debitores factæ, & à mandatario acceptatæ, cùm res integra non ſit reuocari nō poteſt *Puteus*
10 *deciſ.* 126. *num.* 3. *lib.* 3. qui *deciſ.* 124. *eod. lib.* probat, literas cambij inducere delegationē, & liberationem.
11 Item nota, quòd recipiens literas cambij, & mandatum de ſoluendo poteſt non obſeruato ordine ſoluere ſummam honore literarū ſuper proteſta, & retinere obligatum ſcribentem, à quo exigere poteſt, nulla facta notitia de ordine non acceptato *Rot. Genua deciſ.* 23.
12 Signabis etiam, quòd ſcribens literas cambij non ſolutas, ſed proteſtatas tenetur ſoluere pecunias in literis conſtitutas creditori *Rot. Genua in deciſ.* 50.
13 Pariter obſerua, quòd literæ cambij ſcriptæ alicui probant contra ſcribentem ad fauorem tertij, cui cambium erat ſoluendum *Rot. Genua deciſ.* 146.
14 Et nota, quòd ſoluens cambium non habet obligatum illum, cui ſoluit, ſed eum, de cuius mandato ſoluit, & recipiens obligatur erga mandantem, & non erga ſoluentem *Rot. Genua deciſ.* 168.
15 Similiter ſcias, literarum cambij debere attendi tenorem *Rota in recent. deciſ.* 566. *num.* 4. *par.* 2. *tom.* 2.
16 Item nota, quòd cambia debentur ab eo, qui ordinem dedit, ſi ſint realia, vt fuit deciſū in vna *Romana*, ſeù *Florentina pecuniaria die Luna* 9. *Iunij* 1614. *coràm R. P. Dunozetto.*
17 Sed cambia, & recambia vt Mercatori debeantur ob retardatam ſolutionem quæ requirantur, latè enucleat *Rota in recent. deciſ.* 52. *par.* 1. *tom.* 1. quæ *deciſ.* 315. aperit de pro-
18 batione valoris cambiorū, præſertim per teſtes, & quòd ſi teſtes ſint hinc indè contrarij, quòd magis credatur deponentibus de maiori valore, & ſumma, quàm de minori, probans, cam-

Digitized by Google

cambia non debere eſſe vniformia, quia poſſunt variari ſecundùm qualitatem perſonarum.

SVMMARIVM.

1 *Forma pro acceptatione,& exequutione literarum cambij.*

2 *Mercator poſtquam acceptauit literas cambij obligatus eſt ei,ad cuius fauorem fuerunt ſcriptæ.*

3 *Literas cambij acceptans, niſi tempore congruo ſoluat, tenetur ad intereſſe,quod procedit etiã ſi ſcribens literas cambij, quæ à campſore fuerunt receptæ non mutauerit conditionem ex decoctione,num.4 niſi decoctio præceſſerit acceptationem, num.5.*

6 *Mercator quàmuis poſt acceptationem literarũ cambij ſit obligatus, id procedit,rebus in eodẽ ſtatu permanentibus.*

7 *Literas cambij cum proteſta acceptãs,& poſteà ſimpliciter ſoluens,cenſetur ſoluiſſe ſine proteſtatione.*

8 *Literas cambij ſub prætextu ſoluens quid ſignificat.*

9 *Debitor primus an liberetur per acceptationem literarum cambij, ſeu tractam factam à debitore alterius ſi effectus non ſequatur.*

10 *Literas cambij ſcribens non eſt liberatus,niſi ſolutio ſequatur,& num.11.& 12.*

13 *Literas cambij exigere non potens, debet certiorare eum,qui eas fecit.*

14 *Literæ cambij quando non habuerunt effectum durat primæua obligatio.*

15 *Epiſtolam de ſoluendo alicui acceptans, quàmuis non ſint literæ cambij, ſoluere tenetur.*

16 *Literæ,vulgò* d'auuiſi,*an habeant vim literarũ cambij.*

De Literis cambij, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

NVpèr pro parte infraſcriptorum, &c.

1 Hic generaliter datur certa forma ad inſtantiam Mercatorum pro acceptatione, & exequutione literarum cambij.

2 Pro cuius ornatu cõſtituas regulam, quòd Mercator poſtquàm literas cambij acceptauit,ei ſit obligatus, ad cuius fauorem literæ fuerunt ſcriptæ,vt pluriès canonizauit *Rot.* & præcisè in *Romana literarum cambij 11. Februarij 1599. coràm Eminentiſſimo Cardinali Arigonio,*& in alia ſimiliter *Romana literarum cambij 29. Aprilis, & 20 Iunij 1611. coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto, Rot. diuerſ.deciſ.811. par.1.*

3 Et acceptans literas cambij,& ſoluere promittens,niſi tempore congruo ſoluat, obligatur ad intereſſe *Marilian deciſ Genuæ 44.*

4 Etiam ſi is,qui ſcripſerit literas, poſtquàm illæ fuerint à campſore acceptatæ ſuam conditionem mutauerit ex decoctione; pendente adhùc termino ſolutionis *Rot.* in cit. *Romana literarum cambij coràm Cardinali Arigonio, Præſes de Franch. deciſ.303.*

5 Niſi tamen decoctio ſcribentis literas præceſſerit acceptationem, eo tempore factam per campſores, qui ignorabant, nec veriſimiliter decoctionem ſcire poterant *Maſtrill. deciſ.221.par.3.* latè *Rot. in nouiſſimis* edita Venetijs apud *Guerilium de anno 1636. deciſ. 345.* vbi in vna *Romana literarum cambij Veneris 1. Februarij 1630.corã R.P.D Mormano,* indicatum recenſet, quòd licèt Mercator

6 poſt acceptationem literarum cambij ſit obligatus ei,in cuius fauorem literæ ſunt ſcriptæ, tamen id eſt verum,rebus in eodem ſtatu permanentibus, ideſt per mortem,aut deteriorationem ſcribentis non mutatis.

7 Et nota,acceptantem litetas cambij cum proteſta, & poſteà ſoluentem ſimpliciter cenſeri ſoluiſſe iuxta formam literarum, ſine proteſtatione *Rot.Genuæ deciſ.6. Rot in nouiſſimis*

8 *deciſ.293. num 7* quæ *deciſ 26 num 7.* aperit, quid ſignificat ſoluere literas cambij ſub proteſtu,declarãs nihil aliud importare, niſi quòd velit habere obligatum ſcribentem,& mandãtem,ex *deciſ Genuæ 19.& 23.*

9 Nec non obſerua, quòd etiam ſi quis acceptet literas cambij,ſeu tractam factam à debitore alterius pro ſoluenda quantitate tertio in diem, & tertius acceptationem habeat ratam,non propterea liberatur primus debitor, ſi effectus non ſequitur,vel ſi antè diem acceptans ſit non ſoluendo *Rot. Genuæ deciſ.2.*

10 Cambij enim literas ſcribens non eſt liberatus,niſi ſolutione ſubſequuta, vt pluriès determinauit *Rot.* præcisè in vna *Bononien pecuniaria 13.Februarij 1581.coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto,*& in vna *Veneta literarum cambij 23.Maij 1593. coràm R.P.D. Giptio, in Romana literarum cambij 1615. coràm R P.Remboldo,*& perplures eiuſdem *Rotæ deciſiones* recollegit *Scaccia de cambijs §.2. gloſ.5.num 322.*quibus iungo eandem *Rotam in recent.deciſ.679 par.1.* & alias deciſiones cumulatas per *Luduuiſ.* & ibi *Addent. deciſ. 217.* vbi ſupradicta concluſio ampliatur ma-

11 ximè procedere, quando in literis adſunt illa verba, *e ponete à noſtri conti, Surd.deciſ.23.nu. 10.Rot.in Rauennaten. pecuniaria coràm R.P. D. Buratto,* nec non procedit etiam non exi-

12 ſtente mora,vel negligentia creditoris in literis exigendis,vt dixit *Rot.in Romana pecuniaria 24. Nouembris 1595.coràm Eminentiſſimo Cardinali Mellino,* debet enim creditor cam-

13 bij, qui non poteſt exigere literas cambij ſtatim certiorare eum, qui ſibi fecit literas, eas cum proteſtatione remittendo.

14 Ita vt literæ cambij quando non habuerunt
effectum durat primęua obligatio *Rota in no-
uiſſimis deciſ.*334. *num.*6.
15 Et acceptans epiſtolam de ſoluendo alicui,
licèt non ſint literæ cambij, equidèm ſoluere
tenetur *Rot.Genuæ deciſ.*70. licèt nullum cogi
16 ſoluere vigore literarum, vulgò *d'auuiſo* pro-
bet *Gama deciſ.*336. quia in iſtis literis *d'auui-
ſo*, ſecundùm ſtylum Mercatorum nullum ſit
fundamentum *Rot.in nouiſſimis deciſ.*26.*num.*
12.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptio ad impediĕdam literarum cambij exe-
quutionem non admittitur, & num.*2.
3 *Exequutio parata datur pro exequutione lite-
rarum cambij tàm cōtra acceptantem, quàm
contra ſcribentem, quod limita in ceſſionario,
num.*4. *& in literis cambij ſicci, & ficti, nu-
mer.*6.
5 *Exigere pecunias datas cambio iure exequutiuo
non poteſt non nominatus in literis, aut con-
tractu cambij.*
7 *Exceptio non impediens figuram iudicij poteſt
opponi aduerſus exequutionem paratam lite-
rarum cambij.*
8 *Exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt opponi
contra literas cambij, amplia, vt num.*9. *& li-
mita in mandatario, num.*10.
11 *Literæ cambij tunc habent exequutionem para-
tam, quando fuerunt acceptatæ, & num.*12.
13 *Mercator non acceptans literas cambij, eas ſol-
uere non tenetur.*
14 *Mercator retinens literas cambij penès ſe, tacitè
dicitur acceptaſſe.*
15 *Acceptatio literarum cambij quomodo probe-
tur.*

De Literis cambij, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

VEdendoſi li grandi abuſi, &c.

1 Multa prouidendo mandat, & præcisè in
§. 12. vt nulla exceptio ad impediendam exe-
quutionem, & ſolutionem literarum cambij
admittatur, quod repetitur pariter in *pragm.*
6.§.3. infra *hac ead.rubric.*

Tu ad corroborationem iungas ſcripta per
*Illuſtriſſimum Epiſcopum Recc. in deciſ. Cur.
Archiep.N cap.*55. *par.*1. vbi tutatur, & iudica-
2 tum refert, aduerſus exequutionem literarum
cambij opponi minimè poſſe exceptiones, at
*deciſ.*166.*ead. par.*1. ſcribit, aduerſus illas eſſe
dandum terminum.
3 Ita vt hodiè pro talibus cambij literis de-
tur exequutio parata *Rota in nouiſſimis deciſ.*
334.*&* 395.*num.*7.*Seraphin.deciſ.*562.*num.*3.
tàm contra acceptantem, quàm contra ſcri-
bentem, etiam pro intereſſe, vt fusè apud *Ma-
ſtrill. deciſ.*221.
4 Niſi tamen eſſemus in ceſſionario, ad cuius
inſtantiam literæ cambij non habent exequu-
tionem paratam *Bellon. in dec.Rot.Genuæ* 10.
5 vbi quòd non nominatus in literis, aut con-
tractu cambij nō poteſt iure exequutiuo exi-
gere pecunias datas cambio, & ſi prætende-
ret, illas eſſe ſuas.
6 Et in literis cambij ſicci, & ficti, aut literis
cambij vitiatis, & ſuſpectis, & in cābijs abſq;
literis, per teſtes tamen probatis ceſſare pari-
ter huiuſmodi exequutionem paratam voluit
Rot.in Mediolanen literar.cambij 1596.*coràm*
7 *R. P. D.Lecta*, vbi etiam enunciatur, aduerſus
hanc paratam exequutionem opponi poſſe à
debitore cambij ſingulas exceptiones, exce-
ptis reſpiciĕtibus ordinem, & figuram iudicij,
& proindè opponi poſſe exceptionem adim-
plementi, & illegitimitatem perſonæ tàm rei,
quàm actoris, quod latiùs deciſiuis concluſio-
nibus probat *Gaitus de credit.* omninò viden-
dus in materia *cap.*2.*tit.*7.*à num.*2485. cum
infinitis ſequentibus, apud quem pariter *num.*
8 2504. reperies, exceptionem non numeratæ
pecuniæ opponi regulariter poſſe ex doctrina
plurium, quos ſecum vehit, dicens pluriès de-
ciſum ex *Scaccia de commerc.& camb* §.2 *gloſ.*
8 *quæſt.*1. & ex Deciſionarijs probat *Cardin.
Mantic. deciſ.* 77. etiam ſi præſentans literas
9 Mercatori fateatur recepiſſe in dorſo literarū
præſentatarum pecuniam cambiatam, ad *tex.
& gloſ.in l. ſi literarum C.de ſolution. Rot.Ge-
nuæ deciſ.*26.*num.*27.
10 Quam exceptionem non numeratæ pecu-
niæ non poſſe opponi à mandatario, modernè
fatetur *Amat.deciſ. Ferrar.*45.
11 Sed quatènus in *d.* §.12. pateat, tunc habere
exequutionem paratam literas cambij, quan-
do illæ fuerunt acceptatæ.
12 Obſerua, id in iure à noſtris *DD.* ſic eſſe re-
ceptum, quia literæ cambij, niſi fuerint acce-
ptatæ, vel ſint ſinè proteſtatione, nullam ha-
bent exequutionem paratam *Maſtrill.deciſ.*9.
ſed dicerentur redire inanes in ſolutione, &
13 proteſtatione, cùm Mercator non teneatur
ſoluere literas cambij ſibi directas, ſi eas non
acceptauerit *Rot.Genuæ deciſ.*104.*num* 9. *Ro-
ta diuerſ.deciſ.*811.*par.*1. *Rota in recent.deciſ.*
664. *par.*1. *tom.*1. vbi patet etiam in *Romana
literarum cambij Lunæ* 1.*Nouembris* 1614 *co-
14 ràm R.P.Damaſceno*, fuiſſe dictum, Mercato-
rem tacitè dici acceptaſſe literas cambij, quā-
do eas acceptat, & penès ſe retinet, abſq; con-
15 traditione ex dicta *deciſ. diuerſ.* 811. *num* 9.
& ibidem etiam ſtat, acceptationem expreſsā
probari ex ſcriptura à tergo literarum, vt fieri
ſolet, vel etiam per teſtes.

SV M-

SVMMARIVM.

1 *Litera cambij ex quibus monetis ſint ſoluenda, & quid ſi moneta ſunt mutata, num.2.*

De Literis cambij, &c. Pragm. VII.

Collectanea IV.

ESſendoſi da noi ordinato,&c.

1 Aperit, de quibus monetis literæ cãbij ſint
ſoluendæ.
2 Ad cuius coronidem perquiras *Larream in deciſ. Granatenſ.* 17. vbi de literis cambij varias quæſtiones ex monetæ diminutione exortas in ſuo Senatu teſtatur, tractãs,vtrum imminente mutatione monetæ eroſæ,ſi literæ cambij darentur ea qualitate, vt ſoluantur in moneta(hodiè,tunc,vel nunc)currẽti,& tempore,quo literæ debitori,cui delegata ſolutio, præſentarentur,pecunia in valore extrinſeco, & mutata fuiſſet, debeat quantitas ſolui ad valorem antiquum antè mutationem, vel ad nouum poſt illam,& refert,ſuum Senatum decreuiſſe,periculum pecuniæ ad creditorem ſpectare,vt ſolueretur in moneta,tunc currẽti,vigore pacti adiecti, de quo fusè apud ipsũ, & vide latè apud *Berlich. in deciſ.* 156.

SVMMARIVM.

1 *Dominium vtile nõ transfertur per locationem, niſi fuerit facta locatio ad longum tempus.*
2 *Locatio quando eſt facta ad longum tempus venit ſub nomine alienationis.*
3 *Alienatione prohibita, prohibetur locatio ad lõgum tempus.*
4 *Locatio ad longum tempus dicitur perpetua.*
5 *Locatio officij,& rei Eccleſiæ ad longum tempus prohibetur.*
6 *Longum tempus verificatur per decennium.*
7 *Locare,& vendere fructus,idem eſt.*
8 Tex.in l.2.C.de reſcind.vendit.*habet locum in locatione,etiam poſt conductionis tempus.*
9 *Dominium non acquiritur per ſubconductorem fructuum, niſi Domino ſoluta mercede.*
10 *Locatio poteſt fieri venditori eiuſdem rei.*
11 *Conductor nequit litigare de proprietate rei cõductæ ante penſionis ſolutionem.*
12 *Locator tenetur de caſu fortuito.*
13 *Locatione facta per tutorem per nouẽniũ abſq; Iudicis decreto an pupillus effectus maior teneatur ſtare dictæ locationi.*
14 *Conductoribus duobus concurrentibus in relocatione eſt præferendus qui rei conductæ eſt poſſeſſor,& num.15.*
16 *Conductor quando de ſuo teneatur reficere, & deindè repetere.*

De Locato, & conducto, ſeù de migrando. Rubrica.

Collectanea I.

PAuca attingam hac in rubrica, nam perplura, quæ in illa adaptari poſſent ſunt cumulata infra in *pragm.*1.

Pro coronide igitur ſuppono,de locationis
1 natura regulariter eſſe, nè dominium vtile
transferatur *l.non ſolet ff locati, Magon. deciſ.*
*Florent.*91. *num.*13 niſi fuerit illa facta ad lõ-
gum tempus, quo in caſu locatio alienationis
2 ſub nomine comprehenditur *cap.nulli,& cap.*
ad audientiam de rebus Eccleſ. non alienand.
*Afflict.deciſ.*365.*num.*4.*Franc.Marc.dec* 455.
*Chriſtin deciſ.Belgic.*183.*lib.*1. *Amat.conſ.de-*
3 *ciſ.*22.vbi quòd ideò alienatione prohibita,lo-
catio ad lõgum tempus prohibetur,quod paſ-
ſim Rota Romana, & Sacrum noſtrũ Conſi-
lium habet pro vero, dicens vlteriùs,locatio-
4 nem ad vitam ad longum tempus iudicari, &
perpetuam dici, & proindè locationem offi-
5 cij,& rei Eccleſiaſticæ ad longum tempus im-
probari, cùm requiratur ſollemnitas aliena-
tionis *Chriſtinaus deciſ. Belgic.* 130. *num.*13.
lib. 1.
6 Quod longum tempus communi calculo
in decennio verificatur *Boer. deciſ.*234.*Frãc.*
*Marc. deciſ.*648. vel ſaltem ſi illud excedat
*Viu.deciſ*506.*num.*11. *Maſtrill.deciſ.*4.*num.*
10. *Marta deciſ.*37.*num.*5. videndus nouiter
*Thor vot.deciſ.*65.vbi plura coaceruat.
7 Locare autem, & fructus vendere parificã-
tur, vt probat *Amat. conſ.deciſ.*23. *num* 6. &
8 *conſ.*25.*num.*3.ſcribens in *primo tex.in l.*2. *C.*
de reſcindend. vendit. habere locum in loca-
tione,etiam poſt conductionis tempus exple-
9 tum, & in *ſequent.* probans,ſubconductorem
fructuũ minimè quærere dominium, niſi Do-
mino ſoluta mercede, vel ipſius habita fide,
taliter vt ſi conductori ſoluat, non liberetur,
ita iudicatum oſtendens.
10 Et in hac materia ſignabis,locationem fieri
poſſe venditori eiuſdem rei *Gama deciſ. Luſi-*
*tan.*39.
11 Et reminiſcaris,conductorem de eiuſdem
rei conductæ proprietate litigare non poſſe
antè penſionis reſtitutionem *l. ſi quis condu-*
ctionis, & *l.conductores C.locati, l malè agitur*
C.de præſcript.triginta,vel quatraginta anno-
*rum,Valaſc.deciſ.*42. *Faber deciſ.* 10.*hoc tit.de*
*locat.*modernè *Chriſtinaus deciſ.Curiæ Belgic.*
118.*vol.*3. nouiter *Caſtill.deciſ* 229. *par.*3.
12 Nec non aduertendum eſt,locatoris, non
autem conductoris eſſe periculum caſus for-
tuiti, per *tex.in l.*1.*C.hoc tit.de locat. Ludoui-*
*ſius deciſ.*528. *num.*2.
13 Sed locatio facta per tutorem alicuius rei
ſtabilis eius pupilli per nouennium, pacto ta-

men

Digitized by Google

men expreſsè adiecto, vt durante locatione prædicta res locata alienari non poſſit, quam in ſpecie obligauit, non interueniente Iudicis decreto, an aũt pupillus maior effectus teneatur ſtare tali locationi, vti ſingularis ſucceſſor, illo pacto non obſtante, & obligatione, ex quo abſq; Iudicis decreto proceſſerat, & per Sacrum Conſilium, referente Vincentio de Franchis tunc temporis Conſiliario in cauſa Dominici Palumbi cum illis de Cumbalo fuit deciſum, cõductorem in poſſeſſione manuteneri, & in cauſa principali procedi, vt probat *Apicell. in Tutamin. pauper. tit. 1. de quinquen. dilat. num.* 104.

14 Inſuper obſeruabis, quòd duobus concurrẽtibus conductoribus in relocatione eſt pręferendus qui conductæ rei eſt poſſeſſor, ſi reconductio ſit dubia, ad *tex. in l. quotiès C. de rei vendicat. Rot in antiq. deciſ.* 878. collocata hoc *tit. de locat Cauale. deciſ. 15. num. 19 par. 2 Vrſill. ad Afflict deciſ. 238. num 7. Marta deciſ.* 35.

15 Latiùs autem videas *Giurb. dec.* 59. vbi enucleat, quiſnam ex duobus eiuſdem rei conductoribus præferendus veniat, & pertranſit regulariter cum opinione, primum cõductorem ſecundo præferri, licèt res poſteriori tradita ſit, licèt ſecùs in aliis caſibus apud eum diſtinctis.

16 Et ſigna, quòd conductor tenetur exonerare tecta niuibus de penſione ſoluenda, aliàs ſi patiantur ruinam tenetur ad intereſſe, & quando imminet periculum, nec poteſt admonere Dominum tenetur reficere de ſuo, & poſteà repetere *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ. 61. tom.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Locatio in Ciuitate Neapolis fit in prima die Maij vſque ad eandem diem per anni circulum.*

2 *Locatio perficitur ſolo conſenſu.*

3 *Reconductio in hac Ciuitate Neapolis tacitè facta cenſetur vſq; ad dictum tempus.*

4 *Reconductio in prædijs vrbanis cenſetur facta vſq; ad illud tempus, quo habitauerit, ſecùs in prædijs ruſticis, num.* 5.

6 *Reconductio tacita non habet viam exequutiuam, & num.* 7.

8 *Relocatio dicitur facta ex receptione pecuniæ.*

9 *Reconductio tacita ex quibus probetur, remiſſiuè.*

10 *Renouatio locationis quibus eſt facienda.*

11 *Relocatio probatur per ſcripturas, & per teſtes, num.* 12.

13 *Locator poteſt expellere conductorem ob penſionis non ſolutionem, & ob neceſſitatem, num.* 17. 18. *&* 20.

14 *Locationis contractui ineſt conditio,* ſi penſionem ſolueris, *amplia, vt num.* 15.

16 *Locator ob non ſolutam penſionem nequit propria authoritate expellere conductorem.*

19 *Conductor abutens re locata poteſt expelli, & num.* 20.

21 *Conductor ob ſuperuenientem caſum poteſt relinquere rem conductam antè tempus.*

22 *Conductor poteſt relinquere domum cõductam propter timorem ſpirituum, vulgò* Monacielli.

23 *Locator durante tempore conductionis tenetur manutenere conductorem in pacifica poſſeſſione.*

24 *Locator tenetur præſtare continuatam patientiam conductori, num. 25. & limita, num.* 26.

27 *Conductor non poteſt petere niſi intereſſe, vbi conſtaret de aliquo impedimento, & interim non poteſt retardari penſionis ſolutio, num.* 28.

29 *Conductor non poteſt recedere à contractu, ſi locator eſt paratus adimplere.*

30 *Relocare nemo cogitur.*

31 *Conductor antiquus offerens eandem penſionis mercedem non præfertur alteri, limita in prædijs Fiſcalibus, num. 32. & de ratione, num.* 33.

34 *Scholares non poſſunt expelli de re conducta finito tempore, eandem penſionem ſoluentes, vt cæteri.*

35 *Locator non tenetur relocare, quando pro ſe vult retinere, niſi ſit conſuetudo in contrarium.*

36 *Conductor poteſt rem conductam alteri locare.*

37 *Locatio facta ſine præfinitione temporis intelligitur ſecundùm conſuetudinem.*

De Locato, & conducto, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendoſi viſto per eſperienza, &c.

1 Hic deſignatur tempus locandi domos in Ciuitate Neapolis, nempè in prima die menſis Maii vſq; ad eandem diem per anni circulum, licèt prorogatum ſit tempus ad quartum diem Maii in *pragm. 3. hac eadem rubrica*, quæ ſeruatur.

2 Si perfecta ſit huiuſmodi locatio, quæ perficitur ſolo conſenſu *l. 1. ff locat. Linglois deciſ. 5. quaſt. 4. num. 2. C. de vſufruct.* non reſcinditur per pœnitentiam *Rot. diuerſor. deciſ. 730. par.* 4.

3 Amplia, quòd reconductio adhùc in hac Ciuitate cenſeatur tacitè facta vſq; ad dictum tempus pariter per annum, eo quia ſtat hic conſuetudo locandi vrbana à certo tempore ad certum tempus, prout ſic extitit decretum per M.C.V. in cauſa nonnullorum de Rotundis *Cauale deciſ. 44 num. 76. Magon. deciſ. Lucenſ. 47. num. 9. Gama deciſ. 57. in fin.*

4 Quàm-

4 Quàmuis *Affl. deciſ.* 365. annuat, recon-
ductionem prædij vrbani reſpicere ſolùm tē-
pus, quo in illo habitauit, ad *tex in l item quæ-
ritur §. qui impleto ff. locati*, ſequitur *Chriſtin.
deciſ. Cur. Belgic.* 116. *par.* 3. vbi plura, ſecùs ta-
5 men in reconductione prædij ruſtici, in quo ſi
colonus ibi finita conductione remāſerit pro
toto illo anno, penſionem ſoluere obligatur,
per *tex. in l. qui fundum, l. qui ad certum ff. lo-
cat. l. ſi quis nec cauſam §. 1. ff. ſi cert. pet. Decker.
deciſ.* 8. *num.* 10. *lib.* 2. *Faber deciſ.* 45. *C. locat.*

6 Ar huiuſmodi tacita reconductio nō habe-
bit viam exequutiuam, vt deciſum apud *Rot.
Bonon.* teſtatur *Barzius deciſ.* 60. vbi tutatur,
7 quòd locationis contractus elapſo tempore
in inſtrumento expreſſo per taciturnitatem
non intelligitur cum eiſdem pactis, & condi-
tionibus confirmatus, ità vt ſi pro prima ex-
preſſa locatione inſtrumentum paratam ha-
beat exequutionem, pari modo eandem pro
tacita habere non cenſetur.

8 Quæ tacita relocatio ex receptione pecu-
niæ cenſetur facta *Put. deciſ.* 184. *lib.* 1.

Ad cuius materiam recurras apud *Afflict.
deciſ.* 365. *Rot. diuerſ. deciſ.* 494 *par.* 1. *Franc.
Marc. deciſ.* 538. *Marta deciſ. Piſan.* 35. apud
9 quos reperies, ex quibus tacita reconductio
probetur, vide pariter *Gratian. deciſion. Rot.
Marcb.* 19. vbi renouatio locationis quando
facta cenſeatur.

10 Et renouationem locationis faciendam eſ-
ſe hæredibus vltimi poſſeſſoris autumat *Pra-
ſes de Francb. deciſ.* 123.

11 Probatur autem relocatio per ſcripturam,
iuxta reportata per eundem *de Francb. deciſ.*
278. *Cartar. deciſ.* 115. *Mart. deciſ* 33 *num.* 15.
& *deciſ.* 104. *num.* 7. *Reg. de Ponte conſ.* 23. *vol.*
1. vbi quòd reconductio non apparente ſcri-
ptura fuit reiecta per S.C. licèt contrarium
extiterit iudicatum per idē Sacrū Cōſilium in
cauſa nonnullorum de Mari in Banca Scac-
ciauenti, & aliàs ex facto fuerit practicatum
in Curia Archiepiſcopali Neapolis, vt apud
Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. in praxi fori
12 *Eccleſ. reſol.* 625. *par.* 1. vbi quòd reconductio
benè teſtibus probatur, de quo vide pariter
*Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo recon-
ductio tom.* 1. & 2.

Cęterùm, diſtinctionis fœdere poſſent con-
ciliari hæ diſſidentes deciſiones, vt prima ſit
vera, quotiès in imminenti tempore exfracta-
tionis conductor opponat ſibi fuiſſe factam
relocationem, altera verò poterit practicari,
quotiès longè ante tempus exfractationis cō-
ductor opponit ſibi fuiſſe factam relocationē,
quia tunc poterit teſtibus id probare, vt plu-
riès decidit idem Sacrum Conſilium, & noui-
ter iudicatum patet apud *Gizzarell. deciſ.* 68.
vbi teſtatur, ſemper Dominos Sacri Conſilij
practicaſſe, & intellexiſſe *tex. in l. nè cui C. lo-
cat.* vt latiùs per eum, & vide *Noſtram deciſ.
R.A. Apulea* 203.

Et ad ornatum pragmaticæ obſeruabis,
quòd quàmuis locatio, ſiue relocatio fuerit
13 facta de anno ad annum, tamen locator ob
penſionis non ſolutionem conductorem ex-
pellere poteſt, ad *tex. in l. æde C. hoc tit. de locat.
Gama deciſ.* 128. *Maſtrill. deciſ.* 229. *par.* 3.

14 Et ratio eſt, quoniam contractui locationis
ſemper ineſt tacita conditio, *ſi penſionem ſol-
uerit*, cùm penſio, & merces ſit modus, & cau-
ſa locationis, qui in contractibus inducit con-
ditionem, vt refert *Chriſtin. in deciſ. Rot. Belgi-
ca* 115. *num.* 9. *tit. de locat. vol.* 3. vbi ampliat,
15 hoc procedere etiam ſi adſit pactum, quòd
durante locatione nō poſſit expelli, quia ſem-
per intelligitur, niſi in locationis penſione
16 ceſſauerit, verùm locator hoc propria autho-
ritate facere nequit, ſed Iudicis decretum re-
quiritur, nè tumultus, aut iniuriæ detur occa-
ſio, vt probat *Faber deciſ.* 11. *C. hoc tit. de locat.*

17 Idemq; erit, quotiès locator Dominus pro
vſu proprio ob ſuperuenientem neceſſitatem
egeret re locata, vel reficere vellet, q̄a poſſet
expellere inquilinum, ex regula *tex. in l. æde C.
locati, & cap. propter ſterilitatē eod. tit. Zuccar.
deciſ Lucenſ. ciuil.* 56. *Marilian. deciſ.* 29. *Rota
in Terracinen. aſſictus coràm R.P. Corduba*,
18 vbi ampliauit concluſionem, etiam ſi locator
indigeret domo pro ſeruitio parentum, filio-
rum, vel fratrum.

19 Idemq; dicens, ſi re locata conductor abu-
tatur, ita vt ſi ille inducat in domum meretri-
ces, aut malos homines, qui ibi inhoneſtos
actus exerceant, ex quibus damnum aliquod
honeſtis vicinis inferatur, vel ſi aliquod detri-
mentum ex hoc generetur locatori, vel ipſi
domui, poterit tūc è domo expelli conductor
*d. cap. propter ſterilitatem §. verùm ibi peruer-
ſe conuerſatur de locat. & conducto, Linglois
deciſ.* 5 *quæſt* 5. *num.* 6. *C. de vſufruct.* vbi *num.*
12. reaſſumit.

20 Locatorem poſſe expellere conductorem
ob non ſolutum canonem, ob neceſſitatem
inhabitandi, ob refectionem neceſſariam, &
malam verſationem ipſius conductoris, & ſi
peruerſos homines in rem locatam induxe-
rit.

Sicuti autem locatori competit ius expel-
lendi conductorem ſupradictis de cauſis.

21 Ita è conuersò conductor ob ſuperuenien-
tem caſum rem deſerere valet antè finitum
locationis tempus, putà ob peſtem *Afflict de-
ciſ.* 258. *Cabed. deciſ. Luſit.* 93. *par.* 1. vel propter
22 veriſimilem timorem ſpirituum malignorum,
vulgò *Monacielli*, nam poterit conductor do-
mum deſerere, ſi in ea tetris imaginibus, &
tumultibus inquietetur *l. habitatores § fin. ff.
locat. Larath. conſ. deciſ.* 57. & nos vna vice de-
terminauimus in facti contingentia.

23 Quibus ſic recenſitis vtile erit quoq; ſcire,
quòd regulariter locator tenetur durāte tem-
pore locationis conductorem manutenere in
paci-

pacifica poſſeſſione rei locatæ, & patientiam præſtare, alioquin nequit agere ad pretium, nec inſtrumentum affictus liquidare via exequutiua *l. ſi quis domum ff. locati, Surd.deciſ.*
24 326. *num.* 17. vbi quòd tenetur præſtare ſucceſſiuam, & cōtinuatam patientiam *Ludouiſ. deciſ.* 235. vbi in *Addit.* notatur, teneri remouere omnia impedimenta, & ita facere, vt conductor vti valeat re locata *l ex conducto ff. locati, Rot. in Romana penſionis domus* 16. *Nouembris* 1616. *coràm R.P.D. Pirouano*, quæ licèt in *Romana affictus* 17. *Maij* 1609. *coràm R.P. Ottembergo* voluerit, in dubio præſumi
25 præſtitam patientiam, tamen id eſt uerum, quotiès conſtat de traditione, & de patientia ab initio, tunc enim conductor allegans poſteà ſuperueniſſe impedimentum, & non fuiſſe præſtitam ſucceſſiuam patientiam per locatorem, tenetur probare, ſecùs autem eſt, quādo non conſtat de traditione, nec de patientia à principio, nam tunc incumbit onus locatori probādi implementum, & patientiam ex parte ſua, vt dixit *Rota eadem in Theatina affictus* 20. *Nouēbris* 1615. *coràm Illuſtriſſimo D. Coccino*, & aliàs vt in *Rot. in recent. deciſ.* 399. *num.* 2. *par.* 1.

26 Ceſſabit tamen exceptio hæc patientiæ nō præſtitæ, vbi illi fuiſſet renunciatum per conductorem, iuxta notata in *l quæro §. inter locatorem ff locati, Cacher. deciſ.* 50.

27 Et aduerte, vt caſu, quo conſtaret de aliquo impedimento conductor non poteſt prætendere, niſi intereſſe *Ludouiſ.* cit. *deciſ.* 235. *Lin-*
28 *glois deciſ.* 5. *nu.* 11. *C. de vſufruct.* interim autem donec illud liquidatur non poteſt retardare ſolutionem penſionis, vt per *Rotam in d. Theatina affictus*, & aliàs in *Romana affictus* 5. *Nouembris* 1612. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Caualerio*, vt apud *eundem deciſ* 217 & tunc ſufficit cautio præſtita, vt decidit S.C. in cauſa Eminentiſſimi Cardinalis Ieſualdi cum Marcello Cauaniglia.

29 Et conductor non poteſt recedere à contractu, quando locator offert implere, & ita facere, vt conductor poſſit vti re locata *Ludouiſ.* cit. *deciſ.* 235. *num.* 3. *& deciſ.* 130.

30 Et hac occaſione reminiſcendum eſt regulæ, Relocationem facere quem cogi non poſſe, ad *tex. in l. ne cui, & l. conductores C. locat. Præſes de Franch deciſ.* 406. *Faber deciſ.* 12. *ſupradict. tit. de locat. Caſtill. deciſ.* 114. *par.* 2. *Chriſtin deciſ. Rot. Belgicæ* 118. *par.* 3. vidēdus *Gizzarell. deciſ.* 5.

31 Indè antiquus conductor minimè præfertur, & ſi eandem mercedem ſolutionis ſoluere paratus ſit *Afflict. deciſ.* 138. *Cartar. deciſ. Rot. Genuæ* 97. *Boer. deciſ.* 107. vbi limitat in
32 prędijs Fiſcalibus, quod pariter admittit *Præ-*
33 *ſes de Franch.* cit. *deciſ* 406. *num.* 7. quia in illis conductores aliquando detinentur inuiti, per *tex. in l. cotem ferro §. qui maximos ff. de publican. Minſynger. obſeruat.* 23. *cent.* 4. *Amat. conſ. deciſ.* 21. *num.* 12.

34 Vt etiam reſpectu ſcholarium eādem mercedem offerentium, dùm volunt relocare, vltrà *Boer. d. deciſ.* 107. annuit *Minſynger. obſeru.* 23. *cent.* 4. & *Nos* latè probauimus *de priuileg. miſerabil. perſon. priuileg.* 95. *num.* 4.

35 Sed locatorem relocare non teneri, quando vult pro ſe retinere, niſi adſit conſuetudo loci, nè valeat pro ſe retinere, ſed teneatur relocare, patet penès *Ludouiſ. deciſ.* 45. vbi videas *Beltramin. in Addit.*

36 Nec non obſeruabis, quòd facta locatione conductor poteſt rem conductam alteri locare, idq; tàm in vrbanis, quàm in ruſticis *l nemo prohibetur C. de locat. & conduct.* modò tamen ſecundus conductor æquè idoneus ſit, & conductio fiat ad eundem vſum *Lingloìs deciſ.* 5. *quæſt.* 4 *num.* 3. *C. de vſufruct.* licèt in hac Ciuitate Neapolis prohibita ſit huiuſmodi facultas ſublocandi, vt nouiſſimè commemorat *Marcian. conſ. deciſ.* 57. *num.* 5. vbi principaliter teſtatur, ſublocationem factam à conductore excedentem priorem in tempore adhùc ſubſtineri, & dumtaxat temporis ſuperfluitatem reijci, ſeù vitiari.

Et tandem ad ornatum pragmaticæ nota-
37 bis, quòd ſi facta ſit locatio abſq; præfinitione temporis, tunc cenſetur facta de menſe Maij ad alterum menſem Maij ſubſequentem, quoniam locatio facta ſine præfinitione temporis, & illius expreſſione cenſetur facta ſecundùm conſuetudinem loci *Caualc. deciſ.* 44. *num.* 76. *par.* 1. *Thoro vot. deciſ.* 65. *num.* 7. vbi quòd in defectum conſuetudinis localis videtur facta arbitrio locatoris.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione Magiſtrorum Artificum qui veniunt.*
2 *Artifices dicuntur qui artem exercent.*
3 *Mercatores qui ſint.*
4 *Sartores nequeunt exercere artem Toraciariorum, vulgò* Gipponari.
5 *Calceolarij prohibent Chirothecarios facere calceamenta mulierum, limita num.* 6.
7 *Artifices poſſunt cogi ad locandum eorum operas pro reparatione Eccleſiæ.*
8 *Fauore publicæ vtilitatis tenetur quis artem, quam ignorat, addiſcere.*
9 *Fabricatores de iure non faciunt fidem.*
10 *Artifices poſſunt cogi ad ſeruiendum Baronibus in eorum arte.*
11 *Laborantes in fundo alieno, credētes eſſe illius, à quo fuerunt conducti excuſantur, limita, vt num.* 12.

De

De Magiſtris artium, ſeù Artificibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 MAgiſtrorum artificum appellatione ve-
niunt illi, quos Vulgus ita nominat *l.
ſeiĕdum §. illud ff. de ædilit. edicto, Rota in Imo-
len. bonorum coràm R.P. D. Licta,* 4 bi tamen,
2 quòd propriè Artifices dicuntur exercentes
aliquam artem, vel ementes res, & illas muta-
ta forma vendentes, ad *tex. in cap eijciens* 88.
diſtinct. ſubdens, ad differentiam Mercatorum
illos nuncupari Artifices, qui merſimonia
emunt, & eam exercent artem, vt cum artifi-
3 cio vendant, Mercatores autem nominari il-
los, qui vendunt mercantias, prout ipſi emũt,
nullo adhibito artificio, de quo ſimiliter *Surd.
deciſ.* 313.

Cœterùm, ſuppoſito, quòd Artifices vnius
4 artis prohibeantur exercere artem aliorum,
vt declarauit S. C. reſpectu Sartorum, nè va-
leant ſe ingerere in arte Toraciariorum, vul-
gò *Gipponari*, & probat iudicatum *Cabed. de-
ciſ. Luſit.* 158. *par.* 1. Nùm ſi Artifices ſuā prin-
cipaliter artem exercendo, & aliam ſecunda-
riò pariter exerceant, poſſit illis prohiberi à
cęteris Artificibus ſecũdariam artem propriè
exercentibus, nè illam exerceant, obſtante il-
lorum intereſſe, videndus *Laurent. deciſ. Aue-
nion.* 75. & nouiter diſcutit articulum *Thoran
Compend. deciſ. Regni in verbo Artifex tom.* 2.
5 vbi reportat caſum in cauſa Calciolariorum
prohibentium Chirothecarijs, vulgò *Guanta-
ri*, nè facere deberent calciamenta mulierum,
cùm eorum proprium inſtitutum eſſet confi-
cere chirothecas, & nõ calciamenta, quorum
miniſterium ipſis prohibentibus incumbebat,
& tandem dicit deciſum per Sacrum Conſi-
lium de anno 1610. in Banca Figliolæ, licere
6 Chirotecharijs facere calciamenta mulierum,
cum ſerico, & auro contexta.

7 Et an Magiſtri artium, ſeù Artifices cogi
poſſint eorum locare operas pro Eccleſiæ re-
paratione, non obſtante quòd cętera opera
conducta habeant, & ad illa accincti eſſent,
pro affirmatiua parte determinatum autuma-
uimus *forenſ. quæſt.* 27 *par.* 2. vbi pariter dixi-
8 mus, quòd fauore publicæ vtilitatis, nèdum
quis artificium exercere ſuum cogitur, verùm
etiam artem, quam ignorat cogitur addiſcere.

9 Et hac occaſione ſignabis, quòd Magiſtri
Fabricatores de iure non faciunt fidem, vt in
facti contingentia dicebatur in Regia Audiē-
tia Apuleæ, & obſeruat ex plurium authorita-
te *Maia conſultat. deciſ. ciuil.* 10. *num.* 9.

10 Nec non animaduertendum eſt, Magiſtros
artium poſſe cogi ad feruiendum Baronibus
in eorum arte, quam exercent, & non in alio
artificio, vt iudicauit Sacrum Regium Conſi-
lium ad fauorem Vniuerſitatis Terrę S. Men-
næ contra Eminentiſſimum quondam Car-
dinalem Ieſualdum in Banca Figliolæ diximus
in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom.* 1.
grauam. 78. *num.* 2.

11 Inſuper notãdum eſt, quòd Magiſtri artium
laborantes, putà fabricando, vel aliud agendo
in fundo alieno putantes, eſſe illius, à quo cõ-
ducti ſunt ad fabricandum, excuſantur *Vrſill.
ad Afflict deciſ.* 217. *in fin. Magon. deciſ. Florẽt.*
150. *à num.* 7. *cum ſeq. Viu. deciſ.* 520. dummo-
12 dò tamẽ talibus Artiſtis non fuerit denuncia-
tum, fundum non eſſe illius, à quo cõducti fue-
runt, vel ſi id ſcirent ex fama, quia tunc mini-
mè excuſantur *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 103. *Aſcia
determinat.* 74.

S V M M A R I V M.

1 *Artifex exercendo artem fatetur ſe eſſe peritum, & tenetur de malo magiſterio, num.* 2.
2 *Artifex ſuam artem exercere tenetur.*
3 *Doli actione tenetur qui circa artem ſuam non fecit, quod facere debebat.*
4 *Sutor malè incidens, vel ſuens tenetur ad intereſſe.*
5 *Medicus malè medicans tenetur ad intereſſe.*
6 *Maniſcalchus, cuius culpa equus perit, tenetur ad intereſſe.*
7 *Magiſtri malè exercentes artem tenentur ad intereſſe vſq; ad decimumquintum annum.*
8 *Locator operis dietim nõ tenetur de vitio ipſius operis.*
9 *Artifex in dubio ſecũdùm regulas artis officium ſuum exercuiſſe præſumitur.*
10 *Artifex, qui cœpit aliquid facere, tenetur id perficere.*

De Magiſtris artium, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo à noſtra notizia, &c.

Hìc aſſignatur modus Fabris vnicuiq; ſe-
cundùm propriam artem.

Sed quatènus in §. 3. condemnentur pro
malo magiſterio.

1 Iungas rationem, quia Artifex exercendo
artem videtur fateri ſe eſſe peritum, & ideò
tenetur de imperitia, & malo magiſterio, &
2 quilibet Artifex tenetur exercere artẽ ſuam,
& officium proprium rectè, & aliter agendo
dicitur eſſe in negligentia, & dolo, & qui non
3 facit id, quod ſcire debebat, vel ſciebat de arte
ſua tenetur de dolo, vt pulchrè probat *Ca-
4 ualc. deciſ.* 26. *lib.* 1. vbi quòd Sutor malè inci-
dens, aut ſuens veſtes tenetur ad damna, &
intereſſe, ſic pariter concludens reſpectu Me-
5 dici malè curantis, vtputà ſi malè ſecetur vul-
6 nus, prout reſpectu Miniſcalchi, cuius culpa
equus

equus ex aliquo medicamento, vel ferri impoſitione infirmatetur, deciſum teſtatur *Thor. in Compend. deciſion. in verbo Mariſcalchus tom.*1.

Capomagiſtrum autem teneri de culpa Fabrorum, quos poſuit ad opus, probat *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 166. tom. 1.

7 Cęterùm obſeruabis, huiuſmodi Magiſtros teneri de hoc vſquè ad decimumquintum annum, & non vltrà, ita vt præſcribant per lapſum talis temporis *Rota in Imolen. demolitionis coràm R. P. Corduba, Claper. in centur. cauſ. Fiſcal. cauſ.* 198.

8 Et nota, quòd locator operis dietim non tenetur de vitio ipſius operis *l. ea lege §. locaui, vbi Caſtr. ff. locati*, & iudicauit Sacrum Cõſilium temporibus antiquis referente Conſiliario Belmudez, vt latiùs probauimus *tom.* 3. *de grauam. vaſallorum ſuo loco.*

9 Et in dubio ſignabis, Artificem pręſumi benè, & ſecundùm regulas artis ſuo vti officio, vt argumento *cap. ad aures de ætat. & qualit.* deciſum habes in *praxi noſtra elect. fori quæſt.* 6. *num.* 10 *ſect.* 1.

Sed quatenus in *§. ſequent.* imponitur pęna huiuſmodi Fabris relinquentibus opera imperfecta non repertis alijs Fabris.

10 Facias tibi concluſionem, vt quilibet Artifex, qui cœpit aliquid facere pro aliquo, tenetur perſeuerare, & finire, aliàs tenetur ad intereſſe, vt ex *§ præterea Inſtit.* & ibi *gloſ. de leg. Aquil.* probat *Cauale. d. deciſ.* 26. *in fin.*

SVMMARIVM.

1 *Appretia bonorum, & differentiæ territoriorum Tabularijs committitur.*
2 *Computatio facta à Tabularijs non habet vim ſententiæ, à qua poteſt appellari, num.* 5.
3 *Citatio Partis requiritur vbi fit æſtimatio à Tabularijs.*
4 *Aeſtimatio facta à Tabularijs ſeparatim non tenet.*
6 *Tabularij vbi ſunt diſcordes, eligitur tertius.*
7 *Liquidatio expenſarum moderatur per peritos.*
8 *Relatio peritorum præfertur depoſitioni teſtium.*
9 *Relatio peritorum quando mutari poſſit.*

De Magiſtris artium. Pragm. II.

Collectanea III.

Per noi ſono ſtate eſpedite, &c.

1 Statuit, appretia quorumuis bonorum, & differẽtias territoriorum, & ſaſinarum per totum Regnum à Regijs Tribunalibus eſſe cõmittenda primo loco Tabularijs Neapolitanis, eorum autem reuiſionem Primario, & reuiſionem vltimam eſſe cognoſcendam à Iudice ordinario.

2 Obſerua, quòd computatio facta ab iſtis Tabularijs vim ſententiæ non habet quòad condemnationem, vel abſolutionem, niſi per Iudicem confirmetur *l. ad inſtar C. de iur. Fiſc. lib.* 10.

3 Et vbi fit ęſtimatio ab iſtis requiritur Partis citatio *Anna ſing.* 78. *Rot. in recent. deciſ.* 154 *par.* 2. *tom.* 2. etiam ſi à Partibus extraiu-

4 dicialiter eligantur *Creſcent. deciſ.* 2. *de arbitr.* vbi etiam, quòd ęſtimatio facta ab iſtis ſeparatim non tenet, ſed communicato conſilio deliberare debent.

5 A quorum ęſtimatione poteſt appellari *Afflict. deciſ.* 188. *Rota Lucenſ. diuerſ. dec.* 38. *Balb. deciſ.* 241.

Poteſtq; illa retractari ex conſilio peritiorum *Minſynger obſeruat.* 35. *cent.* 3. cùm non tranſeat in rem iudicatam *Afflict. deciſ.* 33. *nu.* 5. vide latè *Theſaur. deciſ.* 35.

6 Sed quid agendum, vbi Tabularij eſſent diſcordes, recurras apud *Rot in recent. deciſ.* 612. *par.* 1. *tom.* 1. *Grattian deciſ.* 32. *Caroc. deciſ.* 50. vbi quòd tertij electio faciend a eſt, vide nouiter *Cyriac. controuerſ. forenſ.* 61. *tom.* 1.

7 Et nota, quòd peritorum relationi ſtandum eſt circa liquidationem expenſarum, quamdiù de errore non doceatur *Ludouiſius deciſ.* 49.

8 Illorumq; relatio præfertur depoſitioni teſtium, vt determinauimus *deciſ. R. A. Apulea* 132.

9 Ipſorumque relationes poſſe mutari, ſed quando, declarauimus in alia *Noſtra deciſ. eiuſdem Regij Pratorij* 111.

SVMMARIVM.

1 *Manna eſt in fructu.*
2 *Manna, quæ cadit è Cœlo auget fructus feudi.*
3 *Decima debetur Eccleſiæ de manna corporis, & de ea, quæ cadit de Cœlo.*
4 *Decimæ prædiales, & perſonales debentur de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis.*
5 *Decimæ debentur ex mele, croco, oleo, zuccaro, & ſimilibus.*
6 *Remedium* l. 2. C. de reſcindend. vendit. *poteſt intentari in venditione mannæ colligendæ.*
7 *Emens mannã, quæ in tali loco conficeretur anno proximo, ſi in illo anno manna confecta non ſit, an teneatur pretium ſoluere, & numer.* 8.
9 *Emens iactum retis, vel captum piſcium, ſi piſces non capiuntur an teneatur ſoluere pretium.*
10 *Manna S. Andreæ, & S. Nicolai non debet deferri cum luminibus, & cocta ad infirmos.*

De

De Manna colligenda. Rubrica.

Collectanea I.

1 Manna eſt in fructu, quia colligitur, quæritur, & conſeruatur, prout colliguntur, quæruntur, & conſeruantur fructus *l. ſi à patre §. fructus ff. de petit. hæredit.*

2 Ita vt manna, quæ de Cęlo cadit, videatur augere fructus feudi, per ea, quæ in ſimili de niue prolixè probat *Gizzarell. deciſ. 34.*

Cumq; manna vocata de corpore naſcens ex arborum inciſione, ſit magis certa, quàm cadens de Cęlo, idem pariter reſpectu ipſius

3 dicēdum eſt, vt pro ambabus deberi decimam dicebatur ad fauorem cuiuſdam Illuſtriſſimi Præſulis, ea de ratione, quia decimæ prædia-

4 les, & perſonales debentur de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis *cap. non eſt, cap. nuncios, & cap. ex parte il primo de decim. Mantic deciſ. 341.* vbi quòd de-

5 betur de melle, croco, & oleo, vt de zaccaro patet apud *Rot in recent. deciſ. 123. par. 1.*

6 Et in venditione mannæ colligendæ poſſe intentari remedium *l. 2. C de reſcindend. vendit.* quodam in Collegio determinabatur, cùm dubius ſit mannæ conficiendæ euentus, qui poreſt ęſtimari, prout de dubio litis euentu, probat *Valaſc. deciſ 19. in fin.* vbi tutatur, remedium cit *l. 2.* habere locum in aſſecurationibus; quæ ſunt incertæ.

7 Cęterùm, ſi quidam emiſſet mannam, quæ anno proximo conficeretur in tali loco, nùm ſi per iniuriam temporis manna confecta non ſit, an nihilominùs emptor teneatur ſoluere pretium integrum, vel ſit facienda aliqua pretij remiſſio.

Caſus deciſio ſtat apud *Linglois deciſ. 15. quæſt. 8 C. de contrahend empt.* qui licèt non loquatur de manna, ſed in alijs fructibus, tamen affirmat, venditis ſimpliciter fructibus, intelligi, ſi qui nati ſint, vel fuerint, ita vt nullis natis reſoluatur contractus, quem tacitè conditionalem nuncupat ex *l. neceſſario ff. de pericul. & commod. rei vendit.* & conſequenter nec pretium præſtandum fore, ex *l. ſi debitor ff. de contrahend. empt l 1. in fin. ff. de condit. & demonſtrat. Faber deciſ. 26. C. locat.*

8 At ſi proponatur, emptam eſſe collectionē, perceptionemuè fructuum, ſiuè id, quod naſcetur ex tali fundo, tunc aleam magis, quàm rem certam eſſe emptam putat, & proindè periculum ſpectare ad emptorem annuit, ad

9 inſtar dicitur in emente iactum retis, captumvè piſcium, vel quod ex tali indagine, ſiuè aucupio, aut venatione proueniet, per *tex. in l. ex empto §. qui autem ff. de action. empt.* num tunc ex *d. tex.* ſpei emptionem iudicat.

10 Et hac occaſione nactus non grauabor dicere, mannam S. Nicolai, S. Andreæ, & ſimilium non eſſe deferendam cum luminibus, & cocta ad infirmos, vt de ann. 1606. ſub die 28. Ianuarij declarauit Sacra Rituum Congregatio in vna Barenſi.

SVMMARIVM.

1 *Manna ex quibus arboribus, & ex quibus locis colligi prohibetur.*
2 *Manna prohibetur mixturari cum alijs rebus.*
3 *Manna prohibetur vendi abſque Prothomedici licentia.*
4 *Mixtura nequit fieri ad finem vendendi quid pro quo.*
5 *Aromatarius punitur miſcens farinam fabarū in cœra.*
6 *Bonum mixtum cum malo non dicitur falſum.*
7 *Bonum non comburitur quando poteſt ſeparari à malo.*
8 *Licitum per illicitum non vitiatur*
9 *Vtile per inutile non vitiatur in ſeparabilibus, & diuiſibilibus.*
10 *Manna non poteſt fieri ex arboribus Orno, & Fraxino ſimilibus.*
11 *Simile non eſt idem*
12 *Simile in aliquibus habet conuenientiam, in aliquibus differentiam.*

De Manna colligenda. Pragm. I.

Collectanea II.

LI anni paſſati per prouedere, &c.

1 Manna hic prohibetur colligi ex alijs arboribus, quàm Orni, & Fraxini, & in Terris

2 S. Germani, & alijs, vbi ſunt ſtagna, & paludes aquarum, ſic etiam mixturari cum alijs rebus,

3 & ideò vendi nequit non præcedēte Prothomedici licentia.

4 Quatènus ſpectat ad mixturæ prohibitionem, de qua hic, conſtituas tibi regulam, mixturas huiuſmodi non poſſe fieri in alijs rebus, ad finem vendendi quid pro quo, & illas facientes puniri tanquàm falſarios, vt dixit *Rot. in vna Imolen. Falſitatis coràm R. P. D. Penia,*

5 vbi pariter enunciat, quòd Aromatarius miſcens farinam fabarum in cęra, & illam vendēs eſt puniendus, & quòd contra id agentes poteſt ab Epiſcopo excommunicationis pœna imponi, & caſum reſeruari.

Conferunt nuper tradita ſupra in *pragm. 4. de annona.*

E e Et

equus ex aliquo medicamento, vel ferri impoſitione infirmaretur, deciſum teſtatur *Thor. in Compend. deciſion. in verbo Miniſcalchus tom.* 1.

Capomagiſtrum autem teneri de culpa Fabrorum, quos poſuit ad opus, probat *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 166. *tom.* 1.

7 Cęterùm obſeruabis, huiuſmodi Magiſtros teneri de hoc vſquè ad decimumquintum annum, & non vltrà, ita vt præſcribant per lapſum talis temporis *Rota in Imolen. demolitionis coràm R.P Corduba, Claper. in centur. cauſ. Fiſcal. cauſ.* 198.

8 Et nota, quòd locator operis dietim non tenetur de vitio ipſius operis *l. ea lege §. locaui, vbi Caſtr. ff. locati,* & iudicauit Sacrum Cōſilium temporibus antiquis referente Conſiliario Belmudez, vt latiùs probauimus *tom.* 3. *de grauam. vaſallorum ſuo loco.*

9 Et in dubio ſignabis, Artificem pręſumi benè, & ſecundùm regulas artis ſuo vti officio, vt argumento *cap. ad aures de atat & qualit.* deciſum habes in *praxi noſtra elect. fori quæſt.* 6. *num.* 10 *ſect.* 1.

Sed quatenùs in *§. ſequent.* imponitur pęna huiuſmodi Fabris relinquentibus opera imperfecta non repertis alijs Fabris.

10 Facias tibi concluſionem, vt quilibet Artifex, qui cœpit aliquid facere pro aliquo, tenetur perſeuerare, & finire, aliàs tenetur ad intereſſe, vt ex *§ prætereà Inſtit* & ibi *gloſ. de leg. Aquil.* probat *Caualc. d. deciſ.* 26. *in fin.*

SVMMARIVM.

1 *Appretia bonorum, & differentiæ territoriorum Tabularijs committitur.*
2 *Computatio facta à Tabularijs non habet vim ſententiæ, à qua poteſt appellari, num.* 5.
3 *Citatio Partis requiritur vbi ſit æſtimatio à Tabularijs.*
4 *Aeſtimatio facta à Tabularijs ſeparatim non tenet.*
6 *Tabularij vbi ſunt diſcordes, eligitur tertius.*
7 *Liquidatio expenſarum moderatur per peritos.*
8 *Relatio peritorum præfertur depoſitioni teſtium.*
9 *Relatio peritorum quando mutari poſſit.*

De Magiſtris artium. Pragm. II.

Collectanea III.

PEr noi ſono ſtate eſpedite, &c.

1 Statuit, appretia quorumuis bonorum, & differētias territoriorum, & ſaſinarum per totum Regnum à Regijs Tribunalibus eſſe cōmittenda primo loco Tabularijs Neapolitanis, eorum autem reuiſionem Primario, & reuiſionem vltimam eſſe cognoſcendam à Iudice ordinario.

2 Obſerua, quòd computatio facta ab iſtis Tabularijs vim ſententiæ non habet quòad condemnationem, vel abſolutionem, niſi per Iudicem confirmetur *l. ad inſtar C. de iur. Fiſc. lib.* 10.

3 Et vbi fit ęſtimatio ab iſtis requiritur Partis citatio *Anna ſing.* 78. *Rot. in recent. deciſ.* 154 *par.* 2. *tom.* 2. etiam ſi à Partibus extraiu-

4 dicialiter eligantur *Creſcent. deciſ.* 2. *de arbitr.* vbi etiam, quòd ęſtimatio facta ab iſtis ſeparatim non tenet, ſed communicato conſilio deliberare debent.

5 A quorum ęſtimatione poteſt appellari *Afflict. deciſ.* 188. *Rota Lucenſ. diuerſ. dec.* 38. *Balb. deciſ.* 241.

Poteſtq; illa retractari ex conſilio peritiorum *Minſynger obſeruat.* 35. *cent.* 3. cùm non tranſeat in rem iudicatam *Afflict. deciſ.* 33. *nu.* 5. vide latè *Theſaur. deciſ.* 35.

6 Sed quid agendum, vbi Tabularij eſſent diſcordes, recurras apud *Rot in recent. deciſ.* 612. *par.* 1. *tom.* 1. *Gratian deciſ* 32. *Caroc. deciſ.* 50. vbi quòd tertij electio facienda eſt, vide nouiter *Cyriac controuerſ. forenſ.* 61. *tom.* 1.

7 Et nota, quòd peritorum relationi ſtandum eſt circa liquidationem expenſarum, quamdiù de errore non doceatur *Ludouiſius deciſ.* 49.

8 Illorumq; relatio præfertur depoſitioni teſtium, vt determinauimus *deciſ. R. A. Apuleæ* 132.

9 Ipſorumque relationes poſſe mutari, ſed quando, declarauimus in alia *Noſtra deciſ. eiuſdem Regij Pretorij* 111.

SVMMARIVM.

1 *Manna eſt in fructu.*
2 *Manna, quæ cadit è Cœlo auget fructus feudi.*
3 *Decima debetur Eccleſiæ de manna corporis, & de ea, quæ cadit de Cœlo.*
4 *Decima prædiales, & perſonales debentur de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis.*
5 *Decimæ debentur ex mele, croco, oleo, zuccaro, & ſimilibus.*
6 *Remedium* l. 2. C. de reſcindend. vendit. *poteſt intentari in venditione mannæ colligendæ.*
7 *Emens mannā, quæ in tali loco conficeretur anno proximo, ſi in illo anno manna confecta non ſit, an teneatur pretium ſoluere, & numer.* 8.
9 *Emens iactum retis, vel captum piſcium, ſi piſces non capiuntur an teneatur ſoluere pretium.*
10 *Manna S. Andreæ, & S. Nicolai non debet deferri cum luminibus, & cocta ad infirmos.*

De

De Manna colligenda. Rubrica.

Collectanea I.

1 MAnna eſt in fructu, quia colligitur,quæritur, & conſeruatur, prout colliguntur,quæruntur, & conſeruantur fructus *l. ſi à patre §. fructus ff. de petit. hæredit.*
2 Ita vt manna, quæ de Cęlo cadit, videatur augere fructus feudi, per ea, quæ in ſimili deniue prolixè probat *Gizzarell. deciſ.* 34.

Cumq; manna vocata de corpore naſcens ex arborum inciſione, ſit magis certa, quàm cadens de Cęlo,idem pariter reſpectu ipſius
3 dicẽdum eſt,vt pro ambabus deberi decimam dicebatur ad fauorem cuiuſdam Illuſtriſſimi Præſulis, ea de ratione, quia decimæ prædia-
4 les,& perſonales debentur de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis *cap non eſt, cap. nuncios, & cap. ex parte il primo de decim. Mantic deciſ.* 341. vbi quòd de-
5 betur de melle, croco, & oleo, vt de zaccaro patet apud *Rot in recent. deciſ* 123. *par.* 1.
6 Et in venditione mannæ colligendæ poſſe intentari remedium *l.* 2. *C de reſcindend. vendit.* quodam in Collegio determinabatur,cùm dubius ſit mannæ conficiendæ euentus, qui poteſt ęſtimari, prout de dubio litis euentu, probat *Valaſc. deciſ* 19. *in fin.* vbi tutatur,remedium cit. *l.* 2. habere locum in aſſecurationibus;quæ ſunt incertæ.
7 Cęterùm,ſi quidam emiſſet mannam, quæ anno proximo conficeretur in tali loco, nùm ſi per iniuriam temporis manna confecta non ſit, an nihilominùs emptor teneatur ſoluere pretium integrum, vel ſit facienda aliqua pretij remiſſio.

Caſus deciſio ſtat apud *Linglois deciſ.* 15. *quæſt.* 8 *C. de contrahend empt.* qui licèt non loquatur de manna, ſed in alijs fructibus,tamen affirmat, venditis ſimpliciter fructibus,intelligi,ſi qui nati ſint, vel fuerint, ita vt nullis natis reſoluatur contractus, quem tacitè conditionalem nuncupat ex *l. neceſſario ff. de pericul. & commod. rei vendit.* & conſequenter nec pretium præſtandum fore,ex *l. ſi debitor ff. de contrahend. empt l* 1. *in fin. ff. de condit. & demonſtrat. Faber deciſ.* 26. *C. locat.*
8 At ſi proponatur,emptam eſſe collectionẽ, perceptionemuè fructuum, ſiuè id, quod naſcetur ex tali fundo, tunc aleam magis, quàm rem certam eſſe emptam putat, & proindè periculum ſpectare ad emptorem annuit, ad
9 inſtar dicitur in emente iactum retis,captumvè piſcium, vel quod ex tali indagine, ſiuè aucupio,aut venatione proueniet, per *tex. in l. ex empto § qui autem ff. de action. empt.* nam tunc ex *d. tex.* ſpei emptionem iudicat.
10 Et hac occaſione nactus non grauabor dicere, mannam S. Nicolai, S. Andręæ, & ſimilium non eſſe deferendam cum luminibus. & cocta ad infirmos, vt de ann. 1606. ſub die 28. Ianuarij declarauit Sacra Rituum Congregatio in vna Barenſi.

SVMMARIVM.

1 *Manna ex quibus arboribus, & ex quibus locis colligi prohibetur.*
2 *Manna prohibetur mixturari cum alijs rebus.*
3 *Manna prohibetur vendi abſque Prothomedici licentia.*
4 *Mixtura nequit fieri ad finem vendendi quid pro quo.*
5 *Aromatarius punitur miſcens farinam fabarũ in cœra.*
6 *Bonum mixtum cum malo non dicitur falſum.*
7 *Bonum non comburitur quando poteſt ſeparari à malo.*
8 *Licitum per illicitum non vitiatur*
9 *Vtile per inutile non vitiatur in ſeparabilibus, & diuiſibilibus.*
10 *Manna non poteſt fieri ex arboribus Orno, & Fraxino ſimilibus.*
11 *Simile non eſt idem*
12 *Simile in aliquibus habet conuenientiam,in aliquibus differentiam.*

De Manna colligenda. Pragm. I.

Collectanea II.

LI anni paſſati per prouedere, &c.

1 Manna hic prohibetur colligi ex alijs arboribus, quàm Orni, & Fraxini, & in Terris
2 S.Germani,& alijs, vbi ſunt ſtagna,& paludes aquarum,ſic etiam mixturari cum alijs rebus,
3 & ideò vendi nequit non præcedẽte Prothomedici licentia.
4 Quatènus ſpectat ad mixturæ prohibitionem,de qua hic, conſtituas tibi regulam,mixturas huiuſmodi non poſſe fieri in alijs rebus, ad finem vendendi quid pro quo, & illas facientes puniri tanquàm falſarios, vt dixit *Rot. in vna Imolen. Falſitatis corãm R.P.D.Penia,*
5 vbi pariter enunciat, quòd Aromatarius miſcens farinam fabarum in cęra,& illam vendẽs eſt puniendus, & quòd contra id agentes poteſt ab Epiſcopo excommunicationis pœna imponi,& caſum reſeruari.

Conferunt nuper tradita ſupra in *pragm.* 4. *de annona.*

E Et

6 Et nota, quòd bonũ mixtum cum malo non dicitur falſum, vt decidit *Henriq. conſ. 52.* vbi
7 etiã, quòd qñ res bona poteſt ſeparari à mala, nõ debet bonum comburi, ſeu perdi, quia lici-
8 tum propter illicitum non vitiatur, ad *tex. in l. ſi Publicanus §. 1. verſ. vt ſi quid amplius ff. de public. & vectig. l. cotẽ ferro §. Dominus ff. eod.* licèt contrarium fuerit deciſum in caſu ſuo, vt idem fatetur in principio dicti conſilij, & hoc
9 credo in pęnam, quia cùm ſimus in ſeparabilibus, & diuiſibilibus ſtat regula, vt vtile per inutile minimè vitietur *l. certi condictio §. 1. ff. ſi cert. petat. l. 1. §. ſimiliter ff. de verbor. obligat. l. 3. §. Trebatius ff. de aqua quotid. & æſtiu. Rot. deciſ. 649. num. 4. par. 2. in recent.*

Amplia aũt diſpoſitionẽ pragmaticę (quatènus ex arboribus Fraxini, & Orni mãdet mã-
10 nã colligi,) vt à cęteris arboribus ſimilis conditionis illa colligi nequeat, vt in facto iudica-
11 tum ſentio, quia ſimile non eſt idem *l. ad ſimilitudinem C. de Epiſcop. & Cleric. §. ſed inter eas Inſtit. de nupt. l. pecuniam ff. ſi cert. petatur, cap. capitulum de reſcriptis,* negari enim nõ poteſt,
12 quin ſimile, quàmuis in pluribus habeat conuenientiam, in aliquo tamẽ habet differẽtiam, igitur minimè appellari poteſt identitas.

SVMMARIVM.

1 *Filij Maurorum penès quos educantur.*
2 *Mauri per quãtum tempus debent ſeruire educantibus.*
3 *Commodum debet eſſe illi, cui fuit incommodũ.*
4 *Sella debet eſſe reciproca.*
Ordeum, qui edit, tenetur onus ſentire, ibid.
5 *Materia educationis quo in loco tractetur per Authorem.*
6 *Educatio parentum non conuenit animalibus, ſecus tamen reſpectu educationis filiorum.*
7 *Educari penès quos debeant filij facta Thori ſeparatione.*
8 *Liberos alendi onus poſt triennium ſpectat ad patrem.*

De Mauris. Pragm. I.

Collectanea I.

Perche per la Maeſtà, &c.

1 Sancitur, filios, & filias Maurorum de Valentia eſſe educandos penès quos reperiũtur vſq; ad duodecimum annum, & deindè inſeruire debere educantibus per tãtumdem temporis.

2 Quatènus ſpectat ad vltimam diſpoſitionẽ, educatum debere inſeruire educanti per idem tempus, per quod fuit educatus, non opus eſt altiora indagare, nam de per ſe patet diſpoſitionis ratio fundata in vulgata regula *l. ſecun-*
3 *dùm naturam ff. de regul. iur.* qua ſtat cautum, commodum eius eſſe, cuius incommodũ fuit *Rota deciſ. 149. num. 7. & deciſ. 677. num. 5. par. 2. in recent.*

Vndè cùm educans ſentiat incommodum educationis, par eſt illum ſentire debere ſeruitij commodum, & è contrà, cùm educatus commodum ab educante reportet, debet ſuſtinere quoq; ſeruitutis incommodum, reci-
4 proca namq; debet eſſe ſella, & qui ordeum edit, onus ſuſtinere tenetur, nam incommoda illum ſectantur, quem commoda ſectata ſunt *l. 1. §. fin. ff. de aqua pluuia arcend. l. cum filio ff. ad Syllan* cum alijs concordantibus.

5 De materia autem educationis puerorum videas latè adducta ſupra in *rubrica de educatione puerorum, & puellarum, &c.*

6 Et curioſè obſerua, educationem parẽtum non conuenire alijs animalibus, benè autem educationem filiorum, vt modernè probat *Duran. deciſ. Rot. Rom. 76. num. 30.* qui *deciſ. 164.* enunciat, eſſe in arbitrio Iudicis, ſi facta
7 Thori ſeparatione liberi ſint alendi penès matrem, vel patrem, & qualiter hoc arbitrium ſit regulandum, ſubiungens *num. 6.* liberos alen-
8 di onus poſt triennium ſpectare ad patres.

SVMMARIVM.

1 *Memorialia in Regia Cancellaria prouiſa ſubtrahentes qua pœna puniantur, & num. 12.*
2 *Literas alienas aperiens punitur per Iudicem, & peccat mortaliter, limita ſi non legerit, nu. 3. & 4.*
5 *Literarum nizam abſq; dolo aperiens, & non legens non punitur.*
6 *Literas aperiens poteſt accuſari de falſo à tranſmiſſore literarum, limita quando quis aperit literas ſui aduerſarij, num. 7.*
8 *Literas aperiens pro detegendis proditionibus non punitur.*
9 *Superiores poſſunt aperire literas ſubditorum.*
10 *Litera filij poſſunt aperiri per patrem, & vxoris per maritum.*
11 *Libros Mercatoris ſubtrahens punitur pœna falſi.*
13 *Literas Officialis iuriſdictionem habentis lacerans falſi pœna punitur.*

De Memorialia, ſeu libellos ſubtrahentibus. Pragm. I.

Collectanea I.

1 Per diuerſe perſone, &c. Agit, quòd ſubtrahẽtes aliena memorialia prouiſa in Regia Cancellaria puniantur nobiles pœna deportationis, ignobiles verò perpetuæ remigationis, ſi procedatur ad Partis querelam, quòd ſi ex officio, puniantur pęna ſtatuta à iure cõmuni, & alia arbitrio Proregis.

2 Pro

Digitized by Google

2 Pro cuius ornatu perquiras *Viu. deciſ.* 62. vbi quòd aperiens literas alijs deſtinatas punitur per Superiorem, & peccat etiam mortaliter,ſed nõ eſt excommunicatus,vt quidam vulgares opinantur *Sayr. deciſ.*33. *de ſent excommunic. lib.*5. & tales puniendos eſſe pęna fuſtigationis,vel exilij, ſi tamen legerint apertas literas, tradit *Coler.deciſ Germaniæ* 179.*in fin*. Nàm quãdo quis aperit literas etiam pri-
3 uatas,& eas non legit,hoc caſu non ſubintrat pęna,quia dolo carere videtur,nàm tunc contemptus diceretur, quando literas viderit,& legiſſet *Marius Anton var.reſolut. lib.*3.*reſolut.*36.*num.*23. vbi iu terminis notat, eſſe ad hoc vt cõtrauenite, & contemnere dicatur,quòd
4 viſio, & lectio literarum fiat,aliter ſi ſcientia non haberetur tenoris illarum, non erit contẽptio *Cacher.deciſ.*176.*num.*4. refert nouiſſimè *Thor.vot deciſ* 88. *à num.*19.

5 Indè quotiès caſu, & abſq; dolo nizam literarum quis fregiſſet, neq; illas etiam aliter vidiſſet,tunc non eſſet puniendus,vt fuiſſe deciſum in Regia Audientia Barenſi die 15.Martij 1590.refert *Viu.*cit.*deciſ.*61.*in fin*.vbi *num.*6.
6 annuit,poſſe tranſmiſſorem literarum accuſare de fàlſo aperientem literas, vt in *l.*1. *§.qui ff.de falſ l.ſi quis teſtamentum §. ſed ſi quis tabulas ff ad leg.Aquil.*limitans anteſignanam
7 regulam, vbicunq; quis aperiret literas ſui aduerſarij,ſuſpicando,illas aliquam ſibi non leuem perniciem allaturas, tunc enim aperiens non peccaret mortaliter,vel quando ex cauſa rationabili aperirentur literæ ipſæ, quæ veluti
8 ad deregẽdum proditiones,vel vbicunq; ape-
9 rirentur literę vaſallorum per Superiores eo-
10 rum, aut per patres literæ filiorum, ſeù per virum literæ ſuæ vxoris.

Et literas aperientem,non tamen Parti aduerſæ oſtendentem non committere falſum, probat *Thoming deciſ Lipſienſ.*34. *num.*2. vbi etiam *num.*1. de Tabellario, qui literas in itinere abijcit,quale crimen committat, & quid ſi mercedem recipiat, quaſi literis rectè curatis.

11 De pęna autem ſubtrahentis libros publici Mercatoris vide *Maſtrill. in deciſ Sicilia* 225. *par.*3.vbi deciſum refert,taliter delinquentem tamquàm falſarium eſſe puniendum.

Amplia,ex idẽtitate rationis diſpoſitionem pragmaticæ procedere in lacerantibus ſimilia
12 memorialia, cùm illa loquatur quòad occultantem, & tàm lacerantes, quàm occultantes ſcripturas alienas tenentur pœna falſi *l. qui teſtamentum ff.de falſ. Magon.* & ibi *Additio deciſion. Lucenſ.*25. videndus in materia *Guid. Pap.deciſion.*223.vbi de pœna lacerantis lite-
13 ras Officialis iuriſdictionem habentis, quòd ſit falſitas, quãmuis determinatum non indicet *Vrſill ad Afflict.deciſ.*274. vbi *in fine* refert,quemdam ex cauſa lacerationis mandati, ſeù citationis fuiſſe condemnatum ad relegãdum per quinquennium in Inſulam Liparis, meminit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep.Neap.*31.*num.*3.*par.*1.

SVMMARIVM.

1 *Mercatura quid ſit, & vndè dicatur, num.*4.
2 *Mercator dicitur qui locat equos.*
3 *Piſtor non eſt Mercator.*
5 *Mercator dicitur ille, qui eſt matriculatus inter Mercatores.*
6 *Mercator dolosè decoctus qua pœna puniatur.*
7 *Mercatore decocto, creditoribus quomodò ſit ſatiſfaciendum remiſſiuè.*
8 *Mercator ſuſpectus de fuga tenetur cauere de iudicio ſiſti, & de iudicatum ſoluendo.*
9 *Nobilitas derogatur per Mercaturam, niſi aliàs conſuetudo ſe habeat.*
10 *Mercator decoctus occultè ſuſcipiens ſacros ordines in fraudem creditorum peccat mortaliter, ſed admittitur ad beneficiũ* cap.Odoardus, *num.*11.

De Mercatura Officialibus prohibita. Rubrica.

Collectanea I.

1 Mercatura (quæ operatur, vt illam exercentes verſentur in magno periculo, & diſcrimine ſalutis æternæ) dicitur negotiatio,cùm negotiatio ſit propriè mercaturam exercere, vt dixit *Rot. in Oritana ſocietatis*
2 1597.*coràm R P.D Lecta*, vbi quòd mercaturã exercere videtur qui locat equos, & quòd illius ſub nomine non veniat exercens artem
3 piſtoriam, quod & probauit *Surd dec*35.*n.*5.
4 Dicitur autem mercatura à merce,quam exercere verè non dicitur ille, niſi vltrà exer-
5 citium, quod eſt neceſſarium *Praſ de Franch. deciſ.*128. ſit matriculatus inter Mercatores, vt apud *eundem deciſ.* 481. vbi apparet,ob defectũ matriculę nõ fuiſſe habitũ ꝓ Mercatore.
6 Mercatorum autem doloſè decoctorũ pęna enunciatur à *Gizzarel.deciſ.*80.qui in *deciſ.*
7 59.explicat,qualiter, & quonam ordine Mercatore decocto ſit creditoribus ſatiſfaciendũ,
8 & *deciſ.*82.aperit,Mercatorem ſuſpectum de fuga teneri cauere de iudicio ſiſti, & de iudicatum ſoluendo.
9 Sed an mercatura deroget nobilitati, certè quòd ſic,niſi in Regione exiſtat conſuetudo illam exercendi,etiam à Nobilibus,vtputà Genuæ,Florentiæ,Venetijs,&c. *Minſynger. obſeruat.*54.*cent.*6 *Ludouiſius deciſ* 322.*num.*10. indè ibidem vilis ars non dicitur *Gizzarell.d. deciſ* 80. *num.*3. quàmuis talis alibi reputetur *Guid.Pap.deciſ.*196.*Praſ.de Franch.deciſ.*128.
10 Et Mercator decoctus peccat mortaliter ſuſcipiẽdo occultè ſacros ordines in fraudem creditorũ, ꝓbat *Megalius in dec ſiu reſol.*173.
11 *o.*2.vbi ẽt dicit,talem Mercatorem effectum Clericum admitti ad beneficiũ *cap.Odoardus*.

SVMMARIVM.

1 *Officiales nequeũt exercere mercaturas, nec emere mandata, amplia in Secretarijs, Scribis, & Magiſtris actorum, num. 2. in Perceptoribus, & Portulanis, num. 3.*
4 *Officiales ementes aliquid ob proprium vſum, & poſteà id vendentes, non incidunt in pœnã.*
5 *Negotiator quis dicatur, & num. 6. & 12.*
7 *Clerici ementes rem cauſa proprij vſus, & poſtea emergenti de cauſa vendentes non incidunt in pœnam, nec peccant, & num. 8 amplia, nu 9.*
10 *Appellatione Mercatoris nõ venit qui vnicum actum mercaturæ fecit.*
11 *Clerici vnicum actũ mercaturæ exercentes non incidunt in pœnam, num. 13.*
14 *Officiales vnico actu mercaturam exercentes euadunt pœnam.*
15 *Vnicus actus ſufficit, vt perſona dicatur contrauenire diſpoſitioni.*
16 *Officiales habẽtes propria animalia, vel vineas, oliuetũ, vel quid ſimile, ex quibus colligũtur fructus, illos vendere poſſunt, & num. 20.*
17 *Clerici habentes bona propria, ex quibus vſuſfructus percipitur, quos vendunt non dicũtur negotiari ad effectum incurrendi pœnam.*
18 *Mercatura non eſt in fructu.*
19 *Mercator quis dicatur.*
21 *Officiales poſſunt emere animalia, & illa vendere iuſto pretio, dummodò in eorum paſcuis paſculare faciant.*
22 *Mercatores non dicuntur qui emunt animalia, & mutato tempore vendunt.*
23 *Clerici ementes animalia, quæ paſculantur in proprijs nemoribus non incidunt in pœnam.*

De Mercatura Officialibus prohibita. Pragm. I.

Collectanea II.

QVoniam inter alia capitula, &c.

1 Officiales prohibentur quaslibet mercaturas exercere, nec emere mandata.

2 Quæ ſanè diſpoſitio fuit ampliata procedere etiam ad Secretarium Regni, & à mandatis Scribas, & Magiſtros actorum, vt *infra tit. de*
3 *Officialib. prag. 3. §. 2. & 5.* & ad Perceptores, & Portulanos, vt in *pragm. 43. de offic. Procurat. Cæſar.*

Rationabiliter fuit his prohibita negotiatio, nam vltrà reliquas rationes, quas prætermitto, illa non ceſſat, quoniam ratione negotiationis, & corpore, & mente eſſent impediti Officiales procurando proprium commodũ, & non poſſent vacare negotijs aliorum, quibus ex officio deputati ſunt, & pro quibus à Regia Curia ſtipendium, & ſalarium obtinent, vt deciſiuè conſiderat *Molfeſ. conſ. 16. inter comment. ad Conſuet. Neap.* vbi nonnulla pro ornatu huius *tex.* & ad materiã nouiter *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic. tom. 2. fol. 110.*

4 Obſeruabis tamen pro declaratione pragmaticæ, in pęnam Officialis negotiatoris non incidere ementem aliqua ob proprium vſum, & poſteà aliqua ſuperueniente cauſa alienantem, nam talis nõ dicitur negotiator, quia voluntas vendendi ſuperueniens non facit eum cenſeri negotiatorem, & ita ſcio obſeruatum fuiſſe in facto in perſonam cuiuſdam Officialis, quem ex cauſa non nomino, ſiquidèm non
5 dicitur negotiari, nec mercari qui contrahit abſq; periculo, & ſuſpitione corruptionis ſuæ
6 dignitatis, & integritatis, nec dicitur negotiator qui reuendit etiam cariùs, quàm emit id, quod ſibi pro eius neceſſitatibus ſupereſt, ſi iuſto pretio, licèt cariori, reuendat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. in praxi for. Eccleſiaſtic. deciſ. 375. par. 1. in antiqua edit.* & ita declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Car-
7 dinaliũ reſpectu Clericorum, quibus licèt interdicta ſit negotiatio, & mercatura *cap. fin. de vit. & honeſt. Cleric. cap. negotiatio 88. diſtinct. cap. ſecundùm ne Cleric. vel Monac.* vbi decernitur, vt excommunicentur, & in *cap. ſed nec, eod tit.* vbi præcipitur, vt ſuſpendantur ab officio Eccleſiaſtico, & in *cap. Clericus 94. diſtinct.* vbi imponitur eis depoſitionis pęna, & in *c. caponum 14. q. 4.* vbi iubetur, vt explodantur à Clericali conſortio, & ideò peccant mortaliter, mercaturam exercẽdo *cap. 1. & cap. prædicator 16. q. 1. Sacrum Cõcilium Trid. ſeſſ. 22. de reformat. cap. 1. Buratt deciſ. 916. nu. 7. Graff. deciſ. aur. par. 2. lib. 3. cap. 2.* tamen habuit pro
8 vero, in pęnas negotiatorum nõ incidere Clericum, qui emeret rem cauſa proprij vſus, &
9 poſteà aliqua emergenti cauſa, vel ratione eãdem rem vẽdiderit, etiam ſi rem ipſam cariùs vendat, quàm priùs emerat, vt quia pretium eſt mutatum ſecundùm diuerſitatem temporis, vel loci.

10 Cùmq; Mercatoris appellatione nõ veniat ille, qui vnicum actum Mercatoris fecit *Mar. Anton. var. reſolut. lib. 2. reſolut. 3. nu. 17.* quod
11 reſpectu Clericorum communis ſchola *DD.* approbat ea de ratione, quia negotiator is di-
12 citur, qui plures negotiationes exercet *l. 1. §. licet,* & ibi *gloſ. verb omnis ff. de tribut. l. ſemper §. diuus cum leg. ſequent. ff. de iur. immunit.* vndè hoc ſuffultus fundamẽto in Curia Illuſtriſſimi Nuncij huius fideliſſimæ Ciuitatis Neapolitanæ excuſaui quemdam Clericum Diœceſis Nolanæ, qui fuerat ibi denunciatus tanquàm negotiator, verùm quia conuincebatur ſemel negotiationem exercuiſſe, Ego tãquàm Aduocatus ex plurium *DD.* ſentẽtia dicebam,
13 illum Clericum non poſſe ex illo vnico actu vocari Mercatorem, & conſequenter non debere puniri, pluralitas enim negotiorum facit Mercatorem, & qui plures actus mercaturæ non fecit, pro Mercatore haberi minimè po-
14 teſt, ideò hoc in caſu inferri poſſet, Officiales eſſe excuſatos, ſaltem ex æquitate.

Sed

Sed in rigore id non apparet verum, vbi ex illa vnica negotiatione dignoſcitur,illam eſſe geſtam, vt Officialis lucretur emendo viliùs, & vendẽdo cariùs,& ſic ſi illa negotiatio nullum habeat bonũ finem, & fortiùs in Regno, in quo pragmatica noſtra punit Officiales cõtractus illicitos exercentes, ſed tanquàm illicitè (quòad eos) contrahẽtes, taliter quòd habemus legem punientem agentes in ſe prohibitos, nõ autem actus negotiationis in ſe permiſſos, in vnoquoq; actu tantùm habebit locum, nec requirit frequentationem, eò quòd
15 actus mercaturæ non fuerunt poſiti in pęnali prouiſione,ſed perſonæ,& vt perſona contraueniat diſpoſitioni ſufficit vnus actus,per quẽ ſatisfactum videatur menti,& verbis Legiſlatoris applicantis pęnam perſonis agentibus aliquos actus mercaturæ, non autem prohibentis mercaturam.

16 Excuſarentur tamen Officiales habentes propria animalia, vel vineas,oliuetũ, vel aliud ſimile,ex quibus colligerentur fructus,nam illos ad eorum libitum abſq; eo, quòd incidant in negotiationis pęnam vendere valẽt *Cabed.*
17 *arreſt.*45. *par.*2. & reſpectu Clericorũ ſic declarauit Sacra Congregatio de anno 1593. & aliàs pluriès,vt nouiſſimè eſt videre apud *Barboſ. de iure Eccleſ. Vniuerſ. lib.*1. *de vit.& boneſtat. Cleric. cap.*40. qui à *num.*114. *cum pluribus ſequentibus*,materiam pertractat,& declarationes Sacræ Cõgregationis per extenſum reportat,& magis nouè *Vulp. in prax. for. Ec-*
18 *cleſ. cap.* 33. ſpecies enim mercaturæ non eſt
19 fructus vẽdere, qui colliguntur ex fundis fructuoſis, eò quòd Mercator dicitur,qui rẽ emptam immutatam ſubſtantia,loco,& tempore pro lucrandi cauſa reuendit, ad *tex. in cap. eijciens* 88. *diſtinct.* & hęc dicitur mercatura prohibita certis perſonis,vẽdere enim fructus rei fructuoſæ non eſt reuendere id, quod primo loco fuit emptum,ſed eſt venditio rei,quę differt ſubſtantiã,& mutatur omni eſſentia ab illa re, ex qua fructus venditi naſcuntur, & ita
20 erit ſi Officialis vendat fructus, quos ex proprijs animalibus colligit, dummodò animalia non emiſſet pro hac induſtria exercenda,quia hic tanquam actus induſtrioſus per *Regiam pragm.*14. *de Officialib.* venit prohibitus.

21 Ex hac enim declaratione exoritur,Officialibus licere emere animalia pro illis reuendendis iuſto pretio, & cariùs,dummodò propria nemora, vbi ſues pinguefcerent,haberẽt, aut propria paſcua, vbi animalia vaccina de-
22 paſcere poſſent,quoniã non dicerentur Mercatores,ex quo animalia, mutato tempore,& alijs qualitatibus reuendant,ſed nec etiam induſtrioſi, quia hoc faciũt,vt fructus bonorum ſtabilium commodiùs, & magis fertiliter colligantur,quod in Regno ab Officialibus feuda in his paſcuis conſiſtentia habentibus,vt plu-
23 rimum exercetur, & ita reſpectu Clericorum fuit deciſum à Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatione,& ſolet practicari in Curia Illuſtriſſimi Nuncij ad defenſionẽ Clericorum inquiſitorum pro negotiatione.

SVMMARIVM.

1 *Meretrix quæ dicatur.*
2 *Meretrices inter pſonas miſerabiles reponũtur.*
3 *Meretrices habẽt electionem,& variationẽ fori.*
4 *Meretrices habẽt primũ,& ſecundũ beneficium.*
5 *Meretrix mercedem ex cauſa fornicationis, & concubinatus promiſſã iudicialiter petere põt.*
6 *Concubina non poteſt petere ſalarium à concubinario ob ſeruitia.*

De Meretricibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 Meretrix appellatur quæ publicè ſe proſtituit *l. non ſolùm §. palàm ff. de rit nuptiarum, cap. vidua* 24 *diſtinct.* & quæ ſuã turpitudinem venalem habet *cap. meretrices* 32. *quæſt.* 3. & illa,quæ meretur quæſtum *l. Athletas §. ait prætor ff. de his qui not. infam. l. palàm §. non eſt ignoſcendum ff. de rit. nupt. Caball reſol. crim. caſ.*123. *à nu.*8. *Caſtill deciſ.*185. *nu* 7.
2 Earũ ſtatus dicitur miſerabilis, & inter tales reponuntur ad finem gaudendi priuilegijs conceſſis miſerabilibus perſonis, & præciſè
3 circa electionem, & variationẽ fori,iuxta terminos *l. vnic. C. quãd. Imper. inter pupill. Præſ. de Praneb. deciſ.*233. *num.*7. *Caſtill deciſ.*48. *par.* 1. *Viu. deciſ.*521. *nu.*5. vbi pariter annuit,
4 huiuſmodi perſonis concedi primum, & ſecũdum beneficium, vt etiam decreuit Sacrum Conſiliũ,probat *Præſ. de Franch. cit. deciſ.*233.
5 Sed nũ meretrix poſſit mercedem ſibi cauſa fornicationis, & concubinatus promiſſam iudicialiter petere,affirmat *Gizzarel. deciſ.*52. & vide *Illuſtriſſimum Epiſcopum Riccium in deciſ. Curia Archiep. Neapolis* 73. *par.*4. qui de-
6 ciſum teſtatur,non poſſe concubinam petere ſalarium à concubinario ob ſeruitia præſtita.

Et raptus pęna in meretrice an ſubintret *Gizzarel. cit. deciſ.*52. *num.*16. vbi negatiuè de iure communi ſecũdùm magis receptam opinionẽ, & vide ad materiam *Triuiſ. dec.*35. *p.*2.

Et coitus cum meretrice nupta an ſit punibilis tàm reſpectu viri cognoſcentis,quàm mulieris cognitæ,enucleant *Cabal. reſol. crim. caſ.*123. *Aſcta determinat.*92.

Et meretrix tenetur ſoluere decimas *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol.*143. *par.*1.

De his autem,quę poſſunt donare meretrices Bononiæ, iuxta *Bullam Pij V.* ediſſerit *Megal. deciſ. ſiuè reſol.*9. *tom.*1.

SVMMARIVM.

1 *Meretrices nequeunt manere in Rua Catalana, nec in Platea Toleti, amplia procedere in omnibus locis, in quibus habitant perſonæ honeſtæ, num. 2.*

3 *Scholares, & Exteri abſq; mulieribus prohibentur habitare in locis honeſtis in Ciuitate Neapolis, limita non procedere quoàd Studentes Neapolitanos, num. 4.*

5 *Meretrix poteſt expelli, vicinia reclamante, & remouetur à quarterio honorato, numer. 6. limita ſi deſinit eſſe meretrix, num. 12.*

7 *Doctor, aut Clericus habitans cum Scholaribus nequit expelli à vicinio honorato.*

8 *Leno poteſt expelli à vicinio honorato.*

9 *Mulier inhoneſta habitans in propria domo poteſt expelli.*

10 *Mulier coniugata, & meretrix, cuius maritus eſt perſona vilis poteſt expelli.*

11 *Mulier habens Amaſium nequit expelli.*

13 *Vicini, & non Domini domus habent ius expellendi perſonas inhoneſtas.*

14 *Locator domorum ſcienter locans domos meretricibus, quæ fuerunt expulſæ, amittit penſionem.*

De Meretricibus. Pragm. III.

Collectanea II.

ESſendo ſtati informati, &c.

1 Mandat, Meretrices migrare debere à Platea Ruæ Catalanæ, & quòd eis non locentur domus, & in *pragm. 5. hac ead. rubric.* ſtat ſancitum, illas demigrare debere à Platea Toleti, & à Vicis, & Circuitis Xenodochij ſãctiſſimæ Trinitatis.

2 Idquè procedere in omnibus alijs locis, in quibus habitant perſonæ honeſtæ, nèdum in hac Ciuitate Neapolis ex priuilegio ei conceſſo per Regem Catholicum in anno 1505. vt in *cap. 59.* inter Capitula, & Priuilegia Neapolis, ſed etiam in toto Regno per *Conſtitutionem Regni*, quæ paſſim viget, & vbiq; locorum ex diſpoſitione iuris communis, vt pulchrè comprobant *Peguer. in decif. Cathalon. 12. Caball. reſol. criminal. 184. de Franch. in decif. 316.* vbi dicit, quòd hæc eſt communis ad

3 Scholares, & Exteros, qui habitant Neapoli abſq; mulieribus, vt ex *capitulo Regis Catholici num. 66.* licèt non procedat contra Stu-

4 dentes Neapolitanos, & per conſequens nec Caſalium Ciuitatis *l. qui ex vico ff. ad municipal.* & etiam Caſalium Ciuitatis Neapolis diuiſorum quoàd iuriſdictionem à Ciuitate.

Et ad materiam vide *Barz. in decif. Bonon.*

5 *19.* vbi ſcribit, quòd meretrix, vicinia reclamante expelli poteſt, præſertim ex domibus ſub proprietate Eccleſiæ exiſtentibus.

6 Ita quòd meretrices, & aliæ inhoneſtæ mulieres debent remoueri à quarterio honorato, & eis aſſignari certum quarterium *Ann. ſing. 338.* vbi tamen refert decisum, Doctorem, aut

7 Clericum cum Scholaribus habitantem non poſſe expelli à conuicinio honeſto.

8 Idemquè procedere reſpectu lenonum, vt poſſint expelli, elicitur ex *Franch. decif. 316. Gizarell. decif. 54 num. 3.*

9 Amplia, diſpoſitionem pragmaticæ procedere etiam ſi mulier habitaret in ſua propria domo, & inhoneſta eſſet, nam non poſſet habitare in quarterio honorato *Theſaur. forenſ. quæſt 33. lib. 1. Gizzarell. decif. 54.*

10 Amplia inſuper in muliere coniugata, quæ meretricio more viuit, cuius maritus eſt vilis perſona, & forſitan eiuſdem vxoris leno, quoniam poſſent expelli à locis honeſtis, vt plures autumant *DD.* de quo nouiſſimè videndus *Gizzarell. d. decif. 54.* vbi ad ſaturitatem, quia tũc coniugium non eſt in conſideratione *Caball. reſol. crimin. caſu 184 num. 7.* & ita intelligendus eſt *Capye. decif. 44.*

11 Ceſſabit tamen rigor pragmaticæ in muliere habente Amaſium, ex dictis per *Ill. Epiſcopum Ricc. in decif. Cur. Archiep. Neapol. 312. par. 3.* & latiùs reportauimus *Nos in praxi elect. for. q. 12 ſect. 2.*

12 Ceſſabit inſuper in illa, quæ anteà fuit meretrix, ſed reperitur poſteà emendata, & deſiſtit à meretricando, quia tunc non poteſt dari ratio, quia inficiat viciniã ita probat poſt alios *Megalius decif.* ſiuè *reſolut. 9. num. 8. & 12. tom. 1.*

13 Hoc autem expellendi ius contra inhoneſtas perſonas competere vicinis tantùm, & nõ Domino domus alibi habitanti iudicatum habes apud eũdem *Ricc. decif. Cur. Archiep. 129. par. 4.* qui in *prax. for. Eccleſ. reſol. 133. par. 2.*

14 annuit, quòd vbi meretrices conduxiſſent domos, & fuiſſent expulſæ locans debet perdere penſionem, quando ſcienter talibus perſonis locauit.

SVMMARIVM.

1 *Meretrices nequeunt deambulare cum ſellis geſtatorijs, & cum bigis etiam proprijs, intellige, vt num. 2. limita, num. 4.*

3 *Meretrix quæ dicatur.*

5 *Appellatione meretricis non venit quæ deſit meretricari.*

6 *Honeſta dicitur quæ mutata vita inhoneſta viuit honeſtè.*

7 *Appellatione meretricum venit etiam non matriculata.*

De

De Meretricibus. Pragm. IV.

Collectanea III.

A Noſtra notizia è peruenuto, &c.

1 Vetantur hic Meretrices ambulare in ſellis geſtatorijs, & cum bigis etiam proprijs.
2 Intellige de publicis Meretricibus, non au-
3 tem in habentibus vnum, vel duos Amaſios, vt in terminis determinauimus in *prax. elect. fori quaeſt. 12. num. 7. ſect. 2* cùm meretrix dicatur illa, quae palàm, ac ſinè delectu ſuũ corpus proſtrituit palàm, & ſic omnibus ſtat parata *Seſſe decis. Aragon. 95* nec venit illa, quae peccatum occultè cum aliquo committit, vel alicuius amore capta ſui copiam facit *Rot. in recent. decis. 444. nu 2. par. 1. Caroce. decis. 124. Phaeb. poſt decis Luſitan. arreſt. 145. par. 1.* & conferunt dicta infra in *pragm. 6. hac eadem rubrica §. 2.*
4 Declara inſuper, non procedere in illis, quae fuerunt meretrices, ſed poſteà deſierint me-
5 retricari, cùm ſub nomine meretricum illę nõ veniant, vt communiter apud DD. eſt receptũ, maximè in odioſis *Rota in Eluen. eleemoſynae coràm R P. Oradino. Triuiſ. decis. 33. lib. 2.* ndm
6 qui mutata inhoneſta vita honeſtè viuit, honeſta reputanda eſt, vt fuſiùs de ciuiuè probauimus *de elect. & variat. fori d. quaeſt. 11. à num. 6. cum ſeq.*
7 Verùm meretricum ſub nomine hic intelligas etiam non matriculatas, vt cernitur in *pragm. 8. incip. In tempo del gouerno hac eadem rubrica*, ſicq; vidi ſeruari indiſtinctè de ordine Illuſtriſſim. Regētium M.C.V. qui fuerunt pro tempore.

S V M M A R I V M.

1 *Banna non debent continere iniquitatem, ſed ad vniuerſalem vtilitatem accommodantur.*
2 *Bannum vtile Reipublicae interpretandum eſt pro fauore.*
3 *Meretricantes nummis publicè ſubduntur Curiae meretricum.*
4 *Meretrix dicitur quae publicè ſe exhibet.*
5 *Turpis perſona non dicitur ex vnico actu.*
6 *Mulier ſemel deoſculata, & cum lena conuerſata non dicitur turpis perſona.*
7 *Meretrices nuptae non ſubſunt Curiae meretricum.*
8 *Inquiſitus non debet carcerari, niſi praecedente citatione, limita num. 9.*
10 *Meretrices in Magna Curia Admiratiae ſeparantur ab hominibus.*

De Meretricibus. Pragm. VI.

Collectanea IV.

E Sſendo peruenuto à noſtra notizia, &c.

Plura mandat pro ſtabilimento Curiae meretricum.

Sed quatènus in §. 1. ſtatuat, nè à dicta Curia bannum aliquod promulgetur, & forſitan emanatum annulletur.

1 In hac materia bannorum obſerua, quòd illa non debent continere iniquitatem, & debent eſſe ſuper licitis, & honeſtis, & rationabilibus, & ad vniuerſalem vtilitatem accommodanda *Rota in Eluen. edicti coràm R P. D.*
2 *Remboldo*, vbi etiam, quòd bannum vtile Reipublicae iuuandum eſt interpretatione fauorabili, & illius verba ſunt accipienda in proprio ſignificatu, licèt dura ſint, nec in illis valet argumentum à contrario ſenſu.
3 Et quatènus in §. 2. mandetur, quòd ſub iuriſdictione talis Curiae meretricum comprehendantur meretricantes nummis publicae, & quotidiè, iunge *Praeſid. de Franch. decis 68* vbi in terminis loquitur, pluribus, inquam, & pu-
4 blicè ſe exhibere debet mulier, vt meretrix appellari poſſit *Ramonius conſ. decis. 23 nu. 24.*
5 *lib. 1. Megal. decis. ſeu reſol. 9 ſub n. 4 to. 1.* indè vnicum admittens actum turpis perſona vocari nequit *Ill. Epiſcopus Ricc. decis. Cur. Archiep. Neap. 63. par. 1.* & proindè in dicta Curia
6 de anno 1621. iudicatum ſcio, mulierem paſſam ſemel oſculari, & quandoquidèm conuerſatam cum lena non dici turpem perſonam, cùm non ſe arment iura contra eum, qui ſemel in crimen incidit, ex dictis à *Peguer. decis. 40.*
7 Nec comprehenduntur meretrices nuptae, quia contra illas Curia non poteſt procedere, vt pluriès iudicauit Sacrum Conſilium, & indies ſeruatur.

Et quę deſierint eſſe tales, quàmuis fuiſſent matriculatae, docto poſteà de bona vita, & emendatione, poſſunt, imò debent caſſari à matricula, vt pluriès vidi ſeruatum, & ſeruari mandaui tempore meo annis elapſis.
8 Et quatènus in §. 4. ordinat, nè inquiſiti de facto carcerentur, niſi praecedente debita citatione, adde *Viu. decis. 121. & Chriſtin. decis. Curiae Belgie. 44. lib. 1.* vbi quòd à carceratione incipere Officialis non debet, de quo plura habes in *tract. de grauamin. vaſall. tom. 1. grauam. 179.*
9 Sed dùm excipiatur caſus atrocis delicti, & vbi eſſet periculum in mora, adde *Mart. decis. Piſan. 234.* vbi quòd in delicto atroci licet Iudici abſq; iudicio apprehendere, & carcerare hominem, ex ſuſpitione tamen, quod in dies prae-

practicatur tàm in M. C. V. quàm in Regijs Prouincialibus Audientijs.

10 Tandèm dùm diſponit, quòd meretrices in carceribus M.C.Admiratię ſeparentur ab hominibus, iunge *tex.in l.3. C.de cuſtod. reorum*, & quæ latiùs adnotauimus in *tract. de grauamin.vaſallorum tom.1. grauam.264.* vbi de alia pragmatica mentionem facimus.

SVMMARIVM.

1 *Militum ſpecies quot ſint.*
2 *Milites ad effectum, vt reſtituãtur contra Vniuerſitatem ſuper competentibus de iure communi qui dicantur, remiſſiuè.*
3 *Milites veri dicuntur qui ſine periculo à ſignis ſuis exire nequeunt.*
4 *Milites tempore pacis in Ciuitate commorantes non deſinunt eſſe milites.*
5 *Milites honorarij non gaudent priuilegijs militum.*
6 *Nominatus à milite quando gaudeat priuilegijs militum.*
7 *Teſtamẽtum militis cum duobus teſtibus eſt validum.*
8 *Miles poteſt teſtari de bonis ſuis, ſecùs de bonis pupilli.*
9 *Milites habent priuilegium circa litis expenſas.*
10 *Milites non confecto inuentario excuſantur, & excuſantur à tutela.*
11 *Falcidia detrahitur de teſtamento militis.*
12 *Milites noſtri temporis quando gaudeant priuilegijs antiquæ militiæ.*
13 *Militia qualiter probetur.*
14 *Cognitio, ſi quis ſit, vel nè miles, ad quẽ ſpectet, reo in fortijs exiſtente.*

De Militibus grauis, & leuis armaturæ, & his, quæ eis competunt. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo coronide eſt obſeruandum, Militum ſpecies quidèm plures eſſe, nempè grauis armaturæ, qui vulgò vocantur, *huomini d'arme*, leuis armaturæ, qui vulgò nominantur, *caualli leggieri*, & pedeſtres, qui nuncupantur, *del Battaglione*, de primis loquitur *pragm.7.* & de nouiſſimis *pragm.2. hac eadem rubrica*, & de his omnibus plura nouiter deciſiuè effudit *Danza de pugna DD.tit.de electione fori, & foro competenti cap.12.*

2 Sed qui dicantur veri milites, ad effectum, vt reſtituantur ſuper competentibus de iure communi contra Vniuerſitatem, habes apud *Maſtrill. in deciſ.173.* vbi latè pariter decla-
3 rat, quando milites dicantur extare in exercitio belli, fundans *num.19. & ſeq.* quòd milites veri dicuntur ſi ſine periculo à ſignis ſuis di-
4 ſcedere non poſſunt, & milites commorantes in Ciuitate tempore pacis non deſinunt eſſe
5 milites, & milites honorarij non gaudent priuilegijs militum.

6 Et nominatus à milite quãdo gaudeat priuilegijs, declarat *Puteus in deciſ.47. par.2.* vbi quòd vt nominatus à milite priuilegijs militaribus gaudeat, operæ pretiũ eſt, vt vacationis tempore miles eſſe non deſierit, aliàs eiuſdem officij ratione, emptorq; nouus illis gauderet.

Sunt autem priuilegiati milites, vt in *l.neq; enim ff.de teſtam.milit.* ad cuius ornatum nota *deciſionem Tholoſanam* apud *Maynard.93.lib.*
7 *5.* vbi quòd duo teſtes ſufficiant in teſtamento militis, & miles vbi diſponit de bonis ſuis, po-
8 teſt de communi, & militari iure teſtari, at ſecùs ſi de bonis pupilli, vtputà cùm pupillariter ſubſtituit, vt probat *Merlin. controuerſ.9. à num.14. & 15.*

9 Milites item habent priuilegium circa litis expenſas *Surd.deciſ.274.* nec non gaudent exceptione hoſtica *Capyc. deciſ. 72.*

Priuilegia militum extenduntur etiam, vt non confecto inuentario excuſentur, vt pro-
10 bat *Annæus Robert.in deciſ.90.* prout etiam excuſantur ab onere tutelarum *Maſtrill. de-*
11 *ciſ.76.* & ſi in eorum teſtamento detrahatur falcidia, ad *tex.in l.in teſtamentis C.ad leg. falcid.* de quo eſt videndus *Viuius in deciſ.291.*

12 Sed an milites noſtri temporis gaudeant priuilegijs antiquæ militiæ, eſt communis opinio pro affirmatiua, ſi rei militari incumbant, & degant in Caſtro, vel vacẽt armis *Theſaur. deciſ.111.num.5.Viu.deciſ.254.num.12 & deciſ.491.Caſtill.deciſ.105.à num.12.& ſeq.Maſtrill.deciſ.173.à num.5.cum ſeq.* vbi *num.9.* firmat, nõ gaudere ſi quotidiè excurrãt per plateas, & negotiationi toti dediti ſint, & ſe non continent in militari exercitio *Gaſpar Theſaur.quaſt.forenſ.99.lib.1.* videdus etiam *Praſ. de Franch. deciſ. 88.*

13 Probatur autem militia per cędulam, vulgariter nũcupatã, *il rollo*, penès Scribam portionis *Reg.Rouit.deciſ.82.num,11.*

14 At ad militarem Iudicem non ſpectare cognitionem, an reus ſit miles, vel nè, ſed ad Iudicẽ ordinarium, in cuius poſſe reperitur, modernè tutatur *Merlin. controuerſ. forenſ. 14.* vbi ſic prouiſum à Collaterali Conſilio recenſet, ſecùs tamen ſi in fortijs Iudicis militaris reperiatur.

SVMMARIVM.

1 *Clerici etiam prima tonſura nequeunt ſcribi in militia, nec nobiles, vt ſub num.5.*
2 *Prima tonſura eſt ordo Eccleſiaſticus.*
3 *Penſio transferenda in Clericum poteſt trãſferri in Clericum primæ tonſuræ.*
4 *Clericus prima tonſura gaudet omnibus priuilegijs Clericalibus.*
5 *Clericus primæ tonſuræ habet electionem fori.*

6 *Mi-*

6 *Milites tenentur ſeruare fidelitatem ſuæ Maieſtati,& ſi iuramentum non præſtiterint.*
7 *Milites fugientes à militia puniuntur pœna capitis,ſi capiantur,aliàs foriudicantur.*
8 *Milites nequeunt recedere abſquè licentia Superioris.*
9 *Milites etiam Officiali permittente, nequeunt abeſſe à præſidio vltrà quindecim dies.*
10 *Miles recedens à banderia,ſi voluntariè recedat excuſatur.*
11 *Fugiens ad Superiores fugere non dicitur.*
12 *Fugiens à carceribus animo adeundi Superiorem fugere non dicitur.*
13 *Milites ſunt immunes à muneribus, & hoſpitijs, contributionibus, & quouis alio onere perſonali, & num.14.*
15 *Decretum Regiæ Cameræ circa milites hic inſeritur,& aliud circa milites exteros, num.16.*

De Militibus, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

Hauiendoſe inſtituido, &c.

Multa mandantur hic circa deſignationem nouæ militiæ, Nos autem ſelectiora ſecernimus.

Quarè cùm in *verſ. que no ſe puedā eſeruir, &c* prohibeatur,ſcribi in hac militia habentes
1 ordines Clericales,aduerte idem procedere ſi
2 quis haberet primam tonſuram,nam nequè is ſcribi poterit,quia prima tonſura eſt ordo Eccleſiaſticus *cap.cùm cōtingat de ætat. & qualit.*
3 latè *Mart. deciſ.* 14. vbi quòd penſio transferenda in Clericum, poteſt transferri in Clericum primæ tonſuræ.
4 Prima enim tonſura initiatus Clericus dicitur,& omnibus priuilegijs Clericalibus gaudet,vt diximus in *quæſt.forenſ.7.lib.*1.vbi me-
5 ritò firmauimus,Clericum primæ tonſuræ habere electionem fori, & ſi agat pro iniuria ſacta fratri.

Et hac occaſione obſerua,nobilem nō poſſe cogi ad ſubeundam hanc militiam,vt declaratum per Collaterale Conſilium, & aliàs ab Eminētiſſimo Cardinali Granuela probat *Thoro in Compend. deciſ. in verbo pragmatica tom.* 2.

Et dùm in *verſ.incipit Los Capitanes, Alferez,&c* mandetur,vt milites iurent obſeruandi fidelitatem ſuæ Maieſtati vſq; ad mortem.
6 Aduerte, quòd ipſi tenentur hoc facere, & adimplere,& ſi iuramentum non præſtiterint, nam ad hoc agendum ſua Maieſtas eligit,vndè cùm confidat de eorum perſona, iſtam confidentiam in ipſius Regiæ Maieſtatis perniciem redundare,operari non debēt,cùm maximum foret abſurdum,& cùm contingeret illud vulgatum Axioma.

Di chi mi confidai, reſtai ingannato.

Et quatènus in *§.19.incipit,Que el ſoldado,*
7 *que deſpues*, imponatur pęna mortis militibus fugientibus,ſi capiantur, & ſi ſecùs foriudicētur,& bona publicentur.

Adde pro coronide vidēndum *Caball. reſolut crim.294.à num.164.cum ſeq.* vbi de pęna deſertoris militiæ,vt in *l.deſertorem cum §.deſertor ff.de re milit.*

8 Et conſtituas concluſionem, milites non poſſe recedere abſquè licentia Superioris, vt legitur in hoc *tex.* & in *pragm.6.§.3.infra hac eadem rubrica,*& elicitur ex *Maſtrill.dec.*173. *num.* 17.

9 Et ſi in præſidio ſtēt nec cum permiſſu Officialiū vltrà quindecim dies poſſunt eſſe abſentes,vt cautum eſt infra in *pragm.3. hac ead. rubr.*

10 Obſeruabis autem, eſſe excuſandum militē recedentem à banderia abſq; licentia,ſi deindè voluntariè reuertatur, ex dictis per *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap* 226.*par....* & per *Maſtrill. deciſ.*296. ex cuius dictis pariter percipies alteram declarationem, quando ſcilicèt miles auſugeret à banderia, & conuolaret ad Superiores Su-
11 premos, ea de ratione, nam fugere non dicitur qui ad Superiores fugit, & fugiens à car-
12 ceribus animo eundi ad Superiorem non dicitur eſſe in fuga, nec aliqua pęna tenetur, vt latiùs apud *eundem* cerni poterit, probat etiā *Megalius deciſ. ſeù reſol.*191.*tom.*2. vbi quòd ad Superiores pergens pęna fugitiuorum non plectitur.

Indè ſignant Aduocati pro cautela, quòd quando miles aliquis deſerit banderiam auſugiendo,& poſteà ſe pęniteat,vt faciat actum illum habere animum recurrendi ad Superiorem, & quòd proindè receſſit ex aliqua iuſta cauſa timoris, vel conſequendi iuſtitiam,& in effectu operentur,quòd miles fugitiuus accedat ad aliquem Superiorem Supremum,apud quem exponat ſuas neceſſitates,& cauſas deſertionis, quæ ſi faciet, vtiq; euadebit pęnam, nam erit excuſatus,cùm tunc abſit dolus, qui eſt cauſa pęnę,ponatur in praxi,& guſtabitur.

13 Sed quatènus in *§.8.* diſponatur,milites eſſe exemptos,& francos, ità vt eorum domus ſint immunes à quibuſcunq; hoſpitijs, & contributionibus tàm militum grauis armaturæ, quàm leuis, ac etiam Regiorum Commiſſariorum,Baricellorum,nec non à contributionibus guaſtorum,curruū, beſtiarum,onerum, & equitiarum, & à contributionibus victualium tàm tempore ſeruitij, quàm extrà, vide *pragm.6.§.10. infra eod tit.*

14 Adde videndum *Maſtrill. deciſ.*173. *in fin.* vbi quòd milites ſunt immunes à muneribus perſonalibus *l.fin §. fin ff.de muner.& honor. l 3.§.11,qui ff.eod.tit.l.2. C.de muner. patrim. lib.10.l.à muneribus ff.de vacat.muner. Guid. Pap.deciſ.388.ſub num.3.*

Et

Digitized by Google

Et iunge *Thor in Compēd deciſ. Regni verb. milites tom.* 2. vbi in hac materia ad mentem noſtri *textus* recēſet decretum Regiæ Cameræ ſequentis tenoris, videlicèt.

15 *Die 2. Decembris 1579. in cauſa in Regia Camera vertente inter milites Ciuitatis Brunduſij ex vna, & Vniuerſitatē ſuper exemptione functionum Fiſcalium, & aliarum impoſitionum, & alijs, vt in actis, &c. viſis actis per Excellentiſſimum D Ioannem Dominicum Brancaleonem Regia Cameræ Præſidentem, & præſentis cauſæ Commiſſarium, & facta per eundem de prædictis omnibus relatione in dicta Regia Camera coràm Ill D Locumtenente, alijſq; Excellentibus Præſidentibus dictæ Regiæ Cameræ, fuit per dictam Regiam Cameram prouiſum, pariter & decretum, prout præſenti decreto decernitur, & prouidetur, quòd milites, qui fuerunt creati milites antè numerationem, & perſiſtunt in militia, vt ſupra, etiam quòd ſint numerati, ſint immunes à ſolutionibus prædictis, & milites, qui fuerunt, & ſunt milites poſt numerationem, & non ſunt numerati, ſimiliter ſunt exempti, verū milites, qui ſunt effecti milites poſt numerationē, & tamen reperiuntur priùs numerati ſoluant, vt cæteri Ciues, vt ſupra, in oneribus perſonalibus contribuant in pecunia tantùm. hoc ſuum, &c. Ioannes Dominicus Brancaleo. Scipio Solimena pro Magiſtro actorum.*

Reſpectu tamen militum Ciuium hæc procedunt, at quatènus ſpectat ad milites exteros habitantes in aliqua Regni parte extat aliud decretum Regij Collateralis Cōſilij ſub horum verborum formula, vt ſequitur.

16 *Facto verbo in Regio Collaterali Conſilio die 28. Octobris 1546. prouiſum eſt, vt non ponantur pro focularibus, & ſi aliqui fuerint aggregati in numeratione, deducantur, conſtito per fidem Scribæ portionis quòd ſint ſcripti, & adnotati in ſtipendijs Regijs, nec teneantur contribuere in functionibus Fiſcalibus ordinarijs, & extraordinarijs, ſed ſeruentur immunes pro eorum vſu, ſuorumq; domorum, familia, & equorum ab omnibus datijs, gabellis, & impoſitionibus Vniuerſitatum Regni tàm domanialium, quàm Baronalium, verùm pro bonis in territorijs contribuant, vt cæteri bonatenentes exteri, hoc ſuū, &c.*

S V M M A R I V M.

1 *Officiales equeſtris armaturæ debent manere in præſidio, nec vendant Hoſpitia.*

2 *Reſiſtere militibus quærentibus hoſpitia illicita eſt licitum, nec à ſpontè dantibus aliquid accipere poſſunt, num. 3.*

4 *Milites debent eſſe contenti ſuis ſtipendijs.*

5 *Milites ratione victus nihil poſſunt recipere ab Hoſpitibus.*

6 *Dux belli, qui ob militem legendum accipit pecuniam, qua l.ge puniatur.*

7 *Ciuitates, Terræ, Caſtra, & Villæ tàm domaniales, quàm Baronales tenentur ad hoſpitia, limita, num 8.*

9 *Quæ perſonæ ſint exemptæ ab hoſpitatione, remiſſiuè.*

De Militibus, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

C Onſiderando el danno, &c.

1 Statuit, quòd Officiales equeſtris comitiuæ aſſiſtant præſidio, nec vendant Hoſpitia, & aſſignatur forma Vniuerſitatibus, nè grauentur à militibus, quos hoſpitantur.

Pro coronide hac in materia notabis, quòd
2 licitum eſt reſiſtere militibus quærentibus hoſpitia illicita cum alimentis *l. deuotum C. de Meta & Epidemetat lib.* 12. nam de iure communi nihil aliud habere debent, niſi ſolam ho-
3 ſpitationem, nec à ſponte dantibus aliquid recipere licet, vt expreſsè cauetur in *l. vnic. C.*
4 *de ſalgar. Hoſpit non præſtand. lib.* 12. quia ſuis ſtipendijs milites debent eſſe contenti *cap. militare 23. quæſt.* 1. & nihil penitùs ab hoſpi-
5 tibus ratione victus recipere poſſunt *l. 3. C. de erogat. milit. annon. lib. 11. Theſaur foreſ quæſt.* 93. *num.* 6. *lib.* 1.

6 Et obſerua, quòd Dux belli, qui ob militem legendum, mittendumquè pecuniam accipit *l. Iulia repetundarum* tenetur *l. eadem lege §. lege Iulia ff. ad l. Iul. repetund.* ita vt exilio, vel alia pęna grauiori punitur *l. lex Iulia §. hodie ff. eod. tit.*

Et ſi occaſione trāſitus aliquid ab Vniuerſitatibus extorqueat, in duplum conuenitur, vt probat *Caball. reſol. crim. caſ.* 294. *num* 271.

7 Cęterū nota, quòd ſingulæ Ciuitates, Terræ, Caſtra, & Villę tàm domaniales, quàm Baronales tenentur ad hoſpitia *l. 2. C. de metat. & epidem. lib. 12. l. 2. C. de Epiſcop & Cleric. Afflict deciſ.* 265. *in fin.* maximè tempore belli *Koppen deciſ German.* 59. *num* 27.

8 Niſi tamen ſint Camerę reſeruatæ, vt latiùs probauimus *forenſ. quæſt.* 90. *tom.* 1. vbi erit videndum, & ibidem determinatum eſt, illas non eſſe exemptas à contributione.

9 Sed quænam perſonæ ſint exemptæ ab hoſpitatione, quia deciſiuè probauimus in *tract. de priuilegijs miſerabilium perſonarum priuileg.* 105. iuxta nouiſſimam editionem, ideò hic repetere piget, ſat ſit locum indicaſſe.

S V M M A R I V M.

1 *Milites equeſtres debent eſſe diuites, & pauperes ſcribantur in albo.*

2 *Paupertas ex quibus probetur.*

3 *Ruſticus, & vilis quando dicatur diues.*

4 *Iudex ex qualitate factorum arbitrabitur, quē eſſe pauperem.*

5 *Pau-*

5 *Pauper quis dicatur.*
6 *Paupertas probatur per duos teſtes.*
7 *Paupertas potiùs, quàm diuitiæ præſumuntur in dubio,tamẽ cam allegans tenetur probare, num* 8.
9 *Patronus.qui vti pauper quærit alimenta à Beneficiato,tenetur probare paupertatem.*
10 *Paupirtas debet probari ſi quis vult vti* cap. Odoardus.
11 *Clerici,& contumaces non deſcribuntur in albo.*
12 *Exequutio ex quouis delicto nequit fieri ſuper equis militum.*
13 *Libri ſcholarium nequeunt exequi.*
14 *Veſtes,& lectum nequeunt exequi.*
15 *Exequutio nequit fieri in tectis, tegulis, trabibus,& ſimilibus.*
16 *Exequutio non fit in aratris,vomeribus, & ſimilibus.*
17 *Milites occultantes bona tempore obligationis, priuantur priuilegio,amplia,num.*18.

De Militibus, &c. Pragm. VI.

Collectanea IV.

HAuiendo ſido hechas, &c.

Hic datur militiæ equeſtris inſtitutio,vulgò
della ſacchetta.
Sed quatènus in §.1.incip.*primieramente*
1 *queremos*, mandetur, vt milites equeſtres ſint
diuites, & pauperes in albo ſcribantur, ideò
quæro,quis dicatur pauper,& dico,hoc relio-
qui arbitrio Iudicis, qui iuxta perſonarum
qualitatem iudicet diuitem, & pauperem,vi-
de *Verall.in decis.*293.*par.*2.vbi quòd tamen
2 *Rot.Rom.*ſeruat, paupertatem bonorum pro-
bari ex communi reputatione, vt fuit dictum
in vna *Portugalen pecuniaria* 18.*Martij* 1553.
coràm Cantuccio, *Vrſill.ad Afflict. deciſ.* 179.
*Giurb deciſ.*118.*num.*5.*Caualer.deciſ.Rot.*120.
*Monach. deciſ.Bonon.*21.*num.*3.
Qui quidèm Iudex ex duobus potiſſimùm,
maximè arbitrari de paupertate debet,ſcilicèt
ex qualitate perſonarum, & factorum, perſo-
3 narum, nam ruſticus, & vilis reputabitur di-
ues cum paucioribus facultatibus, quàm no-
bilis ex *l nepos Proculo ff de verbor.ſignif & l.
cum condemnat ff de regul.iur. gloſ. in l. ſed ſi
ſuſceperis ff.de iudic.*
4 Ex qualitate verò factorum Iudex arbitra-
bitur, quem eſſe pauperem, videlicèt ſi oneri
iniuncto inſeruire non valet,ſed pro alimentis
neceſse habet ſibi victum quærere *l.paupertas
iuncta gloſ. ff de excuſat.tutor.*& ita deciſum
refert *Il.Epiſcop.Ricc.deciſ.*190 *p.*4.*in fin. Afflict.deciſ.*179.*Cæſar de Graff deciſ.*1.*de ſucceſſ.*
5 *ab inteſtat.* affirmantes, illum dici pauperem,
qui non habet vndè ſuccurrat illi cauſæ, & ef-
fectui, cuius reſpectu appellatur pauper, &
inops.

6 Et paupertas ipſa ſufficiẽter probatur per
duos teſtes,vt per *Rot.Rom.dec.*271. quæ qui-
dem deciſio Rotæ de plano, & abſq; ſcrupulo
aliquo procederet, meo quidèm iudicio,vbi-
cunq; paupertas probaretur per teſtes veriſi-
militer de ea informatos, vndè tunc ipſi duo
teſtes deberent ſuper præſenti re inſtructi re-
cipi, & admitti.
7 Obſeruabis tamen,quòd licèt in dubio po-
tiùs præſumatur paupertas,quàm diuitiæ,cùm
illa ſit naturalis, hæ autem aduentitiæ, vt per
8 *Ludouic. in deciſ.Lucenſ.*33. nihilominùs eam
allegans in iudicio, tenetur ipſam probare,
paupertas enim, vel diuitiæ vbicunq; ſunt in-
tentionis agentis,tenetur agens eas probare,
& ſic fundans ſe in paupertate ipſa,ſeù diuitijs
obnoxius eſt illas verificare *Afflict. deciſ.*377.
Indè prouenit, vt intẽdens ſe facere admit-
ti, tãquàm pauperem ad legatum factum ege-
9 nis, & pauperibus, vel vti patronus pauper
prætendens alimenta à Beneficiato,cogitur,
ſe talem probare, imò ſummam egeſtatẽ pro-
bare debet *Rota in vna Regienſi Prioratus*
1 *Iulij* 1596. *coràm R P.D. Penia*, vt in *deciſ.
diuerſor.*549.*p.*4.
10 Et petẽs admitti ad beneficium *cap.Odoardus*, non auditur, niſi probet paupertatem,
propter quam dictum beneficium conceditur
*Caualer.deciſ.Rot.Rom.*514.vbi ſic iudicatum
teſtatur.
Sed quatènus in §.5.incip.*que los diebos Ca-*
11 *pitanes*, mandetur,quòd Clerici,& contuma-
ces in albo non deſcribantur, vide quæ dixi-
mus ſupra in *pragm.*2.*in princip.hac eadem ru-
brica.*
12 Et dùm in §.9.incip. *aſſi miſmo*, cauetur,vt
pro quouis debito nequeat fieri exequutio
ſuper eorum armis,equis,& veſtibus.
13 Adde *Rotam in vna Fauentina exequutionis coràm R.P. Cantuccio*, vbi idem enuncia-
tur pro ſcholaribus quòad libros; ex *gloſ in l.
nepos Proculo ff.de verb.ſignific* ſuper quibus
nullo modo exequutionem fieri poſſe autu-
mat,etiam pro penſione domus, in quo habi-
tant, niſi in ſubſidium.
14 Prout,exequutionem non poſſe fieri in ve-
ſtibus,& in lecto determinatũ habes in *tract.
de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauam.*336.
15 & in tegulis,tectis, trabibus, feneſtris, portis,
& alijs domibus affixis, vt in *grauam.* 337.
16 ſicq; etiam in aratris, vomeribus, & alijs ſili-
bus deſtinatis ad culturam, vt in *grauam* 338.
17 Ligabis tamen digito, ſupradicto priuilegio
milites priuari, quotiès occultant bona,quæ
habebant tempore obligationis ad finem eui-
tandi exequutionem, vt affluenter tutatur
Fontanella de pact.nuptial.clauſ. 3 *gloſ.*3.*à nu.*
20.*cum ſequent tom.*1.vbi plurièſ hic iudicatũ,
& practicatum tàm in Regia Cancellaria Val-
liſoleti, quàm in ſuo Senatu affirmat, quod in
odium talis doli vidi quandoq; ſeruatum in
Regia

Regia Audientia Apuleæ, cum doloſis enim
debent ceſſare priuilegia, & reperiri prouiſio-
nes contrariæ, quibus iura creditorum omni-
nò minimè eneruentur.
18 Quam declarationem dicit *Azcued. lib. 6.
noua recompilationis tit. 2. l. 4. & 5. num. 19.*
procedere, nedùm quando verè probatur oc-
cultatio, & de ea conſtat, ſed etiam ſi adſit ſu-
ſpitio probabilis occultationis, atq; ita aſſerit
determinatum in *Reg. Conſil. Pinz.*

SVMMARIVM.

1 *Auditor Generalis eſt competens Iudex mili-
tum.*
2 *Milites vigiles gaudent priuilegijs militum.*
3 *Milites Trattenitì gaudent priuilegijs militum.*
4 *Iudices locorum poſſunt procedere contra mili-
tes in cauſis ciuilibus.*
5 *Liquidatio inſtrumentorum contra milites co-
ràm quo Iudice fit, & num. 6.*
7 *Filij, vxores, aut ſerui Miniſtrorum, Officia-
lium, & militum non gaudent priuilegio
fori.*
8 *Vxores gaudent priuilegijs maritorum.*
9 *Filij priuilegiatorum gaudent priuilegijs pa-
trum.*
10 *Serui gaudent priuilegijs Dominorum.*
11 *Priuilegium alicui conceſſum extenditur ad fa-
miliares.*
12 *Seruorum militum grauis armaturæ appella-
tione non veniunt pueri calones, vulgò* dob-
blature.
13 *Milites in albo ſcripti poſt delicta patrata non
gaudent priuilegijs militum.*
14 *Capitula militaria de ſententijs in cauſis crimi-
nalibus non procedunt in delictis commiſſis à
non milite.*
15 *Tempus delicti eſt inſpiciendum quòad fori exc-
ptionem.*
16 *Milites in præſidio committentes violẽtias ſub-
ſunt Iudici loci ordinario, à quo carcerari
poſſunt.*
17 *Miles aſportans arma probibita poteſt puniri
in loco, in quo fuit repertus.*

De Militibus, &c. Pragm. XI.

Collectanea V.

ESſendo l'Illuſtre Conte de Le-
mos noſtro padre, &c.

1 Aperit, militarem Iudicem, vulgò *l'Auditor
Generale*, eſſe competẽtem in cauſis militum,
quas ipſe cognoſcere debet.
Iunge *Caball. reſol. crim. caſ. 225. & caſ. 294.*
ex *num. 252. Giurb. conſ. deciſ. crim. 59. Præſ. de
Franch. deciſ. 88. Viu. deciſ. 254.* vbi ampliat di-
2 ſpoſitionem etiam reſpectu vigilũ, quos gau-
dere priuilegijs militum pariter reſpectu fori
oſtendit, licèt ibidem enunciet iudicatum, mi-
litem in Ciuitate enormiter delinquẽtem pu-
niri poſſe à Præſide præueniente.
3 Et reſpectu Trattenitorum idem probant
deciſum *Maſtrill. deciſ. 173. & Caſtill. deciſ.*
105. ad quorum fauorem expediri prouiſio-
nes ab Auditore Campi huius Regni vidi pra-
cticatum, & patet ex hoc *tex.* ſicquè iudicauit
M. C. V. ad fauorem D. Pauli Bonelli contra
Anellum de Rienzo in Banca Conſtantini.
4 Sed quatènus diſponitur, quòd in cauſis ci-
uilibus procedant Iudices ordinarij locorum,
& ſic quòd milites non habeant fori priuile-
gium.
Adde, quòd ſic practicatur quotidiè, & ita
determinatum extitit in M. C. V. in cauſa Frã-
ciſci de Paulino.
5 Et hac occaſione poterit inſerri, quòd in-
ſtrumentum liquidandum contra iſtos milites
non poterit liquidari coràm eorum Iudice
ordinario, cùm criminalis, nec ciuilis cauſa li-
quidationis inſtrumentorum dicatur, vt noui-
ter probat *Gizot. controuerſ. 54 à num. 16.
cum ſeq.* & per priùs ſignarunt *Ill. Epiſcop.
Ricc. deciſ Cur Archiep Neap. 170. par. 3.* & *ego*
6 *in forenſ. quæſt. 79. par. 1.* quàmuis in inſtrumẽ-
to ſit dictum, vt poſſit liquidari in quacunque
Curia, ſiuè quolibet foro, quia renunciare ne-
quit miles, vt luculenter oſtendit *Caball. reſol.
crim. caſ. 225. & caſ. 294.* apud quem alias de-
clarationes, ſi videre velis, vtiquè reperies.
7 Quatènus autem in §. 8. incip. *item volemo*,
ſtatuitur, quòd vxores, filij, & ſerui Miniſtro-
rum, & Officialium, ac militum non gaudeant
fori priuilegio, vt debeant conueniri coràm
Auditore Generali.
Obſerua, neceſſariam fuiſſe hãc declaratio-
8 nem, quia alij poſſent allegare tale priuile-
gium, ex regula, quòd vxores priuilegiatorum
gaudent priuilegio maritorum, etiam circa
forum *l. nec ad diuerſa C. de ſilent. lib. 12. l. hac
ſaluberrima C. de præpoſ. agent. in reb. lib. 12.
l. pen. C. de fabricenſ. lib. 11. Præſ de Franch de-
ciſ. 363. & 419. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur.
Archiep. Neap. 147. par. 3.*
9 Sic etiam filij priuilegiatorum gaudent pri-
uilegijs patrum, etiam circa forum *Franciſc.
Marc. deciſ. 639. & 887. tom. 1. Guid. Pap. deciſ.*
189. *Reg. Rouit. conſ. deciſ. 60. tom. 2.* vbi etiam
10 ſic probat reſpectu ſeruorum, qui vtũtur pri-
uilegijs Dominorum *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.
Cur. Archiep. Neap. 65. num. 5. par. 1. Gratian.
deciſ. Rot. Marchiæ 233. num. 13.* nam priuile-
11 gium alicui conceſſum extenditur ad familia-
res *Capyc. deciſ. 12. Theſaur. deciſ. 113. Rota
Genuæ deciſ. 130.* latè *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.
Cur. Archiep. 69. par. 1. Thomat.* modernè in
deciſ. Macerat. 98.
12 Sed quatènus circa ſeruos, ꝙ nõ includãtur
pueri, ſeù calones militum grauis armaturæ
equitãtes equos, vulgò nuncupati *dobblature*,
adde

adde rationem, nam iſti tales debent gaudere priuilegio fori, vt Domini, quia propriè ſtant in ſeruitio deſtinato ad ipſam militiam, quæ eſt cauſa conceſſionis priuilegij.

Et quatènus in *§. fin.* incip. *Item atteſo, che* 13 *molte perſone*, mandetur, quòd milites in albo ſcripti poſt delicta patrata non gaudeant fori priuilegio.

Iunge videnda ſcripta per *Valaſc. deciſ.* 48. *& Præſid. de Franch. deciſ.* 209. *&* 384. qui loquuntur in Clerico effectò poſt delictum.

Et adde in terminis pro corroboratione *Merlin. controuerſ. forenſ.* 14. *num.* 9. *& in fin. Thomat. dec. Maceratēſ.* 98. *n.* 4. omninò *Cabal. reſol. crim. caſ.* 147. vbi tuetur, capitula milita-14 ria de ſententijs in cauſis criminalibus militū proferendis cum voto Iudicis, vel Auditoris militiæ non procedere in delictis commiſſis à non milite, deindè antè ſententiam aſſumpto ad militiam, & dictum delinquētem in condēnatione tractandum non eſſe vti non militem, iuxta tempus delicti, nec tanquàm militem ſecundùm tempus ſententiæ, diſcutiendo pariter, quid dicendum ſit de eo, qui tempore delicti erat miles, poſteà autem deſijt eſſe miles, & autumat, eſſe attendendum tempus delicti, quo erat miles.

15 Et nouiſſimè *Marcian. conſ. deciſ.* 42. annuit, delicti tempus eſſe inſpiciendum quoàd fori exemptionem, loquens propriè in milite, dicens deciſum, militem de proximo accingendum non haberi pro accinctò, ad finem, vt potiri poſſit priuilegijs militaribus, & præcipuè fori exemptione, ad intellectum, & ornatum *tex. in l. pen. ff. de milit. teſtam.* vt latiùs apud cū cerni poterit.

16 Et dùm in *§.* 10. diſponitur, quòd vbi milites aliquo in præſidio aſſiſtunt, & ibidem impertinentias agunt, nec non violentias committunt, quòd in iſto caſu poſſint inquiri ab Ordinario loci, & inſuper carcerari, ſi delictū carcerationem permittat, & ipſos vnà cum actis ad Generalem Auditorē exercitus tranſmittat.

Adde, quòd iuxta diſpoſitionem hanc fuit quandòque practicatum per Regiam Audientiam Capitinatæ, dùm caſus ex factò accidiſſet, & aliàs eueniſſe caſum recenſet nouiſſimè *Danza de pugna DD. tit de electione fori, & foro competenti cap.* 13. vbi *num.* 5. annuit, quòd 17 ſi repertus fuerit miles cum armis prohibitis, & ipſis aſportari prohibitis poſſet puniri in loco, in quo repertus fuit, ex deciſione Regiæ Audiētiæ, vt apud *Capiblanc. de Baron. pragm.* 3. *num.* 25. *& ſeq. tom.* 1. qui autumat, eſſe, & fuiſſe in contraria opinione, ſed in caſu illo, quàmuis miles fuiſſet nouæ militiæ, dùm erat captus cum ſclopo carico, ſinè onuſto, & dùm dictum eſſet de nullitate capturæ, cauſa fuit miſſa ad Iudicem capientem, & ibidem punitus.

SVMMARIVM.

1 *Minor quis dicatur.*
2 *Minor ætas qualiter probetur.*
3 *Minor ætas per quem probanda ſit.*
4 *Fiſco incumbit onus probandi, quem eſſe maiorem.*
Exceptio minoris ætatis quando poſſit opponi, ibid.
5 *Minores pluribus fruuntur priuilegijs, & foriudicari minimè poſſunt.*
6 *Minor mater non priuatur ſucceſſione filij, ex eo, quòd tutorem infra annum non petijt.*
7 *Minor confeſſus in iudicio delictum per ipſum commiſſum ſine curatore ſibi non præiudicat.*
8 *Minor non ſoluens canonem non cadit à iure ſuo.*
9 *Sententia lata contra minorem indefenſum eſt ipſo iure nulla.*
10 *Mora fauore minoris contrahitur re ipſa.*
11 *Minor vigintiquinq; annis nec tutor, aut curator, nec Sindicus eſſe nequeat, & quid in teſtamento, num.* 12.
13 *Minore contradicente proceſſus non debet declarari nullus ad inſtantiam Partis.*
14 *Minoribus conceditur reſtitutio in integrum, quæ in Regno appellatur primum, & ſecundum beneficium.*
15 *Reſtitutio in integrum cōceditur minori aduerſus omiſſam allegationem ſuſpitionis.*
16 *Reſtitutio conceditur minori aduerſus appellationem minùs proſequutam à tutore.*
17 *Reſtitutio conceditur minori aduerſus defenſiones omiſſas.*
18 *Reſtitutio conceditur minori aduerſus ſuam cōfeſſionem delicti.*
19 *Reſtitutio cōceditur minori aduerſus propriam libertatem.*
20 *Reſtitutio conceditur aduerſus factam concluſionem.*
21 *Reſtitutio in integrum conceditur minoribus aduerſus alium minorem.*
22 *Reſtitutio in integrum an cōcedatur minori effectò maiori in cauſa cœpta tempore minoritatis.*
23 *Reſtitutio in integrum conceditur minori hæredi maioris.*
24 *Reſtitutio in integrum conceditur etiam maiori litis conſorti minoris in cauſa indiuidua.*
25 *Reſtitutio in integrum in nonnullis caſibus ceſſat minori, præcipuèq; aduerſus temporis lapſum, nec etiam aduerſus omiſſas obiectiones, num.* 25. *nec etiam aduerſus omiſſam declinatoriam fori, num.* 26.
27 *Reſtitutio in integrum denegatur minori ſuccedenti maiori, cum quo appellatio fuerat deſerta.*
28 *Reſtitutio in integrum denegatur minori Doctori propter præſumptam peritiam.*
29 *Reſtitutio in integrum denegatur minori aſſerenti proprio dolo ſe maiorem.*

30 *Reſtitutio in integrum denegatur minori iurāti non venire contra proceſſum, etiam quòd non adhibuiſſet curatorem,quem habebat,nu. 31. & quid ſtante enormiſſima læſione,num. 32.*
33 *Reſtitutione in integrum petita pendente an ſuperſedeatur in exequutione.*
34 *Reſtitutione in integrum petita, & denegata, quàmuis appellatū fuerit non impeditur exequutio.*
35 *Reſtitutione in integrum pendente exequutio non ſuperſedeatur,quando ſententia incœpta eſſet exequi.*
36 *Reſtitutio in integrum, quæ conceditur minori an proſit fideiuſſori minoris.*

De Minoribus. Rubrica.

Collectanea I.

1 Minor ætas ad quam ætatem reducatur patet in *pragm.2. infra hac eadem rubrica*,& in *Conſtit.Regni Minorum iura*.

2 Et qualiter probetur, aperit *Ludouic. deciſ. Peruſ.55.Ill.Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep. 42. par.4. Rip. obſeruat.* 147. fusè *Niger Cyriac.controuerſ.forenſ.371.tom.2.* & quia Nos perplura adduximus infra in *pragm.1. de Parochis,& in prax.elect. fori quæſt.5.ſect.1.* ibi Lectorem relegamus,nam ſi adierit, certè non pigebit,calamus enim meus iam dicta,(& ſi alijs in operibus) reduplicare abhorret, & ideò ad poſſibile, (niſi fallax memoria decipiat,)alibi recitata non cano,& ſi quæ repetā, magnæ neceſſitati attribuas,

3 Et minor, ſiuè maior ætas per quem probanda ſit, quàmuis diſſentiant inter ſe *DD* & verior opinio ſit, vt ſit probanda ab eo, qui ſe fūdat in illa,vt elicitur ex *l.cū te C.de probat. & in l. ſi minorem ff. de in integr. reſtit.minor. Præſ.de Franch deciſ.*119.*num.*8.*Ill.Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep* 297.*in fin.par.*3.

4 Tamen onus Fiſco incumbebit, eſſe maiorem probare, vbi paſſus fuiſſet illi dari curatorem *Idem Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep. Neap* 111. *par.*2. vbi allegat ex Deciſionarijs *Benintend.deciſ.*82.*& Laurent. deciſ. Auenion.* 63.quia probatur minor ætas per dationem curatoris *Grattan. deciſ.*134.*Magon.deciſ.Lucenſ.* 68.

Quæ exceptio minoris ætatis ex parte minoris quandocunq; opponi poteſt ad inualidandum proceſſum, ex parte verò aduerſarij idem fieri poteſt antè ſententiam ad impediēdum proceſſum, & nè vlteriùs progrediatur *Viuius deciſ.*536.

5 Priuilegiātur autem minores pluribus priuilegijs, quorum primum eſt, quia minor non poteſt foriudicari *Maſtrill.deciſ.*161.

6 Secundum, quia mater minor non priuatur ſucceſſione filij ob id, quòd tutorem infra annum non petijt *Gratian.deciſ.Mareb.*177.

7 Tertium, quia cōfeſſus in iudicio delictum per ipſum commiſſum ſine curatore,ſibi non præiudicat *Afflict. deciſ.* 208.

8 Quartum, quia non ſoluens canonem non cadit à iure ſuo *Grammat.deciſ.*52. & ſic limitatur *textus in l.fin. C.de iur.emphyt.*

9 Quintum, quia ſententia lata contra eum indefenſum eſt ipſo iure nulla *Viuius deciſ.*86.

10 Sextum, quia ipſius fauore mora contrahitur re ipſa, & ſit irregularis *Præſes de Franch. deciſ.*16.quam nota ad *tex. in l.in minorum C. in quib. cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſſar.* quod limitatur in minore ſuccedente maiori *Marilian.deciſ.*24. *Afflict.deciſ.*211.

11 Septimum, quia licèt minor vigintiquinq; annis tutor, aut curator eſſe nequeat *§.fin. Inſtit.de fiduc.tutel.§.minor inſtit.de excuſ.tutor.l.fin.C.de legit.tut.* vt nec poteſt eſſe Sindicus *Carocc.deciſ.*24.tamen poteſt dari tutor in teſtamento *Viuius deciſ.* 489. vbi quòd li-
12 cèt ceſſet,donec maior euadat,illo medio tēpore datur alius.

13 Octauum, quia proceſſus non debet declarari nullus ad inſtantiam Partis, contradicente minore *Viu.deciſ.*536.

14 Nonum priuilegium eſt, quia minori conceditur reſtitutio in integrum,quam Nos Regnicolæ appellamus primum, & ſecūdum beneficium, & hoc vigore *Conſtit. Regni Minorum iura*,vbi tribuitur tàm in iudicijs,quàm in contractibus *Præſ.de Franch.deciſ* 448.etiā ſi minor ſit nupta *l.*3.*§.ſed vtrùm ff.de minor. l.*1. *C.ſi aduerſ.dot.* cum alijs nouiſſimè apud *Galeot.controuerſ.*39.*tom.*2.& ſi ſepiùs lędatur ſępiùs reſtituitur aduerſus ſententiam *Niger Cyriac.controuerſ.forenſ.*74. *tom.*1.

15 Quæ reſtitutio conceditur primò aduerſus omiſſam allegationem ſuſpitionis, vide *deciſ. Præſid.de Franch.*431.

16 Secundò aduerſus appellationē minùs proſequutam à tutore idem *de Franch. deciſ.*473.

17 Tertiò aduerſus defēſiones omiſſas *Capell. Tholoſ.deciſ.*54.*Minſynger.ſent.*3.*obſeruat.*84.

18 Quartò aduerſus ſuam cōfeſſionem delicti idem *Minſynger.d.cent.*3. *obſeruat.*81.

19 Quintò aduerſus propriam libertatem *Faber in deciſ.*1.*C.ſi aduerſ.libertat.*

20 Sextò aduerſus factam concluſionem *Intrigliol.deciſ Sicil.*25.

21 Septimò etiam aduerſus alium minorem *Maſtrill.deciſ.*44 *num.*5.vbi *num.*6.diſtinguit, quando minor tractat de dāno euitando contra alium minorem tractantem de lucro captando.

22 Item conceditur etiam posteà effecto maiori in cauſa cępta tēpore minoritatis, ſi modò dolo,fraudeuè aduerſarij vſq; ad illud tempus lis pertractata ſit,ita *Afflict.deciſ.*110.

23 Item etiam exiſtenti hæredi maioris, idem *Afflict. deciſ.*212.

In-

Inſuper amplia, vt concedatur etiam maiori litis conſorti minoris in cauſa indiuidua, idem *Afflict. deciſ.*213.

24 Cęterùm ceſſabit prędicta Conſtitutio Regni circa reſtitutionem in integrum.

Et primò, vt non detur minori aduerſus tẽporis lapſum, vel quòd perdiderat ius ad beneficium *Achill. de Graſſ. deciſ.* 10. *tit. de reſtit. in*
25 *integr.* ſicut nec etiam aduerſus obiectiones omiſſas *Capell. Tholoſ. deciſ.* 13.

26 Secundò, nec etiam aduerſus omiſſam declinatoriam fori *Praſes de Franch. deciſ.* 439.

27 Tertiò ſuccedẽti maiori, cum quo appellatio fuerat deſerta *Amat. deciſ.* 96.

28 Quartò non datur minori Doctori propter præſumptam peritiam *Iaffred. deciſ.* 369. maiori autem nec ex noua cauſa datur reſtitutio in integrum elapſo quadrienuio *Achill. de Graſſ. deciſ.* 8. cit. *tit. de in integr. reſtit.* ſed benè conceditur exiſtenti hæredi minoris *Afflict. deciſ.* 211.

29 Quintò negatur reſtitutio minori dolo proprio aſſerenti ſe maiorem *Minſyng. obſeruat.* 20. *cent.* 4.

30 Sextò denegatur minori iuranti non venire contra proceſſum *Capell. Tholoſ deciſ.* 45. & generaliter quando iuramẽtum interuenit in contractu, quia tunc vigore iuramenti repręſentatur maior *auth. ſacramenta puberum C. ſi aduerſ. vendit.* & pro tali habetur *Praſes de Franch. deciſ.* 448. vbi multa in materia, ita vt
31 ligetur tunc contractu ab ipſo geſto, quàmuis non adhibuiſſet curatorem, quem habebat *Theſaur.* & ibi *Addit. deciſ.* 66. *Guid. Pap. deciſ.* 35. licèt in hoc videndus ſit *Griuell. deciſ. Dolan.* 14. vbi plura conſarcinat.

32 At ſtante læſione enormiſſima non poſſe minorem excludi à reſtitutione, & ceſſare cit. *Auth. Sacramenta puberum Afflict. deciſ.* 322. *num.* 7.

33 Cęterùm pendẽte reſtitutione in integrum petita ſuperſedetur in exequutione *Boer. dec.* 67. per *tex. in l. vnic. C. de in integr. reſtit.* vide *Caſtill. deciſ.* 228. quàmuis ſit ſententia Sacri Conſilij *Anna ſingul.* 179. *Capyc. deciſ.* 53. *Praſes de Franch. deciſ.* 86. niſi malitioſè petatur *Ferrer. obſeruat.* 479. *par.* 1. vbi qualiter dignoſcatur hæc malitia, licèt ceſſet quando allegatur aliqua euidens cauſa contra præſumptam malitiam *Afflict. deciſ.* 356. nec ſi tres ſententiæ conformes eſſent, vbi tamen irretractabilis eſſet exequutio *Laurent. deciſ. Auenion.* 2. licèt dari reſtitutionem minori aduerſus tres ſententias iudicatum habemus apud *Gamam deciſ. Luſitan.* 110. *Maſtrill. deciſ.* 45.

34 At petita reſtitutione in integrum, & denegata quàmuis appellatum fuerit non impeditur exequutio *Magon. deciſ. Florent.* 133. *Praſes de Franch. dec.* 702. & plurièṡ iudicauit noſtrum Sacrum Conſilium.

35 Sed firmatam concluſionem, vt pendente reſtitutione in integrũ ſuperſedeatur exequutio, declarabis ceſſare, quando ſententia incępta eſſet exequi *Rot. in recentior. deciſ.* 370 *par.* 1. *tom.* 1. *Gratian. deciſ.* 171. *Maſtrill. deciſ.* 30. *Ripa obſeruat.* 338. imò ſolam præuentionem in petenda exequutione antè petitam reſtitutionem efficere, nè retardetur exequutio, patet ex *Rot diuerſ. deciſ* 346. *par.* 1. *Puteus deciſ.* 285. *Caualer. deciſ.* 280. *Benintend. deciſ.* 85. vbi alia, & præciſè niſi contra petentem reſtitutionem ſit præſumptio iuris, vt fatetur etiam *Theſaur. deciſ.* 181. *Minad deciſ.* 14. *num.* 4.

36 Reſtat autem videre, an reſtitutio minoris proſit fideiuſſori, dicas quòd ſic, ſi ſimpliciter (quod in dubio prędſumitur) fideiuſſerit, ſi verò fideiuſſerit propriè contemplatione minoris ætatis, quia aliàs non fuiſſet contracturus creditor propter imbecillem ætatem, tunc ſecùs, & ita diſtinguit *Faber in deciſ. vnica C. de fideiuſſor. minor.*

Cęterùm, reſtitutionem in integrum ex minorũ priuilegio inductam in multis diſtingui ab ea, quę ex clauſula generali ducit originem probat *Martian. conſ. deciſ.* 44. vbi hinc primi beneficij reſtitutionem minori competere ex ſola læſionis allegatione autumat, alia reportando in materia.

SVMMARIVM.

1 *Minores in Regno qualiter puniantur.*
2 *Minores de iure communi qualiter puniebantur.*
3 *Diſpoſitio* Bullæ Pij IV. *promulgata contra minorem annorum* 14. *committentem homicidium non procedit extra homicidium.*
4 *Minor pro delicto proditorio non eſt puniendus pœna ordinaria, ſed illi minoranda eſt.*
5 *Domini iudicare debent, attentis qualitate facti, fama, & vita delinquentis in puniendis minoribus.*
6 *Minores puniri nequeunt arbitrio Iudicis, ſed iuxta veros iuris tramites.*
7 *Arbitrium regulatur à iure.*
8 *Arbitrium dat facultatem relaxandi aliquid de iuris rigore.*
9 *Arbitrium eſt extẽdendum vbi concurrit æquitas.*
10 *Minores in contumacia non condemnantur.*

De Minoribus. Pragm. I.

Collectanea II.

1 ET ſi verùm ſit, &c. Mandat, eſſe puniendos minores delinquentes ordinariè, vel extraordinariè ad arbitrium Iudicis.

1 Neceſſaria fuit promulgatio huius pragmaticæ, (cuius editionis cauſam te cenſet *Præf. de Franch dec. 130.*), quoniam de iure communi torquebantur *DD.* ſi minores in delictis ordinaria pęna, vel mitiori affligi poterant, vt patet apud *Seſe deciſ. Rot. Arag. 97. tom. 1. Gram. deciſ. 23. Caball. reſol. 134. Theſaur. deciſ. 16 1. Ludou. deciſ. Lucenſ. 1.* qui *deciſ. Peruſ. 39.* probat, *Bullam Pij IV.* promulgatam contra mi-
3 norem annorum quatuordecim committentem homicidium non procedere extra homicidium, & quòd minor etiam in atrociſſimis excuſatur, vt mitiùs puniatur, quod pariter recenſet *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. 77. par. 1.* vbi dicit iudicatū à Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis Neapolis, minorem pro delicto proditorio non eſſe ordinaria pęna puniendum,
4 ſed illi minorandam eſſe, meminit nouiſſimè *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic. 221. vol. 1.* vbi tractat, ſi minor in delictis ſit mitiùs puniendus, & quæ excuſent, faciantq; minui, et moderari pęnas, reſidens cum opinione, in pubere doli capace ceſſare aſſertam regulam, pro qua iudicatum teſtatur in ſuo Senatu, quod tamen vt rigidum eſt maturè practicandum à Dominis iudicare debentibus, attentis qualitate fa-
5 cti, fama, & vita delinquentis, & meritis parentum, quæ proſunt ad dirimendam pęnam delinquenti *Theſaur. forenſ. quæſt. 13. num. 8. lib. 3.*

6 Indè ligabis digito, hoc arbitrium cōceſſum Iudicibus circa irrogationem pęnæ cōtra minores non eſſe ieiunè intelligendum, ſed iuxta veros iuris tramites regulandum, vt in terminis huius pragmaticæ guſtat *Viuius deciſ. 86. num. 4.*

7 Arbitrium enim regulatur à iure, vt pluriès cenſuit *Rota*, & ſignanter *dec. 179. 235. & 547. par. 1. in recent. & deciſ. 587. par. 2. Ludouiſ deciſ. 11. num. 3.* & aliàs in *Barchinonen. fructuū 16. Iunij 1625.* & in *Firmana penſionis 23. Ianuarij coràm R. P. Durando.*

8 Licèt non negem, arbitrium dare facultatē aliquid relaxandi de iuris rigore *Rot. in recent. deciſ. 85. & 179. par. 1. & dec. 284. 440. & 540. par. 2. Seraphin. deciſ. 1154.* ita vt Iudex relicto extremo rigoroſo ſeruet æquitatem *Rot. in recent. deciſ. 462. par. 1. & deciſ. 506. par. 2.*

9 Quòd arbitrium eſt extendendum, vbi concurrit æquitas *Creſcent. deciſ. 4. de teſtibus, Rot. in recent. deciſ. 363. par. 2.*

10 Et hac occaſione obſeruabis, minores nullo modo poſſe in contumacia diffinitiuè condemnari, nec veros cōtumaces dici poſſe, etiā in proprio foro, niſi citati dicant, nolle cumparere, vt nouiter poſt alios probat *Galeot. controuerſ. 33. à num. 12. cum ſeq. tom. 2.* vbi pariter, quòd minores non ligātur Conſtitutionibus Regni, nec ſtatutis cōtra contumaces, & abſentes.

SVMMARIVM.

1 *Perfectæ ætatis quādo quis dicatur de iure communi, de iure Regni, & quid reſpectu Iudæorum.*
2 *Hominis ætas in quot partes diuidatur.*
3 *Pubes quis dicatur, & quis proximus pubertati.*
4 *Balius quando detur à Rege.*
5 *Baliatus cui decernendus ſit, matre tranſeunte ad ſecundas nuptias.*

De Minoribus. Pragm. II.

Collectanea III.

NEl parlamento generale, &c.

Reducit minorē ætatem ad decimumoctauum annum completum, etiam reſpectu feudatariorum.

1 Hæc ætas per priùs erat in feudatarijs, ſiuè maſculis, ſiuè fęminis annorum quatuordecim *Maſtrill. deciſ. 13. num. 5. 26. & 28. Præſ. de Franch. deciſ. 650.* vbi quòd licèt ętas perfecta de iure communi ſit annorum vigintiquinque *l. fin. C. de his, qui ven. ætat. impetr.* & de iure Regni ſit annorū decem & octo, ex *Conſt. Minorum iura*, de qua *Idem deciſ. 167. in fin. & 632.* tamen illa non procedit in feudatarijs, ſeù Baronibus, quia maior ætas erat in eis, ſiuè ſint maſculi, ſiuè fęminę, expleto decimoquarto anno, at hodiè pragmaticæ huius diſpoſitio viget.

Sed Iudæos maſculos annorum quatuordecim, fęminas verò duodecim haberi pro maioribus, & perfectæ ætatis probant *Surd. deciſ. 133. Niger Cyriac. controuerſ. forenſ. 241. tom. 2.*

2 Qua occaſione obſeruabis, hominis ætatem ſecundùm aliquos in ſeptem diuidi partes, ſcilicèt in infantiam, pueritiam, adoleſcentiam, iuuentutem, virilitatem, ſenectutem, & decrepitatem, de quarum nõnullis *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgic. 221 num. 2. vol. 1.*

Infantia à natiuitate incipit, & vſquè ad ſeptimum annum ſe extendit, quo completo incipit pueritia, quæ anno quartodecimo in maſculis, & duodecimo in fęminis completur, qua perfecta incipit adoleſcentia, quæ ad vigeſimum annum ſe extendit, & vigeſimo perfecto incipit iuuentus, quæ vſquè ad vigeſimumquintum porrigitur, quo elapſo virilitas ſubintrat, quæ vſquè ad quadrageſimumoctauum ſe perducit annum, quo elapſo vſquè ad quinquageſimumſextum ſenectuti locus eſt, & deindè vſquè ad vltimum vitæ extremum decrepitas dicitur.

Alij

Alij verò in ſex diuidunr partes, quia, vt dicit *tex. in cap. vnico* 35. *q*. 4 ſicut Mundi ætas, ita pariter & hominis in ſex partes diuidi debet, & hanc ſententiam communiter *DD.* ſectantur, primam vſque ad ſeptimum annum infantiam vocando, ſecundam à ſeptimo vſq; ad quartumdecimum in maſculo, & duodecimum in fœmina pueritiam, rertiam vſque ad vigeſimumquintum annum adoleſcentiam, quartam vſque ad quinquageſimum virilitatem, quintam vſque ad ſeptuageſimum ſenectutem, ſextam vſque ad finem vitæ decrepitatem.

3 Vna itaq; omnium voce receptum eſt, puberum appellatione, ſi de maſculis loquimur comprehendi eum, qui quartumdecimum ſuæ ætatis annum compleuit, ſi verò in fęminis illam, quę duodecimum perfecit, *tex.* eſt in *l. fin. C. quando tutor, vel curator eſſe deſin. & Inſtit. quibus modis tutel. finit.*

Cõpleto igitur quartodecimo anno à maſculo, & duodecimo à fœmina incipit pubertas, quæ vſque ad decimumoctauum annum tàm in maſculo, quàm in fęmina creſcit, & tũc dicitur plena pubertas *l. arrogato* §. *notandum* ibi, *& vtique plena pubertatis, ideſt*, decem, & octo annis eam pręcedere debet *ff. de adopt.* & ſimilis *tex.* eſt in §. *minorem Inſtit. eod. tit. Rota in Tiraſonen. Iuriſpatronatus coràm R.P. Comitulo*, vbi quòd ſauore alimenrorum in maſculo pubertas durat vſque ad decimumoctauum annum, & in fęmina vſq; ad quartumdecimum.

4 Proximus verò pubertati quis dicatur, variæ fuerunt opiniones inter *DD.* ſed hodiè verior eſt, & magis recepta, vt dixit *Rota vbi ſupra*, relinqui arbitrio Iudicis, qui non tantùm annorum numerum, quantùm perſonæ conditionem, actuſque, & Regionis qualitatem perpendere, & ſpectare debet, nam vna Regio callidiores habet pueros, quàm altera, vide ſi conferat *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgie.* 221. *vol.* 1. & hæc ſufficiat tetigiſſe circa ætatem hominis.

Sed dùm in hac eademmet pragmatica fit mentio de baliatu, non inutile viſum eſt in tali materia aliqua deciſa hic cumulare.

5 Qua de cauſa notare debes, quòd balius & ſi non fuerit relictus in teſtamento à feudatario, datur à Regia Curia, iuxta *cap. Regni Feudatarius*, & ita fuit practicatum in cauſa Marchionis Vallis Siculæ, non obſtante quòd reliquerat plures exequutores teſtamenti *Reg. de Ponte deciſ.* 20.

Item baliatu finito licèt poſſit haberi Mũdualdus, iuxta *Conſtitutionem Regni Minoribus*, aliquando tamen prouideetur de curatore, vt ſeruatum fuit per Sacrum Conſilium facto verbo in Collaterali Conſilio in bonis D. Marcelli Cabaniglię, vt eius vaſalli, & bona rectiùs gubernarentur *Minad. in Conſtit. In aliquibus num.* 1. *in fine*, videndus modernè *Marcian. conſ. deciſ.* 39. vbi plura circa baliatus materiam ad praxim accommodata.

Sed cui baliatus decernendus ſit, matre trãſeunte ad ſecundas nuptias.

Dicas, ei, quem ipſa petijt, vt deciſum refert *Anna in Apoſtilla in* 2. *vol. conſil.* impreſſa poſt argumenta incip. *Audiui, aliquos, qui magis aliena ſcripta verſic. caſus quinquageſimus*, & ita latè defendit in ſuo *conſ.* 50.

Et balius an vltra confectionem inuentarij etiã in redditione computorum, vbi interuenire debet Officialis Regis ſatiſdationem pariter dare teneatur, pro affirmatiua opinione fuit practicatum in baliatu filiorum D. Antonij de Aragonia, & iam Comitiſſa Populi itaſeruauit, & vxor Caroli Mormilis, vt fatetur *de Bottis in addit. ad Conſtit. Regni Minoribus*, incip. *Sed quid de ſatiſdatione.*

SVMMARIVM.

1 *Moneta quid ſit, & vndè dicatur, ibid.*
2 *Moneta quarè fuit inuenta.*
3 *Appellatione pecunia venit moneta aurea, & argentea.*
4 *Soluens in argento qui tenetur ſoluere in auro non liberatur.*
5 *Cenſus conſtitutus pro moneta aurea non debet ſolui in argentea.*
6 *Moneta aurea quando non inuenitur poteſt ſolui moneta noua.*
7 *Moneta alicuius ſpeciei depoſita penès Bancum, vel Campſorem poteſt reſtitui in alia ſpecie, intellige, vt num.* 8.
9 *Cenſus poteſt reſtringi ad certam pecunia ſpeciem.*
10 *Valor moneta ſi alius ſit tempore obligationis, & alius tempore conſtituti, inſpicitur tempus contractus.*
11 *Valor moneta ſi alius ſit tempore contractus, alius tempore ſolutionis, & alius tempore intermedio, creditor poteſt petere intereſſe quantiplurimi, & valor moneta regulariter reſpicit tempus contractus, ibid.*
12 *Crimen falſa moneta eſt de reſeruatis inter Regalia.*
13 *Cognitio falſa moneta non comprehenditur ſub cognitione mixti, vel meri imperij.*
14 *Monetam falſam excudens non committit crimen falſa moneta in primo capite.*
15 *Monetarij falſi priùs torquentur ex indicijs indubitatis, & poſteà puniuntur.*
16 *Appellatione pecuniæ venit moneta, niſi ſit deſtinata ad fœnus, vel ad negotiationem.*

De Monetis. Rubrica.

Collectanca I.

1 MOneta eſt quædam communis menſura
omnium commerciorum, & dicitur à
monēdo, nè quid fraudis in ea fiat, quaſi quòd
moneat quem, nè in metallo, vel pōdere frau-
dem faciat, illaq; fuit inuenta pro ſubuenien-
dis hominum neceſſitatibus *Caroce. decis.* 53.
2 *num.6.* cuius appellatione cōtinetur tàm mo-
neta aurea, quàm argentea *l.2.* vbi *gloſ. verb.*
*pecuniæ C.de falſ.monet. Guid. Pap.deciſ.*492.
3 *num.*1. appellatione enim pecuniæ tàm aurū,
quàm argentum continetur *l.pecuniæ la ſecon-*
da ff.de verb.ſignific.
4 Si verò quis ex vi contractus tenetur mo-
netam ſoluere in certa ſpecie, nempè auri, non
ſatisfacit ſoluendo in ſpecie argenti, etiam ſi
difficultas eſſet inueniendi talē ſpeciem mo-
netæ, nam non per hoc excuſatur debitor ab
eius præſtatione, vt latè diſcuſſo articulo vi-
detur ſentire *Carocc.deciſ.*53. & probant *Kop-*
pen deciſ.Germaniæ 55.*num.*8.*par.*1. & copio-
sè modernè *Larrea in deciſ.Senatus Granatē-*
*ſis diſput.*22.*&* 23. vbi ſic deciſum refert, vidē-
5 dus etiam *Maſtrill.deciſ.*7. vbi affluenter tra-
ctat, ſi cenſus ſit conſtitutus pro pretio in mo-
neta aurea, an in eius reluitione debeat depo-
ſitari moneta argentea cum intereſſe, ſi aurea
non reperiatur, & in fine reportat iudicatum
in ſua M.C. nō eſſe integrum depoſitum, ſi fie-
ri debebat in moneta aurea, & factum fuerit
in moneta argentea.
6 Sed non reticeam dicere, plurimorum ex-
tare ſentētiam, vt quando moneta aurea pro-
miſſa non reperiatur, poſſit dari moneta noua
ad valorem antiquæ aureæ, quæ erat tempore
contractus, vt ſecluſis alijs ex Deciſionarijs
annuerunt *Cartar. deciſ.Rot. Genuæ* 134. *Ca-*
*ualcan.deciſ.*16.*num.*46.*par.*2. *Minſynger.ob-*
*ſeruat.*4. *cent.*4.
Vndè in facti contingentia facta relatione
in Sacro Conſilio per M.C.V. fuit eidem mā-
7 datum prouidere, quòd quàmuis moneta ali-
cuius ſpeciei depoſita eſſet penès Bancum,
vel Campſorem, in reſtitutione non cogeret
ad eandem ſpeciem illam reddendam, ſed vt
reſtitueret in moneta currenti, vt refert *Thor.*
*in Compend. deciſ.Regni verb.moneta tom.*2.
Quæ opinio licèt de conſuetudine in praxi
ſit recepta, vt ferè communis *DD.* ſchola apud
Nos docet, non tamē indiſtinctè veram illam
exiſtimatam dicit *Caroce.* adducta *deciſ.*53. *à*
*num.*12.*cum ſeq.* vt latiùs ibidem erit videre.
8 Adhùc *Koppen* cit.*deciſ.*55. *num.memorato,*
veram credit, quando creditoris nòn intereſt
potiùs vnam monetam habere, quàm aliam,
quo in negotio Iudicis arbitrium verſari de-
bere exiſtimo, qui attenta qualitate facti, &
perſonarum, nec non locorum illud expende-
re poterit potiùs, in dubio tamen declinando
ad æquitatem, quàm ad rigorem.
Plus, monetæ ſolutio quando fieri debeat
reſtricta ad aliquam nummorum ſpeciē enu-
cleat antè adductus *Larrea deciſ. Granatenſ.*
9 *diſput.*21. qui *diſput.*24. tractat de ſolutione
redituum in cenſibus, an ad certam ſpeciem
pecuniæ reſtringi poſſit, & affirmatiuam par-
tem tuetur, pro qua deciſum teſtatur.
Et ad materiam perquirendus eſt pariter
*Berlich.deciſ.Lipſienſ.*152. vbi ſi alius ſit valor
10 monetæ tēpore primæ obligationis, & alius
tempore conſtituti, quod nam tempus erit in-
ſpiciendum, & probat, quòd valore monetæ
extrinſeco mutato, tempus contractus ſit in-
ſpiciendum, & in *deciſ.*156. vbi ſi valor mone-
11 tę variè mutatur, & alius ſit tempore contra-
ctus, alius tempore ſolutionis, & alius tempo-
re intermedio, an creditor intereſſe quanti-
plurimi petere poſſit, & affirmatiuam partem
cognoſcit veram, pro qua deciſum oſtendit,
dummodò tamen debitor iudicialiter fuerit
interpellatus, & in mora conſtitutus.
At monetæ in valore regulariter attendi
tempus contractus, etiam in annuis pręſtatio-
nibus declarauit Sacra Congregatio Epiſco-
porum, & Regularium in vna *Cremonen.* 24.
Nouembris 1617.
Et quia in pragmaticis huius rubricę agitur
de falſa moneta, opportunum erit aduertere,
12 crimen falſæ monetæ eſſe de reſeruatis inter
Regalia, vt conſtare ex *tex.in cap.*1.*verbo mo-*
neta, quæ ſint regal. nouiſſimè recenſet *Reg.Ro-*
*uit.deciſ.*6.*num.*2. *poſt Præſid.de Franch. deciſ.*
275.*num.*5. vbi quòd ſub conceſſione meri, &
13 mixti imperij non comprehenditur cognitio
falſæ monetæ.
14 Et excudere falſam monetam non dicitur
crimen læſæ Maieſtatis in primo capite, & cō-
ſequenter mitiùs eſſe agendum cum conſcijs
huius criminis annuit *Faber deciſ.*6. *C.de falſa*
monet. qui *deciſ.*1. recenſet, quòd ex inditijs in-
15 dubitatis contra falſos monetarios priùs de-
ueniendum eſt ad torturam, deindè ad irroga-
tionem pęnæ, non tamen ordinariæ, ſed extra-
ordinariæ, & alia pariter reportat in alijs de-
ciſionibus eiuſdem tituli.
16 Hacque occaſione obſeruabis, monetam
pecuniæ appellatione venire, niſi ſit deſtinata
ad fœnus, vel negotiationem, de quo latè *The-*
*ſaur.deciſ.*160.

S V M M A R I V M.

1 *Monetarum raſores vltimo ſupplicio puniūtur,*
*limita num.*2.
3 *Monetam alterius Principis tondens non puni-*
tur pœna mortis naturalis, ſed triremium,
*num.*7.
4 *Monetam, quæ non expenditur in hoc Regno*
tondens non punitur.

5 *Mo-*

Digitized by Google

5 *Monetam reprobatam abradens non punitur pœna ſtatuti.*
6 *Monetarij falſi,etiam ſi monetam non perfectè egerint, puniuntur.*
8 *Monetam aneam duorum ſemiſſium,vulgò* due torneſi,*cudens non punitur pœna ordinaria.*
9 *Appellatio non datur à ſententia contra falſantes monetas.*

De Monetis. Pragm. I.

Collectanea II.

LIcèt vigore pragmaticarum, &c.

1 Raſores monetarum ad vltimum ſuppliciū damnādos eſſe hic ſancitur, & ita patet etiam vigore *Bulla Pÿ V*, incip. *Cùm nihil*, quæ fuit renouata à S. D. N. Vrbano VIII. vt in eius *Bulla* incip. *In ſuprema*, vbi illam extendit ad quaſcunq; perſonas Eccleſiaſticas,etiam exēptas,vt culpabiles reperti præuia degradatione tradantur Curiæ ſæculari.

2 Declara,non poſſe practicari in tondente, & radente monetam in pauca quantitate *Peguer. decis.86. Bertazzol. conſ decis.crim.*552. *vol.*2. vel ſi in magna quantitate fuerit tonſa, verùm minimi valoris, ſed tunc extraordinaria pęna eſſet irroganda *Caball.reſol.crim.caſ.* 199.*num.*19.*&* 20.diximus *forenſ quæſt.*37. *à num.*4.*par.*1.vbi etiam in ſimili de falſante bagattinos ex *D.Rice. decis. Cur. Archiep. Neap.* 104.*ſub num.*1.*par.*1.

3 Declara pariter, nec procedere in tondente monetā alterius Principis *Praſ.de Franch. decis*430. *Caball.reſol.crim.caſ.*27.

4 Declara inſuper,nec procedere in moneta, quæ hoc in Regno non expenderetur *Peguer. decis*.46.vbi habes,pęna falſæ monetę ad quos extendatur.

5 Et ſecūdùm *Garſiam decis*.70. ceſſabit quoquè, vbi abraderetur pecunia reproba, cùm probet, quòd ſi quis pecuniam reprobam cōflauerit, vel abraſerit,in pęnam ſtatuti puniētis falſantes, vel abradentes pecunias non incidit.

6 Sed quò ſpectat ad pęnam contra monetarios falſos obſeruandum erit,habere locum, etiam ſi non perfectè egerint *Grammat. decis.* 74. *Viu.decis.*487, *Caball reſol.crim.caſ.*27.

7 Licèt falſans monetam alterius Principis, ſed non perficiens non ſit puniendus pęna ordinaria mortis naturalis,ſed triremium *Praſ. de Franch.decis.*440.

8 Et cudentem monetam ęneam duorum ſemiſſium,vulgò *di due torneſi*, non eſſe puniendum pęna ordinaria iudicatum retulimus *forenſ. quæſt.*127. *par.*1. vbi fusè hanc probauimus ſententiam.

9 In horum autem odium reminiſcaris,eſſe ſancitum,vt ſi falſantes monetam fuerint condemnati, minimè appellare valent *Praſ de Franch.decis.*351. vt etiam reſpectu tondentium, & radentium illam probat *Peguer.decis.* 85.

SVMMARIVM.

1 *Moneta minoris ponderis non expenduntur.*
2 *Moneta diminuta dicitur falſa in pondere.*
3 *Quæ exigantur in moneta.*
4 *Monetam adulterinam expendens punitur pœna falſæ moneta.*
5 *Depoſitio,quòd moneta,quam quis expendit erat falſa non ſufficit pro pœna.*
6 *Expendentes falſam monetam puniuntur pœna mortis,niſi oſtendant Authorem,limita num.* 7.*&* 8.
9 *Monetam accipiens pro bona punitur mitiùs illo, qui monetam falſam emit viliùs, vt vendat cariùs.*
10 *Dolus non præſumitur in ignorante.*
11 *Ignorantia probatur iuramento allegantis, limita num.*12.
13 *Ignorantia affectata, procurata, ſimulata, ſeù optata non dicitur iuſta, verisſimilis,aut probabilis.*
14 *Dubitans, & ignorans pariſicantur,limita, vt num.* 15.
16 *Mandans expendi falſam monetam non incurrit ſub rigore pragmaticæ.*
17 *Condemnatus,ex quo expēdit falſam monetam poteſt appellare.*
18 *Indicium ad inquirendum oritur contra quos reperitur quantitas monetæ falſæ.*
19 *Moneta an ſit magna, vel minima relinquitur arbitrio Iudicis.*
20 *Indicium ad torturam oritur contra illum, in cuius domo reperitur falſa, vel tonſa moneta cum forſiculis, limita num.*21.
22 *Fautores, & conſentientes in falſa moneta puniuntur pœna pragmaticæ.*
23 *Agentes, & conſentientes in atrocioribus delictis pari pœna puniuntur.*
24 *Mulieres fabricantes falſam monetam puniūtur pœna pragmaticæ,nō autem vxores præbentes auxilium marito.*
25 *Mulier ſciens,maritum cxcudere falſam monetam,ſi non reuelauerit, punitur pœna extraordinaria.*
26 *Cooperiens monetarios falſos comprehenditur ſub pragmatica.*
27 *Fauere dicitur qui cooperit.*
28 *Obuiare delicto qui poteſt, & non obuiat, cenſetur fauere delinquenti.*
29 *Domus vbi cuditur moneta publicatur,ſiuè ſciuerit Dominus,ſiuè non.*
30 *Monetarÿ falſi habentur pro confeſſis, & conuictis, ſi penès eos reperiantur inſtrumenta apta pro fabricatione moneta.*

De

De Monetis. Pragm. II.

Collectanea III.

ESſendo vna delle più princi-
pali parti, &c.

Multa mandat in materia expenſionis mo-
netarum falſarum,& alia diſponit circa reper-
tos cum monetis falſis, vel inſtrumentis ad il-
las conficiendas,aut tondendas.
1 Sed quatènus in §. 1. ſtatuitur, nè monetæ
minoris ponderis expendantur, iunge ratio-
2 nem, quia moneta diminuta dicitur falſa in
pondere, & vbi deeſt debita quantitas,falſitas
committi dicitur *Franc. Marc. deciſ.* 261 *par.*
3 2. vbi quòd quatuor in moneta exiguntur,ſci-
licèt quantitas,pondus,materia, & forma pu-
blica.

Et quatènus *ibidem* falſam monetam expē-
di prohibeatur.
4 Facias concluſionem,crimen falſæ monetæ
committi eam expēdendo,nempè ſi quis mo-
netam adulterinam,ſcilicèt non perfecti æris,
argenti, vel auri,non proprij, & veri ſigni, &
ſic in cauſa efficienti,materiali, & formali ex-
penderit,quo in caſu expendens tenetur,ac ſi
ipſam fabricaſſet, vt in *Conſtit Regni Adulte-
rinam,* & tunc pecunia recognoſcenda eſt ab
expertis, & peritis artificibus,hanc falſitatem
cognoſcentibus experimento, vulgò *con la
5 proua,* nempè quòd ſit falſa, & adulterina, nec
erit ſufficiens depoſitio,vt moneta,quā Fran-
ciſcus diebus elapſis expendit erat falſa,quam
ille vidit, quòd ſit falſa,ſiquidèm non omnibus
commune eſt, & ita ſeruatur ex dictis per
Gram. deciſ. 72.
6 Puniuntur autem expendentes falſam mo-
netam pęna mortis, niſi tamen oſtendant Au-
thorem, à quo habuerunt *Præſ de Franch. de-
ciſ* 401. *Faber deciſ.* 5. *C.de falſa monet. Illu-
ſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep.
Neap.* 294. *par.* 2. *Antonin. Macer. reſol.* 44. *caſ.*
7. *verſic.* 1. *lib.* 3. *Caball. reſol. crim. caſ.* 199. *nu.*
9. 12. *&* 37. *Farinac. deciſ.* 115 *num.* 145. *& ſeq.*
vbi declarat, hoc procedere in habēte malam
famam,aliàs non.
7 Puniuntur pariter ſi magnam quantitatem
expenderint, ſecùs ſi modicam,putà quinque
carolenos, quia tunc liberantur à pęna ordi-
naria,ſed non ab extraordinaria,vt iudicatum
retulimus *forenſ. quæſt.* 37. *par.* 1.
8 Et tales expendentes monetas falſas ita
demùm tenentur,ſi ſciuerint *Præſ. de Franch.*
cit. *deciſ.* 401. *num.* 5. *Faber deciſ.* 2. *C. de falſ.
9 monet.* vbi etiam quòd mitiùs punitur ille, qui
eandem monetam priùs accepit pro bona, &
grauiùs ille, qui falſam monetam viliùs emit,
vt cariùs venderet, in hoc enim delicto dolus
10 requiritur, & quia in ignorante dolus non
præſumitur, igitur ignorans non punitur *Ca-
ball.* cit. *caſ.* 199. *num.* 6. vbi *num.* 26. autumat,
11 ignorātiam probari iuramento illius,qui eam
allegat,quia eſt de conſiſtentibus in conſcien-
tia, & animo eorum, quod per teſtes probari
12 nequit *Viu. deciſ.* 505. *num.* 21. niſi tamen con-
tra eum inſurgant præſumptiones ſcientiæ,
vel adſit ignorantia craſſa, vel affectata, quæ
non excuſabit,ad *tex in cap.* 1. *de poſtul prælat.
cap. cùm in tua qui matrim. accuſ. poſſ. l. nec ſu-
pina ff. de iur. & fact. ignorant. Gayl obſeruat.*
48. *num.* 19. *lib.* 2. vbi loquitur de ignorantia
facti proprij non excuſante,tanquàm craſſa,&
improbabili *cap ab excommunicato in fin. de
reſcript. l. quamquàm ff. ad Velleian.* cùm igno-
13 rantia affectata,procurata,ſimulata,ſeù opta-
ta non dicatur iuſta,veriſimilis,aut probabilis,
ſed potiùs pro diſſoluta,& habeatur nèdum
pro ſcientia, ſed etiam pro nequitia *Benintēd.
deciſ. Bonon.* 96. *num.* 3. *& ſeq.*

At poterit inueſtigari, ſi quis dubitauerit,
monetā eſſe falſam, an dicatur ignorare, cùm
verè neſciuerit.
14 Certè regula illa,quòd dubitans,& ignorās
parificantur, cùm dubius ab ignorante non
diſtet *l. manifeſtiſſimi §. ſin autem neſcius C. de
furt. Gama deciſ. Luſit.* 91. videtur decidere ca-
ſum,vt excuſatione ſit dignus.
15 Sed ſi attēdamus limitationem regulæ,quę
claudicat,quotiès dubitans tenetur inquirere,
& de facili potuit certificari,vt apud *Surd. de-
ciſ.* 265. *num.* 47. *&* 62. vtiquè contrarium ve-
nit determinandum, nam dubitatio vbi ineſt
circa factum ad ſe pertinens, videlicèt circa
id,quod ſua intereſt,tunc quia diligentiam mi-
nimè adhibuit,ut certior redderetur,ſibi attri-
buendum eſt,ſiquidèm dubitare,& ſcire illa,
quæ faciliter ſciri ualent parificantur, licèt in
illis cum rigore non procederem,prout in fa-
cti contingentia per M.C.V. audio non fuiſſe
proceſſum.
16 Nec ſub ſilentio pertranſeam,mandantem
expēdi falſam monetam non includi ſub prag-
maticæ rigore *Laurent. deciſ. Auenion.* 114. *ſub
num.* 6.
17 Et condemnatus quia expendit falſam mo-
netam poteſt appellare *Præſ. de Franch. deciſ.*
351.
18 Quò ſpectat ad §. 3. incip. *Volemo di più*,
vbi ſancitur,oriri inditium ad inquirendum
contra eos, in quorum poſſe reperitur aliqua
quantitas monetarum falſarum,vel tonſarum
arbitrio Iudicis,ſi tamen eſſent perſonæ viles,
malæ qualitatis,& famæ, niſi oſtendant,à quo
habuerint.
19 Adde *Cabal. reſol. crim.* cit. *caſ.* 199 *num.* 19.
& 20. vbi quomodò iudicatur,an moneta ſit
magna, vel minima relinquitur arbitrio Iudi-
cis,inſpecta perſonarum conditione,numero,
& ualore monetæ,& nouiter *Danza de pugna
DD. tit. de falſa monet. cap.* 1. *num.* 69. *tom.* 1.
ubi

Digitized by Google

vbi *num.66.* autumat deciſiuè, quòd ſi pecunia inuenta in patua, ſiuè modica quantitate, ſit, nõ procedit pragmatica, ad cuius ornatum
20 alia conglomerat, dùm *num.58. cum ſeq.* annuit, quòd ſi in poſſe alicuius, vel eius domi fuerit reperta pecunia tonſa cum forficulis,
21 vel alijs inſtrumentis aptis ad tonſionem monetarum, tunc inditium ad torturam oritur, niſi bonæ famæ, & conditionis ſit ille, & doceat, à quo habuit, quòd ſi tantùm fuerit pecunia reperta in magna quantitate, & fama contra eum laboret, nec doceat, à quonam habuit, & tunc oritur inditium ad torturam, quia præſumitur tonſiſſe, ſecùs tamen ſi bona opinione ſuffragetur, & doceat in genere, à quo habuit, nam homo bonæ vitæ non tenetur in ſpecie, & nomine proprio docere.

22 Cùmq; in §.11.incip. *Principalmente volemo*, comprehendantur in pœna fautores, & conſentientes, etiam tenendo lumen, & ignem accendendo.

23 Adde rationem, nam agentes, & conſentiẽtes in atrocioribus delictis pari pęna puniuntur, ſi conſenſum, aut auxilium præſtiterint ex propoſito ad committendum maleficium *Faber deciſ.3. num.3 tit.15. Codice lib.9.* patet ex *l.iubemus §. Aeconomus C.de ſacroſanct.Eccleſ. cap.1. de offic. deleg.cap.cùm qui furc de furt. cap.quanta de ſentent.excommunic.*

24 Sed quatènus includantur etiam mulieres, vt *ibidem* apertè legitur, obſerua, non includi vxores illorum, quæ in fabricanda falſa moneta, aut ea tondenda auxilium marito præſtiterunt, nam illæ metus cauſa à pęna excuſantur, vt deciſum recenſet *Giurb.conſ. deciſ.crim.85.* vbi latè hanc tuetur ſententiam, vt apud *eum* cerni poterit, licèt extraordinariam pęnam infligẽdam eſſe mulieri, quæ ſciuit, falſam mo-
25 netam à marito, & alijs cudi, nec reuelauerit, probet *Faber deciſ.3.C.de falſ.monet.* & idẽ reſpectu filij cum patre cenſerem, & è contra, ſaltem ratione amoris filialis eſſet excuſandus à pęna ordinaria.

26 Et quatènus etiam ſe extendat pragmatica ad cooperientes tales delinquentes, reddo ra-
27 tionem, nam ſauere dicitur qui cooperit, nec
28 reuelat, & ſic non obuiat delicto, & obuiare delicto ſi quis poteſt, nec obuiat, delinquenti ſauere cenſetur *Caſtill. deciſ.160. num.44.*

Quantùm autem ſpectat ad extenſionem contra accõmodantes domus huiuſmodi monetarijs, vt eadem puniantur pęna, adde *tex. in l.1.§.qui puero ff.de extraordinar.crim. & l.ſi amicis ff.de adulter.* & in proprijs terminis pragmaticæ *Illuſtriſſimus Epiſcop. Rice. deciſ. Cur. Archiep.Neapol.163 par.3.* ubi tamen ex probabili ignorantia, & bona fama Domini domus fuit abſolutus inquiſitus.

29 Et hac occaſione obſerua, quòd domus ubi cuditur moneta publicatur, ſiuè ſciuerit Dominus, ſiuè non *Franc.Marc.deciſ.261. par.2.*

Et dùm in §.12.incip. *Ordinamo ancora*, diſponitur, ut ſi penès alios condemnatos, uel
30 tortos pro tali crimine reperiantur inſtrumẽta apta pro fabricatione, uel tonſione monetæ, habeantur ipſi pro confeſſis, & conuictis.

Obſerua, ceſſare concluſionem à *DD.* allatam, vt repertus cum inſtrumentis aptis ad falſificandam monetam ſit tantùm inditiatus ad torturam, vt apud *Illuſtriſſimum Epiſcopũ Rice. deciſ.Cur. Archiep. Neap 43. par.2.*

Cùmq; in §.17.incip. *E di più per la preſente, &c.* Alchimia prohibeatur abſq; licentia, adde, quòd cùm hic prohibeatur ſpecialiter, non exiſtente licentia illam conficiens peccat *Ill.Epiſcopus Rice. deciſ.Cur. Archiep.Neapol. 196.par.1.* vbi etiam, quòd prohibetur Alchimia ijs, qui aurum, vel argentum ſophiſticum, & adulterinum confingunt, ſecùs verò ſi aurum verum, vel probatum componatur, quo in caſu Clericus Alchimiſta non punitur, nec priuatur beneficijs, & ad alia non redditur inhabilis.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitis de falſa moneta datur exfractus.*
2 *Fœminæ includuntur in hoc exfractu, ſi inquiſitæ fuerint de crimine monetæ, & vide nu 6. & quid ſi ſint minores quatuordecim annis, vel maiores ſexaginta, num.8.*
3 *Dictiones*, omnis, & quicunque, *ſunt vniuerſales, & comprehendunt maſculos, & fœminas, num.4.*
5 *Perſonarum appellatione veniunt maſculi, & fœmina.*
6 *Fœminas condemnari ad triremes eſt inconueniens.*
7 *Bannum pro publica vtilitate ad extirpationem facinoroſorum non recipit interpretationem de habilitate, vel inhabilitate.*
9 *Verba pragmatica*, & ſaranno ſtati inquiſiti, & contro eſſi vi ſarà proceduto, *qualiter declarata fuerunt.*
10 *Inquiſitus de falſa moneta ſi per triennium bene vixerit nõ præſumitur malus in dicto crimine.*
11 *Triennium bona vita purgat malam famam antiquam.*

De Monetis. Pragm. IV.

Collectanea IV.

HAuendomo in queſto Regno, &c.

1 Mandat, inquiſitos de fabricatione, & tonſione monetarum demigrare debere ab hoc Regno infra terminum dierum quindecim ſub pœna triremis.

2 Amplia, diſpoſitionem hanc procedere etiã reſpe-

reſpectu fęminarum de tali delicto inquiſitarum, quæ tenentur virtute huius banni exfractare, quàmuis expreſſa mentio de illis facta non ſit, eo quia pragmatica loquitur de omnibus,& quibuslibet perſonis,& dictiones hu-
3 iuſmodi *omnis*, & *quicunque*, ſunt vniuerſales, nihil excludentes *l. Iulianus, & l. teſtatorem ff. de leg 3. l. in pediculis §. labeo ff. de aur. & argent. legat. l. à Procuratore C. mandat. cap. ſolitæ de maior. & obed. Theſaur. deciſ. 199. Surd. deciſ. 265. num 30 Ill Epiſcopus Ricc. deciſ Cur. Archiep. 287. par. 2. Gratian. deciſ. 24. num* 5. *Monach. deciſ. Florent. 69 nu. 7. & deciſ. Bonon. 54. num. 48. Ludouiſ. deciſ* 315. *num.* 11: vbi quòd nemmeni excludunt, & idem operantur, ac ſi de ſingulis eſſet facta ſpecialis mentio *Rota in Anconitana fideicommiſſi corám R. P. Rembol-*
4 *do*, vbi quòd ſunt iſtę dictiones vniuerſales cõprehendentes tàm maſculos, quàm fęminas *Boer. deciſ.* 158. *num.* 14.

5 Et perſonarum appellatione maſculinum, & fęmininum comprehenditur, cùm vtrumq; complectatur *cap. mulieres de ſentent. excommunic. cap. p rſona* 3. *de priuileg. in* 6. *l. qui domum, & l. mater §. mulier ff ad l. Iul de adulter. Rot. diuerſ. deciſ* 125. *num.* 36 *par.* 2. *Rota in recent deciſ.* 548 *num.* 3. *par.* 1. *Gratian. forenſ. diſcept.* 58. *num.* 19. *cum ſeq. Coccin. deciſ.* 277. *num* 2.

6 Indè cùm caſus ex facto accidiſſet dubitari in Regia Audientia Apulex circa perſonam cuiuſdam fęminæ Terræ Foggiæ inquiſitæ de hoc crimine, quæ virtute banni non exfractauerat, conſulta Sua Excellentia per illud Tribunal licèt non fuerit determinatum ſuper contrauentione dicti banni, tamen fuit mandatum, vt de nouo mulieri illæ Regia Audientia præceptum faceret, quòd extractaret, & niſi obediret, iterùm certioraretur Sua Excellentia, ita teſtatur *Petra ad Grammat. deciſ.* 63. *num.* 7.

Nec refragatur, in hac pragmatica contra tranſgreſſores imponi pęnam trirenium, quæ contra mulieres exequi nequit, cùm eis
7 ſit inconueniens, & illæ ſint inhabiles, igitur non comprehenduntur.

Nam reſpondetur, tale bannum eſſe generale, & ad publicam vtilitatem, quia ad extirpationem delinquentium, & ipſorum frequentiam euitandam inducitur, ergo non recipit reſtrictionẽ de habilitate, inhabilitate, vel cõuenientia perſonæ *l ſi quis in graui §. vtrum verſic. ibi quoquè ff. ad Syllan.* & apices iuris huiuſmodi in caſu non ſunt attendẽdi, & cum hac opinione videtur reſidere nouiter *Danza de pugna DD. tit. de falſa moneta cap. 2. tom. 2.*
8 vbi *num.* 18. videtur excludere fęminas minores decimoquarto anno, & maiores ſexageſimo.
9 Sed quatènus hic extant illa verba, *& ſarà no ſtati inquiſiti*, & indè per alia ſequentia, *& contro eſſi ſarà proceduto*, reportat *Idem loco cit. num.* 1. hoc fuiſſe declaratum mediantibus literis ſcriptis Delegato contra monetarios, quarum tenorem ſubnectit, vt infra.

Su Excelentia es ſeruido de declarar el bando de eſtrato deſte Reyno publicado à 21. di Nouiembre 1616. que en el ſean comprehendidos no ſolamente à quellos, que principalmente han fabricado la moneda falſa, ò cercenada la buena, mas tanbien todos à quellos, que ſcientemente han dado, ò hecho dar la moneda buena para cortarla, ò recebidola, y hecho recibir la moneda falſa, ò cercenada de aquellos, que la han fabricado, y cercenado, para hazerla gaſtar, y que han participado, y dado qualquier aiuda à los principales fabricadores de la dicha moneda falſa, ò cercenadores de la buena, y tanbien contra à quellos, que han comprado cercenaduras de dicha moneda, ò aquellas deretidas, contra de los quales ſe aya procedido al acto della conteſtacion de la lid, ò otro acto inretractabile, no obſtante, que deſpues hechas, ò no hechas las defenſiones hayan ſido liberados, quando però hayan indicios baſtantes, y ſufficiẽtes para poderles dar legitimamente las defenſiones, mas à reſpecto de aquellos, contra los quales no hauia indicios ſufficientes à darles defenſiones, declara que ſu mẽte no hà ſido, ni es, que ſean comprehendidos en dichos bandos, hauiẽdo ſeguido liberacion de ſus perſonas, ſi però non han ſido tormentados ex proceſſu informatiuo. *Dios guarde à V. S. de Palatio à 14. de Mayo 1618. Auſolo à V. S. para que aſſi lo pueda oſſeruar. Aparicio de Vriue.*

10 Et nota, quòd ſi fuerit de hoc crimine falſæ monetæ quis accuſatus, vel de alijs delatus, adeò quòd dicatur malam famam concurrere, ſi per triẽnium poſt delictum benè vixerit, talis fama tollitur *Vuius deciſ.* 98. *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.* 158. *par.* 2. vbi quòd per triennium benè viuens non præſumitur malus in eodem
11 genere mali, cùm tale tempus purget malam vitam præteritam ex *Rota in Romana legati* 28. *Maij* 1586. *corám Eminentiſſimo Cardinali Seraphino*, & nos diximus *forenſ. quæſt. par.* 2. *quæſt.* 43. *num.* 4.

SVMMARIVM.

1 *Damnum mutationis monetæ in Banco exiſtentis, cum qua fuerunt empti annui introitus, ad emptorem, vel venditorem pertineat.*

2 *Monetarum periculum ob earum ſuſpectam mutationem, emptori, vel venditori cedere debeat.*

De

De Monetis. Pragm. XVIII.

Collectanea V.

SVper differentia inter Partes ſuborta, &c.

Hic reportatur Decretum circa depoſita facta antè promulgationem Regiæ pragmaticæ emanatę ſuper reprobatione monetæ, vulgò *le zannette*.

Meminit nouiter *Reg. Rouit. deciſ. 35. à prin-*
1 *cipio*, vbi tamen particulariter, & principaliter tractat, an damnum mutationis monetæ exiſtentis in Banco, cum qua fuerunt empti annui introitus, ad emptorem, vel venditorem pertineat, ſi pecunia fuerit vinculata ab emptore pro ſatisfaciendis creditoribus venditoris, ceſſis iuribus, & plures deciſiones reportat factas in Sacro Regio Conſilio, & contra ea, quæ moderniſſimè typis mandauit *Galeot. controuerſ. 10. tom. 1.* vbi in fine adhùc recenſet, Sacrum Conſilium aduerſus allegata per ipſum iudicaſſe, quàmuis teſtetur, pendere in caſu ſuo reclamationem.

Videndus etiam in materia *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo moneta tom. 2.* vbi di-
2 ſcutit, ſi monetarum periculum ob earum ſuſpectam mutationem cedere debeat venditori, vel emptori, ſi pacto expreſſo conuentum eſſet per emptorem, vt cederet in præiudiciũ venditoris, quando mutatio contingiſſet, quo pacto fretus emptor pecuniam debitori venditoris depoſitãdo ſucceſſerit eodem tempore ipſarum mutatio.

SVMMARIVM.

1 *Moniales veniunt ſub nomine Monachorum.*
2 *Appellatione Regularium veniunt Moniales.*
3 *Moniales gaudent priuilegio miſerabilium perſonarum.*
4 *Moniales habent electionem fori.*
5 *Offendens Moniales incidit in* Canonem ſi quis ſuadente diabolo.
6 *Moniales gaudent* cap. Odoardus de ſolution.

De Monialibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 MOniales ſub nomine Monachorum veniunt, quòad ea tamen, quæ ſunt proportionabilia *Flores Diez de Mena quæſt. 10. num. 25 lib. 1.* vbi *num. 7.* quòd veniunt appel-
2 latione Regularium, & Eccleſiaſticarum perſonarum, ad *tex. in cap. de monialibus*, & ibi cõmuniter *DD. de ſentent. excommunic.*
3 Illaſq; priuilegio miſerabilium gaudere vti tales nominatas à *Pereyra deciſ. 22. & Phœb. deciſ. Luſit. 54. par. 1.* & proindè gaudere pri-
4 uilegio electionis fori probauimus deciſiuè in *prax. elect. & variat. fori quæſt. 62. ſect. 2.* vbi
5 quòd illas offendentes incidunt in *Canonem ſi quis ſuadente*, & gaudere *cap. Odoardus de*
6 *ſolutionibus*, deciſum demonſtrauimus in Senatu Portugalenſi, & in Supremo Senatu Regni Luſitaniæ, aliaq; ibidẽ collocauimus, quæ videri poterint.

SVMMARIVM.

1 *Alloquentes Moniales abſque licentia carcerantur.*
2 *Regulares ſi fuerint reperti loqui cum Monialibus carcerantur.*
3 *Patres, fratres, & filij poſsũt loqui cum Monialibus abſq; licentia, nec ſub pragmatica comprehenduntur.*

De Monialibus. Pragm. I.

Collectanea II.

HAuemo riceuuto vna voſtra, &c.

1 Mandat, obſeruari bannum contra accedẽres ad Monaſteria Monialium ad loquendum abſque licentia, & repertos in portis, rotis, & cratibus Monaſteriorũ eſſe carcerãdos abſq; aliqua excuſatione.

Obſerua, quòd niſi in ſpecie eſſet diſpoſitũ de carceratione contra ſimpliciter repertos in locis hic deſignatis, non poſſet practicari, niſi in dictis locis reperirentur propriè alloqui, vt in ſimili declarauit Sacra Congregatio
2 reſpectu Regularium, quos carcerari poſſe mandauit, ſi abſque eiuſdem licẽtia Moniales alloqui reperti fuerint, quo in caſu Superioribus iuxtà Sacri Concilij Tridentini decretum puniendos conſignari iubet, qui Superiores deindè eandem Sacram Congregationem, ac Ordinarium loci Epiſcopum de exequutione certiores reddere mandauit, vt patet ex Declaratione præfatæ Sacræ Congregationis in vna *Fauentina ſub die 7. Martij* 1617. quam reportat *Sellius in ſelect. Canonic. cap. 18. num. 41.*
3 Declara autem, tale bannum non poſſe cõprehendere patres, fratres, ac filios, quia temporibus non prohibitis alloquendi indulgentiam habent de iure, vt in vna *Hipporegien ſub die 13. Maij 1628.* deciſum fatetur *Idem loco cit. num. 58.* & patet ex *pragm 3. infra hac eadem rubrica*, quo in loco cùm alias res iudicatas conglomeratas reperies, præbẽas calamo licentiam, nè ampliùs hic defatigetur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Feneſtræ, ſiue pauimenta Superiorum habentia aſpectum ad Monaſterium Monialium ſunt claudenda,& tegulis cooperienda.*

2 *Aedificium quando nocet Monaſterio, compellitur Dominus ædificij ad vendendam ſeruitutem altius non tollendi.*

3 *Vicinus poteſt cogi ad extollendum parietem, nè habeatur aſpectus ad Monaſterium, exiſtente via publica intermedia.*

4 *Parietes nequeunt extolli in præiudicium Monaſteriorum.*

5 *Parietes nequeunt extolli in præiudicium Monaſteriorum Religioſorum maſculorum.*

6 *Parietes extolli minimè prohibentur, quotiès Monaſteria de nouo ædificarentur iuxta antiqua ædificia priuatorum, ex quibus apparere poteſt aſpectus ad dicta Monaſteria.*

7 *Moniales prohibentur habere feneſtras correſpondentes ad feneſtras vicinorum ex Bulla Pontificia.*

8 *Monaſteriorum pro ampliatione quis inuitus cogitur rem ſuam vendere.*

9 *Eccleſiarum pro noua cōſtructione cogitur quis vendere rem ſuam.*

10 *Monaſteriorum pro ampliatione an quis cogatur contra aliud Monaſterium rem ſuam vendere.*

11 *Item quis cogitur rem ſuam vendere pro conſtructione Eccleſiæ, etiam ſi res non ſit contigua Eccleſiæ.*

12 *Item quis cogitur rem ſuam vendere pro erectione Capellæ.*

13 *Item pro conficiendo Clauſtro.*

14 *Item pro atrio Eccleſiæ conficiendo.*

15 *Item pro erectione Seminarij.*

16 *Item pro Monaſterij viridarij ampliatione.*

17 *Item pro extenſione dormitorij.*

18 *Quis cogitur rem ſuam vendere pro cōſtructione Eccleſiæ, etiam quòd donauit eidem Eccleſiæ cum pacto expreſſo, nè in futurum moleſtari poſſit pro illius ampliatione.*

19 *Res vendi poteſt etiam ſi ſit fideicommiſſo ſubiecta pro ampliatione Eccleſiæ.*

20 *Dominus non cogitur rem ſuam vendere pro ampliatione Eccleſiæ, quotiès res ipſa eſſet antiqua in familia.*

21 *Vicinus non cogitur vendere pro ampliatione Hoſpitij Religioſorum, quotiès res eſt antiqua de familia.*

22 *Quæ concurrere debeant vt quis cogatur vendere pro refectione Eccleſiæ.*

De Monialibus. Pragm. II.

Collectanea III.

HAuendomo inteſo, &c.

1 Sancitur, feneſtras, ſiuè pauimenta Superiorum habentia aſpectum ad Monaſteria Monialium eſſe claudenda, & tegulis cooperienda, etiam via publica intermedia exiſtente,& vlteriùs non fieri.

De hac pragmatica meminimus *forēſ quæſt.* 1. *par.* 2. *num.* 3. vbi concordantes retulimus,
2 firmando *num* 4. quòd quando ædificium nocet Monaſterio compellitur Dominus ædificij ad vendendam ſeruitutem altiùs non tollendi, vt probant *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan.* 152. *num.* 2. *in fin & deciſ.* 105. *num.* 4. *par.* 1. *Gizzarell. deciſ.* 37 *num.* 18. & ibidem principaliter tractauimus, ſi Cāpanile poſſit erigi in loco, in quo de facili habetur aſpectus ad Septā Monaſterij Monialium, & ex pulſatione campanarum veniret impedita celebratio diuinorum Officiorum, quod pariter nouiſſimè proſequitur *Maranta in reſponſ deciſ* 22. *par.* 2.

3 Et pro ornatu perquiras *Præſid. de Franch. in deciſ.* 223. vbi quòd vicinus poteſt cogi ad extollendum parietem, nè habeatur aſpectus ad Monaſterium exiſtente via publica intermedia, & aliàs fuit deciſum inter Moniales S. Andreæ cum Barone Galeota, & vide *Caualc. deciſ.* 8. *par.* 5.

4 Quòd autem parietes nequeant extolli in præiudicium Monaſteriorum, nouiſſimè vide *Mutam in deciſ. Sicil.* 8.

5 Amplia, diſpoſitionem pragmaticæ procedere etiam reſpectu Monaſteriorum Religioſorum maſculorum, & ſic Regularium vtriuſq; ſexus *Cabed. deciſ* 105. *num.* 3. *par.* 1. & de re iudicata teſtatur *Reg. Rouit. deciſ.* 92. vbi hanc probat ſententiam.

6 Et illā declara non procedere, quotiès Monaſteria de nouo ædificarentur, & conſtruerentur iuxta antiqua ædificia priuatorum, ex quibus apparere poteſt aſpectus ad dicta Monaſteria, nam tali caſu minimè claudi deberēt, vt in facto iudicauit Sacrum Conſilium noſtrum contra Monaſterium S. Mariæ Aegyptiacæ.

7 Et nota, extare Bullam Pontificiam prohibentem Monialibus feneſtras habere correſpondētes ad feneſtras vicinorum, quod euenit in facto in Regio Collaterali Conſilio circa feneſtras Anelli Longi cum Monaſterio S. Ligorij propè S. Blaſium huius Ciuitatis Neapolis, petente claudi feneſtras prædicti Anelli Longi correſpondentes feneſtris Chori Monialium prædicti Monaſterij.

8 Et hac occaſione obſeruabis, vt pro ampliatione Monaſteriorum, & Eccleſiarū quis inuitus cogatur rem ſuam vendere, vt communiter apud *DD.* ſtat receptum, data tamen neceſſitate ampliationis, arbitrio Iudicis moderanda *Theſaur. forenſ quæſt.* 64. *lib.* 1. *Valaſc. deciſ* 22. *Rot. in vna Neapolitana Monaſterij* 25. *Aprilis* 1602. *coram Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto, Grammat. deciſ.* 75. latè *Cabed. d. deciſ.* 105. *par.* 1.

9 Imò

9 Imò etiam quis cogitur vendere rem ſuam pro noua conſtructione Eccleſiarum, vt fuit deciſum in fauorem Monaſterij Monialium Sanctiſſimæ Trinitatis huius Ciuitatis Neapolis, & probat *Gizzarell.deciſ.37.Grammat.* cit.*deciſ.75.num.6.Carocc.deciſ.26.num.15.*

10 Idq; procedit etiam contra aliam Eccleſiã, vel aliud Monaſterium *Maſtrill.deciſ.280.par.3.* licèt contrarium fuerit iudicatum in cauſa Monaſteriorum S.Ligorij,& S.Marcellini huius Ciuitatis *Ill.Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.59.par.3.* tu autem declara, vt per *Gratian.forenſ.diſcept.896.*

11 Amplia priùs poſitam concluſionem, procedere etiam ſi res non ſit contigua Eccleſiæ, putà quia adſit via intermedia, vt patet iudicatum apud *Rot. in recent. deciſ.213.par.2. tom.1.*

12 Amplia pariter idẽ procedere pro erectione,vel ampliatione Capellę *Illuſtriſſimus Epiſcop.Ricc. deciſ.Cur.Archiep.Neap.147.par.1.* & fuit quandoq; ſic practicatum in nonnullis factorum contingentijs.

13 Amplia pariter pro conficiendo, vel extendendo Clauſtro *Reg.Tapia deciſ.S.C.7.num.8.*

14 Amplia ſimiliter pro erectione Seminarij *Carocc.deciſ.26.Ego ipſe forenſ.quæſt.31.par.1.* vbi quòd non tenetur illam tradere,multò antè quàm erectio ipſius Seminarij initietur.

15 Amplia ſimiliter procedere pro atrio Eccleſiæ conficiendo *Gizzarell.cit.deciſ.37.Reg. Tap.d.deciſ.Sacr.Conc.7. Giurb.deciſ.86.*

16 Amplia itẽ pro Monaſterij viridario, eiuſq; ampliatione *Anton.Macerat.reſolut.112.caſu 29.lib.1. Ill.Epiſcop.Ricc.d.deciſ.138.num.2. Giurb.d.deciſ.86.num.8.*

17 Amplia etiam pro extenſione dormitorij *Grammat.d.deciſ.75.* & fuit aliàs iudicatum per Sacrum Conſilium.

18 Quæ adeò ſunt vera, vt procedant etiam contra vicinum, qui donauit aliquam partem territorij pro conſtructione Monaſterij, vel Eccleſiæ cum pacto expreſſo, nè in futurum poſſit moleſtari ſub prætextu cogendi illum ad vendendum pro ampliatione, vt decidiſſe Sacrum Conſilium de anno 1621. contra Io. Baptiſtam Florillum pro Monaſterio S.Franciſci Terræ Petræmolariæ recenſet nouiſſimè *Thor. in Compend deciſ.Regni verb. ampliatio tom.2.*

19 Et procedit pariter,quamuis res, quæ deſeruiret pro ampliatione Eccleſiæ eſſet fideicommiſſo ſubiecta *Leon.deciſ.Valentiæ 90.lib.1.* & aliàs deciſum in Sacro Conſilio, & alibi retulimus *forenſ.quæſt.56.par.1.*

20 Ceſſabit tamen talis fauor,quotiès res eſſet antiqua in Familia, quia Dominus non poſſet cogi pro Eccleſię ampliatione vendere,vt deciſum in *Rota* latè probauimus *forenſ. quæſt. 32.par.1.*

Pariter ceſſabit reſpectu Hoſpitij Religioſorum, pro cuius ampliatione vicinus non cogitur vendere *Gizzarell. deciſ.87. Ill.Epiſcop.Ricc.d.deciſ.138.* licèt contrarium tuetur *Marant.reſponſ.28.par.2.*

Et reſpectu locationis ceſſare tale priuilegium putauit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.10.par.2.*quem nõ recepimus *forenſ.quæſt. 92. num.10.par.1.* & latiùs aduerſus eiuſdem opinionem iudicatum recenſuimus *deciſ.Reg. Audient. Apuleæ 237.*

22 Sed quæ cõcurrere debeant, vt cogatur vicinus vendere ad hunc effectum,latè explicat *Theſaur.d.q.64.à num.9.cum ſeq.Caſtill.deciſ. 132.* & *Nos* copioſiùs demonſtrauimus *forẽſ. quæſt.51.par.2.*vbi omninò erit videndum.

SVMMARIVM.

1 *Acceſſus ad Monaſteria Monialium non præcedente Ordinarij licentia prohibetur.*

2 *Alloquentes Moniales etiam exemptas excommunicantur, amplia num.3.*

4 *Monaſteria Monialium nequeunt ingredi laici,nec Clerici.*

5 *Pœna Regularium accedentium ad Monaſteria Monialium eſt priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ,quam ipſo facto, & vnico actu incurrũt abſq; ſententia declaratoria, num.6.*

7 *Regulares cuiuſcunq; Ordinis etiam S Ioannis Hieroſolymitani prohibẽtur accedere ad Monaſteria Monialium,& cum illis alloqui ſine licentia Congregationis.*

8 *Epiſcopi poſſunt dare licentiam Religioſis alloquendi Moniales,ſeruatis certis regulis.*

9 *Epiſcopi poſſunt punire Regulares abſq; licentia Moniales alloquentes.*

10 *Subcollector alloquens Moniales abſq; Ordinarij licentia poteſt excommunicari.*

11 *Scribens literas Monialibus abſq; licentia non excommunicatur.*

12 *Alloquentes puellas,vel mulieres degentes in Monaſterio Monialium non excommunicãtur, & num.13.*

14 *Conſeruatoria non veniunt appellatione Monaſteriorum.*

15 *Eccleſiæ ſæculares in materia fauorabili veniũt appellatione Monaſteriorum.*

16 *Licentia conceſſa alloquendi Moniales intelligitur pro prima vice.*

17 *Licentia ingrediendi intrà Septam Monaſterij Monialium conceſſa vni extenditur ad eius ſocium.*

18 *Medici, & Barberij cum licentia ingrediuntur Monaſteria Monialium,renouanda ſingulis quibuſq; trimeſtribus.*

19 *Medicus ex cauſa infirmitatis poteſt ingredi Monaſteria Monialium cum duobus ſocijs.*

De Monialibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

1 LI anni paſſati,&c. Vetat acceſſum
ad Monialium
Monaſteria, niſi Ordinariorum præcedente
licentia.
Concordat *Conſtitutio Synodalis huius Ci-*
2 *uitatis Neapolis VII.* qua excommunicantur
alloquentes Moniales,etiam exemptas abſq;
licẽtia,& ratio,quarè poſſint,& in effectu ſint
excommunicati alloquẽtes cum Monialibus
exemptis patet, quia locus exemptus dicitur
eſſe in Diœceſi *Rot.diuerſ.deciſ.*207. *par.*2.
Indè,cenſuram per ſtatutum,aut edictum
Epiſcopale ipſo iure aduerſus adeuntes Mo-
3 naſteria Monialium, & cum illis alloquentes
comprehendere etiam accedentes ad Mona-
ſteria exempta Monialium ſubdita Regulari-
bus,qui non ſubſunt iuriſdictioni Epiſcoporũ,
exiſtentia intra Diœceſim, declarauit Sacra
Congregatio Eminentiſſimorum Sacri Con-
cilij Interpretum, & probat *Gratian. forenſ.*
*diſcept.*393.*num.*22.*& ſeq.*
4 Et hac occaſione conſtituas tibi concluſio-
nẽ,omnibus tàm laicis, quàm Clericis, & Re-
gularibus interdictum eſſe à iure communi ad
Monialium Monaſteria accedere, illaquè fre-
quentare, ad *tex.in cap. periculoſo de ſtat. Re-*
gul.in 6.& cap. Monaſteria de vit. & honeſtat.
Cleric.
5 Et aduerſus Regulares accedentes ad Mo-
naſteria Monialium impoſitam eſſe pœnam
priuationis officiorum, vocis actiuæ,& paſſi-
uæ,ipſo facto incurrẽdã,patet ex Decreto Sa-
cræ Coogregationis iuſſu Sixti V.edito in an-
no 1590 quod refert *Bonacin.in tract.de clau-*
*ſur.q.*3.*punct.*4.*num.*3 determinans,præfatum
6 decretum ſub mortali obligare,& Religioſum
præfatis pœnis affici vnico acceſſu,& teneri in
conſcientia pœoam priuationis vocis actiuæ,
& paſſiuæ ſpontè ſubire antè ſententiam Iudi-
cis declaratoriam,quod ſanè ſatis rigidum vi-
detur.
7 Et Regulares cuiuſcunq; Ordinis etiam
S.Ioannis Hieroſolymitani prohiberi accede-
re ad Monaſteria Monialium ad colloquendũ
cum eis,niſi præcedente Sacræ Congregatio-
nis licentia cẽſuit Sacra eadem Congregatio
Epiſcoporum, & Regularium ſub die 22.Au-
guſti, & 7.Septembris 1605.
Licèt nouiſſimè per Sacram Congregatio-
nem Concilij Tridentini ſpeciali Decreto ſub
datum 12.Kalend.Decembris 1633. de man-
dato S.D.N. Vrbani VIII.cõceſſum fuit Epi-
8 ſcopis,vt licentiam dare valeant Religioſis al-
loquendi Moniales,ſeruatis certis regulis, &
conditionibus ibidem expreſſis,qua licentia
9 non præcedente colloquentes Regulares ſtã-
te *Bulla Gregorij XV.* à Diœceſano Epiſcopo,
tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato coer-
ceri,& puniri, deciſum de anno 1624. recen-
ſet *Sell d.cap* 18 *num.*50.vbi *num* 51. reſtatur
reſolutum in *Hipporegien.*13.*Maij* 1628. poſ-
10 ſe excommunicari Subcollectorem alloquẽ-
tem cum Monialibus abſq; Ordinarij licẽtia.
Cæterùm obſeruabis, quòd quatènus prag-
matica loquitur de alloquente, non habet lo-
11 com contra ſcribentem literas Monialibus
abſq; licentia *Ill. Epiſcopus Ricc.in praxi reſol.*
65 *p.*2.& declaraſſe Sacram Congregationem
Epiſcoporum, & Regularium fatetur *Sell. d.*
*cap.*18. *num* 40.vbi etiam fuit determinatum,
12 non comprehendi alloquentes puellas, vel
mulieres ſæculares ibidem degentes.
Et ego affirmo,ſub prohibitione,de qua hìc
13 non comprehendi accedentes ad Cõſeruato-
ria puellarum ſæcularium,cum illis alloquen-
di cauſa,de quibus Conſeruatorijs oonnulla
exaraui in *prax.elect.for.quæſt.*55.*ſect.*2.quia
14 Monaſteriorum ſub nomine debent venire
illa, in quibus clauſura ſeruatur, nec Conſer-
15 uatoria, dùm ſumus in odioſis, licèt ſub Mo-
naſteriorum nomine in materia larga,& fauo-
rabili veniant Eccleſiæ ſæculares *clem.*1.*& ibi*
*gloſ.in verbo Monaſteria de elect.*vbi ſecùs pa-
tet in materia odioſa.
16 Nec ſub ſilentio pertranſeam, quòd ſi quis
haberet licentiam ſimplicem alloquendi cum
Monialibus, illa intelligitur pro prima vice,
adeò quòd ſi ſemel acceſſerit ad Monaſteriũ,
& alloquutos fuerit, ampliùs impunè alloqui
nequibit *Garz.deciſ.*97.& iudicatum recenſet
Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.in prax.reſolut.
17 545.*par.*1. qui *reſolut.*632.probat, licentiam
ingrediendi intrà Septam Monaſterij Mooia-
lium conceſſam vni extendi ad eius ſocium.
Et quatènus hìc exceptuentur patres, &
fratres,vide ſupra in *pragm.*1.*hac eadem ru-*
brica.
Et quatènus exceptuentur pariter Medici,
& Barberij, nota quòd Sacra Congregatio
Emineotiſſimorum Cardinalium mandauit,li-
centiam ingrediendi Monaſteria Monialium
18 Medicis, & Barberijs concedi ſolitã ſingulis
quibuſq; trimeſtribus renouandã eſſe,vt retu-
limus in *Noſtra Lucerna Regular.verb.licentia*
*nu.*8.vbi idem reſpectu Operariorum deter-
minatum reperies, & recẽſet pariter deciſum
*Sellius in ſelect.canonic.cap.*18.*num.*28.
19 Et Medicum cauſa grauis infirmitatis,cùm
neceſſitas exegerit poſſe ingredi, dummodò
non abſq; duobus ſocijs de familia Monaſterij
introducatur, nec ab inuicem intrà Monaſte-
rium ſeparẽtur,probat *Barboſ.de poteſtat.Epi-*
ſcop.allegat. 102. *num.*52. *& ſeq.* vbi pariter
obſeruat,minimè requiri, quòd ſit Doctor,aut
Graduatus,& *num.*54.idem dicit de Minuto-
re,aut Tõſore,dummodò anteà Medicus ſan-
guinis effuſiooem determinauerit expedire.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Delegatus, cui commiſſa eſt diſpenſatio matrimonialis, nihil poteſt percipere pro labore impenſo in capienda informatione, & alijs actis diſpenſationis, ampliа, vt num. 2. & 3.*

4 *Officiales non prohibentur capere ex teſtamento, nec prohibentur recipere munera ex cauſa remunerationis.*

5 *Clericus Concubinæ pro ſeruitijs præſtitis in remunerationem donare poteſt.*

6 *Priuilegiū per non vſum amittitur, fallit, quando eſſet conceſſum in remunerationem.*

7 *Donatio in remunerationem non reuocatur ingratitudine.*

8 *Legatum factum vxori pro remuneratione ſeruitiorum non ſubiacet diſpoſitioni* l. fœminæ C. de ſecund. nupt.

9 *Donatio pro ſeruitijs præſtitis non eget inſinuatione.*

10 *Priuilegium in remunerationem ſeruitiorum conceſſum non eget confirmatione, ſicuti cætera priuilegia.*

11 *Iudex, ſeu habens aliquam iuriſdictionem non poteſt aliqua dona accipere, niſi exculenta, & poculenta, quæ conſumi poſſunt per tres dies.*

12 *Crimen corruptionis eſt difficilis probationis, & probari poteſt etiam per teſtes ſingulares, ad minùs tres, qui ſint bona famæ.*

13 *Gubernatores Prouinciarum accipere non valent etiam à ſponte offerentibus per ſe, vel per aliam interpoſitam perſonam donatiua aliqua, aut exculenta, aut poculenta.*

14 *Si quis oblata ſponté recipiat, quia non debuit propter ſuſpitionem, tunc acceptum nullatènus reſtituere tenetur, etiam in foro conſcientiæ.*

Conſuetudo excuſat à receptione munerum, ibid.

15 *Non dicitur quis Iudicem corrumpere ſolo conatu.*

De Muneribus Officialium. Pragm. I. III.

Collectanea I.

CVm multa ſint, &c. Hic prohibetur Officiales aliquid recipere, nec per ſe ipſos, nec per vxorem, filios, aut alias interpoſitas perſonas.

Ad ornatum harum pragmaticarum non deſinas videre *Ill. Epiſc. Ricc. in deciſ.* 260. *par.* 2. vbi meminit de his pragmaticis, & multa dicit in materia, vt refert deciſum in Curia

1 Archiepiſcopali Neapolitana, quòd Delegatus, cui commiſſa eſt diſpenſatio matrimonialis nihil poſſit percipere pro labore impenſo in capienda informatione, & alijs actis diſpenſationis, neque pro ſtudendo proceſſu, neque pro acceſſu ad examinandum teſtes commo-

2 rantes in alijs locis, licèt dicat, quòd ſi Delegatus ſit pauper, ratione intereſſe, quod pateretur in acceſſu prædicto pro vecturis equorum poſſet aliquid accipere, & ita aliquando dicit ſeruatum in Curia Archiepiſcopali.

3 Amplia, vt neque à ſpontè dantibus poſſint aliquid recipere *Minſynger. in obſeruat* 74. *cent.* 2. *Chriſtinaus deciſ. Cur. Belgie.* 54. *num.* 2. *tom* 2.

4 Non tamen prohibentur Officiales capere ex teſtamento, vide *Franch. in deciſ.* 493. prout etiam nec prohibentur recipere munera ex cauſa remuneratoria, *idem in deciſ.* 428. ad

5 quod facit *deciſio Afflict.* 202. vbi quòd licèt ſit prohibitum Clerico donare Concubinæ, hoc fallit, vbi donaret pro ſeruitijs præſtitis in remunerationem, quod eſt vnum priuilegium remunerationis ſeruitiorum præſtitorum,

6 cui adde alia, & primò, quòd licèt priuilegium per non vſum amittatur, tamen ſecùs eſt, quādo eſſet conceſſum in remunerationem *Ma-*

7 *ſtrill. in deciſ* 96. Item quia donatio in remunerationem nō reuocatur ingratitudine *Boer.*

8 *in deciſ.* 27. inſuper legatum factum vxori pro remuneratione ſeruitiorum non ſubiacet diſpoſitioni *l. fœminæ C. de ſecund. nupt. Franch.*

9 *deciſ.* 428. & donatio pro ſeruitijs præſtitis nō eget inſinuatione *Minſynger. obſeruat.* 75. *cent.*

10 4. & priuilegium in remunerationem ſeruitiorum conceſſum non eget confirmatione, ſicuti cętera priuilegia *Viu. in deciſ.* 206. conferunt latiùs ſcripta *forenſ quaſt.* 53. *par.* 1. vbi quòd donatio facta à Nouitio cauſa remunerationis eſt valida, licèt non interueneriat ſollemnitates Sacri Concilij Tridentini.

Pro coronide etiam poteris videre *Viuium*

11 *in deciſ.* 113. vbi quòd Iudex, ſeu habens aliquam iuriſdictionem non poteſt accipere dona aliqua, niſi exculenta, & poculenta, quæ conſumi poſſunt per tres dies *l. plebiſcito ff. de offic. præſid. l. ſolent § fin. de offic. proconſ. & legat.* & meminit de his noſtris pragmaticis; imò

12 dicit, quòd cùm hoc crimen corruptionis ſit difficilis probationis, probari poſſet etiam per teſtes ſingulares, ad minùs tres, qui eſſent bonæ famæ, & opinionis, & dicit etiam, quòd

13 nec deniquè Gubernatores Prouinciarum accipere valent etiam à ſpontè offerentibus per ſe, vel per aliam interpoſitam perſonam donatiua aliqua, aut exculenta, vel poculenta, nec aliquem compellere poſſunt ad ſibi conducendum frumentum, ligna, paleas, aut aliquid aliud pro eorum munitionibus, vigore *pragmaticæ tertiæ* incip. *Gubernatores ſub hac*

14 *eadem rubrica*, ſed in foro conſcientiæ ſi quis etiam oblata ſpontè recipiat, quia non debuit propter ſuſpitionem, tunc acceptum nullatènus reſtituere tenetur.

Digitized by Google

Et obſerua, vt ſtante antiqua, & præſcripta conſuetudine recipiendi dona ſaltim conniuentibus oculis Superiorum excuſarētur Officiales illa recipientes *Phœb. deciſ. Luſit.* 110. *tom.* 2.

15 Aduerte autem, quòd non dicitur quis Iudicem corrumpere ſolo conatu *l.* 1. *§. qui Iudicem ff. de falſis, Verall. deciſ.* 214.

SVMMARIVM.

1 *Barones Regni, & Deputati tempore donatiui non poſſunt procurare à vaſallis Regni aliquid, pro muneribus dandis Proregi.*

2 *Etiam ſi vaſalli aliquid vellent ſponte dare ipſis Baronibus.*

De Muneribus Officialium. Pragm. VI.

Collectanea II.

POr quanto el Rey mi Señor, &c.

1 Mandatur hic Baronibus Regni, & Deputatis tempore donatiui, vt non procurent à vaſallis Regni aliquid pro muneribus erogandis Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Proregi.

2 Amplia, diſpoſitionē talis pragmaticæ procedere, etiam ſi vaſalli ſpontè vellent aliquid Baronibus præſtare, nam prohibitus petere, prohibetur etiam accipere à ſpontè dantibus, vide *Illuſtr. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 260. *par.* 2.

Conſidera, quia aliud eſt procurare, quàm accipere.

SVMMARIVM.

1 *Nauis patronus, & omnes nautæ tenentur ad damnum ex delicto in eadem, vel alia naui patratum.*

2 *Electio in hoc caſu, quem vult cōuenire eſt damni paſſi.*

3 *Nauta, qui cauſa explicandæ ſuæ nauis incidit funes alterius nauis nō tenetur ad damnum.*

4 *Nauta in cauſa Domini nauis poteſt teſtificari.*

5 *Nauium vectura appellantur naulum, vulgò* nolo.

6 *Naulum eſt in fructu, & debetur locatori nauis, num.* 7.

De Nautis. Rubrica.

Collectanea I.

AD materiam nautarum, & huius Noſtræ rubricæ plura erunt notanda.

1 Et primò, quòd patronus nauis, & omnes nautæ tenentur ad damnum ex delicto in eadem, vel alia naui commiſſo prouentum, & ſi de illo ignorantiam habuerint, ad *tex in l. licet*

2 *§. fin. ff. nau. caup.* quo in caſu erit in electionē damni paſſi, quem conuenire velit, patronum ſcilicèt, aut aliquem ex nautis, vt refert *Boer. in deciſ.* 56. *num.* 2. per *tex. in l.* 1. *§ eſt autem nobis electio ff. naut. caup.* & ad materiam plura *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 384. *tom.* 2. vbi præcisè, quòd Dominus nauis, quæ exercebatur à nauta, non tenetur ſi illa vi ventorū fuerit tranſportata ad alium locum, quàm deſtinatum, ſi ibidē loci Superior acceperit merces ibi repoſitas, ſiuè granum ſoluto pretio, & nauta illuc aſportaſſet.

3 Secundò, nauta, qui ex cauſa ſuæ nauis explicandæ incidit funes anchorarum alterius nauis, in quas ventorum vi ſe impegerat ad damnum minimè tenetur, refert *Ruit. in deciſ. Lituan.* 3. *num.* 207. & eſt *tex. in l. quemadmodum §. item Labeo ff. ad leg. Aquil.* & probat etiam *Viu. in deciſ.* 150.

4 Tertiò, nauta in cauſa Domini nauis teſtificari valet *l. quoties C. de naufrag. l.* 1. *& l. conſenſu C. de repud.* & pulchrè *Boer. deciſ.* 56. *in fin.*

5 Inſuper ad enucleationem reminiſcaris, nauium vecturas naulum, vulgò *nolo*, appellari, *l. huius enim ff qui potior. in pignor. habeant.* cū concordantibus.

6 Quòd naulum ſit in fructu patet apud *Afflict. deciſ.* 44. *num.* 6. *Gizzarell. deciſ.* 34. *num.* 32.

7 Et illud deberi locatori nauis, proindè ac ſi res vectæ vſq; ad portum deueniſſent, ſi nauis capta eſſet ab inimicis probat recēter *Galeot. controuerſ.* 69. *tom.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Pœna mortis irrogatur præbentibus auxilium, aut conſilium mancipijs, vt fugiant.*

2 *Dans conſilium, aut auxilium fugienti videtur dare occaſionem.*

3 *Nautæ ſub pœna triremis prohibentur tenere nauigia, & barcas cum remis in littore maris.*

4 *Littore maris conceſſo, non cenſetur conceſſa Terra propè littus.*

De Nautis. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendoſi viſto per eſperienza, &c.

1 Prohibet ſub pœna mortis, nè detur auxilium, aut conſilium mancipijs, vt fugiant.

Concordat *pragm.* 2. *hac eadem rubrica*, & de iure Regni vide *Conſtitut.* incip. *Mancipia, & Conſtit.* incip. *Seruos.*

2 Et

2 Et rationem iunge,quia dans conſilium,vel auxilium fugienti videtur dare occaſionem, quo in caſu damnum dediſſe videtur *l.antè §. ſi eùm ſeruum ff de vi bonorum raptorum,l.nihil intereſt ff.ad l.Cornel.de Sicar.cap.fin.de iniur. cap.de cætero de homicid.*

3 Et quatenùs vetet ad hunc effectum, nè nautæ teneant nauigia, & barcas cum remis, & alijs inſtrumentis nauigandi ſub pęna triremis in littore maris.

4 Ad ornatum illius verſiculi *littoris,* nota, quòd littore maris conceſſo non cenſetur cõceſſa Terra propè littus adiacens *Rot. in recent.decif.*509.*num.*3.*par.*1.*Cyriac.controuerſ. forenſ.*281.*num.*6.*tom.*1.

SVMMARIVM.

1 *Probatio nulla eſt negantis factum per rerum naturam.*
2 *Negatiua probari non poteſt, limita, vt numer.* 3.
4 *Negatio facit rem dubiam.*
5 *Negatiua plus negat, quàm affirmatiua affirmat.*
6 *Negatiua diſpoſitio nullum caſum excipit.*
7 *Negans poſſidere, & poſt à conuictus perdit poſſeſſionem,& transfertur in actorem.*
8 *Negans eſſe ſocium perdit beneficium excuſſionis.*
9 *Negans debitum abſq, cauſa perdit beneficium ceſſionis bonorum.*

De Negantibus mutuum. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo coronide huius rubricæ reminiſcendũ eſt, quòd negantis factum per rerum naturam nulla eſt probatio *cap.bona de elect.cap.*
2 *ſuper hoc de renunciat.*Negatiua enim vera,& ſimplex probari non poteſt *cap. cùm Eccleſia Sutrina verſ. nos igitur de cauſa poſſeſſ.& propriet. Rota in vna Tullen. poſſeſſionis coràm*
3 *R.P.Corduba,*vbi limitatur, niſi habeat affirmatiuam implicitam,vel niſi ſit coarctata loco, & tempore, vel probetur ex inſpectione actorum,quod vltimum probat *Surd.dec.*300. *num.*11.
4 Negatio facit rem dubiam *cap.veniens de ſupplend.negligent. prælat. Rot.loco cit.*vbi etiã
5 quòd negatiua plus negat,quàm affirmatiua affirmat, ſiuè quòd negatio plus tollit,quàm ponit affirmatio ex *l. filiusfamilias §.*1.*C.de donat. Mar.Antonin.Maceral.reſolut.lib.*1.*reſol* 20.*num.*7.*Surd.decıſ.*243.*num.*6.vbi *nu.*7.
6 ſubdit, negatiuam diſpoſitionem nullũ caſum excipere.

Et ſub hac occaſione in materia negantis nota ſequentes caſus deciſos.

7 Et primò, quòd conuentus rei vendicatione ſi neget ſe poſſidere, & poſteà conuincatur de mendacio perdit poſſeſſionem, quæ transfertur in actorem *l. fin. C.de reiuendicat.* vide *Afflict.in deciſ.*18.vbi loquitur de eo,qui conuentus in iudicio negauit ſe nomine proprio poſſidere, ſed alieno, & poſteà fuit conuictus de mendacio,& vide *Ludouic. in deciſ. Lucenſ.*50.

8 Secundò,quòd negans eſſe ſocium perdit beneficium excuſſionis *Theſaur. deciſ* 50.

9 Tertiò, negans debitum abſq; iuſta cauſa perdit beneficium ceſſionis bonorum *Afflict. deciſ.*379.*Gıurb.deciſ.*41.vbi plura cõſarcinat, quæ hùc conducunt.

SVMMARIVM.

1 *Negantes mutuum qua pœna puniantur, & num.*2.
3 *Negare non dicitur qui habet iuſtam cauſam ignorantiæ.*
4 *Probatio cõtraria fit per probationes legitimas, ſi poſt negatum mutuum actor probat per teſtes.*
5 *Creditori pignoranti creditur de quantitate pecuniæ ſub pignore credita, limita num.*6.
7 *Petens plus debito ad quid teneatur, remiſſiuè.*
8 *Negare totum non licet reo ſi actor plus petierit.*
9 *Sententia non dicitur nulla, ex quo actor in iudicio aſſiſtentiæ petit plus debito.*

De Negantibus mutuum. Pragm. I.

Collectanea II.

1 COnſtitutionem, &c. Mandat, puniendos eſſe negantes mutuum,iuxta *Conſtitutionem Regni,*quæ incipit *Regiæ Maieſtatis.*
2 Declara, ceſſare quotieſcunq; apparet,mẽdacium, ſiue debiti negationem fuiſſe factam ex iuſta ignorantiæ cauſa,nam negare non di-
3 citur qui iuſtam cauſæ ignorantiam habuit *Verall.deciſ.*241.*par.*2.
4 Sed quatenùs hic diſponitur, vt probatio cõtraria fiat per probationes legitimas,ſi poſt negatum mutuum actor probauerit mutuum per teſtes, qui tantùm deponant de incerta quantitate mutuata,an hæc dicetur legitima probatio,explicat *Bellon. deciſ.* 106. vbi quòd in hoc caſu de quantitate debet ſtari iuramẽto actoris,vide *eundem deciſ.* 141.& 208.& recurras omninò ad ea, quæ ſcripſimus *forenſ.*
5 *quæſt.*43. *par.*2.vbi quòd creditori pignoranti creditur de quantitate pecuniæ ſub pignore
6 creditæ, niſi ille ſit vſurarius, vel malæ famæ, quod ſepiùs practicaui tàm aliorum iura ſouendo,quàm iudicando.

7 Cęterùm ad quid teneatur petens plus debito, enarrauimus ſupra in *pragm.7.de falſis*, vbi erit videndum.

8 Et actore plus re in qualitate petente an liceat reo negare totum, negatiuè *Theſaur.in deciſ.291*.

9 Sed pone, quòd actor qui egit aſſiſtentia petijt plus debito, an illa ſentētia dicatur nulla, negatiuè *Capyc.in deciſ.51*. quod habui in facto in cauſa Camillæ de Rotūdo, & aliàs proponebatur ad fauorem Gonzalui Martirani.

SVMMARIVM.

1 *Negātes propriam, vel alienam manum in apocis bancarijs qualiter puniantur, & quid reſpectu negantium propriam ſcripturam, numer.2.*

3 *Contra propriam confeſſionem quis nō auditur, niſi vellet illam declarare.*

4 *Probatio aduerſus negantes ſcripturam qualiter fieri valeat, & num.5.6.7.& 8.*

9 *Comparatio literarū an aliquid operetur, quando habet in contrarium dicta teſtium.*

10 *Præſentans ſcripturam priuatam poſt concluſionem poteſt aduerſarium cogere, vt recognoſcat.*

De Negantibus mutuum. Pragm.II.

Collectanea III.

SE bene per diuerſi ordini, &c.

1 Debitores negantes propriam, aut alienam manum in apocis bancarijs, vel etiam priuatis puniuntur hic pœna ducatorum decem pro centum, vbi fuerint conuicti.

Adde videndum *tex. in l.contra qui propriā C.de non numer. pecunia.*

Et iunge pro ornatu videndum *Marilian. deciſ.* 35. apud quem reperies, negantem pro-

2 priam ſcripturam in reſpōſione ad poſitiones amittere cauſam, & reuocationem negationis reuocanti non prodeſſe, quando Pars iam cępit probare negata.

3 Et hac occaſione ſigna, vt contra propriam confeſſionem quis non auditur, niſi tamen declaretur confeſſio, & illa omninò minimè infringetur *Triuiſan.deciſ.5.par.1*.

4 Sed qualiter probatio hæc fieri valeat aduerſus tales negantes, reſpōdetur triplici modo, nempè per comparationem literarum tātùm, per teſtes tantùm, vel per vtrumque.

5 Primo caſu, quando ſcriptura negata per literarum comparationem probari nititur, in primis, & antè omnia literarum ipſa comparatio legitimè fieri debet, quæ quidem tunc legitimè fieri dicitur, quando duæ afferuntur ſcripturæ, vna ad quam, altera, ex qua comparatio fiat, & ſcriptura, ad quam eſt illa, quæ in iudicio producitur, vt ei fides adhibeatur, cōtinens illud, ad quod debitor eſt obligatus, & ſcriptura, ex qua eſt illa, quæ in iudicio producitur, vt ex ea ſimilitudo accipiatur, cū in alia ſcriptura in iudicio porrecta debitum continetur, de cuius tamen fide dubitatur, ita *Ludouic. in deciſ. Lucenſ.7*. vbi latè tractat materiam, aſſerendo, quòd in comparatione fienda eſt neceſſarium adhibere peritos in arte ſcribendi, qui ſaltem duo eſſe debent, & tenentur iurati deponere, ſequitur *Theſaur. quæſt. foreſ. 24. lib.1*. vbi copiosè materiam iſtam tractat, firmando pariter eſſe de ſubſtantia, vt iſti periti adhibeantur, qui diligenter literas comparandas, & comparatas ſcrutentur, caracteres, & ſigna cuiuſq; manus examinent, & coràm Iudice cuncta rimentur.

6 Secundò caſu, quando ſcilicèt per teſtium depoſitionem ſolùm ſcriptura negata probari nititur, tunc teſtes volentes probare aliquam ſcripturam manu alicuius fuiſſe ſcriptam, aut illud probant, quia erant in dicta ſcriptura, ſeù apoca, & apodixa ſubſcripti, & tunc aut eorum ſubſcriptiones recognoſcunt, aut non, aut illud probant, quia præſentes fuerunt, quando talis ſcriptura ſcribebatur, & illam ſcribere per Scribentem viderunt, & tunc aut deponunt de contentis quoquè in dicta ſcriptura, aut ſimpliciter vidiſſe ſcribere, & fuiſſe præſentes, aut & vltimò illud probant dicendo, quòd manum, literas, & caracteres illius, qui ſcripſit notiſſimam habent, quia pluriès illum ſcribere viderunt.

Primò caſu de omnium veritate dicimus, quòd quando dicti teſtes erant ſubſcripti, & eorum ſubſcriptionem recognoſcūt, tunc plenè probant manum, & literas, ſi autem eorum ſubſcriptionem nō recognoſcunt, quia eorum ſubſcriptiones negant, & tali caſu nullam inducunt probationem, niſi legitima ſuarum literarum comparatio interueniat, dictorum ſcilicèt teſtium, quo tamen caſu non niſi qualem qualem probationem inducent.

Secundò caſu principali, quando teſtes fuerunt præſentes, & ſcribere viderunt, & tunc aut deponunt etiam præter præſentiā de contentis in dicta ſcriptura, & circa eius ſubſtantialia, & probant plenè ipſam ſcripturam, imò tunc etiam debitum plenè probatum cenſetur, & duo teſtes ſufficiunt, qui cùm deponant de veritate negotij, faciunt creditorem præferri etiam contra habentem inſtrumenta publica, ſi autem de contentis in dicta ſcriptura non deponunt, ſed tantùm præſentes fuiſſe, & ſcribere vidiſſe atteſtentur, tunc communiter deciditur arbitrio Iudicis relinqui, an plenè, vel ſemiplenè dicta ſcriptura ſit probata, an ſcilicèt ſit manu debitoris conſcripta, namque

licèt

Digitized by Google

licèt teſtes præſentes fuerint,& viderint,quã-
do talis debitor ſcribebar,tamen facillimè in
dicta recognitione decipi poterunt,cùm con-
tinuò hominum malitia excreſcẽte non pau-
ci reperiantur,qui ita rectè aliorum manus,li-
teras,& caracteres in ſcribendo imitantur, vt
vix alteram ab altera peritiſſimus etiam quiſ-
que recognoſcere poſſet.

7 Deueniendo ad tertium caſum,quando ſci-
licèt teſtes ſcripturam eſſe manu alicuius pro-
bate nituntur,dicendo quòd notã habeãt ma-
num illius, licèt præſentes non fuerint, vt ſu-
pra,& tunc nõ probant,niſi etiam fuerint præ-
ſentes *Grammat. deciſ* 84. & hoc cum ratione
quidem, quia tempus ipſum quàm ſepiſſimè
literarum diſſimilitudinem inducit,nam non
ita quis iuuenis, & robuſtus,quemadmodùm
ſenex,& vt plurimum tremens,vt experientia
docet, ſcribere poteſt,& quandoque languor,
quandoque calami,& atramenti mutatio lite-
rarum ipſarum diſsimilitudinẽ perſepè indu-
cere poſſunt, ad materiam *D Ricc. deciſ. Curiæ
Archiep. Neap.* 225.*par*.2. vbi tamen quòd te-
ſtes deponentes habere notam manum ſcri-
bentis probant in literis cambij,ſicq; dicit de-
ciſum ex *deciſ. Rot. diuerſ.* 553.& 124.*par*.2.

8 Tandem ſcriptura poteſt probari coniun-
ctim,nempè per literarum comparationem,
& per teſtium depoſitionem,vt dicit *Ludouic.
in d. deciſ.* 7. à quo hæc omnia excepta, & de-
ſcripra ſunt,vt videri poteſt.

9 Sed an comparatio aliquid operetur,quan-
do in contrarium habet dicta teſtium,affirma-
tiuè *Magon. in deciſ. Lucenſ.* 17.

10 Nec notare deſinas, quòd præſentans ſcri-
pturam priuatam poſt cauſæ concluſionem
poteſt aduerſarium cogere, vt eam recogno-
ſcat, iuxta deciſionem Sacri Conſilij,de qua
nouiſsimè *Gizzarell. deciſ.* 42.

SVMMARIVM.

1 *Loca publica quæ dicantur.*
2 *Appellatione locorum publicorum quæ conti-
nentur.*
3 *Locus non dicitur publicus,ex quo per illum eſt
itum longo tempore.*
4 *Occupare viam publicam quando quis dicatur.*
5 *Via vt dicatur publica tria ſunt neceſſaria,&
quæ,ibid.*
6 *Scala, aut gradus probibentur fieri ſi nocent
viæ publicæ,amplia,vt num.7.*
8 *Poſſeſſionem habentes tenendi, & conſtruendi
antè eorum domus non ſunt turbandi.*
9 *Via publica nequit mutari ſine Principis, aut
Ciuitatis licentia, amplia,num.10.*

Nè quid in loco publico. Rubrica.

Collectanea I.

1 LOca publica dicuntur illa deſtinata ad cõ-
munem vſum Populi,prout ſunt viæ pu-
blicæ,littora, & huiuſmodi,quæ non dicuntur
eſſe in patrimonio Principis, ſed tantùm ad
ipſius protectionem,& defenſionem ſpectant,
nè ab alijs occupari permittat,ità vt Princeps
nõ debet in eis ſe intromittere, nec de eis ali-
quid concedere abſq; conſenſu Populi *Rot. in*
2 *Romana turis demoliendi coràm R.P. Capizuc-
co*, vbi quòd appellatione locorum publicorũ
continentur ſimiliter inſulæ, agri, areæ, & cæ-
3 tera,de quibus in *l.2.ff. nè quid in loc. public.* &
ibi etiam quòd locus non dicitur publicus, ex
quo per illum itum eſt longo tempore *Rot.
Lucenſ. deciſ.* 101. *Surd. deciſ.* 42.*num*.3. vbi *nu*.
4. quòd nõ dicitur occupaſſe viam publicam,
4 niſi quia per eam publicè iter habitum fuiſſe
ab omnibus conſter.

5 Via,inquam, vt dicatur publica tria ſunt de
eſsẽtia,nempè quòd per eam publicè iter fiat,
quòd ſolum publicum ſit, & quòd illa ducat
ad Ciuitatem *Barz. deciſ. Bonon.* 156. *Surdus
loco cit. Viu. deciſ.* 488. *par*.4. vbi latè tractat de
triplici viarum ſpecie,publica ſcilicèt,priuata,
& vicinali.

6 Eſſe autem prohibitũ fieri ſcalam, aut gra-
dum etiã in proprio muro, quotiès nocet viæ
publicæ eſt videre penès *Franc. March. deciſ.*
7 595.*vol*.1. & nedùm quando actualiter nocet,
ſed ſi poſſet in futurum nocere,vt fuit practi-
catum per M. C. V. in cauſa vertente inter
quendam de Patigno conuentum ex vna, &
aliam cognomine Caſanouam actricem ex al-
tera in Banca de Buccerijs,nunc Canalis in
M.C.V. & confirmatum per Sacrum Regium
Conſilium,& vide quæ diximus *tom.2. de gra-
uaminibus vaſallorum grauam* 68. vbi res iu-
dicatæ ſunt conglomeratæ pro diſcuſsione ar-
8 ticuli,quòd exiſtentes in poſſeſsione tenendi,
& conſtruendi antè eorum domus ſcalas fa-
bricæ,& ligneas,nec non ciſternas,& piſcinas
pro conſeruatione aquarum, ac foueas pro
conſeruatione victualium, non poſſunt turba-
ri in illa.

9 Nec licèt viam publicam in aliam mutare
ſine Principis, vel Ciuitatis licentia,vt fundat
nouiſsimè *Anton. Monach. deciſ. Bononienſ.* 3.
vbi quòd eſt prohibitum abſq; dicta licentia
viam claudere,& eius ſolum ſibi appropriare,
& occupare,aut alienare *Franc. Marc. deciſ.*
596.*tom*.1. vltra alios, quos adducit,firmans,
10 ideò maximè debere procedere, quando ex
clauſura antiquæ viæ, & ſubrogatione nouæ
redditur vſus illius deterior, & tranſitus diffi-
cilior, & anguſtior.

SVMMARIVM.

1 *Subhaſtationes nequeunt fieri in Platea dicta,* li Banchi.
2 *Sub haſta quæ bona vendi debent.*
3 *Mobilium appellatione quæ veniant.*
4 *Vaſa aurea, & argentea inter mobilia connumerantur.*
5 *Mobilium appellatione veniunt animalia.*
6 *Beſtiæ an contineantur in legato mobilium.*
7 *Mobilia data in dotem poſt annum reſtituuntur.*
8 *Animalia data in dotem reſtituuntur poſt annũ ſoluto matrimonio.*

Nè quid in loco publico. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr quanto n'è ſtato eſpoſto,&c.

1 Mandat, nè fiant incanta, ſiuè ſubhaſtationes in Platea dicta *li Banchi*.
2 Quæ bona debeant vendi ſub haſta, & incantu, & multa de materia incantus, & ſubhaſtationis cũ caſibus iudicatis reportanimus ſupra in *pragm.5. de adminiſtrat. Vniuerſitatũ à num 81. cum ſequent.*

Sed quatènus prohibeantur fieri incanta in dicta Platea ſuper rebus mobilibus, ſeu ſemouentibus.

3 Nota, quòd mobilium appellatione veniũt ea, quæ de ſui natura de loco ad locum moueri poſſunt, & loco circumſcribuntur, indè eo nomine in ſtatutis veniunt etiam omnia, quæ de loco ad locum moueri poſſunt, aliàs ſemouentia nuncupata *l. mouentium ff. de verb. ſignificat. Theſaur. forenſ quæſt. 26 lib. 1.* niſi cõmunis vſus loquendi ſit in loco, vt ſuppellectilia tantùm comprehendantur, quia tunc veni-
4 rent enumerata in *l. ſuppellectili legata ff. de ſuppellectil. legat.* vaſa etiam argentea, vel aurea inter mobilia connumerantur *Rot. in recollect. à Farinac. deciſ. 450.*
5 Et mobilium appellatione venire animalia patet ex *l. 1. ibi, in omnibus rebus mobilibus, tàm animalibus, quàm anima carentibus ff. de rituendis. & l. à diuo pio §. in venditione ff. de*
6 *re iudic.* de quo latiùs vide *Carocc. deciſ. 56.* vbi diſcutit, ſi mobilium legato contineantur beſtiæ.
7 Indè bona mobilia, & ſemouentia data in dotem poſt annum reſtituenda ſunt *l. 1. §. cùm autem C. de rei vxor. act.* quod in dies practi-
8 catur, & deciſum vidi à Sacro Regio Conſilio reſpectu animalium, quæ in dotem habuerat Ouidius de Donna, cuius heredes fuerunt cõdemnati ad illa reſtituẽda elapſo anno à morte præfati Ouidij.

SVMMARIVM.

1 *Circulatores, vulgò* Ciarlatani, *in diebus Quadrageſimæ, & in diebus feſtiuis prohibentur vendere vnguenta, & voluptatim proponere.*
2 *Feriæ ſunt tempore Quadrageſimæ in cauſis criminalibus.*
3 *Latro inſignis quolibet die ad furcas mitti poteſt.*
4 *Hebdomadæ Sanctæ tempore ceſſant iudiciorum ſtrepita.*
5 *Rogationum diebus Aſcenſionem Domini præcedentibus ſtrepita iudiciorum ceſſant, & à ſeruili opere abſtinetur.*
6 *Matrimonia celebrari quando prohibẽtur quòad ſollemnitates.*
7 *Matrimonium ſi tempore prohibito contrahatur eſt validum, ſed contrahẽtes peccant mortaliter, limita de licentia Ordinarij, num. 8.*

Nè quid in loco publico. Pragm. II.

Collectanea III.

ATteſo, che la copia,&c.

1 Diſponit, nè Circulatores, vulgò *Ciarlatani*, in diebus Quadrageſimæ, & in diebus feſtiuis vendant vnguenta, & alia, nec alijs circulatoriam voluptatem proponere, niſi decima nona hora peracta.

Si de iure communi fueris curioſus videre aliquid prohibitum tempore Quadrageſimæ, perquiras *tex. in l. quadraginta C. de ferijs*, vbi
2 tempore Quadrageſimæ in criminalibus cauſis ſunt feriæ, qui *tex.* non ſeruatur in praxi.

Licèt non reticeam dicere, quòd cùm vigore *tex. in l. Prouinciarum C. de ferijs* latro
3 inſignis poſſit quolibet die ad furcas mitti, tamen adhùc tempore hebdomadæ ſanctæ criminoſi condemnati iuſtitiantur, vt per *Gizzarel deciſ. 58.* & ita videmus in dies practicari abſq; vllo ſcrupulo, & Ego vti Regius Auditor ita exequi mandaui.
4 Sed feriatis diebus hebdomadæ ſanctæ ceſſare iudiciorum ſtrepita hiſce in Tribunalibus quotannis videmus, & in illis exequutionem fieri non poſſe patet apud *Theſaur. deciſ. 95.*
5 Prout tribus diebus Rogationum præcedentibus Aſcenſionem Domini à ſeruili opere, & iudiciorum ſtrepitu eſſe ceſſandum determinat *Lapus allegat. 90.*
6 Et tempore Quadrageſimæ, imò à prima die Aduẽtus Domini vſq; ad diem Epiphaniæ, & à quarta feria Cinerum vſq; ad octauam Paſchatis incluſiuè matrimonia celebrare vetitum eſſe patet ex *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 10.* & probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 8. par. 4.* vbi quòd prohibetur in Aduentu,

& Qua-

& Quadrageſima matrimonium quòad ſollẽnitates, traductionem ſcilicèt domi, conuiuiũ, & benedictionem, iuxtà declarationem Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardina-
7 lium, at ſi de facto matrimonium contrahatur validum erit, licèt contrahentes peccẽt mortaliter, vt eadem Sacra Cõgregatio determi-
8 nauit, & quòd matrimonium de licentia Ordinarij poſſit his temporibus prohibitis celebrari ſine ſollemnitate, quæ omnia, & alia cũ rebus iudicatis reportat *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi allegat. 32. à num. 195. cum ſeq. par. 2.* in moderna editione.

SVMMARIVM.

1 *Comœdiæ, & ludibria prohibentur recitari ab Hiſtrionibus in locis publicis.*
2 *Hiſtriones ſunt infames.*
3 *Hiſtriones ſunt expellendi à locis honeſtis.*
4 *Hiſtriones repelluntur à teſtimonio, intellige, vt num. 5.*
6 *Clerici hiſtriones, iaculatores, & buffones ſi hoc per annum exerceant carent priuilegio Clericali, limita, vt num 7.*
8 *Comœdiæ quarè prohibentur fieri in locis publicis.*
9 *Clerici debent abſtinere à Comedijs, fabulis, & ſimilibus, limita, vt num. 10.*
11 *Hiſtriones recitantes comœdias prohibentur ſe induere habitu Monachali.*
12 *Epiſcopus ſub pœna excommunicationis poteſt prohibere, nè recitantes comœdias ſe induant habitu Regularium.*

Nè quid in loco publico. Pragm. V.

Collectanea IV.

ATteſo, che per il fare delle Comedie, &c.

1 Statuit, nè Comœdiæ, & alia quæuis ludibria ab Hiſtrionibus recitentur in locis publicis, ſecùs autem in domibus priuatorum.
2 Obſerua hac occaſione, Hiſtriones eſſe infames, vt probat *Ill. Epiſcopus Rice deciſ. Cur. Archiep. Neap. 254 num. 8. par. 2.* vbi etiam in
3 fine annuit, tales hiſtriones eſſe expellendos à locis honeſtis ex *l. ſi qua in publicis C. de ſpectacul. & ſcœnic. lib. 10.* quod facit pro corroboratione huius pragmaticæ.
4 Taleſq; hiſtriones à teſtimonio repelli, dũmodò cauſa quæſtus in publico ſpectaculum
5 ſui corporis faciant, ſecùs ſi tamen cauſa recreationis, quãmuis in publico dixit *Rota in vna Mediolanen. probationis coràm R. P. Pegna*, vbi etiam, quòd licèt Clerici, qui ſe fa-
6 ciunt iaculatores, hiſtriones, & buffones, ſi per annum hoc exerceant ſint ipſo iure omni priuilegio Clericali priuati, & ſi minùs anno, ter admoneantur ab Ordinario, & niſi deſiſtant priuantur mediante ſentẽtia omni priuilegio
7 Clericali, vt in *cap. vnic. de vit. & honeſt. Cleric. in 6.* tamen id declarat, non procedere reſpectu illorum Clericorum, qui in occulto, vel infirmitatis, aut alterius honeſtæ rei cauſa aliquid ioci facere ſoliti ſint.
8 Et rationem prohibitionis Comœdiarum in locis publicis eſſe dicas, quia vt plurimùm illæ ſunt de rebus laſciuis, turpibus, & amoribus mundanis, prouocãtes Auditores ad malum, & libidinem, at ſpectatores ſuo acceſſu, & præſentia cauſam afferunt ſcœnicis turpia agendi *Comitol. reſponſ. moral. lib. 5. quæſt. 11.* vbi deciſiuè probat, Comœdiarum impudicarum authores multiferi criminis eſſe reos.
9 Indè meritò à talibus Comœdijs, prout à fabulis, Choreis, & ſimilibus ſe abſtinere debere Clericos elicitur ex *auth. de ſanctiſſim. Epiſcop. §. interdicimus, cap. t. nè Cleric. vel Monac. cap. inter dilectos de exceſſ. prælat. cap. 1. 35. diſtinct. cap. non oportet de conſecrat. diſtinct. 5. cap. cùm decorem, & cap. penult. de vit. & honeſt. Cleric.*
10 Licèt ſi Comœdias audiãt ob ſolam vanam curioſitatem abſq; periculo probabili lapſus, etiam ſi res turpes repræſententur, & modus repręſentandi ſit turpis, ſcio deciſũ apud eminentes Theologos, non eſſe peccatum mortale ceſſante ſcandalo, & contemptu, de quo nouiter videas *Dian. reſol. moral. par. 2. tract. 3. miſcellan. reſol. 35.* vbi plures coadunat Authores.
11 Et nota, quòd huiuſmodi hiſtriones prohibẽtur cum habitu Monachali, ſeù Religioſo ſe
12 accommodare, dùm Comœdias agũt *cap. cùm decorem, & ibi gloſ. de vit. & honeſt. Cleric.* ita quòd poſſe loci Ordinarium prohibere exercentibus talem artem, nè in ludibrium induãt ſe habitu Regularium tẽpore, quo Comœdias, vel Tragedias repræſentant, declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinaliũ, vt certioratus fui à quodam Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, qui ſub pęna excommunicationis id prohibuerat in ſua Ciuitate.

SVMMARIVM.

1 *Occupantes loca publica qua pœna puniantur.*
2 *Loco publico de facto occupato cuilibet de Populo competit actio.*
3 *Loca publica ſpectant ad vſum omnium.*
4 *In locis publicis nihil fieri poteſt.*
5 *Congeries lapidum, vel lignorum non poteſt fieri in vijs publicis, & vide num. 6. & 7.*
8 *Pœna non debet exigi à pauperibus, ex quo tenent faſciculos fraſcarum antè ianuam, donec vendi poſſunt.*
9 *Pertica ab vno muro ad alium poſſunt teneri pro pannis areſcendis, dummodo via vſus nõ impediatur.*

De

Nè quid in loco publico. Pragm. VI.

Collectanea V.

LI anni paſſati per l'Illuſtri Vicerè, &c.

1 Statuit, vt occupantes loca publica, ſiuè
venditores, ſeù reemptores rerum comme-
ſtibilium, ſeù ſuppellectilium, vel etiam incan-
tatores mulctentur pęna hìc ſtatuta, applican-
da Magiſtro Portulano, ac etiam Electis fide-
liſſimæ Ciuitatis Neap. in rebus concernen-
tibus contrauentionem ipſorum Bannorum.
2 Quòd locus publicus occupari nequeat, ita
vt ſi de facto occupatus reperiatur, aut impe-
ditus, cuilibet de Populo competit actio, vt il-
lud impedimẽtum tollatur, & remaneat locus
ad communem vſum, vt annis elapſis iudica-
uit Sacrum Regium Cõſilium, & probat *Gra-*
3 *tian. diſcept. forenſ.* 658. *num.* 16. *tom* 4. vbi *nu.*
18. quòd loca publica ſpectant ad vſum om-
nium.
4 Et nemini licere in locis publicis opus ali-
quod facere, vel ea occupare, niſi de licentia
Principis, patet ex *l. 2. ff nè quid in loco publ.*
l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & aſtiu.
Niger Cyriac. controuerſ forenſ. 178. *num.* 10.
tom. 1. Cabed. deciſ. Luſitan. 18. *num* 6. *par.* 2.
5 Sed quatènus in locis hìc deſignatis prohi-
beatur fieri cõgeriem lapidum, vel lignorum.
Adde rationem, nè impediatur liber tranſi-
tus per vias publicas, in quibus ideò non poſ-
ſunt poni ballæ, merces, sbarræ, nec arena,
probauimus *tom. 2. de grauaminibus vaſallo-*
6 *rum grauamin.* 70. vbi tamen reportauimus,
quòd cùm grauata eſſet Magnifica Vniuerſi-
tas Piſticij, quòd ſuus Baro, & Officiales pro-
hibebãt, nè Ciues potuiſſent immittere tigna,
& reparare cũ trabibus, & alijs materijs ædi-
ficia, ruinam minantia, quouſque illa reſarci-
rent, & fabricarent, vel de nouo conſtruerent,
& id agebant ſub prætextu, quòd dicti trabes
ſtarent in vijs publicis, per Regium Conſilia-
rium Vitellium fuit prouiſum, licere dictis Ci-
uibus ponere trabes ad hunc effectum con
gruo loco, & tempore.
7 Et cùm idem Baro prohiberet, quòd homi-
nes dictæ Terræ quando fabricare faciebant,
vel volebant, non deberent reponere calcem,
arenam, lapides, & alia in vijs publicis, ab eo-
dem Conſiliario vti Cõmiſſario deſtinato fuit
prouiſum, vt Baro abſtineret à tali prohibitio-
ne, & quòd Ciuibus (durante neceſſitate fa-
bricæ) liceret, prout ſic etiam prouidit reſpe-
ctu tabularum, trabum, & ſimilium deſeruien-
tium pro tegẽdis domibus, quas poſſe tenere
in vijs publicis fuit conceſſum.
8 Et cùm conqueſta eſſet eadem Vniuerſitas
Piſticij, quòd Baro exigebat pęnam à paupe-
ribus Ciuibus, ſub prætextu, quòd tenerent
antè eorum domus faſciculos fraſcarum, quo-
uſq; reperirent eos, qui eas emerent, dùm non
habebant alium locum illos tenendi, fuit pro-
uiſum die 22. Martij 1568. licere illos tenere,
cum moderamine tamen, nè impediatur vſus
viæ publicæ.
9 Prout ſic pariter fuit prouiſum circa aliud
caput grauaminis oblatũ contra eundem Ba-
ronem, qui prohibebat, nè mulieres poſsẽt te-
nere perticas ab vno muro ad alium, vel ab
vna feneſtra ad aliam pro areſcendis pannis,
fuit, inquam, dictum per Commiſſarium Cęſa-
rem Vitellum Regium Conſiliarium, debere
Magnificum Baronem abſtinere, dummodò
non impediatur vſus viæ publicæ.

S V M M A R I V M.

1 *Ludus propè Eccleſiam Charitatis prohibetur.*
2 *Eccleſia debet teneri in magna veneratione.*
3 *Eccleſia dicitur domus orationis.*
4 *Eccleſia etiam prophanata non debet dari vſui ſordido.*
5 *Ludi theatrales, & monſtra laruarum, & ſimilia prophana non debent fieri in Eccleſia.*
6 *Theatralico more non debet cani in Eccleſia.*
7 *Cantores Eccleſiaſtici honeſtè, religiosè, & non laſciuè decantent in Eccleſia.*
8 *Epiſcopus arbitrio ſuo poteſt remouere ab Eccleſijs indecentia, & ſcandaloſa.*
9 *Ordo iudiciarius, & alia negotia ſæcularia in Eccleſijs fieri prohibentur.*
10 *Laudum nequit ferri in Eccleſia, & prolatum eſt nullum.*
11 *Mercatus, & Nundinæ nequeunt fieri antè Eccleſias.*

Nè quid in loco publico. Pragm. VII.

Collectanea VI.

PErche ſemo ſtati informati, &c.

1 Prohibetur ludus propè, & circa Eccleſiam
Charitatis.
2 Hoc ſancitur meritò, nam Eccleſia debet
haberi in magna veneratione, & maximo ho-
3 nore *cap. parſimoniam* 42. *diſtinct.* cùm dicatur
domus orationis, vndè nihil inconueniens in
ea debet fieri, aliàs Dominus diſperdet Au-
thorem, vt tradit *D. Paulus in* 1. *Corinth. Si*
quis Templum Dei violauerit, diſperdet illum
Deus, Sancta Mater enim Eccleſia ſemper eſt
4 honoranda in omni loco, & tempore, & etiam
ſi ſit prophanata non debet dari vſui ſordido,
vt per *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. in deciſ.*
Curiæ Archiep. 255. *par.* 2. vbi iuridicè refert, in
ea Curia iudicatum, Eccleſiam prophanatam
non poſſe concedi vſui Hiſtrionum.
5 Quòd autem ludi theatrales, & monſtra
lar-

Digitized by Google

laruarum,aut ludricæ feſtiuitates,& Chori ſæ-
cularium,vel cantica puellarum, & prophana
huiuſmodi in Eccleſia fieri nullatènus debent
cap.cantantes 92.diſtinct.cap.cùm decorem de
vit.& honeſt.Cleric. indè ex *deciſ. gloſ.in cap.1.*
6 *92.diſtinct.verbo theatrales* patet, non eſſe in
Eccleſia canendum theatralico more, ideſt
corporis geſtus exercendo, quos magis oſtē-
tationis cauſa, quàm deuotionis faciunt,velu-
ti Hiſtriones,& Comici,& *Sacrum Concilium*
Tridentinum ſeſſ.22.de obſeruand.& euitand.
7 *in celebrat. Miſſ.* monet Cantores Eccleſiaſti-
cos,vt honeſtè,religiosè,& non laſciuè in Ec-
cleſia decantent, ſub horum verborum ſerie,
videlicèt,*muſicas eas,vbi ſiuè organo,ſiuè can-*
tu, laſciuum, aut impurum aliquid miſcetur,stē
ſæculares omnes actiones, vana,atquè adeò pro-
phana colloquia, deambulationes, ſtrepitus,cla-
mores arceātur, vt domus Dei,verè domus ora-
tionis eſſe videatur,& dici poſſit.
8 Et poſſe Epiſcopum remouere indecentia,
& ſcandaloſa ab Eccleſijs ſuo arbitrio cenſuit
Sacra Eminentiſſimorum Rituum Congrega-
tio, & probat recenter *Barboſ.de iur.Eccleſ.*
vniuerſ. lib.2.tit. de immunit. Eccleſiar. cap.3.
num.19. vbi de antèdictis quoq; mentionem
facit, & nonnulla alia prohibita in Eccleſia
fieri cum deciſionibus conglomerat,& præci-
9 sè *num.5.* ordinem iudiciarium,negotia ſæcu-
laria, & alia huiuſmodi in Eccleſia fieri prohi-
beri *cap.1.& cap.cùm Eccleſia de immunit.Ec-*
cleſ. indè quemlibet ordinem iudiciarium, &
exequutionē fieri nō poſſe in Eccleſia probat
Illuſtriſſimus Epiſcop.Ricc. deciſ.Cur.Archiep.
10 *171.par.1.* vt ſimiliter laudum nec proferri
poſſe in Eccleſia, & prolatum eſſe inualidum
probat *Viu. deciſ.102.* prout nec citationem
realem, licèt benè verbalem fieri ibidem pro-
hibitum eſſe cernitur, latè apud *Valaſc. deciſ.*
81 & recenter probat *Marin.reſolut.44.* vbi
tutatur,quòd ſi fuerit mandatum ſub pęna in-
iunctum alicui exiſtenti in Eccleſia, & illi ab
ipſamet non obtemperatum, pęna contra eū-
dem minata exequi non poteſt.

Amplia principalem *tex.* noſtri concluſio-
nem, vt nedùm ludere ſit prohibitum antè
11 Eccleſias,ſed pariter Nundinas,& Mercatus
fieri, vt deciſum fuiſſe à Sacra Eminentiſſi-
morum Sacri Concilij Interpretum Congre-
gatione retulimus infra in *rubric. de Nundin.*

SVMMARIVM.

1 *Notariatus officium eſt dignitas.*
2 *Notarij gaudent priuilegijs Nobilium.*
3 *Perſona vilis non creatur Notarius.*
4 *Notarij creatio ad quos ſpectat.*
5 *Notarij ſine mandato Iudicis nequeunt extra-*
here in publicam formam inſtrumenta ſemel
extracta.
6 *Notariatus non præſumitur in dubio,limita,vt*
num.7.
8 *Qualitas Notariatus poſt concluſum in cauſa*
probari nequit.
9 *Notarijs adhibetur plena fides.*
10 *Notarius nequit conficere inſtrumenta vltrà*
iuriſdictionem illius,qui eum creauit,amplia
etiam de conſenſu Partium,num.11. & vide,
num.12.
13 *Notarius aſſerens, ſollemnitates interueniſſe in*
contractu non probat.
14 *Notarius omittens ſollemnitates in contractu*
requiſitas tenetur ad intereſſe.
15 *Notarius de quibus faciat fidem.*
16 *Notarij Apoſtolici nequeunt excludi per ſtatu-*
tum Ciuitatis ſubditæ Sedi Apoſtolicæ.
17 *Notarius Imperialis,vel Apoſtolicus non reci-*
pit inſtrumenta in Francia.
18 *Notarius excuſatur à pœna falſi, ſi aſſerit,pe-*
cuniam eſſe numeratam, quæ in ſacculo eſt
oſtenſa.
19 *Notarius ſolo iuramento ſuſpectus recuſatur.*
20 *Notarius an præſumatur rogatus.*
21 *Notarius rogatus de inſtrumento ſimoniaco ne-*
quit illo iuuari.
22 *Notarij duo inſolidum rogati cenſentur.*
23 *Notarius data copia nequit extendere ſubſtan-*
tialia.
24 *Notarius poteſt delegare ſcripturam inſtrumē-*
ti,dummodò ſe ſubſcribat.
25 *Notarius cogi poteſt cuilibet edere inſtrumen-*
tum.
26 *Notarius contra infamiam reſtitutus,non cen-*
ſetur reſtitutus ad officium.
27 *Clericus nequit eſſe Notarius.*
28 *Notarius vti rebellis condemnatus in contu-*
macia nequit conficere inſtrumenta.

De Notatijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 NOtariatus officium dignitatem eſſe non
deſunt qui affirmant, adeò quòd No-
2 tarium priuilegijs Nobilium gaudere alij an-
nuunt,licèt ars honeſta, & honoratis Ciuibus
digna illa appelletur à *Rota* apud *Farinac. de-*
ciſ.596. num.3. vndè non mirandum,ſi de bo-
nis Familijs fuerint Notarij, vt apud *Afflict.*
3 *deciſ.387.in fin.* & indè vilem perſonam creari
non poſſe Notarium elicitur ex *Conſtitut. Re-*
gni incip. *Diuinæ iuſtitiæ.*
4 Illorū creatio ad quos ſpectet, aperit *Frāc.*
Marc. deciſ.488. par.1. vbi quòd ad Papam,
Imperatorem,vel Reges, ac alios Supremum
Imperium habentes pertinet authoritas creā-
di Notarios, & quando ſit de Regalibus de-
clarat *Seſe deciſ.Arag.83. num 26.& ſeq.* vbi
5 plura de materia Notariorū, & præcisè quòd
illi nō poſſunt extrahere in publicam formam
inſtrumenta ſemel extracta, ſine mandato Iu-
dicis.
6 Notariatus autem in dubio non præſumi-
tur

Digitized by Google

tur in perſonam alicuius,niſi probetur *Ludo-uic.deciſ.Peruſ.*115.*Gratian.dec.Marchiæ* 238. *Peguer. deciſ.* 144. niſi ſimus in ſactis antiquis *Illuſtriſſimus Coccinus Rotæ Decanus deciſ.* 85. *&* 258.& ex confeſſione Partis probari annis elapſis deciſum à Sacro Conſilio certioratus fui, ſed Notariatus qualitatem poſt concluſionem in cauſa probari nõ poſſe annuit *Gratian. deciſ.*198.

9 Notarijs plenam fidẽ adhiberi annuit *De-eKbera* nouiter *deciſ.lib.2.diſſert.3.num.*11.

Vltra quæ in hac Notariorum materia nota ſequentes caſus deciſos.

10 Et primò,Notarios non poſſe conficere in-
ſtrumentum extrà iuriſdictionem illius,qui eũ
creauit, vt pluriès fuiſſe deciſũ in *Rot.Roma-*
na patet apud *Bellamer. deciſ.*201. quod pro-
11 cedit etiam de conſenſu Partium *Maynard.*
12 *in deciſ.Tholoſ.*29. *par.*2.licèt ſecùs ſit in No-
tarijs creatis ab Imperatore, vide *Boer. deciſ.*
242. & ſi aliqui ſint in opinione hoc procede-
re de conſenſu Partium,& non aliâs.

13 Secundò,quòd Notario aſſerẽti de ſollem-
nitatibus requiſitis in alienatione rerum mi-
norum, & Eccleſiæ non creditur *Benintend.*
14 *deciſ.* 2. & ſic etiam vbi aſſerit,Regium inter-
ueniſſe aſſenſum *Garz.deciſ.*27. quòd ſi Nota-
rius omittat debitas ſollemnitates iuris in in-
ſtrumento ab ipſo celebrato renetur ad inte-
reſſe Partis *Ludou.deciſ.Lucenſ.*13. vbi etiam
habes, quæ ſint indicia ſufficientia ad punien-
dum Notarium de falſo.

15 Item aduerte, quòd Notarius nequit facere fidem, niſi de iis,quæ coràm ipſo in actu,de quo rogatur aguntur, at in aliis ſi non deponat vti reſtis Parte citata, & præſtito iuramẽto,nulla ei adhibeatur fides, vide *Valaſc.deciſ.* 89. vbi latè agit, quam fidem faciat Notarius vti Notarius, & quam vti teſtis, ſed ſi in apoca priuata, à teſtibus ſubſcripta Notarius etiã ſe ſubſcribat, faciet fidem vti Notarius, vide *Gratian. in deciſ.*104.

16 Item Notarii Apoſtolici nequeunt excludi per Statutum Ciuitatis ſubditæ Sedi Apoſtolicæ,nè inſtrumenta in loco conficiant *Rot.diuerſ.deciſ.*103.*par.*2.

17 Inſuper Notarius Imperialis, vel Apoſtolicus non recipit inſtrumenta in Francia *Boer. deciſ.* 242. & de Apoſtolico eſt intelligendum quantùm ad negotia temporalia,non autem ſpiritualia.

Pariter Notarius habet nudum miniſteriũ, quod non eſt purgabile *Valaſc. deciſ.*9.

18 Adhùc Notarius excuſatur à pœna falſi ſi ſcripſerit pecuniam numeratam eſſe, quæ in ſacculo oſtenſa eſt *Caball.reſolut.*130.

19 Item Notarius ſolo iuramento ſuſpectus recuſatur *Verall.deciſ.*246.*par.*2.

20 Inſuper Notarius rogatus præſumitur *Faſtol.deciſ.*2. *Capell.Tholoſ.deciſ.*143.ſed quando rogatus præſumatur,vide *Boer.deciſ.*35. & à quo rogatus præſumatur *Rot.diuerſ.deciſ.* 248.250 *&* 253. *in nouiſſ.*

21 Adhùc Notarius rogatus de inſtrumento ſimoniaco non poteſt illo iuuari *Mobedan.deciſ.2.de ſimon.* *Put.deciſ.*330.*par.*2.*Rot.diuerſ. deciſ.*80. *par.*3.*in nouiſſ.*

22 Pariter Notarii duo rogati inſolidum cenſentur *Put.deciſ.*6. *par.*1. & vide *Theſaur.deciſ.* 145.

Similiter Notarius principalis poteſt ſignare inſtrumentum,de quo rogatus eſt ſubſtitutus *Mobedan.deciſ.6.de fid.inſtrument.*

23 Præterea Notarius data copia,nihil in ſubſtantialibus extendere poteſt *Franc.Marc.deciſ.*289.*&* 743.*par.*1.*Verall.deciſ.*247 *par.*2.

24 Adhùc Notarius poteſt delegare ſcripturã inſtrumenti, dummodò ſe ſubſcribat *Cacber. deciſ.*36.

25 Item Notarius cogi poteſt, cuilibet edere inſtrumentum *Verall.deciſ.*243. *par.*2.per *tex. in l.is,apud quem C. de edend.*

26 Similiter Notarius contra infamiam reſtitutus non cenſetur ad officium reſtitutus *Franc.Marc.deciſ.*116. *&* 300. *par.*2.

27 Item Clericos Notarios eſſe non poſſe *Franc.Marc.deciſ.*191.*par.*2.

Pariter Notarium aliquando pro ſuo ſubſtituto teneri *Rot.Rom.deciſ.*379. *par.*4.*in nouiſſ.*

28 Similiter Notarius vti rebellis in contumacia condemnatus alibi inſtrumenta facere nequit *Caball. reſolut.* 66.

Tandem notabis, Notarium de furto condemnatũ non cenſeri priuatum officio *Franc. Marc.deciſ.*116.

SVMMARIVM.

1 *Notarÿ debent matriculari ad finem exercendi vigore pragmaticæ, licèt ſecùs obſeruetur,vt num.* 2.

3 *Notarius non exiſtens ſi conficiat inſtrumenta, & ſic artem Notariatus,inſtrumentum erit validum,ſed vide num.*5.

4 *Communis error facit ius.*

6 *Notariatus quaſi poſſeſſio quando ſuffragetur, vbi non conſtat de titulo.*

De Notarijs. Pragm. I.

Collectanea II.

OFficium Notariatus, &c.

1 Matriculandos eſſe Notarios, & non matriculatos exercere non debere mandat.

2 Cùm diſpoſitio huius pragmaticæ hodiè ſit otioſa,quia non eſt recepta in praxi,ſed ſolùm expediatur priuilegium ſigillarum,& regiſtratum in forma Regiæ Cancellariæ, paucis ideò me expediam.

3 Indè

3 Indè ſolùm quæro, an ſi quis abſq; priuilegio exerceat officium Notarij, & communiter talis reputatur, tamquàm Notarius conficiat inſtrumentum, erit validum, non obſtante defectu priuilegij, *Rot. in vna Auximana inſtru-*
4 *menti in anno* 1589. *coràm R.P. D.Cantuccio*, eò quia communis error facit ius *l.Barbarius ff.de offic. prætor.* decidit pro affirmatiua parte, videndus *Afflict. decif.* 151.

Licèt in caſu ſuo, Notariatus quaſi poſſeſſionem non ſufficere, niſi conſtet de titulo, probet *Gratian. decif. Rota Marchia* 238.

S V M M A R I V M.

1 *Notarius in principio prothocolli quid apponere debeat.*

2 *Inſtrumentum vitiatur ex omiſſione Indictionis.*

3 *Inſtrumentum redditur ſuſpectum, ſi Indictio non concordat cum anno.*

4 *Notarius an poſſit lacerare teſtamentum extenſum in prothocollo ad inſtantiam Partis.*

De Notarijs. Pragm. II.

Collectanea III.

1 SInguli ex dictis, &c. Sancitur, Notarios in principio prothocolli diem, annum, & indictionem cum rubrica apponere debere.

Pro cuius ornatu videas quæ appoſita ſunt ſupra in *Rubrica de fide inſtrumentorum à nu.* 4. *cum ſeq.*

Et iunge *Ludouic. decif. Lucenſ.* 13. vbi ſi
2 omiſſio Indictionis vitiet inſtrumentum, & quid ſi Notarius reliquerit ſpatium pro apponenda Indictione, vel ſcripſit tantùm hæc verba videlicèt, *Indictione, &c.* & cū affirmatiua opinione pertranſit.

Et obſerua, Indictionem falſam, quæ cum
3 anno non concordat reddere inſtrumentum ſuſpectum *Coccin decif.* 101. *num.* 12.

Et ad materiā prothocolli, de qua hìc perquiras latiùs ſcripta infra in *pragm.* 3. *hac eadem rubrica*.

4 An autem Notarius poſſit ad inſtantiam Partis lacerare teſtamētum extenſum in prothocollo, & delere ſaltem verba iniurioſa *Theſaur. forenſ quæſt.* 67. *par.* 3. refert fuiſſe dictum per Senatum, quòd teneretur Notarius deferre matricem, & prothocollum coràm Senatore, in cuius præſentia fieret cancellatio verborum, de quibus cōquærebatur teſtatrix, ſed inſtrumentum in prothocollo remaneret. & hoc de anno 1614. de menſe Iunij, quod habui in facto in perſonam Simeonis Guadaglini.

S V M M A R I V M.

1 *Notarij infra octo dies poſt rogitum deſcribant contractum in prothocollis.*

2 *Prothocollum quid ſit, & num.* 3. *&* 4.

5 *Prothocollum debet ſcribi per eundem Notariū rogatum, niſi fuerit impeditus.*

6 *Prothocollo magis, quàm inſtrumento ſtatur.*

7 *Inſtrumentum, quod non reperitur in prothocollo non probat, limita, vt num.* 8.

9 *Prothocollum nō probat teſtamentum, & n.* 10.

11 *Prothocollum debet cōſeruari penès Notarium rogatum, vel eius hæredes.*

12 *Inſtrumentum poteſt reaſſumi ex faſciculis, & num.* 13.

De Notarijs. Pragm. III.
Collectanea IV.

1 COnſtitutionem, &c. Diſponit, vt Notarij infra octo dies poſt rogitum, contractum ſcribant in prothocollis.

Rationabilis eſt diſpoſitio, quia ob rei geſtæ vicinitatem, & ſubſequētem reaſſumptionem nulla ſcripturæ falſitas fieri poterit, ob recentem rogitus memoriam, & etiam quia ſequitur, inſtrumētum amitti, vel deperdi nō poſſe.

2 Prothocollū, de quo hìc, dicitur Nota, Imbreuiatura, Rogatio, & Matrix, cū hæc omnia ſinonyma ſint, & idem ſignificent *Ranebin. in addit. ad Guid. Pap. decif.* 2. & ibi pariter *Ferrer.* licèt diuerſum eſſe prothocollum ab originali, & matrice exiſtimauerit *Faber decif.* 24. *lib.* 4. *tit.* 16.

3 Prothocollum eſt ſcriptura rei ſubſtantiam continens cum debita inſertione loci, temporis, & teſtium, eſtq; primaria ſcriptura, dicitur inſtrumentum Notarij non extenſum, & ab illa ſumenda ſunt originaria inſtrumenta, tamquàm à matrice, Partibus aſſignāda *Guid. Papa decif.* 19. *Cacher. decif* 6.

4 Vel dicitur giornale prothocollum, ex quo formatur liber magiſtraliter *Barz decif. Bononia* 39. *nu.* 28. *Bellon. in decif Genua* 173. *n.* 6.

5 Debet autem prothocollum per eundem Notarium rogatum ſcribi, niſi impedimento aliquo exiſtente, quo non poſſit facere, & eo impedito debet ſubſcribere, & dicere, quòd ob impedimentum fecit ab alio ſcribere *Vrſill.* poſt alios in *decif. ad Afflict.* 6. *num.* 5.

6 Prothocollo autem potiùs, quàm inſtrumento ſtandum eſſe probat *Guid. Papa in decif.* 19. quia dùm dubitatur de falſitate inſtrumenti, ſemper recurrendum eſt ad matricem, & ad originale *Maynard. decif. Tholoſ.* 94. *lib.* 5. *Franc. Marc. decif.* 700. *vol.* 1. vide *Gaſpar. Theſaur. forenſ. quæſt.* 87. *lib.* 3. & magis credi inſtrumento cęterato deſumpto ex prothocollo, quàm extēſo per Notarium probat *Coccin. decif.* 76. vbi alia.

7 Non probare inſtrumentum, quod non reperit ur in prothocollo, ſcripſerunt *Grat. deeiſ. Marchiæ* 167 *num.7.& 8. Caualcan. deeiſ. Fiuizanen.*45.*in addit.num.3. par.*1. niſi tamen
8 inſtrumentum fuerit in publica forma redactum.

9 Quòd autem prothocollum nō probet teſtamentum dixit *Afflict.dec.*14 *num.*5. qui tamē *deeiſ.*48. *ſub num.*3. annuit, non facere, niſi ſemiplenam probationem, & mortuo Notario facere fidem ſemiplenam.

10 Verū iſta contrarietas debet intelligi, quòd tunc fidem non faciet, quando prothocollum nō eſſet ſcriptum, aut ſubſcriptum manu Notarij *Ranchin. ad Guid. Papa deeiſ.*19.

11 Prothocollum penès Notarium rogatum conſeruari debet, vel eius hæredes, vt deciſum refert *Cacheran.deeiſ.*16.*num.*6. vbi *num.*5. dicit, poſſe illud donare, & legare cui velit.

12 Si non in prothocollo, ſed in faſciculis reperiatur Notarij Rogitus, inſtrumentum indè reaſſumi poteſt, & fidem facit, probat *Barz. in deciſ. Bonon.* 39. *num.*28.

13 Contrarium probat *Grammat. in deeiſ.*106. *num.*36. *& ſeq.* vbi dicit, formam datam eſſe in hoc Regno Neapolitano, vt Notarij ſingulis annis conficiant quinternos, ſiuè libros Rogationum ſuarum, & iurent, quòd ſi quid inuenerint præter hanc formam ſcriptum, non habeat effectum rogationis, & prothocolli, vt valeat publicari, ſed in caſu deciſionis *Barz.* erat in ſcriptura in filſia ſubſcriptio Notarij, & aliæ coniecturæ, quibus apparebat, Notariū de illa fuiſſe rogatum.

SVMMARIVM.

1 *Salarium debetur Notarijs, & Procuratoribus pro ſcripturis, & eorum laboribus, etiam ſi nō ſit conuentum.num* 3.
2 *Edere ſcripturam Notarius non cogitur, niſi ſoluetur ei ſalarium.*
4 *Labor abſq; mercede eſſe non poteſt.*
5 *Notarij tenentur gratis præſtare acta, & ſcripturas pauperibus.*

De Notarijs. Pragm. IV.

Collectanea V.

EAndem Conſtitutionem, &c.

Mandat, eſſe ſtatim ſoluendam mercedem Notarijs, prout hìc, videlicèt ꝑ rogationibus vſq; ad vigintiquinq; vncias tareni duo cum dimidio, à vigintiquinq; vſq; ad quinquaginta, tareni quinq;, à quinquaginta vſq; ad ſeptuaginta quinq; tareni ſeptem cum dimidio, à ſeptuaginta quinq; vſq; ad centum, tareni decē, vltrà centum, quantumcunq; ſit quantitas, tareni quindecim, vltrà quam nihil peti poteſt, nec exigi ad pœnam dupli.

1 Quòd Notarij, & Procuratores pro ſcripturis, ſuiſq; laboribus licitè pecuniā exigant, & eis, alijſq; Officialibus ſalariū debeatur, elicitur ex *l.fin. C.de princip. agent. in reb.lib.*12. ex *l.in ſacris la terza §.modum inſuper C.de proxim. ſacror. ſerin eod.lib. Rota in Toletana* 1568. *ſub die* 30. *Aprilis coràm R.P. Sarmiento,* vbi pariter, quòd ſi Notario ſalarium non ſol
2 uatur, ſcripturas edere non cogitur, ex *gloſ. in l. argentarius §. ideò autem in verbo abſimiles ff. de edend.*

3 Notarijſq; Procuratoribus, & Sollicitatoribus ſalarium etiam non conuentum, (de generali ſaltem conſuetudine, ex æquitate, & veroſimili contrahentium, vel litigantium mente) deberi probant *Gama deeiſ. Luſitan.* 115. *Flores Diaz de Mena quæſt.* 8.*§.*1.*nu.*71.*lib.*1.

4 Laborem ſiquidem abſq; mercede eſſe nec natura patitur, nec ius *auth. de Iudicib. §. ſi quis autem verſic. ne autem collat.*6. *l.fin. C.de ſtat. & imagin. cap. cùm ſecundùm Apoſtolum de præbend. & dignitat. cap. fin.*7.*quæſt.*1.*cap. ex his* 12. *quæſt.*1.

5 Obſeruabis tamen, Notarios gratis pauperibus ſcripturas, & acta conficere, & exhibere teneri, ad *tex. in l.tàm dementis in fin. vbi gloſ. C.de Epiſcop. audient. Rota in antiq. deciſ.*2 *de Conſtitut. Roit. deeiſ. Lituan.*4.*num.*194. *Vin. deeiſ.*159.*num.*4. *Gayl obſeruat.* 43. *num.* 11. *lib.*1.

SVMMARIVM.

1 *Nummularij, ſiuè Bancherij falliti ſi ad Eccleſiam confugiunt, ab illa extrahi nequeunt, amplia etiam in ijs, qui fraudulenter decoxerunt, num* 2.
3 *Nummularij falliti in cauſis ciuilibus teſtificari valent, limita ſi cauſa ciuilis ſit ardua, num.* 4.
Cauſa ciuilis ardua æquiparatur criminali, ibid.
5 *Decocti ſunt infames.*
6 *Nummularij, ſiuè Bancherij tenentur actione depoſiti.*
7 *Bancherius tenetur pro falſis apocis præſentatis, & ſolutis.*
8 *Libro Caxerij an pro creditore in Banco pecunias deponente credendum ſit.*

De

De Nummularijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 SIgna occaſione huius rubricæ, quòd Nummularij falliti, ſiuè Bancherij decocti, ſi ad
Eccleſiam confugiant, ab illa abſq; reatu cen-
ſurarum extrahi nequeunt, cùm gaudeant im-
munitate Eccleſiaſtica, vt in dies ſeruari vide-
mus, & declarauit Sacra Congregatio Emi-
nentiſſimorum Cardinalium ſuper immunita-
tibus, quidquid contrarium attētauerit *Boer.*
*deciſ.*215. cuius opinio poſſet de iure commu-
2 ni practicari, & cum hac opinione reſpectu
Mercatorum, qui fraudulenter decoxerunt, vt
gaudeant immunitate, ex cumulò *DD.* probat
recenter *Dian. reſolut. moral par.*1. *tract. de*
immunit Eccleſ reſolut. 32. aſſerens, in Sacra
Cardinalium Congregatione ſic deciſum, ad-
do *Giurb. conſ. deciſ.* 100 *num.* 17.
3 Et nota, tales Nummularios fallitos, quan-
do agitur in cauſis ciuilibus à teſtificando non
repelli, licèt non ſint teſtes omni exceptione
maiores, cùm de eorum fide aliquid diminua-
tur, vt in facti contingētia determinatum fuiſ-
ſe per M. C. V. ſum certioratus, & patet ex
Aufrer. ad Capell. Tholoſ deciſ. 173. quod tamē
4 non procedit, vbi cauſa ciuilis eſſet ardua,
quia cùm æquiparetur cauſæ criminali, ad *tex.*
in l. propter litem ff. de excuſat. tutor. ideò tales
non poſſunt eſſe teſtes ad inſtar in cauſa cri-
5 minali, cùm facti infamia notati dicantur.
6 Nec non obſerua, tales Nummularios, ſeù
Bancherios teneri actione depoſiti *Addit. ad*
Salernitan. deciſ. 46. *num.* 5. vbi etiam *num.* 9.
7 quòd Bancherius tenetur pro falſis apocis
præſentatis, & ſolutis ex *Rota* apud *Farinac.*
deciſ. 76. *par.* 2. licèt ſecùs pro girata falſa in
calce fidei, & vide *eundem Salernit.* cit. *deciſ.*
46. *& Reg. Rouit deciſ.* 13. pluriès deciſum in
S.C. oſtendit *Thor. in Compend. deciſ. Regni in*
verbo Bancum par. 3.
8 Sed Caxerij libro, vulgò *il giornale*, an pro
creditore in Banco pecunias deponente cre-
dendum ſit, ita vt decocto Caxerio Guberna-
tores Banci, & fideiuſſores Caxerij teneantur, copiosè diſcutit *Giurba deciſ* 88. vbi pro
affirmatiua parte iudicatum teſtatur.

S V M M A R I V M.

1 *Bancherij ſe abſentantes per ſex dies debent citari domi, & infra alios dies ſex non comparentes foriudicantur.*
2 *Citatio facta domi Nummulariorum valet, licèt non perueniat ad eorum notitiam.*
3 *Foriudicatio Nummulariorum quando poſſit annullari.*
4 *Foriudicatio Nummulariorum ex citatione notificata vxoribus habētibus illos in odium eſt nulla.*

De Nummularijs. Pragm. I.

Collectanea II.

COntra autem exercētes Nūmularias menſas, &c.

1 Mandat, Bancherios ſe abſentantes per ſex
dies citari domi, & infra alios dies ſex non
comparentes foriudicari, & iunge *pragm.* 4.
hac eadem rubrica, vbi Nummularij foro ce-
dentes foriudicantur, & *deciſ. Regiæ Audientiæ*
Apuleæ 33.
Obſerua, iſtam foriudicationem factam eſſe
validam contra tales ex citatione domi facta,
2 non obſtante quòd opponatur, citationem nō
perueniſſe ad notitiam ipſorum *Vin. dec.* 274.
& vide ſupra in *pragm.* 3. *de citationibus*, vbi
plura habes, & in *pragm* 2. *de ordin. iudic.*
3 Licèt poſſet annullari talis foriudicatio,
quando citatus probaret, tempore citationis
non habitare domi, in qua fuit citatus, ex di-
ctis per *Caſtill deciſ.* 121. *num.* 4. *& ſeq. par.* 2.
4 Et obſerua, ex citatione notificata vxori-
bus iſtorum Bancheriorum, iuxta *Conſtitutio-*
nem Regni incip. *Citationis literæ*, non poſſe
procedi ad foriudicationem, ſi appareat, illas
habere in odiū viros, & ſi fuerit ex illa ſequuta
foriudicatio, erit nulla, cùm citatio notificata
vxori, quæ fortè virum in odiū habere præſu-
mitur ſit nulla, & inualida, ita vt fuerit ex tali
citatione nulla declarata ſententia foriudica-
tionis in Magna Curia Vicariæ probat *Mir-*
lin. controuerſ. forenſ. 41.

S V M M A R I V M.

1 *Cautio quæ ſit præſtanda per Nūmularios Banca erigere volentes.*
2 *Cautio præſtita per Bancherios vertitur in beneficium Creditorum habentium pecuniam in Banchis.*

De Nummularijs. Pragm. II.

Collectanea III.

PEr parte delli Magnifici Eletti, &c.

1 Agit de cautione præſtanda per Nummu-
larios, intendentes imponere Banca.
De hac cautione pręſtanda à Nummularijs
Banca inſtituere volentibus tractat *Reg. Ro-*
uit. deciſ. 28. vbi principaliter agit, ſi fideiuſſio-
2 nes præſtitæ per hos Bancherios pro bona
adminiſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum
creditorum poſſint reſtringi, vt cenſeantur
præſtitæ pro cautela tantùm officij Actorum
Magiſtri, illas ſtipulantis per ſimplicem decla-
rationem poſteà factam ab eodem Actuario

ſub forma de qua *ibi*, & negatiuè iudicatum
teſtatur ſub die 24. Ianuarij 1625. iunctis dua-
bus Aulis, & proindè fuit deciſum, fideiuſſio-
nem fuiſſe præſtitam ad beneficium Credito-
rum olim Banci Biſſoli, non obſtante declara-
tione in contrarium facta per Magiſtrum
actorum, qui cautionem ſtipulauerat, vt latiùs
apud *eum* cerni poterit.

SVMMARIVM.

1 *Nundinæ quæ dicantur.*
2 *Nundinæ in diuerſis locis diuerſis temporibus celebrantur.*
3 *Nundinæ poſſunt probiberi fieri antè Eccleſias per Epiſcopum.*
4 *Ordinarij locorum debent facere obſeruari feſta.*
5 *Præceptum de feſtiuis diebus, & Dominicis ſub prætextu feriarum nō eſt violandum, limita, vt num. 6.*
7 *Merces nequeunt vendi, nec emi diebus Dominicis, & feſtiuis, niſi ad victum neceſſaria.*
8 *Iudicia Dominicis, & feſtiuis diebus ſilere debent.*
9 *Acta in Curijs Nundinarum poſſunt fieri de nocte.*
10 *Reiuendicatio nequit intentari in Nundinis.*
11 *Iudices ordinarij debent præſtare conſilium in cauſis criminalibus Nundinarum.*

De Nundinis, ſeù Ferijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 NVndinæ dicuntur Mercatorum conuē-
tiones, certo loco, & tempore merci-
moniorum cauſa, ita dictæ, quòd ſingulo nono
die fiebant, vt modernè autumat *Chriſtinæus
deciſ. Belgic. 99. tom. 3.*
Nunc verò communis vſus facit, vt Nun-
dinæ dicantur ſollemnia emporia, ſtatutis die-
bus facta ſemel, aut pluriès in anno, quæ vul
gò nunc feras, vel quaſi ferias à ferēdo dictas,
quòd quilibet illuc veniat aliquid deferendo,
2 quibus noſtrum Regnum pluribus fruitur, nā
in Ciuitate Montiſleonis celebrantur Nun-
dinæ tempore feſtiuitatis Sancti Lucæ, Sanctæ
Luciæ, & S. Mariæ Magdalenæ in Terra Alta-
muræ tēpore feſtiuitatis Diui Marci, in Ter-
ra Ferrandinæ tempore feſtiuitatis Sanctiſſi-
mę Crucis, Salerni tempore feſtiuitatis Sancti
Matthæi Apoſtoli, Griptalis tempore feſtiui-
tatis S. Luciæ, & ſic de ſimilibus, vt Atellæ,
Auerſæ, Foggiæ, & Lanciani.
3 Has autem Nundinas, ſiuè ſollemnes, ſiuè
priuatas poſſe per Epiſcopum diebus feſtiuis
prohiberi fieri antè Eccleſias non eſt dubium,
vt fuit deciſum in Curia Archiepiſcopali Nea-
politana, & ſic confirmatum Romæ per Sa-
cram Eminentiſſimorum Cardinalium Con-
gregationem. Vndè cùm in hac Ciuitate Nea-
politana in Eccleſia Diuæ Mariæ Annuncia-
tæ, & in Eccleſia Spiritus Sancti in earum fe-
ſtiuitatibus fierent Nundinæ, ſiuè Mercatus,
fuerunt ſublatę per eandem Curiam Archie-
piſcopalem ex *Bulla Pij V.* incip. *Cùm primū
Apoſtolicatus officium*, in qua diſtrictè præcipi-
4 tur Ordinarijs locorum, vt feſta obſeruari fa-
ciant, nè in eis fiant opera ſeruilia, Mercatus,
prophanæ negotiationes, & iudiciorum ſtre-
pitus, meminit in proprijs terminis, hanc pro-
bans opinionem *Gratian. deciſ. Rot. March. 21.*
& tradit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.
Cur. Archiep. Neapolis . . . par. 2.* & id fuit
tempore Eminentiſſimi Cardinalis Ieſualdi
Archiepiſcopi huius Ciuitatis, meminit *Reg.
de Ponte de poteſtat. Proreg tit. de Mercat. ſeù
Nundinis*, vbi alia cumulat.
Et hac occaſione obſeruabis, quòd Nundi-
narum, Mercatorum, & Feriarum ſub prætex-
5 tu, præceptum de Dominicis, & feſtiuis die-
bus ſanctificandis, & obſeruandis, nullatènus
eſt violandum.
6 His tamē diebus licet agathonibus, ac alijs
iumentorum vectoribus, ſeù mercium condu-
ctoribus, baiulis, & alijs huiuſmodi ſeruienti-
bus, ac miniſtris, ſarcinas, & onera Nundina-
rum exonerare, & deponere, incęptumq; iter,
Miſſa audita priùs, tranſeundo proſequi, &
continuare, non autem debent ſarcinas com-
ponere, & iumenta onerare ad iter denuò in-
cipiendum, neq; Mercatoribus, aut alijs etiam
viatoribus ijs diebus, etiam clauſis apothecis
7 merces vendere, emere, aut aſportare licet,
niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia mu-
nuſcula, & modici valoris, & momenti, opera
iam conflata, & laborata pro tranſeuntium
Hoſpitum, aduenarum, & cęterorum vrgenti,
& præſenti neceſſitate, & opportunitate, in
quo Partes erunt Epiſcopi, propoſitis edictis
prouidere, vt ipſi dies feſti debita obſeruatio-
ne colantur, ſimulq; Populorum eò confluen-
tium neceſsitatibus, quantùm ſine dicta offen-
ſione fieri poteſt conſulatur.
8 Quòad iudicia autem, quæ Dominicis, &
feſtiuis diebus ſilere debent, id obſeruari po-
terit, quod iure communi permittitur in qui-
buſdam vrgentibus caſibus qui moram, & di-
lationem non patiuntur, in quibus, & alijs iu-
riſdictionem Conſulum Nundinis præpoſito-
rum concernentibus conſtitutiones, & Sum-
morum Pontificum, ſi quæ habent priuilegia,
Breue fel. record. Pij V. eſt ſeruandum, prout
ſic decidit Sacra Rituum Congregatio in vna
Recanaten. de menſe Decembris 1600.

Nec

Nec non eſt animaduerſione dignum, ſum-
mariè procedi in Curijs Nundinarum,& in il-
9 lis acta fieri poſſe de nocte, vt probauimus *fo-*
10 *renſ.quaſt.*31.*par.*2.vbi tamen tutati ſumus,in
illis reiuendicationem nō poſſe intentari,quia
ſequeretur abſurdum, nam poſſidens in pau-
cis horis priuaretur ſua poſſeſſione,& certum
eſt,poſſeſſorem tuendum eſſe, donec inſra le-
gitima tempora, & viſis videndis aduerſarius
legitimè ſua iura probet,& interim à moleſtia
poſſeſſor exutus eſſe debet *Reg.de Ponte deciſ.*
40. *nu.*38. & in materia poſſeſſionis poſſeſſor
feſtinantèr eijci nequit.

11 Et in huiuſmodi Nundinis Magiſtros mer-
catos debere in expeditione cauſarum crimi-
nalium vti cōſilio Aſſeſſorum, & Iudicum or-
dinariorum locorum, in quibus Nundinæ ce-
lebrantur, niſi aliud particulari priuilegio ſit
cautum patet infra in *pragm.*10.*§.*85.*de offic.
Iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Nundinæ quolibet die Mercurij in hac Ciuitate Neapolis in Platea antè Portam Regalem celebrari poſſunt.*
2 *Nundinæ, vt poſſint celebrari, debent concedi à Principe non recognoſcente Superiorem.*
3 *Conceſſio Nundinarum eſt de Regalibus.*
4 *Princeps poteſt auferre Nundinas, etſi per longiſſimum tempus ibidem fuerint exercitatæ.*
5 *Vtiles Terrarum Domini prohibentur facere Nundinas, ſiuè Mercatus.*
6 *Nundinarum exercitium quando amittatur.*

De Nundinis,&c. Pragm. II.

Collectanea II.

PErche li giorni paſſati,&c.

1 Quolibet die Mercurij hac in Ciuitate
Neapolis celebrari poſſe Nundinas in Platea
antè Portam Regalem enunciat vigore priui-
legij.
2 Obſerua eſſe de ſubſtantia priuilegium, ad
finē,vt licitè celebrari valeant Nundinę,quod
eſt concedendū à Principe non recognoſcen-
te Superiorem, & ſic habente iura Imperij,
3 quia de Regalibus eſt Nūdinarum conceſſio,
& ſic de reſeruatis ſupremæ poteſtati *l.* 1. &
ibi *Scribent.ff.de Nundin.l.vnic.C.eod.tit.Giz-
zarell.deciſ.*70.*num.*4.*Chriſtin.deciſ.Belgic.*99.
*par.*3.*Theſaur.deciſ.*264.*Franc.Marc.deciſ.*53.
*tom.*1.vbi pariter,quòd licet Principi Nundi-
nas alicui loco auferre,etſi per longiſſimum
temporis ſpatium ibidem exercitatæ fuerint,
taliter, vt valeat ad alium locum transferre,
vide *Theſaur. d. deciſ.*264.

Vndè tale ius non competere vtilibus Ter-
rarum Dominis,& contrarium attentando,il-
los grauare ſcripſimus *tom.*1.*de grauamin.va-*
5 *ſallorum grauam.*326.vbi etiam,quòd ipſis eſt
prohibitum facere Mercatus, ſiuè Nundinas
francas,abſq; ſpeciali Regis aſſenſu.

6 Sed an,& quando Nundinarum exercitium
per nō vſum amittatur,tractat *Bernard.Grau.
pract.concluſ. Camer.Imperial.*60. *conſider.*1.
& ſeq. & ad materiam *Gayl obſeruat.*60. *lib.*2.
*Apicella alleg.*8.

SVMMARIVM.

1 *Nundinæ debent celebrari temporibus ſtatutis.*
2 *Nundinæ etiam diebus ſtatutis de loco ad locum mutari nequeunt, amplia, vt num.* 3.
4 *Feriæ habent immunitates, nec in eis Publicani poſſunt exigere aliquid tributi nomine.*
5 *Ceſſio bonorum ceſſat pro obligatione inita in Nundinis.*

De Nundinis, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

A Noſtra notizia è peruenuto, &c.

1 Sancitur, Nundinas,& Ferias celebrandas
eſſe diebus ſtatutis,iuxta priuilegiorum teno-
rem,aliàs immunitatibus minimè frui.
2 Amplia,vt nequè de loco ad locum etiam
diebus ſtatutis poſſint mutari, & variari pro-
pria authoritate, inuitis Ciuibus *Theſaur. de-
ciſ.*264.*ſub nu.*3.& *Nos* latiùs proſequuti fui-
mus *forenſ.quaſt.*73.*par.*2.vbi erit videndum,
vbi aſſenſum Principis eſſe neceſſarium de-
monſtrauimus.
3 Amplia,vt illarum prorogatio fieri nequeat
vltra tempora ſtabilita, vt ſtat deciſum in
*pragm.*4.*infra hac eadem rubrica.*
4 Eſſe autem Ferias immunes, ac priuilegia-
tas probat *Chriſtinaus deciſ. Belgic.*99. *vol.* 3.
firmans *deciſ.*100.Publicanos exigere nō poſ-
ſe aliquid tributi nomine ratione rei in Nun-
5 dinis diuenditæ,& quòd pro obligatione inita
in Nundinis locus non ſit ceſſioni bonorum,
dummodò contractus celebratus fuerit in
ipſis Nundinis, vel ob merces in eis traditas,
ſecùs ſi ſola ſit deſtinatio in Nundinis, dicens
ſic iudicatum à Senatu Pariſienſi.

SVMMARIVM.

1 *Offendere non dicitur qui minimam offenſam facit.*
2 *Offenſa appellatione non venit leuis.*
3 *Noxa pro noxa datur reſpectu animalium delinquentium.*
4 *Animal irrationale committens homicidium an poſſit puniri.*
5 *Bos cornupeta occidens alium bouem, Dominus occiſoris tenetur dare alium bouem, intellige, vt num. 6.*
7 *Noxalis actio oritur ex priuato delicto, & ad damni perſequutionem tantùm, & non ad pœnam ſpectat.*

De Offendentibus innoxium pro noxio. Rubrica.

Collectanea I.

1 OFfendere (ſtricto modo) non dicitur qui minimam offenſionem facit, quia offen-
2 ſæ appellatione non venit leuis, ſed grauis, ita
quòd promittentem non offendere ſub pęna,
nõ incurrere illam ob modicam offenſam fuit
tentum vna vice in Regio Auditorio Apuleæ, ex ijs, quæ probat *Moron. de treug. & pac. quaſt.* 172. licèt ipſe in prolatione voti aliquãtulum dubius exiſterem, & in caſu ibidem occurſo annuerem, non poſſe practicari hanc opinionem, eò quia in promiſſione erant verba, *non offendere, damnificare, nec offendi, aut damnificari facere, quomodocunq; qualitercũq; ex quacunq; cauſa*, ex quibus verbis eram voti, vti vniuerſalibus intelligi etiam de omni offenſa, ſiuè damno, nèdum graui, ſed etiam leui

Et occaſione eiuſdem rubricę (quàmuis diſpoſita in pragmatica, ibidem ſituata nullum
3 verbũ appareat, de quo loquuturus ſum) obſeruabis, noxã pro noxa dari reſpectu animalium delinquentium, aut ęſtimationem noxæ, ad *tex. in l. 1. ff ſi quadr. pauper. feciſſ dicat Coler. deciſ. German.* 168. & ad ornatum plura re-
4 portat modernus *Thor. vot deciſiu.* 38. vbi tractat, ſi animal irrationale homicidium committat, puniri poſſit, vel veriùs pro noxa dari, & qualiter damna ab eis illata reſarciantur, pariterq; eiſdem ab alijs animalibus, & hominibus data reficiantur.

5 Qua in materia curioſum erit ſcire, quòd ſi bos alienus cornupeta fuerit, quem Dominus non cuſtodierit, & alium bouem occiderit, alius bos Domino damni paſſi eſt reddendus, vt patet in *cap. ſi bos de iniur.* cuius diſpoſitio
6 procedit, quotiès apparet de boue occiſore, at ſecùs in dubio, nam vbi dubitatur, quòd nã animal fuerit aggreſſum, Dominus occiſoris ad nihil tenetur, vt benè probat *Boer. dec.* 237. *in princip.*

7 Noxalem autem actionem ex priuato delicto oriri, iuxta *tex. in l. 1. ff. de noxal. action.* & ad damni perſequutionem tantùm, & non ad pęnã pertinere, ex *l* 4. *ff. ſi ex noxal. cauſ. agat.* probat *Griuell. deciſ. Dolan.* 48.

SVMMARIVM.

1 *Offendentes alterum pro altero ſunt infames, & proditores.*
2 *Conditio iniqua non debet dari alteri per alterum.*
3 *Culpa debet tenere ſuos authores.*
4 *Delictum vnius non purgatur per alium.*
5 *Maritus non tenetur pro vxore, & è contra.*
6 *Pater non tenetur pro filio, & è contra, nec ſeruus pro Domino.*
7 *Aggreſſus occidens aliquem ex cauſa defenſionis non punitur.*

De Offendentibus innoxium pro noxio. Pragm. I.

Collectanea II.

HAuendomo inteſo, &c.

1 Offendentes alterũ pro altero ex ſola contumacia hic reputantur infames, & proditores, & circulus anni abbreuiatur ad triginta dies, quando locus erit foriudicationi.

2 Redde rationem huius diſpoſitionis, quia alteri per alterum iniqua conditio dari non debet *l. non debet ff. de regul. iur. cap. non debet eod. tit. in 6. cap. ſi compromiſſarius §. porrò de elect. in 6.*

3 Et culpa, ac pęna debet ſuos tenere authores *l. ſancimus C. de pœnis, cap. quaſiuit de his, qua fiunt à maiori parte capituli, cap. Romana in fin. de ſentent. excommunication. in 6. Chriſtinaus deciſ. Belgic.* 206. *num.* 2. *par.* 4.

4 Et nemo alterius purgare debet delictum
5 *toto tit. nè ex delicto defuncti*, ita vt maritus nõ teneatur pro vxore, & è contra, niſi aliqua tamen illi culpa adſeribi poſſit *Larrea deciſ.*
6 *Granat.* 48. *num.* 7. pater pro filio, & è contra, nec ſeruus pro Domino, vt hæc omnia latiùs probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neap* 47. *par.* 2. vbi diſcutit,
7 quando aggreſſus occidit aliquem non offendentem ratione defenſionis, nũm aliqua pęna plectendus veniat, dicens iudicatum ad fauorem rei ex cauſis, & rationibus ibidem diſcuſſis.

Quid enim rectius, quàm ſuos delicta non egredi authores *d. l. ſancimus*, quiduè iniquius quòd innoxios, tanquàm peccantes puniri *auth. de inceſt. nupt. in princip. Merlin. controuerſ.* 1. *in fin.*

Et quatènus abbreuiatur terminus foriudicationis in caſibus, in quibus cadit ad tempus vnius menſis.

Si

Si cupis alios caſus, in[illegible]us ſeriudicationis terminus abbreuiatur, adeas *Noſtram deciſ. Regiæ Audientiæ Apuleæ* 33. vbi illos reperies cumulatos.

SVMMARIVM.

1 *Officialis vndè dicatur.*
2 *Appellatione Officialium qui veniunt.*
3 *Officiales propriè dicuntur qui habent iuriſdictionem.*
4 *Cuſtodes carcerum non dicuntur Officiales, & num.* 5.
6 *Baiuli, Magiſtri Iurati, Sindici, & Electi non veniunt appellatione Officialium.*
7 *Magiſtri actorum non veniunt appellatione Officialium, & num.* 8.
9 *Vicarius Generalis venit appellatione Officialis Diœceſani.*
10 *Stylus Curiæ Romanæ in delegationibus quo verbo vtitur.*

De Officialibus,& quæ ijs prohibeantur. Rubrica.

Collectanea I.

1 OFficialis dicitur, quaſi alterius officium exercens, eiuſque appellatione propriè
venit qui ſub alio miniſtraliter exercet iuriſ-
dictionem *Præſ.de Franch.deciſ.*407. vbi quòd
2 lato ſumpto vocabulo veniunt etiam non ha-
bentes iuriſdictionem,qui largo modo dicun-
tur habere officium, in materia tamen fauo-
rabili, at ſecùs in ſtricta, & odioſa,cùm verè
3 Officiales nuncupentur iuriſdictionem habē-
tes *Giurba cōſ.deciſ.crimin.96. Ramonius conſ. deciſ.*35.

4 Indè cùm Carcerum, ſiuè Caſtrorū cuſto-
des,aliàs Caſtellani iuriſdictione non vtantur,
Officiales non vocantur, nec ſub tali nomine
comprehenduntur *Præſ.de Franch. deciſ.*505.
5 *num.*7. etſi largo modo Officiales appellari
non deſint qui affirment, vt apud *Boer.deciſ.*
149. & vide *tex.in l.nè quis C.de dignitat. lib.*
12. & hanc partem fouet *Rouit conſ.deciſ.92. lib.*2.vbi iudicatum teſtatur,Caſtellanos venire ſub nomine Officialium, ad effectum vt eis ſit prohibita mercatura.

6 Prout nec Baiuli,Magiſtri Iurati,Sindici,& Electi Officialium appellatione veniunt, tali modo, vt delinquendo ſubiaceant Iudici ordinario,nec habeant prærogatiuam, vt de illis Magna Curia Vicariæ cognoſcat, vt extitit deciſum in perſonam Io.Caroli Villani Baiuli Terræ Ayerolæ.

7 Hinc Magiſtros actorum Officialium ſub
nomine nec venire patet apud *Præſid. de*
8 *Franch. deciſ.* 407. licèt contrarium eliciatur
ex *eodem deciſ.*403. ex *Gizzarell. deciſ.*24. *&*
*Rouit.deciſ.72.num.50. Seſc deciſ.Aragon.*339. *vol.*3.& plura reportat decreta *Thor in Compend. deciſ. in verbo Actuarius tom.*2. de quo latiùs vide ſupra in *Rubrica de Actuarijs num.* 5.*&* 6.

9 Officialis Diœceſani appellatione venit Vicarius Generalis Epiſcopi illius Diœceſis, & Officialis,ac Vicarius ſunt ſynonima, & idem ſignificant,vt deſumitur ex *Sacro Concil. Trident. ſeſſ.24.de reformat.cap.*16. ibi,*Officialem, ſeù Vicarium, &c.*

10 Vndè de ſtylo Curiæ Romanæ eſt, vt in expeditionibus, & cauſarū delegationibus, verbo *Vicario* vtatur hac formula,*dilecto filio Vicario Vicano venerabilis Fratris noſtri Epiſcopi Vicani in ſpiritualibus generali.*

SVMMARIVM.

1 *Officia Regia non petuntur per interpoſitas perſonas, ſed an hoc practicetur,num.*2.
3 *Officia appetere quando ſit licitum, remiſſiuè.*
4 *Pecunia,& fauores præualent in Mundo.*
5 *Dignus,& dignior ſi concurrant ad idem officium,quis præferatur.*
6 *Epiſcopus peccat mortaliter conferendo beneficium digno,omiſſo digniori.*
7 *Cauſæ,propter quas licet abſq; metu peccati conferre beneficium minùs digno,relicto digniori,hic reportat Author.*

De Officialibus,& quæ ijs prohibeantur. Pragm. I.

Collectanea II.

1 DEcet nos,&c. Statuit, nè officia Regia per interpoſitas perſonas petantur.

2 In deſuetudinem abijt hæc pragmatica,
quàmuis renouata appareat infra *pragm.3.hac*
eadem rubrica, & ideò nō eget commentario,
perquiras tamen *Graſſium deciſ.aur.lib.*1.*cap.*
3 15. vbi quando licitum ſit officia appetere.
Et quatènus ibidem enuncietur,in admini-
ſtratione iuſtitiæ præficiendas eſſe perſonas
ſcientia, doctrina,& bonis moribus imbutas,
4 hoc etiam in Mūdo deſideratur,cùm fauores,
& pecunia præualeant,vtinam eſſem mendax.

Tu autem pro ornatu vide latiùs ſcripta per *Nos de grauamin.vaſallorum tom.*1.*grauam.* 187. vbi curioſa reperies, & adeas *Raudenſ. deciſ.* 40. vbi diſtributiones honorum,dignitatū,officiorum, & lecturarum, & electiones, confirmationes, collationes à Dominis, & Principibus qualiter,& quando ſint faciendæ.

5 At concurrentibus duobus ad idem officium, quorum vnus ſit dignus, alter verò dignior, an ſit licitum omittere digniorem, declarat *Idem deciſ.* 33.& tractant *Ludouiſius deciſ.*11. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ Cur. Archiep.*

Archiep Neap. 214. *par* 3. *Gratian. dec. March.*
6 97. vbi quòd Epiſcopus peccat mortaliter cō-
ferendo beneficium digno, omiſſo digniori, nō
tamen tenetur ad reſtitutionem, licèt dicat,
hoc fallere, quando beneficium deberetur di-
gniori ex aliquo ſtatuto, aut lege reperto in
concurſu, quia tunc ſi minus digno conferat,
peccat, & tenetur ad reſtitutionem.

7 Qua occaſione non reticeam reportare, multas eſſe cauſas excuſantes à peccato eligēdo minus dignum relicto digniori, quas recenſet poſt cęteros *Dian. reſol. moral. par.* 3. *tract.* 5. *miſcellan reſol.* 110.

Prima, quando exceſſus non eſt notabilis, & manifeſtus.

Secunda, quando magis dignus eſt de alio loco, vel Eccleſia, igitur licitè præfertur indigena dignus extraneo digniori.

Tertia, cùm maior Pars vult eligere minus dignum, tunc minor Pars poteſt non eligere digniorem, ſed dare ſuffragium minus digno, & ex hoc procedit, etiam ſi Electores iuraſsēt eligere digniorem, & ſic eligendus eſt minus dignus, quando eſt magis acceptus Conuentui.

Quarta, quando ex tribus concurrentibus, ſcilicèt magis digno, digno, & indigno, eligitur indignus, ſi pro digno ſuffragium non datur.

Quinta, cùm dignior præeſſet alteri Eccleſiæ, & eſſet poſtulandus.

Sexta, quando magis dignus eſt implicatus negotijs externis, vel non ita reſidentiam faciet, ſicut minus dignus.

Septima, ſi minus dignus ſit iam expertus, & diſertus circa Officium, vel Prælaturam, & dignior inexpertus.

Octaua, quando non eſt liberum Collatori, vel Inſtitutori conferre alteri, vel alium inſtituere, quàm ſibi præſentatum à Patrono.

Nona, ſi beneficium ex ſua inſtitutione per Eccleſiam confirmata, vel acceptata, dandum ſit alicui ex certa Familia, vel Oppido.

Decima, ſi beneficij Parochialis Fundator prȩſentet dignum, & non digniorem, cùm hoc licitum facere ſit.

Vndecima, quādo quis beneficium reſignet digno, prætermittens digniorem.

Et deniq; Patronus laicus poteſt eligere, & præſentare minus dignum, digniori relicto.

S V M M A R I V M.

1 *Officia ſpectantia ad adminiſtrationem iuſtitia non debent vendi.*
2 *Officia ſacularia vendi non poſſunt.*
3 *Ementes officia multa extorquent.*
4 *Venditio officiorum eſt peſtis Reipublica.*
5 *Officium habens cum poteſtate in alium transferendi, an illud vendere poſſit.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. II.

Collectanea III.

MAndamus etiam per præſentem, &c.

1 Interdicit, nè officia ſpectantia ad iuſtitiæ adminiſtrationem, vel pecuniæ perceptionem vendantur.

Iunge quæ diximus ſupra in *pragm.* 4. *de Baronibus, & in tract. de grauaminibus vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 200.

Et adde *Dian. reſol. moral. tract.* 5. *miſcellan.*
2 *reſol.* 108. *par.* 3. vbi diſcutit, an officia ſæcula-
ria vendi poſſint, & annuit deciſiuè, vt quàm-
uis conſiderata natura rei talia officia vendi
poſſint, hoc non obſtante minimè expedit ea
vendere, ob multa incommoda, quæ indè ſe-
qui ſolent, putans plerumq; id eſſe illicitum,
ac perniciosum, quia venduntur, vt plurimum,
indignis, item quia ex tali venditione homi-
nes magis prouocantur ad acquirendas pe-
cunias, quàm ad ſtudia literarum, & probita-
3 tis, tandem, nam officia ementes, vt pretium
ſolutum recuperent non adminiſtrant ea, vt
debent, ſed multa iniuſtè extorquent, vndè ra-
4 tionabiliter talis venditio Reipublicæ peſtis
nūcupatur, & eſt prohibita, vide *Franc. Marc.*
deciſ. 249. *&* 749. vbi etiam annuit, committi
ſimoniam in vēditione ſæcularium officiorum
habentium iuriſdictionem annexam *Boer. deciſ.* 350.

5 Sed an qui habet licentiam à Rege officium transferendi in aliam perſonam, poſſit illud vendere, ſunt qui partem negatiuam ſectantur, niſi etiam vendendi expreſſa facultas acceſſerit, aut ſaltem tacita, vt ſi Rex concedat officium cum poteſtate transferendi alicui, quem nouit ſolere vendere, Alij autem putarunt, probabilem eſſe opinionem contrariam, poſſe ſcilicèt vēdere, Cęteri cum peccato veniali id agi autumarunt, vt apud *Dian. loco cit. reſol.* 109.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales in eorum officijs quid iurare tenentur, remiſſiuè.*
2 *Iudex debet iurare, ſuum officium abſq; fraude facturus.*
3 *Iuramentum ab Officialibus praſtandum remitti non poteſt, & illud eſt loco cautionis, ibid.*
4 *Officialis ab officio remotus, & ad idem reſtitutus iterùm iurare debet.*
5 *Officiales praſtantes iuramentum in die feriato non ſunt periuri.*
6 *Officialis Baroni nō tenetur praſtare iuramētū.*

7 Of-

7 *Officiales debent præſentare literas ſui officij, aliter non creditur.*
8 *Delegato non creditur, niſi literis ſuæ delegationis præſentatis.*
9 *Iuriſdictio non acquiritur, niſi literis præſentatis.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. IV.

Collectanea IV.

ET quia ſepenumerò contingit, &c.

1 Diſponit, promotos ad officia debere præſtare iuramentum ſub forma, de qua hic. Adde *Papon arreſt. Franc lib. 4 tit. 8. arreſt. 1. & lib. 6. tit. 1. arreſt. 26.* vbi loquitur etiam de iuramento præſtando ab Aſſeſſoribus, & Iudicibus, & iunge *Franc. Marc. deciſ.* 682.
2 quarenus probat, quemlibet Iudicem debere iurare publicè ſuum officium bona fide geſturum abſq; fraude, & vide *Minſyngcr obſeruat.*
3 *76. cent. 2 obſeruat. Camer. Imperial.* vbi quòd iuramentum præſtandum ab Officialibus remitti non poteſt.

Taleq; iuramentum cautionis vicem obtinere, modernè autumat poſt cęteros, quos adducit *Maranta reſponſ. deciſ. 39 num. 7. par. 2.*
4 Amplia, tale iuramentum eſſe denuò præſtandum ab Officiali remoto ab officio, & poſtea ad illud reſtituto *Guglielm. deciſ. Rot. Spirenſ. 201. par. 3.*
5 Et obſerua, non dici periuros Officiales eo ſub prætextu, quia tale iuramentum in die feriato præſtiterint, vide *Caualc. deciſ. 9 par. 1.*

Nec non pro coronide huius pragmaticæ perquiras omninò ſcripta per *Nos de grauaminib. vaſallorum tom 2. grauam* 40 vbi plura confarcinauimus, & præciſè *num. 22.* ac nui-
6 mus, prouiſum in Regia Audientia Principatus Citrà Officiales Baroni non teneri præſtare iuramentum, in hac pragmatica requiſitum, quod tibi deſeruiat pro limitatione eiuſdem, vide ibi, nec pigebit,
7 Et hac occaſione reminiſcaris, quòd Officiales debent in primis præſentare eorum literas officij, aliter non creditur, ſicuti pariter
8 à ſimili, delegato non creditur, niſi præſentatis literis ſuæ delegationis, ad *tex. in cap cum*
9 *in iure peritus de offic. delegat.* cùm iuriſdictio non acquiratur, niſi præſentatis literis *Rot in antiq deciſ. 241. & 287. & in nouiſſ. deciſ 793.* & antè illarum præſentationem nullam habere iuriſdictionem *Guid Pap. deciſ 285.* ex quo euenit, quòd delegatus debet eſſe certus de ſua iuriſdictione, non quidem per exemplum *Rot. in antiq. deciſ 439.*

Conferunt nuper adducta ſupra in *pragm. 3. de Commiſſ. & Exequutoribus, &c.* ibidem videnda.

SVMMARIVM.

1 *Officiales nequeunt contrahere vincula Compatratus, & de ratione, num. 2. & 3.*
4 *Affinitas ſpiritualis æquiparatur carnali.*
5 *Diſpenſatio non fit circa cognationem ſpiritualem, ſecus aduerſus carnalem.*
6 *Inſtrumentum non liquidatur via Ritus contra patrem, nec etiam contra patrem ſpiritualem.*
7 *Pœna pari punitur occidens patrem naturalem, quàm ſpiritualem.*
8 *Compater nequit teſtificari pro compatrè.*
9 *Compater non conuenitur à Compatre, niſi in quantum facere poteſt.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. VIII.

Collectanea V.

PErche eſſendo ſtabilito, &c.

1 Vetat, nè Officiales Compatratus vincula contrahant.
2 At quia redditur ratio, nè ſub hoc prætextu impediantur proprium exercere officium.
3 Iunge propter ſuſpitionem, quæ in eorum perſonas allegari poſſet, cùm Compater recuſetur in iudicādo in cauſa Compatris, vt quotidiè practicatur tàm in Sacro Regio Cōſilio, quàm in cęteris alijs Supremis Tribunalibus huius Ciuitatis, & fatetur *Marinis quotid. re-*
4 *ſolut. cap. 190.* eò quia ſpiritualis affinitas non eſt minor, quàm carnalis *cap qui dormierit 27. quæſt. 2. cap. ita diligere, & cap. ſeq. 30. quæſt. 31.*
5 ita vt videamus, aduerſus ſpiritualem cognationem Summos Pontifices non diſpenſare, licèt aduerſus carnales quotidiè diſpenſent, &
6 proindè inter cętera affirmat, inſtrumentum via Ritus ad inſtar à filio contra patrem non liquidari *Præſ de Franch deciſ. 162.* ſic pariter, nec cōtra patrem ſpiritualem, & ſic compatrem, cùm eiuſdem videantur naturæ *cap. aut facta, & ibi gloſ in verbo parentem de pœ-*
7 *nitent. diſtinct* 1. vbi dicit, non minus puniendum eſſe eū, qui ſpirituale, quàm qui naturalē occidit patrem, ſequitur *Rota in Maceraten. probationis coràm R. P. Corduba*, vbi quòd cō-
8 pater repellitur à reſtificando pro compatre, & receptus nullam probationem facit, vti affinis, & quòd tali de cauſa gaudet priuilegio,
9 nè conueniatur, niſi in quantum facere poteſt, deducto, nè egeat, quod accidit trutinari in cauſa Melchioris de San Marco cum Liuia de Benedictis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Prorex de rebus ſpectantibus ad Rempublicam mandat exequutioni qua maior pars Iudicãtium decreuit.*

2 *Factum à maiori parte eſt attendendum, cùm dicatur ab omnibus factum .*

3 *Habens maiorem partem dicitur habere omnes .*

4 *Factum à maiori parte quando, poſſit impediri .*

5 *Electio indigna facta à maiori parte non ſubſtinetur.*

6 *Pragmaticæ aliquid apertè mandantes debent exequutioni demandari .*

7 *Prorex ex iuſta cauſa poteſt concedere, vt ex Regno extrahantur ſtipendia .*

8 *Abſens non dicitur qui abeſt propter neceſſitatem Regis .*

9 *Beneficiatus abſens propter vtilitatem Eccleſiæ conſequitur diſtributiones quotidianas .*

10 *Prorex non valet ponere penſionem ſuper beneficijs infrà centum aureorum .*

11 *Rex an poſſit imponere penſiones beneficijs Iurispatronatus ad ipſum ſpectantis.*

12 *Rector beneficij ſi non habet centum pro ſe, non valet penſio impoſita .*

13 *Penſio non poteſt imponi ſuper Parochiali non reddente centum ducatos.*

14 *Stipendia non ſoluuntur, niſi à die captæ poſſeſſionis.*

15 *Creatus an dicatur qui non adminiſtrat.*

16 *Salarium alicuius regiminis an debeatur à die electionis, vel à die poſſeſſionis.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. XI.

Collectanea VI.

POr quanto vno de los principales, &c.

Hìc multa mandantur, nos autem ſelectioribus incumbemus, nè à practicis videamur (iuxta inſtitutum) recedere propoſitionibus.

1 Indè quatènus in §. 2. incip. *Por vna*, ſtatuitur, vt Prorex in omnibus rebus ſpectantibus ad adminiſtrationem Reipublicæ, vel iuſtitiæ exequutioni demandet, quòd maior pars Iudicantium decreuerit.

2 Iunge rationem, quia factum à maiori parte eſt attendendum *l. quod maior ff. ad municip.* cum concordantibus apud *Præſid. de Franch. deciſ. 2.* cùm dicatur factum ab omnibus, quod fit à maiori parte *Afflict. deciſ. 1. Gratian. deciſ. 183. Maſtrill. deciſ. 97.* & qui ma-
3 iorem partem habet, omnes habere videtur, quia illa trahit ad ſe minorem *Caualer. deciſ. 21. 439 & 519. Antonin. reſol. 104. lib. 3. Rot. in recent. deciſ. 443. tom. 1. par. 2.* & minor pars cēſetur hoc caſu conſentire iudicatis per maiorem, ad inſtar in electione minor pars cenſetur conſentire electioni factæ per maiorem *Beltramin. ad deciſ. Ludouiſ. 452. ſub num. 23. Merlin controuerſ. forenſ. 50. in princip.*

Sed dùm ibidem excipiuntur caſus recipiētes dilationem, vt ſi aliud videbitur, fiat relatio ſuæ Maieſtati, & interim ſuperſedeatur .

4 Adde, vt factum à maiori parte poſſit impediri, quotiès tendat ad indignitatem, & aliquod abſurdum, ad inſtar electionis, quæ facta
5 per maiorem partem Collegij nō ſubſtinetur, vbi electio indigni facta eſt, ita vt electio minoris hoc in caſu præualeat *cap. congregato de elect. Caualer. deciſ. 231. Antonin. reſol. 19. lib. 1. Merlin. d. controuerſ. 50.* vbi tutatur, electionē factam à minori parte Capituli, ſiuè Vniuerſitatis ſubſtineri, vbi maior indignum, ſeù incapacem ſcienter elegerit .

6 Et dùm in §. 5. incip. *En los caſos*, ſtatuitur, vt Regiæ pragmaticæ, & Reſcripta apertè aliquid mandantes exequutioni demandentur, nec Prorex aliter iubere valet, aliàs relationē Regi faciat.

Iunge pro corroboratione *text. in cap. ſi quando de reſcript.*

7 Et dùm in §. 10. incip. *Aſſi miſmo*, mandetur, vt Prorex nequeat concedere facultatem egrediendi è Regno ſtipendia merentibus, niſi cum iuſta cauſa, & tunc ſtipendia non procedant.

Obſerua, fuiſſe neceſſariam hanc declarationem, nè currat ſtipendium, cùm de iure abſenti cum licentia debeatur ſalarium aliàs debitum, dùm reſidet *Amat. deciſ. March. 52. Gratian. deciſ. 200.* eiuſdem Rotæ .

Et ligabis digito, non procedere diſpoſitionem pragmaticæ circa denegationem ſalarij, quotiès ſtipendiatus ſe abſentaret à Regno
8 pro ſeruitio eiuſdem Regis, quia in tali caſu abeſſe non diceretur propter vtilitatem Regis, ad *tex. in cap. ex parte de Cleric. non reſidēt.*
9 *Sayr. deciſ. 10. eod. tit.* vbi quòd beneficiatus abſens ob vtilitatem, & ſeruitium Eccleſiæ quotidianas percipit diſtributiones, congruit *tex. in l. quæſitum ff. de fundo inſtruct. Ludouiſ. deciſ. 153. & ibi Addit. Rot. in recent. deciſ. 608. par. 1.*

10 In §. 13. incip. *Tanbien*, quatènus prohibet, nè Prorex valeat ſuper beneficijs infrà ſummam centum aureorum penſionem apponere.

Ad ornatum perquiras *Illuſtriſſimum Epiſcopum Riccium deciſ. Cur. Archiep. Neap. 189.*
11 *par. 3.* vbi probat, licere Regi imponere penſiones ſuper beneficijs iuriſpatronatus ad ipſum ſpectantis, dummodò tamen concurrat conſenſus Apoſtolicæ Sedis, cui in Conciſtorio à Cardinali Protectore nomine Catholicæ Maieſtatis ſupplicatur, vt per *Rouit. conſ. 59. vol. 1.*

12 Et ad mentem eiuſdem iungas rationem,

quia

Digitized by Google

quia centum pro Rectore beneficij debent re- manere *Rota in Coſentina penſionis* 27. *Maij* 1595. *coràm R.P.Licta*, & ex diſpoſitione *Sacri Concilij Tridentini ſeſſ.*24. *cap.*13.*de reformat.* patet, quòd ſi Parochialis Eccleſia non
13 reddat centum ducatos, nulla penſio imponi poſſit, quia nõ debet ita grauari, vt Parochus viuere nequeat, aut iura Epiſcopalia ſoluere nequeat *cap.vacante,cap.cum cauſam, & cap. de Monachis de præbend.*

14 At cùm in §.16. incip. *Por que entiendo*, diſponatur, nè ſtipẽdia procedant, ac ſoluantur, niſi à die captæ poſſeſſionis.

Adde *tex.in l.poſt duos C.de Aduocat.diuerſ. Iudic.* ibi, *vniuerſa totius anni ſalaria, ex quo hoc idem officium peragere cœperit*, quia non
15 prodeſt creatio, niſi ſubſequuta ſit adminiſtratio, nec habetur pro creato qui non adminiſtrat, vide *Reg.Tapiam deciſ.S.C.*60. vbi tra-
16 ctat, ſi ſalarium Adminiſtratoris alicuius regiminis debeatur à die electionis, vel à die poſſeſſionis, item vſq; ad quod tempus, an reuocationis mandati, vel quò reuerſus eſt in eius patriã, & an debeatur illud in principio anni.

Cęterùm, dùm in fine pro obſeruantia contentorum in pragmatica contra inobſeruantes imponatur pęna (indignationis), illam importare arbitrariam pęnam pro Principis voluntate tutati ſumus *deciſ. Apuleæ* 34. vbi pariter de pęna imponi ſolita (pro quanto gratiam Regiam caram habeant) latè etiam *Caball.reſol. crim.caſu* 30.

SVMMARIVM.

1 *Toga defertur in ſignum dignitatis.*
2 *Præſumitur quis talis, qualis reperitur.*
3 *Mercum facit rem præſumere eſſe illius, cuius eſt mercum.*
4 *Bullæ cognoſcuntur ex ſigno.*
5 *Iuſpatronatus an cognoſcatur ex armis, inſignijs, & epitaphijs poſitis in Capella.*
6 *Aduocatus pauperum debet ferre togam ſicuti Officiales.*
7 *Officiales etiam pendente inquiſitione, & ſuſpenſione ab officio poſſunt geſtare togam.*
8 *Adminiſtratio Officialium ſolet interdici pendente inquiſitione, & vide num.*9.
10 *Suſpenſio ab officijs infamat probos viros.*
11 *Monachus pendente inquiſitione non priuatur voce actiua in Capitulo.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. XV.

Collectanea VII.

DAlla Maeſtà del Rè N.S. &c.

Enumerat Officiales, quibus toga vti debere mandat.

1 Cuius quidem togę delatio datur in ſignum dignitatis, qua ſunt muniti, & ex illius geſtatione quis præſumitur Officialis, nam habitus
2 gignit præſumptionem, vt in dubio iudicetur talis, qualis quis in habitu reperitur *l.item § ſi quis ff.de iniur.* cùm ex ſigno pateat ſignatum *l.*1. *§.ſi intelligatur ff.de adilitio edicto, Bellon.*
3 *deciſ. Genua* 201. vbi quòd mercum facit præſumere rem eſſe illius, cuius eſt mercum *l.ſtigmata C.de fabricenſ.lib.* 12. *Afflict. deciſ.* 23. *Boer. deciſ.* 109. & ad ſignum cognoſci ballas
4 notarunt *Cacher.deciſ.*40. *Anna alleg.*110. vn-
5 dè euenit, vt arma, inſignia, & epitaphia inſcripta in aliqua Capella concurrentibus nõnullis adminiculis probent, iuſpatronatus eſſe de familia illorum, cuius ſunt arma ibidem repoſita *Cauale.deciſ.*17.*num.*15.*Polidor.Ripa obſeruat.*66.*Illuſtriſſimus Epiſcopus Riec.deciſ. Cur. Archiep. Neap.*6.*par.*3.

6 Amplia, vt Aduocatus pauperum M.C.V. adhùc geſtare debeat hanc togam ſicuti cęteri Officiales ex moderna conceſſione facta à paruo tẽpore in hùc, quia primò illa vſus fuit quondam D.Ferdinandus de la Quadra, indè Regius Conſiliarius effectus, cui pariter eſt licitum ſedere in Rota M.C.V. hora cauſarum, quando Iudices ſedent pro vna hora pro cauſis pauperum, qua finita exijt à Tribunali, & tractãtur aliæ cauſæ ob facilem aditum, quem habet intrandi, & exeundi *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo Aduocati pauperum il ſecondo par.*3. vbi dicit, iudicatum idem procedere reſpectu Aduocatorum pauperũ, in Tribunalibus Regni conſtitutorum, vt ſic reſpectu Aduocati pauperũ Regiæ Audientiæ Menepecudum Apuleæ fuit prouiſum per Collaterale Cõſilium ſub die 20. Nouembris 1631. in *part.* 43. *num.* 59. & confirmatum die 24. Maij 1632. in *part.*50. *fol.*117. & die 8. Martij 1634. in *part.* 73. *fol.*195. penès Taglianiam à mandatis Scribam, ſicq; per priùs extitit prouiſum ab eodem Supremo Tribunali in beneficium Aduocati pauperum Regiæ Audientiæ Calabriæ Citra ſub die 31. Maij 1621. vt reperitur regiſtratum in *Cur.*1.*Calabria fol.*55. licèt in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ id non viderim practicatum tempore meo.

7 Amplia pariter, vt Officiales nèdum pendente inquiſitione, verùm etiam pendente ſuſpenſione ab officio poſſint geſtare togam, prout in varijs factorum contingentijs extitit practicatum, & quotidiè practicatur, reſpectu ramẽ Officialium perpetuorum, at ſecùs temporalium, qui ſi fuerint priuati, vtiq; togaindùere ſe nequibunt, cùm illa habeat incremẽtum à dignitate, qua ceſſante debet ceſſare pariter habitus dignitatis geſtatio, niſi tamen ſimplex adminiſtratio per aliquod tempus interdicta fuerit cum retentione officii, ad materiam *Guglielm.deciſ.Spirenſ.*38 *par.*1.

8 Quæ quidem adminiſtratio ſolet interdici pen-

pendente inquiſitione *Præſ. de Franch. deciſ.* 8.
Franc. Marc. deciſ. 562. *par.* 1. *Capella Tholoſ.*
deciſ. 370. videndus *Griuell. deciſ. Senatus Do-*
lan. 60 vbi mordicùs tutatur, & iudicatum re-
9 cenſet, Officialem inquiſitione pendente non
eſſe ſuſpendendum ab officio, nec ei interdi-
cendam adminiſtrationem, etiam poſt litem
conteſtatam, nè facilè indulgeatur malitijs ac-
cuſatorum, quia in materia ſuſpenſionis ab of-
ficio prudenter, & temperatè procedendum
10 eſt, cùm ſuſpenſio famam eripiat apud pro-
bos viros, maximumq; inferat dedecus, indè
11 pendente inquiſitione Monacum non priuari
voce actiua in Capitulo probauimus *forenſ.*
quæſt. 99. *par.* 1. aduerſus *Illuſtriſſimum Epi-*
ſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 327. *par.* 3.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales antè captam adminiſtrationis poſſeſ-*
ſionem debent exhibere inuentarium.
2 *Bona cenſentur acquiſita contemplatione officij.*
3 *Bona Prælati cenſentur acquiſita intuitu Eccle-*
ſiæ.

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur.
Pragm. XXII.

Collectanea VIII.

DEſſeando cumplir, &c.

1 Sancitur, vt Officiales tàm tẽporarij, quàm
perpetui antè captam adminiſtrationis poſ-
ſeſſionem inuẽtarium bonorum exhibere de-
beant.

Hæc pragmatica ſtat in viridi obſeruantia,
& eſt rationabilis, ad finem, vt ſi poſt officij
adeptionem Officialis patrimonium auctum
ſit, vltrà quàm per priùs erat, probare debeat,
2 vndè euenerit, cùm ſtet præſumptio, illa bona
fuiſſe quæſita contemplatione officij, ad *tex. in*
cap. 1. *de pecul. Cleric. cap.* 1. 12. *quæſt.* 3 cum de-
ciſiuè adductis per *Maur. alleg.* 5 *&* 6. *par.* 1.
3 vbi fundat, in bonis Prælati Eccleſiam, ſiuè
Nuncium Apoſtolicum habere fundatam in-
tentionem, eſſe quæſita intuitu Eccleſiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Deſignati ad officia ſunt examinandi circa ius,*
& praxim.
2 *Iudex debet habere theoricam, & praxim.*
3 *Examen nequit fieri non interuenientibus om-*
nibus Dominis de Iuncta.
4 *Examen poteſt remitti, quando apparet habili-*
tas.
5 *Leges variãtur propter qualitates perſonarum.*
6 *Examinatus, & approbatus iterùm ad examen*
admitti debet.
7 *Reprobatus in Collegio admittitur iterùm ad*
doctorandum.
8 *Approbatus ad vnam officij ſpeciem, ſi vult trã-*
ſire ad aliam, debet iterùm examinari.

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur.
Pragm. XXIII.

Collectanea IX.

DEſiderando la Maeſtà del Rè N. S. &c.

1 Statuit, vt deſignati ad gerenda officia ſint
examinandi tàm circa ius, quàm circa praxim
à Iuncta trium Regiorum Miniſtrorum, ad id
propriè deſignata.

Quatènus iſtud examen reſpicere debeat
tàm ius, quàm practicam iũgè rationem, quia
2 Iudex debet habere theoricam, & praxim, nã
ex theorica, quæ reſultat ex ſcientia exoritur
prudentia, ex practica autem experientia cũ-
ctarum rerum magiſtra, & proindè vtilis fuit,
& neceſſaria hæc pragmatica, vt antè illam
autumauit *Viuius deciſ.* 270.

Et dùm examen requiritur, quòd fiat in Iũ-
cta trium Miniſtrorum, qui videntur in hoc
delegati, & formaliter illorum intereſſentia ſit
3 neceſſaria, inferas, quòd ſi non omnes Domini
de Iuncta interuenerint, examen fieri nequi-
bit, & factum non proderit, cùm vnus abſque
altero habeat ligatas manus *cap. cauſam*
matrimonij de offic. delegat. cap. cùm cauſa
eodem tit. l. duo ex tribus de re iudic. Ma-
ſtrill. deciſ 292 *Caſtill. deciſ.* 87 *num.* 9. *Merlin.*
controuerſ. 25. *num.* 8. *Gratian. forenſ. diſcept.*
474.

Signabis tamen, quòd licèt examen hoc ſit
de forma, ſi Domini de Iuncta videntes habi-
4 litatem examinandi remiſerint examen, erit il-
le benè approbatus *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.*
139. *par.* 1. *& deciſ.* 140. *par.* 4. cùm rei demon-
ſtratæ fruſtrà fiat demonſtratio, ſicq; reſpectu
illorũ, qui imprimere fecerunt libros in legali
ſciẽtia demõſtrauimus *tom.* 1. *de grauaminibus*
5 *vaſallorum grauam.* 191. qualitas enim perſo-
narum leges variare facere debet *Afflict. deciſ.*
13. huiuſmodi enim debent facere exemptos
à tali examine.

6 Sed quæro, an ſemel examinatus, & repro-
batus debeat iterùm admitti ad examen.

Certè, quòd ſic erit tenendum, & ita in dies
practicatur ex dictis per *Annam allegat.* 123.
7 vbi tutatur, ſemel reprobatũ in Collegio poſ-
ſe iterùm admitti ad ſe doctorandum, conſert
Cap. Regni incip. *Vt ſtatus, & Gratian. diſcept.*
forenſ. 186.

8 Quòd autem ſemel approbati ad vnam of-
ficij ſpeciẽ, putà ad Iudicatus Regios, debeãt
iterùm approbari, ſi ad maiora prætendant,
putà ad Auditoratus Prouinciales non eſt hę-
ſitandum, cùm diuerſa ſint officia, nõ eiuſdem
ſpe-

ſpeciei,ſed inęqualia,& maioris conſideratio-nis,& proindè vti noui tituli,& maiora officia egent altera approbatione, ex dictis per *Gratian.forenſ.diſcept.*167.*à num.*54.quia ad ſimilia ſemel approbatus, iterùm non examinatur *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.Cur. Archiep.*140. *&* 374.*par.*4.

SVMMARIVM.

1 *Triremes nequeunt fieri in poſſeſſionibus particularium.*
2 *Lignorum appellatione quę nam veniant.*
3 *Pali, & perticæ non veniunt appellatione lignorum, & num.*4.

De Officialibus Regiarum triremium.
Pragm. I.

Collectanea I.

1 Nelli anni paſſati,&c. Vetat,nè Miniſtri, & Nautæ triremium lignent in poſſeſſionibus particularium.

Adde pro confirmatione videnda ſcripta per *Linglois deciſ.*23.*quæſt.*5. *Griuell.deciſ Senat Dolan.*15.& quæ Nos pariter deciſiuè ex illis probauimus ſupra in *Rubrica de inciſione arborum.*

Sed quatènus hic de lignis fit mentiò.

2 Quæ nam lignorum appellatione veniant, patet in *l.ligni verbo ff.de leg.*3.vbi elicitur,ſub tali nomine venire omnia, quæ comburendi cauſa parata sũt,& quæ cõſuetudo Regionis, ſeu paterfamilias pro ligno habebat *Rota in Parmen.legati corã R.P.Capizucco,* vbi quòd 3 regulariter pali, & perticæ tali ſub nomine in legatis, & vẽditionibus minimè veniunt, quia in materiæ numerum redigendi ſunt *l. pali ff.* 4 *de verb.ſignific. l.pali ff.de leg.*3 niſi tamen pro vetuſtate non ſint apti,niſi ad combuſtionem, quia tunc ligni nomine veniunt.

Et quatènus pariter de arboribus mentionetur.

Pro coronide te mitto ad ſcripta ſupra in *Rubrica de arboribus,&c.* vbi dapes congruẽtes guſtabis,quas hac in menſa iterùm edere non licet,quia ſtomacharent.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus ſunt qui præſentantur à Rege in Regno.*
2 *Laudatur D. Simon Carafa ex Clericorum Regularium Religione ad Archiepiſcopatum Acheruntinum, & Matheranum adſcitus.*
3 *Beneficia, & Canonicatus ſunt dignitates.*
4 *Officia nequeunt renunciari, prout beneficia.*

De Officijs ad Regię Maieſtatis, eiuſque Viceregis collationem ſpectantibus.
Rubrica.

Collectanea I.

1 Occaſione huius rubricæ reminiſcaris, vltra officia adeſſe pariter Archiepiſcopatus,& Epiſcopatus,alternatim Regnicolis, & exteris prouidendos,ſpectantes ad præſentationem Inuictiſſimi noſtri Regis,ex concordia cum Sancta Sede Apoſtolica, inita inter Clemẽtem VII. & Carolum V.Imperatorem in anno 1532. vt modernè poſt cęteros probat *Maranta reſponſ.dec.*52. *par.*2.inter quos 2 enitet Archiepiſcopatus Acheruntiæ, & Matheræ,ad quem proprijs meritis hodiè fuit adſcitus,& nominatus Illuſtriſſimus,& Reuerẽdiſſimus Dominus meus D. Simon Carafa, exiſtens in Sanctiſſima Religione Clericorum Regularium, qui præter illius notiſſimam nobilitatem ob eius eminentem doctrinam, vitæ probitatem, morumq; candorem ad maiora eſt quidem extollendus, prout ad Cardinalitium habitum videre ſpero.

3 Sunt pariter & beneficia,dignitates aliæ,& Canonicatus, eiuſdem Catholicæ Maieſtatis ad præſentationem ſpectãtia, quæ pariter hoc in Regno pro vna vice conferuntur Regnicolis, pro alia ad beneplacitum ſuæ Maieſtatis, vt apud *Regent.Tapiam deciſ Suprem Ital.Senatus* 18. vbi loquitur de Prioratu Eccleſiæ S.Nicolai in Ciuitate Barij,diſcutiendo, ſi vacare intelligatur per mortem, etiam ſi non cęperit poſſeſſionem,& pro affirmatiua concludit.

4 At quòd officia ad inſtar beneficiorum nequeant renunciari, niſi in manu Superioris, quia de illorum natura ipſorum commercium minimè datur,habes apud *Regent.de Ponte deciſ.*28.

SVMMARIVM.

1 *Officium Baiuli circa quæ verſetur.*
2 *Baiulus dicitur ordinarius,non delegatus.*
3 *Baiulus cognoſcere poteſt de omnibus cauſis ciuilibus, & furtis paruis.*
4 *Baiulus habet mixtum imperium, & poteſt portare arma.*
5 *Baiulus habet poteſtatem declarandi hæredes, & facere præambula, & decernere tutelas, num.* 6.
7 *Baiulus poteſt accuſare obligationes penès acta.*
8 *Baiuli poſſunt tenere carceres.*
9 *Baiulus nequit facere exequi,nec facere mandatum abſq; Conſultoris voto.*
10 *Appellatio datur à Baiulo ad Capitaneum loci.*

De Officio Baiuli. Rubrica.

Collectanea I.

1 OFficium Baiuli verſari circa damnorum
cognitionem, & pęnas à damna danti-
bus exigendi, ita vt habere tale ius priuatiuè
ad Capitaneum loci ordinarium, niſi damnum
eſſet doloſum, cum iniuria, vel territorium eſ-
ſet bannitum per Capitaneum, ſiuè eius Cu-
riam determinauit Sacrum Regium Cōſilium
inter Vniuerſitatem Orioli, & Marchionem
vtilem Dominum, videndus latè *Marin. quo-
tid. reſolut. cap.* 213. vbi ad partes diſputat arti-
culum, & pro Baiulis tandem reſidet, annuens
2 *num.* 19. iuriſdictionem baiulationis eſſe ordi-
3 nariam, non autem delegatam, quia de omni-
bus cauſis ciuilibus cognoſcere poteſt, ac etiā
de furtis minimis per *Conſtit. Regni Locorum*
4 *Baiuli*, & in *Conſtit. Baiulus ſi furem*, habentq;
pariter mixtum imperium, vt in *Conſtit. Ma-
giſtri Camerarij, Anna ſing.* 97. vbi tractat, ſi
poſſint portare arma, & dicit deciſum, licere
extra territorium, dummodò non ſint de pro-
hibitis.

5 Indè habent Baiuli iuriſdictionem declarā-
di hæredes, & faciendi præambula, ac decer-
6 nendi tutelas, & curas, vt ſeruari videmus, &
iudicatum retulimus *deciſ. Reg. Audient. Apu-
lia* 204.

Et ſecundùm *Viuium deciſ.* 36. *num.* 7. poſ-
ſunt cognoſcere de exceptione, quæ crimina-
litatem ſapit, ac obligationes penès acta ac-
7 cuſant, licèt inſtrumenta liquidari non poſſe
in talibus Curijs iudicatum per Regiam Ca-
meram Summarię, & determinatū in M.C.V.
oſtendimus in *tract. de grauaminibus vaſallo-
rum tom.* 1. *grauam.* 376. vbi contrariam par-
tem adhùc reportauimus, & alia in hac mate-
ria coadunauimus, ibidem videnda, & alia pa-
8 riter videbis *grauamin.* 377. vbi tutati ſumus,
Baiulis licere tenere carceres.

At Baiuli iura iudicari iuxta locorum, &
Regionum conſuetudinem pateſacit *Præſ. de
Franch. deciſ.* 397.

9 Illumq; non poſſe facere exequi, & facere
mandata, niſi cum voto Conſultoris pluriès
iudicatum retulimus *de grauaminibus vaſal-
lorum tom.* 2. *grauamin.* 88. vbi *grauamin.* 89.
firmauimus ex rebus iudicatis, à Baiulo appel-
10 lari ad Capitaneum in Terris Baronum, quā-
uis Baro non habeat cauſas appellationum
Præſ. de Franch. deciſ. 511.

SVMMARIVM.

1 Pœna Baiulorum non debet excedere carolenos quindecim, amplia, vt num. 2. & declara, num. 3.

4 Pœna non exigitur, quando animalia reperiuntur in terris apertis, & num. 5.

6 Baro nequit exigere pœnam, quando animalia Ciuium reperiuntur in Terris bannitis.

7 Pœna vnica debet exigi de animalibus diuerſorum, quæ ſtant ſub vno Paſtore, & damnificant.

8 Pœna, vt contra animalia exequatur quid requiritur.

9 Iudex in imponenda pœna contra animalia quæ conſiderare debet.

10 Animalia præſumuntur extare in loco permiſſo.

11 Pœna pro damno dato nequit exigi, quādo animalia caſualiter intrant fundum bannitum, num. 12. & 13.

14 Pœna damni dati contra animalia abſentium an debeatur.

15 Pœna damni dati ſufficit, quòd conſtet per vnū teſtem bonæ qualitatis, & num. 16.

17 Iuramentum Partis, ſeù inuentoris, quòd animalia fuerint capta in ſuo fundo ſufficit pro exigenda pœna, limita, ibid.

18 Teſtis vnicus ſufficit in poſſeſſorio ſummario.

19 Teſtis vnicus quando ſufficit pro manutentione.

20 Teſtis vnicus teſtificans aduerſus ſuum commodum probat.

21 Teſtis vnicus ſufficit ad faciendum inditium ad torturam in crimine læſæ Maieſtatis.

22 Teſtis vnicus contra producentem probat.

23 Teſtis vnicus deponens de facto ab ipſo vti mediatore tractato probat.

24 Teſtis vnicus ſufficit vbi agitur de cauſis parui præiudicij.

25 Teſtis vnicus ſufficit vbi adeſt voluntas Partium.

26 Pœna damni dati debetur pro quantitate accuſata, & num. 27.

28 Pœna damni dati nequit exigi, niſi Partis inſtantia præcedente.

29 Damnum datum in frumento an erit æſtimandum habito reſpectu ad herbam, vel quando erit maturum, & num. 30.

31 Curia ſæcularis an poſſit procedere pro damno dato ab animalibus Clericorum, num. 32. & 33.

De

Digitized by Google

De Officio Baiuli. Pragm. I.

Collectanea II.

STatuimus, quòd in damnis, &c.

1 Mandat principaliter, pęnam Baiulorum,
non debere excedere auguſtale, & ſic carole-
nos quindecim.

2 Amplia, procedere quãmuis damnum ſit vl-
trà auguſtale, vt pluriès iudicatum in S. R. C.
& præcisè inter Vniuerſitatem Terræ Lauri,
& eius quondam vtilem Dominum in Banca
Cioffi retulimus *de grauaminibus vaſallorum
tom.* 1. *grauam.* 56. vbi diſputamus hunc arti-
culum, & plura pro ornatu huius pragmaticæ
conglomeramus, ibi videnda, & iunge quæ di-
ximus *grauam.* 44. *eod. tom.*

3 Declara autem, hoc procedere reſpectu Ci-
uium tantùm, nõ autem reſpectu exterorum,
à quibus exigitur integra fida, & diffida, præ-
terquàm in animalibus errantibus, pro quibus
non debet exigi pęna vltrà damnum, vt fuit
iudicatum per Sacr. Conſil. ad relationem
M. C. V. die 13. Februarij anno 1597. in cauſa
Vniuerſitatis Terræ Ruſſiani cum Barone
Caſtri Turris Paludum penès Tramontanum
M. C. Actuarium.

4 Et pęna non exigitur quando animalia re-
periuntur in Terris ſanis, ſaldis, & apertis, vt
iudicauit Sacr. Conſ. ad fauorem Vniuerſitatis
Literarum contra Baronem apud de Ferrarijs
Actuarium, & inter Vniuerſitatem Vallis Vi-
tulani, & eius vtilem Dominum, Actuario Fi-
5 gliola, in quibus decretis apparet, quòd licèt
Terræ ſint bãnitæ, niſi ſint ſeminatæ, vel clau-
ſæ pęna non poſſit exigi, iuxta quam opinio-
6 nem determinauit idem S. C. facta relatione
in Collaterali, non poſſe Baronem exigere
pęnam, quando animalia Ciuium reperiuntur
in huiuſmodi Terris, & hoc in cauſa Illuſtriſſi-
mi Principis Hoſtiliani cum Caſalibus Cale-
ni, & ita refert *Reg. Lanar. conſ.* 98. *num.* 8. &
latiùs diximus in *tract. de grauaminibus vaſal-
lorum grauamin.* 43. *tom.* 1. vbi etiam *grauam.*
7 45. probauimus, pęnam vnicam exigi debere,
quando animalia diuerſorum, quæ ſtant vnita
ſub vno paſtore damnificãt, licèt contrarium
referat *Griuell. in deciſ. Senat. Dolan.* 148.

8 Cui pęnæ vt ſit locus, & captura animaliũ
interceptorũ iuſtificetur Cuſtodes, & Guar-
diani debent exprimere locum, & tempus,
quando, & vbi interceperunt, quoniam poteſt
eſſe, quòd certo tempore, & in parte territo-
rij ſolet concedi paſtura, quæ alio tempore, &
loco eſt quandoquè permiſſa, & ita retulimus
practicatum in *eod. tract. de grauaminibus va-
ſallorum grauamin.* 47. *tom.* 1. vbi ex *Viuio in
deciſ.* 520. affirmauimus, per Iudicem in impo-
9 nenda pęna in hac materia quatuor debere
cõſiderari, nempè cauſam, perſonam, tempus,
& locum, dicente, quòd vbicunq; permiſſum
extat poni animalia in certa, determinataque
parte alicuius territorij, in alia verò parte
prohibitum, tunc ſi denuncietur, animalia
extitiſſe miſſa in territorio ipſo, non autem
probetur, quòd ea reperta ſint in dicto loco
10 prohibito, debet ſequi abſolutio, præſumitur
.n. in dubio, quòd in loco permiſſo extiterint
reperta animalia.

Nec pęna exigetur pro dãno dato, niſi præ-
cedat bannum prohibitiuum, vt iudicauit Sa-
crum Conſilium in cauſa Vniuerſitatis Lauri
cum eius vtili Domino de anno 1572. in Ban-
ca Angriſani *Anna ſing.* 138. & aliàs in cauſa
Vniuerſitatis S. Agathæ cum Io. Paulo Coſcia
vtili Domino diximus *de grauaminibus vaſal-
lorum tom.* 1. *grauamin.* 48. vbi *grauamin.* 49.
iudicatum recenſuimus per idem Sacrũ Con-
ſilium aduerſus Marchionem Lauri in Banca
11 Cioffi, pęnam pro damno dato exigi non poſ-
ſe quotiès caſualiter animalia introiuiſſent fũ-
dum bannitum.

12 Et *grauamin.* 51. exiſtimauimus, actum cõ-
ſumatum requiri in damni materia, ita vt pę-
na exigi nequeat, quando damnum non eſt fa-
ctum, reportãdo rem iudicatam S. C. ad fauo-
rem Vniuerſitatis Lauri aduerſus Marchionẽ
13 in Bãca Cioffi, licèt ibidem obſeruauerimus,
quòd vbi territoria eſſent bannita, in huiuſmo-
di caſu non obſtante, quòd damnificatio mi-
nimè fuerit ſubſequuta, ratione contemptus
poterit exigi pęna moderata, non totalis ex
deciſione eiuſdem Sacri Regij Tribunalis in-
ter eaſdem Partes prolata, vt apud *Annam
cit. ſing.* 138.

14 Similiter, hanc pęnæ exactionem pro dam-
no dato ab animalibus in territorijs bannitis
debere intelligi reſpectu eorum, qui afficiun-
tur ex banno, ſcilicèt præſentium, & ſic excu-
ſari abſentes oſtẽdimus practicatum *eod. tom.*
1. *de grauaminibus vaſallorum grauamin.* 52.

15 Sed quatènus ibidem ſtatuitur, de damno
debere conſtare ſaltem per vnum teſtem, ad
finem, vt pęna exigi valeat.

16 Obſerua, teſtem debere eſſe talis qualitatis,
vt repulſari nequeat, vt docuimus *grauamin.*
57. *in tract. de quo ſupra tom.* 1. vbi reſpectu di-
17 ſpoſitionis eiuſdem pragmaticæ, vt ſtetur iu-
ramẽto inuentoris, ſeù Partis, quotiès anima-
lia ipſa eadem Pars in manu habuerit annui-
mus, quòd Baiulis non debet credi de damno,
niſi habeant animalia in manu, vel aliquem te-
ſtem deponentem de damno ex iudicatis per
Sacrum Conſiliũ ad fauorem Magnificæ Ter-
ræ Piſticij in Bãca de Felice, & ex *Anna ſing.*
122. tamen quando damnum paſſus fuit per-
iurus vna vice, non admittitur ampliùs ad iu-
ramentum, vt deciſum refert *Garſ. à Tolet. de-
ciſ.* 63. ex regula, quòd malus ſemper præſumi-
tur malus in eodem genere mali *c. ſemel malus
de regul. iur. in* 6.

18 Et hac occaſione ſignabis vnicum teſtem ſufficere in poſſeſſorio ſummario, in quo vnus teſtis probat *Gratian. deciſ. Marchiæ* 192. vni-
19 cumq; ſufficere in manutentione pluriès canonizauit *Rota*, vt in *deciſ.* 97. 201. 223. 248. 288. 320. *poſt tract. de manutenendo Poſſij*, niſi tamen ex aduerſo alij adeſſent reſtes *Rota in Ciuitatis Caſtelli penſionis* 19 *Ianuarij* 1622. *coràm R. P. Buratto*, apud *eundem in d. tract. obſeruat.* 38. *num.* 38. vbi alia cumulata reperies.
20 Sic pariter, quando vnus teſtis aduerſus ſuũ commodũ teſtificaretur, quia plenè creditur *Faber deciſ.* 42. *C. de teſtibus*, qui *deciſ.* 20. *eod. tit.*
21 recenſet pariter, ſufficere vnum teſtem, quantum ad faciendum inditium ad torturam in crimine læſæ Maieſtatis.
22 Vt etiam vnicus teſtis plenè probat contra producentem *Viuius deciſ.* 172. & ſic etiam, quantùm ad hoc, vt excuſet quærelantem ab expenſis *Caroc. deciſ.* 67.
23 Sicq; ſimiliter dicimus de vnico teſte deponente de facto, ab ipſo vti mediatore tractato, quia plenè probat *Veral. deciſ.* 167. *part.* 3. annuens *deciſ.* 288. idem procedere, quotiès cum
24 vno teſte eſſet fama, vel ſi adeſſent alia adminicula, de quibus per *eundem deciſ.* 291. *&* 296. *eadem par.* 3. & ſi ageretur de cauſis parui pręiudicij, & breuibus, tunc adhùc dictum vnius
25 teſtis ſufficeret *Franc. Marc. deciſ.* 456. *par.* 2. ſic etiam, vbi adeſt volũtas Partium *Minſyngcr. obſeruat.* 26. *cent.* 5.
26 Et quatènus pęnæ incuſatio pro damno dato arbitrio creditoris remittatur, ſi pro tota, vel minori parte accuſari voluerit.
27 Nota, quòd vbi damnum paſſus accuſat pęnam pro tota quantitate, pro qua fuit paſſus damnum, exigitur pęna pro tota quantitate damni, vt fuiſſe deciſum in cauſa Terræ Rotelli cum Comite Biccari oſtendimus *tom.* 1. *de grauaminibus vaſallorum grauam.* 53. vbi quòd quando accuſatio eſſet facta pro minori quantitate, in huiuſmodi caſu pro ea quantitate, & non vltrà exigenda eſſet pęna.
28 Et obſerua, pęnam pro damno dato non poſſe exigi, niſi præcedat Partis inſtantia, vt ſic pluriès iudicatum in Sacro Regio Cõſilio, & in ſpecie in cauſa Vniuerſitatum Caſularum, & Pomigliani enũciauimus *eod. tom. grauam.* 50. vbi latiùs erit videndum.
29 Sed nùm damnum datum in frumento ſit æſtimandum habito reſpectu ad herbam, vel quando erit maturum, tractant *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 18. *tom.* 1. *Caualc. in repertor. ſuarum deciſ. in verbo damnum, & Gratian. deciſ. Marchiæ* 57. vbi recenſet iudicatum, eſſe attendendum tempus damni dati, & ibidem annuit, ſtatutum diſponens, eſſe ſtandum iuramento dãnum paſſi, non intelligi aduerſus tertium, qui tenetur emendare damnum, prout nequè circa qualitatem iuriſdictionis, ſed tantùm ad ipſum damnum reſtringi.

30 At *Viuius deciſ.* 280. *dub.* 2. in antecedenti articulo exiſtimauit, fore conſiderandum trinum tempus, & ſic primò eſſe faciendam ęſtimationem tempore illati damni in herba, ſecundò antè tempus meſſium, ad ſciendum, ſi frumentum fuerit renatum in partem, vel in totum, tertiò eſſe expectandum tempus meſſium pro ſciendo euentu perceptionis fructuum.
31 Sed an vbi damnum reperitur illatum ab animalibus Eccleſiaſticorum Curia ſæcularis procedere valeat.
32 Et in hoc reperio deciſum in Regali Cancellaria Pinciana, vt valeat procedere contra pecora, ſiuè animalia, quæ damnum intulerũt, at ſecus contra Dominos *Gutierrez pract. quaeſt. lib.* 1. *quaeſt.* 4. *num.* 2. ſed contra Cuſtodes poſſe procedere autumat, & deciſum refert *Viuius* cit. *deciſ.* 280.
33 At nouiter *Sellius in ſelect. canonic. cap.* 22. *num.* 8. annuit, deciſum à Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium, cõtrouerſijs iuriſdictionalibus præpoſita in vna *Terracinen.* quòd cauſa damnorum datorum per Clericos, & Eccleſiaſticas pèrſonas, ſeù per eorum animalia, nec non per familiares, miniſtros, & colonos Epiſcoporum, & Menſæ Epiſcopalis, etiã laicos, ſeù eorum animalia in bonis quibuſcunq; tàm Eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſticarum, quàm etiam laicorum ſpectat ad Curiam Epiſcopalem priuatiuè, ſi verò laici, eorumuè miniſtri, & animalia damnificẽt bona Eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſticarum, Curia Epiſcopalis procedere poteſt, tanquàm in cauſis mixti fori, at quando coloni, & Miniſtri Eccleſiarum, Clericorum, & Eccleſiaſticorum cum animalibus proprijs bona laicorum damnificant, cognitio tàm quòad bona, quàm quòad perſonas laicorum, & eorum animalia ſpectat ad Iudicem laicum priuatiuè, ſed ſi cum animalibus Eccleſiaſticorũ, vel Eccleſiarum, quòad perſonas ſpectat ad laicum, quòad animalia ad Curiam Eccleſiaſticam.

Ego autem me remitto ad ſolitum, & merus relator in hoc eſſe volo.

SVMMARIVM.

1 *Baiuli nequeũt ſe componere cum Dominis animalium damna inferentium, & num.* 2.

De Officio Baiuli. Pragm. II.

Collectanea III.

PErche per togliere l'abuſo, &c.

1 Statuit, nè Baiuli valeant ſe componere cũ Dominis animalium inferentium damna in territorijs priuatorũ fidando in damnis datis.

Adde

Adde, ſic fuiſſe iudicatum per S.C. priſcis tẽporibus inter Vniuerſitatẽ Ciuitatis Theani, & Excellentiſſimum Principem Hoſtiliani in Banca tunc de Felice.

Et pro coronide perquiras latiùs ſcripta per *Nos de grauamin.vaſallorum tom.* 1. *gra-*
2 *uam.* 55. vbi atteſtati ſumus, ſic nos praƈticari mandaſſe vti Regium Auditorem, affirmando eſſe latrocinium patens, ſi fiat id à Baiulis, nec in conſcientia illos excuſatos habeo.

SVMMARIVM.

1 *Inſtruƈtiones pro Tribunali Baiuli in hac prag. matica reponuntur.*
2 *Iudices Tribunalis Baiuli debent eſſe quinque, & poſt annum ſindicatum reddere.*
3 *Pœna contumaciæ à pauperibus moderatè exigi debet.*
4 *Pauperes, & miſerabiles perſonæ eximuntur à ſolutione contumaciæ.*
5 *Sportulæ exiguntur ſecundùm pandeƈtam.*
6 *Mandata ad reluendum debent notificari Dominis bonorum.*
7 *Contumaciæ ſi non fuerint incuſatæ poſt mandatum ad reluendum, mandatum eſt nullum.*

De Officio Baiuli. Pragm. III.

Colleƈtanea IV.

PErche nel Tribunale della Bagliua, &c.

1 Hac nouiſſima pragmatica edita de anno 1631. dantur inſtruƈtiones pro Tribunali Baiulationis huius Ciuitatis, & Caſalium.

2 Sed quatènus in §.1. ſtatuitur, quòd Iudices ſint quinque, & quòd per annum debeant exercere, & illo finito reddant ſindicatum.

Circa primũ applica quæ ſcripſimus ſupra in *pragm.*5.*de Baronibus*, & circa ſecundum quæ diximus infra in *pragm.*1.*de Sindicatu Officialium*.

3 Et quatènus in §.13. incip. *Che le pene delle contumacie*, ſtatuitur, vt pęnæ contumaciarum à pauperibus moderatè exigantur.

Adde, quòd *Nos ex deciſ. Rotæ in vna Camerinen. fideiuſſionis coràm R. P. D. Ṡuepo* oſtendimus in *traƈt.de priuileg.miſerabilium*
4 *perſonarum priuileg.* 132. pauperes, & miſerabiles perſonas eſſe exemptas ſoluere pęnam contumacię, confert *Roit.deciſ.Lituan.*4.*num.* 293. & ita prouiſum per Collaterale Cõſiliũ in faƈti contingẽtia reportauimus *de grauam. vaſallorum tom.*1.*grauam.*244. vbi per extenſum prouiſiones adducimus.

Et dùm à §.14. incip. *Et perche*, cum multis ſequentibus inſtituatur pandeƈta pro exaƈtio
5 ne ſportularum, vt ibidem legitur obſerua, illius tenorem eſſe obſeruandum, nec alterari poſſe *Caſtill. deciſ.* 66. & iudicatum fuiſſe in S.C. latiùs probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom.* 1. *grauamine* 283. vbi erit videre.

6 Et dùm in §.18. incip. *Che quando, &c.* ſtatuitur, vt mandata ad reluendum notificentur in Ciuitate Dominis bonorum exequutorum, & quòd in Suburbijs in pagis fiant banna.

7 Obſerua, quòd ſi poſt illud notificatum debitæ contumaciæ non fuerint incuſatæ iuxta Curiarum ſolitum ſtylum, mandatum tunc dicetur circumduƈtum, & de eo nulla eſt habẽda ratio, ita vt habeatur, ac ſi eſſet non faƈtum, ex diƈtis per *Afflíƈt. deciſ.*167.*num.*4. *Praſ.de Franch. deciſ.*204. *num.*18. ſicquè in proprijs terminis rem iudicatam reportauimus *forenſ. quæſt* 37.*par.*2. vbi alia circa hanc mandati ad reluẽdum materiam, & quas nam ſollemnitates in Regno requirat vtiliter colligimus.

SVMMARIVM.

1 *Contributiones nequeunt fieri ſub colore dandi ſuccurſum ſatellitibus.*
2 *Color dicitur quando non ſtat in veritate, & ſit legi fraus, num.*3.
4 *Guidatica quanto tempore dantur.*
5 *Capita bannitorum quando præſentantur quid faciendum.*

De Officio Iudicis Generalis contra delinquentes. Pragm. I.

Colleƈtanea I.

ATalche nel Tribunale di Campagna, &c.

Hic perplura mandantur ſpeƈtantia ad hoc Tribunal.

1 Sed quatènus in §.5. incip. *Probibendo*, ſtatuitur, nè contributiones imponantur ſub colore dandi ſuccurſum ſatellitibus.

2 Obſerua, colorem eſſe, quando non ſtat in veritatis ſubſtantia, ad *tex. in clem.paſtoralis de re iudic.in verſic.rurſus, Rota in Parroen. penſionis coràm R.P. Corduba*, vbi quòd eſt pro-
3 priè, quotiès legi fraus fit *l. ſed & Iulianus ff. ad Maced. clem.ex graui de vſur. cap.cupientes de eleƈt. in* 6.

Indè ad propoſitum poſſet fortaſsè inſerri, pragmaticam prohibere hanc contributionẽ, quando neceſſitatis color eſſer figuratus, at ſecùs ſi verus, & non quæſitus, quaſi quòd ceſſet ratio prohibitionis, & proindè ceſſare debeat prohibitio legis, iuribus, de quibus apud *Seſe deciſ. Arag.* 185 *num.* 102. *Rot.deciſ.* 437.*num.*3.*tom.*1. *par.* 1.*in recent. Monach deciſ.Florent.*1. *num.*61.

4 Et dùm in §.6.incip.*Detto Commiſſario*, vetetur, non danda eſſe guidatica, niſi bis per ſpatium viginti dierum, & tertiam prorogationẽ cum clauſula, *vt niſi ſeruitium effectuetur non prorogabitur*, & alia in hac materia in §.7. 8. *&* 11. mandetur.

Applica quæ ſupra pronunciauimus in *pragm.*2. *ſub rubrica de guidaticis*.

At cùm in § 20.incip *E perche*, ſtatuatur, quæ nam ſint ſeruanda in recognitione Capitis bannitorum, ſeu exulum.

5 Iunge quæ diximus *deciſ. Reg. Audientiæ Apuleæ* 124. vbi quòd quando Capita bannitorum præſentantur in Tribunali, debent liquidari in nomine, vt in alia *deciſ.*126. & quòd iuridicè fuerunt ſententiati, & quòd recognoſcantur ex facie, & quando facies eſt deuaſtata, recurritur ad ſigna corporis, quæ occiſus haberet ſuper eius perſonam, quorum vigore recognitio habetur pro legitima, quotiès de eis teſtes examinati deponunt, vt in ſimili *Caball.reſol.crim. caſu* 270.*in fin.* & quòd vbi facies, temporis diuturnitate, aut vulneribus eſt diuiſa ſolet fieri recognitio in barba, capillis, tanquàm pars faciei.

SVMMARIVM.

1 *Officium quæ continet ſub ſe.*
2 *Officium vndè dicatur, & quæ appellatione officij veniant, & num* 3.
4 *Officium ſtrictius ſumitur pro poteſtate publica.*
5 *Officium annuum quid ſit.*
6 *Differentia eſt inter officium, & dignitatem, & num* 7.
8 *Officium qualiter habeat cõnexitatem cum feudis, remiſſiue*
9 *Appellatione Officialium qui nam veniant, remiſſiuè.*
10 *Iudex dicitur ille, qui ius Populi dicit.*
11 *Iudices dicuntur Dei miniſtri in terra.*
12 *Appellatione Iudicis venit Ordinarius, & Delegatus.*
13 *Verba debent intelligi iuxtà ſubiectam materiam.*

De Officio Iudicum, & aliorum Officialium. Rubrica.

Collectanea I.

1 NOmen hoc *officium*, tanquàm genus, ad *tex.in l.nequè C.de dignit. lib.*10. in noſtro iure vti generale comprehendit miniſterium, artificium, & exercitium *l.*3.§.1.*ff.de recept.arbitr.Cuiac.lib.*1.*obſeruat.cap.*17.

2 Dicitur officium ab efficiendo, vndè omnis negotiatio, & operatio appellatur officiũ in genere, & in hoc sẽſu Macellator, Coquus, & Tabernarius dicuntur Officiales, & habere officium *l.legatis ſeruis §.ex officio ff.de leg.*3. *clem.*1. *de vita, & honeſt. Cleric. clem.ad noſtrã §.*1.*de cenſibus, Boer.deciſ.*149. prout & Argẽtarius *l.argentarius ff.de edendo*, & ſimiles.

3 Sic etiam tale nomen intelligitur pro omni eo, quod quis maioribus, legibus, vrbanitate, & natura facere tenetur, vt de tutore dicimus in *l.*1.*§ officio ff.de tutel & ration. diſtrahend.* & legitur de officio Prætor.de officio Procõſul.& ſimil.

4 At ſtrictius *officium*, ſumitur pro poteſtate publica, vel munere publico *l.*2. *ff.de his quib. vt indign.l.obſeruare §.*1. *ff.de offic.Proconſul.* & talis eſt ſenſus *l.ſi quis officium ff.de rit.nuptiarum*.

Vel potiùs ſecundùm *Ramonium conſ.deciſ.*
35. intelligitur pro exercitio, & miniſterio il-
lius poteſtatis, aut iuriſdictionis, videndus
5 *Giurba conſ.crim.deciſ.*96.vbi officium, annuit,
eſſe quodam mandatum à lege, vel ab homine
ſuſceptum.

Ita quòd præfatum nomen quandoq; ſtrictè, quandoq; latè, ſiuè propriè, vel impropriè intelligitur iuxtà ſubiectam materiam.

6 Eſt autem differentia inter officium, & dignitatem, quia illud dicitur habere onus annexum, iſta verò dicitur, quæ cum adminiſtratione rerum Eccleſiaſticarum, & honore iuriſdictionem habet *cap.volumus, cap.Diaconus*, *& cap quia* 99.*diſtinct.*

7 Vndè dicitur habere dignitatem qui habet nomen dignitatis, & prælationis, ſicuti prærogatiuam in ſua Eccleſia tàm in Choro, quàm in Proceſſionibus, alijſq; ſeſſionibus, etſi non habeat adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum, vel iuriſdictionẽ, vt in Decanis, & Archidiaconis Cathedralium Eccleſiarum, quos habere dignitatem cuncti ſciunt, & percipitur ex *cap.decernimus de Iudic. Beltramin.ad Ludouiſ. deciſ.*411.

8 Officium autem qualiter cũ feudis habeat cõnexitatem, declarauimus in *deciſ.R.A.Apuleæ* 70.vbi erit videndum.

9 Et Officialium appellatione qui nam veniant, explicauimus ſupra in *Rubric.de Officialibus, & quæ ijs prohibeantur.*

10 Sed,

Digitized by Google

10 Sed vt ad alteram Rubricæ partem pertrã-
ſeam obſeruo, Iudicem illum nuncupari, qui
ius dicit Populo, ſiuè de iure diſceptat *cap.fo-
rus §.omni de verb.ſignific.cap.1.23.quæſt.2.*
Horum iudicium dicitur prodire de vultu
Dei *cap. vt noſtrum de appellat.* quia Iudices
11 appellantur Dei miniſtri in Terra *cap.non ſo-
lùm,cap.qui malus 24.quæſt.5.* & ideò magna
debetur illis reuerentia *l.2.C.de offic. præfect.
prætor.lib.12.l.ex agentibus C.de princip.agent.
in rebus lib.12. l.omnem bonorem C. quando
prouocar. non eſt neceſſ.* cùm non hominis, ſed
Dei exerceant iudicium, vnde vulgò *Dij* in
Terra vocantur, de quibus *Dauid Pſalm.81.*
ibi, *Deus ſtetit in Synagoga Deorum.*
12 At nùm Iudicis appellatione nèdum Ordi-
narius, ſed Delegatus veniat, *DD.* iuxta mo-
rem in contrarias ſe diuiſere ſententias, aliqui
.n. affirmant, aliqui negãt, vt apud *Rot.in Pla-
centina contractus coràm R. P. Remboldo*, vbi
quòd eſt in tali caſu attendenda materia, de
qua agitur, nam ex ea facilè percipi poterit, ſi
Legiſlator de Ordinario, vel Delegato loqua-
13 tur, ad *tex. in l ſi vno ff.locati*, vbi verba intel-
ligi debent iuxtà ſubiectam materiam, vide ta-
men fusè *Anguian. de Conſtit. Princip. lib.3.
controuerſ.33.* vbi pro Ordinario concludit.

SVMMARIVM.

1 *Officiales debent eſſe annales.*
2 *Confirmatio Officialium quando valeat in eo-
dem officio.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 DEcet nos, &c. Plura ſtatuit, & in
§.1.incip. *Et pri-
mò* mandat, Officiales debere eſſe annales,
præter Auditores Prouinciarum, qui ſint biẽ-
nales, & Gubernatores earundem triennales,
vide *pragm.2.hac eadem rubrica* ex *§.4.cum
ſeq.& pragm.3.infra de offic.Iuſtitiar.*
Et quatènus in §.2.incip. *Item probibeatur
continuatio officij.*
Pro corroboratione hic diſpoſitorum nè
prætermittas legere quæ ſatis appoſitè cu-
mulauimus *forenſ. quæſt.85. par.1.* vbi lepidè
2 probauimus, quando confirmatio Officialium
eodem in officio licitè valeat, reponendo li-
mitationem, vt concurrente voluntate Ciuiũ,
& vtilium Dominorum valeat confirmatio
Boer.deciſ.149. recurras etiam ad *Præſid. de
Franch.deciſ.609.Maſtrill.deciſ.188.Viu.deciſ.
129. Gratian.forenſ.diſcept.184. Cabed.deciſ.
Luſitan.84.par.2.*

SVMMARIVM.

1 *Cæci, muti, & ſurdi excuſantur à tutela.*
2 *Pauperes pariter excuſantur.*
3 *Abſentes ex cauſa Reipublicæ.*
4 *Senes quoq; non tenentur, neq; inimici capitales
admittuntur, num 5. vel habentes litem cum
pupillis, num.6. vel qui habent numerum fi-
liorum, num.7 & Milites, num 8. Banniti,
num.9. Philoſophi, num.10. grauati onere
trium tutelarum, num.11. quod declara, vt
num.12.*
13 *Infirmi excuſantur ab onere tutelæ.*
14 *Tutor luſor poteſt reſpui.*

De officio Iudicum, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

ADdentes, &c. Prohibentur hic Con-
ſiliarij, & Regij Offi-
ciales exercentes iuriſdictionem, ſeù admini-
ſtrationem pecuniæ eſſe tutores, vel balij Ba-
tonum, ſeù alterius.
De iure communi videndus eſt *tex. in l iu-
riſperitos ff.de excuſat.tutorum*, vbi impeditus
ex cauſa officij excuſatur ab onere tutelæ, &
ita eſt quotidiana praxis, vt videmus.
1 Et aduerte ſimiliter, quòd iuſtam cauſam
excuſationis habent à tutela ij, qui ſunt cęci,
muti, vel ſurdi, ac furioſi, qui non tantùm à tu-
tela ſuſcipienda ſe excuſare poſſunt, ſed etiam
à iam ſuſcepta abſtinere valẽt *l.poſt ſuſceptam
ff.de excuſat.tutor.*
2 Item pauperes à tali onere etiam excuſan-
tur *l.paupertas ff.eod.tit.§.ſi propter pauperta-
tem Inſtit* cit. *tit.* aduertendo, quòd pauper
dicitur is, qui oneri iniuncto imparem, putà
quia oneribus, & laboribus eſt intricatus, vt
tutelæ ſupereſſe nequeat, & vide adducta in
pragm.11.hac eadem rubrica, vbi plura in ma-
teria habes.
3 Inſuper abſentes ex cauſa Reipublicæ ſunt
exempti ab onere tutelæ, putà qui legati ſunt,
vel miſſi ad aliqua negotia, pro patria agenda,
*§.item, qui Republica Inſtit.eod.tit l.non ſolùm
ff.*cit.*tit.* quòd procedit etiam in ipſis, qui de
proximo futuri ſunt abſentes pro tali cauſa, &
iam ad iter ſe præparant *l.ſi pecuniam ff.de cõ-
dit. ob cauſ. l.ſi ab hoſtibus §. fin. ff. ex quibus
cauſ. maior.*
4 Pariter ſenes ſeptuaginta annos habentes
completos non tenentur tutelę munus ſubire
*§.item maior Inſtit.eod.tit.de excuſat.tutor l.2.
ff.eod.* vbi dicitur, quòd ætas probabitur nati-
uitatis ſcriptura, teſtibus, ac alijs inſtrumẽtis,
de quo latiùs *Nos* ſcripſimus in *pragm 4. de
Actuarijs, & Scribis verſic. ſed qualiter probe-
tur ætas.*
5 Adhùc excuſatur quis à tali munere pro-
pter inimicitias capitales *§.item ſi propter, &*

§.ini.

§. Inimicitia Inſtit. cit. *tit. de excuſat. tutor.* & capitales dicuntur duobus modis, vel quia quis accuſauit aliquem de crimine capitali, ſanguinis pęnam ingerente, vel vitæ eius eſt inſidiatus, vel quia mouit alicui controuerſiam ſtatus, quæ etiam grauiſſima dicitur, vt quia dixiſſet ſeruum, qui non erat, & libertum vindicauit in iudicio, qui non fuerat libertate ab eo donatus, quæ cauſa morti æquiparatur *l. iſti quidem §. 1. ff. de eo, quod metus cauſ.*

6 Habentes litem cum pupillis de omnibus bonis neque poſſunt eſſe tutores *§. item propter litem Inſtit. d. tit. de excuſat. tutor. l. ſicut allegas C. eod. tit.* Hodiè verò etiam ſi lis fuerit minima nō poteſt quis eſſe tutor pupilli, cum quo litigat, quia ſi eius tutor haberet tutelam poſſet ſubtrahere inſtrumenta pupillo, vt habetur in *§. 1. auth. vt ij, qui obligat. ſe perhib. hab. res minor.*

7 Et propter numerum filiorum quis etiam excuſatur à tutela, putà ſi haberet tres filios ſuperſtites Romæ, quatuor in Italia, & quinque in Prouincijs *Inſtit. de excuſat tutor in princip.* inter quos quidem filios ad hanc excuſationem connumerantur filij dati in adoptionem aliorum *§. 1. Inſtit.* cit. *tit.* item filij defuncti in acie belli *l. bello amiſſi ff. eod.* vel ſi fuerint vulnerati in acie belli, & in patriam reducti, deindè mortui *l. 1. §. 2. ff. de incend. ruin. & naufrag.* vbi dicitur, id bello amiſſum, quod belli cauſa amiſſum eſt, & ita ſimiliter filiæ effectæ Moniales, quæ pariter proſunt patri ad excuſandum à tutela, vt deciſum refert *Franc. in deciſ. 532.* licèt filij naturales, & ſpurij non proſint, ea ratione, nè quis ex ſui improbitate commodum conſequatur *l. 2. §. 1. ff. de ÿs, qui numer. liber. ſe excuſant.* nec filij capti ab hoſtibus *l. 2. C. eod. tit. lib. 10.* nec filij adhùc non nati, nàm cùm non tractetur de eorum commodo, pro iam natis non habentur *l. quod dicimus ff. de verb. ſignific.*

Inexpertes negotiorum, & neſcientes literas pariter excuſantur à tutela, vel cura data, ſecus autem ſi ſint expertes, licèt neſciant literas, vt nouiſſimè deciſum ait *Leo in deciſ. Valentiæ 57. lib. 1.*

8 Milites adhuc excuſantur *l. ſed & milites ff. de excuſat. tutor. §. idem Inſtit. eod. Maſtrill. deciſ. Sicil. 76.*

9 Banniti ab Vrbe, & eorum Patria adhùc ſunt immunes à tali onere tutelæ *d. l. ſed & milites §. ſcribit autem,* qui banniti vltrà quòd à tutela, & cura excuſantur, ſunt etiam immunes, vt non teneantur petere tutores, & curatores minoribus, eò quia propter bannum impediantur.

10 Philoſophi, Rectores, & Medici adhùc excuſantur, ſi has artes exerceāt, dummodò ſint infra numerum à lege conſtitutum *§. item Romæ Inſtit. d. tit. de excuſat. tutor. l. ſi duos §. grāmatici §. mm. & §. Philoſophi ff. eod. l. ſed & re probati §. de Philoſophis, & §. ampliùs ff. eod.* Medici .n. ſalutis hominum curam agunt, eorumq; officium publicè prodeſt *l. 1. §. Medicorum ff. de varÿs, & extraordin. cognit. l. inter eos §. 1. ff. ex quib. cauſ. maior.* alij verò vtilitati publicæ proſunt.

11 Grauati onere trium tutelarum, vel curationum, quas adminiſtrant ſimiliter excuſantur à quarta, ſi tamē velint *l. tria onera la prima ff. d. tit. §. itē tria Inſtit. eod. tit.* quod eſt rationabile, nè propter difficultatem, & multitudinē negotiorum res pupillares malè adminiſtrentur *l. ſi is, qui §. fin. ff. eod.* & idem eſt in vna tutela, quæ eſſet ſatis ampla reſpectu magni patrimonij, & valdè oneroſa, quæ tribus æquiualeret, nàm ea ſola à ſecunda vacationem præſtabit *l. ſi is §. fin. ff. eod.* & ita ſimiliter eſt, vbi quis haberet vnam tutelam, & duas curationes, vel è contra, nàm adhùc à quarta excuſatur *l. 2. §. hoc ampliùs ff. d. tit. de excuſat. tutor.* & ita determinaui in cauſa Ianuarij de Sallone.

12 Verùm vbi iſtę tres tutelæ eſſent paruæ, ſiuè exigui patrimonij, tali caſu illas habentes à quarta ſe excuſare non poſſent *l. ſpadonem §. fin. ff. eod.* vt neque acquiritur immunitas ex tribus tutelis etiam magni patrimonij, quando hæ, vel ex ijs vna eſſet honoraria *d. l. ſpadonē §. ſi Ciuitatis,* & idem eſt ſi hæc ſuperueniēs ſit honoraria *l. non tantùm in principio ff. eod.* vel ſi hæ tres tutelæ, aut curæ eſſent affectatæ per tutorem *d. l. ſpadonem §. fin.* affectaſſe antē dicitur qui ſe tutorem adſcripſit *l. vxori §. 1. ff. ad l. Cornel. de falſ.* ei. n. qui ſe oneri ſponte ſubijcit, ſuccurrendum non eſt *l. 2. §. fin. ff. ſi quis caut.* ſic pariter quando hæ tutelæ, vel vna ex eis eſſent de modico duraturæ, putà quia inter ſex menſes finem accipere debent, vel infra eundem terminum illa, quæ de nouo conferri vult, non. n. præſtabunt immunitatem *d. l. non tantùm in princip.* & aduerte, quòd fideiuſſio tutelæ non computatur inter onera trium tutelarum, in tantùm quòd habēs duas tutelas, & fideiuſſionem alterius non excuſatur ab alia *d. l. ſpadonem §. ſi Ciuitatis ff. d. tit. de excuſat. tutor.* & ita obtinui annis elapſis in Magna Curia Vicariæ in cauſa ibidem per viā appellationis introducta.

13 Infirmi excuſantur à tali onere tutelæ *l. non ſolùm §. fin. ff. eod.* ea tamen infirmitate, vt nè quidem ſuis poſſit ſupereſſe negotijs, vt ibi habetur, idquè intelligas ad tempus infirmitatis, & interim dabitur Curator *d. l. non ſolùm, & l. non tantùm ff. eod. de excuſat. tutor. §. idem ſi propter aduerſam Inſtit. eod. tit.*

Item tutor nominatus ſi res pupillares ſine rei ſuæ familiaris detrimento adminiſtrare nō poſſit iuſtam habet excuſationem, nec aliter tutelam accipere cogendus eſt, niſi aliquid eo nomine accipiat *Faber deciſ. 1. C. de excuſat. tutor.*

14 Item

14 Item nota, quòd tutor luſor, & dilapidator bonorum pupilli, tanquàm ſuſpectus eſt remouendus à tutela, etiam ſi eſſet tutor teſtamentarius, auus, vel aliter conſanguineus *§.fin. Inſtit de ſuſpect.tutor.l is,qui ff.de tutor.& curat.dat ab his*, latè *Caſtill.in decif.Sicil.* 20. vbi limitat, quotiès teſtator ſciret eius qualitatem.

Et tandem ſcias, quòd qui ſe vult excuſare à tutela, non priùs poteſt appellare à tutelæ datione, quàm eius excuſatio ſit reiecta *Faber decif.* 1. *C. quorum appellationes non recipiantur*.

SVMMARIVM.

1 *Officiales non debent propalare votum.*
2 *Officiales aliquando priuantur officio.*
3 *Officialis cognoſcens carnaliter mulierem priuatur officio.*
4 *Delinquens intuitu officij non eſt ampliùs ad illud admittendus.*
5 *Delinquere in officio quis dicatur.*
6 *Officialis propalans votum poteſt allegari ſuſpectus, amplia, vt num.* 7.
8 *Teſtes probant voti propalationem.*
9 *Officialis quando priuatur officio ipſo iure.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. V.

Collectanea IV.

CVm verò ex propalatione, &c.

Propalantes vota puniuntur hic officij priuatione.

1 Inter cęteras Officialium qualitates illa ineſſe debet, vt ſint muti circa voti propalationem, & aliter agendo videntur delinquere in officio, vndè non mirùm ſi priuentur, cùm delinquens in officio, dignitate, & munere, in quo quis exiſtit priuetur illis *l. ſi aliquod C. de ſuſcept.lib.* 10. *Franc.Marc.decif.* 390. *&* 654. *Capella Tholoſ.decif.* 370. quinimò officij ſala-
2 rio orbari, eiuſque bona confiſcari autumant *Franc Marc. decif.* 646. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. decif Cur. Archiep.Neap.* 282. *par.* 2.
3 vbi iudicatum pariter recenſet, Officialem tētārem cognoſcere carnaliter mulierem intuitu officij, illo priuari, de quo articulo perqui-
4 ras *Giurb.conſ.crim.decif.* 37. afferendo pariter præfatus Dominus meus Præſul, delinquentē intuitu officii, ad illud amplius non eſſe admittendum, nec per Principis reſeriptum, niſi expreſsè, & ſpecialiter iuribus prohibitorijs derogetur *Franc.Marc. decif.* 346. *&* 390.
5 Et delinquere in officio quis dicitur, vbicunq; fauore, colore, authoritate, prętextu, vel contemplatione officii delinquit, vt enunciauimus ſupra in *pragm.* 1. *de abolit. num.* 41. & vltra ibidem relatos probat *Ludouiſius decif. Rot.* 233. *in fin. Rot. decif.* 574 *p.* 1. *diuerſ.Giurb. conſ.decif.crim.* 65. *num.* 47. dicens *num.* 48. idē ſi officii authoritas in cauſa ſit, vt is delinquat, ipſumq; crimen propriè tangat officium.
6 Cùmq; propalatio voti ſit de prohibitis, obſerua tali de cauſa Officialem poſſe allegari ſuſpectum *l. cos C. de appellat. Rot. in antiq. decif.* 36. *de conceſſion.prabend.* imò ipſo iure effi-
7 citur ſuſpectus *Viuius decif.* 36. *&* 363. etiam ſi votum expreſsè non propalaſſet, ſed iudiciū aliquod adhibuiſſet, quo animi ſui votum detegeretur *l.obſeruandum ff.de offic.præſid.* ibi, *cuius animi motum*, cōduxit *Giurb.decif.* 54.
8 Quæ quidem voti propalatio teſtibus probari valet, quibus credendum eſſe quoàd hūc recuſationis effectum temporibus elapſis determinauit Curia Archiepiſcopalis Neapolitana, & propriè in anno 1607. ſicq; pluriès ipſe conſului, & practicaui.
9 Sed nùm huiuſmodi officij priuationis pęna incurratur ipſo iure, *Capyc.decif.* 21. poſt diſputationem tandem ſe confert in ſententiam negatiuam cenſendo, requiri ſententiam, vndè ipſo iure non cenſeri priuatum dicebatur in facti contingentia, dùm quidem Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Delegatus à S.Sede hac de ratione eſſet allegatus ſuſpectus in cauſa Thomæ Aureliani cum Anna de Sanctoſeuerino, idq; patet ex *tex.* noſtro in illis verbis, *& priuationis officiorum pœnas alias noſtro arbitrio reſeruatas exequi mādabimus*, conſerūt *Gram. decif.* 15. *num.* 8. *Cacher.decif.* 29. *num.* 12. quos cum caterua reportat *Giurb.d.conſ.crim.decif.* 65. *num.* 46. vbi requiri ſententiam autumat, ad *tex.in cap.cùm ſecundùm de hæretic. in* 6. *cap. licèt Epiſcopus de præbend. eod.lib.* & plura ad materiam priuationis officij conſarcinat.

SVMMARIVM.

1 *Officiales non debent eſſe arbitri.*
2 *Iudex ordinarius nequit eſſe arbiter, & num.* 3. *&* 4.
5 *Stylo potiùs, quàm conſuetudini ſtatur.*
6 *Stylus habet vim legis.*
7 *Iudex ordinarius quādo procedit in cauſa compromiſſi, procedit vt ordinarius.*
8 *Compromiſſo facto in Regios Conſiliarios, eorum ſententia exequitur, tanquàm prolata in Sacro Conſilio.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. VII.

Collectanea V.

NIhil magis Chriſtianis Principibus, &c.

1 Multa mādat, ſed præcisè in *§.*3. *incip. Item ſta-*

ſtatuimus, prohibet, nè Officiales ſint Arbitri.

2 Ad cuius corroborationem reporto *tex.* de iure communi in *l. ſed & ſi §. ſi quis Iudex ff. de arbitr.* vbi Iudex ordinarius prohibetur eſſe Arbiter *Guid. Pap. deciſ.* 370. *V iu. deciſ.* 144. vbi

3 de noſtra pragmatica mentionẽ facit, annuendo, Officiales Regios non poſſe aſſumi Arbitri, Arbitratores, ſeù amicabiles cõpoſitores, cuiuſcunque conditionis ſint, vt apud *eum num.* 5.

Vndè reſpectu Arbitratorum non procedunt in Regno *deciſiones Balb.* 411. *Fabr. 2. de arbitr. Guid. Pap.* 99. *Franc. Marc.* 665. *par.* 1. quatènus in illis cernatur, poſſe compromitti in Officiales, tanquàm in Arbitratores, cùm id expresſè vetet pragmatica.

4 Exiſtente autem ſtylo in contrarium alicuius Tribunalis, vt compromittatur in Iudicẽ ordinarium claudicaret regula, & vigore illius compromiſſum valebit, ſtãte, quòd ſtylus Curiarum venit attendendus, & ſeruandus vbiq; *V iuius deciſ.* 297. *Guid. Pap. deciſ.* 192. referens,

5 potiùs eſſe ſtandum ſtylo, quàm conſuetudini *Capella Tholoſ. deciſ.* 155. *Aſſiſt. deciſ.* 29. *Cacher. deciſ.* 22. *V erall. deciſ.* 88. *&* 331. *par.* 3. *Caualc. deciſ.* 6. *&* 11. *par.* 1. *Bellon. deciſ. Genua* 206. *Raudenſ. deciſ. Piſan.* 6. cùm ille vim legis

6 retineat, vt in *Noſtra deciſ. R. A. Apulea* 50. vbi quòd etiam ſi contra ius ſit, attendendus erit *Zuccar. deciſ. Lucenſ. crim.* 29. *num.* 20.

7 At nõ reticeam dicere, quòd *Hartman. obſeruat.* 5. *de iudic. lib.* 5. exiſtimauit, vt facto cõpromiſſo in Iudicem ordinarium, ſi ille in cauſa procedat, dicatur procedere tanquàm Iudex ordinarius, & non tanquàm compromiſſarius.

8 Indè facto compromiſſo in Regios Conſiliarios tanquàm Arbitratores, & amicabiles compoſitores, eorum ſententia exequitur tãquàm prolata per Sacrum Conſilium, vt ex multis pronunciatum ab eodem Regio Auditorio oſtendit *Grãmat. deciſ.* 9. procedit enim eadem authoritate iudicium ratione iuriſdictionis, & facultatis ſibi ipſis augmentatæ per Partes, quemadmodùm eſt prima eorum authoritas.

Et quatènus excipiatur caſus compromiſſi facti cum licentia Regis, vel Proregis, vt legitur in eodem *§.* ibi, *& ſi fortè de licentia Sereniſſimæ Maieſtatis Regis noſtri, ſeù eius Viceregis, aut Locumtenentis.*

Adde, quòd ſolet tunc informari Sacrum Conſilium, vel aliquis ex Dominis Regentibus, antequàm laudum proferatur.

SVMMARIVM.

1 *Officiales debent expectare aduentum ſucceſſorum.*

2 *Officiales non debent deſerere officium abſq; licentia.*

3 *Præſes Prouinciæ non debet deſerere officium abſq; licentia.*

4 *Officium non ſpirat, niſi viſis, & lectis commiſſionibus ſucceſſoris.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. VIII.

Collectanea VI.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

1 Mandat, vt Officiales expectent aduentum ſucceſſorum.

Pro cuius ornatu iunge *tex.* de iure communi in *l. meminiſſe ff. de offic. Proconſul. & in l.* 1. *§. adminiſtrationem autem C. vt omnes Iudices*, de quibus *Nos forenſ. quæſt.* 129 *ſub num.* 2. *par.* 1.

2 Prohibita eſt enim deſertio officij etiã per breue tempus, niſi præcedat licentia *l. ſi quis decurio la prima C. de decur. lib.* 10. *V iuius de-*

3 *ciſ.* 356. *Gizzarell. deciſ.* 30. annuens, Præſidem Prouinciæ non poſſe ab illa diſcedere abſq; licentia ſub pęna capitali.

4 Et obſerua, vt prædeceſſoris officium non expiret, niſi viſis, & lectis commiſſionibus ſucceſſoris, ac fuerit eidem adminiſtratio decreta *Praſ. de Franch. deciſ.* 393. vbi concludit, Officialem, ſeù Viceregem poſſe donec ſucceſſor iurauerit lectis eius commiſſionibus conferre officia vacantia tempore collationis, aliaſque gratias facere.

SVMMARIVM.

1 *Officiales non debent deſeruire per ſubſtitutos.*

2 *Officiales non debent patrocinari abſq; iuſſu Regis, & num.* 3. *limita, vt num.* 4.

5 *Aduocati pauperum nequeunt cognoſci à Regio Tribunali, cui inſeruiunt.*

6 *Aduocati pauperũ deſtinati in Collegiatis Tribunalibus ſunt exempti à muneribus publicis.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. IX.

Collectanea VII.

1 TRà l'altri capi, &c. Plura ſtatuit, ſed cùm in §. 3. incip. *Por diuerſas*, diſponatur, nè Officiales ſeruiant per ſubſtitutos, ſed perſonaliter.

Adde quę latiori calamo reportauimus ſupra in *Rubric. & pragm. de Adminiſtratoribus, & quòd perſonaliter ſeruiant.*

2 Et quatènus in §. 5. incip. *Por que es de grãde*, mandetur, nè Officiales patrocinẽtur abſq; iuſſu Regis.

3 Iunge *Rit. M. C. V.* 11. vbi inhibetur omnibus Officialibus procurare, ſeù procurationes agere,

agere, vel aduocationes ſuſcipere in quacunq; cauſa ciuili, vel criminali, quæ agitantur in eadem Curia, & adde *pragm.* 2. incip. *Ideò ineffabili* §. 10. incip. *Item hac eadem rubrica, & pragm.* 37. incip. *Per la Maeſtà* §. 8. incip. *Tanbien ordenamos infra de offic. Magiſtri Iuſtit.* cum alijs concordantibus, & adde *Viuium deciſ.* 144. *num.* 7. vbi meminit de pragmatica.

4 Et declara, talem prohibitionem ceſſare quidem reſpectu Aduocatorum pauperum reſidentium in Tribunalibus Regni, vt iudicatum in Collaterali Conſilio facta relatione S.E. die vltima Ianuarij 1625. in cauſa Doctoris Bernardini Ruſſi Aduocati pauperum in Prouincia Calabriæ Citrà teſtatur *Thoro in Compend. deciſ. Regni in verbo Aduocatus pauperum il primo fol.* 8. *par.* 3.

5 Circa quam Aduocatorum pauperum perſonam aduertatur, illam non poſſe recognoſci à Regio Tribunali, cui inſeruit, cùm vti Officialis Tribunalis, & Regius, vt dixi *dec. Apuliæ* 220. *num.* 5. debeat de illius exceſſibus certiorari S.E. vel eius Collaterale Conſilium, & nō de facto carcerari, vt prouiſum pluriès per idem Collaterale Conſilium reportat *Danza de pugna DD. tit. de officio præſid. par.* 2. vbi per extenſum ponit prouiſiones, quas obſeruandas eſſe cenſerem, quando periculum non eſſet in mora, & non ageretur de cauſa graui, aliàs poſſet Tribunal ſe ponere in tuto, & certiorare Superiores.

6 Adde inſuper, Aduocatos pauperum deſtinatos in Collegiatis Tribunalibus eſſe exemptos à muneribus publicis, vt in *d. deciſ.* 220. latiùs ſtat regiſtratum.

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica octuaginta nouem capitum à quo fuit edita.*

2 *Præſides Prouinciarum, Auditores, & Fiſcales Regiæ Audientiæ non diſcedunt à Tribunali, niſi præcedente mandato S.E. & num.* 3 *&* 6.

4 *Prælati debent reſidere in ſua Diœceſi.*

5 *Animarum curam habentibus à reſidētia diſcedere non licet.*

7 *Procuratores Fiſcales poſſunt recedere à reſidentia abſq; mandato.*

8 *Informatio an erit valida ſi Miniſter recedit à reſidentia pro illa capienda.*

9 *Auditores diſcedentes à reſidentia amittunt ſalarium.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. X.

Colleƈtanea VIII.

PErche tanto per l'Illuſtri noſtri predeceſſori, &c.

1 Hæc eſt illa famigerata pragmatica octuaginta nouem capitum edita ab Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Domino Lemenſium Comite olim Viceregе pro reformandis Tribunalibus, quæ maxima egeret dote, illamq; ipſi aſſignarem, quia non deeſt in Aerario noſtro, niſi calami hoc in opere aſſumptus ſtylus cum deciſionibus procedendi prohiberet, cùmq; in diuerſis fundata ſit capitibus, quòad poſſibile practicabiliora, & pretioſiora attingendo, illorum maiorem partem exornabo.

2 Vndè cùm in §. 1. incip. *Conoſcendoſi per eſperienza, &c.* mandetur, nè Præſides Prouinciarum, Auditores, & Fiſcales Regiarum Audiētiarum diſcedant ab eorum Tribunalibus, quauis de cauſa etiam de commiſſione Superiorum Tribunalium, niſi præcedente mandato S. E.

3 Adde *Viuium deciſ.* 37. vbi *num.* 14 anthumat, Regios Officiales Prouinciales debere in Regio Auditorio reſidere, ſicq; ſolent expediri ordinationes per Supremum Collaterale Conſilium, nè illo inconſulto diſcedant, & quòd ſeruetur diſpoſitio huius pragmaticæ.

4 Ad inſtar Prælatorum, qui pariter eorum in Diœceſi reſidere tenentur *S.C. Trident. ſeſſ.* 6. *de reformat. cap.* 1. *& ſeſſ.* 23. *cap.* 1. ſuper qua reſidētia vltrà antiquiores Bullas Summorum Pontificum hodiè ineſt Bulla Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani VIII. quæ ſtat in viridi obſeruantia.

5 Sicq; reſpectu aliorum curam animarum habentium ſtatuit *Idem Cōcilium ſeſſ.* 23. *cap.* 1. & obtinentium in Cathedralibus, ſiuè Collegiatis Eccleſijs Canonicatus ſancitum eſt *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. *verſic. præterea.*

6 Sed quatènus prælibata prohibitio ibidem reſtringatur, quotiès negotium eſſet vrgens, nec pateretur dilationem, & ſic eſſet neceſſarius diſceſſus.

Pro confirmatione iungas eundem *Viuium* cit. *deciſ.* 37. *d. num.* 14. vbi quòd niſi ex vrgenti cauſa Auditores à Tribunalibus diſcedere nō debent, quaſi quòd in quacunq; prohibitione generali caſus neceſſitatis ſemper exceptus videatur.

7 Et in hoc aduertendum puto, quòd licèt ſi comprehendantur ſub tali prohibitione Fiſci Procuratores ſint hinc indè reſcripta 28. Ianuarij 1617. in *Cur.* 1. *fol.* 62. & die 31. Martij 1620. in *Cur.* 3. *fol.* 23. tamen nè comprehendātur, vidi receptum, quoniam Procuratores Fiſcales Regiorum Tribunalium equitant per Prouincias ex cauſis commiſſionum, nullo facto obſtaculo.

8 Sed circa hoc caput inueſtigare liceat, nùm ſi aliquis Miniſter non adhibita ſollemnitate, de qua hic recederet à Tribunali pro capienda informatione, talis nè informatio erit valida.

Et pro negatiua parte vrget, quia exiuit abſq; licentia, vel in caſu vrgenti concluſione

Tri-

Tribunalis, quòd exeat non præcedente, vndè tanquam propria authoritate acta redditur inualida.

At quia fuit determinatum tempore meo, tum quia id tẽderet in Fiſci perniciem, & maleſactorum vtilitatem, tùm etiam, quia hic nõ fit mentio de nullitate actorum, dùm fit prohibitio receſſus à Tribunali, ſed contra inobedientes imponitur pęna, vndè vltrà ibidem diſpoſita ampliare non debemus.

9 At dùm contra tranſgreſſorem inter alias pęnas imponatur, quòd debeant amittere ſalarium dierum vacatarum reminiſcaris, in huiuſmodi caſu Dominos Auditores ſolere citari ordine Collateralis Conſilij ad dicendum cauſã, quarè reſtituere non debeant dietas receptas, vt in facti contingẽtia obſeruatum recenſet *Danza de pugna DD. tit. de offic. Auditoris num. 28. par. 1.* quo in loco reportat prouiſiones eiuſdem Collateralis pro confirmatione hic diſpoſitorum.

S V M M A R I V M.

10 *Auditores habẽtes mandatum exeundi de Prouincia, nequeunt eodem tempore exire.*
11 *Canonici quàmuis habeant facultatem ſe abſentandi ab Eccleſia, non poteſt maior Pars illorum in eodem tempore abeſſe.*
12 *Fiſci patronus nequit exercere vti Auditor, Auditoribus omnibus abſentibus.*
13 *Proceſſus, & Inquiſitiones, quæ habent Auditores diſceſſuri reſtituuntur Actuario.*
14 *Cauſarum expeditiones non debent retardari.*

10 ET dùm in §. 2. incip. *E perche alle volte, &c.* ſtatuitur, nè liceat Auditoribus habentibus licentiam exeundi per Prouinciam vno, eodemq; tempore exire, ſed quòd vnus poſt alterius regreſſum poſſit diſcedere.

11 Parifica, idem eſſe reſpectu Canonicorum, quibus etſi permiſſum ſit per tres menſes ab eorum Eccleſia quolibet in anno abeſſe vigore *S. Concilij d. cap. 12. ſeſſ. 24. de reformat.* non per hoc maior pars Canonicorum vno, eodemq; tempore per tale tempus abeſſe poterit, ſed quota illorum abeſſe valebit, ab Ordinarij loci Epiſcopi arbitrio dependere debet *Rota diuerſ. deciſ. 174. par. 4.* & declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium hiſce ſub verbis. *Canonici licèt poſſint abeſſe à ſuis Eccleſijs per tres menſes, non poſſunt tamen omnes eodem tempore recedere, nè Eccleſia deſtituatur ſuo debito ſeruitio, ſed tantum ea quota Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi, & Capituli.*

12 Qua occaſione ſignabis, vt abſentibus omnibus Auditoribus Fiſci patronus vti Auditor exercere nequibit, vt fuit prouiſum per Collaterale Conſilium die vltimo Februarij 1554. in *Cur. 1. fol. 139.* & die 7. Auguſti 1570. in *Cur. Princip. vit. 1. fol. 40.* & ita Ego dicebam, dũ vna vice Regius Aduocatus Fiſcalis Prouinciarum Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij ſe in hoc ingerere volebat tempore abſentiæ Collegarum.

13 Sed dùm ibidem mandetur, vt inquiſitiones, & proceſſus, quos tenent Auditores diſceſſuri reſtituantur Actuario, ad hoc vt in illis procedi valeat durante ipſorum abſentia.

14 Obſerua, cauſarum expeditiones minimè eſſe retardandas, ſed ad illorum determinationem eſſe incumbendum ab Officialibus, aliàs in conſcientia tenentur ad ſingula damna, & intereſſe, ſed non propter feſtinantiam maturare non debent negotia ex *Viuio deciſ. 375.*

S V M M A R I V M.

15 *Commiſſiones expediuntur à Præſide tantùm.*
16 *Factum à maiori parte votantium attenditur.*
17 *Fiſcus vbi habet intereſſe debet audiri.*

15 IN §. 3. incip. *Item volemo, &c.* dùm mandatur, nè cõmiſsiones expediantur à Præſide ſolùm, ſed quòd in Tribunali proponantur, & cõcluſum à maiori parte Auditorum exequutioni demandetur.

16 Reaſſumas regulam ex *l. quod maior ff. ad munic.* quam procedere etiam reſpectu votantium, vt factum à maiori parte illorum attendatur, docuit noſter *Afflict. deciſ. 1. dub. 2.* ſequitur *Gama deciſ. Luſitan. 1. num. 2.* vbi quòd ſtatur maiori numero votorum etiam iuniorum Senatorum, vbi plura etiam in *addit. Florez Diez de Mena* conglomerat.

17 Et quatènùs in hoc eſſe audiẽdum Fiſcum, caſu, quo habeat intereſſe diſponatur applica quæ lato calamo diſſeruimus infra in *pragm. 6. §. 23.* incip. *Item quòd Gubernator de offic. Iuſtitiarij.*

S V M M A R I V M.

18 *Secretarius non debet conſignare prouiſiones Partibus, niſi firmatas.*
19 *Firma maioris Partis Auditorum ſufficit.*
20 *Sententiæ duorum eſt ſtandum, quando tres proferunt.*
21 *Prouiſum à maiori Parte dicitur prouiſum ab omnibus.*
22 *Diſcrepantia vnius non impedit.*
23 *Secretarius debet ſcribere inſtantiam Fiſci.*

18 IN §. 4. incip. *Che il Secretario, &c.* dùm ſtatuit, nè Secretarius debeat expedire, & conſignare Partibus prouiſiones, niſi fuerint priùs firmatæ ab omnibus Auditoribus, & Regio Fiſco, caſu, quo illius firma eſſet neceſſaria, nec Conſeruator Regij ſigilli illas ſigillare debeat.

Liga.

Ligabis digito, quòd quando prouiſiones eſſent firmatæ à maiori parte Tribunalis, licèt aliquis ex Auditoribus eſſet renitens ad firmandum, poterit Secretarius illas conſignare Partibus, nec ſub hoc prætextu illas retarda-
19 re, cùm ſufficiat firma maioris Partis Auditorum, qui conſtituunt Tribunal, & ideò punctualiter ſunt exequendæ, vt elicitur ex hac eadem pragmatica in §.2. ibi, *& quello, che ſarà concluſo dalla maggiore parte, &c.* & infra ex §.23. ſtari enim debet duorum ſententiæ,
20 quando duo ex tribus Iudicibus ſententiam proferunt *Afflict.*cit.*deciſ.*1.*num.*5. & ibidem *Vrſill num.*4.

Nec obſtant verba pragmaticæ, ibi, *ſe non ſarà firmata da tutti l'Auditori*, nam illa ſunt intelligenda, prout de iure, licèt aliter ſonare
21 videantur, & in iure ſtat vulgatum axioma, vt prouiſum à maiori parte, cenſeatur ab omnibus prouiſum, ita vt veniat exequendum *Capyc.deciſ.*152.*Rota in Mediolanen.electionis coràm R.P.Cantuccio*, vbi quòd abſurdum reputareretur, ſi diſcrepantia vnius impediret electionem ſactam à pluribus, & proindè, quod plures firmarunt venit exequendum.
23 Sed quatenùs mandetur, vt caſu, quo in reſpicientibus Fiſci intereſſe concludatur contra illius inſtantiam, debeat tunc Secretarius Fiſci inſtantiam ſcribere.

Nota, quòd ſi in hoc fuerit negligens, poterit inquiri, & puniri de tranſgreſſione, & diligentia non adhibita, & tempore viſitationis fuiſſe hoc in caput datum contra quendam Secretarium Prouincialem certioratus ſum, & in reſultatione viſitationis fuit condemnatus ad ſoluendam quandam quantitatem pecuniarum ad beneficium Regij Fiſci.

SVMMARIVM.

24 *Fiſci patronus debet curare, vt fiant Archiuia.*

24 AT cùm in §.5. incip. *Eſſendoſi ordinato, &c.* præcipiatur, vt Fiſci patronus curet, conficienda eſſe Archiuia pro ſcripturarũ conſeruatione.

Adde *pragm.*5.*ſupra de Actuarijs*, & quæ ibidem diximus à *num.*27. vltra adducta in *pragm.*2. *de contractibus*.

SVMMARIVM.

25 *Milites Campanæ recipiuntur à Capitaneo, recognita perſona à Præſide, & Fiſcali.*

26 *Capitaneus poteſt eijcere militem propter aliquam cauſam.*

25 IN §.6. incip. *Item comandamo, &c.* datur ordo vt recipi debeant milites Campanææ in numeros à Capitaneo Campanæ, recognita perſona tamen à Præſide, & Fiſcali, & quòd ab ipſomet Capitaneo poſſint deleri, ſed ſi grauatum ſe prætenderet miles deletus, poſſet habere recurſum ad Præſidem, qui in Regio Auditorio poſſet tractare de tali grauamine, & reparare.

Adde *Danz.de pugna DD. tit.de officio Capitanei Campaneæ à num.*22 *cum ſeq.tom.*1. vbi refert, fuiſſe prouiſum à Collaterali Conſilio hanc formam eſſe inuiolabiliter ſeruandã, nec alterari debere, & reminiſcaris praxim eſſe, quòd Capitaneus Campanææ facit cędulam Scribæ portionis directam, quam vulgò *vigliettum*, nuncupant, in quo deſcribitur miles pro ſeruitio, hæc cædula oſtenditur Præſidi, & Aduocato Fiſcali, à quibus reuidetur aſſumptus in militem, ſi habilis, & idoneus ad tale exercitium ſit, producitur fides, qualiter ille non eſt contumax, nec delinquens, quibus peractis ſubſcribitur cędula à Fiſcali, & aſportatur ad Scribam portionis, qui in ſuo Regiſtro id deſcribit, & dicitur *arrollare*, ſeù *aſſentare*.
26 Et quòd reſpectu militis, qui delendus erit, vulgò *sborrare*, aliqua de legitima cauſa poterit id agere Capitaneus ſolus vigore huius pragmaticæ mandatis, in caſu grauaminis militem poſſe adire Præſidem, qui cum voto Tribunalis prouidet.

SVMMARIVM.

27 *Ceſſionem bonorum facere volentes non debent impediri ex cauſa panis recepti.*
28 *Fiſcus non poteſt expetere cautionem iuratoriã ab his, qui admittuntur ad bonorum ceſſionem.*
29 *Pauper notoriè præſumitur qui bonis ceſſit.*
30 *Ceſſio bonorum quibus, & quando conceditur.*
31 *Notorium non indiget probatione.*
32 *Pauper præſumitur qui Curia panem accepit.*

27 QVòad §.7. incip. *Quando alcuni carcerati, &c.* dùm ſancitur, nè admiſſi ad ceſſionem bonorum impediantur ſub prætextu debiti Curiæ ex cauſa panis recepti, vel impenſarum Infirmariæ, ſtante eorum notoria paupertate, & impotentia.

 28 Am-

28 Amplia, vt Fiſcus nec cautionem iurato-
riam aliàs præſtari ſolitam *Triuiſan.deciſion.*8.
*num.9.lib.*1. *Ludouic.deciſion. Peruſ.*63.*num.*8.
poſſit ab huiuſmodi expetere de ſolnendo
expenſas habitas, ſi fortaſsè ad pinguiorem
fortunam venirent, vt tempore meo extitit
determinatum in Regio Prætorio Apuleæ,
nam habuimus rationem, pragmaticæ Condi-
torem hic ob paupertatis notorietatem ex-
penſas habitas à Curia donare ex miſericor-
dia, vndè apices iuris non attendimus.

Et ex illis verbis pragmaticæ, *ſtante la no-
toria pouertà*, ſigna, vt ſtatimatque quis ceſſit
29 bonis, præſumatur notorius pauper, cùm illa
pauperibus, & non diuitibus concedatur *l.
propter honorem C.qui bon.ceder. poſſ.*& illa
30 non concedatur, niſi conſtet de ſumma debi-
toris inopia *l.*1.*& final. ff.eodem tit. Magon.
deciſ.Lucenſ.*88.*Viu.deciſ.*529.taliter, vt huiuſ-
31 modi paupertas alia non indigeat probatio-
ne, dùm notoriè reſultet ex illa, cùm notoria
minimè probationem deſiderent *Surd. deciſ.*
259.*num.*14.

32 Et vbi quis accipit panem Curiæ, tunc
pariter quis præſumitur pauper, vt latiùs
in *Noſtra deciſione Regia Audientia Apuleæ*
193.

S V M M A R I V M.

33 *Panis datur carceratis pauperibus pro cauſa criminali.*

34 *Procurator Fiſcalis firmat in defectum Aduocati Fiſcalis, & illis abſentibus Auditores.*

35 *Venter non patitur dilationem.*

36 *Appellatio à decreto alimentorum quòad effectum ſuſpenſiuum non datur.*

33 IN §.8. incip. *Di più, che ſi dia, &c.* ſtatuitur, eſſe dandum panem pauperibus carceratis pro cauſa criminali.

Recurras ad latè adducta ſupra in *pragm.*5. *de carcerar.* & quæ reportauimus in *tractat. de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauamin.* 246.

Sed cùm requiratur firma Fiſcalis in con-
34 ceſſione talis panis, notabis in praxi ſeruari,
quòd in defectum Aduocati Fiſcalis firmet
Procurator Fiſcalis, & illis omnibus abſenti-
bus Domini Auditores, nè alimentorum cau-
ſæ detur dilatio *l.final.ff.de appellat.recip l.ea-*
35 *dem ff.de ferijs*, cùm venter dilationem non
patiatur *Barz.deciſ.Bonon.*80. *num.*9. vndè à
36 decreto conceſſionis illorum appellatio quò-
ad effectum ſuſpenſiuum non datur *l.ſi quis à
liberis §.ſi vel parens, & l.ſi neget ff.de libér.
agnoſcend. Verall. deciſ.*39. 98.*&* 145.*par.*1.
*Afflict.deciſ.*152. *Milanenſ.deciſ.*5.*lib.*1. *Viu.
deciſ.*5. *num.*32. *Reuſner.deciſ.*9.*num.*6.*&* 7.
*lib.*2.

S V M M A R I V M.

37 *Audientia quolibet Sabbatho carceres viſitare debent.*

37 DEueniendo ad §.9 incip. *Si ordina, &c.* dùm ibi mandatur, vt Regiæ Audientiæ quolibet Sabbatho, vel ſi fuerit feriatus dies præcedenti die viſitent carceres ſuas, & mittant vnum ex Auditoribus ad viſitandas carceres Regiorum Officialium exiſtentium in Ciuitatibus, aut Terris, in quibus reſident Audientiæ.

Adde, huiuſmodi viſitationem fundari de iure communi in *l.Iudices C.de Epiſcopali Audientia, & in l.final.C.de cuſtod.reorum.*& iunge *pragm.*8.*de offic.Magiſtr.Iuſtit.& pragm.* 1.*de viſitat. carcerat.* vbi cùm propriè ſedeat materia, ibidemq; nonnulla cumulauimus, ad ibi dicta recurras.

Et obſerua, diſpoſitionem hanc non comprehendere carceres Baronales, vt determinatum probat *Danza de pugna DD.tit.de viſitat.carcer.cap.*4. *par.*2.

S V M M A R I V M.

38 *Gubernium debet fieri iuxtà ſolitum.*

39 *Solitum quod dicitur, & quando verificetur.*

40 *Conſuetum quod ſit.*

41 *Ordo ſolitus debet obſeruari in gubernio.*

42 *Ordo eſt ſubſtantia cuiuſcunq; rei.*

43 *Sententia lata contra ordinem iudiciorum eſt nulla.*

44 *Congregatio fieri nequit, niſi adſit Gubernator loci.*

45 *Gubernatorem præſumitur interueniſſe in Parlamento.*

46 *Conſuetudo vbi adeſt, quòd aliquis Auditor aſſiſtat abſq; ſalario, illud peti nequit.*

47 *Conſuetudo operatur id, quod præſcriptio.*

1 IN §.10 incip *Nelle Città, ò Terre, &c.* cùm ſtatuatur, vt in Ciuitatibus, vel Terris, in quibus reſidet Regia Audiẽtia fiat gubernium iuxtà ſolitum.

Iunge quæ diximus ſupra in *pragm.*2. *de administrat. Vniuerſitatum à num.*28. *cum ſeq.*

Et

Et nota, ſufficere illud fieri, prout fuit fa-
ctum in vltimo actu proximo præcedenti,
39 nam id dicitur ſolitum *l. Mela §. ſed ſi ali-
menta ff. de aliment. & cibar. legat.* quia ſoli-
tum verificatur per vnam vicem *Magon. de-
ciſion. Lucenſ. 14. numer. 29. Rota diuerſor.
deciſion. 294. num. 2. part. 1. Creſcent. deciſ.*
40 *vnic. de conſuet.* vbi ſolitum appellat quod ſe-
mel geſtum eſt, conſuetum autem quod plu-
riès.

41 In cuius quidèm gubernij confectione eſt
neceſſe ſeruari ordinem ſolitum *l. item eorum
ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin.* aliàs poſſet di-
ci de nullitate, & appellari ab ipſius inobſer-
uantia, cui appellationi deferendum eſt *l. vnic.
C. de potior. ad muner. nominand. lib.* 10. ſicquè
reperio prouiſum in cauſa Vniuerſitatis Ne-
ritoni annis longè elapſis, ordine enim ſolito
42 prætermiſſo nihil rectè agitur, cùm ille ſit fi-
gura ſubſtantiæ cuiuſque rei, nihilque conſtet
ſine eiuſdem compoſitione, ita vt prolatam à
43 Præſide ſentẽtiam contra ſolitum iudiciorum
ordinem authoritatem rei iudicatæ non obti-
nere ſunt verba *tex. in l prolatam* C. *de ſentent.
& interloquut. omn. Iudic.*

Et nèdum ordo, ſed etiam modus ſolitus eſt ſeruandus *Franeb. deciſ.* 210. eſt enim ille rectitudo rerum, ſedeſq; virtutum, eſtq; medium, & conſeruatiuum in eſſe, limes iuſtitiæ, & via morum.

At circa diſpoſitionem eiuſdem §. vt exiſtente conſuetudine, quòd in huiuſmodi gubernio faciendo aſſiſtat Præſes, vel Auditor, in tali caſu debeat ſeruari ſolitum.

44 Signa, quòd ſi talis obſeruantia in loco non ſit, debet tunc interuenire Gubernator loci, aliàs congregatio fieri non poterit, vide quæ reportauimus in *pragm. 6. ſuprà de adminiſtr. Vniuerſitatum*.

45 Cuius perſonam in dubio interueniſſe in Parlamento oſtendimus præſumi *deciſ. Regiæ Audientiæ Apuleæ* 72.

46 Et aduertas, quòd ſi in loco adeſſet conſue-
tudo, vt aſſiſtet aliquis Auditor, vel Præſes
abſque ſalario, vt eſt in Ciuitate Coſentiæ, in
qua tempore electionis faciendę aſſiſtit totum
Regium Tribunal Prouinciale cum Præſide
abſq; ſalario, tali in caſu non poſſet prætendi
dieta pro ſalario hìc taxata, cùm quælibet di-
ſpoſitio recipiat interpretationem à conſue-
47 tudine, nam illa operatur ad inſtar operatur
præſcriptio, & eſt interpretatiua pragmatica-
rum, & ſtatutorum *cap. cùm dilectus de conſuet.
l. minimè ff. de legibus, Affiict. deciſ. 173. num. 3.
Rota in recentior. deciſion. 642. num. 15. tom. 2.
par. 1.*

SVMMARIVM.

48 *Regiæ Audientiæ non poſſunt concordare carceratos pro Regijs triremibus abſque ordine S.E. & quomodò obſeruatur in M.C.V. nu.* 49.

50 *Condemnandus de proximo quando antè ſententiam poteſt mitti ad triremes.*

51 *Condemnandus de proximo habetur pro condẽnato.*

52 *Conſenſus, licentia, & iuſſus differunt inter ſe, num.* 54.

53 *Voluntas venit ſub nomine conſenſus.*

55 *Conſenſus quando requiritur pro forma debet interuenire in ipſo actu.*

56 *Conſenſus tacitus ſufficit quando non requiritur pro forma.*

57 *Licentia regulariter debet eſſe expreſſa.*

58 *Conſenſus tacitus non ſufficit, vbi requiritur licentia.*

59 *Conſenſus poteſt pracedere, & ſubſequi.*

60 *Iuſſus debet ſemper praecedere.*

61 *Concordia facta per Regiam Audientiam cum carceratis ad triremes præſumitur de mandato Proregis.*

62 *Mãdatum Principis in dubio præſumitur præceſſiſſe.*

63 *Factum præſumitur eo modo, quo fieri debuit.*

64 *Actus vt remaneat firmus ſemper capitur coniectura.*

65 *Actum fruſtratorium non præſumitur quem feciſſe.*

66 *Conſuetum apponi pro appoſito habetur, & ſi non ſit expreſſum.*

48 SEd cùm in §. 11. incip. *Che le dette Regie Audienze, &c.* diſponatur, nè Regiæ Audientiæ concordent carceratos pro ſeruitio Regiarum triremium, niſi præcedente ordine Suæ Excellentiæ.

49 Obſeruatione dignum eſt reminiſci, quòd practicatur in Magnæ Curiæ Vicariæ Tribunali aliquando per viam tranſactionis, & concordiæ reos, & delinquentes ad Regias triremes tranſmitti, interueniente tamen conſenſu eorum, & Regij Fiſci, ſed ſi Pars offenſa reclamet, tunc non ſolet id mandari exequutioni, vt nunquàm in tali caſu fuiſſe admiſſum teſtatur *D. Reg. Conſtantius in l vnic. C. dè claſſic. lib.* 11. *num* 46. vbi quòd quando magna vrget neceſſitas DD. Regentes Collateralis Conſilij ſolent in viſitatione ipſorum carceratorum damnatos ad remigandum ab alijs Curijs Regni, vel ab ipſa Magna Curia, etiam pendente appellatione ad Regias triremes loco depoſiti mittere, duobus tamen concurrentibus, nempè quòd ipſi rei ſint accuſati de graui, & atroci delicto, & quòd ex relatione Iudicis cauſæ Commiſſarij appareat, illos debere ad triremes damnari.

50 Idemque videmus practicari, & ſolere fieri,
quando nulla adeſt condemnationis ſenten-
tia, ſi tamen ex actis conſtet vrgere indi-
tia, vel adeſſe tales probationes, vt ad ta-
lem pœnam aſcendere debeat, taliter quòd
qui de proximo eſt condemnandus, depoſi-
ti cauſa ſolet mitti ad triremes antè ſenten-
tiam.

51 Pro condemnato, inquam, habetur qui de
proximo eſt condemnandus *l. qui pœnæ §. di-
uus ff. de manumiſſ.*

Sed quatènus id prohibeatur Regijs Au-
dientijs fieri abſque ordine Suæ Excellentiæ
notabis, quòd ordo idem ſignificat, quòd mã-
datum.

52 Et aduerte, in iure haberi tres terminos,
nempè conſenſum, licentiam & iuſſum, qui in-
ter ſe differunt.

Conſenſus eſt ſimilis ſenſus, dicitur enim à
con, quod eſt ſimul, & ſenſus, quod quaſi ſit, ſi-
mul ſenſus, quia ſi habeo aliquid agere cum
conſenſu tuo, ego debeo ſentire tecum, aliàs
non eſſet conſenſus, ſed diſſenſus, & deficien-
te conſenſu actus non valeret *cap. 1. §. conſen-
ſus 29. quæſt. 1.* Vndè dixit *Caſſadorus deciſ. 3.
ſub numer. 3. & 4. de priuilegys*, quòd colla-
tio, quæ fit cum alterius conſenſu libera di-
ci non poteſt *Verall. deciſion. 297. numer. 6.
par. 1.*

53 Sub cuius quidem conſenſus nomine venit
voluntas, quia conſenſus, & voluntas idem
ſunt *l. 2. §. voluntatem*, vbi *Iaſon num. 6. ff.
ſoluto matrimon. l. fin. §. neceſſitatem C. de bo-
nis, quæ liberis.*

54 Differt autem conſenſus à licentia in duo-
bus, primò quia de natura conſenſus eſt, vt
regulariter poſſit ſubſequi, & ſit validus actus
perindè, ac ſi à principio interueniret *Rota in
antiquis deciſ. 11. & 17. de iurepatronatus, Ro-
ta in nouis deciſ. 3. de confeſſis, Achill. de Graſſis
deciſ. 15. & 16. de præbendis, Puteus deciſ. 168.*
55 *lib. 3.* qui in *deciſ. 153. lib. 2.* id dicit verum, niſi
conſenſus requiratur formaliter, ſeù authori-
zabiliter, qui tũc ſi non concurrit in ipſo actu,
quia dùm ille eſt à principio nullus, licèt dein-
dè conſenſus ſubſequatur, actus tamen non
conualeſcit, ſequuntur poſt alios *Mohedanus
deciſ. 12. de renunciatione, & Verall. deciſ. 211.
par. 1.*

56 Secundò differt conſenſus à licentia, quia
conſenſus ſufficit tacitus, quando non requi-
ritur pro forma, vt per *tex. in l. 2. §. volunta-
tem* tradunt ibidem *DD. Rota in antiquis deciſ.
16. num 4. de renunciatione, Rota diuerſorum
deciſ. 788. num. 10. par. 1. Puteus deciſ. 100. nu.*
57 *2. lib. 1.* licentia verò regulariter debet eſſe
expreſſa, & ex propria natura vocabuli *Hem.
1. de teſtam* vbi omnes notant, *Rota deciſ. 788.
num. 1. par. 1. diuerſ.*

58 Ac propterea non ſufficit tacitus conſen-
ſus, vbi licentia requiritur, vt communis *DD.*
ſchola docet, licèt annuant, aliquando iuxta
qualitatem ſubiectæ materiæ ſufficere taci-
tam.

59 Differt etiam conſenſus à iuſſu, quia con-
ſenſus poteſt præcedere, & ſubſequi, vt in *l.*
60 *fin. C. ad Macedonianum, & l. patrem C. de
ſolutionibus*, iuſſus autem præcedere debet
*l. ſi quis mihi bona §. iuſſum ff. de acquiren-
da hæreditate*, vbi communi calculo *Docto-
res, l. ſi verò §. ſi poſt creditam ff. man-
dati.*

61 Sed quærò, nùm ſi per Regiam Audien-
tiam reperiatur facta concordia cum car-
ceratis ad Regias triremes, præſumatur id
geſtum de mandato Excellentiſſimi Prore-
gis.

62 Et quidem concludendum eſt pro parte af-
firmatiua, ſiquidem in dubio mandatum Prin-
cipis præceſſiſſe præſumitur, dùm eſt neceſſa-
rium.

Actus enim ad ſubſtantiam, quòd requiri-
tur præſumitur præceſſiſſe *Rota in Parmen.
nullitatis contractus coràm R.P. Pirouano*, vbi
63 quòd actus ſimpliciter geſtus cenſetur factus
eo modo, quo debuit *l. gallus §. quidam recte
ff. de liber. & poſthum. l. ſi hæreditas §. ſeruus
alienus ff. de teſtam. tutel.* quia qui certum actũ
facere habet, debet illum agere ſecundùm le-
gem de eo loquentem.

Eò maximè, quia iſta præſumptio excludit
nullitatem concordiæ factæ, contra quam
64 ſemper eſt capienda coniectura, ad hoc vt
actus remaneat firmus, & validus, indè vbi
actus poteſt intelligi de valido, & inualido, in-
telligitur de valido *l. ſi ſeruus §. 1. ff. de fideiuſ-
ſor.*

65 Non debet enim præſumi, quem voluiſſe
agere actum fruſtratorium *l. 1. in fin ff. ad mu-
nicipal. l. vnic. C. de Theſaur. lib. 10.* actus,
inquam, fruſtratorios lex abhorret *l. hæc ſti-
pulatio ff. vt legat. ſeù fideicommiſſ. nom. cau.
Surd. deciſion. 260. numer. 5. cum ſequentibus*, &
alibi.

66 Et facit, nam conſuetum apponi pro appo-
ſito habetur, licèt non ſit expreſſum *Surd. de-
ciſ. 223. num 9. & 10.*

Quatènus autem diſponitur, quòd con-
cordiæ factæ per Regias Audientias cum
carceratis ad Regias triremes abſque Pro-
regis mandato ſint nullius roboris, ibi, *& fa-
cendoſi ſiano di neſſuno valore.*

Nota, quòd hæc verba continent latam
ſententiam, & intelliguntur ipſo iure *Rota
in allegata Parmen. nullitatis contractus*, vbi
concordantes *DD.* coadunat.

SVM-

SVMMARIVM.

67 *Regiæ Audientia non poſſunt componere vbi venit imponenda pæna mortis naturalis, ciuilis, vel mutilationis membri.*
68 *Officiales Baronales in quibus cauſis nequeunt componere.*
69 *Remiſſio, concordia, & pax differunt inter ſe, & num. 70.*
71 *Remiſſio tantùm ſufficit pro compoſitionibus.*
72 *Compoſitio fieri nequit pace ſubſequuta, abſque remiſſione.*

67 QVatènus autem in §. 13. ſtatuatur, nè Regiæ Audientiæ, & Curiæ Regiæ componant in caſibus, in quibus veniret imponenda pęna mortis naturalis, aut ciuilis, vel mutilationis membri, aut alterius corporis afflictiuæ.

Iunge *pragm. 1. ſupra de compoſitionibus*, & quæ ibidem latè diximus hic applica.

68 Verùm obſerua, quòd cùm Officiales Baronales habeant in ſpecie quatuor literas arbitrarias conceſſas, ac poteſtatem commutandi pęnas perſonales, & quæcunq; delicta componendi, ac etiam remittendi in totum, vel in partem, ſatisfacta priùs Parte lęſa, idcircò poſſunt indiſtinctè omnes caſus componere, & pęnas quaſcunq; perſonales in pecuniarias commutare, & hoc regulariter, nam ſunt excepti aliqui caſus in ſpecie, vt crimen ſodomiæ, blaſphemiæ in Deum.

Sed cùm relaxetur poteſtas componendi caſus, in quibus pęna exilij caderet, & hoc præcedente Partis remiſſione.

Adde *pragmat. 5. & 7. ſupra de compoſit.* & quæ ibidem cumulauimus.

69 Et nota, quòd in iure habemus remiſſionē, concordiam, & pacem, quæ inter ſe differunt, vt *DD.* noſtri autumant.

70 Remiſſio eſt, quę fit à Parte offenſa, vel eius hæredibus ad delinquentis ſauorem, pax, & concordia dicuntur, quæ ex vtraq; parte eueniunt, nempè ex parte offendentis, & offenſi, ita vt remiſſio ſit tanquàm ſpecies, pax verò tanquam genus.

71 At in compoſitionibus ſufficit tantùm remiſſio, & ſi non ſit facta pax cum offenſo, vt quotidiè practicatur, imò ſatis eſt, quòd offenſus compareat in Curia, & dicat nolle iuſtitiā de accuſato, quantùm ad ſe ſpectat, qua declaratione facta, & in ſcriptis recepta poterit deueniri ad compoſitionem, quod cēſeo verum, quando non præcedit querela, quia tunc eſſet formiter facienda remiſſio coràm Officiali loci, in quo degit Pars offenſa, vel in Magna Curia Vicariæ, aut Prouinciali Tribunali, vt in *pragm. 6. §. 2. ſupra de compoſitionibus*, quæ erit capienda à Magiſtris actorum, & non à Scribis, vt in *pragm. 19. §. 16. de offic. Magiſtri Iuſtitiarij*.

72 Nec ad compoſitionem deueniri poterit ex ſola pacis ſubſequutione, vel alios actus confęderationis amicitiæ, & ſimilium, ſi Partis quęrela præcedat, niſi in effectu formalis remiſſio, vt ſupra, fuerit facta, iuxta determinationem latam à Regia Audientia Apuleæ, tempore, quo ibi reſidebam vti Regius miniſter.

SVMMARIVM.

73 *Iuriſdictio quando dicitur excitata, & num. 74.*
75 *Reſcriptum à Principe, vel à Supremo Tribunali ordinario dicitur excitatorium.*
76 *Iuriſdictio quando potiùs dicitur delegata, quā excitata, num. 77. 78. 79. 80. & 81.*
82 *Appellatio quando à Prorege admiſſa cenſetur.*

73 IN §. 14. incip. *Se bene è molto chiaro, &c.* in quo ſancitur, vt quando à Prorege aliquid iniungitur Regiæ Audientiæ, vel alteri Iudici per literas Scriptorij, ſeù Collateralis, ſi negotium de ſui natura ſpectat ad illos, tali in caſu cenſeatur excitata iuriſdictio.

74 Cōſtituas regulam, in dubio iuriſdictionem Ordinarij excitatam cenſeri à Principe committente *Triuiſan. deciſ. 1. lib. 1. Polidor. Ripa obſeruat. 373. num. 3. Monach. deciſ. Lucenſ. 31. num. 47.* dummodò Ordinario committatur cauſa Magiſtratus nomine, quæ ad eum pertineat *Cauale. deciſ. 21. Boer. deciſ. 151.*

75 Ita vt reſcriptum à Principe, vel à Supremo Tribunali Ordinario non delegatorium, ſed in dubio iuriſdictionis excitaturium eſſe firmabis, ad *tex in cap. licèt de offic. Ordinar.* vbi probatur, vt quando Papa committit id, quod ſemota commiſſione ad illius ſpectabat poteſtatem, non delegata iuriſdictio de nouo tribuitur, ſed ordinaria, quam iam habebat, excitari videtur, taliter quòd ab Epiſcopo hiſce in terminis ad Metropolitanam Sedem appellādum ſit, vt dixit *Rota* ex communi *DD.* ſentētia in *Nouantulana commiſſionis coràm R. P. Comitulo*, vbi ampliauit procedere, quamuis commiſſio fiat per verbum, *præcipimus*, per *tex. in d. cap. licèt*, ibi *recepit in mandatis.*

Ex cuius quidem *tex.* diſpoſitione determinatum extitit in Regio Auditorio Apuleæ, idē procedere, quando in commiſſionibus expeditis per S. E. adeſt illud verbum, *encargo*, quo Hiſpani vtuntur, nam aliud non importat, niſi verbum, *dico*, vel *committo*, quæ excitatoria poteſtatis ordinariæ cenſentur.

76 Solent tamen dari caſus, in quibus potiùs
delegata, quam excitata cènſeatur iuriſdictio.
77 Primus eſt, quotiès alteratur iuriſdictio, pu-
tà quia aliquid additum ſit, vel detractum ab
ordinaria iuriſdictione, nam tunc dum Prin-
ceps, vel Supremum Tribunal agit, videtur de-
legatam demandare cauſam, nec excitare or-
dinariam, vndè ordinarius efficitur delegatus,
& vti talis procedet in cauſa *Maſtrill. deciſ.*
292. *par.* 3. etſi ſub dignitatis, ac Magiſtratus
nomine commiſſa ſit cauſa *Giurb. conſ. crim.*
deciſ. 39. *num.* 26. indè quando in commiſſione
adſunt verba reſtrictiua, vel declaratiua, Iudi-
cem ordinarium euadere delegatum conclu-
dit *Gratian. deciſ. Rot. Marchia* 44.
78 Secundus caſus eſt, quando in commiſſio-
ne apponeretur aliqua formula à Principe,
vel *committimus, & mandamus, vt omnia*
poſſis, quæ nos poſſemus, vel ex qua id digno-
ſceretur, putà *authoritate noſtra cognoſcas*,
vel *procedas*, adeſſet inſertum verbum *Dele-*
go, quia tunc iuxta communiter approbatam
opinionem cenſetur delegata cauſa, ſi tamen
talia verba diſpoſitiuè apponerentur in parte
principali, ſecùs ſi in clauſulis finalibus com-
miſſionis diceretur, quòd committens habe-
bit ratum; quidquid eius authoritate geſtum
erit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur.*
Archiep. Neap. 205. *verſic. ſublimita hanc ſe-*
cundam par. 1.
79 Tertius caſus eſt, vbi in commiſſione man-
detur ordinario Iudici, vt in cauſa, quæ de ſui
natura non eſt ſummaria procedat ſummariè,
vel de plano, nam tunc videtur delegata talis
cauſa, & Iudex de ordinario euadet delegatus
idem Illuſtriſſimus Præſul ex pluribus per eũ
coaceruatis mentionata *deciſ.* 205.
80 Quartus eſt caſus, ſi in commiſſione adeſ-
ſet clauſula, vt procedat non obſtantibus ſta-
tutis, & ſic Pragmaticis Conſtitutionibus, &
Capitulis Regni, vt determinatum per *Rotam*
in vna Bononien. fideicommiſſi 1548. *coràm*
R.P.D.Fabio oſtendit *Mandoſ. in forma* 3. *cõ-*
miſſ. verſic. ſummariè, vbi de communi pariter
teſtatur, ſequitur *D. Epiſcopus Ricc.* cit. *deciſ.*
205.
81 Quintus eſt caſus, vbi committitur cauſa
ordinario appellatione remota, nam tunc or-
dinarius efficitur delegatus, vt ex multis deci-
dit *Cened. quæſt.* 34. *ſub num.* 3.
82 Qua occaſione reminiſcaris, quòd ſi Regia
Audientia procedat ex Proregis commiſſio-
ne vti delegata, & nihilominus Pars à ſenten-
tia aduerſus illam appellet, & ab eodem Pro-
rege obtineat, vt alius de appellatione cogno-
ſcat, tunc ſi ſecunda commiſſio ſit ex certa
ſcientia, D. Prorex tunc cenſetur admittere il-
lam appellationem, neque poteſt Regia Au-
dientia delegata procedere ad exequutionem
ſententiæ, ſecùs autem ſi ſecunda commiſſio à
Prorege non eſſet facta ex certa ſcientia, vt
determinauimus in facti contingentia ex *cap.*
paſtoralis §. *præterea de offic. Iudic. deleg.*

SVMMARIVM.

83 *Capitaneus ſi moritur, Iudex debet exercere of-*
ficium Capitanei, & Iudicis, amplia, num. 84.
& 85. *& duplex ſalarium conſequitur, num.*
87.
86 *Tutor vocatus ad tutelam in caſu mortis dici-*
tur vocatus etiam in cauſa remotionis.
88 *Gubernator debet aſſumere Conſultorem ex lo-*
cis conuicinis, quando Iudex moritur.
89 *Conſultores non debent aſſumi ex locis vbi ha-*
bent bona, nec ex locis vbi vxores duxerunt.
90 *Conſultores de facto aſſumpti poſſunt allegari*
ſuſpecti.
91 *Barones non poſſunt conſtituere Conſultores*
ſuorum Officialium in locis remotis.

83 IN §. 15. incip. *Quando occorrerà, &c.* dùm
mandatur, quòd ſi moriatur Capitaneus
Iudex debet exercere officium Capitanei, &
Iudicis.
84 Amplia idem procedere, ſi aliqua de cauſa
abeſſet Capitaneus, cùm æquiparentur caſus
mortis, & abſentiæ, argumento *cap.* 1. §. *fin. ne*
ſede vacant. cap. ſi delegatus de offic. deleg. in 6.
Præſ. de Franch. deciſ. 255. *Viu. deciſ.* 2. *ſub nu.*
5. *Seſe deciſ.* 571. *Giurb. deciſ.* 9.
85 Idemq; eſſet in caſu remotionis, quia Offi-
cialis remotus ab officio dicitur mortuus *l.* 1.
86 *in fin. C. de primicer. lib.* 12. *Maſtrill. deciſ.* 6.
vbi quòd tutor vocatus ad tutelam in caſu
mortis, cenſetur etiam vocatus in caſu remo-
tionis, & ita extitit prouiſum in perſonam Of-
ficialis Ciuitatis Luceriæ, dùm fuiſſet remotus
D. Ferdinandus de Laguna à ſuo officio Gu-
bernatoris, & aliàs reſpectu Iudicis Ciuitatis
Veſtarum.
87 Tũcq; Iudex duplex ſalarium conſequi po-
terit, nempè illud, quod ſpectabat ad Guber-
natorem, & ſuum, vt prouiſum per Collatera-
le Cõſilium ad fauorem Iudicis Cauæ repor-
tat *Danz. de pugna DD. tit. de ſalario par.* 2. vbi
per extenſum prouiſiones habes, ad materiam
Merlin. controuerſ. 70.
88 Et quatènus diſponitur, vt in caſu mortis
Aſſeſſoris, ſeù Iudicis Gubernator debeat aſ-
ſumere Conſultorem ordinarium locorum
proximorum.
Obſerua, ſeriosè fuiſſe poſitam illam condi-
tionem, vt Conſultores debeant aſſumi de lo-
cis proximis, quia de iure habent repugnantiã
Patriotę, & Ciues *l. ſi eadem ff. de offic. Aſſeſſor.*
l. hi, qui ff. ex quib. cauſ. maior. cap. Regni Item
ſtatuimus, Conſtit. Regni Iuſtitiarij per Prouin-
cias, & Conſtitut. Vt participatio.
89 Imò nec poſſunt creari in Terris, in quibus
habent bona dotalia, vel patrimonialia per
Conſtit. Regni Iuſtitiarij per Prouincias, vbi pa-
riter,

ſiter, quòd nec in locis, in quibus vxores duxerunt poſſunt conſitui, addo *cap.accedens vt lit. non conteſtat.*

90 Qui ſi fortaſsè de facto aſſumantur poſſent vti ſuſpecti allegari *l bi,qui ff.ex quibus cauſ. maior.l.is,cui ff.eod.d.cap.accedens vt lit.non conteſtat.*

Item obſerua, fuiſſe cum grano ſalis dicta verba *in locis proximis* appoſita, quia Conſultores non ſunt aſſumendi in locis remotis *l. nemo verſic. longius*,& ibi *gloſ.C.de annon.& tribut.lib.*12. nè Partes grauentur ſumptibus

91 itinerãdo in remotis Regionibus,& ita reſpectu Baronalium Iudicum extitiſſe deciſum patet apud *Annam ſing.*560.& aliàs determinatum inter Excellentiſſimum Principem Hoſtiliani,& Vniuerſitatem Ciuitatis Theani in Banca de Felice retulimus *de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauam.*199.

SVMMARIVM.

92 *Fiſci Procurator non debet interuenire quando vota proferuntur, ſecùs in Secretarijs, num.* 93.

92 IN §.16.incip.*Oltre di ciò,&c.* quatènus diſponitur, Fiſci Procuratorem non debere interuenire, quando proferuntur vota, non obſtante contraria conſuetudine.

Scias, ſolere tunc temporis ipſum diſcedere à Rota Tribunalis,& introire Cameram cordæ, vt ſic vidi ſeruari.

93 Et obſerua hac occaſione, quòd quamuis Secretarius Sacri Conſilij non aſsiſtat, quando votantur cauſæ, tamen Secretarij Prouinciales indiſtinctè ſolent aſsiſtere, dùm propalantur vota, & finita expeditione cauſæ per Commiſſarium deſcribitur decretum in dorſo proceſſus, & conſignatur Secretario illo eodem tempore, qui propria manu decreta in libro votorum deſcribit, & ita ſeruari vidiſſe teſtatur *Reg.Tapia in compilat.ad ius Regni in Conſtit. Secretarij*, ſicq; fuiſſe expeditas prouiſiones Collateralis Cõſilij vigore ordinis Catholicæ Maieſtatis patet apud *Danz.de pugna DD. tit. de officio Secretarij par.* 2. vbi per extenſum omnia impreſſa reperies.

SVMMARIVM.

94 *Terminus competens aſſignatur pro tranſmiſſione actorum in cauſis criminalibus, & nu.* 95.

96 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*

97 *Manus Iudicis ligantur per variationem de vno Iudice ad alium.*

98 *Iudex variatus durante inhibitione non dicitur Iudex.*

99 *Terminus quando datur pro tranſmiſſione actorum debet haberi ratio diſtantiæ, & temporis.*

100 *Citatio continens breue tempus pro non facta habetur.*

101 *Terminum non dare, vel dare modicum idem eſt.*

102 *Terminus competens datur aduerſus nullitates.*

103 *Dilatio quando conceditur, debet dari ſecundùm loci diſtantiam.*

104 *Terminus currit de momento ad momentum, & num.*107.

105 *Dies termini an computetur in termino, & num.* 106.

94 IN §.20.incip.*Ordiniamo,&c.* quatènus ſtatuatur, vt fori variatione facta in cauſis criminalibus præfigatur terminus competens pro actorum tranſmiſsione.

95 Pro coronide reminiſcaris, ſeruari quotidiè, quòd quando fiũt variationes à perſonis priuilegiatis habentibus beneficium *l. vnic. C. quando Imper.* datur terminus à variato Iudice, infra quem debeat Pars, quæ variauit procurare tranſmiſsionem actorum, aliàs termino elapſo poteſt Iudex variatus procedere ad vlteriora in cauſa *Amendol.in addit.ad Præſid. de Franch. deciſ.*294.*num.*7. & latiùs diximus in particulari *tractat. de elect. & variat. fori quæſt.*17.*ſect.*1.*in* 2.*editione Neapolitana.*

Sed quia *tex.* huius pragmaticæ loquitur in cauſis criminalibus, ideò excludi debet caſus

96 ciuilis, incluſio enim vnius eſt alterius excluſio *l.cùm prætor ff.de Iudic.l.cùm maritus C.de procurat.* ſi enim voluiſſet diſponere in cauſis ciuilibus, vtiq; diſpoſuiſſet, quod cùm non fecerit, noluiſſe dicendum eſt, iuxta regulã *tex. in l.vni §.ſin autem C.de caduc.tollend.l.ſi ſeruus §.prætor ait verſic.non dixit ff.de acquirẽd. hæredit.* cum alijs concordantibus.

Tantò fortiùs, quia antè promulgationem huius pragmaticæ non defuerunt DD. qui indiſtinctè tenuere opinionem negatiuam, nè Iudex à quo poſsit præfigere terminum habẽtibus hoc priuilegium electionis fori, vt infra illum compareant,& acta aſportẽt in Tribunali, quod elegerũt, quam opinionem ſequi videtur *Præſes de Franch. deciſ.*294. *circa finem.*

97 Quorum ſanè opinio illo fulcitur fundamẽto, ſiquidèm variatione facta ab vno Tribunali ad aliud, ſtatim ſunt ligatæ manus Iudicis variati, ita vt nequeat actum aliquem agere abſque vitio nullitatis, idem *Præſes de Franch. d.deciſ.*294. *Maſtrill.deciſ.*117.*num.*7.*Muta deciſ.*29.*num.*5.*Giurba deciſ.*82.*num.*7.*Caſtill. deciſ.*48.*num.*10. *par.*1. & latiori calamo ſcripſimus in *praxi elect fori* iuxta eãdem impreſſionem *quæſt.* 16.*ſect.*1. vbi plenè hanc tutati ſumus opinionem varijs medijs, vt ibi eſt videre, nè bis idem repetamus.

98 Taliter, quòd Iudex variatus, & inhibitus non dicitur durante inhibitione Iudex, nec inhibi-

hibitionē declarare poteſt, quam ſcilicèt cauſam, vel caſum comprehendat *Achil. de Graſſ. deciſ.29.de appellat.Rota in recollect. per Farinac.deciſ.74.nu.3. par.1.tom.1.*& aliàs ſepiùs.

Sed quæro, qualis debeat eſſe iſte terminus competens dandus per Regiam Audientiam, quotiès ab ipſa variatur ad Magnam Curiam Vicariæ.

99 Dico, quòd tūc terminus dicitur eſſe competens, & iuridicus, quando cum commoditate, & non præcipitanter perſona priuilegiata, quæ variauit forum poteſt intrà illum adire Tribunal electum, vndè habenda eſt ratio longinquitatis, & diſtantiæ Regionis, & temporis, vtputà ſi ſit hyems, vel æſtas, argumento *tex.in auth.qua in Prouincia C.vbi de crim.agi oport Leo deciſ.Valent.97.tom.1.* vbi quòd dilatio ad Dominum conſulendum concedi debet iuxta diſtantiam locorum.

Quo in caſu difficiliùs, & faciliùs iter accipitur, & ſic Regia Audientia debet cuncta rimari, aliàs ſi terminus conceſſus non eſſet cōgruus, & competēs habito reſpectu ad ſupradicta etiam illo elapſo non poſſet procedere, & ſi fortaſsè in cauſa procederet ſtante breuitate termini acta eſſent nulla ex *Creſcent.deciſ.6.de dolo, & contumac.* vbi citatio continēs terminum nimis breuem ad comparendum, eſt ipſo iure nulla, indè deciſum refertur in *Rota*, ſententiam latam vigore citationis nimis arctæ, & breuis eſſe nullam.

100 Et citatio habetur pro nōn facta vbicunq; continet breue tempus ad notificādum *clem.1.vbi gloſ.& Imol num.41. de Iudic. Verall. deciſ.3.num.8.par.3.* videndus eſt *Viuius deciſ.361.*

101 Cùm idem ſit nō dare terminum, vel illum dare tàm breuem, vt quis ad deſtinatum locū, & Tribunal venire nequirer, nam quamuis quòd nam tempus ſit ſtatuendum ab ipſæ Audientiæ arbitrio dependere debeat, tamen tenetur determinare illud attenta qualitate negotij, temporis, & Regionis, & ſimilium, ita vt debeat continere tempus non tàm minimum, quòd præbeat Partibus occaſionem grauādi, & appellandi, quod de iure eſt permiſſum.

Indè infero ad vnum notabile, & valdè practicum, quòd dum quotidiè in Regno allega-
102 tur abſentia citatorum, terminus competēs eſt ſtatuendus ad euitandas nullitates, quæ aduerſus contumacias cōtractas opponi poſſent, vbi enim citatus reperitur extra Prouinciam, vel ignoratur locus, in quo moratur, & incolatum habet, tenetur Iudex in iſtis, & ſimilibus cauſis concedere dilationem vnius menſis ad notificandum, & perquirendum, vt docet *Andreas ab Iſernia in Conſtitut. Regni Edictorum ordinem col.1.* quod ego vti Regius Gubernator, & Aſſeſſor ſepiùs in varijs cauſis obſeruaui, & vti Auditor practicaui.

103 Dilationes, inquam, quæ conceduntur danda ſunt pro loci diſtantia *Afflict.deciſ.124.* qui loquitur, vbi petitur beneficium reſtitutionis in integrum, in quo dicit ipſe, non dari medietatem primi termini ſecundùm vulgares, ſed habita ratione ad loci diſtantiam ex communi DD ſententia.

104 Notabis autem, quòd iſte terminus regulariter currit de momento ad momentum *l.3.§.minorem, & ibi gloſ. ff.de minor. Afflict.deciſ.73.ſub num.7.* & ibi etiam *Vrſill. Guid. Pap. deciſ.270.*

105 Taliter, quòd computatur in termino dies termini *Rota in Mantuana dilationis coràm R.P. Capizucco*, vbi quòd id procedit in die artificiali vigintiquatuor horarum.

106 Benè verum ſi per Regiam Audientiam aſſignaretur dies, putà quia per illam daretur terminus decem dierum ad actorum tranſmiſſionem procurandam, tunc dies, quo terminus datur non computabitur in termino *l.1.* vbi id notant *DD. ff.ſi quis caut.* & ibi *Fulgoſ.* & ita in Tribunalibus ſeruandum ait *Guid. Pap.d.deciſ 270* quo in caſu dicitur dies naturalis, vt decidit *Borrell.in conſ.19 centur.1.* vbi etiam *num.7. cum ſeq* annuit, quòd ſi dicetur
107 tur à tali die vſque ad talem diem, in tali caſu terminus curret de momento ad momentum, & numerabitur in termino ex *cap. ſuper eo il ſecondo de appellat in 6.l 1.§.biduum ff. quand.appella ſit cap.ieiunium il ſecondo §.non autem 76.diſtinct.* & ita vidi ſeruari in Regia Audientia Capitinatæ, Apuleæ, Comitatuſque Moliſij, & in alijs Regijs Tribunalibus, ex deciſiuè cumulatis à *Trentacinq. reſolut.1.de dilat.*

SVMMARIVM.

108 *Decreta de torquendo ſubſcribuntur ab Auditoribus.*

108 IN §.22. incip. *Item ordinamo, &c.* quarēnus ſtatuitur, decreta de torquendo eſſe ſubſcribenda à duobus Auditoribus.

Iunge videndam *pragm.1. infra de quæſtionibus*, & quæ ibidem reportata fuere.

SVMMARIVM.

109 *Actuarij non debent creari inhabiles.*
110 *Scriba quando tenetur facere perquiſitionem.*
111 *Contumacia eſt triplex.*
112 *Contumax quis dicatur.*
113 *Officium Actuariatus nequit exerceri per perſonam Eccleſiaſticam.*
114 *Officium Actuariatus nequeunt exercere inquiſiti, & excommunicati, num.115.*
116 *Ciues nequeunt eſſe Actuarij in eorum Ciuitate, limita.num.117.*
118 *Actuarij remoti ab vno officio Actuarij, efficiuntur inhabiles ad aliam Actuariam.*

119 No.

119 *Nomen malũ habens non debet eligi in Actuarium.*
120 *Exteri huius Regni nequeunt eſſe Actuarij.*
121 *Minores nõ poſſunt exercere officium Actuarij.*
122 *Actuarius an finito anno dicatur inhabilis, & num.123.*
124 *Paupertas an faciat quem nõ poſſe eſſe Actuarium.*
125 *Actuarij quantum debent habere in are, vt habiles ſint, num.127.*
126 *Idoneus quis non dicitur.*

109 IN §.24.incip. *Nell'eſercizio, &c.* dùm mãdatur, nè Actuarij creentur inhabiles, cõtumaces, nec inquiſiti, & quòd proindè non debeant admitti, niſi exhibitis perquiſitionibus.

Ad dilucidationem huius §. nonnulla breuiter tangere intendo, nempè de perquiſitione, de contumacia, & de inhabilitate eligendorum ad hoc exercitium Actuarij.

Quòad primum notandum eſt, quòd circa perquiſitionem faciẽdam eſt particularis prouiſio edita ad ſupplicationem Parlamenti generalis de anno 1589. vt conſtat in *cap.7. de gratijs conceſſis per Ducem Oſſunæ*, vt inter *Capitula, & priuileg. Neapol. fol.*173. *à tergo*, & videnda eſt ad materiam *pragm.29. ſub rubr. de offic. Magiſtr. Iuſtit.* vbi in *§. item, che tutte le informationi*, diſponitur, Scribam teneri face-
110 re perquiſitionem contra carceratos, & deindè aſportare proceſſum, & inquiſitionem ad cauſæ Commiſſarium, prout ita indiſtinctè hodiè ſeruatur in Magna Curia Vicariæ.

111 Quòad ſecundum notabis, quòd contumacia triplex eſt, ſcilicèt euidẽs, vera, & præſumpta, quam alij fictam, & interpretatiuam nuncupant.

112 Sed ad effectum, de quo loquitur *tex.* noſter contumaces appellantur illi, qui poſt citationes factas ritè, & rectè ſecundùm iura Regni fuerunt reputati tales pro delictis, non incurritur enim talis contumacia, niſi citatio contineat omnia, & ſingula, quæ neceſſariò cõtinere debet ipſa citatio *Barz. deciſ. Bonon.* 107.*num.*21.*&* 22.& præcisè, quòd verus cõtumax dicitur qui eſt citatus perſonaliter, de quo etiam latiùs vide ſupra in *Rubrica de contumac.* vt ſic etiam verus contumax appellatur, qui data opera facit, quin ad eius notitiam citatio non perueniat *Balb. deciſ.*254.

113 Quò verò ad tertium dico, inhabilem eſſe ad exercẽdum hoc Actuariatus officium perſonam Eccleſiaſticam, & non ſubiectam iuriſdictioni Regiæ, quoniam vigore *pragm.1. ſub rubric. de Eccleſiaſt. perſon.* Eccleſiaſticæ perſonæ, & exemptæ à Regia iuriſdictione non poſſunt promoueri ad exercenda quælibet officia in Regno.

114 Item inquiſiti, & criminoſi, (prout hic etiam mandatur) nequeunt hoc exercitium gerere, ſiquidem videmus, accuſatos, & inquiſitos, donec ſe purgauerint non poſſe Magiſtratum, & officium exercere *l. vnic. C. de reis poſtula. lib.* 10.

115 Sic pariter excommunicati tanquàm inhabiles repelluntur ab huiuſmodi exercitio, quia certum eſt, non poſſe excommunicatum eligi ad officium, ad quod aliqua iuriſdictio eſt annexa *cap. venerabilem de elect.* vbi *DD.* licèt ſint, qui putent, id eſſe verum in excommunicato publico, ſecùs in occulto, quod nota pro defenſione amicorum.

116 Similiter inhabiles cenſentur ad huiuſmodi Actuariatus exercitium Ciues in eorum Patria, quia prohibentur tale officium gerere *Præſes de Franch. deciſion.* 98. vbi *Ar[illegible]ndol.*
117 quod tamen ceſſat in paruis Terris, nam in illis non ſolùm Patriotæ poſſunt eſſe Actuarij *Petra ad Gram. deciſ.* 34.*num.*28. verùm etiam & Officiales, iuxta cuius opinionem Ego practicaui conſulendo ad fauorem Saluatoris de Vrſo Terræ Paſitani diſtrictus Amalphiæ, qui fuerat electus Capitaneus in dicta Terrula per aliquot menſes, & prætendebant Conciues, illum tanquàm Ciuem amouendum eſſe, vt dixi in *deciſ. R. A. Capitinata Apulea, Comitatuſq; Moliſij.*

118 Præterea remoti ab altero Actuariæ munere efficiuntur inhabiles ad aliam Actuariam, cùm remoti ab vno officio, ad aliud non promouentur, ad *tex.* cum *gloſ. in l. quicunq; C. de diuerſ. official. & apparit. lib.* 12. *l. Iudices C. de dignit. lib.* 12.

119 Item habentes malum nomen eligi non debent ad hoc miniſterium ex *l. ſancimus C. ad l. Iul. repetundar. l. non omnis §. Barbarius ff. de re milit[illegible]. cap. Epiſcopum* 63. *diſtinct.*

120 Etiam inhabiles ſunt ad hoc exercitium exteri huius Regni ex diſpoſitione *cap. Regni Vt nihil, & ibi Scribentes, Præſes de Franch. deciſ.* 479. *Maſull. ad Capyc. deciſ.* 118. *&* 178.

121 Adhùc minores ſunt inhabiles ad huiuſmodi exercitium, vt extitit iudicatum per Magnam Curiam Vicariæ per *gloſ. in l. ſpurij §.1. verſic. factis C. de decur. & in l.1. C. qui ætat. ſe excuſ. lib.* 10.

122 Non tamen dicetur inhabilis Actuarius ille, qui per annum exercuit, ſi in ſequenti anno idem officium proſequi vellet, vbi finito anno paruit ſindicatui pro eo anno, quo exercuit, nam licèt de iure Actuarij debeant eſſe annales, vt per *Ann. ſing.* 369. & per *Præſid. de*
123 *Franch. deciſ.* 409. vbi *Viſcont.* ita deciſum annuit, id hodiè ceſſat in hoc Regno, in quo vigore Decretorum Collateralis Conſilij eſt iam orta praxis, vt valeant Actuarij finito anno, dato per priùs ſindicatu, & abſoluti proſequi idem exercitium pro anno ſequenti, ſicque in dies ſolent expediri prouiſiones à Magna Curia Vicariæ, & à Regijs Audiẽtijs Regni, vt alibì diximus.

124 Vi-

124 Vltrà quæ velim aduertas pro inhabilitate poſſe conſiderari in perſonam Actuarij paupertatem, ita quòd hæc exceptio contra ip-
125 ſum poſſet opponi, ſi fortè eſſet pauper, & ratio eſt, quia Actuarius debet habere in ære nō ſolùm vt poſſit ſoluere affiſtum, ſed etiam ad finem, vt in cautionibus, quas recipit ſuo riſico tutò Partes procedere poſſint, & in caſu decoctionis fideiuſſorum valeant illi ſoluere intereſſatis, ex dictis per *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 49. par. 2.*

126 Idoneus ſiquidèm non reputatur qui locuples, nec ſoluendo eſt.

127 Imò dico, quòd vt Actuarius habilis poſſit appellari, requiritur non ſolùm quòd habeat in ære, vel eius fideiuſſor ſit ſoluēdo, ſed etiam quòd in eo poſſit verſari facultas conuenien-di, & adſit legalitas, & fides, argumento *tex. in l. ſi quis ſtipulatus fuerit Stichum in fin. ff. de verb. oblig. l. 2. ff. qui ſatiſdar. cogantur*, quæ omnia conſiderabantur, dùm quidam de Terra Serini intendebat conducere Actuariam Prouinciæ Comitatus Moliſij.

SVMMARIVM.

128 *Auditores nequeunt tractare vltrà commiſſa, & num. 129. 130 & 131.*
132 *Iudex non ſeruans formam commiſſionis nul. liter procedit.*
133 *Neceſſitas legi non ſubiacet.*

128 IN §. 28. incip. *Quando alcuno, &c.* quatènus Auditores, & Fiſcales equitātes per Prouinciam prohibeantur tractare alia, niſi commiſſa.

Pro confirmatione eorum, quæ mandantur in hoc §. videndus eſt *Viuius deciſ. 37. à num.* 14. vbi ex altera pragmatica recenſet pariter,
129 Auditorem non debere tractare alia negotia, niſi illa, pro quibus deſtinatus eſt, & *num.* 15. teſtatur, per Regium Collaterale Cōſilium fuiſſe mandatum id obſeruari non ſolùm per Auditores, ſed etiam per Aduocatum Fiſcalem in Regia Audientia Apuleæ eo aſſidente ibidem Auditore de anno 1583. mediantibus prouiſionibus, & Regijs literis Cancellariæ expeditis, & præſentatis in eadem Regia Audientia, quod expreſsè eſt cautum in hoc noſtro capite.

130 Declara autem, quòd licèt Auditores dùm deſtinantur pro aliqua cauſa non poſſunt ſe intromittere in alijs, id eſt verum circa determinationem diffinitiuam, ſed non per hoc nequibūt alias cauſas inchoare, ita vt ſi illis fuerint porrectæ querelæ, & conſtet de crimine forſitā commiſſo, poſſunt expedire citationes ad informandum contra accuſatos, & delinquentes, vt pluribus vicibus ſeruaſſe in dicta Regia Audientia Apuleæ teſtatur *Viuius d. deciſ. 37. num. 16.* vbi etiam quòd apparentibus criminibus poterit in tali caſu illos delinquētes capere.

131 Verū quia ipſe loquitur inſpecto tenore d. alterius pragmaticæ, & Nos habemus in noſtro *tex.* enixam voluntatem Legiſlatoris, nè protinùs ſe intromittant in alijs cauſis, niſi grauibus, & dilationem non patientibus, ideò meliùs agerent *DD.* Auditores, & Fiſcales ſi nunciarent Regio Tribunali, à quo expectent reſolutionem, qualiter ſe gerere debeant, cauſa enim limitata limitatum debet producere effectum *l. in agris ff. de acquir. rer. dom. l. cancellauerat ff. de his, qui in teſtam. delentur.*

132 Et in hoc aduerte quòd ſi Auditores, vel Fiſcales aliquid agāt extra ſibi commiſſa nulliter procedunt, eò quia Iudex nulliter procedit, vbi non ſeruat formam commiſſionis aſſignatæ *cap. cùm dilecta de reſcript. cap. Piſanis de reſtitut. ſpoliat. cap. venerabilis de offic. deleg. Ludouiſius* nuper *Gregorius XV. deciſion. 1.* & Nos confirmauimus *deciſion. Regiæ Audientiæ Apuleæ* 147. *num.* 1.

Sed quatènus in caſibus grauibus, in quibus non caderet dilatio datur poteſtas Auditoribus, & Fiſcalibus ſe ingetendi, notabis ra-
133 tionem eſſe, quia dùm res non patitur dilationem vtiq; importat neceſſitatem, & neceſſitas legi nō ſubiacet, & facit licitum quod in iure negatur, & in illis leges non ſeruantur *l. vt gradatim §. 1. ff. de muner. & honor.* ea ratione, quia ex neceſſitate quæ fiunt non dicuntur fieri in fraudem, & ideò benè admittūtur, & tolerantur, iuxta enim caſuum indigentiam, & neceſſitatem applicāda ſunt remedia, quia multotiès diſponitur in vno caſu, & deindè aliqua qualitas noua ſuperuenit illi caſui, quæ reponit illū in diuerſam naturam, & ſpeciem, & ideò certa regula dari non poteſt, & propterea in talibus caſibus maximoperè Iudicis, & Superioris arbitrium verſari debet.

SVMMARIVM.

134 *Officiales nequeunt vti militibus pro proprijs ſeruitijs, amplia, num. 135.*

134 IN §. 29 incip. *Li Auditori, &c.* prohibetur, nè Officiales vtantur militibus pro eorum proprijs ſeruitijs.
135 Amplia, idem eſſe prouiſum reſpectu Capitaneorum Campaneæ, qui nequeūt vti militibus Campaneæ proprijs, vel domus ſeruitijs, neq; aliquid pro eorū commoditate illis imponere, vt deciſum refert *Danza de pugna DD. tit. de officio Capitanei Campaneæ fol. 22. part. 2.* ſunt enim deſtinati pro perſequendis bannitis, & ad illorum extirpationem, vndè alijs vacare nō debent, licèt ibidem enunciet, malè ſeruari, quia milites ſunt euaſi ſerui, nèdum

nèdum Præſidis, Auditorum, & Aduocati Fiſcalis, ſed Capitanei Campaneę, ex quo deſertio Regij ſeruitij oritur.

SVMMARIVM.

136 *Præſides, & Auditores Prouinciarum ſindicãtur etiam de illis, quæ extra officium exercuere.*

136 IN. §. 30. incip. *Volemo, che li Preſidi, &c.* dùm mandatur eſſe dandum ſindicatum à Pręſidibus Prouinciarum, & Auditoribus etiã de commiſſionibus, quæ extra officium exercuere.

Adde videndam *pragm. 3.* incip. *Cùm in iure cautum ſit infra de offic. Iuſtitiar.* & quæ ibidem enucleauimus.

SVMMARIVM.

137 *Præſides debent publicare banna cum Conſultore.*
138 *Bannum vndè dicitur.*
139 *Bannum vt liget plura requiruntur.*
140 *Bannum ſi non eſt iuri conſonum ſeruari non debet.*
141 *Banna debent fieri ſecundùm ius.*
142 *Banni natura quæ ſit.*
143 *Banna debent publicari cum conſultatione Regiæ Audientiæ.*
144 *Banna quando ſint nulla.*
145 *Præſes nequit emanare banna pro cauſa monetarum.*

137 IN §. 32. incip. *Il detto Preſide, &c.* cùm prohibeatur, nè Præſides publicent banna proprio nomine, ſed cum conſultatione, & nomine Regiæ Audientiæ, niſi agatur in materia belli, quia tunc ſufficit præcedete conſultationem ſui Auditoris, ad hoc electi.

Adde, hoc indiſtinctè ſeruari in Prouincialibus Auditorijs, & ſic fuiſſe prouiſum per Collaterale Conſilium, vt legitur apud *Danz. de pugna DD. tit. de offic. Præſidis à numer. 28. cum ſeq. par. 1.*

138 Nec videatur inconſonum aduertere, bannum iuxta vulgare Italorum, Gallicorumque dictum nuncupari publicum edictum, illudq; vti nomen Barbaricum deſcendete à *banderia*, ſiuè à Vandalico verbo *Bãner*, quod Germanicè demonſtrat.

Vel alio modo bannum dicitur Iudicis mãdatum, ſub pęna factum, vel miſſum *cap ſtatuimus 16. quæſt. 1.*

139 Quod quidem bannum vt liget plura requiruntur, & vno deficiente iniuſtum erit, ad *tex. in cap. erit autem lex 4. diſtinct.* nempè iuſtum, honeſtum, ratio nabile, & publicum.

140 Indè quando illud eſt iuri inconſonum venit delendum, cùm iuri naturali, & diuino iuxta approbatas *DD.* ſententias debeat conformari, ita vt iniquitatem continere non debeat, ſed iuſtum eſſe oporteat, aliàs reformari, & in totum cancellari ſoleat, prout in varijs factorum contingentijs prouiſum per Suprema noſtra Tribunalia vidimus, cùm huiuſmodi ſpeciebus bannorum parere ſubditi ſint exempti *Theſaur. deciſ. 16. num. 6.*

141 Debent, inquam, banna fieri ſecundùm ius, non præter ius, contra ius, & in fraudem iuris, de quibus ſpeciebus loquitur *Giurba conſil. crim deciſ. 12.* indè banna in fraudem iuris ſunt nulla *l. non dubium C. de legibus.*

142 Bannorum autem natura eſt, vt ſint temporanea, ita vt durante officio vigorem habeant, eoq; finito expirent *cap. plerunq;* vbi omnes *de reſcript. Afflict. deciſ. 388. Caſtill. deciſion. 113. num. 3.*

143 Quatènus autem ſpectat ad aliam §. diſpoſitionem, eſſe, nempè, publicanda banna cum conſultatione Regiæ Audientiæ, vel in caſibus belli cum voto Conſultoris aſſumpti.

Iunge pro corroboratione *tex. in l. 1.* & ibi *DD. ff. de offic. Aſſeſſor. & in l. 3. ff. quodquiſque iur.*

144 Et ex hac diſpoſitione facias illationem, quòd vbi talia banna emanantur nomine Pręſidis tantùm contra formam hìc datam nullius ſint roboris, nec contrauenientes obligẽt, vt tempore meo extitit practicatum, dùm in Prouincijs Regni Auditoris officio fungerer contra prætenſionem Regij Fiſcipatroni, idq; tuebar vigore huius pragmaticæ.

145 Et hac occaſione addas, non licere Præſidi emanare banna pro cauſa monetarum, ſed tenetur referre S. E. vigore prouiſionum Collateralis Conſilij ſub die 10. Aprilis 1620. in *Cur. Hydrunt. 1. fol. 124* nec pro re annonaria vigore aliarum prouiſionum expeditarum ſub die 12. Martij 1612. in *Cur. 1. Capitinat. fol. 43.*

SVMMARIVM.

146 *Inſtantia in criminalibus quomodò cenſentur prorogata.*
147 *Inſtantia in criminalibus perimitur biennio, & num. 148.*
149 *Reus habilitatus, nouis ſuperuenientibus inditijs, elapſo biennio moleſtari nequit, & num. 150. & 151.*

146 IN §. 33. incip. *Che l'inſtanze, &c.* dùm ſtatuitur, vt inſtantiæ in criminalibus cenſeantur prorogatæ in Regijs Audientiis, prout in M. C. V.

147 Pro coronide reminiſcaris, de iure communi, & vigore Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ inſtantiam in cauſis criminalibus perimi biennio, vt in *l. fin. C. vt intrà certum tempus l. properandum in princip. C. de Iudic.* & ſtatuitur in

Rit.

Rit. M.C.V. 248. de quibus iuribus meminit *Præſes de Franch. in deciſ.* 250.

148 Sed hodiè Fiſcus Magnæ Curiæ Vicariæ obtinuit prorogationem inſtantiæ in criminalibus, nè detur eius peremptio in ſingulis Tribunalibus fideliſſimæ Ciuitatis Neapolis, vt conſtat ex *pragm* 50. incip. *Li meſi paſſati ſub rubric. de offic. Magiſtri Iuſtitiar.* per quam mandatur, vt ordo datus M.C.V. quòd inſtãtia in criminalibus ampliùs perempta non dicatur, obſeruetur tàm in Tribunali Magnæ Curiæ Admiratiæ, quàm in cęteris Tribunalibus, in eadem Ciuitate Neapolis reſidentibus etiam in cauſis delegatis, & delegandis.

Et tale priuilegium hodiè eſt communicatum Regijs Audientijs Regni, vt in noſtro *tex.*

149 Quibus ſic ſtantibus notandum eſt, quòd reus habilitatus in forma nouis ſuperuenientibus inditijs ſi intra biennium à die latæ ſententię vrgetiora non venerint non poſſet ampliùs moleſtari *Praſ. de Franch. deciſ.* 653.

150 Tamen in Magna Curia Vicariæ, & in Regijs Audientijs Regni hæc concluſio ceſſat, ſtante hac pragmatica, cùm inſtantia in criminalibus in huiuſmodi Tribunalibus perpetuò duret, nec vnquàm perimat, vt in *Noſtra deciſ. Regia Audientia Apulea* 15.

151 Ita vt habilitatus in forma nouis ſuperuenientibus inditijs ſemper poſſet moleſtari tàm in Magna Curia, quàm in cęteris Tribunalibus Collegiatis, prout ſic practicaui in facti contingentia vti Regius Auditor Apuleæ, & deindè reperi iudicatum per Magnam Curiã Vicariæ in cauſa Io. Andreæ Venturæ inquiſiti de homicidio, per quam fuit prouiſum, pręfatum Io. Andræam liberatum in forma ſub die 28. Martij 1623. ex quo poſt ſeptem annos contra ipſum vrgentiora ſuperuenerant inditia vocandum eſſe, prout cum effectu vocatus fuit, & cùm comparere neglexiſſet facto verbo ſub die 11. Ianuarij 1630. fuit determinatũ, pęnam fideiuſſionis tàm contra inquiſitum, quàm contra fideiuſſorem eſſe incuſandam ad relationem D. Iudicis Roſſini, ſicque in gradu reclamationis fuit confirmatum, refert noniſſimè poſt hæc ſcripta *Marin. quotid reſolut. cap.* 184. vbi à *num.* 13. vſq; ad finem, hanc eãdem tutatur ſententiam, & de allegata deciſione mentionem facit, annuendo eſſe menti tenendam vti nouam deciſionem ad ornatum huius pragmaticæ.

SVMMARIVM.

152 *Præſes nequit excarcerare aliquem abſq; voto Regia Audientia.*

153 *Præſes de negotijs occurrentibus in ſuo Tribunali nequit aliquid de per ſe agere.*

152 IN §. 34. incip. *Che il Preſide, &c.* dùm mandatur, nè Præſes ſolus valeat excarcerare aliquem abſq; voto Regiæ Audientiæ, poſtquam tamen fuerit ſcriptus in libro carceratorum.

153 Adde, quòd Pręſes in omnibus negotijs occurrentibus in ſuo Tribunali nequit de per ſe aliquid agere, ſed tenetur Tribunali communicare, & cum eius ſcientia, & conſenſu ſe gerere, vt nuper pro differentijs exiſtentibus in Regio Tribunali Principatus Vltrà inter Præſidem, & Auditores fuit declaratum per Collaterale Conſilium de anno 1628. vigore prouiſionum ſpecialium, quas per extenſum reponit *Danz. de pugna DD. tit. de officio Præſid. num.* 66. *par.* 1. ibiq; expreſsè fit mẽtio de carceratione, & excarceratione, nè fiant inconſulto Tribunali.

SVMMARIVM.

154 *Officiales Prouinciales debent vti Actuarijs, & Scribis Tribunalis.*

155 *Magiſtri actorum debent actitare omnia coràm ſuis Capitaneis.*

156 *Acta erunt nulla ſi Auditores non faciunt illa actitare per Actuarios.*

154 IN §. 35. incip. *Quando andarà, &c.* dùm ſtatuitur, vt Officiales Prouinciales vtãtur Actuarijs, & Scribis Tribunalis, etiam in cauſis commiſſis extra Tribunal.

Pro confirmatione eorum, quæ diſpoſita ſunt in hoc capite.

Videndus eſt *Anna ſingulari* 4. vbi quòd
155 actorum Magiſtri Curiarum debent actitare omnia coràm ſuis Capitaneis, & nedũ Capitaneus quando cognoſcit vt Capitaneus, & Ordinarius Terrę, ſed etiam vt Commiſſarius Sacri Conſilij, vel alterius Curiæ *Thoro in ſuo Compendio deciſionum Regni in verbo Actuarius ordinarius tomo* 2. vbi de huius noſtræ pragmaticæ textu ſpecialiter mentionem facit aſſerens, iuxta illius ſeriem fuiſſe in Sacro Cõſilio iudicatum die 5. Iunij 1570. inter Vniuerſitatem Atripaldæ, & Illuſtriſſimum Principem Auellini, annuens pariter deciſum, acta facienda per Aerarium habentem cognitionem introituum Baronalium contra Affictatores, ſi ei aliqua iuriſdictio fuerit abdita, ab eiſdem Actuarijs fore conficienda.

Quod ſanè axioma adeò eſt verum, & in viridi obſeruantia, vt ſi Commiſſiones directæ Regijs Auditoribus, ſiuè Prouinciarum Præſidibus ſint ſpectantes ad Secretarium earundem Prouinciarum, Præſides, & Auditores pro earum exequutione in actitando neceſſariò debent vti Scribis Secretariorum ipſarum Prouinciarum, prout ita declarauit Collaterale Conſilium ad fauorem quondam Magnifici Ioannis Baptiſtæ Salſani Regij Secre-

cre-

Digitized by Google

etetarij Prouinciarum Capitinatæ Apuleæ,& Comitatus Moliſij, ſicq; ipſe vti Regius miniſter in varijs quippè cauſis tàm ab Excellentia Regni, quàm à Supremis Tribunalibus pro tempore delegatis indiſtinctè practicaui,& iudicatum in cauſa Federici Bacconi Secretarij Regiæ Audientiæ Hydruntinæ cum Præſide illius modernè fatetur *Danz.de pugna DD.tit. de officio Secretarij tom.2.* vbi plures prouiſiones quoquè reportat vltra res iudicatas confirmantes ſupradicta.

Ita vt ſupradictis veris exiſtentibus cōmo-
156 dè inferri poterit, quòd quando Præſides, vel Auditores Prouinciarum in actitādis cauſis delegatis ordinarijs Actuarijs non vtuntur,acta reputari poſſent nulla,etiam ſi illa reperiantur ſcripta de Partium conſenſu *Viuius decif.*48. vbi in Regia Audientia Barenſi determinatum affirmat.

SVMMARIVM.

157 *Fiſcus debet interuenire in compoſitionibus.*
158 *Fiſcus interuenire debet relationibus,quæ S.E. fiunt.*

157 IN §.36.dùm ſtatuitur, Fiſcum in compoſitionibus interuenire debere, aliàs reputentur inualidæ.
158 Amplia, vt etiam in relationibus,quæ fiunt Suæ Excellentię,& eius Collateral Fiſcus interuenire debeat, cuius dubia,& difficultates in dorſo relationum adnotandæ ſunt propria manu, vt fuiſſe ptouiſum per Collaterale Cōſilium de anno 1578. die penultimo Auguſti ſcribit *Danza de pugna DD. tit. de officio Fiſci num.89.par.*1.vbi integras reportat prouiſiones, annuens ſub *num.* 91. Fiſcum nèdum interuenire in compoſitionibus,& relationibus, in quibus eius dubia, & difficultates adnotari debent, vt ſupra dixi, verùm etiam in alijs relationibus ex Regia *pragm.8.de relationibus*, plus reportans *num.92.* Fiſcum debere interuenire etiam in cauſis,quæ tractantur ad modum belli,de quo vide infra in §.53.*hac eadem pragmatica.*

SVMMARIVM.

159 *Commiſſarius expeditus expenſis Fiſci,ex quo inſtans eſt pauper,an ſi poſteà reperiatur eſſe ſoluendo debeant ab ipſo dietæ ſolui.*
160 *Cōmiſſarius antè omnia examinat ſuper paupertate ſupplicantis.*
161 *Pars, quæ procurauit Commiſſarium,illi dietas ſoluere debet.*

IN §.37.incip.*Le predette,&c.* ſtatuitur, qualiter ſit ſeruandum in mittendis Commiſſarijs pro Fiſco, & quòd ſemper petentes ſoluere debeant, niſi ſint pauperes.

159 Ad ornatum huius capitis notabis, eſſe in praxi receptum, quòd licèt Commiſſarij ſint expediti expenſis Fiſci ad inſtantiam alicuius, vti pauperis,tamen ſi poſteà reperiatur ipſum eſſe ſoluendo, & habere in ære,ſolet cogi ad ſoluendas dietas,& ita vidi obſeruari in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij.

Sed pro maiori cautela cauti Fiſci patroni ſolent expedire facere commiſſiones per Tribunal cum clauſula, *conſtito, quòd ſupplicans ſit pauper, Commiſſarius accedat expenſis Fiſci.*

160 Ita quòd antequàm Commiſſarius deſtinatus incipiat capere informationem de cauſa, principali examinat ſuper paupertate ſupplicantis,nè Fiſcus grauatus remaneat, quia in ſubſidiū Fiſcus tenetur ſuo ſumptu informationes capere, quando Pars offenſa eſſet im-
161 potens,aliàs dietas Pars ipſa, quæ procurat Commiſſarium ſoluere tenetur, prout & cogitur Baro illas ſoluere, quando ad eius inſtātiam petitur remiſſio cauſæ vaſalli, cū dietas, quas Fiſcus pro capienda informatione præſtitit ſoluere teneatur, vt latiùs in *decif. R.A. Apuleæ* 47.*Capiblan.pract.quæſt.de Baron.cap.*98.*tom.*2.

SVMMARIVM.

162 *Fiſcus pro recurſu debet adire M.C.*
163 *Fiſcus in criminalibus à ſententijs abſolutorijs appellare nequit, ſed ad Superiores habet recurſum,num.*164. *& infra quod tempus, num.*165.*&* 166.
167 *Fiſcus quando habet recurſum à ſententia liberatoria.*
168 *In dubio pro ſententia eſt præſumendum.*
169 *Fiſcus non poteſt reclamare reo abſoluto.*
170 *Fiſcus in ciuilibus habet recurſum.*
171 *Recurſus datur,ſi profertur decretum,quòd in priſtinam libertatem ponatur.*
172 *Recurſu pendente an ſententia ſuperſedeatur.*

162 IN §.40.incip.*Quando,&c.*dùm mādatur, Fiſcum pro recurſu debere adire Magnā Curiam.
163 Pro ornatu conſtituas regulam, quòd licèt in Regno Fiſco ſit præcluſa via in criminalibus à ſententijs abſolutorijs appellare, vt in *Rit.M.C.V.*258.*&* 261.*Gram.decif.*14.*Capyc.*
164 *decif.*144.*Præſ.de Franch.decif.*467.tamen non prohibetur ei recurſus ad Superiores Iudices,vt viget quotidiana praxis,teſte *Præſ.de Franch.decif.*148. quia licèt appellationis formalitas ſit ſublata,non per hoc recurſus intelligitur ſublatus *Mmad. decif.*27. *Gram. decif.* 35. *Gayl obſeruat.*135.*lib.*1.

Hic autē recurſus, ſi tractatur in decretis, à quibus de iure cōmuni competebat appellatio,prout ſunt decreta Tribunalium inferio-

Ll rum,

rum, veluti M.C.V. & Prouincialis Audientiæ
165 poterit haberi infra decem dies tãtùm, infra quos poteras appellare, ſed ſi tractetur aduerſus decreta, à quibus non datur appellatio, ſed reclamatio, prout ſunt decreta Sacri Conſilij, ꝙ gerit vices Præfecti Prætorio, quoniam hęc reclamatio cōceditur de iure communi, & de
166 iure Regni infra biennium poterit, & recurſus infra idem biennium haberi, ita nouiſſimè probat *Reg. Rouit. deciſ.* 14. *&* 16. vbi etiam *nu.* 2. quòd ab actu intimationis conſtituitur in mora appellare debens *Capyc. deciſ.* 139. *num.* 4 *Gratian. deciſ.* 111. *Barz. deciſ.* 153.
167 Declara, Fiſcum habere recurſum à ſententia liberatoria inſpecto grauamine, ſi fuerit iniuſtum notoriè, alias ſecùs *Præſ. de Francb.* cit. *deciſ.* 148. *&* 470. *Maſtrill deciſ.* 158. ea palpabili ratione, nã in dubio pro ſententia eſt præ-
168 ſumendum *cap. in præſentia de renunciat. l. berentius § gaia ff. de euictiõn. Caſſador. deciſ. vnic. de præſumpt. Put. deciſ.* 113. *lib.* 3. amplians *dec.* 114. quis à ſñtia extitiſſet appellatū, indè cōmiſſa reclamatione decernitur, ſi ſit deferendū petito recurſui *Maſull ad Capyc.* cit. *deciſ.* 144.
169 Et quãdo reus eſt abſolutus, nedum Fiſcus poteſt reclamare, ſi fuerit notoriè grauatus, vt diximus, ſed etiam de errore actus dicere, & ſentẽtiam impugnare, quãmuis non reclamauerit *Præſ. de Franch. deciſ.* 398. & poteſt de nullitate dicere vigore prouiſionum relaxatarum à Collaterali Conſilio ſub die 16. Nouẽbris de anno 1596. quarum tenorem reportat *Dãz. de pugna DD tit. de officio Fiſci p.* 1. *n.* 88. & vide latiùs in *Noſtra deciſ. R. A. Apuliæ* 41.
170 In ciuilibus adhùc dari recurſum nō eſt hæſitandum, ſed ſolet diſtingui, quòd aut ſumus in cauſis ciuilibus merè ciuilibus, aut ciuilitatem cōtinẽtibus, vel in cauſis criminalibus ciuile iudicium trahentibus, ſi in primo caſu, habetur in omnibus cauſis ciuilibus *Capyc. deciſ.* 35. ſi in ſecundo, & ſic in cauſis criminalibus iudicium ciuile concernentibus, vt exẽpli gratia, vt quis gaudeat indultu, vel quòd quis remittatur, quorum articuli, licèt ciuiles ſint per priùs non dabatur recurſus *Præſ. de Franch.*
171 *deciſ.* 470. vbi *in fine*, quòd ſi interponatur decretum, quòd quis in priſtinam libertatem ponatur recurſus datur, meminit nouiter *Dãza de pugna DD. d. tit. de officio Fiſci à num.* 40. *cum ſeq.* vbi teſtatur, hodiè in caſibus ſupranarratis Fiſco competere recurſum virtute prouiſionum Collateralis Cōſilij, quarum ſeriem ibidem per extenſum reponit.
172 At quatènus ibidem ordinetur, vt pendente recurſu ſuperſedeatur, adde idẽ fuiſſe prouiſum per Collaterale Conſiliu n, vt apud *eiùdem loco cit. nu.* 49 *&* 51. cùm recurſus ſit appellationi ſimilis, & ſecundùm illius terminos reguletur, vnde ad inſtar appellatione pendẽte nihil eſt innouandū, ita nec recurſu pẽdẽte.
Sed quia remittitur arbitrio Regię Audientiæ habilitatio reorum, pendentia recurſus nō obſtante, ideò notabis indiſtinctè, ſolere habilitari reos, non obſtantis recurſu Fiſci, & illius clamoribus pro denegatione habilitationis.

SVMMARIVM.

173 *Salaria dierum vacatarum à quo debẽt ſolui.*

173 IN § .41. incip. *Le giornate, &c.* quatènus ſtatuatur, quomodò ſoluenda ſint ſalaria dierum vacatarum pro Fiſco.

Nota, quòd receſſit ab aula id, quod hìc diſponitur, nempè, quòd ſoluebantur per Magiſtrum Cameræ Prouinciæ cum taxatione dietarum, & ordine totius Tribunalis, ſed hodiè taxantur, & ſoluuntur huiuſmodi dietæ per Regiam Cameram Summariæ, ſicq; indiſtinctè ſeruatur vigore literarum à Regio Collaterali Conſilio relaxatarum, quarum tenorem modernè reportat *Danz. de pugna DD. tit. de officio Auditoris num.* 30. *par.* 1.

SVMMARIVM.

174 *In ſindicatu Auditorum quid eſt ſeruandum.*

174 IN § .43. incip. *Il ſindicato, &c.* quatènus ſtatuit, quid ſeruandum ſit in ſindicatu Auditorum, iungè quæ latiùs diximus *tom.* 1. *de grauaminibus vaſallorum grauamine* 288. vbi de *tex.* hoc facimus mentionem, & iunge *pragm.* 3. *infra de offic. Iuſtitiarij*, vbi Præſides, & Auditores debere ſtare per quinquaginta dies coràm Commiſſario per Proregem deſtinando mandatur.

Et liga digito, Auditores ſolùm de ſententijs latis ab ipſis vti Commiſſarijs teneri in ſindicatu *Viuius deciſ.* 27. *num.* 9. niſi tamen ille fuiſſet in contrario voto, & ex Collegarum votis in contrarium fuerit lata ſententia, vt pluriès accidere ſolet.

SVMMARIVM.

175 *Ius carcerũ qualiter ſit exigendum, remiſſiuè.*

175 IN § .44. dùm ordinatur, qualiter ius carcerum ſit exigendum, adde *pragm.* 31. *infra de officio Magiſtri Iuſtitiarij*, & quæ ibi adduximus cum rebus iudicatis.

SVMMARIVM.

176 *Vota ſingulorum Auditorum deſcribi debent.*
177 *Delinquẽs an poſſit liberari virtute eius, quod in proceſſu eſt ſcriptum, & in libro vbi vota ſcribuntur notatum.*

176 IN § .45. incip. *Debbiano, &c.* quatènus ſtatuitur, eſſe tenẽdū librū votorū, & qñ Auditores diſſentiãt eſſe ſcribẽda vota ſingulorū.
177 Hac occaſione vtere *deciſ. Præſid. de Frãch.* 185. vbi tractat, ſi delinquens poſſit petere ſe liberari virtute eius, quod ſcriptum reperietur

ſuper

ſuper proceſſu, & in libro vbi decretà deſcribuntur notatum per manum Iudicis, quòd ipſe inquiſitus ſit liberãdus mediante cautione.

S V M M A R I V M.

178 *Commiſſarij non debent expediri à Regia Audientia ad viſitãdas Tabernas Magiſtri Iurati, aut Turres ſi ſint ordinatæ.*

178 IN ſ.47.incip. *Che li detti Præſidi, &c.* dùm ſtatuitur, nè Regiæ Audientiæ mittant Commiſſarios ad viſitanda loca Prouinciæ, ad finem ſi Tabernæ Magiſtri Iurati, aut Turres teneantur ordinatæ.

Pro confirmatione iungas prouiſionẽ Collateralis Conſilij, vbi id expreſsè pariter ſancitur, quam modernè per extenſum reportat *Danza de pugna DD.tit.de officio Præſidis par. 1.cap.1.vbi num.46.* meminit hoc de loco, autumans, viſitationem Tabernarum non poſſe fieri per Præſidem.

S V M M A R I V M.

179 *Facultas conceſſa procedendi ad modum belli non extenditur, niſi in caſibus ibidẽ deſignatis.*
180 *Modus belli quid importat.*
181 *Incidens, quando agitur ad modum belli regulatur iuxta naturam cauſæ principalis.*
182 *Modus belli non poteſt exerceri per Regias Audientias in cauſis ad ipſas per viam appellationis deuolutis.*
183 *Modus belli non exercetur contra minores decem, & octo annorum.*
184 *Minores delinquendo non puniuntur pœna ordinaria.*
185 *Contra minores indefenſos procedi nequit.*
186 *Inquiſitus de crimine, pro quo venit puniendus ad modum belli, & de alio, pro quo puniatur ordinariè, quomodò venit puniendus.*
187 *Facultas conceſſa Regijs Audientijs procedendi ad modum belli non præiudicat Barones.*
188 *Barones poſsũt petere remiſſiones vaſallorum ſi ad modum belli procedi debet.*
189 *Reus ſi in promptu docet de ſua innocentia debet ſuperſederi in tortura, etiam ſi procedatur ad modum belli.*
190 *Prouiſiones M. C. V. non obſeruantur à Regijs Audiẽtijs, vbi proceditur ad modum belli.*
191 *Delicta commiſſa in ſtrata publica, & in Cãpanea puniuntur ad modum belli.*
192 *Via publica dicitur de Regalibus.*
193 *Latro non dicitur qui furatus eſt ſemel in via publica, ad hoc vt puniatur ad modum belli, & num. 195.*
194 *Latro publicus quis dicitur, & num. 196.*
197 *Furtum commiſſum in via vicinali an poſſit puniri, tãquàm ſi eſſet factum in via publica.*
198 *Pons dicitur via publica.*
199 *Furtum commiſſum in agris, maſſarijs, vel campis non punitur, ac ſi eſſet in via publica.*
200 *Via publica quæ ſit, remiſſiuè.*
201 *Conatus diſrobandi in via publica non punitur ad modum belli.*
202 *Mulierem cum effectu corrumpens capite punitur.*
203 *Furtum cõmiſſum in via publica intus Terram, vel Ciuitatem non punitur ad modum belli.*
204 *Dictio, &, eſt copulatiua.*
205 *Latro publicus an dicatur ille, cui Princeps primum, & ſecundum furtum remiſit, ſi tertium commiſerit.*
206 *Inquiſiti de receptu puniuntur ad modum belli.*
207 *Receptus dicitur crimen deteſtabile.*
208 *Raptores mulierum cum violentia in Campanea puniuntur ad modum belli.*
209 *Rapiens maſculum non dicitur raptor.*
210 *Matrimonium non dirimitur ſi fœmina rapit virum.*
211 *Raptores, & fautores ipſo iure ſunt excommunicati.*
212 *Raptus in perſonam meretricem punitur ad modum belli.*
213 *Raptus abſq; violẽtia non punitur ad modum belli.*
214 *Raptus non dicitur vbi ſit cauſa matrimonij, & num. 215.*
216 *Munera ſunt tanquàm violentiæ.*
217 *Raptus ſi non fuerit factus in Campanea non punitur ad modum belli.*
218 *Delicta facta more pyraticorum puniuntur ad modum belli.*
219 *Diſpoſita contra latrones in ſtratis publicis, habent locum contra latrones in mari.*
220 *Pyratæ reputantur pluſquàm latrones.*
221 *Furta commiſſa in fluminibus puniuntur ad modum belli.*
222 *Inquiſiti non poſſunt puniri ad modum belli, niſi fuerint conuicti.*
223 *Titulus actitorum non facit quem eſſe reum.*
224 *Complices in delictis atrocibus pari pœna cum principalibus comprehenduntur.*

179 AT cùm in ſ. 48. incip. *Ordinamo, &c.* mandetur, vt quãdo impartitur facultas Præſidibus, vel Audientijs procedendi ad modum belli, nequeant in dicta forma procedere, niſi in caſibus ibidem deſignatis.

Pro coronide antequàm ad ſpeciales caſus hic deſignatos deueniamus, vtiliter aliqua generalia præmittenda fore exiſtimaui.

180 Vndè reminiſcendum eſt, quòd modus belli, ſiuè militaris, ſeù leuato velo appellatus cõceſſus Regijs Prouincialibus Audiẽtijs, Commiſſarijſque Campaneæ contra foraſcitos deputatis importat, nè ſeruentur iuris poſitiui ſollemnitates, & quòd iuris terminus abbreuietur, taliter vt in cauſis ad modũ belli procedatur per horas, qui modus fuit introductus

tempore Excellentiſſimi Ducis Oſſunæ Pro-
regis in Regno vigore pragmaticæ editæ ſub
die 11. Aprilis 1584. vt apud *Vtu. deciſ.* 68.

181 Et vbi ad modum belli proceditur, ſi emer-
gat aliquod incidens, illud regulatur iuxta na-
turam cauſæ principalis, ita vt in illis etiam le-
uato velo procedatur, vt vidi ſeruatum, ea de
ratione, quia libero arbitrio dato in cauſa
principali, cenſetur datum in incidentibus, de-
pendentibus, emergentibus, annexis, & con-
nexis, ex dictis per *Franch. deciſ.* 637.

182 Hic modus belli non poterit exerceri per
Regias Audientias in cauſis ad ipſas per viam
appellationis deuolutis, dùm iudicio ordina-
rio in prima inſtantia fuerunt determinatæ, vt
latiùs patet in *Noſtra deciſ. R. A. Apulea* 9. &
vbi Regia Audientia cęperit iudicium ordina-
riè, prout in dubio præſumitur, nequit deindè
variare, & recurrere ad modum belli *Petra ad
Gram. deciſ.* 34. *num.* 6.

183 Nec cõtra minores ætatis decē, & octo an-
norum poſſe ad modum belli procedi in caſi-
bus aliàs permiſſis eodem in Regio Auditro-
184 rio extitit determinatum, non quidem ea de
ratione, quia minores delinquendo ordinaria
non afficiuntur pęna, ſed mitiori, de quo latiùs
in *pragm.* 1. *de minoribus*, conferunt *Barz. de-*
185 *ciſ.* 148. *Caball. reſol. crim. caſ.* 134. ſed quia
contra minores indefenſos procedi nequit, cũ
ſat ſit notum, vt quãdo proceditur ad modum
belli denegãdæ realiter reis ſint defenſiones,
fusè videndus *Burg. in tract. de modo proceden-
di quæſt.* 66. vbi ex teſtimonio ibidem allega-
torum pateſacit plures quidem res iudicatas,
ſicq; ſeruari indiſtinctè autumat antè eum
Vtu. deciſ. 86. *num.* 9.

186 Et inquiſitus ſi quis reperiatur pluribus de
criminibus, inter quæ vnum adſit, in quo ad
modum belli procedi debet, in alijs ordinariè
procedendum eſſe iudicatum retulimus *deciſ.
Reg. Audientiæ Apuleæ* 122. vbi prouiſiones
Regij Collateralis Conſilij ad id quoq; repor-
tatas habes, quas ſimiliter nouiſſimè exempli-
ficat *Danza de pugna DD. tit de poteſtate ad
modum belli cap.* 2. *par.* 1. vbi ſepiùs ſic iudica-
tum, & obſeruatum quoquè recenſet.

187 Et inſuper *cap.* 3. tutatur, hanc facultatem
procedendi ad modum belli conceſſam Regijs
Prouincialibus Audientijs non lædere Baro-
nes, nec eorum priuilegijs præiudicare, ſicq;
pluriès declaratum per Regium Collaterale
Conſilium ibidem oſtendit, reportando inte-
gras prouiſiones, & latiùs diſcutiendo articu-
lum, fundans proptcrea, & determinatum plu-
188 riès recenſens, poſſe Barones petere remiſ-
ſiones vaſallorũ, & ſi in eorum cauſis ad mo-
dum belli procedatur, & in caſu petitę remiſ-
ſionis annuit *cap.* 5. determinatum, eſſe audiē-
dos Barones, & terminum illis impartiri, &
eo, vel appellatione pendente ſuperſederi, niſi
tamen in literis commiſſionalibus Præſidi, vel
Regiæ Audientiæ conceſſis eſſet ſpecialis po-
teſtas derogandi priuilegijs Baronum, quo in
caſu illorum deficiet ius, vt latiùs eſt videre
penès *eundem*.

189 Qui *cap.* 6. fundat, quòd ſi reus offerat in
promptu docere de ſua innocentia debet au-
diri, & ſuperſederi in tortura, quàmuis proce-
datur ad modum belli, & etiam ſi opponere-
tur id tempore, quo recipiuntur teſtes ad oſ-
fenſam, nam tenetur Iudex ſuperſedere teſtes
inimicos allegatos recipere, donec fuerit ſu-
per inimicitia allegata iudicatum, antè eum
Vsuius deciſ. 107. *num.* 24. vbi teſtatur, ſic pra-
cticatum extitiſſe pluribus quippè vicibus.

190 Et vlteriùs hac in materia cit. *cap* 2. recen-
ſet prouiſum, in cauſa ad modum belli non eſ-
ſe obſeruandas à Regijs Audientijs prouiſio-
nes M. C. V. relaxatas cum memoriali S. E.
porrecto, & eidem M. C. remiſſo, vt de iuſtitia
prouideat, quòd *Nos* pariter tutati ſumus, &
determinatũ retulimus *deciſ. R. A. Apulea* 49.
vbi latiùs erit videndum.

191 Sed ad particularia deueniendo, quatènus
hic mandatur, poſſe procedi ad modum belli
in furtis commiſſis in via publica, & in Cam-
panea.

192 Adde rationem, quia via publica dicitur de
Regalibus *cap.* 1 *quæ ſint Regalia*, & publicè in-
tereſt abſque metu per illas commeari *l.* 1. *§.
ſũma ff. de his, qui deiec. vel effuder.* illaſq; tutas
tenere ſpectat ad Principem *Minſynger. obſer-
uat.* 70. *cent.* 5. *Merlin. controuerſ.* 2. *num.* 8.

193 Et obſerua, quòd licèt quis furatus fuerit
in via publica ſemel, nõ per hoc dicetur latro,
ad finem, de quo hic, niſi pluriès in via latroci-
natus fuerit cum armis *l. capitalium §. graſſa-
tores ff. de pœn.* ibi, *ſi ſepiùs hoc admiſerit*, *Franc.
Marc. deciſ.* 4 *par.* 2. *Peguer. deciſ* 40. *D. Ricc. de-
ciſ. Cur. Archiep.* 63. *num.* 3. *par.* 1. & 312. *num.*
3. *par.* 3. *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 90. *Maſtrill. de-
ciſ.* 147. de quibus publicis latronibus, & via-
rum graſſatoribus moderniſſimè *Marant. re-
ſponſ. deciſ.* 47. *par.* 2. vbi loquitur ad finem im-
munitatis Eccleſię, & ſi contrarium percipia-
tur ex dictis nouè per *Merlin. controuerſ. fo-
renſ.* 17. quibus vti poterit Fiſcus pro ſe, vt nõ
obſtante vnica diſrobatione procedatur ad
modũ belli, licèt prima opinio communi cal-
culo à *DD.* ſit recepta, & vti mitior veniat
practicanda, quia certum eſt, tria illa concur-
rere debere, ſcilicèt quòd ſit ſolitus, quòd cum
194 ferro aggrediatur, & quòd in vijs publicis id
agatur, & latronem publicum appellent com-
muniter habentem ſupradictas qualitates, &
quòd ter diſrobauerit *Boer deciſ.* 131. *Peguer.
d. deciſ.* 40. *Maſtrill.* cit. *deciſ.* 147. *num.* 8. vel
ſaltem duo furta commiſerit, vt per *Ferrer. ob-
ſeruat.* 238. *par.* 3.

195 Si verò diſrobatio, & ſi non reiterata, iuxta
primam opinionem eſſet facta cum comitiua
quatuor armatorum, tunc poterit procedi ad
mo-

Digitized by Google

modum belli, cùm tunc iſti reputentur latro-
nes,& vti tales habeantur pro foriudicatis,vt
legitur hic in illis verbis, *lauorare per la Cam-
pagna, &c.* ſicq; vidi indiſtinctè practicatum
Capiblāc.pract.quæſt.ſuper pragm.8.de Baron.
196 *cap.52. tom.2.* vbi quòd ſi tantùm duo clan-
deſtinè in ſtrata furtum feciſſent, & poſtea ad
Terram redierint, non poſſent dici publici la-
trones, licèt pœna ſit capitalis.
197 Cùmq; *tex.* noſter loquatur de furto com-
miſſo in via publica, quæ requirit neceſsè, vt
habeat introitum, & exitum ad alteram viam
publicam ad differentiam viæ priuatæ,& vici-
nalis *Rota in Piſan. ſeruitutis coràm R. P. Co-*
198 *mitulo*, vbi etiam, quòd viæ publicæ appella-
tione venit Pons, quando per illum vulgò iter
fit, & quòd ſtatutum loquens de maleficijs in
via publica commiſſis verificetur in commiſ-
ſis ſuper Ponte publico.
199 Ideò inferas, non comprehendere facientes
furta in locis priuatis, putà in agris, maſſarijs,
vel campis extra viam publicam, quia non di-
cerentur facta in ſtrata *Cancer var. reſolut. lib.
3. tit. de ſono emiſſo cap.17.num.21.* & ita plu-
riès vidiſſe reſcriptum per Collaterale Conſi-
lium ſcribit *Capiblanc. pract quæſt. de Baron.
tom.2.cap.29.num.13.* & ita me relatore exti-
tit determinatum in Regia Audientia Capiti-
natæ in cauſa Clementis Viſchi Ciuitatis Mō-
tis S. Angeli.
200 Sed quæ nā dicatur via publica, diſſeruimus
ſupra in *rubrica, ne quid fiat in loco publico.*
201 Nec reminiſcaris, quòd ſi quis in via publi-
ca diſrobare attentauerit, nec cum effectu diſ-
robauerit minimè poterit cōtra ſe ad modum
belli procedi, nam tunc non dicitur derobaſſe,
vt in ſua M R.C. deciſum oſtendit *Maſtrill. de
indultu cap.33.num.8.* ſicq; reſpectu immuni-
tatis Eccleſiæ plures cumulat *Giurb. cōſ.deciſ.
crim. 50.nu 36.* quem videas etiam in *conſ. de-
ciſ. 100.* ſunt enim verba pragmaticæ intelli-
gēda cum effectu *Merlinus deciſ.5.num.3.* vbi
num. 4. quòd verba ſunt in potiori ſignificatu
accipienda in ijs etiam, quæ ſtrictè interpre-
tanda ſunt *l.1.§ qui in perpetuum ff ſi ager ve-
ctigal.* non enim pœnæ à Pragmaticis, Conſti-
tutionibus, vel Capitulis Regni impoſitæ lo-
cum habent, niſi delictum ſit conſummatum
*Afflict. deciſ.21.num.10. Gram.deciſ.74.num.
3.& 4.* dicens *deciſ.2.à num.12.* ſtatutum ſan-
202 ciens, quòd mulierem corrumpens capite
puniatur, intelligi ſi cum effectu corruperit.
203 Et aduerte, non ſufficere furta eſſe commiſ-
ſa in via publica, niſi illa ſint extra habitatum,
quia ſi in via Terræ, vel Ciuitatis diſrobatio
eſſet facta, ad modum belli procedi nō poſſet.
Patet hoc ex *tex.* huius pragmaticæ, ibi, *nel-
li furti, che ſi commettono in ſtrata publica, &*
204 *in Campagna,* cùm dictio, &, copulet præce-
dentia cum ſequentibus *l.& quia ff. de iuriſ-
dict.omn.Iudic. Ludouiſ.deciſ.308.num.3.* vbi
quòd qualitatem præcedentis ex tunc attri-
buit ſequenti, & eam vniformiter iungit, &
æqualiter copulat, requiritq; concurſum co-
pulatorum *l. ſi mihi, & Titio ff de verb ſignific.
l. ſi heredi plures ff. de condit. inſtitut. Theſaur.
deciſ. 189. Rota diuerſ.deciſ.115.num.8. par.1.
Guid.Pap.deciſ.527.*

Licèt reſpectu immunitatis Eccleſiæ con-
trarium determinatum referat *Illuſtriſſimus
Epiſcopus Ricc. deciſ.Cur. Archiep.144.par.4.*
205 Sed an latro, cui primum, & ſecundum fur-
tū in ſtrata publica commiſſum Princeps pe-
percit, committēdo tertium dicatur publicus
latro, enucleat *Giurb. deciſ. conſil crim.90.dub.
2.* vbi affirmatiuam probat opinionem, niſi
Princeps in gratia adiecerit clauſulam, *quòd
non poſſit dici, nec allegari, commiſſiſſe in
preteritum furta*, quia tunc tertium furtum
habebitur pro primo.
206 Adhùc dū talis facultas procedēdi ad modū
belli impartitur contra inquiſitos de recaptu.
207 Iunge rationem, quia tale crimen dicitur
exoſū, & deteſtabile reputatur, ad cuius ma-
teriæ ornamentum perquiras ſcripta ſupra in
pragm.10.de exulibus, & ſigna, aliquos tranſi-
uiſſe cum ſententia, vt ſtante deteſtabilitate
huius criminis faciētes recapta immunitatem
non habeant Eccleſiaſticam, licèt contrarium
ex pluribus probet nouiſſimè *Marant. reſpōſ.
deciſ.46. num.21. par.2.*
208 Inſuper dùm mandatur, procedi ad modum
belli in raptibus factis in Campanea in perſo-
nā mulieris cuiuſlibet cōditionis cū violētia.
Facias corollaria, quorum primum erit, vt
209 ſi raptus fuerit factus in perſonam maſculi
ceſſabit pragmaticæ diſpoſitio, dùm de mu-
liere loquitur, & ſimus in pœnalibus, conſert
etiam *deciſio Illuſtriſſimi Epiſcopi Riccij 342.*
210 *par.4.* quatènus probat, raptum, quo fœmina
rapit virum nō dirimere matrimonium, quod
aliàs inter raptorem, & raptam eſſet irritum
vigore *Concilij Trident. ſeſſ. 24. de reformat.*
211 *matrimonij cap.6.* vbi etiam ipſo iure viden-
tur excommunicati raptores, & fautores ra-
ptus, ibi, *ſint ipſo iure excommunicati*, quę ver-
ba cùm percutiant tempus præſens, & non
futurum, denotant, & important Canonem
latæ ſententiæ, & cenſentur obligare velle in
conſcientia antè ſententiam ex communi Ca-
noniſtarum, & Theologorum ſententia.
212 Secundum ſubintrat, vt ſi raptus fuerit fa-
ctus in perſonam meretricum habebit locum
pragmatica, nam ipſa vtitur dictione, *quilibet*,
quæ eſt vniuerſalis omnia comprehendens,
etiam minima *l. eum quid ff ſi cert. petatur*, tra-
hiturq; ad omnes perſonarum ſpecies *Rota
diuerſ.deciſ.368.num.5.par.1. Monach. deciſ.
Bonon.54 num.48.* licèt niſi loqueretur ita ge-
neraliter ceſſaret diſpoſitio, cùm raptus pœna
non habeat locum in rapiente meretricem, &
mulierem corruptam *Triuiſan.deciſ.26.& 33.
par.2. Maſtrill.deciſ.207.num.10. Caball. reſol.
crim.caſ.169. Caſtill.deciſ.83.*

213 Tertium corollariũ inſurget, quòd niſi vio-
lentia in raptu adſuerit, nõ poterit ad modum
belli procedi, eò maximè quia de iure raptus
non dicitur ſine violentia *Triuiſan. deeiſ. 17. &*
40. *par. 2.* vndè raptus non cenſetur, vbi vo-
214 lẽs pro matrimonio abducitur *eap. eùm eau-
ſa de raptoribus, Franeiſe. Mare. deeiſ. 2. par. 1.*
215 *Marta deeiſ. 19. Garſia deciſ. 96.* vbi quòd ra-
ptus non eſt punibilis, quãdo abducitur puel-
la volens, & æqualis, & fiunt nuptiæ, ita quòd
ſint *DD.* exiſtimantes, raptum, quo fœmina in-
uitis parentibus, ipſa tamen conſentiente ra-
pitur non dirimere matrimonium, vide *Illu-
ſtriſſimum Præſulem Rice. in deeiſ. 342. ſub nu.*
5. *par.* 4. licèt ſi preces, & perſuaſiones præ-
ceſſerint nũcupetur raptus *Seſe deeiſ. Aragon.*
94. vel ſi data fuerint munera, quia illorum
216 præſtatio violentiæ locum obtinet *Sayr. de-
ciſ. 2. de raptor.*
217 Quartũ corollarium habes, vt tales raptus
ſint faciendi in Campanea, ita vt ſi huiuſmodi
qualitas Campaneæ deficiat, deſiſtet pariter
poteſtas procedendi ad modum belli vigore
facultatis hìc impartitæ, vt ſic declaraſſe in fa-
cti contingentia Collaterale Conſilium rela-
tum eſt, quod tamen ſolet concedere hanc fa-
cultatem in huiuſmodi caſu, quãdo eſt certio-
ratum à Tribunali, in quo cauſa ventilatur, cũ
certum ſit, tale raptus crimen deteſtabile eſſe
*Ill. Epiſeopus Riee. deciſ. Cur. Archiep. 5. par. 4.
Theſaur. deciſ. 195. Peguer. deciſ. 43. Seſe deeiſ.*
97.
218 Et quatènus detur etiam facultas procedẽ-
di ad modum belli in delictis, quæ more pyra-
tico in mari committuntur.
219 Adde, quia diſpoſita cõtra latrones in ſtra-
tis publicis comprehendit etiam latrones in
mari *Præſ. de Franeb. deeiſ. 142. Giurb. d. conſ.
deeiſ. crim. 50. num. 31. D. Riee. in praxi reſol.*
13. *par. 2.* conſerunt nuper adducta in *Noſtra*
220 *deciſ. R. A. Apuleæ* 38. pyratæ imò maris re-
putantur pluſquàm latrones, & maiores con-
tra eos ſtabilitæ ſunt pœnæ *auth. nauigia, & ibi
DD. C. de furt. auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fu-*
221 *git.* ſicq; reſpectu furtorum commiſſorum in
fluminibus cẽſerem practicari poſſe, ſi illa ſint
publica, cùm nihil differat flumen priuatum à
loco priuato *l. 1. §. hoc interdictum ff. de flumi-
nibus.*
222 Pro complemẽto autem notandum erit, in
ſupradictis caſibus non poſſe procedi ad mo-
dum belli, niſi inquiſiti de antèdictis crimini-
bus ſint verè conuicti per legitimas probatio-
nes, nec ſufficit eos inditiatos eſſe ex ſcriptis
223 per *Gam. deeiſ. Luſitan. 363.* cùm ſolus deli-
ctorum titulus non faciat, quem eſſe reum
l. quòad ſtatum ff de pœn. Præſ. de Franeb. deeiſ.
330. *num. 7.* vel ſaltem requiritur, vt conſtet
per inditia indubitata contra eos, ad *tex. in
eap. 1. de homicid. eap. nouit de iudic.* & ex *prag.*
11. *infra hac eadem rubrica*, vbi plura in hac
materia inditiorum indubitatorum coaduna-
uimus.
224 Sed cùm in ſupradictis caſibus comprehen-
di complices ſtatuatur, non eſt mirãdum, quia
ſunt delicta atrocia, in quibus complices pari
ordine comprehenduntur vt Principales, iiſ-
demq; ſubijciuntur regulis, iuxta conglome-
rata per *Giurb. conſ. deeiſ. erim. 7.* vbi plura ſi-
milia reperies cũ caſibus iudicatis, quæ apud
ipſum erunt videnda, & eundem perquiras ſe-
piùs cit. *conſ. deeiſ. 50. num. 44.*

SVMMARIVM.

225 *Teſtis debent repeti, non obſtante quouis ſtylo,
& conſuetudine, vbi proceditur ad modum
belli, & num. 226.*
227 *Repetitio teſtium poteſt remitti, vbi reus con-
feſſus eſt.*
228 *Repetitio teſtium eſt ſpecies defenſionis, ideò à
Principe tolli nequit.*
229 *Iudex teſtium repetitionem omittens poteſt à
S. E. inhabilis reddi.*
230 *Omiſſio repetitionis teſtium vitiat proceſſum.*
231 *Confrontatio teſtium in faciem inquiſiti ha-
bet vim repetitionis, & num. 234.*
232 *Obſeruatio in teſte deponente in Regia Au-
dientia, & num. 233.*
235 *Repetitio teſtium quomodò eſſe debet.*
236 *Examen claudicat, ſi teſtis dicit, ſe non recor-
dari.*

225 IN §. 51. incip. *Si ordina, &c.* quatènus di-
ſponitur, vt in caſibus, in quibus procedi-
tur ad modum belli, & ex delegatione teſtes
repetantur, non obſtante quouis ſtylo, & cõ-
ſuetudine in contrarium, niſi tamen reus legi-
timè de crimine confeſſus fuerit.
Adde, iuxta hic diſpoſita fuiſſe prouiſum
per Collaterale Conſilium, & mandatum ob-
ſeruari, vt habes penès *Danz. de pugna DD.
tit. de teſtium repetitione cap. 5. par. 2.* vbi in cau-
226 ſis ad modum belli teſtes repetendos eſſe
enucleat, commemorando hunc locum, prout
etiam annuit *Merlin. controuerſ. forenſ. 42.* vbi
227 probat, in Regno repetitionem poſſe omit-
ti, quando legitimè reus confeſſus eſt de cri-
mine, quo in caſu poterit condemnari, vt in
deeiſ. R. A. Apulea 73. vel quando perſiſtẽte in
contumacia mortui ſint teſtes, vt in §. 83. hu-
ius pragmaticæ, vbi dico, & extra hos caſus
teſtium repetitionem omittendam non eſſe,
& in aliis caſibus vide *Ill. Epiſeopum Riee. de-
eiſ. 210. par. 1. & deciſ. 294. par. 4.* & *Nos* latiùs
confirmauimus *de grauaminibus vaſallorum
tom. 2. grauamin. 159.*
228 Eſt enim ſpecies defenſionis repetitio te-
ſtium, & ideò nec per Principem tolli poteſt
*Illuſtriſſ. Epiſcopus Riee. deeiſ. 149. num. 2. par.
2. & deeiſ. 52. par. 4.* qui licèt referat *deciſ. 134.
num. 8. par. 4.* affirmãtes repetitionem teſtium
poſſe

poſſe tolli per conſuetudinem, & prouideri, vt ſtetur proceſſui informatiuo, tamen hanc cõſuetudinem nuncupat vſurpationem, & ſeruãdam non eſſe autumat *deciſion. 139. num. 43. par. 4.*

229 Tali modo, quòd ſi omittatur huiuſmodi teſtium repetitio eſt reſcribendum S. E. vt Iudicem inhabilem reddat, ac declaret, vt extitit ordinatum per Collaterale Conſilium die 22. Decembris 1612. in Cur. 1. fol. 200. teſte *Gloſſella ad pragm. 2. ſupra de citat.*

230 Et illius omiſſio vitiat proceſſum, vt liberandus veniat inquiſitus, prout liberatos per plures inquiſitos refert *Viu. deciſ. 78. in fin.* & in dies praticatur.

231 Obſeruari autem vidi loco repetitionis fieri confrontationem teſtium in faciem inquiſiti, quam habere vim repetitionis, ſi teſtes iurent, probat *Merlin.* cit. *controuerſ. 42.* vbi deciſum in M.C. recenſet, *Caball reſol. crim. caſu 269. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. 84. par. 2. & deciſ. 294. num. 19. par. 4.*

232 Et practica eſt, vt adhibito teſte deponente in Regia Audientia corám Auditoribus, & Fiſco in cauſis ordinatijs, ac corám Præſide, Auditoribus, & Fiſco in cauſis delegatis, & ad modum belli, & in alijs Tribunalibus corám Iudice, & ibi adducto inquiſito defertur ei iuramentum, & legitur depoſitio de verbo ad verbum in faciem ipſius inquiſiti.

233 Sed non deſunt affirmantes, hanc confrontationem prodeſſe, & ſufficere, quando eſſet ducendus reus ad torturam, at ſecùs quòad validitatem proceſſus circa cõdemnationem, requirentes tali caſu omninò legitimam ſollemnẽ repetitionem, maximè ſtante hac pragmatica mandante, faciendam eſſe repetitionẽ, quæ intelligenda eſt de vera, & legitima præcedente citatione Parte vocata, non autem de ficta, quę fit per confrontationem, quę dicitur repetitio ficta, quaſi quòd ſtatutum non habeat locum in caſu ficto, licèt enim cõfrontatio videatur ſupplere defectui citationis, non tamen ſupplet defectui interrogatoriorum, & aliorum requiſitorum, quod tamen ipſe non vidi ſeruari, vltrà quod per repetitionem euitatur periculum, & tollitur fraus ad auferendum præcipitium, quod tempore confrontationis oritur tàm reſpectu Iudicis, qui ambitioſus informationem captam confirmare, teumq; per confrontationem condẽnare, expeditionem accelerat, tenẽdo teſtem, & reſpectu ipſius teſtis præſentiam Iudicis timentis, licèt confusè, & currenti lingua ſuum dictum ratificet, repetit eius depoſitionem, & pauperem inquiſitum confrontat cum ſuſpitione ſubornationis, & falſitatis teſtium, vide latè *Danz.* qui omnia circa id cumulauit *d. tit.*

234 *de teſtium repetione cap. 2.* vbi concludit, etiã confrontatione præcedente eſſe faciendam repetitionem ſormitet, & legitimè, & ad contraria ſingulatim reſpondet.

235 Debet autem eſſe repetitio extenſiua, & nõ remiſſiua, nempè quòd legatur prima depoſitio teſti de verbo ad verbum, & idem interrogari ſpecificè, & per extenſum deponere, non autem ſe referendo ad primam *Boer. deciſion. 108.*

236 Et ſi teſtis dicat, ſe non recordari claudicabit examen, nec probabit *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. 293. num. 6. par. 4.*

SVMMARIVM.

237 *Præſes procedens ad modum belli quæ obſeruare debet.*

238 *Acta quando erunt nulla.*

239 *Auditor nouiſſimus facit partes Fiſcalis.*

240 *Auditores in abſentia Fiſci cauſas expedire poſſunt.*

237 IN §. 53. incip. *Quando, &c.* dùm ordinatur, vt in vſu modi ad bellum Præſes in Tribunali exiſtens vtatur votis Auditorum, audito Fiſci patrono, & quòd quando equitat per Prouinciam vtatur voto Auditoris, quem ſecum defert.

238 Inferas, quòd ſi ſecùs agat nullitatis vitio acta erint affecta, vt in facto extitit determinatum per Collaterale Conſilium, per quod extitit etiam prouiſum, vt licèt Præſes in omnibus debeat procedere cum interuentu Regij Fiſci, ſecùs tamen eſſe in cauſis commiſſis vti Capitaneo generali vigore literarum Eminentiſſimi Cardinalis de Granuela ſub die 30. Iulij 1576. in *Cur. Calabr. 1. fol. 51.*

239 Et ſigna, me vidiſſe obſeruari in defectum Fiſcalis nouiſſimum Auditorem partes Fiſci facere, quod practicari poterit, vbi eſſet terminanda cauſa, in qua ageretur de articulo iuris, nàm ſi eſſet leuis cauſa, vt ageretur de facto poſſet ſupplere Procurator Fiſcalis.

240 Nõ nego autem, poſſe Auditores in abſentia Fiſci cauſas expedire, nam id patet vigore prouiſionum à Regio Collaterali Conſilio relaxatarum de anno 1585. in *Cur. Principatus Citra fol. 75.* quas per extenſum reportat *Danz. de pugna DD. tit. de officio Fiſci nu. 102. par. 1.* & licèt *Idem eod. tit. par. 2.* contrarium referat fuiſſe mandatum per Inuictiſſimum Monarcham noſtrum, nè ſcilicèt cauſæ expediantur abſente Fiſco, vt patet in Inſtructionibus D. Proregi datis *cap. 69.* tamen aſſeuerat, primam opinionem eſſe practicandam, vt latiùs per eum, reportando pariter alias prouiſiones Collateralis Conſilij relaxatas Regiæ Audiẽtiæ Principatus Citrà, & Baſilicatæ ſub die 11. Septembris 1609. in *Cur 2. Princ pat. Citrà, & Baſilicat.* in quibus cauetur, Fiſcales poſſe conſulere Præſidi in cauſis.

SVM-

SVMMARIVM.

241 *Præſide mortuo Tribunal certiorat S. E. vt concedat poteſtatem procedendi ad modum belli.*
242 *Præſes habet merum imperium contra foraſcitos.*

241 IN §.54. incip *Morendo,&c.* quatènus ſtatuitur, vt in caſu mortis, vel diſceſſus Præſidis Regium Tribunal certioret S. E. vt concedere valeat poteſtatem procedendi ad modum belli, & interim illa vtatur, prout tempore exiſtentiæ Præſidis.

Pro explicatione perquiras *Danz. de pugna DD. tit. de armatione per Campaneam cap. 14. par. 2.* vbi *num. 22.* determinat, hanc pragmaticam procedere in cauſis cœptis coràm Præſide, in quibus res non eſt integra, nàm in illis poſſe procedi ad modum belli exiſtimat, ſecùs autem in cauſis emergentibus, & occurrentibus poſt mortem, vel diſceſſum Præſidis, quia in illis ordinariè procedendum erit, & ordinario modo tractandæ ſunt, niſi aliter fuerit mãdatum à D. Prorege, ſinè Collaterali Cõſilio, ſubiungens vlteriùs ſub *num. 35.* illam nõ procedere, quotiès Præſes eſſet abſens à Tribunali aliqua de cauſa, quia tũc non valebit Regia Audientia procedere ad modum belli, nèdum in cauſis incipiendis, ſed nec in cauſis inceptis, referens, quòd cùm caſus accidiſſet fuit concluſum in Regia Audientia Principatus Vltra non debere procedi ad modum belli, ſed
242 eſſe expectandum Preſidem, quouſq; reuertatur, quia Præſes eſt ille, qui habet merum imperium contra foraſcitos, & ipſe habet hãc poteſtatem militarem contra tales, & contra illos mouet bellum, & proindè dicitur Præſes ad guerram Capitaneus *Capyc. deciſ. 27. num. 3. & 5.*

SVMMARIVM.

243 *Dietæ debentur prout ſunt taxatæ.*

243 IN §.64. incip. *Se accaderà, &c.* quatènus diſponitur, vt quando negotium exequẽdi committatur Doctori, eidem non ſoluantur dietæ, niſi prout fuerunt taxatæ Exequutoribus ordinarijs, cùm qualitas Doctoratus in hoc non ſit neceſſaria.

Adde, ſic fuiſſe deciſum annis longè elapſis per Sacrum Conſilium ad fauorem Ciuitatis Regij in Banca tunc Galterij, hodiè de Licto aduerſus Matthæum Romanum V. I. D. qui cùm fuiſſet deputatus ad videnda computa præfatæ Ciuitatis Adminiſtratorum, & exegiſſet ſalarium ad rationem ſcutorum trium pro qualibet dieta tanquàm Doctor, iuxta *pragm. 4. ſupra de Commiſſarijs*, fuit condemnatus ad reſtituendas quantitates per ipſum imburſatas, tetẽtis ſolummodò ad rationẽ ſcuti vnius pro qualibet dieta.

SVMMARIVM.

244 *Commiſſarij nequeunt infligere tormentum funiculorum teſtibus.*

244 IN §.66. incip. *Volemo, &c.* dùm mandatur, nè Commiſſarij deſtinati cum præheminentia M.C.V. valeant infligere funiculorum tormentum teſtibus, quàmuis agatur de crimine graui.

Pro coronide perquiras ſcripta in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom. 2. grauam. 143.* vbi ex deciſione *Rotæ* hanc probauimus opinionem, & ibidem ordinem Collateralis Conſilij directũ Tribunali Prouinciæ Principatus Citra, & Baſilicatæ per extenſum reportauimus.

SVMMARIVM.

245 *Salaria non ſoluãtur Commiſſarijs ab inquiſitis, niſi fuerint condemnati.*
246 *Inquiſiti ſunt condemnandi ad ſoluendum ſalarium Commiſſarijs.*

245 IN §.67. incip. *Li ſalarij, &c.* quatènus diſponitur, nè ſalaria Commiſſarijs criminalibus ſoluantur ab inquiſitis, ſeu à contrauenientibus, niſi fuerint condemnati.
246 Adde *Reg. Rouit. deciſ. 67. num. 23.* vbi meminit de hoc loco dicens, inquiſitos debere condemnari ad ſoluendum ſalarium pro dictis Commiſſariorum, quando condemnantur pro delicto principali, quacũq; pœna condemnentur, ſiuè ordinaria, ſiuè extraordinaria, & etiam ſi procedatur in contumaciam, ſicq; ſeruari in Senatu Mediolani atteſtatur, tractans principaliter in dicta *deciſione*, ſi delinquens, qui pro delicto principali in iudicio criminali condemnatur pœna extraordinaria poſſit in eodem iudicio à Iudice criminali in eadem ſententia condemnari ad intereſſe Partis, de quo antè eum *Praſ. de Frãch. deciſ. 460. in fin. Caball. reſol. crim. caſ. 82. Magon. deciſ. Lucenſ. 91. Theſaur. forenſ. quæſt. 45. lib. 1.* & poſt eum fusè *Merlin. controuerſ. forenſ. 19.*

SVMMARIVM.

247 *Guidatica quando nequeunt concedi.*

247 IN §.69. incip. *Volemo, &c.* dùm prohibetur concedi guidatica ante ſex menſes à die criminis, niſi certiorata S.E. adde quæ ſcripſimus ſupra in *rubrica de guidaticis*, vbi perplura hac in materia coadunauimus, & hoc de loco mentionem facimus.

SVM-

SVMMARIVM.

248 *Guidatica quando prorogantur.*
249 *Prorogatio guidatici à quo die incipiat.*

248 IN §.70.incip. *Item, che non ſe prorogbi, &c.* dùm mandatur, non eſſe proroganda guidatica, niſi facta mentione de alijs.

249 Quæro, guidaticum conceſſum per certum tempus, ſi infra illud prorogetur, à quo die incipiat prorogatio, dicas, illam currere à die vltima primi guidatici conceſſi, vt iudicatum retulimus *deciſ. R. A. Apulea* 222. vbi latiùs erit videndum.

SVMMARIVM.

250 *Guidatica non conceduntur à Præſide extra ſuam iuriſdictionem.*
251 *Iuriſdictio adhæret territorio.*
252 *Præſes exiſtēs extra Prouinciam nequit exercere negotia Prouinciæ.*

250 IN §.71.incip *Che ne li Preſidi, &c.* quatènus prohibet, nè guidatica concedantur à Præſidibus extra eorum iuriſdictionem.

251 Adde rationē, quia iuriſdictio adhæret territorio, ſicut nebula in tota palude *Cabed. deciſ. Luſit.* 10. *num.* 9. *par.* 2. & proindè exerceri nequit extra illud *Peguer. deciſ.* 18. *Caball. reſol. crim. caſu* 120. cùm iuriſdictio loco ſit terminata, & vltrà illum exerceri nequeat *l.* 1. *ff. de offic. proconſul. Marta deciſ.* 160. & *Nos* diximus *forenſ. quæſt.* 34. *par.* 2.

252 Indè Præſidem extra Prouinciam exiſtentem non poſſe negotia Prouinciæ expedire, patet in *l.* 3. *ff. de offic. Præſid.* & in terminis noſtris refert *Capiblanc. pract. quæſt. de Baron. cap.* 19. *ſub num.* 9. *tom.* 2. quòd dùm Præſes Prouinciæ Salerni morā traheret Neapolim, & ad aures Proregis veniſſet, ipſum expedire armorum licentias, guidatica, & alia pertinentia ad Præſidis officium, reſcripſiſſe Regiæ Audiētiæ, nè Præſide abſente debeat exequutioni demandare ordinationes ſuas, cùm extra Prouinciam degendo careat mandandi iuriſdictione.

SVMMARIVM.

253 *Memorialia aſſenſuum expeditorum per verbum, fiat, debent regiſtrari.*
254 *Terminus non eſt ſtatutus ad regiſtranda priuilegia conceſſionum feudorum.*

253 IN §.74.incip. *Item à fine, che, &c.* dùm mandatur, eſſe regiſtranda memorialia aſſenſuum expeditorum per verbum, *fiat*.

Adde in materia talium aſſenſuum *pragm.* 9. *ſupra de feudis*, & quæ ibidem recolleximus.

254 Et nota, nullum terminum eſſe de iure ſtatutum ad regiſtrari faciēda priuilegia conceſſionum feudorum, & aſſenſuū in quinternionibus Regiæ Cameræ, cùm ſit clauſula ſolita apponi in ipſis priuilegijs, ſicq; iudicatum annis longè elapſis per Regiam Cameram Summariæ reperio in quadam *Apoſtilla* manuſcripta ad *Iſern. in cap.* 1. *de controuerſ. feud. apud par. termin.* vbi teſtatur pariter, quòd ſi priuilegia aſſenſuum ſuper alienatione feudorum non reperiantur regiſtrata in quinternionibus Regię Cameræ, aſsēſus remanet validus abſq; dicta regiſtratione, quod etiam iudicatum eſt per Collaterale Conſiliū in cauſa Mariæ Bernizzone cū Regio Fiſco, & Creditoribus Bonifacij Naſelli ad relationem Regiæ Cameræ in Banca Conſtantini, vt latiùs apud *Reg. Rouit. deciſ.* 84. ſed de aſſenſus regiſtratione, & alia in materia vide *Gizzarell. deciſ.* 3.

SVMMARIVM.

255 *Reuocationes contractuum feudalium quando Partibus ſunt notificanda.*
256 *Contrahētes quando contra propria geſta venire poſſunt.*
257 *Contractu reuocato fit reſtitutio pretij cum intereſſe emptori.*
258 *Reuocatio an poſſit fieri per vtilem Dominū.*
259 *Hæres an poſſit reuocare feudum à patre alienatum.*
260 *Reuocatio nequit fieri propria authoritate.*
261 *Venditor feudi quando reuocare poteſt.*
262 *Reuocationis facultas quando ceſſat.*
263 *Reuocatio alienationis feudi quando fieri nequit, & num.* 265. 268. *&* 269.
264 *Reuocatio alienationis feudi pro dote, & antephato an noceat vxori.*
266 *Reuocatio non fit in alienatione fructuum feudi.*
267 *Reuocatio datur in officijs, prout in feudis.*

255 IN §.75.incip. *Et ancora, &c.* quatènus ſtatuitur, reuocationes contractuum feudalium vigore Conſtitutionis Regni, vbi fient à venditoribus, aut emptoribus debeant legitimè notificari Partibus, nec aliquod robur ſumant, niſi à die notificationis.

Nota, quòd Conſtitutio Regni enunciata hic, eſt *Conſtitutio* incip. *Conſtitutionem diuæ*
256 *memoriæ*, quæ contrahentibus permittit cōtra propria geſta venire, & contractum infirmare, ſiuè venditor, aut ſimiliter emptor ab emptione diſceſſerit *Præſ. de Frāch. deciſ.* 540. nouiter videndus *Marcian. conſ. deciſ.* 49. vbi latiſſimè percurrit materiam, probās vlteriùs,
257 vt reuocato contractu fiat reſtitutio pretij cum intereſſe emptori, de quo vide *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo reuocatio il primo tom.* 2. & res venditori cum fructibus, de quo *Reg. Tapia deciſ. S. C.* 8. nec valere pactum adiectum, quòd in caſu reuocationis faciendæ em-

Digitized by Google

emptionis fructus intelligantur compenſati cum intereſſe.

258 Hæc reuocãdi poteſtas competit vtili Domino, vt deciſum in S.C. patefacit *Anna in eadem Conſtit.num.*240.qui *num.*251.probat,

259 vt reuocare poſſit hæres feudum alienatum à patre ex capite huius Conſtitutionis, & deciſum in cauſa Franciſci Antonij Maramonte teſtatur, cùm aſſenſus impetrari nequeat poſt mortem emptoris viuente venditore abſque nouo cõſenſu hæredis defuncti *Præſ.de Frãch. deciſ.*620.*num.*2. vt laté per *Gizzarell.deciſ.*2.

260 Quæ ſanè reuocatio propria authoritate fieri valebit, vt iudicatum habes apud *Reg. de Ponte conſ.*: 4. *num* 20.*vol.*2. illamq; ſufficiet verbaliter eſſe factam *Maricond.* reportans deciſum in *addit.* ad cit. *Conſtitut.in verſic. an autem ſi petatur*, licèt debeat hodiè notificari, vt hic.

261 Amplia, licere vẽditori feudi reuocare, iuxta hanc Conſtitutionem, ſi in aſſenſu adeſſet clauſula, vt infra certum tempus iuramentum aſſecurationis præſtetur, aliàs aſſenſus habeatur pro nõ præſtito, ſi intra illud aſſenſus præſtitus cum effectu non fuerit, vt iudicatũ recẽſet *Reg.de Ponte conſ.*68.*vol.*1. *Viu.deciſ.*405. *num.*19.*Raudenſ deciſ.*37.*num.* 16 & aliàs deciſum de anno 1600. per S.C.& facta relatione in Collaterali Conſilio fuiſſe confirmatum reperio.

262 Ceſſabit autem huiuſmodi reuocationis facultas, quotiès penderet prouiſio ſuper aſſenſu petito *Mormil.* qui teſtatur de deciſione in *ſingul.ad eandem Conſtitut.num.*4. & deciſum in cauſa Marchionis Vallis Siculæ cum Vniuerſitate Longobardorum firmat *Reg.de Ponte conſ.*14 *num.*20. *vol.*2.

263 Qui *deciſ.*6.*num* 8. *& conſ.*17.*num.*18. *vol.* 2. annuit etiam iudicatum, reuocationẽ alienationis feudi, iuxta adductam Conſtitutionẽ non militare, quando feudatarius in fraudem verſatus eſſet, & doloſè ſe geſſiſſet *Garſia deciſ.* 18.

264 Et allegata *deciſ.*6. *nu.*4. circa reuocationẽ alienationum feudorum à teſtatore factarum etiam pro reſtitutione dotium, & antephati obtenta per hęredem ſi noceat vxori defunċti impetranti aſſenſum poſt mortem viri, & poſt reuocationem poſt mortem meminit de *Affliċt.deciſ.*111. referente deciſum, talem hæredem non poſſe reuocare obligationem bonorum feudalium pro dote *Cauale.deciſ.*42.*num.* 23.*par.*1. *Anna alleg.*66.

265 Vt nec reuocationem alienationis feudi, iuxta Conſtitutionẽ fieri poſſe pro dote obligati, ſed ex particulari dotis priuilegio tãtùm, & non antephati iudicatum recenſet *Freccia de ſubfeud.authorit.*1 *nu.*22.*lib.*2.qui *num.*8. *cum ſeq.*adnotat deciſum, reuocationem iuxta ſępius dictam Conſtitutionem non habere locum, ſi feudum fuerit à creditore exequutũ in ſubſidium burgenſaticorum bonorum, & venditum, ac liberatum plus offerenti impetrato Regio aſſenſu, videndus etiam *Anna* in cit. *Conſtitut. Conſtitutionem diuæ memoriæ num.*232.vbi quòd reuocatio alienationis feudi fieri nequit, quotiès alienatio ſub haſta pręcedente ſententia facta eſſet, rem indicatam pariter adducens, vide ſimiliter *Lanar. cõſ.*82. vbi tractat, ſi reuocatio iuxta hanc Conſtitutionem fieri valeat ex contractu ceſſionis feudi, deindè venditi ſub haſta ad inſtantiam Creditorum cedẽtis, quaſi per reuocationem antecedentis ceſſionis reuocetur conſequens venditio, attentoque aſſenſu deſuper præſtito, & in forma Cancellariæ expedito, & ſi non regiſtrato, lapſo tempore regiſtrationis, concurrẽte deſcriptione in Cędulario adhoc vim regiſtrationis præſumentis, & concludit in fauorem cedentis, quòd citra ipſius intereſſe valeat reuocare contra ceſſionarios, licèt fuerit determinatum in ceſſionarij fauorem *Reg. de Ponte in conſ. deciſ.*5. *tom.*1.

266 Similiter ceſſabit reuocatio huiuſmodi in alienatione fructuum feudi *Vrſill. deciſ.* 265. *ſub num.*73.

267 Nec talis reuocatio dabitur in officiis, ad inſtar datur in feudis *Reg.de Ponte deciſ.*28.*nu.* 29.*Amat.conſ deciſ.*49.ſicq; per priùs determinatum in S.C. fidem facit *Amic. in cap.* 1. *§.ex hoc etiam fonte de his,qui feud.dar.poſſ.* ſed videas *Thor.in Compend. deciſ.in verbo officium tom.* 2.

268 Neq; habebit locum in alienatione rei redditiæ feudo, nam reuocatio de tali re facta per alienantem minimè ſubſiſtentiam habebit, vt de re indicata teſtatur *Affliċt.in cap.*1.*num.* 12.*de prohibit. feud.alien.per Federic.*

269 Nec reuocatio procedet, ſi facta fuerit per vẽditorem eodem die, quo aſſenſus fuerat impetratus, vt deciſum extitit per S.C. die 8. Iunij 1602.in cauſa Marcelli Florilli, & Illuſtris Principis Caſertæ in Banca de Ferrarijs, de quo latiùs *Thoro in Compend deciſ.Regni in verbo reuocatio alienationis il final.tom.*2. vbi etiam in *eodem verbo il ſecondo*, quęrit, ſi reuocatio alienationis feudi venditi facta per emptorem illius vigore millies allegatæ Conſtitutionis ſubſiſtat prætextu impedimẽti aſſenſus, nondùm perfectionati, ſed tantùm precibus porrectis Principi per verbum, *fiat*, conualidati, indè dies notata, & poſt reportatas allegationes in fine teſtatur, per S.C. ad relationem Conſiliarij de Curte die 16. Nouembris 1598. fuiſſe interpoſitum decretum in Banca Scacciauenti pro validitate venditionis factę, nulla ratione habita de reuocatione, vti facta tempore, quo aſſenſus erat decretatus per verbum, *fiat*, & notata dies.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

270 *Subreptio, & obreptio quomodò fiunt.*
271 *Reſcripta gratiæ per ſubreptionem obtenta sũt nulla.*
272 *Subreptione, & obreptione oppoſitis, reſcriptis Principis ſuperſedetur.*

IN §.77. incip. *Non conuenendo, &c.* dùm fit
mentio de ſubreptione, & obreptione quò-
ad materiam ſubreptionis adeas *tex.in l.1.C ſi
contra ius,vel vtilit.public.& in cap. ſuper lite-
ris de reſcript.*vbi elicitur,per narrationem fal-
270 ſi obreptionem committi,ſubreptionem au-
tem per veri taciturnitatem,ſeù per cõfuſam,
ac perplexam expoſitionem, vel narrationem
Graue.ad practic.Camer.Imperial. lib.1. deciſ.
14. vbi autumat, reſcripta gratiæ per ſubre-
271 ptionem obtẽta eſſe ipſo iure irrita,at ſecùs
reſcripta iuſtitiæ *Valaſc.deciſ.72.num.9.*etiam
ſi in parte gratiæ eſſet ſubreptio,ſi habeat cõ-
nexitatem *Creſcent.deciſ.*18 *num.2. de reſcript.*
272 Qua obreptionis, ſeù ſubreptionis oppoſi-
ta exceptione contra Principis reſcriptum,
eiuſdem in exequutione ſuperſedendum eſt,
quouſq; mediante ſententia præſata exceptio
determinetur *Phæbus deciſ.Luſitan.*41 *par.*1 &
nos probauimus *deciſ.R.A.Apuleæ* 154. idque
poterit agere Delegatus,cui licitum eſt ſentẽ-
tiare ſuper talibus exceptionibus propoſitis
pro impedienda exequutione Bullarum Apo-
ſtolicarum *Rot. diuerſ. deciſ.35.& 202. par.1.
Marc.Antonin.variar. reſolut.lib.1.reſolut.39.
num.5.*

S V M M A R I V M.

273 *Sententiæ diffinitiuæ ſunt à Secretario S.E. regiſtrandæ.*
274 *Regiſtrum facit fidem.*

273 IN §.79.incip.*Nel Sacro Cõſeglio,&c.*dùm
mandatur,eſſe à Secretario S.C.regiſtrã-
das ſentẽtias diffinitiuas ciuiles, nec non cau-
tiones.
274 Adde, quòd tali Regiſtro ſtatur,eique adhi-
benda venit fides,vt enucleauimus *deciſ.R.A.
Capitinatæ* 6.vbi erit videndum,latiùs *Reg.Sa-
lernitan. deciſ.58.*

S V M M A R I V M.

275 *Teſtes non repetiti quando probent.*
276 *Teſtes mortui quando habentur pro repetitis.*

275 IN §.83. incip. *Volemo, &c.* quatènus di-
ſponit, vt teſtes Fiſci mortui, reo contu-
mace probent non repetiti, adde *Merlin.con-
trouerſ.42. Caball.reſolut.crim.caſu 269 num.
22.& caſu 110.num.37.Addentes ad Gizzarel.
deciſ.53.*
276 Et ad materiam vide *Viu.deciſ.*78.vbi quòd
habentur pro repetitis teſtes mortui exami-
nati coràm incompetẽti Iudice in iudicio Iu-
dicis ordinarij, ſi tamen conſtaret de morte,
quia aliàs præſumerentur viui, quæ mortis
qualitas per allegantem eſt probanda, vide
Ill.Epiſcopum Ricc.deciſ.210.par.1.

S V M M A R I V M.

277 *Barones an poſſint procedere contra delinquẽtes ſubditos cum archibuſijs.*

277 IN §.84.incip.*Dichiaramo,&c.*dùm expli-
catur, Barones poſſe reſpectu ſuorũ ſub-
ditorum procedere contra delinquentes cum
archibuſijs.

Aduerte,hodiè eſſe id in parte correctum vigore pragmaticæ editæ ab Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Comite Mõtis Regum Prorege ſub die 29.Martij 1637. incip. *Eſſendo, &c.* quatènus in §.2. incip. *Et à riſpetto, &c.* ſtatuitur, vt in delictis commiſſis cum talibus armis, vel ipſorum aſportatione in locis Baronalibus detur tantùm facultas Officialibus Baronalibus procedendi ad capturam informationis, ligando tamen manus ad condemnationem, vel liberationem, aut compoſitionem faciendam, niſi certiorata S.E. per viam Collateralis, & habita deindè reſponſione, quod nam exequi debeatur,ſicq; vidi ſeruari Vici, dũ accidiſſet caſus inquiſitionis in perſonam Caroli de Cioffo, & nonnullorum de Caſali Siani de diſtrictu eiuſdem Ciuitatis.

S V M M A R I V M.

278 *Magiſtri mercatus in cauſis criminalibus cõſilio Iudicum ordinariorum vti debent,num. 279.& 281.*
280 *Priuilegium eſt maius lege.*

278 IN §.85.incip. *Nelle Città,&c.* dùm man-
datur, in Nundinis Magiſtros mercatus
debere vti in cauſis criminalibus conſilio or-
dinariorum Iudicum locorum.

Adde,quòd meminimus ſupra in *Rubric.de
Nundin.in fin.* vbi perplura hac in materia
conglomerauimus.
279 Sed quatènus exceptuetur, vbi in contra-
rium eſſet priuilegium,iunge rationem diſpo-
280 ſitionis, quia priuilegium eſt maius lege, &
venit ſeruandum fortiùs, quàm pactum *Rota
in Patauina conceſſionis coràm R.P.Remboldo.*

Et quatènus exceptuetur, ſi in contrarium
vigeret immemorabilis cõſuetudo,addè, quia
281 illa conceſſionis, ac priuilegij potitur fa-
uoribus *l.hoc iure §.ductus aquæ ff.de aqua
quotid.& æſtiu. Verall.deciſ.227.lib.1.& deciſ.
56.lib.2. Put.deciſ.466.lib.2. Claper deciſ.cauſ.
Fiſcal.cauſ.27.quæſt.3. Guid.Pap.deciſ.549.*

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

281 *Licentia pro aſportatione armorum quando valent in hac Ciuitate Neapolis.*

283 *Salarium vnicum debetur pro vno decreto, & ſi plures in illo fuerint deſcripti.*

281 IN §.86. incip. *Che tutte le licenze, &c.* dùm ordinatur, armorum aſportationis licentias cōceſſas non iuuare hac in Ciuitate Neapolis, eiuſque Burgis, & Caſalibus, niſi fuerint regiſtratæ in M.C.V. ob quod regiſtrum non ſoluatur maior quantitas duorum carolenorum, quàmuis licentia ſit reſpectu plurium perſonarum.

Circa hoc vltimum perquiras ſcripta in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom. 2. gra-*
283 *uam. 97.* vbi deciſum reperies, vnicum ſalarium deberi pro vno decreto, quàuis ſint plures deſcripti in eo, prout ſic reſpectu ſolutionis decreti abſolutionis à iuramento ad finem agendi eſſe practicandū demonſtrauit D. Genitor meus Io. Dominicus Nouarius, quàmuis plures eſſent correi obligati petentes illam ab Archiepiſcopali Curia Matherana; & Acheruntina, prout ſic indiſtinctè vidi practicari in hac Curia Archiepiſcopali Neapolitana.

SVMMARIVM.

284 *Licentiam habentes aſportandi arma, illa in propria Patria aſportare nequeunt, limita, vt num. 285.*

284 IN §.87. incip. *Item, che tutte le licenze, &c.* dùm mandatur, habentes licētiam aſportandi arma, illa non poſſe aſporrare in propria Patria, aut in loco proprij domicilij, niſi cum licentia Iudicis ordinarij.

Iunge *Capit. Regni Vt inter ſubiectos*, de quo *Nos in tract. de grauaminibus vaſallorum tom. 1. grauam. 323.* vbi de hoc loco mentionem pariter facimus *num. 6.*

285 Et limita, ceſſare hanc prohibitionem, ſi habens talem licentiam vellet diſcedere à propria Patria, quia in diſceſſu poterit vti ex dictis per *Zuccar. deciſ. Lucenſ. crim. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Iudices Regiorum Tribunalium poſſunt infligere pœnam ordinariam reis ex indicijs indubitatis, ſed declara, vt num. 10.*

2 *Inditia indubitata an faciant, quem ordinariè puniri.*

3 *Pœnæ non infliguntur, niſi ex claris probationibus.*

4 *Sententia excommunicationis non poteſt probari ex indicijs indubitatis.*

5 *Condemnatio ad triremes non poteſt fieri ex indicijs indubitatis.*

6 *Inditia indubitata quæ ſint, & num. 7.*

8 *Credibile aliquid eſſe quotupliciter conſiderari valet.*

9 *Quæ credibilitas ſit neceſſaria, vt inditia probēt in occultis, & quæ in reliquis criminibus.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. XII.

Collectanea IX.

ESſendo officio proprio, &c.

1 Mādat, vt Iudices Regiorum Tribunalium, ſtantibus inditijs indubitatis poſſiut infligere pęnam ordinariam mortuis reis, quam conuicti mereutur, & ità nouiter tradit *Ciarlin. controuerſ. forenſ. cap. 12. num. 13.*

Vigore huius pragmaticæ ſedata eſt in effectu varia opinio *DD.* de qua *Franch. in deciſ. 372.* nouiter *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. 109. par. 1.* & nouiſſimè *Griuell. in deciſ.*
2 *Senat. Dolan. 93.* qui omnes affirmant, quòd ex inditijs indubitatis nemo ordinaria pęna ſit afficiēdus, ſic deciſum in Sacr. Conſ. noſtro, in Curia Archiepiſcopali, & in Senatu Dola-
3 no teſtantur, quia in criminalibus non ex pręſūptionibus, & inditijs, ſed ex clariſſimis probationibus luce meridiana ſplēdidioribus reis infligendæ ſunt pęnæ, cùm de hominis ſalute tractetur, & propterea exacta probatio requiritur *Gram. in deciſ. 56. Theſaur. in deciſ. 24. ex l. final. C. de probat. & cap. ſciant cuncti 2. q. fin.* cum alijs concordantibus.

4 Ita etiam ex inditijs indubitatis non poteſt proferri ſententia excommunicationis, ita deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolit. referr *D. Ricc. deciſ. 83. par. 3.* nec ex inditijs in-
5 dubitatis in cauſa falſitatis poteſt ſequi condemnatio ad triremes *Marta* latè in *deciſ. 149.*
6 qui in *deciſ. 248.* firmat, inditia indubitata eſſe illa, quæ Iudicis mentem arctant, quòd omninò credat, neq; poſſit in contrarium inclinare *Caball. reſol. crim. 288. num. 18. Ciarlin. controuerſ. forenſ. cap. 12. nu. 16. Gram. deciſ. 42. Boer. deciſ. 164.* in tantùm quòd ipſius Iudicis animus omninò conquieſcit, & ampliùs inueſtigare non curat, quod exempli gratia eſſet, vbi quis eſſet viſus fugere tempore maleficii cōmiſſi cū gladio ſanguinolento, pallidus, & tremulus in loco delicti, ex traditis per *Vnuium in deciſ. 282.* videudus etiam *Leon. deciſ. Valentiæ 126. tom. 2.*

7 Sed quia hic declaratur, inditia indubitata eſſe illa, quæ legitimè probata inducant mentem Iudicis ad credendum firmiter, delictum eſſe commiſſum à reo inquiſito, quieſcendo cum eius intellectu in tali forma credulitatis.

8 Et cùm credere aliquid firmiter poſſit dupliciter contingere, videlicèt.

Primò, quando credo ita eſſe abſq; vllo dubio actuali, ſed cum aliquo dubio virtuali, taliter,

ter, quòd ſi fuerim interrogatus, an tale factum habeam omninò pro indubitato, vel potiùs Iudicem poſſe non eſſe verum, veriſimiliter reſponderem, fortè non eſt verum, ſed pro nunc credo firmiter, ita verum eſſe, ſecundò autem, quotiès credulitas eſt ita firma, vt neque actualem, neque virtualem habeam dubitationem, taliter vt cuilibet interroganti reſponderem, illud eſſe veriſſimum, neque dubitationi locum eſſe.

Ideò dubitari poteſt, de qua firmitate ſit intelligendum, ſcilicèt de illa credendi includente vtramq; credulitatem, actualem neque, & virtualem, vel pariter firmitatem includentem tantùm actualem, *Reg. Rouit. deciſ.63.* poſt longam repilogationem opinionum, quæ nàm dicantur inditia indubitata, tandèm in hoc articulo *num.*10.ad declarationem pragmaticæ iſtius diſtinguendo aſ-

9 ſeuerat, quòd ſi ſimus in delictis occultis, ſecretò patrari ſolitis poteſt procedi ad pœnam ordinariam, etiam ex prima ſpecie credulitatis actualis tantùm, quoniam attenta materia illa reputantur indubitata inditia, quàmuis ſecùs in alijs criminibus, & illam dubitationem, quam habet Iudex hac in ſpecie credulitatis debet ſe conformare cum iuris communis diſpoſitione, quæ in occultis criminibus huiuſmodi vrgentes præſumptiones pro plena probatione iudicat, non ſic in cæteris delictis non occultis, cùm talia inditia non ſint reputanda indubitata, dùm aliqua hæſitatio ſaltem virtualis adeſt.

At ex ſecunda ſpecie credulitatis excludentis omnem dubitationem actualem, ac virtualem in ſingulis criminibus, & ſi non occultis ad pœnam ordinariam deueniri valet.

10 Declara autem, hoc arbitrium non competere alijs Iudicibus Regijs præter Tribunalia Magnæ Curiæ Vicariæ, Regiarum Audientiarum Prouincialium, & aliorum quorumcumque Collegiatorum, vt ſtat ſancitum in *pragmat.13. incip. Per quanto, &c. hac eadem rubrica*, vbi etiam reſpectu Iudicum delegatorum fuit ordinatum, nè procedant ad exequutionem ſententiarum, ab eis proferendarum ex indicijs indubitatis, niſi facta priùs ab eis relatione in Collaterali Conſilio, vel oretènus ſi fuerint in hac Ciuitate, aut in ſcriptis ſi fuerint extra.

SVMMARIVM.

1 *Nomen Iuſtitiarij quid importat.*
2 *Cura Iuſtitiarij quid ſit.*
3 *Iuſtitiarius habet poteſtatem guidandi.*
4 *Iuſtitiarius nequit facere comitiuas ſatellitum.*
5 *Munus Iuſtitiarij quid ſit.*
6 *Cauſa commiſſæ à Iuſtitiario poſſunt expediri etiam Præſide abſente.*

De Officio Iuſtitiarij, & his, quæ toto Tribunali incumbunt. Rubrica.

Collectanea I.

1 IVſtitiarij nomen idem importat, quod Præſes Prouincialis *Moles deciſ. Reg. Camer. Summaria tit. de origine Cameræ fol.* mihi 447. vulgò vocatus *Vicerex Prouinciæ*, qui dicitur capud Tribunalis Collegiati, de quo *Viu. deciſ.*401. licèt non habeat omnes illas prærogatiuas, quibus eſt imbutus Magiſter Iuſtitiarius, ſed poterit agere omne id, quod poſſunt agere Officiales præminentes, cum voto tamen Auditorum, vel in aliquibus cauſis, ſibi præcisè cõceſſis vnius Auditoris à ſe electi.

Eiuſdem cura eſt purgandi crimina pu-
2 niendo quoſq; culpabiles *l.congruit ff. de offic. Præſid. §.volumus auth. Vt Iudic. ſine quoquo ſuffrag.* Prouinciamque pacatam tenendi, ad illumque ſpectat occurrere omnibus damnis Prouinciæ, & inconuenientia euitare, ac prouidere, vt per *Gizzarell. deciſ.*30.*num.*10.*&* 11.vbi principaliter tractat, non poſſe abſquè licentia S.E. Prouinciam deſerere.

3 Habet inſuper facultatem guidandi, in caſibus tamen, de quibus ſupra in *pragmat.* 10. *§. 69. & ſeq. de offic. Iudic.* vbi pariter *§.*31.32.34.47. & alibi, quæ poſſit, vel nequeat agere Præſes ſtat ſancitum, & per nos ibidem rebus iudicatis exornatum, quæ hic repilogare inconſentaneum viſum eſt.

4 Eſſe ei autem vetitum facere comitiuas ſatellitum pro maleſactoribus perſequendis, vulgò *ſquadre di Caporali* abſque licentia S.E. ſtat prohibitum per literas Scriptorij relaxatas de anno 1627. apud *Danz. de pugna DD. tit. de offic. Præſid. tom.*1. vbi plura ad eiuſdem officium ſpectantia coadunauit, reportando varias Collateralis Conſilij prouiſiones.

5 Eiuſdem munus eſt cauſas Tribunalis committere, quarum commiſſio delegatio non dicitur, ſed potiùs partitio, ſeù diſtribu-

tio *Præſ de Franch. deciſ.* 143. ex qua partitione ſequitur, vt ſi vnus Auditor incipiat procedere, ipſe deberet finire, niſi legitimè eſſet impeditus, vide in *pragm.* 8. *§. item infra hac eadem rubrica*, circa quam commiſſionem aduertere debet, & inueſtigare perſonas, quibus committuntur, & qualiratem cauſarum, nè groſſolanis Auditoribus cauſas ſubtiles committat *Viuius deciſ.* 178.

6 Quæ ſanè cauſæ poſſunt expediri, quàmuis Præſes abſit à loco iudicij, cùm Tribunal reſideat in aſſiſtentibus, niſi tamen ageretur de cauſa ad modum belli, quę poteſtas in perſonam Præſidis regulariter videtur conceſſa, nàm tunc eius præſentia requiritur, vt fuit declaratum per Collaterale Cōſilium, & in dies practicatur.

SVMMARIVM.

1 *Literis expeditis à Regijs Tribunalibus Neapolis non ſunt expedieda alia à Regijs Audientijs.*
2 *Conceſſum à maiori non eget confirmatione minoris.*
3 *Epiſcopus quando nequit vti rocbetto, & mãtelletto.*
4 *Princeps ſolus poteſt comminare pœnam.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

Perche par coſa ſouerchia, &c.

1 Expeditis literis exequutorialibus in Regiis Tribunalibus Neapolis non eſſe expediendas aliàs à Regijs Audientijs mandat.

2 Cuius diſpoſitionis ratio inueſtigarē poteſt, nam conceſſum a maiori non eget cōfirmatione minoris, nam vbi maior manus apponit, minor ſuas retrahit, & in præſentia maioris deponitur poreſtas reuerētialis minoris, & per ſuperuenientiam maioris Magiſtratus minoris iuriſdictio aboletur *l. po-*
3 *tior C. de offic. Præfect. Rect. Prouinc.* indè Epiſcopus præſente Legato, vel Archiepiſcopo Metropolitano, aut Eminentiſſimo Cardinali non poreſt vti rochetto, & mantelletto *Gratian. deciſ. Marcb.* 29.

Sed quatènus pro obſeruantia hic ponatur pęna bis mille ducatorum, & pro quanto habeant charam gratiam ſuæ Catholicæ Maieſtatis.

4 Nota, ſolo Principi licere cōminare hanc pęnam *l. 2. C. de petit. bonorum lib.* 11. *l. fin. C. de aquaduct. lib.* 12. *Rota in Rauennaten. attentatorum* 1591. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio ſeniore*, & ad materiam vide *Caball. reſol. crim. caſu* 31.

SVMMARIVM.

1 *Donationes nequeunt fieri Officialibus Prouincialibus, nec Actuarijs.*
2 *Compoſitiones debent moderatè fieri per Regias Audientias.*
3 *Officiales equitantes per Prouincias nequeunt recipere beſtias non ſoluto pretio.*
4 *Animalia deſtinata ad vnum vſum non debent deſtinari ad alium.*
5 *Actuarij iuſtum pretium pro ſcripturis recipere tenentur.*
6 *Actuarius licitè exigere poteſt ſalarium pro copia actorum in viſitatione per Epiſcopum facta.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. IV.

Collectanea III.

Qvamuis per Regias pragmaticas, &c.

1 Multa mandantur hic, ſed quatènus in *§. 1. incip. In primis ſtatuitur, &c.* Officiales Prouinciales, & Actuarios donationis titulo nihil recipere poſſe.

Innge *pragm.* 2. *ſupra de muneribus*, & quæ ibi coadunauimus deciſa.

2 Et quatènus in *§. 3.* incip. *Item, quòd per Regias Audientias, &c.* mandetur, compoſitiones eſſe faciendas moderatè, vide omninò cumulata ſupra in *pragm. 6. de Baronibus*, vbi res iudicatas ad propoſitum reperies.

3 Et dùm in *§. 5.* incip. *Item, quòd prædicti, &c.* iubetur, vt Officiales equitantes per Prouineias nequeant recipere beſtias, niſi ſoluto pretio, & quòd illæ ſint ad dictum vſum deſtinatæ, & ſolitæ locari.

4 Adde, quòd animalia deſtinata pro vno vſu non poſſunt grauarī ad alium *Gayl obſeruat. 62. num.* 12. *lib.* 2. ſicq; iudicatum in S.C. retulimus *tom. 1. de grauaminibus vaſſallorum grauam.* 83. & ibidem *grauam.* 84. teſtamur iudicatum, animalia ſolita locari poſſe capi, & in eorum defectum alia apta, & habilia, vt latiùs erit ibi videndnm.

Et circa *§. 7.* incip. *Item, quòd Secretarij, &c.* dùm mandat, quid Actuarij, & Secretarij recipere pro eorum iuribus debeant.

5 Adde, quòd Actuarij accipiunt iuſtum ſalarium ratione ſcripturarum, vt in *dec. R. A.*
6 *Apulæ* 205. vbi probauimus, ſalarium pro copia actorū viſitationis factæ per Epiſcopum loci Ordinarium licitè exigi poſſe ab Actuario.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Auditoribus diſcrepantibus in voto conſulitur Proregi.*
2 *Sententia nulla eſt vbi Iudices in pari voto ſunt.*
3 *Prorex dat adiunƈtum vbi Iudices inter ſe diſſentiunt.*
4 *Adiunƈtus datur in Sacro Conſilio in paritate votorum.*
5 *Adiunƈti dantur per Proregem in Camera Summariæ.*
6 *Auditores Rotæ Romanæ quando ſunt in pari voto quomodò obſeruatur.*
7 *Iudices Curiæ Archiepiſcopalis Neapolis quando ſunt in pari voto quomodò obſeruatur.*
8 *Decuriones, & Equites Ciuitatis Neapolis ſi sũt in pari voto quid obſeruatur.*
9 *Gratificatio vbi datur.*
10 *Cauſa dignitatis præfertur in æquali numero Iudicantium.*
11 *Iudice primo condemnante in quinque, ſecundo in decem, & tertio in quindecim, quid faciendum.*
12 *Sententia æquior reis eſt proferenda.*
13 *Auditores quando ſunt diſcordes in ciuilibus quid obſeruatur.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. V.

Colleƈtanea IV.

1 HAuemo inteſo, &c. Mandat, vt diſcrepantibus Auditoribus in voto debeat dari notitia Excellentiſſimo Proregi, vt poſſit deſuper prouidere.

2 Tu pro coronide obſeruabis, quòd vbi ſunt duo Iudices in eadem cauſa, ſi diſcordant, & ſic remaneant in pari voto, neutra ſententia valet, nec ab ea appellari poteſt, antequàm altera ſit confirmata per Delegantem, ſiue per Superiorem, ad quem in tali caſu eſt recurrẽdum, & in particulari quotiès Iudices ſunt in paritate votorum Princeps auocat cauſam ad ſe in quibuſdam cauſis grauibus, & mandat, vt Iudices ſigillatim, & ſeparatim vota tranſmittant, & deindè ad tollendas quærimonias nouos Iudices adiũgit, cum quibus cauſa terminatur, vt eſt notoria praxis.

3 Benè verum regulariter ſi paritas hæc acciderit in Collaterali Conſilio, tunc Excellentiſſimus D. Prorex dat adiunƈtum, vel adiunƈtos, vt placet, & quàm ſepiùs aut eſt Præſes Sacri Conſilij, vel Locumtenens Regiæ Cameræ, aut eſt vnus èx Regijs Conſiliarijs, aut ex Præſidentibus Regiæ Cameræ.

4 In Sacro Conſilio tàm in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus in paritate votorum dantur adiunƈti per Excellentiſſimum D. Proregem, vt in *pragm. 1. §. 7. ſupra de cauſis decidendis*, & vide *pragm. 41. de offic. S.R.C. & Franc. in deciſ. 252.*

5 In Regia Camera Summariæ dantur etiam adiunƈti per eundem D. Proregem, vt eſt notoria praxis, quotiès euenerit caſus paritatis votorum, licèt ſi hæc votorum paritas ſuccedat in cauſis Fiſcalibus, tunc cenſetur iudicatum aduerſus Fiſcum, ex regula *tex. in l. non puto ff. de iur. Fiſci, Affliƈt. deciſ. 165.* & vide *Reg. de Ponte in deciſ. 31.* ſed quid ſi aƈtor in aliqua exceptione oppoſita per reum, reus eſſiceretur, & reus aƈtor, iuxta terminos *tex. in l. inter pares ff. de re iudic.* an pro aƈtore, vel pro reo iam per exceptionem effeƈto aƈtore ſit promulgandum, fuit deciſum, in fauorem aƈtoris eſſe proferẽdum, qui per exceptionem à reo oppoſitam reus effeƈtus fuerat in cauſa Duciſſæ Caſtri cũ debitoribus Ducis Andriæ *Amat. conſ. 27.*

In Magna Curia Vicariæ praƈticatur, quòd ſi paritas hæc ſuccedat in cauſis criminalibus regulariter D Regens eiuſdem Magnæ Curiæ audito Fiſci patrono vocat aliquem ex Iudicibus ciuilibus, & in ciuilibus vocat vnum ex Iudicibus criminalibus, vt ſic auferatur paritas, & ſententia fiat, & hęc dixiſſe ſufficiat circa noſtra Regia Tribunalia.

6 Verùm in Inclita Ciuitate Romæ ſolitum eſt, quòd ſi Reuerendiſsimi Rotæ Auditores ſint in pari voto, nullus datur adiunƈtus, ſed iterùm cauſa diſcutitur, & notatur ab iiſdem Auditoribus, vt ſic negotio meliùs diſcuſſo determinet, quid meliùs ſit decidendum, iuxta iuris diſpoſitionem.

7 Et in Curia Archiepiſcopali Neapolitana ſeruatur, quòd ſi DD. Iudices ſint in pari voto Illuſtriſsimus Archiepiſcopus eius votum deindè proferat, & ſi Illuſtriſsimus abſuerit mitior opinio præualet, vel datur adiunƈtus à Reuerendiſsimo D. Vicario, & hæc circa Curias.

8 In cauſis autem huius fideliſſimæ Ciuitatis ſeruatur, quando Decuriones congregantur, vel Equites Sedilium pro aliquo negotio, & ſunt in paritate votorum, ſi id eueniat in Tribunali D Laurentij, vbi Eleƈti Ciuitatis congregantur pro negotijs eiuſdem Ciuitatis, etiam ſi id eueniat cum interuentu Collateralis Conſilij itur ad D. Proregem, & coràm eo negotium terminatur, ſi verò paritas eueniat inter ſex Deputatos alicuius Sedilis in creandis Officialibus in aliquo Sedili pro publico beneficio, tunc ſolitum eſt congregari omnes nobiles illius Sedilis, & quod maior pars illorum terminauerit, adhærendo paritati, id exequutioni demandatur, quod etiam procedit in quocunque negotio, quod traƈtatur per ſex viros deputatos cuiuslibet Sedilis, quàmuis differenter ſoleat hoc praƈticari in ſingulis Sedili-

dilibus, ſin autem paritas oriatur inter ſe, ſuffragia eiuſdem Ciuitatis, nempè in quinque Sedilibus, & in ſeſſo populari regulariter, tunc cauſa cognoſcitur corám eodem D. Prorege ex illo axiomate, quòd in quocunque negotio tám iudicialiter, quám extraiudicialiter peragendo regulariter ad Superiorem habetur recurſus, qui quidem Prorex in tantum ſe immiſcet, in quãtum requiritur à Sedilibus, & Electo Populi.

9 In electionibus verò, & ſic in materia gratioſa datur gratificatio à Superiore ſi hæc paritas acciderit *l. fin. vbi gloſ. ff. de religioſ. & ſumpt. funer. cap. cùm autem de iur. patron.*

Et de his omnibus latiùs *Molfeſ. in Cõſuet. Neap par. 10. de inſtrum. cõfect. per Cur. Neap. quæſt. 22. tom. 2.* vbi ſupradicta confirmat.

10 Et in æquali Iudicãtium numero præfertur cauſa dignitatis *Theſaur. deciſ. 1.* vbi etiam,

11 quòd quando ex tribus Iudicibus primus cõdemnat in quinque, ſecũdus in decem, tertius verò in quindecim, tunc ſententia in decem præfertur, vt deciſum recenſet, & hoc ſit tertium notabile.

12 Et tandem præfertur illa ſententia, quæ reis æquior eſſe videtur *Maſtrill. deciſ. 183.* quod ſepiùs ſeruari ſolet in Supremis Tribunalibus.

13 At obſeruabis, quòd quando Auditores in ciuilibus ſunt diſcordes, ſolet eligi Fiſci patronus, vt extitit prouiſum per Collaterale Conſilium 17. Decembris 1574. in *Cur. Hydrunt. 1. fol. 113. & 123.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtituendi debent eſſe habiles, & idonei.*
2 *Idonei, & habiles qui dicuntur.*
3 *Copia repertorum quando datur, & nu. 4. & 5.*
6 *Fiſcus debet audiri in cauſis criminalibus proferendis.*
7 *Sententia lata pro minore valet curatore abſente.*
8 *Conditio alterius poteſt fieri melior.*
9 *Remiſſio quando tractari nequit, & num. 10.*
11 *Fratres iurati quomodò ſeruire debent.*
12 *Fratres iurati eligũtur ab Vniuerſitate pro Regio ſeruitio.*
13 *Fratres iurati gaudent declinatoria fori.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. VI.

Collectanea V.

PRo bona adminiſtratione, &c.

Promulgat capita circa gerẽda per Actuarios Prouinciales, & per alios.

Sed quatènus in §. 1. incip. *In primis, &c.* mãdetur, per Magiſtros actorum Principales eſſe ſubſtituendos idoneos, & habiles.

1 Pro confirmatione vide quæ ſatis appoſitè adduximus ſupra in *pragm. 2. de adminiſtrat. & quòd perſonaliter ſeruiant à num. 4. cum ſeq.* vbi quòd ſubſtituendi debent eſſe habiles, idonei, & ſufficientes.

2 Et qui tales dicantur explicauimus ſupra in *pragm 10. de offic. iudic. §. 24.*

3 Et dùm in §. 17. incip. *Item, quòd Actuarij, &c.* mandetur, nè copia repertorum detur, niſi habitis teſtibus pro reperitis, & Fiſco non reluctante.

4 Pro coronide perquiras *Praſ. de Prãeb. deciſ. 629.* vbi probat, iudicatum, copiam repertorum arduis in cauſis Fiſco reluctante eſſe denegandam antè litem conteſtatam, ſecùs in alijs cauſis ordinarijs, cùm talium repertorũ copia ex communi obſeruantia antè litem cõteſtatam inquiſito concedatur.

5 Sed an ſi poſt litẽ conteſtatam nouiter fuerint teſtes examinati, copia ipſorum danda ſit, enucleat *Capyc. deciſ. 74.* apud quem reperies deciſum, eſſe conſignandam copiam repertorum, aliorum verò poſt litem conteſtatam teſtium examinatorum nouiter non eſſe concedendam.

Et dùm in §. 23. incip. *Item quòd Gubernator,* diſponitur, ſub pęna nullitatis nõ eſſe pro-

6 nunciandum ſuper cauſis criminalibus, nec in illis prouidendum, niſi audito Fiſco.

Iunge *pragm. 3. §. 3. de offic. Magiſtr. Iuſtit.* & quæ ibidem latiùs diximus, nec non *Ferrer. obſeruat. 24. par. 3. & Viu deciſ. 37.* vbi declarat, ceſſare hanc prohibitionem, quando pro

7 Fiſco pronunciaretur, ad inſtar valet ſententia lata pro minore carente curatore *l. de ætate ff. de minor. l. ſi quis ex aliena ff. de Iudic. idem Viu. deciſ. 51. Creſcent. deciſ. 8. & 9. de ſentent.*

8 *& re iudic. Verall. deciſ. 147. par. 3.* alienã enim conditionem poſſumus facere meliorem, non autem deteriorem *l ſoluendo ff. de negot. geſt.*

9 Et quatènus in §. 25. incip. *Item, quòd nec Gubernator,* prohibeatur, tractari de remiſſione, niſi detruſo reo in vinculis, & purgata cõtumacia.

10 Adde *Rit. M. C. V. 269.* vbi cautum eſt, non poſſe peti remiſſionem, niſi præſentato reo, & carcerato, de quo *Nos* latiùs *dec. R. A. Apulea 65.* vbi teſtamur, quòd ſi quis reperiatur carceratus in Curia Baronali, & petatur remiſſio in Superiori Tribunali, admittitur petita remiſſionis petitio, & ſuper ea proceditur, dũmodò carceratio non ſit affectata, prout ſolet quamplurimùm eſſe, & tali in caſu ordinatur, carceratum eſſe tenendum nomine Tribunalis, in quo petitur remiſſio, nec poterit habilitari carceratus à Iudice, in cuius carceribus reperitur, quòd ſi de facto fiat, poterit denegari remiſſio, vt latiùs cernitur in allegata deciſione, quam in facti contingentia perquiras.

11 Et

11 Et cū in §.16. incip. *Item, quòd Capitaneus,* ſtatuatur,vt Fratres iurati continuè ſeruiant, nec aliquis Officialis ipſos vti famulos deſeruire faciat.

12 Obſeruabis,huiuſmodi Fratres iuratos eligi ab Vniuerſitatibus, vt vacent Regio ſeruitio in proſequutione bannitorum, & delinquentium, qui nequeunt viſitari à Præſide Prouinciæ, niſi expreſſa præcedente licentia Pro-
13 regis, gaudentq; declinatoria fori,vt nequeāt cognoſci, niſi à Regia Audientia, poſſuntque vti armis non prohibitis, vt de his prouiſum per Collaterale Conſilium teſtatur *Danza de pugna DD.tit.de prærogatiua Fratrum iuratorum par.* 1. vbi prouiſiones iuxta morem per extenſum exemplificat.

SVMMARIVM.

1 *Auditores poſſunt vniri ad cauſas decidendas, non obſtante Præſidis impedimento.*
2 *Præſes infirmus nequit conuocare Auditores in alio loco, limita, vt num.*3.
4 *Præſes quando teneatur denunciare Tribunali literas à Prorege miſſas.*

De Officio Iuſtitiarij,&c. Pragm.VII.

Collectanea VI.

1 SEmo informati,&c. Statuit,non obſtāte impedimento Præſidis Auditores poſſe vniri in Tribunali pro cauſis decidendis.

Auditores poſſe abſēte Præſide cauſas criminales, & ciuiles expedire, ac interloquutorias, & diffinitiuas pronunciare ſententias nō eſt hæſitandum,cùm Tribunal reſideat in aſſiſtentibus, etiam ſi Præſes ſit in Regione, ſiuè in Ciuitate,& non interueniat in Tribunali,in quo cauſæ decidūtur,vt hic,ſicq; vidi indiſtinctè practicari tempore meo.

2 Non poteſt enim impeditus aliqua de cauſa, putà infirmitate, vel ſimili conuocare Auditores,& Fiſcales ad ſe congregandos alio in loco, quàm in deputato Tribunali ad determinationem cauſarum, niſi tamen eſſet extra
3 horam ſolitam,& vrgeret neceſſitas,quia poterit tunc certificare Auditores,vt in vnum conueniant in proprio Palatio, vel alio decēti loco,ad finem prouidendi quidquid erit neceſſe ſuper occurrēti facto,aliàs ſi renuerint, poterit referre Proregi, vt extitit prouiſum per Collaterale Conſilium ſub die 30. Iunij 1575.in *Cur.*1.*Principat.Vltra fol.*42.*&* 43.
4 In §.2. incip. *Præterea, &c.* dùm ſtatuitur, Præſidem in negotijs Tribunalis concernentibus literas ſibi à Prorege tranſmiſſas teneri communicare Tribunali.

Iunge *pragm.*10. *ſupra de offic.Iudic.* §. 17. & addas ſic fuiſſe relaxatas prouiſiones per Collaterale Conſilium,quas per extenſum reponit *Danza de pugna DD.tit.de offic. Præſid. cap.*1.*à num.*30. *par.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Salarium Commiſſarijs à quibus ſoluitur.*
2 *Impenſæ ſoluuntur ab illo, cuius gratia actus celebratur.*
3 *Carcerandus eſt expenſis carcerationem petētis.*
4 *Examen fit expenſis petētis repetitionē teſtium.*
5 *Remiſſio fit expenſis petentis.*
6 *Remiſſio vaſalli debet fieri expenſis Baronis illam petentis.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm.VIII.

Collectanea VII.

1 COme ſapete,&c. Statuit,vt ſcribentes, & petentes capi inquiſitiones ſoluant dietas,ac ſalaria Commiſſarijs deſtinatis, niſi tamen ſint pauperes, vel aliter expreſsè mandatum ſit.

2 Recipit incrementum hæc diſpoſitio à regula,vt teneatur quis ad impenſas, cuius gratia actus celebratur *l.ſed ſi hæreditas* §.1. *ff.ad exhibend.l.fin.C.de erogat.milit.annon.l.quoniã C.de teſtibus cap. mulieris de Iudic.in* 6. cùm adductis per *Ill. Epiſcopum Riccitū deciſ. Cur. Archiep.*109.*par.*2.
3 Inde expenſis petentis carcerationem quis carcerandus eſt *Franc.Marc. deciſ.*233.& ex-
4 penſis petentis repetitionem teſtium examen faciēdum eſt *Caeber.deciſ.*45. quemadmodùm
5 remiſſio petentis expenſis faciēda venit *Boer. deciſ.*203. *Thoming.deciſ.Lipſienſ.*13.*Ludouic. deciſ.*54. *Verall.deciſ.*91.*par.*1.*Guid.Pap.deciſ.* 111. *Præſ.de Franch.deciſ.*510.vbi probat, ex-
6 penſis Baronis petentis remiſſionem vaſalli illam faciendam fore,dicens *deciſ.*332. expenſis petentis cuſtodiam,& cognitionē partus ſuppoſiti faciendam eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ſecretò debent votare cauſas,& vota diſparia non ſunt publicanda.*
2 *Maior pars votorum attenditur.*
3 *Iudices vbi diſcrepant in votando quid faciendum.*
4 *Suffragia proferuntur audito Fiſco.*
5 *Fiſcus debet audiri in cauſa, in qua habet intereſſe.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, ſeù Magnæ Curiæ Vicariæ, & his, quæ toto Tribunali incumbunt. Pragm. III.

Collectanea I.

CVmq; circa,&c. Hic plura mandātur, verùm nos ſelectiora recenſebimus.

1 Vndè cùm in §.2.incip. *Et più perche*, diſponatur, Iudices ſecretò votare debere cauſas, & vota diſparia non eſſe publicanda iunge quæ diximus ſupra in *prag.1. de cauſ.decidend.*

2 Et dùm ibidem ſtatuitur, eſſe ſtandum maiori parti votorum, adde *pragm.10.§.3.*& quę ibi diximus ſupra *de offic. Iudic.*

3 Et quid agendum, vbi Iudices diſcrepant in votando, vide ſupra in *pragm. 5. de offic. Iuſtitiarij*, vbi diximus.

At quatènus in §. 3. incip. *Item, che detti* 4 *Magnifici Regenti*, ſancitum ſit, audito Fiſco ſuffragia proferenda eſſe, vide *pragm.10 §.3. & 53.d.tit.de offic.Iudic.& pragm.6.§.item—, quòd gubernator ſupra de offic.Iuſtit.* & quæ ibidem reportauimus.

5 Et vltra illic adducta conſtituas concluſionem, quòd vbi Fiſcus habet intereſſe in cauſa, illa expediri nequit ipſo inaudito, aliàs acta nullitatis vitio claudicarent, ad *tex.in l.non intelligitur §.diuus, l.ſi Fiſcus ff.de iur. Fiſc.l.2. C.ſi aduerſ.Fiſc.l.fin.C.de Aduocat.Fiſcal.* quibus iuribus vtitur *Maſtrill. deciſ.214. num. 21.* vide pariter *Gabed. deciſ. Luſit. 119. par.2.* vbi ampliat, eſſe verum etiam ſi Fiſcus aſſiſtat.

SVMMARIVM.

1 *Officiales Regij pro cauſis quorumcumque patrocinari, & Aduocati eſſe prohibentur, aliàs infraſcriptis pœnas patiuntur.*

2 *Iudex, qui fuit in cauſa principali, Aduocatus in cauſa appellationis eſſe poteſt, & vide n.3.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij,&c.Pragm.V.

Collectanea II.

MAndamus etiam modis omnibus, &c.

IN §.1. attenta *pragm.2. §.10. ſupra de offic. Iudic.* de qua hic fit mentio, ibi prohibetur, Iudices poſſe poſtulare, & aduocationis munus exercere, & ita obſeruari, & ſtatutum eſſe in Francia teſtatur *Gallus in quaſt.160.* vbi annuit, hoc cum ratione fuiſſe tactum, quia eorum poſtulatione ab alijs Magiſtratibus conniuentibus fortè oculis cauſæ iniuſtè lacerabantur, & vide *pragm.2.§.item quoniam de of-* 1 *fic.iudic.* vbi etiam mandatur, quòd Officiales Regij, ſcilicèt Regij Conſiliarij, Præſidentes Regiæ Cameræ, Iudices Magnæ Curiæ Vicariæ, Auditores Prouinciarum, & quilibet alij Magiſtratus Regij pro cauſis quorumcumq; patrocinari, ac Aduocati eſſe prohibentur, niſi cum diſpenſatione ſolius Regiæ Maieſtatis, aliàs imminet pęna priuationis officiorum, ac aureorum duorum mille Fiſco Regio inferēdorum, de quo vide *Viuium in deciſ.144.*

2 Sed an Iudex, qui fuit in cauſa principali, Aduocatus in cauſa appellationis eſſe poſſit, vide *Capellam Tholoſanam in deciſ.277.* vbi affirmatiuè dicit concluſum, licèt meliùs fit, ſi 3 abſtineret *Chriſtin. deciſ.Cur.Belgic. 101. tom. 2.* vbi recenſet iudicatum, poſſe tale munus exercere pro eo, qui in primo iudicio coràm eo ſuccubuit, ſi verò ad ſententiam non fuerit proceſſum melius eſſe ſe abſtinere.

SVMMARIVM.

1 *Dies debet ſcribi in exhibitione inſtrumenti.*
2 *Dies quare ſcribitur in inſtrumento.*
3 *Inſtrumenta præſentata an poſſint à Partibus recipi.*
4 *Inſtrumenta nequeunt à Partibus lacerari facere in prothocollo.*
5 *Appellationes in liquidatione inſtrumēti quàmdo admittantur.*
6 *Appellatio quando non admittatur in M.C.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. VII.

Collectanea III.

ITem principales Ritus, &c.

1 Mandat, in principio eſſe in exhibitione inſtrumenti ſcribendum diem.

2 Tu addas rationem, vt ſciatur tempus, cuius prioritas multùm operatur, & potiura iura habere facit ex momento, & puncto *l. qui balneum, & l.potior ff.qui potior. in pign. hab. Seraphin.deciſ.187. Valaſc. deciſ.129. num.2. Ludouic.deciſ.Peruſ.45.num.7. Rota in Romana dotis coràm R.P.Capizucco*, vbi ampliat cōcluſionem tàm in agendo, quàm in excipiendo, & replicando ex *l.creditor, qui prior la ſeconda in princip.d.tit.qui potior.in pignor.*

Et iunge, quia appoſitio diei facit inſtrumentum in forma probanti *Coccin. deciſ. 85. Gratian.deciſ.1.*

3 Et quatenus *in §. 2. incip. Item, quod ipſi ſcribæ*, ſtatuitur, inſtrumenta præſentata non poſſe reaccipi à Partibus niſi cum licentia.

4 Adde in ſimili, Partes nō poſſe facere lacerare inſtrumenta extenſa in protocollo, niſi de mandato Iudicis, vt latius apud *Gaſpar. Theſaur.forenſ.quaſt.67.lib.3.* vbi ſui Senatus ſententiam producit.

Et

Digitized by Google

Et dum in §. 7 incip, *Item volemo*, mandatur, non admittendas eſſe appellationes, in li-
5 quidatione inſtrumentorum, niſi præſtita cautione de parendo Sacro Conſilio, & ipſimet ſe exhibeant.

Iunge videndum *Merlin. controuerſ. foren.* 74. vbi probat, appellationem interpoſitam
6 à decreto Magnę Curię Vicariæ, quòd expediatur citatio ſuper tenore inſtrumenti nō eſſe admittendam, recenſens deciſionem Collateralis Conſilij.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia purgatur comparendo de ſero.*
2 *Contumacia eſt nulla, vbi citatio nulla erit.*
3 *Contumax non eſt, qui iuſto impedimento eſt impeditus.*
4 *Inſiſtentia quomodò fit à citato ſuper tenore inſtrumenti.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XI.

Collectanea IV.

BAnniti, & Contumaces, &c.

1 Prouidet, vt exhibentes ſe de ſero contumaciam purgent, ſed debeant inſiſtere Curia ſequenti.

Iſta comparitio de ſero ſtat in viridi obſeruantia, nedùm in Magna Curia Vicariæ, & Regijs Prouincialibus Audiētijs, ſed in Curijs inferioribus Regni, de qua *Præſes de Franchis deciſ.* 185. vbi de praxi, & tantò magis erit valida ſi fiat poſt rectam Curiam, nec diſceſſerint Iudices, ad *text. in l. Diuus Antoninus C. de in integr. reſtitut.* quamuis non ſedeant pro tribunali *Rota in Auximana citationis coram R. P. Remboldo*, vbi cernitur etiam, contumaciā
2 non obſtare, quando præambula citatio eſſet nulla, & vitioſa aliqua de cauſa, quoniam tūc eiuſdem effectus nullus reputatur, de quo nos habemus *deciſ. Afflict.* 306. *num.* 16. apud quem *Vrſil. deciſ.* 19. putauit, excuſari contumacem etiam ſi valida præceſſerit citatio,
3 vbicumque aliqua vrgenti cauſa, vel iuſto impedimento citatus nequiuiſſet comparere, vtputà propter odia, & partialitates, vt penès *eundem Afflict. cit. deciſ.* 29.

4 At inſiſtentia qualiter fieri debeat à citato ſuper tenore inſtrumenti, qui comparuit de ſero exarauimus *deciſ. R. A. Apuleæ* 89. vbi de hac Pragmatica pariter mentionem facimus, aſſerendo, quòd poſt comparitionem de ſero debitor prima ſequenti Curia dum regitur pro Tribunali tenetur denuò cōparere perſonaliter, inſtando, quòd procedatur ad liquidationem inſtrumenti à creditore petitā, & creditore exiſtente fiet liquidatio, & ipſo abſente quouſq; Curia pro tribunali regitur, debitor præcedente inſtantia licentiatur.

SVMMARIVM.

1 *Quis dicitur Iudex competens alicuius.*
2 *Qui ſunt Iudices Neapolitanorum, Fiſci, num. 3. Clericorum, num. 4. Miſerabilium perſonarum, num. 5. & cauſarum maritimarum in Regno. num. 6.*
7 *Cauſæ poſſeſſorij, & beneficialis vertentis inter Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas Iudex competens eſt Iudex laicus.*
8 *Abutens priuilegio, priuilegium perdere debet.*
9 *Cauſæ quando auocentur à Baronibus.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XII.

Collectanea V.

COntingit plerunque, &c.

Mandatur hic, quòd cauſæ ad ſuos Iudices competentes remittantur, determinandæ ab illis.

Tu autem nota pro coronide, quòd Iu-
1 dex competens alicuius eſt Iudex domicilij, à quo pro primis cauſis extrahi nequit ex *text. pragm.* 2. *ſub rubr. vbi de delicto quis conueniri debeat*, vbi *Nos* latè diximus.

2 Item Iudex competens Neapolitanorum sūt Tribunalia ipſius Ciuitatis, ita quòd ſi fuerint laudati in Authores in Curijs extra Neapolim non tenētur ibi litigare, ſed remittūtur ad Tribunalia Neapolitana, & ita ſeruatur, & probat *Anna*, qui ſic deciſum refert in *ſingul.* 45.

3 Et Fiſci Iudex competens eſt Regia Cameræ Summariæ, vt in *pragm.* 13. *de officio Procuratoris Cæſaris*, vbi dixi, ita q̄ ibi remittuntur eius cauſę, dum de ipſius agitur intereſſe *Anna allegat.* 121.

4 Et Clericorum Iudex eſt Tribunal Eccleſiaſticum, ita quòd nec ad expenſas quidem poteſt condemnari à Iudice laico, ſi coram eo ſuccubuit *Bellamer. deciſ.* 26. nec in crimine læſæ maieſtatis *Faber. deciſ.* 31. *C. de iuriſdict. omn. iudic.* nouiſſimè *Theſaur. quæſt. forenſ.* 22. *lib.* 4. & etiam ſi deponeret falſum coram Iudice laico *Afflict. deciſ.* 230. *Faber deciſ.* 26. *cit. tit.* qui in *dec.* 29. dicit, idē procedere in actione reali, & in *deciſ.* 42. aſſerit, quòd nec ad inquirendum contra ipſum poſſit procedi à Iudice laico, licèt adducat aliquas limitationes, quas per te poteris videre ſupra in *prag.* 2. *ſub rubrica de Clericis, ſeu Diacon. ſeluaticis*,

5 Mi-

Digitized by Google

5 Miſerabilium autem perſonarum eſt Iudex competens Regium Tribunal, vndè illud poſſunt in earum cauſis eligere *Theſaur. deciſ.* 177. *Guid. Pap. deciſ.* 556. *Peregrin deciſ.* 129. *Viu. deciſ.* 521. *Præſ. de Franch. deciſ.* 517. & alibi pluries.

6 Et cauſarum maritimarum in Regno Iudex competens eſt Curia Admiratiæ *Franc. deciſ.* 722. *Maſtril. dec.* 47. vt cauſarum Artis Lanæ Iudex competens eſt ſpecialis Curia talis Artis, ſic videmus in Arte ſerici, quæ pariter habet Iudicem particularem.

7 Et cauſę poſſeſſorij, & beneficialis vertentis inter Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas, & Pręlatos Iudex competens eſt Iudex laicus *Guid. Pap. deciſ.* 1. *&* 71. *Boer. deciſ.* 69. *Franc. Marc. dec.* 190. *&* 512. *vol.* 1. *&* 215. *vol.* 2. *Affl. deciſ.* 2. *Gram. deciſ* 78. *Minſyg. obſer.* 67. *cent.* 2. vbi ſic dicit obſeruari in Camera Imperiali, & idem ſeruari in Senatu Sabaudię teſtantur *Cacher. deciſ.* 116 *& Theſaur. in deciſ.* 82. 117. *&* 131. ſicquè ſeruatur in Sereniſſimo Venetiarum Dominio, & idem in Luſitania, vt per *Valaſc. in deciſ.* 93. & vide *Viu. in deciſ.* 30. quæ cognitio non eſt in modum plenarię cognitionis, ſed ad euitanda tantùm ſcandala, & ſeditiones, nè accidat aliquid, per quod turbetur publica Regni quies *Maynard. deciſ.* 28. *lib.* 1. *Balb. deciſ.* 274. & nouiſſimè vide *Griuellum in deciſ. Senatus Dolani* 128. circa quem iuris articulum ego volo eſſe merus relator, nè iuriſdictioni Eccleſiaſticæ præiudicare appaream.

Sed dùm in *§. Item conſiderato, &c.* mandadatur, quòd Tribunali, & Baroni non tribuēti pænam condignam carcerato per M.C. re-
8 miſſo aliæ cauſę non remittantur, & meritò, quoniam priuilegium perdere debet qui eo abutitur *l. qui ſine ff. de negotijs geſtis, cap. vt priuilegia, & cap. ſuarum de priuilegijs, cap. vbi iſta* 24. *diſtin. & cap. priuilegium* 11. *quæſt.* 3. vt etiam per non vſum pariter priuilegium amittitur, *Veral. deciſ.* 379. *lib.* 2. ſic pariter per delictum *Franc. Marc. deciſ.* 818. *par.* 2. ſimiliter per renunciationem *Amat. dec.* 81. & per non vſum, niſi nō fuerit data occaſio *Anna ſingul.* 400.

9 Sed quatènus *in §.* 3. incip. *Item perche*, mādatur, vt remiſſiones fiant cum cōminatione temporis certi, quo elapſo cauſę auocentur.

Adde omninò *Viuium deciſ.* 208. vbi meminit de *pragmat.* iſta, fundans, cauſas poſſe auocari à Baronibus non obſtante priuilegio, quòd non poſſit comminari, nec auocari ſub prætextu negatę, & retardatę iuſtitię, vt latiùs apud *eum*, & vide ſcripta per *Nos tom.* 1. *grauaminibus Vaſſallorum grauam.* 295. *nu.* 3.

Sed non reticeam dicere, quòd *Anna ſing.* 269. putauit, hanc comminationem ſub auocationis pęna, vt infra aliquem terminū cauſa terminetur non poſſe fieri Baroni habenti ſecundas cauſas, cùm ad illum ſpectet, dicens ſic iudicatum per Sacrum Conſilium in cauſa Comitis Contię cum Regia Audiētia Principatus Vltra.

At ſi Iudex cauſarum ſecundarum non curaret id agere, nè ſubditi grauētur, tunc à Regijs Audientijs hanc comminationem poſſe fieri mihi ſuaderem, cùm vt idem *Anna* enūciat, ſecus ſit, quando Baro negligentér, aut malitioſè ageret, cùm tūc Vaſallus poſſit Regem adire.

SVMMARIVM.

1 *Clericus nequit eſſe procurator iudicialis laici, limita pro cauſis proprijs, vel coniunctorum, num.* 2.

3 *Vaſallus poteſt patrocinari contra dominum, cuius eſt vaſallus pro ſua cauſa.*

4 *Mulieres prohibentur in iudicio poſtulare, tamen benè poſſunt pro eorum cauſis*

5 *Milites armatæ militiæ & ſi prohibentur eſſe procuratores, tamen fallit pro cauſis proprijs.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat. XVI.

Collectanea VI.

ITem omnibus officialibus ipſius, &c.

Hic interdicitur procuratio Actuarijs Mag. Cur. Vic. exceptis in eorum, vel parentum cauſis, ſic etiam licèt clericis interdicatur procuratio, nam clericus nequit eſſe procurator iudicialis laici *cap. deniquè* 14. *quæſt.* 5. *cap. prolatum* 88. *diſtinct. c.* 1. *& cap. fin. de poſtul. Capella Tholoſana in deciſ.* 124. *Guid.*
2 *Pap. deciſ.* 221. poſſet tamen procurare pro cauſis proprijs *cap. omnibus* 4. *q.* 6. *c.* 1. *nè cleric. vel monac.* & ſic etiam pro cauſis coniunctorum *Capella Tholoſ. deciſ.* 131. *Balb. deciſ.* 113. *Viuius deciſ.* 151.

3 Et pariter Vaſallus poteſt patrocinari contra dominum, cuius eſt vaſallus pro ſua cauſa, vt iudicatum dicit *Papon. in Arreſto* 5. *lib.* 6. *tit.* 4. licèt regulariter prohibeatur *Gram. deciſ.* 80. *Guid. Pap deciſ.* 551. *Afflict. deciſ.* 265. *Gail. obſeruaſ.* 88. *lib.* 1.

4 Item mulieres, quæ prohibentur in iudicio poſtulare, benè tamē poſſunt id agere in proprijs cauſis *Coler. deciſ. German:* 67.

5 Sic pariter milites armatę militię, qui procuratores ad iudicia deſtinari nequeunt *l. filiusfamilias §. veterani, l. milites noſtros C. locati* poſſunt pro eorū cauſis Procuratoris munus gerere *Viu. deciſ.* 144.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Teſtis deponens ſe vidiſſe aliquid nocturno tẽpore non probat,niſi luceret Luna.*
2 *Macriata non probatur per teſtes deponentes de nocte,non lucente Luna.*
3 *Inimicitia quod indicium faciat.*
4 *Abſentia allegata aduerſus citationem ad informandum non admittitur,ſi fuerint viſi inquiſiti eadem,vel præcedenti die.*
5 *Actus metu factus non valet.*
6 *Donatio facta metu non valet.*
Metus quomodo probetur,& quomodo dicatur iuſtus,ibid.remiſſiuè.

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XXVII.

Collectanea VII.

ET nè ex multitudine Scribarum,&c.

Dùm *in §.17.*ordinatur,interrogari, & capi informationem,ſi delictum eſt commiſſum
de nocte,apponere cauſam ſciẽtiæ,ſi Luna lucebat, vel ſi ibi erat lux, vel in claro aere, pro
1 ornatu ſcias,eſſe firmam regulam,quòd teſtis deponens ſe aliquid vidiſſe nocturno tempore non lucente Luna nihil probat *Rota Genuæ deciſ.3.* vnde meritò Curia Archiepiſcopalis
2 Neapolis iudicauit, Macriatam non probari per teſtes deponentes de nocte non lucente Luna, vt teſtatur *D.Ric.in deciſ.eiuſdem Curiæ Arcbiep.63.part.2.*quem in facto videas.

Et dùm *in §.20.* mandatur,debere capi informationem de inimicitia inter offenſum, &
3 inquiſitum,nota,hoc euenire,nam contra inimicum capitalem malæ conditionis hominem præſumptio eſt homicidij ſubſequuti, multò magis ſi aliqua preparamenta facere viſus eſt, vt emere gladium, & ſimilia, item per vicina loca deambulare viſus,vt habetur per *Franc. Mar.in deciſ.557.par.2.*

Et dùm *in §.25.* dicitur,capi debere informationẽ,ſi inquiſiti,accuſati,querelati,aut denunciati fuerint viſi in loco delicti, die delicti, vel antè delictum,vel poſt diem delicti ſequẽ-
4 ti die,pro ornatu vide *Franc.in deciſ.589.* vbi quòd abſentia allegata aduerſus citationem ad informandum non admittitur,ſi fuerint viſi inquiſiti eadem die,vel præcedenti, & vide *Eundem in dec.327.* & vide noſtram *quæſt. forenſ.* 148. *p.1.*

Et dùm *in §.32.*mandetur, quòd ſtatim facto actu remiſſionis,ſiue concordiæ Partis debet Actuarius interrogare Partem remittentem, ſi faciat eam vi,vel timore,adde euenire, quia ſi promiſſio eſſet facta vi, vel timore,vti-
5 què remiſſio non valeret,actus enim geſtus vi
non tenet, vide latè adducta per *D.Ric.in deciſ.Cur.Arcbiep.Neap.15.par.2.& per Aſciam*
6 *in deciſ.* 86. vbi quòd donatio facta metu non valet. Sed quomodò probetur metus,vide *Gamm. in deciſ.*250 *& Boer. in deciſ.*101. & quando dicatur iuſtus metus, vide *Fabrum in ſuo C. tit.de eo, quod metus cauſ.*vbi nonnullas deciſiones habes.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in cauſis criminalibus, in quibus veniret imponẽda pœna mortis naturalis,vel ciuilis, ſiue membri abſciſſionis non reſpondeat,limita prout nu.*2.3.4.5.6.7.& 8.
9 *Procurator ſi comparuit in cauſa criminali, & fuit admiſſus,nec Pars aliquid oppoſuit,ſine dubio proceſſus eſt validus.*
10 *Coniunctus pro coniuncto ad agendum ſine mandato admittitur, tamen debet admitti cum cautione rati.*
11 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto ad agendum abſque mandato in cauſis,in quibus requiritur ſpeciale mandatum, nec in cauſis ſpiritualibus,nec etiam admittitur ad reſpondendum poſitionibus, & articulis.*
12 *Ratificatio Principalis ſequi debet tacitè, vel expreſſè.*
13 *Coniunctus quamuis admittatur pro coniuncto,non tamen poterit procuratorem conſtituere.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XXX.

Collectanea VIII.

CAeterùm, vt procuratores,&c.

Hic de procuratoribus multa dantur capita,inter quæ in *§. item, quòd in cauſis crimi-*
1 *nalibus,* mandatur, quòd in cauſis criminalibus, in quibus veniret imponenda pena mortis ciuilis, aut naturalis, ſiue membri abſciſſionis, Procuratores reſpondeant, & ita de iure communi videas *text. in l. accuſatores §. ad crimen ff.de public.iudic.l.1.ff.an per alium cauſæ appell poſſ cap. veniens de accuſat. Affl*i*ct.deciſ.64.Boer. deciſ.285. Barz. deciſ.152. Rota in nouis in deciſ.* 485. *Magon. deciſ. Lucenſ.39. Minſynger. obſer.76. cent.4.Reuſner. deciſ 24.lib.2.Arumæus deci.7.*
2 Limita tamen primò,quòd in cauſis capitalibus Procurator admitti poteſt ad allegandas abſentiæ cauſas, & Ita intelligo *textum in l. ſeruum quoque §.publicè ff. de procur. & l.reos C.de accuſ. Guid. Pap. deciſ.*338. *Balbus deciſ.* 277.*Rota in antiquis in deciſ.82.*
3 Limita ſecundò, quòd pro illuſtribus perſonis interuenire pôt Procurator, ſiue actores,ſiue rei illæ fuerint *l.fin.C.de iniurijs,V iu. deciſ.*

*deciſ.*112. licèt hodiè, prꝗſertim in Regno noſtro carcerentur perſonæ quantumuis illuſtres.

4 Limita tertiò, quòd ad opponendam Iudicis incompetentiam, & actorum nullitatem Procurator interuenire permittitur *Barzius deciſ.*152. *Reuſner.deciſ.*10.*lib.*2. *Magon.deciſ.Lucenſ.*22.*& deciſ.*36.

5 Limita quartò, vt Vniuerſitates, ſiue agentes criminaliter, ſiue accuſatæ poſſunt per Procuratores comparere per *Regni Conſtitutionem Generalia iura*, *Capyc.deciſ.*5.

6 Limita quintò, quòd pro reo in carceribus cõſtituto pro cauſa criminali, ſeu capitali poteſt Procurator interuenire, & admitti debet *Coler.deciſ.*107. optimè *Rota in nouis in deciſ.* 201.

7 Limita ſextò, quòd quando pro criminali cauſa agitur ciuiliter ad pœnam pecuniariam Procurator admittitur, & admiſſus etiam cõdemnatur, exequutio verò contra delinquentem, ſiue inquiſitum principalem conſtituentem ſit, ac fieri debet *l.*1.*ff. an per alium cauſa appellationis*, *Rota in nouiſs. deciſion.* 420. & ita per Sacrum Conſilium poſt Magnam Curiam fuiſſe diffinitum tradit *Afflict. in deciſ.*64.

8 Limita ſeptimò, quando ſumus in cauſa, in qua contra abſentem ad ſententiam diffinitiuam deueniri poteſt, nam tũc in illa Procurator admittitur, *Rota in antiquis in deciſio.* 485. *Boer.deciſ.*285.*Vigel. deciſio.*89.*cent.*1. quæ limitatio facit ad intellectum iuriũ Regni, quibus diſponitur, abſentem, & cõtumacem poſt annum accuſatum de delicto, pro quo venit imponenda pꝗna corporis afflictiua, ſcilicet mortis naturalis, ciuilis, aut abſciſſionis membri (excepta pœna periurij,) aut carceris perpetui condemnari, vt in *Conſtit.Regni Pœnam eorum, & Cap.Regn.incip. Siue qui forbannitus*, quibus iuribus cùm abſens condemnetur, ſequitur ex hac noſtra limitatione admitti Procuratorem, agnatos, cognatos, affines, & amicos.

9 Et aduerte, quòd ſi Procurator comparuit in cauſa criminali; & fuit admiſſus, nec Pars aliquid oppoſuit, ſine dubio proceſſus validus erit, nec vitiabitur *Balbus deciſ.*482.

Sed cùm in *§. Item, che neſſuno Procuratore*
nella Corte campariſca: ſtatuatur, Procurato-
res abſque mandato comparere non debere,
10 niſi in caſibus in iure permiſſis. Scias quòd
coniunctus pro coniuncto ad agendum ſine
mandato admittitur *l.exigendi C. de procura-*
tor.l.ſed & hæ ff.eod. titul.cap.nonnulli de re-
*ſcript.Balb.deciſ.*92.*Viu.deciſ.*349.*Ludouic.de-*
*ciſ. Peruſ.*49. *Magon. deciſ.Lucenſ.*6. *Franc.*
*Marc.deciſ.*99.*Rota in antiqu. in deciſ.*677. li-
cèt debeat admitti cum cautione rati *Rota in*
*nouis in deciſ.*142.*Caſſador.deciſ.*40.*ſuper Re-*
*gul.Cãcell.Ludouic.deciſ.Peruſ.*110.*Viuius de-*
*ciſ.*31. & hoc etiam in criminalibus *Arumaut*
*deciſ.*7.

11 Non tamen admittitur in his cauſis, in quibus requiritur ſpeciale mandatum *Surd. deciſio.*215. nec in cauſis ſpiritualibus *Rota in nouis in deciſ.*142. *&* 420. *Bellamer. deciſ.*68. *Caſſador. deciſ.*4. *ſuper Regul. Cancell.* vt nec etiam admittuntur ad reſpondendum poſitionibus, & articulis *Ludouic.deciſ.Lucenſ.*41.

12 Et aduertas, ratificationem Principalis ſe-
qui oportere tacitè, vel expreſsè, nè ei præiu-
dicium afferat *Rota in antiquis in deciſ.*731.*&*
*Rota in nouiſs. in deciſ.*42.*&* 142.*Lauren.in*
13 *deciſ. Auen.*24. Et licèt coniunctus pro con-
iuncto admittatur, nõ tamen talis coniunctus
poteſt Procuratorem conſtituere *Rota in an-*
*tiquis in deciſ.*677. *Surd. deciſ.*213. *& Franc.*
*Marc.deciſ.*242.

SVMMARIVM.

1 *Cuſtos carceris ſi carceratus aufugerit punitur eadem pœna, qua is erat puniẽdus, adeò quòd tenetur de culpa, & negligentia ſubſtituti.*

2 *Carcerati non poſſunt liberari ſine licentia Iudicis per Cuſtodes carcerum, etiam pro debito ciuili, accedente conſenſu creditoris.*

3 *Ius portelli qualiter ſoluatur, & an debeatur aliquid pro cartella excarcerationis.*

4 *Fœminæ ſunt carcerandæ in alijs carceribus.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat. XXXI.

Collectanea IX.

MAximæ curæ eſt, &c. In hac pragmatica dantur circa carceres multæ prouiſiones, verùm quia in principio ſupponit, eſſe habendam cuſtodiam carceratorum, nè fugiant, propterea
1 ſcias, quòd Cuſtos carceris ſi carceratus aufugerit punitur eadem pœna, qua is erat puniendus, qui detinebatur, adeò quòd Cuſtos carceris tenetur de culpa, & negligentia ſui ſubſtituti, ſi è carceribus, abſque tamen fractura capitales carcerati aufugerunt, ex quo oſtium non erat benè clauſum, ſed negligenter fuit per ſubſtitutum apertum relictum, vndè fuit per M.C.V. condemnatus ad officij priuationem, vt teſtatur *Grammat.in voto* 29. & vide *Boer.in deciſ.*216.

2 Et nota, quòd non poſſunt liberari carcerati ſine licentia Iudicis per Cuſtodes carcerum, etiam pro debito ciuili accedente conſenſu creditoris, vide *Viuiam in deciſ.*262. vbi ſic dicit ſeruari in Regia Audientia Apuleæ, & in cœteris, & ita ordinari à Regia Camera Summariæ.

Sed carcerum principalis Dominus an, & quando teneatur de culpis, & defectibus ſubſtitu-

Digitized by Google

ſtituti,aliorumque Miniſtrorum nouiſſimè habes apud *Maſtril in decif.Sicil.276.par.3.*

3 At dùm *in §.Item che li Cuſtodi di dette carceri* ſtatuitur,nè Carcerarij exigant à carceratis vltrà grana treſdecim, & denarios duos.

Pro corroboratione, & hic dictorum enucleatione pquiras latiùs ſcripta in meo *tract. de grauam.vaſall. tom.1.in grau.281. & 282.* vbi res iudicatas habebis.

4 Et *grauam.ſeq.* dicimus iudicatũ, vltra ius portelli pro cattella excarcerationis nihil exigi poſſe.

Et cùm *in §.12.incip.Itẽ che detti Cuſtodi di carceri*,ſancitum ſit, Mulieres in carceribus eſſe detinendas ſeparatim à Maribus.

Adde *Cabal.reſol.crim.caſ.78.* & quæ latius ad ornatum huius *prag.* reaſſũpſimus in eod, *tract.de grauam.vaſal.tom.1.grauam.264.*vbi etiam *grau.266.* tutati ſumus, carceratos pro debito non eſſe retinendos in criminalibus, vt latiùs ibidem cerni poterit.

SVMMARIVM.

1 *Alguzerij Magna Curia Vicaria non probãt.*
2 *Nuntij vulgò* (Scopettelle) *Curia Archiepiſcopalis num probent.*
3 *Capud Birruariorũ,vulgò*(Capitanio di guardia) *non connumeratur inter illos.*
4 *Birruarij,& Alguzerij ſunt perſonæ infima,& vilis conditionis.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XXXIV.

Collectanea X.

CIrca Alguzerios Magnæ Curiæ,&c.

Proponit nonnullas prouiſiones in materia Alguzeriorum Magnæ Curiæ.

1 Tu autem hac occaſione obſeruatis, fidem iſtorum eſſe diminutam,ita vt illis integrè minimè credatur *Verall. deciſ. 212.part.2.Ludouic.deciſ.Lucenſ.1.Viu. deciſ.19. Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.59.*
2 *part.2.* vbi aliter iudicatum recenſet reſpectu Nunciorum, vulgò *(Scopettelle)* eiuſdem Curiæ, vt *Nos* meminimus *forenſ.quæſt.16. par.1.*
3 vbi tutati ſumus, Superiores Birruariorum, vulgò(*Capitanij di guardia*)non connumerari in numero Birruariorum, ad finem vt eis minuatur fides in probatione delictorum,de quo etiam idem *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.dec.1. par.4.* vbi de *Nobis* mentionem facit.

Ratio autem anteſignanæ concluſionis ſi-
4 gnãter datur,quia Birruarij, & Alguzerij ſunt perſonę paruę, & infimæ conditionis, & proindè illorum depoſitiones non ſunt ſufficientes, vt eſt videre *apud Præſid. de Franch. deciſ. 379.*

SVMMARIVM.

1 *Pandecta emolumentorum ſpectantium ad Actuarios quando ab illis exigenda.*
2 *Actuarij vltra pãdectã nihil accipere poſſunt.*
3 *Pandecta ſi non eſt taxata, attenditur taxatio Iudicis.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat.XXXVI.

Collectanea XI.

1 ITem dicemo,&c. Qualiter pandecta emolumentorum, & dirictuum ſpectantium ad Actuarios ſit exigenda ſtatuit.

2 Amplia, vt vltrà iſtam taxationem nec à ſpontè dantibus recipi valeant emolumenta, ex traditis *per Minſynger. obſeru. 75.cent.5.*

Et obſerua, quòd ſi pandecta vſu recepta non ſit, nec venit obſeruanda *Caſtill.deciſ.66. part.1.*

3 Et niſi eſſet hìc taxata, eſſet obſeruanda taxatio facta à Iudice *Ciryac. controuerſ. forenſ. 67.tom.1.*

Et pro latiori diſcuſſione perquiras ſcripta per *Nos de grauam.vaſal.tom.1.grauam.283.* vbi deciſa capitula habes.

SVMMARIVM.

1 *Citationes ad informandum vigore infraſcripta pragmatica non debent expediri, niſi exiſtentibus indicijs ſufficientibus, ac viſa informatione per Iudicem.*
2 *Citatio ad informandum per Iudicem expediri, relaxarique non poteſt contra delinquentes in Regno,niſi priùs viſa diligentiſſimè per eum,etiam recognita informatione.*
3 *Turbans in alijs cauſis leuioribus debet citari ad reſpondendum ſuper tenore quarila contra eum propoſita.*
4 *Citatio ad informandum nequeat expediri,niſi ſeruata iuris forma,tamen illa dicitur in omnem euentum modici præiudicij, citatio verò ad foriudicandum eſt irreparabilis præiudicij.*
5 *Citatio expediri nequit,niſi priùs cœperit de delicto conſtare.*
6 *Captura contra aliquem delinquentem non eſt relaxanda ad nutum ſimplicem accuſatoris.*
7 *Iudex debet determinare ſecundùm qualitatem perſonæ,delicti,vel ſuſpitionum,indicium eſſe ſufficiens,vel non.*

8 In-

8 *Indicia alia ſunt grauia, alia leuia, alia leuiſſima.*

9 *Indicia grauia ſufficiunt ad tranſmittendam intentionem reo abſenti, vel ſi ſit captus ad examinandum eum ſuper delicto tanquàm reum, & etiam ad torturam.*

10 *Indicia grauiſſima ſufficiunt ad condemnationem, & quomodò debent eſſe.*

11 *Fama quæ ſit contra aliquem, quòd delictum commiſerit eſt ſufficiens indicium ad inquirendum.*

12 *Qualia indicia eſſe debeant ad hoc, vt ex illis quis condemnetur.*

13 *Sanguis profluens è vulneribus occiſi an faciat indicium ad torturam adſtante inquiſito, & num mendacium, & an inimicitia.*

14 *Puer dicens ſe fuiſſe ab aliquo ſtupratum an faciat indicium ad torturam, & quid de muliere dicente ſe eſſe ſtupratam.*

15 *Vulnerati aſſertio an faciat indicium ad torturam.*

16 *Socius criminis non facit indicium, fallit in Fidei fauorem.*

17 *Teſtes, qui reprobantur faciunt indicium ad torturam.*

18 *Teſtes exequutores pro informatione Curiæ examinati non faciunt indicium.*

19 *Iudicium remotum quot teſtibus probetur, remiſſiuè.*

20 *Ambulans per viam inſolitam an faciat indicium, remiſſiuè.*

21 *Offenſi inculpatio non facit indicium.*

22 *Indicia, & innocentia ſi concurrant pro delicto, quæ præferenda ſunt.*

23 *Indicia indubitata quæ ſint.*

24 *Socius criminis, qui indulgentiam delicti obtinuit poteſt torqueri, vt faciat indicium contra ſocium.*

25 *Delinquens, qui nequit condemnari ex indubitatis indicijs non poteſt pœna ordinaria condemnari.*

26 *Indiciorum copia non data ſententia eſt nulla.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c.
Pragmat. XXXVII.

Collectanea XII.

PEr la Maeſtà del Rè, &c.

1 Citationes ad informandum vigore huius Pragmaticæ non debent expediri, niſi exiſtentibus indicijs ſufficientibus, ac viſa informatione per Iudicem, & ita *Viui. in deciſ.* 521. vbi mentionem facit de hac pragmatica, ſcribendo, quòd citatio ad informandum per Iudicē
2 expediri, relaxarique non poteſt contra delinquentes hodiè in Regno, niſi viſa priùs, diligentiſſimèque per eum etiam recognita informatione, & in cauſis pariter magni momēti criminalibus, in quibus indicia vrgeant pro tortura inferenda, & de hoc mirandum profectò non eſſe dicit, quoniam ex officio hodiè regulariter in Regno minimè proceditur cōtra reum, niſi in caſibus, in quibus imponenda veniat pœna mortis naturalis, vel ciuilis, aut abſciſſionis membri, iuxta *Cap. Regni Vt delatas.*

3 Eſt tamen benè verum, quòd in alijs quibuſcumque caſibus leuioribus, & præſertim ſuper turbata poſſeſſione abſque vi, & violentia occurſa turbans debet citari ad reſpōdendum ſuper tenore querelæ, contra eum propoſitę, vt ita practicari, & obſeruari in iſto Regno quotidiè annuit idem *Viu. in cit. deciſ.* 521. *num.* 3. vbi *num.* 4. ſubdit, quòd quamuis
4 citatio ad informandum expediri nequeat, niſi ſeruata iuris forma, tamē illa dicitur in omnem euentum modici præiudicij, citatio verò ad ſoriudicādum maximi, & irreparabilis pręiudicij *Franc. deciſ.* 329.

5 Et quemadmodùm citatio expediri nequit, niſi priùs cęperit de delicto conſtare, vt etiā deciſum pluriès, & ordinariè ſeruari in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, & in omnibus alijs Curijs Eccleſiaſticis tradit *D. Ricc. in deciſ.* 104. *par.* 2. mentionem pariter faciens de
6 hac noſtra pragmatica, ita pari modo captura minimè contra aliquem delinquentem relaxanda eſt ad nutum ſimplicem accuſatoris, cùm tunc non apparentibus ſufficientibus ad torturam indicijs concedi nunquàm poſſet licentia, ſeu mandatum de capiendo.

7 Nota autem, quòd in materia indiciorum nō poteſt dari certa terminatio, ſed relinquitur arbitrio Iudicis, & ſecūdùm qualitatē perſonę, delicti, vel ſuſpitionum determinabit, indicium eſſe ſufficiens, vel non; verùm aduerte,
8 quòd aliqua ſunt indicia leuia, aliqua grauia, & alia grauiſſima, leuia ſufficiunt ad capturā, non tamen vt reus debeat ſtatim examinari ſuper delicto, ita vt eius nomen recipiatur inter reos, ſed vt ei tollatur facultas fugiendi, ſufficiunt etiam ad inquirendum, ſcilicet ad aſſumendum ex officio informationē contra aliquem de delicto, non tamen ad illi trāſmittendam inquiſitionem, vel citationem.

9 Grauia indicia ſufficiunt ad tranſmittendā inquiſitionem reo abſenti, vel ſi ſit captus ad examinandum eum ſuper delicto, tanquàm reum, & etiam ad torturam.

10 Grauiſſima verò indicia ſufficiunt etiam ad condemnationem, & hæc procùldubio debēt eſſe non modò pluſquam ſemiplena probatio, ſed etiam quaſi plena probatio.

11 His ſit breuiter præmiſſis, nota quòd fama ſola, quæ ſit contra aliquem, quòd maleficium commiſerit eſt ſufficiens indicium ad inquirendum contra eum, de quo vide *Peguer. in deciſ. Cathal.* 17. *Fabr. deciſ.* 20. *C. de quaſt.* & *Minſynger. in obſeru.* 98. *centur.* 6. vbi diſcutit de fuga, an ſit iuſtum indicium, & quid ſi cum fama

ſama *Franc. Marc. deciſ.* 184. *vol.* 2.

11 Sed qualia indicia eſſe debeant, ad hoc vt ex illis quis condemnetur, vide *Viu. in deciſ.* 533. qui in *deciſ.* 282. recenſet, quę indicia ſint, per quæ poſſit deueniri ad torturam, de quo etiam *Minſynger. in obſeru.* 93. *centur.* 6. & *Faber in dec.* 4. *C. de quaſt.* de quo *Nos* latè de-

12 ciſ. *Apuleæ* 243. & nùm ſangnis profluens è vulneribus occiſi adſtāte inquiſito faciat indicium ad torturam, deciſum affimat *Theſaur. in deciſ.* 173. *Boer. deciſ.* 166. *Franc. Marc. deciſ.* 100. *volum.* 2. & nùm mendacium, affirmatiuè, ſi ſit in ſubſtantialibus *Cacher. in deciſ.* 79. & an inimicitia, affirmatiuè, ſi ſit grauis *Faber in deciſ.* 11. *C. de quaſt.* & vide *Franc. Marc.*

14 *in deciſ.* 557. *vol.* 2. & an dictum pueri ſtuprati, affirmatiuè *Peguer. in deciſ.* 71. & de dicto mulieri ſtupratæ contra nominatum ſtuprantem, affirmatiuè loquitur *Viu. in deciſ.* 249. & vul-

15 nerati aſſertio an faciat indicium ad torturā, quòd ſic ad inquirendum, ſcribit *Faber in deciſ.* 26. *eit. tit.* & vide *Triuiſan. in deciſ.* 14. *par.* 2. & *Viu. in deciſ.* 247. & an ſocius criminis fa-

16 ciat indicium, negatiuè *Vuiuus in deciſ.* 216. licèt hoc non procedat in Fidei fauorem, vt deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapol. dicit *D. Ricc. in deciſ.* 292. *par.* 2. ſic etiam non procedit in crimine læſæ Maieſtatis *Faber deciſ.* 7. *d. tit.* & vide *Peguer. in deciſ.* 5. vbi alia cumulat.

De Indicio autem per teſtem cognoſcentē vocem delinquentis de nocte vide apud *Viu. in deciſ.* 169. qui in *deciſ.* 200. firmat, indicium vnum fieri ex pluribus præſumptionibus imperfectis, ſed teſtes, qui reprobantur an faciāt

17 indiciū ad torturā. affirmatiuè *Gram. dec.* 11. & teſtes executores pro informatione Curiæ examinati an faciāt indicium, negatiuè *Barz.*

18 *in dec.* 137. & *in dec.* 147. loquitur etiam de indicio ex teſte ſingulari, an ſimul cum fama ſuf-

19 ficiat, & indicium remotū quot teſtibus probetur, an coniungantur ad torturam inferendam, vide *Cabal. in reſolut.* 193. & de indicio ambulantis per viam inſolitam lege *Viu. in*

20 *deciſ.* 190. qui in *deciſ.* 149. loquitur de indicio confeſſionis extraiudicialis, & in *deciſ.* 169.

21 firmat, offenſi inculpationem non facere indicium, & de indicijs contra maritum de homicidio vxoris vide *Boer. in deciſ.* 261. & vbi indicia ſunt dubia, quando Iudex terrere valeat, *Franc. Marc. deciſ.* 519. *vol.* 1. & ſi concurrant

22 indicia pro delicto, & innocentia, quæ præferenda ſint, dico, præferri illa pro innocentia, vide *Boer. in dec.* 165. Sed indicia indubitata quę ſint, vide *Mart. in deciſ.* 248. vbi, quòd indubi-

23 tata indicia illa ſunt, quæ Iudicis mentem arctant, vt in contrariam credulitatis partem inclinare non poſſit.

24 Sed ſocius criminis, qui indulgentiam delicti obtinuit, poſſit nè torqueri, vt faciat indicium contra ſocium, affirmatiuè *Franc. in de-*

25 *ciſ.* 459. qui in *deciſ.* 372. firmat, quòd quando quis nequit condēnari ex indubitatis indicijs, non poteſt pęna ordinaria condemnari.

26 Aduerte autem, quòd indiciorum copia danda eſt reo *Theſaur. deciſ.* 265. vndè indiciorum copia non data, ſententia eſt nulla *Laurent. in deciſ. Rot. Auenion.* 15.

SVMMARIVM.

1 *Magna Curia Vicariæ eſt fons aliarū Curiarum Regni.*

2 *Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ ſeruari debent in alijs Curijs Regni.*

3 *Magna Curia Vicariæ cōtra quos iuriſdictionem habeat.*

4 *Sacrum Conſilium ſolet facere ſententiam, vt quis exulet, aut ſoluat, & quarè.*

5 *Exilium datum non poteſt mutari in pœnam pecuniariam.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XLII.

Collectanea XIII.

HAuemo viſto vna copia, &c.

Prohibetur Magnæ Curiæ Vicariæ, quando condemnat in exilium dicere, ad exulandum, vel ad ſoluendum.

Hanc pragmaticam *Nos* practicauimus in noſtra adoleſcentia in cauſa Curiæ Terræ Montis Albani, dum condemnauimus quendā in exilium, nām dùm fuiſſemus inſtati, vt condemnaremus ad exulandum, vel ad ſoluendū, iuxta dicta per *Gram. deciſ.* 37. *in fin.* dicebamus, nō eſſe conceſſum à iure municipali noſtri Regni, mediante hac pragmatica, quę prohibet, id fieri à Magna Curia Vicariæ, ergo tātò magis à Curijs inferiobus, habentibus lu-

1 men ab ipſa, cùm Magna Curia ſit Fons, & Domina aliarum Curiarum, & eam omnes ſequi tenētur, & obſeruandum erit, quod ipſa obſeruat, tanquàm à Boue maiore diſcit arare minor, hinc eſt, qđ obſeruationes obſeruatæ

2 à M.C. obſeruari debent per totum Regnum, & ſimiliter Ritus ipſius M.C. ſeruari debent in quibuſcumq; Curijs Regni, & ita demùm deciſiones, & decreta ab ea condita vbiquè ſeruari debent, & imitari ab omnibus Regni Curijs, & meritò, quia Magna Curia Vicariæ dicitur maius Tribunal totius Italiæ, & eſt idē, quod Regis Tribunal, appellaturq; ſpeculum

3 iuſtitiæ, & luminare maius, iuriſdictionem habens vniuerſalem ſuper omnes Barones, Comites, Duces, Principes, & alios cuiuſcumquè conditionis, & prçheminentiæ.

Et in alijs Collegiatis Tribunalibus ſeruari

iuxta ſupradicta fidem facere poſſumus.

Et pro corroboratione iſtorum videnda ſunt ſcripta per *Nos deciſ. Apuleæ* 58. vbi tutati ſumus, hodiè fieri non poſſe ſententiam, vt quis exulet, vel ſoluat, quia per huiuſmodi decretandi modum componerentur delicta aliquando Parte non concordata, quamuis ibi-
4 dem reportauerimus, Sacr. Conſilium id ſolere obſeruare, & hoc ex ſua præheminentia, quæ exemplum alijs Curijs inferioribus dare nequit.

5 Qua nactus occaſione ſignabis, exilium datum reo mediante ſententia, licitè deindè non mutari in pęnam pecuniariam, vt latiùs apud *Nos deciſ. Apuleæ* 53. vbi erit videndum.

SVMMARIVM.

2 *Carcerati pendente appellatione non amouentur à carceribus, in quibus reperiuntur, & num. 2.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiatij, &c. Pragmat. XLIII.

Collectanea XIV.

DAlle Regie Audienze, &c.

1 Statuit, non eſſe amouendos Carceratos à carceribus, in quibus reperiuntur dum appellatio pendet, niſi pro illorum expeditione coram Iudice ad quem ſint propriæ perſonæ neceſſariæ.

Pro cuius ornatu iungas *Guid. Pap. deciſ. 48. num. 39.* & latius *Reuſner. deciſ. Rot. German. 24 lib. 2.*

Et adde, quòd Sacra Congregatio Eminẽtiſſimorum Cardinalium Concilij interpretum determinauit de Anno 1600. ſub die 16.
2 Octobris, appellationis cauſa pendente appellantem in eodem carcere, in quo reperitur permanere debere, quouſque Iudex ad quem aliter decreuerit, & tunc ſi à Iudicis ad quem decreto, vim diffinitiuæ habente fuerit appellatum, nihil mandare, aut pro ſui decreti exequutione attentate valere, donec per Iudicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum, vt latiùs diximus *tom. 3. de grauam. vaſall.*

SVMMARIVM.

1 *Officiales delinquentes cognoſcuntur, & examinantur à M.C.V.*

2 *Exceſſus ſi aduerſus Officiales committantur ſola M.C.V. cognoſcit.*

3 *Officiales Baronales cognoſcuntur à d. M. C. limita in non exercentibus iuriſdictionem, num. 4.*

5 *Barone habente priuilegium cognoſcendi delicta omnium delinquentium in eius terra, an extendatur poteſtas ipſius delinquentis in terra, & ſucceſſiuè ad eum ſit facienda remiſſio.*

6 *Officiales Baronis habentis iuriſdictionem criminalem in aliqua terra poſsũt cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis eiuſdem terræ, habentis iuriſdictionem eiuſdem.*

7 *Officiales actu ſeruientes non trahuntur extra Tribunalia, & ita non poſſunt trahere aliquem à Iudicibus proprijs.*

8 *Officiales ſupernumerary poſſunt trahi, cùm non gaudeant priuilegijs ordinariorum, vt in Doctoribus Collegij.*

9 *Canonici ſupernumerarij authoritate Apoſtolica creati non habent locum in Choro, & vocem in Capitulo.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiatij, &c. Pragm. XLVII.

Collectanea XV.

ESſendoci ſtato ſupplicato, &c.

Hic mandatur, nè Ritus M.C.V. quòd de delictis Officialium ſola Magna Curia cognoſcat comprehendat Sindicos, Electos, Camerarios, & Baiulos, niſi in actibus iuriſdictionalibus, quæ exercent ex priuilegio, vel conſuetudine.

1 Delicta Officialium ſola Magna Curia cognoſcit, & examinat, iuxta *Ritus* ipſius, ſcilicèt 49. 51. & 61. quod procedit tàm actiuè, quàm paſſiuè, & ſic quemadmodùm de delictis Of-
2 ficialium ſola Magna Curia cognoſcit, ita pariter quoties exceſſus aduerſus eos committuntur, vt iudicatum refert *Franc. in deciſ. 274* & ita noſtrum Sacrum Conſilium ſolitũ eſt prouidere *Cabal. reſol. crim. 46. Gizzarel. dec. 24.* vbi loquitur de Magiſtro Actorum offenſo, ſi M.C. cognoſcat.

3 Et non ſolùm hoc procedit in Officialibus Regijs, ſed etiam Baronalibus, vt affirmat idẽ *Franc. in deciſ 407. nu. 2.* qui dicit pariter de-
4 ciſum, dictos *Ritus* nõ habere locum in Officialibus non exercentibus iuriſdictionem, vndè ſi fuerit commiſſum delictum contra Officialem nõ exercentem iuriſdictionem, vtiquè ſola Magna Curia non cognoſcet, & quid reſpectu Regiarũ Audientiarum an cognoſcãt de delictis Capitaneorum Baronalium, diximus *deciſ. R A. Apuleæ* 79.

5 Sed an exiſtentibus ampliſſimis priuilegijs alicuius Baronis cognoſcendi delicta omniũ delinquentium in eius Terra, &c. extendatur poteſtas ipſius delinquẽtis in Terra, & ſucceſſiuè ad eum ſit faciẽda remiſſio. Fuit in Sacro Regio

Digitized by Google

Regio Conſilio iudicatum, minimè eſſe faciẽdam remiſſionem Baroni ſimilia priuilegia habenti Officialis delinquentis, & fuit deciſũ in perſonam Capitanei Cayanelli cum Barone ipſius die 10. Octobris 1580.

6 Et an Officiales Baronis habentis iuriſdictionem criminalem in aliqua terra poſſint cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis eiuſdem terræ habẽtis iuriſdictionem ciuilem. Fuit votatum, poſſe talem Officialem Baronis criminalem cognitionem habentis cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis habentis ciuilem cognitionem, de delictis tamen extra officium commiſſis *Capyc. deciſ.* 27. vide *Rotam in Antiquis in deciſ.* 246. *& Balb. deciſ.* 116. qui decidunt, quòd duo Domini, ſeu Barones ſi habent iuriſdictionem indiuiſam in aliquo loco, ſi vnus ipſorum deliquerit, poterit ab altero Condomino, & Conbarone puniri. Et an Barones Regni, qui Vaſalli ſunt alterius Baronis poſſint cognoſci ab illo, latè *Merlin. controuerſ.* 69. vbi deciſum ſic refert.

7 Nota tamen, quòd Officiales actu ſeruientes non trahuntur extra Tribunalia, iuxta *Cap. Regni*, ita tamen, quòd non poſſunt trahere aliquem à Iudicibus proprijs, vt in facti contingentia fuit deciſum in cauſa Annibalis Famatio cum Vincẽtio Bidello Epiſcopo Cariati *de Ponte deciſ.* 36 conferunt *Rouit. dec.* 74. & quæ *Nos* latiori calamo diſſeruimus *de electhon. fori quæſt.* 35. *ſect.* 4.

8 Verũ Officiales ſupernumerarij benè poſſent trahi, cùm nõ gaudeant priuilegiis ordinariorũ, vt in Doctoribus Collegij dicit iudicatũ *Franch. deciſ.* 234. & de Canonicis ſupernumerarijs loquitur *Maſtrill. in deciſ.* 156. vndè tales Canonici ſupernumerarij authoritate Apoſtolica creati non habent locum in Choro, & vocem in Capitulo, iuxtà *deciſ. Franc. Marc.* 473.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtantia in cauſis criminalibus non perimit, & num.* 2.

3 *Habilitatus, nouis ſuperuenientibus indicijs, ſemper poteſt moleſtari.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat. L.

Collectanea XVI.

LI Meſi paſſati, &c. Hæc pragmatica eſt diſpoſita ad fauorem Fiſci, nè in Magna Curia Vicariæ, & alijs Tribunalibus Ciuitatis Neapo-

1 lis detur perẽptio inſtantiæ in cauſis criminalibus, quæ olim tàm de iure communi, vt in *l. properandum de iudicijs*, quàm de iure Regni vigore *Rit. M. C. V.* 248. biennio perimebat, & vide *Griuel. deciſ. Sen. Dolan.* 72.

Confirmatur huiuſmodi diſpoſitio ex practica Cameræ Imperialis, in qua in cauſis criminalibus inſtantia minimè perimit biennio, vt *apud Minſynger. obſeruat.* 48. *cent.* 1. vide *Cabed. deciſ. Luſit.* 15. *part.* 2.

2 Hoc autem priuilegium hodiè extenſum eſt pariter ad Regia Tribunalia Prouinciarũ, nempè Regiarum Audientiarum Regni, in quibus inſtantia neque perimit, vt in *pragmatica* 10. §. 33. *de Offic. Iudic. & aliorum Official.*

3 Notabis ideò, quòd dùm inſtantia non pereat in his Tribunalibus habilitatum ab illis in forma, nouis ſuperuenientibus indicijs, ſemper poſſe moleſtari, ſi noua ſuperueniant, nulla habita ratione ad lapſum temporis, vt fuit iudicatum per Sacrum Conſilium in cauſa Io. Andreæ Venturæ, de quo latiùs diximus in *deciſ. Apulea* 15.

S V M M A R I V M.

1 *Inferiores non poſſunt Poſtas concedere.*

2 *Officium Præfecti Curſorum, vulgò,* Corriero Maggiore, *dicitur de Regalibus.*

3 *Equitatus per Regnum fieri nequeunt abſquè permiſſu Præfecti Curſorum.*

4 *Officium Præfecti Curſoris maioris eſt antiquum.*

5 *Officium Curſoris maioris quid contineat.*

De Officio Præfecti Curſorum armillatorum, ſeù Magiſtri Poſtarum. Rubrica.

Collectanea I.

RVbrica iſta eſt cognita pariter de iure cõmuni, vt patet *lib.* 12. *C. de curſu public.* vbi ex *l. iudicibus* particularitèr elicitur, mini-
1 mè licere inferioribus à Præfecto Prætorio euectiones agere, nec alijs cõcedere, niſi proſecutori publicarum functionum, cui ambulandi facultas pro Iudicis arbitrio elargitur.

2 Ita vt hoc officium fuerit declaratum per Regiam Cameram Summariæ de Regalibus, & proindè eſſe prohibitos equitatus per Regnum, vti publicos Tabellarios abſquè permiſſu Præfecti Curſoris, ſtat ſancitum in *pragmat.* 2. incip. *Per l'Illuſtre quondam, &c. hac eadem Rubrica.*

3 Et tale officium Præfecti maioris Curſorũ eſſe antiquitùs, & non nouitèr conſtitutum probat

probat *Reg. de Ponte deciſ.* 37. *in princip.* vbi
ſub *num.* 17. annuit, tale officium nihil aliud
continere, niſi nudam locationem equorum
in Magiſtris Poſtarum, & in Pręfectis Curſorum,
& vltra hæc habere emolumenta literarum,
ac decimas Curſorum, quę emolumẽta
ſunt certa, atq; determinata, nec poſſunt
alterari.

SVMMARIVM.

1 *Diligentia eſt adhibenda in conſignatione, & receptione literarum.*

2 *Retardans conſignare literas qualiter teneatur ad intereſſe exortum ex tali mora.*

3 *Curſores poſſunt deſeruire cui voluerint.*

4 *Diſpoſitio propriarum rerum homini libero nõ eſt adimenda.*

5 *Vſus propriarum rerum non eſt impediendus.*

6 *Vetita extrahi aſportari nequeunt à Curſoribus viridarijs.*

De Officio Præfecti Curſorum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

PErche tanto, &c. Multa mandat circa officium
Præfecti Curſoris, vulgò *Corriero maggiore.*

1 At dùm in §.2.incip. *In primis, &c.* ſtatuitur,
eſſe adhibendam diligentiam in recipiendis,
& tranſmittendis literis, illiſq; conſignandis
fideliter in poſſe ipſorum, quibus diriguntur
cum velocitate.

2 Tu pro coronide aduertas, quòd retardans
conſignare literas ſibi datas tenetur ad intereſſe
erga mittentem, ſi aliquod ex mora ſenſerit,
vt apud *Viuium deciſ.62.*

3 Et quatènus in §.13. incip. *Di più, &c.* diſponatur,
liberam eſſe facultatem Curſoribus
deſeruiendi cui voluerint.

4 Adde rationem, quia homini libero minimè
eſt adimenda diſpoſitio propriarum rerum, vt
probat nouiſſimè *Scaynus deciſ. Rot. Bononiæ
8.num.21.* & vſus propriarum rerum minimè
5 eſt impediendus, quòd ſi fiat, moleſtia infertur
Caſtill. deciſ. Sicil. 26. num.1.

6 Et quatènus *in* §.14. incip. *Volemo*, ſtatuitur,
nè Curſores viridarij aſportent res vetitas,
ad materiam vide quę dicta ſunt ſupra in
*Rubrica de extract. ſeù exportatione animalium,
auri, argenti, & aliorum prohibita.*

SVMMARIVM.

1 *Regia Camera cognoſcit de cauſis Fiſci intereſſe tangentibus.*

2 *Fiſcus habet Iudicem Procuratorem Cæſaris.*

3 *Fiſcus appellatur formidoſus.*

4 *Fiſcus comparens pro ſuo intereſſe trahit cauſã ad ſuum Iudicem.*

5 *Cauſæ Fiſcales ſunt illæ, quæ quocũq; modo ad Principis Patrimonium ſpectant.*

6 *Fiſcus laudatus in authorem petit remiſſionẽ ad Regiam Cameram.*

7 *Fiſcus non habens intereſſe formatum non poteſt petere remiſſionem.*

8 *Fiſcus nequit trahere perſonas Eccleſiaſticas ad ſuum Tribunal.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, ſeù Cameræ Summariæ, & his, quæ ipſi Tribunali incumbunt. Pragmat. XII.

Collectanea I.

1 NEmo eſt, &c. Statuit, Regiam Cameram debere
cognoſcere de cauſis Fiſci intereſſe tangentibus.

2 Tu autem conſtituas ideò regulam, quòd
Fiſcus, ſiuè Actor, ſiuè Reus ſit ſuum habet
Iudicẽ, qui eſt Procurator Cęſaris, apud Nos
Regiã Camera *l.1. & 2. eu.[illegible] tit. C. vbi cauſ.
Fiſcal. l.1. de Offic. Procurat. Cæſar. l. vt proponas
C. de bon. proſcrip.* cum alijs concordantibus,
Gayl. obſeruat. Camer. Imperial. 20. lib.1.
quod eſt peculiare Fiſci priuilegium, nec mediocre
aduerſus regulam, *nè quis in ſua cauſa,*
3 *&c.* & proindè Fiſcus formidoſus appellari
ſolet *Marin. quotid. reſol. c.146.* vbi quòd ſem-
4 per quoties Fiſcus comparet pro ſuo intereſſe,
cauſam ad ſuum Iudicem trahit ex *l. ſi minori
C. de iur. Fiſc. lib.10.*

Et lepidè quidèm cum multis ampliationibus,
& limitationibus rerum iudicatarum
enucleat *Conſiliarius Carleual. de Iudicijs lib.
1. tit.1 diſput.2. quæſt.6 ſect.* 9. vbi de foro Fiſci
loquitur, & de hac, & alijs pragmaticis ad
rem facientibus mentionẽ facit, ſubiungens
5 *n.*701. cauſas Fiſcales eſſe cenſendas eas, quæ
quocumq; modo ad Principis Patrimonium
ſpectant.

6 At cũ in §.2. incip. *Item cùm de iure* amplietur
concluſio etiam reſpectu Fiſci laudati in
authorem, quia adhuc petit remiſſionem ad
Regiam Cameram Summariæ.

Pro corroboratione iũgas adducta per *Nos
in praxi elect. fors quæſt.40 ſect 4 à num.3.* vbi
meminimus *de Capyc. deciſ.197. & Theſaur.
deciſ.213.* articulum facientibus.

Et

Et quatenus ibidem diſponatur idem, quoties Fiſcus comparet pro intereſſe Curiæ.

Adde *Præſid. de Franch. deciſ.* 117. *&* 132. de quibus *Caball. reſol.crim.caſu* 168. *Caualc. deciſ.* 8 *par.* 1. nouiter *Marian.conſ.deciſ.* 5. *ſub num.* 12. vbi quòd debet intelligi de vero, & reali intereſſe Regij Fiſci, non autem quali quali præiudicio, copiosè ibidem tractans, quando Fiſci priuilegium ſuperſedere faciat controuerſiam, inter priuatos in iudicio deductam, quouſque de iuribus ſuis ſit plenè diſcuſſum.

7 Et proindè vbi Fiſcus non habet intereſſe, formatum remiſſio denegatur, & agitur in Sacro Conſilio cum aſſiſtentia Aduocati Fiſcalis Regij Patrimonij, vt apud *Præſid. de Franch.* cit. *deciſ.* 117. qui indicata *deciſ.* 132. notat, vt ſi lis exiſtat inter priuatos in Sacro Conſilio, vbi apparet notorium Fiſci intereſſe, ſiuè inſtet, ſiuè nõ Procurator Patrimonii Regij Sacrum Conſilium ex officio cauſam ad Regiam Cameram remittit.

Quòd autem Fiſcus ſuos habeat Iudices in Regno, & vni ex Præſidentibus Regiæ Cameræ ſit eius cauſa committenda, etiam ſi tractanda eſſet iunctis Tribunalibus Regiæ Cameræ, & Sacri Conſilij patet apud *Galeot. controuerſ.* 45. *lib.* 1.

8 Declara autem, ceſſare allegatam concluſionem reſpectu Eccleſiaſticarum perſonarũ, quas Fiſcum trahere non poſſe probat *Affl. deciſ.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Officiales Regiæ Cameræ habentes cauſam ab ipſa, ad ipſam remittuntur.*

2 *Regia Camera eſt Iudex competens cauſarum actiuarum, & paſſiuarum Præſidentium, & Rationalium ipſius.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. XIII.

Collectanea II.

1 ET quia audiuimus, &c. Quatenus enũciat, ſi Officiales Regiæ Cameræ, & Adminiſtratores habentes cauſam ab ipſa debeãt remitti ad ipſam Cameram, quæ illorum cauſas cognoſcere poſſit.

Pro coronide videas *Reg. Rouit. deciſ.* 74.

2 vbi meminit de iſta pragmatica, & tractat articulum, ſi Tribunal Regiæ Cameræ ſit Iudex competens omnium cauſarum actiuarum, & paſſiuarum Præſidentium, & Rationalium ipſius, & pro affirmatiua parte iudicatum cenſet, exempla reportando, vt apud *eum* cerni poterit.

Recipit incrementum talis deciſio *ex Rit. M.C.V.* 232. & ex dictis per *Nos de elect. fori quæſt.* 35. *&* 54. *ſect.* 4. *& per Reg. de Ponte deciſ.* 36.

SVMMARIVM.

1 *Releuium quid ſit.*

2 *Releuij quantitas quanta eſt.*

3 *Releuium duplicatum debetur Fiſco, niſi fuerit denunciata mors feudatarij.*

4 *Feudatario vendente feudum cum aſſenſu Regio per verbum,* fiat, *in memoriali expreſſum tradente poſſeſſionem, nec curante mortem patris denunciare, dummodò tempore mortis feudum non ſit in eius dominio, emptor non tenetur ad duplicatum releuium.*

5 *Venditor ſi non denunciat tenetur ad duplicatum releuium.*

6 *Denunciatio mortis ſi non ſit ob iuſtam cauſã ceſſat omnis pœna.*

7 *Releuium debet ſolui ab hærede, qui redemit feudum poſt mortem feudatarij, per eum in vita alienatum, cum pacto de retrouendendo, amplia numero* 8. 9. 10. 11. 12. 13. *ſed limita, prout numero* 14. 15. 16. 17. 18. *&* 19.

20 *Adhoa eſt loco ſeruitij, quod præſtatur Regi à Baronibus, & Feudatarijs tempore belli.*

21 *Rex non habet electionem exigere potiùs perſonale, quàm reale ſeruitium, & è contra.*

22 *Adhoa debet ſolui Domino ab vſufructuario, & non à proprietario, & ſic etiam debetur à conductore feudi per decem annos, & non à Domino.*

23 *Adhoa eſt ſoluenda per feudatarium, cui facta reſtitutione bonorum feudalium non potuit illa habere, tanquam ſequeſtrata per alios, in quorum vicem fuerit ſoluta tanta pecunia, quæ aſcenderat ad valorem feudorum fructuum.*

24 *Adhoa nũ minuat paragium.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. XVIII.

Collectanea III.

DEclarandum duximus, &c.

Statuit, Rationales referre debere liquidationes Releuiorũ, & Adhoarum, informationibus ipſis committendis, & æqualiter diſtribuendis cum aſſignatione certæ diei.

1 Præmitto, quòd releuium eſt moribus inductum, illiuſque ſolutio ſit Regi, vel Domino per ſuccedentem in feudo *Franchis deciſion.* 121. ſubdens, releuij quantitatem eſſe

medietatem fructuum feudi illius anni, quo
moritur feudatarius, & ſoluitur releuium
Domino à ſucceſſore in feudo, ob renoua-
tionem, & confirmationem inueſtituræ, &
in ſignum deuotionis, ac reuerentiæ, & ad
materiam *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic.264.vol.1.*
*Marcian.conſ.deciſ.*38. vbi quod releuium ex
cauſa refutationis, an, & quando, & qualiter
præſtandum.
3 Hoc igitur ſuppoſito nota, quòd releuium
duplicatum debetur Fiſco, niſi fuerit denun-
ciata mors feudatarij, vt fuiſſe deciſum annis
elapſis in Regia Camera audio, licèt feudata-
4 rio vendente feudum cum aſſenſu Regio per
verbum *fiat* in memoriali expreſſum traden-
te poſſeſſionem, nec curante mortem patris
denunciare, dummodò tempore mortis feu-
dum non ſit in eius dominio, emptor non te-
neatur ad duplicatum releuium, cùm ſit onus
hæredis denunciare mortem, & hæc in facto
dictæ deciſionis cernebantur, vndè fuit abſo-
lutus emptor à ſolutione releuij, & quando
5 venditor non denunciat, benè tenetur ad du-
plicatum releuium, vt dixit *Vrſill.in addit.ad*
6 *Afflict.deciſ.*129.*num.*2. & ſi ex iuſta cauſa nõ
denunciaretur mors, pęna omnis ceſſabit, &
demùm vbi non eſt culpa, nec pęna eſſe de-
bet, venditor ad ſimplex releuium tenetur, &
emptor ad reſtituendum venditori quicquid
fuerit ſolutũ Curiæ in caſu, quo voluerit feu-
dum retinere *Ann. allegat.*95.
7 Amplia primò, quòd releuiũ teneatur ſol-
uere etiam hæres, qui redemit feudum poſt
mortem feudatarij per eum in vita alienatum
cum pacto retrouẽdendi, vt bis fuiſſe deciſum
in Regia Camera refert *Frecc.de ſubfeud. lib.*
2. *in* 3.*author.num.*114.
8 Amplia ſecundò, quòd licèt releuium non
ſit ſoluendum ab hærede ſubfeudatarij Curiæ,
vel Domino ſubinfeudanti, tenetur tamen
Baro ſubfeudatarij illud ſoluere *Frecc. de ſub-*
*feud.lib.*2.*author.*3.*ſub num.*44. vbi refert de-
ciſionem Cameræ Summariæ.
9 Amplia tertiò, quòd releuium debeatur etiã
ſolui per pupillum, vt pluriès fuiſſe deciſum
refert *Mormil.in ſuis ſingular.in Conſtit.Poſt*
*mortem ſub num.*8.
10 Amplia quartò, quòd releuium debeatur
etiam à patre refutante feudum filio, cui ipſe
pater ſuccedit iure reuerſionis per mortem
filij, vt fuiſſe deciſum teſtatur *Bambacar.in c.ſi*
*minori ſi de feud defunct.cont.&c.num.*21 *&*
ſeq. in cauſa Principis Biſiniani refutantis feu-
da eius filio præmortuo, cui ſucceſſerat.
11 Amplia quintò, quòd releuium debeatur
Regiæ Camerę ob donationem feudi inter vi-
uos facta à patre filio ex aliqua cauſa cum
clauſula, *ex nunc*, tantùm, vt refert fuiſſe deci-
ſum *de Fonte in prælud feud.lect.*2.*num.*53. &
pręcipuè in Regia Camera Summariæ in cau-
ſa Federici Tomacelli cum Fiſco, ſubdens fe-
cùs eſſe ſi donatio facta fuerit ex clauſula, *ex*
nunc, pro tunc, nàm ſequuta morte non debe-
tur releuium.
12 Amplia ſextò, releuium adhùc deberi, vt nõ
ſit minuendum propter onus vitæ, & militiæ,
adeò quòd à releuio non eſt deducendum
quod ſoluitur pro ipſa vita militia, vt refert
deciſum *Ayell.in tract.de iur.adhoa num.*48.*in*
fin. & iuxta eandem deciſionem ſic poſteà de-
ciſum affert *Salern.in Cõſuetud.Quòd ſi aliquis*
fol. 218.
13 Amplia ſeptimò, quòd releuium debeatur
etiam per mortem Comitis, nèdum pro ſuis
Caſtris, ſed etiam pro ſubfeudatarijs ſuis, qui-
bus fuerunt alienata multa Caſtra, vt in cauſa
Principis Salerni refert *Ayell. in dict. tract. de*
iur. adhoa num. 85.
Amplia octauò, deberi releuium, ſi mortuo
feudatario, qui tenebat feudum emptum cum
pacto retrouendendi venditor vigore pacti
reemit feudum ab hærede, vt deciſum habes in
*forenſ. Noſtra quaeſt.*74.*tom.*1.
14 Limita autem primò, vt releuium non de-
beatur ex feudo donato alteri cum aſſenſu, re-
ſeruato vſufructu donãti morte concedentis
ſequuta, cùm feudatarius veniret ad feudum
ex contractu, & non ex ſucceſſione, ita fuit iu-
dicatum in cauſa Baronis Rufrani de anno
1626. in Regia Camera penès Tagliauiam, &
fuiſſe deciſũ in eadẽ Regia Camera in occur-
rẽti caſu refert *Frecc.de ſubfeud.lib.*2.*author.*
3.*nu.*17.*de Ponte de poteſt.Proreg.tit.*8.*§.*4 *nu.*
3. vbi *in fine* refert, fuiſſe deciſum, & tradit
15 aliam limitationem ex bonis feudalibus do-
natis contemplatione matrimonij, & hoc in
cauſa Principis Melfiæ, & in cauſa Comitis
Sinopolis, ſed quando ineſſet reſeruatio in do-
natione alicuius quantitatis fuit deciſum in
Regia Camera in cauſa Ducis Magdaloni, qui
poſt refutationem ducatorum centum mille,
quos donauerat Eccleſiæ Sanctæ Mariæ An-
nũciatæ, eſſe ſoluendum releuium pro medie-
tate, ideſt quarta parte introituum, teſte
*Molfeſ. in Conſuetud.Neapolit.par.*3.*quaeſt.*8.
num. 7.
16 Limita ſecũdò, feudatarium non teneri ſol-
uere releuium, ſi eodem anno fuit impoſita
adhoa, & ipſe ſoluerit adhoam, vt fuiſſe deci-
ſum in Regia Camera Summariæ refert *Frec.*
*de ſubfeud.lib.*2 *author.*3.*num.*26. & ſic etiam
deciſum refert *Afflict. in cap.*1.*quo temp.mil.*
*num.*15 *in fin.& in c.*1.*§.ſimiliter num.*7 *de*
*capit.Nos forenſ quaeſt.*10.*tom.*1. vbi deciſum
tradidimus, nec deberi ſi eodem anno pater,
& filius moriantur, quia duplex releuium tũc
non exigitur.
17 Limita tertiò, vt releuium non debeatur de
annua prouiſione fructuum feudi per mortem
illius, cui erat facta conceſſio prouiſionis, vt
fuiſſe deciſum refert *Ayell. in tract de iur.ad-*
*hoa num.*164. quia erat facta mentio de feudo.

18 Li-

18 Limita quartò, vt releuium non ſit ſoluendum à vaſallo refutante omnia feuda, non in fraudem, ſed ob matrimonium contrahẽdum, ſed benè debet ſolui per mortem illius, cui facta eſt refutatio, vt fuiſſe deciſum in Collaterali Conſilio facto verbo per Regiam Cameram refert *Ann ſing.568.*

19 Limita quintò, vt non debeatur releuium de feudo refutato, quando fit proximè ſucceſſuro, vt deciſum plurièsreperio per Regiam Cameram, per quam circa dubitationem, ſi releuium debeatur ab altero ſuccedente in feudo, ſi fuerit conceſſio duobus facta de feudo, quorum vno decedente alter ſuccederet, ſub diſtinctione iudicatum extitit, quòd ſi Collega ſuccederet non vti hæres, totum feudum perciperet abſque ſolutione releuij, at ſi vti hæres, tenetur ad releuium, vt ex *Reuert. deciſ. manuſcript.* oſtendit *Reg. Conſtant. in l. 1. & 2. C. de filijs Officialium lib. 12. num. 79.*

Et quantitas pro releuio ſoluta an poſſit in feudalibus ab hærede deduci *Gizzarell. deciſ.* 8. dicit iudicatum, releuium non exigi à tertio poſſeſſore, vt eſt deciſum pariter in S.C. in cauſa Marchionis Cuſani cum Multiplico de Paueſe, licèt contrarium deciſum priùs oſtendat *Moles de Regalibus Regni tit. de iure releuij quaſt. 6.*

In materia etiam releuij eſt *deciſ. Maſtrill.* 112. vbi habetur, quo iure debeatur, quantum ſit, & an debeatur deductis oneribus, & quomodò ſoluantur accapita, & retrocapita releuijs affinia, vide *Maynard. deciſ. 45. Rot. Tholoſ. par. 4.* & hæc breuiter dicta ſufficiant in hac materia.

Verùm quia hic fit mẽtio etiam de adhoa,
20 ideò nota, quòd adhoa, ſiue adhoamentum eſt loco ſeruitij, quod præſtatur Regi in hoc noſtro Regno Neapolitano, ſiue Siculo, & fit ſolutio in pecunia pro eo ſeruitio, quod præſtare tenebantur Barones, & feudatarij ipſi Regi tempore belli *Afflict. deciſ. 152. & 165.* & patet ex *Capit. Regni Volumus, & cap. Item ſtatuimus, quòd Comites, & Barones, & alij,* & in materia *Garzia in deciſ. 55.*

21 Et aduerte, quòd non eſt in electione Regis, ſiue Principis exigere potiùs perſonale ſeruitium, quàm pecuniam debitã pro adhoa, vel pecuniam potiùs, quàm ſeruitium, vt per *Capyc. in deciſ. 32.* quod ipſe ſequor, cùm regulariter electio ſit debitoris *l. plerumque ff. de iur. dot. cum ſimil.* de quibus *Nos deciſ. Apulea* 160.

22 Nota autem, quòd ad hanc ſolutionem adhoæ Domino faciendam vſufructuarius, non autem proprietarius tenebitur *Capyc. in deciſ.* 148. ſic etiam conductor feudi per decem annos, & non Dominus ad illam tenetur, vt in facto teſtatur deciſum *Aycll. de iure adhoa nu.* 59.

23 Quibus ſuppoſitis aduerte, quòd adhoa eſt ſoluenda per feudatarium, cui facta reſtitutione bonorum feudalium non potuit illa habere tanquàm ſequeſtrata per alios, in quorum vicem fuerit ſoluta tanta pecunia, quæ aſcenderat ad valorem feudorum fructuum, vt deciſum in Reg. Cam. Sum. teſtatur *Loffred. in paraphraſi feudal. cap. 1. §. ſeu verſicul. ſi verò in princ.* qui plures alios caſus enumerat, in quibus debeatur adhoa, vel nõ, vt in facto poteris videre.

24 Sed an adhoa minuat paragium, negatiuè deciſum iunctis tribus Aulis latè differendo nouiter recenſet *Amat. in conſ. 11. & 12.* vbi plura in materia adhoæ habes cumulata.

SVMMARIVM.

1 *Significatoriarum quot ſunt ſpecies, num. 2. 3. 4. & 5.*
6 *Significatoria excequuta an reuideri poſſint abſque alio proceſſu.*
7 *Significatoria lata per Rationales Baronum non habent exequutionem paratam, at ſecus cõtra Adminiſtratores locorum piorum. n 9.*
8 *Liquidum poteſt exequi, licèt altera pars ſit illiquida.*
10 *Significatorijs fides adhibetur.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, ſeù Cameræ Summariæ, &c. Pragm. XXXVII.

Collectanea IV.

Sereniſſimus Ferdinandus Primus, &c.

Prouidet, Significatorias Regiæ Cameræ exequi non obſtante reclamatione.

1 Pro cuius ornatu placet inſerere practicam Regię Camerę circa iſtas ſignificatorias.

Indè notabis, ſignificatoriarũ quatuor ſpecies fieri contra Miniſtros pecuniarios computa in prædicto Tribunali ſingulis annis pręſentantes.

2 Prima, per introitum ſuperantem exitum, & hæc ſtatim exequitur, Miniſtro non audito tanquàm in notorijs, iuxta regulam, & doctrinam *tex. in l. 2. §. quidem frumentario ff. de Adminiſtr. rer. ad Ciuit. pertinen.*

3 Secunda eſt, ex defectu cautelarum non productarum.

4 Tertia, de reſiduis, & hæ fiunt cum iuſta tẽporis dilatione.

5 Quarta verò eſt, per diſcuſſionem computorum partitarum dubitatarum, & tandem in Fiſci fauorem deciſarum.

Quibus ſic pręmiſſis obſerua, vt ſi contingat, Miniſtrum non eſſe ſoluendo, qui pecuniam Fiſcalem, vel etiam propriam ſuis credito-

ditoribus ſolueret, condicet Fiſcus ab illis, ēt quòd bona fide conſumpſerint, ex regula *tex. in l. pecuniam C. de priuil. Fiſci, l. deferre §. fin. ff. de iur. Fiſci*, vbi eſt proprius caſus, & ita dicebam in cauſa Martini de Sabloneta.

6 Sed an ſignificatoriæ exequutę reuideri debeant abſq; alio proceſſu, fuit deciſum quòd quem admodùm in proferenda ſignificatoria ſummariè proceditur, procedi debet pariter in appellatione ſummariè, nec dari terminū in cauſa *Franc. dec. 347. Theſaur. quæſt. forenſ. 76. lib. 2.*

7 Et ſignificatoriæ prolatæ per Rationales Baronum an habeant exequutionem paratā, negatiuè audio deciſum pluries per Sacrum Conſilium, ita quòd interpoſita appellatione ſunt ligatæ manus Iudicis, prout in alijs, *tex.* notabilis in *l. 1. C. de iur. Fiſci, l. abſtinendum C. quorum appellat.* & vide *Vrſill. in deciſ. 35. & 157. Cacher. deciſ. 86.*

Verùm, quotięs agitur de ſignificatorijs factis ex introitu ſuperante exitum, quo caſu Pars ponens videtur fateri data, & accepta, & in confeſſum nullæ ſunt partes Iudicis, niſi in exequendo *Boer. deciſ. 195.* ideò Sacrum Conſilium pluriès decidit, tales ſignificatorias eſſe exequendas ex *l. quidam extimauerunt ff. ſi certum petatur*, vt latiùs probauimus *deciſ. R. A. Apulea* 52. nam liquidum poteſt exequi,

8 licèt ſit altera pars illiquida, & videmus etiam in debitis priuatis liquidis dari exequutionē, vti in apodixa recognita ſcribit *Vrſill. deciſ.* 85.

9 Et ſignificatorias latas contra Adminiſtratores rerum locorum piorum recta via exequi poſſe, non obſtante appellatione iudicatum diximus *deciſ. R. A. Apulea* 48.

10 Nec non talibus ſignificatorijs fidem adhiberi autumat *Bellon. deciſ.* 141.

SVMMARIVM.

1 *Perceptores quolibet menſe debent mittere bilācia ad Regiam Cameram.*

2 *Perceptores differentes mittere pecunias ad Regium Theſaurarium puniuntur.*

3 *Perceptores Regis tenentur antè diem denunciare Vniuerſitatibus ſolutionem exigendam.*

4 *Exactores Fiſcales cum æquitate debitores cogere debent.*

5 *Exactores exigentes vltrà taxam aſſignatam, vel præmaturè puniuntur, ſic etiam ſi pretio dilationem dederint poſt tempus maturatum, ibid.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. XL.

Collectanea V.

Item mandamus, &c. Diſponit, debere Officiales pecuniarios ſingulis menſibus bilancium introitus, & exitus mittere ad Regiā Cameram.

1 Videatur *tex. in l. apparitores C. de exactoribus lib. 11. & l. diuus C. de ſuſcept. lib. eod.* ex quibus iuribus percipio, quòd Perceptores Fiſcales teneantur quolibet menſe tranſmittere bilancia adminiſtrationis ad Regiam Ca-

2 meram, & ſingulis annis computa dare, pecunias autem maturatis tandis illicò tranſmittere debeant ad Regium Theſaurarium, alids ob moram puniri poterint *l. vnic. C. de aur. publ. lib. 12. l. 1. C. de canonic. largit. mun. lib. 11.* quæ quidem iura punctualiter habentur in praxi, & iuxtà illa reperitur deciſum.

3 Nec non in materia iſtorum Perceptorum Fiſcalium obiter hìc nota, illos obligari antè diem exactionis faciendę denunciare Vniuerſitatibus, & Baronibus debitum liquidum, quod ſoluere Fiſco debent prædicti in ſuis tādis, ad hoc vt conſtituantur in mora, nam antè liquidationem, & denunciationem debitor in culpa non videtur *l. 2. C. de indict. lib. 12. ibi, notitia detur antè indictionis exordium, & ſub-*

4 *eundi diſpendij neceſſitas auferatur*, tantò magis, quia Fiſcus inniti debet ęquitati in exigēdo eius debitores *l. 2. C. de commun. largit. lib. 12.* vndè Exactores exigentes vltrà taxam aſ-

5 ſignatam, vel præmaturè abſque vllo mandato puniuntur *l. 1. C. de exact. lib. 11.* & ſi pretio dilationem dederint poſt tempus maturatum, vt quotidiè viget in praxi Commiſſarij dictorum Perceptorum caſtigari etiam poſſune vigore *tex. in l. 3. & l. in fraudem C. de annon. lib. 10.* & ita quandoquè iudicatum eſt, vt à Maioribus noſtrorū Tribunalium certificati fuimus.

SVMMARIVM.

1 *Retinentes pecuniam Fiſcalem puniuntur.*

2 *Adminiſtratores monetæ Ciuitatis ſi illam retinent, qua pœna puniantur.*

3 *Theſaurarius pecuniam in Aerarium reconditam in proprium vſum conuertens qua pœna punitur, & num. 12. & 13.*

4 *Exactor publicæ pecuniæ, illam mutuare nequit.*

5 *Pecunia publica nequit impēdi ad alium vſum, quàm in illum, in quem eſt deſtinata.*

6 *Pecunias publicas auferentes l. Iulia peculatus tenentur.*

7 *Peculatus quid ſit.*

8 *Pe-*

8 *Peculatum quis committere dicitur.*
9 *Accipiens ſcienter pecunias publicas ab alio ſub-*
reptas qua pœna punitur.
10 *Crimen peculatus vt locum habeat neceſſe eſt*
dolus.
11 *Peculatus pœna tenetur qui pecuniam traijcien-*
dam ſuſcepit.
14 *Furtum committit accipiens pecuniam alteri*
deferendam, ſi non defert.
15 *Furtum committit accipiens pecuniam ab ali-*
quo debitore, vt creditori deferat, ſi illam pro
ſuo debito ſoluerit.
16 *Furtum committit vtens re aliena ad alium*
vſum, quàm ad illum, pro quo erat deſtinata.
17 *Creditor vtens pignore ad alium vſum, quàm*
eſt deſtinatum furtum committit.
18 *Depoſitarius vtẽs re depoſitata ad alium vſum*
deſtinata furtum committit, limita, vt num.
19.
20 *Commodatarius vtens re commodata ad alium*
vſum, quàm eſt deſtinata committit furtum.

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. XLVI.

Collectanea VI.

ITem ſtatuimus, ſeruari, &c.

1 Prouidendo mandat, puniri retinentes pe-
cuniam Fiſcalem.
2 Vide *tex. in l. ſacrilegij pœnam §. qui eùm in*
moneta ff. ad l. Iul. pecul. vbi Iuſſores moneta-
rum Ciuitatis retinentes ſibi partem monetę,
quam Ciuitati reſtituere debent l. Iulia pecu-
latus tenentur.
3 Sicut etiam Theſaurarius, qui aurum in
Aerario reconditum abſq; Principis iuſſu, vel
aliorum legitimorum Superiorum licentia
mutuò dat, vel in proprios vſus conuertit pę-
na capitali plectitur *l. 2. in fin. C. qui ex public.*
ratiocin. lib. 10. de cuius materia latiſſimè eſt
videndus *Reg. de Ponte in deciſ. 7.* vbi agit de
pęna Officialis adminiſtrationis ſuæ pecuniã
in proprios vſus erogantis, & quando ſit ab
adminiſtratione ſuſpendendus.
4 Et generaliter, quòd pecuniæ publicæ exa-
ctor nequeat dictas publicas pecunias alteri
mutuare, præſertim ſub ſęnore probat *tex. in*
l. 1. & fin. C. de his, quæ ex public. ratiocin. lib.
5 10. vbi cauetur, publicas pecunias in alium
vſum impendi non poſſe, quàm in illum, in
quem deſtinatæ ſunt, & propterea hoc ſic mu-
tuo recipientes quadrupli pęna damnari dicit
tex. in cit. *l. 1.* ad cuius materiam omninò eſt
videndus *Caball. in reſolut* 99.
6 Sed vltra hæc conſtituas regulam, omnes
pecunias publicas intercipientes, vel auferen-
tes l. Iulia peculatus teneri, *tex.* eſt in *l. 1. ff. ad*
l. Iul. pecul. l. ſacrilegi capite §. Labeo ff. eod. vbi
7 propterea dicitur, peculatum aliud non eſſe,
quàm pecuniæ publicæ furtum, item eſt *tex in*
§. item lex Iulia peculatus Inſtit. de public. Iu-
dic.
8 Quæ quidem regula procedit, vt peculatũ
committat non ſolùm is, qui intercipit, & au-
fert publicam pecuniam, ſed etiam facientes,
& procurantes, vt publica pecunia intercipia-
tur, & auferatur *l. 1. ff. ad l. Iul. pecul.* vbi idem
de mandante, & procurante, in auro, argento,
ęrę publico ferrum immiſceri.
9 Et etiam, qui pecunias publicas ab alio ſub-
reptas ſcienter ſuſceperit, eadem pęna tene-
tur *l. 1. §. Is quoquè C. de crimin. pecul.* in illis
verbis, *vel qui ſubtractas ab his ſcienter ſuſce-*
perit, eadem pœna percellendis, & in *§. item lex*
Iulia peculatus Inſtit. de public. Iudic.
10 Verùm obſeruabis, quòd vt peculatus cri-
men, & eius pęna locum habeat neceſſarius
ſit dolus *d. l. 1. in fin.* ibi, *ſciens dolo malo ff. ad l.*
Iul. pecul. quarè Iudex inſpicere sẽper debet,
an quis fuerit in dolo, vel nõ, & ita iudicatum
eſt quandoq; in facti contingentia.
11 Nec è mente tua cadat, peculatus pęnam
euadere pecuniam traijciẽdam ſuſcipientem,
vel quemlibet alium, ſi ad eius periculum
pecunia pertineat *tex.* eſt in *l. ſacrilegi capite*
§. Labeo in fin. ff. ad l. Iul pecul. ex quo infertur
12 à quibuſdam *DD.* ad Theſaurarios, & Depo-
ſitarios Principum noſtri temporis, quorum
periculo cùm ſtent pecuniæ penès ipſos de-
putatæ, cumque dominium in eos fuerit trãſ-
latum, hoc ideò poſſe ſine incurſu pęnæ pe-
culatus, & de reſiduis pecunias contrectare,
& in vſus proprios conuertere, dummodò po-
ſtea eorum bonam rationem Principi reddi-
derint, & eas reſtituerint, lucrumque, quod ex
dictis pecunijs Theſaurarij fecerint ſit dicto-
rum Theſaurariorum, non autem Principis, vt
per *Caball. d. reſol. 99.* vbi agmen Doctorum
refert, probantium, non committi crimen pe-
culatus ab eo, cuius periculo publica pecunia
commiſſa fuit, aſſerẽdo ſimiliter, Depoſitarios,
13 & Theſaurarios Principis, aut Ciuitatis poſſe
pecunias ad eorum manus peruentas liberè
mutuare, cambiare, & negotiari, & indè rece-
pta lucra ad eos ſpectare, quod tamen intelli-
git procedere non ſolùm, quando pecunia cõ-
mittitur periculo Officialis recipiẽtis, ſed etiã
quando in eũ transfertur dominium, ita quòd
eam non niſi poſt aliquot tempus reſtituere
teneatur, tunc.n. poteſt Officialis, cui tradita
eſt pecunia publica intra dictum tempus de
ea negotiari, & facere quidquid voluerit, dũ-
modo ſtatuto tempore rationem reddat, &
reſtituat, ſecùs autem ſi ipſe Officialis tenere-
tur eò ipsò, quòd pecuniã recipit, eam alteri,
putà Theſaurario maiori deferre, aut credi-
toribus ſoluere, vel in aliam cauſam erogare,
tunc .n. etiam, quòd traditæ pecuniæ cuſtodia
ſtet periculo recipientis, adhùc tamen ſi eam
nõ detẽt, nõ reſtituit, & nõ ſoluit, aut in deſti-

Digitized by Google

natas cauſas non erogat, prout tenetur abſq;
dubio peculatus crimen committit, ſi pecuniã
mutuat, negotiatur, aut in proprios vſus con-
uertit, vt in facto extitit iudicatũ, & hæc bre-
uiter dicta ſufficiant circa pecuniam publi-
cam.

Deueniendo tamen ad priuatam non gra-
14 uabor firmare, quòd ſi quis acceperit pecu-
niam alteri deferendam ab aliquo, & non de-
ferat, eamquè in proprium vſum conuerterit,
furtum committit, furtiq; actione tenetur, *tex.*
eſt in *l. ſi mandauero la ſeconda §. ſi tibi cen-*
tum ff. mandati, in l. ſi is, cui C. de furt. & facit
tex in l ſi quis vxori § Iulianus ff. de furtis, vbi
15 committi furtum dicitur ab eo, qui recipiens
pecunias ab aliquo debitore, vt eas ſuo credi-
tori deferat in extinctionem debiti, ſi ſoluerit
vti ſuas pro extinctione ſui debiti eidem cre-
ditori, licèt propoſita opinio tunc eſt vera,
quotiès pecunia deferenda data alicui à debi-
tore, vt eam ſuo creditori deferat fuerit data
non numerata, vtputà in ſacculo, tanquàm
ſpecies numerata, & præſertim ſi ſigillata, tũc
.n. non transfertur dominium in deferentem,
ſecùs ſi fuerit tradita numerata, tunc .n. cùm
ſit translatum dominium in deferentem, hoc
ideò non committi furtum ſunt plures, qui
tuentur, ſed nobis hæc opinio non placet, ſed
contraria, quæ ſuadetur ex *tex. in d l. ſi man-*
dauero la ſeconda § ſi tibi centum ff. mandati,
ponderando illud verbum, *centum*, quod vide-
tur præſuppoſere, pecuniam fuiſſe numeratã,
& tamen ibi dicitur, furtum fuiſſe commiſſum,
ſicquè in facti contingentia extitit determina-
tum.

16 Item aduertendum eſt, vtentem re aliena
ad alium vſum, quàm deſtinatum, furtum cõ-
mittere, *tex.* eſt in *§. furtum autem Inſtit. de*
obligat. quæ ex delict. naſcuntur, ita, inquam, vi-
17 demus in creditore vtente pignore ſibi dato
ad alium vſum non deſtinatum, nam is furtum
committit *l. ſi pignore ff. de furt. l. ſi is, qui pi-*
18 *gnori ff eod.* ſic etiã dicimus de Depoſitario,
qui ſi vtitur ad alium vſum re ſibi depoſita cõ-
mittit furtum *§. furtum autem Inſtit. de oblig.*
19 *quæ ex delict. naſcunt.* quod tamen non pro-
cedit in Depoſitario pecuniarum ſibi datarũ
in depoſitum numeratarum, quoniam ipſe nõ
tenetur de furto, ſi dictis pecunijs pro vſu ſuo
vtatur, ſecùs ſi dictæ pecuniæ fuiſſent ſibi tra-
ditæ in ſacculo non numeratæ per modum
ſpeciei *Capella Tholoſ. deciſ.* 168.

20 Et commodatarium vtentem re commo-
data ad alium vſum, quàm ad illum, ad quem
fuit ſibi commodata furtum committere dicit
tex. l. cum, qui ff. commodat. & in d. §. furtũ au-
tem Inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſcuntur,
vbi ponit exemplum in eo, qui argentum vtẽ-
do accepit, quaſi amicos ad cẽnã inuitaturus,
& id peregrè ſecum tulerit *l. ſi peregrè §. 1. ff.*
de furt.

At obſeruabis, ſupradictam furti ſpeciem nõ eſſe ita inhoneſtam, vt in eo Iudex debeat ſic rigidè procedere, ad inſtar in alijs furtis, & proptereà tale furtum mitius puniri debere, prout ita ſeruatur in Collegiatis Tribunalibus.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ neceſſariæ in cauſis Fiſcalibus factæ vndè ſolui debent.*
2 *Expenſa eſt triplex.*
3 *Expenſæ neceſſariæ quæ ſunt, num. 4.*
5 *Expenſæ factæ in domibus reficiendis, ſiuè de nouo ædificandis ſunt neceſſariæ.*
6 *Expenſæ factæ in plantando vineas, ſeù arbores ſunt vtiles.*
7 *Expenſæ factæ à marito in exigendis nominibus debitorum, in dotem datorum an ſint neceſſariæ.*
8 *Expenſæ neceſſariæ deducuntur.*
9 *Expenſæ factæ ab hærede grauato ſoluuntur à fideicommiſſario.*
10 *Expenſæ factæ pro ſubſtinenda lite non compenſantur cum fructibus perceptis.*
11 *Expenſæ neceſſariæ debentur, quàmuis res, in qua factæ ſunt pereat.*
12 *Expenſæ an ſint modicæ, vel magnæ, remittitur arbitrio Iudicis.*
13 *Expenſæ non reſpicientes rei vtilitatem non debentur.*
14 *Expenſæ quando ſunt tàm magnæ, vt Dominus illas ſoluere non valeat non debentur, & nu. 15.*
16 *Expenſæ vtiles quæ ſint.*
17 *Expenſæ vtiles ſoluuntur ab illo, cui res reſtituitur.*
18 *Maritus faciens expenſas vtiles in rebus vxoris, illas repetit, ſed non poteſt retinere rem dotalem, num. 19.*
20 *Maritus in re dotali non compenſat fructus cũ impenſis.*
21 *Socios an compenſet fructus cum impenſa facta in re communi.*
22 *Hæres non compenſat fructus rei fideicommiſſo ſubiectæ cum expenſis ibi factis, & an poſſit illam retinere, num. 33.*
23 *Impenſa non ſufficit, quòd probetur, niſi probatur melioratio.*
24 *Impenſas vtiles prætendens, vtilitatem probare debet.*
25 *Impenſæ factæ à malæ fidei poſſeſſore non repetuntur, & num. 34.*
26 *Melioramenta neceſſaria facta lite pendente debentur.*
27 *Impenſæ voluptariæ quæ ſint.*
28 *Impenſæ voluptariæ quomodò deducuntur, & quando, num. 29.*
30 *Res an retineatur pro expenſis in illa factis.*
31 *Conductor expulſus ob non ſolutionem poteſt retinere rem, donec expenſæ ſoluantur.*

32 *Em-*

32 *Emptor poteſt retinere rem, quando vẽditor agit remedio l.2.*
35 *Malæ fidei poſſeſſor quando recuperat expenſas.*
36 *Expenſæ poſſunt peti in exequutione ſententiæ.*
37 *Retentio datur in iudicijs exequutiuis.*
38 *Retentio datur vbi ſolum in genere conſtat.*
39 *Retentio quando non conceditur.*
40 *Bonæ fidei poſſeſſor tenetur compenſare fructus perceptos ex melioramentis ab ipſo factis.*
41 *Aeſtimatio quomodò ſit facienda in melioramentis.*
42 *Minore, vel Eccleſia petẽtibus reſtitutionem in integrum quomodò ſit æſtimatio in melioramentis.*
43 *Bonæ fidei poſſeſſore petente meliorationes quomodò ſit æſtimatio.*
44 *Meliorationes faciente non ad ſui commodum, ſed Domini, æſtimatio expenſarum quomodò ſit.*
45 *Aeſtimatio quomodò ſit in re reuocabili, & nu. 46.*
47 *Aeſtimatio quando eſt facienda, res tota æſtimari debet.*
48 *Res tanti valet, quanti vendi poteſt.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LI.

Colleƈtanea VII.

Declaramus 29. Capitulum Inſtruƈtionum, &c.

1 Mandat, expenſas neceſſarias in cauſis Fiſcalibus ſoluendas eſſe de prouentibus ex ordine Locumtenentis, qui ducatos quindecim excedere non poterit.

2 Pro ornatu obſeruabis, expenſas alias eſſe neceſſarias, alias vtiles, & alias voluptarias, ſiuè voluntarias, de quibus omnibus hac occaſione erit noſter ſermo.

3 Expenſæ neceſſariæ ſunt illæ, quæ ſi factæ non eſſent, res aut peritura, aut longè deterior futura erit *l. certum C. de rei vendic. l. impenſa ff. de verb. ſignific. §. certè Inſtit. de rerum diuiſ.*

4 Cũmque *tex. in l. 1. ff. de impenſ. in rebus dotal. faƈt.* impenſas neceſſarias eſſe dixerit, quæ neceſſitatem habent impendendi, de neceſſitate id accipiendum ſentio ratione rei, non autẽ perſonalis obligationis, nam alioqui vtiles impenſæ etiam in hunc numerum cederẽt, eamque, de qua quærimus, neceſſitatem metimur impenſis, quæ non ad fructus certi temporis, aut anni, ſed ad perpetuam vtilitatem pertineant *l. 2. ff. de impenſ. &c. Rot. in recent. deciſ. 7. par. 1. tom. 1.*

5 Expenſæ, itaque, factæ tàm in domibus reficiendis, quàm de nouo ædificandis neceſſariæ ſunt, nam reconcinnatio ipſius, & noua ædificatio cauſam neceſſitatis continet *d. l. 1. ff. de impenſ. in reb. dot. faƈt. Affliƈt. deciſ. 359. Magon. deciſ. Lucenſ. 81. Guid. Pap deciſ. 169.* nouaquè ædificatio vtilitatis, ac neceſſitatis cauſam continet *l. vtiles ff. de petit. hæred. Gam. deciſ. 310.*

Sic ageres facere, flumina auertere, vites loco mortuarum ſubſtituere *l. 3. §. fin. ff. de impenſ. in reb. dotal. faƈt. Marilian. deciſ. 55.* niſi res cum vſufructuario vineæ agatur, ad *tex. in*
6 *§. ſed ſi gregis Inſtit. de rerum diuiſ.* at ſi de nouo plantata ſit vinea, & arbores fructiferæ vtilis erit impenſa *l. colonus ff. locati, Ludouic. deciſ. Peruſ. 24. & 58.* quæ reſtituenda eſt, niſi ex pacto ad illam teneatur poſſeſſor.

Qui deniquè rem cęptam perficit, is neceſſarios ſumptus ſuppeditaſſe cenſetur ex *l. ſi ſeruos ff. de pignorat. aƈt.* & ſi intrinſeca neceſſitas non ſit, ſed duƈta à voluntate eius, qui eã inchoauerat.

7 Sicquè expenſæ à marito factę in exigendis nominibus ſibi in dotem datis neceſſariæ sũt, & vtiles *l. 1. §. inter neceſſarias ff. de impenſ. &c.* quæ ſi magnæ ſint repeti poſſunt, vel tantò minùs de dote reſtituet hæres, & quæ in ſupramota ratione dotis à marito factæ ſunt expẽſæ neceſſariæ, & vtiles dicuntur.

Sed hæc cum moderamine intelligimus, ſi nulla ſcilicèt prohibitio Domini, aut quid ſimile interueniat *l. fin C. de negot. geſt.* cùm neceſſitatem, nedùm ex re, ſed etiam ex fine propoſito, & tacita ipſius Domini voluntate metiamur, quem (conieƈtura eſt) in eo conſilio perſiſtere, vt quòd ſemel cępit tueri cupiat, & ſi collapſum ſit reſtituere etiam velit, argumẽto *l. eum ff. de probat. l. ſi ſeruos ff. de pignor. aƈt. l. 4. C. de ædific. priuat.* & ita patrocinando iura Henrici Iancintai in facti contingentia dicebam.

Putamus deniquè, quòd ſi vtilitatis ęſtimatio à neceſſarijs ſumptibus commodè ſecerni poſſit, propriam, & ſeparatam ſingula habitura diffinitionẽ, argumento *l. Ariſto ff. de donat.* ſin minùs inſpiciẽdum id, quod præponderat, argumento *l. ſed ſi ex meis §. Proculus, l. quidquid §. vbi ff. de acquir. rer. domin.* & quidem ſi præualeant neceſſariæ, non dubitarem, ſin autem vtiles, ita ſaltim negotium moderandum eſſe, vt liceat quæ poſita ſunt tollere, quod ſcilicèt initium improbabile fuiſſet, argumento *l. Iulianus, l. ſin autem §. in rem petitam ff. de rei vendic.*

8 Hæ igitur expenſæ neceſſariæ regulatiter deducuntur, & perſoluũtur, præſertim poſſeſſori cum titulo, & bona fide, vt eſt *tex. in l. qua ratione in princip. ff. de acquirend. rer. domin. & in l. Paulus in fine ff. de except. & in l. ſi area ff. de condit. indebiti, & in l. domum C. de rei vendic.* ibi, *nullam habeat repetitionem, niſi neceſſarios ſumptus fecerit*, quod procedit etiam in eo, qui habet titulum, non iure directi domi-

dominii,ſed vtilis tantùm,vt in vaſallo,& em-
phyteuta,nam vaſallus quoq; finito feudo has
impenſas deducit,vt in *§. ſi vaſallus hic finitur*
lex,& de emphyteuta eſt *tex.in l.colonus in*
princip. ff locati.
9 Et procedit etiam in eo,qui ſcit,rem eſſe fi-
deicommiſſo ſubiectam , vt in hærede graua-
to, nam huic quoquè expenſæ neceſſariæ à
fideicommiſſario ſolui debent,iuxta *l. domos*
*ff.de legat.*1. *Franc.deciſ.*109.vbi inquit,quòd
ſolui debent attento tempore reſtitutionis ip-
ſius rei , vt etiam tradunt *Gayl obſeruat.* 121.
*lib.*2.*& Theſaur.deciſ.*251.idquè locum habet
non ſolùm in expenſis in re reſtituenda factis
antè conditionis euentum,ſed etiam in expẽ-
ſis litis pro conſeruandis,vel recuperandis re-
bus hæreditarijs, quæ inter neceſſarias repu-
tantur,repetiquè per hæredem grauatum à fi-
deicommiſſario poſſunt,vt tenuit *Rota in vna*
Romana viridarij 28. *Maij* 1590. *coràm Sera-*
*phino, Ludouiſius deciſ.*197. vbi etiam dicunt,
10 huiuſmodi impenſas pro ſubſtinenda lite fa-
ctas nõ eſſe compenſandas cum fructibus per-
ceptis.
11 Pariter impenſæ neceſſariæ debentur, quã-
uis res , in qua factæ ſunt perierit , ſine tamen
culpa poſſidentis *l ſed an vltrò §.*1.*ff.de negot.*
geſt.l ſi neceſſarias in princip ff.de pignorat.act.
l.in totum ff.de impẽſ.in rebus dotal.fact. l.quid
ergo § ſufficit ff.de contr.tutel.& vtil.act. Lau-
*rent. deciſ.*158. *Gratian. deciſ.*225. ſecùs ſi ſui
culpa perempta illa res ſit,vel expenſæ *l. ſiuè*
*hæreditaria ff.de negot geſt l.Iulianus §.*2.*ff.de*
rei vendicat.
Verùm,vbi impẽſæ iſtæ eſſent modicæ quã-
titatis,tunc non debere *l.omninò ff de impenſ.*
*&c.Grãm,deciſ.*22.notando,quòd arbitrio Iu-
12 dicis remittitur, quæ modicæ, quæuè magnæ
impenſæ dicantur,& obſerua,quòd ſi pronun-
ciat Iudex,magnam eſſe impenſam , ac proin-
dè exoluendam eſſe , in illius computatione
debet etiam valor illius modicæ impenſæ de-
duci,ad quam expendens(iuris diſpoſitione)
tenebatur *l. penult. ff.de impenſ.in rebus dotal.*
fact.l.eum, ad quem C.de vſufruct.
13 Item, non debentur tales expenſæ, quæ rei
vtilitatem non reſpiciunt,ſed ſolùm impendẽ-
tis commodum pro tempore, quo ipſe poſſi-
det *l.*3.*& ſeq. ff.de impenſ.in rebus dotalibus*
*factis, Boer. deciſ.*44.
14 Sic pariter non debentur, quando impenſæ
ſunt adeò magnæ , vt Dominus nequeat eas
ſoluere,& propterea cogatur rem relinquere,
hoc .n. caſu nec neceſſariò , nec vtiliter factæ
videntur *l.in fundo ff.de rei vendic.l.ſed an vl-*
*trò §.*1.*ff.de negot. geſt.l.æquiſſimum §. ſi tamen*
*ff.de vſufruct. Magon.deciſ.Florent.*9. *& Lu-*
*cenſ.*33. *Intrigliol.deciſ.*1.*Gayl obſeru.*12.*lib.*2.
quod verius exiſteret,ſi tacitè ſaltim eas fieri
fuiſſet prohibitum in caſu licito *l. ſi is contra*
ff.de ædific. priuat. Iudicis præſertim authori-
tate *Cauale.deciſ.* 32. *par.* 2. niſi impenſæ adeò
fuiſſent neceſſariæ , quòd ſi non fuiſſent factæ,
res in totum,vel pro parte peritura eſſet.
15 Sed aduerte , quòd licitum eſt impendenti
impenſas eatènus repetere , quatènus illæ ni-
mium oneroſæ non ſint , vt ex plurium *DD.*
opinione conſultus reſpondi de anno 1622.&
hæc breuiter dixiſſe ſufficiat circa expenſas
neceſſarias .
16 Deueniendo ad materiam expenſarum vti-
lium præmittimus, vtiles expenſas dici quæ
meliorem rem faciunt,& deteriorem eſſe nõ
ſinunt,vt arbuſti paſtinatio, vltrà quàm neceſ-
ſe fuerit *l.impenſæ §.*1.*ff de verborum ſignifi-*
cat.
17 Eſt autem regula , quòd impendenti huiuſ-
modi meliorationes reficiãtur ab illis, quibus
res ipſa reſtituitur , quod procedit etiam
reſpectu meliorationum factarum in fũdo mi-
noris , quando impendens poſſidebat cum ti-
tulo,& bona fide,per *tex in l.intra,vbi gloſ.de*
minor.& quàmuis expenſæ,ſeù meliorationes
factæ ſint cauſa colligendorum fructuum, &
fructus aliqui non fuerint collecti ex *l. prætor*
§.& ipſi itaquè ff.de bon. author.iud. poſſid.l.
*quòd ſi ſumptus ff.de petit.hæred.*ſecùs ſi fru-
ctus percepti fuerint , quia tunc cum illis fit
compenſatio *l.à domino,vel à patre §. final.*
18 *ff.de pet.hæred* & etiam ſi maritus vtiliter in
rem vxoris impenderit , nam is quoq; melio-
rationes conſequitur *l.quod dicitur §. fin. &*
tot.tit. ff.de impenſ.in reb.dot. fact l.diuortio §.
impendia ff ſolut.matrim.& l. final ff.de fund.
19 *dot* tamen ſi pro huiuſmodi impenſis rem do-
talem retinere non poſſit, nec exequutio ipſa
20 retardetur *l.vnic.§.ſed nec ob impenſas C.de*
rei vxor. act. neq; hoc caſu maritus compen-
ſat fructus cum impenſis, quia cùm illos ſuos
iure dominij fecerit,ceſſat compenſatio *l. em-*
ptor,& ibi gloſ in verbo ſuperfluum ad finem ff.
*de rei vendicat. Afflict.deciſ.*87.ſic etiam dici-
21 mus in ſocio , qui in rem communem vtiliter
impendit *l.in hoc iudicium ff.com.diuid. l. ſi vt*
22 *proponis C.de ædific. priuat.* etiam in hærede
per fideicommiſſum cõditionale grauato,*tex.*
eſt in *l.domos hæreditarias ff.de leg.l. prima,&*
l.mulier § ſed etenim,& in l.vbi purè §.qui in
diſtrahendis ff.ad Trebellian. Præſ.de Franch.
*deciſ.*109. & in terminis quòad impenſas ab
hęrede grauato factas pro impetratione Bre-
uis facultatis conſtruendi molendinum,quæ
ſaltem erat vtilis ad tollenda plura impedi-
menta *Ludouiſ.deciſ.*197.
Ceſſat tamen talis deductio, quando non
23 agitur , niſi de vtilitate eius, quod impenſum
eſt appareat,neq; enim ſufficit probare impẽ-
ſam, niſi ſimul probetur ipſa melioratio *Chiſ-*
*ſan.deciſ.*93. *Rota diuerſorum deciſ.*398.*num.*
4.*par.*1. & quòd prætendens impenſas, tan-
24 quàm vtilem debeat vtilitatem probare *Lu-*
*douiſ. deciſ.*202.

25 Ceſſat

25 Ceſſat etiam in malæ fidei poſſeſſore, nam aut is conſtruit de nouo, ſciens ſe de alieno ædificare, & nihil repetit, quia Domino donare videtur *l.adeò, l.ex diuerſ.ff.de acquirẽd.rerum domin.& §.ex diuerſo Inſtit. de rerum diuiſione*, aut non ædificat de nouo, ſed vtiliter tantùm, vltra id, quod eſt neceſſe impendit, & tũc neq; meliorationes conſequitur, vt tenuit *Rota in vna Sutrina melioramentorum 9. Decembris* 1589.*coràm Eminentiſſimo Seraphino*,
26 in qua fuit dictum, melioramenta lite pendẽte facta deberi, ſi ſint neceſſaria, non autem ſi ſint ſolũ vtilia, ſed hoc procedit quòad expenſarum æſtimationem, non quòad abraſionem, quia etiam poſſeſſori malæ fidei licentia datur ſine læſione prioris ſtatus rei meliorationes auferri *l.domum, & l.2. C.de rei vendicat.l.habitator ff.eod.tit.* dummodò tamen ex abraſione aliquam vtilitatem conſequuturus ſit, & Dominus nõ offerat ruderum æſtimationem, vel niſi eam impẽſam Dominus eſſet facturus, aut rem venalem tunc haberet, per *tex.in l.in fundum ff.citato titulo, & l.niſi venalem ff.eod.* aut res ipſa, in qua ſuerũt factæ meliorationes perierit, per *tex.in l.planè ff.de petitione hæreditatis*, & ita extitit iudicatũ in Magna Curia Vicariæ in cauſa Cæſaris Mani.

Tandèm deueniendo ad materiam impenſarum voluntariarum, vel volnptariarum no-
27 tandum eſt, tales impenſas eſſe, quæ ſpeciem dũmtaxat exornant, non etiam fructũ augent, vt ſunt viridaria, & aquæ ſalientes, picturæ, & ſimiles, de quibus loquitur *tex.in l.impenſæ §. fin.ff.de verborum ſignificat.* in his cõſtituitur
28 itaquè regula, quòd huiuſmodi impenſæ non deducuntur per modum æſtimationis, ſed ſolùm per abraſionem *l.in fundo §.cenſuimus ff. de rei vendicat.l. pro voluptuarys ff.de impenſis in rebus dotalibus factis*, niſi tamen Dominus offerat æſtimationem, quia tunc abraſio non permittitur, vel quãdo impenſa in re facta ſeparationem ſui natura non admittit, vel cum maximo rei incommodo, & nulla, aut modica vtilitate detrahendis, nam tunc nec abradere poteſt poſſeſſor, nec æſtimationem poteſt cõſequi, dicta *l.in fundo, Barzius deciſ.Bonon.*23. præſertim ſi res ſit dotalis, & poſt factam eius reſtitutionem *Theſaur.quæſt. forenſ.*79.*lib.*1.ſi
29 verò impenſæ voluptariæ à re ſeparari poſsẽt ſine prioris ſtatus læſione, licita eſt eorum deductio, & abraſio *Ripa obſeruat.*116. *Botr. deciſ.*44.*Ludouic.deciſ.Peruſ.*24.*&* 58.

His ſic poſitis illud quoque explicandum eſt, quod ſepè iu cõtrouerſiam venit, videlicèt quando nam pro expenſis deducibilibus, de quibus ſupra loquuti ſumus poſſeſſori retẽtio cõcedatur, circa quod affirmatiuam regulam
30 cõſtituas, vt ſcilicet retineri res poſſit, donec impenſæ, & melioramenta ipſa ſoluantur, per *tex.in l.ſi in area ff.de condit.indebit.* latè *Gratian. deciſ.Marsbiæ* 225. & paſſim tenet *Rota Romana per Puteum deciſ.*471.*&* 474. *lib.*2. *Peregrin.deciſ.*16.*lib.*2.*in manuſcriptis*, & fuit reſolutum in cauſa *Romana domus* 18. *Iunÿ* 1602. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, & aliàs ſepè, ſicq; hodiè obſeruatur in noſtris Regijs Tribunalibus, & in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis Neapolis.

31 Quæ quidèm cõncluſio procedit, quamuis conductor expellatur ob non ſolutam penſionem, quia nihilominùs rem poterit detinere, donec ſibi expenſæ, & meliorationes reficiantur *l.colonus in princip.ff.locat. Ripa obſeruat.* 116.& datur retentio conductori rei Eccleſiæ vltrà triennium, & ſic contra Paulinam, vide *Ludouic.deciſ.Peruſ.*34.

32 Item emptori datur retentio, quando venditor agit remedio *l.2.C.de reſcindend.vendit. Gama deciſ.*310. & datur etiam contra hypothecam habentem, & contra mulierem *Gaſp.*
33 *Theſ. lib.*1.*quæſt.forenſ.quæſt.*71. & datur retentio pro melioramentis factis in re ſubiecta fideicommiſſo *Praſes de Franch.deciſ.*109.qui aſſerit, pariter dari in expenſis factis in re emphyteutica cõtra Dominum directum, & hoc in *deciſ.* 191. dariquè hæredibus extraneis aſſirmat *Gama deciſ.Luſit.*22.

34 Inſuper malæ fidei poſſeſſori datur talis retẽtio, donec ei ſatisfiat, vt ſepiùs fuit deciſum per *Rotam*, & ſignanter in allegata *Romana domus coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, ubi tamen fuit declaratum, non procedere, quotiès conſtaret notoriè de mala fide impẽdentis, ueluti cùm quis in re aliena ſcienter ædificat, nam præſumitur douare *§.ex diuerſo*
35 *Inſtit.de rerum diuiſ.* uerùm ſi impenſa illa eſſet neceſſaria, ſinè qua res illa periſſet, hoc.n. caſu non obſtante mala fide notoria poſſeſſor impenſam recuperat iure retẽtionis, officium Iudicis implorando, ſecùs ſi expenſa facta ſit tantùm utilis, quia tunc meliorationem ſolùm tollit, ſi poteſt, ſine læſione rei, aliàs ſibi impntare debet, & ſi ſit voluptaria, illam perdit.

Et licèt quis in iudicio non allegauerit huiuſmodi impẽſas, & meliorationes à ſe factas, ideòque Iudex illum condemnauerit rem re-
36 ſtituere, nã adhùc poteſt in exequutione ſententiæ, vel rei iudicatæ excipere de dictis melioramentis, & illa probare, & rem retinere, donec ei perſoluantur, cùm talis exceptio nõ impugnet ſententiam, ſed reſpiciet illius exequutionem, quæ fieri nõ debet, niſi ſolutis expenſis, & melioramentis *Boer.deciſ.*43. *Benintend. deciſ.* 77. & fuit reſolutum per *Rotam in d.cauſa Romana domus coràm Pampbilio*, & in alia *Romana Saluiani interdicti* 19.*Nouembris* 1593. *coràm R.P.Penia*, in qua fuit dictum, quòd ſi exceptio hæc in exequutione non admittatur, poterit legitimè appellari.

37 Pariter iſta retentio datur etiam in iudicijs exequutiuis, & priuilegiatis, vt cùm agitur ex ratione ſpolij, ita tenuit *Rota in præallegata Romana domus*, & datur etiam ſi valor expenſarum non ſit plenè iuſtificatus, quia pro haben-

da retentione ſufficit, quòd conſter in genere de illorum exiſtentia, & iuxta ſtylum Rotæ Romanæ antè exequutionẽ præfigi ſolet terminus pro eorum liquidatione, nè aliàs propter moram liquidandi exequutio retardetur *Puteus deciſ.12.& 471.lib.2. Peregr.deciſ.16. lib.2.* & fuit dictũ in allegata *Romana domus*, idq; procedit, quâmuis ab eo, qui exequutionem petit offeratur cautio de ſoluendis meliorationibus, cùm fuerint liquidatæ, vt per *Capyc.deciſ.17.* & ita decidit *Rota in vna Terracinen. Paludum 17. Maÿ* 1559. licèt in Regno hodiè indiſtinctè fiat exequutio cum fideiuſſione, vt tradit *Franch.deciſ.*112. & pluriès practicari vidimus.

39 Non tamen conceditur iſta retentio, ſi poſt liquidationẽ Dominus opponat de fructibus ab ipſo poſſeſſore perceptis, petatquè, illos cũ melioramentis compenſari, tunc .n. compenſatio admittenda eſt, & retentio denegatur *Capyc.deciſ.93.* quod procedit etiam in poſſeſſore bonæ fidei, qui licèt fructus interim, donec poſſidet regulariter ſuos faciat *l. bonæ fidei in princip.ff.de acquirend.rerum dominio, §. ſi quis à non Domino Inſtit.de rerum diuiſ.Verall.deciſ.68 par.1.Creſcent.deciſ.8.de cauſ.poſſeſſ & propriet.* tamẽ tenetur eos compenſare cum expenſis melioramentorum, vt in *cap.ad noſtram de rebus Eccleſ. non alienand. & in l. emptor, & in l.ſumptus ff.de rei vendicat. Gayl obſeruat.121. lib.1.* ſed iſtud intelligendum eſt, ſi poſſidens nullum habeat titulum, vel inualidũm, ita vt fructus tempore, quo percepti fuerunt, ad ipſum non ſpectarent, ſed ad illum, qui nunc agit ad rem, tunc enim ſicut ex æquitate fructus propter bonam fidẽ conceduntur bonæ fidei poſſeſſori, ita ex eadem æquitate debent in expenſis melioramentorum imputari, ſecùs ſi tempore, quo fructus percepti fuerũt res erat percipientis, licèt eſſet reſtituenda alteri in euentum alicuius conditionis, quia tũc poſſeſſor ratione dominij fructus ſuos abſolutè facit, nec imputat cum impenſis in re factis *Afflict.deciſ.*87. quod fuit practicatum in cauſa hæredum Stephani Bonauogliæ.

40 At nùm bonæ fidei poſſeſſor teneatur fructus perceptos ex melioramentis ab ipſo factis compenſare cum ſumptibus, vel potiùs retentio ei concedatur, & retentionem concedendam, nec fructus cum melioramentis compenſari, ſed ad poſſeſſorem bonę fidei ſpectare per *tex in l.cæterùm in fine ff de rei vendic.* probat *Surdus deciſ.*282. & ita voluit *Rota in vna Romana fideicommiſſi de Valle 21. Februarÿ coràm R.P. Blanchetto, & in alia Bononien Terrarum 4.Nouembris* 1579 *coràm R.P.Cantuccio, Præſes de Franch.deciſ* 191.

41 Sed nùm ſi creuerit melioramentorum valor, vel decreuerit facię̃da æſtimatio ſit inſpecto tempore, quo meliorata res fuerit, vel quo ipſa reſtituitur, *DD.* iuxta morem in varias ſe diuiſere ſentẽtias, aliqui enim opinati ſunt, eſſe habendam rationem illius quantitatis, quæ verè impenſa fuit à principio, ita *Capyc.deciſ. 93. Ludouic.deciſ.Peruſ.38.Gayl obſeruat.121. lib.2. Gam.deciſ.*137.

Alij cenſuerunt, quòd ſemper ad fauorem agentis tempus, quo minus expẽſum fuit, aut minus res valeat inſpiciendum ſit *Præſes de Franch.deciſ.109.Barzius deciſ.Bonon.23.Caualc.dec.44.p.2. Seraph.dec.547.898.& 1051.*

Tandem cęteri exiſtimarũt, Iudicis fore arbitrium, qui rerum circumſtantijs, & temporum qualitate inſpectis in alterutrum, vt minus damnoſum videbitur inclinare poterit *Theſaur.deciſ.251. Ludouic.deciſ.Peruſ.58.*

Ego autem pro concordia quatuor diſtinguendos eſſe caſus puto, quorum.

Primus eſt, ſi minor, vel Eccleſia aduerſus
42 contractum in integrum reſtituitur, tunc factæ meliorationis tempus inſpicitur, eorumq; ſumptuũ ſit ſolutio, quos verè aduerſarium feciſſe conſtat, licèt reſtitutionis tempore effecta res fuerit pretioſior, quàm ſi quantitas impenſa *Rota diuerſorum deciſ.186.num.3 par.2.* vbi aſſignat rationem, quia reſtitutio huiuſmodi omnia reponit in priſtinum ſtatum, vndè ſatis eſt, quòd ille, contra quem conceditur reſtitutio non ſit in damno, tamen ſi minor, vel Eccleſiæ fiat locupletior, ſecùs autem ſi meliorationes ex tempore eſſent attritæ, & minus valerent, quàm eſſet impenſum, nam eo caſu fieret æſtimatio ſecundùm tempus præſens, nec damnum impendentis attenderetur, nè ſcilicèt Eccleſia, vel minor, quibus ſuccurritur per reſtitutionem in integrum ad fauorem, & vtilitatẽ ſuam damnum patiatur, plus ſoluendo, quàm ad eos peruenerit, cùm in cõcurſu tolleretur potiùs damnum aduerſarij, quàm ipſius Eccleſiæ, vel minoris, vt dicebatur in cauſa Cõfraternitatis Corporis Chriſti Ciuitatis Vici.

43 Secundus eſt caſus, cùm is, qui impendit eſt ſolùm poſſeſſor bonæ fidei, nullum habens dominium in re, & tunc vt reſtituatur æſtimatio melioramenti attenditur id, quod minus eſt, vndè ſi impenſi fuerint centum, fundus autem ob id melior factus ſit in centum quinquaginta, cèntum ſunt reſtituendi, ideſt tantum, quãtum impenſum eſt à principio, non quanti res pretioſior eſt tempore reſtitutionis, & ſi è cõuerſo impenſa ſunt centum, melioratio autem appareat in quinquaginta, ſunt in obligatione, ideſt id ſolum, quod res valet tempore præſenti, non quod impenſum eſt *l.in fundo in principio*, iuncta *gloſ.in verb. plus petitio ff.de rei vendicat.Rota dict.deciſ.186.num. 5.par.2.diuerſ.*

44 Tertius caſus eſt, quãdo is, qui melioramẽta fecit non pro ſe impẽdit, nec ad ſui vtilitatem, ſed pro Domino, qui fructus percepit, & tunc ſolùm ſit æſtimatio eius, quod eſt impenſum tempore meliorationis, nec attenditur incrementum, vel deterioratio in pretijs rerum con-

Digitized by Google

contingens,vt eſt caſus in *l. ſed an vltrò §. primo ff. de negot. geſt. & in l. ſi neceſſarias in principio ff. de pignor.act. & in l.3. §. ſufficiat ff. de controuerſ. & vtilit.act.*

45 Quartus eſt caſus,vbi ille , qui rem meliorē reddidit reuocabilis eſt Dominus, uel directus,uel utilis,tunc ęſtimatio inſpectò tempore reſtitutionis fieri debet,nec ut ruderum, ſed iuxta diſpoſitionem *d. l. domos ff. de leg. 1. Boer. deciſ. 44. Seraphin. deciſ. 899. Cornazzan. deciſ. 101. Laurent. deciſ. Auenion. 158. Magon. deciſ. Lucenſ. 33.*

46 Intellige tamen hoc uerum in ædificijs urbanis,ſed in æſtimandis uitibus,aliiſquè arboribus ſeruat praxis, quòd cùm incrementum illę receperint à ſolo,earū æſtimatio fieri debeat detracto melioramēto ſucceſſiuo ab ipſo ſolo, quia illud cedit Domino, & ſic fiet ęſtimatio quantum eſt expenſum plantationis tempore,ut pro illa debeat quis melioramentorum ratam ſ[illegible]ri, non autem quantum tunc tales uineæ,ſeù plantæ ualent,hoc.n.caſu attendimus id, quod minus eſt expenſum, inſpecto tempore,quo factæ fuerint *Vrſill. deciſ. 87. Cauale. deciſ. 28. in addit. par. 1. Gama deciſ. 137.*

Sic quoquè rei fructus ſi reſtituēdi ſint, nulli dubium, ſeclulis meliorationibus fructuum hoc intelligēdum eſſe *Valaſc. deciſ. 38. Cauale. deciſ. 27. par. 1. Gama deciſ. 364. Surd. deciſ. 282. & 294. Monach. deciſ. Bonon. 58.*

Tandèm eſt prætereà obſeruandum in hac

47 materia,in æſtimatione facienda rē fore æſtimandam totam ſimul,non autem per partes *l. Meuius § fin. ff. famil. bercíſc. l. 1. C. commun. diuid. Surd. deciſ. 155.* ideò *Rota in vna Romana Palatij 5. Maij 1560. coràm R.P. Ochtembergo* tenuit, in Palatijs, & rebus immobilibus pretioſis, quæ fructus non reddunt, vel minores iuſto valore æſtimationem eſſe faciendam non ex reditibus, ſed conſiderata materia, & forma, ideſt qualitate, & quāti eo in loco eius qualitatis domus communiter venduntur, nō autem,vt domus æſtimentur, quanti materia, & opere conſtant,non habita ratione, quanti communiter res eius qualitatis vendantur, nam id præcipuè conſiderandum eſt in domibus pretioſis,iuxta regulam,quòd res tāti va-

48 let, quanti vendi communiter poteſt, ideòq; Periti diligēter quidèm materiam, & formam inſpicere debebūt,ſed prætereà etiam inueſtigare,quanti huiuſmodi domus vendi communiter ſoleant, prout ſepiùs Sacrum noſtrum Regium Conſilium,cęteraq; Suprema Tribunalia obſeruare ſolent.

SVMMARIVM.

1 *Officiales debent eſſe iuris periti.*

2 Tex. in l. certi iuris C. de iudic. *declaratur ab Authore.*

3 *Theologus,cui delegata eſt cauſa, non poteſt illam expedire abſq; conſulta iuris periti.*

4 *Idiota quis dicatur.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LVIII.

Collectanea VIII.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

Hic reuocantur ordines Locumtenentis, quòd Præſidentes idiotæ non poſſint votare in cauſis, in quibus verſatur diſcuſſio iuris.

1 Non ſine ratione Locumtenens mandauerat, Præſidentes idiotas non poſſe votare in cauſis,in quibus requiritur diſcuſſio iuris, cū cęcus malè iudicet de coloribus,vndè meritò Officiales, & Magiſtratus debere eſſe iuris peritos fundauimus in *pragm. 2. de officio Sacri Regij Conſilij*, conuenit .n. vt is,qui iuſtitiæ adminiſtrationi præponendus eligitur Iuriſconſultus ſit peritus legum, ac Doctor *auth. de iudic. in principio*, iudicandi.n.munus Iuriſconſultorum proprium eſt *idem Iuſtinian. in procem. Inſtitut. in fin.* & ob id Magiſtratus ſapientiores eligi debent,quia omnis iuſta præſumptio pro ſapientibus inſurgit *cap. cùm in cunctis,ibi,morum probitas,& ſcientia litterarum de elect. cap. in noſtra de procur. cap. niſi eſſent,vbi Canoniſtæ de præbend. cap. ſancimus 1. q. 7. l. fin. C. ad legem Iul. repetund.* imperitis autem Reipublicæ gubernatio committenda non eſt,quia cùm lex ſit dogma virorum prudentum *l. 1. ff. de legibus*, & Iudices, ac Magiſtratus debeant earūdem legum eſſe miniſtri, earundem legum inexpertes eſſe non debent, leges.n.omnes, vel optimæ abſquè probatiſſimis Magiſtratibus mortuæ ſunt, ſicuti Magiſtratus optimi abſquè ſcriptis legibus ſibi ipſis ſunt viuæ leges, vndè imperitos, ac illiteratos Magiſtratus obtinere non poſſe ſunt multi, qui affirmant, inter quos è noſtris Deciſionarijs repono *Boer. deciſ. 153.*

Non immeritò itaquè periti eligendi ſunt Iudices, quemadmodùm in ſanitate curanda bonum requirimus Medicum, & in cauſa, & lite bonum requirimus Aduocatum *Franc. Marc. deciſ. 646. & 650. vol. 1.*

Quarè cum maximo grano ſalis in Curia Romana, ac Sacræ Rotæ Auditorio eliguntur viri doctiſſimi, ac toto Terrarum Orbe celeberrimi, ita etiam in Tribunalibus huius Regni,& in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis Neapolis.

2 Non obſtat autem *tex. in l. certi iuris C. de iudic.* vbi cauetur, quòd in Iudice non requiratur ſcientia, nam reſpondeo,illum procedere, vbi reperitur Iudex graduatus in iure ciuili, vel canonico,alias ſecùs.

Sunt tamen aliqui Magiſtratus, quorum officium per laicos exerceri conſueuit,ad *tex. in l. expertes C. de decur. lib. 10.* vt ſunt Capita-

nei, & alij Adminiſtratores Prouinciæ, qui illiterati creari poſſunt, dummodò penès ſe habeant aſſeſſores, literis, ac doctrina præclaros pro iuſtitia adminiſtrãda, qui eorum defectum ſuppleant, ad *tex. in auth. de iudic. §. noſtris in princip.*

Et ad materiam reminiſcaris de *Bulla Leonis X. in Concil Lateranen.* quæ incip. *Regimini*, cuius hæc ſunt verba.

Iudices, & Conſeruatores à Sede Apoſtolica deputati ſi in altero iurium graduati non fuerint aſſeſſorem Partibus non ſuſpectum ab his Partibus, vel altera earum requiſita aſſumere, & ſecundum eius relationem iudicare teneātur, non obſtantibus, &c.

Vigore cuius annis iamdiù elapſis conſultus à quodam Reuerẽdiſſimo Prælato Theologo, cui delegata erat quędam cauſa à Sancta Sede Apoſtolica reſpondi, ipſum teneri omni-
3 nò ad effectum, vt eius ſententia ſit valida eligere aſſeſſorem Iuriſperitum, ad cuius corroborationem facit *tex. in cap. ſtatutum §. aſſeſſore de reſcript. in 6.* vbi Iudex delegatus tenetur aſſumere aſſeſſorem, ſi indigeat, & ita reperio declaratum per Sacram Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationem.

4 Sed quæro, quis dicatur idiota, reſpondeo, illum propriè, & in effectu dici idiotam, qui eſt ignarus literarũ, & eſt penitùs illiteratus, qui propterea excuſantur à tutela, à iudicando, & à Clericatu, vt dixit *Rota in Mediolanẽ. propoſitæ excuſationis coràm R. P. Ockembergo.*

Verùm in hac noſtra pragmatica Pręſidentes idiotæ ſunt ij, qui non ſunt iuris periti, & ponuntur ad differentiam Præſidentium Doctorum, vt apparet ex eodem *tex.* pragmaticæ.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus in cauſis vbi non eſt actor, nec reus, nec author laudatus quid faciendum.*
2 *Remiſſio cauſæ quando ſit facienda à Iudice ordinario ad Iudices Fiſcales.*
3 *Fiſcus in cauſis feudalibus vbi habet intereſſe, auocat articulum ad Regiam Cameram.*
4 *Fiſcus nequit obtinere remiſſionem cauſæ motæ à ſuo debitore.*
5 *Ceſſionarius Fiſci poteſt nomen ceſſum coràm Iudicibus Fiſcalibus conuenire.*
6 *Fideiuſſor apud Fiſcum fideiubens, poteſt ſuum Principalem coràm Iudice Fiſci conuenire.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LXII.

Collectanea IX.

DEſiderando ſua Maeſtà, &c.
1 Dat normam diſpoſitioni pręcedẽtis pragmaticæ, in pluribus decernẽdo, vt quòad cauſas Partium, in quibus Fiſcus non eſt actor, nec reus, vel author laudatus cognitio remittatur ad Sacrum Conſilium, niſi in aliqua earum agatur de aliquo præciſo, & apparente intereſſe Regij Fiſci, ac multæ conſiderationis, quo in caſu declaratio facienda reſeruatur Excellentiſſimo Viceregi ad inſtantiam Fiſci.

Vltra cumulata ſupra in *pragm. 12. hac eadem rubrica* ad confirmationem huius pragmaticæ, de qua meminere iungas nouiſſimè *Carleual. de iudic. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. quæſt. 6. ſect. 9. nu. 700.* vbi deciſionem reportat, & *Galeot.*
2 *controuerſ. 4. tom. 2.* vbi remiſſio cauſæ quando ſit facienda à Iudice ordinario ad Iudices Fiſcales in Regno, præſertim de ſtylo Sacri Cõſilij remittendi ad Regiam Cameram cognitionem articuli incidentis, an quid ſit feudum, vel allodium, & ſic etiam quando contingit cõtrouerſia ſuper qualitate feudi, an ſit vnius, vel alterius ſpeciei, & an ſit idem ſeruandum, quando controuertitur, ſi ſit feudum indiuiduum iuris Francorum cum prætogatiua primogenituræ, vel diuiduum de iure Longobardo, referens deciſionem factam in Supremo Collaterali Conſilio, de qua antea *Reg. Conſtant. in l. 1. num. 39. C. de conſul. lib. 12.* & poſtea *Marin. quotid. reſol. cap. 146. num. 5.* vbi,
3 quòd in cauſis feudalibus, in quibus Fiſci intereſſe cẽſetur pręſentaneum, licèt in futurum protrahatur exequutio, indiſtinctè remittitur articulus ad Regiam Cameram, ſi de qualitate feudi dubitari contingat, dicens deciſum in Collaterali Conſilio ad relationem Sacri Cõſilij in cauſa vertente inter Principem, & Fratres de Sabellis, & Marchionem Introduci, qui cùm ad inſtantiam ipſorum de Sabellis in S. C. eſſet cõuentus ad relaxandum Caſtrum prædictum, quia dubitatum extitit de qualitate dicti feudi, an in eo viueretur iure Francorum, vel Longobardorum, licèt priùs ab eodẽ S. C. fuiſſet iudicatum, cauſam remanere debere in eodem Tribunali, nihilominus cùm pro parte Regij Fiſci, & Marchionis obtẽtum fuiſſet, de hoc eſſe faciendam relationem in Collaterali Cõſilio, extitit deciſum, articulum qualitatis præfati feudi eſſe remittendum ad Regiam Cameram, & dùm per eandem fuiſſet declaratum in Collaterali Conſilio in tali feudo iure Francorum viui, Sacrum Conſilium, quod pendente hac declaratione non ſe intromiſit, iterùm cauſam reaſſumpſit, dicens procedere, vt facta declaratione à Regia Camera, cõfeſtim valeat actor litem proſequi in Sacro Conſilio, quãmuis à decreto Regiæ Cameræ reclamatum fuiſſet, vt pluriès iudicatum teſtatur *Reg. Tapia deciſ. S. C. 18.*

4 Et hac occaſione obſerua, minùs valere Fiſcum obtinere cauſæ remiſſionem motæ contra debitorem à debitore Fiſci, vt deciſum teſtatur ex alijs *Martian. cõſ. dec. 5. n. 15.* ita vt ſi vnus

vnus ex litigantibus ſit Regij Fiſci debitor,ex
canſa talis intereſſe nequit cauſam trahere ad
Regiam Cameram, eò quia interſit ſuum de-
bitorem defendere.
5 Nec non ſigna, Fiſci ceſſionarium poſſe no-
mẽ ceſſum coràm Iudicibus Fiſcalibus cõue-
nire, & qui inuitus pro Fiſci debitore ſoluit,
poſt ceſſionem Iudicis officio obtinendam
actionem hypothecariam contra principalem
debitorem exercere poſſe, vt apud *Marin. d.
cap.146.variar.reſolut.* vbi etiam *num.* 13 poſt
6 cęteros notauit,fideiubẽtem pro aliquo apud
Fiſcum cùm primùm cogitur ad ſoluendum
Fiſco,poſſe coràm eodem Iudice Fiſci Princi-
palem conuenire.

S V M M A R I V M.

1 *Vniuerſitas quando non eſt admittenda ad do-
manium.*
2 *Domanij petitio competit vaſallis vti ſingu-
lis.*
3 *Domanij petitio competit Vniuerſitati in cõtra-
ctu ad gaudendum.*
4 *Petitio domanij an competat cuilibet Vniuerſi-
tati.*
5 *Domanium an competat vni ex Terris vnico
pretio venditis.*
6 *Petitio domanij quando locum non habet, &
num.7.*
8 *Domanium num reuocari valeat à Rege.*
9 *Acceſſus fieri poteſt poſt dicta teſtificata.*
10 *Debitores vigore apocæ bancalis qualiter ad-
ſtringantur.*
11 *Depoſitum à debitore ex cauſa apocæ bãci qua-
liter ſit faciẽdum, & quid reſpectu apocarum
habẽtarum pro recognitis ex decreto Iudicis,
num.12.*
13 *Rigor apocarum banci an ſeruetur contra hæ-
redes debitorum,& reſpectu intereſſis.*
14 *Et quid elapſo decennio.*
*Et quid ſi fuerint ſubſcriptæ à minoribus,num.
15.*
16 *Carceratio vnius ex debitoribus obligatis vi-
gore apocæ bancalis num proſit alijs, ad fi-
nem,vt audiri poſſint circa eorum exceptio-
nes.*
17 *Exceptio hoſtica admittitur contra apocam bã-
calem.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c.
Pragm. LXIII.

Collectanea X.

ALli giorni paſſati, &c.

1 Statuit,non eſſe Vniuerſitates admittendas
ad domanium poſt annum à die captæ poſſeſ-
ſionis,etiam per viam reſtitutionis in inte-
grum.
Hæc admiſſio Vniuerſitatum ad domania
nèdum ex vſu, & conſuetudine, ſed & de iure
procedit,vt latiori calamo probauimus *forẽſ.*
2 *quæſt.*106.& 120.*tom.*1. vbi domanij petitio-
nem competere vaſallis vti ſingulis,& ab vno
ex Ciuibus poſſe peti alijs reluctantibus fusè
demonſtrauimus, & deciſum in Regia Came-
3 ra reportauimus,& in alia tutati ſumus,huiuſ-
modi petitionem domanij Vniuerſitati com-
petere in contractu ad gaudendum, & loca-
tionis,etiam ad modicum tempus,per ea,quæ
adducunt *Marta deciſ.*240. *& Illuſtriſſimus
Epiſcopus Riss.deciſ.Cur.Archiep.Neapol.*236.
*par.*3. ſicq; deciſum oſtendimus.
4 Quæ ſanè facultas competit tàm Vniuerſi-
tatibus magnis, quàm paruis,vt pluriès deci-
ſum, & exequutum recenſet *Maſull.in ſchol.
ad Capyc.deciſ.*162.licèt aliàs contrarium fue-
rit practicatum attenta perſonarum,locorum,
& temporum differentia, vt apud *Salern.in
addit.ad proœm.Carol.in Conſuet.Neap.*incip.
Magna eſt Principis.
Talequè ius poterit exerceri per vnam ex
Terris vnico pretio venditis,quàmuis aliæ nõ
petant domanium, vt in caſu relato,& deciſo
apud *Præſid. de Franch. deciſ.* 17. *in fine*, qui
nonnulla in hac materia ibidẽ conglomeranit.
5 Quod tamen intelligas verum, niſi Terra
vna ex pluribus venditis,quæ proclamaret ad
domanium eſſet ſub aliqua Baronia,quia tunc
non poſſet, vt deciſum in Sacro Regio Conſi-
lio fatetur *Camill.de Curt.in diuerſ. feud. in
verſic.licèt autem veriſſima num.*69. apud quẽ
alia in materia reperies.
6 Ceſſabit autem petitionis domanij fauor,
quotiès venditio eſſet facta primogenito, vel
alteri agnato proximè ſucceſſuro, vt iudicatũ
habes penès *Bammacar.in cap.beneficiũ à va-
ſallo num.*112.*ſi de feud.defunct.content ſit*,vbi
deciſionem Regiæ Cameræ reportat.
7 Similiter, nec erit admittenda Vniuerſitas
ad domanium, quotiès abſquè proteſtatione
nouum emptorem in Dominum recepiſſet,ita
in caſus contingentia deciſum recenſet *Ma-
ſull.* indicata *deciſ.* 162. ſed ipſe dubito de tali
deciſione, dùm ſtatutum ſit tempus ad illud
petendum,cui per actum proteſtationis non
factæ non cenſetur in dubio renunciatum.
Et de iure prælationis pro conſequẽdo do-
manio competenti Vniuerſitati intrà annum,
tàm in venditione, ſiuè inſeudatione, quæ fit
per Regẽ directum Dominum, quàm per Ba-
ronem cum aſſenſu,& quæ cõcurrere debeãt,
vt iuſtè concedatur etiam vni ex Ciuibus,alijs
contradicentibus fusè enucleat *Galeot.contro-
uerſ.forenſ.lib.*1.*fol.*mihi 541.*cum ſeq.*
8 Sed an domanium poſſit à Rege reuocari,
ſi Ciuitas proprijs pecunijs ſe redimerit, & fe-
cerit de domanio, in quo illã Rex tenere pro-

Digitized by Google

miſit, de facto videmus ſeruari pro affirmatiua opinione, pro qua iudicatum patet apud *Seſe deciſ. Aragon.* 36. *lib.* 1. *Molfeſ. in Cōſuet. Neap. in proœm. quæſt.* 6. *num.* 11. *Anna alleg.* 50. *&* 87. *Reg. de Ponte conſ.* 70 *lib.* 1. *& conſ.* 15. *lib.* 2. *Reg. Reuert. deciſ. manuſcript.* 53. *&* 76. *par.* 2. *& deciſ.* 19. *par.* 5. apud quem plures quidem res iudicatæ reperiuntur.

At quatènus in §. 3. incip. *Item perche nelle liti, &c.* diſponatur, quando acceſſus Officialium ad faciem loci confinium ſit faciendus.

9 Pro coronide uideas *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 86. *par.* 2. ubi probat, poſſe fieri acceſſum per Iudicem poſt dicta teſtificata, & cōcluſum in cauſa.

10 Cęterùm deueniendò in *§. item volemo*, ubi ſtat diſpoſitum, debitores uigore apocarum bancis directarum poſse adſtringi realiter, & perſonaliter, nec audiri, niſi in uinculis, uel facto depoſito.

11 Obſerua, tale depoſitum eſse faciendū realiter, & effectiuè in pecunia, nec ſufficere fieri ex credito conſequēdo uigore literarum exequutorialium, ut extitit iudicatum per S.C. ad relationem M. C. V. penès Secretarium in Banca Pignatarij de anno 1636. de mēſe Aprilis in cauſa hæredum quondam Io. Baptiſtæ de Franchis cum Antonio Maria Sarualle, teſte *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo depoſitum fol.* 300. *par.* 3. ubi diſcutit articulum, ſubiungens *in alio verbo ſequenti*, teneri conuentum uigore apocæ banci facere depoſitum, & ſi oppoſuerit, illam fuiſse factam in confidentiam, nec aliter, ſicq; iudicatum in M.C.V. & confirmatum per S.C. in eadem cauſa recenſet, niſi tamen in promptu appareret probatio confidentiæ, ſiuè ſimulationis.

12 Et amplia pariter in apocis habitis pro recognitis ex decreto Iudicis interpoſito in cōtumaciam conuenti nolentis recognoſcere, vt contra deciſionem relatam per *Maſullum in addit. ad Capyc. deciſ.* 139. *nu.* 12. tutati ſumus, & determinatum aſſeruimus *forenſ. quæſt.* 70. *par.* 2. iuxta *deciſ. Præſid. de Franch.* 502. & ibidem pariter deciſum teſtamur in S.C. apocam directam banco habere exequutionem paratam, quāmuis eſſet ſcripta per alium de mandato, & ordine debitoris neſcientis ſcribere cū ſubſcriptione trium teſtium, qui recognouerunt, vt ibidem latiùs de ſupradictis eſt videre.

13 Et ex dictis per *Gamam deciſ.* 369. poſſet ampliari etiam cōtra hæredes debitoris, quod noluimus practicare in Regia Audiētia Apuleæ, vbi neque recepimus opinionem *Barz. deciſ Bononiæ* 108. amplianttis etiam quòad intereſſe, quod debetur conſequutiuè quòad ſimiles apocas.

14 Prout ceſſabit pariter concluſio reſpectu apocarum elapſo decennio, quæ non haberēt exequutionem ſic violentam, & paratam, vt determinatum retulimus *forenſ. quæſt.* 64. *tom.* 2. vbi rationes, & authoritates cumulauimus.

15 Nec non claudicabit huiuſmodi concluſio reſpectu apocarum ſcriptarum, vel ſubſcriptarum à minoribus, non obſtante Curatorum cōſenſu, vt extitit iudicatum per Sacrum Regium Conſilium inter Paſchalem Caputum, & alium de Aguiros in Banca Longhi, & ego habui in facto in cauſa Marci de Vulterio cū Marcello de Gratia, in qua ſimiliter ita extitit iudicatum per M.C.V. & ratio eſt, quia inter cętera minorum priuilegia illud reſulget, nè poſſint carcerari, vt communi calculo apud *DD.* ſtat receptum.

Sed non reticeam dicere, quòd ſi fortè à
16 pluribus eſſet facta Apoca, contra quam aliquid opponatur, & vnus ex debitoribus vellet ſe conſtituere carceratum ad hunc finem, carceratio ipſius prodeſt alteri correo, nè carcerari valeat, & eſt audiendus in exceptione propoſita, ex dictis per *Præſid. de Franch. deciſ.* 685. *nu.* 2. vbi *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius in addit.* & ex *Rit. M.C.V.* 207. vbi ſi plures ſint citati, vnus poteſt pro omnibus comparere, alioſquè omnes licentiari facere, ſicq; reperio iudicatum per M.C.V. pro quibuſdā Particularibus Terræ Gurguglionis contra Horatium Vigianum, per quam fuit determinatum, vt conſtituto vno ex correis inſolidum obligatis carcerato audiantur omnes, vide ſi conferat *Afflict. deci.* 94. & alias fuiſſe deciſum per Sacrum Conſilium ad relationem eiuſdē M. C. in cauſa Franciſci Antonij de Mauro cum Vniuerſitate Siciniani recenſuit *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo debitores plures par.* 2. probat etiam nouiſſimè *Marin. var. reſol. c.* 194. vbi tamen *nu.* 27. annuit deciſum per M.C. V. aduerſus quoſdam de Mirabella tunc vnius comparitionem alijs prodeſſe, quando ille, qui comparet eſt in Curia vocatus, quia ſi eſſet tantùm citatus, ſed non vocatus, tunc illius comparitio cęteris correis vocatis non comparētibus non prodeſt, niſi pro illis vocatis perſonam legitimaret, ſeruata forma *pragm.* 7. ſupra *de inſtrument. liquidat.* & autumat id colligi ex allegata *deciſ. Præſident. de Franch.* 685. ibi *namque duo fuerunt citati, & vocati, qui ambo de ſero comparuerunt, demùm creditor in ſecunda Curia cùm contra vnum ex eis tantùm requiſitoriam egiſſet, ad incuſationem procedere intendens Curia pro Tribunali ſedente non requiſitus pro requiſito comparere voluit, & cùm orta eſſet dubitatio, an eſſet admittendus, per M. C. ac per S.C minimè fuit admiſſus*, vt *ibidem* apertè cernitur.

17 Et nota, aduerſus huiuſmodi Apocam bancalem poſſe opponi exceptionem hoſticam, qua probata non poteſt vlteriùs procedi, vt extitit iudicatum per M.C.V. de Anno 1623. in Banca Terracciani, & latiùs probat moder-

Digitized by Google

dernè *Thor.in Compend. deciſ. Regni in verbo exceptio hoſtica part.2.*

SVMMARIVM.

1 *Vectigalia quando venduntur ſub haſta, infra quot dies poteſt fieri melior oblatio.*
2 *Fiſcus vti læſus an veniat reſtituendus in venditione, & locatione, & nu 3.*
4 *Conductor vectigalium, cui tradita eſt poſſeſſio an præferatur ſecundo plus offerenti.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LXXI.

Collectanea XI.

IL principal'intento, &c.

1 Mandat, vt antè captam poſſeſſionem vectigalium à conductoribus ementibus ſub haſta infra quatraginta dies poſſit fieri melior oblatio, dùmodò auctarium non ſit minus decima totius pretij annui poſt captā poſſeſſionem infra tres menſes, & auctio nè ſit minor ſexta parte.

2 Pro coronide videnda eſt pulcherrima decisio R.C.S. D. Petri Iordani Vrſini noſtri Sacri Regij Conſilij integerrimi, & oculatiſſimi Præſidis, numquàm ſatis laudati viri, in qua agitur ſi Fiſcus vti læſus veniat reſtituendus, vbi facta vēditione, vel locatione alterius oblatio acceſſerit infra ſextam, re tamen integra, illam per extenſum in proprijs verbis reportat *Marinis quotid. reſol. cap.* 147. qui *in prin-*
3 *cipio* annuit, Fiſcum in ipſius bonorum vēditione, vel locatione, ſi læſio in ſexta concurrat, poſſe talibus contractibus contrauenire, ſicuti practicatur in cunctis alienationibus ad inſtantiam creditorum ſub haſta factis *Vrſill. deciſ.*240.*num.*8. *Præſ.de Franch.deciſ.*120.*num.* 7 *&* 240.*num.*2. taliter quòd vbi noua ſe offert oblatio, licèt emptori rei venditæ, aut locatæ poſſeſſio fuerit tradita, ea recipitur, cū rerum Fiſcalium venditio, ſeù locatio ſub pacto adiectionis in diem facta videatur *l.Lutius § fin.ff.ad munic. l. ſi tempora, & ibi gloſ.C. de fide inſtrumen. & iur.haſt.Fiſcal lib.*10. teſtificans ſic quotidiè practicari in Regia Camera, & refert annis ſuperioribus deciſum in eodem Tribunali.

4 Sed vtile eſt ſcire, an primus conductor vectigalium, cui eſt tradita poſſeſſio præferatur ſecundo plus offerenti pro eodem pretio.

Et certè affirmatiua opinio eſt tenenda, quia ſi læſio ſolùm reſpectu pretij cōſideretur, non debet primus licitator, & poſſeſſor à iure ſupplendi iuſtum pretium excludi, & ita reperio iudicatum in Regia Camera Summariæ de anno 1629. ſub die 6. Martij in Banca Moicllæ pro Criſpo, nam cùm officiū Credenzerij Baroli fuiſſet præuijs ſolemnibus pro aureis quingentum venditum Ioāni priori, & illi tradita poſſeſſio, & cùm nouus obſator comparuiſſet offerendo alios ducentum quinquaginta aureos ſupra quingentum, & prouiſum audito priùs primo emptore, & officij poſſeſſore, quòd accendatur candela, remanſit pro ducatis mille, & centum Carolo Bonafede, at cùm d. Ioannes primus licitator, & poſſeſſor, pro ſimili pretio petijſſet, fuit illa conceſſa, ſicq; aliàs iudicatum in eodem Tribunali recenſet idem *Marin. d. c.*147. *num.*7. vbi licèt tale decretum, affirmet, reuocatum fuiſſe in Collaterali Conſilio, tamen ipſe cum anteriori opinione reſidet, & probat illam, quæ in effectu verior eſt.

Cætera conducentia videas ſupra *in prag.* 5.*de adminiſtr. vniuerſit. à num.*86.*cum ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Theſaurarij debent annotare omnem pecuniam.*
2 *Theſaurarius an debeat pecuniarum ſpecies in libro ſcribere, & quarè num.*5.
3 *Liber Officialis omnia continere debet.*
4 *Deſcriptio diſtincta quando non dicitur.*
6 *Moneta aurea vbi non eſt promiſſa, eſt danda moneta noua ad illius valorem.*

De Officio Quæſtoris Aerarij Generalis, ſeù Theſaurarij, & aliorum Quæſtorum Tribunalium. Pragm. I.

Collectanea I.

VNiuerſis, & ſingulis, &c.

1 Statuit, Theſaurarios debère annotare quācumq; pecuniam cum alagiorum, ponderiſq; defectione, & ſecundùm annotationem ad cōputa teneri.

2 Sedat hæc prouiſio altercationem *DD.* qui fuerunt diſcordes circa articulum, ſi Theſaurarius teneatur ſuper libro ſuo deſcribere monetarum receptarum ſpecies, cùm aliqui cenſuerint, ſufficere, vt ponat earum valorem iuxta tempus, quo illas receperit, cęteri autem totum contrarium veriùs agnouerunt, vt elicitur ex *deciſ. Rotæ in vna Romana ſocietatis coràm R.P.Vbaldo,* quæ ad fauorem huius vltimæ opinionis conſiderat, cuncta ſigillatim deſcribenda eſse, & librum debere eſse tàm clarum, vt deprehēdi valeat, an probè, vel improbè rationes ſint in eum relatæ, & quòd li-
3 ber Officialis continere debeat, ſingulariter omnia, ita vt ille, cui ratio redditur poſſit cōprehendere, ſi quid machinationis in ea contineatur ex *l. neminem C. de ſuſcept.* & deſcriptionem faciendam eſse ſingulariter, & non poteſt

4 poteſt dici ſingularis, diſtincta, & aperta deſcriptio pecuniarum, quotiès illius forma, aut ſpecies minimè deſignatur, ita vt cũ ſatis differentię argenteam ſi, vel aureã receperit monetam, cuius valor extrinſecus ex temporis lapſu mutari ſolet, & ſi deterioris ligæ, aut contaminatam exegerit cognoſci valeat, an illam receperit, cuius valor augetur.

5 Ita quòd niſi Theſaurarius in libro deſcripſerit pecuniæ ſpeciem, & qualitatem, non poterit in exactione computorum cognoſci, ſi fideliter negotiũ fuerit geſtum, ſed erit neceſſe probare, quantas, & quas ipſe receperit monetas, ex quibus potuerit lucrum fieri circa extrinſecum valorem, & alagia.

6 Conferunt *Afflict. deciſ.* 90. *Cartar. deciſ.* 134. fundãtes, quòd vbi moneta aurea promiſſa non reperitur, eſt danda moneta noua ad valorem antiquæ aureæ, quæ erat tempore contractus *Minſynger. obſeruat. 1. cent.* 4. *Maſtril. latè deciſ.* 7. vbi quòd ſi accreuerit, debitor poteſt deducere incrementum illud, & valorem, qui accreuit, ſicut ſi valor decreuerit, & diminutus ſit ſupplere tenetur, tractãs principaliter articulum, ſi cenſus ſit conſtitutus pro pretio in moneta aurea, an in eius reluitione debeat depoſitari moneta argentea cũ intereſſe, ſi aurea non reperiatur.

SVMMARIVM.

1 *Poteſtas conſtituendi Officiales penès Principẽ reſidet.*
2 *Magiſtratus exteri regulariter eligi debent.*
3 *Actuarij non poſſunt eſſe de propria patria.*
4 *Regnicola quis dicatur.*
5 *Officium Protbomedici naturalibus Regni conferendum eſt.*

De Officiorum Prouiſione, ſeù diſtributione facienda Regnicolis, & exteris. Pragm. I.

Collectanea I.

ITem atteſo, che per l'immortal memoria, &c.

Prouidet, eſſe officiorum collationem in hoc Regno diſtribuendam pro duabus partibus Regnicolis, pro alia tertia parte arbitrio ſuę Maieſtatis.

1 Poteſtas conſtituendorum Magiſtratuũ ad ſolũ Principem ſpectat *c. 1. quæ ſint Regalia*, eò quòd ab eo omnes iuriſdictiones veluti flumina à mari fluunt, ac refluunt *Franc. Marc. deciſ.* 178. *& deciſ.* 616. *vol.* 1. *Gramat. deciſ.* 46. *Capyc. deciſ.* 9. *& Peguer. dec.* 36.

2 Hoc ſuppoſito pro ornatu Pragmaticæ ſciendum eſt, quòd regulariter de iure communi Magiſtratus eligi nõ poſſunt de eodem loco, vbi adminiſtratio exercẽda erit, ita cautum eſt per *tex. in l. ſi eadem ff. de offic. aſſeſſor. l.* 3. *C. de diuerſ. offic. & apparit. lib.* 12. *l. fin. C. de offic. Rector. Prouinc. l. hi, qui, & l. ſi cui ff. ex quibus cauſ. maior. Franc. Marc. deciſ.* 634. *volum.* 1. & prohibentur non ſolùm qui ex Ciuitate ſunt, ſed etiam qui ex Suburbijs, cùm & Suburbia patrię appellatione, ac Ciuitatis contineantur *l. vxorem §. legauerat, l. cuiquè ff. de legat.* 3. *Afflict. deciſ.* 184.

Quidquid autem ſit de iure communi, in Regno tamen noſtro aliud obſeruatur in caſu huius pragmaticę, & ita pariter in Regno Siciliæ (exeepto Illuſtriſs. & Excellentiſs. Prorege, eius Cõſultore, & Regij Patrimonij Cõſeruatore) officia nonniſi Siculis conferri poſſunt, excluſis penitùs exteris, vt per *Capitulũ* Regis Alphonſi 386. confirmatum per eundẽ Regem in cap. 416. & per Inuictiſſimum Carolum Quintum Imperatorem, & Regẽ noſtrum in cap. 18. & ab eodem indè confirmatum in cap. 189. & nouiter per Catholicam Maieſtatem olim Philippi Tertij Regis noſtri omnia approbata, idquè non ſine legum authoritate, & varijs rationibus fuiſſe factum arbitror, originarios etenim in Magiſtratibus eligendos eſſe cauetur *in l. 2. C. de offic. Prętor.* ibi, *Tres Prætores, qui proprium larem habent in Vrbe, non ex Prouincijs eligantur, l. 2. & 3. C. de defenſ. Ciuit. l. reſcripto, & l. ſi quis magiſtratibus ff. de muneribus, & honoribus.*

Hinc eſt, quòd in noſtro Regno Neapolitano idem in pluribus Officijs Supremorum Magiſtratuũ ſpeciali priuilegio ſtatutum eſt, ad tradita per *Franc. in deciſ.* 479. licèt in Offi-

3 cialibus minoribus Regni ſeruetur ius cõmune, vt in Actuario deciſum fuiſſe teſtatur *Idem deciſ.* 98. & de conſetudine Thaurinenſi dicit *Teſaur. deciſ.* 268. & de ſimili ſtatuto Auguſtano Imperialis Cameræ refert *Minſyng. obſeruat.* 30. *cent.* 4.

4 Dicetur autem Regnicola tàm is, qui eſt ortus in Regno, quàm qui eſt oriundus à patre nato in Regno, vt apertiſſimè declaratum fuit per Catholicum Regem Philippum Secundũ in *cap.* 1. in finalibus verbis de gratijs conceſſis in Anno 1561. & vide *Capyc. deciſ.* 162. *Afflict. deciſ.* 384. *Gramat. deciſ.* 103.

Et nota, quòd ſi quis habeat duo domicilia, electo vno, non poteſt ad aliud redire, & ſic Ciuis Neapolitanus, & Romanus vnà ſimul q̃ Magiſtratum habuerit vti Neapolitanus, cenſetur renũciaſſe priuilegio Bareſi *Bozr. dec.* 13.

5 Qua occaſione obſeruabis, officium Prothomedici huius Regni eſſe prouidendum naturalibus Regni, vt ex Capitulo eiuſdem Regni recenſet *Regens Tapia deciſ. ſupremi Italiæ ſenatus* 14. vbi tractat, ſi poſſit prouideri in perſonam exteri in ciuem adſcripti.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Conſiliarij Regij quomodò eſſe debent.*
2 *Officiales quomodò eſſe debent,& num.4.*
3 *Sapiētia non intrabit in animam malcuolam.*
5 *Officiales debent eſſe patientes in audientijs,nec præcipitantes in negotijs,num.6.*
7 *Officiales non debent eſſe nimis ſubtiles.*
8 *Iudices non debent eſſe timidi, nec ſeueri,nu.9. ſed miſericordes,num.10.*
11 *Iudices in iuſtitia adminiſtranda non debent irruere.*
12 *Iudices nec amore, nec odio vinci debent.*
13 *Officiales debent eſſe graues, & fideles.*
14 *Officiales non debent eſſe perſonæ viles.*
15 *Minores non poſſunt eſſe Officiales, ſed ſenes, num.16.*
17 *Iuuenes quando admittuntur ad officia.*
18 *Remoti ab officio nec ad illud, nec ad aliud promoueri poſſunt.*
19 *Officiales ob turpitudinem amoti dignitatem amittunt.*
20 *Nomen malum habentes ad officia non debent promoueri.*
21 *Officialis priuatus pendente appellatione, ſi appellat, ad alia officia promoueri nequit, & num.22.*
23 *Cæci nequeunt eſſe Officiales,nec muti,nec ſurdi,num.24.*
25 *Surdi,& muti licèt retineant Magiſtratum,an illud exercere poſſint.*
26 *Podagra laborantes à munere iudicandi excuſantur.*
27 *Furioſi nequeunt eſſe Iudices.*
28 *Magiſtratus non debent eſſe idiota.*
29 *Ignarus quid facere ſolet.*
30 *Ignorantia Iudicis eſt calamitas innocentis.*
31 *Fœmina nequeunt ad Magiſtratum aſſumi,& quarè num.32.*
33 *Spurij ad Magiſtratum non admittuntur.*
34 *Nobiles in Magiſtratu præferuntur ignobilibus.*
35 *Plebei prohibentur fungi honoribus Decurionis.*
36 *Officia publica potiùs nobilibus,quàm popularibus ſunt danda.*

De Officio Sacri Regij Conſilij,& his,quæ ipſi Tribunali incumbunt. Pragm. II.

Collectanea I.

VEteres illi Sapientes, &c.

1 Regij Conſiliarij debent eſſe docti, graues, ſeueri, inſontes, mites, & recta iudicia iudicare.H.D.

2 Pro coronide ſcire debemus,quòd Officiales,& Magiſtratus omnes inter alias virtutes, vitæ ſanctimonia, Deum timentes, & bonis moribus clarere debent,ad *tex.in l generaliter §.ſpurios ff. de decur. cap. poſtquam extra de elect.cap. ſi quis Abbas* 18. *q.*2. iuxta illud in *Exod.* 18. *Prouide autem de omni plebe viros potentes,& timētes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint auaritiam, & conſtitues eos Tribunos,& Centuriones*, vndè *Diuus Auguſtinus* ſcribens ad quēdam Comitem dixit, *Elige tibi Conſiliarios timentes Deum,& veritatem amātes,*
3 quoniam vt dixit *Sapiens cap.*1.*In maleuolam animam non introibit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis, & non poteſt iuſtitia cum ſcelerato homine habere commercium*, ad *tex.in cap. fortis in fin. de verb. ſignific.& in cap. plerumq;* 11.*q.*3. facile.n.deuiat à iuſtitia qui in cauſis non Deum, ſed homines timet, quia qui timet hominem,citò corruet,qui verò ſperat in Domino,ſubleuabitur.

4 Item debent eſſe veritatis amatores, & cauere à mendacio *Theſaur.in præfat.ſuarum deciſ.* vbi ſubdit, quòd liberè debent votare,& veritatem dicere, tàm inter ſe, quàm etiam Principi,ſi expediat, iuxta illud,*loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu Regum, & non confundebar*, vndè non debent eſſe exceptores perſonarum,vt in *Deuteronom.cap.*1. ibi, *quod iuſtum eſt iudicate, ſiuè ciuis ille ſit, ſiuè de regione,nulla erit diſtantia perſonarum,ita paruū audietis,vt magnum,nec excipietis cuiuſuis perſonam*, & in *Leuitic.cap.*19.ibi *Non conſideres perſonam pauperis,nec honores vultum poten-*
5 *tis* pariter debent eſſe patientes in audientijs, nè fortè litigantes à petenda iuſtitia arceant, & expellant;ſed omnes benignè,& æqua lance audire,ad *tex.in l final. ff.de his, quæ in teſtam. delent.*& melius *in l.nè quicquam §. vbi decretum ff.de offic. Proconſ.*

6 Similiter non debent eſſe præcipitantes in negotijs diffiniendis, & ſententijs ferendis,*ad tex.in l.*2.*C.de Offic. Rect.Prouinc.* latè *Viuius deciſ.*375. vbi enumerat cauſas celeritatem deſiderantes, aliàs voluntas eius præcipitata dicitur nouerca iuſtitiæ,atque omnia ſubita probantur,iuncta *Clemen. paſtoralis §. verum de re iudic.cap. inter hæc de pœniten. diſtinct.*3.

7 Inſuper non debent eſſe nimis ſubtiles, nam quandoque obumbrant veritatē,& pernicioſi ſunt,*ad tex.in l pen.C.ad Trebell.l.ſi ſeruum §. ſequitur,& §.& quia ff.de verb.obligat.*

8 Item nec timidi,effœminati,& puſillanimes, argum.*tex.in l.*1.*§.fin. in fin.ff.de ædilit.edicto, cap.accuſatores* 3.*q.*5. vndè Iudices timidi non ſunt laudabiles.

9 Nec ſeueri, ſed mites, aliàs Officiales ob eorum ſeuitiam officio priuantur *de Ponte*
10 *deciſ.*17.in iudicando enim debet Iudex ſubditis eſſe miſericors, quia nil maius, & dignius in præclaro viro placibilitate, & clementia.

11 Pa-

11 Pariter cauete debent, nè in iuſtitia ad-
miniſtanda in iracundiam, & paſſionem in-
cidant, vndè laudabiles appellantur Iudices,
quibus non ira, non furor, ſed ratio domina
tur *cap. illa, cap. ira, cap. cùm apud Theſſalo-
nicā, cap. ſummoperè 11. quæſt. 3. cap. ſi quid 15.
q. 7. cap. ſi quid 86. diſtin.*
12 Item requiritur in Magiſtratibus, vt nec
odio ducantur, nec amore vincantur, quia hu-
iuſmodi paſſiones excæcant intellectum, nam
ſicuti amore iuſtitia peruerti ſolet, vt habetur
in cap. 1. 3. quæſt. 5. cum ſimil. ita & odio ad iu-
dicādum peſſimè adſtingimur, *ad tex. in cap.
Epiſcopus §. fin. & cap. quatuor 11. quæſt. 3.*
13 Adhuc erint grauesq;, & fideles, conſtantes
in eorum conſilio, ſi tamen tardè deliberatum
ſit, nō debent habere intereſſe in iudicijs, de-
bent ambitionem dimittere, debent eſſe mo-
deſti, & prudentes.
14 Et vltra deducta aduerte, quòd ad Magi-
ſtratus, & officia non ſunt admittendi vile of-
ficium exercentes, *ad text. in l. cū Prætor §. non
autem ff. de iudic. l. Decurio C. de Decur. lib. 10.
l. ſi cohortalis C. de cohort. lib. 12. l. 3. C. de com-
merc. & mercat. l. milites C. locati, l. nè quis ex
vl timis negotiatoribus C. de dignit. lib. 12.*
15 Nec admittuntur minores ex *l. cum lege ff.
de recept. arbit. l. 2. §. fin ff. de iur. immun. l. Lu-
cius § fin ff. ad Municip.*
16 Reipublicæ enim intereſt, vt gubernacula
ſenioribus debeantur, qui præter quod ſcien-
tias ſpeculatiuas adepti ſunt, obtinent præte-
rea experimentum longo tempore acquiſi-
tum, licèt multoties reperiuntur Iuuenes tam
17 perſpicacis ingenij, & talibus bonis quali-
tatibus, & virtutibus inueſtiti, vt mereantur
præponi ſenibus, & iſti dummodò habeant
congruam ætatem admittuntur ad Magiſtra-
tum, *ad text. in l. ſed & reprobari §. amplius ff.
de excuſat. tutor.*
18 Item nota, quòd ab officio remoti, iterum
nec ad illud, nec ad aliud amplius promoueri
poſſunt *l. quicumque C. de diuerſ. offic. & appa-
rit. lib. 12. l. Iudices C. de dignit. lib. 12. l. cum
Prætor §. pen. ff. de Iudic. l. 2. C. de palat. ſacr.
lib.* 12. vbi Officialis ſemel in officio culpabi-
lis, iteratò ad eādem militiam non aſpirabit,
nec etiam aliam acquirere poteſt, *l. ſi ali-
quid C. de ſuſcept. & Archar. li.* 10. ſiquidèm
19 ob turpitudinem, & infamiam, in quam inci-
derunt, repelluntur ad Senatū redire, dignita-
temq; amittunt, vt notatur *in l. 2. ff. de Senat.
l. 2. C. de dignit. lib. 12. & l. 2. C. de infam. lib. 10.
l. militi C. de re milit. lib. 12. l. Iudices C. de an-
non. & tribut. lib. 10. l. ordinariorum C. de co-
hortal. lib. 12.* & ita etiam dicimus de his, qui
20 habent malum nomen, nam nequè debent ad
officium nominari, & eligi, *ad text. in l. ſanci-
mus C. ad l. Iul. repetud.* & ex *text.* à contrario
ſenſu *in l. ſed & ſi ex improuiſo ff. de re milit. l.
non omnis §. Barbarius eod. tit. l. fin. C. de offic.
magiſtr. milit. cap. Epiſcopū 63. diſtinct. & quib.
de Iudic. §. 1. collat. 6.* quinimò etiam pen-
dente appellatione à ſententia priuationis of-
21 ficij, eò magis ſi honoribus, & officijs futu-
ris fuerit priuatus, quia ad noua officia etiam
appellatione pendente aſpirare non poteſt *l.
reus delatus. § fin. ff. de muner. & honor. Anna
ſing.* 576. vbi dicit, ita fuiſſe deciſum in Colla-
terali Conſilio.
22 Verùm vbi condemnatio prædicta eſſet fa-
cta ad tempus, eo finito, ad alia officia admitti
non prohibentur, per *tex. in l. 2. in princip ff. de
Decur. Cabal. reſol.* 121.
23 Inſuper prohibentur ad Magiſtratum aſſu-
mi cæci, vt eſt *tex. in l. infamia C. de Decur. lib.*
10. Item ſurdi, & muti, ad *tex. in l. cùm Prætor
24 §. fin. ff. eod. tit. l. 1. §. mutus ff. de testel.* quod in-
tellige, ſi omninò ſurdi ſint, & muti, ſecus ſi
ſurdaſtri, & mutaſtri, vt quia audiant, vel lo-
quantur, ſed tardè, *ad tex. in l. fin. ff de legit. tu-
tel.* & ita fuiſſe iudicatum refert *Fontanel de
pactis nuptial. clauſul. 4. gloſ.* 10. *part. 1. nu.* 56.
& pariter intelligas procedere antequām cæ-
ci, muti, ſurdi, & ſimiles ad Magiſtratum ad-
mittātur, vt expreſsè loquitur *tex. in d. l. cœtus*,
ſecus autē ſi poſt promotionem fiāt cæci, mu-
ti, vel ſurdi, eo .n. caſu retinent Magiſtratum
l. 1. §. quamuis ff. de poſtulan. multa enim iam
facta tenent, quæ ſi non eſſent facta, vtiquè
nō tenerent, iux *tex. in l. patre furioſo ff. de his,
qui ſunt ſui, vel alieni iur. l. circa ff. de inoffic.
teſtam: cap. ad Apoſtolicam de regular. Grattan.
decis. 64. Monach. deciſ. Bonon.* 19.
25 Et licèt retineant Magiſtratum, non tamē
illum poſſunt exercere, quid enim determina-
re poterit cæcus in his, quæ oculorum inſpe-
ctione determinā da ſunt, quid pariter ſurdus,
& mutus, vel graui infirmitate detentus, qui
propria voce ſententias proferre tenentur, *ad
tex. in l. 1. in fin. C. de ſentent. ex breu. recit.*
26 Sic etiam excuſantur à munere iudicādi qui
ob prodagræ infirmitatem maiori anni parte
ſunt impediti *l. podragræ C qui morb. ſe excuſ.*
& ita ſeruatum eſt in hoc Regno in pluribus
Reg. Conſiliarijs, quibus fuit à Catholico Re-
ge conceſſum ſalarium.
27 Idem dicendum erit de perpetuò furioſis, *ad
tex. in l. cùm Prætor, & l. ſed & ſi ſeruum ff. de
recept. arbitris.*
28 Adhuc Magiſtratū debent eſſe Iuriſperiti, &
non idiotæ, *ad tex. in l. neminem, l. 1. §. iuriſperi-
tos C. de Aduoc. diuerſ. Iudic. l. 3. C. de poſtul. §.
illi autem auth. de Iudic. & in auth. vt nulli
Iudic. § ſimiliter Inſt. de excuſat. tutor.* ignarus
29 enim literarum facilè negat ea, quæ pro ve-
ritate ſtatuta ſunt, & ſuper eo inconuincibilis
eſt, ad *tex. in §. ſuos autem in auth. de tabel. l. 2.
§. poſt hoc Q. Mutius ff. de origin. iur.* in-
dè eſt, quòd ignorantia Iudicis calamitas
eſt

eſt innocentis,ſecundùm *D. Auguſtinum de ci-*
*uitate Dei lib.*19. *cap.*6. & intolerabilis in his,
qui prę́ſunt *c.*1.*& cap ſi in laicis* 38.*diſtinct.*
31 Item fęminæ ad Magiſtratus admitti non
poſſunt,quia fęminæ ab omnibus officijs ci-
uilibus, vel publicis remotæ ſunt, & ideò nec
Iudices eſſe poſſunt,nec Magiſtratum gerere
l fœminæ ff.de reg.iur.l.cum Prætor § fin.ff.de
*Iudic. l.quidam conſulebant ff. de re iudic. l.*1.
C.de mulier. & in quo loco, ita vt nec arbitra-
ri poſſint *l.fin.C.de Arbit.* & meritò,quia mu-
32 lierum conſilia inualida ſunt, malèq; ab ipſis
Ciuitas regitur, in tantum quòd Magiſtratus
monentur, vt in ſuas Prouincias abſque fęmi-
nis proficiſcantur, ad *text.in l.obſeruare ff. de*
*offic.Proconſul. Anna allegat.*135. *Valaſc. de-*
*ciſ.*129.
33 Pariter ſpurij, atque illegitimè nati ad Ma-
giſtratus aſſumi prohibentur *cap. infamibus*
de regul.iur.in 6.*l. generaliter §. ſpurios, & l.*
*ſpurij ff.de Decur. Minſynger. obſer.*31. *cent.*4.
vbi dicit, in Camera Imperiali non admitti
Conſiliarium,ſiue Aſſeſſorem ſpurium.
34 Tandèm illa ſimiliter inter alias qualitates
ad optimum Magiſtratum neceſſaria eſt, vt
in illis nobiles ignobilibus, & plebeis, cęte-
riſque paribus præferantur *§.*1. *in verbo viri*
obſcuri,& §.interim in verb. vniuerſi nobilio-
*res,§.fin.*ibi,*conuenit enim, vnumquemque no-*
bolium in auth.de defenſ.ciuit.l.honor §. de ho-
noribus in verb. origo natalium ff. de muneri-
bus,& honoribus,l.honores §.is,qui ff.de Decur.
35 vbi plebei honoribus Decurionum fungi pro-
hibentur *§.fin.collat.* 2.*in auth. de referend. §.*
eos autem in auth.vt Iudic ſine quoquo ſuffrag.
l.prouidendum in verb. nobiliſſimos C. de po-
36 *ſtul.*vndè officia publica potius ſunt danda
nobilibus,quàm popularibus, & illi, qui ſunt
nobiliores cęteris paribus ſunt alijs præfe-
rendi *Viuius deciſ.* 455.

SVMMARIVM.

1 *Conſiliarij gradatim ſedere debent,& nu.*2.
3 *Ordo temporis attenditur.*
4 *Officium priùs adepti, primum locum tenere debent.*
5 *Merita officialis in ſedendo nihil operantur.*
6 *Iudices, qui primò poſſeſſionem cœperunt præferuntur alijs ſequentibus, licèt per priùs primi fuerint, num.*7.
8 *Princeps poteſt facere quem præcedere, licèt aliàs præcedere non poſſet.*
9 *Officialis numerarius præfertur ſupernumerario, licèt ſit priùs in poſſeſſione, num.*10. *&* 18.
11 *Officiales numerarij ſunt maioris præbeminẽtiæ, quàm ſupernumerarij.*
12 *Tempus prælationis quod attendi debet.*
13 *Temporis ordo obſeruatur in habentibus parem dignitatem, ſecus parem qualitatem.*
14 *Iudices numerarij ſunt maioris qualitatis, quàm ſupernumerarij.*
15 *Iudices ſupernumerarij carent ſalario.*
16 *Iudices numerarij præfulgent ſupernumerarijs.*
17 *Adſpiratio,& optio eſt ad meliora.*
19 *Iudex ordinarius eſt maior in ordine, quàm ſupernumerarius.*

De Officio Sacti Regij Conſilij, &c. Pragmat.III.

Collectanea II.

DEficiente aliquo, &c.
1 Multa mandat, ſed principaliter in princi-
pio, Cõſiliarios ſedere debere iuxta ordinem
gradatim, & nouiſſimè creatum nouiſſimum
locum aſſumere.
2 Rationabiliter quidèm ſtat id ſancitum, cũ
de iure Conſiliarius, Senator,ſiuè Iudex pri-
mò receptus, & ad dignitatem adſcitus cęte-
3 ris poſteà receptis præferatur *cap.ſtatuimus*
de maiorit. & obedient.cap.ſi quis iuſto, ibi, *is*
qui primò de elect. in 6. cùm temporis ordo
attendatur. licèt poſteà veniens ſit nobilior,
vel ſenior *l.vnicuique C. de proxim.ſacrorum*
*ſcrin.lib.*12.*l.*3.*C.de Tyron.eod.lib. l.*1.*C. de*
*Præpoſ.ſacr.cubic.*vndè in ſedendo,ſubſcribẽ-
4 do, incedendo, & loquendo ij maiorem præ-
rogatiuam habent,qui priùs ad officium fue-
rũt promoti *cap.conſilium §.hinc in fi.*17.*diſt.*
*Gam.dec.*1.*Franc.de Petris conſ.deciſ.*9 *Gabed.*
*deciſ.*3.*par.*1.videndus *Salernitanus deciſ.*11
vbi caſus notabilis, *Rouit.* pariter *deciſ.*82.
quàmuis per horam, ſeù momentum poſſeſ-
ſio præceſſerit,*Caſſador deciſ.*20. *de præbend.*
vide *Amat.conſ.*17.*Molfeſ.conſ.*15.*Rouit. cõſ.*
81.*lib.*1.vbi deciſionem reportat.
5 Ita quòd merita Officialis ſubſequẽtis,putà
quia alia officia,& ſeruitia geſſerit, nihil ope-
rẽtur, quin alteri Officiali in poſſeſſione præ-
cedẽtiæ exiſtenti non ſubſit in ſedendo,vt re-
perio iudicatum pluries in noſtris ſupremis
Tribunalibus,annuitquè *Rouit.deciſ.*65.*num.*
3.probatquè poſt cæteros *Galeot.controuerſ.*
45.*lib.*2. vbi tutatur, Iudices primò adeptos
6 poſſeſſionem officij præcedere debere ijs,qui
poſteà illud acquiſiuerunt, quàmuis ætate
primos antecellant, & etiam ſi ad officium
primum poſt datum ſindicatum reſtituantur,
& prorogentur, quod vidi nouiſſimè practi-
catum in perſonam bonæ memoriæ quond.
Io: Dominici Taſſoni Iudicis Magnæ Curiæ
Vicariæ dùm poſt ſindicatum peractum ad
7 idem officium fuiſſet reintegratus, nam non
præceſſit alios, qui antè ipſum cęperant poſ-
ſeſſionem per paucos dies, & ſi ipſe per prius
primus in Tribunali ſederet, & eſſet vulgò

Capo

Capo di Rota, nam poſteà ſedit in vltimo loco, & ſic verificatum eſt illud, *erunt nouiſſimi primi, & primi nouiſſimi*.

Et proindè in ſimilibus caſibus ſolet impetrari gratia ab Excellẽtiſſimo Prorege, vt ſubintretur in locum priſtinum cum præcedentia aliorum, vt aliquotiès fuit ſolitum fieri, & pręcisè in perſonam D. Regentis de Ianuario tẽpore, quo ad Iudicatũ M.C. iterùm fuit adſcitus, & in alijs caſibus relatis per *Thor. in Compend. decis. Regni in verbo præcedentia fol.* 478.

8 *col.* 1. *par.* 2. vbi poſt cęteros annuit, licere id Principi facere *Franc. Marc. decis.* 806.

9 Cęterùm claudicabit anteſignana cõcluſio capturæ poſſeſſionis anterioris reſpectu Officialis ſupernumerarij creati in aliquo Tribunali, quia ſi deindè ſubſequatur ordinarius, & numerarius, & ſi poſterior in poſſeſſione, erit præferendus illi.

10 Cùm certum ſit, Officiales ordinarios, ſiuè numerarios pcedere debere ſupnumerarios *l.* 2. *C. de caſtrenſian. & miniſter. lib.* 12. *Reg. Rouit d. decis.* 65. *num.* 10. quàmuis ordinarij ſint poſteriores in poſſeſſione, vt lepidè per *Cabed. decis. Luſitan.* 4. *par.* 1. qui licèt ſicco pede pertranſeat, tamen talis opinio rationibus nõ caret.

11 Et ideò philoſophando præmitto, maioris præeminentiæ Iudices numerarios eſſe vti de corpore Tribunalis, cùm ipſi veri, legitimi, & naturales dicantur, ſupernumerarij autem imaginarij, ficti, & adoptiui, illi Iudices cum præbenda, iſti Iudices in herba abſq; præbenda, illi pleno titulo Iudices, iſti nudo titulo Iudices, ita vt de talibus poſſet dici, prout de Rege taxillorum ludi, & de Cardinalibus Rauennæ.

12 Nec non conſidero, in rectè ordinãdis prælationibus non ſolùm eſſe inſpiciendum tempus, ſed & qualitatẽ, ita vt duplex præcipuus ſit præcedentiæ ordo, temporis videlicèt, & qualitatis, vt deciſiuè apud *Ann. conſ.* 40. *num.* 18. *vol.* 1. *& Reg. de Ponte decis.* 8.

13 Temporis ordo ſeruatur in habentibus parem omninò dignitatem, qualitatis verò in habentibus inęqualem, cùm tunc maioris qualitatis, quàmuis poſterior in illius aſſequutione præferatur minori tẽpore anteriori in officio, ad *tex. in l.* 2. *& ibi Luc. de Penna C. vt dignit. ord ſeru. l.* 1. *& ibi DD. C. de Conſul. lib.* 12. *cap. laicis* 16. *quæſt.* 7. *Laurent. decis. Rota Auenion.* 12. *num.* 4. *Georg. alleg.* 35.

14 Quòd autẽ maioris qualitatis ſint Iudices numerarij, quàm ſupernumerarij vltra ſuperiùs enunciata, patet inſuper, nam illi conſiciunt vnum corpus, iſti autem ſunt membra extra corpus, & ſic ſciſſa, & proindè non gaudent priuilegijs ordinariorum Officialium *l. Decurionibus C. de ſilent. lib.* 12. *l. fin. C. de apparit. mag ſte. milit. lib.* 12. *Pref. de Franch. decis.* 553. *Maſtrill. decis.* 156.

15 Prætereà, nam Iudices numerarij habent ſalarium, ſupernumerarii autem ſolent carere, & certi iuris eſt, ſtipendiatos præſerri non ſtipendiatis, cùm maius ſtipendium præbeat ius prælationis *l. tirones C. de tiron. lib.* 12. *l.* 2. *C. de offic. magiſtr. offic.* maius autem ſtipendium negari nequit præberi Iudicibus numerariis, cùm ſupernumerariis nullum ſoleat dari ſalarium, & ſi detur, non de iure, ſed de Principis voluntate datur, ex dictis per *Boer. decis.* 260. *num.* 21.

16 Inſuper refulgent magis Iudices numerarii, quàm ſupernumerarii, cùm clariori titulo videantur honorati, & communi opinione, & exiſtimatione tales habeantur communiter, quod patet, nam ſupernumerarius adſpicit ad

17 locũ numerarii, & non è contra, cùmq; adſpiratio, & optio ſit ad meliora, ſubſequitur neceſſarium conſequens, inferioris claſſis eſſe ſupernumerarios, quàm numerarios, cùm dicti quaſi quaſi videantur priuatæ perſonæ, ad *tex. in l.* 101, *qui vltra C. de offic. magiſtr. milit.*

18 Vndè quãdo reſpectu ſupernumerariorum ineſt tantùm ordo temporis, non operatur, vt numerarius poſterior in aſſequutione minimè præferatur illi tempore vetuſtiori in officio, quia qualitatis ordo, nempè numerarii, facit ceſſare qualitatem temporis.

Aliud eſt enim, eſſe Iudicem numerarium, & de proprio gremio Tribunalis, & aliud habere priuilegium Iudicis, prout ſunt ſupernumerarii, quibus ſi ex temporis cauſa daretur præcedẽtia contra ordinarios, & numerarios, Iudices eſſet facere diſcedere, & diuidere membra à capite, contra iuris noſtri regulas *l.* 1. *§. ſed ſi quæ leges C. de veter. iur. enucleand. cap. cùm non liceat de præſcript.*

19 Facit, quia Index ordinarius videtur maior in ordine, igitur & ſi poſterior in poſſeſſione præfertur anteriori minori in ordine, vt per *Gratian. decis.* 16.

In materia præcedentiæ quàmuis perplura poſſent dici, tamen quia præ cęteris duo nouiſſimi Dom. nempè *Reg. Conſtant. in l.* 1. *C. de Conſul. lib.* 12. *& Reg. Tapia decis. Suprem. Ital. Senat.* 21. infinitos caſus cumularunt cum rebus iudicatis, exindè ortis, illorum remiſſione pro nunc ſum contentus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio datur à Regijs Tribunalibus Regni ad M. C.*
2 *Appellatio gradatim, eſt facienda.*
3 *Iuriſdictiones confundi non debent.*
4 *Superior proximus ſi eſt inhabilis, poteſt illo omiſſo ad altum appellari.*
5 *Appellari poteſt ad Papam omiſſo medio.*

De

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm.IV.

Collectanea III.

1 AD ſubditorum, &c. Statuit, à ſententia Tribunalium Regni poſſe appellari ad M. C. & in cauſis infra vigintiquinq; vncias gradatim appellari.

Tu perquiras *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgie.122 vol.4.*

2 Et cõſtituas concluſionem, appellationem gradatim eſſe faciendam, non omiſſo medio *l.Imperatores ff. de appellat. & relat. Biſignet. deciſ.21.de appellat. Gayl.obſeruat.119.lib.1.*

3 Ratio eſt, nam iuriſdictiones confundi non debent *l. nemo C.de iuriſdict.omn.iudic.Guid. Pap.deciſ.436.*

Ita vt ſi omittatur proximus Iudex, & ſic medius, proceſſus erit nullus, & appellatio nõ ſubſiſtet, *Benintend.deciſ.96.Minſynger.obſeruat.67 cent.1.* declarans, poſſe appellari, quo-
4 ties Superior proximior mediatus eſſet inhabilis, vel denegaret iuſtitiam *Gayl. d. obſeruat 119.*

5 Et ad Papam poſſe appellari omiſſo medio enunciant *Biſignet. deciſ.21. de appellat.Minſynger.obſeru.4.cent.2.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia Sacri Conſilij etiam armata manu exequi poteſt.*
2 *Cautio præſtatur per actorem, quando ſententia Sacri Conſilij exequitur.*
3 *Iudex inferior non poteſt manus adiutrices porrigere.*
4 *Cauſa reuiſionis poteſt iudicari ex eiſdem actis.*
5 *Reclamatio infra decem dies quarè requiritur.*
6 *Sententia Sacri Conſilij quando mandatur exequutioni abſq; cautione.*
7 *Sententia Sacri Conſilij non intimantur.*
8 *Procurator vbi non relamauit infra decem dies, an Dominus reclamare poteſt.*
9 *Reclamatio poteſt fieri infra biennium poſt latam ſententiam.*
10 *Reclamatio poſt decem dies cui dirigitur.*
11 *Reclamatio reducit ſtatum cauſæ in quo erat prius.*
12 *Supplicatio non inducit litis pendentiam.*
13 *Reclamatio non datur aduerſus duas ſententias conformes.*
14 *Reclamatio an admittatur circa remedia Capitulorum Regni.*
15 *Reclamatio non admittitur quando decretum Sacr.Conſ.eſt conforme decreto M. C. in criminalibus.*
16 *Reclamatione expoſita ab inquiſito, an ſit deferendum petito recurſui per Fiſcum.*
17 *Reclamatio an ſit concedenda in cauſa libertatis.*
18 *Reclamatio quando deſerta eſt iudicanda.*
19 *Reclamatio à decreto remiſſionis Clerici an ſit concedenda.*
20 *Reclamatio interpoſita poſt longum tempus, decurſis fatalibus an proſequi poſſit.*
21 *Reclamatio an ſit concedenda, ſi reſtitutio in integrum denegatur, & num.27.*
22 *Silentium perpetuum vbi interponi debet.*
23 *Sententia declarata nulla, & confirmata ex nouiter deductis, an committatur reclamatio.*
24 *Nullitas ex eiſdem actis cognita an impediat exequutionem.*
25 *Sententia iniuſta an impediat exequutionem.*
26 *Iniuſtitia euidens nullitati æquiparatur.*
28 *Præuentio in petenda exequutione antè poſtulatam reſtitutionem an efficiat, vt retardetur exequutio.*
29 *Supplicatio ſuper reſtitutione in integrum quando denegatur.*
30 *Nullitates elapſo tempore allegari nequeunt.*
31 *Nullitas vbi eſt notoria, Iudex poteſt ſuper ea pronunciare etiam Parte non opponente.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. V.

Collectanea IV.

SEntentias autem, & decreta Conſilij, &c.

1 Diſponit, ſententias Sacri Conſilij etiam armata manu eſſe exequendas, cũ cautione ſi infra decẽ dies reclametur, & duabus ſententijs conformibus latis imponatur perpetuum ſilentium.

2 Diſpoſitio de qua hic quòad reclamationẽ interponendam infra decem dies per victum, & cautionem præſtandam à victore in caſu retractationis concordat cum iure communi, vigore *auth. quæ ſupplicatio C. de precibus Imperat.offeren.* cui non eſt locus, niſi in caſibus, in quibus prohibetur appellatio, & Iudex inferior non poteſt ſubleuare, nec adiutrices manus porrigere *Afflict. deciſion. 341. Barz.deciſion.Bonon.87. Rota Lucenſ. diuerſ. deciſ.97. Magon. in deciſ. eiuſdem Rotæ 23. & 37.* vbi ſubdit, hoc remedium eſſe expeditius appellatione, & eſſe ſubſidiarium, ad materiã

D. Riccius deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neap. 223.
4 *part.* 2. vbi refert deciſum, in cauſa reuiſionis poſſe iudicari ex eiſdem actis abſq; nouo termino.
5 Verùm obſerua, iſtam reclamationem infra decem dies requiri ad effectum obtinēdi hanc cautionem, aliàs reclamatione non interpoſi-
6 ta intra tale tempus ſententia mandatur exequutioni abſque cautione, qui quidem decem dies computantur à die latæ ſententiæ, non
7 expectata aliqua illius intimatione, quia ſententiæ Sacri Conſilij non intimantur, vt eſt notoria praxis, & antiquus ſtylus, ſed ſi Procurator omiſerit reclamare infra hos decem dies, an Principalis habeat alios decem dies ad reclamandum à die ſcientię, ad finem obti-
8 nendi hanc cautionem, vide *Afflict. in deciſ.* 344. vbi deciſum refert, quòd ſi Procurator, qui agitauit cauſam non reclamauit infra decem dies, & nō eſt ſoluendo, Dominus poterit reclamare intra decem dies à die notitiæ ſententiæ, quàmuis aliàs tempus reclamationis curret à die ſententiæ quoàd dictam fideiuſſionem præſtandam, quod ſimiliter in appellatione refert deciſum *ibid. Gramat. in addit. Laurent. deciſion. Auen.* 90. *Amat. deciſion.* 37.
9 Itē notare non deſinas, quòd ſi fuerit prætermiſſa reclamatio infra decem dies, adhùc poterit victus reclamare infra biennium à die latæ ſententiæ, circumſcripta cautione, de qua hic, poſt reclamationem habet aliud biennium ad proſequendum reclamationem, iuxta formam citatę *auth. quæ ſupplicatio*, cuius diſpoſitio ſeruatur ad vnguem in noſtro Sacro Conſilio circa executionem, ab hac pragmatica conceſſam, de quo vide *Annam in allegat.* 66.
10 Reclamatio autem poſt decem dies, ſed intra biennium à ſententia S.C. an requirat pro forma ſupplicationem directam Regiæ Maieſtati, *Regens Rouit. deciſ.* 21. affirmatiuam partem tutatur, ſed ipſe contrarium vti Aduocatus fundaui *forenſ. quæſt.* 6. *part.* 1.
11 Et quàmuis habeat exequutionem, tamen per reclamationem reducitur res in eodem ſtatu, in quo erat tempore litis conteſtatæ, quemadmodùm per appellationem ex *Guid. Pap. deciſion.* 337. vbi quòd ſupplicatio facit eſſe rem litigioſam, licèt ſupplicatio non
12 inducat litis pendentiam, quoniam intelligitur quòad effectum, nè impediatur ſententiæ executio, ſi pręſtetur fideiuſſio infra decem dies poſt ſententiæ prolationem *Benintend. deciſion. Bonon.* 78. *Afflict. deciſion.* 231. qui in *deciſion.* 358. aſſerit, hanc executionem non habere locum quòad expenſas pendente reclamatione, & hoc de ſtylo Sacri Conſilij, vt *in fine* refert.
13 Sed quęro, reclamatio quàmuis non detur aduerſus duas conformes ſententias, & ideò ex ſtylo Sacri Conſilij imponitur perpetuum ſilentium, ſi ſententia reclamationis eſſet diuerſa à ſententia primæ inſtantiæ, & per reclamationem interpoſitam ab illo, qui primò obtinuit, pro quo fuit confirmata eius ſententia, an ſit imponendum ſilentium in hac tertia ſententia conformi primæ, affirmatiuè deciſum refert *Franc. deciſ.* 135. vbi etiam *in addition.* recenſet, in Collaterali Conſilio fuiſſe commiſſam cauſam reclamationis à prima ſententia mortis lata per Sacrum Conſilium, vide *Peregrin deciſ.* 60.
14 Et reclamatio an admittatur à decreto Sacri Conſilij circa remedium Capitulorum Regni, affirmatiuè deciſum fuit per Sacrum Conſilium in cauſa Monaſterij S. Dominici cum Marco Cæſare Muſcatello anno 1574.
15 & reclamatio quàmuis non detur, nec committatur, quando decretum Sacri Conſilij eſſet conforme decreto Magnæ Curiæ Vicariæ in criminalibus. an procedat in his, quę emergunt extra delictum, vide *Franc. deciſ.* 470. vbi dicit deciſum, eſſe committendam reclamationem.
16 Et reclamatio dùm fuit ab inquiſito expoſita, an ſit deferendum petito recurſui per Fiſcum, vel ſit committenda in Aula, in qua fuit incidenter primo loco diſcuſſa remiſſio cauſæ, aut in Aula, in qua fuit diſcuſſum, an ſit citrà torturam cauſa expedienda, obſtante Regia pragmatica dictante, quòd appellationes ab incidentibus M. C. V. quę tractantur in vna Aula S.C. ibi cauſa cōmitti debeat, ſtantibus duabus allegatis relationibus in duabus Aulis factis, vide *Franc. deciſ.* 528. vbi refert deciſum, eſſe committendam in Aula illa, in qua vltimum decretum fuit interpoſitum, à quo Fiſcus recurſum prętendebat.
17 Et reclamatio num ſit concedenda in cauſa libertatis, negatiuè idem *Franc. deciſ.* 432. & reclamatio interpoſita à ſententia habente exequutionem paratam an operetur, vt aduerſus exequutionē, eius vigore factam proteſtari poſſit pro conſeruatione iuriū *Praſ. de Franc. deciſ.* 61.
Et reclamationis cauſa an ſit committenda nondùm facta exequutione ſententiæ latę, videndus eſt *Anna allegat* 63. vbi refert deciſum per Regiam Cameram Summariæ, commiſſam eſſe cauſam, non aliter facta exequutione, quàmuis in facto demonſtrabatur, rem per vincentem poſſideri.
18 Et reclamatio num deſerta iudicanda ſit, ſi poſt triennium à die latæ ſententię non fuerit porrecta ſupplicatio reclamationis, & ſi fuiſſet à ſentētia ipſa in forma ſimpliciter reclamatum, *Galupp. in prax. S.C. par.* 3. *c.* 5. *nu.* 52. pro affirmatiua parte iudicatum in S.C. iunctis Aulis recenſet de anno 1574.

Et reclamatio à decreto remiſſionis cauſæ alicuius Clerici prolato à Iudice delegato an concedēda ſit, pro affirmatiuæ pariter ſeio iudicatum per S.C. in cauſa Andreæ Stinchæ in Banca Serici, & per priùs in cauſa Achillis Paulilli Caraccioli per Collaterale Conſil. de Anno 1627. dùm per M.C.V. delegatam fuiſſet denegata remiſſio cauſæ ad ſuum Iudicem competentem, & ad illud fuiſſet reclamatum, decidit remittendo cauſam eidem M.C. vt loco reclamationis prouideret de iuſtitia, apud Maiorinum Scribā fiſcalem Actuarium aſſumptum.

Vt etiam reclamatio à decreto lato per S.C. ad relationem alicuius Cōſiliarij ſpecialiter delegati à Prorege eſt admittenda, vt fuit deciſum de anno 1620. ad relationem Conſiliarij Frecciæ in cauſa inter Nicolaum Scriptorem, & Henricum Gardinerium in Banca Scacciauenti.

20 Sed reclamatio interpoſita poſt longum tempus latæ ſententiæ per S.C. decurſis fatalibus proſequi non valet, non obſtante prætextu, quòd fatalia currere nō incęperant, niſi à die præſtitæ cautionis in caſu retractationis, & cautio nō erat præſtita, vt iunctis Aulis iudicauit S.C. in cauſa D.Camilli, & Henrici de Morra, & Franciſci Iuuenis in Banca de Mondellis, deindè Murini, & hoc de Anno 1622.

21 Et reclamatio à decreto decernente, non eſſe deferendum petitæ in integrum reſtitutioni, quando concedatur ad finem impediendi executionem mulieri, minori, & nuptę, ſi lęſio interceſſerit, & quæ lęſio requiratur *Galeot.* nouiter enucleat *controuerſ.39. lib.* 2.

22 Inſupèr obſeruandum eſt pro ornatu huius *tex.* ſilentium perpetuum interponi debere, ſi inter duas ſententias conformes fuerit vna intermedia, vt decidit Regia Camera Summariæ in cauſa Beatricis Pignatellæ cum Io: Baptiſta Pignatello, Actuario de Curtis, deindè Conſtantini, ſic etiam ſi in ſecunda ſententia primam confirmante non ſit facta mentio perpetui ſilentij, quia tacitè cenſetur impoſitum perpetuum ſilentium, ex diſpoſitione huius pragmaticæ *Barz. deciſ. Bonon.* 38. *&* 45.

23 Quid autem dicendum eſt, ſi prima ſententia fuerit declarata nulla, ſed ex nouiter deductis confirmata, an illa proſit ad faciendas duas conformes, declarat *Theſaur. deciſ.* 228. verùm ſi ſententia prima fuerit declarata deſerta, hæc ſententia ſuper deſertione non dicetur conformis cum illa, quæ fuit lata in cauſa principali *Gam.deciſion.* 110. *& Laurent. deciſ. Rot. Auenion.* 3. & habui in facto in cauſa Anelli de Monticello cum D. Marco Sciarillo.

24 Et dùm in §. *quæ præſenti ſunt*, mandatur, nullitatem aduerſus ſententias Sacri Conſilij ex eiſdem actis cognitam impedire executionem, ſecus ſi requirat probationem extrinſecam, & ſuccumbentem in nullitate mulctari.

Obſerua, conformare diſpoſitioni iuris communis *Intrigliol. deciſ Sicilie* 10. *Minſynger. obſeruat.* 64. *cent.* 4. *Gayl. obſeru.* 44. *libr.* 1. *Ludouic. deciſion. Lucenſ.* 24.

25 Necnon ſigna, quòd quando ſententia eſ-
ſet euidenter iniuſta, adhùc impeditur eius
executio, quia euidens iniuſtitia æquipara-
26 tur nullitati *cap. inter cæteras de re iudi. Barz.*
deciſ. Bonon. 45.

27 Inſupèr pendente reſtitutione in integrum
petita eſt ſuperſedendum in executione, in-
xta *tex in l. vnic. C. de in integr reſt. poſtul nihil*
noui fiat, Boer. deciſ. 67. etiam ſi petatur reſti-
tutio aduerſus tres conformes, ſi tamen exe-
cutio eſſet irretractabilis, vide *Laurent. in de-*
ciſ. Rot. Auen. 2. & etiam ſi petatur aduerſus
ſententiam Sacri Conſilij, de qua hìc *Capyc.*
deciſ. 53. *Franc. dec.* 86. *Gratian deciſ Marchiæ*
172. vbi declarat procedere, quoties hac re-
ſtitutio petitur antequàm ſententia cœpta ſit
executioni demandari, ſequitur *Rip. obſeruat.*
338. & poſt *eum Maſtril. deciſ.* 30. imò quòd
28 ſola prę̨uentio in petenda executione antè
poſtulatam reſtitutionem efficiat, nè retarde-
tur executio, ſcribunt *Puteus deciſ* 285. *lib.* 2.
Benintēd. deciſ. 85. *Rota Rom. diuerſ. deciſ.* 345.
part. 1. & ita ſeruatur in Sacro Conſilio, vbi
29 poſt intimatum mandatum de parendo non
admittitur ſupplicatio ſuper reſtitutione in
integrū, & ita etiam eſt, vbi contra petentem
reſtitutionem adeſt pręſumptio iuris *Benin-*
tend. deciſ. Bonon. 85. *Minad. dec.* 14. latè *The-*
ſaur. in materia *deciſ.* 181. & ſic pariter ſerua-
tur, quando ſemel petita hac reſtitutione fuit
denegata, nam non impeditur executio
etiam ſi à denegatione fuerit appellatum,
vt decidit Sacrum Conſilium in cauſa Au-
reliæ Carmanæ cum filijs pupillis Marci An-
tonij Ruſſi, in Banca de Ferrarijs, & ita *Ma-*
gon. deciſion. Florent. 113. & vide *Franc. de-*
ciſ. 702.

30 Vltrà quæ obſerua, vt elapſo tempore ſtatuto ad allegandas huiuſmodi nullitates, amplius allegari nequeunt *Intrigliol. deciſ.* 5. *Barz. deciſ.* 153.

31 Et nota, quòd ſi nullitas ſit notoria poterit Iudex ſuper ea pronunciare, etiam Parte non opponente *Minſynger. obſeruation.* 20. *cent.* 1.

S V M M A R I V M.

1 *Conſiliarius cauſæ Commiſſarius ſuper incidētibus ſolus prouidet.*
2 *Commiſſarius facit relationem cauſæ in Sacr. Conſ. & ſi ipſe ſolus prouidet domi, quando Pars de nullitate dicere poteſt.*
3 *Verbum, videtur, quid importet.*
4 *Clauſula*, ad libitum ſuum, *quid importet.*
5 *Arbitrium boni viri intelligitur, prout de iure, & num. 6.*
7 *Rota quando eſt aliquid commiſſum ſuo arbitrio, ſecundùm ius iudicat.*
8 *Clauſula*, arbitrio Rotæ, *quid importet.*
9 *Poſſeſſio vbi eſt turbida ponitur ſub ſequeſtro.*
10 *Clauſula*, parito iudicato arbitrio Rotę, *quid operetur, & vide num.* 11.

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. XVI.

Collectanea V.

EX Sacri noſtri Conſilij, &c.
1 Statuit, vt Conſiliarius cauſæ Commiſſarius ſuper incidentibus ſolus prouideat, & ei, ſi videbitur, ex cauſa relationem faciat in Sacro Conſilio.
2 Nota, quòd licèt arbitrio Conſiliarij cauſæ Commiſſarij remittatur facere relationem in Sacro Conſilio, dùm adeſt verbum, *videtur*, tamen ſi adſit iuſta cauſa, relationem faciendi in Sacro Conſilio, & cauſæ Commiſſarius facere recuſat, & ipſe ſolus prouidet domi, Pars poteſt dicere de nullitate, nam
3 verbum, *videtur*, importat arbitrium boni viri, & non extenditur ad liberam voluntatē, & poteſtatem *Guid Pap. deciſ* 475. vbi agit de
4 clauſula, *ad libitum ſuum*, quę quidēm reſtringitur ad arbitrium boni viri *l. Thais §. ſorore, & l. Lucius ff. de fideicommiſ. libert.* arbitrium
5 autem boni viri intelligitur, prout de iure, vt decidit *Rota Rom. in vna Cornetana pecuniaria* 4. *Iulij* 1601. *coràm Eminentiſſimo Pamphilio*, & tradit *Benintend. deciſ.* 31. vbi côceſſo arbitrio non venit quòd poſſit facere à iure prohibitum, niſi ex iuſta cauſa; debet enim formare ſuum arbitrium ſecundùm leges, & animus Iudicis non debet moueri prætextu
6 arbitrij, nec illud exercere debet, niſi ex iuſta cauſa.

Et facit, quòd quãdo Romæ committitur cauſa arbitrio Rotæ, Rota ipſa iudicat, prout de iure, non autem iuxta eius voluntatem iuri contrariam, cùm clauſula, *arbitrio Rotæ*, intelligatur, prout de iure *Cæſar. de Graſſ. deciſ.* 7. & 8. *de iudic. Afflict. deciſ.* 321. & fuit reſolutū *in cauſa Toletana pecuniaria* 13. *April.* 1587. *coràm Pamphilio, in cauſa Toletana Parochialis* 13. *Ianuarij coràm Corduba, in cauſa Laudenſ. penſionis* 29. *Martij* 1599. *coràm Pegna, & in cauſa Rauennaten. tranſactionis* 19. *Ianuarij*. 1594. *coràm Giptio*.

8 Vndè nota, quòd ſtante tali clauſula, *ſequeſtrata poſſeſſione*, ſi poſſeſſio vtriuſquè ſit turbida, vel hinc indè prætendatur ſpolium, datur ſequeſtrum, vt fuit reſolutum in *Romana domus* 17. *Iunij* 1602. *coram Ottembergo*, & ratio eſt, quia de iure, & de ſtylo Rotæ
9 quando poſſeſſio eſt turbida ponitur ſub ſequeſtro *Puteus deciſ.* 372. *lib.* 2. *Caſſador. deciſ.* 3. *de reſtit. ſpoliat.* & fuit dictum in vna *Perusina bonorum* 24. *Februarij* 1588. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Mantica*, tunc Rotæ Auditore, & ita vidi practicatum, & ipſe practicaui.
10 Et ſic pariter ſtante clauſula, *parito iudicato arbitrio Rotæ*, poſita in cauſa reſtitutionis in integrum aduerſus tres conformes, intelligitur, prout de iure, & non impedit exequutionem, niſi clara ſit iuſtitia *clem vt calūnia de re iud.* & fuit reſolutum *in cauſa Gerundenſ. beneficij* 19. *Aprilis coràm R P D. Licta*.
11 Sed dùm de hac clauſula verba fecimus, nō te pigeat notare, illam intelligi, prout de iure quòad merita cauſę, non autem quòad ſolēnitates iudicij, vt fuit reſolutum à *Rota in vna Placentina melioramentorum* 1. *Iunij* 1587. *coràm Pamphilio Eminentiſſimo Cardinali*, & in *Catanenſ. illegitimitatis* 10. *Ianuarij* 1583. *coràm Eminentiſſimo Aldobrãdino*, deindè *Sãctiſſimo Clemente* VIII.

S V M M A R I V M.

1 *Copia ſcripturarum eſt conferenda cum originali.*
2 *Copia ſumi debet de verbo ad verbum, limita num.* 3.
4 *Copia deſumpta de mandato Iudicis, & voluntate Partis probat in iudicijs.*
5 *Copia probat apud acta, licèt originale non reperiatur, & nu.* 6.
7 *Copia mandati an danda ſit.*
8 *Copia præſentata eſt aduerſario notificanda.*
9 *Copia copiæ producta in actis an probet.*
10 *Pars tacendo ſcripturam approbat.*
11 *Copia intimationis in actis reperta an probet pro cenſurarum declaratione.*

De

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c.
Pragm. XXVI.

Collectanea VI.

NE à iuris tramite diſcedatur, &c.

1 Statuit, copias ſcripturarum conferendas eſſe cũ originalibus, Partibus requiſitis, aliàs collationem nullam eſſe.

2 Pro coronide nota, hanc copiam debere ſumi de verbo ad verbum, nullo addito, vel diminuto *Rota in Romana teſtamenti coràm R.P.Corduba*, vbi dicit, ſecùs eſſe in legatario petente à Notario copiam teſtamenti, quia non debet ſibi dari copia totius teſtamenti, ſed ſolùm illius particulæ legati, & inſtitutionis, quæ ad eum ſpectat, vigore *tex. in cap. cùm contingat de fide inſtrum.* aſſerendo
4 pariter, hanc copiam ſumptam de mandato
5 Iudicis, & voluntate Partis probare in iudicio, & quòd copia apud acta probat, licèt originale non reperiatur, quia illa fingitur vice originalis, quod tamē puto verum, niſi argua-
6 tùr de falſo, quoniam neceſse eſt, originale produci apud acta, aliàs copia non probat, vt in facti contingentia obtinui de anno 1622. & ita deciſum fuit in Curia Archiepiſcopali Neap. & vide *Capyc.deciſ.*40. *Guid.Pap.deciſ.* 19.*Afflict.deciſ.*330.*Gachtr.deciſ.*16.*& Franſ. deciſ.*194.

7 Sed mandati copia licèt regulariter danda ſit, hoc tamen de ſtylo nō ſeruatur in Prouincia Vmbriæ, & in Prouincia Marchiæ, niſi quando Procurator ageret tanquàm ſubſtitutus alterius, vel quando quis eſset Procurator Collegii, Vniuerſitatis, Monaſterii, Minoris, Mulieris, & ſimilium *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 107.*par.*2.

8 Et aduerte, quòd vltra collationem faciendam, Partibus requiſitis ſi præſentantur ſcripturæ ab actore, ſunt aduerſario notificandæ, aliàs de eis non eſt habenda ratio, vt in *cap. cartæ* 3.*q.*9.

9 An autem copia copiæ producta in actis probet, negatiuè eſt reſoluendum, niſi fuerit producta, Parte citata, & nihil cōtra eam fuerit oppoſitum, vt tenuit Curia Archiepiſcopa-
10 lis Neap. teſte *D.Ricc.in deciſ.*198.*par.*1. quia Pars tacendo, illam approbaſſe videtur, vndè non debet audiri, ſi velit eam impugnare *Verall.deciſ.*238.*par.*1.*& deciſ.*117.*par.*3.*Puteus deciſ.*99.*&* 159.*lib.*2. *Rot.diuerſ.deciſ.*151.*p.*3.

11 Et an intimationis copia in actis reperta, iuncta atteſtatione Notarij de amiſſione Regiſtri ſit ſufficiens cauſa ad cenſurarum declarationem, affirmatiuè decidit *Rota*, vt per *Mohed. in deciſ.*1. *de fide inſtrum.* vbi quòd copia reperta in actis facit fidē, probata amiſſione.

SVMMARIVM.

1 *Appellantes quando de nullitate dicere non valent.*
2 *Sententiæ duæ conformes quando exequantur.*
3 *Sententia continens iniquitatem notoriam eſt nulla.*
4 *Nullitatem opponens quando incidat in pœnam pragmaticæ.*
5 *Laudum non eſt ſententia.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XXXII.

Collectanea VII.

POſt ſententias, vel decreta affirmatiua, &c.

1 Sancitum eſt hic, nè appellantes duas ſententias conformes paſſi calumnioſè dicere de nullitate valeant.

2 Obſerua, vt etiam circumſcripta nullitate hæ duæ ſententiæ conformes in caſibus hic expreſſis eatènus exequuntur, quatènus ſunt validæ, & non omninò iniquæ, & iniuſtæ *Ludouic. deciſ. Peruſ.*72. vel ſi ex tenore ſententiæ deprehendatur euidens iniquitas, quo-
3 niam ſententia continens iniquitatem notoriam cenſetur nulla, adeò quòd minimè tranſit in iudicatum, vt eſt *tex.in cap.inter cæteras de re iudic.* & tradit *Afflict. deciſ.* 39. & ſic eſt *DD.* communis opinio, à qua non eſt recedēdum.

4 Sed quæro, an in pœnam pragmaticæ incidat qui habuit duas ſentētias conformes, quarum vna fuit lata ab Arbitris, ſi opponant nullitatem aliquam, videtur negatiuè dicendum,
5 quia laudum Arbitrorum non dicitur ſententia, cùm careant iuriſdictione *l.*1.*ff.de arbitr.*

At diſtinguendum puto, quòd aut laudum latū eſt ab Arbitris, ex neceſſitate electis, putà quia lis vertitur inter conſanguineos, qui vigore *pragmaticæ odia litium* tenentur compromittere, & tunc incurrunt opponentes, & dicentes de nullitate poſt laudum, & aliam ſententiam conformem, aut laudum eſt latum ab Arbitris electis ex conuentione Partium, & tunc non incidunt in pœnam opponentes nullitatem poſt illud latum, & aliam ſententiam conformem, vide *Gratian.in deciſ.Marchiæ* 82.& habui in facto inter hæredes V.I.D. Franciſci Antonij de Fuſco.

SVMMARIVM.

1 *Dilatoriæ exceptiones quæ dicantur.*
2 *Exceptiones dilatoriæ quando opponi debeant, & vide num.*3.

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pr agm.XXXIII.

Collectanea VIII.

CVm quis doloſè ad litis ingreſſum,&c.

1 Reponit pęnam opponentibus dilatorias exceptiones doloſè.

Perquiras ſcripta infra *in pragm.1. de Procuratoribus.*

Et pro ornatu reminiſcaris, dilatorias exceptiones dici illas, quę differunt actiones proceſſuum, & iudicium, & ad tempus tantummodò nocent, & idcirco temporales appellari, & dici quodãmodò poſſunt, de his loquitur *tex. in l.2.§.ſanè,& l.exceptiones ff.de excep.§.appellantur Inſtit.eod.tit. Afflict.deciſ.* 354. *Balb. deciſ.*40.*Coler.deciſ.*108.quos vide in tali materia, ſuntquè exempli gratia contra reſcriptum, exceptio feriarum, loci non tuti, ætatis minus legitimę, ſtandi in iudicio, ſpoliationis, ſolutionis euitãdæ, ſiuè differendæ, pacti de non petendo, promiſſionis in diem, vel ſub conditione *Franc. Marc. deciſ.* 718.*Gayl.obſeru.*71.*lib.*1.*Seraphin. deciſ.* 440. *part.*1.*vol.*1.*in nouis.*

2 Sed quando debeant opponi iſtę exceptiones, dicas, antè litem conteſtatam, vndè cùm
excuſſionis, ſiuè diſcuſſionis exceptio ſit dilatoria, ideò antè litẽ conteſtatam eſſe opponẽdã apparet ex *l.exceptiones C.de probat. Boer. deciſ.*221. *Milanenſ. deciſ.*5. *lib.* 1. *Capella Tholoſ deciſ.*81.*&* 130.*Surd.deciſ.*44.*Bellon. deciſ.*78.*Magon. deciſ.Florent.*38. *Barz. deciſ.* 20.hic etiam exceptio, *tua non intereſt*, cùm ſit dilatoria antè litem conteſtatam debet opponi *Franc.Marc. deciſ.*905.*vol.*2. *Surd. deciſ.*52.*&* 149.licèt exceptio dilatoria quando
3 nouiter eſt nota opponi poterit poſt litem conteſtatam, niſi appareat de negligentia, ex qua illam non proponit antè litem conteſtatam *Balb.deciſ.*40.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tangens Fiſcum nequit fieri ipſo inaudito.*
2 *Sententia lata contra Fiſcum propter abſentiã Aduocati eſt nulla.*
3 *Sententia lata contra Eccleſiam abſente Aduocato, vel Procuratore eſt nulla.*
4 *Argumentum de Fiſco ad Eccleſiam valet.*
5 *Teſtes quando examinantur contra Fiſcum, an eius Aduocatus, & Procurator debeant eſſe præſentes,*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XXXVI.

Collectanea IX.

SEntentias de rebus noſtrum Fiſcum tangentibus,&c.

1 Prohibet, ferri ſententias contra Fiſcum ipſo inaudito.

2 Clarum eſt, ſententiam latam contra Fiſcũ indefenſum propter abſentiam Aduocati eſſe ipſo iure nullam *l.vnic.C. de ſententijs aduerſus Fiſcum latis lib.*10. & idem eſt ſi feratur Procuratore eius abſente, vide *tex. in l. velamenti C.de poſtuland.*

3 Sic pariter ſententia lata contra Eccleſiam
abſente Aduocato, vel Procuratore eſt nulla,
vt decidit in facti cõtingentia me patrocinante Curia Epiſcop. Licterenſis ex delegatione
Apoſtolica de anno 1620. de menſe Septem-
4 bris, cùm ſit validum argumentum de Fiſco
ad Eccleſiam, vt plures DD. tradunt, & Eccleſia debet defendi, non autem indefenſa dimitti, aliàs ſententia eſt nulla.

5 Sed an Aduocatus Fiſci, vel eius Procurator debeant eſſe præſentes, quando in cauſis Fiſcalibus examinãtur teſtes contra Fiſcum, ſi ipſi inſtant, quod volunt interuenire, & altera Pars contradicat, negatiuè *Benintend.deciſ.*60.vbi tamen, quòd poſſunt interuenire in tota cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ inter Priuatos in Sacro Conſilio tractantur, & ſi tangunt Fiſcum, in Camera.*
2 *Cauſæ criminales in prima inſtantia ad M.C. remittuntur.*
3 *Crimen læſæ Maieſtatis committentes non cognoſcit M.C. amplia, vt num. 4.*
5 *Receptans ſcienter rebellem, Principem lædit.*
6 *Receptans imputatum de crimine læſæ Maieſtatis incidit in eodem crimine, limita vt n.7.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragmat. XXXVII.

Collectanea X.

QVoniam iuris ordo confunditur,&c.

1 Mandat, cauſas inter Priuatos tractari debere in Sacro Conſilio, Fiſcum verò tangentes in Reg. Camera, etiam ſi ſint pendentes, & in eis ſit proceſſum vſquè ad concluſionẽ, & etiam ſi ex Regia cõmiſſione ſint aliter cõmiſſæ, & Partes forũ non declinarẽt.

Digitized by Google

Non ſine ratione hic expreſsè fuit diſpoſitum circa cauſas pendentes, nam de iure cõmuni non comprehenduntur, vigore *§.1.in fin. in auth. vt cùm de appellat.cognoſc.* vide *Affict.deciſ.*396. & faciunt relata per *Magon. in deciſ.Lucenſ.*88. quem poteris videre.

2 Sed dùm in fine hic mandetur etiam, omnes cauſas criminales in prima inſtantia remitti ad Magnam Curiam Vicariæ, dicas, id habere locum etiam, quòd offendantur aures ipſius Sacri Conſilij, vt exempli gratia de falſitate commiſſa apud acta Sacri Conſilij *Franch.deciſ.*147. quod tamen habet reſiſtentiam ex diſpoſitione *tex.in l nullum C.de teſtibus*, & cum hac opinione videtur concurrere *Idem Franch. ibidem*, dùm dicit, quòd in hoc caſu Magna Curia non procedit, niſi priùs facta relatione per Iudicem, & per Sacrum Cõſilium ei impartita licentia procedendi, quam dicit Sacrum Conſilium impartiri, vbi videt querelam non fieri ad finem inuoluendi litem ciuilem, & videt, falſitatem ſubſiſtere in ſubſtantia negotij, ſed quando de hoc dubitatur, prouidet eſſe expectandum exitum cauſæ ciuilis, in tantùm quòd Magna Curia ſe intromittit in falſitate commiſſa apud acta Sacri Conſilij ex voluntate, & licentia eiuſdem Sacri Conſilii, & non aliàs.

3 Quatènus autem exceptuẽtur committentes crimen læſæ Maieſtatis, nè de illis poſſit cognoſcere Magna Curia Vicariæ, ita dicas, etiam procedere in conſulentibus, auxilianti-
4 bus, & opem præſtantibus reo læſæ Maieſtatis, qui regulariter puniũtur eadem pęna, qua principalis reus delinquens, vt probat *tex. in l.1.ibi, cuiuſuè opera, & conſilio ff.ad l.Iul. Maieſt. & l. Maieſtatis ff.eod.ibi, cuius ope, conſilio*, & ſic pariter procedere debet in receptantibus reos talis criminis ſcienter, argumento
5 *cap. fœlicis de pœnis*, quia receptãs ſcienter rebellẽ dicitur principaliter lædere ſuum Prin-
6 cipem, nouiſſimè *Gizzarell.deciſ.*78. vbi etiam quòd receptans imputatum de crimine læſæ Maieſtatis incidit in idem crimen, niſi tamen
7 imputatus eſſet filius, vel pater, aut cõſanguineus receptantium, ex his, quæ diximus in *pragm.5.infra de receptatoribus malefactorum.*

SVMMARIVM.

1 *Quando proceditur in contumaciam qualiter fiant actus incumbentes, nullo termino expectato, & nu.2. vbi datur declaratio ampliatiua, & reſtrictiua, num.3.*

De Officio Sacri Regij Conſilij.
Pragm. XXXIX.

Collectanea XI.

Quia nobis innotuit, &c.

1 Prouidet in proceſſu in contumaciam fieri actus incumbentes, nullo termino expectato.

2 Obſerua, procedi poſſe pariter ad diffinitiuam ſinè aliqua citatione ad ſententiam *Balb. deciſ.*42. *Rot. diuerſ.in nouiſſimis deciſ.*259. *tom.*2. *Præſ.de Franch deciſ.*457. & ita reperio ſeruatum per M.C.V. in cauſa Mercurii de Salzillo in anno 1629.

3 At id non ſic generaliter putes verum, niſi quando idem ſit Iudex, quia ſi fortè mutatus eſſet, quàmuis procederetur in cõtumaciam, requireretur noua citatio coràm nouo Iudice, ex dictis infra in *pragm.4. de ordin.iudic.*

Ita quòd ſi talis citatio hoc in caſu prætermittatur, poſſet dici de nullitate, prout practicatum extitit in cauſa Minichelli de Sanctobuono, & Ioannis Pauli de la Cerdia annis nõ longè elapſis.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ, quæ debent decidi iunctis Conſiliarijs, remittitur arbitrio Præſidentis, & Proregis, & quando procedit, num.2.*
3 *Vota duo conformia quando ſufficiant.*
4 *Iudex pronunciat, quamuis ſumma tempor. ſententiæ reperitur maior, quàm prima facie*
5 *Principium eſt inſpiciendum.*
6 *Sententia Sacr.Conſ. quãdo habeat vim vltimæ ſententiæ.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XLI.

Collectanea XII.

Nuper à Cæſarea Maieſtate emanauit, &c.

Multa mandantur hic, verùm nos ſelectiora ſecernemus.

1 Indè dùm diſponitur, remitti arbitrio Proregis, ſeù Præſidentis S. C. quę cauſæ debeãt decidi iunctis Aulis.

Adde videndum *Thor.in comped.deciſ. Regni in verbo vnio Aularum part.*2. vbi in pri-
2 ma inſtantia hoc tãtùm procedere poſt alios enunciat differendo, ſi talis vnio Aularum petita in prima inſtantia pro cauſæ expeditione, vel petitum ſaltim cum adiũctis expediri, vbi fuerit denegata, vel denegatum, an in

in cauſa reclamationis concedenda erit, &
recenſet iudicatum in Collaterali Conſilio
ſub die 27. Aprilis 1622. ad relationem Con-
ſiliarij Sanſelicij, quòd decidatur cauſa recla-
mationis iunctis Aulis in cauſa Marchionis
Celentiæ cum illis de Ciccotto in Banca
Scacciauenti.

Et quęrit vlteriùs in *alio verbo ſequenti*,
ſi vnio Aularum concedēda ſit pro deciſione
alicuius incidentis, aut emergentis alicuius
momenti, ſiuè altiorem requireret indaginē,
vtputà ſi deſerendum ſit reſtitutioni in inte-
grum, vel nullitates propoſitę contra ſenten-
tiam ſint recipiendæ, quàmuis cauſa princi-
palis fuerit deciſa in vna Aula, & pro affirma-
tiua parte pluries iudicatum teſtatur, vt la-
tiùs apud *eum* cerni poterit.

Et dùm in *§. præterea* in fin. cauetur, vt in
3 qualibet cauſa infra ſummam aureorum du-
centorum duo tantùm vota conformia con-
currant, notabis, ſufficere duo vota confor-
mia etiam vltra hanc ſummam, quando prima
facie ab initio videretur non excedere hanc
ſummam, licèt poſteà tempore diffinitiuę sē-
tentię appareat de maiori quantitate, ex ra-
tione *text. in l. fin. §. fin. de appellation.* vbi
quòd ſufficit, vt iuriſdictio in principio ſit fun
data ratione dubij, licèt in calculo ferendæ
ſententiæ appareat aliquid, quod à principio
4 eſſet obſtatiuum iuriſdictioni, & ſi tempore
ſentētiæ ſumma reperiatur maior, quàm pri-
ma facie videbatur, non impeditur Iudex ſu-
5 per toto pronunciare, vbi quòd initium, &
principium eſt in qualibet re inſpiciendum
*l. Pomponius ff. de negotijs geſtis, l. nam origo ff.
quod vi, aut clam, l. ſi tamen ff. ad Maced. l. vn.
C. de imponend. lucrat. deſcript. lib. 10.*

6 Et dùm *in §. volumus*, mandatur, in cauſis
appellationum infra ſummam aureorum du-
centorum ſententiam Sacri Conſilij habere
vim vltimæ ſententiæ, & ab ea nequire vlte-
rius appellari, amplia procedere pariter in
ſententia confirmante ſententiam Iudicis in-
ferioris, per quam aliquis ſit declaratus liber,
qui tamen fuerat venditus vt ſeruus pro mi-
nori pretio aureorum ducentorum, ex *Frāc.
deciſ. 432.*

S V M M A R I V M.

1 *Supplicationes grauaminum infra tres dies de-
bent præſentari, limita, vt num. 2.*
3 *Tempus impedito non currit.*
4 *Impedimentum probari debet per illud alle-
gantem.*
5 *Onus probandi alleganti incumbit.*
9 *Actor antè omnia debet probare ſe eſſe talem.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XLII.

Collectanea XIII.

SEmo ſtati auertiti, come, &c.

1 Supplicatiònes grauaminum infra tres dies
debent præſentari in banca, aliàs poſt tale
tempus elapsū non admittuntur vigore iſtius
pragmaticæ.
2 Limita non procedere, quotiès ex aliquo
iuſto impedimēto litigātes tales ſupplicatio-
nes pręſentare non potuiſſent. nam poterint
3 poſt triduum illas pręſentare, cùm impedi-
to non currat tempus *l. 1. §. fin. C. de annal.
except. cap. quia diuerſitatem de conceſ. prabēd.
cap. fin. de elect. Surd. deciſ.* 151. *Valaſc. deciſ.*
130. *Antonin. deciſ. Macerat.* 84. *lib. 1. Seraphi.
deciſ.* 997. *&* 1066.
4 Benè verum tale impedimentū debet pro-
bari per ipſos *Medic deciſ.* 9. & latè diximus *in
quaſt foren. . . . lib. 2.* cùm alleganti aliquid in-
cūbat onus probādi illud, ex *l. 2. & l. verius ff.
de probat. l. Actor, & l. fruſtrà C. eod. tit. l. fin. ff.
de rei vendic. cap. vn. verſ. cùm enim, vt Eccle-
ſiaſtic. beneſic. ſine diminut. conferantur*, & fa-
cit *deciſio Maſtrilli* 258. *part.* 3. vbi, quòd
Actor in iudicijs antè omnia fundare, & pro-
bare debet ſe eſſe talem, qualem ſe facit.

S V M M A R I V M.

1 *Appellans à citatione M. C. perſonaliter compa-
rere debet, & num. 2.*
3 *Clericus non tenetur perſonaliter comparere
petendo declinatoriam fori.*
4 *Perſonæ priuilegiatæ quando per Procuratorem
admittantur ad eligendum forum.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XLIV.

Collectanea XIV.

CReſcente quotidiè in hoc
Regno, &c.

1 Inter alia, quæ hic mandantur illud eſt, ap-
pellantem à citatione Magnæ Curiæ debere
perſonaliter comparere in Magna Curia,
2 vt pragmatica dictat, ſic vſu quotidiano eſt
receptum in noſtris Tribunalibus, & ita
nouiſſimè fuit ſeruatum in cauſa Antonii
Boroſtiolæ, qui cùm fuiſſet citatus à Ma-
gna Curia Vicariæ, comparuit perſonaliter in
ea, & ſic fuit auditus in Sacro Conſilio ex ſup-
plicatione ibi facta, & hoc de anno 1621.
3 Sed an Clericus perſonaliter teneatur pe-
tere declinatoriam fori.

Dicas

Dicas negatiuè, ſed quòd poteſt per alium, & ſic per Procuratorem, & ſi non habentem ſpeciale mandatum *Guid.Pap.deciſ.338. Praeſ. de Franch.deciſ.329.*

4 Benè verum priuilegiatæ perſonæ habentes fori electionem tunc admittũtur ad illum eligendum per Procuratores, vbi ipſis Procuratoribus dant ſpeciale mandatum, vel generale cum libera, vt practicari in Sacro Conſilio teſtatur *Idem Franch. deciſ.257.* de quo meminit *Maſtrill.deciſ.Sicil.127. & 257.*

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula in exequutorijs faciendis vbi poni debet.*
2 *Feuda ſunt diuiſibilia, limita, num. 3. & 4.*
5 *Feuda vbi viuitur iure Francorum ſunt indiuiſibilia.*
6 *Feuda vbi diuiduntur.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. XLV.

Collectanea XV.

PEr alcuni riſpetti mouentino la mente noſtra, &c.

1 Decernit, in exequutorijs faciendis debere apponi clauſulam, *quòd quicquid exequetur tàm pro debito principali, quàm pro expenſis debeat apponi in dorſo ipſarum literarum exequutorialium*, nec non quando faciẽdæ erunt exequutiones cõtra feudatarios apponitur hæc clauſula, *dummodò per talem exequutionem nullo modo inducatur diuiſio feudi.*

2 Pro coronide reminiſci non eſt inconueniens occaſione hac ducti, quòd regulariter feuda omnia diuiſibilia ſunt, vt in *cap.1.§.omnes filij ſi de feud.defunct.cap.1.de natur.ſucceſ. feud. Anna ſing.199. Franc.* à contrario ſenſu
3 *deciſ.73.* licèt hæc cõcluſio non habeat locum in feudis Dignitatum, Regnorum, Ducatuum, Marchionatuum, & ſimilium, quæ diuidi nequeunt *cap.imperialem §. præterea Ducatus*, vbi *Feudiſtæ Scribentes de probib. feud.alienat. per Feder. Afflict.deciſ.265. Viuius deciſ.130.* verùm hanc limitationem declarãt procedere, vt illa dignitas Ducatus, Marchionatus, & Comitatus non diuidatur, cùm ſpectet ad primogenitum, ſed in actu adminiſtrationis iuriſdictionis, quæ diuidi poteſt, vel locando iuriſdictionis locum, & tunc ſolutio pretij illius locationis diuidatur inter eos pro rata, argumento *tex. in l. communi diuidundo §.cùm de vſufructu ff.commun. diuidundo*, vel alternis vicibus, & annis Magiſtratus, & Officiales deputando, cùm ſui natura feuda indiuiſibilia
4 ſint, ſed tamẽ diuiſibilia fieri poſſunt vſu exercitij, argumento *tex.in l.Lucio §.fin.l.cùm conſtet ff.de aqua quotidian.& æſtiua*, voluerũt poſt alios *Franc.Marc.deciſ.232.vol.1.& Lanar.conſ. 59.* vbi refert pulcram deciſionem Regiæ Cameræ quòad iuriſdictionem Regiæ Ciuitatis Auerſæ, quæ controuertebatur inter Io. Hortugnum, ac Honophrium, & Carolũ de Altomari, in qua fuit concluſum, quòd indiſtinctè omnes filij ſuccederent, & alternis annis officium adminiſtrarent, ſic apud Ciuitatem Tarẽti Aſſeſſorem Regis nomine creãt quidam Equites de nobiliſſima Familia Caracciolorum, & alternis annis illum deputant.

5 Inſuper in Regno hoc Neapolitano feuda, & loca, in quibus viuitur iure Francorum neque diuiduntur, quia in his ſuccedit primogenitus, & à conſortibus, & fratribus nec permittitur ad diuiſionem prouocatio, argumento *Conſtitut.Regni Vt de ſucceſſionibus Afflict. deciſ.249. Præſes de Franch.d.deciſ.73.*

6 Aduerte tamen, quòd in Francia feuda diuiduntur iuxta diuerſas Ciuitatum, Regionũ, & Prouinciarum conſuetudines, cùm apud eos ad patrimoniorum ſimilitudinem redacta ſint, & facta ſint diuiſibilia, vt per *Guid.Pap. in deciſ.59.133. & 297. Franc.Marc.deciſ.368. par.1.* & ita etiam apud Allobrogos practicatur, teſte *Boer.deciſ.204.*

S V M M A R I V M.

1 *Incidentia ſequuntur cauſam principalem, & priuilegiata vna cauſa, cenſentur priuilegiata omnia eius incidentia, & dependentia.*
2 *Actor quàmuis tenetur ſequi forum rei, tamen hoc non habet locum, quando ſunt plures rei eiuſdem cauſæ, & ad eundem finem agitur.*
3 *Bona plura ſeparata quando inſimul venduntur ratione connexitatis poterit vicinus, qui in vna re tantùm cohæret omnia bona retrahere.*
4 *Sententia lata à pluribus Iudicibus, quorum alter erat inhabilis, & minus competens valet.*
5 *Proceſſus factus à Iudice recuſato cum Iudice non recuſato valet.*
6 *Beneficium conceſſum minori, maiori litis conſorti communicatur.*
7 *Beneficio conceſſo pupillo maiori litis conſorti non poteſt renunciari.*
8 *Articuli incidentes, & emergentes, ſeu annexi, qui ſunt tamen extra crimen non habebunt naturam cauſarum criminalium, ſed retinẽt naturam more cauſarum ciuilium.*

De

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c.
Pragm. XLVI.

Collectanea XVI.

MOlte volte,&c. Determinat,vt articuli incidentes,
& annexi in cauſis criminalibus remittantur
ad Magnam Curiam, vt ibi priùs decidantur
1 cum cauſis principalibus,& meritò,quia incidentia
ſequuntur cauſam principalem *Præſ.de Franch.deciſ.*513.*&* 637.& priuilegiata vna
cauſa,cenſentur priuilegiata omnia eius incidentia,
& dependentia *Surd. deciſ.* 36. indè ſi
prima cauſa erit ſummaria,pariter erit ſummaria
appellatio *Put. deciſ* 426. *lib.*2.

Connexorum enim idem eſt iudicium,vndè
2 quàmuis actor teneatur ſequi forum rei,tamē
hoc non habet locum, quando ſunt plures rei
eiuſdē cauſæ, & ad eundē finē agitur,tales rei
omnes, qui sūt diuerſis iuriſdictionibus ſubiecti,
diuerſoſque Iudices immediatos habent,
benè poſsūt propter eandem, & indiuiſibilem
cauſam coram vno, eodemquè Iudice ipſorū
omnium mediato Superiore cōuenıri,nè cauſæ
continentia diuidatur *l. nulli C. de iudic. Capyc.deciſ.*122. *Minſynger.obſeruat.*4.*cent.*1.
vbi ſic in Camera Imperiali ſeruatum refert,
Harthman. obſeru 7. *de iudic.lib.*2. vndè *Rota Florentina* voluit,quòd ratione connexitatis,
3 quādo plura bona ſeparata ſimul venduntur,
poterit vicinus,qui in vna re tantùm cohæret
omnia bona ſua retrahere *Magon. deciſ.*19.&
4 hinc ſententia lata à pluribus Iudicibus,quorum
alter erat inhabilis, & minus competens
5 valet *Maſtrill. deciſ* 27. vt etiam dicimus de
proceſſu facto à Iudice recuſato cum Iudice
non recuſato, nam ratione connexitatis ex
parte Iudicis non recuſati valebit proceſſus,
iuxta *dec Rot.Rom.*de qua per *Achill.de Graſſ.*
6 *in deciſ* 2.*de except.*& hinc beneficium conceſſum
minori,maiori litis conſorti communicatur,iuxta
*deciſ.Afflict.*151.*&* *Frāch.deciſ.*269.
vbi adeò beneficium conceſſum pupillis ac-
7 quiritur maioribus litis conſortibus, quòd nō
poteſt per pupillos renunciari, & ſic tradit in
Sacro Conſilio iudicatum.

8 Aduerte autem,quòd non propterea huiuſmodi
articuli incidentes, & emergentes, ſeù
annexi, qui ſunt tamen extra crimen,habebūt
naturam cauſarum criminalium, ſed retinent
naturam merè cauſarum ciuilium,vt eſt videre
apud *Franch in deciſ.*470.*&* 710.ſicq; dicebatur
in facti contingentia in quodam Collegio
habito annis elapſis.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtes vſq; ad quem numerum recipi poſſint, & num.* 2.

De Officio Sacri Regii Conſilij,&c.
Pragm. L.

Collectanea XVII.

VT litigantium expenſis, &c.

1 Diſponit, nè in qualibet cauſa recipiantur
teſtes vltrà numerum quadragenarium,vel ad
ſummum aliqua de ratione ad quinquagenarium.

2 Adde,quòd inſpecto iure canonico ſic enūciauit
Rota apud Cordub.in vna Fauentina remiſſoriæ teſtium,vbi ſuadet pariter,in tali numero
computari teſtes examinatos in tota
cauſa, ac etiam in reſtitutione in integrum,
prout in primo, & ſecundo beneficio,& apud
alios teſtor ſic deciſum pariter.

Vide ſi conferunt diſpoſita,& adducta infra
in *pragm.*1. *de teſtium refrenat.*

S V M M A R I V M.

1 *Appellationum tempora, & fatalia ſeruantur in cauſis reclamationum.*
2 *Fatalia currunt in Sacro Conſilio poſt reclamationem.*
3 *Fatalia currunt ſi habetur recurſus ad Regiam Cancellariam.*
4 *Fatalia quomodo currunt in cauſis appellationum.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. LIII.

Collectanea XVIII.

DEcreto ipſius Sacri Regij Conſilij,&c.

1 Appellationum tempora, & fatalia mandatur
hic,ſeruanda eſſe etiam in cauſis reclamationum
Sacri Conſilij.

2 Meminit *Grammat.deciſ.*13. vbi recenſet
iudicatum, fatalia currere in Sacro Conſilio
poſt reclamationem ex ſola inſtantia tantùm,
non adhibita diligentia per appellantes pro
commiſſione cauſæ *Vrſill.deciſ.*78. *Maſtrill. deciſ.*67 *Præſ de Franch.deciſ.*646.vbi decidit,
3 fatalia currētia in cauſis reclamationum,currere
pariter debere, ſi haberetur recurſus ad
Regiam Cancellariam.

At pro intellectu pragmaticæ noſtræ non
deſinas perquirere modernè *Galcot.cōtrouerſ. forenſ.*19.*par.*1. vbi latè enucleat,quando, &
4 quomodò fatalia currant in cauſis appellationis,&
reuiſionum per viam ſupplicationis,
quas reclamationes appellamus tàm de iure

com-

communi, quàm de ſtylo, & obſeruantia Supremorum Regni Tribunalium, & præcisè Sacri Regij Conſilij, & Regiæ Cameræ, & qualiter decretum Sacri Conſilij, de quo hic declarari, & reſtringi debeat ex ſubſequuta obſeruantia cum diſtinctione inter primum, ſecundum, & tertium fatale, ponderando plures deciſiones, vt affluenter apud *ipſum* videri poterit.

Et ad materiam videas latiùs ſcripta in *pragm. 1. ſupra de appellat.*

SVMMARIVM.

1 *Dicta teſtium debent ſcribi per manus Examinatorum.*
2 *Notarius nequit recipere iuramenta teſtium ad futurorum.*
3 *Teſtes examinantur tàm contra inquiſitos, quã in fauorem.*
4 *Teſtes an probent Procuratore non citato.*
5 *Teſtis receptus Parte non citata non valet, & num. 6. & 7.*
8 *Teſtes ſi ſint citati, vt teſtificentur tali die, & Pars ad videndum, ſi illa dies fuit feriata, depoſitio non valet, ſi fuit facta die ſequenti.*
9 *Teſtis examinatus Parte nõ citata quando probet.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LV.

Collectanea XIX.

Ex prouiſione facta per Sacrũ Regium Conſilium, &c.

1 Cauetur hic, dicta teſtiũ debere ſcribi manu Examinatorum.

Pro coronide videas *deciſionem Creſcent. 1.*
2 *de iure iurando*, vbi quòd Notarius non poteſt recipere iuramẽta teſtium etiam adfuturorum, niſi de commiſſione Iudicis, ſicq; dicit deciſum in vna *Britonorienſi Parochialis coràm ipſo.*

3 Et aduerte, talia dicta teſtium debere recipi integra tàm contra inquiſitos, quàm in fauorem ipſorum, vigore *pragmat. 6. ſupra de Actuarijs, & Scribis*, vbi diximus, & Examinatores non debent eſſe ſuſpecti, ex *pragm. 9. de ordin. iudic.* vbi videas.

4 Sed an talia dicta, & examinatio teſtiũ valeant, ſi fuerint facta non citato Procuratore, in actis conſtituto, negatiuè fuit deciſum in Magna Curia Vicariæ in cauſa Franciſci de Grado cum Luca dell'amendola, referente olim Iudice Riccardo de menſe Nouembris 1601, penès Actuarium Iudellum, vt fatetur
5 *Maſull. in addit. ad Capyc. deciſ. 35. num. 3.* vbi *num. 2.* firmat regulam, quòd teſtis receptus
6 Parte non citata non valet, etiam in crimine aſſaſſinij *Creſcent. deciſ. 2. de teſtibus*, niſi tamen teſtis eſſet omni exceptione maior, vel ſi examinaretur vltima die termini, quia tunc valet abſque citatione Partis *Ann. ſing. 518. Afflict. deciſ. 47.* nec valet ſi fuerit citata, & impedita impedimento notabili *Franc. Marc. deciſ. 124. vol. 2.* cùm in præſentia Partis teneantur iurare *Idem deciſ. 906. par. 1. Grammat. deciſ. 11.*
7 vt etiam teſtes recepti ſine Partis citatione in cauſa, in qua proceditur ſola facti veritate inſpecta non probãt *Caccher. deciſ. 79.* benè verum licèt non probent teſtes Parte non citata recepti, faciunt tamen inditium, vt per *Grã-*
8 *mat deciſ. 11. & 34* & ad materiam nota, quòd ſi teſtes citentur tali die ſpecificata ad iurandum, & Pars ad videndum iurare, ſi illa dies ſpecificata ſit feriata, & non iuridica, non poterunt iurare die alia ſequenti, quæ ſit vtilis, & tale iuramentum præſtitum erit nullum *Guid. Pap. deciſ. 542. Rota in nouis deciſ. 172.* nequè
9 deſinas ſcire, quòd teſtis examinatus Parte non citata probat, quando timetur de eius feſtinato diſceſſu *Camera Imperialis in verbo teſtes in deciſ. eiuſdem Rotæ.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratores petunt beneficia, repulſas, & nominationes.*
2 *Procuratores an poſſint petere repulſam teſtiũ, & ſcripturarum in iudicijs ſummarijs.*
3 *Repulſa an ſit concedenda præuenienti.*
4 *Repulſa omiſſa in prima inſtantia an poſſit peti in ſecunda.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LVI.

Collectanea XX.

Ex prouiſione facta per Sacrum Regium Conſilium mandetur, &c.

1 Sancitum eſt hic, beneficia, repulſas, & nominationes per Procuratores eſſe petendas.

2 An Procuratores poſſint petere repulſam teſtium, ſeù impugnationem ſcripturarum in iudicijs ſummarijs poſſeſſorijs, pro negatiua dicit iudicatum *Capyc. deciſ. 55. & Piſanell. in addit. ad Afflict. deciſ. 151.* teſtatur, aliàs in cauſa Pardi Brãcacij cum Cardinali Capuæ, dùm dubitaretur, ſi detur impugnatio, vel repulſa, fuit tandem deciſum, quòd non, & quòad repulſam fatetur, idem fuiſſe iudicatum in anno 1539. in cauſa Vniuerſitatis Latertiæ cũ Duce Andriæ.

3 Et repulſa an ſit concedenda præuenienti, quando præuentus examinauerit teſtes, fuit deci-

deciſum in Sacro Conſilio, quòd niſi prænentus renunciaſſet teſtibus pro ſua parte examinatis, quòd repulſa eſſet concedenda, maximè ſi per teſtes examinatos pro parte præuenientis conſtaret de iuſtitia præuenti, ac etiam ſi præuentus in primo termino repulſaſſet teſtes examinatos in eodem termino, quod fuit in cauſa Roberti de Morſico cum Franceſca de Galluccio, & ſic aliàs deciſum in Regiis Tribunalibus audio de menſe Maii 1620.

4 Et repulſa omiſſa in prima inſtantia an poſſit peti in ſecunda, vel tertia, negatiuè *Ann. ſing.* 442. niſi capita repulſæ fuerint propoſita in prima inſtantia *Theſaur. deciſ.* 219.

Cętera in materia repulſæ habes infra in *prag.* 11. *ſub rubrica de ordin. iudic.* vbi lubeat videre.

SVMMARIVM.

1 *Actuarij quomodò capere debent fideiuſſionem à Commiſſarijs, num.* 2. *&* 3.

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LX.

Collectanea XXI.

PEr Sacrum Regium Conſiliũ ſtatutum eſt pro obſeruantia, &c.

1 Vigore iſtius pragmaticæ in commiſſionibus expediendis per Sacrum Conſilium eſt apponenda clauſula in corpore deſcripta, & iuxta hanc formam debent Actuarii capere fideiuſſionem à Commiſſariis deſtinatis.

2 Fideiuſſio hæc debet capi per Actuarium cauſæ, pro qua Commiſſarius deſtinatur, vt per ordinationem olim Præſidis Salernitani ſub die 20. menſis Septembris de anno 1568.

3 Sed dùm hìc mandatur, Actuarios debere capere fideiuſſionem eorum riſico, pro ornatu vide quæ diximus in *pragm.* 14. *ſupra de Actuarijs*, vbi plura notatu digna habes.

SVMMARIVM.

1 *Sententia Iudicis à quo confirmata per Sacr. Conſ. an reuideatur, amplia num.* 2.
3 *Sententia quando non dicitur conformis primæ, & num.* 4.
5 *Sententia quando dicatur conformis, & num.* 6.
7 *Sententiæ in dubio non cenſentur conformes.*

De Officio Sacri Regij Conſilij. Pragm. LXI.

Collectanea XXII.

CVm dubitaretur in iſto Sacro Conſilio, &c.

1 Mandatur hìc, quòd ſentẽtia Iudicis à quo confirmata per Sacrum Conſilium non reuideatur, ſecùs ſi fuerit renocata.

2 Amplia, diſpoſitionem huius pragmaticæ habere locum, etiã quòd ſententia Sacri Conſilii non ſit conformis in omnibus, ſed ſolùm in vno articulo, quia quòad articulum conformem nõ admittitur reclamatio, vt ſolitum eſt iudicari, & practicari in noſtris Tribunalibus.

3 Vt pariter minimè procedit, quotiès Sacrũ Cõſilium ex alia cauſa confirmaret ſententiã, quia non diceretur conformis primæ, & ita extitit pronunciatum ad fauorem Marij Tipalini.

4 Sed quid dicendum eſt, vbi ſententia confirmans condemnet etiam ad expenſas, ſeù intereſſe, an dicatur conformis, declarat *Præſ. de Franch. deciſ.* 510.

5 Quando autem ſententia dicatur cõformis, in materia latè vidẽda eſt *deciſio Theſauri* 121. vbi plura habes cumulata, & nota, quòd ſufficit, vt ſententiæ ſint conformes in qualitate, & ſubſtantia, vel quòd ſint conformes in effectu, & quòd ſit identitas tàm reſpectu rei, quã cauſæ, & perſonæ verè, vel interpretatiuè, vt in facti contingentia extitit determinatum in Collegio habito, vbi dicebatur, conformes dici

6 ci ſententias etiam quòd vna excedat aliam in quantitate in ea parte, in qua conueniunt, ſecùs ſi diſcordarent in tempore, quia tunc nõ dicerentur aliquo modo conformes, cùm diſcordarent in omni qualitate *Vrſill. deciſ.* 362. vbi dicit, ſententias non dici conformes, ſi vna ſit lata ſuper principali negotio, altera ſuper deſertione.

7 Nota tandem, quòd ſi dubium verſatur, an ſententiæ ſint conformes, vel non, in dubio pronunciandum eſt, eas non eſſe conformes, ita in facti contingentia determinatum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Officiales nequeunt ferre teſtimonium.*
2 *Arbitri nequeunt teſtificare in cauſis ab eis decidendis, & num.* 4. *&* 5.
3 *Officium duplex in eadem cauſa facere non licet.*
6 *Iudex in cauſa appellationis quando poſſit eſſe teſtis.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm.LXIII.

Collectanea XXIII.

HAuemo inteſo,che alcuni,&c.

1 Prohibet, nè Officiales ferant teſtimonium.

2 Tu hac occaſione cõſtituas concluſionem, Iudices,& Arbitros non poſſe teſtimonium ferre in cauſis coràm eis pendentibus *Capella Tholoſ.* vbi *Addit.deciſ.*142. *Puteus deciſ.*185. *lib.*2. *Creſcent.deciſ.*1.*de Arbitr.* tùm propter affectionem, tùm etiam, quia abſurdum eſt,
3 quòd quis in cauſa duplici officio fungatur, ſcilicèt Iudicis, & teſtis, argumento *tex.in l. quiſquis C.de poſtul.& in cap.*1. 14.*quæſt.*4.
4 In tantùm quòd Iudex,& Arbiter teſtes eſſe nequeunt, non ſolùm in cauſis coràm ipſis pendentibus,ſed etiam in cauſis finitis,in quibus ſententias, ſeù lauda protulerunt *Roit.deciſ.Lituan.*2.quam ſententiam tamen declara-
5 ui in facti contingẽtia procedere, quando Iudex,vel Arbiter finita cauſa deponit ſuper iis, quæ reſpiciunt iuſtitiam, vel iniuſtitiam ſuæ ſententię,vel laudi,tunc.n.non poteſt vllo pacto ſuper ijs teſtimonium ferre, ſecùs ſi deponeret ſuper ijs,quæ reſpicerent ſolum proceſſum, quia tunc etiam finita cauſa poteſt ſuper proceſſu vti teſtis aſſumi,quo tempore etiam ex multorum *DD.* authoritatibus dicebam,vt
6 nec etiam in cauſa appellationis Iudex poſſet eſſe teſtis, niſi tamẽ accederet conſenſus Partis, vel quotiès lis non eſſet ſuper appellatione,ſed ſuper exequutione ſentẽtiæ,quæ nota, nam puto eſſe pulchra,& habui in ſacto.

SVMMARIVM.

1 *Officiales quomodò ſe gerere debent quando accedunt ad faciem loci.*
2 *Salarium taxatum tantùm an ſoluatur Commiſſarijs,ſi pro vno acceſſu alios facient.*
3 *Dietæ quomodò ſint dinumerandæ Officialibus pro acceſſu.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm.LXIV.

Collectanea XXIV.

COnſueuerunt Regij Conſiliarij, dùm accedunt ſuper faciem loci, &c.

1 Hic datur forma obſeruãda per Officiales in acceſſu per eos faciendo cum Partibus in rem præſentem cum certa taxa pro ſalario,& expenſis.

Aduerte, hanc taxam fuiſſe auctam vſquè ad decem aureos pro qualibet dieta,vt apparet ex *pragm.6.ſupra de Commiſſar. & Exequutoribus*.

2 Et nota, quòd ſi vnico acceſſu contingat videre plures differentias inter diuerſas Partes non exigetur ſalarium taxatũ ab his pragmaticis à ſingulis Partibus, ac ſi ad inſtantiam ſingulorum eſſet factus acceſſus, ſed ab omnibus ſimul vigore diſpoſitionis *tex. in cap.fœlicis verſic. adyeientes de cenſibus in* 6.

3 Sed dictę pro liquidatione ſalarij debiti Officialibus pro acceſſu qualiter ſint dinumerãdæ tàm in acceſſu, & receſſu, quàm in mora declarat *Reg.Rouit.deciſ.*66.

SVMMARIVM.

1 *Vnio Aularum non poteſt peti poſt dies quindecim.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. LXV.

Collectanea XXV.

ESſendo peruenuto à noſtra notizia, &c.

1 Diſponit, nè vnio Aularum poſſit peti poſt dies quindecim à die citationis ad dicendum poſt concluſionem.

Pro ornatu videas *deciſionem Franch.* 500. vbi agitur,ſi hæc vnio Aularum, quæ peti non poteſt poſt citationem factam ad dicendum in cauſa ex iſtius pragmaticæ diſpoſitione procedat in cauſis,in quibus erat facta citatio antè hãc pragmaticam, & dicit deciſum,quòd ſic.

SVMMARIVM.

1 *Pœna obreptionis, & ſubreptionis quæ ſit.*
2 *Obreptio quæ ſit,& quando non committitur, num.*18.
3 *Subreptio an vitiet gratiam ipſo iure.*
4 *Subreptio intra quantum tempus opponi poteſt, & num.*6.8. *&* 10.
5 *Subreptio conſideratur à tempore datæ.*
7 *Dictio,*quandocunquè, *quomodò intelligitur.*
9 *Gratia noua præſumitur ex diuturnitate temporis.*
11 *Clauſula,*ſublata, *quid operatur.*
12 *Subreptio quomodò inducatur.*
13 *Subreptio à quo ſit probanda, & num.*16.

14 *Impetrans gratiam, illam iuſtificare tenetur, intellige, vt num. 15.*
17 *Subreptio in gratioſis quando vitiat.*
19 *Reſcriptum impetrans, in illo quæ ſcribere debet.*
20 *Reſcriptum ſecundum non faciens mentionem de primo non valet.*
21 *Impetrans gratiam de delicto debet exprimere ſi aliàs fuit aggratiatus.*
22 *Reſcriptum quando non exprimit quod eſſet exprimendum quando admittitur.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LXVI.

Collectanea XXVI.

DIe 28. Aprilis 1589. Neapoli per Sacrum Regiũ Conſilium, &c.

1 Hic pęna obreptionis, & ſubreptionis augetur vſquè ad duodecim aureos.

2 Pro cuius ornatu ad gratiam Tyronũ præmittendum eſt, obreptionem in expreſſione falſi conſiſtere, ſubreptionem verò in taciturnitate veri *cap. ſuper literis, vbi DD. de reſcriptis*.

Et obſeruandum eſt, vt non omne, qnod tacetur inducat ſubreptionem, ſed illud tantùm, quod iure eſt expreſſum, vt exprimi debeat.

3 An autem ſubreptio vitiet gratiam ipſo iure, pro affirmatiua opinione docent communiter *DD. Verall. deciſ. 224. par. vltim.*

4 Et intra quantum tempus de ſubreptione opponi poteſt, dicas de ſubreptione opponi poſſe intra quadraginta annos, illis autẽ elapſis ampliùs de ea fari nequit, ad quem effectũ
5 ſubreptio conſideratur de tempore datæ *cap. ſi de tempore de reſcript. in 6.* & licèt ſunt qui
6 affirmant, quòd quando ſubreptio operatur nullitatem gratiæ poſſit de ea quandocunque opponi, tamen intelligitur antè quadraginta
7 annos, quoniã in hac materia illa dictio, *quandocunquè*, & ſimiles, ita accipiantur, vt longiſſimi temporis præſcriptionem nõ excludant, ita quòd reſtringi à lege ad triginta annos affirmat *Surdus deciſ. 2.* nec facit, quòd etiam poſt ſentẽtiam in literis beneficialibus, & gra-
8 tię poſſit opponi de ſubreptione, quia hoc verum eſt, dummodò antè quadraginta annos opponatur, ſiquidẽ per diuturnitatem, & ob-
9 ſeruantiam tanti temporis præſumitnr etiam noua gratia, & confirmatio *Caſſador. deciſ. 3. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.*

10 Benè verum, vbi in literis appoſita eſt clauſula, *quòd de ſubreptione*, tũc nequè intra quadraginta annos de ſubreptione dici poteſt, dummodò tamen concurrat clauſula, *ſublata*,
11 quę releuat impetrantẽ ab onere probandi, & admittit Parti, & Iudici facultatem aliter interpretandi, & iudicandi, etiam quòd verſemur in gratia conceſſa ad poſtulationem Partis *Puteus deciſ. 377. lib. 3.* ſecùs ſi clauſulæ iſtæ non eſſent ſimul iunctæ *Idem deciſ. 213. lib. 2.* & voluit *Rota in vna Calguritana Iuriſdictionis ſub die 30. Maÿ 1580. coràm Rubeo, & in alia Pampilonen. Archidiaconatus 19. Martÿ 1593. coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio*, & aliàs ſepè.

12 Et ſubreptio an indncatur ob non factam mentionem litis, quotieſcunquè cauſa fuit commiſſa, & Pars fuit citata, vel ſaltẽ habuit notitiam de lite introducta, pro affirmatiua tenuit *Rota in vna Cæſaraguſtana exemptionis 27. Martÿ 1585. coràm R.P. Cantuccio.*

13 Cui autem incumbat onus probandi ſubreptionem, Fiſco ſcilicèt, vel ei, qui gratiam obtinuit, contra Fiſcum fuit deciſnm in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, ex eo, quia excipiens contra gratiam de eius obreptione, vel ſubreptione tenetur probare *l. ſi quando C. de dilat. DD.* communiter *in l. præſcriptione C. ſi contra ius, vel vtil. public.* & voluit *Rota in vna Ciuitatenſ. conſtitutionis Capellania 20. Februarÿ 1589. coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino, Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. 108. par. 1.*

14 Et licèt dici ſoleat, quòd impetrãs gratiam teneatur illam iuſtificare, & probare omnia in ea contenta, tamen dicimus hoc procedere,
15 quando impetrãs vellet eiuſdem gratiæ exequutionẽ habere, ſecùs ſi iam habuit exequutionem, & in illius poſſeſſione reperiatur, tũc ratione dictæ poſſeſſionis, quæ releuat poſſeſſorem ab omni onere probandi, prout ſepiùs fuit reſolutum in *Rota*, & præſertim *in causa lictoris maris 9. Decembris 1575. coràm Rubeo*, & in *vna Romana fideicommiſſi 27. Nouembris 1591. coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino*, & in *cauſa Mediolanen. bonorum*
16 *26. Iunÿ 1598. corã R.P. Corduba*, ſubreptionem, vel obreptionem allegans debet probare, & non poſſeſſor gratiæ, vt plurièes deciſum in eadem *Rota* fatetur *Verall. deciſ. 220. par. 3.* & voluit *Rota in vna Thelefina beneficÿ vltimo Ianuarÿ 1594. coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino.*

17 Et nota, quòd ſnbreptio tunc in gratioſis vitiat, quando Rex aut non conceſſiſſet, aut cũ maiori difficultate conceſſiſſet *cap. dudùm de elect. cap. ſuper literis, cap poſtulaſti de reſcri-*
18 *ptis*, quinimò ſubreptio non cõmittitur, quando Dominus id, quod non exprimitur ſcire debebat, vel ſcire præſumitnr *Capyc. deciſ. 69.* & ad materiam vide *Phœbum in deciſ. Luſitan. 60.* vbi quòd ſubreptio appoſita, quæ concludat, concedentem non fore conceſſurum, ſi expreſſa non exprimerẽtur, vitiat reſcriptum.

19 De-

Digitized by Google

19 Deueniẽdo autem ad materiam obreptio-
nis facias regulam, quòd impetrãs reſcriptum
debet exprimere in precibus res, quæ potuiſ-
ſent mouere Principem ad non concedẽdum,
alioquin dicitur obreptitium, & non valet, ac
ipſo iure nullum redditur, & caſſatur *l. vnic.
C.ad l.Iul.de ambit. l.final.C.nè rei domin.vel
templor.*
20 Vndè ſi impetrans reſcriptum ſecundum
non faciet mentionem de primo, reſcriptum
eſt inualidum *cap.* 1. *& cap. cæterùm de reſcri-
ptis*, vbi *DD.* omnes hoc notant.
21 Sic pariter impetrãs gratiam de delicto de-
bet exprimere, ſi aliàs talis delicti gratiam im-
petrauerit, aliter gratia erit nulla, niſi in ſecũ-
da gratia adeſſet clauſula generalis, *quòd ſit
gratia de illo delicto, & de omnibus alijs deli-
ctis*, quia tunc ualet gratia non facta mentione
de prima, vt deciſũ refert *Theſaur.lib.*1.*quaſt.
forẽſ.quaſt.*4. qui plura in materia cumulat, &
22 præcipuè, quòd ſi tacuerit ſupplicans in im-
petratione reſcripti aliqua, quæ ſi nõ expreſ-
ſiſſet, nihilominus Princeps veriſimiliter re-
ſcriptum conceſſiſſet, tale reſcriptum admit-
tetur, & nõ diceretur ſubreptitium, ſicquè di-
cit obſeruare multotiès Senatum, & ita voluit
Rota in nouis deciſ. 21. *de pœnis*, affirmando
etiam, quòd ſi cõtingat impetrari reſcriptum
lite pendente, nè obreptitium declaretur eſt
facienda mentio de ſtatu cauſæ ex *Rota in no-
uis deciſ.*6.*de reſcript. & Cauale.deciſ.*4.*par.*2.
Reliqua in materia videas ſupra in *pragm.*
21. *ſub rubrica de officio Iudicum.*

S V M M A R I V M.

1 *Examinatores Sacri Conſilij diſtribuunt cauſas
per buſſolam.*
2 *Buſſola quid operatur.*
3 *Matricula quid operatur.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. LXVII.

Collectanea XXVII.

Die 29. menſis Nouembris 1593. Neapoli. Accioche ogn'vno, &c.

1 Sancitur, Examinatores Sacri Cõſilij cau-
ſas per buſſolam debere diſtribuere.
2 Obſerua, huiuſmodi buſſolam quaſi poſſeſ-
ſionem inducere, & probare talem, qualis in
ipſa deſcribitur, eò magis quando buſſola eſt
facta authoritate Superioris *Rota in Vercel-
len.notula coràm R.P. Licta*, vbi quòd matri-
3 cula confert quaſi poſſeſſionem, pro compro-
batione allegat *tex.in l.ſi ſollemnibus C.de fide
inſtrumentorum*, & vide *Annam in ſuo conſilio*
94.*lib.*2. vbi refert deciſum pro ſuis allegatio-
nibus *in fine conſilij.*

S V M M A R I V M.

1 *Decretatio Regia, quòd Præſidẽs prouideat quo-
modò intelligitur.*
2 *Prouiſio Principis, vt Iudex iuſtitiam faciat,
quid operetur, & num.*4.
3 *Gratia dicitur quæ conceditur contra ius.*
5 *Reſtitutio in integrum quando conceſſa non di-
citur.*
6 *Clauſula*, ius, & iuſtitiã, *quid operetur, & nu.*8.
7 *Iudex quando reum condemnat actore non pe-
tente.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. LXX.

Collectanea XXVIII.

Sv Excelençia me ha mandado, &c.

1 Decretationem Regiam, quòd Præſidens
prouideat, intelligi prout iuris mandatur hic.
Perquiras *Maſtrill.deciſ.*228. *par.*3. vbi di-
2 ſcutit, quid operetur prouiſio Principis, vt Iu-
dex iuſtitiam faciat, & annuit deciſum, quòd
ſi Princeps faciat gratiam, quæ vt reuocetur
Pars in contrarium ſupplicauerit, & ab eo ex-
indè reſcribatur, vt Iudices prouideant de iu-
ſtitia, tali caſu intelligi reuocatam, vt è contra
quando petitur gratia, & Princeps remittit
3 ad iuſtitiam, cenſetur denegata *Rota in nouiſ.
deciſ.*358. cùm gratia dicatur quæ conceditur
contra ius *Gram.deciſ.*49. & conſequenter ve-
4 rũ eſt dicere, vt dùm Princeps prouidet, quòd
fiat iuſtitia, idem eſt, ac ſi decerneret, vt fiat
quod iuris eſt *Praſ.de Franch.deciſ.*700. *Ma-
ſtrill.deciſ.*178. *Milanenſ.deciſ.*20.*par.*1.*Giur-
5 ba deciſ.*41. videndus *Caſtill.deciſ.*16. ubi reſol-
uit, reſtitutionẽ in integrum minimè dici con-
ceſſam, quotiès Princeps commiſit cauſam, ut
Magna Curia prouideat de iuſtitia, hæc enim
clauſula, *iuſtitiã faciat*, reſtringit commiſſionẽ,
ut intelligatur quatènus de iure *Creſcent. de-
ciſ.*1. *de reſcript.* niſi ſcièter Princeps reſcribat
contra ius *Rota in Ariminen. Caſtorum* 1590.
coràm Seraphino.
6 Et circa clauſulam, *ius, & iuſtitiam*, videas
Gam. deciſ. Luſit. 300. vbi quòd operatur re-
medium magis vtile, & non ſubſtinet libellum,
qui continet remedia cõtraria *Graua.ad pra-
ctic.Camer.Imperial.lib.*1.*concluſ.*61.*conſider.*
3. vbi pariter, quòd Iudex actore non petente
7 poteſt condemnare reum conuentum in fru-
ctibus, intereſſe, & vſuris, vel victum in expen-
ſis, ſi actor petierit, ius, & iuſtitiam miniſtrari,
at trahitur illa ad remedia diuerſa, vbi nulla

certa actio fuit propoſita *Gratian. deciſ. 193. num. 9.*

8 Et obſerua, talem clauſulam, *ius, & iuſtitiã*, operari, vt in acceſſorijs, & conſequutiuis ſufficiat libellus generalis *Rota diuerſ. deciſ. 247. par. 1.*

S V M M A R I V M.

1 *Hæres obligatus proprio nomine an teneatur vltra vires.*
2 *Promiſſio hæredis de ſoluendo legatum non nouat actionem.*
3 *Hæres an iuuetur exceptione inuentarÿ pro debito contracto pro exigendis oneribus hæreditatis,*
4 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarÿ qualiter teneatur habere ratum factum defuncti, remiſſiuè.*
5 *Pupillus non tenetur vltra vires ex contractu facto per tutorem nomine eius pro ſoluendis debitis hæreditarÿs.*

De Officio Sacri Regii Conſilij, &c. Pragm. LXXXI. in prætermiſſis.

Collectanea XXIX.

SVper dubio exorto, &c.

1 Statuit, quòd hæres proprio nomine obligatus vltra vires non teneatur, niſi expreſsè, & ſpecialiter beneficio inuentarii renunciauerit.

Vide *Surd. deciſ. 132. & 297. Præſ. de Frãch. deciſ. 323. & 648. Minad. deciſ. 25.*

Et pro ornatu perquiras omninò ſcripta

2 per *Nos forenſ. quaſt. 41. par. 2.* vbi ſic iudicatum in S.C. retulimus, firmãdo, promiſſionem hæredis de ſoluendo legatum non cenſeri nouare actionem antiquam, ita vt hæres nec teneatur vltra vires hæreditarias, & de decreto in hac pragmatica inſerto facimus mentionem, illius verba adamuſſim reportando, prout pariter *Monach. ad Minad.* cit. *deciſ. 25.* vbi plures varias res iudicatas conſarcinat.

3 At hæres cum beneficio legis, & inuentarii nùm ipſius inuẽtarii exceptione iuuari valeat aduerſus debitum contractum pro extinguẽdis oneribus ſuæ hæreditatis, diſſeruimus *forenſ. quaſt. 39 ead. par. 2.*

4 Et nonnulla de effectibus inuentarii, eiuſq; commodis nouiter *Galeot. controuerſ. 5 lib. 2.* vbi principaliter tractat, qualiter hæres cum beneficio legis, & inuentarii teneatur habere ratum factum defuncti, & actiones eidẽ competentes cenſeantur confuſæ ex aditione hæreditatis cum dicto beneficio, præſertim ſi hæreditas ſit opulenta.

5 Amplia, vt pupillus nec teneatur vltra vires hæreditarias ex contractu facto per tutorem nomine pupilli pro ſoluendis debitis hæreditariis, ſed quatenus ex hæreditate factus ſit locupletior *Theſaur. forenſ. quaſt. 14. lib. 3.* vbi ſic iudicatum recenſet.

S V M M A R I V M.

1 *Officium Scribæ portionis in quid verſetur in Regÿs Prouincialibus Audientÿs.*

De Officio Scribæ portionis. Rubrica.

Collectanea I.

NE ieiunus pertranſeam hac in materia, ſolùm attingam, in quo verſetur Officialis huiuſmodi in Regiis Prouincialibus Audientiis.

1 Indè reminiſcaris, me vidiſſe illum præeſſe ſolutioni ſolitæ fieri militibus Campaneæ Regiæ Prouincialis Audientiæ à Regio Perceptore Prouinciali ſingulis quatuor menſibus.

Inſuper præeſt adſcriptioni militũ deſignatorum à Capitaneo Campaneæ cum interuẽtu Præſidis, & ſubſcriptione cædulæ Fiſcalis.

De his duabus prærogatiuis nouiter *Danza de pugna DD. tit. de officio Scribæ portionis tom. 1.* vbi meminit de pragmatica, de qua in hac rubrica.

S V M M A R I V M.

1 *Officium Secretarÿ à quo ſit introductum.*
2 *Secretarius vndè dicatur.*
3 *Secretario credendum eſt.*
4 *Secretarius tempore voti interuenit in Regÿs Audientÿs.*
5 *Cancellaria officium dicitur excelſum iuſtitiæ Tribunal.*
6 *Scribæ vulgò* di mandamento, *ſunt in dignitate, & habent primam horam conſeſſus DD. Regētium pro lectura memorialium, num. 7.*

De Officio Secretarij, ſeù à libellis, & his, quæ incumbunt in Regia Cancellaria. Rubrica.

Collectanea I.

1 HOc Secretarij officium eſt introductum per Imperatorem, vt *toto tit. C. de proxim. ſacrorum ſcriniorum lib. 12.* diciturq; à ſe-

2 creto, quia arcana Principis ei committũtur, eorumq; officium circa multa verſatur, & ſignanter ſupplicationes Proregi referre, eaſq; decretare.

3 Cui Secretario credendum eſt, cùm eius ſcientia, Principis dicatur ſcientia, vt reſpectu Secretarij cuiuſdam Cõgregationis dixit *Rota in vna huius Regni libelli coràm R. P. Lugdunen.*

dunen. vbi Cancellariam Romanam appellauit organum Papæ, & nouiſſimè probat *Danza de pugna DD. tit. de officio Secretarij cap.* 1. *tom.* 2. vbi plures prouiſiones Collateralis Cõſilij circa Secretarij Prouincialis officium per extenſum reportat, & *cap.* 2. dicit, practi-
4 cari, Secretariũ in Prouincialibus Auditorijs interuenire tempore voti, & ſic pluriès prouiſum per Collaterale Conſilium oſtendit, & alia plura conglomerat.

5 Cancellariæ autem officium excelſum iuſtitiæ Tribunal appellari, & Cancellarium vicem Principis obtinere in omni parte conſtituendæ Reipublicæ, & in Regno illum habere ſub ſe alios Cancellarios, vulgò nuncu-
6 patos, *Scriuani di mandamento*, quos eſſe in dignitate ob confidentiam in illis habitam,
7 & Cancellarios pro lectura memorialium habere primam horam conſeſſus Regentium Cancellariam modernè probat *Reg. Tapia in* particulari *tractatu de præſtantia, & prærogatiua Regiæ Cancellariæ*, vbi quia deciſiuè ſummatim cuncta poſuit, ideò hic me abſtineo.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex cum infraſcriptis clauſulis datus, ſicuti Princeps iudicare poteſt.*
2 *Iudex cum clauſula*, ſola facti veritate inſpecta *poteſt abſque ſollemnitatibus iuris procedere.*
3 *Iudex vigore talis clauſulæ poteſt proferre ſententiam ſuper cauſa probata, licèt in libello non deducta, & poteſt procedere in cauſa abſq; libello, & litis conteſtatione, & virtute huius clauſulæ tollitur exceptio præſcriptionis, & admittitur libellus, & ſi generalis fuerit.*
4 *Clauſula*, ſola facti veritate inſpecta *non facit, quòminus lite pendente detur manutentio in ſummariiſſimo poſſeſſorio.*
5 *Iudex virtute huius clauſulæ nequit didicitis teſtificatis examinare.*
6 *Quot modis dicitur conſtare Iudici de veritate, remiſſiuè.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. I.

Collectanea I.

DIſpendia litium, &c. Mãdat, procedi in cauſis abſqne figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta, & pro libello ſufficere talem qualem petitionem.

Ad ornatum huius pragmaticæ ibi, *ſine figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta*, ſcias, quòd hæ clauſulæ tollunt ſollemnitates iuris ciuilis, vt fuit deciſum per *Rotam Romanam in vna Romana pecuniaria* 15. *Octobris* 1601. *coràm Eminentiſſimo Mellino*, & ideò tollit obſeruationem terminorum ſubſtantialium, vt in *d. Romana pecuniaria coràm Mellino*, &
1 ſic Iudex cum iſtis clauſulis datus, ſicuti Princeps iudicare poteſt *Cacher. in deciſ.* 1. vide in materia *Ludouic in deciſ. Peruſ.* 45. *Benintend. in deciſ.* 44. *Barz. in deciſ.* 48. *Minſynger. in obſeru.* 44. *cẽt.* 2. *Rot. Bonon. diuerſ. dec.* 30. & ideò ſuper cauſa probata ſententiam proferre poterit, quàmuis cauſa illa non eſſet in libello deducta *Grammat. deciſ.* 103. itaq; nulla forma iudiciaria ſeruanda eſt, ſed ſolùm ius naturale, & gentium, quo ſola veritas attenditur *Cauale. deciſ.* 19. *par.* 1. quem in materia poteris videre in *deciſ.* 10. 12. *&* 19. *par.* 1. vbi declarat, quid importet talis clauſula, & ideò
2 Iudex cum clauſula, *ſola facti veritate inſpecta* poteſt abſque ſollemnitatibus iuris procedere *Minſyng. in obſeruat.* 44. *cent.* 2. & per hanc clauſulam Iudex dicitur procedere vt Deus, qui ſoli veritati innititur *Gayl obſeruat.* 42. *lib.* 1. *Gratian. deciſ.* 36. *&* 68. & poteſt Iudex vi-
3 gore talis clauſulæ proferre ſententiam ſuper cauſa probata, licèt in libello non deducta *Benintend in deciſ.* 44. & poteſt procedi in cauſa abſque libello, & litis conteſtatione *Rota in nouiſſ. in deciſ* 43. & virtute huius clauſulę tollitur exceptio præſcriptionis *Carocc. deciſ.* 59. & admittitur libellus, & ſi generalis fuerit *Guid Pap deciſ.* 263.

Scias tamen, quòd ex hac clauſula, *ſine ſtrepitu, & figura iudicij & ſola facti veritate inſpecta* non poteſt colligi, datam fuiſſe facultatem nulliter prorſus procedendi, vt fuit deciſum in *Rota Romana in vna Romana tutelæ de Fabijs* 14. *Iunij* 1583 *coràm Seraphino*.

4 Nequè deſinas notare, quòd clauſula, *ſola facti veritate inſpecta* non facit, quòminus lite pendente detur manutentio in ſummariiſſimo poſſeſſorio, vt fuit dictum in *Rota Romana in cauſa Bonon. de Carnalibus* 11. *Ianuarij* 1602.
5 *coràm Pamphilio*. Item virtute dictæ clauſulæ nequit Iudex didicitis teſtificatis examinare, vide *Carocc. in deciſ.* 55.

6 Quot autem modis dicatur conſtare Iudici de veritate, tradit *Bellon. in deciſ. Genua* 148.

Aduertas tamen, quòd circa ſolemnitates in ferendis ſententiis per hanc pragmaticam non eſt derogatum, iuxta deciſionem *Franch. deciſ.* 245. ſicq; determinatum in cauſa Marci de Auitabile.

S V M M A R I V M.

1 *Citatio ſufficit quòd fiat perſonaliter, vel domi, declara, num.* 2. *&* 3.
4 *Feudatarius ſufficit quòd citetur in loco feudi, vbi præſumitur habere domicilium.*
5 *Nomen, & cognomen citati certum eſſe debet.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. II.

Collectanea II.

1 QVilibet,&c. Hic cauetur, ſufficere citari perſonaliter, vel domi, tu videas *Creſcent. in deciſ. Rot. Rom. 9. de dolo, & contumacia, Caſtill. deciſ. 121. par. 2.* vbi benè loquitur, licèt de iure communi citatio ſit facienda de facie ad faciem, ſiue perſonaliter, vide *Benintend. in deciſ. Bonon. 57. Verall. deciſ. 111. lib. 1. & deciſ. 119. lib. 3. Creſcent. in deciſ. 18. de ſent. & re iudic. Viu. deciſ. 274. Cæſar. de Graſſ. deciſ. in nouiſſ. Rom. 344. lib. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 12. lib. 1.*

2 Declara primò, Nuncium debere facere ſuum poſſe, & diligentiam, ſi poſſit citandum de facie ad faciem, ſeu perſonaliter citare, vide *Creſcent. in deciſ. Rot. Rom. 7. de dolo, & contumac.*

3 Declara ſecundò, Nuncium debere citare citandum in loco ſolitæ habitationis, non autem in apotheca, vel alibì, ſed quòd locus ille ita ſit, vt veriſimiliter citatus notitiā citationis habere poſſit, putà quia vxor, aliaue perſona domus ſciuerit *Guid. Pap. deciſ. 445. Minſyng. obſeruat. 69. cent. 2.* & optimè *obſeru. 37. cent. 3. Gayl obſeruat. 54. lib. 1.* vide *Verall. in deciſ. 117. lib. 1.* vbi quòd domus debet eſſe ſolitæ habitationis tempore citationis.

Et dùm hęc pragmatica contentatur de citatione domi facta nota, ꝙ ex hoc ſufficiet, ſi
4 feudatarius citaretur in loco feudi, vbi præſumitur habere domicilium *Anna ſingul. 153.* & ſic quandoquè ipſe obtinui.

5 Scias autem, quòd citati nomen, & cognomen certum eſſe debet *Gayl. obſeruat. 49. lib. 1.*

Et alia ſunt quoq; neceſſaria, de quibus ſupra in *Rubrica de citationibus*.

SVMMARIVM.

1 *Reo perſeuerante in contumacia quid faciēdum.*
2 *Contumax non auditur, niſi refectis expenſis, & num. 3.*
4 *Victus victori condemnatur ad expenſas.*
5 *Condemnatio expenſarum contra contumacem fit etiam Parte non citata.*
6 *Minor purgat contumaciam etiam non refectis expenſis.*
7 *Contumax quis dicatur, remiſſiuè.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. III.

Collectanea III.

RElatione citationis, vt ſupra facta, &c.

1 Sancitur, reo perſeuerante in cōtumaciam dari terminum probatorium, vel interponi primum decretum de immittendo in poſſeſſionem arbitrio actoris, & infra tres menſes reum admitti ad purgandam contumaciam refectis expenſis.

2 Nè contumax debeat audiri, niſi refectis expenſis apparet ex *tex. in l. ſancimus, vbi DD. C. de iudicijs,* & ita tradit communis *Scribentium* ſchola, etiam ſi ſit contumax fictus *Caccher. deciſ. 9.*

3 Quæ quidem expenſatum refectio eſt facienda cum effectu, & non ſufficit verbo offerre *Rota in vna Paduana commiſſionis corām R.P. Corduba,* vbi quòd ſi contumax refectis expenſis in cauſa obtineat, non recupe-
4 rabit illas, licèt victus victori condemnaretur ad expenſas, quod eſt notabile ad ornatum huius pragmaticæ noſtræ, aſſerendo pariter,
5 contra contumacem fieri condemnationem expenſarum, etiam Parte non citata, & quòd ſi contumax non habet in ære, nec poſſet ſatisfacere Parti, quòd eo caſu punitur arbitrio Iudicis, quia ſi eſt pro expēſis, & damnis Partis, eam ſuo arbitrio Iudex poſſet in corporalem mutare, & ſic facere, vt luat in corpore *Boer. deciſ. 349.*

6 Benè verum minores per reſtitutionem in integrum admittuntur ad purgandam contumaciam, etiam non refectis expenſis ex deciſione *Senat. Pedemont. apud Theſaur. in deciſ. 9.* & pluriès practicaui in Regia Audientia Apuleæ, vt ſimiliter Clerici contumaces coràm Iudice ſæculari non condemnantur, nec tenētur ad expenſas *Balb. deciſ. 153.*

7 Quis autem dicatur contumax, declarauimus in *pragm. 1. ſupra vt contumac. non accedant ad Curiam Regis,* vbi poteris videre.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia contracta poſt tres menſes procedi tur ad ſecundum decretum.*
2 *Reus an poſſit omiſſa via ſecundi decreti eligere aliam.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. IV.

Collectanea IV.

REo in eius contumacia per dictos tres menſes, &c.

1 Diſponit, poſt tres menſes à contumacia contracta procedi ad interpoſitionem ſecūdi decreti, citato prius iterum reo, ſi tamen non comparuerit infra tres dies vtiles.

2 Obſerua, quòd ſi reus omiſſa via interponendi ſecundi decreti elegerit alteram viam, & fecerit dare terminum in cauſa in contumaciam, vt hic, tali caſu ſine vlla citatione compilatur ꝓceſſus per ſingulos actus ordina-

natorios in contumaciam,& fertur ſententia
etiam in contumaciã,niſi fortè euenerit mors
Iudicis, quia tunc corâm ſucceſſore requiri-
tur noua citatio, non obſtante illa contuma-
cia ſemel contracta corâm primo Iudice *Mi-
nado.deciſ.28. Franch.deciſ.*457. & nouiſſimè
*Illuſtriſſ.Epiſcop.Riccius in deciſ.Curia Arch.
Neap.*194.p.1. vbi refert,in illa Curia iudica-
tum, Vicarium nouum debere iterum citare
Partem abſentem, & contumacem.

SVMMARIVM.

1 *Petitio ſi referat ſe ad inſtrumentum,illius etiã inſtrumenti copia reo dari debet ſumptibus actoris,limitatur,num 2.& 3.*

4 *Ceſſionarius an teneatur exhibere ceſſionem ante litem conteſtatam.*

5 *Mandatum procuratorium, ſeù eius copia eſt exhibenda ſumptibus actoris.*

De Ordine iudiciorum. Pragm.V.

Collectanea V.

COmparente reo, &c. Sancitum
eſt hic, quod
reo comparente detur copia petitionis ſum-
ptibus actoris,& ita *Gayl. in obſeruat.*51. *lib.
1. Viu.deciſ.*11. *& deciſ.*358. *Balb. deciſ.*189.
*Anna ſingul.*152. vbi ſic deciſum refert in Sa-
cro Regio Conſilio, idquè eſt in viridi obſer-
uantia,& in ore omnium Procuratorum.
1 Et ſi petitio referat ſe ad inſtrumentum,
illius etiam inſtrumenti copia reo dari debet
ſumptibus actoris, niſi tale inſtrumentum
2 enunciatum præſumatur penès aduerſarium,
quo caſu actor non tenetur ædere ad finem
deliberandi, ſedbenè debet ædere poſteà ad
3 finem probandi, & niſi inſtrumenti copia ha-
beri non poſſit,de quo eſt deciſio Sacri Con-
ſilij apud *Minad.in deciſ.*40.
4 Sed an ceſſionarius teneatur exhibere ceſ-
ſionem ante litem conteſtatam,lege *deciſ.Ro-
ta Genua* apud *Cartar.in dec.*63. *Marilian.in
deciſ.*7. qui in *deciſ.*14. declarat, quando Pro-
curator teneatur exhibere mandatũ ſuæ pro-
curationis,& dicas, etiam mandatum procu-
5 ratorium, ſeù eius copiam eſſe exhibendam
ſumptibus actoris, præterquàm in procura-
torio perſonarum priuilegiatarum, ſed ſi eſſet
facta ſimplex mentio aſſenſus in libello,non
eſt cogendus actor ad illum primitùs exhibē-
dum,niſi in termino,vt deciſum in Sacro Re-
gio Conſilio ſcribit *Capyc. in inueſtit. feud. in
verbo feudorum executiones fol.*198.*col.*2.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum calumniæ petenti ab altera Parte præſtatur.*

2 *Iuramentum hoc quæ debeat continere.*

3 *Iuramentum hoc eſt de credulitate, & non de ſcientia.*

4 *Iuramentum calũniæ ſi fuerit ab aliqua Parte petitum, & omittatur,proceſſus erit nullus,niſi tacitè remittatur,& ſi fuerit petitum à Iudice,omninò remitti non poteſt,nu.5.*

6 *Iuramentum prædictum ſi à nulla Parte fuerit petitum, tunc nullitati proceſſus locus nõ erit.*

7 *Iuramentum hoc debet præſtari in principio litis,& ante litẽ conteſtatam,& iuramentum hoc à quo debet præſtari,nu.8.*

9 *Procurator non ſolùm cogitur iurare nomine Domini,ſed etiam ſuo nomine.*

10 *Domini non ſolùm tenentur iurare in litem, ſed & Aduocati.*

11 *Recuſans iurare de calumnia cadit à cauſa,& ab actione,& reus abſoluitur.*

12 *Pars, quæ compellitur iurare de calumnia ſi peteret proceſſus copiam, illa non conceſſa, compelli non poteſt.*

13 *Iuramentum calumniæ in quibus cauſis requiritur.*

14 *Actor ſi peteret præſtari iuramentum calumniæ à reo,& cauſa proceſſerit abſq;illius præſtatione vſque ad renunciationem,& concluſionem præſtari non poterit ad Partis inſtantiam,limita nu.15.*

16 *Effectus autem huius iuramenti qui ſint.*

17 *Iuramentum hoc in quibus cauſis non exigitur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. VI.

Collectanea VI.

SI reus,&c. Statuit, quòd exceptioni-
bus oppoſitis reiectis, vel
ad merita reſeruatis, reus tenetur iurare de
calũnia:pro coronide notãdum eſt, dũ agitur
de iuramento calũniæ, primũ iuramentum,quod
in iudicijs, & cauſis introduci ſolet eſſe calũ-
1 niæ iuſiurandum, quod petẽte Parte ab alte-
ra præſtatur,ita *Rot. in antiquis deciſ.*660. di-
cens,fuiſſe introductum hoc calumniæ iura-
mentum ob publicam vtilitatem,nè veritas
2 occultetur. Quinque autem debet continere
hoc iuramentum,quæ his verſibus habentur.

Illud iuretur,quod lis ſibi iuſta videtur.
Et ſi quæratur verum,non inficietur.
Vt lis tardetur,dilatio nulla petetur.
Nil promittetur, vt falſa probatio detur.

Hos enim verſus optimè declarat,& refert
*Franc. Marc. in deciſ.*581. obſerua autem,
quòd non iurant ita fore,ſed ita ſe exiſtimare,
3 quia hoc iuramentum eſt de credulitate, non

autem

autem de ſcientia; vt benè *Thoming. in deciſ.*
4 *Lipſienſ.* 46. adeò tamen eſt hoc iuramentom neceſſarium, vt ſi petitum ab aliqua Parte fuerit, & emittatur, proceſſus nullus erit, niſi
5 tacitè remittatur, ita voluit *Rot. in antiq. deciſ.* 664. *Viuius deciſ.* 109. *Rot. diuerſ. deciſ.* 51. *&* 116. *part* 4. ſi autem à Iudice petitum fuerit, omninò remitti non poteſt, vt ſcribit *Pu-*
6 *teus deciſ.* 398. tunc enim cenſetur hoc iuramentum remiſſum, ſi à neutra Parte petatur, & tunc nullitati proceſſus locus non erit, adeas *obſer. Gayl.* 85. *lib.* 1.
7 Inſupèr ſcias, quòd hoc iuramentum debet præſtari in principio litis, & antè litis cõteſtationem *Coler. deciſ.* 117. debet autem hoc
9 ioramẽtom præſtari à Principalibus, & in caſu, quo fuerint abſẽtes, poterit pręſtari à Procuratore habente ſpeciale mandatum *Rot. in nouis deciſ* 37. & de iore communi verum eſſe ſcribit *Coler. deciſ. Germ.* 115. contrarium tamen ſeruatur in Senatu Saxonico, & Scabinatu Lipſienſi, vt de vtroquè cõfirmat *Thoming. deciſ. Lipſienſ.* 160. *&* 185. *vol.* 1.

Amplia tamen hanc concluſionem, vt ne-
9 dùm cogatur Procurator iurare nomine Domini, ſed etiam ſuo nomine, quia poſſet ipſe Partem calumnijs vexare ſicut Dominus, ea cauſa, quòd Procuratores ſint linguoſi, & litigioſi, & hac de cauſa obſeruat Curia Romana, vt Procoratores iurent ooo ſolùm in ani-
10 mam Domini, ſed ẽt in animam eorum *Rot. in antiq. deciſ.* 492. ſubdens, qoòd etiam procedit, ſi Dominus iuraſſet, item tenentur & Aduocati iurare de calumnia, ſed in hoc obſtat conſuetudo, vt declarat *Thoming. deciſ.* 268. *& dec.* 316. & ideò recuſarũt Domini Aduocati noſtrorum Tribunalium illud præſtare, dùm cogerentur annis elapſis, de quo latiùs *de Petris conſ.* 1. & etiam quoſcumque litigantes oportet hoc iuramentum ſubire, licèt ſint cuiuſcunquè dignitatis *Iaffred. deciſ.* 518. in Camera autem Imperiali iuramentum de calumnia petitum, & exactom, & oon præſtitum non omittitur, ſed obſeroatur, vt teſtatur *Gayl. obſer.* 84. *lib.* 1. & ſimiliter obſeruatur io Gallia per Conſtitutionem Regis Franciſci Primi factam in anno 1539. iuxta quam plures eſt iudicatum apud *Papon. arreſt.* 524.

Item adeò eſt neceſſarium hoc iuramentũ,
11 vt recuſanti iurare de calumnia immineant pœnæ, ſcilicèt actori, quia cadit à cauſa, & ab actione, & reus abſoluitur, reus verò cùm habeatur pro confeſſo coodemnatur per ſententiam ad illud, qood petitũ fuerit, ita *Gayl.*
12 *pract. obſer. obſ.* 86. *lib.* 1. tamen ſi Pars, quę cõpellitur iurare de calumnia peteret proceſſus copiam, illa non conceſſa compelli oon poſſet, & videtur coofonum æquitati *Faſtolus deciſ.* 50. vbi dicit, quòd eſſet bonum, vt is, qui peteret copiam, id faceret, vt poſſet delibe rare, an ſit bonum iurare ad euitandum periurium.

13 Nota nũc, in quibus cauſis requiratur hoc iuramentom calumniæ, & primò requiritur in cauſis ſpiritualibus *Mobed. deciſ.* 212. ſecũdò, in cauſis ſummarijs, vt ſunt cauſæ ciuiles, exigitur tale iuramentum, in quibus leuato velo, & quodammodò manu Regia proceditur, vt voluit *Rota diuerſ. deciſ.* 1531. *lib.* 3. tertiò, iuramentum calumnię Parte petente pręſtare cogitur ſibi iura exhiberi petens, vt optimè *Cacher. deciſ. Pedemon.* 56. quartò, in cauſis Fiſcalibus Aduocatum, & Procuratorem Fiſci iurare debere, qnam opinionem æquiorem, & veriorem cootendit eſſe *Gayl. obſeru.* 90. *lib.* 1. & eiſdem argumentis poſt *eum*, non tamen ipſum allegando in 1. part. diſputat *Surd. deciſ.* 18. contrarium tamen de ſtylo iudiciorum ooo ſeruatur, & ita per Dominos iudicatum eſt, & obſeruatur, quia Fiſcus Cæſaris, & Imperij nomine ex generali mandato legis, & Imperij Conſtitutione cauſas peragat, atquè in iudicium deducat; meritò igitur ob Maieſtatem mandantis eiuſmodi iuramento releuatur, ita notabiliter *Minſynger. obſeru.* 74. *cent.* 1.

Et obſerua ſequentia ad materiam ordina-
14 ta, quòd ſi actor peteret præſtari calumniæ iuramentum à reo, & cauſa proceſſerit abſq; illius præſtatione vſque ad renunciationem, & concluſionem, præſtari non poterit ad Partis inſtantiam, ſed officio Iudicis tantùm, aliàs eodem iuramento exacto, & non pręſtito, ſententia, quæ ſequeretur oulla eſſet *Ca-*
15 *pell. Tholoſ. deciſ.* 108 vbi limitat, hanc concluſiooem procedere ſolùm io cauſis ordinarijs, non autem in ſummarijs, in quibus etiã ad inſtantiam Partis poſt concluſum in cauſa poſſet exigi, ita ootabiliter *Cauagnol. in decr. Montiſfer. decret.* 14. *§.* 9. Item ſi ex omiſſione peti iuramẽtum de calumnia, acta ſunt nulla, idem Iudex eadem acta iterum recognoſcet, ſi verò eſt nulla ſeotentia, idem Iudex ex eiſdem actis poterit iterum recognoſcere, vt ex *Capell. Tholoſ. deciſ.* 114.
16 Effectus aotem huius iuramenti qui ſint, adeas *Balb. deciſ.* 351. *Boer. deciſ. Burdegal.* 45. Inſupèr ſcias, quòd dantur aliquot caſus,
17 in quibus hoc iuramentum nõ exigitur. Primò, vbi proceditur in modũ voluntariæ iuriſdictionis. Secundò, quando eſt quæſtio iuris. Tertiò, quando ſumus in notorijs. Quartò, in petente priuilegium, vt optimè declarat *Balbus deciſ.* 38. Hæc autem debent ſeruari circa materiam huius iuramenti, ſed hodiè deuenimus in contemptum Dei, quantò magis, & hominum, cùm oil hoc iuramentum æſtimetur, imò ad impoſſibile cootemnatur, ea tamen eſt cauſa, quia litigatores noſtri tẽporis potiùs iurant de calumnia committenda, quàm vitãda, ideò melius eſſet, qoòd iſtud iuramentum ex toto tolleretur à iudicio, nè tot periuria committantur.

Et

Et proindè, vt ſupra diximus, in noſtris Tribunalibus hoc iugum non fuit agnitum annis elapſis à Dominis Aduocatis.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio probatoria eſt peremptoria, etiam ſi non exprimatur, & ſemel illa conceditur.*
2 *Terminus ſtatuti ad aliquod præfixus prorogari non poteſt.*
3 *Impedimentum ſi fuerit iuſtum, quin probationes fieri potuerint, debet dari alia dilatio.*
4 *Impedimentum probari debet aliter, quàm per iuramentum.*
5 *In quibus etiam caſibus dantur alia dilationes.*
6 *Dilationes, quæ dantur ſunt dandæ pro loci diſtantia, & ſpecialiter in beneficio reſtitutionis in integrum.*
7 *Opinio* Cartarij *refutatur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. VII.

Collectanea VII.

POſt prædictas, &c. Sancitur, factis reſponſionibus dari terminum probatoriũ, & concedi dilationem in nominationibus faciendis, quã decurſa non prorogetur, & ita *Bellamer. deciſ.523.*

1 Obſerua, iſtam dilationem probatoriam eſſe peremptoriam, & ideò alia non datur, ſed ſemel illa conceditur, & peremptoria intelligitur, etiam ſi non exprimatur *Capyc. deciſ.81. Gayl. obſeruat.91. lib. 1. Triuiſan. deciſ. 37. & deciſ. 59. lib. 1.* & facit *deciſio Cartarij*
2 100. vbi terminus ſtatuti ad aliquid præfixus prorogari non poteſt.
3 Declara tamen, poſſe dari aliam dilationẽ, ſi iuſtum impedimẽtum adfuerit, quin probationes fieri potuerint *l. oratione ff. de ferijs, Capyc. deciſ.81. Benintend. deciſ.45.* vbi dicit,
4 impedimentum probari aliter, quàm per iuramentum *Gayl. obſeruat.91. lib.1.* vbi quòd
5 quando ſumus in Principis Conſiſtorio poſſunt dari plures dilationes, & quando in iudicio emergeret noua exceptio, nouumq; aliud incidens, ſi id conſiſtit in facto ſuper eodem emergenti, poterit noua dilatio peti, quia de nouo emergentia nouo indigent auxilio.
6 Scias autem ad ornatum, quòd dilationes, quæ dantur, ſunt dandæ pro loci diſtantia, & ſpecialiter in beneficio reſtitutionis in integrum, quia non datur medietas primi termini ſecundùm vulgares, vt fuit deciſum per Sacrum Conſilium apud *Afflict. in deciſ.127.*
Neq; deſinas notare, quòd per hanc prag-
7 maticam videtur refutata opinio *Cartarÿ deciſ.22.* vbi tenet, quòd dilationes ad probandum non ſint de iudicij ſubſtantia, licèt etiam ſi per pragmaticam non daretur dilatio probatoria viginti dierum, adhuc contrarium tenerem, nam etiam in cauſis, in quibus proceditur ſola facti veritate inſpecta dilatio probatoria eſt danda, vt per *Rot. in antiquis in deciſ.451. & deciſ.488.*

SVMMARIVM.

1 *Quid ſunt poſitiones, & articuli, & quomodò differant.*
2 *Poſitiones fieri, & præſentari debent infra terminum, quo elapſo vlteriùs locus non eſt.*
3 *Poſitiones admittuntur in cauſis ſummarÿs poſt publicationem, ſecus autem in plenarÿs.*
4 *Poſitio, quam aliquis negauit neminem iuuare poteſt.*
5 *Ponens, & non probans perdit cauſam.*
6 *Poſitiones etiam iuratæ per Procuratorem data reuocari poſſunt.*
7 *Poſitio tota negari nequit, ſi contineat falſitatem in vno.*
8 *Poſitiones in contumaciam non reſpondentis quando habeantur pro confeſſatis.*
9 *Poſitiones habentur pro confeſſis.*
10 *Reus actoris vbi poſitionem confitetur, & eadem contra illam ſe iuuare poſſe conuenit, quam ſi negaſſet, ſecus eſt.*
11 *Depoſitio Principalis vt validè fieri poſſit à Procuratore quid requiratur.*
12 *Depoſitio ceſſionarÿ an peti poſſit.*
13 *Deponere omnes de Collegio an teneantur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. VIII.

Collectanea VIII.

QVinta die, &c. Mandat, quòd articuli, ſiue poſitiones præſententur ſub termino hic ſtatuto, ſuper quibus Principales deponant per verbum *credo*, & *non credo*.

Ad ornatum intendo cumulare plures caſus deciſos in materia poſitionum. Vndè ſcias primò, in materia poſitionum Deciſionem Cameræ Imperialis apud *Gayl. in obſeruat.79. lib. 1.* vbi habes declaratum, quid ſint poſi-
1 tiones, & articuli, & quomodò differant, de quorum differentia etiam videre poteris Deciſionem eiuſdem Cameræ apud *Minſynger. in obſeru.88. cent.5.*
Reminiſcaris ſecundò Deciſionis eiuſdem
2 Cameræ apud eundem *Minſynger. in obſeru. 34. cent. 1.* vbi quòd infra terminum ad probãdum poſitiones fieri, & præſentari debent, quo elapſo vlteriùs locus non eſt. At ſi poſitio obſcura eſſet etiã effluxo termino, & vſq; ad concluſionem declarari poteſt.
Obſerua tertiò Deciſionem eiuſdem Ca-
3 meræ apud *Minſynger. in obſeru. 89. cent. 6.* & Deciſionem Senatus Pedemontani apud *Cacher. in deciſ. 10.* vbi habes, quòd poſitiones ad-

admittuntur poſt publicationem in cauſis ſũmarijs, ſecus autem in plenarijs.

Nota quartò Deciſionem Rotæ Spirenſis apud *Gugliel. in deciſ. 74. par. 2.* vbi ſi poſitioni reſponſum fuerit, *nego*, niſi probetur, tũc ſi ponens probauerit, gemin ita probatio erit, videlicèt per teſtes, & per confeſſionem, ita vt vlteriùs appellare non liceat, quoniam cõfeſſus in iudicio non appellat.

Habeas quintò Deciſionem Senatus Gra-
4 tionopolitani apud *Guid. Pap. in deciſ. 183.* vbi poſitione iuuari nemo poteſt, quam negauit, niſi errorem corrigi petierit.

Scias ſextò Deciſionem eiuſdẽ *Giud. Pap.*
5 366. vbi is, qui poſuit, & non probat, perdit cauſam.

Nota ſeptimò Deciſionem Rotæ Romanę 2. *de confeſſis* apud *Rot. in Nouis*, vbi quòd
6 poſitiones etiam iuratæ per Procuratorem datæ reuocari poſſunt.

Obſerua octanò Deciſionẽ Senatus Mantuani apud *Surd. deciſ. 58.* & Deciſionem Ca-
7 meræ Imperialis apud *Minſynger. in obſeru. 55 cent. 2.* ex quibus depromas, quòd poſitio tota negari nequit, ſi contineat falſitatem in vno.

Nota nonò, Deciſionem Cameræ Imperialis apud *Gayl. in obſeru. 80. lib. 1.* vbi vide-
8 re poteris, poſitiones in contumaciam non reſpondentes quando habeantur pro confeſſatis.

Perquiras decimò Deciſionem *Rota Lucēſis* 44. apud *Ludouic.* vbi habes, quando poſi-
9 tiones habeantur pro confeſſis, & in materia vide *eundem in deciſ. Peruſ. 8.*

Scias vndecimò Deciſionem Rotæ Romanæ apud *Rot. in antiquis 42. de teſtibus*, ex qua depromas, quòd vbi reus actoris poſitio-
10 nem confitetur, & eadem contra illum ſe iuuare poſſe conuenit, quam ſi negaſſet, ſecus eſt.

Et in materia poteris videre *Laurent. in deciſ. Auenion. 79. Theſaur. dec. 17. Ann. ſingul. 164.*

At quatènus ſpectat ad depoſitionẽ Principalis, de qua tractatur hic.

Pro ornatu omninò videantur diſcuſſa per *Reg. Rouit. deciſ. 34.* vbi affluenter cuncta exa-
11 rat ad interpretationem huius pragmaticæ, occaſione diſcuſſionis articuli, ſi depoſitio Principalis vt validè fieri poſſit à Procuratore requiratur mandatum ſpecialiſſimum ad ſic, & ſic reſpondendum, vel ſufficiat generale tantùm ad deponendum in genere, ſiuè in certa cauſa, ſiuè in omnibus cauſis, etiã futuris, & ſi nõ obſtãte depoſitione talis Procuratoris poſſit Principalis ad deponendum cogi.

12 Sed depoſitio ceſſionarij, & cedentis petita per conuentum an concedi debeat, affirmatiuè extitit iudicatum per Sacrum Conſilium de anno 1634. ad relationem *D. Conſiliarij Theodori*, vt latius apud *Thor. in compen. deciſ. Regni in verb. depoſitio Principalium*
13 *part. 3.* qui in *verb. deponere* pariter aſſeuerat iudicatum, teneri omnes de Collegio, ſiuè Monaſterio, ſi ipſorum petita fuerit depoſitio, licèt quandoquè ſecus oſtendat practicatum, idquè iuxta factorum qualitatem.

SVMMARIVM.

1 *Pars altera ſi citauerit aliquos teſtes, poſtea verò nolit eos examinari facere, an poſſit cogi ad illos examinari faciendum per Commiſſarium.*

2 *Commiſſarius an debeat citare Aduerſarium ad videndum iurare teſtes.*

3 *Commiſſarius non debet permittere, vt teſtes referant ſe ad priorem depoſitionem, in alia, vel eadem cauſa factam, vel ad reuelationem examinationis, ſed tenetur eos interrogare, & illorum dictum per extenſum redigere.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. IX.

Collectanea IX.

RESponſionibus, &c. Statuit, quòd pro examinãdis teſtibus eligatur Examinator non ſuſpectus, hodiè fit decretum, quòd detur liſta ſuſpectorum, pro qua obſeruantia vide *Annam ſing. 274.* & generalis ſuſpitio omnium Examinatorum non admittitur *Ioſeph. Ludouic. in deciſ. 108.* aliquid per *Capyc. in deciſ. 138.* & idẽ *Anna in ſing 276.*

Sed quęſtionis eſt primò circa pręſentem
1 materiam, an ſi altera Pars citauerit aliquos teſtes, poſteà verò nolit eos examinari facere, nùm poſſit cogi ad illos examinari faciendum per præfatum Commiſſarium: Reſpõdeas diſtinguendo, ſcilicèt, quòd ſi vltra citationem iurauerint de veritate dicenda, tunc cogitur eos examinari facere, ſi verò non iurauerint, tunc non cogitur *Capyc. in deciſ. 39. Marilian. in deciſ. Rota Genuæ 41.*

Aduerte, quòd extra Ciuitatem Neapolis ad inſtantiam Neapolitanorum non deputatur Examinator, ſed committitur audientia teſtium Ordinario loci, ſeù viciniori non ſuſpecto, exceptis cauſis criminalibus, & feudalibus, vt inter *Priuilegia Neapolitanorum cap. 69.* Idquè etiam ſi ageretur de cauſa magni momenti, vt deciſum extitit per Sacrum Conſilium ſub die 14. menſis Iunij 1623. in cauſa Illuſtriſſimi viri quon. D. Bernardini de Cardines, vt apud *Thor. in compẽd. deciſ. Regni*

in

in verb. audientia teſtium part. 3. an autem in omnibus cauſis indifferenter cõmittatur audiẽtia teſtium, vide *Franc. Marc. in deciſ.* 225. *part* 2.

2 Quæritur ſecũdò, an Commiſſarius debeat citare aduerſarium ad vidẽdum iurare teſtes, quòd ſic voluit *Rot. in dec.* 34. *in collect. à Farinac.* ſed nũm ſi Procurator ad iuramentum teſtium citatus Procuratorem in partibus ſubſtituerit, & Examinator examinauerit, nõ citato ſubſtituto, examen ſit nullum, quòd ſic, vide *de Laurent. in deciſ. Auen.* 69

3 Aduerte tertiò, quòd talis Commiſſarius non debet permittere, vt teſtes referant ſe ad priorem depoſitionem, in alia, vel eadem cauſa factam, vel ad reuelationẽ examinationis, ſed tenetur eos interrogare, & illorum dictũ per extenſum redigere, & non per viam ſimplicis repetitionis *Bort. in deciſ.* 108. *& Faber. in deciſ. fin. C. de teſtibus.*

SVMMARIVM.

1 *Terminus lapſus culpa Examinatoris eſt reſtituendus.*
2 *Terminus reintegrandus ob aliquod impedimentum reintegratur in totum.*
3 *Termino lapſo ob negligentiam quid ſit faciẽdum.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. X.

Collectanea X.

Et ſi per Examinatorem, & Magiſtrum Actorum, &c.

1 Cauetur hic, terminum lapſum culpa Examinatoris, vel Magiſtri Actorum eſſe per Iudicem reſtituendum.

Concordat *text. in cap. per tuas extra de teſtibus.*

2 Et nota, quòd ſi terminus eſt reintegrandus ob aliquod impedimentum, debet reintegrari in totum *Afflict. deciſ.* 50. vbi quòd impedimentum ſuperueniens in termino facit totam reintegrare dilationem, vt *in l. ſi ita ſtipulatus ff. de verb oblig. clem.* 2. *de reſtit. in integrũ, & in l. ab hoſtibus* § *ſ. d quod ſimpliciter ff. ex quibus cauſ. maior. & in l. ſi. ff. de ferijs.*

3 Quid autem dicendum eſt, ſi terminus ſit lapſus ob propriam negligentiam, putà quia neutra Pars in eo nihil fecit. Respondeo, in tali caſu terminum non eſſe reintegrandum etiam ad inſtantiam actoris, vt deciſum habemus apud *Capyc. in deciſ.* 82. & quotidiè practicatur in noſtris Regijs Tribunalibus, ſicq; fecimus in facti contingentia ſeruari in quadam Curia inferiori, nobis conſulentibus circa hoc.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio fit elapſo termino.*
2 *Repulſa an ſit concedenda contra teſtes antè concluſionem.*
3 *Repulſa quando ſit concedenda, & nu* 4. *&* 6.
5 *Repulſa in criminalibus quando ſit facienda.*
7 *Repulſa in cauſis grauibus an ſit admittenda.*
8 *Repulſa conceſſa an ſit renunciatiũ impugnationi ſcripturarum.*
9 *Repulſa an ſit concedenda in cauſa attentatorum.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. XI.

Collectanea XI.

Curſu dilationum, vt ſuprà finito, &c.

1 Diſponitur hic, vt termino elapſo fiat publicatio, qua facta debeat concedi petenti repulſa repulſæ, reſeruatis beneficijs competẽtibus perſonis priuilegiatis.

2 Pro ornatu quęro, repulſa an ſit concedenda ex cauſa contra teſtes examinatos antè concluſionem, & poſt, propter beneficium petitum ad pingnius probandum, ſuit deciſum, eſſe concedendam in occurrenti caſu ob cauſã, quia Vniuerſitas poterat dicere, quòd antè concluſionem non petierat repulſam, ex quo ſtabat ſub ſpe, quòd teſtes ſui eam releuarẽt contra probationes aduerſarij, nec quòd aduerſarius accumulauerat ex primis teſtibus alios, teſtes eſſet facta quędam coniunctio probationum, ita quòd primi teſtes, qui ſoli fortè non nocebunt Vniuerſitati, nec cum alijs nocituri ſint, & ſic non mirandum, ſi contrarium fuerit deciſum *Capyc. deciſ.* 157. *num.* 5. *Vrſil. deciſ.* 266.

3 Et repulſa an concedi debeat facta concluſione, licèt reſciſſa per primũ beneficium ad pinguius probandum, fuit votatum, repulſam non eſſe in prædicta cauſa concedendam *Capyc. deciſ.* 157. *à nu.* 1. *ad* 4. vbi *Additio* eam declarat fortaſsè, quia in primo caſu à petente repulſam nil fuerat examinatum in primo termino, ex quo variè in S. C. fuit declaratũ circa hoc.

4 Et repulſa an ſit ſemper concedenda antè concluſionem factã, fuit tàm in Magna Curia Vicariæ, quàm in Sacr. Conſ. & Reg. Camer. ſemper deciſum, quòd ſic *Gram. in Rit. Mag. Cur. Vic.* 51. *in addit. fol.* 160. *& Rit.* 56.

5 Et repulſa teſtium in criminalibus quàmuis fieri debeat in eodem termino defenſionum, vbi reus habet pro citatis, & legitimè repetitis, & recens eſſet delictũ, & non poterit aliter certiorari reus, verũ debet reus renunciare futuræ repulſæ, aliàs non deberet admit-

admitti ad faciendam repulſam,ſi ex errore, aut incuria Actuarij reus non renunciauerit, an poterit reus admitti ad faciendam repulſam,fuit deciſum,quòd ſic *Scagliol. in Rit.*73. & 74.*num.*7.

6 Et repulſa teſtium examinatorum in primo termino an facta publicatione in beneficio antequàm fuerit concluſum in cauſa poſſit peti,fuit deciſum in Sacr. Conſ. quòd non ex adductis, & ponderatis per *Piſanel.in addit.ad hanc pragmat.* vbi allegat contrariam deciſionẽ Sacr. Conſ. & *ibidem* pro concordantia ipſarum dicit in prima deciſione,quòd Pars non aliter examinauerat in beneficio, in alia ſecunda ſecus erat, & ſic quia cunctis teſtibus examinatis in beneficio poſſet reſultare victoria cauſæ,æquum videbatur admitti Vniuerſitatem ad repulſandum,nec confidentia, quam habet in repulſando teſtes primi termini,quia concludebant,& cauſaret detrimẽtum nunc.

7 Et repulſa in cauſis grauioribus an ſit admittenda ſi petatur in actu concluſionis, fuit indicatum per bina decreta Sacr. Conſ. in cauſa Alexandri de Nola cum Octauio Carductio, quòd ſic, & hoc deciſum fuit etiam poſt lapſum termini,repulſam eſſe concedendā in cauſa Marij,& Fabritij Caputi contra Horatium Theleſe in cauſa liquidationis valoris ſcutorum aureorum, ad relationẽ Conſiliarij Frecciæ anno 1615. penès Izzū Actorum Magiſtrum.

8 Et repulſæ termino conceſſo an videatur impugnationi ſcripturarum eſſe renũciatum, ita vt elapſo termino prædicto poſſit impugnationem petere, fuit votatum,adhuc eſſe locum termino ad impugnandum ſcripturas, nam aliud eſt repulſare teſtes,aliud impugnare ſcripturas *Capyc.deciſ.*68. *Vrſill. deciſ.*115. *num.*2.

9 Et repulſæ terminus an ſit concedendus pro obiectione teſtium in cauſa attentatorū, fuit deciſum in vna cauſa, quòd quando eſſet petitus calumnioſè ad differendam iuſtitiam potiùs quàm ad defenſionem tunc erit denegandus, ſed ceſſante calumnia debet cōcedi,prout in alia cauſa deciſum fuiſſe tradit *Afflict.deciſ.*351.*Ludouic.deciſ.Peruſ.*86.*Laurent.deciſ.*8.*Rot.Auenion.*

SVMMARIVM.

1 *Articuli impertinentes ſunt ſtatim reijciendi in cauſa reclamationis, vel recipiendi, & teſtes examinandi ſuper eis, ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum poſt publicatum in cauſa.*

2 *Articuli de proprietate an ſint impertinentes, non obſtante iudicio recuperandæ intentato.*

3 *Articuli in iudicio ſummario præſentatis, & teſtibus productis in cauſa principali an fieri poterint ijdem articuli illud idem, vel de directo contrarium continentes.*

4 *Articuli liquidationis præſentati illud idem continentes, quod in primo termino in cauſa principali poſitum fuit an reijci debeant.*

5 *Articuli præſentati per reum conuentum ſuper poſſeſſione recuperandæ concernentes factum proprietatis non ſunt tanquàm impertinentes reijciendi.*

6 *Articuli præſentati in termino repulſæ illud idem continentes, quod poſitum fuerat in primis articulis,vel de directo contrarium articulis Partis aduerſæ debent reijci.*

7 *Articuli,qui ſunt idem cum primis,& de directo contrarij articulis repulſatorijs aduerſæ Partis ſunt admittendi.*

8 *Articuli continentes ſimulationem priuilegij ſi fuerint allegati impertinentes,& quòd non fuerint declaratæ ſpecies ſimulationis an reijci,vel admitti debeant.*

9 *Articuli in ſecunda inſtantia producti comprehendentes,quæ in prima inſtantia fuerant producta an de iuris neceſſitate admitti debeant.*

10 *Articuli noui quando poſſunt produci,& ſi nō fuerit addita clauſula,ſaluo iure.*

11 *Articuli de directo contrarij articulis Partis aduerſæ an poſſint à Parte præſentari in cauſa appellationis, & teſtes induci ſuper eis, quando teſtes in termino probatorio ſuper articulis Partis non benè probarent.*

12 *Articuli de directo contrarij articulis Partis aduerſæ an poſſint opponi facta publicatione in termino conceſſo ad repulſam,ſi articulatur, quòd teſtes examinati ſuper articulis Partis aduerſæ falſum depoſuerint corrupti, & ſubornati.*

13 *Articulo in termino præſentato, & verificato per duos teſtes, ſi Pars altera contrarium probauerit,an facta publicatione in termino repulſatorio, vel in cauſa appellationis poſſim eundem articulum præſentare, & inducere alios teſtes ad probandum illud idem.*

14 *Articulos dans ſufficit,ſi iuret de credulitate.*

15 *Articuli ſuper peremptorio ſunt priùs admittendi.*

16 *Articuli impertinentes minimè ſunt admittendi.*

17 *Articuli additionales ſunt admittendi,ſed reus iterùm reſpondere non cogitur.*

18 *Articuli proprietatis in poſſeſſorio ſunt admittendi.*

19 *Articuli ſuper colorando poſſeſſorio ſunt admittendi.*

20 *Articuli in interdicto vti poſſidetis ſuper proprietate reijciendi ſunt.*

21 *Articuli concluſorij interdùm appellantur.*

22 *Articuli interuentionales in cauſa pignorationis aliquando ſunt admittendi.*

23 *Articuli ſuper læſione debent eſſe clari.*

24 *Ar-*

Digitized by Google

24 *Articuli factum ſolum concernentes ſunt admittendi.*
25 *Articuli admiſſi de conſenſu Partium poſſunt à Iudice reuocari.*
26 *Articulus de infirmitate debet in ſpecie concludere.*
27 *Articuli aliquando ad probandum tantùm admittuntur, non autem ad reſpondendum.*
28 *Articuli defenſionales pro confeſſis acceptantur.*
29 *Articuli poſt concluſionem aliquando admittuntur.*
30 *Articuli de directo contrarij pro reo aliquãdo debent admitti.*
31 *Articuli obiectiui in termino aſſignato ſunt producendi, & eo elapſo minimè poſſunt corrigi.*
32 *Articuli obiectiui admittuntur in gratia*, ſi neutri, *ſed non terminus ad declarandum.*
33 *Articuli obiectiui poſſunt dari in ſecunda inſtantia, ſed non reformari.*
34 *Articuli obiectiui ad coadiuuandum non ſunt reijciendi.*
35 *Articulus obiectiuus aliquando nõ admittitur.*
36 *Articulorum ſpecificatio ſuper inquiſitione non requiritur, ſecus ſuper accuſatione contrarij.*
37 *Articuli contrarij per alia documenta traditi in prima inſtantia probari poſſunt, & etiam per teſtes, ſi in illa producti publicati non fuerint.*
38 *Articuli per iurantem, alios Partis non vidiſſe admittendi ſunt.*
39 *Articulus conſuetudinis admittendus non eſt.*
40 *Articuli verbo dati in termino, facto dari poſſunt poſt terminum.*
41 *Articuli ſuper exemptione non ſunt admittẽdi contra Ordinarium.*
42 *Articuli ſuper reſignatione de reſeruato in manibus Ordinarij valent.*
43 *Articuli poſt ſententiam, literaſquè exequutoriales decretas, & exequutas non ſunt admittendi.*
44 *Articuli ſuper fructibus perceptis liquidandis ſunt admittendi, etiam ſi ſpoliator ſpolio ceſſerit.*
45 *Articulus obiectiuus ſuper ætate valet.*
46 *Articuli extra libellum minimè ſunt admittendi.*
47 *Articuli dati in caſum, vel euentum admittendi non ſunt.*
48 *Articuli non concludentes tanquàm impertinentes repellendi ſunt, niſi dentur diſpoſitiuè, nam de calumnia dantis apparere dicitur.*
49 *Articuli nequè ſunt admittendi ſi materia nõ ſit veriſimilis.*
50 *Articuli calumnioſi ſi de ſuo iure ſunt, admittuntur, aliàs ſecus.*
51 *Articuli ſi ad differendum expeditionem dantur, nullatènus admittuntur.*
52 *Articulorum copia eſt danda Parti.*
53 *Articulorum admiſſio Partem citatam non grauat.*
54 *Artiuli impertinentes in primis ſunt diſcutiendi.*
55 *Articulorum copia vbi non datur, clauſula*, ſaluo iure, *apponi poteſt, ſi poſt concluſum repeliuntur, nullus deponere debet.*
56 *Articuli de directo contrarij non ſunt recipiendi.*
57 *Articulum falſum producens eſt puniendus, etiam ſi non declarauerit velle vti.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. XII.

Collectanea XII.

Contingit ſepè, &c.

Mandat, quòd articuli impertinentes non præſententur in cauſa repulſæ.

Qui autem dicantur articuli impertinentes, & quomodò ſit practicandum ſuper illorum reiectione, lege *Franch. in deciſ.* 220. *Afflict. in deciſ.* 33. 35. 89. 114. 216. *&* 271. *Seſſ. in deciſ. Aragon* 48.

1 Sed an articuli impertinentes ſint ſtatim reijciendi in cauſa reclamationis, vel recipiẽdi, & teſtes examinandi ſuper eis, ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum poſt publicatum in cauſa, vide *Grammat. in deciſ.* 45. vbi dicit, fuiſſe prouiſum per S. C. eſſe reijciendos, vide *Minſynger. in obſeru.* 56. *cẽt.* 2.

2 Et articuli de proprietate an ſint impertinentes, nõ obſtante iudicio recuperandę intẽtato, dicas negatiuè, vt fuit deciſum per S.C. in cauſa illorum de Carbona, & etiam contra Ioannem Iacobum Triuultio, vt per *Martial. in addit. ad pragmatic. Regis Catholici in antiq.* incip. *Nihil eſt, quod magis fol.* 488.

3 Et an articulis in iudicio ſummario præſentatis, & teſtibus productis in cauſa principali fieri poterint ijdem articuli, illud idem, vel de directo contrarium continentes, fuit deciſum in Regia Camera Summariæ, quòd ſic, vt teſtatur *D. Rouit. hìc num.* 2.

4 Et articuli in cauſa liquidationis præſentati, illud idem continentes, quod in primo termino in cauſa principali poſitum fuit, an reijci debeant, vide *Franc. in deciſ.* 683. vbi dicit, fuiſſe decisũ per S.C. quòd reijciantur, ſi ſpecificè illud idem continere viderentur, ſecus ſi genericè, quod non procedit in beneficijs, in quibus illud idem deduci poteſt, quod fuit deductũ in cauſa principali, & an articuli pręſentati per reum conuentum ſuper poſſeſſio-
5 ne recuperandæ, concernentes factum proprietatis, ſint tanquã impertinentes reijciendi, vide *Afflict.* negatiuè deciſum referentem in *deciſ.* 7. vide etiam *Triuſ. in dec.* 4. *& Fabr. in deciſ.* 39. *C. vndè vi.*

6 Et an articuli pręſẽtati in termino repulſæ,

illud idem continentes, quod poſitum fuerat in primis articulis, vel de directo contrarium articulis Partis aduerſæ debeant reijci, in hoc fuit ſemper practicatum in Sacro Conſilio, non eſſe tales articulos admittendos, niſi per viam reſtitutionis in integrũ fuerint preſẽtati per perſonas priuilegiatas, quibus eſt permiſſum tales articulos præſentare, vt per *Afflict. in deciſ.* 216. licèt contrarium habeatur deciſum per *Amat. in deciſ.* 78.

7 Et nùm articuli, qui ſunt idem cum primis, & de directo contrarij articulis repulſatorijs aduerſç Partis ſint admittendi, *Capyc. deciſ.* 61. aſſerit, ſic fuiſſe deciſum.

8 Et an articuli continentes ſimulationem priuilegij, ſi fuerint allegati impertinentes, eò quòd non fuerint declaratæ ſpecies ſimulationis, reijci, vel admitti debeant, *Ann. allegat.* 77. refert in Sacro Conſilio prouiſum, quòd articuli remaneant, & procedatur ad vlteriora, verùm actrix valeat ſe defendere

9 circa ſimulationes deductas. Nùm autem articuli in ſecunda inſtantia producti comprehendentes quæ in prima inſtãtia fuerant producta de iuris neceſſitate admitti debeant, vtputà in prima inſtantia centenaria fuerat articulata, ſed non formiter, in ſecunda fuit articulatum formiter cum requiſitis debitis, *Anna ſingul.* 425. dicit, in Sacro Conſilio fuiſſe deciſum, ex quo de neceſſitate iuris requiſita erant neceſſaria, nec fuerunt producta, non eſſe admittendos.

10 Sed articuli noui quando poſſint produci, & ſi non fuerit addita clauſula *ſaluo iure, &c.* vtputà ſi Procurator fecerit articulos, & dixiſſet, *ſaluo iure faciendi nouos articulos*, & deindè in inferiori parte articulorum dixiſſet, *ſaluo iure, &c.* non apertè dicendo, quòd nouos articulos facere intendebat, & ob id nouos articulos facere annuebat, videtur non poſſe fieri, & ita iudicatum in Curia Iuſtitiarij apud *Bartholom. de Capua in ſingul.* 62.

11 Et an liceat Parti in cauſa appellationis præſentare articulos de directo contrarios articulis Partis aduerſç, & inducere teſtes ſuper eis, quando teſtes in termino probatorio ſuper articulis Partis non benè probarent, fuit practicatum in Sacro Conſilio, quòd ſic *Afflict. in deciſ.* 216. *num.* 4. vide *Triuiſan. in deciſ.* 43. *lib.* 1.

12 Et an articulos de directo contrarios articulis Partis aduerſæ ponere liceat facta publicatione in termino conceſſo ad repulſam, ſi articuletur, quòd teſtes examinati ſuper articulis Partis aduerſç falſum depoſuerint corrupti, vel ſubornati, fuit practicatum, quòd ſic *Afflict. deciſ.* 216. *ſub num.* 5. *Anna in ſingular.* 425. vbi in facto occurſo tradit ſic

13 fuiſſe deciſum. Et articulus in termino præſẽtatus, & verificatus per duos teſtes, & ſi Pars altera contrarium probauerit, an facta publicatione in termino repulſatorio, vel in cauſa appellationis poſſim eundem articulum præſentare, & inducere alios teſtes ad probandũ illud idem, fuit practicatum, quòd ſic *Afflict. deciſ.* 216. *num.* 4. *Anna in ſing.* 424. *Surd. deciſ.* 296. & 126. Scias autem, quòd articulos cõtrarios ponere, vel eoſdem licet Parti, quando perempta ſit inſtantia, & noua inchoatur, & ita practicatur in Sacr. Conſ. *Afflict. deciſ.* 216. *ſub num.* 2. *Anna in ſing.* 423.

Notate autem non deſinas in materia articulorum plures alias deciſiones, quas tibi

14 hic congero, & primò, articulos dantem ſufficere iurare de credulitate *Pute. deciſ. Rot. Rom.* 275. *par.* 2.

15 Nota ſecundò, quòd articuli ſuper peremptoria ſunt priùs admittendi, vt deciſum teſtatur *Laurent. in deciſ. Rota Auenion.* 94.

16 Nota tertiò, quòd articuli impertinentes minimè ſunt admittendi, vt fuit deciſum in Camera Imperiali, teſte *Gayl. in obſeruat.* 81. *lib.* 1. licèt articuli cum clauſula, *ſaluo iure impertinentium*, aliquando ſint admittendi ex deciſione Cameræ Imperialis apud *Minſynger. obſeru.* 90. *cent.* 2.

17 Nota quartò, quòd articuli additionales ſunt admittendi, ſed reus iterum reſpondere non cogitur, vt apparet ex deciſione eiuſdem Cameræ apud eundem *Minſynger. in obſeru.* 81. *cent.* 2.

18 Nota quintò, quòd articuli proprietatis in poſſeſſorio ſunt admittendi ex deciſione noſtri Sacri Conſilij Neapolitani penès *Afflict. in deciſ.* 7.

19 Nota ſextò, quòd articuli ſuper colorando poſſeſſorio ſunt pariter admittendi, iuxta deciſionem factam in *Rota Romana*, de qua per *Bellam. in deciſ.* 213.

20 Nota ſeptimò, quòd in interdicto vti poſſidetis articuli ſuper proprietate reijciendi ſunt, vt fuiſſe iudicatum, & reſolutum in Camera Imperiali tradit *Gulielm. in deciſ. Spirenſi* 2. *par.* 2.

21 Nota octauò, quòd interdum articuli concluſorij appellantur, quoniam in eis factum concluditur, & per Aduerſarij reſponſionem litis conteſtatio fit *Rota in antiquis in deciſ.* 29. *de probat.*

22 Nota nonò, quòd articuli interuentionales in cauſa pignorationis aliquando ſunt admittendi, vt deciſum in *Rota Spirenſi* dicit *Gugl. in deciſ.* 71. *par.* 1.

23 Nota decimò, quòd articuli ſuper læſione debent eſſe clari, vt deciſum in *Rota Romana* ſcribit *Bellam. in deciſ.* 33.

24 Nota vndecimò, quòd articuli factum ſolum concernẽtes ſunt admittendi, vt ex deciſione eiuſdem *Bellam. vers.* 34. videre quiſquè poteſt.

25 Nota duodecimò, quòd Iudex articulos admiſſos de conſenſu Partium reuocare poteſt, ſic

ſic deciſum per *Rotam Romanã* traditur per eundem *Bellam. in deeiſ.* 51.

26 Nota decimotertiò, quòd articulus de infirmitate debet in ſpecie concludere, vt deciſum in *Rota Romana* tradit *Faſtol. in deeiſ.* 31.

27 Nota decimoquartò, quòd articuli aliquando ad probandum tantùm admittuntur, non autem ad reſpondendum, iuxta deciſionem factam in *Rota Spirenſi*, de qua meminit *Gugliel. in deeiſ.* 1. *par.* 2.

28 Nota decimoquintò, quòd articuli defenſionales pro confeſſis acceptantur, vt deciſum in eadem *Rota Spirenſi* teſtatur idem *Gugliel. in deeiſ.* 46. 99. & 211. *par.* 3.

29 Nota decimoſextò, quòd articuli poſt concluſionem aliquando admittuntur, vt deciſum in *Rota Romana* patet apud *Bellamer. in deciſ.* 745 apud *Rotam in antiquis deciſ.* 71. *de teſtibus*, & apud *Rotam in nouis in deciſ.* 9. *eod. tit.*

30 Nota decimoſeptimò, quòd articuli de directo contrarij pro reo aliquando debent admitti, vide deciſionem *Rota Romana* apud *Rot. in antiquioribus in deeiſ.* 3. *de exceptionibus.*

31 Nota decimo octauò, quòd articuli obiectiui in termino aſſignato ſunt producendi, & eo elapſo minimè poſſunt corrigi *Rota in antiquis in deeiſ.* 32. *de probat.* & *in deeiſ.* 17. *de except.*

32 Nota decimononò, quòd articuli obiectiui admittuntur in gratia, *ſi neutri*, ſed non terminus ad declarandum *Rota in antiquis in deeiſ.* 14. *de teſtibus.*

33 Nota vigeſimò, quòd articuli obiectiui poſſunt dari in ſecunda inſtantia, ſed non reformari, *eadem Rota in antiquis in deciſ.* 8. 9. & 15. *de exceptionibus.*

34 Nota vigeſimoprimò, quòd articuli obiectiui ad coadiuuandum non ſunt reijciendi, vide *deciſ. Bellam.* 435. & 436.

35 Nota vigeſimoſecundò, quòd articulus obiectiuus aliquando non admittitur, iuxta *deeiſ Rota Romana*, de qua in *Rota in antiquis in deciſ.* 3. *de except.*

36 Nota vigeſimotertiò, quòd articulorum ſpecificatio ſuper inquiſitione non requiritur, ſecus ſuper accuſatione, vt deciſum in *Rota Romana* teſtatur *Seraphin. in deciſione* 773.

37 Nota vigeſimoquartò, quòd articuli contrarij per alia documenta traditi in prima inſtantia probari poſſunt, & etiam per teſtes, ſi in illa producti publicati nõ fuerint *Capella Tholoſ. in deeiſ.* 474.

38 Nota vigeſimoquintò, quòd articuli per iurantem, alios Partis non vidiſſe, admittendi ſunt, vt deciſum in *Rota Spirenſi* ſcribit *Gugliel. in deeiſ.* 41. *par.* 3.

39 Nota vigeſimoſextò, quòd articulus conſuttudinis admittendus non eſt *Bellamer.* referens *deciſionem Rota Romana in deciſ.* 407. vide *eundum in deciſ.* 408.

40 Nota vigeſimoſeptimò, quòd articuli verbo dati in termino, facto dari poſſunt poſt terminum, vt ex *deeiſ. eiuſdem Bellamer.* 399. 439. *Rota in antiquis in deeiſ.* 22. *de teſtibus*, *Rota in nouis in deeiſ.* 2. *de ſequeſtr. poſſeſſ.* & *fructibus.*

41 Nota vigeſimo octauò, quòd articuli ſuper exemptione non ſunt admittendi contra Ordinarium *Rota in nouis in deeiſ.* 1. *de præſcrip. Veral. in deciſ.* 44. *par.* 1.

42 Nota vigeſimononò, quòd articuli ſuper reſignatione de reſeruato in manibus Ordinarij valent *Puteus in dec.* 420. *par.* 1. *Veral. in deeiſ.* 45. *par.* 1.

43 Nota trigeſimò, quòd articuli poſt ſententiam, literaſquè exequutoriales decretas, & exequutas admittendi non ſunt *idem Verall. in deciſ.* 46. *part.* 1.

44 Nota trigeſimoprimò, quòd articuli ſuper fructibus perceptis liquidandis ſunt admittendi, etiam ſi ſpoliator ſpolio ceſſerit *idem Verall. in deciſ.* 43. *par.* 1. licèt ſuper execrabilitate in materia ſpolij admittendi non ſint, quoniam ex probatis, non ex probandis reſolutio impeditur *Put. deeiſ.* 74. *par.* 1.

45 Nota trigeſimoſecundò, quòd articulus obiectiuus ſuper ætate valet, vide *deeiſ. Rotæ Romanæ* apud *Bellamer. in deeiſ.* 80.

46 Nota trigeſimotertiò, quòd articuli extra libellum minimè ſunt admittendi *idem Bellamer. in deciſ.* 168.

47 Nota trigeſimoquartò, quòd articuli dati in caſum, vel euentum admittendi non ſunt *Rota in nouis in deeiſ.* 14. *de teſtibus.*

48 Nota trigeſimoquintò, quòd articuli non concludentes tanquàm impertinentes repellẽdi ſunt, niſi dentur diſpoſitiuè, nã de calumnia dantis apparere dicitur *Rota in antiquis in deeiſ.* 19. *de teſtib.*

49 Nota trigeſimoſextò, quòd articuli nequè ſunt admittendi, ſi materia non ſit veriſimilis *Rota in antiq. in deciſ.* 32. *de teſtib.*

50 Nota trigeſimoſeptimò, quòd articuli calumnioſi ſi de ſuo iure ſunt, admittuntur, aliàs ſecus, *eadem Rota in antiquis in deeiſ.* 23. *de teſtib.*

51 Nota trigeſimo octauò, quòd articuli ſi ad differendum expeditionem dantur, nullatènus admittuntur, vt deciſum in *Rota* Romana reperies penès *Rot. diuerſor. in deeiſion,* 94. *part.* 3.

52 Nota trigeſimononò, quòd articulorum copia eſt danda Parti, vt fuit deciſum in Parlamento Delphinali, teſte *Franc. Marc. in deciſ.* 376. *part.* 2.

53 Nota quadrageſimò, quòd articulorum admiſſio Partem citatam non grauat *Rota in nouis in deciſ.* 8. *de teſtib.*

54 Nota quadrageſimoprimò, quòd articuli

impertinentes in primis ſunt diſcutiendi, vt ex deciſione Sacri noſtri Conſilij apud *Grammat in deciſ.45. & Barz. deciſ.67.*

55 Nota quadrageſimoſecundò, quòd vbi articulorum copia non datur, clauſula, *ſaluo iure*, apponi poteſt, ſi poſt concluſum repellantur, nullus deponere debet *Franch. in deciſ.* 220.

56 Nota quadrageſimotertiò, quòd articuli de directo contrarij recipiendi non ſunt, vide *deciſionem Capyc.*61.

57 Nota quadrageſimquartò, quòd articulum falſum producens eſt puniendus, etiam ſi non declarauerit velle vti *Surd. in deciſ.*263. quod tamen non practicatur in Regno.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica, prout num.* 2.3.4.5.6. & 7.

8 *Teſtes poſt concluſum in cauſa poſſunt recipi ſuper habilitates impetrantibus, ſuperquè ſigillorum recognitione, ac ſignorum Notariorum pro Iudicis informatione.*

9 *Oblatio iuramenti poſt concluſum in cauſa admitti poteſt, & num omiſſa concluſione in cauſa vitietur ſententia, num.* 10.

11 *Concluſio in cauſa an impediat inſtrumentorum, & ſcripturarum productionem, & nū poſt concluſum in cauſa poſſit dari terminus ad comprobãdas ſcripturas comprobatas antè concluſionem, nu* 12.

13 *Concluſione in cauſa facta cum clauſula, ſaluo iure producendi, poſſunt aliqua produci.*

14 *Concluſio in cauſis beneficialibus an ſit neceſſaria.*

15 *Primum, & ſecundum beneficium conceditur etiam poſt concluſum in cauſa.*

16 *Concluſio facta quando poſſit reuocari, & quando appellari.*

17 *Concluſio in cauſa vbi, & in quibus eſt neceſſaria, remiſſiuè.*

18 *Concluſio per admiſſionem articulorum reuocata cenſetur.*

19 *Concluſio fieri poteſt Parte inuita.*

20 *Concluſio an virtute inſtrumenti per Notarium recogniti reconualeſcat, remiſſiuè, & an à concluſione appelletur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. XIV.

Collectanea XIII.

Poſt concluſionem, &c.

1 Statuit, teſtes poſt concluſionem non recipiendos eſſe, etiam ad veritatem indagandam,
2 & ita *Rota in Ariminenſ. remiſſoria coràm Reuerend. Patre Capizuceo*, vbi dicit, hoc non procedere, quando teſtes poſt concluſionem
3 in cauſa producuntur ſuper nouis capitulis, & ſic dicit etiam procedere in productione eorum teſtium, quos Pars propter ignorantiam tempore concluſionis in cauſa produ-
4 cere non poterat. Sic pariter vbi agitur de periculo animæ ceſſat diſpoſitio nouæ pragmaticæ, vt per *Capyc. in deciſ.* 81. vbi etiam
5 firmat, ceſſare diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ, quoties agitur criminaliter, & eam red-
6 dit rationem, quia in criminalibus non concluditur in cauſa. Item in cauſa matrimoniali ceſſat concluſio, & diſpoſitio pragmaticæ,
7 nàm in tali cauſa non obſtante concluſione, probationes nouæ fieri poſſunt, vt per *Gayl. in obſeruat.* 107. *libr.*1. & loquendo de publicatione ſic dicit deciſum *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius in deciſ. Curia Archiepiſcop. Neapolitana* 44 *par.* 2. & ſecundùm *Gayl.* vbi ſupra ſeruatur in Camera Imperiali, vt Iudex ex officio etiam poſt concluſionem in cauſa poſſit interrogare teſtes, & eos recipere pro informatione, quod tibi deſeruit ad declarationem huius noſtræ pragmaticæ. Item ſcias,
8 quòd poſt concluſum in cauſa poſſunt recipi teſtes ſuper habilitates impetrantibus, ſuperquè ſigillorum recognitione, ac ſignorum Notariorum pro informatione Iudicis *Rota in deciſ.* 12. *de teſtib. in nouis*,

Ad materiam tamen concluſionis in cauſa
9 quæro, an oblatio iuramenti poſt concluſũ in cauſa admitti poſſit, deciſũ affirmatiuè dicit
10 *Gacher. in deciſ.*95. & nũm omiſſa concluſione in cauſa vitietur ſententia, negatiuè deciſum aſſerit *Minſynger. obſeru.* 13. *cent.* 3. Item nũm
11 concluſio in cauſa impediat inſtrumentorum productionem, & ſcripturarum, deciſum affirmatiuè notat *Amat. in dec. March.*95. & nũm
12 poſt concluſum in cauſa poſſit dari terminus ad comprobandas ſcripturas præſentatas antè concluſionem, deciſum affirmatiuè enunciat *Afflict. in deciſ.*115.
13 Et nũm in concluſione in cauſa facta cum clauſula, *ſaluo iure producendi*, poſſint aliqua produci, deciſũ affirmatiuè annuit *Capel. Thol.*
14 *in deciſ.*14. Sed an in cauſis beneficialibus cõcluſio in cauſa ſit neceſſaria, negatiuè deciſum dicunt *Dñi de Rot in deciſ.* 1. *d. tit. de teſtib.* & an in criminalibus, negatiuè *Minſynger. in obſer.*81. *cēt.*4. Item nũ poſt concluſũ in cau-
15 ſa concedatur primum, & ſecundum beneficium, affirmatiuè deciſum *Mınad. in deciſion.* 15. & attentata poſt concluſionem quomodò ſint reuocanda, deciſum reperies per *Affl. in deciſ.*352. quæq; ſint licita fieri, decidit *Minſynger. in obſeruat.*56. *centur.*6. pluraquè de hac materia vide apud *Gratian. in deciſione* 198. *Rot. Marchiæ*, ſed concluſio facta quan-
16 do poſſit reuocari, & quando appellari, vide *Bellamer. in deciſ.*57. & *deciſ.*252. qui in *deciſ.* 56.

56. dicit deciſum, concluſionem ad inſtantiam
contumacis reuocari. & concluſio in cauſa
17 vbi, & in quibus cauſis ſit neceſſaria, vide
apud *Minſyngc. in obſeruat. 17. cent. 3. & Gayl.
in obſeruat.* 107. *lib.* 1. & concluſio per admiſ-
18 ſionem articulorum an reuocata cenſeatur,
affirmatiuè deciſum *Rota in nouis in deciſ.* 1.
19 *de teſtibus, deciſ.* 8. *de iudicijs in antiquis, &
deciſ.* 12. *de renunciatione in antiquis*, & an
concluſio fieri poſſit Parte inuita, quòd ſic
20 *Guid. Pap. in deciſ.* 587. ſed an concluſio vir-
tute inſtrumenti per Notarium recogniti
reconualeſcat, vide *Paſtol. in deciſion.* 48. &
an à concluſione appelletur, dic quòd ali-
quando appellatur *Rota in nouis in deciſ.* 5.
de iudicijs.

SVMMARIVM.

1 *Primum beneficium quando petendum.*
2 *Primum, & ſecundum beneficium competit minoribus.*
3 *Minor ætas à quo debet probari, & num.* 4.
5 *Minor habet primum, & ſecundum beneficiũ, licèt litiget per Procuratorem.*
6 *Minor quando non reſtituitur.*
7 *Prodigi habent primum, & ſecundum beneficium, intellige, vt num.* 8.
9 *Pupillus naturaliter obligatur.*
10 *Prodigus nullo modo obligatur.*
11 *Eccleſia habet primum, & ſecundum beneficium.*
12 *Hoſpitalia fruuntur priuilegijs Eccleſiæ.*
13 *Confraternitates habent primum, & ſecundũ beneficium.*
14 *Loca pia habent primum, & ſecundum beneficium.*
15 *Hæreditas iacens habet primum, & ſecundum beneficium.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. XVI.

Collectanea XIV.

PErche vna delle cauſe, &c.

1 Prouidet, primum beneficium poſt inti-
matam publicationem intra triginta dies pe-
tendum eſſe, & ſecundum ſi non adſit pu-
blicatio infra alios dies trigiuta à die conclu-
ſionis.

2 Pro ornatu reminiſcaris, quòd primum, &
ſecundum beneficium, de quibus hic compe-
tunt minoribus *l. minor vinginti quinque an-
nis, & l. minor autem Magiſtratus §. ſi autem
Princeps, & l. ait Prætor §. ſed & in iudicijs, &
l. ſi emptione ff. de minoribus, l. minoribus la* 2. *ff.
de in integr. reſtitut.* dùm ibi dicitur, *minoribus
ijs, quæ prætermiſerunt, vel ignorauerunt in-
numeris authoritatibus conſtat eſſe conſul-
tum*, & de iure Regni habemus *Conſtit. Lite
legitimè conteſtata*, & *Conſt. Minorum iura*, li-
3 cèt ſi minor ætas negaretur per aduerſarium,
qui in ea non conſentiret, tunc benè ea ſibi
controuerti poſſent, quo caſu quàmuis dicta
minor ætas vti fundamentalis læſionis argu-
mentum comprobanda eſſet *Franc. deciſ.* 118.
tamen in caſu noſtro, vbi non ex aſpectu no-
toriè maior ætas, cùm pro eo vti minore, ac
inſuper per Curatorem litigante præſumptio,
quòd huiuſmodi ſit conſideretur, vt diximus
in *pragmtic.* 1. *de Parochis* ad aduerſarium ma-
ioris eius ętatis comprobatio transferenda
erit, cùm is tunc in exceptione præfata actor
intelligatur, atquè allegata, quæ eſt in contra-
rium maior ætas beneficiorum excluſiua eius
exceptionis, fundamentum eſſe perſpiciatur.
4 Intelligendo tamen ſecus in cõtractibus ob-
tinere, quia in eis minor ætas inter cętera ne-
ceſſaria probanda veniet, vt eſt *text. in l ſi mi-
norem* vbi *DD. ff. de in integr. reſtitut. Capella
Tholoſ. deciſ.* 389.

5 Et quàmuis minor litiget per Procurato-
rem apud acta cum iuramento, adhùc debet
habere primum, & ſecundum beneficium
Franch. deciſ. 448. *Vrſill. deciſ.* 114. *Maſtrill.
deciſ.* 54.

6 Sed ſi minor ipſe ex certa ſcientia ſe maio-
rem eſſe proprio dolo ductus iuraſſet, tunc
ſanè ratione mendacij iurati omni iure à cõ-
petenti ſibi reſtitutionis remedio repellendus
veniret, vt in *l. ſi alterius C. ſi minor ſe maiorẽ
dixerit, Minſynger. obſeruat.* 20. *cent.* 4. quem
videas in materia.

7 Prodigi etiam gaudent talibus beneficiis, vt
per *Franc. deciſ.* 598 & ſic pluries deciſum re-
fert *Bammacar. in eius allegat. impreſſa poſt re-
petition. rubric. ſi de feud. defunct. contr.* incip.
circa negotium num. 2. *&* 3. intelligendo ta-
8 men, dummodò prodigi fuerint declarati, &
ſic fuerit eiſdem interdicta bonorum admini-
ſtratio, & fuerit proceſſum ad Curatoris da-
tionem, iuxta *text.* vbi *Doctores* communi-
ter in *l. is, cui bonis ff. de verb. oblig.* quia his
peractis verè minoribus, imò pupillis ęquipe-
rantur, imò plus iuris ipſis tribuitur, quia pu-
9 pillus naturaliter obligari in iure comperitur
in *l. pupillus ff. de regul. iur.* prodigus autem
10 nec naturaliter quidèm, vt in *d. l. is, cui bonis*,
imò in ſe obligando furioſo ęquiperatur, qui
ob ſenſus defectum nullatènus obligatur, li-
cèt non procedant ſupradicta, ſi prodigalitas
ſit diſſoluta, vt quia prodigus, qui declaratus
fuit, ad ſanos mores reuerſus comprobetur,
ſtatim finitur curatio, & conſequenter reſti-
tutionis indulgentia, quod intelligitur, præuia
cauſæ cognitione, per Iudicis decretum fieri,
ac ſi notoriè fungi effectus appareret, tunc
iure ipſo curatio finita intelligeretur, per *tex.
in l.* 1. *C. de curat. furioſ. Gayl. obſeru.* 85. *lib.* 2.
Balb. deciſ. 61.

11 Eccleſia ſimiliter primum, & ſecundum beneficium habet, vt eſt cautum in *pragm.* 11. ſupra *hac ead. rubr. cap. vnic. de reſtit. in integr. in* 6. *Capell. Tholoſan. deciſ.* 54. cùm iure minoris vtatur *l. orphanotrophos C. de Epiſc. & Cleric. c.* 1. *de in integr. reſtitut. cap. auditis eod. tit. Caeber. deciſ.* 86.

12 Sic etiam Hoſpitale, quia omnia priuilegia conceſſa Eccleſijs ad Hoſpitalia trahuntur, iu eis ſiquidem diuina bonitas, & eius vice pia Mater Eccleſia eius ſponſa infirmantes pauperes, & omni humano auxilio, præſidioq; deſtitutos ſuſcipit, recreat, atquè ſubſtetat, nè in Diaboli tranſeant gladium, vt *in l. omnia C. de Epiſc. & Cleric. in §. fin. auth. de Eccleſiaſtic. titul. clem. quia contingit de Religioſis domibus, Merlin. controuerſ. forenſ.* 65.

13 Similiter Confraternitates habent hoc beneficiũ, vide latè *Maſtrill. deciſ. Sicil.* 110. ſicq; dicas reſpectu Seminariorum, Conſeruatorio-

14 rum, & aliorum Piorum locorum, vt paſſim determinat Sacrum Conſilium, vide *noſtram forenſ. q.* 31. *lib.* 1.

15 Item hęreditas iacens, quamuis habeat Curatorem *Reg. Rouit. deciſ.* 41. vbi rem iudicatam reportat, illamq; confirmat.

Quibus ſic pręmiſſis notabis, per hanc pragmaticam fuiſſe ſedatam quæſtionem illam, ſi poſt cauſam introductam beneficia concedi debeant, de qua *Praeſ. de Franeb. deciſ.* 161. vbi cum affirmatiua tranſit, *Minadous deciſ.* 15. vbi cum negatiua, *Addent. ad Capyc. deciſ.* 109. *Theſaur. dec.* 33. nouiter *Gizzarel.* videndus *deciſ.* 21. vbi latè cum *Addent.* & videnda eſt *pragmatica* 63. *§. per lo preſente ancora de Offic. Procur. Caeſar. & prag.* 53. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil.*

Qui quidèm terminus currit pendente reclamatione interpoſita à decreto publicationis, ſi in ea Pars reclamans ſuccubuerit *Reg. Rouit. deciſ.* 18.

Et amplia, vt illa comprehendat etiam contra Fiſcum, vt pluries iudicatum in Regia Camera Summarię fatetur *Idem deciſion.* 69. *num.* 12.

SVMMARIVM.

1 *Oſculantes mulieres pœna mortis puniuntur, & num.* 2.

3 *Oſculantes mulieres poſt tres menſes foriudicantur.*

4 *Oſculantes mulieres committunt atrociſſimum delictum.*

5 *Oſculantes impudicè puerum puniuntur pœna extraordinaria.*

6 *Oſculantes mulieres ad finem illas ducendi in vxores an puniantur, & nu.* 7.

8 *Amplexantes per vim puellam acclamantem, ſed non deoſculando non incidunt in pœnam pragmaticæ.*

9 *Auxilium præſtantes, vt mulier deoſculetur qua pœna puniantur.*

10 *Oſculum luxurioſum quale ſit.*

De Oſculantibus mulieres. Pragm. I.

Collectanea I.

1 Conſiderato, &c. Mandat, contra oſculantes mulieres eſſe exequendam mortis pœnam, iuxta

2 edictum Regis Roberti, & poſt trimeſtre poſſe tales foriudicari.

Ad hâc materiam *Afflict. deciſ.* 276. *Peguer. deciſ.* 7. *Cabal. reſol.* 96. *Aſcia deciſ.* 73. *Praeſ. de Franeb. deciſ.* 333. *Viuius dec.* 117. vbi probat, hodiè oſculantes mulieres tàm in Ciuitate

3 Neapolis, quàm in toto Regno pœna mortis naturalis irremiſſibiliter puniri debere, & ſtatim tranſactis tribus mẽſibus foriudicari, nulla quidèm alia dilatione expectata, & ita teſtatur obſeruaſſe Reg. Audientiam Apulеæ in caſibus occurſis in anno 1583. prout ita Nos practicauimus in eodem Tribunali in cauſa Lęlij de Auria Ciuitatis Luceriæ, dùm inquireretur in dicta Regia Audientia de oſculo violento in perſonam Magnificæ Antoniæ Boſchæ, & contra ipſum ex delegatione procedebatur, Me exiſtente cauſæ Commiſſario, vt in *deciſ.* 33. *nu.* 8. *eiuſdem Tribunalis.*

4 Nec ſine ratione, quia oſculata puella, vel muliere cũ viſi fuerint dicitur de atrociſſimis

5 delictis *Mut. deciſ. Sicil.* 62. vbi plura in hoc articulo, vbi tamen, quòd oſculum datum impudicè puero punitur pœna extraordina-

6 ria, & quòd oſculum ſi fuerit datum fęminis etiam abſq; vi ad finem, vt ipſę ducantur in vxores an puniatur, & quando, de quo *Gram. conſ.* 42. reportat deciſionem, vt oſculans mu-

7 lierem ad finem matrimonij non puniatur, ſi inter oſculantem, & oſculatam præceſſerit tractatus, & conſenſus oſculi, & matrimonij, maximè ſi illud ſequutum deindè fuerit, vide *Vrſil. deciſ.* 276.

8 Declara autem, ceſſare diſpoſitionem pragmaticæ in amplexante per vim puellam acclamantem, illius pudicitiam attentando, etiam in ſtrata publica, ſed illam non deoſculando, vt apud *Peguer. deciſ. Rot. Cathaloniæ* 7. qui poſt longam diſcuſſionem ita iudicatum recenſet in ſuo Regio Conſilio die 10. Auguſti 1583. in cauſa Iacobi Sarraimæ Agricolæ Villæ Oleriæ inquiſiti de tali crimine, qui fuit extraordinariè punitus, & ad quinquennium exulatus ab illis Regionibus.

9 Declara inſuper, nec habere locum in præſtantibus auxilium oſculantibus mulieres, vndè cùm caſus ex facto accidiſſet, fuit quidam, qui auxilium pręſtiterat, vt oſcularetur mulier violenter per M.C.V. condemnatus ad ſeptẽ-nium

nium ad remigandum, ſicq; confirmatum per Sacrum Regium Conſilium in gradu appellationis de anno 1634. vt patet apud *Thor. in Compend.deciſ.Regni in verbo auxiliū præſtans par.3.*

10 Quomodò autem dicatur oſculū luxurioſum aperit *Triuiſan. deciſ.Rota Veneti 47.lib. 2.* vbi requirit iuuentutem non valdè diſparis conditionis ætatis inter oſculantem, & oſculatam,& quòd oſculum detur ad os,mammillas, nec ad frontem,manus,guttur,& ad genas, circa quod ſatis Iudicis arbitrium verſandum erit,habito reſpectu ad perſonas, rem,& temporis qualitatem,nam certa regula in his dari nequit.

SVMMARIVM.

1 *Verbum datum alicui de non offendendo debet eſſe reciprocum ad inſtar pacis,vel treguæ.*
2 *Verbo dato an poſſit allegari noua cauſa.*
3 *Verbum de non offendendo ſolet dari non ſolùm viciſſim per ipſas Partes, ſed etiā ſolet aliquis Princeps, perſona illuſtris, vel Capitaneus promittere,& fidem,ac verbum dare.*
4 *Data contrauentione verbi, vel fidei an poſſit probari legitimè ad pœnam irrogandam pro fractione fidei per talem perſonam potentem, & recipientem verbum.*
5 *Conſtitutio fractæ pacis quos caſus comprehendat.*
6 *Libellus in cauſa fractæ pacis priùs dandus eſt.*
7 *Conſtitutio fractæ pacis & per coadunationem hominum,& per pauciores verificatur.*
8 *Pœna,ſi non conſtet,quis prior pacem ruperit,ab vtroquè eſt applicanda Fiſco.*
9 *Pax an dicatur rupta per ſolum inſultum ſine percuſſione.*
10 *Pœna pacis ruptæ an committatur ob falſum teſtimonium.*
11 *Producens inſtrumentum pacis non videtur fateri delictum.*
12 *Pax facta de delicto in genere comprehendit etiam qualitatem aggrauantem.*

De Pace ſub verbo Regio inita, & rupta. Pragm. I.

Collectanea I.

ESſendoſi per experienza, &c.

Hic datur modus pacificandi ſub verbo, & fide Regia de ſe non offendendo, vt videas
1 *Maring.in deciſ.*300.vbi quòd verbum datum alicui de non offendendo debet eſſe reciprocum ad inſtar pacis,vel treguæ,cùm ſit fundatum ad tuitionem perſonæ, & rei,& ad tollenda ſcandala, odia,& alia mala,quæ proficiſcuntur ex rancoribus, & ex inimicitijs,& ſic vt vtriq; Parti cōſultum ſit,& ſeruetur æqualitas, nè obligatio claudicet per ambas Partes debet dari tale verbum ad inuicem de ſe non offendendo, vt in hac pragmatica etiam diſponitur.

2 Sed ipſe quærit, an dato verbo poſſit allegari noua cauſa,& dicit,nō eſſe dubium,quòd etiam dato verbo,vel fide de non offendēdo, ſi ſuperueniat offenſio, vel noua cauſa poſſit allegari,& deduci,& excuſet à pœna eiuſdem verbi fracti, cùm ſit regula viciſſim in iure, quòd frangenti fidem fides frangatur eidem *l. cùm proponas C. de pactis, Cabal. in reſolut.* 100.*Barzius in deciſ.*133.

3 Scias tamen, quòd tale verbum de non offendendo ſolet dari non ſolùm viciſſim per ipſas Partes,ſed etiam ſolet aliquis Princeps, perſona Illuſtris, vel Capitaneus promittere, & fidem, ac verbum dare, quòd Franciſcus non offendet Marcum,per hæc verba exempli gratia.

Io Prencipe di Biſignano dò la mia parola, e fede al Marcheſe di Bracigliano, che Franceſco non offenderà,nè farà offendere Marco,e facendo il contrario prometto farne quel riſentimento,che ſi conuiene all'honor mio, & in fede hò fatto la preſente di mia mano propria ſigillata col mio proprio ſigillo queſto di 15.*di Gennaro* 1621.

Sicquè audio in Curia Romana ſeruari paſſim,quotiès carcerati nequeunt dare cautionem de non offendendo, neque Partes deuenire volunt ad pacem.

Super quo verbo deſumpto per tales potentes ſcias,ad pęnam incurrendam violatę fidei, vel verbi deſumpti de ſe non offendendo viciſſim dati per eos potentes debere peruenire ad notitiam vtriuſque Partis.

4 Sed quæro, an data contrauentione verbi, vel fidei poſſit probari legitimè ad pęnam irrogādam pro fractione fidei per talem perſonam potentem, & recipientem verbum, vide *Guazzin. de treugua, & pace §.2. quæſt.7.* vbi dicit,poſſe amplecti opinionem affirmatiuam, vt omninò ipſa perſona potens,& illuſtris recipiēs verbum plenè probet dictum verbum, ſicquè iudicatum, & deciſum refert in Ciuitate Patauij, licèt ipſe latè contrarium teneat.

Ad materiam tamen pacis uide *Guglìel.in deciſ. Rotæ Spirenſ.* 141.*par.*1. ubi conſtitutio
5 fractæ pacis quos caſus comprehendat, & uide eundem in *deciſ.* 142. qui in *deciſ.* 123. *ead.*
6 *par.*1.ſcribit,libellū in cauſa fractæ pacis priùs dandum eſſe,aſſerendo etiam in *deciſ.* 24. *ead.*
7 *par.*quòd conſtitutio fractæ pacis & per coadunationem hominum,& per pauciores uerificatur, & requiſita proceſsus ſuper fracta pace quot ſint uide penès *eundem in deciſ.* 112. *par.*2.*& deciſ.*14. *par.*3.

8 Sed ſi non conſtet, quis prior pacem ruperit, an ab utroquè pœna ſit applicanda Fiſco, affirmatiuè *Caball.reſol.* 102. & uno ex paci-

ſcen-

Digitized by Google

ſcentibus rumpente treuguam, an cœteri te-
neantur, vide *Minſynger. in obſeruat.7. cent.4.*
9 & an pax dicatur rupta per ſolum inſultum
ſine percuſſione, affirmatiuè *Peguera in deciſ.*
21. & pœna pacis ruptæ an committatur ob
10 falſum teſtimonium, affirmatiuè *Surdus deciſ.*
79. ſed producens inſtrumentum pacis an vi-
11 deatur fateri delictum negatum, negatiuè *Ca-*
*ball.reſolut.*74. qui in *reſolut.*175. ſcribit, quòd
12 pax facta de delicto in genere comprehendit
etiam qualitatem aggrauantem.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de retrouendendo quomodò probetur.*
2 *Specialis hypotheca rei, vbi appoſita eſt ſpro obſeruatione ipſius pacti, tunc contra tertium poſſeſſorem agi poteſt.*
3 *Pactum de retrouendendo elapſo tempore remanet ſine effectu.*
4 *Pactum de reemendo quando poſſit exerceri ab vno tantùm ex hæredibus venditoris, remiſſiuè.*
5 *Reemptio quando fit circa finem termini, an cēſus illius termini ſolui debeat, remiſſiuè.*
6 *Pactum de retrouendendo an præſcribi poſſit, remiſſiuè.*
7 *Pactum de retrouendendo præſcribitur in Frãcia.*
8 *Pactum de retrouendendo quandocunquè adiectum in inſtrumento cum iuramento non præſcribitur ſpatio 30. annorum.*
9 *Pactum de retrouendendo quando poſſit exerceri contra tertium poſſeſſorem, remiſſiuè.*
10 *Reemptio an, & quando dicatur facta vigore pacti de affrancando, remiſſiuè.*
11 *Reemptio vigore pacti in qua pecunia facienda ſit, remiſsiuè.*
12 *Dominium vigore pacti de retrouendendo quãdo transferatur ipſo iure, & contra tertium, remiſsiuè.*
13 *Pactum de retrouendendo temporale à quo die currere incipiat.*
14 *Receptio redituum non dicitur noua acquiſitio.*
15 *Pactum de retrouendendo adiectum in venditione tot annuorum introituum ſuper re aliqua feudali infra certum tempus limitatum, an prorogari poterit per hæredes creditoris, vel facta prorogatione iure ſubſiſtat.*
16 *Pactum de retrouendendo temporale an efficiatur perpetuum ſtante læſione.*
17 *Pactum de retrouendendo an poſsit per emptorem feudi prorogari ſine aſſenſu.*
18 *Pactum de retrouendendo adiectum in venditione an ſubintelligatur in aſſenſu præſtito ſuper venditione, in quo quidem aſſenſu non fuerat facta mentio dicti pacti.*
19 *Venditio ſi ſit facta cum pacto de retrouẽdendo in certum tempus pro non iuſto pretio, etiam tempore elapſo poteſt eo vti.*

De Pacto de retrouendendo: Rubrica.

Collectanea I.

MAteria pacti de retrouendendo eſt practicabilis.
1 Pro cuius coronide eſt ſciendum, quòd pa-
ctum de retrouendendo probatur aut per in-
ſtrumentum, aut per teſtes, aut per famam cũ
vno teſte, item per coniecturas, & vehemen-
tes præſumptiones cum vno teſte de confeſ-
ſione, in Partis præſentia facta, vide *Boer. in de-*
*ciſ.*181. item pactum de retrouendendo non af-
ficit rem *Gayl obſeruat.*16.*lib.*2. *Magon. deciſ.*
*Florent.*105. & vide *Minſyng. in obſeruat.*69.
2 *cent.*6. ſed vbi ſpecialis hypotheca rei pro ob-
ſeruatione ipſius pacti appoſita eſt, tunc con-
tra tertium poſſeſſorem agi poteſt, iuxta deci-
ſionem *Rot. Lucẽſ. apud Magon. in dec.*80. item
3 pactum de retrouẽdendo elapſo tempore re-
manet ſine effectu ex *deciſ. Rot. Roman.* 272.
*par.*1.*diuerſ. Ludouiſius deciſ.*559. *Thomat. de-*
*ciſ.*65.78.80. & alibi ſepiùs.
4 Sed pactum de reemendo quando poſſit
exerceri ab vno tantùm ex hæredibus vendi-
toris, vide *Boer. in deciſ.*251. *Maſtrill. in deciſ.*
21. & *Ludouic. in deciſ. Peruſ.*112. & propter
pactum de retrouendendo an, & quando em-
ptor poſſit petere recognitionem ſibi fieri, vi-
5 de *Boer. in deciſ.*66. & quando reemptio fit
circa finem termini, an cenſus illius termini
6 ſolui debeat, eſt *deciſio Guid. Pap.*272. & pacto
de retrouendendo an præſcribi poſſit, vide de-
ciſionẽ *Cameræ Imperialis* apud *Minſynger.*
*in obſeruat.*16.*cent.*1. & *deciſion. Rotæ Spiren-*
ſis 185. apud *Gugliel. par.*1. & eſt *deciſio Rotæ*
*Auenion.*129.*Laurent.* & lege *Viu. in deciſ.*424.
vbi tractat de eodem, quando ipſe actor poſſi-
7 det, & percipit fructus, & quòd omne pactum
de retrouendendo præſcribatur in Francia,
8 teſtis eſt *Boer. in deciſ.*183. licèt quòd pactum
de retrouendendo quandocunq; adiectum in
inſtrumẽto cum iuramento non præſcribatur
ſpatio 30. annorũ fuit deciſum in S. C. in cauſa
Franciſci Serrano cum Cæſare Montaquila in
anno 1565. die 14. menſis Februarij, de quo vi-
dendi *Viu. deciſ.*324. *Theſaur. forenſ. quæſt.*72.
*lib.*2. *Cacheran. deciſ.*69. *Gayl obſeruat.*18.*lib.*2.
*Minſynger. obſeruat.*16.*cent.*1. *Franc. deciſ.*48.
*Magon. deciſ. Florẽt.*105. *Surd. deciſ.*2. vbi *Ad-*
ditio prò, & contra authoritates, ac rationes
cumulat, licèt ipſe cum præſcriptione pertrã-
9 ſeat, & limitationes adducat, ſed pactum de
retrouendendo quando poſſit exerceri con-
tra tertium poſſeſſorem, eſt videndus *Caualc.*
10 *in deciſ.*62.*par.*2. & reemptio an, & quando
dicatur facta vigore pacti de affrancando, eſt
deciſio Rotæ Romanæ 262.*par.*2. *in nouiſſimis*
11 *Aldobrãdini*, & reemptio vigore pacti in qua
pecunia facienda ſit, vide deciſionem *Cameræ*
Imperialis apud *Minſyng. in obſeru.*65.*cent.*1,
& do-

Digitized by Google

12 & dominium vigore pacti de retrouendendo
quando transferatur ipſo iure, etiam contra
tertium,eſt deciſio Collegij Piſani apud *Rau-*
13 *derſ.in deciſ.*16. & pactum de retrouendendo
temporale à quo die currere incipiat, lege
*Maynard. in deciſ.Tholoſ.*68.*par.*3.
14 Scias autem,quòd reemptio redituum non
dicitur noua acquiſitio, iuxta deciſionem Sacri
Conſilij Neapolitani apud *Franch.in deciſ.*
39. & oblatio pretij retrouenditionis non requiritur
antequàm quis ad retrouendendum
ſibi agat, dummodò antè ſententiam fiat *Puteus
deciſ.*140 *par.*1.
15 Sed pactum de retrouendendo adiectum in
venditione tot annuorum introituum ſuper
re aliqua ſeudali infra certum tempus limitatum
an prorogari poterit per hæredes creditoris,
vel facta prorogatione iure ſubſiſtet,fuerunt
creditores condemnati ad retrouendendum
ex æquitate Sacri Conſilij, quia dicti introitus
fuerant appretiati pro ducatis 1000.
& non condecēs erat, vt fieret tanta locupletatio
cum aliena iactura,tantò magis cùm in
venditionibus ad rationem decem nunquàm
16 tempus pacti expiret *Anna allegat.*11. & pactum
de retrouendendo temporale an efficiatur
perpetuum ſtante læſione, vt in venditionibus
ad rationem decem pro centenario,fuit
deciſum per M.C.V. & per Sacrum Cōſilium
confirmatum,quòd in venditionibus ad rationem
decem pro centenario tempus pacti nū-
17 quàm eſſet elapſum *Anna allegat.* 83. & pactum
de retrouendendo an poſſit per emptorem
feudi prorogari ſine aſſenſu, fuit iudicatū
per Sacr.Conſil. prorogationem eſſe validam
18 *Frecc. de ſubſeud lib.*2.*quæſt.*17. & pactum
de retrouendendo adiectum in venditione an
ſubintelligatur in aſſenſu præſtito ſuper venditione,
in quo quidem aſſenſu non fuerat facta
mentio dicti pacti, fuit deciſum in S.C.cōtra
emptorem, & ita quòd de pacto de retrouendendo
mentio facta non fuerit *Frecc. de
ſubſeud. lib* 2 *q* 16.
19 Inſuper ſcias, quòd venditio ſi ſit facta cum
pacto de retrouendendo in certum tempus
pro non iuſto pretio, etiam tempore elapſo
poteſt eo vti *Sempron. Aſcia in deciſ* 48.

SVMMARIVM.

1 *Parochi in Eccleſia dicitur Sacerdotes, & quid ſit eorum munus.*
2 *Parochi plebani qui dicantur.*
3 *Eccleſia Plebani dicitur matrix.*
4 *Parochi,aut Rectores Eccleſiarum qui ſint.*
5 *Parochi dicuntur Curati.*
6 *Parochia quæ dicatur.*
7 *Parochia vt conſtituatur quæ ſint neceſſaria.*

De Parochis. Rubrica.

Collectanea I.

1 PArochi in Eccleſia dicuntur Sacerdotes
authoritate Epiſcoporum Eccleſijs præfecti,
vt Populis ſacri diuini verbi, & Sacramentorum
pabulum adminiſtrēt *Rota in vna
Ariminen.Plebania coràm R.P.Attrebaten.*vbi
quòd horum quidam nūcupantur Plebani, ad
2 *tex.in cap.ſcriptum eſt de elect.*qui videlicèt curam
exercent animarum in Plebania, ſub ſe
plures Capellas, vel Eccleſias habente *cap.* 1.
3 vbi *gloſ nè Cleric.vel Monac.in* 6.ita quòd Eccleſia
Plebani appelletur matrix,quaſi aliarum
Eccleſiarum ſub ſe contentarum mater *cap.*1.
*de præſcript.cap.ad audientiam de Eccleſ.ædific.
Sacr.Concil.Trident.ſeſſ.*21.*de reformat. Rot.
in recent.deciſ.*272.*par.*1.
4 Alij Rectores vocantur, quia Populum ſibi
commiſſum cum cura regunt, ad *tex.in cap.*3.
*de vita, & honeſt. Clericorum cap.*1. *de Capell.
Monach.*quorum beneficium Rectoria dicitur
cap.fin.de præbend.
5 Cęteri autem vocantur Curati, à cura,quā
de regendis ouibus ſuſceperunt,vocatur pariter
cuiuslibet Parochiæ Rector proprius Sacerdos
*cap.omnis vtriuſq;ſexus de pœnitent.&
remiſſion.*
6 Vnaquæq; autem Parochia dicitur locus,in
quo degit Populus,alicui Eccleſiæ deputatus,
certis finibus limitatus *Mantic. deciſ.*48.
7 Ad quam conſtituendam quatuor præcisè
ſunt neceſſaria, vt apud *Rot.Diuerſ. deciſ.*52.
*par.*2. & in *Florentina Parochialis* 22. *Maij*
1630. *coràm Illuſtriſsimo Coccino Decano.*

Primum eſt poteſtas fori pęnitentialis, ſcilicèt ligandi, atq; ſoluendi.

Secundum eſt certa Parochia,nempè locus certis finibus conſtitutus,in quo Populus alicui Eccleſiæ deputatus degit.

Tertium eſt, vt Parochus curam exerceat nomine ſuo,quod requiſitum conuenit perſonæ, & non Eccleſiæ.

Quartum, quod pariter reſpicit perſonam, & non Eccleſiam eſt, vt Sacerdos tanquàm Rector ſuo nomine ſingulariter, & non cum alijs ad Eccleſiæ Parochialis regimen admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Pueri quando baptizantur debent deſcribi in libro, & num.*2.
3 *Baptizati debent deſcribi cum nominibus partum.*
4 *Liber baptiſmi probat,quem eſſe baptizatum,& ætatem, nec non deſcendentiam.*
5 *Matrimonium quando contrahitur deſcribitur in libro,qui fidem facit,amplia, vt num.*6.

7 *Liber*

7 *Liber Parochi habet maiorem vim, quàm liber rationis.*
8 *Mortui deſcribuntur in libro, & quæ ſit forma, num. 9.*
10 *Mors probatur ex deſcriptione Parochi in libro.*
11 *Parochus adnotans Parochiani mortem fidem facit.*
12 *Mors probatur ex libro ſocietatis.*
13 *Parochus benè cuſtodire debet libros, in quo matrimonia, & alia deſcribuntur.*
14 *Parochus pro fide facienda quid accipere poteſt.*
15 *Fides Parochi vt probet quid ſit neceſſe.*
16 *Forma fidei à Parocho facienda.*
17 *Aetas quibus modis probetur, num. 18. 19. & 20.*
21 *Baptizatus an quis ſit, ſi dubitatur, poterit rebaptizari.*
22 *Baptiſmus eſt triplex.*
23 *Infans pro parte natus baptizari poteſt.*
24 *Aetas ab allegante eſt probanda.*

De Parochis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 ALli meſi paſſati, &c. Sancitur, vt quotiès pueri baptiſmate ſacro lauantur deſcribantur in libro, vt illorum ſciatur ætas.

Pro cuius ornatu ſecluſa diſpoſitione *Sacri*
2 *Concilij Tridentini ſeſſ. 23. de reformat. cap. 1.* quoad Parochos cum eorum Parochianis tenentur ipſi aliquos libros habere.

3 Primus erit, in quo deſcribantur ſinguli, qui in Eccleſia ſua baptizantur, cum nominibus parētum, ſi de legitimo matrimonio orti ſint, & Patrinorum, qui eos de baptiſmo ſuſceperunt, ac die, menſe, & anno, vt in *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 2.* cuius libri talis inſcriptio erit. *Liber baptizatorum in Eccleſia Parochiali S. B. pro anno, &c.*

4 Et partita à tali libro baptiſmi per Parochum extracta probatur quis baptizatus, eiuſdemq; ætas *Verall. deciſ. 314. lib. 1. Viu. deciſ. 489. Seraphin. deciſ. 1138. Monach. deciſ. Bonon. 19. num. 13. & deciſ. Florent. 17. num. 2. Rota in recent. deciſ. 592. par. 1. & deciſ. 15. par. 2. Coccin. deciſ. 334. Buratt. deciſ. 410.* dummodò ſit per Ordinarium approbatus *Polidor. Ripa obſeru. 247.* imò probat ſimiliter deſcendentiam, & ſimilia, vt plurièſ determinauit *Rota,* vt apud *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 491. num. 18. & cap. 555. num. 20. Coccin. deciſ. 482.*

5 Secundus liber erit illorum ſcilicèt, qui cōtrahunt matrimonium in ſua Parochia, vt ſi dubietas aliqua cōtingat, poſſit fidem de matrimonio contracto præſtare, vndè & nomina teſtium, & locum cōtractus deſcribere debet, vt ſtatuit *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. verſ. habeat Parochus de reformat. matrim. Valaſc. deciſ. 72. num. 106.*

6 Ex ſupradicta partita etiam mortuis teſtibus, & Parocho ſcribente abſque aliis probationibus matrimoniū plenè probatur, vt tradit *Caualc. deciſ. 12. ſub num. 22. Rot deciſ. 750.*
7 *par. 1. diuerſ. & deciſ. 340. par. 2.* liber enim Parochi maiorem vim habet, quàm liber rationis, qui benè probat, vt voluerunt *Gratian. deciſ. March 146. Franc. Marc. deciſ. 369 par. 1. Surd. deciſ. 99. Farinac. deciſ. 110. & Guid. Pap. deciſ. 441.*

8 Tertius liber erit mortuorum, illorum ſcilicèt, qui in Parochia ſua ſepulti fuerunt, cu-
9 ius deſcriptionis formula ſit hoc modo videlicèt, *Die .... menſis .... anni .... N. de N. omnibus Sacramētis ſuſceptis cum anima commendatione, obijt in ſua domo, plateæ nuncupata N. & ſepultus fuit in hac Parochiali Eccleſia*
10 *Sācti N.* ex qua partita probatur mors, & ſepultura, prout deciſum referunt *Caualcr. deciſ. 575. num. 3. Ludouiſ. deciſ. 55. num. 7. Rot in recent. deciſ. 621. num. 4. par. 1. & deciſ. 605. par. 2.* & in *Alexandrina beneficij 18. Aprilis 1625. coràm D. Merlino,* etiam ad effectum reſeruationis *Buratt. deciſ. 11. num. 2.* & ibi *Addit. eadem Rot. deciſ. 700. num. 4. par. 1. in recent.* Pa-
11 rocho enim adnotanti Parochiani mortem fides adhibetur, quia ad illum & opus ſepeliendi defunctos ſuæ Parochiæ, & huiuſmodi adnotatio ſpectat *Ludouic. deciſ. Peruſin. 12. num. 12. par. 1. Buratt. deciſ. 886. Rot in Eluen. Eremitorij 7. Februarij 1631. coràm D. Merlino,* vbi etiam fuit dictum, quòd circa mortem
12 alicuius credendum ſit libro ſocietatis, ſi Cōfraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliēdi mortuos, & quòd credatur Scribis deputatis ab huiuſmodi Confraternitatibus in Regno Luſitaniæ, vt concludit *Valaſc. deciſ. 10. num. 1.*

13 Parochus autem ſupradictis libris bonam cuſtodiam adhibere tenetur, nè falſentur, vel rumpantur, & quando requiſitus erit, neceſſa-
14 rias fides de illis facere tenetur, & pro ſua mercede poteſt accipere illud, quod in loco ſolitum eſt dari, ſi verò ſolitum eſt fieri gratis, gratis & ipſe faciat, eò magis, quia Sacr. Congregat. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita Epiſcopo Cauenſ. ſub die 3 Iunii 1604. reſcripſit, nihil pro huiuſmodi fide recipi poſſe.

15 Fides autem vt in iudicio probet eſt neceſſe, quòd fiat cum formali tranſcriptione partitæ, de verbo ad verbum, prout iacet, Parte
16 citata, videlicèt. *Ego N. infraſcriptus Parochus Eccleſiæ S. N. de Ciuitate N. fidem facio, qualiter in libro defūctorum dictæ Eccleſiæ ſol. .... adeſt ſequens partita, videlicèt. Die ... &c. in quorum fidem, &c. Datum, &c. Ego N. de N. Parochus ſupradictus manu propria,* aliter autem facta fides, ſeu atteſtatio Parochi, quibuſcunq; uerbis concepta ſit abſq; formali tranſcriptione partitæ non probat *Ludouiſ. deciſ. 359.*

Digitized by Google

359 *num.*5.& ibi *Addit.num.*9.& ita fuit reſolutum in *Toletana Capellæ* 18. *Maÿ* 1615. *corã Pirouano*, in *Tudertina nullitatis obligationum* 1615. *coràm D.Buratto*, & in *Aeſina bonorum* 17. *Maÿ* 1617. *coràm R.P. Andræa*, niſi tamen à Parte non iniſſet oppoſitum, quia tũc tales ſollẽnitates non eſſent neceſſariæ *Achill. de Graſſis deciſ.*2. *num.*7. *de offic.deleg. Rota in recentior. deciſ.*487. *part.*1. *Seraphin. deciſ.* 1407.

At regrediendo ad pragmaticam, quatènus mandat, fieri deſcriptionem in libro tempore baptiſmi, ad finem vt ſciatur ætas.

17 Obſerua, plures eſſe modos, quibus ætas probatur, vtputà ex libro patris, & teſtibus conſanguineis *Viu. deciſ.*184. *Ann.ſing.*379. *Mantic deciſ.*25.124. & 133.

18 Et illam probari per aſpectum patet apud *Ludouic.deciſ.Peruſin.*55. licèt ſint, qui dicant, eſſe detrahendum decẽnium *Verall. deciſ.*131. *par.*1. vide *Laurent. deciſ.*64.

19 Nec non probari ex decreto Iudicis, & ex teſtamento habẽs apud *Rot. diuerſ. deciſ.* 260. *par.* 2.

Et cùm illa ſit difficilis probationis, ideò coniecturis probari valeat, patet apud *Mantic.deciſ.*58. *Surd.deciſ.*75.*num.*22. & remitti arbitrio Iudicis annuit *Magon. deciſ. Lucenſ.* 13.

20 Sed non probari in præiudicium tertij, ex eo ſolùm, quòd alicui tanquàm minori datus ſit curator affirmat *Faber dec.*55. *C.de probat.* de quo tu vide *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ.*111. *par.*2. *Gratian. deciſ.* 134. *num.*11. *Magon. deciſ.Lucenſ* 68 *ſub num.*7. *Seraphin. deciſ.*1155. vbi affirmant, probari ætatem minoris per dationem Curatoris.

Et hac occaſione in materia baptiſmi re-
21 miniſcaris, quòd ſi dubitatur, an quis ſit baptizatus, poterit baptizari cum clauſula, & cõditione, *ſi tu non es baptizatus, &c.* de qua in *cap.* 1. *de baptiſm.* & ſic fuit deciſum in Curia Archiep. Neapolitana refert *idem Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.*127. *par.* 1.

22 Et de triplici ſpecie baptiſmi *Franc.Marc. deciſ* 949.

23 Et an infans pro parte natus poſſit baptizari à maſculo, vel à fœmina declarat *Capell. Tholoſ.deciſ.*156. vbi affirmatiuam ſententiam reportat.

24 Sed non reticeam dicere in materia ætatis, illam eſſe probandam ab allegante *Surd.deciſ.* 75.*num.* 9.*deciſ.*133.*num.*20. *Franc.Marc.deciſ.*898.*par.*1.*Put.deciſ.*196.& 292.*lib.*1.*Seraphin.deciſ.*1169. *Rot.in recent.deciſ.*483. *par.*2. *Verall. deciſ.*128. 129.130. 312. & 315. *lib.*1. *Achill. de Graſſ.deciſ.*2. *de probat.*

SVMMARIVM.

1 *Paſcuum quotuplex ſit, & quod dicatur.*
2 *Foreſta quæ dicatur.*
3 *Mons quis dicatur, item collis, num.* 4. *vallis, num.*5. *planus, num.*6. *ſaltus, nu.*7. *pratum, num.*8.
9 *Animalibus tranſeuntibus qualiter paſcere liceat.*
10 *Paſcua cuius præſumantur in Regno.*
11 *Baro moderatè vti debet paſcuis Vniuerſitatis.*
12 *Paſcendi ius mutari nequit, & an diuidi, num.* 13.
14 *Paſcendi ius habens aquare poteſt, & alia facere.*
15 *Paſcendi ius quando habentibus facultatem interdici poteſt.*
16 *Ouile nouum ab habente ius paſcendi mutari nequit.*
17 *Vaſalli poſſunt depaſcere in domanijs Baronalibus.*
18 *Diſcontinuam cauſam continet paſcendi ius, & ideò longiſſimam requirit præſcriptionem.*

De Paſcuis, foreſtis, & nemoribus. Rubrica.

Collectanea I.

1 PAſcuum duplex eſt, publicum, & priuatum *tot.tit C.de paſc.public.& priuat.lib.*11.& dicitur locus, in quo animalia paſcuntur, ſiuè ager paſcuus ille ſit, ſiuè pratum, ſiuè mons, ſiuè colles, vt in *l.* 1.*d.tit.de paſcuis, l.ſylua cædua §.fin. ff.de verb.ſignific.*

2 Foreſta nuncupatur locus, in quo feræ includuntur, habetq; in illo venandi vſum, vt explicat *Rota in Regien. iuriſdictionis corà R.P. Ottembergo*, vbi aſſignat differentiam inter foreſtam, & ſyluam, dicendo primam eſſe latum nemus abſque clauſura, & aqua, & vbi eſt flumen appellari ſyluam, quæ vel eſt cędua, ideſt quia cędi poteſt, & ad id eſt habilis, vel paſcua, ſcilicèt quia animalium paſtui eſt deſtinata.

3 Plus ſubiungit, adeſſe montem, quem vocat locũ altum *l.ſi ædes ff.de ſeruitut.vrban.præd.*

4 Inſuper colles, quas ſic vocat à colẽdo, ſubiungens, illos eſſe mediocres montes.

5 Nec non reportat valles, quas vocat, vbi montibus, aut collibus ſint circumdatæ.

6 Pariter verba facit de plano, quem præſupponit ęqualem, annuens duo eſſe neceſſaria, vt planus dicatur, nempè, quòd ſit latus, & quòd eiuſdem partes æquales ſint, ita vt vna alteram minimè excedat, differendo illum à Valle, quia ſi fuerit magnæ latitudinis, tunc dicitur planus, ſin autem paruæ latitudinis, collibus, aut montibus circumdatus cenſebitur vallis.

7 Adhùc ſaltus meminit, illum recenſendo locum incultum, crebrem ſyluis partim oppletum,

Digitized by Google

tum,in quo non prohibetur paſculum,niſi repugnantia habeatur.

8 Et tandem de prato loquitur, quod habet pro locu,in quo fœnum percipitur, & dicit ſumere nomẽ, eò quia abſq; opere eſt paratum, ad *tex.in l. pratum ff.de verb.ſignifie.*

9 In hac materia paſcui in Regno habemus vulgatam *Conſtitutionem* incip. *Cùm per partes Apuleæ*, vbi ſtat ſancitum,licere animalibus tranſeũtibus de vna contrata ad aliam paſcua ſumere per horas vigintiquatuor abſque ſolutione fidæ,quàmuis nemo poſſit paſcere pratum alienum *Anna allig.* 108.

10 Quæ ſanè paſcua in Regno ex inueterata conſuetudine, & inueſtiturarum forma ſunt Baronum *Praſ. de Franch. deciſ.* 30. licèt pro Vniuerſitate iudicatum ſit à *Rota Romana* in recollectis per *Farinac.deciſ.*433.*in poſthum.*

11 Quòd ſi Vniuerſitatis ſint, tunc Baro non poteſt vti ad libitũ illis, ſed moderatè, vt pluriès determinauit Sacrum noſtrum Cõſilium, & *Nos* larga quidem manu probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauam.*27. vbi res iudicatas cumulauimus, & ſupra in *pragm.*12.*de Baronibus.*

12 Hoc paſcendi ius in territorio quæſitum mutari,vel auferri in præiudicium alterius habentis communionem,vel ſeruitutem nequit, vt extitit deciſũ in S.C. probauimus *grauam.* 33.*&* 36.*tom.*1.

13 Etiã inter habentes communionem poteſt peti diuiſio *Theſaur. deciſ.*71.*&* 72.

14 Et paſcẽdi ius habẽtem,habere ius aquandi tutati fumus *forenſ.quæſt.*23.*lib.*1.iuxta quam opinionem iudicauit Sacrum Conſilium contra Baroniſſam Terræ Roti, vt *de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauamin.*419.vbi *grauam.*420. tutati fumus,habentes paſcuãdi ius poſſe pnoctare, & tuguria facere,& *grauam.* 421. quòd poſſint ligna ſcindere pro vſu Cuſtodum animalium,res iudicatas reportando.

15 Paſcua poſſunt interdici forenſibus, etiam ſi habeant ius paſculandi,quotiès non ſufficerẽt pro Ciuibus,vel dubitaretur,non ſufficere, vt latiori calamo firmauimus *forenſ.quæſt.*27. *lib.*2. *Coler.deciſ.*217.vbi pariter annuit,quòd

16 paſcendi ius habens ex vno ouili in pluribus locis paſcuis, aut pagis, nequit nouum ouile ptoponere in loco,vbi anteà non fuit.

17 At paſcendi ius cum animalibus in Baronũ domanijs competere Ciuibus,ſepiùs decidit Regia Camera Summariæ, vt latiùs probauimus *grauam.*32. *tom.*1. *de vaſallorum grauaminibus.*

18 Hæc autem iuris paſcendi facultas habet cauſam diſcontinuam *Guid.Pap.deciſ.*516. vbi quòd proindè longiſſimi temporis, cuius initij non extet memoria requiritur præſcriptio *Minſynger. obſeru.*53.*cent.*4.

SVMMARIVM.

1 *Homines poſſunt compelli tinnis campanæ ad delinquentes inſequendos.*

2 *Campana non debet pulſari,niſi in grauibus delictis.*

3 *Campana ſonata ad arma quilibet tenetur exire.*

4 *Abſentia in dubio præſumitur.*

De Perſequendis malefactoribus, ſeù delinquentibus etiam extrà Regnum. Pragm. I.

Collectanea I.

HAuendo noi di continuo,&c.

1 Statuit, compellendos eſſe homines tinnis campanæ ad inſequendos facinoroſos,& delinquentes.

Pro declaratione huius pragmaticæ recurras ad ea,quæ ſcripſimus *forenſ.quæſt.*111.*tom.*

2 1.vbi quòd campana non debet pulſari, niſi in grauibus delictis, aliàs non tenẽtur Ciues venire, nec poſſunt mulctari, ex deciſione Sacri Conſilij, de qua ibi, fundando, quòd legitimè

3 campana ſonata ad arma quilibet tenetur exire armatus contra delinquentes, & quòd ſi pulſata campana ſufficiens pars Ciuium comparuerit, Officialis ea contentus eſſe debeat, nec moleſtare ceteros omnes, qui non venerunt, niſi fortaſsè intelligeretur magna turba latronum, quia tunc eſſent omnes obligati,ex deciſione Sacri Conſilij inter Vniuerſitatem Caiuani,& Comitem Murconi,tunc vtilem Dominum in Banca Figliolæ.

4 Et in hac materia campanæ ad arma nè obliuiſcaris, in dubio abſentiam præſumi, & proindè contra non venientes non poſſe ad exactionem pœnæ deueniri, niſi tales conuincantur,quòd fuerint in loco illo, vt determinatum refero in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauam.*330.vbi quòd debet probari ſcientia cum omnibus qualitatibus, *Caber.deciſ.*176. *num.*4.

SVMMARIVM.

1 *Perſonatus in diebus carniſpriuij qualiter incedere debent.*

2 *Laruæ recreationis gratia fieri poſſunt.*

3 *Clerici, & perſona Religioſa nequeunt facere laruat.*

4 *Maſchara nè fiant, Barones prohibere nequeũt.*

De

De Perſonatis, & eorum veſtibus, & inceſſu in diebus bachanalibus. Pragm. I.

Collectanea I.

PErche è ſolito li dì di Carneuale., &c.

1 Hic præſtatur forma perſonatis, ſiuè laruatis, qualiter in diebus carniſpriuij incedere debeant.

Ad huius pragmaticæ ornatum perquiras ſcripta per *Nos tom.1.de grauaminibus vaſallorum grauam.*309.vbi probauimus, laruas re-
2 creationis gratia facere eſſe permiſſum, ſicq; indiſtinctè practicari in toto Orbe, exceptis
3 tamen Clericis, & perſonis Religioſis, nec requiri licentiam Superiorum in talibus diebus bachanalibus, qui ſolent incipere à die S.Antonij, at ſecus ſi fieri vellent tempore non cōſueto, & proindè determinatum *ibi* reperies,
4 non poſſe fieri banna à Baronibus, ſiuè eorum Officialibus, nè in talibus diebus maſcharæ fiant, prout ſic extitit prouiſum per Sacrum Regium Cōſilium ad fauorem Particularium Terræ Rionigri, vt vidi in quibuſdam grauaminibus cōtra eorum vtilem Dominum productis.

SVMMARIVM.

1 *Pharmacopolæ nequeunt vendere medicamenta abſq; Medici rizzetta.*
2 *Rizzetta poteſt fieri à Practico non doctorato, ſed de proximo doctorando.*
3 *Doctorandus de breui in medicina pro Medico habetur.*
4 *Laureandus de proximo pro laureato habetur.*
5 *Accingendus de proximo habetur pro acc ncto.*
6 *Parta ſunt aliqua eſſe facta, & de proximo facienda.*
7 *Condemnandus de proximo pro cōdemnato habetur.*
8 *Licentiati inter Scholares numerantur.*

De Pharmacopolis, & Aromatarijs. Pragm. IV.

Collectanea I.

ESſendoſi per eſperienza viſti, &c.

1 Prohibet Pharmacopolis vendere medicamenta, & alia remedia abſque cartella, ſeù rizzetta alicuius Medici approbati.
2 Obſerua, ceſſare hanc prohibitionem, quotiès rizzetta eſſet firmata à Practico in medicina, qui ſtuduit, & de breui eſt doctorandus, prout annis elapſis excuſaui quemdam Aro-
3 matarium, & obtinui, ſupponendo Doctorandum in medicina de breui haberi pro Medico doctorato, eo maximè quia agebatur de ex-
4 cluſione pœnæ, ex regula, quòd laureandus de
5 proximo habetur pro laureato, & accingendus de proximò habetur pro accincto *l.ex eo tempore ff.de teſtam.milit.Gayl obſeru.*80.*lib.*2.
6 & paria ſunt aliquid eſſe factum, vel de proximo agendum, quaſi quòd propinqua potentia actui habeatur pro actu, aut in via deductio-
7 nis ad actum, ita quòd de proximo condemnandus habeatur pro condemnato *l.qui pœna §.diuus ff. de manumiſſ.*

Non tamen reticeam dicere, contrariè opinionis ſectatores non deficere, tenètes, licen-
8 tiatos inter Scholares reputari, cùm antè receptionem inſigniorum carent ſtatu, & nomine Doctorum, vt apud *Preſid.de Franch.deciſ.*111.licèt *ibi* in meis *Addit.*caſum contrarium reportauerim, nam Licentiatus fuit condemnatus per ſententiam in Inſulam Capræ ob homicidium, & ſic vti Nobilis fuit reputatus, tāquàm de proximo accingendus ad Doctoratum.

SVMMARIVM.

1 *Piratæ qui dicantur, & vndè, num.*2.
3 *Piratæ excommunicantur vigore* Bullæ Cęnę, *ſed quæ requirantur, num.*4.
5 *Piratæ veniunt appellatione latronum publicorum, & cōtra illos poteſt procedi ad modum belli, num.*6.
7 *Piratæ non gaudent indultu, nec immunitate Eccleſiaſtica, num.*8.
9 *Piratæ graſſatores viarum nuncupantur.*

De Piratis non aſſecurandis, ſeù de fide publica eis non concedenda. Rubrica.

Collectanea I.

1 PIratæ dicuntur qui deprędantur in mari, vulgò nominati, *Corſari*, & in Hiſpana lingua, *ladrones di màre, auth.ſed nouo iure C. de ſeru.fugitiu.* ſuadet *text. in l.hoſtes ff.de verb.ſignificat.* & in *l hoſtes ff.de captiuis*, qui *tex.* loquuntur de latronibus, & prædonibus, & vidētur abſtrahere à latronibus maritimis, & viarum, & proindè vtroſq; ſub tali nomine comprehendere cenſentur, cùm certum ſit, latrones maritimos nūcupari piratas, & latrones viarum ſimpliciter latrones, vt elicitur ex *l.poſtliminium §.à piratis ff.de captiuis*, ibi, *à piratis, & latronibus.*
2 Dicunturq; piratæ ab arte piratica, quam profitentur, ſumpto vocabulo à quodam pirata, qui primus hoc nomine mari infeſtus nauigantibus fuit, teſte *Nan. in ſua Polyant.in verbo pirata.*

3 Cōtra huiuſmodi piratas viget excommunicatio in *Bulla Cœnæ cap. 3.* vbi anatemizantur omnes piratæ, curſarij, & latrunculi maritimi diſcurrentes mare Pontificium.

4 Sed vt illa incurratur tria eſſe neceſſaria reperio determinatum à Sacra Congregatione Eminētiſſimorum Cardinalium antiquis temporibus in facti contingentia, nec deſuut *DD.* affirmantes.

Primò, quòd tales indifferentiam ſpoliandi habeāt, ita vt determinatæ nationis ſpoliationi haud intendant, ſed ſingularum nationum indifferenter.

Secundò, vt principalem intentionem deprædandi habeant, ita vt ſi quis pro negotijs peragendis primariò nauigaret, & aliquo euētu præter intentionem principalem aliquos mare diſcurrentes deprędaret, pirata ad talem effectum minimè cenſeretur.

Tertiò, vt bellum non ſit indictum, aliàs in deprædantes illos, contra quos bellum fuerit ſiuè iuſtum, ſiuè iniuſtum *Bulla* locum non haberet.

Sed non reticeam dicere, nonnullorum eſſe ſententiam, ſecundum, & tertium requiſitum debere concurrere, & illa ſufficere, & primum non eſſe neceſſarium, vt latiùs poteris perquirere apud *Scribentes in dicta Bulla*, qui cùm non ſint Deciſionarij, nec deciſiones reportēt, illos ideò minimè adduco, nè cęptum ordinē peruertam.

5 Piratæ veniunt appellatione latronum publicorum, in ſtratis publicis furātium, vt apud *Præſid. de Franch. deciſ.* 142. vbi latè, & ibi *Vi-*
6 *ſcont.* contra illos poteſtatem procedendi ad modum belli extendit.

7 Piratas huiuſmodi cenſeri excluſos ab indulto, & comprehendi ſub exceptione ſpoliatorum, & diſrobatorum ſtratarum, non eſt dubiū *auth. nauigia C. de furtis, l. in rebus ff. commodati*.

Et communiter acceptatur à *Doctoribus*, & in ſpecie in indulto ſolent exceptuari, cùm furantes in mari dicantur furari in publico itinere, vt apud *Ill. Epiſcoporum Ricc. in praxi reſol.* 13. *par.* 2. vbi reperies determinatum, illos
8 nō gaudere immunitate Eccleſiaſtica, & *Nos* confirmauimus *deciſ. R. A. Apulcæ* 38. reddendo rationem, eò quia piratæ graſſatores viarum appellantur *Peguer. deciſ.* 40. *num.* 4. *Merlinus controuerſ. forenſ.* 64. *num.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Piratæ non poſſunt aſſecurari abſq; licentia.*
2 *Piratæ ſunt diffidati ipſo iure.*
3 *Fides obſeruantia congruit naturali iuri.*
4 *Ciuitates, & alia per fidem ſeruantur.*
5 *Aſſecuratus aſſecuratione pendente nullam vim pati debet, quamuis ſecuritas minus legitimè fuerit conceſſa, num. 6.*
7 *Aſſecuratione conceſſa in veniendo cenſetur cōceſſa in redeundo.*

De Piratis non aſſecurandis, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

Essendoſi viſto per eſperienza, &c.

1 Prohibetur aſſecuratio piratis Infidelium abſq; licentia.

2 Nota, illos ipſo iure eſſe diffidatos *Viſcont. in deciſ. Franch.* 142.

Sed quid ſi de facto abſq; licentia fuerit cōceſſa aſſecuratio huiuſmodi piratis, nùm illa ſit manutenenda.

3 Ego cenſerem, quòd ſic, ex fidei obſeruantia conuenienti iuri naturali, ad *tex. in l. 1. de pactis, & in l. 1. ff. de conſtitut. pecun.* ibi, *hoc edicto Prætor fauet naturali æquitati, qui conſtituta ex conſenſu facta cuſtodit, quoniam graue eſt fidem fallere l. poſtliminij ius §. captiuus ff. de*
4 *captiu. & poſtlimin. reuerſ.* per fidem namquè Ciuitates, perſonarum multiplicatio, & communio, Regumq; dominatio ſeruantur, indè illam inuiolabiliter ſeruandam fore ſtatuitur in *l. 1. C. de his, qui ven. ætat. impetrau.*

5 Quarè aſſecuratione conceſſa, aſſecuratum nullam vim pati debere, nec cum armis, neq; abſq; armis, nec cum authoritate iudiciali, nec extraiudiciali, vt nec directè, nec indirectè probāt *Ramonius conſ. deciſ.* 54. *num.* 10. *Præſ. de Franch. deciſ.* 590. *num.* 6. *& deciſ.* 673. *num.* 2. *Giurb. conſ. deciſ.* 80. *num.* 10.

6 Idq; etiam ſi ſecuritas minus legitimè conceſſa fuerit, forſitan à non habēte poteſtatem, iuxta caſum propoſitum, cùm adhùc aſſecuratio ſuffragabitur aſſecurato, prout in facto ſeruatum fuiſſe teſtatur *Molfeſ. in comment. ad Conſuet. Neap. quæſt.* 57. *in Addit. par.* 4. & deciſum habemus apud *Præſid. de Franch. deciſ.* 258. & 415 probaruntque *Caball. reſol. crim.* 118. *num.* 12. *Caualc. deciſ.* 1. *num.* 45. *par.* 1. copioſè *Peguer. deciſ.* 39. *Rot. Cathaloniæ*, & pro confirmatione ſupradictorum *Merlin.* magis nouè *controuerſ. forenſ.* 53.

Imputandum eſt enim concedenti aſſecurationem abſq; licentia, de qua hìc, nō autem piratis illam recipientibus, qui præſumuntur neſcire requiſita neceſſaria de lege municipali, & proindè excuſatione ſunt digni ipſi, concedentes autem pęna plectendi.

7 Et nota, quòd cōceſſa aſſecuratione in veniendo cenſetur conceſſa in redeundo *Coler. deciſ. Germ.* 165. *num.* 4. vbi dicit, videndam *deciſ. Lipſienſ.* 261. *vol.* 2.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Locus pius qui dicatur, remiſſiuè.*
2 *Paneclerij, ſeù Domini furnorum an, & quando poſſunt ſe excuſare circa negligentiam, & dolum famulorum.*
3 *Diſpoſitio lata à lege, vel ſtatuto eſt intelligenda terminis habilibus.*
4 *Res furtiua facit indicium ad torturam contra illum, penès quem reperitur, ſed quomodò hoc procedat, & erit intelligendum, num. 5.*
6 *Probatio in contrarium admittitur contra iuris præſumptionem.*
7 *Paneclerij, ſeù Domini furnorum excuſantur probato dolo famulorum in conficiendo malum panem.*

De Piſtoribus. Pragm. III.

Collectanea I.

A Talche in queſta Magnifica, & fedeliſſima Città, &c.

Hic datur modus faciendi panem album, & nigrum, & contrauenientibus imponitur pęna applicanda Hoſpitalibus, & locis piis.
1 Quę dicantur loca pia, exarauimus in *prag. 1. de legatis pijs*, vbi eſt videre, & quando Hoſpitale dicatur locus pius, *ibidem* etiam firmauimus, & ſupra in *pragm. 1. de delegat.*

Sed quia ſimiliter mandatur non poſſe Paneclerios Dominos furnorum ſe excuſare cū famulis, & operariis, quia præſumitur ipſos de
2 Dominorum voluntate omnia agere, tu aduertas, hoc intelligi cum grano ſalis, ſcilicèt quòd non ſufficit Dominis furnorum nominare famulos in hoc caſu pro ſe excuſando, benè tamen poterint probare contra famulos ad ſe exonerandum, quæ quidem probatio ſi fiat, excuſantur Domini, & ſic intelligo pragmaticam hanc, aliàs ſi ſecus diceretur, legitima defenſio reis eriperetur, quæ nequè Diabolo eſt deneganda, & remitti nequit *Triuiſan. deciſ. Venet. 1 lib. 1.* diſpoſitio .n. prolata à lege, vel ſtatuto debet reſtringi ad terminos
3 habiles *Antonin. deciſ. Macerat 40. lib. 3.* vbi etiam quòd facultas liberè conceſſa faciendi aliquid intelligitur tempore habili, cùm verba vniuerſalia ſemper reſtringantur, nè abſurdi, aut iniqui quidquam ſequatur *l. vt gradatim §. ſed ſi lege ff. de muner. & honor.*

Et facit, quòd rei purgantur probatione innocentiæ, & relatione criminis *cap. neganda, & cap. ſeq. 3. q. 11.* vndè videmus, quòd licèt de
4 iure vbi res furata reperitur penès aliquem facit indicium ad torturam contra ipſum *l. in ciuilem, & l. ciuile C. de furt.* latè *Peguer. deciſ. 7.* & fusè *D. Rice in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. 50. par. 1.* tamen hoc non procedit, quotiès ip-
5 ſe docet de authore, & probat, vt de anno 1622. obtinui in Magna Curia Vicariæ ad excuſationem cuiuſdam mulieris penès quam reperta erant nonnulla bona furata, nam cùm ipſa retulerit, à quo habuerat, fuit abſoluta, vt ſimiliter quando quis expēdit, vel retinet falſam monetam, non punitur ſi de authore doceat *l. maiorem C. ad l. Cornel. de falſ. Franch. deciſ. 401.*

Inſuper pro comprobatione adduco, quòd licèt ſtāte hac pragmatica Domini furnorum habeant præſumptionem iuris cōtra ipſos, nō per hoc prohiberi debent illam diruere pro-
6 bando contrarium, cùm videamus, quòd aduerſus regulam iuris admittitur probatio in contrariū, & in tantùm ſtatur regulæ iuris, in quantum contrarium non probatur, latè *Viuius dec. 135. & D. Rice in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. 138. part. 2.* quarè concludimus, quòd probato dolo famulorum circa conficiendum
7 panem contra formam hic poſitam, Domini furnorum erunt excluſi à pœna, maxime ſi eſſent bonæ famæ, & non ſoliti talia operari.

SVMMARIVM.

1 *Pœna eſt delictorum caſtigatio.*
2 *Delict. tempus quando attendatur pro pœna.*
3 *Capitalis pœna qualiter intelligatur.*
4 *Pœna quando minoretur.*
5 *Pœna pecuniaria in corporalem poteſt transmutari.*
6 *Abigeus non dicitur qui bouem errantem surripit.*
7 *Clericus ignoranter vtens dimiſſorijs falſis non punitur.*
8 *Parochus non docens doctrinam Chriſtianam ſuos Parochianos debet ſuſpendi à diuinis, ſic etiam ſi fecerit mori eos abſque Sacramento, vt ſub num. 14.*
9 *Rapiens Nouitium à Religione qualiter puniatur.*
10 *Adulterij pœna quæ ſit.*
11 *Eximens carceratum qualiter puniatur.*
12 *Abortus pœna quæ ſit.*
13 *Inceſtus quomodò puniatur.*
14 *Stupri pœna quæ ſit.*

De Pœnis. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo ornatu huius rubricæ præmitto, quòd pęna eſt delictorum caſtigatio, iuxta latè tradita per *Viuium in deciſ. 232.*

Et hoc præmiſſo notare non deſinas, quòd
2 quando delicta certam, atque ordinariam pęnam habent à iure limitatam, tūc delicti commiſſi tempus attenditur, ita vt nullum ſubſequens priuilegium, aut ſtatus mutatio conſideratur, ſed ſecundùm primęuam perſonæ delinquentis qualitatem condemnatio fiet, ſecus

 verò,

verò quando eſt pęna extraordinaria, hoc eſt Iudici arbitraria, vbi tempus ſententiæ eſt attendendum, vt per *Caball. in reſolut.* 147. vbi refert etiam, quale aliud tempus inſpiciatur in impoſitionibus pęnarum, ſcribendo in *reſolut.* 156. qualis lex attendatur in delictis puniendis, ſcilicèt quæ reperitur tempore delicti, an poſteà condita, vt poteris in facto videre.

3 Itē nota, quòd capitalis pęna altero de tribus modis intelligitur, videlicèt de naturali morte, de ciuili, vt quia quis ſeruus efficitur, item per Ciuitatis amiſſionem, putà per deportationem, ideò aduerte, quòd quando lex, vel ſtatutum capitis pœnam imponit, ſemper de mitiori intelligitur, & ſic de exilio, vel deportatione, vt deciſum in Camera Imperiali refert *Minſynger. in obſeruat.* 45. *cent.* 2.

4 Aduerte autem, quòd aliquando minoratur
pęna, vtputà ob temporis antiquitatem, iuxta
decis. Theſaur. 76. & ex ſola probatione famæ
in primo delicto *Amat. in deciſ.* 102. & in ma-
teria videndus eſt *Gayl. in obſeruat.* 110. *lib.* 2.
vbi docet, quibus augeatur pœna, & quibus
5 diminuatur, notando inſuper, quòd pœna pe-
cuniaria in corporalem poteſt tranſmutari in
eadem ſententia *Franciſc. Marc. in deciſ.* 183.
par. 1. licèt reſiduum pęnæ pecuniariæ non
commutetur in corporalem *Peguer. deciſ.* 6.
Caball. reſolut. 77. qui etiam tradunt, ad cuius
inſtantiam hæc pęna ſit commutanda, de quo
etiam per *Franch. in deciſ.* 358. & in materia
videatur quoquè *Peguer. in deciſ.* 91. vbi quòd
pęnam pecuniariam cōuerſam in corporalem
nequit Iudex exequi.

6 Sed quæro, an pęna criminis abigeatus ha-
beat locum in eo, qui ſutripuit bouem erran-
tem, negatiuè fuit deciſum in cauſa Archiepi-
ſcopali Neapolitana, teſte *D. Ricc. in deciſ.* 128.
par. 1. & vide *Peguer. in deciſ.* 29. *Caball. in re-
ſolut.* 160. & nouiſſimè *Mut. in deciſ. Sicil.* 40.
7 qui plurima in materia cumulant, & an de-
beant puniri Clerici vtentes falſis dimiſſorijs,
ignorātes eſſe falſas, negatiuè deciſū in Curia
Archiepiſcopali Neapolitana recēſet *D. Ricc.
in deciſ.* 89. *par.* 1. qui in *deciſ.* 22. *ead. par.* 1. re-
8 fert iudicatum in eadem Curia, quòd pęna
Parochi, qui non docuit doctrinam Chriſtia-
nam ſuos Parochianos eſt ſuſpenſio à diuinis,
& in *deciſ.* 31. dicit, pęnam Clerici proferentis
verba iniurioſa Iudici laico eſſe exulationem
per ſex menſes, ſicquè dicit practicatum in
eadem Curia, aſſerendo in *deciſ.* 214. *ead. par.* 1.
9 fuiſſe ibidem iudicatum, pęnam rapientis No-
uitium à Religione libidinis cauſa eſſe raptus
pęnam, item firmat in *deciſ.* 106. quòd pœna
Parochi permittentis mori aliquos de ſua
Parochia abſq; Sacramento eſt ſuſpenſio per
biennium.

10 Pęna autem adulterij quęnam ſit, videantur *Franch. in deciſ.* 240. *Boer. deciſ.* 297. *Faber in deciſ.* 2. *C. de adulter. Peguer. in deciſ.* 92. *Monter. in deciſ. Aragon.* 15. *Grammat. in deciſ.* 31. & latè nouiſſimè *Theſaur. in lib.* 1 *quæſt. forẽſ. cap.* ſiuè *deciſ.* 13. *lib.* 4. ſed quando adulterium non puniatur, vide *Gamam in deciſ. Luſitan.* 169. & in materia *eundem* in *deciſ.* 273. *&* 368.

11 Et pęna eximentis carceratum, vel captum pro debito quænam ſit, habes apud *Viuium in deciſ.* 92. *Guid. Pap. deciſ.* 579 *Thoming. in deciſ.* 15. *Caball. in reſolut.* 8. & nouiter *Muta in deciſ. Sicil.* 78.

12 Et pœna mulieris procurantis abortum eſt fuſtigationis, & exilii in perpetuum, iuxta *deciſ. Theſaur.* 60. ſed abortus mulieris ſeruæ quomodò puniatur, vide *eundem in deciſ.* 12. & abortum procurantes ex propoſito an, & quomodò morte puniēdi ſint *Franch. in deciſ.* 591. & abortus cauſatus, propter defenſionem aggreſſi an ſit punibilis, negatiuè *Viuius in deciſ.* 458. qui in *deciſ.* 82. firmat, abortioni cauſam dantem pro mulieris ſalute non eſſe puniendum.

13 Et pęna inceſtus inter aſcendentes quæ ſit, vide *Boer. in deciſ.* 318. vbi quòd eſt pęna mortis, ſed inceſtus inter trāſuerſales qualiter puniatur, vide *Theſaur. in deciſ.* 200. *& Thoming. in deciſ.* 42. & inceſtus commiſſus cum ſororibus cōſobrinis qualiter puniatur, habes apud *Franch. in deciſ.* 328. & diuerſas pęnas inceſtus inter varias perſonas colligit *Caball. in reſolut.* 200. & de pęna inceſtus inter coniunctos cognatione ſpirituali, & de coeunte cum moniali loquitur *Maynard in deciſ. Tholoſ.* 16. *lib.* 3. & inceſtus cum ſtupro qualiter puniatur *Maſtrill. in dec.* 218. *par.* 3. *& Faber in deciſ.* 1. *C. de adulter.*

14 Et pęna ſtupri quæ ſit, decidit *Viuius in deciſ.* 299. & vide *Franch in deciſ.* 534. *Fabr. in deciſ.* 5. *cit. tit. Grammat. deciſ.* 22. *& Theſaur. in deciſ.* 148.

Et pęna baptizantis in Camera priuata eſt ſuſpenſionis ab officio, vt determinauit Curia Archiepiſcopalis Neapolitana.

SVMMARIVM.

1 *Pœna quando imponuntur ſeruantur Conſtitutiones, & Capitula.*
2 *Pœna à iure municipali inſtituta non debent præteriri, limita, vt num.* 3.
4 *Pœna iuris communis ſeruatur vbi non eſt municipalis, & quid ſi non eſt ſtatuta de iure communi, num.* 5.
6 *Spolians mortuum qua pœna punitur.*

De Pęnis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 ITem ſupplicano, &c. Cauet, vt circa pęnas imponendas pro criminibus ſeruentur Con-

Conſtitutiones,Capitula, & Pragmaticæ Regni.

2 Pęnæ à iuribus municipalibus inſtitutæ nõ debent præteriri, ad quas tamen rei non te-
3 nentur,niſi crimen fuerit conſumatum *Gram. deciſ.*74. *Afflict. deciſ.*21. & niſi fuerit probata qualitas requiſita *Minſynger.obſeruat.*80.*cent.* 4. probanda eſt enim illius qualitas antè omnia *l.*2.*§.ſed ſi dubitetur ff.de iudic.* aliàs deficit diſpoſitio *Mar. Antonin.var.reſol. lib.*1.*reſol.* 82. maximè in ſundanda iuriſdictione *Afflict. & Vrſill.deciſ.*297. *Maſtrill.deciſ.*288.*à num.* 10. *Caſtill.deciſ.*156.*num.*5.

4 Quòd ſi in iuribus municipalibus nõ reperiatur ſtatuta pœna, tunc ſubintrat pęna iuris
5 communis *Gramm.deciſ.*28.probans *deciſ.*39. quòd ſi nec de iure communi reperiatur ſtatuta,tunc Iudicis arbitrium ſubintrat *l.ſanctio legum ff.de pœn.*quia in his, quæ à iure ſpecialiter non reperiuntur determinata,Iudicis arbitrio relinquuntur *cap. de cauſis §.*1. *de offic.*
6 *deleg. Marta deciſ.*173. vbi quòd ideò ſpolians mortuum Iudicis arbitrio punitur.

Quæ pęnæ iuris communis augeri nequeũt per inferiores Dominos, ſed tantùm per Supremos,vt iudicatum retulimus *de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauam.*223.vbi plura ſunt coadunata ibi videnda.

SVMMARIVM.

1 *Pondera,& menſura quarè inuenta ſint.*
2 *Pondera, & menſura qua ſunt probanda.*
3 *Barones nequeunt tradere alia pondera, quàm qua à Principe.*
4 *Pondera,& menſura debent eſſe anea.*
5 *Menſura lapidea Regia ſunt erecta in hoc Regno.*
6 *Pondera, & menſura à quo debent cognoſci.*
7 *Baro habens in Terra ſua ius ponderum, habet augmentum, & ius directus.*
8 *Ponderibus, & menſuris falſis vtentes qua pœna puniantur,num.*9.*&* 15.
10 *Pondera falſa accommodans ad quid tenetur.*
11 *Damnum dat qui eius cauſa eſt.*
12 *Locans pondera falſa ad quid tenetur.*
13 *Dolus non eſt vbi eſt ignorantia.*
14 *Falſum non committitur abſque dolo,& ſcientia.*
16 *Obligatus aliquid conſignare, ad quam menſuram tenetur.*
17 *Duo pondera,vel menſura non debent in eodem loco teneri.*
18 *Venditio facta ad menſuram, ſi illa reperiatur plus,vel minus,quid faciendum.*
19 *Menſuratio intrà quantum tempus fieri debet.*

De Ponderibus, & menſuris: Rubrica.

Collectanea I.

1 SCiant cuncti,pondera,& menſuras idcircò inuenta eſſe,vt iuſto,æquoque libramine coemptiones exerceantur, quod quidem humano generi nõ obeſſe nulla cadit dubitatio, imò eſſe neceſſaria fatendum vtiquè eſt, quarè edicto prouidẽdum erat, vt ita res vendantur,quæ in pondere,numero, vel menſura cõ-
2 ſiſtunt,illę verò menſurę,ac pondera probanda sũt,quę à Supremo Principe ſtabilita erũt *l.modios C.de ſuſcept.præpoſ. & arcar. lib.* 10.
3 nec.n.Barones habentes merum, mixtumquè imperium,& ſi habeant ius ponderum,& mẽſuratum in ipſorum priuilegijs poterunt ipſi alias menſuras,vel pondera tradere,quàm illa, quæ à Supremo Principe ſtatuta ſunt, ſed per illam conceſſionem habebũt cognitionem,& pęnas.

4 Debent autem iſta pondera,& menſuræ eſſe æneæ, vel lapideæ, & poni in loco publico, vt omnibus pateant, vt in cit. *l modios, Guid. Pap. deciſ.* 490. vel in Eccleſijs conſeruandæ vniuſcuiuſq; Ciuitatis, vt in *§.nullus autem penitùs in auth.de collat.* ibi,*& has menſuras,& pondera in ſanctiſſima vniuſcuiuſquè Ciuitatis Eccleſia ſeruari.* Et aduerte,quòd in hoc no-
5 ſtro Regno menſuræ lapideæ Regiæ ſunt erectæ in atrio Magnæ Curiæ Vicariæ, & ibidem ſunt inſignia, & arma Regia, vt de iure cauetur in *l.*2. *C.de frument. Alex.lib.*11.& tradit *Franc.Marc.deciſ.*279.*vol.*1.

6 De quibus quidem ponderibus in hoc eodem Regno cognoſcit Magna Regia Curia Siclæ,in qua reſident Rationales, & Iudices. Sed Domini Ciuitatum, & aliarum Terrarũ, qui habent in priuilegijs, & inueſtituris à Rege,ipſi cognoſcunt,ſic etiam alij Particulares, & Vniuerſitates,quę emerunt has iuriſdictiones à Regia Curia,& qui habet cognitionem, & iuriſdictionem,habet etiam pœnas, ſic determinatum fuit in Regia Audientia Apuleæ ad fauorem Magnificæ Ciuitatis Luceriæ me ibidem exiſtente Auditore.

Comprobat nouiter *Galeot. controuerſ. fo-*
7 *renſ.*54.*lib.*2. vbi etiam, quòd Baro habens in Terra ſua ius ponderum, & menſurarum,habet pariter augmentum, & ius directus nouiter impoſiti per Regem in Regno circa pondera,& menſuras.

8 Sed qualiter puniantur vtentes falſis ponderibus,& menſuris.

Conſtituas regulam, vt fabricans pondera, vel menſuras falſas,illiſquè vtens,ſeù quomo-
9 dolibet in eis fraudem committens pęna falſi

tenetur, vltra intereſſe eorum, quos defrauda-
uit, quibus tenetur actione in factum, *tex.* eſt in
*l hodiè § ſi vēditor ff. ad l. Cornel. de falſis, l. Ar-
bitri ff. de dol.* & vide *tex. in l. annonam §. one-
rant ff. de extraordinarijs criminibus, Rota in
Meliten falſitatis coràm R. P Queipo,* vbi quòd
iſto caſu intrat pęna ciuilis ad intereſſe ad du-
plum, & pęna criminalis relegationis, aſſeren-
10 do ſimiliter, ꝙ qui talia pōdera falſa accōmo-
dauit ſcienter tenetur ad intereſſe Parti, quia
11 damnum dediſſe videtur, qui occaſionem dā-
ni dat *l. antè §. ſi cùm ſeruum ff. de vi bonorum
raptor l. occidamus §. fin. l. qui domum in fin ff.
locat. l. nihil intereſt ff. ad l. Cornel. de Sicar. l. qui
occidit §. in hac ff. ad l. Aquil. cap. fin. de iniur.*
12 *cap. de cætero de homicid. Surd. deciſion.* 326.
ſed ſi quis locaret ſub certa mercede talia
pondera, tunc ſcienter, ſiuè ignoranter tene-
tur ad intereſſe, quod quidem videtur durum,
13 nam vbi eſt ignorantia nō poſſet eſſe dolus, &
14 fraus, & dolus vbi non adeſt, ibi non eſt deli-
ctum pœna dignum, vndè falſum ſine dolo, &
ſcientia non committitur *l prima §. fin. ff. de
falſis, l. nec exemplum C. eod. Illuſtriſſimus
Epiſcopus Riccius deciſ. Curiæ Archiepiſc. Nea-*
15 *polis* 89. *par.* 1. qui tamen *in fine* tradit, tenen-
tes falſas menſuras eſſe puniendos, nec excu-
ſari per ignorantiam, vigore *tex. in l. ſed addes
§. ſi quis ff. locat.*

16 His igitur ſic poſitis quæro, an qui tenetur
aliquid conſignare, ad quam menſuram tene-
bitur, ſi locus habet plures menſuras, dicēdum
eſt, in dubio ad communem loci menſuram
dandum eſſe *l. Imperatores ff. de contrah. empt.*
aliàs ſeruanda eſt diſpoſitio *c. ex parte extra
de cenſibus*, & in Regno Neapolitano habe-
mus modios duos, vnum paruum, & dicitur
vulgariter, *all'antica*, aliud magnum, quo vti-
mur communiter, & in caſu dubio intelligitur
de hoc modio magno, & vſuali, per Curiam
Regiam ſtabilito, verū paruus modius deſer-
uit pro his, qui debent ex antiquo reditus ali-
quibus Eccleſijs, quibus fuit exhiberi ſolitus
ad antiquam menſuram paruam, ſed aduertē-
dum, quòd in vno, eodemquè loco quis non
17 debet habere duas menſuras, & duo ponde-
ra, & parua, & magna, quia de iure diuino
prohibitum eſt *Deuteronom. cap.* 25. *Non habe-
bis in ſacculo diuerſa pondera maius, & minus,
nec erit in domo tua modius maior, & minor,
pondus habebis iuſtum, & verum, & modius
æqualis, veruſque erit tibi, vt multo tempore vi-
uas ſuper terram, quam Dominus dederit tibi*,
idcòq; tenere duo pondera, ac duas menſuras
ad euitandas fraudes cauendum eſt *Franciſc.
Marc. in deciſ.* 279.

18 Et quid dicendum facta venditione ad mē-
ſuram, ſi reperiatur plus, vel minus, cuius erit
ſuperfluum illud, venditoris nè, an emptoris,
ſin minus, an teneatur venditor refarcire em-
ptori pretium, *Doctorum* diſtinctio ea eſt, vt
ſi contractus venditionis incipiat à corpore,
vt vendo tibi fundum ſeranum tot iugerum,
tunc ſi mēſuretur, & eſſet maior, cedit empto-
ri, ſin minor, eiuſdem emptoris erit damnum
Afflict. in deciſ. 399. *Capyc. in deciſ.* 14.

19 Et in venditione facta ad menſuram intrà
quantum tempus debeat menſuratio fieri.

Dicerem, vt ſentiens ſe grauatum in men-
ſuratione debeat hoc proponere intrà dies ſe-
xaginta, aliàs non auditur illis elapſis, argu-
mento *l quod ſi nolit §. ſi quid ita ff. de ædilit.
edicto*, licèt quòd habeat annum poſſet teneri,
argumento *l. qui grauatos C. de agricol. & cen-
ſit. lib.* 11. ſed prima opinio eſt verior, & vſu
recepta, pro qua extitit iudicatum, vide *Gra-
tian. deciſ.* 165.

S V M M A R I V M.

1 *Porterij ſtrenas quærere nequeunt.*
2 *Strena eſt danda voluntariè.*
3 *Barones non cogunt vaſallos ad præſtandam
ſtrenam, non obſtante quòd fuiſſent ſoliti il-
lam præſtare.*
4 *Vaſalli non adſtringuntur in futurum præſtare
munera Baronibus, eò quia anteà conſueue-
runt illa dare.*

De Porterijs, ſeù Oſtiarijs. Pragm. I.

Collectanea I.

COnſiderato, che in queſti vl-
timi giorni, &c.

1 Datur prohibitio Porterijs Tribunalium,
& Officialium petendi ſtrenas.

Neceſſaria fuit prohibitionis huius diſpoſi-
tio, ſed minimè ſeruatur, de quo Aulici teſten-
tur, & Litigantes cuiuſcūq; conditionis fidem
faciant.

Tu autem ad materiam huius ſtrenæ per-
quiras ſcripta in *tract. de grauaminibus vaſal-
lorum tom. 1. grauam.* 10. vbi plura, & præciſè
2 quòd ſtrena eſt danda volūtariè, nec Barones
3 poſſunt cogere vaſallos ad illam præſtandam,
quamuis ſoliti eſſent illam præſtare, & ibidem
rem iudicatam reportamus in proprijs termi-
nis ſtrenæ, & concluſionem hanc varijs coad-
iuuamus fundamētis, præter authoritates ibi-
dem repoſitas.

Quibus nouiter adiungi poſſunt reportata
à *Galeota controuerſ. forenſ.* 42. *lib.* 2. quatènus
4 fundat, vaſallos cogi minimè poſſe in futurum
præſtare munera, & xenia Baronibus, eò quia
per plures annos illa præſtiterint ex mera li-
beralitate, reportando ſic deciſum ſub die 10.
Aprilis 1568. per Conſiliarium Belmudez
in-

Digitized by Google

in Banca tunc temporis Angriſani, cuius
decreti copiam teſtatur fuiſſe productam in
actis Regiæ Cameræ inter Marchioniſſam
Lauri D.Liuiam Pinellam cum Vniuerſitate
dictæ Terræ, & ita recenſet iudicatum facto
verbo in Sacro Conſilio ad fauorem eiuſdem
Vniuerſitatis de anno 1616.& iterùm in Re-
gia Camera Summariæ ad relationem D.
Præſidis,& Conſiliarij Salinas ſub die 13. Iu-
lij de Anno 1629.in Bãca Seognamilli,idemq;
atteſtatur iudicatum per Sacrum Conſilium
pro Vniuerſitate Terræ Cãdidę contra quõ-
dam Scipionem Magnaceruum olim eius
Baronem de anno 1627. in Banca de Mon-
dellis.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſidentes ex titulo Regio non vexantur incõ-
ſulto Rege.*
2 *Iudex procedens in cauſa,in qua non habet po-
teſtatem,nulliter procedit.*
3 *Factum contra legem nullum eſt.*

De Poſſeſſoribus non turbandis. Pragm.I.

Collectanea I.

INtelleximus nuperrimè,&c.

1 Statuit,nè inconſulto Rege vexentur poſ-
ſidentes ex quacumquè cauſa cum titulo
Regio.

Vigore huius prohibitionis redduntur li-
gatæ manus Iudicum, & reſtrictam habent
poteſtatem, nè in huiuſmodi cauſis ſe intro-
mittere valeant, & aliter agendo vti priuati
procederent, vt in ſimili dixit *Rota in Foroli-
uien.mercimonij corã R.P.D.Pegna*, vbi quòd
2 Iudex procedens in cauſa, in qua non habet
poteſtatem,nulliter procedit,& acta pro non
3 actis reputãtur,dùm enim lex prohibet,quid-
quid ſequitur nullum eſt, & dùm pragmatica
denegat audientiam, ſi procederetur ad vlte-
riora,proceſſus vtiq; redditur nullus, vt pro-
bat *Affl.cl.deciſ.*354 *ſub num.*8.

S V M M A R I V M.

1 *Lis non debet moueri ſuper donatis à Rege,il-
lo inconſulto.*
3 *Reges quamuis ex falſa cauſa aliquid conceſ-
ſiſſent,poſſeſſores non moleſtantur,amplia,vt
num.*3.4.5 *&* 6.
7 *Actor,vel reus ſi fundat ſe in titulis Regum,
hac pragmatica non procedit, & num.*8.10.
9 *Agenti per viam reconuentionis non obſtat
hac pragmatica.*
11 *Exceptio huius pragmaticæ non poteſt ad me-
rita reſeruari, & illam limita num.*12.13.
& 14.

De Poſſeſſoribus non turbandis. Pragm.IV.

Collectanea II.

1 NIhil eſt,&c. Mandat,nè lis aliqua
oriatur de geſtis,diſ-
poſitis, & donatis per Reges Aragoneos in-
conſulta Regia Maieſtate.
2 Amplia primò huius pragmaticæ diſpoſi-
tionẽ, etiam ſi appareret, quòd Reges ex fal-
ſa cauſa conceſſiſſent, ex quo voluntas con-
cedendi retrahebatur, vt fuit iudicatum in
cauſa Theſaurarij cum Comite Pacenti ſu-
per petitione Terræ Griptaliarum, refert de
*Ponte conſ.*63.*volu.*2.ſubdens,illam Pragmat.
fuiſſe editã pro quiete, *Reg.Salernit. deciſ.*37.
3 Amplia ſecundò,procedere, & locum ha-
bere dictam pragmaticam in primo capite,
etiam ſi duæ inueſtituræ productæ fuiſſent in
forma con. Reg.Ferdinand. vt fuit deciſum
in Sacro Conſilio referente Conſiliario Alde-
riſio in cauſa Baronis Noiæ, & ratio huius
deciſionis talis eſſe poteſt, quia in geſtis per
Regem Alphonsũ,& Ferdinandum viget ma-
ior ratio,dùm tranquilla pace, & quiete lon-
go tempore Regnum poſſederunt, & credẽ-
dum eſt, quod reformare oportuit, & corri-
gere,ipſos Reges correxiſſe, ideò non eſt mi-
rum per tot geminatas inueſtituras, ab illis
Regibus tranquillo tempore factas inducere
titulum.
4 Amplia tertiò,locum habere etiam ſi actor
nollet infringere titulum,ab illis Regibus ha-
bitum, imò confiteretur eſſe validiſſimum,
ſed vellet agere hypothecaria, vt fuiſſe iudi-
catum in pluribus cauſis refert de *Curtis in
diuerſ.iur.feud. verſ.declarata igitur*, dùm di-
cit, fuiſſe dictum in Sacr. Conſ. quòd dictæ
pragmaticæ diſpoſitio militet quacũq; actio-
ne agatur, ad rem, vel ſuper re in illis rebus
conceſſis ab illis Regibus.
5 Amplia quartò,etiam procedere in confir-
matione in forma communi, vt fuit iudicatũ
in Sacr. Conſ. in cauſa Ciuitatis Salerni cum
Regio Fiſco ſuper exhibitione tituli cuiuſdã
Gabellæ,refert *idem de Curtis loc. cit num.*61.
6 Amplia quintò, procedere etiam in Fiſco
in litibus habentibus cauſam à Rege Ferdi-
nando I.& fuit cõcluſum,quòd ſic,prout ſepè
fuit iudicatum in arduis cauſis dicit *Minad.
in Conſt.In aliquib.notab.*5.& alias deciſiones
huius ampliationis ponit de *Curtis loco citat.
n.*63.*per totum*,vbi dicit, talem exceptionem
tàm pro, quàm contra Fiſcum opponi poſſe,
*Staiban. conſ.deciſ.*65.*n.*30.*Reg.Rouit.dec.*69.
*n.*9.

Digitized by Google

*n.9. Salernit.d.dec.*37. vbi deciſum refert, pariter habere locum contra Vniuerſitatem, & quòd habet locum contra illum, qui agit vigore priuilegij conceſſi per eoſdem Reges, vt latiùs apud *eum*, nam alia cumulat.

7 Nunc autem limita primò, dictam pragmaticam non procedere, vbi actor, vel reus fundaſſent ſe in titulis illorum Regum, tunc enim eius diſpoſitio locum ſibi minimè vindicat, vt pluries in Sac. Conſ. fuiſſe deciſum refert *de Mauro allegat.*29.

8 Limita ſecundò, non procedere in iis, qui habent cauſam à Rege Federico, quando erat de Regno deſperatus, & ſucceſſiuè non comprehendit vniuerſitatem perſonarum æquè priuilegiatarum, & habentium cauſam à Regibus Aragoniæ, vt refert *Grammat. dec.* 65. dummodò alienatio, ſiue conceſſio facta prætenderetur facta lite pendente, vt deciſũ de *Pont.conſ.*31. *vol.*2. tamen *Vrſil.decıſ.*396. annuit, contrarium fuiſſe deciſum in Regia Camera Summariæ in cauſa Ducis Seminariæ.

9 Limita tertiò, non procedere contra agentem per viam reconuentionis, & petentem adiudicationem pro certa ſumma debita ex cauſa dotis transfuſa in contractum mutui, vt fuiſſe deciſum in Sacr. Conſil. refert *Loffred. conſ.*34. licèt aliàs poſt nonnullos dies fuiſſe deciſum contrarium dicat *Piſanell.in prag.*1. *ſub hac rubrica.*

10 Limita quartò, in caſu deciſionis Collateralis Conſilij relato per de *Curtis loco citat. num.*57. vbi fuit dictum, non extendi ad ſententias latas per Reges connumeratos in dicta pragmatica, putà quando per viam ſententiæ aliquid determinatum eſſet, vt in cauſa Plateę Popularis Neap. cũ Plateis Nobilium ſuper aſportatione haſtæ Pallij.

Limita quintò, exceptionem dictæ pragmaticæ non poſſe ad merita reſeruari *Gram. decıſ.*65. & fuit deciſum per S.C. in cauſa Fluminis de Muro contra Vniuerſitatem Rhegij de anno 1619. ad relationem Cõſiliarij Frecciæ in Banca Viui pro Felice.

Limita ſextò, hanc pragmaticã non habere locum, & proindè pendente eiuſdem exceptione Iudices non poſſe cognoſcere de aliis exceptionibus, quia carent iuriſdictione de *Ponte conſil.*59. *num.*5. vbi refert deciſum.

11 Limita ſeptimò, vt vis pragmaticę, eiuſquè diſpoſitio non trahatur ad eos, qui habent diſpoſitionem aliorum Regum, contrariam diſpoſitioni Regis præſentis *Minad. deciſione* 37.

12 Limita octauò, vt nec proſit illis, qui acquiſiuerunt ius poſt factum horum Regum *Anna alleg.*87. *& alleg.*64. *Vrſill.decıſ.*128. *& decıſ.*396.

13 Limita nonò, nè habeat locum cõtra Eccleſiam, vt deciſum pluries refert *Galup.in prax. S.C.p.*1.*c.*6.*n.*6. & ita aliàs iudicatũ fuit per R.C. in cauſa Epiſcopi Licienſis cum Barone Achaiæ.

14 An autem hęc pragmatica tueatur tantùm poſſeſſores tempore eiuſdem, vel etiam tempore litis motæ, vide *Afflict.decıſ.*396.

SVMMARIVM.

1 *Poſtulare quid ſit, & ad quos ſpectat tale ius, num.*2. *& quibus interdicatur, num.*3. *&* 4.
5 *Officium Aduocati eſt neceſſarium.*
6 *Aduocati militare dicuntur.*
7 *Aduocati ſunt priuilegiati.*
8 *Officium Aduocati eſt publicum, ſecum habens annexam neceſſitatem.*
9 *Aduocati dantur petentibus, & miſerabilibus, etiam quòd non petantur conceduntur, num.*10.
11 *Aduocati patrocinari recuſantes qualiter, & quando puniantur, num.*12. *vbi excuſationes recenſentur.*
13 *Aduocati cauſam patrocinari cœptam deſerere quando nequeunt.*
14 *Iudex in cauſa principali poteſt patrocinari in cauſa appellationis.*
15 *Aduocatus inimicus poteſt prohiberi, nè patrocinetur contra.*
16 *Acquiſita ex cauſa aduocationis non conferuntur.*

De Poſtulando. Rubrica

Collectanea I.

1 POſtulare iuxta receptam omnium DD. ſententiam eſt, deſiderium ſuum, vel amici ſui iure apud eum, qui iuriſdictioni præeſt exponere, vel alterius deſiderio contradicere *l.*1. *§. poſtulare ff.de poſtulando.*

2 Hoc poſtulandi munus ſpectat ad Aduocatos, qui nõ omnes poſſunt eſſe, cùm videamus tale officium eſſe interdictum Clericis,
3 & Monacis in negotiis, & cauſis ſecularibus in foro laicali *c.*1. *& ſi.de poſtuland.* niſi pro ſe, Eccleſia, & miſerabilibus perſonis, vt latiùs in noſtro *tract.de priuil. miſerabil.perſon.priuileg.*88. vbi omninò erit videndum.

4 Sic etiam mulieribus illud eſſe interdictũ patet in *l.*1. *§. ſexum, & §. poſtulare ff. de poſtulando, l.alienum, & l.qui abſente C. de Procur.Coler.decıſ.German.*67.

5 Talcquè officium eſſe neceſſariiſſimum elicitur ex *l.Aduocati C.de Aduoc. diuerſ. Iudic.* & Aduocati vtendo legibus, prout debent, dicuntur ducere meliorem vitam, quàm Religioſi, & Prędicatores *Viu.decıſ.*123. *num.*24. *Caualcan. decıſ.*33. *num.*21. *part.*1. dicun-
6 turq; non minus militare, quàm milites *Franciſc.Marc.decıſ.*661. *num.*4. *volu.*1. *Guid.Pap. decıſ.*

decιſ.88.num.2.& decιſ.388.

7 Indè ſunt priuilegiati, vt nullũ illis perſonale munus iniungatur, nec aliquo collectarum onere grauentur *l.ſancimus C.de Aduoc. diuerſ.iudic.Franc.Marc.decιſ.647.*

8 At quamuis laudabile tale ſit officium, eſt tamen publicum, ſecum habens annexam neceſſitatem, & ideò Litigantibus Aduocati inſeruire coguntur *l. cuſtodiæ ff.de public.iudic. Rot.in antiq. decιſ.817. Gayl. obſeru.43. lib.1. Papon. Arreſtor.Cur.lib.6.tit.4. arreſto 4. Faber dec.1.lib.3. tit.4 tom.1.* & proindè dantur

9 petentibus Aduocati, præſertim quando ob Aduerſariorum potentiam illos reperire nequeunt *l.nec quicquam §.Aduocatos, & §.fin. ff.de offic.Proconſ. l. prouidendum C.de poſtuland. l.1 §.Prætor ait ff.eod.tit.Reuſner. decιſ. Ienenſ.10.num.12. & ſeq.lib.2. Capella Tboloſ. decιſ.481.* vbi quòd miſerabilibus datur,

10 etiam quòd non petant, illam ſequitur *Boer. dec.325.* quo in caſu gratis tenentur patrocinari *Guid.Pap.decιſ.561. Papon.arreſto 4. lib. 6.tit 4. Minſynger.obſeru.32.cent.4.*

11 Quòd ſi Aduocati patrocinari recuſent abſquè rationabili cauſa, imminet eis pœna, vt à foro arceantur, neè ampliùs tali munere fungantur *Guid. Pap. decιſ.561. Capella Tboloſ d.decιſ.481.Gayl.obſeru.43.lib.1. Minſyng. obſeru.32.cent.4.*

12 Et acceptabilis erit excuſatio, quoties patrocinium recuſaretur ex cauſa propriæ patriæ, conſanguineorum, amicorum, pupillorumvè, quorum tutelas gerunt *l.pen.ff.de poſtuland.* idquè vidi in praxi ſeruari, nam huiuſmodi excuſationes fuerunt receptę in Tribunalibus, prout ſic vidimus excuſatos vaſallos, nè patrocinarẽtur contra Barones ex *Afflict. decιſ.265.num.45.Guid.Pap.d.decιſ.561.nu.5. Gramm. decιſ.80. Papon. lib.4 tit.6. arreſto 5. Gayl.obſeru.88 num.5.lib.1.*

13 Deſerere autem nec poterint patrociniũ in medio litis, ſi Cliens de tẽpore in tempore ſatisfaciat, aliàs tenebitur ad intereſſe *Franc. Mar. decιſ.646.vol.1.*

14 Item recorderis, Iudicẽ in cauſa principali poſſe patrocinari in cauſa appellationis *Capella Tbol.decιſ.277.* dicens, melius ſe eſſe abſtinere, licèt non negem, Iudicẽ poſſe cauſam ab eo terminatam poſt ſentẽtiam defendere.

15 Pariter obſerua, Aduocatum inimicum poſſe prohiberi, nè patrocinetur cum illo, cũ quo litem habet *Valaſc. dec.124.Cabed.decιſ. Luſit.214. lib.1.*

16 Et tandèm, nè longior euadam, notandum erit, filiosfamilias Aduocatos, quidquid acquirunt loco caſtrenſis peculij haberi, & poſt Patris mortem non debere conferre cũ fratribus *l fori tui culminis, l cum Aduocatio C.de Aduoc.diuerſ.iudic.l.velut C.de Aſſeſſor.Frãc. Marc.dec.638 ſub num.3.vol.1.Capel.Tboloſ. decιſ.10.*

SVMMARIVM.

1 *Pactum quotæ litis eſt prohibitum tàm de iure Regni, quàm communi, num.2.& de ratione num.3.*

4 *Aduocato quando liceat cum Cliente paciſci, & num.5.& 7.*

6 *Palmarium integrum non debetur, ſi pro victoria cauſæ illud fuerit promiſſum, quando tranſactione cauſa finita fuerit.*

8 *Pactum de proſequenda lite expenſis Aduocati valet.*

9 *Salarium etiam non conſtitutum debetur Aduocato, & quando, nu.11. & qualiter ſit taxandum, num.10.*

12 *Salarium Aduocato debetur, quamuis moriatur.*

De Poſtulando. Pragm. I.

Collectanea II.

Eſſendo peruenuto, &c.

1 Prohibet pactum quotæ litis Aduocatis, Procuratoribus, & Sollicitatoribus.

Concordat *Conſtitutio Regni* incip. *Aduocata*, cuius tenor ſtat reportatus *in pragm.* 21.incip. *Præſẽte* ſupra *in rubric.de Offic.Sacr. Reg.Conſil.*

2 Et de iure communi iungas *text.in l.ſi quis litigatorum C.de poſtuland.l licèt C.de Procurat.l.ſi contra licitum C. mandati, Grammat. decιſ.73. Afflict.decιſ.123.*

3 Et obſerua, rationabiliter hoc pactum fuiſſe vetitum, nè occaſio detur per fas, & nefas vincendi lites, ex quo enim ingentes hominũ calamitates euenire facilè poſſent *Guid.Pap. decιſ.102.num.5.& decιſ.190.num.2.*

4 Declara, licere Aduocato cum eius Cliente inhire pactum de habendo pro ſalario aliquam rem, de qua non eſt lis *Franc.Marc.decιſ.19.part.1. & decιſ 479. part.2. Guid. Pap. d.dec.102.* annuens, tale pactum ſi de pecunia fiat in genere, tantò magis ſi iuramentum interueniat *Vrſil. decιſ.123. num.6.* ſubdens, illud quoquè valere, quando aliquid promitteretur nomine palmarij, ac victoriæ, declarãs, tale pactum non valere etiam cum iuramento, ſi promiſſio eſſet immenſa *Gayl. obſeruat. 44.lib.1.Caualc.decιſ 41.part.1.Mainard.decιſ.12.lib.3.Franc.Marc.decιſ.637 part.1.* firmans, Aduocatum poſſe eius patrocinium iuſtum vendere, & ſic pro iuſta mercede laborare, pro quo competebit actio *Guid. Pap.d.decιſ.190. Minſynger.obſeru.7.cent.3.*

5 Et licere Aduocato paciſci cum Litigatore in principio, vel fine cauſæ, vt ſibi certa quãtitas pro ſuo labore ſoluatur, probat *Gritel. decιſ.Dolan.29.*

Quam

6 Quam tamen integram nequibit prætēdere, ſi fuerit promiſſa in caſu victoriæ, & Partes deindè ſe tranſigerint *Præſ. de Franeb. deciſ.* 265.vide *Guid Pap. deciſ.* 102.*num* 6.

7 Declara inſuper, Aduocatum ſalariatum modò verè, & realiter patrocinium actualiter tempore contractus non præſtet minimè comprehendi ſub prohibitione, de qua ſupra *Polidor. Ripa obſeruat.* 65.*nu.* 7. vbi quòd nec comprehenditur ſub qualibet diſpoſitione prohibitiua *Surd. deciſ.* 219.*num.* 5.*&* 6.

8 Inſuper aduerte, ſumptibus, & expēſis Aduocati pactum fieri poſſe cum litigante de proſequenda lite, & tunc ſalarium promiſſum deberi *l.vnic.C.de ſuffragijs, Guid.Pap. d. deciſ.* 102.

9 Et hac occaſione reminiſcaris, ſalarium etiam non conuentum deberi Aduocato, vt pluries iudicauit *Rota Put. deciſ* 11.*lib.* 3. *Guglielm. deciſ. Spirenſ.* 7 *part* 3. quo in caſu eſt taxandum arbitrio Iudicis *Magon. deciſ. Flo-*

10 *rent.* 12. qui regulabitur iuxta cauſæ qualitatē, & laborem, ac loci conſuetudinem *Vtus. deciſ.* 123. *Seraphin deciſ.* 65.*&* 1322. *Rot. diuerſ. deciſ.* 88.*num.* 5 *part.* 2. *Rota in recent. deciſ* 291. *&* 354.

11 Sed non reticeam dicere, Rotam determinaſſe, debere concurrere, quòd Aduocatus ſit ſolitus locare operas, & Cliētulus conducere, vt non conuentum ſalarium debeatur *Seraphin. deciſ.* 1322. licèt hoc procedere in Procuratore, & nō in Aduocato, annuat *Magon. d. deciſ.* 12. & ego dubito de omnibus, cùm tàm Aduocati, quàm Procuratores laborent pro ſtipendio, vt videmus in praxi.

12 Nec non ſigna, ſalarium Aduocato deberi etiam ſi moriatur *Capella Thoſol. deciſ.* 269. *à num.* 4. *cum ſeq.* ſaltèm pro eo, quod fecit, & tranſire ad hæredes putarem *Gayl. d. obſeru.* 44.*num.* 12.*lib.* 1. videndus *Gugliel. deciſ. Spirenſ ſiue Camer. Imperial.* 8 *part.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptionis materia vtilis, & quotidiana eſt.*
2 *Terminus datur circa concernentia materiam præſcriptionis.*
3 *In Regno ſola facti veritate inſpecta procceditur.*
4 *Præſcriptio quid operatur.*
5 *Præſcriptio poteſt opponi in quacumquè parte iudicij.*
6 *Præſcriptiones in iudicio frequentatæ quæ ſint.*
7 *Præſcriptio abſq; poſſeſſione non habet locum, & num.* 8.
9 *Poſſeſſio, vt quis poſſit præſcribere, debet eſſe continuata.*
10 *Præſcriptio non extenditur extra rem, vel perſonam.*
11 *Præſcriptiones reſtringuntur ad actus, per quos exercentur.*
12 *Præſcribens allegans titulum non apparētem debet iurare de calumnia.*
13 *Præſcriptio vbi non apponitur an Iudex ex officio ſupplere poſſit.*
14 *Præſcriptio quibus modis interrumpatur, & num.* 15. 16. 17.
18 *Præſcriptio quando interrumpitur per ſolam citationem, num.* 19 20. *&* 25.
21 *Præſcriptio longi temporis quæ ſit.*
22 *Abſentia, & præſentia non conſiderantur ratione perſonæ, ſed domicilij.*
23 *Præſcriptio quomodò currit contra aliquem, qui aliquibus annis fuit præſens, & aliquibus abſens.*
Præſens quis dicatur, ibidem.
24 *Res corporales, & incorporales præſcribuntur.*
26 *Præſcriptio non datur in facultatiuis.*
27 *Præſcriptio nō currit contra impeditum agere.*
28 *Præſcriptio non currit in vita malè alienātis.*
29 *Præſcriptio contra vxorem in rebus dotalibus non currit.*
30 *Præſcriptio immemorabilis quam vim habet.*

De Præſcriptionibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRæſcriptionum materia quotidiana, & vtilis eſt etiam in Regno, quidquid aliqui contrarium balbutire viſi ſint, vt moderniſſimè probat *Amat. conſ. deciſ.* 96. *ſub num.* 20. *& ſeq.* teſtificans, pluries vidiſſe in Sacro Re-

2 gio Conſilio dari terminum circa concernentia exceptionem præſcriptionis, & præcisè in cauſa D. Claudij Saltilli, & in cauſa Venerabilis Monaſterij D. Reginæ cum Illuſtriſſimo Principe Venuſij in Banca de Mondellis, autumans vlteriùs, *Vrſil. ad Afflict. deciſ* 12.*num.* 9.*& deciſ.* 329 *in fin.* non firmare id, ad quod adducitur, nempè in Regno non dari præſcriptionem, ſed ſcribere, quòd rarò hodiè cauſæ per præſcriptiones determinantur, eò quia nunquam requiſita interueniunt, & ſic ex defectu requiſitorū id dicit euenire.

Indè minimè venit recipiendus *Reg. Rouit. conſ. deciſ.* 14.*lib.* 2. quatènus contrarium attē-

3 tauerit eo ſub prætextu, quòd in Regno ſola facti veritate inſpecta procedatur, iuxta *deciſ. Guid. Pap.* 483. ſiquidèm talis opinio communi calculo reijcitur, cùm ex communiori *DD.* ſententia etiam vbi ſecundùm æquitatem, vel ſola facti veritate inſpecta iudicatur, adhuc præſcriptio attendatur *Surd. deciſ.* 3. *nu.* 18. *& ſeq. Caroc. deciſ* 55.

4 Harum præſcriptionum exceptio tanti momenti eſt, vt dicatur priuilegiaria, & litis ingreſſum impediat, ſi directò, & ad eum finē opponatur ad inſtar rei iudicatæ, vel tranſactæ *l. tranſacta cum l. ſeq. ff. de verb ſignific. l. fin. ff. pro ſuo, c.* 1. *de litis conteſt. in* 6. eaque poſſit in

qua-

5 quacumquè parte iudicij opponi tàm in pri-
ma, quàm in ſecunda inſtantia l. peremptoriae
C. ſentent. reſcind. non poſ. l. præſcriptionem C.
de except. & præſcript. cap. fin. de appellat. in 6.
Linglois decif. 44. quæſt. 3. vbi enucleat, quæ
6 ſint præſcriptiones magis in iudicio frequen-
tatæ, incipiendo à decem dierum præſcriptio-
ne vſquè ad centum annos, vt latiùs apud eū.
7 Præſctiptio non habet locum abſquè poſ-
ſeſſione per idem ſpatium l. ſine poſſeſſione
ff. de vſucapion. cap. ſine poſſeſſione de reg. iur.
in 6. l. qui in ſeruitute ff. eod. tit. Linglois decif. 3.
q. 6. ſed tantùm dicitur præſciptum, quantum
poſſeſſum Rota in Cracouien. iuris legendi Ve-
nerie 30. Martij 1629. coràm R. P. Queipo, & in
Romana ſpolij domus 5. Iunij 1624. coràm
R. P. Mazanedo, vbi declarat, tunc eſſe neceſ-
8 ſariam poſſeſſionem ad hûc effectum, quando
quis vult acquirere mediante præſcriptione
nouum ius, ſecus verò quando quis inducit
præſcriptionem ad ſe defendendum contra
alterius actionem, quia tunc præſcriptio per-
ficitur abſquè alia poſſeſſione ex ſolo tempo-
ris curſu, quia alias nunquàm præſcriberetur
contra actionem, & vlteriùs declarat, ceſſare
hâc regulam in præſcriptione longiſſimi tem-
poris, nàm illa inducitur ex ſola non petentis
negligentia abſque alio facto, & miniſterio
præſcribentis.
9 Et ad effectum præſcriptionis poſſeſſio de-
bet eſſe continuata Ludouiſ. decif. 294. num. 2.
10 Præſcriptio omnis contra ius commune
extra rem, ſeù perſonam, quæ verſata fuit, non
extenditur, quia per illius extenſionem ius
commune non corrigitur, vt ex plurium DD.
authoritate comprobat Rota in d. Cracouien.
legendi, vbi etiā, quòd præſcriptiones reſtrin-
11 guntur ad actus, per quos exercētur, & pro-
prios facti terminos non excedunt, prout ita
dicebam patrocinando partes Ioannis Bapti-
ſtæ Sellicori aduerſus prætenſa per Matium
Antonium Vecchianam, contra quē fuit pro-
lata ſentētia per Dominum Delegatum, & in
gradu appellationis confirmata.
12 Præſcribens ſi alleget titulum non appa-
rentem debet iurare de calumnia l. fin. §. hoc
etiam in fin. & §. quòd ſi actor ff. de iur. iura.
propt. calumn. dand. Linglois decif. 8. quæſt. 3.
num. 4.
13 Præſcriptio niſi obijciatur, an Iudex ex of-
ficio ſupplere poſſit, & victoriam dare præ-
ſcribenti, vbi præſcriptio ex actis cauſæ eui-
denter appareat, hęſitāt quidem DD. vt apud
Guid. Pap. decif. 221. Boer. dec. 344. Minſynger.
obſeru. 28. cent. 3. at nouiter Linglois decif. 44.
quæſt. 4. veriùs de iure putat, non licere Iudi-
ci ex officio ſupplere, niſi ſaltem eiuſdem of-
ficium ſuper eo petitum ſit, vt latiùs apud eū.
14 Præſcriptio quibus modis interrumpatur,
idē aperit eit. decif. 44. q. 5. vbi ex DD. ibi rela-
tis diſtinguit, quòd vel pręſcriptio eſt merè fa-
uorabilis ob bonā fidem, & titulum præſcri-
bentis, vt fit in præſcriptione triennij, & tunc
litis conteſtatio eſt neceſſaria ad interru-
ptionem præſcriptionis l. ſi poſt acceptam ff.
de rei vendic.
15 Aut præſcriptio eſt mixta, ideſt tàm fauore
præſcribentis cum titulo, & bona fide, quàm
odio, ſeù negligentia non petentis, vt in præ-
ſcriptione decem, vel viginti annorum, & ſer-
uatur idem ius, videlicet, quòd ſit neceſſaria
litis conteſtatio l. nec bona C. de long. temp.
præſcript. 10. vel 20. ann. l. mora C. de rei vēdic.
licèt hæc non procedant, ſi præſcribentes
ſint furioſi, abſentes, infantes, vel poſiti in po-
teſtate aliqua formidabili, nàm in his caſibus
ſufficit denunciare interruptionem Præſidi,
vel Epiſcopo, vel alteri defenſori loci l. vt
perfectus C. de annal. except.
16 Aut præſcriptio currit ſui natura, quia ſit
prætoria, & annalis, vt in actione iniuriarum
quæ cùm etiam odioſa ſit, & eius præſcriptio
fauorabilis l. Prætor ff. de iniur. Gayl. obſeru.
105. lib. 2. videtur pariter conſequens eſſe ne-
ceſſariam litis conteſtationem, vt dixit idem
Linglois d. decif. 44. quæſt. 3. nu. 5. quem etiam
videas decif. 45. quæſt. 4.
17 Declarat inſuper, litis conteſtationem re-
quiri, niſi facto aduerſarij fuerit impeditus,
putà quia de re controuerſa fuerit habitum
compromiſſum, quia illo durante præſcriptio
dormit, ſed eo finito, nec prorogato, compu-
tantur vltima tempora fatalium cum priori-
bus auth. ſi tamē C. de temp. & repar. appellat.
clem. quamdiù de appellat. Gayl. obſeruat. 141.
num. 2. lib. 1.
18 Aut præſcriptio eſt merè odioſa, quia ori-
tur tantùm ex negligentia non petentis, vt in
præſcriptione triginta, vel quadraginta an-
norum, & illa interrumpitur per ſolam cita-
tionem, authoritate Iudicis expeditam, qua
reus ſaltem generaliter inſtrui valeat, quòd
ſit obligatus actori l. ſicut, & l. cùm notiſſimi
C. de præſcrip. triginta, vel gradraginta anno-
rum, l. fin. C. de annal except. videndus latè idē
Linglois decif. 45. quæſt. 1. & 2. vbi ait, tex. in
l. fin. quatènus loquitur de libello accipi pro
citatione.
19 Similiter interrumpitur pręſcriptio per de-
biti agnitionem, vſurarum ſolutionem, & fi-
deiuſſoris præſtationem d. l. cùm notiſſimi §.
ſed & ſi quis, l. ſi. C. de duob. reis ſtipul. Lingloie
decif. 44 quæſtion. 5. num. 7. ſubiungens num. 8.
generaliter interrumpi præſcriptionem ex
ſuperuenientia malę fidei ſecundùm ius ca-
nonicum, quod omninò in hoc ſeruandum
eſſe idem repetijt decif. 1. quæſt. 1. num. 21.
20 Plus idem recenſet, hæc de interruptio-
ne ciuili procedere de naturali, vt videlicèt
naturaliter cenſeatur intertupta præſcri-
ptio, ſi aliquid de ſubſtantialibus pręſcriptio-
nis deficiat, putà titulus uerus, & putatiuus,
bona

bona fides, & poſſeſſio, vt apud *eundem deciſ.8.quaſt.3.*

21 Pręſcriptio decemnij dicitur longi temporis, ideſt decem inter præſentes, & viginti inter abſentes, qua præſcribuntur res corporales immobiles, bona fide interueniente, & titulo *l.2.C.de præſcript.long tempor.*

22 Quæ abſentia, & præſentia non conſideratur ratione perſonæ, ſed domicilij, vt eadem in Prouincia domicilium habeat, licèt corpore ſit abſens *Rota in Auximana præſcriptionis coràm R.P.Lecta*, vbi etiam quòd ſi is, contra

23 quem præſcribitur quibuſdam annis ſit præſens, & quibuſdam abſens adijciuntur ei ſuper decemnium tot anni, quot ex decènio fuerit abſens *auth. quòd ſi quis C. de præſcrip. long. tempor.* ſubiungens vlteriùs, per hanc præſcri-

24 ptionem nedum res corporales immobiles præſcribi, ſed pariter incorporales res, iura, & ſeruitutes habentes cauſã continuam *l. 2. C. de ſeruit. & aqu.* latiùs *Linglois deciſ.8.q. 1.* vbi ſupradicta, & alia probat.

Præſentem autem dici, qui in eodem eſt territorio, etiam ſi tranſtuliſſet domicilium alibi, probant *Faber dec.23.C.de except. Chriſtin.deciſ.Belgic.136.in fin.tom.1.*

25 Præſcriptionem autem non interrumpi per litem terminatam ad fauorem poſſeſſoris, patet apud *Ludouiſ.deciſ.467 Rota diuerſ. deciſ.534.part.1.Seraphin.deciſ.1027.num.11. Rot. in recent.deciſ.728.part.2.* niſi tamen ſententia lata eſſet nulla, vel iniuſta *Rota in Romana cenſus* 1596.*coràm R.P.Orano, & in Toletana decimarũ* 1582. *coràm R.P.Arrigonio*, vel niſi à dicta ſententia fuiſſet appellatum, & proſecuta appellatio *Seraphin. deciſ.* 1026.*num.*14.*& deciſ.*1085.*num.6.*

26 Pręſcriptio in facultatiuis non datur *Guido Pap.deciſ.*407. *Ludouiſ. deciſ.*162.*num.* 10. *Mart.deciſ.Rot.Piſan.*229. nouè *Chriſtin.deciſ. Belgic.*294.*tom.*1. modernè *Galcot. controuerſ.* 42.*lib.*2. vbi quòd præſcribi non poſſunt quę ſunt facultatis naturalis, nec actiuè, nec paſſiuè, & quòd præſcriptio, & conſuetudo non inducuntur in his, quæ ſunt facultatis ex longena obſeruantia, probans, ea dici, eſſe facultatis, quæ à libera noſtra voluntate pendent, & quæ nullam habent antecedentem cauſam obligandi, vt ſi feci ſepiſſimè actum, qui pendet à ſola libertate, & facultate mea ad tui commdum, tu nũquàm aliqua temporis pręſcriptione acquires aliquod ius, aliamvè obligationem contra me, ex quo nulla obligatio, nullaq; cauſa principalis præceſſit.

27 Pręſcriptio non currit contra impeditum agere *DecKera deciſ.Belgic.diſſert.9.nu.*13.*lib.* 2.*Larre.deciſ. Granat. diſp.*49. *nu.*2. vbi *num.* 14. declarat, niſi potuerit impedimentum remouere *Chriſtin. deciſ.Belgic.*156.*n.6.tom.*1. firmans *dec.*75. illam non currere in vita malè

28 alienantis, & *deciſ.*204.*num.*24 probat, non currere tempore pupillaris ętatis, cùm tunc dormiat *l.ſicut C.de præſcript.* 30.*vel* 40.*annorum, Surd.deciſ.4.num.*1.*Paleot.deciſ.*150.*Ludouiſ. deciſ.*489.*num.*13. vbi quòd licèt illa currat durante minori ætate, tamen datur in integrum reſtitutio *l.fin. C.quib. ex cauſ. reſtit.non ſit neceſſar.*

29 Vt neque currit pręſcriptio contra mulierem vxoratam in rebus dotalibus, cùm illa neque at agere, ſed maribus *Larre.deciſ.Granatenſ.d.diſp.*49.*nu.9.*

30 Præſcriptio immemorabilis eſt magnę potentię, ita quòd habeat vim conſtituti, tituli, & priuilegij, & per eam pręſcribantur imperium, iuriſdictio, aliaquè reſeruata Principi in ſignum ſupremę eminentię, & nunquàm intelligitur excluſa per ſtatutũ, pragmaticam, vel legem generalem, vt conſtat apud *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic.*294.*tom.*1. vbi tractat de pręſcriptionibus centenarijs, & ſi aduerſus eaſdem detur reſtitutio ex capite ignorantię, & pugnantes recitat opiniones, licèt enunciet ex communi *DD.* ſententia in immemoriali pręſcriptione reſtitutionem prorſus recuſandam.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta nouitèr reperta quando iuuant.*
2 *Iudex quando non debet admittere dictum Notarij.*
3 *Periurus nequit eſſe teſtis.*
4 *Qualitas perſonarum iurantium remittitur arbitrio Iudicis.*
5 *Iudex non poteſt omittere iuramentum, vbi eſt neceſſarium.*
6 *Probationes ſunt arbitraria.*
7 *Iudex non poteſt remittere iuramentum teſti.*
8 *Inſtrumenta probantur iuramento, quòd ſint nouitèr reperta.*
9 *Inſtrumenta nouiter reperta quæ ſint.*

De Præſcriptionibus. Pragm.II.

Collectanea II.

ALiam calumniam remouentes, &c.

1 Diſponit, non poſſe quem iuuari ſub colore inſtrumenti nouitèr reperti, niſi quatènus iurauerit, aſſignans penès ſe habuiſſe, & Parti id fuiſſe occultum.

2 Nota, quòd ſi Notarius, qui debet ferre iuramentum ad probandum, inſtrumentũ fuiſſe nouitèr repertum fuerit malę conditionis, & aliàs ſolitus periurare, Iudex illum admittere non debet, quia periurus teſtis eſſe nequit *cap.ſi quis conuictus* 22. *q.*9. *Cacher. deciſ.*72. latè *Illuſtriſs. Ricc. in deciſ. Curia Archiep. Neap.*18.*part.*2. vbi plura aduerſus periuros, in

in tantùm, quòd Iudex debet animaduertere circa perſonas,quę illi afferúntur ad iurandū,
4 ad effectum probandi, inſtrumentum fuiſſe nouitèr repertum,nàm qualitas iſtarum perſonarum arbitrio ſuo remittitur, quæ ſcilicet ſit perſona honeſta, & ſic admittenda ad tale iuramentum præſtandum, & defectiua, & ſic repellenda,ita vt hæc duo extrema ſunt in pectore Iudicis.

5 Sed an Iudex ipſe poſſit omittere tale iuramētū,de quo in pragmatica noſtra,ſi ille, q aſſerit,inſtrumentum fuiſſe nouitèr repertum ſit perſona valdè honeſta,legalis,& bonę exiſtimationis apud homines, reſpondeo, quòd
6 licèt probationes ſint Iudici arbitrariæ *l.3.§. idemquè diuus ff. de teſtibus*, tamen hoc iuramentum relinquere non poteſt, ex quo iſta hoc caſu eſt tanquàm teſtis, cui per Iudicem iuramentum remitti non poteſt, quia aliàs eius atteſtatio non eſſet valida, nec proba-
7 ret *l.iuris iurandi,& l.ſi quando C de teſtibus, cap.nuper,& cap tuis extra eod.tit. cap.hortamur 3.q.9 cap. Item iuris iurandi* 4 *q.3.Minſynger.obſeruat.*80.*cent* 3.*& obſer.* 77. *cent.*4. *Bellamer. deciſ.*679 *Franc. Marc. deciſ.*674. *vol.*1. *Gayl.obſeruat.* 101.*lib.*1.*& Coler. deciſ.* 192.

8 Quòd autem iuramento probetur,inſtrumenta fuiſſe de nouo reperta,poſt alios tradit *Guid. Pap. deciſ.*244 & vide adducta per *Nos in tractat. de priuilegijs miſerabilium perſonarum priuil.* .... vbi plura in materia ſcripſimus, & in ſpecie, quòd inſtrumenta nouitèr reperta ea dicuntur, quæ quis antè ſenten-
9 tiam, vel rem iudicatam ignorauit, vel quæ ſciuit, ea habere non potuit propter aliquod ineuitabile impedimentum, vt eſt vera DD. communis opinio.

SVMMARIVM.

1 *Præuentio an ex qualibet iuſta cauſa fieri poſſit.*

2 *Præuentio an ſi eodem die fieret per debitorem, quo citatio ſuper tenore inſtrumenti ad inſtantiam creditoris,impediat inſtrumenti liquidationem.*

3 *An habilitatio à iuramento in contractu,in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis impediat inſtrumenti liquidationem.*

4 *Clericus an ſi præueniat clericum eius creditorem in Curia ſæculari teneatur ibi præſtare hanc cautionem.*

5 *Præuentio autem an militet quando fuerit facta in S.C.eo die,quo inſtrumentum præſentatur in M.C.V. ita quòd impediat liquidationem.*

De Præuentione moderanda. Pragm. I.

Collectanea I.

Malitijs, &c. Mandat hìc Legiſlator, quòd præuentio facta per debitorem ad impediendam eius carcerationem, & liquidationem inſtrumenti admitti debet, vbi præueniens re ipſa præſtaret fideiuſſionem, in primis,& antè omnia de ſe præſentando, & comparendo perſonalitèr tēpore publicationis faciendæ in cauſa ipſius præuentionis,& de ſoluendo debitum,& pœnam vnciarum decem, caſu,quo ſuccumberet in præuentionis cauſa.

1 Hic quæro, nùm ex qualibet iuſta cauſa præuentio fieri poſſit, vide *Viu.deciſ* 204. vbi deciſum affirmatiuè reperies, præſertim ex cauſa compenſationis creditorum, conditione non obſtante, quod pluries practicatum eſt in facto.

2 Et an ſi eodem die fieret pręuentio per debitorem,quo citatio ſuper tenore inſtrumenti ad inſtantiam creditoris impediat inſtrumenti liquidationem, vide pro parte affirmatiua deciſum penès *Afflict. in deciſ.*387.

3 Sed an habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis impediat pariter inſtrumenti liquidationem,tradit negatiuè deciſum *Franch in deciſ.*670. vide *Vrſil. in deciſ.* 387 vbi iudicatum refert, quòd prænētio non militat,quando in obligatione penès acta fuerit renunciatum omni legum auxilio.

4 Sed an ſi clericus præueniat eius creditorē in Curia ſęculari, tenebitur ibi præſtare hanc cautionem,vide *Minadoum in deciſ.*4. ex cuius dictis negatiua videtur opinio approbata, quàmuis in caſu ſuo non ſubſecuta fuiſſet deciſio, ſed cum iſta opinione facta de *Nobis* commemoratione ſic videtur pertranſire *Monach.in addit. ad eundem Minado.cit. deciſ.* 4.

5 Præuentio autem an militet, quando fuerit facta in S. C. eodem die, quo inſtrumentum præſentatur in M. C. ita quòd impediat liquidationem. Fuit deciſum in S.C.in cauſa Comitis Mondragonis cum Nicolao Anello Impetrato negatiuè, idquè indubitanter procedit, quando poſt citationem ſuper præſentatione inſtrumentorum fuerit facta præuentio,verùm quando eſſet facta præuentio in Sacro Conſilio eodem die,& plus proceſſum ad citationem,quādo alia Pars præſentauerat inſtrumentum in Magna Curia Vicariæ, pluries in Sacr.Reg.Conſ.fuit deciſum affirmatiuè,& præcipuè in cauſa Caroli Funicelli,vide *Puluerin.in addition.ad Ritum Magnæ Curiæ Vicariæ* 179. Et habui in facto in cauſa Martini Cordoni cum Cinthia de Bellocchio.

Digitized by Google

Et an de iure procedat præuentio facta à debitore, vt ſibi caſſetur inſtrumentum antè petitionem creditoris debiti, quàmuis fuerat antè præuentionem facta citatio in Curia particulari per creditorem contra debitorem ad recipiendum, ſeù audiendum tenorem petitionis, in quam adiuerat debitor, aſſerendo ſe paratum recipere petitionem, cōtra quam iterùm inſtetit, vt præſtetur cautio de ſecuritate iudicij, iuxta eorum ſtylum. Fuit deciſum, quòd procederetur ſuper præuentione facta per debitorem, ex quo petitio debiti contenti in inſtrumēto oblata fuerat poſt petitionem caſſationis inſtrumenti, & illa citatio, quòd veniat auditurus petitionem non erit in conſideratione, niſi oblata petitione quòad effectum, quòd ſuus aduerſarius poſſit eum præuenire ſuper caſſatione inſtrumenti *Afflict. in deciſ. 294. Mmſynger. obſeruat. 85. centur. 5.* & ita pronunciatum reperio in cauſa Marci Antonij de Rubeis cum Alphonſo de Ciardullo.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegia à Rege obtenta intra quãtum tempus ſint executorianda, & nu. 2. & an ſit hoc in obſeruantia, num. 3.*

4 *Conceſſiones Regiæ infra annum exequutioni demandentur.*

Priuilegium eſt nullum ſi infra annum exequutioni non mandatur.

De Priuilegijs infra annum exhibendis. Pragm. I.

Collectanea I.

1 QVia ad noſtrum, &c. Priuilegia à Rege obtenta intra anni circulum eſſe executorianda, aliàs illa corruere diſponit.

Adde *Præſid de Franch deciſ. 62. ſub num. 11.* vbi meminit de hac pragmatica, taleſquè
2 executoriationes eſſe neceſſarias putauit *Franc. Marc. deciſ. 243. tom. 2.*

Et obſerua, quòd licèt temporibus elapſis de huius pragmaticæ obſeruantia dubitaretur, & coràm olim Eminentiſſimo Cardinali Granuela in cauſa relata per Præſidentem Villanum die 27. Iunij 1573. fuerint pręsētata diuerſa priuilegia abſquè diſpenſatione, regiſtrata in Regia Cancellaria ab anno 1533. ad annum 1558. in cauſa Comitis Policaſtri cum Regio Fiſco in cauſa Salerni, cuius exemplū reperitur præſentatum in ꝓceſſu Marchionis Vallis ſuper fideicommiſſo cum fratribus à fol. 45. cum ſeq. ex quibus conſpicitur, talia priuilegia, & ſi non regiſtrata intra annum adhùc eſſe in obſeruantia, ita vt videatur in deſuetudinem pragmaticam hanc abijſſe.

3 Tamen hiſce temporibus reuiniſcit eius obſeruantia, & ſtat in viridi, nec ſupremum Collaterale diſpenſat ſuper illa, ſed ſolent expediri à Sua Maieſtate ſupracartæ, ſicq; elapſo anno præfixo redduntur nulla talia priuilegia, vt iudicatum pluries ſtat apud *Amat. conſ. deciſ. 33. num. 12. & 13.* & nouitèr videndus
4 eſt *Galeot. controuerſ. 17. lib. 1.* vbi quòd inueſtituræ, priuilegia, conceſſiones, & reſcripta omnia, quæ à Regia Curia promanant, infra anni ſpatium executioni demãdantur per ſupremum Collaterale Conſilium, adeò vt illius omiſſio reddat hanc nullitatem inſanabilem, quę nullo remedio reparari valet, niſi ab ipſomet Rege concedendo, vt ſupra dixi, vulgò *le ſopracarte*, & circa hanc pragmaticam multa pariter effudit ad illius explicationem, & ad eiuſdem obſeruantiam adducit exempla, quæ latè explanat, vt in facti contingentia cerni poterit.

Amplia, diſpoſitionem pragmaticę adeò vi-
5 gere, vt ſit nullum priuilegium infra annum non executoriatum, & ſi fuerit conceſſum à Rege tunc præſente in Regno, vt plenè tutatur *Idem controuerſ. 49 lib. 2.* reddens rationem, quia pragmatica nō diſtinguit inter priuilegia, & alias conceſſiones expeditas à Rege abſente, vel pręſente, nec ex eius verbis vllo modo poteſt deduci talis reſtrictio, ſiuè limitatio, ergo nec nos diſtinguere debemus, ſed generaliter pragmatica eſt intelligenda, maximè quia hæc ſolemnitas èxecutoriationis faciendæ habet radices pariter de iure communi, vt *in l. 4. C. ſi contra ius, vel vtilit. publ.* & paſſim tradunt *DD.*

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegia Vniuerſitatibus conceſſa debent cōfirmari per nouos Dominos.*

2 *Poſſeſſio terrarum poteſt impediri Baronibus, priuilegia Vniuerſitatis confirmare nolentibus.*

3 *Innouatio contra priuilegia Vniuerſitatis inducit grauamen.*

4 *Succeſſores tenentur obſeruare cōtractus prædeceſſorum.*

5 *Vniuerſitas venit manutenenda in diuturna poſſeſſione priuilegij, & ſi titulum non oſtēdit.*

6 *Diuturnitas temporis quid operetur.*

7 *Aſſenſus Apoſtolicus quando cenſetur interueniſſe.*

8 *Priuilegia Vniuerſitatis ex quibus declarantur.*

9 *Priuilegium quando cenſeatur perſonale, vel reale, remiſſiuè.*

De

De Priuilegijs Vniuerſitatibus conceſsis. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRiuilegia Vniuerſitatibus conceſſa fore
confirmanda per nouos Dominos, ſatis
lautè probauimus *de grauaminibus vaſallo-
rum tom. 1. grauam.* 178. vbi quòd Baronibus
2 volentibus capere poſſeſſionem terrarum,
& reluctantibus confirmare Priuilegia, & Ca-
pitula, quæ habent Vniuerſitates iuridicè re-
ſiſti poteſt, & eiſdem illa ſub hoc prætextu
denegari *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 2. licèt *ibidem*
firmauerimus, poſſe infringi per ſucceſſores
talia priuilegia, & capitula habita cum Præ-
deceſſoribus, quando ex parte ſubditorum
dolus, vel fraus interuenit, vel illa eſſent il-
licita, & irrationabilia, vel ſi non eſſent in
vſu, & per contrariam conſuetudinem abro-
gata, vt latiùs *ibidẽ* erit videre, & *in grauam.*
179 vbi quòd innouatio contra priuilegia,
3 & capitula Vniuerſitatũ adhùc inducit gra-
uamen, vt vltra res iudicatas *ibi* adductas fuit
deciſum per Sacrum Regium Conſilium ad
fauorẽ Vniuerſitatis Olzignani ligantur enim
4 ſucceſſores Principum, & tenentur obſeruare
contractus factos à prædeceſſoribus, vt apud
Viu. deciſ. 103. quàmuis illi reſpicerent aliquid
præiudiciale feudo, prout ſic vidi prouiſiones
expeditas per Sacrum Cõſilium, quod in dies
ſolet ita prouidere ad inſtantiam vaſallorum
contra vtiles terrarum Dominos recalcitrã-
tes obſeruantiam.

5 Et obſerua, ꝙ ſi Vniuerſitas eſt in diuturna
poſſeſſione alicuius priuilegij, de quo non
oſtendit titulum, adhùc in illa venit manute-
6 nenda, quia diuturnitas temporis operatur
præſumptionem tituli, vt dixit *Rota in Eluenſi
mineriorum* 1581. *coràm R. P. Orano*, vbi quod
7 ideò aſſenſus Apoſtolicus præſumitur inter-
ueniſſe in alienatione bonorũ Eccleſię, quan-
do præcedit diuturnitas temporis *Rot. diuerſ.
deciſ. 372. part. 2. Put. deciſ. 265. lib. 2.* & pluries
iudicatum reperies apud *Illuſtriſſimum Epi-
ſcopum Rice. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 116.
part. 2.* quàmuis Papæ ſcientia non probetur
Franc. Marc. deciſ. 473. *Gram. deciſ.* 79. de quo
nouitèr *Galeot. controuerſ. 19. lib. 2.*

8 Nec non ſigna, priuilegia Vniuerſitatum
declarari ex præfationibus, & clauſulis adie-
ctis, ex fuſè congeſtis per eundem *Galeot. cõ-
trouerſ. 47. lib. 2.* qui in *controuerſ.* 48. aperit;
quando cõceſſio facta à Principe dicatur pri-
9 uilegium, & *controuerſ.* 51. enucleat, quando
priuilegium cenſeatur perſonale, vel reale, vt
deſcendentes impetrantis etiam cenſeantur
comprehenſi.

S V M M A R I V M.

1 *In criminibus ex officio proceditur.*

2 *Ex officio quando proceditur in delictis pri-
uatis.*

3 *Pœna relegationis vbi non venit imponenda
non proceditur ex officio.*

De Priuilegijs Vniuerſitatibus conceſsis. Pragm. I. & II.

Collectanea II.

A Noi è ſtato preſentato memoriale, &c.

1 Hic cauetur, eſſe procedendum ex officio in criminibus, nulla habita ratione priuilegiorum conceſſorum Vniuerſitatibus, vt non exiſtente Partis querela, vel illa remittente non procedatur.

2 Declara, ceſſare hanc diſpoſitionem in delictis priuatis, putà in furto, ſi tamen ſit infra Auguſtalem, & ſic infra ſummã carolenorum quindecim, quia tunc niſi exiſtat Partis querela minimè poterit procedi ex officio, vt communi voto iudicatum per Regiam Cameram Sũmariæ patefacit *Reg. Rouit. dic.* 68.

3 Declara inſuper, nequè ex officio procedi poſſe in criminibus, in quibus pœna relegationis non cadit, ſi infra triduum fiat reuocatio, quæ habetur, ac ſi caſſetur, pro qua caſſatura ſoluitur carolenus, vt ſtat ſancitum in *prag* 36. §. 49 ſupra *de offic. Magiſtri Iuſtitiarij*, nequè pluries priſcis temporibus reperio iudicatum per Sacrum Regium Conſilium, & vltimo loco in cauſa Vniuerſitatis Rionigri, & Nos non vna vice ſic mandauimus ſeruari in Prouincia Comitatus Moliſij, dùm querulæ vaſallorum voces contra vtiles terrarum Dominos circa id ad Regium Tribunal conuolabant.

S V M M A R I V M.

1 *Procuratorum magnus eſt numerus.*

2 *Patresfamilias, homines liberi, & qui prohibiti non ſunt conſtituere poſſunt Procuratorem.*

3 *Filiusfamilias in cauſis, in quibus pater non habit vſumfructum poteſt conſtituere Procuratorem, ſic etiam in caſtrenſibus, & quaſi caſtrenſibus, & in cauſa criminali.*

4 *Excommunicatus licèt in perſona propria poſſit ſe defendere, non tamen poteſt agere, vel Procuratorem conſtituere.*

5 *Bannitus cùm amittat quæ ſunt iuris ciuilis non poteſt conſtituere Procuratorem.*

6 *Pupillus antè cœptum iudicium poteſt cũ conſenſu tutoris Procuratorem conſtituere.*

Digitized by Google

7 *Tutor, vel curator Procuratorem conſtituere non poſſunt.*

8 *Procurator antè litem conteſtatam alium Procuratorem conſtituere non poteſt, poſt tamen conteſtationem valet.*

9 *Procurator habens mandatum Procuratorium cum libera poteſtate, tunc antè, & poſt litem conteſtatam poterit alium Procuratorē conſtituere.*

10 *Minor vigintiquinquè annorum dummodò non ſit minor illa ætate non prohibetur exercere officium Procuratoris, ſed limita prout num. 11.*

12 *Mulier prohibetur exercere Procurationem, ſed fallit in cauſa propria, & in Abbatiſſa.*

13 *Milites armata militiæ nequeunt ad iudicia Procuratoris officium exercere, & ſic etiam dicitur de Monachis, ſed limita, ſi habent officia, beneficia, vel adminiſtrationes in monaſterio, vel extra monaſterium.*

14 *Clerici, Sacerdotes, & conſtituti in ſacris nequeunt eſſe Procuratores generales, limita pro perſonis miſerabilibus, pro Eccleſiaſticis, & coniunctis.*

15 *Clericus, vel Religioſus licèt dictis omnibus concurrentibus poſſint officium Procuratoris exercere, non tamen poſſunt alterum ſubſtituere.*

16 *Redemptores litium, & infames non poſſunt exercere Procuratoris officium.*

17 *Procurator falſus condemnatur ad expenſas, & punitur tanquàm falſarius.*

18 *Procurator falſus dicitur furtum committere, & ſi impetrat reſcriptum, eſt nullum, & omnia eſſent nulla.*

19 *Delictum tollitur ſubſequente Principalis ratificatione.*

20 *Ratificatio actorum factorum à falſo Procuratore tacitè, & expreſsè fieri poteſt.*

21 *Ratificatio non admittitur, ſi falſus Procurator in Conſiſtorio Principis actus geſſerit.*

22 *Procurator, qui effectus eſt Dominus litis tenetur appellare.*

23 *Reſtitutio in integrum datur quando Procurator non eſt ſoluendo.*

24 *Procurator eo modo tenetur appellare, vt ſi reperiatur in decreto interlocutorio tenebitur appellationem proſequi, declara prout num. 25.*

26 *Procurator ad vnum actum conſtitutus, putà ad audiendum ſententiam, non tenetur, nec poteſt appellare, aut alium actum facere.*

27 *Appellatio valet ſi alius, qui non eſt Procurator appellauerit, & intra decem dies ad appellandum datos ſuperueniret Procuratio cū promiſſione rati.*

28 *Sentētia prolata, ſi Principalis Dominus ab ea appellauit, aliosque Procuratores ſubſtituit, primus Procurator non poteſt proſequi.*

29 *Specialis Procurator non dicitur reuocari per dationem Procurationis generalis.*

30 *Dominus principalis præſente Procuratore ſi facit aliquem actum voluntarium in cauſa, cenſetur ipſum reuocare, ſecus verò illo abſente, vel ſi faceret actum neceſſarium faciē dum per Dominum.*

31 *Duo Procuratores ſi ſunt conſtituti eodem tempore, & inſolidum in vno negotio, vel cauſa, occupantis conditio erit melior, ſi autem in eodem inſtrumento ſuper pluribus cauſis, & negotijs eſſent conſtituti, & vnus vnum negotium occuparet illius, poſſet occupare aliud, ſi ſimpliciter, non inſolidum, diuident negotia inter eos.*

32 *Procurator cenſetur reuocatus per ceſſionem, & renunciationem litis, & cauſa factam à Domino.*

33 *Conſtituens Procuratorem, & cum iuramento promittens illum non reuocare, hoc non obſtante reuocare poterit.*

34 *Conſtituens Procuratorem ad reſignandum, aut permutandum beneficium, & cum iuramento promittens non venire contra, nullo modo reuocare poterit.*

35 *Mandatum ſpeciale requiritur in matrimonio contrahendo.*

36 *Mandatum ſpeciale requiritur in acceptatione beneficij Eccleſiaſtici.*

37 *Mandatum ſpeciale exigitur pro petenda in integrum reſtitutione, ſed limita, num. 38.*

39 *Iuriſdictio prorogari non poteſt per Procuratorem non habentem ſpeciale mandatum.*

40 *Mandatum ſpeciale requiritur ad exigendum, dùm generale non ſufficit.*

41 *Solutio fieri non poteſt Procuratori dato ad agendum, ſiue ad lites, ſed debet talis Procurator petere, quòd ſoluat Domino.*

42 *Mandatum ſpeciale neceſſarium eſt ad compromittendum, ſed datur caſus, quando ad compromittendum non requiritur ſpeciale mandatum, prout num. 43.*

44 *Mandatum ſpeciale exigitur in petenda abſolutione ab excommunicatione, maximè quā do petitur ad cautelam.*

45 *Mādatum ſpeciale requiritur ad allegandum Iudicem ſuſpectum, & præſertim iudicum compulſoriarum.*

46 *Mandatum ſpeciale requiritur in petenda exequutione, & captura perſonali debitoris vigore ſtatuti, vel obligationis.*

47 *Mandatum cum ſpeciali poteſtate exigitur in relaxatione capturæ, vel exequutionis.*

48 *Renunciatio beneficij non admittitur abſque ſpeciali mandato Papæ, & ſic etiam in reſignatione.*

49 *Procurator conſtitutus cum ſpeciali mandato ad reſignandum coràm Papa poteſt interim reſignationem facere coràm alio.*

50 *Mandatum ſpeciale requiritur quòad attentandum, putà ad capiendam poſſeſſionem lite pendente.*

Man-

51 *Mandatum ſpeciale eſt neceſſarium in præſtãda fidelitate, ſiue iuramento fidelitatis.*

52 *Mandatum ſpeciale exigitur ad cauſas feudales, nec ſufficit mandatum generale ad omnes, & ſingulas cauſas.*

53 *Mandatum ſpeciale exigitur ad vendendum, & alienandum.*

54 *Mandatum ſpeciale requiritur ad denunciandum, & interpellandum, vt quis poſſit conſtitui in mora.*

55 *Mandatum ſpeciale interuenire debet ad declarandum libellum obſcurum.*

56 *Tranſactio ab aliquo fieri non poteſt, niſi ſpeciale mandatum habeat.*

57 *Mandatum ſpeciale requiritur in eligendo, quando contrahendum eſt matrimonium ſpirituale.*

58 *Mandatum ſpeciale requiritur in adeũda hæreditate.*

59 *Procurator exceptionem excommunicationis contra aliquem opponere non poteſt, niſi habeat mandatum ſpeciale.*

60 *Mandatum ſpeciale exigitur ad litigandum in Curia Romana.*

61 *Procurator generalis ſi tranſtulit omnes vices ſuas in alium, non poteſt illas reaſſumere ſine ſpeciali mandato.*

62 *Mandatum ſpeciale requiritur ad hoc, vt quis appellare poſſit à decreto, ſiue pronuncia dexequendo.*

63 *Mandatum ſpeciale requiritur ad faciendam extraiudicialem appellationem, vt deuoluatur.*

64 *Procurator ſine mandato ſpeciali Dominum ſuper euictione non poteſt defendere, & ad euictionem Dominus citari debet, & non Procurator.*

65 *Procurator habens ſpeciale mandatum non habet dilationem ad conſulendum Dominum in partibus, ſecus non habens generale mandatum.*

66 *Mandatum cum libera datum habet eandem naturam, ſicuti mandatum ſpeciale, & paria ſunt.*

67 *Procurator cum ſpeciali mandato, vel cum libera poteſtate poteſt facere appellationem, de qua in* cap. cordi nobis in fin. de appell. in 6.

68 *Mandatum procuratorium ſi fuerit factum duobus cum libera, ſi non ſit expreſſum inſolidum vnicuiquè ipſorum, non poſſent procedere niſi ſimul.*

69 *Procurator cum libera poteſtate conſtitutus non poterit donare, vel dilapidare, poteſt tamen cum libera poteſtate beneficium Eccleſiaſticum acceptare, tamen ſi eſt Procurator ſpecialis cum libera non poteſt tractare, & agere niſi ſpecificata, & ſolummodò actus, ad quos eſſet conſtitutus, num. 70.*

71 *Quod dicitur mandatum cum libera.*

De Procuratoribus. Rubrica.

Collectanea I.

1 QVia Procuratorum magnus eſt numerus, & in tali materia exoriũtur in dies diſſentiones iuridicæ, placuit aliquantulùm in illa immorari.

Pro coronide igitur *Rubricæ de Procuratoribus* non inutile viſum eſt hic tibi congerere plura, quę à Deciſionarijs tanguntur pro ipſius materiæ dilucidatione, & ornatu.

2 Quarè notare debes, quòd cõſtituere Procuratorem poſſunt homines liberi, patresfamilias, & qui prohibiti non ſunt, itaquè filiusfamilias regulariter conſtituere non poteſt in iudicio ſine patris conſenſu *Capel. Tholoſ. deciſ. 306. Guid. Pap deciſ. 54. Afflict. deciſ. 180.*
3 ſed benè poteſt filiusfamilias in cauſis, in quibus pater non habet vſumfructum conſtituere Procuratorem *Capel. Tholoſ. deciſ. 175.* & etiam in caſtrenſi, & quaſi caſtrenſi *Gayl. obſeru. 124. lib. 2. Reuſner. in deciſ. Ienenſ. 11. lib. 4.* nec non prohibetur in cauſa criminali conſtituere Procuratorem ſine patris conſenſu *de Franchis deciſ.* 100.

4 Excommunicatus autem licèt in propria perſona poſſit ſe defendere *cap. venerabilem de exceptionibus*, non tamen poteſt agere, vel Procuratorem conſtituere *Afflict. deciſ. 268. Rot. in antiq. deciſ. 31. Capell. Tholoſ. deciſ. 143.* quod etiam procedit, ſi poſt litem conteſtatã ſuperuenerit Principalis excõmunicatio, repellitur illius Procurator, cùm ad Principalẽ ſpectet commodum, vel incommodum *Capel. Tholoſ. deciſ. 385.* & quod dictum fuit de
5 excommunicato, pariter procedit in Bannito, qui cùm amittat quę ſunt iuris ciuilis, Procuratorem conſtituere non poteſt, cùm id iuris ciuilis ſit, & ità ꝑ Cameram Imperialem, quòd etiam proſequi cęptam actionem prohibetur, fuiſſe prouiſum teſtatur *Gayl. de pace publica lib. 2. c. 11. & 12.* Hæc omnia non pro-
6 cedunt in pupillo, qui antè cęptum iudicium poteſt cum conſenſu tutoris Procuratorem conſtituere *Afflict. deciſ. 262. Minſynger. obſeruat. 38. centur. 2. Rot. diuerſor. in deciſion. 1855. lib. 3. volum. 3.* tamen talis Procurator ſic conſtitutus poteſt per ſolum tutorem reuocari *Iafred. deciſ. 100.* tutor autem, vel curator Procuratorem conſtituere nõ poſſunt,
7 cùm nõ ſint Domini, ſed conſtituere poſſunt actorem *Capell. Tholoſ. deciſ. 43* & in tali actu debet interuenire decretum Præſidis, vel Superioris *Gayl. obſeruat. 107. lib. 2.* nec poteſt talis actor ad futuras lites, ſed tantùm ad pręſentes conſtitui *Capel. Toloſ. deciſ. 85.*

8 Aduertendum etiam eſt, quòd Procurator antè litem conteſtatam alium Procuratorem ſubſtituere non poteſt, poſt tamen conteſta-

tionem valet, quia effectus eſt Dominus litis, *Biſignet. deciſ. 9 titu. de Procuratoribus*, *Boer.*
9 *deciſ.* 285. ſed ſi Procurator haberet mandatũ
Procuratorium cum libera poteſtate, tunc & antè, & poſt litem conteſtatam poterit alium Procuratorem ſui loco conſtituere *Gayl. obſeru. 74. lib.* 1. & pari modo procedit, ſi Procurator haberet mandatum ſpeciale cum poteſtate ſubſtituendi in quacunquè parte, quia eo caſu ſiue fuerit lis conteſtata, ſiue non, poterit conſtituere *Rota in antiq. dec.* 146. *Surd. deciſ. Mantua* 195. & etiam quando in Procuratione adeſt clauſula, *omnibus modis*, *Puteus deciſ.* 130 *lib.* 2. vide etiam ad materiam *Bellamer. deciſion.* 8. *Gratian. deciſion Marchiæ* 100.

10 Officium tamen Procuratoris minor viginti quinquè annorum, dummodò non ſit illa ætate minor, non prohibetur exercere *Rota in antiq. deciſ.* 801. ſed contrarium cenſuit *Cuiacius obſeru. 16. lib.* 22. vbi multos alios allegat, quibus non obſtantibus prima opinio eſt verior, & communior non ſolùm iure canonico, ſed etiam ciuili, quam concordi cõſilio probaſſe *Rotam* refert *Bellamer. dec.* 143. id etiam probat *Puteus deciſ.* 155. qui tamen
11 limitat, non habere locum nequè in beneficialibus, nequè in cauſa momentaneæ poſſeſſionis *Boer. dec. Burdeg.* 350. *Guid. Pap. dec.* 35. Contrarium autem dicendum eſt de muliere,
12 re, quæ prohibetur procurationem exercere *Coler. deciſ. Germ.* 67. vbi limitat in cauſa propria, in qua dicitur procuratrix *Iafred. deciſ.* 259. nequè videtur procedere, dùm mulier eſſet procuratrix pro parentibus, ſi ætate, aut morbo impediantur, nec alium, qui pro eis agant inueniant *Maſtril. deciſ. Siciliæ* 174. ſic pariter venit dicẽdum de Abbatiſſa, quæ pro ſuo Monaſterio poteſt eſſe procuratrix *Iafred. deciſ.* 447. ſed hoc mihi vanum videtur, cũ Sanctimoniales perpetuę clauſuræ habitationẽ poſt profeſſionem ſeruare debeant. Quod autem diximus de fęmina, id etiam videmus
13 obſeruari in militibus armatæ militiæ, qui Procuratoris officium ad iudicia exercere nequeunt *Viu. deciſ.* 144. ſic etiam dicendum eſt de Monachis, qui ꝓ alijs exercere officiũ Procuratoris non poſſunt, ſed ſi habẽt officia, beneficia, vel adminiſtrationes aliquas in monaſterio, vel extra monaſterium poſſunt ſe ſuper dictis officijs, beneficijs, & adminiſtrationibus tueri, & conuenire, non ſolùm ſuo nomine, ſed & pro Eccleſia, & ẽt pro laico, ita voluit *Rota in antiq. deciſ.* 18. & conſequenter venit dicendum idem eſſe in clericis conſti-
14 tutis in ſacris, & Sacerdotibus, qui Procuratores generales eſſe nequeunt, nè à diuinis obſequijs auocentur, & litibus, ac contentionibus incumbãt *Viu. deciſ.* 151. ſed benè poſſunt pro perſonis miſerabilibus, pro Eccleſijs ſuis, pro cõiunctis, Clericos, & Sacerdotes nõ prohiberi Procuratores eſſe etiam in ſæculari foro *Capell. Tholoſ. deciſ.* 131. *Balb deciſ.* 113. & in talibus caſibus requiritur etiã Superio-
15 ris licentia *Capel. Toloſ. deciſ.* 14. & licèt dictis omnibus concurrentibus Clericus, vel Religioſus poſſit Procuratoris officium exercere, non tamen poteſt alterum ſubſtituere *ead. Capell. Toloſ. deciſ.* 125. Inſuper nequè redem-
16 ptores litium Procuratores eſſe poſſunt *Creſcent. dec.* 10. hoc pariter ꝓcedit in infamibus, qui Procurationẽ exercere non poſſunt *Guid. Pap. deciſ.* 89.

Sed dùm in pragmatica agitur de pęnis Procuratoris, non ab re hic iniungendum puto
17 pœnas falſi Procuratoris, quarè ſcias, quòd falſus Procurator condemnatur ad expenſas, & punitur tanquàm falſarius *Biſignet. deciſ. 12. de Procurat. Caball. reſolut. crim.* 176. imò
18 falſus Procurator dicitur furtum committere *Bertazzol. in ſuo conſ. crim.* 412. *vol.* 2. & etiam ſi impetret, reſcriptum eſſet nullum, & omnia acta eſſent nulla *Gayl. obſeruat.* 47. *lib.* 1. Sed quòad pœnam falſi nota, quòd deli-
19 ctum vitabitur ſubſequente Principalis ratificatione, & delictum tolli voluit *Rota in antiq. dec.* 13. quæ ratificatio poſſet etiã acta conualeſcere, & ita fuiſſe pluries obtentũ re-
20 fert *Guid. Pap. in dec.* 173. *& dec.* 320 imò & tacitè, & expreſsè fieri poſſe ratificationẽ actorum factorum à falſo Procuratore voluerunt *Dñi de Rota in nouiſs. in deciſ.* 454. *& dec.* 455. *Robuſter. in deciſ. nouiſs. Rom.* 105. contrarium tñ nullo modo ratificatione ſubſequente acta valere voluit *Surdus in deciſ. Mant.* 289. Sed prima opinio verior eſt, & communior, ſiue ratificatio fiat ad damnum, ſiue ad commodũ ratificantis *Aufrer. ad Capell. Tholoſ. in deciſ.* 271. Sed quòd ratificatio non admittatur, ſi
21 falſus Procurator in Conſiſtorio Principis actus geſſerit, & eo caſu ratihabitione acta nõ conualeſcunt, vt voluit *Balbus in deciſ.* 205. opinio autem illorum, qui dicunt, ratificationem Principalis ſubſequentem non poſſe acta conualeſcere, eſt intelligenda de actis ſubſtãtialibus, ſiue eſſentialibus, ſecus autẽ in actis, vbi deficit conſenſus *Balbus deciſ.* 255. & cũ aliqua ratificatio ſuperuenerit non conualeſcunt acta reſpectu Domini, quæ nunquàm valent, ſed benè reſpectu Procuratoris, qui tenetur ad intereſſe, idem *Balbus deciſ.* 234.

Poſſet autem dubitari, an Procurator teneatur appellare, de hoc vide *Capell. Tholoſ. in deciſ.* 155. vbi dicit, quòd Procurator, qui
22 effectus eſt Dominus litis tenetur appellare, & ita pariter fuiſſe concluſum in Senatu *Burdegalen.* teſtatur *Rot in deciſ.* 285. *Gayl. obſeru.* 139. *libro primo*, *Theſ. deciſ. Pedemont.* 107. quia ſi non appellaret, dolus, & malitia indè argueretur, quibus obuiari oportet, aut eſſet ſumma ſegnities, & negligentia, vel cum Parte colluſio, & in talibus caſibus Domino

com-

competit reſtitutio in integrum *Caſſad.deciſ. 5.de appellat. Beneintend.in deciſ. Bononienſ.26.*
23 & tunc reſtitutio in integrum daretur, quando Procurator non eſſet ſoluendo, quia ſi eſſet ſoluendo,ab ipſo ſumptus, & intereſſe exigeretur *Balbus deciſ.158.Creſcent.deciſ.7 tit.de*
24 *appellat.* & eo modo tenetur Procurator appellare, vt ſi reperiatur in decreto interloquutorio, tenebitur appellationem proſequi *Lancellott. in deciſ. nouiſſ. Roman.178. lib.1.*
25 dummodò tamen cauſa eſſet agitanda in eadem Ciuitate,vel loco,non in alio loco remoto,& ita deciſum refert *Theſaur quaſt forenſ. lib.1.quaſt.75.* ſed ſi appellauerit à diffinitiua, & Procurator fuit ſolùm conſtitutus in illa cauſa, tunc proſequi nō tenetur *Rot.in nouiſſ. deciſ.147. Puteus deciſ.345.* ſi autem generaliter,vel ſpecialiter in illa,vel alia cauſa in eodē loco,non alibi proſequi tenetur *Franc.Marc.*
26 *in deciſ.69.* nec Procurator ad vnum actum conſtitutus, puta ad audiendam ſententiam tenetur,nec poteſt appellare,aut alium actum facere *Rota in antiquis deciſ.63. Biſignett deciſ. 2.tit.de Procurat.*
27 Sed quid ſi alius, qui non eſt Procurator appellauerit,& intra decem dies ad appellandum datos ſuperueniret procuratio cum promiſſione rati,an appellatio valeat,deciſum affirmatiuè *Rot.in antiquis in deciſ. 585.* & eo magis,ſi in mandato procuratorio non ſolùm dicit ad agendum,defendendum, appellādum, & appellationem proſequendum *Rot.in nouis*
28 *in deciſ.* 147. ſed ſi poſt prolatam ſententiam principalis Dominus ab ea appellauit, alioſq; Procuratores ſubſtituit, tunc primus Procurator non poteſt proſequi, quia cenſetur reuocatus *Rot. in nouis deciſ.* 281. ſi tamen eſt factum mandatum ſubſtituentis in prima inſtantia generaliter in cauſa,& cauſis vertentibus inter talem, & talem poſiti in locū ipſius ſubſtituentis, vt facere poſſit omnia,quæ ipſe facere poſſet,eſt ſufficiens, non modò ad appellandum,ſed etiam ad appellationem proſequendum *Fabius in deciſ.nouiſſ. Roman.62. lib. 1.vol.1.Puteus deciſ.345.lib.1.*
Nec à noſtræ materiæ Sede abeſt appone-
29 re hic,quòd ſpecialis Procurator non dicitur reuocari per dationem Procuratoris generalis *Rot.in nouis deciſ.296.* relegata per *Put.deciſ.167.lib.3. Cornazzan.in deciſ.Lucenſ.140.* iuxta quorum ſententiam audio deciſum per Curiam Archiepiſc. Neapolit. licèt Procuratores primi, & antiqui intelligantur reuocati per conſtitutionem nouorum *Rot.in antiq deciſ.171.& deciſ.17. Bo:r.deciſ.347. Magon.us deciſ.Lucenſ.2. Viu.deciſ.15.Surd.deciſ.Mantua 291. Cornazz.in.deciſ.Lucenſ.188.* & per Procuratorem conſtitutum in ſecunda inſtātia cenſetur in prima inſtantia conſtitutus reuocarus, licèt cum primo ſit facta litis conteſtatio *Rota in antiq.deciſ.479.Rota in nouis de-*
30 *ciſ.21.* & etiam ſi Dominus principalis præſente Procuratore facit aliquem actum voluntarium in cauſa,cenſetur ipſum reuocare, ſecus verò illo abſente, vel ſi faceret actum neceſſarium faciendum per Dominum *Rot. in antiq. deciſ.341.* eadem *in nouis deciſ.318. & deciſ 386.* ſecus eſt, quando duo Procuratores inſolidum fuere conſtituti cum clauſula. *quòd non ſit melior conditio occupantis, & cum poteſtate ſubſtituendi, & reuocandi ſubſtitutos,* ſi vnus ipſorum primò ſubſtituat, & ſubſtitutus in prima inſtantia procedat, licèt primi Procuratoris collega in ſecunda inſtantia aliū ſubſtituat,& iſte ſubſtitutus in ſecunda inſtantia procedat, non idcircò illi primus ſubſtitutus per alium collegam cenſebitur reuocatus, quin poſſit in tertia inſtantia procedere *Rot.*
31 *in nouiſſ.deciſ.161.* ſed tamen ſi ſunt conſtituti duo Procuratores eodem tempore,& inſolidum iu vno negotio, vel cauſa,occupantis cōditio erit melior, ſi autem in eodem inſtrumēto ſuper pluribus cauſis, & negotijs eſſent cōſtituti,& vnus vnum negotium occuparet, alius poſſet occupare aliud, ſi ſimpliciter,non inſolidum, diuident negotia inter eos *Rota in antiq. deciſ. 196.* & etiam ſi Procurator fuerit litem conteſtatus,aduerſario, & ipſo Procuratore contradicentibus, reuocatio fieri non poteſt,verùm volente Procuratore reuocato reuocatio ſubſiſtit, de cuius præiudicio non curatur, cùm non fiat, ac requiratur ad alium finem,niſi vt non præiudicetur ſuæ famæ,cùm reuocatio ſtatim quòad præiudicium reuocātis ſubſiſtat, non quòad alios *Capell. Tholoſ. deciſ.276. Puteus deciſ 203. Oliuar.in deciſ.nouiſſ.Rom.159. par.1. vol.1. Blancher.in deciſ. nouiſſ. Rom. 410. par.3. vol 1.* vbi dicit, quòd quātum ad alios,vt poſſet illis reuocatio præiudicium afferre, debet illis notificari, & intimari,faciunt ſcripta per *Boer. in deciſ.343.* & adeò eſt valida reuocatio, vt procedat etiam ſi Procurator vltimo loco conſtitutus mandatum non acceptauerit *Rota in nouiſſ.deciſ. 281.Bellamer.deciſ.529.* attamen ſciendum eſt
32 etiam,quòd per ceſſionem, & renūciationem litis,& cauſæ factam à Domino Procurator reuocatus cenſetur *Caſſad.deciſ.2.tit.de appellat. Fabius in deciſ.32.lib.3.* & quando aliquis habet plures Procuratores ad negotia, & ad iudicia, quòd ſi poſtmodùm conſtituat alium Procuratorem ad iudicia cum reuocatione quorumcunque, ſub quauis generalitate verborum non cenſentur reuocati, niſi Procuratores ad iudicia, non autem Procuratores ad negotia *Rota in nouiſſ.deciſ.256.* notandum eſt
33 etiam, quòd conſtituens Procuratorem ſi cum iuramento promiſerit illum non reuocare,hoc non obſtante reuocare poterit *Balb.in deciſ.499.Magonius deciſ. Lucenſ.25.* ſed contrarium tenuit *Rota in antiq.deciſ.104.* vbi di-
34 cit,quòd qui conſtituit Procuratorem ad re-

ſignan-

ſignandum, aut permutandum beneficium, &
cum iuramento promiſit non venire contra,
nullo modo reuocare poterit, & contra iura-
mentum venire, quam opinionem videtur ſe-
qui *Capell. Tholoſ. in deciſ.* 260. ſed intellige,
quòd vbi fuit præſtitum iuramentum ſimpli-
citer procedit prima opinio, ſin autem alteri
Parti iuramentum, & ad illius commodum eſ-
ſet, nè illudatur, ac illi ſit damnoſum, & præiu-
diciale, cùm ab illo obligatio oriatur reuocari
non poterit *Boer. deciſ.* 207.

Ad materiam Procuratorum etiam non eſt
alienum ponere caſus, in quibus requiritur
ſpeciale mãdatum, ad hoc vt Procurator poſ-
35 ſit agere, vndè in contrahendo matrimonio
requiritur ſpeciale mandatum *Rota in nouis
deciſ.* 375. etiam exprimendo perſonam, cum
qua eſt contrahendum matrimonium *Rota in
36 antiquis deciſ.* 713. ſic pariter ſpeciale manda-
tum requiritur in acceptatione beneficij Ec-
cleſiaſtici *Rota in antiquis deciſ.* 104. *Cantucc.
in deciſ. nouiſſ. Roman.* 14. nec intereſt, an talis
Procurator ſit laicus, vel Clericus, cùm vterq;
37 admittatur *Rota in antiquis deciſ.* 418. & pro
petenda in integrum reſtitutione exigitur ẽt
ſpeciale mandatum, ad hoc vt cauſa exprima-
tur, ob quam concedi oporteat, & perſona,
quia non ſufficeret dicere, conſtituo Procura-
torem ad petẽdam reſtitutionem in integrum
*Caſſad. deciſ. 3. tit. de Procurat. Capell. Tholoſ.
deciſ.* 55. *Bellamer. deciſ.* 32. *Minſynger. obſeru.*
38 26. *cent* 2. vbi limitat, quando reſtitutio in in-
tegrum non principaliter, ſed incidenter pe-
teretur, quia ſpeciali mandato tunc opus non
39 eſſet *Balbus deciſ.* 248. & ſic pariter iuriſdictio
prorogari non poteſt per Procuratorem non
habentem ſpeciale mandatum, aut mandatum
cum libera *Papon. Arreſtor Curiæ lib. 7. tit. 7.
arreſt.* 16. 17. 18. *&* 19. *Guid. Pap. deciſ.* 462.
40 *Balbus deciſ.* 66. nec non ad exigendum requi-
ritur ſpeciale mandatum, dùm generale non
ſufficiat, quia ſolutio eſt ſpecies alienationis
Capye. deciſ. 16. *Franc. Marc. in deciſ. Delphin.*
204. *vol. 2. Verall. deciſ.* 423. nequè ſolutio fieri
41 poteſt Procuratori dato ad agendum, ſiue ad
lites, ſed debet talis Procurator petere, quòd
ſoluat Domino *Bellon. in deciſ. Genuæ* 123. in-
42 ſuper ad compromittendum ſpeciale manda-
to opus eſt, quia habens generale mandatum
compromittere non poteſt, & ita voluit *Rota
Bononienſ.* apud *Barz. in deciſ.* 49. teſtatur etiã
ita pariter fuiſſe deciſum in Senatu Burdega-
43 lenſi *Boer. deciſ.* 283. ſed datur caſus, quando
ad compromittendum non requiritur ſpecia-
le mandatum, & eſt, quando ſtatutum, prout
in Regno cogit compromittere *Benintend. in
deciſ. Bononienſ.* 21. requiritur etiam ſpeciale
mandatum ad iurandum de calumnia *Rota in
nouis deciſ.* 37. *& deciſ.* 40. *Capell. Tholoſ. deciſ.*
132. *Coler. deciſ. German.* 115. vbi quo iure vtã-
tur in hac concluſione Lipſenſes, & quid in
Senatu Saxonico, *ibi Schultes in Apoſtillis*;
44 & etiam exigitur ſpeciale mandatum in pe-
tenda abſolutione ab excommunicatione,
maximè quando petitur ad cautelam, vt con-
cludit *Rota in nouiſſ. in deciſ.* 426. *Capell. Tho-
45 loſ deciſ.* 56. *Viuius deciſ.* 212. ſimiliter ſpeciale
mandatum eſt neceſſarium, dùm vult quis Iu-
dicem ſuſpectum allegare, & præſertim iudi-
cium compulſoriarum *Verall. deciſ.* 168. *lib.* 1.
46 & ſimiliter in petenda exequutione, & captu-
ra perſonali debitoris vigore ſtatuti, vel obli-
gationis requiritur ſpeciale mandatum, vt vo-
luit *Caualc. in deciſ. Fiuizan.* 10. *par.* 1. ex qua
47 concluſione inſurgit alia concluſio, ſic etiam
mandatum cum ſpeciali poteſtate exigi in re-
laxatione capturę, vel exequutionis, quia eſſet
factam exequutionem impedire, per quod in-
cidere faceret Dominum in pęnam, quod fa-
cere minimè poteſt *Capell. Tholoſan. in deciſ.*
477. *Benintend. in deciſ. Bonon.* 49. *Cartar. in
deciſ Genuæ* 94. *Veral. deciſ.* 229. *Rota in nouiſſ.
deciſ.* 81. *Bellamer. deciſ.* 55. *Magon. deciſ. Lu-
48 cenſ.* 51. inſuper beneficij renunciatio non ad-
mittitur abſque ſpeciali mandato Papæ, & ſic
etiam in reſignatione *Rota in antiq. deciſ.* 708.
ſecus tamen eſt, ſi fieret renũciatio liti, & cau-
ſæ vertenti ſuper aliquo beneficio, *eadem Ro-
49 ta in nouiſſ. deciſ.* 557. nequè Procurator con-
ſtitutus cum ſpeciali mãdato ad reſignandum
coràm Papa poteſt interim reſignationem fa-
cere coràm alio *Boer. in deciſ. Burdegal* 207.
50 eſt etiam neceſſarium ſpeciale mandatum
quòad attentandum, putà ad capiendam poſ-
ſeſſionem lite pendente *Raudenſ. in deciſ. Pi-
ſan.* 13. *Rota in nouiſſ. in deciſ.* 81. *Verall. deciſ.*
53. *lib.* 1. ſed ſi ſequatur ratificatio tacita, vel
expreſſa idem operabitur, ac mandatum *Bal-
51 bus deciſ.* 225. ſimiliter in præſtanda fidelitate,
ſiue iuramento fidelitatis ſpeciali mandato
opus eſt *Franc. Marc. in deciſ.* 1215. *vol.* 1. *&
deciſ.* 692. *&* 693. *vol.* 2. *Cacher. deciſ. Pedemon.*
113. pariter etiam exigitur ſpeciale manda-
52 tum ad cauſas feudales, nec ſufficit mãdatum
generale ad omnes, & ſingulas cauſas *Balbus
deciſ.* 257. contrarium tamen, quòd ſufficiat
mandatum generale ad omnes cauſas, & ita
fuiſſe deciſum, licèt ipſe non fuiſſet dictæ opi-
nionis *Affli. in cap. 1. §. in generali ſub num.* 9.
& ſecundùm hanc opinionem fuiſſe alias de-
ciſum contra quemdam de familia Columnæ
53 refert *de Anna in allegat.* 118. *num.* 3. item ad
vendendum, & alienandum exigitur ſpeciale
mandatum, nec in tali actu ſufficiet generale
mandatum *Bellon. deciſ. 9. num. 4. & deciſ.* 53.
num. 1. *Creſcent. deciſ. 6. tit. de teſtamentis*, ſi ta-
men Procurator cum ſpeciali mandato ven-
deret habita fide de pretio, id facere non poſ-
ſet, quia venditio fit præſenti pecunia *Valaſc.
deciſ.* 21. *Ludou. deciſ. Peruſ.* 33. ſed contrariam
opinionem, ſcilicèt quòd habens mandatum
ad vendendum poſſit habere fidem de pretio,

tenuit

54 tenuit *Veral.deciſ.*276.inſuper requiritur ſpe-
ciale mandatum ad denunciandum, & inter-
pellandum, vt quis poſſit conſtitui in mora
*Suraus deciſ.Mantuan.*215. *Aſſiƈt.deciſ.*316.
55 *Magon.in deciſ.Florent.* 103. & etiam inter-
uenire debet ſpeciale mandatum ad declaran-
dum libellum obſcurum *Boer. in deciſ.Burde-*
56 *gal.*283. nec tranſaƈtionem pro alio quis fa-
cere poteſt, niſi ſpeciale mãdatum habeat *Ro-*
57 *ta in antiquis deciſ.* 62. & ſpeciale mandatum
etiam requiritur in eligendo, quando contra-
hendum eſt matrimonium ſpirituale *Rota in*
*nouiſſ.deciſ.*375. imò etiam in cognatione ſpi-
rituali contrahenda non ſufficit generale mã-
datum, ſed debet contrahi per ſpecialem Pro-
curatorem *Capell.Tboloſ.deciſ.*157. ſic olim
Leo Decimus Pontifex Maximus Procura-
torem conſtituit ſpecialem ad leuandum in
baptiſmo filium Ioannis Pici Mirandulæ, vt in
58 *Epiſtolis Cardinalis Bembi*, eſt tamen ſpeciale
mandatum neceſſarium in adeunda hæredita-
te, quia ex ea multa poſſent damna, & detri-
menta oriri quòad debita, & credita, ideò ſpe-
ciale mandatum interuenire debet *Theſaur.*
59 *deciſ.Pedemõt.*155.nec Procurator exceptio-
nem excommunicationis contra aliquem op-
ponere poteſt, niſi habeat ſpeciale mandatum
60 *Balbus deciſ.*206. ſimiliter etiam ad litigãdum
in Curia Romana ſpeciale mandatum exigi-
tur *Bellamer. deciſ.* 249. *Verall. deciſ.*196. &
61 Procurator generalis ſi tranſtulit omnes vi-
ces ſuas in alium, non poteſt illas reaſſumere
ſine ſpeciali mandato *Biſignet.deciſ.*11.*de Pro-*
curatoribus, Rota in nouis deciſ. 184. item vt
62 quis appellare poſſit à decreto, ſiue pronun-
cia de exequendo ſpeciale mandatum eſt ne-
ceſſarium *Magon. deciſ. Lucenſ.*18. & etiam
63 ad faciẽdam extraiudicialem appellationem,
vt deuoluatur requiritur ſpeciale mandatum
*Fabius in deciſ.nouiſſ. Rom.*23. *lib.*2. *vol.*3. &
64 Procurator ſine mandato ſpeciali Dominum
ſuper euiƈtione non poteſt defendere, & ad
euiƈtionem Dominus citari debet, non Pro-
curator, vt per Curiam Parlamenti fuiſſe or-
dinatum ſcribit *Rebuff in concord.tit.de electio.*
nis derogat.in verb.ſpeciale verſiculo trigeſimus
65 *primus*, ſed nota, quòd Procurator habens
ſpeciale mandatum non habet dilationem ad
conſulendum Dominum in partibus, tamen
generale mandatũ habenti ſimilis dilatio con-
ceditur *Biſignett. deciſ.*1.*tit.de dilat.*

Vidimus tamen hucuſque, & traƈtauimus
de mandato ſpeciali, & in quibus cauſis ſit ne-
ceſſarium, videre nunc reſtat, vt hunc de Pro-
curatoribus potiùs traƈtatum, quàm colleƈta-
neam ad finem reducamus de mandato cum
66 libera, quod quidem mandatum habet eãdem
naturam, ſicuti mandatum ſpeciale, & paria
ſunt *Caualcan.deciſ.*21.*par.*1.*Franc.Marc.de-*
*ciſ.*481.*&* 693.*vol.*2. *Magon deciſ.Lucenſ.*51.
*Cacher.deciſ.*38. *Balbus deciſ.*52.*Creſcent.deciſ.*
6.*tit de teſtamen Barz.in deciſ.Bononienſ.*154
67 Procurator tamen cum ſpeciali mandato, vel
cum libera poteſtate poteſt facere approba-
tionem, de qua in *cap.cordi nobis in fin. de ap-*
68 *pellat.in* 6.*Rota in antiq.deciſ.*358.ſi tamen
factum fuerit mãdatum Procuratorium duo-
bus cum libera, ſi non ſit expreſſum inſolidum
vnicuiquè ipſorum, non poſſent procedere,
niſi ſimul *Tbolomæus in deciſ. nouiſſ Rom* 860.
69 *lib* 3.*vol.*3.ſcias etiam, quòd Procurator cum
libera poteſtate conſtitutus non poterit do-
nare, vel dilapidare *Gratian. dec. Marchiæ* 79.
*Franc.Marc. deciſ.*618 *vol.*1. *Barz deciſ.Bo-*
70 *nonienſ.*125.poteſt tamen Procurator cum
libera acceptare beneficium Eccleſiaſticum
Biſignett.deciſ 8 *tit.de Procurat.* attamen ſi eſt
Procurator ſpecialis cum libera non poteſt
traƈtare, & agere niſi ſpecificata, & ſolummo-
dò aƈtus, ad quos eſt conſtitutus *Caualcan. in*
*deciſ. Fiuizan.*31. vbi autem exigitur manda-
tum ſpeciale, vel cũ libera regulariter admit-
titur cum cautione rati *Balbus deciſ.*54. ſcien-
dum eſt etiam, quòd mandatum cum libera
dicitur, cùm in illo dicitur, quòd Procurator
faceret quicquid ipſe facere poſſet *Barz. in*
deciſ.Bononienſ. 125.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores opponentes dilationes calumnioſè pœniuntur.*
2 *Dilationes quando dicuntur calumnioſæ.*
3 *Dolus quando præſumatur.*
4 *Procuratores incidentes in pœnam propter calumniam ſoluunt de proprio.*
5 *Procurator non poteſt facere cadere Dominum in pœnam, limita, num.*6.*&* 7.
8 *Mandatum ſpeciale in quibus caſibus ſit neceſſarium.*
9 *Non vtentes nominatione facta qua pœna puniuntur.*
10 *Capita repulſæ debent declarari.*
11 *Repulſa quando petitur ſit cum clauſula.*

De Procuratoribus. Pragm. I.

Colleƈtanea II.

1 QVotidiè, &c. Statuit pęnas contra Procuratores opponentes dilationes, de quibus hic calumnioſè.

2 Calumnioſè dicuntur petitæ dilatiónes, quando contra ius illæ petuntur *Rota in Auximana iudicij coràm R. P. Orano*, vbi quòd
3 calumnia, & dolus præſumuntur in faciente quod non tenetur facere *l. ſi Procuratorem* §. *dolo ff.mandat.* & in faciente rem prohibitam à lege *l.*1. *C de Sicar.*

4 Et quatènus mandat, pœnas hic appoſitas fore ſoluendas à Procuratoribus de proprio,

nec

nec repetendas à Principalibus, niſi fortè habeant ſpeciale mandatum.

5 Iunge rationem, quia Procurator non poteſt facere cadere Dominum in pœnam *l. 3. §. ſi Procurator ff. quod quiſq; iur. l. ſi Procurator ff. de condict. indebit.* & vtrobique *DD. Ludouic. deciſ. Peruſ. 15. num. 3. Benintend. deciſ. 94.* niſi

6 tamen adſit ſpeciale mandatum *cap. cùm olim de offic. Iudic deleg. Rot. diuerſ. deciſ. 71. num. 4. par. 1. Caualcan. deciſ. 18. num. 108. par. 2.* probans, tale mandatum requiri in indiuiduo, & *Nos* ſcripſimus *deciſ. R. A Apulea 43.* vbi quòd

7 ceſſat huiuſmodi concluſio, quando Principalis patitur Procuratorem excedere fines mãdati, nec contradicit, quia tunc ex facto Procuratoris poſſet cadere in pœnam, vt ibi latiùs erit videre.

8 Sed in quibus caſibus ſpeciale mandatum ſit neceſſarium, vide ſupra in *Rubrica à num. 35.*

9 Et dùm in §. 3. incip. *Patientes*, ſtatuitur pœna ducatorum duodecim contra non vtentes nominatione facta.

Obſerua, à tali pœna ſe euadere, ſi eodem, vel ſequenti die nominationi factæ ipſe renunciauerit, vt in *pragm. 49 ſupra de officio Sacri Regij Conſilij*, & ita in dies practicatur.

10 Et quatenus in §. 5. incip. *Petentes*, ſtatuitur, vt petentes repulſam aduerſus teſtes capita repulſæ declarent.

Nota, quòd petẽs repulſam tenetur declarare inſtante Parte ſpeciem repulſæ, vt iudicatum in S.C. probauimus *forenſ. quæſt. 4. lib. 1.*

11 Et reminiſcaris, quòd quando capita repulſæ proponuntur, bona eſt proteſtatio, *quòd non ſit animo iniuriandi Boer. deciſ. 295. num. 8.*

Alia in materia habes ſupra in *pragm. 11. de ordin. iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Memorialia non debent dari abſq; ſpeciali mãdato, limita, num. 2.*

3 *Mãdatum cum libera eſt ſicut mandatum ſpeciale.*

4 *Mandatum quomodò probetur.*

De Procuratoribus. Pragm. III.

Collectanea III.

LI anni paſſati in tempo del gouerno, &c.

1 Diſponit, nè Procuratores, Agentes, Sollicitatores, & alij dare valeant memorialia in aliquo Tribunali ſub nomine Vniuerſitatum contra perſonam aliquam abſq; ſpeciali mandato, & hoc in cauſis criminalibus.

2 Claudicaret fortaſsè diſpoſitio vbicunquè iſti haberent mandatum cum libera, quoniam tali caſu, & ſi non haberent ſpeciale mãdatum poſſent talia memorialia porrigere ſub nomi-

3 ne Vniuerſitatum, quia mandatum cum libera eiuſdem naturæ eſt, ſicut mandatum ſpeciale, & paria ſunt *l. Procurator, cui ff. de Procurat. Creſcent. deciſ. 6. de teſtament. Cacher. deciſ. 38. Balb. deciſ. 52. Cauale. deciſ. 21. par. 1. Magon. deciſ. Lucenſ. 51. Boer. deciſ. 283. Franc. Marc. deciſ. 481. vol. 1.* & cum libera dicitur mandatum, cùm in illo dicitur, quòd Procurator faciat quidquid ipſe facere poſſet *Barz. dec. 25.*

4 Sed quomodò probatur iſtud mandatum, dico, quòd reminiſcẽdũ eſt, nedũ in Curijs Regijs huius Regni, ſed etiam aliorum Dominorum, & Baronum probationem talis mandati fieri per ſcripturã tàm pergameno, ſiuè membrana, quàm etiam in papiro, & ita eſt praxis, licèt teſtibus probari poſſe mandatum procuratorium affirment *Balb. deciſ. 190. Ludouic. deciſ. Peruſ. 110. & Viuius deciſ. 470.*

SVMMARIVM.

1 *Mobilia domus veniunt ſub nomine ſuppellectilium.*

2 *Tapeta, ſtragulæ, & rheda comprehenduntur ſub nomine ſuppellectilium.*

Sic etiam menſa, & ſcamna, lecti, culcitræ, & ſimilia, num. 3.

4 *Animalia, nec veſtes veniunt appellatione ſuppellectilium.*

De Prohibita venditione ſuppellectilium vſu conſumptorum, ſeù de Circitoribus. Rubrica.

Collectanea I.

1 SVppellectilium appellatione veniunt mobilia domus, aliàs vtenſibilia *Rota in Parmen. legati coràm R P. Licta*, vbi pariter, quòd

2 continentur tapeta, ſtragulæ, & ruralia ex *l. de tapetis ff. de ſuppellectili legat.* nec non thedæ, & ſedularia ex *l. 4. eod. tit.* ſic etiam menſæ, ſcã-

3 na, lecti, culcitræ, candelabra, lucernæ, vaſa, & ſimilia *l. 3. ff. cit. tit.* licèt annuat, non contineri

4 animalia ex *l. 2. d. tit.* nec pariter veſtes *l. qui veſtem ff. cit. tit.* quod fuit diſcuſſum in cauſa Philiberti de la Cordia legatarij quõdam Michaelis de la Cordia cum Mattheo de la Cordia hærede vniuerſali, licèt non fuerit determinatum, quia ſe concordauerunt Partes tàm circa id, quàm circa alias prætendentias inter ipſas ortas.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Tortura ad hoc, vt à Iudice inferatur indicia vrgentia,& propinqua praecedere debent.*

2 *Tortura ad mandatum Principis ſine indicijs danda non eſt.*

3 *Iudices in quaeſtionibus inferendis non facilè debent deuenire, niſi indicia ſufficientia praecedant,& aliter veritas haberi non poſſit.*

4 *Tortura ſine indicijs illata non iuſtificatur per ſuperuenientia indicia.*

5 *Tortura, & confeſſio abſque indicijs non valet, nec contra tertium.*

6 *Tortura ſine legitimis indicijs, & confeſſio aliquibus concurrentibus ſatis ſit ad condemnãdum.*

7 *Teſtis pro indicio an,& quando torqueri poſſit, remiſſiuè.*

8 *Tortura non infertur egregio Iureconſulto, & ei,qui ſuit Iudex, & Decurio.*

9 *Impubes torqueri nequit,niſi in criminibus exceptis, in quibus teſtes cum tortura deponere debent.*

10 *Filius Doctoris, aut alterius in dignitate conſtituti nec torqueri poteſt,& ſic etiam ſenex, niſi fuerit robuſtus.*

11 *Tortura quando inferri debet, & tortura quomodò poſſit dari ob indicium malae famae, & tortura quando ſit repetenda,remiſſiuè.*

12 *Confeſſio ratificata quomodò debet reuocari, vt ſit locus repetitioni torturae,remiſſiuè.*

13 *Tortura an ſit reiteranda inquiſito de homicidio per teſtes de viſu,etiam mulieres conuicto, probata inimicitia teſtium ex aduerſo,non tamen ſpecificata ſpecie inimicitiae.*

14 *Diſcurſor Campaneae ex indicijs poteſt torqueri.*

15 *Tortus praecedentibus indicijs,ſi nihil fuerit cõfeſſus abſolui debet,amplia.prout num.16.*

17 *Semel tortus non debet amplius torqueri.*

18 *Inquiſitus confitens delictum, de quo indicia vrgebãt an poſſit de alijs interrogari,& torqueri.*

19 *Obtinens gratiam criminis à Principe non poteſt contra ſocios torqueri.*

20 *Qui torqueri minimè poteſt,poteſt tamen terreri,limitatur prout num.21.22. & 23.*

24 *Tortura tribus vicibus repeti poteſt, ſed ex nouis indicijs vltrà torqueri poteſt.*

25 *Vtens ſortilegio ad ſuadẽdum tormenta,iterùm torqueri poteſt.*

26 *Teſtis nùm torqueri poſſit.*

27 *Teſtis varius torqueri poteſt.*

28 *Torquens reum indebitè qua pœna eſt puniendus.*

29 *Tortura an poſſit inferri ex proceſſu informatiuo vigore praeminentiae.*

30 *Tortura an inferri poſſit inquiſito de venenatione, quae non conſtabat, niſi per famam, & alia indicia,ſignanter per confeſſionem extraiudicialem exquiſiti.*

De Quaeſtionibus. Rubrica.

Collectanea I.

MAteriam torturae inferendae, & multa aliã deciſa non inutilia hic congeram pro ornatu huius rubricae.
1 Quarè ſcire debes, quòd ad hoc vt tortura
iuridicè inſeratur indicia vrgentia, & propinqua praecedere debent,laeuia autem non ſufficiunt, vt ex deciſione Parlamenti Delphinalis
apud *Franc. Marc.in deciſ.182.par.2. Fabr.*
2 *in deciſ.16. C.de quaeſtionibus*,vndè tortura ad
mandatum Principis ſine indicijs inferenda
non eſt, vt ex deciſione M. C. V. relata per
3 *Grammat. in voto* 32. & ideò Iudices in quaeſtionibus inſerendis non facilè debent deuenire, niſi indicia ſufficientia praecedant, & aliter
veritas haberi non poſſit, ex deciſione Parlamenti Delphinalis apud *Franc.Marc. in deciſ.*
4 904.*par.1.& in deciſ.92.par.2.*& hinc tortura
ſine indicijs illata non iuſtificatur per ſuperueniẽtia indicia, ex deciſione eiuſdem Parlamẽti Delphinalis apud eundem *Franc. Marc. in*
5 *deciſ.*287 *par.2.* & hinc nequè tortura, nequè
confeſſio abſq; indicijs valet,nec contra tertium, ex deciſione relata per *Grammat.in voto 6.*& hinc tortura propter incertitudinem abſquè indicijs ſufficientibus non eſt inferenda *Barz. dec.*48. licèt in aliquibus caſibus poſſit inſerri non ſeruatò iuris ordine, nec data
copia indiciorum in Regno, vt ex deciſione
6 Sacri Conſilij apud *Afflict.in deciſ.*391.& tortura ſine legitimis indicijs, & confeſſio aliquibus concurrentibus ſatis ſit ad condemnan-
7 dum, iuxta *deciſ. Grammat.* 34. ſed teſtis pro
indicio an,& quando torqueri poſſit,eſt vidẽda *deciſ. Maſtrill.*192. qui in *deciſ.*191.refert, ſi Officiali cognoſcẽti inuitam mulierem, tortura nõ datis defenſionibus dari poſſit, vt etiam
*Franc. Marc. in deciſ.662.p.*1. dubitat, quòd torqueri non poſſit, & dicit reſolutum per
Parlamentum Delphinale, quòd Illuſtres perſonę, ſiue Officiarij priuilegium habẽt, nè torqueantur, licèt hoc fallat, vbi ageretur de gra-
8 uiſſimis criminibus, ſicuti etiam tortura non
infertur Iuriſconſulto egregio, & *ei*, qui ſuit
Iudex, & Decurio, ex deciſione relata per
9 *Gramm. in voto* 1. vt ſic pariter impubes torqueri nequit, niſi in criminibus exceptis, *in* quibus teſtes cum tortura deponere debent,
ex deciſione Parlamenti Delphinalis apud
10 *Franc. Marc. in deciſ.* 891.*par.*1. vt ſic filius
Doctoris, aut alterius in dignitate conſtituti gaudet tali priuilegio *Idem in deciſ.18.par.2.*
Et ſenex etiam, niſi fuerit robuſtus torqueri nequit,ex *deciſ. Rota Lucenſ.*13. apud *Ludo-*
11 *uic. & Garzia* 40. ſed tortura quando inferri
debeat,eſt videnda *deciſ. Franc. Marc.* 60. & tortura quomodò poſſit dari ob indiciũ malae famae, vide *Viuium in deciſ.*467. ſed tortura quan-

Digitized by Google

quando ſit repetenda, eſt deciſio Parlaentim
Delphinalis apud *Franc. Marc. in deciſ.* 253.
*par.*2.& vide *eundem in deciſ.*279.280.*&* 281.
*par.*1.*& in deciſ.*288.*par.*2. & vide *Magon.in*
12 *deciſ. Lucenſ.* 89. ſed confeſſio ratificata quo-
modò debeat reuocari,vt ſit locus repetitioni
torturę,eſt videndus *Caball.in reſolut. crimin.*
180. & tortura an ſit reiteranda inquiſito de
13 homicidio per teſtes de viſu,etiam mulieres
conuicto, & ſi fuerit per teſtes conſanguineos
probata inimicitia teſtium ex aduerſo,non ta-
men ſpecificata ſpecie inimicitiæ,quòd ſic di-
cit iudicatum *Grammat.in conſ.crimin.* 12.ſed
14 an diſcurſor Campaneę ex indicijs poſſit tor-
queri, quòd ſic *Muta in deciſ.*80. vbi etiam,
15 quid quando torquetur, ſed quæro,an ſi tor-
tus pręcedentibus indicijs nihil confeſſus fue-
rit abſolui debeat,reſpōdeas affirmatiuè, quia
cenſetur purgaſſe indicia, ita *Grammat. in de-*
16 *ciſ.*96.*& Boer.in dec.*163. amplia etiam ſi tres
ſocij criminis depoſuerunt contra aliquē con-
ſocium, quia tunc ſolùm faciunt indicium ad
torturam,quia data ſi tortus illam ſubſtinuerit,
debet abſolui, quia illa indicia remanent pur-
gata per ipſam torturam *Viuius in deciſ.* . . . .
imò etiam plena probatio tollitur *Boer. in de-*
ciſ 39. aliquid per *Ludou.in deciſ.Lucenſ.*19.li-
cèt *Frāc.Marc.in deciſ.*556.*par.*2.dicat,quòd,
ſi adſunt plenæ probationes, tortus poteſt ni-
hilominùs condemnari, ideò ad hanc difficul-
tatem tollendam hoc caſu ſolent Iudices pro-
teſtari,torturam illam inferri ſine præiudicio
probatorum,& quòd torquet ad ſciendum
complices, & alias qualitates delicti *Franc.*
*Marc.in deciſ.*156. *Grammat. in deciſ.*69.licèt
per torturā indicia cenſentur pụrgata, & ma-
ximè per torturam reiteratam,quia tunc cen-
ſentur quaſi vera nō fuerint, & propterea pę-
na debet moderari *Grammat.in deciſ* 8.quām-
17 uis ſemel tortus non debet ampliùs torqueri
Boer. citata *deciſ.*163. *Delphinal.in deciſ.*155.
quia tortura eſt remedium ſubſidiarium, quā-
do ſcilicèt veritas aliter haberi non poſſet
*Franc.Marc.in deciſ.*904 *par.*1.*&* 156. *par.*2.
*Grammat.vot.*1.*&* 2. & tortus,& confeſſus ſi
nolit ſe repetere,quid fiet,& de interpellatio-
ne terminorum, & actorum in tortura vide
*Mut.in deciſ.*88.
18 Quęro ſecundò,an inquiſitus confitens de-
lictum, de quo indicia vrgebant poſſit de aliis
interrogari, & torqueri, huic quæſito reſpon-
det *Grammat. in deciſ.*48. quòd poterit inter-
rogari, vt habetur aliquid per *Eundem in dec.*
34.*& in voto* 13.vbi refert caſuum Deciſionē,
non tamen danda eſt tortura exiſtentibus in-
diciis prò, & contra *Grammat. voto* . . . . ſed
debet terreri reus *Franc.Marc.in deciſ.*516.&
pro quibus criminibus inferatur,vide *Peguer.*
*in deciſ.*16. *Franc.Marc.in deciſ.*904.in crimi-
ne veneni Iudex debet eſſe promptior ad tor-
turam, vt aliquid per *Grammat.in deciſ.*33.*&*

34. *Gacheran. in deciſ.* 79. ſed nùm is,qui gra-
19 tiam criminis obtinuit à Principe poſſit con-
tra ſocios torqueri, negatiuè *Faber in deciſ.*
14.*C.de quæſtionibus*,& nunquid hodiè ii,quos
ius commune prohibet tormentis ſubiici,poſ-
20 ſint, affirmatiuè *idem in deciſ.*13.*eo.tit.* ſed qui
torqueri minimè, an ſaltim poſſint terreri,af-
firmatiuè *Idem in deciſ.*24.*eo tit.* reus iam cō-
21 uictus non torquetur, limita ad detegendum
ſocios *Idem in dec.*15.*&* 16. *eo.tit.* ad torturā
an deueniri poſſit antequām de mortuo cor-
22 pore conſtet, quòd ſic in crimine aſſaſſinii
23 *Idem in dec.*17.*eo.tit.*& nùm ſimulans furorē,
nè de crimine interrogetur poſſit torqueri,af-
firmat idem *Faber in deciſ.*1.*eodem tit.de quæ-*
24 *ſtion.* tortura quot vicibus repeti poſſit, re-
ſpondet tribus *Magon. in deciſ. Lucenſ.*89.ſed
ex nouis indiciis vltrà torqueri poteſt *Faber*
25 *in deciſ.*2. *vbi ſupra*,& qui iuuetus eſt vti for-
tilegio ad eludendum tormenta, iterùm tor-
queri poteſt,idem *Faber in dec.*3. *eo.tit.* teſtis
26 autem nùm torqueri poſſit, quòd ſic, ſi duo
concurrant, de quibus per *Theſaur in deciſ.*
42.tortura enim facit perſonam teſtis integrā
27 *Faber in deciſ.*23.*ibi*,& nùm teſtis varius poſ-
ſit torqueri,deciſum affirmat idem *Faber in*
*deciſ.*55. *in tit.de teſtibus.*
28 Sed torquens reum indebitè,& ſi vti Com-
miſſarius cum præeminentia M.C.V. fuiſſet
deſtinatus per Reg. Collar. Conſil. quanam
pęna ſit puniendus,fuit per M. C.V. condem-
natus quidā Commiſſarius Collateralis Con-
ſilii deputatus cum dicta præeminētia ob tor-
turam indebitè reo illatam ad relegationem
in Inſulam per S.E. eligendam per certum tē-
29 pus, & ad intereſſe Partis, tortura an poſſit
inferri ex proceſſu informatiuo vigore præ-
eminentiæ M.C.V.ab eademmet M.C.contra
milites cuiuſuis ſint Nationis pro omnibus cri-
minibus talem torturam merentibus,conclu-
ditur,eſſe ordinariè procedēdum ad inſtar Ci-
uium Neapol.& ita pluriès obſeruatum vidiſ-
ſe refert *Surg in annot.ad opus eius fratris de*
*Neapol.Illuſt.cap.*16.*ſub num.*25.*fol.*341.*ver-*
ſic quod autem,& paulò antè refert,ipſo Fiſci pa-
trono exiſtente fuiſſe denegatam talem præ-
eminentiam Iudici militum, ſed tantùm com-
petere M. C. V. quarè facta relatione in Col-
lat. Conſil. nulla habita ratione de dicta præ-
eminentia per Iudicem militum prætenſa, fuit
conceſſus terminus militi, vt ſe defenderet,
30 & tortura an inferri poſſit inquiſito de vene-
natione,quæ non conſtabat,niſi per famam,&
alia indicia,ſignanter per confeſſionem extra-
iudicialē inquiſiti,nō tñ facta in ſpecie recogni-
tione cadaueris ob ipſius corruptionē,fuit iu-
dicatum,quod ſit inferenda in certa Curia Regni,
& admiſſa appellatione ad M.C.V.fuit decre-
tum prædictum confirmatum *Muſcatell. in*
eius pract.crim.in tit.de cognit.ſeu prob.delict.
*in generi in proœmio operis num.*42.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Decreta de torquendo ſunt ſubſcribenda à Iudicibus votantibus, & per duos ad minus exequi.*

2 *Tortura ſi reperiatur illata ab vno Iudice in Collegiato Tribunali, in quo ſunt plures, non per hoc confeſſio exorta redditur nulla, niſi tamen illegitimè eſſet data tortura, num.3.*

De Quæſtionibus. Pragm. I.

Collectanea II.

Mandamus quoquè, &c.

1 Statuit, decreta de torquendo eſſe ſubſcribenda per omnes Iudices votantes, & per duos ad minus exequi.

2 Obſerua, quòd ſi reperiatur illata tortura ſine duorum Iudicum interuentu confeſſio exindè exorta minimè reddetur nulla, quia actus non redditur inualidus, prout ſic, me tamen non interueniēte iudicauit Regium Prætorium Capitinatæ.

Declara tamen, ceſſare huiuſmodi aſſum-
3 ptum, quando illegitimè eſſet data tortura, quia tunc claudicaret confeſſio *Rota in vna Auximana prætenſa falſitatis corăm R.P. Remboldo, Muta deciſ.1.num.3.* vbi quòd ſequi nō poteſt cōdemnatio, eſto quòd extra torturam confeſſus fuerit, ſicq; ſcio practicaſſe M.C.V. non vna vice, dùm caſus ex facto accidiſſet.

SVMMARIVM.

1 *Funiculi tormentum quando operandum ſit. Et an Cōmiſſarij cum præheminentia illo vtantur, num.2.*

3 *Funiculi tormentum inter ſolita tormenta connumeratur.*

4 *Iudex inſolitis tormentis vti nequit.*

De Quæſtionibus. Pragm. II.

Collectanea III.

1 Per la Maeſtà, &c. Statuit, nè Iudices vtantur funiculis, niſi in grauibus delictis, & malę qualitatis.

Adde, quòd ideò grauantur rei, quotiès extra hunc caſum funiculis arceantur, vt determinatum eſt *tom.1.de grauaminibus vaſallorū grauam.374.*

2 Et amplia, vt nec Commiſſarij cum præheminentia valeant vti huiuſmodi ſpecie tormentorum ex *pragmat.10.§.66.ſupra de offic. Iudic. & aliorum Official.*

3 Quāmuis tale tormentum inter ſolita tormenta connumeretur, vt *tom.1.de grauaminibus vaſallorum grauam.180.* vbi quòd inſolitis torquendi inſtrumentis vti nequit Iudex
4 *Viu. deciſ.262.* & videas *Ill. Epiſcopum Ricc. deciſ.Cur.Archiep.102.par.1.*

SVMMARIVM.

1 *Tormentum polletri quando ſit operandum, & an illo vti poſſint Curiæ inferiores, num.2.*

3 *Tormentum vulgò* del Toſone *pro quolibet delicto non infertur.*

4 *Nullitates proponendæ à pauperibus admittuntur abſq; depoſito, etiam reſpectu Vniuerſitatum pauperum.*

De Quæſtionibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

Hauemo inteſo, &c.

1 Equulei tormentum, vulgò *detto lo polletro*, non eſſe inferendum, niſi in delictis atrociſſimis mandat.

Iunge, quòd ſic pariter probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom.1.grauam.374.* vbi quòd rei grauātur, ſi in delictis ordinarijs ei-
2 dem tormentum polletri irrogetur, firmando, tali tormento vti haud poſſe Curias inferiores, cùm de raro Superiora Tribunalia illo vtantur.

3 Amplia, vt aurei velleris tormētum dictum vulgò *il Toſone* pro quocunque delicto inferri nequeat ex *pragm.4.hac eadem rubrica.*

4 Sed quatènus in fine diſponit, nullitates proponēdas à pauperibus recipiendas eſſe abſq; depoſito.

Adde, quòd ita pluriès deciſum extitit, nedùm reſpectu Particularium pauperum, ſed etiam reſpectu Vniuerſitatum pauperum, vt probauimus *forenſ. quæſt. 59. par. 2.* confert *Gizzarell.deciſ.84.* vbi plura.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica.*

2 *Capta in bello cuius ſint, & quid ſi propter bellum, etiam extra belli aciem, num.3.*

4 *Iura captiuitatis, & poſtliminij an ſeruentur inter Chriſtianos.*

5 *Bona Hebræorum an deprædari valeant, & deprædata ad quem ſpectent.*

6 *Hoſtes qui propriè dicantur.*

Vu Quòd

Quòd Regnicolæ poſſint armare lembos piraticos,& alia nauigia contra inimicos. Pragm. I.

Collectanea I.

L'Imperatore Noſtro Signore, &c.

1 Statuit, licere Regnicolis inſtruere nauigia quæcunq; armata ad debellandos,& prædandos Infideles,& hac occaſione capta ipſorum capientium eſſe.

2 Quòd capta in bello, ſiuè propter bellum mobilia omnia, ſiuè ſemouentia iure gentium capientis fiant, patet ex *l.naturalem §.fin. ff. de acquir.rerum dominio §.item ea Inſtit.de rerum diuiſ.* & pro perſonarum qualitatibus diuidantur,patet in *cap.ius militare in fin.1.diſt.*

3 Ita vt quæcũq; bona ſiuè in bello, ſiuè propter bellum, etiam extra belli aciem ab hoſtibus capta ſint, capientium efficiantur *l.in bello ff.de captiu.Cabed.deciſ.Luſit.*88.*par.*2.*Praſ. de Franch.deciſ.*268. *Gama deciſ. Luſitan.*335. *Maſtrilli.*fusè *deciſ.*181.*Reg.de Ponte deciſ.*21. *Theſaur. forenſ.quæſt.*98.*lib.*2.*Caball.reſolut. crim.* 140. *&* 220. affluenter *Reg. Moles deciſ. manuſcript.quæſt.*15.*ſub tit.an bona capta in Regno*,& copiosè omnium nouiſſimus *Galeot.* videndus erit hac in materia in *reſponſo* particulari edito *de bonis captis in bello,& ab hoſtibus recuperatis*, quia multa conglomerat.

4 Nec non perquirendus eſt *Gratian. diſcept. forenſ.*801. vbi quòd iura captiuitatis,& poſtliminii licèt non ſeruentur quòad Chriſtianos captos etiam in bello iuſto, & quòad eorum perſonas, neq; etiã captiui poſſint haberi pro ſeruis,tamen *num.*43. recenſet,teneri ſoluere pretium redemptionis, ſeù relaxationis ſuæ perſonæ, ad cuius perfectam ſolutionem poſſunt retineri,quod improbandum non eſſe refert, tanquàm id ſit repertum ad euitandum maius malum, ad finem vt milites allecti ſpe pretii mauis ſeruiant, quàm interficiant *Valaſc. deciſ.* 30.

5 Et bona Hebræorum ſi poſſint deprędari, & deprędata an ſpectẽt ad Proregẽ vti Generalem Capitaneum, vel Generalem triremiũ, aut Regium Fiſcum, & quid ſi adſint Aſſecuratores,tractat *Caſtill.deciſ.*107.*par.*2.& iudicatas res quidèm reportat,vbi etiam *num.*43.

6 *& ſeq.* probat,hoſtes propriè dici,quibus publicè bellum decretum eſt, vt ſunt Turcæ,Hęretici, & ſimiles, nec non qui ob delictum, rebellionem,contumaciam,aut Principis decreto tales iudicantur, circa quod videndus eſt pariter *Cabedus deciſ.*115.*par.*2.vbi occaſione diſcuſſionis articuli,quando arma,& ferrum poſſint deferri ad Infideles *num.* 3. diſtinguit inter Infideles,dicens, nõnullos eſſe, cum quibus pacem habemus, & hos non dicit hoſtes, alij ſunt,cum quibus nec pacem,nec bellum habemus propter diſtantiam, vt ſunt Indi, & hos etiam nec appellat hoſtes,cęteri ſunt,cum quibus frequenter bellum gerimus,vt ſunt Saraceni,& Turcæ,& iſtos appellat hoſtes, quia ſcilicèt ex parte noſtra ſemper cum illis iuſtũ eſt bellum, cùm habeant occupatam Terram Sanctam, aliaſq; Chriſtianorum Regiones.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione receptatorum bannitorum qui veniant.*
2 *Receptatio differt à cõuerſatione,& quæ illa ſit.*
3 *Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis eadem pœna punitur.*
4 *Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis non gaudet indultu, ſi in illo hoc crimen exceptuatur.*

De Receptatoribus delinquentiũ,ſeù malefactorum. Rubrica.

Collectanea I.

1 REceptatorum bannitorum appellatione veniunt Guidatores,Fauores,Conſultores, Auxiliatores,ſeù Aſſociatores, vt apud
2 *Giurb.conſ.crim.deciſ.*28. vbi quòd receptatio differt à conuerſatione,& quòd propriè receptatio eſt bannitum abſcondere, nè ad Curiæ manus perueniat *l.*1. *§.quod autem ff.de ſeru. corrupt.*pluraquè hac in materia coaceruat, apud *ipſum* videnda.

3 Receptator autem inquiſiti de crimine læſæ Maieſtatis punitur eadem pœna, qua Principalis,vt in *cap.Regni Nuper apud Tranum*, ſicq; deciſum in Collaterali Conſilio demonſtrat *Reg. de Ponte de poteſt. Proreg. Rubric. de prouiſionibus fieri ſolitis §.*3.*num.*10.quem
4 pariter perquiras *deciſ.*22.vbi quòd Receptator inquiſiti de crimine læſæ Maieſtatis, quotiès in indultu excipitur tale crimen, minimè gaudet indultu,teſtãs,ita iudicatum in eodem Collaterali.

SVMMARIVM.

1 *Maleſactores nec à Baronibus, nec à Priuatis guidari debent.*
2 *Barones receptantes facinoroſos qua pœna puniuntur.*
3 *Officiales cum bannitis conuerſantes ad quid tenentur, remiſſiuè.*
4 *Receptatores bannitorum qua pœna puniuntur.*
5 *Receptatio voluntaria eſt prohibita,non coacta.*
6 *Coactio in Rure præſupponitur,& in Caſalibus paruis, ampla, num.* 7. [illegible]
8 *Tolerantia Superioris,illicitum licitum facit.*

9 *Præſtantes ſemel cibum, & potum bannitis tranſeuntibus non incidunt in pœnam pragmaticæ.*
10 *Receptatio facta ad finem tradendi bãnitos Curiæ non meretur pœnam.*
11 *Receptãs bannitus extrà Regnum an puniatur.*
12 *Receptans bannitum appellantem à banno non punitur.*
13 *Bannitus, qui appellauit à banno non poteſt occidi durante appellatione.*
14 *Receptans bannitos nequit allegare ignorantiã, & num. 15.*
16 *Receptans bãnitos quando poſſit allegare ignorantiam.*

De Receptatoribus delinquentium,&c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 PRæterea, &c. Sancitur, vt neç Barones, nec priuati malefactores recipiant, vel guident.

2 Circa Barones receptantes facinoroſos, vt illi ſub Regio ſequeſtro ponãtur autumat *Peguer.dec.*36. de ipſorumq; pęna fusè *Maſtrill. deciſ.*216.

3 Et contra Officiales cum bannitis conuerſantibus latè loquitur *Caſtil.deciſ.*160.vbi qua nãm pęna puniantur.

4 Et contra receptantes, fauoremque,& auxilium quomodocũq; bannitis præſtantes vigore *Bullarum Sixti V.* & *Gregorij XIII.* infliguntur diuerſæ pęnę temporales,& excommunicationis latæ ſententiæ,Sãctiſſimo reſeruatæ, vt latiùs in *Noſtro iure Pontificio nouo tit.de bannit.* vbi erit videndum.

5 Intellige autem, tunc eſſe prohibitam receptationem,vbi eſſet volũtaria, ſecus ſi coacta, putà quòd ſecus receptãs facere nequiret ob violentiam bannitorum, quos non recipere, eſſet tantum, quantum ſe ponere in periculo, & diſcrimine vitæ *Caball.reſol.crim.*287.*à nu.* 12. & iudicatum patet in *Camera Imperiali* in *deciſ. eiuſdem Tribunalis in verbo bannitos receptans*, & patet ex adductis per *Giurb.conſ. deciſ.*28.quo in caſu mihi ſuaderem,eſſe denũciandum Superioribus de tali receptatione inuoluntaria.

6 Quæ coactio poteſt præſupponi, quãdo eſſemus in Ruribus,vel Caſalibus paruis,in quibus quando accedunt huiuſmodi perſonæ, dominantur,& habitantes non poſſunt non facere de non recipiendo illos, & ipſis obedire,vt paſſim praxis demonſtrat, & proindè meritò *Foller.in Conſtit.Regni Patarenorum*,recenſet ſic prouiſum in cauſa Caſalium Foriæ Salerni, & in hoc erit habendus aliquis reſpectus per Iudices, cùm videatur ceſſare dolus in talibus caſibus, & proindè pęna ſubintrare nequibit, vt in terminis receptationis *Sayr deciſ.*53. *de ſentent.excommun.* [illegible]

7 Prout ſic pariter cenſerem reſpectu bannitorum publicè toleratorũ à Superioribus, vt iudicatum in facti contingentia fatetur *Cotta in memorabilibus in verbo receptaps*,& diebus elapſis determinauit noſtra M.C. V.in cauſa
8 cuiuſdam S.Seuerini,ea de ratione, nam tolerantia Superioris de illicito facit licitum *cap. cùm iam dudùm de præbend. Ludouic.deciſ.Peruſ.*31. *Anna obſeruat.*12.

9 Sic ſimiliter erit, vbi ſimplex potus, vel cibus ſemel bannitis tranſeuntibus aliquo in loco præſtaretur,ceſſante malo animo, & dolo, qui non præſumuntur in dubio, & proindè in Mag.Reg.Cur.tali caſu huiuſmodi non puniri teſtatur *Maſtrill.*cit.*deciſ.*216.*num.*84. ſicquè reſpectu Tabernariorum, & ſimilium publicè tranſeuntibus cibum,& potum dari ſolitorum mihi ſuaptè ſuaderem.

10 Et vbi receptatio eſſet facta ad finem exhibendi illos Curiæ ceſſaret quoquè pęna *Balb. deciſ.* 25. quia tunc non videtur ad malum finem facta receptatio,quo in caſu pœnam non meretur *Giurba d.conſ.deciſ.*28.*num.*10. *Maſtrill.d.deciſ.*216.*num.*56.vbi *num.*60. probat,
11 nè receptans bannitos extrà Regnum puniatur,& alia coaceruat.

12 Pariter, ſi bannitus appellaſſet à banno,& pendente appellatione receptatus eſſet, vtiq; receptans pœnam latam contra receptantes bannitos non intrabit, ex traditis per *Viuium deciſ.* 355. vbi quòd non poteſt impunè occidi
13 bannitus,quando appellauit à banno durante tempore appellationis.

14 Sed quatenùs hic circa finẽ ſtatuitur, quòd nè allegatio ignorantiæ receptãdi detur, quòd nullus in domibus, villis, maſſariis, & aliis locis audeat receptare,& hoſpitari aliquem Exterũ illius loci, vbi receptatur vltrà binas noctes, quin ſtatim poſteà denũciare debeat Officiali eiuſdem loci.

15 Adde, rationem eſſe, nè receptans deindè poſſet allegare ignorantiæ cauſam, putà non ſciuiſſe illos fuiſſe bãnitos, vt eadem pragmatica aperit, quæ quidèm ignorãtia vtiq; excuſaret *Thoming. deciſ.* 29. *lib.* 1. & in terminis *Bullæ Gregorij* iudicatum refert *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſion.*166. *part.* 3.cùm receptans bannitum ad hoc vt puniatur,debeat ſcientia ſpecificè probari, vt fusè apud *Maſtrill.*cit.*deciſ.*216.*à num.*8. *cum ſeq.* & proindè dubitantes de banno, & receptantes non puniuntur *Sayr.deciſ.* 54. *de ſentent. excomm. Faber deciſ.*2.*C.de maleſ.*

16 At hæc ignorantia hodiè in Regno allegari nequibit, quotiès quis vltrà duas noctes hoſpitatus eſſet Exterós ſuis in prædiis,& domibus,nec Officiali loci denunciaſſet, ſi poſteà dicti fuiſſent reperti bãniti, & facinoroſi,prout ſic dicebã in Regia Audientia Apuleæ contra quoſdam de Terra Caſtelluccii, dùm ibidẽ in defectum Fiſci patroni ordinarii Aduocati Fiſcalis munere fungerer.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Patres, & conſanguinei poſſunt receptare bannitos.*
2 *Prohibitio receptationis non comprehendit coniunctos.*
3 *Fauor ſanguinis quid operatur.*
4 *Denuncians debitorem alicuius, vt aufugiat, ſi aufugerit, tenetur ad ſolutionem, limita, nu. 5.*

De Receptatoribus delinquentium, &c. Pragm. V.

Collectanea III.

1 ALli giorni paſſati, &c. Reuocat prohibitionem aliàs factam, nè patres, fratres, & conſanguinei receptare poſſint filios, fratres, & conſanguineos, & ſeruari ius commune, & Conſtitutiones Regni ſtatuit.

Diſpoſitum de iure cōmuni habes in *l. fin. C. ad l. Iul. de vi public.* iuxta quam *Gram. deciſ. 29. Triuiſan. deciſ. 4. lib. 2. Iaffred. deciſ. 15.*
2 vbi quòd receptationis prohibitio non comprehendit coniunctos.

Diſpoſitum autem de iure Regni habes in *Conſtit.* incip. *Patres pro filijs*, & *Conſtit.* incip. *Pœna carcere volentes.*

3 Fundatur huiuſmodi diſpoſitio fauore ſanguinis, cuius de cauſa plurima tolerantur, & conceduntur, quæ aliàs eſſent prohibita *Rota Auenion. deciſ. 1. Rota Romana in vna Patauina fideicommiſſi coram R. P. Oćtembergo.*

4 Quod indè deſcēdit, vt licèt notificās debitori alicuius creditorem anhelare ad illius capturam, ſi hac de cauſa debitor aufugiat, aliàs non fugiturus teneatur ad ſolutionem debiti, & damni emendationem in ſubſidium, vbi creditoris indemnitati aliàs non eſſet conſultum
5 *l. quotiès C. de exactor. tribut. lib. 10.* tamen ſecus eſt, vbi notificans eſſet coniuncta perſona, vel magnus amicus debitoris, quod pariter determinatur *Coſta remed. 42. de ſubſidiar. remed.*

SVMMARIVM.

1 *Receptatio bannitorum à quibus probatur.*
2 *Socij criminis an probent, & quid in cauſa fidei, num. 3. & num. 7.*
4 *Teſtimonium trium latronum in tormētis probat, & num. 5.*
6 *Confeſſio in tortura vt probet quæ requirantur.*

De Receptatoribus delinquentium, &c. Pragm. VI.

Collectanea IV.

1 ESſendo tanto, &c. Statuit, contra receptātes puniendos ſtari confeſſioni duorum proſcriptorum, quàmuis deponant in tortura de actibus diuerſis.

2 Limita concluſionem, nè credatur confeſſionibus plurium ſociorum criminis, quæ non producūt aliam probationem, quàm indicium ad torturam, de quo *Peguer. deciſ. 5. & 37. Caball. reſol. crim. caſu 37. Caſtil. deciſ. 160. num. 2. Viu. deciſ. 216. Ill. Epiſcopus Riec. deciſ. 292. par. 2.* vbi declarat, qualem probationem fa-
3 ciant ſocij criminis in cauſa fidei.

4 At per *Capitulum Regni* incip. *Frequens, & effrenata*, ſtat prouiſum, ſtari teſtimonio trium latronum in tormentis deponentium de ſe ipſis cōtra fautores, receptarores, & participes, dummodò quilibet ipſorum ſecretè deponat, quod tamen fuit modificatum per aliud *Capi-*
5 *tulum* incip. *Conſtitutionem diuæ memoriæ* habere locum, quotiès dicti nominati modo, quo ſupra eſſent leues, & infamatæ perſonæ *Praſ. de Franch. deciſ. 570.*

6 Declara tamen, huiuſmodi confeſſionem in tortura factam debere eſſe aſſociatam cum repetitione, citato illo, aduerſus quem confeſſio emanauit, vt in *pragm. 1. ſupra de perſequend. malefactor. Theodor. alleg. 97.* vbi ex hoc defectu Cęſarem Beluedere leuiter pęna extraordinaria fuiſſe afflictum oſtendit, ſicq; priſcis, & hodiernis temporibus indiſtinctè ſeruatur.

7 Declara inſuper, quòd ſi contra iſtos deponerent ſocij in crimine, ideſt qui non participaſſent in delicto, nec voluerunt aſſentiri, admitterentur abſq; tortura, cùm pragmatica loquatur de ſocijs criminis, non autem de ſociis in crimine, inter quos eſt diſcrimen, vt apud *Cauale. deciſ. 13. num. 5. par. 5.* ſicquè ſcio fuiſſe oppoſitum in quadam cauſa occurſa in Regio Auditorio Luceriæ per Aduocatum Fiſcalem eiuſdem Tribunalis, licèt deindè nihil fuerit determinatum, qoia inquiſitus febre peſtilēti occupatus aliam commutauit vitam.

SVMMARIVM.

1 *Relatio vndè dicatur.*
2 *Relatio qualiter differat ab appellatione.*
3 *Relatio facta ſemel non eſt ampliùs facienda, niſi expreſſè mandetur.*
4 *Relatio à quibus ſit ſubſcribenda.*
5 *Relatio vbi mandatur, quòd fiat, an ſit expectādum reſponſum, & interim nihil innouari.*
6 *Relationes non ſunt Partibus conſignandæ, & dum tranſmittūtur, ſunt certificandæ Partes.*
7 *Relatione pendente de iure communi nihil innouandum.*

De Relationibus cauſarum. Rubrica.

Collectanea I.

1 RElatio dicitur, quæ totius cauſæ ſeriem complectitur, cui cauſæ acta iungi conuenit,

uenit, vt deſuper Princeps, vel Præſes conſilio adhibito Iudicibus dubitantibus reſpondeat, quid nam agendum ſit, vel circa legis, aut edicti intellectum declarandum, vel iudicandum veniat, ita modernè *Chriſtinaus deciſ. Cur. Bel-*
2 *gic.* 111. *num.* 7. *vol* 4. probans *deciſ.* 112. relationem differre ab appellatione, quia relatio antè, & poſt ſententiam fieri poteſt, appellatio autem ſolùm poſt ſententiam fieri valet, vbi obtinetur reſcriptum à Principe, vel Supremo Tribunali, quòd fiat relatio, illa eſt facienda de eo, quod tunc temporis in proceſſu conſtat, nec poteſt de nouo capi informatio, vt in *pragm.* 3. *§. fin hac rubrica, & in pragm.* 10. *§.* 18 *de offic. Iudic.* ſicquè ſeruari in Regno Hiſpaniæ fatetur *Bouadill. in politic. cap.* 3. *nu.* 14. *lib.* 5. *tom.* 1.

3 Et ſi ſemel fuerit facta relatio, non erit vlteriùs facienda, quàmuis adſit ordo, vt fiat relatio, niſi in tali ordine iuſſit clauſula, vt iterùm fiat, non obſtante, quòd ſit alias facta, vt in *d. pragm.* 3 *& in d. pragm.* 10 *de offic. Iudic §.* 19. *&* 56. vbi *Gloſſ. la* teſtatur, relationē eſſe ſub-
4 ſcribēdam à Præſide, Auditoribus, & Fiſci patrono, nec Secretarium conſignare illam poſſe abſq; omnium ſubſcriptione *d prag.* 10 *§.* 4. probat nouiter *Danza de pugna DD. tit. de armatione per Camp. in cap* 11. vbi inſuper quærit, ſi prouiſiones, quòd fiat relatio rela-
5 xentur abſq; termino, debeat nè expectari reſponſum, & interim ſuperſederi in procedendo, vel facta relatione, nullo expectato reſpōſo in cauſa ad vlteriora procedi, & caſum accidiſſe recenter in cauſa Ferdinandi Porriello, & aliorum Terræ Apicij, ibidemquè reportat per extenſum ordinem Comitis Montiſregij de anno 1637. directum Præſidi Prouinciæ Principatus Vltra, quòd quando in prouiſionibus Collateralis Conſilij ineſt, vt fiat relatio de cauſa, & ſuperſedeatur per determinatum tempus, non eſt deſiſtendum ad procedēdum de iuſtitia in illa, iuxtà qualitatē criminis, ſubiungens pariter ordinatū, tales relationes non eſſe Partibus conſignandas, ſed eſſe tranſmittendas ad D. Secretarium Regni, quæ tamen tranſmiſſio eſt notificanda Partibus, vt notitiam habeant, & expeditionem adire valeant, ſicq; vidi tempore meo practicari.

At de iure communi, relatione pendente nihil innouandum eſſe habemus *tex. in l. fin. C. de relat. Maſtrill. deciſ. Sicil.* 52. *num.* 9.

SVMMARIVM.

1 *Pœna triremis apponitur in decretis relegatorū, & deportatorum, & exiliatorum, num.* 2.
3 *Nobilis non punitur vt Plebeus.*
4 *Pœna triremium non irrogatur Nobilibus, nec Popularibus nobiliter viuentibus, num.* 5.
6 *Plebeus a natiuitate, & deindè nobiliter viuens eximitur à ſolutione tributi.*
7 *Pœna triremis ſi acceptatur ab aliquo illa indigno, obligatio eſt nulla.*
8 *Deportati ſi aufugiunt qua pœna puniuntur.*
9 *Relegatus ſi effectus ſit Clericus poſt relegationē cognoſcitur à Iudice Eccleſiaſtico.*

De Relegatis. Pragm. I.

Collectanea I.

1 CReſcente, &c. Iubet, in decretis relegatorum, & deportatorum apponendam eſſe pœnam triremium, ſi fregerint limites, at ſecus vbi qualitas perſonæ repugnaret.

Hæc pragmatica fuit ampliata in condemnatis etiam ab alijs Tribunalibus, & Officialibus, quàm per M.C.V. vt in *pragm* 3 *hac eadem rubrica.*

2 Et ampliata eſt ad cōdemnatos in exilium, vt in *pragm.* 4. *hac eadem rubrica.*

Et ampliata eſt pariter ad condemnatos ad Regias triremes, vt in *pragm.* 7. *ſupra de condemnat. pro delictis.*

Sed quatènus excipiat caſum, quando qualitas perſonæ repugnat, intelligas ſi fortè rele-
3 gatus eſſet Nobilis, qui nō punitur vt Plebeus *Præſ. de Franch. deciſ.* 492. *Phœb. deciſ.* 18. *lib.* 1.
4 cùm Plebeis, & non Nobilibus pęna triremiū irrogetur, vt eſt notum *Anna conſ.* 34. *vol.* 1.
5 vbi idem decidit reſpectu Popularis nobiliter
6 viuentis, quod affirmant *Ill. Epiſcopus Ricc. dec. Cur. Archiep.* 231 *par.* 2. *Phœb. deciſ.* 15. *lib.* 1. fundās, Plebeum à natiuitate, & deindè nobiliter viuentem eſſe exemptum à ſolutione tributi, & ad materiam *Gizzarell deciſ.* 10.
7 Quod ſi de facto aliquis bonæ conditionis, & qualitatis nō dignus pęna triremis ſe obligauerit expreſsè ad pęnam triremium, obligatio redderetur nulla, cùm nobilitati, & ſuæ conditioni renunciari minimè valeat, etiam ſi interueniat iuramentum, vt plenè, & belliſsimè probat cum re indicata *Phœb. deciſ. Luſit.* 48. *lib.* 1.
8 Et in hac materia perquiras *Præſ. de Frāch. deciſ.* 740. vbi deportati in Inſulas, ſi ab eis recedētes iterùm capiantur qualiter puniantur *Peguer. deciſ.* 41.
9 Nec non *deciſ.* 395. annuit, quòd ſi relegatus effectus ſit Clericus poſt relegationem, ſi diſceſſerit ab Inſula, à Iudice Eccleſiaſtico erit cognoſcendus *Caball. reſol. crim. caſu* 108.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio ad colligendum ſarcinulas datur audito Fiſco.*
2 *Dilatio ad colligendum ſarcinulas per menſem datur in Banca, & extra.*
3 *Terminus ad colligendum ſarcinulas à quo die currit.*

De Relegatis. Pragm. VI.

Collectanea II.

PErche comple al ſeruizio, &c.

1 Mandat, dilationem ad colligendum ſarcinulas eſſe dandam in Tribunali Fiſco audito per menſem, & ſecundam dilationem eſſe dãdam per Proregem.

Tu pro coronide vltrà *Præſid. de Franch. deciſ.* 487. & *Ann. ſing.* 504. videas *Noſtras deciſ.* 129. & 132. *Reg. Audient. Apulea*, vbi in pri-
2 ma retulimus, ſolitum eſſe per dictũ Tribunal extra Bancam p Dominos Auditores cõcedi hunc menſem ad colligendas ſarcinulas, & in altera teſtamur, aliam dilationem in plena Bãca Tribunalis eſſe concedendam, vt ibi latiùs ſtat regiſtratum.

3 Et ſigna, quòd licèt talis terminus non fuerit petitus, adhùc poſt condemnationem, & præſtitam cautionem de ſeruandis finibus currit cõdemnato, ita vt ſi intra tale tempus fuerit repertus in loco, à quo fuit relegatus, minimè poterit moleſtari, vide in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom.* 2. *grauam.* 72. vbi fusè hanc opinionem probatam reperies ex *Franch. d. deciſ.* 487.

SVMMARIVM.

1 *Terminus aſſignatur Baronibus ad petendum remiſſionem vaſallorum.*

2 *Vaſalli grauantur quando Barones differunt recipere carceratos remiſſos.*

De Remiſſionibus cauſarum. Pragm. I.

Collectanea I.

CIrca le remiſſioni, &c.

1 Mandat, eſſe aſſignandum terminum remiſſionibus vaſallorum Baronum, infra quem vaſallos recipiant, quo elapſo procedatur in Audientia.

Quotidiè practicatur in Prouincialibus Tribunalibus huiuſmodi pragmatica, & tempore meo inter cœtera exempla, quorum memini fuit ſeruatũ in cauſa Angeli Scaramuzzæ contra Curiam Lucerinam.

Et adde *Viuium deciſ.* 208. *num.* 9. vbi vigore huius ſanctionis teſtatur, tàm Magnam Curiam, quàm Regias Prouinciales Audientias in decreto remiſſionis cauſarum Baronibus, ſeù alijs Officialibus debere apponere, & ſtabilire terminum, infra quem ipſi debeant ſubditos remiſſos è carceribus remittentium extrahere, & recipere copiã proceſſus, quo termino elapſo procedi poſſe, & debere per ipſos Iudices M.C. & Auditores Prouinciales.

2 Indè in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom.* 3. firmaui, grauari vaſallos, quando Barones differũt recipere carceratos ſibi remiſſos per Superiora Tribunalia, & de ſupradicta obſeruantia adhùc fidem facio.

SVMMARIVM.

1 *Declinatoria fori non admittitur in iudicio apocarum banci, limita, num.* 2.

3 *Debitor vigore apocæ banci non auditur, niſi facto depoſito, vel in carcere.*

4 *Electio fori an competat priuilegiatis citatis ad recognoſcendum apocas.*

De Remiſſionibus cauſarum. Pragm. II.

Collectanea II.

SVborta difficultate, &c.

1 Statuit, nõ eſſe admittendam exceptionem fori declinatoriam in iudicio apocarum banci, ſiuè opponatur à Parte, ſiuè à Barone, vel
2 alia Curia, niſi poſt apocas verificatas, & legitimè recognitas fuerit factum depoſitum per debitorem, vel in vinculis ſe conſtituerit.

Pro coronide tu videas omninò ſcripta per *Nos in praxi elect. & variat. fori quæſt.* 25. *ſect.* 4. vbi iudicatum in Sacro Regio Conſilio
3 pluriès quidem retulimus, debitorem vigore apocæ banci conuentum non audiri, niſi facto depoſito, vel intra carceres, etiam ſi allegaret declinatoriã fori, ſicq; reſpectu Baronis eun-
4 ciauimus, tractando articulum, ſi electio fori competat priuilegiatis citatis ad recognoſcẽdas apocas, vt latiùs *ibi*.

SVMMARIVM.

1 *Repræſalia eſt poteſtas pignorandi cõtra quemlibet de terra debitoris data creditori pro iniurijs, atq; damnis, & vbi debent dari repræſaliæ.*

2 *Repræſaliæ vndè ſunt dictæ, & in quibus caſibus poſſunt concedi.*

3 *Repræſaliæ per alium concedi non poſſunt, quàm per eum, qui Superiorem non cognoſcit, ſed limita, prout num.* 4.

5 *Repræſaliæ exequuntur contra bona exiſtentia in territorio concedentis.*

6 *Committens repræſaliam in libris publicis propter non habitam iuſtitiam an, & quomodò ſit puniendus.*

7 *Repræſaliæ ſunt concedendæ ad inſtantiam Officialis, qui iniuſtè fuerat cõdemnatus à Rectoribus Ciuitatis in ſindicatu ad ſoluendum quandam quantitatem pecuniarum contra prædictos Rectores, qui iniuſtitiam fecerant, ſeù alios de Natione.*

8 Re-

8 *Repræſaliæ fieri nō debent Neapolitanis emētibus bona per loca Regni pro graſſia Ciuitatis,ſtantibus eorum notorijs immunitatum priuilegijs pro pontibus, paſſibus,&c.*
9 *Bona omnia,animalia,res,& pecuniariū quātitates per Capuanos repræſaliata,& capta violenter eleuata Neapol.ex cauſa prædicta reſtituantur Patronis,ſi extant,ſin autem eorū pretium liquidandum eſt.*

De Repræſalijs, ſeù retentionibus. Rubrica.

Collectanea I.

AD materiam repręſaliarum vide deciſionem Camerę Imperialis apud *Minſynger. in obſeruat.* 1 *part* 6. vbi habes, quòd repręſa-
1 lia eſt poteſtas in pignorando contra quemlibet de terra debitoris data creditori pro iniurijs, atquè damnis, & quòd repręſaliæ ſunt dandæ vbi quis iuſtitiam dare neglexerit contra formam noſtræ pragmaticæ, & in multis
2 alijs caſibus, vt *ibi* per *eum*, vide etiam *Peguer. in deciſ. crimin.* 11. vbi etiam habes, vndè ſint dictæ repręſaliæ, in quibus caſibus
3 poſſint concedi, & per quos debeant concedi, de quo videre poteris *Franc. Marc. in deciſ.* 358. *part.* 2. vbi quòd per alium repręſaliæ concedi non poſſunt, quàm per eum, qui Superiorem non cognoſcat, niſi ex forma ſta-
4 tuti, aut conſuetudinis quilibet Iudex laxare poſſet, & vide *eundem in deciſ.* 332. *part.* 2.
5 vbi quòd repręſaliæ exequuntur contra bona exiſtentia in territorio concedentis, & in materia vide *eūdem in deciſ.* 415. *part.* 2. vbi quòd nequè in Nundinis Lugdunenſibus, quæ legis authoritate introductæ ſunt, nequè in alijs repręſalias fieri conuenit, vide *Guid. Pap. in deciſ. Grationopolit.* 32. vbi habes, quo iure, & cauſa, & à quo concedantur iſtæ repręſaliæ, vide pariter *Caualc. in deciſ. Fiuizanenſ.* 15. *part.* 5. vbi declarat, an, & quomodò ſit punien-
6 dus committens repręſaliam in libris publicis, propter nòn habitam iuſtitiam.
7 Sed quæritur, an repręſaliæ ſint concedendæ ad inſtantiam Officialis, qui iniuſtè fuerat condēnatus à Rectoribus Ciuitatis in ſindicatu ad ſoluendum quandam quantitatem pecuniarū contra prædictos Rectores, qui iniuſtitiam fecerant, ſeù alios de Natione, dixas affirmatiuè, vt fuiſſe in pleno Conſilio prouiſum, eſſe concedendas repręſalias contra Florentinos, qui iniuſtè condemnauerant in ſindicatu Officialium Ciuitatis quēdam Officialem exterum, & Vaſallum Regis noſtri, refert *Put. de ſindic. verſic. quidam de Regno Siciliæ num.* 3.
8 Et repræſaliæ an fieri debeant Neapolitanis ementibus bona per loca Regni pro graſſia Ciuitatis, ſtantibus eorum notorijs immunitatum priuilegijs pro paſſibus, pontibus, &c. dic negatiuè, vt fuit mandatum Capuanis ſub formidabili pœna, quòd non faciant repręſalias Neapolitanis, vt habetur in *Litera Regia inter Capit. Neapolit. expedita de anno* 1538. *die* 21. *Ianuarij fol.* 114 & proindè deciſum per Magnam Curiam Vicariæ, quòd
9 omnia bona, animalia, res, & pecuniarū quantitates per Capuanos repræſaliatæ, & captæ violenter eleuatæ Neapol. ex cauſa prædicta reſtituantur Patronis, & Dominis ipſarum, ſi extant, ſin autem eorum pretium liquidandum per dictam M.C.V. die 4. Aprilis 1538. penès Fidel. ſol. 114. à tergo habetur, & iterùm anteà in anno 1533. facta relatione in Sacro Conſilio per Conſiliarium de Sanctis deciſum fuit per duo decreta, quòd repræſaliæ vlteriùs non fiant contra Neapolit. à Capuanis, & abſtineant ab exactione dictę Gabellæ Neap. deferentibus graſſiam, vt fol. 86.

SVMMARIVM.

1 *Repræſaliæ non poſſunt fieri pro iuſtitia denegata, & num.* 2.
3 *Repræſalias facientes qua pœna puniuntur.*
4 *Superior illius, qui denegat iuſtitiam eſt adeundus, limita, num.* 5.
6 *Appellatio coràm quo poteſt proponi exiſtente iuſto metu.*

De Repræſalijs, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

AD audientiam noſtram, &c.

1 Mandat, nè repręſaliæ fiant pro iuſtitia denegata, ſed ad Superiores confugium habeatur.
2 Ita quòd puniendi ſunt, ſi propria authoritate fiat *Cabal. reſol. crim. caſ.* 122. vbi recen-
3 ſet, qualiter puniantur tales *Peguer. deciſ.* 12. vbi quòd rei per bienniū à Principatu Cathaloniæ banniti fuere.
4 Et proindè Superior illius, qui iuſtitiam denegat, aut negligit, priùs adeūdus ſit, ſi poſſibile ſit *Guid. Pap deciſ.* 33.
5 At quotiès copia Superioris haberi nequeat, tunc ceſſaret prohibitio *Franc. Marc. deciſ.* 358. *tom.* 2.
6 Confert in hoc *tex. in cap. ſi iuſtus metus de appellat.* vbi quòd quando copia Superioris haberi nequit, coràm quo debet appellatio proponi, poteſt coràm probo viro illa interponi *Amat. deciſ. Marchiæ* 76.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Verbum* reuocare, & ſuſpẽdere *qualiter inter ſe differant.*
2 *Principi quando liceat reuocare gratias, & priuilegia.*
3 *Principi teſtanti de cauſa non creditur, vbi tertij præiudicium verſatur etiam reſpectu reuocationis conceſſionis, num.* 4.
5 *Priuilegia, gratia, & conceſſiones ex cauſa oneroſa conceſſæ reuocari nequeunt, iuxta tamẽ menſuram, vide nu.* 6.
7 *Princeps nequit reuocare priuilegia conceſſa cum pecunia, quotiès pecunia correſpondet valori rei per priuilegium conceſſæ.*

De Reuocatione, & ſuſpenſione Gratiarum. Rubrica.

Collectanea I.

Antequàm ad particularia deueniam præmittas, verbum, *reuocare*, à *ſuſpendere*
1 ſatis differre, quoniam primum omninò, & per ſemper tollit id, quod tollere intendit, alterum autem tollit ad tempus, ita dixit *Rota in Nonantulana conceſſionis coràm R. P. Pegna*, vbi quòd quando Papa, vel Princeps vtitur verbo, *reuocare*, in totum deſtruere intendit, quando autem verbo, *ſuſpendere*, ad tempus tollere intentionis habet, plus ſubdens, quòd renocato, vel ſuſpenſo priuilegio quòad principalem conceſſionem, cenſetur reuocatum, vel ſuſpenſum quòad cætera, ex dicta conceſſione dependentia.
2 Hoc præmiſſo obſeruabis, licere Principi reuocare, vel ſuſpendere, aut limitare gratias, & priuilegia ex cauſa boni publici, vt apud *Cabed. deciſ. Luſitan.* 19. *lib.* 2. cùm ſine cauſa Princeps habeat ligatas manus reuocandi, vel reſcindendi, aut moderandi gratias, & priuilegia.
3 De qua cauſa aliter, quàm per aſſertionem Principis conſtare debet, quia reſpicit tertij præiudicium, quo in caſu regula, vt Principi aſſerenti aliquid ſit credendum *clem. 1. de probat.* limitatur, & cadit *Gram. deciſ.* 5. *num.* 2. & *deciſ.* 103. *num.* 227. nec creditur, inquã, Principi in eo, quod reſpicit propriam vtilitatem *Maur. allegation.* 16. & 24. qui in *allegat.* 85. in terminis noſtris fundat, quòd ſi Princeps
4 ex cauſa boni publici, & quietis Regni reuocet cõceſſionem factam, eſt neceſse probare aliundè, quàm ex aſſertione ipſius Regis, quia Principi agenti aliquid ob publicum bonum non creditur, niſi aliter probetur.
5 Priuilegia, gratiæ, & conceſſiones ex cauſa oneroſa habitæ nec reuocari poſsũt *Gram. deciſ.* 65. *Cabed dec.* 95. *lib.* 2. *Cornaz. deciſ.* 127. *num.* 4. *Seſſe deciſ.* 79. *num.* 50. *Valaſc. deciſ.* 72. *num.* 5. & *deciſ.* 120. *num.* 9. *Marta deciſ.* 217. *Muta deciſ.* 44. *num.* 33. putà ſi pro remuneratione ſeruitiorum, ex dictis per *Gam. deciſ. Luſit.* 163. *Gratia. foren. diſcep.* 202. & ſuſiſſimè deciſiuis conclnſionibus probat *Glorit. reſponſ.* 1. vbi abundantèr tractat, an, & quando priuilegia immunitatis in vim contractus obtenta poſſint à Principe violari ex cauſa publicæ neceſſitatis, & quando priuilegia tranſeant in vim contractus, & quando illa ſint valida in præiudicium ſucceſſoris, vel ſubditorum.

At in hoc eſt obſeruatione dignum, ſupradictam concluſionem eſſe veram, habito reſ-
6 pectu ad menſuram meritorum, ex cauſa ſeruitiorum factorum, at ſecus in exceſſu, in quo eſſet mera gratia, & proindè in illo vtiquè liceret Principi derogare, vt apud *Seraphin. deciſ. Rot. Rom.* 518. quæ opinio noniſſimè fuit approbata in Collegio habito cum diſertiſſimis viris noſtrorum Tribunalium.
7 Et Principem non poſſe reuocare priuilegium accepta pecunia, quando pecunia correſpondet valori rei per priuilegium conceſſæ probat *Reg. Tapia deciſ. Suprem. Ital. Senat.* 23. *nu.* 108. apud quem circa huiuſmodi materiam reuocationis gratiarum, & priuilegiorum plura habes.

SVMMARIVM.

1 *Rhedarij non debent relinquere equos ſolos abſquè Rectore.*
2 *Culpa Rhedariorum ad ipſos redarguitur, & ideò illi tenentur de damno.*
3 *Rhedarius ſi ſolita vtatur diligentia, non obſtante, quòd damnum ſequatur, ad nihil tenetur.*
4 *Diligentia præſumitur, & negligentia in dubio excluditur.*
5 *Diligentia & ſi adhiberetur, ſi non proficeret, negligentia tunc non officit.*
6 *Culpa non imputatur ei, qui ſi feciſſet, non operatus eſſet.*

De Rhedarijs, ſeù Aurigis, vulgò Cocchierijs. Pragm. I.

Collectanea I.

Essendoſi per eſperienza viſto, &c.

1 Statuit, nè Rhedarij relinquant equos rhedarios abſquè Rectore.

Et meritò quidèm ad euitanda inconuenientia, quę ſolent, & poſſent euenire ex fuga equorum in præiudicium Particularium in talibus caſibus offenſorum, vt elicitur hic.
2 Quod damnum cùm culpa Rhedariorum

ſuccedat, rationabiliter ipſi tenentur ad pœnam, tamquàm præſtantes occaſionem dãno, iuxta terminos *text. in l.antè §.ſi cùm ſeruum ff. de vi bonorum raptorum, l. videamus § fin. & l. qui domum in fin. ff. locati, cap. de cætero de homicid.cap.fin. de iniur. cap.ſepè 50.diſt.*

Verùm vtiliter obſeruabis, quòd ſi fortaſsè Rhedarius non reliquerit Rhedam, ſed ipſe adſtiterit ſuper illam, & hoc non obſtãte equi arripiendo fugam nocuerint alicui, ipſe non

3 tenebitur, cùm ſolita diligentia vſus videatur, & caſus fortuitus tunc cenſendus ſit, ſufficere enim debet Rhedario non dediſſe proximam cauſam fugæ, & adhibuiſſe ſolitam diligen-

4 tiam, quæ in dubio præſumitur, cùm è contra negligentia excludatur, maximè ad euadendũ delictum *Seſſe deciſ. Aragon.*128.*num.*4.& his rationibus annis elapſis liberaui è carceribus M. C. V. quendam Rhedarium, qui pòſt quindecim dies fuit dimiſſus.

Eò maximè, nam in loco, in quo ſucceſſit damnum, nulla diligentia poterat ipſe vti, & ſi vſus fuiſſet, nõ profuiſſet, quia erat irreparabilis curſus equorum, & vbi diligentia nihil

5 proficeret, ſi adhiberetur, negligentia tunc alicui imputari nequit *l.fin.§.ſi ea conditione*

6 *ff.ad l.Rhodiam de iact.* cùm culpa non imputetur ei, qui non fecit, quod factum non profuiſſet *Surd. deciſ.*87.*num.* 6.*deciſ.*260.*num.*5. *cum ſeq.& deciſ.*316.*num.*69.

SVMMARIVM.

1 *Muli, & Mulæ pro vſu Rhedarum ſunt ſignandi.*

2 *Stigmata appoſita in animalibus facit cognoſcere ſignatum.*

De Rhedarijs,&c. Pragm.IV.

Collectanea II.

1 SE bene da noi,&c. Diſponit, mulos, & mulas pro vſu Rhedarum, vulgò Carrozze eſſe ſignandos ſtigmate à Præfecto equiſonum.

2 Hoc ſtigma appoſitum in huiuſmodi animalibus facit cognoſcere ſignata *l.* 1. *§.ſi intelligatur ff. de ædilitio edicto, Afflict. deciſ.*23. *Caſtbor. deciſ.*40 *nu* 2.*Laurent. deciſ. Auenion.* 10.*nu.*2. *Boer.deciſ.*105.*nu.*9. *Anna alleg.*110.

SVMMARIVM.

1 *Salarium in fanum eſt ſoluendum.*

2 *Creditores non tenentur minutatim recipere quod eis debetur.*

3 *Salarium non eſt minuendum, eo ſub prætextu, quòd opus antè deſtinatum tempus completum eſt.*

4 *Salarium taxatum augetur, vbi grandiora ſolitis efficiantur ſeruitia.*

5 *Salarium proueniens ex opera hominum parit fructum.*

De Salario eorum, qui mittuntur pro negotio, ſeù ſeruitio Regio. Rubrica.

Collectanea I.

1 SAlarium promiſſum vaſallis pro ſeruitijs, & laboribus geſtis cum propria perſona, vel cum eorum animalibus eſt ſoluendum in fanum, & non diminutim, vt prouiſum extitit per S. C. ad fauorẽ Ciuium terræ S. Gregorij, de quo *Nos* latiùs *grauam.*25. *tom.*3. *de vaſallorum grauaminibus*, vbi quòd ipſi tamquàm creditores non coguntur ſolutionem

2 in minutum recipere *Surd.deciſ.*186.*num.*2.

Nec ſub prætextu, quòd antè tempus conductum diſſolutum ſit opus, ipſis tale ſalariũ

3 minui poterit, vt deciſum *in Rom. Rota* apud *Eminentiſſimum Cardinalem Seraphinum in vna Romana mercedis* per extenſum repoſuimus *grauam.*29.*eod.tom.*3.

4 Et ſalarium taxatum ſolitum dari vaſallis eſt augendum, vbi grandia ſeruitia peraguntur *Præſ.de Franch.deciſ.*526. & latiùs determinauimus *grauam.*105.*tom.*1.*de grauaminibus vaſallorum.*

5 Et hac occaſione obſerua, tale ſalarium proueniens ex opera hominum parere fructum, vt apud *Gizzarel.deciſ.*34.*num.*21. licèt reſpectu ſalarij Officialiũ ſecus annuat *Præſ. de Franch.deciſ.*216.*in fin.*

SVMMARIVM.

1 *Vaſalli non debent mitti ad ſeruitia perſonalia, etiam cum animalibus abſq; ſalario.*

2 *Baro ſi habet propria animalia, illis ſeruire debet, & non vaſallorum.*

3 *Salarium debitum à Barone vaſallis quomodò eſt intelligendum.*

4 *Salarium vnum debetur vaſallo ſeruienti Domino, ſiue animal ſit magnum, ſiuè paruum.*

5 *Animalia ſolita locari priùs cogere debet Baro, & poſteà alia, & idem in ſeruitijs perſonalibus, num.*6.

7 *Onera, & munera iuxtà gradum ſunt indicenda.*

8 *Baro nequit vti beſtijs deſtinatis ad centimolum, vel tapetos.*

9 *Salarium an ſit ſoluendum ſi vaſallus integrè non laborauerit.*

10 *Baro non poteſt cogere vaſallos ad ſibi annuatim, vel menſatim ſeruiendum.*

11 *Baro poteſt cogere vaſallos pro ſeruitijs extrà territorium, & nu.*12.

13 Baro

13 *Baro nequit iniungere ſeruitia exteris veniẽtibus in ſua terra pro negotijs.*
14 *Baro an poſſit iniungere ſeruitia illi, qui illud ſeruitium alteri ciui locauit.*
15 *Conuentione facta, ab illa diſcedere non licet.*
16 *Baro an poſſit cogere vaſallos vnius terræ ad eundum ad aliam pro meſſibus, & glandibus legendis.*
17 *Seruitia debita Baroni an poſſint redimi per ciues.*
18 *Salarium an totum debeatur à Baronibus in principio.*
19 *Ciues poſſunt vti paſcuis, nemoribus, & aquis.*
20 *Ciuitates non debent moleſtari in conſtructione Caſtrorum.*
21 *Ciues poſſunt vendere fruges.*
22 *Defenſæ non debent inſtitui abſq; Regia conceſſione.*
23 *Adiutoria quomodò exiguntur, remiſsiuè.*
24 *Itinerantes à quolibet recipi poſſunt, limita num. 25.*

De Salario eorum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

AD perpetuam rei memoriam, &c.

1 Cauet, nè vaſalli mittantur ad ſeruitia perſonalia, etiam cũ animalibus, niſi cum ſalario hic taxato.

2 Pro ornatu obſerua, quòd ſi Baro habeat propria animalia apta ad ſeruitia vti debet ſuis, & non iniungere ſuis vaſallis ſeruitia, vt deciſum eſt per Sacrum Conſilium penès *Franc. dec.* 211. aliàs ſi vti voluerit animalibus vaſallorum, debet ſoluere vti inter ciues dùm habet ſua. Item ſalarium vaſallis debitum
3 à Barone eſt intelligendum tàm pro acceſſu, quàm pro receſſu, vt deciſum refert *Niger. in Cap Regn. Grauamina*, & iudicauit Sacrum Conſilium inter Vniuerſitatem Vallis Vitulani, & Baronem in Banca Figliolæ, ſed vide *Franc. deciſ.* 152. vbi etiam dicit deciſum, ſala-
4 rium debitum vaſallo ſeruienti Domino cum animali, vnum, & idem deberi, ſiuè animal ſit magnum, vt mulus, ſiuè paruũ, vt aſinus, licèt in cauſa Vniuerſitatis Biccari, & Marcelli Caraccioli Baronis in Banca Figliolæ fuerit dictum per Sacrum Conſilium, quòd ſalarium eſt pręſtandum tàm pro beſtia aſinina, quàm pro magna, dummodò non portet minorem ſummam duorum modiorum frumenti, vel duorum cum dimidio ordei.

5 An autem omnes ſubditi, ac eorum animalia cogi poterint per Barones ad prædicta ſeruitia, vel ſoliti operas locare, dicas, quòd ſoliti priùs ſunt cogendi, & deindè alij habiles *l. penul. C. de curſu public. Franc. deciſ.* 526. quem videas in materia, nam latè tractat, quando, & in quibus caſibus vaſalli teneantur ſeruire Domino cum ꝓprijs animalibus, ſoluto tamen eis ſalario.

Sed aduerte, quia cùm hoc colore Barones nimium onerarent ſolitos, facta ſupplicatione per Vniuerſitatem Lauri, vt onera repartirẽtur inter ſolitos, & habiles, fuit iudicatum, ita ſeruandum, & hoc in Sacro Conſilio in Banca Cioffi.

6 In iniungendis pariter ſeruitijs perſonalibus erit facienda eadem obſeruatio, vt ſoliti cogantur, ſed quòd non multum onerentur *Gayl. obſeruat. 62. lib. 2. Anna ſing.* 560. ſed in ſubſidium habilibus ea iniungantur, vti ad fodiẽdas vineas, literas aſportandas, & ſimilia peragenda, aduertendo, quòd perſona habilis non dicetur ſi erit Nobilis, nam onera, &
7 munera ſunt indicenda iuxtà gradum, qualitatem, & perſonas, aliter poſſet renuere, ſi tale munus tali perſonæ eſſet dedecus, nàm iniuſtis ordinationibus impunè reſiſti poteſt, nec inſolita ſeruitia pręſtare tenetur *Gayl. obſeruat. 17. lib. 1.*

8 Sed an beſtiæ deſtinatæ ad centimolum, vel tapetos, & ſimilia exercitia poſſint in ſubſidium vti habilia cogi, negatiuè decidit Sacrum Conſilium inter Vniuerſitatem Theani cum Excellentiſſimo Principe Hoſtiliani.

9 Et an ſi Baro iniunxerit ſeruitium manè, pro tota die ſit ſoluendum, licèt vaſallus non integrè laborauerit, affirmatiuè fuit deciſum inter Vniuerſitatem Lauri, & Marchionem in Banca Cioffi, & inter Vniuerſitatem Theani, & Excellentiſſimum Principem Hoſtiliani, qui iniungebat ſeruitia de manè, & medio die eos dimittebat, ſoluendo pro rata temporis, fuit enim prouiſum, quòd ſemper dies cępta habeatur pro completa, cùm non ſteterit per vaſallum.

10 Et nùm Baro cogere poſſit vaſallos ad ſibi inſeruiendum annuatim, vel menſatim, negatiuè fuit prouiſum pro Vniuerſitate Orioli contra Marchionem in Banca Iubeni, imò nequè per hebdomadas, ſed pro occurrentibus ſeruitijs tantùm *l. 1. C. nè oper. à collat. lib. 10. l. ob æs C. de act.* & an Baro poſſit co-
11 gere vaſallos pro ſeruitijs, & negotijs, in quibus eſt ſuum particulare vtile extrà territorium, fuit prouiſum, quòd ſic, vt ſcilicet, quòd tàm intra, quàm extra territoria valeat ſerui-
12 tia iniũgere, ſoluto tamen pretio, prout inter ciues intra territorium, extra ſecundùm taxam pragmaticæ, ita inter Marchionẽ Lauri, & Vniuerſitatem, Actuario Cioffo, & inter Principem Hoſtiliani, & Vniuerſitatẽ Theani,
13 & an Baro poſſit iniungere ſeruitia exteris venientibus in ſuam terram pro commercio, negatiuè fuit ꝓuiſũ pro Vniuerſitate Lauri cõtra Marchionẽ, quia ſeruitia à vaſallis peti poſſunt, non autem ab exteris, & an Baro ſeruitia

Digitized by Google

14 uitia poſſit iniungere illi, qui illud ſeruitium alteri ciui locauit, fuit deciſum quòd non, licèt præferatur quando monuiſſet per d em antea, & intellige, præferri ſi antea ipſe præ-
15 uenerit per diem, nam facta conuentione diſcedere non licet *l. in operis ff. locati, Gramat. deciſ.* 67. & hoc inter Vniuerſitatem Laurecũ Marchione.
16 Et an Baro poſſit cogere ſuos ſubditos vnius terræ ad eundum ad aliam terram pro meſſibus, vel glandibus legendis, & pro cæteris ſeruitijs dicti feudi, negatiuè fuit iudicatum inter Vniuerſitatem S. Gregorij, & Iacobum Caracciolum *l. ha demũ ff. de oper. libert.*
17 Et an iſta ſeruitia poſſint redimi per ciues, dando alia animalia, vel ſubſtitutum, affirmatiuè fuit deciſum inter Vniuerſitatem Solofræ, & Flaminium Vrſinum, penès Carum Actuarium.
18 Núm autem ſalarium pro iſtis ſeruitijs debeatur à Baronibus totum in principio, dicas quòd medietas eſt ſoluenda antè acceſſum, & alia in receſſu, vt fuit deciſum inter Vniuerſitatem Prignani cum Io: de Aierbo in Banca Galterij, nunc de Licto, & ita ſimiliter inter Magnificam Vniuerſitatem Piſticij, & Baronem in Banca de Felice.

Cùm hæc omnia, & alia perplura exarauerim copioſa manu in tribus *tomis de grauaminibus vaſallorum*, ampliùs non me extẽdo, ſed ibi erit videndum.

19 At quatènus in §. 4. incip. *Item ſtatuimus* mandetur, licere ciuibus vti paſcuis, nemoribus, & aquis, adde ſcripta per *Nos tom. 1. de grauam. vaſallorum grau.* 32. vbi res iudicatæ cumulantur.

Et dùm in §. 5. incip. *Item nè in reparatio-*
20 *ne*, ſtatuit, in conſtructione Caſtrorum nõ eſſe moleſtandas Vniuerſitates, iunge *Præſid. de Franch. deciſ.* 78. & quæ latiùs probauimus *de grauaminib. vaſallorum tom. 1. grau. im.* 341.
21 Et dùm in §. 8. incip. *Item ſtatuimus*, mandetur, licere ſingulis fruges, & ſimilia vẽdere, vide fusè adducta ſupra in *pragm. 1. de Baron.*
22 Et cùm in §. 9. incip. *Et cum*, ſtatuatur, nè defenſę abſque Regia conceſſione inſtituãtur, adde *prag. 11.* ſupra *de Baronibus*, & quæ ibidem reportauimus.
23 Et circa §. 10. incip. *Item cùm Regni*, dùm ibi datur forma exigendi adiutoria, iunge *pragmat.* 1. ſuprà *de Baronibus*, & quæ ibi collexímus deciſa.
24 At quatènus in §. 11. incip. *Item quò 1 nonnulli*, diſponatur, cuilibet licere itinerantes recipere, adde *prag. 14.* ſupra *de Baronibus, Ber-*
25 *lich. deciſ.* 5. vbi tamen limitat, niſi aliquis habeſet ius prohibendi, de quo latiùs *Nos tom 1. de grauaminibus vaſallorum grauam.* 73.

SVMMARIVM.

1 *Salis ſub nomine non venit ſalinatio.*
2 *Salinæ, & ſalinarum redditus Regalium appellatione continentur.*
3 *De Salinis, & ſale multa, remiſſiuè.*

De Sale vendendo per Vniuerſitates. Rubrica.

Collectanea I.

1 Salis ſub nomine non venire ſalimoniam, non deſunt qui affirmant, & ad materiã *Afflict. deciſ.* 321.
2 Et obſerua ad hanc rubricã, Salinas, & Salinarum redditus Regalium appellatione contineri *c. 1. verſic. & ſalinarum quæ ſint regalia, Gamm. deciſ. Luſit.* 31. *Cabed. deciſ. eiuſdem Rot.* 53. *& deciſ.* 81. *num. 2. part. 2.* vbi principaliter tractat de bonis ad Fiſcum pertinentibus.
3 At Salinæ, Saliſquè vectigal quando primævice inſtitutum, quando ad Principem ſpectent, quis illarum vſus in hoc Regno, & alijs Regnis introduxerit, quæ celebres Salinæ, & ſalſæ res, quo tempore, quauè menſæ parte apud antiquos ponerentur, fusè omnia deciſiuis cõcluſionibus, & Hiſtoricorũ, ac Legiſtarum authoritatibus oſtendit *Borrell. de Regis Catholici præſtantia c. 25. per totum.*

SVMMARIVM.

1 *Ius ſalis dandi à quo inuentum, & à quibus Principibus exigatur, nu. 4. & 5.*
2 *Salinarum ius gabellari poteſt à Principe.*
3 *Vectigal ſalis ſoli Principi debetur.*
6 *Conſuetudo in ſalis vectigali ſeruanda eſt.*

De Sale vendendo, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

Non ſine noſtræ mentis, &c.

Mandar, eſſe emendum ab Vniuerſitatibus vendere volentibus ſal, quem accipere debent à Curia pro diſtributione focularioram, & pretium excomputandum cum functionibus Fiſcalibus.

1 Hoc ius ſalis dandi, atquè vendendi fuit inuentum per Federicum Imperatorem, & impoſitio ſolutionis annuæ, quæ fit per Populos Regni, facta eſt ab Alphonſo Rege I. qui conuenit cum Regnicolis deprꝛbendo cuilibet foculari annuum modium ſalis, pro qua acciperet collectam, & ſolutionem annuam, vt de obſeruantia teſtatur *Reg. Tapia de conſtit. princ.*

princip. part.1.c.4. num.54. licèt hodiè huiuſmodi ſalis præſtatio fuerit remiſſa Regiæ Curiæ vigore Parlamenti de anno 1607.

2 Et Salinarum ius gabellati poſſe per Principem, & hodiè eſſe vſurpatum ius per Dominos, quòd adſtringant ſubditos ad emēdum ſal, probat *Franc. Marc. deciſ.39.tom.2.*& ſoli Principi deberi ſalinarum vectigal annuit *Cabed.deciſ.*81.*num.2.part.2.*

4 Cæteri pariter Principes à populis eiſdem ſubditis ſalis vectigal exigunt, & ſal illis præbent, vt in Francia de anno 1286. à Philippo Pulchro priùs inſtitutum iſtud vectigal legimus, & ab alijs pariter deindè confirmatum, & fuiſſe impoſitum vti onus ordinarium, teſtantur *Guaguinus in Hiſtor.Gall.lib.8.Aemil. in Hiſtor.eiuſdem Regni lib.*9.quamuis *Bodin. de Republic.lib.6. cap.*2.conqueratur, vectigal iſtud repertum fuiſſe ex cauſa neceſſitatis imminentium bellorum, & deindè illis pacatis abijſſe in ordinarium vectigal, & quòd in Salinis Pictonum modius ſalis Pariſienſi mēſura olim duobus aureis vendi ſolitus, nunc viginti aureis vendatur, quod pariter in noſtro Regno iam videmus, cùm ſalis pretium ſit maximè alteratum pro ſubueniendis quotidianis indigentijs.

5 Et in Hiſpania Inuictiſſimo noſtro Regi ex Salinis copioſos prouentus deuenire oſtendit *Solin.in Polbiſtor.cap.*25 & in illo ſolui tributum dicit *Cabed.deciſ.*53.*num.5.part.2.*

6 In huiuſmodi ſalis vectigalibus ſeruandam eſſe conſuetudinem ſolitam communi calculo eſt receptum *cap.ſuper quibuſdam §.præterea de verb.ſignific.* vide in materia *Franc. Marc.deciſ.*128. *&* 385.*tom.1. & deciſ.38.& 39.tom.2.*

S V M M A R I V M.

1 *Salis ſpecies quotuplex ſit.*
2 *Sal aut conficitur, vel generatur.*
3 *Salinæ cuius ſint hodiè de conſuetudine.*
4 *Mercatores portantes ſalem ab extrà Regnum Curiæ vendere tenentur, ſi velit.*

De Sale vendendo, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

DOuendoſi dar l'ordine, &c.

Hìc datur certa forma, nè committatur fraus in Salibus, & Salinis ſpectātibus ad Regiam Curiam.

Cùmquè in §.1. incip. *In primis ſe ordina* prohibeatur, nè fiat, aut incidatur ſal cuiuſcumquè conditionis.

1 Obſeruabis, ſalis duplicem ſpeciem eſſe, nempè lapideum, qui producitur, & effoditur in venis terræ, quemadmodùm lapidicinę, alięquè ſodinæ minerales, quidam autem cōficitur ex aqua maris, retēta in littore maris, & in ęſtiuo calore ſolaribus radijs exiccata intus ſoueas, ad id adaptatas, vt nouiſſimè deciſiuè probat *Barbat. de diuiſ. fructuum part.* 1.*cap.*17.*num.*52.*& ſeq.* vbi concordantiam, & diſcordantiam talium ſalium recenſet, probans, vtramq; ſpeciem ſalis compręhendi ſub tali prohibitione, prout ſic determinauit Regia Camera Summariæ antiquis temporibus.

2 Non eſt enim nouum, teſte *Plinio*, qui etiā loquitur de ſale Tarentino *lib.3. cap.7.* ſalem aut fieri, aut generari, cùm generetur in montibus ſub terrarum etiā effoſis glebarum cuniculis, vt patet in regionibus Calabrię, & fiat diuerſimodè, vel ex aqua maris, aut fluminū, vel puteorum, quod enunciat pragmatica noſtra hìc.

Et quatènus ſpectat ad prohibitionem incidendi, vel conficiendi ſalem abſq; licentia, de quo etiam in §. incip. *Item, che neſſuno.*

3 Adde rationem, quia hodiè ex generali cōſuetudine in quocumq; Regno, aut Dominio ſalinæ tàm exiſtentes in prædijs Fiſcalibus, quàm in priuatis ſint Principis dominantis, vt de practica huius Regni teſtatur *Reg. de Ponte in tract. de poteſt. Proreg. tit.4.§.8 num.36. & de Hiſpania* probat *Barboſ. in l.diuortio §. ſi vir in fundo ff ſolu.matrim.num.*28.vbi cumulum DD. reportat, dicentium, diſtinctionem iſtam ſalinarum Fiſcaliū, & priuatarum Reges nō recepiſſe, ſed tenent, eſſe ius Regale, ipſiſq; Regibus indifferenter conuenire, & de Sicilię obſeruantia meminit *Capye.in inueſtitur.feudal. in verbo feudorū clauſula verſic. cum ſalinis.*

At dùm in §.4.inclp. *Item ordinamo*, diſponitur, nè quiſquam audeat immittere in hoc Regnum ſal ab extrà abſquè eo, quòd detur notitia Portulanis, ſinè eorum locum tenentibus infra viginti quatuor horas.

Obſerua, ex *Conſtitut.* Regni incip. *Magiſtros fundicarios*, eſſe ſancitū, Mercatores por-
4 tantes ſalem cū nauibus à locis extrà Regnū, & applicantes in Regno, teneri vendere illū Regiæ Curiæ, ſi voluerit, ſin autem noluerit, vēdere poſſe ad ſui libitum ſolutis, eidem Regiæ Curię iuribus, ſeruata forma *Rituum Regiæ Cameræ Summariæ* ſub *tit. de iure ſalis, vt Rit.* 65. 66. 67. 68. 69. *&* 70. dummodò tamen fiat venditio in groſſum, non autem diminutim.

S V M M A R I V M.

1 *Aer eſt neceſſarius ad conſeruationem ſalutis.*
2 *Aer facit multa concedi, quæ non concederentur, & quæ, ibid.*
3 *Homo laborare debet, vt mortem euitet.*

4 *Im-*

4 *Immunditiæ non debent proijci in locum publicum.*
5 *Morticinia non debent proijci in locis publicis.*
6 *Apothecæ accomodationis pellium, vulgò* Conciarie *non debent fieri intus Ciuitatem.*

De Salubritate aeris. Rubrica.

Collectanea I.

1 QVia aer ſuper omnia neceſſarius ad cõſeruationem ſalutis eſt, ideò multa pro illius ſalubritate conſeruanda sũt adhibendæ cautelæ, & perplura euitanda, ac gerenda *Rot in Parmen. Canonicatus coràm R P D Orano*, vbi quòd multa conceduntur
2 ratione intemperiæ aeris, nempè reſignatio beneficij Curati, non reſidentia in loco, & ſimilia, & hoc ad euitandum ſalutis nocumentum, cui eſt habenda maxima ratio *l. ſed ſi ſtenuum in fin. ff. ad Senatuſconſul. Trebell. Cabal. reſol. crim. caſ. 12.* vbi quòd ſalutis humanæ eſt ha-
3 benda ratio, & homo quantum in ſe eſt laborare debet, vt mortem euitet *cap. ſi nulla 23. quæſt* 8.
4 Ob aeris ſalubritatem in locum publicum vrinas, immunditias, & putrida proijcere non licet *l. ædiles ff. de via public. Franc. Marc. dec.* 483 *tom. 1* ſuadans *deciſ.* 23 & 498. *tom. 1* nec eſſe conceſſum proijcere morticinia, ex qui-
5 bus putredo, & malus odor generetur, nè ex fœtoribus aer inficiatur, & infirmitates oriantur.
6 Hinc accomodantes pelles, & tenentes apothecas, vulgò *Conciarie*, quia malũ odorem prouocant extrà Ciuitatem, vel in extrema parte illius degere cogi poſſunt, nec in propria domo ars, ex qua malus odor fiat vicino exerceri poteſt *Franc. Marc. deciſ. 23. vol. 1. & deciſ. 483. vol. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Functiones dantur pro extirpandis immunditijs à Ciuitate Neapolis.*
2 *Viæ ſunt tenendæ mundæ expenſis vicinorum.*
3 *Vicini in illa parte, in qua reperiuntur immũditiæ puniuntur.*

De Salubritate aeris. Pragm. I.

Collectanea II.

LA Catholica Maeſtà, &c.

1 Perhibet functiones pro extirpandis immunditijs ab hac Ciuitate Neap. & qualibet die Sabathi antè propriam domum mundare debere.
2 Viæ ſunt tenendæ mundæ proprijs expenſis vicinorum, & rationabilia ſunt banna pęnalia mandantia, vias mundas teneri deberi, &
3 nè in illis immunditiæ effundantur, & vicinos in ea parte, in qua tales immunditiæ reperiũtur ad pœnam eſſe obligatos, prout ſic reperio prouiſum per Sacrum Regium Conſilium priſcis temporibus aduerſus Particulares terræ Sinibaris, & latiùs oſtendimus *de grauaminibus vaſallorum tom. 2. grauam.* 121. vbi plura reperies, probando, grauari vaſallos, ſi cogantur ſoluere pœnam ex cauſa immunditiarum repertarum in via antè eorum domus, poſtquàm illam mundauere tempore debito, vel pro Immunditijs, quæ non cauſant fętorem, ſic prouiſum atteſtando per olim Conſiliarium Vitellum Commiſſarium grauaminũ Nobilis Vniuerſitatis Piſticij.

SVMMARIVM.

1 *Latrinæ confici debent in Suburbio Plagæ.*
2 *Cloacæ quarè in domibus retinentur.*
3 *Cloaca debet eſſe in carceribus.*
4 *Cloacæ, & ſterquilinia de nocte ſunt purganda.*
5 *Vicinus habet actionem in factum contra vicinum fœtorem immittentem.*

De Salubritate aeris. Pragm. VI.

Collectanea III.

ESſendo il Borgo di Chiaia, &c.

1 Statuit, in Suburbio Plagæ confici latrinas, & cloacas per habitantes in eorum domibus.
2 Quòd ſine habendę cloacę in domibus ad commoditatem exonerandi ventrem, & domus nitidæ, ac mundę ſeruentur, & ſordibus non putreſcant, & malus odor naſcatur, & habitantibus, vel vicinis officiat, probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom. 1. grauam.* 269. vbi loquimur reſpectu carcerũ, in quibus
3 talis comoditas debet eſſe pro carceratis, firmando, has cloacas eſſe purgandas, & reficiẽdas, cùm vtrumq; ad ſalubritatem, & tutelam habitantium ſpectet, & cœlum peſtilens, & ruinas opinantur immunditię cloacarum, vel quando non reficiuntur *l. 1. §. 1. ff. de cloac. l. fin. § ſi ſtercus ff. quo diù, aut clam.*
4 Quæ tamen cloacę, & ſterquilinia de nocte ſunt purgãda, nè fętor, aut malus odor vicinis officiat, quibus actio in factum competit con-
5 tra vicinum, fętorem, ac malum odorem in viam immittentem *l. 1. §. Item ait ff. nè quid in loco publico, Franc. Marc. deciſ. 483. tom. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Naues non debent introduci, niſi adhibitis diligentijs, & num. 2.*
3 *Tempore peſtis infecti, ſiuè ſuſpecti eijci poſſunt cum eorum bonis.*
4 *Superiores poſſunt tempore peſtis prohibere ingreſſum ad territoria, in quibus præſunt venientibus de locis ſuſpectis.*

De Salubritate aeris. Pragm. IX.

Collectanea IV.

SE bene per diuerſi banni, &c.

1 Mandat, nè Præfecti ſanitatis permittant, naues, & nauigia, eorumquè merces introduci, niſi fuerint adhibitę diligentiæ conſuetæ.

2 Hæc pragmatica ſtat in viridi obſeruantia, & magis ardenter, quoties ineſt peſtis ſuſpitio in aliquibus Regionibus, & tempore, quo ipſemet annis elapſis exiſtens in Regio Auditorio Apuleæ Auditor, & Commiſſarius deputatus ad ſimilia, occaſione craſſantis peſtis in multis partibus extrà Regnum, maxima vtebar diligentia in maritimis loci Fortoris, Ciuitatum Manfredonię, Veſtarum, Terrarum Campi Marini, Peſchici, Rodi, & aliarum partium dictæ Prouinciæ in nauibus, vaſcellis, & barcis, quæ ibidem adueniebant, & vt plurimùm per aliquod temporis ſpatiũ illis impedimentum præſtari mandabam, nè in terram aſcenderent, ad finem videndi, ſi aliquo affecti erant morbo nautę, aut paſſagerij, & poſteà mittebam Medicum ad obſeruandum, à quo ſi relaxabatur fides de ſanitate, expediebam ordinem, vt liceret habere commercium in illius locum, & ibi merces exonerate, ſicq; indiſtinctè vidi ſeruari Neapolim per DD. Deputatos.

3 Poſſuntquè, inquam, tempore ſuſpitionis peſtis infecti, vel ſuſpecti eijci, eorumq; bona mobilia, vt ſunt lecti, pelles, cartæ, & his ſimilia comburi *Cabal. reſol. crim. caſ.* 12. *Peguer. deciſ. Rot. Cathalon.* 12. prout multoties egomet feci ſeruare, & in dies annis elapſis ſeruatum eſt in hac Inclita noſtra Ciuitate Neapolis, vt eſt notum.

4 Et quòd tempore peſtis poſſunt à Superioribus prohiberi ingreſſus in eius territoria venientibus à locis ſuſpectis, deciſiuè tutatur modernè *Coſta Siculus conſ.* 83.

SVMMARIVM.

1 *Apponens ſcalas ad muros, & ad feneſtras domus alienæ, cauſa chaſtitatis violãdæ, vel furandi, aut aliquod maleficium committendi tenetur pœna mortis.*

De Scalarum prohibitione noctis tempore. Pragm. I.

Collectanea I.

PErche intendemo, &c. Hic habetur, quòd noctis tempore nemo incedat cum ſcalis per Ciuitatem Neapolis ſub pœna mortis naturalis. Tu autem ad materiam propriam huius pragmaticæ vide *Gram. in deciſ.* 36. & *Franc. in deciſ.* 333. vide etiam *Boer. in deciſ.* 317 *Peguer. in deciſ. crimin.* 26. *Caball. in reſol. crimin. caſu* 97. vbi agit, ſi apponens ſcalas ad muros,
1 vel feneſtras domus alienæ, caoſa chaſtitatis violandæ, vel furandi, aut aliud maleficium committendi teneatur pœna mortis, vel alia mitiori extraordinaria.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia Doctorum quæ ſunt, remiſſiuè.*
2 *Filij Doctorum de Collegio debẽt gratis doctorari.*
3 *Doctores vti Nobiles nõ patiũtur pœnas ignominioſas, quod ſecus eſt in Licentiato.*
4 *Doctoratus probatur per ſolam famam.*
5 *Doctor non poteſt ſuæ concubinæ donare.*
6 *Doctor ex reſcripto nõ gaudet priuilegijs DD.*

De Scholaribus doctorandis, ſeù ſcholaſticis in Doctores cooptandis, & in quo loco. Pragm. II.

Collectanea I.

NElli meſi proſſimi paſſati, &c.

Cauet, vt Doctorati per reſcriptum extrà Regnũ non gaudeant priuilegio Doctoratus.
1 Quæ ſint Doctorum priuilegia vide *text. in clem.* 1. *de magiſtr.* & ſcias, quòd filij Docto-
2 rum de Collegio debẽt gratis doctorari *V iu.*
3 *deciſ.* 159. quod eſt vnum priuilegium. Secundum priuilegium eſt, quia Doctores vti nobiles non patiuntur pœnas ignominioſas, licèt ſecus in Liceotiato *Franch. deciſ.* 111.
4 Sed an Doctoratus probetur per ſolam famam, vide affirmatiuè deciſum apud *V erall. in deciſ.* 59 *par.* 1. & an Doctor poſſit ſuæ cõ-
5 cubinæ donare, negatiuè docet *Garzia in deciſ.* 29. nouitèr videndus de *Pitris conſ. deciſ.* 44 *à num.* 9 *cum ſequent.*
6 Quòd autem Doctoratos ex priuilegio, ſeù reſcripto non gaudeat prerogatiuis Doctorum, firmat *Guid. Pap. deciſ.* 88. & 388. & latè *Nos foren. quæſt.* 143. *par.* 1. vbi ſi Doctoratus ex priuilegio, & non à publica Vniuerſitate Vicarius Capitularis eſſe poſſit.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Matricula qualem inducat probationem.*
2 *Deſcriptus in aliquo artificio, illius artifex cenſetur.*

De Scholaribus doctorandis, &c.
Pragm. VI.

Collectanea II.

ESſendo venuto il tempo, &c.

Sancitur, Studẽtes eſſe deſcribẽdos in matricula, aliàs ad ſtudiorum loca non debere accedere.

1 Nota, hanc matriculam inducere probationem, taliter vt deſcriptus in libro ſcholarium nobilium, vel ſimilium habeat intentionem fundatam pro ſe *l. matriculam C. de agẽtibus in reb. lib.* 11.

2 Sicquè in deſcriptis in aliquo artificio probat *Praeſ. de Franch. deciſ.* 481. copioſè *Seſſe in deciſ.* 143. *Rot. Arag.* quoniam deſcriptus in aliquo artificio, illius artifex præſumitur.

SVMMARIVM.

1 *Officium Aduocati non poteſt exerceri ab eo, qui non ſtuduit per ſpatium quinq; annorũ.*

De Scholaribus doctorandis, &c.
Pragm. VII.

Collectanea III.

HAuendo ſua Maeſtà, &c.

Multa mandat, ſed quatènus in §.5. Statuitur certus terminus, quo debent vacare ſtudio doctorandi, tàm in Iure, quàm in Medicina.

1 Hic nota, quòd officium Aduocati exercere non poteſt qui per ſtatutum tempus annorum quinque non ſtuduerit *Cauagnol. in dec. Montis Ferrati in decreto* 41. *Frãc. Marc. in deciſ.* 793. *vol.* 1. vbi quòd tale officium fuit prohibitum cuidam, eò quia per tantum tempus non ſtuduerat.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Senatuſconſulti Macedoniani an locum habeat quando filiusfamilias falsò aſſeruerat cum iuramento ſe eſſe patremfamilias, ſeu viuere ſeorſum à patre.*
2 *Filijfamilias ex huiuſmodi falſa aſſertione puniuntur aliquando, ſed contrarium fuit diſpoſitum per pragmaticam.*
3 *Contrahens cum filiofamilias tenetur ſcire eius conditionem.*
4 *Ampliatur diſpoſitio pragmatica, num.* 5.6.7.8.9.10. *Sed limita, prout num.* 11.12.13.14.15.16.17.18.
19 *Filiusfamilias ad hoc vt dicatur viuere ſeorſum à patre ſufficit, quòd viuat ſeorſum à patre proprijs expenſis.*
20 *Pater ſi transfert ſe ad habitandum cum filio quid erit dicendum.*
21 *Filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit, cùm eius ſit fideiuſſor, in id, quod facere poteſt conueniendus eſt, nec carceratur.*
22 *Filiusfamilias in patria poteſtate exiſtens contrahens ſocietatem, ob quod fuit debitor effectus, factus ſui iuris tenetur in quantum facere poteſt.*
23 *Filiusfamilias inſimul cum patre obligatus ſi expreſsè renunciauerit beneficio* l. quod cum eo *an poſſit opponere exceptionem beneficij.*
24 *Filiusfamilias minor* 14. *annis, qui conſenſu patris alicui ſe obligauit, facta liquidatione inſtrumenti, non obſtante læſionis, ſeu reſtitutionis exceptione detrudi debet in vinculis.*
25 *Filiusfamilias obligatus cum patre ſimul, ob quod iuxta formam* Ritus M.C.V. *cauſam eius in vinculis, aut facto depoſito dicere debet, an audiendus ſit extra carceres.*
26 *Filiusfamilias poſtquàm effectus fuerit ſui iuris, ſi ratificauerit inſtrumentum aliàs à ſe factum ſimul cum patre pro debito ſpectante ad patrem, non perdit per huiuſmodi ratificationem prædictum beneficium.*
27 *Filiusfamilias renũcians beneficio* l. quod cum eo *gaudet beneficio, & eo uti poteſt.*
28 *Si pater cœperit ſoluere partem mutui facti filio an ſibi præiudicet.*
29 *Literæ commendatitiæ patris non obligant.*

De Senatuſconſulto Macedoniano.
Pragm. I.

Collectanea I.

PEr Excellentem, &c. Sancitur, omnes contractus, qui quomodocumquè fiant à filijsfamilias abſquè præſentia, & conſenſu patris eſſe nullos, & quia attenta iuris communis diſpoſitione dubium erat apud *Doctores*. Nùm
1 dicti Senatuſconſulti beneficium locum haberet, quando filiusfamilias falsò aſſeuerat cum iuramento, ſe eſſe patremfamilias, ſeu viuere ſeorſum à patre, ideò per eandem Regiam pragmaticã videtur eſſe reſolutum, quòd nõ obſtante huiuſmodi falſa aſſertione iurata nulla ſit obligatio, idq; à Principe ſæculari fieri potuiſſe pluribus rationibus probat *Grã-*
2 *mat. in deciſ.* 12. Verùm quia ratione periurij, quod filijſamilias ex huiuſmodi falſa

aſſertione incurrebant aliquando fuiſſe criminaliter punitos refert *Vrſil. ad Aſſlict. in deciſ.* 308. *num.* 16. ideò hac de cauſa fuit edita alia *pragmatica* 64. §. 9. ſupra *de offic. Procur. Caeſar.* qua cautum fuit, quòd filijſamilias pro huiuſmodi aſſertione iurata nullam pœnam in-
3 currant, nàm qui contrahit cum filioſamilias, eius conditionem ſcire tenetur. imò ex ſpeciali priuilegio conceſſo ad ſupplicationem huius fideliſſimæ Ciuitatis Neapolis, fuit ſpecificè ordinatum, quòd in obligationibus filiorumſamilias nullo modo apponatur clauſula à Notarijs, *quòd viuunt ſeorſum à patre*, & ſi ſecus quàm cum conſenſu, & præſentia patris fiant ſint nullæ, vt patet in *Cap.* 10. inter gratias conceſſas per Ducem Oſſunæ inſert. in *volumine Capitulorum, & Priuilegiorum Ciuitatis Neapolis.*

4 Amplia primò, diſpoſitionem dictæ pragmaticæ procedere etiam ſi adſit iuramentum *Gram. deciſ.* 16. *Franc. deciſ.* 71. nouitèr *Thor. vot. deciſ.* 97. vbi plura in materia, & præcisè quòd pragmatica habet locum tàm in filio, quàm in filiaſamilias.

5 Amplia ſecundò, procedere diſpoſitionem huius pragmaticæ etiam in filio arrogato, qui pariter vtitur hoc beneficio, vt deciſum in *Rota Romana* 2. Iunij 1599. vide *Seraphin. in deciſ.* 1286.

6 Amplia tertiò, procedere etiam ſi poſt cõtractum ſuperueniat conſenſus patris, vt fuit deciſum in cauſa Ioannis Angeli Baccarij cũ Carolo Baccario, referente Magna Curia in Sacro Conſilio, Actuario M.C. Aliſano, deindè Anaſtaſio, vide etiam *Fabrum in deciſ.* 1. *C. ad Senatuſconſult. Maced.* ſed vide *Merill. in deciſ.* 2. *ad l. fin. C. ad Senatuſconſult Maced.*

7 Amplia quattò, quòd nequè per diuturnitatem temporis beneficio hoc priuetur filiusfamilias, vt per *Franch. in deciſ.* 221.

8 Amplia quintò, vt filiusſamilias, qui videns patrem creditorum mole grauatum aliquod ex debitis paternis in ſe ſuſcipiendo obligauit ſe citra patris conſenſum, opponere poteſt hanc exceptionem Macedoniani, & indè beneficio ipſo potiri, vt deciſum fuit in S.C. in cauſa Petri de Bonanno cum Io. Dominico de Creſcentio ſub die vlt. Ianuarij 1605.

9 Amplia ſextò, vt eodem modo iudicium agitatum cum filioſamilias abſquè patris cõſenſu ſit nullum *Aſſlict. deciſ.* 180. *Guid. Pap. deciſ* 54 *& deciſ.* 526. *Capella Tholoſ. in deciſ.* 306. *Balb. deciſ.* 307.

10 Amplia ſeptimò, beneficium huius pragmaticæ poſſe opponi etiam poſt ſententiam ad impediendam executionem ſententiæ, vt deciſum in cauſa Comitis Montellæ refert *Minad. in Conſl. In aliquibus notab.* 2. *nu.* 34. *per text. in l. filiusfamilias ff. quod cum eo*, imò poteſt opponi etiam ad liquidationem inſtrumenti impediendam, non obſtante iuramento, cùm ſit exceptio proueniens ex eodem fonte, iuxta tradita per *Franc. deciſ.* 181.

Amplia octauò, etiam procedere contra Fiſcum, vt latiori calamo exarauimus *forenſ. q.* 104. *lib.* 1. videndus *Reg. Rouit. deciſ.* 69.

11 Limita primò, non procedere diſpoſitionẽ pragmaticæ in filioſamilias mercatore *Linglois deciſ.* 13. *quæſt.* 3. *n.* 12. *C. ad Senatuſ. conſ. Maced.* & fuit deciſum per Sacrum Conſiliũ die 27. Octobris 1613. in cauſa Annibalis de Leone cum Luca de Fęlice patre Michaelis de Fęlice, Actuario Sarro, & vide nouiſſimè *Theſaur. in quæſt. forenſ.* 79. *lib.* 4.

12 Limita ſecundò in contractu facto per filiumſamilias extrà Regnum, vt fuit deciſum per Sacrum Conſilium in cauſa Fabij Caturij filijſamilias in Hiſpania ſe obligati, vt refert *Franc. in deciſ.* 72.

13 Limita tertiò in filioſamilias communiter reputato, & tractato ſui iuris, vt per *Laurent. in deciſ. Rot. Auenion.* 139. *Linglois d. deciſ.* 13. *quæſt.* 3. *à num.* 4.

14 Limita quartò in bonis caſtrenſibus, & quaſi caſtrenſibus, quæ filiusſamilias habebat tempore contractus *Franch. deciſ.* 70.

15 Limita quintò, hoc beneficio Macedoniani non gaudere fideiuſſores *Cartar. dec. Genuæ* 7.

16 Limita ſextò in filioſamilias, qui ſe obligauit in ſauorem patris, nàm exceptionem huius pragmaticę opponere non poteſt, vt deciſum refert *Peregrin. in deciſ. Rota Patauin.* 51. & fuit deciſum in *Rota Romana in vna Brũduſina pecuniaria Luna* 21. Aprillis 1614. vt teſtatur *Farinac. in deciſ. nouiſ. deciſ.* 580. *p.* 1. *tom.* 2. nàm licèt pater non poſſit in ſuimet ſauorem conſentire, vt fuit dictum in eadem *Rota Romana in vna Bononien. Cenſus* 29. *Nouembris* 1608. *coràm Reuerendiſſimo Attrebaten.* hoc tamẽ procedit vbi conſenſus requiritur ad integrãdam perſonam contrahẽtis, non autem vbi ratione præiudicij conſẽtire debentis *Franch. deciſ.* 14. hic autem in terminis pragmaticæ requiritur cõſenſus patris ratione præiudicij, & ſic quandoquè interrogatus reſpondi multis amicis, qui de hoc articulo me conſuluerunt, vt patet in *forenſ. quæſt.* 117. *tom.* 1. iuxtà quam opinionem in S.C. nouiſſimè fuit deciſum in cauſa graui.

17 Limita ſeptimò, vbi filijſamilias renunciaſſent huic beneficio pragmaticæ, nam in tali caſu non gauderent opponere eius exceptionem, vt deciſum per Conſiſtorium Sacræ Regiæ Conſcientiæ Siciliæ refert *Giurb. in deciſ.* 42. quæ opinio mihi non placet, nam licèt in iure ſit clarum, quemlibet poſſe renũciare fauori pro ſe introducto, vt per *Franch. in deciſ.* 540. *Caſſador. in deciſ.* 9 *de appellat. Amat. deciſ.* 16. *Maceraten. lib.* 1. *reſolut.* 112. *caſu* 13. *Valaſc. deciſ.* 135. vndè videmus, poſſe renunciari iuri pręuentionis, vt per *Franc in deciſ.* 670. ſic poſſe ſpoliatum renunciare petitioni reſti-

tutio-

tutionis *Rota in antiquis in deciſ.3.6. & 11.de renunciat.* ſic fideiuſſores beneficio ipſis competēti *Thoming.in deciſ.Lipſienſ.1.* ſic donantem beneficio *l.ſi vnquàm C.de reuocand.donat.Minſynger.obſeruat.63.cent.5.* ſic mulierē beneficio Velleiani, dummodò ſit certiorata *Theſaur.deciſ.222.* ſic venditorem beneficio *l. 2.C.de reſcindend.vendit.* idem *Theſaur.deciſ.* 165. ſic duos reos debendi beneficio diuiſionis *Polidor. Rip.obſeruat.89.* ſic actorem iuri exequutiuo *Maſtril.deciſ.157.* ſic filium legitimæ, licèt non veniat in generali renunciatione *Afflict. deciſ.178.* ſic euictioni *Theſaur. quæſt.forenſ.77.* ſic diſpoſitioni *tex. in l. de his ff.de tranſact.Cacher.deciſ.112.* ſic poſſe renūciari à reo defenſionibus exiſtentibus in apicibus iuris, non tamen his, in quibus poſſet procedere totalis abſolutio *Triuiſ. dec.1.par. 1.* & in ſumma poſſe ſemper quemquam renunciare fauori ſuo decidit *Viuius in deci.316* vbi hoc ampliat, tamen nō eſt verum hoc dicere, vbicunque priuilegium, beneficium, ſiue fauor eſſent inducta in vtilitatem tertij, vt cōmunis *Doctorū* Schola approbat, quod videtur fulciri ex *deciſione Maſtrill. 169.* vbi refert deciſum, confugientem ad Eccleſiam non poſſe renūciare illius immunitati, quia immunitas eſt cōceſsa reſpectu Eccleſię, ſed ſic eſt, quòd beneficium huius pragmaticæ eſt inductū fauore, & reſpectu patrum, nè filiifamilias, vt plurimum, in adoleſcentia, & iuuenili ętate cōſtituti cupiditate explendi omnes luxus, & voluntates facilè diſſipent eorum bona, quod etiam apertè patet, nàm in caſibus, in quibus non affertur præiudicium patribus, filiifamilias non gaudent hoc beneficio, ergo omninò venit dicendum, tali fauori, & beneficio pragmaticæ per filios in præiudicium patrum nequaquàm poſſe renunciari.

18 Limita octauò in filiofamilias milite, qui obligatur ex cōtractu inhito, iuxta *deciſionem Merlli 2.in l.fi.§.fin.C. ad Senat.Cōſult.Maced. Linglois deciſ.13. quæſt.3. C.ad Macedon.* vbi etiam, quòd ceſſat, quādo extra ciuitatem, & patriam creditum in ſuis neceſſitatibus filio fuerit factum, & vide *eundem deciſ.1. q.1. C. de negot.geſtis*, vbi an pater teneatur pro ijs, quæ filio citra eius voluntatem recedenti credita ſunt in eius aduerſa valetudine.

Quia tamen in hac pragmatica diſponitur, valere obligationes factas à filijsfamilias ha-
19 bitantibus ſeorſum à patribus, ſcias, quòd vt filiusfamilias dicatur habitare ſeorſum à patra ſufficit, quòd viuat proprijs expenſis, nec obſtat, quòd habitet in vna, eademquè domo cum patre, dummodò non viuat expenſis patris, vt deciſum in M. C. V. audiui menſibus elapſis, & notare non deſinas, pariter ſufficere, quòd filij per momentum ſeorſum à patribus habitent, vt eorum obligatio teneat, ex quo pragmatica non limitat tale tempus habitationis, vt fuit deciſum in M. C. V. & in S. C. habes per *Vrſil. in deciſ.308.à num.17. vſq; ad num. 19.*

Nec non habitare cum patre non dicitur, licèt in eadem domo habitet, ſi aſſignata fuerint ſeparatim alimenta, nec eſt patris commenſalis *Rota deciſ.527.ſub num.6.part.1.t.2. Addit.ad Ludouiſ. dec.182.*

20 Sed quid dicendum ſit, ſi pater transferat ſe ad habitandum cum filio, vide *Polidor.Rip. in obſeru.227.* vbi reſoluit, in tali caſu filiū adhùc dici ſtare ſeparatum à patre, & conſequenter obligari.

21 Nota tamen in materia, quòd filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit, cū eius ſit fideiuſſor, in id, quod facere poteſt conueniendus eſt, nec carceratur *l. 2. & toto tit.ff. quod cum eo*, dummodò ſui iuris effectus paternam non adierit hæreditatem, vide *Giurb. in deciſ.43.* adeò quòd cùm dubitaretur, ſi filiusfamilias, qui per multos annos ſteterat nō ſoluere, iuuaretur beneficio *l.quod cum eo*, vt non teneatur vltrà quàm facere poſſet, fuit deciſum per M. C. V. eſſe liberandum, & interpoſita appellatione in S.C. quia Pars in facto multa probabat, fuit mandatum M. C. quòd liberaret ipſum cum cautione de ſtando iuri *Franch.deciſ.221.*

22 Et hinc filiusfamilias in patria poteſtate exiſtens contrahens ſocietatem, ob quod fuit debitor effectus, factus ſuis iuris tenetur in quātum facere poteſt, vt deciſum in M.C.V. in cauſa Alphonſi Solazzi, audiui annis non longè decurſis.

23 Sed an filiusfamilias inſimul cum patre obligatus, ſi expreſsè renunciauerit beneficio *legis quod cum eo* poſſit opponere exceptionem talis beneficij in liquidatione inſtrumēti; Fuit pluries practicatum, obſtare exceptionem periurij, & mox carcerati filijfamilias, excarcerati fuerunt, non obſtante tali renunciatione, imò etiam exiſtēte inualida abſolutione iuramēti, vt tradit *Vrſil.in dec.308.n.21* licèt hodiè per hanc pragmaticam fuerit relaxata pęna periurij, & videas latè *Mut.in deciſ.94.* vbi diſcutit, ſi filiusfamilias obligatus cum patre, vel alijs an, & quomodò poſſit reſcindere ſuas obligationes, vel petere beneficium, deducto nè egeat.

24 Et quid dicendum de filiofamilias minore 14. annis, qui cum conſenſu patris alicui ſe obligauit, an facta liquidatione inſtrumenti non obſtante læſionis, ſeù reſtitutionis exceptione detrudi debeat in vinculis, fuit iudicatum, quòd ſic, in cauſa D.Ioannis de Montibus obligati cum patre *Incert.Author de præſent.inſtrument. ad form.Rit.fol.613.*

25 Item ſi filiusfamilias obligatus cum patre ſimul, ob quod iuxta formā *Rit.* M. C. V. cauſam eius in vinculis, aut facto depoſito dicere debet, an audiendus ſit extra carceres. In

multis caſibus fuit deciſum, eſſe audiendum extra carceres, & ad ſummum teneri præſtare cautionem de parendo mandatis Curiæ, & ſe præſentãdo tempore expeditionis *Molfeſ. conſ.42. num. 30. & ſeq.* poſt *comment. ad conſuet. Neap.*

26 An autem filiuſfamilias ſi poſtquàm effectus fuerit ſui iuris ratificauerit inſtrumentũ, aliàs à ſe factum ſimul cum patre pro debito ſpectante ad patrem, per huiuſmodi ratificationem perdat beneficium *l. quod eum eo*; Dicas, negatiuè fuiſſe deciſũ in S.C. in cauſa Philippi Sarachi ſub die 11. Ianuarij 1591. referẽte Conſiliario Olcignano in Banca Longhi.

27 Sed quid ſi filiuſfamilias renũciauerit huic beneficio *l. quod eum eo*, an deindè poſſit vti, vide *Franc. in deciſ. 164. Merlin. controuerſ. 39.* Ego autem ex *Molfeſ. in d. conſ. 42.* adduco plures deciſiones factas, vt non obſtante renunciatione filiuſfamilias gaudeat dicto beneficio.

Sic igitur fuit iudicatum in cauſa Comitis Montellæ cum Alphonſo Coppola die 29. Octobris 1532. & die 30. Ianuarij 1546. ad relationem Conſiliarij Nicolai Maiorana, vt legitur in dicto proceſſu penès Galterium.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1546. aliàs 1547. in cauſa Io: Betnardini Criſpi ad relationem Conſiliarij Galeoti Fonſechæ.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1546. die 29 Ianuarij in cauſa Hectoris Ptecci ad relationem Conſil. Minadois.

Sic etiam deciſum fuit iunctis aulis in anno 1549. die 12. Octobris in cauſa Marci Antonij Azia ad relationem Conſiliarij Io: Andreæ de Curte, qui quidem debitor quia erat carceratus, ideò ſub die 10. Maij 1550. facto verbo fuit habilitatus cum cautione de ſtando iuri, & de ſe præſentando tempore expeditionis cauſæ.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1587. die 19. Decembris ad relationem Conſiliarij Petri Pauli Theodori in cauſa Thomæ Anelli Mazza, fuit enim dictum, vt non teneatur, niſi quatènus erat in peculio, vt legitur in dicto proceſſu penès Galterium fol. 54. in quo proceſſu fol. 44. & ſequent. ſunt præſentatæ copię ſententiarum deſuper relatarum, & aliarum plurium, vt cum dicto Thoma Anello fuit etiã prouiſum, vt non teneatur, niſi quatènus etat in peculio, non obſtante quòd ipſe Thomas in computum ſui debiti ſoluiſſet eius creditori ducatos 660. vt ex partita Banci fol. 49. in eodem proceſſu.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1588. ad relationem Conſil. Cæſaris Vitelli in cauſa Io. Aloyſij Candidi, & fratrum inſolidum obligatorum cum patre, fuit enim dictum, vt gaudeant dicto beneficio, non obſtante eius renunciatione, vt legitur in dicta ſententia, cuius copia eſt pręſentata in proceſſu Marchionis Campi Lactarij cũ Andrea de Tuſo fol. 92.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1583. die 15. Septembris ad relationem Conſil. Montoia in cauſa Vincentij de Salario, q. fuit plures habilitatus, præſtita ſolùm cautione de ſe præſentando ad omnem ordinem Sacri Conſil. & cum dicta cautione ſolùm procederetur in cauſa, vt legitur in dicto proceſſu fol. 107. cum ſequen.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1590. die 7. Martij in cauſa Caroli Brãcaleonis cum eius creditoribus, ad relationem dicti Conſ. Theodori, vt legitur in d. proc. fol. 123. & licèt eſſet renunciatum dicto beneficio, talis exceptio fuerit oppoſita per creditores, & etiam quòd erit periurus, & proindè non debebat audiri, niſi facto depoſito, vel in vinculis, ſeruata forma *Ritus*, vt legitur in d. proc. fol. 122. Nihilominùs domi fuit prouiſum, dictum Carolum eſſe audiẽdum, oppoſitis ex aduerſo non obſtãtibus, vt legitur fol. 223. & dùm ab hoc decreto eſſet reclamatum per creditores, facto verbo fuit dictum, benè prouiſum fuiſſe, vt habetur in d. proc. f. 123. à t.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1597. die 29 Martii in cauſa Proſperi Cuniglii obligati ſimul cũ patre, & renunciantis dicto beneficio, fuit enim ad relatienem Conſiliarii Franciſci de Curte prouiſum, contractus prædictos eſſe reſcindendos, & dictum Proſperum ad nihilũ teneri, vt legitur in d. proc. fol. 755. vbi alias deciſiones habes; ſic etiam fuit deciſum die 14. Martii anno 1616. in cauſa Principis Sanſeuerii cum eius creditoribus, & ita deciſum refert *Linglois d. dec. 13. q. 6. eod. tit.*

28 Si pater cęperit ſoluere partem mutui facti filiofamilias, ex hoc ſibi præiudicium ſibi generaſſe videtur pro reſiduo, ad *textum in l. item ſi filiusfamilias*, ſiuè *l. ſed Iulianus § fin. ff. ad Senatumconſultum Macedonianum*, & proindè tenetur pro reſiduo, niſi fuerit proteſtatus, ita *Linglois quaſt. 2. deciſ. 13. ad leg. fin. C. ad Senatumconſultum Macedonianum*, vbi limitat, quando per patrem res pignori data ſit ei, qui pecunias credidit, quia tunc in ampliùs ratum habere non cenſetur, quàm pignus valet, per *textum in l ſi paterfamilias ff. ad Senatumconſultum Macedonianum*. At *Chriſtinaeus* loquẽdo de filio, qui cępit ſoluere, factus ſui iuris, negat, poſſe vti Macedoniano, vt apud *eum deciſ. 35. nu. 11. vol. 3.*

29 Et literæ commendatitiæ patris non obligant eum pro mutuo dato filio peregrè profectò citrà voluntatem patris *Linglois dec. 13. quaſt. 4. C. ad Senatumconſultum Macedonianum*.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ampliatur diſpoſitio pragmatica,prout num.2. 3.4 5.6.7.& 8.& limitatur, prout à num.9. vſq; ad 26.*

27 *Mater, quæ pecuniam mutuam accepit ad ſoluendum debitum filiorum, quorum tutrix erat,aut eſt conueniendа tanquàm tutrix,aut iuuanda Velleiano.*

28 *Mulier maior non reſtituitur ad appellandum à ſententia,cui conſenſit,ſi nihil ab ea factum ſit contra Vellеianum.*

29 *Vxor, & vir ſi inſimul cum iuramento confitẽtur, pretiũ alicuius rei recepiſſe,& dubitetur, penès quem cũ effectu peruenerit,non eſt præſumendum,pro rata penès quemlibet peruenisſe.*

30 *Exceptio Velleiani an militet ſi fuerit oppoſita per donatarium tertium poſſeſſorem bonorum donatorum aduerſus creditricem donantis agentis pro aliqua ſumma vigore inſtrumenti initi cumipſa donatrice.*

De Senatuſconſulto Velleiano. Pragm.I.

Collectanea I.

CONſiderantes, &c. Diſponit, vt mulieres nequeant cõtrahere renunciando beneficio Senatuſconſulti Velleiani, etiam cum iuramẽto, Quarè per hanc pragmaticam fuit ſublata dubitatio,ſi mulier poſſet renunciare exceptioni Velleiani,maximè cum iuramẽto,de qua quęſtione latè ſunt videndi *Theſaur. in deciſ.*222. *Capella Tholoſ. in deciſ.*37. *Gayl obſeruat.*77. *lib.*2. *Papon.lib.*12.*tit.*5.*arreſt.*5.

1 Amplia primò, diſpoſitionẽ huius pragmaticæ procedere etiam ſi mulier intercedat pro filio carcerato, nam hoc non obſtante adhùc gaudet hoc beneficio, vt per Sacr. Conſilium deciſum annuit *Franch. in deciſ.* 578. & vide *Eundem in dec.*279. ſed vide contrarium apud *Mut. deciſ.*84.*num.*22. *Gizzarell.deciſ.*4. *Surd. deciſ.*86.*Rot.in recent.deciſ* 775.*par.*2.*tom.*2.& quę reſpectu vxoris pro marito excarcerando diximus infra *limit.*9.

2 Amplia ſecũdò, Velleiani auxilium dari etiã mulieri, quæ cum filio vendidit rem filij tanquàm correa vẽditionis,vt deciſum refert *Faber in deciſ.*1. *C.ad Senatuſconſ.Velleian.*

3 Amplia tertiò, mulierem iuuari beneficio Velleiani etiam contra ſuum fideiuſſorem, ſi ille ſoluerit,vt eſt eiuſdem Senatus deciſio penès *Fabrum in deciſ.*6.*C.eod.tit.*

4 Amplia quartò, vt huius Velleiani beneficio iuuetur mulier,quæ ſe conſtituit corream debendi pro marito,ſiue ſimpliciter, ſiue cum clauſula, *quilibet in ſolidum*, vide deciſionem apud eundem *Fabrum in deciſ.* 10. *C. eod.tit.* vide *Merlin.controuerſ.forenſ.*55. vbi fundat, mulierem iuuari beneficio,etiam ſi principaliter ſit cum altero obligata.

5 Amplia quintò, vt hoc beneficio iuuetur mulier,quæ mariti creditorem res eius diſtrahere parantem impediuit, ſuſcepta cõdemnatione, ex mariti obligatione inducta, vide deciſionem in *lib.Placit.Curiæ lib.*10.*tit.*5.*de Senatuſconſ.Velleian.*

6 Amplia ſextò, vt mulier hæres cum beneficio inuẽtarij, ſi proprio nomine promittat iuuetur beneficio Velleiani *Franch.in deciſ.*323.

7 Amplia ſeptimò, vt exceptio huius pragmaticæ poſſit opponi etiam in exequutione ſententiæ *Maſtrill. in deciſ. Sicil.* 151. iuxtà quam ipſe reſpondi nonnullis quippè vicibus.

8 Amplia octauò,mulierem,quæ verberibus, & minis adducta ſollicitauit emptorem etiam ignorantem iuuari Velleiano *Faber in deciſ.* 23. *C.ad Senatuſconſ.Velleian.*

9 Limita tamen, firmatam concluſionem, & conſequenter diſpoſitionem ipſius pragmaticæ non procedere primò in muliere intercedente pro filio ex cauſa dotis à nuru traditæ, conſtituendo antephatum,nam ipſa non iuuatur hoc beneficio Velleiani mortuo filio aduerſus petita per nurum, vt deciſum teſtatur *Franc.in deciſ.*182.

10 Limita ſecundò, vt mulier vidua non iuuetur hoc beneficio Senatuſconſulti Velleiani, ſi ſe obligauerit ad debita viri pro exoneratione conſcientiæ viri, vide ſic deciſum apud *Frãch. in deciſ.*237.

11 Limita tertiò, hoc beneficio non gaudere mulierem etiam ab alio deceptam aduerſus eum, quem ipſa decepit, iuxta *deciſionem Fabri* 4. *C.ad Senatuſconſ.Velleian.*

12 Limita quartò, hoc beneficio non gaudere mulierem,quæ accepit aliquid non parui momenti pro obligatione, ſic deciſum refert *Gama in deciſ.Luſitan.*121. *Linglois dec.*14.*quæſt.*1.*num.*6.*C.ad Senatuſconſ.Vellcian.* vbi quòd pretium quale debeat eſſe reponitur arbitrio Iudicis.

13 Limita quintò, quòd mulier non iuuatur Velleiano contra emptorem,quem ipſa quæſijt, ſi neque mariti creditor ille ſit, neque ab eo ſubiectus, neque alia ratione color quæſitus ſit in fraudem Senatuſconſulti *Faber in deciſ.*3.*C.ad Senatuſconſ.Velleian.*

14 Limita ſextò, vbi mulier ſollicitauit,& quæſiit creditorem, etiam ſi ſit facta correa debẽdi cum marito,idem *Faber in deciſ.*7.*C.eod.tit.*

15 Limita ſeptimò, vbi mulier ſe pro marito egeno obligauit de pecunia,in cauſam alimẽtorum familiæ conuerſa, idem *Faber in deciſ.* 8.*eod.tit.*

16 Limita octauò, vt ceſſet Velleiani beneficiũ in cauſa dotis per mulierem promiſſæ ei, qui alioquin vxorem ducturus non fuiſſet, idem *Faber in deciſ.*14.*eod.tit.* quam in facti contingentia fui ſequutus,& iuxta ipſam audiui fuiſſe obtentum, latè videndus *Merlin. cõtrouerſ. forenſ.*

Digitized by Google

forenſ.56. vbi res indicatas reportat.

17 Limita nonò, mulierem non iuuari Velleiano, ſi ſe obligauerit pro marito liberando, qui in carceres detruſus erat ex cauſa delicti, ſecus ſi ex cauſa æris alieni *Faber in deciſ.16. C. eod.tit.* vide tamen *Papon.lib.12.tit.5.arreſt.8. & 9.* vbi quòd exceptio Velleiani habet locũ in vxore obligata, vt liberaret maritum à carceribus, & in Regno Franciæ concedi talem exceptionem, non obſtante iuramento teſtatur, vide *Gam.in deciſ.Luſitan.*318. *Linglois d. deciſ.14.quæſt.1.C.ad Velleian.*

18 Limita decimò, non iuuari Velleiano mulierem, quæ ad eludẽdam exequutionem, quæ fiebat contra maritum, vt exequutioni illuderet obligauit ſe pro marito, vt deciſum reperies penès *Fabr.in deciſ.17. C.ad Senatuſconſ. Velleian.*

19 Limita vndecimò, mulierem, quæ ceſſit, & renunciauit iuri hypothecarum cum iuramẽto in venditione facta per virum non iuuari Velleiano, ita *Franch. in deciſ.*84. allegat *Afflict.in deciſ.*213. *& Boer.deciſ.*23.

20 Limita duodecimò, vt mulier tutrix filiorũ ſuorum, quæ beneficio Senatuſconſulti Velleiani in decretione tutelæ minimè renunciauit, eò quòd non fuit requiſita, nec iuſſa per Iudicem, nam non poteſt vti tali exceptione contra creditores, quibus ipſa tutorio nomine ſe obligauit pro liberis *Linglois deciſ.14.quæſt.6. C.ad Senatuſconſult. Velleian.*

21 Limita decimotertiò, mulierem Velleiano non iuuari ſi obligetur in rem propriam, vel communem, & etiam ſi communioni renunciauerit *Griuell.deciſ.Senat.Dolani* 20. *Linglois d.deciſ.14.quæſt.2.* vbi quòd requiritur, vt mulier obligetur acceſſoriè, non verò principaliter, hoc eſt, vt obligetur pro altero, nõ autem ſuo nomine, aut in rem ſuam, per *tex.in l.1.& 2.ff.ad Velleian.* vndè ſi mulier pro alio eſſet obligata principaliter, nihilominus eſſet locus beneficio *Velleian.l.2.§.omnis ff.eod.l.fruſtrà C.eod.tit.*

22 Limita decimoquartò, quando ex interceſſione ſua læſa non eſſet exiſtenter, vel apparẽter, vt per *tex.in l.ſi mulier, & l.ſi mulieri ff.ad Senatuſconſ. Velleian.* probat *Linglois d. deciſ.* 14. cit. *quæſt.2.num.3.*

23 Limita decimoquintò, quando in ſpecie renunciaſſet dicto beneficio, ſitq; legitimè de hoc beneficio certificata, ita quòd nõ ſufficeret in inſtrumento, contineri renunciantem fuiſſe certioratam à Notario, niſi ius ipſum exprimeretur, cui renunciatum eſt, vel niſi ſaltem Notarius interrogatus, an vim ipſius renunciationis intelligeret, reſpõderet, nõ ignorare, ita *Linglois* cit. *deciſ.14. quæſtion.1.* vndè deſcendit, ſub generali renunciatione omnis beneficii legis non comprehendi renunciationem ipſius Velleiani *Griuel. deciſ.Senatus Dolani* 132.

24 Limita decimoſextò, vt fideiuſſor, qui pro muliere interceſſit non iuuetur hoc beneficio, vt mordicus probare videtur *Gaſpar Anton. Theſaur.quæſt.forenſ.6.lib.4.*

25 Limita decimoſeptimò, exiſtente iuramento *Theſaur. deciſ.* 223.

26 Limita decimooctauò, quòd ſi mulier fideiuſſerit pro aliquo cum iuramento de non cõtraueniendo actui, & poſteà ſine abſolutione iuramenti mortua eſt, hæres mulieris vti nequit exceptione Velleiani contra creditorem, priùs in integrum reſtitutione poſtulata *Linglois* cit. *deciſ.14. quæſt.5.*

Sed nõ reticeam dicere, quòd idem *Author* ſepiùs citatus *dec.*14. enũciat, caſus, in quibus exceptio Velleiani denegatur mulieri procedere, niſi mulier ſit minus vigintiquinq; annis, quia tunc facilè, dicit, poſſe reſtitui in integrum.

27 Inſuper ſcias, ꝙ mater, quæ pecuniam mutuã accepit ad ſoluendum debitum filiorum, quorum tutrix erat, aut eſt conuenienda tanquàm tutrix, aut iuuanda Velleiano, ſic deciſum tradit *Faber in deciſ.22. C.ad Senatuſconſ. Velleian.*

28 Item nota, quòd mulier maior non reſtituitur ad appellandum à ſententia, cui conſenſit, ſi nihil ab ea factum ſit contra Velleianum, idem *Faber in deciſ.25. C.eod.tit.*

29 Tene quoquè menti, quòd ſi vxor, & vir inſimul confitẽtur cum iuramento pretium alicuius rei recepiſſe, & dubitetur, penès quem cum effectu peruenerit, non eſt præſumẽdum, pro rata penès quẽlibet perueniſſe, vide *Theſaur.in deciſ. 222.num.14.* vbi dicit, iudicatum per Senatum per huiuſmodi confeſſionẽ mulierem in nihil teneri, vide etiam *Ann. in ſing.* 290.

30 Sed quærò, an exceptio Velleiani militet, ſi fuerit oppoſita per donatarium tertium poſſeſſorem bonorum donatorum aduerſus creditricem donantis agentis pro aliqua ſumma vigore inſtrumenti initi cum ipſa donatrice, ex quo facto demonſtrabatur, quòd donatrix licèt principali nomine ſe obligauerat creditrici, dùm ipſa creditrix in contractu credidit, & ſoluit pecuniam tertio cum fideiuſſione ipſius donatricis, & tertius ſemper exigit à prædicto tertio, & eius filio, & ob id dùm fuiſſet per donatarium oppoſitum, obligationem nõ valere, quia fuerat interceſſio, & ſucceſſiuè non poſſe creditricem iuuari exceptionibus Senatuſconſ. Velleian. ex ſubſcriptis, quoniam licèt in cortice verborum appareret, quòd donatrix erat principalis, & ille tertius fideiuſſor, & apoca banci erat directa ipſi donatrici, tamen in continenti Partes declarauerunt, ꝙ negotiũ ſpectabat ad ipſum tertium, qui promiſerat extrahere ipſam indemnẽ, & illæſam, etiam antè damnum paſſum, qui quidèm duo actus ex vicinitate actuum, & quaſi connexitate

Digitized by Google

tate reputantur vnus actus, & ob id multis rationibus corroboratur inualiditas obligationis. Primò, quia non ſuccedit in locum illius, cùm non ſit actum, quòd creditrix ſubintrèt in locum illius, nec aliter facta ceſſio. Secundò, quòd contractus geſtus non rendit in cauſam propriam ipſius donatricis. Tertiò, attenta donatione ipſa, prætendi nequit, quòd donauerat pecuniam receptam. Quartò, longè abeſt reiteratio obligationis. Quintò, nec renunciatio Senatuſconſ. Sextò, licèt aſſertio Notarij ineſſet, quòd fuerit impetrata diſpoſitio, adhùc non ſtatur tali aſſertioni, cùm ſit extrà eius officium, & id egit ad euitandam pęnam pragmaticæ, nam ſi adeſſet, inſeruiſſet in obligatione, & demùm quamuis reuocari poſſint donata per creditores futuros, quando excogitatè, & in fraudem creditorum fuerit facta donatio, quod ceſſat in caſu iſto, dùm erat facta donatio loco pio, quarè omnibus dimiſſis fuit deciſum in S. C. contra dictam obligationem, vt non valeat *Georg. allegat.* 37.

SVMMARIVM.

1 *Sententia foriudicationis antequàm relaxetur quid precedere debeat, & num. 3. & 5.*

2 *Citatio vbi eſt nulla, redditur nulla quoq; foriudicatio.*

4 *Conſanguinei, & amici qualiter poſſint comparere aduerſus foriudicationem, & opponere exceptiones.*

6 *Foriudicatio hodiè pro quo crimine fiat, & quid ſi ſiat pro delicto paruo, nũ exequutioni mandetur, num. 7.*

8 *Sentētia foriudicationis regulariter poſt annum relaxatur, ſed tale tempus abbreuietur, numer. 9.*

10 *Sententia foriudicationis contra mortuum non valet*

11 *Nullitates aduerſus foriudicationem non opponuntur, reo non exiſtente in fortijs.*

12 *Foriudicatus captus poteſt dicere de nullitate ſententiæ.*

De Sententia foriudicationis, ſeù proſcriptionis. Rubrica.

Collectanea I.

1 SEntentia foriudicationis antequàm relaxetur nèdum inquiſitus eſt citandus de perſona, & in ſubſidium domi, in qua mulier, filii, vel alia ſpecialis familia cōmoretur *Guid. Papa deciſ* 445. *Praeſ. de Franch. deciſ.* 514. vbi

2 habetur, quòd quando citatio foriudicationis eſt nulla, foriudicatio pariter nulla redditur, cū illa ſumat robur à citatione *Idem dec.* 322. *Gizzarell. deciſ.* 17. *num.* 12. ſed etiam ſunt ci-

3 randi conſanguinei, & affines *Tapia deciſ. S. C.* 49. *ſub num.* 11. ſingulariter, & ſpecialiter, nec ſufficiet citatio generalis per proclama, *Idem de Franchis deciſ.* 516. vbi limitat, ſi ille reperiatur extrà iuriſdictionem Regiæ iuriſdictionis, putà Beneuēti, de quo *Nos* pariter *deciſ. R. A. Apuleæ* 12. vbi eaſum eum deciſione ſequuta reportauimus.

4 Qui conſanguinei, vel amici & ſi non citati poſſunt comparere petendo copiam actorum ordinariorum, & impedire ſentētiam foriudicationis, vt in *deciſ. eiuſdem R. A.* 20. apud *Nos*, & poſſunt opponere exceptionem Clericatus *Franch. deciſ.* 329. quem videas etiam *deciſ.* 209. nec pigeat perquirere *Cauale. deciſ.* 11. *par.* 5.

5 Et huiuſmodi ſententiam debet præcedere bannitio, quia niſi inquiſitus banniatur priùs, non poteſt foriudicari, quæ bannitio eſt faciēda alta voce per loca publica, & ſolita Ciuitatis, Terræ, & Caſtri, vt latiùs *de grauaminibus vaſallorum tom.* 3. *grauam.* 9. vbi formulam banni, & ſententiæ foriudicationis reperies, & quia ibi materiam ſatis luculēter diſſeruimus, breuis in illa erit noſter ſermo hìc.

6 Foriudicatio hodiè non pro omni crimine cadit, ſed pro illo tantùm, in quo venit imponenda pęna mortis naturalis *Gizzarell. deciſ.* 13. *Reg. Tapia deciſ. S. C.* 49.

Indè merita cauſæ ventilari ſolent, antequā ad talem actum deueniatur, ſi ſcilicèt reus pęnam mortis luere debeat, vt lepidè probauimus *deciſ. R. A. Apuleæ* 18.

7 Ita vt ſi de facto pro cauſa minoris conditionis reperiatur foriudicatus reus, minimè erit exequenda talis foriudicationis ſententia *Viu. deciſ.* 439. *num.* 36. ſed vide *Theſaur. forenſ. quaeſt.* 6. *lib.* 1.

8 Sententia foriudicationis regulariter niſi poſt annum relaxari nequit, ex *Conſtit. Regni Pœnam eorum Praeſ. de Franch. deciſ.* 515. & 589. *Gizzarel. deciſ.* 17. vbi quòd poteſt abbre-

9 uiari per Proregem *Maſull. ad Capyc. deciſ.* 131. & 141. *Franc. deciſ.* 213.

At in multis caſibus habemus expreſsè abbreuiatum talem terminum, vtputà in contumacibus, qui per nemora in comitiua bannitorum vadunt, ſic pariter in citatis pro crimine receptus, in crimine raptus, vt ſic etiam in delinquentibus cum ſcopictis, in oſculantibus mulieres, in Mercatoribus fallitis, &c. vt latiùs in *Noſtra deciſ. Reg. Audient. Apuleæ* 33. vbi ſingula iura Regni id mandantia ſtant reportata.

10 Sententia foriudicationis non valet, ſi fuerit facta contra mortuum, cùm foriudicandus viuus eſſe debeat, nec cōtra fęminam aliquem operatur effectum, cū fęmina foriudicari nequeat *Guglielm. deciſ. Spirenſ.* 20. *par.* 3.

11 Aduerſus huiuſmodi ſententias foriudicationis nullitates haùd fore diſcutendas, foriudicato non exiſtente in poſſe Curiæ, tutatur *Maſtrill. deciſ.* 161. & *Nos* probauimus *deciſ. R. A.*

R. A. Apulea 14. aduerſus *Præſid. de Francb. deciſ.*688. vt ibi latiùs erit videndum, & pariter fuerunt reportatæ Prouiſiones Collateralis Conſilij determinantes, quòd vbi nullitates pro parte agnatorum opponerētur, eſſent admittēdæ, quàmuis foriudicatus non ſe præſentaret, quod pariter deciſiuè aſſeoerat *Dāza in tract de pugna DD. tit. de foriudicat. cap.* 1. *tom.* 1. qui ſimiliter adducit Prouiſiones eiuſdem Collateralis à nobis ibidem relatas, firmando *num.* 28. circa id quæſtionem iam eſſe ſopitam, licèt non reminiſcatur reportare, quēdam Auditorem Tribunalis Luceriæ fuiſſe proceſſatum, ex quo agnatum foriudicati audiuerat ſuper nullitatibus foriudicationis.

12 At poſſe foriodicatom captum dicere de nullitate ſententiæ, qoando eſſet euidens, ac notoria, poſt *Intrigl. ſingul.* 246. *lib.* 1. & cęteros proclamat *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 54. *num.* 6.

SVMMARIVM.

1 *Seruorum appellatione qui veniant, & quid in legatis, num.* 2. *&* 3.
4 *Serui manumiſſi nuncupantur Libertini.*
5 *Manumiſſio à quo facienda ſit.*
6 *Serui veniunt in legato omnium, qui in domo ſunt.*
7 *Libertas dicitur pretioſior omni theſauro.*
8 *Legatum libertatis dicitur pium.*
9 *Libertas ſi fuerit legata cum onere, debetur, quàmuis onus non ſit adimpletum.*
10 *Serui pro nullis habentur, & cum illis nulla actio, vel obligatio ciuilis eſſe poteſt.*
11 *Seruus quidquid acquirit, Domino acquirit.*

De Seruis manumiſſis. Rubrica.

Collectanea I.

1 SEruorum appellatione continētur nèdum
proprij, ſed & hi, quos bona fide poſſide-
mus, & etiam communes *l.* 1. *§. poteſtatis ff. de*
pecul. l. ſi quis ſeruos ff. de leg. 3. *Rota in vna*
Maceraten. legati coràm R.P. Queipo, vbi etiā,
quòd ſeruorum meorum appellatione in le-
2 gatis continentur ſolùm qui fuerunt tempo-
re teſtamenti, niſi aliud comprehenſum eſſet
ex *l. ſi ita ff. de auro, & argento legato*, & quòd
3 ſeruorum ſuorum appellatione in legatis te-
ſtatoris non continentur, quos pignori acce-
perat, ideſt in credito habebat teſtator ex *l.*
ſeruos §. eos ff. de leg. 3. *& l. legata §. fin. ff. de*
ſuppellectili legata, vbi ſuppellectili ſua omni
legata, argentum pignori acceptum minimè
ſubintelligitur, & quòd nec continētur ſerui,
quos Dominus habet venales ex cit. *l. ſeruos*
in fin. ff. de leg. 3.
4 Inſuper enunciat, ſeruos manumiſſos nun-
cupari libertinos, & manumiſſionem de iure
eſſe licitam, & quòd libertorum appellatione
continentur etiam libertini ex *l. liberti ff. de*
verb ſignific. l. cùm pater §. cùm inter ff. de leg. 2.
licèt ſecus dicat reſpectu liberti liberti, cùm
libertus liberti non contineatur ex *l. pater fi-*
lium §. duabus ff. de leg 3.
5 Manumiſſio autem à vero Domino eſt fa-
cienda *l. ſi non proprietatem C. de his, qui non à*
Domin. manumiſſi sūt, ita vt donator poſt do-
nationem nequit ampliùs ſeruum, vel ancillā
6 manumittere *l. ſi tradita C. de his, qui nō à Do-*
mino, *Caſtill. deciſ.* 138. vbi etiam quòd ſerui
veniunt in legato omnium, qui in domo ſunt.
7 Et hac occaſione obſeruabis, libertatem
eſſe pretioſiorem omni theſauro, & dici rem
inęſtimabilē *l. libertas omnibus ff. de regul. iur.*
multaq; prohibita in iure eſſe eius fauore cō-
ceſſa, ita vt perpluribus priuilegijs ſit imbuta,
8 & pro tali cauſa legatum dicatur pium *Amat.*
deciſ. Marchia 42. *nu.* 13. *Theſaur. forenſ. quæſt.*
37. *ſub num.* 3. *lib.* 3. *Valaſc. deciſ.* 67. *num.* 3.
Carocc. deciſ. 86. *num.* 9.
9 Quæ libertas ſi fuerit relicta ſeruis ſub cō-
ditione aliquid faciendi, non eſt ſuſpēſa, qoàm-
uis non pareant iuſſioni, ſed ſtatim ſunt liberi,
& ſufficit, vt ex officio Iudicis compellantur
ad obſeruationem oneris iniuncti, vt per *Ro-*
tam vbi ſupra ex *l. Mauia ff. de manumiſſ. te-*
ſtam. l. hæreditas §. fin. ff. de petit. hæredit. l. mili-
tis C. de Religioſ. & ſumpt. funer. l. Quintus ff. de
ann. leg. & ita determinat *Gratian. forenſ. di-*
ſcept. 803. *num.* 22. *lib.* 5. vbi alia iura reportat,
& rationem adducit.
10 Pręterea reminiſcaris, ſeruos pro nullis ha-
beri, & cum illis nollam actionem, vel obliga-
tionem ciuilem eſſe poſſe *l. quod attinet*, *& l.*
cum ſeruis ff. de regul. iur. Cabed. deciſ. 150. *par.*
1. vbi etiam, quòd ſeruus quidquid acquirit,
11 Domino acquirit *l. placet ff. de acquir. hæred.*
§. item nobis Inſtit. per quas perſonas nob. ac-
quir.

SVMMARIVM.

1 *Officialis ſucceſſor interuenit in ſindicatu, niſi in contrarium vigeat conſuetudo.*
2 *Vniuerſitas ſolet eligere ſindicatores.*
3 *Conuentus in ſindicatu ob dolum an appellet.*
4 *Familiares Officialium an ſint idonei teſtes in ſindicatu.*
5 *Cōdemnatus in ſindicatu vtrùm relaxetur fideiuſſoribus.*
6 *Abſolutus in ſindicatu poteſt ad alia officia promoueri.*
7 *Sollemnitas* l. libellorum *obſeruatur in materia ſindicatus.*

De

De Sindicatu Officialium, ſeù cauſa dicenda per eos. Rubrica.

Collectanea I.

MAteriam ſindicatus ſatis amplè reperies tractatam apud *Teſtat allegat.* 15. & apud *Nos in tract. de grauaminibus vaſallorum*, vbi varia capita ſtant exarata ibidem videnda.

1 In quo quidèm ſindicatu debet interuenire Officialis ſucceſſor *Vrſill.* rem iudicatam referens *ad Aſſlict. deciſ.* 1. niſi tamen in contrarium vigeat conſuetudo, ex dictis per *Nos de grauaminibus vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 288.
2 ſolent enim per Vniuerſitates locorum eligi ſindicatores ad ſindicandos Officiales.

3 Sed an conuentus in ſindicatu ob dolum appellare valeat, negatiuè *Balb. deciſ.* 468. qui *deciſ.* 387. in hac materia tradit, familiares Of-
4 ficialis poſſe teſtificari pro eo, dùm ſtant in ſindicatu, ſi tamen ſint probatæ vitæ, nec non *deciſ.* 102. affirmat, fugam Officialis exiſtentis in ſindicatu facere illum haberi pro confeſſo, de quo vide *Viuium deciſ.* 509.

5 Et cõdemnatus in ſindicatu nùm poſſit relaxari ſub fideiuſſoribus *Maſtrill. deciſ.* 162. vbi pluriès concluſum refert in ſua M.C. condemnatos per ſindicatores, quando non agitur de pęna corporali, ſed pecuniaria poſſe habilitari, probans *deciſ.* 188. Officialem abſolu-
6 tum per ſindicatores poſſe ad aliud officium promoueri.

7 An autẽ in cauſa ſindicatus ſeruari debeat ſollemnitas *l. libellorum de accuſat.* affirmatiuè deciſum fuit in S. C. & in *R. A. Capitinatæ Apuleæ* 234.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtratus omnes muneris geſtationem reddere tenentur.*
2 *Officialis ſi conueniretur coràm Superiore durante officio poteſt excipere, expectandum eſſe ſindicatum.*
3 *Officialis ſi conuineatur, & conueniatur de barattaria, tunc non eſt expectandus ſindicatus, ſed durante officio conueniri poteſt, & idẽ procedit in ſtupro, adulterio, & inobedientia, & ſic pariter quando pro delicto imponeretur pœna priuationis officij, prout num. 4. item quando Princeps aliud mandaret, prout numer. 5.*
6 *Adminiſtratio officij pendente inquiſitione officij eſt ſuſpendenda, & interdicenda, ſi contra Officialem procedi debeat durãte officio, quod declara, vt num. 7.*
8 *Officialis tenetur in ſindicatu eligens malum Conſultorem, ſeu Iudicem imperitum.*
9 *Iudex tenetur in ſindicatu, ſi non ſecundùm allegata, & probata iudicauerit.*
10 *Officialis carcerans aliquem iniuſtè non iuſtificata cauſa legitima carcerationis tenetur in ſindicatu de indebito carcere, & iniuria.*
11 *Officialis malè, & iniquè iudicans cauſam criminalem, ſi per imperitiam, aut per imprudẽtiam iudicauerit, ad quod tenetur.*
12 *Officialis in ingreſſu officij ſolet iurare obſeruare Conſuetudines, Capitula, Priuilegia, Decreta eodem Officiali oſtenſa, publicata, & demonſtrata per Sindicũ, & Electos illius Vniuerſitatis exhibita, & ſi Officialis non obſeruauerit aliquod Capitulum ſibi oſtenſum tenetur in ſindicatu.*
13 *Debitor ſi iurauerit ſoluere, compenſare non poterit.*
14 *Periurus mortaliter peccat, & infamiam incurrit.*
15 *Periurus teſtis eſſe nequit.*
16 *Conſuetudo non præſumitur, niſi probetur.*
17 *Officialis poteſt ex nouis allegationibus defendere ſuam ſententiam, & oſtendere, condemnatum ius fouere.*
18 *Officiales inquiſiti de extorſione, ſi antè litem conteſtatam, vel ſententiam non animo confitendi delictum, ſed ad redimẽdam propriam vexationem pecuniam, aut res depoſitatas extortas depoſitent, excuſantur, ſed limitatur in crimine barattariæ, & cæteris atrocioribus criminibus.*
19 *Officialis excuſatur, & poteſt ſe defendere de delictis non commiſſis prætextu officij, nec pro debitis ciuilibus.*
20 *Gubernator non poteſt ſindicari de adulterio.*
21 *Officialis excuſatur pro delicto familiæ ſuæ, quando delictum non eſt commune cum officio, vt quia commiſerit homicidium, vel furtum extra officium.*
22 *Officialis excuſatur, ſi non fuit interpellatus in expediendo proceſſum infra tempus ſtatutum.*
23 *Officialis excuſatur vbicunquè ex aliqua cauſa pœnam pecuniariam augeret, vel diminueret, etiam quòd iurauerit ſeruare ſtatuta, & multis alijs modis excuſatur, prout num.* 24. 25. 26. 27. 28. *&* 29.
30 *Terminus ad porrigendas querelas quando incipiat.*

De Sindicatu Officialium, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

REgiæ Dignitati, &c. Mandat, Officiales debere ſtare ſindicatui depoſito officio, contra quos procedatur etiam per inquiſitionẽ.

1 Magiſtratus omnes muneris geſtationem reddere tenentur, ad *tex. in l.* 1. *C. vt omn. Iudic.* tàm ciuiles, quàm criminales, *§. ſi quis auth. vt omn. Iudic. ſine quoq; ſuffrag.* nec id tantùm coràm Deo, qui cordium totius humani generis ſcrutator eſt, & cuncta videt, ad *tex. in cap.*

cùm

cùm æterni de ſententia, & re iudic. ſed pariter
in hoc ſęculo de geſtis, & adminiſtratis coràm
Superiore coguntur, & hic eſt iuſtitiæ neruus
*Giurb. conſ. deciſ. 72. in princip. Rodriq. quæſt. re-
gul. tom. 2. quæſt. 4. art.* 1. & Reipublicæ pro
pacifico Regni ſtatu, illiuſquè conſeruatione
multùm neceſſarius, & vtiliſſimus, iuxta re-
ſponſum illud, quod vnus ex Septuaginta In-
terpretibus Ptolomeo Aegyptiorũ Regi red-
diderat, dicẽs. *Inquiſitionem aduerſus Iudices,
vt iuſtitiam adminiſtrent, & neminem lædant
rem eſſe, quæ valdè Reſpublicas, & Monarchias
conſeruat, quia eo timore audacia coercetur*, &
nè Iudices ſuorum Magiſtratuum imperio ſu-
perbiant, iuſtitiamquè, & vrbanitatem, inſolẽ-
tiam, & tiramnidem detorqueant, & vt ſic in-
telligant, ſe poſſe ſuis Magiſtratibus priuari, &
pro ſuis exceſſibus puniri, vt antiquis tempo-
ribus in perſonas plurium Conſulum Roma-
norum ſeruatum legitur, meritò igitur, Offi-
ciales omnes ſunt ſindicandi, vt in Noſtra
pragmatica cauetur, nam aliàs daretur occa-
ſio ad malum, quæ non eſt danda, vt per *Frã-
chis in deciſ.* 283.

Deueniẽdo igitur ad explanationem ipſius
pragmaticæ, dùm dicit, quòd Officiales ſtent
ſindicatui depoſito officio, tu firma cõcluſio-
2 nem, quòd ſi conueniretur Officialis coràm
Superiore durante officio, poteſt excipere, ex-
pectandum eſſe ſindicatum, prout ſepiſſimè in
M. C. V. iudicatur.

Verùm, quia regulariter omnis regula ſuam
patitur exceptionẽ, ideò notare debes, quòd
3 ſi Officialis conueniatur, & conuincatur de
barattaria *Polydor. Ripa obſeruat.* 335. *Merlin.
deciſ. Lucenſ.* 1. *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 1. *num.*
50. *& deciſ.* 3. *num.* 39. tunc non eſt expectan-
dus ſindicatus, ſed durante officio conueniri
poteſt *l. iubemus C. ad l. Iul. repetund. Franc.
Marc. deciſ.* 207. *Capyc. deciſ.* 121. *& Maſtrill.
in deciſ.* 188. vbi ſic etiam dicit in ſtupro, adul-
terio, inobedientia, vel etiam negligentia in
arduo delicto, vt ob nimiam ſæuitiam durante
officio etiã remoueri poſſe habes apud *Guid.
Pap. in deciſ.* 62. licèt ſi non eſſent grauia deli-
cta, quæ priuationem nõ inducerent, compel-
leretur ad vendendum officium, vt fuit in cau-
ſa Gabrielis Capani Iuſtitiarij graſſiæ practi-
catum, & in cauſa Marchionis Padulæ Doha-
nerij Menepecudum Apuleæ, & alijs pluribus
4 quippè vicibus. Sic pariter quando pro deli-
cto imponeretur pęna priuationis officij, quia
ea non poteſt habere locum, niſi quando pro-
ceditur durante officio, & ſic neceſſaria ſequi-
tur diſpoſitio, quòd eo tempore cognoſci po-
teſt de tali delicto *de Ponte in deciſ.* 25. *& Ca-
ball. in reſolut.* 76. ideoquè ſi de eo delicto non
fuiſſet Officialis inculpatus durante officio,
ſed ipſo finito, tunc quia pęna priuationis of-
ficij à lege ordinata imponi nequit, eò quòd
officium eſt finitum, declarabitur, vt vlterius
5 non ſit ei officium concedendum, vt in facti
contingentia extitit determinatum, & ſic pa-
riter eſſet, quãdo Rex, ſeù Princeps aliud mã-
daret *Grammat. in deciſ.* 40. idemq; eſſet dicen-
dum in Officiali, ad beneplacitum conſtituto,
qui æquiparatur perpetuo, & conſequenter
vti talem poſſe durante officio conueniri, vn-
6 dè infertur, quòd ſi contra Officialem proce-
di debeat durante officio, ſuſpendenda, ac in-
terdicenda eſt adminiſtratio officij pendente
inquiſitione officii *Franc. Marc. deciſ.* 654. *vo-
7 lum.* 1. quod tamen intelligendum eſt, quotiès
ex informationibus aliquid ſubſtantiale com-
miſſi criminis apparuerit, ex quo officio veni-
ret priuandus, quo caſu poſſet ab officij admi-
niſtratione ſuſpendi, ſed non priuari *Franch.
deciſ.* 8. *Caball. reſolut.* 76. *de Ponte in deciſ.* 7. *&*
25. vbi plura cumulat in materia, quando ſu-
ſpenſio fieri debeat ab officio, vel etiam à be-
neficio, & quæ probationes requirantur, &
pariter, an debeat Officialis audiri in iudicio
ſuſpenſionis.

8 Tenetur autem Officialis in ſindicatu eli-
gens malum Conſultorem, ſeù Iudicem impe-
ritum, ita quòd condemnatur ad expenſas, &
intereſſe Partis, vt obtentum in cauſa cuiuſ-
dam Baronis teſtis eſt mihi *Puteus de ſindic. in
verbo an poteſtas*, aſſerẽdo etiam in *verbo Cle-
ricus Officialis*, teneri in ſindicatu Officialem,
ſi pęnam in banno appoſitam, quòd nemo per
terram vicini pertranſiens exigeret à Clerico,
ſicquè deciſum recenſet.

9 Pariter, tenetur Iudex in ſindicatu, ſi non
ſecundùm allegata, & probata iudicauerit, &
ratio eſt, quia Iudex nedùm in ciuilibus, ſed
etiam in criminalibus tenetur iudicare ſecun-
dùm allegata, & approbata, licèt vt perſona
priuata ſciat veritatem eſſe in cõtrarium, iux-
tà regulam *tex. in l. illicitas §. veritas ff. de offic.
Præſid. & cap. iudicet 3. quæſt. 7. cap. Deus omni-
potens 2. quæſt. 1. Viuius deciſ.* 135. *&* 178. vbi
latiſſimè hanc regulam examinat, *Caſſador. de-
ciſ. 12. ſuper Regul. Cancellar.* licèt in foro cõ-
ſcientiæ nèdum non tenetur iudicare contra
ſuam priuatam ſcientiam, ſed nec poteſt ſub
pęna peccati mortalis, & ſic etiam quando eſt
Iudex ſupra legẽ, vt putà Imperator, &c. iuxtà
deciſ. Balbi 99.

10 Item Officialis carcerans aliquem, iniuſtè
nõ iuſtificata cauſa legitima carcerationis te-
netur in ſindicatu de indebito carcere, & in-
iuria, carceratio enim eſt nimium præiudicij,
cùm carcer ſquallor, & mala manſio appelle-
tur, ſpecieſquè ſeruitutis ſit *Viuius deciſ.* 201.
niſi aliquem carcerari feciſſet pro modica co-
erctione, vt deciſum refert *Peguer. in deciſ.* 82.

11 Item malè, ac iniquè Officialis iudicãs cau-
ſam criminalem, ſi per imperitiam, aut impru-
dentiam iudicauerit, vltra quòd tenetur pro-
ut ęquum religioni Iudicantis videbitur, ſi per
fraudem, vel per dolum iudicauerit, tenetur

pœna capitali *Grammat. deciſ. 99.* cùm Iudex debet imponere reo pęnam delicto cõgruam *auth. omnes peregrini C. communia de ſucceſſ.* vbi pęna eſt commenſuranda delicto *cap. felicis de pœn. in 6.*

12 Sic pariter, quia ſolet in ingreſſu officij Officialis iurare obſeruare Conſuetudines, Capitula, Priuilegia, & Decreta eidẽ Officiali oſtẽſa, publicata, & demonſtrata per Sindicum, & Electos illius Vniuerſitatis exhibita, dùm Officialis præfatus nõ obſeruauerit aliquod Capitulum, vel Priuilegium ſibi oſtenſum, & demonſtratum tenetur in ſindicatu, quia incidit in periurium, cùm iuramentum ſit ſeruandum in forma ſpecifica *Laurent. in deciſ. Auenion. 7.* & obliget præcisè ad factum *Cacher. deciſ. 92. Ludouic. deciſ. Lucenſ. 38. Guid. Pap. deciſ. 617. Benintend. deciſ. 28. Laurent. deciſ. 108. Barzius*

13 *deciſ. 63.* vndè euenit, quòd ſi debitor ſoluere iurauerit, compenſare non poterit, quia iuramentum præcisè ſeruandum compẽſationem excludit *Caualc. deciſ. 11. lib. 1. Capyc. deciſ. 157. Ludou. deciſ. Peruſ. 15.* quam opinionẽ approbaſſe Sacrum noſtrum Neapolis Cõſilium te-

14 ſtatur *Afflict. in deciſ. 163. & 381.* periurus enim mortaliter peccat *cap. peruenit extra de iure iur.* quinimò periurus infamiam incurrit *cap. infamis, & cap quicunquè 6. quæſt. 1. cap. querelam de iur. iur. Franc. Marc. deciſ. 707.*

15 *vol. 1.* qua ſtante infamia periurus teſtis eſſe nequit *cap ſi quis conuictus 22. quæſt. 5. Cacher. deciſ. 72.* etiam ſi fuerit emendatus per pęnitẽtiam *Franc. Marc. deciſ. 708. vol. 1.* quarè meritò annis elapſis quidam Capitaneus de Terra Petræ Paganæ Prouinciæ Baſilicatæ fuit condemnatus ad exulandum per ſpatium cuiuſdam temporis in ſindicatu pro querela de periurio expoſita corã Sindicatoribus de inobſeruantia Capituli præfatæ Vniuerſitatis, licèt ſecus ſit pro conſuetudine non obſeruata per Officialem, cùm iuſta quælibet cauſa excuſet à periurio *Magon. dec. Florent. 96. Barz.*

16 *in deciſ 62. Gratian. deciſ. 148.* nam conſuetudo non præſumitur, niſi probetur *l. in bello §. factæ ff. de capt. Bellamer. dec. 65. & 461. Valaſc. dec. 162. Paleotb. in deciſ. nouiſſ. Rom. 508. lib. 3.*

Quia antè retulimus aliquos caſus, in quibus Officialis tenetur in ſindicatu, teſtat recẽſere aliqua circa defenſionem ipſorũ Officialium in ſindicatu, latè videndus *Giurba d conſ. deciſ. 72.* eò magis, quia ipſi alio non co ſtito habent præſumptionem pro ſe, & in eorum fauorem, quòd benè, & legaliter officium ſuũ adminiſtrauerint, maximè ſi habeant manus mundas, & bonam famam, ita quòd ſi malefactum reperiatur, præſumitur, id culpa Partis, nõ autem Officialis contigiſſe *l. 1. C. de ſuſcept. & arcbar. lib. 10.*

17 Prætereà aduertas, quòd poteſt Officialis ex nouis allegationibus defendere ſuam ſententiam, & oſtendere, condemnatum ius non ſonere *Bocr. deciſ. 259* eò magis ſi ſententia ex nouis probationibus in iudicio appellationis reuocaretur, nam nõ dicitur Iudex iniuſtè iudicaſſe, vt notatur in *cap. cùm Ioannes de fide inſtrum.* &

18 Excuſãtur Officiales inquiſiti de extorſione, ſi antè litem conteſtatam, vel ſententiam, non animo confitendi delictum, ſed ad redimẽdum propriam vexationem pecuniam, aut res depoſitas extortas depoſitent, licèt aliud ſit in crimine barattariæ, & cęteris atrocioribus criminibus, vt fuiſſe iudicatum in noſtro Sacro Conſilio Neapolitano ſcribit *Viuius in deciſ. 146.* & vide *Bocr. in deciſ. 153.* vbi latè declarat, & limitat, nouiter *Caball. reſolut. 56.*

19 item excuſatur Officialis, & poteſt ſe defendere de delictis non commiſſis prætextu officij, nec pro debitis ciuilibus, quia tunc non pertinent ad Sindicatores; vndè meritò *Aſcia*

20 *in deciſ. 92.* decidit, Gubernatorem non poſſe ſindicari de adulterio, quod commiſit in officio, non intuitu officij.

21 Sic pariter excuſatur Officialis pro delicto familiæ ſuæ, quando delictum non eſt commune cum officio, vt quia commiſerit homicidiũ, vel furtum extra officium, eo enim caſu nec criminaliter, nec ciuiliter conueniri poteſt, vide *Balb. in deciſ. 500.* idemq; dicendum erit, ſi ignorante Officiale Domino famulus aliquid acciperet pro eo rogando *Franc. Marc. deciſ. 425.* quæ ignorantia præſumi debet.

22 Et excuſatur Iudex, qui non fuit interpellatus in expediẽdo proceſſum infra tempus ſtatutum *Cartar. in deciſ. Genuæ 22.*

Sic etiam excuſatur Officialis iudicans cõtra communem opinionem, quando manifeſtè lege, vel ratione communis opinio conuinceretur, vel ſi habeat opinionẽ alterius celebris Doctoris *Ludouic. in deciſ. 1.*

23 Et excuſatur Officialis vbicunq; ex aliqua cauſa pęnã ſtatutariam augeret, vel diminueret, etiam quòd ſtatuta ſeruare iurauerit *Caball. reſolut. 18.* qui in *reſolut. 200.* dicit, idem

24 procedere vbicunq; contra iura, & regulas iuris communis, & ſtatutorum proceſſiſſet in atrociſſimis delictis.

25 Sic etiam dicas, ſi ex iuſta cauſa, & euidenti ratione relicta pęna legibus ordinata eam augeret, vel minueret, ad *tex. in l. ſi ſeuerior C. ex quibus cauſis infam. irrog.* namq; pęna ex cauſa poteſt minorari, putà ſtante bona fama inquiſiti *Amat. deciſ. 101.*

Item ſtante exculpatione Partis *Viu. deciſ. 101.*

Item ſtante aliquo facto calore iracundiæ *Barz. deciſ. 135.*

Item exiſtente minori ætate *Theſaur. deciſ. 161.*

26 Item ſtãte diuturnitate temporis *Theſaur. deciſ. 76.* & ſic in terminis *Guid. Pap. deciſ. 205.*

27 *Peguer. deciſ. 7.* & ita ſimiliter excuſatur Officialis,

cialis,ſi cauſam non determinauit,quando ſibi
non fuit exhibitus proceſſus *Cauale. deciſ.6.*
*par.*1.vbi amphat,etiam quòd ſtatutum dice-
ret, quòd debeat Iudex intrà certum tempus
28 cauſam expedite,ſic etiam excuſatur ipſe Of-
ficialis de negligentia leui, & parui momenti,
quia diceretur ſcrupuloſa inquiſitio, & ratio
eſt, quia de minimis nulla eſt habenda ratio,
nam de eis non curat Prætor,vulgata *l.ſcio ff.*
de in integr. reſtitut. ex quo meritò Curia Ar-
chiepiſcopalis Neapolitana decidit in facto,
29 moram modici temporis Canonici abſentis
poſt ſex menſes eum excuſare,quòminus Epi-
ſcopus non valeat priuare Canonicum, vt te-
ſtatur *D.Ricc.in deciſ.*208.*par.*2.

30 Sed quatènus ſtatuitur terminus quadra-
ginta dierum, hoc eſt viginti ad proponendas
querelas, & viginti ad proſequendum,notan-,
primum terminum ad porrigendas querelas
contra Sindicandũ incipere à die depoſitionis
officij,vt latè eſt videre *Noſtrã forẽſ.quæſt.*11.
*p.*2.

SVMMARIVM.

1 *Officiales omnes etiam poſt redditũ ſindicatum;*
& obtẽtas literas liberatorias poſſunt à quo-
cunq; Tribunali inquiri,etiam ex officio.

De Sindicatu Officialium, &c. Pragm. VI.

Collectanea III.

DIze Sua Excelençia, &c.

1 Mãdatur hìc,quòd Officiales omnes etiam
poſt redditum ſindicatum,& obtentas literas
liberatorias poſſunt à quocunq; Tribunali in-
quiri, etiam ex officio.

Ita deciſum refert in Sacro Collaterali Cõ-
ſilio *Reg. de Ponte in deciſ.*26. & nouiſſimè vi-
de *Mutam in deciſ.Sicil.*5.vbi latè tractat ma-
teriam huius pragmaticæ.

Et Officialem finito ſindicatu poſſe conue-
niri autumat *Balb. deciſ.*220.

SVMMARIVM.

1 *Sodomia eſt vitium nefandum.*
2 *Diabolus fugit quando ſodomiæ crimen commit-*
titur.
3 *Sodomiæ ſpecies quæ,remiſſiuè.*
4 *Mulieres committunt vitium ſodomiæ.*
5 *Sodomita teſtari nequit.*
6 *Sodomitæ denegantur defenſiones.*
7 *Sodomita punitur, & ſi non conſtet de corpore*
delicti.
8 *Sodomiæ crimen probatur coniecturis.*
9 *Matrimonium ſeparatur quòad Thorum pro-*
pter vitium ſodomiæ.
10 *Minor facit inditium contra attentantem ſo-*
domiam.
11 *Confeſſio ſodomitati facit inditium abſq; tortu-*
ra.
12 *Puer affirmãs ſe ſodomitatum non facit fidem.*
13 *Tentans aliquem de vitio nefando poteſt impu-*
nè occidi.

De Sodomia. Rubrica.

Collectanea I.

1 SOdomiæ crimen vitij nefandi nomen ob-
tinuit,eò quòd nec quidem fari de ipſo li-
2 ceat,taliter vt Diabolus fugiat,quando huiuſ-
modi crimen committitur, turpiſſimum, &
grauiſſimum eſt peccatum hoc,abhominabile,
& perexoſum, vt apud *Illuſtriſſimum Epiſco-*
*pum Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*475.*par.*4.vbi alia
conglomerat.

3 Huius nefandi criminis ſpecies plures no-
uiter habes apud *Mut.deciſ.*86. vide *Pequer.*
*deciſ.*72.vbi quòd committere tale crimen di-
4 cuntur mulieres inter ſe mediante inſtrumen-
to ligneo,vel vitreo coeuntes.

Et contra illud varia ſunt ſtatuta in eius
odium.

5 Primò, quòd ſodomita vti infamis teſtari
nequit *Capell.Tholoſ.deciſ.*96. quàmuis adhùc
non fuerit condemnatus *Franc. Marc. deciſ.*
892.

6 Secundò, quando ſodomita eſt inſignis, &
notorius,non ſunt dandæ ei defenſiones, licèt
regulariter ſic *Caball.reſol.crim.caſu* 41.

7 Tertiò ſodomita punitur etiam ſi non con-
ſtet de corpore delicti,& ex plurium authori-
tate decidit *Armendariz ad ll.Nauarræ lib.*2.
*tit.*21. *l.vnic. num.*29.

8 Quartò, quia tale crimen poteſt coniectu-
ris probari, & ex illo per Eccleſiaſticum Iu-
9 dicem ſeparari matrimonium quòad Tho-
rum vnà cum reſtitutione dotis, vt paſſim vi-
demus ſeruari in Curia Archiepiſcopali huius
Ciuitatis *Antonin.var.reſolut.lib.*3.*cap.*46.

10 Quintò, dictum minoris atteſtantis, ſe de
hoc crimine attentatum fuiſſe, facit inditium
contra attentatorem,concurrentibus alijs in-
ditijs *Triuiſan.deciſ.*14.*par.*2. *Vin deciſ.*157.
*Marta deciſ.*138.*Pequer.deciſ.*76. *Caball.reſol.*
11 *crim.caſu* 84. vbi quòd confeſſio ſodomitati
aliquando facit inditiũ ſine tortura,reponens,
quæ ſint inditia ſufficientia in tali crimine, de
quo latè pariter *Caual. deciſ.*13.*par.*5.*Triuiſ.*
*deciſ.*13 *par.*2. *Maſtrill.deciſ.*295. *par.*3. *Ill.*
*Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*88.*par.*2.

12 Sed non credi puero affirmanti ſe eſſe ſo-
domitatum probant *Grammat.deciſ.*40.*num.*
14.*Cauale.deciſ.*109.vide pariter *Gaſpar.Tho-*
*ſaur lib.*2.*quæſt.*35.

13 Sextò,tentans aliquem de hoc vitio nefan-
do poteſt impunè interfici, vt iudicatum re-
cenſet *Baiard. in §. ſodomia num.*15. & fuit
deciſum annis non longè elapſis in M.C.V.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sodomita comburitur.*
2 *Perſona Eccleſiaſtica ſodomita qua pœna puniuntur.*
3 *Tentans puerum de actu ſodomia an ſit puniendus.*
4 *Sodomiæ crimen nõ incurrit qui nõ mittit membrum in partes pudendas.*
5 *Pollutio inter crura non punitur vt ſodomia.*
6 *Oſculans pudenda pueri, mittendo ſemen manibus proprijs non punitur pœna ſodomia.*
7 *Verbum*, exercentes, *quid importat.*
8 *Clericus quando dicitur incurrere in pœnam ſodomia.*
9 *Sodomita occultus an incurrat pœnam ſodomia.*
10 *Sodomita non debet guidari.*

De Sodomia. Pragm. I.

Collectanea II.

1 HAc noſtra lege, &c. Statuit pęnam combuſtionis contra ſodomiæ crimen committentes.

Tu de iure ciuili addas *tex. in auth. vt non luxur. homin. collat.6. & in l. cùm vir C. de adulter.* qui licèt imponat pęnam capitis, tamen de conſuetudine eſt ſodomitas igne comburi, prout hic *Theſaur. forenſ. quaſt.* 17. *lib.* 3.

De iure canonico vide *tex. in cap. Clerici de exceſſibus Pralatorum*, & de iure nouiſſimo rigida ineſt *Bulla Pÿ V.* incip. *Horrendum*, vbi
2 omnes, & quicunq; Pręsbyteri, cęterq; Clerici ſæculares, & Regulares cuiuſcunq; gradus, & dignitatis hoc crimen exercentes omni priuilegio Clericali, omniq; officio, dignitate, & beneficio Eccleſiaſtico priuantur.

3 Claudicat autem diſpoſitio pęnæ in tentãte venire ad actum proximum huius nefandi criminis, vt iudicatum in Rota Cathaloniæ teſtatur *Peguer. deciſ.* 75. *Theſaur. forenſ. quaſt.* 17. *lib.* 3. *Seſe deciſ. Rot.* 175. *par.* 4. *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.* 142. *par.* 2. qui *deciſ.* 118. loquitur etiam de ſollicitantibus pueros, & qualiter illi veniant puniendi.

4 Ceſſat pariter reſpectu illius, qui non immiſit in partes pudendas membrum *Peguer. deciſ.* 76. & 92. vbi quòd pollutio facta inter cru-
5 ra non punitur pęna ſodomiæ, cùm in illam non incidat polluens extra vas *cap. extraordinaria* 35. *quaſt. Aufrer. ad Capellam Tholoſ. deciſ.* 97.

Similiter nec habebit locum in caſu relato
6 per *Mut. deciſ.* 86. de quodam oſculante pudenda pueri, & membrum manibus proprijs ſemen mittẽdo, permittendo puerum mingere in eius ore, cùm ſit ſpecies pollutionis extraordinariæ, vide etiam *Caball. reſolut. crim. caſu* 16. vbi qualiter puniatur coiens in ore pueri.

7 Et ad ornatum *Bulla Pÿ V.* de qua ſupra, dùm vtitur verbo, *exercentes*, quod importat actuum frequentiam, obſerua, per trinas vices
8 Clericum tale crimen patrantem non incurrere pęnas, de qua ibi *Theſaur. forenſ. quaſt.* 35. *lib.* 2. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. dec. Cur. Archiep.* 145. *par.* 4.

9 Nec omnem exercentem obligat, & deuincit, ſed notorium tantùm, non ita occultum *Graff. deciſ aur. lib.* 2. *cap.* 90. *ſub num.* 13. vbi declarat in foro exteriori, non autem interiori, ita vt non videatur ſodomita prohibitus ordinibus inſigniri, vel beneficium acquirere, ſi occultum ſit crimen, nec deductum in iudicium *Achill. de Graff. deciſ. vnic. de pœn* quia quòad pęnam ſuſpenſionis non comprehenditur occultus ſodomita *Caball. reſol. crim. caſu* 70. *Ill. Epiſcopus Riccius deciſ. Cur. Archiep. d. deciſ.* 145. *par.* 4.

10 At dùm limitatur poteſtas guidandi hoc in crimine, obſerua, ceſſare hanc prohibitionem, quotiès fauore boni publici, aut pro directione iuſtitiæ guidaticum concederetur *Peguer. deciſ. Rot. Cathalonia* 39.

SVMMARIVM.

1 *Sodomiam exercens cum muliere punitur pœna mortis, & num.* 2.
3 *Mulierem contra naturam cognoſcens comburitur.*
4 *Maritus polluens vxorem extra clauſtra pudoris dicitur ſodomita.*
5 *Sodomia committitur cum animali bruto, & num.* 6. & 7.

De Sodomia. Pragm. II.

Collectanea III.

ITem, perche l'abomineuole, &c.

1 Mandat, vtentes venere præpoſtero tradi vltimo ſupplicio, quamuis cum fœmina vtatur.

2 Quatènus includit vtẽtes tali crimine cum fœminis, in hoc ſedat controuerſiam *DD.* qui in contrarias circa id ſe diuiſerant ſententias, licèt cum opinione, de qua hìc tranſierint inter cęteros *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. in praxi deciſ.* 352. *par.* 1. *in paru. Mar. Antonin. var. reſolut. lib.* 3. *reſol.* 48. & ita iudicatum recenſet *Clar. in §. ſodomia num.* 2. taliter, vt in
3 Oppido Talauere quidam combuſtus fuit, quia propriam vxorem contra naturam cogno-

 gno-

gnouerat, videndus *Franc. Marc. deciſ.* 891. vbi
4 quòd maritus vxorem polluens extra clauſtra pudoris dicitur ſodomita.
5 Sed an idem procedat reſpectu beſtialitatis criminis, putà in coeunte cum animali bruto, affirmant inter cęteros *Boer. deciſ.* 116. *Illuſtriſſimus Epiſcop. Ricc. reſol.* 59. *par.* 3. *in prax.*
6 at pro negatiua parte, quã communiter *DD.* probant, ſtat *Rota deciſ.* 283. *poſt* 1. *volum. Cõ-*
7 *ſil. Farinac.* ſic reſpectu caſus reſeruati vidi practicari, cùm beſtialitas non ſit propriè ſodomia, contra quam editæ fuerunt pragmaticæ, quàmuis ſit crimen grauiſſimum, & contra naturam, & grauius ſodomia, ſed ſpecies diſtincta à ſodomia.

SVMMARIVM.

1 *Sodomita non poteſt componi.*
2 *Inquiſiti de crimine ſodomiæ non poſſunt per Epiſcopum aggratiari.*
3 *Sodomia eſt peccatum grauiſſimum.*

De Sodomia. Pragm. III.

Collectanea IV.

Con grandiſſima raggione, &c.

1 Ampliat diſpoſitionem *pragmat.* 1. reſpectu Baronum, nè poſſint componere in delicto ſodomiæ.
2 Er ru obſerua, vt inquiſiti de tali crimine nequè poſſint aggratiari per Epiſcopos loci Ordinarios, vt iudicatum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana fatetur *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſion. eiuſdem Cur.* 108. *par.* 3.
3 Nec ſine ratione talis facultas eripitur Superioribus, quia cùm ſui natura tale peccatũ ſit grauiſſimum, vt diximus in *Rubrica*, eſt artètius procurãdum, nè ex facilitate veniæ tàm abhominabile facinus latentèr ſerpet, & vires acquirat, ſed quòd imò ſaltim timore pęnæ omninò extirpetur, & eradicetur.

SVMMARIVM.

1 *Tempus quando in ſponſionibus apponitur, illud momentaneè computatur.*
2 *Sponſiones inter ſpectatores ludi factæ non valent, quando ludus eſt reprobatus.*
3 *Conuentio facta ſuper ſententia certo modo ferenda non valet.*
4 *Conuentio inter ſocerum, & generum ſuper ſucceſſione dotis vxoris pragnantis, ad vltimum mortis ſtatum permanentis per modum donationis, quæ parient moritur, & poſt eius mortem octimẽſtris natus vixit per* 28. *dies valet.*
5 *Sponſiones, quæ fiunt ſuper re boneſta, putà ſuper matrimonio futuro, vel ſuper maſculo, aut fœmina naſcituro valent.*

De Sponſionibus Mercatorum. Pragm. I. II. III. & IV.

Collectanea I.

A Noſtra notizia, &c. Sponſiones prohibentur ab iſtis pragmaticis, *prima* enim *pragmatica* prohibet, nè Mercatores faciant ſponſiones, vulgò dictas, *le ſcommeſſe*, ſuper valore frumenti declarando in feſto S. Ioannis, *ſecunda* emanat ſuper prohibitione ſponſionum ſuper partu puerorum matribus prægnantibus, *tertia*, *& quarta* prohibent ſponſiones ſuper creatione Summi Pontificis Sede vacante, tu poteris videre *Bullam Gregorij XIII.* quę pariter prohibet iſtas ſponſiones.

Ad materiam tamen iſtarum ſponſionum poteris videre (ſi lubet) *deciſ. Rota Florentina* 8. apud *Magon.* vbi reperies etiam, quòd quã-
1 do tempus in ſponſionibus apponitur, illud momentaneè computatur, vide *Gaſpar. Theſaur. in quaſt. forenſ.* ſiuè *deciſ.* 19. *lib.* 4. vbi *nu.* 9. reſolutum reperies, ſponſiones inter Specta-
2 tores ludi factas non valere, quando ludus eſt reprobatus, licèt aliter dicant practicatum quòad ludos non reprobatos, vide etiam nouiſſimè *Anton. Monach. in deciſ. Florent.* 2. vbi agit de ludo ſponſionum, quem vocat, *à maſchio, & à femina*, vide *Franch. in deciſ.* 113. *& Garziam à Toleto in deciſ.* 12. vbi dicit deciſum, quòd valeat ſponſio facta, quæ vulgò dicitur, *la ſcommeſſa*, videlicèt ſi hoc anno morietur Pontifex, Titius det decem Caio, ſin autem minimè decederet, Caius det centum Titio.
3 Sed nùm conuentio facta ſuper ſententia certo modo ferenda valeat, negatiuè deciſum eſt apud *Gaſpar. Theſaur. in quaſt. forenſ.* ſiuè
4 *d. deciſ.* 19. & nùm conuentio inter ſocerum, & generum ſuper ſucceſſione dotis vxoris prægnantis, ad vltimum mortis ſtatum permanẽtis per modum donationis, quæ pariens moritur, & poſt eius mortem octimeſtris natus vixit per viginti octo dies valeat, affirmatiuè deciſum tradit *Marta deciſ.* 55.

Et in materia perquirendus eſt *Griuell. deciſ. Senat. Dolan.* 57. vbi iudicatum recenſet, eſ-
5 ſe validas ſponſiones factas ſuper honeſta re, putà ſuper matrimonio futuro, vel ſuper maſculo, aut ſemina naſcituro, illaſq; licitas eſſe, & obligare ineuntes, ad inſtar aliorum contractuum,

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Litigare coràm ſuſpecto Iudice periculoſum eſt.*
2 *Suſpitionis exceptio ſtatuto eripi nequit, & illa allegari poteſt per vxorem, & per Monaſterium ex perſona Monachi, num.3.4.*
5 *Iudex approbatus à Procuratore poteſt recuſari per Partem.*
6 *Suſpitionis materia fauorabilis eſt.*
7 *Cauſa minor requiritur in ſuſpitione Delegati, & Arbitri, num.8.*
9 *Iudex ordinarius penitùs an ſit remouendus, ſi fuerit ſuſpectus.*
10 *Appellatio, & recuſatio an æquiparentur.*
11 *Suſpitio generalis non admittitur.*
12 *Iudex poſtquàm fuit declaratus ſuſpectus an poſſit interuenire in cauſa, quàmuis ſuſpitio ceſſet, vide num.13.*
14 *Recuſatio non obeſt, vbi non fuit notificata.*

De Suſpitionibus Officialium. Rubrica.

Collectanea I.

1 INter cœtera opportuna remedia à iure
prolata iſtud ſuſpitionis non eſt infimum,
cùm ſatis graue, & periculoſum ſit coràm ſu-
ſpecto Iudice litigare *cap.qui ſuſp.&t 3.quæſt.
5. l.apertiſſimi C.de Iudic. l.Prætor ff.de iuriſ-
dict.omn.Iudic.cap.cùm inter de except.* probat
*Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.dec.Cur.Archiep.
233.par.2.*
2 Indè nec ſtatuto tolli poteſt, licèt ſecùs per
Principis reſcriptum *Phœb deciſ.77 tom 1.*
3 Quæ ſuſpitio poteſt allegari per vxorē ip-
ſius Rei, vt ſacta relatione in Collaterali Cō-
ſilio deciſum refert *Thor. in Compend.deciſ.in
verbo ſuſpitio tom.2.*
4 Et per Monaſterium ex perſona Monachi,
vel Monialis, ex cuius perſona agit, vel exci-
pit, extitit iudicatum in Sacro Conſilio ad
fauorem venerabilis Monaſterii Monialium
Reginæ Cęlorum huius Ciuitatis in Banca de
Mondellis.
5 Et quàmuis Procurator conſenſerit in Iu-
dicem, poterit recuſari à Parte *Mobedan. de-
ciſ.1. de offic.deleg.*
6 Hæcquè ſuſpitionis materia fauorabilis eſt
Rot.diuerſ.deciſ.93. par.1. vbi quòd leuis cauſa
ſufficit *Ambroſin. deciſ.Peruſ.50. num.56.* an-
nuens, Iudicem ſuſpectū recuſari poſſe, & vna
ſufficit cauſa, etiam modica, ea de ratione, vt
cauſæ abſq; ſuſpitione procedant, ſubiungens
7 *num.1.* minorem cauſam requiri in recuſando
Iudicē delegatum, quàm ordinarium, eò quia
delegata iuriſdictio accidentalis eſt, ordinaria
autem naturalis, ideò non mirùm ſi natura
fortior ſit accidente.
8 Prout cauſam longè minorem ſufficere ad
repellendum Arbitrum, quàm Iudicem tuta-
tur *Galeot.controuerſ.39.num.9.&48.tom.1.*
9 Sed Iudex ordinarius ſuſpectus an penitùs
ſit remouendus, declarat *Viuius deciſ.363.* qui
quidèm etiam in criminalibus recuſari valet
Caber.deciſ.15. probās *deciſ.84.* qualiter æqui-
10 parentur recuſatio, & appellatio.
11 Suſpitio generalis non poteſt ſubſiſtere, nā
pręſumitur fraudulenta, prout ſic quotidiè iu-
dicatur *Capyc.deciſ.138. Anna ſing.276.Thor.
in Compend.deciſ.in verbo Suſpitio Officialium
par.2.* vbi diſcutit, ſi ab vna Parte fuerunt ali-
qui ex Officialibus allegati ſuſpecti, & ab al-
tera reliqui pariter ſuſpecti declarati, nùm ta-
lis ſuſpitio vti generalis veniat reiicienda, &
in caſu ſuo dicit, fuiſſe electum Pręſidem Pro-
uinciæ cū voto Doctoris extrà Tribunal Par-
tibus non ſuſpecti ad capiendam informatio-
nem, dùm aliqui ex Auditoribus ab vna par-
te, & alii ex altera fuerant ſuſpecti allegati, vn-
dè diſcernitur, non fuiſſe reiectam talem ſuſpi-
tionem, cùm generalitas conſideretur, ſi vnus
omnes allegaret ſuſpectos, at ſecus ſi vnus
vnum, & alter alteros.
12 Iudex poſtquàm fuit declaratus ſuſpectus
non poterit interuenire in illa cauſa, quàmuis
ceſſet cauſa, ob quam fuit declaratus ſuſpe-
ctus *Præſ de Franch. deciſ.719. Rouit.conſ.de-
ciſ.10.num.7.& conſ 19 lib.1.* niſi tamen cauſa
13 ceſſauerit antequàm declaratus fuiſſet ſuſpe-
ctus, quia tunc ceſſaret ſuſpitio *Ferrer.obſeru.
93.* ſublimitans *obſeru.119.* quotiès ſuſpitionis
reliquiæ apparerent.
14 Recuſatio nullum operatur effectum, quo-
tiès Iudici non fuit notificata *Triuiſan. deciſ.
51.par.1.*

SVMMARIVM.

1 *Officialis allegatus ſuſpectus dicitur Pars intereſſata in aſſiſtendo votis Collegarum.*
2 *Iudex recuſatus poteſt cognoſcere de ſuſpitionibus alterius Coniudicis.*
3 *Suſpitio Officialium Baronum poteſt cognoſci per Officiales ipſorummet Baronum.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm.I.

Collectanea II.

STatuimus etiam, &c. Sancitur, cau-
ſam ſuſpitio-
nis allegatam eſſe decidendam per Collegas
abſente ipſo recuſato.
1 Rationabiliter quidèm abſentatur Officia-
lis allegatus ſuſpectus, cùm ſit Pars intereſſa-
ta, quæ tempore deciſionis, & votationis non
poteſt ineſſe in Aula, & videre, ac audire vota
ſingulorum, quæ fortaſsè timore, vel amore
mutarentur, ſi perſona allegati ſuſpecti eſſet
præſens.
2 Et hac occaſione nota, Iudicem recuſatum
poſſe cognoſcere de ſuſpitionibus alterius

Digitized by Google

Coniodicis ſimul recuſati in eadem cauſa *Seſe deciſ. Rot. Arag.* 200. confert *Graſſ. deciſ.* 2. *de except.*

3 Nec nō aduertas, ſuſpitionem Officialium Baronum poſſe cognoſci ab Officialibus ipſorummet Baronum, vt per *tex. in cap ſi contra de offic. deleg in* 6. fuit determinatum à Sacro Regio Conſilio de anno 1596. ſub die 6. Octobris ad relationem Magnæ Curiæ Vicariæ.

S V M M A R I V M.

1 *Suſpitiones vt plurimùm proponuntur ad dilatandas lites.*

2 *Pœna non debetur, quotiès non militat ſuſpitio Conſiliariorum tanquàm Conſultorum Reuerendæ Fabricæ, vel Capellani maioris.*

3 *Aduocatus Fiſcalis allegatur ſuſpectus, & quàdo ſecus in Aduocato Fiſcali Regiæ Cameræ, num. 4. & quid in Procuratore Fiſcali, nu. 5.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. V.

Collectanea III.

Volēdomo noi prouedere, &c.

Prouidendo determinat pœnam proponentibus ſuſpitiones contra Officiales, ſi illæ non militent, vel non probentur.

1 Rationabilis eſt diſpoſitio, quia huiuſmodi ſuſpitiones, vt plurimùm ſolent fieri ad protelandas cauſas *Caſtill. deciſ.* 75. *num.* 5. *par.* 1.

2 Declara, ceſſare hanc pœnam ſi allegentur ſuſpecti Conſiliarii tanquàm Conſultores Reuerendæ Fabricæ S. Petri de Vrbe, vel tanquā Conſultores Capellani maioris, vt pluribus quippè viribus deciſum oſtendimus *forenſ. quæſt.* 160 *par.* 1. vbi latiori calamo id tutati ſumus variis iudicijs axiomatibus, & iudicatum recenſet *Gizzarell deciſ.* 66.

3 Sed quatenùs hic pariter eliciatur, Aduocatum Fiſcalem poſſe allegari ſuſpectum, circa hunc articulum videndi ſunt *Boer. deciſ.* 258. *& Maſtrill. deciſ.* 214 *par.* 3.

4 At vigore *pragm.* 12. *incip. Y en quanto hac eadem rubrica*, Fiſci patronus Regiæ Cameræ Summariæ nequit ſuſpectus allegari in cauſis, vbi redduntur, & recognoſcuntur rationes, & ſic etiam cōfirmatur in *pragm.* 14. incip. *A los* 29. *de Maio eadem hac rubrica.*

5 Et Procuratorē Fiſcalem nullatènus poſſe allegari ſuſpectum etiam ex inimicitiæ capite, nouiſſime refert *Mari in Audit ad Gizzarell. d. deciſ* 66. *num.* 4. ex *Gabed. deciſ. Luſitan.* 114. *num.* 9. *lib.* 1.

S V M M A R I V M.

1 *Suſpitio quouſq; allegari poſſit, & quid quotiès de nouo ſuperuenerit, num.* 2. *&* 3.

4 *Arbitri poſſunt allegari ſuſpecti poſt electionem, ſi noua cauſa ſuperuenerit.*

5 *Tertius interuenuns in cauſa qualiter audiatur circa propoſitionem ſuſpitionum.*

6 *Cauſæ, nè retardentur, votum à Iudice impedito eſt in ſcriptis mittendum.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. VIII.

Collectanea IV.

Vniuerſis, & ſingulis, &c.

1 Prohibet, ſuſpitiones allegari poſt concluſionem in cauſa incluſiuè, aliàs non eſſe audiendos, quàmuis de nouo ſuſpitio illa ad eorum notitiam cum iuramento perueniſſe allegetur.

Neceſse fuit id expreſse cauere, cùm de iure communi cauſa recuſationis anteà orta, & ignorata, quæ exindè poſt cauſam collatam ad notitiam peruenerit poteſt deduci *Caſtill. dec.* 6 *n.* 14. *vol.* 1. vbi tamen firmat, quòd licèt antè litem conteſtatam debeat opponi, ſi tamen illa de nouo orta fuerit, quandocunquè poterit opponi ex *tex. in cap. cùm ſpecialis de*
2 *appellat. & cap. cùm inter Monaſterium de re iudicata*, & ex cumulo *DD.* apud *ipſum*, quibus iungo *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic.* 148. *num.* 18. *vol.* 2. *Minſynger. obſeruat.* 59. *cent.* 4. *& Maynard. deciſ. Tholoſ.* 91. *par.* 1. vbi cenſuerunt verum, ſi notoriè, & euidenter conſtet, eam de nouo ſuperueniſſe.

3 Quorum ſanè ſententia declarat, noſtram hanc pragmaticam non procedere, quando cum effectu poſt cōcluſionem in cauſa ſuperuenerit cauſa ſuſpitionis, quæ anteà nunquàm fuit, ex dictis per *Galeot. controu* 39. *lib.* 1. vbi
4 fundat, Arbitratores, & Arbitros electos poſſe ex noua cauſa recuſari.

In tali enim caſu puto, poſſe admitti ad illam allegandā, differt enim, cauſam ſuſpitionis a fuiſſe antè concluſionem, & poſt illam perueniſſe ad notitiam Partis, & non fuiſſe antè concluſionem, & poſteà ſuperueniſſe, cū in iſta non poſſit fieri fraus, at in illa ſic, quia ſerò poſſet præſupponi à Litigātibus pro dilatandis cauſis, ſuſpitionem anteà fuiſſe illis ignotam, & hodiè illius notitiam habuiſſe, quod perſpiciens Legiſlator, ideò in tali caſu diſpoſuit, non eſſe audiēdos, obuiando calumnijs Litigātium, qui dilatant proponere cauſas ſuſpitionum in perſonam Iudicum, vt eorum intentionem valeant aliquo modo agnoſcere, & tunc cauſam ſuſpitionis proponunt, quando contra eos votum Iudicis tendere perſpiciunt, quod voluit euitare Pragmatica noſtra, nè

næ cauſarum expeditio retineatur.

Recipit incrementum hæc mea declaratio ex *pragmatica* 15. *§.6. in fin. & §.9. infra hac rubric.*

Nec valebit replicatio, poſſe in effeƈtu eſſe, quòd cauſa ſuſpitionis non perueniſſet in cognitionem Litigantium antè concluſionem in cauſa.

Quia reſpondetur, pragmaticam præſupponere ſcientiam ſaltèm præſumptam, maximè ſi cauſa eſſet antiqua, cùm generaliter loquendo, quibus leges adaptantur, non eſt veriſimile cauſam ſuſpitionis antiquam fuiſſe ignoratam vſq; ad concluſionem in cauſa.

5 Declara inſuper, nõ habere locum in tertio interueniẽte ad cauſam agitatam inter alios, quia pro ſuo intereſſe poterit allegare ſuſpitionem, *Anna* ſic deciſum referens *ſing*.500. etiam poſt concluſum in cauſa *Gayl. obſeruat. Camer. Imperial.* 71. *lib*.1. & ita conſului ad fauorem Marij de Sebaſtiano annis non longè elapſis.

6 Sed quatènus mandat, votum eſſe mittendum in ſcriptis p abſentem pro expeditione cauſæ, quando numerus præſentium non ſufficeret, pro corroboratione iungas *Afflict. deciſ*. 182. *& Cabed. deciſ.* 10. *part*. 1. vbi de votis Senatorum abſentium.

SVMMARIVM.

1 *Recuſatio Iudicis qualiter fiat in Rota.*
2 *Suſpitio qualiter proceſſum ad vlteriora impediat, & altàs proceſſus reddatur nullus.*
3 *Iudex ſi non obſtante ſuſpitione ſe ingerat in cauſa, & ſi ſuſpitio non militet, ex hoc redditur ſuſpectus.*
4 *Depoſita facta pro ſuſpitionibus an poſſit mãdari a Iudicibus, vt reſtituantur.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. X.

Colleƈtanea V.

ANcorche per le pragmatie, &c.

Statuit formam proponendi ſuſpitiones.

1 Recuſatio Iudicis vt valeat in Rota quid faciendum ſit, oſtendit *Rot. diuerſ. deciſ.* 563. *part*. 1.

At cùm in *§*.2. *incip. Volemo*, diſponitur, vt non obſtante allegata ſuſpitione, donec illa diſcutiatur, procedatur in cauſa ad aƈta, & decreta interlocutoria neceſſaria vſquè ad vltimam ſententiam diffinitiuam excluſiuè.

2 Hac occaſione reminiſcaris, de iure communi recuſationem impedire proceſſum ad vlteriora *Veral. deciſ.* 172. *part*. 1. *& deciſ.* 7. *part*. 3. *Rot. diuerſ. deciſ*. 2. *part*. 1. & quòd ſi Iudex non admiſſa recuſatione ad vlteriora procedat, proceſſus erit nullus *Mata dec*. 15. *nu*.9. *Capell. Tholoſ. dec*. 479. *Gratian. diſcept. forenſ*. 701. *à num*. 16. *cum ſeq*. vbi limitat, quando ſuſpitio eſſet merè calumnioſa *Seraph. deciſ*. 897. cõferẽ *Phœbus deciſ*. 77. *tom*. 1. & quòd ſi Iudex pendente ſuſpitione ingerat ſe in eadem cauſa redditur ſuſpeƈtus, quamuis cauſa

3 allegata ſit falſa, prout ſic iudicauit priſcis tẽporibus Collaterale Conſiliũ, ad *tex. in l. quæ omnia §*.1. *verſic. nec ferendus eſt ff. de Procurat.* de quo *Gargiar. patrocin*. 40.

Et quatènus in *§*.6. ſtatuatur, nè valeãt Iudices determinare, vt depoſita reſtituantur,

4 quotiès iudicatur, non ſubſiſtere ſuſpitiones allegatas.

Aduerte, quòd licèt receſſiſſet ab Aula huiuſmodi diſpoſitio, & contrarium plurièſ fuiſſet praƈticatum, & deciſum tàm per S.C. iunƈtis Aulis, quàm per Collaterale, & præciſè in cauſa Comitiſſæ Caſtri cum Duce Atri de anno 1610. ad relationem Conſiliarij Xarauì, in Banca Figliolæ, vbi fuerunt depoſita reſtituta eidem Duci in ſuſpitione allegata per eum in perſonã Conſiliarij de Georgio *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo Iudices ſuſpitionum par*. 1. tamèn hodiè reuiuiſcit ex *prag*. 15. *in §*. 5. incip. *Volemo hac eadem rubrica*, qua cauetur, huiuſmodi pœnas remitti non poſſe, vt fatetur *Idem vbi ſupra, & in verb. pœna ead. part*. 1.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſtici proponentes ſuſpitiones faciunt depoſitum.*
2 *Suſpitio vbi eſt notoria, proponens illam non tenetur facere depoſitum.*
3 *Præſes S.C. allegatus ſuſpeƈtus in quibus ſe intromittere valeat.*
4 *Suſpeƈtus in votando poteſt committere cauſas.*
5 *Præſide ſuſpeƈto Iudices Tribunalis non redduntur ſuſpeƈti.*
6 *Præſes S.C. vbi eſt ſuſpeƈtus etiam in committendo, tunc qualiter fiat.*
7 *Pœna contra non probantes ſuſpitiones quamuis remitti nequeat, ſecus tamen erit, vbi antè deciſam ſuſpitionem Iudex recedat, nu*. 8. *vel moriatur, num* 9.
10 *Recuſatus tenetur deponere.*
11 *Terminus ſtatutus ad proponendas ſuſpitiones non intelligitur reſpeƈtu Arbitrorum.*
12 *Emergentia de nouo indigent nouo auxilio.*
13 *Cauſam fuiſſe exortam de nouo præſumendum eſt.*
14 *Suſpeƈtus allegatus, & declaratus non talis iterùm ſuſpeƈtus allegari nequit.*
15 *Reſtitutio in integrum non datur circa lapſum termini ad proponendas ſuſpitiones de iure Regni, licèt ſecus de iure communi.*

10 *Iu-*

16 *Iudex de ſeipſo non poteſt dari ſuſpectus, ſed quid de iure communi. & quid ſeruetur in Curia Archiepiſcopali Neapolis, num. 17.*

18 *Suſpitio ex capite inimicitiæ quando admittatur, & num. 19.*

20 *Conſanguineorum appellatione qui veniant.*

21 *Affinitatis appellatione venit vera, & naturalis, non autem ciuilis.*

22 *Affinium appellatione qui veniant.*

23 *Affinitas qualiter operetur ſuſpitionem, & num. 24.*

25 *Affinitas probanda eſt per gradus diſtinctos.*

26 *Inimicitia ex cauſa litium quando ſuſpitionẽ admittere faciat.*

27 *Suſpitio ex cauſa conpatratur quando allegetur.*

28 *Cognatio ſpiritualis inter quos matrimonium impediat, & inter quos contrahatur, num. 29. 30. & 31.*

32 *Cognatio ſpiritualis non contrahitur cũ Procuratore, ſed cum Mandante.*

33 *Pœnitens nõ eſt ſuſpectus in cauſa ſui Confeſſarij.*

34 *Aduocatus Partis nequit eſſe Iudex, & quid in Fiſci patrono, num. 37.*

35 *Iudex recuſatur, ſi filius ſit Aduocatus.*

36 *Aduocatus in ſimili cauſa non poteſt allegari ſuſpectus.*

38 *Reſalutatio non facta à Iudice qualiter illum ſuſpectum reddat.*

39 *Officiales ſunt ſalutandi, & venerandi, & ipſi reſalutare debent.*

40 *Cauſæ recuſationum reducuntur ad rem cauſatam, & rem cauſantem, & ad amorem, odium, & in differentijs.*

41 *Iudex ſuſpectus quando reddatur ex voti propalatione.*

42 *Suſpitio non militat contra Iudicem, qui compoſuit librum, vbi ſuam patefecit ſententiam circa articulum, de quo tractatur.*

43 *Iudex ſi erit Collega aduerſarij allegatur ſuſpectus, ſic etiam Concanonicus, & ſimiles.*

44 *Iudex luſor poteſt allegari ſuſpectus.*

45 *Iudex recuſatur ex vxoris, vel familiæ facto.*

46 *Cauſæ, ex quibus Iudex ſuſpectus allegari valet recenſentur.*

47 *Appellatio, & reclamatio à determinationibus cauſarum ſuſpitionum non datur de iure Regni, ſecus de iure communi.*

48 *Nullitas excluſa à decretis latis in cauſis ſuſpitionum non comprehendit nullitatem procedentem ex defectu iuriſdictionis.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. XV.

Collectanea VI.

NOn è coſa alcuna, &c.

Hic reformantur ſuſpitiones Officialium; & plura declarantur circa modum proponendi dictas ſuſpitiones.

Quatènus in §. 2. incip. *Et perche*, alteretur depoſitum faciendum pro pœna contra non probantes ſuſpitiones allegatas.

1 Amplia etiam reſpectu Eccleſiaſticarum perſonarum allegantium ſuſpitiones, vt deciſum refert *Laratha conſ. 98.*

2 Signa, tale depoſitum non eſſe neceſſe fieri, quotiès notoria eſſet ſuſpitio, quia tunc non exigitur cauſæ cognitio, & ſufficiat allegare *Maſtrill. deciſ. 151. num. 97. & ſeq. Franc. Marc. dec. 498. n. 3.* & ita fuit iudicatũ in S.C. in cauſa Vincentij Branciæ cum Conſiliario Iacobo de Franchis, per eũ ſuſpecto allegato, vt fatetur *Thor. in cõpẽd. dec. Regn. in ver. depoſitum p. 3.* qui licèt in alio caſu de anno 1628. in Banca Borrelli aliter iudicatum recenſeat, tamen pro prima opinione poſteà deciſum in anno 1629. refert *Galupp. in prax. S. C. part. 1. c. 4. num. 25.* in vltima impreſſione, vbi recenſet obſeruantiam de hoc nouiter inductam.

Et dùm in §. 3. incip. *Quale alteratione*, fit expreſſa mentio de Præſide Sacri Conſilij.

3 Aduerte, ſuſpitionem in eiuſdem perſonam non officere, quin valeat ſupplicationes decretare, & cauſas committere, prout ita declarando iudicauit Collaterale Conſilium ſub die 11. Iulij 1581. in ſuſpitione allegata in perſonam Præſidentis Orificis, vbi tamen fuit exceptuatus caſus inimicitiæ, & ita probat *Camill. de Laratha conſ. deciſion. 32.* vbi.

4 Suſpectum in votando poſſe committere, & delegare tutatur, & de Præſide etiam loquitur *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo ſuſpitio allegata part. 1.*

5 Et nota, quòd Præſide ſuſpecto, nõ per hoc redduntur ſuſpecti Iudices Tribunalis *Giurba deciſ. 27. Capyc. deciſ. 138. Mart. deciſ. 142.* licèt *Ludouic. dec. 108.* annuat, Miniſtros Gubernatoris eſſe ſuſpectos, quando ipſe eſt ſuſpectus.

6 Sed qnatènns eſſet ſuſpectus Præſidens etiã in delegando, tunc Decanus S. C. committit, vel decretat cum conſilio aliorũ Collegarum, quæ decretatio prouidetur nomine Sacri Cõſilii, & non firmatur ab ipſo, vt ſancitum eſt ſupra in *pragm. 72. de officio Sacri Regij Conſilij*, vbi diſtinctè datur forma legendi ſupplices petitiones per Sacrum Conſilium, quando Præſideus eſt ſnſpectus in delegando, vide *ibi* latiùs.

7 Et dùm in §. 5. incip. *Volemo*, ſtatuitur, nè pœnæ contra non probantes ſuſpitiones allegatas remitti valeant qualibet de cauſa, etiam quòd Pars, quæ propoſuit recuſationem renunciaſſet.

Adde quæ ſcripſimus ſupra in *prag. 10. n. 4. hac eadem rubrica.*

8 Et declara, ceſſare hanc diſpoſitionem, vbi-

cunq;

cumq; Iudex recuſatur antè deciſam recuſa-
tionem recederet à Regno per translationẽ
ad aliud officium, prout ſic iudicauit ſupremũ
Collater.Conſil.cum tribus adiunƈtis Conſi-
liarijs de anno 1626. in cauſa ſuſpitionis pro-
poſitæ in perſonam D.Regentis Valenzuelæ,
qui poſt recuſationem propoſitam transla-
tus fuit ad ſupremum Italię Conſilium, & ho-
diè ad Granatæ faſtigium vti Præſes ineſt.
9 Idemquè erit ſi mortuus fuiſſet Iudex
antè deciſam recuſationem, cùm tunc deci-
ſio ſuſpitionis fruſtratoria eſſet, & ſic nulla
imputanda eſſet culpa Parti recuſanti, præci-
sè ſi requireretur depoſitio recuſati, ad quam
10 tenetur, vt per *Theſaur.decis.6. Ferrer. obſer.*
91. nam illa in hoc caſu eſſet impoſſibilis.
Et dùm in §.6.incip.*Che le parti*, ſtatuatur
terminus quadraginta dierũ, intra quem pro-
ponendæ ſint ſuſpitiones.
11 Declara, id non procedere in recuſatione
Arbitri, vt per *Galeot.controuerſ.39. num.51.*
lib.1. vbi tutatur, nihil obeſſe fuiſſe propoſitas
ſuſpitiones poſt quadraginta dies præfixos à
pragmatica, quando verſamur in recuſatione
Arbitri, de quo pragmatica non loquitur, &
ſic attendi debet ius commune, quo attento
ſuſpitio emergens poſt cęptam cauſam po-
teſt quandocumq; proponi vſq; ad ſententiã
excluſiuè, maximè quando proponens iurat,
de nouo ad notitiam deueniſſe *Maſtrill. dec.*
151.num.67.& 69.
Et dùm in §.7.incip.*Ordinamo,&c.* ſtatui-
tur, nè allegati ſuſpeƈti in prima inſtantia, poſ-
ſint allegari in ſecunda, niſi tamen cauſæ de
nouo ſuperuenerint.
12 Iunge rationem huius limitationis, nàm
quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxi-
lio *l.1.ff.de ventr. inſpiciend. cap.fin. de in in-*
teg.reſtit. & nouis morbis noua antitoda ſunt
præparanda *cap.caterùm de iuram. calumnia*,
& in noſtris terminis *Muta deciſ.15. à nu.11.*
cum ſeq.
13 Et obſerua, in dubio cauſas de nouo fuiſſe
exortas pręſumi, quia ſi adfuiſſent tẽpore pri-
mæ inſtantiæ, allegatę fuiſſent, niſi tñ cauſæ eſ-
ſent antiquæ, & Pars prætenderet vltimo
tempore ſciuiſse ex diƈtis per *Caſtill. d.dec.6.*
14 Nec nõ reminiſcaris, allegatum ſuſpeƈtum,
& declaratũ non talem non poſſe iterum alle-
gari ſuſpeƈtum *Muta deciſ.15.* quod tamen
intelligo, niſi noua cauſa grauior ſuperuene-
rit, vel alia legitima.
Deueniendo autem ad §.9 incip. *Et elaſſi*,
quatènus diſponit, elapſo termino ſtatuto nõ
15 poſſe proponi ſuſpitiones ex cauſa de præ-
terito, etiam quòd Partes iurarent de nouo
perueniſſe ad notitiam, vide ſcripta ſupra in
prag.8.hac eadem rubrica.
Et quatènus id excludatur etiam per viam
reſtitutionis in integrum.
Aduerte, id neceſſarium fuiſſe reponi ſpe-
cialiter, quia aliter perſonæ priuilegiatæ non
eſſent excluſæ à reſtitutione in integrum eis
competente, aduerſos lapſum termini pręfixi
Praſ.de Franc.dec.431.Reg.Tap.deciſ.S.C.19.
16 Et dùm in §.12. incip.*Volemo di piu*, ſtatui-
tur, nullum Iudicem poſſe de per ſe ipſo dare
ſuſpeƈtum, abſq; eo quòd à Partibus recuſe-
tur, ſed quòd tunc debeat communicare cau-
ſam Collegis, & quod ab ipſis fuerit determi-
natum ſeƈtabitur in intèrueniendo, vel non.
17 Addas, rationabiliter id eſſe cautum ad eua-
dendam opinionem DD. aſſerentium, Iudicẽ
non recuſatum poſſe ſe abſtinere, ſi conſcien-
tia ita ſuadeat, vt apud *Rot. in vna Parmen.*
tranſaƈtionis coràm R.P.Corduba, vbi decla-
rat, quòad proprium præiudicium, non tertij,
videndus *Illuſtr.Epiſc.Ricc. deciſ. Cur. Arch.*
233.part.2. vbi quòd Conſultores talis Curię
ſpontè recedunt, quando agnoſcunt ſe ſuſpe-
ƈtos eſſe.
Inſeras, fideiuſſorem poſſe eſſe Iudicem in
cauſa ſui Principalis, quouſq; recuſetur *Fer-*
rer.obſer.153. par.1.
18 Et dùm in §.15.incip.*Allegandoſi*, ſancitur,
ſuſpitionem ex capite inimicitię non eſſe re-
cipiendam, niſi ſpecies inimicitiæ exponatur.
Addas, eſſe diſpoſitum de iure, caput inimi-
citiæ facere remouere Iudicem à iudicando,
de quo latè *Ambroſin.deciſ.50.à num.47. Ca-*
pyc.dec.138.Milanen.deciſ.16.lib.1.Criſtinæus
deciſ.Cur.Belgic.14.vol.2. num.6. ſicq; reſpe-
ƈtu contrahentis amicitiam cum inimico Par-
tis tradit *Caualc.deciſ.28.*
19 Cùmq; *ibidem* mandetur, quòd ſi inimici-
tia fuerit talis, vt offẽdat omnem parẽtelam,
tunc diƈta cauſa extendatur vſq; ad quartum
gradum conſanguinitatis, & vſq; ad tertium
affinitatis, computandos de iure Canonico.
20 Nota hac occaſione, conſanguineorum
appellatione in fideicommiſſis nèdum venire
Agnatos *l.ſi ſpurius ff. vndè cognat. l.ſi poſt*
ſuos ff.de ſuis, & legitim. hæredibus, ſed etiam
Cognatos, ſi communis loquendi vſus ſe ha-
beret, quòd cognati comprehenderentur *Go-*
meſ.deciſ.102.lib.1. & venire ſub tali nomine
patrem dixit *Rot.in recent.dec.385. nu.3. p.2.*
21 Nec non, quòd affinitatis appellatione ve-
nit vera, & naturalis, non autem ciuilis, niſi
contrarium conſtaret de mente *Rota in Con-*
chen.fideicommiſſi coràm R.P.Orano, vbi etiã,
22 quòd affinium appellatione, ſi vocẽtur à te-
ſtatore, veniũt cognati viri, & vxoris, & quòd
maritus, & vxor in ſtatutis comprehendun-
tur, quàmuis illi non ſint affines, ſed caput af-
finitatis *l.affinitates C.commun.de ſucceſ.l.non*
facilè §.affines, & ibi Gloſ.ff.de gradibus.
23 Et inſuper obſerua, affinitatis qualitatem
adeò ſtringere, vt propterea quis ratione illius
poſſit vſq; ad quartum gradum iurari ſu-
ſpeƈtus *Maynard. deciſ.98. lib.1. Chriſtin. de-*
ciſ.147.vol.2. num.16. indè ſuſpitionem ob-
ſtare

Digitized by Google

ſtare inter affines deciſum per S. C. recenſet *Galupp. in prax. S. C. part. 1. cap. 4. nu. 31.* nec ſuſpitio ceſſaret, ſi affinitas per mortem alicuius diſſolueretur, preſertim ſi illius ſuſpitionis effectus fuiſſet conſummatus *Praſ. de Frāchis deciſ. 719.*

24 At ad hoc vt affinitas quem vti ſuſpectum repellat, debet eſſe de linea aſcendentium, vel deſcendentium, nec ſufficit eſſe per lineam tranſuerſalem *Magon. deciſ. Lucenſ. 30. num. 22. & deciſ. 50. num. 14. Gratian. diſcept 277.* vbi tamen dicit, quòd teſtis talis de fide diminuitur.

25 Quæ affinitas eſt probanda per gradus diſtinctos, & ſpecificatos cum redditione ſufficientis cauſæ, quia illa in ſenſum corporis non cadit *Magon. deciſ. Lucenſ. 43. num. 26. & d. deciſ. 50. num. 13.*

26 In §. 16. incip. *Ordinamo di più*, quatenùs excludit cauſam inimicitiæ ex cauſa litis, niſi inter ipſos litigantes, excipiendo tamen quādo lis eſſet tantæ importantiæ, vt induceret inimicitiam capitalem.

Adde *Franc. Marc. deciſ. 92. part. 2.* vbi in ſpecie agit de recuſatione propter cauſam litium, & *Reg. de Ponte deciſ. 30* vbi, quòd ſuſpectus Iudex allegatur ex cauſa litis habitę in caſu dignitatis cum litigante in alijs cauſis, & de litigante cum Parte tradit etiam *Caualc. d. deciſ. 28.*

27 In §. 17. incip. *Dichiaramo*, dùm diſponitur, ex cauſa compatratus poſſe allegari Iudicem ſuſpectum inter baptizatum, & baptizantem, & cæteras perſonas, in quibus S. C. *Tridentinum* declarauit, contrahi cognationem ſpiritualem.

Adde *Maynard. deciſ. Tholoſ. 89. part. 1.* vbi quòd Iudex recuſatur quando eſt Iudex alterius Partis *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgię. 149. vol. 2.*

28 Et hac occaſione ſigna, cognationem ſpiritualem baptizati, baptizantiſquè, & ſuſcipientis inter eos impedire matrimonium, vt in *Bulla Pij V. incip. Sanctiſſimus*, edita de anno 1566.

29 Item, quòd cognatio ſpiritualis non contrahitur inter maritum, & vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, baptizatiquè parentes, & quaſcumq; alias perſonas tàm ex parte ſuſcipientis, quàm baptizantis, & baptizati, in *Cōcilio Tridentino* nominatim non expreſſas, vt idem *Pius V.* declarauit in ſua *Bulla* incip. *Cū illius vicem*, edita de eodem anno 1566.

30 Inſuper, nec cognatio ſpiritualis contrahitur inter Patrinos, vt deciſum à Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatione teſtatur *Armendariz in addit. ad Recopilat. leg. Nauar. lib. 1. de matrim. num. 84.* dicens inſuper deciſum *num. 83.* cognationem ſpiritualē

31 non contrahi deficiente contractu, vbi quis tantummodò aſſiſtit baptizato, vel confirmato, ipſumq. non tangit, vel ſolùm tāgit extremitatem digiti.

32 Et tandem ſcias, cognationem ſpiritualem dari nō ſibi, ſed mandanti contrahere Procuratorem, vt eadem Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatio Concilij interpretum cenſuit *in vna Tudertina* de anno 1630. ſub die 16. Martij *Sellius in ſelect. Canonic. c. 78. Veral. deciſ. 147. p. 3.*

33 Ad ornatum autem d. §. non omittas, ſuſpitionem non militare in perſonam Iudicis, qui iudicaturus ſit in cauſa ſui Confeſſarij, vt latè probat *Thor. in compen. deciſ. in verb. ſuſpitio part. 1.* vbi ſic deciſum per Collateralē Conſilium dicit.

Deueniendo autem ad §. 18. incip. *Il Giudice*, dùm ibi diſponitur, nè Aduocatus, qui

34 fuerit Partis poſſit eſſe Index.

Pro corroboratione iungas *Capyc. deciſ. 145. Larath.* ſic pluries iudicatum aſſerendo *conſ. deciſ. 32. Reg. Tap. deciſ. S. C. 40.*

35 Et quòd recuſari poſſit Iudex, ſi eius filius ſit Aduocatus in cauſa, probat *Maynard. deciſ. 91. part. 1.* vel ſi conſimilem cauſam ipſe litigaret, vt deciſum oſtendit *Apicella de ſuſpit. offic. n. 94.* quo in loco plura in materia.

36 At recuſari non poſſe Officialem vti ſuſpectum, ſi in cauſa ſimili fuerit Aduocatus, probant *Praſ. de Franch. deciſ. 87. num. 18. Maſtrill. dec. 151. num. 56.* videndus *Reg. de Ponte deciſ. 32.*

37 Cæterùm obſeruabis, vt diſpoſitum in Iudice non habeat locum in Fiſci patrono, qui etſi fuerit Aduocatus Partis, poterit eſſe Aduocatus Fiſci, dūmodò tamen Fiſcus non ſit cōtra Partem, pro qua ipſe anteà patrocinatus eſt, prout ſic reperio determinatum in Regia Camera Summariæ inter Magiſtrum Portulanum, & Caſalia Reſinæ, ac Portici, & abſq; diſcuſſione hodiè ſeruatur in praxi in dicto Tribunali.

38 Et dùm in §. 19. incip. *Volemo, che non ſia cauſa baſtante*, diſponitur, ſalutationem, vel reſalutationem omiſſam à Iudice Parti ſibi obuianti, aut prætereunti non eſſe ſufficientem ad illum recuſandum, ſi proprio iuramēto affirmauerit, obuiantem, aut prætereuntem non vidiſſe.

Adde *Ambroſin. deciſ. 50 num. 61.* vbi quòd Iudex non reſalutans redditur ſuſpectus tamquàm inimicus, & recuſari valet *Maſtrill. deciſ. 151. num. 46.*

39 Et hac occaſione non reticeam dicere, Officiales eſſe ſalutandos nudato capite *l. 1. C. de ſilentiar. l. 1. C. de domeſt. & protect. lib. 12.* cùm turpe ſit illos non venerari *Illuſtr. Epiſcopus Ricci. deciſ. Cur. Archiep. 31. part. 1.* fusè videndus *Giurb. conſ. deciſ. crim. 38.* vbi probat, licere Superiori quando inferiores eum non ſalutant eripere biretum è capite, illudq; in terram projicere, & conculcare, licèt è cōtra

tra ipſi Officiales, & Superiores pariter debeant reſalutare.

Sed cū in hac pragmatica ſint expreſſæ nonnullæ cauſæ, ex quarū capite ſuſpitiones proponi valeant, ego addam alias pro coronide.

40 Et præmittendo priùs, cauſas recuſationis reduci ad rem cauſatam, & rem cauſantem, quæ declarantur per *Ambroſin. deciſ.* 50. vbi cauſas facientes Iudicem ſuſpectum reducit ad tres principaliores, ſcilicet, amoris, odij, & in differentijs.

41 Dico, cauſam ſuſpitionis eſſe, quoties Iudex animi ſui votum antè ſententiam ape: uerit *Maynar. deciſ.* 44. p. 1. *Rota in antiq. deciſ.* 38. *de conceſ. prabend. Viu deciſ* 37 & 363 videndus *Rouit. conſ. deciſ.* 8. *lib.* 1. etſi expreſſi m non declaraſſet, ſed iudicium aliquod adhibuiſſet, quo animi ſui motus detegeretur, ad *tex. in l. obſeruan tum ff. de offic. Praſid. Giurb. deciſ.* 54. ita vt ſententia lata à tali Iudice ſit nulla *Maſtrill. deciſ* 72. *Caſtil. deciſ.* 6. *Rot. diuerſ. deciſ.* 2. *part.* 2. licèt ſecundùm *de Graff. dec.* 32. *de recuſ. Iudic.* id procedat, quoties fuerit ab eo appellatum, vide *Veral. deciſ.* 149. *part.* 1.

42 Sed ceſſabit ſuſpitio reſpectu Iudicis, qui compoſuit Librum, & ibi ſuam patefecit opinionem de articulo, de quo tractandū erit, vt deciſum refert *Thor. in compen. deciſ. in verb. ſuſpitio part.* 2.

43 Inſuper ſuſpitionis cauſa erit, ſi eſſet Iudex Collega Aduerſarij *Maynar. deciſ.* 82. *part.* 1. probans *deciſ.* 85. Senatores clericos recuſari, ſi eorum Collega in functione Eccleſiaſtica ſit alter Litigantium, & reſpectu Concanonicorum loquitur *Illuſtriſs. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archie.* p. 179 *part.* 1. per *tex. in cap. cùm R. Canonicus de offic. deleg.* & circa Prælatum reſpectu ſuæ Eccleſiæ *Capyc. deciſ.* 137. *Caſar de Graff deciſ.* 4. *de except.*

44 Ludumq; in Iudice operari ſuſpitionem probat *Maynard. deciſ.* 80. *par.* 1. vbi quòd Iudex luſor poteſt allegari ſuſpectus.

Nec non, ſuſpitionem obſtare Iudici habēti litem cum alio Officiali cōuento ab aliquo, ita vt ob talem ſuſpitionem poſſit recuſari, fuit deciſum in S. C. iunctis tribus Aulis in Banca de Fęlice ad relationem Conſiliarij Valcarçel.

45 Et recuſationē in Iudice militare ex vxoris, vel familię facto, modernè ediſſerit *Larrea Granatenſ. deciſ.* 48.

Cæterùm, quia plures cauſas ſuſpitionum collexerit *Caualcan. in deciſ.* 28. quāmui, de nonnullis pariter ipſe fecerim mentionem, placuit hoc non obſtante per extenſum, prout *ille ibidem* reponit hic reportare.

46 Cauſæ ſuſpitionis Iudicis hæ ſunt, *num.* 84. ex *Caualcano.*

Prima, Amicus nimis Partis.
Secunda, Affinitas.
Tertia, Aduocatus in eodem negotio, aut cōnexo.
Quarta, Aperiens animum ſuum in cauſa.
Quinta, Aſſeſſor in illa cauſa.
Sexta, Aduocatus, qui ſcit ſecreta recuſantis.
Septima, Appellans à ſententia in alia cauſa.
Octaua, Amans mulierem Partis.
Nona, Conſanguineus, excepto Papa.
Decima, Clericus.
Vndecima, Commenſalis nimis.
Duodecima, Canonicus in eadem Eccleſia.
Decimatertia, Condoctor in vno Collegio.
Decimaquarta, Conſultor.
Decimaquinta, Compatriota in parte extranea, aut contra forenſem in ſua.
Deimaſexta, Compater ſub dubio.
Decimaſeptima, Contrahens amicitiam, aut parentelam cum inimico Partis.
Decimaoctaua, Confęderatus cum inimico Partis.
Decimanona, Commodum percipiens ex iuriſdictione.
Vigeſima, Corruptus à Parte.
Vigeſimaprima, Cauſa iniuriarum, & omnes, quibus competit actio poſſunt recuſare.
Vigeſimaſecunda, Cauſa ſimilis à iure expreſſa, vel minor.
Vigeſimatertia, Doctor.
Vigeſimaquarta, Dominus.
Vigeſimaquinta, Dicens verba iniurioſa Parti.
Vigeſimaſexta, Iudex ad petitionem Partis.
Vigeſimaſeptima, Diſputans de priuilegio Papæ, & actu ab eo confirmato.
Vigeſimaoctaua, Defectus iuriſdictionis pariter concludens in incidente, ſicut in principali.
Vigeſimanona, Defectus poteſtatis.
Trigeſima, Defectus ſubiectionis Partis, vt quia dicat ſe exemptum, & Iudex negat.
Trigeſimaprima, Epiſcopus in cauſa ſuorum Clericorum contra non ſuum Diœceſanū, ſecus in Ordinario.
Trigeſimaſecunda, Excedēs fines iuriſdictionis, & exequutionis.
Trigeſimatertia, Famulus.
Trigeſimaquarta, Familiaris valdè.
Trigeſimaquinta, Fideiuſſor.
Trigeſimaſexta, Filius Aduocati.
Trigeſimaſeptima, Fauens nimis aduerſario.
Trigeſimaoctaua, Habens cauſam ſuam corām aduerſario.
Trigeſimanona, Habens eandem dignitatem aduerſarij, & ſuper illa diſputaretur.
Quadrageſima, Habens cognitionem ſuper cauſa notoria, & caſus ſit dubius, & non notorius.
Quadrageſimaprima, Iudex aliàs in illa cauſa.
Quadrageſimaſecunda, Iudex, qui ſecretè ad aures auſcultat Partem, niſi ſtatim publicè reuelet.

Qua-

Quadrageſimatertia, Iudex ſi ſupplet in facto vltrà caſus à iure expreſſos.
Quadrageſimaquarta, Inimicus Partis, & eius Domini.
Quadrageſimaquinta, Ignarus, & groſſulus in caſu ſubtili.
Quadrageſimaſexta, Litigans cum Parte.
Quadrageſimaſeptima, Locus non tutus.
Quadrageſimaoctaua, Magiſter.
Quadrageſimanona, Notatus aliquo defectu, vel infamia, quæ ſit oppoſita à Parte recuſante.
Quinquageſima, Omnes cauſæ, quibus Procurator, & Arbiter reijcitur, vel cauſatur.
Quinquageſimaprima, Prælatus in cauſa Eccleſiæ.
Quinquageſimaſecunda, Procurator.
Quinquageſimatertia, Pater ſi filius eſt Aduocatus.
Quinquageſimaquarta, Poſſidens bona litigioſa Partis, & è contra.
Quinquageſimaquinta, Prohibens ſolita fieri.
Quinquageſimaſexta, Partialis vbi ſunt Partes.
Quinquageſimaſeptima, Procurans cauſam ſibi committi.
Quinquageſimaoctaua, Priuignus in cauſa Vitrici.
Quinquageſimanona, Procedens extraiudicialiter iniuſtè, & poſteà nolens iudicialiter procedere.
Sexageſima, Qui ſubditam inuitam ducere voluerit in vxorem, nàm ipſe & eius familia poteſt recuſari.
Sexageſimaprima, Reconciliatus inimicus.
Sexageſimaſecunda, Reſcriptum eſſe falſum opponens.
Sexageſimatertia, Scholaris.
Sexageſimaquarta, Socius.
Sexageſimaquinta, Subditus.
Sexageſimaſexta, Suffraganeus etiam in cauſa ſubditi ſuffraganei.
Sexageſimaſeptima, Sollicitator cauſæ.
Sexageſimaoctaua, Socer ſi Gener eſt Aduocatus.
Sexageſimanona, Similem cauſam habens.
Septuageſima, Sibilando ad aures Iudicis ſecretè.
Septuageſimaprima, Subditus inimici Partis.
Septuageſimaſecunda, Subdelegatus non in totum, ſed in parte.
Septuageſimatertia, Succedens Parti in totũ, vel in parte.
Septuageſimaquarta, Succedens Iudici à quo, vel ad quem.
Septuageſimaquinta, Succeſſor in dignitate, vel officio, ſi anteceſſor fuit recuſatus.
Septuageſimaſexta, Si eſt oppoſitum, quòd cauſa eſt alteri commiſſa.
Septuageſimaſeptima, Teſtis iam in cauſa.
Septuageſimaoctaua, Tangens cauſa aliquo modo Iudicem.
Septuageſimanona, Vicarius in cauſa Epiſcopi.
Octuageſima, Vaſallus.
Octuageſimaprima, Veriſimilitudo lædendi Partes.
Octuageſimaſecunda, Via non tuta.
Octuageſimatertia, Vicarius quando Epiſcopus recuſatur.
Octuageſimaquarta, Vitricus, vel Priuignus;

Quatènus ſpectat ad §.23. incip. *Vltimamente, &c.* dùm hic ſancitur, nè à determinationibus cauſarum ſuſpitionum valeat appellari, reclamari, vel dici de nullitate, etiam per viam recurſus, aut reſtitutionis in integrum. Iunge *Præſid. de Franch. deciſ.* 408. quem
47 ad materiam videas *deciſ.* 637. *Surd. deciſ.* 36. licèt de iure communi appellari poſſe pateat ex *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan.* 207. *part.* 1.

48 Et obſerua, nullitatem hic excluſam ab huiuſmodi decretis latis in cauſas ſuſpitionum non comprehendere nullitatem procedẽtem ex defectu iuriſdictionis, prout eſt, quando in decreto non interuenit numerus Votantium conformium requiſitus in cauſis tangentibus ſummam ducatorum ducentum *Rouit. deciſ.* 81.

S V M M A R I V M.

1 *Proponens ſuſpitionem tantùm fruitur illa, & non conſanguinei, & quando ſecus, num.* 2.
3 *Recuſandi ius vni Litigãtium competens contra Iudicem, aduerſario non competit, ſi ex ſui parte ſuſpitio non oriatur.*

De Suſpitionibus Officialium.
Pragm. XVII.

Collectanea VII.

EL Duque mi Señor, &c.

1 Mandat, vt ſuſpitione allegata tãtùm proponens fruatur, & non conſanguinei.

2 Vndè notabis, perſonalem vſum ſuſpitionis eſſe, nec trãſfundi ad alios, qui ſi ex eorũ perſona vellent vti, nõ poterint, ſed de nouo ſuſpitionem proponere debẽt, niſi tamen iſti eſſent conſortes litis, quia tunc benè allegata ſuſpitione per conſanguineum fruerentur ex dictis per *Bernar. Graue. ad pract. Camer. Imperial. lib.* 1. *concl.* 126. *Rot. diuerſ. deciſ.* 779. *par.* 1. *Veral. deciſ.* 37. *par.* 1. *Caualc. deciſ.* 30. *num.* 119 *part.* 2.

3 Et hac occaſione ſignabis, recuſãdi ius vni Litigantium competens contra Iudicem, aduerſario minimè competere, ſi ex ſui parte ſuſpitio non oriatur *Giurb. deciſ.* 99.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica intelligitur ſecundùm ius commune.*

2 *Teſtes ſi recipiantur vltra numerum datur producenti electio, quos admittere voluerit in cauſa habentium in integrum reſtitutionē.*

3 *Teſtes ſingulares induci poſſunt ex ſtatuto.*

4 *Teſtes ſingulares aliquid probant in genere.*

5 *Teſtes ſingulares admittuntur de probando aliquid in genere.*

6 *Teſtis vnicus admittitur in excuſando aliquē à pœna, & in multis alijs caſibus, prout num. 7. 8 9 10. 11. 12. & 13.*

14 *Religioſus pro Monaſterio non eſt idoneus teſtis, & non probat.*

15 *Vaſallus pro Domino non eſt idoneus teſtis, quod declara.*

16 *Subditus quolibet modo pro Domino non admittitur, dummodò ſalarium accipiat, vel ſit verè ſubditus.*

17 *Ciues pro ſua patria non admittuntur, dummodò de eorum intereſſe tractetur.*

18 *Teſtes familiares non ſunt idonei.*

19 *Proxeneta non eſt idoneus teſtis ad probationem dotis, niſi vtraq; Parte volente.*

20 *Procurator cauſa, qui litem conteſtatus eſt, vel litem duxit non eſt idoneus teſtis.*

21 *Teſtes litem ſubſtinentes non ſunt idonei.*

22 *Blaſphemia, contrarietas, & falſitas, an, & quando teſtem repellant, remiſſiuè.*

23 *Excommunicatus non eſt idoneus teſtis.*

24 *Accuſator, & teſtis quis vnico contextu eſſe nō poteſt, & ſic denunciator tanquàm accuſator teſtis eſſe non poteſt.*

25 *Frater pro fratre idoneus teſtis non eſt.*

26 *Merecnarius cohabitans teſtis eſſe non poteſt.*

27 *Caſus, in quibus teſtes repelluntur.*

28 *Teſtes lite non conteſtata regulariter recipi nō poſſunt.*

29 *Teſti ſuper facto ſuo deponenti non eſt credendum.*

30 *Mulier, impubes, & minor non ſunt teſtes idonei.*

31 *Teſtis non citatus ſi voluntariè venerit, ac depoſuerit ſubornatione ſuſpectus eſt.*

32 *Damno probato teſtes ſuper quantitate etiam inhabiles admittuntur.*

33 *Teſtes quando recipi poſſunt, remiſſiuè.*

34 *Obiectus contra teſtes in prima inſtantia examinatos an poſſit dari in ſecunda, & quomodò, remiſſiuè.*

35 *Teſtes contra matrimonium inducti omni exceptione maiores eſſe debent, aliàs non admittuntur.*

36 *Teſtes examinati per viam exceptionis etiam inter eaſdem perſonas fidem non faciunt in alio iudicio per viam actionis intentato.*

37 *Teſtes in iudicio momentaneo faciunt fidem in ordinario.*

38 *Teſtis inſtructor, & ſubornator aliorum repellitur.*

39 *Teſtes cum præmeditato ſermone ſunt ſuſpecti.*

40 *Teſtes voluntarij reprobantur, & qui dicantur voluntarij.*

41 *Teſtis inhabilitas non ſuppletur ex habilitate alterius.*

42 *Mediator eſt teſtis idoneus.*

43 *Procurator contra Dominum eſt idoneus teſtis.*

44 *Aduocatus poteſt eſſe teſtis.*

45 *Teſtis propter infamiam facti non repellitur.*

46 *Teſtimonium impuberis doli capacis ſufficiens indicium facit.*

47 *Mulier de iure Canonico nullum indicium facit.*

48 *Conſanguinei, & affines admittuntur in cauſa matrimonij.*

49 *Parentes pro filijs admittuntur ſi de probanda conſanguinitate agatur, vel de probando matrimonij fœdere.*

50 *Perſona, quæ de iure teſtimonium ferre non compelluntur, deficientibus alijs probationibus admittuntur.*

51 *Relegatus in contumaciam non reprobatur.*

52 *Factum antiquum quando dicitur.*

De Teſtium refrenatione, & repulſa. Pragm. I.

Collectanea I.

STatuimus, &c. Sancitur hìc, quòd pro quolibet articulo recipiantur ſeptem teſtes, & non vltra, niſi in materia confinium, & factis antiquis.

1 Circa quod ſcias, intelligi ſecundùm ius commune, ſcilicet, quòd teſtes ſint omni exceptione maiores, & idonei, *Chriſtin. deciſion. Belgic.* 18. *tom.* 3. dicit, in praxi obſeruari, non plures, quàm decem teſtes ſuper eodem articulo audiri poſſe, vide *D. Epiſcopum Riec. deciſ.* 48. *part.* 3. Scias inſuper ad euidentiam,
2 quòd ſi teſtes recipiantur vltra numerum datur producenti electio, quos admittere voluerit in cauſa habentium reſtitutionem in integrum, ſecus in rebus priuatorum, vt fuit deciſum in cauſa Vniuerſitatis Turturellæ cum Comite Policaſtri, Galterio Actuario. Itē reminiſcaris, multis in caſibus in iure expreſſis poſſe minorē teſtium numerū admitti, & Iudex etiam ex cauſa poteſt augere aliquādo, vt in finalibus verbis huius pragmaticæ habetur. Et quòd aliquando teſtes ſingu-
3 lares ex ſtatuto induci poſſunt, vide *Franc. Marc. deciſ.* 455. *par.* 2. Teſtes enim ſingulares
4 probāt aliquid in genere *Garſias à Toleto de-*
5 *ciſ.* 26. & quando agitur de aliquid probando in genere, vt hæreſim, vel decimam, vel iuriſdictionem, teſtes ſingulares admittuntur,

licèt de actibus in ſpecie, deponant *Franc.*
6 *Marc. deciſ.* 461. *part.* 1. Et in multis etiam
caſibus vnius teſtimonium receptum eſt, vi-
delicet, in excuſando aliquem à pœna. Item
7 vbicunq; de nullius præiudicio agitur, & in
alijs caſibus, vt per *Viuium deciſ.* 172. & quòd
teſtis vnus cum fama cõcurrentibus alijs ad-
miniculis in criminalibus, & in cauſa crimi-
nali plenam probationem faciat, fuit deciſum
in *Rot. Rom. Verall. deciſ.* 283. *par.* 3. Sed ſi alia
adminicula non adſunt, non probant ex *deciſ.*
8 *eiuſdem* 271. & 296. *par.* 3. Item quando agi-
tur de paruo præiudicio in cauſis breuibus
vnius dicto ſtandum eſt *Franc. Marc. deciſion.*
456 *par.* 2. Item teſtis ſingularis probat de
9 voluntate Partium *Minſyng. obſer.* 26. *cent.* 5.
10 Item poſſeſſio probatur per teſtes ſingula-
res, dummodò in aliqua generalitate conte-
ſtes exiſtant *Verall. deciſ.* 269 *par.* 3.
11 Item in poſſeſſorio modici præiudicij vni-
cus teſtis aliquando ſufficit *Grattian. deciſ.* 192.
12 Item teſtis vnus de viſu facit ſemiplenã pro-
bationem, duo verò de publica voce, & fama
alteram ſemiplenam, hæ probationes in cau-
ſa ciuili ſimul iunctæ ſufficiunt *Verall. deciſ.*
300. *par.* 1. Itẽ teſtis de auditu ſufficit in poſ-
ſeſſorio *Rot. Rom. deciſ.* 10. *de teſtibus in antiq.*
& *deciſ.* 8. *de reſtit ſpol. in nouis*, ad hoc nota,
quod tunc teſtes non dicuntur ſingulares, quan-
do concordant in vno rei fine, & quando di-
cantur ſingulares, vide apud *Minſyng. obſer.*
Cameræ Imperialis 20. *cent.* 2.

13 His poſitis, cùm ſupra viſum fuerit de nu-
mero teſtium, tranſeundo ad maiorem prag-
maticæ euidentiam, dùm ibi dicit *ſeptem teſtes*
non intelligendum eſt de quibuſcunq; ſed de
idoneis teſtibus, vt ſupra dictum eſt, proindè
conſentaneum eſt videre ad ornatum prag-
maticæ, qui teſtes ſint in quolibet actu idonei
qui verò non.

14 Vndè nota ad ornatum, quòd non eſt idõ-
neus, & nõ probat Religioſus pro Monaſterio
Triuiſ. dec. 35. *p.* 1. ſed vide *D. Riccium dec.* 296.
15 *par.* 2. Secundò, vaſallus pro Domino, & eo
magis ſi deponat in cauſa vertente ſuper Ca-
ſtro, item maximè ſi eſt ruſticus, vilis, vel pau-
per *Verall. deciſ.* 276. *p.* 3. dicit tamen *Affl. de-*
ciſ. 304. quòd vaſallus pro Domino teſtis eſſe
poteſt, etiam ſi ille merum, & mixtum impe-
rium habeat, fidelitatemq; iurauerit, dummo-
dò non probetur, quòd grandi amicitia Do-
mino coniunctus ſit, item vilis perſona non
exiſtat, item etiam teſtis idoneus eſt vaſallus,
vel ciuis, vel ſubditus, quando agitur de cauſa
matrimoniali, nam quilibet in hac cauſa ido-
neus probatur, in qua etiã conſanguinei, atq;
affines, & quantumuis coniuncti admittun-
16 tur *Verall. d. deciſ.* 276. *par.* 3. Tertiò, ſubditus
quolibet modo pro Domino non admittitur,
dummodò ſalarium accipiat, vel ſit verè ſub-
17 ditus *idem Verall. deciſ.* 279. *par.* 3. Quartò, ci-
ues pro ſua patria non admittuntur, dum mo-
dò de eorum intereſſe tractetur *Afflict. deciſ.*
400. & *Marta deciſ.* 199. nouiter *Maſtrill. in*
deciſ. 255. *par.* 3. & ideò ſecus ſi ageretur de
ſingulorum laude, vel vituperio, & ita de eo-
rum intereſſe *Put. deciſ.* 325. *part* 3. & ante-
ſtes de Vniuerſitate deponẽtes in fauorẽ Vni-
uerſitatis, quando vtilitas non totaliter in be-
neficium Vniuerſitatis vergit, vide *Grammat.*
18 *deciſ.* 77. Quintò, non admittuntur teſtes fa-
miliares, vel de familia, familiares autem ap-
pellantur cõſanguinei, colonus, adſcriptitius,
mercenarius, filius in poteſtate, libertus, ſer-
uus, atq; omnes in domo habitantes *Viuius*
deciſ. 349. Sed familiaris aliquando non repel-
litur, ſed in Iudicis arbitrio reſidet, iuxta affe-
ctionis qualitatem, de quo vide *Caſ. de Graſſ.*
deciſ. 4 & 13. *de teſtibus*. Coniuges autem pro
ſe ipſis teſtes eſſe non poſſunt *Viuius deciſ.*
167. tamen maritus aliquando cogitur teſtifi-
cari contra vxorem, quando aliundè probari
non poteſt *Corſer. deciſ. Capell. Tholoſ.* 3 &
123. & ita etiam familiaris, vel ſeruitor con-
tra Dominum ex *eodem deciſ.* 4. & vxor etiam
poteſt teſtificari pro hærede mariti *Cartar.*
deciſ. 23. Vltimò, neq; Sindicus, neque Actor
conſtitutus pro altero Collega teſtificari po-
teſt *Corſer. deciſ.* 18.

Secundò nota principaliter, quòd proxe-
19 neta non eſt idoneus teſtis ad probationem
dotis, niſi vtraq; Parte volẽte *Ioſeph. Ludouic.*
deciſ. Peruſina 95.

20 Tertiò nota, quòd Procurator cauſæ, qui
litem conteſtatus fuit, vel cauſam duxit non
eſt idoneus teſtis *Rot. deciſ.* 11. *de teſtibus, Put.*
deciſ. 294. *par.* 2. *Caſ. de Graſſ. deciſ.* 2. *de teſti-*
bus, verũ Procurator probat collationis per-
tinentiam *Bellamer. deciſ.* 570. Et Procurator
ſubſtituens non poteſt eſſe teſtis *Rot. diuerſ.*
deciſ. 59. *par.* 3. *lib.* 1.

21 Quartò nota, quòd teſtes litem ſubſtinẽtes
non ſunt idonei *Verall. deciſ.* 264. *part.* 3. Et
inhærentes appellationi non ſunt idonei te-
ſtes *Rot. deciſ.* 2. *de appellationibus in nouis*.

22 Quintò nota, quòd blaſphemia, contrarie-
tas, & falſitas teſtem repellunt, ſed quando, vi-
de *Caſ. de Graſſ. deciſ.* 6. *de teſtibus*, & inimici-
tia etiam capitalis teſtem repellit, etiam ſi de
ea non conſtaret, dummodò de cauſa odij ap-
pareat *Creſcent. deciſ.* 3. *de teſtib. Franc. Marc.*
deciſ. 891. *part.* 1. *Maynard. deciſ. Capell. Tho-*
loſ. 83. & 84. *part.* 4. & vide etiam de tali ini-
micitia *Grammat deciſ.* 86.

23 Sextò nota, quòd excommunicatus non
eſt idoneus teſtis, & ita etiam quilibet infa-
mis *Puteus deciſ.* 3. *part.* 1. *Maynard deciſ.* 96.
part. 4. & teſtes excommunicati poſt publi-
cationem iterùm produci poſſunt *Corſer. de-*
ciſ. Capell. Tholoſ. 33. & 422. *Put. deciſ.* 4. *in fine*
part. 1.

24 Septimò nota, quòd accuſator, & teſtis
quis

quis vnico contextu eſſe non poteſt, & ſic denunciator tanquàm accuſator non poteſt eſſe teſtis, ſed aliquando poteſt, quando ad correctionem denunciat, & quæ requirantur, vide apud *Triuiſan. deciſ. 29. par. 2.*

25 Octauò nota, quòd frater pro fratre Idoneus teſtis non ſemper eſt, cùm de cauſa graui agitur *Caſ. de Graſſ. deciſ. Rot. Rom. 2. de teſtib. Maynard. deciſ. Capell. Tholoſ. 77. part. 4.* & ad impugnationem alicuius frater pro fratre non admittitur, & etiam in cauſa criminali neq; frater, neq; ſobrini, neq; agnati, neq; cognati teſtimonium ferre cogendi ſunt, quàmuis ſint idonei in cauſa hæreſis *Franc. Marc. deciſ. Delphin 893 par 1.*

26 Nonò eſt notandum, quòd Mercenarius cohabitans teſtis eſſe non poteſt, ſed extra domum habitans pro conducète eius operas teſtificari poteſt *Put. deciſ. 4 par. 1. Rot. Genua deciſ. 195. in antiq.*

27 Decimò nota caſus aliquos, in quibus teſtes repelluntur.

Primò, teſtes ſuper impertinentibus non probant, & ſi in cauſa appellationis teſtes ſuper articulis in prima inſtantia datis ex Iudicis inaduertentia depoſuerint, nullo modo probant, quoniam ſubornati præſumuntur *Guid Pap deciſ. 358.*

Secundò, ſi teſtis eo anno Sanctiſſimam Euchariſtiam non ſumpſerit *Caſ. de Graſſ. deciſ. 9. de teſtibus.*

Tertiò, teſtis reſpondens ad illatiuum, vt ponitur, eſt ſuſpectus *Gaſp. Guglicl. deciſ. 164. part. 2.*

Quartò, teſtimoniū illius, qui aliàs in cauſa criminali capitali depoſuit, contra quem producitur, tanquàm ab initio latum repellēdum eſt, ſi id ſponte fecerit, aliàs ſecus *Franc. Marc. deciſ. 894 par. 1.*

Vndecimò nota, quòd teſtis de auditu nihil probat *Viuius deciſ 386* & multò minus ſi non reſpondet interrogatorijs, & qualis eſſe debeat talis teſtis, vide *Mart. deciſ. Piſan. 118.*

28 Duodecimò nota, quòd lite non conteſtata regulariter teſtes recipi non poſſunt, ſed ad futuram rei memoriam admittuntur. In hac autem receptione differentia inter actorē, & reum obſeruanda eſt. Actori n. tria neceſſaria ſunt, quòd teſtes ſint ſenes, valetudinarij, & diù abſuturi. Reus autem indifferenter quoſlibet teſtes producere poteſt *Gayl. obſer. 92. lib. 1. Minſyng. obſer. 72. cent. 3.* Quādo autem examinentur teſtes antè litis conteſtationem vide apud *eundem Minſyng. obſeru. 71. cent. 4.* An autem teſtes ſuper prioritate donationis poſſint examinari ad perpetuam memoriam, vide *Laurent. deciſ. 83.* Et teſtes ad futuram rei memoriam ſuper quibus articulis examinari non poſſint, vide apud *Bellamer. deciſ. 726. & Rot. deciſ. 21. de teſtib. in nouis.*

29 Decimotertiò nota, quòd teſti ſuper facto ſuo proprio deponenti credendum non eſt *Achill. de Graſſ. deciſ. 3. de teſtibus.* Verùm aut tractatur de intereſſe, ſiuè commodo ipſius teſtis deponentis de geſtis à ſe, vel in eo aliqua affectionis qualitas conſideratur, & nullo modo creditur, aut ſecus, & admitti poteſt, quæ omnia ſunt Iudicis arbitrio conſideranda *Benintend. deciſ. Bonon. 63. Rot. diuerſ. deciſ. 354. par. 4. & 630. eiuſdem partis,* & de aliquibus alijs, quæ requirūtur ad hoc, vt credatur alicui de facto proprio, vel non, vide *Valaſc. in deciſ. Luſitan. 73.* Hic obiter vide in quibus probent Baiuli, qui ſi nplicem operam in deferendo præſtiterunt *Rot. Genua deciſ. 94 in antiq.*

30 Decimoquartò nota, quòd nequè mulier, nequè impubes, neque minor teſtis eſt idoneus *Franc. Marc. deciſ. 900 & 890. par. 1.* & etiam nullum indicium facit examina us propter reuerentiam certarum perſonarum *Franc. Marc. deciſ. 95. vel 895 par. 1.*

31 Decimoquintò nota, quòd ſi teſtis non citatus voluntariè venerit, ac depoſuerit, ſubornatione ſuſpectus eſt, ideò fidem facere nō videtur, ſed contrarium dicēdum eſſe fuit deciſum per *Rot. deciſ. 22 de teſtibus. MinſyngEr. obſer. 16. cent. 6. Capell. Tholoſ. deciſ 385.*

32 Decimoſextò nota, quòd probato damno teſtes ſuper quantitate etiam inhabiles admittuntur, quia tunc ex quadam ęquitate potiùs proceditur *Put. deciſ. 219.* & intelligitur, quādo poſt publicationem apparuit de damno, quando autem teſtium examinationi non obſit publicatio, vide *Gayl. obſeru. 105. lib. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 136. p. 3. lib. 2. Guid. Pap. deciſ. 72 & 124. Franc. Marc. deciſ. 541. par. 2.* Et quando admittantur teſtes ſuper nouis poſt publicationem, vide *Capyc. deciſ. 81.*

33 Et quando ſuper omiſſis recipi poſſint teſtes, vide *de Franch. deciſ. 371.* Et an publicatio coràm Arbitris obſit teſtibus producendis coràm Ordinario, vide *Capyc. deciſ. 47.* Teſtes autem poſt publicationem non recipiūtur ad probandū famam *Surd. dec. 59.* Et quādo ſint admittendi teſtes noui ad comprobandum, vide apud *eundem Surd. deciſ. 296.*

34 Decimoſeptimò nota, quòd obiectus contra teſtes in prima inſtantia examinatos poteſt dari in ſecunda, & quomodò *Afflict. deciſ. 266. Maſtrill. deciſ. 97 Theſaur. deciſ. 259.* In quibus autē iudicijs ſummarijs obiectus contra teſtes non admittatur, vide apud *Capyc. deciſ. 55.*

35 Decimo octauò nota, quòd teſtes contra matrimonium inducti omni exceptione maiores eſſe debent, aliàs non admittuntur *Verall. deciſ. 286 par. 3.*

36 Decimonono nota, quòd teſtes examinati per viam exceptionis, etiam inter eaſdem perſonas fidem non faciunt in alio iudicio per viam actionis intentato, quoniam ad diuer-

ſum finem agi videtur *Put:deciſ.68.par.1.*

37 Vigeſimò nota, quòd teſtes in iudicio momẽtaneo faciunt fidem in ordinario *Gayl. obſeru. 103. lib. 1.*

38 Vigeſimoprimò nota, quòd teſtis inſtructor, & ſubornator aliorum repellitur *Marta deciſ. Piſana 117.*

39 Vigeſimoſecundò nota, quòd teſtes cum præmeditato ſermone ſunt ſuſpecti *Viuius deciſ.164* Item feſtinans dicere eſt pariter ſuſpectus *Idem Viui. dec.171.* Item teſtis non veriſimilia deponens ex *eod.deciſ.199.* Et ſi nulliter teſtes examinati ſunt vigore remiſſoriæ per Notarium ab vna Partium ſuſpectum iuratum, ipſa nullitas per commiſſionem non ſanatur *Verall.deciſ 292.part.3.*

Vigeſimotertiò nota, quòd nec indicium quidem teſtes non citata Parte faciunt, præſertim ad futuram rei memoriam. Et contra omnes iuris regulas recepti nullum penitùs adminiculum præſtant, ſed in totum reijciendi ſunt, ſed ſi vnum tantùm defectum paterẽtur, adminiculum præſtare poſſent *Rot. diuerſ. deciſ. 38. part. 4.*

40 Vigeſimoquartò nota, quòd teſtes voluntarij reprobantur. Voluntarij autem teſtes dicuntur qui abſquè præuia citatione, Iudiciſquè præcepto audiri curant *Maynard. deciſ 87. part. 4.* quando autem teſtes propter delicta reprobentur, vide *Maynard. deciſ. 75. part. 4.*

Vigeſimoquintò, & vltimò nota, quòd te-
41 ſtis inhabilitas non ſuppletur ex habilitate alterius *Maynard. deciſ. Capell. Tholoſan. 68. part. 4.*

Hactènus de his, qui non ſunt, nunc de ijs, qui idonei ſunt, videre eſt conſentaneum.

42 Circa quod aduerte primò, quòd mediator eſt teſtis idoneus *Veral. deciſ. 267 part. 3.*

43 Secundò, quòd Procurator contra Dominum eſt idoneus teſtis *Guid Pap. deciſ. 45.*

44 Tertiò, Aduocatus poteſt eſſe teſtis *Surd. deciſ. 219.*

45 Quartò, propter facti infamiam quis à teſtimonio non repellitur, ſed tanta fides non adhibetur *Corſer. deciſ. Capel. Tholoſ. 174.*

46 Quintò, teſtimonium impuberis doli capacis ſaltem ſufficiens indicium facit *Corſer. deciſ. 238.* Et in criminalibus, vbi veritas haberi non poteſt, teſtes non integri admittuntur *Viuius deciſ. 1 9* idemquè iudicium fit de minoribus viginti annis *Franc. Marc. deciſ. 890. part 1.*

47 Sextò, mulier in delictis de iure Canonico nullum indicium facit, niſi in caſibus, in quibus infames admitterentur *Franc. Marc. deciſ 900 part. 1.*

48 Septimò, in cauſa matrimonij admittuntur conſanguinei, & affines *Treuiſan. deciſ. 10. part. 1.*

49 Octauò, parentes pro filijs admittuntur, ſi de probanda conſanguinitate agatur, aut de probando fœdere matrimonij *Franc. Marc. deciſ. 541. part. 2.*

50 Nonò, illæ perſonæ; quæ de Iure teſtimonium inuitæ ferre non compelluntur, deficientibus alijs probationibus compelli poſſunt *Corſer. deciſ. 355. Franc. Marc. deciſ. 382. par. 2.*

51 Decimò, teſtis relegatus in contumaciam non reprobatur *Maynard. deciſ. 93. part. 4.*

Sed dùm iſta pragmatica dicit, in factis antiquis debere recipi decem teſtes. Quæro, quando dicatur factum antiquum, vide *Polydor. Rip. in obſeruat. 69.* vbi dicit in centum annis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes poſt publicationem non recipiuntur, niſi fuerint anteà nominati.*

2 *Limitabis à num. 2. vſq; ad 16. incluſiuè.*

17 *Publicatis atteſtationibus per viam reſtitutionis alij teſtes produci poſſunt.*

18 *Minor, vel Eccleſia per viam reſtitutionis in integrum idem, vel contraria articulis alterius Partis opponere poſſunt poſt publicationem.*

19 *Tertius poſt publicationem teſtium poteſt facere examinari teſtes, quod declara. num. 20.*

21 *Teſtes ſuper nouis articulis dependentibus à primis poſt publicatum in cauſa de nouo produci poſſunt, declara ibid.*

22 *Teſtes induci poſſunt poſt publicationem, ſi inſtrumẽtum fuerit productum, quod egeat probatione. Item in cauſa matrimoniali, num. 23.*

24 *Teſtes non recipiuntur in cauſa ſuper articulo præſentato per reum cum clauſula Iudicis,* ſaluo iure impertiuentium, *non concernente contrarium, quod fuerat productum, & verificatum ab alia Parte, nec recipiuntur ad probãdam bonam famam, nec ad probandum teſtes reprobatorios, num. 25.*

26 *Poſt teſtificata didicita etiam publicatione non facta teſtes nouos producens non auditur, & quando dicatur teſtificata didiciſſe.*

27 *Publicatio facienda eſt etiam in iudicio ſummario.*

28 *Publicationis petitæ denegatio reddit ſententiam nullam, & effectus publicationis qualis ſit.*

29 *Decretum, quod detur ſummarium teſtium, non habet vim publicationis.*

De

De Teſtium refrenatione,&c. Pragm.III.

Collectanea II.

QVandoquè ſolent, &c.

1 Diſponit, nè poſt publicationem teſtes recipiantur,niſi fuerint anteà nominati.
At nihilominus poſſint recipi ad comprobandum dicta priorum, affirmat *Surdus in deciſ.* 126.
2 Item recipi poſſunt, cùm ob culpam, vel malitiam Examinatoris factum eſt, quòminus reciperentur *de Franch. in deciſ.* 371. ſic ob
4 nullitatem examinis,vbi alij teſtes vltrà iam examinatos recipi poſſunt *Theſaur. in deciſ.* 28. Item in cauſa criminali, etiam ad offenſã *Idem in deciſ.*261. Item ſi poſt publicationem reperiantur teſtes non repetiti in cauſa cri-
6 minali *Guid. Pap. in deciſ.*72. Item perempta
7 inſtantia,& in alijs caſibus,quos vide per te- in *Aſſlic. deciſ.*216.Sic quando probari poſſet,
8 teſtes corruptos falſum dixiſſe *Capell. Tholoſ.in deciſ.*284.& 285. Item produci poſſunt
9 poſt publicationem ad confirmandum eorum fidem,pręſertim in iis,q̃ primo loco depoſuerunt, ſi per alios aduerſæ Partis teſtes diminuta ſit eorum fides *Giurb.in deciſ. Sicil.*74.
10 Sic in minore,muliere,& ruſtico *Guid.Pap.*
11 *in deciſ.*124.Item ex officio Iudicis,aliavè ex
12 iuſta cauſa mouente Iudicem *Idem in deciſ.* 201. admittuntur etiam ad declarandum eorum dicta obſcura *Faber. in deciſ.*2. *de teſti-*
13 *bus*. Item ſi antè publicationem de probatione contraria inſtrui non potuerint *Idem in deciſ.*62. *eodem titulo*. Item ſi teſtes fuiſ-
14 ſent malè interrogati,quia ex integro audiẽdi ſunt, etiam poſt publicationem *Idem in*
15 *deciſ.* 47. *ibid.* Item quando publicatio non eſt ritè facta ijdem teſtes, vel alij ſuper ijſdem articulis produci poſſunt *Rota in nouis in de-*
16 *ciſ.* 13. *de teſtibus*, ſiuè ad inſtantiam producentis teſtes, ſiuè alterius publicatio facta fuerit *eadem Rota in deciſ.*11. *de probat.* vide etiam *Rot.in antiquis in deciſ.*1. *de teſtibus.* Itẽ
17 publicatis atteſtationibus per viam reſtitutionis alij teſtes produci poſſunt *eadem Rota in antiquis in deciſ.*4.*de teſtibus.*Item poſt publicationem examinari poſſunt teſtes, ſi appareat de damno, vt ſic deciſum in *Rota Romana* tradit *Puteus in deciſ.*219.*par.*2.Item
18 minor, vel Eccleſia per viam reſtitutionis in integrum idem,vel cõtraria articulis alterius Partis opponere poſſunt, vide *Aſſlict.in deciſ.* 216.& *Surd. in deciſ.*126. licèt contrarium *Amat.in dec.*78. ſic etiã licèt Principalis propter publicationem excluſus ſit,tertius tamẽ itemq; ignorans excluſus non eſt, & ſic poſt
19 publicationem tertius poteſt facere exami-
20 nari teſtes, niſi Principalis, tertium ignorantem malitioſè venire procuraſſet, vt ex *Aſſlict. deciſ.*235.Item teſtes ſuper nouis articu-
21 lis dependentibus à primis poſt publicatum in cauſa de nouo produci poſſunt,dummodò tales articuli, vel probanda in eis in antiquis de neceſſitate probationis iuris, vel facti non includantur *Capyr. deciſ.*81. Item teſtes poſ-
22 ſunt induci poſt publicationem,ſi inſtrumentũ productũ fuerit,quòd indigebat probatione teſtium ad cõcomitantiam,vt fuiſſe practicatum dicit *Aſſlict.in deciſ.*216.*ſub num.*5.Item
23 in cauſa matrimoniali teſtes poſt publicationem produci poſſunt,vt deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana dicit *D.Ricc. in deciſ.*44.*par.*2.
24 Non recipiuntur tamen teſtes poſt publicationem in cauſa ſuper articulo præſentato per reum cum clauſula Iudicis,*ſaluo iure impertinentium*,concernente contrarium, quod fuerat productum,& verificatum ab altera Parte *Aſſlict. deciſ.*33. *Gramm. deciſ.* 95. *Ca-*
25 *roc.deciſ.*49. Item teſtes poſt publicationem non recipiuntur ad probandam bonam famã *Surd.in deciſ.*59.Item nec ad probandum teſtes reprobatorios *Idem in deciſ.*296.
26 Et obſerua, quòd etiam publicatione non facta,is,qui teſtes nouos producere vult, non auditur,ſi teſtificata didicerit, vide *Surd.in deciſ.*153.vbi benè habes, quando quis dicatur didiciſſe teſtificata ad effectum excludendi ab alijs probationibus.
27 Neque notare deſinas,quòd publicatio facienda eſt etiam in iudicio ſummario *Viuius deciſ.*32.& publicatio teſtium ſuper interrogatorijs non impedit dari articulos idem continentes ex *deciſ.Rota Romana* apud *Put. in deciſ.*258.*lib.*2. qui in *deciſ.*122.*lib.*1. dicit,
28 quòd denegatio publicationis petitæ reddit ſententiam nullam. Sed effectus publicationis qualis ſit,apparet ex *Camera Imperiali* apud *Gayl.in obſeru.*105. *lib.* 1. & ex *deciſ. Parlamenti Delphinalis* apud *Franc.Marc.deciſ.*504.*vol.*1.& videre poteris *Guid.Pap. deciſ.*586.Scias tamen,quòd decretum vt detur
29 ſummarium teſtium non habet vim publicationis,vt apparet ex deciſione *Rota Romana* apud *Caſar. de Graſſ. in deciſ.*11. *de teſtibus.*

SVMMARIVM.

1 *Abuſus Titulorum in ſcribendo hic tollitur,& datur noua forma.*
2 *Titulus* Illuſtriſſimi *non dandus eſt per vaſſallos Baronibus non Titulatis, nec Titulus* Excellentiæ *Baronibus Titulatis.*
3 *Titulus* Eminentiæ *præſtatur Cardinalibus, &* Illuſtriſſimi *Epiſcopis.*
4 *Priuatus ducens in vxorem Principiſſam, mortua vxore non retinet Titulum.*

Zz 3 De

De Titulorum, ſeù Inſcriptionum abuſu in ſcribendo ſublato. Pragm. I.

Collectanea I.

Eſſendo ſtato più volte ſupplicato, &c.

1 Tollit Titulorum abuſum in ſcribendo, & certam determinat formam.

Pro cuius ornatu addas ſcripta per *Nos de grauaminibus vaſallorum tom. 1. grauam.* 316. vbi nèdum de hac, ſed & de *tertia pragmatica* facim us mètionem occaſione diſcuſſionis, quòd vaſalli grauantur, ſi cogantur præſtare
2 Titulum *Illuſtriſſimi* Baronibus nõ Titulatis, vel *Excellentiæ* Titulum Titulatis, facien-
3 do pariter mentionem de Titulo *Eminentiæ* hodiè DD. Cardinalibus debito ex motu proprio S.D.N. Vrbani VIII. Pontificis Maximi, & quòd pindè DD. Epiſcopi *Illuſtriſſimi* Titulo cohoneſtari debeant, prout indiſtinctè quaſi hiſce te mporibus ſeruatur.

4 Et hac occaſione ſignabis, Priuatum ducentem in vxorem Principiſſam, ſoluto abſq; liberis matrimonio, virum ſuperſtitem adhùc de iure nominari nõ poſſe, & Principis Titulo, ac prærogatiuis minimè frui, præſertim in aliorum præiudicium, vt tutatur *Galeot. controuerſ. forenſ.* 55. *lib.* 1. quàmuis pro contraria ſententia iudicatum receſſerimus *de elect. fori quæſt.* 5. *ſect.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Officiales Regij, trigeſimam, nec ſportulas recipere poſſunt.*
2 *Salarium competens eſt conſtituendum Magiſtratibus à Rege.*
3 *Labor non debet eſſe abſq; præmio.*
4 *Officium nemini debet eſſe damnoſum.*
5 *Operarius dignus eſt mercede ſua.*
6 *Salarium competens quod dicatur.*
7 *Magiſtratus accipiens aliquid vltrà ſalarium peccat mortaliter.*
8 *Salarium augetur aucto labore.*
9 *Salaria Officialibus Regijs ex pecunia Fiſci ſoluitur.*
10 *Perceptores, & eius Officiales accipiunt ſalaria ex tributis.*
11 *Reges tenentur adminiſtrare iuſtitiam ſuis expenſis.*
12 *Iuſtitia gratis eſt adminiſtranda ſubditis.*
13 *Barones tenentur ſoluere ſalarium Officialibus.*
14 *Salarium debetur Officialibus etiam poſt finitum officium vſq; ad aduentum ſucceſſoris.*
15 *Officiali mortuo an debeatur totum ſalarium, etiam non finito officio.*
16 *Officialis culpa Vniuerſitatis amotus, & poſteà abſolutus an habeat integrum ſalarium.*
17 *Officialis ſi non exercuerit officium per integrum annum an ſalarium ſuppletur in anno ſequenti.*

De Trigeſimis, & ſalario Officialium. Pragm. I.

Collectanea I.

Vniuerſis, & ſingulis fideliũ noſtrorum, &c.

1 Cauetur, Officiales Regios trigeſimas, nec ſportulas pro deciſione cauſarum recipere.

Quàmuis ſportulæ, & trigeſimæ hic eripiantur Officialibus, hoc tamen euenit, quia
2 à ſua Catholica Maieſtate habent ſtipendiũ, qui competens ſalarium ſuis Magiſtratibus cõſtituere tenetur, ad *tex.* notabilem in *l. vnic. C. de prabend. ſalar. lib.* 10. vbi *Scribentes*, & *in* § *ſi qui autem verſic. & nequè in hoc auth. de Iudic.* abhorret enim lex, ſine præmio homi-
3 nes laborioſis officijs præfici, ad *text. in* §. *ſi quis autem auth. de Iudicib.* quia nemini offi-
4 cium ſuum debet eſſe damnoſum *cap. cùm nõ deceat de elect. in* 6. *l. ſed & ſi quis ff. quemadmod. teſtam. aperiantur, l. inter officium ff. de rei vendic. l. poſt legatum* §. *Aduocatum ff. de his, quibus, vt indign. l. videlicet ff. ex quibus cauſ.*
5 *maior.* & operarius eſt dignus mercede ſua, *cap quicumq;* 12. *quæſt.* 2. vndè in *cap. charitatem in fi.* 12. *quæſt.* 2. ſic hæc habentur: *Iuſtum namquè eſt, vt illi conſequantur ſtipendiũ, qui pro tempore ſuum cõmodare reperiuntur obſequium*, iuxtà illud *Sapient.* 10. *Mercedem laboris reddet Deus*, & illud *Apoſt. ad Corinth.* 2. *Mercedem ſuam quiſq; accipiet ſecundùm ſuum laborem.*

6 Competens autem ſalarium dicitur quod à lege, Principe, vel ſtatutis cõſtitutum eſt *l.* 1. *C. de præbend. ſalar. lib.* 10. §. *hæc autem omnia verſic. nam etiam auth. vt Iudic ſine quoq; ſuffrag. cap ſtatutum* §. *Notarium de reſcrip. in* 6. *Rota in Patauina mercedis corãm R. P. Licta*, vbi quòd ſi quid plus accipit Magiſtratus,
7 peccat mortaliter, & ad reſtitutionem tenetur *ex* § *nullo quoq; auth. de Iudicibus*, aſſe-
8 rẽs pariter, quòd ſalaria aucto labore augeri debent, & diminuto diminui ex *Franc. Marc. deciſ.* 449. *part* 2. *Magon. deciſ. forenſ.* 11. & 12. *Bellon in deciſ.* 115.

9 Quòd autem ſalaria Officialium Regiorum ſolui debeant ex pecunia Fiſci Regij, habemus *text. in l.* 2. § *hoc etiam verſic. ad hoc iubemus C. de offic. Præt. Afric.* vbi mandatur, Perce-
10 ptorem, & eius Officiales accipere debere eorum ſalaria ex tributis *l. annonas C. de erogat. milit. annon. lib.* 12. §. *cogitatio* §. *illud tamen verſic. nos autem, &* §. *itaq; auth. vt iudic.*

ſine

Digitized by Google

ſine quoq; ſuffr ag. vbi, ſalatium Iudicum eſſe
eis ex pecunia Fiſci pendendum traditur, Re-
11 ges enim, & Principes ſæculares in ſuis Re-
gnis, & Principatibus iuſtitiam adminiſtrare
tenentur ſuis expenſis,non autem ſubditorũ,
cùm ob eam cauſam ipſis præſtentur tribu-
ta,ideòq; ſubditi Principum nõ tenentur præ-
ſtare, & ſoluere aliquod ſalarium Magiſtrati-
12 bus,cùm iuſtitia gratis eis ſit adminiſtranda à
Principibus, & nõ ſubditorum ſumptibus *cap.
vidmethod,& cap.non ſolùm 1.quaſt 3.l.1.§.item
ff.ad l.Iul.de ambit. § oportet auth. de mandat.
Princip. l.2.§.hoc etiam decernimus C.de offic.
Præfect.Afric.*

13 Idemq; dicimus de Baronibus, & Feudata-
riis, aliiſq; Ciuitatibus domanialibus,qui ſala-
rium ſoluere tenentur Officialibus de reddi-
tibus ipſius feudi , vel patrimonii Vniuerſita-
tum,quoniàm ipſi habent prouẽtus,& pęnas ,
niſi tamen eſſet in cõtrarium conſuetudo, vel
Ciues ſubditi peterent Officialem *Cauagnol.*
14 *decıſ.*70. quod ſalarium debetur Officiali etiã
poſt finitum officium , vſq; ad aduentum ſuc-
ceſſoris,dùm officium adminiſtrat *§ fin.*ibi,*nõ
.n. poſſibile, neq; portabile eſt ſine Iudice relin-
quere Prouinciam auth.de adminiſtr.l.vnic. ff.
de offic.Præfect. auguſt. l.meminiſſe ff.de offic.
Proconſ.l. ſi fortè ff.de offic.Præſid* & ita ſerua-
tum vidi,& fuit iudicatum in facti contingen-
tia de anno 1618.

15 Sed Officiali mortuo antè finitum officium
an debeatur totum ſalarium.

Pro affirmatiua opinione habemus *tex.in l.
diem functo ff.de offic.Aſſeſſor.Capyc.decıſ.*125.
*Minſyng.obſeruat.*7.*&* 8.*cent.*3.ſed cõtrarium
ſeruatur indiſtinctè, & quid ſi Officialis fuerit
16 amotus ab officio culpa Vniuerſitatis,vel Ci-
uium, an poſteà abſolutus debeat habere in-
tegrum ſalarium totius anni,etiam finiti, licèt
in eo non ſeruierit,affirmatiuè dicimus ex *tex.
in l.ex cauſa deſertionis ff.de re milit. l.cùm al-
legatis C.eodem tit lib.*12. *Franc.Marc. decıſ.*
676.*par.*2.& ita fuiſſe iudicatum in Sacro Cõ-
ſilio teſtatur *Maſull. in Addit. ad Capyc. decıſ.*
125. & an ſi non exercuerit officium per in-
17 tegrum annum ſuppleatur ſalarium pro an-
no ſequenti, quòd non *Bellon. in decıſ.*27. ſed
datur actio contra tertiũ impedientem *Frãcb.
decıſ.*409.*&* 451. *Valaſc decıſ* 155. & ita ſer-
uari per ſuum Senatum tradit *Fontanell. de
pactis nuptial. clauſul.*4.*gloſ.* 10.*par.*1.*num.*
105.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna vagabundorum quæ ſint.*
2 *Mendicantes cum habitu Religioſo abſq; licen-
tia puniuntur.*
3 *Vagabundi poſſunt capi à Iudice incompetente.*

De Vagabundis,ſeù Erronibus.Rubrica.

Collectanea I.

1 DE huiuſmodi Vagabundis, Erronibus,
Borbonibus,Nebulonibus,& aliis ſimi-
libus otioſis hominibus,eorumq; reprobatio-
ne, & pęnis, quibus ſubiiciuntur videndi ſunt
Caball.reſol crim.caſu 178.*Peguer.decıſ.*3. *Ill.
Epiſcopus Ricc. decıſ. Cur.Archiep.*285 *par* 2.
vbi *in fine* iudicatum recenſet,in illa Curia
2 puniri illos,qui cum habitu Religioſo,cùm ta-
men re vera non ſint, mendicant per Ciuita-
tem abſq; licentia dictæ Curiæ .

3 Contra huiuſmodi Vagabundos poteſt Iu-
dex incompetens procedere , & illos capere
*Minſynger. obſeruat.*75.*cent.*2. *Koppen decıſ.
Rot. Germaniæ* 43.

S V M M A R I V M.

1 *Vagabundus quis dicatur,& num.*8.9.*&* 10.
2 *Domicilium eſt duplex.*
3 *Forum ſortitur quis ratione originis,& habita-
tionis, num.*4.
5 *Vagabundus vt quis nominetur quid ſit inſpi-
ciendum.*
6 *Domicilium quis habere dicitur.*
7 *Habitationem quomodò quis habere dicitur.*
11 *Damnati ad triremes, & poſteà liberati debent
ſe gerere circa aliquod officium.*

De Vagabundis,&c. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo coſa notoria, &c.

Declarat,quis dicatur Vagabundus.

1 Tu autem obſerua, de iure vagabundum
dici illum,qui nullibì habet certum domiciliũ,
vbi moretur , & nullibì fixam habitationem
incolit *l.dies cautioni §. Prætor ait,vbi gloſ.in
verbo habitationem ff.de damn.infect. Peguer.
decıſ.*3.*num* 9. qui latè loquitur in hac mate-
ria .

2 Dixi,domicilium, vbi moretur,nam cùm
duplex ſit,alterum originis, cuius forum quis
3 ſortitur *l.*1.*l.aſſumptio §. filius,& ſeq.l.liber-
tus §.patris ff.ad municipal l.origine,& l.fin.
C.de municip. & origin.lib.*10. *Ludouic.decıſ.
Rot. Lucenſ.*16. *Bellon.decıſ.Rot Genuæ* 104.
Theſaur decıſ 90. alter *Theſaur forenſ. quæſt.*
55.*lib.*4. *Boer.decıſ.*13. *Afflict.decıſ.*384. *Rot.
diuerſ.decıſ.*414 *par.*1.

4 Alterum habitationis,cuius forum quis pa-
riter ſortitur *Rot. in vna Narnien. reditus co-
5 ràm R.P. D.Lclla*, vt quis nuncupetur vaga-
bundus minimè inſpicitur,ſi habeat domiciliũ
originis,nam licèt illud habeat, cenſebitur ta-
lis , niſi habitationis domicilium , & fixam ſe-
dem ,

Digitized by Google

dem, in qua permaneat retineat, ſed per Or-
bem vagetur *Caball. reſolut. crim. cent. 2. caſu*
178.

Qua in re eſt animaduerſione dignum, ca-
rentiam domicilij proprij edicti cùm diſtin-
guatur ab habitatione, cùm domicilium habe-
6 re dicatur qui in aliquo loco animo perma-
nendi cum ſuis fortunis conſiſtit *l. cuius C. de*
7 *incolis lib.* 10. habitationem verò habere quis
poteſt etiam abſq; animo permanendi, dum-
modò tãquàm hoſpes non habitet, vt colligi-
tur ex *l. 1. §. habitare, & ibi DD. ff. de his, qui*
8 *deies. vel effuder.* non ſufficere, vt quis cenſea-
tur, & ſit vagabundus, nam qui habitationem
fixam habet alicubi, tametſi propriè domici-
lium non contraxerit, non poteſt dici vagabũ-
dus, alioquin Officiales Curiæ, Aduocati, &
Scholaſtici, qui in aliis locis Regni domiciliũ
non habent, cenſerentur vagabundi, quod eſt
abſurdum.

Itaq; hoc in loco domicilium habitationis
pro fixi habitatione accipimus, quò fit, vt *Do-*
9 *ctores* communiter dicant, vagabundum eſſe,
qui per Mundum vagatur, & nullibi habet fi-
xam habitationem.

Et *DD.* de foro competenti in definitione
10 vagabundi nullam domicilii mentionem fece-
runt, ſed vagabundum à vagando dictum eum
eſſe dixerunt, qui per Mundum vagatur, &
nonnulli alii, vagabundum dicunt eſſe illum,
qui crebrò vagatur, & cui nec certum domi-
cilium, nec conſtans eſt habitatio, quod Ioan-
nis Spiegelli, & Pardulphi Prateji authoritate
confirmatur.

At cùm hac in materia nonnulla reporta-
uerit, & determinauerit, inſpecta hac pragma-
tica *Danz. in tract. de pugna DD. tit. hoc de va-*
gabundis tom. 1. eum pariter perquirere pote-
ris, multò enim poſt hæc ſcripta vidi.

11 Et nota, condemnatos ad triremes, & po-
ſteà completo tempore liberatos debere po-
ſteà infra octo dies dare operam, & vacare
alicui exercitio, aliàs procedi poſſe contra il-
los vti vagabundos ſtat ſancitum in *pragm. 2.*
hac eadem rubrica.

S V M M A R I V M.

1 *Vagabundi pœna triremium puniuntur per quinquennium, & poſſunt exulari, numer. 3.*

2 *Vagabundi dicuntur venenum Ciuitatis.*

4 *Mendicantes validi comprehenduntur ſub pragmatica, quia edictum de vagabundis comprehendit mendicantes validos.*

De Vagabundis, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

1 ALli anni paſſati, &c. Imponit pœnam remigationis per quinquennium vagabundis.

Et rationabiliter quidèm, cùm talium per-
2 ſonarum ſpecies venenum Ciuitatis nuncupe-
tur, & propterea malis iſtis hominibus illa ſit
purganda *Franc. Marc. deciſ. 436. par. 2.*

3 Quòd autem vagabundi poſſint exulari, & in triremibus poni ad tempus, probat *Muta deciſ. 64.* vbi etiam ita dicit de rixari ſolitis, & diffamatis, vt latiùs apud *eum*.

4 Amplia, diſpoſitionem, de qua hìc procedere pariter reſpectu mendicantium validorum, vt apud *Caball. reſol. crim. caſu* 178. vbi determinat, edictum de vagabundis comprehendere mendicantes validos, de quorum materia fusè ſunt videndi *Peguer. deciſ. Cathaloniæ 4. Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ. Cur. Archiep. 285. par. 2.* vbi ad ſaturitatem.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſio delinquentis eſt facienda ad locum delicti.*

Ampliatur hæc concluſio, prout num. 2. 3. 4. 5. & 6. ſed limitatur, vt num. 7. 8. 9 10. & 11.

12 *Exemptus an ſubiaceat Ordinario ratione delicti.*

13 *Quæ requirantur ad finem remittendi inquiſitum vnà cum proceſſu.*

14 *Remiſſio cuius expenſis ſit.*

15 *Remiſſio vt fiat neceſſarium eſt, quòd pleniſſimè conſtet de delicto.*

16 *Iudex remittens cauſam Baroni nõ poteſt præfigere terminum, infra quem cauſam habeat expedire.*

17 *Baro, cui nõ competit iuriſdictio aliqua aduerſus aliquem alterius Baroniæ, an poſſit illum capere, poſt hæc verò ad Baronẽ, delictiq; Iudicem remittere.*

18 *Delinquens in Ciuitate Neapolis, ſeù in eius Caſalibus non venit remittendus ad Baronẽ, & quid ſi alibì delinquat.*

19 *Iuriſdictione conceſſa in vaſallos non circumſcripto territorio, ſi illi delinquant extrà territorium, & in carceratione præueniat M. C. veniunt remittendi poſteà ad Baronem.*

20 *Remiſſio delinquentis non eſt ad Iudicem loci delicti facienda poſt ſententiam.*

21 *Delinquens in mari ſi præuentus fuerit à M. C. V. non eſt remittendus ad M. C. Admiratiæ habentẽ iuriſdictionem in eos, qui viuũt de arte maris.*

22 *Remiſſio capti quando, & quomodò ſit concedẽda, remiſſiuè.*

23 *Remiſſio cauſæ an ſit facienda ad Iudicem ſecundarum cauſarum à Barone electum habente*

bente talem cognitionem primarum, & ſecundarum vigore eius priuilegij, ſi per decretum S. C. fuiſſet prouiſum, quod circa aſſagiū factūdum in frumentum appellaretur ad Capitaneum.

24 *Remiſſio carcerati delinquentis an ſit facienda ad Iudicem, ad quem erat deſtinatus ſubditus ex præcedentibus præparatorijs.*

25 *Remiſſio cauſæ intentatæ ex remedio* l. diffamari C. de ingen. & manu *coràm vno Iudice, Iudici conuenti fieri non poteſt.*

26 *Remiſſio delinquentis ſubditi alicuius Baronis priuilegium habentis, & iuriſdictionem in eius vaſallos delinquentes extrà territorium cum clauſula abdicatiua, & priuatiua, ſi delictum eſſet commiſſum in territorio alterius Baronis, pariter priuilegium habentis, & iuriſdictionem cōtra quaſcunq; perſonas delinquentes in eius territorio, an ſit facienda Iudici, ſeù Baroni loci delicti, vel Baroni originis.*

27 *Remiſſio alicuius inquiſiti ſubditi Magno Admirato de reſiſtentia facta Alguzerijs M. C. an ſit facienda Curiæ ipſius, cùm ſint offenſæ aures M.C.*

28 *Remiſſio cauſæ poſſeſſorij intentati per laicos vigore* cap. Regni *ſoluendi decimas Capitulo Epiſcopali integrè, an ſit concedenda ſi fuerit petita per Capitulum ad Curiam Epiſcopalē, facta citatione per edictum, & de facto contra laicos agebatur.*

29 *Remiſſio vaſalli percutientis Actuarium Curiæ ipſius eſt facienda Baroni, obſtātibus* Ritibus M.C.V.

30 *Remiſſio cauſæ ad Curiam alicuius Artis an ſit facienda, non obſtante electione fori facta per pupillum.*

31 *An remiſſio cauſæ intentatæ in M.C.V. contra aliquem, qui poſt litem conteſtatam petierat remiſſionem ad Curiam Artis ſerici, vel alterius Curiæ, tale priuilegium habentis, ſi nihil in termino præfixo probauerit.*

32 *Remiſſio Clerici effecti poſt Clericatū impetratum fieri debet ad Iudicem Eccleſiaſticum.*

Vbi de delicto quis conueniri debet. Pragm. I.

Collectanea I.

LIcèt, &c. Sancitum eſt hic, quòd delinquentes remittantur puniendi ad locum delicti, tu videas *tex.* de iure communi in *l. 1. C. vbi de crimin. agi oportet* in *auth. qua in Prouincia* C. *eod. tit.* vide *Laurent. in decis. Rot Auenion.* 114. *Franc. Marc. decis.* 920. *par. 2. Peguer. decis. 66.* vbi aſſignat plures ra-
1 tiones, quarè remiſſio delinquentis ſit facienda ad locum delicti, & vide *Eundem in decis.* 87. *Caball. reſolut.* 162. *Franch. in decis.* 37. vbi quòd forum delicti dicitur, & eſt potentius foro originis, & domicilij, & ad materiam vide *Koppen in decis.* 43. & *Boer. in decis.* 29.

2 Amplia primò, procedere diſpoſitionē huius pragmaticæ, & ſic delinquentem eſſe remittendum ad locum delicti, etiam ſi aliter extaret contraria conſuetudo *Boer. decis.* 29.

3 Amplia ſecundò, procedere etiam in mandante fieri delictum, quia ipſe pariter eſt remittendus, & puniendus ad locū delicti *Guid. Pap. decis.* 104.

4 Amplia tertiò, etiam in teſtibus, qui remittuntur puniendi ad Iudicem, coràm quo falsū depoſuerunt *Afflict. in decis.* 219. & 230. *Peguer. in decis.* 60. & *in decis.* 79.

5 Amplia quartò, etiam procedere in damnificantibus ſeminata, quia ſortiuntur forum illius territorij, in quo damnum fecerūt *Anna*, qui ſic dicit iudicatum, & eſſe praxim in *ſing.* 137.

6 Amplia quintò, in tantum ſupradicta eſſe vera, vt Iudex originis nequeat punire originarium ſubditum, qui in alieno territorio deliquit, vt deciſum in Senatu Pedemont. teſtatur *Theſaur. decis.* 90. licèt contrariam opinionem approbauerit Sacrum Cōſilium Neapolitanum, teſte *Franch. decis.* 66. ac *Rot. Lucenſis*, teſte *Magon. decis.* 170. *Peguer. decis.* 67. *Koppen decis. Germ.* 43.

7 Limita primò, in fure, qui poteſt puniri in loco, vbi reperitur cum re furtiua *Boer. decis.* 218. *Capyc. decis.* 104. *Peguer. decis.* 29.

8 Limita ſecundò, quando Iudex domicilij, vel originis præueniſſent in cognoſcendo Iudicem delicti, quia in tali caſu non erit facienda remiſſio *de Franch. decis.* 505. licèt contrariū fuerit deciſum in cauſa Marchionis Braciliani, & Baronis Caſalis Siani.

9 Limita tertiò, in miſerabilibus perſonis delinquentibus, vt per *Fran. Marc. deciſion.* 83. *par.* 2.

10 Limita quartò, vbi ageretur ciuiliter in delictis *Capell. Tholoſ. in decis.* 320. vbi etiam in contractibus ſic firmat, de quo vide *Franciſc. Marc. in decis.* 400. *par.* 1. & 244. *par.* 2.

11 Limita quintò, pęnam non poſſe infligi in loco delicti, nec eſſe faciendam remiſſionem ad Terram alterius Principis diuerſi Imperij, vbi fuit commiſſum delictum *Peguer. in deciſion.* 2.

12 Sed an exēptus ſubiaceat Ordinario ratione delicti, vide *Antonin. in reſolut.* 4 *lib.* 3.

Ad materiā autem nota plures deciſiones,
13 & primò, quæ requirantur ad finem remittē-
di inquiſitum vnà cum proceſſu, fuit deciſum
14 per *Guid. Pap. decis.* 202. & cuius expenſis fiat
delinquentis remiſſio, fuit deciſum expēſis pe-
tentis *de Franch. decis.* 332. *Boer. decis.* 303. *Lu-
douic. decis. Peruſ.* 71. & an vt fiat remiſſio ne-
15 ceſſarium ſit, quòd pleniſſimè conſtet de deli-
cto, affirmatiuè fuit determinatum apud *Gam.*
16 *decis.* 363. item nùm Iudex remittens cauſam

Ba-

Baroni poſſit prę̨figere terminum,infra quem
cauſam habeat expedire,negatiuè fuit deciſũ,
17 vt refert *Ann in ſingul* 269 item Baro,cui nõ
cõpętit iuriſdictio aliqua aduerſus aliquẽ al-
terius Baroniæ delinquentem, poſſit'nè illum
capere, poſthàc verò ad Baronem, delictiquè
Iudicem remittere, fuit deciſum negatiuè in
Senatu Cathalon. apud *Peguer. deciſ.* 3. & nùm
18 delinquens in Ciuitate Neapolis, ſeù in eius
Caſalibus veniat remittẽdus ad Baronem, ne-
gatiuam partem tenet *de Francb. deciſ.* 128.
ſed quid ſi alibi delinquat, affirmatiuè deciſum
fuit in *Rot. Lucenſ deciſ.* 70. *& de Francb deciſ.*
66. item conceſſa iuriſdictione in vaſallos, non
19 circumſcripto territorio, nùm ſi illi delinquãt
extra territorium, & in carceratione præue-
niat Magna Curia, veniãt nihilominùs remit-
tendi poſteà ad Baronem, deciſum affirmatiuè
20 *Minad. deciſ.* 18. item an remiſſio delinquen-
tis ſit ad Iudicem loci delicti faciẽda poſt ſen-
tẽtiam, deciſum negatiuè *Gram. deciſ.* 27 item
21 ſi Magna Curia præueniat in carcerando ali-
quem in mari delinquentem an habeat remit-
tere ad Curiam Admiratiæ, cui competit iu-
riſdictio in omnes in mari delinquentes, deci-
ſum negatiuè *de Francb. deciſ.* 142.

22 Et remiſſio capti quando, & quomodò ſit
concedenda, lege *Antonin in reſol.* 33. *lib.* 3. &
remiſſio cauſæ ad Iudicem competentem vt
locũ habeat, quomodò practicetur in materia
l. diffamari C. de ingen & manumiſſ. hoc eſt,
an is, qui prouocat aliquem ad agendum, tan-
quàm iactantem ius habere in aliqua re, vel
conuẽtus qui agere compellitur, fuit deciſum,
actorem eſſe prouocantem aliquem ad iudi-
cium, & ideò ſi actor erit, debet ſuper hoc cõ-
uenire illum, qui ſe iactat in ſoro ſuo, & locum
habebit remiſſio, & ſic fuit exequutũ *Afflict.
deciſ.* 268. *Francb. deciſ.* 657. *Capyc. deciſ.* 18. &
23 remiſſio cauſæ an ſit facienda ad Iudicem ſe-
cundarum cauſarum à Barone electum habẽ-
te talem cognitionem primarum, & ſecun-
darum cauſarum vigore eius priuilegij, ſi per
decretum S.C. fuiſſet prouiſum, quòd circa
aſſagium faciendum per Capitaneos in fru-
mẽtum appellaretur ad Capitaneum, fuit de-
ciſum, nõ eſſe locum petitæ remiſſioni ex cau-
24 ſis diſcuſſis p *Frãcb. dec.* 511. & remiſſio car-
cerati delinquentis an ſit faciẽda ad Iudicem,
ad quem erat deſtinatus ſubditus ex præce-
dentibus prę̨paratoriis, vt in milite Religionis
Hieroſolymitanæ, qui factis probationibus
pro admiſſione, & ſe præparaſſet accedere ad
locum Iudicis delinquẽtis, fuit deciſum, quòd
non *Francb. deciſ.* 449. nouiſſimè *Caball. reſol.
crimin. cent.* 1. *caſu* 65. & remiſſio cauſę ad hoc
vt iure militet exquiritur, vt non ſolùm con-
uẽti ſubſint Iudici alicuius Artis, vel Collegii,
ſed etiam de illo negotio ſpectante ad illam
Artem, & ad illud negotiũ, ita quòd ſit diuer-
ſum inter Iudicem, & Reum, aut conuentum,
nec aliquod intereſſe habeat Iudex, aut Ars,
ſeù Collegium, & proindè in occurrenti caſu
non fuit facta remiſſio ad Collegium Medico-
rum, ex quo cauſa erat inter Collegium, &
Medicum petentem ſalarium Doctorum, nè
Collegiũ ipſum fieret Iudex in cauſa propria
25 *Vrſill. deciſ.* 41. & remiſſio cauſæ intentatæ ex
remedio *l. diffamari C de ingen. & manumiſſ.*
coràm vno Iudice, an fieri debeat Iudici con-
uenti, fuit deciſum, quòd non, nàm Iudex cau-
ſæ præparantis erit Iudex cauſæ præparatæ
26 *Vrſill. deciſ.* 268. & remiſſio delinquentis ſub-
diti alicuius Baronis priuilegium habentis, &
iuriſdictionem in eius vaſallos delinquentes
extrà territorium cum clauſula abdicatiua, &
priuatiua, ſi delictum eſſet commiſſum in ter-
ritorio alterius Baronis pariter priuilegium
habentis, & iuriſdictionem contra quaſcunq;
perſonas delinquentes in eius territorio, an ſit
facienda Iudici, ſeù Baroni loci delicti, vel Ba-
roni originis? concluditur, quòd ſi priuilegium
primi Iudicis eſſet anterius priuilegio ſecundi
Iudicis, ideſt loci delicti, ibi remittendus erit
delinquens, & ita deciſum fuiſſe teſtatur *Tar-
taglia in Margarita Fiſci cap.* 8. *num.* 2. & bis
ſic fuit etiam deciſum in S.C. in cauſa Ducis
Ariolæ cum Principe Collis, & in cauſa Mar-
chionis Braciliani cum Barone Siani, & con-
firmatum iunctis Aulis, vbi apparet, remiſſos
fuiſſe vaſallos ad Iudicem delicti, & ſic ad Ba-
ronem, in cuius territorio fuit commiſſum de-
lictum, & habebat anterius priuilegium, & an
27 remiſſio alicuius inquiſiti ſubditi Magno Ad-
mirato de reſiſtentia facta Alguzerijs M.C. ſit
facienda Curiæ ipſius, cùm ſint offenſæ aures
M. C. deciſum fuit affirmatiuè vigore ipſius
Curiæ priuilegiorum *de Francb. deciſ.* 722. *&
Viſcont. in eius Addit. ſub num.* 1. tradit, deci-
ſum fuiſſe per S. C. ad fauorem Marchionis
Montisfortis vtilis Domini Terræ Cardit.

28 Et remiſſio cauſæ poſſeſſorij intentati per
laicos vigore *cap. Regni* ſoluendi decimas Ca-
pitulo Epiſcopali integrè, an ſit concedenda, ſi
fuerit petita per Capitulum ad Curiam Epi-
ſcopalem, facta citatione per edictum, & de
facto contra laicos agebatur, item ſtantibus
prouiſionibus Collateralis Conſilii expeditis
ad inſtantiam Capituli, mandantibus Capita-
neo Terræ, vt cogeret illos ſubditos ad ſoluẽ-
dum decimas, fuit iunctis Aulis in S.C. datus
terminus, in quo receptis probationibus am-
barum Partium, poſtmodùm deciſum fuit in
fauorem Capituli prædicti, eſſe manutenendũ
in poſſeſſione exigendi integram decimam,
decidẽdo articulum poſſeſſorii in beneficium
29 Eccleſię, & remiſſio vaſalli pcutientis Actua-
rium Curiæ ipſius an ſit facienda Baroni, ob-
ſtantibus *Ritibus Magnæ Curiæ Vicariæ*, fuit
deciſum per S.C. affirmatiuè, & ſic in fauorem
Baronis *Aſcia determ.* 107 *Francb.* 407. & re-
30 miſſio cauſæ ad Curiam alicuius Artis, putà

ſerici,

ſerici, vel lanæ, an ſit facienda, non obſtante electione fori facta per pupillum, & iuramento perhorreſcentiæ, fuit in duobus caſibus relatis à *Boctis in Addit. ad Conſtit. Statuimus, vt M.C.* incip. *Nota, quòd in anno* 1541. deciſum,
31 quòd non, & an remiſſio cauſæ intentatę in M. C. V. contra aliquem, qui poſt litem conteſtatam petierat remiſſionem ad Curiam Artis ſerici, vel alterius Curiæ, tale priuilegiū habētis ſit cōcedēda, ſi nihil in termino probauerit, & cū eſſet denegatū in M.C. fuit appellatum ad S.C. quod pronūciauit, benè appellatum, & proindè cauſa fuit remiſſa ad Curiam Artis ſerici in cauſa Anelli de Conterio cū Medoro Bono, & remiſſio petita per Baronem Exterum feuda in Regno poſſidētem, & conuentum ſuper re in Regno exiſtente à Ciue Neapolitano priuilegium trahendi habente, non obſtante comparitione dicti Exteri in M. C. V. petentis, ſe hæredem declarari ſui conſanguinei interpoſita appellatione ad S.C. per actorem, an ſit concedenda, dato termino ſuper remiſſione cauſæ fuit per S.C. iūctis Aulis deciſum, non eſſe locum petitæ remiſſioni penès de Ferrarijs, in cauſa Marchio-
31 nis Orioli cum Principe Auriæ, & an remiſſio Clerici effecti poſt delictum patratum fieri debeat ad Iudicem Eccleſiaſticum, deciſum fuit per M.C.V. in cauſa D. Ludouici de Baucio Capuani affirmatiuè in Banca Micenæ *de Laratha conſ.* 105.

SVMMARIVM.

1 *Sentētia ſi fuerit lata in prima inſtantia ab alio Iudice, quàm à Iudice ſui domicilij dicitur nulla.*

Limitatur hæc concluſio, prout num. 2. 3. *&* 4.

5 *Iuramento perhorreſcentiæ non præſtito Baro poterit petere cauſæ remiſſionem.*

6 *Aduerſus iuramentum hoc non datur probatio in contrarium.*

7 *Perſonæ miſerabiles dum eligunt forum, eligere debent forum, & Tribunal Principis, & non inferiorum.*

8 *Miſerabiles perſonæ non ſolùm poſſunt eligere vnum forum, ſed variare ad aliud, ampliatur hæc concluſio, vt num.* 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. *&* 21. *& limitatur, vt num.* 22. 23. 24. *&* 25.

26 *Electione fori facta ſtatim ſunt ligatæ manus Iudicis, coràm quo litigatur.*

27 *Exceptio electionis fori ſemper poteſt opponi.*

28 *Priuilegio electionis fori per miſerabiles perſonas renunciari non poteſt.*

29 Text. Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. verſ. exceptis, *an comprehendat* text. in l. 1. C. quando Imper. inter pupill. & vid. *remiſſiuè.*

30 *Cognitio ſuorum vaſſallorum denegatur Baronibus, quando vaſſallus Baronis eſt inquiſitus de receptatione contumacis Regij Tribunalis, aut de conuerſatione, vel de ope præſtita.*

31 *Remiſſio non datur Baronibus, vbi agitur de delictis patratis intus Ciuitatem Neapolis, etiam ſi delictum eſſet factum intra, & ita etiam ageretur de cauſa damni dati, & ita pariter de cauſa adminiſtrationis.*

32 *Dominus plurium Prouinciarum, vel Terrarum ſeparatarum, & diſtinctarum non poteſt ſubditos vnius Prouinciæ, vel Terræ delinquentes conduci facere ad aliam Prouinciam, vel Terram, & ibi eos proceſſari, & puniri facere.*

Vbi de delicto quis conueniri debet. Pragm. II.

Collectanea II.

Querula expoſitione, &c.

Mandat, vt pro primis cauſis nemo extrahatur à proprio domicilio.

1 Vndè ſi fuerit lata ſententia in prima inſtātia ab alio Iudice, quàm à Iudice ſui domicilij, dicitur nullā, & certum eſt, quòd Baroni eſt remittendus ſuus vaſallus, etiam poſt ſententiam Tribunalis Superioris, per quod fuit cōdemnatus, vt pluriès fuit deciſum per Sacrum Cōſilium, de quo videas nouiter *deciſ. noſtram R. A. Apuleg.* 97. ita quòd vaſalli nequeūt huic priuilegio renūciare, & prorogare iuriſdictionem Tribunalis Superioris inuito Domino, vt deciſum teſtatur *Capyc. in deciſ.* 9. & vide *Franch. in deciſ.* 529. vt ſic etiam procedit reſpectu Baronum, qui nequeunt euocare eorū vaſallos extra diſtrictum de vna Terra ad aliā ad inſtantiam cuiuſuis perſonæ *Franch. in deciſ.* 526.

2 Limita primò, niſi Iudex ordinarius loci ſit alicui Parti ſuſpectus, quo caſu poterit Baro deputare alium Iudicem non ſuſpectum extra diſtrictum, dummodò ſit intra Prouinciam, vt deciſum tradit *Carauita in Ritu* 265. *num.* 34. ſicq; in dies practicatur.

3 Limita ſecundò, quando cauſa eſſet ardua, & timeretur de carcerum fractione, vel vrgeret alia cauſa neceſſaria, nam tunc poterit Baro extrahere vaſallos carceratos de vna Terra ad aliam *Franch. d. deciſ.* 526.

4 Limita tertiò, in cauſis miſerabilium perſonarum, nā in tali caſu diſpoſitio noſtræ pragmaticæ non procedit, nec habet locum, cùm vigore *Conſtitutionis Regni Statuimus* illis cōceditur electio fori, quam debent facere mediante iuramento allegando perhorreſcētiam

5 Partis aduerſę, vndè euenit, quòd iſto iuramēto perhorreſcentiæ non præſtito Baro poterit petere cauſę remiſſionem, vt teſtatur deciſum in Sacro Regio Conſilio *Franch. in deciſ.* 237. in cauſa Ducis Grauinæ, & Regij Fiſci die 9. Auguſti anno 1581. *Merlin. controu. forenſ.* 86. aduer-

Digitized by Google

6 aduerſus quod iuramẽtum non datur probatio in contrarium *Rota in antiquis in deciſ.79. Rota in nouis in deciſ.42.* licèt contrarium penès *Capellam Tholoſ. in deciſ.* 237. reperiatur bis deciſum.

7 Debent tamen iſtæ perſonæ miſerabiles dùm eligunt forum, eligere forum, & Tribunal Principis, & non inferiorum, vndè meritò in quadam facti contingentia dùm eſſet electus à quadam miſerabili perſona Iudex ſecundarum cauſarum, patrocinante Domino meo Genitore Ioanne Dominico Nouario Iuriſconſulto eruditiſſimo, fuit deciſum, illum Iudicem non eſſe competentem, ſed Tribunalia Regia eſſe adeũda, vt decidit *Staiban.conſ. 74. num.7.*

8 Et non ſolùm miſerabiles perſonæ poſſunt eligere vnum forum, ſed variare ad aliud *Ill. Epiſcopus Ricc. in praxi deciſ.703. par.1.* quia vbi electio datur, licita eſt variatio, ita quòd praxis quotidiana eſt, vt bis, & ter concedatur variatio, tàm à Curia domicilij, quàm à Magna Curia, & Regia Audientia *Vrſill. deciſ. 257. Giurb. deciſ.8. ſub num.7.*

9 Amplia primò, miſerabiles perſonas in tantùm poſſe eligere forum, vt etiam conſortes litis cum ipſis gaudeãt eodem priuilegio electionis fori *Viu. in deciſ.521.* vbi refert, ſic deciſum per Signaturam Iuſtitię Romæ coràm Illuſtriſſimo Cardinali Sfortia, *Theſaur. deciſ. 177. num.5. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.179. num. 11. par.3.*

10 Amplia ſecundò, vxores miſerabilium perſonarum gaudere eodem priuilegio electionis fori, ſicut eorum mariti, vt in quadã facti contingentia fuit deciſum in Sacro Conſilio *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.147. num.5. par.3.*

11 Amplia tertiò, miſerabiles perſonas habere priuilegium electionis fori, etiam ſi Barones, & Domini habeant iuriſdictionem primarum, & ſecundarum cauſarum derogantem omnibus priuilegijs, vt deciſum in Senatu Sabaudiæ in anno 1591. dicit *Gaſpar Theſaur. in Addit. ad Patr. in deciſ.* 177. quia per clauſulas generales non dicitur derogatum huic priuilegio *Grammat. deciſ.20. Caſtill. deciſ.39.*

12 Amplia quartò, electionem fori competere perſonis priuilegiatis, etiam ſi Princeps per titulum feudi, aut donationis conceſſerit alicui inferiori Domino Caſtrum, aut Ciuitatem per verba ampliſſima *Peregr. in deciſ. Patau. 129.*

13 Amplia quintò, etiam ſi per Regem fuerit iuriſdictio conceſſa cum derogatione *l. vnic. C. quando Imper.* & venditione poſtmodùm intermedia in domanium iuriſdictio reuerſa ſit Vniuerſitati, conceſſaq; cognitione primarum cauſarum, pro quibuſuis cauſis ciuilibus, & criminalibus, iuxta deciſionem factam in Sacro Regio Conſilio, de qua per *Franch. in deciſ.517.*

14 Amplia ſextò, perſonas miſerabiles habere fori electionem tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus cauſis, vt eſt *Ritus in Regno* 230. & ipſe in caſu occurrenti vidi deciſum, *Viuius deciſ.65. Præſ. de Franch. deciſ.*507.

15 Amplia ſeptimò, competere hoc priuilegiũ perſonis miſerabilibus, etiam ſi agant ex iure ceſſo, vt deciſum, & ſic practicari in Senatu Cathaloniæ dicit *Canter. variar. reſol. cap.2. de iuriſd. Iudic. par.2. num.18. Vrſill. deciſ.257. num.7. Intrigl. ſing.101.* Et etiam ſi ceſſio fuerit facta ex cauſa lucratiua, & non oneroſa, vt dicit iudicatum die 3. Nouẽbris in anno 1578. *Franch. in deciſ. 195.*

16 Amplia octauò, miſerabiles perſonas habere hoc priuilegium tàm ſi ſint pauperes, quàm ſi diuites *Theſaur.* ſic dicens deciſum in Senatu *in deciſ.177. num.3.* & ſic indiſtinctè indicari in noſtro Sacro Conſilio refert *Franch. in deciſ.* 100. & ſeruatur per Senatum Cathaloniæ, vt per *Canter. vbi ſupra,* & iuxta hanc ſẽtentiam fuit deciſum *Romæ in vna Reatina D. Virginia vidua coràm Illuſtriſſimo Cardinali Sfortia,* teſte *Viuio in deciſ.521.* qui pariter ſic ſcribit pluriès fuiſſe deciſum in Regia Audientia Barenſi, *Milanenſ. deciſ. 5. num. 2. lib. 1. Gayl obſeru. 1. num.40. lib 1.*

17 Amplia nonò, etiam ſi cęptum ſit iudicium coràm Iudice Ordinario poſſe adhùc vti priuilegio miſerabiles perſonas, vt deciſum fuiſſe in Senatu Sabaudiæ refert *Gaſpar Theſaur. in Addit. ad patrem in deciſ.177. num.6.* & ſic pariter deciſum in M. C. V. dicit *Vrſill. in deciſ. 257.*

18 Amplia decimò, electionem fori factam cõpetere miſerabilibus perſonis, etiam ſi deindè ceſſet cauſa miſerabilitatis, vt per *Valaſc. in deciſ.57. Gaſpar filius in Addit. ad Theſaur. patrem in d. deciſ.177. num.4.* vbi ſic deciſum refert in Senatu in cauſa pupillorum, qui incęperant in minori ætate iudicium, & interim adulti facti erant, & vide nouiſſimè *Maſtrill. in deciſ.268. par.3.*

19 Amplia vndecimò, quòd ſi lite pendente quis efficiatur miſerabilis, poteſt ſtatim deindè gaudere beneficio electionis fori in illa cauſa, deciſum per M. R. C. Regni Siciliæ tradit *Giurba in deciſ.82. num.10. in fin.*

20 Amplia duodecimò, electionem fori competere miſerabilibus perſonis, etiam ſi eorum culpa in talem miſerabilitatem deuenerint, vt fuit deciſum, & practicatum in S. C. in Regia Camera, & in Audientia Apuleæ dicit *Viuius in deciſ.268.*

21 Amplia decimotertiò, vt miſerabilis perſona accuſans in Regia Audientia Officialem coràm Sindicatoribus querelare poſſit, vt fuit deciſum in M. C. V. & in S. C. in facti contingentia.

22 Limita primò, miſerabiles perſonas non habere fori electionem in lite incępta cum de-

defuncto, cui ſucceſſit, vt eſt *Ritus M.C.V.* 234. & fuit deciſum in eadem M.C.V.in cauſa illorum de Troiſio Geſuuenſium, vide *Franch.in deciſ.*234.*&* 364. *& Valaſc.in deciſ.* 136 *lib* 2.

23 Limita ſecundò, beneficium electionis ſori non cópetere miſerabilibus perſonis, vbi agerent cótra alias miſerabiles, iuxta deciſionem noſtri Sacri Conſilii, de qua per *Franch.in deciſ.*188. *Viu. deciſ.*49. quod procedit etiam ſi actor ſit magis priuilegiatus, quia cóquaſſantur priuilegia, ex dictis latè per *Galeot.controuerſ.*71. *lib.*2.

24 Limita tertiò, vbi agitur de cauſa concurrentiæ in quinquennali dilatione, nam ſi agẽtes ſint miſerabiles perſonæ non poſſunt vti electione ſori, vt per *Viu.*ſic deciſum referentem *in deciſ.* 38.

25 Limita quartò, vbi Barones haberent priuilegium cum clauſula abdicatiua quòad ipſas miſerabiles perſonas, nã in tali caſu nequeunt eligere forum, etiam ſi Baro renunciaret illi priuilegio, iuxta *deciſ.Franch.*541.

26 Scias autem in materia, quòd facta electione fori ſtatim ſunt ligatæ manus Iudicis, corãm quo litigatur *Franch.in deciſ.*294.ſubdẽs, acta facta per Iudicem declinatum fuiſſe declarata nulla, & ita pluriès iudicatum in Tribunalibus Regni Siciliæ teſtatur *Maſtrill. in deciſ.*127. *Muta deciſ* 29.*num.*5. *Giurba deciſ.* 82.*num.*7. *Caſtill.deciſ* 48.*num.*10.

27 Item nota, quòd exceptio electionis ſori ſemper poteſt opponi, ita quòd etiã poſt concluſum in cauſa, & præſẽtatum ius illa ſibi locum vẽdicet *Viu.in deciſ.*521.*num.*17 ſic ſeruari dicens.

28 Sic etiam ſcias, quòd huic priuilegio electionis ſori per miſerabiles perſonas renũciari nequit *Franch.in deciſ.*187. *&* 192. *Giurb. deciſ* 82. *Theſaur.deciſ.*177.*num.*5.

29 Sed an *tex.Sacri Concilij Tridentini ſeſſ.*24. *cap.*20.*verſ.exceptis* comprehendat *tex.in l.*1. *C.quando Imper.inter pupill. & vid.* ſcribit *Mart.in deciſ.*209.vbi refert, affirmatiuè fuiſſe deciſum, licèt cõtrarium ipſe defendat, vt pro deciſione extitit iudicatum in Sacra Congregatione Eminẽtiſſimorum Concilii Interpretum.

30 Item denegatur Baronibus cognitio ſuorũ vaſallorum, quãdo vaſallus Baronis eſt inquiſitus de receptatione contumacis Regii Tribunalis, aut de conuerſatione cum ſimilibus, aut de ope præſtita eiſdem *Franch. deciſ.*470. de quo latiùs vide ſcripta *tom.*1.*de grauaminibus vaſallorum grauam.*379.

31 Sic pariter vbi agitur de delictis patratis intus Ciuitatem Neapolis non datur remiſſio Baronibus, nec etiam ſi delictum eſſet factum intra Suburbia *Franch.deciſion.*129.videndus *Merlin.controuerſ.forenſ* 99 *&* 100.& ita etiã ſi ageretur de cauſa damni dati, nam non remittitur, ſed vbi eſt illatum damnum ibi iudicatur *Anna in ſing.*132. & idem ratione rei ſitæ *Franch.deciſ.*389.*& in deciſ.*77.& ſic etiam ſi ageretur de cauſa adminiſtrationis, adminiſtrator enim debet reddere rationem in loco, in quo adminiſtrauit, ut fuit deciſum in *Rota Romana in vna Firmana olei* 29. *Nouembris* 1577. *coràm Cardinali Blanchetto*, & in una *Lugdunẽſi redditionis rationis* 17.*Martij* 1589. *coràm R.P.D.Penia*, & uide deciſionem *Rotæ Marchiæ apud Gratian.in deciſ.*180.

Et ad ornatum huius pragmaticę non deſinas uidere *Cabal.in reſolut.*120.ubi agit, quòd
32 Dominus plurium Prouinciarum, uel Terrarum ſeparatarum, & diſtinctarum non poteſt ſubditis unius Prouinciæ, uel Terrę delinquẽtes in ea códuci facere ad aliam Prouinciam, uel Terram, & ibi eos proceſſari, & puniri facere, uel aliter in eos contẽtioſam iuriſdictionẽ exercere, niſi ex iuſta cauſa, licèt in gratiis, delegationibus, & ſimilibus, quæ uoluntariæ ſunt iuriſdictionis poſſit ubiq; extra ſubditorum Prouinciam facere quæ præſens in Prouincia illorum poſſet.

SVMMARIVM.

1 *Vt procedat diſpoſitio huius pragmaticæ delinquentes debent eſſe verè delinquentes, & non inditiati per coniecturas.*

Vbi de delicto quis conueniri debet. Pragm. III.

Collectanea III.

CVm fuerit, &c. Statuit, quòd delinquentes transfretãtes ad Regnum Siciliæ ultra Pharum remittantur ad ſuos Iudices competentes, & ita è contra.

1 Aduerte ex primis uerbis huius pragmaticæ, ibi *Delinquentes, & facinoroſi homines, &c.* quòd ut diſpoſitio talis, de qua hìc procedat, opus eſt, quòd delinquentes ſint uerè delinquentes, ita ut ſint conuicti de delicto per ueras probationes, non eſt enim ſufficiẽs, ut ſint inditiati per cóiecturas, & inditia, ut eſt uidere deciſionem *Luſitaniæ apud Gamam in dec.* 363.

SVMMARIVM.

1 *Delinquentes vigore huius pragmaticæ remittuntur ad Officiales loci delicti, niſi ſint publici latrones, de quibus vide num.* 8. *& ampliat Author, num.*2.3.*&* 4.*& limitat, nu* 5.*&* 6.
7 *Neapolitani non poſſunt conueniri extra Ciuitatem Neapolis, etiam ſi ſint actores.*

Vbi de delicto quis conueniri debet. Pragm. V.

Collectanea IV.

I Tem, quòd Officiales, &c.

1 Habes hîc, quòd delinquentes remittantur ad Officiales loci delicti, niſi ſint publici latrones, qui vbi capientur, ibi puniantur.

2 Amplia primò, procedere etiam in furtis priuatis, quando fur fuit captus contrectando rem furto ſubtractam eodẽ die, quo alibi furtum commiſit, etiam ſi furtum eſſet commiſſum in Ciuitate Neapolis, vt per *Capyc. in deciſ.* 104.

3 Amplia ſecundò, procedere etiam in vaſallis Eccleſiæ, vt decisum fuiſſe per Sacrũ Conſilium refert *Salern. in Addit. ad Cõſuet Neap. in proœm. §. præfatis verſic pro concluſione fol.* 37. *lit. D.* vide *Merlin. controuerſ.* 17.

4 Amplia tertiò, hanc pragmaticam procedere etiam in raptoribus mulierum, vt per *Maring. in deciſ.* 8. vbi allegat *tex. in l. raptores C. de ſacroſanct. Eccleſ.*

Sed an ſi ex duobus publicis latronibus, qui ſimul, & ſemel deliquerũt vnus ſit captus per Regiam Audientiam, ſeu M.C. alter verò per Iudicem loci delicti, an Magna Curia poſſit hunc captum per Iudicem loci ad ſe auocare, nè continentia cauſæ diuidatur, vide *Franch. in deciſ.* 426.

5 Limita primò, non procedere quotiès diſrobator non fuerit captus ab aliquo Iudice, nec per ſe, neq; per ſuos Miniſtros, ſed ab alio, qui poſtmodùm eum tradidit huic Iudici, idẽ *Franch. in deciſ.* 342.

6 Limita ſecundò, nõ procedere contra Neapolitanos, qui nec etiam conſentiẽtes poſſunt alibi puniri, quàm in M.C.V. vt deciſum tradit *Vrſill. in dec.* 41. vbi refert, fuiſſe auocatam cauſam per M.C.V. à Curia Theani, quæ ceperat Ciuem Neapolitanum, ob delictum diſ-
7 robationis, & ratio eſt, quia Ciues Neapolitani, & habitantes in ipſa Ciuitate ex priuilegio eiſdem conceſſo nec ciuiliter, neq; criminaliter vocati poſſunt extra Ciuitatem Neapolis, etiam ex delegatione Regia, ſiuè ratione rei, ſiuè contractus, ſiuè ratione delicti, vt ex *Ritu M.C.V.* 301. vide quæ diximus ſupra in *prag. de immunit. Neapolitanorum*.

8 Et quatènus hîc excipiuntur publici latrones, quos vbiq; conueniri mandatur.

Adde in terminis videndum *Merlin. cõtrouerſ. forenſ.* 17. vbi latè probat, id habere locũ, etiam ſi non conſtaret, niſi de vnico furto, & diſrobatione.

SVMMARIVM.

1 *Vectigal vndè dicatur.*
2 *Vectigalium ius eſt de Summo Imperio.*
3 *Vectigal à collecta qualiter differat, & in quo concordet, num.* 4.
5 *Ius fundaci non ſoluitur ex mercibus exoneratis in Portu ex vi ventorum.*

De Vectigalibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 VEctigal, quod à vehendo dicitur, cùm impouatur ſuper rebus mobilibus, quę vehuntur, fusè *Chriſtinaeus deciſ. Belgic.* 161. *vol.* 3. incõſulto Principe imponi nequit *Guid. Pap. dec.* 197. *ad tex. in l. vectigalia ff. de public. & vectigalibus.*

2 Vectigaliũ enim hoc ius eſt de Magno Imperio, ob quod inferior à Principe imponere non poteſt *l. vectigalia, & l. non ſolent C. vectigalia noua inſtitui non poſſ.* niſi tamen inferiores id habeant ex priuilegio vero, vel præſumpto, vt probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom.* 3. *grauam.* 37. *Chriſtin. deciſ. Belgic.* 105. *vol.* 3.

3 Differt autẽ vectigal à collecta, quia illud, vt diximus, imponitur rebus, collecta autem perſonę imponitur pro rebus *l. reſcripto § fin. ff. de muner. & bonor. Guid. Pap. deciſ.* 5. *ſub num.* 1.

4 Concordat autem in eo, quia ſimiliter collecta non poteſt imponi, niſi à Principe non recognoſcente Superiorem *cap.* 1. *quæ ſint regalia, Ludou. dec. Peruſ.* 43. *n.* 3. *Gayl obſeru.* 52. *&* 53. *lib.* 2. & pindè Barones, Comites, Marchiones, & Duces, ſimileſq; Domini Caſtrorum, Villarum, Terrarum, & Ciuitatum ſuis ſubditis collectas imponere prohibentur, ad inſtar nec Vniuerſitates habentes Dominos id valent agere etiam pro neceſſitate publica, niſi Principis accedat conſenſus *Guid. Pap. deciſ.* 85. *Aufrer. ad Capell Tholoſ. deciſ.* 347. & ita in his, & vectigalibus imponendis ſine Principis licentia fieri haud poſſe idem *Guid. Pap. deciſ.* 197. *&* 424. *Franc. Marc. deciſ.* 805. *par.* 1. *& deciſ.* 235. *par.* 2. *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 43. *Cauale. deciſ.* 22. *num.* 45. *par* 2.

Sed an naui vẽtorum vi Portum aliquẽ appulſa, ſi Dominus propter tempeſtatem exo-
5 neret merces, nùm debeat ſolui ius fundaci, ad intellectũ *Ritus Regiæ Cameræ de fundico flagelli §. ſi vaſſellum*, tractat *Galeot. controuerſ. forenſ.* 46 *lib.* 1. vbi negatiuam agnoſcit veram opinionem, diſcutiendo *controuerſ. ſequent.* ſi ius fundaci ſoluatur ex appulſu nauis neceſſario facta exoneratione, vel mercium venditione neceſſitate tempeſtatis, & ſi debeat ſolui

ex

ex appulſu volũtario, vbi minimè exonerauit, aut merces non ſunt venditæ, & quid in iure Anchoragij, vel ſi veniat ad refriſcandum, & eandem fouet opinionem, licèt ſopitam eſſe diſſentionem tranſactione cum Fiſco enũciet.

S V M M A R I V M.

1 *Gabella ſemel ſoluta pro contractu non eſt ſoluenda tempore aduenientis conditionis.*
2 *Gabella non ſoluitur pro retrouenditione conuenta à principio.*
3 *Ius acquirendi vectigalia quomodò probetur.*
4 *Tranſiens quando incidat in pœnam non ſoluti.*

De Vectigalibus. Pragm. I.

Collectanea II.

Licèt inter cœtera, &c. Mandat, ſemel ſolutũ ius Dohanæ ampliùs non exig' in venditione mercium.

Pro ornatu videas *Ludouic. in deciſ. Peruſ.*
1 114. vbi quòd gabella ſemel ſoluta pro contractu non eſt ſoluenda tempore euenientis conditionis, & vide *Surd. in dec.* 231. ubi quòd
2 gabella non ſoluitur pro retrouenditione cõuenta à principio.

De iure autem uectigalium acquirendo uide *Mynſynger. in obſeruat 29 cent.* 5. qui in *ob-*
3 *ſeruat.* 30. *eadem cent.* diſcutit, quomodò probetur ius acquirendi uectigalia, & *Idem obſeruat.* 31. tractat, quando ualidum ſit priuilegium nouum exigendi uectigalia, & uectigalium præſtatio quomodò fieri debeat, uide *Franc. Marc. deciſ.* 410 *par.* 2. qui in *deciſ.* 412.
4 ſcribit, quando tranſiẽs incidat in pęnam pedagij non ſoluti, & in *deciſ.* 128. *par.* 1. firmat, Portatores mercium debere ſingula iudicare, quæ inſpici debent.

S V M M A R I V M.

1 *Socius non debentis gabellam debet pro portione ſua illam ſoluere.*
2 *Vir immunis poteſt accommodare nomen ſuum eius vxori, & ita iudicatum, num.* 5. *& ita etiam pater filio, num.* 6. *ſed declara, vt nu.* 8.
3 *Maritus, & vxor vna, eademq; perſona cenſentur.*
4 *Vxor, & vir non debent ad imparia iudicari.*
7 *Priuilegium conceſſum patri extẽditur ad filios.*

De Vectigalibus. Pragm. IV.

Collectanea III.

Perche ſiamo informati, &c.

Vigore huius pragmaticæ nemo immunis debet accommodare nomen ſuum iis, qui nõ sũt immunes à Dohana, & aliis iuribus in cõtractibus, & in extractionibus, aliàs puniũtur, ut hic.

1 Amplia, diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ procedere etiam in ſocio immuni, qui nequit nomen ſuum accommodare alteri ſocio non immuni, cùm ſocius non debentis gabellam pro portione ſua debeat illam ſoluere, iuxta deciſionem *Senatus Burdegal.* apud *Boer. in deciſ.* 300.

2 Limita tamen primò in uiro immuni, qui poteſt accommodare nomen ſuum eius uxori, quia priuilegium immunitatis conceſſum marito, intelligitur etiam conceſſum uxori,
3 quæ ipſi marito annexa eſſe dicitur, & una, eademq; caro eſſe cenſentur *Cartar. in deciſ.*
4 *Genuæ* 13. *Amat in deciſ. March.* 16 uxor enim & uir non debent ad imparia iudicari *c. ſi quis uxorem* 33. *quæſt* 1. *Mantic. deciſ Rot. Rom.* 50.
5 ſicq; in facto extitit iudicatum in Collegio habito cum diſertis Viris.
6 Limita ſecundò in patre, qui pariter poteſt accommodare nomen ſuum filiis, qui non sũt
7 immunes à Dohana, priuilegium enim cõceſſum patri extenditur ad filios *Franciſc. Marc. deciſ.* 487. *par.* 1. undè Doctorum priuilegia eorum filiis competere ſuadet *tex in l. Medicos C. de profeſſ. & medicis lib.* 12. & uide *Guid. Pap. deciſ.* 389.
8 Verùm declara, procedere in filiis, dummodò habitent cum ipſo patre, ſecùs ſi diuertant ab eo, uel eo mortuo, ut in ſimili deciſum refert *Fab. in ſuo C. lib.* 3. *tit.* 17. *definit.* 3. *vbi Senat. vel Clariſſ.*

S V M M A R I V M.

1 *Pœna fraudantium gabellas quæ nàm ſit, & nu.* 2. *&* 3.
4 *Pœna ob gabellam fraudatam cui applicetur, remiſſiue.*
5 *Exigens gabellam præter taxam tenetur actione furti.*
6 *Gabella an debeatur ex oneribus accollatis.*

De Vectigalibus. Pragm. V.

Collectanea IV.

Perche per euitare le fraudi, &c.

Mandat, quòd fraudantes gabellas unius grani pro quolibet rotulo puniantur, ut hic.

Regulam firmo pro coronide huius prag-
1 maticæ, quòd fraudantium gabellas pęna eſt, ut res, quæ uehuntur, de quibus gabella ſolui debebat, & non fuit ſoluta incidunt in commiſſum, & confiſcantur *l.* 1. *&* 2. *C. de vectigal. l. commiſſa in princ. ff. de public. l. cùm proponas*

C. de naut. fœnor. l. qui Fiſcales C. de nauicula-rijs lib. 11. *Hartbman. obſeruat.* 5. *tit.* 48. *lib.* 2. latè *Koppin in dec.* 50. *par.* 1. qui ampliat, Gabellotum poſſe pignorare, & detinere fraudatoris res, & merces, donec ſatisfecerit, allegat *Harthman. in lib.* 2. *obſeru.* 1. *tit.* 48. aſſerendo, quòd quàmuis aliàs defraudans poſſeſſionem rerũ non ipſo iure per eandẽ, ſed per declaratoriam amittat, conſuetudine tamen uniuerſali Germaniæ obſeruari, Gabellarios, quos ipſe appellat Stationarios, Defraudatores ſtatim non expectata declaratoria ſententia detinere, & pignotare poſſe, imò & dominia rerum defraudatarum ipſo iure amitti *Gayl. obſeru.* 51. *par.* 2.

2 Amplia etiam, quòd non ſoluens gabellam amittat ſimiliter merces, quæ non erant propriæ, ſed alterius, vt latè habetur per *Thiſaur. in quæſt. forenſ. cap.* 52.

3 Amplia pariter, quòd frandãs gabellas perdat animal, vt habetur per *Guid. Pap. in deciſ.* 572. licèt contrarium ſeruari in noſtris gabellis referat *Anna in ſing.* 225.

4 Sed pœna de gabella fraudata cui applicetur, vide *Franciſc. Marc. in deciſ.* 422. qui in

5 *deciſ.* 411. *par.* 2. tradit, quòd exigens gabellam præter taxam tenetur actione furti.

6 Et gabella an, & quando debeatur ex oneribus accollatis, nouiſſimè declarat *Maſtrill. deciſ.* 209 *par.* 3. quem videas in facto.

SVMMARIVM.

1 *Veſtium ſub nomine quæ comprehendantur, & an veniant feſtiua, num.* 2.

3 *Qualitas perſonæ, & Regionis mos in matria veſtium attinduntur, & habita ratione de iſtis duobus veſtes dicuntur decentes, num.* 6.

4 *Vxor ab hæredibus viri quas veſtes habere debeat, & an pro famulis illæ debeãtur, & currus, vulgò* carrozza *eis debeatur, num.* 5.

7 *Veſtes exequi regulariter nequeunt.*

8 *Famulorum ſub nomine qui veniant, & quid in priuilegijs, num.* 9.

10 *Famuli ſubrogati in locum aliorum poſſunt intereſſe diutinis tempore interdicti cum eorum Domino habente tale priuilegium.*

De Veſtium, & famulorum prohibitione. Rubrica.

Collectanea I.

QVia diſpoſita in pragmaticis huius Rubricæ contrario vſu abolita ſunt, ad Rubricæ ſolùm coronidem aliqua ſubnectam.

1 Indè veſtium ſub nomine comprehẽdi tàm bombicinas, quàm lineas notabis ex *l. veſtis* §. 1. *ff. de aur. & argent. legat.* vbi pariter, quòd continentur ſericæ, & aureæ, ſi huiuſmodi teſtator habebat, niſi ſtatuto prohibitum eſſet il-li, cui veſtes relinquuntur ipſas deferre, ſed deberetur eorum valor *Rota in Illerden. legati coràm R. P. Capizucco*, vbi pariter, quòd veſtiũ appellatione continentur rapeta, faſciæ cruralès, impilia, ſcilicèt faſciolæ, quibus mulierum crines alligantur, & ceruicalia *l. argumẽto* §. *tapeta ff. de auro, & argento legat.* vbi in §. *culcitra* venire culcitras ſatis patet, & in §. 1. venire calciamenta ſtat ſancitum.

2 Et veſtium appellatione venire veſtes feſtiuas, ſi tamẽ dignitas perſonę, & Regionis mos poſtulent, ex pluribus fundat *Surd. deciſ.* 150. *num.* 9.

3 In materia enim veſtium ſatis qualitas perſonæ, & Regionis mos attenditur *Præſes de Franch. deciſ.* 413. vbi concludit, uxorem ab

4 hæredibus uiri defuncti debere habere ueſtes lugubres, & alia paramenta pro luctu conuenientia *Capyc. deciſ.* 26. *Cauale. deciſ. Finiæ.* 8. *Ann. ſing.* 591. *Gam. deciſ.* 308. *Guid. Pap. deciſ.* 541. *Marcian. conſil. deciſ.* 35. ubi quòd ueſtes lugubres ueniunt funerum appellatione *Ferrer. obſeruat.* 44. *par.* 3. & *Nos deciſ. R. A. Apuleæ* 84. ubi quòd huiuſmodi ueſtes debentur

5 etiam famulis uiduarũ Dominarum, & quòd tales veſtes iuxta temporis diuerſitatem debeantur, habito reſpectu ad hyemem, & æſtatem, ut latiùs ibi erit uidẽdum, nam reperies, deberi pariter currum Nobilibus mulieribus.

6 Et hac occaſione reminiſcaris, veſtes dici decentes, habita ratione ad locorum morem, & conſuetudinem *Valaſc. deciſ.* 11. ſicq; reſpectu veſtium Clericalium, ſanciendo determinauit Sacra Eminentiſſimorum Concilij Tridentini Interpretum Cardinalium Congregatio, & Ego non vna vice obtinui in Magna Curia Vicariæ fouendo partes Clericorum, in minoribus Ordinibus conſtitutorum, etiam coniugatorum, vt nouiſſimè in cauſa Clerici Ioan. Baptiſtæ de Martino Caſalis Maſſaquani Ciuitatis Vici Equenſis, vt in Banca Tartagliæ penès Caccauum Scribam Fiſcalem, fuit enim ſub meo patrocinio remiſſus ipſe Io. Baptiſta vti Clericus coniugatus ad Curiam ſuã Epiſcopalem, quàmuis prætenderetur in Aula tempore expeditionis cauſæ non inceſſiſſe in habitu talari, quoniàm dicebam, illum vſum fuiſſe illis veſtibus, quibus Clerici coniugati eiuſdem Diœceſis, ſiuè Regionis ab antiquo tempore vſi ſunt, & vrebantur, nec Clericali ſtatui, maximè coniugato repugnãti, ad quod allegabamus authoritates *DD.* adductorũ in noſtro *Opuſculo noui Pontificij iuris concluſ. vnica ſub tit de veſtibus Clericalibus ſub nu* 4.

7 Nec ſub ſilentio pertranſeam; veſtes exequi regulariter non poſſe, vt latiùs eſt probatum *di grauaminibus vaſſallorum tom.* 1. *grauam.* 336. vbi declarauimus, verum eſſe in veſtibus neceſſarijs, & exiſtimauimus illas, ſinè quibus perſonæ realiter ſtarc nequeunt, vt *ibi* erit videndum.

8 Cęte-

8 Cęterùm accedendo ad aliam partem Rubricæ, nempè de famulis loquendo, hac in materia conſtituas concluſionem, famulorum appellatione in legatis venire tantùm famulos tempore teſtamenti, ad *tex. in l. ſi ita ff. de aur. & argent. legat. Capella Tholoſan. deciſ.* 190. & qui in eadem manſione viuunt *Boer. dec.* 233.

9 Licèt in priuilegijs famulorum appellatione veniant famuli futuri, & proindè priuilegiũ conceſſum pro ſe, & famulis, extenditur ad ipſos, & ſi futuros, ſicq; reperio determinatum per Sacram Congregationem Eminẽtiſſimorum Cardinalium reſpectu famulorum perſonarum habentium priuilegium celebrandi, vel diuinis intereſſendi tempore interdicti, qui cũ admittantur vigore *tex in cap licèt verſic. cùm conceditur de priuileg. in* 6. ideò futuri famuli ſubrogati in locum præteritorum, ſiuè infirmorum, ſiuè abſentium poterint pariter intereſſe diuinis.

S V M M A R I V M.

1 *Vincula impoſita per teſtatorem nequeunt mutari.*
2 *Princeps poteſt mutare vincula circa fideicommiſſa, & maioratus.*
3 *Voluntas teſtatoris non poteſt mutari, limita, num.* 4.
5 *Vincula appoſita in dubio non cenſentur.*
6 *Libera res præſumitur.*
7 *Fideicommiſſum in dubio non præſumitur.*
8 *Vinculum reſtrictum ad certas res, vel perſonas, ad alias non extenditur.*
9 *Subſtitutio non videtur facta vigore tacitæ voluntatis.*
10 *Prohibitio de non alienando demonſtratiuè facta filijs non extenditur ad nepotes.*
11 *Fideicommiſſum non redditur perpetuum ex cauſa conſeruandæ familiæ.*

De Vinculis, ſeù Conditionibus in contractu, vel teſtamento appoſitis quomodò amouendis. Rubrica. In prætermiſſis.

Collectanea I.

1 AD ornatũ huius Rubricæ obſerua, quòd licèt vigore *l. ſi teſtamentum C. de teſtamentis*, appareat, vincula impoſita per teſtatores immutari, & tolli non poſſe, tamen apud *Reg. Tapiam deciſ. Suprem. Ital. Senat.* 20. cer-
2 nitur in caſu ſuo indicatum, Principem teſtatorum voluntates, & vincula circa fideicommiſſa, & maioratus poſſe mutare, alterare, illiſq; derogare, vt latiùs apud *eum*, addo *Phœbum deciſ. Luſitaniæ* 47. *tom.* 1. vbi quòd vltima
3 voluntas teſtatoris non poteſt mutari, ſeù ab-
4 rogari, niſi à Summo Pontifice, vel à Principe, iuxta *tex. in element. quia contingit de Religioſis domibus*, niſi tamen ad tempus eſſet commutatio, indè pro vna vice licere Epiſcopo fatetur *D. Præſul Riccius deciſ. Cur. Archiep.* 125. *par.* 2.

5 An autem in dubio vincula in bonis præſumantur appoſita.

Certè negatiua deciſio eſt facienda, quia idem eſt, bona eſſe vinculata, vel non libera,
6 ſed ſeruituti ſubiecta, & tamen libera quęlibet res præſumitur à ſeruitute *l. fluminum § fin. & l. Proculus ff. de damno infect. l. ædibus C. de ſeruit. & aqua, Antonin. var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 95. *num* 8. *Theſaur. deciſ.* 216. *Valaſc. deciſ.* 82. *num.* 6. *Surd. deciſ.* 177.

Et congruit, quòd in dubio iuxta communiorem *DD.* ſententiam bona fideicommiſſo
7 ſubiecta non præſumuntur extare, cùm onus reſpiciat *Barz. deciſ. Bonon.* 121. *à num.* 54. *Caualc. deciſ.* 81. *num.* 54. *par.* 3. dicens *deciſ.* 44. *num.* 115. bona non præſumi vinculo, & reſtitutioni obnoxia.

8 Et nota, quòd vbi vinculum fuit reſtrictum ad certas res, vel perſonas non admittit extẽſionem ad alias, vt extitit determinatum vigore *l filius à patre § ſi quis ex certa ff. de liber. & poſthum. l. ſi pater filium, & l. ſi quis ita ff. de vulg. & pupillar ſubſtitut.* vbi pater, qui potuit
9 facere pupillarem ſubſtitutionem in eius filiũ, ſi moreretur infra annos quatuordecim, ſi illã faciat limitatè vſquè ad annos decem, non remanebit facta vigore tacitæ voluntatis, ſi moriatur in vndecimo anno, limitata enim cauſa limitatum producit effectum *l. in agris ff. de acquirẽd. rerum domin. Gratian. deciſ. Marchiæ* 56. *num.* 15. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 29. *num.* 7. *par.* 1. *Rota in recent. deciſ.* 690. *num.* 9. *tom.* 2. *par.* 1.

10 Indè prohibitio de non alienando, vbi fuit facta filijs demonſtratiuè non extẽditur ad nepotes *Rota apud Farinac. dec.* 125. *par.* 1. *Thomat. deciſ. Macerat.* 23. *ſub num.* 49 & 54. *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 56. vbi probat, id procedere in vltimis voluntatibus, contractibus, inueſtituris, & priuilegijs, fuſè nouiter *Merlin. con-*
11 *trouerſ. forenſ.* 72. vbi cõſeruationis bonorum rationem in familia non reddere fideicommiſſum perpetuum, & reale, vbi prohibitio alienationis fit certis perſonis nominatis tutatur.

S V M M A R I V M.

1 *Conditiones vltimæ voluntatis quomodò amoueri poſſunt.*
2 *Citatio agnatorum habentium ſuccedendi ſpem quando ſit neceſſaria.*
3 *Vincula appoſita in teſtamentis, vel contractibus poſſunt mutari.*
4 *Epiſcopus quando poſſit mutare vltimas voluntates.*
5 *Miſſæ an poſſint celebrari in alio loco, quàm deſtinato.*

6 *Vo-*

6 *Voluntas teſtatoris quando poſſit mutari.*
7 *Voluntates teſtantium ſunt ſeruandæ.*
8 *Voluntas teſtatoris vt lex eſt attendenda.*

De Vinculis, ſeù Conditionibus, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo venuto à noſtra notizia, &c.

1 Dat formam, qualiter Sac. Conſ. R. C. S. vel M. C. V. vincula, & conditiones contractuum, & vltimarum voluntatum amouere debeant.

At cùm in §. 2. incip. *E per lo che tocca*, mandetur, in huiuſmodi ſuinculatione eſſe intelligendas Partes intereſſe habentes.

Adde, id iuridicè eſſe determinatum ad euadendam diſſentionem *DD.* diſputantium, ſi citatio agnatorum ſit neceſſaria, ſaltim eorum, qui habent proximam ſuccedendi ſpem, quando de eorum intereſſe agitur, de quo apud *Reg. Tapiam decif. Suprem. Ital. Senatus* 20. *à num.* 26. *cum ſeq.* vbi in Principe mutante, vel alterante diſpoſitiones teſtatorum, aut illis derogante negatiuam ſectatur ſententiam, pro qua iudicatum in illo Supremo Tribunali *num.* 29. recenſet.

Et quatènus in §. 5. incip *E perche le coſe, &c.* detur diſuinculandi poteſtas, quotiès appareat cauſa legitima diſpenſandi.

3 Supple, non eſſe nouum, iuſta de cauſa vincula appoſita in teſtamentis, vel contractibus poſſe mutari, alterari, vel eripi, iuxta dicta à *Guid. Pap decif.* 556. *Rot. diuerſ. decif.* 574 *par.* 1. *Villagut decif.* 31. *Raudenſ decif.* 44. *num.* 17. ſicq; reſpectu legatorū ad pias cauſas in dies ſolet declarare Sacra Eminētiſſimorum Cardinalium Congregatio, & patet ex *S C. Tridentino ſeſſ.* 22 *de reformat. cap.* 6. *& ſeſſ.* 25. *c.* 4.

4 vbi concurrente iuſta, & rationabili cauſa, Epiſcopus tāquàm delegatus Apoſtolicus vltimas voluntates commutare poteſt *Rot. diuerſ. decif.* 11 2. *par* 3. *Mar. Antonin. var. reſol. lib.* 1. *reſolut final. caſu* 40. & proindè iuſta de

5 cauſa Miſſæ celebrandæ in determinato loco, poſſunt alibì celebrari *Phœb. decif. Luſit.* 100. *tom.* 1.

6 Nec ſine ratione, quia vbi ineſt legitima cauſa ex veriſimili mente teſtatoris, ita præſupponendum eſt, qui ſi fuiſſet interrogatus, ita reſpondiſſet *Surd. decif.* 207. *num.* 11. *Gam. decif.* 206. *num* 11. *Phœb. decif Luſit.* 47. *num.* 7. vbi *num.* 6. annuit, ſufficere per equipollens ſatisfieri voluntati defuncti, quando aliter ſatisfieri nequit *l Gallus §. & quid ſi tātum ff de liber. & poſthum. l. ſi mater C. de inoff. & ſubſtitut. l. mulier ff ad Trebellian.*

Circa quam cauſam ſeriò ſtare debent Iudices, nec friuolam exiſtimare pro ſubſiſtente, & hoc, nè contrahētium, & teſtantium inanes

7 reddantur voluntates, quæ regulariter ſunt adamuſſim ſeruandæ *l in conditionibus ff. de*

8 *condit. & demonſtrat* & tanquàm lex habendæ *§. diſponat auth. de nupt. cap. vltima voluntas* 13. *quaſt.* 2. etiam contra piam, & fauorabilem cauſam *Phœbus d. decif. Luſitan.* 100. *num.* 7. *vol.* 1.

Quòd ſi cauſa non erit ſufficiens, tunc erit adeundus Princeps, ex dictis à *Pereyra decif. Luſitan.* 57. *num.* 5. conferunt ſcripta *ſupra in principio Rubricæ*.

SVMMARIVM.

1 *Ius commune prouidit circa carceratorum viſitationem.*
2 *Carcerati de iure Regni qualibet hebdomada viſitari debent.*
3 *Audientia Prouinciales viſitant carceres Officialium locorum, in quibus degunt.*
4 *Viſitatio generalis intra annum quando fiat.*
5 *Habilitari qui ſoleant in viſitatione.*
6 *Titulus inquiſitionis non obſtat, quotiès deſunt inditia.*

De Viſitatione, ſeù recenſione captiuorum. Rubrica.

Collectanea I.

1 IVs commune habens rationem ad pauperes carceratos prouidit pariter circa carceratorum viſitationem, vt conſtat ex *l. Iudices C de Epiſcopali audientia*, & ex *l. fin. C. de cuſtodia reorum.*

2 Et nè indebitè vexentur carcerati, quòd ſint viſitandi qualibet hebdomada reperitur ſancitum in *pragmatica* 6 §. 4. ſupra *de officio Magiſtri Iuſtitiarij*, quę viſitatio ſolet fieri die Sabathi in M. C. V. & in Regijs Audientijs.

3 Et nupèr eſt introductum, fieri viſitationē carcerum Iudicis loci, in quo Regia Prouincialis Audientiā reſidet, vt in *pragmatica* 10. § 9 ſupra *de offi. Iudic.* de qua obſeruātia *Nos* latiùs *tom.* 2. *de grauaminibus vaſſallorum grauam.* 133.

4 Et in tribus feſtiuitatibus anni, nēpè in Paſchate Reſurrectionis, in Paſchate Pentecoſtes, & in Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti ſit viſitatio generalis, vt in *prag* 37. §. 3. ſupra *de offic. Magiſtri Iuſtitiar.* qua in viſitatione debent habilitari habilitandi, prout ſic obſeruatur *Danz de Pugna DD tit. de viſitatione carcerum, & carceratorum cap.* 4. vbi ſatetur, ſic practicari in Regno Siciliæ, & plura in diuerſis capitibus illius tituli de hac materia cōſarcinat, & præcisè *c.* 3. aperit, circa quæ viſitatio carcerum, & carceratorum cōſiſtat,

& quæ

& quæ concurrere debeant tempore viſitationis.

5 Solēt autem habilitari inquiſiti de criminibus leuibus, ſecus ſi de enormibus, rei non confeſſi, nec conuicti, nec grauiter inditiati aliquando cum cautione de tenendo domum loco carceris, & aliquando totam Ciuitatem, iuxta perſonarum, & criminum qualitatem.

6 Nec in hoc eſt habenda ratio tituli inquiſitionis ad retardandam habilitationem, ſi legitima indicia contra carceratum non adſint, quia titulus ſolus non facit quem eſſe reum, & proindè clauſis oculis ſunt non inditiati habilitandi, quāmuis de grauibus delictis agatur, vt *tom. 3. de grauaminibus vaſallor. grauam. 34.*

SVMMARIVM.

1 *Carcerati pro ære alieno qui viſitandi ſint.*
2 *Cautio de concordando Partes, vel de redeundo ad carceres præſtatur à carceratis viſitatis pro debito.*
3 *Audientiæ Prouinciales viſitant debitores carceratos, & concedunt dilationem ſoluendi.*
4 *Caſus, in quibus dilatio ad ſoluendum, nec viſitatio conceditur recenſentur, & num. 5. 6. 7. & 8.*
9 *Priuilegium Brunduſinum non nocet Venetis creditoribus, licet ſecus Neapolitanis, nu. 10.*

De Viſitatione, &c. Pragm. III.
In prætermiſsis.

Collectanea II.

1 SV Excelençia, &c. Mandat, carceratos pro ære alieno non poſſe viſitari, nec illos, qui ſpontè ſe præſentauerint, nec qui ſteterunt carcerati minori tempore quindecim dierum, neq; habilitari per ferias, qui deindè per ſpatium dierum quindecim in carceribus non permanſerint, & tandem nec debitores pro maiori ſumma triginta aureorum.

Quòd carcerati pro cauſa ciuili ſint viſitādi, & à carceris vexatione releuandi, & habilitari ſub cautione de cōcordando Partes, vel
2 de redeūdo ad carceres infra tot dies eſt antiqua practica, & antiquata obſeruantia, itaut ſi Iudices id non agant, teneantur in ſind. atu ex deciſione *Arnon. ſing. 92.*

3 Amplia, vt Regiæ Prouinciales Audientiæ pariter poſſint viſitare debitores carceratos, & concedere dilationem ſoluendi in inſtans, vt deciſum, & practicatum oſtendim is *deciſ. R. A. Apuliæ 31.* vbi tamen annuimus, eſſe habendam rationem ad qualitatem debiti, cū
4 in multis caſibus ſoluerit deuegare dictum Regium Tribunal, vtputà in debito prouenientē ex cauſa mercedis, ſeù ſalarij *Guid. Pap. deciſ. 119.*

5 Sic pariter in debito ex cauſa penſionis domorum, & rerum comeſtibilium *Boer. deciſ. 296. Anna ſing. 101.*

6 Item, quando debitum eſſet pium, vel deberetur Eccleſiæ, Hoſpitali, & ſimilibus *Faber deciſ. 11. C. de precibus Imper. offeren.*

7 Vel ſi eſſet ex cauſa depoſiti *Surd. dec. 323. num. 6. Boer. alleg. deciſ. 296. num. 4.*

Inſuper, quando creditor adhùc eſſet pauper *Afflict. dec. 377.* & latiùs apud *Nos cit. deciſ. 31.*

8 Præterea, quando creditor eſſet Neapolitanus, pro cēſibus, & affictu intra diſtrictum, ex dictis à *Præſid. de Franch. dec. 179. circa finem*, & ex *prag. 1.* ſupra *de ceſſion. bonorum*, vel ſi eſſet Venetus, ex dictis per *Gizz. trel. deciſ. 70.* & per *Thor. in compen. deciſ. Regni in verbo Priuilegium Brunduſinum part. 2.* vbi
9 quòd tale Priuilegium Brūduſinum nihil operatur contra Venetos creditores, ex rebus pertinentibus ad mercaturas, ex ſpeciali Priuilegio Caroli V. confirmato per Collaterale Conſilium, & ſi contra Neapolitanos tale
10 Priuilegium prodeſſe debitoribus, ſicq; dicit iudicatum per Sacrum Regium Conſilium, & per Regiam Cameram Summariæ, vt in cauſa Io: Baptiſtæ Zambelli cum Hieronymo de Bari in Banca Seraphini, in cauſa Alexandri Iannone cum Flauio Cardo in Banca Carboni, & in cauſa Marci Racopedæe penès Priſcum Gratianum Actuarium Cameræ Summariæ, & alijs vicibus priſcis, inquam, temporibus.

SVMMARIVM.

1 *Vſuræ ſunt prohibitæ.*
2 *Principes laici nequeunt concedere Iudæis, vt vſuras exerceant.*
3 *Conſuetudo fœnerandi per vſurariam prauitatem non excuſat à pœna temporali.*
4 *Contractus vſurarius quando dicatur, & quādo non, num. 5.*
6 *Crimen vſurarum eſt mixti fori.*
7 *Barones poſſunt cognoſcere de crimine vſurarum.*
8 *Pactum vſurarium non vitiat pactum licitū, nàm vtile per inutile non vitiatur.*
9 *Contractus ad gaudimentum eſt licitus.*
10 *Vſurarius tenetur ad reſtitutionem vſurarū, ſed an poſſit cogi integraliter, vel deducto, nè egeat, num. 11. & an pro tali reſtitutione ſint bona vſurary tacitè hypotecata, num. 12.*
13 *Exceptio vſuraria infra quod tempus debeat opponi, remittitur arbitrio Iudicis, & ita iudicauit Author.*
14 *Vſurarum cauſa eſt ſummaria.*
15 *Dilationes ſunt ſummariæ in arbitrarijs.*
16 *Exceptiones dilatoriæ debent probari infra tempus*

Digitized by Google

tempus Iudicis arbitrio aſſigandum.
17 *Exceptio vſuraria eſt dilatoria.*

De Vſurarijs. Rubrica.

Collectanea I.

ENormiſſimum eſt hoc vſurarum crimen,
quarum, vt plurimùm, & ſepè ſepiùs mi-
ſeri pauperes, & egeni grauantur, & corro-
duntur propter ipſorum egeſtatem, & ino-
1 piam, ideò meritò, & iuridicè reperiuntur
prohibitæ, caſq; committentes puniuntur *c.1.*
cum ſeq. 14. quæſt. 3. & 4. cap. quia in omnibus,
cap. ſuper eo, cap. conſuluit de vſur. c. 1. eod. tit.
in 6. Clem. vnic. eit. tit.
2 Quarè euenit, Principes laicos non poſſe
concedere Iudæis, vt vſuram exerceant abſq;
conſenſu Summi Pontificis, vt deciſum refert
Theſaur. in deciſ. 57. & hinc neq; conſuetudo
3 fœnerandi per vſurariam prauitatem excuſat
à pœna temporali *Peguer. deciſ.* 34.
4 Aduerte autem, quòd id, quod ratione
moræ ſoluendæ dotis legatur, vſura eſt *Put.*
deciſ. 60. & 70 *lib.* 1. & ita etiam iudicatum
recenſet *Antonin. in reſol.* 59. *lib.* 1. ſicq; deci-
ſum contra Marchionem Cerchiarij fatetur
Thor. in compend. deciſ. in verb. vſura par. 2.
Item intereſſe pecuniæ taxatùm vniformi-
ter facit contractum vſurarium; vt reſolutum
in Collegio Piſano teſtis mihi eſt *Marta in*
deciſ. 165. ſic pariter committitur vſura, quo-
tiès venduntur annui redditus certi, & ad co-
rum tempus *Viuius deciſ.* 84. Similiter pactũ
de retrouendendo temporaliter cum modi-
citate pretij facit contractum vſurarium *Af-*
flict. deciſ. 65. *Grammat. deciſ.* 76. *Cacher. deciſ.*
41. *Boer deciſ.* 101. *Cornazzan. deciſ* 41. *Min-*
ſynger. obſeruat. 62. *cent.* 3. *Franc. Marc. deciſ.*
484 *part.* 1. *Faber deciſ* 7. *C plus valer. Griuel.*
deciſ. Dolan. 74 *Mart. dec.* 44. *Rot. in nouiſſimis*
deciſ. 57. *part.* 3. *coràm Orano, &* 801. *parte* 4.
quæ in *deciſ.* 401. *par.* 4. declarat, quibus con-
currentibus pactum de retrouendendo faciat
contractum vſurarium. Item quando emptio
redditaum excedit ſolitum modum, nam tali
caſu cẽſetur vſuraria, & illicita *Papon. arreſt.*
8. *lib.* 22. *Cauale. deciſ.* 14. *part.* 2. qui in *deciſ.*
13. recenſet coniecturas, ex quibus cõtractus
dicitur vſurarius.
5 Non tamen eſt vſura promiſſio intereſſe
taxati, habito reſpectu ad fructus *Cæſar de*
Graſſis in dec. 1. *de vſuris*. Sic pariter venditio
pannorum ad tempus chariori pretio facta
non eſt vſura *Rota Rom. deciſ.* 30. *part.* 3. *in no-*
uiſſimis. Item pactum de mutuando non facit
contractum locationis vſurarium *eadem Ro-*
ta deciſ. 119. *part.* 5. *in nouiſſimis*. Similiter lo-
catio Armenti cum aliqua promiſſione non
facit contractum vſurarium *eadem Rota deciſ.*
118. *part.* 5. Pariter non eſt conuentio vſura-
ria, vt creditor fructus rei, debitor vſum pe-
cuniæ habeat *Camera Imperialis in deciſ.* 71.
par. 6. *Maynard. deciſ.* 28. *part.* 2. Et non eſt
vſurarius contractus Antichreſeos *Gayl. ob-*
ſeruat. 3. *lib.* 2. Sed qui ſint iſti contractus, vide
Raudenſ. in deciſ. 28. Item non eſt vſuraria cõ-
uentio, quòd creditor fructus rei pignoratæ
lucretur *Theſaur. deciſ.* 78. quod limita, niſi in-
tereſſe Partis probatum fuerit *Peguer. deciſ.*
127. Inſuper iuxtà *deciſionem. Marta* 213.
Mons impreſtiti poteſt erigi cum ſolutione
damni emergentis, atq; ſalarij Miniſtrorum,
& conuentio non erit vſuraria, ſimiliter in
venditione ſub haſta non habet locum præ-
ſumptio vſuræ *Gamma deciſion Luſitan.* 178.
Item ſi in contractu mutui, vel cuiuſuis alte-
rius ſpeciei ſit promiſſa ſolutio in pluribus
tandis, cum pacto, quòd ſi defecerit in vna
tanda contractus poſſit reſcindi pro tota in-
tegra ſorte, non erit contractus vſurarius, ſed
validus, vt in facto ſuit iudicatum per Sacrum
Conſilium, & paſſim hodiè deciditur, licèt
contrarium videatur ex *Seſe in deciſ. Aragon.*
110.
Quid autem in contractu locationis, quali-
ter committatur vſura, vide *Maſtrill. in deciſ.*
Sicil. 106. & an committatur vſura, ſi vendan-
tur in haſta publica, & addicantur penſiones
domus certæ, & indubitatæ, v.g. quadraginta
millia de futuro, pro 20. aut 30. millibus de
præſenti, negatiuè *Phœbus in deciſ.* 7.
6 Sed an crimen iſtud vſurarum ſit mixti fori,
affirmatiuè *Cacher. in deciſ.* 137. *Peguer. deciſ.*
30. *Franc Marc. deciſ.* 532. *vol.* 2. *Caball. reſo-*
lut. 188. & an vterq; Iudex ad priuatam vtili-
tatem procedere poſſit, vide *Peguer. in deciſ.*
35.
7 Nùm tamen Barones habentes merum im-
perium poſſint recognoſcere de hoc crimine,
affirmatiuè fuit deciſum in Sacro Regio Con-
ſilio in cauſa Lucæ Mutinæ vaſalli Comitis
Montellæ iunctis tribus Aulis, & ſic dùm eſſet
reclamatum fuit pariter confirmatum decre-
tum, & legite *Viuium in deciſ.* 237.
8 Nota autem, quòd pactum vſurarium non
uitiat pactum licitum, ſed pro non adiecto ha-
betur, cùm utile per inutile non uitietur, ſi ab
eo ſepararari poteſt, uide *Gayl. in obſeru.* 5. *lib.* 2.
uidendus *Reg. Rouit. deciſ.* 33. ubi cateruam
9 *DD.* conſarcinat, Item contractus ad gaudi-
mentum, uulgò *detto à godere*, eſt permiſſum,
uide *Minſynger. in obſeruat.* 71. *cent* 6. *& Kop-*
pen deciſ. 22. *Rotæ Germaniæ.*
10 Et quia clarum eſt, uſurarios teneri ad reſti-
tutionem uſurarum receptarum *cap. cùm tu,*
& cap. Michael de vſuris, & ex uoluntate Dei
ſepènumero, poſtquàm pauperum ſanguinem
frixerunt, ad talem paupertatem, & inopiam
deuenerint, ut non ſolùm non habeant, undè
illatum reſtitutionem facere ualeant, ſed neq;
11 undè ſe alere poſſint, propterea quærò, an
vſura-

Digitized by Google

uſurarius poſſit cogi ad uſurarum reſtitutionem integraliter, uel deducto, nè egeat, in quo articulo intrepidè dùm de hoc eſſem conſultus reſpondi, & ſic fuit exequutum, non poſſe cogi ad reſtitutionem illarum, niſi deducto, nè
12 egeat, & an pro tali reſtitutione uſurarum ſint uſurarij bona tacitè hypothecata, ita ut is, cui facienda eſt reſtitutio præferatur cęteris creditoribus non hypothecarijs, & ualeat habere recursū aduerſus tertios poſſeſſores, vide *Gamm. in deciſ. Luſit.* 271. quod *Ego* cùm habuiſſem in facto negatiuam partem ſectatus fui.
13 Sed exceptio vſuraria infra quod tempus debeat probari, *Ego* dùm eſſem requiſitus à Vicario Ciuitatis Theani, vt hunc articulum iuris deciderem, determinaui, eſſe remittendum arbitrio Iudicis, habita conſideratione ad vſurariam ſpeciem, qui vt maius pro occultis, & minus pro manifeſtis vſuris aſſignet tempus, ex ratione *l. final. ff. de dot. prælegat.* & motus ſui, nàm vſurarum cauſa ſummaria
14 eſt, & de ea cognoſcitur de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij *Clem. diſpendioſam de iudi-*
15 *cijs*, ſed in ſummarijs dilationes omnes ſunt arbitrariæ *Clem. ſæpè de verb. ſignific.* ergo neceſſariò dicendum eſt, tempus ad probandum vſurariā exceptionem arbitrarium eſſe, quod facit, nam regulariter omnes exceptiones di-
16 latoriæ probandæ ſunt infra tempus, Iudicis arbitrio aſſignandum *cap. paſtoralis de exce-*
17 *ptionibus*, ſed exceptio vſuraria eſt dilatoria, ex notatis in *cap. quia fruſtrà de vſuris*, ergo procùldubio fatendum eſt, arbitrarium Iudicis eſſe huiuſmodi tempus, quibus ſuffragatur diſpoſitio *text. in l. 1. ff. de iure deliberandi*, ibi, *ait Prætor, ſi tempus ad deliberandum petet, dabo*, cùm dicit *tempus*, nec adijcit diem, ſine dubio oſtendit, eſſe in ius dicentis poteſtate, quem diem præſtituat, cùm igitur aliquod tēpus ſit neceſſarium ad probādam hanc exceptionem, nec illud ſit à iure præfixum, neceſſariò dicendum eſt, in ius dicentis poteſtate eſſe, quot dies præſtituat.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes in crimine vſurarum debent eſſe fide digni.*
2 *Teſtis ſingularis non probat aliquid in ſpecie, probat tamen vbi agitur de paruo præiudicio, num. 3. ſic etiam de conſenſu Partium, nu. 4. & vbi agitur de probanda poſſeſſione, num. 5.*
6 *Statutum inducere poteſt, vt teſti ſingulari credatur.*
7 *Nullus in facto ſuo probat.*
8 *Coniuges prohibentur inter ſe teſtificari, licèt maritus cogatur aliquando teſtificari contra vxorem.*
9 *Vxor poteſt teſtificari pro hærede mariti.*
10 *Teſtes litem ſubſtinentes non ſunt idonei.*
11 *Monachus non probat pro Monaſterio, ſic etiam ciuis neq; pro Vniuerſitate, vbi agitur de ſingulorum intereſſe.*

De Vſuratijs. Pragm. I.

Collectanea II.

Qvia nouitèr, &c. Hic habes, tres teſtes, licèt ſingulares, & in facto proprio deponentes ſufficere in cauſa vſurariæ prauitatis.
1 Pro coronide aduertas, teſtes in crimine prauitatis vſurarię debere eſſe fide dignos, & iſta qualitas eſt probanda, vt per *Aſciam determ. deciſ.* 97.
Et obſerua, quòd diſpoſitio huius pragmaticæ eſt limitatiua duarum regularum,
2 quarum prima eſt, quòd teſtis ſingularis non probat, vndè euenit, quòd teſtis ſingularis nō probat aliquid in ſpecie, licèt benè aliquid in genere ex *deciſ. Garziæ* 26. & *Franc. Marc. in deciſ.* 461. *par.* 1. Vt etiam quando agitur de
3 paruo præiudicio in cauſis breuibus vnius dicto ſtatur, iuxta *deciſ. eiuſdem Franc. Marc.* 456. *vol.* 2. & ſic etiam vbi adeſt volūtas Par-
4 tium teſtis ſingularis probat, vt per *Minſynger. in obſeru.* 26. *cent.* 5. & ita pariter vbi agitur de probanda poſſeſſione, nàm poſſeſſio
5 probatur per teſtes ſingulares *Veral dec.* 269. *lib.* 4. & in materia vide *eundem in deciſ.* 30. vbi agit, quid probet ſingularis, ſed ſingularis quando probet in poſſeſſorio, vide *Gratian. in deciſ.* 192. Et ſcias, quòd ſtatuto induci po-
6 teſt, vt teſti ſingulari credatur *Franc. Marc. deciſ.* 455. *vol.* 2.
Altera regula, quæ limitatur à noſtra prag-
7 matica eſt illa, quia nemo in facto ſuo probat tanquàm intereſſe habens *Caſar de Graſſ. in deciſ.* 3. *de teſtibus*, & vide *Benintend. in deciſ.* 63. & *deciſ. Rot. Rom.* 354. *part.* 4. *in nouiſſimis Blanchetti*, & *deciſ.* 630. *eiuſdem partis Lancel-*
8 *lotti*, & vide *Valaſc. in deciſ.* 73. & ideò coniuges pro ſe ipſis teſtes eſſe prohibentur, vt per *Vituum in deciſ.* 167. licèt maritus aliquando
9 cogatur teſtificari contra vxorem, vt per *Capel. Tholoſ. in deciſ.* 123. & vxor poteſt teſtificari pro hærede mariti, iuxta *deciſ. Cartar.* 23.
10 & hinc teſtes litem ſubſtinētes non ſunt idonei teſtes *Verall. deciſ.* 264. *lib.* 3. & hinc Reli-
11 gioſus non probat pro Monaſterio *Triuiſan. deciſ.* 35. *par.* 1. & ciues vbi agitur de ſingulorum intereſſe pro Vniuerſitate neq; probant *Afflict. deciſ.* 400. *Mart. dec.* 199. & ideò ſi ageretur de ſingulorū laude, vel vituperio, & ita de eorum intereſſe teſtes idonei non exiſterent *Puteus deciſ.* 325. *par.* 3.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vſurarij qua pœna puniuntur, & num. 2.*
3 *Principes ſæculares arbitrariam pœnā poſſunt imponere vſurarijs.*
4 *Vſurarij non incidunt pœnam, niſi declarētur tales.*
5 *Pœna impoſita à lege, non intelligitur ipſo iure.*
6 *Clerici non deferentes habitum non incurrunt pœnam abſq; declaratione.*
7 *Leges imponentes taxam tritici non incurrunt contrafacientes antè ſententiam.*
8 *Beneficiarius poteſt retinere beneficium, donec per ſententiam priuetur.*
9 *Rectores Eccleſiarum alienantes bona Eccleſiæ abſq; ſolemnitatibus an incurrant pœnam abſq; ſententia.*
10 *Religioſi admittentes mulieres intra ſepta Monaſterij non incurrunt niſi poſt declarationem.*
11 *Superior alicuius Religionis ſi incidit in caſū priuationis Prioratus, nō priuatur antè ſententiam.*
12 *Bona illorum, quæ publicantur ipſo iure non debent dari Fiſco antè ſententiam.*

De Vſurarijs. Pragm. III.

Collectanea III.

ITem auuertendo alle molte, &c.

1 Prouidendo mandat, committentes vſu-
rariam prauitatem eſſe puniendos iuxtà *Ca-
pitula, & Conſtitutiones Regni.*

Hac in materia ſunt duo *Capitula Regni*,
quorum vnum incip. *Pro publici boni*, alterum
autem incip. *Nouiter noſtra.*

Conſtitutiones autem pariter duæ repe-
riuntur, vna videlicet incipiens, *Vt iuxta*,
altera autem incipiens *Vſurariorum nequi-
tiam.*

Et de iure communi conglomerat iura *Pe-*
2 *guer. deciſ. Cathaloniæ* 31. vbi reſoluit, quibus
pœnis vſurarij afficiantur, & quòd Principes
3 ſæculares in ſuis Regnis poſſint arbitrariè im-
ponere pœnas contra tales.

4 Nota autem, vſurarios non incurrere has
pœnas de iure ſibi ſtaturas ipſo iure, ſed re-
quiri Iudicis ſententiam, vt per *Rotam in vna
Cæſarauguſtana de Villes de anno* 1584. *coràm*
5 *R.P.D. Puteo*, vbi quòd pœna impoſita à lege
non intelligitur ipſo iure *Achil. de Graſſis deci-
ſion. vnic. de pœn. Magon. deciſion. Florent.* 19.
Surd. deciſ. 247. *Gaſpar. Theſaur. forenſ. quæſt.*
40. *lib.* 2.

Indè iuridicè hac ductus cōcluſione *Dian.
tract.* 3. *Miſcellan. reſol.* 67. *part.* 3. ad ſequen-
tia inſert ex deciſione *DD.* quos ſecum vehit,
videlicet.

Primò habet intelligentiam pœnarum ap-
poſitarum in *Bulla Sixti V.* contra Clericos
6 non deferentes habitum, & in *Bulla Clem.
VIII.* contra Religioſos munera largientes,
in illas enim nullus incurrit, niſi poſt Iudicis
ſententiam.

7 Secundò, vt leges ponentes taxam tritici,
& pœnas contrauenientibus non obligant
antè Iudicis condemnatoriam ſententiam,
tenentur quidèm venditores reſtituere ex-
ceſſum pretij, non autem pœnam, niſi à Iudice
condemnentur.

8 Tertiò, quòd beneficiarius poſſit benefi-
cium retinere, donec declaratur delictum,
propter quod priuatus eſt ipſo facto benefi-
cio, niſi fortè in lege dicant, pœnam in foro
conſcientiæ ſtatim ſubeundam eſſe.

9 Quartò, quòd Rectores Eccleſiarum alie-
nantes bona Eccleſiaſtica ſinè ſolemnitatibus
neceſſarijs non tenentur abdicare beneficia
per *Extrauag. ambitioſæ*, antè Iudicis latam
ſententiam, quia dicta *Bulla* ita fuit vſu re-
cepta.

10 Quintò, idem dicit videri de Religioſis, qui
admittunt mulieres intra ſepta Monaſterij ex
motu proprio *Pij V.*

11 Sextò annuit, Superiorem alicuius Reli-
gionis incidentem in aliquem caſum abſolu-
tionis, ſeù priuationis, ipſo facto Prioratus,
etiam ſi palàm conſtet de crimine, dicendum
eſt, non incurrere dictam pœnam, donec per
Superiorem declaretur, & cōſequentèr tuta
cōſcientia in eo munere poſſe cōtinuare, nec
licere ſubditis illū expellere à gubernatione.

12 Septimò, hæretici, & alij, quorum bona ip-
ſo iure publicantur non tenentur antè Iudi-
cis ſententiam dicta bona reſtituere Fiſco.

SVMMARIVM.

1 *In crimine vſurarum poteſt procedi ad inſtantiam Fiſci.*
2 *Iudex ex officio poteſt impedire exequutionem inſtrumēti vſurarij, imò quilibet pro ſuo intereſſe veniens.*
3 *Vſurarius non manifeſtus lite pendente poteſt ſub fideiuſſoribus relaxari.*
4 *Vſura ſimulata quæ ſit, & quando contract dicatur vſurarius.*
5 *Contractus in dubio non præſumitur ſimulatus.*
6 *Referuntur coniecturæ, quæ faciunt præſumi contractum ſimulatum.*
7 *Vſurarius manifeſtus quis dicatur.*

De Vſurariis. Pragm.IV.

Collectanea IV.

Vſurarum etiam voraginem, &c.

1 Mandat,procedi contra vſurarios manifeſtos ex officio etiam ſine inſtãtia Partis,& ita *Minad.in deciſ.39.*vbi quòd in huiuſmodi crimine poteſt procedi ad inſtantiam Fiſci deſiſtente Parte, & ſcias, quòd Iudex ex officio
2 poteſt impedire exequutionem inſtrumenti vſurarij,vide *Capye.in deciſ.175.* ſubdentem, quòd ſecundùm formam *Ritus* nec exequutio eſt admittenda,imò quilibet pro ſuo intereſſe veniens talem exequutionem impedire poteſt *Viuius deciſ.304.*
3 Sed vſurarius non manifeſtus quomodò ſit puniendus,& an lite pendente ſit relaxandus ſub fideiuſſoribus,vide *Laurent.in deciſ. Auenion.48.* vbi recenſet deciſum,quòd data cautione ſit relaxandus lite pendente,licèt in hoc ſint multæ opiniones contrariæ, vt ibi videri poſſunt.
4 Et,vſura non manifeſta,ſed ſimulata quæ ſit, & qua actione vi ſententiæ ſoluta repeti poſſit,vide *Valaſc.in deciſ.56.*& latè quando cõtractus dicatur vſurarius,nouiter ſcribit *Aſcia in deciſ.1.*vbi etiam,quòd ad probandum,cõtractum fuiſſe ſimulatum, vel vſurarium,antè omnia neceſſe eſt probari,quòd Partes ab initio ita contrahere voluerunt, vt etiam nouiſſimè ſequitur *Phœbus in deciſ.Luſitaniæ 7.ſub num.10.tom.1.*vbi ita recenſet iudicatum.
5 Coniecturis autem non apparentibus, quãmuis in dubio, vſurarius, nec ſimulatus præſumatur contractus *Veral.deciſ.163.lib.3. Coccin.deciſ.408.Ludouiſ.deciſ.157.*
6 Tamen ſecus erit, vbi clauſulæ inſolitę eſſent adiectæ intus inſtrumentum *Barz. deciſ. Bonon.118. à num.19. Theſaur. forenſ.quæſt. 18.à nu.11.lib 3.Viuius deciſ.182.Antonin.reſolut.lib.3.c.40.num.35.Monter.deciſ.2. nu.6.*
Idemq; erit,ſi poſt rem venditam poſſeſſio ab eodem retineatur, niſi ratio aſſignari poſſet *Boer.deciſ.102.Valaſc.deciſ.71.*latè,vbi idē decernit,ſi contractus eſſet inter ſuſpectas pſonas *Faber deciſ.5.C.plus valer.quod agitur,* quarum perſonarum ſuſpectarum nomine coniuncti veniunt *Bellon. deciſion. Genua 13. num.38.*
Et quia in materia plura exaraui vtilia in *in praxi electiõ.& variat. fori quæſt.14.ſect. 4.* nè eandem cantilenam recantare videar, ibidem me remitto.
Solùm ad ornatum pragmaticæ obſeruare
7 minimè piget, *Peguer.deciſ.31. num.4.* vſurarios manifeſtos quatuor modis exiſtimare.
Primò,eum,qui palàm,& publicè fœneraticam exercet artem,itaut ipſa operis, & patrati ſceleris euidentia nullam excuſationem habeat.
Secundò,eum, qui coràm Sacerdote,& teſtibus publicè fatetur ſe eſſe talem,& mandet, reſtitui vſuras.
Tertiò, illum, qui in iudicio confeſſus eſt ſe talem.
Quartò, eum, qui ob crimen à Iudice per ſententiam condemnatus fuerit, cùm Iudicis pronunciatio quid notorium efficiat, ad *text. in cap.fin. de cohabitat. Cleric.& mulier.*

SVMMARIVM.

1 *Zingarorum genus proteruum, & infamiſſimum reputatur.*
2 *Zingaris diminuitur fides circa teſtimonium perhibendum,& quando ſecus,num.3 & 4.*
5 *Zingari ſubſunt Municipalibus Regni legibus.*
6 *Zingari inter ipſos eligunt Conſules cum authoritate Superiorum.*
7 *Electio Conſulis alicuius Nationis ad quem ſpectet.*

De Zingaris, ſeù Aegyptiacis. Rubrica.

Collectanea I.

1 Zingarorum genus proteruum reputatur,imò infamiſſimum,indè vti tales eo-
2 rum fides eſt diminuta in ferendo teſtimonio, ex *regul.text. in l.3.§.lege Iulea ff. de teſtibus, cap.teſtimonium,cap.licet quadam,cap.ex parte eod.tit. Triuiſan. deciſ. Venet. 49. num.51. & deciſ.53. lib.2. Franc. Marc. deciſ.667. vol.1.* niſi tamen eſſemus in criminibus atrocibus,
3 vtputà in crimine hæreſis,læſæ Maieſtatis,aut ſacrilegij,vt communis DD.ſchola docet,vel in crimine ſimoniæ *cap. licet Heli extra de ſimonia,Triuiſan. deciſ.5.ſub num.4.lib.2.*aut ſi
4 eſſet inter ipſoſmet Zingaros,cùm nõ poſſent reprobari, quia infamis contra alterum infamem teſtificari valet, nec repellatur *l.quemquam in fin.C.de Epiſc.& Cleric.Guid.Pap.deciſ.500.num.3.* iuxta illud *Iuuenalis: Iudæus nihil Iudæo,nil Cathilina Cethego.*
5 Iſti Zingari ſubſunt Municipalibus legibus Regni, prout cęteri, & proindè zingaræ meretrices ſi fuerint denunciatæ vti tales, Curia Meretricũ ſolet contra illas procedere,prout cõtra alias mulieres inhoneſtas non zingaras ſicq;indiſtinctè practicatur,& reperio prouiſũ annis elapſis per Præſidentem de Ponte vti Iudicem appellationũ dictæ Curiæ Meretricum in Banca Galterij,nunc de Litto.
6 Et nota,huiuſmodi zingaros poſſe inter ipſos eligere Cõſulem pro differentijs Artis,quã exercent,dirimendis, accedente tamen Superiorum

riorum loci licentia, ex dictis per *Caſtill.deciſ.* 129.*tom.*2.vbi principaliter tractat, ad quem
7 nam ſpectet electio Conſulis alicuius Nationis.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica.*
2 *Exfractatio è loco quando poſſit fieri alicui perſonarum ſpeciei.*
3 *Mutantes ſibi nomen incidunt in pœnam falſi, & quando illius mutatio fieri poſſit, nu.* 7.
4 *Inſcribens ſe Doctorem, cùm non ſit, pœna falſi tenetur.*
5 *Supponens vnam perſonam pro altera qualiter puniatur.*
6 *Mutans ſuum cognomen punitur de falſo.*

De Zingaris, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 NElli anni paſſati, &c. Mandat, zingaros debere exfractari à Regno.

2 Huiuſmodi exfractationis ſtatuta poſſe fieri contra aliquas ſpecies perſonarum ratione publicæ vtilitatis, & pro pacifico Reipublicæ ſtatu non eſt dubitandum, idq; eſſe licitum, probauimus *deciſ.R.A.Apulea* 98.

Sed quatènus in fine diſponit, nè mutuetur Deploma, vulgò *Patente*, iungas *pragm.*4. ſupra *de Vectigalibus*, & quæ *ibidem* diximus.

Et dùm mutantes ſibi nomen puniendos eſſe *ibidem* mandat.

3 Conſtituas regulam, puniendum eſſe falſi pœna mutantem ſibi nomen *l. falſi ff. ad l. Cornel.de falſis, Sayr.deciſ.fin.de falſis.*

4 Sic etiam, inſcribentem ſe Doctorem, cùm non ſit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ. Cur.Archiep.*330. *part.*3. vbi quòd punitur pœna falſi.

5 Et de ſupponente vnã perſonam pro altera loquitur *Vrſill. ad Afflict. deciſ.* 39. vbi pariter pœna falſi, & furti teneri probat ex *l ſi quis vxori §. cum Titio honeſto viro ff. de furt.* dicens, ſibi contingiſſe de facto.

Et quàmuis *text.in d.§. cum Titio* ſtatuat, teneri talem pęna furti, tamen communi calculo apud DD. ſtat receptum, mutantes ſibi nomen in celebratione alicuius contractus, & ſic ſupponendo ſe pro altera perſona falſum committere, & falſi pœnam puniri, etiam
6 quòd cognomen mutetur, & non nomen, ſicq; iudicauimus vna vice in R.A.Apuleæ.

7 Sed mutatio nominis, ſeù cognominis quando licita ſit, & quando non tàm in libero homine, quàm in ſeruo, & generaliter de materia videndus eſt *text.& ibi DD. in l.* 1.*C. de mutat.nomin.*

Et per hæc ſit impoſitus finis laboribus ſuper has Regni ſanctiones, & pragmaticas.

Ad laudem Omnipotentis Dei, Glorioſiſſimæ Virginis Mariæ, omniumq; Sanctorum, quorum vnanimiter auxilium imploro, vt in die illa vltima ad Regna Cœlorum me introducant. Amen.

Io: Maria Nouarius Author, & Compilator colligebat, & interpretabatur.

Finis Collectanearum, ſeù màuis Commentariorum ad Pragmaticas Regni Neapolis.

Ex libris Caroli Onorinae I.V.D. Romæ Anno Jubilei 1650

ADDI-

Digitized by Google

ADDITIONES PRÆTERMISSÆ

In imprimendo,ſuis locis adijciendæ.

In Propoſit.3.ſub numer.2.verſic. imò maximè fol.4 col.2.

ADde,quòd moriente Prorege Collaterale Conſiliũ poteſtatem retinet,illamq; exercet, vt annuit *Reg.Tapia deciſ. Supremi ItaliæSenatus 9.num.7.*

In Propoſit.7.ſub num.2.fol.7.col.2.

Iunge nouitèr *Marant.reſponſ. deciſ. 14. num. 8.part.*1. vbi certum putauit, Declarationes Sacræ Congregationis Reuerendæ Fabricæ S. Petri de Vrbe vim legis habere, legemquè hac in re facere,cùm publicatæ ſint, & vt ſeruentur datæ, quemadmodùm legem faciunt Declarationes eorũdem Eminentiſſimorum DD.Concilij Interpretum, eò quòd authoritate Summæ Romanæ Eccleſiæ Præſulis fiãt, & ſi planè doctrinales reſolutiones haſce declarationes eſſe alij contenderint, vt apud *Caſtr. Palao Theolog. moral. part.1. tract.3. diſp.5.punct 3.§.1.* videndus etiam *P.Antonin.Dian.* Amicus noſter *reſolut. moral. part. 1.tract.10. de legibus reſol.29.* vbi vtraſq; reportat opiniones.

Cæterùm, edictum Principis emanatum ob publicum bonum licèt vni Curiæ dirigatur, comprehendere omnes fundat *Regens Rouit.conſ.deciſ.93.lib 2.*vbi quòd ideò taxatum pro iure Rēgiæ Siclæ extenditur ad Barones, qui in huiuſmodi iuriſdictione ipſi Regiæ Curiæ ſubrogantur,& pro corroboratione multa coacceruat iura,præſertim *text.in l.relegatorum §. interdicere autem verſic. ſed Imperator ff.de interdict. & relegat.* vbi reſcriptum erat directum Præſidi Hiſpaniæ tantùm, & tamen ligabat omnes alias Prouincias, *& in l.1.§.hunc igitur verſic.nullaq; dubitatione*, ibi, *vel quod ad certas perſonas reſcripta ſunt, C.de Iuſtin.Codic.confirmand.*

De Abolitionibus, in Rubrica.

*Sub n.5.*Adde,quòd indultus non operatur ipſo iure,vt excludat accuſationẽ futurã,quæ antè indultum originem habuit, vt iudicatum teſtatur *Larrea deciſ.Granatenſ.26.*

Ibid. ſub num.7. Adde eundem *Larream deciſ. eiuſdem Rotæ Granatenſis 27. num. 15.* vbi quòd Principis ſolius eſt proprium indulgere crimina.

*Ibid ſub num.15.*Adde *Larream deciſ. Rot. Granatenſ.25.*

Ibid.ſub num,23. Adde, quòd indultus in reo plurium criminum poteſt in aliquibus locum habere, etiam ſi in alijs admitti non poſſet *Præſid. de Franch.deciſ 330. Larrea deciſ. Granatenſ.28* & *Nos* probauimus iudicatum *deciſ.R.A.Apuleæ 3.*

In pragm.1.eiuſdem Rubrica.

*Sub num.15.*Adde, teneri Chriſtianum inimico reconciliationem, & veniam petenti, & offerenti emendationem damni, & ſatisfactionem, etiam in foro interiori remiſſionem facere,atq; in ſuam pacem eum recipere,vt nouiſſimè probat *Maranta reſponſ deciſ.7 p.2.*

In pragm.2. eiuſdem Rubrica.

*Sub.n.15.*ibi *Mata conſult.dec.22.*Adde,quòd ibi pariter probat appoſtatum non dici homicidium,quando adeſt noua rixa.

*Ibid.ſub nu.24.*ibi *Boer.deciſ.109.* Adde *Marãt. reſponſ.deciſ.46.part.2.*

*Ibid.ſub nu.25.*Adde *Giurb.conſ. crim. deciſ.20. nu.13.& Marin. quotid.reſolut.1.174.*

Ibid.ſub nu.38. Adde *Marant.*videndum *d. reſponſ deciſ.46.part.2.*

Ibid ſub nu.37 in fin. verſic pro intelligentia Adde *Peguer.deciſ Rot.Cathalon.40.*

Ibid.ſub n.38. Adde,quòd videndus erit modernè *Marant. d.reſponſ.deciſ 46 part.2.*

De Accuſationibus,in Rubrica.

Sub num. 1. Adde, ſolùm accuſationem in ſcriptis eſſe proponendam,querelam autem verbo ſufficere *Larrea deciſ.Rot.Granat.27.num.* 25

*Ibid.ſub n.3.*Pro corroboratione adde ſcripta per *Nos deciſ.74.* vbi rem iudicatam pariter vtiliter reperies.

De Actuar.&c.in Rubrica.

Sub nu.7. Adde, quòd de iure ciuili permittitur

ſolo iuramento probari recuſationem *Cabed. deciſ.Rot.Luſit.*45.*p.*1. vbi principaliter iudicatum dicit,deindè in recuſationibus iuramẽtum in ſupplementum probationis minimè dari.

De Adminiſtr.Vniuerſit.in Pragm. 2.

*Sub nu.*6. Adde *Larream deciſ.Rot. Granat.*41.

In Pragm. 4.*in fine.*

Adde,quòd de ſupradictis omnibus latiùs cum rebus iudicatis tractatum fuit *in* 3. *tom. de grauaminibus vaſallorum.*

*In Pragm.*5.*ſub nu.*7.

Adde latè deciſiuè videndum *Spirium cõſ.*39.

*Ibid ſub nu.*67.Adde fusè *Merlin.controuerſ.forenſ.c.*21.

*Ibid.ſub nu.*138. Adde quod latiùs exarauimus infra in *prag.*1.*de Commiſſarijs, & Exequutoribus.*

*Ibid.nu.*159.Adde *Cancer.var.reſol. tit. de iuribus Caſtrorum nu.*119.

De Aedific.prohibitis, in Rubrica.

*Sub n.*28.Adde *Ciarlin.* nouiſſimè *controuerſ.forenſ.*30. vbi tractat,ſi vicinus fabricãs per noui operis nuncitationem, debeat deſiſtere,nõ obſtante ſatiſdatione de opere demoliendo, & quando vicinus poſſit obturare feneſtras vicini,fabricando in ſuo,vel communi muro.

De Appellat.in Rubrica.

Adde *prag.*53.infra *de offic.S.R.C.* & quæ *ibidem* notauimus.

*Ibid.ſub nu.*4 Adde *Thor. in compend. deciſ. Regni in verb. Fatalia part.* 2. vbi pluriès ſic iudicatum recenſet, vt pariter alios caſus deciſos reportat *part.*3.*eod.verb.Fatalia.*

De Arbitris, in Rubrica.

*Sub nu.*24. adde *Phæb.deciſ. Luſit.*77.*n.*15.*tom.*1. & limita,niſi noua cauſa ſuſpitionis proponẽdæ contra Arbitrum electũ ſuperuenerit *Galeot.*nouiſſimè *controuerſ* 39.*lib.*1.quod habui in facto in cauſa Io:Dominici de Naclerio.

*In Prag.*1.*eiuſdem Rubrica ſub n.*13.

Adde, quòd compromiſſi tempore elapſo debet præcedere Partis vnius inſtantia pro prorogatione, niſi Arbitris fuerit data poteſtas prorogandi,qui tunc nec valebunt hanc prorogationem facere vltrà terminum primum eidem conceſſum,vel à iure ſtabilitum, vt determinatum in facti contingentia reminiſcor ex deciſiuè probatis per *Ann. conſ.*75. *nu.*33. vbi pariter firmauit, hanc prorogationem Partibus eſſe notificandam, prout in vtroq; caſu extitit pronũciatum in cauſa Dominici, & Io: Hieronymi de Mandellis fratrum, qui compromiſerant eorum differentias apud Illuſtriſſimum Epiſcopum Vici Equenſem,& *Me* in currenti anno 1638.

*Ibid ſub n.*14.Quatènus ſpectat *ad deciſ.Capyc.*48. videndus eſt nouiſſimè *Galeot. controuerſ.*63.*lib.*1.affirmantem,hanc pragmaticam denegantem compromiſſum, vbi agitur vigore inſtrumenti liquidi, intelligi, ſi agatur executiuè,ſecus ſi ordinetur aliqua exceptio,etiam colorate, & locum habere, quàmuis agatur de quæſtione iuris dubia,vel de dote,& ipſius intereſſe,aut de quantitate paragij ſuper feudo,declarando præfatam *Capyc.deciſionem*, & explanando, quando dicatur inſtrumentũ liquidum,tàm in materia compromiſſi, quàm præſentationis via *Ritus*, vt latiùs apud *eum.*

*Ibid. ſub num.*41. *in fine verſic. quàmobrem* Videndus eſt modernè *Ciarlin.controuerſ.forenſ.*27.vbi quòd ſi fiat cõpromiſſum in tres, & duo laudent,tertio irrequiſito, laudum eſt nullum,& locus eſt collationi, etiã inter ſuccedentes Iure diuerſo.

De Aſſaſſinio in Rubrica in fine.

Iunge,tale aſſaſſinium conſtare probabilibus argumentis,vt *in cap.pro humani de homicid. in* 6.*Capyc.deciſ.*155. *Giurb.conſ. crim. deciſ.*22. *n.*22.quæ ſecùdùm aliquos ſũt iuris præſumptiones,iuxta aliorum ſententiam ſunt ſemiplenæ probationes, & ſecundùm aliorum opinionem plenæ probationes,vel illa,è quibus oritur probatum indicium ad torturam ſufficiens *Merlin.controuerſ.forenſ.c.*64.

De Baronibus, in Rubrica.

In fin. Obſerua,Barones dici Regios Officiales *Præſid:de Franch.deciſ.*211.*nu.*7. & 274.*nu.*3. quando conſiderantur vti tales circa exercitium iuriſdictionis in Baronia *Merlin.controuerſ.*69.vbi principaliter tutatur cum re iudicata,Barones Regni vaſallos alterius Baronis non eſſe exemptos ab eius iuriſdictione, ſed poſſe ab eis cognoſci,& puniri,inſuper annuens, Barones minimè dici Ciues Neapolitanos, licèt ex proceſſu informatiuo illi torqueri nequeant,vt in effectu videmus ſeruari.

*De Baronibus in Pragm.*12.*in fine.*

Adde *Galeot.controuerſ.forenſ.*67.*lib.*2.ubi probando deciſum pariter oſtendit, Barones nõ gaudere immunitatibus, & priuilegijs, quibus ciues aliundè, quàm in propria terra ex particulari titulo potiuntur.

*De Beſtijs vaccinis,&c.in Pragm.*1.

*Sub nu.*2. Adde *Giurb.deciſ.*49. & nouiter *Ciarlin.controuerſ.forenſ.*112. ubi ampliat in omni debito priuilegiato, &alia in materia coaceruat.

*De Cenſibus in Pragm.*1.

*Sub nu.*7. Adde *Reg. Rouit.deciſ.*33. ubi pro, & contra rationes,& DD.conſarcinat, ſi pactũ in contractu cenſuali appoſitum reſtringens liberam facultatem redimendi, nè illa poſſit exerceri antè lapſum certum tempus, & poſt illud, niſi facta denunciatione emptori per duos menſes antè uitiet totum contractum, uel tantùm pactum uitietur.

*In prag.*2.*eiuſdem Rubrica ſub n.*3. adde *Boer. deciſ.*44.*nu.*35.*Capyc.deciſ.*159. *n.*16. *Gayl. obſer.*8.*lib.*2.*Rota apud Cencium de cenſib. dec.*9.

Ibid.

*Ibid. ſub n.*10. Adde *Reg. Tapiam deciſ. S.C.*25.

*De Ceſſione bonorum in Prag.*1.

*Sub n.*23. Adde quæ *Nos* ſuſo calamo exarauimus *deciſ. R.A. Apulea* 1.

SVMMARIVM.

1 *Chirurgia quid ſit.*
2 *Chirurgi graduati in chirurgia gaudent nobilitate.*
3 *Chirurgi, Medici Phyſici, & Barbitonſores ex cauſa morbi poſſunt ingredi Monaſteria Monialium.*

De Chirurgis, & Barbitonſoribus. Rubrica.

Collectanea noua.

1 CHirurgia eſt Ars mechanica, & illiberalis *Praſ. de Francb. deciſ.*564. *nu.*10. nouiſſimè probat *de Petris conſ. dec.*9. ubi etiam, quòd illa ſuperatur à Phyſica, cùm Chirurgia à Phyſica recipiat lumen, & emolumentum, & proindè fūdat, Phyſicum, & Chirurgum ſimul ſimplici Chirurgo, etiam per prius graduato præferendum eſſe, vt latiùs apud *eum.*

Chirurgi graduati in Chirurgia nobilitatis
2 prærogatiua gaudent, vt patet apud *Praſid. de Francb. d. dec.*564. vbi quòd Doctor in Chirurgia aſſequitur dignitatem, ita vt in genere pęnę iudicetur nobilis, quia Chirurgia eſt pars medicinæ, & Chirurgici appellantur Medici.

Et ad materiam nota, Chirurgos, Medicos
3 Phyſicos, & Barbitonſores poſſe ingredi ex cauſa morbi Monaſteria Monialiū pro curãdo vulnere, pro obſeruando pulſum ægrotarum, & illis miniſtrare medicamenta, & pro emiſſione ſanguinis, quibus perſonis ſolet dari licentia, & ſingulis trimeſtribus renouari, vt declarauit Sacra Congregatio Regularium ſub die 27. Martij 1588. in vna *Camerinen.* teſte *Sellio in ſelect. canonic. cap.*18. *nu.*28. quod obſeruabis ad ornatum *S.C. Trident. ſeſſ.*25. *de Regular. cap.* 5. quatènus inter alia ibi prohibeatur Monialium Monaſteriorū ingreſſus, de quo fusè *Barboſ. de poteſtat. Epiſcopi alleg.*102. *par.*3.

In Pragm. 1. *eiuſdem Rubricæ.*

*N.*5. Adde *tex. in l.*1. *§. ſi ſciēdum in fin. ff. de adilit. edict. & de Petris conſ. deciſ.*29 *n.*10. & obſeruatū ſcio in cauſa Michaelis Angeli Puotri ſub meo patrocinio.

De Clericis, ſeù Diaconis ſaluatic. in Pragm. 1.

*Sub n.*4. Adde *Ciarlin.* nouiſſimè *cōtrouerſ. forēſ.* 55. vbi pariter enucleat, qualiter recuperet Clericus coniugatus priuilegia Clericalia per habitus reaſſumptionem, viua exiſtente vxore.

*Ibid. ſub n.*12. Adde, quòd cauſa liquidationis inſtrumentorum dicitur criminalis *Afflict. deciſ.* 64. *Praſ. de Francb. deciſ.*162. & 171. *Galeot. controuerſ.*53. *n.*16. 19. & 21. *lib.*1. licèt ciuilis appelletur in *Rit. M.C.V.* 109.

In Pragm. 2. *eiuſdem Rubricæ.*

*Sub num.*4. Iunge, quòd Clericus primæ tonſuræ ſcholis operam dās dicitur clericaliter viuere *Guid. Pap. dec.*83. & 383. quod notabis ad ornatum *Sacri Concilij Tridentini ſeſſ.*23. *de reformat. cap.*6.

In Pragm. 3. *eiuſdem Rubricæ.*

Vide *Guid. Pap. deciſ.*381. *Theſaur. dec.*234. *Claper. in centur. cauſ. Fiſcal. quæſt.*1. *cauſ.*42. & nouiſſimè *Ciarlin. cōtrouerſ. forenſ.*102. vbi *Romana Rota* binas reportat deciſiones, & fusè articulum exarat.

In Pragm. 4.

*Sub n.*10. Quatènus allegatur *Medices in conſil.* ſupple 93.

Ibidem ſub n. 12. Adde videndum *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap* 235. *par.* 3. vbi quòd poteſt impartiri licentia Clerico irregulari reaſſumendi habitum Clericalem.

Et iuxta concluſionē principalem pragmaticæ nouiſſimè obſeruā, ſub meo patrocinio fuiſſe deciſum in Magna Curia Vicariæ de anno 1637. facta priùs relatione in Collaterali Cōſilio in cauſa Io. Baptiſtæ de Martino Clerici coniugati, qui pro cauſa criminali fuit remiſſus ad Curiam Epiſcopalē Ciuitatis Vici, non obſtante, quòd pro parte Fiſci prætenderetur, cauſam remanere debere in eadem Magna Curia, eò quia in Terra Laboris non fuerat practicatus caſus remiſſionis circa huiuſmodi Clericos coniugatos, ita patet in Banca Tartagliæ, & fuit viſa magna deciſio in loco ſic propinquo Neapolis.

*De Commiſſar. & Exequutoribus. in Pragm.*7.

In fin. Adde, quòd ſub clypeo huius cautelæ excuſatus fuit in currenti anno 1638. Ferdinandus Celentanus Sindicus Ciuitatis Vici, qui nō fuit deindè moleſtatus, quàmuis Commiſſatius Fiſcalium contra ipſum inſtetiſſet.

*De Compoſition. in Pragm.*7.

In fin. Adde, an reus accuſatus de morte alicuius ab exiſtentibus in primo, & ſecundo gradu, & abſolutus per ſententiam, poſſit de nouo accuſari à cęteris vſq; ad quartum gradū, vide *Phœb. deciſ. Luſitan.*9. *lib.*1. vbi affirmatiuam tutatur opinionem.

*De Contractibus in Pragm.*2.

*Sub n.*3. Iunge *Illuſtriſſimum Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.*125. *par.*1. & vide *Boer. deciſ.*242. *Peguer. deciſ.*144. *Capyc. deciſ.*201. *Papon arreſtor. lib* 4. *tit.*13. *arreſto* 3. *Fabr. dec.*3. *C. de fide inſtrumēt. Cabed. deciſ. Luſit.*90. *par.*2.

De Cultu Sacramēto ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, &c. in Rubrica.

*Sub nu.*6. Nota, quòd Parochiali in Eccleſia eſt aſſeruandum ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quàmuis pauper illa ſit, vt deciſum

in vna *Vrbinaten*. 22. *Martij* 1594. fatetur *Sellius in ſelect. canonic. cap.* 11. *num.* 12.

In Pragm. 1. *eiuſdem Rubricæ.*

Sub n. 4. Adde *Ciarlin.* moderniſſimè *controuerſ. forenſ.* 10. *num.* 25. vbi plures coadunat *Doctorum* authoritates.

De Delegation. in Pragm. 1.

Sub n. 2. Iunge *Ciarlin. controuerſ. forenſ.* 116.

De Duello in Rubrica.

Sub n. 7. Videndus *Ciarlin. controuerſ. forenſ.* 115. vbi quòd Clericus pugnās in duello priuatur nèdum beneficijs, ſed & penſionibus, idq; declarat, qualiter procedat.

De Educat. puerorum, &c. in Rubrica.

In fin. Adde *Peguer. deciſ.* 95. & *Cabed. deciſ.* 99. *par.* 1. affirmantes, patrem ex tranſitu ad ſecūda vota fieri ſuſpectum circa educationem.

De Empt. & vendit. in Pragm. 1.

In fin. Adde, quòd ſi furtiua res Domino ſit reſtituenda abſq; pretio patet ex *l. in eiuſdem C. de furt.* & probat *Coler. deciſ. German.* 26.

De Expenſis in Rubrica.

Poſt num. 5. Adde, & latiùs vide ſcripta infra in *prag.* 51. *de offic. Procur. Caſar.*

De Extract. animal. &c. in Pragm. 10.

In fin. Adde in terminis nouè *Ciarlin. cōtrouerſ. forenſ.* 31. vbi ſic ſeruari in fine teſtatur.

In Pragm. 1. *de feud.* Adde multa coaceruata per *Marin. quotid. reſolut. cap.* 126.

De Feudis in Pragm. 23.

In fin. Adde, quòd venditio feudi facta cum Regio aſſenſu poteſt reuocari ex *Conſtitut. Regni Diuæ memoriæ*, vbi nō fuerūt adimpleta adimpleri mandata in aſſenſu, putà quia non fuit præſtitum iuramentum fidelitatis, & literæ aſſecurationis impetratæ non fuere *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 3. qui pariter in materia erit videndus *deciſ.* 8.

In Pragm. 25. *eiuſdem Rubricæ in principio.*

Adde videndum *Marin. quotid. reſolut. cap.* 126. vbi multas deciſas res conglomerat in materia ſucceſſionis ad feuda.

N. 17. *in fine* Iunge *Amat. var. reſolut. par.* 2. *reſol.* 75. vbi latè.

De Furtis in Rubrica.

In fine, Adde, quòd fur inuētus cum re furata in loco, vbi aliàs non eſt ſubditus poteſt puniri à Iudice loci, tractans, quid ſi furetur in Eccleſia, vel cum rebus furatis ibi ſe transferat, an Eccleſiaſticus poſſit procedere.

In Pragm. 1. *eiuſdem Rubricæ.*

Sub n. 10. Adde *Coler. deciſ. German.* 144.

Et in fine iungas, quòd cùm furtum commiſſum domi de nocte ſit difficilis probationis, ideò admittuntur coniecturæ, & adminicula in illo, ita nouiter *Durant. deciſ. Rot.* 185. vbi receſet talia adminicula.

In Pragm. 2. *in fine.*

Adde, quòd mitigatur pęna ſi furta eſſent domeſtica *Coler. deciſ. German.* 207. *n.* 4. & fuit practicatum per M.C.V. in cauſa Angeli Antonij de Spataſora.

De Immunit. Neapolitanorum in Pragm. 1.

Sub num. 22. Adde *Galeot. controuerſ.* 13. *lib.* 1. vbi quòd mulier extera Neapolitano nupta non comprehenditur appellatione forenſium in ſtatuto, vel ſuperindicto de ſoluendo ducatos uigintiquinq; in ſingula centum ex reditibus, quos exteri poſſident in Regno, uidendus etiā *Reg. Rouit. deciſ.* 75.

De Inciſione arborum in Rubrica.

Sub num. 5. Adde *Ciarlin. controuerſ. forenſ.* 2. vbi quando emphyteuta, vſufructuarius, & ſimiles cadant à commodo ob inciſionem arborum fugiferarum.

De Infantibus perditis in Pragm. 1.

In fine, Sed qualiter huiuſmodi morientibus ab inteſtato ſuccedat Hoſpitale, in quo fuerunt nutriti *Praſes de Franchis deciſ.* 198.

De Iniurijs in Rubrica.

Sub n. 1. Adde *Coler. dec. German.* 154. vbi de pęnis famoſi libelli.

Sub nu. 10. Adde, quòd iniuria atrocior redditur reſpectu loci *Muta deciſ.* 38. *Caſtill. deciſ.* 171. *Merlin. controuerſ.* 66.

Sub num. 16. Adde *Coler. deciſ. German.* 167.

De Inſtantia cauſa non reſtituend. in Pragm. 1.

Sub n. 15. ibi *Afflict. deciſ.* 283. Adde *Reg. Tapiam deciſ. S.C.* 38.

Et in fine Adde, quòd in Conſiſtorio Principis inſtantia perpetuò durat *Theſaur. dec.* 10. *n.* 6. *Minſynger. obſeruat.* 48. *cent.* 2. *Molfeſ. conſ.* 42. *Reg. Tapia deciſ. Suprem. Ital. Senat.* 1. *nu.* 27.

De Inſtrumētorum liquidatione in Rubrica in fin.

Addas notandum, quòd vbi inſtrumentum nulliter, & inualidè fuit præſentatum, ſiuè accuſatum, pęna exigi non poteſt, & forſitan exacta venit reſtituenda, vt deciſum in cauſa Marcelli Ceſtron. per M.C.V. in Banca Lanzettæ, vbi ſunt cumulata conſimilia decreta, & confirmatū in S.C. in Banca Carboni oſtendit nouiter *de Petris conſ. deciſ.* 25. cùm pariſicentur, inſtrumentum non eſſe liquidatum, vel nulliter liquidatum, quia liquidatio nulla nomen liquidationis non meretur, vt ſimulatus contractus non meretur nomen contractus *l. ſimulata nuptia ff. de ritu nuptiarum, l. emptor ff. de aqua pluuia arcend.*

In Pragm. 1. *eiuſdem Rubricæ.*

Sub n. 2. Supple de deciſione hic mētionata fidē facere *de Petris conſ. deciſ.* 25. *ſub nu.* 4. & practicatum extitit in cauſa Octauij de Giordanellis cum Ioanna Spica.

Et ſub n. 4. Adde *eundem* cit. *conſ. deciſ.* 25. & ita nuper *ego* requiſitus de voto reſpondi in cauſa vertente inter Carolum Antonium de Gagliardis cum Scipione di Vanacore.

In Pragm. 4. *eiuſdem Rubricæ.*

In fine Adde, non ſuffragari præſentationem depoſiti, ſi illud fuerit conditionale, cùm purum eſſe

eſſe debeat *Giurb. deciſ.* 86. & 94. *Caſtill. deciſ.* 115. nec ſi fuerit factum minus quantitate debita, cùm debeat eſſe integrum *l. acceptam*, & ibi *Scribent. C. de vſur. Cornazzan. deciſ. Luc.* 76 nu. 28. *Milanenſ deciſ.* 18. n. 23 & 31 *lib.* 2. *Caſtill d. deciſ.* 115. *Nos forenſ quaeſt.* 65. *tom.* 2. vbi quòd lite pendente poteſt ſuppleri *Illuſtriſſimus Praeſul Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 172. *par.* 3.

Et nota, dici Curiam pro Tribunali ſedere ſemper quòd non receſſit à Tribunali *l. diuus ff. de in integr. reſtitut. Chriſtin. dec. Cur. Belgic.* 317. *vol.* 1.

De Iudaeis in Rubrica.

N. 7. Adde *Ciarlin. controuerſ. forenſ.* 42.

N. 19. Adde *Coler. deciſ. German.* 117. *ex cap. placuit extra de teſtibus, cap. non poteſt* 23 *quaeſt.* 7. dicentem, ſecus eſſe de iure Saxonico.

De Legat pijs in Rubrica.

In fin. Adde *Marant* nouiſſimè poſt cęteros *reſponſ. deciſ.* 24 *par.* 1. & *reſponſ.* 38. vbi etiam de priuilegijs Reuerendae Fabricę edifferit latè, plura cumulans.

Ibid. n. 2. Adde fusè *Ciarlin. cōtrouerſ. forenſ.* 116. & *Merlin. controuerſ* 65.

Ibid. n. 10. Adde obſeruādum, iuſpatronatus ſpectans ad Cōfraternitatem laicalem, praeſertim ſi illud ſit relictum Confratribus, & non Confraternitati laicale cenſeri *Duran. deciſ. Rot.* 130. quod habui in facto de hoc anno 1638. & ita fuit practicatum.

De Locat. in Pragm. 1.

N. 13. Adde *Viu. deciſ.* 308.

De Magiſtris artium in Pragm. 2.

In fine, Quomodò debeant interpretari relationes Peritorum, vide *Ciarlin. controuerſ. forenſ.* 75. vbi etiam, quòd Peritus declaret ſuam relationem, ſicut Iudex ſuam ſententiam, & Arbiter laudum.

De Mercatura Officialibus prohibita in Pragm. 1.

Sub n. 3. Amplia, pragmaticam procedere in Caſtellanis, quia illi comprehenduntur ſub tali prohibitione, vt deciſum probat *Reg. Rouit. conſ. deciſ.* 92. *lib.* 2. videndus *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 72. *num.* 22.

De Monetis in Rubrica.

In fin. Adde nouiſſimè *Petris cōſ. dec.* 6. vbi mordicùs tutatur, appellatione mobilium, & ſupellectilium domus, argenti, & auri pecuniam non contineri, etiam attento communi vſu, & conſuetudine loquendi totius Italiae, maximè ſi fuerit in quantitate, vel in Banco retenta, & in emptionem ſtabilium deſtinata.

De Notarijs in Pragm. 1.

In fin. Adde *Peguer. deciſ.* 141. vbi quòd ſufficit quaſi poſſeſſio decennalis.

De Nundinis in Rubrica.

N. 4. Adde, quòd per Sacram Congregationem Eminentiſſimorum Cardinalium refert declaratum nouiſſimè *Barboſ. de offic. Parochi cap.* 6. *num.* 15. nihil innouandum in conſuetudine hùcuſq; tolerata in Nundinis, quae non ſunt ſollemnes, ſed ſiunt peractis ſacris in ſeſto alicuius Sancti antè atrium Eccleſiae.

De Officialibus, & quae ijs prohibeantur in Prag 1.

In fin. Adde *Illuſtriſſ. Praeſul. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 306. *n.* 4 *par* 3.

In Pragm. 22. *eiuſdem Rubricae.*

Sub n. 2. Adde *Surd. deciſ.* 15.

De Officijs ad Regiam Maieſtatis, &c. in Rubrica.

N. 1. Adde *Reg. de Ponte deciſ* 12. *n.* 14.

De Offic. Sacri Regij Conſilij in Pragm. 5. *§. quamplurimum.*

Quatènus diſponit, eſſe faciendum depoſitum, vbi dicitur de nullitate, videlicèt, quòd ſimul cum comparitione, in qua nullitates allegantur praeſentetur depoſitum duodecim aureorum, ſi ſententia ſit intra ſummam ducatorum mille, ſi verò illam excederet, aureos ſexaginta pro pęna ſoluenda Regio Fiſco, in euentum, quòd nullitates non militarent.

Obſerua, tale depoſitum eſſe faciendum nèdum quando dicitur de nullitate ſententiarum Sacri Conſilij, ſed etiam Regiae Camerae Summariae, Magnae Curiae Vicariae, & Regiarum Audientiarum Prouincialium, vt in *prag.* 77. *§.* 16. *hac eadem Rubrica*, & *Nos* latiùs demonſtrauimus *deciſ Reg Audient Apuliae* 11.

Nec non ſigna, tale depoſitum non eſſe faciendum, quando allegarentur nullitates aduerſus laudum latum ab Arbitris, vt apud *Larath conſ dec.* 30. vbi hanc probat ſententiam, varijs rationibus declarando, in hoc ceſſare diſpoſitionem huius *tex.* pragmaticae, dùm de tali caſu non meminit, & quòd proindè illa venit intelligendus; vt iacet, verbiſq; ſuis, vt verbis ſtatuti intuendum eſt ex *Cacher. deciſ.* 4. *nu.* 10 *Magon. deciſ. Lucenſ.* 60. *nu.* 31. maximè dùm ſumus in ſtatuto, quod ſtricte ſolet interpretari, & de perſona ad perſonā, nec de caſu ad caſum extēditur, & ita extitit practicatum in nullitatibus propoſitis aduerſus laudum latum in cauſa Minichelli Sauoleri, & Petri Iacobi de Gentile.

Praetereà ceſſabit rigor pragmaticae reſpectu pauperum allegantium, & proponentium nullitates, quia ipſi admittuntur abſq; depoſito, vt determinatum habes in *Noſtra forenſ. quaeſt.* 59 *par.* 2. vbi quòd quando grauatus eſt pauper, ei permittitur, paupertatem allegādo Excellentiſſimo Proregi ſupplicationem porrigere, vt dignetur mandare, eſſe recipiendas nullitates abſq; depoſito, à quo ſolet interponi decretatio, vt Sacrum Regium Conſilium, ſiuè Regia Camera, vel Magna Curia Vicarię de iuſtitia prouideat ſuper allegata paupertate, per quae Tribunalia ſolet impartiri terminus, & facta paupertatis probatione expeditur prouiſio, eſſe recipiendas propoſitas nullitates abſq; depoſito, & ſic ſeruatur.

In Pragm.46. eiuſdem Rubricæ.

Pro corroboratione adde regulam, vt augmentum naturæ eius ſit, cui accedit *l.etiam C.de iur.dot.Cauale.deciſ.42.nu.5.par.1.Barz. deciſ.Bonon.*108.*nu.*14. & regulatur iuxta naturam ſui principalis *l.quod in rerum §. ſi quid poſt ff.de leg.*1. *Caballin.milleloq.*449. *Giurb. conſ.crim.deciſ.*62. *num.* 11. vbi *num.*12. quòd gaudet eiuſdem priuilegijs *l.etiã C.de iur. dot.*

In Pragm.66. eiuſdem Rubricæ.

*Sub n.*18. Adde, nec ad euitandam ſubreptionem ſufficere aliquod ex narratis verificari ad ſubſtinendam gratiam, ſed omnia eſſe verificanda *Rot.diuerſ.deciſ.*634.*par.*1.

*De Porterijs in Pragm.*1.

In fine Adde pariter, quòd Capitulum nõ poteſt cogi à ſuo Epiſcopo ad dandam ſtrenam ſolitam dari, vt declaraſſe Sacram Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationem ad fauorem Reuerendi Capituli Montiſpeluſij reſtatur *Vulp.in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.*14. *num.* 20.

Ex libris [illegible] J. J. D. [illegible]

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
SINGVLARVM SENTENTIARVM,

Rerum, & verborum omnium in his Collectaneis, ſeù Commentarijs ſuper Pragmaticis Regni.

A

ABigeus non dicitur qui bouem errantem ſurripit, collect. 1. Rubric. de pœn. nu. 6. fol. 484

Abolitio quid ſit, collect. 1. Rubric. de Abolition. num. 5. 12

Abolitio quotuplex, & an differat ab indulgentia, & tranſactione, ibid. num. 6.

Abolitio per quem concedatur, ibid. num. 7.

Abolitio concedi non poteſt per Barones, ibid. n. 10.

Abolitio quando reuocari poteſt, ibid. num. 14.

Abolitio de adulterio inceſtuoſo poteſt concedi per Principem ſæcularem, ibid. num. 22.

Abolitio delicti conceſſa à Principe non præiudicat Eccleſiæ quòad damnum compenſandum, ibid. num 23.

Abolitio, & indulgentia crimina futura non comprehendunt, ibid. pragm. 1. num. 1. 15

Abortus pœna quæ ſit, collect. 1. Rubric. de pœn. num. 12. 484

Abſentia allegata aduerſus citationem ad informandum quãdo non admittitur, collect. 7. pragmat. 27. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n. 4. 417

Abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo nõ debet citari per edictum, collect. 1. rubric. de Citation. num. 116. 165

Abſentia citati ſuper liquidatione inſtrumẽti quãdo admittatur, collect. 5. pragm. 7. de inſtrumẽt. liquidat. num. 11. 299

Abſens non dicitur qui abeſt propter neceſſitatem Regis, collect. 6. pragm. 11. de Official. & quæ ijs prohib. num. 8. 370

Abſentia præſumitur in dubio, collect. 1. pragm. 1. de perſequend. malefactor. num. 4. 480

Abſentia, & præſentia quomodò conſiderantur, collect. 1. Rubric. de Præſcript. num. 22. 492

Abſolutus in foro conſcientiæ an poſſit inquietari in foro fori, collect. 1. Rubric. de Accuſat nu. 5. fol. 28. & quid de excommunicato idm abſoluto. ibid. num. 6.

Abſolutus nouis ſuperuenientibus inditijs poteſt, illis ſuperuenientibus, denuò moleſtari, ibid. n. 7.

Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri die feriarum ad cautelam, collect. 1. Rubric. de ferijs num. 24. 246

Abſolutus à pœna furti non cenſetur abſolutus à reſtitutione, collect. 3. pragm. 2. de furt. num. 10. fol. 275

Abuſus Titulorum in ſcribendo tollitur, & datur noua forma, collect. 1. pragm. 1. de titul. ſeu inſcript. abuſ. in ſcrib. ſubl. num. 1. 546

Accataſtatio facta non præiudicat illi, qui nõ fuit præſens, collect. 1. Rubric. de Appret. n. 3. 100

Accataſtari debent Ciues pro bonis ſitis in territorio, ibid. pragm. 1. num. 12. 102

Acceptatio literarum cambij quomodò probetur, collect. 3. pragm. 3. de Literis Cambij n. 15. 318

Acceſſus ad loca, in quibus morantur Partes offenſæ prohibitus à Pragmatica qualiter intelligatur, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. n. 26. 16

Acceſſus ad Monaſteria Monialium non præcedente Ordinarij licentia prohibetur, collect. 4. pragm. 3. de Monial. num. 1. 350

Acceſſus fieri poteſt, poſt didicita teſtificata, collect. 10. pragm. 63. de Offic. Procurator. Cæſar. nu. 9. fol. 438

Accingendus de proximo habetur pro accincto, collect. 1. pragm. 4. de Pharmacopol. n 5. 481

Accuſatio quid ſit, quotuplex ſit, & quæ ſit eius forma, & eius generalia, collect. 1. Rubric. de Accuſation. num. 1. 27

Accuſatus de aliquo delicto, ſi de illo ſemel fuit abſolutus, vel condemnatus, non ampliùs accuſari, vel inquiri poteſt, ibid. num. 2.

Accuſatio, quæ nullum certum Authorem habet, præſertim vbi imputatur memoria defuncti, etiã in atrociſſimis delictis non eſt permittenda, ibid. num. 8.

Accuſator ſi deſiſtat, & remittat, vel ſi mortuus fuerit, an Iudex ex officio procedere poſſit, & an hæredes ſunt citandi, ibid. num. 9. & 10.

Accu-

Digitized by Google

INDEX

Accuſator an teneatur exprimere in accuſatione diem commiſſi criminis, & quando, & an accuſator falſi, falſi qualitatem exprimere teneatur, locum, & in qua parte, ibid.num.13. & 14.

Accuſatione non exiſtente ex quibus cauſis poſſit procedi ex officio, & an accuſationi praeſcripta, ibid.num.15.& 16.

Accuſans puniendus eſt, nō conſtito de delicto, ibid. num.19.

Accuſatus per Procuratorem in cauſa criminali, reſpondet per Procuratorem, ibid.nu.21.

Accuſatus non reaccuſat ſuum accuſatorem, eiuſq; familiam, & ſuos, ibid. pragm.1.num.1.2.3.& 4.fol.29.limita, vt num.5.& 6.

Accuſator nō admittitur, niſi pro ſua, vel ipſorum iniuria, ibid.num.7. niſi accuſatio ſit de publicis delictis, cùm pœna Fiſco applicatur, ibid.nu.8.

Accuſatio quando ſpectat ad omnes, ibid.num.9.

Accuſandi actio competit illis, quibus defertur ſucceſſio, ibid.num.13.

Accuſator, & teſtis nemo eſſe poteſt, collect.1. prag. 1.de teſt.reſtanat num.24. 542

Acquiſita *ex cauſa aduocationis non conferuntur, collect.1 Rubric.de Poſtuland.num.16.* 489

Acta *iudicij non poſſunt ſcribi per Iudices, etiam de conſenſu Partiũ, collect.9. prag.9. de Actuar. num.2.* 38

Acta facta ab Officiali, qui emit officium an ſint valida, collect.5 pragm.4.de Baronib.n.9. 125

Acta facta ex citatione nulla, non tenent, collect.2. prag.1.nu.8.de Citat. 165

Acta iudiciaria nequeunt fieri diebus ferialibus, collect.1.Rubric.de Ferys nu.6. 246

Acta corruunt perempta inſtantia, collect.1. Rubric.de Inſtant cauſ.non reſtituend.n.14. 290

Acta in Curijs Nundinarum poſſunt fieri de nocte, collect.1.Rubric.de Nundin.n 9. 365

Acta ſunt nulla ſi Auditores non faciunt illa actitare per Actuarios, collect.8.prag.10.§.35.de Offic.Iudic.n.156. 397

Acta quando erunt nulla, ibid.§.53.n.237. 403

Actio *pro ludo non datur, niſi aliquid depoſitum, aut aſſignatum ſit pro ſecuritate ludi, collect.2. prag.1.de Alcator.nu.3.* 78

Actio ſiuè detur ad rem mobilem, ſiuè immobilem ſemper cenſetur immobilis, collect.1.Rubric.de Cenſib.nu.50. 149

Actio querelandi quibus competit, collect.7.prag.7. de Compoſit.nu 1. 182

Actio iniuriarum an detur pro verbis iniurioſis coràm Principe, collect.1. Rubric. de Iniurijs nu 9. 288

Actio iniuriarum quanto tempore praeſcribatur, ibid.nu.16.17.18.

Actio iniuriarum quando tranſit ad haeredes, ibid. num.19.

Actor *tenetur litis expenſas praeſtare reo pauperi, & qualiter ſint decernenda, collect.4. pragm.5. de Carcer.n 9.& 11.* 144

Actor non habet dilationem, collect.1. Rubric. de Dilation.nu.1.2.& 3. 202

Actor ſi obtinuit ſententiam pro cauſa principali vnà cum expenſis, quae expenſa non venit, collect.2. pragm.1. de inſtant. cauſ.non reſtit.nu. 11.fol. 291

Actor antè omnia debet probare ſe talem, collect. 13 pragm.42.de Offic. Sacr.Reg. Conſil.num.5. fol. 452

Actor quando non tenetur ſequi forum Rei, ibid. prag.46.nu.2. 454

Actor ſi peteret praeſtari iuramentum calumniae, & cauſa proceſſerit abſq; illius praeſtatione vſq; ad renunciationem, & concluſionem praeſtari non poterit ad Partis inſtantiam, collect.6.pragm.6. de Ordiñ.Iudicior.n.14. 464

Actus *Viceregius vbi non eſt factus in vim pragmatica, durat tantùm per annum, propoſit.8. num.2.* 8

Actus geſti contra legem, ad derogandam illam an ſufficiant, ſciente Principe, nec puniente, propoſit.10.nu.3. 9

Actus non retrotrahitur in praeiudicium aliorum, ſed illorum, qui actum faciunt, collect.1. Rubric. de Abolition nu 26. 13

Actus incuſationis, & exequutionis ſunt voluntariae iuriſdictionis, & expediuntur abſq; cauſae cognitione, & Parte inaudita, & non citata, collect.13.pragm.15.de Actuar nu 18.19 20.& 21. fol. 42

Actum *in ludo ex cauſa ludi factum cenſetur, collect 1.Rubric de Aleator n 17.* 78

Actus *celebrantur expenſis petentis, collect.5 prag. 8 de Condemnat pro delict.n.1.* 186

Actus *interrogationis faciendus ſuper praeſentatione inſtrumenti praeſentati per defunctum an poſſit fieri per haeredem, collect.1. Rubric. de Inſtrument.liquidat nu 37.* 295

Actus *dicitur nullus forma non ſeruata, collect.2. prag.1 de Iuriſdict.Magiſtr.Iurat.n.2.* 304

Acta *facta per Iudicem incompetentem ſunt nulla, collect 2 pragm.1 de Iuriſdict inuic.non turband nu 10.* 307

Actus, *vt remaneat firmus ſemper capitur coniectura, collect.8 prag 10 § 11 de Offic Iudic nu. 64 fol.* 388

Actum *fruſtratorium nō praeſumitur quem feciſſe, ibid.nu 65*

Actus *metu factus eſt nullus, collect.7 prag.27.de Offic Magiſtr Iuſtitiar.n 5* 417

Actuarius *vndè dicatur, in quo verſetur eius officium, & quae iurare debeat, collect 1. Rubric. de Actuar nu 1.* 30

Actuarius non eſt Dominus actorum, ſed debetur Tribunali ius dicenti, ibid.nu.4.

Actuarius *an dicatur Officialis, ad finem, vt de eius delicto ſola M C cognoſcat, ibid.n.5 & 6.*

Actuarij *ſolo iuramēto recuſātur vt ſuſpecti, ibid. nu 7.fallit in Actuarijs Sacri Conſilij, qui ſi allegentur ſuſpecti, cauſa ſuſpitionis in ſpecie probanda eſt, ibid.nu.8.*

Actuarius *in propria patria eſſe nequit, ibid.n 9.limita, vt nu.10.*

Actua-

Digitized by Google

INDEX

Actuarius non poteſt recipere iuramenta teſtium etiam abſuturorum, niſi de commiſſione Iudicis, vel in eius præſentia, & ſi aliter, nulliter agit, ibid. num. 11. & 12.

Actuarii, & Scribæ ſubſunt illius Tribunalis, foro cui inſeruiunt, tàm in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus, ibid. num. 13.

Actuarii Regiæ Cameræ, & Sacri Conſilii non recognoſcuntur à Magna Curia, ibid. num. 15.

Actuarii qua ætate eſſe debeant, ibid. num. 16.

Actuarij, & Subactuarij Magnæ Curiæ Vicariæ quot eſſe debent, ibid. pragm. 1. num. 1. fol. 31. & quare, certus numerus traditur, num. 2. & an inſeruiant per ſubſtitutum, ibid. num. 7.

Actuarij cùm abſit practica traditur pro ſubſcribendis ſcripturis ab illo, ibid. num. 8. 32

Actuarij tenent ſubſtitutos agentes omnia nomine Actuarij in capite, ibid. num. 9.

Actuarij omnes ſunt æquales, & æqualiter inter eos proceſſus ſunt diuidendi, ibid pragm. 4. nu. 1. fol. 34

Actuarij Curiarum ordinarij actitare debent omnes cauſas, etiam ſi Iudices cognoſcant vti Delegati, & Commiſſarij, vel vt Magiſtri Mercatus, ibid. pragm. 10. num. 2. 39

Actuarij, & Notarij an debeant cognoſcere contrahentes, & an teſtes requiſitos pro ſubſcriptione pro recipiendis fideiuſſionibus, & obligationibus ex pragmatica, ibid. pragm. 15. num. 12. 41

Actuarii tenentur de proprio, niſi ſubſcribi faciant obligationes, & fideiuſſiones ad damna, & intereſſe, vltrà obligationis nullitates, ibid. num. 14.

Actuarij, qui tenentur in ſubſidium pro obligatis, tenentur diſcuſſionem facere infra quatuor mẽſes, quo elapſo tenentur de proprio, etiam ſi recipiant coniunctos Principalis, ibid. pragm. 17. nu. 1. & 4. 42

Actuarij tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, fideiuſſoribus ſoluendo non exiſtentibus, tenentur de proprio, ibid. num. 2. limita, de conſenſu Partium, num. 14.

Actuarij tenentur de proprio poſt quatuor menſes, etiam quòd infra tempus bona fideiuſſorum excuſſa ſint, non tamen vendita de conſenſu creditorum, qui ſi proteſtentur contra Actuarios, præiudicium ſibi nõ fieri, etiam ſi diſcuſſio ſit facta contra Principalem, & non eius heredes, ſed tantùm aduerſus fideiuſſores, non repertos ſoluendo, ibid. num. 5. & 6.

Actuarij capientes fideiuſſiones de parendo mandatis, Principale, & fideiuſſoribus non parentibus mandato, & non exiſtentibus idoneis, tenentur ad Partium debita, ibid. num. 7.

Actuarij quando teneantur de fideiuſſionibus præſtitis per ſubſtitutos, cum quibus actum eſt, vt eorum periculo fideiuſſiones capiantur, ibid. nu. 11. & 13.

Actuarij actione ſubſidiaria tenentur ex fideiuſſionibus, quæ ex natura officij capiuntur, ibid. n. 12.

Actuarij excuſantur ſi cum debitis diligentijs capiant fideiuſſores, vel cùm non idoneos recipiunt de ordine Iudicis, ibid. num. 15. 16. & quomodò conſtabit de ordine Iudicis, num. 17.

Actuarius excuſatur ſi recipiat fideiuſſorem minus idoneum, ſi Principalis ſit idoneus, quia valeat eius patrimonium quantitatem promiſſam, ibid. num. 18. & 19.

Actuaria, & baiulationes poſſunt licitè vendi, collect. 5. pragm. 4. de Baronib. num 5. 125

Actuaria cum prouentibus locari nõ poſſunt, ibid. num. 6.

Actuarij debent eſſe annales, & quando pro ſequẽti, ibid. pragm. 5. num. 9. 126

Actuaria cum officio gubernij dari nõ poteſt à Baronibus, ibid. pragm. 23. num. 1. 136

Actuarij non debent creari inhabiles, collectan. 8. pragm. 10. §. 24. de offic. Iudic. num. 109. 393

Actuarij remoti ab vno officio Actuarij efficiũtur inhabiles ad aliam Actuariam, ibid. num. 118.

Actuarius an finito anno dicatur inhabilis, ibidem num. 122.

Actuarij quantum debent habere in ære, vt habiles ſint, ibid. num. 125.

Actuarij iuſtum pretium pro ſcripturis recipere tenentur, collect. 3. pragm. 4. de offic. Iuſtit. num. 5. fol. 410

Actuarius licitè exigere poteſt ſalarium pro copia actorum in viſitatione per Epiſcopũ facta, ibid. num. 6.

Actuarij vltrà pandectam nihil accipere poſſunt, collect. 11. pragm. 36. de offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 2. 419

Actuarij non poſſunt eſſe de propria Patria, collect. 1. pragm 1. de Officior. prouiſion. num. 3. 440

Actuarij quomodò capere debẽt fideiuſſorem à Cõmiſſarijs, collect. 21. pragm. 60. de offic. Sac. Reg. Conſil. num. 1. 456

Adhoa *eſt loco ſeruitii, quod præſtatur Regi à Baronibus, & Feudatariis tempore belli, collect. 3. pragm. 18. de offic. Procurat. Cæſar. n. 20.* 427

Adhoa ſoluitur ab vſufructuario, non à proprietario, ibid. num. 22.

Adhoa non minuit paragium, ibid. num. 24.

Adiudicatio *non eſt facienda plus debito, & quæ requirantur ad illam faciendam, collect. 3. prag. 2. de Appellat. num. 3. & 4.* 94

Adiuncti *qualiter ſe habeant ad ſupplendum numerum votantium, collect. 4. pragm. 4. de Dilation. num. 4.* 206

Adiunctus datur in Sacro Conſilio in paritate votorum, collect. 4. pragm. 5. de offic. Iuſtitiar. n. 4. fol. 411

Adiuncti dantur per Proregem in Camera Summaria, ibid. num. 5.

Adiutorium *non poteſt peti per Barones vltrà certum modum, collect. 2. pragm. 1. de Baronib. n. 1. fol.* 110

Adiutorium vndè dicatur, ibid. num. 2.

Adiutoriũ quo iure exigitur, & quomodò debetur, ibid. num. 3. & 6.

Adiutorium debetur Baroni capto ab hoſtibus pro ſeruitio Regis, ibid. num. 4.

Adiu-

INDEX

Adiutorium debetur Baroni pro emenda Terra, ibid.num.7.

Adiutorium debetur Baroni, ſi Rex hoſpitatur in eius Terra, ibid.num.8.

Adiutorium debetur Baroni, etiam ſi ſit conceſſum feudum cum qualitate burgenſatica, & allodiali, etiam ſi eſſet exemptum à ſolutione adhoæ, & etiam ſi eſſet conceſſum ab Eccleſia in emphyteuſim, ibid.num 10.

Adiutorium debetur Baroni à vaſallis burgẽſibus in propria Terra habitantibus.ibid.num.11.

Adiutorium eſt præſtandum ceſſionario, nõ autem cedenti, ibid num.12.

Adiutorium non debetur vſufructuario, ibid.n.14.

Adiutorium debetur Domino, etiam ſi plusquam triginta annos non exegerit, ibid.num.17.

Adiutorium debetur Baroni etiam ſi habet Terrã cum pacto de retrouendendo, ibid.num.18.

Adiutorium non poteſt remitti vaſallis per Baronem abſq; aſſenſu, ibid.num.19.

Adiutorium non poſſunt exigere Barones propria authoritate, ibid.num.20.

Adiutorium debetur pro ſingulis filiabus, etiam ſi eodem tempore maritentur, ibid.num.21.

Adiutorium debetur, ſi deceſſerit auiculus, & ſucceſſerit nepos ex eadem ſorore in feudis antiquis, & ſororem maritauerit, ibid.num.22.

Adiutorium debetur auo maritanti neptes etiam patre viuente, ibid.num.26.

Adiutorium debetur à vaſallis Baroni pro maritanda ſecunda ſorore, ibid.num.27.

Adiutorium debetur Baroni quando ſoluit dotem à patre legatam, ibid num.28.

Adiutorium non debetur auiæ maternæ Dominæ feudi pro maritanda nepte, ibid.num.29.

Adiutorium non debetur ſorori maritandæ pro feudo à fratre acquiſito ibid.num.30.

Adiutorium quo tempore debeatur pro monachãda filia, ſorore, vel amita, ibid.num. 31.

Adiutorium an idem detur, quando fœminæ maritantur, vel quando monachantur, ibid.num.32.

Adiutorium eſt quinq; carolenorum pro quolibet foculari, quando fœmina maritatur, & viginti quinq; granorum ſi monachatur, ibid.num.33. & 34.

Adiutorium debitum pro emenda Terra, intelligitur pro vna vice, ibid num.35.

Adiutorium an debeatur filio Baronis emẽti Terram, ibid.num 36.

Adiutoria vt ſoluantur an per cenſuras Eccleſiaſticas Prælati Eccleſiaſtici cogere poſſint, ibidem num. 37.

Adiutoria quomodò exiguntur, collect.2. pragm.1. de Salar.cor.num.23. 515

Adminiſtrationis nomen quid importet, collect.1. Rubric.de Adminiſtr.Vniuerſit.num.1. 44

Adminiſtrationem quis habere dicitur, ibid.

Adminiſtratio in dubio debet deferri illis, de quibus erat electio facienda, ibid.num.2.

Adminiſtrationem habẽs in vita æquiparatur vſufructuario, ibidem num.3.

Adminiſtratio dari non debet, niſi adminiſtrare debens priùs iuret vtilia agere, & inutilia prætermittere, & inuentarium faciat, ibid.num.4.

Adminiſtratio facta per tutorem antè confectum inuentarium quando valeat, ibid.num.5.

Adminiſtratores alienarum pecuniarum regulariter eas debent erogare ad vſum deſtinatum, & conuertens ad vſum proprium tenetur ad intereſſe, ibid.pragm.5.num 4.& 5 fol.54.& de iure ciuili tenentur de furto, ibid.num.6. quàmuis ſecus ſit de iure Canonico, num.7.

Adminiſtrator pecuniam vniuerſalem conuertens in proprios vſus præſumitur in dolo ad inſtar tutoris conſumentis in ſuos vſus pecuniam pupillarem, ibid.num.9.

Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis nõ poſſunt pecuniam vniuerſalem alteri mutuare, ibid.nu. 10.

Adminiſtratio redditionis rationum debetur ab eo, ad quem vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat, ibid. num.13.

Adminiſtrator tenetur librum cõficere, & qualem, ibid num.16.& 25.

Adminiſtratores Vniuerſitatis nequeunt vendere fructus immaturos, ibid num.55.

Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur de damno ob fideiuſſores non idoneos datos à cõductoribus gabellarum, ibid.num.128.& quarè, num.130.

Adminiſtratores tenentur Vniuerſitati de culpa, & negligentia ad inſtar tutorum, ibid.num 130.

Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur conſignare claues arcæ, in qua eſt repoſita pecunia Vniuerſitatis abſq; requiſitione, vel dilatione, ibid. num.131.& 133.

Adminiſtratores Vniuerſitatum tenentur facere computa.& illa reddere infra decem dies immediatè ſequentes tempus finitæ adminiſtrationis, ſed non antè tempus finitum, ibid.num.136. & quarè, num.139.& 140.

Adminiſtrator ſuæ adminiſtrationis rationem reddere tenitur, ibid.num.137.& 138.

Adminiſtrator in quibus caſibus tenetur reddere rationem pendente adminiſtratione, ibid. num. 140.

Adminiſtrator Vniuerſitatis infra quod tempus exigere debeat exigentias Vniuerſitatis, aliàs ipſe tenebitur, ibid.nu.152. quid ſi ſint plures, an, & quando teneantur inſolidum, ibid.num.155. & quando excuſetur ſi non exegerit, ibid.num. 156.157. & 183.

Adminiſtrator nequit conueniri, neq; cogi ad compenſandum pro certa ſumma, niſi finita adminiſtratione, ibid.num.178.& 189. nec ipſe petere ſuum creditum, ibid.num.182.

Adminiſtratores Vniuerſitatis ſtatim accepto officio ſe informent de oneribus Vniuerſitatis, Fiſcalibus, ordinarÿs, & extra, quæ quomodò ſoluantur ab Vniuerſitatibus in Regno, ibid num. 197.& 198.& quid de ipſis iudicetur, num.199. & quid vbi Vniuerſitas eſſet diminuta, nu.200. & quid ſi in totum defeciſſet, num.201.

Ad-

INDEX

Administrator Vniuerſitatis pecunias ſuperabundantes applicare debet in extinctionem æris alieni, vel in emptionem annuorum introituum, aliàs ad exemplum Tutoris, & Balij tenetur ad intereſſe, niſi eſſet neceſſe reparare Pontes, aut muros Ciuitatis, ibid. nu. 210. & ad eam qui tenea̅tur, nu. 212.

Administrator eligi poteſt inhabilis ob defectum idoneorum, & habilium, ibid. nu. 237.

Administrator Vniuerſitatis nequit eligi qui habet litem cum Vniuerſitate, nec poterit alios eligere, & ſic priuatur voce in parlamentis, ibid. n. 240. & 241. ſed non litigans cum Barone, ibid. num. 242. vel niſi Ciues conſentiant, num. 243. vel renunciauerit liti, nu. 245.

Administrator Vniuerſitatis non poteſt donare, & ſi donet, Rationales non admittunt donationum partitas, ibid. nu. 246. amplia in quolibet adminiſtratore, num. 247. 248. & 253.

Adminiſtratores Vniuerſitatum non poſſunt accipere pecuniam ad cenſum abſq; aſſenſu Regio, ibid pragm. 11. num. 1. fol. 70. & quando ſecus, num. 6.

Adminiſtratores quatruplices ſunt, collect. 1. Rubric. de Adminiſtrat. & quòd ipſimet ſeru. nu. 1. & 4. 72

Adminiſtrator debet librum facere, & ad quæ teneatur, ibid. nu. 7. & 8.

Adminiſtrator quot modis conſtitui poſſit, & quos actus facere, ibid. nu. 9.

Adminiſtrator quando præſumatur factus locuplex ex bonis adminiſtratis, ibid. nu. 10.

Adminiſtrator creditor præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, niſi per computorum redditionem contrariũ probetur, ibid. nu. 11.

Adminiſtratores Vniuerſitatis condemnati appellare non poſſunt, niſi facta ſolutione integra, collect. 6. prag. 5. de Appellat nu. 1. & 3. 98

Adminiſtratio iuſtitiæ perſonis ſufficientibus committi debet, collect. 4. pragm. 3. de Baronib. nu. 9. fol. 124

Adminiſtratores omnes tenentur reddere rationem, collect. 1. prag. 1. de Commiſſar. num. 2. & ſeq. 174

Adminiſtratores Vniuerſitatis in fine anni dant computa alijs Adminiſtratoribus, ibid. pragm. 8. num. 1. 177

Adminiſtrator non dicitur qui non adminiſtrat, collect. 6 prag. 11. de Official. & quæ ijs probib. num. 15. 371

Adminiſtratio Officialium ſolet interdici pendente inquiſitione, ibid. prag. 15. nu. 8. 371

Adminiſtratores monetæ Ciuitatis ſi illam retinent, qua pœna puniantur, collect. 6. pragm. 46. de Offic. Procur. Cæſar. nu. 2. 429

Adminiſtratio officij pendente inquiſitione eſt ſuſpendenda, collect. 2. pragm. 1. de Sindic. official. num. 6. 528

Adoptiui, & arrogati non veniunt appellatione filiorum tàm in diſpoſitiuis, quàm in conditionalibus, vndè nec faciunt deficere conditionem ſi ſine liberis, collect. 4. pragm. 4. de Adminiſtr. Vniuerſ. nu. 11. 49

Adulterio opem præſtans punitur ſicut Principalis, collect. 2 prag. 1. de Lenonib. nu. 15. 315

Adulterij pœna quæ ſit, collect. 1. Rubric. de pœn. nu. 10. 484

Aduocatis vltrà quartum gradum interuenientibus, Magiſter actorum non eſt ſuſpectus, collect. 4. prag. 3. de Actuar. nu. 4. 33

Aduocatus nõ teſtificatur pro Clientulo, ibid. prag. 8. nu. 13 fol. 37 ſecus, vt nu. 14.

Aduocatus pauperum debet ferre togam, ſicuti Officiales, collect. 7. pragm. 15. de Official. & quæ ijs probib. nu. 6. 371

Aduocati pauperum nequeunt cognoſci à Regio Tribunali, cui inſeruiunt, collect. 7. pragm. 9. de Offic. Iudic. nu. 5. 383

Aduocati pauperum deſtinati in Collegiatis Tribunalibus ſunt exempti à muneribus publicis, ibid. nu. 6.

Aduocati militare dicuntur, collect. 1. Rubr. de Poſtuland. nu. 6. 488

Aduocati ſunt priuilegiati, ibid. nu. 7.

Aduocati dantur miſerabilibus, etiam quòd non petantur, ibid. nu. 9. & 10.

Aduocati patrocinari recuſantes qualiter, & quãdo puniantur, ibid. nu. 11. & 12.

Aduocati an poſſint deſerere cauſam cœptam patrocinari, ibid. nu. 13.

Aduocatus inimicus poteſt prohiberi, nè patrocinetur, ibid. nu. 15.

Aduocato quando liceat cum Cliente paciſci, ibid. prag. 1. nu 4. 5. & 7. 489

Aduocatus Fiſcalis an poſſit allegari ſuſpectus, collect 3. prag. 5. de Suſpit. official. nu. 3. 534

Aduocatus Partis nequit eſſe Iudex, & quid in Fiſci patrono, ibid. prag. 15. nu. 34. 538

Aduocatus in ſimili cauſa nequit allegari ſuſpectus, ibid. nu. 36.

Aduocatus poteſt eſſe teſtis, collect. 1. pragm. 1. de Teſt refrenat. nu. 44. 544

Aedificare domum in proprio ſolo cuilibet licet, extollere, & excauare, etiam cum damno vicini, etiam ſi luminaria vicini obſcurentur, collect. 1. Rubric. de Aedific. probib. num. 1 & 2. fol. 75. declara, vt nu. 3. 7. 8. 9. 11. 13. & 15.

Aedificare in ſuo probibetur qui ædificat animo nocendi vicino, aut ad alterius æmulationem, & iniuriam, vel non ſeruata l. fi. ff. finium regundorum, ibid. nu. 15.

Aedificare æmulationis cauſa quòd quis velit non præſumitur, ibid. nu. 16.

Aedificans quantum ſpatium dimittere debet, ſi ædificet iuxtà murum vicini, & quid in muro communi, ibid. nu. 17. & 18.

Aedificium facere priuato non licet in eius ſolo pro faciendo exercitio, per quod vicino malus odor, aut fetor reſultet, putà artem ſulfuream. ibid. nu. 19.

Aedificium, aut murus factus ſuper ſolo, vel muro alterius, alteri cedit, etiam ſi eo tacente, & præſente

ſente fiat,ibid. nu.20. & 21. & quando repetat cæmenta. nu.22.
Aedificans Dominus ſoli præſumitur ex ædificatione probatum dominium ſoli,ibid.num.24. & 25.
Aedificans poſt denunciationem ſibi factam tenetur fabricam demolire, ibid. nu. 26. & quando num.27.& faciendo hoc,quid euitabit num.28.
Aedificia priuata in Suburbijs Neapolis, & alijs locis deſcriptis fieri probibentur,ibid.pragmat. 2.num.1. & 6.fol.76. & quare probibitum eſt num.8.
Aedificia in Ciuitatibus fieri,& ea ſeruari,& non demoliri intereſt Reipublicæ,ibid num.7.
Aedificium quando nocet Monaſterio, cogitur dominus illius ſeruitutem vendere, collect.3. prag. 2.de Monial.nu 2. 348
Aequalitas maximè in iudicijs ſemper eſt ſeruãda, collect.5.prag.4 de Actuar. nu 4. 35
Aequalitas inter Partes debet ſeruari.ibid.nu.5.
Aer eſt neceſſarius ad conſeruationem ſalutis, collect.1.Rubric.de Salubrit.aer.nu.1. 517
Aer facit multa concedi,ibid.nu.2.
Aeſtimatio facta à Tabularijs ſeparatim nõ tenet, collect.3 pragm.2.de Magiſtr art.num.4. 324
Aeſtimatio quomodò ſit facienda in melioramẽtis, collect.7. pragm.51. de offic. Procur.Caſar. nu. 41. 434
Aeſtimatio quomodò ſit in re reuocabili, ibid.num. 45. & 46.
Aeſtimatio quando eſt facienda, tota res debet aſtimari, ibid.num. 48.
Aetatis ratio babenda eſt, & illi deferendum, collect.5.pragm.4.de Actuar num 9. 35
Aetas hominis in quot partes diuiditur, collect. 3. pragm.2. de Minor. num.2. 340
Aetas quibus modis probitur,collect.2.pragm.1.de Paroch.num.17.18.19.& 20. 479
Aetas ab allegante eſt probanda, ibid.num.24.
Affectio oritur inter Medicum,& Aegrotum, collect.3. pragm.1.de Iudæis,num.6. 302
Affectus non punitur,niſi ſequuto effectu, collect. 3.pragm.2.de Extract. num.12. 229
Affectus punitur licèt nõ ſequatur effectus in atrociſſimis,collect.6.pragm 5.de Falſ.num.3. 244
Affectus an puniatur non ſequuto effectu, collect. 2. pragm.1.de Lenonib.num.18. 315
Affinitas quãdo morte diſſoluatur, collect.4. prag. 3.de Actuar. num.5. 32
Affinitas non contrabitur per vitium ſodomiticũ, vel etiam ſi quis puellam cognouerit,clauſtrum pudoris intrans,ſemen non emiſerit,vel cum vir tantum,non mulier ſemen emiſerit, ibid.nu.18. 19.& 20.
Affinitas quomodò probetur,ibid. num.24.& quomodò probetur eius ſcientia inter abſentes, & ſponſos,vel conſanguineos, ibid.num.26.& 27.
Affinitatis præſumptio vndè oriatur,ibid.nu.25.
Affinitatem negans per errorem, vel ignorantiam non animo fallendi, præſumitur negaſſe,ibidem num 28.
Affinitas ſpiritualis æquiparatur carnali, collect. 5 pragm.8.de Offical.& quæ ijs probib.num.4. fol. 369
Affinitatis appellatione quænam affinitas, & qui eius appellatione veniant,collect.6.pragm.15.de Suſpit offic.num 21. & 22. 537
Affinitas qualiter operatur ſuſpitionem,ibid.num. 23.& 24.
Aggratiati non fruuntur gratijs, niſi illæ præſententur,collect.3. pragm.4. de Fide,& authorit. memorial.num.1. 273
Agnati, & cognati an veniant appellatione conſanguineorum,collect.4.prag.4.de Adminiſtrat. Vniuerſ.num.18. 49
Aleæ nomen quos ludos comprehendit, collect. 1. Rubric.de Aleator. num.1. 77
Aleæ vſus deteſtabilis, & qua ratione probibitus, ibid.num.2.3.4. & 5.
Aleatores, & luſores apud multos habentur pro infamibus,ſunt exoſi legi, non poſſunt teſtificari, poſſunt remoueri à tutela teſtamentaria, quamuis illius conditiones eſſent notæ teſtatori, ibid.num 6.& 8.
Alearum vſus non poteſt fieri licitus etiam per cõſuetudinem immemorabilem, ibid.num. 11.
Alearum luſus probibitus eſt Clericis, ibid.nu.14.
Alguzerij Magnæ Curiæ Vicariæ non probant, collect.10.pragm.34.de offic. Magiſtr.Iuſtitiar. num.1. 419
Alienatio rei Eccleſiaſticæ non præcedente aſſenſu Apoſtolico an valida ſit,ſi facta ſit ex cauſa euidentis vtilitatis, collect.5. pragm.5.de Adminiſtrat Vniuerſ.num.23. 55
Alienatione permiſſa an cenſeatur etiam permiſſa pignoratio, ibid.num.64.
Alienationes bonorũ Vniuerſitatis nulliter factæ, mulierum, minorum, & Eccleſiæ non ſeruatis ſollemnitatibus, reuocari non poſſunt illis inuitis,ibid.num.66.67.68. & declara reſpectu Eccleſiæ, num.69.
Alienans ignoranter,& ſecluſo dolo,bona Eccleſiæ excuſatur,collect 5.pragm.7.de Carcer.num.4. fol. 145
Alienans bona Eccleſiæ quando non incidit in cenſuras, collect.8. pragm.10. de Extract. num.3. & 4. 233
Alienans feudum abſq; aſſenſu Domini caret legitimo ſucceſſore,collect.5.pragm.4. de Feud.n.5. fol. 252
Alienatio feudi fieri poteſt in proximè ſucceſſurum ex ſanguine,ibid.num.7.
Alienatio bonorum Hoſpitalis eſt probibita abſque ſollemnitatibus,collect.2.pragm.1.de Legat.pijs, num.7. 313
Alienatione probibita probibetur locatio ad lõgum tempus,collect.1. Rubric.de Locat. & conduct. num.3. 319
Alimenta, & dos pari paſſu ambulant, collect.1. Rubric.de Appellat.num.56. 90
Alimenta à Baronibus ſunt præſtanda carceratis in carceribus Baronalibus, quod intellige de
cauſis

cauſis criminalibus, collect.4. pragm.5.de Carcer. num 5.& 6. 144

Alimenta ſunt præſtanda à creditoribus carceratis pro corũ credito, & id procedit etiam quòd carceratus reperiatur obligatus in forma Cameræ, ibid. num.7.& 8.

Alimenta de bonis ſequeſtratis debentur illi, cui bona ſequeſtrata fuerunt.ibid.num.10.

Allectione *quis efficitur Ciuis, collect.2. pragm.1. de Immunit Neapolit.num.6.* 281

Alleganti *incũbit onus probandi, collect.1.Rubric. de Feud.num.5.* 249

Allegare infirmitatem, & abſentiam æquiparãtur, collect.5.pragm.7.de Inſtrum.liquid.n.10. 299

Ambulatio *per viam inſolitam an faciat indiciũ ad torturam, collect 12 pragm.37.de Offic.Magiſtr. Iuſtitiar. num.20.* 421

Amicitia *dicitur propriè qualitas proditorij, collect.3. pragm 2.de Abolit.num.26.* 22

Amicus an poſſit deſtinari in Sindicum pro negotijs Vniuerſitatis Neapolim tractãdis, attenta pragmatica prohibente eligi cõiunctos, collect.4 prag. 4.de Adminiſtrat.Vniuerſ num.19.& 27. fol. 49 & an intrinſici Electorum, num 29.

Amicitia æquiparatur conſanguinitati, & perſæpè anteponitur, & agnat, & ſuperat fraternitatem, & parentum affectionem, ibid.num.20.21. & 23.

Amici veniunt appellatione ſuorum, & loco parẽtum habentur, ad quorum inſtar à teſtimonio ferendo repelluntur, ibid.num.24.& 25.& legata ex teſtamento minus ſolemni capiunt, ibid.num. 26.

Amicus pro Amico, ac alius pro alio, tanto plus ſi fuerit cognatus, & extraneus pro extraneo tàm in criminalibus, quàm in ciuilibus teſtificari poteſt, collect.1.Rubric.de Appellat.n.33. 89

Amplexantes *per vim puellam acclamantem, ſed non deoſculando, qua pœna puniantur, collect.1. pragm.1.de Oſculant.mulier.num.8.* 474

Angarij *cogũtur ſeruire Baroni ſumptibus ipſius, collect 15. pragm.16.de Baronib n.6.* 134

Angaria eſt munus perſonale, ibid num.7.

Animalia *immittens in fruges aliorum qualiter teneatur de damno, collect.5. pragm.5. de Admin. Vniuerſ.num.46.* 56

Animalia Baronis debẽt eſſe einſdem ſpeciei, cuius ſunt illa Ciuium, collect.12.pragm.12.de Baronib.num.8. 131

Animal manſuetum non venit ſub beſtia appellatione, collect.1. Rubric.de Beſt. vaccin.num.1. fol. 136

Animalia in Regno extrahi prohibentur, collect.2. pragm.1.de Extract.animal.n.1.2.& 3. 227

Animalia data in dotem, poſt annum ſoluto matrimonio reſtituuntur, collect.2. pragm.1.Nè quid in loc.public.num.8. 356

Animal irrationale committens homicidium an poſſit puniri, collect.1. Rubric.de Offend.innox. pro nox.num.4. 366

Animalia præſumuntur extare in loco permiſſo, collect.2. pragm.1.de Offic.Baiul.n.10. 375

Animalia deſtinata ad vnum vſum, non debent deſtinari ad alium, collect.3. pragm.4.de Offic. Iuſtit num.4. 410

Animalibus tranſeuntibus qualiter paſcere liceat, collect.1.Rubric.de Paſcuis, num.9. 480

Animalia non veniunt appellatione ſuppellectiliũ, collect.1. Rubric.de Prohib.vendit. ſuppellect. num.4. 502

Annona *quid ſit, quæ dicatur, & in quo conſiſtat, collect.1. Rubric.de Annon num.1.2.& 3.* 84

Annonæ cura quæ, & cui commiſſa, ibid.n. 4.& 5.

Annui *redditus venditi per Regiam Cameram nequeunt imponi ſub appretio, collect.2. pragm.1. de Appret.num.7.* 101

Annuus redditus publicati cenſentur publicatis bonis immobilibus, collect.1. Rubric. de Cenſib. num.51. 149

Annui redditus Ciuitatis, vel Eccleſiæ vendi non poſſunt abſq; ſolemnitate, quæ in alienatione rerum immobilium requiritur, ibid.num.52.

Annui introitus non veniunt appellatione omniũ bonorum mobilium, ibid num.53.

Annui redditus non veniunt bonis præſentibus, & futuris legatis, ibid num 55.

Annui cenſus decimam partem pretij excedere non poſſunt, ibid. pragm.1.num.1. 149

Annus *in Officialibus à quo die incipiat, collect.6. pragm.5.de Baronib.num.14.* 126

Annus Domini requiritur in inſtrumento, indictio, & menſis, collect.1. Rubric.de fide inſtrum. num.4 & 5. 267

Annus, & dies ſunt neceſſarij in inſtrumento, ibid. num.6. 268

Antephati *vſumfructum lucratur mulier, & eius morte conſolidatur proprietati filiorum, collect. 1. Rubric.de Aſſiſtent.num 6.* 117

Antephatum in Regno quomodò vocatur, collect. 1. Rubric. de Donation. propter nupt. num. 1. fol. 207

Antephatum ſeruatur filijs primi matrimonij, ſi mulier ſecundò nupſerit, ibid.num.2.

Antephati fructus, an proprietatẽ habebit mulier ſoluto matrimonio, ibid.num.12.

Antephati fructus debentur vxori, marito vergente ad inopiam, ibid.num.14.

Antephati fructus per mulierem infra annum luctus peti non poſſunt, ibid.num.15.

Antephatum debetur filijs vti filijs, ibidem num. 17.

Antephatum quando peti poteſt ſuper fideicommiſſo, ibid. num.18.

Antephatum, & donatiuum qualiter conſtituantur, ibid. pragm.1.num.10. 209

Antephatum nequit excedere formam hic ſtatutam, ibid. num.2.

Antephatum debetur ſi dos fuerit promiſſa, & ſoluta, ibid.num.4.5.11.& 12.

Antephatum nõ debetur quando maritus dedit dilatio-

INDEX.

lationem pro dote ſoluenda, ibid. num. 6.

Antephatum pro parte, pro qua dos fuit ſoluta debetur, ibid num. 13. & 14. 210

Antephatum ſi non fuit promiſſum conſtitui an debeatur, ibid. num. 15. & 17.

Antephatum debetur mulieri, quando maritus cõfeſſus eſt dotem recepiſſe, ibid. num. 16.

Antephatum debetur hæredibus vxoris, quando maritus eã ſub falſo adulterio interemerit, ibid. num. 17.

Antephatum debetur vxori ſuper bonis maternis viri ſui, ſi maritus hæreditatem patris non adiuerit cum beneficio legis, ibid. num. 18.

Antephati medietas mulieri quando debetur, ibid. num. 19. & 20.

Antephatum relictum in teſtamento à viro vxori, debetur etiam dote exacta, ibidem. num. 21. & 22.

Antephatum non debetur matrimonio nõ conſummato, ibid. num. 23. 24. & 25.

Antephatum non debetur ex pacto, quòd ex primo oſculo debeatur, matrimonio non conſummato, ibid. num. 26.

Antephatum non debetur vxori, quando oſculum eſt datum gratia ipſius, ibid. num. 27.

Antephatum non debetur vbi matrimonium eſt declaratum nullum, ibid. num. 28.

Antephatum non debetur ex matrimonio putatiuo, nec quando eſt promiſſum à filiofamilias in præſentia patris fideiubentis pro reſtitutione dotis, ibid num 29.

Antephatum poſt mortem vxoris an acquiratur filijs indignis ſucceſſione patris, ibidem num. 30.

Antephati proprietas non ſeparatur à bonis conſtituentis, ibid num. 32.

Antephatum quomodò debeatur, muliere decedente cum filijs vtriuſquè matrimonij, ibid. num. 34. fol. 212

Antephatum quomodò debeatur mulieri ſecundò nubenti, cui antè matrimonium conſummatum deceſſit vir, ibid. num. 35. & 37.

Apothecæ *pellium, vulgò* Conciarie *non debent fieri intus Ciuitatem, collect. 1. Rubric. de Salubrit aer. num. 6.* 517

Appellatio *dicitur æmula, thyriaca, & contra venenum primi iudicij, collect. 1. Rubric. de Appellat. num. 1.* 88

Appellatio quid ſit, ibid. num. 2. 3. 4. 5. & 6.

Appellatio extraiudicialis in cauſis beneficialibus facta Parte præſente operatur citationem, ibid. num. 7.

Appellatio extraiudicialis vt fiat, requiritur mandatum ſpeciale, ibid. num. 8.

Appellatio extraiudicialis non facit litem pendere, ibid. num. 10.

Appellatio an fieri poſſit oretènus, ibid. num. 11.

Appellare qui tenetur in ſcriptis, & appellat viua voce, ſaluo iure appellandi in ſcriptis, poterit poſteà appellare in ſcriptis, ibid. num. 13.

Appellatio in interloquutorijs debet ſemper fieri in ſcriptis, ibid. num. 14.

Appellatione pendente à diffinitiua nihil innouari poteſt, ibid. num. 16. & in ea non requiritur expreſſio cauſæ, num. 17. ſecus in appellatione ab interloquutoria, num. 18.

Appellatio ſententiæ diffinitiuæ iuſtificari poteſt ex nouis probationibus, ſecus in interloquutoria, quæ eſt iuſtificanda ex antiquis actis, ibid. num. 19.

Appellatio conceditur ab omnibus Iudicibus tàm inferioribus, quàm Superioribus, delegatis, & ordinarijs, ibid. num. 20. ſed non à ſententia Papæ, ibid. num. 21.

Appellari an poſſit à ſententia Principis non recognoſcentis Superiorem, & quid ſi ſit prolata ex conſultatione aliorum, ibid. num. 22.

Appellatur regulariter à Delegato ad Delegãtem, ibid. num. 23.

Appellare poterunt tanquàm ipſis non condemnatis emptor pro venditore non appellante, & è conuerſo, ibid. num. 28.

Appellatio vnius prodeſt alijs, etiam in correis criminis, ibid. num. 39. & 40.

Appellans non poteſt renunciare appellationi in præiudicium eius, cui appellatio prodeſt, ibidem num. 41.

Appellans, & appellatus appellationem proſequi poſſunt, ibid. num. 42.

Appellatio ſapit defenſionem, & ſemper cenſetur permiſſa, niſi in ſpecie reperiatur prohibita, ibid. num. 43. & 44.

Appellari ab omnibus actis, & à quolibet grauamine poteſt, & præcipuè in caſibus requirentibus ſummariam cognitionem, ibidem num. 45. & 46.

Appellari in notorijs prohibetur, ibid. num. 47. & 48.

Appellari an, & quando, & quo iure poſſit à ſentẽtia lata in poſſeſſorio momentaneo, ibidem num. 49.

Appellatio quo iure ſit ab Exequutore, ibid. num. 50. & 52. & à pronunciatione de exequendo, num. 51.

Appellatio quando non admittitur à decreto, & præcepto de exhibendo, ibid. num. 53.

Appellatio à ſententia dationis alimentorum non admittitur, ibid num 54. ſed admittitur à denegatione alimentorum, ibid. num. 55.

Appellatio à ſententia in cauſa dotis tàm pro viro, quàm pro vxore ad effectum ſuſpenſiuum non admittitur, maximè vbi ineſſet inopia, ibidem num. 57.

Appellatio an admittatur à non admiſſione appellationis, ibid. num. 60.

Appellari non poteſt à decreto, quòd quis exfractet de domo, nec à ſententia condemnatoria penſionis domorum, nec à ſententia lata in fauorem creditoris cenſualis, nec à datione tutoris, ibid. num. 61. 62. 63. & 64.

Ap-

INDEX.

Appellatio ſi fiat à ſententia confirmata, appellationis actio oritur ex confirmante, non ex confirmato, & exequutio ſententiæ ſpectat ad confirmantem, ibid. num. 65. & 66.

Appellans in appellatione non poteſt deducere quod fuit deductum in cauſa principali, ibid num. 67.

Appellans ab interloquutoria non poteſt renunciare appellationi, & redire ad Iudicem à quo, inuito appellato, ibid. num 68.

Appellatio debet fieri infra decem dies, ibid. pragm. 1. num. 2. 92

Appellatio à ſententia Magnæ Curiæ Vicariæ debet fieri infra decem dies, nec non infra dictum tempus literas inhibitoriales obtinere, ibidem num 5.

Appellatio in dubio præſumitur interpoſita infra decem dies, ibid. num. 6.

Appellatio poſt decem dies non admittitur, etiam de conſenſu Partium, ibid. num. 11.

Appellandi tempus non currit ſtante paupertate, ibid num. 12. & 13.

Appellans habet annum ad proſequendam appellationem, & ex cauſa alium, ibid. num. 16. & 17.

Appellationum genera quot ſunt, ibid. num. 18.

Appellatio in Camera poteſt interponi vſq; ad decennium, ibid. num 22.

Appellatio dicitur deſerta ſi infra annum non fuerit finita, ibid. num 24.

Appellatori creditur, ad hoc vt nõ currant fatalia, ibid. num. 33.

Appellatio non dicitur deſerta, ſi infrà biennium fuerit pronunciatum, ibid. num. 44.

Appellans ad plures Iudices, vt appellatio teneat quid requiratur, ibid. num. 55.

Appellatio eſt facienda coràm Iudice à quo, ibid. pragm. 3. num. 2. 95

Appellans debet facere ſuum poſſe, vt Iudicem à quo inueniat, & quid ſi appellantes incarcerare ſolet, ibid. num. 3. & 4.

Appellatio datur in interloquutorijs, ibid. num. 5.

Appellans receptis literis debet ſe præſentare in termino præfixo coràm Iudice ad quem, ibidem num. 9.

Appellatio ſi ſit ab interloquutoria, Iudex quid faciat, & quid ſi à diffinitiua, ibid. num. 17. & 18.

Appellatio quid operetur, ibid. num. 19.

Appellationes à condemnatis, & conuictis in cauſis criminalibus non admittuntur, ibid. pragm. 4. num. 1. & 2. 97

Appellatio admittitur ſi confeſſio non eſt facta ſpontaneè, ſed timore, ibidem num. 3. limita, vt num. 4.

Appellare quando poſſunt Adminiſtratores Vniuerſitatum, ibid. pragm. 5. num. 1. & 3. 98

Appellatus poteſt inhærere appellationi, ſed quando, ibid. pragm 7. num. 2 & 4. 99

Appellationi adhærens Aduerſarij efficitur vnus ſpiritus cum appellante, ibid. num. 3.

Appellatio prohibita per ſtatutum in aliqua materia, intelligitur à diffinitiuis, licèt contra in noſtra pragmatica, ibid. pragm. 9. num. 1. 99

Appellatio an detur ab incidentibus antè ſententiã, & an reclamatio admittatur ab incidentibus cauſæ criminalis, à qua per ſententiam deciſa non datur reclamatio, ibid. num. 4.

Appellationes à diffinitiuis decretis M. C. V. ſunt committẽdæ in Aula Sacri Conſilij, in qua aliàs interloquutoria relata fuerint, ibid. pragm. 10. num. 1 declara. vt num. 2. 100

Appellationis cauſa eſt tractanda vti principalis, ibid. num. 3.

Appellationis cauſa dicitur ſummaria, vti cauſa principalis, ibid. num. 4.

Appellatione pendente nihil innouatur, ibid prag. 12. num. 1. fol. eod.

Appellãs facit ſe indignum appellatione, ſi aliquid illa pendente innouet, ibid. num. 3.

Appellatio operatur, vt cauſa deducatur ad terminos litis conteſtatæ, ibid num. 4.

Appellatio Electorum à laudo Arbitrorum datur de iure communi, collect. 3. pragm. 2. de Arbitr. num. 8. 109

Appellatio non datur à laudo per Partes homologato, ibid. num. 15.

Appellans à condemnatione cenſus debiti vigore cenſualis inſtrumenti non auditur, collectan. 2. pragm. 1. de Cenſib. num. 14. 150

Appellans à decreto interloquutorio citari non debet, & poteſt procedi ad vlteriora abſq; citatione, Rubric. de Citation collect. 1. num 90. 164

Appellans impeditus non tenetur ſe proteſtare, collect. 8. pragm 8. de Compoſit. num. 10. 184

Appellatio à grauaminibus Magiſtrorum iuratorum ad quem ſit, collect. 1. Rubric. de Iuriſdict. Magiſtr. iurat. num 4. 304

Appellatio non datur à ſententia contra falſantes monetas, collect. 2. pragm. 1. de Monet. num. 9. fol. 343. & quid in expẽdente falſam monetam, ibid. pragm. 2. num. 17. 344

Appellatio datur à Baiulo ad Capitaneum loci, collect. 1. Rubric. de Offic. Baiul. num. 10. 374

Appellatio quòad effectum ſuſpenſiuum non datur à decreto alimentorum, collect. 8. pragm. 10. § 8. de Offic. Iudic. num. 36. 386

Appellatio quãdo à Prorege admiſſa cenſetur, ibid. §. 14. num. 82.

Appellationes in liquidatione inſtrumenti quando admittuntur, collect. 3. pragm. 7 de Offic. Magiſt. Iuſtitiar. num. 5. 415

Appellatio quando non admittitur in M. C. ibidem num. 6.

Appellatio datur à Regijs Tribunalibus ad M. C. collect. 3. pragm. 4. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. n. 1. fol. 445

Appellatio gradatim eſt facienda, ibid. num. 2.

Appellatio datur ad Papam omiſſo medio, ibidem num. 5.

Appellans quando de nullitate dicere non valet, ibid. pragm. 32. num. 1. 449

Digitized by Google

INDEX.

Appellans à citatione M.C.perſonaliter comparere debet,ibid.pragm.44.num.1. 452

Appellatio valet ,ſi alius , qui non eſt Procurator appellauerit,& infra decē dies ſuperueniet procuratio,collect.1. Rubric.de Procurator.nu.27. fol. 499

Appellatio coràm quo poteſt proponi exiſtente iuſto metu,collect.2.pragm.1.de Repræſal.nu.6. fol. 511

Appellatio, & recuſatio an æquiparentur, collect. 1. Rubric.de Suſpit.Official.num.10. 533

Appellatio , & reclamatio à determinationibus cauſarum ſuſpitionum an detur, ibid. prag.15. num.47. 540

Appellatione arboris quid nàm veniat , collect.1. Rubric.de Arborib.num.1.& 4. 110

Appellatione armorum quæ nàm veniant, collect. 1.Rubric.de Armis num.1.fol.111.& collect.3. pragm.2.de Extract.&c.num.18. 230

Appellatione beſtiæ an veniat animal manſuetum, vide verbo Animal.

Appellatione Ciuium qui veniant , collect.3.prag. 2.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.2. 46

Appellatione diei non venit nox, collect. 3. pragm. 2.de Aleator. num.2. 79

Appellatione loci publici quæ continentur , collect. 1.Rubric.Nè quid in loc.public.num.2. 355

Appellatione Magiſtrorum artium qui veniant, collect.1.Rubric.de Magiſtr.art.num.1. 323

Appellatione Mercatoris non venit qui vnicum actum mercaturæ exercet,collect.2. pragm.1.de Mercat.Offic. probib num.10. 328

Appellatione meretricum venit etiam non matriculata,collect.3.pragmat.4.de Meretric.num.7. fol. 331

Appellatione meretricis non venit quæ deſinit meretricari,ibid.num.5.

Appellatione omnium bonorum mobilium non veniunt annui introitus, iura, & actiones,vide in verbo Annui introitus.

Appellatione ſtabilium quæ veniãt,collect.2. prag. 1.de Appret. num.5. 101

Appretium quid importet,& qualiter faciendum, collect.1.Rubric.de Appret.num.1. 100

Appretium quando ſit debent adeſſe Domini bonorum, ibid.num.2.

Appretium ab initio præſumitur iuſtum,ibid.prag. 1.num.2. 101

Appretium nouum quando ſit faciendum, ibidem num 3.

Appretium debet fieri rationabiliter, ibid.num.4.

Appretia bonorum, & differentia territoriorum Tabularijs committitur,collect.3. pragm.2.de Magiſtr.art.num.1. 324

Approbatus ad vnam officij ſpeciem, ſi vult tranſire ad aliam debet iterum examinari, collect.9. pragm.23 de Official. & quæ ijs probib.num.8. fol. 372

Aquarum ſpecies multæ ſunt, collect.1. Rubric.de Aqu.& aquaduct.num.1. 103

Aquæ temporales,vel naſcentes in fundis Priuatorum ſpectant ad Dominos fundi,ibid.num.2.

Aquam naſcentem in loco Commendæ, Commendatarius non poteſt cogi, vt alteri concedat,ibid. num.3.

Aquæ in Regno ſunt Baronum,ibid.num.4.

Aquarum curſus à ſolito diuerti non debet, ibidem num.6 nec impediri, num.10.

Aqua naſcens in fundo vicini an poſſit diuerti in præiudicium vicini inferioris,ibid.num.7. & 8.

Aquaticum an veniat vini appellatione,collect 1. Rubric.de Extract.animal.num.10. 227

Arbiter differt à Iudice,collect.1. Rubr.de Arbitr. num.1. 104

Arbiter poteſt procedere de iure,& de facto,ibidem num.2.

Arbiter in iure noſtro dicitur amicabilis Compoſitor. ibid. num.3.

Arbitrum,& Arbitratorē non faciunt verba,ibid. num.4.

Arbitrorum poteſtas dependet à compromiſſo, ibid. num.6.

Arbitri electi nequeunt recuſare onus, ibid.num.8. limita, vt num.9.

Arbiter nequit eſſe Iudex ordinarius, ibidem num. 10.

Arbiter an poſsit eſſe Monachus,ibid.num.11. & an Arbitrator.num.12.

Arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum, ibid. num.16.

Arbitramentum non dicitur iudicium, ſed potius contractus,ibid.num.18.

Arbiter poteſt citare, ibid.num.23.

Arbitri poſſunt alligari ſuſpecti, ibid.num.24.

Arbitri non poſſunt immittere in poſſeſſionem,ibid. num 25.

Arbitri facere poſſunt taxationem expenſarum, ibid. num.26.

Arbitratores paciſci poſſunt de mittendo ad conſiliū Sapientis, non autem compromittētes,ibid.prag. 1.num.35. 107

Arbitri non poſſunt teſtificari in cauſis ab eis decidendis,collect.23. pragm.63. de Offic.Sacr.Reg. Conſil.num.2. 457

Arbitri an poſt electionem poſſint allegari ſuſpecti, collect.4. pragmat.8.de Suſpit. Official. num.4. fol. 534

Arbitrium regulatur à iure,collect.5. pragm.5. de Adminiſtrat.Vniuerſ.num.267. 68

Arbitrium morientium amplius non reddit , collect. 1.Rubric.de Legat.pijs num.2. 310

Arbitrium Iudicis extenditur vſq; ad mortem incluſiuè, collect.2. pragm.1. de Lenonib.num.13. fol. 315

Arbitrium regulatur à iure, collect.2. pragm.1.de Minorib.num.7. 340

Arbitrium dat facultatem relaxandi aliquid de iuris rigore, ibid.num.8.

Arbitrium eſt extendendum vbi concurrit æquitas, ibid.num.9.

Ar-

INDEX.

Arbitrium boni viri intelligitur prout de iure, collect.5. pragm.16. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num.5. 448

Arbores *quãtum diſtare debent ab aquaductibus, collect.2.pragm.1.de Aquis,& aquad.n.5.* 104

Arboris appellatione quid nàm veniat, collect. 1. Rubric.de Arborib. num.1. 110

Arbor nata in confinio cuius dicitur,ibid.num.5.

Arborum rami quantum debent coerceri ab agris, ibid.num.7.

Arboris inciſio in alieno fundo eſt probibita, collect.1.rubric.de Inciſion.arbor.num.1. 286

Arbores incidens per ſe,vel per alios qua pœna puniatur,ibid.num.2.

Arborum inciſio facta in re cõmuni, pro parte ſua facta videtur,ibid.num.6.

Arbores per quot pedes debent diſtare ab alijs,ibid. num.7.

Arbores apta pro confectione triremium non ſunt radicitus euellenda.ibid.pragm.1.n.1. fol. eod.

Arbores vbi radicitùs euelluntur, amplius non creſcunt, ibid.num.2.

Archiuium *proceſſuum eſt inſtituendum,collect.5. pragm 4.de Actuar num.27.* 35

Archiuium an probet,& ſcriptura ex illo deſumpta plenam fidem faciant,etiam ſi archiuium ſit Monaſterij,ibid.num.28.limita num.29.& 30.

Archiuium quarè dicatur publicum, & quarè priuatum,collect.4. pragm. 3.de Contractib. num. 1.& 2. 192

Argumentum *de contractu ad quaſi valet,collect. 1, Rubric.de Contract.num.5.* 190

Argumentum valet de contractibus ad iudicia, & ad ſententias, ibid.num.7.

Argumentum de Fiſco ad Eccleſiam valet, collect. 9.pragm. 36.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.n.4. 450

Armorum *appellatione qua nàm veniant, collect. 1.Rubric.de Armis num.1.* 111

Arma accommodans quando non puniatur, ibid. num.9.

Arma deferens dicitur habere malum animum,& contra eum inditium exoritur, ibid.num.10.

Arma per Ciuitatem Neapolis aſportari non poſſunt, ibid. pragm.1.num.1. 112

Arma detinentes intus, vel antè Cortile an comprehendantur ſub prohibitione armorum,ibid. num.2.

Arma aſportantes de nocte per Ciuitatem Neapolis puniuntur, licèt de iure communi debent eſſe capti, ibid. num.3.& 4.

Arma nõ aſportans quando poſſit puniri de aſportatione armorum, ibid.num.5.

Arma detinentis qua nàm pœna ſit,ibid. pragm.4. num.1. eod.

Arma detinentes iure pignoris an puniantur, ibid. num.2.& 3.

Arma licet deferri per Ciuitatem in diſceſſu, ibid. pragm.6. num.6. 113

Aſportari non poſſunt lapides apti ad offendẽdum, ibid. pragm.22.num.4. 114

Arma ſiuè onerata, ſiuè exonerata rotis probibentur aſportari,ibid.num.6.

Aſportans ſclopum vacuum abſq; puluere,& pallis non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis, ibid num.7.

Aſportans ſclopum abſq; ſilice, & ſine cane arrotato non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis, ibid.num 8.

Arma nequeunt deferri Infidelibus à Chriſtianis, vide verbo Chriſtiani.

Arma Infidelibus deferre eſt de omni iure probibitum,collect.3.pragm.2.de Extract.num 6. 228

Arma Infidelibus deferens an ſit puniendus, ſi illa ab Infidelibus emerit,ibid num.10.

Arma Infidelibus deferentes ſi poſteà pœnitentia ducti, illa non conſignant,an ſint puniendi, ibid. num. 11.

Arma Infidelibus deferentes pro redemptione captiuorum an ſint puniendi,ibid.n.15 16. & 17.

Aromatarius *punitur miſcens farinam fabarũ cũ vera,collect.2. prag.1.de Mãna collig n 5* 325

Ars *vilis teſtium, illorum teſtificationes diminuit, collect.8. pragm.8 de Actuar.n.8.* 37

Artifices qui dicantur,collect.1. Rubric. de Magiſt. art n.2. 323

Artifices poſſunt cogi ad locandum eorum operas pro reparatione Eccleſiæ,ibid.num 7.

Artifices poſſunt cogi ad ſeruiendum Baronibus in eorum arte, ibid num. 10.

Artifex tenetur de malo Magiſterio,ibid pragm. 1. num.1. *fol.eod.*

Artifex ſuam artem exercere tenetur, ibid. num.2.

Artifex in dubio ſecundùm regulas artis ſuum officium exercuiſſe præſumitur, ibid num.9.

Artifex qui cœpit aliquid facere,tenetur id perficere, ibid.num.10.

Artificium recipit incrementum ex continua exercitatione, in præfat num. 19. 2

Articuli *incidentes & annexi in cauſis criminalibus remittũtur ad Magnam Curiam, vbi priùs decidantur cum cauſis principalibus, collect.9. pragm.9. de appellat.num.3.* 99

Articuli emergentes, & incidentes quam naturam retineant,collect.18. pragmat.46. de Offic.Sacr. Reg.Conſil.num.8. 454

Articuli ſi ſunt impertinentes in cauſa reclamationis,quid faciendum,collect.12 pragm.12.de Ordin.iudicior. num.1. 469

Articuli de proprietate an ſint impertinentes, non obſtante iudicio recuperandæ intentato, ibid.n.2.

Articulis in iudicio ſummario præſentatis,& teſtibus productis in cauſa principali an fieri poterint ijdem articuli illud idem continentes, ibid. num.3.

Articuli liquidationis præſentati,illud idem continentes quod in cauſa principali, an debeant reijci, ibid.num.4.

Articuli præſentati per Reum conuẽtum ſuper poſſeſſione recuperanda,concernentis factum proprietatis non ſunt reijciendi, ibid. num.5.

Articuli præſentati in termino repulſæ illud idem continentes an debeant reijci, ibid.num.6.

INDEX.

Articuli, qui ſunt ijdem cum primis, & de directo contrarij articulis repulſatorijs Partis aduerſæ ſunt admittendi, ibid. num. 7.

Articuli continentes ſimulationem priuilegij ſi fuerint allegati impertinentes, an admitti debeant, ibid. num. 8.

Articuli in ſecunda inſtantia producti comprehendentes quæ in prima inſtantia fuerunt producta, an admitti debeant, ibid. num. 9.

Articuli noui quando poſſunt produci, ibid. nu. 10.

Articuli de directo cõtrarij articulis Partis aduerſæ an poſſint à Parte præſentari in cauſa appellationis, ibid. num. 11.

Articuli de directo cõtrarij articulis Partis aduerſæ an poſſint opponi facta publicatione in termino conceſſo ad repulſam, ibid. num. 12.

Articulo in termino præſentato, & verificato per duos teſtes, ſi Pars altera contrarium probauerit, an facta publicatione in termino repulſatorio, vel in cauſa appellationis poſſit idem articulus præſentari, ibid. num. 13.

Articulos dans ſufficit quòd iuret de credulitate, ibid. num. 14.

Articuli ſuper peremptorio ſunt priùs admittendi, ibid. num. 15.

Articuli impertinentes non ſunt admittendi, ibid. num. 16.

Articuli additionales ſunt admittendi, ibid. nu. 17.

Articuli proprietatis in poſſeſſorio ſunt admittendi, ibid. num. 18.

Articuli ſuper colorando poſſeſſorio ſunt admittẽdi, ibid. num. 19.

Articuli in interdicto vti poſſidetis ſuper proprietate ſunt reijciendi, ibid. num. 20.

Articuli interdùm appellantur concluſorij, ibidem num. 21.

Articuli interuentionales in cauſa pignorationis aliquando ſunt admittendi, ibid. num. 22.

Articuli ſuper læſione debent eſſe clari, ibid. nu. 23.

Articuli factum ſolum concernentes ſunt admittendi, ibid. num. 24.

Articuli admiſſi de conſenſu Partium poſſunt per Iudicem reuocari, ibid. num. 25.

Articulus de infirmitate debet in ſpecie concludere, ibid. num. 26.

Articuli aliquando admittuntur ad probandum, non ad reſpondendum, ibid. num. 27.

Articuli defenſionales pro confeſſis acceptantur, ibid. num 28.

Articuli poſt concluſionem aliquando admittuntur, ibid. num. 29.

Articuli de directo contrarij pro reo aliquando debent admitti, ibid. num. 30.

Articuli obiectiui in termino aſſignato ſunt producendi, & eo elapſo minimè poſſunt corrigi, ibid. num. 31.

Articuli obiectiui admittuntur in gratia, ibid. nu. 32.

Articuli obiectiui poſſunt dari in ſecunda inſtantia, ibid. num. 33.

Articuli obiectiui ad coadiuuandum non ſunt reijciendi, ibid. num. 34.

Articulus obiectiuus aliquando non admittitur, ibid. num. 35.

Articuli per iurantem, alios Partis non vidiſſe sũt admittendi, ibid. num. 38.

Articulus conſuetudinis non eſt admittendus, ibid. num. 39.

Articuli, verbo dati in termino facto dari poſſunt poſt terminum, ibid num. 40.

Articuli ſuper exemptione non ſunt admittendi contra Ordinarium, ibid. num. 41.

Articuli ſuper reſignatione de reſeruato in manibus Ordinarij valent, ibid. num. 42.

Articuli poſt ſententias, literaſquè exequutoriales, decretas, & exequutas non ſunt admittendi, ibid. nu. 43.

Articuli ſuper fructibus perceptis liquidandis ſunt admittendi, ibid. nu. 44.

Articulus obiectiuus ſuper ætate valet, ibid. n. 45.

Articuli extrà libellum non ſunt admittendi, ibid. nu. 46.

Articuli dati in caſum, vel euentum non ſunt admittendi, ibid. nu. 47.

Articuli non concludentes reijciuntur, ibid. nu. 48.

Articuli non admittuntur ſi materia non eſt veriſimilis, ibid. nu. 49.

Articuli calumnioſi an admittantur. ibid nu. 50.

Articuli ſi dantur ad differendam expeditionem non admittuntur, ibid. nu. 51.

Articulorum copia eſt danda Parti, ibid. nu. 52.

Articulorum admiſſio nõ grauat Partem citatam, ibid. num. 53.

Articuli impertinentes in primis ſunt diſcutiendi, ibid. nu. 54.

Articuli de directo contrarij non ſunt recipiendi, ibid. nu. 56.

Articulum falſum producens eſt puniendus etiam ſi non declarauerit velle vti, ibid. nu. 57.

Aſcendentes *facere debent remiſſionem, & in eius defectum proximiores, collect. 7. prag. 7. de Compoſition. nu. 13.* 183

Aſpiratio, *& optio eſt ad meliora, collect. 2. prag. 3. de offic. Sacr. Reg. Conſil. nu. 17.* 444

Aſſaſſinium *per dantem, & recipientem pecuniam committitur, collect. 3. pragm. 2. de Abolition. num. 32.* 22

Aſſaſſinium quomodò committatur, collect. 1. Rubric. de Aſſaſſin nu. 1. 114

Aſſaſſinium vt committatur requiritur, quòd mortuus ſit Chriſtianus, ibid. num. 2. ſecus ſi ſit Hebreus, vel Infidelis, ibid. nu 3.

Aſſaſſinium quomodò probetur, ibid. nu. 4. & 5.

Aſſaſſini non gaudent immunitate Eccleſiæ, ibid. num. 6.

Aſſaſſinus nõ poteſt petere declinatoriam fori, ibid. num 8.

Aſſaſſinus vbiq; puniri poteſt, ibid. nu. 10.

Aſſaſſinium committitur etiam per promiſſionem incertam, ibid. prag. 1. nu. 6. 115

Aſſaſſinium quomodò inducitur, & quibus verbis, ibid nu. 7.

Aſſaſſinium non eſt, vbi mandatum eſt ad vulnerandum, ibid. n. 8.

Aſ-

INDEX.

Aſſaſſinus punitur pœna ordinaria, ſi ad actum proximum deuenerit, ibid. prag. 3. n. 3. 115

Aſſaſſini per ſtatutum Medіolanenſe ſuſpenduntur, ſi ad locum vbi patrandum erat delictum deuenerint, ibid. nu. 4. quod non obſeruatur in Regno nu. 5.

Aſſaſſinus an gaudeat immunitate Eccleſiæ, qui accepit pecuniam pro homine occidendo, & caſus non eſt ſequutus, collect. 3. prag. 2. de Cleric. nu. 13. 171

Aſſecurationis iuramentum eſt idem cum iuramento fidelitatis, & à quibus præſtatur, collect. 18. pragm. 23. de Feud. n. 17. 18. & 19. 263.

Aſſecuratus pendente aſſecuratione nullam vim pati debet, collect. 2. pragm. 1. de Pirat. num. 5. & 6. 482

Aſſecuratione conceſſa in veniendo, cenſetur conceſſa in redeundo, ibid nu. 7.

Aſſenſus reſeruatio quando nihil operatur, collect 9. prag. 11. de Adminiſtrat. Vniuerſit. num. 3. fol. 71.

Aſſenſus ſuper contractu faciendo non extenditur ad factum, ibid. nu. 4.

Aſſenſus in contractu non probatur ex atteſtatione Notarij, ibid. n. 7. & quando ſecus, nu. 8.

Aſſenſus Regius requiſitus à Pragmatica cuius expenſis debet expediri, ibid. nu. 9.

Aſſenſus ad filiam ſpuriam Neapolitanam non ortam in Ciuitate Neapolis, cuius mater non erat Neapolitana non porrigitur, collect. 3. prag. 2. de Feud. nu. 1. 250

Aſſenſus cenſetur præſtitus, & extenditur etiam ad antephatum, ibid. nu 2.

Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis pro eorum dotibus ſuper bonis feudalibus exigendis in caſu ſoluti matrimonij, an extendatur ad maritatas, ibid. nu. 3.

Aſſenſus vigore Capituli cōceſſus mulieribus Neapolitanis an locum habeat in dote conſeſſuta, ibid nu. 5.

Aſſenſus Capituli Neapolitanis conceſſus pro dotis reſtitutione an iuuat, ſi deficit obligatio bonorum feudalium, ibid. num. 7.

Aſſenſus Regius an cenſeatur ineſſe in obligatione feudali pro reſtitutione dotis, ibid. nu 8.

Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis quando procedit, ibid. nu. 9.

Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus an extēdatur ad bona feudalia ſoceri, ibid. nu. 11.

Aſſenſus prædictus an habeat locum in ſubfeudis, ibid nu. 12.

Aſſenſus pro bonis feudalibus, in quorum beneficiū intelligatur præſtitus, ibid. prag. 3. nu. 1. 251

Aſſenſus conceſſus mulieribus ſuper obligatione bonorum feudalium extenditur ad Capitula matrimonialia per Partes tantùm ſubſcripta, ibid. num. 4.

Aſſenſus vbi non eſt neceſſarius, ibid. prag. 4. nu 6. fol. 252

Aſſenſus cenſetur conceſſus per verbum, fiat, ibid. prag 9. nu. 1. 255

Aſſenſus quid ſit, ibid. num. 2.

Aſſenſus arguitur per ſigillum in aliqua ſcriptura factum, ibid. nu. 3.

Aſſenſus à quo die operatur effectum, ibid. prag. 10. num. 3. 255

Aſſenſus præſtitus quando eſt nullus, ibid. nu. 4.

Aſſenſus impetratus ſuper alienatione facienda, non operatur ſuper iam facta, ibid. nu 5.

Aſſenſus ſuper alienatione feudi non extenditur ad pactum de retrouendendo, ibid nu. 6.

Aſſenſus an poſſit denegari à Rege exteris feuda poſſidentibus in Regno, ibid. pragm. 16 nu. 1. 257

Aſſenſus Domini requiritur in alienatione feudi, ibid. nu 3.

Aſſenſus debet eſſe expreſſus, ibid. nu. 4.

Aſſenſus ſubſequutus non validat alienationem factam cum clauſula, ſaluo iure Regio, ibid. num. 13.

Aſſenſus Apoſtolicus quando cenſeatur interueniſſe, collect. 1. Rubric. de Priuileg. Vniuerſit. nu. 7. fol. 495

Aſſertio vulnerati an faciat indicium ad torturam, collect. 12. prag. 37. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. nu. 15. 421

Aſſeſſores debent eſſe annales, collect. 6. prag. 5. de Baronib. nu. 3. 125

Aſſiſia pro rebus commeſtibilibus ſatis neceſſaria, ſed quomodò facienda, collect. 3. prag. 3. de Annon. nu. 3. 85

Aſſiſiæ ſtare tenentur emere volentes, etiam ſi ſint vtiles Terrarum Domini, ibid nu. 5.

Aſſiſtentiæ ſententia quando non patiatur appellationem, collect. 3. pragm. 2. de Appellat. nu. 1. & 5. 94

Aſſiſtentiæ nomen vndè traxit originem, collect. 1. Rubric. de Aſſiſtent. nu. 1. 117

Aſſiſtentiæ imploratio quidnàm ſit, ibid. nu. 2.

Aſſiſtentiæ vocabulum à quo eſt ſumptum, ibid. num. 3.

Aſſiſtentia an ſit præſtanda filio vti hæredi matris pro dote, & antephato ſuper bonis per tertios poſſeſſores poſſeſſis, ibid. nu. 5.

Aſſiſtentia quando peti poteſt ſuper feudo pro dotibus obligato, ibid. nu. 7.

Aſſiſtentia an debeat præſtari vxori vigore inſtrumenti dotalis non ritè reaſſumpti, ibid. n. 8.

Aſſiſtentia petita per creditores ſuper bonis ab vxore perceptis an ſit præſtanda, ibid. nu. 9.

Aſſiſtentia petita pro debito ſuper feudo an ſit præſtanda, ibid. nu. 10.

Aſſiſtentia an ſit concedenda creditori anteriori cū obligatione generali bonorum feudalium cum aſſenſu, ibid. nu. 11.

Aſſiſtentia petita per creditores anteriores hæreditatis an ſit præſtanda, hærede opponente ſoluiſſe alijs creditoribus, ibid. nu 12.

Aſſiſtentia præſtita ſuper naui hypothecata cum promiſſione, quòd nauigaret periculo alicuius, an mereat exequutionem, ibid. n. 13. 14. & 17.

Aſſiſtentia an ſit concedenda tàm pro capitale, quā pro redditibus decurſis, ibid. nu. 18.

Aſſi-

Digitized by Google

INDEX.

*Aſſiſtentia, quæ petitur ſuper bonis immobilibus an concedatur ſuper iuribus luendi, ibid.nu.*19.

*Aſſiſtentia præſtatur etiam contra tertium poſſeſſorem, Principali non diſcuſſo, ibid. pragm.*1. *num.*1. 118

*Aſſiſtentia præſtatur, ſi cōſtat bona fuiſſe illius debitoris, ibid.n.*2.

*Aſſiſtentia an concedatur, quotiès petitur in libello ibid.nu.*3.

*Aſſiſtentia præſtatur contra tertium poſſeſſorem nō obſtante morte debitoris, ibid.nu.*4.

*Aſſiſtentiæ ius quanto tempore finitur, ibid.nu.*5.

Aſſumere *nomen alterius familiæ eſt probibitum, collect.*5 *prag* 8.*nu.*4. 113

Attentantes *pluries furari in vijs publicis non comprehendūtur ſub excluſione indultus, coll.*3. *prag.*2.*nu.*43. 23

*Attentata poſt appellationem extraiudicialem non reuocantur per viam attentatorum, tamquā dependentia ex futuro euentu, collect.*1. *Rubric. de Appellat.nu.*9. 88

Aucupationis *nomen ad quid referatur, collect.*1. *Rubric.de Aucupib nu.*1. 118

*Aucupationis, & venationis ius eſt de iure natura, ibid.n.*2.

Audientiæ *quolibet Sabbatho carceres viſitare tenentur, collect.*8.*pragm.*10.*§.*9.*de Offic.Iudic. num.*37. 386

Auditores, *& Præſides Prouinciarum in Commiſſionibus per Prouinciam non poſſunt aſſumere in Actuarios alios, quàm Actuàrios, & Scribas eiuſdem, collect.*10.*prag.*10.*de Actuar. num.*4 *fol.* 39

Auditor generalis eſt competens Iudex militum, collect. 5.*prag.*11.*de Milit.nu.*1. 336

*Auditores diſcedentes à reſidentia amittunt ſalarium, collect.*8.*pragm.*10.*de Offic.Iud. num.*9. *fol.* 384

*Auditores habentes mandatum exeundi de Prouincia nequeunt eodem tempore exire, ibid.§.*2. *nu.*10.

*Auditores nequeunt tractare vltrà commiſſa, ibid. §.*28.*nu.*128. 394

*Auditor nouiſſimus facit partes Fiſcalis, ibid.§.*53. *nu.*239. 403

*Auditores, Fiſco abſente cauſas expedire poſſunt, ibid num.*249.

*Auditoribus diſcrepantibus in voto cōſulitur Proregi, collect.*4.*pragm.*5.*de Offic. Iuſtitiar. nu.*1. *&* 13. 411

*Auditores in Rota Romana quando ſunt in pari voto quomodò obſeruatur, ibid.nu.*6.

*Auditores poſſunt vniri ad cauſas decidendas, non obſtante Præſidis impedimento, ibid.pragm.*7. *num.*1. 413

Auguſta *Auguſti priuilegio vtitur, collect.*1. *Rubric.de Abolition. nu.*9. 12

Aurum, *& Argentum factum, & infectum à Regno extrahi non poteſt, collectan.*4.*pragm.*3. *de Extract. nu.*1.2.4. *&* 5. 230

Auth.res, quæ C.commun.de legat. *habet locum etiam in antephato, collect.*2.*prag.*1. *de Donat. propter nupt.nu.*8. 209

Author *quare collectaneas deciſionum ſuper pragmaticas exarauit, in Præfat. n.*3. 1

Author *laudatus ſi comparendo ſuſcipit iudicium pro conuento, actor an teneatur notiſicare facere acta ipſi authori, collect.*2. *prag.*2. *de Dilation. nu.*3.*&* 4. 204

*Author laudatus in foro laudantis comparere debet, ibid.nu.*5.*limita n.*6.*&* 8.

Auxiliantes, *& conſentientes in atrocioribus, pari pœna puniuntur, collect.*3.*pragm.*3.*de Aſſaſſin. num.*5. 116

*Auxilium furanti præſtans quando tenetur de furto, collect.*2.*prag* 1.*de Furt.n.*11. 275

*Auxilium præſtans, vt mulier deoſculetur quà pœna punitur, collect.*1.*pragm.*1. *de Oſculant. mulier.nu.*9. 474

B

BAiuli *non veniunt appellatione Officialium, collect.*1.*Rubric. de Officialib. & quæ ijs prohib. nu.*6. 367

*Baiulus eſt ordinarius, non delegatus, collect.*1. *Rubric.de Offic.Baiuli n.*2. 374

*Baiulus poteſt cognoſcere de cauſis ciuilibus, & furtis priuatis, ibid.nu.*3.

*Baiulus habet mixtum imperium, & poteſt portare arma, ibid nu.*4.

*Baiulus habet poteſtatem declarandi hæredes, facere præambula, & decernere tutelas, ibid.num.*5. *&* 6.

*Baiulus poteſt accuſare obligationes penès acta, ibid.nu.*7.

*Baiulus poteſt tenere carceres, ibid.nu.*8.

Baiulus nequit facere exequi, nec facere mādatum, abſq; Conſultoris voto, ibid. num 9.

*Baiuli nequeunt ſe componere cum Dominis animalium damna inferentium, ibid prag.*2. *nu.*1. *&* 2. 376

Balius *nomine pupilli iuramētum præſtare poteſt, collect.*15.*pragm.*19.*de Feud.num.*10. 260

*Balius quando datur à Rege, collect.*3. *pragm.*2.*de Minor.num.*4. 341

*Baliatus eius ſit decernendum matre tranſeunte ad ſecundas nuptias, ibid.num.*5.

Ballæ *cognoſcuntur ex ſigno, collect.*7. *pragm.*15. *de Offi.ial.& quæ ijs probib.num.*4. 371

Bancum *ſoluens vigore apoca falſa ſuo periculo ſoluit, collect.*6. *pragm.*5.*de Falſis num.*4. 244

*Bancherius tenetur pro falſis apocbis præſentatis, & ſolutis, collect.*1.*Rubric.de Nummular. n.*7. *fol.* 363

*Bancherij ſe abſentantes per ſex dies debent citari domi, & ſi infra alios ſex dies non comparent, forjudicantur, ibid pragm.*1.*nu.*1. *fol.eod.*

Banna *Proregum durànte officio durant, propoſit.* 8.*num.*1. *fol.* 8 *& vide ibid num.*6.*&* 7.

*Banni natura eſt, vt illud emittens velit, eſſe duraturum in perpetuum, ibid.nu.*3.*&* 5.

Ban-

INDEX.

Bannum, & pœna contra non reuelantes frumentum non exequitur contra non reuelantes ſpeltam, collect.7. pragm.9.de Extract.nu.7. 232

Bannum dari non poteſt ex cauſis animum mouentibus, vbi reus abſoluitur, collect. 1. Rubric. de Exulib.num.5. 234

Banni ſententia an poſſit dici nulla, ibid.num.6.

Bannum quando dicatur ſentētia interloquutoria, ibid. num.7.

Bannum non extenditur vltrà territorium bannientis, ibid.pragm.1. num.2. fol.eod.

Banna non debent continere iniquitatem, collect. 4. pragm.6.de Meretric. num.1. 331

Bannum vtile Reipublicæ interpretandum eſt pro fauore, ibid.num.2.

Bannum pro publica vtilitate pro extirpatione facinoroſorum non recipit interpretationem de habilitate, vel inhabilitate, collect.4.pragm.4.de Monet.num.7. 346

Bannum vndè dicitur, collect.8. pragm.10. §.32. de Offic.Iudic.num.138. 395

Bannum vt liget plura requiruntur, ibid.nu.139.

Bannum ſi non eſt iuri conſonum ſeruari non debet, ibid.num.140.

Bannū debet fieri ſecundùm ius, ibid.num.141.

Banni natura quæ ſit, ibid.num.142.

Banna debent publicari cum conſultatione Regiæ Audientiæ, ibid.num.143.

Banna quando ſint nulla, ibid.num.144.

Bannitus cum confiſcatione bonorum reſtitutus mediante pecunia etiam quòad bona non recuperat bona emphyteutica deuoluta ad Eccleſiā, collect.1. Rubric.de Abolit.num.33. 14

Bannitus quando admittatur ad probandam innocentiam, collect.1.Rubric.de Exulib.n.10. 234

Bannitus actionem, vel accuſationem inſtitutam antè bannum proſequi non poteſt, ibid num.11.

Bannitus quæ priuilegia amittit, ibid.num.12.& ſequent.

Bannito præſtans auxilium ad ſepeliendum non punitur vti fautor, ibid.num.21.

Bannitus poteſt mitti legatus ad locum, à quo eſt bannitus, & interim non moleſtatur, ibid.n.22.

Banniti ſunt hoſtes Ciuitatis, & poſſunt occidi, ibid. pragm.1.num.1. 235

Bannitus, nequit cōſtituere Procuratorem, collect. 1.Rubric.de Procurator.num.5. 497

Bannitus, qui appellauit à banno non poteſt occidi durante appellatione, collect.2. pragm.1. de Receptator.delinq.num.13. 507

Baptizati debent deſcribi cum nominibus parentū, collect.2.pragm.1.de Paroch.num.3. 478

Baptizatus quando poterit rebaptizari, ibid.n.21.

Baptiſmus quotuplex ſit, collect.2. pragm.1.num. 22. 479

Barattaria à quo committatur, collect.11.prag.11. de Actuar.nu.4. 39

Barbitonſores vide in verbo Chirurgi.

Baro in electionibus interuenire nequit, collect. 3.pragmat.2.de Adminiſtrat.Vniuerſ.num.11. fol. 46

Barones an ius aliquod habeant in confirmando Officiales Vniuerſitatis, & ſint manutenendi in poſſeſſione, quam in id habent, & teneantur confirmare electos à maiori parte, ibid,n.36.& 37.

Barones procurent cum effectu rationes Syndicorum, & Adminiſtratorū Vniuerſitatis, & Exactorum, vt videantur, & liquidentur, aliàs grauant vaſallos, & an poſſint petere non concurrentibus alijs Ciuibus, vt videantur rationes, ibid.prag.5.nu.259.261.& 263. 67

Barones Regni in parlamento generali nequeunt ſe congregare abſq; licentia Proregis, ibid. prag. 8.nu.3. 69

Barones non poſſunt ſe intromittere in aquis priuatorū, collect.1.Rubric.de Aqu. & Aqueduct. num.5. 103

Baro an poſſit prohibere ius venationis, collect.1. Rubric.de Aucupib.nu.3. 119

Barones an poſſint prohibere venationem in eorū territorijs, ibid.pragm.1.nu 3. 119

Baronis nomen qualiter interpetretur, collect.1. Rubric.de Baronib.nu.1. 119

Baro quis propriè dicatur, ibid.nu.2.

Baro an ſit per ſolam poſſeſsionem, ibid.nu.3.

Baro an obtineat dignitatem Regalem, ibid.nu.4.

Barones nequeunt prohibere facultatem emendi, & vendendi, ibid.pragm.2.nu.1. 122

Baro nequit facere banna, vt nemo ſuum vendere poſsit, ibid.nu.4.&5.

Baro non poteſt cogere vaſallos ad ſibi locanda urbana, vel ruſtica prædia, ibid.nu.6.

Barones nequeunt reſtringere facultatem conceſſam vaſallis liberè vendendi, ibid.n.7.

Baro non poteſt prohibere, nè vendantur piſces, & fructus antequàm ipſe requiratur, ibid.nu.8.& limita, vt nu.9.

Baro quando poteſt facere banna, nè fructus vendantur, niſi ipſi notitia detur, ibid.nu.10.& 12.

Barones præferuntur in emptione, ibid n.11.

Barones nequeunt prohibere, nè vaſalli extrahant victualia ab eorum domicilijs, vt vendant propter neceſſitatem, ibid.nu.13.

Baro non poteſt prohibere vaſallis extractionem lignaminum ſub figura publicæ vtilitatis, ibid. num.14.

Barones nequeunt adſtringerre vaſallos, nè alibi vadant ad merces faciendas, ibid.nu.16.

Barones nequeunt expellere mercatores ad eorum terras accedentes, ibid.nu.17.

Barones non poſſunt prohibere vaſallis, nè faciant mercaturas, ibid.n.18.

Barones nequeunt prohibere Macellarijs, & Apothecarijs, nè exerceant Macellariam, & Apothecam, ibid.nu.19.

Barones, & omnes alij vtiles Terrarum Domini à moleſtia, & oppreſsione vaſallorum abſtinere debent, & de ſuo eſſe contenti, ibid.pragm.3.nu.1. & 2. 124

Barones erga vaſallos vti patres, tutores, ac defenſores ſe gerere debent, ibid.nu.6.

Barones iniuſtitiam faciunt demandando iuriſdictio-

ctionem prohibitis ipſam exercere, ibid. nu. 10.
Barones, & Officiales debent punire malefactores, ibid pragm 6. nu 1. 126
Barones habentes poteſtatem componendi, ea abuti non debent, ibid nu. 6.
Barones in componendo quando excedunt, & quando abutuntur facultate, ibid. nu. 7. 11. 12. 13. & 16.
Barones conſeruare, & nõ excoriare debent vaſallos, ibid. nu. 10.
Barones poſſunt remittere pœnas, ſi id habent in conceſſione, ibid. nu. 14 & 15.
Barones abuterent poteſtate componendi, ſi pendente appellatione aggrattarent inquiſitos, ibid. num. 17.
Barones dicentes habere ex priuilegio merum, & mixtum imperium tenentur illud edere, ibid. prag. 8. nu. 7. 127
Barones non poſſunt procurare, vt Officiales Vniuerſitatum eligãtur ad eorum deuotionem, ibid. prag. 10. nu 4. 129
Barones non poſſunt ſe ingerere in electionibus Vniuerſitatum, ibid. nu. 5.
Barones non interueniunt in parlamentis Vniuerſitatum, ibid. nu 6.
Barones non poſſunt cogere vaſallos ad fideiubendum, ſic etiam reſpectu Affictatorum, ibid. nu. 7. & 8.
Barones terris, & nemoribus vti debent moderatè, vt vaſalli non arceantur à proprÿs vſibus, ibid. prag. 12. nu. 1. 131
Barones non debent immittere tot animalia, vt abſorbeant commoditatem ciuium, ibid. nu. 3.
Baro poteſt paſcere tanquàm Ciuis ditior, ibid. num. 5.
Baro an poſſit immittere tot animalia, quot Ciuis ditior. ibid. nu. 7.
Barones non habent vſum in paſcuis, & nemoribus domanialibus, quæ Vniuerſitates vendere volunt, ibid. nu. 11.
Barones nequeunt alteri locare ius paſcendi, lignandi, & aquandi ſibi conceſſum, ibid. n. 12.
Barones tenentur ad refectionem murorum, ſalaria Medicorum, & conſtructionem ſtratarum, ibid. nu. 14.
Barones tenentur ſoluere collectas pro burgenſaticis, ibid nu. 15.
Barones tenentur ſoluere collectas pro negotiatione, quàm faciunt, niſi ex fructibus feudi, ibid. num. 16.
Barones gaudent commoditatibus terræ, ibid. n. 17.
Barones vtũtur illis priuilegÿs, quibus Ciues, ibid. nu. 18 limita, vt nu. 19.
Barones nequeunt cogere vaſallos ad emendos, vel conducendos eorum introitus, ibid. prag. 13. n. 1. fol. 132
Barones cum precibus importunis dicuntur cogere, ibid n. 2. & 3.
Barones poſſunt inferre metum, ibid nu. 12.
Barones nequeunt impedire vaſallis vſum furnorum, molendinorum, tapetorum, tabernarum, & calcarearum, ibid. pragm. 14. num. 1. 2. & 3. fol. 133
Barones poſſunt impedire vaſallis vſum furnorum, molendinorum, & ſimilia, quorum hoc ius ex particulari priuilegio, vel legitima præſcriptione, & ſimilia haberent, ibid nu 6 & 7.
Barones quamuis habeant tale ius prohibendi, non per hoc illud extenditur, nè vaſalli pro eorum proprio vſu poſſint habere molendina tapeta, & ſimilia in eorum domibus, ibid. nu. 11.
Barones nequeunt tenere carceres obſcuros, & ſubterraneos, quoniam debent eſſe lucidi, ibid prag. 19 nu. 1. & 2. 135
Baro nequit pœnam de vna in alteram commutare, ibid prag 21. nu. 4. 136
Baro quando remittere valeat pœnam antè ſententiam, ibid. nu. 5.
Barones ex proceſſu informatiuo torqueri nequeunt, niſi ex diſpenſatione, ibid. pragmat. 22. num. 1. fol. eod.
Baro vrgente neceſſitate poteſt vaſallos cogere ad cuſtodiendos carceres ſoluto ſalario, collect. 1. Rubric. de cuſtod reor nu. 2. 198
Baro cogit vaſallos ad vigilias in terris maritimis. collect. 1. Rubric de ex ub. noctur. n. 2. 224
Baro poteſt prohibere vaſallis nè adeant Regia Tribunalia, quando eſſet in præiudicium iuriſdictionis, collect. 2. pragm. 1. de Iuriſdict. inuic. non turband. nu. 5. 306
Barones, & Deputati tempore donatiui non poſſunt procurare à vaſallis aliquid pro muneribus dandis Proregi, collect. 2. prag. 6. de Munerib. Official. nu. 1. 352
Baro nequit exigere pœnam, quando animalia Ciuium reperiuntur in terris bannitis, collect. 2. prag. 1. de Offic. Baiul. nu. 6. 375
Barones non poſſint conſtituere Conſultores ſuorũ Officialium in locis remotis, coll. 8. prag. 10 §. 15. de Offic. Iudic. nu. 91. 391
Barones poſſũt petere remiſſiones vaſallorum, ſi ad modum belli procedi debet, ibid. §. 48. num 188. fol. 400
Barones an poſſint procedere contra delinquentes ſubditos cum archibuſis, ibid. §. 84. num. 277. fol. 407
Baro moderatè vti debet paſcuis Vniuerſitatis, collect. 1. Rubric. de Paſcuis. n. 11. 480
Barones nequeunt tradere alia pondera, quàm quæ à Principe, collect. 1. Rubric. de Ponder. num. 3. fol. 485
Baro habens in terra ſua ius ponderum habet augmentum, & ius diri ctius, bid. nu 7.
Barones non cogunt vaſallos ad præſtandum ſtrenam, collectan. 1. pragmat. 1. de Portar. num. 3. fol. 486
Barones receptantes facinoroſos quæ pœna puniantur, collect. 2. prag. 1. de Receptat. delinquent. nu. 2. 507
Baro habens propria animalia, illis vti debet, collect. 2. prag. 1. de Salar. nu. 2. 514
Baro nequit vti beſtÿs deſtinatis pro centimolo.

vel tapeto, ibid. numer. 8.

Baro nequit cogere vaſallos ad ſibi annuatim, vel menſatim inſeruiendum, ibid nu. 10.

Baro poteſt cogere vaſallos pro ſeruitijs extrà territorium, ibid. nu. 11. & 12.

Baro nequit iniungere ſeruitia exteris venientibus in ſua terra pro negotijs, ibid. nu. 13.

Baro an poſſit iniungere ſeruitia illi, qui illud ſeruitium alteri Ciui locauit, ibid. n. 14.

Baro an poſſit cogere vaſallos ad eundum de vna ad aliam terram pro meſſibus, & glandibus legendis, ibid. nu. 16.

Barones tenentur ſoluere ſalarium Officialibus, collect. 1. prag. 1. de Trig. & ſalar. offic. nu. 13. fol. 546

Baro, cui nõ competit iuriſdictio aduerſus aliquem alterius Baroniæ, an poſſit illum capere, collect. 3 prag. 1. de Vagab. nu. 17. 548

Baro differens recipere carceratos remiſſos an grauet vaſallos, vide verbo vaſalli.

Beneficij titulum dicens ſe habere, debet probare poſſeſſionem, collect. 5. prag. 4. de Cleric. num. 6. fol. 172

Beneficij appellatione in fauorabilibus venit penſio, ibid. nu. 7.

Beneficium in quibus cauſis poteſt conferri digno, relicto digniori, collect. 2. prag. 1. de Official. & quæ ijs probib. nu. 7. 368

Beneficiatus abſens propter vtilitatem Eccleſiæ cõſequitur diſtributiones quotidianas, ibid. prag. 11. num. 9. 370

Beneficia, & Canonicatus ſunt dignitates, collect. 1. Rubric. de Offic. ad Reg. Maiest. ſpectan. nu. 3. fol. 373

Beneficium conceſſum minori ſuffragatur maiori litis conſorti, collect. 16. pragm. 46. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. nu. 6. 454

Beneplacitum morte extinguitur, collect. 4. prag. 3. de Exhib. num. 1. limita nu. 2. 236

Beneplacitum ad dignitatem potius cenſetur relatum, ibid. num. 4.

Beſtia mortua ſub nomine beſtiæ propriè non venit, collect. 1. Rubric. de Beſtijs vaccinis num. 3. fol. 137

Beſtiæ an contineantur in legato mobilium, collect. 2. pragmat. 1. Nè quid in loc. publ. num. 6. fol. 356

Birruarij in teſtes non admittuntur, & quid in Caporalibus, & an ſufficiat eorum depoſitio ad torquendum, collect. 8. pragm. 8. de Actuar. nu. 9. 10. & 11. 37

Birruarij teſtificantes ſe fuiſſe percuſſos ab illis, quos volebant exequi, non faciunt fidem, ibid. num. 12.

Birruarij, & Alguzerij ſunt perſonæ viles, collectan. 10. prag. 34. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 4. 419

Blaſphemans qualiter puniatur in Regno, & de iure communi, & qualiter de iure Canonico, collectan. 1. Rubric. de Blaſphemant. num. 1. 2. & 3. fol. 137

Blaſphemus an repellatur à teſtimonio, collect. 1. pragm. 1. de Teſt. refren. num 22. 542

Bona tutorum ſunt tacitè hypothecata pupillis, collect. 1. pragm. 9. num 3. de Admin. Vniuerſ. fol. 70

Bona comeſtibilia vendenda palàm, ſecretè non ſunt tenenda, collect. 3. prag. 3. de Annon. num 7. & 8. 85

Bona ſunt allibranda per annuos fructus, non tamen ipſi fructus, collect. 2. pragm. 1. de Appret. nu. 10. 102

Bona debent accataſtari deducto onere, ibid. n. 22.

Bona Rebellium ipſo iure Fiſco applicantur, & ſic in crimine læſæ Maieſtatis, collect. 2 prag. 1. de bon. proditor. num. 1. & 4. 139

Bona confiſcata an recuperentur obtenta gratia à Principe, ibid. n. 12.

Bonis immobilibus publicatis, an cenſeantur publicati annui redditus, vide in verbo Annui redditus.

Bonis præſentibus, & futuris legatis non veniunt annui redditus, collect. 1. Rubric. de Cenſib. num. 55. 149

Bona cedentis quomodò inter creditores ſunt diuidenda, collect. 1. Rubric. de Ceſſion. bonor. nu. 17. fol. 152

Bona Hæbreorum ſi vi ventorum perueniant ad loca à quibus fuerint eiecti an poſſint confiſcari collect. 2. pragm. 1. de Condemnat. pro delict. nu. 3. 185

Bonis Eccleſiæ locatis vltrà triennium nec per triẽnium valet locatio, collect. 2. prag. 1. de Donat. propter nupt. nu 3. 209

Bona nè extrahantur à Regno prohibitio valet, collect. 1. Rubric. de extract. animal. n. 1. 226

Bona extrahi nõ prohibita ſi reperiantur cum prohibitis confiſcantur, ibid. nu. 3.

Bona Iudæorum quando deprædari, & confiſcari valent, collect. 1. Rubric. de Iudæis nu. 21. 301

Bona cenſentur acquiſita ratione officij, collect. 8. pragm. 22. de offic. & quæ ijs probib. nu 2. 372.

Bona Prælati cenſentur acquiſita intuitu Eccleſiæ, ibid. nu. 3.

Bona plura ſeparata quando inſimul venduntur ratione connexitatis, collect. 16. prag. 46. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. nu. 3. 454

Bona capta in bello cuius sĩt, collect. 1. prag. 1. quòd Regnicol. poſſ. armar. nu. 2. 506

Bona Hæbreorum an deprædrari poſſint, & deprædata ad quem ſpectent, ibid. nu. 5.

Bonum mixtum cum malo non dicitur falſum, collect. 2. pragm. 1. de Mann. colligend. num. 6. fol. 325

Bonum non comburitur quando poteſt ſeparari à malo, ibid. nu. 7.

Bos cornupeta ſi occidat alium bouẽ, Dominus occiſoris an teneatur dare alium bouem, collect. 1. Rubric. de Offend innox. pro nox n. 5. 366

Brachium ſæculare præſtatur Iudici Eccleſiaſtico per Iudicem laicum in captura laicorum, collect. 4. pragmat. 3. de Iuriſdict. inuicem non tur-

turband.numer.16. 309
Bruci *vt extirpentur quibus uti poſſumus, collect. 1.prag.1.de Bruc.nu.5.* 140
Bulla Pij V. *de cenſib non ſeruatur in Regno, ſed Bulla Nicolai V. collect. 3 pragm.2. de Cenſib. nu.4 & 5.* 151
Bulla Py IV. circa homicidium commiſſum à minore recēſetur,coll 3.prag.1.de Minor.n.3. 340
Buſſula *inducit quaſi poſſeſſionem,collect.27 prag. 67.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu.2.* 459

C

Coeci,*ſurdi,& muti excuſantur à tutela,collect.3.pragm.3 de Offic Iud.nu.1.* 379
Cœci nequeunt eſſe Officiales, nec muti, nec ſurdi, collect.1.pragm.2.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu. 23.& 24. 442
Calciolarij *prohibent Chirothecarios facere calceamenta mulierum,collect.1.Rubric. de Magiſtr. Art.nu.5.* 323
Calor *iracundiæ quando excuſat,collect.1. prag.1. de Blaſphem.nu 8.* 137
Cambia *à quo debeantur, collect.1. Rubric. de literis cambij nu.16.* 316
Cambia,vt debeantur mercatori, ob retardatam ſolutionem quæ requirantur,ibid.nu.17.
Campana *non debet pulſari niſi in grauibus delictis,collect.1. pragm.1. de Perſequend. malefactor nu.2.* 480
Campana ſonata ad arma quilibet exire tenetur, ibid nu.3.
Cancellariæ *officium dicitur Tribunal excelſum, collect.1.Rubric.de Offic.Secretar.nu 5.* 461
Canonicus *abſens per modicum tempus non poteſt priuari Canonicatu à ſuo Epiſcopo, collect. 5.pragm.5. de Adminiſtr. Vniuerſit. num.135. fol.* 61
Canonici quàmuis habeant facultatē ſe abſentandi ab Eccleſia non poteſt maior pars illorum in eodem tempore abeſſe, collect.8 prag.10.§.2.de Offi.Iudic.nu.11. 384
Canonici ſupernumerarij authoritate Apoſtolica creati non habent locum in Choro, & vocem in Capitulo,collect.15.prag.47.de Offic.Magiſt.Iuſtitiar.nu.9. 423
Cantores *Eccleſiaſtici honeſtè cantent in Eccleſia, collect.6.pragm.7.de Nè quid in loc. public.nu. 7.* 358
Capitanei *locorum ad inſtantiam Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis tenentur cogere debitores Vniuerſitatis ſtatim, & incontinenti ſine figura iudicij, aliàs in ſindicatu tenentur, collect.5.prag.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.nu.165. 171.& 173.* 63
Capitaneus poteſt eijcere militem ex cauſa, collect. 8 pragm.10.§.6.de Offic.Iudic.nu.26. 385
Capitaneus ſi moritur, Iudex debet exercere officium Capitanei, & Iudicis, ibid.§.15.de Offic. Iudic.nu 83. 390
Capita *bannitorum quando præſentantur quid faciendum, collect.1.prag.1.de Offic.Iud.General nu.5.* 378
Capita repulſæ debent declarari, collect.2. prag.1. de Procurator.nu. 10. 502
Caput Birruariorum,vulgò Capitanio di guardia *non numeratur inter illos,collect.10.prag.34.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.nu 3.* 419
Capitula *militaria de ſententijs in cauſis criminalibus non procedunt in delictis commiſſis à non milite, collect.5.pragm.11. de Milit. num.14. fol.* 337
Capitula, quæ ſe reſtringunt ad vnum caſum non extenduntur ad alia,collect. 3 prag.2. de Feud. num.4. 251
Capitulum Sede vacante poteſt abſoluere à iuramento ad finem agendi,propoſit 3 nu.4. 4
Capiatur *non debet relaxari ad ſimplicem nutum accuſatoris,collect.11 prag.37.de Offic.Magiſtr. Iuſtitiar. nu.6.* 420
Captus cum indultu quando in priſtinam libertatem ſit reponendus,collect.1.Rubr.de Aboli. nu. 16. 12
Captiuo pauperi debent dari per Regiam Curiam duæ libræ panis quotidie, collect.4.pragm.5. de carcerar.nu.1. 144
Carceres *ſunt inuenti ad cuſtodiam, non ad pœnam, collect.18.pragmat.19. de Baronib.nu.3. fol.* 135
Carcer dicitur mala manſio,ibid.n.4.
Carcer debet eſſe commodus,ibid.n.6.
Carcerarij habēt curam cuſtodiēdi carceratos,collect.1.Rubr.de Carcer.n.1. 141
Carcerarij qualiter puniantur pro fuga carceratorum,ibid.n 2.
Carceris effractio qualiter puniatur,ibid.n.3.
Carceris conſtructio ſpectat ad Barones,ibid.n.4.
Carceres debēt eſſe duo, ciuiles,& criminales,ibid. num 5.
Carcer Nobilium debet eſſe ſeparatus ab illo Ignobilium.ibid.n.7.
Carcer dicitur omnis locus à quo quis exire nequit, ibid.n.10.
Carceratus dicitur detentus ſub fideiuſſione, ibid. n. 11.
Carceratus nulliter poteſt emparari pro debito vero,ibid.n.13.
Carceratus, & in exilium condemnatus an poſſit emparari à creditoribus, ibid.n.14.
Carceratus pendente tempore ſecuritatis quando liberatur,ibid. n.15.
Carceratus quando relaxatur publicato proceſſu, ibid.n 16.
Carceratio nulla non probatur per fideiuſſionem, ibid.n.17.
Carcerari nequit exequutor Regis per Baronem, ibid.n.18.
Carceratus mitiùs punitur,ibid.n.23.
Carcerarij nequeunt exigere à carceratis vltrà carolenum tempore,quo liberantur,ibid.pragm.1. n.1. 142
Carcerati nequeunt compelli ad ſolutionem iuris protel-

portelli pro debitis Fiſcalibus,ibid.n.4.& 5.
Carceratus deponens cum iuramento de ſolutione facta Carcerario *non probat,ibid.n 9.*
Carcerati infirmi,& conualeſcentes debent morari in Infirmaria,ibid.prag.13.n.1. 145
Carcerati dùm infirmantur debent reponi in meliorem locum,ibid num.2.
Carcerarij tenentur denunciare infirmitates carceratorum,ibid.n.3.
Carcerati quando loco depoſiti mittãtur ad Regias triremes,collect.2. pragm.5. de condemnat. pro delict.n.2. 184
Corceratio fieri debet expenſis petentis, ibid.prag. 16 nu 3 fol.186.& collect.7. pragm.8.de Offic. Iuſtitiar.nu.3. 413
Carcerum cuſtodia ſpectat ad Baronem , collect.1. Rubric.de Cuſtod reor.n.1. 198
Carceratio de facto ſi fiat,poteſt haberi recurſus ad Superiores,ibid pragm 1.n 3.& 4. 199
Carceratio debitoris ſuſpecti de fuga quando fieri valeat etiam ante tempus,ibid.nu.7.
Carceratus ſi non habet fideiuſſores admittitur ad iuratoriam cautionem, collect.2. prag.1. de Ferijs n.10. 247
Carceratus debet iurare de obſeruando omnia, ad quæ tenetur,ibid n.12.
Carcerati non poſſunt liberari abſq; licentia Iudicis,etiam pro debito ciuili, collect. 9 pragm.31. de Offic. Magiſtr.Iuſtit.num.2. 418
Carcerati pendente appellatione non amouentur à carceribus,in quibus reperiuntur,ibid.prag.43. n.1.& 2. 422
Carceratio vnius ex debitoribus obligatis vigore apocæ bãcalis an proſit alijs, ad finem vt audiri poſſint circa eorum exceptiones, collect. 10. pragm.63. de Offic.Procurator.Cæſar.num.16. fol. 438
Carceratum eximens qualiter puniatur , collect.1. Rubric.de pœn.n.11. 484
Carcerati de Iure Regni qualibet hebdomada viſitari debent, collectan.1.Rubric. de viſitat. num. 2. 558
Carcerati pro ære alieno an ſint viſitãdi, ibid.prag. 3.n.1. 559
Carceratus an dicatur qui domi eſt retentus, vide verb.Retentus.
Carta *ſcripta, & ſubſcripta à defuncto abſq; teſtibus valet ad pias cauſas, collect.1. Rubric.de Legat.pijs nu 33.* 312
Caſalia *dicuntur interdicta, interdicta Ciuitate, collect.4. prag.3.de Citation.n.6.* 167
Caſalia Ciuitatis tenentur contribuere in expenſis publicis, quas Ciuitas facit,ibid.nu.7.
Caſalia dicuntur de iuriſdictione Ciuitatis collect.2.prag.1.de Delegation.nu.8.& 9. 201
Cataſtum *legitimè factum quos pariat effectus,collect.1 Rubric.de Appret.n.4.* 101
Cauſæ *conceſſionis indultus quales, & quenàm ſint,collect.1. Rubric.de Abolit.n.15.* 12
Cauſæ interceptorum comprehenduntur in generali abolitione,ibid.prag.2.n.70. 25
Cauſa remiſſa Baronibus cum clauſula, quòd eligãt Iudices in Ciuitate attitantur per eoſdem Scribas Regios, qui prius attitabant, collect.10.prag. 10.de Actuar.n.1. 39
Cauſa beſtialis excuſat à dolo, collect.5.prag.5 .de Adminiſtr.Vniuerſ.n.8. 54
Cauſa dicitur tàm antè litem,quàm poſt, collect.1. Rubric. de Cauſ. decidend.nu.1. 145
Cauſa criminalis quæ dicatur, ibid.n.2.
Cauſæ pecuniariæ appellatione quæ veniant , ibid. nu.3.
Cauſas decidẽdas nequeunt Officiales extra Tribunalia inter ſe tractare, ibid pragmat.1. num.1. fol. 145
Cauſa ſummaria nõ tractatur per Præſidem S. C. ibid.n.4.
Cauſæ ſummariæ quæ ſint, ibid. n 5.
Cauſa efficiens eſt inſpicienda, collect.2.prag.1. de Citation.n.3. 165
Cauſa finita nequit producere effectum infinitum ibid
Cauſæ ex quibus deuenitur ad compoſitionem quæ ſunt,collect.1.Rubric.de Compoſit.nu. 3.& ſeq. fol. 178
Cauſa criminalis non impedit ciuilem , collect 2. prag.2.de Falſ.n 3. 242
Cauſa falſitatis orta ſuper ciuili non ſuperſedetur de iure Regni, ibid.nu 6.
Cauſa alimentorum poteſt agi die feriato, collect.1. Rubric de Ferijs.n.19 246
Cauſa quomodocunq; tangat feudum dicitur feudalis ,collect.1.Rubric.de Feud nu.8. 249
Cauſæ concedendi reſtitutionem inſtantiæ quæ ſint, collect. 2 prag.1.de Inſtant.cauſ.n.12. 292
Cauſæ ſuper liquidatione inſtrumentorum an remittantur ad Barones,collect.2. prag.1.de Inſtrum.liquidat.n.1. 295
Cauſa ſodomiæ eſt criminalis, collect.3. prag.2. de Iuriſdict. inuic.non turband.n.5. 303
Cauſa oſculi per vim illati in ſtratis eſt criminalis ibid.n.6.
Cauſa ſtratariorum dicitur criminalis , ibidem n.7.
Cauſa lenonum eſt criminalis,ibid.n.8.
Cauſa ictus ſcoppittæ ad nocendum,etiam non ſequuto effectu dicitur criminalis,ibid.n 9.
Cauſa teſtis falſi iterãtis falſitatem eſt criminalis, ibid.n.10.
Cauſa aſſaſſinij eſt criminalis,ibid.n.11.
Cauſa famoſi libelli dicitur criminalis , ibid.num. 12.
Cauſa criminis falſæ monetæ eſt criminalis , ibid. nu.13.
Cauſa criminis falſi in criminalibus dicitur criminalis,ibid.nu.14.
Cauſa poſſeſſorij retinendi beneficij Eccleſiaſtici inter duos Eccleſiaſticos an coràm Iudicibus Regijs tractari poſſit,ibid prag.3.n.3. 308
Cauſæ ſunt merè Eccleſiaſticæ quæ reſpiciunt ſpiritualia,ibid.n.7.
Cauſa Eccleſiarum,& Clericorum ſpectant ad Iu-

dicit Eccleſiaſticos, ibid.n.8.
Cauſa merè temporales à Iudicibus ſæcularibus tractantur, ibid.n.9.
Cauſa mixta quæ ſint, ibid.n.10.
Cauſa pia dicitur ſi reſpicit fauorem animæ, collect.1. Rubric.de legat. pijs n.5. 311
Cauſa ciuilis ardua æquiparatur criminali, collect.1.Rubric.de Nummular.n.3. 363
Cauſæ commiſſæ à Iuſtitiario poſſunt expediri etiam Præſide abſente, collect.1.Rubric.de Offic. Iuſtit.n.6. 410
Cauſa poſſeſſorij, & beneficialis vertentis inter Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas Iudex competens eſt Iudex laicus.collect.5.prag.12. de Offic. Magiſtr.Iuſt.n.7. 416
Cauſa quando auocentur à Baronibus, ibidem num.9.
Cauſa Fiſcales quæ ſint, collect.1.prag.12.de Off. Procur.Caſ.n.5. 424
Cauſa reuiſionis poteſt iudicari ex eiſdem actis, collect.4.pragm.5.de Offic.Sacr.Reg.Conſ.num. 4. 446
Cauſa inter priuatos in S.C. tractatur, ibid.prag. 37. nu.1. 450
Cauſæ criminales in prima inſtantia ad M. C. remittuntur, ibid.n.2.
Cauſa, quæ debent decidi iunctis Conſiliarijs remittuntur arbitrio Præſidis, ibid.pragm.41.num.1. fol. 451
Cauſa quæ requiratur in ſuſpitione Delegati, coll. 1.Rubr.de Suſp.Official.n.7. 533
Cauſæ recuſationum reducũtur ad rem cauſatam, ibid.prag.15.n.40. 539
Cauſæ ex quibus Iudex poſſit allegari ſuſpectus quæ ſint, ibid n.46.
Cautio qualis qualis quando ſufficiat, collectan.5. prag.5.de Admin.Vniuerſ.n.117. 60
Cautio de iudicio ſiſti datur à reo tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, coll.2.prag.2.de Cõmiſſ. n.1.& 2. 175
Cautio de ſtando iuri quando præſtatur, ibidem num.3.
Cautio de ſtando iuri habet tractum ſucceſſiuum, & importat, quòd quis ſiſtat in iudicio vſq; ad ſententiam, ibid n.4.
Cautio de iudicio ſiſti qualiter finiatur, ibidem nu.6.
Cautio de iudicio ſiſti non facit quem conſentire in Iudicem.ibid.n.12.
Cautio iuratoria quàndo non admittitur, collect.2 prag 1.de Ferijs,n.18. 248
Cautio Nummulariorum qualis eſſe debet, quando Bancum erigitur, collect.3.prag.2.de Nummul. n.1. 363
Cautio præſtita per Bãcherios in cuius beneficium conuertitur. ibid.nu.2.
Cautio præſtatur per actorem quando ſententia S.C.exequitur, coll.4.prag.5.de Offic.S.R.C. nu. 2. 445
Cautio de concordando Partes, vel de redeundo ad carceres præſtatur à carceratis viſitatis pro debito, coll.2.prag.3.de Viſit.n 2. 559
Cenſuarij qui cœperunt ædificare ante prohibitionẽ an excuſentur à cenſu, vel petant remiſſionem in partem, coll.2.prag.2. de Aedif.prohib. num. 9. 76
Cenſus dupliciter conſideratur, collect.1.Rubr.de Cenſib.n.1. 147
Cenſus formalis, & materialis quis dicatur, ibid. nu.2.
Cenſus eſt diuerſus à re, ſuper qua imponitur.ibid. nu.3.
Cenſus requiſita enumerantur, ibid.nu.6. 8. 9.10. 15. &,16.
Cenſus conſtitui non poteſt ſuper re, quæ non habet fructus æquiualentes, ibid. n.7.
Cenſus alibi, quàm in loco contractus celebrati ſolui nequit, ibid.n.12.
Cenſus ſuper re ſubiecta fideicommiſſo, ac maioratui imponi non poteſt, nec ſuper feudo conceſſo cum clauſula, & quibus dederis, ibid.num.17. & 18.
Cenſus conſtitui non poteſt ſuper vſufructu, ibid. nu.19.
Cenſus contractus abſq; pecunia numerata non eſt exequendus ibid.n.20.
Cenſus eſt vſurarius cum pacto, quòd non ſoluendo cadat in commiſſum, ibid.n.21.
Cenſus inualidus propter pacta non firmatur cõſuetudine, nec emptor facit fructus ſuos, & ſorti excomputantur.ibid.n.23.& 24.
Cenſus ſuper rebus fideicommiſſarijs reſcinditur, & pretium reſtituitur, ibid.n.25.& 28.
Cenſus an dicatur conſtitutus pro parte pretij numerati, ibid.n.27.
Cenſus ſuper Caſali, alijs obligationibus ſuppoſito, quando ſubſtineatur, ibid.n.29.
Cenſus non dicitur extinctus ſi pretium reſtitutũ non eſt, & Partes non obſtante mandato à Iudice dato volunt continuare, ibid.n.30.
Cenſus quomodò extinguatur, & an poſſit fieri ab habente mãdatum cum plena, & libera poteſtate, ibid.n.31.& 32.
Cenſus retrouenditio facienda eſt per ſecundum illius emptorem, ibid.n 34.
Cenſus poteſt conſtitui etiam ſuper pluribus ſuis finibus deſignatis, ibid.n.35.
Cenſus petitur à tertio poſſeſſore non diſcuſſo principali debitore, ibid.n.36.
Cenſus ſuper fructibus ſcripturarum cũ pacto redimendi per ſex annos cum beneplacito Sedis Apoſtolicæ eſt validus, ibid.n.37.
Cenſus quotæ an valeant præſcribi, ibid.n.40.
Cenſus quo ſpatio præſcribatur, ibid.n.41.
Cenſus etiam ſequeſtratus currit, ibid.n.42.
Cenſus an conſtitui poſſit ab vſurario, ibidem num. 43.
Cenſus computatur inter immobilia, ibid.num.44. & 45.
Cenſus conſtitutus pro interuſurijs vitæ militiæ decurſis ſuper feudo ab eo, qui poſſidet cum pacto retrouendendi, redempto feudo

an

an reſoluatur, vt exequi poſſit, ibidem numer. 59.
Cenſus conſtitutus an poſſit emi, vel vendi minori pretio abſquè vſuræ labe, ibidem num. 60.
Cenſus bullaris an poſſit emi per Procuratorem, ibid.n.61.
Cenſus bullaris poteſt imponi etiam abſq; pecunia numerata, ibid.nu.63.
Cenſus non ſoluitur de rebus deſtructis, ibid. num. 67.
Cenſus annui nequeunt excedere decimam partem pretij, ibid.pragm.1.de Cenſib. 149
Cenſus nequit conſtitui ſuper omnibus bonis, ibid. n.11. 150
Cenſus vitalitius ſoluitur ad rationem annuorum quatuordecim, ibid prag.2.n.1. 150
Cenſus perſonalis iuridicè conſtitui poteſt, ibidem nu.2.
Cenſus perſonalis eſt approbatus, ibid.n.5.
Cenſus vitalitius vndè dicitur, ibid.n.6.
Cenſus vitalitius reſpicit nonnullas conditiones, ibid.nu.7.
Cenſus perpetui cum pacto redimendi quandocunq; empti à Regia Camera reducuntur ad rationem ſeptem pro centenario, extinguendi autem ad vitam, ſiuè ad certum tempus ad decem pro centenario, ibid.prag.5.n.1. 151
Cenſus conſtitutus pro pecunia aurea non debet ſolui in argentea, collect.1. Rubric. de Monet.n. 5. 342
Cenſus poteſt reſtringi ad certam ſpeciem pecuniæ, ibid.nu.9.
Ceſſio bonorum facta creditoribus conditionalibus non præiudicat, collect.1.Rubric.de Ceſſion. bonor.n.9. 152
Ceſſio bonorum à quo fieri nequit, ibid.n.10.11.12. 13.14.& 15.
Ceſſioni bonorum nequit renunciari, ibidem num. 16.
Ceſſio bonorum poteſt fieri per debitorem ſi ſua culpa ad paupertatem deuenerit, ibidem numer. 18.
Ceſſio bonorum non debet fieri cum ignominia, ibid.n.19.
Ceſſio bonorum non ſolùm ſemel fieri poteſt, ibid. n.21.
Ceſſio bonorum non admittitur pro debito contracto infra annum, & quid ſi nouatum eſt debitum antiquum, ibid.prag.2.n.1. 156
Ceſſione bonorum non gaudet negans debitum, ibid.n.2.
Ceſſionis bonorum beneficium implorans, à quo excluditur, vlterius illud petere nequit, ibidem, num.6.
Ceſſio bonorum ceſſat pro obligatione inita in nundinis, collect.3.pragmat.3. de Nundin. nu. 5. 365
Ceſſio bonorum non impeditur ex cauſa panis recepti, collect.8.pragm.10.§.7.de Offic. Iudic.nu. 27. 385
Ceſſio bonorum quibus, & quando conceditur, ibid. n.30.
Ceſſionario non datur dilatio quando fuit data cedenti antè ceſſionem, collect.1. Rubric.de Dilation.n.38. 204
Cedens liti, & ab accuſatione deſiſtens quando debeat condemnari in expenſis, collect.2.pragm.1. de Expenſ.n.7. 225
Ceſſionarius Fiſci poteſt nomen ceſſum coràm Iudicibus Fiſcalibus conuenire, collect 9. prag. 62. de Officio Procuratoris Cæſaris num.5. fol. 437
Ceſsionarius an teneatur exhibere ceſsionē ante litem conteſtatam, collect.5.prag.5. de Ordin.iudicior.n.4. 463
Chirurgi volentes curare vulnera propria quid facere tenentur, collect.1. Rubric. de Chirurg. nu.1. 157
Chirurgi non tenentur denunciare ante medicamenta præſtita, ibid. n.2.
Chirurgi quando non tenentur denunciare, ibid.n. 3.4.& 5.
Chirurgi denunciantes tenentur denunciare verā qualitatem vulnerum, ibid n.6.
Chirurgia quid ſit, collect. noua in addit. Rubric. nu.1. 567
Chirurgi graduati in chirurgia gaudent nobilitate, ibid.n.2.
Chirurgi, Medici Phiſici, & Barbitonſores ex cauſa morbi poſſūt ingredi Monaſteria Monialiū, ibid.n.3.
Chriſtiani nequeunt ferre arma Infidelibus, collect.3. pragmat.2. de Extract.num.1.2.3.& 4. fol. 227
Chriſtianus nequit ingredi balneum cum Iudæo, collect.3.prag 2 de Iudæis n.9. 303
Ciambellarias faciens ad infamiam alterius qua pœna puniatur, collect.2.prag.1. de Iniur. nu. 1.2.3. & 4. 289
Circulatores, vulgò Ciarlatani in diebus quadrageſimæ, & feſtiuis prohibentur vendere vnguenta, & voluptatem proponere, collect.3. prag.2. Nè quid in loc.public.n.1. 356
Citatus vt legitimè compareat intelligitur per ſe, vel per Procuratorem, collect.12.de Actuar.n. 3. 40
Citatio qualiter eſſe debeat, collect.1.Rubric.de Citat.n.1.& 3. 159
Citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa, ibid. n.2.
Citatio in criminalibus non eſt de ſubſtantia, & vbi Iudex procedit ex officio, ibid. n.4.
Citatio an debeat continere cauſam, ibidem num. 5. & in ciuilibus an ſit inſerendus libellus n.7.
Citatio debet continere locum, qui ſi ſit inhoneſtus, vel non tutus, citatus comparere non tenetur, ibid n.9.
Citatio debet fieri cum congruo dilationis tempore, ibidem num.12.quod ſi non fuerit appoſitum, intelligitur de congruo, ibid num.13. & vide nu.17.

INDEX.

Citando extra Regnum aſſignantur 60. *dies ad comparendum,ibid.nu.*16.

*Citationis copia danda eſt,& ſi non petatur, ibid. nu.*18.

Citatio in quolibet negotiò, & cauſa requiritur, ibid.n. 19.20.21.22.& 23.

*Citatio an requiratur in actibus extraiudicialibus, ibid.nu.*24 *& quid quando tractatur de eijciendo iniuſto detentore à poſſeſſione, ibidem numer.* 25.

Citatio an requiratur in prorogatione compromiſſi,ibid.nu. 26. *& in retractatione ſententiæ nu.* 27.

Citatio an debeat interuenire in abſolutione à iuramento,ibid.nu 29.

*Citatio an requiratur antequàm fiat ſequeſtrum, ibid.n.*30.

*Citatio requiritur in receptione teſtium,ibid n.*31. *& quid ſi recipiantur teſtes ad futuram rei memoriam,n.*36.

*Citatio requiritur quando producuntur inſtrumenta,& ſcripturæ ad probandum, ibid.nu.*33. 34.& 35.

*Citatio quando requiratur in exemplatione inſtrumenti,ibid.n.*37.38.& 39.

*Citatio non requiritur quando extrahitur copia ab Archiuio,ibid.n.*40.

*Citatio requiritur, vt quis declaretur excommunicatus,ibid.n.*41.42.44.& 45.

*Citatio Partis an, & quando requiratur,cùm tractatur de interpretatione reſcripti, vel priuilegij Principis, ibid.nu.*43.

Citatio Partis requiritur quando conceditur reſtitutio in integrum,ibid.n. 46.

*Citatio requiritur in declaratione, & ſententia deſertionis cauſæ, ibidem numer.*47. 48. 49. & 50.

*Citatio requiritur quando Eccleſia eſt diſmembrãda,ibid.n.*51.

*Citatio requiritur in reuocatione attentatorum, ibid. num.*52. *& in venditione pignoris num.* 53. *& in delatione iuramenti ſuppletorij Parti nu.* 56.

*Citatus ad diem non iuridicam, cùm non cenſeatur citatus ad diem ſequentem iuridicam debet iterum citari, aliàs actus eſt nullus, ibidem nu.*57.

*Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, ibid.nu.*58.& *vide n.*61.& 70.

*Citatio ad ſententiam facta domi, ſi ſemel anteà fuiſſet facta perſonaliter, & citatus comparuiſſit, eſt valida,ibid.n.*62.

*Citatio in beneficialibus ſufficit ad audiendam ſententiam,ibid.n.*63. *& quid in profanis, ibid.*

Citatio ad ſententiam ſi ſit pro tali die cum clauſula, cum continuatione dierum ſequentium, & horarum, *quomodò intelligatur, ibid. n.*66. & 67.

*Citatio ad ſententiã non fit à Sacro Conſilio Neapolitano,ibid.n.*68.

Citatio ſi ſit facta, quòd Pars *veniat ad audiendam intentionem Iudicis, & in illo termino Iudex proferat, ſententia eſt nulla, ibid. num.* 71.

*Citatio requiritur ad dicendum contra commiſſionem,contra articulos,videndum iurare teſtes,& ad dandum interrogatoria, ibidem numer.*73. *& in oblatione, & proteſtatione facienda,num.* 74.

*Citatio non exigitur quando citandus eſt præſens in iudicio, ibid. num.*75. *ſecus ſi eſt præſens pro alia cauſa, ibid.num.*76.

*Citatio non requiritur in capiendo ſuſpecto de fuga,ibid.n.*77.

*Citatio non requiritur cùm alicui examinatio committitur, an aliquis idoneus, vel dignus ſit,ibid.n.*79.

*Citatio an requiratur in exequutione ſententiæ, ibid.n.*81.82.& 83.

*Citatio non requiritur quãdo citatus dixiſſet, nolle comparere,ibid.n.*84.

Citare non tenetur Partem aduerſam Exequutor Apoſtolicus,ibid.n. 85.

*Citatio non requiritur ſi Iudex velit interdicere bonorum adminiſtrationem furioſo, ibidem num.*86.

*Citatio non requiritur quando Iudici conſtat, citando defenſionem non competere,nec ius ſpectare,ibid.n.*87. & 88.

*Citatio non requiritur vbi nulla requiritur cauſa cognitio,ibid.n.*89.

Citatio non exigitur vbi Pars dedit licentiam Iudici, vt procedat abſquè citatione, ibidem num. 91.

*Citatio non requiritur in ſpoliato, qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramentum, ibidem num.*93.

*Citatio non requiritur in capiendo debitore,ob pactum de capiendo,& conſtitutione precarij, ibid. nu.*94.& 95.

*Citatio non requiritur in collatione beneficij, ibidem nu.*95.*nec in inſufflatione ſpiritus vitæ, nu.* 96.

Citatio non requiritur in actu, in quo terminus eſt aſſignatus,ibid.n 97.

*Citatio non requiritur in demonſtrando Clericatu coràm Iudice laico à Clerico accuſato,vel carcerato,ibid.n.*98.

*Citatio non requiritur in ſemel citato de perſona, ibid.n.*99.

*Citatio non requiritur, cùm quis vigore inſtrumenti petit familiam Curiæ, vt ab ea aſſocietur ad capiendam poſſeſſionem, quam propria auctoritate capere poterat,ibid.n.*100.

*Citatio non exigitur in permutatione, quam facit Ordinarius de iurepatronatus ſpectante ad præſentationem patroni laici,ibid.n.*101.

*Citatio Partis non eſt neceſſaria quando teſtis declarat ſuum dictum obſcurum, ibidem nu.*102. & 103.

Cita-

INDEX.

Citatio non requiritur in sapienda poſſeſſione vigore pacti de retrouendendo, ſi ſemel citatus, quòd retrouendat fuit renitens, ibidem numer. 104.

*Citari non debent legatarij, quando teſtamentum declaratur inofficioſum, ibid.nu.*105.

*Citatio per edictum contra quos fit, ibid. nu.*106. 107.108.109.110.111.112.

Citatio per edictum eſt neceſſaria, quando aditur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij, ibid. nu. 113.

Citatio per edictum fit contra intereſſi prætendentis, dùm reaſſumitur inſtrumentum, ibid.num. 114.

Citatus per edictum, vel per cōtradictas, dicitur fictus contumax, & refectis expenſis debet audiri etiam contra rem iudicatam, ibid.nu. 115.

*Citatio extra territorium non valet, & quid ſeruatur in praxi, ibid.pragm.*1. *nu.*1. *fol.*165. *& vide nu.*9.

Citatio quando fit à Nuntio, ſeruatur Rit. M. C. *ibid prag.*2.*nu.*1. 166

*Citatio in dubio præſumitur facta domi, non perſonaliter, ibid.nu.*2.

*Citatio facta domi valet, & tenet, etiam quòd illa non veniat ad notitiam citati, ibid.nu.*3. *& vide nu.*4.

*Citatio facta domi an poſſit facere, quem banniri, ibid.n.*7.

*Citatio facta per Nuntium nō valet, niſi appareat de mandato Iudicis, ibid.pragm.*3.*num.*1. *&* 2. *fol.* 167

*Citatus à Iudice antè præſentationem ſuæ commiſſionis ſi ob id fuerit reputatus contumax, poterit dicere de nullitate, collect.*3. *pragm.*3. *de* Com*miſſar.nu.*8. 176

*Citatio de quo iure fit, collect.*2.*prag.*1. *de* Conſer*uator.n.*2. 188

*Citatio ad quem finem eſt neceſſaria, ibid.n.*3.7.8. 9.*&* 10.

*Citatio contra non ſubditum nullū parit effectum, ibid.nu.*6.

Citatio quando dicatur legitima, ibid.n 13.

Citatio ad videndum iuramenta teſtium ſuper poſſeſſione eſt neceſſaria, ibid.n. 14.

*Citatus ſi non comparet, quando habeatur pro confeſſo, collect.*1. *Rubric. de* Contumac. *num.* 12. *fol.* 194

*Citatio cum abbreuiatione termini contra inquiſitos de recaptu quando faciēda ſit, collect.*6.*prag.* 10.*de Exulib. n.*4. 238

*Citati pro crimine receptus, & non comparentes foriudicati, ſi fuerint capti viui, facta recognitione abſq; alio proceſſu poſſūt morti tradi, ibid. num.*7.

*Citatio quando inducat litis pendentiam, collect.*3. *pragmatic.*2.*de Inſtrument.liquidation.num.*1. *fol.* 255

*Citatio Partis requiritur vbi ſit æſtimatio à Tabularijs, collect.*3. *pragm.* 2.*de Magiſtr. art. n.* 3. 324

Citatio *facta domi Nummulariorum valet, licèt non perueniat ad eorū notitiam, collect.*2. *prag.* 1.*de Nummular nu.*2. 363

*Citatio continens breue tempus pro non facta habetur, collect.*8.*pragm.*10. §.20. *de* Offic. *Iudic. nu.*100. 392

Citatio *ad informandum quando expediri non poteſt, collect.*12.*pragm* 37.*de* Offic.*Magiſtr.Iuſt. n.*1.2.4.*&* 5. 420

Citatio *ſufficit quòd fiat domi, vel perſonaliter, collect.*2. *pragm.*2.*de* Ordin.*iudicior. num.*1.2. *&* 3. 462

Citatio *vbi eſt nulla, nulla eſt foriudicatio, collect.* 1.*Rubris, de* Sent.*foriud n.*2. 525

Citatio *agnatorum habentium ſpem ſuccedendi quando ſit neceſſaria, collect.*2.*prag.*1. *de Vincul.ſeu condit.nu.*2. 558

Ciuilitas *originis an amittatur ſi quis recedit à patria, collect.*2. *pragm.*1.*de Immunit.Neapol. num.*5. 281

Ciuilitas an poſſit renunciari, ibidem numer. 10.

*Ciuilitas Neapolitana quando probatur, ibidem num.*20.

Ciues *in electionibus interuenire debent in Parlamentis, niſi ex cauſa prohibeatur ingreſſus, aliàs ſubſequuta ſunt nulla, collect.* 3. *pragmat.*2.*de Adminiſtration. Vniuerſitat. num.*9. *fol.* 46

*Ciues impotentes, & pauperes moleſtandi non ſunt, & eximuntur à tributis, talsis, & collectis, ibid.prag.*5.*nu.* 162. *&* 163. 63

*Ciues particulares Vniuerſitatis poſſunt petere rationes ab Adminiſtratoribus, & interuenire ad conformandos Rationales, & Calculatores, ibid.nu.*262.

*Ciues omnes debent deſcribi in cataſto, collect.*2. *pragm.*1.*de Appret.num.*15. 102

*Ciuis quis dicitur vel natiuitate, vel ex domicilio, vel ex allectione, collect.*5.*pragmat.*8. *de* Citat. *nu.*9. 168

*Ciuis Neapolitanus quis efficitur emēdo, vel ædificando ibi domum, ibid.nu.*11.

*Ciuis quis dicatur, collect.*2.*prag.*1.*de Immunit. Neapolit.nu.*4. 280

*Ciues allecti quando gaudent vti originarij, ibid. num.*7.

Ciuis non dicitur ortus in Ciuitate *Neap. matre in fraudem parturiente, ibid.n.*13.

Ciuis Neapolitanus dicitur qui habet vxorem ortam in Ciuitate *Neapolis, & domum propriā, ibid.n.*18.

*Ciuis alicuius loci oriundus vbi etiam ſubit onera habitans alibi non debet ſoluere gabellam emptionis, ibid.num.*26.

*Ciues numerantur in locis, in quibus habitant, ibid.prag.*4.*n.*3. 283

Ciues nequeunt eſſe Actuarij in eorum Ciuitate, *collect.*8.*prag.*10.§.24.*de* Offic.*Iudic.num.*116. *fol.* 393

Ciues poſſunt vti paſcuis, nemoribus, & aquis,

Digitized by Google

collect.2 pragmat.1. de Salar. corum num.19. fol. 515

Ciues poſſunt vendere fruges,ibid.n.21.

Ciues pro ſua patria quando ad teſtificandum admittuntur, collect.1.pragm.1. de Teſt.refrenat. nu.17. 542

Ciuitas Nobilibus datur loco carceris, coll 5.prag. 8.de Citation.nu.15. 168

Ciuitas,vel Vniuerſitas feudum poſſidens tenetur Domino fidelitatem præſtare, collect.18. pragm. 23.de Feud.nu.5. 262

Ciuitas Neapolis multis prærogatiuis eſt munita, collect.1.Rubric.de Immunitat. Neapolit.nu.1. fol. 279

Ciuitates non debent moleſtari in cōſtructione Caſtrorum, collect.2.prag.1. de Salar. cor. nu.20. fol. 515

Claues Cuſtodiæ vbi aſſeruatur Sanctiſſimum Sacramentum an poſſint teneri per Laicos, collect 1.Rubric.de Cult.Sacram.nu.2. 197

Clauſula,dummodò pœna non ſit incorporata, & exacta,qualiter intelligatur,collect.3.prag.2. de Abolit.nu 7. 20

Clauſula generalis,non obſtantibus priuilegijs in contrarium,non derogat priuilegijs in corpore iuris clauſis,collect.6. pragm.16. de Annon.nu. 2. 86

Clauſula generalis non tollit ea,de quibus ſpecialiter eſt quis prouiſus,ibid.nu. 4.

Clauſula,pro te,& filijs, quid operatur,collect.20. pragm.29.de Feud nu.3. 266

Clauſula,pro ſe, & ſuis, quid ſignificat, ibidem num.5.

Clauſula,pro te, & cui dederis, quid operatur, ibid.nu.6.

Clauſula,pro legitimis ſucceſſoribus,quid ſignificat,ibid.nu.7.

Clauſula, ad beneplacitum, aliquando importat conditionem,collect.4.pragm.3.de Exulib.nu.6. fol. 236

Clauſula,omni meliori modo,quid operatur, collect 7.pragm. 7.de Falſ.nu 12. 245

Clauſula,offerens præſentare,quid operatur,ibid. num.14.

Clauſula, reſeruato dominio,quid operatur, collect.8 pragm 7.de Feud n 4. 254

Clauſula,conſtito,eſt conditionalis,& formam inducit, collect.3.pragmat.2. de Fid.inſtr.num.7. fol. 271

Clauſula taxatiua reſoluitur in demonſtratiuam fauore legati pij,collect.1.Rubric. de Legat. pijs num.34 & 35. 312

Clauſula,ad libitum ſuum,quid importat, collect. 5.pragmat.16 de Offic.Sacr.Reg.Conſil. num.4. fol. 448

Clauſula, arbitrio Rotæ quid importet,ibid.n.8.

Clauſula, parito iudicato arbitrio Rotæ, quid operetur,ibid.nu 10 & 11.

Clauſula in exequtorijs faciendis vbi poni debet, ibid. pragm 45. nu.1. 453

Clauſula,ſublata,quid operetur, ibidem pragmat. 66.num.11. 458

Clauſula ius, & iuſtitiam, quid operetur, ibidem pragm.70.nu.6.& 8. 459

Clauſula,ſola facti veritate inſpecta,nō facit quominus lite pendēte detur manutentio in ſummariſſimo poſſeſſorio, collect.1. prag.1. de Ordin. iudic.nu. 4. 461

Clericus luſor tribus monitionibus præcedentibus niſi deſiſtat poteſt priuari beneficio,collect.1.Rubric.de Alcat.nu.12. 77

Clericus luſor incidit in peccatum mortale, ibid. num.13.

Clericus nequit regulariter capi à Curſoribus Curiæ Archiepiſc. Neapolis abſq; licentia Domini Vicarij in ſcriptis, collect.4. pragm.3. de Citation.nu.3. 167

Clericorum appellatione qui veniunt, collect.1. Rubric.de Cleric.ſeù Diacon.nu.1.& 3. 168

Clericatus gradus qui ſunt,ibid.nu.2.

Clerici ſaluatici adſcripti ſeruitio Eccleſiarum gaudent priuilegio fori, non Canonis, ibidem num.4.

Clerici coniugati à functionibus Fiſcalibus non ſunt immunes,& quid mortuis vxoribus, ibid. prag.1.nu.1.&4. 169

Clerici coniugati tenentur ad ſolutionem collectarum,datiorum, & munera Vniuerſitatis ſubire,ibid nu.2 & 3.

Clerici coniugati vt gaudeant quid requiratur, ibid.nu.5.& an gaudeant declinatoria fori in merè ciuilibus,nu 6. & 8. & an in liquidatione inſtrumentorum,nu.12.

Clerici coniugati etiam in ciuilibus gaudent priuilegio fori, ſi ità extat conſuetudo, ibidem num 9.

Clericus coniugatus ſi habeat,vel nè qualitates Cōcilij,an à Iudice Eccleſiaſtico cognoſcatur, ibid nu.10.

Clerici coniugati cognoſcuntur ab Eccleſiaſtico, etiamſi ipſorum vxores commiſerint adulterium,& cum eis habitent, ibid n.11.

Clerici coniugati nobiliter viuentes non ſoluunt Vniuerſitati ſolutionem capitis, ibid.nu 13.

Clerici clericaliter viuentes de bonis hæreditarijs, & Eccleſiaſticis non ſoluunt collectas,ibid.prag. 2.nu 1.& 3. 170

Clerici de iure Ciuili,& Canonico ſunt exempti à ſolutione onerum tàm perſonalium, quàm realium,ibid nu.2.

Clericus vt dicatur clericaliter viuere quæ requirantur,ibid.nu 4.

Clerici non ſunt trahendi ad iudicia ſæcularia,niſi pro bonis feudalibus,ibid n.5.6.7 & 8.

Clerici primæ tonſuræ ſeù Diaconi ſaluatici non gaudent priuilegijs Clericorum, niſi Eccleſijs interſint, & in diuinis ſeruiant, ibid.pragm.4. n.1 fol. 172.& vide n.2.& 3.

Clericus propter infirmitatem excuſatur à delatione tonſuræ.ibid.nu.4.

Cleri-

INDEX.

Clericus propter infirmitatem non amittit diſtributiones quotidianas, ibid. num. 5.
Clericus in minoribus an cogi debeat ad deferendũ habitum Clericalem, ibid num. 11.
Clericus, qui dimiſit habitum an poſſit illũ reaſſumere abſq; Epiſcopi licentia, ibid num 12.
Clericis aſportantibus arma auferuntur arma monitione præcedente, ibid pragm 6. nu. 1. 173
Clerici nequeunt aſportare arma, ibid. num 2.
Clerici arma portantes peccant mortaliter, ibidem num. 3.
Clericus laudatus in authorem declinat forũ laudantis, collect. 2. pragm 2 de Dilation. n 8 205
Clerici, & aliæ perſonæ emittentes vota dicuntur Eccleſiaſtici, collect. 1. Rubric. de Eccleſiaſtic. perſon num. 3. 214
Clerici nequeunt aſſumi à Prorege in Officiales, ibid. pragm. 1. num. 1. 215
Clericus nequit exercere iuriſdictionem temporalem, ibid. num. 8 & 9.
Clericus pro rebus Eccleſiæ habet electionem fori, collect 2. pragm. 1 de Falſ num. 13. 242
Clericus præſentans apocas banci falſas, ſi pecunias non exegerit qua pœna punitur, ibid. pragm. 5. num. 2. 244
Clericus hæres defuncti quando tenetur proſequi forum teſtatoris, collect. 1. Rubric. de Inſtant. cauſ. num. 7. 290
Clericus prohibetur prorogare iuriſdictionem ſui Superioris, collect. 2. pragm. 1. de Iuriſdict. inuic. non turband. num 7. 307
Clericus nec in actione reali, nec perſonali trahitur ad Iudicem laicum, ibid. pragm. 3. num. 13. 309
Clericus immiſſus in poſſeſſionem per Iudicem laicum ſi tertius prætendit ius ſuper illa re, coràm Iudice Eccleſiaſtico debet comparere, ibid. n. 14.
Clerici ementes rem cauſa proprij vſus, & poſteà emergenti cauſa vendentes non peccant, collect. 2. pragm. 1. de Mercat Official. prohib. n. 7. 328
Clerici vnicum actum mercaturæ exercentes non incidunt in pœnam, ibid. num. 11. & 13.
Clerici habẽtes bona propria, ex quibus vſusfructus percipitur, ſi vendunt non dicuntur negotiari, ibid. num. 17.
Clerici ementes animalia, quæ paſculantur in proprijs nemoribus, non incidunt in pœnam, ibidem num. 23.
Clericus habitans cum ſcholaribus nequit expelli à vicinio honorato, collect 2. prag. 3. de Meretric. num 7. 330
Clerici etiam prima tonſura nequeunt ſcribi in militia, collect. 2. pragm. 2. de Milit. n. 1. 332
Clericus prima tonſura gaudet omnibus priuilegijs Clericalibus, ibid num 4.
Clericus prima tonſura habet electionem fori, ibid. num. 5.
Clerici, & contumaces nequeunt ſcribi in albo. ibid. pragm. 6. num. 11. 335
Clericus an poſſit donare cõcubinæ, collect. 1. prag. 1. de Munerib. Offic. num 5. 351
Clerici hiſtriones, iaculatores, & buffones ſi hoc per annum exercent carent priuilegio Clericali, collect. 4. pragm. 5. Nè quid in loc. public. num. 6. & 7. 357
Clerici debẽt abſtinere à fabulis, comœdijs, & ſimilibus, ibid. num. 9. & 10
Clericus nequit eſſe Notarius, collect. 1. Rubric. de Notar. num 27. 360
Clericus nequit eſſe Procurator in Curia laicali, collect. 6. pragm. 16. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 1. 416
Clericus non tenetur perſonaliter comparere petẽdo declinatoriam fori, collect. 14. pragm 43. de Offic. Sacr Reg. Conſil. num 3. 452
Clerici nequeunt facere laruas, collect. 1. pragm. 1. de Perſonat. num. 3. 481
Clericus ignoranter vtens falſis dimiſſorijs non punitur, collect. 1. Rubric. de Pœn. n. 7. 484
Clericus an ſi præueniat Clericum eius creditorem in Curia ſæculari teneatur præſtare cautionem de ſe præſentando tempore publicationis faciendæ, collect. 1. pragm. 1. de Præuent. moderan. n. 4. fol. 493
Clerici quando poſſunt eſſe Procuratores, collect. 1. Rubric. de Procurator. num. 14. & 15. 498
Clericus quando dicitur incurrere in pœnam ſodomiæ, collect. 2. pragm. 1. de Sodom n. 8. 531
Clerici non deferentes habitum non incurrunt pœnam abſq; declaratione, collect. 3. pragm. 3. de Vſurar. num. 6. 562
Clericus effectus poſt relegationem à quo cognoſcitur, vide verb Relegatus.
Clerici an poſſint venari, vide in verb. Venatio.
Cloacæ quarè in domibus retinentur, collect. 3. pragm. 6. de Salubrit aer. num. 2. 517
Cloacæ debent eſſe in carceribus, ibid. num. 3.
Cloacæ de nocte ſunt purgandæ, ibid. num. 4.
Coactio præſumitur in Rure, & in Caſalibus paruis, collect. 2 pragm. 1. de Receptator. delinq. n. 6. fol. 507
Cognatio ſpiritualis inter quos matrimonium impediat, & inter quos contrahatur, collect. 6. pragm. 15. de Suſpit. Official num. 28. 538
Cognatio ſpiritualis non contrahitur cum Procuratore, ibid num. 32.
Cognitio homicidij commiſſi ex veneno ſpectat ad iuriſdictionem criminalem, collect. 3. pragm. 2. de Iuriſdict inuic. non turban. num. 1. 307
Cognitio. ſi quis ſit, vel nè miles, ad quem ſpectat, collect. 1. Rubric. de Milit. num. 14. 332
Cognitio falſæ monetæ an comprehendatur ſub cõceſſione mixti, vel meri imperij, collect. 1. Rubric. de Monet. num. 13. 342
Cognitio ſuorum vaſallorum denegatur Baronibus, quando vaſallus eſt inquiſitus de receptatione contumacis Regij Tribunalis, collect. 2. prag. 2. Vbi de delict. quis conuen. nu. 30. 553
Cognoſcens carnaliter Conuerſam Monaſterij, vel Monialem non conſecratam non gaudet indultu, ſecus ſi non ſit Profeſſa, collect. 3. pragm. 2. de Abolit. num. 34. 22
Cohæres quando poſſit appellare, collect. 7. pragm. 23.

23.de *Annon.num.29.* 89

Collaterale *quid ſit, & vndè originem traxit, & de eius præeminentia,propoſit.3.n.1.& 7.* 4

Collaterale quam adminiſtrationem, & iuriſdictionem habeat,ibid.num.2.& 5.

Collaterale quid poſſit expedire abſquè interuentu Proregis ,ibid num 3.

Collateralis Conſilij officium in quo verſetur ex parte Magni Cancellarij, ibid num 6.

Collaterale abſente Prorege,vel mortuo poteſt arbitrari pœnam reſeruatam Proregi, collect. 5. pragm 4.de Aleator num 4. 80

Collaterale, mortuo, vel abſente Prorege, dicitur Prorex, ibid.num 5.

Collaterale dicitur pars,& de latere Proregis,ibid. num.7.

Collatio *beneficij facta* Clerico *luſori reputatur nulla,& irritatur ipſo iure.ſi publicus luſor ſit, collect.1.Rubric.de Aleat.num 9 & 10.* 77

Collectarũ *exactio ſit ſummariè,& habet exequutionem paratam,collect.5.pragm.5.de Adminiſt. Vniuerſ.num.166.167.171.& 172.* 63

Collecta an ſint ſoluendæ pro bonis in alio territorio poſſeſſis,& in æſtimo allibratis, collectan.2. pragm.1 de Appret.num.13. 102

Collecta an ſoluatur à perſonis Eccleſiaſticis de bonis obuentis à laicis,collect.4 pragm 3.de Cleric.num.1. 172

Collecta à quo imponantur,collect.5. pragm.8. de Commiſſar.*num 2 & ſeq.* 177

Colonus, *Emphyteuta vel* C*enſuarius incidẽs arbores ad quid tenetur,collect.1. Rubric.de Inciſion.arbor. num.3.* 286

Color *quando dicitur,collect.1.pragm.1. de Offic. Iud General num.2.* 377

Comedens *ſepiùs modicum in die ieiunij frangit ieiunium,collect.5.pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.29.* 55

Co*meſtibilia deferẽtes pro* Ciuitate *Neapolis ſunt immunes à gabellis,collect.2. prag.1.de Annon. num.1.* 84

Comitatenſis *an dicatur* Ciuis *, collect.2. pragm. 1.de Immunit.Neapolis.num.25.* 282

Comites,*& Barones de rebus ad ſpiritualia pertinentibus nequeunt ſe intromittere , collect.3. pragm.2.de* Cleric.*num.26.* 172

Commendatarius *dicitur verus Dominus,nec differt à titulari,quando eſt perpetuus,& facit fructus ſuos, collect.1.Rubric.de Abolit. num.28. 29.& 30.* 13

Co*mmendatarius non poteſt cogi alteri concedere aquam naſcentem in loco Commendæ,collect.1. Rubric.de Aquis, & aquæduct num 3.* 103

Commiſſiones *regulariter non præſumuntur,collect.3. pragm.3.de* Commiſſar.*num.1.* 176

Co*mmiſſario deſtinato à M.* C. *pro inueſtigando delicto ad petitionẽ alicuius,delicto non probato tenetur procurans ad expenſas,collect.5.pragm. 8. de* Condemn. *pro delict num.6.* 186

Co*mmiſſiones à Præſide in Prouincijs tantùm expediuntur,collect.8. prag.10.§.3.de Offic.Iudic. num.15.* 384

Co*mmiſſarius expeditus expenſis Fiſci, ex quo inſtans ſit pauper, an ſi poſteà reperiatur eſſe ſoluẽdo debeant ab ipſo dictæ ſolui,ibid.§.37.nu.159. fol.* 397

Co*mmiſſarius antè omnia examinet ſuper paupertate ſupplicantis, ibid.num.160.*

Co*mmiſſarij non debent expediri à Regia Audientia ad viſitandas Tabernas Magiſtri Iurati, aut Turres, ibid.§.47.num.178.* 399

Co*mmiſſarij nequeunt infligere tormentum funiculorum teſtibus,ibid §.66.num.244.* 404

Co*mmiſſarius facit relationẽ cauſa in Sacro Conſilio,collect.5. pragm.16.de Offic.Sacr.Reg.Cõſil.num.2.* 448

Co*mmiſſarius an debeat citare aduerſariũ ad videndum iurare teſtes, collect.9. pragm.9. de Ordin.iudicior.num.2.* 466

Co*mmiſſarius non debet permittere, vt teſtes referant ſe ad priorem depoſitionem, ibid.num.3.*

Commixtio *carnalis eſt prohibita inter Iudæos, &* C*hriſtianos, & quomodò puniatur,collect.3. pragm.2. de Iudæis num.8.* 302

Commodatarius *vtens re commodata ad alium vſum quàm eſt deſtinata committit furtum, collect 6.pragm. 46. de Offic. Procurat.* C*æſar. num.20.* 430

Commodum *debet ſentire qui ſentit incommodũ, collect.1.pragm.1.de Maur.num.3.* 326

Communio *quando diſſolui poſſit,collect.11. prag. 11.de Baronib. num.11.* 131

Co*mmunio, & familiaritas cum Iudæis eſt prohibita* C*hriſtianis, collect. 3. pragm.2. de Iudæis num 3.* 302

Commutatio *pœna dicitur ſpecies gratia, collect. 19.pragm.21.de Baronib.num.3.* 136

Comœdiæ *nequeunt recitari in locis publicis, collect.4. pragm.5. Ne quid in loc. public. num.1. fol.* 357

Co*mœdia quarè prohibentur fieri in locis publicis, ibid.num.8.*

Comparatio *literarum facit inditium in libello famoſo,collect.8 pragm.8.de Falſ.num.1.* 245

Co*mparatio ſola ſufficit in literis miſſiuis, ibidem num.2.*

Co*mparatio literarum an aliquid operetur, quando ſunt teſtes in contrarium,collect.3. pragm.2. de Negant mutuum num.9.* 355

Compater *venit appellatione cognationis ſpiritualis,pragm.4.collect.4.de Adminiſtr.Vniuerſ. num.17.* 49

Co*mpater pro* Co*mpatre teſtificari nequit,collect. 5 prag.8.de Official & quæ ijs prohib.n.8.* 369

Co*mpater non conuenitur à* C*õpatre,niſi in quantum facere poteſt, ibid.num.9.*

Compenſatio *non admittitur cõtra legata ad pias cauſas,nec in decimis,collect.1.Rubric.de Legat. pijs num.31.* 312

Complices *in delictis atrocibus pari pœna cum Principalibus puniuntur,collect.8.pragmat.10. §.48.de Offic.Iudic.num.224.* 402

Com-

Digitized by Google

Compoſitiones nimis exceſſiuæ dicuntur extorſiones, collect.7 pragm.6 de Baronib.n.8. 127
Compoſitio quid ſit, quomodò facienda, & quando Iudex teneatur aliquem ad eam admittere, collect.1.Rubric.de Compoſit.n.1.16.& 17. 178
Compoſitio,& tranſactio in quo conueniant, ibid. num.18.19. & 20.
Compoſitiones in quibus caſibus fieri poſſunt, ibid. num.3. & ſeq.
Compoſitiones in delictis, in quibus venit imponēda pœna mortis, aut abſciſſionis membri non poſſunt fieri inconſulto Prorege, ibid.pragm.1. num.1. 179
Compoſitiones in quibus caſibus fieri non poſſunt inconſulto Prorege, ibid.num.2. & ſeq.
Compoſitiones an poſſint fieri per M. C. V. de homicidio, concordata Parte, abſq; Regia diſpenſatione, ibid.num.13.
Compoſitio nequit fieri abſque Partis remiſſione, ibid. pragm.2.num.7. 181
Compoſitio nequit fieri pace ſubſequuta abſq; remiſſione, collect.8.pragm.10.§.13.de Offic.Iudic.num.72. 389
Compoſitiones moderatè fieri debēt per Regias Audientias, collect.3 pragm.4.de Offic.Iuſtit.nu.2. fol. 410
Compromiſſum debet fieri etiam ſuper alimentis, ſtante ſtatuto, quòd cauſæ compromittantur, collect.2.pragm.1.de Arbitr.num.4. 106
Compromiſſum peti poteſt inter fratres, quorum vnus vendicat fundum ab altero vēditum, ibid. num.5.& 7.
Compromiſſum poteſt peti per venditorem authorem laudatum coniūctum cum actore, ibidem num.8.
Compromiſſum quando non conceditur, ibid.num. 14.15.16.17.18.19.20.21.22.23.& 24.
Compromitti quotiès debeat, ibid.num.26.
Compromiſſum eſt quædam tranſactio, ibid. num. 27.
Compromiſſum in Arbitros requirit ſcripturam, ibid. num.28.
Compromiſſum finitur triennio, ibid.num.29.
Compromiſſum extinguitur per mortem vnius ex Arbitris, ibid.num.33.
Compromiſſum nouum eſt, ſi additur, vel detrahitur priori, ibid.num.34.
Compromiſſum factum in duos, vt in caſu diſcordiæ tertium aſſumant, an valeat, ibid.num.38. & 43.
Compromiſſo facto in tribus, data poteſtate, quòd ſimul proceſſerint, valet ſententia data per duos, ibid. num.44.
Compromiſſo pendente dormit curſus fatalii, ibid. num.45.
Compromiſſum factum extra locum Litigij tium quis Iudex eſt adeundus, ibid pragm.2.n.4. 109
Compromiſſum non poteſt fieri de feudo, collect.14. pragm.16. de Feud.num.10. 258
Compromiſſo facto in Regios Conſiliarios, eorum ſententia exequitur tanquam prolata in Sacro Conſilio, collect.5. pragm.7.de Offic.Iud.nu.8. fol. 382
Compulſio quomodò probetur, collect.13. pragm. 13.de Baronib num.9. & 10. 133
Compulſio in dubio an præſumatur, ibid num.11.
Computatio facta à Tabularijs non habet vim ſententiæ, collect.3.pragm. 2. de Magiſtr.art. num.2. 324
Conatus punitur, licèt effectus non ſequatur,& de eius obſeruantia, collect.1.pragm.1.de Ict.ſcopict.num.2. 278
Conatus diſrobandi in via publica non punitur ad modum belli, collect.8.pragm.10.§.48.de Offic. Iudic.num.201. 401
Concedens locum ad duellum excommunicatur ipſo iure, collect.1.Rubric.de Duell.n.2. 213
Conceſſio priuilegiorum cum angarijs,& perangarijs nō inducit nouas angarias, collect.15. prag. 16. de Baronib. num.1. 134
Conceſſio facta Ciuibus dicitur facta Comitatenſibus, collect.4 pragm.3.de Citation.n.6. 167
Conceſſio tractarum non debet fieri, niſi prius Regno ſit facta prouiſio, collect.5. pragm.5.de Extract. num.2. 231
Conceſſio feudi facta pro legitimis hæredibus, vocat tantùm hæredes venientes ab inteſtato, collect.10. pragm.29.de Feud.num.2. 266
Conceſſio non habet locum, conditione non probata, collect.3.pragm.2.de Fid.inſtrum.n.8. 271
Conceſſio Nundinarum eſt de Regalibus, collect.2. pragm 2.de Nundin.num.3. 365
Conceſſiones Regiæ infra annum exequutioni demandantur, collect.1.pragm.1.de Priuileg.infra ann.exhiben.num.4. 494
Conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum, collect.2.pragm.1.de Abolit.num.17. 16
Conceſſum vnum, aliud dicitur vetitum, collect.7. pragm 6.de Aleat.num.3. 81
Conceſſum à maiori non eget confirmatione minoris, collect.2.pragm.2.de Offic.Iuſtit.n.2. 410
Concluſio in cauſa an impediat ſcripturarum productionem, collect.13.pragm.14.de Ordin. iudicior. num.11. 472
Concluſione in cauſa factā cum clauſula, ſaluo iure producendi, poſſunt aliqua produci, ibidem num.13.
Concluſio in cauſis beneficialibus an ſit neceſſaria, ibid. num.14.
Concluſio facta quando poſſit reuocari, ibid.n.16.
Concluſio in cauſa vbi,& quando eſt neceſſaria, ibid.num.17.
Concluſio per admiſsionem articulorum reuocata cenſetur, ibid.num.18.
Concluſio fieri poteſt Parte inuita, ibid.num.19.
Concluſio an virtute inſtrumenti per Notarium recogniti reconualeſcat, ibid num.20.
Concordia facta per Regiam Audientiam cum carceratis ad triremes præſumitur de mandato Proregis, collect.8.pragm.10.§.11.de Offic.Iudic.

Digitized by Google

die.num.61. 388

Concubina receptatrix ſui Amarij furis non punitur, collect.5. pragm.11. de Empt. & vendit. num.1. 221

Concubina non poteſt petere ſalarium à Concubinario ob ſeruitia, collect.1. Rubric.de Meretric. num.6. 329

Condemnatus ad tempus, & ob id ſuſpenſus, deindè poteſt ad ſacros ordines aſcendere, collect.2. pragm.1. de Abolit. num.19. 16

Condēnatus appellat, & omne intereſſe prætendens, licèt ipſe non ſit in iudicio, collect.7 pragm.23. de Annon.num.24. 89

Cōdemnatus ad exilium, vel ad torturam an gaudeat priuilegio Eccleſiæ, collect.3. pragm.2. de Cleric.num.12. 171

Condemnatus ad triremes pro tribus nauigationibus, elapſo triennio, vnica tantùm nauigatione facta liberari debet, collect.2. pragm.5. de Condemn.pro delict.num.1. 184

Condemnatis ad triremes addi poteſt, quòd quandocunq; reperiantur triremibus ſoluti, vltimo ſupplicio puniantur, collect.4.pragm.7.de Cōdemn. pro delict. num.4. 186

Condemnati pro crimine furti ſignantur in ſpatulis cum ferro equinò igneo, collect.5. pragm. 11. de Empt.& vendit. num.2. 221

Condemnatus ad expenſas quando appellationem proſequi nequit, collect.3, pragm.2. de Expenſ. num.1. 226

Condemnatus de proximo quando antè tempus poteſt mitti ad triremes, collect.8.pragm.10.§.11. de Offic.Iudic.num.50. 388

Condemnandus de proximo habetur pro condemnato, ibid.num.51.& collect.1. prag.4.de Pharmacopol.num.7. 481

Condemnatio ad triremes non poteſt fieri ex inditijs indubitatis, ibid.pragm.12.num.5. 408

Coodemnatio expenſarum contra contumacem fit etiam Parte non citata, collect.3.pragm.3. de Ordin.iudicior. num.5. 462

Condemnatus in ſindicatu an relaxetur fideiuſſoribus, collect.1. Rubric.de Sindicat.Offic.nu.5. fol. 527

Conditio poſſidentis melior eſt, propoſit.11.num.4. fol. 10

Conditio non parificata nihil operatur, collect.2. pragm.1.de Eleemoſyn.non petend.n.4. 218

Conditio iniqua non debet dari alteri per alterum, collect.2. pragm.1. de Offend. innox. pro nox. num 2. 366

Conditio alterius poteſt fieri melior, collect.5. prag. 6 de Offic.Iuſtitiar.num.8. 412

Conditiones vltimæ voluntatis quomodò amoueri poſſunt, collect.2. prag.1.de Vincul. ſeù Condit. num.1. 558

Conductor gabellæ Vniuerſitatis ſi deficiat ſoluere in tempore promiſſo, poteſt ab eo auferri, & alteri dari, collect.5.pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.96. 59

Conductores veteres vectigalium, & gabellarum Vniuerſitatis an præferātur cum iiſdem pactis, pretio, & conditionibus, ibid.num.98.

Conductores veteres an cogi poſſint reconducere, ibid.num.99.100.& 101.

Conductor volens mutare fideiuſſorem non auditur, & ad mutandum nec cogi poteſt, ibid.num. 123.

Conductiones coactè factæ declarantur nullæ, & quid ſi ratificantur, collect.13 pragm.13. de Baronib. num 6. 132

Conductor nequit litigare de proprietate rei antè penſionis ſolutionem, collect.1.Rubric.de Locat. & conduct. num.11. 319

Conductoribus duobus concurrentibus in relocatione, quis præferatur, ibid.num 14.& 15.

Conductor quando de ſuo teneatur reficere, & deindè repetere, ibid.num 16.

Conductor abutens re locata poteſt expelli, ibidem pragm 1.num.19. 321

Conductor ob ſuperuenientem caſum poteſt relinquere rem conductam antè tempus, ibid.nu 21.

Conductor poteſt relinquere domum conductam propter timorem ſpirituum, vulgò Monacielli, ibid. num.22.

Conductor non poteſt petere niſi intereſſe, vbi conſtaret de aliquo impedimento, ibid.num.27.

Conductor non poteſt recedere à contractu, ſi locator eſt paratus adimplere, ibid.num.29.

Conductor antiquus offerens eandem penſionem an præferatur alteri, ibid num.31.

Conductor poteſt rem cōductam alteri locare, ibid. num.36.

Conductor expulſus ob non ſolutionem, poteſt retinere rem, donec expenſæ ſoluantur, collect.7. pragm.51.de Offic.Procurat.Cæſar.n 31. 433

Conductor vectigalium, cui tradita eſt poſſeſſio an præferatur ſecundo plus offerenti, ibid. prag.71. num.4. 439

Confeſſio qualiter eſſe debeat, collect.5. pragm 4. de Appellat.num.5. 97

Confeſſio ad confitentis fauorem venit interpretāda, quando eſt dubia, ibid num.6.

Confeſſio qualificata eſſe non debet, ibid.num.7.

Confeſſio ſpontè facta nocet, ſi in illa perſiſtatur, ibid num.8.

Confeſsio poteſt reuocari, & dici erronea, ibid. nu. 9.& 10.

Confeſsio legitimis non præcedentibus inditijs eſt nulla, etiam ſi eſſemus in atrocioribus criminibus, ibid.num.11. & 12.

Confeſsio non nocet vbi de corpore delicti non conſtat, ibid.num.13.14.& 15.

Confeſſus ſe occidiſſe hominem, & ſi non conſtat de corpore delicti, quando valeat puniri pœna mortis, ibid.num.16.

Cōfeſsio reuocata quomodò debet reuocari, collect. 1.Rubric. de Quæſtion.num.12. 504

Confeſsio in tortura vt probet quæ requirantur, collect. 4. pragm.6. de Receptator. delinquentium.

Digitized by Google

I N D E X.

num 6. 508

Confeſſio ſodomitati facit inditium abſq; tortura, collect. 1. Rubric. de Sodom. num. 11. 530

Confirmans *nihil de nouo tribuit, collect. 3. prag. 2 de Adminiſtr. Vniuerſ. num.* 41. 48

Confirmatio ſi impugnetur ex inhabilitate, illa probanda erit per allegantem ibid. num. 34.

Confirmatio Officialium quando valeat in eodem officio, collect. 2. pragm. 1. de Offic. Iud. n. 2. 379

Confiſcatio *quæ bona cõprehendat, collect. 2. prag. 1. de Bonis prodit. num.* 5. 139

Confiſcantur bona mortem ſibi ferentis, ibid. n. 10.

Confiſcatio bonorum ſpectat ad illum, cuius tempore commiſſum eſt crimen, ibid. num. 11.

Confraternitates *dicuntur loca pia, & gaudent priuilegio fori Eccleſiaſtici, collect. 2. pragm. 1. de Delegation. num.* 3. 201

Confraternitates quando dicuntur loca pia, collect. 2. pragm. 1. de Legat. pijs num. 9. 313

Confraternitates habent primum, & ſecundum beneficium, collect. 14 pragm. 8. de Ordin. iudicior. num. 13. 474

Confrontatio *teſtium in facië inquiſiti habet vim repetitionis, collect 8. pragm. 10. §. 51. de Offic. Iudic. num.* 231. 403

Confugientes *ad Eccleſiam non poſſunt indè extrahi, niſi in caſibus à iure expreſſis, collect. 3. pragm. 2. de Cleric. num.* 9. 10. & 11. 171

Confugientes ad Eccleſiam in quibus caſibus non gaudent illius immunitate, ibid. num. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. & 21.

Confugientes ad Eccleſiam an poſſint illius immunitatem renunciare, ibid. num. 22.

Confugientes ad Eccleſiam in caſibus, in quibus nõ gaudent, nequeunt extrahi abſq; licentia Epiſcopi, ibid. num. 25.

Confugiens ad ſanctiſſimum Sacramentum Eucharistia tempore, quo defertur per vias, gaudet immunitate, collect. 2. pragm. 1. de Cult. Sacram. num. 4. 197

Confugiens ad Eccleſiam, vel Seminarium eſt immunis, collect. 2. pragm. 1. de Delegation. num. 6. fol. 201

Congeries *lapidum, vel lignorum nequit fieri in locis publicis, collect. 5. pragm. 6. Nè quid in loc. public. num.* 5. 358

Cõgregatio *fieri nequit niſi adſit Gubernator loci, collect. 8. pragm. 10. §. 10. de Offic. Iudic. num.* 44. 387

Coniuges *nequeunt inter ſe teſtificari, collect. 2. pragm. 1. de Vſurar num* 8. 561

Coniuncti *admitti poſſunt ad caſſandas contumacias etiam abſq; mandato, collect. 12. pragm. 12. de Actuar num.* 6. 40

Coniunctis licet pro coniunctis etiam abſquè mandato agere, licèt requiratur ratificatio ſiuè tacita, ſiue expreſſa, ibid num. 7. 8. & 9.

Coniunctorum appellatione venit affinis, collect. 4. pragm. 4. de Adminiſt. Vniuerſ. num. 17. 49

Coniunctus pro coniuncto ad agendum abſq; mandato admittitur, collect. 8. pragm. 30. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. nu. 10. fol. 418. & in quibus cauſis non admittatur, ibid. num. 11. & 13.

Coniunctio, &, *requirit copulam amborum copulatorum, collect. 3. pragm. 2. de Actuar. n.* 8. 32

Connexitas *operatur, quòd cauſas deuoluat, quæ aliàs non deuoluerentur, collect. 7. pragm. 23. de Annon. num.* 38. 790

Conſanguinitas *quomodò probetur, collect. 4. pag. 3. de Actuar. num.* 23. 434

Conſanguinei, & amici qualiter poſſunt comparere aduerſus forjudicationem, & opponere exceptiones, collect. 1. Rubric. de ſent. forjud. n. 4. 125

Conſanguineorum appellatione qui veniant, collect. 6. pragm. 15. de Suſpit. Official nu. 20. 37

Conſanguinei admittuntur ad teſtificandum in cauſa matrimonij, collect. 1 pragm. 1. de Teſt. refrænat. num. 50. 544

Cõſenſus *Vniuerſitatis ſuper laudo quomodò probetur, collect. 3. pragm. 2. de Arbitr. n.* 35. 110

Conſenſus, licentia, & iuſſus differunt inter ſe, collect. 8. pragm. 10. §. 11. de Offic. Iudic. num. 52. & 54. 388

Conſenſus quando requiritur pro forma debet interuenire in ipſo actu, ibid. num. 55.

Conſenſus tacitus ſufficit quando non requiritur pro forma, ibid. num. 56.

Conſenſus tacitus non ſufficit vbi requiritur licëtia, ibid. num. 58.

Conſenſus poteſt præcedere, & ſubſequi, ibid. n. 59.

Conſeruatoria *in quibus ſient fundata, collect. 1. Rubric. de Conſeruat num.* 1. 186

Conſeruatoria cõceduntur Clerico turbato in poſſeſſione per laicum, ibid. num. 9 & 10.

Conſeruatoria huiuſmodi quando denegëtur, ibid. num. 11. 12. & 13.

Conſeruatoria coràm quibus Iudicibus poſſint intentari, ibid num. 15.

Conſeruatoria Parte citata ſunt concedenda, ibid. pragm. 1. num. 1. 188

Conſeruatoria non veniunt appellatione Monaſteriorum, collect. 4. pragm. 3. de Monial. num. 14. fol. 350

Conſiliarij *Regij, vel Iudices M. C. ac Auditores Prouinciales ſi ſint Arbitri electi, & Partes earũ laudo ſtare nollent, Iudex ordinarius non eſt adeundus, collect. 3. pragm. 2. de Arbitr. num. 6. fol.* 109

Conſiliarij Regij quomodò eſſe debët, collect. 1. prag. 2 de Offic. Sacr. Reg. Conſil num. 1. 441

Conſiliary gradatim ſedere debent, ibid. pragm. 3. num. 1. 443

Conſiliarius cauſæ Commiſſarius ſuper incidentibus ſolus prouidet, ibid pragm. 16. num. 1. 448

Conſilium *Vniuerſitatis non congregatum in loco ſolito eſt nullum, collect. 3. pragm. 2. de Adminiſtr. Vniuerſ. num.* 23. 47

Conſilium præbens fugienti dicitur dare occaſionë, collect. 2. pragm. 1. de Naut. num. 2. 353

Conſtitutiones, *& edicta promulgata per Epiſcopos non ſunt perpetua, niſi in Synodo fuerint facta, propoſit. 8. num.* 8. 8

Conſtitutio ex contrario vſu abrogatur, propoſit. 9. num. 4. declara, vt num. 5. 9

Con-

INDEX.

Conſtitutio noua quando veterem non reuocet, collect.16. pragm.17.de Baronib.num.1. 135

Conſtitutio Federici Secundi Imperatoris viget in Regno Neapolitano, collect.1. Rubric.de Dilat. num.8. 203

Conſtitutio fracta pacis quos caſus comprehendat, collect.1. pragm.1.de Pace ſub verb. Reg.inst. num.5. 475

Conſtitutio fracta pacis, & per coadunationem hominum, & per pauciores verificatur, ibid.nu.7.

Conſuetudo eſt ſeruanda in omnibus actibus, & vincit legem, collect.3 pragm.2.de Admin.Vniuerſ.num.24. 47

Conſuetudo excuſat luſorem, nè teneatur reſtituere lucrata, & quando, collect.1.Rubric.de Aleator. num.16. 78

Conſuetudo blaſphemandi quando excuſat, collect. 1.pragm.1 de Blaſphem.num.9. 138

Conſuetudo permittens duella eſt inualida, collect. 1. Rubric.de Duell.num.4. 213

Conſuetudo debet attendi, collect.2.pragm.1.de Ferijs num.1. 247

Conſuetudo, quòd finita locatione rei Eccleſiæ fiat relocatio proximioribus primi conductoris, debet obſeruari, ibid.num.2.

Conſuetudo mala excuſat, etiam ſi ſit irrationabilis, ibid num.3.

Conſuetudo vincit legem, ibid.num.4.

Conſuetudo tribuit iuriſdictionem homini priuato, ibid num.5.

Conſuetudo etiam in Eccleſijs obſeruari debet, ibid. num.6 & 7.

Conſuetudo faciendi inuentarium abſquè citatione creditorum debet obſeruari, ibid.num.8.

Conſuetudo immemorabilis habet vim priuilegij, ibid num 9.

Conſuetudo excuſat à receptione munerum, collect. 1 pragm.1.de Munerib Official.num.14. 351

Conſuetudo vbi adeſt, quòd aliquis Auditor aſſiſtat abſq; ſalario, illud peti nequit, collect.8.pragm. 10.§.10 de Offic Iudic.num.46. 387

Cõſuetudo operatur id, quod præſcriptio, ibid.n.47.

Conſuetudo eſt ſeruãda in ſalis vectigali, collect.2. pragm 1.de Sale venden.num 6. 516

Conſuetudo non præſumitur, collect.2.pragm.1.de Sindic.Offic num.16. 529

Conſuetudo fœnerandi per vſurariam prauitatem non excuſat à pœna temporali, collect.1.Rubric. de Vſurar.num.3. 560

Conſuetum vt quid dicatur quæ concurrere debent, collect.3.pragm.2. de Admin.Vniuerſ. nu. 27. 47

Conſuetum quid ſit. collect.8. pragm.10.§.10.de Offic.Iudic.num.40. 387

Conſuetum opponi pro oppoſito habetur, & ſi non ſit expreſſum, ibid.§.11.num.66. 388

Conſultores non debent aſſumi ex locis vbi habẽt bona, nec ex locis vbi vxores duxerunt, ibidem §.15.num.89. 390

Conſultores de facto aſſumpti poſſunt allegari ſuſpecti ibid.num.90.

Conſultores an poſſint eligi in locis remotis, vide verbo Barones.

Contractus potiùs præſumitur cenſualis, quàm emphyteuticus, ſecus fauore Eccleſiæ, collect.1. Rubric de Cenſib.num.57. 149

Contractus cenſualis an fieri poſſit in Exteros, & quomodò, ibid.num.64.

Contractus cenſualis contra formam pragmaticæ factus an vitietur ex vno pacto illicito, ibidem pragm.1. num.4. 150

Contractus cenſualis conſtitutus ad decem pro centenario tertiatim non eſt nullus, ſed venit moderandus, ibid num.9.

Contractus continentes vſuras vitiantur, ibid.nu. 10.

Contractus cenſuales ſunt exequendi etiam contra tertios poſſeſſores, ibid.num.13.

Contractus an reſcindatur ob non ſolutionem factam ibid.pragm.2.num.8. 151

Contractus appellatione qui veniant, collectan. 1. Rubric.de Contract num.1 & 6. 190

Contractus nullus poteſt impugnari ab herede Principis ibid.num.10.

Contractus vnus quãdo poteſt in alium transfundi, ibid.num.11.

Contractus nominatus quando reſoluatur ob defectum implementi non ſequuti per vnum ex contrahentibus, ibid.num.12.

Contractus interpretatur ſecundùm cõſuetudinem loci, ibid.num.13.

Contractus, vulgò à partito prohibetur fieri, ibid. pragm.1. num.1.3.& 5. fol.eod.

Contractus, vulgò dare le robbe à partito ſunt vſurarij, ibid num.2.

Contractuum ſilueſtorum materia frequẽs eſt, ibid. num.4.

Contractus publici à quibus celebrãtur, ibid. prag. 2.num.1. 191

Contrahentes quando poſſint venire cõtra propria geſta, collect.8. pragm.10. §.75. de Offic.Iudic. num.256. 405

Contractu reuocato fit reſtitutio pretij cum intereſſe, ibid.num 257.

Contractus faciens cum filiofamilias tenetur ſcire eius conditionem, collect.1.pragm.1.de Senatuſconſ.Maced num.3. 520

Contractus quando dicatur vſurarius, collectan.1. Rubric de Vſurar num.4. 560

Contractus ad gaudendum eſt licitus, ibid.num.9.

Contradictio Ciuium in confirmatione debet eſſe tempore confirmationis, & an obſtent confirmato data præſcriptione confirmandi, & eligendi Officiales Vniuerſitatis, non data vacatione ab officio, collect.3.pragm.2.num.33. 48

Contradictor certus non poteſt citari per edictum, collect.2 pragm.1.de Conſeruator.num.5. 188

Contributiones nequeunt fieri ſub colore dandi ſuccurſum Satellitibus, collect.1.pragm.1.de Offic.Iud.General.num.1. 377

Contumaciæ nec ciuiles, nec criminales caſſentur, niſi contumacibus perſonaliter comparentibus, vel per Procuratores, collect.12. pragm.12.de Actuar.num.1. 40

Con-

Digitized by Google

INDEX.

Contumacia in Regno purgatur per quemcumquè amicum inquiſiti, etiam eo abſente, ibidem num.5.

Contumax an debeat appellare infra decem dies à die citationis, collect. 2. pragm.1. de Appellat. num.56. 94

Contumacia dicitur graue delictum, collect.1. Rubric. de Contumac, num.1. 194

Contumax non dicitur qui citatus non fuit, ibid. num.2.

Contumacia non dicitur, niſi citatio contineat omnia, ibid.num.4.

Contumax quis non efficitur, contumacia non accuſata, ibid.num.5.

Contumax ruſticus à pœna excuſari poteſt, ibidem num.7.

Contumax appellare poteſt, ibid.num.8.

Contumax non efficitur Vniuerſitas ex citatione Sindici, ibid.num.9.

Contumax non perdit ius nominandi, ibidem num. 13.

Contumaces quantum diſtare debent à Regia Curia, ibid.pragm.1.num.1. 195

Contumacis pœna quæ ſit, ibid.num.4. vbi per diſcurſum quæ priuilegia amittit.

Contumax poteſt excommunicari abſq; alia citatione, ibid.num.22.

Contumax in appellatione introducenda habetur pro deſertore appellationis, ibid.num.25.

Contumax etiam pro debito ciuili poteſt carcerari, ibid.num.27.

Contumax in cauſa criminali non admittitur per Procuratorem ad comparendum, ibidem num. 29.

Contumax pro pœna ſi ducatur ad Iudicem quando poſſit ſe defendere, ibid.num.30.

Contumax in accipiendo officium qualiter puniatur, ibid.num.32.

Contumax citatus perſonaliter ſi non compareat quomodò contra ipſum proceditur, ibid m num. 35.

Contumacia Procuratoris nocet Principali, ibidem num.36.

Contumax ex cauſa ciuili non poteſt banniri, niſi ad effectus ciuiles, collect.1. Rubric. de Exulib. num.9. 234

Contumaciæ ſi non fuerint incuſatæ poſt mandatum ad reluendum, mandatum eſt nullum, collect 4 pragm.3. de Offic. Baiul. num.7. 377

Contumacia quotuplex ſit, collect.8. pragm.10.§. 24. de Offic. Iudic. num.111. 393

Contumax quis dicatur, ibid.num.112.

Contumacia purgatur comparendo de ſero, collect. 4 pragm.11. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num.1. fol. 415

Contumacia eſt nulla, vbi nulla erit citatio, ibidem num.2.

Contumax non eſt qui eſt iuſto impedimento impeditus, ibid.num.3.

Contumax non auditur, niſi refectis expenſis, collect.3. pragm.3. de Ordin. iudicior. num.2. & 3. fol. 462

Contumax quis dicatur, ibid num.7.

Contumacia contracta poſt tres menſes proceditur ad ſecundum decretum, ibidem pragm.4. num.1. fol. eod.

Conuentione facta, ab illa diſcedere non licet, collectan.2. pragm.1. de Salar. eorum num.15. fol. 515

Conuentio facta ſuper ſententia certo modo ferenda non valet, collectan.1. pragm.1. de Sponſion. Mercator. num.3. 532

Conuentio inter ſocerum, & generum ſuper ſucceſſione dotis vxoris prægnantis an valeat, ibidem num.4.

Conuictus per teſtes de homicidio, & cõfeſſus cum qualitate, poteſt in ſecunda inſtantia qualitatem probare, collect 9. pragm.10 de Aleator. num.8. fol. 83

Conuictus ad ſui defenſionem feciſſe allegans eſt audiendus, & ſtatutum ſuper conuicto habet locum in confeſſo, ibid num.9.

Conuictus, vel alius ſi appellat pro alio, ratificatio ſubſequi debet, & infra quot dies, collect.7. prag. 23. de Annon num.37. 89

Copia proceſſus an admittatur per Sacrum Conſilium poſt lapſum quinquaginta dierum, collect. 2. pragm.1. de Appellat. num 4. 92

Copia repertorum quando datur, collect.5. pragm. 6. de Offic. Iuſtitiar. num.3. 412

Copia ſcripturarum eſt conferenda cum originali, collect.6. pragm. 26. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num.1. 449

Copia ſumi debet de verbo ad verbum, ibid. nu.2. limita num.3.

Copia ſumpta de mandato Iudicis, & voluntate Partis probat, ibid num.4.

Copia probat apud acta, licèt originale non probetur, ibid.num.5. & 6.

Copia mandati an danda ſit, ibid.num.7.

Copia præſentata eſt aduerſario notificanda, ibid. num.8.

Copia copiæ producta in actis an probet, ibid.nu.9.

Copia intimationis in actis reperta an probet pro cenſurarum declaratione, ibid.num.11.

Coria piloſa, & alia prohibita præſumuntur empta vſus cauſa, collectan.5. pragm.8. de Annon. num.5. 86

Coriarij non emant coria piloſa cauſa reuendendi, niſi pro vſu ſuæ officinæ, & apothecæ, vel niſi emant ad curandum, & vẽdendum, vel niſi empta ſint coria iam curata, aut empta bona fide, ibidem num.1.

Correlatiuorum vno prohibito cenſetur prohibitum & alterum, collect.4. pragm.4. de Adminiſt. Vniuerſ. num.14. 49

Corruptio probatur per teſtes ſingulares, collect. 1. pragm.1. de Munerib. Official. num.12. 351

Credibile quotuplicìter conſideratur, collectan.9. pragm.12. de Offic. Iudic. num.8. 408

Credibilitas quomodò eſſe debet, vt inditia probent, ibid.num.9.

Eee Cre-

INDEX.

Credita *ſunt eximēda ex bonis confiſcatis, collect. 2. pragm. 1. de Bonis prodit. nu. 8.* 139

Creditores *Vniuerſitatis quo ordine ſatisfiunt, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſt. Vniuerſ. n. 205. fol.* 65

Creditor Vniuerſitatis Adminiſtrator eſſe non poteſt, ibid. num. 233.

Creditor, nec debitor pupilli poteſt eſſe tutor, ibid.

Creditoris filij præmortui an habeant actionem ad antephatum, defuncto altero ſuperſtite filio, collect. 1. Rubric. de Donat. propter nupt. num. 4. 5. 6. & 9. 207

Creditor an poſſit liquidare inſtrumentum contra Procuratorem, qui procuratorio nomine ſe obligauit, collect. 1. Rubric. de Inſtrum. liquidat. nu. 31. 294

Creditori pignoranti creditur de quantitate pecunia ſub pignore credita, collect. 2. pragm. 1. de Negant. mutuum num. 5. & 6. 353

Creditor vtens pignore ad alium vſum, quàm eſt deſtinatum, furtum committit, collect 6. pragm. 46. de Offic. Procurator. Cæſar. num. 17. 430

Creditores non tenentur minutatim recipere credita, collect. 1. Rubric. de Salar. cor. num. 2. 523

Crimina *futura à Principe remitti nequeunt, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 5.* 15

Crimen læſæ Maieſtatis diuinæ, & humanæ includitur ſub generali indultu, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 28. 17

Crimen læſæ Maieſtatis quotuplex ſit, ibid. nu. 29.

Crimē vſurpatæ iuriſdictionis qualiter excuſetur, collect. 8 pragm. 8. de Baronibus num. 12. 128

Crimen commiſſum in Palatio Principis, vel carcere calore iracundiæ non punitur ordinariè, collect. 3. pragm. 3. de Carcerar. num. 7. 143

Crimen falſi eſt genus, quòd prædicatur de multis falſitatibus, collect. 1. Rubric. de Falſ. n. 1. 239

Crimen falſi pœnam reportat, ibid. num. 2. & eſt graue delictum num 3.

Crimen falſi denotat ſpecialitatem, ibid. num. 4.

Crimen falſi vbi ceſſat, ibid. num. 21.

Crimen falſæ monetæ eſt de reſeruatis inter Regalia, collect. 1. Rubric. de Monet. num 12. 342

Crimen peculatus vt locum habeat neceſſe eſt dolus, collect. 6. pragm. 46. de Offic. Procurator. Cæſar. num. 10. 429

Crimen læſæ Maieſtatis committentes non cognoſcit M.C. collect. 10. pragm. 37. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 3 & 4. 451

Crimen vſurarum eſt mixti fori, collect. 1. Rubric. de Vſurar num. 6. 560

Criminoſi debitis pœnis veniunt puniendi, collect. 7. pragm. 6. de Baronib. num. 2. 126

Criminoſi de cauſis grauibus poſſunt detineri in carceribus non luminoſis, ibid. pragm. 19. num. 7. fol. 135

Culpa *leuiſſima venit in actione incendij, collect. 2 pragm. 2. de Lapid. & fulgur. nu. 3.* 310

Culpa debet tenere ſuos authores, collect 2. pragm. 1. de Offendend. innox. pro nox. num. 3. 366

Cultelli *duorum palmorum comprehēduntur ſub edicto prohibente aſportationem pugionum, collect. 6. pragm. 14. de Armis num. 3.* 113

Curam *animarum habentes nequeunt à reſidentia diſcedere, collectan. 8. pragm. 10. de Offic. Iudic. num. 5.* 383

Curia *ſæcularis an poſſit procedere pro damno dato ab animalibus Clericorum, collect. 2. pragm. 1. de Offic. Baiul. num. 31. 32. & 33.* 376

Curiales *conueniūtur in foro Tribunalis, ſub quo militant, collect. 1. Rubric. de Actuar. n. 14.* 31

Curſores *poſſunt deſeruire cui voluerint, collect. 2. pragm. 1. de Offic. Præfect. Curſor. nu. 3.* 424

Curſores viridarij nequeunt aſportare vetita, ibid. num 6.

Cuſtodia *partus ſuppoſiti fit expenſis petentis, collect. 5. pragm. 8. de Condemn pro delict. n. 5.* 186

Cuſtodes carcerum non ſunt Officiales, collect. 1. Rubric. de Official. & quæ ijs prohib. nu. 4. 367

Cuſtos carceris ſi carceratus aufugerit punitur eadem pœna, qua is erat puniendus, collect. 9. prag. 31. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 1. 418

D

DAmnatus *cauſa criminis ad ſolutionem pecuniæ an poſſit cedere bonis, collect. 1. Rubric. de Ceſſion. bonor. num. 20.* 152

Damnati ad triremes, & poſteà liberati debent ſe gerere circa aliquod officium, collect. 2. pragm. 1. de Vagabund. num. 11. 547

Damni *appellatione quid veniat, collect. 1. Rubric. de Damn. cland. num. 1.* 199

Damnorum appellatione in ſententia quæ veniant, collect. 1. Rubric. de Expenſ. num. 4. 224

Damnum mutationis monetæ in banco exiſtentis, cum qua fuerunt empti annui introitus, ad emptorem, vel venditorem pertineat, collect. 5. prag. 18. de Monet. num. 1. 347

Damnum dat qui eius cauſa eſt, collect. 1. Rubric. de Ponderib. num. 11. 485

Damno probato teſtes etiam inhabiles admittuntur ſuper quantitate, collect. 1. pragm. 1. de Teſt. refrænat. num. 32. 543

Debitor *pauper admittitur ad iuratoriam cautionem, collect. 3. pragm. 2. de Abolit. num. 79.* 26

Debitores non ſunt ſuffocandi, ſed benigna honeſtate compellendi, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 158. 62

Debitoribus Vniuerſitatis nihil poteſt remitti, ibid. num. 189.

Debitores Vniuerſitatis nequeūt eligi Adminiſtratores, ibid. num. 232. 235. 236. 244. & 246.

Debitores fraudulenti ad Eccleſiam cum bonis cōfugientes non debent ibi multo tempore tolerari, ſed ſunt eijciendi, collect. 7. pragm. 23. de Annon. num. 3. 87

Debitores Fiſcales poſſunt exequi ſummatim abſq; appellatione, collect. 4 prag 5. de Appell. n. 4. 98

Debitores, qui nequeunt conueniri propter dilatoriam, nec conuenire poſſunt, collect. 2. pragm. 1. de Ceſſion. bonor. num. 31. 155

De-

INDEX.

Dibitor doloſus inſolidum tenetur, nec gaudet priuilegio, deducto nè egeat, ibid. pragm. 2. num. 5. fol. 157

Debitor Fiſci, qui non habet in ære, luit in corpore, collect. 2 pragm 1. de Contumac. num. 21. 196

Debitor ſuſpectus de fuga an admittatur ad cautionem, collect. 2. pragm. 1. de Ferijs n. 16. 248

Debitor eſt periurus elapſo tẽpore promiſſionis iurata, collect. 1. Rubric. de Inſtrum. liquid. n. 11. fol. 293

Debitor citatus debet præſtare cautionem de parẽdo mandatis, ibid. pragm 8. num. 1. 299

Debitor non auditur liquidato inſtrumento, ibid. num 2 3. 4 5. & 6.

Debitor infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti tenetur facere Procuratorem, ibid. num. 7.

Debitor primus an liberetur per acceptationem literarum cambij, effectu non ſequuto, collect. 2. pragm. 1. de Liter. camb num. 9. 317

Debitores vigore apocæ bancalis qualiter adſtringantur, collect. 10 pragm. 63. de Offic. Procurat. Cæſar. num. 10. 438

Debitore aufugiente propter denunciationem ei factam an denuncians teneatur ſoluere creditori, collect. 3 pragm. 5. de Receptator. delinquen. n. 4. fol. 508

Debitor vigore apocæ banci non auditur, niſi facto depoſito, vel in carcere, collect. 2. pragm. 2. de Remiſſ. cauſ. num 3. 510

Debitor ſi iurauerit ſoluere compenſare non poterit, collect. 2. pragm. 1. de Sendic. Offic. n. 13. 529

Decima debetur Eccleſiæ de manna corporis, & de ea, quæ cadit è Cœlo, collect. 1. Rubric. de Mann. collig. num. 3. 325

Decimæ prædiales ex quibus fructibus debentur, ibid. num 4.

Decimæ debentur ex mele, croco, oleo, zuccaro, & ſimilibus, ibid. num. 5.

Deciſiones ſunt maximæ authoritatis, & vtilitatis, in præfat num. 2. 1

Declaratio legis, & pragmaticæ admittitur, quamuis in illis expreſſa prohibitio interpretandi eſſet iniuncta, ibid. num. 15. 2

Declarationes Cardinalium ſunt habendæ vti authoritatiuæ, ac ſi à Papa fuiſſent emanatæ, propoſit. 7 num. 2. 7

Declarationes factæ ab Eminentiſſimis non ſolùm procedunt in caſu ſpeciali, ſed etiam pro ſimilibus, ibid. num. 3. 4. & 5.

Declaratio circa vſum quando peti poteſt, collect. 4. pragm. 4. de Dilation. num. 6. 206

Declaratio circa vſum iſt facienda à Procuratore, ibid. num 7.

Declinatoria fori non admittitur in iudicio apocarum banci, collect. 2. pragm. 2. de Remiſſion. cauſar. num. 1. & 2. 510

Decocti ſunt infames, collect. 1. Rubric. de Nummular. num 5. 363

Decretatio Regia, quòd Præſidens prouideat quomodò intelligitur, collect. 28. pragm. 70. de Offic. Procurat. Cæſar. num. 1. 459

Decretum emanatum contra Ciues offendentes cũ baculo non comprehendit fœminas, collectan. 8. pragm. 7. de Aleator. num. 2. 82

Decreta interloquutoria, & diffinitiua differunt inter ſe, collect. 1. Rubric. de Appellat n. 15. 89

Decretum nequit interponi die feriarum in alienatione bonorum pupilli, collect. 1. Rubric. de Ferijs num. 15. 246

Decreta de torquendo ſubſcribantur ab Auditoribus, collect. 8. pragm. 10. de Offic. Iudic. nu. 108. fol. 392

Decreta de torquendo debent ſcribi à votantibus, collect. 2. pragm. 1 de Quæſtion num. 1. 505

Decuriones ſi ſunt in pari voto quid obſeruatur, collect. 4. pragm. 5. de Offic. Iuſtitiar n 8. 411

Defenſæ nouæ fieri nequeunt à Baronibus in territorijs Vniuerſitatum, collect. 11. pragm. 11. de Baronib. num. 1. 2. & 3. 130

Defenſæ non debent inſtitui abſq; Regia conceſſione, collect 2 pragm. 1. de Salar. cor. nu. 22. 515

Defenſio eſt de iure naturæ, collect 3. pragm. 2. de Abolit. num. 16. 21

Deferens venenum, tenetur ac ſi porrigens illud, collect. 3. pragm. 2. de Abolit. num 46. 23

Deferentes comeſtibilia pro Ciuitate Neapolis ſunt immunes à gabellis, collect. 2. prag. 1. de Annon. num. 1. 84

Delegatus tenetur mittere tenorem ſuæ delegationis, collect. 3. pragm. 3. de Commiſſar. num 7. fol. 176

Delegatus an poſſit excommunicare antè oſtenſionem commiſſionis, ibid. num 10.

Delegatio quando cenſeatur facta, collect. 1. Rubr. de Delegat. num. 1. 200

Delegatio facta Magnæ Curiæ per quos exerceatur, ibid. num. 2

Delegatio facta ſub nomine dignitatis differt ab illa, quæ fit expreſſo nomine, ibid. num 3.

Delegatio facta Vicario Epiſcopi, eo mortuo non transit ad ſucceſſorem, ibid. num. 4.

Delegatio ceſſat, ceſſante illius cauſa, ibid. num. 6.

Delegatus an ſit maior Ordinario, & an poſſit ſubdelegare, & an extrà Diœceſim ius dicere, ibid. num. 7. 8. & 9.

Delegatus Regius nequit cõcedere Regium exequatur, ibid. num. 10.

Delegationes auferuntur, exceptis aliquibus cauſis ciuilibus, ibid. pragm. 2. num. 1. 202

Delegationes non ſunt faciendæ, ſed cauſæ ſint tractandæ ab Ordinarijs, ibid. num. 2.

Delegatio facta reſpectu certæ perſonæ non extenditur ad alias, ibid. num. 3. & 4.

Delegatio eſt odioſa, ibid. num. 5.

Delegatus, cui commiſſa eſt diſpenſatio matrimonialis, nihil poteſt percipere pro labore in capiẽda informatione, collect. 1. prag. 1. & 3. de Muner. Offic. num. 1. 351

Delegato non creditur, niſi literis ſuæ delegationis præſentatis, collect. 4. pragm. 4. de Offic. & quæ

ÿs probib. num.8. 369
Delictis, *& fraudibus via eſt claudenda, collect.2. pragm.1.de Abolit.num.3.& 4.* 15
Delinquere in officio quis dicatur, nè gaudeat indultu, ibid pragm.1.num.41. 18
Delicta *reiterata grauius puniuntur, ibid.pragm.2.num.11.* 20
Delictum *non imputatur vbi non eſt dolus, ibid. num.21.*
Delictum proditorium eſt atrociſſimum, ibid.n.24.
Delicta *non debent remanere impunita, collect.1. Rubric. de Arm.num.8.* 111
Delinquens *intus carceres grauius punitur, collect.3 pragm.3.de Carcerar.num.1.& 5.* 143
Delictorum *grauitas augetur ex circumſtantÿs, ibid. num.2.*
Delinquens *in via, per quam tranſit Sacerdos portans Sacramentum acriùs punitur, collectan.2. pragm.1.dè Cult.Sacrament.num.7.* 198
Delictum vnius a: alio purgari non debet, collect. 7.pragm 15.de Exulib.num.1. 238
Delicta *Iudaeorum ſunt mixti fori, collect.1.Rubric.de Iud. num.14.* 301
Delinquens intuitu officÿ non eſt amplius ad illud admittendus, collect.4. pragm.5. de Offic.Iudic. num.4. 381
Delinquere *in officio quis dicatur, ibid.num.5.*
Delinquens *an poſſit liberari virtute eius, quod eſt ſcriptum in proceſſu, & notatum in libro vbi vota ſcribuntur, collect.8.pragm.10.§.45.num. 177.* 398
Delicta *commiſſa in ſtrata publica, & in Campanea puniuntur ad modum belli, collect.8. prag. 10.§.48.de Offic.Iudic. num.191.* 400
Delicta *facta more pyraticorum puniũtur ad modum belli, ibid num.218.* 402
Delinquens *qui nequit condemnari ex indubitatis inditÿs non poteſt pœna ordinaria condemnari, collect.12. pragm.37.de Offic.Magiſt.Iuſtitiar. num 25.* 421
Delicta *Officialium cognoſcuntur à M. C. ibidem pragm.47.num.2.* 422
Delicta *quando puniuntur ex officio, collectan.2. pragm.2.de Priuileg.Vniuerſ nu 1.& 2.* 495
Delictum tollitur ſubſequente Principalis ratificatione, collect.1.Rubric.de Procurat.n.19. 498
Delinquentes *transfretantes Regnum Siciliae vltrà farum remittuntur ad Iudices competentes, collect 3.pragm.3.Vbi de delict quis conuen.nu.1. fol.* 553
Delinquentes *quando non remittuntur ad Iudices delicti, ibid. pragm 5.num.1.* 554
Delicti *tempus quando attenditur pro pœna, vide in verb. tempus delicti.*
Dentes *ſunt pars corporis hominis, collect.1. Rubric.de Arm.num.4.* 111
Denunciatio *mortis ſi non fit ob iuſtam cauſam, ceſſat omnis pœna, collect.3. pragm.18.de Offic. Procurat.Caeſar.num.6.* 426
Deportati *aufugientes qua pœna puniantur, collect.1.pragm.1.de Relegat.num.8.* 509
Depoſitio *proxeneta quando ſuppleatur, collect. 8.pragm.8.de Actuar.num 18.* 38
Depoſitio Principalis poſt conclusum in cauſa quãdo concedi poteſt, collect.4 pragm.4. de Dilation. *num.5.* 206
Depoſitio, *quòd moneta, quam quis expendit erat falſa non ſufficit pro pœna, collect.3. pragm.2. de Monet.num.5.* 344
Depoſitio *Principalis vt validè fieri poſſit à Procuratore quid requiratur, collect.8. pragm.8. de Ordin.iudicior.num.11.* 466
Depoſitio *ceſſionarÿ an peti poſſit, ibid.num 12.*
Depoſita *facta pro ſuſpitionibus an poſſint mandari à Iudicibus, vt reſtituantur, collect.5.prag. 10 de Suſpition.Official.num.4.* 535
Depoſitis in introitu ſtatur contra Scribentem, collect.5.pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.36. fol. 56
Depoſitarius pecunia conuenta pro aſſaſſinio qualiter puniatur, collect.3. pragm.2. de Aſſaſſin. num.6. 116
Depoſitum an requiratur, vbi teſtes ſunt repetendi, collect.3.pragm.3.de Dilation.*num.5.* 205
Depoſita, aut ſcriptura ad impediendam liquidationem inſtrumentorum non recipiũtur, collect. 4 pragm.4.de Inſtrument.liquidat.num.1.& 2. fol. 298
Depoſitum quantitatis, pro qua liquidatur inſtrumentum, poteſt fieri ab extraneo, ibid.num.3.
Depoſitarius vtens re depoſitata ad alium vſum deſtinata furtum committit, collect.6.pragm.46. de Offic.Procurat.Caeſar.num.18.& 19. 430
Depoſitum à debitore vigore apoca banci qualiter ſit faciendum, ibid.pragm.63.num.11. 438
Deſcriptio *quando non dicitur diſtincta, collect.1. pragm.1.de Offic.Queſtor.num.4.* 440
Deſcriptus in aliquo artificio, illius artifex cēſetur, collect.2.pragm.6.de Scholar.doctor.nu.2. 519
Deſiderium *rerum alienarum mentem obcaecat, collect.4.pragm.3.de Baronib.num.4.* 124
Detinentes *arma intus, vel antè Cortile an comprehendantur ſub probibitione de aſportatione armorum, collect.2. pragm.1.de Arm. num.2. fol.* 112
Detinentes arma iure pignoris an puniantur, ibid. pragm.4 num 2. *fol eod.*
Diabolus *fugit quando committitur crimen ſodomia, collect.1.Rubric.de Sodom num.2.* 530
Diaconi *ſeluatici quando gaudent priuilegio Clericorum, vide in verb.Clerici.*
Dicta *teſtium tàm pro, quàm contra Fiſcum recipi debent, collect.7.pragm.6. de Actuar. num 1.2. 5.& 6* 36
Dicta teſtium debēt ſcribi per manus Examinatorum, collect.19. pragm.55.de Offic.Procurator. Caeſar.num.1. 455
Dictio, cum, *eſt copulatiua, & cõditionalis, collect. 2.pragm.1.de Eleemoſyn.non petend.nu.2.& 3. fol.* 218

Di-

Digitized by Google

INDEX.

Dictio, &, *eſt coniunctiua, collect. 3. pragm. 2. de Actuar. num. 6 fol. 32. & quid denotet, nu. 7. & collect.* 8. *pragm.* 10 §. 48. *de Offic. Iudic. n.* 204. *fol.* 401

Dictio incontinenti *quid ſignificat, collect.* 5. *prag.* 5 *de Admin. Vniuerſ. num.* 168. 63

Dictio infra *quid operatur, collect.* 8. *pragm* 8. *de Compoſition. num.* 12. 184

Dictio interim *quid ſignificat, collect.* 2. *pragm.* 5. *de Condemn pro delict. num.* 1. 184

Dictiones ipſo iure, & ipſo facto *quid operantur, collect.* 5. *pragm.* 5. *de Adminiſtr. Vniuerſ. n.* 195. *fol.* 64

Dictio niſi, *quid importat, ibid. pragm.* 6. *n.* 2. 68

Dictio non aliter, nec alio modo *quid inducat, ibid. pragm.* 1. *num.* 7. 45

Dictiones omnis, & quicunq; *ſunt vniuerſales, collect.* 4 *pragm.* 4. *de Monet num.* 3. 345

Dictio quandocunq; *quomodò intelligitur, collect.* 26. *pragm.* 66. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num* 7. *fol.* 458

Dictio quouis modo *quid importat, collectan.* 2. *pragm.* 1. *de Guidatic. num.* 2. 277

Dictio quoquo modo *quid operatur, ibid. num.* 3.

Dictio toties quoties *quid importat, collect.* 6. *pragm* 5 *de Immunit. Neapolit. num.* 6. 284

Dictio ſtatim *quid denotat, collect.* 5. *pragm.* 5. *de Adminiſtr Vniuerſ num.* 132. 61

Dictio vnuſquiſq; *quid operatur, collect.* 4. *pragm.* 3. *de Baronib. num.* 3. 124

Dies quinquaginta dantur ad præſentandum copiam proceſſus, collect. 2. *pragm.* 1. *de Appellat. num.* 3. 92

Dies ad appellandum ſunt continui, collect. 2. *prag.* 1. *de Appellat. num.* 9 92

Dies ad appellandum currunt à die ſcientia, ibid. num. 10.

Dies compromiſſi incipit ab acceptione, collectan. 2. *pragm.* 1 *de Arbitr. num* 36. 107

Dies appoſita in contractu quando pro homine interpellat, collect. 4. *pragm.* 3. *de Contract. nu.* 8. *fol.* 192

Dies termini computatur in termino, collect. 1. *Rubric. de* Dilat. *num* 25. 203

Dies termini an computetur in termino, collect. 8. *pragm.* 10. §. 20. *de Offic. Iudic. nu.* 105. & 106. *fol.* 391

Dies debet ſcribi in exhibitione inſtrumenti, collect. 3. *pragm.* 7. *de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n.* 1. 414

Dies quarè ſcribitur in inſtrumento, ibid num. 2.

Dietæ debentur prout ſunt taxatæ, collect. 8. *prag.* 10. §. 64. *de Offic. Iudic num.* 243. 404

Dietæ quomodò ſunt dinumerãda, collect. 24. *prag.* 64 *de Offic. Procurator. Cæſar num.* 3. 457

Differentiæ *inter annalem, & quinquennalem dilationem, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Ceſſion. bonor. num* 39. 156

Differentia inter clauſulam placet Regiæ Maieſtati, & placet ad beneplacitum Regiæ Maieſtatis, *collect.* 4. *pragm.* 3. *de Exulib. num.* 5. 236

Difficultas *non excuſat à mora, & à peremptione inſtantiæ, collect.* 5. *pragm.* 5. *de Admin. Vniuerſ. num.* 188. 64

Dignitas *quando dicitur Regalis, collect.* 1. *Rubr. de Baron num* 5. 119

Dignus, & dignior ſi concurrant ad idem officium quis præferatur, collect. 2. *pragm.* 1. *de Offic.* & *quæ ijs prohib. num* 5. 367

Dilatio *conceſſa debitori incipit à die datæ decreti, collect.* 3 *pragm.* 2. *de Abolit. num.* 80. 27

Dilatoria quæ contra creditores debitum petentes conceduntur poſſunt concedi à Principe, collect. 2. *pragmat* 1. *de Ceſſion bonor. num.* 7. *fol.* 153. *amplia num* 8. & *limita num.* 11. & *ſeq.*

Dilatoriæ non ſunt concedendæ vltrà quinquennium, ibid num. 29.

Dilatoriæ poſſunt impetrari etiam nomine Vniuerſitatis, ibid. num 30.

Dilatoria an poſſint concedi ad inſtantiam Creditorum Chirographariorum, ibid num 32.

Dilatio conceſſa Principali an cenſeatur conceſſa fideiuſſoribus, ibid. num. 33.

Dilatio quinquennalis an ſit concedenda debitori ad inſtantiam creditorum, ibid. num. 34. 35. 37. & 38.

Dilatio an poſſit concedi ab Epiſcopo Clericis debitoribus, ibid. num. 36.

Dilatione pendente an currant vſuræ, ibid nu. 49.

Dilatoria conceſſa in quibus caſibus poteſt retractari, ibid num. 50.

Dilatio data ab homine, vel à lege non currit legitimè impedito, collect. 8. *pragm.* 8. *de Compoſit. num.* 2. 183

Dilatio non conceditur actori, collect. 1. *Rubric. de Dilation. num.* 1. 2 & 3. 202

Dilatio probatoria dicitur peremptoria, ibid. nu. 4. & *collect.* 7. *pragm.* 7. *de Ordin. iudicior. num.* 1. *fol.* 465

Dilatione probatoria elapſa alia non conceditur, collect. 1. *Rubr. de* Dilat. *num.* 5. & 6. 202

Dilatio datur in criminalibus, etiam facta publicatione, ibid. num 7.

Dilatio prima datur cũ modica cauſæ cognitione, ibid. num. 11.

Dilatio quinta, & ſexta non aſſignatur per Iudicem, ibid. num. 13.

Dilatio antequàm labatur poteſt peti prorogatio, ibid. num. 14. & *non dicitur noua dilatio, n.* 15.

Dilationes ſunt communes vtriq; Parti, ibid. n. 18.

Dilationum materia eſt Iudici arbitraria, ibid. nu. 19. 20. & 21.

Dilatio inſtantiæ à iure, & ſtatuto præfixa prorogari à Partibus poteſt, ibid. num. 22.

Dilationes ſubſtantiales non ſeruantur in cauſis attentatorum de neceſſitate, ibid. num. 29.

Dilatio ad reprobationem, & repulſationem conceditur in cauſis attentatorum, ibid num. 30.

Dilatio ad repulſam non datur in materia cenſuali, ibid. num. 31.

Dilatio data ad probandum non currit, ſi diſputatur an articuli admitti debeant, ibid. nu. 32. 33. & 34.

I N D E X.

Dilationi data reo in criminalibus renunciari non poteſt, ibid, num.36.

Dilatio ad laudandum authorem quando non datur, ibid. pragm.2.num.1. 204

Dilatio non datur in perſonalibus, ibid num.2.

Dilatione vltramarina vt quis gaudeat quid eſt neceſſe, ibid.pragm.3.num.1. 205

Dilatione vltramarina elapſis quinq; diebus, & nõ facto depoſito quis gaudere non poteſt, ibid.nu.3.

Dilatio annalis datur pro ſolutione antephati, collect.1. Rubric.de donat.propter nupt.num.16. fol. 208

Dilatio datur ſecundum loci diſtantiam, collect.8. pragm.10.§.20.de Offic.Iudic. nu.103.fol.392. & collectan.7 pragm.7.de Ordin.iudicior.num.6. 465

Dilationes quando dicuntur calumnioſæ, collect.2. pragm.1.de Procurator.num.2. 501

Dilatio ad colligendum ſarcinulas datur audito Fiſco, collect.2. pragm.6.de Relegat.nu.1. 510

Dilatio ad colligendum ſarcinulas per menſem datur, ibid.num.2.

Dilatio ad ſoluendum in quibus caſibus non datur, collect.2.pragm.3.de Viſitat.num.4.5.6.7.& 8. fol. 559

Dilationes in arbitrarijs ſunt arbitrariæ, collect.1. Rubric. de Vſurar.num.15. 561

Diligentia *præſumitur in dubio, collect.1. pragm.1.de Rhedar. num.4.* 513

Diſcrepantia *vnius non impedit, collect.8.pragm.10.§.4.de Offic.Iudic.num.22.* 385

Diſcurſor C*ampaneæ poteſt torqueri ex inditijs, collect.1.Rubric.de Quæſtion.num.14.* 504

Diſpenſatio *nõ fit circa cognationem ſpiritualem, collect.5.prag.8.de Offic.& quæ ijs probib.n.5. fol.* 369

Diſpenſatio matrimonialis an gratis ſit concedenda à Delegato, vide in verb. Delegatus.

Diſpoſitio *de Scribis criminalibus non comprehẽdit ciuiles, collect.3.pragm.2.de Actuar.n.2.* 32

Diſpoſitio iuris Canonici attenditur in Iuriſdictione Summi Pontificis, collect 2. pragm.1.de Arbitr num.42. 108

Diſpoſitio ceſſat ex defectu cauſæ motiuæ, collect.5. pragm.10.de Exulib.num.6. 238

Diſpoſita contra latrones in ſtratis publicis habent locum contra latrones in mari, collect.8. pragm.10 §.48. de Offic.Iudic.num.219. 402

Diſpoſitio propriarum rerum homini libero non eſt admittenda, collect.2. pragm.1.de Offic. Præfect.Curſor.num 4. 424

Diſpoſitio lata à lege, vel ſtatuto intelligitur terminis habilibus, collect.1. pragm.3. de Piſtorib. num.3. 483

Diſputatio *ceſſat vbi eſt regula iuris, collectan.1. Rubric. de Infant. perdit.num 8.* 287

Diſtrictus *appellatione venit totum territorium, collect 6.prag.7.de Extract.n.1.* 231

Diſtrictus Vrbis quantum extenditur, ibid.num.2. fol. 232

Diuerſitas *atramenti in apoſtilla arguit falſitatem, collect.1.Rubric de Falſ.n 18.* 240

Diuturnitas *temporis quid operatur, collect.1.Rubric.de Priuileg.Vniuerſ.n.6.* 495

Doctor *præfertur non Doctori, & minus doctus magis docto, collect. 4.pragm.2. de Adminiſtr. Vniuerſ.n.7.* 46

Doctor nequit carcerari pro leui debito, collect.1. Rubric.de Carcer.n.19. 142

Doctor habitans cum Scholaribus nequit expelli à vicinio honorato, collect.2.prag.3.de Meretric. nu.7. 330

Doctorandus de breui in Medicina, pro Medico habetur, collect. 1.prag.4. de Pharmacop.nu.3. fol. 481

Doctores non patiuntur pœnas ignominioſas, collect.1.prag.2. de Scholar.doctor n.3. 518

Doctor nequit donare Concubinæ, ibid.n.5.

Doctor ex reſcripto non gaudet priuilegijs Doctorum, ibid.n.6.

Doctoratus probatur per ſolam famam, ibid.n.4.

Doctorem ſe ſcribens pœna falſi tenetur, collect.2. prag.1 de Zingar.n.4. 564

Dolum *futurum remittere probibetur, collect 3. pragm.2.de Arbitr.n.18.* 110

Dolus ceſſat ſtante ignorantia, collect.7.pragm.7. de Falſ.num.7. fol.245.collect. 3. pragm.2.de Monet.num.10.fol.344 & collect.1.Rubric.de Ponderibus num.13. 486

Dolus requiritur, vt puniatur exigens bis debitum, collect.7.pragm.7.de Falſ.num. 8. 245

Doli actione tenetur qui circa ortum ſuum non fecit, quod facere debebat, collect.2.prag.1.de Magiſtr.Art n. 3. 323

Dolus quando præſumitur, collect.2.pragm.1.de Procurator.n.3. 501

Domanium *competit vaſallis vti ſingulis, collect. 10.pragm.63.de Offic.Procurat.Cæſar.num 2. fol.* 437

Domanium competit Vniuerſitati in contractu ad gaudendum, ibid.n.3.

Domanium an cõpetat cuilibet Vniuerſitati, ibid. nu.4.

Domanium an competat vni ex Terris vnico prætio venditis, ibid.n.5.

Domanium quando non debetur, ibid.n,6.& 7.

Domanium an reuocari poſſit à Rege, ibid.n 8.

Domicilium *eſt duplex, coll.2 pragm.1.de Vagab. n.2.* 547

Dominio *tranſlato per conceſſionem Caſtri quæ transferantur, collect.2. prag 1.de Baronib.n.16. fol.* 121

Dominium rei furtiuæ conſumptæ, vel transformatæ ſi ad priſtinam formam reduci poteſt non dicitur quæſitum, collect.2.pragm.1.de Empt & vendit.nu.3. 219

Dominium vtile quando per locationem transfertur, collect.1.Rubric.de locat.n.1. 319

Dominium non requiritur per ſubconductorem fructuum, niſi ſoluta mercede, ibid.n.9.

Do-

INDEX.

Dominus *ſylua an poſſit facere ius venandi deterius collect. 2 pragm. 1. de Aucupib. n. 7.* 119

Dominus directus præfertur vtili, collect. 2. prag. 1. de Baronib. n. 12. & 15. 121

Dominus agit pro iniuria facta Procuratori, collect. 1. Rubric. de Iniur. n. 13. & 14. 288

Domini, & Aduocati tenentur iurare in litem, collect. 6. pragmat. 6. de Ordin. iudicior. n. 10. 464

Dominus plurium Prouinciarum, vel Terrarum ſeparatarum, & diſtinctarum non poteſt ſubditos vnius Prouinciæ, vel Terræ delinquentes conduci facere ad aliam Prouinciam, collect. 2. pragmat. 2. vbi de delict. quis commit. num. 32. fol. 553

Domus *ludi taxillorum, & alearum teneri prohibitur, collect. 6. prag. 5 de Aleator. n. 1.* 80

Domus propria habitationis non apponuntur in appretio, collect. 2 pragm. 1. de Appret. num. 19. fol. 102. & quid reſpectu domorum locatarum n 20 & quid reſpectu rerum pretioſarum nullius redditus n. 21.

Domus appellatione non venit domuncula, collect. 5. pragm. 8. de Citation. n. 12. 168

Domus alterius quando inquiri poteſt de furto collect. 1. Rubric. de Furt. n. 11. 274

Domus vbi cuditur moneta publicatur, collect. 3. prag. 2. de Monet. n. 29. 345

Donare *prohibitus poteſt donare ex cauſa remunerationis, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniuerſ. n. 249.* 67

Donatio Cõcubinæ ex cauſa remunerationis à mille facta valet, ibid n. 250.

Donatio remuneratoria non reuocatur vitio ingratitudinis, ibid. nu. 251. 252. & ſeq.

Donatio a Sindico facta quando admittatur, ibid. nu. 256.

Donatio facta intuitu matrimonij, vel Clericatus non poteſt reuocari etiam per ſuperuenientiam liberorum, collect. 12. prag. 14. de Feud. n. 1. 2. 3. & 4. 256

Donatio facta ex cauſa matrimonij non confertur, ibid n. 5.

Donatio à patre filio inter viuos eſt nulla, niſi transtulerit poſſeſſionem, ibid. pragm. 20. nu. 10. fol. 261

Donatio in remunerationem non reuocatur ingratitudine, collect. 1. pragmat. 1. & 3. de Munerib. Offic n. 7. 351

Donatio pro ſeruitijs præſtitis non eget inſinuatione, ibid n. 9.

Donationes nequeunt fieri Officialibus Prouincialibus nec Actuarijs, collect. 3. pragm. 4. de Offic. Iuſtitiar. n. 1. 410

Donatio facta metu non valet, collect. 7. prag. 27 de Offic. Magiſt. Iuſtitiar n. 6. 417

Dos, *& alimenta pari paſſu ambulãt, collect 1. Rubric. de Appellat. n. 56. fol. 90. & coll. 1. Rubr. de legat pijs, n. 9.* 311

Dos, & donatio propter nuptias æqualibus fruuntur priuilegijs, coll. 2 pragm. 1. de Don. propter nupt. n. 7. 209

Dotis cauſa eſt pia, & an de illa poteſt cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus, coll. 4. prag. 4. de Empt & vend. n. 1. & 2. 220

Dubitans *de iuſtitia alicuius tributi non tenetur ſoluere, propoſ. 11. n. 6.* 10

Dubitans, & ignorans pariſicantur, coll. 3. prag. 2. de Monet. n. 14. 344

Duellum *eſt prohibitum de omni iure, coll. 1. Rub. de Duell. n 1.* 212

Duello auxilium dantes, & illius ſpectatores ſunt excommunicati, ibid. n. 3.

Duellum etiam priuatum committentes ſunt excommunicati, ibid. n. 5. & carent eccleſiaſtica ſepultura, n. 8.

Ad Duellum prouocantes qualiter puniantur in Regno, ibid prag. 1. n. 1. 213

Duellum nõ dicitur vbi Iuuenes calore iracundiæ ſe inuitarent ad digladiandum, ibid. n. 4.

Duellum eſt cauſa criminalis, coll. 3. prag. 2. de iuriſd. inuic. non turb. n. 3. 307

Dux *belli, qui ob militem legendum accipit pecuniam qua lege punitur, coll. 3. prag. 3. de Milit. num. 6.* 334

E

Eccleſia *ædificata in ſolo alieno non cedit ſolo, ſed ſolum efficitur Eccleſiæ, coll. 1. Rubr. de Ædific. n. 23.* 75

Eccleſiaſtici habent priuilegium Ciuium, & an poſſint facere defenſas in territorijs, in quibus habent vſum, coll. 11. pragm. 11. de Baronib. nu. 6. & 7. 130

Eccleſia in neminem iudicium exercet qui non prius fuerit baptizatus, coll. 1. pragm. 1. de Bruc. n. 4. 140

Eccleſia habet reſtitutionem in integrum, collect. 2. prag. 1. de Delegation. n. 4. 201

Eccleſiaſtica perſona appellatione quandam venit, collect. 1. Rubric. de Eccleſiaſt. perſon. num. 2. fol. 214

Eccleſia pro ſua reparatione cogit quem vendere domum ſuam, coll. 3. prag. 2. de Monial. n. 9. 18. & 20. 349

Eccleſiæ ſæculares in materia fauorabili veniunt appellatione Monaſteriorum, ibid. prag. 3. num. 15. 350

Eccleſia debet teneri in magna veneratione, coll. 6. prag. 7. Nè quid in loc. publ. n. 2. 358

Eccleſia dicitur domus orationis, ibid. n. 3.

Eccleſia etiam profanata non debet dari vſui ſordido, ibid. n. 4.

Eccleſia habet primum, & ſecundum beneficium, collect. n. 14. pragm. 16. de ordin. iudicior. num. 11. 474

Eccleſia Plebani dicitur Matrix, collect. n. 1. Rub. de Paroch. num. 3. 477

Eccleſiaſtica perſona ſodomita qua pœna puniantur, coll. 2. prag. 1. de Sodom. n. 2. 531

Ec-

INDEX.

Ecclesiaſtici proponentes ſuſpitiones faciunt depoſitum, collectan. 6. pragm. 15. de Suſpitio. Official. n. 1. 536

Eccleſiaſtica perſona ex bonis eis à laicis obuentis an teneantur ſoluere collectas, vide in verb. Collecta

Edictum *loquens contra deferentes arma non includit deferentes ſaxa, coll. 1. Rubr. de Armis, n. 2.* 111

Educationis *appellatione in legatis quæ veniant, coll. 1. Rub. de Educat. puer n 3.* 216

Educatio liberorum eſt Iudici arbitraria, & quomodò ſit regulanda, ibid. n 4. 5. 7. & 11.

Educatio pupilli quando eſt facienda penès matrē, ibid. n. 8. 9. & 10.

Educantes pueros, & pueras non tractent cum illis matrimonium, etiam per interpoſitas perſonas, ibid. prag. 1. n. 1. 217

Educatio parentum non conuenit animalibus, coll. 1. prag. 1. de Maur. n. 6 326

Effectus *remedij ceſſionis bonorum quæ ſint, coll. 1. Rub de Ceſſ. bon. n. 2.* 152

Effectus iuramenti homagij quid ſit, coll. 15. prag. 19. de Feud. n. 5. 259

Effectus, & finis inſtrumentorum quid eſt, coll. 1. Rub. de Inſtrum liquid. n. 1. 293

Electiones *Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis à quibus, & quomodò facienda, coll. 3. prag. 2. de Admin. Vniuerſ. n. 1.* 46

Electio Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis non poteſt fieri per Barones *praua nominatione Vniuerſitatis, ibid. n. 10. 12. & 13.*

Electio eſt nulla, niſi vocentur omnes Ciues, ibid. n. 14. 15. 16.

Electio debet fieri more conſueto, & quæ in ea ſint ſeruanda, ibid. n. 21.

Electio facta more ſolito reuocari non poteſt, ibid. n. 25.

Electus ſi moriatur, onus ſubeundi non tranſit ad hæredes, ibid. n. 26.

Electus à Sindico, qui remotus fit erit manutenendus in poſſeſſione ſi ſit confirmatus ab Vniuerſitate, ibid. n. 29.

Electi ſi ſint confirmandi nō adminiſtrēt antè confirmationem, ibid. n 35.

Electus à digniori parte erit confirmandus per Baronem, *paribus exiſtentibus votis, ibid. n. 39.*

Electio nulla ſi confirmetur per Baronem, confirmatio non valet, ibid. n 40.

Electi, & Sindici in materia præiudiciali nihil poſſunt agere abſquè parlamento generali, coll 11. pragm. 11 de Baron. *n. 4.* 130

Electione ſemel facta in iudicijs non eſt amplius locus pœnitentiæ, collect. 3. pragm. 3. de Cuſtod. reor n. 3. 299

Electio fori quando conceditur pupillis, collect. 1. Rubric. de Infant. perdit. n 5. & 6. 277

Electio fori an poſſit opponi à priuilegiato aduerſus citationem inſtrumenti, collect. 2. prag. 1. de Inſtrum. liquid. n. 3. 295

Electio indigni facta à maiori parte non ſubſtinetur, collect. 6. prag. 11. de Offic. & quæ ijs prohib. nu. 5. 370

Electio fori an competat priuilegiatis citatis ad cognoſcendum apocas, collect. 2. prag. 2. de Remiſſ. cauſar. n. 4. 510

Elemoſyna *magis ſeni, quàm iuueni eſt diſtribuenda, collect. 5. prag. 4. de Actuar. n. 16.* 35

Elemoſyna peti non poteſt, non præcedente licentia, collect. 1. Rubric. de Elemoſyn. non petend. n. 1. fol. 217

Elemoſynæ ſunt elargiendæ pauperibus, & diuites ad illas dandas poſſunt cogi, ibid. num 5.

Elemoſyna facta Imagini cuius ſint, ibid. num. 6.

Emancipatus *adhuc filius eſt, collect 4. pragm. 3. de Actuar. num 8.* 33

Emancipationis, & patriæ poteſtatis differentia eſt ſublata, ibid. num. 10.

Emergentia *de nouo indigēt nouo auxilio, collect. 6. pragm. 15. de Suſpit. Official num. 12.* 537

Emittens *ictum ſcoppictæ, qua leuauit de focone, & non de canna quâ pœna punitur, collect. 1. Rubric. de ict. ſcopict num. 5.* 278

Emittens ictum ſcopictæ non ad nocendum, ſed ad ſe defendēdum an incurrat pœnam pragmaticæ, ibid. num 9.

Emphyteuta, *qui prohibetur abſq; conſenſu* Domini *alienare, non prohibetur pignorare, collect. 5. pragm 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 63.* 57

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, & filijs comprehendit filios naſcituros, collect. 20. pragm. 29. de Feud. num. 4. 266

Emphyteuta nequit incidere arbores fructiferas inuito Domino, *collect. 1. Rubric. de Inciſion. arbor. num. 4.* 286

Emens *domumcalam non conuenitur iure protomiſeos, collect. 5. pragm. 8. de Citation. n. 12.* 168

Emens res deprædatas ab hoſtibus publicis non tenetur ad reſtitutionem, collect. 2. pragm. 1. de Empt. & vendit. num. 4. 219

Emens ignoranter res furtiuas actione furti non tenetur, ſed tenetur ad reſtitutionem, ibid. nu. 5.

Emēs domumcalam in Ciuitate Neapolis an gaudeat immunitate Neapolitanorum, collectan. 2. pragm. 1. de Immunit. Neapolit. num. 1. 280

Ementes officia priuantur iuriſdictione, collect. 5. pragm. 4. de Baron. num. 8. 125

Emptores bonorum confiſcatorum, ſi illa reſtitui mandetur, habent actionem contra Fiſcum, collect. 1. Rubric. de Abolit. num. 34. 14

Emptionis, & venditionis appellatione quid veniat, collect. 1. Rubric. de Empt. & vendit. nu. 1. fol. 219

Emptionis, & venditionis contractus liber, & coactus eſſe poteſt, ibid. n. 2.

Emptio in dubio à quo cenſeatur facta, ibid. n. 5.

Emptio ſub alterius nomine an fieri poſſit, ibid.

Emptio, & venditio iiſdem nominibus cōſtant, ibid. nu. 6.

Emptio non retractatur ob cœlatam ſeruitutem, ibid. n. 7.

Emptio ſpei, ſeu dubij euentus eſſe poteſt, ibid n. 10.

Emptor

Emptor poteſt retinere rem, quando venditor agit remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. *collect.*7. *pragmat.*51.*de Offic.Procurator.Caſar.nu.*32. *fol.* 433

Emptor an teneatur ad duplicatum releuium, feudatario vendente feudum cum aſſenſu Regis per verbum,fiat,nec mortem patris denunciante,vide in verb.Feudatario.

Enſes *longiores quatuor palmis deferri non poſſunt,collect.*6.*prag.*14.*de Arm.n.*4. 113

Epiſcopus *nõ ſubſtinens onera iuriſdictionis,eiuſdem emolumenta conſequi non debet, collect.*5. *prag.*4.*de Actuar.n.*3. 35

*Epiſcopus poteſt excommunicare renitentes redderationes, etiam ſi ſint Fratres Capellani Religionis Hieroſolymitanæ admiſtrantes redditus Parochiales, collect.*5. *prag.*5. *de Admin. Vniuerſ.n.*261. 67

*Epiſcopus egrediens ſuam diœceſim habetur pro priuato,collect.*2.*prag.*1.*de Citation.n.*6. 165

*Epiſcopus non poteſt dare licentiam ſuis Clericis portandi arma, collect.*6.*prag.*6.*de Cleric.nu.*4. *fol.* 173

Epiſcopi ſunt exequutores teſtamentorum, coll. 1. *Rubric.de Legat.pijs n.*39. 312

*Epiſcopi poſſunt dare licentiam Religioſis alloquendi Moniales, collect.*4.*pragm.*3.*de Monial.n.*8. *fol.* 350

*Epiſcopi poſſunt punire Regulares abſq; licentia Monialibus alloquentes,ibid.n.*9.

*Epiſcopus ſub pœna excommunicationis poteſt prohibere, nè recitantes comœdias ſe induant habitu Regularium,collect.*4.*pragm.*5. *Ne quid in loc.public.n.*12. 357

*Epiſcopus arbitrio ſuo poteſt remouere ab Eccleſia indecentia,ibid prag.*7.*n.*8. 359

*Epiſcopus peccat mortaliter conferendo beneficiũ digno,omiſſo digniori,coll.*2.*prag.*1. *de Offi. & quæ ijs prob.b. n.*6. 368

*Epiſcopatus,& Archiepiſcopatus ſunt qui præſintantur à Rege in Regno,collect.*1. *Rub de Offic. ad Reg. Maieſt.n.*1. 373

*Epiſcopus quando nequit vti Rochetto, & Mantelletto,collect.*2.*pragm.*2.*de Offi.Iuſtitiar.n.*3. *fol.* 410

*Epiſcopus quando poſſit mutare vltimas voluntates, collect.*2. *pragm.*1.*de Vinculis,ſeu Condit, nu.*4. 558

Epiſcopus an poſſit aggratiare inquiſitos de ſodomia,vide in verb. Inquiſiti.

Epiſtolam *de ſoluendo alicui acceptans, ſoluere tenetur,collect.*2.*pragm.*1.*de Liter.camb. n.*15. *fol.* 318

Equi *militum ex quouis delicto exequi nõ poſſunt, collect* 4.*pragm.*6.*de Militib n.*12. 335

*Equitatus per Regnum fieri nequeunt abſq; permiſſu Præfecti Curſorum,collect.*1.*Rubric.de Offic.Præfect.Curſor.n.*3. 423

Error *in exercitio iuriſdictionis vitiat proceſſum, collect* 2.*prag.*1.*de Iuriſdict.ipuicem non turban.n.*11. 507

*Error communis facit ius, coll.*2.*prag.*1. *de Notar.n.*4. 361

Euchariſtiæ *Sacramentum in Parochijs aſſeruatur,collect.*1.*Rubric. de Cult. Sacramen. nu.*6. *fol.* 197

*Euchariſtia Sacramentum quãdo defertur ad infirmos venerari debet, & quomodò, & per quas vias deferatur,ibid.prag.*1.*n.*1. *fol.eod.*

Exactiones *vltrà pandectam vi extorta præſumuntur,collect.*11.*pragm.*11. *de Actuar.n.*10. *fol.* 40

*Exactores Fiſcales cum æquitate debitores cogere debent,coll.*5.*prag.*40.*de Offic.Procurat.Caſar. nu.*4. 428

*Exactores exigentes vltrà taxam puniuntur, ibid. nu.*5.

Examen *claudicat ſi teſtis dicat ſe non recordari, coll.*8.*pragm.*10.§.51. *de Offic. Iudic. nu.*236. *fol.* 403

*Examen nequit fieri non interuenientibus omnibus Dominis de Iuncta, coll.*9.*prag.*23 *de Offic. & quæ ijs probib.n* 3. 372

*Examen poteſt remitti, quando apparet habilitas, ibid. nu.*4.

Examinatus, & reprobatus iterum ad examen admitti debet,ibid n 6.

*Examen fit expenſis petentis repetitionem teſtium, coll.*7.*pragm.*8.*de Offic.Iuſtit.n.*4. 413

Examinatores *Sacri Conſilij diſtribuunt cauſas per buſſulam,coll.*27 *prag.*67.*de Offic.Reg.Cõſil.n.*1. 459

Exceptio *immunitatis Eccleſiæ an poſſit opponi in qualibet parte iudicij, coll.*3.*prag.*2.*de Cleric. n.* 23. 171

*Exceptio hoſtica non nocet agenti pro dote, coll.*4. *prag.*4.*de empt.& vendit.n.*5. 220

*Exceptio quid ſit, quomodò diuidatur,coll.*1.*Rub. de Except.n.*1.*&* 2 *fol.*221.*an ſit perpetua n.*7. *quæ ſit realis n.*3.*quæ perſonalis n.*4. *quibus cõpetat n.*5.*quæ perpetua nu.* 6. *quæ dilatoria n* 8. *quæ peremptoria n.* 9. *& quouſq; opponi poteſt nu.*10.

*Exceptio,quæ opponi poteſt contra accuſatorem poteſt opponi cõtra Iudicem inquirẽtem,ibid.n.*13.

Exceptio non prodeſt,niſi allegetur,ibid. n 14.

Exceptio generalis non releuat, ſi contra eam opponatur,ibid.n 15.

Exceptio impediens litis ingreſſum prius cognoſci debet,& ſuper illa pronunciari,ibid n. 16.

Exceptio,quæ à principio admitti non debet,admiſſa,& probata de illa eſt habenda ratio, ibid. nu. 17.*&* 18.

Exceptio ad vnum finem propoſita, & reiecta poteſt reiterari in cauſa principali, ibid num 19.

*Exceptio generalis, & obſcura an debeat per reum declarari,ibid.num.*20.

Exceptio non adimpleti contractus ſi opponatur, impedit proceſſum ad vlteriora,ibid.num 21.

*Exceptio rei non traditæ quando impediat in exequutiuis,ibid. num.*27.

Exceptio altiorem indaginem requirens reſeruatur

ad

ad merita cauſa, ibid.num.28.
Exceptiones licèt contrariæ diuerſis temporibus op.poni poſſunt, ibid.num.29.
Exceptio reſeruata in deciſione cauſa principalis qualiter expediatur, ibid.num.31.
Exceptio cedendarum qualiter à tertio opponi poſſit, ibid.
Exceptio rei iudicatæ quando obſtat, ibid.num.32.
Exceptio obſtans cedenti quando obſtat ceſſionario, ibid.n.33.
Exceptio non numeratæ pecuniæ quando non habeat locum, ibid.n.34. 223
Exceptiones probari debent ab illas opponẽte, ibid. prag.1.de Except.n.1. *fol.eod.*
Exceptio non allegata non prodeſt, ibid.n.3.
Exceptio abſolutionis poteſt quandocunq; opponi, ibid.n.4.
Exceptionem ſolutionis opponens non fatetur debitum, ibid n.5.
Exceptio tranſactionis etiam poſt litem conteſtatã opponitur, ibid.n.6.
Exceptio tranſactionis impedit exequutionem, ibid. num.7.
Exceptio iuriſiurandi impedit litis ingreſſum, ibid. nu.8.& 9.
Exceptio periurÿ impedit proceſſum ad vlteriora, ibid.n.10 ſed non ſucceſſorem n.11.
Exceptio iuriſiurandi tranſit ad hæredes actiuè, ibid. nu.12.
Exceptio quando poſſit opponi aduerſus liquidationem inſtrumentorum, coll.1.Rubric.de Inſtrum. liquid.n 9. 293
Exceptio ad impediendum exequutionem literarum cambÿ non admittitur, coll.3.pragm.3.de liter. camb. n.1. 318
E*xceptio non impediens figuram iudicÿ poteſt opponi aduerſus exequutionem paratam literarum cambÿ, ibid.n.7.*
E*xceptio non numeratæ pecuniæ poteſt opponi contra literas cambÿ, ibid. n.8.9.& 10.*
E*xceptio minoris ætatis quando poſſit opponi, coll. 1.Rubric.de Minor.nu.4.* 338
E*xceptio hoſtica admittitur contra apocham bancalem, coll.10.prag.63.de Offic. Procurat. Cæſar.nu.17.* 438
E*xceptiones dilatoriæ quæ dicantur, & quando opponi debeant, coll.8 prag.33.de Offic. Sacr.Reg. Conſil nu.1.2.& 3.* 450
E*xceptio Velleiani an militet ſi fuerit oppoſita per donatarium tertium poſſeſſorem bonorum donatorum, coll.1.pragm.1. de Senatuſc.Velleian. nu.30.* 524
E*xceptio vſurarum infra quod tempus debeat opponi, coll.1.Rubric.de Vſurar.nu.13.* 560
E*xceptiones dilatoriæ debent probari infra tempus Iudicis arbitrio deſignandum, ibid.n.16.*
E*xceptio vſuraria eſt dilatoria, ibid.n.17.*
Excommunicari *non poſſunt animalia, collect.1. prag.1.de Bruc.n.1.* 140
E*xcommunicatio eſt gladius ſpiritualis, ibid.n.3.*
E*xcommunicatio cõtra præſumentes alloqui Moniales non comprehendit alloquentes ignoranter, coll.5.prag.7.de Carcer.n.3.* 145
E*xcommunicatio lata à Delegato antè oſtenſionem cõmiſſionis non valet, coll.3.prag.3.de Commiſſ. nu.10.* 177
E*xcommunicatus perſeuerans per annum in excommunicatione priuatur beneficÿs Eccleſiaſticis, collect.2.pragm.1. de Contumac. num.28. fol.* 195
E*xcommunicatio lata contra eligentem indignum non comprehendit illum, qui ſuffragium tulit, ſed electione non ſequuta, coll.3.pragm.2.de Extract.n.13.* 229
E*xcommunicandus non eſt qui attentauit impedire exequutionem literarum Apoſtolicarum, ſed non impediuit, coll.1. Rubric. de Ict. ſcopp. nu.4.* 278
E*xcommunicatio contra vendentes, & ementes libros abſq; licentia Epiſcopi, illi eſt reſeruata, collect.2.pragm.2.de Impreſſion libror. num.4. fol.* 285
E*xcommunicati ſunt impedientes iuriſdictionem Eccleſiaſticam, coll.4.prag.3.de Iuriſd.inuic.nõ turban.n.15.* 309
E*xcommunicatus nequit Procuratorem conſtituere, coll.1.Rubric.de Procurat n.4.* 497
Excubiæ, *& vigiliæ quomodò differant, coll.1.Rubric.de* Excub *n.1.* 224
Excuſator *admittitur ad allegandum infirmitatem, vel abſentiam, coll.5.prag.7.de Inſtrum.liquid.n.9.* 299
Exemplum *obligationis penès acta non apparente originali obligatione ſcripta in libro originali non probat, collect.13. pragm.15. de Actuar.n. 22.* 42
Exequutio *parata in materia aſſiſtentiæ an ſit reſpectu adiudicationis tantùm, vel etiam venditionis, coll.3.prag.2.de Appellat.nu.2.* 94
E*xequutio an fieri poſſit ſuper bonis non deſignatis in ſententia, collect.1.Rubric.de Aſſiſten.nu. 20.* 118
E*xequutio in vaccinis fieri nequit, nec illa macellari, coll.2.prag.1.de Beſt.vaccin.n.1.& 2. fol. 137.& quid in defectum eorum, ibid.n.3.*
E*xequutor Apoſtolicus non tenetur citare Partem aduerſam, collect.1.Rubric. de Citation. nu.85. fol.* 163
E*xequutio ſententiæ poteſt fieri in die feriato in honorem hominis, coll.1.Rubric. de Ferÿs n.23. fol.* 245
E*xequutio relictorum ad pias cauſas non differtur coll.1.Rubr.de Legat.pÿs n.21.* 312
E*xequutio parata datur pro exequutione literarum cambÿ, coll.3. prag.3. de Liter.camb.nu.3. fol.* 318
E*xequutio nequit fieri in tectis, tegulis, aratris, vomeribus, & ſimilibus, coll.4.prag.6.de Milit.nu. 15.& 16.* 335
Exfractatio *de loco quando poſſit fieri alicui ſpeciei perſonarum, coll.2.prag.1.de Zingar.nu.1. fol.* 564

Ex-

Digitized by Google

INDEX.

Exfractus quarè eſt neceſſarius, coll.7.pragm.15. de Exulib.n.3. 238

Exfractus qualiter ſit dandus vbi conſanguinei bannitorum ſunt extrà iuriſdictionem bannitis,ibid.n.4.

Exfractus quibus conſanguineis bannitorum non eſt dandus,ibid.n.5.

Exfractus non ſolet dari in paruis locis , ibid.n.6.

Exfractus non babet locum ſi banniti quietè viuant,ibid.n.7.

Exilium *datum non poteſt mutari in pœnam pecuniariam,coll.13.pragm.42.de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar.n.5.* 422

Exulatus à propria patria dicitur exulatus à territorio, collect.2.pragm.5. de Condemn.pro delict.n.2. 185

Eximentes *condemnatos à manibus familia incidunt in crimen læſa Maieſtatis, & qualiter puniantur , collect.3. pragmat.2.de Abolit.nu.51. fol.* 23

Eximentes à triremibus condemnatus qualiter puniantur,coll.4.pragm.7.de Condemn.pro delict. nu. 2. 186

Expendens *monetam falſam an gaudeat indultu, coll.2.prag.1.de Abolit.n.37.* 17

Expendens falſam monetam ſcienter qua pœna punitur,collect.2.pragm.1.de Compoſit.num.7. fol. 179

Expendentes falſam monetam qua pœna puniuntur,vide in verb. Moneta.

Expenſa acceſſus , & receſſus ſunt taxanda eunti pro ſeruitio Vniuerſitatis,coll.2. prag.1.de Adminiſtr.Vniuerſ.n.4 45

Expenſa facta vltrà ſummã carolenorum quinq; non præuio Electorum mandato non admittuntur à Rationalibus,ibid.pragm.5.n.19. 54

Expenſa facta à Syndico vna, eademq; die non excedentes ſingula quinq; carolenos , licèt coniũctim ſummam magnam faciãt , abſq; mandato an debeant admitti,ibid.n.25.

Expenſarum appellatione an veniant voluptaria, coll.1.Rubr. de Expenſ.n.1. & 2.fol.224.& an veniant damna,n.3.

Expenſa ſunt triplicis generis,ibid.n.5.

Expenſarum condemnatio ſi omittatur cenſetur quis abſolutus, & an poſſint peti in ſecunda inſtantia,ibid prag.1 nu.3.& 17. 225

Expenſa ſoluuntur pro rata à litis cõſortibus,ibid. nu.20.

Expenſarum taxatio, quo ordine fiat , ibid.num. 23.

Expenſa non reſtituuntur quando inſtantia non fuit perempta ex cauſa actoris, coll.2.prag.1. de Inſtant.cauſ.non reſtit.n.10. 292

Expenſa neceſſaria in cauſis Fiſcalibus facta vndè ſolui debent coll.7. prag.50. de Offic. Procur. Cæſar.n.1.fol. 431

Expenſa eſt triplex,ibid.n.2.

Expenſa neceſſaria qua ſint,ibid.n.3.& 4.

Expenſa facta in domibus reficiendis ſunt neceſſaria,ibid.n.5.

Expenſa facta in plantando vineas , ſeù arbores ſunt vtiles,ibid.n.6.

Expenſa facta à marito in exigendis nominibus debitorum an ſint neceſſaria,ibid.n.7.

Expenſa neceſſaria qua dicuntur,ibid.n.8.

Expenſa facta ab hærede grauato ſoluuntur à fideicommiſſario,ibid.n.9.

Expenſa facta pro ſubſtinenda lite nõ compenſantur cum fructibus perceptis,ibid.n.10.

Expenſa neceſſaria debentur,quàmuis res,in qua facta ſunt pereat,ibid.n.11.

Expenſa an ſint modica,vel magna,remittitur arbitrio Iudicis,ibid.n.12.

Expenſa non reſpicientes rei vtilitatem non debentur,ibid.n.13.

Expenſa qua à Domino ſolui nequeunt non debentur,ibid.n.14.& 15.

Expenſa vtiles qua ſint,ibid.n.16.

Expenſa vtiles à quo ſoluuntur,ibid.n.17.

Expenſa non ſufficit quòd probetur, niſi probatur melioratio,ibid.n.23

Expenſas vtiles prætendens , vtilitatem probare debet,ibid.n.24.

Expenſa facta à malefidei poſſeſſore non repetuntur,ibid.n.25.& 34.

Expenſa voluntaria qua ſint , ibid.n.27. & quomodò deducuntur.n.29.

Expoſiti *D.M. Annunciata an gaudeant priuilegijs Ciuitatis Neapolis,coll.2.prag.1.de Immunit.Neapol.n.15.* 281

Expoſiti,in Hoſpitali retineri debent, coll.2. prag. 1.de Infant.perdit.n.3. 287

Exterus *quis dicatur,coll.5.pragm.8.de Citation. nu.7.* 168

Exteri qua ratione comprehenduntur ſub pragm. 10.de Extract.coll.8.pragm.10.de Extract.nu. 5. 233

Exteri huius Regni nequeunt eſſe Actuarij,collect. 8.pragmat.10.§.24. de Offic. Iudic. num.120. fol. 393

Extorquere *per vim remiſſiones ab offenſis eſt probibitum,collect.2.pragm.1.de Abolit.nu.27. fol.* 16

Extorſio an differat à ſubornatione, coll.11.prag. 11.de Actuar.n.1. 39

Extorſio quid ſit, ibid.n.2.3.& 5.

Extorſionis *crimen non committitur à priuato , ibid.n.6.*

Extrahentes *animalia extrà Regnum an includantur in generali indultu,coll.2.prag.1.de Extract.n.5.* 227

Extractio frumenti probatur per teſtes ſingulares, ibid.pragm.9.n.13. 232

Extrahentes blada vetita,quid requiritur , vt puniantur,ibid.n.14.

Extractio moneta quomodò probetur,ibid.pragm. 14.n.1. 233

Fa-

F

FAbrica S. Petri curat exigere legata pia ſi infra annum non adimplentur, coll.1. Rubric. de Legat.pijs.n 41. 312
Fabricans monetam bonam excluditur ab indultu,coll.2.prag.1.de Abolit.n.34. 17
Fabricatores non faciunt fidem, coll.1.Rubric. de Magiſtr art.n.9. 323
Factum dependet à tribuente facultatem,collect 5. pragm 5.de Admin.Vniuer n.51. 56
Factum à maiori parte eſt attendendum, & an poſſit impediri, coll.6.prag.11. de Offic. & quæ ijs probib.n.2.& 4. 370
Factum à maiori parte Votantium attenditur, collect.8.prag.10 §.3. de Offic. Iudic. num.16. fol. 384
Factum præſumitur eo modo,quo fieri debuit,ibid. §.10.n.63. 388
Factum contra legem eſt nullum, coll.1.prag.1.de Poſſeſſor.non turban n.3. 487
Factum antiquum quando dicitur, coll.1.prag.1. de Teſt refren n.52. 544
Facultas diſpenſandi generaliter ſuper irregularitate non extenditur ad crimen aſſaſſinij, coll.1. Rubr.de Aſſaſſ.n.7. 115
Facultas viſitandi conceſſa inferiori, intellgitur cumulatiuè quòad Epiſcopum, coll.2. pragm.1. de Baronib.n.40. 122
Facultas emendi, & vendendi à Baronibus prohiberi nequit,ibid prag.2.n.1.fol.eod.
Facultas conceſſa vaſallis liberè vendendi à Baronibus reſtringi nequit,ibid.n.7.
Facultas inquirendi domum alterius de furto quando datur,coll.1.Rubr de Furt.n.11. 274
Facultas conceſſa ad procedendum ad modum belli non extenditur, niſi in ibidem deſignatis, collect. 8.pragm.10.§.48.de Offic.Iudic.n.179. fol. 399
Falcidia detrahitur à legatis,& donationibus cauſa mortis, collect.1.Rubric. de legat. pijs nu.30. fol. 312
Falcidia detrahitur à teſtamento militis,collect.1. Rubric.de Milit.grau.& leuis armat.num.11. fol. 332
Fallitus non poteſt ſoluere vni creditori in præiudicium aliorum.coll.1.Rubr.de Ceſſio. bonor.n. 21. 153
Fallitas punitur,licèt non nocuerit, coll.3.prag.2. de Abolit.n.47. 23
Falſitas teſtium quomodò probatur,ibid.n.48.
Falſitas in inſtrumento qualiter à Notario cõmittitur,ibid n.53.
Falſitas qualiter præſumatur,ibid.n.55.
Falſitatis author quis ſit habendus,ibid.n.56.
Falſitas commiſſa in inſtrumento nullo comprehenditur in pragmatica,ibid n.57.
Falſum in dubio non præſumitur, coll.1.Rubric. de Falſ.n.6. 240
Falſitas ſemper venit excludenda,ibid.n.7.
Falſitas in ciuilibus, præſumptionibus probatur; ibid.n.9.
Falſum committitur vbi interuenit dolus,ibid.nu. 13.
Falſitas in crimine falſi,licèt non fuerit nociua, ſed apta ad nocendum,oritur ex ea actio criminalis,ibid.n.14.
Falſum de iure committitur fabricando,& vtendo ibid.n.15.
Falſitas vt ſit punibilis quid requiritur,ibid n.16.
Falſum præſumitur ex apoſtillis, ſeù additionibus appoſitis in marginibus ſcripturarum,ibid.n.17
Falſitatis ſuſpitio vndè oritur, ibid.n.19.
Falſitas quomodò dicatur conſtare ex eiſdem actis, ibid prag.2.n.1. 242
Falſitatem committens in radendo literas priuilegij Regij quomodò puniatur, ibid prag.3.nu.2. fol eod.
Falſitatis præſumptio,licèt oriatur contra ſolitum illam facere,tamen requiritur, quòd ſit condemnatus,ibid.n.3.
Falſitas teſtium probatur coniecturis, ibid.pragm. 4 n 6. 243
Falſum committit Notarius ſtipulans inter ignotos,ibid.n.8
Falſitas eſt cauſa criminalis, coll.3.prag.2.de Iuriſdict.inuic non turban. n.2. 307
Falſum abſq; dolo non committitur,coll.1.Rubric. de Ponderib.n.14. 486
Fama quid ſit, coll.11.pragm.10. de Aleator.nu.1. fol. 83
Fama vt probetur quid requiratur,ibid.
Fama per teſtes qualiter probata dici non poteſt, ibid.n.2.
Fama cum vno teſte non probat in criminalibus, ibid.n.3.
Fama in ciuilibus regulariter ſemiplenam facit probationem,ibid.n.4.
Fama quid operetur,ibid n.5.
Fama bona præualet malæ, ibid.n.6.
Fama an ſit indicium ſufficiens ad inquirendum, coll.12.prag.37.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.n.11. fol. 421
Familiaritas Turcharum, & Maurorum prohibetur cum Chriſtianis,coll.1.pragm.1. de Commerc.nu.1. 173
Famuli Curiæ,qui in fragrãti extractores intercipiunt an ſint teſtes idonei, vt extractor puniatur,coll 9 prag.14 de Extract.n.5. 233
Famulorum appellatione qui veniant, collect.1. Rubric.de Veſt.& famulor.prohib.n.8. 557
Famuli ſubrogati in locum aliorum poſſunt intereſſe diuinis tempore interdicti cum eorum Domino habente tale priuilegium,ibid.n.10.
Fatalia currunt in Sacro Conſilio,collect.2. prag.1. de Appellat.n.1. 92
Fatalia legis,& hominis an differant.ibid.n.20.& 21.
Fatalia an prorogentur,ibid.n.29.
Fatalia currunt pendente nullitate tertia ſententia,

Digitized by Google

tia,ibidem num.30.
Fatalia non currunt ſtante compromiſſo, ibidem n. 31.
Fatalia non currunt tempore peſtis, ibidem num. 32.
Fatalia non currunt ſi facto Principis appellatio proſequuta non fuit,ibid.n.34.
Fatalia non currunt ſi prorogantur de Partium conſenſu, ibid.n.35.& 36.
Fatalia non currunt exiſtente iuſto impedimento, ibid.n.37.
Fatalia non currunt mortuo appellante, ibidem n. 38.
Fatalia non currunt quando Procurator doloſè non proſequitur appellationem, ibidem num. 39.
Fatalia an currant hæreditate iacente, ibidem n.40.
Fatalia non currunt ſuper attentatis, ibid. num. 41.
Fatalia non currunt ſtante Partis aduerſæ cauillatione.ibid.n.42
Fatalia non currunt ſi ſtat per Iudicem, ibidem n.43.
Fatalia non currunt à ſententijs Præfecti Pratorio,ibid.n.45.
Fatalia non currunt pendente relatione facienda per M.C.ibid n.46.
Fatalia currunt in cauſis minorum, ibidem num. 47.
Fatalia currunt à die interpoſita appellationis, ibid.n.48.
Fatalia aliquando prorogantur per Partium conuentionem, ibid.n.49.
Fatalia impedita per mandatum de ſuperſedendo, quando currere incipiunt.ibid.n.52.
Fatalia currunt in Sacro Conſilio poſt reclamationem,coll.18 prag.53. de Off.Sacr.Reg.Conſ.nu. 2. 454
Fatalia currunt ſi habetur recurſus ad Regiam Cancellariam,ibid.n.3.
Fatalia quomodò currunt in cauſis appellationis ibid.n.4.
Fauor ſanguinis quid operatur, coll.3.prag.5.de Receptat.delinq.n.3. 508
Feneſtræ, ſiuè pauimenta ſuperiorum habentia aſpectum ad Monaſteria Monialium ſunt claudenda,coll.3.prag.2.de Monial.n.1. 348
Feriarum ſpecies quotuplices ſint,coll.1. Rubr.de Ferijs,n.1. 246
Feriæ ſolemnes quæ ſint,ibid.n.2.& quæ temporaneæ,n.4.& quæ repentina,n.5.
Feriæ poſſunt à Partibus renunciari,ibidem num. 11.
Feriæ an obſeruentur in cauſa dotis, ibid n.17.
Feriæ in quibus caſibus non obſeruantur, ibidem n.18.
Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſorij,nec in attentatis,Fiſcalibus, publicis,& Eccleſiaſticis, ibid. n.20.& 21.
Feriæ ſunt tempore Quadrageſimæ in cauſis criminalibus,coll.3.prag.2.Ne quid in loc. publ. n.2. f.356.
Feriæ habent immunitates, vt Publicani nequeant ibi aliquid tributi nomine exigere, collect.3. prag.3.de Nundin.n.4. 365
Ferramenta habentia acutam aciem prohibentur deferri,coll.6.prag.14.de Arm.num.1.f.113.& quid de ferramentis neceſſarijs pro aliqua arte, ibid.
Ferramenta Artis ab Artiſtis tantùm deferri poſſunt, ibid.n.2.
Feſtum ob paruitatem operæ ſeruilis nõ violatur, coll.7 prag.6.de Aleat n.9. 81
Feudatario vendente feudum cum aſſenſu Regio per verbum,fiat,in memorialis expreſſum tradi te poſſeſſionem,nec curante mortem patris denũciare, an emptor teneatur ad duplicatum releuium,collect 3.pragm.18.de Off.Procur.Cæſ.n. 4. 426
Feudatarius ſufficit quòd citetur in loco feudi,coll. 2.prag.2.de Ordin.iudic.n.4. 452
Feudi nomen Longobardum eſt, collect.1.Rubr.de Feud.n.1. 249
Feudum in dubio non præſumitur,ibid.n.2.
Feudum quomodò probetur, ibid n.6.& an poſſit probari per teſtes, n.7.
Feudum in quibus conſiſtat,ibid.n 13.
Feudum eſt legitima primogeniti,ibid.n.14.
Feudum perueniens ad manus mortuas importat Fiſco damnum,ibid pragm.4.n 3. 252
Feuda quando poſſunt alienari in Eccleſiam, ibid. n.4.
Feudum,quod ab vno tenetur,poteſt in plures inſolidum transferri,ibid.n.10.
Feuda ſunt diuiſibilia,ibid.n.11.& 14.
Feudum antiquum quod dicatur,ibid.prag.15.nu. 1. 256
Feudum in dubio an iudicetur antiquum,ibidem n.2.
Feudum antiquum vbi viuitur iure Francorum non poteſt per patrem alienari,ibid.n.3.
Feudum an poſſit locari ad longum tempus, ibid. prag.16.n.5. 258
Feudum donatum pro certo ſeruitio,renunciari nõ poteſt inuito Domino, ibid. n.8.
Feudi communicatio abſq; aſſenſu non valet,ibid. nu.9.
Feudum nec permutari, nec pignorari poteſt abſq; aſſenſu Domini,ibid.n.11.
Feudum alienãs in Regno,poteſt facere illius reuocationem,ibid.n.25.
Feudum hæreditarium poteſt alienari abſq; conſenſu agnatorum,ibid.n.34.limit.n.35.
Feudum refutare poteſt vaſallus inuito Domino, ibid.prag.20.n.2. 260
Feudum nouum quod dicatur, ibid.prag.22.nu.1. fol. 261
Feudum nouum quando conceditur cum clauſula, in feudum antiquum, auitum, & paternum quomodò regulatur,ibid.n.2.
Feudum nouum cenſetur cum qualitate addita, &

Ff faci-

Digitized by Google

I N D E X.

faciliùs deuoluitur, ibid. n. 3.

Ficus, & olea quot pedibus debent diſtare ad alieno territbrio, coll. 1. Rubr. de Arbor. n. 7. 111

Fideicommiſſum in dubio non præſumitur, coll. 1. Rub. de Vincul. ſeù Condit. num. 7 fol. 557.

Fideicommiſſum non redditur perpetuum ex cauſa conſeruandæ familiæ, ibid n. 11.

Fideiuſſiones præſtitæ per Bancherios pro bona adminiſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum creditorum ad quid reſtringi poſſunt, collect. 14. prag. 17. de Actuar. n. 10. 43

Fideiuſſor in dubio non cenſetur idoneus, collect. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 104. 59

Fideiuſſor idoneus quis dicatur, ibid. num. 106. & ſeq & coll. 3 prag. 3. de Fer. n. 1. & 2. 248

Fideiuſſor ſi vnus non ſit idoneus, ſi detur adiunctus, quando idoneus euadet, ibid. n. 114. 60

Fideiuſſores dandi cuius loci eſſe debent, ibidem n. 115.

Fideiuſſor quando poſſit petere, vt à fideiuſſione eximatur, ibid n. 118. & ſeq.

Fideiuſſio conductori, an à Sindico remitti poſſit, ſi æquiualens præſtet pignus, ibid. n. 125.

Fideiuſſio, & pignus æquiparantur, ibidem num. 126.

Fideiuſſor poteſt appellare euicta re debitoris, pro qua fideiuſſit, coll. 1. Rub. de Appell. n. 30. & 31. fol. 89

Fideiuſſor datus ab Officiali pro primo anno non tenetur pro ſecundo, coll. 6. prag. 5. de Baron. nu. 16. 126

Fideiuſſio data à vaſallis in fauorem Baronum poteſt annullari, ibid. prag. 10 n 9. 130

Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad intereſſe, coll. 2. prag. 2. de Commiſſ. n. 5. 175

Fideiuſſor de iudicio ſiſti datus in prima inſtantia non tenetur in cauſa appellationis, ibid n. 7.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti quando ſententia non eſt ſuper negotio principali, ſed ſuper nullitatibus, non liberatur, ibid n. 9.

Fideiuſſor de iudicio ſiſti obligãs ſe vti Principalis etiam poſt ſententiam tenetur, ibid. n. 10.

Fideiuſſio contracta abſq; ſcriptura elapſis duobus menſibus expirat, ibid. n. 11.

Fideiuſsio nõ promiſſa præſtatur fauore dotis, coll. 4. prag. 4 de Empt & vendit. n. 6. 220

Fideiuſſorem qui tenetur dare, non tenetur dare pignus, coll. 3. pragm. 3. de Ferÿs, n. 5. 248

Fideiuſſor, qui ſoluit an poſsit cogere creditorem ad liquidandum inſtrumentum contra ſuum Principalem, coll. 1. Rub. de Inſtrum. liquid. nu. 34. 294

Fideiuſſor apud Fiſcum fideiubens poteſt ſuum Principalem coràm Iudice Fiſci conuenire, collect. 9. pragmat. 62. de Offic. Procurat. Cæſar. n. 6. 437

Fidelitas eſt de eſſentia feudi, coll. 1. Rubr. de Feud. n. 15. 249

Fidelitatis iuramentum poteſt à Domino remitti, ibid prag. 23. n. 14. 263

Fides Regia indiſtinctè eſt obſeruanda, coll. 1. Rub. de Abolit. n. 17. fol. 13. & coll. 3. prag. 2. de Guidatic n. 4. 276

Fides Fiſcalis non debet decipi, coll. 5. pragm. 5. de Admin Vniu. n. 87. 58

Fides infirmitatis non admittitur, niſi facta à Medico per actum publicum, coll. 6. prag. 8. de Inſtr. liquid. n. 9. 300

Fides Parochi vt probet quid ſit neceſſe, collect. 2. prag. 1. de Paroch. n. 15. 478

Fidei obſeruantia congruit iuri naturali, collect. 2. prag. 1. de Pirat. n. 3. 482

Filia rebellis legitimam perſonam ſtandi in iudicio habet pro conſequutione ſuorum iurium, coll. 2. prag. 1. de Bon. prodit. n. 13. 139

Filia dotata à patre nõ poteſt quæri de dotis incongruitate, coll. 2. prag. 1. de Feud. n. 2. 249

Filij legitimi ſolùm ſunt veri filÿ, coll. 4 pragm. 4. de Admin. V. niu. n. 5. 49

Filÿ patribus exiſtentibus Sindicis, aut Electis, & è contra non poſſunt ſe ingerere in conductione victualium, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 53. 56

Filÿ appellatione qui veniant, ibid. n. 215.

Filiusfamilias poteſt appellare pro patre abſq; mãdato, coll. 1. Rubr. de Appell. n. 25. 89

Filiusfam. qui ſimul cũ patre ſe obligauit an ſemper ſit conueniendus in quantum facere poteſt, collect. 3. pragmat. 2. de Ceſſion. bonor. num. 3. fol. 157

Filius patitur damnum, ſi patris hereditate priuatur, collectan. 1. Rubr. de Damn. cland. nu. 2. fol. 199

Filÿ Militum Heroſolymitanorum sũt inceſtuoſi, coll. 2. prag. 1. de Eccleſ. perſon. n. 6. 215

Filius minor triennio educatur penès matrem, collectan. 1. Rubric. de Educat. pueror. num. 12. fol. 216

Filius ſecundogenitus habet vitam militiam à primogenito, collect. 19. pragm. 25. de Feud. n. 2. fol. 264

Filius Ciuis allecti an gaudeat vti Ciuis, coll. 2. prag. 1. de Immunit. Neapolit n. 17. 281

Filius non dicitur Ciuis originarius loci deſerti à patre, ibid n. 23.

Filiusfamilias ad pias cauſas teſtari poteſt, coll. 1. Rubr. de Legat. pÿs n. 32. 312

Filÿ Maurorum penès quos educantur, collect. 1. prag. 1. de Maur. n. 1. 326

Filÿ facta thori ſeparatione penès quem educari debent, ibid. n. 7.

Filij poſt triennium à patre ali debent, ibidem num 8.

Filij, vxores, aut ſerui Miniſtrorum, Officialium, & Militum non gaudent priuilegio fori, coll. 5. prag. 11. de Milit. n. 7. 336

Filij priuilegiatorum gaudent priuilegiis patrum, ibid. n. 9.

Filiusfam. quando poteſt conſtituere Procuratorem, coll. 1. Rubr. de Procurat. n. 3. 497

Filius

INDEX.

Filius Doctoris nequit torqueri,collect.1. Rubr.de Quæſt n.10. 503

Filij Doctorum de Collegio debent gratis doctorari,collect.1.pragm.2.de Scholar.doctorand.n 2. fol. 518

Filijſfam.aſſerentes cum iuramēto ſe patresfam. an gaudeant Macedoniano,coll.1.prag.1.de Senat. Conſ.Maced.n.1. 519

Filiusfam. quomodò dicitur viuere ſeorsū à patre, ibid.n.19.

Filiusfam.an dicatur habitare ſimul cum patre, ſi pater ſe transfert ad domum filij, ibidem n.20.

Filiusfam.qui ſe obligauit cum patre ad quid tenetur,ibid.n.21.

Filiusfam. in patria poteſtate exiſtens, contrahens ſocietatem, ob quod fuit debitor effectus, factus ſui iuris ad quid tinetur, ibid.n.22.

Filiusfam.inſimul cum patre obligatus ſi expreſsè renunciauerit beneficio l. quod cum eo an poſſit opponere exceptionem beneficij, ibidem n.23.

Filiusfam.minor 14.annis,qui conſenſu patris alicui ſe obligauit,facta liquidatione inſtrumenti an debeat incarcerari, ibid.n.24.

Filiusfam obligatus cum patre ſimul an ſit audiendus extrà carceres,ibid.n.25.

Filiusfam. poſtquàm effectus fuerit ſui iuris,ſi ratificauerit inſtrumentum, aliàs à ſe factum ſimul cum patre an perdat beneficium, ibidem n.26.

Filiusfam.quàmuis renunciauerit l.quod cum eo, illius beneficio gaudet,ibid.n.27.

Firma maioris partis Auditorum ſufficit,collect.8. prag.10.§.4.de Offic.Iudic.n.19. 385

Fiſcus deſiſtente accuſatore an proſequi poteſt,coll. 1.Rubr de Accuſat.n.11.& 12. 28

Fiſcus obligatur aſſentiri interrogatorio Partis,an teſtis ſit, vel nè inimicus, coll.7.prag.6.de Act. n.4. 36

Fiſcus habet tacitam hypothecam,& præfertur omnibus creditoribus,etiam in bonis poſteà quæſitis coll.5.prag.5.de Admin.Vniu.n.206.vide n.207 208.& 209. 65

Fiſcus inhærere dicitur appellationibus factis à cōdemnatis,& quando ſecus,coll.8.prag.7.de Appellat.n.1.& 5. 99

Fiſcus in authorem laudatus vtitur eius priuilegio de iure Regni,coll.2.prag.2.de Dilat. n.7. 205

Fiſco non currit tempus redimendi,coll.6.prag.5. de Feud.n.1. 253

Fiſcus non ſuccedit in bonis Neapolitanorum niſi pro crimine læſæ Maieſtatis, coll.4.pragm.3.de Immun.Neap.n.2.& 4. 283

Fiſco incumbit onus probandi,quem eſſe maiorem, coll. 1.Rubr de Minor.n.4. 338

Fiſci patronus nequit exercere vti Auditor, Auditoribus omnibus abſentibus, coll.8.prag.10.§.2. de Offic.Iudic.n.12. 384

Fiſcus vbi habet intereſſe debet audiri,ibid.§.3.nu. 17.

Fiſci patronus debet curare, vt fiant Archiuia, ibid.§.5. num.24. 385

Fiſcus non poteſt expetere iuratoriā cautionem ab his,qui admittuntur ad bonorum ceſſionem, ibid.n.28.

Fiſci patronus non debet interuenire quando vota proferuntur, ibid. §.16. nu.92. 391

Fiſcus debet interuenire in compoſitionibus, ibid.§. 36.n.157. 397

Fiſcus interuenire debet relationibus,quæ S.E.fiūt, ibid.n.158.

Fiſcus pro recurſu debet adire M.C.ibid.§.40.nu. 162.

Fiſcus in criminalibus in ſententijs abſolutorijs appellare nequit,ibid.n.163.

Fiſcus quando habeat recurſum à ſententia liberatoria,ibid.n.167.

Fiſcus non poteſt reclamare,reo abſoluto, ibid.nu. 169.

Fiſcus in ciuilibus habet recurſum,ibid.n.170.

Fiſcus debet audiri in cauſa,in qua habet intereſſe, collect.1.pragm.3.de Offic.Magiſtr.Iuſtit.n.5. fol. 414

Fiſcus quem Iudicem habeat,coll.1.prag.12.de Off. Procur.Caſ.n.2. 424

Fiſcus trahit cauſam ad ſuum Iudicem, ibid.n.4.

Fiſcus laudatus in authorem petit remiſſionem ad Reg.Cam.ibid.n.6.

Fiſcus non habens intereſſe formatum non poteſt petere remiſſionem,ibid.n.7.

Fiſcus nequit trahere pſonas Eccleſiaſticas ad ſuū Tribunal,ibid.n.8.

Fiſcus in cauſis,in quibus non eſt actor, nec reus, nec author laudatus,quid faciendum,ibid.prag. 62.n.1. 436

Fiſcus in cauſis feudalibus, in quibus habet intereſſe,auocat articulum ad Reg.Cam.ibid.n.3.

Fiſcus nequit obtinere remiſſionem cauſæ motæ à ſuo debitore,ibid.n.4.

Fiſcus vti læſus an veniat reſtituendus, ibid.prag. 71.n.2. 439

Focularia Sclauonum,& Albanenſium numerantur quolibet anno,coll.2.prag.1.de Appret.n.23. fol. 102

Fœminæ nequeunt iudicare,coll.1.Rub.de Arbitr. n.15. 105

Fœminæ debent reponi in alio carcere,quàm mares, coll.1.Rubr.de Carcer.n 6. 141

Fœmina quādo excluditur à ſucceſſione feudi,vbi viuitur iure Francorum,coll.2.prag.1.de Feud. n.8. 250

Fœmina ſuccedit in feudo ligio,attenta conſuetudine,coll.15.prag.19.de feud nu.7. 260

Fœmina feudi capax tenetur iuramentum fidelitatis præſtare,ibid.prag.23.n.3. 262

Fœmina in liquidatione legitima non facit partem, ibid.prag 25.n.18. 265

Fœminæ exfractantur ſi fuerint inquiſitæ de falſa moneta,coll.4.prag.4.de Monet.nu.2. 345

Fœminæ non condemnantur ad triremes, ibidem num.6.

Digitized by Google

INDEX.

Fœminæ carterantur ſeparatim à maribus, coll. 9.pragm.31.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.num.4. fol. 419

Forenſes *an comprehendantur ſub banno non extrahendi frumentum à Regno,coll.7.prag.9.de Extract.n.2.* 232

Forelta *quæ dicatur, collect.1.Rubric.de Paſcuis. nu.2.* 479

Foriudicatio *Nummulariorum quando poſſit annullari,collect.2.pragmat.1.de Nummul. nu.3. fol.* 363

Foriudicatio Nũmulariorum ex citatione vxoribus notificata quando ſit nulla,ibid.n.4.

Foriudicatio eſt nulla,ſi nulla erit citatio,collect.1. Rubr.de Senten. foriud.n.2. 525

Foriudicatio pro quo crimine fiat,ibid.n.6.

Foriudicatus captus poteſt dicere de nullitate ſententiæ,ibid.n.12.

Formæ *ſolemnitas etiam in minimis eſt obſeruanda, collectan.13.pragmat.15.de Actuar.num.4. fol.* 41

Forma qua vti debent Officiales in adminiſtratione bonorum vniuerſalium explicatur,collect.5. prag.5.de Admin.Vniu.n.1. 54

Formæ omiſſio vitiat eitam in fauorabilibus, ibid. num.20.

Forma pronunciandi contra turbatorem ſeruitutis venandi,collect.2.prag.1. de Aucupib. nu.6. fol. 119

Forma *data à ſtatuto dicitur ſubſtantialis,ideò non eſt transgredienda,coll.2. pragm.1.de Iuriſdict. Magiſtr.iurat. n.1.* 304

Forma *pro acceptatione literarum cambij, coll.2. prag.1.de Liter. camb. n.1.* 317

Forma *fidei à Parocho facienda, coll.2. prag.1.de Paroch.n.16.* 478

Fratris *appellatione an veniat frater patruelis, collect.5.pragm.5.de Admin. Vniuerſ. nu.218. fol.* 66

Frater non tenetur de ſuo maritare ſororem, collect.2.prag.1.de Baron.*n* 24 *&* 25. 121

Frater nequit incarcerari ad inſtantiam fratris, coll. 1.Rubric.de Carcerar.n.21. 142

Frater pro fratris defenſione poteſt alium occidere,& pœna extraordinaria punitur,coll.1.prag. 1.de Ict ſcopp.n.12 279

Frater non eſt idoneus teſtis pro fratre, collect.1. prag.1.de Teſt.refren.n.25. 543

Fratres *Iurati quomodò ſeruire debent,coll.5.prag. 6. de Offic.Iuſtit.n.11.* 413

Fratres *Iurati eliguntur ab Vniuerſ.pro Regio ſeruitio,ibid.n.12.*

Fratres Iurati gaudent declinatoria fori,ibid.n.13

Frequentatio *verificatur tertia vice, coll.3.prag. 2.de Furt.n.4.* 275

Fructuum *nomine quid venit, collect.5.pragm.5. de Admin.Vniuer.n.70.71.72.73.74.75.& 76. fol.* 57

Frumenta,*& alia neceſſaria poſſunt capi pro ſuſtentatione militum,coll.1.Rubric.de Annon.nu. 7.* 84

Frumenta,& alia victualia prohibentur emi per triginta milliaria in circuitu Ciuitatis Neapolis,ibid prag.16.n.1. 86

Frumenta nõ debent reponi in locis pijs,ibid.prag. 23.n.1. 87

Frumentum à Regno non poteſt extrahi, & an poſſit extrahi panis,vel farina, coll.7.prag 9. de Extract n.1.&4. 232

Fugiens *ad Superiores fugere non dicitur, coll.2. prag.2.de Milit.n.11.* 333

Fugiens à carceribus animo adeundi Superiores fugere non dicitur,ibid.n.12.

Fulgures *non debent proijci per Ciuitatem, coll.2. prag.2.de Lapid.n.1.* 310

Functiones *Fiſcales debentur Fiſco de iure communi,coll.1 Rub.de Iurib.& exact.fiſc.n.2.*303

Functiones Fiſcales non debentur ab hominibus ſuæ Ciuitatis,ſi alibi degunt,ibid.n.5.

Functiones Fiſcales ſi exigi non poſſunt,Regia Curia eas reficere debet,ibid.n.8.

Functiones Fiſcales non veniunt in donatione feudi,ibid.n.9.

Functiones Fiſcales iudicãtur vti res ſtabiles, ibid. num.10.

Functionis Fiſcales non ſubijciuntur conſuetudini Neapolitanæ,ibid.n.11.

Functiones Fiſcales continentes pactum redimendi,ſi fuerint reemptæ à Regia Curia an debeatur pretium legatario,ibid.n.12.

Functiones Fiſcales exiſtentes extra Ciuitatem Neapolis exiguntur per Neapolitanos, ibid.nu. 14.

Functiones Fiſcales poſſeſſa à Clerico iure hæreditario non poſſunt exigi pro rata ſpectante ſororibus eiuſdem Clerici, ibid.n.15.

Functiones dantur pro extirpandis immunditijs à Ciuitate Neapolis, coll.2.prag.1.de Salubrit. aer.n.1. 517

Funiculi *tormentum quando eſt operãdum, coll 3. prag.2.de Quæſt.n.1.* 505

Funiculi tormenta cõnumerantur inter tormenta ſolita,ibid.n.3.

Furioſi *nequeunt eſſe Iudices,coll.1.prag.2. de Offic.Sacr.Reg.Conſil.n.27.* 442

Furto *à pluribus facto an omnes teneantur inſolidum,coll 5.prag.5.de Admin.Vniu n.45.* 55

Fures nocturni qui ſint, coll.1.Rubric.de Furt.n. 1. 273

Fures nocturni quando poſſunt occidi, ibid.nu.3. & 4.

Furans non habens animum furandi, nec lucrandi,ſed vtendi non punitur pœna furti, ibid n.7.

Furtum quando committunt vtentes rebus alienis,ibid n.8.

Furtum commiſſum in Caupona quomodò punitur,ibid.n 9.& 10.

Furtum factum in bonis debitorum quando ſit excuſabile,ibid.n.12.

Furans ob neceſſitatem quando debeat ſoluere pretium,ibid.n.13.

Furtũ committens de nocte in perſonas itinerantes

in

in Ciuitate Neapolis punitur pœna mortis, ibid. prag. 1. n. 1. 274
Furtum cum homicidio committens punitur pœna mortis, ibid. n. 5.
Furtum cum ſcalis committens punitur pœna mortis, ibid. n. 6.
Furtum ex circumſtantijs aggrauatur, ibid. n. 9.
Furantes crumenas cum ſex denarijs in Palatijs Principum, ſuſpenduntur, ibid. n. 8.
Fures imperfectæ ætatis pro prima vice fuſtigantur, ibid. prag. 2. n. 1. & 2. 275
Furtum magnum æquipollet tribus, ibid. n. 5.
Furta non capitalia licèt geminata non merentur pœnam mortis, ibid. n. 6.
Fur confitens furta minima qualiter puniatur, ibid n. 7.
Furtum vnicum dicitur, quàmuis vnico actu tres res furentur, ibid. n. 8.
Furti pœna non euaditur propter reſtitutionem, ibid. n. 9
Furtum commiſſum in via vicinali an puniatur ac ſi eſſet factum in via publica, coll. 8. prag. 10. §. 48. de Offic. Iudic. n. 197. 401
Furtum commiſſum in agris non punitur, ac ſi eſſet factum in via publica. ibid. n. 199.
Furtum commiſſum in via publica, intus terram, vel Ciuitatem nō punitur ad modum belli, ibid. nu. 203.
Furta commiſſa in fluminibus puniuntur ad modum belli, ibid. n 221.
Furtum committit accipiens pecuniam alteri deferendam, ſi non defert, coll. 6 pragm. 46. de Offic. Procur. Cæſar. n. 14. 430
Furtum committit accipiens pecuniam ab aliquo debitore, vt creditori deferat, ſi illam pro ſuo debito ſoluerit, ibid. n. 15.
Furans ſemel in vijs an dicatur graſſator viarum, vide in verb. Spolians.

G

Gabellæ extraordinariæ non poſſunt exigi ceſſante neceſſitate, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 103. 65
Gabella ſoluenda de omni contractu non debetur de nullo, coll 1. Rubric. de contract. n 2. 190
Gabella ſoluenda ab ementibus, & vendentibus vinum, ſoluitur ab ementibus, & vendentibus muſtum, coll. 1. Rubr. de Extract. animal. n. 7. 227
Gabella ſolita ſolui non debetur pro bonis, quæ portantur cauſa vſus, ibid. prag. 3. n. 3. 231
Gabella ſoluta pro contractu non eſt ſoluenda tempore aduenientis conditionis, coll. 2. prag. 1. de Vectigal n. 1. 555
Gabella non ſoluitur pro retrouenditione conuenta à principio, ibid. n. 2.
Gabellam fraudantes qua pœna puniuntur, ibid. prag. 5. n. 1. fol. eod.
Gabellam exigens præter taxam tenetur actione furti, ibid. n. 5.
Gabella an debeatur ex oneribus accollatis, ib. n. 6.
Gener eſt loco filij, & ſocer loco patris, coll. 4. prag. 3 de Actuar n. 14. 33
Generalitas Rubricæ venit reſtringenda à cumulatis in Nigro, collect. 1. Rubric. de Abolit. nu. 4. fol. 12
Gerentes negotia aliena debent reddere rationem eorum adminiſtrationum, nō obſtante præſcriptione triginta annorum, coll. 1. Rubr. de Commiſſ. nu 8. 175
Gladij duo ſunt in Eccleſia, ſpiritualis, & temporalis, coll. 4. prag. 3. de Iuriſd inuic. non turbād. nu. 5. 308
Gradus quid ſit, coll. 4. prag. 3. de Actuar. n. 15. 33
Graſſatores viarum dicuntur etiam qui in ſtratis publicis Ciuitatum furantur, coll. 3. prag. 2. de Abolit. n. 38. 23
Graſſiæ appellatione quid veniat, coll. 2. pragm. 1. de Annon. n. 2. & 3. 84
Gratiæ Epiſcopo damnoſæ in dubio qualiter ſint interpetrandæ, coll 1. Rubr. de Abolit. n. 25. 13
Gratia vbi fit ex bono pacis comprehendit Regalia, ibid. n. 31.
Gratia conceſſa pro delicto commiſſo non comprehendit reſtitutionem ad idem officium, in quo deliquit, ibid n. 33.
Gratia concedi nequit, non exiſtente Partis remiſſione, ſed quando ſub conditione, ibid. prag. 1. nu. 10. & 14. 15
Gratia abſq; Partis remiſſione eſt nulla, ibid. n. 11.
Gratia conceſſa indulgentiæ ſumit robur à die datæ, ibid n. 22.
Gratia fieri poteſt abſq; remiſſione Partis, quando Pars offenſa eſt mortua, coll. 3 prag. 2. de Compoſit n. 5. 180
Gratia non debet ad ſaccam teneri, coll. 3. prag. 3. de Fide memorial n 2. 273
Gratia ſimpliciter à Papa conceſſa, quàmuis non ſit Executori præſentata, morte ipſius nō extinguitur, quando Executor nō debet adhibere cauſæ cognitionem, ibid. n. 3.
Gratia literis non expeditis dicitur informis, & imperfecta, ibid. n. 4.
Gratia non ſuffragatur, literis non confectis, ibid. nu. 5.
Gratia facta per Breue Romani Pontificis nō ſuffragatur, niſi Breue expediatur, ibid n. 6.
Gratia dicitur facta eò ipsò quòd Princeps dicat fiat, ibid. n. 8.
Gratia noua præſumitur ex diuturnitate temporis, coll. 26 prag. 66. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. n. 9. 458
Gratiam impetrans, illam iuſtificare tenetur, ibid. nu. 14.
Gratiam impetrans de delicto debet exprimere, ſi aliàs fuit aggratiatus, ibid. n. 21.
Gratia quæ dicatur, ibidem pragmat. 70. num. 3. fol. 459
Gratificatio vbi datur, coll. 4. prag. 5. de Offic. Iuſtitiar. n. 8. 412
Grauans ſe à laudo quando auditur, coll. 3. prag 2. de Arbitr. nu. 21. 110

Gubernatorem præſumitur interueniſſe in parlamento,collect.8 prag.10.§.10.de Offic. Iudic.n. 45. 387
Gubernator debet aſſumere Conſultorem ex locis conuicinis, quando Iudex moritur, ibid.§.15. fol. 390
Gubernium debet fieri iuxtà ſolitum, collect.8. pragm.10.§.10 de Offic.Iudic.n.38. 387
Guidatica non extinguunt dilicta, coll.1.Rubric. de Guidatic.n.1. 276
Guidatica vt valeant debent concedi à Principe, ibid.n.2.
Guidatica ſunt nulla propter ſubreptum, & obreptum,ibid.n.3.
Guidaticum dolo impetratum non prodeſt, ibid. nu.7.
Guidatus delinquens pendente guidatico,illo vti nõ poteſt,ibid n.8.
Guidatus volens ſe defendere ſub exceptione guidatici,debet ei dari copia repertorum,ibid.n.10.
Guidaticum conceſſum alicui,nè in Ciuitate Neapolis accedat,ſuffragatur ſi accedit extra mœnia, ibid.n.16.
Guidatus probibitus accedere ad aliquem locum, accedens non animo morandi, non gaudet guidatico,ibid.n.17.
Guidatus non debet accedere ad propriam patriam, & vbi Partes fuerunt offenſæ, ibid.n.18.& 19.
Guidaticum non conceditur,niſi poſt ſemeſtre commiſſi delicti,ibid.n.20.
Guidaticum ſecundũ non conceditur, niſi fiat mentio de primo,ibid.n.21.
Guidaticum non conceditur extrà iuriſdictionem Concedentis, ibid n.22.
Guidaticum non conceditur delinquentibus extra Regnum,ibid n.23.
Guidatico pendente nihil innouatur,ibid.n.25.
Guidatus cenſetur vocatus à Principe, ibid.n.26. & 27.
Guidaticum conceſſum à Rege, nè guidatus valeat conueniri ex quacunq; cauſa criminali,& ciuili non intelligitur de debito iurato,ibid.n.28.
Guidatica an concedantur à Regente, & Iudicibus M.C.V.ibid.prag.2.n.1. 277
Guidaticum ſi ſit datum abſq; licentia Proregis Guidatus ſi fuerit captus nõ condemnatur, ibid. nu.2.
Guidatus à Iudice,qui poteſtatem guidandi non habet,eſt reponendus in ſecuritatem,ibid.n.3.
Guidaticum debet ſeruari,ibid n.5.
Guidaticum expirat, ſi ſententia fuerit lecta, ibid. prag.3 n.2. 278
Guidatica quanto tempore dantur, coll.1.prag.1. de Offic. Iudic.general.n.4. 378
Guidatica quando nequeunt concedi,coll.8.pragm. 16.§.69.de Offic.Iudic.n.247. 404
Guidatica quando prorogantur,ibid.§.70.n.248.

H

HAbentes communionem in territorijs ſunt audiendi,coll.11.pragm.11.de Baron.nu.8. fol. 130
Habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptionis præuentionis an impediat executionum inſtrumenti via Ritus, coll. 1.Rubric.de Inſtrum.liquid.n.35. 294
Habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis an impediat liquidationem inſtrumenti,coll.1.pragm.1. de Præuent.moderan.n.3. 493
Habilitatus nouis ſuperuenientibus indicijs ſemper poteſt moleſtari, coll.16.pragm.50.de Offic. Magiſtr.Iuſtitiar.n.3. 423
Habitatio per Nobiles fieri nequit in domuncula, coll.5.prag.8.de Citation.n.13. 168
Habitator loci tenetur iuramentum fidelilatis Domino præſtare,coll.18.prag.23.de Feud.num.2. fol. 262
Habitatio ſimultanea ſupponit intrinſecam familiaritatem,collect.3.pragmat.2. de Iudæis nu.4. fol. 302
Hæbrei exiſtentes Ferraria,debent deferre ſignum, coll.2.prag.1.de Iudæis n.3. 301
Hæres an poſſit accuſare de periurio, & de adulterio,collect.1.Rubric.de Accuſat.nu.18.& 22. fol.28.& 29.
Hæres conuentus à conſanguineo ſi compromiſerit cauſam, & obliget ſe nomine proprio de parendo laudo, poteſt opponere diſcuſſionem inuentarij,coll.2.prag.1.de Arbitr.n.37. 107
Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij poſſunt ſe tueri dilatione conceſſa defuncto, coll.2.prag. 1.de Ceſſion.bon.n.28. 155
Hæres exigens bis debitum non incurrit pœnam, coll.7 prag.7.de Falſ.n.6. 244
Hæredis nomen eſt latiſſimum,coll.20 prag.29. de Feud.n.1. 265
Hæres an poſſit reuocare feudum à patre alienatum,coll.8.prag.10 §.75.de Offic. Iudic.n.259. fol. 406
Hæres obligatus proprio nomine an teneatur vltrà vires,coll.29.prag.81.de Offic Sacr.Reg.Conſil. nu.1. 460
Hæres an iuuetur exceptione inuentarij pro debito contracto pro exigendis oneribus hæreditarijs,ibid.n 3.
Hæres cum beneficio legis,& inuentarij qualiter teneatur habere ratum factum defuncti, ibidem nu.4.
Hæreditas iacens habet primum, & ſecundum beneficium, coll.14.prag.16. de Ordin.iudic.n 15. fol. 474
Hæreſis de ſubſtantia quid ſit, coll.2 pragm.1 de Abolit.n 30. 17
Hæreticus quis dicatur,ibid.n.31.
Hiſtriones ſunt infames, coll.4.prag.5. nè quid in loc.public.n.2. 357
Hiſtriones ſunt expellendi à locis honeſtis,ibid.n.3.

Hi-

INDEX.

Hiſtriones repellnntur à teſtimonio, ibid.nnm 4.
Hyſtriones recitantes comœdias, nequeunt ſe induere habitu Monachali, ibid.num.11.
Homagij iuramentum præſtari poteſt per Procuratorem, collect.15.pragm.19. de Feud. num.4. fol. 259
Homicidinm factum ad defenſionem non dicitur homicidium, collect.3. pragm.2.de Abolit. num. 15. 21
Homicida quando excludatur ab indultu, ibidem num.22.& 23.
Homicidium factnm ad ſui defenſionem nō eſt punibile, collect.1.pragm.1.de Ict.ſcopict.num.10. fol. 279
Homo nō debet incitari ad delinquendum, collect. 2.pragm.1.de Abolit num.2. 15
Homo laborare debet, vt mortem euitet, collect.1. Rubric.de Salubrit.aer num 3. 517
Honeſta mulier qua dicatur, collect.3.pragm.4 de Meretric.num 6. 331
Honor debetur Magiſtratibus, collect.3.pragm.2. de Abolit. num.60. 24
Honor, & vita æquiparantur, collect.7. pragm.8. de Admin. Vniuerſ.num.10. 70
Hoſpitalia erecta authoritate Epiſcopi habent reſtitutionem in integrum, collect.2. pragm.1.de Delegat.num.1. 201
Hoſpitalia quomodò cognoſcuntur ſi ſint erecta authoritate Epiſcopi, ibid.num.2.
Hoſpitale quando dicatur locus pius, & quando gaudeat immunitate Eccleſiæ, & de legatis ipſis factis non detrabitur falcidia, collect.2.pragm. 1.de Legat pijs num.1.2.3.& 8. 312
Hoſpitale habet fori electionem, ibid.num.6.
Hoſpitalia fruuntur priuilegijs Eccleſiæ, collect. 14.pragm.16.de Ordin.iudicior.num.12. 474
Hoſtes qui dicantur, collect.1.pragm.1.Quòd Regnicol. poſſ.armar.num.6. 506
Hypotheca an oriatur contra Actuarios recipiendo fideiuſſores non ſoluendo, & quid in cauſis Fiſci, collect.14.pragm.17.de Actuar.n.8. 43
Hypotheca tacita datur Vniuerſitatibus contra Adminiſtratores, collect.8.prag.9.de Adminiſtr. Vniuerſ.num.1.2.& 6. 70
Hypotheca extenditur etiam ad bona poſteà quæſita, ibid num.4.
Hypotheca exercetur aduerſus hæredes, ibid.nu.5.

I

IActum retis, vel captum piſcium emens, ſi piſces non capiuntur an teneatur ſoluere pretium, collect 1.Rubric.de Mann.collig.num.9. 325
Ictus ſcopictæ infert ſecum vulnus lathale, & animum occidendi indicat, collect 1.pragm.1.de Ict ſcopict.num.13. 279
Ictum ſcopictæ emittētes infra quindecim dies forjudicantur, ibid.pragm.2.num.1. fol eod.
Identitas rationis in pœnalibus debet eſſe expreſſa, collect.3.pragm.2 de Extract.num 9. 228
Idiota quis dicitur, collectan.8.pragm.58.de Offic. Procurat.Cæſar.num.4. 436
Idoneus iudicatur quis per examē, collect.3. prag. 2.de Actuar.num.9. 32
Idoneus moribus, & non facultatibus quis præſumatur, collect.5. pragm.5.de Adminiſt.Vniuerſ. num.105. 59
Idoneus quis non dicitur, collect.8. prag.10. §.24. de Offic.Iudic.num.126. 394
Idonei qui dicantur, collect.5.pragm.6.de Offic Iuſtitiar.num.2. 413
Ignem in loco aperto coalens, vel fulgurem per aerem emittēs ſi exindè damnum euenerit, vti reus culpæ tenetur, collect.2.pragm.2.de Lapid. fulgur. num.2. 310
Ignis fortuitò immiſſus an faciat quem teneri ad damnum, ibid.num.4.
Ignobilitas in dubio præſumitur, collect.3.pragm. 6.de Condemn.pro delict.num.5. 185
Ignorantia antè publicationem legis excuſat, propoſit.5. nnm 6. 6
Ignorantiæ allegatio non prodeſt publicata pragmatica in locis conſuetis, ibid.num.9.
Ignorantia quomodò probatur, collect.3 pragm.2. de Monet.num.11. 344
Ignorātia affectata, procurata, ſimulata, ſeù optata non dicitur iuſta, veriſimilis, aut probabilis, ibid.num.13.
Ignorans quid facere ſolet, collect.1. pragm.2.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.num.29. 442
Ignorantia Iudicis eſt calamitas innocentis, ibid. num.30.
Immiſſio bonorum contra bannitum fit abſq; citatione, collect.1.Rubric.de Exulib.nnm.13. 234
Immunditiæ non debēt proijci in locum publicum, collect.1. Rubric.de Salubrit.aer.num.4. 517
Immunditiæ vbi reperiuntur, puniuntur vicini, vide verb.Vicini.
Immunitate Eccleſiæ an quis gaudeat, & à quo cognoſci debet, collect.3.pragm.2. de Cleric. num. 24. 171
Immunitas conceſſa Neapolitanis dicitur conceſſa Ciuitati, collect.1.Rubric.de Immunit.Neapol. nnm.4. 280
Immunitas conceſſa circa functiones Fiſcales non comprehendit perſonas nō numeratas, collect.1. Rubric.de Iurib.& exact.Fiſcal.num.7. 303
Impara pro ciuilibus non poteſt fieri carcerato pro criminalibus, collect.1.Rubric.de Carcerar. nn. 12. 141
Impedimenta quæ excuſent, & reddant illæſum obligatum facere actum, collect.5.pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.nnm.184. 64
Impeditus legitimè excuſatur in pœnam non incidit, & contra eum tempus non currit, ibid.num. 185.
Impeditus proſequi appellationem infra annum habet alium annum, collect.2.pragm.1.de Appellat.num.27. 93
Impedimentum contra fatalia eſt probandum, etiā ſi de illo non ſit proteſtatum, ibid.nnm.53.
Impeditus legitimè excuſatur à mora, & contuma-

ma-

INDEX.

macia, collect. 8. pragm. 8. de Compoſit. num. 3. & 5. nec dicitur negligens. 184

Impeditus impedimento facti remanet illæſus, ibid. num 4.

Impedimentum iuſtum excuſat à reſidentia, ibid. num. 6.

Impedimentum iuſtum æquiparatur impoſſibili, ibid. num. 7.

Impeditus, & non ſe proteſtans excuſatur, ibidem num. 8.

Impeditus ex facto Iudicis non tenetur proteſtari, ibid. num. 9.

Impedimentum Iudicis non obeſt Parti, collect. 2. pragm. 1. de Inſtant cauſ. num. 14. 292

Impedimento iuſto probato datur dilatio, collect. 7. pragm. 7. de Ordin. iudicior. num 3. 465

Impedimentum an probetur per iuramẽtum, ibid. num. 4.

Impenſæ *ſoluuntur ab illo, cuius gratia actus celebratur, collect. 7. pragm. 8. de Offic. Iuſtitiar. num. 2.* 413

Imperium *merum & mixtum non poteſt exerceri per Barones, niſi ſeruata forma priuilegiorum, collect. 8. pragm. 8. de Baronibus num. 1.* 127

Imperium merum quid ſit, ibid. num 2. & 3.

Imperio mero nulla iuriſdictionis ſpecies eſt admixta, ibid num. 4.

Imperium mixtum quid ſit, ibid. num. 5.

Imperium merum non venit ſub conceſſione Terrarum per verba generalia, ibid num. 6.

Impetrans *dicens, ſe Clericum, vel ritè ordinatum debet id probare, collect. 5. pragm. 8. de Citat. n. 5. fol.* 168

Impotentia *dandi fideiuſſores probatur iuramento, collect. 2. pragm. 1. de Ferijs num. 11.* 248

Impubes *etiam in ciuilibus teſtificari nequit, collect. 8. pragm. 8 de Actuar num 1 2. & 3.* 36

Impubes factus pubes an teſtificari poſſit de his, quæ vidit in pupillari ætate, ibid. num. 7.

Impubes an torqueri poſſit, collect. 1. Rubric. de Quæſtion. num. 9. 503

Inceſtus *inter aſcendentes, & deſcendentes eſt cauſa criminalis, collect. 3. pragm. 2. de Iuriſdict. in uic. non turband num. 4.* 307

Inceſtus quomodò puniatur, collect. 1. Rubric. de Pœn num. 13. 484

Incidens *quãdo agitur ad modum belli regulatur iuxtà naturã cauſæ principalis, collect. 8. prag. 10. § 48. de Offic. Iudic. num. 181.* 400

Incidentia ſequuntur cauſam principalem, collect. 16 pragm. 46. de Offic. Sacr Reg. Conſil. num. 1. fol. 454

Incluſio *vnius eſt excluſio alterius, collect. 3. prag. 2. de Actuar. num. 3. fol. 32. collect. 7. pragm. 6. de Adminiſtrator. &c. num. 4. fol. 81. & collect. 8. pragm. 10 §. 20. de Offic. Iudic. num. 96.* 391

Incolatus *quomodò contrahatur, collect. 2. pragm. 1. de Immunit. Neapolit num. 27.* 282

Incola dicitur qui aliquãdo diſcedit, & habet animum reuertendi, ibid num. 28.

Incontinenti *quod dicatur, & qualiter interpretetur, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 170.* 63

Inditium *ad inquirendum oritur contra quos reperitur quantitas falſæ monetæ, collect. 3. pragm. 2. de Monet. num. 18.* 344

Inditium ad torturam oritur contrà illum, in cuius domo reperitur falſa, vel tonſa moneta, ibid. num. 20.

Inditia indubitata an faciant, quem ordinariè puniri, collect 9 pragm. 12 de Offic. Iudic. n. 2. 408

Inditia indubitata quæ ſint, ibid. num. 6. & 7.

Inditia grauia, & grauiſſima quid operantur, collect. 12. pragm 37. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 9. & 10. 420

Inditia ex quibus quis poſſit condemnari qualia eſſe debent, ibid. num. 12.

Inditium remotum quot teſtibus probetur, ibidem num. 19.

Inditia, & innocentia ſi concurrant pro delicto, quæ præferenda ſunt, ibid. num. 23.

Inditiorum copia non data ſententia eſt nulla, ibid. num. 26.

In dubio *fauor legis eſt attendendus, propoſit. 11. num. 2.* 10

Indulgentia, *& abolitio crimina futura non comprehendunt, collect. 2 pragm. 1. de Abolit n. 1.* 15

Indulgentia dicitur remiſſio pœnæ, ibid. pragm. 2. num. 2. 19

Indulgẽtiæ quæſtuariæ reuocatæ fuerunt à Pio V. collect. 1. Rubric. de Eleemoſyn. non petend. n. 4. fol. 218

Indultus *conceſſus capienti aliquem prodeſt ei, qui commiſit homicidium poſt publicationem banni in Ciuitate Neap. propoſit. 6. num. 7.* 7

Indulta poſſunt publicari per Reginam, collect. 1. Rubric. de Abolit. num. 8. 12

Indulta conceſſa delinquentibus alterum occidentibus, exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam gaudet committens ſacrilegium in perſonam Clerici extrà Eccleſiam, ibid. num. 18.

Indultus conceſſus occidentibus alios delinquentes, prodeſt occidenti Clericum, qui citatus non comparuit, & fuit declaratus foriudicatus, ibid. nu. 20.

Indultu gaudet nominatus ab habente poteſtatem nominandi pro indulgentia, & ſi poſt nominationem deliquerit, ibid. num. 21.

Indultus an, & quos Officiales comprehendat, ibid. pragm. 1. num. 40. 18

Indultatus quòad delictum, non dicitur indultatus quòad bona, ibid pragm. 2. num. 4. 20

Indultus non extenditur ad pœnam Parti applicandam, ibid. num. 69.

Induſtria *perſonæ videtur electa in officijs, quæ administrationem annexam habẽt, collect. 2. prag. 1. de Adminiſtrator. num. 2. & 3.* 73

Infamia *quando incurratur, ſi ex forma ſtatuti ob contumaciam quis habeatur pro confeſſo, collect. 1. Rubric. de Exulib. num. 8.* 234

Infames nequeunt eſſe Procuratores, collect. 1. Rubric. de Procurator. num. 16. 498

In-

INDEX.

Infans dicitur vſq; ad ſeptimum annum incluſiuè, collect.1.Rubric.de Infant.num.1. 287

Infantia quid ſit,ibid num.3.

Infantia proximus quando dicatur, ibid.num.9.

Infantes perditi conſignantur Hoſpitali Incurabilium,ibid.pragm.1.num.1.& 2. fol.eod.

Infantes expoſiti vbi ali debent, ibid.num.4.

Infans pro parte natus baptizari poteſt, collect.2. pragm.1.de Paroch.num.23. 479

Inferiores non poſſunt poſtas concedere, collect.1. Rubric.de Offic.Præfect.Curſor.num.1. 423

Infidelis baptizatus Neapoli efficitur Ciuis Neapolitanus,collect.2.pragm.1.de Immunit.Neapolit.num.14. 281

Infirmitas operatur,vt poſſit Officialis in adminiſtratione officij alium ſubſtituere,collect.2.prag. 1.de Adminiſtrator.num.4. 73

Infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti extrà Ciuitatem Neapolis debet mittere fidem ſuæ infirmitatis,collect.5.pragm.7.de Inſtrum.liquid. num.1. 298

Infirmi excuſantur ab onere tutelæ, collect.3.prag. 3.de Offic.Iudic.num.13. 380

Informatio an erit valida ſi Miniſter recedit à reſidentia pro illa capienda,collect.8. pragm.10.de Offic.Iudic.num.8. 383

Ingrediens Terram,& poſteà rediens cum ſelopecta onuſta,quia nequit exonerare, an puniatur, collect.5.pragm 8.de Arm.num.5. 113

Ingreſſus ad territoria poteſt prohiberi tempore peſtis,collect.3.pragm.9.de Salubrit.aer.num.4. fol. 518

Inhibitio quæ dicatur,collect.4 pragm.3.de Appellat.num.11. 96

Inhibitio an fieri poſſit à Iudice ad inſtãtiam Partis,vide in verb. Iudex.

Inimicus ſemper cogitat mala pro inimico, collect. 3.pragm.2.de Abolit.num.18. 21

Inimicitia quod inditium faciat,collect.7. pragm. 27.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.num.3. 417

Inimicitia ex cauſa litium quãdo ſuſpitionem admittere faciat,collect.6.pragm.15.de Suſpit.Official.num.26. 538

Iniquum eſt vt quis cogatur vẽdere,collect.3.prag. 2.de Baronib. num.3. 122

Initium metus inſtuit in ſequentes actus, collect.9. pragm.9 de Baronib.num.6. 129

Initium, & non quod ſequutum eſt attendi debet, collect.4 pragm.3.de Extract.num.6. 231

Iniuriam ſuorum quarè quis proſequi poſſit,collect. 2.pragm.1.de Accuſat.num.12. 30

Iniuria facta vni de familia cenſetur facta toti familiæ, ibid.

Iniuria quotuplex ſit, collect.1. Rubric.de Iniur. num.1. 288

Iniuria eſt vocare quẽ, tu ſei huomo buono, ibid. num.2.

Iniuria eſt vocare aliquem cornutum, ibid.num.3.

Iniuria eſt vocare aliquem cornutum, vel cæcum, quàmuis ſit, ibid.num.4 & 5.

Iniuria infertur per eleuationem manus,vel retentionem equi, ibid.num.6.

Iniuria quibus modis ſit,ibid num.7.

Iniuria an ſit vocare aliquem,tu es de ſtirpe Iudaica,ibid.num.8.

Iniuria aliquando eſt reſpectu perſonæ coràm qua, ibid.num.10.

Iniuria facta ad repellendum non eſt punibilis, ibid.num.21.

Iniuriam dicens,quam ab alio audiuit non excuſatur, ibid.num.23.

Iniuria cenſetur remiſſa per reconciliationem,ibid. num.24.

Iniurias plures alicui faciens non punitur ſeparatim, ibid.num.25.

Iniuſtitia euidens æquiparatur nullitati, collect.4. pragm.5.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.n.26. 447

Innouatio contra priuilegia Vniuerſitatis inducit grauamen,collect.1. Rubr.de Priuileg.Vniuerſ. num.3. 495

Inquiſiti de receptatione bannitorum, & ſubminiſtratione fauoris,& ſuſidijs ipſorum non admittuntur ad compoſitionem,& quomodò eſt obſeruantia,collect.4.pragm.4. de Compoſit.n.1. 181

Inquiſitus, cui fuerunt conceſſæ defenſiones extrà carceres nõ expectata publicatione an poſſit carcerari,collect.2.pragm.1.de Cuſtod.reor.num.6. fol. 199

Inquiſitus non debet carcerari,niſi præcedente citatione,collect.4.pragm.6.de Meretric.nu.8.& 9. fol. 331

Inquiſiti de falſa moneta exfractantur, collect.4. pragm.4.de Monet.num.1. 345

Inquiſitus de falſa moneta ſi per triennium benè vixerit non præſumitur malus in eodem crimine,ibid.num.10.

Inquiſitus de crimine, pro quo venit puniendus ad modum belli,& de alio,pro quo venit puniendus ordinariè, quomodò punitur,collect 8. prag.10. §.48.de Offic.Iudic. num.186. 400

Inquiſiti de receptu puniuntur ad modũ belli, ibid. num.206. fol.401.dummodò ſint conuicti,ibid. num.222. 401

Inquiſitus confitens delictum, de quo inditia vrgebant,an poſſit de alijs interrogari,& torqueri, collect.1.Rubric.de Quæſtion.num.18. 504

Inquiſiti de crimine ſodomiæ non poſſunt per Epiſcopum aggratiari,collect.4.pragm.3.de Sodom. num.2. 532

Inquiſitus vt remittatur quæ requirantur, collect. 1.pragm.1.Vbi de.delict.quis conuen.n.13. 549

Inſidiantes in vijs non frequentatis excluduntur ab indultu,collect.3. pragm.2. de Abolit.nu.39. fol. 23

Inſinuatio non eſt neceſſaria pro relictis ad pias cauſas,collect.1.Rubric.de Legat pijs n.27. 312

Inſiſtẽtia quomodò ſit à citato ſuper tenore inſtrumenti,collect.4.pragm.11.de Offic. Magiſtr.Iuſtitiar.num.4. 415

Inſpicientes ludentes ludis prohibitis incidunt in pœnas ludentium,collect.7.pragm.6.de Aleator. num.12.& 13. 81

In-

INDEX.

Inſtantia currit à die litis conteſtata, collect. 1. Rubric. de Inſtant. cauſ. num. 1. 290
Inſtantia an currat ſuper cauſa exequutiua, & ſummaria, ibid. num 3.
Inſtantia poteſt prorogari à Principe, ibid. num. 4.
Inſtãtia in cauſis Fiſcalibus numquàm perit, ibid. num. 5.
Inſtantia in Regia Camera cœpta cum defuncto continuatur in hæredem, ibid. num. 6.
Inſtantia dignitatis, & adminiſtrationis cum defuncto cœpta continuatur in ſucceſſorem, ibidem num. 8.
Inſtantia in iudicio reali tranſit in ſucceſſorem ſingularem, ſecus in iudicio perſonali, ibid. num. 9.
Inſtantia cœpta cum defuncto continuatur in hæredem, non in legatarium, ibid. num. 10.
Inſtantia vſufructuarij tranſit in proprietarium, ibid. num. 11.
Inſtantia quando dicitur reſtaurata, ibid. num. 13.
Inſtantia prorogatur per compromiſſum, ibid. nu. 16.
Inſtãtia poteſt abbreuiari per ſtatutum, & per reſcriptum, ibid num. 17.
Inſtantia in cauſa fracta pacis quando pereat, ibid. num. 21.
Inſtantia quando poteſt prorogari per Iudicem vigore ſtatuti, ibid. num. 22.
Inſtantia in criminalibus quando tranſeat in hæredem, ibid. num 23.
Inſtantia perempta quid nàm pereat, ibid. nu. 24.
Inſtantia tranſit in ſingularem ſucceſſorem, ibid. num 25.
Inſtantia appellationis quando currat, & quando pereat, ibid. num. 27.
Inſtantia quando detur in exequutionibus ſententiæ, & inſtrumenti, ibid. num. 28.
Inſtantia Sindicatus qualis ſit, ibid. num. 29.
Inſtantia perempta in iudicio moto ab aliquo poteſt reſtaurari ad inſtantiam creditoris eiuſdem, ibid. num. 31.
Inſtantia cauſæ præfixa à iure, & ex negligentia Partis decurſa quando reſtituatur, ibid. pragm. 1. num 1. 291
Inſtantia de iure canonico non perit, ibid. num. 2.
Inſtantia quantum durat, ibid. num. 3.
Inſtantia perempta in criminalibus perit ius, ibid. num. 4.
Inſtantia in Regno prorogatur, ibid. num. 18.
Inſtantia in criminalibus quomodò cenſentur prorogata, collect. 8. pragm. 10. §. 33. de Offic. Iudic. num. 146. 395
Inſtantia in criminalibus perimitur triennio, ibid. num. 147.
Inſtantia in cauſis criminalibus non perimit, collect. 16. pragm. 50. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 1. 423
Inſtrumentum factum à Notario Apoſtolico an poſſit liquidari ſecundùm Ritum, collect. 3. prag. 2. de Contract. num. 3. & 4. 191
Inſtrumentum guarentigiatum exequi nequit in ferijs in honorem hominis, collect. 1. Rubric. de Ferijs num. 13. 246
Inſtrumenta quarè fuerunt inuenta, collect. 1. Rubric de Fid. inſtrum. num. 1. 267
Inſtrumenta quando dicantur publica, & quando faciunt probationem, ibid. num. 16.
Inſtrumentum publicum præſentatum habet vim libelli, ibid. num. 20.
Inſtrumentum debet præſentari Parte citata, ibid. num. 21.
Inſtrumento producto omnia dicuntur approbata, ibid. num 22.
Inſtrumentum productum ſi Pars citata nihil oppoſuerit, dicitur approbatum, ibid. num. 23.
Inſtrumentum, de quo ſit mentio in alio inſtrumento non facit fidem, niſi exhibeatur relatum, ibid. num. 24.
Inſtrumentum confectum in vno Regno an faciat fidem in alio, ibid. num. 27.
Inſtrumentum valet ſi duo teſtes inſtrumentarij contradicant, & alij duo non inſtrumẽtarij cum Notario probent, ibid. num. 32.
Inſtrumentum quando reaſſumitur quid requiritur, ibid. pragm 1 n. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. 270
Inſtrumentum poteſt reaſſumi ab alio Notario ſi ille ſit abſens, ibid. num 9. & 10.
Inſtrumẽtum ſi arguitur de falſo Iudex poteſt prohibere, nè à Notario reaſſumatur, ibid. pragm. 2. num. 3. 271
Inſtrumentum dotale poteſt in publicam formam reaſſumi, etiam Notario, Iudice, & teſtibus mortuis, ibid. num 4.
Inſtrumentum ſemel reaſſumptum poteſt iterùm reaſſumi abſq; decreto Iudicis, ibid. num. 5.
Inſtrumentum vt exequi poſſit debet eſſe liquidum, collect. 1: Rubric. de Inſtrum. liquid nu. 2. & 3. fol. 293
Inſtrumenta regulariter non habẽt exequutionem paratam, ibid num. 5.
Inſtrumenta guarentigiata habent exequutionem paratam, ibid. num. 6.
Inſtrumenta in Regno exequuntur ad formam Rit. M. C. V. ibid. num. 7.
Inſtrumentum reaſſumptum in forma probanti ſi liquidatur in M. C. V. habet exequutionem paratam, ſi habet clauſulam guarentigiæ, ibid. n. 8.
Inſtrumenta hodiè omnia ſunt iurata, ibid. nu. 10.
Inſtrumentum an impediatur liquidari vbi in promptu probatur de promiſſione facta à creditore de illo caſſando, ibid. num. 17.
Inſtrumentum dotale an poſſit impediri, nè liquidetur per exceptionem lapſus viginti annorũ, ibid. num. 19.
Inſtrumentum dotale ſoluto matrimonio an poſſit liquidari ab hæredibus mulieris, ſeruata forma Ritus, ibid. num. 20.
Inſtrumentum continens aliquam ſummam, ſaluo meliori calculo an via Rit. liquidari poſſit, ibid. num. 21.
Inſtrumentum Capitulorum contra ſocerum an liquidari poſſit vigore Ritus, ibid. num. 22.
Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus cõtra

empto-

Digitized by Google

emptorem, cui venditor habuit fidem de pretio, ibid. num. 23.
Inſtrumentum locationis an ſit liquidum, ibid. nu. 24.
Inſtrumentum an poſſit via Ritus præſentari, in quo aliquis promiſit ratificare facere aliquod inſtrumentum in aliquo loco, ibid. num. 25.
Inſtrumentum locationis an poſſit præſentari via Ritus, ibid. num. 26.
Inſtrumentum an via Ritus contra matrem liquidari poſſit, ibid. num. 27.
Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus cõtra filiumfamilias obligatum cum patre, ibid. n. 28.
Inſtrumentum quando nequit liquidari via Ritus, ibid. num. 29.
Inſtrumentum per hæredes creditores in M. C. V. an poſſit liquidari via Ritus, ibid. num. 30.
Inſtrumentum an poſſit liquidari quando eſt facta ſolutio creditori per viam ſolutionis bonorum ſequeſtratorum, ibid. num. 32.
Inſtrumentum dotis an poſſit liquidari via Ritus, ibid. num. 33.
Inſtrumentum vitiatur ex omiſſione Indictionis, collect. 3. pragm. 2. de Notar. num. 2. 361
Inſtrumentum redditur ſuſpectum ſi Indictio non concordat cum anno, ibid. num. 3.
Inſtrumentum, quod non reperitur in prothocollo non probat, ibid. pragm. 3. num. 7. 362
Inſtrumentum poteſt reaſſumi ex faſciculis, ibidem num. 12.
Inſtrumentum non liquidatur via Ritus contra patrem, etiam ſpiritualem, collect. 5. pragm. 8. de Official. & quæ ijs probib. num 6. 369
Inſtrumenta præſentata an poſſint à Partibus recipi, collect. 3. pragm. 7. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 3. 414
Inſtrumenta nequeunt à Partibus lacerari facere in prothocollo, ibid. num. 4.
Inſtrumenta nouiter reperta quando iuuant, collect. 2. pragm. 2. de Præſcript. num. 1. 492
Inſtrumenta quòd ſint nouiter reperta probatur iuramento, ibid. num. 8.
Inſtrumenta nouiter reperta quæ ſint, ibid. num. 9.
Inſufflatio *ſpiritus inſtantiæ perempta in Regno quomodò ſit, collect. 2. pragm. 1. de Inſtant. cauſ. num. 6.* 291
Inſufflatio ſpiritus per Principem ſuper cauſa perempta, intelligitur abſq; præiudicio tertij, ibidem num. 7.
Inſufflatio prima, ſecunda, & tertia vice conceditur, ibid. num. 13.
Inſufflatio ſpiritus ſuffragatur, quàmuis fuerit cõceſſa poſt oppoſitionem peremptionis inſtantiæ, ibid. num. 19.
Interdictum *aquæ pluuiæ arcẽdæ an competat vicino contra vicinum aquam auertẽtem, collect. 1. Rubric. de Aquis num. 11.* 104
Interdictum vti poſſidetis, quod datur pro rebus immobilibus, datur etiam pro annuis reditibus, collect. 1. Rubric. de Cenſib. num. 56. 149
Interpretatio *pragmaticarum eſt neceſſaria, in præfat. num. 10.* 2
Interpretandi genus eſt laborioſum, ibid. num. 16.
Introitus *appellatione quid contineatur, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 42.* 56
Inueſtitura *potiùs attendenda eſt, quàm natura feudi, collect. 1. Rubric. de Feud. num. 10.* 248
Inueſtitura prima, & antiqua præferuntur ſubſequentibus, ibid. num. 11.
Inueſtitura facta, & fidelitate ſubſequuta cogitur Dominus inueſtitum in vacuam poſſeſſionem mittere, ibid. pragm. 23. num. 10. 263
Inuocatio *diuini nominis requiritur in inſtrumẽto, collect. 1. Rubric. de Fid. inſtrum. nu. 2.* 267
Irregularis *quando non dicatur promotus antè legitimam ætatem, collect. 5. pragm. 7. de Carcer. num. 6.* 145
Itinerantes *an poſſint recipi ab omnibus, collect. 2. pragm. 1. de Salar. cor. num. 24. & 25.* 515
Iudæi *volentes ſe baptizari nõ debent à ſancto propoſito amoueri, collect. 1. pragm. 1. de Commerc. num. 8.* 174
Iudæi, & Saraceni non dicuntur Hæretici, collect. 1. Rubric. de Iud. num. 1. 300
Iudæi malè interpretant ſacram Scripturam, ibid. num. 2.
Iudæi habẽt publicas Synagogas, & Oratoria particularia, ibid. num. 3.
Iudæi nequeunt turbari in eorum cæremonijs, ibid. num. 4.
Iudæi conueniunt cum Chriſtianis in his, quæ ſunt permiſſa, ibid. num. 5.
Iudæi quando ſunt obedientes non debẽt moleſtari, ibid. num. 6.
Iudæi non ſunt compellendi ad fidem, nec eorum filij antè vſum rationis, ipſis inuitis licitè baptizantur, ibid. num. 7.
Iudæi non ſunt exhumandi ex eorum cœmeterijs, ibid. num. 8.
Iudæi non ſunt vulnerandi abſque medio Iuſtitiæ, ibid. num. 9.
Iudæi ligantur Statutis, Legibus, & Conſtitutionibus laicorum, ibid. num. 10. & 11.
Iudæus non poteſt adipiſci gradum Doctoratus, ibid. num. 13.
Iudæus factus Chriſtianus an poſſit moleſtari de delictis anteà patratis, ibid. num. 15.
Iudæi nequeunt habere Chriſtianos in Mancipia, ibid. num. 16.
Iudæi iurant ſecundùm legem Moſaycam, ibid. nu. 18.
Iudæus non teſtificatur contra Chriſtianum, ibid. num. 19.
Iudæi non ſunt habiles ad publica officia, ibid. nu. 20.
Iudæis non poteſt concedi facultas exercendi vſuras, ibid. num. 22.
Iudæi debent incedere ſignati, ibid. pragm. 1. num. 1. & 2. 301
Iudæi maſculi debent deferre biretum, & fœminæ aliud ſignum, ibid. num. 3.
Iudæi incedentes abſq; ſigno, dùm mercandi cauſa

per-

perſcurrunt Statum Eccleſiaſticum impediri nõ poſſunt, ibid.num.4.

Iudæi ſunt expellendi à Ciuitate,& Regno Neapolis,ibid. pragm.2.num.1.2.& 10. 302

Iudæi non poſſunt adhiberi in Medicos à Chriſtianis, ibid.num.7.

Iudicis arbitrium in pœnalibus ad fauorem reorũ verſari debet,propoſit.6.num.6. 7

Iudex poteſt moderare pretium petitum à Parte pro remiſſione facienda, collect.2. pragm.1. de Abolit. num.15. 16

Iudex non poteſt ſubire perſonam Iudicis, & Scribæ,collect.9. pragm.9.de Actuar.num.3. 38

Iudices ad quos non poſſunt inhibere Iudicibus à quibus antequàm appellãtes deferant literas dimiſſorias,collect.4.pragm.3.de Appellat.n.1. 95

Iudice à quo non admittente appellationem,Iudex ad quem poteſt ſummariè cognoſcere,an appellatio fuerit admittenda, ibid.num 8.

Iudici à quo mandatur, vt tranſmittat acta, ibid. num.10.

Iudex maior inhibet minori, ibid.num.13.

Iudex tranſmiſſis actis quid faciat,ibid.num.20.

Iudex in appellationibus à diffinitiua procedit ad ſententiam, quã aut confirmat,aut reuocat,ibid. num.21.

Iudex quis cogit ad eligendum tertium Arbitrum, collect.2.pragm.1.de Arbitr.num.39. 107

Iudex quis erit ſi aliqua Pars nolit ſtare laudo, ibid. pragm.2.num.2 & 3. 109

Iudex, aut Baro poteſt petere remiſſionem aſſaſſini eius ſubditi, collect.1.Rubric.de Aſſaſſin.nu.9. fol. 115

Iudices Portulanorum debent eſſe annales, collect. 6.pragm.5.de Baronib.num.4. 125

Iudex quando valeat pœnas ſtatutarias augere, vel minuere, collect.17. pragm.18. de Baronib. num.4. 135

Iudices M. C. V. vti delegati procedunt in delictis commiſſis intus carceres,collect.3. pragm.3.de Carcer. num. 3. 143

Iudex poteſt examinare articulos, an ſint impertinentes abſq; citatione Partis, collect.1. Rubric. de Citation.num.92. 164

Iudex extrà territorium ſuum confiſcare prohibetur, vel ſaltem non apprehẽdere bona,ibid.prag. 1.de Citat.num.4. 165

Iudex ordinarius extrà ſuum territorium ius non dicit, ibid.num.5.

Iudex delegatus tenetur oſtendere literas ſuæ delegationis,collect.3.pragm.3.de Commiſſarijs n.7. fol. 176

Iudex procedendo iudicialiter,& extraiudicialiter procedit per modum iuriſdictionis,collect.1.Rubric.de Conſeruat.num.4. 187

Iudex nequit facere inhibitionem ad Partis inſtãtiam,niſi fundata ſit in iure,collect.2. pragm.1. de Conſeru.num.11. 189

Iudices,qui fuerunt in acceſſu ſuper faciem loci cẽſentur delegati,& ſucceſſores in dignitate ſe intromittere nequeunt, collect.1. Rubric.de Delegat.num.12. 201

Iudices quando cenſentur ordinarij,& quando delegati,& vnus poſsit ſine alio procedere, & de eorum materia, collect.4. pragm. 4.de Dilation. num.1.& 2. 205

Iudices adiuncti ad dirimendam aliquam paritatem in alijs incidentibus cauſæ interuenire non poſſunt, ibid.num. 3.

Iudex iudicans contra communem Doctorum opinionem facit litem ſuam,ibid. pragm.5.num.5. fol. 206

Iudex declarans ſe incompetentem poteſt condemnare in expenſis, collect.2. pragm.1.de Expenſ. num.26. 226

Iudex in dubio debet ſtare pro excluſione falſitatis in inſtrumento,collect.1.Rubric.de Falſ.nu.10. fol. 240

Iudex ad contractus requiritur in inſtrumento, collect.1.Rubric.de Fid.inſtrum.num.15. 268

Iudex ex officio procedit in crimine furti, collect. 1.Rubric.de Furt.num.14. 274

Iudex punit iniuriam ſibi factam,collect.1.Rubr. de Iniur.num.11. 288

Iudex propter infirmitatem creditoris non debet accedere ad eius domum pro liquidatione facienda, & quid pro infirmitate debitoris, collect.5. pragm.7.de Inſtrum.liquid.num.3.4.& 7. 298

Iudex an poſsit ire in aliqua Regni Prouincia ſi debitor citatus ſit Exterus,& infirmus,ibidem num.8.

Iudex pro exequutione ſua ſententia poteſt arma mouere,collect.2.pragm.1.de Iuriſdict.inuic.nõ turband.num.12. 307

Iudex ſpiritualis de ſpiritualibus,& Iudex ſæcularis de ſæcularibus cauſis cognoſcit,ibid.pragm.3. num.2. 308

Iudex Eccleſiaſticus non habet iuriſdictionem in laicos,nec è contra, ibid.num.12.

Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit incidenter de legato dotis tanquàm pio,collect.1.Rubric.de Legat.pijs num.10. 311

Iudex meretricum de crimine lenocinij cumulatiuè cognoſcit quòad M.C. collect.2. pragm.1.de Lenonib.num.23. 316

Iudex ex qualitate factorum arbitrabitur,quem eſſe pauperem,collect.4.pragm.6.de Milit.nu.4. fol. 335

Iudices locorum poſſunt procedere contra milites in cauſis ciuilibus,ibid.pragm.11.num 4. 336

Iudex habens aliquam iuriſdictionem non poteſt dona accipere,niſi eſculenta, & poculenta, collect.1.pragm.1.& 3.de Munerib.Offic.num.11. fol. 351

Iudex ſolo conatu non dicitur corruptus,ibid.num. 15.

Iudices ordinarij debẽt præſtare conſilium in cauſis criminalibus Nundinarum,collect.1. Rubr. de Nundin.num.11. 365

Iudex debet iurare,ſuum facturus officium abſquè fraude,collect.4. prag.4.de Offic. & quæ ijs prohib. num.2. 369

Iudex

INDEX.

Iudex debet habere theoricam, & praxim, collect. 9. pragm.23.de Official.& quæ ijs probib. nu.2. fol. 372

Iudex in imponenda pœna contra animalia quæ conſiderare debet, collect.2. pragm.1. de Offic. Baiul.num.9. 375

Iudices Tribunalis Baiuli debent eſſe quinque,& poſt annum ſindicatum reddere, ibid. pragm.3. num.2. 377

Iudex ordinarius nequit eſſe Arbiter, collectan.5. pragm.7.de Offic.Iudic num.2.3.& 4. 382

Iudex ordinarius quando procedit in cauſa compromiſſa,procedit vti ordinarius,ibid.num.7.

Iudex variatus durante inhibitione non dicitur Iudex,collect.8.pragm.10.§.20.de Offic.Iudic. num.98. 391

Iudex non ſeruans formam commiſſionis,nulliter procedit,ibid.§.28.num.132. 394

Iudex teſtium repetitionem omittens poteſt inhabilis reddi,ibid §.51.num.229. 403

Iudices Regiorum Tribunalium an poſſint infligere pœnam ordinariam reis ex indicijs indubitatis,ibid pragm.12.num.1.& 10. 408

Iudices Curiæ Archiepiſcopalis Neapolis quando ſunt in pari voto quid obſeruatur, collectan. 4. pragm.5.de Offic.Iuſtitiar num 7. 411

Iudice primo condemnante in quinque,ſecundo in decem,& tertio in quindecim quid faciendum, ibid.num.11.

Iudices ſecretò debēt votare cauſas,collect.1. prag. 3.de Offic.Magiſt.Iuſtitiar.num.1. 414

Iudices vbi diſcrepant in votando quid faciēdum, ibid.num.3.

Iudex in cauſa principali poteſt eſſe Aduocatus in cauſa appellationis,ibid pragm.5.nu 2. fol.eod.

Iudex competens quis dicatur,ibid. pragm.12.n.1. fol. 415

Iudices Neapolitanorum qui ſint, ibid. num. 2. Fiſci num.3. Clericorum num.4. miſerabilium perſonarum num.5.& cauſarum maritimarum in Regno num.6.

Iudex debet determinare ſecūdùm qualitatem perſonæ,& delicti,ibid. pragm.37.num.7. 420

Iudices quomodò eſſe debent,collect.1. pragm.2.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu.8.10.11.& 12. 441

Iudices, qui primò poſſeſſionem cœperunt præferūtur alijs ſequētibus,licèt per prius primi fuerint, ibid.pragm.3.num.6.& 7. 443

Iudices numerarij ſunt maioris qualitatis quàm ſupernumerarij, ibid.num.14.

Iudices ſupernumerarij carent ſalario,ibid.n.15.

Iudices numerarij præfulgent ſupernumerarijs, ibid.num.16.

Iudex ordinarius eſt maior in ordine, quā ſupernumerarius,ibid.num.19.

Iudex in cauſa appellationis quando poſſit eſſe teſtis,ibid.pragm.63.num.6. 457

Iudex quando condemnat reum,actore non petente,ibid.pragm.70.num.7. 459

Iudex quādo iudicare poteſt ſicut Princeps,collect. 1.pragm.1. de Ordin.iudicior.num.1. 461

*Iudex cum clauſula,*ſola facti veritate inſpecta, *poteſt abſq; ſollemnitatibus iuris pronunciare, ibid.num.2.*

Iudex quando poteſt ferre ſententiam non ſecundū deducta in libello, ibid.num. 3.

Iudex procedens in cauſa, in qua non habet poteſtatem, nulliter procedit,collect. 1. pragm.1.de Poſſeſſorib. non turban.num 2. 487

Iudex in cauſa principali poteſt patrocinari in cauſa appellationis, collect.1. Rubric.de Poſtuland.num.14. 489

Iudex quando non debet admittere dictum Notarij,collect.2.pragm.2. de Præſcript.num.2. 492

Iudex non poteſt omittere iuramentum vbi eſt neceſſarium,ibid.num.5.

Iudex non poteſt remittere iuramentum teſti, ibid. num.7.

Iudices in quæſtionibus inferendis non facilè debēt deuenire,collect.1.Rubric.de Quæſtion.n.3. 503

Iudex nequit vti tormentis inſolitis,ibid.pragm 2. num.4. 505

Iudex tenetur in ſindicatu ſi non ſecundùm allegata,& approbata iudicauerit,collect 2. pragm. 1.de Sindic Official.num 9. 528

Iudex approbatus à Procuratore poteſt à Parte allegari ſuſpectus,collect.1. Rubr.de Suſpit.Offic. num 5. 533

Iudex ordinarius ſuſpectus an penitùs ſit remouēdus,ibid.num.9.

Iudex poſtquàm fuit declaratus ſuſpectus an poſſit interuenire in cauſa,quāuis ſuſpitio ceſſat,ibid. num.12 & 13.

Iudex recuſatus poteſt cognoſcere de ſuſpitionibus alterius Coniudicis,ibid pragm.1.n.2. fol.eod.

Iudex ſi non obſtante ſuſpitione ſe ingerat in cauſa, & ſi ſuſpitio nō militet ex hoc reddebitur ſuſpectus,ibid.pragm.10 num.3. 535

Iudex de ſe ipſo nō poteſt dari ſuſpectus,ibid. prag. 15. num.16. 537

Iudex recuſatur ſi filius eſt Aduocatus, ibid.n.35.

Iudex quando reddatur ſuſpectus ex voti propalatione, ibid.num.41.

Iudex collega aduerſarij allegatur ſuſpectus, ibid. num.43.

Iudex luſor poteſt allegari ſuſpectus,ibid num.44.

Iudex recuſatur ex vxoris,vel familiæ facto,ibid. num.45.

Iudex remittens cauſam Baroni non poteſt præfigere terminum, infra quem cauſam habeat expedire,collect.1.pragm.1.Vbi de delict.quis conuen num.16. 549

Iudicium *criminale vſurarum non impeditur per iudicium ciuile,collect.3. pragm.2.de Falſ. n.5. fol.* 242

Iudicia Dominicis,& feſtiuis diebus ſilere debent, collect.1.Rubric.de Nundin.num.8. 364

Iuramentum *in laudo appoſitum quid operetur, collect. 3.pragm.2.de Arbitr.num.9.* 109

Iuramento carceratorum ſtatur in aliquibus caſibus,collect.2.pragm.1.de Carcer.num.7. 143

Iuramentum debet interuenire in caſu, quo ſtatur

dicto alicuius, ibid.num.8.
Iuramentum ſuppletorium non eſt dandum aliàs periuro, collect.2.pragm.1.de Ferijs n.20. 248
Iuramentum homagij ligij qui præſtant, nulli alio fidelitatem ſeruare tenentur, collect.15.pragm. 19 de Feud.num.1. 259
Iuramentum præſtandum eſt à vaſallo habente feudum à Domino, ibid.pragm.23.num.1. 262
Iuramẽtum fidelitatis præſtari debet perſonaliter, ibid.num.8.& 9.
Iuramentum fidelitatis datur poſt inueſtituram feudalem, ibid.
Iuramẽtum fidelitatis recipere nequeunt Domini à vaſallis niſi à Rege licẽtiã obtinuerint, ibid.n.12.
Iuramentum fidelitatis non præſtatur ſi pro feudo ſit ſolutio alicuius annui cenſus in pecunia, frumento, vel alio ſimili, ibid.num.13.
Iuramentum ab Officialibus præſtandum remitti non poteſt, collect.4.pragm.4. de Offic.& quæ ijs prohib.num.3. 369
Iuramentum Partis, ſiù inuentoris, quòd animalia fuerint capta in ſuo fundo ſufficit pro exigenda pœna, collect 2. pragm.1.de Offic.Baiul. nu.17. fol. 375
Iuramentum calumniæ præſtatur ab altera Parte, collect.6 pragm.6.de Ordin.iudicior.n.1. 463
Iuramentum calumniæ quæ continere debeat, ibid. num.2.
Iuramentum calumniæ non eſt de ſcientia, ibidem num.3.
Iuramento calumniæ petito, & non præſtito proceſſus eſt nullus, ibid.num.4.& 5.
Iuramentum calumniæ præſtatur antè litem conteſtatam.ibid.num.7.
Iuramẽtum calumniæ in quibus cauſis requiritur, ibid. num.13.& 17.
Iuramento perhorreſcentiæ non præſtito, Baro petit remiſſionem cauſæ, collect.2. pragm.2.Vbi de delict.quis conuen.num.5. 551
Iuriſdictio petendi adiutoria an ſit conceſſa priuatiuè quòad alios Superiores Regios, collectan. 2. pragm.1 de Baronib.num.38. 122
Iuriſdictio in dubio non præſumitur abdicata ab Ordinarijs, ibid.num.39.
Iuriſdictio non confertur antè exhibitionem literarum commiſſionis, collect.3. pragm.3.de Commiſſar num.4. 176
Iuriſdictio in dubio non præſumitur, ibid. num.5.
Iuriſdictio eſt Principis, ibid num.6.
Iuriſdictio voluntaria quæ ſit, & quæ contentioſa, collect.1.Rubric de Conſeruat.nu.5.& 6. 187
Iuriſdictio non acquiritur, niſi conditione purificata collect 3.pragm.2.de Fid.inſtrum.n.9. 271
Iuriſdictio vna potius adiuuare, quàm turbare alteram debet, collect.1. Rubric.de Iuriſd.inuic. non turban.num.1. 305
Iuriſdictio turbatur ex cauſa priuata, ibid.nu.5.
Iuriſdictio non extenditur de loco ad locum, ibid. num.6.
Iuriſdictio quid ſit, ibid num.7.
Iuriſdictio à Deo procedit, ibid.num.8.
Iuriſdictio à Populo Romano in vnum Principem tranſlata eſt, ibid.num.9.
Iuriſdictio ad neminem ſpectat abſquè Principis conceſſione, ibid num.11.
Iuriſdictio eſt de Regalibus primi capitis, ibid. nu. 12.
Iuriſdictio deuoluitur ad Regem, quando per abuſum amittitur, ibid.num.13.
Iuriſdictio tribui nequit hominũ pactionibus, ibid. num.14.
Iuriſdictio in dubio non præſumitur, ibid. nu.15.
Iuriſdictio quomodò probetur, ibid.num.17.
Iuriſdictio cuiq; ſua ſeruanda eſt, ibid. prag.1.n.1. fol. 306
Iuriſdictionem habens non à Principe, illam exercere nequit, ibid.num.4.
Iuriſdictio procedens ex iure publico non poteſt ex voluntate Partium elidi, ibid. pragm.3. nu.11. fol. 309
Iuriſdictio lenocinij an ſit priuatiuè quòad Magn. Cur.Vic. collect.2. pragm.1.num. 21.de Lenon. fol. 315
Iuriſdictio in dubio potiùs dicitur cumulatiuè, quàm priuatiuè, ibid.num.22.
Iuriſdictio non acquiritur, niſi literis præſentatis, collect.4 pragm.4.de Official. & quæ ijs prohib. num.9. 369
Iuriſdictio quando dicitur excitata, collect.8.prag. 10.§.14.de Offic.Iudic. num.73.& 74. 389
Iuriſdictio quando potiùs dicitur delegata, quàm excitata, ibid.num.76.
Iuriſdictiones confundi non debent, collect.3.prag. 4.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.num.3. 445
Iuriſdictio prorogari nõ poteſt per Procuratorem, collect.1.Rubric.de Procurator.num.39. 500
Ius ſcriptum differt à non ſcripto, propoſit.4.nu.3. fol. 5
Ius remittendi regulatur à iure querelandi, collect. 3.pragm.2.de Abolit.num.74. 26
Iura ſanguinis non mutantur, collect.4. pragm.3. de Actuar.num.9. 33
Ius euacuandi aquas in alienum quibus modis cõpetat, collectan.1. Rubric.de Aqu.& aquæduct. num.9. 103
Ius vtẽdi habens, illo ciuiliter vti debet, collect.12. pragm.12.de Baron. num.2. 131
Ius conceſſum Baronibus in paſcendo, lignando, & aquando non poſſunt alteri locare, ibid.num.12.
Ius perſonale perſonam non tranſcendit, ibid. nu. 13.
Iura, & actiones quando ſub nomine bonorum veniant, collect.1.Rubric.de Bonis prodit.nu.3. fol. 138
Ius petendi expenſas, & intereſſe non tollitur Parti per gratiam factam à Principe, collect.3.prag. 2.de Compoſit.num.4. 180
Ius accreſcendi habet locum in coniunctione legali, collect.1.Rubric.de Donat. propter nupt.nu.10. fol. 208

Ius carcerum qualiter ſit exigendum, collectan. 8. *pragmat.* 10. §. 44. *de Offic. Iudic. num.* 175. *fol.* 398
Ius portelli qualiter ſoluatur, collect 9 *pragm.* 31. *de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num.* 3. 418
Iura captiuitatis, & poſtliminij an ſeruentur inter Chriſtianos, collect. 1. *pragm.* 1. *Quòd Regnicol. poſſ. armar. num.* 4 506
Iuſta *cauſa excuſat ab iniurijs, collect.* 1. *Rubric. de Iniur. num.* 20. 288
Iuſtificatio *clauſula,* conſtito, *ſufficit, & ſi alia nõ iuſtificentur, collect.* 3. *pragm.* 2. *de Fid. inſtrum. num.* 14. 271
Iuſtitiæ *adminiſtratio perſonis ſufficientibus committi debet, collect.* 4 *pragm.* 3. *de Baronib. nu.* 9. *fol.* 124
Iuſtitia literarum cambij ex quibus iuſtificetur, collect. 1. *Rubric. de Liter. camb. num.* 3. 316
Iuſtitia gratis eſt adminiſtranda ſubditis, collect. 1. *pragm* 1. *de Trig. & ſal. offic. num.* 12. 546
Iuſtitiarij *nomen quid importat, & cura quæ ſit, collect.* 1. *Rubric. de Offic. Iuſtitiar. nu.* 1. 2. & 5. *fol.* 409
Iuſtitiarius habet poteſtatem guidandi, ibid. num. 3.
Iuſtitiarius nequit facere comitiuas ſatellitum, ibid. num. 4.
Iuſtum *pretium cenſus poteſt eſſe vſq; ad rationem decem pro centenario, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Cenſib. num.* 2. 149
Iuuenes *quando admittuntur ad officia, collect.* 1. *pragm.* 2. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil. nu.* 17. 442

L

LAbor *abſque mercede eſſe non debet, collect.* 5. *pragm.* 4. *de Notar. num.* 4. 362
Laborantes in fundo alieno, credentes eſſe illius, à quo fuerunt conducti excuſantur, collect. 1. *Rubric. de Magiſtr. art. num.* 11. 323
Laicus *non poteſt eſſe Arbiter in cauſa ſpirituali, collect.* 1. *Rubric. de Arbitr. num.* 19. *limita num.* 20. & 21. 105
Laicus non poteſt arbitrari in cauſa vſurarum, ibid. num. 22.
Laicus vulneratus in duello eſt inhabilis ad beneficium, collect. 1. *Rubric. de Duell. num.* 7. 213
Lapides *apti ad offendendum non poſſunt aſportari, collect.* 7. *pragm.* 22. *de Arm. num.* 4. 114
Lapidatio inducit iniuriam, collect. 1. *pragm.* 1. *de Lapid. num.* 2. 309
Lapide quem percutiens, ſed non occidens qua pœna puniatur, ibid. num. 4.
Lapides an veniant appellatione armorum, ibidem num. 5.
Laruæ *recreationis gratia fieri poſſunt, collect.* 1. *pragm.* 1. *de Perſonat. num.* 2. 481
Latrinæ *confici debent in Suburbio Plaga, collect.* 3. *pragm.* 6 *de Salubrit. aer. num.* 1. 517
Latro *inſignis quolibet die ad furcas mitti poteſt, collect.* 3. *pragm.* 2. *Nè quid in loc. public. num.* 3. *fol.* 356
Latro non dicitur qui ſemel in via publica furatus eſt, collect. 8. *pragm.* 10. §. 48. *de Offic. Iudic. nu.* 193. 400
Latro publicus quis dicatur, ibid. num. 194. 196. & 205.
Latrones publici vocantur ſpoliatores viarum, collect. 3. *pragm.* 2. *de Abolit. num.* 37. 22
Lauari *non permittitur pannos lineos, nec linum curari in aquis formalis Neapolis, collectan.* 2. *pragm.* 1. *de Aquis num.* 1. & 4. 103
Lauatio pannorum tēdit ad neceſſitatem vſus humani, ibid num. 2.
Lauatio pannorum in parte fluminis quando prohiberi poſſit, ibid. num. 3.
Laudo *ſi Pars non adhæret poteſt adiri Iudex, collect.* 3 *pragm.* 2. *de Arbitr. num.* 1. 109
Laudum nõ exequitur pendente reductione ad arbitrium boni viri, ibid num. 13.
Laudum homologatum ſi non valet in vim laudi, valebit in vim pacti, ibid num. 16.
Laudum nõ confirmatur per homologationem, ratificationem, ſiue confirmationem præcedentem, ibid. num 17.
Laudum poſt triginta annos præſumitur homologatum, ibid. num. 19.
Laudum nullum quomodò probetur homologatum in iudicialibus, ibid num 20.
Laudum integraliter eſt exequendum, ibid. n 22.
Laudum non decidens omnes differentias, vel extrà tempus latum eſt nullum, ibid. num. 23.
Laudum latum in cõfinibus in vim compromiſſionis à vaſallis facta eſt nullum, ibid. num. 24.
Laudum latum vltra compromiſſum ſapit vitiū, ibid. num. 25.
Laudum latum in die compromiſſi eſt nullum, ibid. num. 26.
Laudum eſt nullum ſuper re, cuius actio non competebat, ibid. num. 27.
Laudum eſt inualidum ſi Arbitri non concordant in ſumma, ibid. num. 28.
Laudum Arbitri intereſſe habentis eſt nullum, ibid. num. 29.
Laudum quando dicatur nullum, ibid. num. 30.
Laudum quando nihil operatur, ibid. num. 31.
Laudum quando poteſt exequi, ibid num. 32.
Laudum dubium eſt iudicandum per Iudicem ordinarium, ibid. num. 33.
Laudum quando recipiat interpretationem à verbis compromiſſi, ibid. num. 34.
Laudum vigore compromiſſi ad formam ſtatuti eſt validum, ibid. num. 37.
Laudum factum in Eccleſia eſt nullum, collect. 6. *pragm.* 7. *Nè quid in loc. public. num.* 10. 359
Laudum non eſt ſententia, collect. 7. *pragm.* 32. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num.* 5. 449
Laureandus *de proximo habetur pro laureato, collect.* 1. *pragm.* 4. *de Pharmacop. num.* 4. 481
Legalitas, *bona fama, & ſufficientia quàmuis in dubio præſumatur, requiritur talis probatio de Notario, collect.* 3. *pragm.* 2. *de Fid. inſtrum. nu.* 15. 271

Legato *arbore ratione fructuum venit etiam ſolum, collect.1.Rubric.de Arbor.n.2.& 3.* 111

Legatum de maritandis Ciuibus comprehendit Comitatiuos, ideſt illos de territorio, collect.4. prag. 3. de Citation. num.5. 167

Legatum factum Canonicis non debetur ſupernumerarijs, collect.1. Rubric.de Immunit.Official. num.4. 285

Legatum pium quod dicatur, collect.1.Rubric. de Legat. pijs num.6. 311

Legatum pro alimentis pauperum eſt pium, ibidem num.7.

Legatum relictum certis pauperibus nequit præſtari alijs, ibid.num.8.

Legatum dotis dicitur pium, ibid.num.9.

Legatum factum Monaſterijs, & Eccleſijs dicitur pium, ibid.num.11.

Legatum factum à Barone in Eccleſijs feudi deducitur à releuio, ibid.num.12.

Legatum pro pingenda Imagine eſt pium, ibid.nu. 13.

Legatum pro conficiendo organo eſt pium, ibid.nu. 14.

Legatum factum alicui Sancto, ſub cuius nomine eſt erecta Eccleſia, & in alia ſunt eius Reliquiæ, cui debetur, ibid.num.15.

Legatum pro vtilitate publica eſt pium, ibid.num. 16.

Legatum ſepulturæ eſt pium, ibid.num.17.

Legatum pro incertis, & malè ablatis eſt pium, ibid. num.18.

Legatum pium debetur per donatarium omnium bonorum, ibid num.20.

Legatum pium poteſt capi propria authoritate, ibid num.22.

Legata pia debentur etiam teſtamento reuocato, ibid.num.23.

Legata pia debentur ex teſtamento imperfecto, ibid. num.24.

Legata pia debentur ſi teſtamentum rumpitur ex cauſa poſthumi, ibid.num.25.

Legatum pium debetur etiam hereditate non adita, ibid.num.26.

Legata pia an veniāt in generali reuocatione, ibid. num.36.& 37.

Legatum quòd ſit pium quomodò cognoſcitur, ibid. num.38.

Legatum factum vxori pro remuneratione ſeruitiorum non ſubiacet diſpoſitioni l.fœminæ C.de ſecund.nupt. *collect.1. prag.1.& 4. de Muner. Offic.num.8.* 351

Legatum libertatis dicitur pium, collect.1.Rubric. de Seru.manumiſſ.num.8. 526

Legitimatio *ſpurij naſcituri à Principe cōcedi nequit, collect.2. pragm.1.de Abolit.num.6.* 15

Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit in feudo, collect.20 pragm.29.de Feud.num.10. fol. 267

Legumina *vndè dicantur, collect.5. pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.* 57

Lenocinium *vnde dicatur, collect.1.Rubric.de Lenonib.num.1.* 314

Lenocinum committere quando quis dicatur, ibid. num.2.

Lenocinium à Ciuitatibus eſt expellendum, ibidem num.4.

Lenocinium committitur à marito, qui adulterio vxoris conſenſit, ibid num.6.

Lenocinium committentes quomodò nuncupantur, ibid.num.9.

Lenocinium committitur ab eis, qui proſtribula inducunt, ibid.num.10.

Lenocinium eſt odioſius adulterio, ibid num.12.

Lenones vltimo ſupplicio traduntur, & quomodò obſeruatur, ibid.pragm.1.num.1.3.7.& 8. 315

Leno filiæ, & vxoris fuit combuſtus, ibid num.4.

Lenocinium eſt graue crimen, ibid.num.10.

Lenocinij fautores qua pœna puniuntur, ibid.n.14.

Lenocinium commiſſum à matre filiæ propter paupertatem excuſatur, ibid.num.16.

Lena de lenocinio inquiſita, nulla accepta mercede, à quo puniatur, ibid.num.24.

Leno poteſt expelli à vicinio honorato, collect.in.2. pragm.3.de Meretric.num.8. 330

Leuca *Luſitana quid ſit, & quot milliaria contineat Mathematica, collect.2.pragm.1.de Contumac.num.2.* 195

Lex edita à Principe cum conſilio Sapiētum poteſt dici ſanctio, propoſit.1.num.5. 3

Leges poſſunt interpretari, & gloſari, in præfat. num.4. 1

Leges ex vi rationis, & per alia iura recipiunt interpretationem, ibid.num.5.

Lex vna indiſtinctè loquēs per aliam diſtinguitur, ibid num.6.

Leges priores declarantur per poſteriores, ibidem num 9.

Leges adeò debent temperari, vt nequeant à Sapiēte reprehendi, ibid.num.11.

Lex mandans, vt occidens occidatur non eſt abſolutè intelligenda, ibid.num.14.

Lex quid ſit, propoſit.4.num 2. 5

Lex promulgata in loco Curiæ ſtatim habet vim obligandi, propoſit 6.num.3. 6

Lex vt obliget nō eſt neceſſe, quòd in ſingulis Diœceſibus promulgetur, ibid.num.4.

Lex an ſuffiat, quòd ſit promulgata in Prouincia tantum, ibid.num.5.

Lex an tollatur per non vſum, propoſit.9.n.1. 8

Lex habet tacitam conditionem in ſe, dummodò vſu ſit recepta, ibid.num.3.& propoſit.10.num 5.

Lex vt cenſeatur non acceptata quid ſufficiat, propoſit.10.num.2. 9

Lex in dubio præſumitur recepta, propoſit.11.nu. 1.3.7.8.& 9. 10

Lex in dubio cenſetur obligare ſub veniali, ibidem num.5.

Lex pœnalis, & priuationem iuris inducens ſtrictè eſt interpretanda, collect.7. pragm.6.de Aleator. num.15. 82

Lex loquens de maſculis quando comprehendit fœminas, ibid.pragm.7.num.6. fol eod.

Lex

Digitized by Google

INDEX.

Lex generaliter loquens non comprehendit cauſas ſpecialiter priuilegiatas, collect.6. pragm.16. de Annon.num.5. 86

Lex per non vſum abrogatur, collect.6. pragm.10. de Exulib.num.5. 238

Leges Romanorum ſeruantur à Iudais, collect.1. Rubric.de Iudais num.17. 301

Leges variantur propter qualitates perſonarum, collect 9. prag.23.de Official.& qua ijs probib. num.5. 372

Libellans *cẽſetur deduxiſſe omnia narrata, collect. 7.pragm.7.de Falſ.num.13.* 245

Libellus in actione iniuriarum qualis eſſe debeat, collect.1.Rubric.de Iniur.num.15. 288

Libellus in cauſa fracta pacis prius dandus eſt, collect.1.pragm.1.de Pace ſub verb.Reg.n.6. 475

Liber *rationum probat introitum ad fauorem pupilli, collect.5. pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſit. num.37.* 56

Libri Theologia nequeunt imprimi inconſulto Capellano maiore, collect.1. Rubric.de Impreſſ.libror.num.1. 285

Libri de rebus ſacris non imprimuntur abſq; authoris nomine, ibid.num.2. 3.& 4.

Libros Hareticorum imprimentes ſunt excommunicati, ibid.num.5.

Libros probibitos habentes non ſatisfaciunt illos comburendo, ibid.num.6.

Libri probibiti, vt legi poſſint à Sacra Cõgregatione licentia eſt obtinenda, ibid.num.7.

Libri nequeunt imprimi abſq; Proregis licentia, ibid pragm.2.num.1. fol.eod.

Libros Mercatoris ſurripiens falſi pœna punitur, collect.1.pragm.1.de Memorial.num.11. 327

Libri Scholarium nequeunt exequi, collect.4. prag. 6.de Milit.num.13. 335

Libro Caxerij an pro creditore in banco pecunias deponente credendum ſit, collect.1. Rubric.de Nummular.num.8. 363

Liber baptiſmi probat, quem eſſe baptizatum, atatem, & deſcendentiam, collect.2. pragm.1.de Paroch.num.4. 478

Liber Parochi habet maiorem vim, quàm liber rationis, ibid.num.7.

Liberatus *à pœna pecuniaria vigore indulti an cenſeatur liberatus à pœna proueniente ex cauſa ciuili, collect.3.pragm.2.de Abolit.nu.3.* 20

Liberi *primi gradus priùs admittuntur ad remiſſionem faciendam, etiam ſi fuerint poſthumi, collect.7. pragm.7. de Compoſit.num.4.* 183

Liberorum appellatione quando veniant omnes in infinitum, collect.2. pragm.1. de Accuſat.nu. 15. 30

Libertas *eſt pretioſior auro, collect.1. Rubric.de Seru.manumiſſ.num.7.* 526

Libertas legata cum onere, debetur etiam onere non adimpleto, ibid.num.9.

Licentia *Iudicis ciuilis, & criminalis requiritur in congreganda Vniuerſitate, quando in ea ambo eſſent, collect.7. pragm.8.de Admin.Vniuerſ. num.6.* 69

Licentiam habentes deferendi ſclopectas cum rotis, quando illis vti poſſunt, collect.4. pragm.6. de Arm.num.1.& 2. 113

Licentia aſportandi enſem pro Dominis, & ſeruis non poteſt dari, niſi nominibus expreſſis, ibidem pragm.8.num.1. fol.eod.

Licentiam habentes aſportandi arma defenſiua, vel offenſiua vſq; ad tinnitus campana S. Laurentij aſportare poſſunt, collect.2. pragm.1.de Excub. nocturn.num 1. 224

Licentia extrahendi animalia, & pecunias quomodò datur, collect.5. pragm.5.de Extract num.1. fol. 231

Licentia conceſſa alloquendi Moniales intelligitur pro prima vice, collect.4. pragm.3. de Monial. num.16. 350

Licentia ingrediendi intra ſeptam Monaſterij Monialium conceſſa vni extenditur ad eius ſocium, ibid. num.17.

Licentia regulariter debet eſſe expreſſa, collect 8. pragm.10.§.11.de Offic Iudic.num 57. 388

Licentia pro aſportatione armorum quando valet in Ciuitate Neapolis, collect.8 pragm.10. § 86. de Offic.Iudic.num.282. 408

Licentiam habens aſportandi arma, illa in propria Patria aſportare nequeunt, ibid num.284.

Licentiati *connumerantur inter Scholares, collect. 1.pragm.4.de Pharmacopol num.8.* 481

Licitator *etiam perſonaliter cogi poteſt ad oblationem factam implendam, collect.5. pragm.5. de Admin.Vniuerſ.num 93.* 59

Licitator primus quando ſit liberatus per ſecũdum plus offerentem, ibid.num.95.

Lignamina *probibita extrahi cenſentur probibita extrahi naues, collect.7. pragm.9. de Extract. num.6.* 232

Lignorum appellatione qua nàm veniant, collect. 1.pragm.1.de Official.Regiar.trirem.n.2. 373

Linea *appellatione qui veniant, collect.2. pragm. 1.de Accuſat. num 14.* 30

Liquidatio *vita, & militia ſit tempore mortis, collect.19.pragm.25. de Feud.num.20.* 265

Liquidatio vita, & militia quando ſit facienda in ſucceſſione tranſuerſalium, ibid.num.21.

Liquidatio inſtrumẽti an impediatur ſi opponatur exceptio pluralitatis perſonarum, collect.1. Rubric.de Inſtrum.liquid. num.16. 293

Liquidatio inſtrumenti, an impediatur ex oppoſitione liquidationis, exceptionis, ſimulationis, & vſura, ibid.num.18.

Liquidatio inſtrumẽti in aliena Curia contra vaſallum Baronis eſt nulla, ibid. pragm.1. num.4. fol. 295

Liquidatio inſtrumentorum contra milites coràm quo Iudice ſit, collect.5 pragm.11.de Milit.n.5. & 6. 336

Liquidatio expẽſarum moderatur per Peritos, collect.3. pragm.2.de Magiſtr.art.num.7. 324

Liquidum *poteſt exequi, licèt altera pars ſit illiquida, collectan.4. pragm.37.de Offis.Procurat. Caſar.num.8.* 428

INDEX.

Lis eſt controuerſia iudicialis, quæ non dicitur exiſtere nec de facto, nec de iure, ſi fuerit mota per Procuratorem, de cuius mandato non benè conſtat, collect. 5. pragm. 5 de Adminiſtr. Vniuerſit. num 221 & ſeq. 66
Lis inducta cenſetur per citationem ad Partem legitimè peruentam, ibid. num. 223.
Lis dicitur mota, facta conteſtatione, ibid n. 228.
Litis conteſtatio quādo fiat in Regno Portugalliæ, ibid. num. 230. & 231.
Lis pendere non dicitur per appellationem extraiudicialem, collect. 1. Rubric. de Appellat. nu. 10. fol. 88
Lite pendente ſuper ceſſione exequutio fieri poteſt, collect. 1. Rubric. de Ceſſion. bonor. num. 7. fol. 152. & quid ſuper literis moratorijs, ibid. n. 18.
Lis habetur pro conteſtata contra defunctū ob contumaciam, collect. 2. pragm. 1. de Contumac. nu. 31. 196
Lis ex quo inducitur, collect. 3. prag. 2. de Inſtrum. liquid. num. 4. 295
Lis quando dicatur finita, ibid. num. 6. 7. 8. 9. & 10.
Litigans corām non ſuo Iudice præſumitur errare, collect. 2. prag. 1. de Iuriſdictionibus non turband. num 8. 307
Lis non debet moueri ſuper donatis à Rege, illa inconſulto, collect. 2. pragm. 4. de Poſſeſſor. nō turband. num. 1. 487
Litigare corām Iudice ſuſpecto periculoſum eſt, collect. 1. Rubric. de Suſpit. Official. num. 1. 533
Literati ob literaturam vts Reipublicæ vtiles cæteris ſunt præferēdi, collect. 5. prag. 4. de Actuar. num 8. 35
Literæ moratoriæ ſemel ſunt concedendæ, collect. 2. pragm 1. de Ceſſion. bonor. num. 17. 154
Literæ quinquennales exigunt ſatiſdationem, & conſenſum maioris partis creditorum, ibid. n. 22.
Literæ dilatoriæ non poſſunt impetrari ab emptore contra petitionem pretij, ibid. num. 24.
Literæ dilatoriæ, quæ impediunt exactionem non impediunt compenſationem, ibid. num 25.
Literæ dilatoriæ proſunt etiam illi, qui in carcere detruſus eſt, & eius fideiuſſoribus, ibid. num. 26. & 27.
Literæ executoriales expediuntur contra contumacē, collect. 2. prag. 1. de Contumac. n. 34. 196
Literæ cambij cuius vigoris ſunt, collect. 1. Rubric. de Liter. camb. num. 1. 316
Literæ cambij habent vim inſtrumenti, ibid. num. 2.
Literæ cambij pro iuſtificatione debitoris debent emanari, ibid. num. 4.
Literæ cambij quando ſunt ad vſum quem terminū habent, ibid. num. 5.
Literæ cambij quando cenſentur acceptatæ, ibidem num 6.
Literæ cambij præſumuntur factæ in tempore ad euitandam caducitatem, ibid. num. 7.
Literæ cambij ſi antè ſolutionem sūt amiſſæ repetūtur à priori Nummulario, ibid. num. 8.
Literæ cambij per debitores factæ, & à mandatario acceptatæ reuocari nequeunt, ibid. num. 9.
Literæ cambij inducunt liberationem, & delegationem, ibid. num. 10.
Literas cambij, & mandatum de ſoluendo recipiēs, non obſtante ordine poteſt ſoluere ſummam honore earum, ibid. num. 11.
Literas cambij non ſolutas, ſed proteſtatas ſcribens tenetur ſoluere creditori pecunias in eis conſtitutas, ibid. num. 12.
Literæ cambij alicui ſcriptæ probant in fauorem tertij, ibid. num. 13.
Literas cambij ſoluēs quem habeat obligatum, ibid. num. 14.
Literarum cambij tenor attenditur, ibid. num. 15.
Literas cambij acceptans, niſi tempore congruo ſoluat tenetur ad intereſſe, ibid. pragm. 1. n. 3. 317
Literas cambij cum proteſta acceptans, & poſteà ſimpliciter ſoluens, cenſetur ſoluiſſe abſq; proteſtatione, ibid. num 7.
Literas cambij ſub prætextu ſoluēs quid ſignificat, ibid. num. 8.
Literas cambij ſcribens non eſt liberatus, niſi ſolutio ſit facta, ibid. num. 10. 11. & 12.
Literas cambij exigere non potens debet certiorare eum, qui eas fecit, ibid. num. 13.
Literæ cambij quando nō habuerunt effectum durat primæua obligatio, ibid. num. 14.
Literæ vulgò d'auuiſo, an habeant vim literarum cambij, ibid. num. 16.
Literæ cambij tunc habent exequutionem paratam quando fuerunt acceptatæ, ibid. pragm. 3. num. 11. & 12. fol. eod.
Literæ cambij ex quibus monetis ſint ſoluendæ, & quid ſi monetæ ſint mutatæ, ibid. pragm. 7. num. 1. & 2. 319
Literas alienas aperiens punitur per Iudicem, & an peccet mortaliter, collect. 1. pragm. 1. de Memorial. ſeu libell. num. 2. 3. & 4. 327
Literarum nizavi abſq; dolo aperiens, & non legens non punitur, ibid. num. 5.
Literas aperiens poteſt accuſari de falſo, ibid. nu. 6.
Literas aperiens pro detegendis proditionibus non punitur, ibid. num. 8.
Literæ ſubditorum poſſunt aperiri per Superiores, ibid. num. 9.
Literæ filij poſſunt aperiri per patrem, & vxoris per maritum, ibid. num. 10.
Literas Officialis iuriſdictionem habentis lacerans falſi pœna punitur, ibid. num. 12.
Literis expeditis à Regijs Tribunalibus Neapolis non ſunt expediendæ aliæ à Regijs Audientijs, collect. 2. pragm. 1. de Offic. Iuſtitiar. n. 1. 419
Literæ commendatitiæ patris non probant, collect. 1. pragm. 1. de Senatuſconſ. Macedon. n. 29. 520
Littore maris conceſſo, non cenſetur conceſſa Terra propè littus, collect. 2. pragm. 1. de Naut. n. 4. fol. 353
Locatio reuocari an debeat facta maiori oblatione, & quando dicatur perfecta, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſit. num. 86. & 88. 58
Locatio an poſſit reuocari ope reſtitutionis in integrum, ibid. num. 89. 90. & 91.

Lo-

I N D E X.

Locatio introituum, & gabellarum Vniuerſitatis præſumitur facta cum capitulis ſolitis præcedentibus, licèt de illis non fiat mentio, ibid. n. 97.
Locatio ad longum tempus facta venit ſub nomine alienationis, collect. 1. Rubric. de Locat. num. 2. fol. 319
Locatio ad longum tempus dicitur perpetua, ibid. nu. 4.
Locatio officij, & rei Eccleſiæ ad longum tempus prohibetur, ibid. n. 5.
Locare, & vendere fructus idem eſt, ibid. n. 7.
Locatio poteſt fieri venditori eiuſdem rei, ibid. n. 10.
Locator tenetur de caſu fortuito, ibidem num. 12.
Locatione facta per tutorem per nouennium abſq; Iudicis decreto an pupillus effectus maior tenetur ſtare illi locationi, ibid. n. 13.
Locatio in Ciuitate Neapolis fit in prima die Maij, ibid. prag. 1. n. 1. 320
Locator poteſt expellere conductorem ob penſionis non ſolutionem, & ob neceſſitatem, ibid. nu. 13. 17. 18 & 20
Locatio ſolo conſenſu perficitur, ibid. n. 2.
Locationis contractui ineſt conditio; ſi penſionem ſolueris, ibid. n. 14. & 15.
Locator ob non ſolutam penſionem nequit conductorem propria authoritate expellere, ibid. nu. 16.
Locator durante tempore conductionis tenetur manutenere conductorem in pacifica poſſeſſione, ibid. n. 23.
Locator tenetur præſtare continuatam patientiam conductori, ibid. n. 24. 25. & 26.
Locator non tenetur relocare quando pro ſe vult retinere, ibid. n. 35.
Locatio facta abſq; temporis præfinitione intelligitur ſecundum conſuetudinem, ibid. n. 37.
Locator operis dictim non tenetur de vitiis ipſius operis, collect. 2. pragm. 1. de Magiſtr. art. nu. 8. fol. 324
Locator domorum ſcienter locans domos meretricibus, quæ fuerunt repulſæ amittit penſionem, coll. 2. prag. 1. de Meretric. n. 14. 330
Locans pondera falſa ad quid tenetur, coll. 1. Rubr. de Ponderib. n. 12. 486
Locum *alienum vſurpans debet repelli, etiam armata manu, collect. 7. pragm. 8. de Adminiſtr. Vniuerſ. n. 9. fol. 70. & in inferiori loco collocari, ibid. n. 10.*
Loca deſtinata ad paſcua nequeunt reduci ad culturam, collect. 12. pragm. 12. de Baronib. nu. 9. fol. 131
Locus citationis debet eſſe talis, vt veriſimiliter ad notitiam citati peruenire poſſit, & quomodo ſeruetur in Regno, coll. 3 prag. 2. de Citation. nu. 5. fol. 166
Loca pia quæ dicuntur, coll. 4. prag. 4. de Empt. & vendit. n. 9. 220
Loca pia habent primum, & ſecundum beneficium, coll. 14. prag. 16. de Ordin. iudic. nu. 14. fol. 474.
& coll. 1. prag. 3. de Piſtor. n. 1. 483
Loca publica quæ dicantur, coll. 1. Rubric. Nè quid in loc. public. n. 1. 355
Locus non dicitur publicus, ex quo per illum eſt itum lungo tempore, ibid. n. 3.
Loca publica occupantes qua pœna puniantur, ibid. prag. 6. n. 1. 358
Loco publico de facto occupato cuilibet de populo competit actio, ibid. n. 2.
Loca publica ſpectant ad vſum omnium, ibid. n. 3.
Longum *tempus verificatur per decennium, coll. 1. Rubr. de Locat. n. 6.* 319
Loricæ *calcaria, & manicæ ferreæ prohibentur, coll. 6. prag. 14. de Arm. n. 5.* 113
Lucrum *in ludo an licitè retinere poteſt qui non poteſt perdere, collect. 1. Rubr. de Aleator. n. 15. fol.* 77
Ludi *materia eſt odioſa, coll. 1. Rubr. de Aleator. n. 3.* 77
Ludus dicitur crimen, & venit appellatione criminis, ibid. n. 7.
Ludentes pecunia credita non tenentur, & fides data irritatur, etiam ſi cum iuramento pecunia promiſſa fuerit, ibid. prag. 1. n. 1. & 2. 78
Luſores non ludant per diem continuum 24. horarum vltrà decem aureos, ibid. pragm. 2. nu. 1. 3. & 4. 79
Ludi taxillorum, & alearum ſunt prohibiti, ibid. prag. 5. n. 2. 80
Ludum in domo tenentes ſunt peiores aleatoribus, ibid. n. 5.
Ludi taxillorum qui dicantur, ibid. n. 7.
Ludorum domos tenentes quando puniantur, ibid. nu. 8.
Ludi alearum qui exerceri poſſint declaratur, ibid. prag. 6. n. 1 81
Ludens ludo ſimili prohibitis an pœnam incurrat ibid. nu. 5.
Ludens ludis vetitis quando excuſatur, ibid. n. 6.
Ludus propè Eccleſiam Charitatis prohibetur, coll. 6. pragm. 7. Nè quid in loc. public. n. 1. 358
Ludi theatrales, & ſimilia non debent fieri in Eccleſia, ibid. nu. 5.

M

M*aceriata non probatur per teſtes deponentes de nocte, non lucente Luna, collect. 7. prag. 27. de Offic. Magiſtr. Iuſtit. n. 2.* 417
Maceriatas faciens prouocatus ab alio, qui prius maceriatas ei fecerat non punitur pœna famoſi libelli, coll. 3. prag. 2. de Iniur. n. 1. 289
Magiſtratus *ab Imperatore creati non poſſunt in adminiſtratione ſibi conſtituere Vicarios, coll. 2. prag. 1. de Adminiſtrat. n. 1.* 73
Magiſtratus exteri regulariter eligi debent, coll. 1. prag. 1. de Offic. prouiſ. n. 2. 413
Magiſtratus non debet eſſe idiota, coll. 1. prag. 1. de Offic. S. R. C. n. 28. 442
Magiſtratus muneris geſtionem reddere tenentur coll. 2. prag. 1. de Syndic. Official. n. 1. 527

Magi-

Digitized by Google

INDEX.

Magiſtri actorum officium quando ſit burgenſaticum, & quando feudale, coll.1. Rubric. de Act. nu.2. 30

Magiſtri actorũ in quibus cauſis non interueniunt ibid.prag.3.n.1.2.3.6.11.& 12. 33

Magiſtri actorum non debent eſſe inter ſe maiores in gradu, ibid.pragm.4.n.6. 35

Magiſtri actorum non veniunt appellatione Officialium, coll.1.Rub.de Official. & quæ ijs probi. n.7. 367

Magiſtri actorum debent agitare omnia coràm ſuis Capitaneis, coll.8.prag.10.§.35.de Off.Iud. n.155. 396

Magiſtri Iurati exercent iuriſdictionem ſummariè tempore Nundinarum, coll.1.Rub.de Iuriſd. Magiſt.Iurat. n.1. 304

Magiſtri Iurati eligũtur ab Vniuerſitatibus, ibid. num.3.

Magiſter Iuratus debet procedere cum voto Conſultoris, ibid.prag.1.n.5. 305

Magiſtri malè exercentes artem tenentur ad intereſſe vſq; ad decimumquintum annum, collect.2. prag.1.de Magiſt.art.n.7. 324

Magiſtri Mercatus in cauſis criminalibus conſilio Iudicum ordinariorum vti debent, coll.8.prag. 10.§.85.de Off.Iud.n.278. 407

Magna Curia Vicariæ contra quos habeat iuriſdictionem, coll.13.prag.42.de Off. Magiſt. Iuſtit. n.3. 421

Magnatum nomine qui Barones veniunt, coll. 1. Rub.de Baron.n.6. 119

Maior quinquaginta annorum excuſatur à muneribus perſonalibus, coll.5. prag.4. de Actuar. n.19. 35

Maiordomus non tenetur conficere librum Rationis, & quid ſi conficiat, coll.1. Rubr.de Adminiſtrator.n.5.& 6. 72

Malęfidei poſſeſſor quãdo recuperat expenſas, coll. 7.prag.51.de Off.Proc.Caſ.n.35. 433

Malefactores à nemine guidari debẽt, coll.2.prag. 1.de Receptat.delinquent.n.1. 507

Mandatum procurationis nõ præſumitur niſi probetur, coll.12.prag.12.de Actuar.n.10. 40

Mandatum ſpeciale requiritur ad faciẽdam appellationem extraiudicialem, coll.1.Rub.de Appell. n.8. 88

Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reductionem ad arbitrium boni viri, coll.3.pragm.2. de Arbitr.n.14. 110

Mandans, vel promittens pecuniam pro homicidio committendo punitur pœna mortis, & ſi mors non ſequatur, coll.2.prag.1.de Aſſaſſin.nu.1.& 2. 115

Mandatum primum in apocha directa Bancho, vt alicui ſoluatur certa quantitas vera, ſi girata ſit falſa, periculum eſt Domini, & non Banci, coll.6 prag.5.de Falſ.n.5. 244

Mandatum Regium non expeditur pro inferenda tortura Neapolitanis, niſi communicata re cum Regentibus Cancellariæ, coll.6.pragm.5.de Immunit.Neapolit.n.3. 284

Mandatum ſpeciale in terminis prãgm.8.de Inſtr. liquid.quod dicatur, coll.6.prag.8. de Inſtrum. liquid.n.8. 300

Mandata ad reluendum debent notificari Dominis bonorum, coll.4.prag.3.de Off. Baiuli, num. 6. 377

Mandatum Principis in dubio præſumitur præceſſiſſe, collect.8.prag.10.§.11.de Offic.Iudic.n. 62. 388

Mandatum procuratorium, ſiuè copia eſt exhibenda ſumptibus actoris, coll.5.prag.5.de Ordin.iudicior.n.5. 463

Mandatum ſpeciale requiritur in matrimonio contrahendo, coll.1.Rubric.de Procurator.n.35. fol. 500

Mandatum ſpeciale requiritur in acceptatione beneficij Eccleſiaſtici, ibid.n.36.

Mandatum ſpeciale an requiratur pro petenda in integrum reſtitutione, ibid n 37.& 38.

Mandatum ſpeciale requiritur ad exigẽdum, ibid. n.40.

Mandatum ſpeciale an requiratur ad compromittendum, ibid.n.42.& 43.

Mandatum ſpeciale exigitur in petenda abſolutione ab excommunicatione, ibid.n.44.

Mandatum ſpeciale requiritur ad allegandum Iudicem ſuſpectum, ibid.n.45.

Mandatum ſpeciale requiritur in petenda exequutione, & captura perſonali, ibid.num.46.

Mandatum cum ſpeciali poteſtate exigitur in relaxatione capturæ, ibid.n.47.

Mandatum ſpeciale eſt neceſſarium ad capiendam poſſeſſionem, lite pendente, ibid n.50.

Mandatum ſpeciale eſt neceſſarium in præſtanda fidelitate, ibid.n.51.

Mandatum ſpeciale exigitur in cauſa feudali, ibid. nu.52.

Mandatum ſpeciale exigitur ad vendendum, ibid. nu.53.

Mandatum ſpeciale requiritur ad denunciandum, vt quis poſſit conſtitui in mora, ibid.n.54.

Mandatum ſpeciale interuenire debet ad declarandum libellum obſcurum, ibid.n.55.

Mandatum ſpeciale requiritur in eligendo, quando contrahendum eſt matrimonium ſpirituale, ibid.n.57.

Mandatum ſpeciale requiritur in adeunda hæreditate, ibid.n.58.

Mandatum ſpeciale exigitur ad litigandum in Curia Romana, ibid.n.60.

Mãdatum ſpeciale exigitur, vt quis appellare poſſit à decreto de exequendo, ibid.n.62.

Mandatum ſpeciale requiritur ad faciendam extraiudicialem appellationem, ibid.n.63.

Mandatum cum libera quam vim habet, ibid.nu. 66.

Mandatum procuratorium ſi fuerit factum duobus cum libera, ſi non ſit expreſſum inſolidum, non poſſunt procedere, niſi ſimul, ibid.n.68.

Mandatum ſpeciale in quibus caſibus ſit neceſſarium, ibid.prag.1.n.8. 502

Man-

INDEX.

Mãdatum cum libera eſt ſicut ſpeciale, ibid prag.3. n.3. fol.eod.
Mandatum quomodò probetur, ibid.n.4.
Maniſcalcus cuius culpa equus perit tenetur ad intereſſe, collect.2.prag.1.de Magiſtr. art.nu.6. fol. 323
Manumiſſio à quo ſit facienda, collect.1.Rubric.de Seru.manumiſſ.n.5. 526
Manus Iudicis ligantur per variationem de vno Iudice ad alium, coll.8.prag 10.§.20. de Offic. Iudic.n.97. 391
Manna eſt in fructu, coll.1.Rubr:de Mann. collig. n.1. 325
Manna quæ cadit è cœlo auget fructus feudi, ibid. nu.2.
Mannam emens, quæ in tali loco conficeretur anno proximo, ſi in illo anno manna confecta non ſit, an teneatur pretium ſoluere, ibid.n.7.& 8.
Manna S. Andreæ, & S. Nicolai non debet deferri cum luminibus, & cocta ad infirmos, ibid n.10.
Manna ex quibus arboribus, & ex quibus locis colligi prohibetur, ibid.prag.1.n.1. fol.eod.
Manna prohibetur mixturari cum alijs rebus, ibid.n.2.
Manna prohibetur vendi abſq; Prothomedici licentia, ibid.n.3.
Mãna nequit colligi ab arboribus Orno, & Fraxino ſimilibus, ibid n.10.
Maritata de bonis fraternis, vbi viuitur iure Frãcorũ, excluditur ab eius ſucceſſione, coll.2.prag. 1.de Feud.n.1. 249
Maritus vindicat iniuriam vxoris, coll.1. Rub. de Iniur.n.12. 288
Maritus quando dicatur conſentire ad effectum inducendi lenocinium, coll.1. Rubr.de Lenonib. n.7. 314
Maritus habens commercium cum vxore adulterata, quæ adhùc non pœnituit turpè facit, ibid. nu.8.
Maritus leno non lucratur dotem, ibid.n.12.
Maritus leno vxoris qua pœna puniatur, ibid. prag.1.n.5. 315
Maritus non tenetur pro vxore, & è contra, coll.2. prag.1.de Offend.innox.pro nox.n.5. 366
Maritus faciens expenſas vtiles pro rebus vxoris, illas repetit, ſed non poteſt retinere res dotales, collect.7.prag.51.de Offic. Procur. Cæſar.n.18. & 19. 432
Maritus in re dotali non compenſat fructus cum impenſis, ibid.n.20.
Maritus polluens vxorem extrà clauſtra pudoris, dicitur ſodomità, coll.3.prag.2.de Sodom. nu.4. fol. 532
Maritus, & vxor vna, eademq; perſona cenſentur, coll 3 prag.4.de Vectigal.n.3. 555
Maſcharæ nequeunt prohiberi à Baronibus, coll.1. prag.1.de Perſonat.n.4. 481
Maſculinum in odioſis non comprehendit fœmininum, collect.8.pragmat.7. de Aleator. num.3. fol. 82
Maſculus eſt dignior fœmina, ibid.n.4.
Maſculorum nominatione an præſumatur agnatio, ibid.n.5.
Mater auus, auia, proauus, nec filius emancipatus, nec maritus poſſunt carcerari pro eis, qui non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt, coll.1.Rubr.de Carcerar.n.22. 142
Mater ſtantibus liberis eſt vſufructuaria in antephato, & quid ijs mortuis, coll.1.Rubr.de Donat. propter nupt.n.7. 207
Mater minor non priuatur ſucceſſione filij, ex quo infra annum tutorem non petijt, coll.1.Rubr de Minor.n.6. 338
Mater, quæ pecuniam accepit pro ſoluendis debitis filiorum, quorum tutrix erat quomodò ſit conuenienda, coll.1 prag.1. de Senatuſcon.Velleian. n.27. 524
Materiæ appellatione venit materiatum, collect.7. prag.9 de Extract.animal.n.5. 232
Materia ſtratariorum, diſrobantium, latronum, & captiuantium in ſtratis publicis, coll.3.prag. 2.de Exulib.n.5. 236
Matricula quid operatur, coll.27.prag.67.de Offic. S.R.C.n.3. 459
Matricula qualem indueat probationem, collect.2. prag.6.de Scholar.doctor.n.1. 519
Matrimonia nequeunt impediri à Baronibus, collect.9.prag.9.de Baron.n.1.& 3. 128
Matrimonia debent eſſe libera, ibid.n.2.
Matrimonia metu contracta reputantur nulla, quàmuis copula carnalis ſit ſubſequuta, ibid.nu. 4 & 5.
Matrimonium ſecundum poteſt contrahi ab illo, qui primum coactè contraxit, ibid.n.8.
Matrimonij appellatione an veniant ſpõſalia, coll. 2.prag.1.de Educat.puer.n.4 217
Matrimonia quando celebrari prohibentur, collect.3.pragmat.2. Nè quid in loc. public. nu.6. fol. 355
Matrimonium ſi tempore prohibito contrahatur eſt validum, ſed contrahentes peccant, ibid.nu.7. & 8.
Matrimonium non dirimitur ſi fœmina rapit virum, collect.8.prag.10.§.48. de Offic. iudic.nu. 210. 401
Matrimonium quando contrahitur deſcribitur in libro, qui fidem facit, coll.2.prag.1.de Paroch.n. 5. 478
Matrimonium ſeparatur quòad thorum propter vitium ſodomiæ, collect.1.Rubric.de Sodom.n 9. fol. 530
Mauri per quantum tempus debent ſeruire educantibus, coll.1.prag.1.de Maur n.2. 326
Mediator eſt teſtis idoneus, coll.1.pragm.1.de Teſt. refren.n.42. 544
Mediatores pro aſſaſſinio patrando puniuntur vti aſſaſſini, collect.3.prag.2.de Aſſaſſin n.1.2.3.& 7. 116
Mediator criminis, crimen commiſiſſe dicitur, ibid. nu.4.
Medicus malè medicans tenetur ad intereſſe, coll. 2.prag.1.de Magiſtr.art.n.5. 323

Me-

INDEX.

Medici, & Barberij cum licentia ingrediuntur Monaſtiria Monialium, coll.4 prag.3. de Monial.n 18.& 19. 350
Melioramenta neceſſaria facta lite pendente debentur, coll.7.prag.51. de Offic. Procur. Ceſar. n.26. 433
Melioramenta facta à bonæ fidei poſſeſſore quomodò debentur, ibid. n.43.
Melioramentorum factorum non ad commodum facientis, ſed Domini quomodò ſit æſtimatio, ibid. n.44.
Memorialia expedita abſq; priuilegio in forma Cancellariæ nihil operantur, coll.1 prag.1.de Fid.& authorit.memorial.nu.1.& 2. 272
Memorialia in Regia Cancellaria prouiſa ſubtrahentes qua pœna puniantur, coll.1.pragm.1.de Memorial.ſeù libell ſubtrah.n.1. 326
Memorialia aſſenſuum expeditorum per verbum, fiat, debēt regiſtrari, coll.8.prag.10 §.75.de Offic.iudic.n.253. 405
Memorialia non debent dari abſq; ſpeciali mandato, collect.3.pragm.3.de Procurator. nu.1.& 2. fol. 502
Mendicantes cum habito religioſo abſq; licentia puniuntur, collect.1.pragm.1. de Vagab.nu.2. fol. 547
Mens magis attendenda eſt, quàm verba legis, coll. 4.prag.4.de Admin.Vniu. n.28.f.50.& coll.4. prag.6.de Arm.n.4. 113
Mens cupiditate alligata à veritate deuiat, & nocte ambulare facit obſcura abſq; lumine; coll.4. prag.3.de Baron n.5. 124
Menſis vltimus anni eſt expectandus in cauſis appellationum, collect.2 pragm.1. de Appellat.nu. 25. 93
Menſuræ lapideæ Regiæ ſunt erectæ in hoc Regno, coll.1.Rubr.de Ponderib.n.5. 485
Menſuratio intra quãtum tempus fieri debet, ibid. nu.19.
Mercator poſtquàm acceptauit literas cambij obligatus eſt ei, ad cuius fauorem fuerunt ſcripta, coll.2 prag.1.de Liter.camb.n.2. 317
Mercator quàmuis poſt acceptationem literarum cambij ſit obligatus, id procedit, rebus in eodem ſtatu permanentibus, ibid.n.6.
Mercator non acceptans literas cambij, eas ſoluere non tenetur, ibid.prag.3.n.13. 318
Mercator retinēs literas cambij penès ſe, tacitè dicitur acceptaſſe, ibid.n.14.
Mercatores qui ſint, coll.1. Rub.de Magiſtr.art.n. 3. 323
Mercatura quid ſit, & vndè dicatur, coll.1. Rubr. de Merc.Official.probib.n.1.& 4. 327
Mercator dicitur qui locat equos, ibid.n.2.
Mercator dicitur ille, qui eſt matriculatus inter mercatores, ibid.n.5.
Mercator doloſè decoctus qua pœna puniatur, ibid.n 6.
Mercatore decocto, creditoribus quomodò ſit ſatiſfaciendum, ibid.n.7.
Mercator ſuſpectus de fuga tenetur cauere de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, ibid.n.8.
Mercator decoctus occultè ſuſcipiēs ſacros ordines in fraudem creditorum peccat mortaliter, ſed admittitur ad beneficium cap.Odoardus, ibid.n. 10.
Marcatura non eſt in fructu, ibid. pragm.1. n.18. fol. 329
Mercator quis dicatur, ibid.n.19.
Mercatores non dicuntur qui emunt animalia, & mutato tempore vendunt, ibid.n.22.
Mercatores portantes ſalem ab extrà Regnum, Curiæ vendere tenentur, coll.3.prag.2. de Sal.venden.n.4. 516
Mercatus nequeunt fieri antè Eccleſias, collect.6. prag.7.Nè quid in loc public.n.11. 359
Mercennarius nequit eſſe teſtis, collect.1.prag.1.de Teſt.refrenat.n.26. 543
Merces nequeunt vendi, nec emi diebus Dominicis, & feſtiuis, niſi ad victum neceſſaria, coll.1. Rubr.de Nund.n.7. 364
Mercum facit, rem præſumi eſſe illius, cuius eſt mercum, coll.7.pragm.15. de Official.& quæ ijs probib.n.3. 371
Meretrices ad lupanaria ducentes, & reducentes qua pœna puniuntur, coll.1.Rubr. de Lenonib. n.11. 314
Meretrix quæ dicatur, coll.1. Rubr.de Meretric.n. 1. 329
Meretrices inter perſonas miſerabiles reponuntur, ibid.n.2.
Meretrices habent electionem fori, ibid.n.3.
Meretrices habent primum, & ſecundum beneficium, ibid.n.4.
Meretrix mercedem ex cauſa fornicationis promiſſam iudicialiter petere poteſt, ibid.n.5.
Meretrices nequeũt manere in Rua Cathalana, & in locis honeſtis, ibid.prag.3.n.1.& 2. 330
Meretrix poteſt remoueri, Vicinia reclamãte, ibid. nu.5.
Meretrices nequeunt ambulare cum ſellis geſtatorijs, ibid.prag.4.n.1.2.& 4. 331
Meretrix quæ dicatur, ibid.n.3.
Meretrices publicè nummis meretricantes Curiæ Meretricum ſubduntur, ibid. pragmat.6.nu.3. fol.eod.
Meretrices nuptæ non ſubſunt Curiæ Meretricum, ibid.n.7.
Meretrices in Magna Curia Admiratiæ ſeparantur ab hominibus, ibid.n.10.
Merita Officialis in ſedendo nihil operantur, coll. 2.prag.3 de Offic.S.R.C.n.5. 443
Merum, & mixtum imperium non poteſt exerceri per Barones, niſi ſeruata forma priuilegiorũ, coll.8.prag.8.de Baron n.1. 127
Merum imperium quod ſit, ibid.n.2.& 3.
Mero imperio nulla iuriſdictionis ſpecies eſt admixta, ibid.n.4.
Merum imperium non venit ſub conceſſione terrarum per verba generalia, ibid.n.6.
Milites Hieroſolymitani ad officia ſæcularia eligi prohibentur, collect.2. pragmat.1. de Eccleſiaſt.

per-

perſon num 2. 215
Militum ſpecies quot ſunt, coll. 1. Rubr. de Milit. n. 1. 332
Milites ad effectum vt reſtituantur contra Vniuerſitatem ſuper competentibus de iure communi qui dicantur, ibid. n. 2.
Milites veri qui dicuntur, ibid. n. 3.
Milites tempore pacis in Ciuitate commorãtes non deſinunt eſſe milites, ibid. n. 4.
Milites honorarij non gaudent priuilegijs militum, ibid. n. 5.
Miles poteſt teſtari de bonis ſuis, ibid. n. 8.
Milites habent priuilegium circa litis expenſas, ibid. n. 9.
Milites non conficientes inuentarium excuſantur, & excuſantur à tutela, ibid n. 10.
Milites noſtri temporis quando gaudent priuilegijs antiquæ militiæ, ibid. n. 12.
Milites tenentur ſeruare fidelitatem S. M. ibidem prag. 2. n. 6. 333
Milites fugientes à militia puniuntur pœna capitis, ibid. n. 7.
Milites nequeũt recedere abſq; licentia Superioris, ibid. nu. 8.
Milites etiam Officiali permittente nequeunt abeſſe à præſidio vltrà quindecim dies, ibid. n. 9.
Miles recedens à bãderia ſi voluntariè recedit excuſatur, ibid. n. 10.
Milites ſunt immunes à muneribus, & hoſpitijs, contributionibus, & quouis alio onere perſonali, ibid. n. 13. & 14.
Militibus querentibus illicita hoſpitia licitum eſt reſiſtere, nec à ſponte dantibus aliquid accipere poſſunt, ibid. prag. 3. n. 2. 334
Milites debent eſſe contenti ſuis ſtipendijs, ibid. n. 4.
Milites ratione victus nihil poſſunt accipere ab hoſpitibus, ibid. n. 5.
Milites equeſtres debent eſſe diuites, & pauperes in albo ſcribantur, ibid. prag. 6. n. 1. 335
Milites occultantes bona tempore obligationis priuantur priuilegio, ibid. n. 17.
Milites vigiles gaudẽt priuilegijs militũ, ibid. prag. 11. n. 2. 336
Milites trattenuti gaudent priuilegijs militum, ibid. n. 3.
Milites in albo ſcripti poſt delicta patrata nõ gaudent priuilegijs militum, ibid. n. 13.
Milites in præſidio committentes violentias ſubſunt Iudici loci ordinario, à quo carcerari poſſunt, ibid n. 16.
Miles aſportans arma prohibita poteſt puniri in loco vbi fuit repertus, ibid. n. 17.
Milites armatæ militiæ etſi prohibeãtur eſſe Procuratores, fallit pro cauſis proprijs, collect. 6. prag. 16. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n. 5. 416
Milites nequeunt eſſe Procuratores, coll. 1. Rub de Procur. n. 13. 498
Minor *in ſedendo debet cedere maiori, coll. 7. prag. 6. de Admin. Vniuer. n. 8.* 70
Minores tenentur compromittere, coll. 2. prag. 1. de Arbitr. n. 2. 106
Minor ætas in crimine lenocinij non excuſat, coll. 2. prag. 1. de Lenonib. n. 9. 315
Minor pro cauſa parricidij incurrit pœnam ordinariam, ibid. n. 11.
Minor quis dicatur, coll. 1. Rubr de Min. n. 1. 338
Minor ætas qualiter probetur, ibid. n. 2. & per quem ſit probanda, n. 3.
Minores foriudicari non poſſunt, ibid. n. 5.
Minor confeſſus in iudicio delictum per ipſum commiſſum ſine curatore, ſibi non præiudicat, ibid. n. 7.
Minor non ſoluens canonem non cadit à iure ſuo, ibid. n. 8.
Minor viginti quinq; annis nec tutor, nec curator, nec Sindicus eſſe poteſt, ibid. n. 11.
Minore contradicente proceſſus non debet declarari nullus ad inſtantiam Partis, ibid. n. 13.
Minoribus conceditur reſtitutio in integrum, ibid. n. 14.
Minores in Regno qualiter puniantur, ibid. prag. 1. n. 1. 339
Minores de iure communi qualiter puniebantur, ibid. n. 2.
Minor pro delicto proditorio non eſt puniendus pœna ordinaria, ibid. n. 4.
Minores an puniantur arbitrio Iudicis, ibid. n. 6.
Minores in contumacia non condemnantur, ibid. n. 10.
Minores non poſſunt exercere Officium Actuarij, collect. 8. pragm. 10. §. 24. de Offic. Iudic. n. 121. fol. 393
Minores delinquendo non puniuntur pœna ordinaria, ibid. §. 48. n. 184. 400
Minores non poſſunt eſſe Officiales, coll. 1. prag. 2. de Offic. S. R. C. n. 15. 442
Minor purgat contumaciam, etiam non refectis expenſis, collect. 3. prag. 3. de Ordin. iudicior. nu. 6. 462
Minor ætas à quo debet probari, ibid. prag. 16. nu. 3. 473
Minor habet primum, & ſecundum beneficium, ibid. n. 5.
Minor quando non reſtituitur, ibid. num. 6.
Minor *vigintiquinque annorum nequit eſſe Procurator, coll. 1. Rubr. de Procurat. n. 10.* 498
Minor facit indicium contra attentantem ſodomiã, coll. 1. Rub. de Sodom. n. 10. 530
Minor, & Eccleſia poſſunt opponere poſt publicationem, collect. 2. prag. 3. de Teſt. refrenat. nu. 18. fol. 545
Minor *an poſſit eſſe teſtis, vide verb.* Mulier.
Miſcentes *bonum cum malo, vt vendant, an puniantur, collect. 4. pragmat. 4. de Annon. nu. 3. fol.* 85
Miſerabiles *perſonæ non ſolùm poſſunt eligere vnum forum, ſed etiam illum variare, collect. 2. pragm. 2. Vbi de delict. quis conuen. n. 8. & ſeq. fol.* 552
Miſſæ *an poſſint celebrari in alio loco, quàm deſtinato, coll. 2. pragm. 1. de Vincul. ſeù Condit. n. 5. fol.* 558

Mix.

INDEX.

Mixtura *nequit fieri ad finem vendendi quid pro quo, collect. 2. pragm. 1. de Mann. colligen nu. 4. fol.* 325

Mixtum *imperium quodnàm ſit, coll. 8. prag. 8. de Baron n. 5.* 128

Mobilia, *& ſtabilia ſub nomine bonorum veniunt, coll. 1. Rubr. de Bon. prodit. n. 2.* 138

Mobilium appellatione quæ veniant, collectan. 2. pragm. 1. de Nè quid in loc. public. n. 3. 356

Mobilium appellatione veniunt animalia, ibid. nu. 5.

Mobilia data in dotem poſt annum reſtituuntur, ibid. n. 7.

Mobilia domus veniunt appellatione ſuppellectilium, coll. 1. Rubr. de Probibit. vendit. ſuppellect. n. 1. 502

Modica *ſumma non babetur in conſideratione pro contrabenda ſimonia, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniuerſ. n. 26.* 55

Modus, *& conditio reſolutiua faciunt actum à principio purum, coll. 2. prag. 1. de Abolit. n. 23. fol.* 16

Modus potiùs quàm conditio præſumitur, ibid nu. 24.

Modus belli quid importat, coll. 8. prag. 10. §. 48. de Offic. Iudic. n. 180. 399

Modus belli non poteſt exerceri per Regias Audientias in cauſis per viam appellationis deuolutis, ibid. n. 182.

Modus belli non exercetur contra minores, ibid. n. 183.

Moleſtia *quando dicitur fieri vaſallis, coll. 4 prag. 3. de Baron. n. 8.* 124

Monachus *an poſſit eſſe Arbiter, & an Arbitrator, collectan. 1. Rubric. de Arbitr. num. 11. & 12. fol.* 105

Monachus effectus Epiſcopus pōt eſſe Arbiter, ibid. n. 13.

Monachus pēdente inquiſitione non priuatur voce actiua in Capitulo, coll. 7. prag. 15. de Official. & & quæ ijs probib. n. 11. 372

Monachus non probat pro Monaſterio, nec Ciuis pro Vniuerſitate, coll. 2. prag. 1. de Vſurar. n. 11. fol. 561

Monaſteriorum *pro ampliatione quis inuitus cogitur rem ſuam vendere, & quid in Monaſterio contra Monaſterium, coll, 3 prag. 2 de Monial. n. 8. & 10.* 348

Monaſteria Monialium nequeunt ingredi Laici, nec Clerici, ibid. prag. 3. n. 4. 350

Moneta *quid ſit, & vndè dicatur, coll. 1. Rubr. de Monet. n. 1.* 342

Moneta quare fuit inuenta, ibid. n. 2.

Moneta aurea, & argentea venit appellatione pecuniæ, ibid. n 3.

Moneta aurea quando non inuenitur poteſt ſolui moneta noua, ibid. n. 6.

Moneta alicuius ſpeciei depoſita penès Bancum, vel Campſorem an poſſit reſtitui in alia ſpecie, ibid. n. 7. & 8.

Monetam falſam excudens non committit crimen falſæ monetæ in primo capite, ibid. n. 14.

Monetarij priùs torquentur ex indicijs indubitatis, & poſteà puniuntur, ibid. n. 15.

Moneta venit appellatione pecuniæ, niſi ſit ad fœnus deſtinata, ibid. n. 16.

Monetarum raſores vltimo ſupplicio traduntur, ibid prag. 1. n. 1. & 2. 343

Monetam alterius Principis tōdens quâ pœna puniatur, ibid. n. 3. & 7.

Monetam, quæ non expenditur in hoc Regno tondens non punitur, ibid. n. 4.

Monetam reprobatam abradens non punitur pœna ſtatuti, ibid n. 5.

Monetarij etiam ſi monetam non perfectè egerint puniuntur, ibid. n. 6.

Monetam auream duorum ſemiſſium cudens non punitur pœna ordinaria, ibid. n. 8.

Monetæ minoris ponderis non expenduntur, ibid. prag. 2. n. 1. 344

Moneta diminuta dicitur falſa in pondere, ibid. nu. 2.

Monetam adulterinam expendens punitur pœna falſæ monetæ, ibid. n. 4.

Monetam falſam expendens quomodò puniatur, ibid. n. 6. 7. & 8.

Monetam accipiens pro bona punitur mitiùs illo, qui monetam falſam emit vilius, vt vendat carius, ibid. n. 9.

Monetam falſam expendi mandans incurrit in pragmaticam, ibid n. 16.

Moneta an ſit magna, vel minima relinquitur arbitrio Iudicis, ibid. n. 19.

Monetæ falſæ conſentientes pœna pragmaticæ puniuntur, ibid. n. 22.

Monetarios cooperiens ſub pragmatica comprehenditur, ibid. n. 26.

Monetarij babentur pro confeſſis, & conuictis ſi penès eos reperiantur inſtrumenta apta pro fabricatione monetæ, ibid. nu. 30.

Monetarum periculum ob eorum ſuſpectam mutationem, emptori, vel venditori cedere debeat, ibid. prag. 18. n. 2. 347

Moneta aurea vbi non eſt promiſſa, eſt danda moneta noua ad illius valorem, coll. 1. prag. 1. de Off. Quæſtor. n. 6. 440

Moniales *veniunt ſub nomine* Monacorum, *coll. 1. Rubr. de* Monial *n. 1.* 347

Moniales veniunt appellatione Regularium, ibid. nu. 2.

Moniales gaudent priuilegijs miſerabilium perſonarum, ibid. n. 3.

Moniales babent electionem fori, ibid. n. 4.

Moniales offendētes incidunt in Canonem ſi quis ſuadente Diabolo, *ibid. n. 5.*

Moniales gaudent beneficio cap. Odoardus, *ibid. nu. 6.*

Moniales alloquens abſq; licentia, carceratur, ibid. prag. 1. n. 1. *f. eod.*

Moniales poſsūt alloqui patres, fratres, & filij abſq; licentia, ibid. n. 3.

Moniales probibentur babere feneſtras correſponden-

dentes ad feneſtras vicinorum, ibid. prag. 2. n. 7. fol. 348
Moniales etiam exemptas alloquentes excommunicantur, ibid. prag. 3. n. 2. & 3. 350
Mons Pietatis dicitur locus pius, coll. 2. pragm. 1. de Legat. pys n. 12. 313
Mons quis dicatur, coll. 1. Rubr. de Paſc. n. 3. 479
Mora non committitur abſq; interpellatione, coll. 4 prag. 3. de Contract. n 5. 6. & 7. 192
Mora poſt litem conteſtatam non purgatur, ibid. nu. 10.
Mora in quibus cauſis purgetur, ibid. n. 12.
Mora non præſumitur, ibid. n. 13.
Mora fauore minoris contrahitur re ipſa, collect. 1. Rubr. de Minor. n. 10. 338
Moroſus nõ eſt qui legitimè impeditus ſolutionem non recipit, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniuerſ. n. 186. 64
Moroſus non dicitur qui facto Iudicis impeditur, coll. 2. prag. 1. de Inſtant. cauſ. non reſtit. nu. 15. fol. 292
Moratoria conceſſa per Principem debitori non comprehendit cauſam dotis, collect. 4. prag. 4. de Empt. & vend. n 4. 220
Mores, & ſenectus æquiparantur, coll. 1. Rubr. de Compoſition. n. 5. 178
Mors quomodò probatur, coll. 2. prag. 1. de Paroch. n. 10. & 12. 478
Mortis caſus, & abſentia æquiparãtur, coll. 5. prag. 4. de Aleator. n. 10. 80
Mortuus quando quis præſumatur, coll. 5. prag. 4. de Appellat n. 17. 98
Mortui adſcribuntur in libro, & quæ ſit eius forma, coll. 2. prag. 1. de Paroch. n. 8. 478
Morticinia non debent proijci in locis publicis, collect. 1. Rubr. de Salubrit. aer. n. 5. 517
Mulcta non poteſt imponi pro ficta contumacia, coll. 1. Rubr. de Contumac. n 10. 194
Muli, & mulæ pro vſu Rhedarum ſunt ſignandi, coll. 2. prag. 4 de Rhedar. n. 1. 513
Mulieres tenentes domus ludorum qua pœna puniantur, coll. 8. prag. 7. de Aleator. n. 1. 82
Mulier nequit eſſe Arbiter, ſed Arbitratrix, coll. 1. Rubr. de Arbitr. n. 14. & 17. 105
Mulieres non comprehenduntur ſub prohibitione aſportationis armorum, coll. 1. Rubr. de Arm. n. 11. 112
Mulier non lucratur fructus donationis propter nuptias, conſtante matrimonio, coll. 1. Rubr. de Donat. propter nupt. n. 13. 208
Mulier eſt vſufructuaria antephati, ibid. prag. 1. n. 31. 211
Mulier an dicatur habitare locum honeſtum ſeparata à viro, ſi Monaſterium habitet, coll. 1. Rubric. de Educat. puer. n. 17. 217
Mulier habens virum inutilem inter miſerabiles perſonas connumeratur, coll. 2. prag. 1. de Falſ. n. 12. 242
Mulier faciens petriatam qualiter puniatur, coll. 3. prag. 2. de Iniur. n. 4. 289
Mulier, & minor perempta inſtantia ſi volunt reſtitui an teneantur ad ſolutionem expenſarum, coll. 2. prag. 1. de Inſtant. cauſ. non reſtit. nu. 17. fol. 292
Mulieres facientes petriatas pœna exilij puniuntur coll. 1. prag. 1. de Lapid. n. 3. 309
Mulier inhoneſta habitans in propria domo poteſt expelli, coll. 2. prag. 3 de Meretric. n. 9. 330
Mulier coniugata, & meretrix, cuius maritus eſt perſona vilis, poteſt expelli, ibid. n. 10.
Mulier habens Amaſium nequit expelli, ibid. num. 11.
Mulier ſemel deoſculata, & cum lena conuerſata non dicitur turpis perſona, ibid. prag. 6. n. 6. 331
Mulieres cudentes falſam monetam puniuntur pœna pragmaticæ, & quid in vxore præbente auxilium viro, coll. 3. prag. 2. de Monet. nu. 24. fol. 345
Mulier ſciens maritum excudere falſam monetam, & non reuelans punitur pœa extraordinaria, ibid. n. 25.
Mulierem cum effectu corrumpens capite punitur, collect. 8. prag. 10. §. 48. de Off. Iudic. n. 202. 401
Mulieres prohibentur in iudicio poſtulare, collect. 6. prag. 16. de Offic. Magiſtr. Iuſtit. n. 4. 416
Mulier quando poſſit eſſe procuratrix, coll. 1. Rubric. de Procurator. n. 12. 498
Mulieres etiam cum iuramento renunciantes Senatuſconſ. Velleiano contrahere nequeunt, coll. 1. prag. 1. de Senatuſc. Vellean. n. 1. 523
Mulier maior non reſtituitur ad appellandum à ſententia, cui conſenſit, ibid. n. 28.
Mulieres committunt vitium ſodomiæ, coll. 1. Rubric. de Sodom. n. 4. 530
Mulierem contra naturam cognoſcens comburitur, ibid. prag. 2. n. 3. 531
Mulier, impubes, & minor non ſunt idonei teſtes, coll. 1. prag. 1. de Teſt. refren. n. 30. 543
Mulier de iure canonico nullum indicium facit, ibid. n. 47.
Multitudo cauſat confuſionem, coll. 2. pragm. 1. de Actuar. n. 3. 31
Munera ſunt tamquàm violentiæ, coll. 8 prag. 10. §. 48. de Offic. iudic. n. 216. 402
Muſtum venit appellatione vini, coll. 1. Rubr. de Extract animal. n. 6. 227
Mutans nomen ſuum punitur pœna falſi, coll. 2. prag. 1. de Zingar. n. 3. 564
Mutans ſuum cognomen punitur pœna falſi, ibid. num. 6.
Mutare nomen an liceat, uide in verb. nomen.
Mutatio domicilij an eximat Ciuem à iuriſdictione Ciuitatis originariæ, coll. 2. pragm. 1. de Immunit. Neap. n. 24. 282
Mutuum in ludo interuenire non poteſt, & factum luſori non valet, nec mutuans habet actionem, etiam ſi colluſor pecuniam non perdat, collect. 2. prag. 1. de Aleator. n. 7. 8. 9. 10 11. 78

Hhh Natu-

INDEX.

N

NAturales *an veniant appellatione filiorum, & excludant ſubſtitutum, coll. 4. prag. 4. de Admin. Vniu. n. 2. 3. 4. 6. & 7.* 49

Nauis *patronus, & omnes nautæ tenentur ad dãnum ex delicto in naui facto, coll. 1. Rubr. de de Naut. n. 1.* 352

Naues quomodò debent introduci, coll. 4. prag. 9. de Salubrit. aer. n. 1. 2. & 3. 518

Naulum *eſt in fructu, coll. 1. Rubr. de Naut. nu. 6. & 7.* 352

Nauta, *qui cauſa explicandæ ſuæ nauis incidit funes alterius nauis non tenetur ad damnum, ibid. num. 3.*

Nauta in cauſa Domini nauis poteſt teſtificari, ibid. n. 4.

Nautæ ſub pœna triremis prohibentur tenere nauigia, & barcas cum remis in littore maris, ibid. prag. 1. n. 3. 353

Neapolitani *habent priuilegium, quòd contra eos moratoria, & ceſſio bonorum non impetretur, coll. 2 prag. 1. de Ceſſione bon. n. 1. & ſeq.* 153

Neapolitani ſunt immunes à directibus, & gabellis etiam pro mercaturis per totum Regnum, coll. 1. Rubr. de Immunit. Neapol. n. 2. 280

Neapolitani habitantes in locis Regni non ſunt immunes ab onere Ciuibus impoſito pro ſalario Medicorum, ibid. n. 3.

Neapolitani cogunt alios ad ſtandum iuri in Ciuitate Neapolis, & non coguntur, ibid. pragm. 2. n. 1. & 4. 282

Neapolitani, & ibi habitantes nec ciuiliter, nec criminaliter extra eam vocari poſſunt, ibid. n. 2.

Neapolitani dicuntur habere priuilegium electionis fori, ibid. n. 3.

Neapolitani laudati in authores trahũt ad Tribunalia huius Ciuitatis, ibid. n. 7.

Neapolitani habent hoc priuilegium, etiam contra alios ſimile habentes, ibid. n. 8.

Neapolitani non gaudent hoc priuilegio in cauſa Dohanæ menepecudum Fogiæ, ibid. n. 10.

Neapolitanus foriudicatus amittit bona, ſed non acquirũtur Fiſco, ſed eius filijs, vel agnatis, ibid. prag. 3. n. 3. 283

Neapolitani etiam in terris, in quibus degunt vti illarũ ciues cenſentur, & nullis gaudent priuilegijs, ibid. prag. 4. n. 1. & 2. f. eod.

Neapolitani non torquentur ex inquiſitione, non datis defenſionibus, ibid. prag. 5. n. 1. 284

Neapolitani nequeunt torqueri ex proceſſu informatiuo, ibid. n. 2.

Neapolitani ſi ex proceſſu informatiuo fuerũt torte cum diſpenſatione, nequeunt iterum torqueri, ibid. n. 4. 5. & 7.

Neceſſaria *ſunt illa, quæ ſunt quotidiana, in præfat. n. 1.* 1

Neceſſitate *exiſtente res Eccleſiæ alienari poſſunt, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniuerſ. nu. 239. fol.* 66

Neceſſitas illicitum facit licitum, collect. 4. pragm. 7. de Commiſſar. nu. 3. fol. 177. & collect. 3. prag. 2. de Contract. n. 7. 151

Neceſſitas non habet legem, collect. 8. pragm. 10 ſ. 28. de Offic. iudic. nu. 133. 394

Negatiua *probari non poteſt, coll. 1. Rubr. de Negant. mutuum n. 2. & 3.* 353

Negatio facit rem dubiam, ibid. n. 4.

Negatiua plus negat, quàm affirmatiua affirmat, ibid. n. 5.

Negatiua diſpoſitio nullum caſum excipit, ibidem n. 6.

Negans poſſidere, & poſteà conuictus perdit poſſeſſionem, ibid. n. 7.

Negans eſſe ſocium perdit beneficium excuſſionis, ibid. n. 8.

Negans debitum abſq; cauſa perdit beneficium ceſſionis bonorum, ibid. n. 9.

Negãtes mutuum qua pœna puniantur, ibid. prag. 1. n. 1. & 2. f. eod.

Negare non dicitur qui habet iuſtam cauſam ignorantiæ, ibid. n. 3.

Negare totum non licèt reo, ſi actor plus petierit, ibid. n. 8.

Negantes propriam, vel alienam manum in apocis bancarijs qualiter puniantur, ibid. pragm. 2. n. 1. fol. 354

Negligentia *quando contineat latam culpam, coll. 5 prag. 5 de Admin. Vniu. n. 81.* 58

Negligentia, & omiſſio punibilis eſt, ibid. n. 129.

Nemo *inuitus vendere cogitur, coll. 3 pragm. 2. de Baronib. n. 2.* 122

Nemo plus iuris in alium transferre poteſt quàm in ſe quis habet, coll. 4. prag. 3. de Cleric. n. 3. 172

Nepotes *patre eorũ mortuo remittere debent mortem aui, coll. 7. prag. 7. de Compoſit. n. 12.* 183

Nobiles *ſunt delicatiores Ignobilibus, coll. 1. Rubris. de Carcer. n. 8.* 141

Nobiles, & diuites debent in Palatijs habitare, collect. 5. prag. 8. de Citation. n. 14. 168

Nobilitas qualiter probetur, coll. 3. prag. 6. de Condemn. pro delict. n. 1. & 3. 185

Nobilitas probata per verba enunciatiua priuilegiorum Regalium concurrentibus matrimonijs cum Nobilibus militat in iure, ibid. n. 2.

Nobilis potens, & impetuoſus non eſt idoneus fideiuſſor, coll. 3. prag. 3. de Ferijs n. 4. 248

Nobilitas derogatur per mercaturam, niſi aliàs cõſuetudo ſe habeat. coll. 1. Rubr. de Mercat. offic. probib. n. 9. 327

Nobiles in Magiſtratu præferuntur Ignobilibus, coll. 1. prag. 2. de Offis. S. R. C. n. 34 443

Nobilis nõ punitur vti plebeus, coll. 1. pragm. 1. de Relegat. n. 3. 509

Nomen *demonſtrat eſſentiam rei, propoſ. 8. n. 4.* 8

Nominis expreſſio debet eſſe veridica, coll. 5. prag. 8. de Arm. n. 2. 113

Nomen mutare non licet, ibid. n. 3.

Nomen Bona *latè à iure patet, coll. 1. Rubr. de Bon. prodit. n. 1.* 138

Nomina debitorum in generali obligatione quando veniant, ibid. n. 4.

No-

Nomen Principis requiritur in inſtrumento, nomen loci, vbi celebratur contractus, & nomen Notarij, & ſignum, coll. 1. Rubr. de Fid. inſt. n. 8. 9. & 13. 268

Nomen malum habens non debet eligi in Actuarium, coll. 8 prag. 10 §. 24. de Off. iud n. 119. 393

Nomen malum habentes, ad officia nõ debent promoueri, coll. 1. prag. 2. de Offic S.R.C. n. 20. 442

Nominatus *à milite quãdo gaudeat priuilegijs militum, coll. 1. Rubr. de Milit. n. 6.* 332

Notarij *Apoſtolici poſſunt eſſe Actuarij Dominorum laicorum, coll. 1. Rubr. de Actuar. n. 17.* 31

Notarius valet pro vno teſte in ſubſcriptione, ibid. prag. 15. n. 5. 41

Notarij, & Actuarij an debeant cognoſcere cõtrahentes, & an teſtes, ibid. n. 12.

Notarij ex errore, ſeù culpa omittentes apponere in inſtrumento ſolemnitates, ob quarum defectum illa redduntur nulla, tenerentur Partibus ad intereſſe, ibid. n. 15.

Notarius an poſſit facere procurationem in perſonam ſuam, vel filij, coll. 6. prag. 6. de Adminiſtr. Vniu. n. 5. 68

Notarius effectus Doctor poteſt inſtrumenta facere, ibid. n. 7.

Notarius poteſt conficere actus, & teſtamenta etiã Iudice non interueniẽte, ſi eius copia haberi non poſſit, coll. 3. prag. 2. de contract. n. 5. 191

Notarius rogatus non poteſt alteri Notario demandare, vt inſtrumentum reaſſumat, coll. 2. prag. 1. de Fid. inſtr n. 11. 270

Notario, Iudice, & teſtibus mortuis, conſtito de ipſorum integritate, alij ſubrogentur in reaſſumptione inſtrumenti, ibid. prag. 2. n. 1. 271

Notarij gaudent priuilegijs Nobilium, coll. 1. Rub. de Notar. n. 2. 359

Notarij creatio ad quos ſpectat, ibid. n. 4.

Notarij abſq; mandato Iudicis nequeunt extrahere in publicam formam inſtrumenta ſemel extracta, ibid. n. 5.

Notarius in dubio an præſumatur, ibid. n. 6. & 7.

Notariatus poſt concluſum in cauſa probari nequit, ibid n 8.

Notarijs adhibetur plena fides, ibid. n. 9.

Notarius an, & quando poſſit conficere inſtrumenta vltrà iuriſdictionem illius, qui eum creauit, ibid. n. 10. 11. & 12.

Notarius aſſerens, ſolemnitates in contractu interueniſſe non probat, ibid. n. 13.

Notarius omittens ſolemnitates in contractu requiſitas tenetur ad intereſſe, ibid. n. 14.

Notarius de quibus faciat fidem, ibid. n. 15.

Notarij Apoſtolici nequeunt excludi per ſtatutum Ciuitatis ſubditæ Sedi Apoſtolicæ, ibid. n. 16.

Notarius Imperialis, vel Apoſtolicus non recipit inſtrumenta in Francia, ibid. n. 17.

Notarius excuſatur à pœna falſi, ſi aſſerit pecuniã eſſe numeratam, quæ in ſacculo eſt oſtenſa, ibid. nu. 18.

Notarius ſolo iuramento ſuſpectus recuſatur, ibid. nu. 19.

Notarius an præſumatur rogatus, ibid. n. 20.

Notarius rogatus de inſtrumento ſimoniaco nequit illo iuuari, ibid. n 21.

Notarij duo cenſentur inſolidum vocati, ibid. n. 22.

Notarius data copia nequit extendere ſubſtantialia, ibid n. 23.

Notarius an poſſit delegare ſcripturam inſtrumẽti, ibid. n. 24.

Notarius cogi poteſt cuilibet edere inſtrumentum, ibid. n. 25.

Notarius contra infamiam reſtitutus nõ cenſetur reſtitutus ad officium, ibid. n. 26.

Notarius vti rebellis condemnatus in contumacia nequit conficere inſtrumenta, ibid. n. 28.

Notarij debent matriculari, ibid. prag. 1. n. 1. & 2. fol. 360

Notarius qui non eſt conficiens inſtrumenta, an illa ſint valida, ibid n. 3. & 5.

Notariatus quaſi poſſeſſio quando ſuffragetur, vbi non conſtat de titulo, ibid. n. 6.

Notarius in principio prothocolli quid apponere debet, ibid prag. 2. n. 1. 361

Notarius an poſſit lacerare teſtamentum extenſum in prothocollo ad inſtantiam Partis, ibid. n. 4.

Notarij infra octo dies deſcribant contractum in prothocollis, ibid. prag. 3. n. 1. f eod.

Notarij non coguntur edere ſcripturam non ſoluto ſalario, ibid. prag. 4. n. 1. 2. 362

Notarij gratis tenentur præſtare acta, & ſcripturas pauperibus, ibid. n. 5.

Notorium *non indiget probatione, coll. 8. prag 10. §. 7. de Offic. iudic. n. 31.* 386

Noxa *pro noxa datur reſpectu animalium delinquentium, coll. 1. Rubr. de Offend. innox. pro nox. nu. 3.* 366

Noxalis actio oritur ex priuato delicto, & ad dãni perſequutionem, non ad pœnam, ibid. n. 7.

Nullitas *non inducitur ſi teſtes examinantur per Actuarium, non in capite, coll. 9 prag. 9. de Act. n. 10.* 38

Nullitas contractus reſultat, quando Regius aſſenſus requiſitus non præcedit, coll. 9 prag. 11. de Admin. Vniu. n 2. & 5. 71

Nullitates contra expreſſum caſum legis ſubſcribantur ab Aduocatis, & Procuratoribus, coll. 5. prag. 5. de Dilation. n. 1. 206

Nullitas an poteſt proponi contra caſum legis tacitum, ibid. n. 2.

Nullitates nequeunt diſcuti die feriarum, collect. 1. Rubr. de Ferijs n. 10. 246

Nullitas ex eiſdem actis cognita an impediat executionẽ, coll. 4. prag. 5. de Off. S.R.C. n. 24. 447

Nullitates elapſo tempore allegari nequeunt, ibid. nu. 30.

Nullitas vbi eſt notoria, Iudex poteſt ſuper illa pronunciare, etiam Parte non opponente, ibid. nu. 31.

Nullitatem opponens quando incidat in pœnam pragmaticæ, ibid prag. 32. n. 4. 449

Nullitates poſſunt opponi à pauperibus abſquè depoſito, collect 4. prag. 3. de Quæſtion. n. 4. 505

Nullitates aduerſus foriudicationem quando opponi poſſint, collect. 1. Rubric. de Sent. foriud. n. 11. fol. 525
Nullitas excluſa à decretis latis in cauſis ſuſpitionum quam nullitatem comprehendat, collect. 6. prag. 15 de Suſpit. Official. n. 48. 540
Nullum quod eſt, nullum ius tribuere poteſt, coll. 3. prag. 2 de Exulib. n. 3. 236
Nummi exacti in eadem ſpecie debent reponi in area, nec in proprium vſum conuerti, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 2. & 3. 54
Nummularij, ſiuè Bancherij falliti ad Eccleſiam confugientes, ab illa extrahi nequeunt, collect. 1. Rubr. de Nummul. n. 1. 363
Nummulary in cauſis ciuilibus an teſtificari valeant, ibid. n. 3. & 4.
Nummularij tenentur actione depoſiti, ibid. n. 6.
Nundinæ quæ dicantur, coll. 1. Rubric. de Nundin. n. 1. 364
Nundinæ in diuerſis locis diuerſis temporibus celebrantur, ibid. n. 2.
Nundinæ poſſunt per Epiſcopum prohiberi fieri antè Eccleſiae, ibid. n. 3.
Nundinæ quolibet die Mercurij in hac Ciuitate Neapolis in Platea antè Portam Regalem celebrari poſſunt, ibid. prag. 2. n. 1. 365
Nundinæ vt poſſint celebrari debent concedi à Principe Superiorem nõ recognoſcente, ibid. n. 2.
Nundinarum exercitium quãdo amittatur, ibid. num. 6.
Nundinæ debẽt celebrari temporibus ſtatutis, ibid. prag. 3. n. 1. f. eod.
Nundinæ etiam diebus feſtiuis de loco ad locum mutari nequeunt, ibid. n. 2.
Nuntius Apoſtolicus tenetur obſeruare ferias Curiæ Romanæ, coll. 1. Rubr. de Fer. n. 6. 246
Nuntij, vulgò Scopettelle, Curiæ Archiepiſcopalis an probent, coll. 10. prag. 34. de Off. Magiſtr. Iuſt. nu. 2. 419
Nuntij Principum non creditur abſq; literis, coll. 3. prag. 3. de Commiſſar. n. 3. 176
Nurus non poteſt agere criminaliter contra ſocerum, coll. 1. Rubr. de Accuſat. n. 20. 29

O

OBiectio falſitatis inducit grauiſſimam iniuriam, coll. 1. Rubr. de Falſ. n. 5. 240
Oblati dicuntur Eccleſiaſtici, coll. 1. Rubr. de Eccleſiaſt. perſon. n. 4. 214
Obligationes capiuntur per Actuarios, non per Scribas, coll. 9. prag. 9. de Actuar. n. 1. 38
Obligationes, & fideiuſſiones quomodò debent capi, ibid. prag. 15. n. 1. 41
Obligationes penès acta recipiantur, & incuſantur die feriata, ibid. n. 16. & 17.
Obligati dare fideiuſſorem quando obligando propria bona adimplent, coll. 5. pragm. 5. de Admin. Vniu. n. 116. 60
Obligatio naturalis non oritur ex obligationibus factis abſq; interuentu pecuniæ, collect. 3. pragm. 2. de Empt. & vendit. n. 1. 220
Obligatus conſignare aliquid, ad quam menſuram tenetur, coll. 1. Rubr. de Ponderib. n. 16. 486
Obreptio quæ ſit, & quando non committitur, collect. 26. pragm. 66. de Offic. S.R.C. nu. 2. & 18. fol. 458
Occidens aliquem antè oſtium Eccleſiæ an gaudeat indultu, coll. 1. Rubr. de Abolit. n. 19. 13
Occidens Clericum cauſa defenſionis non incurrit excommunicationem, ibid. prag. 2. n. 18. 21
Occidens inimicum inſidiosè non dicitur proditor, ibid. n. 27.
Occidens amicum reconciliatum an dicatur proditor, ibid. n. 29. 30. & 31.
Occidens Officialem tempore ſindicatus non gaudet indultu, ibid. n. 61. 62. 63. & 64.
Occidere bannitum quando non licet, coll. 2. prag. 1. de Exulib. n. 4. 235
Odia, rixæ, & litium expenſæ ſunt vitanda, coll. 2. prag. 1. de Arbitr. n. 1. 106
Offendens Officialem committit atrociſſimum delictum, coll. 3. prag. 2. de Abolit. n. 59. 24
Offenſi qui dicantur ad finem obtinendi remiſſionem, ibid. n. 73.
Offendere non dicitur qui minimam offenſionem facit, coll. 1. Rubr. de Offenden. innox. pro nox. n. 1. 365
Offenſa appellatione non venit offenſa leuis, ibid. nu. 2.
Offendentes alterum pro altero ſunt infames, & proditores, ibid. prag. 1. n. 1. f. eod.
Offenſi inculpatio non facit indicium, coll. 12. prag. 37. de Off. Magiſtr. Iuſtitiar. n. 21. 421
Officialis ſuſpenſus ſi ex gratia Principis reſtituitur non recuperat ſalarium temporis, quo fuit ſuſpenſus, coll. 1. Rubr. de Abolit. n. 37. 14
Officialis quando creatur ſeruatur modus antiquus, coll. 3. prag. 2. de Admin. Vniu. n. 22. 47
Officialis criminalis, & ciuilis quomodò ſedere debent in Concilio Vniuerſitatis, ibid. prag. 8. n. 7. 70
Officialis ſubſtitutus dicitur ordinarius, collect. 3. prag. 2. de Admin. n. 3. 74
Officialis habens poteſtatem ſubſtituendi habiles ſubſtituere debet, ibid. n. 4.
Officialis ſubrogatus debet eſſe eiuſdẽ iuris, & conditionis illius, in cuius locũ ſubrogatur, ibid. n. 5.
Officiales tenentes officia in capite cum poteſtate ſubſtituendi, ſi ſubſtituti delinquant, an eos exhibendo liberentur, ibid. n. 6.
Officialis ſubſtituens quando de culpis ſubſtituti teneatur, ibid. n. 7.
Officiales infra annum an poſſint recedere, coll. 6. prag. 5. de Baronib. n. 5. 126
Officialis, qui fuit in primo anno nequit eſſe Iudex ſecundarum cauſarum in anno ſequenti, ibid. nu. 6.
Officiales Vniuerſitatis debent eſſe annales, ibid. nu. 7.
Officialis abſolutus per Sindicatores poteſt anno ſequenti confirmari, ibid. n. 11.

Offi-

Digitized by Google

Officiales quinàm vltrà annum exercere valeant, ibid.n.12.& 13.
Officialis ſi impeditur exercere per integrū annum non ſuppletur de ſecundo,ibid.n.15.
Officiales Regij delinquentes in officijs ſubditis Regys Audientys,per illas citari non poſſunt, coll. 1.Rubr.de Citat.n.6. 160
Officiales qui gaudent immunitate ſigilli,& quādo cortū ſily,coll.1.Rub.de Immun.Offic.n.2. 284
Officiales ſupernumerarij non gaudent immunitate numerariorum,ibid n.3.& coll.15.prag.47 de Offic Magiſt.Iuſtit. n 8. 423
Officiales dicuntur membra Principis, ibid.nu.5. fol. 284
Officialium ſerui quæ arma deferre debent, ibid num.6.
Officiales nequeunt exercere mercaturas,collect.2. prag.1 de Mercat. Official probib.n.1. 328
Officiales ementes aliquid ob proprium vſum, & poſteà id vendentes non incidunt in pœnam,ibid. num 4.
Officiales vnico actu mercaturam exercentes euadunt pœnam, ibid.n.14.
Officiales habentes propria animalia, vel vineas, oliuetum vel quid ſimile, ex quibus colliguntur fructus,illos vendere poſſunt ibid.n.16.& 20.
Officiales poſſunt emere animalia,& illa iuſto pretio vendere, dummodò in eorum paſcuis paſculare faciant,ibid n.21.
Officialis equeſtris armaturæ debet in mere in præſidio,nec vendant hoſpitia,coll.3 prag.3.de Milit.n.1. 334
Officiales non prohibentur accipere ex teſtamento, coll.1. pragm.1. de Munerib.Official.n.4. 351
Officialis vndè dicatur,coll.1.Rubr.de Offictal.& quæ ijs probib.n.1. 367
Officialium appellatione qui veniunt,ibid.n.2.
Officiales propriè dicuntur qui habent iuriſdictionem,ibid.n.3.
Officiales in eorum officio quid iurare tenentur, ibid.prag.4.n.1. 369
Officialis ab officio remotus,& ad idem reſtitutus iterum iurare debet,ibid.n.4.
Officiales præſtantes iuramentum in die feriato nō ſunt periuri,ibid.n.5.
Officialis Baroni non tenetur præſtare iuramentum,ibd.n 6.
Officiales debent præſentare literas ſui officij,aliter non creditur,ibid n.7.
Officiales nequeunt contrahere Compatratus,ibid. pragm.8.n.1.2.& 3. f.eod.
Officiales etiam pendente inquiſitione, & ſuſpenſione ab officio poſſunt geſtare togam, ibid.prag. 15.n.7. 371
Officiales antè captam adminiſtrationis poſſeſſionem debent exhibere inuentarium, ibid.prag.22. n.1. 372
Officiales debent eſſe annales,coll.2.prag.1.de Off. tudie.n.1. 379
Officiales non debent propalare votum, ibid.prag. 5.n.1. 381
Officiales aliquando priuantur officio, ibid.n.2.
Officialis cognoſcens carnaliter mulierem priuatur officio,ibid.n.3.
Officialis propalans votum poteſt allegari ſuſpectus,ibid.n.6.ampla n.7.
Officialis quando priuatur officio ipſo iure, ibid nu 9.
Officiales non debent eſſe Arbitri,ibid.prag.7.n.1. f.eod.
Officiales debent expectare aduentum ſucceſſorum, ibid.prag 8.n.1. 382
Officiales non debent deſerere officium abſq; licentia,ibid.n.2.
Officiales non debent deſeruire per ſubſtitutos,ibid. prag.9.n.1. f.eod.
Officiales non debent patrocinari abſq; iuſſu Regis,ibid.n.2.3.& 4.
Officiales Baronales in quibus cauſis nequeunt cōponere,ibid.prag.10.§.13.n.68. 389
Officiales nequeunt vti militibus pro proprijs ſeruitys,ibid.§.29.n.134. 394
Officialis Prouinciales debēt vti Actuarijs,& Scribis Tribunalis,ibid §.35.n.144. 396
Officiales Regij pro cauſis quarumcunq; patrocinari & aduocati eſſe prohibentur,coll.2 prag.5. de Off. Magiſtr.Iuſtit.n.1. 414
Officiales delinquentes cognoſcuntur à M. C. V. ibid prag.47.n.1. 422
Officiales Baronales quādo cognoſcūtur à M.C.V. ibid.n.3.
Officialis Baronis habentis iuriſdictionem criminalem in aliqua Terra poſsūt cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis eiuſdem Terræ habentis iuriſdictionem eiuſdem, ibid n.6.
Officiales actu ſeruientes non trahuntur extra Tribunalia,ibid.n.7.
Officiales Regiæ Cameræ habentes cauſam ab ipſa,ad illam remittuntur,coll.2.prag.13. de Off. Procur.Cæſar.n.1. 425
Officiales debent eſſe iuriſperiti, ibid.prag.58.n.1. fol. 435
Officiales non niſi à Principe creantur, collect.1. prag.1.de Offic.prouiſ.n.1. 440
Officiales quomodò eſſe debent,coll.1.pragm 2. de Offic S R.C.n.2. 441
Officiales in Auditijs quomodò eſſe debēt,ibid.n.5.
Officiales non debent eſſe nimis ſubtiles, ibid.n.7.
Officiales debent eſſe graues,& fideles,ibid.n.13.
Officiales ob turpitudinem amoti amittunt dignitatem, ibid.n.19.
Officialis pendente inquiſitione amoueri nequit, ibid.n.21.& 22.
Officialis numerarius præfertur ſupernumerario licèt prius in tempore,ibid.prag.3.n.9.10.& 18. fol. 444
Officiales numerarij ſunt maioris præeminentiæ quàm ſupernumerarij,ibid.n.11.
Officiales nequeunt ferre teſtimonium, ibid. prag. 63.n.1. 457
Officiales quomodò ſe gerere debent quando accedunt ad faciem loci,ibid.prag.64.n.1. fol. eod.

Officiales cùm bannitis conuerſantes ad quid tenentur, coll. 2. prag. 1. de recept. delinq. n. 3. 507
Officialis ſucceſſor an interueniat ſindicatus, coll. 1. Rubr. de Sindic. Official. n. 1. 527
Officialis conuentus in ſindicatu ob dolum an appellet, ibid n. 3.
Officialis condemnatus in ſindicatu an relaxetur fideiuſſoribus, ibid. n. 5.
Officialis abſolutus in ſindicatu poteſt ad alia officia promoueri, ibid. n. 6.
Officialis conueniri nequit coràm Superiore durante officio, ibid. prag. 2. n. 2. 528
Officialis quando poteſt conueniri, non expectato ſindicatu, ibid. n. 3.
Officialis eligens malum Conſultorem tenetur in ſindicatu, ibid. n. 8.
Officialis carcerans aliquem iniuſtè tenetur in ſindicatu, ibid. n. 10
Officialis malè iudicans ad quid tenetur, ibid. n. 11.
Officialis in ingreſſu officij quid obſeruare ſolet, ibid n. 12.
Officialis ex nouis allegationibus, poteſt defendere ſuam ſententiam, ibid. n. 17.
Officiales inquiſiti de extorſione quando excuſantur, ibid. n. 18.
Officialis poteſt ſe defendere de delictis non commiſſis prætextu officij, ibid. n. 19.
Officialis an excuſetur pro delictis commiſſis à ſua familià, ibid n. 21.
Officialis excuſatur ſi non fuit interpellatus pro expediendo proceſſu in die determinato, ibid. nu. 23. & ſeq.
Officiales etiam poſt redditum ſindicatum, & obtentas literas liberatorias poſſunt à quocunq; Tribunali inquiri, etiam ex officio; ibid. prag. 6. n. 1. 530
Officialis allegatus ſuſpectus dicitur Parti intereſſatæ in aſſiſtendo votis, coll. 2. prag. 1. de Suſpit. Official. n. 1. 533
Officiales debent ſalariari, ibid prag. 15. n. 39. 538
Officiales Regij trigeſimam, nec ſportulas recipere poſſunt, coll. 1. prag. 1. de Trig & ſalar. Offic. n. 1. 546
Officiali mortuo an debeatur totum ſalarium, etiã non finito officio, ibid n. 15.
Officialis culpa Vniuerſitatis amotus, & poſteà abſolutus an habeat integrum ſalarium, ibid. n. 16.
Officialis ſi non exercuerit officium per integrum annum an ſalarium ſuppletur in anno ſequenti ibid. n. 17.
Officium oneris, & præmij debet in vna ſede manere, coll 5 prag 4. de Actuar. n. 2. 34
Officij requirens perſonale exercitium, ſi illud non poteſt præſtari, intelligitur data poteſtas ſubſtituendi, coll. 3. prag 2. de Admin. n. 1. 73
Officia vendi non poſſunt, coll. 5. prag. 4. de Baron. n. 1. & 2. 125
Officia vendere quis dicatur, ibid. n. 4.
Officia Baronalia debent eſſe annalia, non infra, nec vltra annum, ibid. pragmat. 5. num. 1. & 2. f. eod.
Officia Regia non petuntur per interpoſitas perſonas, coll. 2. prag. 1. de Official. & quæ ijs prohib. n. 1. 367
Officia appetere quando ſit licitum, ibid. n. 3.
Officia ſpectantia ad adminiſtrationem iuſtitiæ nõ debent vendi, ibid. prag. 2. n. 1. 368
Officia ſæcularia vendi non poſſunt, ibid. n. 2.
Officia ementes extorquent multa, ibid. n. 3.
Officium habens cum poteſtate in alium transferendi, an illud vendere poſſit, ibid. n. 5.
Officia nequeunt renunciari prout beneficia, coll. 1. Rubric. de Offic. ad Reg. Maieſt. ſpectant. nu. 4. fol. 373
Officium Baiuli circa quæ verſatur, coll. 1. Rubric. de Offic. Baiul. n. 1. 374
Officium quæ continet ſub ſe, coll. 1. Rubr. de Offic. iudic. n. 1. 378
Officium vndè dicatur, & quid appellatione illius veniat, ibid. n. 2. & 3.
Officium ſtrictius ſumitur pro poteſtate publica, ibid n. 4.
Officium annuum quid ſit, ibid. n. 5.
Officium qualiter habeat connexitatem cum feudis, ibid. n. 8.
Officiũ non expirat, niſi lectis commiſſionibus ſucceſſoris, ibid. prag. 8. n. 4. 382
Officium Actuariatus nequit exerceri per perſonas Eccleſiaſticas, ibid. prag. 10. §. 24. n. 113. 393
Officium Actuariatus nequit exerceri ab inquiſitis, ſeù excommunicatis, ibid. n. 114.
Officium Præfecti Curſorum dicitur de Regalibus, collect. 1. Rubric. de Offic. Præfect. Curſor. nu. 2. fol. 423
Officium Curſoris maioris quid contineat, ibid n. 5. fol. 424
Officium Prothomedici Naturalibus Regni eſt cõferendum, coll. 1. prag. 1. de Officior. prouiſ. n. 5. fol. 440
Officia publica potiùs Nobilibus, quã Popularibus ſunt danda, coll. 1. prag. 2. de Offic. S. R. C. nu. 36. fol. 443
Officium prius adepti primum locum tenere debent ibid. prag. 3 n 4. f. eod.
Officium duplex in eadem cauſa facere non licet ibid. prag 63. nu. 3. 457
Officium Secretarij à quo fuit introductum, coll. 1. Rubr. de Offic ſecret. n. 1. 460
Officium Aduocati eſt neceſſarium, coll. 1. Rubr. de poſtuland. n. 8. 488
Officium Aduocati quod eſt, coll. 3. prag. 7. de Scholar. doctor. n. 1. 519
Officium nemini debet eſſe damnoſum, coll. 1. prag. 7. de Trigeſ. & ſalar. Offic. n. 4. 546
Omiſſio repetitionis teſtium vitiat proceſſum, coll. 8 prag. 10. §. 51. de Offic. iudic. n. 230. 403
Onera noua non poſſunt indici vaſallis, coll. 10. prag. 10 de Baron. n. 1. & 2. 129
Onus probandi incumbit alleganti, coll. 13. prag. 42. de Off. S R. C. n. 5. 452
Opera laborioſa non ſunt odio habenda, in præfat. n. 17. 2

Ope.

Digitized by Google

Operarius dignus eſt mercede ſua, collect. 1. *pragm.* 1. *de Trig & ſalar. Official. num.* 5. 546

Opinio communis *Doctorum ſeruanda eſt, collect.* 5. *pragm.* 5. *de Dilat. num.* 6. 206

Ordinarij *locorum debent facere obſeruari feſta, collect.* 1. *Rubric. de Nunc in. num* 4. 364

Ordo *ſeruandus eſt in diſpoſitionibus, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Actuar. num.* 4. 31

Ordo voluntatis ſeriem demonſtrat, ibid. nu 5. & 6.

Ordo ſeruari debet, collect. 5. *pragm.* 5. *de Exulib. num.* 1. 237

Ordo iudiciarius, & alia negotia ſecularia in Eccleſiys fieri prohibentur, collect. 6. *pragm.* 7. *Nè quis in loc. public. num.* 9. 359

Ordo ſolitus debet obſeruari in gubernio, collect. 8. *pragm.* 10. §. 10. *de Offic. Iudic. num.* 41. 387

Ordo eſt ſubſtantia cuiuſcunq; rei, ibid. num. 42.

Ordo temporis attenditur, collect. 2. *pragm.* 3. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num.* 3. 443

Originarij *sũt idoneiores in electionibus, collect.* 3. *pragm.* 2. *de Adminiſtr. Vniuerſit. num.* 4. 5. 6. & 8. 46

Oſculantes *mulieres qua pœna puniuntur, collect.* 1. *pragm.* 1. *de Oſculant. mulier. n.* 1 & 2. 474

Oſculantes mulieres poſt tres menſes foriudicantur, ibid. num 3.

Oſculantes impudicè puerum puniuntur pœna extraordinaria, ibid. num. 5.

Oſculantes mulieres ad finem illas ducendi in vxores an puniantur, ibid. num. 6. & 7.

Oſculum luxurioſum quale ſit, ibid. num. 10.

Oſculans pudenda pueri, emittendo ſemen manibus proprijs non punitur pœna ſodomiæ, collect. 2. *pragm.* 1. *de Sodom. num.* 5. 531

Oſtium *in proprio muro, imò ſuper vicini ſolo fieri poteſt, collect.* 1. *Rubric. de Aedific. prohib. n.* 4. 5. & 6. 75

Ouile *nouum ab habente ius paſcendi mutari nequit, collect.* 1. *Rubric. de Paſcuis num.* 16. 480

P

PActa *ſunt ſeruanda, collect.* 1. *Rubric. de Aedific. prohib. num* 10. 75

Pacta, quæ ad caſus fortuitos obligant, contra formam contractus non obligant, nec ſunt ſeruanda, collect. 1. *Rubric. de Cenſib. num.* 11. 147

Pactum, quòd in quolibet caſu non poſſit peti reaucto cenſus quomodò intelligatur, ibid. num. 33.

Pactum in contractibus cenſuarijs vt poſſit repeti ſors an, & quando valeat, & an ſacta petitione currant intereſſuria, ibid. num. 65. & 66.

Pacta continentia vſuras vitiantur, ibid. pragm. 1. *num.* 10. 150

Pactum temporale de redimendo fauore Fiſci, & Eccleſiæ eſt perpetuum, collect. 6. *pragm.* 5. *de Feud. num.* 2. 253

Pactum de retrouendendo quomodò probitur, collect. 1. *Rubric. de Pact. de retrouend. nu.* 1. 476

Pactum de retrouendendo elapſo tempore remanet ſine effectu, ibid. num. 3.

Pactum de reemẽdo quando poſſit exerceri ab vno tantùm ex heredibus venditoris, ibid. num. 4.

Pactum de retrouendendo an poſſit praeſcribi, ibid. num. 6.

Pactum de retrouendendo quandocunq; non præſcribitur ſpatio triginta annorum, ibid. num 8.

Pactum de retrouendendo quando poſſit exerceri contra tertios poſſeſſores, ibid. num. 9.

Pactum de retrouendendo temporale à quo die currere incipit, ibid. num. 13.

Pactum de retrouendendo adiectum in venditione tot annuorum introituum ſuper re feudali ad tẽpus an prorogari poſſit per heredes creditoris, ibid. num. 15.

Pactum de retrouendendo temporale an efficiatur perpetuum ſtante laeſione, ibid. num. 16.

Pactum de retrouendendo an poſſit per emptorem feudi prorogari abſq; aſſenſu, ibid. num. 17.

Pactum de retrouendendo adiectum in venditione an ſubintelligatur in aſſenſu præſtito ſuper venditione, in quo aſſenſu non fuerat facta mentio dicti pacti, ibid. num. 18.

Pactum quota litis eſt prohibitum, collect. 2. *prag.* 1. *de Poſtuland. num.* 1. 489

Pactum de proſequendo lite expenſis Aduocati valet, ibid. num. 8.

Pactum vſurarium non vitiat pactum licitum, collect. 1. *Rubric. de Vſurar. num.* 8. 560

Pagani *poſt conuerſionem in errore perſiſtentes morte puniuntur, collect.* 1. *pragm.* 1. *de Commerc. inter Turc. num.* 9. 174

Palmarium *integrum non debetur ſi pro victoria cauſæ illud fuerit promiſſum quando cauſa fuerit finita tranſactione, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Poſtuland. num.* 6. 490

Pandecta *ſoluta debet exigi, collect.* 11. *pragm* 11. *de Actuar. num.* 7. 39

Pandecta qualiter ſit exigẽda ſi non reperiatur taxata, ibid. num. 8. & 9.

Pandecta emolumentorum ſpectantium ad Actuarios quando ab illis exigenda, collect. 11. *pragm.* 36 *nu.* 1. 419

Pandecta ſi non eſt taxata attenditur taxatio Iudicis, ibid. num. 3.

Panecterij *an, & quando poſſunt ſe excuſare circa negligentiam famulorum, collect.* 1. *pragm* 3 *de Pıſtor. num.* 2. & 7. 483

Panis *datur pauperibus carceratis pro cauſa criminali, collect.* 8. *pragm.* 10. §. 8. *de Offic. Iudic. num* 33. 386

Par *in parem non habet imperium, collect.* 4. *prag.* 3. *de Appellat. num.* 14. 95

Paria *debita mutua compenſatione tolluntur, collect.* 3. *pragm.* 2. *de Inſtur. num.* 2. 289

Paria ſunt aliqua eſſe facta, & de proximo facienda, collect. 1. *pragm.* 4. *de Pharmacopol. n.* 6. 481

Parentes *lenocinium in filias committentes qualiter puniantur, collect.* 1. 2 *pragm.* 1. *de Lenocin. num.* 2. 315

Parentes pro filijs quando ad teſtificandum admittuntur, collect. 1. *pragm.* 1. *de Teſtificat. n.* 49.

fol. 544
Paries *medius inter domos duorum vicinorum, quando præſumatur communis, collect.* 1. *Rubr. de Aedific. prohib. num.* 29. 76
Parietes nequeunt extolli in præiudicium Monaſteriorum, collect. 3. *pragm.* 2. *de Monial. num.* 4. 5. & 6. 348
Parlamentum *quid ſit, collect.* 4 *pragm.* 4. *de Adminiſtr. Vniuerſ. num.* 30. 50
Parochi *in Eccleſiis dicuntur Sacerdotes, collect.* 1. *Rubric de Paroch. num.* 1. 477
Parochi plebani qui dicantur, ibid. num. 2.
Parochi qui ſunt, ibid num. 4.
Parochi dicuntur Curati, ibid. num. 5.
Parochia quæ dicatur, ibid num. 6.
Parochia vt conſtituatur quæ ſint neceſſaria, ibid. num. 7.
Parochus adnotãs Parochiani mortem facit fidem, ibid. pragm 1. *num.* 11. 478
Parochus debet cuſtodire libros, in quibus matrimonia, & alia deſcribuntur, ibid. num. 13.
Parochus pro fide faciẽda quid accipere poteſt, ibid. num. 14.
Parochus condemnatus ad triremes poteſt tempore finito ad Parochiam redire, collect. 2. *pragm.* 1. *de Abolit. num.* 20. 16
Parochus non docens doctrinam Chriſtianam ſuos Parochianos, vel faciens eos mori abſq; Sacramentis debet ſuſpendi, collect. 1. *Rubric. de Pœn. num.* 8. 484
Pars, *quæ procurauit Commiſſarium dietas ſoluere tenetur, collect.* 8. *pragm.* 10. §. 37. *de Offic. Iudic. num.* 161. 397
Pars tacendo approbat ſcripturam, collect. 6 *prag.* 26. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil num.* 10. 449
Pars, quæ compellitur iurare de calumnia ſi peteret copiam proceſſus illa non conceſſa compelli non poteſt, collect. 6. *pragm.* 6. *de Ordin. iudicior. nu.* 12. 464
Pars altera ſi citauerit aliquos teſtes, & poſteà nollet eos examinari facere an poſſit cogi ad illos examinari faciendum, ibid pragm. 9. *n.* 1. 466
Particulares *obligati pro mutuo facto in beneficiũ Vniuerſitatis quando moleſtari poſſint, collect.* 9 *pragm.* 11. *de Admin. Vniuerſ. num.* 10. 71
Paruum, *& nihil æquiparantur, collect.* 7. *pragm.* 6. *de Aleator. num.* 8. 81
Paſcuum *quotuplex ſit, & quod dicatur, collect.* 1. *Rubric. de Paſc. num.* 1. 479
Paſcua in Regno cuius præſumantur, ibid. nu. 10. *fol.* 480
Paſcendi ius mutari nequit, ibid. num. 12.
Paſcendi ius habens aquare poteſt, ibid. num. 14.
Paſcendi ius quando habentibus facultatem interdici poteſt, ibid. num. 15.
Pater *Decurionis non poteſt eligi in Sindicum, collect.* 4. *pragm* 4. *de Admin. Vniuerſ. n.* 13. 49
Pater venit appellatione coniunctorum, ibid. n. 15.
Pater poteſt obtinere beneficium in Eccleſia, in qua filius illegitimus beneficium obtinuit, ibid. n. 16.
Patres, filij, vel fratres non poſſunt inſimul eligi in regimen Vniuerſitatis, ibid. pragm. 5. *n.* 213. 65
Patris appellatione an veniat auus paternus, ibid. num. 214.
Pater an poſſit appellare pro filio in cauſa libertinitatis, collect. 1. *Rubric. de Appellat. nu.* 27. 89
Pater an poſſit donare filio propter nuptias emphyteuſim abſq; Domini conſenſu, collect. 1. *Rubric. de Donat propter nupt. num.* 11. 208
Pater tranſiens ad ſecunda vota nùm ſit ſuſpectus in educatione filiorũ primi matrimonij, collect. 1. *Rubric. de Educat. pueror. num.* 20. 217
Pater non tenetur pro filio, & è contra, nec ſeruus pro Domino, collect. 2. *pragm.* 1. *de Offen. innox. pro nox. num.* 6. 366
Patresfam, *homines liberi, & qui prohibiti nõ ſunt poſſunt conſtituere Procuratorem, collect.* 1. *Rubric. de Procurator. num.* 2. 497
Patres poſſunt receptare filios bannitos, collect. 3. *pragm.* 5. *de Receptator. delinq. num.* 1. 508
Pater transferens ſe ad habitandum cum filio an dicatur habitare vnà cum filio, collect. 1. *pragm.* 1. *de Senatuſconſ. Maced. num.* 20. 521
Pater, qui incœpit ſoluere partem mutui facti filio an ſibi præiudicet, ibid num. 28.
Patrocinium *non præſtatur tempore feriarum, collect* 1. *Rubric. de Ferijs num.* 14. 246
Patroni *Nauium in mari tenentur reddere ratiocinium Partibus, collect.* 1. *pragm.* 1. *de Commiſſ. num.* 14. 175
Patronus, qui vti pauper quærit alimẽta à Beneficiato tenetur probare paupertatem, collectan. 4. *pragm.* 6. *de Milit. num* 9. 335
Patruus, *vel nepos ſuccedit in feudo, collectan* 7. *pragm.* 6 *de Feud. num.* 1. 253
Pauperes *ſunt exempti à ſolutione collectarum, collect.* 2. *pragm.* 1 *de Appret. num.* 16. 102
Pauper dicitur perſona miſerabilis, collect. 2. *prag.* 1. *de Falſ num* 8. 241
Paupertas ex quibus probetur, collect. 4. *pragm.* 6. *de Milit num.* 2. 335
Pauper quis dicatur, ibid. num. 5.
Paupertas probatur per duos teſtes, ibid. num. 6.
Paupertas potiùs, quàm diuitiæ præſumuntur, ibid. num 7.
Pauperes, & miſerabiles perſonæ non tenentur ad pœnam contumaciæ, collect. 4. *pragm.* 3. *de Offic. Baiul. num* 4. 377
Pauperes excuſantur à tutela, collect. 3. *pragm.* 3. *de Offic. Iudic. num.* 2. 379
Pauper notorius præſumitur qui bonis ceſſit, ibid. pragm. 10. §. 7. *num.* 29. 386
Pauper præſumitur qui Curia panem accepit, ibid. num. 32.
Paupertas an faciat, quem non poſſe eſſe Actuariũ, ibid §. 24. *num* 124. 394
Pauperes an poſſint opponere nullitates abſq; depoſito, vide verb. Nullitates.
Pax *an dicatur rupta per inſultum, collect.* 1. *prag.* 1. *de Pac. ſub verb. Reg. num.* 9. 476
Pax facta de delicto in genere comprehendit qualitatem aggrauantem, ibid. num. 12.

Pe-

I N D E X.

Peculatus *quid ſit, collect 6. pragm.46. de Offic. Procurat.Cæſar num 7.* 429

Peculatum quis committere dicitur, ibid.num.8.

Pecunia *ſub fide lucrata non debetur, & repetitur in ludo prohibito, collect.2. pragm.1.de Aleator. num.4.& 5.* 78

Pecunia ad emptionem deſtinata an veniat appellatione ſtabilium, collect.2. pragm.1.de Appret. num.6. 101

Pecunia venit appellatione bonorum, collect.1.Rubric.de Bon prodit.num.6. 138

Pecunia venit in legato mobilium, niſi ſit deſtinata ad emptionem, collect.1. Rubric.de Cenſib.n.48. fol. 147

Pecunia Fiſcalis pro vno vſu deſtinata non poteſt ad alium conuerti, collect.4. pragm.7. de Commiſſar. num.1. 177

Pecunia à Regno non extrahatur, quàmuis in illo ſit introducta per Exteros, collect.8. pragm.10. de Extract num.1. 233

Pecunia, & fauores præualent in Mundo, collect. 2. pragm.1.de Official.& quæ ijs prohib.num.4. fol. 367

Pecunia publica nequit impendi ad alium vſum, niſi ad quem eſt deſtinata, collect.6. pragm.46.de Offic.Procurat.Cæſar.num. 5. 429

Pecunias publicas auferentes qua pœna puniatur, ibid num.6.

Pecunias publicas ab alio ſubreptas ſcienter accipiens qua pœna punitur, ibid.num.9.

Penſio *domus non debetur à Iudæis ſi habuerint mandatum de exfractando, collect.3. pragm.2. de Iudæis num.11.* 303

Penſio transferenda in Clericum poteſt transferri in Clericum prima tonſura, collect.2. pragm.2. de Milit num.3. 333

Penſio non poteſt imponi ſuper Parochiali non rendente centum ducatos, collect. 6. pragm.11. de Official.& quæ ijs prohib.num.13. 371

Perceptores *quolibet menſe debent mittere bilancium ad Regiam Cameram, collect.5 pragm.40. de Offic.Procurator.Cæſar.num.1.* 428

Perceptores differentes mittere pecunias ad Regium Theſaurarium puniuntur, ibid.num. 2.

Perceptores Regis tenentur antè diem denunciare Vniuerſitatibus ſolutionem exigendam. ibidem num.3.

Perceptores, & eius Officiales accipiunt ſalaria ex tributis, collect 1. pragm.1.de Trigeſ. & ſalar. Official.num.10. 546

Perceptoriæ *Militum Hieroſolymitanorum ſunt ad nutum amouibiles, collect.2. pragm.1.de Eccleſ. perſon num.5.* 215

Percuſſio *facta cum lapide qualiter puniatur, collect.7.pragm.22 de Arm.num.5.* 114

Peremptio *inſtantia poteſt opponi poſt ſententiam, collect.1.Rubric.de Inſtant.cauſ.num 12.* 290

Peremptio inſtantiæ non excludit vitium litigioſi, ibid.num 30.

Periurus *eſt. infamis, & peccat mortaliter, collect. 2 pragm.1.de Sindicat.Official.num.14.* 529

Periůrus nequit eſſe teſtis, ibid num 15. & collect. 2. pragm.2. de Præſcript.num.3. 493

Perſonarum *appellatione veniunt maſculi, & fœmina, collect 4 pragm.4.de Monet num 5.* 346

Perſonæ priuilegiatæ quando per Procuratorem admittuntur ad eligendum forum, collect 14. pragm.44. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 4. fol. 453

Perſonæ Eccleſiaſticæ qua pœna puniantur, collect. 2. pragm.1.de Sodom.num.2. 531

Perſonæ miſerabiles eligentes forum debent eligere illum Principis, collect.2.pragm.1.Vbi de delict. quis conuen.num 7. 552

Perſonatus *in diebus carniſpriuij qualiter incedere debent, collect.1. pragm.1. de Perſonat. nu.1. fol.* 481

Perticæ *ab vno muro ad alium poſſunt teneri pro pannis areſcendis, collect.5.pragm.6.Nè quid in loc.public.num 9.* 358

Petens *plus debito ad quid tenetur, collect.2.prag. 1.de Negant.mutuum num.7.* 354

Petitio ſi referat ſe ad inſtrumentum, illius copia Reo datur ſumptibus actoris, collect.5.pragm.5. de Ordin.iudicior.num.1. 463

Pharmacopolæ *nequeunt vendere medicamenta abſq; Medici rizetta, collect.1.prag.4.de Pharmacop. num.1.* 481

Piratæ *excluduntur ab indultu, collect.3.pragm. 2.de Abolit.num.40.* 23

Piratæ reputantur pluſquàm latrones, collect. 8. pragm.10 §.48.de Offic.Iudic.num.220. 402

Piratæ qui dicuntur, collect.1. Rubric. de Pirat. num.1. 481

Piratæ excommunicantur, ibid.num. 3.

Piratæ veniunt appellatione latronum publicorũ, ibid.num.5.

Piratæ non gaudent indultu, nec immunitate Eccleſiæ, ibid.num.7.

Piratæ nuncupantur graſſatores viarum, ibid.n.9.

Piſcarij, *Lanij, & alij eſculenta vendentes vendãt iuſto pretio, collect.3. pragm.3.de Annon.nu.1. fol.* 85

Piſtor *non eſt Mercator, collect.1.Rubric. de Mercat.Official. prohib num.3.* 327

Planus *quis dicatur, collect.1. Rubric.de Paſc.n.6. fol.* 479

Plebei *prohibentur fungi honoribus Decurionis, collect.1. pragm.2.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu. 35.* 443

Plebeus à natiuitate, & deindè nobiliter viuẽs eximitur à ſolutione tributi, collect.1.pragm.1.de Relegat.num.6. 509

Plumbatæ *aſportari non poſſunt, collect.7.pragm. 22.de Armis num.1. 2. & 3.* 114

Podagra *laborantes excuſantur à munere iudicãdi, collect.1.pragm.2. de Offic.Sacr.Reg.Conſil. num. 26.* 442

Pœna *contra fraudantes Vniuerſitates, quæ ſit, collect 5.pragm.5.de Adminiſt.Vniuerſit n 43.* 56

Pœna corporalis arbitranda contra ludentes ſub fide, aut dantes, vel recipientes pecuniam ad luden-

Digitized by Google

dendum non extenditur ad mortem, collect. 5. pragm. 4. de Alcator. num. 1. 79

Pœna corporalis arbitraria quando extendi poſſit ad mortem naturalem, ibid. num. 3.

Pœna pecuniaria comminata, & reſeruata in arbitrium, tranſgreſſor non poteſt puniri pœna corporali, ibid. num. 11.

Pœna detinentis arma domi quænam ſit, collect. 3. pragm. 4 de Arm. num. 1. 112

Pœna æqualis non ſemper imponitur in paribus delictis, collect 7. pragm. 6. de Baronib. n. 4. 126

Pœna imponitur inſpecto tempore, & qualitate perſonæ, ibid. num. 5.

Pœna blaſphemantium quæ ſit, collect. 1. pragm. 1. de Blaſphem. num 1. 2. & 3. 137

Pœna blaſphemantibus quando multiplicari poſſit, ibid. num. 4.

Pœna ordinaria cõtra blaſphemantes quando ceſſat, ibid num. 5.

Pœna commutatio non poteſt fieri Parte *non concordata, collect. 3. pragm. 2. de* Compoſit. num. 1. *fol.* 180

Pœna delicti non poteſt imponi pro contumacia, collect. 1. Rubric. de Contumac. num. 11. 194

Pœna impoſita aſportantibus arma Infidelibus an comprehendat aſportantes arma Fidelibus habitantibus in Terris inimicorum, collect. 3. pragm. 2. de Extract num 8. 228

Pœnam impoſitam contra extrahentes quando incidat repertus in itinere portans frumẽtum prohibitum extrahi, ibid pragm. 9. num. 12. 232

Pœna falsò aſſerentis ſe occidiſſe bannitum qualis ſit, collect 2. pragm 1. de Exulib. num. 7. 235

Pœna contra ſequeſtrantes perſonas ad finem illas receptandi, ibid. pragm. 10. num. 1. 238

Pœna bis debitum exigentium quæ ſit, collect. 7. pragm. 7. de Falſ. num. 1. 2. & 4. 244

Pœna petentis debitum ſolutum an prætendatur ſi ſit petitum, & non ſolutum, ibid. num. 3.

Pœna furti vt quis valeat puniri debet conſtare de re ſubtracta, collect. 1. Rubric. de Furt n. 6. 274

Pœna furti quæ ſit, ibid. pragm. 1. num. 2. fol. eod.

Pœna eſt augẽda pro furto commiſſo in loco ſacro, ibid. num. 7.

Pœna ex frequẽtatione, & ex iteratione delicti augetur, ibid. pragm. 2. num. 3. 275

Pœna furti non euitatur ex reſtitutione rei furatæ, ibid num. 9.

Pœna mortis punitur emittens ictum ſcopictæ etiã non ſequuto effectu, collect. 1. Rubric. de Ict. ſcopict. num. 1. 278

Pœna mortis naturalis non eſt puniendus emittens ictum ſcopictæ abſq; offenſione, ſi nõ conſtat abfuiſſe pallam plumbeam, ibid. num. 7.

Pœna extraordinaria punitur emittens ictum ſcopictæ alium caſualiter offendendo, ibid. num. 8.

Pœna publicationis bonorum an infligatur Neapolitanis, collect. 4. pragm. 3. de Immunit. Neapolit. num. 1. 283

Pœna imprimentis libros prohibitos abſq; licentia Curiæ Archiepiſcopalis Neapolis quæ ſit, collect. 2. pragm. 2. de Impreſſ. libror. num. 2. 285

Pœna impreſſionis librorum abſq; licẽtia ex Concil. Trid. *quæ ſit, ibid. num. 3.*

Pœna fractæ ſaluaguardiæ ad quem ſpectat, collect. 3. pragm. 2. de Inſtr. liquid num. 13. 297

Pœna eijcientium lapides cum fiundis intus, vel extra Ciuitatem quæ ſit, collect. 1. pragm. 1. de Lapid. num. 1. 309

Pœna ordinaria non eſt puniendus qui ſemel lenocinium commiſit, collect. 2. pragm. 1. de Lenonib. num. 19. 315

Pœna Regularium accedentiũ ad Monaſteria Monialium quæ ſit, collect. 4 pragm. 3. de Monial. num. 5. 350

Pœna non debet exigi à pauperibus, ex quo tenent faſciculos fraſcarum antè ianuam, donec vendi poſſunt, collect. 5. prag. 6. Ne quid in loc. public. num. 8. 358

Pœna pari puniuntur occidens patrem naturalem, quàm ſpiritualem, collect. 5. prag. 8. de Official. & quæ ijs probib. num. 7. 369

Pœna Baiulorum non debet excedere carolenos quindecim, collect. 2 pragm. 1. de Offic. Baiul. nu. 1. 2. & 3. 375

Pœna non exigitur quando animalia reperiuntur in terris apertis, ibid. num. 4. & 5.

Pœna vnica debet exigi de animalibus diuerſorũ, quæ ſtant ſub vno paſtore, ibid. num. 7.

Pœna vt exequatur contra animalia quid requiratur, ibid. num. 8.

Pœna pro damno dato nequit exigi quando animalia caſualiter intrant fundum bannitum, ibid. num. 11. 12. & 13.

Pœna damni dati contra animalia abſentium an debeatur, ibid num. 14.

Pœna damni dati vt exigatur ſufficit conſtare per vnum teſtem bonæ qualitatis, ibid. nu. 15. & 16.

Pœna damni dati debetur pro quantitate accuſata, ibid. num. 26. & 27.

Pœna damni dati nequit exigi, niſi Partis inſtantia præcedente, ibid. num. 28.

Pœna cõtumaciæ à pauperibus moderatè exigi debet, ibid. pragm. 3. num. 3. 377

Pœna peculatus punitur qui pecuniam traijciendam ſuſcepit, collect. 6. pragm. 46. de Offic. Procurat. Cæſar. num. 11. 429

Pœna ab vtroq; eſt applicanda Fiſco ſi nõ conſtat, quis priùs pacem ruperit, collect. 1. pragm. 1. de Pac. ſub verb. Reg. num. 8. 475

Pœna pacis ruptæ an committatur ob falſum teſtimonium, ibid. num. 10.

Pœna quid ſit, collect. 1. Rubric. de Pœn. n. 1. 483

Pœna quando minoratur, ibid num. 4.

Pœna pecuniaria poteſt trãſmutari in corporalem, ibid. num. 5.

Pœna rapientis Nouitium à Religione quæ ſit, ibid. num. 9.

Pœna ſtupri quæ ſit, ibid. num. 14.

Pœnæ quando imponuntur ſeruantur Conſtitutiones, & Capitula, ibid. pragm. 1. num. 1. 484

Pœnæ de iure municipali inſtitutæ an debeant præteriri, ibid. n. 2.

Pœ-

INDEX.

Pœna iuris communis ſeruatur, ubi non eſt municipalis, ibid. num. 4.

Pœna ſpoliantis mortuum quæ ſit, ibid. num. 6.

Pœna vtentium falſis ponderibus, & menſuris quæ ſit, collect. 1. Rubric. de Ponderib. nu. 8. 9. & 15. fol. eod.

Pœna relegationis ubi non venit imponenda, non proceditur ex officio, collect. 2. pragm. 2. de Priuileg. Vniuerſ. num 3. 495

Pœna triremium apponitur in decretis relegatorum, deportatorum, & exiliatorum, collect. 1. pragm. 1. de Relegat. num. 1. 509

Pœna triremium nō irrogatur Nobilibus, nec Popularibus nobiliter viuentibus, ibid. num. 4.

Pœna triremium ſi acceptatur ab aliquo, illa indigno, obligatio eſt nulla, ibid. num. 7.

Pœna non debetur vbi non militat ſuſpitio, collect. 3. pragm 5. de Suſpit. Official num. 2. 534

Pœna contra non probantes ſuſpitiones an remitti poſſit, ibid. pragm. 15 num. 7. 536

Pœnæ vagabundorum quæ ſint, collect. 1. Rubric. de Vagab. ſeu erron. num. 1. 547

Pœna ob gabellam fraudatam cui applicetur, collect. 4. pragm. 5 de Vectigal. num 4. 556

Pœna impoſita à lege non intelligitur ipſo iure, collect. 3 pragm. 3. de Vſurar. num. 5. 561

Pœna adulterij quæ ſit, vide verb. Adulterium.

Pœna eximentis carceratum quæ ſit, vide in verb. Carceratus.

Pœna abortus, vide verbo Abortus.

Pœna inceſtus, vide verbo Inceſtus.

Pœnitens nō eſt ſuſpectus in cauſa ſui Confeſſarij, collect. 6. pragm. 15 de Suſpit. Official. num. 33. fol. 538

Pollutio inter crura nō punitur vti ſodomia, collect. 2. pragm. 1. de Sodom. num. 9. 531

Pondera quare ſunt inuenta, collect. 1. Rubric. de Ponderib. num. 1. 485

Pondera, & menſuræ debent eſſe ænea, ibid. nu. 4.

Pondera, & menſuræ à quo debent cognoſci, ibid. num. 6.

Pondera falſa accommodans ad quid tenetur, ibid. num. 10.

Ponderibus falſis vtentes qua pœna puniantur, vide verb. Pœna.

Portelli ius non ſoluitur à carcerato, qui non pernoctauit, collect. 2. pragm. 1. de Carcer. n. 3. 143

Portelli ius nō exigitur ex animalibus intercepttis, & carceratis ex cauſa damni illati, ibid. num. 6.

Porterij nequeunt quærere ſtrenam, collect. 1. prag. 1. de Porter. num. 1. 486

Poſitiones, & articuli quid ſint, & quomodò differant, collect. 8. pragm. 8. de Ordin. iudicior. nu. 1. fol. 466

Poſitiones fieri, & præſentari debent infra terminum, ibid. num. 2.

Poſitiones admittuntur in cauſis ſummarijs poſt publicationem, ſecus in plenarijs, ibid. num. 3.

Poſitio, quàm aliquis negauit neminem iuuare poteſt, ibid. num 4.

Ponens, & non probans perdit cauſam, ibid. nu. 5.

Poſitiones etiam iurata per Procuratorem data reuocari poſſunt, ibid. num. 6.

Poſito tota negari nequit, ibid. num. 7.

Poſitiones in contumaciam non reſpondentis quādo habeantur pro confeſſatis, ibid. num. 8.

Poſſeſſio ſola feudi an faciat Baronem, collect. 1. Rubric. de Baron. num. 3. 119

Poſſeſſio longeua iuuat in manutentione, ibid prag. 11. num. 10. 130

Poſſidens annuos introitus releuatur ab onere ſatiſdandi, vti poſſidens immobilia, collect. 1. Rubr. de Cenſ. num. 46. 148

Poſſeſſio dari nequit à Iudice extrà eius territorium, collect. 2. pragm. 1. de Citat. num. 5. 165

Poſſeſſionem habentes tenendi, & conſtruendi antè eorum domos non ſunt turbandi, collect. 1. Rubric. Nè quid in loc. publico. num. 8. 355

Poſſeſſio vbi eſt turbida ponitur ſub ſequeſtro, collect. 5. pragm. 16. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. nu. 9. fol. 448

Poſſidentes ex titulo Regio non vexantur inconſulto Rege, collect. 1. pragm. 1. de Poſſeſſor. non turband. num. 1. 487

Poſſeſſio debet eſſe continuata, vt quis præſcribere poſſit, collect. 1. Rubric. de Præſcript. num. 9. 491

Poſſeſſio Terrarum poteſt impediri Baronibus priuilegia Vniuerſitatis confirmare nolentibus, collect. 1. Rubric. de Priuileg. Vniuerſ. num. 2. 495

Poſtulare quid ſit, & ad quos ſpectat tale ius, collect. 1. Rubric. de Poſtulan. num. 1. 488

Poteſtas Arbitrorum dependet ex compromiſſo, collect. 1. Rubric. de Arbitr. num. 6. 104

Poteſtas eligendi tertium, poteſt dari Arbitratoribus, collect. 2. pragm. 1. de Arbitr num. 32. 107

Poteſtates ſunt duæ, Eccleſiaſtica, & ſæcularis, collect. 4. pragm. 3. de Iuriſdict. inuic. non turband. num. 4. 308

Practica S. C. circa dilationes tàm in ciuilibus, quā in criminalibus, collect. 1. Rubric. de Dilation. num. 9. 203

Præceptum de feſtiuis diebus, & Dominicis ſub prætextu feriarum non eſt violandum, collect. 1. Rubric. de Nundin. num. 5. 364

Prædicatores ſeniores debent præcedere iuniores, collect. 5. pragm. 4. de Actuar. num. 25. 35

Prælati Eccleſiaſtici an poſſint cogere per cenſuras Eccleſiaſticas, vt ſoluantur adiutoria, collect. 2. pragm. 1. de Baronib. num. 37. 122

Prælatus habēs in ſua Diœceſi iuriſdictionem temporalem tenetur conſtituere Magiſtratum ſæcularem, collect. 2. pragm. 1. de Eccleſ. perſ. nu. 10. fol. 215

Prælati debent reſidere in ſua Diœceſi, collectan. 8. pragm. 10. de Offic. Iudic. num. 4. 383

Præmium capientium bannitos non debetur Officialibus Curiæ illos capientibus, collect. 5. prag. 5. de Exulib. num. 2. 237

Præmium Officiali mandanti capere bannitos debetur, & non familia, ibid. num. 3.

Præſcriptio habet vim pacti, collect. 1. Rubric. de Ædific. prohib. num. 12. 75

Præ-

Digitized by Google

rescriptum in materia iuriſdictionis tantum dicitur quantum poſſeſſum, collect.8. pragm.8. de Baronib.num.9. 128
Præſcriptio abſque bona fide non opitulatur Baronibus, vel quando conſtat de initio inualido, & imperfecto, ibid.num.10.& 11.
Præſcriptio legitima prodeſt Baronibus,ibid. prag. 10.num.3. 129
Præſcriptio inducitur ex prohibitione facta per Baronem vaſſallis, & eorum patientia ſubſequuta, ibid. pragm.14.num.9. 134
Præſcriptio triginta annorum non procedit in hypothecaria contra Eccleſiam, ſed requiritur curſus quadraginta annorum,collect.6.pragm.5.de Feud. num.3. 253
Præſcriptio an habeat locum in Regno vbi ſola facti veritate inſpecta proceditur,collect.1. Rubr. de Præſcript. num.3. 490
Præſcriptio quid operatur,ibid num.4.
Præſcriptio poteſt opponi in quacunq; parte iudicij, ibid num 5.
Præſcriptiones frequentatæ in iudicio quæ ſint,ibid. num.6.
Præſcriptio abſq; poſſeſſione non habet locum,ibid. num.7.& 8.
Præſcriptio non extenditur vltrà rem, vel perſonam,ibid.num.10.
Præſcriptiones reſtringuntur ad actus, per quos exercentur,ibid.num.11.
Præſcribens allegans titulum non apparentem debet iurare de calumnia,ibid.num.12.
Præſcriptio vbi non opponitur an Iudex ex officio ſupplere poſſit, ibid.num.13.
Præſcriptio quibus modis interrumpatur, ibid.nu. 14. 15.16. & 17.
Præſcriptio quando interrumpatur per ſolam citationem,ibid.num.18.19.20. & 25.
Præſcriptio longi temporis quæ ſit,ibid.num.21.
Præſcriptio quomodò currit cõtra aliquem,qui aliquibus annis fuit abſens, & aliquibus præſens, ibid. num.23.
Præſcriptio non datur in facultatiuis, ibid.nu.26.
Præſcriptio non currit contra impeditum, ibid. nu. 27.
Præſcriptio nõ currit in vita malè alienantis, ibid. num 28.
Præſcriptio contra vxorem in rebus dotalibus non currit,ibid.num.29.
Præſcriptio immemorabilis quam vim habet, ibid. num.30.
Præſens quis dicatur,collect.1.Rubr.de Præſcript. num.23. 492
Præſidens S.C. & Conſiliarij gaudent immunitatibus,quibus fruuntur Præſidentes, & Rationales Regiæ Cameræ, collect.1. Rubr.de Immunit. Offic. num.1. 284
Præſes S. C. allegatus ſuſpectus in quibus ſe intromittere valeat,coll.ct.6 pragm.15.de Suſpit.Official num.3. 536
Præſide ſuſpecto non ſunt ſuſpecti Iudices,ibid.n.5.
Præſes S.C.vbi eſt ſuſpectus in committendo quid ſit, ibid.num.6.
Præſes Prouinciæ non debet deſerere officium abſq; licentia,collect.6. pragm.8.de Offic.Iudic.nu.3. fol. 381
Præſides,& Auditores Prouinciæ ſindicantur etiam de illis,quæ extra officium exercuere, ibid.prag. 10.§.30.num.136. 395
Præſides debent publicare banna cum Conſultore, ibid.§.32.num.137.
Præſes nequit emanare banna pro monetis, ibidem num. 145.
Præſes nequit excarcerare abſq; voto Regiæ Audientiæ, ibid.§.34.num.152. 398
Præſes de negotijs occurrentibus in ſuo Tribunali nequit aliquid de per ſe agere, ibid.num.153.
Præſes procedens ad modum belli quæ obſeruare debet,ibid.§.53.num.237. 405
Præſide mortuo Regia Audientia certiorat S.E. vt concedat poteſtatem procedendi ad modum belli, ibid.§.54 num. 241. 404
Præſes habet merum,& mixtum imperium contra foraſcitos,ibid.num.242.
Præſes exiſtens extrà Prouinciam nequit exercere negotia Prouinciæ, ibid.§.71.num.252. 405
Præſes infirmus nequit cõuocare Auditores in alio loco,collect.6. pragm.7.de Offic.Iuſtitiar.num. 2.& 3. 413
Præſes quando teneatur denunciare Tribunali literas à Prorege miſſas,ibid.num 4.
Præſtimonium habens in titulum beneficij an priuilegio gaudeat, collect.5. pragm.4. de Cleric. num.8. 172
Præſumptio in dubio eſt pro reo, collect.5. pragm. 8 de Annon num.6. 86
Præſumptiones tres oriuntur pro inſtrumento,collect.1.Rubric.de Fid.inſtrum.num.17. 268
Præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio, ibidem pragm.2.num.13. 271
Præuentio in petitâ exequutione antè poſtulatam reſtitutionem an efficiat, vt retardetur exequutio,collect.4. pragm.5.de Offic.Sacr.Reg.Conſil. num.28. 447
Præuentio an ex qualibet iuſta cauſa fieri poteſt, collect.1.pragm.1. de Præuent.moderand.nu.1. fol. 493
Præuentio an militet quando fuerit facta in S.C.eo die,quo inſtrumentum præſentatur in M. C. V. ita quòd impediat liquidationem,ibid.num.6.
Pragmaticæ in Regno à Proregibus examinari ſolent cum voto Collateralis, in præfat.n.21. 2
Pragmatica quid ſit.propoſit.1.num.1.3.& 4. 3
Pragmatica ſtatimatq; eſt publicata ligat ſubditos, propoſit.6.num.1. 6
Pragmatica publicata in Tribunalibus an debeat per Regnum publicari, ibid.num.2.
Pragmatica extenditur de caſu ſimili ad ſimilem vbi viget eadem ratio,collect.4. pragm.3. de Actuar.num 13. 33
Pragmaticæ aliquid apertè mandantes debent obſeruari, collect.6. pragm.11. de Official. & quæ ijs probib. num.6. 370

Prag-

INDEX.

Pragmatica octuaginta nouem capitum à quo fuit edita, collect. 8. pragm. 10 de Offic. Iudic. n. 1. 383

Pratum quod dicatur, collect. 1. Rubric. de Paſc. num. 8. 480

Preces importunæ Baronum dicuntur coactiones, collect. 13. pragm. 13. de Baron. num. 2. 132

Pretium numeratum ad cõſtitutionem cenſus quomodò conſtat, collect. 1. Rubr. de Cenſib. n. 26. 148

Pretium quando perditur, ſi adeſt ſtatutum, quòd nullus emat in Ciuitate, & aliquis emat, collect. 6. pragm 7 de Extract. num. 3. 232

Primogenitus ſuccedit in feudis in Regno in locis, vbi viuitur iure Francorum, collect. 5. pragm. 4 de Feud num. 13. 252

Primum, & ſecũdum beneficium conceditur etiam poſt concluſum in cauſa, collect. 13. pragm. 14. de Ordin. iudicior. num. 15. 472

Primum beneficium quando eſt petendum, ibidem pragm. 16 num. 1. 473

Primum, & ſecundum beneficium competit minoribus ibid. num 2.

Princeps non recognoſcens Superiores condit leges, propoſit 2 num. 1. 3

Princeps ſecularis poteſt concedere abolitionem de adulterio inceſtuoſo, collect 1. Rubric. de Abolit. num. 22. 13

Princeps remittẽdo pœnam cenſetur pro præteritis delictis, non pro futuris, ibid. pragm. 1. nu. 8. 15

Princeps poteſt pœnam corporalem remittere, ibid. pragm. 2. num. 1. 19

Princeps nequit diminuere iura Regni, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 32. 55

Princeps nequit ius tertij tollere, collect. 3. pragm. 2. de Compoſit. num 2. 180

Princeps poteſt auferre Nundinas, etſi per longiſſimum tempus ibidem fuerint exercitatæ, collect. 2. pragm 2. de Nundin. num. 4. 365

Princeps ſolus poteſt comminare pœnam, collect. 2. pragm. 2. de Offic. Iuſtitiar. num. 4. 410

Princeps poteſt facere quem præcedere, licèt aliàs nõ poſſet, collect. 2. pragm. 3. de Offic. Sacr. Reg Conſil. num. 8. 443

Princeps quando poteſt reuocare gratias, & priuilegia, collect. 1. Rubric. de Reuocat. gratiar. n. 2. fol. 512

Principi atteſtanti de cauſa vbi tertij præiudicium verſatur non creditur, ibid. num. 3. & 4.

Princeps nequit reuocare priuilegia conceſſa cum pecunia, ibid. num. 7.

Principes laici nequeunt concedere Iudæis, vt vſuras exerceant, collect. 1. Rubric. de Vſurar. nu. 2. fol. 560

Principium eſt inſpiciendum, collect. 12. pragm. 41. de Offic. Sacr. Reg. Conſ. num. 5. 452

Priuatus ducens in vxorem Principiſſam, mortua vxore non retinet Titulum, collect. 1. prag. 1. de Titulor. ſeù inſcrip. abuſ in ſcrib ſubl. n. 4. 546

Priuignus eſt loco filij, & vitricus loco patris, collect. 4 pragm. 3. de Actuar. num. 17. 33

Priuilegia conceſſa miſerabilibus perſonis non reuocantur, niſi fiat ſpecialis mentio, collect. n. 6. pragm. 16 num. 3. 86

Priuilegiata vna cauſa cenſentur priuilegiata omnia eius incidentia, collect. 9. pragm. 9. de Appellat. num. 2. 99

Priuilegiati non tenentur ad contributionem, collect. 2. pragm. 1. de Appret. num. 14. 102

Priuilegij verba qualiter ſunt interpretanda, collect. 8. pragm. 8. de Baronibus num. 8. 127

Priuilegium in dubio non præſumitur, & requirit ſcripturam, collect. 5. pragm. 8. de Citat. num. 1. & 2. 167

Priuilegium non eſt qualitas proueniens à natura, ibid. num. 4.

Priuilegium conceſſum habitantibus Ciuitatem comprehendit habitantes Comitatum, collect. 2. pragm. 1 de Dilation. num. 10. 201

Priuilegia multa enumerãtur fauore dotis, collect. 4. pragm. 4 de Empt. & vendit num 7. 220

Priuilegium ducendi aquas de aquæductu intelligitur de ſuperflua, collect. 5. prag. 5. de Extract. num. 4. 231

Priuilegia debent expediri infra quatuor menſes, collect. 2. pragm. 2. de Fid & author. memorial. num. 1. & 2. 272

Priuilegium an perdatur per non vſum, ibid n. 4.

Priuilegium alicui conceſſum extenditur ad familiaris, collect. 5 pragm 11. de Milit. nu. 11. 336

Priuilegium per non vſum an amittatur, collect. 1. pragm 1. de Munerib Official. num. 6. 351

Priuilegium in remunerationem conceſſum non eget confirmatione, ibid. num. 10.

Priuilegium eſt maius lege, collect. 8. pragm. 10. §. 85. de Offic. Iudic num. 280. 407

Priuilegium perdit qui illo abutitur, collectan. 5. pragm. 12. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar n. 8. 416

Priuilegia à Rege obtenta intra quantum tempus ſunt exequutorianda, collect. 1. pragm. 1. de Priuileg infra ann. exhiben. num. 1. 494

Priuilegium eſt nullum ſi infra annum exequutioni non mandatur, ibid. num. 5.

Priuilegia Vniuerſitatibus conceſſa debent confirmari per nouos Dominos, collect. 1. Rubric. de Priuileg. Vniuerſ. num. 1. 495

Priuilegia Vniuerſitatis ex quibus declarantur, ibid. num. 8.

Priuilegium quando cenſeatur perſonale, vel reale, ibid. num. 9.

Priuilegia conceſſa ex cauſa oneroſa nequeunt reuocari, collect. 1. Rubr. de Reuoc. gratiar. n. 5. 512

Priuilegia Doctorum quæ ſint, collect. 1. pragm. 2. de Scholar. doctor. num. 1. 518

Priuilegium electionis fori nequit renũciari à miſerabilibus perſonis, collect. 2. pragm. 2. Vbi de delict. quis conuen. num. 28. 553

Priuilegium conceſſum patri extenditur ad filios, collect. 3. pragm. 4. de Vectigal. num. 7. 555

Probationes an, & quando admittãtur ad inſtrumẽta cenſualia, coll. 1. Rubr. de Cenſib. n. 38. 148

Probatio qualis eſſe debeat vt dicatur legitima, collect. 9. pragm. 14. de Extract. num. 2. 3. & 4. 233

Probatio certa, realis, manifeſtiſſima, & liquida ſit pro inſtrumento, collect. 1. Rubric. de Fide inſtr. num. 19. 269

Probationes manifeſtæ requiruntur contra inſtrumentum, ibid.num.30.

Probationes *varias requirit clauſula,* conſtito, *& quòd* Pars *citetur, ibid.pragm.2.num.10.* 271

Probatio *valoris cambiorum quomodò probetur, collect.1.Rubric.de Liter.camb.num.18.* 316

Probatio contraria fit per probationes legitimas ſi poſt negatum mutuum actor probat per teſtes, collect.2.pragm.1.de Negant.mutuum n.4. 353

Probatio *aduerſus negantem ſcripturam qualiter fieri valeat, ibid.pragm.2.n.4.5.6.7.& 8.* 354

Probatio *in contrarium admittitur contra iuris præſumptionem, coll.1.prag.3.de Piſtor.n.6.* 483

Probationes *ſunt arbitrariæ, collect.2.pragm.2.de* Præſcript*.num.6.* 493

Proceſſus *eſt nullus ſi proceditur aduerſus inſtãtiam peremptam, collect.2. pragm.1. de Inſtant. cauſ. num.5.* 291

Proceſſus, quos habent Auditores diſceſſuri reſtituuntur Actuario, collect.8. pragm.10. §.2.de Offic.Iudic num.13. 384

Proceſſus factus à Iudice recuſato cum Iudice non recuſato valet, collect.16.prag.46.de Offic.Sacr. Reg.Conſil.num.5. 454

Procurator *quando admittitur ad teſtificandum, & quid in Sollicitatore, collect.8.pragm.8.de Actuar. num.15. & 16.* 37

Procurator conſtitutus à minori numero, quàm duarum partium Vniuerſitatis non valet, collect.3.pragm.2.de Adminiſtr.Vniuerſ.n.19. 47

Procurator non deſtinatur pro negotijs Vniuerſitatis vt accedat Neapolim, niſi electus congregato Concilio, *ibid. pragm.6.num.1.* 68

Procuratio authentica quæ dicatur, ibid.num.3.

Procuratio facta à Notario in propriam perſonã an dicatur authentica, & quid ſi fiat à filio Notario in perſonam patris, & è contra, ibid.nu.5.

Procuratio facta à Notario Apoſtolico non valet, ibid num.8.

Procuram præſentantes non tenentur ſe tales probare, ibid.num.9.

Procuratore non appellante infra decem dies à die notitiæ Dominus appellare poteſt, collect.2.prag. 1.de Appellat. num.14. 92

Procurator ſi fraudulenter eſt verſatus cum Partibus Dominus appellare poteſt, ibid.num.15.

Procurator debet oſtendere mandatum ſuæ procurationis, collect.3.pragm.3.de Cõmiſſar.n.9. 177

Procurator petens plus debito quando nõ præiudicat Domino, collect.7.prag.7.de Falſ.n.14. 245

Procuratores Fiſcales poſſunt recedere à reſidentia abſq; mandato, collect.8. prag.10.de Offic.Iud. num.7. 383

Procurator Fiſcalis firmat in defectum Aduocati Fiſcalis, ibid §.8.num.34. 386

Procurator in cauſis criminalibus, in quibus veniret imponenda pœna mortis naturalis, vel ciuilis ſiuè membri abſciſſionis nõ reſpondet, collect. 8.prag.30.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.n 1. 417

Procurator ſi cõparuit in cauſa criminali, & fuit admiſſus proceſſus valet, ibid.num.9.

Procuratores petunt beneficia, repulſas, & nominationes, collect.20.pragm.56. de Offic.Sac.Reg. Conſil.num.1. 455

Procuratores an poſſint petere repulſam teſtium, & ſcripturarum in iudicijs ſummarijs, ibid.num.2.

Procurator non ſolùm tenetur iurare nomine Domini, ſed etiam ſuo, collect.6.pragm.6.de Ordin. iudicior.num 9. 464

Procurator *antè litem conteſtatam alium* Procu*ratorem conſtituere nequit, collect.1. Rubric.de* Procurator*.num.8.& 9.* 497

Procurator *falſus condemnatur ad expenſas, & punitur tanquàm falſarius, ibid.num.17.*

Procurator *falſus dicitur furtum committere, ibid. num.18.*

Procurator *effectus Dominus litis tenetur appellare, ibid.num.22. & 24.*

Procurator *ad vnum actum non poteſt ſe ad alios extendere, ibid.num.26.*

Procurator *ſpecialis non reuocatur per Procuratorem generalem, ibid.num.29.*

Procurator *cenſetur reuocatus, Domino faciente aliquem actũ in iudicio ipſo præſente, ibid.n.30.*

Procuratores *duo ſi ſint conſtituti eodem tempore, cuius conditio erit melior, collect.1.Rubric.de* Procurator*. num.31.*

Procurator *cenſetur reuocatus per ceſſionem, & renunciationem litis, ibid.num.32.*

Procurator *conſtitutus cum iuramento non reuocandi poteſt reuocari, ibid.num.33.& quid in* Procuratore *ad reſignandum beneficium, ibid. num.34.*

Procurator *conſtitutus cum ſpeciali mandato ad reſignandum coràm Papa non poteſt interim reſignationem facere coràm alio, ibid.nu 49.* 500

Procurator *nequit opponere exceptionem excommunicationis contra aliquem, niſi habeat ſpeciale mandatum, ibid.num.59.*

Procurator *generalis ſi tranſtulit omnes vires ſuas in alium, an poſſit illas reaſſumere, ibid.num.61.*

Procurator *abſq; mandato ſpeciali, Dominum ſuper euictione non poteſt defendere, ibid.nu.64.*

Procurator *habens ſpeciale mandatum non habet dilationem ad conſulẽdum Dominum in* Parti*bus, ibid.num.65.*

Procurator *cum ſpeciali mandato, vel cum libera poteſtate poteſt facere appellationem, de qua in* c.cordi nobis in fin.de appell. in 6.*ibid.n.67.*

Procurator *cum ſpeciali mãdato quæ agere poteſt, ibid.num.69.*

Procuratores *opponẽtes dilationes calumnioſè puniuntur, ibid pragm.1.num.1.* 501

Procuratores *incidentes in pœnam propter calumniam ſoluunt de proprio, ibid.num 4.*

Procurator *an poſſit facere cadere Dominum in pœnam, ibid.num.5.*

Procurator *cauſæ, qui litẽ eſt conteſtatus nõ eſt idoneus teſtis, coll.1.prag.1.de Teſt refren.n.20.* 542

Procurator *cõtra Dominum eſt idoneus teſtis, ibid. num.43.*

Prodigi *habent primum, & ſecundum beneficium, collect.14.pragm.16.de Ordin.iudicior.n.7.* 473

Prodigus non obligatur, ibid.num.10.

Pro-

Digitized by Google

INDEX.

Proditor quis dicatur, collect. 3. prag. 2. de Abolit. num 25. fol. 21. & collectan. 1. Rubric. de Bon. prodit. num. 8. 139

Prohibitio violenta non ſuffragatur Baronibus, collect. 14. pragm. 14. de Baronib. num. 10. 134

Prohibitio non comprehēdit paucam quantitatem, collect. 2. pragm. 1. de Extract. num. 4. 227

Prohibitio non extrahendi pecuniam à Regno non habet locum contra Eccleſiaſticos, ibid. pragm. 10. num. 7. 233

Prohibitio receptationis non comprehēdit coniunctos, collect. 3. pragm. 5. de Receptat. delinquent. num. 2. 508

Prohibitio alienandi demonſtratiuè facta filijs non extenditur ad nepotes, collect. 1. Rubric. de Vincul ſeu condit. num. 10. 557

Prohibitus facere per ſe, prohibetur facere per interpoſitam perſonam, collect. 5. pragm. 5. de Admin. Vniuerſ. num. 49. 55

Promiſſio facta ad certum tempus an, & quando fieri poteſt poſt tempus, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 21. 16

Promiſſiones factæ ex cauſa ludi annullantur, collect. 2. pragm. 1. de Aleator. num. 6. 78

Promiſſio facta à ſponſo, vel eius patre, vel alijs eius nomine tutori, vt pupillum, vel pupillam ducat in matrimonium non debetur, collect. 2. pragm. 1. de Educat. puer. num. 6. 217

Proreges poſſunt leges condere, propoſit. 1. num. 6. & 9. 3

Prorex Regis perſonā repræſentat, propoſ. 2. n. 4. 4

Prorex gaudet priuilegijs quibus Rex, ibid. num. 5.

Prorex habet titulum Excellentiæ, ibid. num. 8.

Prorex eſt Regis imago, & ſuprema potitur poteſtate, ibid. num. 13.

Prorex cogit Dominos frumenti ad illud vendendum etiam viliori pretio, collect. 1. Rubric. de Annon. num. 6. 84

Prorex in aliquibus caſibus nequit præſtare aſſenſum ſuper feudalibus, collect. 5. prag. 4. de Feud. num. 1. & 8. 252

Prorex nequit præſtare aſſenſum ſuper bonis feudalibus ad Eccleſiam deuenientibus, ibid. num. 2.

Prorex poteſt præſtare aſſenſum in venditione feudorum Titulatorum, ibid. num. 15.

Prorex poteſt præſtare aſſenſum donationibus feudorum faciendis per parentes filijs in contractu matrimonij, etiam reſeruato dominio, vel vſufructu, ibid. pragm. 7. num. 1. 254

Prorex principaliter offenditur propter crimina in Ciuitate Neapolis commiſſa, collect. 1. Rubr. de Guidatic. num. 12. 276

Prorex de ſpectantibus ad Rempubl. mandat exequutioni quæ maior pars iudicantium decreuit, collect. 6. prag. 11. de Official. & quæ ijs prohib. num. 1. 370

Prorex ex iuſta cauſa poteſt concedere, vt ex Regno extrahantur ſtipendia, ibid. num. 7.

Prorex non valet ponere pēſionem ſuper beneficijs infra centum aureos, ibid. num. 10.

Prorex dat Adiunctos vbi Iudices inter ſe diſſentiunt, collect. 4. pragm. 5. de Offic. Iuſtitiar. nu 3. fol. 411

Prorogatio lapſi fatalis à quo tempore incipiat, collect. 2. pragm. 1. de Appellat. num. 26. 93

Prorogatio fatalium ſimpliciter conceſſa vſquè ad quod tempus intelligitur, ibid num. 28.

Prorogatio fatalium quomodò fit in Curia Romana, ibid num. 50.

Prorogatio ab Auditore in vim innocentiæ requirit Partis citationem, ibid. num. 51.

Prorogatio inſtantiæ impetrata per vnum ex correis iuuat alium, collect. 1. Rubric. de Inſtant. cauſ. num. 15. 290

Prorogatio inſtantiæ fit per conſenſum Partium, ibid. num. 19. & 20.

Prorogatio guidatici à quo die incipiat, collect. 8. pragm. 10. §. 70. de Offic. Iudic. num. 249. 405

Prothocollum quid ſit, collect. 4. pragm. 3. de Notar. num. 2. 3. & 4. 361

Prothocollum debet ſcribi per eundem Notarium rogatum, ibid. num. 5.

Prothocollo magis, quàm inſtrumento ſtatur, ibid. num. 6.

Prothocollum non probat teſtamentum, ibid. nu. 9. & 10.

Prothocollum debet conſeruari penès Notarium rogatum, vel eius hæredes, ibid. num. 11.

Prouentus ſunt fructus iuriſdictionis, collect. 5. pragm. 4. de Baronib. num. 7. 125

Prouiſio expedita in cauſa particulari ligat in vniuerſali, propoſit. 7. num. 1. 7

Prouiſiones quando relaxantur per Iudicem Superiorem, collect. 4. pragm. 3. de Appellat. n. 16. 96

Prouiſiones fieri debent, nè ad incommodum deueniatur, collect. 2. pragm. 1. de Inciſ. arbor. nu. 3. fol. 286

Prouiſum à maiori parte dicitur prouiſum ab omnibus, collect. 8. pragm. 10. de Offic. Iudic. nu. 21. fol. 385

Prouocantes ad duellum qualiter puniantur, collect. 2. pragm. 1. de Duell. num. 1. 213

Prouocatio vt ſit punibilis debet eſſe facta animo deliberato, ibid. num. 3.

Prouocatio ad duellum eſt punibilis quando prouocans eſſet ſanæ mentis, ibid. num. 5.

Prouocatus in Palatio Principis, & delinquēs mitius punitur, collect. 3. pragm. 3. de Carcer. nu. 6. fol. 143

Prouocatus an iniuriā retorquere poſſit, collect. 1. Rubric. de Iniur. num. 22. 288

Proxeneta quando repellatur à teſtimonio, collect. 8. pragm. 8. de Actuar. num 17. 37

Proxeneta quādo ſit idoneus teſtis pro dote, collect. 1. pragm. 1. de Teſt. refren. num. 19. 542

Pubertas quando finitur, collect. 1. Rubric. de Infant. perdit. num. 10. 287

Pubes in criminalibus non recipitur in teſtem, & quid ſi ſint duo puberes in crimine occulto, collect. 8. pragm. 8. de Actuar. num. 4. & 5. 36

Publicatio legis eſt facienda de ordine Principis, propoſit. 5. num. 11. 6

Publicatio fit elapſo termino, collect.11.pragm.11. de Ordin.iudicior. num.1. 467

Publicatio eſt facienda etiam in iudicio ſummario, collect.2.pragm.3.de Teſt.refrenat nu.27. 545

Publicationibus denegatis ſententia eſt nulla, ibid. num.28.

Puellæ *de matrimonio agenti nè inferatur violentia quid ſeruat Curia Archiepiſcopalis Neapol. collect.1. Rubric.de Educat.puer or.n.13.* 216

Puer *dicens ſe ab aliquo fuiſſe ſtupratum an faciat indicium ad torturam, collect.12. pragm.37. de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar. num.14.* 421

Pueri quando baptizātur debent deſcribi in libro, collect.2.pragm.1.de Paroch.num.1. 478

Puer affirmans ſe ſodomitatum non facit fidem, collect.1.Rubric.de Sodom.num.12. 530

Pupillaritas *in maribus extenditur ad decimum quartum annum, in fœminis ad duodecimum, collect.1.Rubric.de Infant.perdit.num.4.* 287

Pupilli qui dicuntur, ibid.num.7.

Pupillus non tenetur ultrà vires ex contractu facto per tutorem nomine eius pro ſoluendis debitis hæreditarijs, collect.29. pragm.81. de Offic. Sacr.Reg.Conſil. num.5. 460

Pupillus naturaliter obligatur, collect.14. pragm. 16.de Ordin.iudicior.num.9. 473

Pupillus antè cœptum iudicium poteſt eum conſenſu tutoris conſtituere Procuratorem, collect. 1. Rubric. de Procurator. num.6. 497

R

RAptores *mulierem cum violentia in Campanea puniuntur ad modum belli, collect.8. pragm.10.§.48.de Offic.Iudic.num.208.* 401

Raptor non dicitur qui rapit maſculum, ibid.num. 209.

Raptores, & fautores ſunt ipſo facto excommunicati, ibid num.211.

Raptus in perſonam meretricis punitur ad modum belli, ibid.num.212.

Raptus *abſq; violentia non punitur ad modum belli, ibid num.213.*

Raptus *non dicitur ubi fit cauſa matrimonij, ibid. num.214. & 215.*

Raptus ſi non fuerit factus in Campanea non punitur ad modum belli, ibid.num.217.

Ratificatio *Principalis debet ſequi tacitè, vel expreſsè, collect.8.pragm.30.de Offic. Magiſtr.Iuſtitiar.num.12.* 418

Ratificatio actorum factorum à falſo Procuratore tacitè, & expreſsè fieri poteſt, collect.1. Rubric.de Procurator. num.20. 498

Ratificatio non admittitur ſi falſus Procurator in Conſiſtorio Principis actus geſſerit, ibid.nu.21.

Ratio *ſemel reddita an iterum reddi debeat, collect. 1. pragm.1.de Commiſſar.num.12.* 175

Ratio de prius geſtis eſt prius danda, & poſteà de alijs, ibid num.15.

Rationes reddendæ ſunt in loco adminiſtrationis, collect.5.prag.5.de Adminiſt.Vniuerſ.n.150. 62

Reaſſumptio *nequit impediri ſub prætextu raſuræ inſtrumenti, collect.3.pragm.2.de Fid.inſtr.n.2. fol.* 271

Rebellis *quis dicatur, & qualiter puniatur, collect. 2.pragm.1.de Bon.proditor.num.2.& 3.* 139

Recaptus *ſi ſoluatur à ſequeſtrato an incurratur pœnam, collect.6.pragm.10.de Exulib.n.2.* 238

Receptus eſt crimen deteſtabile, collect.8.pragm.10. §.48.de Offic.Iudic. num.207. 401

Receptans *inquiſitum de crimine læſæ Maieſtatis quomodò punitur, collect.2. pragm.1.de Abolit. num.33.* 17

Receptatores furum, & rerum furatarum eadem pœna, qua fures puniuntur, collect.2.pragm.1.de Furt.num.14. 275

Receptans ſcienter rebellem lædit Principem, collect. 10.pragm.37.de Offic.Sacr.Reg.Conſ.n.5. 451

Receptans imputatum de crimine læſæ Maieſtatis incidit in eodem crimine, ibid num.6.

Receptatorum bannitorū appellatione qui veniant, collect.1. Rubric.de Receptator.delinquent.n.1. fol. 506

Receptatio differt à conuerſatione, ibid.num.2.

Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis eadem pœna punitur, ibid.num. 3.

Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis non gaudet indulto, ibid.num.4.

Receptatores bannitorū qua pœna puniuntur, ibid. pragm.1.num.4. 507

Receptatio voluntaria eſt probibita, non coacta, ibid. num.5.

Receptator non dicitur qui ſemel cibum, & potum bannitis tranſeuntibus dedit, ibid num.9.

Receptatio facta ad finem trahendi bannitos Curiæ non meretur pœnam, ibid.num.10.

Receptans bannitos extrà Regnum an puniatur, ibid. num.11.

Receptans bannitum appellantem à banno non punitur, ibid.num. 12.

Receptans bannitos nequit allegare ignorantiam, ibid.num.14.15.& 16.

Receptatio bannitorum à quibus probatur, ibidem pragm.6.num.1. 508

Reclamatio *non ſuſpendit iudicatum, collectan.3. pragm.2. de Expenſ num.3.* 226

Reclamatio infra decem dies quarè requiritur, collect.4 pragm.5.de Offic.Sac.Reg.Conſ.n.5. 446

Reclamatio poteſt fieri infra biennium poſt latam ſententiam, ibid.num.9.

Reclamatio poſt decem dies cui dirigitur, ibid.n.10.

Reclamatio reducit ſtatū cauſæ in quo erat prius, ibid. num.11.

Reclamatio non datur aduerſus duas ſententias conformes, ibid.num.13.

Reclamatio an admittatur circa remedia Capitulorum Regni, ibid.num. 14.

Reclamatio non admittitur quando decretum Sac. Conſ.eſt cōforme decreto M.C. in criminalibus, ibid. num.15.

Reclamatione expoſita ab inquiſito an ſit deferendum petito recurſui per Fiſcum, ibid.num. 16.

Digitized by Google

INDEX.

Reclamatio an ſit concedenda in cauſa libertatis, ibid. num. 17.

Reclamatio quando eſt declaranda deſerta, ibidem num. 18.

Reclamatio à decreto remiſsionis Clerici an ſit cōcedenda, ibid. num. 19.

Reclamatio interpoſita poſt longum tempus an poſſit proſequi, ibid. num. 20.

Reclamatio an ſit concedenda ſi reſtitutio in integrum denegatur, ibid. num. 21.

Reconductio in Ciuitate Neapolis vſquè ad quod tempus videatur tacitè facta, collect. 2. pragm. 1. de Locat. num. 3. 320

Reconductio in prædijs vrbanis cenſetur facta vſq; ad tempus, quo habitauerit, ſecus in ruſticis, ibid. num 4.

Reconductio tacita non habet viam exequutiuam, ibid. num 6. & 7.

Reconductio tacita ex quibus probetur, ibid. nu. 9.

Rector beneficij ſi non habet centum pro ſe non valet penſio impoſita, collect. 6 pragm. 11. de Offic. & quæ ijs probib. num. 12. 370

Rectores Eccleſiarū alienantes bona Eccleſiæ abſq; ſollemnitatibus an incurrant pœnam abſq; ſententia, collect 3 pragm. 3. de Vſurar. nu 9. 562

Recurſus datur ſi proferatur decretum, quòd in priſtinam libertatem ponatur, collect. 8. pragm. 10 §. 40. de Offic. Iudic. num. 171. 398

Recurſu pendente an ſententia ſuperſedeatur, ibid. num 172.

Recuſans iurare de calūnia cadit à cauſa, & Reus abſoluitur, collect. 6. pragm. 6. de Ordin. iudicior. num. 11. 464

Recuſatio non obeſt vbi non fuit notificata, collect. 1. Rubric. de Suſpit. Official num. 14. 533

Recuſatio qualiter fit in Rota, ibid. pragm. 10. n. 1. fol. 535

Recuſatus tenetur deponere, ibid. pragm. 15. nu. 10. fol. 537

Recuſandi ius vni Litigantium competens contra Iudicem, aduerſario non competit, ſi ex ſui parte ſuſpitio non oriatur, ibid. pragm. 17. n. 3. 540

Redemptores litium nequeunt eſſe Procuratores, collect. 1. Rubric. de Procurator. num. 16. 498

Reditus annui Ciuitatis, vel Eccleſiæ vendi non poſſunt abſq; ſollemnitate, collect. 1. Rubric. de Cenſib. num. 52. 149

Reductio ad arbitrium boni viri an ſit denegāda, ſi cum iuramento ſit renūtiatum, collect. 3. prag. 2. de Arbitr. num 10. 109

Reductio ad arbitrium boni viri eſt ſpecies appellationis, ibid. num. 12.

Redditio rationum in quo loco dari debeat, collect. 1. pragm 1. de Commiſſar. num. 9. 174

Refectio expenſarum eſt facīda quando inſufflatur ſpiritus vitæ, collect. 2. pragm. 1. de Inſtant. cauſ. num. 8. 292

Refectiones veterum ædificiorum non comprebenduntur ſub probibitione ædificiorum, collect. 2. pragm. 2. de Aedific. probib. num. 2. 3. & 4. 76

Refectio veteris ædificij in loco publico eſt facienda iuxta menſuram antiquam, ibid. num. 5.

Refutatio, ex nunc, prout ex tunc ſequuta morte, dicitur ſimplex, collect. 8. pragm. 7. de Feud. num. 2. 254

Refutatio quando, & quibus fieri poteſt, ibid. prag. 19. num. 6. 260

Refutatio feudi quādo præſumitur facta in fraudem, ibid. pragm. 20. num. 4. fol. eod.

Refutatio feudi cui ſit facienda, ibid. num. 3.

Refutatio conditionata quid operetur, ibid. num. 6.

Refutatio conditionata eſt nulla, ibid. num. 7.

Refutatio feudi facta per patrem filio tertiogenito cum aſſenſu primogeniti valet, ibid. num. 8.

Refutatio feudi licita fieri in agnatum ſine aſſenſu Domini quomodò intelligi debet, ibid num. 9.

Refutatio feudi facta filio per patrem cū reſeruatione aliquorum iurium eſt nulla, ibid. num. 11.

Refutatio feudi facta cum clauſula, pro nunc ex tunc, eſt valida, ibid. num. 12.

Refutatio feudi facta per verbum, refuto, valet, ibid num. 13.

Refutatio dicitur realis per verbum, omninò, adiectum in ea, ibid. num. 14.

Regentes ſunt Collaterales Principis, propoſit. 1. num. 8. 3

Regentes in concernentibus iuſtitiam babēt votum deciſiuum, ibid. num. 10.

Regentes in materia belli non iudicant, ibid. nu. 11.

Regeſtrum facit fidem, collect. 8. pragm. 10. §. 83. de Offic. Iudic. num. 274. 407

Regnicola quis dicatur, collect. 1. pragm. 1. de Officior. prouiſ. num. 4. 440

Regulares ſi fuerint reperti loqui cū Monialibus carcerantur, collect. 2. pragm. 1. de Monial. n. 2. fol. 347

Regulares cuiuſcunq; Ordinis probibentur accedere ad Monaſteria Monialium, & cum illis alloqui, ibid. pragm. 3. num. 7. 350

Reiuendicatio nequit intentari in Nundinis, collect. 1. Rubric. de Nundin. num. 10. 364

Relatio Peritorum præfertur depoſitioni teſtium, collect. 3. pragm. 2. de Magiſtr. art num. 8. 324

Relatio Peritorum quando mutari poſſit, ibid. n 9.

Relatio vndè dicatur, collect. 1. Rubric. de Relat. cauſar. num. 1. 508

Relatio qualiter differat ab appellatione, ibid. n. 2.

Relatio ſemel facta non eſt amplius facienda, ibid. num. 3.

Relatio à quibus ſit ſubſcribenda, ibid. num. 4.

Relatio vbi mandatum eſt vt fiat an ſit expectandum reſponſum, ibid. num. 5.

Relationes non ſunt Partibus conſignandæ, ibidem num. 6.

Relatione pendente nihil innouatur, ibid. num. 7.

Relegatio facta ad beneplacitū nō extinguitur Iudicis morte, collect 4. prag. 3. de Exulib. n. 3. 236

Relegatus effectus Clericus poſt relegationē cognoſcitur à Iudice Eccleſiaſtico, collect. 1. pragm. 1. de Relegat. num. 9. 509

Relegatus in contumaciam non reprobatur à teſtimonio, collect. 1 prag. 1. de Teſt. refren. n. 51. 544

INDEX.

Releuium quid ſit, collect.3. pragm. 18. de Offic. Procurator. Cæſar. num. 1. 425

Releuij quantitas quanta ſit, ibid. num. 2.

Releuium duplicatum debetur Fiſco, niſi fuerit denunciata mors feudatarij, ibid. num. 3.

Releuium debet ſolui ab hærede, qui redemit feudũ poſt mortem feudatarij, ibid. num. 7.

Religioſus pro Monaſterio non eſt idoneus teſtis, collect 1. pragm. 1. de Teſt. refrenat. nu. 14. 542

Religioſi admittentes mulieres intra ſepta Monaſterij non incurrunt, niſi poſt declarationem, collect. 3. pragm. 3. de Vſurar. num. 10. 562

Relocatio dicitur facta ex receptione pecuniæ, collect. 2 pragm. 1. de Locat. num. 8. 321

Relocatio probatur per ſcripturas, & teſtes, ibidem num. 11. & 12.

Relocare nemo cogitur, ibid. num. 30.

Remedia in iudicio aſſiſtentiæ quæ ſint, collect. 1. Rubric. de Aſſiſtent num. 4. 117

Remedia Capitulorum Regni sũt extraordinaria, & fundantur in violentia, collect. 1. Rubric. de Conſeruator. num. 14. 188

Remedium ceſſionis bonorum dicitur ſubſidiariũ, collect. 1. Rubric. de Ceſſion. bonor. num. 1. 151

Remedium l. 2 C. de reſcind. vendit. poteſt intentari in venditione mannæ colligendæ, collect. 1. Rubric. de Mann. collig. num. 6. 325

Remiſſio ſit pœnitenti, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 7. 15

Remiſſiones requiſitæ in certo termino, infra illud debent præſentari, ibid num. 16.

Remiſſio vulnerati ſi ſequatur mors an proſit quò ad effectum gaudendi indultu, ibid num. 25.

Remiſſio quando dicatur legitima, ibid. pragm. 2. num 71. & 72. 25

Remiſſio à pupillo qualiter ſit habenda, ibid. n. 75.

Remiſſio obtenta à patre pro iniuria facta filio an proſit, ibid num. 77.

Remiſſio de offenſione facta Monacho à quo ſit obtinenda, ibid. num. 78.

Remiſſio debet fieri penès acta iudicij, collectan. 3. pragm. 2. de Compoſit. num. 8. 181

Remiſsio facta cum pacto, quòd non accedat ad talem locum, ſi accedit an proſit, ibid. num 9.

Remiſsio morientium nõ ſufficit ad compoſitionem delictorum, ibid pragm. 5. num. 1. 182

Remiſsio in compoſitionibus eſt ſicut antiphona, ibid num. 5.

Remiſsio ſit coràm Iudicibus locorum, ibid. pragm. 6. num. 1. 182

Remiſsio qualiter fieri debet, & facta in teſtamento non reuocatur, ſi teſtator reconualuerit, ibidem num. 2.

Remiſsio cauſæ ſit expenſis petentis, collect. 5. prag. 8. de Condemn. pro delict. num. 4. 186

Remiſsiones per vim extorquentes puniuntur, collect. 3. pragm. 2. de Exulib. num. 1. 235

Remiſsiones debent eſſe voluntariæ, ibid num. 2.

Remiſsio, concordia, & pax differunt inter ſe, collect. 8 pragm. 10. §. 13. de Offic. Iudic. num. 69. & 70. 389

Remiſsio tantùm ſufficit pro compoſitionibus, ibid. num. 71.

Remiſsio quando tractari nequit, collect. 5. pragm. 6. de Offic. Iuſtitiar. num. 9. 412

Remiſſio ſit expenſis petentis, ibid. pragm. 8. num. 5. fol. 413

Remiſſio vaſalli ſit expenſis Baronis illam petẽtis, ibid. num. 6.

Remiſſio cauſæ quando ſit facienda à Iudice ordinario ad Iudices Fiſcales, collect. 9 pragm. 62. de Offic. Procurator Cæſar. num. 2. 436

Remiſsio delinquentis eſt facienda ad locum delicti, collect. 1. pragm. 1. Vbi de delict. quis conuen. num. 1. 549

Remiſsio cuius expenſis ſit, ibid. num. 14.

Remiſsio vt fiat neceſſarium eſt, quòd pleniſsimè cõſtet de delicto, ibid. num. 15.

Remiſsio delinquentis non eſt ad Iudicem loci delicti facienda poſt ſententiam, ibid. num. 20.

Remiſsio capti quando, & quomodò ſit concedenda, ibid. num. 22.

Remiſsio cauſæ an ſit facienda ad Iudicem ſecundarum cauſarum à Barone electum, ibid. nu. 23.

Remiſsio carcerati delinquentis an ſit facienda ad Iudicem, ad quẽ erat deſtinatus ſubditus ex præcedentibus præparatorijs, ibid. num. 24.

Remiſsio cauſæ intẽtatæ ex remedio l. diffamari C. de ingen & manu. coràm vno Iudice, Iudici cõuenti fieri non poteſt, ibid. num. 25.

Remiſsio delinquentis ſubditi alicuius Baronis priuilegium habentis, & iuriſdictionem in eius vaſallos delinquentes extrà territorium cum clauſula abdicatiua, & priuatiua, ſi delictum eſſet commiſſum in territorio alterius Baronis, pariter priuilegium habentis, & iuriſdictionem contra quaſcunq; perſonas delinquentes in eius territorio, an ſit facienda Iudici, ſeù Baroni loci delicti, vel Baroni originis, ibid. num. 26.

Remiſsio alicuius inquiſiti ſubditi Magno Admirato de reſiſtentia facta Alguzerijs M. C. an ſit facienda Curiæ ipſius, cùm ſint offenſæ aures M. C ibid. num. 27.

Remiſsio cauſæ poſſeſſorij intentati per laicos vigore cap. Regni ſoluendi decimas Capitulo Epiſcopali integrè, an ſit concedenda ſi fuerit petita per Capitulum ad Curiam Epiſcopalem, facta citatione per edictum, & de facto contra laicos agebatur, ibid. num. 28.

Remiſsio vaſalli percutiẽtis Actuarium Curiæ ipſius eſt facienda Baroni, obſtantibus Ritibus M. C. V. ibid. num. 29.

Remiſsio cauſæ ad Curiam alicuius Artis an ſit facienda, non obſtante electione fori facta per pupillum, ibid. num. 30.

Remiſsio cauſæ intentatæ in M. C. V. contra aliquem, qui poſt litem conteſtatam petierat remiſſionem ad Curiam Artis Serici, vel alterius Curiæ tale priuilegium habentis, ſi nihil in termino præfixo probauerit an fieri debeat, ibid. num. 31.

Remiſsio Clerici effecti poſt Clericatum impetratũ fieri debet ad Iudicem Eccleſiaſticum, ibid. n. 32.

Re-

INDEX.

Remiſſio non datur Baronibus, vbi agitur de delictis patratis intus Ciuitatē Neapolis, ibid. prag. 2. n. 31. 553
Remoti ab officio nec ad illud, nec ad aliud promoueri poſſunt, coll. 1. prag. 2. de Offic. S.R.C. n. 18. 442
Renouatio locationis quibus eſt facienda, coll. 2. prag. 1. de Locat. n. 10. 321
Renunciatio appellationis infra quod tempus eſt facienda, coll. 2. prag. 1. de Appellat. n. 8. 92
Renunciatio ſententiæ an cenſeatur per conpromiſſum, coll. 2. prag. 1. de Arbitr. n. 30. 107
Renunciatio formæ nequit fieri à contrahentibus, coll. 2. prag. 1. de Iuriſdict. Magiſtr. Iurat. nu. 3. fol. 305
Renunciatio beneficij non admittitur abſq; ſpeciali mandato Papæ, coll. 1. Rubric. de Procurator. n. 48. 500
Repartitio debet fieri iuxtà capacitatem territorij, coll. 12. prag. 12. de Baronib. n. 4. 131
Repetitio per conditionem indebiti competit ſi aliquid fuerit ſolutum ex obligationibus abſq; pecunia, coll. 3. pragm. 2. de Empt. & vendit n. 3. fol. 220
Repetitio teſtium expenſis petentium fieri debet, collect. 5. pragmat. 8. de Condemn. pro delict. nu. 2. 186
Repetitio teſtium poteſt remitti, vbi reus confeſſus eſt, coll. 8. pragm. 10. §. 51. de Offi. iudic. nu. 227. fol. 402
Repetitio teſtium nequit à Principe tolli, ibid. nu. 228.
Repetitio teſtium quomodò eſſe debet, ibid. n. 235.
Repræſaliæ quæ ſint, coll. 1. Rubr. de Repræſ. nu. 1. fol. 511
Repræſaliæ vnde ſunt dictæ, ibid. n. 2.
Repræſaliæ à quo conceduntur, ibid. n. 3.
Repræſaliæ exequuntur contra bona exiſtentia in territorio Concedentis, ibid. n. 5.
Repræſaliam committens in libris publicis quomodò ſit puniendus, ibid. n. 6.
Repræſalia ad quorum inſtantiam ſint concedendæ, ibid. n. 7.
Repræſaliæ fieri non debent Neapolitanis ementibus bona per loca Regni pro graſſia Ciuitatis, ibid. n 8.
Repræſaliæ nequeunt fieri pro iuſtitia denegata, ibid. prag. 1. n. 1. f. eod.
Repræſalias facientes qua pæna puniantur, ibid. num. 3.
Reprobatus in Collegio admittitur iterum ad doctorandum, coll. 9 pragm. 23. de Offic. & quæ ijs prohib. n. 7. 372
Repulſa an ſit concedenda præuenienti, collect. 20. prag. 56 de Offic. S.R.C. n. 3. 455
Repulſa omiſſa in prima inſtantia an poſſit peti in ſecunda ibid. n. 4.
Repulſa an ſit concedenda contra teſtes antè concluſionem, coll. 11. prag. 11. de Ordin. iudicior. n. 2. 407
Repulſa quando ſit concedenda, ibid. n. 3.
Repulſa in criminalibus quando ſit facienda, ibid. num. 5.
Repulſa in cauſis grauibus an ſit admittenda, ibidem num. 7.
Repulſa conceſſa an ſit renunciatum impugnationi ſcripturarum, ibid n. 8.
Repulſa an ſit concedenda in cauſa attentatorum, ibid. n. 9.
Repulſa quando petitur ſit cum clauſula, collect. 2. prag. 1. de Procurat. n. 11. 502
Res cenſui ſuppoſita liberè alienari poteſt, coll. 1. Rubr. de Cenſib n. 13. 147
Res tranſit cum onere ſuo, coll. 4. prag. 3. de Cleric. n. 2. 172
Res conceſſæ ad beneplacitum abſq; cauſa reuocari nequeunt, collect. 4. pragm. 3. de Exulib num. 7. fol. 237
Res reddititia feudo non dicitur feudalis, collect. 1. Rubr. de Feud. n. 3. & 4. 249
Res an retineatur pro expenſis in illa factis, coll. 7. prag 51. de Offic. Procur. Cæſar. n. 30. 433
Res tanti valet quanti vendi poteſt, ibidem n. 48.
Reſalutatio non facta à Iudice qualiter illum ſuſpectum reddat, coll. 6. prag. 15. de Suſpit. Official. n. 38. 538
Reſcripta ad fauorem debitorum cōceſſa per Principem, pro debitis præteritis intelliguntur, coll. 2. prag. 1. de Abolit. n. 9. 15
Reſcripta Fiſco damnoſa reſtringuntur ad minus præiudicium, ibid. prag. 2. n. 6. 20
Reſcriptū cum clauſula, conſtito, non tribuit iuriſdictionem, niſi liquidè conſtet, coll. 3 prag. 2. de Fid. inſtr. n. 12. 271
Reſcriptum vitiatur per ſubreptionem, coll. 1. Rubric. de Guidat. n. 5. 276
Reſcriptum à Principe, vel à ſupremo Tribunali ordinario dicitur excitatorium, coll. 8. prag. 10. §. 14. de Offic. iudic. n. 75. 389
Reſcripta gratiæ per ſubreptionem obtenta ſunt nulla, ibid. §. 77. num. 271. 407
Reſcriptum impetrans, quæ debet in illo deſcribere, collect. 26. pragm. 66. de Offic. Sacr. Reg. Conſ. n. 19. 459
Reſcriptum ſecundum non faciens mentionem de primo non valet, ibid. n. 20.
Reſcriptum non exprimens exprimendum an admittatur, ibid. n. 22.
Reſeruatio ceſſat, ceſſante cauſa reſeruationis, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. nu. 204. fol. 65
Reſeruatio non extenditur vltrà expreſſa, ibid. n. 266. 68
Reſeruatio vniuerſalis dominij, & ſuperioritatis cenſetur ineſſe in conceſſione, coll. 8. prag. 7. de Feud. n. 5. 254
Reſeruatio vſusfructus intelligitur per illa verba, voglio eſſer patrone ſin ch'io viua, ibid. n. 6.
Reſiduum quod dicatur, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 160. 63
Reſtitutione facta omnia reſtituuntur, coll 1 Rubric.

brica de Abolit.n.24. 13
Reſtitutio non datur aduerſus lapſum fatalium, coll.2.prag.1.de Appell.n.54. 94
Reſtitutio in integrum competit Hoſpitali, coll.2. prag 1.de Legat.pijs n.4. 313
Reſtitutio in integrum conceditur minori aduerſus omiſſam allegationem ſuſpitionis, coll.1. Rubr. de Minor.n.15. 338
Reſtitutio conceditur minori aduerſus appellationem non proſequutam à tutore,ibid n.16.
Reſtitutio conceditur minori aduerſus defenſiones omiſſas,ibid n.17.
Reſtitutio conceditur minori aduerſus ſuam confeſſionem delicti,ibid n 18.
Reſtitutio conceditur minori aduerſus propriam libertatem,ibid.n.19.
Reſtitutio conceditur aduerſus factam concluſionem,ibid.n.20.
Reſtitutio in integrum conceditur minoribus aduerſus alium minorem,ibid.n.21.
Reſtitutio in integrum an concedatur minori effecto maiori in cauſa cœpta tempore minoris ætatis,ibid.n.22.
Reſtitutio in integrũ conceditur minori hæredi maioris,ibid.n.23.
Reſtitutio in integrum conceditur etiam maiori litis conſorti minoris in cauſa indiuidua, ibid. nu.24.
Reſtitutio in integrum in quibus caſibus non competat minori,ibid n.25.& 26.
Reſtitutio in integrum denegatur minori ſuccedenti maiori, cum quo appellatio fuerat deſerta, ibid.n.27.
Reſtitutio in integrum denegatur minori Doctori, ibid n 28.
Reſtitutio in integrum denegatur minori dolo aſſerenti, ſe maiorem,ibid.n.29.
Reſtitutio in integrum denegatur minori curanti nõ ventre contra proceſſum, etiam quòd non habuiſſet curatorem,ibid.n.30.
Reſtitutione in integrum pendente an ſuperſedeatur in exequutione,ibid.n.33.
Reſtitutione in integrũ petita,& denegata,quàmuis appellatum fuerit,nõ impeditur exequutio, ibid. nu 34.
Reſtitutione in integrum pendente exequutio an ſuperſedeatur,quãdo ſententia eſſet incœpta exequi, ibid.n.35.
Reſtitutio in integrum, quæ conceditur minori an proſit eius fideiuſſori,ibid.n.36.
Reſtitutio non fit, ſi quis oblata ſpontè recipit, quia non debuit propter ſuſpitionem,coll.1 prag.1.de Muner.Offic.n.14. 351
Reſtitutio in integrum quando non dicitur conceſſa, collect.28 pragm.70.de Offic.S. R. C. nu.5. fol. 459
Reſtitutio in integrum datur quando Procurator non eſt ſoluendo, coll.1.Rubr.de Procurator.n. 23. 499
Reſtitutio in integrum non datur circa lapſum termini ad proponendas ſuſpitiones,coll.6.prag.15. de Suſpit.Offic.n.15. 537
Reſtitutus ad bona non poteſt propria authoritate capere illa, collect.1.Rubric.de Abolit.nu.35. fol. 14
Reſtitutus ad bona non recuperat fructus perceptos, ibid.n.36.
Reſtitutus ad appellandum debet appellare infra decem dies à die reſtitutionis, coll.2.pragm.1.de Appellat.n.7. 92
Retentio datur in iudicijs exequutiuis, collect.7. prag.51.de Offic.Procur.Cæſar.n.37. 433
Retentio datur vbi ſolùm in genere conſtat,ibidem nu.38.
Retentio quando non conceditur, ibid n.39.
Retentus domi dicitur carceratus,coll.1.Rubr.de Carcer.n.9. 141
Reuelans ſub indulto promiſſo quando torqueri valet,coll.1.Rubr.de Abolit.n.13. 12
Reuelans factorem macriatarum habet præmium, coll.3.prag.2.de Iniur n.5. 289
Reuerẽtia maior debetur Euchariſtiæ,quàm Templis,collect.2 pragm.1. de Cult.Sacram.num.3. fol. 197
Reuocationes contractuum feudalium quando Partibus ſunt notificãda, coll. 8 prag.10 §.75. de Offic.iudic.n.255. 405
Reuocatio an poſſit fieri per vtilem Dominum,ibid. nu 258.
Reuocatio nequit fieri propria authoritate, ibid.n. 260.
Reuocationis facultas quando ceſſat, ibid. num. 262.
Reuocatio alienationis feudi quando fieri nequit, ibid n.263.
Reuocatio alienationis feudi pro dote, & antephato an noceat vxori,ibid.n.264.
Reuocatio an ſit in alienatione fructuum feudi, ibid.n.266.
Reuocatio datur in officijs,prout in feudis,ibid.nu. 267.
Reus quando carcerari valeat, coll.2.pragm.1.de Cuſtod.reor.n.1. 198
Reus petens abſolui ab inſtantia defuncti non eſt audiendus,coll.1.Rubr. de Inſtant.cauſ. nu.26. fol. 291
Reus an teneatur reficere expenſas, quando reſtituitur ad inſtantiam peremptam, ibid pragm.1. n.9. 292
Reus habilitatus, nouis ſuperuenientibus indicijs, elapſo biennio moleſtari nequit, collect.8. prag. 10.§.33.de Offic. iudic. num.149.150.& 151. fol. 396
Reo in promptu docente de ſua innocentia debet ſuperſederi in tortura, etiam ſi procedatur ad modum belli, ibid.§.48 n. 189. 400
Reo perſeuerante in contumacia quid faciendum, coll.3 prag.3.de Ord.iudicior.n.1. 462
Reus an poſſit omiſſa via ſecundi decreti eligere aliam,ibid.prag 4.n.2. f.eod.
Reus,vbi poſitionem actoris confitetur,illa ſe tuare poteſt,ibid.prag.8.n.10. 466

Rex poteſt inueſtire aliquē de feudo, quod ab alio non poſſidetur, collect.5.pragm.4. de Feud.n.8. fol. 222
Rex quando concedit immunitatem à functionibus Fiſcalibus ſit excomputatio Vniuerſitati in dānum Regiæ Curiæ, collect.1. Rubric.de Iur.& exact.Fiſcal n.6. 303
Rex an poſſit imponere penſiones beneficijs iuriſpatronatus ad ipſum ſpectantis, coll.6. prag.11. de Offic.& quæ ijs probib. n.11. 370
Reges tenentur adminiſtrare iuſtitiam ſuis expenſis, collect.1.pragm.1.de Trig.& ſal.Official.nu. 11. 546
Regiæ Audientiæ nequeunt relaxare hortatorias cauſa Regiæ iuriſdictionis, coll.1.Rubr. de Conſeruat.n 16. 188
Regiæ Audientiæ non poſſunt cōcordare carceratos pro Regijs Triremibus abſquè ordine S. E. collect.8.pragm.10.§.11. de Offic. iudic. num.48. fol. 387
Regiæ Audientiæ quando nequeunt componere, ibid.§.13.n.67. 389
Regia Camera cognoſcit de cauſis Fiſci intereſſe tangentibus, coll.1. prag.12. de Offic. Procurat. Cæſar.n.1. 424
Regia Camera eſt Iudex competens cauſarum actiuarum, & paſſiuarum Præſidentium, & Rationalium ipſius, ibid.prag.13.n.2. 425
Rhedarij non debent relinquere equos abſq; Rectore, coll.1.prag.1.de Rhedar.n.1. 512
Rhedarij quando ſunt in culpa tenentur ad damnum, ibid.n.2.
Rhedarius ſi ſolita vtatur deligentia, ad nihil tenetur, ibid.n.3.
Rigor apocharum banci an ſeruetur contra hæredes debitorum, coll.10.prag.63.de Offic.Procur. Cæſar.n.13. 438
Ritus M.C.166. ſeruatur in liquidatione inſtrumenti contra Clericum in Curia Archiepiſcopali Neapolis, coll.1.Rubric.de Inſtr.liquid.n.36. fol. 295
Ritus M.C.V. ſeruari debet in alijs Curij Regni, coll.13.prag.42.de Offic.Magiſtr. iuſtitiar.n.2. fol. 421
Rogationum diebus ſtrepita iudiciorum ceſſant, colle.3.prag.2. Ne quid in loc.public.n.5. 356
Rota iudicat ſecundùm ius, quando eſt aliquid cōmiſſum ſuo arbitrio, coll.5.prag.16.de Offi.Sacr. Reg.Conſ n.7. 448
Rubrica declarat nigrum, coll. 1. Rubr. de Abolit. n.1. 11
Rubrica an allegari poteſt, ibid.n.3.
Ruſticus committens falſum à pœna ordinaria excuſatur, collect.2.pragmat.1.de Falſ.num.7. fol. 241
Ruſticus, & vilis quando dicatur diues, collect.4. prag.6.de Militib.n.3. 335

S

SAlarium duplex debetur exercenti duplex officium, prag.9.de Actuar nu.4. 38
Salarium deſtinandis Neapolim pro ſeruitio Vniuerſitatis à quibus eſt taxandum, coll.2 prag.1. de Admin.Vniu.n.1. 45
Salarium debetur Notarijs, & Procuratoribus pro ſcripturis, & eorum laboribus, coll.5.prag.4.de Notar.n.1. 362
Salarium alicuius Regiminis an debeatur à die electionis, vel à die poſſeſſionis, coll.6.prag.11. de Offic.& quæ ijs probib n.16. 371
Salaria dierum vacatarum à quo debent ſolui, coll. 8.prag.10.§.41.de Offic.iudic.n.173. 398
Salarium vnicum debetur pro vno decreto, etſi plures in vno decreto fuerint deſcripti, collect.8. prag.10.§.86. de Offic.iudic.n.283. 408
Salarium Commiſſarijs à quibus ſoluatur, coll.7. prag.8.de Offic.iuſtitiar.n.1. 413
Salarium taxatum tantùm an ſoluatur Commiſſarijs, ſi pro vno acceſſu alios faciunt, collect.24. prag.64.de Offic.Sacr.Reg.Conſ.n 2. 457
Salarium in ſanum eſt ſoluendum, coll.1.Rubr.de Salar.cor.n.1. 513
Salarium non eſt minuendum ex quo opus eſt completum antè tempus deſtinatum, ibid n.3.
Salarium debitum à Barone vaſallis quomodò eſt intelligendum, ibid.prag.1.n 3. 514
Salarium vnum debetur vaſallo ſeruienti Domino, ſiuè animal ſit paruum, ſiue magnum, ibid. num.4.
Salarium an ſit ſoluendum ſi vaſallus integrè non laborauerit, ibid.n.9.
Salarium an debeatur totum à principio à Baronibus, ibid.n.18.
Salarium competens eſt conſtituendum Magiſtratibus à Rege, coll.1.prag.1.de Trig.& ſal.offic. n.2. 546
Salarium competens quod dicatur, ibid.nu.6
Salarium augetur aucto labore, ibid.nu.8.
Salaria Officialibus Regijs ex pecunia Fiſci ſoluitur, ibid nu 9.
Salarium debetur Officialibus etiam poſt finitum officium vſq; ad aduētum ſucceſſoris, ibid.nu.14.
Salis ſub nomine non venit ſalimonia, coll.1.Rubr. de Sal.venden.n.1. 515
Salina, & reditus ſalinarum veniunt appellatione Regalium, ibid.n.2.
Salinarum ius ſoli Principi debetur, ibid.prag.1.n. 2. 516
Salis ſpecies quotuplex ſit, ibid.pragm.2. num.1. f.eod.
Sal aut conficitur, aut generatur, ibid.n.2.
Salinæ hodiè cuius ſunt, ibid n.3.
Saluaguardiæ quando poſſunt expediri, collect.3 prag.2.de Inſtr.liquid.n.11. 297
Saluaguardia Principis non tollit iuriſdictionem inferioris, ibid.n.12.
Sanctio quid ſit, propoſ.1.n.2. 3
Sanguis profluens à vulneribus occiſi an faciat indicium

dicium ad torturam adſtante inquiſito, collect. 12. pragm. 37. de Offic. Maſtr. iuſtitiar. nu. 13. fol. 421
Sartores *nequeūt exercere artem Toraciariorum, vulgò,* Giupponari, *coll. 1. Rubr. de Magiſt. art. n. 4.* 323
Sartor malè incidens, vel ſuens tenetur ad intereſ ſe, ibid. prag. 1. n. 4. f. eod.
Scala, *aut gradus prohibentur fieri ſi nocent via publica, coll. 1. Rubr. Nè quid in loc. public. n. 6. & 7.* 355
Scalas ad muros, vel ad feneſtras aliena domus apponens, cauſa violanda chaſtitatis, vel furandi punitur pœna mortis, coll. 1. prag. 1. de Scalar. probib. nu. 1. 518
Scholares *non poſſunt expelli de re conducta finito tempore, eamdem penſionem ſoluentes, vt exteri, coll. 2. prag. 1. de Locat. n. 34.* 322
Scholares, & exteri abſq; mulieribus prohibentur habitare in locis honeſtis, coll. 2. prag. 3. de Meretric. n 3. 330
Scientia *Officialium Principis ſufficit quādo actus fiunt contra legem, propoſ. 10. n. 4.* 9
Sclopettæ *nequeunt per terram deferri onuſta, & eum micaio accenſo, coll. 4. prag. 6. de Arm. nu. 3. fol.* 113
Scribæ *criminales quot eſſe debent, & à quo approbantur, collect. 3. pragm. 2. de Actuar. n. 1. & 4. fol.* 32
Scriba examinandus, & approbandus, vt exerceat an poſſit exercere, ſi eſt ſolùm approbatus, vel examinatus, ibid. n. 5.
Scriba idoneus quis cenſetur, ibid. nu. 10.
Scriba poſſunt facere omnia acta, ibid. prag. 9. n. 9. fol. 38
Scriba quando tenetur facere perquiſitionem, coll. 8. prag. 10. §. 24 de Offic. iudic. n. 110. 393
Scriba, vulgò, Scriuani di Mandamento, *ſunt in dignitate, & habent primam horam conſeſſus DD. Regentium pro lectura memorialium, coll. 1. Rubr. de Offic. Secretar. n. 6.* 461
Scribens *literas Monialibus non excommunicatur, coll. 4 prag. 3. de Monial. n. 11.* 350
Scripturæ *deſumpta ex Archiuio quando faciant fidem, coll. 4 prag. 3. de Contract n. 3. & 4.* 192
Scripturam priuatam præſentans poſt concluſionem poteſt aduerſarium cogere, vt recognoſcat, coll. 3. prag. 2. de Negant. mutuum n. 10. 354
Secretarius *non debet conſignare prouiſiones Partibus, niſi firmatas, coll. 8. prag. 10. §. 4. de Offic. iudic. n. 18.* 384
Secretarius debet ſcribere inſtantiam Fiſci, ibidem nu. 23.
Secretarius vndè dicatur, coll. 1. Rubr. de Offic. Secretar. n. 2. 460
Secretario eſt credendum, ibid. n. 3.
Secretarius tempore voti interuenit in Regijs Audientijs, ibid. n. 4.
Seditio *eſt crimen grauiſſimum, coll. 3. prag. 2. de Abolit. n. 65.* 24
Sella *debet eſſe reciproca, coll. 1. prag. 1. de Maur. numer. 4.* 326
Seminaria *dicuntur loca pia, coll. 2. prag. 1. de Delegat. n. 5. fol. 201. & coll. 2. prag. 1. de Legat. piję n. 11.* 313
Senectus *facit recedere à regulis iuris, coll. 5. prag. 4. de Actuar. n. 26.* 35
Senes ſunt priuilegiati in priuilegio fori, ibid. n. 10.
Seniores in pari numero præferuntur, & inter præſentatos in iurepatronatus præferuntur iuueni, & de alijs priuilegijs, ibid. n. 11. 12. 13. 14. 15. 22. & 23.
Senibus lex fauet, ibid. n. 17.
Senes dicuntur miſerabiles perſonæ, coll. 2. prag. 1. de Falſ. n. 11. 241
Senes non coguntur ad tutelam, collect. 3. pragm. 3. de Offic. iudic. n. 4. 379
Sententia *confiſcationis bonorum debet eſſe diffinitiua, vt excludat condemnatum ab indultu coll. 3. prag 2. de Abolit. n 8.* 20
Sententia notoriè iniuſta non mandatur exequutioni, coll. 3. prag. 2. de Appellat. n. 5. 94
Sententia quando dicatur notoriè iniuſta, ibid. num. 7.
Sententia M. C. V. infra quam ſummam ſunt exequendæ, ibid. prag. 6. n. 1. 98
Sententia M. C. appellatione non obſtante quando exequantur, ibid. n. 5.
Sententia aſſiſtentia debet mandari exequutioni, appellatione per reum interpoſita, & an poſſit procedi ad venditionem, coll. 1. Rubric. de Aſſiſt. n. 15. 118
Sententia eſt nulla, quando non interuenit vnus de delegatis Iudicibus, coll. 1. Rubric. de Delegat. n. 11. 201
Sententia dicitur nulla ſi fuerit lata à Iudice iudicante in maiori ſumma, quàm eſſet eius poteſtas, ibid. prag. 5. n. 11. 207
Sententia lata contra mortuum eſt nulla, ibidem nu. 12.
Sententia debet continere expreſſam condemnationem expenſarum, collect. 2. prag. 1. de Expenſ n. 1. 225
Sententia quando ſunt diuerſæ an debeantur expenſæ ex omnibus inſtantijs, ibid. n. 15.
Sententia lata die feriarum eſt nulla, coll. 1. Rubr. de Ferijs n. 7. 146
Sententia lata die feriarum non confirmatur in cauſa appellationis. ibid n. 8.
Sententia lata contra minorem indefenſum eſt ipſo iure nulla, coll. 1. Rubric. de Minor. n. 9. 338
Sententia non dicitur nulla ex quo actor in iudicio aſſiſtentia petit plus debito, coll. 2. prag. 1. de Negant. mutuum n. 9. 354
Sententia duorum eſt ſtandum quando tres proferunt, coll. 8. pragm. 10. §. 4. de Offic. iudic. nu. 20. fol. 385
Sententia lata contra ordinem iudiciorum eſt nulla, ibid. §. 10. n. 43. 387
Sententia in dubio cenſetur valida, ibid. §. 40. num. 168. 398
Sententia diffinitiua à quo ſunt regiſtranda, ibid. §. 83.

Digitized by Google

INDEX.

- §.83.n.273. 407
- *Sententia excommunicationis non poteſt probari ex indicijs indubitatis,ibid prag.12.n.4.* 408
- *Sententia eſt nulla, vbi Indices ſunt in pari voto, coll 4.prag.5.de Offic.Iuſtit.n.2.* 411
- *Sententia æquior reis eſt præferenda,ibid.n.12.*
- *Sententia lata pro minore valet Curatore abſente, ibid prag.6.n 7.* 412
- *Sententia Sacri* Conſilij *etiam armata manu exequi poteſt,coll.4.prag.5.de Offic.S.R.C.n.1.* 445
- *Sententia Sacri Conſilij quando mandatur exequutioni abſq; cautione,ibid n.6.*
- *Sententia Sacri* Conſilij *non intimatur,ibid.n.7.*
- *Sententia declarata nulla, & cõfirmata ex noniter deductis,an admittatur reclamatio,ibid.n.23.*
- *Sententia iniuſta an impediat exequutionem, ibid. nu.25.*
- *Sententiæ duæ conformes quãdo exequantur, ibid. prag.32.n.2.* 449
- *Sententia continens iniquitatem notoriam eſt nulla,ibid n.3.*
- *Sententia tangens Fiſcum nequit fieri ipſo inaudito,ibid,prag.36.n.1.* 450
- *Sententia lata contra Fiſcum propter abſentiam Aduocati eſt nulla,ibid n.2.*
- *Sententia lata contra Eccleſiam abſente Aduocato eſt nulla,ibid.n.3.*
- *Sententia S. R. C. quando habeat vim vltimæ ſententiæ ibid.prag.41.n.6.* 452
- *Sententia lata à pluribus Iudicibus, quorum alter erat inhabilis, valet,ibid.prag.46.n.4.* 454
- *Sententia Iudicis à quo confirmata per S.C.an reuideatur,ibid.prag.61.n.1.* 456
- *Sententia quando dicatur conformis primæ,ibid.n. 3.4.5.& 6.*
- *Sententia prolata ſi principalis Dominus ad ea appellauit, aliiſq; Procuratores ſubſtituit, primus Procurator non poteſt proſequi,coll.1. Rubr. de Procurator.n.28.* 499
- *Sentẽtia forindicationis antequàm relaxetur quid præcedere debet,coll.1.Rubr.de Sent.for iudic.n. 1.* 525
- *Sententia foriudicationis regulariter poſt annum relaxatur,ibid.n.8.*
- *Sententia foriudicationis contra mortuum non valet,ibid.n.10.*
- *Sententia lata in prima inſtantia à Iudice non domicilij eſt nulla,collect.2. prag 2. Vbi de delict. quis conuen.n.1.* 551
- *Sententia requiritur, vt Superior Religionis priuetur ſuperioritate, ſi inciderit in caſum priuationis Prioratus,collect.3.pragm.3.de Vſurar.nu. 11.* 562
- Seruilis *cõditio excludit ſuburſionem,coll.3.prag. 2.de Iudæis n.5.* 302
- *Serui gaudent priuilegijs Dominorum, coll.5.prag. 11.de Milit.n.10.* 336
- *Seruorum militum granis armaturæ appellatione non veniunt pueri calones,ibid.n.12.*
- *Seruorum appellatione qui veniant, coll.1. Rubr. de Seru.manumiſſ.n.1.2.& 3.* 526
- *Serui manumiſſi quomodò nuncupantur,ibid.n 4.*
- *Serui veniunt in legato omnium, quæ in domo sũt, ibid.n.6.*
- *Serui habentur pro nullis,ibid.n.10.*
- *Seruus quidquid acquirit, acquirit Domino, ibid. num.11.*
- Seruitia *debita Baroni an poſſint redimi per Cives,coll.2.prag.1.de Salar.cor.n.17.* 515
- Seruitus *in dubio cenſetur impoſita, coll.1.Rubr. de Aqu & Aquæd.n.14.* 103
- *Seruitus venandi an ſit realis,collect.2. prag.1.de Aucupib n.5.* 119
- Sexagenarij *sũt immunes à ſolutione capitis,etiam quòd artem exerceant,coll.5.prag.4.de Actuar. n.21.* 35
- Sigillans *literas alieno ſigillo falſum committit, coll.3.prag.2.de Abolit.n.44.* 23
- Sigillum *regulariter habet vim ſubſcriptionis,collect.10.prag.9.de Feud.n.4.* 255
- *Sigillum,vt probet quomodò eſſe debet,coll.1. Rubric.de Fid.memorial.n.3.* 272
- *Sigillũ quid operatur,& quid requiritur, vt operetur,ibid prag.1.n.5.6.& 7.* f.eod.
- *Sigillum ſi frangatur,nec appareant literæ,nec cuius ſit, non probat, & quid in ſigillo deſtructo, ibid n.9.*
- Significatoriarum *quot ſunt ſpecies,coll.4.pragm. 37.de Offic. Procurat. Cæſar. nu.1.2.3.4.& 5. fol.* 427
- *Significatoriæ exequutæ an reuideri poſſint abſq; alio proceſſu,ibid.n.6.*
- *Significatoria lata per Rationales Baronum non habent exequutionem paratam,ibid.n.7.*
- *Significatorijs fides adhibetur,ibid.n.10.*
- Signum *Notarij de ſtylo Rotæ non eſt neceſſarium, collect.6 pragm.6. de Adminiſtr.Vniuerſ nu 4. fol.* 68
- Silentium *perpetuum vbi interponi debet, coll.4. prag.5.de Offic.S.R.C.n.22.* 447
- Simile *non eſt idem,coll.2.prag.1.de Mann.collig. n.11.* 326
- *Simile in aliquibus conuenit, & in aliquibus differt,ibid.n.12.*
- Sindici,*& Electi finito officio non poſſunt continuare officium,nec ad idem promoueri durante quinquennio,nec ad aliud durante triennio,collect.3.prag.2.de Admin.Vniu.n.30.* 47
- *Sindici deſtinandi Neapolim pro Vniuerſitate qui ex Electis prohibeãtur,ibid.prag.4.n.1.2.9.10. 13.15.17.& 19.* 49
- *Sindicus quam ſummam expendere poſſit, & quæ concurrere debeant ad expenſas, ibid. pragm.5. num.11.* 54
- *Sindici, & alij Deputati non debent ponere in exitu,niſi quod realiter impenderunt,ibid.n.34.*
- *Sindicus debet reponere in introitu omnes quantitates,etiam minimas,ibid.n.38.*
- *Sindici, & Electi non participent in locatione vectigalium,ibid.n.48.*
- *Sindici,& Electi ad quid tenentur circa locationes gabellarum Vniuerſitatis,ibid.n.78.*

Sin-

INDEX.

Sindici,& Electi qualiter reddere debẽt rationem, ibid.n.141.
Sindici,& Electi ſucceſſores eligunt Rationales, quibus anteceſſores reddant computa, ibid.nu. 148.
Socius criminis an faciat indicium, coll.12.prag. 37 de Offic.Magiſtr.iuſtit.n.16.& 24. 421
Socij criminis an probẽt,& quid in cauſa fidei,collect.4 prag.6.de Receptator.delinquen. n.2. 3.& 7. 508
Socius non debentis gabellam,debet pro portione ſua illam ſoluere,coll.3.prag.4.de Vectigal.n.1. fol. 555
Sodomia eſt vitium nefandum,coll.1.Rubr.de Sodom n.1. 530
Sodomiæ ſpecies quæ ſint,ibid.n.3.
Sodomita teſtari nequit,ibid n.5.
Sodomitæ denegantur defenſiones:ibid.n.6.
Sodomita punitur,etſi non conſtat de corpore delicti,ibid.n 7.
Sodomita comburitur,ibid prag.1.n.1. 531
Sodomita occultus an incurrat pœnam Sodomiæ, ibid.n 9.
Sodomita non debet guidari,ibid.n.10.
Sodomiam exercens cum muliere punitur pœna mortis,ibid.prag 2 n 1.& 2. f.eod.
Sodomia committitur cum animali bruto,ibid.nu. 5 & 7.
Sodomita non poteſt componi, ibid.pragm.3.nu.1. fol. 532
Solemnitates ſtatuti non ſeruans peccat,coll.17. prag.18.de Baronib.n.2. 135
Solemnitas 1 libellorum obſeruatur in materia ſindicatus,collect.1.Rubric.de Sindicat.offic.nu. 7. 527
Solitum quid dicatur, coll.8.prag.10.§.10.de Off. iudic.n.39. 387
Soluens debitum bis,quod remedium habet,coll.7. prag.7.de Falſ.n.5. 244
Solutio facta cuntis pro ſeruitio Vniuerſitatis quãdo dicatur nulla, coll.2.prag.1.de Admin.Vniu. n.8. 45
Solutio iuris portelli regulariter nõ debetur à carceratis,coll 2.prag.1.de Carcer.n.2. 142
Solutio cenſuum præteritorum quomodò probetur, coll.1.Rubr.de Cenſib.n.39. 148
Solutio, quæ debet fieri in auro non poteſt fieri in argento,collectan.1.Rubric.de Monet.num.4. fol. 342
Solutio fieri non poteſt Procuratori dato ad agendum,ſiue ad lites,coll.1.Rubr.de Procurat. nu. 41. 500
Soror dotata à communi patre quando excluditur ab eius ſucceſſione, coll.2.prag.1.de Feud.n. 2. 249
Soror dotata, & maritata à fratre primogenito præfertur ſiliæ ſecundogenitæ in capillo exiſtenti,ibid n 3.
Soror admittitur ad ſucceſſionem feudi quando mater ſua non fuit maritata de bonis fraternis, ibid.n.5.
Sortilegio vſi ad euadenda tormenta iterum torqueri debet,collect.1.Rubric. de Quæſtion.n.25. fol. 504
Species non derogat generi,coll.4.prag.3.de Citat. n.8. 167
Speltæ veniunt appellatione victualium, coll.7. prag.9 de Extract.n.7. 232
Spolians, & furans, in vijs ſemel,aut bis an dicatur graſſator viarum,coll.3. prag.2. de Abolit. n. 41. 23
Sponſiones inter ſpectatores ludi quando non valeant,collect.1 pragmat.1.de Sponſion. num.2. fol. 532
Sponſiones ſuper re honeſta valent,ibid.n.5.
Sportulæ non debent exigi vltrà taxam.collect.6. prag.5.de Actuar.n.2. 35
Sportulæ exiguntur ſecundùm pandectam, coll.4. prag.3 de Offic.Baiul.n.5. 377
Spurij, naturales, & illegitimi an ſuccedant in feudo,coll.20.prag.29.de Feud.n 8.& 9. 267
Spurij ad Magiſtratum non admittuntur, coll.1. prag.2.de Off.S.R.C.n.33. 443
Statutum loquens de alienatione non habet locum in contractu pignoris, coll.5.prag.5. de Admin. Vniu.n 62. 57
Statutum prohibens appellationem in aliqua materia,intelligitur à diffinitiuis,coll.9.prag.9 de Appellat.n.1. 99
Statutum loquens de percutiente cum armis non intelligitur de percutiente cum dentibus, coll.1. Rubr.de Arm.n.3. 111
Statutum loquens de beſtijs cõprehendit boues,vaccas,& ſimilia, coll.1.Rubr.de Beſt.vaccin.nu. 2. 137
Statutum ſub nomine legis municipalis comprehẽditur,coll.5.prag.5.de Dilat.n.8. 206
Statutum de non diſtrahendo ligat forenſes,coll.8. prag.10.de Extract.n.6. 233
Statutum Epiſcopi non ligat non ſubditos, coll.2. prag.1.de Exulib.n.3. 235
Statutum lati contra ferias eſt nullum,coll.1.Rubric de Ferijs n.3. 246
Statutũ de admittendo conſilium Sapientis non procedit in pia cauſa,coll.1.Rubr.de Legat.pijs nu. 28. 312
Statutum poteſt inducere, vt teſti ſingulari credatur,coll.2.prag.1.de Vſur.n.6. 561
Stigmata appoſita in animalibus faciũt cognoſcere ſignatum,collect.2.pragm.4. de Rhedar.n.2. fol. 513
Stilus Curiæ Romanæ in delegationibus, quo verbo vtitur,coll.1.Rubr.de Offic.& quæ ijs probib. n.10. 367
Stilo potius quàm conſuetudini ſtatur,coll.5.prag. 7.de Offic.Iudic.n.5. 382
Stilus habet vim legis,ibid.n.6.
Stipendia non ſoluuntur,niſi à die captæ poſſeſſionis,coll.6.prag.11.de Official.& quæ ijs probib. n.14. 371
Stipulationes pœnales rejciuntur in matrimonio, coll.9.prag.9.de Baron.n.9. 129

Stra-

INDEX.

Strate debent ſeruari ſecura per Barones, coll.2. prag.1. de Damn.clandeſtin.n.3. 200

Subcollector aliquens Moniales abſq; Ordinarij licentia poteſt excommunicari, coll.4.prag.3. de Monial.n 10. 350

Subditus efficitur quis ratione delicti, coll.1.prag. 1.Vbi de Delict.quis conuen.n.12. 549

Subhaſtatio eſt facienda in locatione vectigalium Fiſcalium, & cui tradi debeant, coll.5.prag.5. de Admin.Vniu.n.82. 58

Subhaſtatio an ſit reiteranda ſi in vocum confuſione ignoratur vltimus licitator, ibid. numer. 92.

Subhaſtationes vbi nequeunt fieri, coll.2.pragm.1. Nè quid in loc.public.n.1. 356

Sub haſta quæ bona vendi debent, ibid.n.2.

Subreptio quando annullat gratiam, coll.1.Rubr. de Guidatic.n.4. 276

Subreptio, & obreptio quomodò fiunt, coll.8.prag. 10 §.77.de Offic.Iudic.n.270. 407

Subreptione, & obreptione oppoſitis reſcriptum Principis ſuperſedetur, ibid n.272.

Subreptio an vitiet gratiam ipſo iure, collect.26. prag 66.de Offic.S.R C n 3. 458

Subreptio infra quãtum tempus opponi poteſt, ibid. n.4.6.8.& 10.

Subreptio conſideratur à tempore datæ, ibid.nu.5.

Subreptio quomodò inducatur, ibid.n.12.

Subreptio à quo ſit probanda, ibid.n.13.

Subreptio in gratioſis quando vitiat, ibid.n.17.

Subrogatum ſapit naturam ſui principalis, coll.5. prag.4 de Aleator.n.6. 80

Subſcriptio, & teſtes requiruntur in obligationibus ſi ſumma tranſcedit ducatos quinquaginta, coll.13.prag.15.de Actuar.n.3. 42

Subſtituens aliquem in eius officium ſi morte fuerit prauentus, ſubſtitutus continuare poteſt vſq; ad aduentum ſucceſſoris, coll.3. prag.2. de Adminiſtrat.n.2. 73

Subſtitutio in feudo an valeat, coll.5.pragm.4.de Feud.n.9. 252

Subſtitutio debet fieri in habiles, & idoneos, coll.5. prag.6.de Offic.Iuſtit.n.1. 412

Subſtitutio non dicitur facta vigore tacitæ voluntatis, coll.1.Rubric. de Vincul. ſeù condit.nu.9. fol. 557

Succeſſio feudi currit à primogenito in primogenitum, coll.2 prag.1.de Feud n.7. 250

Succeſſores tenentur obſeruare pacta prædeceſſorū, collect.1. Rubric. de Priuileg. Vniuerſ.num.4. fol. 495

Suffragia proferuntur audito Fiſco, coll.2.prag.5. de Offic. Magiſtr.Iuſtit.n 4. 414

Summariè proceditur ſuper poſſeſſione conſeruanda, coll.2 prag.1.de Conſeruat.n.16. 189

Supellectilium appellatione quæ continentur, collect.1.Rubric.de Prohibit.vendit.ſuppellect.n.2. & 3. 502

Superiores poſſunt aperire literas ſubditorum, collect.1 prag.1.de Memorial.ſeù libell.num.9. fol. 327

Supplicatio non inducit litis pendentiam, collect. 4. pragm.5. de Offic.Sacr.Reg. Conſil.num 12. fol. 446

Supplicatio ſuper reſtitutione in integrum quando denegetur, ibid.n.29.

Supplicationes grauaminum infra tres dies præſentari debent, ibid prag.52.n.1. 452

Surdi, & muti an Magiſtratum exercere poſſint, coll.1.pragm.2.de Offic. Sacr.Reg.Conſil.n.25. fol. 442

Suſpenſio ab officijs infamat probos viros, collect. 7.pragm.15. de Official.& quæ ijs probib.n.10. fol. 372

Suſpitio falſi in criminalibus pro veritate non habetur, collect.1.Rubric.de Falſ.n.8. 240

Suſpitio falſitatis tollitur per contrarias coniecturas, ibid.n.11.

Suſpitio falſitatis ceſſat in ſcriptura confecta manu Sacerdotis bona vitæ, ibid.n.12.

Suſpitionis exceptio eripi nequit, & allegari poteſt per vxorem, vel per Monaſterium ex perſona Monachi, coll.1.Rubr.de Suſpit. Official.n.2.3. & 4. 533

Suſpitionis materia eſt fauorabilis, ibid.n.6.

Suſpitio generalis non admittitur, ibidem numer. 11.

Suſpitio Officialum Baronum poteſt cognoſci per Officiales ipſorummet Baronum, ibid.prag.1.n. 3. 534

Suſpitiones vt plurimum opponuntur ad dilatandas lites, ibid prag.5.n.1. f.eod.

Suſpitio quouſquè allegari poſſit, & quid ſi de nouo ſuperuenerit, ibid.pragmat.8. numer. 1.2.& 3. f.eod.

Suſpitio qualiter proceſſum ad vlteriora impediat ibid.prag.10.n.2. 535

Suſpitio vbi eſt notoria, illam proponens non tenetur facere depoſitum, ibidem pragmat.15.nu.2. fol. 536

Suſpectus in votando poteſt committere cauſas, ibid.n.4.

Suſpectus allegatus, & declaratus non talis an iterum allegari poſſit, ibid n.14.

Suſpitio ex capite inimicitiæ quando admittatur, ibid.n.18.

Suſpitio ex cauſa compatratus quando allegitur, ibid.n.27.

Suſpitio non militat contra Iudicem, qui compoſuit librum, vbi ſuam patefecit ſententiam circa articulum, de quo tractatur, ibid.n.42.

Suſpitionem proponens tantùm illa fruitur, non conſanguinei, ibid.prag.17.n.1. 540

T

TAbularij vbi ſunt diſcordes, eligitur tertius, collectan.3 pragm.2. de Magiſtr. art.nu 6. fol. 324

Tempus modicum non conſideratur, collectan.5.

KKK prag.

Digitized by Google

prag.5.de Admin.Vniu n.134. 61

Tempus decennij, dicitur longum tempus, collect.3. prag.2.de Compoſit.n.10. 181

Tempus unius anni, quod ſtatuitur emptoribus feudorum expedientis literas aſſecurationis vaſſallorum quando currat, coll.18 pragm.23.de Feud.n.21. 263

Tempus datæ in gratijs attenditur, coll.3. prag.4. de Fid.memorial.n.9. 272

Tempus inſtantiæ eſt de ordinarijs, coll.1. Rubr.de inſtant.cauſ.n.18. 291

Tempus mortis, an reemptionis eſt attendendum, ut excludatur agnatus à reemptione, coll.1.Rubric.de Furtib.& exact.Fiſcal.n.13. 304

Tempus delicti eſt inſpiciendum quoad fori exemptionem, collect.5.pragm.11.de Milit. num.15. fol. 337

Tempus prælationis quod attendi debet, collect.2. pragmat.3. de Offic. Sacr.Reg.Conſ.numer.12. fol. 444

Temporis ordo ſeruatur in habentibus parem dignitatem, ibid.n.13.

Tempus non currit impedito, ibid.pragm.44 n.3. fol. 452

Tempus appoſitum in ſponſionibus momentaneè computatur, collect.1.pragm.1. de Sponſion. nu. 1. 532

Tentans mediante aſſaſſinio occidere non fruitur indultu, collect.2.pragm.1. de Abolit. num.38. fol. 18

Tentans aliquem de vitio nefando poteſt impunè occidi, coll.1 Rubr.de Sodom.n.13. 530

Tentans puerum de actu ſodomiæ an ſit puniēdus, ibid prag.1.n.3. 531

Terminus quindecim dierum quādo eſt incluſiuus, coll 8.prag.8.de Compoſit.n.11. 184

Termino dato ad probandum elapſo eſt præcluſa via probationis, & non poteſt peti iuramentum Partis, coll.1.Rubr de Dilat.n.35. 204

Terminus competens aſſignatur pro tranſmiſſione actorum, coll.8.prag.10.§.20.de Offic.Iudic. n. 94. 391

Terminus quando datur pro tranſmiſſione actorū, habetur ratio diſtantiæ, ibid.n.99.

Terminum non dare, vel dare modicum idem eſt, ibid.n.101.

Terminus competens datur aduerſus nullitates, ibid.n.102.

Terminus currit de momento ad momentum, ibid. nu.104.

Terminus ad regiſtranda priuilegia conceſſionum feudorum non eſt ſtatutus, ibid.§.74.num.254. fol. 405

Terminus ſtatuti ad aliquid præfixus prorogari nequit, coll.7 pragm.7. de Ordin. iudicior.nu.2. fol. 465

Terminus lapſus culpa Examinatoris eſt reſtituēdus, ibid.prag.10.n.1. 467

Terminus reintegrandus ob aliquod impedimentum reintegratur in totum, ibid.n.2.

Termino elapſo ob negligentiam quid ſit faciendū, ibid.n.3.

Terminus ad colligendum ſarcinulas à qua die currit, collectan.2.pragm.6.de Relegat.num.3. fol. 510

Terminus aſſignatur Baronibus ad petendum remiſſionem vaſallorum, coll.1.prag. 1.de Remiſſ. cauſar.n.1. f.eod.

Terminus ad porrigendas querelas quando incipiat, coll.2.pragm.1.de Sindicat.Official.nu.30. fol. 530

Territorium habet obedientiā Domini intra illud, coll.2.prag.1.de Citat.n.2. 165

Terrulæ poſſunt alienari non præcedente aſſenſu Apoſtolico, coll.5.prag.5.de Admin.Vniu.n.31. fol. 55

Tertius veniens in cauſa qualiter audiatur, coll.4. prag.8.de Suſpit.Official.n.5. 535

Tertius poſt publicationem teſtium poteſt facere examinari teſtes, coll.2 prag.3.de Teſt.refrenat. n.19. 545

Teſtamentum militis cum duobus teſtibus valet, coll.1.Rubr.de Milit.n.7. 332

Teſtatoris veſtigia ſemper ſunt ſectanda, collect.1. Rubr.de Legat.pys n.3. 311

Teſtimonium minoris quarè facit indicium, coll. 8.prag.8.de Actuar.n.6. 37

Teſtimonium trium latronum in tormentis probat, collect.4.prag.6. de Recept.delinquent.n.4. fol. 508

Teſtimonium impuberis an faciat indicium, collectan.1. pragmat.1.de Teſt.refrenat.nu.46. fol. 544

Teſtimonium quæ perſonæ ferre prohibentur, ibid. nu.50.

Teſtis falſus in pœna capitali qualiter puniatur, coll.3.prag.2.de Abolit.n.49. 23

Teſtis dictum quando acceptari non poteſt, coll.7. prag.6 de Actuar.n.3. 36

Teſtes non fuiſſe examinatos per Actuarium in capite an inducat nullitatem, vide in verbo Nullitas.

Teſtes an requirantur in obligationibus caroleno tranſcendentibus ſummam ducatorum quinquaginta, vide in verb.Subſcriptio.

Teſtes quot, & quales eſſe debent in materia l.ſcripturas C.qui potior. in pignor. habeant. ibid. prag.15.n.7. 41

Teſtes ſingulares qui dicantur, coll.9.prag.10.de Aleator.n.10. 83

Teſtis varians in loco, & tempore non dicitur ſingularis, ibid.n.11.

Teſtes ſingulares non probant, ibid.num.12.13.& 14.

Teſtis vnicus probat in poſſeſſorio, ibidem num. 15.

Teſtis vnicus probat in excuſando à pœna, ibid. nu.16.

Teſtis ſingularis probat electionem ſepulturæ, ibid. nu.17.

Teſtis ſingularis probat hæreſim, ibidem numer. 18.

Te-

INDEX.

Teſtis ſingularis probat furorem, ibid. n. 19.

Teſtes nobiles licet ſingulares probant, ibid.

Teſtes ſingulares quando coniungũtur, vt probent, ibid n 20.

Teſtes in dubio præſumuntur conteſtes, ibid. num. 21.

Teſtes duo ſufficiunt ad probandum crimen blaſphemiæ, collect. 1. pragm. 1. de Blaſphem. nu. 10. fol. 138

Teſtes infra quod tempus ſunt repetendi à Fiſco, coll. 3 prag. 2. de Citat. n. 8. 166

Teſtes falſos producens non tenetur declarare ſi intendit vti teſtibus antè terminum datum reo, coll. 2. prag. 1. de Falſ. n. 2. 241

Teſtibus falſis quando quem dicitur vſum fuiſſe, ibid. n. 3.

Teſtium declarationem circa vſum petens quid debet facere, ibid. n. 4.

Teſtes ſubornans an puniatur pœna falſi, ibidem nu. 5.

Teſtis falſus in cauſa capitali morte punitur, ibid. prag. 4 n. 1. & 2. 243

Teſtis falſus in quibus caſibus excuſatur à pœna, ibid. n. 3.

Teſtis vbi prætenditur falſus, an poſſit ex eodem proceſſu condemnari, ibid. n. 4.

Teſtis eò ipsò quòd pecuniam accipit, falſum committit. ibid n. 5.

Teſtes debent apponi in inſtrumento, qui audiant quod agitur, & ſe ſubſcribant, coll. 1. Rubric. de Fid inſtr. n. 11. 268

Teſtes ſi contradicant in inſtrumẽto, cui ſtetur, ibid. nu. 28.

Teſtes volentes reprobare inſtrumentum debent eſſe omni exceptione maiores, ibid. n. 29.

Teſtes referentes ſe inſtrumento, illud approbant, ibid n. 31.

Teſtis vnicus ſufficit in poſſeſſorio ſummario, coll. 2. prag. 1. de Offic. Batul. n. 18. 378

Teſtis vnicus quando ſufficit pro manutentione, ibid n. 19.

Teſtis vnicus teſtificãs aduerſus ſuum commodum probat, ibid. n. 20.

Teſtis vnicus ſufficit ad faciendum inditium ad torturam in crimine læſæ Maieſtatis, ibidem nu. 21.

Teſtis vnicus contra producentem probat, ibid. nu. 22.

Teſtis vnicus deponens de facto ab ipſo vti mediatore facto probat, ibid. n. 23.

Teſtis vnicus ſufficit vbi agitur de cauſis parui præiudicij, ibid. n. 24.

Teſtis vnicus ſufficit vbi adeſt voluntas Partium, ibid. n 25.

Teſtes probant voti propalationem, coll. 4. prag. 5. de Offi. iudic. n. 8. 381

Teſtes debent repeti non obſtante quouis ſtylo, vbi proceditur ad modum belli, ibid. prag. 10. §. 51. n. 225. 402

Teſtes non repetiti quando probent, ibid. §. 83. nu. 275. 407

Teſtes mortui quando habentur pro repetitis, ibid. nu. 276.

Teſtis deponens ſe vidiſſe aliquid nocturno tempore quando probat, collect. 7 prag. 27. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n. 1. 417

Teſtes reprobati faciunt indicium ad torturam, ibid. prag. 37 n. 17. 421

Teſtes exequutores pro informatione Curiæ examinati non faciunt indicium, ibid n 18.

Teſtes quando examinantur contra Fiſcum an eius Aduocatus, vel Procurator adeſſe debet, collect 9 pragm. 36. de Offic. Sacr. Reg. Conſ. nu. 5. fol. 450

Teſtes vſq; ad quem numerum recipi poſſunt, ibid. prag. 50. n. 1. 454

Teſtes examinantur tàm contra inquiſitos, quàm in fauorem, ibid. prag. 55. n. 3. 455

Teſtes an probent Procuratore non citato, ibid. num 4.

Teſtis receptus Parte non citata non valet, ibid. n. 5. 6. & 7.

Teſtes ſi ſunt citati, vt teſtificentur tali die, & Pars ad videndum, ſi illa dies fuit feriata, depoſitio non valet, ſi fuit facta die ſequenti, ibidem nu. 8.

Teſtis examinatus Parte non citata quando probet, ibid. n. 9.

Teſtis pro indicio quando torqueri poſſit, collect. 1. Rubr. de Quæſt. n. 7. 503

Teſtis nùm torqueri poſſit, ibid. n. 26.

Teſtis varius torqueri poteſt, ibid. n. 27.

Teſtes ſi recipiantur extrà numerum, datur producenti electio, quos admittere voluerit, collc. 1. prag. 1 de Teſt. refrenat. n. 2. 541

Teſtes ſingulares induci poſſint ex ſtatuto, ibidem num. 3.

Teſtes ſingulares aliquid probant in genere, ibidem num. 4.

Teſtes ſingulares admittuntur ad probandum aliquid in genere, ibid. n. 5.

Teſtis vnicus admittitur ad excuſandum aliquem à pœna, & in alijs caſibus, ibid. n 6. vſq; ad 13.

Teſtes familiares non ſunt idonei, ibid. n. 18

Teſtes litem ſubſtinentes non ſunt idonei, ibidem nu. 21.

Teſtis nequit eſſe excommunicatus, ibidem num. 23.

Teſtes in quibus caſibus repelluntur, ibid. num. 27.

Teſtes lite non conteſtata regulariter recipi non poſſunt, ibid. n. 28.

Teſti ſuper facto ſuo deponenti non eſt credendum, ibid n. 29.

Teſtis non citatus ſi voluntariè venerit eſt ſuſpectus, ibid. n. 31.

Teſtes quando recipi poſſunt, ibid. n 33.

Teſtes contra matrimonium inducti, omni exceptione maiores eſſe debent, ibid. n. 35.

Teſtes examinati per viam exceptionis etiam inter eaſdem perſonas, fidem non faciunt in alio iudicio per viam actionis intentato, ibidem num. 36.

Teſtes in iudicio momentaneo faciunt fidem in ordinario.ibid.n.37.

Teſtis inſtructor, & ſubornator aliorũ repellitur, ibid n.38.

Teſtes cum præmeditato ſermone ſunt ſuſpecti, ibid.n.39.

Teſtes voluntarij reprobantur, & qui illi ſint, ibid. n.40.

Teſtis inhabilitas non ſuppletur ex habilitate alterius, ibid.n.41.

Teſtis propter infamiam facti non repellitur, ibid. nu.45.

Teſtes poſt publicationem quando recipiuntur, ibid. prag.3.n.1. 545

Teſtes poſſunt produci per reſtitutionem in integrum, atteſtationibus publicatis, ibid.n.17.

Teſtes ſuper nouis articulis dependentibus à primis poſt publicatum in cauſa de nouo produci poſſunt, ibid n.21.

Teſtes producti poſſunt poſt publicationem, ſi inſtrumentum egeat probatione, ibid.n.22.

Teſtes an recipiantur ſuper articulo præſentato, cum clauſula, ſaluo iure impertinentium, ibid. nu.24.

Teſtes nouos producens poſt didicita teſtificata, non auditur, ibid n.26.

Teſtes in crimine vſurarum debent eſſe fide digni, coll.2.prag.1 de Vſur.n.1. 561

Teſtis ſingularis non probat aliquid in ſpecie, & quid probat; ibid.n.2.3.4.& 5.

Teſtis litem ſubſtinentes non ſunt idonei, ibid.n.10

Text. in l. certi iuris C.de iudic. declaratur, coll. 8.prag.58.de Offic.Procur.Cæſar.nu.2. 435

Text.in l 2.C.de reſcind. vendit. habet locum in locatione, etiam poſt conductionis tempus, coll.1. Rubr.de Locat.n.8. 319

Theatralico more non debet cani in Eccleſia, coll. 6.prag.7 Nè quid in loc.public.n.6. 359

Theologus, cui eſt delegata cauſa non poteſt illam expedire abſq; conſulta Iuriſperiti, coll.8. prag. 58.de Offic.Procur.Cæſar.n.3. 435

Theſaurarij debent annotare omnem pecuniam, coll.1.prag.1.de Off Quæſtor.n.1. 439

Theſaurarius an in libro debeat ſcribere ſpecies pecuniarum, ibid.n.2.

Titulus non obeſt pro excarceratione, quando legitima indicia deficiunt contra cerceratum, coll. 4 prag.1.de Cuſtod.reor.n.5. 199

Titulus delictorum non facit quem eſſe reum, coll. 8.prag.10.§.48.de Offic.Iudic.n.223. 402

Titulus Illuſtriſſimi non danaus eſt per Vaſallos Baronibus nõ Titulatis, nec Titulus Excellentiæ Baronibus Titulatis, coll.1.pragm.1.de Tit.ſeù inſcrip. abuſ. n.2. 546

Titulus Eminentiæ præſtatur Cardinalibus, & Illuſtriſſimi Epiſcopis, ibid.n.3.

Toga defertur in ſignum dignitatis, coll.7.prag. 15 de Official.& quæ ijs proh.n.1. 371

Tolerantia Superioris illicitum facit licitum, collect.2.prag.1.de Receptator.delinquent. n.8. fol. 507

Tonſores monetarum non gaudent indultu, coll. 2.prag.1.de Abolit.n.36. 17

Tormentum polletri quando ſit operandum, coll. 4 prag.3.de Quæſtion.n.1. 505

Tormentum vulgò, del Toſone, an ſit inferendum, ibid.num.3.

Torquens reum indebitè qua pœna eſt puniendus, ibid.Rub n.28. 504

Tortura contra Baronem ex proceſſu informatiuo etiam præcedente diſpenſatione reiterari nequit, collect.20.prag.22.de Baronib.n.2. 136

Tortura ex proceſſu informatiuo in arduis cauſis datur, ibid.n.4.

Tortura vt inferatur debent præcedere indicia vrgentia, collect.1.Rubr. de Quæſtion.n.1. 503

Tortura ad mandatum Principis ſine indicijs dãda non eſt, ibid n.2.

Tortura data abſq; indicijs, non iuſtificatur per indicia ſuperuenientia, ibid n.4.

Tortura, & confeſſio abſq; indicijs non valet, ibid nu.5.

Tortura ſine legitimis indicijs & confeſſio aliquibus concurrentibus ſatis eſt ad condemnandum, ibid.n.6.

Tortura non infertur Iurisconſulto, ibid.n.8.

Tortura quando inferri debet, ibid.n.11.

Tortura an ſit reiteranda inquiſito de homicidio per teſtes de viſu, ibid.nu.13.

Tortura quotiès reiterari poteſt, ibid.n.24.

Tortura an poſſit inferri ex proceſſu informatiuo, ibid.n.29.

Tortura an poſſit inferri inquiſito de veneratione, quando non conſtat niſi per famam, ibid.n.30.

Tortura illata ab vno Iudice in Tribunali Collegiato an valida ſit, ibidem pragmat.1. num.2. fol. 505

Tortus præcedentibus indicijs ſi nihil fuerit confeſſus abſolui debet, ibid.Rubr.num.15. & 16. fol. 504

Tortus ſemel non debet iterùm torqueri, ibid.num. 17.

Tranſactio nequit fieri à Procuratore abſq; ſpeciali mandato, coll.1.Rubr. de Procurator. nu. 56. 501

Triennium bona vita purgat malam famam, coll. 4.prag 4.de Monet.n.11. 346

Triremes nequeunt fieri in poſſeſſionibus Particularium, coll.1.pragm.1.de Official. Reg.trirem. nu 1. 373

Turbatores iuriſdictionis poſſunt à Iudice Eccleſiaſtico excommunicari, & pœna pecuniaria mulctari, coll.1.Rubr.de Iuriſdict.inuic.non turban n.3. 305

Turpis perſona non dicitur ex vno actu, collect.4. prag.6.de Meretric.n.5. 331

Tutor relictus ventri an poſſit facere remiſſionem, antequàm poſthumus naſcatur, coll.3.pragm.2. de Abolit.n.76. 26

Tutor negligens in non exigendo nomina debitorum pupillariũ tenetur de proprio, coll..5 prag. 5.de Admin.Vniu.n.153. 62

Tu-

Tutor nequit ducere pupillam in vxorem, nec illã cum filio collocare, collect.2. pragm.1.de Educ. pueror. num.2. 217

Tutores,& Curatores poſſunt dari, & amoueri,& excuſationes allegari die feriarum, collectan.1. Rubric.de Ferijs num.25. 246

Tutor luſor poteſt reſpui, collect.3. pragm.3. de Offic.Iudic.num.14. 380

Tutor vocatus ad tutelam in caſu mortis dicitur vocatus in cauſa remotionis, ibid. pragm.10 §. 15.num.86. 390

Tutor, vel Curator Procuratorem conſtituere non poſſunt, collect.1.Rubric.de Procurator.num.7. fol. 497

V

VAgabundus *poteſt capi à Iudice incompetenti, collect 1.Rubric.de Vagabund.n.3.* 547

Vagabundus quis dicatur, ibid. pragm. 1. num.1. fol. eod.

Vagabundus vt quis nominetur quid ſit inſpiciendum, ibid num.5.

Vagabundi pœna triremium puniuntur per quinquennium,& poſſunt exulari, ibidem pragm.3. num.1. 548

Vagabundi dicuntur venenum Ciuitatis, ibid.n.2.

Valetudinarius *appellatur infirmus, collectan.6. pragm.8. de Inſtr.liquid.num.10.* 300

Valor *moneta ſi alius ſit tempore obligationis, & alius tempore conſtituti inſpicitur tempus contractus, collect.1.Rubric.de Monet n.10.* 342

Valor moneta ſi alius eſt tempore contractus, alius tempore ſolutionis, & alius tempore intermedio creditor poteſt petere intereſſe quantiplurimi, ibid.num.11.

Variatio *in iure eſt odioſa, collect.3. pragm.3.de Cuſtod.reor.num.2.* 199

Vaſa *aurea, & argentea inter mobilia connumerantur, collect.2 pragm.1. Nè quid in loc.publ. num.4.* 356

Vaſalli *an poſſint ſe congregare ſi litigant cum Barone, collect.7.pragm.8.de Admin.Vniuerſ.n.4. fol.* 69

Vaſalli vbiq; vendere poſſunt, collect.3.pragm.2. de Baronib.num.15. 123

Vaſalli nequeunt adſtringi emere comeſtibilia Baronum, ibid.num.20.

Vaſallus cõpoſitus in pecunia grauatus poteſt appellare, ibid. pragm.6.num.9. 127

Vaſallus nolens fideiubere pro Domino non priuatur feudo, ibid.pragm.10.num.10. 130

Vaſalli, qui conduxerunt introitus Baronis tenentur reconducere, niſi alius reperiatur, ibid. prag. 13.num.4 132

Vaſalli poſſunt alibi ire, nec impediri valebunt, ſi molendina, tapeta, & ſimilia Baronum habentiũ ius prohibendi non eſſent apta, ibid. pragm.14. num.12. 134

Vaſalli ſunt ſeruandi immunes ab alijs angarijs, & perangarijs lite pendente, ibid.pragm.16.n.2. fol. eod.

Vaſallos angarios,& perangarios habere eſt de Regalibus, ibid.num.4.

Vaſalli obligati praſtare Aerarium non ſunt angarij, ibid.num.8.

Vaſallus ligius nequit eſſe duorum Dominorum inſolidum, collect.15.pragm.19. de Feud.nu.2. fol. 259

Vaſallus abnegans homagium facere ſuo Domino, ſed illud praſtans alteri, Dominus non priuatur dominio, ibid.num.8.

Vaſallus, ſeù feudatarius, qui nõ eſt ligius, nec ſubditus ratione originis, vel domicilij ſi committit crimen leſa Maieſtatis non tenetur, ibid.nu.9.

Vaſallus, ſiuè feudatarius à duobus Dominis feuda poſſidens, antiquiori,& priori Domino, cui iurauit prius fidelitatem ſeruiens, non offendit alterum, ibid.num.11.

Vaſallus non poteſt prorogare iuriſdictionem in alium, quàm in ſuum Dominum in ipſius praiudicium, collect.2. pragm.1.de Iuriſdict.inuic. non turband.num.6. 306

Vaſallus quando cõtra Dominum patrocinari poteſt, collect 6.pragm.16.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.num.3. 416

Vaſalli grauantur quando Barones differunt recipere carceratos remiſſos, collect.1.pragm.1.de Remiſſ.cauſar.num.2. 510

Vaſalli non debent mitti ad ſeruitia perſonalia etiam cum animalibus abſquè ſalario, collect 2. pragm.1 de Salar.cor.num 1. 514

Vaſallus an pro Domino ſit idoneus teſtis, collect. 1. pragm.1 de Teſt.refren num.15. 542

Vectigalia *quãdo venduntur ſub haſta.infra quot dies poteſt fieri melior oblatio, collect.11.prag. 71.de Offic.Procurator.Caſar.num 1.* 439

Vectigal ſalis ſoli Principi debetur, collect.2.prag. 1.de Sale vendend num.3. 516

Vectigal vndè dicatur, collect.1. Rubric.de Vectigal.num.1. 554

Vectigalium ius eſt de ſummo Imperio, ibid. nu.2.

Vectigal qualiter differat à collecta, ibid.num.3.

Velationes *faciei ſunt prohibita, collect.2. pragm. 1.de Eleemoſ.non petend.num.1.* 218

Venatio *eſt prohibita Clericis, collect.1. Rubric de Aucupib. num.5.* 119

Venatio an ſit in fructu,& ad quẽ pertineat, ibid. num.6.

Venditionis *verbo omnis actus dominij translatiuus continetur,& pignus, & hypotheca, collect. 5.pragm.5.de Admin.Vniuerſ.num.56.& 61. fol.* 56

Venditor habens aquam in eius domo, qua per canales fluit in alias ſuas domos, ſi cogitur de neceſſitate illam vendere, an poſſit ſibi reſeruare aquam, collect.1.Rubric.de Aq & aquaduct.nu. 12. 103

Vendere ſuum quilibet poteſt, collect.3.pragm.2.de Baronib.num.4. 123

Venditio officiorum eſt peſtis Reipublica, collect.3. pragm.2.de Official.& qua ijs prohib.n.4. 368

Ven-

INDEX.

Venditor feudi quando reuocare poteſt, collect. 8. pragm. 10. §. 75. de Offic. Iudic. num. 261. 406

Venditor ſi non denunciat tenetur ad duplicatum releuium, collect. 3. pragm. 18. de Offic. Procurat. Caſar. num. 5. 426

Venenationis crimen dicitur atrociſſimum, collect. 3 pragm. 2. de Abolit. num 45. 23

Veneratio quæ adhibenda ſit ſanctiſſimo Sacramēto, collect. 2. pragm. 1. de Abolit num. 39. 18

Venter non patitur dilationem, collect. 8. pragm. 10 §. 8. de Offic. Iudic num. 35. 386

Verba legis, & pragmaticæ recipiunt interpretationem, in præfat. num. 13. 2

Verba in genere prolata reſtringuntur ad illam ſpeciem quam genus apprehendit, collect. 3. prag. 2. de Abolit. num. 5. 20

Verba priuilegij qualiter ſint interpretanda, collect 8. pragm. 8 de Baronib. num. 8. 128

Verbum præſumere, quid importat, collect. 5. prag. 7 de Baronib. num. 1. 145

Verba extrà Ciuitatem, quomodò intelliguntur, collect. 4. pragm. 3. de Citat. num. 4. 167

Verba enunciatiua fauore dotis probant, collect. 4. pragm. 4. de Empt. & vendit. num. 3. 220

Verba ſemper cum effectu ſunt intelligenda, collect. 3 pragm. 2. de Extract. num. 14. 228

Verbum, videtur, quid importat, collect. 5. pragm. 16. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 3. 448

Verbum, reuocare, & ſuſpendere, qualiter inter ſe differant, collect. 1. Rubric. de Reuocat. grat. n. 1. fol. 512

Veſtium ſub nomine quæ nàm veniant, collect. 1. Rubric. de Veſt. & famulor. prohib. nu. 1. 556

Veſtes exequi nequeunt, ibid. num. 7.

Viam publicam occupare quando quis dicatur, collect. 1. Rubric. Nè quid in loc publ. num 4. 355

Via vt dicatur publica tria ſunt neceſſaria, ibidem num. 5.

Via publica nequit mutari abſq; Principis, aut Ciuitatis licentia, ibid. num. 9.

Via publica dicitur de Regalibus, collect. 8. pragm. 10 §. 48. de Offic. Iudic. num. 192. 400

Via publica quæ ſit, ibid. num. 200.

Viæ ſunt tenendæ mundæ expenſis vicinorum, collect. 2. pragm. 1. de Salubrit aer. num. 2. 517

Vicarius poteſt concedere literas dimiſſoriales extrà eius Diœceſim, collect. 2. pragm. 1. de Citat. num. 7. 165

Vicarius generalis venit appellatione Officialis Diœceſani, collect. 1. Rubric. de Official. & quæ iis prohib num. 9. 367

Vicerex an poſſit creare Locumtenentem, collect. 2. pragm. 1. de Adminiſtrator. num. 7. 73

Vicinus poteſt diuertere aquam naſcentem in ſuo fundo in præiudicium vicini inferioris, collect. 1. Rubric. de Aqu & Aquaduct. nu. 7. & 8. 103

Vicini habent ius expellendi perſonas inhoneſtas, collect. 2. pragm. 3. de Meretric. num. 13. 330

Vicinus poteſt cogi ad extollēdum parietem, nè habeatur aſpectus ad Monaſterium exiſtente via publica intermedia, collect. 3. pragm. 2. de Monialib. num. 3. 348

Vicinus non cogitur vendere pro ampliatione Hoſpitij Religioſorum, quotiès res eſt antiqua de familia, ibid. num. 21.

Vicini in illa parte, in qua reperiuntur immunditiæ puniuntur, collect. 2. pragm. 1. de Salubrit. aer. num. 3. 517

Vicinus habet actionem in factum contra vicinum fœtorem immittentem, ibidem pragm. 6. num. 5. fol. 601.

Victor, & victus ſi in aliquo promiſcuè ſuccumbant ſit inter eos compenſatio expenſarum, collect. 2. pragm. 1. de Expenſ. num. 18. 225

Victus victori condemnatur ad expenſas, collect. 3. pragm. 3. de Ordin. iudicior. num. 4. 462

Vidua quæ dicatur, collect. 2. pragm. 1. de Donat. propter nupt. num. 36. 212

Villici quibus ludis ludere prohibeātur, collect. 4. pragm. 3. de Aleator. num. 1. 79

Villici appellatione an veniat villicus diues, ibid. num. 3.

Vincula impoſita per teſtatorem nequeunt mutari, collect. 1. Rubric. de Vincul. ſeu condit. nu. 1. fol. 557

Vincula in dubio non cenſentur appoſita, ibid. n. 5.

Vinculum reſtrictum ad certas res, vel perſonas nō extenditur ad alias, ibid. num. 8.

Vincula appoſita in teſtamentis, vel contractibus poſſunt mutari, ibid. pragm. 1. num. 3. 558

Vir immunis poteſt accommodare eius nomen ſuæ vxori, collect. 3. pragm. 4. de Vectigal. n. 2. 555

Vir, & vxor non debent ad imparia iudicari, ibid. num. 4.

Virgines dicuntur miſerabiles perſonæ, collect. 2. pragm. 1. de Falſ. num 9. 241

Virtus vocis vbi ignoratur, barbarus loquens & ille, cui loquitur videtur, in præfat. num. 20. 2

Viſitatio generalis quando fiat intrà annum, collect. 1. Rubric. de Viſitat. num. 4. 558

Vita, & militia habetur loco legitimæ, & pro illa datur tertia pars, collect. 19. pragm. 25. de Feud. num. 3. & 4. 264

Vita, & militia quibus debetur, ibid num. 5.

Vita, & militia ſi ſemel fuit ſoluta iterum debetur ex ſucceſſione fraterna, ibid. num. 17.

Vita, & militia an debeatur actione reali, ibid. nu. 19.

Vnicus actus ſufficit, vt perſona dicatur contrauenire diſpoſitioni, collect. 2 prag. 1. de Mercat. Official. prohib. num. 15. 329

Vnio Aularum non poteſt peti poſt dies quindecim, collect. 25. pragm. 65. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 1. 457

Vniuerſitas quæ nàm dicatur, collect. 1. Rubric. de Admin. Vniuerſ num. 6. 44

Vniuerſitatis duæ partes debent eſſe in negotijs ſpectantibus pluribus vt vniuerſis, ibid. pragm. 2. num. 20. 47

Vniuerſitas an poſſit ſe congregare abſquè Iudicis authoritate, ibid pragm. 8. num. 1. & 3. 69

Vniuerſitates in feudi præiudicium communitates face-

Digitized by Google

faſcere prohibentur, collect.11. pragm.11.de Baronib.num.9. 130

Vniuerſitates nequeunt impedire Ciuibus vſum furnorum, molendinorum, & ſimiliũ, ibid. prag. 14.num.4. 133

Vniuerſitates poſſunt cogere Ciues ad vſum furnorum, molẽdinorum, & ſimiliũ quotiès illa eſſent aptiora, ibid.num.5.

Vniuerſitates contribuentes Baricello non moleſtantur pro damnis clandeſtinis, collect.2. prag. 1.de Damn.clandeſtin.num.1. 200

Vniuerſitates tenentur ad damna in eorum diſtrictu facta, ibid.num.2.

Vniuerſitates inter miſerabiles perſonas connumerantur, collectan.2.pragmat.1.de Falſ num.10. fol. 241

Vniuerſitates Regni ſoluunt Regi ordinarias, & extraordinarias functiones pro numero focula-riorum, quàmuis Vniuerſitas ſit diminuta, collect.1.Rubric.de Iurib.& exact.Fiſcal.num.1. & 3. 303

Vniuerſitates ſi in totum deficiunt non ſoluunt functiones Fiſcales, ibid.num.4.

Vniuerſitas quando non eſt admittenda ad domanium, collect.10.pragm.63. de Offic.Procurat. Caſar.num.1. 437

Vniuerſitas venit manutenenda in diuturna poſſeſſione priuilegij, collect.1. Rubric.de Priuileg. Vniuerſ.num.5. 495

Vniuerſitas èligit Sindicatores, collect.1.Rubric.de Sindicat.Offic.num.2. 527

Voluntas, & propoſitum diſtinguũt maleficia, coll. 2.pragm.5.de Condemn pro delict num.4 185

Volũtarium ab initio deindè efficitur neceſſarium collect.3 pragm.3.de Cuſtod.reor.num.1. 199

Voluntas venit ſub nomine conſenſus, collect 8. pragm.10.§.11.de Offic.Iudic.num.53. 388

Voluntas teſtatoris quando poſſit mutari, collect.2. pragm.1.de Vincul.ſeù condit.num.6. 558

Voluntates teſtantium ſunt ſeruandæ, ibid.num.7.

Voluntas teſtatoris vt lex eſt attendenda, ibidem num.8.

Vota Senatorum nõ reuelantur ſub pœna, collect. 2.pragm.1.de Cauſ.decidend num.3. 146

Vota in diffinitiuis ſi ſunt æqualia non promulgã-tur, ibid num.7.

Vota duo conformia quando ſufficiunt, collect.12. pragm.41 de Offic.Sacr.Reg.Conſ.num.3. 452

Vſuræ pro antephato quomodò currunt, collect.2. pragm.1.de Donat.propter nupt num.10. 209

Vſuræ ſunt prohibitæ, collect.1.Rubric.de Vſurar. num.1. 560

Vſurarius tenetur ad reſtitutionem vſurarum, ibid.num.10.

Vſurarum cauſa ſummaria eſt, ibid.num.14.

Vſurarij qua pœna puniuntur, ibid. pragm.3.n.1. fol. 562

Vſurarij non incidunt pœnam, niſi tales declarentur, ibid.num.4.

Vſurarum in crimine poteſt procedi ex officio, ibid. pragm.4.num.1. 563

Vſurarius non manifeſtus lite pendente poteſt ſub fideiuſſoribus relaxari, ibid.num.3.

Vſura ſimulata quæ ſit, ibid.num.4.

Vſurarius manifeſtus quis dicatur, ibid. num 7.

Vſurpatę iuriſdictionis crimen qualiter puniatur, collect 8.pragm.8.de Baronib.num.12. 128

Vſurpatio iuriſdictionis eſt graue delictum, collect. 1. Rubric.de Iuriſd.inuic.non turband num.2. fol. 305

Vſufructuarius petendo vſumfructum non admittitur præſtita iuratoria cautione, collect.2. prag. 1.de Ferijs num.17. 248

Vſufructuarius nequit incidere arbores, collect.1. Rubric.de Inciſ arbor.num.5. 286

Vſus immoderatus prohibitus Baronibus cenſetur etiam reſpectu aquarum domanialium, collect. 12. pragm.12.de Baron.num.10. 131

Vſus propriarum rerum non eſt impediendus, collect.2.pragm.1.de Offic.Præfect.Curſor.num.5. fol. 424

Vtile per inutile an vitietur, collect.2. pragm.1.de Mann colligend num.9. 226

Vtiles Terrarum Domini prohibentur facere Nũdinas, collect.2. pragm.2. de Nundin. num 5. fol. 365

Vtiles Terrarum Domini an ius venationis prohibere poſſint, vide in verb Baro.

Vulnerans aliquem cum vngulis non punitur ac ſi vulneraſſet cum armis, collect.1. Rubric.de Arm.num.5. 111

Vulnerans aliquem cum amphora, aut pera panis, aut libro, aut ſacculo pecuniarum non punitur ac ſi cum armis vulneraſſet. ibid.num.6.

Vulnerans cum mannara, accetta, ronca, & ſimilibus an puniatur ac ſi cum armis vulneraſſet, ibid.num.7.

Vulnerans aſſociantem ſanctiſſimum Sacramentũ poteſt excommunicari, collect.2. pragm.1.de Cult Sacram.num 9. 198

Vxor ſi conuertatur ad fidem, & maritus renuat, an à viro ſeparari poſſit, collect.1. pragm.1.de Commerc num.3 173

Vxor an, & quando admittatur ad accuſandum, & remittendum, collect.7. prag 7.de Compoſit. num.20. & 21. 183

Vxor dicitur Ciuis loci mariti, collect.2. pragm.1. de Immunit.Neapol.num.22. 281

Vxor, & vir ſi ſimul cum iuramento confitentur pretium alicuius rei recepiſſe, & dubitatur apud quem peruenerit, quomodò præſumẽdum, collect. 1. pragm.1. de Senatuſconſ.Velleian. num. 29. fol. 524

Vxor ab hæredibus viri quas veſtes habere debeat, collect.1.Rubric.de Veſt.& famulor.probib.n.4. fol. 556

Zin.

INDEX.

Z.

Zingarorum *genus proteruum, & infamiſſimum reputatur, collect. 1. Rubric. de Zingar. num. 1.* 563

Zingaris an adhibeatur fides in teſtificando, ibid. num. 2.

Zingari ſubſunt municipalibus legibus Regni, ibid. num. 5.

Zingari inter ipſos eligunt Conſules cum authoritate Superiorum, ibid. num. 6.

F I N I S.

NEAPOLI, Typis Iacobi Gaffari. MDCXXXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli

Digitized by Google